

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန

တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်

စာကြည့်တိုက်
ပိဋကဘာသာပြန်စာပေ
မြန်မာ့ရေးအဖွဲ့

ပ - ၀၆

Library
The Pitaka Translation
Society

အတွဲ-၁၃

ပ-ပဋိဗြူဟန

(အဘိဓာန် ပုဒ်ပေါင်း ၇၀၁၂ ပါဝင်သည်)

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ သက်တော်ရှည် ကြေးမြင့် ဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့်
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ပိုက်ကျုံး ဆရာတော်ဘုရားကြီးတို့ကို အမှုထမ်း၍
မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဂဏဝါစကအဖွဲ့က ရေးသားပြုစုသည်။

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာနပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

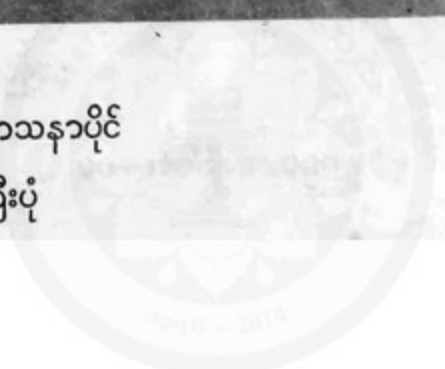
သာသနာတော်နှစ် ၂၅၃၀

ကောသလနှစ် ၁၃၄၇

ပေပေစံတိရိလ ၁၉၇၇

သက်တော် ၁၀၂-နှစ်၊ ရွှေကျင်နိကာယ သာသနာပိုင်
အရှေ့မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက် ဆရာတော်ဘုရားကြီးပုံ

၁၉၂၂

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် - ၁၆ ဇူလိုင် *
သာသနာရေးဦးစီးဌာန

တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်

ပ - ဝဂ်

အတွဲ-၁၃

ပ-ပဋိမြူဟန

(အဘိဓာန် ပုဒ်ပေါင်း ၇၀၁၂ ပါဝင်သည်)

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ သက်တော်ရှည် ကြေးမြင့် ဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့်
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ပိုက်ကျုံး ဆရာတော်ဘုရားကြီးတို့ကို အမှူးထား၍
မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဂဏဝါစကအဖွဲ့က ရေးသားပြုစုသည်။

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာနပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်တွင်
စုတိယ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးမြင့်မောင်
(မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၂၄၀၅/၀၂၅၂၇) က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

ရွှေကျင်နိကာယ ဥပဥက္ကဋ္ဌ မဟာနာယက တွဲဖက် ရွှေကျင်သာသနာပိုင် မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်သစ်
ပိုက်ကျုံးဆရာတော်

တိပိဋက

ပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန်

(ပ-ဝဂ်၊ အတွဲ-၁၃)

ကျမ်းဦးရှုဖွယ်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

မီးပုံအတွင်းမှ ကြာပန်းပွင့်များ

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ သာသနာရေးဦးစီးဌာန၏ အားပေးထောက်ပံ့မှု၊ မဟာဝိသုဒ္ဓါဂုံဂဏဝါစကအဖွဲ့၏ ပြုံးပမ်းအားထုတ်မှုကြောင့် တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန်ကျမ်း အတွဲ-၁၃ (ပ-ဝဂ်) အဘိဓာန်ကြီးသည် ယခုအခါ ပြီးစီးအောင်မြင်ခြင်းသို့ မောက်ပြီဖြစ်သည်။ တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းကြီးများ ထွက်ပေါ်လာတိုင်း မဟာဝိသုဒ္ဓါဂုံ ဂဏဝါစကကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်များအနေဖြင့် နှလုံးသားပင်လယ်ပြင်တွင် ပီတိလှိုင်းများ အတိုင်းမသိ တအိအိ တရွန်းရွန်း ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်ခဲ့ရပါသည်ဟု ရှေးဦးစွာ ဝန်ခံပြောကြားလိုပေသည်။ အဆိုပါ အဘိဓာန်ကျမ်းကြီးများ ထွက်ပေါ်လာသည့်အတွက် “မီးပုံအတွင်းမှ ကြာပန်းပွင့်များ ပွင့်ထွန်းလာကြပါသည်”ဟု ပီတိလွမ်းသည့် ဥဒါန်းစကားကို ဆက်လက်ဆိုရပါလျှင် စကားလွန် စကားကြူး ဖော်ကျူးမြက်ဟ ပြောဆိုရာမကျတန်ရာပေ။

အနည်းငယ်ရှင်းပြလိုပေသည်။ ကြာဖြူကြာနီ အလီလီတင့်ဆန်းသည့် ရေပန်းရွှေကြာသည် အေးချမ်းကြည်သာသည့် ရေဇလာနှင့် မြေဆီဩဇာ ကဲသာပိုလွန်သည့် ရွှံ့ညွန့်ဟူသော အကြောင်းနှစ်ချက်တို့ ပေါင်းဖက်တွေ့ဆုံမိမှ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်တတ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ကြာပင်ကြာပန်းကို ပါဠိဘာသာ၊ သက္ကတဘာသာအားဖြင့် “ဝါရိဇ=ပင်”ဟု ခေါ်ဆိုလေသည်။ ရေအကြည်နှင့် မြေဆီကင်းသည့် ပူပြင်းမြင့်ခေါင် တောင်ပေါ်တောင်ထိပ်၌ ရေပန်းရွှေကြာတို့ ပွင့်လန်းဝေဆာနေပါသည် ဆိုလျှင် ယုတ္တိကင်းသော “ဒေသဝိဇ္ဇေ”စကားသာလျှင် ဖြစ်ပေမည်။ မီးပုံအတွင်း၌ ကြာပင်ကြာပန်းတို့ ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်ဖို့အရေးကား ကြံတွေးဖွယ်ရာပင် မလိုတော့ပေ။ သို့တစေလည်း တွက်ရေကြံဆ မဖော်ပြနိုင်သော အနန္တမကြဝဠာ၊ အနန္တသတ္တဝါတို့၌ ဖြစ်ခေါင့်ဖြစ်ခဲ အံ့ဖွယ်သရဲကား မမျှော်လင့်ဘဲလည်း ဖြစ်တတ်ပေသည်။

မှန်ပေသည်။ ကုဋေကုဋာ မရေသာသော အနန္တကပ်ကမ္ဘာတို့တွင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာတို့ ပွင့်ပေါ်တော်မူရာ “အသုည” ကမ္ဘာကား အလွန်ပင်ရှားပါး၍ ဗုဒ္ဓသုညကမ္ဘာသာလျှင် များပြားလှပေသည်။ သတ္တဝါ တစ်ဦးတစ်ယောက်အဖို့ အသုညကမ္ဘာနှင့် တွေ့ကြုံရန်ပင် ခဲယဉ်းလှပြီဖြစ်၍ ထိုအသုညကမ္ဘာ၌ ပွင့်ပေါ်တော်မူကြသော ဘုရားရှင်တို့နှင့် တွေ့ကြုံရန်ကား အလွန်အလွန်ပင် ခဲယဉ်းလှပေတော့သည်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့သည် သတ္တဝါအများ ကိုယ်ကျင့်တရားပြည့်ဝသည့် တက်ကပ်ကာလ၌ ပွင့်ပေါ်တော်မူကြဘဲ ဆုတ်ကပ်ကာလ၌သာ ပွင့်ပေါ်တော်မူကြသည်။ သတ္တဝါတို့ကို ၄-စုပြုလျှင် တစ်စုမျှသာ တရားစောင့်၍ ကျန်သတ္တဝါများ တရားယွင်းကွက် အကျင့်ပျက်ကာ အသက်တမ်းတိုရာ ကလိယုဂ်ဆုတ်ကပ်အခါ၌ အတုမရှိသော ရူပကာယ နာမကာယဂုဏ်တော်တို့ဖြင့် လူမမိနတ်မမျှ ဗြဟ္မာပင် မတုပနိုင်သော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့ ပွင့်တော်မူလာခြင်းသည် အစ္စမိယအဗျူတဖြစ်၍ လက်ဖျစ် ခတ်တီး အံ့ချီးမဆုံးပင် ဖြစ်ရပေသည်။ ထို့ကြောင့် “ကလိယုဂ်ဆုတ်ကပ်အခါ၌ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာတို့ ပွင့်ပေါ်တော်မူလာခြင်းကို မီးပုံအတွင်း၌ ရေပန်းရွှေကြာတို့ ပွင့်လန်းဝေဆာနေသည့်နှယ် အံ့ချီးဖွယ် ဖြစ်ကြောင်း” ဇီကာဆရာအရှင်မြတ်တို့က—

ကပ္ပကသာယေ ကလိယုဂေ၊ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေါ အဟော မဟစ္ဆရိယံ။

ဟုတာဝဟမဇ္ဈေ ဇာတိ၊ သမုဒိတမကရန္တမရဝိန္နိံ—

ဟု အထပ်ထပ် ဖွဲ့သီတော်မူခဲ့ကြသည် မဟုတ်ပါလော။

ဤအတူပင် သာသနာနှစ် နှစ်ထောင်ငါးရာခေတ်တွင် ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာသဘင်၏ ဖွားဖက်တော် များဖြစ်သော တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းပြုလုပ်ငန်း၊ ပိဋကမြန်မာပြန်လုပ်ငန်းနှင့် မဟာဗုဒ္ဓဝင် ကျမ်းပြုလုပ်ငန်းတို့ကို နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ အားပေးတောက်ပံ့မှုဖြင့် စာစု၊ စာပြု ပညာရှင်တို့က စုဆောင်းရေးသား ပြုစုတော်မူခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ လုပ်ငန်းကြီး ၃-ရပ်တွင် ယခုအခါ မဟာဗုဒ္ဓဝင် ကျမ်းပြု လုပ်ငန်းတစ်ရပ်သာ ပြီးစီးအောင်မြင်ခြင်းသို့ ရောက်၍ အဘိဓာန်လုပ်ငန်းနှင့် ပိဋကမြန်မာပြန် လုပ်ငန်းတို့မှာ နိဂုံးချုပ် ပန်းတိုင်သို့ မရောက်နိုင်ဘဲ ရှိပေသေးသည်။ တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန် လုပ်ငန်းသည် အကုန်ရာ ၄၁-လုံး ကုန်ဆုံးလုအချိန်သို့ ရောက်နေပြီဖြစ်၍ ကျမ်းပြုအရှင်တို့က နိဂုံးချုပ် ပန်းဝင်ရန် ဟန်ပြင်လျက်ရှိကြလေသည်။ ယင်းသို့ ဟန်ပြင်နေကြစဉ် ၁၃၄၂-ခုနှစ် နယုန်လတွင် ဂိုဏ်း ပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးပွဲကြီး ပြီးစီးအောင်မြင်လာသဖြင့် သာသနာတော် သန့်ရှင်း တည်တံ့ ပြန့်ပွားရေးလုပ်ငန်းတို့ကို ဆက်လက် ဆောင်ရွက်တော်မူကြရသည်။ သံဃာ့အဖွဲ့အစည်း အဆင့်ဆင့် ဖွဲ့စည်းပြီးလျှင် သာသနာရေး၊ ဝိနိစ္ဆယရေးနှင့် ပညာရေးလုပ်ငန်းတို့ကို နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယက အဖွဲ့က ကြီးမှူးဦးဆောင်ကာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ကြရလေသည်။

အဘိဓာန်ကျမ်းပြုအရှင်တို့သည် မူလကပင် ကျောင်းထိုင်နာယကနှင့် စာချဂဏဝါစကပုဂ္ဂိုလ် များဖြစ်၍ မိမိတို့ကျောင်း၌ ပရိယတ်၊ ပဋိပတ်သာသနာရေးကိစ္စများ မအားလပ်အောင် များပြားလှ သည့်အကြားမှ အဘိဓာန်ပြုရေးလုပ်ငန်းကို အချိန်သီးသန့်ပေးကာ ရေးသားပြုစုတော်မူခဲ့ကြရပေ သည်။ သံဃာ့အဖွဲ့အစည်း အဆင့်ဆင့် ပေါ်ပေါက်လာသောအခါ ကျမ်းပြုအရှင်တို့သည် သင့်ရာ သံဃာ့အဖွဲ့အစည်း၌ ပါဝင်ကာ သာသနာတော် သန့်ရှင်းတည်တံ့ပြန့်ပွားရေးလုပ်ငန်းတို့ကို တစ်ဖက် တစ်လမ်းမှ ပါဝင်ထမ်းဆောင်ကြရပြန်သည်။ သာသနာရေးဦးစီးဌာန၌လည်း အမျိုးမျိုးသော

သာသနာရေးကိစ္စများ များပြားလာလေသည်။ ထို့ကြောင့် အဘိဓာန်ကျမ်းကြီးများ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရေးကိစ္စသည် ဖင့်နိုးကြန့်ကြာရတော့သည်။ ဤ ပ-ဝဂ်အဘိဓာန်ကျမ်းကြီးသည် လွန်ခဲ့သော ၈-နှစ်ခန့်ကပင် ထွက်ပေါ်ရန် အချိန်တန်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း မထွက်ပေါ်နိုင်ခဲ့ပေ။ ဤသို့ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ဖင့်နိုးကြန့်ကြာနေသော်လည်း သာသနာရေးဦးစီးဌာနနှင့် ကျမ်းပြုအဖွဲ့များက အဘိဓာန်ကျမ်းကြီးများထွက်ပေါ်နိုင်ရေးအတွက် မျက်ခြည်မပြတ် ဆောင်ရွက်နေကြပေသည်။ ယခုအခါ မန္တလေးမြို့ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဂဏဝါစကအဖွဲ့က အမျိုးမျိုးသော အခက်အခဲတို့ကို ဖျက်ခွဲကျော်လွန်ကာ ပ-ဝဂ်အဘိဓာန်ကျမ်းကြီး (အတွဲ-၁၃)ကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေနိုင်ပြီဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်များအနေဖြင့် “မီးပုံအတွင်းမှ ကြာပန်းတစ်ပွင့် ထပ်ဆင့်ပေါ်လာပြီ”ဟု ပီတိလွှမ်းသည့် ဥဒါန်းစကားကို မြက်ကြားလိုပေသည်။

ဘုရားရှင်တို့၏ မဟာကရုဏာတော်

မီးပုံအတွင်းမှ ကြာပန်းများပမာ ပွင့်ပေါ်တော်မူလာကြသော ဘုရားရှင်တို့သည် သံသရာဘဝ ဝဋ်ဒုက္ခအပုံဖုံ တွေ့ကြုံခံစားနေရသော ဝေနေယျသတ္တဝါတို့အား လွန်စွာ သနားကြင်နာတော်မူလှပေသည်။ ဂေါတမဘုရားလောင်းလျှာ သုမေဓာရှင်ရသေ့သည် ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား၏ မြေတော်ရင်း၌ “ငါသည် ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရားကဲ့သို့ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကိုရ၍ ဘုရားစင်စစ်ဖြစ်ပြီးလျှင် သံသရာပင်လယ်ပြင်တွင် ကျင်လည်နေရသော ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ကို မွေ့ယာဉ် မင်္ဂသင်္ဘောဖြင့် ထုတ်ဆယ် ကယ်တင်ရပါမူ ကောင်းလေစွ”ဟု သတ္တဝါတို့အား သနားကြင်နာသော မဟာကရုဏာတော်ဖြင့် စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူသည်။ ယင်းသို့ ဆင်ခြင်ပြီးနောက် လက်တော်သို့ ရောက်လုဆဲဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို စွန့်လွှတ်တော်မူကာ ဘုရားဆုကို ပန်ဆင်တော်မူသည်။ ဤသည်မှာ ဘုရားအလောင်းတော်တို့၏ သတ္တဝါပျိုအပေါ် မဟာကရုဏာကြီးမားတော်မူကြောင်း သာဓကတစ်ရပ်ပင်ဖြစ်ပေသည်။

ဂေါတမဘုရားရှင်သည် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးစ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်ဝယ် သတ္တာဟ ၇-လီလှည့်လည် စံနေတော်မူပြီးနောက် ၈-ခုမြောက် သတ္တာဟ၌ အဇပါလ ညောင်ပင်အောက်တွင် သီတင်းသုံးစံနေတော်မူသည်။ ထိုအခါ မာရ်နတ်မင်းက “ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား၊ အရှင်ဘုရားသည် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူရန် ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူခဲ့ပါသည်။ ယခုအခါ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်၍ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရရှိတော်မူခဲ့ပါပြီ။ ဤလောက၌ လှည့်လည်နေခြင်းဖြင့် အရှင်ဘုရားအား အကျိုး မရှိတော့ပါ။ ယနေ့ပင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်တော်မူပါ”ဟု တောင်းပန် လျှောက်ထားသည်။ မြတ်စွာဘုရားက “ဟယ် မာရ်နတ်၊ ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ၊ ဥပါသကာ၊ ဥပါသိကာ ဟူသော ငါဘုရား၏ ပရိသတ် ၄-ပါး တပည့်သာဝကများသည် ငါဘုရား၏ တရားတော်များကို မဆောင်နိုင်၊ မကျင့်နိုင်၊ မဟောပြောနိုင်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး ငါဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်တော်မူမည် မဟုတ်”ဟု ပယ်လွန်တော်မူခဲ့သည်။ ဤသည်မှာလည်း ဘုရားရှင်တို့၏ သတ္တဝါတို့အပေါ် မဟာကရုဏာ ကြီးမားတော်မူကြောင်း သာဓက တစ်ရပ်ပင်။

ယင်းသို့ မာရ်နတ်မင်း၏ တောင်းပန်ခြင်းကို ပယ်လွန်တော်မူပြီးလျှင် ၄၅-ဝါကာလကြာအောင် ဝေနေယျသတ္တဝါတို့အား နှု ဘုရားအမြှိုက်ဆေး တိုက်ကျွေး ဆုံးမတော်မူသည်။ ၄၅-ဝါအတွင်း၌ အကြောင်းထူး မရှိဘဲ ဟောပြော ပြသဆုံးမခြင်း ကိစ္စကို ရပ်တန့်ထားသည်ဟူ၍ မရှိချေ။ နေ့ရော

ညဉ့်ပါ အခါခပ်သိမ်း ဆုံးမကယ်တင်တော်မူသည်သာ ဖြစ်သည်။ ဂေါတမဘုရားရှင်သည် ၁-ရက်တာ ကာလ ၂၄-နာရီ အချိန်အတွင်း ၁-နာရီခွဲ ၂-နာရီခန့်သာ အနားယူတော်မူ၍ ကျန် ၂၂-နာရီခန့် ကာလပတ်လုံး သတ္တဝါတို့အကျိုးကို သည်ပိုးရွက်ဆောင်တော်မူသည်။ ယင်းသို့ ရွက်ဆောင်တော်မူ ရသောကြောင့် ဘုရားရှင်တို့အား ပင်ပန်းနွမ်းနယ်သည်ဟူ၍ မရှိချေ။ ဤသည်မှာလည်း ဘုရားရှင် တို့၏ မဟာကရုဏာ ကြီးမားတော်မူကြောင်း သာဓကတစ်ရပ်ပင်။

ကိလေသာ အညစ်အကြေးတို့ကို ဝါသနာနှင့်တကွ ဆေးကြော သုတ်သင်တော်မူပြီးသော ဘုရားရှင်တို့၏ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ်အမူအရာတို့၌ ကဲ့ရဲ့ဖွယ် အပြစ်အနာအဆာဟူ၍ လုံးဝ မရှိတော့ပေ။ ဤသို့ သန့်စင်တော်မူသော ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်တို့၌ ရှန်ရင်း ကြမ်းတမ်းသကဲ့သို့ ထင်ရသော ကိုယ်၊ နှုတ် အမူအရာများလည်း ရံဖန်ရံခါ ပြစ်တတ်ပေသေးသည်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဘုရားဟုတ်၊ မဟုတ် လာရောက် စုံစမ်းကြသူတို့အား အရှက်အကြောက်အင်္ဂါ “ဝတ္ထုဂုယုလက္ခဏာ” ကိုပင် အရိပ်ပြ အကောင်ထင်နည်းဖြင့် ဖော်ပြကာ ယင်းတို့၏ ယုံမှားသံသယကို ကင်းပျောက်စေတော်မူသည်။ ဤသည် မှာလည်း ဝေနေယျသတ္တဝါတို့အပေါ် ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ်၏ မဟာကရုဏာ ကြီးမားတော်မူ ကြောင်း သာဓကတစ်ရပ်ပင်။ မှန်ပေသည်။ ဘုရားရှင်တို့မည်သည် သတ္တဝါတစ်ဦးတစ်ယောက် မဂ်ပေါက် ဖိုလ်ကံ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သိမည်ဆိုပါလျှင် ကိုယ်တော်မြတ်၏ နှလုံးသားကိုပင် ထုတ်ပြတော် မူမုန် အဆင်သင့် ဖြစ်တော်မူကြပေသည်။

မေထုန်မှီဝဲမှု ကိစ္စနှင့် စပ်၍ အရှင်သုဒ္ဓိန်အား ပြင်းပြင်းထန်ထန် မြည်တုန်ဆုံးမတော်မူပြီးနောက် ပထမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူရန် အခွင့်ရောက်လာသောအခါ သိက္ခာပုဒ် ဥပဒေတော်အတွက် အဘက်ဘက်မှ မလိုရအောင် ပညတ်တော်မူသည်။ ထိုအခါ ရှန်ရင်း ကြမ်းတမ်းသောစကား “ဒုဠုလ္လ-ဝါစာ” များကိုပင် အကြောင်းအားလျော်စွာ သုံးနှုန်းတော်မူရလေသည်။ ဤသည်မှာလည်း ဘုရားရှင် တို့၏ ဝေနေယျသတ္တဝါတို့အပေါ် မဟာကရုဏာ ကြီးမားတော်မူကြောင်း သာဓကတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပေ သည်။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓနှင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ

သစ္စာ ၄-ရပ် တရားမြတ်ကို ဆရာမရှိ မိမိအလိုလို သိမြင်တော်မူကြ၍ “ဗုဒ္ဓ” ဘွဲ့ ခံယူတော် မူရသော ဘုရားရှင်တို့သည်— (၁) ပစ္စေကဗုဒ္ဓ (ဘုရားငယ်)နှင့် (၂) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ (ဘုရားကြီး) ဟူ၍ နှစ်မျိုး နှစ်စား ကွဲပြားပေသည်။ ယင်းတို့တွင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓအရှင်မြတ်တို့သည် သစ္စာ ၄-ပါး မြတ်တရားကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင်သာ ထိုးထွင်း သိမြင်တော်မူကြ၍ တရားနာသူ ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂိုလ် တို့အား သိမြင်အောင် မဟောပြောနိုင်ကြပေ။ ထိုအရှင်မြတ်တို့သည် အနက်သဘာဝ “အတ္တရသ” ကိုသာ ထိုးထွင်းသိမြင်၍ ပါဠိသဘာဝ “ဓမ္မရသ” ကို မသိမြင်ကြပေ။ ထို့ကြောင့် လောကုတ္တရာတရားကို ဝေါဟာရပညတ်သို့ တင်ကာ မဟောပြောနိုင်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့ကား ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟက ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ အလိုဆန္ဒ၊ ပါရမီသမ္မာရ အားလျော်စွာ အမျိုးမျိုးသော ဝေါဟာရသို့ တင်ကာ မဟောပြောတော်မူနိုင်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့၏ တပည့် သာဝကများသည်

၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၆-၄၈။ ၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၇-၂၂၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၈-၅၀။
၂။ မိလိန္ဒ၊၁၆၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၃။
၃။ မိလိန္ဒ၊၁၇၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၂။

လောကီစည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့်တကွ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ဟူသော လောကုတ္တရာ ချမ်းသာကိုပါ ကောင်းစွာ ပိုင်ပိုင် ရရှိနိုင်ကြလေသည်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့၏ ကောင်းတော်များသည် သစ္စာ ၄-ရပ် တရားမြတ်နှင့် ကင်းလွတ်နေသည်ဟူ၍ မရှိချေ။ ကောင်းတော်အားလုံး သစ္စာ ၄-ရပ်၌ ဆက်စပ်တည်နေသည်သာ ဖြစ်သည်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့ ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်တော်မူကြသော်လည်း ထိုဘုရားရှင်တို့၏ ကောင်း တော်များ တည်ရှိနေသမျှ ကာလပတ်လုံး “သာသနာ ကွယ်ပြီ၊ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီ” ဟူ၍ မဆိုနိုင်ပေ။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့ကို မဆိုထားဘိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့၏ တပည့်သာဝကများသည်ပင် သစ္စာ ၄-ရပ် တရားမြတ်ကို ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂိုလ်တို့ သိမြင်အောင် ဟောပြောတော်မူနိုင်ကြသည်။ ယင်းသို့ ဟောပြောနိုင်ခြင်းသည်လည်း သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့၏ ဒေသနာနယ ဝေါဟာရအစဉ်ကို နည်းမှီ ခံယူ ရသောကြောင့်သာ ဖြစ်သည်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့မှာမူ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့၏ ဒေသနာနယ- ဝေါဟာရအစဉ်ကို နည်းမှီ ခံယူရခြင်း မရှိသောကြောင့် ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂိုလ်တို့ သိမြင်အောင် မဟောပြော နိုင်ကြပေ။ ပမာဆိုသော် အိပ်မက်ထဲ၌ တွေ့မြင်ရသော အာရုံတို့ကို နိုးကြားလာသောအခါ ပြန်လည် မပြောပြတတ်သူကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ မြို့ကြီးပြကြီး၌ တွေ့ကြုံ စားသောက်ခဲ့ရသော စားဖွယ် သောက် ဖွယ်တို့၏ အမျိုးအမည်ကို ပြန်လည် မပြောပြတတ်သူ ကျေးရွာသားကဲ့သို့လည်းကောင်း ဖြစ်ပေ သည်။ ဤကျမ်းဦးရှုဖွယ် နိဒါန်း၌ ဘုရားရှင် နှစ်ဆူတို့၏ ဂုဏ်တော်အရည်အချင်း ကွာခြားမှုကို ဖော်ပြရခြင်းမှာ အယူဝါဒ တရားဓမ္မတို့ကို ဟောကြား ပြန်ချိရာတွင် ဝေါဟာရအမျိုးမျိုး၌ လိမ္မာ ကျွမ်းကျင်မှု ရှိ၊ မရှိတို့၏ ကွာခြားချက်ကို ပြက်ပြက် ထင်ထင် သိမြင်စေလိုသောကြောင့် ဖြစ်ပေ သည်။ ဘုရားရှင်နှစ်ဆူတို့၏ ကြွင်းသော မှတ်သားဖွယ် ဂုဏ်တော်များကို ဤအဘိဓာန်ကျမ်း ပစ္စေကဗုဒ္ဓ-ပုဒ်နှင့် ပ-ဝဂ် အဘိဓာန် အတွဲ-၁၅ ဗုဒ္ဓ-ပုဒ်တို့၌ ကြည့်ရှုရ၏။

ဝေါဟာရ မကျွမ်းကျင်လျှင် အသိအမြင်လွဲမှား

မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တရားတို့ကို သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့နှင့် ထိုဘုရားရှင်တို့၏ တပည့်သာဝကတို့က ဝေနေယျသတ္တဝါတို့အား သိမြင်အောင် ဟောပြောတော်မူနိုင်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပေပြီ။ ယင်းသို့ ဟောပြော တော်မူနိုင်ခြင်းမှာ အထူးထူးသော ဝေါဟာရတို့၌ တတ်သိ၍ ဒေသနာဆင်နည်း (ဟောပြောနည်း) ၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဘာသာစကားတစ်ခုကို တတ်သိလိမ္မာသည် ဆိုသော်လည်း ထိုဘာသာစကား၏ အထူးထူးသော ဝေါဟာရတို့၌ နှံ့စပ်အောင် သိမြင်ရန်ကား မလွယ်ကူပေ။ ယင်းသို့ မသိမြင်လျှင်လည်း တစ်စုံတစ်ခုသော ဝေါဟာရ၌ အဓိပ္ပါယ် အယူအဆ လွဲမှားတတ်ပေသည်။ ရှေးအခါက မြို့တစ်မြို့၌ ကုန်သည် တစ်ဦးသည် ထန်းလျက်ကြံသကာ ကုန်စည်များကို လှည်းဖြင့် သယ်ဆောင်ကာ ကျေးလက်ဒေသများသို့ ကုန်ရောင်းသွားလေသည်။ မြို့သားကုန်သည်သည် ရောက်လေရာအရပ်၌ “ဝိသကဏှကံ ဂဏှထ၊ ဝိသကဏှကံ ဂဏှထ” ဟု ကြွေးကြော်ကာ ကုန်ရောင်းလေသည်။ “ဝိသဟူသည် မှာ အဆိပ်၊ ကဏှက ဟူသည်မှာလည်း ဆူးငြောင့်ပင်၊ ဤမြို့သားကုန်သည်ကား အဆိပ်နှင့် ဆူးကို ရောင်း၍ ငါတို့ကို သေကျေပျက်စီးအောင် ဖျက်ဆီးချေတော့မည်” ဟု အထင်အမြင်လွဲကာ ကျေးရွာ သားများ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်ကြလေသည်။

လိမ္မာပါးနပ်သော မြို့သားကုန်သည်သည် “ဤကျေးရွာသားများကား ဝေါဟာရအထူးထူး၌ တတ်သိလိမ္မာကြဟန်မရှိ၊ ဥပါယ်တံမျှ၌ဖြင့် ရောင်းချရတော့မည်” ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်ပြီးလျှင် “အတိမရရံ ဂဏှထ၊ အတိသာဒံ ဂဏှထ၊ ဂဠု ဖာဏိတံ သက္ကရံ သမဠိ လဗ္ဘတိ=အလွန်ချိုမြိန် အလွန်အရသာ

ကောင်းသော ထန်းလျက် ကြံသကာ၊ တင်လဲ၊ သကြားတို့ကို ယူလှည့်ကြလော့၊ အဖိုးနည်းနည်းဖြင့် ရနိုင်သည်”ဟု ကြွေးကြော်လိုက်သည်။ ရွာသူရွာသားများသည် ပုန်းကွယ်နေရာမှ ထွက်လာကြပြီးလျှင် ထန်းလျက်ကြံသကာတို့ကို အဖိုးများစွာပေး၍ ပမ်းခြောက်ဝမ်းသာ ဝမ်းယူကြလေသည်။

ဤဝတ္ထုပါ ကျေးရွာသားများသည် ထန်းလျက်ကြံသကာ၏ “ဂုဠ”ဟူသော ဝေါဟာရကိုသာ နားလည်၍ “ဝိသကဏ္ဍက”ဟူသော ဝေါဟာရကို နားမလည်ကြပေ။ ထို့ကြောင့် အထင်အမြင်လွဲမှား လေသည်။ ဝိသကဏ္ဍက-သဒ္ဒါသည် ထန်းလျက်ကြံသကာဟူသော အနက်အပြင် အဆိပ်ရှိသောဆူး (လိပ်ကျောက်ဆူး၊ ငါးမန်းစွယ်)ကိုလည်း ဟောပေသေးသည်။

ဤဝတ္ထုလာ မြို့သားကုန်သည်ကဲ့သို့ ဘုရားရှင်တို့သည် ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂိုလ်တို့အား တရားဓမ္မ ဟောပြောရာ၌ ဝေါဟာရပရိယာယ် အသွယ်သွယ်လှယ်၍လည်းကောင်း၊ ဝိသေသနအမျိုးမျိုး မရှိ လည်းကောင်း ဟောပြောတော်မူကြသည်။ ယင်းသို့ ဟောတော်မူခြင်းကိုပင် “ဒေသနာဝိလာသ၊ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာ- သယအားဖြင့် ဟောတော်မူသည်”ဟု ကျမ်းဂန်တို့၌ မိန့်ဆိုကြသည်။ ပါဠိမာဂဓဘာသာသည် သမ္မာ- သမ္မုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့ ပြောဆိုဟောကြားအပ်သော “ဗုဒ္ဓဘာသိတ” ဘာသာဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ဘာသာအားလုံးတို့၏ အရင်းအစ “မူလ” ဘာသာဖြစ်၍လည်းကောင်း လောက၌ ဝေါဟာရပရိယာယ် အကြွယ်ဝဆုံး ဘာသာဖြစ်သည်။ ဘုရားရှင်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဘုရားရှင်တို့၏တပည့်သာဝကတို့သည် လည်းကောင်း ဝေါဟာရအရာ၌ အတုမရှိအောင် လိမ္မာကျွမ်းကျင်တော်မူကြသည်။ ထို့ပြင် ဘုရားရှင် တို့သည် ကျင့်ဝတ်သိက္ခာစသည်ကို ဟောပြောရာ၌ ခဲယဉ်းငြိုငြင်စွာ ကျင့်ရသော ကျင့်ဝတ်သိက္ခာကို လည်းကောင်း၊ ထိုကျင့်ဝတ်သိက္ခာကြောင့် ရရှိခံစားရမည့် အကျိုးအာနိသင်ကိုလည်းကောင်း ဓမ္မ- ပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂိုလ်တို့ မှတ်သားနာယူချင်အောင် ကြောင်းကျိုးဆက်ကာ ဟောပြောတော်မူကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်တို့၏ တရားဓမ္မကို နားကြားရသော ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် တရားတော်၌ အားရတင်းတိမ်ခြင်းမရှိဘဲ မိမိတို့၏ စိတ်နှလုံးတွင် စွဲမြဲစွာ မှတ်ယူထားကြလေသည်။

ဝေါဟာရနှင့် အဘိဓာန်

ဝေါဟာရဟူသည်မှာ နာမပညတ်တည်း၊ နာမပညတ်ဟူသည်မှာလည်း အခြားမဟုတ်၊
သာယံ ပညတ္တိ ဝိညေယျာ၊ လောကသင်္ကေတနိမ္မိတာ။

ဟူသည်နှင့်အညီ လူတို့စီမံ တည်ဖန်သမုတ်ထားအပ်သော လိုထိုအရာဝတ္ထု၏ အမည်ပညတ်တစ်မျိုးသာ ဖြစ်သည်။ ‘ဝစီဘေဒသဒ္ဒါ’ခေါ် ဘာသာစကားသည် ဝေါဟာရပညတ်နှင့် ကင်းသည်ဟူ၍ မရှိချေ။ ဝေါဟာရသာလျှင် တည်ရာမှီရာရှိပေသည်။ စကားပြောဆိုသူ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်သည် ‘ဝေါဟာရ’ ခေါ် နာမပညတ်ကို မနောဝိညာဉ်ဖြင့် မှန်းဆစိတ်ကူးပြီးမှ ဝစီဘေဒပရမတ္ထသဒ္ဒါကို ရွတ်ဆိုပြော

၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၈။ ခုဠနိ၊ဋ္ဌ။၅၀။
၂။ ပံ၊သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၂၉။
၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၉။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၁၆။ မူလဋီ၊၁။၄၉။
၄။ နီတိ၊ပဇ၊၁၅၃။
၅။ သင်္ဂဟ၊၁၄၅။
၆။ နျာသ၊၂၈၁-သုတ်။ ချ၊၂၉၅။ ဘေဒစိန္တာ၊၃၄၄၊၃၉၄။

ကြားနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် နာမပညတ်ကို သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း “သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ်”ဟူ၍လည်း သဒ္ဒနိတိကျမ်းတွင် ဆိုပေသည်။ နားထောင်သူ သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဝစီဘေဒပရမတ္ထသဒ္ဒါကို သောတဝိညာဉ်၊ မနောဝိညာဉ် ဝိထိနစ်မျိုးဖြင့် ရယူပြီးနောက် ဝေါဟာရခေါ် နာမပညတ်ကို သိရှိပြီးမှ အနက်ဗြဟ္မ အတ္ထပညတ်ကို သိနိုင်လေသည်။

ဖော်ပြပြီးဝေါဟာရသည် ကျမ်းဂန်သုံး“သတ္တိယ”ဝေါဟာရ၊ အရပ်သူအရပ်သား လူအများသုံး စွဲသော “လောကီယ” ဝေါဟာရဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရှေးခေတ်သုံး “ပေါရာဏိက” ဝေါဟာရ၊ မျက်မှောက်ခေတ်သုံး “အာဓုနိက” ဝေါဟာရနှင့် ထိုထိုအရပ်သုံး “ဒေသိယ” ဝေါဟာရဟူ၍လည်းကောင်း ဤသို့စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးအစားစားရှိပေသည်။ ယင်းတို့တွင် သတ္တိယဝေါဟာရကို ကျမ်းဂန်တတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ သိမြင်နိုင်၍ လောကီယဝေါဟာရကိုမူ အရပ်သူအရပ်သား လူအများပင် သိမြင်နိုင်ကြလေသည်။ မျက်မှောက်ခေတ်လူများသည် အာဓုနိကဝေါဟာရကို သိမြင်နိုင်သော်လည်း ပေါရာဏိက ဝေါဟာရကိုမူ အကုန်အစင် သိမြင်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ဒေသိယဝေါဟာရကို ထိုဒေသ၌ နေထိုင်သူများ သိမြင်နိုင်ကြသော်လည်း ရေမြေဒေသကွာခြားနေသူတို့ကား သိကောင်းမှ သိပေမည်။ ဖော်ပြခဲ့ပြီး မြို့သားကုန်သည်ဝတ္ထု၌ “ဝိသကဏ္ဍက”သည် မြို့သုံးဒေသိယဝေါဟာရဖြစ်၍ ကျေးလက်(ပစ္စန္တဒေသ) သားတို့ ထိုဝေါဟာရကို မသိနိုင်ကြဟု မူလပဏ္ဏာသဋ္ဌိကာ^၂ ဆိုသည်။ အင်္ဂုတ္တရဋ္ဌိကာ^၃ ဆရာကမူ ထိုဝါဒကို “ကေစိ”ထိုး၍ “ကုန်သည်တို့၏ ဝေါဟာရအထူးဖြစ်သောကြောင့် မသိကြခြင်းဖြစ်သည်”ဟု ဆိုလေသည်။

ငယ်စဉ်ကစ၍ ပြောဆိုလာခဲ့သော အမိဘာသာစကား၌ပင် အမျိုးမျိုးသော ဝေါဟာရအထူးတို့ကို အကုန်အစင်သိမြင်သူဟူ၍ မရှိနိုင်ပေ။ ရေမြေ ရှင်ဘုရင်မင်းမြတ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း ဘဏ္ဍာတိုက်ဟူသော “ကောသ”မရှိလျှင် အလိုရှိအပ်သော အကျိုးကို ပြီးစေနိုင်သော တန်ခိုးအာဏာ မရှိနိုင်ချေ။ ဤအတူပင် ပညာရှိကဝိတစ်ဆူပင်ဖြစ်သော်လည်း အဘိဓာန်ကျမ်းဟူသော “ကောသ”မရှိလျှင် တွေ့မြင်သမျှ သဒ္ဒဝေါဟာရတို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မသိနိုင်တော့ပေ။ ထို့ကြောင့် အမိဘာသာအတွက်လည်းကောင်း၊ အခြားဘာသာအတွက်လည်းကောင်း အထောက်အကူပြုပေးနိုင်သည့် “အဘိဓာန်”ခေါ် ကောသကျမ်း၊ နိဗ္ဗာဏကျမ်းများကို မည်သည့်တိုင်းပြည် မည်သည့်လူမျိုး၌မဆို များစွာ အလိုရှိအပ်ပေသည်။ ဤဘုရားသာသနာတွင် ဤတစ်ကြိမ်သာ ပေါ်ပေါက်ဖူးသေးသည့် ဤတိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန်ကျမ်းကြီးကိုကား ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်မှန်သမျှ အလွန်အလွန်ပင် အလိုရှိအပ်လှပေသည်။

အဘိဓာန်၏ စွမ်းရည်

ပညာရှိ ကဝိအဖြစ်ကို ပြပေးနိုင်သောကျမ်းတို့သည် သဒ္ဒါကျမ်း၊ အဘိဓာန်ကျမ်း၊ အလင်္ကာကျမ်းနှင့် ဆန်းကျမ်းဟူ၍ ၄-မျိုးရှိကြောင်း ပညာရှင်များ သတ်မှတ်ထားကြသည်။ ယင်းတို့တွင် သဒ္ဒါကျမ်းနှင့် အဘိဓာန်ကျမ်းတို့သည် ပါဠိမာဂဓဘာသာ တတ်မြောက်ရေး၌ လိုရင်းကျ၍ လွန်စွာ အရေးကြီးလှသည်။ ထိုနှစ်ကျမ်းတွင်လည်း သဒ္ဒါကျမ်းသည် တတ်မြောက်ရန် ခဲယဉ်းလှ၍ အဘိဓာန်ကျမ်းထက် အရေးပါသည်ဟု ဆိုရန်ရှိပေသည်။ သို့ရာတွင် ဘာသာစကား၏ တာဝန်ကိုထမ်းဆောင်ရာ၌ အဘိဓာန်ကျမ်းသည် သဒ္ဒါကျမ်းအောက် မယုတ်လျော့သည်ကို တွေ့ရပေသည်။

၁။ နိတိ၊ဓာ။၈၈-၉။ ၂။ မ၊ဇိ၊၁။၂၅၉။ ၃။ အံ၊ဇိ၊၁။၂၂၂။

မှန်ပေသည်။ ဘာသာစကားတိုင်း၌ (၁) ယောဂိကသဒ္ဒါ၊ (၂) ရူဠသဒ္ဒါ၊ (၃) ယောဂရူဠသဒ္ဒါ ဟူ၍ သဒ္ဒါ ၃-မျိုးရှိပေသည်။ ယင်းတို့တွင် ပုဒ်၊ ဓာတ်ဟူသော ‘ပကတိ’ နှင့် ဝိဘတ်၊ ပစ္စည်းဟူသော ‘ပစ္စယ’တို့ ပေါင်းစပ်၍ အနက်ဗြဟ္မ အတ္ထပညတ်ကို သိစေနိုင်သော သဒ္ဒါမျိုးသည် “ယောဂိက” သဒ္ဒါမည်၏။

ပုံစံ-ပါစက (ချက်တတ်သူ), ယာစက (တောင်းတတ်သူ) စသည်။

ပကတိနှင့် ပစ္စယတို့၏ အနက်ဟူသော အဝယဝသတ္တိ (ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်) ကို မဇ္ဇိမုဒ္ဓိ ပုဒ်ပြီး နိပ္ပန္န၏ သမုဒါယသတ္တိ (ပဝတ္တိနိမိတ်)ဖြင့် အနက်ဗြဟ္မကို သိစေတတ်သောသဒ္ဒါမျိုးကို “ရူဠသဒ္ဒါ”ဟု ခေါ်သည်။

ပုံစံ-သဒ္ဓ (အိုး), ဂေါ (နွား) စသည်။

အဝယဝသတ္တိ၊ သမုဒါယသတ္တိ ၂-မျိုးဖြင့် အနက်ဗြဟ္မကို သိစေတတ်သော သဒ္ဒါမျိုးသည် “ယောဂရူဠသဒ္ဒါ”မည်၏။

ပုံစံ-ပင်္ကဇ (ကြာ), ဝနစရ (မုဆိုး) စသည်။

ဖော်ပြပြီးသဒ္ဒါ ၃-မျိုးတွင် ယောဂိကသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပန္န(အန္တတ္ထ)သဒ္ဒါဖြစ်၍ ရူဠသဒ္ဒါသည် အဗျုပ္ပန္န(ရူဠ)သဒ္ဒါ ဖြစ်သည်။ ယောဂရူဠသဒ္ဒါသည် ရှေးဦးအစ၌ ဗျုပ္ပန္နဖြစ်သော်လည်း ကာလကြာမြင့်သောအခါ အဝယဝသတ္တိ ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်ပျောက်ကွယ်၍ အထင်ရူဠနည်းအားဖြင့် တစ်စုံတစ်ခုသောအနက်ကို ဟောလေသည်။ အဆိုပါ သဒ္ဒါ ၃-မျိုးတွင် ယောဂိကသဒ္ဒါတို့၏ သဒ္ဓတ္ထ, ဘာဝတ္ထကိုသာ သဒ္ဒါ(ဗျာကရုဏ်း)ကျမ်းများက ပြဆိုနိုင်ကြ၍ သဒ္ဒါ ၃-မျိုးလုံး၏ သဒ္ဓတ္ထ, ဘာဝတ္ထကိုမူ အဘိဓာန်ကျမ်းများက ပြဆိုကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် သဒ္ဒါ ၃-မျိုးလုံး၏ သဒ္ဓတ္ထ, ဘာဝတ္ထကို သိရှိလိုသောသူသည် သဒ္ဒါကျမ်းမျှဖြင့် အားရတင်းတိမ်၍ မနေနိုင်တော့ဘဲ အဘိဓာန်ကျမ်းများကိုသာ အထပ်ထပ် အခါခါ ရှာဖွေကြည့်ရှုရလေတော့သည်။

တွေ့ကြုံရသော အခက်အခဲများ

အဘိဓာန်ကျမ်းများ၏ စွမ်းရည်သတ္တိကို ဖော်ပြပြီးနောက် ဤ ပ-ဝဂ် အဘိဓာန်ကျမ်းကြီးကို ပြုစုရာ၌ တွေ့ကြုံခဲ့ရသော အခက်အခဲများကို ရေးသားလိုပေသည်။ အဘိဓာန်ကျမ်းပြုလုပ်ငန်းဟူသည်မှာ လွယ်ကူသောကိစ္စမဟုတ်ကြောင်း ပညာရှင်များ သိမြင်ကြပြီးဖြစ်သည်။ မည်သည့်ဘာသာစကား၏ အဘိဓာန်ကို ပြုစုရာ၌ ဖြစ်စေ တစ်ခုမဟုတ် တစ်ခု အခက်အခဲနှင့် တွေ့ကြုံရမည်သာဖြစ်သည်။ အထူးအားဖြင့် ပါဠိမာဂဓတာသာ၏ အဘိဓာန်ကို ပြုစုရာ၌ ပို၍အခက်အခဲနှင့်တွေ့ကြုံရပါသည်ဟု ဆိုက သင့်လျော်ရာသည်။ ပါဠိမာဂဓတာသာသည် ဗုဒ္ဓဘာသိတဘာသာစကားဖြစ်၍ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းနှစ်ထောင်ကျော်ကာလက ပြောဆိုသုံးစွဲခဲ့ကြသောပေါရာဏီကဝေါဟာရဘာသာဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ လောကသုံးဝေါဟာရများသာမက ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်, သစ္စာ, မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန် စသော လောကုတ္တရာ ဝေါဟာရများပါ အမြောက်အမြားပါဝင်နေသော ဂမ္ဘီရဝေါဟာရဘာသာ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဝေါဟာရပုဒ်တိုင်း၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အမှန်အကန်သိမြင်ရန် မလွယ်ကူလှပေ။ ထို့ကြောင့် သဒ္ဓနိတိကျမ်းဆရာက—

မကြံစည်အပ်သော တန်ခိုးအာနုဘော်ရှိသော မြတ်စွာဘုရား၏ ပါဠိနည်းသည် မကြံစည် အပ်သည်သာ ဖြစ်သည်။ ခဲယဉ်းငြိုငြင်စွာ သက်ဝင်အပ်သည်ဖြစ်၍ နက်နဲလှဘိ၏- ဟု မိန့်တော်မူခဲ့ပေသည်။

တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းကြီးများကို ရေးသားပြုစုရာ၌ တွေ့ကြုံရသော အခက် အခဲများကို ၄-မျိုးခွဲကာ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဂဏဝါစကကျမ်းပြုအဖွဲ့က စ-ဝဂ်အဘိဓာန်ကျမ်း (အတွဲ-၇) နိဒါန်း၌ ရေးသားဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ဤ ပ-ဝဂ်အဘိဓာန်ကျမ်းကြီးကို ရေးသားပြုစုရာ၌လည်း အဆို ပါအခက်အခဲ ၄-မျိုးကို အချို့အချို့နေရာတို့၌ တွေ့ကြုံရသည်သာ ဖြစ်သည်။ ထိုအခက်အခဲတို့ကို အနည်းငယ်မျှ ဖော်ပြလျက် ဤ ပ-ဝဂ်အဘိဓာန်ကျမ်းကြီး ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကြိုးပမ်းအားထုတ် ခဲ့ရပုံကို တင်ပြလိုပေသည်။

ပါဠိမာဂဓာတာသ၌ အချို့သော ဝေါဟာရပုဒ်များသည် ရဿ၊ ဒီဃ၊ ကွဲပြားမှု “မတ္တာဘောဒ” ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သံယောဂ၊ ဝိသံယောဂ၊ သိထိလ၊ ဓနိတ စသော အက္ခရာထူးခြားမှု “ဝဏ္ဏ-ဘောဒ” ကြောင့်လည်းကောင်း အနက်အဓိပ္ပါယ်ခြားနားတတ်ပေသည်။ သဒ္ဒန်တိသုတ္တမာလာကျမ်း ပါဠိ-နယာဒိသင်္ဂဟ၌ မတ္တာဘောဒကြောင့် အနက်အဓိပ္ပါယ် မထူးခြားသော ပုဒ်တို့ပေါင် ၁၀၁-တို့မျှ ဘုတ်ပြထားသော်လည်း မတ္တာဘောဒကြောင့် အနက်အဓိပ္ပါယ်ထူးခြားသော ဝေါဟာရပုဒ်များရှိကြောင်း ကိုလည်း ထိုသဒ္ဒန်တိကျမ်း၌ပင် အောက်ပါအတိုင်း မိန့်ဆိုထားပေသည်။

မတ္တာဝသေနပိ ဟိ ပဒါနိ သဝိသေသတ္ထာနိ ဘဝန္တိ၊ တံ ယထာ? သာသနေ ပဗ္ဗဇိတော၊ ရဋ္ဌာ ပဗ္ဗာဇိတော။ သညောဂါသညောဂဝသေနပိ၊ တံ ယထာ? ဂါမာ နိဂစ္ဆတိ၊ ယသံ ပေါသော နိဂစ္ဆတိ။

အထက်ဖော်ပြပါပုံစံ၌ ပဗ္ဗဇိတော၊ ပဗ္ဗာဇိတော ၂-ပုဒ်သည် သုန္ဒ၊ ကာရိတ်မျှသာ ကွဲပြား သည်မဟုတ်၊ ပ-ဥပသာရနှင့် ဝဇ-ဓာတ်၏ အနက်သည်ပင် ချဉ်းကပ် (ဝင်ရောက်)ခြင်းနှင့် ထွက်ခွါ သွားခြင်းဟူ၍ ကွဲပြားနေပေသည်။ ဤ ၂-ပုဒ်အတူပင် မတ္တာဘောဒကြောင့် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကွဲပြား သောပုဒ်များကို ပါဠိဘာသာ၊ သက္ကတဘာသာတို့၌ များစွာ တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

ပုံစံ- ကမ္မကရ၊ ကမ္မကာရ၊ ပဂ္ဂဟ၊ ပဂ္ဂါဟ၊ ပဋိဂ္ဂဟ၊ ပဋိဂ္ဂါဟ၊ သုရတ၊ သုရတ-စသည်။

ဤပုဒ်တို့တွင် ကမ္မကရနှင့် ကမ္မကာရပုဒ်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ထူးခြားဟန်ကို ပါဠိဘာသာ သဒ္ဓါ၊ အဘိဓာန်ကျမ်းတို့၌ အထင်အရှား မပြဆိုကြသော်လည်း သက္ကတဘာသာ သဒ္ဓါ၊ အဘိဓာန် ကျမ်းတို့၌ အထင်အရှားပြဆိုထားကြပေသည်။ သုရတ၊ သုရတ ၂-ပုဒ်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ထူးခြား ဟန်ကိုမူ ပါဠိဘာသာ၊ သက္ကတဘာသာကျမ်းတို့၌ မိန့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့နိုင်ပေသည်။

ဤအဘိဓာန်ကျမ်းကြီးတွင် ပါဝင်သော ပဂ္ဂဟနှင့် ပဂ္ဂါဟပုဒ်တို့သည် ပုဒ်၊ ဓာတ်တူသော်လည်း ပစ္စည်းအတွက် ရဿ၊ ဒီဃထူးကာ ရုပ်နေကွဲပြားသည်။ ထို့ကြောင့် အနက်အဓိပ္ပါယ်လည်း ထူးခြား လေသည်။ ဤအကြောင်းကို သဒ္ဒန်တိကျမ်းတွင် အောက်ပါအတိုင်း မိန့်ဆိုထားပေသည်။

၁။ နှာ-၄၁၉-၄၂၂။ ၂။ နိတိ၊ ဓာ။ ၃။
၃။ ပါဏိနိ၊ ၃၊ ၂။ ၁၊ ၂၂။ ကာတန္တ၊ ကိတ်။ ၁၊ ၄။ အမရ။ ၂၊ ၁၊ ၁၅။ ၂၊ ၁၊ ၁၉။
၄။ ဒိဋ္ဌိ၊ ၃။ ၂။ အံဋ္ဌိ၊ ၂။ ၃၀၉။ ကနိ၊ ၆၊ ၁၊ ၁၂။ ဓာနိ၊ ၆၊ ၂၊ ၇။ ၅။ အမရ။ ၂၊ ၁၊ ၁၅။ ထေးမနိဓိ။ ဝါစပ္ပတ္တ။

ဂဟ ဂဟဏေ။...ပဂ္ဂဟော၊ ပဂ္ဂါဟော။ ပဂ္ဂဟောတိ ပတ္တော။ ပဂ္ဂါဟောတိ ဝိရိယံ။

ဤ သဒ္ဒနီတိ၏ မိန့်ဆိုချက်ကို နှလုံးမူ၍ ပဂ္ဂဟနှင့် ပဂ္ဂါဟကို တည်ပုဒ် ၂-မျိုးခွဲကာ ရေးသားခဲ့ရပေသည်။ ပဋိဂ္ဂဟနှင့်ပဋိဂ္ဂါဟတို့လည်း ပစ္စည်းကြောင့် ရုပ်နေကွဲပြား၍ အနက်အဓိပ္ပါယ်ခြားနားကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် တည်ပုဒ် ၂-မျိုးထားကာ ရေးသားခဲ့ရသည်။ ပဋိဂ္ဂဟပုဒ်နှင့်ပတ်၍ တောင်ပေါက်ဆရာတော်ဘုရား၏ အဘိဓာန်ပုဒ်ပိကာနိဿယတွင်—

ရှေးဆရာများကား “ပဋိဂ္ဂဟ” ကို “ပြဋ္ဌိ = ထွေးခံ”ဟု အနက်မြန်မာပြန်ဆိုကြ၏။ ၎င်းအနက်သည်...ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့နှင့် ညှိ၍ ယုတ္တိမရသော အနက်သာ တမဲ့-ဟု

မိန့်ဆိုပြီးလျှင် “မင်္ဂလာမျိုး၊ ပြဋ္ဌိ၊ ထွေးခံ” ဟူသော ပေါ်ရာဇကထာလင်္ကာသစ်၌ “ပြဋ္ဌိ၊ ဆေးခံ” ဟုပြသင့် ရှိသင့်ကြောင်း အမှာအထားရေးသားတော်မူခဲ့သည်။ ဤ အဘိဓာန်ကျမ်းကြီး၌မူ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၏ အဆိုအမိန့်ကို ညွှန်ပြလျက် “ပြဋ္ဌိ = ထွေးခံ” ဟူသော အနက်ကိုလည်း ရေးသားခဲ့ပေသည်။ ဒိဋ္ဌိစေတသိက်ကို ပြဆိုရာ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့၌ “ပဋိဂ္ဂါဟ၊ ပတိဋ္ဌဟ” ဟုပုဒ် ၂-မျိုးရှိတတ်ရာ ယုတ္တတရဖြစ်သောပုဒ်ကို အကြောင်းယုတ္တိပြုကာ ပဋိဂ္ဂါဟပုဒ်၌ ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်။ ဤသို့ ရဿ၊ ဒီဃ ကွဲပြား၍ အနက်အဓိပ္ပါယ်ခြားနားသောပုဒ်တို့ကို သီးခြားတည်ပုဒ်ပြုကာ ရေးသား၍ အနက်အဓိပ္ပါယ်မထူးခြားသော ပုဒ်တို့ကိုမူ တပေါင်းတည်း တည်ပုဒ်ပြုကာ ရေးသားခဲ့ပေသည်။

ပါဠိဝေါဟာရပုဒ်များသည် ရဿ၊ ဒီဃကွဲပြားမှု မတ္တာဘေဒကြောင့်သာ အနက်အဓိပ္ပါယ်ခြားနားတတ်သည်မဟုတ်၊ အက္ခရာထူးခြားမှု “ဝဏ္ဏဘေဒ” ကြောင့်လည်း အနက်အဓိပ္ပါယ်ကွဲပြားတတ်ပေသည်။ မတ္တာဘေဒ၌ ဖော်ပြခဲ့သော နိဂစ္ဆတိ၊ နိဂစ္ဆတိ ၂-ပုဒ်သည် ပုဒ်၊ ဓာတ်၊ ပစ္စည်း၊ ဝိဘတ် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် သဒ္ဓါအစီအရင်အားဖြင့် သံယောဂ၊ ဝိသံယောဂ ထူးခြား၍ အနက်အဓိပ္ပါယ် ကွဲပြားသွားလေသည်။ ထို့ကြောင့် သဒ္ဒနီတိကျမ်း၌—

နိဂစ္ဆတိတိ လဘဘိ။ ယသံ ပေါသော နိဂစ္ဆတိတိ ဣဒံ နိဒဿနံ။ နိဂစ္ဆတိတိ နိက္ခမတိ?—

ဟူ၍ မိန့်ဆိုထားပေသည်။ ဤအတူပင် သံယောဂ၊ ဝိသံယောဂ ကွဲပြားမှုကြောင့် အနက်အဓိပ္ပါယ်ခြားနားသော ဝေါဟာရပုဒ်တို့ကို ပါဠိဘာသာ၌ များစွာ တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

ပုံစံ- နိစယ၊ နိစ္ဆယ၊ နိဓန၊ နိဒ္ဒန၊ နိပန္န၊ နိပ္ပန္န - စသည်။

သံယောဂ၊ ဝိသံယောဂနှင့်စပ်၍ တွေ့ကြုံခဲ့ရသော အခက်အခဲအချို့ကို ဆက်လက်ဖော်ပြလိုပေသည်။ ပါဠိဘာသာ၌ အချို့သော ဗျည်းများသည် ရှေ့က သရနိမိတ်နှင့် တွဲယှဉ်လာသော အခါ “သံယောဂ” ခေါ် ဒွေဘော်ရုပ်များ ဖြစ်လာတတ်ပေသည်။ ယင်းသို့ဖြစ်ရာ၌ သက္ကဇဘာသာ၏ ရုပ်သွင်သက္ကဇကို ရှု၍ ပါဠိဘာသာ ဗျာကရုဏ်းကျမ်းတို့က ဒွေဘော်ဌာန ဟုတ်၊ မဟုတ် စည်ကမ်းသတ်မှတ်ပေးကြသည်။ ယင်းစည်းကမ်းအရ ဌာနဖြစ်လျှင် ဒွေဘော်ပြုရန်သာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပ၊ ပတိ စသည်တို့၌ ဒွေဘော်ရုပ် အမြဲဖြစ်ရန်ရှိပေသည်။ ကျမ်းပြုအရှင်တို့ကလည်း ဒွေဘော်ဌာန၌ ဒွေဘော်ရုပ်ကိုသာတည်ထားရေးသားလိုကြပေသည်။ သို့ရာတွင် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ သံယောဂ၊ ဝိသံယောဂ ရုပ် ၂-မျိုးရှိနေရာ မည်သို့တည်ပုဒ်ပြုကာ ရေးသားသင့်သည်ကို အလေးအနက် စဉ်းစားသင့်ပေသည်။

ဤနေရာမျိုး၌ ဝဏ္ဏဘေဒကြောင့် အနက်အဓိပ္ပါယ်ထူး မထူး စိမ်းဝေဖန်၍ အနက်ထူးရှိလျှင် သီးခြား တည်ပုဒ်ပြုကာ ရေးသားရပေမည်။ အနက်ထူးမရှိလျှင်ကား—

အဓိပတိပစ္စယော=အဓိပတိပစ္စယောတိ အနိစ္စံ၊ ဣဓ န ဟောတိ “ဣဓ မောဒတိ”တိ— ဟူသော မောဂ္ဂလ္လာန် ပဉ္စိကာဒ္ဓိကာ(၁၊၃၄)၏ မိန့်ဆိုချက်ကို လမ်းညွှန်ပြု၍ တည်ပုဒ် တစ်ခုတည်း၌ ရုပ်နှစ်မျိုးပြုကာ ရေးသားခဲ့ပေသည်။

ပဋိပဿဒ္ဓိ၊ ပဋိပဿဒ္ဓိ—စသောပုဒ်တို့၌ ပ-သည် ဒွေဘော်ဌာနဖြစ်၍ ရုပ်နှစ်မျိုးဖြစ်သင့်သည်။ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကား ထူးခြားမှုမရှိပေ။ ထို့ကြောင့် တည်ပုဒ်တစ်ခုတည်း၌ ရုပ်နှစ်မျိုးပြုကာ ရေးသား သင့်ပေသည်။ သို့သော်လည်း ယင်းတို့၏ နောက်ဆက်ပုဒ်များနှင့် တွဲစပ်ပြဆိုသော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ အချို့ပုဒ်တွင် ရုပ်နှစ်မျိုး၊ အချို့ပုဒ်တွင် ရုပ်တစ်မျိုးတည်းဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ဤသို့ ဖြစ်ရသည်မှာ သင်္ဂါယနာတင် ဝိသောကေအရှင်မြတ်တို့၏ အလိုဆန္ဒအမျိုးမျိုးကြောင့် ဖြစ်ဟန်ရှိပေ သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဖော်ပြခဲ့သော ပဉ္စိကာဒ္ဓိကာ၏ လမ်းညွှန်ချက်အရ ရုပ်နှစ်မျိုးရှိသောပုဒ်တို့ကို တည်ပုဒ်တစ်ခုတည်း၌ ရုပ်နှစ်မျိုးပြုကာ ရေးသားပြီးလျှင် ရုပ်တစ်မျိုးတည်းရှိသောပုဒ်တို့ကိုမူ ယင်း၏ အက္ခရာစဉ်ကျရာနေရာ၌ တစ်မျိုးတည်းပြုကာ ရေးသားခဲ့ပေသည်။

ထို့ပြင် အချို့သောပုဒ်များသည် ပါဠိဘာသာရင်းမြစ်၌လည်းကောင်း၊ သက္ကတဘာသာ၌ လည်းကောင်း ဒွေဘော်ဌာနမဟုတ်ပေ။ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ကား ဒွေဘော်နှင့်လည်း ရှိတတ် ပေသည်။ ဤနေရာမျိုး၌ ဒွေဘော်မဲ့ရုပ်သာ ရေးသားသင့်သကဲ့သို့ဖြစ်သည်။

ပုံစံ-ပဋိကူလ=ပဋိက္ကူလ၊ ပဋိဂဏှာတိ=ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-စသည်။

ဤပုံစံတို့တွင် ပဋိကူလသည် ပါဠိဘာသာရင်းမြစ်၌လည်းကောင်း၊ သက္ကတဘာသာ၌ လည်း ကောင်း ဒွေဘော်မဲ့သာဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ ရုပ်နှစ်မျိုးတွေ့ရသည့် အပြင် ပါဠိဘာသာ၏ ရောင်းရင်းဖက်ဖြစ်သော ပါကတဘာသာ၌လည်း ရုပ်နှစ်မျိုး ပြထားသည်ကို တွေ့ရပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် တည်ပုဒ်တစ်ခုတည်း၌ ရုပ်နှစ်မျိုးပြုကာ ရေးသားခဲ့ရပေသည်။

ပဋိဂဏှာတိ-သည် မူလရင်းမြစ် ဂဟ(ဂြဟ)ကို ထောက်ရှုလျှင် ဒွေဘော်ပြုရမည့် ရုပ်သာဖြစ် သည်။ ယင်းကို သက္ကတဘာသာ အာချာတ်ရုပ် စီရင်ရာ၌ ရ-ဗျည်းကို ကွ-သရပြုကာ “ပြတိဂ္ဂဏှာတိ” ဟု ဖြစ်လာသည်။ ထိုအခါ ဒွေဘော်ဌာန မဟုတ်တော့ပေ။ ဤကို ရည်ရွယ်၍ ပဒရူပသိဒ္ဓိဋီကာ၌—

နေဝံ(န ဝေ)“ပဋိဂဏှာတိ၊ အနုဂဏှာတိ၊ ဝစိပကောပံ ရက္ခေယျ” န္တိအာဒိသု အဋ္ဌာနက္ကာ

ဒ္ဓိတ္တံ ဘဝတိ—

ဟု မိန့်ဆိုထားပေသည်။

ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် ပဋိဂဏှာတိ-ကို ဒွေဘော်မဲ့သာ ရုပ်တည်ထားသင့်ပေသည်။ များစွာသော ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌မူ ဒွေဘော်နှင့်သာ ရုပ်ရှိနေကြပြန်သည်။ ဤနေရာ၌လည်း အလေးအနက် စဉ်းစားသင့်ပေသည်။ အချို့သော ပါဠိဘာသာပုဒ်များသည် သဒ္ဓါစည်းကမ်းအရ ဒွေဘော်ဌာနမဟုတ် ကြပေ။ သို့သော်လည်း ရူပသိဒ္ဓိ-စသော ပါဠိဘာသာ ဗျာကရုဏ်းကျမ်းတို့၌ ဒွေဘော်ဌာနအဖြစ် သတ်မှတ်ပြဆိုထားကြသည်။

ပုံစံ-သေတစ္ဆတ္တ၊ ဇမ္ဗုစ္ဆာယာ၊ အာစ္ဆာဒယတိ၊ အာစ္ဆိန္နတိ-စသည်။

ဤသို့ သက္ကတဘာသာနှင့်မတူညီသည့် ဒွေဘောင်ဌာနကို ရှေးဆရာမြတ်တို့ သတ်မှတ်ထားပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ပဋိဂဏှာတိကိုလည်း ဒွေဘောင်မဲ့၊ ဒွေဘောင်ရှိ ရုပ်နှစ်မျိုးပြကာ တည်ပုဒ် တစ်ခု တည်း၌ ရေးသားခဲ့ပေသည်။

သိထိလ၊ ဓနိတ ကဲ့ပြားမှု ဝဏ္ဏဘေဒသည် သုတ္တန်အရာထက် ဝိနည်းအရာ၌ သာ၍ အရေးကြီး လှသည်။ မှန်ပေသည်။ ရှင်ပြု၊ ရဟန်းခံ (ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ ဥပသမ္ပဒါ) ကံတို့၌ သိထိလ၊ ဓနိတ၊ နိဂ္ဂဟိတ၊ ဝိမုတ္တာ၊ ဤအက္ခရာ ၄-မျိုး အချင်းချင်း လွှဲချော်ရွတ်ဆိုမိလျှင် ဆောင်ရွက်သောကံ မအောင်မြင်ဘဲ အချည်း နှီးဖြစ်သွားပေသည်။ ထို့ကြောင့် သိထိလ၊ ဓနိတကဲ့ပြားမှု ဝဏ္ဏဘေဒပုဒ်တို့ကို အနက်အဓိပ္ပါယ် ထူး ခြားမှု ရှိ၊ မရှိ စိစစ်ကာ ရေးသားခဲ့ရပေသည်။ ပတိ-ဥပသာရသည် ပုဒ်တပါးနှင့်ယှဉ်တွဲရာ၌ မူရင်း ပကတိအနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ မုဇ္ဈဇ၊ တာလုဇအက္ခရာပြောင်းလဲ၍ ပဋိ၊ ပစ္စ-အနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပ-အက္ခရာ ဒွေဘောင်မဲ့၊ ဒွေဘောင်ရှိအနေဖြင့်လည်းကောင်း ရုပ်သွင်အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲနေတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းပတိ-ဥပသာရ ပါဝင်သောပုဒ်တို့ကို တစ်ပုဒ်နှင့်တစ်ပုဒ် ဆက်သွယ်နှီးနှောမိအောင် သတိကြီးစွာ ထား၍ ရေးသားခဲ့ရပေသည်။

အဘိဓာန်ပုဒ်တို့၏ သဒ္ဒါလိင်ကို ညွှန်ပြရာ၌ အများအားဖြင့် သဒ္ဒါကျမ်း၊ အဘိဓာန်ကျမ်းတို့၏ အဆိုအမိန့်အတိုင်း ညွှန်ပြခဲ့ပေသည်။ သို့သော် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ သင်္ဂါယနာတင်ကျမ်းဂန်တို့၌ အလွန် ထင်ရှားနေလျှင် သဒ္ဒါကျမ်း၊ အဘိဓာန်ကျမ်းတို့၏ အဆိုအမိန့်ကို လျစ်လျူရှုကာ သင်္ဂါယနာတင် ကျမ်းများ၌ ထင်ရှားသည့်အတိုင်း ညွှန်ပြခဲ့ပေသည်။

ပုံစံ-ပဉ္စ၊ ပဋိသ-စသည်။

ယင်းတို့တွင် ပဉ္စကို သက္ကတအဘိဓာန်နှင့် သဒ္ဒါနိတိကျမ်းတို့၌ ပုလ္လိင်ဟု ဆိုကြသော်လည်း ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၌ ထင်ရှားသောရုပ်သွင်ကို ရှုကာ အဘိဓာန်ပုဒ်ပိကာ မိန့်ဆိုသည့်အတိုင်း “တိလိင်” ဟု ညွှန်ပြခဲ့ပေသည်။ ပဋိသ-ကို မာဂဓ၊ သက္ကတ အဘိဓာန်ကျမ်းအားလုံးက “ပုလ္လိင်” ဟု တညီ တညွတ်တည်း ဆိုထားသော်လည်း ဘုရားဟောဖော်ပါဠိတော်တို့၏ အရှိသို့လိုက်၍ “ပုလ္လိင်၊ နပုလ္လိင်” ဟု ညွှန်ပြခဲ့ပေသည်။ ဤသို့စသည်ဖြင့် လိင်နှင့်ပတ်သက်၍ ဇိနဝစနာနုရူပဖြစ်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင် သမျှ ညွှန်ပြခဲ့ကြပေသည်။

တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန်ကြီးများသည် တိုးတက်သော ခေတ်နှင့်အညီ ပေါ်ပေါက်လာ သော ကျမ်းကြီးများဖြစ်၍ ပါဠိဝေါဟာရပုဒ်တို့၏ လိင်၊ ပုဒ်၊ ဓာတ်၊ ပစ္စည်း၊ ဝိဘတ်နှင့် ကျမ်းကိုး များကို အပြည့်အစုံ ညွှန်ပြသည့်အပြင် အချို့သောပုဒ်တို့၌ မှတ်သားဖွယ် အဓိပ္ပါယ်အဆုံးအဖြတ်ကိုပါ ရေးသားဖော်ပြခဲ့ကြပေသည်။ ယင်းသို့ရေးသားဖော်ပြရာ၌ အကြောင်းအရာတစ်ခုအတွက် စာရှုသူတို့ စာအုပ်အထွေထွေ ရှာဖွေကြည့်ရှု မနေရတော့ဘဲ တစ်နေရာတည်း တစ်ထိုင်တည်းဖြင့်ပင် ကြည့်ရှု သိမှတ် ဆုံးဖြတ်နိုင်စေရန် ရည်သန်ရေးသားခဲ့ကြပေသည်။ ထို့ကြောင့် အချို့သောပုဒ်တို့၌ အဓိပ္ပါယ် အဆုံးအဖြတ် ရှည်လျားသကဲ့သို့ ဖြစ်သွားသည်မှာ ကျမ်းပြုအရှင်တို့၏ ဖြူစင်သော စေတနာဟူ၍သာ မှတ်ယူကြစေလိုပေသည်။

ပုံစံ-ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ပညတ္တိ၊ ပညာ၊ ပဉ္စ၊ ပဋိစွဲသမ္ပုပ္ပါဒ-စသည်။

ကတညူ ကတဝေဓီ

ဖော်ပြခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ကြီးကျယ်နက်နဲခက်ခဲလှသော တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန်ကျမ်းကြီးများကို တစ်ဦးကောင်း တစ်ယောက်ကောင်းဖြင့် ရေးသားပြုစုနိုင်ခဲ့သည်မဟုတ်။ ပညာရှင်ပုဂ္ဂိုလ်ပေါင်းများစွာ၊ အဖွဲ့ပေါင်းများစွာ စုပေါင်းဖွဲ့စည်း၍ လပေါင်းများစွာ၊ နှစ်ပေါင်းများစွာ အချိန်ယူကာ ရေးသားခဲ့ကြရပေသည်။ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဂဏဝါစကအဖွဲ့အနေဖြင့် စ-ဝဂ်၊ ဋ-ဝဂ်နှင့် ပ-ဝဂ်အဘိဓာန်ကျမ်းကြီးများကို ရေးသားပြုစုစဉ်အတွင်းမှာပင် အချို့ဆရာတော်များသည် သင်္ခါရဓမ္မတာအရ ပျံလွန်တော်မူခဲ့ကြသည်။ ဤ ပ-ဝဂ်အဘိဓာန်ကျမ်းကြီး ထုတ်ဝေတော့မည့် ယခုအချိန်တွင် ဦးဆောင်နာယက ပဓာနဆရာတော်များ ၅-ပါးအထိ ပျံလွန်တော်မူခဲ့ကြလေပြီ*။ ထိုဆရာတော်များ၏ ဦးဆောင်လမ်းညွှန်မှုအတိုင်း ကျန်ရှိနေသောဆရာတော်များက ခြေရာမပျက် ဆက်လက်ချီတက်ကာ ရေးသားပြုစုခဲ့ကြသဖြင့် ယခုအခါ အဘိဓာန်ဝင်ပုဒ်ပေါင်း ၇၀၁၂-ပါဝင်သော ပ-ဝဂ်အဘိဓာန်ကျမ်းကြီး(အတွဲ-၁၃) ကို ထုတ်ဝေနိုင်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် အဘိဓာန်ကျမ်းပြုစုရင်း ဘဝနတ်နန်း စံမြန်းတော်မူခဲ့ကြသော အဖွဲ့ဝင်ဆရာတော်တို့အား ကျန်ရှိနေသောဆရာတော်များက ဤ ပ-ဝဂ်အဘိဓာန်ကျမ်းကြီးဖြင့် ပတ္တိဒါန ဓမ္မပူဇာ မင်္ဂလာအမှု ပြုလုပ်ကြကြောင်း မှတ်တမ်းတင်အပ်ပေသည်။

အာသိသ

ဤသို့လျှင် မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဂဏဝါစက ကျမ်းပြုအရှင်တို့သည် နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကသုံးသွယ်ရှိ ပါဠိဝေါဟာရပုဒ်တို့ကို ရနိုင်သမျှရှာဖွေစုဆောင်းကာ အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင် ရေးသားပြုစုခဲ့ကြပေသည်။ မဆတ်နစ်သော ဇွဲလုံ့လ စွဲမြဲသောသတိတို့ဖြင့် မိမိတို့တတ်သိသမျှ ရေးသားပြုစုကြပါသော်လည်း “ခြောက်ပြစ်ကင်း သလဲစင် ချွတ်ယွင်းချက်မပါဝင်ပါ” ဟူ၍ တာဝန်မခံနိုင်ကြပေ။ သာမန်ပုထုဇဉ်မျှသာ ဖြစ်သော ကျမ်းပြုအရှင်တို့သည် ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တနှင့် သတိဝေပုလ္လပတ္တ အရိယာအရှင်မြတ်တို့ သက်ဝင်ကျက်စားအပ်သော မာဂဓဘာသာ ပိဋကပါဠိဝေါဟာရတို့၏ ရုပ်နေရုပ်ထား အနက်သွားတို့၌ ကြွင်းမဲ့ကုန်စင်အောင် မသိမြင်ကြပါပေ။ ထို့ကြောင့် စာရှုသူပညာရှင်တို့သည် ဤ ပ-ဝဂ်အဘိဓာန်ကျမ်းကြီးကို စ၊ လယ်၊ အဆုံး သိမ်းကျုံးစေ့ အထပ်ထပ်ကြည့်ရှုပြီးလျှင် အမှားကို ပြင်ဆင်၊ အမှန်ကို ယူငင်လျက် ဘုရားရှင်သာသနာတော်မြတ်ကြီး အခွန်ရှည်စွာ စည်ပင်ပြန့်ပွားအောင် ကြိုးစားအားထုတ်နိုင်ကြပါစေဟု အာသိသပြုလိုက်ရပေသတည်း။

* ၁။ စံကင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ၁၃၃၄-ခု ပထမဝါဆိုလဆုတ် ၁၀-ရက်နေ့တွင် လွန်တော်မူသည်။
 ၂။ မြောင်းမြဆရာတော်သည် ၁၃၃၇-ခု ဝါဆိုလဆုတ် ၂-ရက်နေ့တွင် လွန်တော်မူသည်။
 ၃။ အသောကဆရာတော်သည် ၁၃၃၉-ခု ဝါခေါင်လဆုတ် ၉-ရက်နေ့တွင် လွန်တော်မူသည်။
 ၄။ ဆရာတော် ဦးဓမ္မာဝုဓာဘိဝံသသည် ၁၃၃၁-ခု ဧရာဝတီတန်း ၉-ရက်နေ့တွင် လွန်တော်မူသည်။
 ၅။ ဆရာတော် ဦးအရိယဉာနဘိဝံသသည် ၁၃၄၇-ခု ပြာသိုလဆန်း ၁၄-ရက်နေ့တွင် လွန်တော်မူသည်။

တပ်ဇွန်က ပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန်ကျမ်းပြု မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ကာဝါစက ဆရာတော်များ

ဝဲမှယာ ချွေတန်း - ဦးဩမာဝိရ၊ ဦးကောဇ္ဇည၊ ဦးပဌမ၊ ဖိုက်ကျိုး ဆရာတော်၊ စံကင်း ဆရာတော်ကြီး၊ မြောင်းမြ ဆရာတော်ကြီး၊ အသောက ဆရာတော်၊ ဦးဓမ္မာဝုဓ၊ ဦးပညာသိရီ။
 ဝဲမှယာ နောက်တန်း - ဦးဝိစန္ဒာဝံသ၊ ဦးဝိဇ္ဇာနန္ဒ၊ ဦးစန္ဒောဘာသ၊ ဦးဝိဝေက၊ ဦးဂုဏိက၊ ဦးအဂ္ဂညန၊ ဦးပဏ္ဍိတ၊ ဦးအရိယညန။

တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန်ကျမ်းပြု ဗဟိုသုတ္တံရှိ ဂဏဝါဟာ ဆရာတော်များ

ဝဲမုယာ ချွေတန်း - ဦးမာန်တထိ၊ ဦးကောဇ္ဇညာဘိဝံသ၊ ဦးပရမ၊ ပိုက်ကျိုး ဆရာတော်၊ ဦးဝိဝေကာဘိဝံသ၊ ဦးပဏ္ဍိတာဘိဝံသ၊ ဦးဩမာဝီရာဘိဝံသ။

ဝဲမုယာ ခနောက်တန်း - ဦးပညာသီဟာလကာရာဘိဝံသ၊ ဦးစန္ဒောဘာသာဘိဝံသ၊ ဦးရုဏိကာဘိဝံသ၊ ဦးအဂ္ဂညနာဘိဝံသ၊ ဦးဩဒါတသီရိဘိဝံသ၊ ဦးဝါသေဋ္ဌာဘိဝံသ။

အဘိဓာန်ကျမ်းပြု ဆရာတော်များ

၈-ဝဂ်၊ ၉-ဝဂ် အဘိဓာန်ကျမ်းကြီးများကို ကိုယ်တိုင်ပါဝင်ရေးသားပြုစုခဲ့ကြသော မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဂဏဝါစက ကျမ်းပြုအဖွဲ့ဝင်ဆရာတော်များကို အုပ်ချုပ်သူ ဆရာတော်ဘုရားကြီးများနှင့်တကွ တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်း အတွဲ-၇၊ အတွဲ-၈-တို့၌ ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ၉-ဝဂ်နှင့် ၁-ဝဂ် အဘိဓာန် ကျမ်းကြီးများကို ရေးသားပြုစုနေစဉ် အုပ်ချုပ်သူဆရာတော်ကြီး ၃-ပါးနှင့် ကျမ်းပြုဆရာတော် ၂-ပါး ပုံလွန်တော်မူ၍ ကျမ်းပြုဆရာတော် ၁-ပါး နိုင်ငံခြားသားသနာပြု ကြွတော်မူသည်*။ ယခုအခါ ရွှေကျင်-နိကာယဥက္ကဋ္ဌ မဟာနာယက အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ရွှေကျင်သာသနာပိုင် အရွှေမဟာဝိသုဒ္ဓါရာမတိုက် သက်တော်ရှည်ကြေးမြင့်ဆရာတော်ဘုရားကြီးနှင့် ရွှေကျင်နိကာယ ဥပဥက္ကဋ္ဌမဟာနာယက အဂ္ဂမဟာ-ပဏ္ဍိတ တွဲဖက်ရွှေကျင်သာသနာပိုင် အနောက်မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်သစ် ပိုက်ကျုံးဆရာတော်ဘုရားကြီး တို့ကို အကြီးအမှူးဦးစီးနာယကပြု၍ နောက်ထပ်တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းအပ်သော ဆရာတော်များနှင့်တကွ လက်ရှိ ကျမ်းပြုဆရာတော်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။—

- ၁။ ဦးပရမ၊ သာသနဓဇသီရိပဝရ ဓမ္မာစရိယ၊ စည်ရှင်ကျောင်း။
- ၂။ ဦးဝိစိန္တာဘိဝံသ၊ သာသနဓဇသီရိပဝရ ဓမ္မာစရိယ၊ ပါဠိပါရဂူ၊ ဇမ္ဗူမော်ကျောင်း။
- ၃။ ဦးဝိဝေကာဘိဝံသ၊ သကျသီဟနှင့်အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ ပါဠိပါရဂူ၊ ဒီဃနိကာယဘာဏက၊ ဒီဃ-နိကာယကောဝိဒ၊ ဥဘတောဝိဘင်္ဂဓရ၊ သရက်တော ဝါးတန်းကျောင်း။
- ၄။ ဦးပညာသီရိဘိဝံသ၊ သကျသီဟနှင့်အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ ပါဠိပါရဂူ၊ မင်္ဂလာဗိမာန်ကျောင်း။
- ၅။ ဦးကောဏ္ဍညဘိဝံသ၊ သကျသီဟ၊ စေတိယင်္ဂဏ၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ ဆီးပင်ကျောင်း။
- ၆။ ဦးမာနိတသီရိ၊ သာသနဓဇသီရိပဝရ ဓမ္မာစရိယ၊ သူဌေးတန်းကျောင်း။
- ၇။ ဦးပဏ္ဍိတာဘိဝံသ၊ သကျသီဟ၊ စေတိယင်္ဂဏ၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ စည်ရှင်ကျောင်း။
- ၈။ ဦးဩမာဝိရာဘိဝံသ၊ သကျသီဟနှင့်အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ စည်ရှင်ကျောင်း။
- ၉။ ဦးအဂ္ဂဉာနဘိဝံသ၊ သကျသီဟနှင့်အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ ပါဠိပါရဂူ၊ စည်ရှင်ကျောင်း။
- ၁၀။ ဦးဂုဏိကာဘိဝံသ၊ သကျသီဟ၊ စေတိယင်္ဂဏ၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ ပါဠိပါရဂူ၊ စည်ရှင်ကျောင်း။
- ၁၁။ ဦးစန္ဒောဘာသာဘိဝံသ၊ သကျသီဟ၊ စေတိယင်္ဂဏ၊ သဒ္ဓမ္မပါလ ဝဋ်သက၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ ပါဠိပါရဂူ၊ စည်ရှင်ကျောင်း။
- ၁၂။ ဦးဩဒါတသီရိဘိဝံသ၊ သကျသီဟနှင့်အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ ပါဠိပါရဂူ၊ ဇယမေဒနီဝါဆိုကျောင်း။
- ၁၃။ ဦးဝါသေဋ္ဌာဘိဝံသ၊ သကျသီဟ၊ စေတိယင်္ဂဏ၊ သဒ္ဓမ္မပါလ၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ စည်ရှင်ကျောင်း။
- ၁၄။ ဦးပညာသီဟာလင်္ကာရာဘိဝံသ၊ သကျသီဟ၊ စေတိယင်္ဂဏ၊ သဒ္ဓမ္မပါလ၊ အစိုးရဓမ္မာစရိယ၊ စည်ရှင်ကျောင်း။

* ဆရာတော် ဦးဝိဇ္ဇာနန္ဒာဘိဝံသသည် ၁၃၄၁-ခု တော်သလင်းလတွင် ဂျပန်ပြည်သို့ ကြွတော်မူသည်။

တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်၌ အသုံးပြုသော

ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ ကျမ်းစဉ်ပုံနှင့်

ကျမ်းမည် သင်္ကေတများ

ဤ တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်၌ အသုံးပြုရသော ပါ-ဋ္ဌ-ဋီကျမ်းစဉ်ပုံ, အက္ခရာစဉ်ပုံနှင့် သင်္ကေတပြပုံတို့ကို သိရှိရန် ဖော်ပြပါအံ့။

ကျမ်းစဉ်ပုံ။ ။ဤအဘိဓာန်တွင် ပုဒ်တစ်ခုအတွက် ပါ-ဋ္ဌ-ဋီကျမ်းများကို အကိုးအကားပြုရာ၌ မူရင်း ပဓာနကျသော ကျမ်းစာအုပ်အလိုက် ကိုးကားထားသည်။ တနည်းအားဖြင့် ကျမ်းစာ အနု အရင့် အဆင့်အတန်း ၃-မျိုးခွဲ၍ ကိုးကားထားသည်။

ဥပမာ—ပါဠိတော်ပြီးမှ အဋ္ဌကထာကိုလည်းကောင်း, ထို့နောက်မှ ဋီကာကျမ်းများကိုလည်းကောင်း အကိုးအကားပြုသည်။

ယင်း ပါဠိတော်တို့တွင်လည်း နိကာယ် ၅-ရပ် ပိဋက ၃-ပုံတွင် ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဝင် ဝိနည်း ၅-ကျမ်းကို ဦးစွာ ကိုးကား၍ ပြီးမှ ဒီဃနိကာယ်၊ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ သံယုတ္တနိကာယ်၊ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်နှင့် ကျန် ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဝင် ကျမ်းများကို အစဉ်အလိုက် ကိုးကားသည်။

ကျန် ခုဒ္ဒကနိကာယ်ဝင် ကျမ်းများတွင်လည်း (ပူးတွဲပါ ကျမ်းစဉ်ပုံ ဇယားအရ) အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းကို ဦးစွာ ကိုးကား၍ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် စသော ပါဠိတော်များကို ကိုးကားသည်။

သို့ရာတွင် အဘိဓာန်ဝင်ပုဒ်သည် ဝိနယဝေါဟာရပုဒ် ဖြစ်ပါမူ ဝိနည်းကျမ်းများကို ဦးစားပေး၍ လည်းကောင်း၊ အခြားအဘိဓမ္မဝေါဟာရ, သုတ္တန္တဝေါဟာရပုဒ် ဖြစ်ပါမူ အဘိဓမ္မာကျမ်း, သုတ္တန်ကျမ်း များကို ဦးစားပေး၍လည်းကောင်း ကိုးကားသည်လည်း ရှိသည်။

ကျမ်းမည်သင်္ကေတ။ ။ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ ကျမ်းစာအမည်များကို ဖော်ပြရာ၌ အပြည့်အစုံ မဖော်ပြဘဲ အတိုကောက် သင်္ကေတနည်းဖြင့်သာ ပြဆို၍ နိကာယ်ကျမ်းစာ အရေအတွက်အလိုက် ၁-၂-၃-၄-၈၈၆-များဖြင့်လည်း ပူးတွဲပြဆိုထားသည်။

ဥပမာ—ဝိနည်းပါဠိတော် ၅-ကျမ်းတွင် နံပါတ် ၁-ဖြစ်သော ပါရာဇိကဏ် ပါဠိတော်ကျမ်းကို 'ဝိ၊ ၁။'ဟု သင်္ကေတပြ၍ သုံးစွဲထားသည်။

ဤနည်းဖြင့် ပူးတွဲပါ ကျမ်းစဉ်နှင့် သင်္ကေတဇယားများကို အသုံးပြု၍ ကိုးကားထားပါသည်။ အဘိဓာန်ဝင် တည်ပုဒ်များကို အက္ခရာစဉ်ရာ၌လည်း ပူးတွဲပါဇယားကို မူထား၍ အက္ခရာစဉ်ထား ပါသည်။ (ဇယားကို ကြည့်။)

ကျမ်းစဉ်ပုံနှင့် ကျမ်းမည်သင်္ကေတများ

အမှတ်စဉ်	ပါဠိတော်	သင်္ကေတ	အမှတ်စဉ်	အဋ္ဌကထာ	သင်္ကေတ
ဝိနည်း ၅-ကျမ်း					
၁	ပါရာဇိကပါဠိ	ဝိ၊၁။	၁	ပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ (ပ)	ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂	ပါစိတ္တိယပါဠိ	ဝိ၊၂။	၂	။ (ဒ)	ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃	မဟာဝဂ္ဂပါဠိ	ဝိ၊၃။	၃	ပါစိတ္တုဒ္ဓါ	ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၄	စူဠဝဂ္ဂပါဠိ	ဝိ၊၄။	၄	စူဠဝဂ္ဂါဒ္ဓိ	ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။
၅	ပရိဝါရပါဠိ	ဝိ၊၅။	၅	ကင်္ခါဝိတရဏီ	ကင်္ခါ။
			၆	ဝိနယသင်္ဂဟ	ဝိ၊သင်္ဂဟ။
သုတ် ၃-ကျမ်း					
၆	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိ	ဒီ၊၁။	၇	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂ	ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
၇	မဟာဝဂ္ဂပါဠိ	ဒီ၊၂။	၈	မဟာဝဂ္ဂ	ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၈	ပါထိကဝဂ္ဂပါဠိ	ဒီ၊၃။	၉	ပါထိကဝဂ္ဂ	ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။
မဇ္ဈိမနိကာယ် ၃-ကျမ်း					
၉	မူလပဏ္ဏာသပါဠိ	မ၊၁။	၁၀	မူလပဏ္ဏာသ	မ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၀	မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိ	မ၊၂။	၁၁	။ (ဒ)	မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၁	ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ	မ၊၃။	၁၂	မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ	မ၊ဋ္ဌ၊၃။
			၁၃	ဥပရိပဏ္ဏာသ	မ၊ဋ္ဌ၊၄။
သံယုတ္တနိကာယ် ၃-ကျမ်း					
၁၂	သံယုတ္တပါဠိ (ပ)	သံ၊၁။	၁၄	သံယုတ္တ	သံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၃	။ (ဒ)	သံ၊၂။	၁၅	။	သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၄	။ (တ)	သံ၊၃။	၁၆	။	သံ၊ဋ္ဌ၊၃။
အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ၃-ကျမ်း					
၁၅	အင်္ဂုတ္တရပါဠိ (ပ)	အံ၊၁။	၁၇	အင်္ဂုတ္တရ	အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၆	။ (ဒ)	အံ၊၂။	၁၈	။	အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၇	။ (တ)	အံ၊၃။	၁၉	။	အံ၊ဋ္ဌ၊၃။
အဘိဓမ္မာနှင့် ခုဒ္ဒကနိကာယ်ကျမ်းများ					
၁၈	ဓမ္မသင်္ဂဟီပါဠိ	အဘိ၊ဓ။	၂၀	အဋ္ဌသာလိနီ	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၉	ဝိဘင်္ဂပါဠိ	အဘိ၊ဝိ။	၂၁	သမ္မောဟဝိနောဒနီ	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၀	ဓာတုကထာ + ပုဂ္ဂလပညတ်	အဘိ၊ပု။	၂၂	ပဉ္စပကရဏ	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၁	ကထာဝတ္ထုပါဠိ	အဘိ၊က။	၂၃	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ	ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။

ကျမ်းစဉ်ပုံနှင့် ကျမ်းမည်သင်္ကေတများ

အမှတ် စဉ်	ပါဠိတော်	သင်္ကေတ	အမှတ် စဉ်	အဋ္ဌကထာ	သင်္ကေတ
၂၂	ယမကပါဠိတော် (ပ)	ယမက၊၁။	၂၄	ပဋိသန္ဓိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ(ဒ)	ပဋိသံ၊၁။
၂၃	။ (ဒ)	ယမက၊၂။	၂၅	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ ။ (ပ)	ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
၂၄	။ (တ)	ယမက၊၃။	၂၆	။ ။ (ဒ)	ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၂၅	ပဋ္ဌာနပါဠိတော် (ပ)	ပဋ္ဌာန၊၁။	၂၇	ခုဒ္ဒကပါဌ ။	ခုဒ္ဒက၊၁။
၂၆	။ (ဒ)	ပဋ္ဌာန၊၂။	၂၈	ဓမ္မပဒ ။ (ပ)	ဓမ္မ၊၁။
၂၇	။ (တ)	ပဋ္ဌာန၊၃။	၂၉	။ ။ (ဒ)	ဓမ္မ၊၂။
၂၈	။ (စ)	ပဋ္ဌာန၊၄။	၃၀	ဥဒါန ။	ဥဒါန၊၁။
၂၉	။ (မ)	ပဋ္ဌာန၊၅။	၃၁	ဣတိဝုတ္တက ။	ဣတိဝုတ္တ၊၁။
၃၀	ပဋိသန္ဓိဒါမဂ္ဂပါဠိ	ပဋိသံ။	၃၂	သုတ္တနိပါတ ။ (ပ)	သုတ္တနိ၊၁။
၃၁	ခုဒ္ဒကပါဌပါဠိ	ခုဒ္ဒက။	၃၃	။ ။ (ဒ)	သုတ္တနိ၊၂။
၃၂	ဓမ္မပဒပါဠိ	ဓမ္မ။	၃၄	ဝိမာန ။	ဝိမာန၊၁။
၃၃	ဥဒါနပါဠိ	ဥဒါန။	၃၅	ပေတဝတ္ထု ။	ပေတ၊၁။
၃၄	ဣတိဝုတ္တကပါဠိ	ဣတိဝုတ္တ။	၃၆	ထေရဂါထာ ။ (ပ)	ထေရ၊၁။
၃၅	သုတ္တနိပါတပါဠိ	သုတ္တနိ။	၃၇	။ ။ (ဒ)	ထေရ၊၂။
၃၆	ဝိမာနဝတ္ထုပါဠိ	ဝိမာန။	၃၈	ထေရီဂါထာ ။	ထေရီ၊၁။
၃၇	ပေတဝတ္ထုပါဠိ	ပေတ။	၃၉	အပဒါန ။ (ပ)	အပ၊၁။
၃၈	ထေရဂါထာပါဠိ	ထေရ။	၄၀	။ ။ (ဒ)	အပ၊၂။
၃၉	ထေရီဂါထာပါဠိ	ထေရီ။	၄၁	ဗုဒ္ဓဝံသ ။	ဗုဒ္ဓဝံ၊၁။
၄၀	အပဒါနပါဠိ (ပ)	အပ၊၁။	၄၂	စရိယာပိဋက ။	စရိယာ၊၁။
၄၁	အပဒါနပါဠိ (ဒ)	အပ၊၂။	၄၃	မဟာနိဒ္ဒေသ ။	မဟာနိ၊၁။
၄၂	ဗုဒ္ဓဝံသပါဠိ	ဗုဒ္ဓဝံ။	၄၄	စူဠနိဒ္ဒေသ ။	စူဠနိ၊၁။
၄၃	စရိယာပိဋကပါဠိ	စရိယာ။	၄၅	ဘေတက ။ (ပ)	ဘေ၊၁။
၄၄	မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိ	မဟာနိ။	၄၆	။ ။ (ဒ)	ဘေ၊၂။
၄၅	စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိ	စူဠနိ။	၄၇	။ ။ (တ)	ဘေ၊၃။
၄၆	ဘေတကပါဠိ (ပ)	ဘေ၊၁။	၄၈	။ ။ (စ)	ဘေ၊၄။
၄၇	ဘေတကပါဠိ (ဒ)	ဘေ၊၂။	၄၉	။ ။ (မ)	ဘေ၊၅။
၄၈	နေတ္ထိပါဠိ	နေတ္ထိ။	၅၀	။ ။ (ဆ)	ဘေ၊၆။
၄၉	ပေဋကောပဒေသပါဠိ	ပေဋကော။	၅၁	။ ။ (သ)	ဘေ၊၇။
၅၀	မိလိန္ဒပဉ္စပါဠိ	မိလိန္ဒ။	၅၂	နေတ္ထိ ။	နေတ္ထိ၊၁။

ကျမ်းစဉ်ပုံနှင့် ကျမ်းမည်သင်္ကေတများ

အမှတ် စဉ်	ဋီကာကျမ်း	သင်္ကေတ
	ဝိနည်းဋီကာကျမ်းများ	
၁	ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ	ဝဇီရ။
၂	သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ (ပ)	သာရတ္ထ၊ ၁။
၃	။ (ဒ)	သာရတ္ထ၊ ၂။
၄	။ (တ)	သာရတ္ထ၊ ၃။
၅	ဝိမတိဝိနောဒနီဋီကာ (ပ)	ဝိမတိ၊ ၁။
၆	။ (ဒ)	ဝိမတိ၊ ၂။
၇	ကင်္ခါဝိတရုဏီဋီကာ	ကင်္ခါ၊ ၁။
၈	ကင်္ခါဝိတရုဏီဋီကာသစ်	ကင်္ခါ၊ ၁။ သင်္ကေတ
	ဒီပနီကာယဋီကာများ	
၉	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာ	ဒီ၊ ၁။
၁၀	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂဋီကာသစ် (ပ)	သီ၊ ၁။ သင်္ကေတ
၁၁	။ (ဒ)	သီ၊ ၁။ သင်္ကေတ၊ ၂။
၁၂	မဟာဝဂ္ဂဋီကာ	ဒီ၊ ၁။
၁၃	ပါထိကဝဂ္ဂဋီကာ	ဒီ၊ ၁။
	မဇ္ဈိမနိကာယဋီကာများ	
၁၄	မူလပဏ္ဏာသဋီကာ (ပ)	မ၊ ၁။
၁၅	။ (ဒ)	မ၊ ၁။
၁၆	မဇ္ဈိမ+ဥပရိပဏ္ဏာသဋီကာ	မ၊ ၁။
	သံယုတ္တနိကာယဋီကာများ	
၁၇	သံယုတ္တဋီကာ (ပ)	သံ၊ ၁။
၁၈	။ (ဒ)	သံ၊ ၁။
	အင်္ဂုတ္တရနိကာယဋီကာများ	
၁၉	အင်္ဂုတ္တရဋီကာ (ပ)	အံ၊ ၁။
၂၀	။ (ဒ)	အံ၊ ၁။
၂၁	။ (တ)	အံ၊ ၁။
၂၂	မူလဋီကာ၊ အနုဋီကာ (ပ)	မူလဋီကာ၊ အနုဋီကာ
၂၃	။ (ဒ)	မူလဋီကာ၊ အနုဋီကာ
၂၄	။ (တ)	မူလဋီကာ၊ အနုဋီကာ
၂၅	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ (ပ)	ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၂၆	။ (ဒ)	ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၂၇	နေတ္ထိဋီကာ၊ နေတ္ထိဝိဘာဝိနီ	နေတ္ထိ၊ ၁။ နေတ္ထိ၊ ၁။

ကိုးကားမီ ငြိမ်းပြုသည့် ကျမ်းများ

အတွဲ-၁, အတွဲ-၂, အတွဲ-၅-တို့၌ ဖော်ပြအပ်သော ကျမ်းစာများအပြင်

အောက်ပါကျမ်းစာများကိုလည်း ကိုးကားမီငြိမ်းပြုထားသည်

ဦးရေ	ကျမ်းအမည်	ပုံနှိပ်တိုက်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်
၁	မရဋီကာ (ပ)	သုဓမ္မပတိ	အရှင်မဟာနန္ဒထေရ် (အရှင်မဟာနာမထေရ်)
၂	။ (ဒု)	။	။
၃	ဇိနာလင်္ကာရ စာကိုယ်နှင့်ဋီကာ	။	အရှင်ဗုဒ္ဓရက္ခိတ
၄	မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ နိဿယ (ပ)	မန္တလေးတောင် ပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်	မိုးထိ အရှင်ဇာဂရ
၅	။ (ဒု)	။	။
၆	။ (တ)	။	။
၇	အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ နိဿယ (ပ)	။	။
၈	။ (ဒု)	။	။
၉	။ (တ)	။	။
၁၀	။ (စ)	။	။
၁၁	။ (မ)	။	။
၁၂	။ (ဆ)	။	။
၁၃	(ဝိဘင်း) မူလဋီကာ နိဿယ (တ)	လေးကျွန်းသီရိန် ပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်	ဦးပညာသီဟ (တောင်မြို့ ဂူကြီးကျောင်းတိုက်)
၁၄	။ (စ)	။	။
၁၅	(ပဉ္စပကြိတ်) မူလဋီကာ နိဿယ (မ)	။	။
၁၆	။ (ဆ)	။	။
၁၇	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ နိဿယ (ပ)	ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့	မဟာစည်ဆရာတော်
၁၈	။ (ဒု)	။	။
၁၉	။ (တ)	။	။
၂၀	။ (စ)	။	။
၂၁	ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ	နယူးဘားမား	အရှင်ဇနကာဘိဝံသ
၂၂	ဝိနည်းမဟာဝါ ဘာသာဋီကာ	။	။
၂၃	အဋ္ဌသာလိနိဘာသာဋီကာ (ပ)	။	။
၂၄	။ (ဒု)	။	။
၂၅	။ (တ)	။	။
၂၆	မဟာရူပသိဒ္ဓိနိဿယ (ဝိ၊ ရှ၊ သျ)	ဟံသာဝတီ ပုံနှိပ်တိုက်	စည်ရှင်ဆရာတော်

ပေမူ ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာ နိဿယများ

ဦးရေ	ကျမ်းအမည်	ပုံနှိပ်တိုက်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်
၁	ဣတိဝုတ်ပါဠိတော် နိဿယ	ပေမူ	အရှင်ဝဇီရဉာဏ
၂	ဝိနယသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ နိဿယ	။	(ကျမ်းပြုမတွေ့ရ)
၃	ခန္ဓသံယုတ်အဋ္ဌကထာ နိဿယ	။	ပြည်ဆရာတော်
၄	သုတ္တနိပါတ်အဋ္ဌကထာ နိဿယ (ပ)	။	အရှင်မေဓာဘိဝံသ
၅	။ (ဒု)	။	ဦးဂုဏာလင်္ကာရ
၆	။ (တ)	။	။
၇	ဗုဒ္ဓဝံသအဋ္ဌကထာ နိဿယ (ပ)	။	ငါးခုန့်ဆရာတော်
၈	။ (ဒု)	။	အရှင်အာဒိစ္စဝံသ
၉	ဝိမာနအဋ္ဌကထာ နိဿယ (ပ)	။	။
၁၀	။ (ဒု)	။	သက်ပန်းဆရာတော်
၁၁	ထေရ်အဋ္ဌကထာ နိဿယ (ပ)	။	ဦးဥယျဓမ္မ
၁၂	အပဋ္ဌါနအဋ္ဌကထာ နိဿယ (ဒု)	။	။
၁၃	။ (တ)	။	(ကျမ်းပြုမတွေ့ရ)
၁၄	မဟာနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ နိဿယ (ဒု)	။	အရှင်ကဝိန္ဒ
၁၅	နေတ္ထိအဋ္ဌကထာ နိဿယ (ပ)	။	။
၁၆	။ (ဒု)	။	သာသနာပိုင်ဦးဥယျဓမ္မ
၁၇	ဓမ္မသင်္ဂဏီအနုဋီကာ နိဿယ	။	ချောင်းကောက်
၁၈	ပဋ္ဌာန်းအနုဋီကာ နိဿယ	။	အရှင်သဒ္ဓမ္မနန္ဒိ
			။
			အရှင်ဉာဏဒူတ
			ဦးပညာသီဟ
			(ဂူကြီးကျောင်းတိုက်)

တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန်

အကွေ့ဝလိစဉ်ပုံ အကျဉ်းချုပ်

[illegible]

တ-ဝဂ်		ပ-ဝဂ်		အ-ဝဂ်	
.....	ဧတော	ဗြ	လ လော
.....	—	ဘ	လျ —
.....	ဧတော	ဘူ	လိ လ္လော
.....	ဧတော	ဧ	လိ —
.....	—	ဧ	လိ ဝေါ
.....	—	ဧ	လိ ဝေါ
.....	ဧတော	ဧ	လိ သော
ပ-ဝဂ်		ဧ	လိ —
.....	ပေါ	ဧ	လိ သော
.....	—	ဧ	လိ သော
.....	ပေါ	ဧ	လိ —
.....	ပေါ	ဧ	လိ သော
.....	—	အ-ဝဂ်	လိ သော
.....	—	ယ	လိ ဟော
.....	ဧတော	ယံ	လိ —
.....	ဧတော	ယျ	လိ —
.....	ဧတော	ယူ	လိ ငော
.....	ဧတော	ယု	လိ ငော
.....	ဧတော	ရ	လိ ငော

မှတ်ချက်။ ။ အက္ခရာစဉ်ရာ၌ သရဆုံးသော ပုဒ်နှင့် နိဂ္ဂဟိတ်ဆုံးသော ပုဒ် ၂-မျိုးတွင် သရဆုံးသော ပုဒ်ကို ရှေးဦးစား၍ နိဂ္ဂဟိတ်ဆုံးသော ပုဒ်ကို နောက်ထားသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဗျည်း ၃၃-လုံးတွင် နိဂ္ဂဟိတ်သည် ရှေ့သရကို မှီသော ပုဗ္ဗာသယ ဗျည်း ဖြစ်သောကြောင့် ကျန် ဗျည်း ၃၂-လုံးတို့၏ ရှေ့ထား၍ စဉ်သည်။

ပုံစံ — အ=အ

အံသ=အ+ံ+သ+အ

အနေက=န+ကေ+အ

အနေကံသ=န+ကေ+အ+ံ+သ+အ

အနေကကပ္ပ=န+ကေ+အ+က+အ+ပွ+အ

က=က+အ

ကံ=က+အ+ံ

ကရေယျ=ကရိ+ယေ+အ

ကရေယျံ=ကရိ+ယေ+အ+ံ

ဤ အက္ခရာစဉ်ပုံ၌ ကျန်သံယုဂ်လုံးဆင့်များကို နည်းမှီး ယူနိုင်လောက်ပြီဖြစ်၍ မထည့်သွင်းလိုက်ပြီ။

ဤကျမ်း၌ အသုံးပြုသော မြန်မာသက္ကတ စာလုံးများမှ ထူးသောစာလုံးများ

သရများ— ကွ ကွ လွ လွ ခဲ ဩော် အး
 (ရိ) (ရိ) (လရိ) (လရိ) (အိုက်) (အောက်) (အး)
 ဗျည်းများ— ဝ ဖ
 (တာလုဇ-သ) (မုဒ္ဒဇ-သ)

စာလုံးဆင့်များ— ဉ=ဇ+ည

ဓု=ဇ+ဋ

ဗ္ဗ=ဇ+ဌ

ကိ=ရိ+က

(ဗျည်း၏ အထက်၌ရှိသော ‘ခ’ ကို ‘ရေဖ’ ဟု ခေါ်သည်။ ရ-နှင့် အတူတူ ဖြစ်သည်။ ရ-နှင့် အခြားဗျည်းတို့ ဆင့်ရာ၌လည်း နည်းတူမှတ်ရန်။)

သင်္ကေတအချုပ်

ပူ	ပူလွိုင်
ထီ	ထီလွိုင်
နု	နုလွိုင်
တိ	တိလွိုင်၊ လိုင် ၃-ပါး
ကြိ	ကြိယာပုဒ်၊ အာချာတ်ပုဒ်
ကမ္မ၊ ကြိ	ကံတောကြိယာ
ကာ၊ ကြိ	ကာရိက်ကြိယာ
ကြိ၊ ဝိ	ကြိယာဝိဇေသနာ
ဗျ	အဗျထပုဒ်
သံ	သက္ကတ
ပြာ	ပြာကြိ၌

တိပိဋက **ဝါဠု-မြန်မာအဘိဓာန်**

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ပ^၁ ပ-အက္ခရာ၊ ၄၁-လုံး သော အက္ခရာတို့တွင်
 -ဗျည်း-နှုတ်ခမ်းအရပ်၌ဖြစ်သော(သြဋ္ဌဇ)
 -ပဝဂ် ပဌမ-အက္ခရာ။

ယင်း ပ-အက္ခရာသည် (၁) ပစ္စည်းပါ
 (၂) လာသော (အာဂ္ဂံ ဒွေဘော်) ပါ (၃)
 အက္ခရာတမျိုးမှ ပြောင်းလဲလာသော ပ-ဟု
 ၃-မျိုး တွေ့ရှိရသည်။ ၃၊

(၁) ပစ္စည်းပါ။ ဘဂဝါ စမ္မာယံ ဝိဟရတိ။
 မ၊ ၂။ ၁။ အပ္ပံ ဒိန္နံ ဗဟု ဟောတိ။ မ၊ ၃။ ၁၂။
 အံ၊ ၁။ ၅၀၃။ အပ္ပေါ ဟုတွာ ဗဟု ဟောတိ။
 ဇာ၊ ၁။ ၂၀၂။ စမ အဒနေ၊ အပ ပါပုဏနေ....
 တေဟိ ပေါ ဟောတိ။ စမန္တိ အဒန္တိ
 ထွောတိ စမ္မာ၊ နဂရံ။ အပေသိ ဤသက-
 မတ္တမဂမာသိတိ အပ္ပံ။ အဗဟု။ က္ခာဒိ။ ၁၁၄။
 (၂) လာသောပါ။ ကတမေ စ ထပတိ ကုသ-
 လာသိလာ။ မ၊ ၂။ ၂၁၈။ ဌာ ဂတိနိဝတ္တိယံ၊ တိ၊
 ပကာရဝဏ္ဏာဂမော၊ ဌာတိဿ ထောပိ။ ဓာန်၊
 ၄။ ၅၀၆။ (၃) အက္ခရာတမျိုးမှ ပြောင်းလဲ
 လာသော ပ-သည်- (က) ဖမှ ပြောင်းလဲ
 လာသော ပါ (ခ) ဗမှ ပြောင်းလဲလာသော
 ပါ (ဂ) ဘမှ ပြောင်းလဲလာသော ပါ (ဃ)

အဘိဓာန် (ပဝဂ်) ၁-၁-ပ-မ-သ-စ

မမှ ပြောင်းလဲလာသော ပါ (င) ယမှ
 ပြောင်းလဲလာသော ပါ (စ) ဗျမှ ပြောင်း
 လဲလာသော ပါ (ဆ) လမှ ပြောင်းလဲလာ
 လာသော ပါ (ဇ) ဝမှ ပြောင်းလဲလာသော
 ပါ (ဈ) ဝိမှ ပြောင်းလဲလာသော ပါ (ည)
 သမှ ပြောင်းလဲလာသော ပါ (ဋ) ပိယမှ
 ပြောင်းလဲလာသော ပ-ဟု ၁၂-မျိုးတွေ့ရှိရ
 သည်။

(က) ဣမာ ပိပ္ပလိယော မူသိကဝစ္စသဒိ-
 သာ ပညာယန္တိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၇။ ပိတ္တံ ဖလတိ
 ကပ္ပတိ ယာယ သာ ပိပ္ပလိ၊ ဖလ ဝိဒါရဏေ၊
 ဤ၊ ဖဿ ပေါ။ သူစိ။ (ခ) ပဟူတေ (ပေတ။
 ၁၂၉) တိ အနပ္ပကေ ဗဟုမ္ပိ၊ ယာဝဒထွေတိ
 အထွေ။ ဗကာရဿ ဟိ ပ-ကာရော လဗ္ဘတိ
 “ပဟု သန္တော န ဘရတိ”တိ အာဒိသု ဝိယ။
 ပေတ။ ၄။ ၂၃။ (ဂ) ဥဒကဘရိတော ကူပေါ။
 ဇာ၊ ၄။ ၄၉၃။ ကေန ဥဘတိတိ ဝါ ကူပေါ။
 ဘဿ ပေါ။ ဓာန်၊ ၄။ ၆၇၇။ (ဃ) ပုဏ္ဏရိကာနိ
 ဝါ ဥဒကေ ဇာတာနိ။ ဒီ၊ ၁။ ၇၁။ မဟန္တတာယ
 ဝါ မုခိတဗ္ဗံ ခဏ္ဍေတဗ္ဗန္တိ ပုဏ္ဏရိကံ မ-ကာရဿ
 ပ-ကာရာဒိဝေနေ။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၂။ ၁၄၀။ (င)

နိန္ဒာယ သော ကုပ္ပတိ။ သုတ္တနိ။၄၀၈။
 တေဇောဓာတု ပကုပ္ပတိ။ မ၊၁။၂၄၆။ (ရူ။
 ၅၁၁။ မောဂ်၊၁။၄၉။ကြည့်။) (စ) အပ္ပေ-
 ကစ္ဆေ (မဟာနိ။၂၅)တိ အပိ ကေစ္ဆေ၊
 ကေတိ အတ္ထော။ မဟာနိ၊၄။၉၂။ (ရူ။
 ၄၁။ နိတိ၊သုတ္တ။၁၁၄။ ကြည့်။) (ဆ)
 အလ ဘူသန ပရိယတ္တိ နိဝါရဏေသု၊ ပေါ၊
 လဿ ပေါ၊ အပ္ပံ၊ ဓာနံ၊၄။၇၀၄။ (ဇ)
 လာပေါ သကုဏော။ သံ၊၃။၁၂၇။ လူ ဆေဒ-
 နေ၊ ဏော၊ ဝဿ ပေါ၊ လာပေါ။ ဓာနံ၊
 ၄။၆၃၉။ (ဈ) ကုသလော ပုပ္ဖမိဝ ပစေဿ-
 တိ။ဓမ္မ။၁၉။ စဂ္ဂဟဏေန ဝိသဒ္ဓဿ စ ပကာ-
 ရော ဟောတိ။ ပစေဿတိ။ ကစ္စည်း။ ၃၇။
 (နိတိ၊သုတ္တ။၁၀၀။လည်းကြည့်။) (ည) ဘူမိ-
 ယံ ဌိတမောရော ဒွိန္ဒ ဝါ ပါဒါနံ၊ကလာပဿ
 စ ဝသေန တိဏိ ဌာနာနိ လဘတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။
 ၂၇၁။ကော မယူရော လသတိ ယေန ကလာ-
 ပေါ၊ ဏော၊ သဿ ပေါ။ ဓာနံ၊၄။၆၃၇။
 (ဋ) ပေမတော ဇာယတိသောကော။ ဓမ္မ။
 ၄၅။ ပိယဿ ဘာဝေါ ပေမံ၊ ဣမော၊ ပိယဿ
 ပတ္တံ။ ဓာနံ၊ ၄။၁၇၃။

၂၂ (ဈ) ပ-သည် ဥပသာရပုဒ် ၂၀-တို့တွင်
 တပုဒ်ဖြစ်သည်။ သူချည်း သီးသန့်နေရိုး မရှိ၊
 နာမ်ပုဒ်၊ အာချာတ်ပုဒ်တို့၏ အစဉ် ကပ်၍
 တည်နေသည်။ ပဟာရော၊ ပါစရိယော၊ ပါ-
 ဝစနံ၊ ပါဠိ၊ ပကရောတိ၊ ပဝတ္တတိ၊ ပဟရ-
 တိ၊ ပဟောတိ-စသည်။

အ၊ အတိ၊ အဓိ၊ အနု-စသော ရွှေပုဒ်
 တစုံတခုနှင့် တွဲစပ်ရာ၌ ပ-အက္ခရာ တခုလာ၍
 ‘ပ’ဟု ရှိရသည်။ အပ္ပမာဒေါ၊ အတိပ္ပဒါနံ၊
 အဓိပ္ပယောဂေါ၊ အနုပ္ပဒါနံ၊ အဘိပ္ပသန္ဓော၊
 ဝိပ္ပယုတ္တော၊ သုပ္ပသန္ဓော၊ သမ္ပပ္ပဓာနံ၊
 ဣဓပ္ပမာဒေါ-စသည်။

ယင်း ဥပသာရ‘ပ’ သည် (၁) ဓာတ်၏
 အနက်သို့ အစဉ်လိုက်သော ‘ဓာတုတ္ထာ-
 နုဝတ္တက’ပ၊ (၂) ဓာတ်၏ အနက်ကို အထူး

ပြုသော ‘ဓာတုတ္ထဝိသေသက’ ပ၊ (၃)
 ဓာတ်၏ အနက်ကို တားမြစ်သော ‘ဓာတုတ္ထ-
 ဗာဓက’ ပ-ဟု ၃-မျိုးရှိသည် (ရူ။၂၇၂။
 နိတိ၊သုတ္တ။နာ-၃၆၉။ ဗာ၊၄။နာ-၃၀။ မုဒ္ဒ-
 ဗောဓ၊၄။၁၁။)။

ထိုတွင် (၁) ပဒါန၊ ပဒိန္န-တို့၌ ဒါဓာတ်
 သည် ပေးခြင်းအနက်ကို ဟောသည်။ ပနှင့်
 တွဲစပ်သည့်အခါလည်း မည်သို့မျှ အနက်ထူး
 ပေါ်ထွက်မလာပဲ ဓာတ်၏ အနက်ဖြစ်သည့်
 ပေးခြင်းအနက်ကိုပင် ဟောသည်။ ထိုကဲ့သို့
 သော ‘ပ’ ကို ဓာတုတ္ထာနုဝတ္တက ‘ပ’ဟု
 ခေါ်ဆိုရသည်။ ထို‘ပ’ကို အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ
 တို့၌ ဖွင့်ပြသောအခါ ပ-ကို မထည့်ပဲ ပယ်
 ဖျောက်၍၎င်း၊ ဥပသဂ္ဂေန ပဒံ ဝစိတံ-ဟု
 ၎င်း၊ ဥပသဂ္ဂဝသေန မဏ္ဍေတွာ-ဟု၎င်း၊
 ဥပသဂ္ဂမတ္တံ-ဟု၎င်း ဖွင့်ပြလေ့ရှိသည်။ ထိုသို့
 ဖွင့်ပြလျှင် ပ-အတွက် အနက် သီးခြားမရှိ
 ဓာတုတ္ထာနုဝတ္တက ‘ပ’ဟု မှတ်ယူရသည်။

အနုပ္ပဒါနေနာတိ သတဿ ဝါ သဟ-
 ဿဿ ဝါ ဒါနေန။ အံ၊ဌ၊၃။၂၄။ ပဒိန္နမ္ပိတိ
 ဒီယမာနေ။ ဇာ၊ဌ၊၇။၂၇၃။ လဟံ ပမုဉ္ဇာတိ
 သိသံ မောစေတိ။ ပေတ၊ဌ။၂၂။ ပဝိစ-
 ယောတိ ဥပသဂ္ဂေန ပဒံ ဝစိတံ။ အဘိ၊ဌ၊
 ၁။၁၉၁။ ဥပသဂ္ဂဝသေန ပန မဏ္ဍေတွာ
 “အာမောဒနာ၊ ပမောဒနာ”တိ ဝုတ္တာ။
 အဘိ၊ဌ၊၁။၁၇၇။ ပဟာပိတန္တိ ဟာပိတံ၊
 ပ-ကာရော ဥပသဂ္ဂမတ္တံ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၁၇၀။

(၂) ပဇာနာတိ၊ ပဇာနန-တို့၌ ဉာ
 ဓာတ်သည် သိခြင်းအနက်ကို ဟောသည်။ ပ-
 နှင့် တွဲစပ်သည့်အခါ ပ-ဥပသာရသည်
 ဓာတ်၏ အနက်ကို အထူးပြုပေးသဖြင့် ဓာတ်
 ၏ မူလအနက်လည်း ပျောက်မသွား၊ သိခြင်း
 အနက်မျှလည်း မကတော့ပဲ “အထူးထူး အ
 ပြားပြား သိခြင်း၊ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း” ဟု
 အနက်ပို့၊ အနက်ထူး ပေါ်ထွက်လာသည်။

ထိုကဲ့သို့သော ‘ပ’ ကို ဓာတုတ္ထဝိသေသက ‘ပ’ဟု ခေါ်ဆိုရသည်။ ထို ‘ပ’ကို အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ ပုဒ်တပါးဖြင့် ပြောင်းလဲ၍ ဖြစ်စေ၊ အနက်ပိုထည့်စွက်၍ဖြစ်စေ ဖွင့်ပြလေ့ရှိသည်။ ထိုသို့ ဖွင့်ပြလျှင် ဓာတုတ္ထဝိသေသက ‘ပ’ ဟု မှတ်ယူရသည်။

ပဇာနာတိတိ...နာနပုကာရတော ဇာနာတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၉။ ပဇာနာတိတိ...သဘာဝံ ပဋိဝိဇ္ဇတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၅။ ပဇာနနဋ္ဌေနာတိ ...ပကာရတော ဇာနနဋ္ဌေန။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၁။ ပဇာနနဋ္ဌေနာတိ ပဋိဝိဇ္ဇနဋ္ဌေန။ဝိမတိ၊၁။၄၈။ ပဗ္ဗဇတိတိ ဥပဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၄။ ပ-သဒ္ဓေန ဝိသိဋ္ဌော ဝဇ-သဒ္ဓေါ ဥပသက်-မနေတိ ဝုတ္တံ “ဥပဂစ္ဆတိ”တိ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊ ၁။၄၂၁။

(၃) ပဋိတ-၌ ဌာ-ဓာတ်သည် ‘ရပ်တည်ခြင်း၊ တည်နေခြင်း’ အနက်ကို ဟောသည်။ ပ-နှင့် တွဲစပ်သည့်အခါ ပ-ဥပသာရက ဓာတ်၏ အနက်ကို တားမြစ်သဖြင့် ယင်းဌာဓာတ်သည် ဓာတ်၏ မူလအနက်ဖြစ်သည့် ‘ရပ်တည်ခြင်း၊ တည်နေခြင်း’ အနက်ကို ပယ်စွန့်၍ ‘သွားခြင်း၊ ထွက်သွားခြင်း’ အနက်ကို ပြောင်းလဲဟောသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ‘ပ’ကို ဓာတုတ္ထဗာဓက ‘ပ’ဟု ခေါ်ဆိုရသည်။ ထို ‘ပ’ကို အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ ဓာတ်၏ မူလအနက်မှ ပြောင်းလဲ၍ အခြားတပါးသော အနက်အားဖြင့် ဖွင့်ပြလေ့ ရှိသည်။ ထိုသို့ ဖွင့်ပြလျှင် ဓာတုတ္ထဗာဓက ‘ပ’ ဟု မှတ်ယူရသည်။

ပဋိတဂါဝေါတိ နိက္ခန္တဂါဝေါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၅၁။ ပဋိတဂါဝေါတိ ဂတဂါဝေါ။ မူလဋီ၊ ၃။၁၆၇။ နေတ္တိ၊ဋီ၊၁၂၈။

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ‘ပ’ ၃-မျိုးကို နေရာဌာနအားလျော်စွာ ခွဲခြားမှတ်ယူရသည်။ တပုဒ်တည်းပင် ဖြစ်သော်လည်း အခြားသော နေရာဌာန၌ ‘ဓာတုတ္ထာနုဝတ္တက’ ဖြစ်၍ အခြား

သောနေရာဌာန၌ ‘ဓာတုတ္ထဝိသေသက’ ဖြစ်သည်လည်း ရှိသည်။

နပုဇာနာတိတိ အနဓိဂတတ္တာ န ဇာနာတိ။အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၁။ ပဇာနာတိတိ... ပကာရတော ဇာနာတိ။မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၉။

အခြားသော နေရာဌာန၌ ‘ဓာတုတ္ထာနုဝတ္တက၊ ဓာတုတ္ထဝိသေသက’ဖြစ်၍ အခြားသော နေရာဌာန၌ ‘ဓာတုတ္ထဗာဓက’ ဖြစ်သည်လည်း ရှိသည်။

ပတိဋ္ဌာတိ အသ္မိန္တိ ပဋ္ဌာနံ...။ ပတိဋ္ဌာတိတိ ပဋ္ဌာနံ၊ ဥပဋ္ဌာတိ ဩက္ခန္တိတွာ ပက္ခန္တိတွာ ဝတ္တတိတိ၊အတ္ထော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၄။ ယေန ပဋ္ဌာနေန ပဋိတဂါဝေါတိ ဝုတ္တော၊ တံ အတ္တတော ဂမနံ ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၃။

တနေရာတည်း၌ ‘ဓာတုတ္ထာနုဝတ္တက၊ ဓာတုတ္ထဝိသေသက’ ၂-မျိုး မှတ်ယူရသည်လည်း ရှိ၏။

ပကရောတိ စ နံ ကတ္ထု အာရဘတိ၊ ကရောတိယေဝ ဝါ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၅။ ပ-သဒ္ဓေါ အာရမ္မဝစနောတိ အာဟ “ကတ္ထု အာရဘတိ”တိ။ ကတ္ထဝိဥပသဂ္ဂေါ ဓာတုအတ္ထမေဝ ဝဒတိ၊ န ဝိသေသတ္ထဇောတကောတိ အာဟ “ကရောတိယေဝ ဝါ”တိ။ သာရတ္ထ၊၂။၂၁။ ပတိ၊ ပရာ၊ ပရိ-စသော အခြားသော ဥပသာရပုဒ်များ၌လည်း ဤ ‘ပ’ကဲ့သို့ပင် မှတ်ယူသည်။(ပြ-သံ)] (၁)စ တင်ပြလုပ်ခြင်း=အစ အမှု=ရှေးဦးအစ=အာဒိကမ္မ။(၂)အလွန်=အလွန်အကဲ=အပြင်းအထန်=ဘသ=အတိသယ။ (၃) ကြီးမား-ကျယ်ပြန့်-တိုးပွား-ခြင်း=မဟန္တ=ဝဇန။ (၄) အမြတ်=ဥက္ကဋ္ဌ=ဥတ္တမ။ (၅) ချီးမွမ်းခြင်း=ပသတ္ထ=ပသံသန။ (၆) သက်ဝင်ခြင်း=ဩက္ခမန။ (၇) တောင့်တ-ဆုတောင်း-ခြင်း=ပတ္တနာ။ (၈) အားထုတ်ခြင်း=အာရမ္မ=စိတိ။

(၉) ပြောနိုးခြင်း=ပခာန။ (၁၀) မညီမျှခြင်း=မညီညွတ်ခြင်း=ဝိသမ။ (၁၁) ဆင်းရဲ-ငြိုငြင်-ခြင်း=ဒုက္ခ။ (၁၂) လျင်မြန်ခြင်း=သီသ။ (၁၃) သိမ်းပိုက်ခြင်း=ပရိဂ္ဂဟ။ (၁၄) ရိုသေ-လေးစား-ခြင်း=အာဒရ။ (၁၅) ကင်းခြင်း=လွန်သွားခြင်း=အပဂမန။ (၁၆) အထူး=ဝိသေသ။ (၁၇) အပြား=အထူးအပြား=အထူးထူးအပြားပြား=ပကာရ=နာနပ္ပကာရ။ (၁၈) ရှေးရှု=တူရှု=အဘိမုခ။ (၁၉) အခြားတပါး=ပရ။ (၂၀) အစိတ်=တစိတ်တဒေသ=အဝယဝ=ကေဒေသ။ (၂၁) ရွှေ=ရွှေအဖို့=ပုရ။ (၂၂) နောက်=နောက်အဖို့=ပစ္စာ။ (၂၃) အောက်=အောက်အဖို့=ဟေဋ္ဌာ။ (၂၄) အထက်=အထက်အဖို့=ဥပရိ။ (၂၅) အစွန်အဖျား=ပစ္စန္တ။ (၂၆) မျက်ကွယ်=ပရမ္ပုခ။ (၂၇) အနည်းငယ်=အပ္ပ=အပ္ပက။ (၂၈) အများ=ဗဟု။ (၂၉) ထက်ဝန်းကျင်=ပတ်ဝန်းကျင်=သမန္တ။ (၃၀) စင်စစ်=ကေနိ=မုချ=အစန္တ=ကေန္တ။ (၃၁) အဖန်ဖန်=အထပ်ထပ်=ပုနပ္ပုန။ (၃၂) အလိုလို=အလိုအလျောက်=သယံ။ (၃၃) အသီးအသီး=ပစ္စေက။ (၃၄) ကောင်းခြင်း=ကောင်းစွာ=သုဠ=သုန္တရ။ (၃၅) အကြွင်းမဲ့=အနဝသေသ။ (၃၆) အနီး=သမိပ။ (၃၇) အဝေး=ဒုရ။ (၃၈) ပြည့်စုံ-လုံလောက်-ခြင်း=ပရိပုဏ္ဏ။ (၃၉) စွမ်းနိုင်ခြင်း=သမတ္တ။ (၄၀) အစိုးရခြင်း=ဣဿရိယ။ (၄၁) အမှန်အစ=စတင်ဖြစ်ခြင်း=စတင်စီးဆင်းခြင်း=ပဘဝ။ (၄၂) စေခိုင်း-တိုက်တွန်း-ခြင်း=နိယောဂ။ (၄၃) နှစ်သက်-ဝမ်းမြောက်-ခြင်း=ပီတိ။ (၄၄) ပေးခြင်း=ဒါန။ (၄၅) ချီးမြှောက်-ထောက်ပံ့-ခြင်း=ပဂ္ဂဟ။ (၄၆) မြှောက်ချီခြင်း=မခြင်း=ဥက္ခိပန။ (၄၇) ဆန့်တန်းခြင်း=ပသာရဏ။ (၄၈) ငြိမ်းအေးခြင်း=

ဥပသမ။ (၄၉) ပေါ်လွင်-ထင်ရှား-ခြင်း=ပါကဋ္ဌ။ (၅၀) ထင်ရှားပြခြင်း=ပကာသန။ (၅၁) ထားခြင်း=ဌပန။ (၅၂) အတွင်း၌ဖြစ်ခြင်း=ထည့်သွင်းခြင်း=အန္တောဘာဝ=ပက္ခိပန။ (၅၃) ဖဲ့ခါ-ဖဲ့သွား-ခြင်း=ပက္ကမန။ (၅၄) လွှမ်းမိုး-နှိပ်စက်-ညှဉ်းဆဲ-ခြင်း=အဘိဘဝန=ဟိသန။ (၅၅) ဖျက်ဆီးခြင်း=ဗာဓန=ဝိဒ္ဓံသန။ (၅၆) ကြည်လင်ခြင်း=ပသန္တ။ (၅၇) ကွေ့ကွင်း-ကွေ့ကွာ-ခြင်း=ဝိယောဂ။ (၅၈) နှင်ထုတ်ခြင်း=နိက္ကမန။ (၅၉) ထွက်သွားခြင်း=နိက္ခမန။ (၆၀) သားဖွားခြင်း=အဘိဇာတိ။ (၆၁) လေ့လာ-လေ့ကျက်-ခြင်း=ပရိစယ။ (၆၂) နှုတ်ခြင်း=ဆွဲနှုတ်ခြင်း=လုဉ္ဇန=အာကမုန။ (၆၃) စင်ကြယ်ခြင်း=သုဒ္ဓိ။ (၆၄) ဆေးကြောခြင်း=ဓောဝန။ (၆၅) သွားခြင်း=ဂမန။ (၆၆) ပြေးဝင်ခြင်း=ပဝိသန။ (၆၇) တောက်ပခြင်း=ဝိရောစန။ (၆၈) အကျိုး=ဖလ။ (၆၉) အချည်းနှီး=အကျိုးမဲ့=တုစ္ဆ=နိရတ္တက။ (၇၀) ကပ်ငြိခြင်း=သင်္ဂ=လဂ္ဂန။ (ဓာန်။၁၁၆၃။ ရှု။နာ-၁၂၆။ ရှု။ဋီ။နာ-၇၂။ နီတိ။သုတ္တ။နာ-၃၆၂-၃။ နိရုတ္တိ။နာ-၁၅၇။ တို့လည်းကြည့်။)

(၁) စတင်ပြုလုပ်ခြင်း=အစအမှု=ရှေးဦးအစ=အာဒိကမ္မ။ ပမုဒိတဿ ဘာဝေါ ပါမောဇ္ဇံ၊ ဒုဗ္ဗလာ ပီတိ။ အာဒိကမ္မတ္ထေ ပ-ကာဓေ ဒဋ္ဌဗော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၇၄။ ပဌမံ ကာသနံ ပကာသနံ။...အာဒိကမ္မသ္မိဉ္စိ အယံ ပ-သဒ္ဓေါ “ပညပေတိ ပဌပေတိ”တိ အာဒိသုဝိယ။ သာရတ္ထ၊၁။ ၃၂၇။ ပဌမံ ဉာပနံ ပညာပနံ၊ ပဌမမေဝ ဌပနံ ပဌပနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။ ၂၇၂။ (၂) အလွန်=အလွန်အကဲ=အပြင်းအထန်=ဘုသ=အတိသယ။ ပကမ္မနာတိ ဘုသံ ကမ္မနာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၃။ ပဌာတိတိတ္ထေ ပ-သဒ္ဓေါ ဘုသတ္ထဝိသိဉ္စိ ပက္ခန္တနံ ဒိပေတိတိ “ဩက္ကန္တိတော ပက္ခန္တိတော ပတ္ထရိတော

ပဝတ္တတိတိ အတ္ထော”တိ အာဟ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။
 ၂၇၇။ ပကုဗ္ဗတိ အတိဝိယ ကရေတိ။ ထေရီ၊
 ၄။၂၁။ ပမတ္ထော ဝိဟရတိတိ...အတိဝိယ
 မတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၄။ ပဗာဠံ- မတ္ထောတိ
 ပမတ္ထော။ တေနာဟ “အတိဝိယ မတ္ထော”-
 တိ။ မ၊ဋီ၊၂။၂၂၁။ (၃) ကြီးမား-ကျယ်ပြန့်
 -တိုးပွား-ခြင်း=မဟန္တ=ဝစုန။ ပဝနေတိ
 ဝနသဏ္ဍေ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၈။ မဟာဝနတာယ
 ပဝနံ။ ပဝဒ္ဓံ ဟိ ဝနံ ပဝနံ။ မ၊ဋီ၊၂။၇၁။ ပဝ-
 နေတိ မဟာဝနေ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၂။ မဟာရည-
 တာယ ပဝဒ္ဓံ ဝနံ ပဝနန္တိ အာဟ “ပဝနေတိ
 မဟာဝနေ”တိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၀၇။ ပဝနေတိ
 မဟန္တေ ဂမ္ဘီရဝနေ။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၇၄။ ပဟူတပ-
 ဉန္တိ ဝိပုလပညံ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။ ပဟူ-
 တဘာဝန္တိ ပုထုလဘာဝံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၇၆။
 (၄) အမြတ်=ဥက္ကဋ္ဌ=ဥတ္တမ။ ပကဋ္ဌာနံ
 ဥက္ကဋ္ဌာနံ သီလာဒိအတ္တာနံ ဗောဓနတော၊
 သဘာဝနိရုတ္တိဝသေန ဗုဒ္ဓါဒိဟိ ဘာသိတတ္တာ
 စ ပကဋ္ဌာနံ ဝစနပဗ္ဗာနံ အာဠိတိ ပါဠိ။ မ၊ဋီ၊
 ၂။၁၇၈။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၄၇။ ပကဋ္ဌံ ဥက္ကဋ္ဌံ ဉာဏံ
 ပညာဏံ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၉၆။ (၅) ချီးမွမ်းခြင်း
 =ပသတ္ထံ=ပသံသန။ ပါဝစနန္တိ ပသတ္ထံ ဝစနံ
ပဝစနံ၊ ပဝစနမေဝ ပါဝစနံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁၅၅။
 ပသံသန္တိတိ...ထောမေန္တိ ဝဏ္ဏယန္တိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၁၇၈။ (၆) သက်ဝင်ခြင်း=ဩက္ကမန။ ပတိ-
 ဌာတိတိ ဩရုယု တိဋ္ဌတိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၀၀။ (၇)
 တောင့်တခြင်း=ဆုတောင်းခြင်း=ပတ္တနာ။
 ပဏ္ဏာကာရေ ပန တံ တဒတ္ထံ ပတ္တေန္တေဟိ
 အာဘရိယတေတိ ပါဘတံ။ ပတ္တနတ္ထဇောတ-
 ကောဟိ အယံ ပ-သဒ္ဓေါ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၃၀၅။
 (၈) အားထုတ်ခြင်း=အာရမ္မ=စိတိ။ ပဌပေ-
 တဗ္ဗတော ပဌာနံ၊ ပဝတ္တယိတဗ္ဗတောတိ
 အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၄။ ပ-သဒ္ဓေါ အာရမ္မံ
 ဇောတေတိ၊ အာရမ္မော စ ပဝတ္တိတိ ကတော
 အာဟ “ပဝတ္တယိတဗ္ဗတောတိ အတ္ထော”တိ။
 ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၇၇။ ပယာတောတိ...ယာတုံ အာ-

ရဒ္ဓေါ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅။ ပယာတောတိ ဂန္တံ၊
 အာရဒ္ဓေါ။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃။ ပ-သဒ္ဓေါ
 အာရမ္မတ္ထောတိ အာဟ “ပတာရေသိတိ တာ-
 ရေတုံ အာရဘိ”တိ။ မ၊ဋီ၊၂။၁၉၉။ ပဒ-
 ဟန္တိတိ ဝါယမန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓါ၊ဋီ၊၂။၄၉၀။ (၉)
 ပြဇာန်းခြင်း=ပဇာန။ ပဇာနံ ဌာနန္တိ ဝါ
 ပဌာနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၄။ ပ-သဒ္ဓေါ ဟိ ဣဓ
 “ပဏိတာ ဓမ္မာ”တိ အာဒိသု ဝိယ ပဇာနတ္ထ-
 ဒီပကောတိ အဓိပ္ပာယော။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၇၆။
 ပဇာနဘာဝံ နိတံ ပဏိတံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၂၅၇။ ပဝေဓမာနန္တိ ပဇာနေန ကမ္မမာနံ။
 မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၆။ (၁၀) မညီမျှခြင်း=မညီ
 ညွှတ်ခြင်း=ဝိသမ။ ပဇ္ဇရကန္တိ ဝိသမဇ္ဇရံ။
 သာရတ္ထ၊၂။၂၅၇။ ဝိမတိ၊၁။၂၂၄။

(၁၁) ဆင်းရဲ-ငြိုငြင်-ခြင်း = ဒုက္ခ။
 ပါဘတန္တိ ဒုက္ခသမ္ဘုတံ ဓနံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၉၂။
 (၁၂) လျင်မြန်ခြင်း=သိသ။ သိသမေဝ
 ဂဗ္ဘတိတိ ပဂဗ္ဘော။ ဓာနံ၊ဋီ၊၇၃၁။ (၁၃)
 သိမ်းပိုက်ခြင်း = ပရိဂ္ဂဟ။ ပတာရေတိတိ
 ပရိဂ္ဂဟေတွာ တာရေတိ၊ ဟတ္ထေန ပရိဂ္ဂဟေ-
 တွာ ဝိယ တာရေတိတိ အတ္ထော။ မဟာနိ၊
 ၄။၃၇၈။ (၁၄) ရိုသေ-လေးစား-ခြင်း=
 အာဒရ။ ပယုတ္တဿာတိ အာဒရေန ယုတ္တ-
 သ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။ (၁၅) ကင်းခြင်း=လွန်
 သွားခြင်း=အပဂမန။ ပဝဋ္ဌာ ဝိဂတာ ဇာတိ
 အဿာတိ အရိယသံသော ပဝဋ္ဌဇာတိ နာမ။
 ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၅။ ပဝတ္ထာတိ ပဝါသံ ဂတာ ဝိယ
 အပေတာတိ အာဟ “ဝိဂတာ”တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။
 ၂၄၃။ ပါစရိယောတိတ္ထေ ပဂတော အာ-
 စရိယော ပါစရိယောတိ ပ-သဒ္ဓေါ ပဂတံ
 ဒီပေတိ။ အနုဋီ၊၁။၄၂။ (၁၆) အထူး=ဝိသေ-
 သ။ ပဝေဓန္တိတိ ဆမ္ဘိတတ္တာ ဘယေန ဝိသေ-
 သေန ကမ္မန္တိ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၀။ ပုပ္ဖရန္တိတိ
ဝိသေသေန တရန္တိ။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။ ပဒက္ခိ-
 ဏာတိ ပကာရေဟိ၊ ဝိသေသေန ဝါ ဒက္ခိဏာ
 ကုသလာ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃။ (၁၇) အပြား=အ

ထူးအပြား=အထူးထူးအပြားပြား = ပကာ-
ရ=နာနပ္ပကာရ။ တေန တေန ဝါ အနိစ္စာဒိ-
နာ ပ-ကာရေန ဓမ္မေ ဇာနာတိတိပိ ပညာ။
အဘိ၊ဌ၊၁။၁၉၁။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၂၊၃၄၂။ ကေ-
နဋ္ဌေန ပဋ္ဌာနန္တိ? နာနပ္ပကာရပစ္စယဋ္ဌေန။
ပ-ကာရေ ဟိ နာနပ္ပကာရတ္ထံ ဒီပေတိ၊
ဌာနသဒ္ဓေါပစ္စယတ္ထံ။ အဘိ၊ဌ၊၃။၃၄၃။ ပမူ
မန္တိ နာနာဝိဓေန မုဉ္ဇေဟိ မံ၊စူဠနိ၊ဌ။၂၆။
(၁၈) ရှေးရှု=တူရှု=အဘိမုခ။ ပတရတိတိ
ဂန္တဗ္ဗဒိသာဘိမုခေါ တရတိ နာမ။ အံ၊ဌ၊၃။
၁၄၈။ (၁၉) အခြားတပါး=ပရ။ အာစရိယ-
တော ပရေ ပါစရိယော။ ခု၊ဌ။၂၇။ (၂၀)
အစိတ်=တစိတ်တဒေသ= အဝယဝ= ကေ-
ဒေသ။ ပဒေသေတိ ကေဒေသေ။ ပဋိသံ၊ဌ။ ၂။
၂၇၇။ မဟာနိ၊ဌ။၂၆၀။

(၂၁) ရှေ့=ရှေ့အဖို့= ပုရ။ ပဏမနာတိ
ပုရတော နမနာ။ ပဋိသံ၊ဌ။ ၂။၁၁၃။ ပဗ္ဗာရမိ
နိသိဒန္တန္တိ ပုရတော ဘာရံ နမိတံ ဩနမိတန္တိ
ပဗ္ဗာရံ။ အပါ၊ဌ၊၂။၁၈။ (၂၂) နောက်=
နောက်အဖို့=ပစ္စာ။ ပဏမနာတိ ပစ္စတော
နမနာ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌ။၁။၃၂၇။
ပစ္စာ နမနာ ပဏမနာ။ ဝဇီရ၊၁၅၁။ (၂၃)
အောက်=အောက်အဖို့=ဟေဌာ။ ပဋ္ဌရန္တန္တိ
ဟေဌာ ပရိဿဝန္တိ။ ဒီ၊ဌ။၂။၄၀၁။ (၂၄)
အထက်=အထက်အဖို့=ဥပရိ။ ပဏမနာတိ....
ဝေ ကာယဿ ဥဒ္ဓံဌပနာ၊ အဘိ၊ဌ။၂။၄၆၀။
ပဝစုကာယောတိ ဥဒ္ဓံ ဥဂ္ဂတကာယော။ ဇာ၊
ဌ၊၃။၁၀၃။ (၂၅) အစွန်အဖြား=ပစ္စန္တိ။ ဝိ-
ဟာရပစ္စာယာယံ အာသနံ ပညပေဟိ။ ဝိ၊ဌ။
၂၆၆။ ဝိဟာရပစ္စာယာယန္တိ ဝိဟာရပစ္စန္တေ
ဆာယာယံ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၆၄။ သာရတ္ထ၊၃။
၂၉၀။ ပစ္စာယာယန္တိတ္ထေပ-ကာရေ ပစ္စန္တတ္ထ-
ဝါစင်္ကာတိ အာဟ “ဝိဟာရပစ္စန္တေ ဆာ-
ယာယ”န္တိ။ ပါစိတ်၊ယော။၃၃၂။ (၂၆)
မျက်ကွယ် = ပရမ္ပ၊၁။ န ပရေသံ ပါဘတံ
ဝိလုပ္ပန္တော စရတိတိ ပရေသံ သန္တကံ ဘဏ္ဍံ

ပရမ္ပ၊၁။ အာဘတံ....န ဝိစရတိ။ အံ၊ဌ၊၂။၃။
(၂၇) အနည်းငယ်=အပ္ပ=အပ္ပက။ ပဟသန္တိ-
တိ မန္တဟသိတံဟသန္တိ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၄၉၃။ (၂၈)
အများ=ဗဟု။ ပဟူတန္တိ ဗဟု။ ပေတ၊ဌ။
၁၆၁။ ပဟူတကာမောတိ မဟာဘောဂေါ။
ဇာ၊ဌ၊၇။၁၉၁။ (၂၉) ထက်ဝန်းကျင် =
ပတ်ဝန်းကျင်=သမန္တိ။ ပရိတော လိမ္မနဋ္ဌေန
ပလိပံ ဝုစ္စတိ မဟာကဒ္ဓမံ။ မ၊ဌ၊၁။၂၉၄။
(၃၀) စင်စစ် = ကေန = မုချ = အစွန္တိ=
ကေန္တိ။ ပမုစ္စတိတိ အစွန္တိမေဝ ဝိမုစ္စတိ။
ထေရိ၊ဌ။၂၁။

(၃၁) အဖန်ဖန်=အထပ်ထပ်=ပုနပုန။
ပဝစုန္တိတိ ပုနပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေန ဝစုန္တိ။ အံ၊
ဌ၊၃။၅၁။ အဘိ၊ဌ၊၃။၉၆။ ပဝတ္တန္တိတိ ပုနပုနံ
ဝတ္တန္တိ။ စူဠနိ၊ဌ။၂။ (၃၂) အလိုလို=အလို
အလျောက်=သယံ။ပဝတ္တံသယမေဝ ဇာတံ။
အပါ၊ဌ၊၂။၃၇။ (၃၃) အသီးအသီး=ပစ္စေက။
ပဝိစိနန္တောတိ တာနေဝ ပစ္စေကံ ဝိဘာ-
ဝေန္တော။ မဟာနိ၊ဌ။၂၆၄။ (၃၄) ကောင်း
ခြင်း = ကောင်းစွာ = သုဠု=သုန္တရ။ ပက-
တောတိတ္ထေ ပ-ကာရေ ဥပသဂ္ဂေါ၊ သော
အတ္တနော ဖလဿ ဥပ္ပါဒနေ သမတ္တဘာဝေန
သုဠု ကတတံ ဒီပေတိ။ မူလဋီ၊၃။၁၇၁။
ပဏုန္နာနိတိ သုဠု နိဟတာနိ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၂၃၄။
အံ၊ဌ၊၂။၃၀၀။ အံ၊ဌ၊၃။၂၉၂။ သာရတ္ထ၊၃။
၂၁၇။ (၃၅) အကြွင်းမဲ့ = အနဝေသေ။
ပဏုန္တန္တိ ပဏုဒိတံ၊ အနဝေသေသိတ္တန္တိ
အတ္ထော။ မူလဋီ၊၃။၁၁၂။ (၃၆) အနီး=
သမိပ။ ပဓာဝိတွာတိ ဃာသတ္ထာယ ဥပဓာ-
ဝိတွာ။ ပေတ၊ဌ။၁၆၀။ (၃၇) အဝေး=
ဒုရ။ ပကဋ္ဌေန သုခတော ဣတာ ဂတာတိ
ပေတော။ ဝိဘာဝိနိ။ ခါ၊ဌ။ ပကဋ္ဌေန သုခ-
တောတိ သုခတော ဒုရဘာဝေန။ မဏိ-
မဉ္ဇူ။၂။၃။ (၃၈) ပြည့်စုံ - လုံလောက် -
ခြင်း=ပရိပုဏ္ဏ။ တွေကေန မမ စိဝရံ ပဟော-
တိတိ ဒွါဒသဂ္ဂနကေနဝ မမ စိဝရံ ပရိ-

ပုဏ္ဏဟောတိ။ ဝိမတိ။ ၂။ ၁၉၈။ (၃၉) စွမ်းနိုင်ခြင်း = သမတ္ထ။ ပဟောတိတိ သက္ကောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၆၉။ ပဟောန္တိတိ သက္ကောန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၇၆။ ပဟောမိတိ သမတ္ထောမိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၅။ (၄၀) အစိုးရခြင်း = ကုဿရိယ။ တိလောကသရဏော မဘူ။ အပါ၊၂။ ၂၅၃။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၈၅။ ပဘူတိ ပရံ ပသယဘဝတိတိ ပဘူ၊ ကုဿရော။ နိတိ၊ပဒ၊၁၀၃။

(၄၁) အမှန်အစ = စ၍ဖြစ်ခြင်း = စတင်စီးဆင်းခြင်း = ပဘဝ။ ဟိမဝန္တာ ပဘာဝိတာတိ ...တတော ဟိမဝန္တာတော ပဋ္ဌာယ ပဘာဝိတာ ပဝတ္တာ သန္ဓမာနာ။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၄၃။ ပဉ္စမဟာနဒိယော ဟိမဝန္တာတော ပဘဝန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၆။ (၄၂) စေခိုင်း - တိုက်တွန်း - ခြင်း = နိယောဂ။ မမံ ဝဓိ ကဿ ဝါယံ ပယောဂေါ။ ဇာ၊၁။ ၃၇၄။ ကဿ ဝါတိ ကဿ ဝါ အညဿ အယံ ပယောဂေါ။ ကေန ပယောဇိတော မံ အဝဓိတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။ ၅၂။ အယံ ပယောဂေါ ဥယျောဇနာတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ဒီ၊၁။ ၃၅၉။ (၄၃) နှစ်သက် - ဝမ်းမြောက် - ခြင်း = ပီတိ။ ပမုဒိတောတိ ပါမောဇေန ယုတ္တော။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ၊ ၁၃၈။ (၄၄) ပေးခြင်း = ဒါန။ ပဝေစ္ဆန္တိတိ ဒေန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၇။ ကေစ္စာနံ ပဝေစ္ဆတိတိ ကေသယေဝ ပန ဒေဒါတိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊ ၂၂၇။ (၄၅) ချီးမြှောက် - ထောက်ပံ့ - ခြင်း = ပဂ္ဂဟ။ ယောပဂ္ဂဏှာတိတိ ခတ္တိယာဒိသု ယော ကောစိ။ ... ဥပရဇ္ဇသေနာပတိဋ္ဌာနာဒိသမ္ပဒါနေန ပဂ္ဂဏှာတိ။ သက္ကာရသမ္ပာနံ ကရေတိတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅၃၇။ သဟဇာတဓမ္မေ ပဂ္ဂဏှာတိ ဥပထမ္ဘေတိတိ ပဂ္ဂဟော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄၁။ (၄၆) မြှောက်ချီခြင်း = မ၊ခြင်း = ဥက္ခိပန။ ပဉ္စလိကောတိ ပဂ္ဂဟိတအဉ္စလိကော ဟုတွာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၇၇။ ဗာဟာ ပဂ္ဂယာတိ ဗာဟာ ဥက္ခိပိတွာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။ ၆၇။ (၄၇) ဆန့်တန်းခြင်း = ပသာရဏ။ ပဂ္ဂယ

ဒက္ခိဏံ ဗာဟံ။ ပေတ။ ၁၅၆။ ဂါရဝံ ဥပ္ပါဒေတွာ ဒက္ခိဏံ ဗာဟံ ပသာရေတွာ တေသံ အသယုသေဋ္ဌိဿ နိဝေသနံ အက္ခာမိ။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၄။ (၄၈) ငြိမ်းအေးခြင်း = ဥပသမ။ ပဿမ္မေန္တောတိ နိဗ္ဗာပေန္တောသန္နိသီဒါပေန္တော။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၃။ (၄၉) ပေါလှင် - ထင်ရှား - ခြင်း = ပါကဋ။ ပညာယိဿတိတိ ပညာတော အဘိညာတောဘဝိဿတိ။ တတ္ထ သန္နိသိဿတိတိ ဝုတ္တံဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၆၅။ န ပညာယတိတိ န ဒိဿတိ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၅၉။ ပါကဋာ ဟုတွာ ပညာယတိတိ ပကတိစက္ခုဿ ပါကဋာ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၉၈ - ၉။ (၅၀) ထင်ရှားပြခြင်း = ပကာသန။ ပကာသေတိတိ ပါကဋံ ကရေတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၉၅။

(၅၁) ထားခြင်း = ဌပန။ ပညတ္တန္တိ နိစ္ဆာတ္တသင်္ခေပေန ဌပိတံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၄၆။ ပညတ္တန္တိ ဌပိတံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၀၅။ ပညတ္တော စ နာမ ဌပိတော ပဌပိတောတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၈၃။ (၅၂) အတွင်း၌ ဖြစ်ခြင်း = ထည့်သွင်းခြင်း = အန္တောဘာဝ = ပက္ခိပန။ ပက္ခိတ္တံ ယောသရေတိ ပက္ခိတ္တော အယောသရေ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၉၁။ (၅၃) ဖဲခွါ - ဖဲသွား - ခြင်း = ပက္ကမန။ ပက္ကန္တောတိ တမာ အာဝါသာ ဝိပွဝသိတုကာမော ပက္ကန္တော ဒိသံ ဂတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၆၇။ (၅၄) လှမ်းမိုး - နှိပ်စက် - ညှဉ်းဆဲ - ခြင်း = အဘိဘဝန = ဟိံသန။ ပသုဟတိတိ အဘိဘဝတိ အဇ္ဈောတ္ထရတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄၇။ ပကတောတိ အဘိဘူတော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။ ၂၈၅။ ပကတောတိ ဥပဇ္ဈုတော ပိဋ္ဌိတော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။ ၂၉၈။ (၅၅) ဖျက်ဆီးခြင်း = ဗာနေ = ဝိဒ္ဓိသန။ 'ပမာယ ဗိဇန္တိ ယံ တေသံ ဝတ္ထုနံ ဗိဇံ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏံ၊ တံ ပမာယ ဟိံသိတွာ ဗာဓိတွာ၊ သမုစ္ဆေဒပုဟာနေန ပဇဟိတွာတိ အတ္ထော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၄၆။ (၅၆) ကြည်လင်ခြင်း =

ပသန္န။ ပသန္နမုခဝဏ္ဏောတိ....နေသံ မုခ-
 ဝဏ္ဏော အဓိကတရံ ပသန္နော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၄။
 (၅၇) ကေကုင်း-ကွဲကွာ-ခြင်း=ဝိယောဂ။
 စိရပ္ပဝါသိန္တိတ္ထေ ပ-သဒ္ဓေါ ဝသနကိရိယာယ
 ဝိယောဂဝိသိဋ္ဌတံ ဒီပေတိ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၂၉။
 နေတ္ထိ၊ဋီ၊၃၅။ (၅၈) နှင်ထုတ်ခြင်း=နိက္ကမန။
 အပိ ပနုဇ္ဇမာနေနာပိ (မ၊၁။၁၅၄)တိ အပိ
 နိက္ကမိယမာနေနာပိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၆။ ပဏာ-
 မေတွာတိ နိဟရိတွာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၄။ (၅၉)
 ထွက်သွားခြင်း = နိက္ကမန။ ပဗ္ဗဇိတောတိ
 ပဗ္ဗဇိတွာ အရညေ ဝသနတ္တာယ နိက္ကန္တောတိ
 အတ္ထော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၉။ (၆၀) သားဖွားခြင်း
 = အဘိဇာတိ။ ဇာတိသဒ္ဓေန လဗ္ဘမာနံ
 မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ကမနသင်္ခါတံ ဇာယနတ္ထံ
 သန္ဓာယာဟ “ပသုတိယ”န္တိ၊ အဘိဇာတိ-
 ယန္တိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၉၇။ ပဇာတာ-
 တိ ဝိဇာယိနိ၊ န ဝဉ္ဇျာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၈။

(၆၁) လေ့လာ-လေ့ကျက်-ခြင်း=ပရိ-
 စယ။ ပဂုဏောတိ ကတပရိစယော လဒ္ဓါ-
 သေဝနော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၆။ (၆၂) နှုတ်ခြင်း
 =ဆွဲနှုတ်ခြင်း=လုဉ္ဇန=အာကမန။ ဤသကံ
 ပဝါဟေယျာတိ ကဋ္ဌိရံ လုဉ္ဇေယျ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ။
 ၂။၂၇၈။ ပဝါဟေယျာတိ အာကမေယျ။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၆။ (၆၃) စင်ကြယ်ခြင်း=
 သုဒ္ဓိ။ ပယတပါဏိတိ ပရိသုဒ္ဓဟတ္ထော။ ဣတိ
 ဝုတ္တံ၊ဋ္ဌ။၃၀၄။ (၆၄) ဆေးကြောခြင်း=
 ဓောဝန။ ပက္ခာလေတွာတိ ပါဒေနေဝ ပါဒံ
 ဓောဝိတွာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၉။ (၆၅) သွားခြင်း
 =ဂမန။ ပဋ္ဌာနဉ္စ ဂမော ဂတိ။ ဓာန်။၃၉၅။
 ဌာ ဂတိနိဝတ္တိယံ၊ပပုဗ္ဗော ယာနေ၊ယ၊ပတိဋ္ဌိ-
 ယတေ ပဋ္ဌာနံ။ ဓာန်၊ဋီ၊၃၉၅။ (၆၆) ပြေး
 ဝင်ခြင်း=ပဝိသန။ ပက္ခန္ဓနာတိ မေတ္တာယ
 ပဝိသနာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၁။ ပဝိသန္တိတိ
 ပဝိသိတွာ ဝသန္တိ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၀၇။ (၆၇)
 တောက်ပခြင်း=ဝိရောစန။ ပတာပေန္တိတိ
 ဝိရောစေန္တိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၁။ (၆၈) အကျိုး

=ပလ။ ပယောဇယတိတိ ပယောဇနံ၊ပလံ။
 အနုဋီ၊၂။၃၅။ (၆၉) အချိုးနှိုင်း=အကျိုးမဲ့=
 တုစ္ဆ=နိရတ္ထက။ ပလာပေါတိ တုစ္ဆံ နိရတ္ထက-
 ဝစနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။
 (၇၀) ကပ်ငြိခြင်း=သင်္ဂ=လဂ္ဂန။ ပသုတန္တိ
 ပသဋ္ဌံ၊ ဒိဋ္ဌိဝသေန တတ္ထ တတ္ထ လဂ္ဂန္တိ
 အတ္ထော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၈။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၅။
 စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၁၂၆။

ပ? (၁) [ပတ=ပါ+ရ] (၁) လေ။ (၂) အပူ။
 (၃) ပရမတ္ထတရား။ (၄) အနာရောဂါ။
 (၅) အဆိပ်။ (၆) အပါယ်ဘုံ။ (၇) အင်္ဂါ
 ဇာတ်။ (၈) ညွှန်။

ဝါတုဏှေ ပရမတ္ထေ‘ပေါ’၊ ရောဂေ ဝိသေ
 အပါယကေ။

ဟိရိကောပိနပဏေသု၊ “ပါ”တု ဝါတေ
 စ ပိတရိ။ ကေက္ခရ၊ ၇၃။

(၁) လေ။ပလာသောတိအာဒိသုပ-ကာ-
 ရော ဝါတေ ပဝတ္ထော၊ တတ္ထ ဟိ ပေန ဝါ-
 တေန လသတိ သတဏှ၊လဓညတော အပ-
 ဂစ္ဆတိတိ ပလာသော။ ကေက္ခရ၊ဋီ။

(၂) အပူ။ ပဒရပလန္တိအာဒိသု ဥဏှေ၊
 တတ္ထ ဟိ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာဒိတိက္ခတေဇာ-
 ဓာတုသင်္ဂမေန ပဝတ္တံ ကာယဒရထသင်္ခါတံ
 ဥက္ကံ ဒရတိ ပဒါလေတိတိ ပဒရံ။ ကေက္ခရ၊ဋီ။

(၃) ပရမတ္ထတရား။ ပဂ္ဂါဟောတိအာဒိ-
 သု ပရမတ္ထေ။ တတ္ထ ဟိ အတ္တနော နိဿယံ
 ပံ ပရမတ္ထံ ဂဏှာပေတိတိ ပဂ္ဂါဟော။ ကေက္ခ-
 ရ၊ဋီ။

(၄) အနာရောဂါ။ (၅) အဆိပ်။ ပဋ္ဌော
 လောတိအာဒိသု ရောဂေ ဝိသေ။ တတ္ထ ဟိ
 ပံ သိသရောဂါဒိကံ ဥရဂဝိသာဒိကံ ဝါ ဒဝတိ
 ဒုနောတိ ဝါ ဟိသတိ ဝိနာသေတိတိ ဝါ
 ပဋ္ဌောလော။ ကေက္ခရ၊ဋီ။

(၆) အပါယ်ဘုံ။ ယဒါ စ ပစ္စတိ ပါပန္နိ အာဒိသု အပါယေ။ တတ္ထ ဟိ ပံ အပါယ် ပေတိ ဂစ္ဆတိ တေေနာတိ ပါပံ။ ကေကွရဒိ။

(၇) အင်္ဂါဇာတ်။ ပဋေသတိအာဒိသု ဟိရိကောပိနေ။ တတ္ထ ဟိ ပံ ဟိရိကောပိနံ ဋေတိ ပဋိစ္ဆာဒေတိတိ ပဋေသ။ ကေကွရဒိ။

(၈) ညွန့်။ ပဒုမန္တိအာဒိသု ပကေ။ တတ္ထ ဟိ ပမ္ပိ ပကမ္ပိ ဒဝတိ ရူပာတိတိ ပဒုမံ။ ကေကွရဒိ။

ပံသု (ပု) [ပံသု+ဥ။ ပံသတိ သောဘာဝိ-
သေသံ နာသေတိတိ ပံသု၊ ရေဏု။ဏ္ဍာဒိ၊ ၂။
(ပါ'ရူ၊ပါ'သု-သံ)] (၁) မြေ၊မြေကြီး။ (၂)
မြေမှုန့်၊ဖုန်၊မြုံ။ (၃) မြေဆွေး၊မြေဩဇာ။
(၄) သဲ။ (၅) ပြာ (သင်းချိုင်းပြာ)။

(၁) မြေ၊မြေကြီး။ ပံသု ခဏတိ ဝါ ဗျူ-
ဟတိ ဝါ ဥဒ္ဓရတိ ဝါ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။
ဝိ၊၁။၅၈။ ဖုသိကတံ ပံသုပိ ရုက္ခေသု ဇာ-
တေသု သုဒ္ဓပံသုပဗ္ဗတော ဟောတိ။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊
ဟောင်း။၅။ (- နေတ္ထိ၊၁။၁၉။ မိလိန္ဒ၊၁၆၆။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၄၊၁၅၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁-
၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၁၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၉၊၂၀၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၀-၁။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၀။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၂၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၃၅။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၀။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄။
စရိယ၊ဋ္ဌ၊၁၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၆၅။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၂။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၂၃၁။ သာရတ္ထ၊၂။
၁၃၃။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သစ်။၂၁၅။) (၂) မြေမှုန့်၊
ဖုန်၊မြုံ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ပရိတ္တံ နသိခါယံ
ပံသု အာရောပေတွာ။ သံ၊၁။၃၅၂၊၄၅၄။
သံ၊၂။၁၂၀။ သံ၊၃။၄၀၀။ (- ဒိ၊၃။၇၃။
ဝိမာန၊၁၁၆။ ပေတ၊၁၄၂။ ဇာ၊၂။၁၈၀၊၂၅၁။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၅၀။ ကင်္ခါ၊သဂ၊၁၉၆-
၇။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၂။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇။
မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၄။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။

၅၇။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၁၁၅။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၅။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၁၇။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၂၉။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၃၀၈။
ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၃၁၃။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၇၈။ ထေရိ၊ဋ္ဌ၊
၁၁၄။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈၊၉၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၆၉။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၉၊
၆၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၀၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၉၃။ ဝဇိရ၊
၂၉၆။ သာရတ္ထ၊၁။၃၆။ သာရတ္ထ၊၂။၂၆၉၊
၂၇၀။ ဝိမတိ၊၁။၁၂။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊ဟောင်း။၅။
ကင်္ခါ၊ဋီ၊သစ်။၂၀၄။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၂။ သိ၊ဋီ၊
သစ်၊၁။၉၁။ မ၊ဋီ၊၁။၂၅၁။ မ၊ဋီ၊၂။၃၆။ အံ၊
ဋီ၊၁။၁၄၉။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၆၃။ အနု၊ဋီ၊၁။၂၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၈၉။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊၂၉၄။) (၃) မြေ
ဆွေး၊ မြေဩဇာ။ ကာလေန ကာလံ ပံသု
ဒဒေယျ။ သံ၊၁။၃၁၅။ ပံသု ဒဒေယျာတိ
တဒ္ဓဗရသပံသု ဟရိတွာ မုဒုဂေါမယစုဏ္ဏမိဿ
မရပံသု ပက္ခိပေယျ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၉။ ပံသုန္တိ
အဿ ပဝစ္စကာရကံ၊ အာဂန္တုကံ ပံသုန္တိ
အတ္ထော။ သံ၊ဋီ၊၂။၉၈။ (၄) သဲ။ ပုပ္ဖံ ယတာ
ပံသုနိ အာတပေ ကတံ။ ဇာ၊၁။၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၄၆။ ပံသုနိ အာတပေ ကတန္တိ ယတာ
အာတပေ တတ္ထဝါလိကာယ ဌပိတံ သုခမပုပ္ဖံ
ပရိသုဿေယျ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၄။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊၁။၇၇။) (၅) ပြာ (သင်းချိုင်းပြာ)။
ပံသုက-ကြည့်။

ပံသု (တိ) [ပ+အံသု (ပြာ'ရ-သံ)] အမြင့်၊
မြင့်သော။ ပံသုပိ၊ ပကဋ္ဌော အံသု ဒိတ္ထိ
ယဿ ပံသု။ဓာန်၊ဋီ၊၇၀၈။ (- အမရ၊၃၊၁။
၇၀။)

ပံသုအန္တရ (န) [ပံသု+အန္တရ] မြေမှုန့်၏-
အကြား-အတွင်း။ ဝလ္လိအန္တရေ ဝါတိ ဝါ-
သဒ္ဓေါ ပံသုအန္တရေ ဝါ မတ္တိကန္တရေ ဝါတိ
အဝုတ္တဝိကပ္ပတ္တော။ မ၊ဋီ၊၂။၁၀၆။

ပံသုက (ပု) [ပံသု+က] (၁) မြေမှုန့်၊ ဖုန်၊ မြုံ
မှုန့်။ (၂) ပြာ (သင်းချိုင်းပြာ)။ (၁)
ပံသုကေန စ ဩကိရေယျ။ သံ၊၃။၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၁၂၇။ သာရတ္ထ၊၂။၂၂၅။ ဒိ၊ဋီ၊၂။၃၃၃။

ကုစ္ဆိတံ ဥလတိ ပဝတ္တတိတိ ဝါ ပံသုကူလံ။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၈၉။ ပံသုကူလိကံ လည်း
 ကြည့်။] (၁) မြေ၌ စွန့်ပစ်ထားအပ်သော
 အဝတ်။ (၂) အရှင်မရှိသောပစ္စည်းဝတ္ထု။
 (၃) ပံသုကူသင်္ကန်း။ ယင်း သင်္ကန်းကို—
 လမ်း၊ သုသာန်၊ အမှိုက်ပုံ စသည်တို့တွင်
 တစ်ခုခုသော အရပ်ဝယ် မြေမှန်တို့၏ မြင့်
 မောက်ခြင်းကဲ့သို့ မှီမောက်မြင့်တက်စွာ တည်
 ရှိသောကြောင့်၎င်း၊ မြေမှန် ကဲ့သို့ စက်
 ဆုပ်ဖွယ် ဖြစ်သော ကြောင့်၎င်း ‘ပံသု-
 ကူလ = ပံသုကူ’ ဟု ခေါ်ဆိုရသည် (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
 ၅၇)။ ပံသုကူသင်္ကန်းသည် တန်ဖိုးနည်းခြင်း၊
 ရလွယ်ခြင်း၊ အပြစ်ကင်းခြင်း ဂုဏ်တို့နှင့်
 ပြည့်စုံသည် (အံ၊ ၁။ ၃၃၅။ ဣတိဝုတ်။ ၂၆၄)။

ပံသုကူသင်္ကန်း ပြုလုပ်ကောင်းသော
 အဝတ်များ—(၁) သင်းချိုင်း၌ စွန့်ပစ်ထား
 သော အဝတ်။ (၂) ဈေးတံခါး၌ စွန့်ပစ်
 ကျရစ်သော အဝတ်။ (၃) ကုသိုလ်ကောင်းမှု
 လိုလားသူတို့ လမ်း၌ စွန့်ပစ်ထားသော
 အဝတ်။ (၄) အမှိုက်ပုံ၌ စွန့်ပစ်ထားသော
 အဝတ်။ (၅) ကိုယ်ဝန်ဆောင်တို့ သားဖွား
 သောအခါ ကိုယ်ဝန်အညစ်အကြေးကိုသုတ်၍
 ပစ်ထားသော အဝတ်။ (၆) ဘုတ်ဆေး
 သမားတို့သည် (မကျန်းမာသောသူကို) ဦး
 ခေါင်းနှင့်တကွ ရေချိုးပြီးသော် ‘ကျက်သရေ
 မဲ့သော အဝတ်’ ဟု သဘောထားကာ စွန့်ပစ်
 ထားသော အဝတ်။ (၇) ရေချိုးဆိပ်၌
 စွန့်ပစ်ထားသော အဝတ်။ (၈) အသုဘ
 လိုက်ပို့သောအခါ ဝတ်ဆင်သောအဝတ်ကို
 ‘အမင်္ဂလာအဝတ်’ ဟု အမှတ်ပြုကာ စွန့်ပစ်
 ထားသော အဝတ်။ (သုသေကောင်ကို ဖုံး
 လွှမ်းထားသည့် သုသာန်မှ ပြန်ယူအပ်သော
 အဝတ်။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ အံ၊ ၄။ ၂။) (၉) မီးလောင်ရာ
 ရှိ၍ စွန့်ပစ်ထားသော အဝတ်။ (၁၀) နွား
 ဝါးရာ ရှိ၍ စွန့်ပစ်ထားသော အဝတ်။ (၁၁)
 ခြစားရာရှိ၍ စွန့်ပစ်ထားသော အဝတ်။ (၁၂)

ကြွက်ကိုက်ရာရှိ၍ စွန့်ပစ်ထားသော အဝတ်။
 (၁၃) အနားပြတ်၍ စွန့်ပစ်ထားသော
 အဝတ်။ (၁၄) အမြိတ်အဆာပြတ်၍ စွန့်ပစ်
 ထားသော အဝတ်။ (၁၅) လှေသင်္ဘောဖြင့်
 သွားသူတို့ ဆိပ်ကမ်း၌ စိုက်ထူဖွဲ့ချည်ထား
 သော အလံတမ်းခွန်၊ စစ်တိုက်သူတို့ စစ်မြေ
 ပြင်၌ စိုက်ထူဖွဲ့ချည်ထားသော အလံတမ်းခွန်၊
 (၁၆) တောင်ပိုက်ပတ်၍ ယစ်ပူဇော်ထား
 သော အဝတ်။ (၁၇) ရဟန်းတို့ စွန့်ပစ်
 ထားသော အဝတ်သင်္ကန်း။ (၁၈) မင်း
 ဘိသိက်ခံရာ အရပ်၌ စွန့်ပစ်ထားသော
 အဝတ်။ (၁၉) တန်းခိုးဖြင့်ပြီးသော ‘ဟေ-
 ဘိက္ခု’ သင်္ကန်း။ (၂၀) လမ်း၌ကျရစ်သော
 အဝတ်။ (ခရီးသွားသောသူတို့သည် သူခိုး
 ဓားပြဘေးကြောင့် ဝတ်ရုံပြီး စွန့်ပစ်ထား
 သော သင်္ကန်း။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ အံ၊ ၄။ ၂။) (၂၁)
 လေတိုက်ခတ်၍ အဝေးသို့လွင့်ပါ လာသော
 အဝတ်။ (၂၂) နတ် လှူဒါန်းသော အဝတ်
 သင်္ကန်း။ (၂၃) သမုဒြာလှိုင်းတံပိုးကြောင့်
 ကမ်း၌တင်နေသော အဝတ်-တို့ ဖြစ်ပေသည်။
 (ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၂။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
 ၆၀)။ ပံသုကူစုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပြဆို
 ပြီး ၂၃-မျိုးသော အဝတ်သင်္ကန်းတို့တွင်
 တမျိုးမျိုးကို ကောက်ယူပြီး ဆွေးမြေ့သည့်
 အပိုင်းကို ပယ် ခိုင်ခံ့သည့်အပိုင်းကို ဖွပ်
 လျှော်ကာ သင်္ကန်းချုပ်၍ ဝတ်ရုံသုံးဆောင်
 ရသည် (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၀)။

ပံသုကူစုတင်ဆောင်လိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်
 ‘ဂဟပတိဒါနစိဝရံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ပံသုကူလိကံ
 သမာဒိယာမိ = ဒါယကာလက်ထောက် လှူ
 သောသင်္ကန်းကို ပယ်ပါ၏။ ပံသုကူသင်္ကန်း
 ကို ဆောင်လေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင်း
 အင်္ဂါ ‘စေတနာ’ကို ဆောက်တည်ပါ၏’ ဟု
 ဆောက်တည်ရသည်။ စကား ၂-မျိုးတွင်
 တမျိုးမျိုးဖြင့်လည်း ဆောက်တည်ကောင်း
 သည် (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၉၊ ၆၀)။

ပုံသုကုတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် အမြတ်
စား 'ဥက္ကဋ္ဌ'ပုဂ္ဂိုလ်၊ အလယ် အလတ်
စား 'မဇ္ဈိမ'ပုဂ္ဂိုလ်၊ အနိမ့်အညံ့စား 'မုဒု'
ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ၃-မျိုး ၃-စား ရှိသည်။ သင်းချိုင်း
စသည်၌ ရည်ညွှန်းငဲ့ကွက်မှုမရှိ 'နိရာပေက္ခ'
စွန့်ပစ်ထားသည်ကို ကောက်ယူသုံးဆောင်
သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥက္ကဋ္ဌတင်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်
မည်၏။ ရဟန်းများ ကောက်ယူကြလတ္တံ့ 'ဟု
ရည်ရွယ်ကာ စွန့်ပစ်ထားသည်ကို ကောက်ယူ
သုံးဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မဇ္ဈိမတင်
ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ မိမိကို ရည်ရွယ်ကာ
ခြေရင်း၌ သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူစွန့်ပစ်ထား
သည်ကို ကောက်ယူသုံးဆောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်
သည် မုဒုတင်ဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏ (ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၆၁)။

မြတ်စွာဘုရားသည် မိဂဒါဝန်တော၌ ပဌမ
ဝါကပိတော်မူပြီးနောက် ဒေသစာရီ ကြွချီ
တော်မူရာ ဥရုဝေလတော အရောက်တွင်
တနေ့သောအခါ သေနာနိဂုံးသူ ပုဏ္ဏာ မည်
သောကျွန်မ ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်၍ ပိုက်ဆံ
လျှော့ဖြင့် ရက်အပ်သောအဝတ်ဖြင့် ရစ်ပတ်
လျက် သုသာန်၌ပစ်ထားရာ ကိုယ်တော်တိုင်
တပြည်သားခန့်ရှိသော ပိုးလောက်တို့ကို ဖယ်
ရှားကာ ပိုက်ဆံလျှော့အဝတ်ကို ပုံသုကု
သင်္ကန်းအဖြစ် ကောက်ယူတော်မူသည်(ဝိ၊ ၃။
၃၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၄။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၉၇)။

ဘုရားဖြစ်သည်မှ ရှေ့ ဝါတော် ၂၀-တိုင်
အောင် ဘုရားရှင်နှင့်တကွ ရဟန်းတော်များ
သည် 'ပုံသုကုသင်္ကန်း'ကိုသာ ဝတ်ရုံသုံး
ဆောင်တော်မူကြသည်။ ဝါတော် ၂၀-ကျော်
မှ ဆရာဇိဝက၏ တောင်းပန်လျှောက်ထားမှု
ကြောင့် 'ဂဟပတိစီဝရ'ခေါ် ဒါယကာတို့
လှူဒါန်းသောသင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံသုံးဆောင်
တော်မူကြသည် (ဝိ၊ ၃။ ၃၉၂။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၄၀၁။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၆)။

ပုံသုကုတင် ဆောင်ခြင်းကြောင့် ရရှိ
သောအကျိုးများ— (၁) 'ပုံသုကုလစီဝရ-
နိဿာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာ'ဟူသော ဘုရားရှင်၏ ဩဝါဒ
စကားနှင့်အညီ သင်္ကန်းဟူသောမှီရာ 'နိဿာယ'
နှင့် လျော်သောအကျင့် ပဋိပတ်ရှိခြင်း၊ (၂)
သင်္ကန်း၌ ရောင်ရဲခြင်းဟူသော 'ပဌမအရိယ
ဝံသ'တရား၌ တည်သည်မည်ခြင်း၊ (၃)
စောင့်ရှောက်မှု ဒုက္ခမရှိခြင်း၊ (၄) သူတပါး
နှင့် မဆက်စပ်သော အသက်မွေးမှုရှိခြင်း၊
(၅) သူခိုးဘေး မစိုးရိမ်ရခြင်း၊ (၆) ဝတ်ရုံ
သုံးဆောင်ရာ၌ တပ်မက်မှု 'တဏှာ' မဖြစ်ခြင်း၊
(၇) ရဟန်းတို့အား လျှောက်ပတ်သော
ပရိက္ခရာရှိခြင်း၊ (၈) မြတ်စွာဘုရား ချီးမွမ်း
အပ်သော ပစ္စည်းရှိခြင်း၊ (၉) ကြည်ညိုဖွယ်
ကို ဆောင်ခြင်း၊ (၁၀) အလိုနည်းခြင်း
'အပ္ပိစ္ဆတာ'စသော အကျိုးတရား ဖြစ်ပေါ်
လာခြင်း၊ (၁၁) သမထ ဝိပဿနာ ဟူသော
အကျင့်မြတ်ကို တိုးပွားစေခြင်း၊ (၁၂)
နောက်လာနောက်ပွား တပည့်သားတို့ အတု
ယူစေခြင်းတို့ဖြစ်သည် (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၁)။

(၁) ပုံသုကုလနိပိဓာရေတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၅၇။
ဒီ၊ ၃။ ၃၄။ မ၊ ၁။ ၃၈၂။ မ၊ ၂။ ၆၊ ၃၆၈။ အံ၊ ၁။
၅၂၇။ အဘိ၊ ပု၊ ၁၆၄။ ပုံသုကုလနိပိ ဟထ-
ဝိယံ ဆဋ္ဌိတနန္တကာနိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၃။ မ၊ ၄။
၁။ ၃၅၀။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၁။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၈၃။ (-
မ၊ ၁။ ၁၁၁။ အံ၊ ၁။ ၂၄၂။ ပေတ၊ ၄။ ၁၃၄။)
(၂) သစေ ပန သင်္ကာရက္ခဋ္ဌာဒိသု ဌပေတိ
“ပုံသုကုလံ ဂဏှိယန္တိ”တိ။ ပုံသုကုလံ အဓိ-
ဌာဟိတော ဂဟေတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၄။
အသာမိကဉ္စိ ပုံသုကုလန္တိ ဝဇ္ဇတိ။ ပုံသုကုလံ
အဓိဌာဟိတောတိ “အသာမိကံ ဣဒံ”န္တိ သညံ
ဥပ္ပါဒေတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၀၁။ (- ဝိ၊ ၁။ ၇၂-
၃၊ ၃၀၄။ ဝိ၊ ၃။ ၃၉၄-၅။ ဇာ၊ ၂။ ၁၆၈။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၃၂၉။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၉၊ ၂၄၄၊ ၂၇၁။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၄၈။
ကခါ၊ ၁၆၅။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၆၆။ ၄၂၂။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
၁၂၀။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၉။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၄၂၀။ ဇာ၊ ၄။

၆။၆၄။၇၈။ ဝဇိရ၊၂၃၉၊၄၇၁။ သာရတ္ထ၊၂။
 ၃၁၉။ သာရတ္ထ၊၃။၉၈။ ဝိမတိ၊၂။၅၄။ ကင်္ခါ၊
 ဋီ၊ဟောင်း၊၈၄။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သစ်၊၂၀၉၊၃၀၄။
 သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၇၄။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၆၂။ (၃)
 ဒေ စိဝရနိ ဂဟပတိကဉ္စ ပံသုကူလဉ္စ။ ဝိ၊၅။
 ၂၁၄။ ပံသုကူလံ ဇာနိတဉ္စ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၂။
 အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။ ပံသုကူလန္တိ ပံသုကူလစိဝရံ၊
 ပံသုကူလလက္ခဏပုတ္တံ စိဝရံ ဇာနိတဉ္စန္တိ
 အတ္ထော၊ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၂၃။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၆၆။ (-ဝိ၊
 ၁။၃၃၇။ ဝိ၊၃။၃၇၊၃၉၄၊၄၀၄။ ဝိ၊၅။၂၄၇။
 သံ၊၁။၄၀၅၊၄၂၀။ အံ၊၁။၃၃၇။ ဣတိဝုတ်။
 ၂၆၄။ ထေရ၊၂၄၈၊၃၃၆၊၃၅၀-၂။ ထေရီ၊၄၁၅။
 အပါ၊၁။၁၃၃၊၂၃၄။ အပါ၊၂။၅၅-၇၊၇၄-၆။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၃၊၄၀၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။
 ၁၈၂။ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၂၅၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၊၃၀၁။
 ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၄။
 မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၉၊၁၈၄-၅၊၂၇၃-၄။
 အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။၂၅၆။အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇-၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊
 ၃။၂၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၁-၂။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၃၀၈။
 ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၈၊၃၁၇၊၃၄၄-၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၄၄၄-၇-၉။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၂၄၀။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၆။
 အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၁၊၉၉၊၂၈၀။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၁၁၀။ ဇာ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၃၉၈၊၄၀၇။ဝဇိရ၊၂၂၂၊၂၇၆၊၄၁၃၊၄၉၁။
 သာရတ္ထ၊၁။၃၄-၆။သာရတ္ထ၊၃။၂၀၇။ဝိမတိ၊၁။
 ၁၂။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၆-၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၉၈၊
 ၁၁၃။ မ၊ဋီ၊၃။၁၁၄။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၆၃။ အံ၊ဋီ၊
 ၃။၁၂၀။)

ပံသုကူလ (န) [ပံသုကူလ+ဓာရဏံ။ ဓာရဏ-
 ပုဒ်ချေ။] ပံသုကူသင်္ကန်းကို-ဆောင်-ဝတ်
 ရံ-ခြင်း။ ယောဂါဝစရာနုကူလမ္ပိ၊ ပံသုကူလေ
 ရတော သိယာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၂။ ပံသုကူလိက
 လည်း-ကြည့်။

ပံသုကူလက (န) [ပံသုကူလ+က] ပံသုကူသင်္ကန်း။
 ဒုမဂ္ဂေ ပံသုကူလကံ၊ လဂ္ဂံ ဒိသ္မာန သတ္တု-
 နော။ အပါ၊၁။၂၉၆။

ပံသုကူလကတ (ပ) [ပံသုကူလ+ကတ] ပြုလုပ်
 အပ်သော ပံသုကူသင်္ကန်း။ တေန ခေါ ပန
 သမယေန အာယသ္မတော မဟာကဿပဿ
 ပံသုကူလကတော ဂရုကော ဟောတိ။ ဝိ၊၃။
 ၄၁၂။ ပံသုကူလကတောတိ ကတပံသုကူ-
 လော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁၀။ ကတပံသုကူလောတိ
 ကတော ပံသုကူလော။ ဣမိနာ “ပံသုကူလ-
 ကတော”တိ ပဒဿ ဝိသေသနပရပဒတ္တံ
 ဒဿေတိ။ ပါစိတ်ယော။၃၈၂။

ပံသုကူလဂ္ဂဟဏ (န) [ပံသုကူလ+ဂဟဏ] (၁)
 အရှင်မရှိသော ပစ္စည်းဟူသော အမှတ်သညာ
 ဖြင့် ယူခြင်း၊ ပံသုကူ ကောက်ယူခြင်း။ (၂)
 ပံသုကူအဝတ်ကို ကောက်ယူရာ (အခါ)။
 (၁) ပတိရူပံ နာမ ရတနသမ္ပတေ ပံသုကူ-
 လဂ္ဂဟဏံ ဝါ ရတနေ နိရုဿက္ကဂမနံ ဝါ။ ယဒိ
 ဟိ တံ ရတနသမ္ပတံ အာမာသံ စေ၊ “နတ္ထိ
 ဘေဿ သာမိ”တိ ပံသုကူလံ ဂဟေဿ-
 တိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။၉၈။ (- ဝဇိရ၊ ၃၄၀။)
 (၂) ပံသုကူလဂ္ဂဟဏေ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၀။
 အံ၊ဋီ၊၃။၂၆၂)တိ ပုဏ္ဏံ နာမ ဒါသိံ ပါရူပိ-
 တွာ အာမကသုသာနေ ဆဒ္ဓိတဿ သာဏ-
 မယပံသုကူလဿ တုမ္မမတ္ထေ ပါဏေ ဝိဓုနိ-
 တွာ မဟာအရိယဝံသေ ဌတွာ ဂဟဏေ။ သီ၊
 ဋီ၊သစ်၊၁။၄၇၄။

ပံသုကူလစိဝရ (န) [ပံသုကူလ + စိဝရ] ပံသုကူ
 သင်္ကန်း။ ပံသုကူလစိဝရံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊
 တတ္ထ တေ ယာဝဇိဝံ ဥဿာဟော ကရဏီ-
 ယော။ ဝိ၊၃။၇၃၊၁၃၃။ (-အံ၊၃။၆၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၁၈၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၀၊၁၉၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၉။
 မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၀၅။သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၃။
 အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၁။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။
 ၂၅၄၊၃၇၁။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၁။ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၃၄၄။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၈၃။ ဇာ၊
 ဋ္ဌ၊၃။၃၁၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၆၈။
 ဝဇိရ၊၁၄၂။ သာရတ္ထ၊၁။၃၆။ သာရတ္ထ၊၃။

၃၀၉။၃၉၂။ ဝိမတိ။၁။၁၂။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၂၃။
သိ၊ဋ္ဌိ၊သင်္ခါ၊၁။၄၇။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋ္ဌိ၊၁။၉၂။)

ပုံသုကုလစိဝရဓရ (တိ) [ပုံသုကုလစိဝရ + ဓရ]
ပုံသုကုသင်္ခါကို - ဆောင် - ဝတ်ရုံ - သော၊
သု။ ပုံသုကုလစိဝရဓရတ္တာ ဝါ အဂ္ဂဋ္ဌာနံ အ-
နေကဝဏ္ဏဘာဝေန ကုဋ္ဌသရီရသဒိသောတိ
ဟိဋ္ဌေန္တော “ကုဋ္ဌိစိဝရဓာ”တိ အာဟ။
ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၆၅။ (- ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၃၁။)

ပုံသုကုလစိဝရပဋိစ္ဆန္တ (တိ) [ပုံသုကုလစိဝရ +
ပဋိစ္ဆန္တ] ပုံသုကုသင်္ခါဖြင့် ဖုံးလွှမ်းထားအပ်
သော။ ပုံသုကုလစိဝရပဋိစ္ဆန္တောပိ ရတ္တကမ္မ-
လပရိက္ခိတ္တကနကပဗ္ဗတော ဝိယ။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။
၁၇၁။

ပုံသုကုလစောဋ္ဌ (ပု) [ပုံသုကုလ + စောဋ္ဌ] ပုံသု
ကုအဝတ်အထည်။ ကတွာ စောဋ္ဌေန ပါရု-
တာတိ ပုံသုကုလစောဋ္ဌဟိ စိဝရံ ကတွာ
အစ္စာဒိတသရီရာ တံ နိဝတ္ထာ စေဝ ပါရုတာ
စ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၆။

ပုံသုကုလဆိန္ဒပလိဗောဓ (တိ) [ပုံသုကုလ + ဆိန္ဒ-
ပလိဗောဓ] အရှင်မရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထု၌
ကင်းပြတ်သော ကြောင့်ကြခြင်း ရှိသော၊
အရှင်မရှိသော ပစ္စည်းဝတ္ထု၌ ကြောင့်ကြမှု
ကင်းပြတ်သော၊သု။ “နတ္ထိ တေဿ သာ-
မိ”တိ ပုံသုကုလဆိန္ဒပလိဗောဓော နိရပေ-
က္ခော ဂမိဿတိ။ သာရတ္ထ၊၃။၉၈။

ပုံသုကုလဓရ (တိ) [ပုံသုကုလ + ဓရ] ပုံသုကု
သင်္ခါကို - ဆောင် - ဝတ်ရုံ - သော၊သု။
ပုံသုကုလဓရ သဗ္ဗေ၊ ဓမ္မနဂရေ ဝသန္တိ တေ။
မိလိန္ဒ။၃၂၄။ (- ဓမ္မ။၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၁။
ဓမ္မ၊ဋ္ဌ။၂။၄၀၅။)

ပုံသုကုလဓာရဏ (န) [ပုံသုကုလ + ဓာရဏ] ပုံသု
ကုသင်္ခါကို - ဆောင် - ဝတ်ရုံ - ခြင်း။ ပုံသု-

ကုလဓာရဏံ ပုံသုကုလံ၊ တံ သီလော ပုံသု-
ကုလိကော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၈၉။

ပုံသုကုလဓောဝန (န) [ပုံသုကုလ + ဓောဝန]
ပုံသုကုအဝတ်ကို ဖွတ်လျှော်ရာ(အခါ)။ ပုံသု-
ကုလဓောဝနေ(ဒိ၊ဋ္ဌ။၁။၁၂၀။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။
၂၆၂)တိ တဿေဝ ပုံသုကုလဿ ဓောဝနေ။
သိ၊ဋ္ဌိ၊သင်္ခါ၊၁။၄၇၄ (- ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၇၂။)

ပုံသုကုလပရိယေသနာ (ထိ) [ပုံသုကုလ + ပရိ-
ယေသနာ] ပုံသုကုသင်္ခါကို ရှာမှီးခြင်း။
ဣမေ ဘိက္ခု ပုံသုကုလပရိယေသနံ စရန္တိ။
ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၂၆။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၆၈။

ပုံသုကုလပိဏ္ဍပါတ (ပု) [ပုံသုကုလ + ပိဏ္ဍပါတ]
အရှင်မရှိသော - အစားအစာ - အာဟာရ၊
ပုံသုကုဆွမ်း။ ဝေရူပေါ အနဝဇ္ဇော ပုံသုကုလ-
ပိဏ္ဍပါတော နာမ နတ္ထိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ။၆။၇၇။

ပုံသုကုလပူဇက (ပု) [ပုံသုကုလ + ပူဇက] ပုံသု-
ကုသင်္ခါကို ပူဇော်သောထေရ်၊ ပုံသုကုလ-
ပူဇကထေရ်။ အာယသ္မာ ပုံသုကုလပူဇကော
ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။
အပ။၂။၇၅။

ပုံသုကုလဘေဒ (ပု) [ပုံသုကုလ + ဘေဒ] ပုံသုကု
သင်္ခါကို အကွဲအပြား၊ ပုံသုကုသင်္ခါကို အမျိုး
မျိုး။ ပုံသုကုလဘေဒံ ဥ တွာ ပုံသုကုလိကေန
စိဝရံ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၁။

ပုံသုကုလလက္ခဏပုတ္တ (တိ) [ပုံသုကုလ + လက္ခဏ
+ ပုတ္တ] ပုံသုကုလက္ခဏာသို့ ရောက်သော။
ပုံသုကုလ(၃)ကြည့်။

ပုံသုကုလဝတ္ထ (န) [ပုံသုကုလ + ဝတ္ထ] ပုံသုကု
အဝတ်အထည်။ ယထာလဒ္ဓါနံ ပုံသုကုလ-
ဝတ္ထာနံ ဧကပဋ္ဌပုဋ္ဌာနံ အတ္ထာယ အတ္ထနော
ပဟောနကပမာဏေနဝ။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၂၆။

ပုံသုကုလသင်္ခါဒိ (ထိ) [ပုံသုကုလ + သင်္ခါဒိ]
ပုံသုကု ဒုကုဋ်သင်္ခါကို။ ပုံသုကု ၂-ထပ်သင်္ခါကို။

ရတ္တဒုပနံ နိဝါသေတွာ ကာယဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ
ပံသုကူလသဃာသိဝံ ပါရုပိတွာ မတ္တိကာပတ္တိ
အာဒါယ။ ဇောဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၀။

ပံသုကူလသညက (ပု) [ပံသုကူလ + သညက]
ပံသုကူလသညကထေရ်။ ဣတ္ထံ သုဒ္ဓံ အာ-
ယသ္မာ ပံသုကူလသညကော ထေရော ဣမာ
ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပ၊ ၂။ ၅၅။

ပံသုကူလသညာ (ထိ) [ပံသုကူလ + သညာ]
ပံသုကူအမှတ်၊ အရှင်မရှိဟူသော အမှတ်
သညာ။ ပံသုကူလသညာယ ဂဏတော အဝ-
ဟာဏေ နတ္ထိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀။ ပံသုကူလံ
အဓိဋ္ဌဟိတွာ (ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၄) တိ “အသာမိကံ
ဣဒံ” နှိ သညံ ဥပ္ပါဒေတွာ။ ဧဝံ ပန ပံသု-
ကူလသညံ အနုပ္ပါဒေတွာ ဂဏိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၀။ (- ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၅၊ ၃၃၂။
ကခါ၊ ၁။ ၁၀-၉။ ၂၆၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၅။ ခုဒ္ဒက၊
၄။ ၁။ ၃၄။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၄၂။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၃။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၄၆၊ ၁၇၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂။ ၂။)

ပံသုကူလသညီ (တိ) [ပံသုကူလသညာ + ဤ]
ပံသုကူ-အရှင်မရှိ-ဟု အမှတ်သညာရှိသော၊
သူ။ ဘိက္ခု။ ပံသုကူလသညီနော ပဋိဂ္ဂဟာ-
ပေတွာ ပရိဘုဉ် သူ။ ဝိ၊ ၁။ ၇၆။ ပံသုကူလ-
သညီဃာ (ဝိ၊ ၁။ ၆၉။ ကခါ၊ ၁။ ၂၀) တိ အသာ-
မိကံ “ဣဒံ ပံသုကူလ” နှိ ဧဝံသညီဃာပိ
ဂဟဏေ အနာပတ္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၀။ ကခါ၊
၄။ ၁။ ၂၀၉။ (- ဝိ၊ ၁။ ၈၀။ ဝိ၊ ၂။ ၂။ ၃၂။ ဝိ၊ ၄။
၁။ ၂၀၈။ ဝဇီရ၊ ၂၆၀။)

ပံသုကူလိကံ (န) [ပံသုကူလ + လိကံ။ လိကံ
အနက်မရှိ။] ပံသုကူသင်္ကန်း။ ဒုမဂ္ဂေ ပံသု-
ကူလိကံ၊ လဂ္ဂံ ဒိသ္မာန သတ္ထုနော။ အပ၊ ၁။
၁၃၃။ ၂၃၄။ ပံသုမိဝ ပဋိက္ကုလဘာဝံ အမ-
နုညဘာဝံ ဥလတိ ဂစ္ဆတိတိ ပံသုကူလံ၊ ပံသု-
ကူလမေဝ ပံသုကူလိကံ။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၉၉။

ပံသုကူလိကံ (တိ) [ပံသုကူလ + လိကံ။ ပံသု-
ကူလိကံ - လည်း ကြည့်။] ပံသုကူသင်္ကန်းကို

- ဆောင် - ဝတ်ရုံ - ခြင်း အလေ့ရှိသော၊
ပံသုကူသင်္ကန်းကို - ဆောင် - ဝတ်ရုံ - လေ့
ရှိသော၊ ပံသုကူစုတင်ဆောင်သော၊ သူ။ ဘဂ-
ဝါ ဘန္တေ ပံသုကူလိကော ဘိက္ခုသံသော
စ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၉၂။ သန္တိ ခေါ ပန မေ ဥဒါယိ
သာဝကာ ပံသုကူလိကာ လူစစ်ဝရဏ။
မ၊ ၂။ ၁၉၉။ ပံသုကူလိကာတိ သမာဒိန္နပံသု-
ကူလိကံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၆။ ဝတသမာဒါနဝ-
သေနေဝ ပံသုကူလံ ဓာရေန္တိတိ ပံသုကူလိ-
ကာတိ အာဟ “သမာဒိန္နပံသုကူလိကံ”
တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၄။ (- ဝိ၊ ၁။ ၁၇၊ ၂၅၊ ၃၃၇။
ဝိ၊ ၄။ ၃၅၊ ၄၉၇။ ဝိ၊ ၅။ ၃၃၇။ မ၊ ၁။ ၃၆။
၂၇၀-၉။ မ၊ ၂။ ၂၀၀၊ ၃၀၅။ မ၊ ၃။ ၈၉။ သံ၊ ၁။
၃၉၄။ ၄၁။ ၄၆၈။ အံ၊ ၁။ ၄၀။ အံ၊ ၂။ ၉၅၊ ၁၆၄
၁၉၃၊ ၃၄၃။ အဘိ၊ ပ။ ၁။ ၁၁၊ ၁၀၀။ ဥဒါနံ၊
၁၇။ ထေရ၊ ၃၅၈။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁၄၊ ၃၀၈၊
၄၁၂။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၂၄၊ ၁၃၀။ မိလိန္ဒ၊ ၃၄။ ၁။ ၄။
၃။ ၄၀။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၆၉။ ဝိ၊ သင်္ကဟံ၊ ၂၅၃၊
၂၆၆-၉။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၁။ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၊ ၁၉၃။
မ၊ ၄။ ၁။ ၉၃၊ ၁၅၄။ မ၊ ၄။ ၄။ ၃၅။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၁၊
၁၈၁၊ ၂၂၀။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၈၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၀ - ၉၊ ၂၇၁။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၅၆၊ ၃၀၆။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၂၀။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၅၇၊ ၆၀ - ၁။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၉၁။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၅။
ဥဒါန၊ ၄။ ၂၂၉။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၈။ ထေရ၊
၄။ ၂။ ၃၂၃။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၇၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁။ ၆၉၊
၄၁၂။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂။ ၃၀။ ဇောဋ္ဌ၊
၁။ ၇၇။ ဝဇီရ၊ ၂၃၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၀၈၊ ၃၅၂။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၄၄။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၀၂-၃၊ ၂၄၂။
ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၈။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၃၆၉။ သိ၊ ၄။
၁။ ၂။ ၃၄၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၁ - ၂။ မ၊ ၄။ ၃။
၂၆၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၈၉။ နေတ္ထိ၊
ဝိ။ ၂၉၈၊ ၃၀၆။)

ပံသုကူလိကံ (န) [ပံသုကူလိကံ + အင်္ဂ] ပံသုကူ
သင်္ကန်းကို - ဆောင် - ဝတ်ရုံ - လေ့ရှိသော -
ပံသုကူစုတင်ဆောင်သော - သူ၏ အကြောင်း

အင်္ဂါ ‘စေတနာ’၊ ပံသုကူလိကေတိ။ ဂဟပတိ-
 စိဝရံ ပဋိက္ခိပါမိ၊ ပံသုကူလိကင်္ဂ သမာဒိ-
 ယာမိ။ ဝိ၊ ငွ၊ ၃။ ၄၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၅။ ပံသု-
 ကူလဿ ဓာရဏံ ပံသုကူလံ၊ တံ သီလမဿာတိ
 ပံသုကူလိကော။ ပံသုကူလဿ အင်္ဂံ ပံသု-
 ကူလိကင်္ဂ။ အင်္ဂန္တိ ကာရဏံ ဝုစ္စတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၁။ ၅၇။ ပံသု ဝိယ ကုစ္ဆိတံ ဥလတံ ပဝတ္တတိတိ
 ဝါ ပံသုကူလံ။ ပံသုကူလဿ ဓာရဏံ ပံသုကူလံ
 ဥတ္တရပဒလောပေန၊ တံ သီလမဿာတိ ပံသု-
 ကူလိကော၊ ယထာ “အာပူပိကော” တိ။
 အင်္ဂတိ အတ္တနော ဖလံ ပဋိစ္စ ဟေတုဘာဝံ
 ဂစ္ဆတိတိ အင်္ဂံ၊ ကာရဏံ။ ယေန ပုဂ္ဂလော
 “ပံသုကူလိကော” တိ ဝုစ္စတိ၊ သောသမာဒိ-
 နစေတနာသင်္ခါတော ဓမ္မော ပံသုကူလိကဿ
 အင်္ဂန္တိ ပံသုကူလိကင်္ဂ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငွ၊ ၁။ ၈၉။
 (- ဝိ၊ ၁။ ၃၃။ ဝိ၊ ၅။ ၁၈။ မဟာနိ၊ ၅။ ၁၄၅၊
 ၃၇။ မိလိန္ဒ၊ ၃၄၀။ သံ၊ ငွ၊ ၂။ ၁၅၈။ အံ၊ ငွ၊ ၁။
 ၁၂၇။ အံ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၂၊ ၇၉။
 သုတ္တနိ၊ ငွ၊ ၂။ ၇၅။ မဟာနိ၊ ငွ၊ ၁။ ၆၉၊ ၄၁၂။ စူဠ-
 နိ၊ ငွ၊ ၁။ ၁၁၂။ အံ၊ ငွ၊ ၁။ ၁၅၁။ အံ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၆၉။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငွ၊ ၁။ ၉၁၊ ၁၀၅။)

ပံသုကူလိကင်္ဂသမာဒါန (န) [ပံသုကူလိကင်္ဂ +
 သမာဒါန] ပံသုကူလိကေတိ ဆောက်တည်
 ခြင်း။ ဂဟပတိစိဝရံ ပဋိက္ခိပါမိ ပံသုကူလိ-
 ကင်္ဂသမာဒါနေန ပံသုကူလိကော။ ထေရ၊
 ငွ၊ ၂။ ၃၂။ (- သာရတ္ထ၊ ၂။ ၆။)

ပံသုကူလိကင်္ဂါဓိမုတ္တ (တိ) [ပံသုကူလိကင်္ဂ +
 အဓိမုတ္တ] ပံသုကူလိကေတိ စိတ်ညွတ်သော၊
 သူ။ အယံ ပုဂ္ဂလော ရူပါဓိမုတ္တော... ပံသုကူ-
 လိကင်္ဂါဓိမုတ္တော တေစိဝရိကင်္ဂါဓိမုတ္တော။
 စူဠနိ၊ ၁၇၀။

ပံသုကူလိကဌာန (န) [ပံသုကူလိက + ဌာန]
 ပံသုကူလိကေတိ ဆောင်သောသူ၏ အရာဌာန။
 အသိမာနေန ဥန္နတော ပုဂ္ဂလော ပံသုကူလိ-

ကဌာနေ ပံသုကူလိကော ဟောတိ။ သံ၊ ငွ၊
 ၃။ ၈၄။

ပံသုကူလိကတ္ထေရ (ပု) [ပံသုကူလိက + ထေရ]
 ပံသုကူလိကေတိ ဆောင်သော ထေရ်။ ပံသုကူလိ-
 ကတ္ထေရေတံ နိလမက္ခိကာဟိ သမ္ပရိက္ခိန္တံ
 ဒိသော အဇ္ဈိတံ ပုဂ္ဂဟေသိ။ ဒီ၊ ငွ၊ ၃။ ၁၉၃။
 အံ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၇၉။ (- အံ၊ ငွ၊ ၁။ ၇၁ - ၂။ သာ-
 ရတ္ထ၊ ၃။ ၉၁ - ၂။ အံ၊ ငွ၊ ၁။ ၁၁၉၊ ၁၂၀။)

ပံသုကူလိကတ္ထေရီ (ထီ) [ပံသုကူလိကာ + ထေရီ]
 ပံသုကူလိကေတိ ဆောင်သောထေရီ။ ကိသာ
 ဂေါတမိ နာမေသာ မဟာရာဇ မမ ဓိတာ
 ပံသုကူလိကတ္ထေရီနံ အဂ္ဂါ။ ဓမ္မ၊ ငွ၊ ၂။ ၄၀၅။

ပံသုကူလိကဓုတင်္ဂ (န) [ပံသုကူလိက + ဓုတင်္ဂ]
 ပံသုကူသင်္ကန်းကို - ဆောင် - ဝတ်ရုံ - လေ့ရှိ
 သောရဟန်း၏ဓုတင်၊ ပံသုကူဓုတင်။ ပံသုကူ-
 လိကောတိ ဂဟပတိစိဝရံ ပဋိက္ခိပါမိ ပံသု-
 ကူလိကဓုတင်္ဂဝသေန ပံသုကူလိကော ဟော-
 တိ။ ဝိ၊ ငွ၊ ၁။ ၁၇၃။ (- ဝင်္ဂ၊ ၆၉။)

ပံသုကူလိကဘိက္ခု (ပု) [ပံသုကူလိက + ဘိက္ခု]
 ပံသုကူဓုတင်ဆောင်ရဟန်း။ ပံသုကူလိက-
 ဘိက္ခုနာ စောဠကဘိက္ခု အာဟိန္တိတွာ လဒ္ဓိ-
 စောဠကေဟိ ကတစိဝရေနာတိပိ ကုရန္တိ-
 မဟာပစ္စရိသု ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ ငွ၊ ၃။ ၃၉၃။ (- သံ၊ ငွ၊
 ၃။ ၃၁။ အံ၊ ငွ၊ ၁။ ၁၇၇။)

ပံသုကူလိကဝတ္ထု (န) [ပံသုကူလိက + ဝတ္ထု]
 ပံသုကူဓုတင် ဆောင်ရဟန်း၏ - အကြောင်း
 အရာ - ဝတ္ထု။ ဧတေနောပုယေန ပိဏ္ဏ-
 ပါတိကဝတ္ထုသိမ္ပိ ပံသုကူလိကဝတ္ထုသိမ္ပိ အဋ္ဌ-
 မာသေ ရုက္ခမူလိကဝတ္ထုသိမ္ပိ ဝိနိစ္ဆယော
 ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ငွ၊ ၂။ ၁၈၉။

ပံသုကူလိကသံဃ (ပု) [ပံသုကူလိက + သံဃ]
 ပံသုကူဓုတင်ဆောင်သံဃာ။ ပံသုကူလိက-
 သံဃဿ ဓမ္မကရဏပဋ္ဌာဒီနံ အတ္ထာယ ဒေမာ-
 တိ ဝုတ္တေပိ ဂဟေတုံ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ငွ၊ ၃။ ၄၂၂။

ပံသုကူလီ (တိ) [ပံသုကူလ+ကူ] ပံသုကူသက်န်း
ကို-ဆောင်-ဝတ်ရုံ-လေ့ရှိသော၊ ပံသုကူ
သက်န်းကိုဆောင်သော၊ ရဟန်း။ ပံသုကူလီ
သာတတိကော၊ ဥဉ္ဇရပတ္တာဂတေ ရတော။
ထေရ။ ၃၃၂။ ထေရ။ ၁၅၂။ ၃၂၂။

ပံသုခဏန (န) [ပံသု+ခဏန] မြေကို-တူး-
ဖြို-ဆွ-ခြင်း။ သဟပယောဂေ စ တတ္ထဇာ-
တကစ္ဆေဒနေ ဗဟုကာနိပိ ဒုက္ကဋ္ဌာနိ ပံသု-
ခဏနံ ပတွာ ပဋိပုဿမ္ဘန္တိ။ ဝိ၊ ၁၁။ ၂၇၃။
(-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၃၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၇၆။)

ပံသုခဏ္ဍ (ပု၊ န) [ပံသု+ခဏ္ဍ] မြေစိုင်ခဲ။ မယာ
ကေသ္မိ ပဉ္စေ ဝိဿဋ္ဌိတေ ကေ ဝါ ဝါလုကံ
ကေ ဝါ ဥဒကဗိန္နံ ကေ ဝါ ပံသုခဏ္ဍံ အိပိ-
တွာ...ဂင်္ဂါယ ဝါလုကာဒိသု ကေကံ ကေ-
ပန္နေ ခိပေယျ။ ဓမ္မ၊ ၁၂။ ၁၄၈။

ပံသုခိပန (န) [ပံသု+ခိပန] မြေမှုန့်-ပစ်-ကျ-
ခြင်း။ အဓမ္မသမ္ပတန္တိ တံ ပံသုခိပနာဒိ
အဓမ္မောတိ သမ္ပတံ။ ဒီ၊ ၁၂။ ၅၃။

ပံသုဂတ (တိ) [ပံသု+ဂတ] မြေမှုန့်-ဖုန်-
ကပ်ငြိ-ပေးကျ-သော။ ဇဋ္ဌံ ဝလိနံ ပံသု-
ဂတံ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၁၁။ ဝလိနံ ပံသုဂတန္တိ ယဒါ
အာကုလံ မလဂ္ဂဟိတံ အဝိဿတိ။ ဇာ၊ ၁၅၆။
၁၁၁။ (-စရိယာ၊ ၁၁၀၈။)

ပံသုဂုဟာ (တိ) [ပံသု+ဂုဟာ] မြေလိုက်၊ မြေဂူ။
ဂုဟာတိ ဣဋ္ဌကဂုဟာ သီလာဂုဟာ ဒါရဂုဟာ
ပံသုဂုဟာ။ ဝိ၊ ၁၄။ ၅၈။ ဂုဟာဒဿနာယာတိ-
တ္ထေ ဂုဟာတိ ပံသုဂုဟာ။ သာ ဥန္နမေ
ဥဒကမုတ္တဋ္ဌာနေ အဟောသိ။ မ၊ ၁၂။ ၁၅၄။
(-မ၊ ၁၂။ ၁၀၇။)

ပံသုဆရက (န) [ပံသု+ဆရက] မြေအိမ်ငယ်။
ပံသုဂါရက-ကြည့်။

ပံသုစုဏ္ဏ (န) [ပံသု+စုဏ္ဏ] မြေမှုန့်၊ ဖုန်။ ဒုက္ကဋ္ဌ-
ကောဋိယာ ဝါ ဝလိကောဋိယာ ဝါ ပံသု-
စုဏ္ဏံ ဝါ ပန ခိပမာနော မာ နာဂံ ဆဇ္ဈယိ။

အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၂-ပ-ပ-သ-၈

မ၊ ၁၂။ ၃၄။ (-အဘိ၊ ၁၂။ ၂၂။ ဓမ္မ၊ ၁၂။
၁၉၈။ မူလ၊ ၁။ ၁၅၄။)

ပံသုစုဏ္ဏက (န) [ပံသု+စုဏ္ဏက] မြေမှုန့်၊ ဖုန်။
သော ဒုက္ကဋ္ဌကကောဋိယာ ဝါ ဝလိကောဋိယာ
ဝါ ပံသုစုဏ္ဏကေန ဝါ ဆဋ္ဌိတော။ မ၊ ၁၂။ ၃၈။

ပံသုထူပ (ပ) [ပံသု+ထူပ] မြေစေတီ။ အပိ စာပိ
ပံသုထူပေသု ဥဒ္ဓိဿကတေသု ဒသဗလဓမ္မာနံ
တတ္ထပိကာရိကတွာ သဂ္ဂေသုနဏပမောဒန္တိ။
နေတ္ထိ။ ၁၁၉။ ပံသုထူပေသုတိ သရီရဓာတု
အဗ္ဗန္တရေ ဌပေတွာ ပံသုဟိ ကတထူပေသု။
နေတ္ထိ၊ ၁၂။ ၂၃။

ပံသုဓောတ (တိ) [ပံသု+ဓောတ] ဆေးကျော-
သုတ်သင် + အပ်ပြီးသော - မြေမှုန့် - ဖုန် - ရှိ
သော၊ မြေမှုန့် - ဖုန် - ဆေးကျော - သုတ်သင်
ပြီးသော။ ဒေဝေ ဝုဋ္ဌေ ပံသုဓောတော
ဆဒနပရိယာယန္တော ပါကဋ္ဌော အဟောသိ။
မ၊ ၁၂။ ၁၄၁။ ပံသုဓောတေတိ ဓောတပံသု-
ကေ၊ မ၊ ၁၂။ ၉၇။ (-သံ၊ ၁၂။ ၂၈၀-၌ ပံသု-
ဓောတာ - ဟူရှိသည်။)

ပံသုဓောဝက (တိ) [ပံသု+ဓောဝက] မြေမှုန့်-
ဖုန် - ဆေးကျော - သုတ်သင် - သော၊ သူ။
တမေန ပံသုဓောဝကော ဝါ ပံသုဓောဝ-
ကန္တေဝါသီဝါ ဒေါဏိယံ အာကိရိတွာ ဓော-
ဝတိ-သန္တောဝတိ နိဒ္ဒေါဝတိ။ အံ၊ ၁။ ၂၅၅။

ပံသုဓောဝကန္တေဝါသီ (တိ) [ပံသုဓောဝက+
အန္တေဝါသီ] မြေမှုန့် - ဖုန် - ဆေးကျော
သုတ်သင် - သူ၏တပည့်။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပံသုဓောဝကသုတ္တ (န) [ပံသုဓောဝက+သုတ္တ]
ပံသုဓောဝကသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ၊ တိက
နိပါတ်၊ ၂-ပဏ္ဏာသက၊ ၅-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ်။
အံ၊ ၁။ ၂၅၅။

ပံသုနိဿိတပိသာစက (ပ) [ပံသု+နိဿိတ+
ပိသာစက] မြေကိုအမှီပြုနေသော ဘီလူး၊
မြေဘုတ် ဘီလူး။ ပံသုပိသာစက-ကြည့်။

ပံသုပစ္စိ (တိ) [ပံသု+ပစ္စိ] မြေမှုန့်တို့ဖြင့် ပြည့်
သောတောင်း၊ မြေမှုန့်တောင်း။ အာဝါဠိ
ဂမ္ဘီရတော စ အာယာမဝိတ္တာရတော စ ခနိ-
တော ပမာဏေ ဌပေတွာ တစ္ဆေတွာ ပုဉ္ဇိတွာ
ပံသုပစ္စိ ဥဒ္ဓရန္တဿ သန္ဓိဌာပိကာ အတ္တ-
သာဓိကစေတနာ မဂ္ဂါနန္တရဖလသဒိသာ။ဝိ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၂။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၆၇။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၃၀။)

ပံသုပဒေသ (ပု) [ပံသု+ပဒေသ] မြေမှုန့်-ဖုန်
-ရှိရာအရပ်။ ပံသုပိသာစက-ကြည့်။

ပံသုပဗ္ဗတ (ပု) [ပံသု+ပဗ္ဗတ]မြေတောင်။ ပဗ္ဗ-
တောတံ ပံသုပဗ္ဗတော ဝါ ပါသာဏပဗ္ဗတော
ဝါ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၃။ ၈၂။ (-မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊ ၁၇၀။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။
၆၅။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။
၃၉၂။)

ပံသုပရိကိဏ္ဍသရီရ (တိ) [ပံသု+ပရိကိဏ္ဍ+သရီ-
ရ] မြေမှုန့်-ဖုန်-ဖြင့် ဧရာပြွမ်းသော ကိုယ်
ရှိသော၊ မြေမှုန့်-ဖုန်-ကပ်ငြိ-ပေကျ-
သော ကိုယ်ရှိသောသူ။ ပံသုနာ စ ပရိ-
ကိဏ္ဍာတိ ပံသုပရိကိဏ္ဍသရီရ ဥမ္မတ္တိကာ
ဟုတွာ ဝိစရိဿာမိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၇။ ၉၃။

ပံသုပရိပမာဏ (တိ) [ပံသု+ပရိပမာဏ] မြေမှုန့်
အတိုင်း အရှည်ရှိသော။ ဒေသနာဝသာနေ
ပဋ္ဌာစာရာ မဟာပထဝီယံ ပံသုပရိပမာဏေ
ကိလေသေ ဈာပေတွာ သောတာပတ္တိဖလေ
ပတိဋ္ဌဟိ၊မ္မေ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄၂။

ပံသုပိဏ္ဏ (ပု) [ပံသု+ပိဏ္ဏ] မြေစိုင့်ခဲ။ ဣမသ္မိ-
ကရိသမတ္တေ ပဒေသေ အာမလကမတ္တောပိ
ပံသုပိဏ္ဏော အသုဝဏ္ဏော နာမ နတ္ထိ။အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။
၃၄၄။

ပံသုပိသာစက (ပု) [ပံသု+ပိသာစက] မြေဘုတ်
ဘီလူး။ အဟံ ဟိ ဘန္တေ တေရဟိ ပံသုပိသာ-

စကမ္ပိ န ပဿာမိ။မ၊ ၂။ ၂၂၃။ ပံသုပိသာ-
စကန္တိ အသုစိဋ္ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တပိသာစံ။မ၊ဋ္ဌ၊ ၃။
၁၈၇။ ပံသုပဒေသေ နိဗ္ဗတ္တနတော ပံသုသ-
မောကိဏ္ဍသရီရတံ ဟံ ပံသုပိသာစကံ။ မ၊ဋ္ဌ၊
၃။ ၁၃၁။ ပံသုပိသာစကမ္ပိ န ပဿာမာ
(ဥဒါန၊ ၁၂၄)တိ သင်္ကာရကုဋ္ဌာဒိသု ဝိစရ-
ဏကုဒ္ဓကပေတမ္ပိ န ပဿာမ၊ ၂။ ၂၃၃။ ဋ္ဌ၊
၂၂၄။ ပံသုပိသာစကာဒယော (ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၁။
၂၅၆)တိ ပံသုနိဿိတပိသာစကာဒယော။
သီ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂။ ၂၉၃။ (-ဇာ၊ ၁။ ၁၁၇၊ ၃၀၉။
မဟာနိ၊ ၁၃၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၅၆။ သံ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၆၊ ၃၂၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။
၇၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၃။ မ္မေ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၇။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၁။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊ ၁၅၂။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ၊ ၂၅၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၇။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၈၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၇၇။)

ပံသုပုဉ္ဇ (ပု) [ပံသု+ပုဉ္ဇ] (၁) မြေစု၊ မြေပုံ။
(၂) မြေမှုန့်-အစု-အပုံ၊ မြေမှုန့်ပုံ။ (၁)
ယောပိ ပံသုပုဉ္ဇော ဝါ မတ္တိကာပုဉ္ဇော ဝါ
အတိရေကစာတုမာသံ ဩဝဋ္ဌော၊ အယမ္ပိ
ဝုစ္စတိ ဇာတာ ပထဝီ။ဝိ၊ ၂။ ၅၀။ ပံသုပုဉ္ဇဝါ-
လုကာပုဉ္ဇာနန္တိ ပံသုရာသိဝါလုကာရာသိနံ
မဇ္ဈေ။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၆။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၄၉။
ကင်္ခါ၊ ၈၈၊ ၁၉၆။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊ ၁၇၉၊ ၃၉၉။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၆။ (၂) သေယျ-
တာပိ အာနန္တံ စတုမဟာပထေ မဟာပံသု-
ပုဉ္ဇော ပုရတ္ထိမာယ စေပိ ဒိသာယ အာ-
ဂစ္ဆေယျ သကဋံ ဝါ ရထော ဝါ၊ ဥပဟန-
တေစ တံ ပံသုပုဉ္ဇံ။ သံ၊ ၃။ ၂၈၂။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊
၃။ ၃၀၄။)

ပံသုပုဉ္ဇနာနိယ (တိ) [ပံသုပုဉ္ဇ+ ဌာန+ဣယ]
မြေမှုန့်ပုံအရာ၌ တည်သော၊ မြေမှုန့်ပုံနှင့် အ-
လားတူသော။ ပံသုပုဉ္ဇနာနိယဿ ကိလေ-
သဿ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဒဿနတ္ထံ “စတုမဟာ-
ပထော ဝိယ ဆအာယတနာနီ”တိ ဣစ္စေဝ
ဝုတ္တံ။သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၂၄။ ၄၆

ပံသုမက္ခန္ဓ (န) [ပံသု + မက္ခန္ဓ] မြေမှုန့်-ဖုန်-
ကပ်ငြိ-ပေကျ်-ခြင်း။ ဂဗြဘပိဋ္ဌိတော ပတိ-
တဿ မဟန္တံ ဒုက္ခံ န ဟောတိ။ သရီရဿ ပံသု-
မက္ခန္ဓမတ္တမေဝ ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁၈။

ပံသုမက္ခိတ (တိ) [ပံသု + မက္ခိတ] မြေမှုန့်-ဖုန်-
ကပ်ငြိ-ပေကျ်-သော၊ သူ။ဒါနဂ္ဂေဝံဘတ္တံ
ပရိဘုဉ္ဇိတော အတ္တနော ရဇောပရိကိစ္ဆံ ပံသု-
မက္ခိတံ ကတော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၅။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၆၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၇၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၄၂။)

ပံသုမက္ခိတသရီရက (တိ) [ပံသု + မက္ခိတ + သရီရ +
က] မြေမှုန့်-ဖုန်-ကပ်ငြိ-ပေကျ်-သော
ကိုယ်ရှိသော၊ သူ။ယေ ပုတ္တကေဗဟိ ကိဋ္ဌိတော
ပံသုမက္ခိတသရီရကေ အာဂတေ ပံသု
ပုဉ္ဇိတော မတ္တကံ ဥပသိဃိယန္တော ပရိစ္စမန္တော
စ သိနေဟံ ဥပ္ပါဒေန္တိ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၁၁၅။ သုတ္တ-
နိ၊ ဋ္ဌ၊၂။၂၀။

ပံသုမယ (တိ) [ပံသု + မယ] မြေဖြင့်ပြီးသော၊
မြေသားဖြစ်သော။ သိလာမယော န ပံသု-
မယော မိဿကော စ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၅။ (-
ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၀။)

ပံသုမလ (န) [ပံသု + မလ] မြေမှုန့်-ဖုန်-
အညစ်အကြေး။ ပံသုမလာဒိနော သဏ္ဌာဒ္ဓိ-
ရဇဿ ဓောဝနံ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၅။

ပံသုမိဿကပဗ္ဗတ (ပု) [ပံသု + မိဿက + ပဗ္ဗတ]
မြေနှင့် (ကျောက်) ရောနှောသောတောင်။
လမ္မကော နာမ ပဗ္ဗတောတိ ဧဝံ နာမကော
ပံသုမိဿကပဗ္ဗတော။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၅။

ပံသုမုဋ္ဌိ (ပု၊န) [ပံသု + မုဋ္ဌိ] မြေမှုန့်-ဖုန်-
တဆုပ်၊တဆုပ်မျှသော - မြေမှုန့်-ဖုန်။ နိဒါ-
သေပိ တတော ပံသုမုဋ္ဌိံ ဂဗ္ဘတော တသ္မိံ
မုဋ္ဌိနာ ပိဋ္ဌိယမာနေ သိနေဟော နိက္ခမတိ။
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄။ယထာ ပံသုမုဋ္ဌိံ ဖုရိသော၊ ပုဋ္ဌိ
ဝါတံ ပဋိက္ခိပေ။ ဇာ၊၁။၁၃၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၉။

ပံသုရဇောဇလ္လ (န) [ပံသု + ရဇ + ဇလ္လ] မြေမှုန့်
မြှူနှင့် တကွ ဖြစ်သော အညစ်အကြေး။
ရဇောဇလ္လန္တိ ပံသုရဇောဇလ္လံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၃။
ပံသုရဇောဇလ္လန္တိ ဘူမိရေဏုသဟဇာတမလံ။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁၁။

ပံသုရဟိတ (တိ) [ပံသု + ရဟိတ] မြေမှုန့်-ဖုန်-
မြှူ - မှုကင်းသော။ အပ္ပရဇာတိ ပံသုရဟိတာ။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၇၉။

ပံသုရာသိ (ပု) [ပံသု + ရာသိ] မြေစု၊ မြေပုံ။
ပံသုပုဉ္ဇ-ကြည့်။

ပံသုဝပ္ပ (န) [ပံသု + ဝပ္ပ] မြေ- မြေညက် - ဌ
စိုက်ပျိုးခြင်း။ တတ္ထဒ္ဓေ ဝပ္ပါနိ ကလလဝပ္ပဉ္စ
ပံသုဝပ္ပဉ္စ။ ပံသုဝပ္ပံ ဣဓ အဓိပ္ပေတံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၂၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄။

ပံသုဝိယူဟန (န) [ပံသု + ဝိယူဟန] မြေကိုယက်
ခြင်း။ ကုဏပခါဒနတ္ထံ အာဂတာနံ သိင်္ဂါလာ-
နံ ပံသုဝိယူဟနံ နိဿာယ ပုရိသကာရံ ကတော။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၉၅။

ပံသုသက္ခရမိဿ (တိ) [ပံသု + သက္ခရ + မိဿ]
မြေမှုန့်၊ ကျောက်စရစ်နှင့် ရောပြွမ်းသော။
တနိကစမ္မုခဏ္ဍာဒိသု ယေန ကေနစိ အနတ္တ-
တာယ ပံသုသက္ခရမိဿာယ ဘူမိယာ ပတ္တော
န ဌပေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၀။

ပံသုသမောကိဏ္ဍသရီရ (တိ) [ပံသု + သမောကိဏ္ဍ
+ သရီရ] မြေမှုန့်-ဖုန်-ဖြင့်ရောပြွမ်းသော
ကိုယ်ရှိသော၊ မြေမှုန့်-ဖုန်- အလိမ်းအလိမ်း
-ကပ်ငြိ-ပေကျ်-သော ကိုယ်ရှိသော၊ သူ။
ပံသုပိဿာစက-ကြည့်။

ပံသုဟရက (န) [ပံသု + ဟရက] မြေကိုဆောင်-
ယူခြင်း။ တဿ ပံသုဟရကေန ဝမ္ဘိကဿ
ဗုဿိရံ ပိဓဟေယျ။ မိလိန္ဒ။ ၁၆၆။

ပံသုဟာရက (တိ) [ပံသု + ဟာရက] မြေကို
ဆောင်ယူသော၊ သူ။ ဘူမိသမေ ကတေပံ

ပံသုဟာရကာ ဝါ ပံသု ဂဏန္တော။ ကခါ၊ဋီ၊ သစ်။၂၁၅။ (-ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၂၀-၌ ‘ပံသုဇောဝ- ကာ-ဟုရှိသည်။)

ပံသွာဂါရ (န) [ပံသု + အာဂါရ] မြေအိမ်။ ပံသွာဂါရကိဋ္ဌန-ကြည့်။

ပံသွာဂါရက (န) [ပံသု + အာဂါရက] (ခ) မြေအိမ်ငယ်။ (၂) မြေမှန်ကစားရာအိမ်ငယ်။

(ခ) သေယျထာပိ ရာဇ ကုမာရကာ ဝါ ကုမာရိကာယော ဝါ ပံသွာဂါရကေဟိ ကိဋ္ဌန္တိ။ သံ၊၂။၁၅၅။ ပံသွာဂါရကေဟိတိ ပံသုဃရကေဟိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၈။ (၂) အန္တ- မသော စတုရဂိုလပါဒကံ ဂါမဒါရကေဟိ ပံသွာဂါရကေသု ကိဋ္ဌန္တေဟိ ကတမ္ပိ သံဃဿ ဒိန္နကာလတော ပဋ္ဌာယ ဂရုဘဏ္ဍံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၉။ ဝိ၊သဂ်ဟ။၃၀၄။ ကခါ၊ဋီ၊သစ်။ ၄၂၄။ ပံသွာဂါရကေသုတိ ပံသုကိဋ္ဌနတ္ထာယ ကတေသု အဂါရကေသု။ ပါစိတျာဒိ၊ယော။ ၄၉၁။

ပံသွာဂါရကိဋ္ဌန (န) [ပံသွာဂါရ + ကိဋ္ဌန] မြေ အိမ်ဖြင့်ကစားခြင်း။ မြေမှန်ဖြင့် အိမ်ပြုလုပ်၍ ကစားခြင်း။ သဗ္ဗံ တံ ဒါရကာနံ ပံသွာဂါရ- ကိဋ္ဌနံ ဝိယ ဒဿေန္တော ပရိနိဗ္ဗာနမဉ္ဇူကေ နိပဇ္ဇောဝ ပဿာနန္နာတိအာဒိမာဟ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၂၈။ (- ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၀၂။)

ပကဋ္ဌ (တိ) [ပ + ကသ + တ။ ဓာနံ၊ဋီ၊၆၉၉။ (ပြကဒမု-သံ)] (ခ) မြတ်သော။ (၂) လွန်ကဲ သော။ (၃) ပြဋ္ဌာန်းသော၊ လိုရင်း - ပဓာ န-ကျသော။ (၄) အဝေး၊ဝေးသော။

(ခ) ပကဋ္ဌာနံ ဥက္ကဋ္ဌာနံ သီလာဒိ- အတ္ထာနံ ဗောနေတော သဘာဝ နိရုတ္တိဘာဝ- တော ဒုဗ္ဗံ၊ဒီဟိ ဘာသိတတ္တာ စ ပကဋ္ဌာနံ ဝစနပ္ပဗန္ဓာနံ အာဠိတိ ပါဠိ။ သာရတ္ထ၊၁။၇၇။ (-သာရတ္ထ၊၂။၁၉၊၃၇၄။ ဝိမတိ၊၁။၂၀၊၈၆။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၄၂။၂၉၇၊၃၁၉။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၁၂။၃၀၆။

သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၀၂၊၁၇၈။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၈၁၊ ၂၂၆၊၂၄၉၊၂၉၆။ မ၊ဋီ၊၁။၃၇၄။ မ၊ဋီ၊၂။၃၀၊ ၁၈၈၊၃၁၈။ မ၊ဋီ၊၃။၂၀၈။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၆၊၁၄၇၊ ၃၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၁၄။ (၂) ပကဋ္ဌံ ကတံ အတိဗဟုမေဝ ကတံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၄။ ပေတ- လောကောတိ ပကဋ္ဌေန အကုသလကမ္မေန သုဂတိတော ဒုဂ္ဂတိံ ဣတာနံ ဂတာနံ လောကော သမူဟော။ ဝိမတိ၊၁။၂၄၉။ (-မ၊ဋီ၊၁။၁၆၁။ မ၊ဋီ၊၂။၂၅၈၊၂၆၇။) (၃) ပကဋ္ဌံ ပဓာနံ အဉ္စသံ တေသန္တိ ပဉ္စသ၊။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၁၃။ (၄) အထ ဝါ အတ္တနော ဖလ- ဒါနေ ပကဋ္ဌော ကာလော ပတ္တော အဿာတိ ကာလိကော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၉။ မ၊ဋီ၊၃။၁၈၄။ ပကဋ္ဌောတိ ဒူရော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၇၇။ - သံ၊ဋီ၊၁။၈၄။)

ပကဋ္ဌ (တိ) [ပ + ကသ + တ (ပြကမု - သံ)] ရသတဏှာဖြင့် ဆွဲငင်အပ်သော၊ ရသာရုံ၌ တပ်မက်သော၊သူ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပကဋ္ဌက (တိ) [ပကဋ္ဌ + က] ရသတဏှာဖြင့် ဆွဲငင်အပ်သော၊ ရသာရုံ၌ တပ်မက်သော၊ သူ။ ပကဋ္ဌကောယံ သမဏော ဂေါတမော ပုနပျုနံ အာဂစ္ဆတိ။ သံ၊၁။၁၇၆။ ပကဋ္ဌ- ကောတိ ရသဂိဋ္ဌေါ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၆။ ပကာ- ရတော ကဿတိတိ ပကဋ္ဌကော၊ ရသတ- ဏှာယ ပကဋ္ဌောတိ အတ္တော။ တေနာဟ “ရသဂိဋ္ဌေါ”တိ သံ၊ဋီ၊၁။၂၇၅။ န၊

ပကဋ္ဌဂုဏဝိဘာဝန (တိ) [ပကဋ္ဌ + ဂုဏ + ဝိဘာ- ဝန] မြတ်သောဂုဏ်ကို ထင်စွာပြတတ်သော။ ပဂုဏရူပေန ပဝတ္တိတတ္တာ၊ ပကဋ္ဌဂုဏဝိဘာ- ဝနတော ဝါ ပဂုဏံ။ သာရတ္ထ၊၁။၄၁၅။ ဒီ၊ဋီ၊ ၁။၂၇၆။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၇၄။ မ၊ဋီ၊၁။၂၃၃။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၈။

ပကဋ္ဌဇာနန (န) [ပကဋ္ဌ + ဇာနန] အလွန်အကဲ သိတတ်သောဉာဏ်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပကဋ္ဌဇာနနဖလ (န) [ပကဋ္ဌဇာနန + ဖလ] အလွန်အကဲ သိတတ်သောဉာဏ်၏ အကျိုး။ ပကဋ္ဌဇာနနဖလတံယ ပညာ၊ အနဝသေ-သေသတော ကိလေသာနံ စဇန္တေစ ဝူပသန္တေ စ ဥပ္ပန္နတ္တာ စာဂေါ၊ ဥပသမောတိ စ ဝိသေ-သတော အဂ္ဂဖလဉာဏ် ဝုစ္စတိ။ ဒီ။ ဇီ။ ၃။ ၂၄၀။

ပကဋ္ဌတ္ထ (တိ) [ပကဋ္ဌ + အတ္ထ] မြတ်သော အနက်ရှိသော။ “ပဝတ္တာ”တိတ္ထေ ပ-ကာ-ရဿ ပကဋ္ဌတ္ထတံ ဒဿေတုံ “စိရံ။ ပ။ ပဝတ္တာ”တိ အာဟ။ အနုဋီ။ ၁။ ၁၈။

ပကဋ္ဌဝစန (န) [ပကဋ္ဌ + ဝစန] မြတ်သောစကား။ ပါဝစနန္တိ ပကဋ္ဌဝစနသမ္မတံ ပါဌံ။ သီ။ ဇီ။ သစ်။ ၂။ ၄၃၂။

ပကဋ္ဌသုခ (န) [ပကဋ္ဌ + သုခ] မြတ်သော ချမ်းသာ၊ ချမ်းသာမြတ်။ ပကဋ္ဌသုခတော ဣတာ ဝိဂတာတိ ပေတော၊ တေဝေ ဂတိတိ ပေတ-ဂတိ။ ဣတိဝုတ်။ ဌ။ ၁၂၂။

ပကဏ္ဍ (ပ) [ပ + ကဏ္ဍ (ပြကာဏ္ဍ—သံ)] ပင်စည်။ ရွှံပါဒ်သပကဏ္ဍေသု၊ ခန္ဓော ရာသိဂုဏေသု စ။ ဓာန်။ ၈၅၁။ ပကဏ္ဍေ ရုက္ခာဒိနံ သရိရေ။ ဓာန်။ ဇီ။ ၈၅၁။

ပကတ (တိ) [ပ + ကရ + တ၊ ပကာရေန ကရိ-ယတိတိ ပကတော။ ကစ္စည်း။ ၅၈၇။ ပကရိ-ယိတ္တာတိ ပကတော။ ရှု။ ၆၃၂။ (ပြက္ခတ-သံ)] (၁) ပြု-ပြုလုပ်-အပ်သော။ (က) အလွန်အကဲပြုအပ်သော။ (ခ) ကောင်းစွာပြုအပ်သော။ (ဂ) အပြားအားဖြင့်-အထူးထူး အပြားပြား-အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ-ပြုလုပ်အပ်သော။ (၂) ဆည်းပူးအပ်သော။ (၃) ပြုပြင်-စီရင်-အပ်သော။ (၄) လွှမ်းမိုး-နှိပ်စက်-အပ်သော။ (၅) ပညတ်အပ်သော။ (၆) သိမ်းယူ-သိမ်းပိုက်-အပ်သော။ (၇) ဦးစွာပြုတတ်-အားထုတ်တတ်-သော။ သူ။ (၈) ကြောင့်ကြစိုက်သော။ (၉) ပင်ကိုယ်၊

ပြုကတော့၊ နဂိုရ်၊ မူလ။ (၁၀) သဘော။ (၁၁) ပြုအပ်-အားထုတ်အပ်-ပြုဆိုအပ်-ပြီးသော။ (၁၂) ပြုဆဲ-အားထုတ်ဆဲ-ပြုဆိုဆဲ-ဖြစ်သော။ (၁၃) အပြား အားဖြင့်-အထူးထူးအပြားပြား-ပြုခြင်း။

(၁) ပြု-ပြုလုပ်-အပ်သော။ ကေနိဒံ ပကတံ ဗိမ္ဗံ၊ ကုန္တု ဗိမ္ဗဿ ကာရကော။ သံ၊ ၁။ ၁၃၅။ ကေနိဒံ ပကတန္တိ ကေန ဣဒံ ကတံ။ သံ၊ ဌ။ ၁။ ၁၇၇။ (-သံ၊ ၁။ ၁၃၆။ သုတ္တနိ။ ၃၂၃။ ဝိမာန။ ၇၅။ ပေတ။ ၁၃၁-၂၊ ၁၄၃။ ၁၅၄-၇။ ဇာ၊ ၁။ ၁၃၂၊ ၂၀၁၊ ၂၃၄၊ ၂၇၆။ ဇာ၊ ၂။ ၁၇၇၊ ၂၆၉၊ ၃၁၂။ အံ၊ ဌ။ ၂။ ၁၁၅။ ပဋိသံ၊ ဌ။ ၁။ ၁၃၊ ၁၆။ သုတ္တနိ၊ ဌ။ ၂။ ၅၀။ ဝိမာန၊ ဌ။ ၂။ ၁၀။ ပေတ၊ ဌ။ ၃၂-၃-၅၊ ၁၀၂-၃၊ ၁၁၇။ ဇာ၊ ဌ။ ၃။ ၁၉၃။ ဇာ၊ ဌ။ ၄။ ၄၊ ၁၁၈-၉၊ ၂၇၈။ ဇာ၊ ဌ။ ၅။ ၁၀။ ဇာ၊ ဌ။ ၆။ ၁၀၂။ ဇာ၊ ဌ။ ၇။ ၁၃၆၊ ၂၄၄။ သံ၊ ဇီ။ ၁။ ၂၂၇။ သီ၊ ဇီ။ သစ်။ ၁။ ၈၇။) (က) အလွန်အကဲ ပြုအပ်သော။ တဒါဟိ ပကတံ ပါပံ၊ တယံ မယုဉ္ဇ မာရိသာ။ ပေ-တ။ ၂။ ၁၆။ ဇာ၊ ၁။ ၁၀၀။ နေတ္ထိ။ ၁၅၆။ သံ၊ ဌ။ ၁။ ၁၃၂။ ဓမ္မ၊ ဌ။ ၁။ ၂၈၈။ တဒါဟိ ပကတန္တိ-တသ္မိံ ကာလေ မာရိသာ မမစ တယုဉ္ဇ ပကတံ ပါပံ ပကဋ္ဌံ ကတံ အတိဗဟုမေဝ ကတံ။ ဇာ၊ ဌ။ ၃။ ၄၄။ (-နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၃၃၇။) (ခ) ကောင်းစွာပြုအပ်သော။ ပကတူပနိဿယော ပန ပက-တော ဥပနိဿယော ပကတူပနိဿယော။ ပကတော နာမ အတ္တနော သန္တာနော နိပ္ပါဒိ-တော ဝါ သဒ္ဓါသိလာဒိ၊ ဥပသေဝိတော ဝါ ဥတုဘောဇနာဒိ။ အဘိ၊ ဌ။ ၃။ ၃၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၈။ ပကတောတိတ္ထေ ပ-ကာရော ဥပ-သဂ္ဂေါ။ သော အတ္တနော ဖလဿ ဥပ္ပါဒနေ သမတ္တဘာဝေန သုဠ၊ ကတတံ ဒိပေတိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၇၁။ (-၁၈၇။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၇။) ပကတူပနိဿယ-လည်း ကြည့်။ (ဂ) အပြားအားဖြင့်-အထူးထူး အပြားပြား-အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ-ပြုလုပ်အပ်

သော။ တဒါ ဟိ ပကတံ ပါပံ၊ တုယံ မယုဉ္ဇ
မာရိသာ။ နေတ္ထိ။ ၁၅၆။ ပကတံ ပကာရေဟိ
ကတံ။ နေတ္ထိ။ ၁။ ၃၃၇။

(၂) ဆည်းပူးအပ်သော။ ယံ မယာ
ပကတံ ပါပံ၊ ပုဗ္ဗေ အညာသု ဇာတိသု။ ထေရ။
၂၇၈။ ယံ မယာ ပုဗ္ဗေ ဣတော အညာသု
ဇာတိသု ပါပကမ္ပံ ဥပစိတံ။ ထေရ။ ၁၅၆။
(-ပေတ။ ၁၈၀။ ထေရ။ ၂၃၈။ ၂၇၈။ ထေရိ။
၄၂၇။ အပါ။ ၁၃၄၇။ ပေတ။ ၁၉၈။ ထေရ။
၁၅၁။ ၂၂၀-၁-၂-၃။ ထေရ။ ၁၅၅-၆။
ထေရိ။ ၂၇၀။)

(၃) ပြုပြင်-စီရင်-အပ်သော။ အန္တံ
တဝေဒံ ပကတံ ယသဿိ။ ဇာ။ ၁။ ၃၀၉။
မ၊ ၁၃။ ၅၆။ ပကတန္တိ ပဋိယတ္တံ။ ဇာ။ ၁၅၄။
၃၈၀။ ပကတန္တိ ပဋိယတ္တံ နာနာပွကာရတော
အဘိသင်္ခတံ။ မ၊ ၁၃။ ၃၃။

(၄) လွှမ်းမိုး - နှိပ်စက် - အပ်သော။
တုမေဟိ ဗြဟ္မေ ပကတော။ ဇာ။ ၂။ ၃၃၆။
ပကတောတိ ဥပဒ္ဓုတော ပိဋ္ဌိတော။ ဇာ။ ၁၅၂။
၂၇၈။ (-ထေရ။ ၂၆၉။ ဇာ။ ၂။ ၃၃၀။
အံ၊ ၁၅၂။ ၁၀၃။ ၂၃၂။ ထေရ။ ၁၅၅။ ဇာ။ ၁၅၂။
၂။ ၂၇၅။)

(၅) ပညတ်အပ်သော။ အပ္ပကတညူ-
နောတိ ယံ ဘဂဝတော ပကတံ ပညတ္တံ၊ တံ
န ဇာနန္တိတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ၁၃။ ၁၂၈။ ပကာ-
ရေန ကရိယတိ ဌပ္ပိယတိတိ ပကတံ ပညတ္တံ။
ပါစိတ်၊ ယော။ ၁၀၂။

(၆) သိမ်းယူ - သိမ်းပိုက် - အပ်သော။
တတ္ထ သင်္ခေပေန ဝုတ္တာနံ ခန္ဓာဒီနံ ဝိဘဇနံ
ဝိဘင်္ဂေ၊ သော သော ဝိဘင်္ဂေ၊ ပကတော
အဓိကတော ယဿာ ပါဠိယာ၊ သာ “ဝိဘင်္ဂပု-
ကရဏ” န္တိ ဝုဇ္ဈတိ။ အဓိကတောတိ စ ဝတ္တဗ္ဗ-
ဘာဝေန ပရိဂ္ဂဟိတောတိ အတ္ထော။ မူလ၊ ၁၅၂။
၂။ ၃။

(၇) ဦးစွာမြုတ် - အားထုတ်စက်-
သော။ သူ။ ပကတတ္ထနိဒ္ဒေသေဝံ တ-သဒ္ဓေါ-
တိ တဿ “ဘဂဝတာ” တိ အာဒိဟိ ပဒေဟိ
သမာနာဓိကရဏဘာဝေန ဝုတ္တတ္ထဿ ယာယ
ဝိနယပညတ္တိယာ ဘဂဝါ ပကတော အဓိက-
တော သုပါကဋ္ဌော စ၊ တံ ဝိနယပညတ္တိ သဒ္ဓိ
ယာစနာယ အတ္တဘာဝေန ဒဿေန္တော။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၅၅။ (-ဒီ၊ ၁။ ၅၃။ သီ၊ ၁။
သင်္ခ၊ ၁။ ၁၉၉။ မ၊ ၁၃။ ၂။ ၆။ မ၊ ၁၃။ ၂။ အံ၊ ၁။
၃။ ၃၆၁။)

(၈) ကြောင့်ကြ စိုက်သော။ အပိဿု
ဘိက္ခု ပကတာ (ဝိ၊ ၄။ ၁၃) တိ အပိဿု ဘိက္ခု
နိစ္စံ ဗျာဝဋ္ဌာ ဟောန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၃။

(၉) ပင်ကိုယ်၊ ပြကတော၊ နဂိုရ်၊ မူလ။
ပကတော သဘာဝဘူတော အတ္တာ အဿာ-
တိ ပကတတ္ထော။ ကင်္ခါ၊ ၁။ သင်္ခ၊ ၅၇။

(၁၀) သဘော၊ ဟုတ်မှန်သော သဘော။
ပကတညူ (၂) ကြည့်။

(၁၁) ပြုအပ်-အားထုတ်အပ်-ပြဆိုအပ်
- ပြီးသော။ ဝေဏိ ဝါ သင်္ခလိကံ ဝါ
ကဏေန္တိတိ ပကတေန သမ္ပန္နော။ ဝိမတိ၊
၁။ ၁၆၆။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၃၇။)

(၁၂) ပြုဆဲ - အားထုတ်ဆဲ - ပြဆိုဆဲ -
ဖြစ်သော။ ပကတတ္ထနိဒ္ဒေသ-ကြည့်။

(၁၃) အပြားအားဖြင့် - အ ထူး ထူး
အပြားပြား - ပြုခြင်း။ ပကာရေန ကရဏံ
ပကတော၊ တတော ဝိဂတံ၊ ဝိဂတံ ဝါ
ပကတံ ယဿာတိ ဝိပွကတာ၊ အပရိနိဋ္ဌိတာ။
သီ၊ ၁။ သင်္ခ၊ ၁။ ၂။ ၃။ (-ဒီ၊ ၁။ ၁၇။)

ပကတညူတာ (ထိ) [ပကတညူ + တာ] လိမ္မာ
ကျမ်းကျင်သူ၏ အဖြစ်။ တဿ ဟာယသ္မု-
တော သန္တိကေ ဝိနယဝံသံ၊ ဥဂ္ဂဟေတွာ
ဝိနယေ ပကတညူတံ ပတ္တေသု ပုဂ္ဂလေသု...
ဝိတိဝတ္တာ။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ပကတညူတန္တိ

ဝေယျတ္တိယံ၊ ပဋ္ဌာဘာဝန္တိ၊ ဣတ္ထံ ဟောတိ။
 သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၁၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄။ (- ဒီ၊ ၄။
 ၂။ ၃၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။ ၂၇။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၀၄။
 အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၇။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၆။ ၂။ ဣတိဝုတ်၊
 ၄။ ၃၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၀။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၆။
 ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၁။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၃၂-၃။ မ၊ ၄။
 ၁။ ၃၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၈။
 မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၆။)

ပကတညူ (တိ) [ပကတ+ည+ရ] (၁) ပညတ်
 အပ်သောသိက္ခာပုဒ်ကိုသိသော၊ (ဝိနည်း၌)
 လိမ္မာကျမ်းကျင်သော၊ သူ။ (၂) သဘောကို
 သိသော၊ သူ။

(၁) တံ အတိဝိယ ဝိနယေ ပကတညူ။
 အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၇။ ပကတံ နိဋ္ဌာနံ ဝိနိစ္ဆယံ
 ဇာနာတိတိ ပကတညူ။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၃၀။
 ပကတံ ဝိနယေ ပဋ္ဌမံ ကတံ ဗုဒ္ဓေန ဘဂဝ-
 တာ ပညတ္တံ ဇာနန္တိတိ ပကတညူ။ ဝိနိစ္ဆယ၊
 ၄။ ၂။ ၇။ (- ဝိ၊ ၄။ ၄၃၀။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။ မ၊ ၄။
 ၁။ ၂၇။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၀၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၇။ အဘိ၊
 ၄။ ၂။ ၂၆။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။
 ၂၇။) (၂) ဘဂဝါ ပကတညူ အဘိသညာ-
 နိရောဓေ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၆။ ပကတညူတိ စိတ္တ-
 ဝသိတာယ ပကတိ သဘာဝံ ဇာနာတိတိ
 ပကတညူ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၅။

ပကတတ္ထ (တိ) [ပကတ+အတ္ထ။ ပကတော
 သံဘာဝဘူတော အတ္ထာ အဿာတိ ပက-
 တတ္ထော။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။ ပကတတ္ထောတိ
 ဝုစ္စတိတိ သဂ္ဂမောက္ခာဝရဏာဘာဝေန ပက-
 တော ပုဗ္ဗသရူပေန ဌိတော အတ္ထာ တေ-
 သာတိ “ပကတတ္ထော” တိ ကထိယတိ။ ဝိနိစ္ဆ-
 ယ၊ ၄။ ၁။ ၅၁၅။] ပင်ကိုယ် - ပြကတေ -
 သဘောရှိသော၊ သူ။ (၁) ပကတိ သီလရှိသော၊
 ရဟန်း။ ပကတတ်ရဟန်း။ (က) လိင်မပြန်
 သော၊ ရဟန်း။ (ခ) ပါရာဇိကမကျသော၊
 ရဟန်း။ (ဂ) သံသုဘောဓ်မှ - ပစ်ပယ် -

နှင်ထုတ် - မခံရသော၊ ရဟန်း။ (ဃ) ပရိဝါသ်၊
 မာနတ်ကျင့်ဆဲ မဟုတ်သော၊ ရဟန်း။ (င)
 ဥပုသ် ပဝါရဏာကံတို့မှ - တားမြစ် - ဖယ်
 ထုတ် - မခံရသော၊ ရဟန်း။ (စ) အာပတ်သင့်
 မသင့်ကိုသိသော၊ ဝိနည်း၌ လိမ္မာကျမ်းကျင်
 သော၊ ရဟန်း။ (၂) ပြန်လည်ကျန်းမာသော
 (ခန္ဓာကိုယ်)။

(က) လိင်မပြန်သော၊ ရဟန်း။ တံ ပက-
 တတ္ထော ရက္ခတိ (ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
 ၃၈၂) တိ အပရိဝတ္တလိဂေါ - တံ ပဋိဂ္ဂဟဏ-
 ဝိဇယတော ရက္ခတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀၃။
 ပကတတ္ထောတိ အပရိဝတ္တလိဂေါ။ ဝိမတိ၊ ၁။
 ၁၅၆။)

(ခ) ပါရာဇိကမကျသော၊ ရဟန်း။ ဘိက္ခုဿ
 ဘိက္ခဝေ ပကတတ္ထဿ သမာနသံဝါသကဿ
 သမာနသိမာယံ ဌိတဿ ပဋိက္ခောသနာ
 ရဟတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၄၃။ ပကတတ္ထဿာတိ အဝိပန္န-
 သီလဿ ပါရာဇိကံ အနုဇ္ဈာပန္နဿ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။
 ၄၂၈။ ပကတတ္ထဿာတိတ္ထေ ပကတိသီလ-
 သင်္ခါတော အတ္တာ သဘာဝေါ တေဿာတိ
 ပကတတ္ထောတိ အတ္တံ ဒဿေန္တော အာဟ
 “အဝိပန္နသီလဿာ” တိ။ ပါစိတ်၊ ယော။
 ၃၉၆။ (- ဝိ၊ ၄။ ၃၆၈။ ဝိ၊ ၅။ ၃၂၅။ မိလိန္ဒ။
 ၁၁၄။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၅။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၃။ ကင်္ခါ။
 ၈၇၊ ၁၀၅ - ၉။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၈။ မ၊ ၄။ ၄။ ၇၉။
 အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၇။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၁၀။ သာရတ္ထ၊
 ၂။ ၈၆၊ ၁၀၄ - ၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၉၃။ ဝိမတိ၊
 ၁။ ၁၅၆။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၆၊ ၁၇၃။ သံ၊ ၄။
 ၁။ ၂၄၉။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၂၀၉။) ယော ပကတတ္ထံ
 ဘိက္ခုနိံ တိတ္ထံ မဂ္ဂါနံ အညတရသ္မိံ ဒုဿေ-
 တိ၊ အယံ ဘိက္ခုနိဒုဿကော နာမ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။
 ၃၀၅။ (- ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၃၁။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၃။)

(ဂ) သံသုဘောဓ်မှ - ပစ်ပယ် - နှင်
 ထုတ် - မခံရသော၊ ဥက္ခေပနိယကံ အပြုမခံ
 ရသော၊ ရဟန်း။ ပကတတ္ထော စ ဟောတိ၊

ပကတတ္ထသညီ စ။ ဝိဠာဋ္ဌ။ ၁၈။ ကင်္ခါ။ ၁၄၄။
 ပကတတ္ထောတိ တိဝိမံ ဥက္ခေပနိယကမ္ပံ
 အကတော။ ဝိဠာဋ္ဌ။ ၁၉။ ပကတတ္ထောတိ
 အနုက္ခိတ္တော သမာနသံဝါသကော။ ကင်္ခါ။
 ၁၄၅။ ပကတော သဘာဝဘူတော အတ္တာ
 အသာတိ ပကတတ္ထော၊ န ကမ္မေဟိ ဝိက-
 တတ္ထောတိ အတ္ထော။ ကင်္ခါ။ ဋီသစ်။ ၂၅။
 (-ဝိဠာဋ္ဌ။ ၁၀-၁၊ ၂၀၊ ၂၅၊ ၅၂-၃-၄-၅-၆-
 ၇၊ ၆၃-၆။ ဝိဠာဋ္ဌ။ ၂၅-၇၊ ၃၈-၂။ ဝိဠာဋ္ဌ။
 ၂၂။ ဝိဠာဋ္ဌ။ ၁၂-၈-၉၊ ၃၁၊ ၂၄၉။ ကင်္ခါ။
 ၈၇၊ ၁၀၉၊ ၁၄၄-၅။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၃၃၊ ၃၈၄-
 ၇၊ ၃၉၄-၉။ အံဠာဋ္ဌ။ ၁၊ ၃၅။ အဘိဠာဋ္ဌ။ ၂။ ၄၁၀။
 သာရတ္ထ။ ၂။ ၃၅။ ၈၆။ သာရတ္ထ။ ၃။ ၄၉၃။ ဝိမ-
 တိ။ ၁။ ၁၄၀။ ကင်္ခါ။ ဋီသစ်။ ၁၃၆။ မ၊ ဋီ၊ ၃။
 ၂၉၇။ သံဋီ၊ ၁။ ၂၄၉။ အံဠာဋ္ဌ။ ၂။ ၁၆။ အံဋီ၊
 ၂။ ၄၀။ အံဋီ၊ ၃။ ၂၃။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၀၇။)

(ဃ) ပရိဝါသ်၊ မာနတ်ကျင့်ဆဲ မဟုတ်
 သော၊ ရဟန်း။ မူလယ ပဋိကဿနာရဟာ
 ဘိက္ခု သာဒိယန္တိ ပကတတ္တာန (ဝိဠာဋ္ဌ။ ၈၈) န္တိ
 ဌပေတွာ နဝကတရံ မူလယ ပဋိကဿနာရဟံ
 အဝသေသာနံ အန္တမသော ပါရိဝါသိကာဒိ-
 နမ္ပိ။ ဣမေသဉ္စိ ပါရိဝါသိကမူလယ ပဋိကဿ-
 နာရဟမာနတ္တာရဟမာနတ္တာစာရိက အဗ္ဘာ-
 နာရဟာနံ ပဉ္စန္ဒ ဌပေတွာ အတ္တနော အတ္တ-
 နော နဝကတရံ သေသာ သဗ္ဗေ ပကတတ္တာ
 ဝေ။ ဝိဠာဋ္ဌ။ ၁၄။ ပကတတ္ထဿ အဗ္ဘာနံ
 ကာတုံ န ဝန္တတိ။ ဝိဠာဋ္ဌ။ ၁၈။ (-ဝိဠာဋ္ဌ။
 ၈၂-၈၆၊ ၈၈-၉၊ ၉၈။ ဝိဠာဋ္ဌ။ ၆၊ ၁၈၁။
 ဝိသင်္ဂဟ။ ၃၄၀၊ ၃၉၀-၁။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၃၅။
 ၁၉၉။ သာရတ္ထ။ ၃။ ၃၇၀။ ကင်္ခါ။ ဋီ၊ ဟောင်း။
 ၅၈။ ကင်္ခါ။ ဋီသစ်။ ၂၆၁-၇။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆။
 အံဋီ၊ ၁။ ၇၃။)

(င) ဥပုသ်ပဝါရဏာကံတို့မှ - တားမြစ်
 - ဖယ်ထုတ် - မခံရသော၊ ရဟန်း။ ပကတတ္ထ-
 ဿ သန္တိကေ ဒိဋ္ဌိ အာဝိ ကရေတိ။ ဝိဠာဋ္ဌ။
 ၃၅။ လဇ္ဇိ စ ဟောတိ၊ ပဏ္ဍိကော စ၊ ပက-

တတ္ထော စ။ ဝိဠာဋ္ဌ။ ၂၂။ အပကတတ္ထ (ဝိဠာဋ္ဌ။
 ၄။ ၂၁၉) လည်းကြည့်။

(စ) အာပတ်သင့်မသင့်ကိုသိသော၊ ဝိ
 နည်း၌လိမ္မာကျမ်းကျင်သော၊ ရဟန်း။ အပ-
 ကတတ္ထ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၈၈) ကြည့်။

(၂) ပြန်လည် ကျန်းမာသော (ခန္ဓာ
 ကိုယ်)။ အထ ခေါ် ဘဂဝတော ကာယော
 နစိရဿေဝ ပကတတ္ထော အဟောသိ။ ဝိဠာဋ္ဌ။
 ၃၉၂။ (-ဝိဠာဋ္ဌ။ ၄၀၀။)

ပကတတ္ထ (န) [ပကတ + တ္ထ] ကောင်းစွာပြုလုပ်
 အပ် - မှီဝဲအပ် - သည်၏အဖြစ်။ ပစ္စုပ္ပန္နာနမ္ပိ
 စ တာဒိသာနံ ပုဗ္ဗေ ပကတတ္တာပကတူပ-
 နိဿယတာ ဒဠဗ္ဗာ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၈၆။ ပက-
 တတ္တာ ပကတူပနိဿယယောဂျတာယ အာ-
 ပါဒိတတ္တာ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၅။

ပကတတ္ထကာလ (ပ) [ပကတတ္ထ + ကာလ]
 ပကတတ်ရဟန်း ဖြစ်သောအခါ။ ပကတတ္ထ-
 ကာလေ ဥပဇ္ဈံ ဒတွာ ဂဟိတသာမဏေရာပိ။
 သာရတ္ထ။ ၃။ ၃၆၉။

ပကတတ္ထစရိတဗ္ဗ (န) [ပကတတ္ထ + စရိတဗ္ဗ]
 ပကတတ် ရဟန်း၌ ကျင့်အပ်သောဝတ်။
 န ဘိက္ခဝေ ပါရိဝါသိကေန ဘိက္ခုနာ.... အဗ္ဘာ-
 နာရဟေန ဘိက္ခုနာ သဒ္ဓိ ကေစ္ဆန္နေ အာ-
 ဝါသေ ဝတ္ထဗ္ဗန္တိ အာဒိနာ ဝုတ္တဝတ္တာနိ ပက-
 တတ္ထစရိတဗ္ဗေဟိ အနုညတ္တာ ဝိသုံ အဂ-
 ဏေတွာ။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၃၅။

ပကတတ္ထဋ္ဌာန (န) [ပကတတ္ထ + ဋ္ဌာန] ပကတတ်
 ရဟန်း၏ အရာဋ္ဌာန။ နိက္ခိတ္တကာလတော
 ပဋ္ဌာယ ပကတတ္ထဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ။ ဝိဠာဋ္ဌ။
 ၁၇၊ ၂၃-၉။ ကင်္ခါ။ ၁၄၇။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၃၃၆-၉။
 (-ဝိဠာဋ္ဌ။ ၁၃-၈။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၃၄၀၊ ၃၅၃၊
 ၃၈၉။ သာရတ္ထ။ ၃။ ၂၆၇၊ ၃၆၉။ ဝိမတိ၊ ၂။
 ၂၁၆။ ကင်္ခါ။ ဋီသစ်။ ၂၆၇။)

ပကတတ္ထပုဂ္ဂလသမူဟ (ပု) [ပကတတ္ထ+ပုဂ္ဂလ+သမူဟ] ပကတတ်ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်း။ သံသော-တိ အဝိသေသတော စတုဝဂ္ဂါဒိကေ ပကတတ္ထ-ပုဂ္ဂလသမူဟေ ဝတ္တတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၃၃။

ပကတတ္ထဘိက္ခု (ပု) [ပကတတ္ထ+ဘိက္ခု] ပက-တတ်ရဟန်း။ စတုဟိ ပကတတ္ထဘိက္ခုဟိပိ တတ္ထ ဂန္ထဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၃၀။

ပကတတ္ထဘိက္ခုနီ (ထိ) [ပကတတ္ထ+ဘိက္ခုနီ] ပကတတ်ရဟန်းမ။ စတုဟိ ပကတတ္ထဘိက္ခု-နီဟိ မာနတ္ထစာရိနိ* ဘိက္ခုနီ* ဂဟေတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၃၀။

ပကတတ္ထဘူမိ (ထိ) [ပကတတ္ထ + ဘူမိ] ပက-တတ်ရဟန်း၏ အရာဌာန။ တာဒိသော ပန ဂဟဋ္ဌော နိက္ခိတ္တဝတ္ထပါရိဝါသိကော ဝိယ ပကတတ္ထဘူမိယံ ဝိဗ္ဗမာဒိနာ အနုပသမ္ပန္န-ပကတိယံယေဝ တိဋ္ဌတိ။ ဝဇီရ။ ၄၄၄။

ပကတတ္ထသညာ (ထိ) [ပကတတ္ထ + သညာ] ပကတတ်ရဟန်း ဟူသောအမှတ် သညာ။ တဉ္စ ခေါ ပကတတ္ထသညာယ၊ နော အည-ထာတိ တက္ကော။ ဝဇီရ။ ၄၆၄။

ပကတတ္ထသညီ (တိ) [ပကတတ္ထသညာ+ဘျိ] ပကတတ်ရဟန်းဟု အမှတ်သညာရှိသောသူ။ သော စေ ပကတတ္ထသညီ ဟူတွာ ဆာဒေတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၃၁။ (-ကင်္ခါ။ ၁၄၄-၅။ ကင်္ခါ၊ ဦးသစ်။ ၂၅၇။)

ပကတတ္ထာဝတ္ထ (တိ) [ပကတတ္ထ+အဝတ္ထာ] ပက-တတ် ရဟန်းအဖြစ်ဟူသော အခိုက်အတန့်ရှိ သောသူ။ ပကတတ္ထာဝတ္ထေန ဟိ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ တာနိ န စရိတဗ္ဗာနိ။ ဣတရာဝတ္ထေန စ စရိတဗ္ဗာနိ၊ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၆၂။

ပကတတ္ထ (ပု) [ပကတ+အတ္ထ] (၁) ပြုဆဲ-အားထုတ်ဆဲ-ပြဆိုဆဲ-အနက်။ (၂) ပြုအပ်-အားထုတ်အပ်-ပြဆိုအပ်-ပြီးသော အနက်။ (၁) အောက်ပုဒ် ကြည့်။ (၂)

ပကတတ္တာနံ ပဋိနိဋ္ဌေသုတ္တာ တံသဒ္ဓဿ၊ တေန ပကတာနံ ဘေသဇ္ဇာနံ ဝေ ဂဟဏံ၊ န တေသံ ဝတ္ထုနန္တိ အာဟ “တာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ”တိ အာဒိ။ ကင်္ခါ၊ ဦးသစ်။ ၃၂၉။

ပကတတ္ထနိဋ္ဌေသ (တိ) [ပကတတ္ထ+နိဋ္ဌေသ] ပြုဆဲ-အားထုတ်-ပြဆိုဆဲ-အနက်ကို ညွှန်ပြ တတ်သော (သဒ္ဓါ)။ ပကတတ္ထနိဋ္ဌေသော ယံ တံ သဒ္ဓေါ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇။)

ပကတတ္ထပဋိနိဋ္ဌေသ (တိ) [ပကတတ္ထ+ပဋိနိဋ္ဌေ-သ] ပြုဆဲ-အားထုတ်ဆဲ-ပြဆိုဆဲ-အနက် ကို ညွှန်ပြတတ်သော (သဒ္ဓါ)။ ပကတတ္ထ-ပဋိနိဋ္ဌေသော တ-သဒ္ဓေါတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၅၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၆၁။

ပကတတ္ထဝစန (တိ) [ပကတတ္ထ+ဝစန] ပြုအပ်-အားထုတ်အပ်-ပြဆိုအပ်-ပြီးသော အနက်ကို ဟောသောသဒ္ဓါ။ တံ-သဒ္ဓေါ စေတ္ထ ပကတတ္ထဝစနော။ ကင်္ခါ၊ ဦးသစ်။ ၃၀၆။

ပကတိ (ထိ) [ပ+ကရ+တိ။ (၁၊ ၈) ပဌမံ ကရိယတီတိ ပကတိ။ ကစ္စည်း။ ၅၇၇။ နိရုတ္တိ။ ၇၂၇။ နိတိ၊ သုတ္တ၊ သျ၊ ဒု။ နှာ-၁၆၀။ (၂) ပကရဏံ ပကတိ။ ရူ၊ ၆၃၂။ ပကရဏံ ဘဝနံ ကတိ၊ ပဌမံ ကတိ ပကတိ။ ဓာန်၊ ဋီ၊ ၁၇၇။ အတိသယေန အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ကရိယ-တိ နိဗ္ဗတ္တာပိယတီတိ ပကတိ။ မဏိမဇ္ဈ၊ ၂။ ၄၇၄။ ပကာရေန သဘာဝေန ကရဏံ ဘဝနံ ပကတိ။ နိတိ၊ သုတ္တ၊ သျ၊ ဒု။ နှာ-၁၆၀။ (၄) ပကဋ္ဌမုပကဗ္ဗန္တိ ရဇ္ဇန္တိ ပကတိယော။ ဓာန်၊ ဋီ၊ ၃၅၀။ (၅) အဝိဇ္ဇာဒိဟိ စ သင်္ခါရာဒယော ပဘဝန္တိ၊ ပကရိယန္တိ စာတိ တေ တေသံ ပဘဝေါ၊ ပကတိ စ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၈။ (၁၀) ပြကရေတီတိ ပြကဒတိ-ရိတိ ဝျုတ္တုတ္တုာ သတ္တံရဇ္ဈမော ဂုဏာနာ သာမျာဝဿာယာ အဘိဓာနတိ။ သာချက-ရိကာ။ ၃၊ သဗ္ဗဒဿနသင်္ဂဟ၊ နှာ-၂၄၄။

ဝါစပုတိ။ ပကရောဓိ ပုရိသော ပဘောဂတ္ထံ သတ္တာဒိကာရိယန္တိ ပကတိ။ ဓာန်၊ ဇိ။ ၉၂။ နိတိ၊ သုတ္တ၊ သု။ ဒု။ နှာ-၁၆၀။ (ပြကဒတိ) (၁) ပင်ကိုယ်၊ ပြကတော၊ နဂိုရ်၊ မူလ။ (၂) သဘော၊ ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - သဘော။ (၃) အလေ့ အကျက်၊ အစဉ်အလာ၊ ထုံးစံ၊ ဓမ္မတာ။ (၄) တိုင်းသူပြည်သား (ပြည်၏ဘွယ်ရာ။ ဓာန်၊ သု)။ (၅) အကြောင်း။ (၆) အကျိုး။ (၇) ပကတိဆန်း၊ ၂၁-လုံးဖွဲ့ဆန်း။ (၈) ရှေးဦးစွာတည်ထားအပ်သောသဒ္ဓါ၊ လိင်္ဂ၊ ဓာတ်။ (၉) လိင်္ဂ၊ အသွင်သဏ္ဌာန်၊ အချင်းအရာ၊ လိင်္ဂ - အသွင်သဏ္ဌာန် - အချင်း အရာ - ရှိသော သတ္တဝါ။ (၁၀) အကျိုးတရားတို့ကို ပြုလုပ်စီရင်တတ်သော သဘောတရား၊ အကျိုးတရားတို့၏ ကိန်းဝပ်တည်နေရာ မူလအကြောင်း၊ သတ္တဂုဏ်၊ ရဇဂုဏ်၊ တမဂုဏ် ၃-ပါးတို့၏ ညီမျှ နေသည့် အခိုက်အတန့်ဟူသော ပကတိ မည်သော သဘောတရား။

(၁) ပင်ကိုယ်၊ ပြကတော၊ နဂိုရ်၊ မူလ။ သော “ပကတိယာပါဟံ အဿမဏော” တိ တဿာ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိတွာ ကောသမ္ဗိ ဂန္ဓာဘိက္ခူနံ တေမတ္ထံ အာရောစေသိ။ ဝိ၊ ၁။ ၈၅။ (- ၃၆၂။ မ၊ ၂။ ၃၀၂။ အံ၊ ၁။ ၄၆၇ - ၈။ ပဋိသံ၊ ၃၈၅။ မဟာနိ၊ ၁၀၉။ စူဠနိ၊ ၅၀၆၂။ ၁၀၃ - ၉။ ဇာ၊ ၂။ ၈၉။ မိလိန္ဒ၊ ၁၇၅ - ၆။ ၂၇၇။ ဝိ၊ ၁။ ၂၁၇၀၊ ၂၄၉။ ဝိ၊ ၁။ ၂၁၀၆၊ ၁၆၇။ ဝိ၊ ၁။ ၄၈၁၀၆၊ ၈၁။ ကင်္ခါ၊ ၁၀၈၊ ၁၆၇၊ ၁၈၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၃၈၃။ ဒီ၊ ၁။ ၁၁၀၂။ ဒီ၊ ၁။ ၂၊ ၃၇၆။ ၁၇၀၊ ၃၂၂။ မ၊ ၁။ ၁၁၈၊ ၂၂၀။ မ၊ ၁။ ၂၊ ၇၁။ မ၊ ၁။ ၃၊ ၅၃၊ ၁၉၈၊ ၂၂၈။ သံ၊ ၁။ ၁၊ ၃၈၊ ၂၉၁။ သံ၊ ၁။ ၂၊ ၁၁၉။ သံ၊ ၁။ ၃၊ ၈၂၊ ၁၅၆၊ ၂၇၆။ အံ၊ ၁။ ၄၈၊ ၁၂၈၊ ၁၆၉။ အံ၊ ၁။ ၄၅၊ ၉၄၊ ၃၄၄။ အံ၊ ၁။ ၃၊ ၁၀၆။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၂၆၆။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၂၊ ၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၂၅၄။ ခုဒ္ဒက၊ ၁။ ၁၃ - ၅။ ဓမ္မ၊ ၁။ ၁၀၅၊ ၁၈၀။ ဓမ္မ၊ ၁။ ၂၊ ၂၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၁။ ၂၃၀။ သုတ္တနိ၊

ဌ၊ ၁။ ၁၁၁။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၂၊ ၂၁။ ပု၊ ဝိမာန၊ ၁။ ၁၊ ၃၆၊ ၇၁၊ ၈၃။ ပေတ၊ ၁။ ၂၀၀။ ထေရ၊ ၁။ ၂၊ ၂၈၊ ၄၃၀။ ထေရီ၊ ၁။ ၆၊ ၃၀။ အပ၊ ၁။ ၁၊ ၂၁၈။ အပ၊ ၁။ ၂၊ ၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၁။ ၄၀။ စရိယာ၊ ၁။ ၅၅၊ ၂၁၀၊ ၂၇၈။ ဇာ၊ ၁။ ၂၊ ၉၇။ ဇာ၊ ၁။ ၂၊ ၁၄၇။ ဇာ၊ ၁။ ၅၊ ၃၇၄ - ၅၊ ၄၇၃။ ဇာ၊ ၁။ ၅၊ ၄။ ဝိ၊ ၁။ ၂၄၃။ ၂၅၀၊ ၃၇၃၊ ၃၇၅၊ ၅၁၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၁။ သာရတ္ထ၊ ၂၊ ၂၁၇၊ ၄၂၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄၁။ ဝိမတိ၊ ၂၊ ၃၂။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၅၊ ၆၀၄။ ၇၆၊ ၈၃။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၅၊ ၁၆။ ၂၁၉၊ ၂၇၆၊ ၃၀၇။ ဒီ၊ ၁။ ၅၊ ၁၂၉၂။ သံ၊ ၁။ ၅၊ ၁၆၊ ၄၄၅။ မ၊ ၁။ ၁၊ ၃၁၆။ သံ၊ ၁။ ၅၊ ၆၈၊ ၁၅၅၊ ၁၉၈၊ ၂၀၂၊ ၃၃၀။ အံ၊ ၁။ ၅၊ ၁၆၊ ၁၇၄။ အံ၊ ၁။ ၅၊ ၄၀၊ ၁၃၃၊ ၃၁၈။ အံ၊ ၁။ ၃၊ ၂၂။ အနု၊ ၁။ ၁၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၈၊ ၂၀၃၊ ၄၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၊ ၃၈၊ ၂၄၈၊ ၃၆၁။)

(၂) သဘော၊ ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - သဘော။ ပကတိယာ သီလဝတီ ဗောဓိသတ္တမာတာ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ မ၊ ၁။ ၁၆၂။ ပကတိယာ သီလဝတီတိ သဘာဝေနဝ သီလသမ္ပန္နာ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၊ ၇။ မ၊ ၁။ ၄၊ ၁၂၈။ ပကတိယာတိ အတ္တနော ပကတိယာဝေ။ တေနာဟ “သဘာဝေနဝါ” တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၊ ၇။ ပကတိယာ (ဒီ၊ ၁။ ၃၊ ၅၃) တိ သဘာဝေန။ ဒီ၊ ၁။ ၃၊ ၄၇။ (- ဝိ၊ ၂၊ ၅၇၊ ၈၂၊ ၂၀၃၊ ၄၄၂။ ဝိ၊ ၄၊ ၃၄၇ - ၉။ ဒီ၊ ၂၊ ၂၀၊ ပဋိသံ၊ ၃၈၅။ ဇာ၊ ၁။ ၄၇၊ ၉၇၊ ၂၇၇ - ၈။ မဟာနိ၊ ၂၆၃။ စူဠနိ၊ ၅၀၆၂။ ပေဋကော၊ ၂၉၅။ မိလိန္ဒ၊ ၈၄ - ၅။ ဝိ၊ ၁။ ၂၊ ၃၈၊ ၁၂၈၊ ၁၆၉၊ ၂၉၉။ ကင်္ခါ၊ ၁၀၈၊ ၁၆၉။ ဒီ၊ ၁။ ၁၆၇၊ ၁၁၂၊ ၁၅၁။ ဒီ၊ ၁။ ၂၊ ၉၅။ မ၊ ၁။ ၁၁၈၊ ၂၂၀။ မ၊ ၁။ ၄၊ ၁၆၃။ သံ၊ ၁။ ၂၊ ၇၊ ၃၁၄။ အံ၊ ၁။ ၅၊ ၉၂၊ ၂၃၉။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၅၊ ၂၆၆။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၂၊ ၁၃၈၊ ၂၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၇၊ ၂၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၁၅၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၁။ ၂၃၄။ ဓမ္မ၊ ၁။ ၁၅၊ ၃၃၃။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၅၉။ ထေရ၊ ၁။ ၂၊ ၁၈၇။ အပ၊ ၁။ ၁၇၁။ မဟာနိ၊ ၁။

၃၂၇။ ဇာဠာ၂။၈၉။ ဇာဠာ၃။၂၇။ ဇာဠာ
 ၄။၂၀၅-၇။ ဇာဠာ၅။၄၇၇။ ဇာဠာ၆။၉၇။
 နေတ္တိဠာ၃၄။ သာရတ္ထာ၁။၅၂၆။ သာ-
 ရတ္ထာ၂။၅၀၂၉၀-၂။ သာရတ္ထာ၃။၄၇။ ဒိ-
 ဇ္ဇိ၁။၂၂၉၂၅၇။ ဒိဇ္ဇိ၂။၂၇၀၁၁၉၂၀၂
 ၂၁၃။၂၄၉။ ဒိဇ္ဇိ၃။၁၀၉။ သိဇ္ဇိသစ်၁။
 ၃၂၀၄၁၅။ သိဇ္ဇိသစ်၂။၅၁။ မဇ္ဇိ၁။၁၅၈
 ၃၁၆။ မဇ္ဇိ၃။၃၀၀၁၃၇။ သံဇ္ဇိ၁။၇၄
 ၂၆၄။ သံဇ္ဇိ၂။၉၈၂၆၉၂၇၇။ အံဇ္ဇိ၁။
 ၁၆၁၂၁၉။ မူလဇ္ဇိ၁။၁၅၃။ မူလဇ္ဇိ၃။၁၄၇။
 အနုဇ္ဇိ၁။၁၆၇၆။ အနုဇ္ဇိ၃။၁၄၆၁၅၆၁၈၈။
 ဝိသုဒ္ဓိဇ္ဇိ၁။၃၆၁၂၁-၃၂၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိဇ္ဇိ၂။
 ၂၄၂။ နေတ္တိဇ္ဇိ၃၇။)

(၃) အလေ့အကျက်၊ အစဉ်အလာ၊
 ထုံးစံ၊ ဓမ္မတာ။ သော တေ ပေါရာဏိကာ
 ပကတိ။ ဇာ၂။၂၇၃။ ဇာဠာ၇။၉၆။ (-ဇာ။
 ၁။၉၇။ ဣတိဝုတ်၊ဠာ၉၀။ သုတ္တနိဠာ၁။၅၉။
 အပါဠာ၁။၁၇၁။ ဇာဠာ၃။၂၇။ ဇာဠာ၅။
 ၄၇၇။ ဇာဠာ၇။၉၇။ သာရတ္ထာ၁။၅၂၆။
 ဝိမတိ၁။၂။ ဒိဇ္ဇိ၁။၁၅၁၁၅။ သိဇ္ဇိသစ်၁။
 ၆၁၅၂၆၁၅၁၈၂။ မဇ္ဇိ၁။၁၆။ အံဇ္ဇိ၁။
 ၁၈။ အနုဇ္ဇိ၁။၄။)

(၄) တိုင်းသူပြည်သား၊ (ပြည်၏ဘွယ်
 ရာ။ ဓာန်၊သျှ)။ ပကတိက္ခောဘ-ကြည့်။

(၅) အကြောင်း။ နိဿန္တဝစနဿာပိ
 ဟေတုအတ္တတာ ဖလဿ ပဘဝေ ပကတိ-
 ယဉ္စ ပဝတ္တိတော ယထာ “ကလလာ ဟော-
 တိ အဗ္ဗုဒ္ဓါ၊ အဗ္ဗုဒ္ဓါ ဇာယတိ ပေသီ”တိ စ
 “ဟိမဝတာ ဂင်္ဂါ ပဘဝန္တိ၊ သိင်္ဂတော သရော
 ဇာယတိ”တိ စ။ ဥဒါန၊ဠာ၃၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိဇ္ဇိ၊
 ၂။၂၄၈။)

(၆) အကျိုး။ ပကတိယာတိ ဖလဝိပစ္စန-
 ပကတိယာ၊ ဇရာယ ဝါ ပါပုဏိတဗ္ဗံ ဖလမေဝ
 ပကတိ။ မဇ္ဇိ၁။၃၁၆။ ပကတိနိဒ္ဒေသ-
 လည်း ကြည့်။

(၇) ပကတိဆန်း၊ ၂၁-လုံး ဖွဲ့ဆန်း။
 မြာဘွာ ယော ယော’တြယေ’န’တ္တိ၊ မုနိ၊
 ယတိယုတာ,,သဒ္ဓရာ ပကိတ္တိတာ’ယံ။ပကတိ။
 ဝုတ္တောဒယ။၁၉၈။

(၈) ရှေးဦးစွာ တည်ထား အပ်သော
 သဒ္ဓါ၊ လိင်၊ ဓာတ်။ ပကတိပစ္စယလောပါ-
 ဒေသာဒိဝသေန အက္ခရဝိဘာဂေါ အာကာ-
 ရော။ နေတ္တိဇ္ဇိ၃၇။ ပကတိလိင်ဓာတွေဝ၊
 ဝိဘတ္တိပစ္စယာ ပန။ ဘေဒစိန္တာ။၁၀၉။ ပက-
 တိနာမ လိင်ဓာတု ဝေ။ ဘေဒစိန္တာ၊ ဒီပနီ။
 (-သိဇ္ဇိသစ်၁။၁၄၀။ နေတ္တိဇ္ဇိ၃၉။)

(၉) လိင်၊အသွင်သဏ္ဌာန်၊ အခြင်းအရာ၊
 လိင် - အသွင်သဏ္ဌာန် - အခြင်းအရာ -
 ရှိသော သတ္တဝါ။ ယထာ ဟိ ပဌမပကတိ-
 ဘူတော သတ္တော ဣတရာယ ပကတိယာ
 သေဋ္ဌတ္ထေန ပုရိသေတိတိ “ပုရိသော”တိ ဝုစ္စ-
 တိ။ ဝိမာန၊ဠာ၃၆။ ပုဂ္ဂလသဒ္ဓေါ စ တိဿန္ဓမ္မိ
 ပကတိနံ သာဓာရဏော၊ တသ္မာ ပုရိသဂ္ဂဟ-
 ဏေန တတော ဝိသေသနံ ယထာ “အဋ္ဌ-
 ပုရိသပုဂ္ဂလာ”တိ။ အံဇ္ဇိ၂။၁၄၂။ တတ္ထ
 “ပုရိသ”တိ ဣမိနာ ပဌမာယ ပကတိယာ
 ဂဟဏံ။ “ပုဂ္ဂလာ”တိ ပန ဒုတိယာယပိ
 သတ္တသာမညေနာတိ ဧဝံ ဝါ တွေ အတ္တော
 ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိဇ္ဇိ၁။၂၈၀။ (-ယောကျ်ား
 ကို ပဌမပကတိ၊ မိန်းမကို ဒုတိယပကတိ၊ နှလုံး
 ကို ‘တတိယပကတိ’ဟု ခေါ်သည်။ ဝိမာန၊
 ဠာ၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိဇ္ဇိ၁။၁၄၂၈၀၊၃၆၈။ တနည်း
 အားဖြင့်-မိန်းမကို ပဌမပကတိ၊ ယောကျ်ား
 ကို ဒုတိယပကတိ၊ နှလုံးကို ‘တတိယပကတိ’ဟု
 ခေါ်သည်။ မဟေဇ္ဇရာဇ္ဇိ၊ ၂-ကဏ္ဍ၊ ၆-ဝဂ်၊
 ၃၉။ ဗျာချာသုဓာ၊ နှာ-၂၄၆။ ဝါစပ္ပတိ။
 ထောမနိဓိ။ ဓာန်၊ဇ္ဇိ။၂၄၂။)

(၁၀) အကျိုးတရားတို့ကို ပြုလုပ်စီရင်
 တတ်သော သဘောတရား၊ အကျိုးတရား
 တို့၏ ကိန်းဝပ်တည်နေရာ မူလအကြောင်း၊

သတ္တဂုဏ်၊ ရဇဂုဏ်၊ တမဂုဏ် ၃-ပါးတို့၏ညီမျှ
 နေသည့် အခိုက်အတန့်ဟူသော ပကတိ မည်
 သော သဘောတရား။ န ဖလေန သဂဗ္ဗော
 ပကတိဝါဒီနံ ပကတိ ဝိယ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၄။
 ပဋိသံဠ၊ ၁။ ၁၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၄။ တတ္ထ
 သဘာဝေန ပဝတ္ထမာနာနံ သတ္တရဇတမသင်္ခါ-
 တာနံ သုခဒုက္ခမောဟာနံ သမုဒါယော
 ပကတိ၊ ပဓာနန္တိ စ ဝုစ္စတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
 ၃၅၈။

ပကတိဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့က “လောကသည်
 ပကတိမည်သောမူလအကြောင်းတခုမှ စတင်
 ပေါက်ပွားလာပြီးလျှင် နောက်ဆုံးတွင် ထို
 ပကတိ၌ပင် ဖြန်လည် မြုပ်ကွယ်သွားသည်”
 ဟု လက်ခံယူဆကြသည်။ ယင်းပကတိဝါဒကို
 စတင်တည်ထောင်သူမှာ ကပိလရသေ့ဖြစ်
 သည်။ ထိုရသေ့၏ အလိုအားဖြင့် သက်ရှိ
 သက်မဲ့အရာဝတ္ထုအစုစုတို့သည် ရှေးက ထင်
 ရှားမရှိပဲ (အဘာဝအဖြစ်မှ) အသစ်စက်စက်
 ဖြစ်ပေါ်လာကြသည်မဟုတ်။ ကိုယ်ဝန်ဆောင်
 မ၌ ကိုယ်ဝန်သုဇယ် ကိန်းဝပ်တည်နေသကဲ့သို့
 ၎င်း၊ နှမ်းစေ့၌ဆီပြန့်နဲ့ တည်နေသကဲ့သို့၎င်း
 ပကတိဟူသောမူလအကြောင်း၌ မထင်မရှား
 ကိန်းဝပ်တည်နေဆဲမှ ထင်ထင်ရှားရှား ဖြစ်
 ပေါ် ပေါက်ပွားလာသော အကျိုးတရားတို့
 သာ ဖြစ်သည် (သံချကာရိကာ။ ၉-ဂါထာ။
 အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၈၄။ ပဋိသံဠ၊ ၁။ ၁၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၂။ ၁၄၄။ မူလဋီ၊ ၂။ ၅၀။ အနုဋီ၊ ၂။ ၆၆-၇။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၂)။

ပကတိဝါဒီတို့အလိုအားဖြင့် မဖောက်မပြန်
 အမှန်ရှိသည့် ‘ပဒတ္တ’ခေါ် ပရမတ္ထတရားကား
 အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်— (၁) ပကတိ (၂)
 မဟာ (၃) အဟံကာရ (၄) တမ္မတ္ထ (၅)
 ဣန္ဒြိယ (၆) ဘူတ (၇) ပုရိသဟူ၍ ၇-မျိုး
 ရှိသည် (သံချကာရိကာ။ ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
 ၃၅၈)။

ထို့တွင် သက်ရှိသက်မဲ့ လောကကြီး ထင်
 ရှားမပေါ်လာသေးမီ အချိန်၌ ပကတိနှင့်
 ပုရိသဟူသော ပဒတ္တ ၂-မျိုးသာရှိသည်။ ထို
 ပကတိနှင့် ပုရိသတို့သည် အစအဆုံးမရှိသည့်
 အပြင် သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဉာဏ်မျက်စိဖြင့်
 သိနိုင်လောက်သော ပုံသဏ္ဌာန်လည်း မရှိကြ
 ပေ။ တလောကလုံးကို ပြန့်နဲ့ နေသော နိစ္စ
 ထာဝရတရားတို့သာ ဖြစ်ကြသည်။ ‘ပုရိသ’
 ခေါ် အတ္တသည် စိတ်စေတနာ ရှိသည်။
 သို့ရာတွင် မဟာ စသော နောက်နောက်ပဒတ္တ
 တို့ကို မဖြစ်ပွားစေနိုင်။ ပကတိကား စိတ်စေတ
 နာမရှိသော်လည်း ပုရိသနှင့် ပေါင်းစပ်မိ
 (ဓာတ်ခိုက်မိ)သောအခါ မဟာစသောပဒတ္တ
 တို့ ဖြစ်ပွားစေနိုင်သည် (ဝိဓာန၊ သျှ၊ သစ်။
 ၉၂-ဂါထာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၄။ ၂၁၇)။

ပကတိ၌ သတ္တ(သတ္တု)၊ ရဇ၊ တမဟူသော
 အပဓာနဂုဏ် ၃-ပါးတို့ တပါးကိုတပါး မလွန်
 ကြပဲ အညီအမျှ (သုံးပင်လိမ်ကြီး ကဲ့သို့)
 စုပေါင်းတည်နေကြသည်။ ထို့တွင် သုခနှင့်
 သုခအကြောင်းဖြစ်သောဉာဏ်ကို ‘သတ္တဂုဏ်’
 ဟု၎င်း၊ ဒုက္ခနှင့် ဒုက္ခ၏အကြောင်းဖြစ်သော
 ဗျာဓိကို ‘ရဇဂုဏ်’ဟု၎င်း၊ မောဟနှင့် မောဟ
 ၏အကြောင်းဖြစ်သော အာဝရကတရားကို
 ‘တမဂုဏ်’ဟု၎င်း အသီးသီး ပြဆိုကြသည်။
 ယင်းဂုဏ် ၃-ပါးတို့ ညီမျှနေသော အခိုက်
 အတန့်ကိုပင် ‘ပကတိ’ဟု ခေါ်သည်။ ထိုအခိုက်
 အတန့်၌မဟာစသောနောက်နောက်ပဒတ္တတို့
 ထင်ရှားမပေါ်လာသေးပဲ ပကတိ၌ ကိန်းဝပ်
 မြုပ်ကွယ်နေကြသည်။ ထို့ကြောင့် သက်ရှိ
 သက်မဲ့ လောကကြီးလည်း အထင်အရှား
 မပေါ်လာသေးပေ။ ယင်း ပကတိကိုပင်
 ပဓာန၊ အလိင်္ဂ၊ အဗျတ္တ စသော အမည်တို့ဖြင့်
 လည်း ခေါ်ဝေါ်သေးသည် (သံချသူတြ၊ ၁။
 ၆၁။ အနုဋီ၊ ၂။ ၆၄-၅။ အနုဋီ၊ ၂။ ၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၂။ ၃၅၈။ ဓာန၊ ၂။ ၉၂)။

ပကတိနှင့် ပုရိသတို့ ပေါင်းစပ်မိ (ဓာတ်
ခိုက်မိ)သောအခါ ပကတိ၏ သတ္တု၊ရတနာ၊
ဟူသောဂုဏ်၃-ပါးတို့တပါးကိုတပါးလွန်ကာ
ကြွလွှာပြီးလျှင် မည်မျှ 'ဝေသမ္ပ'ဖြစ်လာ
သည်၊ ထိုအခါ ပကတိမှ ကြီးစွာသော အသိ
ဉာဏ်ဟူသော 'မဟာ' ဖြစ်ပေါ်လာသည်။
ယင်းမဟာမှဆက်၍ သတ္တု၊ရတနာ၊ဂုဏ် ၃-
ပါးတို့၌ ငါ့ဟု စွဲလမ်းမှတ်ထင်မှု 'အဟံကာရ'
ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ထိုအဟံကာရမှ သဒ္ဓါ၊
ဗျာဓိ(ဖောဋ္ဌဗ္ဗ)ရူပ၊ရသ၊ဂန္ဓဟူသော တမ္မတ္ထ
၅-ပါးတို့သည်၎င်း၊ သောတ၊ ကာယ၊စက္ခု၊
ဇိဝါ၊သာနဟူသော 'ဗုဒ္ဓိန္ဒြေ' ၅-ပါး၊ ဝါစာ၊
ပါဏိ၊ပါဒ၊ပါယုဉ္ဇပတ္တ (ပဿာဝမဂ္ဂ)ဟူသော
'ကမ္မိန္ဒြေ' ၅-ပါး၊ မနဟူသော 'ဥဘယိန္ဒြေ'
၁-ပါး၊ ဤ၁၁-ပါးသော ဣန္ဒြေတို့သည်၎င်း
အသီးသီးဖြစ်ပေါ်လာကြသည်။ တဖန် တမ္မတ္ထ
၅-ပါးတို့မှ ကြမ်းတမ်း ထင်ရှားသော
အာကာသ၊ဝါယော၊တေဇော၊အာပေါ၊ပထဝီ
ဟူသော 'ဘုတ်' ၅-ပါးတို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြပြန်
သည်။ ထိုအခါ သက်ရှိသက်မဲ့ အရာဝတ္ထုတို့
ပေါ်လာကြပေသည် (အနုဋီ၊ ၂။ ၆၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊ ၂။ ၃၅၇-၉)။

ပဒတ္တ အပြား

ဖော်ပြပါ ပဒတ္တတို့ကို စုပေါင်း ရေတွက်
လိုက်လျှင်—ပကတိ၊ မဟာ၊ အဟံကာရ၊
သဒ္ဓါ၊ ဗျာဓိ၊ ရူပ၊ ရသ၊ ဂန္ဓ (တမ္မတ္ထ ၅-ပါး)၊
သောတ၊ ကာယ၊ စက္ခု၊ ဇိဝါ၊ သာန (ဗုဒ္ဓိန္ဒြေ ၅-
ပါး)၊ ဝါစာ၊ ပါဏိ၊ ပါဒ၊ ပါယုဉ္ဇပတ္တ (ကမ္မိန္ဒြေ
၅-ပါး)၊ မန (ဥဘယိန္ဒြေ)၊ အာကာသ၊
ဝါယော၊ တေဇော၊ အာပေါ၊ ပထဝီ (ဘုတ် ၅-
ပါး)၊ ပုရိသ ဟူ၍ ၂၅-ပါး ရှိသည်။ ယင်း
ပဒတ္တတို့ကို 'တတ္ထ' ဟုလည်း ခေါ်သည်။
အဟံကာရနှင့် တမ္မတ္ထ ၅-ပါးတို့ကို 'အဝိသေသ
၆-ပါး'ဟု၎င်း၊ ဣန္ဒြေ ၁၁-ပါးနှင့် ဘုတ် ၅-
ပါးတို့ကို 'ဝိသေသ ၁၆-ပါး'ဟု၎င်း ခေါ်

သေးသည် (သံချကာရိကာ။ ၂။ အနုဋီ၊ ၂။
၆၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၉)။

ပကတိနှင့် ဝိကတိ

အကျိုးတရားတို့ကို ထင်ရှားပေါ်လာ
အောင်ပြုလုပ်တတ်သည့် အကြောင်း ပဒတ္တ
ကို 'ပကတိ'ဟု ခေါ်၍ ယင်းပကတိမှ
ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်လာသည့် အကျိုးပဒတ္တ
ကို 'ဝိကတိ'ဟုခေါ်သည်။ ပဒတ္တ ၂၅-ပါးတွင်
အမှတ် ၁-ပဒတ္တဖြစ်သည့် ပကတိသည် မဟာ
စသောအကျိုးတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေတတ်၍ မိမိက
မူ မည်သည့်အကြောင်းကြောင့်မျှ ဖြစ်ပေါ်
လာသည့် အကျိုး မဟုတ်သောကြောင့်
'ပကတိ'သာမည်သည်။ ဝိသေသ ၁၆-ပါးတို့
သည် အကျိုးသာဖြစ်၍ အကြောင်းမဟုတ်
သောကြောင့် 'ဝိကတိ'သာမည်သည်။ မဟာ
နှင့် အဝိသေသ ၆-ပါးတို့သည် အကြောင်း
အကျိုး ၂-ပါးစုံဖြစ်သောကြောင့် 'ပကတိ၊
ဝိကတိ' ၂-ပါးလုံးမည်သည်။ ပုရိသကား
အကြောင်းအကျိုး ၂-ပါးလုံးပင်မဟုတ်သော
ကြောင့် 'ပကတိ၊ ဝိကတိ' ၂-ပါးလုံးပင်မမည်
(သံချကာရိကာ။ ၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၉)။

ပကတိဝါဒ အမည်ကွဲများ

ပကတိဝါဒီတို့ အလိုအားဖြင့် ပကတိဟူ
သော ပဓာနအကြောင်းတခုတည်းမှ မဟာ
စသောအကျိုးတို့ ဖြစ်ပေါ်လာပြီးလျှင် သက်ရှိ
သက်မဲ့လောကသည် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာ
သည်။ တဖန် ပျက်စီးချိန်ကျသောအခါ
ကြမ်းတမ်း ထင်ရှားသော ဘုတ်တို့သည်
သိမ်မွေ့သော ဘုတ်အဖြစ်ဖြင့် ယင်းတို့၏
ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရာ တမ္မတ္တတို့၌ ပြန်လည်ငုပ်ဝင်သွား
ကြသည်။ ဣန္ဒြေ ၁၁-ပါး၊ တမ္မတ္ထ ၅-ပါးတို့
သည် အဟံကာရ၌ ငုပ်ဝင်သွားကြပြီးလျှင်
အဟံကာရ သည်လည်း မဟာ၌ ငုပ်ဝင်
သွားသည်။ ယင်းမဟာသည် မူလပဓာန

အကြောင်းဖြစ်သည့် ပကတိ၌ ၎င်းဝင်သွားသည်။ ပကတိသည်ကား မည်သည့်အရာ၌မျှ ၎င်းဝင်သွားခြင်းမရှိတော့ပေ။ ထိုအခါ ကမ္မာလောကသည် ပျောက်ကွယ်သွားလေသည်။ ထို့ကြောင့် ပကတိဝါဒကို ‘ပဓာနကာရဏဝါဒ’ဟု၎င်း၊ ကေကာရဏဝါဒ’ဟု၎င်း ခေါ်ရပြန်သည်။ ထို့ပြင် အမိုက်မှောင်ဖြင့်ဖုံးလွှမ်းအပ်သောအိုးသည် အလင်းရောင်ဖြင့်ထင်ရှားပေါ်လာသကဲ့သို့ ပကတိ၌ မြုပ်ကွယ်နေသည့် ပဒတ္တတို့သည် ပုရိသ၏ဓာတ်ခိုက်မှုဖြင့် ထင်ရှားပေါ်လာကြသည်ဟု ယူဆသောကြောင့် ‘အဘိဗျတ္တိဝါဒ’ဟု၎င်း၊ ပြောင်းလဲ ဖောက်ပြန်လာကြသည်ဟု ယူဆသောကြောင့် ‘ပရိဏာမဝါဒ’ဟု၎င်း ခေါ်သေးသည် (အဘိ၊ ၄၁။ ၁၀၂။ ဒီ၊ ၁။ ၁၄၃။ မူလ၊ ၁။ ၆၁။ အနု၊ ၁။ ၆၀။ အနု၊ ၁။ ၉၆။)

ပကတိဝါဒီတို့၏ မောက္ခ

ပုရိသခေါ် အတ္တသည် တခြား၊ ပကတိသည်တခြားဟု ပကတိနှင့် ပုရိသတို့၏ အထူးအပြားကို ပိုင်းခြားသိမြင်တတ်သည့် ‘ဝိဝေကဉာဏ်’ဖြင့် အတ္တ၊ သုခ၊ ဒုက္ခ၊ မောဟတို့၌ မဝေခွဲနိုင်မှု (အစွဲအလမ်း) ကို ပယ်ဖျောက်လိုက်လျှင် ဆိုခဲ့ပြီးအတိုင်း ပကတိသည် မဖြစ်ပွားတော့ပေ။ ယင်းကိုပင် သံသရာမှ လွတ်မြောက်မှု ‘မောက္ခ’ (နိဗ္ဗာန်) ဟု ပကတိဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ယုံကြည်ယူဆကြသည် (အနု၊ ၁။ ၆၅။)

ပကတိ (ထိ) [ပ+က+တိ။ ပ+ကေ+တိ] ဆိုရိုးစကား၊ ပြောရိုး ပြောစဉ်စကား၊ ထင်ရှားသောစကား။ ပကတိ ခေါ်သော (ဒီ၊ ၁။ ၁၅၉) တိ ပကတိကထာသော။ ဒီ၊ ၁။ ၂၉၄။ ပါကုဋ္ဌဘာဝေန ကာယတိ အတ္တံ ဂမေတိတိ ပကတိ။ လောကသိဒ္ဓဝါဒေါ။ ဧတေနာဟ “ပကတိကထာသော” တိ။ သီ၊ ၁။ ၂။ ၃၅၀။ (- ဒီ၊ ၁။ ၁၆၀။ ဒီ-၄။ ၁။ ၂၉၅။ ဒီ၊ ၁။ ၃၂၅။ သီ၊ ၁။ ၂။ ၃၅၉။)

ပကတိအဂ္ဂမဟေသီ (ထိ) [ပကတိ+အဂ္ဂမဟေသီ] ပင်ကိုယ် - မူလ - မိဖုရားခေါင်ကြီး။ တမ္ပိ အနုပန္နမာနံ ဣတ္ထိရတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပကတိ-အဂ္ဂမဟေသီ ဝါ ဂဟေတိ၊ ဥတ္တရကုရုတော ဝါ အာဂစ္ဆတိ မဒ္ဒရာဇကုလတော ဝါ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၄၅။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၅။

ပကတိအဂ္ဂိဗလ (န) [ပကတိ+အဂ္ဂိဗလ] ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - ဝမ်းမီးအား။ အတ္တေနာ ဟိ ပကတိအဂ္ဂိဗလာဒိ ဇာနိတာ... ပမာဏယုတ္တမေဝ ပဋိသေဝတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၁။ (- မူလ၊ ၁။ ၁၇၇။)

ပကတိအဂ္ဂ (ပု) [ပကတိ+အဂ္ဂ] ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - မူလ - တန်ဖိုး။ တသ္မာ န သဗ္ဗဒါ ဘဏ္ဍံ ပကတိအဂ္ဂေနေဝ ကာတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၃။ ၁၅။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၂၀၇။

ပကတိအင်္ဂလ (န) [ပကတိ+အင်္ဂလ] ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - လက်သစ်။ ပိဋ္ဌပါဒဿ ဥပရိ ပကတိအင်္ဂလေန စတုရင်္ဂလေ ဇဿံပဒေသေ နိဂုဋ္ဌာ အပ်ညာယမာနရူပါ ဟုတွာ ဌိတာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၁၁၂။

ပကတိအဇ္ဈောသဘာဝ (တိ) [ပကတိ+အဇ္ဈောန+သဘာဝ] ပင်ကိုယ်သဘောကို မစွန့်ခြင်း သဘောရှိသော။ အဝိပရိနာမဓမ္မောတိ ပကတိအဇ္ဈောသဘာဝေါ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၁၇။

ပကတိအဇိနမိဂစမ္ပ (န) [ပကတိ+အဇိနမိဂစမ္ပ] ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - သစ်နက်၏ အရေ၊ ပကတိသစ်နက်ရေ။ အဇိနဿေဒန္တိ အဇိနံ၊ ပကတိအဇိနမိဂစမ္ပ။ သီ၊ ၁။ ၂။ ၃၅၆။

ပကတိအဇ္ဈောဘာသ (ပု) [ပကတိ+အဇ္ဈောဘာသ] ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - လွှင့်တီးခေါင်။ တထာပိ ပကတိအဇ္ဈောကာသေ စ ဩဝဿမဏ္ဍပေ စ သန္တရိတုံ န ဝဇ္ဇတိ။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၂၀၁။ (- ဝဇ္ဇိ၊ ၃။ ၁၀၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၅။)

ပကတိအတ္တ (ပု) [ပကတိ+အတ္တ] (၁) ပင်ကိုယ်သဘောဟူသောအနက်၊ ပင်ကိုယ်သဘောအနက်။ (တိ) (၂) ပင်ကိုယ်သဘောအနက်ရှိသော။ (၃) ပင်ကိုယ် - မူလ - အနက်ရှိသော။ (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၂) ပကတိအတ္တသီလသဒ္ဓါ-ကြည့်။ (၃) န သက္ကာတိ န ဝဒတိတိတေနေ ဒွေပိ ပဋိသေဝေ ပကတိ-အတ္တာတိ အယမတ္ထော ဝုတ္တော ဟေတိ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၅၃။

ပကတိအတ္တဝါစက (တိ) [ပကတိအတ္တ+ဝါစက] ပင်ကိုယ်သဘောအနက်ကိုဟောသော။တေန ပရိယာယေနာတိ ပကတိအတ္တဝါစကတ္ထေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၆။

ပကတိအတ္တသီလသဒ္ဓါ (ပု) [ပကတိအတ္တ+သီလသဒ္ဓါ] ပင်ကိုယ်သဘောအနက်ရှိသော-ပင်ကိုယ်သဘောအနက်ကိုဟောသော - သီလသဒ္ဓါ။ “သုခသီလော ဒုက္ခသီလော”တိ အာဒိသု ဝိယ ပကတိအတ္တသီလသဒ္ဓါ ဂဟေတွာ ဝုတ္တိ “အကုသလသီလ”န္တိ အာဒိ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၂၉။

ပကတိအဓိဋ္ဌာန (န) [ပကတိ+အဓိဋ္ဌာန] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အဓိဋ္ဌာန်။ ပကတိအဓိဋ္ဌာနဝသေနေဝ ထေရဿ ဟတ္ထတော မုစ္ဆိတော အလတ္တကဝဏ္ဏာနိ ဘဂဝတော ပါဒတလာနိ စန္ဒနဒါရုအာဒိသု ကိဉ္စိ အစာလေတွာဝယထာဋ္ဌာနေ ပတိဋ္ဌဟိ သူ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၅။

ပကတိအနာဂါမိ (ပု) [ပကတိ+အနာဂါမိ] ပင်ကိုယ် - ပြုကတေ-အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်။ ယေ ပကတိအနာဂါမိနေ ဝါ အရဟတ္တာ ပရိဟာယိတွာ ငွိတအနာဂါမိနေ ဝါ ပရိဟာနိ ဣစ္ဆန္တိ။အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၃။

ပကတိအန္တေပုရပါလက (ပု) [ပကတိ+အန္တေပုရပါလက] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-နန်းတွင်းစောင့်၊ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-မောင်းမဆောင်

စောင့်။ဗောဓိသတ္တဿ မာတာ ပန အတ္တနော စေဝ ပုတ္တဿ စ ပုညာနုဘာဝေန တေ ဒိသ္မာန ဘာယတိ။ ပကတိအန္တေပုရပါလကေသု ဝိယ အဿာ တေသု စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၂၈။

ပကတိအဿပူမာဏ (တိ) [ပကတိ+အဿ+ပမာဏ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-မြင်းအတိုင်းအရှည်ရှိသော။ အဿာပိ ပကတိအဿပူမာဏာဝံ အဟေသုံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၈။

ပကတိအဿာသ (ပု) [ပကတိ+အဿာသ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-ထွက်သက်။ ပကတိ-အဿာသပကတိပဿာသေ နိဿာယ ဥပ္ပန္န-နိမိတ္တမ္ပိ အဿာသပဿာသတိ နာမံ လဘတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၇။

ပကတိအဿာသပဿာသ (ပု) [ပကတိ+အဿာသ+ပဿာသ] ပင်ကိုယ် - ပြုကတေ-ထွက်သက်ဝင်သက်။ အဿာသပဿာသေ နိဿာယ ပဋိဘာဂနိမိတ္တေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တေ ပကတိ-အဿာသပဿာသတော စိတ္တံ နိဝတ္တတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၇။ (- သာရတ္ထ၊၂။၁၉၁။ ဝိမတိ၊၁။၂၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၁၉။)

ပကတိအာမိသ (န) [ပကတိ+အာမိသ] ပင်ကိုယ် - ပြုကတေ - အာဟာရ - အာမိသ။ ပကတိအာမိသေ ဒွေ ပါစိတ္တိယာနိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၁၀၀။ ပကတိအာမိသတိ သြဒနာဒိကပ္ပိယာမိသေ။ သာရတ္ထ၊၃။၆၈။ (- ဝဇီရ၊၃၂၂။ ဝိမတိ၊၂။၃၃။)

ပကတိအာရောဂျ (န) [ပကတိ+အာရောဂျ] ပင်ကိုယ် - ပြုကတေ - အားဖြင့် ကျန်းမာခြင်း။ သောပိ အန္တရန္တရာ သညံ ပဋိလဘတိ ဘေသဇ္ဇေန စ ပကတိအာရောဂျ ပဋိလဘတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊၁။၁၄၈။

ပကတိအာဟာရ (ပု) [ပကတိ+အာဟာရ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အာဟာရ၊ ပင်ကိုယ်-

ပြကတေ-အားဖြင့် အာဟာရ အမှုကိုပြု
ခြင်း။ ယံကိုဣဒ္ဓိ မူလံ တေသု တေသု ဇနပ-
ဒေသု ပကတိအာဟာရဝသေန မနုဿာနံ
ခါဒနိယတ္တံ ဘောဇနိယတ္တဉ္စ ဖရတိ၊ တံ
ယာဝကာလိကံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၉၄။ ပကတိအာဟာရဝသေနာတိ အညေဟိ
ယာဝကာလိကေဟိ အယောဇိတံ အတ္တနော
ပကတိယာဝ အာဟာရကိစ္စကာရဏဝသေန။
ဝိမတိ၊ ၂။၃၂။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၀ - ၂-၃။ကခါ၊
ဋီ၊သစ်။၃၉၅။)

ပကတိဣဒ္ဓိ (ထိ) [ပကတိ+ဣဒ္ဓိ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-တန်ခိုး။ ဒေဝတာ ဟိ မနုဿ-
လောကံ အာဂစ္ဆမာနာ ပကတိဝဏ္ဏံ ပကတိ-
ဣဒ္ဓိ ပဇဟိတော ဩဋ္ဌာရိကံ အတ္တဘာဝံ
ကတွာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃။ သာရတ္ထ၊
၃။၂၀၄-၅။

ပကတိဣရိယာပထ (ပု) [ပကတိ+ဣရိယာပထ]
ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-ဣရိယာပုထံ။ န ကာ-
ယန္တိအာဒိ ပကတိဣရိယာပထေနေဝ ပဝိသ-
တိတိ ဒဿနတ္ထံဝုတ္တံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၆။ (-ထေရ၊
ဋ္ဌ။၂။၃၂၇။ မ၊ဋီ၊၃။၁၇၈။)

ပကတိဥဒက (န) [ပကတိ+ဥဒက] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-ရေ။ သစေ ပန ဝိစိသု အာဂတာ-
သပိ အနာဂတာသပိ ပကတိဥဒကေနဝ
ဩတ္တရိယတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၆။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၁၉၈။ (-သာရတ္ထ၊၁။၂၇၇။ မ၊ဋီ၊၂။၁၆၇။
မ၊ဋီ၊၃။၃၃၇။)

ပကတိဥပဋ္ဌာက (ပု) [ပကတိ+ဥပဋ္ဌာက]
ပင်ကိုယ်-မူလ-အလုပ်အကျွေး။ ဒုတိယ-
ဒိဝသဟော ပန ပဋ္ဌာယ သစေ အာစရိယဿ
ပကတိဥပဋ္ဌာကော အတ္တိတံ ယာစိတွာ ဝတ္တံ
ကာတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။၂၀၅။

ပကတိဥပါဒိဏ္ဍကကာယ (ပု) [ပကတိ+ဥပါဒိ-
ဏ္ဍကကာယ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-ဥပါဒိဏ္ဍ-

ကဓန္ဓာကိုယ်။ အဘိသင်္ခတကာယံ ဇဟိတွာ
အတ္တနော ပကတိဥပါဒိဏ္ဍကကာယသ္မိယေဝ
ဌတွာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉။

ပကတိဥပေါသထ (ပု) [ပကတိ+ဥပေါသထ]
ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-ဥပုသ်နေ။ ဥဒ္ဓံ ပက-
တိဥပေါသထေ ဝုတ္တေန ပကတိစာရိတ္တေန
သဒ္ဓိ ဣဒ္ဓမ္ပိ။ ကခါ၊ဋီ၊ဟောင်း။၄။

ပကတိဥယျာနပါလ (ပု) [ပကတိ+ဥယျာနပါလ]
ပင်ကိုယ်-မူလ-ဥယျာဉ်စောင့်။ ရာဇာ
ပကတိဥယျာနပါလဿေဝ ဥယျာနံ နိယျာ-
ဒေတွာ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ယထာကမ္ပံ
ဂတော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၆။

ပကတိဥသုမာ (ထိ) [ပကတိ+ဥသုမာ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-ကိုယ်ငွေ။ သရိရေ ပကတိဥသုမံ
အတိက္ကမိတွာ ဥဏှဘာဝေါ သန္တာပေါ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၃၀။

ပကတိဩဃ (ပု) [ပကတိ+ဩဃ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-ရေအယဉ်။ ပကတိဩဃတော
မဟန္တာ ဩဃာတိ မဟောသာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၁။

ပကတိဩဘာသ (ပု) [ပကတိ+ဩဘာသ]
ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-အရောင်။ အတ္တနော
သရိရဝတ္ထာလင်္ကာရာဒိနံ ပကတိဩဘာသ-
တောပိ ဝိသိဋ္ဌဘာဝပ္ပတ္တိယာ ဝိစိတြာကာရာ
ဟောန္တိ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၁၅၅။

ပကတိကဏ္ဍက (ပု) [ပကတိ+ကဏ္ဍက] ပင်
ကိုယ်-ပြကတေ-ဆူး (ဝါးခြမ်းဆူး၊ ဝါး
ချွန်)။ ကဏ္ဍကာ ပဿယိကောတိ အယကဏ္ဍ-
ကေဝါ ပကတိကဏ္ဍကေဝါ ဘူမိယံ ကောဇ္ဇေ-
တွာ တတ္ထ စမ္ပံ အတ္တရိတွာ ဌာနစင်္ကမာဒိနိ
ကဏေတိ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၁။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊
၃၈၁။ ပကတိကဏ္ဍကေတိ သလ္လာကကဏ္ဍ-
ကေ။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊ ၂။၃၇၇။ မ၊ဋီ၊ ၂။၃၇။

ပကတိကထာ (ထိ) [ပကတိ+ကထာ] (၁)
 ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-စကား။ ပြောနေကျ
 စကား။ (၂) ဆိုရိုးစကား။ ပြောရိုးပြောစဉ်
 စကား။ (၃) သဘာဝတရားစကား။ ဟုတ်
 မှန်သည့် တရားစကား။

(၁) သောတဿ ရဟော နာမ န သက္ကာ
 ဟောတိ ပကတိကထာသောတံ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၇။
 ၂၉။ ဝိ၊ ၂။ ၉၄။ ၁၂၉။ ၁၃၁။ ကင်္ခါ၊ ဝိ၊ သစ်။
 ၂၆၉။ (-မ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၄။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၂။
 ပဋိသိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၇။) (၂)
 ပကတိ ခေါ သောတိ ပကတိကထာ သော။
 ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၉၄။ ပါကဋ္ဌဘာဝေန ကာယတိ
 အတ္တံ ဂမေတိတိ ပကတိ၊ လောကသိဒ္ဓဝါဒေါ။
 တေနာဟ “ပကတိကထာ သော”တိ။ သိ၊ ဌ၊
 သစ်၊ ၂။ ၃၇။ (၃) ယာ ပကတိကထာယ
 ဒေသနာ။ အယံ နိက္ခေပပညတ္တိ။ ကာ စ
 ပကတိကထာယ ဒေသနာ၊ စတ္တာရိသစ္စာနိ။
 နေတ္ထိ၊ ၄၈။ ကာ ပနာယံ ပညတ္တိတိ အာဟ
 “ယာ ပကတိကထာယ ဒေသနာ”တိ။ ဣဒံ
 ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ယာ ဒေသနာဟာရာဒယော
 ဝိယ အဿာဒါဒိပတ္တဝိသေသနိဒ္ဓါရဏံ အ-
 ကတွာ ဘဂဝတော သာဘာဝိကဓမ္မကထာယ
 ဒေသနာ။ နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂။ ပကတိကထာယာ-
 တိ အဿာဒါဒိပတ္တဝိသေသံ အနိဒ္ဓါရေတွာ
 အတ္တသဘာဝေန ပဝတ္တာယ ကထာယ သာဓု-
 ကံ မနသိကာရဓမ္မကထာယ ယာ ဒေသနာ။
 နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၁၈၈။ (-နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၇၇-၈။)

ပကတိကထာသဒ္ဓ (ပု) [ပကတိ+ကထာသဒ္ဓ]
 ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-စကားသံ၊ ပြောနေကျ
 စကားသံ။ ပကတိကထာသဒ္ဓေါ ပန သကလံ
 ဒသယောဇနသဟဿံ ဒေဝနဂရံ ဆာဒေတိ။
 ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၀။ (-သိ၊ ဌ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၄၂။)

ပကတိကဒ္ဓမ (ပု) [ပကတိ+ကဒ္ဓမ] ပင်ကိုယ်-
 ပြုကတေ-ညွှန်။ ပကော ဝုစ္စတိ ပကတိကဒ္ဓ-
 မော။ ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၃၈။

အဘိဓာန် (ပဝဂ်) ၁-၃-ပ မ-ဗ-သ-စ

ပကတိကမ္မကာရ (တိ) [ပကတိ+ကမ္မကာရ]
 ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ- အမှုကိစ္စပြုလုပ်သော၊
 သူ။ တမ္ပိ အနုဗန္ဓမာနံ ဂဟပတိရတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ
 ရညော ပကတိကမ္မကာရော သေဋ္ဌိ။ ခုဒ္ဒက၊
 ဌ၊ ၁၄၅။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၅။

ပကတိကမ္မဋ္ဌာန (န) [ပကတိ+ကမ္မဋ္ဌာန] ပင်
 ကိုယ်-မူလ-ကမ္မဋ္ဌာန်း။ ဣမေ ဘိက္ခု
 ပကတိကမ္မဋ္ဌာနံ ဇဟိတွာ အညံ နဝကမ္မဋ္ဌာနံ
 သမ္ပသန္တာ။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၅၃။ (-မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၇။)

ပကတိကမ္မပဒ (န) [ပကတိ+ကမ္မပဒ] ပကတိ
 ကံပုဒ်။ အကာရဏန္တိ ဝါ ယုတ္တိကာရဏရဟိတံ
 အတ္တနာ ပဋိညာမတ္တံ။ ပကတိကမ္မပဒဉ္စေတံ။
 သိ၊ ဌ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၈၆။

ပကတိကဟာပဏ (ပု) [ပကတိ+ကဟာပဏ]
 ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ- အသပြာ-ဒဂါး။
 ပါကတိကော နာမ တေရဟိ ပကတိကဟာ-
 ပဏော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၃၆။

ပကတိကာကသံသ (ပု) [ပကတိ+ကာကသံသ]
 ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-ကျီးအပေါင်း။ ကာက-
 သံသတိ ပကတိကာကသံသ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၃။
 ၂၃၂။

ပကတိကာယ (ပု) [ပကတိ+ကာယ] ပင်ကိုယ်
 -ပြုကတေ- ခန္ဓာကိုယ်။ ယထာ ဗောဓိ-
 သတ္တဿ ပကတိကာယော သမန္တာ ဗျာမံ
 ဩဘာသတိ၊ ဝေမေဝံ စက္ကဝတ္တိသတ္တဿ
 ပကတိကာယော သမန္တာ ဗျာမံ ဩကာ-
 သတိတိ။ အဘိ၊ က။ ၂၁၅။ (-သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၂၇။)

ပကတိကာယဗလ (န) [ပကတိ+ကာယဗလ]
 ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-ကိုယ်အား။ အတိပရိတ္တ
 ကေပိ ဘန္တေ တဠာကေ ဥဒကံ န သက္ကာ
 သဒေဝမနုဿေနပိ လောကေန ပကတိ-
 ကာယဗလေန ပဋိက္ခမာပေတံ။ မိလိန္ဒ၊ ၁၂၅။
 (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ၊ ၆၁။)

ပကတိကာရဏဝါဒ (ပု) [ပကတိ + ကာရဏ + ဝါဒ] (သတ္တ, ရဇ, တမဟူသော ဂုဏ် ၃-ပါး တို့၏ တူမျှသော အခိုက်အတန့် ဟူသော) ပကတိလျှင် အကြောင်းရှိသော အယူဝါဒ။ ကေကာရဏဝါဒေါတိ ပကတိကာရဏဝါဒေါ ဣဿရကာရဏဝါဒေါ ဝါ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၆၁။

ပကတိကာဠက (တိ) [ပကတိ + ကာဠက] သဘောအားဖြင့် - မည်းညစ်-မစင်ကြယ် - မသန့်ရှင်း-သော။ ကဏှာတိ ပကတိကာဠက။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၄၆။ ပကတိကာဠကတိ သဘာဝဝေနေဝ န သုဒ္ဓါ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၈။

ပကတိကောဇဝ (ပု၊ န) [ပကတိ + ကောဇဝ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ- ကော်ဇော။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ကောဇဝန္တိ ဧတ္ထ ပကတိကောဇဝမေဝ ဝနုတိ။ မဟာပိဋိယကောဇဝံ န ဝနုတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၁။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၅၂။)

ပကတိက္ခောဘ (ပု) [ပကတိ + ခေါဘ] တိုင်း သူပြည်သားတို့၏-လှုပ်ရှား-ချောက်ခြား-ခြင်း။ ဥဗ္ဗိဂ္ဂေါတိ သကရဇ္ဇေပိ ပကတိက္ခောဘတော ဥပ္ပဇ္ဇနကဘယုဗ္ဗေဂေန ဥဗ္ဗိဂ္ဂေါ စလိတော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁။ (-ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၂။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃၀၂။)

ပကတိဂတိ (ထိ) [ပကတိ + ဂတိ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အားဖြင့် သွားခြင်း။ သွားရိုးသွားစဉ်သွားခြင်း။ ပကတိဂတိယာ ဂန္ဓာ ပဝိဋ္ဌေန ပန ယာဝ ဝဿူပရမာ ဌတော ဂန္ဓဗ္ဗန္တိ ဣဒမဿ ဝိဓာနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၂။

ပကတိဂမန (န) [ပကတိ + ဂမန] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အားဖြင့် သွားခြင်း၊ သွားရိုးသွားစဉ်သွားခြင်း။ ဓာတုရိယေန ဂစ္ဆတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၁။ ပကတိဂမနေနာတိ အကိတ္တိမေန သဘာဝဂမနေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၀။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၆။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၅၀။ ဝဇိရ။

၃၁၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၄၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၈၀-၁။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၇။)

ပကတိဂါမ (ပု) [ပကတိ + ဂါမ] ပင်ကိုယ်-မူလ-ရွာ။ အမနုဿော သော ပကတိဂါမသဒိသောဝ။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၂။ ၁။ ၂။ ၆။ (-ဝဇိရ။ ၄၅၈။)

ပကတိဂါမသိမာ (ထိ) [ပကတိ + ဂါမသိမာ] ပင်ကိုယ်-မူလ-ဂါမသိမာ။ တဿ သာ စ ဣတဏှ စ ပကတိဂါမသိမာ ဗဒ္ဓသိမာသဒိသောဝ ဟောတိ။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၄၅။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၇၇။)

ပကတိဂုဏ (ပု) [ပကတိ + ဂုဏ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-ဂုဏ်။ တတ္ထ ယေ တဿာ အာဒိမ္ပိ “အဘိရူပါ” တိ အာဒယော အန္တေ “ပုဗ္ဗုဋ္ဌာယိနီ” တိ အာဒယော ဂုဏာ ဝုတ္တာ၊ တေ ပကတိဂုဏာ ဝေ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၆၂။

ပကတိစက္က (န) [ပကတိ + စက္က] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ- ဘီး - ရထားဘီး။ နာဘိမုခပရိက္ခေပပနောတိ ပကတိစက္ကဿ အက္ခမ္ဘာဟတပရိဟရဏတ္ထံ နာဘိမုခေ ဌပေတဗ္ဗပရိက္ခေပပနော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၂။ (-ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၅။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၆။)

ပကတိစက္ခု (န) [ပကတိ + စက္ခု] ပကတိမျက်စိ၊ ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ- မျက်စိ။ ပကတိစက္ခုနာ အာပါထဂတံ ပကတိရူပံ ဝိယ ဒိဗ္ဗံ မာနသမ္ပိ ဒုရံ တိရောဋ္ဌိတံ အတိသုခုမဉ္ဇ ရူပံ ဝိဘာဝေတံ သမတ္ထဉာဏံ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၈၄။ (-မဟာနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၁။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၉။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၁။ ၁၉၉။)

ပကတိစက္ခုဓာတု (ထိ) [ပကတိ + စက္ခုဓာတု] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ- စက္ခုဓာတ်။ ပကတိယာ အယံ ပုရိသော ပိတ္တိကော သေမ္ပိကော ဝါတိ၊ ကော သန္နိပါတိကောတိ ဧဝံ ပကတိစက္ခု-

ဓာတု ဒသန္တံ ပိယာ စ သဗ္ဗေသု လုန္တိယေသု။
။ပ။ဝိဘာဂတ္ထော။ ပေဋကော။၂၄၄။

ပကတိစက္ခုမန္တ (တိ) [ပကတိစက္ခု+မန္တ] ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - မျက်စိရှိသော၊ ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - မျက်စိနှင့်ပြည့်စုံသော၊ သူ။ ပကတိစက္ခုမတော ဝေဟိ ဒိဗ္ဗစက္ခု ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၉၈။

ပကတိစတုမုဋ္ဌိက (န) [ပကတိ+စတုမုဋ္ဌိက] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-လက် ငှ-ဆုပ်။ အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန ပန “ပကတိစတုမုဋ္ဌိကံ ကုဉ္စ၊ စတုကုဉ္စ နာဋိ...ဝဒန္တိ”တိ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊၁။၃၄၈။

ပကတိစရိယာ (ထိ) [ပကတိ+စရိယာ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-စရိုက် - အလေ့ - ဝါသနာ။ အတ္တနော ပကတိစရိယာနံ ဝိသမံ ကာယဿ ပရိဟရဏဝသေန ဝိသမပရိဟာရဇာနိ။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၁၉။ (-သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၆၁။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၃၃။)

ပကတိစာရိတ္တ (န) [ပကတိ+စာရိတ္တ] (၁) ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - သဘော - အားဖြင့် ပြုအပ်သော အကျင့်၊ ရိုးရာအကျင့်။ (၂) ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-အလေ့အကျက်၊ ရိုးရာ အလေ့အကျက်၊ ရိုးရာ အစဉ်အလာ။

(၁) ဣဒံ တာဝ ပကတိစာရိတ္တံ။ ကင်္ခါ။ ၈၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။၁၉၉။ ပကတိသာ န ဗဟုတရာဝါသိကာဒိပစ္စယေန ကာတဗ္ဗံ ပကတိစာရိတ္တံ။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊သစ်။၁၃၃။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၈။ သာရတ္ထ၊၃။၂၈၈။ ဝိမတိ၊၂။၃၁၄။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊ဟောင်း။၄။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊သစ်။၁၃၄။) (၂) မနုဿေသုတိဣဒံ ပကတိစာရိတ္တဝသေန ဝုတ္တံ “မနုဿိတ္ထိယာ နာမ မနုဿပုရိသေသု ပုရိသာဓိပ္ပါယစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျာ” တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၇။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၃၇။ (-မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၈၇။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၈၈။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၃၃။)

ပကတိစိတ္တ (န) [ပကတိ+စိတ္တ] (၁) ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - စိတ်။ (တိ) (၂) ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - စိတ်ရှိသော၊ သူ။

(၁) နန အရဟတာ ပကတိစိတ္တေ ဌိတော ပရိနိဗ္ဗာယတိတိ။ အဘိ၊က။၄၄၄။ ပကတိစိတ္တေတိ ဘဝင်္ဂစိတ္တေ။အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၈၀။ ပကတိစိတ္တေဟိတိ ပါကတိကေဟိ ကာမာဝစရစိတ္တေဟိ။ “ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၆၁။ (-ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၄။ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၃၄၊၁၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၄၂။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၁၂၉။၁၈၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၁၃။ သာရတ္ထ၊၂။၁၇၄၊၃၁၂။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၇၂။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၇၁။) (၂) ယဒါ စ ပန ပကတိစိတ္တော အဟောသိ ပဋိလဒ္ဓဿတိ၊ တဒါ ပုနဒေဝ ပဗ္ဗဇိတွာ ပဉ္စာဘိညာယော နိဗ္ဗတ္တေတွာ။ မိလိန္ဒ။၂။၁၆။

ပကတိစိတ္တဝိဂမ (ပု) [ပကတိစိတ္တ+ဝိဂမ] ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - စိတ်မှ ကင်းခြင်း။ စိတ္တဝိပရိကာမဘာဝေါ စိတ္တဿ အညတ္တတ္တံ ပကတိစိတ္တဝိဂမော။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၆၉။

ပကတိစိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပ (န) [ပကတိစိတ္တ+သမုဋ္ဌာန+ရူပ] ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ် (စိတ္တဇရုပ်)။ ပကတိစိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပံ ဝိယ အသံသဋ္ဌတ္တာ၊ နိက္ခမနတ္တာ စ ဝတ္ထိသီသံ၊ ကင်္ခါ၊ ကာယောတိ တိဓာသုက္ကဿ ဌာနံ ပကပ္ပေန္တိ အာစရိယာ။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊ဟောင်း။၄၈။

ပကတိစိမိလိကာ (ထိ) [ပကတိ+စိမိလိကာ] ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - အဝတ်။ ပဌမစိမိလိကာတိ ကထိနဝတ္ထုတော အညာ အတ္တနော ပကတိစိမိလိကာ။ သာရတ္ထ၊၃။၃၃၅။ ဝိမတိ၊၂။၁၉၃။

ပကတိစိဝရ (ပု၊န) [ပကတိ+စိဝရ] ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - သင်္ကန်း။ မဟာပစ္စရိယံ “ပကတိစိဝရဿ ဥပဿယဒါနေနာ” တိ ဝုတ္တံ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊

၃။၃၉၂။ (-ဝဇိရ။ ၄၉၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။၄၁၆၊
ဝိမတိ၊ ၁။၁၆၇။)

ပကတိစိဝရသင်္ချာ (ထိ) [ပကတိစိဝရ+သင်္ချာ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-သင်္ချာ-ဟု ရေတွက်ခြင်း။ တထာ ကတံ ဒုပဋ္ဌစိဝရံ ပကတိစိဝရဿ မဟန္တတာယ ပကတိစိဝရသင်္ချာမေဝ ဂစ္ဆတိ။ ဝဇိရ။ ၄၉၁။

ပကတိဇန (ပု) [ပကတိ+ဇန] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-လူ၊ ရိုးရိုးလူ။ တေ စ ဓမ္မာ တေ စ အနုပလဗ္ဗာ သာ စ ပညာ ပကတိဇနေန အလဗ္ဗနေယျပတိဋ္ဌတ္တာ ဂမ္ဘိရာ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂၅၂။ (-ဝဇိရ။ ၁၄၃။)

ပကတိဇဟန (န) [ပကတိ+ဇဟန] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-သဘောကိုစွန့်ခြင်း။ အညထာ ဟောတိ ပရိဝတ္တတိ ပကတိဇဟနေန နဿတိ။ မ၊ ၄။ ၄၁၉။ ပရိဝတ္တတိ န တဒေဝ ရူပံ အညထာ ပဝတ္တံ ပရိဝတ္တတိ၊ အထ ခေါ ပကတိဇဟနေန သဘာဝဝိဂမေန နဿတိ ဘိဇ္ဇတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၈။ (-သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၈။)

ပကတိဇဟနဋ္ဌ (ပု) [ပကတိဇဟန+အတ္ထ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-သဘောကို စွန့်စေတတ်သော။ ပကတိဇဟနဋ္ဌေန ဝိပရိကာမဓမ္မာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၂။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၈၈။

ပကတိဇဟပန (တိ) [ပကတိ+ဇဟပန] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-သဘောကို စွန့်စေတတ်သော။ ရတ္တောတိ ပကတိဇဟပနေန ရာဂေန ရတ္တော။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၇။

ပကတိဇေဋ္ဌပုတ္တ (ပု) [ပကတိ+ဇေဋ္ဌပုတ္တ] ပင်ကိုယ်-မူလ-သားကြီး။ တမ္ပိ အနုဗန္ဓမာနံ ပရိကာယကရတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ရညော ပကတိဇေဋ္ဌပုတ္တော။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၄၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၅။

ပကတိဉာဏ (န) [ပကတိ+ဉာဏ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-ဉာဏ်၊ ရိုးရိုး-သာမန်-ဉာဏ်။ တေ ဒုတ္တရံ ပကတိဉာဏေန ကာမောသာဒိ စတုဗ္ဗိဓမ္မိ ဩသမိမံ တရန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၄၁။ (-ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၉၉။ အနု၊ ၂။ ၁၈၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၃၄၈။)

ပကတိဋ္ဌပနာ (ထိ) [ပကတိ+ဋ္ဌပနာ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-အတိုင်း ထားခြင်း။ ဋ္ဌပနာတိ ပကတိဋ္ဌပနာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၃။ ပကတိဋ္ဌပနာမတ္တမေဝ၊ ဝိသေသနရဟိတာတိ အတ္တော။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၂။

ပကတိဋ္ဌာန (န) [ပကတိ+ဋ္ဌာန] (၁) ပင်ကိုယ်-မူလ-အရာဋ္ဌာန။ (၂) ပင်ကိုယ်-မူလ-တည်နေရာအရပ်။ (၃) ကာဏံ အာနေတော ပကတိဋ္ဌာနေယေဝ ဋ္ဌပေသိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၈၆။ (၄) တံ ရက္ခံ သမူလံ ဆိန္နိတော...ပကတိဋ္ဌာနေယေဝ ဋ္ဌပေတော ပက္ကာမိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၅။ (-အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၁။)

ပကတိဋ္ဌာနန္တရ (န) [ပကတိ+ဋ္ဌာနန္တရ] ပင်ကိုယ်-မူလ-ရာထူး။ ပကတိဋ္ဌာနန္တရံ တဿာ ဒေထ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၄၃။

ပကတိဋ္ဌိတိကာ (ထိ) [ပကတိ+ဋ္ဌိတိကာ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-ထေရ်စဉ် ဝါစဉ်။ အညမညံ ဒွါဒသဟတ္ထန္တရံ အဝိဇဟိတော ဂစ္ဆန္တိ၊ ပကတိဋ္ဌိတိကာယ ဝေသေန ဂဟေတမ္ပိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၈၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၆၄။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၉၅။ ဝဇိရ။ ၅။ ၂၉။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၄၉။)

ပကတိတမ္ပကေသ (တိ) [ပကတိ+တမ္ပ+ကေသ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-အားဖြင့် နိုသော ဆံပင်ရှိသော၊ သူ။ ဇာတိပလိတေဟိ ပဏ္ဍရသိသော ဝါ ပကတိတမ္ပကေသော ဝါ အာဒိတ္တေဟိ ဝိယ ကေသေဟိ သမန္နာဂတော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၄၂။

ပကတိတိတ္ထ (န) [ပကတိ+တိတ္ထ] ပင်ကိုယ်-
မူလ-ရေဆိပ်။ ပုန ဒိဝသေ ပကတိတိတ္ထေ-
ယေဝ ပါနိယံ ပိဝိဿာမိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၁၅။

ပကတိတိန္ဒ (တိ) [ပကတိ+တိန္ဒ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-အားဖြင့် စိုစွတ်သော။ ယထာ ဝါ
ပန မဟာရာဇ မဟာပထဝီ ပကတိတိန္ဒာ....
ဘိယျောသောမတ္တာယ စိက္ခလ္လတရာ အဿ။
မိလိန္ဒ။၂၇၇။

ပကတိတူလိကာ (ထိ) [ပကတိ+တူလိကာ] ပင်
ကိုယ်- ပြကတေ- လဲသွတ်ထားသော-မွေ
ရာ-အခင်း။ တူလိကာတိ ပကတိတူလိကာ-
ယေဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၅၂။
ပကတိတူလိကာတိ ရုက္ခတူလလတာတူလ-
ပေါတကိတူလသင်္ခါတာနံ တိက္ကံ တူလာနံ
အညတရပုဏ္ဏာ တူလိကာ။ သာရတ္ထ၊၃။
၂၉၄။ ပကတိတူလိကာတိ တူလပုဏ္ဏာ ဘိသိ။
ဝိမတိ၊၂။၁၈၄။

ပကတိတ္ထိပုရိသ (ပု) [ပကတိ+ဣတ္ထိ+ပုရိသ]
ပင်ကိုယ်- ပြကတေ- မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊
မိန်းမ၊ ယောက်ျားအစစ်။ ပကတိတ္ထိပုရိသာ-
နမ္ပိ ကမ္မမေဝ ဗျဉ္ဇနလိင်္ဂါနံ ကာရဏံ။ ဝိမတိ၊
၂။၁၂၄။

ပကတိဒဿန (န) [ပကတိ+ဒဿန] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-ကြည့်ရှုခြင်း။ ပကတိဒဿနဝသေ-
န ပန ယထာ မနုဿာ ဣဓ ဌတော ပဿန္တိ၊
ဝေံ ဒေဝါပိ မနုဿေ ပဿန္တိတိ အတ္ထော။
ဗုဒ္ဓဝိ၊ဋ္ဌ။၁၁၃။

ပကတိဒါန (န) [ပကတိ+ဒါန] (၁) ပင်ကိုယ်
-ပြကတေ- မူလ- လှူဘွယ်ဝတ္ထု။ (၂)
ပင်ကိုယ်- ပြကတေ- အားဖြင့် ပေးလှူ
ခြင်း။ (၁) ပကတိယာ ဒါနဋ္ဌာနေယေဝ
ကုလဒုသကကမ္ပံ ကတံ ဟောတိ။ တတော
ပကတိဒါနမေဝ ဂဟေတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၈၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၄။ (၂) ယညေတိ
ပကတိဒါနေ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၂။

ပကတိဒုဗ္ဗလ (တိ) [ပကတိ+ဒုဗ္ဗလ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-သဘာဝ-အားဖြင့် အားနည်း
သော၊သူ။ အထ ပန ပကတိဒုဗ္ဗလော ဝါ
ဟောတိ၊ အာဗာဇေရာဘိဘူတော ဝါ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၈၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၆၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၇။ သာရတ္ထ၊၂။၂၆။
အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၇။ ပကတိဒုဗ္ဗလောတိ အာဗာ-
ဇာဒိဝိရဟေပိ သဘာဝဒုဗ္ဗလော။ သီ၊ဋ္ဌ၊သင်္ခ၊
၂။၁၁၂။ (-မိလိန္ဒ။၁၇၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၄။ မ၊
ဋ္ဌ၊၂။၁၁၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၅။)

ပကတိဒုဿ (န) [ပကတိ+ဒုဿ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-အဝတ်အထည်-ပုဆိုး။ ကထိန-
ဒုဿတော ပကတိဒုဿဿ မဟန္တတာယ....
ရဇ္ဈကေဟိ ဗန္ဓိတော ကတံ ဟောတိ။ ဝဇ္ဇိ၊
၄၉၁။

ပကတိဒုဿယုဂ (န) [ပကတိ+ဒုဿယုဂ] ပင်
ကိုယ်- ပြကတေ- အဝတ်အစုံ-ပုဆိုးအစုံ။
အထ ခေါ် မိလိန္ဒော ရာဇာ ပကတိဒုဿယုဂံ
အပနေတော....အဋ္ဌဂုဏေ သမာဒိယိ။ မိလိန္ဒ၊
၉၇။

ပကတိဒုဿိလ (တိ) [ပကတိ+ဒုဿိလ] ပင်ကိုယ်
-ပြကတေ-အားဖြင့် သိလမရှိသော၊သူ။
တဿာ ပကတိဒုဿိလဘာဝံ သန္ဓာယ နာ-
သိတာ။ ဝဇ္ဇိ၊၁၉၆။ (-သာရတ္ထ၊၂။၃၄၆။)

ပကတိဒေဝ (ပု) [ပကတိ+ဒေဝ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-နတ်၊ ရိုးရိုးနတ်။ ပကတိဒေဝါ
ဝိယ န သုရန္တိ န ဣသန္တိ န ဝိရောဓန္တိတိ
အသုရာ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၇၁။

ပကတိဒေဝလောကဋ္ဌာန (န) [ပကတိ+ဒေဝ
လောက+ဋ္ဌာန] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-နတ်
ပြည်၏ တည်ရာအရပ်။ ဘဿန္တေ ဥဒကေ
ပကတိဒေဝလောကဋ္ဌာနေသု ဒေဝလောကာ
သဏ္ဌဟန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅။

ပကတိဓမ္မသဝန (န) [ပကတိ+ဓမ္မသဝန] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-တဘုးနာရာနေ။ စာတုဋ္ဌ-သေ ပန္နရသေ အဋ္ဌမိယန္တိ လ္လဒံ တာဝ ပကတိဓမ္မသဝနမေဝ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၅၉။

ပကတိဓမ္မ (ပု) [ပကတိ+ဓမ္မ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-မိးခိုး၊ ရိုးရိုးမိးခိုး။ “ဓဇော ရထသပညာဏံ၊ ဓမ္မော ပညာဏမဂ္ဂိနော” တိ ဧတ္ထ ပကတိဓမ္မေ၊ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၆။ (-မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၅။)

ပကတိနာမ (န) [ပကတိ+နာမ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-မူလ-အမည်၊ ပင်ကိုယ်-မူလ-နာမည်။ သုမနောတိ ပကတိနာမံ။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၈၃။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၃၀။)

ပကတိနာဋ္ဌိ (ထိ) [ပကတိ+နာဋ္ဌိ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-ကွမ်းစား-စလယ်တောင်း။ သိဟဋ္ဌဒိပေ ပကတိနာဋ္ဌိ မဟန္တာ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၈၂။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သင်္ခ၊ ၃၂၅။

ပကတိနိဂ္ဂုဏ္ဏိ (ထိ) [ပကတိ+နိဂ္ဂုဏ္ဏိ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-ကြောင်ပန်း၊ ရိုးရိုးကြောင်ပန်း၊ ကြောင်ပန်းဖြူ။ နိဂ္ဂုဏ္ဏိ သိရိဂ္ဂုဏ္ဏိတိ ပကတိနိဂ္ဂုဏ္ဏိ စေဝ ကာဠုနိဂ္ဂုဏ္ဏိ စ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၃၁၂။

ပကတိနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပကတိ+နိဒ္ဒေသ] (၁) ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-သဘောကို ညွှန်ပြကြောင်း(သဒ္ဒါ)။ (၂) အကျိုးကို ညွှန်ပြကြောင်း(သဒ္ဒါ)။ “ခဏ္ဍိစွန္တိ အာဒယောတယော ကာလာတိက္ကမေ ကိစ္စနိဒ္ဒေသာ၊ ပစ္စိမာ ဒွေ ပကတိနိဒ္ဒေသာ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂၀။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၆၄။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၀။ စူဠနိ၊ ဌ၊ ၁၅။ ပကတိနိဒ္ဒေသာတိ ဖလဝိပစ္စနပကတိယာ နိဒ္ဒေသာ၊ ဇရာယ ပါပုဏိတဗ္ဗံ ဖလမေဝ ဝါ ပကတိ။ မူလ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၃။ (-သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁။ စူဠနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၆။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃။)

ပကတိနိပက (ဝိ) [ပကတိ+နိပက] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-အားဖြင့် ပညာရှိသောသူ။ နိ-

ပကန္တိ ပကတိနိပကံ ပဏ္ဍိတံ ကသိဏပရိကမ္မာဒိကုသလံ။ အ၊ ပ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၉၂။

ပကတိနိပုဏ (တိ) [ပကတိ+နိပုဏ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-အားဖြင့် သိမ်မွေ့သောသူ။ နိပကန္တိ ပကတိနိပုဏံ ပဏ္ဍိတံ ကသိဏပရိကမ္မာဒိကုသလံ။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၈၃။ စူဠနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၈။

ပကတိနိဗ္ဗတ္တိဋ္ဌာန (န) [ပကတိ+နိဗ္ဗတ္တိ+ဋ္ဌာန] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-မူလ-ဖြစ်ရာအရပ်။ ပကတိနိဗ္ဗတ္တိဋ္ဌာနေသုယေဝ စေတ္ထ ဥယျာနကပ္ပရုက္ခာဒယော နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀၂။ ပကတိနိဗ္ဗတ္တိဋ္ဌာနေတိ ပုရိမကပ္ပေသု ပုရိမကာနံ နိဗ္ဗတ္တိဋ္ဌာနေ။ သီ၊ ဋီ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၄၁၆။

ပကတိနိမ္မလ (တိ) [ပကတိ+နိမ္မလ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-အားဖြင့် အညစ်အကြေးကင်းသော။ ဧဝမေဝ ခေါ မဟာရာဇ ဇိနသာသနဝရံ ပကတိနိမ္မလံ ဗျပာတကိလေသမလရဇောဇလ္လံ။ မိလိန္ဒ၊ ၁၃၇။

ပကတိနိယာမ (ပု) [ပကတိ+နိယာမ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-နည်း။ ယောပိသော ပုဗ္ဗရာဇူဟိ ဗြာဟ္မဏာနံ ဒိန္နပရိဟာရောတံ အဟာပေတွာ ပကတိနိယာမေနေဝ အဒါသိ။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၁၄။ ပကတိနိယာမေနေဝါတိ ပဝေဏိယာ အာဂတနိယာမေနေဝ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၇။ (-ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၄၄။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၃၇။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၃။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၄၄။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၆၀။)

ပကတိနိသိန္နာကာရ (ပု) [ပကတိ+နိသိန္န+အာကာရ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-နေထိုင်သော အခြင်းအရာ။ တထာရူပံ သောကံ အတ္တနော ဉာဏဗလေန ဝိနောဒေတွာ ပကတိနိသိန္နာကာရေနေဝ နိသိဒ္ဓိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၃၃၇။

ပကတိနိဿယ (ပု) [ပကတိ+နိဿယ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-အားဖြင့် မှီရာ။ သဗ္ဗာဓေ ဟိ ဗဒ္ဒသိမာ၊ အဗဒ္ဒသိမာ စ အတ္တနော အတ္တနော

ပကတိနိဿယဘူတေ ဂါမာရညနဒီအာဒိကေ
ခေတ္တေ။ ဝိမတိ၊ ၂။၁၄၆။

ပကတိနိလ (န) [ပကတိ+နိလ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-အညို၊ ရိုးရိုးအညို။ စမ္မကာရနိလံ
နာမ ပကတိနိလံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။၈၂။ (-
ဝိမတိ၊ ၂။၄၄။)

ပကတိနိဟာရ (ပု) [ပကတိ+နိဟာရ] ပင်ကိုယ်
-ပြကတေ-အတိုင်း ထုတ်ဆောင်ခြင်း။ အဇ္ဈ-
ပေါသထော သာမဂ္ဂိတိ အဝတော ပကတိ-
နိယာရေနေဝ ကတ္တဗ္ဗံ။ ဝဇီရ၊ ၄၆၆။

ပကတိပင်္ကဒ္ဒဂ္ဂ (န) [ပကတိ+ပင်္က+ဒ္ဒဂ္ဂ] ပင်
ကိုယ် - ပြကတေ - ညွှန်ဟူသော ခရီးခဲ။
တေန ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထိနာ ပကတိပင်္ကဒ္ဒဂ္ဂ-
တော အတ္တာ ဥဒ္ဒေသော။ ဓမ္မာဠ၊ ၂။၃၂။

ပကတိပညတ္တ (တိ) [ပကတိ+ပညတ္တ] (၁)
ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-အားဖြင့် ပညတ် အပ်
သော။ (၂) ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-အားဖြင့်
ခင်းထားအပ်သော။ (၁) ကိံ ပန ပကတိ-
ပညတ္တံ သိက္ခာပဒံ မုဇ္ဈေယျန္တိ။ မိလိန္ဒ၊ ၁၄၆။
(၂) အာသနန္တိ ပကတိပညတ္တမေဝေတ္ထ
အာသနံ အတ္ထိ။ မ၊ ၄။၃။၈၈။ ပကတိပညတ္တ-
မေဝါတိ ပကတိယာ ပညတ္တံ ဗုဒ္ဓါနံ ဥပဂမန-
တော ပုရေတရမေဝ စာရိတ္တဝသေန ပညတ္တံ။
မ၊ ၄။၃။၅၉။ (-မ၊ ၄။၂။၇၄။ ဓမ္မာဠ၊ ၁။၁၀၀။)

ပကတိပညာ (ထိ) [ပကတိ+ပညာ] ပင်ကိုယ်
-ပြကတေ - ဉာဏ် - ပညာ။ မေဓာဝိန္တိ
ပကတိပညာယ ပညာဝန္တိ။ မ၊ ၄။၃။၂၉၈။
(-ဒီ၊ ၄။၂။၁၉၉။ မ၊ ၄။၂။၂၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၁၀၉။)

ပကတိပဋိစ္ဆန္တ (တိ) [ပကတိ+ပဋိစ္ဆန္တ] ပင်ကိုယ်
-ပြကတေ-အားဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော။
သစေ ပန နိဝါသနပါရူပနေဟိ ပကတိ-
ပဋိစ္ဆန္တေ ဌာနေ နုခပိဋ္ဌိပ္ပမာဏံ အဝနုနက-
ပက္ခေ ဌိတံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။၃။၂၇၇။ (-သာ-
ရတ္ထ၊ ၃။၂၄၂။)

ပကတိပဋိစ္ဆန္တဌာန (န) [ပကတိပဋိစ္ဆန္တ+ဌာန]
ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-အားဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်
သော နေရာအရပ်။ သစေ ပန နိဝါသန-
ပါရူပနေဟိ ပကတိပဋိစ္ဆန္တဌာနေ နုခပိဋ္ဌိပ္ပ-
မာဏံ အဝနုနကပက္ခေ ဌိတံ ဟောတိ။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ၊ ၁၃၃။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။၂၄၂။)

ပကတိပဋိယတ္တ (တိ) [ပကတိ+ပဋိယတ္တ] ပင်
ကိုယ်-ပြကတေ-အားဖြင့် ပြုစီရင်အပ်သော။
ဂိဟိသမာရမ္ဘော နာမ ဉာတကာ ဝါ ဟောန္တိ
ပဝါရိတာ ဝါ ပကတိပဋိယတ္တံ ဝိ။ ဝိ၊ ၂။၉၃။
ပကတိပဋိယတ္တန္တိ ပကတိယာ တသေဝ
ဘိက္ခုနော အတ္တာယ ပဋိယာဒိတံ ဟောတိ။
ဝိ၊ ၄။၃။၇၆။ (-အဘိ၊ ၄။၂။၂၄။ ဇော၊ ၄။၇။
၂၀၁။)

ပကတိပဋိယတ္တာရမ္ပဏ (န) [ပကတိပဋိယတ္တ+
အာရမ္ပဏ] ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - အားဖြင့်
ပြုစီရင်အပ်သောအာရုံ။ ပကတိပဋိယတ္တာရမ္ပ-
ဏတော အတိရေကေန ခုမိတုကာမကာလေ
ယထာရုစိတေ ဘောဂေ နိမ္မိနိတွာ ရမန္တိတိ
နိမ္မာနရတိ။ အဘိ၊ ၄။၂။၅၀၂။ ထေရီ၊ ၄။
၁၇၂။ (-ပဋိသံ၊ ၄။၂။၂၀၈။ မဟာနိ၊ ၄။၁၃။
၁၃၃။ အံ၊ ၄။၂။၁၇၉။)

ပကတိပဏ္ဍက (ပု) [ပကတိ+ပဏ္ဍက] ပင်ကိုယ် -
ပြကတေ-ပဏ္ဍုက်၊ ရိုးရိုးပဏ္ဍုက်။ ပကတိ-
ပဏ္ဍကံ ပန သန္ဓာယ “ပဏ္ဍကော နာသေ-
တဗ္ဗော”တိ ဝုတ္တံ။ ဝဇီရ၊ ၁၁၅။

ပကတိပတ္တဗန္ဓစီဝရ (ပု၊ န) [ပကတိ+ပတ္တ+ဗန္ဓ+
စီဝရ] ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - အားဖြင့် ဖွဲ့အပ်
သော အထပ်အလွှာ ရှိသောသင်္ကန်း။ ကုရုန္တိ-
ယံ ပန “ပကတိပတ္တဗန္ဓစီဝရံ ဒုပဋ္ဌံ ကာတုံ
ကုစ္ဆိမိမိလိကံ အလ္လိယာပနမတ္တေနာ”တိ ဝုတ္တံ။
ဝိ၊ ၄။၃။၃၉၂။

ပကတိပထဝီ (ထိ) [ပကတိ+ပထဝီ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-မြေကြီး၊ ရိုးရိုးမြေကြီး။ ပကတိ

ပထဝီ ကိရ ဒေဝတာ ဓာရေတုံ န သက္ကော-
တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၂။ (-သရတ္ထ၊၂။၂၇၀။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၉။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၂၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၇၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၃။ အနုဋ္ဌ၊၁။၂၁၀။)

ပကတိပဒနိက္ခေပဋ္ဌာနပသကမန (န) [ပကတိ+
ပဒနိက္ခေပ+ဌာန+ဥပသကမန] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-ခြေချရာအရပ်သို့ကပ်ရောက်ခြင်း။
ယုဂန္ဓရပဗ္ဗတဿ တာဝတိံသဘဝနဿ စ
ပကတိပဒနိက္ခေပဋ္ဌာနပသကမနေနေဝ ဗုဒ္ဓါ-
နံ၊ န ဒေဝတာနံ အာနုဘာဝေါ၊ အထ ခေါ
ဗုဒ္ဓါနံ လက္ခဏာနုဘာဝေါတိ ဣမမတ္ထံ နိဒ-
သိတံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၇၂။

ပကတိပဘဿရ (ပ) [ပကတိ+ပဘဿရ] ပင်
ကိုယ် - ပြကတေ - အားဖြင့် ပြုံးပြုံးပြက်
အရောင်ထွက်သော။ ပကတိပဘဿရဿ
ပသန္နဿ စ စိတ္တဿ ပဘဿရာဒိဘာဝဝိနာ-
သတော သံကိလေသိကံ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၄၆။
(-ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၈။)

ပကတိပရိဏာမ (ပ) [ပကတိ+ပရိဏာမ] သတ္တ
ရဇေ တမ ဂုဏ် ၃-ပါးဟူသော ပကတိ၏
ရင့်ကျက် - ပြောင်းလဲ - ခြင်း။ ကေသာ နာ-
မေတေ ဣဿရဝိဟိတာ ပဇာပတိနိဿိတာ
အဏုသဉ္ဇယော ပကတိပရိဏာမော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
၇၂။

ပကတိပရိယာယ (ပ) [ပကတိ+ပရိယာယ] ပကတိသဒ္ဓါ၏-ပရိယာယ်-ဝေဝုဇ်-စကား
လှယ်။ ဓမ္မတာတိတ္ထေ ဓမ္မသဒ္ဓေါ “ဇာတိ-
ဓမ္မာနံ ဘိက္ခဝေ သတ္တာနံ” နှိ အာဒိသု ဝိယ
ပကတိပရိယာယော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅။ (-၃၃၉။
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅။)

ပကတိပရိယောဒါတ (တိ) [ပကတိ+ပရိယော-
ဒါတ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-အားဖြင့် ထက်
ဝန်းကျင်ဖြူစင်သော။ ပကတိပရိယောဒါတ-
ဿ စိတ္တဿ အာဂန္တုကေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ

ဥပက္ကိလိဋ္ဌဘာဝဒဿနတ္ထံ သံကိလိဋ္ဌဝတ္ထဒဿ-
နန္တိ ကတော ဝုတ္တံ “ပကတိပရိသုဒ္ဓံ ဝတ္ထ” နှိ။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၉။

ပကတိပရိသုဒ္ဓ (တိ) [ပကတိ+ပရိသုဒ္ဓ] ပင်
ကိုယ်-ပြကတေ-အားဖြင့် စင်ကြယ်သော။
ပကတိပရိသုဒ္ဓမိဒံ စိတ္တံ နိက္ကိလေသဋ္ဌေနာတိ
ဝိညာဏစရိယာ။ ပဋိသံ၊၇၈။ ပကတိပရိ-
သုဒ္ဓမိဒံ စိတ္တံ နိက္ကိလေသဋ္ဌေနာတိ ဣဒံ ဝုတ္တပ္ပ-
ကာရံ စိတ္တံ ရာဂါဒိကိလေသာဘာဝေန ပက-
တိယာဝေ ပရိသုဒ္ဓံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၆။ (-မ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁၇၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၉။)

ပကတိပရိဟာရ (ပ) [ပကတိ+ပရိဟာရ] (၁)
ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-အခြံအရံ-စည်းစိမ်-
အဆောင်အယောင်။ (၂) ပင်ကိုယ်-ပြက-
တေ-ပူဇော်သက္ကာရ။ (၁) ဝါသဘဓတ္ထိ-
ယာယ စ ပုတ္တဿ စ ပကတိပရိဟာရမေဝ
ဒါပေသိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၂။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။
၁၅၁။) (၂) တေန ဟိ မဟာရာဇ ပကတိ-
ပရိဟာရမဿ ဟာပေထ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၄၂။

ပကတိပဝတ္ထ (တိ) [ပကတိ+ပဝတ္ထ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ - အတိုင်း ဖြစ်သော။ ပကတိ-
ပဝတ္ထာယ ဘိက္ခာယ အတ္တနော နိဋ္ဌိတဘတ္တ-
တောပိ ဘတ္တေန ပရိဝိသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၄၂။

ပကတိပိညာက (န) [ပကတိ+ပိညာက] ပင်
ကိုယ်-ပြကတေ-နှမ်းမှုန့်ညက်။ အနာပတ္တိ
အာဗာဓပ္ပစ္စယာ၊ ပကတိပိညာကေန နဟာ-
ယတိ။ ဝိ၊၂။၄၅၇။

ပကတိပုရိသ (ပ) [ပကတိ+ပုရိသ] (၁) ပင်
ကိုယ် - ပြကတေ - ယောက်ျား။ ရိုးရိုး
ယောက်ျား။ (၂) ပကတိနှင့်ပုရိသ။ (၁)
တဿ ကဏ္ဍုပဋိစ္စာဒိ ပကတိပုရိသဿ
ပမာဏံ အာပဇ္ဇတိ တိရိယံ၊ ဒီသတော ပန
ဒိဂုဏံ အာပဇ္ဇတိတိ။ ဝဇီရ၊၃၄၂။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၀၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၉။) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပကတိပုရိသန္တရဇာနဉ် (န) [ပကတိပုရိသ+အန္တရ+ဇာနဉ်] ပကတိနှင့်ပုရိသတို့၏ ထူးခြား ကွဲပြားခြင်းကို သိခြင်း။ နိယျာနိကန္တိပဝတ္တံ ဉာဏပဋိရူပကံ ပကတိပုရိသန္တရဇာနဉ်နာဒိမိစ္ဆာဉာဏံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၃၄။ (-၁၄၆-၌ ပကတိပုရိသ သန္တရဇာနဉ်-ဟု ရှိနေသည်။)

ပကတိပုရိသန္တရဉာဏ (န) [ပကတိပုရိသ+အန္တရ+ဉာဏ] ပကတိနှင့်ပုရိသတို့၏ ထူးခြားကွဲပြားခြင်းကို သိသောဉာဏံ။ ပကတိပုရိသန္တရဉာဏသင်္ခါတာယံ၊ ဂုဏဝိယုတ္တဿ အတ္တနော သကတ္တနိ အဝဋ္ဌာနသင်္ခါတာယံ၊ အတ္တနော မဟာဗြဟ္မာနာ သလောကတာတဿ သမိပတာသယုဇ္ဇနသင်္ခါတာယံ ဝါ အဝိမုတ္တိယံ ဝိမုတ္တိသညီနော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၀။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၇၅။)

ပကတိပုရိသန္တရဒဿန (န) [ပကတိပုရိသန္တရ+ဒဿန] ပကတိနှင့်ပုရိသတို့၏ ထူးခြားကွဲပြားခြင်းကို သိမြင်ခြင်း။ အဓိမာနသမ္ပယုတ္တံ သဉ္စာနနံ ပကတိပုရိသန္တရဒဿနာဒိဝေနေပဝတ္တံ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တစိတ္တံ ဖလံ ဝိယ ဝိမုတ္တန္တိ ဂဟိတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၂၃။

ပကတိပုရိသန္တရဝဗောဓ (ပ) [ပကတိပုရိသန္တရ+အဝဗောဓ] ပကတိနှင့်ပုရိသတို့၏ ထူးခြားကွဲပြားခြင်းကိုသိခြင်း။ “အညော ပုရိသော၊ အညာ ပကတိ”တိ ပကတိပုရိသန္တရဝဗောဓော မောက္ခော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၇။ (-သီ၊ ဋီ၊ သင်္ခ၊ ၂။ ၃၉၂။)

ပကတိဖုဋ္ဌ (န) [ပကတိ+ဖုဋ္ဌ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အားဖြင့် တွေ့ထိရာအရပ်။ အထာနေန ပကတိဖုဋ္ဌဝသေနေဝ စိတ္တံ ဌပေတွာ မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၊ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၅။ ပကတိဖုဋ္ဌဝသေနာတိ ပကတိယာ ဖုသနဋ္ဌာနဝသေန။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၃၄။

ပကတိဖုဋ္ဌောကာသ (ပ) [ပကတိ + ဖုဋ္ဌော - ကာသ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အားဖြင့် တွေ့ထိရာအရပ်။ န တေ အဿာသပဿာသာ အညတြ ပကတိဖုဋ္ဌောကာသာ ပရိယေသိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၆။

ပကတိဗာလ (ပ) [ပကတိ+ဗာလ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အားဖြင့် မိုက်သူ၊ ပင်ကိုယ်လူမိုက်။ မုဋ္ဌတာယ ပကတိဗာလဘာဝေန န ဇာနာတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၀။

ပကတိဗုဒ္ဓိ (ထိ) [ပကတိ+ဗုဒ္ဓိ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အသိဉာဏံ။ ပကတိဗုဒ္ဓိယာ ဝါ ဥဒ္ဓေသပရိပုတ္တယ ဝါ ပရိယတ္တိနဝကမ္ပယောနိသောမနသိကာရာနံ ဝါ အညတရဝသေန ပုဗ္ဗေ အနုပုဋ္ဌိတွာ ပစ္စာ တာဒိသေန ပစ္စယေန သဟသာ ဥပုဋ္ဌန္တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၅၃။

ပကတိဗြဟ္မဝေသ (ပ) [ပကတိ+ဗြဟ္မဝေသ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ- ဗြဟ္မာ့အသွင်။ အထတေ ပကတိဗြဟ္မဝေသေန ဥပသကံမိတွာ ပဌမံ သုဝဏ္ဏဇာလေန ပဋိဂ္ဂဟေသံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉။ မ၊ ဋီ၊ ၄။ ၁၃၁။

ပကတိဗြာဟ္မဏဇာတိ (ထိ) [ပကတိ+ဗြာဟ္မဏဇာတိ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-ပုဏ္ဏားဇာတိ။ ပကတိဗြာဟ္မဏဇာတိဝေသနာပိ “ဗြဟ္မညာယ ပဇာယာ”တိ ပဒဿ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၁၇။ (-သီ၊ ဋီ၊ သင်္ခ၊ ၂။ ၂၉၂။)

ပကတိဘတ္တ (န) [ပကတိ+ဘတ္တ] (၁) ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-ဆွမ်း။ (၂) ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ- ဆွမ်းစားရာ (အခါ)။ (၁) ရညော ပကတိဘတ္တံ အညံ ဂဟေတွာ မိဿကဘတ္တံ အဒံသု။ ဇာ၊ ဋီ၊ ၅။ ၂၄၃။ (၂) ဣဝ ပန ပကတိဘတ္တဿ ပစ္စတော “ပစ္စာဘတ္တ”န္တိ အဓိပ္ပေတံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁။ ပကတိဘတ္တဿ ပစ္စတောတိ သိက္ခန္တံ ပါကတိက။

ဘတ္တကာလတော ပစ္စွာ၊ ဌိတမဇ္ဈနိကတော
ဥပရိတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ဌိ၊ ၂။ ၁။ (-ဥဒါန၊ ဌ။
၁၈၂။)

ပကတိဘတ္တဝေတန (န) [ပကတိ+ဘတ္တဝေတန]
ပင်ကိုယ် - ပြကတေ-အားဖြင့်- ပေးသင့်-
ပေးထိုက်-သောထမင်း၊ လစာ ရိက္ခာ။ သော
ဥပေါသထဒိဝသေသု အတ္တနော ဘဘကာနံ
ပကတိဘတ္တဝေတနမေဝ ဒတာ ဥပေါသထံ
ကာရာပေသိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၈၄။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၃၃။
ပကတိဘတ္တဝေတနန္တိ ပကတိယာ ဒါတဗ္ဗဘတ္တ-
ဝေတနံ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၄၄။ သီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂။ ၃၄၃။

ပကတိဘဒ္ဒ (တိ) [ပကတိ+ဘဒ္ဒ] ပင်ကိုယ်-ပြ
ကတေ-အားဖြင့် ကောင်းသော၊ သူ။ ဂေါ-
ရူပသီလကော ပကတိဘဒ္ဒေါ။ မူလဌိ၊ ၂။
၁၈၉။

ပကတိဘဝဂ် (န) [ပကတိ+ဘဝဂ်] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-ဘဝဂ်စိတ်။ အပုဗ္ဗတော စိတ္တ-
သန္တာနတော ဝုဋ္ဌာနံ ဘဝဂ်မေဝ တံ ပန
မူလဂန္တုကဘဝဂ်သင်္ခါတံ တဒါရမ္မဏံ ပကတိ
ဘဝဂ်ဉ္စ။ မူလဌိ၊ ၃။ ၂၂၁။

ပကတိဘာဂ (ပု) [ပကတိ+ဘာဂ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-အဘို့။ ပေါရာဏကေဒါရေသု ဝါ
ပကတိဘာဂံ အဂ္ဂဟေတွာ အတိရေကံ ဂဏှာ-
တိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၅၈။ (-သာရ-
တ္ထ၊ ၂။ ၄၁၁။)

ပကတိဘာဝ (ပု) [ပကတိ+ဘာဝ] (၁) ပင်ကိုယ်
-ပြကတေ-သဘော။ (၂) ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-၏အဖြစ်။ (၃) သတ္တ၊ ရဇ၊ တမ
ဂုဏ် ၃-ပါးတို့၏ ညီမျှသော အခိုက်အတန့်
ဟူသော ပကတိသဘော။ (၄) သတ္တ၊ ရဇ၊
တမဂုဏ် ၃-ပါးတို့၏ ညီမျှသော အခိုက်အ
တန့်ဟူသော ပကတိ၏အဖြစ်။ (၅) အဝိပရိ-
ဏာမဓမ္မောတိ အတ္တနော ပကတိဘာဝံ အဝိ-
ဟေနဓမ္မော၊ ကုဏ္ဍဏုကော ဝိယ နာနပ္ပကာ-

ရတံ နာပဇ္ဇတိ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၄။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၉၁။
ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆။ ပကတိဘာဝံ ဟောပိတော
(ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၉) တိ ဒုသသဒ္ဓဿ ဝိကတိယံ
ပဋိတတ္တာ ဝုတ္တံ၊ ပကတိယာ သောမ္မဘာဝံ
ဟောပိတောတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၄၉။
(-မိလိန္ဒ။ ၂၁၅။ ကင်္ခါ။ ၁၃၆။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။
အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၂၊ ၂၃၂။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၄။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။
၆၁၊ ၁၀၇။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၇။ ကင်္ခါ၊ ဌိ၊ သင်္စ။
၂၄၂။ မ၊ ဌိ၊ ၁။ ၂၁၄။ အံ၊ ဌိ၊ ၂။ ၉၂။ အံ၊ ဌိ၊ ၃။
၂၉။) (၂) သဟ ထေရာနံ ဝန္တနေန ကေသာ
ပကတိဘာဝေယေဝ အဋ္ဌသု။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆၃။
ယဒိ တေသံ ပန ပကတိဘာဝေါ ဘဝေယျ။
ဝဇီရ။ ၁၁၅။ (၃) ပကတိဘာဝ (မ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၄။
အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၉။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆) နန္တိ ဝဒေါ-
တိ အာဒိနာ ဝုတ္တံ ပကတိသင်္ခါတံ သဘာဝံ။
မ၊ ဌိ၊ ၁။ ၁၅၈။ (၄) ယထာ ဝါ ပကတိဝါဒိနံ
ဝိကာရာ ဝိဘာဂတော ပုဗ္ဗေ ပဋိပ္ပလိနာ စ
ပကတိဘာဝေနော တိဋ္ဌန္တိ။ မူလဌိ၊ ၂။ ၅၇။
ပကတိဘာဝေနောဝိတိ အဗျတ္တဘာဝေနော။
အနုဌိ၊ ၂။ ၆၆-၇။ (-မူလဌိ၊ ၂။ ၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဌိ၊ ၂။ ၂၂၂။)

ပကတိဘာဝဝိဟေန (န) [ပကတိဘာဝ+ဝိဟေ-
န] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-သဘောကိုစွန့်ခြင်း။
ဗျာပန္နစိတ္တာတိ ပကတိဘာဝဝိဟေနေန ဝိပ္ပန္န-
စိတ္တာ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။ ပကတိဘာဝဝိဟေ-
နေနာတိ ပရိသုဒ္ဓဘာဝသင်္ခါတဿ စ ပကတိ-
ဘာဝဿ ဝိဟေနေန။ မ၊ ဌိ၊ ၁။ ၂၁၄။ (-
အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၅။ သီ၊ ဌိ၊ သင်္စ၊ ၁။ ၂၂၃။ မ၊ ဌိ၊ ၂။
၉၄။ မူလဌိ၊ ၂။ ၃၈။ အနုဌိ၊ ၂။ ၄၂။)

ပကတိဘာဝဝိဟေနဋ္ဌ (ပု) [ပကတိဘာဝဝိဟေ-
န+အတ္တ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-သဘော
ကို စွန့်ခြင်းအနက်သဘော။ ပကတိဘာဝ-
ဝိဟေနဋ္ဌေန ဗျာပဇ္ဇနံ ဗျာပတ္တိ။ အဘိ၊ ဌ၊
၁။ ၂၉၉။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၂။ ၉။

ပကတိဘာဝဝိဟေနသဘာဝ (တိ) [ပကတိဘာဝ-
ဝိဟေန+သဘာဝ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-
သဘောကိစ္စနိခြင်း သဘောရှိသော။ ဝိပရိ-
ဏာမဓမ္မန္တိ ဘဝသက်န္တိဥပဂမနသဘာဝံ ပက-
တိဘာဝဝိဟေနသဘာဝံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉။

ပကတိဘာဝါပတ္တိ (ထိ) [ပကတိဘာဝ+အာ-
ပတ္တိ] ပင်ကိုယ် - ပြကတေ - ၏ အဖြစ်သို့
ရောက်ခြင်း။ အာဝဇ္ဇေတွာတိ ဥပနိဿယံ
ကေသာနံ ပကတိဘာဝါပတ္တိ* စ အာဝဇ္ဇေ-
တွာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၉။

ပကတိဘာဝါပတ္တိသမ္ဘဝ (ပု) [ပကတိဘာဝါ-
ပတ္တိ+သမ္ဘဝ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-၏အဖြစ်
သို့ရောက်ခြင်း၏ ဖြစ်သင့်ခြင်း။ န သာ
ဘိက္ခုနီ ဘိက္ခုနီဟိ နာသေတဗ္ဗာ ဘိက္ခု ဝါ
ဘိက္ခုဟိ ပုန ပကတိဘာဝါပတ္တိသမ္ဘဝါ။
ဝဇီရ၊၁။၁၁၅။

ပကတိဘာဝပဂမန (န) [ပကတိဘာဝ+ဥပဂ-
မန] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-သဘောသို့ ကပ်
ရောက်ခြင်း။ ပကတိဘာဝပဂမနန တေသံ
ဘာဝေါ တမ္ဗယတာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇။

ပကတိဘာသာ (ထိ) [ပကတိ+ဘာသာ] ပင်
ကိုယ် - မူလ - ဘာသာ၊ ပင်ရင်းဘာသာ
(ပါဠိဘာသာ)။ အဋ္ဌကထာနိဿိတောတိ
အဋ္ဌကထာနိဿိတဝသေန ဌိတော။ ပုဗ္ဗေ
ပကတိဘာသာယ ဝုတ္တံ အဋ္ဌကထံ သန္ဓာယ။
ဝဇီရ၊ ၂၉။

ပကတိဘုမ္မဝစန (န) [ပကတိ+ဘုမ္မဝစန] ပင်
ကိုယ်-ပြကတေ-သတ္တမိဝိဘတ်၊ ရိုးရိုးသတ္တမိ
ဝိဘတ်၊ အာဓာရအနက်၌ဖြစ်သော သတ္တမိ
ဝိဘတ်။ ရူပေ ဝိရာဂေါတိ ပကတိဘုမ္မဝစနေန
ဝုတ္တော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။

ပကတိဘူမိ (ထိ) [ပကတိ+ဘူမိ] (၁) ပင်ကိုယ်
-ပြကတေ-မြေကြီး၊ ရိုးရိုးမြေကြီး။ (၂)
ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-ဖြစ်ရာဘုံ၊ မူလဘုံ။ (၁)

သယနဂတဿာတိ အန္တမသော ကဋ္ဌသာရ-
ကေပိ ပကတိဘူမိယမ္ပိ နိပန္နဿ....ဒေသေတုံ
န ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၉။ ကင်္ခါ၊၂၇၆။ (-
ဝဇီရ၊၄၇၆။ ဝိမတိ၊၂။၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၄။
သိ၊ဋ္ဌ၊သင်္ခ၊၂။၃၅၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၇။) (၂)
စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ပန ဣဒ္ဓိလာဘာယ ပကတိဘူမိ-
ယေဝ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၃။
ဝဇီရ၊၄၉။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇။)

ပကတိဘူမိဘာဝပုတ္တ (တိ) [ပကတိဘူမိ+ဘာဝ
+ ပတ္တ] ပြကတေ - မူလ - ဘုံ အဖြစ်သို့
ရောက်သော။ စာသ္မာ တသ္မိ* စတုတ္ထဇ္ဈာန-
စိတ္တေ ပကတိဘူမိဘာဝပုတ္တေ အဘိညာ-
ပါဒကေ ဇာတေ။ ဝဇီရ၊၄၉။

ပကတိဘောဇန (န) [ပကတိ+ဘောဇန] ပင်
ကိုယ်-ပြကတေ-ဘောဇန။ သစေ ဝိကာ-
လေ အဇ္ဈောဟရတိ၊ ပကတိဘောဇနေ သန္တိ-
ဓိပစ္စယာ စ ဝိကာလဘောဇနပစ္စယာ စ ဒွေ
ပါနိတ္တိယာနိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၅။ ဝိ၊သင်္ခ၊၁။၁၀။
ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊သင်္ခ၊၂၉၀။

ပကတိမံသစက္ခု (န) [ပကတိ+မံသစက္ခု] ပကတိ
မျက်စိ၊ ပင်ကိုယ်- ပြကတေ- အသားဆိုင်
မျက်စိ၊ ရိုးရိုးမျက်စိ။ သမန္တတော စတု-
ဂါဝုတပ္ပမာဏေ ယောဇနေ တိရောကုဋ္ဌာဒိဂ-
တံရူပံ အာဝရဏဝိရဟိတံ ပကတိမံသစက္ခုနာ
ဒက္ခတိ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃၃။ (- ၃၇၇။စူဠနိ၊
ဋ္ဌ၊၁၈။)

ပကတိမက္ကဋ္ဌ (ပု) [ပကတိ+မက္ကဋ္ဌ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-မျောက်၊ ရိုးရိုးမျောက်။ ဂုန္တံ ဝိယ
နဂုံလံ နဂုံဋ္ဌံ ဧတေသန္တိ ဂေါနဂုံလာ၊ ကာဠ-
မက္ကဋ္ဌာ၊ “ပကတိမက္ကဋ္ဌာ” တိပိ ဝဒန္တိယေဝ။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၄။

ပကတိမဂ္ဂ (ပု) [ပကတိ+မဂ္ဂ] ပင်ကိုယ်-ပြက
တေ-လမ်းခရီး။ ယော စသ ပကတိမဂ္ဂေါ
ဟောတိ၊ သစေ ပိ နာဝါယ သဉ္စရိတဗ္ဗော။

ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၈။ (-ကင်္ခါ။၁၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၀။ သာရတ္ထ၊၁။၂၆၂။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၄။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊ ၁။၃၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၂။)

ပကတိမဂ္ဂဂါမိ (တိ) [ပကတိမဂ္ဂ+ဂါမိ] ပင်ကိုယ် -ပြကတေ-လမ်းခရီးသို့သွားသော၊ လမ်း မှန်လမ်းမြောင့်သွားသော။ ပကဋ္ဌံ ပဓာနံ အညံ တေသန္တိ ပဉ္စသာ၊ အညံ ပကတာ ပဋိပန္နာတိ ဝါ ပဉ္စသာ၊ ပကတိမဂ္ဂဂါမိနော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၃။

ပကတိမင်္ဂလအဿဋ္ဌာန (န) [ပကတိ+မင်္ဂလ အဿ+ဋ္ဌာန] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-မင်္ဂလာ မြင်း၏ -နေရာ - ထားရာ - အရပ်။ ဧဝံ ပါတုဘူတဟတ္ထိရတနဿ ပန စက္ကဝတ္တိနော အမစ္စာ ပကတိမင်္ဂလအဿဋ္ဌာနံ သုစိသမတလံ ကာရေတွာ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၇။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၁၆၀။)

ပကတိမင်္ဂလဟတ္ထိဋ္ဌာန (န) [ပကတိ+မင်္ဂလ ဟတ္ထိ+ဋ္ဌာန] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-မင်္ဂလာ ဆင်၏ - နေရာ - ထားရာ - အရပ်။ ဧဝံ ပါတုဘူတစက္ကရတနဿေဝ စက္ကဝတ္တိနော အမစ္စာ ပကတိမင်္ဂလဟတ္ထိဋ္ဌာနံ သမံ သုစိဘူမိဘာဂံ ကာရေတွာ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၆။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊၄။၁၅၉။)

ပကတိမဇ္ဈတ္တ (တိ) [ပကတိ+မဇ္ဈတ္တ] ပင်ကိုယ်- ပြကတေ-သဘော-အားဖြင့် လျစ်လျူရှု သောသူ။ သန္တသဘာဝတ္တာ ဥပေက္ခာယ အာနိသံသဉ္စ ဒိသွာ ယူဿ ပကတိမဇ္ဈတ္တော ပုဂ္ဂလော၊ တံ အဇ္ဈုပေက္ခိတွာ ဥပေက္ခာ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၁၀။ ပကတိမဇ္ဈတ္တောတိ ကိဉ္စိကာရဏံ အနပေက္ခိတွာ ပကတိယာ သဘာဝေနော ဣမဿ ဘိက္ခုနော ဥဒါသိနပက္ခေ ဌိတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၃၇၂။

ပကတိမဏ္ဍလ (န) [ပကတိ+မဏ္ဍလ] ပင်ကိုယ် -ပြကတေ-သပိတ်ခြေဝန်း၊ မကားရိုးသွား

သဏ္ဌာန် ပြုလုပ်အပ်သော သပိတ်ခြေဝန်း။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခုဝေ ပကတိမဏ္ဍလံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၄၈။ ပကတိမဏ္ဍလန္တိ မကားရိုးနှစ်နှစ်ကမဏ္ဍလမေဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၇။

ပကတိမတ္တိကာ (ထိ) [ပကတိ+မတ္တိကာ] ပင် ကိုယ်-ပြကတေ-မြေညက်၊ ရိုးရိုးမြေညက်။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခုဝေ ပကတိမတ္တိကံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၄၇၅။ မတ္တိကာ ပကတိမတ္တိကာ ဝါ ဟောတု ပဉ္စဝဏ္ဏာ ဝါ သုဓာ ဝါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၂။ ကင်္ခါ။ ၂၆၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၀၇။

ပကတိမတ္တိကာပတ္တ (ပု) [ပကတိ+မတ္တိကာပတ္တ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-မြေသပိတ်။ သုမ္ဘကပတ္တောတိ ပကတိမတ္တိကာပတ္တော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၈၆။

ပကတိမန (ပု၊န) [ပကတိ+မန] ပင်ကိုယ်- ပြကတေ-စိတ်၊ ဘဝင်စိတ်။ ပကတိမနော ဟိ ဘဝင်စိတ္တံ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။

ပကတိမနဿ (ပု) [ပကတိ+မနဿ] ပင်ကိုယ် -ပြကတေ-လူ၊ သာမန်လူ။ တာဝ န အညော ကောစိ ပကတိမနဿော တံ ပုရိသံ ပဿတိ။ မိလိန္ဒ၊၁၉၇။ (-စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၆၅။ သာရတ္ထ၊၂။၂၈၃။ ဝိမတိ၊၁။၂၄၂။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊ သစ်၊၂။၁၉။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၄၀၉။)

ပကတိမနဿဓမ္မ (ပု) [ပကတိမနဿ + ဓမ္မ] ပြကတေလူတို့၏ တရား၊ သာမန်လူတို့၏ ကုသလကမ္မပထတရား။ မနဿဓမ္မတော ဥတ္တရိတိ ပကတိမနဿဓမ္မတော ဥပရိ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၃၈၈။ (-သိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁၀။)

ပကတိမာန (န) [ပကတိ+မာန] ပင်ကိုယ်-ပြက တေ-အတိုင်းအတာ-အတိုင်းအရှည်။ အမှာ ကံဘဂဝတော ပကတိမာနေနသောဋ္ဌသကရိသေ ရာဇမာနေန အဋ္ဌကရိသေ ပဒေသေ ဝိဟာရေ ပတိဋ္ဌိတောတိ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆။

ပကတိမူခ(န) [ပကတိ+မူခ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-
ခံတွင်း-ပါးစပ်။ န ဟိ ဣတ္ထိနိမိတ္တေ ပကတိ-
မူခေန မေထုနုပက္ကမော ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၃၀။ (-ဝဇိရ။၁၀၅။ သာရတ္ထ၊၂။၉၂။
ဝိမတိ၊၁။၁၄၆။ မူလဒ္ဓါ၊၂။၄၄။)

ပကတိမူခဆုပန (န) [ပကတိမူခ+ဆုပန] ပင်
ကိုယ်-ပြကတေ-ခံတွင်း-ပါးစပ်-ကိုတို့
ထိခြင်း။ မနုဿိတ္ထိယာ ဝါ တိရစ္ဆာနဂတိတ္ထိ-
ယာ ဝါ ပဿာဝမဂ္ဂံ ပကတိမူခေန ဆုပန္နဿ
ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ ပကတိမူခေန ပကတိမူခဆုပနေ
ဝိယ။ ဝိမတိ၊၁။၁၄၇-၆။

ပကတိယတ္တဂမက (တိ) [ပကတိ+အတ္တ+ဂမက]
ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-မူလ-အနက်ကိုသိစေ
တတ်သော။ သော “ဒွေ ပဋိသေဓော ပကတိ-
ယတ္တဂမကာ”တိ ဉာယေန ဝယော ဝေါတိ။
သီ၊ဋ္ဌါ၊သစ်၊၂။၂၂။

ပကတိယတ္တဉာပက (တိ) [ပကတိ+အတ္တ+ဉာပ-
က] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-မူလ-အနက်ကို
သိစေတတ်သော။ ဒွိပဋိသေဓော ဟိ ပကတိ-
ယတ္တဉာပကော။ သီ၊ဋ္ဌါ၊သစ်၊၁။၄၂။

ပကတိယတ္တဝါစက (တိ) [ပကတိယတ္တ+ဝါစက]
သဘောအနက်ကို ဟောသော။ သမ္ပန္နိနိရ-
ပေက္ခောပိ ဘာဝသဒ္ဓေါ သမ္ပန္နိသဟိတော
ဝိယ ပကတိယတ္တဝါစကောတိအာဟ “သဘာ-
ဝေါယေဝါ”တိ။ သီ၊ဋ္ဌါ၊သစ်၊၂။၄၀။

ပကတိရထ (ပု) [ပကတိ+ရထ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-ရထား။ ပကတိရထော ဟိ ဒွိဟိ
စက္ကေဟိ ဂစ္ဆတိ။ အယံ ပန ကာယော ဣမေ-
ဟိ စတူဟိ စက္ကေဟိ ဒေဝလောကံ ဂစ္ဆတိ။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၁။ (-ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၃၃၅။)

ပကတိရထပ္ပမာဏ (တိ) [ပကတိရထ+ပမာဏ]
ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-ရထား အတိုင်းအရှည်ရှိ
သော။ ရထောပိ အာဂစ္ဆန္တော အာဂစ္ဆန္တော
ပကတိရထပ္ပမာဏော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၈။

ပကတိရသတဗ္ဗ (န) [ပကတိ+ရသ+တဗ္ဗ] ပင်
ကိုယ်-ပြကတေ-ပြဒါး၊ ကြေးနီ။ ပကတိ-
ရသတဗ္ဗေ မိသေတော ကတံ အာရက္ခန္တံ။
သာရတ္ထ၊၂။၃၂၁။

ပကတိရာဇ (ပု) [ပကတိ+ရာဇ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-မင်း၊ ရိုးရိုးမင်း။ ခုဒ္ဒရာဇာနောတိ
ခုဒ္ဒကရာဇာနော၊ ပကတိရာဇာနော ဝါ။ အံ၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၂၀။

ပကတိရူပ (န) [ပကတိ+ရူပ] (၁) ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-အဆင်း-ရူပါရုံ။ (၂) ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-အသွင်သဏ္ဌာန်။ (၁) ပကတိ-
စက္ခုနာ အာပါယဂတံ ပကတိရူပံ ဝိယ ဒိဗ္ဗံ
မာနုသမ္ပိ ဒုရံ...ဝိဘာဝေတုံ သမတ္တဉာဏံ။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၄။ (၂) ပကတိဝဏ္ဏဝိဇယနဉ္စိ
နာမ အတ္တနော ပကတိရူပဿ အညေသံ
အဒဿနံ၊ န သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ တဿ နိရောဓနံ။
သာရတ္ထ၊၂။၁၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄။ (ဝိမတိ၊
၁။၂၀၅။)

ပကတိရူပဓာရီ (တိ) [ပကတိရူပ+ဓာရီ၊ ထိန္တ-
ဓာရီနီ။] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-ရုပ်သွင်သဏ္ဌာန်
-ကိုဆောင်သောသူ။ သာ စ တတ္ထ ပက္ခိတ္တ-
သမနန္တရမေဝ ပကတိရူပဓာရီနီ ဟုတော
ဝိမာနံ အဘိရုယ သယနေ နိပဇ္ဇတိ။ ပေတ၊
ဋ္ဌ၊၁၄၁။

ပကတိလိင်္ဂ (န) [ပကတိ+လိင်္ဂ] (၁) ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-လိင်-အင်္ဂါဇာတ်။ (၂) ပင်
ကိုယ်-ပြကတေ-လိင်-သဒ္ဓါကျမ်းလာလိင်။
(၁) ပုန ပတတိလိင်္ဂေ ဥပ္ပန္နေပိ တာဟိ
အာပတ္တိဟိ တဿ အနာပတ္တိယေဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၃၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၃၈၀။ (-ဝဇိရ။၄၄၄။)
(၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပကတိလိင်္ဂနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပကတိလိင်္ဂ+နိဒ္ဒေသ]
ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-လိင် ကိုညွှန်ပြခြင်း။
တယောတိ ပန ပကတိလိင်္ဂနိဒ္ဒေသော
ဝတ္ထုဗ္ဗောနေတ္ထိ၊ဝိ၊၄၇။

ပကတိလောကီယမနုဿ (ပု) [ပကတိ+လောကီယ+မနုဿ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-လောကီလူသား။ အယံ ပဌမာတိ အယံ ပကတိ-လောကီယမနုဿာနံ ပဌမာ ဂဗ္ဘဝဏ္ဏန္တိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၆၉။ (-ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၆၆။)

ပကတိလောက (န) [ပကတိ+လောက] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-ဆား၊ ပကတိဆား၊ ရိုးရိုးဆား။ ကာဠုလောကန္တိ ပကတိလောကံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၇။

ပကတိဝနေ (န) [ပကတိ+ဝနေ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-စကား၊ ပြောရိုးပြောစဉ်စကား။ ယဿ သက္ကာ ဟောတိ ပကတိဝနေန အာဇေစေတုံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၄၂။ ပကတိဝနေနာတိ ဧတ္ထ ယံ ဒွါဒသဟတ္ထစ္ဆန္တရေ ဌိတေန သောတုံ သက္ကာ ဘဝေယျ တံ ပကတိဝနေနံ နာမ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၇၇။ (-ကခါ၊ ၂၃၄။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၃၉။ ဝဇီရ၊ ၂၂၀။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၄၀။ ကခါ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၉၉။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၇။)

ပကတိဝဇ္ဇ (န) [ပကတိ+ဝဇ္ဇ] ပင်ကိုယ်-ပကတိ-အားဖြင့် ရှောင်ကြဉ်အပ်သောအပြစ်။ ပုရိမာနိ စေတ္ထံ ပဉ္စ ဧကန္တအာကုသလစိတ္တသမုဋ္ဌာနတ္တာ ပါဏာတိပါတာဒီနံ ပကတိဝဇ္ဇတော ဝေရမဏိယာ၊ သေသာနိ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇတောတိ ဧဝံ ပကတိယာ စ ယံ ဝဇ္ဇံ၊ ဝဇ္ဇံ ပဏ္ဏတ္တိယာ စ ယံ တံ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ၊ ၁၄၅။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၁၁။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၃၉။)

ပကတိဝဏ္ဏ (ပု) [ပကတိ+ဝဏ္ဏ] (၁) ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အဆင်း။ (၂) ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အသွင်သဏ္ဌာန်။ (တိ) (၃) ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အဆင်းရှိသောသူ။ (၁) ဟော ဝေါ ပန ဘန္တေ ဗြဟ္မာနော ပကတိဝဏ္ဏော။ ကနဘိသမ္ဘဝနိယော သော ဒေဝါနံ တာဝတိံသာနံ စက္ခုပထသ္မိံ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၇၀။ (-ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၅။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၇၂၊ ၃၇၈။ ဝိ၊

သင်္ဂဟ၊ ၁၃၃။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၇။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၁။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၂၁-၃၊ ၃၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၁-၂။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆၅။ အပါ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။ ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၈၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၀၄၊ ၂၄၂၊ ၃၂၁။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၄၃။ သီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂။ ၂၆၁။) (၂) သော ပကတိဝဏ္ဏံ ဝိဟေတုာ ကမာရဝဏ္ဏံ ဝါ ဒဿေတိ။ ပဋိသံ၊ ၃၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၊ ၃၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ၊ ၄၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၆၈။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၈၆။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၀၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၃၀။ ပကတိဝဏ္ဏန္တိ ပကတိသဏ္ဌာနံ အတ္တနော ပါကတိကရူပံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁။ (-သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၃။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၃၉။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၀။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၄။) (၃) တထာဂတဿ သာဝကာနံ အာဘာ ပကတိဝဏ္ဏာဝ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၉၅။

ပကတိဝဏ္ဏဟေနကိရိယ (န၊ ထိ) [ပကတိဝဏ္ဏ+ဟေန+ကိရိယ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အသွင်သဏ္ဌာန် စွန့်ပယ်မှုကိုပြုခြင်း။ ဣဒ္ဓိဝိ-ကုဗ္ဗနန္တိ ဣဒ္ဓိသခါတံ ပကတိဝဏ္ဏဟေနကိရိယံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂။

ပကတိဝဏ္ဏရူပ (န) [ပကတိ+ဝဏ္ဏ+ရူပ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အဆင်းသဏ္ဌာန်။ ပကတိဝဏ္ဏရူပေန၊ နိမ္မိနိတွာ သသာဝကေ။ အပါ၊ ၁။ ၃။ မကတိဝဏ္ဏေန ရူပေန သဏ္ဌာနေန စ။ အပါ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။

ပကတိဝဏ္ဏဝိဟေန (န) [ပကတိ+ဝဏ္ဏ+ဝိဟေန] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အသွင်သဏ္ဌာန်ကို စွန့်ပယ်ခြင်း။ ပကတိရူပ (၂) ကြည့်။

ပကတိဝဏ္ဏဝိဟေနပုဗ္ဗက (တိ) [ပကတိဝဏ္ဏဝိဟေန+ပုဗ္ဗ+က] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အသွင်သဏ္ဌာန်ကို စွန့်ခြင်းလျှင် ရှေးရှိသော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပကတိဝဏ္ဏဝိဟေနဝိကာရ (ပု) [ပကတိဝဏ္ဏဝိဟေန+ဝိကာရ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အသွင်

သဏ္ဌာန်ကိုစွန့်ပယ်၍ တပါးသော အသွင်
သဏ္ဌာန်သို့ ပြောင်းလဲခြင်း။ ဧဝံ အာဂတာ
ဣဒ္ဓိ ပကတိဝဏ္ဏဝိဇယနဝိကာရဝသေန
ပဝတ္တတ္တာ ဝိကုဗ္ဗနာ ဣဒ္ဓိ နာမ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၆။ ပကတိ-
ဝဏ္ဏဝိဇယနဝိကာရဝသေနာတိ အတ္တနော
ပကတိဝဏ္ဏဝိဇယနပုဗ္ဗကဿ ကုမာရကဝဏ္ဏာ-
ဒိဝဏ္ဏဝိကာရဿ ဝသေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁။
(-ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၆။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၀၅။)

ပကတိဝတ (ပု၊န) [ပကတိ+ဝတ] ပင်ကိုယ်-
ပြုကတေ- အကျင့်၊ ကျင့်မြဲအကျင့်။ ဥဉ္ဇာ-
သကေ ဝတေ ရတာတိ ဥဉ္ဇာစရိယသင်္ခါတေ
ဘိက္ခုနံ ပကတိဝတေ ရတာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၆။
“ပိဏ္ဍိယာလောပဘောဇနံ နိဿယ ပဗ္ဗဇ္ဇာ”
တိ ဝစနတော ဘိက္ခုနံ ပကတိဘူတံ ဝတန္တိ
ဝုတ္တံ “ဥဉ္ဇာသကေ ဝတေ ရတာ”တိ။
ဝတသဒ္ဓေါ စေတ္တ ပကတိဝတသင်္ခါတံ သက-
ဝတံ ဝဒတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၄။

ပကတိဝတ္ထ (န) [ပကတိ+ဝတ္ထ] ပင်ကိုယ်-
ပြုကတေ- အားဖြင့် လှူအပ်သောဝတ်၊
ပြုကတေဝတ်၊ လှူနေကျအလှူဝတ်။ စောရာ
သံဃဿ ပကတိဝတ္ထဉ္စ စေတိယသန္တကဉ္စ
အတ္ထိန္ဒိတော ဂဏိဿာမာတိ အာဂမိံသု။
ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၆၉။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၄-၌ ပကတိ
ဝန္တ-ဟု ရှိနေသည်။)

ပကတိဝတ္ထဂုယ (န) [ပကတိ+ဝတ္ထဂုယ] ပင်ကိုယ်-
ပြုကတေ- အင်္ဂါဇာတ်။ ဆာယာရူပက-
မတ္တန္တိ ဘဂဝတော ပဋိဗ္ဗိမ္မရူပကမေဝ၊ န
ပကတိဝတ္ထဂုယံ။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၇၆။

ပကတိဝသုန္ဓရ (န၊ထိ) [ပကတိ+ဝသုန္ဓရ] ပင်
ကိုယ်-ပြုကတေ- မြေကြီး။ “ပကတိဝသုန္ဓ-
ရေ”တိ ဝါ ပါဌော၊ ပါကတိကေ ဘူမိပဒေ-
သေတိ အတ္ထော။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၆။

ပကတိဝဿကာလ (ပု) [ပကတိ+ဝဿကာလ]
ပင်ကိုယ် - ပြုကတေ - မိုးရွာသောအခါ။
တသ္မာ နဒိယာ ဝါ ဇာတဿရေ ဝါ ယတ္တကံ
ပဒေသံ ပကတိဝဿကာလေ စတုသု မာသေ-
သု ဥဒကံ သြတ္တရတိ။ ကင်္ခါ၊ ၉။ ၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
၁၉၆။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၅။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၆။)

ပကတိဝိနောမဂ္ဂ (ပု) [ပကတိ+ဝိနောမဂ္ဂ]
ပင်ကိုယ် - ပြုကတေ - အားဖြင့် ပို့ချသော
စကားလမ်းကြောင်း၊ ပြုကတေစကားအစဉ်၊
ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ- ပို့ချစဉ်။ ယော ပန
ဘိက္ခုနီနံ ပါဠိ* ဝါစေန္တော ပကတိဝိနော-
မဂ္ဂံ ပဟာယ ဟသန္တော ဟသန္တော... ပုနပူနံ
ဘဏတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၅။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၂။

ပကတိဝိစိ (တိ) [ပကတိ+ဝိစိ] သဘောကို
ဟောသော (သဒ္ဓါ)။ ပကတိဝိစိ ဝါ ဓမ္မ-
သဒ္ဓေါ “ဇာတိဓမ္မာန”န္တိ အဒိသု ဝိယ။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၀။

ပကတိဝါဘ (ပု) [ပကတိ+ဝါဘ] သဘာဝအား
ဖြင့် တိုက်ခတ်သော လေ၊ ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ
- လေ။ ပကတိဝါဘေန အသံဖုဋ္ဌေ အလ္လော-
ကာသေ ယော ဘိက္ခု ကေတိလဗိဗ္ဗမတ္တမ္ပိ...
ပဝေသေတိ၊ ကင်္ခါ၊ ၁၀၉။ ပကတိဝါဘော
(သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၂)တိ ပကတိယာ သဘာဝေန
ဝါယနကဝါဘော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။ (-ကင်္ခါ။
၂၉၃။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၇၀။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၇၆။ ၂၃၈။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၄၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃၈။)

ပကတိဝါဒ (ပု) [ပကတိ+ဝါဒ] ဆိုရိုးစကား၊
ပြောရိုး ပြောစဉ်စကား။ အထဿ ဘဂဝါ တံ
ပကတိဝါဒိ ပဋိက္ခိပိတော သဘာဝတေ ဝ
ဒုဇ္ဇာနဘာဝံ အာဝိကရောန္တောပုနပိ “ပကတိ
ခေါ”တိ အာဒိမာဟ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၅။ (-ဒီ၊
၄။ ၁။ ၃၅၅။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃၅၉။)

ပကတိဝါဒီ (တိ) [ပကတိ+ဝါဒီ] သတ္တ၊ ရဇ၊
တမဂုဏ် ၃-ပါးတို့၏ ညီမျှသောအခိုက်အတန့်

ဟူသောပကတိကိုပြောဆိုလေ့ရှိသော၊ ပကတိ အယူရှိသော။ သူ။ န ဖလေန သဂဗ္ဗော ပက-
တိဝါဒီနံ ပကတိ ဝိယ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၄။ ပဋိ-
သံဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၄။ (-အဘိဋ္ဌ၊
၂။ ၁၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၆။ မူလဋီ၊ ၁။ ၆၃။
မူလဋီ၊ ၂။ ၅၇-၈။ အနုဋီ၊ ၂။ ၆၆။ အနုဋီ၊ ၃။
၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၁၊ ၂။ ၁၀၊ ၂။ ၂၂။)

ပကတိဝိကာရသမ္ပန္န (ပု) [ပကတိ+ဝိကာရ+
သမ္ပန္န] ပကတိ ဝိကတိတို့၏ စပ်ခြင်း သမ္ပန္န၊
ပင်ကိုယ်ဝတ္ထု၊ ဖောက်ပြန်သော ဝတ္ထုတို့၏
စပ်ခြင်းသမ္ပန္န။ ဆဝသိသဿ ပတ္တန္တိ ဆဝသိ-
သမယံ ပတ္တံ။ ပကတိဝိကာရသမ္ပန္န စေတံ
သာမိဝစနံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၈၇။ (-ဝိမတိ၊
၂။ ၂၃၀။)

ပကတိဝိကာရာနုပဂမ (ပု) [ပကတိ+ဝိကာရ+
အနုပဂမန] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-သဘောမှ
ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ မကပ်ရောက်ခြင်း။ အဋ္ဌသု
လောကဓမ္မေသု ပကတိဝိကာရာနုပဂမေန
အသန္တသန္တံ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။

ပကတိဝိဇဟန (န) [ပကတိ+ဝိဇဟန] (၁)
သဘောကို စွန့်ပယ်ခြင်း။ (တိ) (၂)
သဘောကို စွန့်ပယ်တတ်သော။ (၁)
ဝိပရိဏတာတိ ပကတိဝိဇဟနေန နိဗ္ဗုတပဒီ-
ပေါ ဝိယ အပညတ္တိကဘာဝံ ဂတာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၂၂၈။ ဝိပရိဏတာတိ ဝိပရိဏာမံ သဘာဝ-
ဝိဂမံ ဂတာ။ တေနာဟ “ပကတိ ဝိဇဟန-
နာ”တိအာဒိ။ ပကတိတိ သဘာဝဓမ္မာနံ
ဥဒယဝယပရိစ္ဆိန္နော ကက္ခဋ္ဌဗုဒ္ဓနာဒိသဘာ-
ဝေါ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၂။ (-မ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၆။ အဘိ-
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၂။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၈၃။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၁၊ ၃။ ၆၁။) (၂) ဣန္ဒြိယာနံ ဝိပရိ-
ဏာမန္တံ စက္ခုသောတာဒိနံ ဣန္ဒြိယာနံ ပကတိ
ဝိဇဟနဘာဝံ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၅။ (-အံ၊ ၄။ ၁။
၂။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၇၆။)

ပကတိဝိဇ္ဇုသညိတ (တိ) [ပကတိ+ဝိဇ္ဇု+သညိ-
တ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-လျှပ်စစ်ဟု-မှတ်
အပ်-သိအပ်-သော။ ပကတိဝိဇ္ဇုသညိတော
နတ္ထိ ဧတေသံ ခဏော ဝိဇ္ဇုနေတိ အက္ခဏ-
ဝေဓိနော တတော သီသတရံ ဝိဇ္ဇုနတော။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၁။

ပကတိဝိဒတ္တိ (ထိ) [ပကတိ+ဝိဒတ္တိ] ပင်ကိုယ်-
ပြုကတေ-လက်သန်းထွာ၊ သာမန် လက်
သန်းထွာ။ ပမာဏယုတ္တော မဉ္ဇောတိ ပကတိ-
ဝိဒတ္တိယာ နဝိဒတ္တိပ္ပမာဏော မဉ္ဇော။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၃၃၄။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၂။ ၅။ (-
ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၅။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၂။ ၃၈။)

ပကတိဝိပဿက (တိ) [ပကတိ + ဝိပဿက]
ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အားဖြင့် ဝိပဿနာရှု
သော၊ သူ။ ပကတိဝိပဿကော ပန မဟာ-
ပညော သာရိပုတ္တသဒိသောဝ သက္ကုဏေယျ၊
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၁။ ပကတိ-
ဝိပဿကောတိ ပကတိယာ ဝိပဿကော။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၆။ (-ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၈။ သီ၊ ၄။
သစ်၊ ၂။ ၃၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၉။)

ပကတိဝိဘာဂ (ပု) [ပကတိ+ဝိဘာဂ] (၁)
လိင်-အသွင်သဏ္ဌာန်-အခြင်းအရာ-၏-
အထူး-ထူးခြား-ကွဲပြား-ခြင်း။ (၂)
သဘောကို-ခွဲခြမ်း-ဝေဘန်-ခြင်း။ (၁)
ယတော “ဣတ္ထိ၊ ပုရိသော”တိ ပကတိဝိဘာ-
ဝေါ ဝိညာယတိတိ တေသံ အဓိပ္ပါယော။
အနုဋီ၊ ၃။ ၂၅၉။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပကတိဝိဘာဂကရဏ (န) [ပကတိဝိဘာဂ +
ကရဏ] သဘောကို-ခွဲခြမ်း-ဝေဘန်-မှုကိုပြု
ခြင်း။ သနဒေါသံ မောစေတွာ ပကတိ-
ဝိဘာဂကရဏေန ဝိဘူတံ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၄၁။

ပကတိဝိဘာဝန (န) [ပကတိ + ဝိဘာဝန]
သဘောကို ထင်စွာပြုခြင်း။ ဝိဘာဝနေ
နာမ အတ္ထေတိ ပကတိဝိဘာဝနသင်္ခါတေ

အတ္ထေ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၃၈။ အံ၊ ဇို၊ ၃။ ၂၀၉။
(-ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၇။)

ပကတိဝိရုဒ္ဓ (တိ) [ပကတိ+ဝိရုဒ္ဓ] သဘော
အားဖြင့် - ဆန့်ကျင်-မသင့်လျော်-သော။
ယော ပန အတ္တနော ပကတိဝိရုဒ္ဓံ ဝါ ဗျာဓိ-
ဝိရုဒ္ဓံ ဝါ ပိဏ္ဍပါတ် လဘတိ။ ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၈၃။
မ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၈။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၅၀။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၀။
မဟာနိ၊ ၄။ ၂၇၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇။ ပကတိ-
ဝိရုဒ္ဓန္တိ သဘာဝေနော အသပ္ပိယံ။ သိ၊ ဇို၊
သစ်၊ ၂။ ၁၁၃။ (-ဥဒါန၊ ၄။ ၂၀၈။ အံ၊ ဇို၊ ၁။
၁၆၂။ အံ၊ ဇို၊ ၃။ ၂၇၇။)

ပကတိဝိစိ (ထိ) [ပကတိ+ဝိစိ] ပင်ကိုယ်-ပြုက
တေ-လှိုင်း-တံပိုး။ ရိုးရိုး-လှိုင်း-တံပိုး။
ယသ္မိ* ပန ပဒေသေ ပကတိဝိစိယော ဩတ္ထ-
ရိတော သဏ္ဌဟန္တိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၃၆။ ကမ်၊ ၂။ ၉၁။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁၉၈။ ကမ်၊ ၂။ ဇို၊ ဟောင်း၊ ၅။ (-ဝိ၊
သင်္ဂဟ၊ ၁၉၆။ ကမ်၊ ၂။ ဇို၊ သစ်၊ ၁၄၇။)

ပကတိဝိတ (တိ) [ပကတိ + ဝိတ] ပင်ကိုယ်-
ပြုကတေ-အားဖြင့် ရက်အပ်သော၊ ရိုးရိုးရက်
အပ်သော။ ပကတိဝိတာ ဝါ မစ္ဆကဏ္ဍကဝါ-
ယိမာ ဝါ ပဋိကာ ဝနုတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၅၄။

ပကတိဝိထိစိတ္တ (န) [ပကတိ + ဝိထိစိတ္တ]
ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-ဝိထိစိတ်။ သဗ္ဗောဟာရိ-
ကစိတ္တေနာတိ ပဋိဗုဒ္ဓဿ ပကတိဝိထိစိတ္တေ-
န။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၄။

ပကတိဝေရ (န) [ပကတိ+ဝေရ] ပင်ကိုယ်-ပြုက
တေ-အားဖြင့် ဖြစ်သောရန်ညှိုး၊ ပြုကတေ
ရန်ညှိုး၊ ကြာမြင့်စွာကဖြစ်သောရန်ညှိုး။ ယော
“အယံ မေ ဝေရီ”တိ ပကတိဝေရဝသေန
တံဇဉ္ဇပုဉ္ဇကောဝေသေန ဝါ သာမိကံ အဿာ-
မိကံ ကရေတိ။ ဒိ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၂၇။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။
၄၈၃။ ပကတိဝေရဝသေနာတိ ပကတိယာ
ဥပုဉ္ဇဝေရဝသေန၊ စိရကာလာနုဗန္ဓဝိရောဝေ-
သေနာတိအတ္ထော။ ဒိ၊ ဇို၊ ၃။ ၁၃၀။

အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၄-ပ-မ-သ-၈

ပကတိဝေလာ (ထိ) [ပကတိ+ဝေလာ] ပင်ကိုယ်
-ပြုကတေ-အချိန်အခါ။ ဒေဝ ကုမာရဿ
ပကတိဝေလံ အတိက္ကမိတော ထညံ ဒါတုံ
ဝနုတိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၅။

ပကတိဝေသ (ပု) [ပကတိ+ဝေသ] ပင်ကိုယ်-
ပြုကတေ-အသွင်အပြင်၊ မပြုမပြင် သာမန်
အသွင်။ သာ ပန.... နာလကံရေတိ၊ ပက-
တိဝေသေနော ဝိစရတိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆၂။ (-
ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၁၃၆။)

ပကတိဝေဿ (ပု) [ပကတိ+ဝေဿ] ပင်ကိုယ်-
ပြုကတေ-ဝေဿမျိုး၊ သာမန်ဝေဿမျိုး။
ပဌမုပ္ပတ္တိဝေသေန ပန ဗြဟ္မာနော ပိဋ္ဌိပါဒတော
နိက္ခန္ဓာ၊ န ပကတိဝေဿာ ဝိယ နာဘိ-
တောတိ ဒေဿတိတိ။ သိ၊ ဇို၊ သစ်၊ ၂။ ၂၇၀။

ပကတိသညာရ (ပု) [ပကတိ+သညာရ] ပင်ကိုယ်-
ပြုကတေ-အားဖြင့် လှည့်လည်သွားလာခြင်း၊
သွားရိုးသွားစဉ် သွားလာခြင်း။ မနုဿာနံ
အနုပစာရဌာနန္တိ ပကတိသညာရဝေသေန မနု-
ဿေဟိ န သဉ္ဇရိတဗ္ဗဌာနံ။ ဒိ၊ ဇို၊ ၁။ ၂၇၇။
သိ၊ ဇို၊ သစ်၊ ၂။ ၁၂၃။

ပကတိသညာရပဋိက္ခေပ (ပု) [ပကတိသညာရ+
ပဋိက္ခေပ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အားဖြင့်
လှည့်လည်သွားလာမှုကို ပယ်ခြင်း။ ကဿန-
ဝပ္ပနာဒိဝေသေန ဟိ ပကတိသညာရပဋိက္ခေပေါ
ဣဓာမိပေတော။ သိ၊ ဇို၊ သစ်၊ ၂။ ၁၂၃။

ပကတိသညာ (ထိ) [ပကတိ+သညာ] ပင်ကိုယ်
-ပြုကတေ-အမှတ်သညာ။ သညသညိနော
ဝုစ္စန္တိ ယေ ပကတိသညာယ ဌိတာ၊ နပိ
သော ပကတိသညာယ ဌိတော။ မဟာနိ၊
၂။ ၁၆။ (-ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၃၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂၆၈။
ထေရီ၊ ၄။ ၁၂၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၁၃။ ဝိမတိ၊ ၂။
၃၆။ ကမ်၊ ၂။ ဇို၊ သစ်၊ ၁၉၃။ ဒိ၊ ဇို၊ ၁။ ၃၇၄။
သိ၊ ဇို၊ သစ်၊ ၂။ ၃၈၇။)

ပကတိသညာဝိရဟိတ (တိ) [ပကတိသညာ+
ဝိရဟိတ] ပင်ကိုယ်-ပြုကတေ-အမှတ်သညာ

မှ ကင်းသော။ ဝိသညိနောတိ တိဟိ ဝိပလ္လာ-
သဂ္ဂါဟေဟိ ပကတိသညာဝိရဟိတာ မောဟံ
ဂတာ။ ပဋိသံဠာ ၂။ ၁၇၈။

ပကတိသဏ္ဌာန (န) [ပကတိ+သဏ္ဌာန] ပင်
ကိုယ်-ပြကတေ-အသွင်သဏ္ဌာန်။ အတ္တ-
နော ပကတိဝဏ္ဏံ ပကတိသဏ္ဌာနံ ဝိဇဟိတော
ကုမာရကဝဏ္ဏံ ဝါ ဒေသေတိ။ ပဋိသံဠာ ၂။
၂၇၇။ (-ဇာဠာ ၁။ ၅၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ ၂။ ၁။)

ပကတိသတ္တ (ပ) [ပကတိ+သတ္တ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-သတ္တဝါ၊ ရိုးရိုးသတ္တဝါ။ ယထာ
ဟိ ဒေဝေါ ပကတိသတ္တေ အဘိဘဝတိ၊ ဧဝံ
မစ္စု သတ္တေ အဘိဘဝတိ။ မဒ္ဒါ ၂။ ၁၄၇။
အံဠာ ၂။ ၁၁။ (-ထေရဠာ ၂။ ၁။)

ပကတိသဒ္ဓ (ပ) [ပကတိ+သဒ္ဓ] ပင်ကိုယ်-ပြက
တေ-အသံ။ ဝိဇာယ တေ ပကတိသဒ္ဓေါ
ဘဝိသတိ။ ဇာဠာ ၂။ ၂၃။

ပကတိသဒ္ဓါဘာဝ (ပ) [ပကတိ+သဒ္ဓ+အဘာဝ]
ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-အသံ မရှိခြင်း။ အပ္ပသဒ္ဓ-
န္တိ စ ပကတိသဒ္ဓါဘာဝမာဟ။ သီဠာသစ် ၂။
၁၁၉။

ပကတိသန္တတ (တိ) [ပကတိ+သန္တတ] ပင်ကိုယ်
-ပြကတေ-အားဖြင့် ခင်းထားအပ်သော။
ယသ္မိပ္ပိ အတ္တနာ သန္တရာပိတေ ဝါ ပကတိ-
သန္တတေ ဝါ ဥပသမ္ပန္နော နိသီဒတိ။ ကင်္ခါ။
၂၀။ ပကတိသန္တတေတိ ပကတိယာဝ သန္တ-
တေ။ ကင်္ခါဠာသစ် ၂။ ၃၆၄။

ပကတိသမ္ပဒါ (ထိ) [ပကတိ+သမ္ပဒါ] တိုင်းပြည်
-တိုင်းသူပြည်သား-၏ ပြည့်စုံခြင်း။ သာမိ-
သမ္ပဒါ ဟိ ပကတိသမ္ပဒံ သမ္ပါဒေတိ။ နေတ္ထိ။
၄။ ၂၂၄။ အံဠာ ၂။ ၃၁၃။

ပကတိသဘာဝ (ပ) [ပကတိ+သဘာဝ] ပင်
ကိုယ်-ပြကတေ-သဘော။ အက္ခိမ္မိ ပတိ-
တေန ဝိဟိသုကာဒိနာ သန္တိတံ အက္ခိ ပကတိ-
သဘာဝံ ဧဟန္တံ ယထာ ကုဇ္ဈတိ နာမ၊ ဧဝံ

ကုဇ္ဈန္တိ။ ဇာဠာ ၂။ ၁၉၈။ (-စရိယာဠာ ၃၀၅။
မဒ္ဒါ ၁။ ၅၀။ သံဠာ ၂။ ၃။ အံဠာ ၁။ ၄၄။)

ပကတိသမုဒ္ဓ (ပ) [ပကတိ+သမုဒ္ဓ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-သမုဒ္ဓါ၊ ရိုးရိုးသမုဒ္ဓါ။ ပကတိ-
သမုဒ္ဓံ အတိက္ကမိတော သမုတ္တော အယံ သ-
မုဒ္ဓေါ “ခုရမာလီ”တိ ဝုစ္စတိ။ ဇာဠာ ၄။ ၁၄၂။

ပကတိသမုဒ္ဓပိဋ္ဌ (န) [ပကတိ+သမုဒ္ဓ+ပိဋ္ဌ] ပင်
ကိုယ်-ပြကတေ-သမုဒ္ဓါ၏ အပြင်။ နာဝါ
စတ္တာရော မာသေ ပကတိသမုဒ္ဓပိဋ္ဌေ ဝိစရိ-
တော ခုရမာလီသမုဒ္ဓံ နာမ ပတ္တာ။ ဇာဠာ ၄။
၁၄၁။

ပကတိသယန (န) [ပကတိ+သယန] ပင်ကိုယ်
-ပြကတေ-အားဖြင့် အိပ်ခြင်း။ ဣမိဿာ
ပကတိသယနေန သယိတာယ ပထဝိယာ
ဥပရိ သယိသတိ။ ဓမ္မဠာ ၁။ ၂၀၃။

ပကတိသရိရဝဏ္ဏ (ပ) [ပကတိ+သရိရဝဏ္ဏ] ပင်
ကိုယ်-ပြကတေ-ကိုယ် အဆင်း။ ဝိပ္ပသန္တ-
ဝိဝဏ္ဏောတိ ဣမိနာ ပကတိသရိရဝဏ္ဏသေဝ
ယထာဝုတ္တနယေန ဝိပ္ပသန္တာ ဝုတ္တာ။
ဝိမတိ ၁။ ၂၄၀။

ပကတိသဝန္တပစာရ (ပ) [ပကတိ+သဝန္တ+ဥပ-
စာရ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-အားဖြင့် ကြား
လောက်ရာ အရပ်။ ယထာဓိပ္ပေတော တေသံ
ပကတိသဝန္တပစာရေဝိယ ပါကဋ္ဌော အဟော-
သိ။ သံဠာ ၁။ ၂၅။ (-အံဠာ ၂။ ၁၈၄။)

ပကတိသာယမာသကာလ (ပ) [ပကတိ+သာ-
ယမာသ+ကာလ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-
ညစာစားချိန်၊ သာမန်ညစာစားချိန်။ ပကတိ-
သာယမာသကာလေယေဝ ကိရ ဂါမမဇ္ဈေ
ဒါရကေသု ကိဋ္ဌန္တေသု တတ္ထ သက္ကာ အဂ-
မာသိ။ ဒီဠာ ၂။ ၂၉၂။

ပကတိသာဝက (ပ) [ပကတိ+သာဝက] ပင်
ကိုယ်-ပြကတေ-တပည့်၊ ရိုးရိုး-သာမန်-
တပည့်။ ပကတိသာဝကာ ကပ္ပသတမ္ပိ ကပ္ပ-

သဟဿမ္ပိ အနုဿရန္တိယေဝ ဗလဝပညတ္တာ။
ပဋိသံဋ္ဌာဝါ။ ၂၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၁။ ဌပေ-
တွာ အဂ္ဂသာဝကမဟာသာဝကေ ဣတ-
ရေ သတ္ထုသာဝကာ ပကတိသာဝကာ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၅။ (-ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၄၁-၂-၃။
ဝဇ္ဇိ၊ ၁၂။ ၁၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၃၀။ ဒီ၊ ၂။ ၁၄။
မ၊ ၂။ ၂၇။ သံ၊ ၂။ ၁၁။ ၇၀။ အံ၊ ၂။ ၁၃၂-၃။)

ပကတိသာဝဇ္ဇ (တိ) [ပကတိ+သာဝဇ္ဇ] ပင်ကိုယ်
- ပြကတေ - အားဖြင့် အပြစ်ရှိသော
(သိက္ခာပုဒ်)။ ဒဠိကမ္မသိသိလကရဏပုယော-
ဇနာ ယထာက္ကမံ ပကတိသာဝဇ္ဇပဏ္ဏတ္တိသာ-
ဝဇ္ဇေသု သိက္ခာပဒေသု။ ဒီ၊ ၂။ ၁၁။ ၂၆။

ပကတိသာဝိကာ (ထိ) [ပကတိ+သာဝိကာ]
ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-တပည့်မ၊ ရိုးရိုး-သာ
မန်-တပည့်မ။ အဂ္ဂသာဝိကာ မဟာသာ-
ဝိကာ ပကတိသာဝိကာတိ တိဝိဇာ။ ထေရီ၊
၄။ ၂၀၃။

ပကတိသိဒ္ဓ (တိ) [ပကတိ+သိဒ္ဓ] ပင်ကိုယ်-ပြ
ကတေ-အားဖြင့် ပြီးသော။ တေန န အလ-
ဠိဓာတုကော ပကတိသိဒ္ဓေါ ဣဓ ပုထုဇ္ဇနသိ-
လဝါတိ အဓိပ္ပေတောတိ ဒဿေတိ။ မ၊ ၂။ ၁။
၄၀၉။ (-သံ၊ ၂။ ၁၁။ ၁၃၉။)

ပကတိသိရိဂဗ္ဘ (ပု) [ပကတိ+သိရိဂဗ္ဘ] ပင်ကိုယ်
- ပြကတေ-အားဖြင့် ကျက်သရေရှိသော
တိုက်ခန်း။ ပဋိနေတွာ ပကတိသိရိဂဗ္ဘယေဝ
ပတိဋ္ဌာပေသိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၀။

ပကတိသီလ (န) [ပကတိ+သီလ] ပြကတေ
သီလ၊ သဘာဝသီလ။ ဥတ္တရကုရုကာနံ
မနုဿာနံ အဝိတိက္ကမော ပကတိသီလံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅။ ပကတိသီလန္တိ သဘာဝသီလံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁။ ၂၇။ ပကတိသီလန္တိ သမ္ပတ္တိရ-
တိသီလံ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၇၃။ (- နေတ္ထိ၊
၁၆၅။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၉။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၂၇၁။)

ပကတိသီလဓမ္မ (ပု) [ပကတိ+သီလဓမ္မ] ပြက
တေသီလတရား။ ပကတိသီလဓမ္မော စ သ-

မာဒါနသီလဓမ္မော စ စိတ္တပ္ပသာဒဓမ္မော စ
သမထဓမ္မော စ ဝိပဿနာဓမ္မော စာတိ ပဉ္စ-
ဓမ္မော။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၂၇၂။

ပကတိသီလဝန္တ (တိ) [ပကတိသီလ+ဝန္တ]
ပြကတေသီလရှိသော။ သူ။ အထ ဝါ ဓမ္မာဓိ-
ဋ္ဌာနံ ပကတိသီလာဒိဝသေန၊ သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ
ပကတိသီလဝန္တာဒိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ နေတ္ထိ၊
၄။ ၂၇၃။ (-နေတ္ထိ၊ ၁။ ၂၇၁။)

ပကတိသီလာဘာဝ (ပု) [ပကတိသီလ+အဘာ-
ဝ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-သီလ၏ မရှိခြင်း။
ဝေ ပါရာဇိကာပိ ပုန ပကတိသီလာဘာဝေန
အဝိရုဠိဓမ္မော ဟောန္တိတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ၄။ ၄။
၁၉၀။

ပကတိသုခုမာလ (တိ) [ပကတိ+သုခုမာလ]
ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-အားဖြင့် နူးညံ့သိမ်မွေ့
သော။ သူ။ အယံ ဗြာဟ္မဏော ပကတိသုခု-
မာလော သတ္တာဟံ နိရာဟာရတာယ ဒုက္ခိ-
တော မရဏဘယေန ဝိလပတိ မညေ။ ဇာ၊
၄။ ၄။ ၁၈။

ပကတိသုဒ္ဓ (တိ) [ပကတိ+သုဒ္ဓ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-အားဖြင့် စင်ကြယ်သော။ သူ။ ပရံ
ပကတိသုဒ္ဓံ ပုဂ္ဂလံ ကာလေန ကာလံ အတ္တာ-
နံ သေဝမာနံ သေဝမာနော ဘဇမာနော
ပါပပုဂ္ဂလော။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၃၀။

ပကတိသုဒ္ဓိ (ထိ) [ပကတိ+သုဒ္ဓိ] ပင်ကိုယ်-ပြ
ကတေ - အားဖြင့် စင်ကြယ်ခြင်း။ ယဿ
ပကတိသုဒ္ဓိယာ ဝါ... ဥဒ္ဓေသပရိပုစ္ဆာဒီဟိ ဝါ
ကာရဏေဟိ အာသဝါ နုပုဇ္ဇန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၆၈။
ပကတိသုဒ္ဓိယာတိ ပုဗ္ဗာရိယတော ကိလေသ-
ဒုရိဘာဝသိဒ္ဓါယ သုဒ္ဓိပကတိတာယ။ မ၊ ၂။
၁။ ၁၅၀။

ပကတိသုမနာ (ထိ) [ပကတိ+သုမနာ] ပင်ကိုယ်
- ပြကတေ-မြတ်လေးပန်း၊ ရိုးရိုးမြတ်လေး
ပန်း။ နိလိယာ သုမနာ ဘဏ္ဍိတိ နိလဝလ္လိ-

သုမနာ စ ပကတိသုမနာ စ ဘဏ္ဍိ စ။ ဇာ၊ဌ၊
၇။၃၁၄။

ပကတိသုဝဏ္ဏကာရဝဏ္ဏ (ပု) [ပကတိ+သုဝဏ္ဏ-
ကာရ+ဝဏ္ဏ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ- ရွှေပန်း
ထိမ်သည်၏ အသွင်သဏ္ဌာန်။ ကမ္မာရဝဏ္ဏန္တိ
ရညော ပကတိသုဝဏ္ဏကာရဝဏ္ဏ။ သာရတ္ထ၊
၁။၁၇၈။ ဝိမတိ၊၁။၃၅။

ပကတိသုဝိကမ္မ (န) [ပကတိ+သုဝိကမ္မ] ပင်
ကိုယ်-ပြကတေ-အပ်ချုပ်မှု၊ ရိုးရိုးအပ်ချုပ်
မှု။ ပကတိသုဝိကမ္မမေဝ ဝနုတိ။ဝိ၊ဌ၊၁။
၂၅၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၅။ (-ဝိမတိ၊၁။၁၆၆။)

ပကတိသုရိယ (ပု) [ပကတိ+သုရိယ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-နေ-နေဗိမာန်။ ယထာ စ ပကတိ-
သုရိယေ သုရိယဒေဝပုတ္တော ဟောတိ၊ ဧဝံ
ကပ္ပဝိနာသကသုရိယေ နတ္ထိ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။
၃၂၇-၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၄၆။ ပကတိသုရိယေတိ
ကပ္ပဝုဋ္ဌာနကာလတော ပုဗ္ဗေ ဥပ္ပန္နသုရိယဝိ-
မာနေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၅၁။ (-သာရတ္ထ၊၁။
၂၈၀။)

ပကတိသေဝနာ (ထိ) [ပကတိ+သေဝနာ] ပင်
ကိုယ်-ပြကတေ-မှီဝဲခြင်း။ ကထံ ပရဿ မနံ
ဇာနန္တိကံ?။ ပကတိသေဝနဝသေန။ ဒီ၊ဌ၊၃။
၁၈၃။ ဣတိဝုတ်၊ဌ၊၂၇၅။ (-ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၀၈)

ပကတိသောတ (န) [ပကတိ+သောတ] ပင်
ကိုယ်-ပြကတေ-နား၊ ရိုးရိုးနား။ သာဏိ-
ဒွါရေ ဌိတဿ ဘာသတော ပကတိသောတေ-
နေဝ အသောသိ။ ဒီ၊ဌ၊ ၂။၁၈၀။ (-ဒီ၊ဌ၊
၃။၁၈၂။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၁၃။ သာရတ္ထ၊၂။
၂၉၁။)

ပကတိသောတပထ (ပု) [ပကတိသောတ+ပထ]
ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-နား၏လမ်း၊ ပြကတေ
နားဖြင့် ကြားလောက်ရာအရပ်။ ပရိကမ္မ-
သမာဓိဒိတ္တေန ပဌမတရံ ပကတိသောတပထေ
ဒူရေ ဩဋ္ဌာရိကော အရညေ သီဟာဒီနံ သဒ္ဓေါ

အာဝဇ္ဇိတဗော။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။၃၇။

ပကတိသောတဝန္တ (တိ) [ပကတိသောတ +
ဝန္တ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ- နားရှိသော၊
သူ။ ဒိဗ္ဗသောတံ ပကတိသောတဝတောယေဝ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ နော ဗဓိရဿ။ ပစ္စာ ပကတိသော-
တေ ဝိနဋ္ဌေပိ ဒိဗ္ဗသောတံ န ဝိနဿတိတိ
ဝဒန္တိ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၁၄။

ပကတိသောတဝိသယာတိတသဒ္ဓါရမ္မဏ (တိ)
[ပကတိသေ-တ+ဝိသယ + အတိတ+သဒ္ဓ
+အာရမ္မဏ] ပင်ကိုယ်-ပြကတေ- နား၏
အရာကို လွန်သော အသံလျှင်အာရုံရှိသော။
ဣမိနာပိ အဝိတက္ကာဝိစာရာ ဥပေက္ခာသဟဂ-
တာ ရူပါစရပကတိသောတဝိသယာတိတ-
သဒ္ဓါရမ္မဏာ ကေခိတ္တက္ခဏိကာ အပ္ပနာပညာ-
ဝ ကထိဘာ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၀၃။

ပကတိသရဝါဒဂ္ဂဟဏ (န) [ပကတိ+ဣဿရ+
ဝါဒ+ဂဟဏ] ပကတိဝါဒနှင့် ဣဿရဝါဒကို
ယူခြင်း။ ပကတိသရဝါဒဂ္ဂဟဏံ နိဒဿနမတ္ထံ
ဒဠ္ဗဗ္ဗံ။ အနု၊ဋီ၊၁။၆၈။

ပကတိဟတ္ထ (ပု) [ပကတိ+ဟတ္ထ] ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-အတောင်၊ ရိုးရိုး- သာမန် -
အတောင်။ အာစရိယဓန နာမ ပကတိ-
ဟတ္ထေန နဝိဒတ္ထိပ္ပမာဏံ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၂၆။
ဝိမတိ၊၁။၁၇၁။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သစ်။၃၄၂။ (-
ဝိမတိ၊၁။၂၇၅။ ဝိမတိ၊၂။၁၅၉။)

ပကတိဟတ္ထိကုလ (န) [ပကတိ + ဟတ္ထိကုလ]
ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-ဆင်မျိုး၊ သာမန်ဆင်
မျိုး။ ကာလဝကန္တိ ပကတိဟတ္ထိကုလံ ဒဠ္ဗဗ္ဗံ။
မ၊ဌ၊၁။၃၃၁။ သံ၊ဌ၊၂။၄၁။ အံ၊ဌ၊၃။၂၉၃။
အဘိ၊ဌ၊၂။၃၈၀။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၃၀။ သာ-
ရတ္ထ၊၃။၂၁၈။ ပကတိဟတ္ထိကုလန္တိ ဂိရိစရန-
ဒိစရဝနစရာဒိပ္ပဘေဒါ ဂေါစရိယကာလာဝ-
ကနာမာ သဗ္ဗာပိ ဗလေန ပါကတိကာ ဟတ္ထိ-

ဇာတိ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၉။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၅၄။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။
၃၁၃။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၆၁။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၅။)

ပကတိဟတ္ထိဂဏနာ(ထိ) [ပကတိဟတ္ထိ+ဂဏနာ]
ပင်ကိုယ်-ပြကတေ-ဆင်တို့၏အရေအတွက်။
တဒေတံပကတိဟတ္ထိဂဏနာယဟတ္ထိနံ ကော-
ဋိသဟဿာနံ ပုရိသဂဏနာယ ဒသန္တံ ပုရိသ-
ကောဋိသဟဿာနံ ဗလံ ဟောတိ။ ဣဒံ တာဝ
တထာဂတဿ ကာယဗလံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၂။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၈၁။ သာရတ္ထ၊၂။၂၁၈။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။၆၁။
စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၄၉။)

ပကတိဟတ္ထိပါဒပရိမာဏ (တိ) [ပကတိ+ဟတ္ထိ-
ပါဒ+ပရိမာဏ]ပင်ကိုယ်- ပြကတေ- ဆင်
ခြေအတိုင်းအရှည်ရှိသော။သုဝဏ္ဏဟတ္ထိပါဒါ-
နိတိ ပကတိဟတ္ထိပါဒပရိမာဏာနိ သုဝဏ္ဏ-
ခဏ္ဍာနိ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၅။

ပကတိဟတ္ထိ(ပု) [ပကတိ+ဟတ္ထိ]ပင်ကိုယ်- ပြက
တေ-ဆင်၊ရိုးရိုး- သာမန်- ဆင်။ ဧတ္ထ ယံ
ဒသန္တံ ဂေါစရိသင်္ခါတာနံ ပကတိဟတ္ထိနံ
ဗလံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၄။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၁။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၁။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၃၆၄။ ဝိမတိ၊၂။
၁၀၀။)

ပကတိဟေတု (ပု) [ပကတိ+ဟေတု]ပင်ကိုယ်-
ပြကတေ-အကြောင်း၊ မူလအကြောင်း၊ အ
ကြောင်းရင်း။ ဝေမေဝ ခေါ မဟာရာဇ နတ္ထိ
တဿ ပကတိဟေတု၊ သစ္စယေဝေတ္ထ ဝတ္ထု
ဘဝတိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဿ ဥပ္ပါဒါယာတိ။ မိလိန္ဒ။
၁၂၄။

ပကတူပနိဿယ (ပု) [ပကတ + ဥပနိဿယ။
ပကတိ+ဥပနိဿယ] ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၊
ကောင်းစွာပြုအပ်သော-ပြီးစေအပ် မှီဝဲအပ်
သော-အားကြီးသောအကြောင်း။ သဘော
အားဖြင့် အားကြီးသောအကြောင်း၊ သော
အာရမ္မဏူပနိဿယော အနန္တရူပနိဿယော

ပကတူပနိဿယောတိ တိဝိဇ္ဇော ဟောတိ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၆၇။ ပကတူပ-
နိဿယော ပန ပကတော ဥပနိဿယော၊ ပက-
တူပနိဿယော၊ ပကတော နာမ အတ္တနော
သန္တာနေ နိပ္ပါဒိတော ဝါ သဒ္ဓါသိလာဒိ၊ ဥပ-
သေဝိတော ဝါ ဥတုဘောဇနာဒိ။ ပကတိ-
ယာယေဝ ဝါ ဥပနိဿယော ပကတူပနိဿ-
ယော အာရမ္မဏာနန္တရေဟိ အသမ္ပိဿောတိ
အတ္ထော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၆၈။
ပကတောတိတ္ထေ ပ-ကာရေ ဥပသဂ္ဂေါ။သော
အတ္တနော ဖလဿ ဥပ္ပါဒနေ သမတ္တဘာဝေန
သုဠကတတံ ဒီပေတိ။တထာ စ ကတံ အတ္တ-
နော သန္တာနေ ကတံ ဟောတိတိ အာဟ
“အတ္တနော သန္တာနေ”တိ။ ကရဏဉ္စ ဒုဝိဓံ
နိပ္ပါဒနံ ဥပသေဝနဉ္စာတိ ဒဿေတုံ “နိပ္ပါဒိ-
တော ဝါ”တိ အာဒိမာဟ။ မူလဋ္ဌိ၊၂။၁၇၁။
ပကတိယာ ဇေတိ ပစ္စယန္တရသင်္ကရဟိတေ-
န အတ္တနော သဘာဝေနဝ။ဥပနိဿယောတိ
ဗလဝကာရဏံ ကတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၇၈။
(-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၇၊၃၆၉၊၄၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၁၆၇။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၈၃။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၂။၉၇။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊
၁။၄၆၅-၆။ မူလဋ္ဌိ၊၂။၃၁။ မူလဋ္ဌိ၊၂။၁၈၇။
အနုဋ္ဌိ၊၂။၃၆။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၂၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။
၂၇၈-၉။)

ပကတူပနိဿယပစ္စယ (ပု) [ပကတူပနိဿယ+
ပစ္စယ] ပကတူပနိဿယပစ္စည်း။ တိဏ္ဍံ လော-
ကုတ္တရဝိမောက္ခာနံ သမထဂေါတြဘု ပက-
တူပနိဿယပစ္စယာ ဟောန္တိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၅၅။ (-သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၄၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။
၂၉၈။)

ပကတူပနိဿယဘာဝဒဿန (န) [ပကတူပ-
နိဿယ+ဘာဝ+ဒဿန] ပကတူပနိဿယ
ပစ္စည်း၏ အဖြစ်ကိုပြခြင်း။ နေဝဝိပါကနဝိ-
ပါကဓမ္မဓမ္မေသု ပန ဥတုဘောဇနသေနာ-
သနာနမေဝ တိဏ္ဍံ ရာသိနံ ပကတူပနိဿယ-

ဘာဝဒဿနံ နယဒဿနမေဝါတိ။ မူလဋီ၊
၃။၁၇၇။

ပကတူပနိဿယယောဂျတာ (ထိ) [ပကတူပ-
နိဿယ + ယောဂျတာ] ပကတူပနိဿယ
ပစ္စည်းအား သင့်လျော်လျောက်ပတ်သည်၏
အဖြစ်။ တာဒိသာနံ တတော ပုဗ္ဗေ ပုရေ-
တရံ ပကတတ္တာ ပကတူပနိဿယယောဂျ-
တာယ အာပါဒိတတ္တာ။ အနုဋီ၊၃။၂၅၃။

ပကတူပနိဿယလာဘ (ပ) [ပကတူပနိဿယ+
လာဘ] ပကတူပနိဿယပစ္စည်းကို ရခြင်း။
သော စ န ဝိနာ သမာနဇာတိယေန ကာ-
ရဏေနာတိ သွာယံ ပကတူပနိဿယလာ-
ဘောတိ ကဒါစိ အာသကေယျာတိ အာဟ
“ယသိဉ္စာ”တိ အာဒိ။ အနုဋီ၊၃။၂၅၃။

ပကတူပနိဿယဝိဘဇန (န) [ပကတူပနိဿယ+
ဝိဘဇန] ပကတူပနိဿယပစ္စည်းကို ဝေဘန်
ခြင်း။ အထ ကသွာ ပကတူပနိဿယဝိဘ-
ဇနေ ကိရိယာ န ဂဟိတာ၊ ဥတုဘောဇန-
သေနာသနာနိယေဝ ဂဟိတာနိ။ အနုဋီ၊၃။
၂၅၅။

ပကတျတ္ထ (ပ) [ပကတိ+အတ္ထ] လိင်၊ ဓာတ်၏
အနက်။ ဘာသိတတ္ထော စ နာမ သဒ္ဓါနု-
သာရေန အဓိဂတော သဗ္ဗေပိ ပကတျတ္ထ-
ပစ္စယတ္ထဘာဝတ္ထာဒိကော။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊၁။
၃၄၄။

ပကပ္ပန (န၊ထိ) [ပ+ကပ္ပ+ယု] (၁) ကြံစည်-
ကြံဆ-စဉ်းစား-ခြင်း။ (၂) အားထုတ်-ပြု
လုပ်-စီရင်-ခြင်း။ (၃) ပကပ္ပနာတိ ဒွေ
ပကပ္ပနာ တဏှာပကပ္ပနာ စ ဒိဋ္ဌိပကပ္ပနာ စ။
မဟာနိ၊၅၅။ ယဉ္စ ပကပ္ပေတိတိ ယံ ပကပ္ပနံ
ပကပ္ပေတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၅။ (-မဟာနိ၊၆၀။
ပေဋကော၊၃၁၁။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၇၂။ သံ၊ဋီ၊၂။
၈၁။) (၂) ကုသလစေတနာယေဝ ဟိ
ပကပ္ပယမာနာ ပတ္တနာတိ၊ ပကပ္ပနဝသေန

ဋိတတ္တာ ပဏိဓိတိ စ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၁၀။ သစေတနသေဝ ဟိ ဥပ္ပါဒနုပထမ္ဘ-
နုပယောဂါဒိဝသေန စေတနံ ပကပ္ပနံ
ပကရဏံ။ ရူပဉ္စ အစေတနန္တိ။ မူလဋီ၊၃။
၁၇၇။ အဓိပတိသု ပုဗ္ဗါဘိသင်္ခါရော ဝိယ
ပကပ္ပနံ သံဝိဒဟနံ။ အနုဋီ၊၃။၂၅၃။
ပါကဋ္ဌပယောဂကပ္ပနဉ္စေတ္ထ ပကပ္ပနံ အဓိပ္ပေ-
တံ။ နေတ္ထိ၊ဋီ၊၁၃၇။ ကာယသဉ္စေတနာ နာမ
ကာယဒ္ဓါရေ စေတနာ ပကပ္ပနာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၄၇။ (-မ၊ဋီ၊၃။၃၀၂။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၂၁။
မူလဋီ၊၁။၇၆။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊၃၀၉။)

ပကပ္ပယတိ (ကြိ) [ပ+ကပ္ပ+ဏယ+တိ] (၁)
ဖွဲ့၏၊ တင်၏။ (၂) ချိန်၏၊ ချိန်ရှယ်၏။ (၃)
ရာဇာ သုတွာန ဝစနံ၊ ဥသု တဿ ပကပ္ပယံ။
စရိယာ၊၄၀၄။ ပကပ္ပယတိ သန္ဓယံ။ စရိယာ၊
ဋ္ဌ၊၁၄၇။ (၂) သလ္လမ္ပိ စေ ဥရသိ ပကပ္ပ-
ယေယျ (သံ၊၁။၁၀၈)န္တိ တိခိဏသတ္တိသလ္လံ
စေပိ ဥရသိ စာရယေယျ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၉။

ပကပ္ပယမာန (တိ) [ပ+ကပ္ပ+ဏယ+မာန] အား
ထုတ်-ပြုလုပ်-စီရင်-သော။ ပကပ္ပယမာနာ
(အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၀)တိ အာယူဟမာနာ၊ သမ္မ-
ယုတ္တေသု အဓိကံ ဗျာပါရံ ကုရုမာနာတိ
အတ္ထော။ မူလဋီ၊၃။၈၉။ ပကပ္ပယမာနာတိ
ပကာရေဟိ ကပ္ပယမာနာ အတ္တနော သမ္မ-
ယုတ္တာနဉ္စ ကိစ္စံ သမတ္တယမာနာ။ အနုဋီ၊၃။
၁၂၅။

၁၀၀

ပကပ္ပယိ (ကြိ) [ပ+ကပ္ပ+ဏယ+ဤ] ဖွဲ့ပြီး
တင်ပြီး။ ပကပ္ပယတိ (၁) ကြည့်။

ပကပ္ပယိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ကပ္ပ+ဏယ+တွာ]
ကြံစည်-စဉ်းစား-၍၊ ဖြစ်စေ၍။ တက္ကဋ္ဌဒိဋ္ဌိ-
သု ပကပ္ပယိတွာ (သုတ္တနိ၊၄၁၆။ မဟာနိ၊
၂၂၈)တိ အတ္တနော မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပမတ္တံ ဒိဋ္ဌိသု
ဇနေတွာ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၁။ (-မဟာနိ၊
ဋ္ဌ၊၃၁၇။)

ပကပ္ပယေယျံ (ကြံ) [ပ+ကပ္ပ+ဏယ+ယေယျံ]
ချိန်-ချိန်ရွယ်-ကုန်ထု၏။ ပကပ္ပယတိ (၂)
ကြည့်။

ပကပ္ပိတ (တိ) [ပ+ကပ္ပ+တ] (၁) ကြံစည်-
ကြံဆ - စဉ်းစား - အပ်သော။ (၂) အားထုတ် - ပြုလုပ် - စီရင် - အပ်သော။
(၁)ပကပ္ပိတာ သင်္ခတာ ယဿ ဓမ္မော၊ သုတ္တနိ။
၄၀၁။ မဟာနိ။၅၅-၇။ ပကပ္ပိတာတိ ပရိကပ္ပိ-
တာ။ သုတ္တနိ။၄၂၇။ မဟာနိ။၄၂၁၇။
(-သုတ္တနိ။၄၀၂-၄၁၄၉။ မဟာနိ။၅၉၆၀၊
၈၅၂၄၅။ ပေဋကော။၃၁၀-၁-၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
၄၃။ သုတ္တနိ။၄၂၂၇၈၊၂၇၄။ မဟာနိ။၄၂၂
၃၂၃-၅။ သုတ္တနိ။၄၁၀။ အနုဋီ၊၃။၆၅။) (၂)
ဝိနိစ္ဆယာ ယာနိ ပကပ္ပိတာနိ။ သုတ္တနိ။၄၁၀။
မဟာနိ။၁၄၃။ ပကပ္ပိတာနိတိ ကပ္ပိတာပကပ္ပိ-
တာ အဘိသင်္ခတာ သဏ္ဌပိတာတိပိ ပကပ္ပိ-
တာ။ အထ ဝါ အနိစ္စာ သင်္ခတာ....ဝိပရိဏာ-
မဓမ္မာတိပိ ပကပ္ပိတာ။ မဟာနိ။၁၄၃-၄။
အတ္တနော ပစ္စယေဟိ အဘိသင်္ခတဘာဝါဒိနာ
နယေန ပကပ္ပိတာနိ စာတိ ဝုစ္စန္တိ။ သုတ္တနိ။၄၂
၂။၅၅။ မဟာနိ။၄၂၅၅။ ပကပ္ပိတ (သံ၊ဋ္ဌ၊
၃။၄၆)န္တိ အဘိသမိဟိတံ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၁၆။
(-မ၊၂။၄၁၂။ သုတ္တနိ။၃၇၈။ မဟာနိ။၅၅၃-
၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၂၀၀။ သုတ္တနိ။
၄၂၂၁၉၂။ မ၊ဋီ၊၂။၂၇၁။ မ၊ဋီ၊၃။၈၂၀၂။
သံ၊ဋီ၊၂။၈၁။)

ပကပ္ပိတဝိဇ္ဇာ (ထိ) [ပကပ္ပိတာ+ဝိဇ္ဇာ] ပြုလုပ်-
စီရင် - အပ်သောအတတ်ပညာ။ သမ္မုရာဒိဟိ
ပကပ္ပိတဝိဇ္ဇာ တထာဘိသင်္ခတာနိ ဩသဓာနိ
စ “မာယာ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ အနုဋီ၊၃။၆၀။

ပကပ္ပိတသန္တိ (ထိ) [ပကပ္ပိတ+သန္တိ]ကြံစည်ခြင်း
၏ငြိမ်းခြင်း၊ ကြံစည်အပ်သော မိစ္ဆာအယူ။
တံ နိဿိတော ကပ္ပပဋိစ္စသန္တိန္တိ....ကပ္ပိတသန္တိ*
ပကပ္ပိတသန္တိ* အနိစ္စံ သင်္ခတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ

ခယဓမ္မံ ဝယဓမ္မံ ဝိရာဂဓမ္မံ နိရောဓဓမ္မံ။ မဟာ-
နိ။၅၇။

ပကပ္ပိယမာန (တိ) [ပ+ကပ္ပ+ယ+မာန] အား
ထုတ်-ပြုလုပ်-စီရင် - အပ်သော။ ယေဟိ
ဖလံ နာမ ယထာ ဥပ္ပဇ္ဇနဋ္ဌာနေ ပကပ္ပိယ-
မာနံ ဝိယ ဟေတိ။ မ၊ဋီ၊၂။၇၃။

ပကပ္ပေတဗ္ဗ (တိ) [ပ+ကပ္ပ+တဗ္ဗ] ကြံ
စည်-ကြံဆ-စဉ်းစား-အပ်သော။ အောက်
ပုဒ်ကြည့်။

ပကပ္ပေတဗ္ဗသမယဝိသေသာဘာဝ (ပု) [ပကပ္ပေ-
တဗ္ဗ+သမယဝိသေသ+အဘာဝ] ကြံစည်-
စဉ်းစား-အပ်သောကာလအထူး၏မရှိခြင်း။
သော ဟိ လောကီယဝိမောက္ခော ဝိယ အဓိ-
ဂမဝဋ္ဌနန္တံ ပကပ္ပေတဗ္ဗသမယဝိသေသာ-
ဘာဝတော ဧဝံ ဝုတ္တော။ အနုဋီ၊၃။၄၄။

ပကပ္ပေတိ (ကြံ) [ပ+ကပ္ပ+ဏေ+တိ] (၁)
ကြံစည် - ကြံဆ - စဉ်းစား - ၏။ (၂) အား
ထုတ်-ပြုလုပ်-စီရင်-၏။ (၃) ဖြတ်၏၊ ဖြတ်
တောက်၏။ (၁) ယဉ္ဇ ဘိက္ခဝေ စေတေတိ၊
ယဉ္ဇ ပကပ္ပေတိ၊ ယဉ္ဇ အနုသေတိ။ သံ၊၁။
၂၉၅။ ယဉ္ဇ ပကပ္ပေတိတိ ယံ ပကပ္ပနံ
ပကပ္ပေတိ။ပဝတ္တေတိတိ အတ္တော။....ပကပ္ပေ-
တိတိ အဋ္ဌသု လောဘသဟဂတစိတ္တေသု
တဏှာဒိဋ္ဌိကပ္ပိ ဂဟိတာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၅။
ပကပ္ပေန္တိ- ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၇။ ဝဇီရ။၁၇၇။
ကင်္ခါ၊ဋီ၊ဟောင်း။၄၈။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သစ်။၂၂၆။
(၂) ယဉ္ဇ ဘိက္ခဝေ စေတေတိ၊ ယဉ္ဇ ပကပ္ပေ-
တိ၊ ယဉ္ဇ အနုသေတိ။ နေတ္ထိ။၁၃၃။ ပကပ္ပေ-
တိတိ တမေဝ အကုသလစေတနံ ကာယဝစိ-
ကမ္မဘာဝံ ပါပနဝသေန ကပ္ပေတိ။ နေတ္ထိ၊
၄။၂၄၃။ ယသ္မာ ပန စေတနာ ယဒါ
ဝိညတ္တိ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ တဒါ ဒိဂုဏုဿာဟာ
ဒိဂုဏဝါယာမာ ဝိယ ဟုတွာ ပါကဋ္ဌံ ပယော-
ဂံ နိပ္ပါဒေတိ၊ တသ္မာ ပကပ္ပေတိတိ ဝုတ္တော။
နေတ္ထိ၊ဋီ၊၁၃၇။ (-သံ၊၁။၂၉၇။ ပေဋကော။

၃၁၁။ ဝိဠာ၂။၁၉၂။ အဘိဠာ၁။၁၃၀။
 ဣတိဝုတ်၊ဠာ၂၄၀။ ဇာဠာ၅။၈။) ပကပ္ပေ-
 တု- ဒိ၁။၁၂၀။ ပကပ္ပေယျ- မဠာ၃။
 ၃၀၀။ သုတ္တနိ၊ဠာ၂။၁၉၂။ ပကပ္ပေသိ-ဒိ
 ၁။၁၂၉။ ပကပ္ပေသတိ-ဝိဠာ၁။၁၈၂။ (၃)
 ပါဒေ ဆဝိ* ပကပ္ပေသိ၊ န ဟိ ကမ္မံ ဝိနဿ-
 တိ။ အပါ၁။၃၄၉။ ဥဒါန၊ဠာ၂၄၀။ အပါ
 ဠာ၁။၁၃၀။

ပကပ္ပေတု (ကြိ) [ပ+ကပ္ပ+ဏေ+တု] အား
 ထုတ်-ပြုလုပ်-စီရင်-လေဘူ။ ပကပ္ပေတိ-
 (၂)ကြည့်။

ပကပ္ပေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ကပ္ပ+ဏေ+တွာ]
 (၁) ကြံစည်-ကြံဆ-စဉ်းစား-၍။ (၂)
 ဆုံးဖြတ်၍။ (၁) ဉာတကာ ကပ္ပေတွာ
 ပကပ္ပေတွာ “အယံ အသုကော နာမာ”တိ
 နာမံ ကရေန္တိ။ အဘိဠာ၁။၄၂၀။ ပဋိသံဠာ
 ၁။၂၇၇။ ပကပ္ပေတွာ(ဝိဠာ၂။၃၇)တိ “ဝဇာ-
 မိ န”န္တိ ဝေ စိတ္တေန ပရိစ္ဆိန္တိတွာ။ သာရတ္ထ၊
 ၂။၂၅၁။ ဝိမတိ၊၁။၂၂၃။ (-ဝိဠာ၂။၁၀၆။
 ဝိဠာ၄။၄၁။ အံဠာ၃။၃၄၀။ အနုဠာ၁။၂၀၇။)
 (၂) ပကပ္ပေတွာ(ကခါ၊၁၂၀)တိ အဘိဝိစာ-
 ရေတွာ၊ သန္တိဠာနံ ကရိတွာတိ အတ္ထော။
 ကခါ၊ဠာသစ်။၂၁။

ပကပ္ပေန္တိ (တိ) [ပ+ကပ္ပ+ဏေ+အန္တိ] အား
 ထုတ်-ပြုလုပ် - စီရင် - သော၊သူ။ ပုဗ္ဗာ-
 ဘောဂဝသေန ဟိ ဈာနံ ပကပ္ပေန္တော ဣဓ
 “စေတေတိ”တိ ဝုတ္တော။ သီဠာသစ်၊၂။
 ၃၈၁။

ပကပ္ပေန္တိ (ကြိ) [ပ+ကပ္ပ+ဏေ+အန္တိ] ကြံ
 စည်-ကြံဆ-စဉ်းစား-ကုန်၏။ ပကပ္ပေတိ
 (၁)ကြည့်။

ပကပ္ပေယျံ (ကြိ) [ပ+ကပ္ပ+ဏေ+ယျံ]
 အားထုတ် - ပြုလုပ် - စီရင် - ကုန်ရာ၏။
 ပကပ္ပေတိ(၂)ကြည့်။

ပကပ္ပေသိ (ကြိ) [ပ+ကပ္ပ+ဏေ+သိ] (၁)
 အားထုတ်-ပြုလုပ်-စီရင်-ပြီ။ (၂) ဖြတ်-
 ဖြတ်တောက်-ပြီ။ ပကပ္ပေတိ (၂၊၃)ကြည့်။

ပကပ္ပေသသိ (ကြိ) [ပ+ကပ္ပ+ဏေ+သသိ]
 အားထုတ် - ပြုလုပ် - စီရင် - လတ္တံ့။
 ပကပ္ပေတိ(၂)ကြည့်။

ပကမ္မ (ပု) [ပ+ကပိ=ကမ္မ+အ] တုန့်လှုပ်ခြင်း။
 ပကမ္မဟေတု-ကြည့်။

ပကမ္မတိ (ကြိ) [ပ+ကပိ=ကမ္မ+အ+တိ] တုန့်
 လှုပ်၏။ ပြင်းစွာတုန့်လှုပ်၏။ အပြားအားဖြင့်
 တုန့်လှုပ်၏။ အဋ္ဌဟေတုဟိ သမ္မုဿ၊ ဝသု-
 ဓာယံ ပကမ္မတိ။ အပါ၂။၄၅။ (-ဓိလိန္တ။
 ၁၂၂။ အဘိဠာ၁။၄၆။ အပါဠာ၁။၄၆။ အပါ
 ဠာ၁။၂၃။ ဇာဠာ၇။၁၉၉။ ဒီဠာ၂။၁၅၃။
 သံဠာ၁။၁၅၃။ သံဠာ၂။၅၀၈။) ပကမ္မေယျ -
 ဇာဠာ၇။၁၉၉။ ဇာဠာ၇။၁၉၉။ ပကမ္မိ-
 ပဋိသံဠာ၂။၂၁၈။ ပကမ္မထ - အပါ၁။၁၆၁။
 ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၀၅။၃၉၆။ အဘိဠာ၁။၅၂၂။ အပါ
 ဠာ၁။၃၂၅။ စရိယာဠာ၁၀၂-၃။ ဇာဠာ၁။
 ၃၁၅။ ဒီဠာ၁။၁၈၇။ သံဠာသစ်၊၁။၄၇၇။
 ဒီဠာ၂။၁၅၇။ မဠာ၂။၁၃၈။ အံဠာ၃။၂၆၂။
 ပကမ္မိတ္ထ-အပါ၁။၁၆၆။ အပါ၂။၄၄။ သံဠာ
 ၂။၈၈။ ထေရာဠာ၁။၄၅၄။ အပါဠာ၂။၁၃၃။
 ဗုဒ္ဓဝံ၊ဠာ၇။၇။

ပကမ္မထ (ကြိ) [ပ+ကပိ=ကမ္မ+အာ။ အာကို
 ထပြု။] တုန့်လှုပ်ပြီ။ ပြင်းစွာ တုန့်လှုပ်ပြီ။
 အပြားအားဖြင့် တုန့်လှုပ်ပြီ။ အထက်ပုဒ်
 ကြည့်။

ပကမ္မန (န၊ထိ) [ပ+ကမ္မ=ပကမ္မ+ယ] တုန့်လှုပ်
 ခြင်း၊ ပြင်းစွာတုန့်လှုပ်ခြင်း၊ အပြားအားဖြင့်
 တုန့်လှုပ်ခြင်း။ ဘဝဂ်စလနန္တိ ဘဝဂ်စိတ္တဿ
 ပကမ္မနံ။ ဝိသုဒ္ဓါ၊ဠာ၂။၁၃၂။ ယထာဓူပေဟိ
 ကာယသင်္ခါရေဟိ ယာ ကာယဿ....စလနာ
 ပကမ္မနာ။ ပဋိသံ၊၁၈၃။ ပကမ္မနာတိ ဘုသံ

ကမ္မနာ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၃။ (- သုတ္တနိ။ ၄၂၅။ မဟာနိ။ ၃၃၉။ သုတ္တနိ။ ၂။ ၂၇၃။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇၅။)

ပကမ္မနလဗ္ဗန (န) [ပကမ္မန+လဗ္ဗန] တုန်လှုပ်မှုကိုရခြင်း။ မဟာဘိနိဟာရာဒိကာလေပိတဿ ပကမ္မနလဗ္ဗနတော။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၇၂။

ပကမ္မမာန (တိ) [ပ+ကပိ=ကမ္မ+အ+မာန] တုန်လှုပ်သောသူ။ ပဝေမောနန္တိ ဒုဗ္ဗလဘာဝေန ပကမ္မမာနံ။ ပေတ၊ ဌ၊ ၁၇၃။ (- ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၁၇၆။)

ပကမ္မယတိ (ကြိ) [ပ+ကပိ=ကမ္မ+ဏယ+တိ] တုန်လှုပ်၏၊ ပြင်းစွာတုန်လှုပ်၏၊ အပြားအားဖြင့် တုန်လှုပ်၏။ ဝံသောဝါပိ ပကမ္မယေ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၉၂။ မိလိန္ဒ။ ၃၅၅။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၁၉၉။ ယဒါဘိဇာတော ပထဝီ ပကမ္မယံ၊ အပါ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၂။

ပကမ္မဟေတု (ပု) [ပကမ္မ+ဟေတု] တုန်လှုပ်ခြင်း၏အကြောင်း။ ယသ္မိံ သန္တာနေ ပါဏာတိပါတာဒယော တဿ ပကမ္မနဟေတဝေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၂။

ပကမ္မိ (ကြိ) [ပ+ကပိ=ကမ္မ+ဤ] တုန်လှုပ်ပြီ၊ ပြင်းစွာတုန်လှုပ်ပြီ၊ အပြားအားဖြင့် တုန်လှုပ်ပြီ။ ပကမ္မတိ-ကြည့်။

ပကမ္မိတ (တိ) [ပ+ကပိ=ကမ္မ+တ] တုန်လှုပ်သော။ ပဗ္ဗတာ သမနာဒိ သု၊ မဟိ ပကမ္မိတာ အဟု။ ဇာ၊ ၂။ ၃၇၄။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၃၇၈။

ပကမ္မိတ (တိ) [ပ+ကပိ=ကမ္မ+ဏေ+တ] တုန်လှုပ်စေအပ်သော။ သဗ္ဗော လောကော ပကမ္မိတော။ သံ၊ ၁။ ၁၃၄။ ထေရီ၊ ၄၀၁။ မဟာနိ။ ၃၂၃။ ထေရီ၊ ဌ၊ ၁၇၅။ တဏှာယ သဗ္ဗကိလေသေဟိ စ ဣတောစိတော စ ကမ္မိတတာယ စလိတတာယ ပကမ္မိတော။ ထေရီ၊ ဌ၊ ၁၇၆။ တယာ ပကမ္မိတံ အာသိ၊ သဗ္ဗဒေဝပုရံ တဒါ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၁၇၁။

ပကမ္မိတစိတ္တ (တိ) [ပကမ္မိတ+စိတ္တ] တုန်လှုပ်သောစိတ်ရှိသောသူ။ တံ သုတော မဟာသတ္တော ပကမ္မိတစိတ္တော ဟုတော။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၃၂၄။

ပကမ္မိတ္တ (ကြိ) [ပ+ကပိ=ကမ္မ+အာ။ အာ-ကိုတ္တပြီ။] တုန်လှုပ်ပြီ၊ ပြင်းစွာတုန်လှုပ်ပြီ၊ အပြားအားဖြင့် တုန်လှုပ်ပြီ။ ပကမ္မတိ-ကြည့်။

ပကမ္မေတိ (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ကပိ=ကမ္မ+ဏေ+တိ] တုန်လှုပ်စေ၏။ ဆပ္ပကာရံ ပကမ္မေန္တိ၊ ကေဝလံ ဝသုဓံ ဣမံ။ အပါ၊ ၂။ ၆၅။ (- အပါ၊ ၁။ ၁၉။ ထေရီ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၇၉။ အပါ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၄-၅။)

ပကမ္မေန္တိ (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ကပိ=ကမ္မ+ဏေ+အန္တိ] တုန်လှုပ်စေကုန်၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပကမ္မေယျ (ကြိ) [ပ+ကပိ=ကမ္မ+အ+ယျေ] တုန်လှုပ်ပြီ၊ ပြင်းစွာတုန်လှုပ်ပြီ၊ အပြားအားဖြင့် တုန်လှုပ်ပြီ။ ပကမ္မတိ-ကြည့်။

ပကရဏ (န) [ပ+ကရ+ယျ] (၁) အကြောင်း။ (၂) ကျမ်း၊ ကျမ်းဂန်။ (၃) အရာ၊ အရာဌာန။ (၄) ကောင်းစွာပြုခြင်း၊ တည်စေခြင်း၊ ထားခြင်း။ (၅) အကြောင်းအရာ။

(၁) အကြောင်း။ အထ ခေါ် ဘဂဝါတေသ္မိံ နိဒါနေ တေသ္မိံ ပကရဏေ ဘိက္ခုသံသံ သန္နိပါတာပေတွာ အာယသ္မန္တံ သုဒ္ဓိန္နံ ပဋိပုစ္ဆိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၃။ တေသ္မိံ နိဒါနေ တေသ္မိံ ပကရဏေတိ ဧတ္ထ သုဒ္ဓိန္နဿ အဇ္ဈာစာရဝိတိက္ကမော သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ကာရဏတ္တာ နိဒါနဉ္စေ ပကရဏဉ္စာတိ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကာရဏဉ္စိ ယသ္မာ... ပကရေတိ စ နံ ကတ္ထု အာရဘတိ၊ ကရေတိယေဝ ဝါ၊ တသ္မာ နိဒါနဉ္စေ ပကရဏဉ္စာတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၇၄။ ကိသ္မိဒ္ဓိဒေဝ ပကရဏေ (သံ၊ ၂။ ၅၅)တိ ကိသ္မိဒေဝ ကာရဏေ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။

၂၇၄။ ပကရဏေ (အံ၊ ၂။ ၄၄၆) တိ ကာရ-
ဏေ။ အံ၊ ၅။ ၁၂၁။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂၆-ဂ၊ ၅၄-
၆၊ ဂဇ၊ ၁၉၃၊ ၂၀၀၊ ၂၁၉။ ဝိ၊ ၂။ ၂၊ ၂၇၊ ၅၈၊
၃၉၁၊ ၄၀၄။ ဝိ၊ ၃။ ၂၉၊ ၅၀၊ ၁၀၃၊ ၁၂၁၊ ၂၇၂။
ဝိ၊ ၄။ ၂၊ ၁၄၊ ၂၆၊ ၃၄၊ ၄၈၊ ၅၉၊ ၆၉၊ ၁၉၂၊ ၂၃၉၊
၂၅၅-၆၊ ၂၆၃-၇-ဂ၊ ၂၇၄၊ ၂၈၅၊ ၃၀၈-၉၊
၃၁၂၊ ၃၇၉၊ ၃၈၅၊ ၄၀၇၊ ၄၄၉။ ဒိ၊ ၁။ ၉၁-၂။
မိလိန္ဒ၊ ၁၈၈။ ဝိ၊ ၅။ ၁။ ၁၈၅။ ဝိ၊ ၅။ ၂။ ၃၆။ ဝိ၊
၅။ ၃။ ၃၈၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၁။ သီ၊ ၅။ သစ်၊ ၂။
၂၆၄။ သံ၊ ၅။ ၂။ ၂၁၉။)

(၂) ကျမ်း၊ ကျမ်းဂန်။ နိကာယေ ပဉ္စ
ဝါစေသံ၊ သတ္တ စေဝ ပကရဏေ။ ဝိ၊ ၅။ ၂။ ၃၆။
ဝိ၊ ၅။ ၁။ ၄၇။ ပကရဏေ သတ္တ ဒေသေန္တော
(ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၇၃) တိ တတ္ထ ဒေဝါနံ သတ္တပကရဏ-
သင်္ခါတံ အဘိဓမ္မပိဋကံ ဒေသေန္တော ဝသီ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၀၃။ ပကာရေန ကရိယန္တေ ဝုစ္စန္တေ
တ္ထေ နာနာဘေဒဘိန္နာ ဂမ္ဘိရာ အတ္ထာ ဣတိ
ပကရဏံ။ ပဋိသံ၊ ၅။ ၁။ ၇။ တေ ဝေ ပကရိ-
ယန္တိ ပဌပိယန္တိ တေ၊ တေန ဝါတိ ပကရဏံ။
အနု၊ ၂။ ၄။ (-ဝိ၊ ၅။ ၁။ ၅၅။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၁၆၆။
အဘိ၊ ၅။ ၁။ ၄၊ ၅၊ ၆၊ ၉။ အဘိ၊ ၅။ ၁။ ၁၊ ၁၁။
အပ၊ ၅။ ၁။ ၉၂။ ဇာ၊ ၅။ ၁။ ၉၀။ နေတ္ထိ၊ ၅။ ၄၊
၅။ ဝဇိရ၊ ၂။ ၉၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၆၊ ၁၄၄။ ဝိမတိ၊
၁။ ၃၂။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၄။ သီ၊ ၅။ သစ်၊ ၁။ ၁၉၁။
မ၊ ၅။ ၁။ ၂၇၂။ မ၊ ၅။ ၂။ ၁၃၉။ မူလ၊ ၅။ ၁။ ၃၊ ၄၊
၅၊ ၂၇။ အနု၊ ၅။ ၁။ ၃၊ ၃၅။ နေတ္ထိ၊ ၅။ ၁။ ၅-
ဂ-၉။ နေတ္ထိ၊ ၀။ ၁၈၇။)

(၃) အရာ၊ အရာဌာန။ စတ္တာရိ ဉာဏသ-
တာနံ၊ အတ္ထဝသေ ပကရဏေ။ ဝိ၊ ၅။ ၂။ ၄။ ဝိ၊
၅။ ၄။ ၁၈၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၇။ တိသု ပိဋကေ-
သုတိတ္ထေ “ကေကသ္မိ” န္တိ အဓိကာရတော၊
ပကရဏတော ဝါ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သီ၊ ၅။ သစ်၊ ၁။
၁၀၉။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၃။ သီ၊ ၅။ သစ်၊ ၁။
၁၄၇၊ ၁၉၁၊ ၃၂၁။ သီ၊ ၅။ သစ်၊ ၂။ ၃၆၊ ၉၇၊ ၁၃၆၊
၂၄၀။ ဒိ၊ ၅။ ၁။ ၂၊ ၄၄၂။ မ၊ ၅။ ၂။ ၆၂။ မ၊ ၅။ ၃။

၂၉၂။ သံ၊ ၅။ ၂။ ၃၊ ၃၀၆။ အံ၊ ၅။ ၁။ ၂၁။
အနု၊ ၅။ ၁။ ၉၊ ၁၈။ နေတ္ထိ၊ ၅။ ၄၀။)

(၄) ကောင်းစွာပြုခြင်း၊ တည်စေခြင်း၊
ထားခြင်း။ စေတနံ ပကပ္ပနံ ပကရဏံ။ မူလ-
၅။ ၃။ ၁၈၅။ ပကရဏံ ဝုတ္တလက္ခဏေန ကာရ-
ဏဘာဝေန အဝဋ္ဌာနံ။ အနု၊ ၅။ ၂။ ၃။

(၅) အကြောင်းအရာ။ ပကရဏဂတ-
ကြည့်။

ပကရဏကထာ (တိ) [ပကရဏ+ကထာ] ကျမ်း-
ကျမ်းဂန်- ကံ-ဆိုရာ- ဆိုကြောင်း-စကား၊
(အဋ္ဌကထာ)။ ဝစနတ္ထဇာနနေန ဝိဒိတပ္ပ-
ကရဏတ္ထသမညတ္ထသ ပကရဏကထာ ဝုစ္စ-
မာနာ သောဘေယျ။ နေတ္ထိ၊ ၅။ ၁၇။

ပကရဏဂတ (တိ) [ပကရဏ+ဂတ] အကြောင်း
အရာနှင့်တကွဖြစ်သော၊ (သိချင်း)။ ဂီတန္တိ
သရဂတံ၊ ပကရဏဂတံ၊ တာဠဂတံ၊ အပမာ-
နဂတန္တိ ဂန္ဓဗ္ဗသတ္တဝိဟိကံ အညမ္ဘိ သဗ္ဗံ ဂီတံ
ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဒိ၊ ၅။ ၃။ ၁၃၂-၃။

ပကရဏတ္ထယ (န) [ပကရဏ+တယ] ကျမ်း
သုံးကျမ်း၊ ကျမ်းသုံးမျိုး။ အတ္တနော ပုဗ္ဗ၊
ပတ္တနာဝသေန ကစ္စာယနပ္ပကရဏံ မဟာ-
နိရုတ္တိပ္ပကရဏံ နေတ္ထိပ္ပကရဏန္တိ ပကရဏတ္ထယံ
သံသမဇ္ဈေ ဗျာကာသိ။ အပ၊ ၅။ ၂။ ၂၁၃။

ပကရဏတ္ထ (ပု) [ပကရဏ+အတ္ထ] ကျမ်းဂန်၏-
အနက်-အဓိပ္ပါယ်။ သဗ္ဗော ဟိ ပကရဏ-
တ္ထော “ယံ လောကော ပူဇယတေ” တိ အာ-
ဒိဟိ ပဉ္စဟိ ဂါထာဟိ အပရိဂ္ဂဟိတော နာမ
နတ္ထိ။ နေတ္ထိ၊ ၅။ ၃။ သံဝဏ္ဏိယမာနာ ဟိ ပက-
ရဏတ္ထာ သံဝဏ္ဏနာယ ပိဏ္ဏတ္ထော။ နေတ္ထိ၊
၅။ ၁၇။

ပကရဏတ္ထသင်္ဂဏှန (န) [ပကရဏတ္ထ+သင်္ဂဏှန]
ကျမ်းဂန်၏- အနက်- အဓိပ္ပါယ်- ကို သိမ်း
ယူခြင်း။ အယဉ္စ ဂါထာ နေတ္ထိ သင်္ဂါ-

ယန္တေဟိ ပကရဏတ္ထသင်္ကဏနဝသေန ဌပိ-
တာတိ ဒဠဗ္ဗာ။ နေတ္ထိဋ္ဌ။၁၁။

ပကရဏဒွယ (န) [ပကရဏ + ဒွယ] ကျမ်းနှစ်
ကျမ်း၊ ကျမ်းဂန် ၂-မျိုး။ တံ ပန ဆသု ဝေ-
ဒကေသု ပရိယာပနံ ပကရဏဒွယမေဝါတိ
ဝုတ္တံ “သိက္ခာ စ နိရုတ္တိ စာ”တိ။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊
၂။၂၂၂။

ပကရဏနယ (ပု) [ပကရဏ+နယ] ကျမ်းဂန်၌
လာသောနည်း၊ နေတ္ထိကျမ်းလာနည်း၊ နေတ္ထိ
ကျမ်း၏ အစွမ်းဖြင့် သုတ္တန်ကို ဖွင့်ကြောင်း
နည်း။ အယံ တာဝ ပကရဏနယော။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၄၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၅။
ပကရဏနယောတိ နေတ္ထိပကရဏဝသေန
သုတ္တန္တသံဝဏ္ဏနာနယော။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၉၀။ မ၊
ဋ္ဌိ၊၁။၂၄၀။ (-ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၀၈။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။
၄၇၅။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၅၀။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၅၂။)

ပကရဏန္တရ (န) [ပကရဏ + အန္တရ] ကျမ်း
တပါး၊ ကျမ်းဂန်တမျိုး။ ပကရဏန္တရေ
ဝုတ္တေန ဝတ္ထုဘေဒေန ခန္ဓပညတ္တိယာပဘေဒံ
ဒဿေတိ။ မူလဋ္ဌိ၊၂။၂၀။ ပကရဏန္တရေတိ
ဝိဘင်္ဂပကရဏေ။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၄၁။ (-အနုဋ္ဌိ၊
၂။၁၁၈။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၄၂။)

ပကရဏန္တရဂတ (တိ) [ပကရဏန္တရ + ဂတ]
ကျမ်းတပါး၌လာသော။ ဓာတုကထာတော
ဗဟိဘူတာ ကုသလာဒိအရဏန္တာ မာတိကာ
ပကရဏန္တရဂတာ ဝုတ္တာ။ မူလဋ္ဌိ၊၂။၄။
(-အနုဋ္ဌိ၊၂။၄။)

ပကရဏန္တရဌပိတ (တိ) [ပကရဏန္တရ + ဌပိတ]
ကျမ်းတပါး၌ထားအပ်သော။ ပကရဏန္တရ-
ဌပိတယ မာတိကာယ အဝိဘာဂေန ပစ္စ-
တော ဂဟဏံ ဗဟိဌပနံ။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၆။

ပကရဏန္တရမာတိကာ (တိ) [ပကရဏန္တရ+မာ-
တိကာ] ကျမ်းတပါး၌လာသော-မာတိကာ
-ခေါင်းစဉ်။ ဓာတုကထာယ မာတိကတော

ဗဟိ ပကရဏန္တရမာတိကာယ ဣမဿ ပက-
ရဏဿ မာတိကာဘာဝေန ဌပိတတ္တာ။
မူလဋ္ဌိ၊၂။၅။ (-အနုဋ္ဌိ၊၂။၆။)

ပကရဏန္တရာသာဓာရဏ (တိ) [ပကရဏန္တရ +
အသာဓာရဏ] ကျမ်းတပါးနှင့် မဆက်ဆံ
သော။ နယမာတိကာဒိကာ လက္ခဏမာတိ-
ကန္တာ မာတိကာ ပကရဏန္တရာသာဓာရဏ-
တယ ဓာတုကထာယ မာတိကာ နာမ။
မူလဋ္ဌိ၊၂။၂။

ပကရဏပရိစ္ဆိန္န (တိ) [ပကရဏ+ပရိစ္ဆိန္န] အရာ
ဌာနဖြင့်-ပိုင်းခြား-ကန့်သတ်-အပ်သော။
အညထာတိပဒဿ ပကရဏပရိစ္ဆိန္နံ အတ္ထံ
ဒဿေန္တော “လိနတာ”တိ အာဟ။ အနုဋ္ဌိ၊
၁။၂၆။ (-အနုဋ္ဌိ၊၂။၁၄၀။)

ပကရဏပရိစ္ဆေဒ (ပု) [ပကရဏ+ပရိစ္ဆေဒ]
(၁) ကျမ်းဂန်ကို-ပိုင်းခြား-ဝေဘန်-ခြင်း။
(၂) ကျမ်းဂန်ဟူသော အပိုင်းအခြား။ (၁)
(၂) ပကရဏပရိစ္ဆေဒတော(နေတ္ထိဋ္ဌ။၂)တိ
ပကရဏဿ ဝိဘာဂတော။ ဟာရဝိစာရာ-
ဒယောဟိ တယော နေတ္ထိပကရဏဿ ဝိဘာ-
ဂါ။ ပကရဏဘူတပရိစ္ဆေဒတော ဝါ။ နေတ္ထိ။
ဋ္ဌိ၊၁၈။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄။ မူလဋ္ဌိ၊၂။၃၊)

ပကရဏပ္ပတ္တ (တိ) [ပကရဏ+ပတ္တ] ကျမ်းဂန်
သို့ရောက်သော။ နိဒါနပုစ္ဆာဝသေန ပက-
ရဏပ္ပတ္တဿ ဝက္ခမာနဿ သုတ္တဿ သဝနံ
န သမာဓာနမန္တရေန သမ္ဘဝတိ။ ဣတိဝုတ်၊
ဋ္ဌ၊၂၄။ (-ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၅၅။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။
၁၅၈။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၃၅၉။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၁။ အံ၊
ဋ္ဌိ၊၁။၃၀။ မူလဋ္ဌိ၊၂။၆။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၁၁။)

ပကရဏပ္ပယောဇန (န) [ပကရဏ+ပယောဇန]
ကျမ်း၏အကျိုး၊ ကျမ်းပြုခြင်း၏အကျိုး။
ရတနတ္ထယပ္ပဏာမော စ အဘိဓေယျော စ
ကရဏပ္ပကာရော စ ပကရဏာဘိဓာနဉ္စ ပက-
ရဏပ္ပယောဇနဉ္စ။ မဏိမဉ္ဇူ။၁။၃၃။

ပကရဏဘူတပရိစ္ဆေဒ (ပု) [ပကရဏ+ဘူတ+
ပရိစ္ဆေဒ] ကျမ်းဂန်ဖြစ်သော အပိုင်းအခြား။
ပကရဏပရိစ္ဆေဒ-ကြည့်။

ပကရဏဝိဘာဂ (ပု) [ပကရဏ+ဝိဘာဂ] ကျမ်း
ဂန်ကို-ဝေဘန်-ပိုင်းခြား-ခြင်း။ စတုရ-
သီတိသဟဿဝိဓံ စတုရသီတိသဟဿဓမ္မက္ခ-
န္တဝိစာရဘာဝတောတိအာဒိနာ နယေန ပက-
ရဏဝိဘာဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ နေတ္ထိ၊ ငွ။ ၄။
(-နေတ္ထိ၊ ငွ။ ၁၉။)

ပကရဏသဒ္ဓါ (ပု) [ပကရဏ+သဒ္ဓါ] ပကရဏ
သဒ္ဓါ။ ပကရဏပုဒ်။ ကုတော ပကရဏသဒ္ဓေါ
လဗ္ဘတိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂။

ပကရဏာဓိဂတ (တိ) [ပကရဏ+အဓိဂတ] အရာ
ဌာနအားလျော်စွာ ရအပ်သော။ ပကရဏာ-
ဓိဂတော ဟေသ အတ္ထုဒ္ဓါရော။ သီ၊ ငွီ၊ သစ်၊
၁။ ၁၀၄။ (-၂၀၉၊ ၃၃၁။ သီ၊ ငွီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၉၄၊
၂၁၀၊ ၄၂၀၊ ၃၄၄။)

ပကရဏာဓိဂတဂုဏ (န) [ပကရဏာဓိဂတ+
ဂုဏ] အရာဌာနအားလျော်စွာ ရအပ်သော
-ဂုဏ်-ကျေးဇူး။ သော ဟိ သံဝဏ္ဏနကာနံ
ပကတိ၊ ယဒိဒံ တတ္ထ တတ္ထ ပကရဏာဓိဂတ-
ဂုဏေန ဘဂဝတော ထောမနာ။ သီ၊ ငွီ၊ သစ်၊
၁။ ၂၂၀။

ပကရဏာနုဂုဏ (န) [ပကရဏ+အနုဂုဏ] အရာ
ဌာန အားလျော်သော - ဂုဏ် - ကျေးဇူး။
ဧတေန ပကာရဏာနုဂုဏံ ဘဂဝတော ထော-
မနမကာသိ။ သီ၊ ငွီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၂၀။

ပကရဏာနုရူပ (တိ) [ပကရဏ+အနုရူပ] အရာ
ဌာနအား - သင့်လျော် - လျောက်ပတ် -
သော။ ပကရဏာနုရူပမတ္ထံ ဒဿေတုံ “ဝေ” န္တိ
အာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဒဗ္ဗဗ္ဗံ။ သီ၊ ငွီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၇၉။
(-၄၀၆။ ၄၇၅။)

ပကရဏာပေက္ခ (ပု) [ပကရဏ+အပေက္ခ] ကျမ်း
ဂန်ကိုငဲ့ခြင်း။ မူလယမကာဒယော ဟိ ပက-

ရဏာပေက္ခာယ အဝယဝဘူတာပိ နိစ္စာဝယ-
ဝါပေက္ခာယ ယမကသမူဟောတိ ဝုတ္တော။
အနုဋီ၊ ၃။ ၁၆၁။

ပကရဏာဘိဓာန (န) [ပကရဏ+အဘိဓာန]
ကျမ်း၏အမည်။ ကျမ်းဂန်၏အမည်။ ပကရ-
ဏပုယောဇန-ကြည့်။

ပကရဏာရမ္ဘဝိဓာန (န) [ပကရဏ+အာရမ္ဘ+
ဝိဓာန] ကျမ်းဂန်ကို အားထုတ်ပုံ အစီအရင်၊
ကျမ်းပြုပုံ အစီအရင်။ ဧဝံ ယထာဝုတ္တေန
ဝိဝိဓေန နယေန ပဏာမာဒိကံ ပကရဏာ-
ရမ္ဘဝိဓာနံ ကတွာ။ သီ၊ ငွီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၄။

ပကရိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [ပ+ကရ+ယ+တေ]
ပြုအပ်၏။ အဝိဇ္ဇာဒီဟိ စ သင်္ခါရာဒယော
ပဘဝန္တိ၊ ပကရိယန္တိ စာတိ တေသံ ပဘဝေါ၊
ပကတိ စ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငွီ၊ ၂။ ၂၄၇။

ပကရိယန္တိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [ပ+ကရ+ယ+အန္တေ]
ပြုအပ်ကုန်၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပကရောတိ (ကြိ) [ပ+ကရ+သြ+တိ] (၁)
ပြုခြင်းငှာ အားထုတ်၏။ (၂) ပြုလုပ်၏။
(၁)(၂) ပကရောတိ စ နံ ကတ္ထု အာရတတိ၊
ကရောတိယေဝ ဝါ။ ဝိ၊ ငွ။ ၁။ ၁၀၅။ ပသဒ္ဓေါ
အာရမ္ဘဝစနောတိ အာဟ “ကတ္ထု အာရတ-
တိ”တိ၊ ကတ္ထစိ ဥပသဂ္ဂေါ ဓာတုအတ္ထမေဝ
ဝဒတိ၊ န ဝိသေသတ္ထဇောတကောတိ အာဟ
“ကရောတိယေဝ ဝါ”တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၁။
(၂) ပဟူတမရိယော ပကရောတိ ပုညံ။ အံ။
၃။ ၂။

ပကာရ (ပု) [ပ+ကာရ] ပ-အက္ခရာ၊ ပ-
သဒ္ဓါ။ ပကာရဿ စေတ္ထ ဝ-ကာရော
ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ငွ။ ၃။ ၂၇၉။
ပဝတ္တာတိတ္ထေ ပ-ကာရဿ ပကဋ္ဌတ္တံ
ဒဿေတုံ...အာဟ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀။ (-အဘိ၊
ငွ။ ၃။ ၃၄၃။ ပဋိသံ၊ ငွ။ ၁။ ၃၃။ သီ၊ ငွီ၊ သစ်၊
၁။ ၈၆။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၆၆။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၁၁။)

ပကာရ^၂ (ပုန) [ပ+ကရ+ဏ] (၁) အခြင်း
 အရာ။ (၂) အပြား၊ အထူးအပြား၊ အထူး
 ထူး အပြားပြား၊ အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ။ (၃)
 အတူ။ အလားတူ။ (၄) အနေကေဟိ ဝါ
 ပကာရေဟိ ပဝတ္တိတံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၀။ ပဋိသံ၊
 ၄။၁။၂၂။ ပကာရေဟိတိ နာမဂေါတ္တာဒိ-
 အာကာရေဟိ သဒ္ဓိံ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၇။
 (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀။၂၅။ ပဋိသံ၊
 ၄။၁။၁၂၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၆၀၊၃၄၀။ ဝိမာ-
 န၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၂၄။၁၀၃၊၁၁၅၊၁၆၄။
 အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၅၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊
 ၂၄၇၊၃၇၆။ သာရတ္ထ၊၁။၇၄။ သာရတ္ထ၊၂။
 ၁၁၂၊၂၇၃။ ဝိမတိ၊၁။၇၉။၁၆၃။ ဝိမတိ၊၂။
 ၁၃၁၊၁၄၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။
 ၁၅၊၄၅၊၅၃-၄၁၅၊၁၀၇၊၄၃၁၊၄၄၆။ သီ၊ဋ္ဌ၊
 သစ်၊၂။၅၇၊၁၀၊၃၂၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၇၊၁၄၃-
 ၅။၂၂၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၊၂၀၇၊၂၉၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၄၁၊၁၀၇၊၁၁၄၊၁၄၃၊၁၅၉၊၁၉၇၊၂၀၄။ သံ၊
 ၄။၁။၂၅။၇၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၊၃၇၂၊၅၁၄။ အံ၊
 ၄။၁။၂၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁။၁၉၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၇။
 မူလ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၅။မူလ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၀။ မူလ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၃။
 အနု၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂။ အနု၊ဋ္ဌ၊၃။၇၃။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၇၄၊
 ၁၃၁၊၃၁၂။) (၂) ဇိရကမ္ပိ ပက္ခိပေယျ၊ မရိ-
 စမ္ပိ ပက္ခိပေယျ၊ အညာနိပိ ပကာရာနိ ပက္ခိ-
 ပေယျ။ မိလိန္ဒ၊၆၅။ သမံပကာရေဟိယုတ္တာ-
 တိ သမ္ပယုတ္တာ။ ကတရေဟိ ပကာရေဟိတိ?
 ကေပ္ပိဒတာဒိဟိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၄။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၂၄၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁၉၃။
 ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၁၆၆၊၂၄၄။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၁၂၆၊၂၂၅။
 အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၊၁၁၀၊၂၀၀။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၃၂၇။
 မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂၃၁၊၃၁၀။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၂၃၀။နေတ္ထိ၊
 ၄။၁၂။ သာရတ္ထ၊၁။၇၉။ သာရတ္ထ၊၂။၆၀၊
 ၃၆၇။ ဝိမတိ၊၁။၁၁။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁၂၅။
 ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၇၊၃၀၊၄၄၊၉၇၊၁၀၆၊
 ၁၄၂၊၂၃၃၊၃၁၆။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၁၉၄၊၃၆၉။
 ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။ မ၊

ဋ္ဌ၊၂။၅၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၅။၂၅၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂၄၊၄၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၇။
 ၃၇၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၆၊၃၂၂။ မူလ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၆၊
 ၇၉။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၃၃၇။) (၃) ပကာရေ
 တုလျဘေဒေသု။ ဓာန်၊၁၀၄၉။ အာဒိသဒ္ဓေါ-
 ယံ ပကာရေ ဝတ္တတေ။ ရှု၊၃၆၇။ မဏ္ဍပပ္ပ-
 ကာရ(သာရတ္ထ၊၁။၁၇၇)လည်းကြည့်။

ပကာရဇာတ (န) [ပကာရ+ဇာတ] အခြင်းအ
 ရာ၊ အခြင်းအရာအပေါင်း။ ယေန ပကာရေန
 သေဝ ဝိစယော ပဝတ္ထေတဗ္ဗော၊ တံပကာရ-
 ဇာတံ ကိ* ဘဝေ၊ ကိဒိသံ ဘဝေယျာတိ
 အတ္ထော။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၆၂။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။
 နေတ္ထိ၊ဝိ။၇၄။)

ပကာရတ္ထ (ပ) [ပကာရ+အတ္ထ] (၁) အပြား-
 အထူး အပြား-အထူးထူး အပြားပြား-ဟူ
 သော အနက်။ (၂) အတူ-အလားတူ-
 ဟူသောအနက်။ (တိ) (၃) အပြား-အထူး
 အပြား-အထူးထူး အပြားပြား-ဟူသော
 အနက်ရှိသော။ (၄) အတူ-အလားတူ-
 ဟူသော အနက်ရှိသော။ (၅) တထာ ဟိ
 ဝိဇယတ္တဂတသဒ္ဓေ လောကိယာ ပကာရတ္ထေ
 ဝဒန္တိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃။ ဣတိတိ ဝါ ပကာရတ္ထေ
 နိပါတော၊ တသ္မာ “ဣတိ ရူပ”န္တိ ဣမိနာ
 ဘူတုပါဒိဒိဝေသေန ယတ္တကော ရူပဿ ပ-
 ဘေဒေါ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၀။ (-ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊
 ၁၃၁။ သာရတ္ထ၊၂။၁၉၆။ သာရတ္ထ၊၃။၁၀၀။
 ဝိမတိ၊၂။၅၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၂။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။
 ၁၄၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁။) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။
 (၃) ဣတိသဒ္ဓေါ ပကာရတ္ထော။ ဣမိနာ
 ပကာရေနာတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၁။ အာ-
 ကာရသဒ္ဓေါ ဝါ ပကာရတ္ထော၊ ပကာရေ စ
 ဘေဒေါတိ အတိတဟေတုအာဒိနံ ပကာရာ
 ဘေဒါ အာကာရာ။ မဏိမဉ္ဇူ၊၂။၃၅၇။
 (- ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃၊၁၃၅။ ~~~

သစ်၊၁။၂၆။ သိ၊၁။သစ်၊၂။၉။ မ၊၁။၂။
 ၂၇။၂၄၇။ မ၊၁။၂။၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁။၁။
 (၄) ဣတိသဒ္ဓေါ အာဒိအတ္ထော၊ ပကာ-
 ရတ္ထော ဝါ။ ဥဒါန၊၁။၁။၁။ ကင်္ခါ၊၁။သစ်၊
 ၂၄၉။ ဒီ၊၁။၁။၂၇။ သိ၊၁။သစ်၊၁။၁။၁။
 သိ၊၁။သစ်၊၂။၄၀။ ဒီ၊၁။၂။၅။ ဒီ၊၁။၂။၅။
 မ၊၁။၁။၂၇။ အနု၊၁။၂။၉။ အနု၊၁။၂။၁။၁။
 ၁၆၄။ အာဒိသဒ္ဓေါ ဟိ ပကာရတ္ထောဝ
 ဟောတိ။ မူလ၊၁။၁။၂။၁။

ပကာရတ္ထဇောတက (တိ) [ပကာရတ္ထ+ဇော-
 တက] အတူဟူသော အနက်ကို-ထွန်းပြ-
 ထင်စွာပြ-တတ်သော။ ဣတိသဒ္ဓေန ပန
 အာဒိသဒ္ဓတ္ထဇောတကေန ပကာရတ္ထဇောတ-
 ကေန ဝါ သဗ္ဗံ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ သင်္ဂဟေ-
 တ္တာ။ မူလ၊၁။၁။၂။၁။ ပကာရတ္ထဇောတကေနာ
 တိ... ပကာရတ္ထဝိဘာဝကေန။ အနု၊၁။၂။၄။
 (-နေတ္ထိ၊၁။၁။၁။)

ပကာရတ္ထဝိဘာဝက (တိ) [ပကာရတ္ထ+ဝိဘာ-
 ဝက] အတူဟူသောအနက်ကို ထင်စွာပြတတ်
 သော။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပကာရန္တရ (န) [ပကာရ+အန္တရ] တပါး-
 တမျိုး-သော အထူးအပြား၊ အထူးအပြား
 တမျိုး (နည်းတမျိုး)။ တတ္ထ နေတ္ထိသံဝဏ္ဏ-
 နာယ ဝိသယဘူတံ ပရိယတ္တိဓမ္မမေဝ ပကာ-
 ရန္တရေန နိယမေတွာ ဒဿေတုံ “ယာစေ-
 ဝါ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ နေတ္ထိ၊၁။၁။၁။ ပကာ-
 ရန္တရေနာတိ ပုဗ္ဗေ “သာသန”န္တိ ဝုတ္တမတ္တံ
 “ဒေသနာ၊ဒေသိတ”န္တိ တတော အညေန
 ပကာရေန။ နေတ္ထိ၊၁။၁။၁။ (-ထေရ၊၁။၁။၁။
 ၂၇။ နေတ္ထိ၊၁။၁။၁။၁။ သာရတ္ထ၊၁။၁။၁။
 ဝိမတိ၊၁။၁။၁။၁။ ဒီ၊၁။၁။၁။၁။ သိ၊၁။သစ်၊
 ၁။၁။၁။ ၁၁၉။ ၁၂၁။ ၁၂၁။ ၁၂၁။ ၁၂၁။
 ၄၃၃။ ဒီ၊၁။၁။၁။၁။ မ၊၁။၁။၁။၁။
 မ၊၁။၁။၁။၁။၁။ သံ၊၁။၁။၁။၁။၁။
 သံ၊၁။၁။၁။၁။၁။၁။

မူလ၊၁။၁။၁။ မူလ၊၁။၁။၁။ အနု၊၁။၁။
 ၁၂၀။ အနု၊၁။၁။၁။ အနု၊၁။၁။၁။
 ၁၉၆။၁။၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁။၁။ ၂၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၂။၁။၁။၁။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊၁။၁။၁။)

ပကာရန္တရနိဝတ္တနတ္ထ (တိ) [ပကာရန္တရ+နိဝတ္တ-
 န+အတ္ထ] အထူးအပြား တမျိုးကို-တား
 မြစ်-နှစ်စေ-ခြင်း အကျိုးရှိသော။ “နဟိ”တိ
 အာဒိနာ ဓမ္မန္တရနိဝတ္တနတ္ထတာ၊ ပကာရန္တရ-
 နိဝတ္တနတ္ထတာ ဝ ဘူတုပါဒါယဂဟဏဿ
 နတ္ထိတိ ဒဿေတိ။ အနု၊၁။၁။၁။

ပကာရန္တရဘေဒ (ပု) [ပကာရန္တရ+ဘေဒ]
 အထူးအပြားတမျိုး ဟူသောအထူး။ ကိစ္ဆိတိ
 ပကာရန္တရဘေဒံ အာမသိတွာ အနိယမနိ-
 ဒဿနံ။ မူလ၊၁။၁။၁။ (-အနု၊၁။၁။၁။)

ပကာရန္တရာပေက္ခ (တိ) [ပကာရန္တရ+အပေက္ခ]
 အခြင်းအရာ တမျိုးကို ငဲ့သော။ တေန
 ပကာရန္တရာပေက္ခံ ဒုကန္တရဝစနန္တိ ဒဿေတိ။
 အနု၊၁။၁။၁။

ပကာရန္တရာဘာဝ (ပု) [ပကာရန္တရ+အဘာဝ]
 အထူးအပြားတမျိုး၏ မရှိခြင်း။ နဟိ ပကာ-
 ရန္တရာဘာဝေ သံသယော ယုတ္တော?တိ။
 မူလ၊၁။၁။၁။

ပကာရပရိယာယ (ပု) [ပကာရ+ပရိယာယ]
 ပကာရသဒ္ဓါ၏-ပရိယာယ်-ဝေဝုဇ်-စကား
 လှယ်။ ဂတသဒ္ဓေါ ဟိ ပကာရပရိယာယော။
 တထာ ဝိဓာကာရသဒ္ဓါ။ ဥဒါန၊၁။၁။၁။
 ၁။၁။၁။ သိ၊၁။သစ်၊၁။၁။၁။ မ၊၁။၁။၁။
 သံ၊၁။၁။၁။၁။ အံ၊၁။၁။၁။

ပကာရပုစ္ဆာ (ထိ) [ပကာရ+ပုစ္ဆာ] အပြား-
 အထူးအပြား-ကိုမေးခြင်း။ ကထန္တိ ပကာရ-
 ပုစ္ဆာ၊ တေန နိဒ္ဒိသိယမာနေ ကာယာ-
 နုပဿနာပကာရေ ပုစ္ဆတိ။ ဒီ၊၁။၁။၁။

ပကာရပုဗ္ဗဘေဒ (ပု) [ပကာရ+ပုဗ္ဗဘေဒ] အခြင်း
 အရာ အကွဲအပြား။ တဿ ပကာရပုဗ္ဗဘေဒံ

ဒဿေန္တော ကေမိဇာတိန္တိ အာဒိမာဟ။
ဝိဋ္ဌာ၁။၁၂။ ပဋိသိဋ္ဌာ၁။၃၂။

ပကာရဘေဒ (ပု) [ပကာရ+ဘေဒ] အခြင်း
အရာ အကဲ့အပြား။ ကေစိတိ ပကာရဘေဒံ
အာမသိတာ အနိယမနိဗ္ဗေသော။ ဝိမာန၊
ဋ္ဌ။၁၄။ (-မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၄၇။မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၆၀။ သံ၊
ဋ္ဌိ၊၂။၂၀။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၉။ အနုဋ္ဌိ၊၃။၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ
ဋ္ဌိ၊၁။၃၁။၄၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၅၄။)

ပကာရဘေဒနိဗ္ဗန္ဒန (တိ) [ပကာရဘေဒ+နိဗ္ဗန္ဒန]
အခြင်းအရာ အကဲ့အပြားလျှင် အကြောင်း
ရှိသော။ “တေ ဝေ ဓမ္မေ”တိ အဝတာ
“တိပ္ပကာရေ”တိ ဝစနံ ပကာရဘေဒနိဗ္ဗန္ဒနာ
အယံ တိကဒေသနာတိ ဒဿနတ္ထံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊
၂။၇၂။

ပကာရဘေဒဝိသယ (တိ) [ပကာရဘေဒ+ဝိသ-
ယ] အခြင်းအရာ အကဲ့အပြားလျှင် အရာရှိ
သော။ ပကာရဘေဒဝိသယတ္တာ တိကနိဗ္ဗေ-
သဿ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၇၂။

ပကာရဘေဒဟေတုက (တိ) [ပကာရဘေဒ+
ဟေတု+က] အခြင်းအရာ အကဲ့အပြားလျှင်
အကြောင်းရှိသော။ အတ္တန္တရတာဘာဝေပိ
ပကာရဘေဒဟေတုကံ ဒုကန္တရဝစနန္တိ ဒဿိ-
တော ဟိ အယမတ္ထောတိ။ အနုဋ္ဌိ၊၁။၅၅။

ပကာရယုတ္တ (တိ) [ပကာရ+ယုတ္တ] အပြား-
အထူးအပြား-နှင့်ယှဉ်သော။ ပကာရယုတ္တာ
ဝါရဏာတိ ပဝရဏာ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၀၇။

ပကာရဝန္တဝါစက (တိ) [ပကာရဝန္တ+ဝါစက]
အပြား-အထူးအပြား-ရှိသော အနက်ကို
ဟောသော။ ဣတ္ထိ-သဒ္ဓေါ ပကာရဝန္တဝါစ-
ကော။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၁၆၁။

ပကာရဝန္တ (တိ) [ပကာရ+ဝန္တ] အပြား-
အထူး အပြား- ရှိသော။ “ဣမသ္မာ ဝေ
ပကာရ”တိ ပန ဝဒန္တော ပကာရေ နာမ

ပကာရဝန္တတော အတ္တတော ဘေဒေါ နတ္ထိ။
သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၁၆၀။

ပကာရဝါစက (တိ) [ပကာရ+ဝါစက] အပြား-
အထူး အပြား-ဟူသော အနက်ကို ဟော
သော။ တသ္မာ ဣတ္ထတ္ထသဒ္ဓေါ ပကာရဝါစ-
ကောတိ ဒဿေတိ။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၁၆၁။

ပကာရဝိသေသ (ပု) [ပကာရ+ဝိသေသ] အ
ခြင်းအရာအထူး။ ပဋိဝိဒ္ဓါ ဟိ အတ္တနာ
သုတဿ ပကာရဝိသေသာ ဝေန္တိ ဣဓ အာ-
ယသ္မတာ အာနန္ဓေန ပစ္စာမဋ္ဌာ။ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၄။
(-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၂။ သာရတ္ထ၊၂။၁၀၇။ ဒီ၊
ဋ္ဌိ၊၁။၄၁။၃၇၁။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၁၅၆။ သီ၊ဋ္ဌိ၊
သစ်၊၂။၃၀၃။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၀၊၇၅။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၇။
သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၁၀။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၀။ အနုဋ္ဌိ၊၁။၅၃။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၁။)

ပကာရဝိသေသာမသန (န) [ပကာရဝိသေသ+
အာမသန] အခြင်းအရာအထူးကို သုံးသပ်
ခြင်း။ တတ္ထ ဟိ အန္တရေန ပကာရဝိသေသာ-
မသနံ ဓမ္မေနေဝ ဓမ္မော ဝိသေသိတောတိ။
အနုဋ္ဌိ၊၃။၈။

ပကာရသဒ္ဓ (ပု) [ပကာရ+သဒ္ဓ] ပကာရသဒ္ဓါ၊
ပကာရပုဒ်။ သဒ္ဓိသတ္ထမ္ပိ ဟိ ပကာရသဒ္ဓံ
ဝဏ္ဏယန္တိ။ သာရတ္ထ၊၁။၁၀၇။

ပကာရသာမည (န) [ပကာရ+သာမည] အ
ခြင်းအရာသာမန်၊ သာမန် အခြင်းအရာ။
“ယဏာ”တိ ဣမိနာ ပကာရဝိသေသော
ကရဏပ္ပကာရေ ဂဟိတော၊ န ပကာရသာ-
မညန္တိ အာဟ။ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၇၁။ (-သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊
၂။၃၀၃။)

ပကာသ (ပု) [ပ+ကာသ+အ] (၁) အလင်း
ရောင်။ (တိ) (၂) ထင်ရှားသော။ (၁)
ဥပ္ပဇ္ဇမာနော သဟ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဘာဝေန ဥပ-
ကာရကော ဓမ္မော သဟဇာတပစ္စယော
ပကာသဿ ပဒီပေါ ဝိယ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၆။

ပဒိပေါ ဟိ ပကာသဿ ဌိတိယာပိ ပစ္စ-
 ယောတိ။ အနုဋ္ဌိ၊ ၂၃၀။ (-ပဋိသံ၊ ၂။
 ၁၆၁။) (၂) ပါကဋ္ဌောတိ “ဒုဿိလော
 အယ”န္တိ ပါကဋ္ဌော ပကာသော။ ထေရ၊ ၄။
 ၂။ ၃၆၇။ ပကာသ (ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃)တိ ဒသ-
 သဟဿိ လောကဓာတု ပကမ္ပန ဩဘာသပါ-
 တုဘာဝါဒီဟိ ပါကဋ္ဌာ။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၀။
 (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၀။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။
 ၂၇၅။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၉။ ထေရီ၊ ၄။ ၁။ ၈၀။ စရိ-
 ယာ၊ ၄။ ၁။ ၆၄။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၆၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။
 ၄၅၈။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၄၆။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၁။ မ၊ ၄။ ၂။
 ၁၈၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၉၀။ မူလ၊ ၄။
 ၂။ ၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၈၇။ ၁၇၀။)

ပကာသက (တိ) [ပ+ကာသ+က] ထင်ရှားပြ-
 တတ်သော။ သုညတပဋိသံယုတ္တာတိ သတ္တ-
 သုညတဓမ္မမတ္တမေဝ ပကာသကာ သံခိတ္တ-
 သံယုတ္တသဒိသာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၁။ (-အံ၊ ၄။
 ၂။ ၄၈။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၈။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၈၅။
 သိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၂။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၇။ သံ၊ ၄။ ၂။
 ၁၉၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၁။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၂။ အနုဋ္ဌိ၊
 ၁။ ၁၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၂။ ၆၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။
 ၂။ ၉၉။)

ပကာသတိ (ကြိ) [ပ+ကာသ+အ+တိ] ထင်-
 စွာဖြစ်၏။ ထင်ရှား၏။ နပူကာသတိတိ န
 ဇောတတိ။ န ပါတုဘဝတိတိ အတ္ထော။
 သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၄။ ကဏ္ဍရိဝပူကာသတိ (ဇာ၊ ၂။
 ၃၂)တိ ဥဘောသု ပဿေသု ကာဠကံ ဝိယ
 ခါယတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၇။ ပကာသတိ (ဇာ၊
 ၂။ ၂၀၂)တိ ကိ နာမ တေ ပညာယတိ။
 ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၈။ (-သံ၊ ၁။ ၁၄။ အ၊ ၁။
 ၄၀၀။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁။ ၁၁။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၁။ ၃၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၆။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂။ ၄၀။
 နေတ္ထိ၊ ၄။ ၆၃။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။
 ၂၇၉။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄၅။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၉။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၃။) ပကာသန္တိ - နေတ္ထိ။

၁။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၆။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂၆၈၇။ သံ၊ ၄။
 ၃။ ၂၃၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၇။ သံ၊ ၄။
 ၁။ ၁၂၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၄။ နေတ္ထိ၊
 ၄။ ၅၀။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၈၈။ ပကာသတု-သုတ္တနိ၊
 ၄။ ၂။ ၁၂၆။

ပကာသတု (ကြိ) [ပ+ကာသ+အ+တု] ထင်-
 စွာဖြစ်လေ့၊ ထင်ရှားစေလေ့၊ အထက်ပုဒ်
 ကြည့်။

ပကာသန (န၊ ထိ) [ပ+ကာသ+ယ] (၁) ရှေး-
 ဦးစွာပြခြင်း၊ ထင်စွာပြခြင်း။ (တိ) (၂)
 ထင်စွာ ပြတတ်သော။ (၃) ထင်စွာ ပြအပ်
 သော။ (၄) ထင်စွာ ပြကြောင်း (စကား)။
 (၅) ထင်ရှားသောသူ။ (၁) တေဿေဝ
 အတ္တဿ သင်္ကာသနာ ပကာသနာ ဝိဝရဏာ
 ဝိဘဇနာ။ နေတ္ထိ၊ ၉။ ပကာသနေ (ပဋိသံ၊
 ၁၁၅)တိ အတ္တာဒိန္နံ ပဘာသနေ။ ပဋိသံ၊ ၄။
 ၁။ ၃၄၄။ (-ပေဋကော၊ ၁၆၇။ ၁၇၀။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
 ၉၅။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၀။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၃။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
 ၁၃၉။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၈၃။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ အံ၊ ၄။ ၂။
 ၂၆၄။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၅။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၄၂။ ၂၉၅။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၃။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၀။ ၃၄၆။ ဥဒါန၊
 ၄။ ၄။ ၂။ ပေတ၊ ၄။ ၉၈။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄။ ဇာ၊
 ၄။ ၁။ ၁၀၅။ ၁၆၆။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄၅။ ကင်္ခါ၊ ၄။
 ၁။ ၂။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၁။ ၄၄၇။ သံ၊ ၄။
 ၂။ ၅၄၂။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၂။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၄။ ၁။ ၅၄၂။ ၂၃၅။ ၂၃၁။ ၄၂၂။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၇၂။
 ၁၀၈။ ၁၅၁။ ၁၇၄။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၃၄။ မူလ၊ ၄။ ၂။
 ၂၈။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၄၈။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၆။
 နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၇၇။) (၂) ဝေ သတိတိ ယဒိ
 မဂ္ဂင်္ဂါနံ မဂ္ဂပစ္စယလာဘိတာယ ပကာသနော
 ပဌမနယော။ အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၇၉။ (၃) သင်္ကာ-
 သနာ ပကာသနာ။ နေတ္ထိ၊ ၅။ ပကာသနာတိ
 ပဌမံ ကာသနာ၊ ကာသိယတိ ဒိပိယတိတိ
 အတ္ထော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၃။ ပဌမံ ကာသနံ ပကာ-
 သနံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၅။

(၄) ရူပသညာသမတိက္ကမနာဒိကံ ဂစနံ အာနိသံသယ ပကာသနံ၊ န အတ္ထော။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀၈။ (၅) ပကာသနဋ္ဌနှင့် ပကာသနနာမ-တို့ကြည့်။

ပကာသနက (တိ) [ပကာသန+က] ထင်စွာပြတတ်သော။ ပါရမိနံ နိဿန္တဘူတာနိ ပါဠိ-ဟာရိယာနိ ရူပဝိသေနေဝ ပကာသနကာနိ ဘဝန္တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆၆။

ပကာသနဋ္ဌ (ပု) [ပကာသန+အတ္ထ] ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ဟူသော-အနက်-သဘော။ သကလလောကေ ပကာသနဋ္ဌေန တူမေဝ ဓဇော။ အပါဠိ၊ ၁။ ၂၄၉။

ပကာသနတ္ထ (ပု) [ပကာသန+အတ္ထ] (၁) ထင်စွာပြခြင်းအကျိုး။ (တိ) (၂) ထင်စွာပြခြင်းအနက်ရှိသော။ (၁) တေသံ ပကာသနတ္ထာယ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၁။ (-အပါဠိ၊ ၁။ ၂၄၇။ သံ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၈။) (၂) ဝိဘာဝနတ္ထောတိ ပကာသနတ္ထော သရူပတော နိရူပနတ္ထော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၈၀။ သံ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၆။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၇၊ ၁၇၁။)

ပကာသနနာမ (တိ) [ပကာသန+နာမ] ထင်ရှားသော အမည်ရှိသော။ သူ။ “ယထာ နာမာ”တိ ဣမိနာ တေသံ ပကာသနနာမတံ ဒဿေတိ။ ထေရ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆။

ပကာသနဘာဝ (ပု) [ပကာသန+ဘာဝ] ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်။ “ဥစ္စေ ကုလေ ပစ္စာ-ဇာတော”တိအာဒိ ပကာသနဘာဝေန ဇော-တေတိတိ ဇောတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၄။

ပကာသနယောဂျတာလက္ခဏ (တိ) [ပကာသန+ယောဂျတာ+လက္ခဏ] ထင်စွာပြခြင်းငှါ-သင့်လျော်-လျောက်ပတ်-သည်၏ အဖြစ်ဟူသော-မှတ်ကြောင်း-လက္ခဏာ-ရှိသော။ အာပါထဂတာနံ ရူပါဒီနံ ပကာသနယောဂျတာလက္ခဏံ ဩဘာသနံ စက္ခာဒီနံ ဝိသယိ-

ဘာဝေါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၆။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၆။

ပကာသနရသ (တိ) [ပကာသန+ရသ] ထင်စွာပြခြင်း ကိစ္စရှိသော။ ဣတ္ထိဘာဝလက္ခဏံ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ၊ “ဣတ္ထိ”တိ ပကာသနရသံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၉၅။)

ပကာသနဝသ (ပု) [ပကာသန+ဝသ] ထင်စွာပြခြင်း၏အစွမ်း။ ပကာသနဝသေန ဘာသိ-တော သွာချာတောတိ အတ္ထော။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၄။ (-ဥပ၊ ၁။ ၂။ ၁၀၄။) ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၁။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၃၆။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၈၈။)

ပကာသနဝသပ္ပဝတ္တ ဝိသံဝါဒနာ ဓိပ္ပါယ် (ပု) [ပကာသနဝသ+ပဝတ္တ+ဝိသံဝါဒန+အဓိပ္ပါယ်] ထင်စွာပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ချွတ်ယွင်းစေခြင်း၌အလိုဆန္ဒ။ တတ္ထ ဝိတိက္ကမာဘာဝါတိ.... ပကာသနဝသပ္ပဝတ္တဝိသံဝါဒနာဓိပ္ပါယ်သင်္ခါတဿ ဝိတိက္ကမဿ အဘာဝ-တော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၁၈။

ပကာသနသဘာဝ (ပု) [ပကာသန+သဘာဝ] ထင်စွာပြခြင်း သဘောရှိသော။ နိဒဿနဿ အဝဓာရဏဿ ဝါ ပကာသနသဘာဝေန ဝေသဒ္ဓေန။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃။

ပကာသနာကာရ (ပု) [ပကာသန+အာကာရ] ထင်ရှားသော အခြင်းအရာ၊ အယမဿ သရသေန ပကာသနာကာရော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၅၀။ (-နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၇၇။)

ပကာသနာဓိပ္ပါယ် (ပု) [ပကာသန+အဓိပ္ပါယ်] ထင်စွာပြခြင်း၌ အလိုဆန္ဒ။ ယေန အဓိပ္ပါယေနာတိ.... ပကာသနာဓိပ္ပါယေန “သဝိတက္ကံ သဝိစာရ”န္တိ အာဒိနာ ဥဒ္ဓေသော ကတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၁။

ပကာသနာမ (တိ) [ပကာသ+နာမ] ထင်ရှားသော အမည်ရှိသော။ သူ။ “မာတင်္ဂပဏ္ဍိတော”တိ ပကာသနာမော။ စရိယာ၊ ငွေ၊ ၁၄၉။

ပကာသနီယ (တိ) [ပ+ကာသ+အနီယ] ထင်စွာပြုအပ်သော (ကံစသည်)။ တေန ဟိ ဘိက္ခဝေ သံသော ဒေဝဒတ္တဿ ရာဇဂဟေ ပကာသနီယံ ကမ္ပံ ကရေတု။ ဝိ၊ ၄။ ၃၄၇။

ပကာသနီယကမ္ပ (န) [ပကာသနီယ+ကမ္ပ] ပကာသနီယကံ၊ ထင်စွာ ပြုအပ်သော ကံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တဦးတယောက်၏ အမှုအကျင့်ကို ထင်ရှားအောင်ပြုရသောကံ။ ဒေဝဒတ္တဿ ပကာသနီယကမ္ပံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၄၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၉၅။ (-အံ၊ ငွေ၊ ၂။ ၁၇၆။ ဓမ္မ၊ ငွေ၊ ၁။ ၉၀။)

ပကာသနီယကမ္ပကရဏ (န) [ပကာသနီယကမ္ပ+ကရဏ] ပကာသနီယကံကိုပြုခြင်း။ ပါဠိယက္ခေ ဇာတေတိ ဝိပန္နာစာရဒိဋ္ဌိတာယ ပကာသနီယကမ္ပကရဏတော ပရံ အညတိတ္ထိယသဒိသေ ဝိသု ဘူတေ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၇။

ပကာသနုပါယ (ပု) [ပကာသန+ဥပါယ] ထင်စွာပြုခြင်း၏ အကြောင်း။ ကမ္ပဒွါဓနန္တိ-အာဒိနာ ပကာသေတဗ္ဗဿ သရူပံ ပကာသနုပါယဉ္စ ဒေသေတိ။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၇၈။

ပကာသန္တ (တိ) [ပ+ကာသ+အန္တ] ထင်စွာပြုတတ်သော။ သူ။ မဂ္ဂေန အာဂတသရဏမေဝ ပကာသန္တော။ ဓမ္မ၊ ငွေ၊ ၂။ ၁၆၀။

ပကာသန္တိ (ကြိ) [ပ+ကာသ+အ+အန္တိ] ထင်စွာ ပြုကုန်၏၊ ထင်ရှားကုန်၏။ ပကာသတိ-ကြည့်။

ပကာသပညာတဘာဝ (ပု) [ပကာသ+ပညာတ+ဘာဝ] ထင်ရှားသည်ထက် ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်၊ အလွန်ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်။ ဧတ္ထ စ ပန နာမဂေါတ္တဂ္ဂဟဏေန တေသံ ထေရာနံ ပကာသပညာတဘာဝံ ဒေသေတိ။ ထေရ၊ ငွေ၊ ၁။ ၁၆။

ပကာသဘာဝ (ပု) [ပကာသ+ဘာဝ] ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်၊ ထင်ရှားခြင်း။ ပကာသဘာဝေါ စေတ္ထ ယံ ဥဒ္ဓိဿ တံ ကာယကမ္ပံ ကရိယတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၅၇။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၁။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၉၊ ၉၀။ (-မ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၀။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၆။)

ပကာသဘာဝိပတ္တိ (ထိ) [ပကာသဘာဝ+အာပတ္တိ] ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။ တဿ ဇောတိပရာယနဘာဝံ ဒေသေတိ ပကာသဘာဝိပတ္တိတော။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၃။

ပကာသမာန (တိ) [ပ+ကာသ+အ+မာန] ထင်စွာပြုတတ်သော။ သူ။ မိတ္တဓမ္မံ ပကာသမာနာ ဆ ဂါထာ အဘာသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂၉၅။ (-ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၀၉။)

ပကာသယတိ (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ကာသ+ဏယ+တိ] ထင်ရှားစေ၏၊ ထင်စွာပြု၏၊ ထင်ရှားပြု၏၊ ဟောကြား၏။ ဓမ္မံပကာသယတိ သေယထာ ယထာဿ။ အဘိ၊ ငွေ၊ ၂။ ၇၅။ (-မ-ဟာနိ၊ ငွေ၊ ၄။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၂။) ပကာသယန္တိ-နေတ္တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၉၈။ ပကာသယေ-ခုဒ္ဒက၊ ငွေ၊ ၃။ ၃၁။ ဝဇီရ၊ ၂။ ၄။ ၆၄။ သီ၊ ၄။ သင်္ဂဟ။ ၃၈။ ပကာသယံ-အံ၊ ၁။ ၃၄၆။ သုတ္တနိ၊ ၃။ ၇၇။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၇၃။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၇၇။ ကင်္ခါ၊ ၂။ ၉၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၀၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၉။ ခုဒ္ဒက၊ ငွေ၊ ၁။ ၅၁။ သုတ္တနိ၊ ငွေ၊ ၁။ ၂၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၀၆။ ကင်္ခါ၊ ၄။ သင်္ဂဟ။ ၄၂။ ၄၅၁။ ပကာသယံ-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၀၆။ ပကာသယံ-သု-သံ၊ ငွေ၊ ၃။ ၃၂၅။ ပကာသယံ-သတိ-သံ၊ ငွေ၊ ၁။ ၂။ အံ၊ ငွေ၊ ၁။ ၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၅။ ပကာသယံသန္တိ-သီ၊ ၄။ သင်္ဂဟ။ ၃၀။ ပကာသယံသမိ-သံ၊ ငွေ၊ ၁။ ၂။ အံ၊ ငွေ၊ ၁။ ၂။ အံ၊ ငွေ၊ ၃။ ၉။ အဘိ၊ ငွေ၊ ၁။ ၂။ နေတ္တိ၊ ငွေ၊ ၄။ ၂။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၅။ သီ၊ ၄။ သင်္ဂဟ။ ၃၁-၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၅-၉။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄-၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။ နေတ္တိ၊ ဝိ၊ ၅။ ၄။ ပကာသယံသမာ-ဝိ၊ ငွေ၊ ၁။ ၁၁၂။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၃။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၁၆။ ၂၂၃။ အ ဘိ၊ ၄။

၂။၁၁၅။ ပဋိသံဠာသ။၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၂။၁၈၆။
သုတ္တနိဠာသ။၃၀။ အပါဠာသ။၁၆၉။ ဝဇီရ။
၁၀၄။ ဝိမတိ၂။၃၀၈။

ပကာသယန္တိ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏယ+
အန္တိ] ထင်ရှားစေကုန်၏။ ထင်စွာပြကုန်၏။
အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပကာသယိ(ယိ) (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏယ
+ဤ] ထင်ရှားစေပြီ။ ထင်စွာပြပြီ။ ပကာ-
သယတိ-ကြည့်။

ပကာသယိသု (ကာကြိ) (ပ+ကာသု+ဏယ
+ဥ) ထင်ရှားစေကုန်ပြီ။ ထင်စွာပြကုန်ပြီ။
ပကာသယတိ-ကြည့်။

ပကာသယိသတိ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏယ
+သတိ] ထင်ရှားစေလတ္တံ့။ ထင်စွာပြလတ္တံ့။
ပကာသယတိ-ကြည့်။

ပကာသယိသန္တိ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏယ
+သန္တိ] ထင်ရှားစေကုန်လတ္တံ့။ ထင်စွာ ပြ
ကုန်လတ္တံ့။ ပကာသယတိ-ကြည့်။

ပကာသယိသာမ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏယ
သာမ] ထင်ရှားစေကုန်အံ့။ ထင်စွာပြကုန်
အံ့။ ပကာသယတိ-ကြည့်။

ပကာသယိသာမိ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏယ
+သာမိ] ထင်ရှားစေအံ့။ ထင်စွာပြအံ့။
ပကာသယတိ-ကြည့်။

ပကာသယေ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏယ+
ယေ] ထင်ရှားစေရာ၏။ ထင်စွာပြရာ၏။
ပကာသယတိ-ကြည့်။

ပကာသယန္တ (တိ) [ပ+ကာသု+ဏယ+အန္တ။
ထိန္တ ပကာသယန္တိ။] ထင်ရှားစေတတ်သော။
ထင်စွာပြတတ်သော။ သံခိတ္တေန မယာ ဝုတ္တံ။
ဝိတ္တာရေန ပကာသယံ။ အပါ ၂။၁၁၃။ထေရ။
ဋ္ဌ။၂။၁၄၅။ ပကာသယန္တာ သဒ္ဓမ္မံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။
ဋ္ဌ။၂။၃။ သမယံ ပကာသယန္တိ။ ဒီဠာ ၂။၅၀။

သံဠာ ၃။၃၄၀။ (-မဠာ ၄။၂၅၃။ သံဠာ ၁။
၁၈။ အံဠာ ၃။၃၅၆။ အဘိဠာ ၃။၄၉၇။ ပေတ။
ဋ္ဌ။၁။ သံဠိ ၂။၅၅၁။ အံဠိ ၃။၃၇၀။)

ပကာသယန္တဏ (တိ) [ပကာသယန္တ + ဉာဏ] ထင်ရှား စေဟတ် - ထင်စွာ ပြတတ် -
သော ဉာဏ်ရှိသောသူ။ သုစိသီလေန သုဘာ-
သိတဿ ပကာသယန္တဏေန။ သံဠာ ၃။
၃၄၀။

ပကာသယမာန (တိ) [ပ + ကာသု + ဏယ +
မာန] ထင်ရှားစေသော။ ထင်စွာပြသော။
သဏ္ဌာသုမပစ္စယာကာရံ ပကာသယမာနံ
ဂတံ။ သံဠာ ၂။၂၉၂။

ပကာသယိတော (ကြိဝိ) [ပ+ကာသု+ဏယ+
တော] ထင်ရှားစေ၍။ ထင်စွာပြ၍။ ဝိမိ*
ပကာသယိတောဿ၊ ကရိဿာမတ္ထဝဏ္ဏနံ။
သုတ္တနိဠာသ။၄။၁၄။

ပကာသိက (တိ) [ပ+ကာသု+ဏယ။ယကိုကပြ။] ထင်ရှား-ထင်စွာ-ပြအပ်သော။ ဂုယံ ပကာ-
သိကံ ဗဟု(ထေရီ။၃၈၈)န္တိ ဥရုဇေနထန-
ဒဿနာဒိကံ ဂုယုဉ္ဇေဝ ပါဒဇာဏသိရာဒိကံ
ပကာသဉ္ဇာတိ ဂုယံ ပကာသိကဉ္ဇ ဗဟုနာနုပ္ပ-
ကာရံ ပိဋန္တနံ အဘရဏံ ဒဿေန္တိ။ ထေရီ။
ဋ္ဌ။၈၀။

ပကာသိတ (တိ) [ပ+ကာသု+တ] (၁) ထင်
စွာ-ထင်ရှား-ပြအပ်သော။ ဟောကြားအပ်
သော။ (၂) ထင်ရှားသော။ (၃) ဝေမေဝံ
ဘောတာ ဂေါတမေန အနေကပရိယာယေန
ဓမ္မော ပကာသိတော။ ဝိသ။၇။ ဒီသ။၁၀၃။
မာသ။၂၈၃၆၅။ မာပ။၅၈၃၄၂။ သံသ။၁၆၃။
၁၆၆။ အံပ။၂၄။ ပကာသိတော(သံသ။
၂၆၆)တိ ဒီပိတော ဇောတိတော။ သံဠာ
၂။၄၅။ ပကာသိတောတိ ဉာဏောဘာသေန
ဩဘာသိတော အာဒီပိတောတိ အာဟ
“ဒီပိတော ဇောတိတော။ သံဠိ ၂။၆၁။

သုဠ၊ ပကာသိတ(သံဠာဉာဏ)၌ သမ္ပဒေဝ
 အာဒိကလျာဏာဒိဝေနေ ပဝေဒိတံ။ သံဠာ
 ၂။၅၀၇။ (-ဝိ၊ ၂။၂၀။ ဝိ၊ ၂။၂၆။ ဝိ၊ ၄။
 ၃၀၄၊ ၃၇၂။ ဝိ၊ ၅။၄၃။ ဒီ၊ ၁။၈၀။ ဒီ၊ ၂။
 ၃၆။၁၁၀။ မ၊ ၁။၁၉၄။ မ၊ ၂။၅၄။ သံ၊ ၁။
 ၂၆။ သံ၊ ၂။၃၃၁။ ၃၇၆။ သံ၊ ၃။၂၃၈။
 အံ၊ ၁။၅၇။ ၂။၅၄၁။ အဘိ၊ က။၇၇။ သုတ္တ-
 နိ၊ ၂။၉၃၊ ၃၃၉၊ ၃၅၀။ စူဠနိ၊ ၇။၉။ မဟာနိ၊
 ၁၄၄၊ ၂၁၇၊ ၃၁၂။ အပါ၊ ၁။၁၆၅၊ ၅၆၄။ အပါ၊
 ၂။၁၀၉။ ဇာ၊ ၁။၁၃၈။ နေတ္ထိ၊ ၄။၇၁။ ဝိ၊ ၄။
 ၁။၂၄။ ဝိ၊ ၄။၂။၁၇၃။ ဝိ၊ ၄။၃။၁၉၀။ ဝိ၊ ၄။
 ၄။၁၀၈-၉၊ ၁၉၈။ ကင်္ခါ၊ ၈၃။ ဒီ၊ ၄။၂။ ၁၄၆။
 မ၊ ၄။၁။၂၂၉။ မ၊ ၄။၂။၃၆-၉။ မ၊ ၄။၄။၇။
 ၉။ သံ၊ ၄။၁။၄၂။ သံ၊ ၄။၃။၂။ အံ၊ ၄။
 ၁။၈၇၊ ၉။ အံ၊ ၄။၂။၁၆၁၀၃။ အံ၊ ၄။၃။
 ၁၂၄၊ ၁၈၃။ အဘိ၊ ၄။၁။၃၃၇။ အဘိ၊ ၄။၂။
 ၃၅၅။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၁။၄၊ ၅၊ ၂၀၀။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၉၇၊
 ၂၃၇။ ပဋိ၊ သံ၊ ၄။၁။၁၂။ ၈၂။ ၁၂။၁၈၈။ ပဋိ-
 သံ၊ ၄။၂။၁၇၇၊ ၂၃၄။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။၁။၂။ ၂။ ၂။
 နာ၊ ၄။၈။၁၄။ ဣတိ၊ ၄။၁။၁။၂။ သုတ္တနိ၊
 ၄။၁။၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။၂။၁၃၀။ ဝိ၊ မာန၊ ၄။၂။၃၊
 ၃၁၇။ ပေတ၊ ၄။၄၉၊ ၅၉။ ထေရ၊ ၄။၁။၄။
 ၆၉။ ထေရ၊ ၄။၂။၅၆၊ ၁၁၇။ ထေရီ၊ ၄။၈။၃၉။
 အပါ၊ ၄။၁။၂၂၈။ အပါ၊ ၄။၂။၁၂၊ ၂၃၂။ ဗုဒ္ဓဝိ၊
 ၄။၁။၄၄။ စရိယာ၊ ၄။၁၉၊ ၅။ မဟာနိ၊ ၄။
 ၆၀။ စူဠနိ၊ ၄။၃၈၊ ၈၁။ ဇာ၊ ၄။၁။၁၁၂။ ဇာ၊
 ၄။၂။၃၉၅။ ဇာ၊ ၄။၃။၂၂၆။ ဇာ၊ ၄။၅။၂၀၆။
 ဇာ၊ ၄။၇။၁၈၂။ နေတ္ထိ၊ ၄။၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။
 ၆၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။၁၇၂။ ဝိ၊ မတိ၊ ၁။၇။၁၈။
 ဝိ၊ မတိ၊ ၂။၈၃။ ကင်္ခါ၊ ၄။၅၀၊ ၁၆။ ကင်္ခါ၊
 ၄။၁၆။၁၄၊ ၂၀၅။ ဒီ၊ ၄။၁။၇၊ ၁၄။ သီ၊ ၄။
 ၁၆။၁၁၄။၉၄။ သီ၊ ၄။၁၆။၂။၅၈၊ ၁၈၆။
 ဒီ၊ ၄။၂။၆၄။ ဒီ၊ ၄။၃။၅၈။ မ၊ ၄။၁။၇။၁၄။
 မ၊ ၄။၂။၉၇။၁၀၅။ မ၊ ၄။၃။၈၃။၃၈၆။ သံ၊ ၄။
 ၁။၁၃၊ ၅၉။ သံ၊ ၄။၂။၆။၂၂။ အံ၊ ၄။၁။၁၀။
 ၂၄။ အံ၊ ၄။၂။၃၅၅-၇။ မူလ၊ ၄။၁။၁၉။၃၉။

မူလ၊ ၄။၂။၁၀၊ ၆၂။ မူလ၊ ၄။၃။၅၊ ၁၀။ အနု၊
 ၁။၂၊ ၁၄၁။ အနု၊ ၄။၂။၂၊ ၁။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၄။၁။၁၈။
 ၂၀။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၄။၂။၁၂၊ ၁၀၃။ နေတ္ထိ၊ ၄။၂၊ ၃၅။
 နေတ္ထိ၊ ၄။၁၄၊ ၅၀။) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပကာသိတဓမ္မ (တိ) [ပကာသိတ+ဓမ္မ] ထင်ရှား
 ပြီးသော သစ္စာ-ပါး တရားရှိသောသူ။
 သုတဓမ္မဏာတိ ပကာသိတဓမ္မဿ။ ဝိ၊ ၄။၃။
 ၂၄၀။ သုတဓမ္မဏာတိ ပကာသိတဓမ္မဿ
 ဝိ၊ သုတဓမ္မဿ။ ဥဒါန၊ ၄။၉၀။ (-သာရတ္ထ၊
 ၃။၁၅၀)

ပကာသိတဝါဒ (န) [ပကာသိတ+ဝါဒ] ထင်စွာ
 ပြအပ်သောအယူ။ ဂန္ထသိသေနော တေန
 ပကာသိတဝါဒါနိ ဝဒတိ။ မ၊ ၄။၃။၁၃၂။

ပကာသိတဗ္ဗ (တိ) [ပ+ကာသု+တဗ္ဗ] ထင်စွာ-
 ထင်ရှား-ပြ-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။
 သဗ္ဗသိက္ခာပဒါနံ အတ္ထော ပကာသိတဗ္ဗော။
 ဝဇီရ၊ ၇။၉။

ပကာသိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပ+ကာသု+တုံ] ထင်
 စွာပြခြင်းငှါ၊ ဟောကြားခြင်းငှါ။ ကိစ္ဆေန
 မေအဓိကတံ၊ ဟလံ ဒါနိ ပကာသိတုံ။ ဝိ၊ ၃။၇။
 ဒီ၊ ၂။၃၁-၂။ မ၊ ၁။၂၂၄။ မ၊ ၂။၂၉၁။ ဝိ၊ မာန၊
 ၄။၂။၁။ ထေရ၊ ၄။၁။၂၉။ ပကာသိတုန္တိ ဒေ-
 သေတုံ။ ဝိ၊ ၄။၃။၂၄၃။ ဒီ၊ ၄။၂။၅၆။ ပကာသိ-
 တုန္တိ ဒေသိတုံ။ မ၊ ၄။၂။၈၁။ (-ဝဇီရ၊ ၃၉၇။
 သံ၊ ၄။၁။၂၃၂။)

ပကာသိယ (တိ) [ပ+ကာသု+ယ] ထင်ရှား-
 ထင်စွာ-ပြအပ်သော။ ဂုယုပ္ပကာသိယေသု
 (ဇာ၊ ၂။၂၆၂)တိ ဇုယေသုပိ ပကာသိယေ-
 သုပိ အတ္ထေသု ဥပ္ပန္နေသု မံ ကေမိ မာ ဥပ-
 ဂစ္ဆိ။ ဇာ၊ ၄။၇။၁၁၈။

ပကာသိယမာန (တိ) [ပ+ကာသု+ယ+မာန] ထင်စွာပြအပ်သော။ ဝေနေယျာနဉ္စိ ဗုဒ္ဓေဟိ
 ပကာသိယမာနော အတ္ထော ပစ္စက္ခတောပိ
 ပါကဋတရော ဟုတ္တာ ဥပဋ္ဌာတိ။ ဒီ၊ ၄။၂။၇၂။

(-၁၀၁။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၁၊ ၁၇၇။ အနုဋီ၊ ၁။
၁၁၊ ၁၅၊ ၁၆။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၉။)

ပကာသိ(သိ)ယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [ပ+ကာသု+
ယ+တေ] ထင်စွာ-ထင်ရှား-ပြအပ်၏။
တတ္ထ တတ္ထနိဒါနဝစနေန ယထာရဟံ ပကာ-
သီယတိ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၆။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၁။ မ၊
ဋီ၊ ၁။ ၅၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၇။ (-သာ
ရတ္ထ၊ ၁။ ၃၂၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၀။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။
၁၇၇။ သံ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၀၊ ၆။ ၃၂၀။ မ၊ ဋီ၊ ၁။
၇၅၊ ၇၁၊ ၉၇၊ ၂၀၅။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊
၁။ ၄၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၄။ နေတ္ထိ၊ ဋီ၊ ၇။)
ပကာသိယန္တိ-ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၄-၉။
မူလဋီ၊ ၂။ ၁၂၆။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၃၆။ ပကာသိ-
ယိသန္တိ-မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇။ အံ၊ ဋီ၊
၁။ ၁၉။

ပကာသိယန္တိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [ပ+ကာသု+ယ+
အန္တေ] ထင်စွာ-ထင်ရှား-ပြအပ်ကုန်၏။
အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပကာသိယိသန္တိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [ပ+ကာသု+ယ+
သန္တေ] ထင်စွာ - ထင်ရှား - ပြအပ်ကုန်
လတ္တံ့။ ပကာသိယတိ-ကြည့်။

ပကာသေတဗ္ဗ (တိ) [ပ+ကာသု+တဗ္ဗ] ထင်
စွာ-ထင်ရှား-ပြ-အပ် - သင့် - ထိုက်-
သော။ အာဝိကာတဗ္ဗာတိ သံသမဇ္ဈေ ဝါ
ဂဏမဇ္ဈေ ဝါ ကေပုဂ္ဂလေ ဝါ ပကာသေ-
တဗ္ဗာ။ ကင်္ခါ၊ ၁၀၃။ (-ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၅၃။ သံ၊ ဋီ၊
၁။ ၄၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၆။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၇၂။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ ဟောင်း၊ ၁။
ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၆၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၇။ သံ၊ ဋီ၊ သစ်၊
၁။ ၁၆၀-၁။ ၂။ ၁၀၇။ သံ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၉၂။ ဒီ၊ ဋီ၊
၂။ ၁၀၇။ ၁၂၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၇။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၇။
၃၅၉။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၇။ ၄၆၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၅။
အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၆။ မူလဋီ၊ ၁။ ၅၆။ အနုဋီ၊ ၁။ ၇၇။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃။)

ပကာသေတဗ္ဗတ္ထ (ပု) [ပကာသေတဗ္ဗ+အတ္ထ]
ထင်စွာပြအပ်သောအနက်။ “ဧတေ မယာ”-
တိအာဒိဟိ ပန ပကာသေတဗ္ဗတ္ထံ။ သံ၊ ဋီ၊
သစ်၊ ၁။ ၁၆၁။

ပကာသေတဗ္ဗတ္ထဒ္ဓယဒီပက (တိ) [ပကာသေတဗ္ဗ
+ အတ္ထဒ္ဓယ + ဒီပက] ထင်စွာ ပြအပ်သော
အနက်၂-ပါးကိုပြတတ်သော။ ဣဒါနိ ပကာ-
သေတဗ္ဗတ္ထဒ္ဓယဒီပကေန ယထာဝုတ္တသဒ္ဓ-
ဒ္ဓယေန ဝိဘာဝေတဗ္ဗမတ္တံ ဝိဘာဝေန္တော....
မာဟ။ သံ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၆၂။

ပကာသေတဗ္ဗဘာဝနိပ္ပတ္တိ (တိ) [ပကာသေတဗ္ဗ
+ ဘာဝ + နိပ္ပတ္တိ] ထင်စွာ ပြအပ်သည်၏
အဖြစ်၏ ပြီးခြင်း။ ဧဝံ တေသံ ပကာသေ-
တဗ္ဗဘာဝနိပ္ပတ္တိ သောဠသေဟိ စိတ္တေဟိ
ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၇။ သံ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၉၂။
သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၆၃။

ပကာသေတိ (ကြိ) [ပ+ကာသု+အ+တိ]
ထင်ရှား၏။ ဟိမဝန္တပဗ္ဗတော ဒူရေ ဌိတာ-
နမ္ပိ အဘိမုခေ ဌိတော ဝိယ ပကာသေတိ။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၃။ ဒူရေ သန္တော ပကာသေန္တိ။
ဓမ္မ၊ ၅။ ၆။ ပကာသေန္တိတိ ဒူရေ ဌိတာပိ ဗုဒ္ဓါနံ
ဉာဏပထံ အာဂစ္ဆန္တာ ပါကဋ္ဌာ ဟောန္တိ။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၃။

ပကာသေတိ (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ကာသု+ဏေ+
တိ] ထင်ရှားစေ၏။ ထင်စွာပြ၏။ ထင်ရှားပြ
၏။ ဟောကြား၏။ ပကာသေတိ(ပဋိသံ။
၁၀၁)တိ ပါကဋ္ဌံ ကရေတိ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။
၂၉၅။ ဣမံ ဓမ္မံ ပကာသေန္တိ(ပဋိသံ။ ၂၇၃)တိ
ဝိပလ္လာသပူဟာနံ ဓမ္မံ ဇောတေန္တိ။ ပဋိသံ၊
၄။ ၂။ ၁၇၇။ ပကာသေဟိ(မဟာနိ၊ ၁၀၇)တိ
ပါကဋ္ဌံ ကရေတိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၂၇။ ပကာ-
သေတာတိ အာဝိကရေထ။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၁၉၉။ ပကာသေသိ သတ္တေ အနုကမ္မမာနော
(သုတ္တနိ၊ ၃၃၅)တိ....အာဝိကာသိယေဝ ဒေ-
သေသိယေဝ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၉၉။

သံ၊ ၃။ ၃၆၅-၆။ ဒီ၊ ၅။ ၁၅၁။ ပကာသေ-
သသိ-သုတ္တနိ၊ ၅။ ၂၁၇။ ပကာသေသမိ
-ဝိ၊ ၃။ ၁၄၁။ နေတ္တိ၊ ၅။ ဒီ၊ ၅။ ၃၄၂။ သံ၊
၅။ ၁။ ၁၀။ ဓမ္မ၊ ၅။ ၁။ ၁၅၀။ ဇာ၊ ၅။ ၁။ ၁၃၄။
ဒီ၊ ၅။ ၂။ ၂၀၅။ မ၊ ၅။ ၁။ ၃၃၆။ နေတ္တိ၊ ၀။
၅၃-၄။

ပကာသေတုံ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏေ+
တု] ထင်ရှားစေလော့၊ ထင်စွာပြုလော့၊
ထင်ရှားပြုလော့၊ ဟောကြားလော့။ ပကာ-
သေတိ-ကြည့်။

ပကာသေတုံ (တိ) [ပ+ကာသု+ဏေ+တု]
ထင်ရှားစေတတ် - ထင်စွာပြုတတ် - ထင်ရှား
ပြုတတ် - သော၊ သူ။ ယထာဘူတံ အတ္တနော
အဂုဏံ ပကာသေတာ။ မ၊ ၅။ ၃။ ၂၂၅။ အံ၊ ၅။
၃။ ၂၇။ (-မ၊ ၅။ ၃။ ၁၅၄။ အံ၊ ၅။ ၃။ ၂၄။)

ပကာသေတုံ (ကြိဝိ) [ပ+ကာသု+ဏေ+တုံ]
ထင်ရှားစေခြင်းငှါ၊ ထင်စွာပြုခြင်းငှါ၊ ထင်
ရှားပြုခြင်းငှါ။ တေန ဟိ ဘိက္ခဝေ သံဃော
သာရိပုတ္တံ သမ္ပန္နတု ဒေဝဒတ္တံ ရာဇဂဟေ
ပကာသေတုံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၄၀။ (-ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၄၀။
သံ၊ ၅။ ၂။ ၂၉၀။ အံ၊ ၅။ ၃။ ၂၁၆။ အံ၊ ၅။ ၃။
၁၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၃၄၀။ ဓမ္မ၊ ၅။ ၁။ ၃၄၇။ ဥဒါ-
န၊ ၅။ ၃၉၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၅။ ၆။ ၂၃၄။ သုတ္တနိ၊
၅။ ၂။ ၁၁၀၊ ၂၇၇။ ပေတဌ၊ ၅။ ၂။ ၂၆၉။ ထေရီ၊
၅။ ၂၆၆။ စရိယာဌ၊ ၃၂၇။ မဟာနိဌ၊ ၃၁၆။
၃၂၆၊ ၄၀၂။ ဇာ၊ ၅။ ၂။ ၃၁၀။ ဇာ၊ ၅။ ၄။ ၁၇၉။
ဇာ၊ ၅။ ၂။ ၃၄၄၊ ၄၁၆။ ဝဇီရ၊ ၉၉၊ ၁၀၅၊ ၄၄၃၊
၄၉၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၇၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၂။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၆။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၂။ ဒီ၊ ၅။ ၁။ ၁၆၊
၂၇။ သီ၊ ၅။ ၁။ ၁၆၊ ၂။ သီ၊ ၅။ ၁။ ၁၆၊ ၂။ ၃၂၉။
ဒီ၊ ၅။ ၂။ ၁၀၀၊ ၁၉၉။ မ၊ ၅။ ၁။ ၁၆၊ ၃၂၂။ သံ၊ ၅။
၂။ ၂၄၇၊ ၅၄၀။ အံ၊ ၅။ ၁။ ၁၉။ မူလဒီ၊ ၁။ ၁၀၊
၂၀၊ ၄၁။)

ပကာသေတုကာမ (တိ) [ပကာသေတုံ+ကာမ]
ထင်ရှားစေခြင်း - ထင်စွာပြုခြင်း - ထင်ရှား

ပြခြင်း - ငှါ အလိုရှိသော၊ သူ။ ယော ပန
ဝိသဘာဂေါ ဟောတိ သုတွာ ပကာသေတု-
ကာမော။ ဝိ၊ ၅။ ၄။ ၂၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၃၃၂။
ကင်္ခါ၊ ၅။ ၁။ ၁၆။ ၂၇၉။ (-ဒီ၊ ၅။ ၂။ ၄။ ဓမ္မ၊ ၅။
၂။ ၂၀၀။ ဥဒါန၊ ၅။ ၁။ ၃၄၇၊ ၂၆၃။ သုတ္တနိ၊ ၅။
၁။ ၃၁။ ဇာ၊ ၅။ ၃။ ၂၆၀။ ဇာ၊ ၅။ ၆။ ၀၉။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁၇။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၄၅။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၁၅၀။
သံ၊ ၅။ ၂။ ၁၂၁။ အံ၊ ၅။ ၂။ ၃၀၂။ မူလဒီ၊ ၁။
၁၀။)

ပကာသေတွာ (ကြိဝိ) [ပ+ကာသု+ဏေ+
တွာ] ထင်ရှားစေ၍၊ ထင်စွာပြု၍၊ ထင်ရှား
ပြု၍။ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ
ပကာသေတွာ။ အံ၊ ၃။ ၁၇၁။ ပကာသေတွာ
(သံ၊ ၅။ ၂။ ၆၁)တိ ဂုဏကော ပါကန္တံ ပညာတံ
ကတွာ သဗ္ဗသာဝကေဟိ သေဋ္ဌဘာဝေ ဌပေ-
တုကာမော။ သံ၊ ၅။ ၂။ ၇၆။ (-ဝိ၊ ၅။ ၁။ ၉၀၊
၁၃၀၊ ၁၄၉။ ဝိ၊ ၅။ ၃။ ၂၅၄။ ဝိ၊ ၅။ ၄။ ၂၀၇။
ကင်္ခါ၊ ၂။ ၁၄။ မ၊ ၅။ ၂။ ၁၁၀၀၆။ အံ၊ ၅။ ၁။ ၀၉၊
၃၇၉။ အံ၊ ၅။ ၂။ ၉၀၊ ၃၀၅။ အံ၊ ၅။ ၃။ ၃၄၊ ၂၀၅။
အဘိဌ၊ ၃။ ၉၉။ ပဋိသံ၊ ၅။ ၂။ ၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၉၆။ ခုဒ္ဒက၊ ၅။ ၁၆၉။ ဓမ္မ၊ ၅။ ၁။ ၂၀၀။ ဓမ္မ၊
၅။ ၂။ ၁။ ၁၄၇၊ ၁၆၃၊ ၂၂၁၊ ၄၅၅။ ဥဒါန၊ ၅။
၁။ ၁၁၊ ၂၆၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၅။ ၇။ ၁၅၄၊ ၃၄၇။
သုတ္တနိ၊ ၅။ ၂။ ၂၃၆။ ဝိမာန၊ ၅။ ၀၃။ ပေတ၊
၅။ ၉၄၊ ၁၂၄၊ ၁၃၄၊ ၁၀၀။ ကေရ၊ ၅။ ၁။ ၁၉။
ထေရ၊ ၅။ ၂။ ၁၃၀။ ထေရီ၊ ၅။ ၁၆၉၊ ၂၆၆။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၅။ ၂။ စရိယာဌ၊ ၇၅၊ ၁၀၉။ မဟာနိ၊
၅။ ၁၆၆၊ ၂၆၀။ စူဠနိဌ၊ ၅။ ၃။ ဇာ၊ ၅။ ၁။ ၄၀၃၊
၅၃၆။ ဇာ၊ ၅။ ၂။ ၁၅၇၊ ၁၃၁၊ ၁၅၄၊ ၂၄၀။ ဇာ၊
၅။ ၃။ ၁၉၊ ၁၁၁၊ ၂၁၀၊ ၂၃၉၊ ၂၆၄၊ ၂၇၂၊ ၂၉၁၊
၃၇၀။ ဇာ၊ ၅။ ၁။ ၁၅၉။ ဇာ၊ ၅။ ၆။ ၃၇၊ ၁၇၇။
ဇာ၊ ၅။ ၇။ ၇၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၀၄။ သာရတ္ထ၊
၃။ ၃၁၂။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၄၊ ၁၃၀၊ ၃၂၂။ ကင်္ခါ၊ ၅။
၁။ ၁၆၊ ၃၇၇။ သီ၊ ၅။ ၁။ ၁၆၊ ၂။ ၁၁၀။ ဒီ၊ ၅။ ၂။ ၇၇၊
၂၂၉။ ဒီ၊ ၅။ ၃။ ၅၅။ မ၊ ၅။ ၁။ ၂၇၇။ မ၊ ၅။ ၂။
၀၀။ မ၊ ၅။ ၃။ ၂၇၃။ သံ၊ ၅။ ၂။ ၃၃၃။ အံ၊ ၅။

၁။၂၃။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၅။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၆။
မူလဋီ၊၁။၁၂။ မူလဋီ၊၂။၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။
၅၅။)

ပကာသေတွာန (ကြိဝိ) [ပ+ကာသု+ဏေ+
တွာန] ထင်ရှားစေ၍၊ ထင်စွာပြု၍၊ ထင်ရှား
ပြု၍။ ပကာသေတွာန တံ သဗ္ဗံ၊ ကယိရ-
မာနာ ယထာက္ကမံ၊ ခုဒ္ဒက၊ ဌ။၁၆၉။

ပကာသေထ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏေ+
ထ] ထင်ရှားစေကုန်လော့၊ ထင်စွာပြုကုန်
လော့၊ ထင်ရှားပြုကုန်လော့၊ ဟောကြားကုန်
လော့။ ပကာသေတိ-ကြည့်။

ပကာသေန္တ (တိ) [ပ+ကာသု+ဏေ+အန္တ။
ထိ-၌ ပကာသေန္တ။] ထင်ရှားစေသော၊ ထင်
စွာပြုသော၊ ထင်ရှားပြုသော၊ သူ။ စတုသစ္စံ
ပကာသေန္တော၊ ဝရဓမ္မပဝတ္တကော။ အပါ၊၁။
၁၂။ တံစတုသစ္စံ ပကာသေန္တော လောကေ
ပါကဋ္ဌံ ကရေန္တောတိ အတ္ထော။ အပါ၊၁။၂။
၇။ (-အပါ၊၁။၄။၃၇။ အပါ၊၂။၇။
ဝိ၊ဌ။၁။၅။၇။ ၂၀၃။ ဝိ၊ဌ။၂။၉၇။ ဝိ၊ဌ။၄။
၂၃။ မ၊ဌ။၁။၁၅။ မ၊ဌ။၂။၁၂။၁၀၆။ မ၊ဌ။
၃။၅၇။ သံ၊ဌ။၁။၂၃။၂၆၂။ သံ၊ဌ။၂။
၇၀။၂၃။ သံ၊ဌ။၃။၁၄၆။၃၂၉။ အံ၊ဌ။၁။၁၃။
၂၃။ အဘိ၊ဌ။၂။၂၃။ ပဋိသံ၊ဌ။၁။၁၇၇။
ပဋိသံ၊ဌ။၂။၁၃၀။၂၃။၂၇။ ဓမ္မ၊ဌ။၁။၂။
၂၃။၃၇။ ဓမ္မ၊ဌ။၂။၂၃။၉၄။၂၇။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ဌ။၃။၁၄၆။၁၆၃။ သုတ္တနိ၊ဌ။၂။၇။၂၉၄။
၁၃၀။ ဝိမာန၊ဌ။၇။၁။ ပေတ၊ဌ။၁။၁၃၇။၄၂။
၂၃။ ထေရ၊ဌ။၂။၂။၃၀။၁၂။၂၄၂။၅၂။
၅၃။ အပါ၊ဌ။၁။၁၁၉။၂၄၇။၃၄။ အပါ၊ဌ။
၂။၃၉။၇၀။၉၇။၁၁၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၄၂။ စရိယာ၊
ဌ။၃၇။၆၆။ မဟာနိ၊ဌ။၅။၅။၁၂၂။၂၉၀။
ဇာ၊ဌ။၁။၃၁။ ဇာ၊ဌ။၂။၁၂၄။၁၃၉။ ဇာ၊ဌ။
၃။၂၅၇။၃၇။ ဇာ၊ဌ။၄။၃၄၁။၃၅၆။ ဇာ၊ဌ။
၅။၅၄။၁၄၇။ ဇာ၊ဌ။၆။၂။ ဇာ၊ဌ။၇။၆၆။
ဝဇီရ၊၁၄၇။၅၇။ သာရတ္ထ၊၁။၆၉။ သာရတ္ထ၊

၂။၃။၃။ ဝိမတိ၊၁။၁၁၉။ ဝိမတိ၊၂။၁၇၀။
၂၅၆။ ဒီ၊ဌ။၁။၂၃။၃၅၀။ ဒီ၊ဌ။၃။၁၆၆။၄၁။
မ၊ဌ။၂။၄၄။၇။ မ၊ဌ။၃။၁၄၀။၂၉၉။ သံ၊ဌ။
၁။၃၁၀။ သံ၊ဌ။၂။၃၉။၃၇။ အံ၊ဌ။၁။၄၀။
၇၄။ မူလဋီ၊၂။၂၁။ အနုဋီ၊၁။၁၅၇။၂၁၄။
နေတ္တိ၊ဌ။၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌ။၁။၂၉၅။) သတ္တု
သန္တိကေ သုတဘာဝံ ပကာသေန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊
ဌ။၂၉။ (-ပေတ၊ဌ။၃၀။၆၆။၇၁။၁၅၄။
ထေရိ၊ဌ။၄၆။၆၃။၁၇၇။၂၉၇။ ဇာ၊ဌ။၂။၃၄၆။
ဇာ၊ဌ။၃။၁၆၆။)

ပကာသေန္တိ (ကြိ) [ပ+ကာသု+အ+အန္တိ]
ထင်ရှားကုန်၏။ ပကာသေတိ-ကြည့်။

ပကာသေန္တိ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏေ+
အန္တိ] ထင်ရှားစေကုန်၏၊ ထင်စွာပြုကုန်၏၊
ထင်ရှားပြုကုန်၏၊ ဟောကြားကုန်၏။ ပကာ-
သေတိ-ကြည့်။

ပကာသေန္တ (ထိ) [ပကာသန္တ+ဤ] ထင်ရှား
စေသော၊ ထင်စွာပြုသော၊ ထင်ရှားပြုသော၊
မိန်းမ။ ပကာသေန္တ-ကြည့်။

ပကာသေမ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏေ+မ]
ထင်ရှားစေကုန်၏၊ ထင်စွာပြုကုန်၏၊ ထင်
ရှားပြုကုန်၏၊ ဟောကြားကုန်၏။ ပကာ-
သေတိ-ကြည့်။

ပကာသေမိ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏေ+မိ]
ထင်ရှားစေ၏၊ ထင်စွာပြု၏၊ ထင်ရှားပြု၏၊
ဟောကြား၏။ ပကာသေတိ-ကြည့်။

ပကာသေယျ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏေ+
ယျ] ထင်ရှားစေရာ၏၊ ထင်စွာပြုရာ၏၊ ထင်
ရှားပြုရာ၏၊ ဟောကြားရာ၏။ ပကာသေတိ-
ကြည့်။

ပကာသေယံ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏေ+
ယံ] ထင်ရှားစေရာ၏၊ ထင်စွာပြုရာ၏၊ ထင်
ရှားပြုရာ၏၊ ဟောကြားရာ၏။ ပကာသေတိ-
ကြည့်။

ပကာသေသိ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏေ+
တြိ] ထင်ရှားစေပြီ၊ ထင်စွာပြုပြီ၊ ထင်ရှား
ပြုပြီ၊ ဟောကြားပြီ။ ပကာသေတိ၂ကြည့်။

ပကာသေသိ* (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏေ+
လ္လိ] ထင်ရှားစေပြီ၊ ထင်စွာပြုပြီ၊ ထင်ရှား
ပြုပြီ၊ ဟောကြားပြီ။ ပကာသေတိ၂ကြည့်။

ပကာသေသု (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏေ+ဥံ]
ထင်ရှားစေကုန်ပြီ၊ ထင်စွာပြုကုန်ပြီ၊ ထင်ရှား
ပြုကုန်ပြီ။ ဟောကြားကုန်ပြီ။ ပကာသေတိ၂
ကြည့်။

ပကာသေသေတိ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏေ
+သတိ] ထင်ရှားစေလတ္တံ့၊ ထင်စွာပြုလတ္တံ့၊
ထင်ရှားပြုလတ္တံ့၊ ဟောကြားလတ္တံ့။ ပကာ-
သေတိ၂ကြည့်။

ပကာသေသန္တိ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏေ+
သန္တိ] ထင်ရှား စေကုန်လတ္တံ့၊ ထင်စွာပြု
ကုန်လတ္တံ့၊ ထင်ရှားပြုကုန်လတ္တံ့၊ ဟောကြား
ကုန်လတ္တံ့။ ပကာသေတိ၂ကြည့်။

ပကာသေသေသိ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏေ
+သေသိ] ထင်ရှားစေလတ္တံ့၊ ထင်စွာပြုလတ္တံ့၊
ထင်ရှားပြုလတ္တံ့၊ ဟောကြားလတ္တံ့။ ပကာ-
သေတိ၂ကြည့်။

ပကာသေသေသိမိ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏေ
+သေသိမိ] ထင်ရှား စေလတ်အံ့၊ ထင်ရှားပြု
လတ်အံ့၊ ထင်စွာပြုလတ်အံ့၊ ဟောကြားလတ်
အံ့။ ပကာသေတိ၂ကြည့်။

ပကာသေဟိ (ကာကြိ) [ပ+ကာသု+ဏေ+
ဟိ] ထင်ရှားစေလေ့၊ ထင်စွာပြုလေ့၊ ထင်
ရှားပြုလေ့၊ ဟောကြားလေ့။ ပကာသေ-
တိ၂ကြည့်။

ပကိဏ္ဍန္တိ (ကြိ) [ပ+ကိ+နာ+အန္တိ] ရောင်း-
လဲလှယ်-ဖလှယ်-ကုန်၏။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပကိဏာတိ (ကြိ) [ပ+ကိ+နာ+တိ] ရောင်း-
လဲလှယ်-ဖလှယ်-၏။ ဟရိတကပက္ကိကံ ပကိ-
ဏန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၅၀။ ပကိဏန္တိ (ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၃၀)
တိ ဝိက္ခိဏန္တိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၆၅။

ပကိဏိတဗ္ဗ (တိ) [ပ+ကိ+နာ+တဗ္ဗ] ရောင်း-
လဲလှယ်-ဖလှယ်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။
န ဟရိတကပက္ကိကံ ပကိဏိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၅၉။

ပကိဏ္ဏ (တိ) [ပ+ကိရ+တ] (၁) ပြီးပြမ်းသော၊
ရောပြွမ်းသော။ (၂) ပြန့်ကြဲသော။ (၁)
ဝိဝိဇေန ပကိဏ္ဏာယ မုတ္တာယ တလသဒိသာနံ
ဝါလုကာနံ စုဇ္ဈေဟိ ... ပဏ္ဍရဝဏ္ဏဘူမိဘဂ-
ဝန္တိ။ သီ၊ ၆။ သင်္ခ၊ ၁။ ၂၁၄။ အောက်ပုဒ်လည်း-
ကြည့်။ (၂) ပကိဏ္ဏကေသိ ကြည့်။

ပကိဏ္ဏက (တိ) [ပကိဏ္ဏ+က] ပြီးပြမ်းသော၊
ရောပြွမ်းသော။ ဣမသ္မိံ ပန သိက္ခာပဒေ
ကောသလ္လတ္တံ ဣဒံ ပကိဏ္ဏကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။
၁။ ၂၃၅။ ပကိဏ္ဏကန္တိ ဝေါမိဿကနယံ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄၀။ ကိမဿ
သီလံ၊ ကော အာဇီဝေါ၊ ကာ ဝိပတ္တိံ၊ ကာ
သမ္ပတ္တိတိ ဣဒံ ပကိဏ္ဏကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
၂၀၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၀။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၁။ သရူပ-
ဝစနတ္တာဒိသင်္ခါတေန ပကာရေန ကိရတိတိ
ပကိဏ္ဏံ၊ တဒေဝ ပကိဏ္ဏကံ၊ အနေကာကာ-
ရေန ပဝတ္တံ အတ္ထဝိနိစ္ဆယန္တိ အတ္ထော။ သိ၊
၆။ သင်္ခ၊ ၂။ ၁၀၀။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၀။ ဝိ၊ ၄။ ၂။
၁၇၁။ ၂၉၉။ ဝိ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၁၄၇။ ကင်္ခါ၊ ၂။ ၁၀။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၃။ အဘိ၊ ၄။ ၁။
၂၇၀။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၆၁။
၄၇၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၀၁။ ဝဇီရ၊ ၁၀၆၊ ၁၁၉၊
၂၂၅၊ ၂၃၂၊ ၅၀၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၀။ ကင်္ခါ၊ ၆။
ဟောင်း၊ ၄၅၊ ၆၁၊ ၇၁။ ကင်္ခါ၊ ၆။ သင်္ခ၊ ၄၄၄။ မ၊
၆။ ၁။ ၂၉၃။ အံ၊ ၆။ ၂။ ၃၃၀။ မူလင်္ခါ၊ ၂။ ၂၀။
အနုင်္ခါ၊ ၃။ ၃၀၄။)

ပကိဏ္ဏကကထာ (ကိ) [ပကိဏ္ဏက+ကထာ]
ပြီးပြမ်း - ရောပြွမ်း - သောစကား၊ အကျယ်

စကား။ ပက်ဏ္ဍကကထာ (ဒီ၊ ဌ၊ ၃၊ ၁၅၅) တိ...
ဝိတ္တာရကထာ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃၊ ၁၆၅။ တတ္ထ တတ္ထေဝ
ပက်ဏ္ဍကံ ဝိသဋ္ဌံ အတ္ထံ ဂဟေတွာ ပဝတ္တာ
ပက်ဏ္ဍကကထာပိ ဝိဇာနိတဗျာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၄၁၀။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၁၄။ မ၊ ဌ၊ ၃၊ ၁၈။ သံ၊
ဌ၊ ၃၊ ၉၃။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁၊ ၁၄၅၊ ၂၃၇၊ ၂၄၇၊ ၂၅၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၀၊ ၁၈၇၊ ၃၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၉။
ဥဒါန၊ ၄။ ၃၇၇။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၀။ ၂၆၉။ ၃၂၄။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၁၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၀။ သိ၊ ဌ၊ သစ်၊
၁။ ၃၀၂။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၈။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃၊ ၁၆၅။ မ၊ ဌ၊
၂။ ၁၁၇။ မ၊ ဌ၊ ၃၊ ၁၂။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၃၇။ နေတ္ထိ၊
ဌ၊ ၁၇။)

ပက်ဏ္ဍကသဋ္ဌန (န) [ပက်ဏ္ဍက+သဋ္ဌန] ရော
ပြွမ်းသော-သဋ္ဌနာ-ပစ္စည်းအပေါင်း။ ဣမာ-
နိ ဧကေနဝိသတိ ပက်ဏ္ဍကသဋ္ဌနာနိ နာမ
သဟဇာတံ အဂ္ဂဟေတွာ ဝုတ္တာနိ။ အဘိ၊ ဌ၊
၃။ ၄၆၁။ (-အနု၊ ဌ၊ ၃။ ၃၀၄။)

ပက်ဏ္ဍကတိက (ပု) [ပက်ဏ္ဍက+တိက] ပက်ဏ္ဍ-
ကတိကံ။ ရောပြွမ်းသောတိကံ။ ဌပိတာ တေ-
ရသ ပက်ဏ္ဍကတိကာ နာမ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။
၃၄၀။

ပက်ဏ္ဍကဒုက (ပု) [ပက်ဏ္ဍက+ဒုက] ပက်ဏ္ဍက
ဒုကံ။ ရောပြွမ်းသောဒုကံ။ အာဒိမ္မိ စုဒ္ဓသ-
ဒုကာ အညမညသမ္ပန္နာဘာဝတော ပက်ဏ္ဍက-
ကဒုကာ နာမ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၄၀။ (-မူလ၊ ဌ၊
၁။ ၁၄၂။ အနု၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၉။)

ပက်ဏ္ဍကဒေသနာ (ထိ) [ပက်ဏ္ဍက+ဒေသနာ]
ပြွမ်းပြွမ်းသောတရားဒေသနာ။ ယဒိပိ တတ္ထ
တတ္ထ ဘဂဝတာ ပဝတ္တိတာ ပက်ဏ္ဍကဒေသ-
နာဝ အဋ္ဌကထာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၅။ (-ဝိ-
မတိ၊ ၁။ ၁၀၄။ ၁၂၁။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅။ သိ၊ ဌ၊ သစ်၊
၂။ ၁၉၇။ ၂၈၉။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅။
အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၈။ နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၅၆။)

ပက်ဏ္ဍကဓမ္မကထာ (ထိ) [ပက်ဏ္ဍက+ဓမ္မ-
ကထာ] ပြွမ်းပြွမ်းသောတရားစကား။ တာသံ

ပက်ဏ္ဍကဓမ္မကထံ ကထေသိ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၉၃။
သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၁၆။

ပက်ဏ္ဍကဓမ္မကထာမဂ္ဂ (ပု) [ပက်ဏ္ဍကဓမ္မကထာ
+ မဂ္ဂ] ပြွမ်းပြွမ်းသော တရားစကားအစဉ်။
ဓမ္မကထာဗန္ဓန္တိ ပဝေဏိအာဂတံ ပက်ဏ္ဍက-
ဓမ္မကထာမဂ္ဂံ။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉၈။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၆၉။

ပက်ဏ္ဍကဓမ္မဒေသနာ (ထိ) [ပက်ဏ္ဍက+ဓမ္မ
ဒေသနာ] ပြွမ်းပြွမ်းသော တရားဒေသနာ။
ပက်ဏ္ဍကဓမ္မဒေသနာ ပန သင်္ဂဟံ န အာ-
ရောဟတိ။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၉။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၉၄။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁။ (-သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆၄။)

ပက်ဏ္ဍကနယ (ပု) [ပက်ဏ္ဍက+နယ] ရောပြွမ်း
သောနည်း။ အယံ ပက်ဏ္ဍကနယော ဝုတ္တော။
အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၁၈။

ပက်ဏ္ဍကမာတိကာ (ထိ) [ပက်ဏ္ဍက+မာတိ-
ကာ] ရောပြွမ်းသောမာတိကာ။ ခန္ဓာဒိပဒါ-
နံ ဓမ္မသင်္ဂဟိမာတိကာယ အသင်္ဂဟိတတ္တာ
ပက်ဏ္ဍကမာတိကာတိပိ ဝတ္ထု ဝတ္ထတိ။ အဘိ၊
ဌ၊ ၃။ ၂။

ပက်ဏ္ဍကဝိနိစ္ဆယ (ပု) [ပက်ဏ္ဍက+ဝိနိစ္ဆယ]
ရောပြွမ်းသောအဆုံးအဖြတ်။ ဣဒါနိ ဣမသ္မိ
စိတ္တဒ္ဓယေ ပက်ဏ္ဍကဝိနိစ္ဆယော ဟေတတိ။
အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀၂။ (-အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၈၇။ ဝဇီ-
ရ၊ ၅၀၈။)

ပက်ဏ္ဍကသင်္ခါရ (ပု) [ပက်ဏ္ဍက+သင်္ခါရ] ရော
ပြွမ်းသော သင်္ခါရတရား။ သုက္ခဝိပဿကော
ပန ပက်ဏ္ဍကသင်္ခါရေ သမ္ပသိတွာ အရဟတ္တံ
ဂဏှန္တော... ကိလမတိ။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၄၅။ (-အဘိ၊
ဌ၊ ၁။ ၂၇၂။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၈၀။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၂။
မူလ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၀။)

ပက်ဏ္ဍကသင်္ခါရဒဿန (န) [ပက်ဏ္ဍကသင်္ခါရ+
ဒဿန] ရောပြွမ်းသော သင်္ခါရတရားတို့ကို
ပြခြင်း။ ကာယိကသုခါဒိသိသေန ပက်ဏ္ဍက-

သင်္ခါရဒဿနတော ဝုတ္တံ သမထေ ကာယိက-
သုခါဘာဝတော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၂၂။

ပက်ဏ္ဍကသင်္ခါရသမ္ပသန (န) [ပက်ဏ္ဍကသင်္ခါရ
+ သမ္ပသန] ရောပြွမ်းသော သင်္ခါရတရားတို့
ကို သုံးသပ်-ဆင်ခြင်-ခြင်း။ ဝိပဿနာ-
ဘူမိဒဿနတ္ထန္တိ ပက်ဏ္ဍကသင်္ခါရသမ္ပသန-
ဝသေန ဝိပဿနာယ ဘူမိဒဿနတ္ထံ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၂၄၃။ (-မ၊ ဝိ၊ ၂။ ၃၇၅။)

ပက်ဏ္ဍကသညာ (ထိ) [ပက်ဏ္ဍကာ+သညာ]
ရောပြွမ်းသောအမှတ်သညာ။ ယာ ပက်ဏ္ဍက-
သညာတိ ဝုစ္စတိ။ သံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၃၇။

ပက်ဏ္ဍကာပဏ (န) [ပက်ဏ္ဍကာ+အာပဏ] ရော
ပြွမ်းသော - ဈေး-ဈေးဆိုင်၊ ကုန်မျိုးစုံ
ရောင်းချသော-ဈေး-ဈေးဆိုင်။ ပက်ဏ္ဍ-
ကာပဏံ ပဿာရေန္တိ။ ဝိ၊ ဝိ၊ ၄။ ၁၃၀။

ပက်ဏ္ဍကေသ (တိ) [ပက်ဏ္ဍ+ကေသ။ ထိ-၌
ပက်ဏ္ဍကေသိ။] ပြန့်ကြဲသော ဆံပင်ရှိသော၊
သူ။ နဂါ ပက်ဏ္ဍကေသိ စ၊ တေန တေန
ဝိစာရိတံ။ ထေရီ၊ ၃၉၄။ ဝိရုတကေသတာယ
ပက်ဏ္ဍကေသိ။ ထေရီ၊ ၄။ ၁၂၉။

ပက်ဏ္ဍန (န) [ပ+ကိတ္တ+ယု] (ဗျာဒိတ်စကား
ကို) ပြောကြား-မိန့်ကြား-ရာ (အရပ်)။
တေသံ ပက်ဏ္ဍနေ အမေ၊ ဥပဂမ္မ သမာဂမံ။
အပါ၊ ၂။ ၂၇၂။

ပက်ဏ္ဍယန္တ (တိ) [ပ+ကိတ္တ+ဏယ+အန္တ]
ပြောကြား-မိန့်ကြား-ချီးကျူး-သော၊ သူ။
တဒါဟ သ မဟာဝိရော၊ မမ ကမ္ပံ ပက်ဏ္ဍယံ။
အပါ၊ ၂။ ၁၂၂။ (-မိလိန္ဒ၊ ၂၃၄။)

ပက်ဏ္ဍယမာန (တိ) [ပ+ကိတ္တ+ဏယ+မာန]
ပြောကြား - မိန့်ကြား - ချီးကျူး-သော၊
သူ။ မဇ္ဈိမနိကာယဝရလဉ္စကေ ဓမ္မဒါယာ-
ဒဓမ္မပရိယာယေ အပ္ပိစ္ဆပ္ပုပ္ပိတတ္ထိ ပက်ဏ္ဍယ-
မာနေန။ မိလိန္ဒ၊ ၂၃၅။

ပက်ဏ္ဍယံ (ကြိ) [ပ+ကိတ္တ+ဏယ+ဤ] ပြော
ကြားပြီ။ ပက်ဏ္ဍေတိ-ကြည့်။

ပက်ဏ္ဍယံသာမိ (ကြိ) [ပ+ကိတ္တ+ဏယ+သာ-
မိ] ပြောကြားလတ်အံ့။ ပက်ဏ္ဍေတိ-ကြည့်။

ပက်ဏ္ဍယံ (ကြိ) [ပ+ကိတ္တ+ဏယ+ဥံ] ပြော
ကြားကုန်ပြီ။ ပက်ဏ္ဍေတိ-ကြည့်။

ပက်ဏ္ဍိတ (တိ) [ပ+ကိတ္တိ+တ] (၁) ပြော
ကြားအပ်သော၊ (၂) ထင်ရှား - ကျော်
ကြား-သော။ (၁) ကိတ္တိတံ ပက်ဏ္ဍိတံ
အာစိကိတံ။ မဟာနိ၊ ၂။ ၂၃၇။ စူဠနိ၊ ၇၁။ (-
နေတ္ထိ၊ ၂။ မိလိန္ဒ၊ ၁၇၂။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁၁၂။)
(၂) ပဘာ ပက်ဏ္ဍိတာ(အပါ၊ ၁။ ၆)တိ...
ပက်ဏ္ဍိတာ ပါကဋာ။ အပါ၊ ၄။ ၁၁၂။

ပက်ဏ္ဍိတဂုဏ (တိ) [ပက်ဏ္ဍိတ+ဂုဏ] ထင်ရှား
- ကျော်ကြား - သော ဂုဏ်ရှိသော၊ သူ။
ယော သော တထာဂတော “အရဟ”န္တိ
အာဒိနာ ပက်ဏ္ဍိတဂုဏော၊ သော ဘဂဝါ။
သီ၊ ဝိ၊ သင်၊ ၂။ ၆၄။

ပက်ဏ္ဍိသံ (ကြိ) [ပ+ကိတ္တ+သံ] ပြောကြား
ရာပြီ။ ပက်ဏ္ဍေတိ-ကြည့်။

ပက်ဏ္ဍေတိ (ကြိ) [ပ+ကိတ္တ+ဏေ+တိ] ပြော
ကြား၏။ ပုတ္တဿ ဝိဇ္ဇမာနံယေဝ ဂုဏံ ပက်-
ဏ္ဍေတိ။ မိလိန္ဒ၊ ၂၃၄။ ပက်ဏ္ဍေန္တိ-မိလိန္ဒ။
၂၆၈။ ပက်ဏ္ဍေမိ-အပါ၊ ၂။ ၆၆။ ထေရ၊ ၄။
၁။ ၃၅၈။ ပက်ဏ္ဍယံ-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၇၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။
၃၀၉။ ပက်ဏ္ဍေသိ-အပါ၊ ၁။ ၅၄။ ၁၈၀။ ၄၁၈။
အပါ၊ ၂။ ၆၀-၂။ ၁၅၂။ မိလိန္ဒ၊ ၁၈၂။ ထေရ၊
၄။ ၁။ ၄၅။ ၂၁၈။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၁။ အပါ၊ ၄။
၁။ ၃၄၀။ ပက်ဏ္ဍယံ...အပါ၊ ၁။ ၃၂။ အပါ၊ ၄။
၁။ ၂၆၂။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၁။ ပက်ဏ္ဍိသာမိ-
မဟာနိ၊ ၃၁၉။ ပက်ဏ္ဍိသံ-ဇာ၊ ၁။ ၁၅၄။

ပက်ဏ္ဍေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပ+ကိတ္တ+ဏေ+တွာ]
ပြောကြား၍၊ ထင်စွာပြု၍၊ လာဘာလာဘ

ပက်ကော့ကော့၊ ဂန္ထနီ အဗ္ဗရေ တဒါ။ အပါဝ။
၂၀။ ထေရ်ဌ၊ ၂။ ၃၇။ ခုဒ္ဒကေစ မဟန္တေစ
လာဘေ ပါကုဋေ ကော့။ အပါဝ။ ၂၄။
(-အပါဝ။ ၄၃။ အပါ ၂။ ၁၅၀၊ ၃၂။ အဘိ၊
ဌ၊ ၁။ ၄၅။ အပါဝ။ ၂၂။ ဇာဌ၊ ၁။ ၂။
နေတ္တိဌ၊ ၆။)

ပက်စွေန္တ (တိ) [ပ+ကိစ္စ+ဏေ+အန္တ] ပြော
ကြားသော၊ အထူးထူး အပြားပြား ပြော
ကြားသောသူ။ သက် ကမ္မံ ပက်စွေန္တော။
အပါ။ ၁၂၂။ ပက်စွေန္တော ပကာရေန
ကထာယန္တော။ အပါ။ ၁၂၃။ (- အပါ။
၇၆၊ ၁၀၇။ အပါ။ ၂၂၊ ၂၇၆၊ ၃၃၄။ မိလိန္တ။
၂၆၈၊ ဝိမာန၊ ၉၅။)

ပက်စွေနှိပ် (ကြိ) [ပ+ကိတ္တ+ဏေ+အဋ္ဌိ] ပြော
ကြားကုန်၏။ ပက်စွေတိ-ကြည့်။

ပက်ဇွေမိ (ကြံ) [ပ+ကိတ္တ+ဇေ+မိ] ပြော
ကြား၏။ ပက်ဇွေတိ-ကြည့်။

ပက်စွေသိ (ကြံ) [ပ+ကိတ္တ+ဏေ+ဤ] ပြော
ကြားပြီ။ ပက်စွေတိ-ကြည်။

ပဏီၣ် (တိ) [ပ+ဏီၣ်+အ] အပေါင်းအဖော်ကို
ပယ်သော၊ တယောက်ထည်းနေလေ့ရှိသော၊
သ္မ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပက်ရစာရီ (တိ) [ပက်ရ+စရ+ဏီ] အပေါင်း
အဖော်ကိုပယ်၍ တယောက်ထည်း ကျင့်လေ့
ရှိသောသူ။ ပက်ရစာရီ (ဇော၊ ၂။ ၁၈၆)တိ
ဂဏံ ပက်ရိတူာ ပဋိက္ခိပိတူာ ပဟာယ ကေ-
စာရိကေ၊ ကေဘာဝံ ဂတေတိ အတ္ထော။
ဇော၊ ၄။ ၆။ ၁၂။

ပက်ရဏ (တိ) [ပ+ကိရ+ယု] ဖြန့်ခြင်း၊ ကြဲဖြန့်ခြင်း။ (၂) ဖြန့်ရာ၊ ကြဲဖြန့်ရာ (အခါစသည်)။
(၁) ပက်ရဏ နာမ ဝိကိရဏမ္ဘိ ဃဟာတိ အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတုနန္တိ အာဟ “ဝိကိရတိ” တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၃၈။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပက်ရဏကာလ (ပု) [ပက်ရဏ+ကာလ]ဖြန့်ရာ-
ကြဲဖြန့်ရာ- အချိန်အခါ။ ဂုဏ်ဟန္တယ သတိ-
သမ္ပောသ ပက်ရဏကာလော ဝိယ....ဝေဒိ-
တဗ္ဗော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၈။

ပက်ရတိ (ကြိ) ပ+ကိရ+အ+တိ] (၁) ဖြန့်၏။
 ကြဲဖြန့်၏။ (၂) ခြံရံ၏။ (၁) ပက်ရတိ—ဇာ၊
 ၂။ ၃၅။ ဇာ၊ ၄၅။ ၂။ ၃။ ပက်ရန္တိ—ဒိ၊ ၄။ ၂။
 ၁။ ၆၆။ သတိသမ္မောသာယ ပက်ရေယျာ—
 (အံ၊ ၁။ ၁၂၉။ အဘိ၊ ပု။ ၁၃၅) တိ မုဋ္ဌသတိ-
 တာယ ဝိကိရေယျ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၉၈။ အဘိ၊ ၄။
 ၃။ ၆၄။ ပက်ရိံသု—(ဇာ၊ ၂။ ၂၃၅) တိ...ပတ္ထ-
 ရိံသု။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၅။ (၂) ပက်ရိံ—ဇာ၊ ၄။
 ၇။ ၄၄ (သိ၊ မူကွဲ)။ ပက်ရိံသု—(ဇာ၊ ၂။
 ၃၇၄) တိ ပရိဝါရယိံသု။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၈၀။
 (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၉၇။)

ပက်ရနွဲ့ (တိ) [ပ+ကိရ+အနွဲ့] ဖြန့်-ကြဲဖြန့်-
သော၊သူ။ ဧဝံ သုပရိကမ္မကတယ ဘူမိယာ
နာနာဝဏ္ဏာနိ မုတ္တပ္ပုပ္ပါနိ ပက်ရနွဲ့ ဝိယ။
နေတ္တိ၊ဌ။၁၄၁။ နေတ္တိ၊ဝိ။၂၁၉။ ပက်ရေတိ
(ခ) လည်းကြည့်။

ပက်ရုဒ် (ကြိ) [ပ+ကိရ+အ+အုဒ်] ဖြန့်-
ကြဲဖြန့်-ကုန်၏။ ပက်ရုတိ (၁) ကြည့်။

ပကိရိ (ကြိ) [ပ+ကိရ+ဒွါ] ခြံရံပြီ။ ပကိရတိ
(ပ) ကြည့်။

ပကိရိံသု (ကြံ) [ပ+ကိရ+ဉ်] (၁) ဖြန့်-ကြဲ
ဖြန့်-ကုန်ပြီ။ (၂) ခြံရံကုန်ပြီ။ ပကိရိတံ
(၁၊၂) ကြည့်။

ပက်ရီတုံ (ကြိ.ဝိ) [ပ+ကိရ+တုံ] ဖြန့်ခြင်းငှါ။
 ကြဲဖြန့်ခြင်းငှါ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ မရမ္ပ
 ပက်ရီတုံ။ ဝိ.၄။ ၂၇၃။

ပက်ရိုတာ (ကြိ.ဝိ) [ပ+ကိရ+တာ] (၁)
 ဖြန့်၍၊ ကြဲဖြန့်၍။ (၂) ပယ်စွန့်၍။ (၁)
 ကေသေ ပက်ရိုတာ။ အံ၊ ၁။ ၅၆၄။ မစ္စမံသ-

ခဏ္ဍမိဿကာနိ စလကဋ္ဌိကာနိ စ ပကိရိတွာ။
ဝိမာန၊ ဌ။ ၂၀၆။ (၂) ပကိရစာရိ-ကြည့်။

ပကိရိတွာန (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ကိရ+တွာန] ဖြန့်၍၊
ကြဲဖြန့်၍။ ကေသေ ပကိရိတွာန။ ဇာ၊ ၂။
၂၄၈။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၈။

ပကိရိယံ (ပု) [ပ+ကရ+ရိရိယ။ ပ+ကိရ+
လ္လယ။ ကရ ဟိံ သာယံ၊ ကရတော ရိရိယာ။
ဓာနံ၊ ဌ။ ၅၆၆။ ကိရ ဟိံ သာယံ၊ ကိရဏေ ဝါ
ဣယော၊ ပကိရိယော။ သူစိ။] သင်းဝင်ပုတ်
ပင် (ကလိန်ပင်။ ဓာနံ၊ သျှ)။ ပကိရိယော
ပူတိကော'ထ။ ဓာနံ၊ ၅၆၆။

ပကိရိယံ (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ကိရ+တွာ] (ခ) ဖြန့်
၍၊ ကြဲဖြန့်၍။ (၂) ခြံခံ၍။ (ခ) ကေသေ
ပကိရိယံ ကန္တန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၁၅၊ ၁၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၁၃၅။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၆၄။ (-မ၊ ၂။ ၂၆၀။
ထေရ၊ ၃၂၆။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၀။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၉၉။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၄။) (၂) ပရိသမန္တတော
ပကိရိယံ သဗ္ဗံ ပရိက္ခိပိတွာ ဥပရိ ဖဏေန
ဆာဒေသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၄၄။

ပကိရိ (ရိ) ယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [ပ+ကိရ+ယ+
တေ] (ခ) ဖြန့်အပ်၏။ ကြဲဖြန့်အပ်၏။ (၂)
ထားအပ်၏။ (ခ) ဘတ္တဂေ ဗဟုသိတ္တာနိ
ပကိရိယံ သု။ ဝိ၊ ၄။ ၂၇၃။ (၂) ပကိရိယန္တိ
ဧတ္ထ အတ္ထဝသပကရဏန္တိ။ ဝဇီရ၊ ၅၆၅။
တေဝေ ပကိရိယန္တိ ပဌပိယန္တိဧတ္ထ၊ ဧတေန
ဝါတိ ပကရဏံ၊ ဝိဘင်္ဂပကရဏံ။ အနုရိ၊
၂။ ၄။

ပကိရိယန္တိ (ကမ္မ၊ကြိ) [ပ+ကိရ+ယ+အန္တေ]
ထားအပ်ကုန်၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပကိရိယံ သု (ကမ္မ၊ကြိ) [ပ+ကိရ+ယ+ဥံ]
(ခ) ဖြန့်အပ်ကုန်ပြီ။ ကြဲဖြန့်အပ်ကုန်ပြီ။
ပကိရိယတိ-ကြည့်။

ပကိရေတိ (ကြိ) [ပ+ကိရ+အ+တိ] (က)
ဖြန့်၏။ ကြဲဖြန့်၏။ ဖရိဖရဲကြဲ၏။ (ခ) ဖြန့်ဖြူး

၏။ ကြဲဖြန့်သကဲ့သို့ပေးလှူ၏။ (က) တံ
ထူပံ ဘိန္နိတွာ ပကိရေသိ။ ဝိ၊ ၂။ ၄၀၅။ (ခ)
ပကိရေတိ (သံ၊ ၁။ ၁၀၀) တိ ဒါနဂ္ဂေ ဝိစိရတိ
(ဝိကိရတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၈။)၊ ပကိရန္တော ဝိယ
ဝါ ဒါနံ ဒေတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၃။ (-ဣတိဝုတ်။
၂၄၀။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၂၇။)

ပကိရေတိ (က၊ကြိ) [ပ+ကိရ+ဏေ+တိ]
ဖရိဖရဲကြဲစေ၏။ ဖျက်ဆီး၏။ ပရိဝံသမာနော
ပကိရေတိ၊ ဆဝါလာတံ နဿတိ။ ဣတိဝုတ်။
၂၅၆။ ပကိရေတိတိ ဝိကိရေတိ ဝိဒ္ဓိသေတိ။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၇၉။

ပကိရေယျ (ကြိ) [ပ+ကိရ+အ+ယျ] ဖြန့်-
ကြဲဖြန့်-ရာ၏။ ပကိရတိ (ခ) ကြည့်။

ပကိရေသိ (ကြိ) [ပ+ကိရ+အ+သိ] ဖြန့်ပြီ။
ကြဲဖြန့်ပြီ။ ပကိရေတိ-ကြည့်။

ပကိလေဒယိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ကိလိဒ+ဏယ+
တွာ] စုံစုတ်စေ၍၊ ပစ်ချ၍။ ဥက္ခောဒကသ္မိံ
ပကိလေဒယိတွာ (ပကိလောတယိတွာ။ မူကွဲ)။
ဇာ၊ ၂။ ၁၉၀။ ပကိလေဒယိတွာတိ တေမေ-
တွာ ခိပိတွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၃၆။

ပကိလောတတိ (ကြိ) [ပ+ကိလောတ+အ+တိ]
စုံစုတ်၏။ ပကိလောတတိ၊ တေမေတိတိ
အတ္ထော။ နီတိ၊ ဓာ၊ ၆၇။

ပကိလောတယိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ကိလောတ+
ဏယ+တွာ] စုံစုတ်စေ၍၊ ပစ်ချ၍။ ပကိ-
လေဒယိတွာ-ကြည့်။

ပကိလောတေတိ (က၊ကြိ) [ပ+ကိလောတ+
ဏေ+တိ] စုံစုတ်စေ၏။ ကာရိတေ ပကိ-
လောတေတိ၊ ပကိလောတယတိ။ နီတိ၊ ဓာ။
၆၇။

ပကုဠတိ (ကြိ) [ပ+ကုဇ+ယ+တိ] အမျက်
ထွက် - သတ်ပုတ် - နှိပ်စက် - ညှဉ်းဆဲ - ၏။
ပကုဠတိ - သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၂။ ၁၇။ ဘိယျော

ဗာလာ ပကုဋ္ဌေယျံ—ဇာ၊၁။၈၂။ ဗာလာ အညာဏသတ္တာ ပုနပုနံ ကုဋ္ဌေယျံ သန္ဓေယျံ ဝိဟေဋ္ဌေယျံ ဝါတိ ဒိပေတိ။ ဇာ၊၄။၂။ ၃၄၆။ (-သံ၊၄။၁။၃၁၃။)

ပကုဋ္ဌေယျံ (ကြံ) [ပ+ကုဓ+ယ+ယျေ] အမျက်ထွက်-သတ်ပုတ်-နှိပ်စက်-ညှဉ်းဆဲ-ကုန်ရာ၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပကုဋ္ဌ=ပကုဋ္ဌ (န) [ပ+ကုဋ္ဌ=ကုဋ္ဌ+အ] ကြောင်လည်ခန်း၊ အလယ်ခန်း၏ ပတ်ပတ်လည် အဆောင်၊ အရံဆောင်။ ပကုဋ္ဌ (ဝိ၊၄။၂၉၈)။ မဇ္ဈေ ဂဗ္ဘဿ သမန္တာ ပရိယာဂါရော ဝုစ္စတိ။ “ပကုဋ္ဌ” နှိပ် ပါဌော။ ဝိ၊၄။၄။၆၂။

ပကုဋ္ဌာတိ=ပကုဋ္ဌာတိ (ကြံ) [ပ+ကုဋ္ဌ+အ+တိ] ဆဲရေး-ရှုတ်ချ-ကဲ့ရဲ့-၏။ ပကုဋ္ဌာယံ (ဇာ၊၁။၃၆၀) တိ အက္ခောသိ ဂရဟိ နိဗ္ဗိ။ “ပကုဋ္ဌာသိ” တိ ပါဌော။ ဇာ၊၄။၅။၈။ ပကုဋ္ဌာသိတိ ဧတ္ထ ပကုဋ္ဌသိတိ ဝတ္ထဗ္ဗေစ္စကာရဿ ဣကာရံ အကာရဿ စ ဒိဃံ ကတွာ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဒဠဗ္ဗံ၊ ပပုဗ္ဗော ကုသ အက္ခောသနေတိ ဟိ ဓာတု။ ပကောတ္ထာသိတိပိ ပါဌောတိ ဥကာရဿ ဩကာရံ ကတွာ။ ဇာ၊၁။၄။၁၆။

ပကုဋ္ဌာယံ=ပကုဋ္ဌာသိ (ကြံ) [ပ+ကုဋ္ဌ+အ+ဟိ] ဆဲရေး-ရှုတ်ချ-ကဲ့ရဲ့-ပြီ။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပကုဋ္ဌ (တိ) [ပ+ကုဓ+တ] အမျက်ထွက်သော၊ သူ။ ဗာဠံ ခေါ် တံ ပကုဋ္ဌေါ’သိ၊ဇာ၊၂။၁၈၀။ “ပကုဋ္ဌေါ’သိ” “ဝိမနော’သိ” တိ သဗ္ဗံ ဝိလာပဝသေန ဘဏန္တိ။ ဇာ၊၄။၆။၁၁၁။

ပကုဓ (ပု) [ပ+ကုဓ+အ] ပကုဓမည်သော တိတ္ထိဆရာကြီး (ဆသတ္တာရခေါ် တိတ္ထိဆရာကြီး ၆-ဦးတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သူ)။ အယံ ဒေဝ ပကုဓော ကစ္စာယနော သမိ စေဝ ဂဏီ စ။

ဒိ၊၁။၄၅။ ပကုဓောတိ တဿ နာမံ။ ဒိ၊၄။၁။၁၃၂။ မ၊၄။၂။၁၃၇။ ပကုဋ္ဌတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-ကေသု ဗျာပဇ္ဇတိတိ ပကုဓော။ သိ၊၄။၁၆။၂။၁၇။ (-ဝိ၊၄။၂၄၆။ ဒိ၊၁။၅၂-၃။ ဒိ၊၂။၁၂၄။ မ၊၁။၂၅၈။ မ၊၂။၁၉၅။ သံ၊၁။၆၈။ သံ၊၂။၅၆၄။ သုတ္တနိ၊၃၅၅။ မိလိန္ဒ၊၄။ သုတ္တနိ၊၄။၂။၁၄၈။)

ပကုဓက (ပု) [ပကုဓ+က] ပကုဓမည်သော တိတ္ထိဆရာကြီး။ ပကုဓကော ကာတိယာနော နိဂဏ္ဌော။ သံ၊၁။၆၆။ ပကုဓကော ကာတိယာနောတိ ပကုဓော ကစ္စာယနော။ သံ၊၄။၁။၁၁၇။

ပကုဓဝါဒ (ပု) [ပကုဓ+ဝါဒ] ပကုဓမည်သော တိတ္ထိဆရာကြီး၏ အယူဝါဒ။ ပကုဓဝါဒေ အကဋ္ဌာတိ အကတာ။ ဒိ၊၄။၁။၁၅၁။ သတ္တိ-မေ ကာယာတိအာဒိနယပုဝတ္ထော ပကုဓဝါဒေါ။ သိ၊၄။၁၆။၁။၄၅၄။

ပကုပ္ပတိ (ကြံ) [ပ+ကုပ္ပ+ယ+တိ] (၁) ပျက်စီး၏၊ ဖောက်ပြန်၏။ (၂) အမျက်ထွက်၏၊ စိတ်ဆိုး၏။ (၁) ပကုပ္ပတိ (မ၊၁။၂၄၃) တိ အာပေါသံဝဇ္ဇဝသေန ဝဇ္ဇမာနာ ကုပ္ပတိ။ မ၊၄။၂။၁၂၇။ ပကုပ္ပတိ (မ၊၁။၂၄၄) တိ ဩဃဝသေန ဝဇ္ဇတိ၊ သမုဒ္ဓတော ဝါ ဥဒကံ ဥတ္တရတိ။ မ၊၄။၂။၁၃၀။ တေဇောဓာတု ပကုပ္ပတိ၊ (အံ၊၂။၂၁၂) တိ ဖဟာအဂ္ဂိက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အံ၊၄။၃။၇၄။ (၂) သမ္မာ ဝုတ္တော ပကုပ္ပတိ၊ ဇာ၊၁။၂၆၇။ ခုဒ္ဒက၊၄။၁၀၇။ ဇာ၊၄။၄။၂၄၁။ ပကုပ္ပေယျံ-အပ၊၂။၃၉၉။ ၄၀၁-၃-၄။

ပကုပ္ပသန္တိ (ထိ) [ပကုပ္ပ+သန္တိ] အထူးသဖြင့် တုန်လှုပ်ခြင်း၏ ငြိမ်းအေးခြင်း၊ အထူးသဖြင့် တုန်လှုပ်တတ်သော မိစ္ဆာအယူ။ ပကုပ္ပသန္တိ (မဟာနိ၊၅၇) နှိ ဝိသေသေန စလသန္တိ။ မဟာနိ၊၄။၁၇၇။

ပကုပွေယျံ (ကြိ) [ပ+ကုပ+ယ+ယေယျံ]အမျက်
ထွက်ရာ၏။ စိတ်ဆိုးရာ၏။ ပကုပုတိ (၂)
ကြည့်။

ပကုဗ္ဗတိ (ကြိ) [ပ+ကရ+ဩ+တိ] ပြုလုပ်၏။
(က) ဖြစ်စေ၏။ (ခ) ဆည်းပူး၏။ (ဂ)
အလွန်ပြု၏။ (က) ပိယံ ဝါစံ ယော မိတ္တေသု
ပကုဗ္ဗတိ (သုတ္တနိ။၃၁၈)တိ...ပိယံ မိတ္တေသု
ဝါစံ ပဝတ္တေတိ။ သုတ္တနိ။၁၁၂။ (-ဇာ၊
၁။၁၄၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၈။) (ခ) ယံ ယံ ကမ္မံ
ပကုဗ္ဗတိ။ထေရ။၂၅၀။ ပကုဗ္ဗတိ ဥပစိနော-
တိ။ ထေရ။ဋ္ဌ၊၁။၃၃၇။ (ဂ) ပါပကမ္မံ ပကုဗ္ဗ-
တိ။ ထေရီ။၄၀၆။ အပါ။၂။၂၉၄။ ပါပကမ္မံ
ပကုဗ္ဗတိ အတိဝိယ ကရေတိ။ ထေရီ။ဋ္ဌ။
၂၁၁။ ပကုဗ္ဗန္တိ-သံ၊၁။၂၃။

ပကုဗ္ဗန္တိ (တိ) [ပ+ကရ+ဩ+အန္တိ] ပြုလုပ်
သောသူ။ နတ္ထိ လောကေ ရဟော နာမ၊
ပါပကမ္မံ ပကုဗ္ဗတော။ အံ၊၁။၁၄၇။ ပကုဗ္ဗ-
တောတိ ကရေန္တဿ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။ (-
ကခါ၊ဋီ၊သစ်။၄၈၉။)

ပကုဗ္ဗန္တိ။ (ကြိ) [ပ+ကရ+ဩ+အန္တိ] ပြုလုပ်
ကုန်၏။ ပကုဗ္ဗတိ-ကြည့်။

ပကုဗ္ဗမာန (တိ) [ပ+ကရ+ဩ+မာန] (၁)
ပြုလုပ်သော၊ ဖြစ်စေသောသူ။ (၂) လွှမ်း
မိုး-နှိပ်စက်-ဖိစီး-သောသူ။ (၁) သယံ
သမတ္တာနိ ပကုဗ္ဗမာနော။ သုတ္တနိ။၄၀၁။
မဟာနိ။ ၄၈-၉။ (-သုတ္တနိ။၄၀၂။ မဟာနိ၊
၆၆-၉။ ဇာ၊၁။၂၁၃။ ဇာ၊၂။၂၃၅။ သုတ္တနိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၂၄၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၅၅။)
(၂) ဖရုသာဟိ ဝါစာဟိ ပကုဗ္ဗမာနော။
ဇာ၊၁။၂၁၂။ ပကုဗ္ဗမာနောတိ အဘိဘ-
ဝန္တော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၆။

ပကူဇေတိ (ကြိ) [ပ+ကူဇ+အ+တိ] အသံပြု၏။
တွန်မြူး-ကျူးရင့်-၏။ ဒိဗ္ဗဟိသာ ပကူ-
ဇေရေ။ အပါ။၁။၄။ ပကူဇရေ သဒ္ဓံ ကရေန္တိ။
အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၂။

ပကူဇရေ (ကြိ) [ပ+ကူဇ+အ+အန္တိ] အသံ
ပြုစေကုန်သတည်း။ တွန်မြူး-ကျူးရင့်-စေ
ကုန်သတည်း။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပကူဇိ (တိ) [ပ+ကူဇ+ဇိ] အသံပြုသော၊
တွန်မြူး-ကျူးရင့်-သောသူ။ မောဒန္တိ
သဟ ဘရိယာဟိ၊ အညမညံ ပကူဇိနော။
ဇာ၊၂။၃၄၁-၆-၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၀၄။

ပကောဋ္ဌိ (ထိ) [ပ+ကောဋ္ဌိ] ပကုဋ္ဌေ၊ကုဋ္ဌေပေါင်း
တစ်ကုဋ္ဌေ၊ တစ်နှောင် သူညီတဆုံးလေးလုံး
ရှိသော သင်္ချာ။ ဧဝံ သတံ သတသဟဿ-
ကောဋ္ဌိယော ပကောဋ္ဌိ နာမ ဟောတိ။
သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၉။ ကောဋ္ဌိသတ-
သဟဿဿ သတဂုဏိတံ ကတွာ ပကောဋ္ဌိ
ဟောတိ။ ကစ္စည်း။၃၉၄။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၀။
ဝဇီရ။၄၁၆။ သာရတ္ထ၊၃။၂၂၆။)

ပကောဋ္ဌိသတသဟဿ (န) [ပကောဋ္ဌိ+သတသ-
ဟဿ] ပကုဋ္ဌေတသိန်း။ ပကောဋ္ဌိသတသဟ-
ဿာနံ သတံ ကောဋ္ဌိပကောဋ္ဌိ။ ဝဇီရ။ ၄၁၆။
သာရတ္ထ၊၃။၂၂၆။ ကစ္စည်း။၃၉၅။

ပကောဋ္ဌ (ပု) [ပ+ကုသ+တ။ ကုသ အက္ခော-
သေ၊ ဋ္ဌော၊ ပကောဋ္ဌော။ ဓာန်၊ဋီ။၂၆၅။]
(၁)တထောင်ဆစ်အောက်၊ တတောင်၊ လက်
ကောက်ဝတ်(တထောင်ဆစ်နှင့်လက်ကောက်
ဝတ်တို့၏အကြား)။ (၂) အိမ်တွင်းတိုက်ခန်း၊
အိမ်တွင်းခန်း။ (န) (၃) အတွင်းတံခါး။
(၁) ပကောဋ္ဌော နာမ အာမဏိဗန္တံ ကပ္ပရဿ
အဓောဘာဂေါ။ ဓာန်၊ဋီ။၂၆၅။ (၂)ပကော-
ဋ္ဌေ ကစ္စဗန္တနော။ ဓာန်။၈၁၃။ (၃) ပကောဋ္ဌံ
နာမ အဗ္ဘန္တရဒ္ဓါရံ။ဓာန်၊ဋီ။၂၁၅။

ပကောဋ္ဌန္တိ (ပု) [ပကောဋ္ဌ+အန္တိ] လက်
ကောက်ဝတ်။ မဏိဗန္တော ပကောဋ္ဌန္တော။
ဓာန်။၂၆၅။ ပကောဋ္ဌန္တော ဟတ္ထဂဏ္ဌိ မဏိ-
ဗန္တော နာမ။ ဓာန်၊ဋီ။၂၆၅။

ပကောဠဝါရ (ပု) [ပကောဠ+ဝါရ] အတွင်း
တံခါးအလှည့်။ ပပေသိတာနန္တိ ပကောဠဝါ-
ရေန ပပေသိတာနန္တိ အဓိပ္ပါယ်။ သံ၊
ဋီ၊ ၁။ ၇၄။

ပကောပ (ပု) [ပ+ကုပ+ဏ] (၁) အမျက်
ထွက်ခြင်း၊ စိတ်ဆိုးခြင်း။ (၂) ပျက်စီးခြင်း။
(၃) ပျက်စီး-တုန်လှုပ်-ချောက်ချား-စေ
တတ်သော၊ ဖျက်ဆီးတတ်သော။ (၁)
ကောပေါ ပကောပေါသပ္ပကောပေါ။ အဘိ၊
ဓ။ ၂၄၄။ မဟာနိ။ ၁၆၅။ စူဠနိ။ ၆၀၊ ၂၉၅။
ပကောပေါ သပ္ပကောပေါတိ ဥပသဂ္ဂေန
ပဒံ ဝဇ္ဇိတံ။ အဘိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၉၉။ မဟာနိ၊ ဋီ၊
၂၇၉။ (၂) ပိတ္တာဒိယ ကေသ ဘေသဇ္ဇေ
ကရိယမာနေ သေသာနံ ပကောပဝေသေန ပုန
သာဗာဓတာ။ မ၊ ဋီ၊ ၄။ ၉။ သွာယံ ဟေသမ္ပိ
ကိမိကုလာနံ ပကောပေန မရဏံ နိဂစ္ဆတိ-
ယော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၇။ (- မ၊ ဋီ၊ ၄။ ၉။
ဒိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၃။ သိ၊ ဋီ၊ သမ်၊ ၂။ ၁၉၀။ ဒိ၊ ဋီ၊ ၂။
၁၅၆။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၅။) (၃)
ကာယပ္ပကောပ၊ စိတ္တပ္ပကောပ-တို့ကြည့်။

ပကောပန (တိ) [ပ+ကုပ+ယ] ပျက်စီး-တုန်
လှုပ်-ချောက်ချား - စေတတ်သော၊ ဖျက်
ဆီး-တားမြစ်-ပိတ်ဆူ-တတ်သော။ စိတ္တ-
ပ္ပကောပနောတိ စိတ္တဿ ပကောပနာ စလ-
နော။ ကုသလံ နိဝါရေတွာ စိတ္တံ ဂုဏ်တိ
အတ္ထော။ မဟာနိ၊ ဋီ၊ ၅၇။ စိတ္တပ္ပကောပ-
နောတိ စိတ္တသင်္ခါတနော။ ဣတိဝုတ်၊ ဋီ၊
၂၆၂။ (- ဒိ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၁။)

ပကောပါဝတ္ထ (တိ) [ပကောပ+အဝတ္ထ] ပျက်
စီးခြင်း-ဖောက်ပြန်ခြင်း - အခိုက်အတန့်-
ရှိသော-၌ဖြစ်သော။ တတ္ထာပိ စ ပကော-
ပါဝတ္ထ ဓာတုယော အာသန္နကာရဏံ။ အံ၊
ဋီ၊ ၂။ ၁၄၃။

ပကောပေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပ+ကုပ+ဏေ+တွာ]
ပျက်စီးစေ၍၊ ဖျက်ဆီး၍၊ တေန ဒေါမန-

သေန မယိ စိတ္တံ ပကောပေတွာ။ သုတ္တနိ၊
ဋီ၊ ၁။ ၁၃၇။ (- သုတ္တနိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၅။)

ပကောပေန္တ (တိ) [ပ+ကုပ+ဏေ+အန္တ]
ပျက်စီးစေတတ်သော၊ ဖျက်ဆီးသော။ ခလာ-
ဘော ဟိ လောဘနိယေ ဝတ္ထုသ္မိံ ဥပ္ပဇ္ဇမာ-
နော စိတ္တံ ခေါဘေန္တော ပကောပေန္တော
ဝိပရိဏာမေန္တော ဝိကာရံ အာပါဒေန္တော
ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋီ၊ ၂၆၂။

ပက္ခ (န) [ပစ+တ။ ပစ္စတိတိ ပက္ခံ၊ ဖလံ။
ကစ္စည်း။ ၅၇၃။ အပစ္စိတိ ပက္ခံ၊ ဖလံ။ ရူ။
၆၁၇။] (၁) မှည့်သောအသီး၊ အသီးမှည့်။
(၂) အကျိုး၊ ဝိပါက်။ (တိ) (၃) ကျက်
သော။ (က) နပ်သော၊ နူးသော။ (ခ) ခံရ
သော၊ ခံစားရသော။ (၄) ချက်အပ်သော၊
ကျို-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-လှော်-
အပ်သော။ (၅) လောင်-မီးလောင်-အပ်
သော။ (၆) ရင့်ကျက်သော။ (၇) ရင့်ယော်
သော၊ အိုမင်း-ရင့်ယော်-သော။ (၈)
(က) မှည့်သော (သစ်သီးစသည်)။ (ခ)
မှည့်သော၊ ပြည်မှည့်သော၊ ပုတ်သော (အ-
နာ)။ (၉) နံရံသော၊ ကျိန်းသော (မျက်စိ)။
(၁၀) ချက်ရာ၊ ကျို-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင် -
ကြော်-လှော်-ရာ (အရပ်စသည်)။ (၁၁)
ကျက်ရာ (အခါစသည်)။ (၁၂) မှည့်ရာ
(အခါစသည်)။

(၁) မှည့်သောအသီး၊ အသီးမှည့်။ ယဒိ
ပက္ခံ ဣစ္ဆတိ၊ ပက္ခံ ဂဏာတိ။ မိလိန္ဒ၊ ၃၁၈။
ပတ္တာနိ နိတာနိ ပက္ခာနိ ရတ္တာနိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။
၁၇၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၂။ ထေရ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၄၃။
အပါ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၆။ (- အံ၊ ၁။ ၄၂၁။ အဘိ၊ ပု။
၁၅၁။ အဘိ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၆။ ဇာ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၄။ ဇာ၊
ဋီ၊ ၄။ ၂၂၉။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၉၁။ ဒိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၂၀။
အနု၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၁။ အနု၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၃။)

(၂) အကျိုး၊ ဝိပါက်။ ပက္ခာဝေသေ-
ကြည့်။

(တိ) (၃) ကျက်သော။ (က) နပ်သော၊ နူးသော။ အကပ္ပိယာ မုဂ္ဂါ၊ ပက္ခာပိ မုဂ္ဂါ ဇာယန္တိ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၀၃။ အံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၆၃။ အဟံ ပစိဿမတ္တာနံ၊ ပက္ခံ တံ ဘက္ခယိဿသိ။ စရိယာ။ ၃၉၇။ န အမှာကံ ယံ ကိဉ္စိ ပက္ခံ ဝါ အာမံ ဝါ ခါဒိတုံ ဒဒေယျ။ ဝိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၅၂။ (-ဇာ၊ ၁။ ၁၀၁။ ပေဋကော။ ၁၇၂။ ဝိ၊ ဝိ၊ ၃။ ၁၁၇၊ ၃၇၄။ ဝိ၊ ဝိ၊ ၄။ ၁၃၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၂၀။ မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၇၂။ သံ၊ ဝိ၊ ၃။ ၂၃၀။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၃၁၊ ၃၄၆။ ပဋိသံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၉၃။ ဓမ္မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၄၃၈။ ထေရီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၆၉။ စရိယာ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၀၇။ ဇာ၊ ဝိ၊ ၁။ ၅၁၊ ၂၀၆။ ဇာ၊ ဝိ၊ ၁။ ၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၄၃၆။)

(ခ) ခံရသော၊ ခံစားရသော။ ပက္ခဉ္စသတ္တိဟိ ဟနန္တိ နိတ္တံ။ ဇာ၊ ၂။ ၆၂။ ဇာ၊ ဝိ၊ ၅။ ၂၀၇။ (-သုတ္တနိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၉၁။ စရိယာ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၀။ ဇာ၊ ဝိ၊ ၅။ ၂၉၁။ ဇာ၊ ဝိ၊ ၆။ ၄။)

(၄) ချက်အပ်သော၊ ကျို-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော် - လှော် - အပ်သော။ ကသ္မာ တွေ့ကံ ပက္ခံ၊ ကိံ တုမှာကံ ဘာဇနာနိ နတ္ထိ။ ဝိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၅၀။ ဖာဏိတပါစကေန ဥစ္ဆရသေ ပက္ခေ ဂုဠဗဒ္ဒကေန ဗဒ္ဒေ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၁၅။ ယထာ ပက္ခာ သုပက္ခာ ဟောတိ၊ ဧဝံ ပစိ။ ဝိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၄၉။ အင်္ဂါရ-ပက္ခန္တိ ဝိတစ္ဆိကင်္ဂါရေသု ပက္ခံ။ အံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၇၈။ (-ဝိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၉၀။ ဝိ၊ ဝိ၊ ၃။ ၃၀၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၇။ ကခါ၊ ၁၇၈။ မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၉၈။ သံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၂၃။ သံ၊ ဝိ၊ ၃။ ၁၉၆။ အံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၃၊ ၂၆၇။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၆၇။ ဓမ္မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၈၁၃၊ ၂၀၄၊ ၃၇၂။ ဓမ္မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၃၄။ ဇာ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၀၉။ ဝဇီရ၊ ၂၆၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၅၀။ ကခါ၊ ဝိ၊ ၁။ ၇၇။ ကခါ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၂၆။)

(၅) လောင်-မီးလောင်-အပ်သော။ စိရံ ပက္ခော (ထေရီ၊ ၄၂၇) တိ ဗဟူနိ ဝဿသတသဟဿာနိ နိရယဂ္ဂိနာ ဒဇော။ ထေရီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၇၅။ ပက္ခသရိရ-လည်းကြည့်။

အဘိဓာန် ပ-(ဝဂ်) ၁-၆-ပ-မ-ဗ-သ-စ

(၆) ရင့်ကျက်သော။ တဿ ဘဂဝတော ယေန အနာဝရဏဉာဏေန ဥက္ကံသဂတေန ပက္ခတာဝေါ ဒဿိတော။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၀၈။

(၇) ရင့်ယောင်သော၊ အိုမင်း-ရင့်ယောင်-သော။ ပက္ခဇ္ဈာန-ကြည့်။

(ဂ) (က) မှည့်သော (သစ်သီးစသည်)။ ပါတော တံ ဟောတိ ပက္ခံ ပဋိဝိရုဋ်။ ဒီ၊ ၃။ ၇၃။ ပက္ခံ ပဋိဝိရုဋ်န္တိ သာယံ ဂဟိတဋ္ဌာနံ ပါတော ပက္ခံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၅၃။ ယသ္မိဋ္ဌာနသယံ ပက္ခော သာလိ ဂဟိတော၊ တဒေဝဋ္ဌာနံ ဒုတိယဒိဝေသေ ပါတော ပက္ခေန သာလိနာ ပရိပုဏ္ဏံ ဟုတော တိဋ္ဌတိ။ ဒီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၄၆။ (-သုတ္တနိ၊ ၃၇၁။ အပါ၊ ၁။ ၁၂၉။ မဟာနိ၊ ၉၃။ ဇာ၊ ၁။ ၉၀၊ ၂၃၇။ ဇာ၊ ၂။ ၅၂၊ ၁၅၉။ မိလိန္ဒ၊ ၈၂၊ ၂၉၀။ ဝိ၊ ဝိ၊ ၃။ ၃၈၃။ ဝိ၊ ဝိ၊ ၄။ ၁၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၄။ သုတ္တနိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၈၀။ မဟာနိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၁၆၊ ၃၄၈။ ဇာ၊ ဝိ၊ ၁။ ၄၀၃။ ဇာ၊ ဝိ၊ ၆။ ၃၄။)

(ခ) မှည့်သော၊ ပြည်မှည့်သော၊ ပုပ်သော (အနာ)။ သော မေ ပက္ခေန ဟတ္ထေန အာလောပံ ဥပနာမယိ။ ထေရီ၊ ၃၅၀။ မိလိန္ဒ၊ ၃၈၀။ ပက္ခေနာတိ အဋ္ဌိဂတကုဋ္ဌရောဂတာယ ဥပက္ခေန ကုထိတေန။ ထေရီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၄၅၁။ ပက္ခတ္တာတိ ကုထိတတ္တာ။ သံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၄၇။ (- မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၇၃။ သံ၊ ဝိ၊ ၃။ ၁၁၀။ အံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၂၈။ ခုဒ္ဒက၊ ဝိ၊ ၁။ ၄၉။ မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၇၄။ သံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၃၃။)

(၉) နီရဲသော၊ ကျိန်းသော (မျက်စိ)။ ပက္ခက္ခိ-ကြည့်။

(၁၀) ချက်ရာ၊ ကျို-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-လှော်-ရာ (အရပ်စသည်)။ ပက္ခဋ္ဌာန-ကြည့်။

(၁၁) ကျက်ရာ (အခါစသည်)။ ပက္ခကာလ-ကြည့်။

(၁၂) မှည့်ရာ(အခါစသည်)။ ပက္ခကာလ-ကြည့်။

ပက္ခ (တိ) [ပက္ခ+က] (၁) မှည့်သောအသီးရှိသော။ (၂) မှည့်သောအသီးနှင့်တူသော။ သူ။ (၁) ပက္ခ ပိပ္ပလိ မာရယု။ ဇာ၊ ၁။ ၁၅၀။ ပက္ခ ပိပ္ပလိန္တိ ဟိမဝန္တပဒေသေ ကေ ဖလ-ဘရိတံ ပိပ္ပလိရက္ခံ။ ဇာ၊ ၄။ ၂၀၄။ ပက္ခာ စ ပေသိ စ ဖလာ သုဖုလ္လာ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၉။ ပက္ခာစာတိ တသ္မိံ အဗ္ဗုဒ္ဓေ အဗ္ဗုဒ္ဓက္ခာ ပက္ခ-ဖလာ စ အဗ္ဗုပ္ပဗလာ စ တရုဏဖလာ စ ဖုလ္လိတာယေဝါတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ၄။ ၁၇၉။ ၁၈၀။ (၂) ပက္ခော အာမဝဏ္ဏိ၊ အာမော အာမဝဏ္ဏိ၊ ပက္ခော ပက္ခဝဏ္ဏိ။ အံ၊ ၁။ ၄၂။ အဘိ၊ ပ။ ၁၅။

ပက္ခကသာဝ (ပ) [ပက္ခ+ကသာဝ] ကျိအပ်ပြီးသောဖန်ရည်။ မဉ္ဇူဝိရက္ခသာရံ ဂဟေတွာ ပက္ခကသာဝ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၇။ (-သီ၊ ဇီ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၃၆။)

ပက္ခကာလ (ပ) [ပက္ခ+ကာလ] (၁) ကျက်ဆရာအခါ၊ ကျက်သောအခါ။ (၂) မှည့်ရာအခါ၊ မှည့်သောအခါ။ (၁) တံ ပက္ခကာလမညာယ၊ ဘက္ခယ မံ ပိတာမဟ။ စရိယာ၊ ၄၀၆။ စရိယာ၊ ၄၁၆။ (-ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၂၀။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၄၆။) (၂) ပက္ခကာလေ ဥဒ္ဓရိတွာ နာဠိမတ္တဗိဇံ ဌပေတွာ သေသံ ခါဒိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၈။ (-ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၉။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၃။)

ပက္ခက္ခိ (တိ) [ပက္ခ+အက္ခိ] နီရဲသော-ကျိန်းသော-မျက်စိရှိသော၊ မျက်စိကျိန်းသောသူ။ ရောဒနေနေဝ ပက္ခက္ခိ ဝိယ ဇာတာ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၀၇။

ပက္ခဂဏ္ဍ (ပ) [ပက္ခ+ဂဏ္ဍ] မှည့်-ပြည်မှည့်-သောအိုင်းအမာ။ ယဒိ စ မန္တဘူတေ ပက္ခဂဏ္ဍော ဝိယ ပူတိကုက္ကုဋ္ဌဏ္ဍမိဝ...ဟောတိ။

အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅၂။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၉၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၃။)

ပက္ခဂတ္တ (တိ) [ပက္ခ+ဂတ္တ] မှည့်သောအနာခန္ဓာကိုယ်၌ ရှိသော၊ ခန္ဓာကိုယ်၌ အနာမှည့်နေသောသူ။ ပုရိသော အရုဂတ္တော ပက္ခဂတ္တော။ သံ၊ ၂။ ၄၀၀။ တေသံ ယေဝ အရူနံ ပက္ခတ္တံ ပက္ခဂတ္တော။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၀။

ပက္ခဂေါဓ (ပု၊ ထိ) [ပက္ခ+ဂေါဓ] ဖွတ်ကင်။ ပက္ခဂေါဓာ (ဇာ၊ ၁။ ၁၁၀) တိ အင်္ဂါရပက္ခာဂေါဓာ ဂလာယထ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၉၉။ သာဓု သာမိ ပက္ခဂေါဓာယာ ပလာယန္တိယာ ကိ သက္ကာ ကာတုန္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၉၈။

ပက္ခဂေါဓဇာတက (န) [ပက္ခဂေါဓ+ဇာတက] ပက္ခဂေါဓဇာတ်၊ ဖွတ်ကင်ကို အကြောင်းပြု၍ ဟောကြားအပ်သောဇာတ်။ ဇာတကပါဠိ၊ စတုက္ကနိပါတ်၊ ၄-ဝဂ်၊ ၃-ခုမြောက်ဇာတ်။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၀။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၉၈။

ပက္ခဇ္ဈာန (န) [ပက္ခ+ဈာန] ရင့်ယော်သောခန္ဓာကိုယ်ကို သိသောအတတ်၊ အသက်မည်မျှနေရလတ္တံ့သည်ကို သိသောအတတ်၊ အသက်ဟောအတတ်။ ပက္ခဇ္ဈာန (ဒီ၊ ၁။ ၉။ ၆၄) န္တိ ပရိပါကဂတစိန္တာ၊ ဣဒါနိ “အယံ တွေကံ ဇီဝိဿတိ၊ အယံ တွေက” န္တိ ဝေပဝတ္တံ အာဒိဋ္ဌဉာဏန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၈၉။

ပက္ခဋ္ဌာန (န) [ပက္ခ+ဋ္ဌာန] ချက်-ကျိ-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-လှော်-ရာအရပ်ဋ္ဌာန။ ပတ္တံ ပစန္နေနပိ ဟိ ပုဗ္ဗေ ပက္ခဋ္ဌာနေယေဝ ပစိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၇၇။ ကင်္ခါ၊ ဇီ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၃၅၆။

ပက္ခသက (ပ) [ပက္ခ+သက] ဟင်းရွက်ချက်၊ ဟင်းရွက်ပြုတ်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပက္ခသကရသ (ပ) [ပက္ခသက+ရသ] ဟင်းရွက်ပြုတ်ရည်။ သကသန္တိ ပက္ခသကရသံ။ ဝိ

၄၂၃။ ၃၇၃။ (-ဝိသင်္ဂဟ။ ၉၉။ ဝဇီရ။ ၄၇၇။
သိဒ္ဓိ။ သင်္ဂဟ။ ၃၅၆။)

ပက္ကတလ (န) [ပက္က+တလ] ထန်းသီးမှည့်။
ပက္ကတလဝိလမ္ဗိ-ကြည့်။

ပက္ကတလဖလ (န) [ပက္က+တလဖလ] ထန်း
သီးမှည့်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပက္ကတလဖလဝိလမ္ဗိ (တိ) [ပက္ကတလဖလ +
ဝိလမ္ဗ+ဤ] ထန်းသီးမှည့်ကဲ့သို့တွဲလျားကျ
သော အသီးရှိသော။ ပက္ကတလဝိလမ္ဗိ-
ကြည့်။

ပက္ကတလဖလလသိကာ (ထိ) [ပက္ကတလဖလ
+လသိကာ] ထန်းသီးမှည့်အစေး၊ ထန်းသီး
မှည့်အနှစ်။ တာလဂုဠပဋ္ဌလံ နာမ ပက္ကတ-
လဖလလသိကံ တာလပဋိကာယ ဂဟိတ-
ပဋ္ဌလံ။ မူလဋီ။ ၂။ ၁၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိဋီ။ ၁။ ၃၀၆။

ပက္ကတလဝိလမ္ဗိ (တိ) [ပက္ကတလ+ဝိလမ္ဗ+
ဤ] ထန်းသီးမှည့်ကဲ့သို့ တွဲလျားကျသော
အသီးရှိသော။ ပက္ကတလဝိလမ္ဗိနော (ဇာ၊
၁။ ၃၆၀) တိ ပက္ကတလဖလဝိလမ္ဗိနော။ ဇာ၊
၄။ ၅။ ၁၀။

ပက္ကတလ (န) [ပက္က+တလ] ကျက်ပြီး-
ချက်ပြီး-သောဆီ၊ ဆီကျက်။ ပက္ကတလမ္ဗိ
အပက္ကတလမ္ဗိ အာကိရန္တိ။ ဝိဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၀။
ဝိသင်္ဂဟ။ ၁၀၂။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၃။)

ပက္ကတလကသဋ္ဌ (န) [ပက္ကတလ+ကသဋ္ဌ]
ဆီကျက်၏ အဖတ်၊ ဆီကျက်အနယ်။
ထေရော ကိရေတ္ထ ပက္ကတလကသဋ္ဌေ ဝိယ
ကုက္ကုစ္စာယတိ။ ဝိဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၃။ ဝိသင်္ဂဟ။
၁၀၅။ (-ဝဇီရ။ ၂၆၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၂။
ဝိမတိ။ ၁။ ၃၅၂။)

ပက္ကတလမဒ္ဒိတမနောသိလာပိဏ္ဍိသဒ္ဓိသ (တိ)
[ပက္ကတလ + မဒ္ဒိတ + မနောသိလာပိဏ္ဍိ +
သဒ္ဓိသ] ဆီချက်ဖြင့်နယ်ထားသော ဆေးဒါန်း

ခဲနှင့်တူသော။ ပုတ္တံ ဝိဇာယိ ပက္ကတလမဒ္ဒိ-
တမနောသိလာပိဏ္ဍိသဒ္ဓိသံ ခညပုညလက္ခဏ-
ပေတံ။ သုတ္တနိဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၃။ အပါဠ၊ ၁။ ၁၆၄။

ပက္ကဓူပနတေလ (န) [ပက္က+ဓူပန+တေလ]
ကျက်ပြီးအခိုးငြိမ်းပြီးသောဆီ၊ အခိုးငြိမ်းပြီး
သောဆီကျက်။ ပက္ကဓူပနတေလံ ဝိယ သန္တိ-
သိန္နာ အဟေသံ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၁။

ပက္ကန္တ (တိ) [ပ + ကမု + တ။ ပက္ကမတိတိ
ပက္ကန္တော။ ကစ္စည်း။ ၅၇၄။ ကမု ပဒဝိက္ခေပေ၊
ပက္ကမိတိ ပက္ကန္တော။ ရူ၊ ၆။ ၁။ ၁။] (၁) (က)
သွားသော၊ ဖဲသွားသော၊ အရပ်တပါးသို့
သွားသော၊ သူ။ (ခ) ကူးပြောင်းသွားသော၊
အယူတပါး-အခြားတဖက်-သို့ ကူးပြောင်း
သွားသော၊ သူ။ (၂) လွန်ခဲ့-ပြဆိုခဲ့-ပြီး
သော။ (၃) သွားရာ၊ ဖဲသွားရာ၊ အရပ်တပါး
သို့သွားရာ(အခါစသည်)။ (၁)(က) ဥပဇ္ဈာ-
ယော ပက္ကန္တော ဝါ ဟောတိ၊ ဝိဇ္ဇန္တော ဝါ၊
ကာလကံတော ဝါ။ ဝိ၊ ၃။ ၈၉။ ပက္ကန္တောတိ
တမှာ အာဝါသာ ဝိပွဝသိတုကာမော ပက္က-
န္တော ဒိသံ ဂတော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၆၇။ (-ဝိ၊ ၂။
၂၉၆။ ၃၇၃။ ၄၀၇။ ၄၁၂။ ၄၃၂။ ဝိ၊ ၃။ ၃၉၇။
ဝိ၊ ၅။ ၂၃၀။ မ၊ ၂။ ၂၄၂။ သံ၊ ၂။ ၇၈၄။ သံ၊
၃။ ၃၀၃။ အံ၊ ၁။ ၂၇၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၄၄။ ၃၆၉။ စရိ-
ယာ၊ ၄၁၅။ နေတ္ထိ၊ ၁၁၄။ မိလိန္တ၊ ၂၀၄။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၁၄၇။ ၂၉၂-၉။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၈၁၇။ ၂၆၁။ ဝိ၊ ၄။
၃။ ၅၉၇။ ၇၇၁။ ၈၄-၅။ ၂၆၈။ ၃၇၃။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၇၊
၂၃-၄-၉၊ ၇၄၊ ၈၅။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၆၀၊ ၂၉၄၊
၃၃၆။ ကခါ၊ ၃၃၈။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၄၂။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၅၀။
ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၉၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၃၊ ၃၂၁၊ ၃၄၀။ မ၊ ၄။
၂။ ၅၁-၈၊ ၆၇၊ ၉၆။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၁၃။ သံ၊ ၄။ ၂။
၆၁။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၃၉၁၇၇၊ ၂၄၉၊ ၂၉၉။ အံ၊ ၄။ ၁။
၅၀၊ ၁၅၄၊ ၁၈၂၊ ၂၈၀။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၁၊ ၂၈၈။
အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၈။ ၁၂၊ ၁၆၉၊ ၂၄၆၊ ၃၂၇-၉။
အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၉၂။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၄၊ ၃၁၃၊ ၃၉၀။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၅၊ ၄၂၈။ ဥဒါန၊ ၄။ ၇၇၊ ၂၆၂။

၂။၁၆၉။ ၁၈၀။ ၂၂၂-၂။၂၉၅။၂၂၃။ သုတ္တနိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၅၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၆၇။၁၁၀။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၀၊
၃၄၊၂၀၆၊၂၆၈၊၂၇၁။ ပက္ခန္ဓိ*သု-ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၇။၁၁၊၂၆၈။

ပက္ခန္ဓန (န) [ပ+ကဒိ+ယု] ငိုကြွေး-မြည်
တမ်း-ခြင်း။ တဿ ဝိပ္ပဋိပတ္တိယာ ဒေဝါဒိနံ
ပက္ခန္ဓနာဒိဒိပနတ္ထဉ္စ ဒေသေတွာ ဒေသနံ နိဋ္ဌာ-
ပေသိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၉။

ပက္ခန္ဓိ*သု (ကြိ) [ပ+ကဒိ+ဉ်] ငိုကြွေး-မြည်
တမ်း-ကုန်ပြီ။ ပက္ခန္ဓတိ-ကြည့်။

ပက္ခန္ဓိတ (တိ) [ပ+ကဒိ+တ] ငိုကြွေး-မြည်
တမ်း-အပ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပက္ခန္ဓိတသဒ္ဓ (ပု) [ပက္ခန္ဓိတ+သဒ္ဓ] ငိုကြွေး-
မြည်တမ်း-အပ်သော အသံ၊ ငိုကြွေးသံ၊
မြည်တမ်းသံ။ တာသံ ပက္ခန္ဓိတသဒ္ဓံ သုတွာ
မဟာသတ္တဿပိ နိဝေသနေ တထေဝ ပက္ခန္ဓိ*
သု။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၆၈။

ပက္ခန္ဓိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ကဒိ+တွာ] ငိုကြွေး-
မြည်တမ်း-၍။ တတ္ထ ဣတ္ထိနံ ပက္ခန္ဓိတသဒ္ဓံ
သုတွာ ဝေသန္တရဿပိ နိဝေသနေ တထေဝ
ပက္ခန္ဓိတွာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၇၁။

ပက္ခန္ဓံ (ကြိ) [ပ+ကဒိ+ဉ်] ငိုကြွေး-မြည်တမ်း-
ကုန်ပြီ။ ပက္ခန္ဓတိ-ကြည့်။

ပက္ခပဏ္ဏ (န) [ပက္ခ+ပဏ္ဏ] ဟင်းရွက်ချက်။
တာယ အတ္တနော ပက္ခပဏ္ဏေန သဒ္ဓိံ ဝဇေတွာ
ဘတ္တေ ဥပနိတေ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၃။

ပက္ခပယောသနိကာ (တိ) [ပက္ခ+ပယောသနိ-
ကာ] ကျို-ချက်-အပ်ပြီးသောနို့ခဲ။ ပက္ခ-
ပယောသနိကာ ဝိယာ (သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၇)တိ
သုပက္ခပယောသနံ ဝိယ။ သနဘာဝေန ပန
ပက္ခိတ္တဗုဒ္ဓမရ ဝိယ ဟောတိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၉၃။

ပက္ခပါယာသ (ပု) [ပက္ခ+ပါယာသ] ကျို-ချက်
-အပ်ပြီးသောနို့ ထမင်း။ ဥဒကေန အသမ္ပိ-

ဿခိရေန ပက္ခပါယာသန္တိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊၁။၇၀။

ပက္ခပါရိသိကဘတ္တ (န) [ပက္ခ+ပါရိဝါသိက+
ဘတ္တ]ချက်ပြီး၍တည့်ညီသားအပ်သောထမင်း၊
ချက်ပြီး၍ တည့်ညီလွန်သောထမင်း၊ ထမင်း
ချမ်း။ အဟံ ပန ဟိယျော ပက္ခပါရိဝါသိက-
ဘတ္တံ ကဉ္စိယေန ဘုတ္တာမှီ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၉။

ပက္ခပိဏ္ဏိယာလောပဘောဇနနိဿိတ (တိ) [ပက္ခ
+ ပိဏ္ဏိယာလောပ + ဘောဇန + နိဿိတ]
ကျက်ပြီးသော ဆွမ်းခံ၍ရအပ်သောတလုပ်မျှ
သောဆွမ်း ဘောဇနံ -ဆွမ်းခံ၍ ရအပ်သော
တလုပ်မျှသော ကျက်ပြီး ဆွမ်းဘောဇနံ -ကို
မှီသော (ရဟန်း)။ ဧတ္ထ စ ဘိက္ခုနံ စတုသု
ကုလေသု ပက္ခပိဏ္ဏိယာလောပဘောဇနနိ-
ဿိတတာယ၊ မစ္ဆမံသဘောဇနဝိရဟိတဿ
စ ကုလဿ ဒုလ္လဘာယ။ ဝိမတိ၊၁။၂၉၅။

ပက္ခပုဗ္ဗ (တိ) [ပက္ခ+ပုဗ္ဗ]ရှေး၌-ချက်-ကြော်-
အပ်သော၊ ချက်ဘူး-ကြော်ဘူး-သော။ န
ဟိ မေ အညဒါ တာယ နတ္ထိပုဝါ နာမ ပက္ခ-
ပုဗ္ဗာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၇။

ပက္ခပူတိပနသ (န) [ပက္ခ + ပူတိ + ပနသ]
အမှည့်လွန်၍ ပုပ်သောပိန္နသီး။ ပက္ခပူတိပ-
နသံ ဝိယာ (သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၂)တိ ပစ္စိန္တာ ကာ
လာတိက္ကမေ ကုထိတပနသဖလံ ဝိယ။ သံ၊ဋီ
၂။၃၂၄။

ပက္ခပူဝ (န) [ပက္ခ+ပူဝ] ကြော်အပ်သောမုံ၊
မုံကြော်။ တာယ သမန္နာဂတဿ ကေဘာ-
ဇနေ ပက္ခပူဝေါပိ အတ္တနော ပတ္တေ ပတိတော
န သုပက္ခော ဝိယ ခုဒ္ဒကော ဝိယ စ ခါယတိ။
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊
၂၈၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄၈၊၅၀၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၉။)

ပက္ခဖလ (န) [ပက္ခ+ဖလ] (ခ) မှည့်သောအသီး၊
အသီးမှည့်။ (တိ) (၂) မှည့်သောအသီး ရှိ
သော။ (ခ) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၂)

ပက္က စာတိ တသ္မိံ အဗ္ဗဝနေ အဗ္ဗရက္ခာ ပက္ကဖလာ စ အစုပက္ကဖလာ စ တရုဏ-
ဖလာ စ ဖုလ္လိတာယေဝါတိ အတ္ထော။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၇၉။

ပက္ကမလပိဏ္ဍိသဉ္စန္ဒ (တိ) [ပက္ကမလ + ပိဏ္ဍိ +
သဉ္စန္ဒ] အသီးမှည့် အပြုတ်တို့ဖြင့် ဖုံးအုပ်နေ
သော၊ အသီးမှည့်အပြုတ်တို့ဖြင့် ပြည့်စုံသော
(သစ်ပင်)။ ဗောဓိသတ္တော အဝိဒ္ဓုရေ ကေ
ဥဒ္ဓမ္မရံ ပက္ကမလပိဏ္ဍိသဉ္စန္ဒ ဒသေန္တော။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၆။

ပက္ကဘတ္တ (န) [ပက္က + ဘတ္တ] ချက်ထား အပ်
သော - ထမင်း - ဆွမ်း။ အတ္တနော အတ္တနော
ပက္ကဘတ္တတော အာဟရိတော ဒေန္တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။
၈၅။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၂၀။ (- သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၀။
ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၃၊ ၃၃၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။
၆၈၊ ၁၈၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၁၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၀၈။
သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၂။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၇။)

ပက္ကဘရိတ (တိ) [ပက္က + ဘရိတ] အသီးမှည့်
တို့ဖြင့်ပြည့်သော။ အာဝဋ္ဌာ ပက္ကဘရိတာ၊
ပိလက္ခဏုဗ္ဗဏှိ စ။ အပါ၊ ၁။ ၄၀၆။

ပက္ကဘာဇန (န) [ပက္က + ဘာဇန] (၁) ဖုတ်ပြီး -
ကျက်ပြီး - သောအိုး။ (၂) ချက်ထားသော
အိုး။ (၃) ယထာပက္ကဘာဇနေသု ကုမ္ဘကာ-
ရော ဘိန္နုဆိန္နုဇဇ္ဇဏှိ ပဝါဟေတော ကေတော
ကတွာ သုပက္ကာနေဝ အာကောဋေတွာ အာ-
ကောဋေတွာ ဂဏှာတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၁၈။ (၂)
တတ္ထ ပါယာသံ ပက္ခိပိတုကာမာ ပက္ကဘာဇနံ
အာဝဇ္ဇေသိ။ အပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၁။
(- စရိယာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၃၉။)

ပက္ကဘာဇနသဒိသ (တိ) [ပက္ကဘာဇန + သဒိသ]
ကျက်သောအိုးနှင့်တူသော၊ သူ။ ပက္ကဘာဇန-
သဒိသော ပုဂ္ဂလော ဂဟေတဗ္ဗော။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊
၃။ ၃၄၈။

ပက္ကဘိက္ခာ (တိ) [ပက္က + ဘိက္ခာ] ချက်ပြီး -
ကျက်ပြီး - ထမင်း - ဆွမ်း။ ပက္ကဘိက္ခာယ
ဝေ ဝိဝိကာ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂။ ၂၆၉။

ပက္ကဘိက္ခာဒါန (န) [ပက္ကဘိက္ခာ + ဒါန] ချက်ပြီး
ဆွမ်းကိုလောင်းလှူခြင်း။ အတ္ထိ န ခေါ ကိဉ္စိ
ကုလေ ပက္ကဘိက္ခာဒါနေန ဥပဟတပုဗ္ဗံ။ သံ၊
ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၄၄။

ပက္ကဘိက္ခာနုပ္ပဒါန (န) [ပက္ကဘိက္ခာ + အနုပ္ပဒါန]
ချက်ပြီးဆွမ်းကိုလောင်းလှူခြင်း။ နာဘိဇာ-
နာမိ ကိဉ္စိ ကုလံ ပက္ကဘိက္ခာနုပ္ပဒါနမတ္တေန
ဥပဟတပုဗ္ဗံ။ သံ၊ ၂။ ၅၀၈။

ပက္ကဘိက္ခာပက္ခိတ္တကုမ္ဘ (ပု) [ပက္ကဘိက္ခာ + ပက္ခိ-
တ္တ + ကုမ္ဘ] ချက်ပြီး - ကျက်ပြီး - ထမင်း
ထည့်ထားသောအိုး။ ကုမ္ဘိတိ ပက္ကဘိက္ခာပက္ခိ-
တ္တကုမ္ဘော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂။ ၃၅၅။

ပက္ကဘေသဇ္ဇတေလ (န) [ပက္က + ဘေသဇ္ဇ + တေ-
လ] ချက်ပြီးသောဆေးနှင့်ဆီ။ ဧဝံ ပရေဟိ
ပက္ကဘေသဇ္ဇတေလာဒိပိ ယာဝကာလိကမေဝ
သိယာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၇၁။

ပက္ကမ (ပု) [ပ + ကမ + အ] (၁) ရှေးဦးစွာ အား
ထုတ်ခြင်း (လုံ့လ)။ (၂) သွားခြင်း၊ ဖဲသွား
ခြင်း၊ အရပ်တပါးသို့သွားခြင်း။ (တိ) (၃)
သွားသော၊ ဖဲသွားသော၊ အရပ်တပါးသို့သွား
သော၊ သူ။ (၁) ပက္ကမော တု ဥပက္ကမော။
ဇာန်။ ၇၇၃။ ပဌမံ ကမော ပက္ကမော။ ဇာန်၊ ဋ္ဌ၊
၇၇၃။ (၂) ဝိဟာရေ သံသိကေ သေယျံ၊
သန္တရိတွာန ပက္ကမော (ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁) တိ
သံသိကေ ဝိဟာရေ သေယျံ သန္တရိတွာန
အညတ္ထ ဝသိတုကာမတာယ ဝိဟာရတော
ပက္ကမနံ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၈၆။ (၂၊ ၃) ကမု ပဒဝိ-
က္ခေပေ၊ ပက္ကမနံ ပက္ကမတိတိ ဝါ ပက္ကမော။
ဇ္ဈ၊ ၅၆၈။

၃၀၉။ ဝိ၊၂။၂၇။ ဝိ၊၃။၃၀၃။ ဝိ၊၄။၄၄၂။
 ဝိ၊၅။၃၈။ ဒီ၊၁။၁၁၉။ ဒီ၊၂။၂၆၉။ ဒီ၊၃။၁၉။
 မ၊၁။၃၁၇။ မ၊၂။၂၃၉။ မ၊၃။၂၉၀။ သံ၊၁။
 ၄၆၀။ သံ၊၂။၂၆၅။ သံ၊၃။၁၄၃။ အံ၊၁။၄၉၃။
 အံ၊၂။၃၂၄။ အံ၊၄။၃၉၄။ ဥဒါနံ၊၁၃၆။
 သုတ္တနိ၊၃၅၆။ ဝိမာနံ၊၁၂၃။ ပေတ၊၁၉၀။
 ထေရီ၊၄၁၄။ အပါ၊၁။၁၁၉။ အပါ၊၂။၆၂။
 ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၆၃။ ဇာ၊၁။၁၉၁။ ဇာ၊၂။၁၃။ ဝိ၊
 ၁။၁၆၆။ ဝိ၊၂။၁၇၆။ ဝိ၊၃။၃၂၈။ ဝိ၊
 ၄။၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟံ၊၃၁၂။ ဒီ၊၂။၁၄၁။ မ၊
 ၁။၂၉၈။ မ၊၂။၉၄။ မ၊၃။၁၉၆။ မ၊
 ၄။၂၁၅။ သံ၊၁။၁၄၇။ သံ၊၂။၁၅၅။
 အံ၊၁။၁၁၀။ အံ၊၂။၂၀၁။ အံ၊၃။
 ၁၃၁။ အံ၊၄။၁၁၅။ ပဋိသံ၊၂။၂၉၄။
 ခုဒ္ဒက၊၁၆၇။ ဓမ္မ၊၁။၁၇၅။ ဓမ္မ၊၂။
 ၂၂၄။ ဥဒါနံ၊၁၇၅။ သုတ္တနိ၊၁၅၅။
 ဝိမာနံ၊၁၆၈။ ပေတ၊၁။၂၅၆။ ထေရီ၊၁။
 ၂၇၂။ ထေရီ၊၁။၁၂၆။ ထေရီ၊၁။၂၃၂။
 အပါ၊၁။၁၉၉။ အပါ၊၁။၁၇၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
 ၂၇၉။ စရိယာ၊၁၃၇။ မဟာနိ၊၁၈၄။ ဇာ၊
 ၁။၁၇၆။ ဇာ၊၂။၁၀၈။ ဇာ၊၃။၃၃၅။
 ဇာ၊၄။၁၆၄။ ဇာ၊၅။၃၄၀။ ဇာ၊၆။
 ၁၀၄။ ဇာ၊၇။၂၃၅။ ဝိ၊၁။၄၀၀။ သာရတ္ထ၊
 ၁။၅၄။ သာရတ္ထ၊၁။၁၆၅။ ဝိမတိ၊၁။၂၄၆။ ဒီ၊
 ၁။၃၂၇။ သီ၊၁။၁၆၁။ ၂၃၉။ သီ၊၁။
 ၂၃၁။ မ၊၁။၁၃၈။ အံ၊၁။၂၀၂။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၄၉။ ပဏ္ဍမံ၊သု—ဝိ၊၁။၆၀။
 ၂။၆၀။ ဝိ၊၁။၂၆၇။ ဝိ၊၁။၉၉။ ဝိ၊၁။
 ၂။၈၃။ မ၊၁။၁၈၈။ မ၊၂။၂၃၉။ သံ၊၂။
 ၄၇၉။ အံ၊၂။၄၄၂။ အံ၊၃။၂၉၆။ ဥဒါနံ၊
 ၁၀၅။ ဇာ၊
 ၁။၂၉၈။ ဝိ၊၁။၂၀၇။ ဒီ၊၁။၂၃၃။ ဗ၊
 ၄။၂။ သံ၊၁။၁၉၃။ သံ၊၁။၂။၁၈၀။ သံ၊
 ၃။၈၁။ အံ၊၁။၂၁၁။ အံ၊၁။၂။၁၈၁။ အံ၊
 ၃။၃၂၇။ အံ၊၁။၁၃၁။ အံ၊၁။၃။
 ပဋိသံ၊၁။၂။၂၈၀။ ခုဒ္ဒက၊၁။၂၀၀။ ဓမ္မ၊
 ၁။၅၅။ ဓမ္မ၊၁။၂။ သုတ္တနိ၊၁။၁၁၈။ သုတ္တ-

နိ၊၁။၂။၁၉၄။ ထေရီ၊၁။၁၁၈။ ထေရီ၊၁။
 ၂။၁၀။ အပါ၊၁။၁၂။ အပါ၊၁။၂။၁၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
 ၁။၁၂၄။ စရိယာ၊၁။၁၃။ ဇာ၊၁။၁၅၉။ ဇာ၊
 ၂။၁၉။ ဇာ၊၃။၃၈၁။ ဇာ၊၄။၂၄၅။
 ဇာ၊၅။၃၅၆။ ဇာ၊၆။၂၇၃။ ဝိ၊၁။၆၀။
 သာရတ္ထ၊ ၃။၂။၃၈။ သာရတ္ထ၊၁။၂၉။
 ဝိမတိ၊၁။၁၆၄။ ကင်္ခါ၊၁။၁၆၆။ သံ၊
 ၁။၁၉။ အံ၊၁။၁၆၆။ ပဏ္ဍမံ၊သု—ဝိ၊
 ၁။၂၃၀။ ပဏ္ဍမံ—ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၂။ အံ၊၁။
 ၁၅၅။ အပါ၊၁။၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၁၂၄။ ပဏ္ဍမံ—ဒီ၊
 ၂။၁၀။ သုတ္တနိ၊၄၃၂။ စုဒ္ဓနိ၊၄။ ဇာ၊၂။
 ၃၉၃။ ဒီ၊၁။၂။၃၇။ ဇာ၊၁။၂။၃၃။
 ၃၂၇။ ပဏ္ဍမံ—ဒီ၊၁။၁၅၀။ ၂။ မ၊၃။
 အပါ၊၁။၄၀၁။ ပဏ္ဍမံ—အပါ၊၁။၁၃၆။
 ၃၁၉။ အပါ၊၁။၁၀၁။ ပဏ္ဍမံ—သံ၊
 ၃။၉၆။ ပဏ္ဍမံ—အံ၊၃။၂၉၆။ ပဏ္ဍမံ—
 ဝိမတိ၊၁။၁၆၇။ ဝိ၊၁။၂၀၀။ မ၊၁။
 ၁၀၁။ သံ၊၁။၄၆၀။ သံ၊၂။၃၈၆။ သံ၊
 ၃။၃၀၃။ အံ၊
 ၂။၃၂၄။ အံ၊၃။၃၃၀။ နေတ္တိ၊၁၁၃။ ဝိ၊
 ၁။၉၅။ မ၊၁။၁၁၀။ သံ၊၁။၂။၉။ သံ၊
 ၁။၁။ စရိယာ၊၁။၁၃။ ဇာ၊၁။၂။
 နေတ္တိ၊၁။၂၈။ သာရတ္ထ၊၁။၂၉။ သာရတ္ထ၊
 ၃။၂၈။ ဝိမတိ၊၁။၂၄၆။ ပဏ္ဍမံ—ဝိ၊
 ၁။၂၇၉။ ဝိ၊၁။၆၀။ ဝိ၊၁။၃၇၈။ သံ၊
 ၁။၁၉။ အံ၊၁။၃၂၇။ သုတ္တနိ၊၁။
 ၃၃၄။ စုဒ္ဓနိ၊
 ၄၂။ ပဏ္ဍမံ—ဒီ၊၁။၈၉။ စရိယာ၊
 ၁။၃။ ပဏ္ဍမံ—ဝိ၊၁။၃၆၇။ ဝိ၊၁။
 ၃၉၁။ ဝိ၊၁။၃၉။ ဝိ၊၁။၁၂၈။ ပဏ္ဍမံ—
 ၁။၃၆၇။ ပဏ္ဍမံ—ထေရီ၊၁။၄၁၂။
 ထေရီ၊
 ၂၃၁-၃။

(ခ) ထွက်ပြေး၏။ ပုတ္တာ တဿ န
 အဝန္တိ၊ ပဏ္ဍမန္တိ ဒိသောဒိသံ။ ဇာ၊
 ၁။၈၁။ ပဏ္ဍမန္တိတိ သစေ မုသာဝါဒိဿ ပုတ္တာ
 အဝန္တိ၊ မာတာပိတုနံ အနုပကာရာ ဟုတွာ
 ပလာယန္တိတိ အတ္ထော။ ဇာ၊၁။၃၃၆။

(ဂ) စွန့်ပစ်သွား၏။ သုမုခ အနုပစိ-
နန္ဒာ၊ ပက္ကမန္တိ ဝိဟင်္ဂမာ။ ဇာ၊ ၂။ ၈၃။
ပက္ကမန္တိတိ ဧတေ ဆန္ဒဝုတိ ဟံသသဟဿာ
ဉာတိဝိဟင်္ဂမာ မံ ဆဉ္ဇေတွာ ဂစ္ဆန္တိ။ ဇာ၊
၄။ ၅။ ၃၆၀။

(ဃ) ကင်းပျောက်၏။ အနိဋ္ဌဂန္ဓော
ပက္ကမတိ၊ ဒိဗ္ဗဂန္ဓော ပဝါယတိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၁၄။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၇။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၂၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂။
ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၃။ ပက္ကမတိတိ ပက္ကမိ ဝိဂစ္ဆိ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆။

(၂) နိုင်ထက်ကလူ - ပြုမှု - အားထုတ် -
၏။ သော ကုဒ္ဓေါ ရာဇဒဏ္ဍေန၊ တသ္မိံ
ပက္ကမတေ ဘုသံ။ သံ၊ ၁။ ၆၉။ တသ္မိံ ပက္ကမ-
တေ ဘုသန္တိ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ ဗလဝဉ္စပက္ကမံ
ဥပက္ကမတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၂ - ၃။

ပက္ကမတု (ကြိ) [ပ+ကမု+အ+တု] သွားလော့၊
ဖဲသွားလော့၊ အရပ်တပါးသို့ သွားလော့။
ပက္ကမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမတေ (ကြိ) [ပ+ကမု+အ+တေ] နိုင်ထက်
ကလူ - ပြုမှု - အားထုတ် - ၏။ ပက္ကမတိ-
ကြည့်။

ပက္ကမဓု (န) [ပက္က+မဓု] ချက်ပြီးပျားရည်။
ပက္ကမဓု ပန ဗဟံ အတ္တိ။ ဓမ္မာ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၁။
(-ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၉။)

ပက္ကမဓုကမလ (န) [ပက္က+မဓုကမလ] မယ်ဇယ်
သီးမှည့်။ သီတဝါတေ ပဟရန္တေပိ ပက္ကမဓု-
ကမလာနိ ဝိယ ဆိဇ္ဇိတွာ ဥဒကေ ပတန္တိ။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄။

ပက္ကမဓုဖာဏိတဝိနိစ္ဆယ (ပု) [ပက္က+မဓုဖာဏိ-
တ+ဝိနိစ္ဆယ] ချက်ပြီးပျားရည်တင်လဲ အဆုံး
အဖြတ်။ မက္ကမဓုဖာဏိတဝိနိစ္ဆယေန ဝိနိစ္ဆိ
တဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၀။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၀။

ပက္ကမဓုသိတ္ထောဒက (န) [ပက္က+မဓုသိတ္ထ+ဥဒ-
က] ချက်ပြီးသော ပျားဖယောင်းရည်။ သိ-

တ္ထောဒကေန ဝါတိ စ ပက္ကမဓုသိတ္ထောဒကံ။
သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၃၆၁။

ပက္ကမန (န) [ပ+ကမု+ယု] (၁) သွားခြင်း၊
ဖဲသွားခြင်း၊ အရပ်တပါးသို့သွားခြင်း။ (၂)
သွားရာ၊ ဖဲသွားရာ၊ အရပ်တပါးသို့သွားရာ၊
(အခါ)။ (၁) ကာလော ဣတော ပက္ကမနာယ
ဝိရ၊ ထေရ၊ ၃၀၀။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၈။ ဂေါစ-
ရာယ ပက္ကမနံ ဝိယ ပရဝါဒနိမ္မဒ္ဒနတ္တာယ ဂမနံ။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၅။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၃။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၅၇၂။
အပါ၊ ၄။ ၂။ ၅၆။ ဝဇီရ၊ ၅၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၀၊
၃၈၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၃၉။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၆၄၊
၂၄၆။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၉၄၊ ၂၁၃။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၁။
၂၇၈။) (၂) ပက္ကမနကာလ-ကြည့်။

ပက္ကမနကမ္မ (န) [ပက္ကမန+ကမ္မ] သွား-ဖဲသွား-
- အရပ်တပါးသို့သွား- ခြင်းဟူသောအမှု။
ကမ္မေတိ တံ ဇဟိတွာ ပက္ကမနကမ္မေ။ ဇာ၊
၄။ ၅။ ၃၈၃။

ပက္ကမနကာလ (ပု) [ပက္ကမန+ကာလ] သွား-
ဖဲသွား- အရပ်တပါးသို့သွား- ရာအခါ။
ဝေ လုဒ္ဓဿ တေ အာဒါယ ပက္ကမနကာလေ
တေရဋ္ဌော ပါကဟံသရာဇေတရံ အတ္တနော
ဘရိယံ သရိတွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၈၉။

ပက္ကမနန္တ (ပု၊ န) [ပက္ကမန+အန္တ] သွား-ဖဲသွား-
- အရပ်တပါးသို့သွား- ခြင်း၏အဆုံး။ ပက္က-
မနန္တိကော ကထိနုဗ္ဗာရော ဝေဟိဝုတ္တော
ဥဗ္ဗာရဿေဝ ပက္ကမနန္တေ သမ္ပပုတ္တိတော။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၉၄။

ပက္ကမနန္တိက (တိ) [ပက္ကမန+အန္တ+ဣက။
ဣက - အနက်မရှိ။] သွား- ဖဲသွား-
- အရပ်တပါးသို့သွား- ခြင်းလျှင် အဆုံးရှိသော
(ကထိနုန္တတ်ခြင်း)။ အဋ္ဌိမာ ဘိက္ခဝေ မာတိ-
ကာ ကထိနဿ ဥဗ္ဗာရာယ၊ ပက္ကမနန္တိကာ
နိဋ္ဌာနန္တိကာ.... သဟုဗ္ဗာရာတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၅၃။
ပက္ကမနံ အန္တော အဿာတိ ပက္ကမနန္တိကာ။

ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၃။ (-ဝိ၊၅။၃၁၀။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၁။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁၂။ ကင်္ခါ၊၁၅၃။ ဝဇိရ၊၄၉၃-၄၊
၅၆၀။ သာရတ္ထ၊၂။၃၇၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။၃၃၆။
၄၇၈။ ဝိမတိ၊၂။၁၉၄။၃၀၅။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊ဟောင်း။
၆၄-၅။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊သစ်။၂၇၅။)

ပက္ခမနန္ဒီကဝါရ (ပ) [ပက္ခမနန္ဒီက+ဝါရ] သွား
-ဖဲသွား - အရပ်တပါးသို့သွား - ခြင်းလျှင်
အဆုံးရှိသော ကထိန်နှုတ်ခြင်း၏ - အလှည့် -
အကြိမ်။ ဝိပွကတေပိ ဓရနိက္ခေပဝသေန
ပက္ခမနန္ဒီကတာ သမ္ဘဝတိ၊တသ္မာ ပက္ခမနန္ဒီ-
ကဝါရေပိ ဝတ္တဗ္ဗော။ ဝဇိရ၊၄၉၃။

ပက္ခမနန္ဒီကုဗ္ဗရပုကာသန (န) [ပက္ခမနန္ဒီက+
ဥဗ္ဗာရ+ပုကာသန] သွား - ဖဲသွား - အရပ်
တပါးသို့သွား - ခြင်းလျှင် အဆုံးရှိသော
ကထိန်နှုတ်ခြင်းကိုပြခြင်း။ သာပိ ဟိ ပက္ခမ-
နန္ဒီကုဗ္ဗာရပုကာသနေန “ပက္ခမနန္ဒီကာ” တိ
ဝုတ္တာ။ ဝိမတိ၊၂။၁၉၄။

ပက္ခမနဝစန (န) [ပက္ခမန+ဝစန] သွား -
ဖဲသွား - အရပ်တပါးသို့သွား - ခြင်းကိုပြဆို
သောစကား။ ယံ ပန ဝဿံ ဥပဂတဿ
တဒဟေဝ အရုဏံ အနုဋ္ဌာပေတွာ သကရဏိ-
ယဿ ပက္ခမနဝစနံ၊ တံ...ယုတ္တံ ။ဝိမတိ၊၂။
၁၇၇။

ပက္ခမနဝတ္ထု (န) [ပက္ခမန+ဝတ္ထု] (၁) သွား -
ဖဲသွား - အရပ်တပါးသို့သွား - ခြင်းနှင့်စပ်
လျဉ်းသောအကြောင်းဝတ္ထု။ (၂) သွား -
ဖဲသွား - အရပ်တပါးသို့သွား - ခြင်းဟူသော
အကြောင်းဝတ္ထု။ (၁) ပက္ခမနဝတ္ထုသို့....
ယော “မံ အရဟတိ ဇာနန္တံ” တိ တမာ
ဌာနာ ပဌမံပက္ခမတိ၊ ပါရာဇိကော ဟေတတိ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၅။ (၂) သန္တတံ အနုဒ္ဓရိတွာ အနာ-
ပုစ္ဆံ ပက္ခမနဝတ္ထုသို့ ပညတ္တံ။ ကင်္ခါ၊၂၀၂။

ပက္ခပန္န (တိ) [ပ+ကမု+အ+အန္တံ။ ထိဒ္ဓိပက္ခ-
မန္တံ။] သွားသော၊ ဖဲသွားသော၊ အရပ်တ

ပါးသို့သွားသော၊ သူ။ အဇ္ဈောကာသေ
သန္တရိတွာ ဝါ သန္တရာပေတွာ ဝါ တံ ပက္ခ-
မန္တော နေဝ ဥဒ္ဓရေသျှ န ဥဒ္ဓရာပေယျ။
ဝိ၊၂။၅၇။ (-ဝိ၊၆၁၊၂၁၃။ ဝိ၊၅။၂၄၊၃၈။
အံ၊၂။၂၂၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇။ သာရတ္ထ၊၃။၃၃၆။
ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊ဟောင်း။၆၅။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊သစ်။၃၆၆။)
အာယန္တိ* နာဘိနန္တတိ၊ ပက္ခမန္တိ* န သော-
စတိ။ ဥဒါနံ၊၇၃။ ပက္ခမန္တိန္တိ သာ အယံ
မယာ အသမ္မောဒိတာဝ ဂစ္ဆတိတိ ဂစ္ဆန္တိ*။
ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၆၆။ (-ဝိ၊၅။၁၀၈။ နေတ္ထိ၊၁၃၀။
သာရတ္ထ၊၃။၁၂၅။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊၃၀၆။)

ပက္ခမန္တိ (ကြိ) [ပ+ကမု+အ+အန္တိ] (က)
သွားကုန်၏၊ ဖဲသွားကုန်၏၊ အရပ်တပါးသို့
သွားကုန်၏။ (ခ) ထွက်ပြေးကုန်၏။ (ဂ)
စွန့်ပစ်သွားကုန်၏။ ပက္ခမတိ-ကြည့်။

ပက္ခမန္တိ (တိ) [ပက္ခမန္တိ+တိ] သွားသော -
ဖဲသွားသော - အရပ်တပါးသို့သွားသော -
မိန်းမ။ ပက္ခမန္တိ-ကြည့်။

ပက္ခမမာန (တိ) [ပ+ကမု+အ+မာန] သွား
သော၊ ဖဲသွားသော၊ အရပ်တပါးသို့သွား
သော။ တဿ ပက္ခမမာနဿ၊ သောဏ္ဏကံသာ
ရတိဿာ (ဝိမာနံ၊၅)တိ တဿ ယထာဝုတ္တ-
ဿ ကုဉ္ဇရဿ ဂစ္ဆန္တဿ သောဏ္ဏကံသာ
သုဝဏ္ဏမယာ ဃဏှာ ရတိဿရာ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။
၃၂။

ပက္ခမသိ (ကြိ) [ပ+ကမု+အ+သိ] သွား၏၊
ဖဲသွား၏၊ အရပ်တပါးသို့သွား၏။ ပက္ခမတိ-
ကြည့်။

ပက္ခမာမိ (ကြိ) [ပ+ကမု+အ+မိ] သွား၏၊
ဖဲသွား၏၊ အရပ်တပါးသို့သွား၏။ ပက္ခမတိ-
ကြည့်။

ပက္ခမဟိ (ကြိ) [ပ+ကမု+အ+ဟိ] သွား
လော့၊ ဖဲသွားလော့၊ အရပ်တပါးသို့သွား
လော့။ ပက္ခမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမိ=ပက္ကာမိ (ကြိ) [ပ+ကမု+ဤ။ ဤ
အာဒိမိ မဟာဝုတ္တိနာ အာဒိဒီဃော ဝါ
ဟောတိ။ သော ပက္ကမိ၊ ပက္ကာမိ။ နိရုတ္တိ။
၆၄၂။] သွားပြီ၊ ဖဲသွားပြီ၊ တရပ်တပါးသို့
သွားပြီ။ ပက္ကမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမိ* = ပက္ကာမိ* (ကြိ) [ပ+ကမု+ဣ။ သွား
ပြီ၊ ဖဲသွားပြီ၊ အရပ်တပါးသို့သွားပြီ။ ပက္က-
မတိ-ကြည့်။

ပက္ကမိ*သု = ပက္ကာမိ*သု (ကြိ) [ပ+ကမု+ဥ။
သွားကုန်ပြီ၊ ဖဲသွားကုန်ပြီ၊ အရပ်တပါးသို့
သွားကုန်ပြီ။ ပက္ကမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမိတဗ္ဗ (တိ) [ပ+ကမု+တဗ္ဗ။ သွား-ဖဲသွား-
-အရပ်တပါးသို့သွား-အပ်-သင့်-ထိုက်
သော။ ဒေ ပရိယာယေ အဓိဋ္ဌဟိတော တတိ-
ယံ ပရိယာယံ အာဏာပေတော ပက္ကမိတဗ္ဗ။
ဝိ၊ ၂။၆၉။ (-၂၃။ဝိ၊ ၃။၆၃။၁၉၃။၂၀၈။ ဝိ၊
၄။၃၇။ မ၊ ၁။၁၅၀။ ဝိ၊ ၄။၁။၂၄၉။ ဝိ၊ ၄။
၃။၅၁။၂၆၂။ ဝိ၊ ၄။၄။၁၂၃။၂၁၆။ ကင်္ခါ။
၂၆၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၂၈။၂၄၁။ မ၊ ၄။၁။၃၇၆။
မ၊ ၄။၂။၅၈။ အံ၊ ၄။၂။၃၅၄။ အံ၊ ၄။၃။၂၆၁။
ဥဒါန၊ ၄။၂၇၀။ ဝဇီရ၊ ၂၃၃။၃၀၃။ သာရတ္ထ၊
၁။၅၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။၃၃။ ဝိမတိ၊ ၁။၁၆၄။
ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ ဟောင်း။ ၁၅။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၆၆။
၃၇၁။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၂။၃၇၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။၂၃၂။)

ပက္ကမိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပ+ကမု+တုံ] (က) သွား
ခြင်းငှါ၊ ဖဲသွားခြင်းငှါ၊ အရပ်တပါးသို့သွား
ခြင်းငှါ။ (ခ) ရွှေရှားခြင်းငှါ။ (က) သက္ကော-
တိ တမှာ အာဝါသထာ ပက္ကမိတုံ (ဝိ၊ ၂။
၉၇) နှိ အဒ္ဓယောဇနံ ဝါ ယောဇနံ ဝါ ဂန္တိ၊
သက္ကောတိ။ ဝိ၊ ၄။၃။၇၇။ (-ဝိ၊ ၁။၂၉၈၊
၃၃၄။ ဝိ၊ ၂။၉၆။ ဝိ၊ ၃။၁၁၁။၂၆၃။၄၀၀။
မဟာနိ၊ ၃။၁၅။ ဇာ၊ ၂။၄၇။ ဝိ၊ ၄။၂။၃၁၀။
ဝိ၊ ၄။၃။၂၆၃။၃၆၃။၄၀၈။ ကင်္ခါ၊ ၁၀၈။ မဟာ-
နိ၊ ၄။၃၇၄။ ဇာ၊ ၄။၅။၂၄၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၂၇၉။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၃၁၈။ မ၊ ဋီ၊ ၂။၂၁၁။)

(ခ) ပက္ကမိတုံ အသက္ကုဏေယျဝါဒံ ဝဒါမ။
မဟာနိ၊ ၄။၂၄၆။

ပက္ကမိတုကာမ (တိ) [ပက္ကမိတုံ+ကာမ] သွား-
ဖဲသွား-အရပ်တပါးသို့သွား-ခြင်းငှါ အလိုရှိ
သော၊ သူ။ ပက္ကမိတုကာမေန ကမ္ပံ အာစိက္ခံ-
တာ ယာဝတတိယံ ယာစိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၄။၃။
၂၆၂။ (-၄၀၆။ဝိ၊ ၄။၄။၁၀၅။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
၂၂၉။၂၇၉။ အံ၊ ၄။၃။၂၆၂။ ဓမ္မ၊ ၄။၁။၃၉၀။
ဇာ၊ ၄။၅။၂၄၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။၂၇၉။ ဝိမတိ၊ ၂။
၁၈၁။)

ပက္ကမိတုကာမတာ (ထိ) [ပက္ကမိတုကာမ+တာ]
သွား-ဖဲသွား-အရပ်တပါးသို့ သွား-ခြင်းငှါ
အလိုရှိသည်၏အဖြစ်။ တေ သဗ္ဗေဝ တုယံ
မာ ပက္ကမိတုကာမတာယ ဝသီကတာ။ထေရီ၊
၄။၂၃၄။

ပက္ကမိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပ+ကမု+တွာ] (က)
သွား၍၊ ဖဲသွား၍၊ အရပ်တပါးသို့သွား၍။
(ခ) ကူးပြောင်း၍၊ အယူတပါး-အခြား
တဖက်-သို့ကူးပြောင်း၍။(က) တေ ဘိက္ခု၊
တမှာ အာဝါသ၊ ပက္ကမိတွာ ပုနဒေဝ တံ
အာဝါသံ ပစ္စာဂစ္ဆိ*သု။ ဝိ၊ ၂။၄၀၄။ (-
မိလိန္ဒ။၂၄၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။၃၃၂။ မ၊ ၄။၂။၈၇။
သံ၊ ၄။၂။၂၈၀။ အံ၊ ၄။၁။၁၁၃။ ဓမ္မ၊ ၄။၁။
၃၂၇။ ဓမ္မ၊ ၄။၂။၁၁၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။၂။၈၉။
ဗုဒ္ဓဝိ၊ ၄။၈။ စရိယာ၊ ၄။၉၂။ ဇာ၊ ၄။၃။၄၆၃။)
(ခ) တဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ တံ ဝါဒေန
နိဂ္ဂဟေတွာ သလိင်္ဂေန တံယေဝ တိတ္ထာယ-
တနံ ပက္ကမိတွာ။ သုတ္တနိ၊ ၄။၂။၂၅၄။

ပက္ကမိမု (ကြိ) [ပ+ကမု+မုာ] သွားကုန်ပြီ၊
ဖဲသွားကုန်ပြီ၊ အရပ်တပါးသို့ သွားကုန်ပြီ။
ပက္ကမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမိမှာ (ကြိ) [ပ+ကမု+မှာ] သွားကုန်ပြီ၊
ဖဲသွားကုန်ပြီ၊ အရပ်တပါးသို့ သွားကုန်ပြီ။
ပက္ကမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမိသံ (ကြိ) [ပ+ကမု+သံ] သွားရာပြီ၊
ဖဲသွားရာပြီ၊ အရပ်တပါးသို့ သွားရာပြီ။
ပက္ကမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမိသတိ (ကြိ) [ပ+ကမု+သတိ] သွား
လတ္တံ့၊ ဖဲသွားလတ္တံ့၊ အရပ်တပါးသို့ သွား
လတ္တံ့။ ပက္ကမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမိသန္တိ (ကြိ) [ပ+ကမု+သန္တိ] သွားကုန်
လတ္တံ့၊ ဖဲသွားကုန်လတ္တံ့၊ အရပ်တပါးသို့
သွားကုန်လတ္တံ့။ ပက္ကမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမိသသိ (ကြိ) [ပ+ကမု+သသိ] သွား
လတ္တံ့၊ ဖဲသွားလတ္တံ့၊ အရပ်တပါးသို့ သွား
လတ္တံ့။ ပက္ကမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမိသမ (ကြိ) [ပ+ကမု+သမ] သွား
ကုန်အံ့၊ ဖဲသွားကုန်အံ့၊ အရပ်တပါးသို့ သွား
ကုန်အံ့။ ပက္ကမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမိသမိ (ကြိ) [ပ+ကမု+သမိ] သွားအံ့၊
ဖဲသွားအံ့၊ အရပ်တပါးသို့သွားအံ့။ ပက္ကမတိ-
ကြည့်။

ပက္ကမံ=ပက္ကမံ (ကြိ) [ပ+ကမု+ဉ်] သွားကုန်
ပြီ၊ ဖဲသွားကုန်ပြီ၊ အရပ်တပါးသို့ သွားကုန်
ပြီ။ ပက္ကမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမေ^၁ (ကြိ) [ပ+ကမု+မိ] သွား၏၊ ဖဲသွား
၏၊ အရပ်တပါးသို့သွား၏။ ပက္ကမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမေ^၂ (ကြိ) [ပ+ကမု+အ+ယေျ] သွားရာ
၏၊ ဖဲသွားရာ၏၊ အရပ်တပါးသို့ သွားရာ၏။
ပက္ကမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမေ^၃ (ကြိ) [ပ+ကမု+အ+ယေျ] သွား
ရာ၏၊ ဖဲသွားရာ၏၊ အရပ်တပါးသို့ သွားရာ
၏။ ပက္ကမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမေယျ (ကြိ) [ပ+ကမု+အ+ယေျ] သွား
ရာ၏၊ ဖဲသွားရာ၏၊ အရပ်တပါးသို့ သွားရာ
၏။ ပက္ကမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမေယျ (ကြိ) [ပ+ကမု+အ+ယေျ] သွား
ရာ၏၊ ဖဲသွားရာ၏၊ အရပ်တပါးသို့ သွားရာ
၏။ ပက္ကမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမေယျ (ကြိ) [ပ+ကမု+အ+ယေျ] သွား
ကုန်ရာ၏၊ ဖဲသွားကုန်ရာ၏၊ အရပ်တပါးသို့
သွားကုန်ရာ၏။ ပက္ကမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမ္မဝန (န) [ပက္က+အမ္မဝန] မှည့်သော
သရက်တော။ ပက္ကမ္မဝနေ ရမာမသေ။ ဇာ-
၁။ ၆၉။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၄၅။

ပက္ကယာဂ (တိ) [ပက္က+ယာဂ] ကျက်ပြီးယာဂ။
ပက္ကယာဂံ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ပါတံ ဝနုတိ။ ဝိ၊ ဌ၊
၃။ ၁၁၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁၂၀။ (-အဘိ၊ ဌ၊ ၂။
၄၅၂။)

ပက္ကရဇန (န) [ပက္က+ရဇန] ကျပြီးဆုံးရည်။
ယတ္ထ ပက္ကရဇနံ အာကိရိတွာ ဌပေန္တိ။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၀၅။ (-ကင်္ခါ၊ ဌ၊ သင်္ဂဟ၊ ၄၂၇။)

ပက္ကရဇနဌပနက (တိ) [ပက္ကရဇန+ဌပနက]
ကျပြီး ဆုံးရည်သည့်ရာ(အိုး)။ ရဇနကုဏ္ဏန္တိ
ပက္ကရဇနဌပနကံ မဟာသဋ္ဌံ၊ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၉၈။

ပက္ကလာခါ (ထိ) [ပက္က+လာခါ] ကျပြီးသောချိတ်။
ကတပဏ္ဍိတိ ပက္ကလာခါတိ
လိခိတံ။ ဝဇီရ၊ ၄၇၁။

ပက္ကလာခါရသဝဏ္ဏ (တိ) [ပက္က+ လာခါရသ+
ဝဏ္ဏ] ကျပြီးသော ချိတ်ရည် အဆင်းရှိ
သော။ ဣတရော ပန အဋ္ဌော ဝါတာတပေန
သုက္ခိတွာ ပက္ကလာခါရသဝဏ္ဏော အဟောသိ။
သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၀။

ပက္ကဝဏ္ဏိ^၁ (တိ) [ပက္ကဝဏ္ဏ+ဤ] မှည့်သော-
အဆင်း- အရောင်- ရှိသော (သစ်သီး)။
အာမံ ပက္ကဝဏ္ဏိ၊ ပက္ကံ အာမဝဏ္ဏိ၊ အာမံ
အာမဝဏ္ဏိ၊ ပက္ကံ ပက္ကဝဏ္ဏိ။ အံ၊ ၁။ ၄၂။
အဘိ၊ ပ၊ ၁၅၁။ အာမံ ပက္ကဝဏ္ဏိတိ အာမကံ
ဟုတွာ ဩလောကေန္တာနံ ပက္ကသဒိသံ ခါယ-

တိ။အံ၊ဌ၊၂။၃၂။ အာမံ ပက္ကဝဏ္ဏိတိ အန္တော
အာမံ၊ ဗဟိ ပက္ကသဒိသံ။ အဘိ၊ဌ၊၃။၇၆။
(-အံ၊ဋိ၊၂။၃၂။)

ပက္ကဝဏ္ဏိ (တိ) [ပက္ကဝဏ္ဏိ+က] မုညသော
အဆင်းရှိသော အသီးနှင့်တူသော၊သူ။ အာ-
မော ပက္ကဝဏ္ဏိ၊ ပက္ကော အာမဝဏ္ဏိ၊အာမော
အာမဝဏ္ဏိ၊ ပက္ကော ပက္ကဝဏ္ဏိ။ အံ၊၁။၄၂။
အဘိ၊ပု၊၁၅။

ပက္ကသပ္ပိ (န) [ပက္က+သပ္ပိ] ချက်ပြီးထောပတ်။
အရေ ဒုဗ္ဗိနိတေ န တံ အမှာကံ အယျာယ
ဥပရိ ပက္ကသပ္ပိ* အာသိပ္ပိတံ အနုစ္စဝိကာ။
ဝိမာန၊ဌ၊၆။၁။ (-ဇ္ဇ၊၂။ဝဇိရ၊၂၆၉။ သာရတ္ထ၊
၂။၄၃။)

ပက္ကသရိရ (တိ) [ပက္က+သရိရ] လောင်-မီး
လောင်-သောခန္ဓာကိုယ်ရှိသော၊ သူ။ ဥပ္ပက္က
စေဝ ဟောတိ ခရေန အဂ္ဂိနာ ပက္ကသရိရာ။
ဝိ၊ဌ၊၂။၁၀၀။ (-သံ၊ဌ၊၂။၂၀၄။ သာရတ္ထ၊
၂။၂၉၅။ သံ၊ဋိ၊၂။၁၈၅။)

ပက္ကသက (န) [ပက္က+သက] ဟင်းရွက်ချက်။
အတ္ထိ ဘန္တေ သံသယတ္ထာယ အာဟာရ
တဏှုလာစ ပက္ကသကဉ္စ ဂေါရသောစာတိ။
ဝိ၊ဌ၊၂။၆၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၁၄။

ပက္ကပက္က (တိ) [ပက္က+အပက္က] ကျက်၊ မကျက်
သော။ ပက္ကပက္က သဗ္ဗံ ဘေဒနံ ဘိဇ္ဇပရိ-
ယန္တံ အဝသာနံ အဿာတိ ဘေဒနပရိယန္တံ။
မဟာနိ၊ဌ၊၂။၁၆။

ပက္ကပက္ကဘာဝ (ပု) [ပက္ကပက္က+ဘာဝ] ကျက်၊
မကျက်သည်၏ အဖြစ်။ အဇ္ဈုပေက္ခတိတိ
ပက္ကပက္ကဘာဝံ ဥပစာရေတိ။ အံ၊ဌ၊၂။၂၂၉။
(-သံ၊ဋိ၊၁။၂၂၄။)

ပက္ကမယတိ (ကာ၊ကြိ) [ပ+ကမု+ဏယ+တိ]
သွားစေ၏။ ဖဲသွားစေ၏။ အရပ်တပါးသို့
သွားစေ၏။ ပက္ကမယံ ဒေဝဂဏသ သန္တိ-

ကေ။ ဝိမာန၊၇၄။ ပက္ကမယန္တိ ပက္ကမေ-
သံ၊ ဥပနေသန္တိ အတ္တော။ ဝိမာန၊ဌ၊၂၀၈။

ပက္ကမယံ (ကာ၊ကြိ) [ပ+ကမု+ဏယ+တံ]
သွားစေကုန်ပြီ၊ ဖဲသွားစေကုန်ပြီ၊ အရပ်တ
ပါးသို့ သွားစေကုန်ပြီ။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပက္ကမု (ကြိ) [ပ+ကမု+တံ] သွားကုန်ပြီ၊
ဖဲသွားကုန်ပြီ၊ အရပ်တပါးသို့ သွားကုန်ပြီ။
ပက္ကမတိ-ကြည့်။

ပက္ကမေတိ (ကာ၊ကြိ) [ပ+ကမု+ဏေ+တိ]
သွားစေ၏။ ဖဲသွားစေ၏။ အရပ်တပါးသို့
သွားစေ၏။ ပက္ကမယတိ-ကြည့်။

ပက္ကမေသံ (ကာ၊ကြိ) [ပ+ကမု+ဏေ+တံ]
သွားစေကုန်ပြီ၊ ဖဲသွားစေကုန်ပြီ၊ အရပ်တ
ပါးသို့ သွားစေကုန်ပြီ။ ပက္ကမယတိ-ကြည့်။

ပက္ကလက (န) [ပက္က+အလက?] မုယောပြာ
ဖြင့် ပြုအပ်သောဆား၊ မုယောပြာဆား။
အပရာနိပိ ဒွေ လောဏာနိ ရောမကံ ပက္က-
လကံ။ ဝိ၊၅။၂၁၅။ ပက္ကလကန္တိ ယဝက္ခာရံ။
သာရတ္ထ၊၃။၄၇။

ပက္ကဝသေသ (ပု) [ပက္က+အဝသေသ] ကြွင်း
ကျန်သောအကျိုး၊ အကျိုးကြွင်း၊ ဝိပါက်
ကြွင်း။ တတော ပက္ကဝသေသေန ဣဓူပ-
ပတ္တိကာလေ ဥသုနာ ဝိဇ္ဈနဘာဝေါယေဝ
နိမိတ္တံ အဟောသိ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၉၉။ သံ၊ဌ၊၂။
၂၀၂။ (-မ၊ဌ၊၄။၁၅၂။ အံ၊ဌ၊၁။၃၄၂။
ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၀၁၊၂၇၇။ အပ၊ဌ၊၁။၁၇၉၊၂၀၀။)

ပက္ကဝသေသာနဘဝနတ္ထ (ပု) [ပက္ကဝသေသ
+အနဘဝန+အတ္ထ] အကျိုးကြွင်း- ဝိပါက်
ကြွင်း- ကို ခံစားခြင်းအကျိုး။ တတ္ထ ပစ္စိတော
ပက္ကဝသေသာနဘဝနတ္ထံ အနုပဗ္ဗေန ခါရော-
ဒကနဒီတိရံ ဂတဿ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၉၉။

ပက္ကသယ (ပု) [ပက္က+အာသယ] ကျက်သော
အစာ၏ တည်နေရာ၊ အစာကျက်အိမ်၊ အစာ

ဟောင်းအိမ်။ အန္တောကုတ္တိဂတာ ပက္ခာသယံ
အဝတ္ထရိတာ အာမာသယံ ဥက္ခိပိတာ။ ဒီ၊ဌ၊
၂။၂၀။ မ၊ဌ၊၄။၁၂။ (-အဘိ၊ဌ၊၂။၅။
၂၃။ ပဋိသိ၊ဌ၊၁။၇၇။၁၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅။
၃၄၀၊၂၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၃၀။ ခုဒ္ဒက၊ဌ၊၄၇။
မဟာနိ၊ဌ၊၆၀၊၂၆၃။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၀။)

ပက္ခာသယပဋ္ဌလ (န) [ပက္ခာသယ+ပဋ္ဌလ]
အစာကျက်အိမ်လွှာ၊ အစာဟောင်းအိမ်
လွှာ။ ပရိစ္ဆေဒတော ပက္ခာသယပဋ္ဌလေန
စေဝ ကရိသဘာဂေန စ ပရိစ္ဆိန္နံ။ အဘိ၊ဌ၊၂။
၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅။

ပက္ခာဟာရ (ပု) [ပက္ခ+အာဟာရ] ချက်ပြီး-
ကျက်ပြီး-သော-အစာ-အာဟာရ။ ပက္ခာ-
ဟာရော နာမ သဗ္ဗစိရံ တိဋ္ဌန္တော သတ္တာဟ-
မတ္တံ တိဋ္ဌေယျ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀။ သီ၊ဌ၊သစ်၊
၁။၄၁။

ပက္ခိက (တိ) [ပက္ခ+ဣက။ ‘ဣက’ အနက်မရှိ။]
အကျက် - အမည်း၊ ကျက် - မည်း - သော
(အသီး၊အရွက်)။ ဟရိတကပက္ခိကံ ပကိဏ
န္တိ(ဝိ၊၄။၄၅၇)တိ ဟရိတကဉ္စေဝ ပက္ခန္ဓ ပကိ-
ဏန္တိ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၃၀။

ပက္ခာထတိ (ကြိ) [ပ+ကုထ+အ+တိ] ကျိုက်
ကျိုက်ဆူပွက်၏။ (ကျိုက်ကျိုက်ဆူပွက်သကဲ့
သို့ဖြစ်၏)။ ဥဒ္ဓနော အာရောပိတံ ဝိယ ဥဒကံ
ပက္ခာထတိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၇၇။ ပက္ခာထတိတိ ပက္ခာ-
ထန္တံ ဝိယ ပရိဝတ္တတိ ပရိတော ဝိဝတ္တတိ။
ဒီ၊ဌ၊၂။၈၃။ ဥဒကံ ပက္ခာထိသတိ။ စရိယ၊
၄။၁၂၆။

ပက္ခာထန္တ (တိ) [ပ+ကုထ+အ+အန္တ] ကျိုက်
ကျိုက်ဆူပွက်သော။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပက္ခာထိတ (တိ) [ပ+ကုထ+တ] ကျိုက်ကျိုက်
ဆူပွက်သော။ သေယျထာပိ ပြာဟူဏ ဥဒ-
ပတ္တော အဂ္ဂိနာ သန္တတ္တော ပက္ခာထိတော

ဥသျဒကဇာတော။ သံ၊ဉ္စ၊၁၀၆။ ပက္ခာထိ-
တောတိ ကုထိတော။ သံ၊ဌ၊၃။၂၁၀။ (-ဇာ၊
၁။၂၃၅။ ဇာ၊၂။၆၂။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၀၁။ သုတ္တနိ၊
၄။၁။၂၄၄။ ဝိမာန၊ဌ၊၆၀။ ထေရီ၊ဌ၊၆၀။
ဇာ၊ဌ၊၄။၁၂။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၉၁-၂။)

ပက္ခာထိတဇာတိရသ (ပု) [ပက္ခာထိတ+ဇာတိ-
ရသ] ကျိုက်ကျိုက်ဆူပွက်သော ပကတိရေ။
သတကာလံ ပရိသာဝေတွာ ဂဟိတေ
ပက္ခာထိတဇာတိရသေ ကေဝါရံ ပက္ခိပိတာ
ဥဒ္ဓရန္တိ။ အံ၊ဌ၊၁။၁၈၄။

ပက္ခာထိတတေလ (န) [ပက္ခာထိတ+တေလ]
ကျိုက်ကျိုက်ဆူပွက်သောဆီ။ ပူဝပစနဋ္ဌာနေ
ပက္ခာထိတတေလဿ ပူရေတွာ ဥတ္တရာယ
မတ္တကေ အာသိဉ္စိ။ အံ၊ဌ၊၁။ ၃၄၆။ (-ဓမ္မ၊
၄။၁။၁၄၅။)

ပက္ခာထိတနိပ္ပက္ခတာ (ထိ) [ပက္ခာထိတ+နိပ္ပက္ခ+
တာ] ကျိုက်ကျိုက်ဆူပွက်သည်ဖြစ်၍ ကျက်
သည်၏အဖြစ်၊ ကျိုက်ကျိုက်ဆူပွက်လျက်
ကျက်သည်၏အဖြစ်။ ဂဟဏိတေဇေန ပက္ခာ-
ထိတနိပ္ပက္ခတာယ သမုပ္ပန္နဖေဏပုဗ္ဗုဋ္ဌနိဝိ-
တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌ၊၁။၄၂။

ပက္ခာထိတလောဟိတ (တိ) [ပက္ခာထိတ+လော-
ဟိတ] ကျိုက်ကျိုက်ဆူပွက်သော သွေးရှိ
သော၊သူ။ တံ သုတွာ သေဋ္ဌိ....သကလသရိ-
ရေ ပက္ခာထိတလောဟိတော ဝိယ ဟုတွာ။
ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁၁၄။

ပက္ခာထိတသပ္ပိ (န) [ပက္ခာထိတ+သပ္ပိ] ကျိုက်
ကျိုက်ဆူပွက်သောထောပတ်။ တယ တဿာ
မတ္တကေ အာသိတ္တံ ပက္ခာထိတသပ္ပိ သိတုဒကံ
ဝိယ အဟောသိ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၀၁။ (-ဝိမာန၊
၄။၆၀။)

ပက္ခာထိတော (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ကုထ+တော] ကျိုက်
ကျိုက် ဆူပွက်၍။ တေန မတ္တလုဂံ ပက္ခာ-

ထိတော ဥပရိ ဥတ္တရတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၃။ (-အံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၄၁။)

ပက္ကထိယမာန (တိ) [ပ+ကုထ+ယ+မာန]
ကျိက်ကျိက်ဆူပွက်စေအပ်သော။ ပက္ကထိ-
ယမာနေ ပန တဏှလေ ဒဗ္ဗိယာ ဥဒ္ဓရိတော
ဒိဟိ အဂုံလိဟိ ပိဋေတော ဇာနန္တိ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။
၆၉။

ပက္ကထိသတိ (ကြိ) [ပ+ကုထ+သတိ]
ကျိက်ကျိက် ဆူပွက်လတ္တံ့။ ပက္ကထတိ-
ကြည့်။

ပက္ကလ (ပု) [အနုကရဏသဒ္ဓါ] ‘ပက္ကလ’ဟု
ခြမ်းခြောက်မြည်ဟီးသော အသံ။ အဇက-
လာပက ဘိလူး၏ ဘိလူးကြိမ်း ကြိမ်း ဝါး
သော အသံ။ တိက္ခတ္ထု “အက္ကလော ပက္က-
လော”တိ အက္ကလပက္ကလိကံ အကာသီ
(ဥဒါန၊၈၂)တိ တယော ဝါရေ “အက္က-
လော ပက္ကလော”တိ ဘိသောပေတုကာမ-
တာယ ဝေရူပံ သဒ္ဓံ အကာသီ။ အနုကရဏ-
သဒ္ဓေါ ဟိ အသံ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၆၀။ (-နေတ္ထိ။
၁၂၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၆၁။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၂၄၁။ နေတ္ထိ၊
ဋ္ဌ။၁၃၅။)

ပက္ကလကရဏ (န) [ပက္ကလ+ကရဏ] ‘ပက္ကလ’
ဟု ခြမ်းချောက်မြည်ဟီး သံကို ပြုခြင်း။
ပက္ကလန္တိ တယာ ကထံ အက္ကလံ ပက္ကလ-
ကရဏန္တိ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၂၄၁။ အဇကလာပေန
ဟိ တဒါ ဘဂဝန္တံ ဘိသောပေတုကာမေန
ကတံ ယက္ခဂဇ္ဇိတံ “အက္ကလ ပက္ကလ” ဣတိ
ဣမိနာ အာကာရေန သတ္တာနံ သောတပထံ
အဂမာသိ၊ တသ္မာ တံ “အက္ကလ ပက္ကလ-
ကရဏန္တိ” ဝုတ္တံ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၁၃၅။

ပက္ကသတိ (ပု) [?] ပက္ကသတိမင်း။
ပက္ကသတိဿ ပန ပဉ္စစတ္တာလိသယောဇနံ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၃။ ပက္ကသတိ နာမ ဂန္ဓာရ-
ရာဇာ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၂၀၃။ ပက္ကသတိ

မင်းသည် ကဿပဘုရားရှင်၏ သာသနာ
နောက်ပိုင်း၌ တခုသောတောင်ထိပ်သို့ တက်
၍ တရားအားထုတ်ကြသော ရဟန်း ၅-ပါး
၇-ပါးတို့တွင် ပါဝင်ခဲ့သူဖြစ်၏။ ထိုစဉ်အခါက
တရားထူးကိုမရရှိပဲ လူ့ပြည် နတ်ပြည်၌ ကျင်
လည် နေပြီးနောက် ဂေါတမဘုရားရှင် ပွင့်
တော်မူရာ ခေတ်အခါ၌ ဂန္ဓာရတိုင်း တက္က
သိုလ်ပြည်ဝယ် ‘ပက္ကသတိ’ အမည်ရှိသော
မင်းတပါးဖြစ်လာ၏။မဂတိုင်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည်
ရှင် ဘုရင်ဗိမ္ဗိသာရသည် သူ၏ သက်ရွယ်တူ
မိတ်ဆွေမင်းဖြစ်၏။ ဗိမ္ဗိသာရထံမှ ရေးသား
ပေးပို့သော ရတနာသုံးပါး ဂုဏ်ကျေးဇူး
သတင်း စကားနှင့် အာနာပါနဿတိကမ္မ-
ဋ္ဌာန်းတရားကို ဖတ်ကြားရရုံမျှဖြင့် စတုတ္ထ
ပဉ္စမဈာန်များကို ရရှိသောမင်းဖြစ်၏။ သူ
သည် ဘုရားရှင်ကိုရည်မှန်း၍ ရှင်ရဟန်းပြုကာ
ရာဇဂြိုဟ်သို့ ထွက်ခွာလာခဲ့၏။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်
အိုးထိန်းသည် ဘဂ္ဂဝ၏ တံငယ်၌ ဘုရားရှင်
ဟောပြောအပ်သော ဓာတ်၆-ပါးတရား ‘ဓာတု
ဝိဘင်္ဂ’ သုတ်ဒေသနာကို ကြားနာရ၍ အနာ
ဂါမ်အဖြစ်သို့ ရောက်၏။ အနာဂါမ်ဖြစ်
ပြီးနောက် ရဟန်းအဖြစ်ကိုရလိုသဖြင့် သပိတ်
သက်န်းအရှာသွားစဉ် နွားမ အဝေ့ ခံရ၍
စုတေသေလွန်ရ၏။ ထို့နောက် အဝိဟာဗြဟ္မာ
ဘုံသို့ ရောက်ကာ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိ
လေသည် (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၆)။ မဇ္ဈိမနိကာယ်
(မ၊ဉ္စ၊၂၀)နှင့် သံယုတ္တနိကာယ် (သံ၊၁။၃၂)
တို့၌ ‘ပက္ကသတိ’ ဟူသောအမည်ဖြင့်ရှိ၏။
ပက္ကသတိ-လည်း ကြည့်။

ပက္ကသတိအဘိဂမန (န) [ပက္ကသတိ+အဘိ-
ဂမန] ပက္ကသတိထံသို့ ရှေးရှုသွားခြင်း။ န
ဟိ တဒါ တဿာ နိဂူဟနေ ပက္ကသတိအဘိ-
ဂမနာဒိသု ဝိယ ကိဉ္စိပိ ကာရဏံ အတ္ထိ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၁။

ပက္ကသတိသုတ္တ (န) [ပက္ကသတိ + သုတ္တ]
ပက္ကသတိအား ဟောကြားအပ်သော ဓာတု

ဝိဘင်္ဂသုတ်။ ဓာတုဝိဘင်္ဂေါ ပက္ခေသတိ-
သုတ္တံ ဝိဘင်္ဂပုကရဏေ ဓာတုဝိဘင်္ဂပါဠိ စ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ။

ပက္ခေသ (ကြိ) [ပ + ကုသ + အ + ဟိ] ခေါ်
လော၊ ပင်ခေါ်လော၊ ပက္ခေသတိ-ကြည့်။

ပက္ခေသက (တိ) [ပ + ကုသ + ကျ] ခေါ်သော၊
ပင်ခေါ်သော၊ သူ။ ဓမ္မိကသမဏဗြာဟ္မဏေ
နိမန္တော ပက္ခေသကာ။ ဇာဠာ၊ ၄၀၀။

ပက္ခေသတိ (ကြိ) [ပ + ကုသ + အ + တိ။ ကုသ
အဂ္ဂါနေ ရောဒနေ စ၊ ကောသတိ၊ ပက္ခေ-
သတိ။ နိတိ၊ ဓာ၊ ၁၀၇။ အာပုဗ္ဗော ကုသ
အက္ခေသေ...ပပုဗ္ဗော အာမန္တနေ၊ ပက္ခေ-
သတိ၊ ပက္ခေသန္တိ။ နိရုတ္တိ၊ ၆၄၂။] (က)
ခေါ်၏၊ ခေါ်ဝေါ်၏။ (ခ) ပင်၏၊ ပင်ခေါ်၏။
(ဂ) ပြော၏၊ ပြောဆို၏။ (က) ဟတ္ထိသုတ္တာဒိ-
သုဝါကတပရိစ္ဆယတ္တာ ပုရကောဌတ္တာ “ဟေ
ရေ” တိ ပက္ခေသတိ။ ဝိ၊ ဇာ၊ ၁၁၂။ ပက္ခေ-
သတိ - ဝိ၊ ဇာ၊ ၁၁၇-၉။ မ၊ ဇာ၊ ၂။ အံ၊ ဇာ၊
၁။ ၁၇၀၊ ၂၇၆၊ ၃၄၀-၉။ ပဋိသံ၊ ဇာ၊ ၂၇၈။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၉။ ဓမ္မ၊ ဇာ၊ ၂၄၁။ ထေရ၊ ဇာ၊
၂။ ၁၉၂။ အပ၊ ဇာ၊ ၂။ ၉။ ဇာ၊ ဇာ၊ ၁။ ၃၆၄။ ဇာ၊
ဇာ၊ ၂။ ၇၀။ ဇာ၊ ဇာ၊ ၆။ ၅၀။ ဝဇီရ၊ ၁၃၀။ မ၊
ဇာ၊ ၂။ ၇၂။ အံ၊ ဇာ၊ ၂။ ၉။ ပက္ခေသန္တိ -
မ၊ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၇၊ ၁၂၂။ ဇာ၊ ဇာ၊ ၇။ ၁၇၃၊ ၁၉၂။ မ၊
ဇာ၊ ၂။ ၂၂၁-၄။ ပက္ခေသ - ပဋိသံ၊ ဇာ၊ ၂၇၈။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၉။ ၇။ ၁၉၃။ ပက္ခေသဟိ -
ဝိ၊ ဇာ၊ ၂။ ၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၉။ ဓမ္မ၊ ဇာ၊
၃၂-၉။ ဇာ၊ ဇာ၊ ၆။ ၅၀။ ဇာ၊ ဇာ၊ ၇။ ၂၄၇။ ပက္ခေ-
သထ - ဝိ၊ ဇာ၊ ၂။ ၂၄။ ဒီ၊ ဇာ၊ ၂။ ၃၉၆။ ဒီ၊ ဇာ၊
၁၇၆။ မ၊ ဇာ၊ ၂။ ၂၆။ မ၊ ဇာ၊ ၄။ ၅။ အံ၊ ဇာ၊ ၁။ ၁၆၃၊
၂၂၁၊ ၃၄၇၊ ၃၄၀-၉။ အံ၊ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၀။ အံ၊
ဇာ၊ ၂။ ၄၇၀။ ဓမ္မ၊ ဇာ၊ ၂။ ၁၇၅။ ထေရ၊ ဇာ၊
၄၁၃။ အပ၊ ဇာ၊ ၂။ ၂၃၁။ ဇာ၊ ဇာ၊ ၂။ ၁၉၅။ ဇာ၊
ဇာ၊ ၄။ ၁၇၁။ ဇာ၊ ဇာ၊ ၅။ ၃၀၂။ ဇာ၊ ဇာ၊ ၆။ ၄၂။
ကခါ၊ ဇာ၊ ၄၇၇။ အံ၊ ဇာ၊ ၂။ ၉။ ပက္ခေ-

သသု - ဇာ၊ ဇာ၊ ၆။ ၂။ ပက္ခေသိ - ဇာ၊ ဇာ၊
၄၄။ မ၊ ဇာ၊ ၁။ ၂၇၉။ သံ၊ ဇာ၊ ၁။ ၂။ အံ၊ ဇာ၊
၂။ ၃၃၃။ ဓမ္မ၊ ဇာ၊ ၁။ ၁၂။ သုတ္တနိ၊ ဇာ၊ ၂။ ၁၄၇။
ထေရီ၊ ဇာ၊ ၁။ ၉၂။ ဇာ၊ ဇာ၊ ၂။ ၁၀၂။ ဇာ၊ ဇာ၊ ၅။
၃၁၄၊ ၃၅၇။ ဇာ၊ ဇာ၊ ၆။ ၂၆၆။ ပက္ခေသိ သု -
အံ၊ ဇာ၊ ၁။ ၃၂၄၊ ၃၄၀။ အံ၊ ဇာ၊ ၂။ ၄၆၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇာ၊ ၅၄။ ပက္ခေသိတ္ထ - သံ၊ ဇာ၊ ၂။
၂၇၂။ (ခ) တေ ဂန္ဓာ “ရာဇာ ပက္ခေသတိ” တိ
အာဟံသု။ ထေရော နာဂန္တိ။ ဝိ၊ ဇာ၊ ၄၂။
(- ဇာ၊ ဇာ၊ ၂။ ၂၄၉။) ပက္ခေသန္တိ - ဝိ၊ ဇာ၊ ၂။
၆၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁။ ၁။ ဇာ၊ ဇာ၊ ၂။ ၃၂၁။ ပက္ခေ-
သထ - ဝိ၊ ဇာ၊ ၁။ ၃၇။ မ၊ ဇာ၊ ၄။ ၂၃၇။ သံ၊ ဇာ၊
၂။ ၃၁၅။ ပက္ခေသမိ - ပေဋကော၊ ၃၂၆။
(ဂ) ယော ဒေဝါယံ ဒက္ခိဏာယံ ဒိသာယံ၊
ခေမန္တိ ပက္ခေသတိ တဿ သစ္စံ၊ ဇာ၊ ဇာ၊
၂၄၄။ ဇာ၊ ဇာ၊ ၄။ ၁၆၅။

ပက္ခေသထ (ကြိ) [ပ + ကုသ + အ + ထ] (က)
ခေါ်ကြကုန်လော့၊ ခေါ်ဝေါ်ကြကုန်လော့။
(ခ) ပင်ကြကုန်လော့၊ ပင်ခေါ်ကြကုန်လော့။
ပက္ခေသတိ-ကြည့်။

ပက္ခေသန (န) [ပ + ကုသ + ယ] (ခ) ခေါ်
ခြင်း၊ ခေါ်ဝေါ်ခြင်း။ (၂) ခေါ်ကြောင်း၊
ခေါ်ဝေါ်ကြောင်း။ (တိ) (၃) ပင်သော၊
ပင်ခေါ်သောသူ။ (ခ) အညတြ ပန ဉပ-
နေပိ ပက္ခေသနေပိ။ ပဋိသံ၊ ဇာ၊ ၂။ ၁၃၀။
ဌာနန္တရတော ပက္ခေသနေန သမာဂတာနံ
ဝသေန သမာဂမ္မ။ ဒီ၊ ဇာ၊ ၃။ ၉။ (- မ၊ ဇာ၊
၁။ ၁၅။ သံ၊ ဇာ၊ ၂။ ၂။ အံ၊ ဇာ၊ ၁။ ၁၃။ သာရတ္ထ၊
၁။ ၆၀။ သီ၊ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၇၉။) (၂) ပက္ခေ-
သနသိပ္ပ-ကြည့်။ (၃) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပက္ခေသနက (တိ) [ပက္ခေသန + က] ပင်
သော၊ ပင်ခေါ်သောသူ။ “ထေ ဒေယျဓမ္မံ
ပဋိဂ္ဂဟာ” တိ ပက္ခေသနကာ။ ဇာ၊ ဇာ၊
၂၂၀။

ပက္ခိယသနတ္ထ (ပု) [ပက္ခိယသန+အတ္ထ] ခေါ်
ခြင်း - ခေါ်ဝေါ်ခြင်း - အကျိုး။ ပလိဗော-
တ္ထောယ ဝါ ပက္ခိယသနတ္ထောယ ဝါ သဝ-
စနိယံ န ကာတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၃၈၄။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂၅။)

ပက္ခိယသနသိပ္ပ (န) [ပက္ခိယသန+သိပ္ပ] ခေါ်
ကြောင်း - ခေါ်ဝေါ်ကြောင်း - အတတ်။
သော သိပ္ပဿ အာနုဘာဝံ ဥတှာ ပုနဒိဝသေ
ပက္ခိယသနသိပ္ပံ ပယောဇေသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၄။

ပက္ခိယသန္တ (တိ) [ပ+ကုသ+အ+အန္တ] ခေါ်
သော၊ ခေါ်ဝေါ်သော၊သူ။ ဟေဋ္ဌာ ဝါ ဂစ္ဆ-
န္တော စောဒေတိ၊ပက္ခိယသန္တော ဝါ အနုဗန္ဓာ-
ပေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၇။ (- အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၀။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၉။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၇၇။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊သင်္ဂဟ။၃၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃။ အံ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁၃၃။)

ပက္ခိယသန္တိ (ကြိ) [ပ+ကုသ+အ+အန္တိ] (က)
ခေါ်ကုန်၏။ ခေါ်ဝေါ်ကုန်၏။ (ခ) ပင်ကုန်
၏။ ပင်ခေါ်ကုန်၏။ ပက္ခိယသတိ-ကြည့်။

ပက္ခိယသဿ (ကြိ) [ပ + ကုသ + အ + သဿ]
ခေါ်လော့၊ ခေါ်ဝေါ်လော့။ ပက္ခိယသတိ-
ကြည့်။

ပက္ခိယသပိတ (တိ) [ပ+ကုသ+ဇာပေ+တ]
(က)ခေါ်စေအပ်-ခေါ်ဝေါ်စေအပ်-သော၊
သူ။ (ခ) ပင်စေအပ် - ပင်ခေါ်စေအပ်-
သော၊သူ။ (က) တေန ပက္ခိယသပိတော
ပဝိသိတှာ ဣဇာနံ ဝန္တိတှာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၅။
(-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၆၀၊၃၇၀။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၆။၂၁။) (ခ) အမေဟိ ဂန္ဓာပိ န
ဘဂဝါ အာနိတော၊ ဒုတံ ပေသေတှာပိ
န ပက္ခိယသပိတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၃။ (-ဝိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၄၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၁။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၀။
အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၀။ စရိယ၊ဋ္ဌ၊၁၇၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။
၄၄၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၅။)

အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၇-ပ-ပ-သ-၈

ပက္ခိယသပိတဘိက္ခု (ပု) [ပက္ခိယသပိတ+
ဘိက္ခု] ပင်စေအပ် - ပင်ခေါ်စေအပ် - သော
ရဟန်း။ ထေရော “ရညာ ပက္ခိယသပိတ-
ဘိက္ခု ဘဝိဿတိ”တိ ပမဇ္ဇိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၀။

ပက္ခိယသပိယ (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ကုသ+ဇာပေ
+ တှာ] ပင်စေ - ပင်ခေါ်စေ - ခြံ။
ပက္ခိယသပိယ တဿ၊ဟံ၊ သဗ္ဗလောက-
ဟိတေသိနော။ အပ၊၁။၂၇၂။

ပက္ခိယသပေတိ (ကာ၊ကြိ) [ပ+ကုသ+ဇာပေ
+တိ] (က) ခေါ်စေ၏။ ခေါ်ဝေါ်စေ၏။
(ခ) ပင်စေ၏။ ပင်ခေါ်စေ၏။ (က) ဂါမ-
ဒါရကေဟိ ဝါ ပက္ခိယသပေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၀၀။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၇။) ပက္ခိယသပေတိ
-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၇၊၂၅၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၁။ ပဋိသံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၃၀၁။ စရိယ၊ဋ္ဌ၊၅၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၃၇။
ပက္ခိယသပေယျ - မိလိန္ဒ၊၁၅၁။ ပက္ခိယ-
သပေသိ - သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၁။
ပေတ၊ဋ္ဌ၊၂၆၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၂၂၉။ စရိယ၊ဋ္ဌ၊
၆၀၊၁၂၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆-၉၊၃၈၊၁၆၆။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၅။၁၃၇။ ပက္ခိယသပေသတိ-အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၄၉။ (ခ) အာရုသော ဓမ္မဒိန္န ဘိက္ခု-
သံသော တံ ပက္ခိယသပေတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၈၈။ ပက္ခိယသပေယျ - ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၈၀။
ပက္ခိယသပေသိ - အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၃။

ပက္ခိယသပေတွာ (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [ပ+ကုသ+
ဇာပေ+တှာ] (က) ခေါ်စေ၏။ ခေါ်ဝေါ်
စေ၏။ (ခ) ပင်စေ၏။ ပင်ခေါ်စေ၏။ (က)
အထ ခေါ် အဟံ ဘန္တေ တံ ပုရိသံ ပက္ခိယ-
သပေတွာ ဝါမေန ဟတ္ထေန ပဇာပတိ
ဂဟေတွာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၄၈။ (-ဝိ၊၂။၂၀၆။
မိလိန္ဒ၊၄၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၉၊၁၆၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၉။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂။ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၆၇။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၇၊၂၀၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၃၊၁၂၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၄၁၊၁၃၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၈၊၈၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၊
၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၊၁၀၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၄။ အံ၊

ဌာနာနာ၊ အဘိဌာနာ၊ ပဋိသန္ဓေ၊
 ၂၈။ ဓမ္မာဌာနာ၊ ဓမ္မာဌာနာ၊ ဥဒါန၊
 ၄၁။ ၂၃။ သုတ္တန်၊ ၂၂။ ပေတ၊
 ၇၅။ ၁၃။ ထေရ၊ ၁၂။ ၇။ ထေရ၊ ၂။
 ၁၆။ ထေရ၊ ၁၂။ ၁၃။ အပ၊ ၁၂။ ၁၃။
 အပ၊ ၂။ ၅၀။ ၂၂။ စရိယာ၊ ၅၃။ ၇။
 မဟာနိဌာနာ၊ ဇာဌာနာ၊ ၁၃။ ၁၆။ ဇာ
 ဌာနာ၊ ၂၂။ ၈။ ဇာဌာနာ၊ ၁၃။ ၁၆။
 ၂၂။ ဇာဌာနာ၊ ၂၆။ ဇာဌာနာ၊ ၁၂။ ၆။
 သာရတ္ထ၊ ၁၂။ ၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၇။ သာရတ္ထ၊
 ၃။ ၃၄။ ကရိယ၊ ၁၂။ ၅။ သိဋ္ဌိသစ်၊ ၂။
 ၃၁။ အံဋ္ဌိသစ်၊ ၁၃။ (၁) အထ ခေါ
 ရာဇာ ပဿနာဋီကာသလော သတ္တဋီကာ-
 ယေ ဘိက္ခု၊ ပက္ခိယသုတ္တံ ဟေန္တ
 ဂုဠပိဏ္ဍိ အဒါသိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၄။ (-ဝိဌာ၊
 ၄၅။ ဝိဌာ၊ ၂။ ၆။ ဝိသင်္ဂဟ၊ ၁၁။ မဌာ၊
 ၁၉။ အဘိဌာနာ၊ ၁၁။ သုတ္တန်၊ ၁၂။ ၇။)

ပက္ခိယသုတ္တံ (ကာကြိ) [ပ+ကုသ+ကာ
 ပေ+ယျ] ပဋိဇ္ဇေ၊ ပဋိဇ္ဇေ၊ ပဋိဇ္ဇေ၊
 ပက္ခိယသုတ္တံ-ကြည့်။

ပက္ခိယသုတ္တံ (ကာကြိ) [ပ+ကုသ+ကာ
 ပေ+ယျ] ခေါဇေ၊ ခေါဇေ၊ ခေါဇေ၊
 ပက္ခိယသုတ္တံ-ကြည့်။

ပက္ခိယသုတ္တံ (ကာကြိ) [ပ+ကုသ+ကာ
 ပေ+ယျ] (က) ခေါဇေ၊ ခေါဇေ၊
 ပြီ။ (ခ) ပဋိဇ္ဇေ၊ ပဋိဇ္ဇေ၊ ပက္ခိ-
 သုတ္တံ-ကြည့်။

ပက္ခိယသုတ္တံ (ကာကြိ) [ပ+ကုသ+
 ကာပေ+ယျ] ခေါဇေ၊ ခေါဇေ၊
 ပက္ခိယသုတ္တံ-ကြည့်။

ပက္ခိယသုတ္တံ (ကာကြိ) [ပ+ကုသ+ကာ
 ပေ+ယျ] ခေါဇေ၊ ခေါဇေ၊
 ပက္ခိယသုတ္တံ-ကြည့်။

ပက္ခိယသုတ္တံ (ကြိ) [ပ+ကုသ+အ+မိ] ပဋိဇ္ဇေ၊
 ပဋိဇ္ဇေ၊ ပက္ခိယသုတ္တံ-ကြည့်။

ပက္ခိယသုတ္တံ (ကြိ) [ပ+ကုသ+အ+ဟိ] ခေါ
 လော၊ ခေါဇေ၊ လော၊ ပက္ခိယသုတ္တံ-ကြည့်။
 ပက္ခိယသုတ္တံ (ကြိ) [ပ+ကုသ+ဟိ] ခေါဇေ၊
 ခေါဇေ၊ ပက္ခိယသုတ္တံ-ကြည့်။

ပက္ခိယသုတ္တံ (ကြိ) [ပ+ကုသ+ပ] ခေါဇေ၊
 ခေါဇေ၊ ပက္ခိယသုတ္တံ-ကြည့်။

ပက္ခိယသုတ္တံ (တိ) [ပ+ကုသ+တ] (၁) (က)
 ခေါဇေ - ခေါဇေ - သော၊ သူ။ (ခ)
 ပဋိဇ္ဇေ - ပဋိဇ္ဇေ - သော၊ သူ။ (၂)
 ခေါ - ခေါဇေ - ရာ (အခါ)။ (၃)
 (က)ဇာတိပါလော မာဏဝေါ သန္ဓိကာရေန
 ကုမ္မကာရေန သတ္တာရံ ဒဿနတ္ထာယ ပက္ခိ-
 သုတ္တံ ဝေမာဟ။ ဝိ၊ ၂။ ၁။ (ခ) အထ
 တေ ဘိက္ခု၊ အာနန္ဒတ္ထေရေန ပက္ခိယသုတ္တံ
 ...ကေမန္တံ နိဿိသုံ။ ဣတိဝုတ္တံ၊ ၂။ ၆။
 (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပက္ခိယသုတ္တံ (ပ) [ပက္ခိယသုတ္တံ+ကာလ]
 ခေါ - ခေါဇေ - ရာအခါ။ မယာ ပက္ခိ-
 သုတ္တံကာလေယေဝ အာဂစ္ဆေယျာသိ။ ဇာ
 ဌာ၊ ၅။ ၄၁။

ပက္ခိယသုတ္တံ (တိ) [ပ+ကုသ+တဗ္ဗ] (က)
 ခေါဇေ - ခေါဇေ - အသော၊ သူ။ (ခ)
 ပဋိဇ္ဇေ - ပဋိဇ္ဇေ - သော၊ သူ။ (က)
 မက္ခန္ဓာသေ၊ နယံ ပက္ခိယသုတ္တံ။ ဇာ
 ဌာ၊ ၂။ ၆။ (ခ) ဘန္တေ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ
 ဘိက္ခု၊ သံသော ဗဟုတရော၊ တတော
 ပက္ခိယသုတ္တံ ဘန္တေ နဇာနာမိ။ အံဋ္ဌာ၊
 ၁၇။ (-ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။ ၇။ ထေရ၊ ၂။
 ၁၉။ အပ၊ ၂။ ၅။)

ပက္ခိယသုတ္တံ (ကြိဝိ) [ပ+ကုသ+တံ] (က)
 ခေါဇေ၊ ခေါဇေ၊ ခေါဇေ၊ (ခ) ပဋိဇ္ဇေ၊
 ခေါဇေ၊ ပဋိဇ္ဇေ၊ (က) သယံ ဂန္ဓာ
 ပုတ္တေ ပက္ခိယသုတ္တံ အယုတ္တံ၊ သုဏ္ဍိသံ
 ပေသေသာ။ ဇာဌာ၊ ၁၉။ (-ဇာဌာ၊
 ၂။ ၁၅။) (ခ) သော ပုတ္တံ ဒဋ္ဌကာမော

ဟုတော့ တံ ပက္ခေသိတု သမတ္တံ ကဉ္စိ အလ-
ဘိတော။ မေဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၅။

ပက္ခေသိတုကာမတာ (ထိ) [ပက္ခေသိတု+
ကာမ+တာ] ခေါ်ခြင်း-ခေါ်ဝေါ်ခြင်း-ငါ
အလိုရှိသူ၏အဖြစ်၊ ခေါ်ဝေါ်လိုသူ၏အဖြစ်။
ပက္ခေသိတုကာမတာယ သတိ ဣမံ
သိလောကံ ဝဒေယျာထ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၄။

ပက္ခေသိတ္ထ (ကြိ) [ပ+ကုသ+တ္ထ] ခေါ်ကုန်
ပြီ၊ ခေါ်ဝေါ်ကုန်ပြီ။ ပက္ခေသတိ-ကြည့်။

ပက္ခေသိတော (ကြိ၊ ဝိ) [ပ+ကုသ+တော] (က)
ခေါ်၍၊ ခေါ်ဝေါ်၍။ (ခ) ပင့်၍၊ ပင့်ခေါ်
၍။ (က) အယဉ္ဇ “ကုဟိ” သုက္ကိကာ”တိ
ပက္ခေသိဘူပိ န ပဿတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၅။
(-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂။ ၂၀၅။ သံ၊
၄။ ၁။ ၂၂၁။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၁၊ ၂၁၀။ အံ၊ ၄။ ၁။
၁၁၁၊ ၂၅၉၊ ၃၂၉။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၆၉။ ပဋိသံ၊ ၄။
၂။ ၂၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၁။ မေဋ္ဌ၊ ၄။ ၁။ ၅၅၊ ၃၀၈။
ဝိမာန၊ ၄။ ၂၄၂။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၊ ၄၅၉။ ထေရ၊
၄။ ၂။ ၃၇၁။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၉၇။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၃၂။
ဗုဒ္ဓံ၊ ၄။ ၂။ ၈၆၊ ၁၄၁၊ ၁၃၆။ ဇာ၊ ၄။
၁။ ၉၅။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၊ ၃၇။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၄၁၉၊
၄၀၈။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၉၊ ၄၇၉။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၁၆၊
၂၆၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၇၆။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၅။
မူလ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၂။) (ခ) မယံ ဒဿဗလံ ပက္ခေ-
သိဘူ သမာပတ္တိယာ ထာမံ ကထာပေ-
ဿာမ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၉။

ပက္ခေသိယမာန (တိ) [ပ+ကုသ+ယ+မာန]
ခေါ်အပ် - ခေါ်ဝေါ်အပ်သောသူ။ ကဉ္စိ
ဘိက္ခု ပေသေတော ပက္ခေသိယမာနာနံ ဂမနံ
နာမ န ဖာသုကံ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၂။ (-အဘိ၊
၄။ ၁။ ၁၀၀။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၃၂။ မ၊ ၄။ ၃။ ၇၉။)

ပက္ခ (ပု) [ပက္ခ+အ။ ထောမ။ ဓာတုတ္ထ။
၂၁၈။ ပစ+တ။ ပဇ္ဇိ ပရိဇ္ဇမန္တိ ဘူတာနု-
နေနာတိ ပက္ခေ။ ဓာန၊ ၄။ ၇၄။ ပ+ခဒိ+
ကိ။ ပက္ခန္တတိ ဥပလဝတိတိ သကုဏော တေ-

နာတိ ပက္ခ။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၉၄။ ပတ+ခ။
ပတ ဂမနေ၊ ခေါ်၊ တဿ ကော၊ ပက္ခေ။
ဓာန၊ ၄။ ၆၂။ (ပက္ခ-သံ)] (ခ) ပက်၊ ဘက်၊
သူဘက်၊ ကိုယ့်ဘက်၊ ဟိုဘက်၊ ဒီဘက်။
(က) အသင်းအပင်း၊ အပေါင်းအဖော်၊
အပေါင်းအသင်း၊ ဘက်သား။ (ခ) အဘို့
အစု။ (၂) လဆန်းပက္ခ၊ လဆုတ်ပက္ခ၊ လခွဲ၊
၁၅-ရက်။ (၃) စစ်သည်၊ စစ်သား။ (ပု၊ န)
(၄) အတောင်၊ တောင်ပံ။ (တိ) (၅) ပြီး
စေအပ်သော။

(ခ) ပက်၊ ဘက်၊ သူဘက်၊ ကိုယ့်ဘက်၊
ဟိုဘက်၊ ဒီဘက်။ (က) အသင်းအပင်း၊
အပေါင်းအဖော်၊ အပေါင်းအသင်း၊ ဘက်
သား။ မာ ပါပိစ္ဆာ ပက္ခ နိဿာယ သံသံ
ဘိန္နေယျ။ သံ၊ ၁။ ၃၁၈။ “အတိတသတ္ထုကံ
ပါဝစန” နှိ မညမာနာ ပက္ခ လဘိတော
နစိရဿေဝ သဒ္ဓမ္မံ အန္တရဓာပေယျ။ ဝိ၊ ၄။
၁။ ၅။ မာ ပါပိစ္ဆာ ပက္ခ နိဿာယ သံသံ
ဘိန္နေယျ။ နှိ.. ဧဝံ အညေပိ ပါပိစ္ဆာ ဂဏ-
ဗန္ဓေန ကုလေသု ဝိညာပေတွာ ဘုဉ္ဇမာနာ
ဂဏံ ဇေတော တံ ပက္ခ နိဿာယ မာ သံသံ
ဘိန္နေယျ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၅။ ပက္ခ လဘိတော-
တိ အလဇ္ဇိပက္ခ လဘိတော။ သာတ္ထေ၊ ၄။ ၃၂။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၁။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂၆၅-၈။ ဝိ၊ ၃။ ၁၃၉။
ဝိ၊ ၄။ ၂၀၉၊ ၂၁၁၊ ၂၃၆၊ ၂၉၇၊ ၅၁၀။ ဝိ၊ ၅။
၂၂၃။ မဟာနိ၊ ၁။ ၇၉။ ဇာ၊ ၂။ ၄၃။ ဇိလိန္ဒ၊
၁၉၈။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၊ ၃၉၄။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၆-၉၊
၂၆၁။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၄၇။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၁၅၊ ၁၂၅၊ ၁၅၂၊
၁၆၀-၁၊ ၂၅၉။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၄။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၀။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၅၅၊ ၁၁၀။ အံ၊ ၄။ ၂။
၁၄၅၊ ၁၇၇၊ ၂၀၁။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၇၊ ၂၆၃။ အဘိ၊
၄။ ၃။ ၁၀၆-၇။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၉၄။ မေဋ္ဌ၊ ၄။
၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၄။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၁။
ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၃-၇။ ဝိတိ၊ ၂။ ၂၀၈။ သိ၊ ၄။
သင်္ဂ၊ ၁။ ၄၄။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၅၊ ၃၀၈။ နေတ္ထိ၊ ၄။
၁၃၇။) (ခ) အဖို့အစု။ ဩဘာသတိတိ ဝါ

ပက္ခိ (ပု) [ဝိ၊အက္ခ။ ဝိဂတ၊ အက္ခသဒ္ဓိသာ
 ဇောယ သဿာတိ ပက္ခော။ ဇာနိ၊၂၁၉။]
 (၁) ပက္ခမည်သော၊သူ။ (တိ)(၂)ဆွံ့သော၊
 ခြေမသန်သော၊ မထနိုင်မသွားနိုင်သော၊သူ။
 (၁) အထဿ ဒဟရကာလေ ဝါတ-
 ရောဂေန ပါဒါ န ဝဟိံ သု။ သော ကတိပယံ
 ကာလံ ပိဋသပ္ပိဝိယဝိစရိ။ တေနဿ ပက္ခော-
 တိ သမညာ ဇာတာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၀။
 (၂) ရညော မူဂေါ စ ပက္ခော စ၊ ပုတ္တော
 ဇာတော အစေတသော။ ဇာ၊၂။၁၄၉။
 ပက္ခောတိ ပိဋသပ္ပိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၄။ (-စရိ-
 ယာ၊၄၁၃။ ဇာ၊၂။၁၅၁-၃။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂။
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၀-၁-၃။)

ပက္ခိ (တိ) [ပက္ခိ+က] အသင်းအပင်း၌ ပါဝင်
 သော၊ ဘက်တော်သားဖြစ်သော၊သူ။ အာ-
 ယသ္မာ ဥပါလိ အာယသ္မတော အဇ္ဇကဿ
 ပက္ခော ဟောတိ။ ဝိ၊၁။၈၄။ မဟာရာဇ
 သာမာဝတိ နာမ သမဏဿ ဂေါတမဿ
 ပက္ခာ၊ တုမေ န ဂဏေတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၉။

ပက္ခဂဏန (န၊ထိ) [ပက္ခ+ဂဏန] လဆန်းပက္ခ
 လဆုတ်ပက္ခကိုရေတွက်ခြင်း၊ လဆန်းလဆုတ်
 အရေအတွက်။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပက္ခ-
 ဂဏနံ ဥဂ္ဂဟေတုံ။ ဝိ၊၃။၁၅၇။ (-သုတ္တနိ၊
 ဋ္ဌ၊၁။၁၉၇။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၈၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၁၆၅။)

ပက္ခဂမန (န) [ပက္ခ+ဂမန] အတောင်ဖြင့် ပျံ
 သွားခြင်း။ ပါဒဂမနဝသေန ပက္ခဂမနဝသေ-
 န ဝါတိ ဒွိဓာ ဝုတ္တပ္ပဘေဒေါ။ သာရတ္ထ၊၃။
 ၅၀။ (-ဝိမတိ၊၂။၂၄။)

ပက္ခဆိန္ဒ (တိ) [ပက္ခ+ဆိန္ဒ] ကျိုးပြတ်သော
 အတောင် ရှိသော၊ အတောင် ကျိုးသော
 (ငှက်)။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပက္ခဆိ(စ္စိ)န္ဒကာက (ပု) [ပက္ခဆိန္ဒ+ကာက]
 အတောင်ကျိုးသောကျိုး။ သယံ ပက္ခစ္စိန္ဒ-

ကာကော ဝိယ အဟောသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၀။
 သော ပက္ခဆိန္ဒကာကော ဝိယ ဟုတွာ။ ဇာ။
 ဋ္ဌ၊၂။၂၉၈။

ပက္ခဇာတ (တိ) [ပက္ခ+ဇာတ] (၁) ဖြစ်သော
 အသင်းအပင်း ရှိသော၊ အသင်းအပင်း ဖြစ်
 သော၊သူ။ (၂) ဖြစ်သော - ပေါက်သော -
 အတောင် - ရှိသော၊ အတောင်ပေါက်သော
 (သတ္တဝါ)။ (၁) ဥဘတော ပက္ခဇာတာ
 ဘဝေယျံ။ မိလိန္ဒ၊၂၃၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၆။ (၂)
 ဒွိပဒံ နာမ မနုဿာ ပက္ခဇာတာ။ ဝိ၊၁။၆၄။
 ပက္ခာ ဇာတာ ဘေသန္တိ ပက္ခဇာတာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၃၁၈။

ပက္ခဇာလန္တရ (န) [ပက္ခ+ဇာလ+အန္တရ]
 အတောင်တည်းဟူသောကွန်ယက်၏အတွင်း။
 ပက္ခပဉ္စရ-ကြည့်။

ပက္ခဋ္ဌပန (န၊ထိ) [ပက္ခ+ဋ္ဌပန] အဘို့သားခြင်း။
 န ဟိ ပက္ခဋ္ဌပနေန ဝိနာ ပုရိမံ အနုဇာနိတွာ
 ပစ္စိမဿ အဘဇာနနံ။ မူလဋ္ဌ၊၃။၅၃။

ပက္ခဋ္ဌိ (န) [ပက္ခ+အဋ္ဌိ] အတောင်၏အရိုး၊
 အတောင်ရိုး။ ယထာ ဥပ္ပတိတုံ န သက္ကောန္တိ၊
 တထာ တေသံ ဇေယျိန္ဒိ စ ပက္ခဋ္ဌိန္ဒိ စ ဘိန္ဒိတွာ
 ရာသိံ ကတွာ ဌပေတိ။ မေ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၄။

ပက္ခတိ (ကြိ) [ပ+ခါ+အ+တိ] ထင်၏၊ ထင်
 ရှား၏၊ ပေါ်လွင်၏။ န ပက္ခန္တိ ဒိသာ သဗ္ဗာ၊
 မေဃာ န ပဋိဘန္တိ မံ။ ထေရ၊၃၄၇။ န ပက္ခန္တိ
 ဒိသာသဗ္ဗာတိ ပုရတ္ထိမာဒိဘေဒါ သဗ္ဗဒိသာ
 န ပက္ခယန္တိ၊ ဒိသာမုဋ္ဌေတိ အတ္ထော။
 ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂၅ ၆။

ပက္ခဒိဝေသ (ပု) [ပက္ခ+ဒိဝေသ] ပက္ခနေ၊ လဆန်း
 ပက္ခလဆုတ်ပက္ခနေ၊ (လဆန်းလဆုတ်၅-ရက်၊
 ၈-ရက်၊ ၁၄-ရက်၊ ၁၅-ရက်နေ့တို့ ဖြစ်သည်)။
 ဟိမဝန္တေ ကိရ ပက္ခဒိဝေသေသု ဒေတော
 သန္နိပါတော ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅။ စာတုဒ္ဓ-
 သိအာဒိသု ပက္ခဒိဝေသေသု ဥပေါသထကမ္ပံ

ကရေတိ။ အဘိဋ္ဌ။ ၃။ ၄၄၂။ (-၅၄။ သံဋ္ဌ။ ၃။
၁၆၆။ ပဋိသံဋ္ဌ။ ၁။ ၂၉၈။ ဇာဋ္ဌ။ ၃။ ၂၇၂။
၃၂၂။ ဇာဋ္ဌ။ ၅။ ၄၉၇။ ဇာဋ္ဌ။ ၆။ ၁၂၀။
သာရတ္ထ။ ၃။ ၄၀၉။)

ပက္ခိယ (န) [ပက္ခ+ဒယ] အဖို့ ၂-ပါး အပေါင်း။
တဿ ပန ပက္ခိယဿာပိ သာဓာရဏဝသေန
“အကုသလေနော ပါတဗ္ဗတာယာ”တိ ဝုတ္တံ။
ဝိမတိ။ ၁။ ၁၁၀။

ပက္ခိကမနကာလ (ပု) [ပက္ခ+နိကမန+ကာလ]
အတောင်ပေါက်ရာ အခါ၊ အတောင်ပေါက်
သောအခါ။ တေသံ သုဝပေါတကာနံ ပက္ခိ-
နိကမနကာလေ ဝါတမဏ္ဍလိကာ ဥဒပါဒိ။
ဇာဋ္ဌ။ ၄။ ၄၃၂။

ပက္ခိ (တိ) [ပ+ကမု+အန္တိ] (၁)(က) ပြေး
သွားသောသူ။ (ခ) ပြေးဝင်-ဝင်ရောက်-
သော။ (ဂ) ပျံသွား-ပျံသန်း-သော(ငှက်)။
(ဃ) တန်ခိုးဖြင့်ပျံတတ်သော(နတ်)။ (င)
လွင့်တက်သော(မြူမှုန်)။ (၂) ပြေးသွားအပ်
သော။ (၁)(က) ဥပ္ပတိတော ဝနံ ပက္ခန္ဓော
တထာ ပက္ခန္ဓောဝ အဟောသိ။ ဇာဋ္ဌ။ ၂။
၂၄၇။ (ခ) သာပိ ခေါ မဟာဗောဓိ-
သမာရဋ္ဌာ နာဂါ ပဿတော ပဿတော
မဟာရာဇဿ မဟာသမုဒ္ဒတလံ ပက္ခန္ဓာ
(ပက္ခန္ဓာမူကွဲ)။ ဝိဋ္ဌ။ ၁။ ၇၂။ မဟာသမုဒ္ဒ-
တလံ ပက္ခန္ဓာတိ မဟာသမုဒ္ဒဿ ဥဒကတလံ
ပက္ခန္ဓိ။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၁၈၄။ (-သံဋ္ဌ။ ၁။ ၁၇။
အဘိဋ္ဌ။ ၂။ ၄။ သုတ္တနိဋ္ဌ။ ၁။ ၂၁၈။ ဇာဋ္ဌ။ ၅။
၅၁၀။) (ဂ) အထ သူရိယေ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တေ
ဒေဝံ ဘာဘရော သူရိယေန သဒ္ဓိယေဝ
အာကာသံ ပက္ခန္ဓာ၊ ဗောဓိသတ္တောပိ တေ-
ဟိ သဒ္ဓိယေဝ ပက္ခန္ဓော။ သံဋ္ဌ။ ၂။ ၂၀၈။
(-ဇာဋ္ဌ။ ၂။ ၁၆၁-၆။) (ဃ) ဝေ ဝဒမာနာဝ
ဒေဝတာ တာပသံအာလိဂိတော ဥရေ နိပဇ္ဇာ-
ပေတော အာကာသေ ပက္ခန္ဓာ တိယေဇနိ-
ကံ ဒိဗ္ဗအဗ္ဗဝနံ ဒိသော။ ဇာဋ္ဌ။ ၅။ ၁၀။ (င)-

ဒိပဒတေပုဒါနံ ပါဒပဟာရေန ပထဝီတလေ
ဥပ္ပတိတော ဥဒ္ဓံ ဂတံ ဝနိဝနိ ဟုတော အာ-
ကာသေ ပက္ခန္ဓိ။ သံဋ္ဌ။ ၃။ ၁၇၃။ (၂) ပက္ခန္ဓ-
ပက္ခန္ဓိသာ-ကြည့်။

ပက္ခိကုက္ကုဋ္ဌ (ပု) [ပက္ခန္ဓ+ကုက္ကုဋ္ဌ] ပြေးသွား
သောကြက်။ ဗိဋ္ဌာရမုခေ ပက္ခိကုက္ကုဋ္ဌော
ဝိယ ပဝေဓေတိ။ သံဋ္ဌ။ ၃။ ၂၅၆။

ပက္ခိပက္ခိသိသာ (ထိ) [ပက္ခန္ဓာ+ပက္ခန္ဓာ+
သိသာ] ပြေးသွားအပ်တိုင်း ပြေးသွားအပ်
တိုင်းသော အရပ်။ အန္တေဝါသိကေန
ပက္ခိပက္ခိသိသံ အဂစ္ဆန္တော၊ သဗ္ဗကာလဉ္စ
ဝံသဂ္ဂံ အနုလ္လောကေန္တော အန္တေဝါသိကံ န
ရက္ခတိနံ။ သံဋ္ဌ။ ၃။ ၂၅၈။

ပက္ခိရံ (န) [ပက္ခ+အန္တရ] (၁) အတောင်-
တောင်ပံ-တို့၏ အကြား။ (၂) တပါး-
တခြား-သော အဖို့၊ လွန်ခဲ့-ဆိုခဲ့-ပြီးသော
အဖို့မှ-တပါး-တခြား-သော အဖို့၊ အဖို့
တပါး၊ အခြားတမျိုး။ (၁) ယေသမဟံ
ပက္ခိရံတေရဟိ ဒါဝဂ္ဂိ ဥပ္ပဒ္ဓါတော ဇာလဒ္ဓဂ္ဂံ
ဝိယ မညမာနော ပဝိသိတုံ ဥပဓာရေယျ။
စရိယာဋ္ဌ။ ၂၂၆။ (-သံဋ္ဌ။ ၁။ ၂၀၈။ ဇာဋ္ဌ။
၁။ ၅၁၁။ ဇာဋ္ဌ။ ၄။ ၂၁၇။ ဇာဋ္ဌ။ ၆။ ၂၃၅။)
ပက္ခိရနာမက-လည်းကြည့်။ (၂) စ-သဒ္ဓေါ
ဝါကျာရမ္ဘေ၊ ပက္ခိရေ ဝါ။ သိဋ္ဌိသစ်။ ၁။
၁၀၂။ (-ဝိမတိ။ ၁။ ၂၄။ မာဋ္ဌိ။ ၃။ ၆၇။)

ပက္ခိရံ (တိ) [ပက္ခန္ဓရ+ဏ] အခြားတဖက်ရှိ
သော၊ ဘက်သားရှိသော၊ သူ၊ ယထာ နော-
ဒီဟိ ပရာဇိတော ပက္ခိရေဟုတော ဣတရေန
ဇိတံ ပုန ဇိနန္တော အပဇိတံ ကရေယျ။ ဓမ္မာဋ္ဌ။
၁။ ၄၁၉။

ပက္ခိရတေတက (တိ) [ပက္ခန္ဓရ + တေတက]
အဖို့တပါး-အခြားတမျိုး-ကို ထွန်းပြတ်
သော။ ပက္ခိရတေတကော ပန-သဒ္ဓေါ။
သိဋ္ဌိသစ်။ ၁။ ၅၇။ ဟိ-သဒ္ဓေါ စေတ္ထ ပက္ခိ-
ရတေတကော။ သိဋ္ဌိသစ်။ ၂။ ၁၁၃။

ပက္ခန္ဓရတ္ထ (ပု) [ပက္ခန္ဓရ+အတ္ထ] (၁) အဖို့
 တပါး-အခြားတမျိုး-ဟူသောအနက် (တိ)
 (၂) အဖို့တပါး- အခြားတမျိုး- ဟူသော
 အနက်ရှိသော၊အဖို့တပါး-အခြားတမျိုး-ဟူ
 သော၊အနက်ကို ဟောသော။ (၁) ပနာတိ
 ပက္ခန္ဓရတ္ထ။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊၂၊၂၁၉။ (၂) ဟိ-
 သဒ္ဒါ ပက္ခန္ဓရတ္ထော။ နေတ္တိ၊ဝိ၊၂၆၃။

ပက္ခန္ဓရဒဿန (တိ) [ပက္ခန္ဓရ+ဒဿန] အဖို့
 တပါး- အခြားတမျိုး-ကို ပြဆိုတတ်သော။
 ဥပစာရေ ဝါတိ အာဒိ ပက္ခန္ဓရဒဿနံ။ဝိမတိ၊
 ၁။၇၆။

ပက္ခန္ဓရနာမက (တိ) [ပက္ခန္ဓရ+နာမ+က] ပက္ခန္ဓ-
 ရအမည်ရှိသော (စကား၊ဝါကျ)။ လွန်ခဲ့-
 ဆုံး-ပြီးသော-စကား-ဝါကျ-မှ-တပါး-
 တခြား-သော- စကား-ဝါကျ။ ကိဉ္စိ ပက္ခန္ဓ-
 ကထေတွာန။ အညမ္ပိ ဝတ္ထုမိစ္ဆတာ။ ဝုတ္တံ ယံ
 ပစ္စိမေဉ္စေ၊ တံ ပက္ခန္ဓရနာမကံ။ဂန္ထာဘရဏ။
 ၁၉။ ပစ္စိမံ ယံ ဝါကျံ ဝုတ္တံ၊ တံ ဝေ ဝါကျံ
 ပက္ခန္ဓရနာမကံ။ပက္ခန္တော အန္တရော အညော၊
 ပက္ခော စ သော အန္တရောစာတိ ဝါ ပက္ခန္ဓ-
 ရော။ ဂန္ထာဘရဏ၊ဋီ။

ပက္ခန္ဓရိက (တိ) [ပက္ခန္ဓရ+ဣက] အခြားတဖက်
 ရှိသော၊ ဘက်တော်သား ရှိသော၊ အသင်း
 အပင်းများသော၊သူ။ ပက္ခန္ဓရိကော ရာဇာ၊
 သစေ န ဒဿာမ၊ ဝိနာသေသတိ နော။
 ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၉။

ပက္ခန္ဓရိယ (တိ) [ပက္ခန္ဓရ+ဣယ] အခြားတဖက်
 ရှိသော၊ ဘက်တော်သား ရှိသော၊ အသင်း
 အပင်းများသော၊သူ။ ဗလဇန္တေ စ ပက္ခန္ဓ-
 ရိယေ အဘိညာတေ ဘိက္ခုနီယိတတ္တာ....
 ဗလဝနိယိတော စ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၆။

ပက္ခန္ဓိ (ကြိ) [ပ+ခါ+အ+အန္တိ] ထင်ကုန်၏၊
 ထင်ရှားကုန်၏၊ ပေါ်လွင်ကုန်၏။ ပက္ခတိ-
 ကြည့်။

ပက္ခန္ဓ (တိ) [ပ+ခဒိ+အ။ ပက္ခန္ဓ+အ။ (ပြညွန့်
 -သံ)] (၁) (က) ပြေးသွားသော၊ သူ။ (ခ)
 ပြေးဝင်-ဝင်ရောက်-သော၊ သူ။ (ဂ) ဝင်
 ရောက်-တည်နေ-သော၊ သူ။ (ဃ) သက်
 ဝင်-ယုံကြည်-ကျင့်သုံး-သော၊သူ။ (င)
 ပျံသွား - ပျံသန်း - သော (ငှက်)။ (စ)
 တန်ခိုးဖြင့် ပျံတက်သော (ပုဂ္ဂိုလ်)။ (၂)
 စီးဝင်-ဝင်ရောက်-အပ်သော။

(၁) (က) ပြေးသွားသော၊ သူ။ အလ္လ-
 မေဝ ဘတ္တံ ပစ္စိယံ ဩပုံဋ္ဌေတွာ အာဒါယ
 ယောဇနိကံ မဂ္ဂံ ပက္ခန္ဓော။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၃။
 ဝါတဝေဂေန ပက္ခန္ဓော ပရိစ္ဆေဒနဒီတိရံ
 သမ္မာပုဏိ။ ဇာ ဋ္ဌ၊၃။၄၇၀။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၀။
 သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၅။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၀။ မဟာနိ၊
 ဋ္ဌ၊၁၉၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။၁၄၄။ အံ ဋီ၊၁။၂၀၄။)

(ခ) ပြေးဝင်-ဝင်ရောက်-သော၊ သူ။
 နိစ္စံပိ ဗာလော ပက္ခန္ဓော၊ ကဏ္ဍကမ္မော
 န သုဇ္ဈတိ။ မ၊၁။၄၇။ ပက္ခန္ဓောတိ ပဝိသ-
 န္တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၂။ အတိတ္ထေ ပက္ခန္ဓော။
 မ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၃။ (-အပ၊၂။၁၂၇၊၄၀၃။ မဟာ-
 နိ။ ၁၄၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၀။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၂။၂၁။
 ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၊၃၂၁။ ဣတိသုတံ၊ ဋ္ဌ၊၇၆၊၁၃၂။
 ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၄။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၃၂၆။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။
 ၉၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၆၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၅။ သာဏတ္ထ၊
 ၃။၃၁၁။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၅၀၊၁၄၅။ မ၊ဋီ၊၂။၁၂၅။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၉၇။ အနုဋီ၊၁။၉၇။)

(ဂ) ဝင်ရောက် - တည်နေ - သော၊
 သူ။ ပက္ခန္ဓော မာရဝိသယေ။ ဘေရ၊၂၆၆။
 ပက္ခန္ဓောတိ အနုပဝိဋ္ဌော။...တဿ ဝသံ
 ဂတောတိ အဓိပ္ပာယ်ယာ။ ဒေဓပုတ္တမာရဿ
 ဝါ ဣဿရိယဋ္ဌာနေ တံ အနုပဝိသိတွာ
 ဌိတော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၇၇။

(ဃ) သက်ဝင်-ယုံကြည်-ကျင့်သုံး-
 သော၊သူ။ တံ ဝိပဏံ ပက္ခန္ဓော ဝေဋ္ဌော ပဋိ-
 ပန္နောတိ ဝိပထပက္ခန္ဓော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁။

(င) ပုံသွား-ပုံသန်း-သော (ငှက်)။
 အာကာသေ ပက္ခန္ဓာ ပက္ခိနောပိ ပက္ခေ ပသာ-
 ရေတွာ တံ သဒ္ဓံ သုဏမာနာဝ တိဋ္ဌန္တိ။ ဒီ၊ ဌ၊
 ၂။ ၄၄။ (- သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၁။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၅၂။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၀။)

(စ) တန်းခိုးဖြင့်ပုံတက်သော (ပုဂ္ဂိုလ်)။
 ဧဝံ ပက္ခန္ဓော စ ပန တံဓဏညေဝ ဂိဇ္ဈကုဋ္ဌ-
 မဟာဓိဟာရေ ပတိဋ္ဌာသိ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၀။
 အယံ သမဏော ဧဝံ ဂရုသရီရေ ဝါတမုခေ
 ခိတ္တတူလပိရူ ဝိယ အာကာသေ ပက္ခန္ဓော။
 ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၃၂၀။

(၂) စီးဝင် - ဝင်ရောက် - အပ်သော။
 ပက္ခန္ဓပဗ္ဗတ ဖွဲ့ကြည့်။

ပက္ခန္ဓာ (ကြိ) [ပ+ခဒိ+အ+တိ။ ပက္ခန္ဓ+အ+
 တိ] ပြေးသွားသော။ ပက္ခန္ဓတိကြည့်။

ပက္ခန္ဓာ (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ခဒိ+ဏေ+တိ။ ပက္ခ-
 န္ဓ+ဏေ+တိ။] ပြေးဝင် - ဝင်ရောက် - စေ
 လော့။ ပက္ခန္ဓတိကြည့်။

ပက္ခန္ဓက (တိ) [ပ+ခဒိ+ဏု။ ပက္ခန္ဓ+ဏု]၊
 ပြေးဝင်သော၊ အတွင်းသို့ - ဝင်ရောက် - ခို
 ကပ်-သော၊ သူ။ ပက္ခန္ဓိ (ခ) ကြည့်။

ပက္ခန္ဓစာရီ (တိ) [ပက္ခန္ဓ+စရ+ဏိ] ပြေးဝင်-
 ဝင်ရောက်-၍ ပြုကျင့်လေ့ရှိသော၊ သူ။ ပက္ခန္ဓိ
 (သ) ကြည့်။

ပက္ခန္ဓဇာလာ (ထိ) [ပက္ခန္ဓာ+ဇာလာ] ပြေး
 သွားသောမီးလုံး။ အာကာသံ ပက္ခန္ဓဇာလာ
 ဝိယ စာတုဒ္ဓိပိကမဟာမေသတော နိက္ခန္ဓ-
 ဝိဇ္ဇုလ္လတာ ဝိယ ဝိဓာဝိသု။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၅။
 သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၉၀။

ပက္ခန္ဓတတ္တနာရာစ (ပု) [ပက္ခန္ဓ+တတ္တနာရာစ]
 စူးဝင်-ဝင်ရောက်-သော ရဲရဲတောက် ပူ
 လောက်သည့်-စဉ်းသွား-မြားသွား။ ပတ္တပု-
 ရေ ပက္ခန္ဓတတ္တနာရာစော ဝိယ စ သူရာ တိခိ-

ဏာ ဟုတွာ ဝဟတိ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉၂။
 သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၀။

ပက္ခန္ဓတိ (ကြိ) [ပ+ခဒိ+အ+တိ။ ပက္ခန္ဓ+အ+
 တိ] (က) ပြေးသွား၏။ (ခ) ပြေးဝင်-
 ဝင်ရောက်-၏။ (ဂ) တဟုန်တည်းပြေးဝင်၏။
 တဟုန်တည်းပြေးဝင်၍-စေထိုး - စေတိုက်
 -၏။ (သ) သက်ဝင်-ယုံကြည်-၏။ (င)
 စီးဝင်၏။ (စ) ယိုစီး၏။ (ဆ) ပုံသွား-ပုံ
 သန်း-၏။ (ဇ) တန်းခိုးဖြင့်ပုံတက်၏။

(က) ပြေးသွား၏။ ထလာ ဝါ ပဗ္ဗတာ
 ဝါ ပက္ခန္ဓန္တော သဠိဥသဘတ္ထမ္ပိ အသိတိ-
 ဥသဘတ္ထမ္ပိ ဌာနံ ပက္ခန္ဓတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆၂။
 ပက္ခန္ဓတိ-အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၂။ သံ၊
 ဌ၊ ၁။ ၃၁၇။ ပက္ခန္ဓန္တိ-ဝိမတိ။ ၂။ ၁၀၅။ ပက္ခန္ဓ-
 -ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၃၄၇။ ပက္ခန္ဓိ-အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၁၃။
 ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၂-၉၂၊ ၅၁၊ ၃၅၅။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၂၂။
 အပါ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၂၂။ စရိယာ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၁။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။
 ၃၄၀။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၀၇။ ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၀၈၊ ၃၀၄။
 ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၆၀။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၂၅၁။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။
 ၁၇၄၊ ၂၀၈။ ပက္ခန္ဓိ သု - အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅။
 ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၅၅။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၅။ အပါ၊ ဌ၊ ၂။
 ၂၂၂။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၃၉။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၄၃၅။
 သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၁၀။ ပက္ခန္ဓိ သာမိ - သံ၊ ဌ၊ ၃။
 ၁၁၀။ ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၀၈။

(ခ) ပြေးဝင် - ဝင်ရောက် - ၏။ တဿ
 ပထဝိသညာယ စိတ္တံ ပက္ခန္ဓတိ ပသိဒတိ
 သန္တိဋ္ဌတိ အဓိမုစ္စတိ။ မ၊ ၃။ ၁၄၀။ တေသံ
 အဝနိရောဓာယ ဓမ္မေ ဒေသိယမာနေ စိတ္တံ
 န ပက္ခန္ဓတိ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၄။ တဠိပရိတေ
 နိဗ္ဗာနေ တန္တိန္ဒတာယ ပက္ခန္ဓတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၅။
 ပက္ခန္ဓတိတိ ဩတရတိ။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၀၈။ န
 ပက္ခန္ဓတိတိ...န ပဝိသတိ န ဩ ဂါဟတိ။ ဣတိ
 ဝုတ်၊ ဌ၊ ၁၇၁။ ပက္ခန္ဓတိတိ အနုပဝိသတိ အနု-
 ပဝိသန္တိ ဝိယ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၄၇။
 ပက္ခန္ဓတိ-မ၊ ၂။ ၉၈-၉။ မ၊ ၃။ ၁၅၃။ အံ၊ ၁။

ပြေးဝင် - ဝင်ရောက် - ကြောင်းဖြစ်သော။
(၄) သက်ဝင် - နှစ်ခြိုက် - ရာ။

(၁) (က) ပြေးသွားခြင်း။ လောကိ-
ယေဟိ အဂတပုဗ္ဗံ နိရောဓသမာပတ္တိဒိသံ၊
အမတဒိသဉ္စ ပက္ခန္ဓနတော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၉၂။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၆။ (ခ) ပြေးဝင် - ဝင်ရောက်
- ခြင်း။ တန္တိန္ဒတာယ ဝါ တဒါရမ္မဏတာယ
ဝါ တတ္ထပက္ခန္ဓနံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၂၄၄။ (- ဝဇိရ။ ၁၄၆။ သိ၊ ၁။ ၁၇၅။
ဒိ၊ ၁။ ၂၂၇။ ဒိ၊ ၁။ ၂၅၀။ မ၊ ၁။ ၂၄၈။
၂၁၉။ သံ၊ ၁။ ၂၄၅။ ၂၂၄။ အံ၊ ၁။ ၂၂၈။
အံ၊ ၁။ ၂၁၈။ မူလ၊ ၁။ ၂၁၄။) (ဂ) သက်ဝင်
- ယုံကြည် - ခြင်း။ ပက္ခန္ဓန (အဘိ၊ ၄။ ၁။
၁၆၂) နှိ သံသိဒနံ။ မူလ၊ ၁။ ၈၉။ ပက္ခန္ဓန-
သဒ္ဓါ-လည်း ကြည့်။ (သ) ပျံသွားခြင်း၊
ပျံသန်းခြင်း။ ပက္ခန္ဓနသဒ္ဓါ-ကြည့်။

(၂) ပြေးဝင် - ဝင်ရောက် - တတ်သော။
ပက္ခန္ဓနာ ဟောန္တိ၊ ပသိဒနာ ဟောန္တိ။
ပဋိသံ၊ ၃၁၆ - ၈၊ ၂၂၁ - ၄။ ပက္ခန္ဓနာတိ
မေတ္တာယ ပဝိသနာ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂၂၁။ (-
မ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၉။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၂၇၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၄၄။ ဒိ၊ ၁။ ၂၉၃။ သံ၊
၁။ ၂၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၂။)

(၃) ပြေးဝင် - ဝင်ရောက် - ကြောင်းဖြစ်
သော။ ပက္ခန္ဓနာ ဟောန္တိ၊ ပသိဒနာ
ဟောန္တိ။ ပဋိသံ၊ ၃၁၆ - ၈ - ၉၊ ၃၂၁ - ၄။
ပက္ခန္ဓတိ ဧတေဟိ မေတ္တာတိ ဝါ ပက္ခန္ဓနာ။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၂၂၁။

(၄) သက်ဝင် - နှစ်ခြိုက် - ရာ။ အောက်
ပုဒ်ကြည့်။

ပက္ခန္ဓနကာလ (ပု) [ပက္ခန္ဓန+ကာလ] သက်ဝင်
- နှစ်ခြိုက် - ရာအခါ။ ရဇနိယေသု ရူပါရမ္မ-
ဏာဒိသု ဟိ ဧတ္ထဿ ပက္ခန္ဓနကာလော ဇာ-
တော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၉၃။ အံ၊ ၁။ ၁၇၂။

ပက္ခန္ဓနဂေါစရ (ပု) [ပက္ခန္ဓန+ဂေါစရ] ပြေးဝင် -
ဝင်ရောက် - ခြင်း ဟူသော ကျက်စားခြင်း။
ပက္ခန္ဓိ(၁)ကြည့်။

ပက္ခန္ဓနဋ္ဌ (ပု) [ပက္ခန္ဓန+အတ္ထ] ပြေးဝင် - ဝင်
ရောက် - တတ်သည်၏ ဧ-ဖြစ်ဟူသော အနက်
သဘော။ ဧကတ္ထေ ပက္ခန္ဓနဋ္ဌော အဘိညေ-
ယေျာ။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၇။ (- ပဋိသံ၊ ၄။ ၂၉၃။ ပဋိ-
သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၁။)

ပက္ခန္ဓနတ္ထ (တိ) [ပက္ခန္ဓန+အတ္ထ] ပြေးဝင် - ဝင်
ရောက် - ခြင်း အနက်ရှိသော၊ ပြေးဝင် - ဝင်
ရောက် - ခြင်း အနက်ကို ဟောသော။ ဝေါ-
ဿဂ္ဂသဒ္ဓေါ ပရိစ္စာဂတ္ထော ပက္ခန္ဓနတ္ထော
စာတိ ဝေါဿဂ္ဂဿ ဒုဓိတော ငုတ္တာ။ မ၊ ၁။
၃၇၈။ သံ၊ ၁။ ၁၉၁။ အံ၊ ၁။ ၂၁၀။ နေတ္ထိ၊
၁။ ၅၃။

ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂ (ပု) [ပက္ခန္ဓန+ပဋိနိဿဂ္ဂ] (၁)
ပြေးဝင်ခြင်းဟူသော လေ့တတ်ခြင်း၊ ပြေးဝင်
ခြင်း သဘောသည်ပင် လေ့တတ်ခြင်းသဘော။
(၂) ပြေးဝင်တတ်သော တရားဟူသော စေ
လွတ်တတ်သောတရား၊ ပြေးဝင်တတ်သော
တရားသည်ပင် လေ့တတ်တတ်သောတရား။
(၃) ဒွေ ပဋိနိဿဂ္ဂါ ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂေါ စ
ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂေါ စ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၂၇၂။ သဗ္ဗပဓိနံ ပဋိနိဿဂ္ဂဘူတေ ဝိသင်္ခါ-
ရေ အတ္တနော နိဿဇ္ဇနံ တန္တိန္ဒတာယ ဝါ
တဒါရမ္မဏတာယ ဝါ တတ္ထ ပက္ခန္ဓနံ ပက္ခန္ဓန-
ပဋိနိဿဂ္ဂေါ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၂၄၄။ (၂) ဒွေ ပဋိနိဿဂ္ဂါ ပရိစ္စာဂပဋိ-
နိဿဂ္ဂေါ စ ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂေါ စ။ ပဋိသံ၊
၁။ ၉၅။ ဒွေ ပဋိနိဿဂ္ဂါ ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂေါ စ
ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂေါ စ။...ဝိပဿနာဟိ တဒဂံ-
ဝသေန သဒ္ဓိံ ခန္ဓာဘိသင်္ခါရေဟိ ကိလေ-
သေ ပရိစ္စတေ၊ သင်္ခတဒေါသဒဿနေန စ
တဗ္ဗိပရိတေ နိဗ္ဗာနေ တန္တိန္ဒာယ ပက္ခန္ဓတိတိ
ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂေါ စေဝ ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂေါ

စာတိ ဝုစ္စတိ၊ မဂ္ဂေါ သမုစ္ဆေဒဝသေန သဒ္ဓိံ
 ခန္ဓာဘိသင်္ခါရေဟိ ကိလေသေ ပရိစ္စတေ၊
 အာရမ္မဏကုဏေနေ စ နိဗ္ဗာနေ ပက္ခန္ဓတိတိ
 ဂရိစ္ဆာဂပဋိနိဿဂ္ဂေါစေဝ ပက္ခန္ဓာပဋိနိဿဂ္ဂေါ-
 စာတိဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၂။ ၃။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇။ ပက္ခန္ဓာပဋိနိဿဂ္ဂေါတိ ပက္ခန္ဓ-
 နဋေနေ ပဋိနိဿဂ္ဂေါတိ ငုတ္တံ ဟောတိ၊ ဧတေန
 ပဋိနိဿဂ္ဂပဒဿ ပက္ခန္ဓာနဋေဝ ဝုတ္တော။ ပဋိသံ၊
 ဌ၊ ၂။ ၁၂။ (-ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
 ၂၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၄၅။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၉၂။ မ၊ ဌ၊
 ၁။ ၃၄၃။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၉။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၅၄။ အံ၊ ဌ၊
 ၃။ ၁၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၄၂။)

ပက္ခန္ဓာပရိစ္ဆာဒပဋိနိဿဂ္ဂတ္ထ (ပု) [ပက္ခန္ဓာ+ပရိ-
 စ္စာဂ+ပဋိနိဿဂ္ဂ+အတ္ထ] ပြေးဝင်ခြင်း၊ စွန့်
 ခြင်းဟူသော လွှတ်ခြင်းအကျိုး။ ပဋိနိဿ-
 ဂ္ဂါယာတိ ပက္ခန္ဓာပရိစ္ဆာဒပဋိနိဿဂ္ဂတ္ထာယ။
 မဟာနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၇။

ပက္ခန္ဓာပရိစ္ဆာဒပဝါသဂ္ဂ (ပု) [ပက္ခန္ဓာ+ပရိစ္ဆာဒ
 +ဝေါသဂ္ဂ] ပြေးဝင်တတ်၊ စွန့်တတ်သော
 တရား ဟူသော လွှတ်တတ်သော တရား။
 ယသ္မာ ဝိပဿနာ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဘာဝံ ပါပုဏန္တိ
 နိန္ဒပေါဏပဗ္ဗာရဘာဝေန ကေသတော နိဗ္ဗာ-
 နံ “ပက္ခန္ဓတိ” တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတိ၊ မဂ္ဂေါ စ
 သမုစ္ဆေဒဝသေန ကိလေသေ ခန္ဓေ စ ပရိစ္စ-
 တေ၊ တသ္မာ ယထာက္ကမံ ဝိပဿနာမဂ္ဂါနံ
 ဝသေန ပက္ခန္ဓာပရိစ္ဆာဒပဝါသဂ္ဂေါပိ ဝေဒိ-
 တဗ္ဗာ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၃။ (-အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၃။ အံ၊
 ဌ၊ ၃။ ၁၀၀။)

ပက္ခန္ဓာရသ (တိ) [ပက္ခန္ဓာ+ရသ] သက်ဝင်-
 ယုံကြည်-ခြင်း ကိစ္စရှိသော (သဒ္ဓါ)။ ပက္ခန္ဓာ-
 ရသာ ဝါ ဩဇာတ္ထရဏော ဝိယ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။
 ၁၆၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၄။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၀။
 မဟာနိ၊ ဌ၊ ၄၇။)

ပက္ခန္ဓာလက္ခဏ (တိ) [ပက္ခန္ဓာ+လက္ခဏ] သက်ဝင်
 -ယုံကြည်-ခြင်း လက္ခဏာရှိသော (သဒ္ဓါ)။

ပက္ခန္ဓာလက္ခဏာ ဟိ သဒ္ဓါ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၁၇။
 (-၂။ ၉၊ ၃၂၄)။

ပက္ခန္ဓာပဝါသ(ဿ)ဂ္ဂ (ပု) [ပက္ခန္ဓာ + ဝေါသ-
 (ဿ)ဂ္ဂ] (၁) ပြေးဝင်ခြင်းဟူသော စေ
 လွှတ်ခြင်း၊ ပြေးဝင်ခြင်းသဘောသည်ပင် စေ
 လွှတ်ခြင်းသဘော။ (၂) ပြေးဝင်တတ်သော
 တရားဟူသော စေလွှတ်တတ်သောတရား။
 ပြေးဝင်တတ်သော တရားသည်ပင် စေလွှတ်
 တတ်သောတရား။ (၁) ဝေါသဂ္ဂေါ ပန ဒုဝိ-
 ဓော ပရိစ္ဆာဒပဝါသဂ္ဂေါ စ ပက္ခန္ဓာပဝါသဂ္ဂေါ
 စ။...ပက္ခန္ဓာပဝါသဂ္ဂေါတိ ဝိပဿနာကုဏေ
 တန္နိန္ဒဘာဝေန၊ မဂ္ဂကုဏေ အာရမ္မဏကရ-
 ဏေန နိဗ္ဗာနပက္ခန္ဓနံ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၀၆။
 ဝေါသဂ္ဂေါ ဒုဝိဓော ပရိစ္ဆာဒပဝါသဂ္ဂေါ စ
 ပက္ခန္ဓာပဝါသဂ္ဂေါ စာတိ။...ပက္ခန္ဓာပဝါသ-
 ဂ္ဂေါတိ ဝိပဿနာကုဏေ တန္နိန္ဒဘာဝေန၊ မဂ္ဂ-
 ကုဏေ ပန အာရမ္မဏကုဏေနေ နိဗ္ဗာနပက္ခန္ဓ-
 နံ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၉။ (-သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၅။ အံ၊ ဌ၊ ၂။
 ၁၀။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၀၂။ နေတ္တိ၊ ဌ၊ ၇။ ၁။ နေတ္တိ၊
 ဝိ၊ ၁၀၂။) (၂) နိရောဓဝေသေန ဒွေ ဝေါသဂ္ဂါ
 ပရိစ္ဆာဒပဝါသဂ္ဂေါ စ ပက္ခန္ဓာပဝါသဂ္ဂေါ စ။
 ...နိရောဓနိဗ္ဗာနဓာတုယာ စိတ္တံ ပက္ခန္ဓတိတိ
 ပက္ခန္ဓာပဝါသဂ္ဂေါ။ ပဋိသံ၊ ၂။ ၂၀။ ဒွေ ဝေါ-
 သဂ္ဂါ ပရိစ္ဆာဒပဝါသဂ္ဂေါ စ ပက္ခန္ဓာပဝါသ-
 ဂ္ဂေါ စ။...မဂ္ဂေါ အာရမ္မဏကုဏေနေ နိဗ္ဗာနံ
 ပက္ခန္ဓတိတိ ပက္ခန္ဓာပဝါသဂ္ဂေါ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။
 ၂၀၂။ (-မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉၉။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆၀။ အံ၊
 ဌ၊ ၃။ ၁၇၅။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၅။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၉။)

ပက္ခန္ဓာပဝါသဂ္ဂတ္ထ(ပု) [ပက္ခန္ဓာပဝါသဂ္ဂ+အတ္ထ]
 ပြေးဝင်တတ်သော တရားဟူသော စေလွှတ်
 တတ်သော တရားအကျိုး။ ဝေါသဂ္ဂတ္ထာယာ-
 တိ ပရိစ္ဆာဒပဝါသဂ္ဂတ္ထာယ ဧဝ ပက္ခန္ဓာပဝါ-
 သဂ္ဂတ္ထာယ စ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၃။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၃။

ပက္ခန္ဓာပဝါသဂ္ဂါဘာဝ (ပု) [ပက္ခန္ဓာပဝါသဂ္ဂ+
 အဘာဝ] ပြေးဝင်တတ်သော တရားဟူသော

စေလွှတ်တတ်သောတရား-မဖြစ်-မဟုတ်-
ခြင်း။ ဧဝံ ဟိ မဂ္ဂတော အညေသံ နိဗ္ဗာနာ-
ရမ္မဏာနံ ပက္ခန္ဓနဝေါဿဂ္ဂါဘာဝေါ သိဒ္ဓေါဝ
ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၀။

ပက္ခန္ဓနသဒ္ဒ (ပု) [ပက္ခန္ဓန+သဒ္ဒ] ပျံသန်းခြင်း
ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သောအသံ၊ ပျံသွားသော
အသံ။ ခေတ္တပါလော သုဝဏ္ဏဇယ ဗဒ္ဒရဝံ
သုဝါနဉ္စ အာကာသေ ပက္ခန္ဓနသဒ္ဒ သုတော။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၇၈။

ပက္ခန္ဓနသဒ္ဒါ (ထိ) [ပက္ခန္ဓန+သဒ္ဒါ] သက်ဝင်-
ယုံကြည်-ခြင်း သဒ္ဒါတရား။ အဿဒ္ဓေါတိ
ဩကပ္ပနသဒ္ဒါယ စ ပက္ခန္ဓနသဒ္ဒါယ စာတိ
ဒ္ဓိဟိပိ သဒ္ဒါဟိ ဝိရဟိတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃။

ပက္ခန္ဓနသီလ (န) [ပက္ခန္ဓန+သီလ] ပြေးဝင်-
ဝင်ရောက်-ခြင်း အလေ့။ ပက္ခန္ဓီ(င)ကြည့်။

ပက္ခန္ဓနာကာရ (ပု) [ပက္ခန္ဓန+အာကာရ] ပြေးဝင်-ဝင်ရောက်-ခြင်းဟူသော အခြင်း
အရာ။ မဇ္ဈိမဿ သမယနိမိတ္တဿ ပဋိပဇ္ဇနာ
ကာရေ၊ တတ္ထပက္ခန္ဓနာကာရေ။ သာရတ္ထ၊
၂။၁၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။၁။၁၇၂။

ပက္ခန္ဓနာရာစ (ပု) [ပက္ခန္ဓန+နာရာစ] စူးဝင် -
ဝင်ရောက် -သော -စဉ်းသွား-မြှား သွား။
ဒုဗ္ဗလပတ္တပုဋ္ဌေ ပက္ခန္ဓနာရာစော ဝိယ အပ္ပဋိ-
ဟတံ အနိဝါရိတံ ဉာဏံ ဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၇။
စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၄၈။

ပက္ခန္ဓနာဝါ (ထိ) [ပက္ခန္ဓန+နာဝါ] ပြေးသွား
သောလေ့။ ဝိဒေသေ ပက္ခန္ဓနာဝါ သုပဋ္ဌနံ
ပါပုဏိသု။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၃။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၄၂-
၅။)

ပက္ခန္ဓန္တ (တိ) [ပ+ခဒိ+အ+အန္တ။ ပက္ခန္ဓ+အ
+အန္တ] (က) ပြေးသွားသော၊ သူ။ (ခ)
ပြေးဝင်-ဝင်ရောက်-သော၊သူ။ (ဂ) သက်
ဝင်-ယုံကြည်-သော၊သူ။ (ဃ) ပျံသွား-

ပျံသန်း-သော(ငှက်)။ (င) တန်းခိုးဖြင့် ပျံ
တက်သော (ပုဂ္ဂိုလ်)။

(က) မနုဿာ ဣတောစိတော စ ပက္ခ-
န္ဓန္တာပိ န ပဿန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၇။ (-၂၆၂။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၅။) (ခ) န
တာဝဒေဝ အတိတ္ထေန ပက္ခန္ဓန္တေန ဝိယ
ဂန္တဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၇၄။ ပုဏ္ဏနိအာဒိ ပက္ခ-
န္ဓန္တေန ဝိယ အနုပဝိသန္တေန ဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၃။
၁။၂၀၂။ (-အပ၊၂။၂၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၅။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၈၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၆။) (ဂ) သဿ-
တဝသေန ဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏံ ပက္ခန္ဓန္တော ဒိဋ္ဌိဂတိ-
ကော ပဒရပိ တတ္ထ ပတိဋ္ဌပေတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊
၁။၃၉၈။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၅။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၃။၁။
၁၇၃။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၉၀။) (ဃ) အာကာသတော
ပက္ခန္ဓန္တံ သုပဏ္ဏရာဇာနံ ဒိသော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
၁၅၀။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၆။) (င) သတ္ထု
သမ္ပ၊ခေ အာကာသေ ပက္ခန္ဓန္တော ပဌမပါ-
ဒေန ဗဗ္ဗတေ ဌိတောယေဝ သတ္တာရာ ဝုတ္တ-
ဂါထံ အာဝဇ္ဇန္တော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၈။ (-
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၄။)

ပက္ခန္ဓန္တိ (ကြိ) [ပ+ခဒိ+အန္တိ။ ပက္ခန္ဓ+အန္တိ]
(က) ပြေးသွားကုန်၏။ (ခ) ပြေးဝင်-ဝင်
ရောက်-ကုန်၏။ (ဂ) တဟုန်တည်း ပြေးဝင်
ကုန်၏။ တဟုန်တည်းပြေးဝင်၍ - စစ်ထိုး -
စစ်တိုက်-ကုန်၏။ ပက္ခန္ဓတိ-ကြည့်။

ပက္ခန္ဓပဗ္ဗတကုန္တိ (ပု၊ထိ) [ပက္ခန္ဓ+ပဗ္ဗတကုန္တိ]
စီးဝင်-ဝင်ရောက်-အပ်သော တောင်ဝှမ်း။
မဟတာ ဥဒကောသေန ပက္ခန္ဓပဗ္ဗတကုန္တိ
ဝိယ စ အနုပရိပ္ပုဋ် ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၆၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁။

ပက္ခန္ဓဘာဝ (ပု) [ပက္ခန္ဓ+ဘာဝ] ပြေးဝင်-ဝင်
ရောက်-သည်၏ အဖြစ်။ တဿ အတိတ္ထေ
ပက္ခန္ဓဘာဝံ ဒိသော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၈၀။

ပက္ခန္ဓာပဟောသ (တိ) [ပက္ခန္ဓာ + ပဟောသ] စိးဝင် - ဝင်ရောက် - သည့် များစွာသော ရေအယဉ် ရှိသော။ အနုက္ကမေန လဒ္ဓပစ္စယံ ဟုတော့ ဝဇုမာနံ ခုဒ္ဒကနဒီ ဝိယ ပက္ခန္ဓာပဟောသ သမုဒ္ဓိ...ပါပေတိ။ အံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၉၇။

ပက္ခန္ဓာမာန (တိ) [ပ + ခဒိ + အ + မာန။ ပက္ခန္ဓာ + အ + မာန] (က) ပြေးသွားသော။ (ခ) သက်ဝင် - ယုံကြည် - သော။ (က) စန္ဒော ဂဂနတလံ ပက္ခန္ဓာမာနော န ကေနစိ သဒ္ဓိံ သန္တဝံ ဝါ သိနေဟံ ဝါ...ကရေတိ။ သံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၅၄။ (-ဥဒါန၊ ဝိ၊ ၁၇၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၁၀။ သံ၊ ဝိ၊ သစ်၊ ၁။ ၅၁။ အံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၅၄။) (ခ) “အဟံ ဣဿရေ ကတ္တာ နိမ္မာတာ”တိ အာဒိနာ ဣဿရကုတ္တဒဿနံ ပက္ခန္ဓာမာနော အဘိနိဝိသနဝသေနော ပတိဋ္ဌိတော။ ဒိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၅၈။ (-သံ၊ ဝိ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၂၀။)

ပက္ခန္ဓာသေနသကုဏဝတ္ထု (န) [ပက္ခန္ဓာ + သေနသကုဏ + ဝတ္ထု] ပျံသွားသော သိန်းငှက်၏ - အကြောင်းအရာ - ဝတ္ထု။ ဗာလာတပံ တပန္နံ လာပံ သကုဏံ ဂဟေတော ပက္ခန္ဓာသေနသကုဏဝတ္ထုနာ ဒီပေတဗ္ဗော။ ဒိ၊ ဝိ၊ ၃။ ၃၀။

ပက္ခန္ဓာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [ပ + ခဒိ + ကာပေ + တိ။ ပက္ခန္ဓာ + ကာပေ + တိ] (က) ပြေးသွားစေ၏။ (ခ) သက်ဝင် - ယုံကြည် - စေ၏။ (က) နာဝံ ဝိဒေသံ ပက္ခန္ဓာပေတိ။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၀။ ဥဒကပိဋေ ရထေ ပက္ခန္ဓာပေသိ။ သံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၆။ အံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၄၉။ ဥဒကပိဋေန အဿေ ပက္ခန္ဓာပေသံ။ သံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၅။ အံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၄၈။ (ခ) အန္တေ ရာဇာနာမ ဓမ္မိကော၊ အပိ စ ခေါ တံ ဗြဟ္မဏာ အတိတ္ထေ ပက္ခန္ဓာပေန္တိ။ ဇာ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၆၄။

ပက္ခန္ဓာပေန္တိ (တိ) [ပ + ခဒိ + ကာပေ + အန္တိ။ ပက္ခန္ဓာ + ကာပေ + အန္တိ] သက်ဝင် - ယုံကြည် - စေသော၊ သူ။ မောဂ္ဂလ္လာန ကိံ ပဿသိ

အဂ္ဂဒတ္တဗြာဟ္မဏံ မဟာဇနံ အတိတ္ထေ ပက္ခန္ဓာပေန္တိ။ ဓမ္မ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၅၇။

ပက္ခန္ဓာပေန္တိ (ကာ၊ ကြိ) [ပ + ခဒိ + ကာပေ + အန္တိ။ ပက္ခန္ဓာ + ကာပေ + အန္တိ] သက်ဝင် - ယုံကြည် - စေကုန်၏။ ပက္ခန္ဓာပေတိ - ကြည့်။

ပက္ခန္ဓာပေသိ (ကာ၊ ကြိ) [ပ + ခဒိ + ကာပေ + ဤ။ ပက္ခန္ဓာ + ကာပေ + ဤ] ပြေးသွားစေပြီ။ ပက္ခန္ဓာပေတိ - ကြည့်။

ပက္ခန္ဓာပေသံ (ကာ၊ ကြိ) [ပ + ခဒိ + ကာပေ + ဉံ။ ပက္ခန္ဓာ + ကာပေ + ဉံ] ပြေးသွားစေကုန်ပြီ။ ပက္ခန္ဓာပေတိ - ကြည့်။

ပက္ခန္ဓိ (ကြိ) [ပ + ခဒိ + ဤ။ ပက္ခန္ဓာ + ဤ] (က) ပြေးသွားပြီ။ (ခ) ပြေးဝင် - ဝင်ရောက် - ပြီ။ (ဂ) သက်ဝင် - ယုံကြည် - ပြီ။ (ဃ) ပျံသွား - ပျံသန်း - ပြီ။ (င) တန်းခိုးဖြင့် ပျံတက်ပြီ။ ပက္ခန္ဓတိ - ကြည့်။

ပက္ခန္ဓိ* (ပ၊ ခဒိ + ဣ။ ပက္ခန္ဓာ + ဣ) ပြေးဝင် - ဝင်ရောက် - ပြီ။ ပက္ခန္ဓတိ - ကြည့်။

ပက္ခန္ဓိ* သု (ကြိ) [ပ + ခဒိ + ဉံ။ ပက္ခန္ဓာ + ဉံ] (က) ပြေးသွားကုန်ပြီ။ (ခ) ပြေးဝင် - ဝင်ရောက် - ကုန်ပြီ။ (ဂ) ပျံသွား - ပျံသန်း - ကုန်ပြီ။ (ဃ) တန်းခိုးဖြင့် ပျံတက်ကုန်ပြီ။ ပက္ခန္ဓတိ - ကြည့်။

ပက္ခန္ဓိကာ = ပက္ခန္ဓိယာ (ထိ) [ပ + ကမု + တိ + က + အာ။ ပက္ခန္ဓတိ နိဿရတိတိ ပက္ခန္ဓိကာ။ ကမု ပဒဝိက္ခေပေ။ “ဣတ္ထိယမတိယဝေါဝါ”တိ တိ။ “ပက္ခမာဒီဟိ နန္ဒော စာ”တိ တွေ စကာရေန တိဿ နိ၊ ဓာတုန္တလောပေါ စ၊ သကတ္ထေ ကော။ ဒိ၊ တွေ။ ယဒါဒိနာ ပရကကာရဿ ခေါ၊ ပက္ခန္ဓိကာ။ ဓာန်၊ ဝိ၊ ၃၅။] သွေးသွန်နာ၊ သွေးဝမ်းသွန် သောအနာ၊ သွေးပါသော ဝမ်းရောဂါ။ မုစ္ဆာ ပက္ခန္ဓိကာ သူလာ။ မဟာနိ၊ ၁၀။ ပက္ခန္ဓိယံ ကရေန္တိ။

ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀။ ပက္ခန္ဓာကတိ လောဟိတပက္ခန္ဓာ-
ကာအတိသားဗျ။ မဟာနိဋ္ဌ၊၅၁။ ပက္ခန္ဓာ-
ယန္တိ ရက္ခာတိသရံ။ ဝဇီရ၊၁၅၆။ သာရဿ၊
၂။၂၅၇။ ဝိမတိ၊၁။၂၂၄။ (-အပါ၊၁။၃၄၉။
မဟာနိဋ္ဌ၊၂၉၇၊၃၂၀၊၃၇၁။ မဟာနိဋ္ဌ၊၃၆၄။
သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၃၂၄။)

ပက္ခန္ဓာ (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ခဒိ+တုံ။ ပက္ခန္ဓာ+တုံ]
ပြေးဝင် - ဝင်ရောက် - ခြင်းငါ။ ပက္ခန္ဓာတုံ
အာဂစ္ဆန္တိ စက္ကဟတ္ထိ ဝိယ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊
၁၉၄။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၉၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁။)

ပက္ခန္ဓာတုကာမ (တိ) [ပက္ခန္ဓာတု+ကာမ]ပြေးဝင်-
ဝင်ရောက်-ခြင်းငါ အလိုရှိသော၊ သူ၊ သော
နာဝါယသမုဒ္ဒံပက္ခန္ဓာတုကာမော အဟောသိ။
ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။
၁၇၁။

ပက္ခန္ဓာ (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ခဒိ+တုံ။ ပက္ခန္ဓာ+
တုံ] (က) ပြေးသွား၍။ (ခ) ပြေးဝင်-
ဝင်ရောက်-၍။ (ဂ) စီးဝင် - ဝင်ရောက်-
၍။ (ဃ) သက်ဝင် - ယုံကြည်-၍။ (င) ပျံသွား-ပျံသန်း-၍။ (စ) တန်းခိုးဖြင့်
ပျံတက်၍။

(က) ပြေးသွား၍။ မဟာသမုဒ္ဒဿ ဥဒကံ
ဝေဂေန ပက္ခန္ဓာတု စက္ကဝါဋ္ဌံ ဝါ သိနေရုံ ဝါ
အာဟစ္စ....ပုန မဟာသမုဒ္ဒေ ပဘတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၃။၁၁၆။ (-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၃။၂၅၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၄၊
၅၀၅၊၅၁၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၊၄၀၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။
၃၂၊၂၇၇၊၄၅၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၄၅၊၁၇၇၊၄၃၃။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၆၀။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၃၁၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၅၅။) (ခ) ပြေးဝင် - ဝင်ရောက် - ၍။
အထညတရော ပုရိသော အာဂန္တာ အတ္တနော
ထာမဉ္ဇ သမ္ဗုဿန္တော ဂါဠံ ကစ္ဆံ ဗန္ဓိတော ပက္ခန္ဓာ-
တု နရေယျ။ မိလိန္ဒ၊၃၅။ (-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၃။
ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၂။

အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၁၊၂၇၀။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၂၊၂၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၉၀။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၇၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁။ မဟာနိဋ္ဌ၊၄၀၊
၅၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၁၊၃၇၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၀၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၇၀၊၄၃၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၇။၂၃၇။ သာရတ္ထ၊၂။၂၃၀။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၇။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၂။ မူ၊သဋ္ဌ၊၂။၁၄၅။) (ဂ) စီးဝင်
- ဝင်ရောက် - ၍။ ကုန္တဒိယော ပူရေတွာ
တတော မဟာနဒိယော ပက္ခန္ဓာတု ကော-
သံ ဟုတွာ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၃၂၇။ (ဃ)
သက်ဝင် - ယုံကြည် - ၍။ သဒ္ဓေယျဝတ္ထု
ဩက္ခန္ဓိတော ပက္ခန္ဓိတော သဒ္ဓဟနသဒ္ဓိ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊
၃။၁၂၀။ (-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၇။
အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃။) (င) ပျံသွား-ပျံသန်း-၍။
ဝေဂေန ပက္ခန္ဓိတော ပုရတော ဂစ္ဆန္တဿ ဟံသ-
ဂဏဿ အန္တရေ မဟာသတ္တံ အဒိသော။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၅။၃၆၀။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။
၂၁၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၂။) (စ) တန်းခိုးဖြင့်
ပျံတက်၍။ အတ္တနော ဂမနဘာဝံ အဇာ-
နိတောဝ ဒသဗလဿ သမ္ဗုဓေ အာကာသေ
ပက္ခန္ဓိတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၆။ (-အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၃၉။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၅။)

ပက္ခန္ဓိယာန (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ခဒိ+တုံ။ ပက္ခန္ဓာ+
တုံ] ပြေးဝင် - ဝင်ရောက် - ၍။ ပက္ခန္ဓိယာန
ဝိဇိတံ ပရေသံ၊ ဝေရဋ္ဌကေ မာနသေ ပေက္ခ-
မာနာ။ ဝိမာန၊၁၁၇။ ပေတ၊၁၉၅။ ဧဝံ
ဂစ္ဆန္တာ စ ပက္ခန္ဓိယာန ပက္ခန္ဓိတော အနုပဝိ-
သိတွာ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၃၁၇။

ပက္ခန္ဓိဿာမိ (ကြိ) [ပ+ခဒိ+ဿာမိ။ ပက္ခန္ဓာ+
ဿာမိ] ပြေးသွားသတ်အံ့။ ပက္ခန္ဓိတိ-ကြည့်။

ပက္ခန္ဓိ (တိ) [ပ+ခဒိ+တိ။ ပက္ခန္ဓာ+တိ] (က)
ပြေးဝင်-ဝင်ရောက်-သော၊သူ။ (ခ) အတွင်း
သို့-ဝင်ရောက် - ခိုလှုံ-သော၊သူ။ (ဂ)
ဟဟုန်တည်း ပြေးဝင်သော၊ တဟုန်တည်း
ပြေးဝင်၍ - စစ်ထိုး - စစ်တိုက်သော၊သူ။

(ဃ)ဝင်ရောက်ပြုကျင့်လေ့ရှိသော၊အယောင်ဆောင်သော၊သူ။ (င) ဝင်ရောက်ကျက်စားလေ့ရှိသော (သတ္တဝါ)။

(က)စတုပ္ပဒဂဏာမဟာသမုဒ္ဓံ ပက္ခန္ဓိနော အဟေသံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၆။ (ခ) ဆဒနံကတနသုဗ္ဗတာနံ၊ ပက္ခန္ဓိ ကုလဗ္ဗသကော ပဂဗ္ဗော။ သုတ္တနိ။၂၉၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၆။ ပက္ခန္ဓိတိ ပက္ခန္ဓကော၊ အန္တော ပဝိသကောတိ အတ္တော။ သုတ္တနိ။ဋ္ဌ၊၁။၁၄၇။ (ဂ) ရာဇပုတ္တာ ပက္ခန္ဓိနော မဟာနာဂါ သူရာ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၆။ ပက္ခန္ဓိနောတိ ယေ “ကဿ သိသံ ဝါ အာဝုဓံ ဝါ အာဟရာမာ”တိ ဝတ္တာ “အသုကဿာ”တိ ဝတ္တာ သင်္ဂါမံ ပက္ခန္ဓိတော စဒေဝ အာဟရန္တိ၊ ဣမေ ပက္ခန္ဓန္တိတိ ပက္ခန္ဓိနော။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၂-၃။ (-အံ၊၂။၄၇၈။ဇာ၊၂။၂၁၅။မိလိန္ဒ။၃၁၅။အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၂။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၉၈-၉။)(ဃ) ပက္ခန္ဓိနာ ပဂဗ္ဗေန၊ သံကိလိဋ္ဌေန ဇီဝိတံ။ ဓမ္မ။၄၈။ ပက္ခန္ဓိနာတိ ပက္ခန္ဓစာရိနာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၅။ (င) ပက္ခန္ဓိနာ ပဂဗ္ဗေန၊ နိစ္စံ သန္ဓာနုခါဒိနာ။ ဇာ၊၁။၃၈။ ပက္ခန္ဓိနာတိ အဿာနံ ဥပရိ ပက္ခန္ဓသီလေန ပက္ခန္ဓနဂေါစရေန။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈။

ပက္ခန္ဓတိ (ကာ၊ကြိ) [ပ+ခဒိ+ဏေ+တိ။ ပက္ခန္ဓ+ဏေ+တိ] ပြေးဝင်-ဝင်ရောက်-စေ၏။ ပက္ခန္ဓ မံ စိတ္တ ဇိနဿ သာသနေ (ထေရ။၃၅၉)တိ တဿ ယာထာဝတော ပဋိပဋိတံ စိတ္တ မံ ဇိနဿ ဘဂဝတော သာသနေ ပက္ခန္ဓတိ အနုပ္ပဝေသေဟိ။ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၅။

ပက္ခန္ဓယျ (ကြိ) [ပ+ခဒိ+ယျေ။ ပက္ခန္ဓ+ယျေ] (က) ပြေးဝင်- ဝင်ရောက်- ထု၏။ (ခ) ပျံတက်ထု၏။ ပက္ခန္ဓတိ-ကြည့်။

ပက္ခန္ဓဟိ (ကာ၊ကြိ) [ပ+ခဒိ+ဏေ+ဟိ။ ပက္ခန္ဓ+ဏေ+ဟိ] ပြေးဝင်-ဝင်ရောက်-စေလော့။ ပက္ခန္ဓတိ-ကြည့်။

ပက္ခပဉ္စရ (န) [ပက္ခ+ပဉ္စရ] အတောင်-တောင်ပံ - တည်းဟူသော ကွန်ယက်၏ - အတွင်း-အကြား၊ အတောင်၏ အကြား၊ အတောင်ချိုင့်။ တမေနံ ဗောဓိသတ္တော “မာ ဘာယံ”တိ သမဿာသေတွာ ပက္ခပဉ္စရေန ပလိဝေဋ္ဌေတွာ ဒရထံ ဝိနောဒေတွာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၈။ ပက္ခပဉ္စရေနာတိ ပက္ခဇာလန္တရေန။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၉။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁၄။)

ပက္ခပဋိပက္ခ (ပု) [ပက္ခ+ပဋိပက္ခ] အဖို့အစုနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် အဖို့အစု၊ ကောင်းသော အဖို့အစုနှင့်ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အဖို့အစု(အချင်းချင်းဆန့်ကျင်သော အစု-၂ခု)။ ဣတိ ကုသလာကုသလာနံ ပက္ခပဋိပက္ခဝသေန ယောဇနာ။နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၂။၂။ ပက္ခပဋိပက္ခဝသေနာတိ ဝေါဒါနပက္ခတပဋိပက္ခဝသေန။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၁၂၃။ ကောဓိကရဏာ ဟိ အညမညဝိရုဒ္ဓါ ဓမ္မာ ပက္ခပဋိပက္ခာ။ အနု၊ဋ္ဌ၊၃။၅၇။

ပက္ခပဋိပက္ခဒဿနတ္ထ (န) [ပက္ခပဋိပက္ခ+ဒဿန+အတ္ထ] အဖို့အစုနှင့် ထို၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အဖို့အစုကိုပြခြင်းအကျိုး။ ပက္ခပဋိပက္ခဒဿနတ္ထံ ဘူမိပရိဝတ္တနာယ။ ပေဋကော။၃၁၆။

ပက္ခပဏ္ဍက (ပု) [ပက္ခ+ပဏ္ဍက] ပက္ခပဏ္ဍက်၊ လဆန်းပက္ခ၌ ဖြစ်စေ၊ လဆုတ်ပက္ခ၌ ဖြစ်စေ ကိလေသာ ရာဂထကြသောင်းကြမ်းသဖြင့် မေထုန်မှီဝဲရမှ ကိလေသာငြိမ်းသူ။ အာသိတ္တပဏ္ဍကော ဥဿယပဏ္ဍကော ဩပက္ခမိကပဏ္ဍကော ပက္ခပဏ္ဍကော နပုံသကပဏ္ဍကောတိ ပဉ္စ ပဏ္ဍကာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၇။ (-ကင်္ခါ။၁၀၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၄၅။ ဝဇီရ။၈၄။၁၀၉။၁၁၅။၄၁၉။ သာရတ္ထ၊၃။၂၅၆။ ဝိမတိ၊၂။၁၁၈။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊သစ်။၂၄၊၄၅၊၁၆၇-၈။)

ပက္ခပဏ္ဍကီ (ထိ) [ပက္ခ+ပဏ္ဍကီ] ပက္ခပဏ္ဍက်မ။ ပက္ခပဏ္ဍကီပိ ဘိက္ခုနီ ဝေ။ ဝဇီရ။၁၁၁။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊ဟောင်း။၄၇။

ပက္ခပတိတ (ပု) [ပက္ခ+ပတိတ] အသင်းအပင်း၌ ကျရောက်ခြင်း၊ တဖက်၌ ကျရောက်ခြင်း၊ တဖက်သတ်လိုက်ခြင်း၊ ဘက်လိုက်ခြင်း။ ပက္ခပတိတော အဂတိဂမနံ အတိရေကဩကာသော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၃။

ပက္ခပတ္တ (န) [ပက္ခ+ပတ္တ] ၂-ဖို့ ၂ဖက်၌ ရှိသော အတောင်။ ဟံသာပုဗ္ဗန္တိ ဟံသာနံ ပက္ခပတ္တံ။ ဝဇီရ၊ ၁၆၇။

ပက္ခပပေါဋန (န) [ပက္ခ+ပပေါဋန] အတောင်-တောင်ပံ-ကို ရိုက်ခတ်ခြင်း။ နာဂဂ္ဂဟဏာဒိသု ပက္ခပပေါဋနဝသေန ဥပ္ပဇနကဝါတံ၊ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၀။

ပက္ခပရိယန္တ (ပု) [ပက္ခ+ပရိယန္တ] အတောင်-တောင်ပံ-၏-အစွန်-အဖျား။ ပုရတော မုခမုဏ္ဍကေန၊ ပစ္ဆိတော ကသာပဂ္ဂေန၊ ဥဘယပဿေသု ပက္ခပရိယန္တေဟိ။ ဝိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇။

ပက္ခပရိယေသန (န) [ပက္ခ+ပရိယေသန] အသင်းအပင်း-အပေါင်းအသင်း-ကို ရှာမှီးခြင်း။ ပုဗ္ဗေပိ ပက္ခပရိယေသနာဒိဝသေန သံသဘေဒါယ ပရက္ကမန္တဿ သမနဘာသနကမ္ပံ ကာတဗ္ဗံ။ ကဒါ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂၅၂။

ပက္ခပရိဝါသ (ပု) [ပက္ခ+ပရိဝါသ] တပက္ခ-၁၅-ရက်-ကျင့်ရသောပရိဝါသ်။ သံသော ဥဒါသိဿ ဘိက္ခုနော ကေဿာ အာပတ္တိယာ သဉ္ဇေတနိကာယ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိယာ ပက္ခပရိဝါသ ပက္ခပရိဝါသံ ဒေတု။ ဝိ၊ ဋီ၊ ၁၂၃။ (-၁၂၅။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၃၅၄။)

ပက္ခပဟရဏ (န) [ပက္ခ+ပဟရဏ] အတောင်-တောင်ပံ-ကို ရိုက်ခတ်ခြင်း။ ကုက္ကုဋဿ ပက္ခပဟရဏမတ္တံ အနိစ္စာဒိဝသေန ယောနိသောဒနသိကာရံ နပ္ပဝတ္တေဘိ။ ဓမ္မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀၁။

ပက္ခပါတ (ပု) [ပက္ခ+ပါတ] (၁) အသင်း အပင်း၌ ကျရောက်ခြင်း၊ တဖက်၌ ကျရောက်ခြင်း၊ တဖက်သတ်လိုက်ခြင်း၊ ဘက်လိုက်ခြင်း။ (တိ) (၂) အသင်းအပင်း၌ ကျရောက်သော၊ တဖက်၌ကျရောက်သော၊ တဖက်သတ်လိုက်သော၊ ဘက်လိုက်သော။ သူ။ (၁) ဆန္ဒာယာတိ ဆန္နေန ပက္ခပါတန။ ဝိ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၆။ (- ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၉၇။ ဝဇီရ၊ ၆။ ကဒါ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၃၆၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၇။) (၂) ယော ပဏ္ဍိတော ရညော မမတ္တာ မာမကော ပက္ခပါတော ဖောတိ။ အပါ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂။ (- သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၃။)

ပက္ခပါတဂါရဝ (ပု) [ပက္ခပါတ + ဂါရဝ] တဖက်၌ ကျရောက်ခြင်း-တဖက်သတ်လိုက်ခြင်း-ကို-အလေးပြု-အရေးထား-ခြင်း။ ဓမ္မေသု ဂါရဝေါ ကာတဗ္ဗော။ ပုဂ္ဂလေသု ပန မေတ္တာဘာဝေန ပက္ခပါတဂါရဝေါ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၀၀။

ပက္ခပါတန (န) [ပက္ခ+ပါတန] တဖက်၌ကျရောက်ခြင်း၊ တဖက်သတ်လိုက်ခြင်း၊ ဘက်လိုက်ခြင်း။ ပက္ခပါတပဒစ္ဆေနရသ ကြည့်။

ပက္ခပါတာဘာဝ (ပု) [ပက္ခပါတ+အဘာဝ] တဖက်၌ကျရောက်မှု- တဖက်သတ်လိုက်မှု-မရှိခြင်း။ သဗ္ဗသတ္တေသု စ ပက္ခပါတာဘာဝေန သမပ္ပာတ္တစိတ္တာ မဟာသတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၁၉။ (-ဣတ္ထိ၊ ၄။ ၈၇။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၇။)

ပက္ခပါတာဘာဝဒီပန (န) [ပက္ခပါတာဘာဝ+ဒီပန] တဖက်၌ကျရောက်မှု- တဖက်သတ်လိုက်မှု-မရှိခြင်းကိုပြခြင်း။ “သဗ္ဗေသတ္တာ” တိ ဣဒံ တေသံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ အဇ္ဈာသယသမ္ပတ္တိဒဿနံ ပက္ခပါတာဘာဝဒီပနတော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၇။

ပက္ခပါတိ (တိ) [ပက္ခ+ပတ+တိ] (၁) အသင်းအပင်း-အပေါင်းအသင်း-မိတ်ဆွေ-ကိုဖျက်

ဆီးသောသူ။ (၂) မိမိမိမိသော ကျရောက်
သော၊ မိမိအဖို့သော ကြည့်သော၊ သူ။ (၁)
(၂) အတ္တပညာ ဒုဗ္ဗေဒ၊ တေ ဟောန္တိ
ပက္ခပါတိနော။ ဇာ၊ ၁၊ ၁၉၀။ ပက္ခပါတိနော-
တိ ဂေအတ္တနာယေဝဋ္ဋိံ ပစ္စာသိသမာ-
နာ မိတ္တပက္ခ ပါဒေန္တိ နာသေန္တိတိ ပက္ခပါ-
တိနော နာမ ဟောန္တိ။ အတ္တပက္ခေယေဝ
ဝါ ပတန္တိတိ ပက္ခပါတိနော။ ဇာ၊ ၄၊ ၃၊ ၄၇၂။

ပက္ခပါတပစ္ဆေဒ (ပု) [ပက္ခပါတ+ဥပစ္ဆေဒ]
 တဖက်၌ကျရောက်မှု - တဖက်သတ်လိုက်မှု -
 ကို ဖြတ်တောက်ခြင်း။ လီဒုဒ္ဓစ္စရဟိတ အဓိ-
 စိတ္တေ ပဝတ္တမာနေ ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟသမ္ပဟံသနေ-
 သု အဗျာဝဋတာယ အဇ္ဈုပေက္ခနံ ပဋိသင်္ခါနံ
 ပက္ခပါတပစ္ဆေဒတော။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၀၆။ သီ၊ဋီ၊
 သစ်၊၁။၃၁၀။ မ၊ဋီ၊၁။၁၀၄။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၃၁။

ပက္ခပါတပစ္စေဒနမူလ (န) [ပက္ခပါတ+ဥပစ္စေဒ
 ဒန+မူလ] တဖက်၌ကျရောက်မှု-တဖက်သတ်
 လိုက်မှု-ကို ဖြတ်တောက်ခြင်းကို အဦးပြု
 ခြင်း။ ပိယာဒီသု ပက္ခပါတပစ္စေဒနမူလေန
 ဥဒါသိနဘာဝသင်္ခါတာ ဥပပတ္တိတော ဣက္ခာ
 ဥပေက္ခာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၁။ ၂၇၈။

ပက္ခပါတပစ္ဆေဒနရသာ (တိ) [ပက္ခပါတပစ္ဆေဒန+ရသာ] တဖက်၌ကျရောက်မှု - တဖက်သတ်လိုက်မှု-ကို ဖြတ်တောက်ခြင်း ကိစ္စရှိသော(ဥပေက္ခာ)။ သာ ပဋိသင်္ခါနလက္ခဏာ၊ပက္ခပါတပစ္ဆေဒနရသာ ဝါ။အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉ဝ။ ပက္ခပါတပစ္ဆေဒနရသာတိ “ဣဒံ နိဟိနကိစ္စံ ယောတု၊ ဣဒံ အတိရေကတရကိစ္စံ” နှိ ဝေ ပက္ခပါတနဝသေန ဝိယ ပဝတ္တိပက္ခပါတော၊ တံ ဥပဉ္စိန္တိ ဝိယ ဧဟာတိတိ ပက္ခပါတပစ္ဆေဒနရသာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅။ (- အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉၆။)

မက္ကပါတုပစ္စေဒရသ (တိ) [မက္ကပါတုပစ္စေဒ+
ရသ] တဖက်၌ကျရောက်မှု - တဖက်သတ်
လိုက်မှု-ကို ဖြတ်တောက်ခြင်း ကိစ္စရှိသော

အထိခတ် (ပ-ဝန်) ၁-၈-၂၂-၂၂-၂၂-၂၂

(ဥပေက္ခာ)။ သာ ပဋိသင်္ခါနုလက္ခဏာ....
ပက္ခပါတုပစ္စေဒရသာ ဝါ။ မဋ္ဌဝါ။ကု။
သမ္ပယုတ္တနံ အသမပ္ပတ္တိဟေတုကပက္ခပါတံ
ဥပဇ္ဈိန္ဒြိယံ ဝိယ ဟောတိတံ ဝုတ္တံ။ “ပက္ခပါတု-
ပစ္စေဒရသာ”တိ။ မဋ္ဌဝါ။သု။

ပက္ခပိဒ (တိ) [ပက္ခ+ပိဒ] ဆွံ့သော-မထနိုင်
မသွားနိုင်သော-ခြေရှိသော၊ သူ။ အတိထူ-
လာယ ပဿေ နိသိဒ္ဓိတော ထည့် ပိဝန္တော
ဒါရကော ပက္ခပိဒေါ ဟောတိ။ ဇာ၊ဌ၊၆။၃။

ပက္ခပါသ (ပု) [ပက္ခ+ပါသ။ ခြံနံ ပက္ခာနံ အပ-
တနတ္ထံ ဗန္ဓနာတာ ပါသော ဝိယာတိ ပက္ခ-
ပါသော။ ဓာနံ။ ခု။ ၂၂၃။] ခေါင်ချုပ်၊ ခေါင်
အုပ်။ ဂေါပါနသိနံ ဥပရိတိရိယံ ဌပိတကဋ္ဌံ
ပက္ခပါသော။ မုသဉ္ဇိ။ ၁။ ၈၆။ (- ဝဇိရ။ ၅၂၄။)

ပက္ခပါသက (ပု) [ပက္ခ+ပါသက] ခေါင်ချုပ်၊
 ခေါင်အုပ်။ ဂေါပါနသိနံ ဥပရိမဏ္ဍလေ ပက္ခ-
 ပါသကေ ဌပေတွာ။ ဝိဋ္ဌ၊ ၄။ ၅။ ပက္ခပါ-
 သကေ ဌပေတွာတိ သမန္တာ ပက္ခပါသက-
 ဖလကာနိ ဌပေတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၈။ (-
 ဒိဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၃။)

ပဏ္ဍပါသကဖလက (န) [ပဏ္ဍပါသက+ဖလက]
 ခေါင်ချုပ် - ခေါင်အုပ် - ဖြစ်သောပျဉ်ချပ်။
 အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပက္ခပါသကမဏ္ဍလ (န) [ပက္ခပါသက+မဏ္ဍလ]
 ခေါင်ချုပ်-ခေါင်အုပ်-အဝန်းအဝိုင်း။ ဂေါ-
 ပါနသိနံ ဥပရိ ကေမ္ပိ ပက္ခပါသကမဏ္ဍလံ
 အတ္ထိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၁၂။ ပက္ခ-
 ပါသကမဏ္ဍလန္တိ ကေသ္မိ ပသေ တိတ္ထံ
 ဂေါပါနသိနံ ဥပရိ ဌိတတိကပဏ္ဍာဒိစ္ဆဒနံ
 ဝုစ္စတိ။ ဝိမဘိ၊၂။၁၉၀။

ပက္ခပဋိစ္ဆန္တံ (တိ) [ပက္ခ+ပဋိစ္ဆန္တံ] တပက္ခ-၁၅
 -ရက်-ဖုံးလွှမ်းအပ်သော(အာပတ်)။ အဟံ
 အာဝုသော ဧကံ အာပတ္တိံ* အာပဋ္ဌိံ* သဉ္ဇေ-
 တနိကံ သုက္ကဝိဿန္တိ* ပက္ခပဋိစ္ဆန္တံ။ ဝိ၊ ၄။

၁၂၃။ (-၁၂၅။ ဝိဇ္ဇာ၇။၂။ ကင်္ခါ။၁၄၆။
ဝိသင်္ဂဟ။ ၃၃၃။၂၅၃-၄။)

ပက္ခပုဒ်စုံဝါရ (ပု) [ပက္ခပုဒ်စုံ+ဝါရ] တပက္ခ
-၁၅-ရက်-ဖုံ လွှမ်းအပ်သော အာပတ်ကို
ပြဆို-ပ-အလှည့်-အကြိမ်၊ ပက္ခပုဒ်စုံဝါရ
အန္တရာပတ္တိသု စ ပဋိပဇ္ဇနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊
၂။၂၂၀။

ပက္ခပုဿာရဏ (န) [ပက္ခ+ပဿာရဏ] အဘောင်
-ဘောင်ပံ-ကို ဆန့်တန်းခြင်း။ အာကာသ
ဥပ္ပဘိဘဿ ပက္ခိနော ပက္ခပုဿာရဏံ ဝိယ။
ဝိဇ္ဇာ။၁။၁၁၅။ အဘိဋ္ဌာ။၁။၁၅၈။ ပဋိသံဋ္ဌာ။
၁၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ။၁။၁၃၈။ မဟာနိဋ္ဌာ။၁၁၁။

ပက္ခပဟာရဝါတ (ပု) [ပက္ခ+ပဟာရ+ဝါတ]
အတောင် - ဘောင်ပံ - ကို ရိုက်ခတ်ခြင်း
ကြောင့် ဖြစ်သောလေ။ ပက္ခပဟာရဝါတေန
မဟာသမုဒ္ဓံ အာလောဒဋ္ဌတော...နာဂေ ပလာ-
ပေသိ။ သာရတ္ထ။၁။၁၈၄။

ပက္ခဗလ (န) [ပက္ခ+ဗလ] အသင်းအပင်း-
အခြေအချ်-ဟူသော အား။ ဒါယကော ဟိ
ဒါနံတံ သမ္ပတံ ပက္ခဗလေန ဗလဝါ
ဟေတတိ။ ဒိ။ဋီ။၂။၆၈။ မ၊ဋီ။၃။၃၇။ (-ထေရ၊
ဋ္ဌ။၂။၃၆၃။ အံ၊ဋီ။၂။၁၀၇။)

ပက္ခဘတ္တ (န) [ပက္ခ+ဘတ္တ] ပက္ခဘတ်၊ ပက္ခ-
ရက်တို့၌ ပေးလှူအပ်သော ဆွမ်း၊ နေထူး
နေမြတ်ဟူ၍သတ်မှတ်ထားအပ်သော ၅-ရက်
၈-ရက်၊ ၁၄-ရက်၊ ၁၅ရက်နေ့တို့၌ ပေးလှူအပ်
သောဆွမ်း၊ ၁၅-ရက်ဘကြိမ် ပေးလှူအပ်
သော ဆွမ်း။ “ပက္ခဘတ္တံ ဘဝိဿတိ”တိ
ပါဌေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ သာရတ္ထ။၃။၄၀၉။ ပက္ခိက-
ဘတ္တလည်းကြည့်။

ပက္ခဘေဒတ္တ (ပု) [ပက္ခ+ဘေဒ+အတ္တ] အသင်း
အပင်း ကွဲပြားခြင်းအကျိုး။ အလဇ္ဇိနံ ပက္ခ-
ဘေဒတ္တယ ဓမ္မာဒိပက္ခံ ပရိယေသိတော။
ဝိဇ္ဇာ၄။၄၃။

ပက္ခမာနတ္တ (န) [ပက္ခ+မာနတ္တ] ပက္ခမာနတ်၊
တပက္ခ-၁၅-ရက် - ဘတ်လုံး ကျင့်သုံးအပ်
သော အကျင့်။ ဂရုဓမ္မံ အဇ္ဈာပန္နာယ ဘိက္ခု-
နိယာ ဥဘတောသံသေ ပက္ခမာနတ္တံ ဧရိတဗ္ဗံ။
ဝိဇ္ဇာ။၄၄၄-၅။ အံ၊ဉာ။၁၀၄။ ပက္ခမာနတ္တန္တိ
အနုနာနိ ပန္နရသ ဒိဝသာနိ မာနတ္တံ။ အံ၊ဋ္ဌာ။၃။
၂၃၇။ သာရတ္ထ။၃။၄၃၈။ (-ဝိ၊၂။၇၂၊၃၁၇။
ဝိ၊၅။၂၁၅။ ဝိဇ္ဇာ။၁။၂၄၀။ ဝိဇ္ဇာ။၃။၁၈၉။
ဝိဇ္ဇာ။၄။၁၆၂။ ၂၄၂။ ကင်္ခါ။၃၀၅။ ဝိသင်္ဂဟ။
၃၈၂။ သာရတ္ထ။ ၂။၁၀၅။ ဝိမတိ၊ ၁။၁၅၉။
ကင်္ခါ၊ဋီ၊ဟောင်း။၅၉။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သစ်။၃၇၃။)

ပက္ခမာနတ္တကာလ (ပု) [ပက္ခမာနတ္တ+ကာလ]
ပက္ခမာနတ်ကို ကျင့်သုံးရာ အခါ၊ ပက္ခမာနတ်
ကျင့်သောအခါ။ သစေ အကုသလဝိပါဏေ
ပရိက္ခိဏေ ပက္ခမာနတ္တကာလေ ပုနဒေဝ
လိင်္ဂံ ပရိဝတ္တတိ။ ဝိဇ္ဇာ။၁။၂၄၀။ ဝိသင်္ဂဟ။
၃၈၃။ (-ဝဇီရ။၁၁၄။)

ပက္ခမာနတ္တစရဏ (န) [ပက္ခမာနတ္တ+စရဏ]
ပက္ခမာနတ်ကျင့်ခြင်း။ တေန ပဋိစ္စန္ဒာယပိ
အပ္ပဋိစ္စန္ဒာယပိ ဂရုကာပတ္တိယာ ပက္ခမာနတ္တ-
စရဏာဒိကံ ဝိမိံ ဒေသေတိ။ ငိမတိ၊ ၁။၁၅၅။

ပက္ခမာသဝါရ (ပု) [ပက္ခ+မာသ+ဝါရ] ၁၅-
ရက်ဘကြိမ်၊ တလတကြိမ်။ ယော သံဃဿ
ဝေတနာဘတော ဟုတော ဒေဝသိကံ ဝါ ပက္ခ-
မာသဝါရေန ဝါ ဒန္တကဋ္ဌံ အာဟရတိ။ဝိဇ္ဇာ၊
၁။၃၀၂။

ပက္ခယတိ (ကြိ) [ပ+ခေ+အ+တိ] ထင်၏။
ထင်ရှား၏။ ပေါ်လွင်၏။ပက္ခတိ-ကြည့်။

ပက္ခယန္တိ (ကြိ) [ပ+ခေ+အ+အန္တိ] ထင်ကုန်
၏။ ထင်ရှားကုန်၏။ ပေါ်လွင်ကုန်၏။ ပက္ခတိ
-ကြည့်။

ပက္ခယုတ္တ (တိ) [ပက္ခ+ယုတ္တ] အတောင်-
တောင်ပံ=နှင့်ယှဉ်-ရှိ-သော(ငှက်)။ ပက္ခိ-
သကုဏောတိ ပက္ခယုတ္တော သကုဏော။ဒိ၊

ဌ၊၁။၁၇၆။ မ၊ဌ၊၂။၁၁၇။ သံ၊ဌ၊၂။၁၁၇။အံ၊
ဌ၊၂။၁၇၈။ အဘိ၊ဌ၊၂။၁၇၉။ (-ဒိ၊ဌ၊၂။၂၇၂။
သိ၊ဌ၊၂။၁၁၇။ မ၊ဌ၊၂။၁၆၁။)

ပက္ခရ (ပ) [ပ+ကရ+အ?] လက်ဘင်၊ လှည်း
-ရထား-လက်ဘင်။ ဟတ္ထသညမပက္ခရေ-
တိ ဟတ္ထသံယမမယေန ပက္ခရေန သမန္နာဂ-
တော။ ဇာ၊ဌ၊၂။၁၄၇။

ပက္ခလတိ (ကြိ) [ပ+ခလ+အ+တိ] (က) ချွတ်ချော်-
ချော်လဲ-၏။ (ခ) ချွတ်ချော်-
-ပြစ်မှား-၏။ (ဂ) ချွတ်ချော်-လွဲမှား-၏။
(က) ခလဘိတိ ပက္ခလတိ၊ ဇာ၊ဌ၊၂။၂၀၄။
ဘတ္တံ ဥပသံဟရန္တိ ဒန္တိက္ခိတ္တေ ဒါရုဘဏ္ဍ
ပက္ခလိ။သံ၊ဌ၊၁။၂၀၈။ (ခ) ရာဂီဒိသု စေဝ
ကာယဒုက္ခရိတာဒိသု စ သတ္တာ ပက္ခလန္တိ။
အဘိ၊ဌ၊၂။၄၇၀။ (ဂ) အန္တော ဝိယ ဝိသမ-
ဌာနေ တတ္ထ တတ္ထဝ ပက္ခလိ။ ဒိ၊ဌ၊၂။၇။

ပက္ခသန (န) [ပ+ခလ+ယ] (ခ) (က) ချွတ်
ချော်-ချော်လဲ-ခြင်း။ (ခ) ချွတ်ချော်-
လွဲမှား-ခြင်း။ (၂) သုတ်သင်ခြင်း။ (ခ) (က) ပက္ခလိတကြည့်။ (ခ) ကမ္မဋ္ဌာနဿ
ကေဝါရံ ဝိထိယာ အပ္ပဒိပဇ္ဇနံ ခလနံ၊ အနေ-
ကဝါရံ ပက္ခလနံ၊မ၊ဌ၊၂။၂၆၉။ (-အံ၊ဌ၊၂။
၄၄။ အံ၊ဌ၊၂။၉။) (၂) အပဝါဟနန္တိ ပက္ခ-
လနံ၊ ကာသာယဝတ္ထနိဝါသနံ ဣစ္ဆမာနန္တိ
အတ္ထော။ ဝဇိရ။ ၄၃၂။

ပက္ခလနဂဝေသိ (တိ) [ပက္ခလန+ဂဝေသ+ဤ]
ချွတ်ချော် - လွဲမှား - ခြင်းကို ရှာမှီးလေ့ရှိ
သောသူ။ ခလိတ မေသိတိ ပက္ခလနဂဝေသိ။
မဟာနိ၊ဌ။၂၄၇။

ပက္ခလနသနန (န) [ပက္ခလန+သနန] ချွတ်
ချော်-ချော်လဲ-ခြင်းကြောင့် ထိခိုက်ခြင်း၊
ချွတ်ချော်-ချော်လဲ-၍ ထိခိုက်ခြင်း။ပက္ခ-
လနသနနာယ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ သံ၊ဌ၊
၁။၂၀၈။

ပက္ခလနပါတဟေတု (ပ) [ပက္ခလန + ပါတ +
ဟေတု] ချွတ်ချော်-ပြစ်မှား-ခြင်း၊လျှော
ကျ-ရွေ့ရှား-ခြင်း-၏ အကြောင်း။ တသ္မာ
ပက္ခလနပါတဟေတုတော “ရာဂေါ ဝိသမ”န္တိ
အာဒိ ဝုတ္တံ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၇၀။

ပက္ခလနာဘာဝ (ပ) [ပက္ခလန+အဘာဝ] ချွတ်
ချော်-လွဲမှား-မှု မရှိခြင်း။ နိပက္ခလနဋ္ဌေ-
နာတိ ပက္ခလနာဘာဝေန။ အံ၊ဌ၊၂။၄၄။

ပက္ခလန္တ (တိ) [ပ+ခလ+အန္တ] (က) ချွတ်
ချော်-ချော်လဲ-သောသူ။ (ခ) ချွတ်ချော်
-လွဲမှား-သောသူ။ (က) တတော ပါသာ-
ဏာဒိသု ပက္ခလန္တော အန္တော ဝိယ စတုသု
အပါယေသု မဟာဒုက္ခံ ပါပုဏာတိ။ ဇာ၊ဌ၊၄။
၁၉၃။ (-သံ၊ဌ၊၂။၁၀၀။ ဥဒါန၊ဌ။၁၀၀။)
(ခ)ယော မန္တတ္တာ မောမဟတ္တာ ပက္ခလန္တော
“စိဝရ”န္တိဝတ္ထဗ္ဗေ “စီရ”န္တိ အာဒိနိ ဘဏတိ။
ကခါ၊ဌ၊၁။၂၁။ ကခါ၊
ဌ၊၁။၁၇၉။)

ပက္ခလန္တိ (ကြိ) [ပ+ခလ + အ+အန္တိ] ချွတ်
ချော်-ပြစ်မှား-ကုန်၏။ ပက္ခလတိ-ကြည့်။

ပက္ခလိ (ကြိ) [ပ+ခလ+ဤ] (က) ချွတ်ချော်
-ချော်လဲ-ပြီ။ (ခ) ချွတ်ချော်-လွဲမှား-
ပြီ။ ပက္ခလတိ-ကြည့်။

ပက္ခလိတ (န) [ပ+ခလ+တ] (ခ) ချွတ်ချော်
-လွဲမှား-ခြင်း။ (တိ) (၂)(က)ချွတ်ချော်
-ချော်လဲ-သောသူ။ (ခ) ချွတ်ချော်-
ပြစ်မှား-သော။ (ဂ) ချွတ်ချော်-လွဲမှား-
သော(စကား)။ (၃) ချွတ်ချော်-ပြစ်မှား-
အပ်သော။ (ခ) နတ္ထိ တတ္ထ ဝါလဂ္ဂဗတ္ထမ္ပိ
ပက္ခလိတံ။ မ၊ဌ၊၁။၅၂။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၉၅။
(၂) (က) ဧဝမယမ္ပိ ကာယော ကဏ္ဍကေပိ
ခါဏ္ဍကေပိ ပက္ခလိတဿ ဘိဇ္ဇတိ။ သံ၊ဌ၊၂။
၂၃၀။ (ခ) ပက္ခလိတာ စ ပန သာသန-
တေသိ သုဂတိတေသိ ပတန္တိ။ အဘိ၊ဌ၊၂။

၄၈၀။ (ဂ) ခန္တဒန္တာဒိဘာဝေန တတ္ထ တတ္ထ ပက္ခလိတံ ဇာတံ။ ထေရိန္ဒြ။ ၂၁၉။ (-ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၄၀၄။) (၃) ရာဂါဒိဝသေန ပဒုဋ္ဌေ ပက္ခလိတေ ကာရဏေ။ ဒီ၊ ဌိ၊ ၁။ ၃၀၅။ (-သိ၊ ဌိ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၆၄။)

ပက္ခလိတ (တိ) [ပက္ခလ+တ] ချွတ်ချော်-ချော်လဲ-ခြင်းသို့ရောက်သော၊ ချွတ်ချော်-ချော်လဲ-သေးသော။ သရမဇ္ဈေယေဝ ပက္ခလိတာ (ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀၅) တိ သရတော ဗဟိ ဂန္တုကာမာ ပုရိသာ နေ အနောတရိတော သရာဇိရေန သမေတလေ ငိဝဇ္ဇင်္ဂဏေ ဝေ ပက္ခလနံ ပတ္တာ။ ဒီ၊ ဌိ၊ ၁။ ၃၆၅။ (-သိ၊ ဌိ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၇၆။)

ပက္ခလိတာ (ကြိ ဝိ) [ပ+ခလ+တာ] (က) ချွတ်ချော်-ချော်လဲ-၍။ (ခ) ချွတ်ချော်-လွဲမှား-၍။ (က) သဒေ ဇေမာနာနံ နိဝတ္ထဒုဿကဏ္ဍေ ဝါ အက္ခိတော ဘူမိယံ ဝါ ပက္ခလိတာ ပတိတကာလေ ဟတ္ထော ဝါ ပါဒေါ ဝါ ဘိဇ္ဇေယျ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၆။ (-မ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၀၇။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၇၇။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၁၇။ မေ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၀၇။ ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၆။ အပ၊ ဌ၊ ၁။ ၉။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၉။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၃၂၇။ ၃၃၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၁။ ၂၆၈။ ပိမတိ၊ ၁။ ၂၃၀။) (ခ) ဝေမိ-မေ သတ္တာ ပစ္စယေသု ပက္ခလိတာ ပစ္စယေ ဥဋ် ကာတုံ အသက္ကောန္တာ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၈၆။ ပစ္စယေသု ပက္ခလိတာတိ အနိစ္စဒုက္ခာနတ္တာဒိ သဘာဝေသု ပစ္စယဓမ္မေသု နိစ္စာဒိဂ္ဂါဟဝသေန ပက္ခလိတာ။ ဒီ၊ ဌိ၊ ၂။ ၉၀။ (-သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၈၉။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇။ သံ၊ ဌိ၊ ၂။ ၁၀၃။)

ပက္ခလောမ (န) [ပက္ခ+လောမ] အတောင်၏ အမွေး။ ဟံသပုပ္ဖန္တိ ဟံသာဒီနံ ပက္ခလောမံ သန္တာယ ဝေတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၁။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၃၃။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၃။)

ပက္ခလျ (ကြိ ဝိ) [ပ+ခလ+တာ။ 'တာ'ကို 'ယ'ပြု။] ဆေးကြော-သုတ်သင်း၍၊ သန့်

ရှင်း-စင်ကြယ်-စေ၍။ ဣဒံ ဝတော ဂိရိစရော၊ ရဟဒေ ပက္ခလျမတ္ထကံ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၈၃။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၇၄။ ပက္ခလျာတိ ဓောဝိတော။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၇၇။

ပက္ခဝစန (န) [ပက္ခ+ဝစန] ပက္ခသဒ္ဓါ။ တသ္မာ သဗ္ဗတ္ထ ပက္ခဝစနံ ယောဇေတဗ္ဗံ “ပက္ခဿ စာတုဒ္ဓသိ ပက္ခဿ ပဉ္စသိ ပက္ခဿ အဋ္ဌမိ” တိ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၂၃။

ပက္ခဝန္တ (တိ) [ပက္ခ+ဝန္တ] အသင်းအပင်း-အပါင်းအသင်း-ရှိသော။ ဣဓေကစောလဒ္ဓပက္ခော ဟောတိ လဒ္ဓပရိဝါရော ပက္ခဝါ ဉာတိမာ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၉၇။

ပက္ခဝါတ (ပု) [ပက္ခ+ဝါတ] အတောင်-တောင်ပံ-ကိုရိုက်တော်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော လေ၊ တောင်ပံလေ။ ပက္ခဝါတာ၊ သုပဏ္ဏဝါတာ၊ တာလဝဏ္ဏဝါတာ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၈၆။ ပက္ခဝါတာတိ အန္တမသော မက္ခိကာယံ ပိ ပက္ခာယူဟနသမုဋ္ဌိတာ ဝါတာ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၆၇။ (- စူဠနိ၊ ၁။ ၁၉၊ ၂၆၊ ၃၀၂။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၂။ အပ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၁၅။ ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၇၆။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၂၂။ မ၊ ဌိ၊ ၁။ ၇၉။)

ပက္ခဝါတပ္ပတ္ထရဏောကာသ (ပု) [ပက္ခဝါတ+ပတ္ထရဏ+ဩကာသ] တောင်ပံလေ ဖြန့်လောက်ရာ အရပ်။ အယံ အာကာသော အနန္တောတိ ဝေန္တိ၊ ကုတဿ အနန္တတာ၊ မယံ ပက္ခဝါတပ္ပတ္ထရဏောကာသမ္ပိ န လဘာမ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၈၂။

ပက္ခဝါတပ္ပဿာရဏောကာသ (ပု) [ပက္ခဝါတ+ပဿာရဏ+ဩကာသ] တောင်ပံလေ ဖြန့်လောက်ရာအရပ်။ အယံ အာကာသော အနန္တော အနန္တောတိ ဝေန္တိ၊ ကုတဿ အနန္တတာ၊ မယံ ပက္ခဝါတပ္ပဿာရဏောကာသမ္ပိ န လဘာမ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၈။

ပက္ခဝါရ (ပု) [ပက္ခ+ဝါရ] တပက္ခ-၁၅-ရက်
 -အလှည့်-အကြိမ်။ ပက္ခဝါရေန ဥပေါ-
 သထဂါရာဒီနိ ရက္ခတောပိ ပမာဒဝသေန နဋ္ဌံ
 ဂိဝါယေဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၅၁။
 ပက္ခဝါရေနာတိ အနုမာသဝါရေန။ သာရတ္ထ၊
 ၂။၁၅၂။ ဝိမတိ၊၁။၁၉၂။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၂။
 ဝိ၊သင်္ဂဟ။၆၁။)

ပက္ခဝိက္ခေပ (ပု) [ပက္ခ+ဝိက္ခေပ] အတောင်-
 တောင်ပံ-ကိုချိတ်ခတ်ခြင်း။ အာကာသေ
 ဥပ္ပတိတုကာမဿ ပက္ခိနော ပက္ခဝိက္ခေပေါ
 ဝိယ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၇။ ပဋိသံ၊
 ဋ္ဌ၊၁။၁၆၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၃၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀။

ပက္ခဝုဗ္ဗိအတ္ထ (ပု) [ပက္ခ+ဝုဗ္ဗိ+အတ္ထ] အသင်း
 အပင်း - ဇာ - တိုးပွား - များပြား - ခြင်း
 အကျိုး။ တဿ သံသဘေဒါယ ပရက္ခမန္တဿ
 ဝဏ္ဏတ္ထာယ စ ပက္ခဝုဗ္ဗိအတ္ထာယ စ ဌိတာ။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၆။

ပက္ခသင်္ကန္တ (တိ) [ပက္ခ+သင်္ကန္တ] အခြား
 တဖက်သို့ ပြောင်းသွားသော၊ တိတ္ထိဖက်သို့
 ပြောင်းသွားသော။ တိတ္ထိဘောင်သို့ပြောင်း
 သွားသော၊သု။ ဒုတိယိကာ ဘိက္ခုနီ ပက္ခန္တော
 ဝါ ဟောတိ ဝိဗ္ဗန္တော ဝါ ကာလင်္ကတာ ဝါ
 ပက္ခသင်္ကန္တော ဝါ။ ဝိ၊၂။၂၉၆။ ဘိက္ခု၊ ဥပဇ္ဈာ-
 ယေသု ပက္ခန္တေသုပိ ဝိဗ္ဗန္တေသုပိ ကာလင်္က-
 တေသုပိ ပက္ခသင်္ကန္တေသုပိ။ ဝိ၊၃။၇၆။ ပက္ခ
 သင်္ကန္တဝါတိ တိတ္ထာယတနံ သင်္ကန္တာ။ ပိ၊
 ဋ္ဌ၊၃။၁၇၆။ ပက္ခသင်္ကန္တေသုတိ တိတ္ထိယပက္ခ-
 သင်္ကန္တေသု။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၆။ (-ဝိ၊၂။၄၁၂။
 ဝိ၊၃။၇၉။ ဝိ၊၅။၂၃၀၊၂၃၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၉၊
 ၂၆၇။ ကင်္ခါ၊၃၀၁၊၃၃၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၇၁၊
 ၁၇၄။ ဝဇီရ။၄၃၁။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သင်္ဂ။၄၆၀။)

ပက္ခသင်္ကန္တဘယ (န) [ပက္ခသင်္ကန္တ+ဘယ]
 တိတ္ထိဘောင်သို့ ပြောင်းသွားသည်၏အဖြစ်မှ
 ကြောက်ခြင်း။အညတိတ္ထိယပုဗ္ဗဿ ဥပသမ္ပန္န-
 ဿ သတော ပက္ခသင်္ကန္တဘယာ အနုပ-

သမ္ပန္နကာလေ ဥပသမ္ပတ္တံ ပရိဝါသပညာ-
 ပနေန။ ဝဇီရ။၄၃၁။

ပက္ခသင်္ဂဟ (ပု) [ပက္ခ+သင်္ဂဟ] အသင်းအပင်း
 -အပေါင်းအသင်း-တို့၏ - ချိုးမြှောက်-
 ထောက်ပံ့-ခြင်း။ ဇာတိသမ္ပန္နဿ ခတ္တိယ-
 ကုမာရဿ ဝိပက္ခဝိဂမေန ပက္ခသင်္ဂဟေန
 ပာတ္တိဋ္ဌာနသမ္ပတ္တိယာ စ ဝိသုဒ္ဓိ ဟောတိ။
 သံ၊ဋီ၊၂။၃၀၉။

ပက္ခသဒ္ဓ (ပု) [ပက္ခ+သဒ္ဓ] ပက္ခသဒ္ဓါ။ ပတ္ထသမ္ပ-
 ဒါယေ ပက္ခသဒ္ဓေါတိ “ပတ္ထေဟိ ယန္တိ” တိ
 ငုတ္တံ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၀၀။

ပက္ခသန္နိ (ပု) [ပက္ခ+သန္နိ] အတောင်-တောင်ပံ
 -တို့၏ - အစပ်-အကြား။ ပက္ခသန္နိသု အဂ္ဂိ-
 ဥဋ္ဌာနကာလော ဝိယ အဟောသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။
 ၂၁၄။

ပက္ခသမ္ပန္န (တိ) [ပက္ခ+သမ္ပန္န] (၁) အသင်း
 အပင်း - အပေါင်းအသင်း-နှင့်ပြည့်စုံသော၊
 သူ။ (၂) အတောင် - တောင်ပံ-နှင့်ပြည့်စုံ
 သော(ငှက်)။ (၁) ပက္ခသမ္ပန္နာ ပရိဝါရ
 သမ္ပန္နာ .. ဟောန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၄။ (၂) ပက္ခိ-
 မာတိ ပက္ခသမ္ပန္န။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၆၃။

ပက္ခသမ္ပတ (တိ) [ပက္ခ+သမ္ပတ] သူဆွံ့ ဟူ၍-
 ခေါ်ဝေါ်-သမုတ်-အပ်သော၊သူ။ အမ္မဂေါ
 မုဂ္ဂဝဇ္ဇေန၊ အပက္ခော ပက္ခသမ္ပတော။ ဇာ၊
 ၂။၁၅၂။ ပက္ခသမ္ပတောတိ ပက္ခောဇ္ဇတိ
 သမ္ပတော အဟောသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၁။

ပက္ခဟတ (တိ) [ပက္ခ+ဟတ] ပျက်သော-ကိုယ်
 အင်္ဂါ - အဝိတ်အပိုင်း-ရှိသော၊ ကိုယ်အင်္ဂါ
 -အဝိတ်အပိုင်း-သေသော၊ ဆွံ့သော၊သူ။
 န ဘိက္ခုဝေ ပက္ခဟတော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။
 ဝိ၊၄။၁၂၇။ ကာဏော ဝါ ကုဏီ ဝါ ခစ္ဆော
 ဝါ ပက္ခဟတော ဝါ။ သံ၊၁။၉၄။ အံ၊၁။၁၀၆၊
 ၃၉၇။ ပက္ခဟတောတိ ယဿ ဧကော
 ဟတ္ထော ဝါ ပါဒေါ ဝါ အနုသရိရံ သုခံ န

ဝဟတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၁။ ပက္ခဟတောတိ ဟတ-
ပက္ခော ပိဋသပ္ပိ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၉။ အံ၊ ဌ၊ ၂။
၇၆။ ၂၀။ ဟေဋ္ဌမကာယသင်္ခါတော သရိရဿ
ပက္ခော ပဒေသော ဟတော အဿာတိ ပက္ခ-
ဟတော။ တေနာဟ “ပိဋသပ္ပိ”တိ။ သံ၊ ဌ၊
၁။ ၁၉၅။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၉၊ ၃၁။ (-ဝိ၊ ၂။ ၁၂၆။
ဝိ၊ ၄။ ၂၁၅။ မ၊ ၃။ ၂၀၈။ အံ၊ ၂။ ၃၃၈။ အဘိ၊
ပု၊ ၁၅၉။ မဟာနိ၊ ၆၇။ မိလိန္ဒ၊ ၂၃၉၊ ၂၆၈။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁၃၀-၄။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၅၁။ အံ၊ ဌ၊ ၂။
၁၁၂။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၇၈။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၁၀၈။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၇၇။ ဒိ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၅၆။ မ၊ ဌ၊ ၃။
၃၅၄။)

ပက္ခဟာနိ (ထိ) [ပက္ခ+ဟာနိ] (၁) အသင်း
အပင်း၏ - ဆုတ်ယုတ် - ယုတ်လျော့ - ခြင်း။
(တိ) (၂) အသင်းအပင်း၏ - ဆုတ်ယုတ် -
ယုတ်လျော့ - ခြင်းရှိသော၊ အသင်းအပင်း -
ဆုတ်ယုတ် - ယုတ်လျော့ - သော၊ သူ။ (၁)
ယသ္မာပနေသ လာဘသက္ကာရဟာနိယာ စေဝ
ပက္ခဟာနိယာ စ နိစ္စမ္ပိ ဘဂဝန္တံ ဥဿယတိ။
ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၂။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပက္ခဟာနိတာ (ထိ) [ပက္ခဟာနိ+တာ] အသင်း
အပင်း - ဆုတ်ယုတ် - ယုတ်လျော့ - သည်၏
အဖြစ်၊ အသင်းအပင်း - ဆုတ်ယုတ် - ယုတ်
လျော့ - ခြင်း။ “ဥပတိဿ ကောလိတာ-
နဉာ”တိ အာဒိနာ ပက္ခဟာနိတာယ ဝိတ္ထာ-
ရော။ သိ၊ ဌ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁။ ၁၉၅။

ပက္ခဟေတု (ပု) [ပက္ခ+ဟေတု] အသင်းအပင်း
ဟူသောအကြောင်း။ န လာဘဟေတု၊ န
ယသဟေတု၊ န အတ္တဟေတု၊ န ပက္ခဟေတု။
မိလိန္ဒ၊ ၁၀၃။

ပက္ခာနုရက္ခဏတ္ထ (ပု) [ပက္ခ+အနုရက္ခဏ+အတ္ထ]
အသင်းအပင်းကို စောင့်ရှောက်ခြင်းအကျိုး။
သော စ ပက္ခာနုရက္ခဏတ္ထာယ ပဋိညံ န ဒေ-
တိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၃၁။ (-ဗိမတိ၊
၁။ ၂၈၈။)

ပက္ခာယတိ (ကြိ) [ပ+ခေ+အ+တိ] ထင်၏။
ထင်ရှား၏။ ပေါ်လွင်၏။ ဒိသာ စ မေ န
ပက္ခာယန္တိ။ အံ၊ ၂။ ၆၁။ ဒိသာ စ မေ န
ပက္ခာယန္တိတိ စတဿော ဒိသာ စ အနုဒိသာ
စ မယံ န ဥပဋ္ဌဟန္တိတိ ဝဒတိ။ အံ၊ ဌ၊ ၃။
၂၈။ န ပက္ခာယန္တိတိ နပုကာသေန္တိ၊ နာနာ-
ကရဏတော န ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ တေနာဟ
“စတဿော ဒိသာ စ အနုဒိသာ စ မယံ န
ဥပဋ္ဌဟန္တိ”တိ။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၅။ (-ဝိ၊ ၂။ ၃၉၁။
ဒိ၊ ၂။ ၈၇။ သံ၊ ၂။ ၈၇။ သံ၊ ၃။ ၁၃၃၊ ၁၄၀။ ဒိ၊
ဌ၊ ၂။ ၁၃၇။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၈၄။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၄၄။)

ပက္ခာယန္တိ (ကြိ) [ပ+ခေ+အ+အန္တိ] ထင်ကုန်
၏။ ထင်ရှားကုန်၏။ ပေါ်လွင်ကုန်၏။ အထက်
ပုဒ်ကြည့်။

ပက္ခာယမာန (တိ) [ပ+ခေ+အ+မာန] ထင်
သော၊ ထင်ရှား-ပေါ်လွင်-သော။ ဝိပဿနံ
ဝဇ္ဇေန္တဿ ဩက္ခာယမာနေ ပက္ခာယမာနေ
ကမ္မဋ္ဌာနေ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၀၃။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၀၈။
(-သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅၅။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၉၅။)

ပက္ခာယူဟနဝါတ (ပု) [ပက္ခ+အာယူဟန+
ဝါတ] အတောင်-တောင်ပံ-ကို-အားထုတ်
-ရိုက်ခတ်-ခြင်း ကြောင့်ဖြစ်သောလေ။
ပက္ခဝါတာတိ အန္တမဒသာ မတ္တိကာယပိ
ပက္ခာယူဟနဝါတာ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၉။

ပက္ခာယူဟနသမုဋ္ဌိတ (တိ) [ပက္ခ+အာယူဟန+
သမုဋ္ဌိတ] အတောင်-တောင်ပံ-ကို-အား
ထုတ် - ရိုက်ခတ် - ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော။
ပက္ခဝါတကြည့်။

ပက္ခာလယတိ (ကြိ) [ပ+ခလ+ဏယ+တိ] ဆေး
ကြော-သုတ်သင်-၏။ သန့်ရှင်း-စင်ကြယ်
-စေ၏။ ဧတော ဥဒကမာဒါယ၊ ပါဒေ ပက္ခာ-
-လယသု တေ။ ဝိမာန၊ ၈၇။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၄၃။
(-ဇာ၊ ၂။ ၃၆၄။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၃၅၅။) ပါဒါနိ

ပက္ခာလယံ မေ ဇနိန္ဒူ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၁။ ဇာ၊ ၄။
၅။ ၁၈၀။

ပက္ခာလယသု(ကြိ) [ပ+ခလ+ဏယ+သု] ဆေး
ကြော-သုတ်သင်-လော၊ သန့်ရှင်း-စင်
ကြယ်-စေလော။ ပက္ခာလယတိ-ကြည့်။

ပက္ခာလယိတန (ကြိ၊ ဝိ) [ပ+ခလ+ဏယ+
တန] ဆေးကြော-သုတ်သင်-၍၊ သန့်ရှင်း
-စင်ကြယ်-စေ၍။ ပါဒေ ပက္ခာလယိတန၊
ဥဒကေသု ကဗောဓဟံ။ ထေရီ၊ ၃၉၂။ (-
၃၉၉။ ထေရီ၊ ၁၂၀၊ ၁၂၂၊ ၁၆၇။)

ပက္ခာလယံ (ကြိ) [ပ+ခလ+ဏယ+ဤ] ဆေး
ကြော-သုတ်သင်-ပြီ။ သန့်ရှင်း-စင်ကြယ်
-စေပြီ။ ပက္ခာလယတိ-ကြည့်။

ပက္ခာလေတိ (ကြိ) [ပ+ခလ+ဏေ+တိ] ဆေး
ကြော-သုတ်သင်-၏။ သန့်ရှင်း-စင်ကြယ်
-စေ၏။ ပက္ခာလေတိ-ဥဒါန၊ ၄။ ၃၇၄။ ဒီ၊ ၄။
၁။ ၅၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၅။ ပက္ခာလေသိ-ဝိ၊ ၃။
၁၃၊ ၄၉၈။ မ၊ ၁။ ၂၆၆။ မ၊ ၂။ ၇၇။ မ၊ ၄။ ၂။
၁၄၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၁၂၊ ၃၅၅-၆။ မ၊ ၃။ ၂။
၁၈၂။ ပက္ခာလေသိ-ထေရီ၊ ၄။ ၂။ ၅၇။

ပက္ခာလေတော (ကြိ၊ ဝိ) [ပ+ခလ+ဏေ+တော] ဆေး
ကြော-သုတ်သင်-၍၊ သန့်ရှင်း-စင်
ကြယ်-စေ၍။ အသ ဘဂဝါ...ပါဒေ ပက္ခာ-
လေတော ပါဒပိဋေ ဌတော ဘိက္ခုသံသံ ဩဝ-
ဒတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၄၇။ (-ဥဒါန၊ ၁၈၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၁၃၉။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၅။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၃၂၊ ၃၇၄။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၀။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၂၀၇။)

ပက္ခာလေန္တ (တိ) [ပ+ခလ+ဏေ+အန္တ] ဆေး
ကြော-သုတ်သင်-သော၊ သန့်ရှင်း-စင်
ကြယ်-စေသော၊ သူ။ ပါဒေ ပက္ခာလေန္တောဝ
ပါဒပိဋေ တိဋ္ဌန္တော ဩဝဒတိ။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။
၂၀၇။

ပက္ခာလေသိ (ကြိ) [ပ+ခလ+ဏေ+ဤ] ဆေး
ကြော-သုတ်သင်-ပြီ။ သန့်ရှင်း-စင်ကြယ်
-စေပြီ။ ပက္ခာလေတိ-ကြည့်။

ပက္ခာလေသိ* (ကြိ) [ပ+ခလ+ဏေ+ဤ] ဆေး
ကြော-သုတ်သင်-ပြီ။ သန့်ရှင်း-စင်ကြယ်
-စေပြီ။ ပက္ခာလေတိ-ကြည့်။

ပက္ခိက^၁ (တိ) [ပက္ခိ+ဣက] (၁) အသင်း
အပင်း၌-ဖြစ်သော-ပါဝင်သော။ (၂) ပက္ခ-
ရက်တို့၌ ပေးလှူအပ်သော၊ နေထူး နေမြတ်
ဟူ၍ သတ်မှတ်ထားအပ်သော ၅-ရက်၊ ၄-ရက်၊
၁၄-ရက်၊ ၁၅-ရက် နေ့တို့၌ ပေးလှူအပ်သော၊
တပက္ခ-၁၅ ရက်-တကြိမ် ပေးလှူအပ်သော
(ဆုမ်း)။ (၁) ဒေဝဒတ္တဿ ပက္ခိကော ကိရေ-
သ၊ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၇။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၈။ သံ၊ ၄။ ၂။
၄၇၈။) (၂) အနုဇာနာမိဘိက္ခဝေသံသဘတ္တံ...
ပက္ခိကံ ဥပေါသထိကံ ပါဠိပဒိကံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၂၉။
ယံ အဘိလက္ခိတေသု စာတုဒသိ ပဉ္စသိ ပဉ္စမိ
အဋ္ဌမိဘိ ဣမေသု ပက္ခေသု ကမ္မဗ္ဗသုတေဟိ
ဥပေါသထိကံ တံ သတိကရဏတ္ထာယ ဝိယျ-
တိ၊ တံ ပက္ခိကံ န-မ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၃။ သလာ-
ကဘတ္တံ ပက္ခိကံ ဥပေါသထိကံ ပါဠိပဒိကံ။
ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၇။ အဘိလက္ခိတေသု စတုသု ပက္ခ-
ဒိဝသေသု ဒါဘဗ္ဗဘတ္တံ ပက္ခိကံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၄၀၉။ ကေသု* ပက္ခေ ကေဒိဝသံ ဒါဝဗ္ဗံ
ဘတ္တံ ပက္ခိကံ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၈။ (-ဝိ၊ ၂။ ၁၀၂၊
၂၃၄။ ဝိ၊ ၃။ ၇၃၊ ၁၃၃။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၈၈။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
၂၆၃၊ ၂၇၈၊ ၄၁၇၊ ၄၂၀။ ကင်္ခါ၊ ၂၇၄။ မ၊ ၄။ ၁။
၉၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၃။ စူဠနိ၊ ၄။
၁၁၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၆။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၃၄။
ဝိမဘိ၊ ၁။ ၁၀၀။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၅၀။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။
၃၈၁၊ ၄၃၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၉၃။)

ပက္ခိက^၂ (တိ) [ပက္ခိ+ဣက] 'ဣက' အနက်
မရှိ။ ဆုသော၊ ခြေမသန်စွမ်းသော၊ မထနိုင်
မသွားနိုင်သော၊ သူ။ သောတဝေကလ္လတာ

နတ္ထိ၊ န ဘဝန္တိ မူလက္ခိကာ။ အဘိဋ္ဌာဝ။
 ၇၂။ ပက္ခိကာဘိ ပိဋသပ္ပိကာ။ မူလဒ္ဓါဝ။ ၂၆။
 ပက္ခိကဘတ္ထ (န) [ပက္ခိက+ဘတ္ထ] ပက္ခိကဘတ်။
 ပက္ခိရက်တို့၌ ပေးလှူအပ်သော ဆွမ်း၊ တ-
 ပက္ခ-၁၅-ရက် - တကြိမ် ပေးလှူအပ်သော
 ဆွမ်း။ သလကဘတ္ထမ္ပိ ပက္ခိကဘတ္ထမ္ပိ ဗဟု
 သဗ္ဗေသံ ဝိနိဝိဇ္ဈိဘူ ဂစ္ဆတိ။ ဝိဋ္ဌာဝ။ ၁၁၃။
 ကေသ္မိံ ပက္ခေ ဒေသဒိဝသံ ဒါတဗ္ဗံ ဘတ္ထံ ပက္ခိ-
 ကဘတ္ထံ။ အံဋ္ဌာဝ။ ၂၀၀။ (-ဝိသင်္ဂဟ။ ၂၇၈။
 အံဋ္ဌာဝ။ ၃၉၅။ အဘိဋ္ဌာဝ။ ၄၃၄။ အဘိဋ္ဌာဝ။
 ၁၀၁။ ဓမ္မာဋ္ဌာဝ။ ၈၃၁၀၉။ ဝိမတိ။ ၂။ ၂၅၂။
 အံဋ္ဌာဝ။ ၁၅၄။)

ပက္ခိ(ပက္ခိ)ဂဏ (ပု) [ပက္ခိ+ဂဏ] (၁) ငှက်
 အပေါင်း၊ ငှက်အုပ်။ (၂) ငှက်ရုပ်အပေါင်း။
 (၁) ဂဗ္ဘာသယံ ပက္ခိဂဏာ ဟရန္တိ၊ ကာကာ
 ပန အက္ခိမလံ ဟရန္တိ။ ပေတ။ ၁၇၃။ ပက္ခိ-
 ဂဏာတိ ဂိဇ္ဈကုလလာဒယော သကုဏဂဏာ။
 ပေတ။ ၁၈၂။ နိဒါသသမယသ္မိံ ဟိ ဌိတ-
 မဇ္ဈန္တိကကာလေ စတုပ္ပဒဂဏေသု စေဝ ပက္ခိ-
 ဂဏေသု စ သန္တိသိန္နေသု...မဟာသဒ္ဓေါ ဥပ္ပ-
 ဇ္ဇတိ။ သံဋ္ဌာဝ။ ၃၃။ (-အပါ။ ၂။ ၉၈။ ဇာဝ။
 ၁၀၁။ မာဋ္ဌာဝ။ ၃၈၄။ ထေရဒ္ဓါဝ။ ၁၁၆။ ဇာ-
 ဋ္ဌာဝ။ ၃၅၄။ ဇာဋ္ဌာဝ။ ၅၃။ ဇာဋ္ဌာဝ။ ၇၂၈။)
 (၂) ပက္ခိ-ကြည့်။

ပက္ခိဂါမိက (တိ) [ပက္ခိ+ဂါမိ+က] ငှက်ကဲ့သို့
 လျင်မြန်စွာသွားတတ်သောသူ။ ယထာ ဝါ-
 တော သိဃံ ဂစ္ဆတိ အညော ဝါ ကောစိ
 ဂါမကော ငုစ္ဆတေ ဝါဟဇဝေါတိ ပက္ခိဂါမိ-
 ကောတိ။ ပေဋကော။ ၂၇၆။

ပက္ခိဇာတ (တိ) [ပက္ခိ+ဇာတ] ငှက်မျိုး၌ ဖြစ်
 သော(ငှက်)။ ပက္ခိဇာတော တဒါ အာသိံ၊
 သုပဏ္ဏော ဂရုဋ္ဌာမိပေါ။ အပါ။ ၁၂၈။
 ပက္ခိဇာတောတိ ပက္ခန္တတိ ဥပလဝတိ သကု-
 ဏော တေနာတိ ပက္ခိ၊ ပက္ခမဿ အတ္တိတိ
 ပက္ခိ၊ ပက္ခိယောနိယံ ဇာတော နိဗ္ဗတ္တောတိ

အတ္တော။ အပါ။ ၂။ ၉၄။ (-အပါ။ ၁၄၂။
 အပါ။ ၂။ ၉၉။ ဒိဋ္ဌာဝ။ ၃၅။ သံဋ္ဌာဝ။ ၁၄၆။ ပဋိ-
 သံဋ္ဌာဝ။ ၂။ ၂၉၁။ ထေရဒ္ဓါဝ။ ၁၁၆။ စူဠနိဋ္ဌာ။
 ၈၃။ ဇာဋ္ဌာဝ။ ၁၃၃။ သံဋ္ဌာဝ။ ၂၉၀။ အံဋ္ဌာ-
 ဝ။ ၃၄၄။)

ပက္ခိဇာတိ (တိ) [ပက္ခိ+ဇာတိ] ငှက်မျိုး၊ ငှက်
 ဇာတ်။ ကုက္ကုဋ္ဌိဂ္ဂဟဏေန သဗ္ဗာပိ ကာကက-
 ပေါတာဒိဘေဒါ ပက္ခိဇာတိ သင်္ဂဟိတာ။ ဝိဋ္ဌာ-
 ဝ။ ၂၂၄။ ကုက္ကုဋ္ဌိဂ္ဂဟဏမ္ပိ သဗ္ဗာယ ပက္ခိဇာ-
 တိယာ ဥပလက္ခဏပဒန္တိ အာဟ “ကုက္ကုဋ္ဌိဂ္ဂဟ-
 ဏေန။ ပ။ ပက္ခိဇာတိ သင်္ဂဟိတာ” တိ။ သာ-
 ရတ္ထ။ ၂။ ၈၅။ (-မူလဒ္ဓါဝ။ ၂၂၁။ အနုဒ္ဓါဝ။
 ၂၁၈။)

ပက္ခိတ္တံ (တိ) [ပ+ခိပ+တ။ ခိပ ဆူနေ။
 ခိပတိ။...ခိတ္တံ၊ ဥက္ခိတ္တံ၊ ပက္ခိတ္တံ ဝိက္ခိတ္တံ ဣစ္စာ-
 ဒိနိ။ နိတိ၊ ဓာ။ ၁၂။ (ပြက္ခိပ္ပ-သံ)] (၁)
 ထားအပ်သော။ (က) ထည့် - သွင်း -
 အပ်သော။ (ခ) ချုပ် - နှောင် - လှောင် -
 အပ်သော။ (၂) ပစ်အပ်သော။ (က)
 ပစ်ချအပ်သော။ (ခ) ပစ် - လွှတ် - ပို့ - အပ်
 သော။ (၃) ထည့် - သွင်း - ရာ (အခါ)။
 (၁)(က) ဝရံ တေ မောသပုရိသ အာသိ-
 ဝိသဿ သောရဝိသဿ မုခေ အင်္ဂဇာတံ
 ပက္ခိတ္တံ။ ဝိဇာ။ ၂၄။ ယထာ သူစိသရေ သူစိ၊
 ပက္ခိတ္တော ပဏ္ဏဝိသတိ။ အပါ။ ၃၈။ “ပက္ခိတ္တံ”
 န္တိ တေသ “ဝရ”န္တိ ဣမိနာ သမ္ပန္နော။...
 သစေ ပက္ခိတ္တံ ဘဝေယျံ၊ ဝရံ သိယာ။ ဝိဋ္ဌာ-
 ဝ။ ၁၁၅-၆။ ဆမာနိကိဏ္ဍန္တိ ဘူမိယံ နိကိဏ္ဍံ
 ပက္ခိတ္တံ ဌပိဟံ။ ဒိဋ္ဌာဝ။ ၄။ အန္တောဘာဝေ
 ပက္ခိတ္တံ။ ရှုနာ - ၁၂၆။ နိတိ၊ သုတ္တံ။ နာ -
 ၃၆၃။ ပက္ခိတ္တံ အန္တောပဝေသိတံ။ ရှုဒ္ဓါနာ -
 ၇၂။ (-ဝိဇာ။ ၂၄၄။ သံဇာ။ ၁၇၀။ အံဋ္ဌာဝ။
 ၄၃၃။ ပဋိသံ။ ၁၄၁။ သုတ္တနိ။ ၂၉၂။ မဟာနိ။
 ၁၀၁။ နေတ္ထိ။ ၆၆။ ပေဋကော။ ၂၅၅။ မိလိန္ဒ။
 ၃၄၊ ၆၅-၉၊ ၈၉။ ဝိဋ္ဌာဝ။ ၁၆၄။ မာဋ္ဌာဝ။ ၃၅၃။

မၤဌၤ၂ၤ၄၅။ အံၤဌၤ၁ၤ၅၇။ အံၤဌၤ၂ၤ၉၈။
 အံၤဌၤ၁ၤ၁၆၂။ သာရတ္ထၤ၂ၤ၁၂။ သာရတ္ထၤ
 ၃ၤ၃၉။ ဒိဋ္ဌိၤ၁ၤ၃၃၁။ မၤဌိၤ၃ၤ၁၂။ သံဋ္ဌိၤ၁ၤ
 ၁၁၉။ အံၤဌိၤ၂ၤ၉၆။) (ခ)တတော ဃောရ-
 တရေဒုက္ခေ၊ ပုနပက္ခိတ္တယောသရေ။ စရိယာ။
 ၄၁၀။ ပက္ခိတ္တယောသရေတိ ပက္ခိတ္တေ အ-
 ယောသရေ၊ ဗန္ဓနာဂါရေ ဌပိတော ဝိယ အ-
 ဟောသိန္တိ ဒဿေတိ။ စရိယာ၊ဌၤ၁၉၁။ သုဝ-
 ဏ္ဏပဉ္စရေ ပက္ခိတ္တော သိဟော မိဂရာဇာ
 နာဘိရမတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂ၤ၂၈၈။ ပက္ခိတ္တောတိ
 နိရုဒ္ဓေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂ၤ၄၅၂။ (-မိလိန္ဒ၊၉၅၊
 ၁၅၁။ အံၤဌၤ၁ၤ၃၄၅။ ပဋိသံဌၤ၁ၤ၂၁။ ဇာ၊
 ၄၃၂။၂၁။ ဇာ၊ဌၤ၄ၤ၄ၤ) (၂) (က) အညေ
 သတ္တာ ကမ္မဇဝါတေဟိ ဥဒ္ဓံပါဒါ အဓောသိရာ
 ယောနိမဂ္ဂေ ပက္ခိတ္တာ သတပေါရိသံ နရကပ-
 ပါတံ ပတန္တာဝိယ။ ဒိဋ္ဌိ၊၂ၤ၃၀။ (-မၤဌၤ၃ၤ
 ၁၂၁။ အံၤဌၤ၁ၤ၃၆၉။ အံၤဌိၤ၃ၤ၁၄။) (ခ)
 ဝါဒက္ခိတ္တောတိ ဝါဒေန ပရဝါဒိသန္တိကံ
 ခိတ္တော ပက္ခိတ္တော၊ ပဟိတော ပေသိတောတိ
 အတ္တော။ ဝိဋ္ဌိ၊၃ၤ၁၁။ (၃) ပက္ခိတ္တကာလ-
 ကြညံ။

ပက္ခိတ္တ^၂ (န) [ပက္ခိ + တ္တ] ငှက်၏ အဖြစ်၊
 ငှက်ဇာတ်။ ပက္ခိနံ ဝါ ပက္ခိတ္တာယ၊ သရိသပါနံ
 ဝါ သရိသပတ္တာယ၊....ဇာတိ နာဘဝိဿ။ ဒိ၊
 ၂ၤ၄၈-၉။

ပက္ခိတ္တအတိဘာရဘရိတနာဝါ (ထိ) [ပက္ခိတ္တ+
 အတိ ဘာရ+ဘရိတာ+နာဝါ] ထည့်သွင်း
 အပ်သော အလွန် လေးသော ဝန်ပြင်ပြည့်
 သော လှေ။ အညဒတ္တ၊ ကေပဿေ ပက္ခိတ္တ-
 အတိဘာရဘရိတနာဝါ ဝိယ စက္ကဝါဠဂဗ္ဘော
 ဝိပရိဝတ္တော။ အနုဋီ၊၂ၤ၂၁။

ပက္ခိတ္တအာသိဝိသ (ပု) [ပက္ခိတ္တ+အာသိဝိသ]
 ချုပ် - နှောင် - လှောင် - ထားအပ်သော
 ပြေဟောက်။ အထဿ ဈာနဗလေန သန္နိ-
 သိန္နောပိ ကိလေသော ကရဏ္ဍကေ ပက္ခိတ္တ-

အာသိဝိသော ဝိယ ဖဏံ ကတွာ ဥဋ္ဌဟိ။ဇာ၊
 ၄၂ၤ၂၅၀။

ပက္ခိတ္တဥဒက (န) [ပက္ခိတ္တ + ဥဒက] ထည့်-
 လောင်း - အပ်သောရေ၊ စင်္ဂဝါရေ ပက္ခိတ္တဥ-
 ဒကံ ဝိယ ပရိက္ခယံ ဂတံ။ ဒိဋ္ဌိ၊၂ၤ၁၆၄။ (-
 သံဌၤ၃ၤ၅၃။)

ပက္ခိတ္တဥဒကဗိန္နု (ပု) [ပက္ခိတ္တ+ဥဒကဗိန္နု] ထည့်-
 လောင်း - အပ်သော ရေပေါက်။ ပဒုမ-
 ပတ္တေ ပက္ခိတ္တဥဒကဗိန္နု ဝိယ ဥဒကံ ဝိနိဝတ္တေ-
 တွာ ဂစ္ဆတိ။ မၤဌၤ၂ၤ၇၃။ (-သံဌၤ၂ၤ၁၈၂။)

ပက္ခိတ္တက (တိ) [ပက္ခိတ္တ + က] ပစ်ချအပ်
 သော၊ ပစ်ချ - ခံရသော၊သူ။ ဥပက္ခိတ္တကာစ
 တေ ဘဂဝတော သမ္ပဇန္တိတိ ခတ္တိယပဏ္ဍိတာ-
 ဒယော ဘဂဝတော ပဉ္စဝိဿဇ္ဇနေနေဝ ဘဂဝ-
 တော သမိပေ ခိတ္တကာ ပက္ခိတ္တကာ သမ္ပ-
 ဇန္တိ၊ သာဝကာ ဝါ သမ္ပဇန္တိ ဥပါသကာဝါတိ
 အတ္တော။ မဟာနိ၊ဌၤ၂၉၂။

ပက္ခိတ္တကာယ (တိ) [ပက္ခိတ္တ + ကာယ] ပစ်ချ
 အပ်သော ကိုယ်ရှိသော၊ ပစ်လှည်းအပ်သော
 ကိုယ်ရှိသော၊သူ။ဒေါသစရိတောတရမာနော
 ယတာ ဝါ တတာ ဝါ သေယံ၊ ပညပေတွာ
 ပက္ခိတ္တကာယော ဘာကုဋိ ကတွာ သယတိ။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊၁ၤ၁၀၂။ ပက္ခိတ္တကာယောတိ အဝက္ခိ-
 တ္တကာယော အဝသော ဝိယ သဟသာ ပတိ-
 တကာယော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁ၤ၁၂။

ပက္ခိတ္တကာလ (ပု) [ပက္ခိတ္တ+ကာလ] ထည့်-
 သွင်း - ရာအခါ။ သမ္ဘာရေ ပဋိယာဒေတွာ
 စာဋိယံ ပက္ခိတ္တကာလတော တာလနာဠိကေ-
 ရာဒိနံ ပုပ္ဖရသဿ ဂဟိတအဘိနဝကာလ-
 တောယေဝ စ ပဋ္ဌာယ။ သာရတ္ထ၊၃ၤ၇၉။
 (-ဝိမတိ၊၂ၤ၄၂။ ကခါ၊ဋီ၊သစ်၊၄၀၂။)

ပက္ခိတ္တကုဏ္ဍ (ပု) [ပက္ခိတ္တ+ကုဏ္ဍ] ချုပ် -
 နှောင် - လှောင် - ထားအပ်သောကြက်။
 ဘဒ္ဒေ မယံ ပဉ္စရေ ပက္ခိတ္တကုဏ္ဍာ ဝိယ နိစ္စံ

သရေယေဝ ဟောမ။ ဇာဠာဉာဏ်။ (- ၃၇၁။)

ပက္ခိတ္တခဏ္ဍ (ပုန) [ပက္ခိတ္တ+ခဏ္ဍ] ထည့်-သွင်း-အပ်သော-အစိတ်-အပိုင်း-အတုံး-အခဲ။ မူခေ ပက္ခိတ္တခဏ္ဍ ဘူမိယံ ဆဋ္ဌေသိ။ သံဠာဉာဏ်။ ၇၀။

ပက္ခိတ္တခိရ (န) [ပက္ခိတ္တ+ခိရ] ထည့်-လောင်း-အပ်သောနို့ရည်။ တေလေ ပက္ခိတ္တခိရ တေလမေဝ ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၃။ (- မ၊ ဠာဠာဉာဏ်။ ၉၂။)

ပက္ခိတ္တခုဒ္ဒမဓု (န) [ပက္ခိတ္တ+ခုဒ္ဒမဓု] ထည့်-လောင်း-အပ်သော-ပျားငယ်ရည်-ယင်ပျားရည်။ သနဘာဝေန ပန ပက္ခိတ္တခုဒ္ဒမဓု ဝိယ ဟောတိ။ တေနာဟ “တေ ပေါက္ခရဓုနာမာ” တိ။ သံဠာဉာဏ်။ ၂။ ၉၃။

ပက္ခိတ္တဂန္ဓ (ပု) [ပက္ခိတ္တ+ဂန္ဓ] ထည့်-သွင်း-ထားအပ်သော နံ့သာမှုန့်။ သုဝဏ္ဏနာဝါသု ပက္ခိတ္တဂန္ဓေ အာလောဠေတွာ ဝါသံ ဂါဟာ-ပေယျန္တိ။ ဓမ္မ၊ ဠာဠာဉာဏ်။ ၂။ ၁၂၀။

ပက္ခိတ္တသတ (န) [ပက္ခိတ္တ+သတ] ထည့်-သွင်း-ထားအပ်သော ထောပတ်။ အထဿ ကုပိတဿ သဋ္ဌေ ပက္ခိတ္တသတသဒိသံ မူခေတော နိက္ခမန္တံ ဝိသမိဿကံ ခေဠံ။ အဘိဠာဉာဏ်။ ၂။ ၄၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၈။

ပက္ခိတ္တလေဗိန္ဒု (ပု) [ပက္ခိတ္တ+လေ ဗိန္ဒု] ထည့်-သွင်း-ထားအပ်သော ရေပေါက်။ သုပန္တဿ မူခေ ပက္ခိတ္တလေဗိန္ဒုမိဝ သုရာဗိန္ဒုအာဒယော ဥဒါဟရိတဗ္ဗာ။ ဝဇီရ၊ ၃၅၃။ ကင်္ခါဠိ၊ ဟောင်း။ ၁၁၀။

ပက္ခိတ္တတဏှလ (န) [ပက္ခိတ္တ+တဏှလ] (၁) ထည့်-သွင်း-ထားအပ်သော ဆန်။ (တိ) (၂) ထည့်-သွင်း-ထားအပ်သော ဆန်ရှိသော။ ကေဘာဇနေ ပက္ခိတ္တတဏှလေသုပိ ကေသ္မိပဒေသေ ဘတ္တံ ဥတ္တဏှလံ ဟောတိ။

ဒီဠာ၊ ၂။ ၇။ သုပက္ခိတ္တိတာယ ဥက္ခလိယာ ပက္ခိတ္တတဏှလံ ဝိယ ဥဒ္ဓံ အခေတိရိယဉ္ဇ ဂစ္ဆတိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၇၂။ (- မ၊ ဠာဠာဉာဏ်။ ၁၅၁။ အံဠာ၊ ၂။ ၁၂၁။) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပက္ခိတ္တတဏှလနာဠိ (တိ) [ပက္ခိတ္တတဏှလ+နာဠိ] ထည့်-သွင်း-ထားအပ်သော ဆန်ရှိသော-ကုမ်းစား-စလယ်တောင်း။ ဓုဇကောဠာဉာဏ်ရေ ပက္ခိတ္တတဏှလနာဠိ ဝိယ ပုညက္ခယာ ဟုတွာ။ သံဠာဉာဏ်။ ၁။ ၄၁၆။

ပက္ခိတ္တတတ္တနာရာဝ (ပု) [ပက္ခိတ္တ+တတ္တ+နာရာဝ] ပစ်-လွှတ်-အပ်သော ရဲရဲတောက်သော စဉ်းသွား-သံမြား။ ပတ္တပုဋေ ပက္ခိတ္တတတ္တနာရာဝေ ဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၃။

ပက္ခိတ္တတနုဝေတ္တကံရသဏှာန (တိ) [ပက္ခိတ္တ+တနုဝေတ္တကံရ+သဏှာန] ထည့်-သွင်း-ထားအပ်သော သေးငယ်သော ကြိမ်ညှန်-ပုံဟန်-သဏှာန်-ရှိသော။ ခုဒ္ဓါနုဒ္ဓကာနံ အဗ္ဗန္တရတံ သေဒေတွာ ဝဋေတွာ ခုဒ္ဓါနုဒ္ဓကေသု ဝံသနဠကပဗ္ဗသု ပက္ခိတ္တတနုဝေတ္တကံရသဏှာနံ။ ခုဒ္ဓက၊ ၄။ ၄၁။

ပက္ခိတ္တတိလ (ပုန) [ပက္ခိတ္တ + တိလ] ထည့်-သွင်း-ထားအပ်သော နှမ်း။ တတ္တကပါလေ ပက္ခိတ္တတိလာ ဝိယ ပဋပဋ္ဌာယန္တာ သင်္ခါရာဘိဇ္ဇန္တိ။ သံဠာဉာဏ်။ ၂။ ၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၇။ တတ္တကပါလေ ပက္ခိတ္တတိလာနိ ဝိယ ပဋပဋ္ဌာယန္တာ ဘိဇ္ဇန္တိ။ ဒီဠာ၊ ၁။ ၁၇၃။ မေဠာ၊ ၁။ ၂၆၅။ သံဠာဉာဏ်။ ၂၂၅။ (- အဘိဠာဉာဏ်။ ၃၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၁။ ဇာဠာ၊ ၂။ ၃၅၈။ အံဠာ၊ ၂။ ၃၇၈။)

ပက္ခိတ္တတိလတေလပတ္တ (ပုန) [ပက္ခိတ္တ + တိလ-တေလ+ပတ္တ] ထည့်-သွင်း-ထားအပ်သော နှမ်းဆီရှိသောခွက်။ တေလပတ္တန္တိ ပက္ခိတ္တတိလတေလပတ္တံ။ ဇာဠာ၊ ၁။ ၄၂၄။

ပက္ခိတ္တတေလ (န) [ပက္ခိတ္တ+တေလ] (၁) ထည့်-သွင်း-ထားအပ်သော-ဆီ-ခြင်သေ့ဆီ။

(တိ) (၂) ထည့် - သွင်း - ထားအပ်သော ဆီရှိသော။ (၁) မဏိဃဋ္ဌေပက္ခိတ္တတေလဗိန္ဒု ဤသကမ္ပိ န ပဏ္ဍရတိ။ ဝိဋ္ဌာ၁။၇၇။ အဂတော ပန သဗ္ဗညုဘာဝေါ သဒေဝကေလောကေ ဇလတလေ ပက္ခိတ္တတေလဗိန္ဒု ပတ္တရိတော ဌိတော။ မာဠိ၁။၂၀၆။ (- မာဠိ၁။၂၅။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။၁၆၆။ ဝဇီရ၁။၅။) (၂) ယထာ ပက္ခိတ္တတေလေ အာစာမေ န အာစာမော ဇာနာတိ“မံ တေလံ အဇ္ဈောတ္တရိတော ဌိတ”န္တိ။ အဘိဋ္ဌာ၂။၆၃-၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၁။၃၅၇။ (- မဟာနိဋ္ဌ။၃၉၃။)

ပက္ခိတ္တတေလဗိန္ဒု (ပု) [ပက္ခိတ္တ+တေလဗိန္ဒု] ထည့် - လောင်း - ထားအပ်သော ဆီပေါက်။ ဣတိဿ ဥဒကေ ပက္ခိတ္တတေလဗိန္ဒု ဝိယယသော ဝိတ္တာရိကော ဟောတိ။ အံဋ္ဌာ၂။ ၃၇။

ပက္ခိတ္တဒိဗ္ဗောဇ (တိ) [ပက္ခိတ္တ+ဒိဗ္ဗာ+ဩဇာ] ထည့် - သွင်း - ထားအပ်သော နတ်ဩဇာရှိသော။ ဝိသာခပုဏ္ဏမာယံ ဥရုဝေလဂါမေ သုဇာတာယ ဒိန္နံ ပက္ခိတ္တဒိဗ္ဗောဇံ မဇုပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတော။ ဒီဋ္ဌာ၁။၅၇။ သာ ဒိဝံ ဘဝါ ပက္ခိတ္တာ ဣတိ ပက္ခိတ္တဒိဗ္ဗောဇောတံ။ သိ၊ ဋီ၊သစ်၊၁။၂၃၉။ (- ဒီဋ္ဌာ၁။၅၀။ အပ'ဋ္ဌာ၁။ ၁၄၁။ ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌ။၁၇၂၊၁၇၅။၃၃၆။ အံဋ္ဌာ၁။ ၁၅၈။)

ပက္ခိတ္တနိယာမ (ပု) [ပက္ခိတ္တ+နိယာမ] ထည့် - သွင်း - ထားအပ်သော - နည်း - နည်းလမ်း။ သုခသယိတာနိတိ စတ္တာရော မာသေ ကောဋ္ဌေ ပက္ခိတ္တနိယာမေနော သုခံ သယိတာနိ။ သံဋ္ဌာ၂။၂၅၁။ (- အံဋ္ဌာ၁။၁၃၅။)

ပက္ခိတ္တပဏ္ဍမတ္တိကာ (ထိ) [ပက္ခိတ္တ+ပဏ္ဍမတ္တိကာ] ထည့် - သွင်း - ထားအပ်သော ဖြော့တော့သော အဆင်းရှိသော မြေညက်။ နာဠိကေ ပက္ခိတ္တပဏ္ဍမတ္တိကာ ဝိယ ကရိသဘာဝံ ဥပဂန္ဓာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၁။၃၄၀။

ပက္ခိတ္တပတ္တ (ပု၊န) [ပက္ခိတ္တ+ပတ္တ] ထည့် - သွင်း - ထားအပ်သော သင်္ဃတ်။ တတော ထဝိကာယ ပက္ခိတ္တပတ္တဿ စ ထဝိကာယ စ အန္တရေန ဖတ္ထမံ။ အဘိဋ္ဌာ၂။၂၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၁။၂၄၄။

ပက္ခိတ္တပဒုမ (န) [ပက္ခိတ္တ+ပဒုမ] ထားအပ်သော - ကြာ - ပဒုမာ။ တဿ မညေ အဇ္ဇ အာဟာရံ အလဘမာနဿ သရီရံ အာတပေ ပက္ခိတ္တပဒုမံ ဝိယ နာတေ ဥပတပုတိ မိလာယတိ။ ဇာဋ္ဌာ၅။၉၄။

ပက္ခိတ္တပါယာသ (ပု) [ပက္ခိတ္တ+ပါယာသ] ထည့် - သွင်း - အပ်သော - ဆနာ - နို့ထမင်း။ အင်္ဂုမ္ပိ တာဝ ပက္ခိတ္တပါယာသော မဟာဗြဟ္မာနာ ဘုတ္တော။ သံဋ္ဌာ၁။၂၁၄။ သုတ္တနိဋ္ဌာ၂။ ၁၂၈။

ပက္ခိတ္တပိဏ္ဍပါတ (ပု) [ပက္ခိတ္တ+ပိဏ္ဍပါတ] ထည့် - လောင်း - အပ်သောဆွမ်း။ ပတ္တေ ပက္ခိတ္တပိဏ္ဍပါတသ္မိံ ဟိ ကေသ္မိံ ယေဝ ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂေါ လဗ္ဗတိ။ သံဋ္ဌာ၂။၁၀၂။

ပက္ခိတ္တဗီဇ (န) [ပက္ခိတ္တ+ဗီဇ] ထည့် - သွင်း - ထားအပ်သောမျိုးဇေ။ မိတ္တဒုဗ္ဗိပုဂ္ဂလဿ ဟိ ပတ္တိတပတ္တိတံ အင်္ဂုမ္ပိ ပက္ခိတ္တဗီဇံ ဝိယ နဿတိ။ ဇာဋ္ဌာ၃။၃၆၆။

ပက္ခိတ္တမံသပေသိ (ထိ) [ပက္ခိတ္တ+မံသပေသိ] ထည့် - သွင်း - ထားအပ်သော - အသားတစ် - အသားစိုင်။ အဘိသင်္ဂရသော တတ္တကပါလေ ပက္ခိတ္တမံသပေသိ ဝိယ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။ ၃၈။

ပက္ခိတ္တမဇ္ဇ (န) [ပက္ခိတ္တ+မဇ္ဇ] ထည့် - သွင်း - ထားအပ်သော - သေရည် - အရက်။ အကုသလေန ဝိနာ မဇုပုဏ္ဏမုဋ္ဌိယံ ပက္ခိတ္တမဇ္ဇဿ အဇ္ဈောဟရဏကာလာဒိသု သုရာပါနာပတ္တိ အာပဇ္ဇတိတိ စ သိဒ္ဓံ။ ဝဇီရ။၃၇၉။

ပက္ခိတ္တမဏိက္ခန္ဓ (ပု) [ပက္ခိတ္တ+မဏိက္ခန္ဓ] ထည့် - သွင်း - ထားအပ်သော ပတ္တမြားတုံး။ ကရဏ္ဍ

ကေ ပက္ခိတ္တမာဏိက္ခန္ဓော ဝိယ န နဿတိ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၀။

ပက္ခိတ္တမဟာဝေတ္တကံရသဏ္ဌာန (တိ) [ပက္ခိတ္တ+
မဟန္တ ဝေတ္တကံရ+သဏ္ဌာန] ထည့်-သွင်း-
ထားအပ်သော ကြီးသောကြိမ်ညွှန်း-ပုံဟန်-
သဏ္ဌာန်-ရှိသော။ မဟန္တမဟန္တာနံ အဋ္ဌိနံ
အဋ္ဌန္တရဂတံ သေဒေတွာ ဝဋ္ဋေတွာ မဟန္တေ-
သု ဝံသနဋ္ဌကပဗ္ဗေသု ပက္ခိတ္တမဟာဝေတ္တကံရ-
သဏ္ဌာနံ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၄၀။

ပက္ခိတ္တမူလဖလ (န) [ပက္ခိတ္တ+မူလဖလ] ထည့်-
သွင်း-ထားအပ်သော အမြစ်၊ အသီး။ တသ္မိ-
ပတ္တေ ပက္ခိတ္တမူလဖလာဒိယေဝ အတိရိတ္တံ န
ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၆၄။

ပက္ခိတ္တယုဂ (ပု၊ န) [ပက္ခိတ္တ + ယုဂ] ပစ်ချ
ထားအပ်သော ထမ်းပိုး။ ပုရတ္ထိမစက္ကဝါဠ-
မုခဝဋီယံ ဌိတေန ပုရိသေန ပက္ခိတ္တယုဿ
ဟိ ဆိဂ္ဂဇဉ္ဇန တဿ အန္ဓကစ္ဆပဿ ဂီဝါယ
ပဝေသနံ ဝိယ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၂။

ပက္ခိတ္တရဇန (န) [ပက္ခိတ္တ+ရဇန] ထည့်-သွင်း-
ထားအပ်သောဆိုးရည်။ တံ မဟာဝါတေန
သမုဒ္ဓရိတံ ကုဋေ ပက္ခိတ္တရဇနံ ဝိယ ပတ္တမတ္တံ
မုခတော ဥဂ္ဂစ္ဆိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၇၀။

ပက္ခိတ္တရသ (ပု၊ န) [ပက္ခိတ္တ+ရသ] ထည့်-သွင်း-
ထားအပ်သော အရသာ။ ကိ ဣဒံ မယံ
မုခေ ပက္ခိတ္တရသံ၊ သပ္ပိတိ ဝါ ဖာဏိတန္တိ ဝါ။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၉။

ပက္ခိတ္တလောဏ (န) [ပက္ခိတ္တ+လောဏ] (၁)
ထည့်-သွင်း-ထားအပ်သောဆား။ (တိ)
(၂) ထည့်-သွင်း-ထားအပ်သော ဆား ရှိ
သော။ (၁) ရာဇာ ကုဋေါ ဥဒ္ဓနေ ပက္ခိတ္တ-
လောဏံ ဝိယ တဋ္ဌတဋ္ဌာယမာနော ဥဋ္ဌ-
ဟိတွာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၉။ (-ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၄၁၆။
ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၃။) (၂) အယံ ပန အမှာကံ
ဒိဋ္ဌကာလတော ပဋ္ဌာယပက္ခိတ္တလောဏံ ဥဒ္ဓနံ

ဝိယ တဋ္ဌတဋ္ဌာယဘေဝ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၀။ (-
မ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၉။)

ပက္ခိတ္တလောဏသက္ခရာ (တိ) [ပက္ခိတ္တ+လော-
ဏသက္ခရာ] ထည့် - သွင်း - အပ်သော
ဆား၊ ကျောက်စရစ်။ အဂ္ဂိမ္မိ ပက္ခိတ္တလောဏ-
သက္ခရာ ဝိယ အဗ္ဗန္တရေ ကောပေန တဋ္ဌ-
တဋ္ဌာယမာနဟဒယော ဟုတွာ။ သံ၊ ၄။ ၁။
၂၉၄။ (-ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၄၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂။
ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၄။ ၄၆၄။)

ပက္ခိတ္တဝေတ္တကံရသဏ္ဌာန (တိ) [ပက္ခိတ္တ+ဝေတ္တ-
ကံရ+သဏ္ဌာန] ထည့် - သွင်း - ထား အပ်
သော ကြိမ်ညွှန်း-ပုံဟန်-သဏ္ဌာန်-ရှိသော။
သေဒေတွာ သေဒေတွာ နာသာပုဋေ နိရန္တရံ
ပက္ခိတ္တဝေတ္တကံရသဏ္ဌာနာတိ ကေ။ ခုဒ္ဒက၊
၄။ ၅၄။

ပက္ခိတ္တသတဝိဟတကပ္ပါသပိဓုပဋ္ဌလ (န) [ပက္ခိတ္တ
သတ+ဝိဟတ+ကပ္ပါသ+ပိဓု+ပဋ္ဌလ] ထည့်
-သွင်း-ထားအပ်သော အကြိမ်တရာ-ကြိတ်
ဖတ်-အပ်သော ဝါဂွမ်း - အထပ် - အလွှာ။
သပ္ပိမဇ္ဈေ ပက္ခိတ္တသတဝိဟတကပ္ပါသပိဓုပဋ္ဌ-
လံ ဝိယ မုဒုကံ ဟောတိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၉၉။
(-ဣတိ၊ ၃။ ၁။ ၃၁၀။)

ပက္ခိတ္တသပ္ပိ (န) [ပက္ခိတ္တ+သပ္ပိ] ထည့်-သွင်း-
ထားအပ်သောထောပတ်။ ဟေိ ဒါနိ ခံရေ
ပက္ခိတ္တသပ္ပိ ဝိယ ဇာတံ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၈၈။

ပက္ခိတ္တသမနန္တရ (တိ) [ပက္ခိတ္တ+သမနန္တရ] ပစ်
ချအပ်သည်၏ - အခြားမဲ့ - အကြားမရှိရာ
(အခါ)။ သာ စ တတ္ထ ပက္ခိတ္တသမနန္တရ-
မော ပကတိဇ္ဈာဓာရိနိ ဟုတွာ။ ပေတ၊ ၄။
၁၄၁။

ပက္ခိတ္တသီဟတေလ (န) [ပက္ခိတ္တ+သီဟတေလ]
ထည့် - သွင်း - ထားအပ်သော ခြင်္သေ့ဆီ။
အတ္တနော ဥဂ္ဂဟိတုဂ္ဂဟိတံ သုဝဏ္ဏဘာဇနေ

ပက္ခိတ္တသိဟဝေလမိဝ အဝိနဿမာနံ ဓာ-
ရေန္တော။ ဓမ္မဋ္ဌါ ၂။ ၂၇၈။

ပက္ခိတ္တသိဟဝသာ (ထိ) [ပက္ခိတ္တာ + သိဟဝသာ]
ထည့်-သွင်း-ထားအပ်သော ခြင်္သေ့ဆီ။ ယမ္ပိ
ပါဠိ စ ပါဠိဝိနိစ္ဆယော စ သုဝဏ္ဏဘာဓနေ
ပက္ခိတ္တသိဟဝသာ ဝိယ ပရိက္ခယံ ပရိယာဒါနံ
အာစန္တန္တော တိဋ္ဌတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ “အသံ-
တိဓရာ” တိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၀၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၂၃။
အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၈။ (-အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၆။ ထေရဋ္ဌ၊
၂။ ၇၆။ ၄၂၅။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၁။ သိ၊ ဋ္ဌ၊ သစ်၊ ၁။
၁၅၆။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၀၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊
၂။ ၂၂၆။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၅။)

ပက္ခိတ္တသုဝဏ္ဏ (န) [ပက္ခိတ္တ + သုဝဏ္ဏ] ထည့်-
သွင်း-ထားအပ်သောရွှေ။ သဇ္ဇေယျာတိ
ယထာ တတ္ထ ပက္ခိတ္တသုဝဏ္ဏဉ္စ တပုတိ၊ ဧဝံ
ပဋိသာဒိယေယျ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၉။

ပက္ခိတ္တသုစိ (ထိ) [ပက္ခိတ္တာ + သုစိ] ထည့်- သွင်း-
ထားအပ်သောအပ်။ ဧဝံ သန္နိပတိတာဟိ
ဒေဝတာဟိ သကလစက္ကဝါဠာဗ္ဗံ ယာဝ ငြဟ္မ-
လောကာ သုစိသရေ နိရန္တရံ ပက္ခိတ္တသုစိဟိ
ဝိယ ပရိပုဏ္ဏံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊
၁။ ၇၀။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၁၁။)

ပက္ခိတ္တသေဒိတတနုဝေတ္တဂ္ဂသဏ္ဌာန (တိ) [ပက္ခိ-
တ္တ + သေဒိတ + တနုဝေတ္တဂ္ဂ + သဏ္ဌာန]
ထည့်-သွင်း-ထားအပ်သော-ပြုတ်-ဖြော-
အပ်ပြီးသည့် - သေးငယ်သောကြိမ်ညွှန်း-ပုံ
ဟန် - သဏ္ဌာန် - ရှိသော။ ခုဒ္ဒါနုဒ္ဒကာနံ
အဗ္ဘန္တရဂတံ ဝေဠုယဋ္ဌိပဗ္ဗေသု ပက္ခိတ္တသေဒိ-
တတနုဝေတ္တဂ္ဂသဏ္ဌာနံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၈။
ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၇။

ပက္ခိတ္တသေဒိတမဟာဝေတ္တဂ္ဂသဏ္ဌာန (တိ) [ပက္ခိ-
တ္တ + သေဒိတ + မဟာဝေတ္တဂ္ဂ + သဏ္ဌာန]
ထည့်-သွင်း-ထားအပ်သော-ပြုတ်-ဖြော-
အပ်ပြီးသည့်-ကြီးသောကြိမ်ညွှန်း- ပုံဟန် -

သဏ္ဌာန်-ရှိသော။ သဏ္ဌာနတော မဟန္တ-
မဟန္တာနံ အဋ္ဌိနံ အဗ္ဘန္တရဂတံ ဝေဠုနာဠိယံ
ပက္ခိတ္တသေဒိတမဟာဝေတ္တဂ္ဂသဏ္ဌာနံ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၈။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၇။

ပက္ခိတ္တသေဒိတဝေတ္တဂ္ဂ (န) [ပက္ခိတ္တ + သေဒိတ +
ဝေတ္တဂ္ဂ] ထည့် - သွင်း- ထားအပ်သော-
ပြုတ်-ဖြော-အပ်ပြီးသည့်ကြိမ်ညွှန်း။ အဋ္ဌိမိဉ္စ
မဟာဝေဏုမ္ပိ ပက္ခိတ္တသေဒိတဝေတ္တဂ္ဂံ ဝိယ။
အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၀။

ပက္ခိတ္တဟရိတတာလပဏ္ဏ (န) [ပက္ခိတ္တ + ဟရိတ
+ တာလပဏ္ဏ] ထည့်-ထား-အပ်သော ထန်း
ရွက်စိမ်း။ အာတပေ ပက္ခိတ္တဟရိတတာလ-
ပဏ္ဏမိဝ ကမေန ဥပသုဿမာနေ သရီရေ။
အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၄။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၇။

ပက္ခိပ (ကြိ) [ပ + ခိပ + အ + ဟိ။ ဟိ-ကိုချေ။]
ထည့်လေး- ထည့်-သွင်း-လော့။ အောက်
ပုဒ် (၁)(က)ကြည့်။

ပက္ခိပတိ (ကြိ) [ပ + ခိပ + အ + တိ(ပြက္ခိပတိ-
သံ)] (၁) ထည့်နံ။ (က) ထည့်-သွင်း-
၏။ (ခ) သွန်း-လောင်း-၏။ (ဂ) ချုပ်
-နှောင်-လှောင်-၏။ (၂) ပစ်ချ၏။ (၁)
(က) ယော အနာဒရိယံ ပဋိစ္စ ဘုဉ္ဇမာနော
သဗ္ဗံ ဟတ္ထံ မုခေ ပက္ခိပတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၅၅။ (-
မဟာနိ၊ ၁၇၆။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၇။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၇။
ကခါ၊ ၁၁၇။) ပက္ခိပန္နိ-ဝိ၊ ၂။ ၂၅၅။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊
၁။ ၁၄၆။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၈၊ ၂၇၂။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၁။
သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၁၉၉။ ပက္ခိပသိ-သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၉။ နေတ္ထိ၊
ဝိ၊ ၂၉၀။ ပက္ခိပ-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၉။ ပက္ခိပါဟိ-
အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၆။ ပက္ခိပထ- သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၀။
ပက္ခိပေယျ-မ၊ ၁။ ၁၃၇။ အံ၊ ၁။ ၂၇၁။ အံ၊ ၂။
၄၉၇။ မဟာနိ၊ ၁၇၆။ စူဠနိ၊ ၁၇၄။ မိလိန္ဒ။
၅၇။ ပက္ခိပေယျ-မိလိန္ဒ၊ ၁၄၄။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၁၆၂။ ပက္ခိပိ-ဝိ၊ ၁။ ၃၀၆။ မိလိန္ဒ၊ ၁၂၈။
ပက္ခိပိသု- ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၉။

ပက္ခိပိ—ထေရီ၊ ဥပနိ။ ထေရီ၊ ဥပနိ။ ပက္ခိ-
 ပိမ္မာ—ဇာတိ၊ ၂။ ၃၃၃။ ပက္ခိပိဿာမိ—ဝိ၊ ၂။
 ၂၅၅။ အပဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၃။ (ခ) အတ္ထပိတ္တံ ဝါ
 မတ္ထပိတ္တံ ဝါဿနာသပ္ပန္နေ ပက္ခိပေယျ။ သံ၊ ၄။
 ၂။ ၁၉၅။ ပက္ခိပေယျန္တိ ဥရဂါဒိနာ ဩသိဇ္ဇေ-
 ယျ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၈။ (ဂ) တေ ဒေဝသင်္ခလံ-
 ကာယ ဗန္ဓိတော ကာယဇာတိရေ ပက္ခိပန္တိ။
 ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၇။ ပက္ခိပိ သု—ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၉။
 ဝိမာန၊ ၄။ ၅။ (၂) အနာပုစ္ဆမ္ပိ အနတ္တိဋ္ဌောပိ
 ကဋ္ဌံ ပက္ခိပတိ (မဟာနိ၊ ၁၇၆) တိ အနာပုစ္ဆိ-
 တော အနုပလောကေတွာ အဂ္ဂိမ္မိ ဒါရံ ခိပတိ။
 မဟာနိ၊ ၄။ ၂။ ၉၄။ (—ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၉၇။ ပေတ၊ ၄။
 ၁၇၂။) ပက္ခိပန္တိ—မ၊ ၃။ ၂။ ၁။ အံ၊ ၁။ ၁၄၀။
 အဘိ၊ က။ ၄၃၁။ မဟာနိ၊ ၃။ ၇။ စူဠနိ၊ ၂။ ၃၇။
 ပက္ခိပါမိ—ဇာ၊ ၁။ ၁၂၄။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၉။ ပက္ခိ-
 ပထ—ဇာ၊ ၁။ ၂၅၄။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၄။ ပက္ခိ-
 ပေယျ—မ၊ ၃။ ၂။ ၁၇၇။ သံ၊ ၂။ ၃၆၈။ သံ၊ ၃။
 ၃၉၈။ နေတ္ထိ၊ ၃။ ၉။ ပက္ခိပိ— အပဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၄။
 ပက္ခိပိ သု— ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၈။
 အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၁။ ပက္ခိပိ— အပဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၈။
 အပဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၆။ ပက္ခိပိမ္မာ— သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။
 ၁၉၅။ ပက္ခိပိဿန္တိ—ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၃။ ပက္ခိ-
 ပိဿာမ—ပေတ၊ ၄။ ၁၄၁။

ပက္ခိပထ (ကြိ) [ပ + ခိပ + အ + ထ] (ခ) ထည့်
 ကုန်လော့၊ ထည့်-သွင်း-ကုန်လော့။ (၂)
 ပစ်ချကုန်လော့။ (ခ) ပက္ခိပတိ (ခ)(က)
 ကြည့်။ (၂) ပက္ခိပတိ (၂) ကြည့်။

ပက္ခိပန (န) [ပ + ခိပ + ယ] (ခ) ထည့်ခြင်း၊
 ထည့်-သွင်း-ခြင်း။ (၂) ပင့်ခြင်း၊ ပင့်-
 မြှောက်-ခြင်း။ (တိ) (၃) ပစ်ချတတ်သော။
 (၄) ထည့်ရာ၊ ထည့်-သွင်း-ရာ (နေ)။ (၅)
 ပစ်ချရာ(အခါ)။ (၆) ထည့်ကြောင်း၊ ထည့်-
 သွင်း-ကြောင်း။

(ခ) ထည့်ခြင်း၊ ထည့်-သွင်း-ခြင်း။
 သာသပါဒီနိ ပန မုခေန ဂဟေတွာ အဂ္ဂိမ္မိ

ပက္ခိပန၊ ဝိဇ္ဇံပရိဇေယျော ဇဟနံ ဝါမုခဟောမံ။
 ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၈၈။ (—သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၄။ အံ၊ ၄။ ၂။
 ၁၀၆။) (၂) ပင့်ခြင်း၊ ပင့်-မြှောက်-ခြင်း။
 ဥဒရံ ဥဒ္ဓံ ပက္ခိပနေန၊ အခေ အဝက္ခိပနေန။
 ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၀။ (၃) ပစ်ချတတ်သော။ သင်္ခါရာ
 ပဋိသန္ဓိယံ ပက္ခိပနတော အင်္ဂါရကာသုယံ ခိပ-
 နကပုရိသော ဝိယ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၂။ ၁၂၀။ (—မူလ၊ ၄။ ၂။ ၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။
 ၁၈၃။) (၄) ထည့်ရာ၊ ထည့်-သွင်း-ရာ
 (နေ)။ ပက္ခိပနဒိဝသ-ကြည့်။ (၅) ပစ်ချ
 ရာ (အခါ)။ ပက္ခိပနကာလ-ကြည့်။ (၆)
 ထည့်ကြောင်း၊ ထည့်-သွင်း-ကြောင်း။
 ပက္ခိပနဝိဇ္ဇာ-ကြည့်။

ပက္ခိပနက (တိ) [ပက္ခိပန+က] ထည့်-သွင်း-
 ရာဖြစ်သော။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ပက္ခိပနကဘာဇန (န) [ပက္ခိပနက + ဘာဇန]
 ထည့်-သွင်း-သိုလှောင်-ရာ-ခွက်-ကြတ်။
 ဂန္ဓဝိသနကနိသဒါယ စေဝ ပက္ခိပနကဘာဇ-
 နေန စ သဒ္ဓိံ ဟေဋ္ဌိမာနိ ပဉ္စတဿ ပရိဝါရံ
 ကတွာ အဒါသိ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၆။

ပက္ခိပနကာလ (ပ) [ပက္ခိပန+ကာလ] ပစ်ချရာ
 အခါ။ အာဂုစာရိံ ပုရိသံ “တိဟိ သတ္တိ-
 သတေဟိ ဟနထာ”တိ ရညာ အာဏတ္တကာ-
 လော ဝိယ ကမ္မရညာ ဝနနိသိတပုထုဇ္ဇနံ
 ဂဟေတွာ ပဋိသန္ဓိယံ ပက္ခိပနကာလော။ သံ၊
 ၄။ ၂။ ၁၀၅။

ပက္ခိပနတ္ထ (ပ) [ပက္ခိပန+အတ္ထ] ထည့်-သွင်း-
 ခြင်းအကျိုး။ ကသ္မာ ဥပရိ ဖဿေ ပက္ခိပန-
 ထ္တာယ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၄။ ဥပရိဖဿေ ပက္ခိပန-
 ထ္တာယာတိ “ဆဟိ ဖဿာယတနေဟိ”တိ
 ဝုတ္တေ ဥပရိ ဖဿေ ပက္ခိပနတ္ထံ၊ ပက္ခိပနဉ္စေတ္ထ
 ဝေဒယိတဿ ဖဿပစ္စယတာ ဒဿနမေဝ။ သံ၊
 ၄။ ၁။ ၁၆၁။ (—၃၇၁။)

ပက္ခိပနဒိဝသ (ပ) [ပက္ခိပန+ဒိဝသ] ထည့်-
 သွင်း-သိုလှောင်-ရာနေ။ ကောဋ္ဌာဂါရေ

ညေဿ ပက္ခိပနဝိဇ္ဇာသ ကောဠဂ္ဂံ။ သာရတ္ထ၊
၃။ ၁၆၃။

ပက္ခိပနဝိဇ္ဇာ (ထိ) [ပက္ခိပနာ+ဝိဇ္ဇာ] ထည့်-
သွင်း-ကြောင်း-အတတ်-ပညာ။ “ပက္ခိ-
ပနဝိဇ္ဇာ” နှိပ် ပါဠိ။ ပက္ခိပနဟေတုဘူတံ
ဝိဇ္ဇန္တိ အတ္ထော။ သိ၊ ခို၊ သစ်၊ ၁။ ၃၇၁။

ပက္ခိပနသိက္ခာပဒ (န) [ပက္ခိပန + သိက္ခာပဒ]
ထည့် - သွင်း - ခြင်းကို တားမြစ်ကြောင်း
သိက္ခာပုဒ်။ “အဂ္ဂိလိယော မုခေပဝေသေတွာ
ဘူတံ ဝဇ္ဇတိ” တိ ဣမိနာ သဗ္ဗံ ဟတ္ထံ
အန္တောမုခေ ပက္ခိပနသိက္ခာပဒဿပိ ပဝိဇ္ဇဂ္ဂ-
လိနိလ္လောဟနေန ဣမဿပိ သိက္ခာပဒဿ အနာ-
ပတ္တိံ ဒသေတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၆၄။

ပက္ခိပနဟေတု (ပု) [ပက္ခိပန+ဟေတု] ထည့်-
သွင်း - ခြင်း၏ အကြောင်း။ ပက္ခိပနဝိဇ္ဇာ-
ကြည့်။

ပက္ခိပန္တ (တိ) [ပ+ခိပ+အ+အန္တ] (၁) ထည့်
သော။ (က) ထည့်-သွင်း-သော။ (ခ) ချုပ်-
နှောင်-သော။ (၂) ပစ်ချသော။ (၃) ပစ်တင်
သော။ (၄) (က) အနာဒရိယံ ပဋိစ္စ ဘူမ္မာနေန
သဗ္ဗံ ဟတ္ထံ မုခေ ပက္ခိပန္တဿ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဝိ၊ ၅။ ၄၉။ (-ထေရ၊ ၃၅၀။ မိလိန္ဒ၊
၃၈၀။ ဝိ၊ ၅။ ၁။ ၃၄၂။ ဝိ၊ ၅။ ၂။ ၁၅၀။ ဝိ၊ ၅။ ၄။
၇၃။) (ခ) န ကရောမိ စိတ္တေ အညထတ္တံ၊
ပက္ခိပန္တံ မမာဠကေ။ အပ၊ ၂။ ၃၉၉။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၂၃၆။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၁၃။) (၂) နိဂ္ဂဟေ-
တဗ္ဗယုတ္တေ ကဏ္ဍဓမ္မေ ပုဂ္ဂလေ သိနေရုပါဒေ
ပက္ခိပန္တော ဝိယ အပါယဘယသန္တဇ္ဇနေန
နိဂ္ဂဟေဘာ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၅။ (-အံ၊ ၄။ ၂။
၂၁၁။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၈။) (၃) ဝေ မဟာနိဂ္ဂဟ-
ဿ မတ္တကေ ဝါဒံ ပက္ခိပန္တာ “နိဂ္ဂဟော
အာဝုသော” တိ အာဒိမာဟံသု။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂။

ပက္ခိပန္တိ (ကြိ) [ပ+ခိပ+အ+အန္တိ] (၁)
ထည့်ကုန်၏။ (က) ထည့်-သွင်း-ကုန်၏။
(ခ) ချုပ်-နှောင်-လှောင်-ကုန်၏။ (၂)

ပစ်ချကုန်၏။ (၁) (က) ပက္ခိပတိ (၁) (က)
ကြည့်။ (ခ) ပက္ခိပတိ (၁) (ဂ) ကြည့်။ (၂)
ပက္ခိပတိ (၂) ကြည့်။

ပက္ခိပမာန (တိ) [ပ+ခိပ+အ+မာန] (၁)
ထည့်သော။ ထည့်-သွင်း-သော။ (၂)
ပစ်ချသော။ (၃) သုက္ခတိဏဝနပ္ပတိမှ အရ-
ညေ ဒါရုဉက္ကာကလာပံ ပက္ခိပမာနံ ဝိယ။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၃။ (-အံ၊ ၄။ ၁။ ၈၃။ အံ၊ ၄။ ၂။
၂၀၁။) (၂) ပထဝီ နာမ သုစိမ္မိ အသုစိမ္မိ
ပက္ခိပမာနေ မဇ္ဈတ္တာဝ ဟောတိ။ အပ၊ ၄။
၁။ ၃၁။

ပက္ခိပရိယောသာန (တိ) [ပက္ခိ+ပရိယောသာန]
ငှက်အဆုံးရှိသော။ တံ ရညော ကထံ သုတ္တာ
ရာဇပုတ္တေ အာဒိံ ကတွာ သဗ္ဗံ တံ ပက္ခိပရိ-
ယောသာနံ ပါဏဂဏံ ဝိဿဇ္ဇေသုံ။ ဇာ၊ ၄။
၇။ ၈၁။

ပက္ခိပသိ (ကြိ) [ပ+ခိပ+အ+သိ] ထည့်၏။
ထည့်-သွင်း-၏။ ပက္ခိပတိ (၁) (က)
ကြည့်။

ပက္ခိပါပေတိ (ကာကြိ) [ပ+ခိပ+ဏာပေ+တိ]
(၁) ထည့်စေ၏။ (က) ထည့်-သွင်း-စေ၏။
(ခ) ချုပ်-နှောင်-လှောင်-စေ၏။ (၂)
ပစ်ချစေ၏။ (၃) (က) တတော သေသကံ
ဥဒကစာဠိယံ အာလုဠာပေတွာ ဗြာဟ္မဏာနံ
မုခေ ပက္ခိပါပေသိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၅၉။ (ခ) တံ
သိလဝန္တံ နိဗ္ဗေသိသံ သင်္ခလိကဗန္ဓနေန ဗန္ဓာ-
ပေတွာ ဗန္ဓနာဂါရေ ပက္ခိပါပေသိ။ ဇာ၊ ၄။
၂။ ၃၅၉။ (-ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၂။) (၂) တံ
မံသပေသိံ ကေသိံ ဘာဇနေ ပက္ခိပါပေတွာ
ပဋိကုဋိတွာ ရာဇမုဒ္ဒိကာယ လဉ္ဇေတွာ
ဂင်္ဂါယ သောတေ ပက္ခိပါပေသိ။ မ၊ ၄။ ၁။
၃၂၅။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၃၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၀။

ပက္ခိပါပေတွာ (ကာကြိဝိ) [ပ+ခိပ+ဏာပေ+
တွာ] ထည့်စေ၍။ (က) ထည့်-သွင်း-စေ၍။

(ခ) ချုပ်-နှောင်-လှောင်-စေ၍။ (က) ကောဇ္ဇာပေယျာတိ ဥဒုက္ခလေ ပက္ခိပါပေတွာ မုသလေဟိ ပဟာနုပေယျ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၂၂။ (-ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၁။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၆။ စရိယာ၊ ဌ၊ ၂၅၇။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၆။ ၁၄၂။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၂။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၁၇၀။) (ခ) အထာယံ မာဂဏ္ဍိယာ ကေ ကဏ္ဍသပ္ပပေါတကံ ဝေဠုပဗ္ဗေ ပက္ခိပါပေတွာ အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနေ ဌပေသိ။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၃၉။ (-ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၈၉။ ငိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀။)

ပက္ခိပါပေသိ (က၊ ကြိ) [ပ+ခိပ+ဏာပေ+ဤ] (၁) ထည့်စေပြီ။ (က) ထည့်-သွင်း-စေပြီ။ (ခ) ချုပ်-နှောင်-လှောင်-စေပြီ။ (၂) ပစ်ချစေပြီ။ ပက္ခိပေတိ-ကြည့်။

ပက္ခိပါမိ (ကြိ) [ပ+ခိပ+အ+မိ] ပစ်ချ၏။ ပက္ခိပတိ (၂) ကြည့်။

ပက္ခိပါဟိ (ကြိ) [ပ+ခိပ+အ+ဟိ] ထည့်လေ့၊ ထည့်-သွင်း-လေ့။ ပက္ခိပတိ (၁) (က) ကြည့်။

ပက္ခိပိ (ကြိ) [ပ+ခိပ+ဤ] (၁) ထည့်ပြီ၊ ထည့်-သွင်း-ပြီ။ (၂) ပစ်ချပြီ။ (၁) ပက္ခိပတိ (၁) (က) ကြည့်။ (၂) ပက္ခိပတိ (၂) ကြည့်။

ပက္ခိပိ* (ကြိ) [ပ+ခိပ+ဤ] (၁) ထည့်ပြီ၊ ထည့်-သွင်း-ပြီ။ (၂) ပစ်ချပြီ။ (၁) ပက္ခိပတိ (၁) (က) ကြည့်။ (၂) ပက္ခိပတိ (၂) ကြည့်။

ပက္ခိပိ* သု (ကြိ) [ပ+ခိပ+ဥ] (၁) ထည့်ကုန်ပြီ။ (က) ထည့်-သွင်း-ကုန်ပြီ။ (ခ) ချုပ်-နှောင်-လှောင်-ကုန်ပြီ။ (၂) ပစ်ချကုန်ပြီ။ (ခ) (က) ပက္ခိပတိ (၁) (က) ကြည့်။ (ခ) ပက္ခိပတိ (ဂ) ကြည့်။ (၂) ပက္ခိပတိ (၂) ကြည့်။

ပက္ခိပိတဗ္ဗ (န) [ပ+ခိပ+တဗ္ဗ] (၁) ထည့်ခြင်း၊ ထည့်-သွင်း-ခြင်း။ (တိ) (၂) ထည့်အပ်သော၊ ထည့်-သွင်း-အပ်သော။ (၃) ပစ်

ချအပ်သော။ (၁) ပက္ခိပိတဗ္ဗယုတ္တက-ကြည့်။ (၂) န ဘုဉ္ဇမာနေန သဗ္ဗော ဟတ္ထော မုခေ ပက္ခိပိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၂။ ၂၅၅။ ဝိ၊ ၄။ ၃၈၂။ (-ဝိ၊ ၃။ ၂၉၇။ မိလိန္ဒ၊ ၈၉။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၈၂။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၅။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၁၉။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၀၀။ နေတ္တိ၊ ဌ၊ ၈၁။) (၃) တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဝိကာလ-စာရိမ္ပိ ပုဂ္ဂလေ အာဟရိတဗ္ဗံ တဿ ဥပရိ ပက္ခိပိတဗ္ဗံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၃၂။

ပက္ခိပိတဗ္ဗတဏှလ (ပ) [ပက္ခိပိတဗ္ဗ+တဏှလ] ထည့်-သွင်း-အပ်သော ဆန်။ ဥဒ္ဓနေ အာရောပိတဥက္ကလိယံ ပက္ခိပိတဗ္ဗတဏှလ-တောပိ ထောက် ဟရိတုမေဝ ဝါယတေ၊ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၇၇။

ပက္ခိပိတဗ္ဗဒဏှက (ပ) [ပက္ခိပိတဗ္ဗ+ဒဏှက] ထည့်-သွင်း-တပ်-လျှို-အပ်သော-တုတ်ယံ-ထမ်းပိုးကျည်း။ သမန္တိ ယုတ္တိဒ္ဓေ ပက္ခိပိတဗ္ဗဒဏှကံ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၈၀။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၉၈။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၀၄။

ပက္ခိပိတဗ္ဗပါယာသပိဏှ (ပ) [ပက္ခိပိတဗ္ဗ+ပါယာသပိဏှ] ထည့်-သွင်း-အပ်သော နို့၊ သနခဲ။ အာဟုတိပိဏှန္တိ ဇုဟိတဗ္ဗပိဏှံ၊ ဇုဟနဝသေန အဂ္ဂမ္ပိ ပက္ခိပိတဗ္ဗပါယာသပိဏှန္တိ အဓိပ္ပါယော။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၀။

ပက္ခိပိတဗ္ဗယုတ္တက (တိ) [ပက္ခိပိတဗ္ဗ+ယုတ္တက] ထည့်-သွင်း-ခြင်းအား-သင့်လျော်-လျောက်ပတ်-သော။ ပိဋန္တနဘဏှကံ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ ဥစ္စကေပိ ပက္ခိပိတဗ္ဗယုတ္တကံ ပက္ခိပိတွာ။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ၊ ၉၃။ (-သာရတ္ထ၊ ၁။ ၆၀။)

ပက္ခိပိတဗ္ဗဘာဝ (ပ) [ပက္ခိပိတဗ္ဗ+အဘာဝ] ထည့်-သွင်း-ဖြည့်-စွက်-အပ်သော အနက် အဓိပ္ပါယ်၏ မရှိခြင်း။ ပက္ခိပိတဗ္ဗဘာဝေန အနုနံ၊ အပနေတဗ္ဗဘာဝေန အနုဓိကံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀၈။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၁။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀၇။ (-အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၄။)

ပက္ခိပိတံ (ကြိဝိ) [ပ+ခိပ+တံ] (၁) ထည့်-
သွင်း-ခြင်းငှါ။ (၂) ပစ်ချခြင်းငှါ။ (၁)
ကဉ္စိကပိဋ္ဌလိအာဒိသု စိဝရံ ပက္ခိပိတံ န
ဝနုတိ။ ဝိဠာဓ။ ၂၅၂။ (-ဝိဠာဓ။ ၂၆၂။ ဝိ
သင်္ဂဟ။ ၇၈။ ဓမ္မာဠာဓ။ ၁၉၇။) (၂) တံသဒိ-
သေ ပန ဒွေနိရယပါလေ သံသဝကေ နာမ
ဂူထနိရယေ ပက္ခိပိတံ အာကုဇန္တေ ပဿိတော။
ဝိမာနာဠာ။ ၂၀၉။

ပက္ခိပိတုကာမ (တိ) [ပက္ခိပိတံ+ကာမ] ထည့်-
သွင်း-ခြင်းငှါ အလိုရှိသောသူ။ သတသဟ-
ဿဂ္ဂနိကံ သုဝဏ္ဏပါတိ* နိဟရာပေတွာ တတ္ထ
ပါယာသံ ပက္ခိပိတုကာမာ ပက္ခိဘာဇနံ
အာဝဇ္ဇေသိ။ အပါဠာဠာ။ ၈၃။ ဇာဠာဠာ။ ၈၁။

ပက္ခိပိတော (ကြိဝိ) [ပ+ခိပ+တော] (၁) ထည့်
၍။ (က) ထည့်-သွင်း-၍။ (ခ) ချုပ်-
နှောင်-လှောင်-၍။ (၂) ဆဲ့-ချိတ်-၍။
(၃) ပစ်ချ၍။ (၁) (က) အညဿ ယာနေ
ဝါ ဘဏ္ဍေ ဝါ အဇာနန္တဿ ပက္ခိပိတော
တိယောဇနံ အတိက္ကာမေတိ။ ဝိဝါ။ ၃၄၁။
(-ဝိဝါ။ ၃၃။ ဝိဝါ။ ၃၄၅။ ဒီ။ ၂။ ၁၁၇။ မါ။
၂၉၁။ မါ။ ၂။ ၃၈။ အံ။ ၁။ ၂၅၅။ အံ။ ၂။ ၅၁။
မိလိန္ဒ။ ၁၅၄။) (ခ) စက္ကပဇ္ဇောတောပိ
ဥတေနံ ဇိဝဂ္ဂါဟမေဝ ဂါဟာပေတွာ ကေသ္မိ*
စောရဂေဟေ ပက္ခိပိတော ဒွါရံ ပိဒဟာပေတွာ
တယော ဒိဝသေ ဇေယပါနံ ပိဝိ။ ဓမ္မာဠာ။ ၁။
၁၂၄။ (-ဇာဠာ။ ၂။ ၁၁၇။) (၂) ဘိက္ခု ပတ္တံ
အဂ္ဂဗဟာယ ပက္ခိပိတော အာဒါယ ဝိစရန္တိ။
အံ။ ၁။ ၆၉။ (၃) ဂစ္ဆဂုမ္မာဒိနမ္ပိ ဥပရိ
ပလာလံ ပက္ခိပိတော ဟေဠာ နိသိန္ဒာ သမဏ-
ဓမ္မံ ကရေန္တိ။ အံ။ ၁။ ၂။ ၃၈၄။ (-သုတ္တနိ၊
ဠာ။ ၁။ ၁၁၇။ ဇာဠာ။ ၁။ ၃၃၁။)

ပက္ခိပိတောန (ကြိဝိ) [ပ+ခိပ+တောန] ထည့်၍၊
ချုပ်-နှောင်-လှောင်-၍။ ပေဠာယ ပက္ခိ-
ပိတောန၊ ကိဋ္ဌေတိ မံ တဟိ* တဟိ* ။ စရိယာ။
၄၀၀။

ပက္ခိပိမ္မာ (ကြိ) [ပ+ခိပ+မ္မာ] (၁) ထည့်ကုန်
ပြီ၊ ထည့်-သွင်း-ကုန်ပြီ။ (၂) ပစ်ချကုန်
ပြီ။ (၁) ပက္ခိပတိ (၁) (က) ကြည့်။ (၂)
ပက္ခိပတိ (၂) ကြည့်။

ပက္ခိပိယမာန (တိ) [ပ+ခိပ+ယ+မာန] ထည့်
-သွင်း-အပ်သော။ ဣဒဉ္စ ယံ ဧဝံ ပက္ခိ-
ပိယမာနေ ပရိယာဒါနံ ဂစ္ဆတိ။ ကင်္ခါ။ ၂၀၉။
(-၂၈၁။ အဘိဠာ။ ၂။ ၂၃၆။ မာဠိ။ ၂။ ၂၄၈။)

ပက္ခိပိဿန္တိ (ကြိ) [ပ+ခိပ+ဿန္တိ] ပစ်ချကုန်
လတ္တံ့။ ပက္ခိပတိ (၂) ကြည့်။

ပက္ခိပိဿာမ (ကြိ) [ပ+ခိပ+ဿာမ] ပစ်ချကုန်
လတ်အံ့။ ပက္ခိပတိ (၂) ကြည့်။

ပက္ခိပိဿာမိ (ကြိ) [ပ+ခိပ+ဿာမိ] ထည့်
လတ်အံ့၊ ထည့်-သွင်း-လတ်အံ့။ ပက္ခိပတိ
(၁) (က) ကြည့်။

ပက္ခိပိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [ပ+ခိပ+ယ+တေ] (၁)
(၁) ထည့်အပ်၏။ ထည့်-သွင်း-အပ်၏။
(၂) ပစ်ချအပ်၏။ (၁) နိမိယတိ ဧတ္ထ ဖလံ
အဝသေသပစ္စယေဟိ ပက္ခိပိယတိ ဝိယတိ
နိမိတ္တံ။ အံ။ ၁။ ၂။ ၄၈။ တာသုယေဝ ကာရ-
ဏာသု သယမ္ပိ ကိရန္တိ ပက္ခိပိယန္တိ၊ တထာ-
ရူပံ ယေဝ ဒုက္ခံ အနုဘာန္တိတိ အတ္ထော။
ထေရါဠာ။ ၁။ ၃၃၆။ (၂) ဣတော သတ္တမေ
ဒိဝသေ ရေဝတိ ဇိဝန္တိယေဝ နိရယေ ပက္ခိပိ-
ယတိ။ ဝိမာနာဠာ။ ၂၀၆။

ပက္ခိပိယန္တိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [ပ+ခိပ+ယ+အန္တေ] ထည့်အပ်ကုန်၏။ ထည့်-သွင်း-အပ်ကုန်၏။
အထက်ပုဒ် (၁) ကြည့်။

ပက္ခိပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ခိပ+ဧ+တိ] ထည့်
စေ၏။ ချုပ်-နှောင်-လှောင်-စေ၏။ တုမေ
သီလဝန္တံ ရာဇာနံ ဗန္ဓနာဂါရေ ပက္ခိပေထ။
ဇာဠာ။ ၂။ ၃၆၀။

ပက္ခိပေထ (က၊ကြိ) [ပ+ခိပ+ဧ+ထ] ထည့်စေကုန်၏။ ချုပ်-နှောင်-လှောင်-စေ ကုန်၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပက္ခိပေယျ (ကြိ) [ပ+ခိပ+အ+ယျ] (၁) ထည့်ရာ၏။ ထည့်-သွင်း-ရာ၏။ (၂) ပစ်ချရာ၏။ (၁) ပက္ခိပတိ (၁) (က) ကြည့်။ (၂) ပက္ခိပတိ (၂) ကြည့်။

ပက္ခိပေယျံ (ကြိ) [ပ+ခိပ+အ+ယျံ] (၁) ထည့်ကုန်ရာ၏။ (က) ထည့်-သွင်း-ကုန်ရာ၏။ (ခ) သွင်း-လောင်း-ကုန်ရာ၏။ (၂) ပစ်ချကုန်ရာ၏။ (၁) (က) ပက္ခိပတိ (၁) (က) ကြည့်။ (ခ) ပက္ခိပတိ (၁) (ခ) ကြည့်။ (၂) ပက္ခိပတိ (၂) ကြည့်။

ပက္ခိပ္ပ (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ခိပ+တ] ထည့်-သွင်း-၍။ ပတ္တေ ပက္ခိပ္ပ ပက္ခေဟိ၊ ပဉ္စလိ ကတောန မဉ္ဇနာ။ အပါ၊၂။၁၄၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၈။

ပက္ခိပ္ပမာန (တိ) [ပ+ခိပ+ယ+မာန] ထည့်-သွင်း-အပ်သော။ တေဟိ စ အဇ္ဈောဟရိယဓာနံ ပါနဘောဇနာဒိ ကောဋ္ဌာသရာသိမ္ပိ ပက္ခိပ္ပမာနမိဝ ဥပဋ္ဌာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၂၅၇။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၅၆။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀။)

ပက္ခိပ္ပမာနပဏ္ဍမတ္တိကာ (ထိ) [ပက္ခိပ္ပမာနာ+ပဏ္ဍမတ္တိကာ] ထည့်-သွင်း-အပ်သော ဖြော့တော့သော အဆင်းရှိသော မြေညက်။ နာဠိကေ ခုဒ္ဒကဝေဠုနာဠိကာယံ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနမတ္တေန ပက္ခိပ္ပမာနပဏ္ဍမတ္တိကာ ဝိယ ကရိသဘာဝံ ဥပဟန္တာ ပက္ကာသယံ ပူရေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၁။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅၁။ ဤအဋ္ဌကထာများ၌ “ပက္ခိပမာန”ဟု ပစောက်တလုံး ကျနေ၏။)

ပက္ခိဗိဋ္ဌာရ (ပု) [ပက္ခိ+ဗိဋ္ဌာရ] ရှူး၊ ရှူးပံ၊ ခင်ပုတ်ကြီး။ တုသိယာတိ ပက္ခိဗိဋ္ဌာရာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၁၆။

ပက္ခိဗိဋ္ဌာလ (ပု) [ပက္ခိ+ဗိဋ္ဌာလ] ရှူး၊ ရှူးပံ၊ ခင်ပုတ်ကြီး။ ဗိဋ္ဌာလသဒိသမုခတ္တာ မဟာဥလူကာ “ပက္ခိဗိဋ္ဌာလာ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ ဝိမတိ၊ ၂။၁၈၃။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊၂။၃၇၄။ ပက္ခိဗိဋ္ဌာလောတိ တုလိယော။ သော ဟိ ပက္ခယုတ္တတ္တာ စ ဗိဋ္ဌာလမုခသဒိသမုခတ္တာ စ ပက္ခိဗိဋ္ဌာလောတိ ဝုစ္စတိ။ ပါစိတ်၊ ယော၊၃၃၇။ တုလိယော ပက္ခိဗိဋ္ဌာလော။ ဓနု၊၆၄၂။ ဒွယံ ပက္ခိဗိဋ္ဌာလေ။ ပက္ခယုတ္တော ဗိဋ္ဌာလော သျူး။ ဓာနု၊ဋ္ဌ၊၆၄၂။

ပက္ခိဗိဋ္ဌာလစမ္ပပရိက္ခဋ (တိ) [ပက္ခိဗိဋ္ဌာလ+စမ္ပ+ပရိက္ခဋ] ရှူးပံ၊ အရေဖြင့်- ထက်ဝန်းကျင်-ပြု-ကုပ်-တပ်-အပ်သော။ လုဝကစမ္ပပရိက္ခဋာတိ ပက္ခိဗိဋ္ဌာလစမ္ပပရိက္ခဋာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၃၆၇-၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၄၅၅။

ပက္ခိဘာဝ (ပု) [ပက္ခိ+ဘာဝ] ငှက်၏အဖြစ်။ ယထာ စ သပံ နေဝ ယက္ခော န ပက္ခိသမာနေဝ ယက္ခဘာဝမ္ပိ ပက္ခိဘာဝမ္ပိ ဒေသေတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၈။

ပက္ခိမန္တ (ပု) [ပက္ခိ+ဣမန္တ] အတောင်ရှိသော သတ္တဝါ။ ငှက်။ သုဇ္ဇ ကောဝဇျာယာမိ၊ ဝဿုပေတောဝ ပက္ခိမာ။ ထေရ၊ ၃၄၈။ ဝဿုပေတောတိ ဝဿကာလေ ကုလာဝကံ ဥပေတော ပက္ခိ ဝိယ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၂၆။ ကံ ဝါ တံ ပဿသေ အတ္တံ၊ မမတုယုဉ္စ ပက္ခိမ။ ဇာ၊၂။၈၃။ ပက္ခိမာတိ ပက္ခသမ္ပန္န။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၆၃။ (-ထေရ၊၃၆၂။ ဇာ၊၁။၂၈၀။ ဇာ၊၂။၉၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၉၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၀၂။)

ပက္ခိမန္တ (ပု) [ပက္ခိ+မန္တ] ငှက်မုဆိုး။ သုဟတံ ဟန္တိ အတ္တာနံ၊ ဝိတံသေနော ပက္ခိမာ။ ထေရ၊၂၄၉။ ပက္ခိမာတိ သာကုဏိကော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၀။

ပက္ခိယောနိ (ထိ) [ပက္ခိ+ယောနိ] ငှက်မျိုး၊ ငှက်ဇာတ်။ ပက္ခိဇာတ-ကြည့်။

ပက္ခိသံသ (ပု) [ပက္ခိ+သံသ] ငှက်အပေါင်း။
ယသ္မိန္န ဇာယမာနသ္မိန္နံ၊ ပက္ခိသံသော န
သံစရိ။အပါ။၁။၁၇၄။

ပက္ခိသဒ္ဓ (ပု) [ပက္ခိ+သဒ္ဓ] ပက္ခိသဒ္ဓါ။ ဆိန္ဒု-
ပက္ခော၊ အသဉ္ဇာတပက္ခော ဝါ သကုဏော
ဂန္တိ။ န သက္ကောတိတိ “ပက္ခိ သကုဏော”တိ
ပက္ခိ-သဒ္ဓေန ဝိသေသေတွာ သကုဏော
ပါဠိယံ ဝုတ္တောတိ အာဟ “ပက္ခယုတ္တော
သကုဏော”တိ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၆၀-၁။

ပက္ခိဟတ (တိ) [ပက္ခိ+ဟတ] ပျက်စီးသော-
ကိုယ်အပေါင်း - ကိုယ်အလုံး-ရှိသော၊ တ
ကိုယ်လုံးပျက်စီးသော၊သူ။ဝါတာဒိနာဥပဟ-
တကာယပက္ခောဗုဒ္ဓပက္ခဟတောတိ အဓိပ္ပေ-
တော၊ န ပက္ခိဟတောတိ အာဟ “ပက္ခဟ-
တောတိ ပိဋသပ္ပိ”တိ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၇၄။

ပက္ခိ (ပု) [ပက္ခိ+ဤ။ ဝိဟင်္ဂေါ ဝိဟင်္ဂေါ
ပက္ခိ။ ဓာနံ။၆၂၄။ ပက္ခယုတ္တတာယ ပက္ခိ။
ဓာနံ။ဋ္ဌိ။၆၂၄။ ပက္ခော အဿ အတ္တိတိ ပက္ခိ၊
သကုဏော။ ရှုဋ္ဌိ။၁၅၄။ (ပက္ခိနံ-သံ)
(၁) ငှက်၊ ငှက်သတ္တဝါ။ (တိ) (၂)
အတောင်ရှိသော၊ အတောင်ကောင်းသော။
(၃) အဖိုအစိတ် - အဖိုအစု - ရှိသော၊ အ
ပေါင်းဖြစ်သော။ (၁) စတုပ္ပဒါနံ ဝါ စတုပ္ပ-
ဒတ္တာယ၊ ပက္ခိနံ ဝါ ပက္ခိတ္တာယ။ ဒီ၊၂။၄၈။
ပက္ခိနောတိ ယေကေစိ အဋ္ဌိပက္ခာ ဝါ စမ္ပ-
ပက္ခာ ဝါ သောမပက္ခာ ဝါ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၈။
အဋ္ဌိပက္ခာ ဘမရတုပ္ပဋ္ဌာဒယော။ စမ္ပပက္ခာ
ဇတုသိင်္ဂါလာဒယော။ လောမပက္ခာ ဟံသ-
မောရာဒယော။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၂။၉၅။ တတော ပက္ခိပိ
ဇာနာထ၊ ပတ္တယာနေ ဝိဟင်္ဂမေ။ မ၊၂။၄၀၈။
သုတ္တနိ။၃၇၄။ ပက္ခိတိ သကုဏေ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၉၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၆။ (-သံ၊၂။၄၀၂။
အပါ၊၂။၉။ စူဠနိ၊၂။၈၈။ ဇာ၊၁။၆၅၊၁၄၀။
ဇာ၊၂။၉၄၊၂၁၀။ ပေဋကော။၂၆၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၁၁၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၈။

ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၆၃။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂၆။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၃၉။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၄။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၃။၂၃၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၈၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၈၈။)
(၂) သေယျထာပိ မဟာရာဇ ပက္ခိ သကု-
ဏော ယေန ယေနော ခေတိ၊ သပတ္တဘာ-
ရာဇ ခေတိ။ ဒီ၊၁။၆၇။ တတ္ထ ပက္ခိ သကု-
ဏောတိ ပက္ခယုတ္တော သကုဏော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၈၆။ အသဉ္ဇာတဝါတာဘိသာဘေဟိ သိယာ
သကုဏော အပက္ခကောတိ “ပက္ခိ သကု-
ဏော”တိ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တော။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။
၂၅၅။ ဝါတာဘိသာတာဒိဟိ သိယာ သကု-
ဏော ဆိန္ဒုပက္ခော၊ အသဉ္ဇာတပက္ခော ဝါ၊
ဗုဒ္ဓ ပန ခေတိ သမတ္ထော သပက္ခိကောဇ
အဓိပ္ပေတောတိ ဝိသေသဒဿနတ္ထံ ပါဠိယံ
“ပက္ခိ သကုဏော”တိ ဝုတ္တိ၊ န တု “အာ-
ကာသေ အန္တလိက္ခေ စက်မတိ”တိ အာဒိသု
ဝိယ ပရိယာယမတ္တဒဿနတ္ထန္တိ အာဟ “ပက္ခ-
ယုတ္တော သကုဏော”တိ။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။
၁၁၇။ (-ဒီ၊၃။၉၃။ မ၊၁။၉၈။ မ၊၂။၁၆၂။
မ၊၃။၁၃။ သံ၊၁။၃၄၆။ သံ၊၃။၂၃၂။ အံ၊၁။
၁၇၀။ အံ၊၂။၁၄။ အံ၊၃။၄၁၈။ အဘိ၊ပု။
၁၆၇။ ပဋိသံ၊၃၈၅။) (၃) ပက္ခိဟတ-ကြည့်။

ပက္ခိ (ပု) [ပက္ခိ+က။ က-ပစ္စည်းကိုချေ။ မောဂါ၊
ပဋိကာ၊၄။၄၀။ မောဂါ၊သျှ၊ ၄။၄၀။] ငှက်နှင့်
တူသောအရာ၊ ငှက်ရုပ်။ ဧကေယျကာ လသ်-
မယေတ္ထ ပက္ခိနော၊ မိဂေတ္ထ ဝေဠုရိယမယာ
ယုဓာ ယုတာ။ ဇာ၊၂။၁၁၁။ လသ်မယေတ္ထ
ပက္ခိနောတိ ဧတ္ထ ရထေ လသ်မယာ နာနာ-
ရတနမယာ ပက္ခိဂဏာပိ ပဋိပါဋိယာ ဌိတာ။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၃၇။

ပက္ခေပ (ပု) [ပ+ခိပ+ဏ (ပြက္ခေပ-သံ)]
(၁) ထည့်-သွင်း-ခြင်း။ (၂) ပစ်ချခြင်း။
(၃) ထည့်-သွင်း - အပ်သော (ဒုက်)။
(၄) ပစ်ချအပ်သောအရာ။ (၅) ကျုံး။
(၁) ထည့်-သွင်း-ခြင်း။ အဘိဋ္ဌာဝိနယေန

ကာယေ အဘူတာနံ သုဘသုခဘာဝါဒိနံ
 ပက္ခေပဿ ပဟာနံ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၀။
 မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၉။အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၅-၆။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၂၉၀။ မူလဋ္ဌ၊၁။၅၃။ မူလဋ္ဌ၊၃။၁၂၅။ အနုဋ္ဌ၊
 ၃။၁၇၆။) (၂) ပစ်ချခြင်း။ အထ ဝါ ပဉ္စဝိ-
 ဓဗန္ဓနံ ...မဟာနိရယေ ပက္ခေပေါတိ ဣမေဟိ
 သတ္တဟိ ပဉ္စဗန္ဓနာဒိဟိ ဒါရုဏကာရဏေဟိ
 ဥဿန္တံ။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၂၀၅။ (၃) ထည့်-သွင်း
 -အပ်သော (ဒုက်)။ တံ ယုတ္တံ တိကေသု
 ဒုကာနံ ပက္ခေပဘာဝတော။ အနုဋ္ဌ၊၃။၂၇၂။
 (၄) ပစ်ချ၊အပ်သောအရာ။ ယောဂမာယန္တိ
 မစ္စုနောတိ မစ္စုနော ယောဂံ ပယောဂံ
 ပက္ခေပံ ဥပက္ခေပံ ဥပက္ကမံ အဗ္ဗန္တရံ အာဂစ္ဆ-
 န္တိ။ မရဏဝသံ ဂစ္ဆန္တိတိ အတ္ထော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၄၃။ (၅) ကျုံး။ ပက္ခေပဗန္ဓန-ကြည့်။

ပက္ခေပဒေါသပရိဟရဏတ္ထ (ပု) [ပက္ခေပ+ဒေါ-
 သ+ပရိဟရဏ+အတ္ထ] ထည့်-သွင်း-ခြင်း
 အပြစ်မှ ရှောင်လွှဲခြင်းအကျိုး။ ယထာစေတံ
 ပဏ္ဏာသဒိဝိဘာဂစေနံ မဇ္ဈိမသင်္ဂီတိယာ
 သရူပဒဿနတ္ထံ ဟောတိ။ ဝေ ပက္ခေပဒေါ-
 သပရိဟရဏတ္ထဉ္စ ဟောတိ။မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂။

ပက္ခေပန (န) [ပ+ခိပ+ယု] ပစ်ချခြင်း။
 လောဟကုမ္ဘိပက္ခေပန (ပေတ၊ဋ္ဌ၊၂၀၅)
 ကြည့်။

ပက္ခေပဗန္ဓန (န) [ပက္ခေပ+ဗန္ဓန] ကျုံးဟူသော
 -အနှောင်-အဖွဲ့၊ ကျုံး-အနှောင်-အဖွဲ့။
 လတာဗန္ဓနေန ဝါ ဗဒ္ဒေါ။ ပက္ခေပဗန္ဓနေန
 ဝါ ဗဒ္ဒေါ။ ပရိက္ခေပဗန္ဓနေန ဝါ ဗဒ္ဒေါ။
 မဟာနိ။၂၀၇။ ပက္ခေပဗန္ဓနေန ဝါ ဗဒ္ဒေါတိ
 နာဂရိကဗန္ဓေန ဗဒ္ဒေါ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁။
 (-မဟာနိ။၃။၁၅။ စူဠနိ။၂၃၅။)

ပက္ခေပဝစန (န) [ပက္ခေပ+ဝစန] ထည့်-သွင်း
 -အပ်သောစကား။ အတ္တနော သုတ္တန္တိ
 “သကာယ ပဋိညာယာ”တိ ဣမိနာ ပက္ခေပ-
 ဝစနေန သဟိတံ ကုဋသုတ္တံ။ ဝိမတိ၊၁။၂၇၂။

ပခုမ (န) [ပက္ခ+ဥမ။ ပမံ ပခုမ မက္ခိဂံ။ဓာနံ။
 ၂၅၉။ အက္ခိမိဇာတိလောမံ ပမံ၊ ပခုမဉ္စောစု-
 တေ။...အက္ခိနော ပက္ခဒ္ဒယေ ဇာတိ ပခုမံ၊
 ဥမော၊ က လောပေါ စ။ ဓာနံ၊ဋ္ဌ၊၂၅၉။
 အပ္ပက္ခရာနံ ဗဟုတ္တမညထတ္တဉ္စ။ သရတိ၊
 သုသရတိ။...တဏှာ၊ တသိနာ။ ပမံ၊ ပခုမံ
 ဣစ္စာဒိနိ၊ နိတိ၊ သုတ္တံ။၁၆၁။ (ပက္ခနံ-သံ)]
 မျက်မှေး၊ မျက်တောင်မှေး။ ဂေါပခုမောတိ-
 တေ ပခုမန္တိ သကလစက္ခုဘဏ္ဍံ အဓိပ္ပေတံ။
 ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၄။ “အဓိပ္ပေတံ”န္တိ
 ဣမိနာ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပါယော ကေဒေသေန
 သမုဒါယုပလက္ခဏဉ္စယေနာတိ ဒဿေတိ။
 ယသ္မာ ပခုမ-သဒ္ဓေါ လောကေ အက္ခဒလ-
 လောမေသု နိရုဇ္ဈော၊ တေနောဟ “မုဒုသိ-
 နိဒ္ဒနီလသုခုမာစိတာနိ အက္ခိနိ”တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၄၁။ နိပ္ပခုမက္ခိတိ အက္ခိဒလလောမေဟိ
 ဝိရဟိတအက္ခိကော။ ပခုမ-သဒ္ဓေါ ဟိ
 လောကေ အက္ခိဒလလောမေသု နိရုဇ္ဈော။
 သာရတ္ထ၊၃။၂၆၄။ (-ဝိမတိ၊၂။၁၂၇။)

ပခုမန္တရိကာ (ထိ) [ပခုမ+အန္တရိကာ] မျက်
 တောင်မှေး ၂-ခုတို့၏ အကြား၊ မျက်မှောင်
 ကြား။ ပခုမန္တရိကာယမ္ပိ၊ တိဋ္ဌန္တိ မံ န ဒက္ခ-
 သိ။ သံ၊၁။၁၃၃။ ပခုမန္တရိကာယန္တိ ဒွိန္တံ
 အက္ခိနံ မဇ္ဈေ နာသဝံသေပိ တိဋ္ဌန္တိ မံ န
 ပဿသိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၆။ ပခုမသိသေန
 အက္ခိဘဏ္ဍံ ဝုတ္တတိတိ အာဟ “ပခုမန္တရိကာ-
 ယန္တိ ဒွိန္တံ အက္ခိနံ မဇ္ဈေ”တိ၊ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၆။

ပဂ (ပု) [ပ+ဂမု+က္ခိ] စောစော၊ နံနက်စော
 စော၊ စောစောစီးစီး။ တေဒဟောသိတိ
 နဂရဒွါရသမိပံ ဂန္ဓာ အတ္တနော ရုစိဝသေန
 သူရိယံ ဩလောကေတော အတိပ္ပဂဘာဝမေဝ
 ဒိသ္မာ ဧတံ အဟောသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၁။ အပိ
 စ ပဌမံ ဂစ္ဆတိ ဒိဝသဘာဝေန ပဝတ္တတိတိ
 ပဂေါတိ နိဗ္ဗစနံ ဣမိနာ ဒဿိတံ။ ဗုဝိဓော
 ခလုသဒ္ဓေါ ဝိယ ဟိ ပဂေါတိသဒ္ဓေါ နာမနိ။

ပါတောပသဂ္ဂဝသေန တိဝိဓော။ ဝေဉ္စိ ဣဓ
“အတိပ္ပကဘာဝမေဝ ဒိသ္မာ”တိ ဝစနံ ဥပပန္နံ
ဟောတိ။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၃၇၀။ ‘အတိပ္ပဂေါ-
ခေါတာဝါတိ ပဌမန္တော ပဂသဒ္ဓေါဝ။မောဂ်၊
၁။၄၅။ ပဂေါ-လည်းကြည့်။

ပဂတ (တိ) [ပ+ဂမု+တ] (၁) သွားသော၊သူ။
(၂) ကင်း-ကွာ-လွန်-သွားသော၊သူ။
(၁) အညသံ ပဂတာ ပဋိပန္နာတိ ဝါ ပဉ္စသ၊
ပကတိမဂ္ဂဂါမိနော။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၁၃။ (၂)
“ပါစရိယော”တိ ဧတ္ထ ပဂတော အာစရိ-
ယော ပါစရိယောတိ ပ-သဒ္ဓေါ ပဂတံ
ဒီပေတိ။ အနုဋ္ဌိ၊၁။၄၂။ “ပါဒယော ဂတာ-
ဈတ္ထေ ပဌမာယ” ပဂတော အာစရိယော
ပါစရိယော၊ ပန္နောဝိသိ။ မောဂ်၊၃။၁၃။

ပဂ(ဗ္ဗ)ဗ္ဗ (ပ) [ပ+ဂ (ဗ္ဗ) ဗ္ဗ+အ။ ကဗ္ဗ ခဗ္ဗ
ဂဗ္ဗ ဒဗ္ဗေ။ ဒဗ္ဗေါ အဟင်္ကာရော။ နိတိ၊ဓာ။
၁၂၄၊၃၂၇။ ဂဗ္ဗော ဂတျ စုဘူ ဒဗ္ဗေ၊ ဂဗ္ဗော
ဂတိမှ ဂဗ္ဗ တု။ ကြူရဓာရေ ဂမု ဂတျ၊
အာပုဗ္ဗော စူဓိဝါသနေ။ ဓာတုတ္ထ။ ကာယ-
ပါဂဗ္ဗိယန္တိ ဘုသံ ဂရတိ အညေ ပိဋေတိ
အနေနာတိ ပဂဗ္ဗော၊ အတိမာနေ၊၊ သြဋ္ဌ-
ဇော တတိယက္ခရာ။ ပဂဗ္ဗဿ ဘာဝေါ
ပါဂဗ္ဗိယံ၊ ကာယေန ပါဂဗ္ဗိယံ ကာယပါဂဗ္ဗိ-
ယံ၊ ကာယာနာစာရံ။ ပါစိတ်၊ ယော၊၅၅၇။
(ပြဂလ္လ+သံ)] (၁) ခက်ထန်-ကြမ်းတမ်း-
ထောင်လွှား-ရိုင်းပြ-ခြင်း။ (တိ) (၂)
ခက်ထန်-ကြမ်းတမ်း-ထောင်လွှား-ရိုင်းပြ-
သော။ (က) နှုတ်အမူအရာ-ကြမ်းတမ်း-
ရိုင်းပြ-သော၊သူ။ (ခ) ကိုယ်၊နှုတ်၊နှလုံး
သုံးပါးလုံး-ကြမ်းတမ်း-ရိုင်းပြ-သော၊သူ။
(၃) ပဋိဘာန်ဉာဏ်ရှိသော၊ လတ်တလော
ဉာဏ်ရှိသော၊သူ။ (၁) ပဂဗ္ဗိ-ကြည့်။ (၂)
(က) မယမေဝ ဘော ဂေါတမ ဓံသိ၊ မယံ
ပဂဗ္ဗာ။ မ၊၁။၂၉၇။ ယာဝ ဓံသိဝတာယံ
လောဏကာရဒါရကော ယာဝ မုခရော ယာဝ

ပဂဗ္ဗော။ အံ၊၁။၅၀၂။ ပဂဗ္ဗာတိ ဝါစာပါ-
ဂဗ္ဗိယေန သမန္နာဂတာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၃။
ပဂဗ္ဗောတိ ဝါစာပါဂဗ္ဗိယေန သမန္နာဂတော။
အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၆၁။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၆၃။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၃၇။) (ခ) ပါဏာတိပါတံ
ဟောတိ၊မုသာဝါဒိ ဟောတိ၊ လုဒ္ဓေါ စ
ပဂဗ္ဗော စ။ အံ၊၂။၃၇၇။ ပဂဗ္ဗောတိ
ကာယပါဂဗ္ဗိယာဒီဟိ သမန္နာဂတော။ အံ၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၄၀။ (-သံ၊၁။၁၇၇။ အံ၊၃။၃၇၅။
ဓမ္မ၊၄၇။ သုတ္တနိ၊၂၉၄။ ထေရ၊၃၆၇။ ဇာ၊
၁။၁၅၊၃၇။ ဇာ၊၂။၁၂၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၇။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။
၃၂၄။ ခုဒ္ဒကာဋ္ဌ၊၂၀၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၆။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၇၊၁၇၃။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၁၄။
၅၂၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၊၃၂၄။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၇၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၇၂။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊
၁။၅၂။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၀၂။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၄၆။) (၃)
ပဂဗ္ဗော ပဋိဘာယုတ္တော။ ဓာန်၊၇၃၁။
တံဇာဗ္ဗုတ္တိဉာဏံ ပဋိဘာ၊ တာယ ယုတ္တော
ပဂဗ္ဗော၊ သိသမေဝ ဂဗ္ဗတိတိ ပဂဗ္ဗော၊
ဂဗ္ဗ ဓာရဏေ။ ဓာန်၊ဋ္ဌိ၊၇၃၁။

ပဂဗ္ဗဓံသိ (တိ) [ပဂဗ္ဗ+ဓံသိ] ကြမ်းတမ်း-ရိုင်း-
ပြ-သည့်ဖြစ်၍ ဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော၊
သူ။ န ဟိ တတ္ထ သူရန္တိ တသ္မိံ ပါပကရ-
ဏေ သူရံ ပဂဗ္ဗဓံသိနံ န ဟိ ပသံသန္တိ။
ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၁၇။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၂၄။

ပဂဗ္ဗိ (တိ) [ပဂဗ္ဗ+ဤ] ခက်ထန် - ကြမ်း-
တမ်း-ခြင်းရှိသော (မျောက်မင်း)။ နိလုဋ္ဌိ-
တဖလောယေဝ၊ ယူထပေန ပဂဗ္ဗိနာ။ ဇာ၊
၂။၂၆၆။ နိလုဋ္ဌိတဖလောယေဝါတိ တတြ-
ပါဟံ ပဂဗ္ဗေန ယူထပတိနာ လုဋ္ဌိတွာ ဥပ္ပါ-
ဋ္ဌိတဖလောယေဝ အဟောသိန္တိ အတ္ထော။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၂၉။

ပဂလိတ (တိ) [ပ+ဂလ+တ] မျှ-သောက်-
အပ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

မဂလိတမဒမတ္တဝရဝါရဏ (ပ) [ပဂလိတ+မဒ+မတ္တ+ဝရ+ဝါရဏ] မျှ - သောက် - အပ်သေးမုန်ရည်ဖြင့် မူးယစ်သော - မြတ်သော - ဆင် - ဆင်တော်။ အဋ္ဌာရသဟတ္ထံ ပါကာရံ သဿိတော ပုရတော ပဂလိတမဒမတ္တဝရဝါရဏေ ကုမ္ဘေ အက္ခိတော။ စရိယာ၊ ဌ။ ၂၄၂။

ပဂါဟာံ (ကြိ) [ပ+ဂါဟ+အ+တိ (ပြဂါဟ-တေ-သံ)] သက်ဝင်-ပါဝင်- အတွင်းဝင်-အကျုံးဝင်- ဧ။ သေခွဿ မဟာဂေဓော၊ မောသဝဇ္ဇံ ပဂါဟတိ။ သုတ္တနိ။ ၄၀၇။ မဟာနိ။ ၁၁၇။ မောသဝဇ္ဇံ ပဂါဟတိတိ မောသဝဇ္ဇံ ပဂါဟတိ ဩဂါဟတိ အဇ္ဈောဂါဟတိ ပဝိသတိတိ မောသဝဇ္ဇံ ပဂါဟတိ။ မဟာနိ။ ၁၁၈-၉။ (-သုတ္တနိ၊ ၂။ ၂၁။ မဟာနိ၊ ၂၃၈။)

ပဂါဠ (တိ) [ပ+ဂါဟ+တ။ (ပြဂါဠ-သံ)] နှစ်မြုပ် - သက်ဝင် - သော။ ပဂါဠေတ္ထ န ဒိဿန္တိ။ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ။ သုတ္တနိ။ ၃၄၃။ ယသ္မာ ပဂါဠေတ္ထ။ ပ။ သုဗ္ဗတ၊ ဧတ္ထ ကာမာဒိကာယ အတ္တုက္ကံသနပရဝဗ္ဗနပရိယောသာနာယ တဝ သေနာယ ပဂါဠာနိမုဂ္ဂါ အနုပဝိဋ္ဌာ ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ န ဒိဿန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ၂။ ၁၁၈။ တိဋ္ဌံ နရော မောဟနသ္မိံ ပဂါဠော။ သုတ္တနိ။ ၃၉၉။ မဟာနိ။ ၁၇။ မောဟနသ္မိံ ပဂါဠောတိ မောဟနသ္မိံ ပဂါဠော ဩဂါဠော အဇ္ဈောဂါဠော နိမုဂ္ဂေါတိ တိဋ္ဌံ နရော မောဟသ္မိံ ပဂါဠော။ မဟာနိ။ ၂၀။ (-ထေရ၊ ၃၆၄။ သုတ္တနိ၊ ၂။ ၂၃၂။ ထေရ၊ ၄၁။ ၃၂။ ထေရ၊ ၄၂။ ၄၈၅၊ ၄၉၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၇၈၂။)

ပဂုဏ (တိ) [ပ+ဂုဏ+ အ။ ပ+ဂုဏ။ ပကာရေဟိ ဂုဏိတံ ပဂုဏံ၊ ဗဟုက္ခတ္ထံ ပဝတ္တိယာ ဘာဝိကန္တိ အတ္ထော။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၅၇။ ပကတော ဂုဏော ယေန၊ ပကဋ္ဌော ဂုဏော

ယဿ ဝါ။ ထောမ။ (ပြဂုဏ-သံ)] (၁) လေ့လာ - လေ့ကျက် - အပ်သော။ (က) နှုတ်ပါ - နှုတ်တက် - သော။ ကျေပွန်သော (ကျမ်းဂန်စသည်)။ (ခ) အကြိမ်ကြိမ် - အဖန်ဖန် - ဖြစ်ပွားစေအပ်သော (စိတ်၊ ဈာန်စသည်)။ (၂) လေ့လာ - လေ့ကျက် - ပြီးသော၊ လိမ္မာ - ပွန်းတီး - သော၊ သူ။ (၃) လေ့လာ - လေ့ကျက် - ရာ (အခါ)။ (၄) လိုရင်း - ပဓာန - ဂုဏ်ရှိသော၊ သူ။ (၅) အနာကင်းသော၊ ခန့်ကျိန်းသော။ (၆) ဖြောင့်သော၊ ဖြောင့်မတ် - ဖြောင့်တန်း - သော။

(၁) လေ့လာ - လေ့ကျက် - အပ်သော။ (က) နှုတ်ပါ - နှုတ်တက် - သော။ ကျေပွန်သော (ကျမ်းဂန်စသည်)။ ယေဘုယျေန ပဂုဏံ ဂန္တံ ဘဏန္တံ ဩပါတေတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၆။ မရေမိမံ ပဂုဏံ သုဝိဘတ္တံ၊ ဓမ္မမိမံ သရဏတ္ထမုပေတိ။ ဝိမာန၊ ၇၆။ သဗ္ဗညုတညာဏသန္နိဿယာယ ပဋိဘာနသမ္ပဒါယ ပဝတ္တိတတ္တာ သုပ္ပဝတ္တိဘာဝတော နိပုဏဘာဝတော စ ပဂုဏံ။ ဝိမာန၊ ၄၂။ အပ္ပဋိကူလံ မရေမိမံ ပဂုဏံ သုဝိဘတ္တန္တိ ပိဋကတ္ထယေန ဝိဘတ္တာ သဗ္ဗဓမ္မက္ခန္ဓာတိ။ ဝိ၊ ၄၁။ ၁၄၁။ ဒီ၊ ၄၁။ ၂၀၅။ မ၊ ၄၁။ ၁၃၅။ အံ၊ ၄၁။ ၂။ ၁၆။ ပဂုဏဂ္ဂပေန ပာတ္တိတတ္တာ၊ ပကဋ္ဌဂုဏဝိဘာဝနတော ဝါ ပဂုဏံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၁၅။ ဒီ၊ ၄၁။ ၂၇၆။ သီ၊ ၄၁။ ၁၇၄။ မ၊ ၄၁။ ၂၃၃။ အံ၊ ၄၁။ ၁၈။ ဝါစာယ ပဂုဏိကတ္ထဗ္ဗတော၊ ပကဋ္ဌေဟိ သဒ္ဓတ္ထဂုဏေဟိ ယောဂတော ဝါ ပဂုဏံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၆။ (-ဝိ၊ ၃။ ၁၀။ ဒီ၊ ၂။ ၃၄။ မ၊ ၁။ ၂၂၆။ မ၊ ၂။ ၂၉၃။ သံ၊ ၁။ ၁၄၀။ မိလိန္ဒ၊ ၁၂။ ဝိ၊ ၄၁။ ၂၄၄။ ဒီ၊ ၄၁။ ၂၆၂။ ဒီ၊ ၄၁။ ၁၇၉။ မ၊ ၄၁။ ၂။ ၈၆။ သံ၊ ၄၁။ ၁၈၆။ မ၊ ၄၁။ ၂။ ၁၇၆။) (ခ) အကြိမ်ကြိမ် - အဖန်ဖန် - ဖြစ်ပွားစေအပ်သော (စိတ်၊ ဈာန်စသည်)။ ဘူမိဝသေန ပန တေ မဟဂ္ဂတံ ပဂုဏဝသေန စ အပ္ပမာဏသတ္တာရမ္ပဏဝသေန စ အပ္ပမာဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၂။

ပရုဏဝသေနာတိ ပကာရတော ဂုဏိတံ
ဗဟုလိကတံ ပရုဏံ၊ တဿ ဝသေန၊ သုဘာ-
ဝိတဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။
၃၆၅။ (-အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂၉။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၅၊
၂၄၂။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၆။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၂။)

(၂) လေ့လာ - လေ့ကျက် - ပြီးသော၊
လိမ္မံ - ပွန်းတီး - သော၊ သူ။ အလံ ပမေတုံ
ပရုဏော ကထေတဝေ၊ ပစ္စတ္တိကာနဉ္စ ဝိရုဇ္ဈိ-
ကောဝိဒေါ။ ဝိ၊ ၂။ ၅၀၉။ ပရုဏောတိ ကတ-
ပရိစယော လဒ္ဓါသေဝေနော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၄၃၆။

(၃) လေ့လာ - လေ့ကျက် - ရာ (အခါ)။
ပရုဏကာလ-ကြည့်။ (၄) လိုရင်း - ပဓာန
- ဂုဏ်ရှိသော၊ သူ။ သိပ္ပေန ဝိဇ္ဇာစရဏေန
ဗုဒ္ဓိယာ၊ နရာ ဥပေတာ ပရုဏာ သကမ္မုနာ။
ဇာ၊ ၂။ ၁၀၅။ ပရုဏာ သကမ္မုနာတိ အတ္တနော
ပရိသကာရေန ပဓာနဂုဏသမန္နာဂတာ။ ဇာ၊
၄။ ၅။ ၄၂၅။

(၅) အနာကင်းသော၊ ခန့်ကျိန်းသော။
ဝေဒနာက္ခန္ဓဿ သညာက္ခန္ဓဿ သင်္ခါရက္ခန္ဓဿ
ပရုဏတာ ပရုဏတ္ထံ ပရုဏဘာဝေါ။ အဘိ၊ ဓ။
၂၄။ ပရုဏတာတိ ပရုဏဘာဝေါ၊ အနာတု-
ရတာ နိဂ္ဂိုလာနတာတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ ဌ၊
၁။ ၁၉၅။ ပရုဏဿ ဘာဝေါ ပါဂုညံ၊ တဒေဝ
ပါဂုညတာ၊ ကာယဿ ပါဂုညတာ ကာယ-
ပါဂုညတာ။ တထာ စိတ္တပါဂုညတာ။ ဝိဘာ-
ဝိနိ၊ ၁။ ၁၀။ ပရုဏဿာတိ အနာတုရဿ နိဂ္ဂိ-
လာနဿ ကာယဿ စိတ္တဿ ဝါ။ မဏိမဉ္ဇူ၊
၁။ ၃၄၀။ (-ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၂။
၀၄၆။)

(၆) ဖြောင့်သော၊ ဖြောင့်မတ်-ဖြောင့်
တန်း-သော။ ယေန ယာဂုပ် ပီတာ န သမ္မာ
ပရိကာမံ ဂစ္ဆတိ၊ ဘတ္တမ္ပိ ဘုတ္တံ န သမ္မာ
ပရိကာမံ ဂစ္ဆတိ၊ ဥစ္စာရောပိ ပဿာဝေါပိ န
ပရုဏော၊ သော တေန ကိသော ဟောတိ

လူခေါ ဒုဗ္ဗဏ္ဏော ဥပ္ပဏှုပဏှုကဇာတော
ဓမ္မနိသန္ဓတဂတ္ထော။ ဝိ၊ ၃။ ၃၀၆။ အဓိမ္ပော
ပရုဏော ဥဇု၊ ဓာန်၊ ၇၀၀။ တသ္မိံ အဝကံ-
တာယ ပကဋ္ဌော ဂုဏော ယဿ ပရုဏော။
ဓာန်၊ ဇီ၊ ၇၀၀။

ပရုဏကမ္မဋ္ဌာန (န) [ပရုဏ+ကမ္မဋ္ဌာန] လေ့
လာအပ် - အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ် - သော
ကမ္မဋ္ဌာနး။ ဧတေနဿ ပရုဏကမ္မဋ္ဌာနံ အဋ္ဌ-
ပေတွာ အပရာပရံ သဉ္စရဏကာလော ကထိ-
တော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၅။ (-အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၅၊
၂၀၉။ မ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၇၆။)

ပရုဏကာလ (ပု) [ပရုဏ+ကာလ] လေ့လာ -
လေ့ကျက် - ရာအခါ။ ကောဋ္ဌာသာနံ ပရုဏ-
ကာလတော ပဋ္ဌာယ တိသု မုခေသု ကေ-
န မုခေန ဝိမုစိဿတိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၄၂။

ပရုဏဂန္ဓ (ပု) [ပရုဏ+ဂန္ဓ] လေ့လာ - လေ့
ကျက် - အပ်သော ကျမ်းဂန်၊ နှုတ်ပါ - နှုတ်
တက် - ကျေပွန် - သောကျမ်းဂန်။ သစေ
ကေဂါထာယ ကော ပါဒေါ န အာဂစ္ဆတိ၊
သေသံ အာဂစ္ဆတိ၊ အယံ ယေဘုယျေန
ပရုဏဂန္ဓော နာမ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀။ (-ကင်္ခါ၊
၁၉၂။ ကင်္ခါ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၃၅၀ - ၁။ မ၊ ဇီ၊ ၂။
၁၇၆။)

ပရုဏဋ္ဌာန (န) [ပရုဏ+ဋ္ဌာန] လေ့လာအပ် -
အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ် - သောဋ္ဌာနံ။ ကသိ-
ဏပရိကမ္ပံ ကဓောန္တဿ ပရုဏဋ္ဌာနံ ပစ္စဝေ-
က္ခန္ဓဿ ဉာဏဝိပုယုတ္တာပိ ဘာဝနာ ဟောတိ။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၀။ (-မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၃၆။ မ၊ ဌ၊ ၄။
၁၄၃။)

ပရုဏဋ္ဌာနလာဘိ (တိ) [ပရုဏဋ္ဌာန+လာဘ-
ဏိ] လေ့လာအပ် - အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ်
- သောဋ္ဌာနံ ကိရသော၊ သူ။ န နိကာမလာ-
ဘိပဋိပက္ခတော ဟိ ပရုဏဋ္ဌာနလာဘိ ဧတ္ထ
နိကာမလာဘိတိ ဝုတ္တော။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၀၁။

ပုဂ္ဂလိကတိယဉာဏ် (န) [ပုဂ္ဂလိက+တိယ+ဉာဏ်] လေ့လာအပ် - အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ် - သောသုံးခုမြောက် ဗြဟ္မဝိဟာရဉာဏ်။ ဥပေက္ခာဘာဝနံ ဘာဝေတုကာမေန ပန ဖေတ္တာဒိသု ပဋိလဒ္ဓံ တိက စတုက္ကဉ္စာနေန ပုဂ္ဂလိကတိယဉာဏ် ဝုဋ္ဌာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၁၀။ ပုဂ္ဂလိကတိယဉာဏ် သုဘာဝိတံ ဝသီဘာဝံ ပါပိတံ ပုဂ္ဂလိကံ တထာဂုပ္ပါ တတိယဗြဟ္မဝိဟာရဉာဏ်တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၇၄။

ပုဂ္ဂလိကဒ (တိ) [ပုဂ္ဂလိက+ဒ] အထူးသဖြင့် - လေ့လာ - လေ့ကျက် - အပ်သော။ (က) သာ၍ - နှုတ်ပါ - နှုတ်တက် - ကျေပွန် - သော။ (ခ) သာ၍ အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ်သော။ (က) အဗ္ဘော ဗြဟ္မဉာဏ် အယံ မန္တောတယာပိ မမေဝ ပုဂ္ဂလိကတော။ ဇာ၊ ၁။ ၂၂၃။ (ခ) အထ ယာဿ ကေသာဒိသု ဓမ္မော ပုဂ္ဂလိကတော စရိဘာနုပတေဝ ဝါ။ ခုဒ္ဒက၊ ၁။ ၅၉။ (-အနု၊ ၁။ ၂၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆၈၊ ၃၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၁။)

ပုဂ္ဂလိကဓမ္မလဝတရဘာဝဝိသိဋ္ဌ (တိ) [ပုဂ္ဂလိက+ဓမ္မလဝတရ+ဘာဝ+ဝိသိဋ္ဌ] အထူးသဖြင့် လေ့လာအပ်သည်ဖြင့်၍ အထူးသဖြင့် အားရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ထူးသော။ ယေယေသံ ဝါသနာသင်္ခါတေန အာသေဝနေန ပုဂ္ဂလိကဓမ္မလဝတရဘာဝဝိသိဋ္ဌံ အတ္တနော ကုသလာဒိဘာဝသင်္ခါတံ ဂတိံ ဂါဟာပေတု သက္ကောန္တိ။ အဘိ၊ ၁။ ၃၇၃။ ပုဂ္ဂလိကဓမ္မလဝတရဘာဝဝိသိဋ္ဌန္တိ ဧတေန ဝိပါကာဗျာကတဘော ဝိသေသေတိ။ မူလ၊ ၁။ ၁၈၉။ အတိသယေန ပုဂ္ဂလိကံ ပုဂ္ဂလိကတရံ၊ တတောယေဝ ဗလဝတရံ။ တဿ ဘာဝေါ၊ တေန ပုဂ္ဂလိကဓမ္မလဝတရဘာဝေန ဝိသိဋ္ဌံ ဝိသေသပုတ္တံ။ သွာယံ ဝိသေသော ဝိပါကေန နတ္ထိတိ အာဟာ “ဧတေန ဝိပါကာဗျာကတဘော ဝိသေသေတိ” တိ။ အနု၊ ၁။ ၂၅၇။

ပုဂ္ဂလိကတာ (ထိ) [ပုဂ္ဂလိက+တာ] (၁) လေ့လာ - လေ့ကျက် - အပ်သည်၏ အဖြစ်။ (က) နှုတ်ပါ - နှုတ်တက် - ကျေပွန် - သည်၏ အဖြစ်။ (ခ) အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ်သည်၏ အဖြစ်။ (၂) အနာကင်း - ခန့်ကျင်း - သည်၏ အဖြစ်။ (၁)(က) ဗြဟ္မဉာဏ် သလက္ခဏမန္တောနံ တိက္ကံ ဝေဒါနံ ပုဂ္ဂလိကတာယ လက္ခဏမန္တော ပရိဝေတ္တေတော။ ဓမ္မ၊ ၁။ ၁၂၉။ (-ဝိမာန၊ ၁။ ၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၆။) (ခ) ဝိပုလလာဘိတိ ဣမိနာ ပုဂ္ဂလိကတံ တပမာဏဒဿိတဘာဝဒိပနတော။ မ၊ ၁။ ၁၁၈။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၀။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၉၆။) (၂) ပုဂ္ဂလိက (၅) ကြည့်။

ပုဂ္ဂလိကတာပါဒန (န) [ပုဂ္ဂလိကတာ + အာပါဒန] လေ့လာအပ် - အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ် - သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်း။ ဧတေန စုဒ္ဓသဝိဓေဟိ စိတ္တပရိဒမနေဟိ ရူပါဝစရစတုက္ကဉ္စာနဿ ပုဂ္ဂလိကတာပါဒနေန ဒမိတတံ ဒသေတိ။ သိ၊ ၁။ ၁၈၉။

ပုဂ္ဂလိကတာသမ္ပါဒန (န) [ပုဂ္ဂလိကတာ+သမ္ပါဒန] လေ့လာအပ် - ကျေပွန် - သည်၏ အဖြစ်ကို ပြီးစေခြင်း။ ဝစသာ ပရိစိတာတိ ပုဂ္ဂလိကတာသမ္ပါဒနေန ဝါစာယ ပရိစိတာ သဉ္ဇာယိတာ။ သိ၊ ၁။ ၁၆၂။

ပုဂ္ဂလိကဒုတိယဉာဏ် (န) [ပုဂ္ဂလိက+ဒုတိယ+ဉာဏ်] လေ့လာအပ် - အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွား စေအပ် - သော ဒုတိယဉာဏ်။ ဝေမဓိဂတေ ပန တသ္မိမ္မိ ဝုတ္တနယေန ဝပဉ္စဟာကာရေဟိ စိန္တဝသိနာ ဟုတွာ ပုဂ္ဂလိကဒုတိယဉာဏ်တော ဝုဋ္ဌာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၃။

ပုဂ္ဂလိကဓမ္မ (ပု) [ပုဂ္ဂလိက+ဓမ္မ] လေ့လာအပ် - ကျေပွန် - သောတရား။ ကော အတ္တနော ပုဂ္ဂလိကဓမ္မံ အပစ္စာသိသမာနော ပရေသံ ဒေသေတိ။ ဣဒံ ဒေသနာမယံ ပုညကိရိယ-

ဝတ္ထု နာမ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၈၂။ (-ဣတိဝုတ်၊ဌ။ ၁၉၅။)

ပုဂ္ဂလိကဗျာန (န) [ပုဂ္ဂလ+ပဌမ+ဗျာန]
လေ့လာအပ် - အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ် -
သောပဌမဗျာန။ ဣမာသု ပန ပဉ္စသု ဝသိသု
စိန္တဝသိနာ ပုဂ္ဂလိကဗျာနတော ဝဋ္ဌာယ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၅၀။ (-ဒီ၊ဌ၊၃။၂၈၃။ အံ၊ဌ၊၃။
၁၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌ၊၁။၁၁၅။)

ပုဂ္ဂလိကဗျာန (တိ) [ပုဂ္ဂလ+ပထဝီဇယ-
မန္တ] လေ့လာအပ်ပြီးသော ပထဝီဇယမန္တန်
ရှိသော၊ ပထဝီဇယမန္တန်ကို လေ့လာထား
သော၊ သူ။ သော ကိရ အနန္တရာတိတေ
အတ္တဘာဝေ ပုဂ္ဂလိကဗျာနမန္တော ကော
ဗြာဟ္မဏော အဟောသိ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၂၂၃။

ပုဂ္ဂလိကဗျာန (ပ) [ပုဂ္ဂလ+ပဝတ္ထိ+ဘာဝ]
လေ့လာအပ် - ကျေပွန် - သော ဖြစ်ခြင်း
ရှိသည်၏ အဖြစ်။ ပုဂ္ဂလိကဗျာနဘာဝေန
အဝိဇ္ဇေဒံ၊ မဟာဝိသယတဉ္စ သန္ဓာယာဟ
“မဟာတိ ပဗ္ဗတေယျာ နဒီ ဝိယာ”တိ။
သာရတ္ထ၊ ၂။၂၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌ၊၁။၃၃၅။ (-ဒီ၊
ဌ၊၁။၂၂။ သီ၊ဌ၊သစ်၊၁။၅၈။)

ပုဂ္ဂလိကဗျာန (ပ) [ပုဂ္ဂလိကဗျာန+ကာ
လ။ န္တ - ကိုချေ။ မောဂ်၊သျ၊၃။၅၇] လေ့
လာအပ်-အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ် - သည်
ဖြစ်၍ - အားရှိ - အားကြီး - သောအခါ။
ဘာဝနာယ ပုဂ္ဂလိကဗျာနဘာဝနာသု ကဒါစိ
ဉာဏဝိပုလ္လတ္တိတောနပိ မနသိကာရေ ဟော-
တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌ၊၂။၁၆၁။

ပုဂ္ဂလိကဗျာန (တိ) [ပုဂ္ဂလ+ဗလဇန္တ] လေ့လာ
အပ် - အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ် - သည်ဖြစ်၍
- အားရှိ - အားကြီး - သော။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပုဂ္ဂလိကဗျာန (ပ) [ပုဂ္ဂလိကဗျာန+ဘာဝ]
လေ့လာအပ် - အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ် -

သည်ဖြစ်၍ အားရှိသည်၏အဖြစ်။ အာသေ-
ဝနဋ္ဌေန အနန္တရာန ပုဂ္ဂလိကဗျာနဝိယ
ဥပကာရကော ဓမ္မော အာသေဝနပစ္စယော
ဂန္ဓာဒီသု ပုရိမပုရိမာဘိယောဂေါ ဝိယ။
အဘိ၊ဌ၊၃။၃၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၆၉။ (-အဘိ၊
ဌ၊၃။၃၇၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၁၁။ ဥဒါန၊ဌ၊၄၅။
အနုဋီ၊၁။၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌ၊၁။၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၂၈၀၊၄၄၃။)

ပုဂ္ဂလိကဗျာန (တိ) [ပုဂ္ဂလိကဗျာန
+ ဝိသိဋ္ဌ] လေ့လာအပ်-အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေ
အပ် - သည်ဖြစ်၍ အားရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်
အထူးပြုအပ်သော။ ဘိန္ဒုဇာတိကာ ဟိ ဘိန္ဒု-
ဇာတိကေဟိ အာသေဝနပုဂ္ဂလိကဗျာန ပုဂ္ဂလိ-
ကဗျာနဝိသိဋ္ဌံ ကုသလာဒိဘာဝသင်္ခါတံ
အတ္တနော ဂတိ ဂါဟာပေတုံ န သက္ကောန္တိ။
ဝိဘာဝိနိ၊၂။၄၃-၄။ ဂုဏျန္တေ ပရိစယန္တေ
သတ္တေဟိတိ ဂုဏာ။ တေယေဝ ပုဂ္ဂလိကဗျာန၊
ပရိစိတာတိ အတ္တော။ ကုသလာဒယော ဟိ
အနေကဝါရပုဂ္ဂလိကဗျာန တဒါဓာရပုဂ္ဂလိကဗျာန
ပရိစိတာ ဝိယ ဟောန္တိ။ ဗလဝသန္တေ
ဘုသတ္တော။ ပုဂ္ဂလိကဗျာန စ တေ ဗလဝါစေတိ
ပုဂ္ဂလိကဗျာန၊ ကုသလာဒယော ဘိန္ဒုဇာတိ-
ကာ ဓမ္မော။ တေသံ ဘာဝေါ ပုဂ္ဂလိကဗျာနဘာ-
ဝေါ၊ ဂုဏော။ တေန ဝိသိဋ္ဌာ ဝိသေသိတဗ္ဗာ
ဝိပါကာနံ ဝိပါကဘာဝသင်္ခါတဂတိတော
ဝိသေသံ ပတ္တာတိ ပုဂ္ဂလိကဗျာန။ ဝိသိဋ္ဌာ၊တံ။
မဏိမဉ္ဇူ၊၂။၃၉၂။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌ၊၂။၂၈၀။)

ပုဂ္ဂလိကဗျာန (တိ) [ပုဂ္ဂလိကဗျာန
+ အာပတ္တိ] လေ့လာအပ်-အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွား
စေအပ်-သည်ဖြစ်၍ အားရှိသည်၏အဖြစ်သို့
ရောက်ခြင်း။ ဝေပုလ္လံ အဘိဏ္ဍပုဂ္ဂလိကဗျာန
ပုဂ္ဂလိကဗျာနဝိသိဋ္ဌံတိ ဝုတ္တံ “ဝေပုလ္လာ-
ယာတိ ဝိပုလဘာဝိယာ”တိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၄၆။
(-အနုဋီ၊၁။၉၈။)

ပုဂ္ဂလိကဘာဝါပါဒန (န) [ပုဂ္ဂလိကဘာဝ + အာပါဒန] လေ့လာအပ်-အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ်-သည်ဖြစ်၍ အားရှိသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်း။ ပုဂ္ဂလိကဘာဝါပါဒနနေသုတ္တံ ဘာဝိတတ္ထာ သုဘာဝိတံ။ ထေရ်၊ ၂။ ၂၄၁။ (- သံ၊ ၂။ ၂၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၁။ ၂၆၃။)

ပုဂ္ဂလိကဗျူဟာ (တိ) [ပုဂ္ဂလိက + ဗျူဟာ] လေ့လာ - လေ့ကျက်-အပ်သော-သဒ္ဓါ-ပုဒ်-ဗျည်း-ရှိသော။ ဂစ္ဆထ မဟာဝိဟာရေ ပုဂ္ဂလိကဗျူဟာနံ ဘိက္ခုနံ သန္တိကေ ဗျူဟံ သောဓာပေထ။ မ၊ ၄။ ၁၁၉။

ပုဂ္ဂလိကဘာဝကရဏ (န) [ပုဂ္ဂလိက + ဘာဝ + ကရဏ] လေ့လာ-လေ့ကျက်-အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြုခြင်း။ ဥက္ခိပါပေန္တာတိ ပုဂ္ဂလိကဘာဝကရဏေန အတ္တသံဏ္ဌနေ စ ပုဂ္ဂလိကဘာဝကရဏေန။ ဒီ၊ ၂။ ၁၂၆။ အံ၊ ၂။ ၁၆၄။ (- သံ၊ ၂။ ၁၆၄။ ၂၂၁။)

ပုဂ္ဂလိကဘာဝနာ (ထိ) [ပုဂ္ဂလိက + ဘာဝနာ] လေ့လာအပ်-အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ်-သော ဘာဝနာ။ အနဝသေသဖရဏဝသေန အနောဓိသောဖရဏဝသေန စ အပ္ပမာဏာရမ္မဏတာယ ပုဂ္ဂလိကဘာဝနာဝသေန အပ္ပမာဏံ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၈၈။ အံ၊ ၂။ ၂၀၃။

ပုဂ္ဂလိကဘာဝပုတ္တ (တိ) [ပုဂ္ဂလိက + ဘာဝ + ပုတ္တ] လေ့လာအပ် - အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ် - သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်သော။ ဝသိပုတ္တောတိ ပုဂ္ဂလိကဘာဝပုတ္တော။ စူဠနိ၊ ၄။ ၄၄။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၃၅။)

ပုဂ္ဂလိကဘာဝသိဒ္ဓ (တိ) [ပုဂ္ဂလိက + ဘာဝ + သိဒ္ဓ] လေ့လာအပ်-အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ်-သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်ပြီးသော။ ပုဂ္ဂလိကဝေါဒါန-ကြည့်။

ပုဂ္ဂလိကဘာဝါပါဒန (န) [ပုဂ္ဂလိကဘာဝ + အာပါဒန] လေ့လာအပ်-အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ်-

သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်စေခြင်း။ သုဘာဝိတတ္ထာတိ ပုဂ္ဂလိကဘာဝါပါဒနနေ သုတ္တံ ဘာဝိတတ္ထာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၁။ (- အနု၊ ၂။ ၁၅၄။ အနု၊ ၂။ ၂၆၅။)

ပုဂ္ဂလိကမနသိကာရာဓိဂမ (ပု) [ပုဂ္ဂလိက + မနသိကာရ + အဓိဂမ] (၁) လေ့လာအပ် - အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ် - သော - နှလုံးသွင်းမှု-မနသိကာရ-ကိုရခြင်း။ (၂) လေ့လာအပ်-အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ်-သော - နှလုံးသွင်းမှု-မနသိကာရ-ကို ရရာ (အခါ) (၁)။ တတ္ထ ပုဂ္ဂလိကမနသိကာရာဓိဂမေန ပိယဘာဝံ ဥပသံဟရိတော...ဝေရိပုဂ္ဂလိကမေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၁။ (၂) ပုဂ္ဂလိကမနသိကာရာဓိဂမတော ပဋ္ဌာယ ဟိဿ သောပိပိယဋ္ဌာနေဝေ တိဋ္ဌတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၁။

ပုဂ္ဂလိကမာတိက (တိ) [ပုဂ္ဂလိက + မာတိကာ] လေ့လာ-လေ့ကျက်-အပ်သော ဒွေမာတိကာ ပါဠိတော်ရှိသော၊ ဒွေမာတိကာပါဠိတော်ကို -လေ့လာ-လေ့ကျက်-ပြီးသော (ရဟန်း)။ ဗျတ္တောတိ ပညာဝေယျတ္တိယေန သမန္နာဂတော၊ ပုဂ္ဂလိကမာတိကောတိ အတ္တော။ ကခါ၊ ၂။ ၁၆၄။

ပုဂ္ဂလိကမေတ္တာဈာန (တိ) [ပုဂ္ဂလိက + မေတ္တာဈာန] လေ့လာအပ် - အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ် - သော မေတ္တာနှင့်ယှဉ်သော ဈာန်ရှိသော။ အညတ္ထ ပုဂ္ဂလိကမေတ္တာဈာနော အာစရိယဿ ကာလကတဘာဝံ အဇာနန္တော တံ မေတ္တာယ ဖရိတုကာမော “အာစရိယံ အာရမ္မ မေတ္တံ အာရတံ”တိ ဝုတ္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၁။

ပုဂ္ဂလိကဗျူဟာ (န) [ပုဂ္ဂလိက + ဗျူဟာ] လေ့လာ - လေ့ကျက်-အပ်သောသဘော။ ပုဂ္ဂလိက (၁) (က) ကြည့်။

ပုဂ္ဂလိကဗျူဟာမဋ္ဌာန (တိ) [ပုဂ္ဂလိက + ဗျူဟာ + အဓိဂမ + ကဗျူဟာ] လေ့လာအပ် - အဖန်ဖန် ဖြစ်

ပွားစေအပ်-သော ရွပ်ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အရွပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းရှိသောသူ။ သော ဝေ ပုဂ္ဂလိကရွပ်ကမ္မဋ္ဌာနော ယာ ဥပရိ ဘင်္ဂါနုပဿနတော ပဋ္ဌာယ ပဟာနပရိညာဝသေန သဗ္ဗာကာရတော ပတ္တဗ္ဗာ အဋ္ဌာရသ မဟာဝိပဿနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၄။

ပုဂ္ဂလိကဝေဒနာတုတ္ထဌာန (န) [ပုဂ္ဂလ+ရွပ်-ဝေဒ+တုတ္ထဌာန] လေ့လာအပ်-အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ်-သော ရွပ်ကမ္မဋ္ဌာန်း။ ပုဂ္ဂလိကဝေဒနာတုတ္ထဌာနတော ဝုဋ္ဌာယ ဟေသိ ဟောနေ....အာဒိနဝံ ပဿတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂၁။

ပုဂ္ဂလဝသီ (တိ) [ပုဂ္ဂလ+ဝသီ] လေ့လာအပ်-အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ်-သော-အစွမ်း-သတ္တိ-ရှိသောသူ။ ဝသီ ဝိတက္ကပရိယာယ-ပထေသုတိ ဝိတက္ကဝါရပထေသု စိန္တဝသီ ပုဂ္ဂလဝသီတိ ဝုစ္စတိ။ မ၊ ၁။ ၃၉၈။ ပုဂ္ဂလဝသီ-တိ သုဘာဝိတဝသီ။ မ၊ ၁။ ၂။ ၇၇။

ပုဂ္ဂလဝသီဘာဝါပါဒန (န) [ပုဂ္ဂလ+ဝသီဘာဝ+အာပါဒန] လေ့လာအပ်-အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ်-သော - ဝသီဘော် - အစွမ်းသတ္တိ ရှိသည်၏အဖြစ်-သို့ရောက်စေခြင်း။ ပဋိလဒ္ဓ-မတ္တံ ပဌမဇ္ဈာနံ ပဌမဇ္ဈာနသမာပတ္တိယာ ပုဂ္ဂလဝသီဘာဝါပါဒနယ ပစ္စယော ဟောတိ။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁၁၆။

ပုဂ္ဂလဝိဇ္ဇာ (တိ) [ပုဂ္ဂလ+ဝိဇ္ဇာ] လေ့လာ-လေ့ကျက်-အပ်သော မြေကြွန် အတတ်ရှိသော၊ မြေကြွန် အတတ်ကို - လေ့လာ - လေ့ကျက်-ပြီးသောသူ။ ဒေဝ အယံ ပုရိသော ပိတု မဟာရာဇဿ ကာလေ ဝတ္ထု-ဝိဇ္ဇာစရိယော ပုဂ္ဂလဝိဇ္ဇော အန္တောဘူမိယံ သတ္တရတနဋ္ဌာနေ ဂုဏဒေါသံ ပဿတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၁။

ပုဂ္ဂလဝေဒ (တိ) [ပုဂ္ဂလ+ဝေဒ] လေ့လာ-လေ့ကျက်-အပ်သော ဝေဒကျမ်းရှိသော၊ ဝေဒကျမ်းကို-လေ့လာ-လေ့ကျက်-ပြီးသောသူ။ သစေ မဟာရာဇ “အဟံ ဗဟုဿုတော-မ္ပိ” တိ ပုဂ္ဂလဝေဒေါပိ ဒသကုသလကမ္မပထ-ဓမ္မံ န စရေယျ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၉။

ပုဂ္ဂလဝေါဒါန (န) [ပုဂ္ဂလ+ဝေါဒါန] လေ့လာအပ်-အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ်-သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်ပြီးသော စင်ကြယ်ခြင်း။ ဝေါဒါနမ္ပိ ဝုဋ္ဌာနန္တိ ဣမိနာ ပုဂ္ဂလဝေါဒါနံ ဝုဋ္ဌာနံ နာမကထိတံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၄၄။ ပုဂ္ဂလဘာဝေါဒါနံ ပုဂ္ဂလဝေါဒါနံ။ မူလ၊ ၁။ ၂။ ၂၁၄။ ပုဂ္ဂလဝေါဒါနံ ပုဂ္ဂလဘာဝသိဒ္ဓါ ဟောနယ ပဋိပက္ခတော ဝိသုဒ္ဓိ။ အနု၊ ၁။ ၂။ ၂၁၄။ ဝုဋ္ဌာနံ ပုဂ္ဂလဝေါဒါနံ ဘဝဂံဝုဋ္ဌာနဉ္စ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၆၇။ ပုဂ္ဂလတာယ ဝေါဒါနံ ပုဂ္ဂလဝေါဒါနံ။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၂။ ၉၆။

ပုဂ္ဂလသမာဓိ (ပု) [ပုဂ္ဂလ+သမာဓိ] လေ့လာအပ် - အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ် - သော - တည်ကြည်မှု - သမာဓိ။ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါဘူတာ တယာ ပုဂ္ဂလသမာဓိတော အရဟတ္တဿ ပဒဋ္ဌာနဘူတဝိပဿနာပညာတော။ မ၊ ၁။ ၃။ ၄၀၂။

ပုဂ္ဂလသမာပတ္တိ (တိ) [ပုဂ္ဂလ+သမာပတ္တိ] လေ့လာအပ် - အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ်- သော သမာပတ်။ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိတိ ဝိပဿနာယ ပဒဋ္ဌာနဘူတာ အဋ္ဌ ပုဂ္ဂလသမာပတ္တိယော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၇။ သမထဿ ဝိသုဒ္ဓိဘာဝေါ ဝေါဒါနံ ပုဂ္ဂလဘာဝေန ပရိစ္ဆိန္နန္တိ အာဟ “အဋ္ဌ-ပုဂ္ဂလသမာပတ္တိယော” တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၇၇။ (-အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁။)

ပုဂ္ဂလသိပ္ပ (တိ) [ပုဂ္ဂလ+သိပ္ပ] လေ့လာ-လေ့ကျက်-အပ်သော အတတ်ရှိသောသူ။ ကတာဝိတိ ကတကရဏိယော၊ သိက္ခိတ-

သိက္ခော ပဂုဏသိပ္ပေါတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၁။

ပဂုဏသုတ္တန္တ (ပု) [ပဂုဏ+သုတ္တန္တ] လေ့လာ-
လေ့ကျက် - အပ်သော - သုတ် - သုတ္တန်။
သုတ္တန္တောတိ အတ္တနော ပဂုဏသုတ္တန္တော။
သာရတ္ထ၊၃။၂၇။

ပဂုဏိကတ (တိ) [ပဂုဏ+ကတ။ ၂-ပုဒ်အလယ်
၌ 'ဣ' လာ။ နိတိ၊ သုတ္တ။၁၃၃၇။] လေ့လာ
အပ်-အဖန်ဖန် ဖြစ်ပွားစေအပ်-သည်၏ အ
ဖြစ်ကို ပြုအပ်သော။ စိန္တော စရိတော ပဂု-
ဏိကတော အာဝဇ္ဇနာဒိလက္ခဏော ဝသိဘာ-
ဝေါ တေနာတိ စိန္တဝသိဘာဝေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊
၁။၃၉၉။

ပဂုဏိကတ္တဗ္ဗ (တိ) [ပဂုဏ+ကတ္တဗ္ဗ။ အလယ်၌
'ဣ' လာ။ မောဂ၊၄။၁၁၉။ နိတိ၊သုတ္တ။၁
၃၃၇။] လေ့လာ - လေ့ကျက် - အပ်သည်၏
အဖြစ်ကို ပြုအပ်သော။ ပဂုဏ (၁) (က)
ကြည့်။

ပဂုဏိဘူတ (တိ) [ပဂုဏ+ဘူတ။ အလယ်၌ 'ဣ'
လာ။] လေ့လာ-လေ့ကျက်-အပ်သည် ဖြစ်၍
ဖြစ်သော။ တသ္မိံ ပဂုဏိဘူတေ “တစော
ဒန္တာ”တိ ဝေမာဒိနာ နယေန ပဋိလောမ-
တော....အဒ္ဓမာသံ ဘာဝေတဗ္ဗံ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။
၃။

ပဂုမ္မ (ပု) [ပ+ဂုမ္မ] ကြီးသော-ချို-သစ်ပင်
စု။ မူလသာရဗေဂ္ဂုတစသာခါပလာသေဟိ
ပဝုဒ္ဓေါ ဂုမ္မော ပဂုမ္မော။ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၆၀။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။

ပဂေ (ဗျ) [ပ+ဂေ+ကေ။ ပြဂီယတေအတြ....
အတိပြာတးကာလေ။ထောမ။ အထ ပါတော
ပဂေ သမာ။ဓာနံ။၁၁၅။ (ပြဂေ-သံ)]
စောစော၊ နံနက်စောစော။ ပဏှေတိ ပဂေ-
ယေဝ၊ သွေဝ ပါတရာသကာလေ ပစ္စာဂမ-

နတ္ထာယ ပဋိညံ ဂဏှာဟိတိ အဓိပ္ပါယော။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၅။ (-၁၆၅။)

ပဂေဝ (ဗျ) [ပါ+ဝေ။ကစ္စည်း။၄၃။နိတိ၊သုတ္တ။
၅၄။ ပဂေ+ဝေ။ (ပြာဂေဝ-သံ)] (၁)
ရှေးဦး-မဆွ-အစ-ကပင်လျှင်။(၂)အဘယ်
ဆိုဖွယ်ရှိအံ့နည်း၊ ဆိုဖွယ်ရာမရှိ၊ရှေးဦး-မဆွ
-အစ-ကပင်ပြီး၏။ (၃) အလွန်အကျူး -
အထူးအကဲ-သာလျှင်။ (၄) စောစော-
နံနက်စောစော-အလွန်စောစော - ကသာ
လျှင်။ (၁) အထ နိဝတ္တေသု သာမိကေသု
သယမေဝ တံ ဒိသုာ “ပဂေဝေတံ မယာ နိဟ-
ဋံ၊မမ ဒါနိ သန္တက ”န္တိ ဂဏှာတိ၊ ရက္ခတိ၊
ဘဏ္ဏဒေယျံ ပန ဟောတိ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၁။ ပဌမ-
တရမေဝါတိ ပဂေဝ ဥပသကံမနတော။ သံ၊ဋီ၊
၂။၁၆၇။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၄။ ကင်္ခါ၊၁၁၇။ စရိ-
ယာ၊ဋ္ဌ။၁၀၇။ ဝဇီရ၊ဂု။ ဝိမတိ၊၂။၂၁၀။ မ၊
ဋီ၊၃။၁၇။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၃၀၊၃၆၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။
၂၉၇၊၃၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၆၅၊၃၆၂။) (၂) တိ-
ရစ္ဆာနဂတိတ္ထိယာပိ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝိတော
အဿမဏော ဟောတိ အသကျပုတ္တိယော၊
ပဂေဝ မနုဿိတ္ထိယာ၊ တေန ဝုစ္စတိ “အန္တမ-
သော တိရစ္ဆာနဂတာယပိ”တိ။ ဝိ၊၁။၃၄။
မာတုဂါမော နာမ မနုဿိတ္ထိ၊....အန္တမသော
တဒဟုဇာတာပိ ဒါရိကာ၊ ပဂေဝ မဟတ္တရိ။
ဝိ၊၁။၁၇၄။ ပဂေဝ မနုဿိတ္ထိယာတိ ပဌမ-
တရံ မနုဿဇာတိကာယ ဣတ္ထိယာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၂၃။ ပဂေဝါတိ ပဌမမေဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။
(-ဝိ၊၁။၂၄၇၊၂၅၆။ ဝိ၊၂။၃၁၁၂၉။ ဝိ၊၃။
၁၉၉။ဝိ၊၄။၂၆၃။ မ၊၁။၃၆၊၁၇၇။ မ၊၂။၁၃၇။
မ၊၃။၃၂၂။ သံ၊၃။၁၀၆။ အံ၊၁။၂၇၉။ အပ၊
၂။၂၅၇။ ဇာ၊၁။၁၁၁။ နေတ္ထိ၊၁၀၇။ မိလိန္ဒ။
၂၃၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၇၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၅၊၁၉၀။ မ၊ဋ္ဌ၊
၃။၂၇၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၂၊၂၀၉။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၅၊၂၇၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၇၊၃၀၄။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၄၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၁။

ဝိမာနာဠာဠဝ။ ထေရဠာဠဝ။ ထေရဠာဠာ
 ၂။ ၆၈။ ၂၃၅။ စရိယာဠာဠာ ၂၉။ ၃၅။ ၁၀၃။ ၃၀၁။
 ဇာဠာဠာ ၁၅။ နေတ္ထိဠာဠာ ၈၉။ ဝဇိရဠာဠာ ၁၅၈။ ၁၇၈။
 ၂၁၈။ ၃၀၇။ သာရတ္ထဠာဠာ ၇။ သာရတ္ထဠာ ၂။
 ၃၃၃။ ဒီဠာဠာ ၃၁။ သံဠာဠာ ၃၉။ ၇၄။ အံဠာဠာ
 ၂။ ၃၀၀။ မူလဠာဠာ ၄၈။ အနုဠာဠာ ၂၉။
 ဝိသုဒ္ဓိဠာဠာ ၁၄၁။ ၂၃၄။ ၂၆၃။ ၃၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိဠာဠာ
 ၂။ ၂၂၉။ ၂၇၈။) (၃) သော စေ အဓမ္မံ စရတိ။
 ပဂေဝ ဣတရာ ပဇာ။ ဇာ ၂။ ၄၅။ ပဂေဝါတိ
 တသ္မိံ အဓမ္မံ စရန္တေ ဣတရာ ပဇာ ပဂေဝ
 စရတိ။ အတိ ဝိယ ကရေတိတိ အတ္ထော။
 ဇာဠာဠာ ၂။ ၂၃၉။ (၄) အဋ္ဌမေ ဒိဝေသေ ပဘာ-
 တာယ ရတ္တိယာ ပဂေဝ ပါတရာသံ ကတော။
 မိလိန္ဒ။ ၉၈။ ကာလဝတောတိ ကာလသေဝ။
 ပဂေဝါတိ အတ္ထော။ ဝိဠာဠာ ၃၄၁။ ပဂေဝါ-
 တိ ပါတောဝ။ ပါစိတ်ယော။ ၃၀၆။ ပါတော-
 တိ ပဂေဝ သူရိယဂ္ဂမနကာလေ။ အံဠာဠာ
 ၇၁။ ပဂေဝါတိ ကာလသေဝ။ အတိ ဝိယ
 ပါတောတိ အတ္ထော။ ဒီဠာဠာ ၂။ ၂၅၃။ ပဂေဝါ
 (ဒီဠာဠာ ၁၆၇) တိ ပါတောယေဝ။ သီဠာဠာ
 ၁၆၈။ ၂။ ၈၄။ (-ဝိဠာဠာ ၃၁။ ဝိသံဠာဠာ ၁၆။
 မဠာဠာ ၂၆၀။ သံဠာဠာ ၂၂၃။ သံဠာဠာ ၂၁၉။)

ပဂေဝတရ (တိ) [ပဂေဝ+တရ] အထူးသဖြင့်-
 စောစော - နံနက်စောစော၊ အလွန်စော
 စော။ အဓိဝါသေတု ကိရ ဘန္တေ အာယသ္မာ
 အနုရုဒ္ဓေါ ပဉ္စကံဿ ထပတိဿ သ္မာတနာ-
 ယ အတ္တစတုတ္ထော ဘတ္တံ၊ ယေန စ ကိရ
 ဘန္တေ အာယသ္မာ အနုရုဒ္ဓေါ ပဂေဝတရံ
 အာဂစ္ဆေယျ။ မ၊ ၃။ ၁၈၄။

ပဂေါ (ဗျ) [အတိပြဂေ(အဝျ) အတိပြဂိယတေ-
 အသ္မိန် ကာလေ။ ဂဲ+ကေ၊ အတုန္တုပြာတး
 ကာလေ။ ထောမ။] စောစော၊ နံနက်စော
 စော၊ စောစောစီးစီး။ အတိပွဂေါခေါတိ
 အတိ ဝိယ ပဂေါ ခေါ၊ န တာဝ ကုလေသု
 ယာဂုဘတ္တံ နိဋ္ဌိတန္တိ။ ဒီဠာဠာ ၁။ အတိ ဝိယ

ပဂေါခေါတိ အတိဝိယ ပါတောဝ။ ဒီဠာဠာ
 ၁။ အာစရိယာ ပန ဩကာရေန သဟာပိ
 ဂကာရာဂမံ ဣစ္ဆန္တိ၊ တေ “အတိပွဂေါ ခေါ
 တာဝ သာဝတ္ထိယံ ပိဏ္ဏာယ စရိတု”န္တိ ဥဒါ-
 ဟရန္တိ။ အယံ ပန အသ္မာကံ ရုစိ။ ပဂေါသဒ္ဓေါ
 ပါတောသဒ္ဓေန သမာနတ္ထော နိပါတောတိ
 ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေနာဟု အဋ္ဌကထာစရိယာ
 “အတိပွဂေါခေါတိ အတိ ဝိယ ပါတောတိ
 အတ္ထော”တိ။ နီတိသုတ္တံ ၁၃၀။ ပဂန္တံ
 အတိပွဂေါ-တို့လည်းကြည့်။

ပဂ္ဂဏှ (ကြိ) [ဂ+ဂဟ+ဏှာ+ဟိ။ ဏှာ၏‘အာ’
 ကို ‘အ’ပြု၊ ‘ဟိ’ကို ချေ။] ချီးမြှောက်လော့၊
 အားပေး- ထောက်ပံ့- ကြံ့ခိုင်စေ- လော့။
 ပဂ္ဂဏှာတိ (၁) (က) ကြည့်။

ပဂ္ဂဏှက (တိ) [ပ + ဂဟ + ဏှာ + ဣ] ချီး
 မြှောက်တတ်သော၊ အားပေး- ကော်ရော်-
 ပူဇော် - တတ်သော၊ သူ။ အသန္တပဂ္ဂဏှက
 (ဇာဠာဠာ ၅၃၇။) ကြည့်။

ပဂ္ဂဏှတိ (ကြိ) [ပ + ဂဟ + ဏှာ + တိ။ ဏှာ၏
 ‘အာ’ကို ‘အ’ပြု။] ချီးမြှောက်၏၊ အားပေး
 -ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-၏။ ပဂ္ဂဏှာတိ (၁)
 (က) ကြည့်။

ပဂ္ဂဏှထ (ကြိ) [ပ + ဂဟ + ဏှာ + ထ] ယူကုန်
 လော့၊ စွဲယူ-ကိုင်ဆောင်-ကုန်လော့။ ပဂ္ဂ-
 ဏှာတိ (၃) (က) ကြည့်။

ပဂ္ဂဏှန (န၊ထိ) [ပ + ဂဟ + ဏှာ + ယု။ ထိ ဌ
 ပဂ္ဂဏှနာ (ပြုဟဏ-သံ)] (၁) ချီးမြှောက်
 ခြင်း။ (က) အားပေး- ထောက်ပံ့- ကြံ့ခိုင်
 စေ-ခြင်း။ (ခ) အားပေး- ကော်ရော်-
 ပူဇော်-ခြင်း။ (၂) ယူ-စွဲယူ-ပွဲစည်း-ခြင်း။
 (တိ) (၃) ချီးမြှောက် တတ်သော၊ အား
 ပေး- ထောက်ပံ့- ကြံ့ခိုင်စေ- တတ်သော။
 (၁) (က) သမယေ စိတ္တဿ ပဂ္ဂဏှနတာတိ
 ယသ္မိံ သမယေ အတိသိထိလဝီရိယတာမီဟိ

လိနံ စိတ္တံ ဟောတိ။တသ္မိံ သမယေ ဓမ္မဝိစယ-
ဝိရိယပိတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂသမုဋ္ဌာပနေန တဿ
ပဂ္ဂဏှနံ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၀။ အံ
ဋ္ဌ၊၁။၄၀၁။ တဿ ပဂ္ဂဏှနန္တိ တဿလိနဿ
စိတ္တဿ ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်္ဂဒိသမုဋ္ဌာပနေ-
န လယာပတ္တိတော သမုဋ္ဌရဏံ (သမုဋ္ဌာပနံ။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၇) ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၀။
ဌပနာတိ စ ဒဟနာ၊ ပဂ္ဂဏှနာ ဝါ။ အနုဋ္ဌ၊၂။
၂၂၀။ (-ဝိမတိ၊၁။၂၁၉။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၆။ ဒိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၁၂၉၊၃၂၂။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၁၊၂၅၉။ မ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၃၅၊၁၉၇၊၂၁၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၉၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၃။၁၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၁၆။) (ခ) ဣဒဉ္စ ဒေသနာယ ပဂ္ဂဏှနံ
ဗုဒ္ဓါနမ္ပိ အာစိဏ္ဏမေဝ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၆။ (-
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၁။) (၂) ပဂ္ဂဏှနာနုဗြူဟန-
ကြညံ။ (၃) ဝိရိယဉ္စဿ ဥပတ္တမ္ပကံ ပဂ္ဂ-
ဏှနတော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇။
(-ဝိမတိ၊၁။၂၇၆၊၂၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၁။)

ပဂ္ဂဏှနက (တိ) [ပဂ္ဂဏှန+က] ချီးမြှောက်တတ်
သော၊ အားပေး - ကော်ရော် - ပူဇော် -
တတ်သော၊သူ။ ပဂ္ဂဟာရဟာနံ ဓမ္မေနော
ပဂ္ဂဏှနကော။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၃၀၃။

ပဂ္ဂဏှနကိစ္စ (န) [ပဂ္ဂဏှန+ကိစ္စ] ချီးမြှောက်
ခြင်းကိစ္စ၊ အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ
-ခြင်းဟူသော-အမှု-ကိစ္စ။ ပဂ္ဂဟကိစ္စန္တိ
ယထာ ကောသဇ္ဇပက္ခေန ပတိတာ စိတ္တဋ္ဌိတိ၊
တထာ ပဂ္ဂဏှနကိစ္စံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၂။

ပဂ္ဂဏှနတ္ထ (ပ) [ပဂ္ဂဏှန+အတ္ထ] ချီးမြှောက်
ခြင်းအကျိုး၊ အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်
စေ-ခြင်းအကျိုး။ ဝိရိယာရမ္ဘာယာတိ ကာ-
ယိကဿ စေဝ စေတသိ၊ကဿ စ ဝိရိယဿ
ပဂ္ဂဏှနတ္ထာယ။ သာရတ္ထ၊၃။၄၄၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၅၆။

ပဂ္ဂဏှနသဘာဝ (ပ) [ပဂ္ဂဏှန+သဘာဝ] (၁)
ချီးမြှောက်ခြင်းသဘော၊ အားပေး-ထောက်
ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-ခြင်းသဘော။ (တိ) (၂) ချီး
မြှောက်ခြင်းသဘောရှိသော၊ အားပေး -
ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-ခြင်းသဘောရှိသော။
(၁) ပဂ္ဂဟဋ္ဌေနာတိ ကုသလပက္ခဿ ပဂ္ဂဏှ-
နသဘာဝေန။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၅။ (၂) ကောသဇ္ဇ-
ပက္ခတော ပတိတံ အဒတွာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ
ပဂ္ဂဏှနသဘာဝေါတိ သမ္မာပဂ္ဂါဟလက္ခဏောံ
သမ္မာဝါယာမော။ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၁။

ပဂ္ဂဏှနာနုဗြူဟန (န) [ပဂ္ဂဏှန+အနုဗြူဟန]
စွဲယူ-မွဲစည်း-ခြင်း၊ တိုးပွားစေခြင်း။ တဏှာ
သေ့ဟောတိ ပဂ္ဂဏှနာနုဗြူဟနဝသေန
တဏှာ ဥဒကံ နာမ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၄။

ပဂ္ဂဏှန္တိ (တိ) [ပ+ဂဟ+ဏှာ+အန္တိ။ ယထာ
“ပဋိဂ္ဂဟေတွာ၊ ပဂ္ဂဏှန္တော”တိ အာဒိသု
ဒ္ဓိတ္တံ ဘဝတိ၊ နေဝံ “ပဋိဂ္ဂဏှာတိ၊ အနုဂ-
ဏှာတိ၊ ဝစီပကောပံ ရက္ခေယျ”န္တိ အာဒိသု
အဋ္ဌာနတ္တာ ဒ္ဓိတ္တံ ဘဝတိတိ။ဇူ၊ဋ္ဌ၊၄၀။] (၁)
ချီးမြှောက်တတ်သော။ (က) အားပေး -
ထောက်ပံ့ - ကြံ့ခိုင်စေ - တတ်သော။ (ခ)
အားပေး- ကော်ရော်-ပူဇော်-တတ်သော။
(၂) မြှောက်တတ်သော။ (က) မြှောက်-
ချီ-ပင့်ကော်-တတ်သော။ (ခ) မြှောက်-
တင်-ပသ-တတ်သော။ (၃) ယူတတ်သော။
(က) စွဲယူ-ကိုင်ဆောင်-တတ်သော။ (ခ)
ခံယူ-သိမ်းပိုက်-တတ်သော။

(၁) ချီးမြှောက်တတ်သော။ (က) အား
ပေး-ထောက်ပံ့- ကြံ့ခိုင်စေ - တတ်သော။
ပဂ္ဂဏှန္တော ဝိရိယေန စရတိ။ ပဋိသံ၊၂။၁၆။
ပဂ္ဂဏှန္တောတိ စတုသမ္ပပဓာနဝိရိယေန ပဒ-
ဟန္တော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၀။ (-ပဋိသံ၊၄၅။
၁၇၂၊၂၂၇၊၂၇၄၊၄၀၁။ မဟာနိ၊၃။၁၁၆။
စူဠနိ၊၂။၃၃။ မိလိန္ဒ၊၂။၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၃။ မ၊ဋ္ဌ၊
၃။၂၉၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။

သုတ္တနိဋ္ဌာဝါ၅၀။ ပေတဋ္ဌာဝါ၁၀၀။ ထေရဋ္ဌာ
 ၂။၁၉။ အပါဋ္ဌာဝါ၁၄၀။၁၆၉။ စရိယာဋ္ဌာ
 ၁၇။ စူဠနိဋ္ဌာ၈၉။ ဇာဋ္ဌာ၅။၅၅၂။ ဒီဋ္ဌိဉာ
 ၁၁။ မဇ္ဈိဉာ၄၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌာဝါ၁၇၄။၂၁၁။)
 (ခ) အားပေး-ကော်ရော်-ပူဇော်-တတ်
 သော။ န စ နံ ပဋိနန္ဒတိတိ တဿ ကထံ
 ပုဂ္ဂဟန္တော န ပဋိနန္ဒတိ န တုဿတိ။ဇာဋ္ဌာ
 ၄။၁၉၉။ (-ဇာဋ္ဌာ၅။၃၉၃။၅၄၂။ ဝိမတိဝါ။
 ၃၃၉။) (၂) မြှောက်တတ်သော။ (က)
 မြှောက်-ချီ-ပင့်ကော်-တတ်သော။ ဒိဋ္ဌာ
 ဒိဋ္ဌကုဏေ အဗ္ဗလံ ပုဂ္ဂဟန္တော အနုစ္စဝိကံ
 သာမိစိကမ္ပံ ကရောန္တော။ အံဋ္ဌာ၂။၉၁။ (ခ)
 မြှောက်-တင်-ပသ-တတ်သော။ အာဟု-
 တိ ပုဂ္ဂဟန္တော အဂ္ဂိဒေဝံ ပရိဝရိံ ဝေဒေ
 ဝုတ္တဝိဓိနာ ပူဇေသိ။ထေရဋ္ဌာဝါ၄၃၇။ (၃)
 ယူတတ်သော။ (က) စွဲယူ-ကိုင်ဆောင်-
 တတ်သော။ (ခ) ခံယူ - သိမ်းပိုက် -တတ်
 သော။ (က) ပဏ္ဍိတော ဝိယတ္တော မေဓာဝီ
 ပဌမော ဝါ ဒုတိယော ဝါ သုဗ္ဗံ ပုဂ္ဂဟန္တနံ။
 ဒီဋ္ဌာဝါ၁၃၁။ သုဗ္ဗံ ပုဂ္ဂဟန္တနံ ဟောယာဂ-
 ပဋိဂ္ဂဟနဋ္ဌာနေ ဒါနကဋ္ဌာ ပုဂ္ဂဟန္တနံ။
 ဒီဋ္ဌာဝါ၂၆၇။ “သုဗ္ဗံ ပုဂ္ဂဟန္တနံ”န္တိ ဧတေ
 သောဏဒဏ္ဍသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တေသု ဒီသု
 ဝိကပ္ပေသု ဒုတိယဝိကပ္ပံ နိသေဓေန္တော။
 “မဟာယာဂ”န္တိ အာဒိမာဟ။ သီဋ္ဌိသစ်၂။
 ၃၀၉။ (ကခ)ပဏ္ဍိတော စ ဟောတိ မေဓာဝီ
 ပဌမော ဝါ ဒုတိယော ဝါ သုဗ္ဗံ ပုဂ္ဂဟန္တနံ။
 ဒီဋ္ဌာဝါ၁၁၃။ သုဗ္ဗံ ပုဂ္ဂဟန္တနံ ယညယဇ-
 နတ္ထာယ သုဗ္ဗံ ဂဟန္တေသု ပြာဟုဏေသု ပဌ-
 မော ဝါ ဒုတိယော ဝါတိ အတ္ထော။ သုဇာ-
 ယ ဒိယုမာနံ မဟာယာဂံ ပဋိဂ္ဂဟန္တနံ
 ပေါရာဏာ။ ဒီဋ္ဌာဝါ၂၅၀။

ပုဂ္ဂဟန္တိ (ကြိ) [ပ+ဂဟ+ဏာ+အန္တိ] ချီး
 မြှောက်ကုန်၏။ (က) အားပေး-ထောက်
 ပံ-ကြံ့ခိုင်စေ - ကုန်၏။ (ခ) အားပေး -

ကော်ရော် - ပူဇော် - ကုန်၏။ ပုဂ္ဂဟန္တိ
 (၁) (ကခ) ကြည့်။

ပုဂ္ဂဟန္တိ (ကြိ) [ပ+ဂဟ+ဏာ+တိ+ကစုဉ်း။
 ၄၅၀။၄၉၀။ မောက်၅။၁၇၀။ နိတိဓာ။၂၇၇။
 နိတိသုတ္တ။၉၃၁။ (ပြဒဟန္တိ-သံ)] (၁)
 ချီးမြှောက်၏။ (က) အားပေး-ထောက်ပံ့-
 -ကြံ့ခိုင်စေ-၏။ (ခ) အားပေး - ကော်
 ရော်-ပူဇော်-၏။ (၂) မြှောက်၏။ (က)
 မြှောက်-ချီ-ပင့်ကော်-၏။ (ခ) မြှောက်-
 တင်-ပသ-၏။ (၃) ယူ၏။ (က) စွဲယူ-
 ကိုင်ဆောင်-၏။ (ခ) ခံယူ-သိမ်းပိုက်-၏။
 (ဂ) နာယူ-မှတ်သား-၏။

(၁) ချီးမြှောက်၏။ (က) အားပေး-
 ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-၏။ စိတ္တံ ပုဂ္ဂဟန္တိ
 ပဒဟတိ။ဒီဋ္ဌာ၂။၂၅၀။ စိတ္တံ ပုဂ္ဂဟန္တိတိ ဝိရိ-
 ယေန စိတ္တံ ပုဂ္ဂဟိတံ ကရေတိ။ ဒီဋ္ဌာ၂။
 ၃၉၃။ စိတ္တံ ပုဂ္ဂဟန္တိ (အံဋ္ဌာဝါ၄၁)တိ တေ-
 နေဝ သဟဇာတဝိရိယေန စိတ္တံ ဥက္ခိပတိ။
 အံဋ္ဌာဝါ၃၀၃။ (-မာဓာ၈၉။ မာ၂။၂၀၃။
 ၂၁၀။ မာဓာ၂၉၄။ သံဓာ၈၁၇၃။၂၁၄။ အံ
 ၁။၅၇၉။ အံ၂။၃၇၉။ အံ၃။၂၅၄။ အဘိ
 က။၃၀၂။ ပဋိသံဓာ၂၂၀။၃၁၆-၀၃၂၀။
 စူဠနိဋ္ဌာ၂။၉၇။ နေတ္ထိ။၁၇၁၄၇။ မဋ္ဌာဝါ၁၁၀။
 သံဋ္ဌာဝါ၁၄၅။ အံဋ္ဌာဝါ၁၀၅။၄၀၃။ အဘိ
 ဋ္ဌာဝါ၉၅။၁၆၄၁၇၇။ အဘိဋ္ဌာ၂။၂၇၇။ ပဋိ-
 သံဋ္ဌာဝါ၁၅၀။ ပဋိသံဋ္ဌာ၂။၁၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိဝါ။
 ၁၅၂။၂၄၀။ စရိယာဋ္ဌာ၅၄။ နေတ္ထိဋ္ဌာ၇၇။
 သာရတ္ထာ၂။၂၆-၀။ ဒီဋ္ဌိဉာ၁၀။ အံဋ္ဌိ
 ၃။၁၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌာဝါ၃၀၄။) ပုဂ္ဂဟန္တိ -
 မဟာနိဋ္ဌာဝါ၄၀၀။ မဟာနိဋ္ဌာဝါ၄၁၇။ ပုဂ္ဂဟန္တိ
 - အံဋ္ဌာ၂။၂၂၃။ ပုဂ္ဂဟန္တိ - ဗုဒ္ဓဝံဃာ၃၄။
 အဘိဋ္ဌာဝါ၄၀။ အပါဋ္ဌာဝါ၂၁-၀။ ဇာ
 ဋ္ဌာဝါ၂၇။ ပုဂ္ဂဟန္တေယျ - ဝိဓာ၂၆၇။
 ၂၇၂။ ဝိဓာ၂၇၇။၃၀၄။ ပုဂ္ဂဟန္တေ ဣသိန်
 ဇေ(သံဓာ၄၆၀။ အံဓာ၃၆၀။)န္တိ အတ္ထဂ္ဂ-

တဋ္ဌေန နဝလောကုတ္တရဓမ္မော ဣသိန် ဓဇော
 နာမ ဝုစ္စတိ၊ တမေဝ ပဂ္ဂဏေယျ ဥက္ခိပေယျ၊
 ဥစ္စံ ကတော ကထေယျာတိ အတ္ထော။ အံ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၃၀၆။ (-ဇာ၊၂။၁၄၇။) ပဂ္ဂဏေယျ-ဝိ၊
 ၁။၂၆၇။ ဝိ၊၂။၃၁၀။ ပဂ္ဂဏေယ-ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
 ၁၃၂။ သာရတ္ထ၊၂။၂၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၆၀။
 ဝေါ ဘိန္နိဿာမာတိ ပဂ္ဂဏိ သူ(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀)-
 တိ ဝိနာသေသာမာတိ ဥဿာဟမကံသု။
 သာရတ္ထ၊၁။၁၃၇။ ဝိမတိ၊၁။၃၀။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၁၄၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၉။) ပဂ္ဂဏိဿတိ-ဒိ၊
 ဋီ၊၁။၂၉၇။ ပဂ္ဂဏိဿာမိ-စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၇။

(ခ) အားပေး-ကော်ရော်-ပူဇော်-၏။
 အသန္တံ ယော ပဂ္ဂဏာတိ၊ သန္တံ စူပသေ-
 ဝတိ။ ဇာ၊၁။၃၅။ ယော ပဂ္ဂဏာတိတိ ခတ္တိ-
 ယာဒိသု ယော ကောဝိ ဝေရူပံ ဒုဿိလံ ပဗ္ဗ-
 ဇိတံ ဝါ စီဝရာဒိသမ္ပဒါနေန၊ ဂဟဋ္ဌံ ဝါ ဥပ-
 ရဋ္ဌသေနာပတိဋ္ဌာနာဒိ သမ္ပဒါနေန ပဂ္ဂဏာ-
 တိ၊ သက္ကာရသမ္ပာနံ ကဓရာတိတိ အတ္ထော။
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၃၇။ (-မိလိန္ဒ၊၇။၃၇၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၂၇၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၆၉။ မ၊ဋီ၊၁။၁၀၇။ သံ၊ဋီ၊
 ၂။၇၆။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၉၆။) ပဂ္ဂဏန္တိ-ဇာ၊ဋ္ဌ၊
 ၆။၁၀၇။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၂၁။ ပဂ္ဂဏာမိ-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၃၇။ ပဂ္ဂဏာဟိ-မိလိန္ဒ၊၇။ ပဂ္ဂဏိဿတိ-
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။ အဟံ 'ဧတေ ပဂ္ဂဏိဿာမိ'တိ
 အာဂတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၇။ ပဂ္ဂဏိဿာမိတိ
 သမ္ဘာဝနံ ဥပ္ပါဒေဿာမိ။ မ၊ဋီ၊၃။၃၂။ (-
 မိလိန္ဒ၊၃၃၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃။)

(၂) မြောက်၏။ (က) မြောက်-ချီ-
 ပင့်ကော်-၏။ မုဋ္ဌိံ ပိဋ္ဌယတိ၊ အင်္ဂုလိယော
 နိရန္တရံ ကရေတိ၊ ဂိဝံ ပဂ္ဂဏာတိ။ မိလိန္ဒ၊
 ၄၀၅။ ရာဇာ လောကေ အဂ္ဂပုဂ္ဂလဿ
 သန္တိကေ နိသိန္နော ဝေရူပါနံ နဂ္ဂဘောဂ္ဂနိ-
 သိရိကာနံ အဉ္စလိံ ပဂ္ဂဏာတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၁၃၆။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၇။) ပဂ္ဂဏာသိ-အံ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၂၇၉။ ပဂ္ဂဏာမိ-ဇာ၊၂။၁၇၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊

၂။၂၇၉။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၆၄။
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၉၃။ ပဂ္ဂဏာမ-ဇာ၊၂။၁၇၉။ ပဂ္ဂ-
 ဏိ-သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၆။

(ခ) မြောက်-တင်-ပသ-၏။ အာ-
 ယသ္မတော ဗြဟ္မဒေဝဿ မာတာ ဗြာဟ္မဏီ
 ဗြဟ္မုနော အာဟုတိ နိစ္စံ ပဂ္ဂဏာတိ။ သံ၊
 ၁။၁၄၂-၃။ အာဟုတိ နိစ္စံ ပဂ္ဂဏာတိတိ
 နိစ္စကာလေ အာဟုတိပိဏ္ဍံ ပဂ္ဂဏာတိ။...သ
 တံ ပါတိ အာဒါယ တတ္ထ ဂန္ဓာ စတူသု
 ကောဏေသု မဇ္ဈေ စ ဧကေကံ ပါယာသ-
 ပိဏ္ဍံ ဌပေတွံ ကံ ပိဏ္ဍံ ဟတ္ထေန ဂဟေတွာ
 ယာဝ ကပ္ပရာ သပ္ပိနာ ပဏ္ဍရန္တေန ပထဝိ-
 ယံ ဇာဏုမဏ္ဍလံ ပတိဋ္ဌာပေတွာ "ဘူတ
 ဘဝံ မဟာဗြဟ္မာ၊ သာယတု ဘဝံ မဟာ-
 ဗြဟ္မာ၊ တပေတု ဘဝံ မဟာဗြဟ္မာ"တိ
 ဝဒမာနာ ဗြဟ္မာနံ ဘောဇေတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၁၇၇-၉။

(၃) ယူ၏။ (က) စွဲယူ-ကိုင်ဆောင်-
 ၏။ "ပုနပိ တူရိယာနိ ပဂ္ဂဏာယ ပုနပိ တူရိ-
 ယာနိ ပဂ္ဂဏာယာ"တိ တိက္ခတ္ထံ တူရိယာနိ
 ပဂ္ဂဏာပေသိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၄။ ပဂ္ဂဏေ-အံ၊
 ဋ္ဌ၊၁။၁၃၄။ ပေတဋ္ဌ၊၆၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၆။
 အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၄၉။ ပဂ္ဂဏိ သု-
 သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၇၇။
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၇၉။ ပဂ္ဂဏိ-အပ၊၁။၂၁၅။ (ခ)
 ခံယူ-သိမ်းပိုက်-၏။ ဥဘော ဟတ္ထေဟိ ပဂ္ဂ-
 ဏိ၊ သယမ္ဘူ အဂ္ဂပုဂ္ဂလော။ အပ၊၁။၃၀၄။
 (-၁၂၁။ အပ၊၂။၁၄၄။)

(ဂ) နာယူ-မှတ်သား-၏။ သရဘာ
 ဏကေ ထေရေ ဥဋ္ဌိတေ ဒီသဘာဏက-
 မဟာအာယတ္ထေဓော စတုပစ္စယသန္ဓော-
 သဘာဝနာရာမမဟာအရိယဝံသံ အာရဘိ။
 သာ ဌိတကာဝ ပဂ္ဂဏာတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၅။
 ပဂ္ဂဏာတိတိ ပစ္စက္ခံ ကဓေန္တိ ဂဏာတိ၊

သက္ကန္တံ သုဏာတိတိ အတ္ထော။ အံ၊ဋီ၊၂။
၁၂။

ပုဂ္ဂဏာထ (ကြိ) [ပ+ဂဟ+ဏာ+ထ] ယူကုန်
လော၊ စွဲယူ-ကိုင်ဆောင်-ကုန်လော။ ပုဂ္ဂ-
ဏာတိ (၃) (က) ကြည့်။

ပုဂ္ဂဏာပေတိ (ကာကြိ) [ပ+ဂဟ+ဏာ+
ဏာပေ+တိ]ယူစေ၏။စွဲယူ-ကိုင်ဆောင်-စေ
၏။တိက္ခတ္တံ၊ တူရိယာနိ ပုဂ္ဂဏာပေတိ။ အပါ
ဌ၊၁။၂ဂ။ ပုဂ္ဂဏာပေသိ- သံ၊ဌ၊၂။၁၇၄။
အံ၊ဌ၊၁။၁၃၄။ ပေတ၊ဌ၊၆၉။ ထေရ၊ဌ၊၂။
၄၃၆။ ဇာ၊ဌ၊၃။၂၄။ ဇာ၊ဌ၊၄။၃၉။၂၁၃။
ဇာ၊ဌ၊၅။၂၆၂။ ဇာ၊ဌ၊၆။၄၉။၂၅၇။ ပုဂ္ဂဏာ-
ပေသံ-သံ၊ဌ၊၂။၁၇၄။အံ၊ဌ၊၁။၁၃၄။ ပေတ၊
ဌ၊၆၈။ ထေရ၊ဌ၊၂။၄၃၇။ အပါဌ၊၁။၂ဂ။

ပုဂ္ဂဏာပေတုံ (ကာကြိ၊ဝိ) [ပ+ဂဟ+ဏာ+
ဏာပေ+တုံ] မြောက်စေခြင်းငှါ၊ မြောက်-
ချီ-ပင့်ကော်-စေခြင်းငှါ။ ခလိနဗန္ဓာဒီဟိ
မုခဋ္ဌပနေ သာဓုကံဂိဝံပုဂ္ဂဏာပေတုံ ကာရဏံ
ကာရေတိ။ မ၊ဌ၊၃။၁၁၁။

ပုဂ္ဂဏာပေတွာ (ကာကြိ၊ဝိ) [ပ+ဂဟ+ဏာ+
ဏာပေ+တွာ] မြှောက်စေ၍၊ မြောက်-ချီ-
ပင့်ကော်-စေ၍။ ဘိက္ခုနံ ပါဒေ ဝန္တာ-
ပေတွာ ဥက္ကဋ္ဌိကံ နိသိဒါဒပတွာ အဉ္ဇလိ*
ပုဂ္ဂဏာပေတွာ “ဝေ ဝဒေဟိ” တိ ဝတ္ထဗ္ဗော။
ဝိ၊ဉ္ဇ၊၂။၉။ (-၁၃၁။ဝိ၊၄။၄၅။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၅၀။)

ပုဂ္ဂဏာပေသိ (ကာကြိ) [ပ+ဂဟ+ဏာ+
ဏာပေ+သိ] ယူစေပြီ။ စွဲယူ-ကိုင်ဆောင်-
စေပြီ။ ပုဂ္ဂဏာပေတိ-ကြည့်။

ပုဂ္ဂဏာပေသုံ (ကာကြိ) [ပ+ဂဟ+ဏာ+
ဏာပေ+သုံ] ယူစေကုန်ပြီ။ စွဲယူ-ကိုင်ဆောင်-
စေကုန်ပြီ။ ပုဂ္ဂဏာပေတိ-ကြည့်။

ပုဂ္ဂဏာမ (ကြိ) [ပ+ဂဟ+ဏာ+မ] မြောက်
ကုန်၏။ မြောက်-ချီ-ပင့်ကော်-ကုန်၏။
ပုဂ္ဂဏာတိ (၂) (က) ကြည့်။

ဏဘိဓာန်(ပဝဂ်)၁- ၁၀-ပ-မ-ဗ-သ-စ

ပုဂ္ဂဏာမိ (ကြိ) [ပ+ဂဟ+ဏာ+မိ] (၁) ချီး
မြှောက်၏။ အားပေး-ကော်ရော်-ပူဇော်-
၏။ (၂) မြှောက်၏။ မြှောက်-ချီ-ပင့်ကော်-
၏။ (၁) ပုဂ္ဂဏာတိ (၁) (ခ) ကြည့်။
(၂) ပုဂ္ဂဏာတိ (၂) (က) ကြည့်။

ပုဂ္ဂဏာသိ (ကြိ) [ပ+ဂဟ+ဏာ+သိ] မြှောက်
၏။ မြှောက်-ချီ-ပင့်ကော်-၏။ ပုဂ္ဂဏာ-
တိ (၂) (က) ကြည့်။

ပုဂ္ဂဏိ (ကြိ) [ပ+ဂဟ+ဏာ+ဤ] (၁)
မြှောက်ပြီ။ မြှောက်-ချီ-ပင့်ကော်-ပြီ။
(၂) ယူပြီ။ ခံယူ-သိမ်းပိုက်-ပြီ။ (၁) ပုဂ္ဂ-
ဏာတိ (၂) (က) ကြည့်။ (၂) ပုဂ္ဂဏာတိ
(၃) (ခ) ကြည့်။

ပုဂ္ဂဏိ* (ကြိ) [ပ+ဂဟ+ဏာ+ဤ] ယူပြီ။ စွဲယူ
-ကိုင်ဆောင်-ပြီ။ ပုဂ္ဂဏာတိ (၃) (က)
ကြည့်။

ပုဂ္ဂဏိ*သု (ကြိ) [ပ+ဂဟ+ဏာ+ဥ] (၁) ချီး
မြှောက်ကုန်ပြီ။ အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ
ခိုင်စေ-ကုန်ပြီ။ (၂) ယူကုန်ပြီ။ စွဲယူ-ကိုင်
ဆောင်-ကုန်ပြီ။ (၁) ပုဂ္ဂဏာတိ (၁) (က)
ကြည့်။ (၂) ပုဂ္ဂဏာတိ (၃) (က) ကြည့်။

ပုဂ္ဂဏိတဗ္ဗ (တိ) [ပ+ဂဟ+ဏာ+တဗ္ဗ] (၁)
ချီးမြှောက်-အားပေး-အပ်သော။ (၂)
မြှောက်-ချီ-ပင့်ကော်-အပ်သော။ (၁)
မန္တော ဟာသေတဗ္ဗောတိ မန္တော မောမ္မ-
ဟော ပုဂ္ဂဏိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဌ၊၄။၂၀၇။ (၂) န
အဉ္ဇလိ ပုဂ္ဂဏိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဌ၊၄။၂၃၄။

ပုဂ္ဂဏိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ဂဟ+ဏာ+တုံ (ပြုဟိ-
တုမ်-သံ)] ချီးမြှောက်-အားပေး-ခြင်းငှါ။
သာဓု သပ္ပရိသ မနုဿလောကေ နိဗ္ဗတ္တိတွာ
ဒသဗလဿ သာသနံ ပုဂ္ဂဏိတုံ ပဋိညံ ဒေဟိ။
ဝိ၊ဌ၊၁။၂ဂ။ (-၄၂။ ဝိ၊ဌ၊၃။၄၃၇။ ဝိမတိ၊
၁။၃၃၉။)

ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကမ (တိ) [ပုဂ္ဂိုလ်တို့+ကမ] ချီး
မြောက်-အားပေး-ခြင်းငှါ အလိုရှိသော၊
ချီးမြောက်-အားပေး-လိုသော၊ သူ။ သစေ
ပန လဇ္ဇိ အလဇ္ဇိ* ပုဂ္ဂိုလ်တို့။ ပ။ အန္တရ-
ဓာပေတိတိ ဧတ္တ ကေဝလံ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကမ-
တာယ ဧဝံ ကာတုံ န ဝနုတိ၊ ဓမ္မဿ ပန
သာသနဿ သောတုနဉ္စ အနုဂဟတ္တာယ
ဝနုတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၂။ (-
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၅။)

ပုဂ္ဂိုလ်တို့ (ကြိ၊ ဝိ) [ပ+ဂဟ+ဇာ+တု] (၁)
ချီးမြှောက်၍။ (က) အားပေး-ထောက်ပံ့-
-ကြံ့ခိုင်စေ-၍။ (ခ) အားပေး-ကော်
ရော်-ပူဇော်-၍။ (၂) မြှောက်၍၊ မြှောက်
-ချီ-ပင့်ကော်-၍။ (၃) (က) လိနံ စိတ္တံ
ကောသဇ္ဇာနုပတိတံ၊ တံ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကော-
သဇ္ဇံ ပဇဟတိ။ ပဋိသံ၊ ၁၆။ ပုဂ္ဂိုလ်တို့တိ
ဓမ္မဝိယေပီတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂဘာဝနာယ ပုဂ္ဂ-
ဟေတု။ ပဋိသံ၊ ၁၅။ ၂။ ၇။ (-မ၊ ၁၅။ ၁၀။
အံ၊ ၁၅။ ၁၃။ ခုဒ္ဒက၊ ၁၅။ ၂၀။ ဇာ၊ ၁၅။ ၂။ ၈။
သံ၊ ၁၅။ ၂။ ၉။) (ခ) ဣတိ ဝါသေဇ္ဇော
သကမေဝ အာစရိယဝါဒံ ထောတေ တော ပုဂ္ဂ-
ိုလ်တို့ ဝိစရတိ။ ဒီ၊ ၁၅။ ၃၃။ (-အံ၊ ၁၅။
၁။ ၁၀။ ဒီ၊ ၁၅။ ၄၀။ ဒီ၊ ၁၅။ ၃၃။ သီ၊ ၁၅။
သစ်၊ ၂။ ၄၂။ အံ၊ ၁၅။ ၃၃။ ၁၄။) (၂) တေ
မုခံ ဝိက္ခာလေတော ဒသဗလာဘိမုခါ အညလိ*
ပုဂ္ဂိုလ်တို့ “ဒေဝ အမှာကံ ဒေသေ ဗုဒ္ဓရတနံ
နာမ ဥပ္ပန္နန္တိ အာဟံသု။ သံ၊ ၁၅။ ၂။ ၂၃။
(-ပဋိသံ၊ ၁၅။ ၂။ ၂၆။)

ပုဂ္ဂိုလ်တို့န (ကြိ၊ ဝိ) [ပ+ဂဟ+ဇာ+တုန] ချီး
မြှောက်၍၊ မြှောက် - ချီ - ပင့်ကော်-၍။
ကေသံ စိဝရံ ကတော၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့န အညလိ*။
ဝိ၊ ၁၅။ ၂။ ၂၅။ ပုဂ္ဂိုလ်တို့န အညလိ* ဒသနဓသ-
မောဓနသမုဇ္ဈလံ အညလိ* ဥက္ခိပိတော။ ဝိ၊ ၁၅။
၄။ ၁၇။

ပုဂ္ဂိုလ်တို့ (ကြိ) [ပ+ဂဟ+ဇာ+သတိ] ချီး
မြှောက်လတ္တံ့။ (က) အားပေး-ထောက်ပံ့-
-ကြံ့ခိုင်စေ - လတ္တံ့။ (ခ) အားပေး-
ကော်ရော်-ပူဇော်-လတ္တံ့။ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ (၁)
(က၊ ၁) ကြည့်။

ပုဂ္ဂိုလ်တို့သမိ (ကြိ) [ပ+ဂဟ+ဇာ+သမိ] ချီး
မြှောက်လတ်အံ့။ (က) အားပေး -
ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-လတ်အံ့။ (ခ) အား
ပေး-ကော်ရော်-ပူဇော်-လတ်အံ့။ ပုဂ္ဂ-
ိုလ်တို့ (၁) (က၊ ၁) ကြည့်။

ပုဂ္ဂိုလ် (ကြိ) [ပ+ဂဟ+ဇာ+ယျေ] ချီး
မြှောက်ရာ၏၊ အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်
စေ-ရာ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ (၁) (က) ကြည့်။

ပုဂ္ဂိုလ်ထ (ကြိ) [ပ+ဂဟ+ဇာ+ထေ] ချီး
မြှောက်ရာ၏၊ အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်
စေ - ရာ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ (၁) (က) ကြည့်။

ပုဂ္ဂိုလ်ယျ (ကြိ) [ပ+ဂဟ+ဇာ+ယျေ] ချီး
မြှောက်ရာ၏၊ အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်
စေ - ရာ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ (၁) (က) ကြည့်။

ပုဂ္ဂိုလ်ယျ၊ (ကြိ) [ပ+ဂဟ+ဇာ+ယျေ၊] ချီး
မြှောက်ကုန်ရာ၏၊ အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့
ခိုင်စေ-ကုန်ရာ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ (၁) (က)
ကြည့်။

ပုဂ္ဂိုလ် (ကြိ၊ ဝိ) [ပ-ဂဟ-တု။ ကစည်း။ ၆၀၀။
ရူ၊ ၆၄၅။ နိတိ၊ သုတ္တံ။ ၁၂၀။ (ပြဂဟ-သံ)]
(၁) ချီးမြှောက်၍။ (က) အားပေး-
ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-၍။ (ခ) အားပေး-
ကော်ရော်-ပူဇော်-၍။ (၂) မြှောက်၍၊
မြှောက်-ချီ-ပင့်ကော်-၍။ (၃) ယူ၍။
(က) စွဲယူ-ကိုင်ဆောင်-၍။ (ခ) ခံယူ-
သိမ်းပိုက်-၍။ (၁) (က) ဘေဒနသံဝတ္တနံကံ
ဝါ အဓိကရဏံ သမာဒါယ ပုဂ္ဂိုလ် တိဋ္ဌေယျ။
ဝိ၊ ၁၅။ ၂။ ၅။ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပုဂ္ဂိုလ်တံ အဗ္ဗုဿိတံ
ပါကဋံ ကတော။ ဝိ၊ ၁၅။ ၂။ ၁၉။ ဝိရိယံ ပုဂ္ဂိုလ်

(မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၅၀) တိ စတုဗ္ဗိသေဗ္ဗပုဓာနဝီရိယံ အာရတိတွာ ဝိပဿနံ ဝစေတွာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၃၈။ ပဂ္ဂယုာ (သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၃) တိ အာရေပေတွာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၇။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၇။ ကင်္ခါ၊၁၄၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃။ ဣတိဇုတိ၊ဋ္ဌ၊၆၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၉။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊သင်္ခ၊၂၅၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၃၊၄၃၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၅၊ ၂၅၃၊၃၃၂။) (ခ) “ဒေဝဏ္ဏေရော တိဿဏ္ဏေရော” တိ ဧဝံ ပဂ္ဂယု ဝစနံ သမ္မုခါ မေတ္တံ ဝစိကမ္ပံ နာမ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၀။ ပဂ္ဂယုဝစနန္တိ ကေဝလံ “ဒေဝေါ” တိ အဝတွာ “ဒေဝဏ္ဏေရော” တိ ဂုဏေဟိ ထိရဘာဝဇောတနံ ပဂ္ဂဏိတွာ ဥစ္စံ ကတွာ ဝစနံ။ သာရတ္ထ၊၃။၄၅၈။ ပဂ္ဂယုာတိ ပဂ္ဂဏိတွာ ဥစ္စံ ကတွာ ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။ ကေဝလံ “ဒေဝေါ” တိ အဝတွာ ဂုဏေဟိ ထိရဘာဝဇောတနံ “ဒေဝဏ္ဏေရော” တိ ဝစနံ ပဂ္ဂယု ဝစနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၆။ ပဂ္ဂယုာတိ ပဂ္ဂဏိတွာ ဥစ္စံ ကတွာ ကေဝလံ “ဒေဝေါ” တိ အဝတွာ ဂုဏေဟိ ထိရဘာဝဇောတနံ “ဒေဝဏ္ဏေရော” တိ ဝစနံ ပဂ္ဂယု ဝစနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၀။ (၂) တဿ ပတ္တံ ဂဟေတွာန၊ ဥစ္စံ ပဂ္ဂယု ခတ္တိယော။ ပေတ။ ၂၁။ ဥစ္စံ ပဂ္ဂယုာတိ ဥစ္စတရံ ကတွာ ပတ္တံ ဥက္ခိပိတွာ။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၂၄၈။ ဗာဟာ ပဂ္ဂယု ပက္ကန္တံ၊ ကသ္မာ နော ဝိဇဟိဿသိ။ ဇာ၊၂။ ၁၆၉။ ဗာဟာ ပဂ္ဂယုာတိ ဗာဟာ ဥက္ခိပိတွာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၆၇။ (-ဝိ၊၃။၃၃၄။ ဝိ၊၄။၄၁၀။ ဒီ၊၂။၁၁၅။ မ၊၂။၁၉၆။ အံ၊၃။၃၁။ သုတ္တနိ။ ၃၃၁။ ဝိမာန၊၁၁၃။ ပေတ၊၁၅၆။ ထေရ။ ၃၇၄။ ထေရီ၊၃၈၈။ မဟာနိ၊၄၅။ စူဠနိ၊၇၄။ ဇာ၊၁။၂၁၅။ ၂၄၉၊၃၄၂။ ဇာ၊၂။၆၁၊၁၀၊ ၁၉၃၊၂၂၇၊၂၉၅၊၃၁၃၊၃၂၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၀၊ ၁၄၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၂၈၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၄၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၅၊၃၂၂၊၃၇၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၂။

သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၄၊၁၈၉၊၂၂၇၊၃၂၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၈၁၊၂၇၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၈၊၂၄၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၄၁၊၁၇၇၊၂၁၉၊၂၇၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၂၊၂၇၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၈။ မေ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၁၊၁၈၊၆၉၊၇၂၊၂၉၂၊၃၆၃။ မေ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၊ ၁၇၊၁၅၉၊၄၃၉။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၇၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၆၂၊၈၂။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၆၊၄၂၊၉၅၊၁၄၄၊၁၈၉၊ ၂၀၂၊၂၁၇၊၃၁၀။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၈၇၊၁၁၁။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၊၂၅၀။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၄။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊ ၁၀၊၇၈။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၇၊၂၃၁။၂၉၅။ အပ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၅၁၊၁၆၇။ စရိယာဋ္ဌ၊၆၊၆၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၆၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၂-၈၊၁၇၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၅၂၊၇၆၊၃၈၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၀၊၃၄၁၊၄၂၂၊ ၄၄၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၉၊၄၀၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၈၊ ၁၁၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၄။ သာရတ္ထ၊၁။၂၉၊၄၃။ သာရတ္ထ၊၃။၄၃။ သီ၊ဋ္ဌ၊သင်္ခ၊၁။၄၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၇၇။) (၃) (က) ယော စ တုလံ ပဂ္ဂယု၊ ဝရမာဒါယ ပဏ္ဍိတော။ဓမ္မ၊၅၁။ ယော စ တုလံ ပဂ္ဂယုာတိ ယထာ ဟိ တုလံ ဂဟေတွာ ဌိတော အတိရေနံ စေ ဟောတိ၊ ဟရတိ။ ဉိနံ စေ ဟောတိ၊ ပက္ခိပတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၂၅၀။ ဥဘော ဟဏ္ဏဟိ ပဂ္ဂယု၊ ဓုနမာနော ဥပါဂမိ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၆၀။ ပဂ္ဂယုာတိ ဂဟေတွာန။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ဋ္ဌ၊၂၇၁။ (-အပ၊၁။ ၉၃၊၁၁၄၊၁၂၁-၅၊၁၆၀၊၂၂၅၊၃၄၄။ အပ၊ ၂။၂၅-၇၊၃၃၊၇၄၊၃၁၁၊၃၆၀၊၃၇၇။ ဇာ၊၁။ ၁၂၄။ ဇာ၊၂။၂၀၊၂၂၄။ နေတ္ထိ။ ၁၂၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၉။ နေတ္ထိ။ ဝိ။ ၂၉၆။) (ခ) ပဂ္ဂယု တိဏိ သရဏေ ပဉ္စသိလ္လာနိ ဂေါပိယ။ အပ၊၁။၈၄။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၀၉။မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၂။)

ပဂ္ဂယုတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [ပ+ဂဟ+ယ+တေ။ (ပြုဂဒဟုတေ-သံ)] ယူအပ်၏။ (က) စွဲယူ - ကိုင်ဆောင် - အပ်၏။ (ခ) ခံယူ - သိမ်းပိုက် - အပ်၏။ (က) ပဂ္ဂယုတိတိ ပဂ္ဂဟော၊

ပတ္တော။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၄၂။ (ခ) ပက္ခယတိ
ဧတေန ဘိက္ခဝတိ ဟိ ပတ္တော။ ဝိမတိ။
၁။ ၈၈။

ပက္ခယမာန (တိ) [ပ+ဂဟ+ယ+မာန] ယူအပ်
သော၊ စွဲယူ-ကိုင်ဆောင်-အပ်သော။ သုပ္ပ-
ဝါဒိတေတိ သုန္ဒရေ ပဝဇ္ဇနေ သတိ တဝ
နစ္စဿ အနုရူပဝသေန ဝိဇ္ဇာဝိသမုဒိက်တာ-
ဌာဒိကေ ဝါဒိယမာနေ၊ ပဉ္စဂိကေ တူရိယေ
ပက္ခယမာနေတိ အတ္တော။ ဝိမာနာဌ။ ၁၉၃။

ပက္ခယ (ပု) [ပ+ဂဟ+အ။ ဥဿဟာတပု-
ပဂ္ဂါဟာ၊ ဝါယာမော စ ပရက္ကမော။ ဓာန်။
၁၅၆။ ဝါတုဏှေ ပရမတ္ထေ ပေါ၊ ရောဂေ
ဝိသေ အပါယကေ။ ကေ။ ၇၃။ လိနံ စိတ္တံ
ပက္ခဏာတိ ဥက္ခိပတိတိ ပက္ခဟော။ အတ္တနော
နိဿယံ ပရမတ္ထံ ပဏာပေတိတိ ဝါ ပက္ခဟော။
“ပ-သဒ္ဓေါ ပရမတ္ထေပိ”တိ ဟိ ကေက္ခရ-
ကောသေ ဝုတ္တံ။ ဓာန်။ ၁၅၆။ ပဂ္ဂါဟောတိ-
အာဒိသု ပရမတ္ထေ။ တတ္ထ ဟိ အတ္တနော
နိဿယံ ပံ ပရမတ္ထံ ဂက္ခဏာပေတိတိ ပဂ္ဂါ-
ဟောတိ အတ္တော။ ကေ။ ၇၃။ ဂဟ ဥပါ-
ဒါနေ ပပုဗ္ဗော၊ ပက္ခဏာနံ ပက္ခဟော၊ ပါဒိ-
သမာသော၊ သရမာ ဒွေ’တိ ဂဿ ဒွိဘာ-
ဝေါ။ မောဂ်၊ ပဉ္စိကာ၊ ၅။ ၄၄။ လိနံ စိတ္တံ ပက္ခ-
ဏာတိ ဥက္ခိပတိတိ ပဂ္ဂါဟော။ အတ္တနော
နိဿယံ ပရမတ္ထံ ဂက္ခဏာပေတိတိ ဝါ ပဂ္ဂါ-
ဟော။ ပပုဗ္ဗော ဂဟ ဥပါဒါနေ၊ ကော။ သူစိ။
(ရူ။ ၄၀၊ ၅၆။ မောဂ်၊ ၁။ ၃၄။) ပြု(ပြာ)ဟ
(ပု) ပြုဒဟုတေ။ ပြ+ပြဟ+အပ်၊ သဉ် ဝါ။
ထောမ။] (၁) ယူခြင်း၊ စွဲယူ-ကိုင်ဆောင်-
ခြင်း။ (၂) ချီးမြှောက်ခြင်း။ (က) အား
ပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-ခြင်း။ (ခ) အား
ပေး-ကော်ရော် - ပူဇော် - ခြင်း။
(၃) ချီးမြှောက်တတ်သော၊ အားပေး-
ထောက်ပံ့- ကြံ့ခိုင်စေ - တတ်သော။ (၄)
ချီးမြှောက်အပ်သော၊ အားပေး- ထောက်ပံ့

-ကြံ့ခိုင်စေ-အပ်သော။ (၅) ဝိရိယ။ (၆)
ခွက်၊ သပိတ်။ (၇) သုံ့၊ ရကျွန်း၊ သုံ့၊ ရလူ၊
သုံ့၊ ပမ်း။

(၁) ယူခြင်း၊ စွဲယူ-ကိုင်ဆောင်-ခြင်း။
ဥဉ္ဇေန ပက္ခဟောနာ (ဝိ။ ၁။ ၇)တိ ဧတ္ထ...အထ
ဝါ ပက္ခဟောနာတိ ဂဟဏေန၊ ဥဉ္ဇတ္ထာယ
ဂဟေတဗ္ဗော ပတ္တောတိ သိဇ္ဈတိတိ အာဟ
“ပတ္တံ ဂဟေတာ” တိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၈-၉။

(၂) ချီးမြှောက်ခြင်း။ (က) အားပေး-
ထောက်ပံ့- ကြံ့ခိုင်စေ-ခြင်း။ ပက္ခဟောတိ
ဥဿဟာနံ။ ပဋိသံဌာ၊ ၁။ ၂၃၂။ (-ဒီဒ္ဓိ၊ ၁။
၁၀၆။ ဒီဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၉၊ ၂၅၊ ၃၃၄။ မဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၅၊
၁၉၇၊ ၃၉၁။ သံဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၃၂။ အံဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅၃၊
၂၆၂။ မူလဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၉။)

(ခ) အားပေး-ကော်ရော်-ပူဇော်-
ခြင်း။ နိဂ္ဂဟာနဉ္စ ပါပိစ္ဆေ၊ လဇ္ဇိနံ ပက္ခဟေသု
စ၊ ဝိ၊ ၃။ ၁၃၆။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
၆၉။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၁၄။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၃၉။)

(၃) ချီးမြှောက်တတ်သော၊ အားပေး-
ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-တတ်သော။ ပက္ခဟဋ္ဌ
(၂) နှင့် ပက္ခဟဝိရာဂ-တို့ကြည့်။

(၄) ချီးမြှောက်အပ်သော၊ အားပေး-
ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-အပ်သော။ ပက္ခဟဋ္ဌ
(၃) ကြည့်။

(၅) ဝိရိယ။ အနိစ္စတော မနသိကရော-
တော ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ပက္ခဟော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
ပဋိသံ။ ၂၉၁။ ပက္ခဟော ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ တဿေဝ
တသ္မိံ သမဿ အသိထိလမနစ္စာရန္တံ သုပက္ခ-
ဟိတံ ဝိပဿနာသမ္ပယုတ္တံ ဝိရိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၂။ ပက္ခဟောတိ ဝိရိယံ။ ဝိပဿ-
နာသမ္ပယုတ္တမေဝ ဟိဿ အသိထိလံ အနစ္စာရန္တံ
သုပက္ခဟိတံ ဝိရိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၂။
(-အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၈။ စူဠနိ၊ ၄။ ၉၇။ သင်္ဂဟ။ ၁၅၉။
နာမရူပပရိစ္ဆေဒ။ ဂါထာ-၁၆၇၉။ ပရမတ္ထ-

ဝိနိစ္ဆယ။ ဂါထာ-၉၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၆-ဂ။
ဝိဘာဝိနီ၊ ၂၇၁။)

(၆) ခွက်၊ သပိတ်။ တေန ခေါ် ပန သမယေန ဝေရဉ္စာ ဒုမ္ဘိက္ခာ ဟောတိ ဒွိဟိတိကာသေတဋ္ဌိကာသလာကာဝုတ္တာ၊ န သုကရာ ဥဉ္စေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုံ။ ဝိ၊ ၁။ ၇။ န သုကရာ ဥဉ္စေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုန္တိ ပဂ္ဂဟေန ယော ဥဉ္စော၊ တေန ယာပေတုံ န သုကရာ၊ ပတ္တံ ဂဟေတွာ ယံ အရိယာ ဥဉ္စံ ကရေန္တိ၊ ဘိက္ခာစရိယံ စရန္တိ၊ တေန ဥဉ္စေန ယာပေတုံ န သုကရာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၄။ ပဂ္ဂယုတိတိ ပတ္တံ ပဂ္ဂဟော၊ တေန ပဂ္ဂဟေန ပတ္တေနာတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ၁။ ၅၆။ န သုကရာ ဥဉ္စေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုန္တိ ပဂ္ဂယုတိတိ ပဂ္ဂဟော၊ ပတ္တော။ တေန ပဂ္ဂဟေန ပတ္တေနာတိ အတ္ထော၊ ပတ္တံ ဂဟေတွာ ဘိက္ခာစရိယာယ ယာပေတုံ နသက္ကာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေနောဝါဟ “ပဂ္ဂဟေန ယော ဥဉ္စော” တိ အာဒိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၂၇။ ဥဉ္စေန ပဂ္ဂဟေနာတိ ဧတ္ထ ပဂ္ဂဟေနာတိ ပတ္တေန၊ တံ ဂဟေတွာတိ အတ္ထော၊ ပဂ္ဂယုတိ ဧတေန ဘိက္ခာတိ ဟိ ပဂ္ဂဟော၊ ပတ္တော။ ဝိ၊ ၁။ ၁၀၈။ ဂဟ ဂဟဏေ။...ပဂ္ဂဟော၊ ပဂ္ဂါဟော။ ပဂ္ဂဟောတိ ပတ္တော။ ပဂ္ဂါဟောတိ ဝိရိယံ။ နိတိ၊ ၁။ ၁၉၇။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂၁၉။ ဝိ၊ ၂။ ၃၅။ အံ၊ ၂။ ၅၈-၉။)

(၇) သုံ့ ရကျန်၊ သုံ့ ရလူ၊ သုံ့ ပန်း။ ဒွယံ အာကစ္ဆိတမနုဿဂဝါဒေါ၊...ပဂ္ဂဟော ဥပဂ္ဂဟောပိ။ ဓာနံ၊ ၄၀၇။

ပုဂ္ဂဟကထာ (ထိ) [ပုဂ္ဂဟ+ကထာ] ချီးမြှောက်ခြင်းကို ဆိုရာစကား၊ သူတပါးစိတ်ကို-အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-ခြင်းကို-ဆိုကြောင်း-ဆိုရာ-စကား၊ ချီးမြှောက်-အားပေး-စကား။ ဣဒါနိ နိဂ္ဂဟကထာ နာမ

ဟောတိ။...ပုဂ္ဂဟကထာယပိ သေဝနယော။ အဘိ၊ ၄။ ၂၇၀။ (-အဘိ၊ က။ ၃၈၁-၂။)

ပုဂ္ဂဟကိစ္စ (န) [ပုဂ္ဂဟ+ကိစ္စ] ချီးမြှောက်ခြင်းကိစ္စ၊ အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-ခြင်းဟူသော-အမှု-ကိစ္စ။ သစေ ဟိဿ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဗလဝံ ဟောတိ၊ ဣတရာနိ မန္ဒာနိ၊ တတော ဝိရိယိန္ဒြိယံ ပုဂ္ဂဟကိစ္စံ...ပညိန္ဒြိယံ ဒဿနကိစ္စံ ကာတုံ န သက္ကာတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၁။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂၃။ ကောသဇ္ဇပက္ခေ ပတိတုံ အဒတွာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ပဂ္ဂဏှနံ အနုဗလပုဒါနံ ပဂ္ဂဟော၊ ပဂ္ဂဟောဝ ကိစ္စံ ပဂ္ဂဟကိစ္စံ၊ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၀။ (-မ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၁။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၈၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၅-၆။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၃၂။)

ပုဂ္ဂဟကိစ္စသမည (န) [ပုဂ္ဂဟကိစ္စ+သမည] ချီးမြှောက်ခြင်းကိစ္စ အားဖြင့်-တူသည်၏ အဖြစ်-တူခြင်း။ ဩနတသဟာယော ဝိယ ဝါယာမော ပုဂ္ဂဟကိစ္စသမညတော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၅၈။

ပုဂ္ဂဟစရိယာ (ထိ) [ပုဂ္ဂဟ+စရိယာ] ချီးမြှောက်ခြင်းအားဖြင့်ဖြစ်ခြင်း။ ပုဂ္ဂဟစရိယာ စ သမ္မာဝါယာ စ သမ္မာဝါယာမဿ၊ ဥပဋ္ဌာနစရိယာ စ သမ္မာသတိယာ။ ပဋိသံ၊ ၂။ ၄၀၁။ စူဠနိ၊ ၂။ ၃၃။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၈။ (-စူဠနိ၊ ၄။ ၉၃။)

ပုဂ္ဂဟဋ္ဌ (ပု) [ပုဂ္ဂဟ+အတ္ထ။ ‘တ္ထ’ ကို ‘ဋ္ဌ’ ပြု။] (၁) ချီးမြှောက်-အားပေး-ခြင်းသဘော။ (၂) ချီးမြှောက်-အားပေး-တတ်သော သဘော။ (၃) ချီးမြှောက်-အားပေး-အပ်သော သဘော။ ((၁) အဝိက္ခေပဋ္ဌော အဘိညေယျော၊ ပုဂ္ဂဟဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ၊ ၁၆။ ဝိရိယဝသေန ပုဂ္ဂဟဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၈၈။ စတ္တာရော သမ္ပပူဇနာဘိ ပုဂ္ဂဟ-

ဌေနကေလက္ခဏာ၊ ကိစ္စဝသေန နာနာကိစ္စာ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။ ပဂ္ဂဟဌေနာတိ ကုသလပက္ခဿ
ပဂ္ဂဟဌသဘာဝေန။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။ (-ပဋိ-
သံ။ ၁၇၊ ၁၉၊ ၂၁-၁၊ ၆၇၊ ၈၇၊ ၁၇၈-၉၊ ၂၀၇၊
၂၁၉၊ ၂၂၈၊ ၂၈၄၊ ၃၀၅-၈၊ ၃၂၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။
အံ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၃၂၁။) (၂) သဟဇာတဓမ္မေ ပဂ္ဂဟာတိ
ဥပတ္တဓမ္မတိတိ ပဂ္ဂဟော၊ ပဂ္ဂဟော ဝေ
အတ္ထော ပဂ္ဂဟဌော၊ ပဂ္ဂဟသဘာဝေါတိ
အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။ (၃) လိနဿ
စိတ္တဿ ပဂ္ဂဟဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။
၁၆။ သမထကာလေ ဝိပဿနာကာလေ ဝါ
ကောသလဝသေန လိနဿ စိတ္တဿ ဓမ္မဝိစယ-
ဝိရိယပီတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂဘာဝနာဝသေန ဥဿာ-
ဟနဌော ပဂ္ဂဟဌော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။

ပဂ္ဂဟဏ (န) [ပ+ဂဟ+ယု (ပြုဟဏ-သံ)]
ချီးမြှောက်ခြင်း၊ အားပေး - ထောက်ပံ့ -
ကြံ့ခိုင်စေ-ခြင်း။ (တိ) (၂) ချီးမြှောက်
တတ်သော၊ အားပေး - ထောက်ပံ့ - ကြံ့ခိုင်
စေ-တတ်သော။ (၁) တတ္ထ ယေဣမေယာဝ
အဝိပ္ပဋိသာရကရေ သီလေ ပတိဋ္ဌာနေနယာဝ
ဝါ ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနပဋိပဒါယ ပဂ္ဂဟဏေန
ဝဏ္ဏိတာ အတ္ထကုသလာ၊ တေ ဣသံ အတ္ထေ
အတ္ထကုသလာတိ အဓိပ္ပေတာ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။
၂၀၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။ (-မ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။ ၁၃၀။ မ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။ (၂) အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပဂ္ဂဟဏဋ္ဌ (ပု) [ပဂ္ဂဟဏ+အတ္ထ] ချီးမြှောက်
တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော - အနက် -
သဘော၊ အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ
-တတ်သည်၏ အဖြစ်-ဟူသော-အနက်-
သဘော။ ပဂ္ဂဟဏဋ္ဌေန သမ္မာဝါယမော၊ ဥပ-
ဋ္ဌာနဋ္ဌေန သမ္မာသတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။

ပဂ္ဂဟဏတာ (ထိ) [ပဂ္ဂဟဏ+တာ] ချီးမြှောက်
တတ်သည်၏ အဖြစ်၊ အားပေး-ထောက်ပံ့-

ကြံ့ခိုင်စေ-ခြင်း။ သမယေ စိတ္တဿ ပဂ္ဂဟ-
ဏတာတိ ယသ္မိံ သမယေ အတိသိထိလ-
ဝိရိယတာဒီဟိ လိနံ စိတ္တံ ဟောတိ၊ တသ္မိံ
သမယေ ဓမ္မဝိစယဝိရိယ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂသမုဋ္ဌာ-
ပနေန တဿ ပဂ္ဂဟဏံ။ မ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။ (-
အဘိ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။ ၂၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၁။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၂၂၅။)

ပဂ္ဂဟဏတ္ထ (ပု) [ပဂ္ဂဟဏ+အတ္ထ] ချီးမြှောက်
ခြင်းအကျိုး၊ အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်
စေ-ခြင်းဟူသောအကျိုး။ ဝိရိယာရမ္ဘာ-
ယာတိ ကာယိကဿ စေဝ စေတသိကဿ စ
ဝိရိယဿ ပဂ္ဂဟဏတ္ထာယ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။

ပဂ္ဂဟဏလက္ခဏ (န) [ပဂ္ဂဟဏ+လက္ခဏ]
ချီးမြှောက်ခြင်း လက္ခဏာ၊ အားပေး-
ထောက်ပံ့ - ကြံ့ခိုင်စေ - ခြင်းဟူသော -
မှတ်ကြောင်း-လက္ခဏာ။ (တိ) (၂) ချီး
မြှောက်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော၊ အားပေး-
ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-ခြင်းဟူသော-မှတ်
ကြောင်း-လက္ခဏာ-ရှိသော(ဝိရိယ)။ ပဂ္ဂ-
ဟဏလက္ခဏေ ဝါ ဣန္ဒြိယံ ကာရေတိတိ
ဣန္ဒြိယံ၊ ဝိရိယမေဝ ဣန္ဒြိယံ ဝိရိယိန္ဒြိယံ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။ (၂) ဝေ
သမ္ပပ္ပဓာနာနိ ပတွာ ပဂ္ဂဟဏလက္ခဏံ ဝိရိ-
ယိန္ဒြိယမေဝ ဇေဋ္ဌကံ ဟောတိ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ၊ သေ-
သာနိ တဒန္တယာနိ ဟောန္တိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။
၁၃၈။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊ဉ္စ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ။)

ပဂ္ဂဟဏသဘာဝ (တိ) [ပဂ္ဂဟဏ+သဘာဝ]
ချီးမြှောက်ခြင်း - သဘော - လက္ခဏာ -
ရှိသော၊ အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ
-ခြင်းဟူသော - သဘော - လက္ခဏာ - ရှိ
သော (ဝိရိယ)။ သမ္မာ ပဂ္ဂဟလက္ခဏောတိ
သသမ္ပယုတ္တဓမ္မဿ စိတ္တဿ သံကိလေသ-
ပက္ခေ ပတိတုမဒတွာ အဝိပရိတံ ပဂ္ဂဟဏ-
သဘာဝေါ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊ ၂။ ၃၃၆။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊
၁။ ၁၈၉။)

ပုဂ္ဂဟတိ (ကြိ) [ပ+ဂဟ+အ+တိ။ ဂဟ ဂဟ-
 ဣ။ ဂဟတိ။ ပုဂ္ဂဟတိ။ အာဟုတိ* ပုဂ္ဂ-
 ဟိဿာမိ။ နိတိ။ ဓာ။ ၁၉၇] မြောက်၏။ (က)
 မြောက်-ချီ-ပင့်ကော်-၏။ (ခ) မြောက်-
 တင်-ပသ-၏။ (က) တာပသော....ဥဋ္ဌာ-
 ယာသနာ ဗောဓိသတ္တဿ အဉ္စလိ* ပုဂ္ဂဟေ-
 သိ။ အပါဠာ၁။ ၆၆။ ဇာ၊ ဥ၊ ၁။ ၆၄။ (ခ) အာ-
 ဟုတိ* ပုဂ္ဂဟေဿာမိ။ ဆေတွာန ဟဒယံ
 တဝ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၃၈။ ဇာ၊ ဥ၊ ၇။ ၃၀၁။

ပုဂ္ဂဟတ္ထ (ပု) [ပုဂ္ဂဟ+အတ္ထ] ချီးမြှောက်-
 အားပေး-ခြင်းအကျိုး။ ပုဂ္ဂဟတ္ထာယ အာ-
 ဝဇ္ဇနာယ သမုဒယော ဝိရိယိန္ဒြိယဿ သမုဒ-
 ယော ဟောတိ။ ပဋိသံ။ ၂၀၂။ (-၂၀၃။)

ပုဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟ (ပု) [ပုဂ္ဂဟ+နိဂ္ဂဟ] ချီးမြှောက်
 ခြင်း၊ နှိပ်ကွပ်ခြင်း။ န ဝိနာ သတိယာ စိတ္တဿ
 ပုဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟော ဟောတိ။ ဒီ၊ ဥ၊ ၂။ ၃၇၈။ မ၊
 ဥ၊ ၁။ ၂၉၆။ သံ၊ ဥ၊ ၃။ ၁၉၇။ အံ၊ ဥ၊ ၁။ ၃၉၂။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၆။ (-ထေရ၊ ဥ၊ ၂။ ၂၀။ မ၊ ဋီ၊
 ၃။ ၃၇။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၂၄။)

ပုဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟဝိနောဒိတတ္ထ (န) [ပုဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟ+ဝိ-
 နောဒိတတ္ထ] ချီးမြှောက်ခြင်း၊ နှိပ်ကွပ်ခြင်းကို
 ပယ်ဖျောက်တတ်သည်၏အဖြစ်။ ပုဗ္ဗဘာဂဝိ-
 ပဿနာ ဗောဇ္ဈင်္ဂါဝ ကထိတာ ပုဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟ-
 ဝိနောဒိတတ္တာ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၄၅။

ပုဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟပဂ (တိ) [ပုဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟ+ပဂ] ချီး
 မြှောက်ခြင်း၊ နှိပ်ကွပ်ခြင်းသို့ ကပ်ရောက်
 သော။ အတိတော ကာယော ပုဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟု
 ပဂေါ ဆေဒနဘေဒနပဂေါ ကာကေဟိ
 ဝိဇ္ဇေဟိ ကုလလေဟိ။ သာဓာရဏောတိ။ န
 ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ။ အဘိ။ က။ ၁၀၉။
 (-၂၀၅၊ ၂၆၃။)

ပုဂ္ဂဟနိမိတ္တ (န) [ပုဂ္ဂဟ+နိမိတ္တ] ပုဂ္ဂဟနိမိတ်။
 (က) ဝိရိယဟူသော-အကြောင်း-နိမိတ်။
 (ခ) ဝိရိယ၏-အကြောင်း-အာရုံ။ (က၊ ခ)

ကာလေန ကာလံ သမာဓိနိမိတ္တံ မနသိ
 ကာတဗ္ဗံ။ ကာလေန ကာလံ ပုဂ္ဂဟနိမိတ္တံ
 မနသိ ကာတဗ္ဗံ။ ကာလေနကာလံ ဥပေက္ခာ-
 နိမိတ္တံ မနသိကာတဗ္ဗံ။ အံ၊ ၁။ ၂၅၈။ အဘိ၊ ဥ၊
 ၂။ ၂၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၄။ တတ္ထ
 ဝစနတ္ထော သမာဓိယေဝ နိမိတ္တံ သမာဓိနိ-
 မိတ္တံ။ သေသပဒ္ဒယေပိ သေသဝ နယော။
 ပုဂ္ဂဟောတိ ပန ဝိရိယဿ နာမံ၊ ဥပေက္ခာတိ
 မဇ္ဈတ္တဘာဝဿ။ အံ၊ ဥ၊ ၂။ ၂၂၈။ သမာဓိ-
 နိမိတ္တံ ဥပလက္ခိတသမာဓာနာကာရော သမာ-
 ဓိဝေ။ ...သမာဓိကာရဏံ ဝါ အာရမ္မဏံ သမာ-
 ဓိ နိမိတ္တံ၊ တံ အာဝဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ ပုဂ္ဂဟ-
 နိမိတ္တံ ဥပေက္ခာနိမိတ္တေသုပိ သေသဝ နယော။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၃။ (-ဒီ၊ ၃။ ၁၇၉။ ပေဋ-
 ကော။ ၃၃၆။ စရိယာ၊ ဥ၊ ၂၇၁။ နေတ္ထိ၊ ဥ၊
 ၂၁၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၉။ သံ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၅၀။)

ပုဂ္ဂဟနိမိတ္တဝစန (န) [ပုဂ္ဂဟနိမိတ္တ+ဝစန]
 ပုဂ္ဂဟနိမိတ်ကိုဆိုခြင်း။ ဥပေက္ခာနိမိတ္တံ ဝတော
 ပုဂ္ဂဟနိမိတ္တဝစနတော နိဿမ္မကာရိတံ ဝတော
 ဥဋ္ဌာနဝစနတော စ....ပညာယ အနန္တရံ ဝိရိယံ
 ဝတ္တံ။ စရိယာ၊ ဥ၊ ၂၇၁။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၉။ သံ၊ ဋီ၊
 သစ်၊ ၁။ ၂၅၀။

ပုဂ္ဂဟနိမိတ္တုပဋ္ဌာနကုသလ (တိ) [ပုဂ္ဂဟနိမိတ္တ+
 ဥပဋ္ဌာန+ကုသလ] ပုဂ္ဂဟနိမိတ်၏ ထင်ခြင်း
 ဌ-လိမ်မာ-ကျွမ်းကျင်-သော၊ သူ။ ပုဂ္ဂဟ-
 နိမိတ္တုပဋ္ဌာနကုသလော ဟောတိ။ ပဋိသံ။
 ၂၂၃။ ပုဂ္ဂဟနိမိတ္တုပဋ္ဌာနကုသလောတိ
 အတိသိထိလဝိရိယတာဒိဟိ လိနေ စိတ္တေ ဓမ္မ-
 ဝိစယဝိရိယပီတိ သမ္မာဇ္ဈင်္ဂဘာဝနာဝသေန
 စိတ္တပုဂ္ဂဟနိမိတ္တဿ ဥပဋ္ဌာနေ ကုသလော။
 ပဋိသံ၊ ဥ၊ ၂။ ၁၄၄။

ပုဂ္ဂဟပရိဝါရ (ပု) [ပုဂ္ဂဟ+ပရိဝါရ] ချီးမြှောက်
 အားပေး-ခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သောအခြံအရံ။
 သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခဏေ အနညာတညဿာ-
 မိတိန္ဒြိယဿ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ အဓိမောက္ခပရိဝါရံ

ဟောတိ၊ ဝိရိယိန္ဒြိယံ ပုဂ္ဂဟပရိဝါရံ ဟောတိ။
 ပဋိသံ။ ၁၁၁။ ၂၂၆။ ယထာ “သဒ္ဓိန္ဒြိယဿ
 အဓိမောက္ခဋ္ဌော”တိ အာဒိသု အဓိမောက္ခာ-
 ဒယော သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိနံ ကိစ္စဝသေန ဝုတ္တာ၊
 ဝေမိဓာပိ “အဓိမောက္ခပရိဝါရံ ဟောတိ”တိ
 သဒ္ဓိန္ဒြိယံ အဓိမောက္ခဋ္ဌောန ပရိဝါရံ ဟောတိ-
 တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေနယော သေသေသု
 ပိ။ ပရိဝါရန္တိ စ လိင်္ဂဝိပလ္လာသော ကတော။
 ပဋိသံ။ ၄၁။ ၃၄၀။

ပုဂ္ဂဟမဂ္ဂ (ပု) [ပုဂ္ဂဟ+မဂ္ဂ] ချီးမြှောက်-
 အားပေး- ခြင်းဟူသော-မဂ္ဂ-အကျင့်လမ်း
 စဉ်။ ဒဿနမဂ္ဂေါ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊...ပုဂ္ဂဟမဂ္ဂေါ
 သမ္မာဝါယမော။ ပဋိသံ။ ၂၇၆။ ဒဿနမဂ္ဂေါ-
 တိအာဒိဟိ ယာဝ ပရိယောသာနာ တဿ
 ဓမ္မဿ လက္ခဏဝသေန မဂ္ဂဋ္ဌော ဝုတ္တာ။
 တာနိ သဗ္ဗာနိပိ ပဒါနိ အဘိညေယျနိဒ္ဒေ-
 သေ ဝုတ္တတ္တာနေဝ။ ပဋိသံ။ ၄၁။ ၁၈၀။

ပုဂ္ဂဟမဏ္ဍ (ပု) [ပုဂ္ဂဟ+မဏ္ဍ] ချီးမြှောက်-
 အားပေး- ခြင်းဟူသော အကြည်။ အဓိ-
 မောက္ခမဏ္ဍော သဒ္ဓိန္ဒြိယံ၊ အဿဒ္ဓိယံ ကသ-
 ဇ္ဈော၊...ပုဂ္ဂဟမဏ္ဍော ဝိရိယိန္ဒြိယံ၊ ကောသဠံ
 ကသဇ္ဈော။ ပဋိသံ။ ၂၇၈။ တတ္ထ အဓိမောက္ခ-
 မဏ္ဍောတိ အဓိမောက္ခသင်္ခါတော မဏ္ဍော။
 ...သေသာနမ္ပိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိ-
 တဗ္ဗော။ ပဋိသံ။ ၄၁။ ၁၈၃။ (-ပဋိသံ။ ၂၇၉။
 သံ၊ ၄၁။ ၂၆၂။)

ပုဂ္ဂဟလက္ခဏ (န) [ပုဂ္ဂဟ+လက္ခဏ] (၁)
 ချီးမြှောက်-အားပေး- ခြင်းဟူသော-မှတ်
 ကြောင်း-လက္ခဏာ။ (တိ) (၂) ချီးမြှောက်
 -အားပေး- ခြင်းဟူသော-မှတ်ကြောင်း-
 လက္ခဏာ-ရှိသော (ဝိရိယ)။ (၁) သမ္မာဝါ-
 ယာမဿ ပုဂ္ဂဟလက္ခဏံ၊ သမ္မာသတိယာ ဥပ-
 ဋ္ဌာနလက္ခဏံ။ မ၊ ၄၁။ ၅၀။ အံ၊ ၄၁။ ၈၃။
 ပဋိသံ၊ ၄၁။ ၁၉၃။ မဟာနိ၊ ၄၁။ ၅၅။ (-အဘိ။
 ၄၁။ ၁၉၁။ ဥဒါန၊ ၄၁။ ၂၇၇။ မဟာနိ၊ ၄၁။ ၃၆၁။

သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၃၂။ အံ၊ ၄၁။ ၂၃၀။) (၂)
 ပုဂ္ဂဟလက္ခဏော ဝိရိယသမ္မောဇ္ဈာဂေါ။ ဒီ၊ ၄၁။
 ၂။ ၁၂၀။ ဥဒါန၊ ၄၁။ ၂၉။ ဣတိဝုတ်၊ ၄၁။ ၁၂၅။
 အနုပ္ပန္နာ ကုသလာနုပ္ပါဒနာဒိဝသေန ဇိတ္တ-
 ဿ ပုဂ္ဂဟော ပုဂ္ဂဏှံ လက္ခဏံ တေသာတိ
 ပုဂ္ဂဟလက္ခဏော။ ဒီ၊ ၄၁။ ၂။ ၁၂၉။ (-မ၊ ၄၁။
 ၈၇။ သံ၊ ၄၁။ ၁၄၄။ သံ၊ ၄၁။ ၂၆၅။ အံ၊ ၄၁။
 ၁။ ၃၈၉။ အံ၊ ၄၁။ ၂။ ၁။ အဘိ၊ ၄၁။ ၁၀၇။
 ၂၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၁။ ထေရ၊ ၄၁။ ၂။ ၂၀။
 အံ၊ ၄၁။ ၂၅၀။)

ပုဂ္ဂဟဝိရာဂ (ပု) [ပုဂ္ဂဟ+ဝိရာဂ] ချီးမြှောက်
 တတ်သောမဂ္ဂ။ အားပေး- ထောက်ပံ့-
 ကြံ့ခိုင်စေ-တတ်သောမဂ္ဂ။ ပုဂ္ဂဟဝိရာဂေါ
 သမ္မာဝါယာမော၊ ဥပဋ္ဌာနဝိရာဂေါ သမ္မာ-
 သတိ။ ပဋိသံ။ ၃၂၇။

ပုဂ္ဂဟသဘာဝ (ပု) [ပုဂ္ဂဟ+သဘာဝ] ချီး
 မြှောက်-အားပေး-တတ်သော သဘော။
 ပုဂ္ဂဟဋ္ဌ (၂) ကြည့်။

ပုဂ္ဂဟသိသ (န) [ပုဂ္ဂဟ+သိသ] (၁) ချီးမြှောက်
 -အားပေး- ခြင်းဟူသော - အကြီးအမှူး-
 ဦးစီး-ပဓာန။ (၂) ချီးမြှောက်-အားပေး-
 -ခြင်းတို့တွင်- အကြီးအမှူး-ဦးစီး-ပဓာန။
 (၁၊ ၂) သိသန္တိ တေရသသိသာနိ။ ပလိဗောဓ-
 သိသန္တိ တဏှာ၊...ပုဂ္ဂဟသိသဉ္စ ဝိရိယံ။ ပဋိသံ။
 ၉၉။ ၄၀၅။ အဘိ၊ ၄၁။ ၃၈။ ပလိဗောဓသိ-
 သန္တိ ပလိဗုန္တနံ ပလိဗောဓော၊ နိဗ္ဗာနမဂ္ဂါ-
 ဝရဏန္တိ အတ္ထော။ သိသန္တိ ပဓာနံ၊ အဓိကန္တိ
 အတ္ထော။ ပလိဗောဓောယေဝ သိသံ တံ
 သမ္မယုတ္တာဒိသဗ္ဗပလိဗောဓေသု ဝါ သိသန္တိ
 ပလိဗောဓသိသံ။ သေ နယော သေသေသု။
 ...ပုဂ္ဂဟောတိ ဥဿာဟနံ။ ပဋိသံ၊ ၄၁။ ၂၉၁
 -၂။ (-သံ၊ ၄၁။ ၂၁၈။ အံ၊ ၄၁။ ၁၅၆။)

ပုဂ္ဂဟာဓိပတေယျဋ္ဌ (ပု) [ပုဂ္ဂဟ+အာဓိပတေ-
 ယျ+အတ္ထ] ချီးမြှောက်-အားပေး- ခြင်းဟု
 ဆိုအပ်သော အကြီးအမှူး၏အဖြစ်ဟူသော

-အနက်-သဘော။ အနုပုဉ္ဇနာနံ ပါပကနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပါဒါယ သမ္ပပ္ပဓာနေ ပုဂ္ဂဟာဓိပတေယျဋ္ဌေန ဝိရိယိန္ဒြိယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပဋိသံ။ ၂၁၂။ (- ၂၁၇.ဂ။)

ပုဂ္ဂဟာဘာဝ (ပု) [ပုဂ္ဂဟ+အဘာဝ] ချီးမြှောက် - အားပေး - မှု မရှိခြင်း။ ဒဗ္ဗလာ ဟိ ပဌမပ္ပန္နာ ပုဂ္ဂဟာဘာဝတော ဝိရိယိန္ဒြိယာဒိ-နံ သမုဒယောတိ ဗလဝဘာဝပ္ပတ္တိဝိရိယိန္ဒြိယာဒိကဿ အာဝဇ္ဇနဋ္ဌာနိယာနိ ဟောန္တိတိ တေသံ သမုဒယောတိ ဝုတ္တာ။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၄၇၇။

ပုဂ္ဂဟာဘိသမယ (ပု) [ပုဂ္ဂဟ+အဘိသမယ] ချီးမြှောက် - အားပေး - ခြင်းဟူသောသိခြင်း။ လောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခန္ဓာ ဒဿနာဘိသမယော သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ ပုဂ္ဂဟာဘိသမယော သမ္မာဝါယမော။ ပဋိသံ။ ၃၉၃။ ဒဿနာဘိသမုယောတိ ဒဿနာဘူတော အဘိသမယော။ သေ နယော သေသေသုပိ။ ပဋိသံ၊ ၄၂။ ၃၀၄။

ပုဂ္ဂဟာရဟ (တိ) [ပုဂ္ဂဟ+အရဟ] ချီးမြှောက် ထိုက်သော၊ အားပေး - ကော်ရော် - ပူဇော် - ခြင်းငှါထိုက်သော၊ သူ။ ကထံ ပကာရောဓနရော မဟတ္ထိကော၊ ဘိက္ခု ကထံ ဟောတိဓ ပုဂ္ဂဟာရဟော။ ဝိ၊ ၃။ ၅၀၉။ ပုဂ္ဂဟာရဟောတိ ပုဂ္ဂဟိတံ ယုတ္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၁၃၇။ (- ဇာ၊ ၂။ ၃။ မိလိန္ဒ။ ၁၈၃။ ဝိ၊ ၄။ ၁၃၇။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၀၃။ ဇာ၊ ၄။ ၁၂၂-၄။ သံ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၈။)

ပုဂ္ဂဟာဝိက္ခေပ (ပု) [ပုဂ္ဂဟ+အဝိက္ခေပ] (၁) ဝိရိယနှင့်သမာဓိ။ (၂) ချီးမြှောက်ခြင်း၊ မပျံ့လွင့်ခြင်း။ (၁) ယုဂနဒ္ဓါ သမထဝိပဿနာဝါ “သဒ္ဓါပညာ ပုဂ္ဂဟာဝိက္ခေပါ” တိပိ ဝဒန္တိ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၀၇။ မ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၀၅။ အံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၃၂။ (- သံ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၁။) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပုဂ္ဂဟာဝိက္ခေပဒကသိဒ္ဓိ (ထိ) [ပုဂ္ဂဟာဝိက္ခေပ+ဒက+သိဒ္ဓိ] ချီးမြှောက်ခြင်း၊ မပျံ့လွင့်ခြင်း နှစ်ပါးအပေါင်း၏ ပြီးစီးခြင်း။ ဝိရိယဈာနဒုကေန ပုဂ္ဂဟာဝိက္ခေပဒကသိဒ္ဓိ၊ ဝိရိယပညာဒုကေန သရဏဒုကသိဒ္ဓိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၁၃။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၉၅။ သံ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၁။

ပုဂ္ဂဟိတ (တိ) [ပ+ဂဟ+တ (ပြဂဟိတ-သံ)] (၁) ချီးမြှောက်အပ်သော၊ အားပေး - ထောက်ပံ့ - ကြံ့ခိုင်စေ - အပ်သော။ (၂) မြှောက်အပ်သော၊ မြှောက် - ချီ - လွှင့်ထူ - အပ်သော (၃) ယူအပ်သော။ (က) စွဲယူ - ကိုင်ဆောင် - အပ်သော။ (ခ) ခံယူ - သိမ်းပိုက် - အပ်သော (၁) သဒ္ဓဟိတတ္တာ ပုဂ္ဂဟိတံ၊ ပုဂ္ဂဟိတတ္တာ သဒ္ဓဟိတံ။ ပဋိသံ။ ၂၂၈။ ဗောဓိမဇ္ဈေ နိသိန္ဓေန မယာ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ ဝိရိယံ အာရဒ္ဓံ အဟောသိ၊ ပုဂ္ဂဟိတံ အသိထိလပ္ပဝတ္တိတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၈။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၅။ ပုဂ္ဂဟိတန္တိ အာရမ္ဘံ သိထိလံ အကတ္တာ ဒဠပရက္ကမသင်္ခါတုဿဟနဘာဝေန ဂဟိတံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၇။ (- ထေရ၊ ၃။ ၀၂။ နေတ္ထိ။ ၇၄။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၈၁။ ၁၃၀။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၆၇။ ၁၀၈၊ ၁၃၃။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၄၊ ၂၃၅။ ဝဇီရ၊ ၅။ ၂။ ကင်္ခါ၊ ဇီ၊ သစ်။ ၂။ ၁။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၂၈၊ ၃၄၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၁။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၉။ သံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၇၈။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၄၀၁။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၈၅။) (၂) ပုဂ္ဂဟိတဇေ (၂) ကြည့်။ (၃) (က) ကဿ ပုဂ္ဂဟိတံ ဆတ္တံ၊ သသလကံ မနောရမံ။ ဇာ၊ ၂။ ၇၆။ (- ၂၆၅၊ ၂၉၀။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၀။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၄၁။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၂၅။ ၁၉၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁၃။ အံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၇၁။) (ခ) ပုဂ္ဂဟိတဂ္ဂါဟပ္ပဝတ္တံ ကြည့်။

ပုဂ္ဂဟိတအဇ္ဈိ (တိ) [ပုဂ္ဂဟိတ+အဇ္ဈိ] မြှောက် - ချီ - အပ်သောလက်အုပ်ရှိသော၊

လက်အုပ်ချီသော၊ သူ။ ပဉ္ဇလိကာတိပုဂ္ဂဟိတ-
အဉ္ဇလိနော ဟုတွာ။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၈။

ပုဂ္ဂဟိတအဉ္ဇလိက (တိ) [ပုဂ္ဂဟိတ+အဉ္ဇလိ+
က] မြောက်-ချီ - အပ်သော လက်အုပ်ရှိ
သော၊ လက်အုပ်ချီသော၊ သူ။ ပဉ္ဇလိကော-
တိ ပုဂ္ဂဟိတအဉ္ဇလိကော ဟုတွာ။ အံ၊ ဌ၊ ၃။
၂၇၇။ (-ဝိမာန၊ ဌ၊ ၉၅။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၂၄။
စရိယာ၊ ဌ၊ ၁၇၉။)

ပုဂ္ဂဟိတဂ္ဂါဟပ္ပဝတ္ထ (တိ) [ပုဂ္ဂဟိတ+ဂါဟ+
ပဝတ္ထ] ခံယူ-သိမ်းပိုက်-အပ်သော အယူ၏
အစုမ်းဖြင့်ဖြစ်သော။ ဓမ္မောတိ ဂဟိတဂဟ-
ဏာနီတိ ဓမ္မော ဝါ ဟောတု ဣတရော ဝါ၊
ဓမ္မောတိ ပုဂ္ဂဟိတဂ္ဂါဟပ္ပဝတ္တာ စရိယာဝ။
မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၉၁။

ပုဂ္ဂဟိတစိတ္တ (တိ) [ပုဂ္ဂဟိတ+စိတ္တ] ချီးမြှောက်
အပ်သောစိတ်ရှိသော၊ အားပေး-ထောက်ပံ့
-ကြံ့ခိုင်စေ-အပ်သောစိတ်ရှိသော၊ သူ။
အနဘိရဒ္ဒေါတိ အပရိပုဏ္ဏသက်ပေါ့၊ နော
ပုဂ္ဂဟိတစိတ္တော။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၇၂။

ပုဂ္ဂဟိတဉ္ဇလိ (တိ) [ပုဂ္ဂဟိတ + အဉ္ဇလိ]
မြောက်-ချီ - အပ်သောလက်အုပ်ရှိသော၊
လက်အုပ်ချီအပ်သော၊ သူ။ ကတဉ္ဇလိတိ နမ-
ဿမာနာဟိ ဒေဝတာဟိ ပုဂ္ဂဟိတဉ္ဇလိ။
ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၄၂၀။

ပုဂ္ဂဟိတဉ္ဇလိက (တိ) [ပုဂ္ဂဟိတ + အဉ္ဇလိ+က]
မြောက်-ချီ-အပ်သော လက်အုပ်ရှိသော၊
လက်အုပ် ချီသော၊ သူ။ ပဉ္ဇလိကာတိ သဗ္ဗေ
နာဂဓာစေဝ နေဂမာ စ ဇာနပဒါ စ ပုဂ္ဂဟိ-
တဉ္ဇလိကာ ဟုတွာ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၂၇၈။

ပုဂ္ဂဟိတတုစ္ဆအဉ္ဇလိ (တိ) [ပုဂ္ဂဟိတ+တုစ္ဆ+
အဉ္ဇလိ] မြောက်-ချီ-အပ်သော အချဉ်း
နှိုးသောသော လက်အုပ်ရှိသော၊ အချဉ်း
နှိုးသော လက်အုပ်ကို ချီသော၊ သူ။

သုက္ခဉ္ဇလိပုဂ္ဂဟိတာတိ ပုဂ္ဂဟိတတုစ္ဆအဉ္ဇလိ-
နော။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၅၇။

ပုဂ္ဂဟိတတုလာ (ထိ) [ပုဂ္ဂဟိတ+တုလာ]
မြောက်-ချီ-အပ်သောချိန်ခွင်။ “ဣဒံ နာမ
ကဏ္ဍေဟိ”တိ အဇ္ဈိဋ္ဌော အာဏတ္တော ဆန္ဒာ-
ဒိအဂတိဝသေန န ဝိကမ္ပေယျ၊ သဗ္ဗကိစ္စေသု
ပုဂ္ဂဟိတတုလာ ဝိယ သမော ဘဝေယျ။ ဇာ၊
ဌ၊ ၇။ ၁၉၆။

ပုဂ္ဂဟိတ (ဒွ) ဓဇ (ပု) [ပုဂ္ဂဟိတ+ဓဇ] (၁)
စွဲယူ - ကိုင်ဆောင် - အပ်သော - အလံ -
တံခွန်။ (တိ) (၂) မြောက်-ချီ-လွှင့်ထူ
အပ်သော-အလံ-တံခွန်-ရှိသော။ (၁)
ဇယဓဇန္တိ ဇယနတ္ထံ၊ ဇယကာလေ ဝါ ပုဂ္ဂ-
ပုဂ္ဂဟိတဓဇံ။ သိ၊ ဌ၊ သင်္၊ ၂။ ၃၂။ (၂) သဗ္ဗေ-
သဉ္စိ ဥပစုံ ဟေဋ္ဌာ ဟောတိ ဥပစုံ ဥပရိ။
တေ ပန ကတစိတ္တကမ္မာ ပုဂ္ဂဟိတဒ္ဓဇာဝ
ဟောန္တိ။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၈၁။ (-အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၂၂။)

ပုဂ္ဂဟိတဓုရ (တိ) [ပုဂ္ဂဟိတ+ဓုရ] ချီးမြှောက်
အပ်သော ဝန်ရှိသော၊ အားပေး-ထောက်ပံ့
ကြံ့ခိုင်စေ-အပ်သော ဝိရိယတည်းဟူသော
-ဝန်ထုပ်-ဝန်ပိုး-ရှိသော၊ သူ။ အနိက္ခိတ္တဓု-
ရောတိ အဋ္ဌပိတဓုရော ပုဂ္ဂဟိတဓုရော၊
အဂ္ဂဖလံ အရဟတ္တံ အပ္ပတွာ ဝိရိယဓုရံ န
နိက္ခိပိဿာမိတိ ဧဝံ ပဋိပန္နော။ အံ၊ ဌ၊ ၂။
၂၂၄။

ပုဂ္ဂဟိတနာနပ္ပကာရဓဇပဋ္ဌာက (တိ) [ပုဂ္ဂဟိတ+
နာနပ္ပကာရ+ ဓဇ+ပဋ္ဌာကာ] မြောက်-
ချီ-လွှင့်ထူ-အပ်သောအထူးထူအပြားပြား
သောတံခွန်၊ ကုက္ကား ရှိသော (မဟာစေတီ)။
ဣဓေကဓ္စော ကတသုဓာကမ္ပံ ဟရိတာလမ-
နောသိလာဒိဝဏ္ဏဝိစိတ္တံ ပုဂ္ဂဟိတနာနပ္ပကာရ-
ဓဇပဋ္ဌာကံမဟာစေတီယံပဒကိဏ္ဍိကတွာ။
အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၄။

ပုဂ္ဂဟိတပဉ္စဂီကတူရိယ (တိ) [ပုဂ္ဂဟိတ+ပဉ္စဂီ
က+တူရိယ] စွဲယူ - ကိုင်ဆောင်-အပ်သော

အင်္ဂါ ၅-ပါးရှိသောတူရိယာရှိသော၊ အင်္ဂါ ၅-ပါးရှိသော တူရိယာကို-စွဲယူ-ကိုင်ဆောင်-ထားသော (နတ်သမီး) ။ဝတ္ထု ပဒုမကဏ္ဍိကာသု ဌိတာ ဒေဝဓိတာ ပုဂ္ဂဟိတပဉ္စဂိုက-တူရိယာ နစ္စန္ဒိ စေဝ ဂါယန္တိ စ။ ဝိမာန၊ ဌ။၁၆၅။

ပုဂ္ဂဟိတပရိပုဏ္ဏကာယိကစေတသိကဝီရိယ (တိ) [ပုဂ္ဂဟိတ+ပရိပုဏ္ဏ+ကာယိက+စေတသိက+ဝီရိယ] ချီးမြှောက်အပ်သောပြည့်စုံသော ကာယိကဝီရိယ၊ စေတသိကဝီရိယရှိသော၊ သူ။ အာရဒ္ဓဝီရိယောတိ ပုဂ္ဂဟိတပရိပုဏ္ဏကာယိကစေတသိကဝီရိယောတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဌိ၊ ၃။၁၁၄။

ပုဂ္ဂဟိတပရိပုဏ္ဏဝီရိယ (တိ) [ပုဂ္ဂဟိတ+ပရိပုဏ္ဏ+ဝီရိယ] ချီးမြှောက်အပ်သော ပြည့်စုံသော ဝီရိယရှိသော၊ သူ။ အာရဒ္ဓဝီရိယာနန္တိ ပုဂ္ဂဟိတပရိပုဏ္ဏဝီရိယာနံ သောဏာ အဂ္ဂါတိ ဒေသေတိ။ အံ၊ ဌိ၊ ၁။၂၀။

ပုဂ္ဂဟိတမန (တိ) [ပုဂ္ဂဟိတ+မန] ချီးမြှောက်အပ်သောစိတ်ရှိသော၊ အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-အပ်သောစိတ်ရှိသော၊ သူ။ ဓိတိဝီရိယဝါ ဟောမိ၊ ပုဂ္ဂဟိတမနော သဒါ။ အပါ၊ ၁။၃၅၉။ (ဤ၌ 'ဟိ' ဝယ် ဆန်းကြောင့် ခီသ) (-အပါ၊ ၂။၃၁၇။ . အဘိ၊ ဌ၊ ၁။၅၀။ အပါ၊ ဌ၊ ၁။၂၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။၁၃၃။)

ပုဂ္ဂဟိတမာနသ (တိ) [ပုဂ္ဂဟိတ+မာနသ] ချီးမြှောက်အပ်သောစိတ်ရှိသော၊ အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-အပ်သောစိတ်ရှိသော၊ သူ။ “အယံ သဒ္ဓေါ ဥဗ္ဗံ၊ န ဟေဋ္ဌာ၊ အမနုဿဘာသိတော၊ နော မနုဿဘာသိတော” တိ သလ္လက္ခေတွာ ဩဟိတသောတာ ပုဂ္ဂဟိတမာနသာ ဟုတွာ နိသီဒိ။ အံ၊ ဌိ၊ ၁။၁၈၇။

ပုဂ္ဂဟိတဝီရိယ (တိ) [ပုဂ္ဂဟိတ+ဝီရိယ] ချီးမြှောက်အပ်သောဝီရိယရှိသော၊ အားပေး-

ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-အပ်သော-လုံ့လ-ဝီရိယ-ရှိသော၊ သူ။ အာရဒ္ဓဝီရိယေနာတိ ပုဂ္ဂဟိတဝီရိယေန။ ဒီးဌ၊ ၃။၈၀။ ပုဂ္ဂဟိတဝီရိယေနာတိ အသိထိလဝီရိယေန။ ဒီးဌိ၊ ၃။၈၀။ (-မ၊ ဌ၊ ၂။၅၃။ မ၊ ဌ၊ ၃။၂၁။ သံ၊ ဌ၊ ၁။၁၁၃။ ၂၆၄။ သံ၊ ဌ၊ ၂။၂၁၅။ အံ၊ ဌ၊ ၁။၃၈၊ ၁၈၁။ အံ၊ ဌ၊ ၃။၂၊ ၁၃၉။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။၄၈။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၂၃၄။ ထေရ၊ ဌ၊ ၁။၃၄၁။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။၆၀၊ ၃၆၉။ ထေရီ၊ ဌ။၄၆၊ ၁၄၇။ မဟာနိ၊ ဌ။၂၉၀။ ဒီးဌိ၊ ၃။၂၈၇။ မ၊ ဌိ၊ ၃။၁၅၊ ၄၂၈။ သံ၊ ဌိ၊ ၁။၂၉၈။ သံ၊ ဌိ၊ ၂။၁၄၀၊ ၁၉၅။ အံ၊ ဌိ၊ ၁။၈၅၊ ၁၁၂။ အံ၊ ဌိ၊ ၃။၂၊ ၂၃၅၊ ၂၈၁။)

ပုဂ္ဂဟိတသီရ (တိ) [ပုဂ္ဂဟိတ+သီရ] မြှောက်-ချီး-အပ်သောဦးခေါင်းရှိသော၊ ခေါင်းထောင်သော၊ သူ။ န တေန သေဋ္ဌော မညေထာတိ....န တေန ထဒ္ဓေါ အဿ ပတ္ထဒ္ဓေါ ပုဂ္ဂဟိတသီရောတိ တေန သေဋ္ဌော န မညေထ။ မဟာနိ၊ ၁။၂၂။ ပုဂ္ဂဟိတသီရောတိ ဥဋ္ဌိတသီသော။ မဟာနိ၊ ဌ။၂၄၄။ (-မဟာနိ၊ ၂၇၂၊ ၃၀၀၊ ၃၁၀။)

ပုဂ္ဂဟုပ္ပတ္တိဋ္ဌာန (တိ) [ပုဂ္ဂဟ+ပုပ္ပတ္တိဋ္ဌာန] (ပုပ္ပဘာဂဒဗ္ဗလ) ဝီရိယဟူသောဖြစ်ရာဋ္ဌာနရှိသော (ပစ္စာဘာဂဗလဝဝီရိယစသည်)။ တသ္မာ ပဌမုပ္ပန္နာ အာဝဇ္ဇနာ ပုဂ္ဂဟုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနာနံ တိက္ခာနံ ဝီရိယိန္ဒြိယာဒိနံ ပဌမုပ္ပတ္တိယာ အာဝဇ္ဇနပရိယာယေန ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သံ၊ ဌိ၊ ၂။၄၈၇။

ပုဂ္ဂဟေတဗ္ဗ (န) [ပ+ဂဟ+တဗ္ဗ။ ‘ဣ’ လာ၊ ထို ‘ဣ’ ကို ‘ဧ’ ပြု။ (ပြဂဟိတဗျ-သံ)] (၁) ချီးမြှောက်ခြင်း၊ အားပေး-ကော်ရော်-ပူဇော်-ခြင်း (တိ) (၂) ချီးမြှောက်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ (က) အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-အပ်သော။ (ခ) အားပေး-ကော်ရော်-ပူဇော်-အပ်သော။ (၃) ချီးမြှောက်-အပ်-သင့်-ထိုက်-ရာ။

အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-အပ်ရာ (အခါ)။ (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၂) (က) ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ပုဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ၊ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ န ပုဂ္ဂဟာတိ။ အံ၊ ၂။ ၃၇။ (-မိလိန္ဒ။ ၃၇၄၊ ၄၀၅။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၁။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၀။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၊ ၂၄၀။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂။ ၉။) (ခ) မိစ္ဆာပဋိ-ပန္နော နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော၊ သမ္မာပဋိပန္နော ပုဂ္ဂဟေတဗ္ဗော။ မိလိန္ဒ။ ၁၄၄။ (-အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၅။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၄။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၃။) (၃) ပုဂ္ဂဟေတဗ္ဗာဒိသမယ-ကြည့်။

ပုဂ္ဂဟေတဗ္ဗယုတ္တ (တိ) [ပုဂ္ဂဟေတဗ္ဗ+ယုတ္တ] ချီးမြှောက်ခြင်းငှါ-သင့်လျော်-လျှောက်ပတ်-သော၊ ချီးမြှောက်ထိုက်သော၊ သူ။ ပုဂ္ဂဟေတဗ္ဗယုတ္တေ ကလျာဏဓမ္မေ ပုဂ္ဂလေ ဥက္ခိပိတော ဘဝဂ္ဂေ နိသိဒ္ဓါပေန္တော ဝိယ ပုဂ္ဂဟိတော။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၅။

ပုဂ္ဂဟေတဗ္ဗာဒိသမယ (ပု) [ပုဂ္ဂဟေတဗ္ဗ+အာဒိ+သမယ] ချီးမြှောက်ထိုက်ရာအခါစသော-အချိန်-အခါ-ကာလ။ သော ဝေ ပဿန္တော ပုဂ္ဂဟေတဗ္ဗာဒိသမယေ စိတ္တဿ ပုဂ္ဂဟာနာဒိနာ ပဒဟတိ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၂၄။

ပုဂ္ဂဟေတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပ+ဂဟ+တုံ (ပြဂဟိတုံ-သံ)] ချီးမြှောက်ခြင်းငှါ။ (က) အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-ခြင်းငှါ။ (ခ) အားပေး-ကော်ရော်-ပူဇော်-ခြင်းငှါ။ (က) “ဥပ္ပန္နော ဖဿော မာ နိရုဇ္ဈိ”တိ လဗ္ဘာ လုတ္တိယာ ပုဂ္ဂဟေတုန္တိ၊ န ဟေဝံ ဝတ္ထု-ေ။ အဘိ၊ က။ ၃၃။ (ခ) အညတြ တယာ မိလိန္ဒဿ ရညော ဝါဒံ ဘိန္နိတော သာသနံ ပုဂ္ဂဟေတုံ သမတ္ထံ အညံ ကိဉ္စိ န ပဿာမ။ မိလိန္ဒ။ ၇။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၄၂၊ ၁၅၂။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၆၉။ ဝဇီရ။ ၂၇။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၅၁။)

ပုဂ္ဂဟေတုာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပ+ဂဟ+တုာ (ပြဂဟိတုာ-သံ)] (၁) ချီးမြှောက်၍။ (က) အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-၍။ (ခ) မတုန်မလှုပ် - ဖြောင့်ဖြောင့်မတ်မတ်-ထား၍။ (၂) မြှောက်၍။ (က) မြှောက်-ချီ-ပင့်-ကော်-၍။ (ခ) မြှောက်-တင်-ပသ-၍။ (၃) ယူ၍၊ စွဲယူ-ကိုင်ဆောင်-၍။

(၁) ချီးမြှောက်၍။ (က) အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-၍။ ဗောဓိသတ္တော ကိရ ဝိရိယံ ပုဂ္ဂဟေတုာ ကတိပါဟညေဝ သတ္တ သုဝဏ္ဏနိဿေဏိယော ပဿာရေန္တော ဝိယ သတ္တ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗုတ္တေသိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၇၇။ (-ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၆၇။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၇၄။) (ခ) မတုန်မလှုပ် - ဖြောင့်ဖြောင့် မတ်မတ်-ထား၍။ န ကာယပ္ပစာလကံ အန္တရသရေ ဂန္တဗ္ဗံ၊ ကာယံ ပုဂ္ဂဟေတုာ ဂန္တဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၄၄။ ကာယံ ပုဂ္ဂဟေတုာတိ နိစ္စလံ ကတုာ ဥဇုကေန ကာယေန သမေန ဣရိယာပထေန ဂန္တဗ္ဗုဉ္ဇေ နိသိဒ္ဓိတဗ္ဗု။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၃။ ကာယပ္ပစာလကန္တိ ကာယံ စာလေတုာ စာလေတုာ၊ သေ နယော သဗ္ဗတ္ထံ၊ တသ္မာ ကာယာဒိနိ ပုဂ္ဂဟေတုာ နိစ္စလာနိ ဥဇုကာနိ ဌပေတုာ ဂန္တဗ္ဗုဉ္ဇေ နိသိဒ္ဓိတဗ္ဗု။ ကင်္ခါ။ ၂၀။ “ကာယာဒိနိ ပုဂ္ဂဟေတုာ”တိ တေ-သေဝ ဝိဝရဏံ “နိစ္စလာနိ ဥဇုကာနိ ဌပေ-တုာ”တိ။ ကင်္ခါ။ ဋီ၊ သင်္ဂ၊ ၄၃၉။ (၂) မြှောက်၍။ (က) မြှောက်-ချီ-ပင့်-ကော်-၍။ သံသံ ဥပသကံမိတုာ ကေသံ ဥတ္တရာသကံ ကရိတုာ ဝုဇာနံ ဘိက္ခုနံ ပါဒေ ဝန္တိတုာ ဥက္ကုဋ္ဌိကံ နိသိဒ္ဓိတုာ အဉ္ဇလိံ ပုဂ္ဂဟေတုာ ဝေမဿ ဝစနိယော။ ဝိ၊ ၁။ ၂၂၄။ အဉ္ဇလိံ ပုဂ္ဂဟေတုာ (ကင်္ခါ။ ၉၄) တိ ဒသနဓသ-မောဓာနသမုဇ္ဈလံ အဉ္ဇလိံ ဥက္ခိပိတုာ။ ကင်္ခါ။ ဋီ၊ သင်္ဂ၊ ၁၅၃။ (-ဝိ၊ ၂။ ၃၁၉။ ဝိ၊ ၃။ ၅၇။ ဝိ၊ ၄။ ၁၂။ ဝိ၊ ၅။ ၃၀၉။ မ၊ ၂။ ၃၀၄။ မ၊ ၃။ ၃၆။ သုတ္တနိ။ ၃၆၆။ ဇာ၊ ၁။ ၃၃၄။ ဇာ၊ ၂။ ၁၈။

မိလိန္ဒ။၉၇။ ဝိဠာသ။၇၀။ ဝိဠာ။၂။ ၂၂၂။ ဝိဠာ။၁၆၅။ ဝိဠာ။၄။၂၉။ ဝိသင်္ဂဟ။၆၅။ သံဠာသ။၃၀၆။ အံဠာသ။၁၁၀။ အံဠာသ။၃၁၃။ ပဋိသံဠာသ။၃၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ။၂။၅၆။ ခုဒ္ဒက။၄။၁၂၆။ ဓမ္မာဠာ။၂။၁၄၇။ ဣတိဝုတ်ဠာ။၄၀။ သုတ္တနိဠာ။၂။၃၂။ ထေရဠာ။၂။၁၃၉။ ထေရီဠာ။၃၄။ အပါဠာ။၂။၄၅။ ဗုဒ္ဓဝံဠာ။၂၄။ မဟာနိဠာ။၃၃၄။ စူဠနိဠာ။၄။၀၆။ ဇာဠာသ။၆၄။ ဇာဠာ။၄၄၉။ ဇာဠာ။၄၇၃။ ဝဇီရ။၂၄၃။ သာရတ္ထ။၂။၁၁၅။ ဒီဠာ။၂။၂၀၁။ မဠာ။၃၃၁။ သံဠာ။၂။၃၇၀။ အံဠာ။၂။၁၉၀။ (ခ) မြောက်-တင်-ပသ-၍။အဂ္ဂိပ္ပမုခါ ဒေဝါတိ ဣန္ဒာနံ ဒေဝါနံ အာရာဓနတ္ထံ အာဟုတိ* ပုဂ္ဂဟေတွာ အဂ္ဂိဉ္စ မာသေ မာသေ သုက္ကပက္ခဿ ဒုတိယာယ စန္ဒဉ္စ ဒိဝသေ ဒိဝသေ သာယံပါတံ သုရိယဉ္စ...နမဿိဟံ နမက္ကာရံ အဟံ အကာသိ*။ ထေရီ။ ၄။၉၀။ (၃)ယူ၍။ စွဲယူ-ကိုင်ဆောင်-၍။ ပရသေနမဒ္ဒနာယောဓာ သင်္ဂါမတူရိယံ ပုဂ္ဂဟေတွာ ပရသေနံ ပဝိသိဘ္ဗာ သပဓတ္တ မဒ္ဒိတွာ အတ္တေနာ ဇယံ ဂဏန္တိ။ မဠာ။၄။၁၈၉။ (-အပါဠာ။၂။၉၀။ဝဇီရ။၂၄၃။ ဝိမတိ။ ၁။၃၂၆။)

ပုဂ္ဂဟေတွာန (ကြိဝိ) [ပ+ဂဟ+တွာန] (ခ) မြောက်၍။ မြောက်-ချီ-ပင့်ကော်-၍။ (၂)ယူ၍။ စွဲယူ-ကိုင်ဆောင်-၍။ (၁) သော တဒါ ပုဂ္ဂဟေတွာန၊ ဝါမံ ဒက္ခိဏဗာဟုစာ (စရိယာ။၃၉၀)တိ ဝါမဗာဟု ဒက္ခိဏဗာဟုတဒါ ပုဂ္ဂဟေတွာ၊ ဥဘောဗာဟု ဥက္ခိပိတွာတိ အတ္ထော။ စရိယာ။၄။၆၆။ (-အပါ။ ၁။၃၀၊၁၀၄၊ ၂၃၄၊၃၂၆၊၃၃၄။ အပါ။၂။၆၆၊၆၀၊၇၆၊၂၀၀၊၂၂၀၊၄၀၀။ ဇာ။၂။၁၆။ ထေရဠာ။၁။၁၅၆။ ထေရဠာ။၂။၄၄၊၂၃၀။ ထေရီဠာ။၄၇၊၁၃၀။ စရိယာ။ ၄။၁၉၁။ ဇာ။၄။၇။၂၀၃။) (၂) ဗီဇနိ* ပုဂ္ဂဟေတွာန၊ သတ္တာ လောကဂ္ဂနာယကော။အပါ။၁။၁၁၅။ (-၁၅၉။ ထေရဠာ။၁။၁၆၀။)

ပုဂ္ဂဟေသိ (ကြိ) [ပ+ဂဟ+သိ] မြောက်ပြီ။ မြောက်-ချီ-ပင့်ကော်-ပြီ။ပုဂ္ဂဟတိ (က) ကြည့်။

ပုဂ္ဂဟေဿာမိ (ကြိ) [ပ+ဂဟ+ဿာမိ] မြောက်လတ်အံ့၊ မြောက်တင်-ပသ-လတ်အံ့။ ပုဂ္ဂဟတိ (ခ) ကြည့်။

ပုဂ္ဂဋ္ဌိတ (တိ) [ပ+ဂဋ္ဌ+တ။ ဘဋ္ဌတု ဂဋ္ဌိတံ ပန္နံ၊ စုတဉ္စ ခံသိတံ ဘဝေ။ ဓာနံ။ ၇၅၁။ အဋ္ဌိစုတေ။...ဂဋ္ဌ သေစနေ၊ ဂဋ္ဌိတံ။ ဓာနံ၊ဋ္ဌိ၊ ၇၅၁။ (ပြဂလိဘ-သံ)] ရွှေ့လျော-လျောကျ-ယိုစီး-သော။အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပုဂ္ဂဋ္ဌိတပုဗ္ဗကုဏပ (ပု၊န) [ပုဂ္ဂဋ္ဌိတ+ပုဗ္ဗ+ကုဏပ] ယိုစီး သော ပြည်ရှိသော သူကောင် ပုပ်။ ယဒါ ပန သရိရံ ဥဒ္ဓါမာတကံ ဟောတိကုထိတံ နီလမက္ခိကသမာကိဏ္ဍံ ကိဓိကုလသမာကုလံ နဝဟိ ဝဏမုခေဟိ ပုဂ္ဂဋ္ဌိတပုဗ္ဗကုဏပဘာဝေန (ပုဂ္ဂဋ္ဌိတပုဗ္ဗ ကုဏပဘာဝေန (သိ)၊ ဂဋ္ဌိတပုဗ္ဗ ကုဏပဘာဝေန (က) မူကွံ) ဥပဂန္တိမိ အသက္ကုဏေယျ။ ဝိဠာသ။၂၃၀။

ပုဂ္ဂါဟ (ပု) [ပ+ဂဟ+ဏ (ပြဂြာဟ-သံ)] (၁) ချီးမြှောက်ခြင်း၊ အားပေး-ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-ခြင်း။ (၂) ဝီရိယ။ (၁) လိနေ စိတ္တမ္ပိပဂ္ဂါဟော၊ဥဒ္ဓတသ္မိ* ဝိနိဂ္ဂဟော။ မဟာနိ။ ၄၀၀။ ကောသဇ္ဇပက္ခေ ပတိတုံ အဒတွာ စိတ္တဿ ပဂ္ဂဏှနံ ပဂ္ဂါဟော၊ အဓိဂ္ဂဟောတိ အတ္ထော။ မဠာ။၃။၂၇၇။ (၂) တသ္မိ* သမယေ ဖဿော ဟောတိ၊ ဝေဒနာ ဟောတိ၊ ... ပဂ္ဂါဟော ဟောတိ၊အဝိက္ခေပေါ ဟောတိ။ အဘိ၊၈၊၁၇။ ကတမော တသ္မိ* သမယေ ပဂ္ဂါဟော ဟောတိ။ ယော တသ္မိ* သမယေစေတသိကောဝီရိယာရမ္ဘော ...ဝီရိယံ ဝီရိယိန္ဒြိယံ ဝီရိယဗလံ သမ္မာဝါယမော။ အယံ တသ္မိ*သမယေ ပဂ္ဂါဟော ဟောတိ။ အဘိ၊၈၊၂၅-၆။ သဟဇာတ-

ဓမ္မေ ပဂ္ဂဏှာဘိတိ ပဂ္ဂါဟော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၇၅။ (-အံ၊၁။၈။ အဘိ၊ဓ၊၁။၆။၉။၅။
၂၆၃။ အဘိ၊ဝိ၊၂၃၀၊၃၀၀၊ ပဋိသံ၊၂၆၃။ ဒိ၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၆၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၅။
၂၆၃။ သာရတ္ထ၊၂။၃၃။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၁။ အံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၄၈။ မူလဋ္ဌ၊၂။၁၅၉။) ပဂ္ဂဟ-လည်း
ကြည့်။

ပဂ္ဂါဟက (တိ) [ပ+ဂဟ+ဏှ (ပြဂြာဟက-
သံ)] ချီးမြှောက်ဘတ်သော၊ အားပေး-
ထောက်ပံ့-ကြံ့ခိုင်စေ-တတ်သော။ ဇနု-
ကော ဟေတု၊ ပဂ္ဂါဟကော ပစ္စယော။ အံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၁၄။

ပဂ္ဂါဟနိမိတ္တ (န) [ပဂ္ဂါဟ+နိမိတ္တ] (ရှေးရှေး)
ဝီရိယဟူသော-အကြောင်း-နိမိတ်၊(နောက်-
နောက်ဝီရိယ၏) အကြောင်း-နိမိတ်-ဖြစ်
သော ရှေးရှေးဝီရိယ။ သမထနိမိတ္တဉ္စ။ ပဂ္ဂါ-
ဟနိမိတ္တဉ္စ။ အဘိ၊ဓ၊၁၅။တတ္ထ ကတမံ ပဂ္ဂါ-
ဟနိမိတ္တံ။ ယော စေတသိကော ဝီရိယာ-
ရမ္ဘော။ ပ။ သမ္မာဝါယမော။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ
ပဂ္ဂါဟနိမိတ္တံ။ အဘိ၊ဓ၊၂၆၃။ သမထောဝ
တံ အာကာရံ ဂဟေတွာ ပုန ပဝတ္တေတဗ္ဗဿ
သမထဿ နိမိတ္တာသေန သမထနိမိတ္တံ။ ပဂ္ဂါ-
ဟနိမိတ္တေပိ သေဝေ နယော။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ
ပဂ္ဂဏှာဘိတိ ပဂ္ဂဟော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၅။
သေဝေ နယော (ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၅) တိ ဣမိနာ
ပဂ္ဂါဟောဝ တံ အာကာရံ ဂဟေတွာ ပုန
ပဝတ္တေတဗ္ဗဿ ပဂ္ဂါဟဿ နိမိတ္တာသေန
ပဂ္ဂဟနိမိတ္တန္တိ ဣမမတ္ထံ အတိဒိဿတိ၊ တဿ-
တ္ထော သမထေ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိ-
တဗ္ဗော။ ပဂ္ဂါဟော ဝီရိယံ ကောသဇ္ဇပက္ခ-
တောစိတ္တဿပတိတုံအဒတွာ ပဂ္ဂဏှနတော။
ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၁။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၃။) ပဂ္ဂဟ-
နိမိတ္တ -လည်းကြည့်။

ပဂ္ဂါဟလက္ခဏ (တိ) [ပဂ္ဂါဟ+လက္ခဏ] ချီး
မြှောက် - အားပေး- ခြင်းဟူသော - မှတ်-

ကြောင်း-လက္ခဏာ-ရှိသော။ ပဂ္ဂါဟလ-
က္ခဏံ ဝီရိယံ၊ ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏာ သတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊
၄။၅၉၊၆၀။ (-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၁။) ပဂ္ဂဟ-
လက္ခဏလည်းကြည့်။

ပဂ္ဂါဟိက (တိ) [ပဂ္ဂါဟ+ဣက] ယူ-ခံယူ-
ခြင်းရှိသော၊ ရောင်းဝယ်ရာဖြစ်သော (ဈေး-
ဆိုင်)။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဂ္ဂါဟိကသာလာ (ထိ) [ပဂ္ဂါဟိကာ+သာလာ]
အဝတ်-အထည်-ရောင်းဝယ်ရာ-အိမ်ဈေး-
-အိမ်ဆိုင်၊ အဝတ်-အထည်-ဆိုင်။ ဒုဿဝါ-
ဏိဇ္ဇံ ဝါ သမဏာ သကျပုတ္တိယာ ကရိသာန္တိ၊
ပဂ္ဂါဟိကသာလံ ဝါ ပံသာရေသန္တိ။ ဝိ၊၁။
၃၁၆။သတ္တမေပါဠိယံ ပဂ္ဂါဟိကသာလန္တိဒုဿ-
ဝါဏိကောနံ အာပဏံ။ “ပဂ္ဂါဟိကသာလ”
န္တိပိ ပဌန္တိ။ သာရတ္ထ၊၂။၄၀၃။ သတ္တမေ
ပါဠိယံ ပဂ္ဂါဟိကသာလန္တိ ဒုဿာပဏံ။ တဉ္စိ
ဝါဏိဇ္ဇကဟိ ဒုဿာနိ ပဂ္ဂဟေတွာ ဒဿန-
ဋ္ဌာနတယ “ပဂ္ဂါဟိကသာလာ”တိ ဝုစ္စတိ။
ဝိမတိ၊၁။၃၂၆။(-ဝိ၊၄။၄၈၈။ ဝဇီရ။၂၄၃။)

ပဂ္ဂါဟိတ (တိ) [ပဂ္ဂါဟ+ဣတ] ယူ-ခံယူ-
ခြင်းရှိသော၊ ရောင်းဝယ်ရာဖြစ်သော (ဈေး-
ဆိုင်)။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဂ္ဂါဟိတသာလာ (ထိ) [ပဂ္ဂါဟိတာ+သာလာ]
အဝတ် - အထည် - ရောင်းဝယ်ရာ - အိမ်
ဈေး-အိမ်ဆိုင်၊ အဝတ်-အထည်-ဆိုင်။
ပဂ္ဂါဟိကသာလာ-ကြည့်။

ပဌရ (တိ) [ပ+သရ+အ။ ထိ၌ ပဌရိဏိ။]
ယိုစီး-ယိုထွက်-သော။ သာယံ နှာနိယပိဏ္ဏိ-
သွေဟာနုဂတာ သွေဟပရေတာ သန္တရဗာ-
ဟိရာ ပုဋ္ဌာ သွေဟေန န စ ပဌရိဏိ။ မ၊၁။
၃၄၄။ အံ၊၂။၂၁။ န စ ပဌရိဏိတိ န ဗိန္နု
ဗိန္နု ဥဒကံ ပဌရတိ။ သက္ကာ ဟောတိ
ဟတ္ထေနပိ ဒွိဟိပိ တိဟိပိ အင်္ဂုလိဟိ ဂဟေတုံ
ဩဝနိကမ္ပိ ကာတုန္တိ အတ္ထော။မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၂။

(-အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၂။)

ပဋိရဏ (န) [ပ+ဆရ+ယု+ထိဒ္ဓိပဋိရဏီ။] (၁) ယိုစီး-ယိုထွက်-ခြင်း။ (တိ) (၂) ယိုစီး-ယိုထွက်-တတ်သော။ (၃) ယိုချ-သွန်ချ-တတ်သော။ (၄) ကြွေကျရာ (အခါ)။ (၁) ပဋိရဏံ-ခြေဘာဝေါ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၅။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၃၁၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၁။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၅။ မူလဋ္ဌ၊၂။၄၃။) (၂) တတ္ထ သံသဝကောနာမာတိ နိစ္စကာလံ ဂုဏမုတ္တာဒိအသုစိတ္တဿသံသဝနတောပဋ္ဌရဏတောသံသဝကော နာမ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀။ တတ္ထ အလောဟိဘာသိ...ပဋ္ဌရဏီသိ။ဝဇီရ၊ ၁၀၈။ သာယံ နှာနိယပိဏ္ဍိသ္မေဟာနဂတာ သ္မေဟပရေတာ သန္တရဗာဟိရာ ဖုဋ္ဌာ သ္မေဟေန၊ န စ ပဋ္ဌရဏီ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၀၊၁၉၅။ န စ ပဋ္ဌရဏီတိ န စ ပိန္နုပိန္နု ဥဒကံ ပဋ္ဌရတိ၊ သက္ကာ ဟောတိ ဟတ္ထေနပိ ဒွိဟိပိ တိဟိပိ အဂ္ဂိလိဟိဂဟေဘုံ ဩဝဇ္ဇိကာယပိ ကာတုန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၅။ နစ ပဋ္ဌရဏီတိ တေနေ တိန္တဿပိ တဿ ဃနထဒ္ဓဘာဝံ ဝဒတိ။ တေနာဟ “န စ ပိန္နုပိန္နု”န္တိ အာဒိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၃။ “န စ ပဋ္ဌရဏီ”တိ ပန ဣမိ-နာ တိန္တဿပိ တာယ ဃနထဒ္ဓဘာဝံ။ တေနာဟ “န စ ပိန္နုပိန္နု”န္တိ အာဒိ။ ဥဒကဿ ဖုသိတံ ဖုသိတံ၊ န စ ပဋ္ဌရဏီ သုဒ္ဓနိတိ အတ္ထော။ သီးဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၁၃၇-၈။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၇။) (၃) ပဋ္ဌရဏဋ္ဌ (၂) ကြည့်။ (၄) ပဋ္ဌရဏကာလ-ကြည့်။

ပဋ္ဌရဏအသုစိ (န) [ပဋ္ဌရဏ+အသုစိ] ယိုစီး-ယိုထွက်-သော အညစ်အကြေး။ တတ္ထ ဟိ ပဋ္ဌရဏအသုစိမိ နိရုဇဋ္ဌာ အာသဝသဒ္ဓေါတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။

ပဋ္ဌရဏက (တိ) [ပဋ္ဌရဏ+က] ယိုစီး-ယိုထွက်-တတ်သော။ ကိလာသောတိ န ဘိဇ္ဇနကံ န

ပဋ္ဌရဏကံ ပဒုမပုဏ္ဏရိကပတ္တဝဏ္ဏံ ကုဋ်။ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၂၇၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၃၄။ (-ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၁။)

ပဋ္ဌရဏကအသုစိ (န) [ပဋ္ဌရဏက+အသုစိ] ယိုစီး-ယိုထွက်-သော အညစ်အကြေး သိသံဏိကာတိ မတ္ထလုဂ်တော ပဋ္ဌရဏက-အသုစိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၂။ ၂၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၂၅၅။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၇။ မူလဋ္ဌ၊၁။၅၂။အနုဋ္ဌ၊၁။၅၈။)

ပဋ္ဌရဏကအာပေါဓာတု (တိ) [ပဋ္ဌရဏက+အာပေါဓာတု] ယိုစီး-ယိုထွက်-သော အာပေါဓာတ်။ သေဒေါတိ လောမက္ခပါဒီဟိ ပဋ္ဌရဏကအာပေါဓာတု။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၅၃။ (-ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၇။)

ပဋ္ဌရဏကာလ (ပ) [ပဋ္ဌရဏ+ကာလ] ကြွေကျရာအခါ။ သာယန္တသမေယေ ပုပ္ပါနံ ဝဏုတော ဆိဒ္ဓိတော ပဋ္ဌရဏကာလေ သတ္တာရံဥပသကံ-မိတော အတ္တနောသောမနဿ ပဝေဒေန္တော ဧဝံ ပသန္တော အဟံ ဘန္တေတိ အာဒိမာဟ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၂။ ပဋ္ဌရဏကာလေတိ ဝိကိရဏ-ကာလေ၊ ပတနကာလေတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၅၈။

ပဋ္ဌရဏဋ္ဌ (ပ) [ပဋ္ဌရဏ+အတ္ထ] (၁) ယိုစီး-ယိုထွက်-တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော-အနက်-သဘော။(၂)ယိုချ-သွန်ချ-တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော -အနက်-သဘော။ (၁) တဒဟုဇာတံ သုဇဏ္ဏဝဏ္ဏမိ သမာနံ နိစ္စံ ပဋ္ဌရဏဋ္ဌေန ပူတိတာယ ပဘဂုံရံ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၀။ (၂) တဒုဏာစ္ဆကေ သန္ဓာယ ဝသာနံ မူလဋ္ဌေန ခိရဒါယိနိယော သန္ဓာယ ပဋ္ဌရဏဋ္ဌေန ဒေနုပါသင်္ခါတာ အနုသယာဝါ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။

ပဋ္ဌရဏရသ (ပု၊န) [ပဋ္ဌရဏ+ရသ] ယိုစီး-ယိုထွက်-သောအရည်။ မဇ္ဇိ ဘိသကော-ဋီယာ ဘိန္နာယ ပဋ္ဌရဏရသော မဇ္ဇသဒ္ဓိသော ဟောတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၀၆။

ပဋိရဏလက္ခဏ (န) [ပဋိရဏ+လက္ခဏ] (၁)
 ယိုစီး-ယိုထွက်-ခြင်းဟူသော-မှတ်ကြောင်း
 -လက္ခဏာ။ (တိ) (၂) ယိုစီး-ယိုထွက်-
 ခြင်းဟူသော-မှတ်ကြောင်း-လက္ခဏာ-ရှိ
 သော။ (၁) ပထဝီဓာတုယာ ကက္ခဏတ္ထလ-
 က္ခဏံ တထံ အဝိတထံ၊ အာပေါဓာတုယာ
 ပဋိရဏလက္ခဏံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၆၂။ မ၊ဌ၊၁။၅၀။
 အံ၊ဌ၊၁။၈၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၉၂။ ဥဒါန၊ဌ၊
 ၁၁၃။ မဟာနိ၊ဌ၊၁။၅၅။ (၂) ပုရိမာ ပန
 အာပေါဓာတု ပဋိရဏလက္ခဏာ၊ ဗြဟ္မနရ-
 သာ၊ သင်္ဂဟပစ္စုပ္ပန်နာ။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၆၈။
 (-၃၇၁။ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၆၂။ ဣတိဝုတ်၊ဌ၊၃၄၆။)

ပဋိရဏသီလ (တိ) [ပဋိရဏ+သီလ] ယိုစီး-
 ယိုထွက်-ခြင်းသဘောရှိသော။ အယံ ကာ-
 ယော အာပေါဓာတုယာ သဒါ ပဋိရဏသီ-
 လော။ ဘေရ၊ဌ၊၂။၁၉၉။

ပဋိရဏံ (တိ) [ပဋိရဏ+ဤ] ယိုစီး-ယိုထွက်
 -သော(ဆပ်ပြာခဲ)။ ပဋိရဏ-ကြည့်။

ပဋိရတိ (ကြိ) [ပ+ဃရ+အ+တိ။ ဆန္ဒာနု-
 ရက္ခဏေ စ-ဃရဈေခံသုဘမာဒိနမာဒိ စ
 ရဿာကာရတော ဝဂ္ဂါနံ စတုတ္ထဒုတိယာ စ
 ဣစ္ဆေဝမာဒိ။ ရူ၊၄၀။ ဃရာဒိသု ပဉ္စနိအာဒိ-
 ပရစတုတ္ထေသု တာဝ ပဃရတိ ပဋိရတိ။
 ရူ၊၄၂။ ဂါထာသု ဆန္ဒာနုရက္ခဏဌာနေ-
 ဃရ သေစနေ၊ ဈေ စိန္တာယံ၊ ခံသု ဂတိမှိ၊
 ဘမု အနဝဋ္ဌာနေတိ ဝေမာဒိနံ အာဒိဗျဉ္ဇ-
 နာနဉ္စ။ ရူ၊၄၀။ (ပြဃရတိ-သံ)] (၁)
 ယိုစီး-ယိုထွက်-၏။ (၂) ရွှေလျှော-
 လျှောကျ-၏။ (၃) ယိုချ-သွန်ချ-၏။
 ယိုစီး-ယိုထွက်-စေ၏။ (၁) ယဘာ မဟာ-
 ရာဇ ဥဒကံ ပါဏိနာ ဂဟိတံ အင်္ဂုလန္တရိ-
 ကာဟိ ပဋိရတိ ပဿတိ န ဌာနမုပဂစ္ဆတိ။
 မိလိန္ဒ။ ၁၇၉။ မဏိသဋ္ဌေ ပက္ခိတ္တတေလမိဝ
 ဤသကမ္ဘိ န ပဋိရတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၇၇။ န ပဋိရ-
 တိတိ န ဂဠတိ၊ န ပမုဿတိတိ အတ္ထော။

ဝိမတိ၊၁။၃၇။ န ပဋိရတိ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၆၁)
 တိ န ဩဂဠတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၄၄၈။ (-ဝိ၊
 ဌ၊၁။၁၀၄၊၃၇။ ကင်္ခါ၊၂၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
 ၁၀၀။ မ၊ဌ၊၁။၃၉၂။ မ၊ဌ၊၁။၁၇၂။ သံ၊ဌ၊
 ၁။၃၂၀။ သံ၊ဌ၊၁။၅၃။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၄၅။
 အဘိ၊ဌ၊၂။၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၅၆။ ခုဒ္ဒက၊ဌ၊
 ၅၁။ ဣတိဝုတ်၊ဌ၊၉၅။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၂၃၉။
 အပ၊ဌ၊၂။၂၁၀။ ဇာ၊ဌ၊၁။၁၉၅။ ဇာ၊ဌ၊၂။
 ၁၃၁။ ဇာ၊ဌ၊၁။၃၉။ ဇာ၊ဌ၊၆။၁၉၇။ ဇာ၊ဌ၊
 ၇။၃၂၇။ ဝဇိရ၊၃၂၂။ သာရတ္ထ၊၂။၁၁။
 သာရတ္ထ၊၃။၄၂။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သင်္ဂဟ။၁၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ဋီ၊၁။၃၁၅။) ပဋိရန္တိ-ပေတ။ ၁၅၅။ (-
 ဝိ၊ဌ၊၂။၁၀၀။ သံ၊ဌ၊၂။၂၀၄။ အံ၊ဌ၊၁။၃၇၀။
 ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၆။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၅၈။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။
 ၂၄၃။ ပေတ၊ဌ။၁၁၂။ ထေရ၊ဌ၊၁။၂၂၁။
 ဇာ၊ဌ၊၁။၃၈၀။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၈၅။ ပဋိရမိ-
 အဘိ၊ဌ၊၂။၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၅၆။ ပဋိရတု-
 ဥဒါန၊ဌ။၂၇၉။ ပဋိရိ-ဇာ၊ဌ၊၅။ ၃၆၀။ ပဋိ-
 ရိံသု-ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၇၄။ ပဋိရိဿတိ-ဝဇိရ။
 ၁၂၈။ (၂) ဝိသမေ ဘန္တေ နာဂသေန-
 မန္တိတော အတ္ထော ဝိကိရတိ ဝိမေတိ ပဋိရတိ
 န သမ္ပဝတိ။ မိလိန္ဒ။၉၈။ ပရိပတန္တိတိ
 ပဋိရန္တိ။ မဟာနိ၊ဌ။၂၄။ (၃) သမန္တတော
 ပဋိရတိ၊ အသုပ္ပိပုဘိဂန္တိယော။ မိလိန္ဒ။၇၈။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၉၀။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၃၅။ ဇာ၊ဌ၊၁။
 ၁၆၃။ သူဒတိစေတံ ဓေန ဝိယ ခိရံ၊ ပဋိရ-
 တိဘိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၅။ အဘိ၊ဌ၊
 ၁။၂၀။ (-အဘိ၊ဌ၊၁။၂၄၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။
 ၂၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၇၄။ ဥဒါန၊ဌ။၂၈၄။
 သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၈၉။ ထေရ၊ဌ၊၂။၉၃။ အပ၊ဌ၊
 ၁။၃၁၇။ စူဠနိ၊ဌ။၁၂၂။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၇၉။ အံ၊
 ဋီ၊၁။၂၇၂။ မူလဋီ၊၂။၁၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၄၊
 ၃၀၈။) အက္ခိနိ စ ပဋိရန္တိ၊ ကိံ ပါပံ ပက-
 တံ တယာ။ ပေတ။ ၁၅၇။ ပဋိရန္တိတိ အသု-
 စိံ ဝိဿန္တိ။ ပေတ၊ဌ။၁၁၆။ စန္ဒနနာဂ-

ရက္ခာ သယမေဝ ရသံ ပဌရန္တံ။ ဒီ၊ ခို၊ ၃။ ၁၅၇။
(-ထေရ၊ ၅။ ၄၇၉။)

ပဌရန္တံ (တိ) [ပ+ဆရ+အ+အန္တံ။ ထိ-ဌံ ပဌ-
ရန္တံ။] (၁) ယိုစီး-ယိုထွက်-သော။ (၂) ရွှေ-
လျှော-လျှောကျ-သော။ (၃) ယိုချ-
သွန်ချ-သော။ (၄) သော ပဌရန္တံ ပဌရန္တံ
ယာဝ အဂ္ဂနခါ ဂူထေန မက္ခိတော ဂူထဘာရံ
အာဒါယ အဂမာသိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၇၇။ ပဌရန္တံ
ဟေဋ္ဌာ ပရိဿဝန္တံ။ ဒီ၊ ၅။ ၄၀၁။ ပဌရန္တံ
(အံ၊ ၃။ ၁၈၃) နိ အဓောမုခေဟိ နိက္ခမမာ-
နယူသံ။ အံ၊ ၅။ ၂၆၄။ (-မဟာနိ၊ ၁၄၀။
မိလိန္ဒ၊ ၁၁၇။ ဝိ၊ ၅။ ၁၁၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁၁၄။
မ၊ ၅။ ၁၂၃။ သံ၊ ၅။ ၁၁၈။ ၂၇၁။ အဘိ၊
၅။ ၂၃၃။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၃။ ဓမ္မ၊ ၅။ ၆၇၄။
ဓမ္မ၊ ၅။ ၁၇၂။ ၃၁၈။ ဥဒါန၊ ၅။ ၁၅၂။ အပ၊
၅။ ၆၇၂။ မဟာနိ၊ ၅။ ၂၆၃။ ဇာ၊ ၅။ ၁။
၆၇၄။ ၄၂၀။ ၄၂၀။ ဇာ၊ ၅။ ၁၁၆။ ဇာ၊ ၅။ ၄။
၂၇၄။ ဇာ၊ ၅။ ၅၁၁။ ဇာ၊ ၅။ ၁၄၇။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၇၀။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၂၃၃။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၁။
၄၂၂။) အက္ခာသတိ နာမ အနိမိတ္တာသိ
နိမိတ္တမတ္တာသိ.... စုဝစောဋ္ဌာသိ ပဌရန္တံသိ။
ဝိ၊ ၁။ ၁၈၉။ ပဌရန္တံတိ သဝန္တိ၊ သဒါ တေ
မတ္တံ သဝတိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၁၃၄။
အဿု သောမနဿဒေါမနဿဝိသဘာဂါဟာ-
ရဉ္စတူဟိ သမုဋ္ဌဟိတွာ အက္ခိကူပကေ ပူရေ-
တွာ တိဋ္ဌန္တိ ဝါ ပဌရန္တံ ဝါ အာပေါဓာတု။
ပရိသံ၊ ၅။ ၇၇။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄၆၃-၅။ ဓမ္မ၊ ၅။
၂။ ၂၁၄။ ထေရ၊ ၅။ ၁၆၃။) (၂) ဝိဒ္ဓတ္ထံ
ကောဝိဋ္ဌာရံဝါတိ ဝဏမုခေဟိ ပဌရန္တေန
မံသေန ဝိဒ္ဓတ္ထံ ပုပ္ဖိတကောဝိဋ္ဌာရသဒိသံ။
ဇာ၊ ၅။ ၇၁။ (၃) ပဌရန္တံ ပဌရန္တံ၊
ဗာလာနံ အဘိနန္တိတံ။ ထေရ၊ ၂။ ၄။ ပဌရန္တံ-
နိ အဓောဝဏမုခေဟိ သမန္တတော စ
အသုစိ သဝန္တံ။ ထေရ၊ ၅။ ၂။ ၉၂။ (-နေတ္ထိ၊
၃။ ၈။ ဓမ္မ၊ ၅။ ၇၄၊ ၃၄၀။ ထေရ၊ ၅။ ၁၆၄။
ထေရိ၊ ၅။ ၁၃၇။ အပ၊ ၅။ ၁၇၂။ ၂၇၆။ စရိ-

ထာဝရံ (ပ-ဝဂ်) ၁-၁၁-ပ-မ-က-စ

ယာ၊ ၅။ ၇၇။ ဇာ၊ ၅။ ၁၂၆။ ဇာ၊ ၅။ ၃၃၇။
မ၊ ၅။ ၂။ ၇၇။) ဘူတဝေဇော “အဒ္ဓါ သေဒ
ယက္ခိနိ”တိ ဇိဂါယ လောဟိဟံ ပဌရန္တံယာ
ဝိရဝမာနော ပလာယိ။ ဇာ၊ ၅။ ၁၇၆။
(-ဇာ၊ ၅။ ၃၀၅။)

ပဌရန္တကိမိကုလ (တိ) [ပဌရန္တံ+ကိမိကုလ]
ယိုစီး-ယိုထွက်-သော ပိုးလောက်အပေါင်း
ရှိသော၊ ပိုးလောက်များစွာ ယိုထွက်နေ
သော (သုသေကောင်)။ အဗ္ဘန္တရတော
နိက္ခမန္တေဟိ ကိမိဟိ ပဌရန္တကိမိကုလံ ပုဋ္ဌဝ-
ကန္တိ အာဟ “ကိမိပရိပုဏ္ဏဿာ” တိ။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊
၅။ ၁။ ၂၀၁။

ပဌရန္တကိမိဂဏ (တိ) [ပဌရန္တံ+ကိမိဂဏ]
ယိုစီး-ယိုထွက်-သော ပိုးလောက်အပေါင်း
ရှိသော၊ ပိုးလောက်များစွာ ယိုထွက်နေ
သော။ အနာထသာလာယ နိသိန္တံ ဟတ္ထပါ-
ဒေဟိ ပဌရန္တကိမိဂဏံ အနုဿရံ ကဗျေန္တံ
ဒိသ္မာ။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၈။

ပဌရန္တပုဗ္ဗ (တိ) [ပဌရန္တံ+ပုဗ္ဗ] ယိုစီး-ယိုထွက်
သော ပြည်ရှိသော၊ ပြည်-ယိုစီး-ယိုထွက်-
နေသော။ ဝိဿန္တမာနံ ပုဗ္ဗန္တိ ဝိဿဝန္တံ ပုဗ္ဗံ၊
တဟံ တဟံ ပဌရန္တပုဗ္ဗန္တိ အတ္တော။ မ၊ ၅။ ၁။
၃၆၆။ အံ၊ ၅။ ၁၀၄။ (-ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၂၀၁။)

ပဌရန္တလောဟိတဗိနု (တိ) [ပဌရန္တံ+လောဟိ-
တဗိနု] ယိုစီး-ယိုထွက်-သော-သွေး
ပေါက်-သွေးစက်-ရှိသော၊ သွေးပေါက်-
သွေးစက်-ယိုထွက်နေသော။ ဥရံ ဘိန္နိတွာ
ပဌရန္တလောဟိတဗိနု၊ ဟဒယမံသံ အာဒါယ
ပက္ကာမိတိ။ ဇာ၊ ၅။ ၃၁၉။

ပဌရန္တံ (ကြိ) [ပ+ဆရ+အ+အန္တံ] (၁)
ယိုစီး-ယိုထွက်-ကုန်၏။ (၂) ရွှေလျှော-
လျှောကျ-ကုန်၏။ (၃) ယိုချ-သွန်ချ-

ကုန်၏။ ယိုစီး-ယိုထွက်-စေကုန်၏။ ပဉ္စ-
ရတိ-ကြည့်။

ပဉ္စရမာန (တိ) [ပ+ဆရ+အ+မာန] (၁) ယို-
စီး-ယိုထွက်-သော။ (၂) ယိုချ-သွန်ချ-
ရာ၊ ယိုစီး-ယိုထွက်-စေရာ(အခါ)။ (၁)
သေဒေါ ပဉ္စရမာနော သုက္ခထဒ္ဓဘတ္တိမ္ပိ တေ-
မေန္တော မုဒုံ ကရေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၉။
(-ဇာ၊ ၄။ ၂၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၂၀။) (၂)
အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စရမာနကာလ (ပု) [ပဉ္စရမာန+ကာလ]
ယိုချ-သွန်ချ-ရာအခါ။ ယိုစီး-ယိုထွက်-
စေရာအခါ။ ပဉ္စရမာနကာလေ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၁၈၅) တိ လောဟိတံ ပဉ္စရမာနကာလေ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၁၃။

ပဉ္စရမာနသလိလ (တိ) [ပဉ္စရမာန+သလိလ]
ယိုစီး-ယိုထွက်-သော ရေရှိသော။ ပဿဝ-
နတော သတတံ ပဉ္စရမာနသလိလတာယ
တဟံ တဟံ ဥဒကသေဝါလသဉ္စာဒိတာ။
ထေရ၊ ၄။ ၂၀၄။

ပဉ္စရမာနာသုစိ(တိ) [ပဉ္စရမာန+အသုစိ] ယိုစီး-
ယိုထွက်-သည့် မစင်မကြယ် ရှစ်ဖွယ်အညစ်
အကြေးရှိသော။ နဝဟိ ဝဏမုခေဟိ ပဉ္စရ-
မာနာသုစိ* ကိမိကုလာကုလံ အတိဝိယ
ဗိဘတ္တံ ဒုဂ္ဂန္တံ ဇေဂ္ဂန္တံ ပဋိက္ကုလံ ကတွာ ဒဿေ-
သိ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၉၁။

ပဉ္စရာပေတိ(ကာ၊ ကြိ) [ပ+ဆရ+ဇာပေ+တိ]
ယိုစီး-ယိုထွက်-စေ၏။ သကတ္တပရတ္တဝါဒံ
သုဒတိ ပဉ္စရာပေတိ ပါကဋံ ကရေတိတိ
ဝါဒိသုဒနော။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၆။ (-၂၄၂။
သီ၊ ၁။ ၁။ ၉၂။) ပဉ္စရာပေန္တိ - သီ၊ ၁။
သစ်၊ ၂။ ၂၇၂။

ပဉ္စရာပေတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပ+ဆရ+ဇာပေ+တုံ]
ယိုစီး-ယိုထွက်-စေခြင်းငှါ။ ဆဝိ* ဆိန္နိတွာ

ယူသံ ပဉ္စရာပေတုံ န သက္ကောန္တိ။ သံ၊ ၄။ ၂။
၂၃၀။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၂၄။)

ပဉ္စရာပေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပ+ဆရ+ဇာပေ+တွာ]
ယိုစီး-ယိုထွက်-ယိုကျ-စေ၍။ တာနိဟိ ဂဏ္ဍ-
န္တော ဟေဋ္ဌာဆိဒ္ဓေန မာနေန “သဏိကံ
အာသိဉ္စာ” တိ ဝတွာ အန္တောဘာဇနေ ဗဟုံ
ပဉ္စရာပေတွာ ဂဏ္ဍာတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၈။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၈။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၉၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၁၆၁။ ကခါ၊ ၁။ ၂၀၃။

ပဉ္စရာပေန္တိ (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ဆရ+ဇာပေ+
အန္တိ] ယိုစီး-ယိုထွက်-စေကုန်၏။ ပဉ္စရာ-
ပေတိ-ကြည့်။

ပဉ္စရာမိ (ကြိ) [ပ+ဆရ+အ+မိ] ယိုစီး-
ယိုထွက်-၏။ ပဉ္စရတိ (၁) ကြည့်။

ပဉ္စရာယန္တ (တိ) [ပ+ဆရ+ဇာယ+အန္တ]
ယိုစီး-ယိုထွက်-စေသော၊ သူ။ ကေတော
ကောဏိ ကတွာ ဗိန္နု ဗိန္နု ပဉ္စရာယန္တော
ထောကထောကမေဝ အဒါသိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။
၁၂။

ပဉ္စရိတိ(တိ) [ပဉ္စရ+ဇာနိ] ယိုစီး-ယိုထွက်-
သော (ဆပ်ပြာခဲ)။ ပဉ္စရ-ကြည့်။

ပဉ္စရိတ (တိ) [ပ+ဆရ+တ] (၁) ယိုစီး-
ယိုထွက်-ယိုကျ-သော။ (၂) ထွက်ကျ-
ကျွတ်ကျ-ကြွေကျ-သော။ (၁) ကန္တန္တာနံ
ရောဒန္တာနံ အဿု ပဿန္တံ ပဉ္စရိတံ။ သံ၊ ၁။
၃၈၈။ (-၃၉၄။ ထေရီ၊ ၄။ ၃၀။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၉။
ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၄။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၉။
ထေရီ၊ ၄။ ၂၈၂ - ၉၊ ၂၉၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၈၂။
ဝဇီရ၊ ၁။ ၂၈။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၆။) (၂) ပဉ္စရိတ-
ပတ္တ ကြည့်။

ပဉ္စရိတအဿု (န) [ပဉ္စရိတ+အဿု] ယိုစီး-
ယိုထွက်-သော မျက်ရည်။ ဧကေကဿ ဟိ
သတ္တဿ ဒုက္ခိတကာလေ ပဉ္စရိတအဿုနိ

စတုဟိ မဟာသမုဒ္ဒေဟိ အတိရေကတရာနေ-
ဝါတိ။ ဓမ္မာဋ္ဌာ၁။၂၄၂။ (-၄၄၁။ ဓမ္မာဋ္ဌာ၂။
၅၁။၁၁၄။)

ပစ္ဆိမိတဥပနိသန္ဓမာနဥပနိသ (တိ) [ပစ္ဆိမိတ+
ဥပနိသ+သန္ဓမာန+ဥပနိသ]ယိုထွက်သောရေ၊
စီးဆင်းသောရေရှိသော။ ဂမနမဂ္ဂါ စေတ တံ
တံ ဥပနိသမဂ္ဂါ စသမ္ပဒေဝ ဒေဝေန ဖုဋ္ဌတ္တာ
တဟံ တဟံ ပစ္ဆိမိတဥပနိသန္ဓမာနဥပနိသ။
ဒိဋ္ဌိ၂။၂၅၅။

ပစ္ဆိမိတကာဠလောဟိတ (တိ) [ပစ္ဆိမိတ+ကာ-
ဠလောဟိတ] ယိုစီး-ယိုထွက်-သောသွေး
နက်ရှိသော။ သူ။ တတော ပရံ ဂစ္ဆန္တော
မုခေတာ ပစ္ဆိမိတကာဠလောဟိတေ ဒွေ ပေ-
တဒါရကေ ပဿိတွာ တထေဝ ပုစ္ဆိ။ ဥဒါန၊
ဋ္ဌ။၂၇၉။ သာရတ္ထ၊၂။၂၉၇။

ပစ္ဆိမိတကုဋ္ဌ (တိ) [ပစ္ဆိမိတ+ကုဋ္ဌ] ယိုစီး-
ယိုထွက်-သော နှုနာရှိသော။ သူ။ ကသဋ္ဌဘူ-
တဉ္စ နံ ခတ္တိယာဒိနံ မဇ္ဈဂတံ သမ္ဘိန္ဒ ပစ္ဆိမိ-
တကုဋ္ဌစဏ္ဍာလံဝိယ အပကဿထ နိက္ကမ္ဘထ။
မာဋ္ဌိ၂။၁၀၀။

ပစ္ဆိမိတခီရ (န) [ပစ္ဆိမိတ+ခီရ]ယိုစီး-ယိုထွက်-
သော နို့ရည်။ ဒေဝတာယ အင်္ဂုဋ္ဌတော
ပစ္ဆိမိတခီရေနာတိ အတ္တော။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၀၂။

ပစ္ဆိမိတခေဋ္ဌ (တိ) [ပစ္ဆိမိတ+ခေဋ္ဌ] ယိုစီး-
ယိုထွက် - သော တံထွေးရှိသော။ သူ။
ကေစာ ပစ္ဆိမိတခေဋ္ဌာ ကိလိန္ဒဂတ္တာ၊
ကေစာ ဒန္တေ ခါဒန္တိယော၊ ကေစာ ကာကစ္ဆ-
န္တိယော။ အပါဠာ၁။၇၄။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ။၁။၇၂။
ဇာ၊ဋ္ဌ။၅။၅၁၀။)

ပစ္ဆိမိတခေဋ္ဌမုခ (တိ) [ပစ္ဆိမိတ+ခေဋ္ဌ+မုခ]
ခံတွင်း၌-ယိုစီး-ယိုထွက်-သော တံထွေးရှိ
သော။ တံထွေးယိုစီးသော ခံတွင်းရှိသော။
သူ။ ဋ္ဌေမူဂေါတိ ပစ္ဆိမိတခေဋ္ဌမုခေါ။ အံ၊ဋ္ဌ။၂။
၄၅။

ပစ္ဆိမိတစုဏ္ဏ (တိ) [ပစ္ဆိမိတ+စုဏ္ဏ] ယိုထွက်
သောအမှန်ရှိသော။ သာ ယထာ နာမ ပူတိ-
ရုက္ခော ကက္ကသော ဟောတိ ပစ္ဆိမိတစုဏ္ဏော၊
ဝေံ ကက္ကသော ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ။၁။၄၂၅။

ပစ္ဆိမိတနိယျာသ (ပု) [ပစ္ဆိမိတ+နိယျာသ]
(၁) ယိုစီး-ယိုထွက်-သောအစေး။ (တိ)
(၂) ယိုစီး-ယိုထွက်-သော အစေးရှိသော။
(၁) ဟိဂ္ဂုတိ ဟိဂ္ဂုရုက္ခတော ပစ္ဆိမိတနိယျာ-
သော။ သာရတ္ထ၊၂။၆၅။ (-ဝိမတိ၊၂။၂၂။)
(၂) တတ္ထ ယထာ ဖရသုပ္ပဟာရာဒိဝသေန
ပစ္ဆိမိတနိယျာသေ ရုက္ခေ န ရုက္ခဿ ဖရသုပ္ပ-
ဟာရာဒိပုဒေသာ ဇာနန္တိ “အမေသု နိယျာ-
သော ဌိတော”တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ။၂။၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၂၅၅။

ပစ္ဆိမိတပတ္တ (တိ) [ပစ္ဆိမိတ+ပတ္တ] ထွက်ကျ
- ကျွတ်ကျ - သော အဘောင်ရှိသော။
အဘောင်ကျွတ်သော (ငှက်)။ နိခိဏပတ္တော-
ဝါတိ ပစ္ဆိမိတပတ္တော ဝိယ။ ဇာ၊ဋ္ဌ။၇။၂၆၅။

ပစ္ဆိမိတပုပ္ဖပုဋ္ဌ (ပု) [ပစ္ဆိမိတ+ပုပ္ဖပုဋ္ဌ] ကြွေကျ
သော-ပန်းစု-ပန်းပုံ။ တေသံ ဟေဋ္ဌာ
ပစ္ဆိမိတပုပ္ဖပုဋ္ဌာ ပလာလခလသန္နိဘာတိ ဝဒ-
တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ။၇။၃၀၅။

ပစ္ဆိမိတပုဗ္ဗ (တိ)[ပစ္ဆိမိတ+ပုဗ္ဗ]ယိုစီး-ယိုထွက်-
သော ပြည်ရှိသော။ ဂဏ္ဍကဏ္ဍော ဝါ သဒါ
ပစ္ဆိမိတပုဗ္ဗေန ကဏ္ဍေန သမန္နာဂတော။ ဝိ၊
ဋ္ဌ။၃။၃၁၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၄၃။

ပစ္ဆိမိတပုဗ္ဗမံသလောဟိတ (တိ) [ပစ္ဆိမိတ+
ပုဗ္ဗ+မံသ+လောဟိတ] ယိုစီးသောပြည်၊
အသား၊ အသွေးရှိသော။ အာပေါဇာတုပ္ပ-
ကောပေန ပူတိဘာဝံ အာပဋိတွာ ပစ္ဆိမိတ-
ပုဗ္ဗမံသလောဟိတော အဋ္ဌိစမ္မာဝသေသော
ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ။၂။၁၇၈။

ပဉ္စရိတပုဗ္ဗလောဟိတကိမိကုလ (တိ) [ပဉ္စရိတ+ပုဗ္ဗ+လောဟိတ+ကိမိကုလ] ယိုစီးသော ပြည်၊ သွေး၊ ပိုးလောက်အပေါင်း ရှိသော။ အပိ စ ယထာ ဆိန္နဟတ္ထပါဒေ ဝဏမုခေဟိ ပဉ္စရိတပုဗ္ဗလောဟိတကိမိကုလေ ဒိသော။ ဒီးဌာ၁။ ၁၇၀။ မဌာ၁။ ၂၇၁။ သံဌာ၁။ ၂၇၀။ အဘိဌာ၁။ ၂၇၄၅။

ပဉ္စရိတမဒ (တိ) [ပဉ္စရိတ+မဒ] ယိုစီး-ယိုထွက် - သော မုန့်ရှိသော၊ မုန့်ယိုသော (ဆင်)။ တိသု ဌာနေသု ပဘိန္နာ ဟုတွာ ပဒံ ဂဠုန္တ၊ ပဉ္စရိတမဒါတိ အတ္ထော။ ဇာဌာ၁။ ၅၀၂။

ပဉ္စရိတရသ (ပု) [ပဉ္စရိတ+ရသ] ယိုစီး-ယိုထွက်-သော အရည်။ ကရဝိကသကုဏေ ကိရ မဓရရသံ အမ္မပက္ကံ မုတုဏ္ဏကေန ပဟ-ရိတွာ ပဉ္စရိတရသံ ပိဝိတွာ။ ဒီးဌာ၁။ ၂၇၄၅။

ပဉ္စရိတလာလ (တိ) [ပဉ္စရိတ+လာလ] ယိုစီး- ယိုထွက် - သော တံတွေးရှိသော၊ တံတွေးယိုစီးသော၊ သူ။ စပလောတိ ပဉ္စရိတလာလော။ ဇာဌာ၁။ ၂၇၂၈။

ပဉ္စရိတလာလမုခ (တိ) [ပဉ္စရိတ+လာလ+မုခ] ခံတွင်း၌- ယိုစီး- ယိုထွက်- သော တံတွေးရှိသော၊ တံတွေးယိုစီးသော ခံတွင်း ရှိသော၊ သူ။ ဧဠုမုဂန္တိ ပဉ္စရိတလာလမုခံ။ ဇာဌာ၁။ ၁၉၇။

ပဉ္စရိတလောဟိတ (တိ) [ပဉ္စရိတ+လောဟိတ] ယိုစီး-ယိုထွက်-သော သွေးရှိသော၊ သူ။ ပဟာရမုခေဟိ ပဉ္စရိတလောဟိတံ ပါပဇန-သေဝိတာယ ဇီဝိတက္ခယံ ပတ္တံ အဒ္ဓသံသု။ ဇာဌာ၁။ ၂၇၀၄။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁။ မဇ္ဈိ၊ ၂။ ၂၂၈။ အံဇ္ဈိ၊ ၂။ ၁၄၈။)

ပဉ္စရိတလောဟိတမက္ခိတ (တိ) [ပဉ္စရိတလော-ဟိတ+မက္ခိတ] ယိုစီး-ယိုထွက်-သည့် သွေး ဖြင့်-လိမ်းကျ-လူးလည်း-သော။ ပဉ္စရိတ-

လောဟိတမက္ခိတဿ ဆဝသရီရဿေတံ အခိဝစနံ။ အဘိဌာ၁။ ၂၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၄။ အံဇ္ဈိ၊ ၁။ ၂၇၂။

ပဉ္စရိတသိသံနိကနာသ (တိ) [ပဉ္စရိတ+သိသံ-နိကာ+နာသ] နှာခေါင်း၌ ယိုစီးသော နှပ် ရှိသော၊ နှပ်ယိုစီးသော နှာခေါင်းရှိသော၊ သူ။ နိစ္စံ ပဉ္စရိတသိသံနိကနာသော ဝါ။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၁၄၃။

ပဉ္စရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပ+သရ+တွာ] ယိုစီး-ယိုထွက်-ယိုကျ-၍။ လောဟိတံ ပဉ္စရိတွာ မုခံ ပူရေတိ။ မဌာ၁။ ၃၆၃။ အံဇ္ဈိ၊ ၂။ ၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၄၁။ (-သံဌာ၁။ ၂၇၈။ အဘိဌာ၁။ ၂၇၀။ စရိယာဌာ၁။ ၂၃၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၂။ ၂၆၂။ အနုဇ္ဈိ၊ ၂။ ၂၃။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၄။)

ပဃနိတ (တိ) [ပ+သနု+တ] ထိခိုက်-တိုက်မိ-ခိုက်မိ-သော။ အညမညံ ပဃနိတာ (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၁၉)တိ အညမညံ ပဟဋ္ဌာ။ ဗုဒ္ဓဝံဌာ၁။ ၁၄၁။ (-အဘိဌာ၁။ ၅၃။ အပါဌာ၁။ ၃၃။ ဇာဌာ၁။ ၃၂။)

ပဃဇ္ဇေတိ (ကြိ) [ပ+သနု+ဇ္ဇေ+တိ] ထိခိုက်၏၊ တိုးဝှေ့၏။ အညမညံ ပဃဇ္ဇေန္တိ။ အာကိဏ္ဏံ ဟောတိ လင်္ကတံ။ အပါဌာ၁။ ၃၈။ ထေရဌာ၁။ ၂။ ၄၄၆။

ပဃဇ္ဇေန္တိ (ကြိ) [ပ+သနု+ဇ္ဇေ+အန္တိ] ထိခိုက်ကုန်၏၊ တိုးဝှေ့ကုန်၏။ အထက်ပုဒ် ကြည့်။

ပဃာဏ=ပဃာဏ (ပု) [ပ+ဟန+အ] ခြေသုတ်ရာအရပ်၊ ခွေးကတက်၊ ခြေနှင်းခုံ၊ (အိမ်ဦး၊ ဆင်ဝင်။ ဓာနံ၊ သျှ။ ဟောင်း)။ ပဃာဏော ပဃာဏာဠိန္ဒော။ ဓာနံ။ ၂၁၈။ ပဌမံ ဟနန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္ထာတိ ပဃာဏော၊ ပဃာဏော စ၊ ဟနဿ ဃာဏာဒေသော။ ဓာနံ၊ ၂၁၈။

ပဏန = ပဏာန (ပ) [ပ + ဟန + အ] ခြေသုတ်
 ရာအရပ်၊ ခွေးကတက်၊ ခြေနှင်းခုံ၊ (အိမ်ဦး၊
 ဆင်ဝင်။ ဓာန်၊ သျှ၊ ဟောင်း)။ အနုဇာ-
 နာမိ ဘိက္ခုဝေ အာဠိန္ဒ ပဏနံ ပကုဋံ ဩသင်္ခ-
 ရကန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၉၈။ ပဏနံ နာမ ယံ နိက္ခမ-
 န္တာ စ ပဝိသန္တာ စ ပါဒေဟိ ဟနန္တိ၊ တဿ
 ဝိဟာရဒ္ဓါရေ ဥဘတော ကုဋံ နိဟရိတော
 ကတပဒေသဿေတံ အဝေစနံ။ “ပဏာန”
 နိပိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၆၂။

ပကံ (ပ) [ပစိ + က။ ပစိယတိ ဝိတ္တာရိယတိတိ
 ပကော၊ ပကတိကဒ္ဓမော။ ဇာတ်၊ ဦးသစ်။
 ကမ္မ + က။ ကမ္မ စလနေ ကမ္မိဿ ပံ၊ ကမ္မတိ
 စလတိတိ ပကော။ ကောဒိ။ ၁၅။] (၁) ညွှန်၊
 ချွံညွန်၊ ပြစ်ချဲ့သောညွန်။ (၂) နူးညံ့သော
 မြေ။ (၃) ပကော ဝုစ္စတိ ကဒ္ဓမော။ မဟာနိ။
 ၁၅၆။ ပကော ဝုစ္စတိ ပကတိကဒ္ဓမော။ ထေရ၊
 ၄၁။ ၂၃၈။ ပကော ကဒ္ဓမတော ဘနိဘူတော
 ဟောတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၈၉။ (- မ၊ ၂။ ၁၀၃။
 ဓမ္မ၊ ၃၄၊ ၆၀။ သုတ္တနိ။ ၄၁။ ပေတ။ ၁၇၁။
 ထေရ၊ ၃၆၂။ မဟာနိ။ ၁၅၅-၇။ ဇာ၊ ၁။ ၄၅၊
 ၃၅၂။ ဇာ၊ ၂။ ၃၅၊ ၂၁၂။ မိလိန္ဒ၊ ၃၆၁။ ဒီ၊ ၄၁။
 ၃၃၆။ ဒီ၊ ၄၅၊ ၂။ ၄၆။ မ၊ ၄၁။ ၁၄၄။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
 ၄၇၉။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၄၉၊ ၃၂၊ ၃၈။ သုတ္တနိ၊ ၄။
 ၂။ ၂၆၁။ ပေတ၊ ၄။ ၁၇၄။ ထေရ၊ ၄။ ၄၉၀။
 မဟာနိ၊ ၄။ ၂၇၁။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၇၂။ ဇာ၊ ၄။
 ၄၉၀။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၇-၇။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၉၁။
 သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၄၃၁။) (၂) ရာဇာ ပကံ
 ဥပါဂမိ။ ပေတ။ ၂၀၁။ ပကံန္တိ မုဒုဘူမိ။
 ပေတ၊ ၄။ ၂၃၄။

ပကံ (ပ) [ပကံ + က။ ပကော ဝိယာတိ ပကော။
 ထေရ၊ ၄။ ၂၃၈။ ပကောတိ ပလ္လလသဒိ-
 သော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၃၈။] (၁) ညွှန်နှင့်တူ
 သော- ညွှန်သဖွယ်ဖြစ်သော-အရာ။ (က)
 ကိလေသာ-ကမ-ညွှန်။ (ခ) ဒိဋ္ဌိညွှန်၊ (ဂ)
 သံသရာညွှန်။ (ဃ) လာဘ်၊ ကျော်စောခြင်း၊

ရိသေခြင်း၊ ရှိခိုး-ပူဇော်-ခြင်း။ (င) အညစ်
 အကြေး။ (တိ) (၂) ညွှန်ရှိသော (မြေ)။

(က) ကိလေသာ-ကမ-ညွှန်။ ပကံ
 (အံ၊ ၂။ ၂၇၄)တိ ကိလေသပကံတော။ အံ၊ ၄။
 ၃။ ၁၀၀။ ပကံ သယာနော (သုတ္တနိ။ ၄၅၁။
 စူဠနိ။ ၂၂၀) တိ ကမကဒ္ဓမသယမာနော။
 သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၂။ စူဠနိ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ပကံ (ဇာ၊ ၂။
 ၅၈) နိရုဂါဒိကိလေသပကံ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၇၇။
 (- သံ၊ ၁။ ၃၂၊ ၅၉။ အံ၊ ၃။ ၁၁၄။ အဘိ၊ ဓ။
 ၂၁၅။ သုတ္တနိ၊ ၃၆၁။ မဟာနိ။ ၆။ စူဠနိ၊ ၂။
 ၂၂၁။ ဇာ၊ ၁။ ၁၃၈၊ ၃၅၁။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၀။
 အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၅။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၅၀။ မဟာနိ၊
 ၄။ ၃၂။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၃-၆။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၄၈၄။
 ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၁၃-၇၊ ၂၄၆။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၇၄။)

(ခ) ဒိဋ္ဌိညွှန်။ (ဂ) သံသရာညွှန်။ ယဿ
 နိတ္တိဏ္ဏော ပကော (ဥဒါန၊ ၁၀၄) တိ ယေန
 အရိယပုဂ္ဂလေန အရိယမဂ္ဂသေတုနာ သဗ္ဗော
 ဒိဋ္ဌိပကော သံသရာပကော ဝေ ဝါ နိဗ္ဗာန-
 ပါရဂမနေန တိဏ္ဏော။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၆၀။

(ဃ) လာဘ်၊ ကျော်စောခြင်း၊ ရိသေ
 ခြင်း၊ ရှိခိုး-ပူဇော်-ခြင်း။ ပကောတိ ဟိ နံ
 ပဝေယံ၊ ယာယံ ဝန္တနုပူဇော ကုလေသု။
 ထေရ၊ ၂၄၇။ ယသ္မာ တံ အဘာဝိတတ္တာနံ
 ဩသိဒါပနဋ္ဌေန မလိနဘာဝကရဏေန စ
 ပကော ကဒ္ဓမောတိ ဗုဒ္ဓါဒယောအဝေယံ။
 ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၂။ လာဘော သိလောကော
 သက္ကာရော၊ ပူဇာ ပရကုလေသု စ။ ပကော
 သော စ အက္ခာဘော၊ ဗြဟ္မစရိယဿ နာရ-
 ဒ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၆၂။ ပကောတိ သေ ဩသိဒါ-
 ပနဋ္ဌေန “ပကော” တိ အက္ခာဘော။ ဇာ၊ ၄။
 ၄။ ၂၂၃ (- ထေရ၊ ၂၉၅။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၇။)

(င) အညစ်အကြေး။ ခရာဇိနံ ဇရာ
 ပကော။ သံ၊ ၂။ ၃၃၅။ ပကော နာမ ဒန္တမ-
 လံ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၄၃။ ပကော ဝိယ ပကော၊ မလံ။
 ဒန္တပကော ပုရိမပလောပေန ပကောတိ-

ဝုတ္တောတိ “ပကော နာမ ဒန္တမလ”န္တိ ဝုတ္တံ။
သံ၊ ဇို၊ ၂။ ၃၁၃။

(၂) ညွှန်ရှိသော (မြေ)။ လက် ဒိသ္မာ ဘုသံ
ပက် ၊ ကလလဒ္ဒဂတံ မဟိ ၊ မိလိန္ဒ။ ၃၂၉။

ပက်စီရ = ပက်စီရ (န) [ပက် + စီရ။ ပက် + စီရ?]
သစ်ရွက်ကျည်၊ သစ်ရွက်တပိုး၊ ပိပိ၊
ပိပိမုတ်ခြင်း။ (ထန်းရွက်ဖြင့် ပြေသဏ္ဌာန်ပြု
လုပ်အပ်သော တပိုး။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁၂။ ၁၁။ ထန်း
ရွက်ကျည်၊ ထန်းရွက်တပိုး။ ဒိ၊ ဌ၊ ၁၂။ ၁၁။
သစ်ရွက်တပိုး။ မဟာနိ၊ ၁၂။ ၁၁။) ပက်စီရေနပိ
ကိဋ္ဌန္တိ။ မဟာနိ။ ၂၉၅-၆။ ပက်စီရေနာတိ
ပက်စီရံ ဝုစ္စတိ ပဏ္ဏနာဋိကာ၊ တံ မေန္တာ
ကိဋ္ဌန္တိ။ မဟာနိ၊ ၁၂။ ၁၁။ ပက်စီရေနပိ ကိဋ္ဌန္တိ။
ဝိ၊ ၁။ ၂၇၇။ ပက်စီရေနာတိ ပက်စီရံ ဝုစ္စတိ
ပဏ္ဏနာဋိကာ၊ တံ မေန္တာ ကိဋ္ဌန္တိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၇၇။
(-ဝိ၊ ၁။ ၂၇၇။ ၂၇၈။ ၂၇၉။ ၂၈၀။ ၂၈၁။ ၂၈၂။
စူဠနိ၊ ၂၄၇။ ဒိ၊ ၁။ ၁၁၇။ ဒိ၊ ၁။ ၁၁၈။ ၁၁၉။)

ပက်စ (န) [ပက် + စန + ကိ။ ပက်စ ဇာတံ
ပက်စ။ ရှု၊ ၃၇၁။ နိရုတ္တိ။ ၃၄၅။] ကြာ။
သုပုလ္လနာနာဝိပက်စေဟိ၊ ဝိရာဇမာနာ
သုဝိဂန္ဓဂန္ဓာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၁၁။ ၁၁။ နာပဇ္ဇတိ
ရဋ္ဌသဒ္ဓတ္တာ ယထာ “ပက်စ”န္တိ ဒဿေန္တော။
ဒိ၊ ၁။ ၁၆၀။ (-သိ၊ ၁။ ၁၆၁။ ၁၆၂။ အံ၊ ၁။
၂။ ၁၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၇။)

ပက်စောတိ (ထိ) [ပက်စ + ဇာတိ] ကြာမျိုး၊
ကြာအမျိုးအစား။ ဣတိ ပဉ္စဝိမာ ပက်စဇာ-
တိ ပရိဂ္ဂဟိတာ ဟောတိ။ သိ၊ ၁။ ၁၆၁။
၁၉၃။

ပက်စပုဏ္ဏရိက (တိ) [ပက်စ + ပုဏ္ဏရိက] ပုဏ္ဏ-
ရိကကြာ - ကြာဖြူ - ရှိသော (ရေအိုင်)။
သရာ ဝိစိတ္တာ ဝိဝိဓာ မနောရမာ၊ သုသဇ္ဇိတာ
ပက်စပုဏ္ဏရိကာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၁၁။ ၁၁။

ပက်ဇာတ (တိ) [ပက် + ဇာတ] (က) (အမိဝမ်း
ဟူသော) ညွှန်၌ဖြစ်သော။ (ခ) (ဆံ အစ

ရှိသော) အညစ်အကြေး၏-ဖြစ်ရာ-ပေါက်
ရာ-ဖြစ်သော (ခန္ဓာကိုယ်)။ ပက်ဇာတံ
မဟာဝိရ၊ ကထံ ဟာတြာ ဘဝိဿတိ။ သိ၊
၁။ ၁၅။ မာတုကုစ္ဆိသင်္ခါတေ အသုစိပကေ
ဇာတတ္တာ ပက်ဇာတံ။ ကေသာဒိအသု-
စိပက်ဇာတတ္တာ စ ပက်ဇာတံ။ သိ၊ ၁။ ၁၉၇။

ပက်ဇိနိ (ထိ) [ပက်ဇ + ဤ + ဣနိ။ ပက်ဇ +
ဣန + ဤ] ကြာရှိရာအရပ်၊ ကြာတော။ နဋ္ဌိနိ
စ ပက်ဇိနိ ဝိသိနိစ သရောဇိနိ ပဒ္ဓိနိတိ ပရိ-
ယာယာ။ ဓာနိ၊ ၁။ ၆၈၉။

ပက်ဋ္ဌာန (န) [ပက် + ဌာန] ညွှန်ရှိရာအရပ်။
ယထာယံ ဂေါဏော ဝုပသန္တပရိဿမော
ပက်ဋ္ဌာနတော ဘာရံ ဥဗ္ဗဟတိ၊ ဝေ မယာ-
ပိ သံသာရပက်တော အတ္တာ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗော။
ထေရ၊ ၁။ ၃၈၁။

ပက်ဒန္တ (တိ) [ပက် + ဒန္တ] အညစ်အကြေး
ကပ်သော သွားရှိသော၊ သွားချေးကပ်
သော သွားရှိသော၊ သူ။ ပက်ဒန္တာ (အပ၊
၁။ ၂၀) တိ ဣဋ္ဌကစုဏ္ဏခိရပါသာဏစုဏ္ဏာ-
ဒီဟိ ဓဝလမကတတ္တာ မလဂ္ဂဟိတဒန္တာတိ
အတ္တော။ အပ၊ ၁။ ၂၄၆။ ပက်ဒန္တာ (ဇာ၊
၁။ ၂၄၇) တိ ပကေန မလေန သမန္နာဂတ-
ဒန္တာ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၆။ (-သုတ္တနိ၊ ၄၂၉။
အပ၊ ၁။ ၄၃၃။ စူဠနိ၊ ၁။ ၁။ ၁၃၈၊ ၂၇၃၊
၃၀၄၊ ၃၀၇၊ ၃၅၀။ ဇာ၊ ၂။ ၃၁၃၊ ၃၄၁။ ထေရ၊
၁။ ၂။ ၃၇၉။ ဇာ၊ ၁။ ၂၂၁။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၅၊
၂၉၆ - ၈၊ ၃၆၃၊ ၄၇၁။ ဇာ၊ ၁။ ၂၇၁၊ ၃၀၇။)

ပက်ဒုဂ္ဂ (ပု) [ပက် + ဒုဂ္ဂ] ရွှံ့ညွှန်ဟူသောခရီးခဲ။
သော ပကေ သန္ဓော ကုဉ္ဇရော ဟတ္ထေဟိ စ
ပါဒေဟိ စ ဝါယာမံ ကတွာ ပက်ဒုဂ္ဂတော
အတ္တာနံ ဥဒ္ဓရိတွာ ထလေ ပတိဋ္ဌိတော။ ဓမ္မ၊
၁။ ၂။ ၃၂၁။

ပက်ဓရ (တိ) [ပက် + ဓရ + အ။ ထိ-၌ ပက်ဓရိ]
အညစ်အကြေးကို ဆောင်သော၊ သွားချေးကို

ဆောင်သော၊ သူ။ ပက်ခရီ (ထေရီ။၃၉၁)-
တိ ဒန္တကဋ္ဌဿ အခါဒနေန ဒန္တေသု မလပက်-
ဓာရဏတော ပက်ခရီ။ ထေရီ။၁၁၀။

ပက်ပိဋ (န) [ပက်+ပိဋ] ညွှန်အပြင်၊ ရှိညွှန်အ
ပြင်။ တတော သုမုခေါ ပက်ပိဋေ နိသိဒ္ဓိတော
ဂါထမာဟ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၂၆။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။
၃၆၀။)

ပက်မဇ္ဈ (န) [ပက်+မဇ္ဈ] ရှိညွှန်အလယ်။ နာဂေါ
ယထာ ပက်မဇ္ဈေ ဗျာသန္ဓော၊ပဿံ ထလံ
နာဘိသမ္ဘောတိ ဂန္တိ။ ဇာ၊၁။၃၁၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၄။၃၉၉။

ပက်မလဝိဂမ (ပ) [ပက်+မလ+ဝိဂမ] ရှိညွှန်၊
အညစ်အကြေး၏ ကင်းစင်ခြင်း။ အဗ္ဘာဒိဝိ-
ဂမေန အာကာသဿ ဝိယ၊ ပက်မလဝိဂမေန
ဥဒကဿ ဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။၄၁၉။

ပက်လဂ္ဂသကဋ္ဌဥဒ္ဓရဏ (န) [ပက်+လဂ္ဂ+သက-
ဋ္ဌ+ဥဒ္ဓရဏ] ရှိညွှန်၌ - ကပ်ငြိ - နစ်မြုပ်-
သော လှည်းကို ထုတ်ဆောင်ခြင်း။ ဥဿော-
ဋ္ဌိတိ ပက်လဂ္ဂသကဋ္ဌဥဒ္ဓရဏသဒိသံ မဟာဝိ-
ရိယံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၂၅။

ပက်ဝါရ (ပ၊န) [ပက်+ဝါရ] ညွှန်၊ အနယ်
စသည်ကို စစ်စရာဝတ္ထု၊အစစ်၊ ရေစစ်၊ သေ
ရည်စစ်။ အဘိက္ခဏန္တော သုမေဓော သတ္တံ
အာဒါယ အဒ္ဓသ စင်္ဂဝါရံ (ပက်ဝါရံ။ မူကွဲ)။
မ၊၁။၁၉၆။ စင်္ဂဝါရ-လည်းကြည့်။

ပက်ရ (ပ) [ပက်+အရ+အ?] ပျဉ်းပင်။ ပက်ရ-
ကြည့်။

ပက်ရဟ (န) [ပက်+ရဟ+အ။ ပက် ကဒ္ဓမေ
ရဟတိတိ ပက်ရဟံ၊ အလုတ္တသမာသောယံ။
ဓာန်၊ဋီ။၆၈၄-၅။] ကြာ။ သုဖုလ္လပက်ရဟ-
သန္နိသိန္နာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၃၁။ အနိတ္တိ ပဒုမံ ပက်-
ရဟံ နဋ္ဌိနပေါက္ခရံ။ ဓာန်။ ၆၈၅။

ပက် (ပ) [?] ပက်မည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။ ကာ-
ဋ္ဌ၊ပကာဋ္ဌာ ဝိဇိတော ဇိတော စ၊ အင်္ဂေါ
စ ပင်္ဂေါ စ ဂုတ္တိဇိတော စ၊ မ၊၃။၁၁၅။ (-
အ၊ပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။)

ပင်္ဂ (ပ၊ထီ) [ပရ+အင်္ဂ+ဥ] ဆွံ့သောသူ၊ မထ
နိုင် မသွားနိုင်သော သူ၊သူဆွံ့။ ပင်္ဂဋ္ဌော
ပိဋသပ္ပိ စ၊ ပင်္ဂ ဆိန္နိရိယာပထော။ ဓာန်။
၃၂၀။ ဥပစ္စယေ ပင်္ဂ၊ ဒွိသု။ ဓာန်၊ ဋီ။၃၂၀။
ပင်္ဂလ-လည်းကြည့်။

ပင်္ဂရ=ပင်္ဂလ (ပ) [ပင်္ဂ+အရ+အ?] ပျဉ်းပင်၊
(တူတ္တပတ်ပင်)။ ပင်္ဂရာ (ပင်္ဂလာ။ မူကွဲ)
ဗဟုလာ သေလာ။ ဇာ၊ ၂။၃၄၄။ ပင်္ဂရာတိ
ပင်္ဂရရက္ခာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၁၂။ ပင်္ဂလရက္ခာတိ
ဝေဇာမကာ ရက္ခဝိသေသာ၊ ယေ လော-
ကေ တူတ္တပတ္တာတိ ဝုစ္စန္တိ၊ နိန္ဒပဒေသေယေဝ
သဉ္ဇာယန္တိ။ ဇာတ်၊ ဋီ၊သစ်။

ပင်္ဂရရက္ခ (ပ) [ပင်္ဂရ+ရက္ခ] ပျဉ်းပင်၊ (တူတ္တ
ပတ်ပင်)။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပင်္ဂလ (ဋ္ဌ) (ပ) [ပရ+အင်္ဂ+ဥလ။ ခဉ္စ+ဋ္ဌင်။
'ခဉ္စ'ကို ပင်္ဂ-ပြု။ ပရေန အင်္ဂတိတိ ပင်္ဂဋ္ဌော။
ဥလော။ ဓာန်၊ဋီ။၃၂၀။ ခဉ္စ ဂတိဝေကလ္လေ၊
ပင်္ဂအာဒေသော။ အခဉ္စ ဂတိဝေကလ္လမာပဋိ-
တိ ပင်္ဂဋ္ဌော၊ပိဋသပ္ပိ။ ဣ၊၂။ဆွံ့သော
သူ၊ မထနိုင် မသွားနိုင်သော သူ၊ သူဆွံ့။
တကြာယံ ပင်္ဂဋ္ဌောပမာ သေယျထာပိ ပင်္ဂ-
လော ဒေါလာယ ကိဋ္ဌတံမာတာပုတ္တာနံ ဒေါ-
လံခိပိတော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇၂။ ပင်္ဂ-
လောတိ ပိဋသပ္ပိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၂၁၃။ ဝိမတိ၊
၁။၂၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၁။၃၃၀။ ပင်္ဂလာ ပဒသာ
ဂမနံ ပဋိလတိ သု။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၃၂။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ ဋ္ဌ၊၁၂၈။ အ၊ပ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၀။
(-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၂။၉၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။
၁၀၂-၄။ ဒိ၊ဋီ၊၂။၃။)

ဟိုဠာပမာ (ထိ) [ပဂံဠ+ဥပမာ] သူဆွံဥပမာ။
အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ (တိ) [ပစ+အ။ ပစ=ပါကေ ပစတိတိ
ပစော။ ပဉ္စိကာ။ ၅၊ ၄၄။] ချက်တတ်သော၊
ကျိ-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-လှော်-
တတ်သော၊ သူ။ ယထာ“ပစတိတိ ပစော၊
ပထတိတိ ပထော”တိ ဝဇ္ဇတိ။ ဝဇ္ဇိရ။ ၃၃၀။

ပစ (ကြိ) [ပစ+အ+ဟိ] ချက်လော့၊
ကျိ-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-လှော်-
လော့။ ပစတိ-ကြည့်။

ပစတ (ပ) [ပစ+အ+တ] ချက်-ပြုတ်-တတ်
သော သူ၊ စဖိုသည်။ ထမင်းချက်သွား။ ပစ-
တိတိ ပစတော၊ သူပကာရော။ အာဒိ။ ၇၉။

ပစတိ (ကြိ) [ပစ+အ+တိ] ချက်၏၊ ကျိ-
ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-လှော်-၏။
ပစတိ ဝါ ပစာပေတိ ဝါ၊ အာပတ္တိ ပါမိတ္တိ-
ယဿ။ ဝိ၊ ၂။ ၅။ ယာဂုမေဝ ယာဂုတ္တာယ
ပူဝမေဝ ပူဝတ္တာယ ပစတိ နာမ။ သံ၊ ၁။ ၂။
၂၆၉။ ယာဂုအာဒိနိ ပစတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၃၁၄။
ကုမာရိကာ ပဏ္ဏသာလာယံ နိသိဒ္ဓိတော ကန္တ-
မူလာဒိနိ ပစတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၂၆၉။ (-မာ၊ ၁။
၄။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၀၈။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၃၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၄၈။ ထေရီ၊ ၁။ ၂။ ၃၇။ ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၂၀၂။ ဝဇ္ဇိ-
ရ၊ ၃၃၀။ သိ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၃၉။ သိ၊ ၁။ ၁။ ၂။
၉၉။ မာ၊ ၁။ ၂။ ၂၆။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၂၃၇။) ပစန္တိ-ဝိ၊ ၂။ ၂၆၈။ ဝိ၊ ၁။ ၃၃၆။ အံ၊
၂။ ၄၄၃-၄။ အံ၊ ၁။ ၆၈။ ဇာ၊ ၁။ ၉၇။ ဝိ၊ ၁။
၂၆၂။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၃၀။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၄၂၀။ မာ၊
၁။ ၃၄၉။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၁။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၄၆။ မဟာ-
နိ၊ ၁။ ၃၈၀။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၂၇-၈။ ဝဇ္ဇိရ၊ ၂၆၉။
၂၇၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၁။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၆။ အံ၊
၁။ ၂။ ၃၀၇။ ပစသိ-ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၃၁၀-၄၉၇။
ပစာမိ-အံ၊ ၂။ ၄၄၃။ အံ၊ ၁။ ၆၈။ ထေရီ၊ ၁။
၂၇၃။ ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၄၁၀။ ပစာမ-ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၃၀၆။

ဝိ၊ ၁။ ၄။ ၄၂။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၂၄၇။ ကင်၊ ၁။ ၂၂၀။
သံ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ကင်၊ ၁။ ၁။ ၁။ အံ၊ ၁။ ၂။
၃၀၇။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ပစတု-ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၂၆။
ပစန္တိ-ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၂၆-၉။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၂၁၆။ ဝိ၊ ၁။
၃။ ၁။ ၁။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ကင်၊ ၁။ ၂၂၀။ ဝိ၊ ၁။
၂။ ၂၆၇။ ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၂၁၆။ ၂၂၂-၃။ ဇာ၊ ၁။ ၅။
၃၀၄။ ပစာဟိ-အံ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၂။
၂၈၉။ ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၄၉၇။ ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၁၇၂။ ပစ-
ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၁။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ပစထ-ဝိ၊ ၁။
၃၂၈။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၁။
ဝိမာန၊ ၁။ ၁။ ၁။ ပစေယျ-ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၁။
ပစေယျ-ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၁။
ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၂၁၆။ ပစေယျာသိ-ဓမ္မာ၊ ၁။ ၁။ ၁။
၁၄၄။ ပစိ-ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၁။
၆၈။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၁။ မာ၊ ၁။ ၅။ ၄။ ဓမ္မာ၊ ၁။ ၁။ ၁။
ဓမ္မာ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ဝိမာန၊ ၁။ ၁။ ၁။ ဇာ၊ ၁။
၅။ ၁။ ၁။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၂၃၈။ ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၄၃၈။ ဇာ၊
၁။ ၅။ ၄၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ပစိ-သု-အံ၊
၁။ ၁။ ၁။ ၁။ ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၁။ ၁။ ၁။
ပစိတ္ထ-ဓမ္မာ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ပစိဿတိ-သံ၊ ၁။
၁။ ၁။ ပစိဿသိ-ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၁။ ၁။
၃၀၄။ ပစိဿာမိ-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ဥဒါန၊ ၁။
၁။ ၁။ ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၁။ ၁။ ၁။ ပစိဿာမ-ဝိ၊
၁။ ၁။ ၁။ ၁။ ပစိဿ-စရိယာ။ ၃၉၇။
စရိယာ၊ ၁။ ၁။ ၁။

ပစတု (ကြိ) [ပစ+အ+တု] ချက်လော့။ ပစတိ-
ကြည့်။

ပစထ (ကြိ) [ပစ+အ+ထ] ချက်ကုန်လော့။
ပစတိ-ကြည့်။

ပစန (န) [ပစ+ယု] (၁) ချက်ခြင်း၊ ကျိ-
ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-လှော်-ခြင်း။
(၂) နှိပ်စက်-ညှဉ်းဆဲ-ခြင်း။ (၃) (တိ) ချက်
အပ်သော၊ ကျိ-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-
-လှော်-အပ်သော။ (၄) ချက်ရာ၊ ကျိ

-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင် - ကြော်-လှော်-ရာ
(အရပ်ဌာန)။ (၅) ချက်ကြောင်း-ချက်
စရာ-ဖြစ်သော။

(၁) ချက်ခြင်း၊ ကျို-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-
ကြော်-လှော်-ခြင်း။ သာမဗ္ဗိ ပစနံ သမဏ-
သာရပွဲ န ဟောတိ။ န စ ဝနတိ။ ဝိဇ္ဇာ။
၁၄၆။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၁၂။ (-သံ၊ ဌာ၊ ၁။ ၂၀၇။
ပေတ၊ ဌာ။ ၁၂၆။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၄၃၆။) (၂) နှိပ်စက်-ညှဉ်းဆဲ-ခြင်း။ ပစန္တ
(၂) ကြည့်။ (၃) ချက်အပ်သော၊ ကျို-
ပြုတ်-ဖုတ်-ကင် - ကြော် - လှော် - အပ်
သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၄) ချက်ရာ၊
ကျို-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင် - ကြော်-လှော်-ရာ
(အရပ်ဌာန)။ ပစနဌာန-ကြည့်။ (၅) ချက်
ကြောင်း-ချက်စရာ-ဖြစ်သော။ ဘတ္တပစန
ဒါရု(-အံ၊ ဌာ၊ ၁။ ၃၁၅။)ကြည့်။

ပစနက (တိ) [ပစန+က] ချက်အပ်သော၊
ကျို-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင် - ကြော်-လှော်-
အပ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစနကမံသ (န) [ပစနက+မံသ] ချက်အပ်
သောအသား၊ ချက်နေကျအသား။ ပကတိ-
ယာ ပစနကမံသံ တံ ခါဒိတော မယံ မနုဿ-
မံသမေဝ ပစာဟိ။ ဇာ၊ ဌာ၊ ၅။ ၄၉၇။

ပစနကယာဂူ (တိ) [ပစနက+ယာဂူ] ကျို-
ပြုတ်-ထားသောယာဂူ။ သံသတော လဒ္ဓဿ
ဝါပါတော ပစနကယာဂူ စေ သနာ ဟောတိ။
ဝဇီရ။ ၃၁၅။

ပစနကိရိယာ (တိ) [ပစန+ကိရိယာ] ချက်ခြင်း-
ဖုတ်ခြင်း-ကြိယာ။ ဝိနယဋ္ဌကထာသု ပစန-
ကိရိယာမတ္ထမေဝ ပဋိက္ခိတ္တံ။ သိ၊ ဌာ၊ သစ်၊ ၂။
၁၀၁။

ပစနက္ခဏ (ပ) [ပစန+ခဏ] ချက်ဆဲခဏ၊ ချက်
ဆဲအခါ။ ဣတရထာ ပစနက္ခဏေ ပစ္စမာန-

ဒဓိဂုဋ္ဌိကာဒိဟိ သမ္ဘိန္နရသတာယ သာမံ ပက္ကံ
ဇာတံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၇၁။

ပစနဌာန (န) [ပစန+ဌာန] ချက်-ကျို-
ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-လှော်-ရာအရပ်။
တ္ထေ ပစ္စတိတိ ပါကော၊ ပစနဌာနံ။ သံ၊ ဌာ၊
၂။ ၉၄။

ပစနတ္ထ (ပ) [ပစန+အတ္ထ] ချက်ခြင်းအကျိုး။
အပိ စ ခေါ ပန မေ အန္တေဝါသိကဿ အဋ္ဌိ-
မံသံ ပစနတ္ထဿ ဒိန္နံ။ ဇာ၊ ဌာ၊ ၅။ ၃၁၀။

ပစနထာလိ (ထိ) [ပစန+ထာလိ] ချက်ရန်-
ချက်စရာ-ထမင်းအိုး။ သာ ကေဒိဝံသံ တိလ-
ပိဋ္ဌဉ္စ တဏှုလဉ္စ ပစနထာလိဉ္စ ဒဗ္ဗိဉ္စ အာဒါယ
အာမကသုသာနံ ဂန္ဓာ။ ဇာ၊ ဌာ၊ ၂။ ၄၀၃။

ပစနထာလိကာ (ထိ) [ပစန+ထာလိကာ]
ချက်ရန်-ချက်စရာ-ထမင်းအိုး။ ပစနထာ-
လိကံ မနုဿသိသုဒ္ဓနံ အာရောပေတွာ။ ဇာ၊
ဌာ၊ ၂။ ၄၀၄။

ပစနဘာဇန (န) [ပစန+ဘာဇန] ချက်ရန်-
ချက်စရာ-အိုးခွက်။ သပ္ပိဿကရဏကံ မဇုဿ
ကေဉ္စ ပစနဘာဇနံ ဒေဟိ။ ဇာ၊ ဌာ၊ ၅။ ၄၁၀။
(-ဒိ၊ ဌာ၊ ၂။ ၁၅၅။)

ပစနသီလ (တိ) [ပစန+သီလ] ချက်ခြင်းအလေ့
ရှိသော၊ ချက်လေ့ရှိသော။ သမဝေပါကိနိ-
ယာတိ ယထာဘူတ္တမာဟာရံ သမာကာရေ-
နေဝ ပစနသီလာယ။ အံ၊ ဌာ၊ ၂။ ၂၄။

ပစနာဓိကာရာဘာဝ (ပ) [ပစန+အဓိကာရ+
အဘာဝ] ချက်ခြင်း၏ အရာ မဟုတ်ခြင်း၊
ချက်မှုကိစ္စ မရှိခြင်း။ တံ န ယုတ္တံ....ဘိက္ခုနော
ပစနာဓိကာရာဘာဝါ။ ဝဇီရ။ ၂၇၁။

ပစနိယ (တိ) [ပစ+အနိယ] ချက်-အပ်-
သင့်-ထိုက်-သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစနိယဘတ္တ (န) [ပစနိယ+ဘတ္တ] ချက်အပ်
သောထမင်း။ ပစနိယဘတ္တံ ဗာဟိရတေဇော

ဝိယ သေသဘူတတ္တယံ ပရိပါစေတိတိ ပရိ-
ပါစနံ။ မဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇။

ပစန္ဒ (တိ) [ပစ+အန္တံ။ ထိ-၌ ပစန္ဒိ] (၁)
ချက်သော၊ ကျို-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-
လှော်-သော၊ သူ။ (၂) နိပ်စက်-ညှဉ်းဆဲ-
-သော၊ သူ။ (၃) ခြိမ်းခြောက်- ထိတ်
လန့်စေ-သော၊ သူ။ (၄) ရှို့မြှိုက်သော၊
မီးရှို့သော၊ သူ။

(၁) နာရဟာမိ ပစန္ဒော အပစန္ဒာနံ
ဒါနံ အဒါတုန္တိ ဒါနံ ဒေတိ။ အံ၊ ၂။ ၄၄၃။
(-အံ၊ ၃။ ၆၈။ ဇာ၊ ၁။ ၃၀၈။ ဝိ၊ ၄။ ၂။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၇၇။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၉။ မ၊ ၄။ ၁။
၂၇၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၃။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၅။ အတိ၊
၄။ ၂။ ၃၂၄။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၉။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၁။
၄၀၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၁၁။ ကခါ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၆။
ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၆၆။)
ဣတ္ထိယောဟိ သတ္တဋ္ဌဝဿကာလတောပဋ္ဌာ-
ယ သဗ္ဗကာလံ သြဒနံ ပစန္ဒိယော ပက္ကထိ-
တေ ဥဒကေ တဏှုလေ ပက္ခိပိတော။ ထေရီ၊
၄။ ၆၈။ ဒဠိ ကတွာ ပစန္ဒိ ဟိ ဂဟဏီ သော-
ရဘာဝေန ပိတ္တဝိကာရာဒိဝသေန ရောဂံ
ဇနေတိ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၄။
(၂) ပစတော (ဒိ၊ ၁။ ၄၉)တိ ပရေ ဒဏှေန
ဥပ္ပိဋ္ဌေန္တဿ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၄။ ပစနံ ဒဟနံ
ဝိဗာဓနန္တိ အာဟာ “ဒဏှေန ဥပ္ပိဋ္ဌေန္တဿ”
တိ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၁။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃၆။
(-မ၊ ၂။ ၆၆၊ ၁၈၃။ သံ၊ ၂။ ၁၇၁၊ ၅၇။
မ၊ ၄။ ၁။ ၈၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၂။) (၁၊ ၂၊ ၃)
ပစန္ဒော(ဝိ၊ ၁။ ၁၁၅။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၇၅)တိ ဒဏှေန
ဥပ္ပိဋ္ဌေန္တော။ ပစနပေတ္တ ဒဟနံ ဝိဗာဓနံ
အဓိပ္ပေတံ။ ပစန္ဒောတိ ဝါ တဇ္ဇေန္တော
တာသေန္တော။ အထဝါ ပစန္ဒောတိ ဂါမေသု
အဂ္ဂိပါတနဝသေန ဂေဟာဒီနိ ဈာပေတွာ
တတ္ထ အဇ္ဇေကာဒီနိ ပစန္ဒော။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၂၇၉။ (၂၊ ၄) ပစန္ဒော (ဝိ၊ ၁။ ၁၁၅)န္တိ

ပိဋ္ဌေန္တော၊ ဂေဟာဒီနိ ဝါ သယံ ဥဟန္တော။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄၁။

ပစန္ဒိ (ကြိ) [ပစ+အ+အန္တိ] ချက်ကုန်၏။ ပစ-
တိ-ကြည့်။

ပစန္ဒိ (ထိ) [ပစန္ဒ+ဤ] (က) ချက်တတ်သော
မိန်းမ။ (ခ) ချက်တတ်သောဝမ်းမီး။ ပစန္ဒ-
ကြည့်။

ပစန္ဒ (ကြိ) [ပစ+အ+အန္တိ] ချက်ကုန်လေ့။
ပစတိ-ကြည့်။

ပစမာန (တိ) [ပစ+အ+မာန] (၁) ချက်
သော၊ ကျို-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-
လှော်-သော၊ သူ။ (၂) နိပ်စက်-ညှဉ်းဆဲ-
သော၊ သူ။ (၃) ကိမေဝ တံ ပစမာနော၊
ယံ န ဒဇ္ဇာ န တံ သမံဇာ၊ ၁။ ၂၁၈။ ဇာ၊ ၄။
၄။ ၆၄။ (-သံ၊ ၄။ ၁။ ၈၅။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၃။
အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၆။) (၁၊ ၂) ပစ-
မာနာ(ဇာ၊ ၁။ ၂၅)တိ တာပယမာနာ ပိဋ္ဌယ-
မာနာ၊ ယံ ယံ ဝါ ခါဒိတုကာမာ ဟောတိ၊
တံ တံ ပစမာနာ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၄၁။

ပစရတိ (ကြိ) [ပ+စရ+အ+တိ] (၁) လှည့်
လည်-သွားလာ-၏။ (၂) ကျင့်-ကျင့်သုံး-
၏။ (၃) သတ္တိဟတ္တာ ပရိသာ ဟိ သတ္တိယော
ယတာ “ကုန္တာ ပစရန္တိ”တိ။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။
၆၅။ (-ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၂။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၃၉၄။
၄၃၅။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၀။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၁၈၇၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၁။) (၂) ပတိသု ဓမ္မံ ပစရာမ
သဗ္ဗာ (ဝိမာန၊ ၃၉)တိ သဗ္ဗာဝ မယံ ပတိသု
အတ္တနော သာမိကေသု ပုဗ္ဗုဒ္ဓာနာဒိကံ စရိ-
တဗ္ဗဓမ္မံ ပစရာမ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၂၄။

ပစရန္တိ (ကြိ) [ပ+စရ+အ+အန္တိ] လှည့်လည်
-သွားလာ-ကုန်၏။ အထက်ပုဒ်-ကြည့်။

ပစရာမ (ကြိ) [ပ+စရ+အ+မ] ကျင့်-ကျင့်သုံး-
-ကုန်၏။ ပစရတိ-ကြည့်။

ပစရိတွာ (ကြိဝိ) [ပ+စရ+တွာ] ကျင့်-ကျင့်
သုံး-၍။ ပတိသု ဓမ္မံ ပစရိတွာ သဗ္ဗာ။
ဝိမာန။ ၃၉။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၂။ တံ သမ္ပတ္တိ*
ပတိသု ဓမ္မံ ပစရိတွာ လဘိဿာမ။ ဝိမာန၊
၄။ ၁၂၄။

ပစလ (တိ) [ပ+စလ+ဏ] လှုပ်-တုန်လှုပ်-
လှုပ်ရှား-သော။ ပစလာယိကာ-ကြည့်။

ပစလ (ပု) [ပစိ+အလ] လျှပ်ပေါ်-လော်လီ
-သော။ သူ။ ပစေ ဝိတ္ထာရေ အလန္တိ ပစ-
လော။ ကစည်း။ ၆၆၅။ ပစိ ဝိတ္ထာရေ၊ ပစ-
လော၊ ပဉ္စာလော။ ရှု။ ၆၇၅။

ပစလက (တိ) [ပ+စလ+ဏ။ ပစလ+က]
ပစလက-မည်သောသူ။ (က) လှုပ်၍ လှုပ်၍
သွားတတ်သော။ တလှုပ်လှုပ်-တရွေ့ရွေ့-
သွားတတ်သော။ သူ။ (ခ) မျက်လွှာ တလှုပ်
လှုပ် ပြုတတ်သော။ အိပ်ငိုက်-ငိုက်မျည်း-
သော။ သူ။ ကထံ ကရောသိ ပစလက၊ ဧဝံ
ဒန္တပရက္ကမော။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၆။ ပစလကတိ
တံ အာလပတိ။ သော ဟိ စလန္တော စလန္တော
ဂစ္ဆတိ။ နိစ္စံ ဝါ ပစလာယတိ၊ တဿ “ပစ-
လကော” တိ ဝုစ္ဆတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁၂၉။ စလန္တော
စလန္တော ဂစ္ဆတိတိ ဣမိနာ ပစလကတိ ဧတ္ထ
ပ-သဒ္ဓေါ ဝိစ္ဆာဇောတကော ဂစ္ဆတိ-သဒ္ဓု-
လောပတာယ စ တဒ္ဓိတပဒန္တိ ဒသေတိ။
ဣဒါနိ ပစလ-သဒ္ဓေါ လောလပရိယာယောတိ
ဒသေတုံ နိစ္စံဝါ အာဒိ ဝုတ္တံ။ ဇာတ်၊ ၄။ ၁၁၆။

ပစလတိ (ကြိ) [ပ+စလ+အ+တိ] လှုပ်၏၊
တုန်လှုပ်၏၊ လှုပ်ရှား၏။ စလတိတိ အနဝ-
ဋ္ဌာနေန ပစလတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၉။

ပစလန (န) [ပ+စလ+ယ] လှုပ်ခြင်း၊ တုန်လှုပ်
ခြင်း၊ လှုပ်ရှားခြင်း။ ကိမိနံ ပစလနေန ပုဋ္ဌ-
ဝကံ၊ စလိတာရမ္မဏံ ဝုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁၁၂။

ပစလနာကာရ (ပု) [ပစလန+အာကာရ] လှုပ်-
တုန်လှုပ်-လှုပ်ရှား-သော အခြင်းအရာ။
အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစလနာကာရဂ္ဂဟဏမုခ (န) [ပစလနာကာရ+
ဂဟဏ+မုခ] လှုပ်ရှားသော အခြင်းအရာကို
ယူခြင်းကို အဦးပြုခြင်း။ ဥစ္ဆဂ္ဂါဒိနံ ပစလနာ-
ကာရဂ္ဂဟဏမုခေန တေသံ ပဟာရကေ
ဝါတသခါတေ သတိ* ဥပဋ္ဌပေတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။
၁။ ၁၉၆။

ပစလမာန (တိ) [ပ+စလ+အ+မာန] လှုပ်-
တုန်လှုပ်-လှုပ်ရှား-သော။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပစလမာနဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏမုခ (န) [ပစလမာန+ဝဏ္ဏ
+ဂဟဏ+မုခ] လှုပ်ရှားနေသော အဆင်းကို
ယူခြင်းကို အဦးပြုခြင်း။ ဥစ္ဆသဿာဒိနံ
ပစ္စေသု ပစလမာနဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏမုခေန ဝါ
တဿ ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ ဝုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၁၃၂။

ပစလာက (ပု) [ပ+စလ+အက?] ဆင်ဦးကင်း
ကဲ့သို့ဦးကင်းရှိသောသားကောင်၊ ကုန်းလိပ်၊
(သင်းခွေချပ်။ ဇာတ်ဝတ္ထု။) အာကုစ္ဆာ ပစ-
လာကာ စ၊ စိတြကာ စာပိ ဒီပိယော။ ဇာ။
၂။ ၃၄၆။ ပစလာကာစာတိ ဂဇကုမ္ဘမိဂါ။ ဇာ၊
၄။ ၇။ ၃၁၆။ ဂဇကုမ္ဘမိဂါတိ ဂဇကုမ္ဘသဏ္ဌာ-
နာ၊ ဝနပဗ္ဗတာဒိသု အဝရော ထလကစ္ဆပါ။
ဇာတ်၊ ၄။ ၁၁၆။

ပစလာယ (ပု) [ပစလ+ဣ+ဏ] မျက်လွှာ
တလှုပ်လှုပ်ဖြစ်ခြင်း၊ အိပ်ငိုက်ခြင်း၊ ငိုက်မျည်း
ခြင်း။ ပစလာယိကာ-ကြည့်။

ပစလာယတိ (ကြိ) [ပ+စလ+ဣယ+တိ။
ပစလ+ဣ+အ+တိ။ ပစလ+အာယ+တိ။
မောဂ်၊ သျ။ ၅။ ၁၀။ ကြည့်။] မျက်လွှာတလှုပ်
လှုပ်-ဖြစ်၏-ပြု၏၊ အိပ်ငိုက်၏၊ ငိုက်မျည်း
၏။ န ဟိ နာမ ကာယော သုပတိ၊ န စ

ပစလယတိတိ?။ အဘိဋ္ဌာ၁။၄၁၀။ (-
ဇာဋ္ဌာ၁။၁၂၉။) ပစလယသိ နော (အံ၊ ၂။
၄၆၂) တိ နိဒ္ဒါယသိ န။ အံ၊ဋ္ဌာ၁။၁၇၄။ (-
အဘိဋ္ဌာ၁။၂၀၀။)

ပစလယန (န) [ပစလ+ဣ+ယ] မျက်လွှာ
တလှုပ်လှုပ်ဖြစ်ခြင်း၊ အိပ်ငိုက်ခြင်း၊ ငိုက်မျည်း
ခြင်း။ ပမာဒန္တိ ပစလယနံ သန္ဓဿာဟ။
ဒီ၊ဋ္ဌာ၁။၂၇၃။ မ၊ဋ္ဌာ၁။၃၃၃။

ပစလယန္တ (တိ) [ပစလ+ဣ+အန္တ] မျက်လွှာ
တလှုပ်လှုပ်ဖြစ်နေသော၊ အိပ်ငိုက် - ငိုက်
မျည်း-သော၊ သူ။ ပစလယန္တာန (ဒီ၊ဋ္ဌာ၁။
၃၃၉) န္တိ ပစလယိကာနံ နိဒ္ဒါ ဥပဂတာနံ။
ဒီ၊ဋ္ဌာ၁။၂၇၃။ ပစလယန္တာန (မ၊ဋ္ဌာ၁။
၂၃၇) န္တိ ပစလယနံ နိဒ္ဒါ ဥပဂတာနံ။ မ၊
ဋ္ဌာ၁။၃၃၃။ (-ဝိသုဒ္ဓါ၁။၂၉၂။ ဓမ္မာဋ္ဌာ၁။
၃၇၉။)

ပစလယမာန (တိ) [ပစလ+ဣ+မာန] မျက်
လွှာတလှုပ်လှုပ်ဖြစ်နေသော၊ အိပ်ငိုက်-ငိုက်
မျည်း-သော၊ သူ။ ဣဓ ပနာဟံ နာဂိတ
ဘိက္ခု၊ ပဿာမိ အာရညိကံ အရညေ
ပစလယမာနံ နိသိန္နံ။ အံ၊ ၂။၃၀၁။ ပစလ
ယမာနန္တိ နိဒ္ဒါယမာနံ။ အံ၊ဋ္ဌာ၁။၁၀၉။ (-
အံ၊ ၂။၄၆၁-၂။ အံ၊၃။၁၅၆။ ထေရ။၂၅၇။
အံ၊ဋ္ဌာ၁။၁၇၄။ ထေရ၊ဋ္ဌာ၁။၄၁၁။ ထေရ၊ဋ္ဌာ
၂။၁၀၀။)

ပစလယမာနသုတ္တ (န) [ပစလယမာန+
သုတ္တ] ပစလယမာနသုတ်၊ အရှင်မဟာ
မောဂ္ဂလ္လာန်ထေရ်အား အိပ်ငိုက်ခြင်းကို ပယ်
ဖျောက်နည်း ၇-မျိုး ဟောကြားအပ်သော
သုတ်။ (ယင်း ၇-မျိုးကား—(၁) ငိုက်မျည်း
ခြင်း၊ မိဒ္ဓံ သို့သက်ဝင်ကြောင်းသညာကို နှလုံး
မသွင်းခြင်း။ (၂) ကြားနာသင်ယူပြီးသော
တရားဒေသနာကို စိတ်ဖြင့် အဖန်ဖန်ကြံစည်
သုံးသပ်ရှုမှတ်ခြင်း။ (၃) ကြားနာသင်ယူပြီး

သော တရားဒေသနာကို ရှုတ်ဖတ်သရဇ္ဈယ်
ခြင်း။ (၄) နားရွက်နှစ်ဘက်တို့ကို ဆွဲငင်ခြင်း၊
လက်ဖြင့် ကိုယ်ကို နှိပ်နယ်သုံးသပ်ခြင်း။ (၅)
ရေဖြင့် မျက်စိတို့ကိုပွတ်သတ်၍ အရင်မျက်နှာ
တာရာနက္ခတ်တို့ကိုကြည့်ရှုခြင်း။ (၆) အလင်း
ရောင်ဟူသော အမှတ်သညာ၊ နေဟူသော
အမှတ်သညာကို နှလုံးသွင်းခြင်း။ (၇)
စကြိုသွားခြင်းတို့ဖြစ်သည်။) အင်္ဂုတ္တရနိကာ-
ယ၊ သတ္တကနိပါတ်ပါဠိ၊ ၆-ဝဂ်၊ ၈-သုတ်။
(အံ၊ ၂။၄၆၁-၄။)

ပစလယသိ (ကြိ) [ပ+စလ+ဣယ+သိ။ပစ-
လ+ဣ+အ+သိ။ပစလ+အာယ+သိ] မျက်
လွှာ တလှုပ်လှုပ်-ဖြစ်၏-ပြု၏၊ အိပ်ငိုက်၏၊
ငိုက်မျည်း၏။ ပစလယတိ-ကြည့်။

ပစလယိက (တိ) [ပစလယ+ဣက] မျက်လွှာ
တလှုပ်လှုပ် မှိတ်တုတ်မှိတ်တုတ်ဖြစ်ခြင်း-
ရှိသော-ကိုပြုသော၊ အိပ်ငိုက်-ငိုက်မျည်း-
သော၊ သူ။ ပစလယိကဘာဝ-ကြည့်။

ပစလယိကတ္တ (န) [ပစလယိက+တ္တ] အိပ်-
ငိုက်-ငိုက်မျည်း-သော သူ၏အဖြစ်။ အိပ်-
ငိုက်-ငိုက်မျည်း-ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစလယိကဘာဝ (ပု) [ပစလယိက+ဘာဝ]
အိပ်ငိုက် - ငိုက်မျည်း-သော သူ၏ အဖြစ်၊
အိပ်ငိုက်-ငိုက်မျည်း-ခြင်း။ ကပိမိဒ္ဓဿ
ပစလယိကဘာဝသေတံ အဓိဝစနံ။ အံ၊ဋ္ဌာ
၁။၂၆။ အက္ခိဒလ္လာနံ ပစလဘာဝံ ကရေတိ-
တိ ပစလယိကော၊ ပစလယိကဿ ဘာ-
ဝေါ ပစလယိကဘာဝေါ၊ ပစလယိကတ္တန္တိ
ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အံ၊ဋ္ဌာ၁။၇၆။ (- ဣတိဝုတိ၊
ဋ္ဌ။၃၃၇။ ဒီ၊ဋ္ဌာ၁။၂၇၃။)

ပစလယိကာ (ထိ) [ပစလ+ဣ+ဣ+အာ။
အက္ခိဒလ္လာနံ ပစလဘာဝေန အယနံ ပဝတ္တနံ
ပစလယိကာ။ ပပုဗ္ဗော စလ ကမ္မနေ၊ ဣ
ဂတိယံ၊ ဣ၊ အကော၊ အဿ ဣ၊ အဋ္ဌသာ၊

ယော။ ကမ္ပနတ္ထော စလဓာတု မုစ္ဆာပါယေ
 ပပုဗ္ဗော။ အက္ခိဒလာနံ ပစလဘာဝေန အယ-
 တိ ပဝတ္တတိတိ ပစလယိကာ။ ဣ၊ အသိတ္တံ။
 ဓာနံ၊ ဝိ၊ ၁၇၆။ ပစလယ + ဣက + အာ။
 အက္ခိဒလာဒိနံ ပစလဘာဝံ ကရေတိတိ ပစ-
 လာယိကာ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၀၉။ မျက်လွှာ-
 တလုပ်လုပ် မှိတ်တုတ် မှိတ်တုတ် ဖြစ်ခြင်း၊
 မျက်လွှာတလုပ်လုပ်ဖြစ်ခြင်းကို ပြတတ်သော
 သဘော၊ အိပ်ငိုက်ခြင်း၊ ငိုက်မျည် ခြင်း။ ယာ
 ကာယဿ... ပစလယိကာ သောပွံ သုပနာ
 သုပိတတ္ထံ။ အဘိ၊ ဓ၊ ၂၃၃။ (-အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၆၃။
 မဟာနိ၊ ၃၃၃။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇၃။ မဟာနိ၊
 ဌ၊ ၃၇၂။ ဝဇီရ၊ ၁၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၁။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၅။)

ပစလှာယိကာ (က) နိဒ္ဒါ (ထိ) [ပစလှာယိကာ
 + နိဒ္ဒါ] မျက်လွှာတလုပ်လုပ် မှိတ်တုတ်မှိတ်
 တုတ်ဖြစ်ခြင်းဟူသော အိပ်ငိုက်ခြင်း။ နိပဇ္ဇိ-
 တွာ နိဒ္ဒေါက္ကမနန္တိ ဣမိနာ ပစလှာယိကာနိဒ္ဒိ
 ပက္ခိပတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၂၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၂။
 ၁၅၀။)

ပစလှာယိကာနိဒ္ဒါပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [ပစလှာယိ-
 ကာနိဒ္ဒါ + ပစ္စုပဋ္ဌာန] မျက်လွှာတလုပ်လုပ်
 မှိတ်တုတ်မှိတ်တုတ်ဖြစ်ခြင်းဟူသော အိပ်ငိုက်
 ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော (မိဒ္ဓ)။ လိနတာ
 ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ပစလှာယိကာနိဒ္ဒါပစ္စုပဋ္ဌာနံ ဝါ။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၉၉။ ဟသ္မာ တံ ပစလှာယိကာနိဒ္ဒိ
 ပစ္စုပဋ္ဌာပေတိတိ ပစလှာယိကာနိဒ္ဒါပစ္စု-
 ပဋ္ဌာနံ ဝတ္ထံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၅၀။ (-အဘိ၊ ဌ၊
 ၁။ ၂၉၇။)

ပစလိတ (တိ) [ပ + စလ + တ] လှုပ်သော၊ တုန်
 လှုပ်သော၊ အမြဲမတည်သော။ ပစလိတာ
 (ထေရ၊ ၂၆၇)တိ သင်္ခတတ္တာ ဝေ ဥပ္ပါဒဇ-
 နုဒိဟိ ပကာရတော စလိတာ အနုဝဋ္ဌိတာ။
 ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၇၃။ (-ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၁၆။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၇။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၁၄၅။)

ပစာ (ထိ) [ပစ + အ + အာ] ချက်ခြင်း၊ ကျို-
 ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော် - လှော် - ခြင်း။
 ပစာ ပါကော၊ ဟဝေါ ဟူတိ။ ဓာနံ၊ ၇၆၂။
 ပစ ပါကေ၊ ဣတ္ထိယမတိယဝေါ ဝါ၊ အ၊ ဓာနံ၊
 ဌ၊ ၇၆၂။

ပစာပန (န) [ပစ + ကာပေ + ယု] ချက်စေခြင်း၊
 ကျို-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-လှော်-စေ
 ခြင်း။ ယဿ ကဿစိ ပါစနံ သန္ဓာယ ပစာပနံ
 ဝတ္ထံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၆။ ဗျဉ္ဇနာဒိသမ္ပါဒနံ
 ပစာပနံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၇။

ပစာပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [ပစ + ကာပေ + တိ] ချက်
 စေ၏။ ကျို-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-
 လှော်-စေ၏။ ပစာပေတိ-ဝိ၊ ၂။ ၅၂။ ဝိ၊
 သင်္ဂဟ၊ ၇၇၊ ၈၁။ ပစာပေန္တိ-အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၂။
 ပစာပေထ-အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၃၉။ ပစာပေမ-အံ၊
 ဌ၊ ၁။ ၁၁၁။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၇။ ပစာပေယျ-ဇာ၊
 ဌ၊ ၇။ ၂၀၂။ ပစာပေသိ-အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၄၁။ ဇာ၊
 ဌ၊ ၂။ ၃၉၃။

ပစာပေန္တ (တိ) [ပစ + ကာပေ + အန္တ] (၁)
 ချက်စေသော၊ အချက်ခိုင်းသော၊ သူ။ (၂)
 နိပ်စက်-ညှဉ်းဆဲ-သော၊ သူ။ (၃) အာ-
 ဟာရံ ပစာပေန္တာနိသိဒ္ဓိသု၊ ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၄၁။
 (၂) ဒက္ခိဏဉေဝိ ဂင်္ဂါယ တိရံ ဂစ္ဆေယျ
 ဟနန္တော ပစန္တော ပစာပေန္တော။ မ၊
 ၂။ ၁၇၃-၄။

ပစာပေန္တိ (ကာ၊ ကြိ) [ပစ + ကာပေ + အန္တိ]
 ချက်စေကုန်၏။ ပစာပေတိ-ကြည့်။

ပစာပေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပစ + ကာပေ + တွာ]
 ချက်စေ၍၊ ကျို-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-
 လှော်-စေ၍။ သိဟဝိသာသံ ပဿိတွာ ပစာ-
 ပေတွာ ပရိဘုဉ္ဇိသု။ ဝိ၊ ၁။ ၇၃။ (-ဝိ၊ ၂။
 ၃၃၀-၂၊ ၃၄၆။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၀၊ ၁၀၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
 ၂၇၅၊ ၃၇၅။ ဒိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၅၉။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၀၇။
 မ၊ ဌ၊ ၄။ ၅။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂၃။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၇၇။

[illegible]

ပစာပေထ (ကာကြိ) [ပစ+ဏာပေ+ထ]
ချက်စေ့နုလော့။ ပစာပေတိ·ကြည့်။

ပစာပေပ (ကာကြံ) [ပစ+ကာပေ+မ] ချက်
စေ့ကုန်၏။ ပစာပေတိ-ကြည့်။

ပစာပေယျ (ကာကြံ) [ပစ+ကာပေ+ယျ]
ချက်စေရ၏။ ပစာပေတိ-ကြည့်။

ပစာပေသိ (ကာကြံ) [ပစ+ဏာပေ+ဤ။
သ-လာ] ချက်စေပြီ။ ပစာပေတိ-ကြည့်။

ပစာပ (ကြိ) [ပစ+အ+မ] ချက်ကုန်၏။ ပစ-
တိ-ကြည့်။

ပစာမိ (ကြိ) [ပစ+အ+မိ] ချက်၏။ ပစတိ-
ကြည့်။

ပစာယကသုတ္တ (၆) [ပစာယိက+သုတ္တ] ပစာ-
ယိကသုတ်။ “ကြီးမြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုရိုသေ
လေးစားသူတို့ထက် ကြီးမြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့
ကိုမရိုသေ မလေးစားသူတို့သာ များကုန်၏”
ဟု ဟောကြားအပ်သောသုတ်။ သံယုတ္တနိ-
ကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ။ ၁၂-သုတ်၊
၇-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ်။ သံ၊ ၂။ ၄၀၆။

ပစာရ (တိ) [ပ+စရ+က] အလုပ်အကျွေးလုပ်
ကျွေး-ပြုစု-သော၊ သူ။ ပစာရာ တသ

ရာဇိနော(ဒီ၂၁၆၂)တိ တဿ ရညော ပရိ-
စာရိကာ။ ဒီ၂၁၆၃။

ပစာလက (တိ) [ပ+စလ+ဏေ+ဣ။ ဏေကို
 ချေ။] လှုပ်စေ - လှုပ်ရှားစေ - သော၊ သူ။
 ကာယပ္ပစာလက-ကြည့်။

ပစာလယန္တိ (တိ) [ပ+စလ+ဏယ+အန္တိ]
လှုပ်-တုန်လှုပ်-လှုပ်ရှား-စေသော၊ သူ။
သိသည့်ဗာဟုဉ္စ ပစာလယန္တော။ ဇာ၊ဝ။
၃၆၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၆။

ပစာလေတိ (ကာ၊ကြိ) [ပ+စလ+ဏေ+တိ]
လှုပ်-လှုပ်ရှား-စေ၏။မျက်လွှာ-မျက်တောင်
-တို့ကို လှုပ်ရှားစေ၏။အိပ်ငိုက်၏။ငိုက်မျည်း
၏။ မာ ခေါ် တံ့ ကပ္ပဋ ပစာလေသိ (ထေရ။
၂၅၇)တိ တံ့ ကပ္ပဋကုရ “မမ ဓမ္မံ သုဏိဿာမိ”
တိ နိဿိဒ္ဓိတွာ မာ ခေါ ပစာလေသိ မာ ပစ-
လာဟိ (မာ ပစာလယ။ မာ ပစာလေဟိ။
မူကွဲ) မာ နိဒ္ဓိံ ပုပကစ္ဆိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁။

ပစာဟံ (ကြံ) [ပစ+အ+ဟံ] ချက်လော့။
ပစတိ ကြည့်။

ပမိ (ကြံ) [ပစ+ဤ] ချက်ပြီ။ ပစတိ-ကြည့်။

ပစိ*သု (ကြံ) [ပစ+ဥံ] ချက်ကုန်ပြီ။ ပစတိ-
ကြည့်။

ပစိတ (တိ) [ပစ+တ] ချက်အပ်သော၊ ကျို-
ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-လှော်-အပ်
သော။ နိဗ္ဗူမကေ ပစိတံ သာဓုပက္ကံ။ ဇာ၊
၂။ ၁၃၈။ နိဗ္ဗူမကေ ပစိတန္တိ နိဗ္ဗူမကေ
နိဗ္ဗာလေ အဂ္ဂိမ္မိ ပက္ကမံသံ သာဓုပက္ကံ နာမ
ဟောတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၅၂၉။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၂။
ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၅၇။)

ပဓိတဗ္ဗ (တိ) [ပဓ+တဗ္ဗ] (၁) ချက်အပ်သော၊
 ကျို-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-လှော်-
 အပ်သော။ (၂) ချက်ထု၊ ကျို-ပြုတ်-ဖုတ်
 ကင်-ကြော်-လှော်-ရာ (အရပ်)။ (၁)

သစေ ဥပဇ္ဈာယဿ ရဇနံ ပစိတဗ္ဗံ ဟောတိ။
သဒ္ဓိဝိဟာရိကေန ပစိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၃။ ၆၂။ ပတ္တံ
ပစန္တေနပိ ပုဗ္ဗေပက္ကဋ္ဌာနေယေဝပစိတဗ္ဗော။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၇၇။ ဗြာဟ္မဏ မေ ဂေဟေ ပက္ကမိ
ပစိတဗ္ဗမ္ပိ ဘတ္တံ နတ္ထိ။ ဇာ၊ ၄။ ၆၄။ (-
ဝိ၊ ၃။ ၈၁။ ဝိ၊ ၄။ ၃၉၇။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၁။ ဒိ၊ ၄။
၂။ ၁၁၄။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၉။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၅၁။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၂၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၅၁။ ဝိမတိ၊
၂။ ၇၅။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁၅၆။ ၄၆၄။) (၂)
အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစိတဗ္ဗဋ္ဌာနဂေဟ (န) [ပစိတဗ္ဗ+ဋ္ဌာန+ဂေဟ]
ချက်ရာဋ္ဌာနဖြစ်သော အိမ်။ ပစိတဗ္ဗဋ္ဌာန-
ဂေဟေတိ အဓိပ္ပါယ်။ သံ၊ ၃။ ၁။ ၂၁၅။

ပစိတဗ္ဗပါယသ (ပ) [ပစိတဗ္ဗ+ပါယသ] ကျိ-
ချက်-အပ်သော နို့၊ သနာထမင်း။ ပိဋံ ပက္ခိ-
ပိတွာ ပစိတဗ္ဗပါယသံ ပိဋပါယသံ။ ဒိ၊ ၄။ ၃။
၁၀၉။

ပစိတဗ္ဗယုတ္တက (တိ) [ပစိတဗ္ဗ+ယုတ္တက] ချက်
အပ်သည်နှင့် ယှဉ်သော၊ ချက်သင့်သော။ ယံ
တတ္ထ ပစိတဗ္ဗယုတ္တကံ အတ္ထိ၊ တံ ပစိတွာ။
ဇာ၊ ၄။ ၄၇၇။ (-ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၃၀၄။)

ပစိတဗ္ဗဝတ္ထု (န) [ပစိတဗ္ဗ+ဝတ္ထု] ကျိ-ချက်
-အပ်သော ဝတ္ထုပစ္စည်း။ ပါကော ဝိယာတိ
ရဇနာဒိနောပစိတဗ္ဗဝတ္ထုနောပါကောဝိယ။
ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၁။

ပစိတဗ္ဗာဘာဝ (ပ) [ပစိတဗ္ဗ+အဘာဝ] ချက်
အပ်သော ဝတ္ထုပစ္စည်း၏ မရှိခြင်း။ ကောဇေ-
တွာ ပစိတဗ္ဗာဘာဝတော ပတိတမုသလာ။
ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၅၄။

ပစိတဘတ္တ (န) [ပစိတ+ဘတ္တ] (၁) ချက်ထား
သောထမင်း။ (တိ) (၂) ချက်ထားသော
ထမင်းရှိသော။ (၁) ယဿ ကုလဿ အတ္တ-
နော ပစိတဘတ္တံ အညေဟိ အဘုရ်နိယံ၊
တသ္မိံ စဏ္ဍာလကုလေ နိဗ္ဗာနတ္ထာသ္မိတိ

အတ္ထော။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၂၈။ (၂) သက်ပစိတ-
ဘတ္တံ သပါကံ ယောနိံ ဥပဂမိ။ အပါ၊ ၄။
၂။ ၂၈။

ပစိတသုကရမဒ္ဒဝ(န) [ပစိတ+သုကရမဒ္ဒဝ] ချက်
အပ်သော နူးညံ့သည့် တောဝက်ပျိုသား။
စုန္တေန ကမ္မာရပုတ္တေန ပစိတသုကရမဒ္ဒဝဿ
....အဟောသိ။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၁။

ပစိတံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပစ+တံ] ချက်ခြင်းငှါ၊ ကျိ-
ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-လှော်-ခြင်းငှါ။
အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ရဇနံ ပစိတံ စုလ္လံ
ရဇနကုမ္ဘိန္နိ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၉၉။ ယာဂုံ ဝါ ပစိတံ၊
ဥဒကံ ဝါ တာပေတံ ဝေတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၈။
(-ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၁၁။ အံ၊ ၄။ ၁။
၃၀၉။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၈။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၈၂။ ဇာ၊ ၄။
၁။ ၈၀။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၃၅။ ဝဇိရ၊ ၄။ ၇၉။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၅၁။ ကင်္ခါ၊ ၄။
သစ်။ ၃၂၈။)

ပစိတုကာမ (ပ) [ပစိတံ+ကာမ] ချက်ခြင်းငှါ
အလိုရှိသော၊ ချက်လိုသော၊ သူ။ သာမဏေ-
ရော ဘတ္တံ ပစိတုကာမော တဏှုလေ ဓော-
ဝိတွာ နိစ္စာလေတံ န သက္ကောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။
၁၁၇။ (-၃၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၈၁။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၂၄၃။ ဝဇိရ၊ ၂။ ၆၉။)

ပစိတ္ထ (ကြိ) [ပစ+တ္ထ] ချက်ကုန်ပြီ။ ပစတိ-
ကြည့်။

ပစိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပစ+တွာ] (၁) ချက်၍၊
ကျိ-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-လှော်-
၍။ (၂) ကျက်၍၊ မှည့်၍။ (၁) ယာ ပန
ဘိက္ခုနိ အာမကဗျေ...ပစိတွာ ဝါ ပစာပေ-
တွာ ဝါ ဘုဇ္ဇေယျ၊ ပါမိတ္တိယံ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၄၆။
ပစိတွာတိ သယံ ပစိတွာ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၄၇။
ပစိတွာ (မ၊ ၄။ ၄။ ၁၀၅)တိ တာပေတွာ။ မ၊
၄။ ၃။ ၃၃၈။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၈။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၆၀။
ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၀၆။ ကင်္ခါ၊ ၁၇၈။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၀၅။

ဒီဌာပ။၁၄၆။၁၇၇။ မဌာပ။၂၉၈။ မဌာပ။
 ၁၉၇။ မဌာပ။၁၀၅။ သံဌာပ။၆၉။ အံဌာပ။
 ၁၇၁။ အံဌာပ။၂၃။ အဘိဌာပ။၁၇၁။ အဘိ
 ဌာပ။၂၆၆။ ပဋိသံဌာပ။၂၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိဌာပ။၂၈။
 ဓမ္မဌာပ။၃၈။ ဓမ္မဌာပ။၂၂၇။ ဥဒါနဌာပ။၂၆၇။
 ဝိမာနဌာပ။၅၈။ ပေတဌာပ။၁၅၆။ အပဌာပ။
 ၂၀၃။ အပဌာပ။၂၀၈။ စရိယာဌာပ။၁၆၇။
 မဟာနိဌာပ။၃၄၈။ ဇာဌာပ။၁၂၄။ ဇာဌာပ။
 ၉၄။ ဇာဌာပ။၂၀၆။ ဇာဌာပ။၃၉။ ဇာ
 ဌာပ။၂၈။ ဝဇီရ။၁၂၈။ သာရတ္ထ။၂၄၂။
 သာရတ္ထ။၃၆၆။ ဝိမတိဌာပ။၃၄၈။ ဝိမတိ။၂။
 ၃၂။ ကင်္ခါဋ္ဌိသစ်။၃၁၀။ ဒီဋ္ဌိဌာပ။၄၈။ အံဋ္ဌိ
 ဌာပ။၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌိဌာပ။၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌိ။၂။၃၅၆။)
 (၂) အဘိဟတဌာနေသု မဟန္တာ မဟန္တာ
 ဃဋ္ဌပမာဏာ ဂဏ္ဍာ ဥဋ္ဌဟိတော မဟုတ္တေနေဝ
 ပစိတွာ ပရိဘောဇပတ္တာ ဟောန္တိ။ ပေတဌာပ။
 ၅၁။ (-ဝိမတိဌာပ။၂၇၈။)

ပစိတွာန (ကြိဝိ) [ပစ+တွာန] ချက်၍၊
 ကျို - ပြတ် - ဖုတ် - ကင် - ကြော် - လှော် -
 ၍။ တုဏ္ဏိကိဓရ ပစိတွာနာ(ဒီဌာပ။၁၆၂။)တိ
 ဥက္ခလိယံ အာကိရိတွာ နိဗ္ဗမင်္ဂါရေန အဂ္ဂိနာ
 ပစိတွာ။ ဒီဌာပ။၁၄၆။ (-သိဋ္ဌိသစ်။၂။
 ၁၂၈။)

ပစိနန္တိ (တိ) [ပ+စိ+နာ+အန္တိ။ ထိ-ဌံ ပစိ-
 နန္တိ] (၁) ရွေးချယ် - စိစစ် - စူးစမ်း - ဆင်
 ခြင် - သောသု။ (၂) ဆွတ်ခူး - ဆွတ်ချေ -
 သောသု။ (၃) ပစိနန္တိ ပစိနန္တော ဝိစိနန္တော
 ပဝိစိနန္တော တုလယန္တော တီရယန္တော
 ဝိဘာဝယန္တော ဝိဘူတံ ကရောန္တော။ မဟာ-
 နိ။၁၄၃။ (-ဓမ္မ။၂၀။ သုတ္တနိ။၄၀၉။ မဟာနိ။
 ၁၄၁။ဓမ္မဌာပ။၂၂၇။၉။) (၂) ပုပ္ပါနိ ဟေဝ
 ပစိနန္တ(ဓမ္မ။၂၀)န္တိပုပ္ပါနုမေမာလာကာရော
 နာနာပုပ္ပါနိ ဝိယကာမဂုဏပုပ္ပါနိ ဩစိနန္တ-
 မေဝ။ ဓမ္မဌာပ။၂၃၁-၂။ တဿာ တဝ ဝေ

ပစိနန္တိယာ ဩစိနန္တိယာ ယမဟံ ဣဒါနိ ခါ-
 ဒါမိ။ဇာဌာပ။၂၁။
 ပစိနန္တိ (ထိ) [ပစိနန္တိ+ဤ] ဆွတ်ခူး - ဆွတ်
 ချေ - သော မိန်းမ။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။
 ပစိနာတိ (ကြိ) [ပ+စိ+နာ+တိ] ဆွတ်ခူး -
 ဆွတ်ချေ - ၍။ ဥစ္စင်္ဂဟတ္တာ ပစိနာသိ
 (ဇာဌာပ။၉၆) တိဥစ္စင်္ဂ ပက္ခိပနဝသေန
 ဥစ္စင်္ဂဟတ္တာ ဟုတွာ ပစိနာသိ ဩစိနာသိ။
 ဇာဌာပ။၂၀-၁။ ပစိဿတိ - ဇာဌာပ။၉၆။ဇာ
 ဌာပ။၂၀-၁။ ပစိနိဿာမိ - ဓမ္မဌာပ။၂၂၈။
 ပစိနာသိ (ကြိ) [ပ+စိ+နာ+သိ] ဆွတ်ခူး -
 ဆွတ်ချေ - ၍။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။
 ပစိနိတွာ(ကြိဝိ) [ပ+စိ+နာ+တွာ]ဆွတ်ခူး -
 ဆွတ်ချေ - ၍။ ယတ္ထ ဂန္တာ ပုန ဗဒရမေဝ
 ပစိနိတွာ ဝိက္ခိဏန္တိ ဇီဝိကံ ကပ္ပေဿတိ။ ဇာ
 ဌာပ။၂၁။
 ပစိနိဿာမိ (ကြိ) [ပ+စိ+နာ+ဿာမိ] ဆွတ်
 ခူး - ဆွတ်ချေ - လတ်အံ့။ ပစိနာတိ-ကြည့်။
 ပစိယတေ (ကမ္မ၊ကြိ) [ပစ+ယ+တေ] ကျို -
 ချက် - အပ်၏။ ဥဿုက္ကံ ဝါ ကာတဗ္ဗံ “ကိန္တိ
 နုခေါ ဥပဇ္ဈာယဿ ရဇနံ ပစိယေထာ”တိ။
 ဝိဉာဏ်။၆၂။ ဝိဉာဏ်။၃၉၇။
 ပစိယေထ (ကမ္မ၊ကြိ) [ပစ+ယ+ထေ] ကျို -
 ချက် - အပ်ရ၏။ အထက်ပုဒ်-ကြည့်။
 ပစိဿံ (ကြိ) [ပစ+ဿံ] ချက်လတ်အံ့။ ပစတိ -
 ကြည့်။
 ပစိဿတိ (ကြိ) [ပစ+ဿတိ] ချက်လတ်။
 ပစတိ-ကြည့်။
 ပစိဿတိ (ကြိ) [ပ+စိ+ဿတိ] ဆွတ်ခူး -
 ဆွတ်ချေ - လတ်။ ပစိနာတိ-ကြည့်။
 ပစိဿသိ (ကြိ) [ပစ+ဿသိ] ချက်လတ်။
 ပစတိ-ကြည့်။

ပဓိသာမ (ကြိ) [ပစ+သာမ] ချက်ကုန်လတ်
အံ့။ ပစတိ-ကြည့်။

ပဓိသာမိ (ကြိ) [ပစ+သာမိ] ချက်လတ်အံ့။
ပစတိ-ကြည့်။

ပရု(တိ) [ပစ+ဥရ+ပစိ ဝိတ္တာဒေရ ဥရော+ပရုရံ။
ဓာန်၊ ခြုံ၊ ၇၀၂။ ပ+စရ+အ။ ထောမ။] အများ၊
များသော။ အတ္ထာ'သံ ပရုရ ဟောန္တိ (အံ၊
၁။ ၂၇၀။) တိ ဝဇိသင်္ခါတာ အတ္ထာ ဧတေသံ
ဗဟူ ဟောန္တိ။ အံ၊ ၅။ ၂၁၀။ (- အံ၊ ၂။
၁၅၂။ ဇာ၊ ၁။ ၂၇၁၊ ၂၇၂။ ဇာ၊ ၂။ ၂၄၂-၃။
အံ၊ ၅။ ၂၁၅။ ထေရီ၊ ၅။ ၆။ ဇာ၊ ၅။ ၄၁၊ ၄၄။
ဇာ၊ ၅။ ၇၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၇၇။ ဝိမတိ၊ ၁။
၂၀။ သိ၊ ၅။ သင်္ခါ၊ ၁။ ၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၁၆၈။)

ပရုရဇန (ပု) [ပရုရ+ဇန] များသောလူ၊ လူ-
အများ၊ လူအပေါင်း။ ပုန စပရံ မဟာရာဇ
ပဝနံ သုညံ ပရုရဇနေဟိ။ မိလိန္ဒ၊ ၃၉၄။ (-
ဥဒါန၊ ၄။ ၈၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၄၂။ ဝိမာန၊ ၄။
၁၉၇။ ထေရီ၊ ၅။ ၂၅၆။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၁၊
၃၂။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၇၀၊ ၁၂၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၉၃။
ဒိ၊ ၅။ ၆၉၊ ၉၂၊ ၃၁၀။ သိ၊ ၅။ သင်္ခါ၊ ၁။ ၅၇၊
၂၅၀။ သိ၊ ၅။ သင်္ခါ၊ ၂။ ၂၇၉။ ဒိ၊ ၅။ ၂၅၆။ မ၊
၅။ ၁။ ၉၂။ မ၊ ၅။ ၂။ ၉၆၊ ၁၂၊ ၁၈၂၊ ၂၇၉၊ ၃၀၃။
မ၊ ၅။ ၃။ ၃၇၊ ၁၄၂။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၂၀၂။ သံ၊ ၅။ ၂။
၆၇။ အံ၊ ၅။ ၂။ ၄၁၊ ၁၂၁၊ ၁၉၄။ အံ၊ ၅။ ၃။ ၂၇၊
၂၂၁။ အနု၊ ၅။ ၆၀၊ ၁၆၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၁၆၆။
နေတ္ထိ၊ ၀။ ၁၀၀။)

ပရုရဇနဉာဏ (န) [ပရုရဇန+ဉာဏ] လူအများ
၏ ဉာဏ်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကိစ္ဆာနံ ဝါ ပရုရဇန-
ဉာဏဿ အလဗ္ဗနေယျပတိဋ္ဌတာယ ဂမ္ဘီရ-
ဉ္ဇေ။ သံ၊ ၅။ ၂။ ၆၉။

ပရုရဇနဉာဏသမာနဝုတ္တိ (တိ) [ပရုရဇနဉာဏ+
သမာန+ဝုတ္တိ] လူအများ၏ဉာဏ်နှင့် တူ
သော ဖြစ်ခြင်းရှိသောသူ။ အညထာ ပရုရ-
ဇနဉာဏသမာနဝုတ္တိတာယ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ
ဏဘိဓာန် (ပ-ဝန်) ၁-၁၂-ပ-မ-သ-စ

ဉာဏဿ အစိန္တေယျတာ န သိယာ။ သိ၊ ၅။
သင်္ခါ၊ ၁။ ၂၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၁၆၂။

ပရုရဇနပါကဋ (တိ) [ပရုရဇန+ပါကဋ] လူအ
များအား ထင်ရှားသော။ လောကီယပုဏ္ဏဇ္ဇ-
နာဝိသယတော စ ဥတ္တရဒေသနာယ သင်္ကဏ်-
တုံတံ ပရိဟရိတော ပရုရဇနပါကဋံ အာစာရ-
သီလမော ဝိဘဇန္တော။ ဒိ၊ ၅။ ၁။ ၁၂၂။ သိ၊ ၅။
သင်္ခါ၊ ၁။ ၃၄၅။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၁၉၅။)

ပရုရဇနဝိဝိတ္တ (တိ) [ပရုရဇန+ဝိဝိတ္တ] လူအ
ပေါင်း မှ ကင်းဆိတ်ရာ (အရပ်)။ ပရုရဇနဝိ-
ဝိတ္တံ ဟိ ဌာနံ ဒေဝါ ဥပသက်မိတဗ္ဗံ မညန္တိ။
မ၊ ၅။ ၁။ ၄၆။ အံ၊ ၅။ ၁။ ၄၀။

ပရုရဇနဝိသယ (တိ) [ပရုရဇန+ဝိသယ] လူအ-
ပေါင်းလျှင်-မှီရာ-တည်ရာ-ရှိသော၊ လူ-
အပေါင်း၌-မှီ-တည်-နေသော။ ပရုရဇန-
ဝိသယံ ဝါ ဒိဿမာနံ လိင်္ဂံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၈။

ပရုရဇနသာဓာရဏ (တိ) [ပရုရဇန+သာဓာရ-
ဏ] လူအများနှင့် ဆက်ဆံသော။ ပရုရဇန-
သာဓာရဏံ ဝါ နာတိဥဋ္ဌာရံ ဒါနံ နာမ၊
အနညသာဓာရဏံ အတိဥဋ္ဌာရံ ပဒါနံ
နာမ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၅။ မ၊ ၅။ ၃။ ၁၄၁။ (-
နေတ္ထိ၊ ၅။ ၁၀၉။)

ပရုရဇနာလင်္ကာရ (ပု) [ပရုရဇန+အလင်္ကာရ]
လူအပေါင်း၏ အဆင်တန်းဆာ။ ဟာရမကုဋ္ဌ-
ကုဏ္ဍလာဒီဟိ ပရုရဇနာလင်္ကာရေဟိ အသာ-
ဓာရဏော သာဓူနံ အလင်္ကာရဝိသေသော။
ဒိ၊ ၅။ ၁။ ၇၆။ (- သိ၊ ၅။ သင်္ခါ၊ ၁။ ၂၆၂။)

ပရုရတာ (ထိ) [ပရုရ+တာ] များသည်၏
အဖြစ်၊ များခြင်း။ ဂဟိတသညာဝသေန
အနုကူလံ ပရုရတာယ၊ ပဂုဏတာယ ဝါ
အာဂစ္ဆတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၁။ ၁၄၆။

ပရုရတာဘာဝ (ပု) [ပရုရတာ+အဘာဝ] များ
သည်၏အဖြစ် မရှိခြင်း၊ မများခြင်း။ အဋ္ဌ-

ကထာယံ ပန ပရုတာဘာဝတော တံ အနာမသိက္ခာ “တထာ ကာမာဝစရဒေဝ- လောကေပိ” တိ ဝုတ္တံ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၂၆။

ပရုတ္တ (ပု) [ပရု+အတ္တ] (၁) အများဟူ- သောအနက်။ (တိ) (၂) များသော- အကျိုး-စီးပွား-ရှိသော၊ အကျိုး-စီးပွား- များသော၊ သူ။ (၃) များသော-ပစ္စည်း- ဥစ္စာ-ရှိသော၊ ပစ္စည်း-ဥစ္စာ-များသော၊ သူ။ (၄) ပရုတ္တေ ဟိ ဝတ္တမာနစန (ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၂) နိ သဗ္ဗဒါ ပဋိသေဝနာဘာဝေပိ “ဣဟ မလ္လာ ယုတ္တန္တိ” တိ အာဒိသု ဝိယ ဗာဟုလ္လဝုတ္တိ ဥပါဒါယ ဝတ္တမာနစန။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၉။ (-ဝိမတိ။ ၁။ ၁၀၇။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၀၂။) (၂) ပန စ ပရံ ဘိက္ခဝေ သပတ္တော သပတ္တဿ ဝေ ဣစ္ဆတိ “အဟောဝတာယံ န ပရုတ္တော အဿာ” တိ၊ တံ ကိဿဟေတု? န ဘိက္ခဝေ သပတ္တော သပတ္တဿ ပရုတ္တတာ- ယ နန္ဒတိ။ အံ၊ ၂။ ၄၆၉။ ပရုတ္တတာယာတိ ဗဟုအတ္တတာယ ဗဟုဟိတတာယ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၈။ (-ဣတိသုတ်၊ ၄။ ၄၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀။) (၃) န ပရုတ္တော (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၉၁) တိ န ပဟူတခနော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၆။

ပရုပ္ပဋိသေဝန (န၊ ထိ) [ပရု+ပဋိသေဝန] (၁) များစွာမှီဝဲခြင်း။ (တိ) (၂) များစွာ မှီဝဲခြင်းရှိသော၊ သူ။ (၃) “ဣမ မလ္လာ ယုတ္တန္တိ” တိ အာဒိသု ဝိယ ပတိသေဝတိတိ ဝတ္တမာနစန ပရုပ္ပဋိသေဝနဝသေန ဝုတ္တံ။ ဝဇီရ၊ ၇၅။ (၂) ပရုပ္ပဋိသေဝနော ဟောတိ (ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၂) တိ ဗဟုလပဋိသေဝနော ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၉။

ပရုပ္ပဝတ္တိ (ထိ) [ပရု+ပဝတ္တိ] များစွာဖြစ်- ခြင်း။ အယံ ပန နယော ပရုပ္ပဝတ္တိဝသေန အဋ္ဌကထာနယေန ဝုတ္တော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၄၄။

ပရုမနဿ (ပု) [ပရု+မနဿ] များသောလူ၊ လူအများ။ ပရုမနဿာနံ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိ ဒေ- သနာဝသေန ဣမ ပဌမာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၆၆။

ပရုဝေါဟာရ (ပု) [ပရု+ဝေါဟာရ] များ- သော-အခေါ်အဝေါ်-အသုံးအနှုံး။ ပရု- ဝေါဟာရဝသေနာ (ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၁) တိ ယေဘုယျဝေါဟာရဝသေန။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၀၆။ (-ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၆။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၅၇။ ဝဇီရ၊ ၅၂၃။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၂။ ၂၃။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၈။)

ပရုသန္နိပါတ (တိ) [ပရု+သန္နိပါတ] များစွာ စည်းဝေးခြင်းရှိသော၊ အကြိမ်များစွာ စည်း ဝေးသော၊ သူ။ သန္နိပါတဗဟုလာတိ ပရု- သန္နိပါတာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၉။

ပရုပရာ (တိ) [ပရု+အပရာ] များသော အပြစ်ရှိသော၊ အပြစ်များသော၊ သူ။ တထာ ပဌမံ ယေတေ ပရုပရာဓာ သတ္တာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၇။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၀။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂။ ပရု- ရော ဗဟုကော ဗဟုလော အပရာဓော ဒေါ- သော ဝိတိက္ကမော ယေသံ တေ ပရုပရာ- ဓာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၇၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၀။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၉၉။ (-ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၈။)

ပဓေယျ (ကြိ) [ပစ+အ+ယေျ] ချက်ရာ၏။ ပစတိ-ကြည့်။

ပဓေယျာသိ (ကြိ) [ပစ+အ+ယေျ+သိ] ချက် ရာ၏။ ပစတိ-ကြည့်။

ပဓေယျု (ကြိ) [ပစ+အ+ယေျု] ချက်ကုန်ရာ ၏။ ပစတိ-ကြည့်။

ပဓေယတိ (ကြိ) [ပစ+စိ+သတိ။ ဝိ-ကို ပ-ပြု။ နိတိ၊ သုတ္တ၊ ၁၀၀] ရွေးချယ်-စိစစ်-သတ္တံ၊ အထူးသဖြင့်သိလတ္တံ၊ ထိုးထွင်း၍သိလတ္တံ။ ကုသလော ပုပ္ဖမိဝ ပဓေယတိ။ ဓမ္မ၊ ၁၉။ ကော ပဓေယတိ ဝိစိနိဿတိ ဝိဘာနိဿတိ

ဥပပရိက္ခိယတိ ပဋိဝိဋ္ဌိယတိ။ဓမ္မာဋ္ဌာဝ။၂၁၃။
ဝိစိနာတိ-လည်းကြည့်။

ပစ္စကမိတ္တ(ကြိ) [ပတိ+ကမု+အာ။အာကိတ္တ-ပြု]
သွားပြီ၊ ပြေးပြေး သွားပြီ။ ပဋိက္ခမတိ-
ကြည့်။

ပစ္စက္ခောသတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ကုသ+
အ+တိ။] တဖန်-ပြန်-ဆဲရေး၏။ ဣဓ
ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု အက္ခောသန္တံပစ္စက္ခောသတိ။
အံ၊၁။၅၃၆။ (-အံ၊၂။၃၂၅။ သံ၊ဋ္ဌာ၊၁။၁၂၃။)
ပစ္စက္ခောသေယျ-မဟာနိ။ ၃၁၁။

ပစ္စက္ခောသန (န) [ပတိ+အာ+ကုသ+ယု]
တဖန်-ပြန်-ဆဲရေးခြင်း။ အက္ခောသကဿ
ပစ္စက္ခောသနေန။ မ၊ဋီ၊၃။၂၀၈။ (-သံ၊ဋီ၊
၁။၁၇၂။)

ပစ္စက္ခောသနဟေတု (ပု) [ပစ္စက္ခောသန+ဟေ-
တု] တဖန် - ပြန် - ဆဲရေးခြင်းဟူသော
အကြောင်း။ အက္ကဋ္ဌဿ ပစ္စက္ခောသိတွာ
စ ပစ္စက္ခောသနဟေတု ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ နေတ္ထိ၊ ဋီ။
၁၃၃။

ပစ္စက္ခောသန္တ (တိ) [ပတိ+အာ+ကုသ+
အန္တိ] - တဖန် - ပြန် - ဆဲရေးသော၊ သူ။
အက္ခောသန္တံ ပစ္စက္ခောသန္တော ဘန္တန္တံ
ပဋိဘန္တန္တော။ သံ၊ဋ္ဌာ၊၁။၁၂၃။ (-သံ၊ဋ္ဌာ၊၃။
၁၄၀။ ဓမ္မာဋ္ဌာ၊၁။၃၃။ သာရတ္ထ၊၃။၃၅၁။)

ပစ္စက္ခောသိတွာ (ကြိဝိ) [ပတိ+အာ+ကုသ+
တွာ] တဖန် - ပြန် - ဆဲရေး၍။ ကုဒ္ဓဿ
ပဋိကုဋ္ဌိတွာ အက္ကဋ္ဌဿ ပစ္စက္ခောသိတွာ။
သံ၊ဋ္ဌာ၊၁။၉၁။ (-နေတ္ထိ၊ဋီ။၁၃၃။)

ပစ္စက္ခောသေယျ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ကုသ+
အ+ယျေ] တဖန် - ပြန်- ဆဲရေးရာ၏။
ပစ္စက္ခောသတိ-ကြည့်။

ပစ္စက္ခ (တိ) [ပတိ+အက္ခ။အက္ခံ ဣန္ဒြိယံ ပတိ-
ဂတံ နိဿိတံ၊ အက္ခေန ဝါ ပတိဂတံ ပစ္စက္ခံ။

ဓာနံ၊ ဋီ။၇၁၆။ (-ဇ္ဈ၊ဋီ။၇၇၊၁၈၉-လည်း
ကြည့်။] စက္ခုစသောဣန္ဒြေကို-စွဲ-မှီ-၍
ဖြစ်သော၊ စက္ခုစသောဣန္ဒြေဖြင့် ရှေ့ရောက်
အပ်သော၊ မျက်မှောက်-မျက်မြင်-ဖြစ်
သော။ ပစ္စက္ခံ ဝိယ ကတွာ ဒဿနသမတ္ထ-
တာယ။ ဒီ၊ဋ္ဌာ၊၃။၉၇။ “အက္ခံ”န္တံ ပန စက္ခာ-
ဒိဣန္ဒြိယံ ဝုစ္စတိ၊ တံ အက္ခံ ပတိ ဝတ္တတိတိ
စက္ခာဒိနိဿိတံ ဝိညာဏံ၊ တဿ စ အာရမ္မဏံ
“ပစ္စက္ခံ”န္တံ လောကေ နိရုဋ္ဌမေတန္တိ တံ နိဿိ-
တံ ကတွာ ဒဿေန္တော “ပစ္စက္ခံ ဝိယ ကတွာ”
တိ အဝေါစ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၉၃-၄။ (-နေတ္ထိ။
၁၂၁။ ဝိ၊ဋ္ဌာ၊၁။၉၈။ ဝိ၊ဋ္ဌာ၊၂။၉၇။ ဝိ၊ဋ္ဌာ၊၃။
၃၆၅။ ဒီ၊ဋ္ဌာ၊၃။၁၇၈။ မ၊ဋ္ဌာ၊၁။၁၃၃။ မ၊ဋ္ဌာ၊
၃။၇၅။ မ၊ဋ္ဌာ၊၄။၂၄။ သံ၊ဋ္ဌာ၊၁။၇၇။ သံ၊ဋ္ဌာ၊၂။
၁၉၉။ သံ၊ဋ္ဌာ၊၃။၂၄၂။ အံ၊ဋ္ဌာ၊၁။၄၂။ အံ၊ဋ္ဌာ၊၂။
၁၆၇။ အံ၊ဋ္ဌာ၊၃။၆၃။ အဘိ၊ဋ္ဌာ၊၁။၂၉၆။ အဘိ၊ဋ္ဌာ၊
၂။၁၃၃။ အဘိ၊ဋ္ဌာ၊၃။၂၇၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌာ၊၁။၅၇။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌာ၊၂။၁၂၁။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ။၉၃။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။
၂၃။ ဣတိဝုတိ၊ဋ္ဌ။၁၃၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌာ၊၂။၈၀။
ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၇။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၀။ ထေရ၊ဋ္ဌာ၊၁။
၁၈။ ထေရ၊ဋ္ဌာ၊၂။၇၃။ အပ၊ဋ္ဌာ၊၁။၁၂၇။ အပ၊
ဋ္ဌာ၊၂။၁၀၅။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၇၀။
စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၁၂၁။ ဇာ၊ဋ္ဌာ၊၁။၄၇၆။ ဇာ၊ဋ္ဌာ၊၂။
၁၇၃။ ဇာ၊ဋ္ဌာ၊၃။၁၂။ ဇာ၊ဋ္ဌာ၊၄။၁၀၉။ ဇာ၊
ဋ္ဌာ၊၅။၁၀၆။ ဇာ၊ဋ္ဌာ၊၆။၂၂၈။ ဇာ၊ဋ္ဌာ၊၇။၆၄။
နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၂၃၁။ ဝဇီရ၊၁၇၇။ သာရတ္ထ၊၁။
၂၆။ သာရတ္ထ၊၂။၁၈၁။ ဝိမတိ၊၁။၉။ ဝိမတိ၊
၂။၉၀။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သစ်။၂၅၆။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၈၉။
သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၆၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၁၈။ ဒီ၊
ဋီ၊၂။၁၀၁။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၀၂။ မ၊ဋီ၊၂။၁၆။ သံ၊
ဋီ၊၁။၁၀။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၉၁။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၃။ အံ၊
ဋီ၊၂။၁၂၂။ အံ၊ဋီ၊၃။၇၀။ မူလဋီ၊၁။၁၈။
အနုဋီ၊၁။၁၆။ အနုဋီ၊၂။၂၂၊၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊
၁။၂၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၁။ နေတ္ထိ၊ဋီ။၇၉။)

ပစ္စက္ခက (တိ) [ပစ္စက္ခ+က] မျက်မှောက်-
မျက်မြင်-ဖြစ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စက္ခကဏ (ပု) [ပစ္စက္ခက+ဏ] မျက်မှောက်
ဖြစ်သောလူ၊ မျက်မြင်သက်သေ။ သက္ခိန္တိ
တဒါ ပစ္စက္ခကဏနံ။ သိဒ္ဓါသစ်၊ ၂။ ၃၀၅။

ပစ္စက္ခကတ (တိ) [ပစ္စက္ခ+ကတ] မျက်မှောက်
ပြုအပ်သော။ သဗ္ဗေပိ သဗ္ဗညုဂုဏာ အာဂ-
တာ ပဋိဝိဒ္ဓါ ပစ္စက္ခကတာဝ ဟောန္တိ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၀။ (-သိဒ္ဓါ၊ ၂။ ၇၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂၉၆။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၃။ ဒိ၊ ၄။ ၁၄၄။ သိဒ္ဓါ၊
သစ်၊ ၁။ ၃၉၇။)

ပစ္စက္ခကတပ္ပကဏ (ပု) [ပစ္စက္ခကတ+ပကဏ] မျက်မှောက်
ပြုအပ်သော အခြင်းအရာ။ တတော ဝုတ္တဓမ္မံ သုတ္တာ အတ္တနာ ပစ္စက္ခ-
ကတပ္ပကဏရံ ဒဿေန္တော သောဟန္တိ အာဒိ-
မာဟ။ အပါ၊ ၄။ ၂၅၇။

ပစ္စက္ခကမ္မ (န) [ပစ္စက္ခ+ကမ္မ] (၁) မျက်မှောက်
ပြုခြင်း။ (၂) မျက်မှောက်ဖြစ်သောကံ၊
မျက်မှောက်ပြုအပ်သောကံ။ (၁) တဿ
ပန သတ္တိကိရိယာယ ပစ္စက္ခကမ္မာယ သံဝတ္တန-
တော နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တဘိတိ ဝုတ္တတိ။ မ၊ ၄။
၁။ ၁၀၀။ သတ္တိကိရိယာယ ပစ္စက္ခကမ္မာယာတိ
သတ္တိကရဏသင်္ခါတပစ္စက္ခကမ္မာယ။ မ၊ ၄။ ၁။
၁၉၇။ (-ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၂၀) (၂) နာဿ ကိဉ္စိ
ပစ္စက္ခကမ္မံ အတ္ထိ၊ သယဉ္စ အပ္ပဝေက္ခိတော
ကတကမ္မန္တိ အပ္ပပစ္စက္ခကမ္မံ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၂။
အပစ္စက္ခကမ္မလည်းကြည့်။

ပစ္စက္ခကမ္မဝိပါက (တိ) [ပစ္စက္ခ+ကမ္မဝိပါက] မျက်မှောက်သိမြင်အပ်သော ကံ၏ အကျိုးရှိ-
သော၊ ကံ၏အကျိုးကို မျက်မှောက် သိမြင်
သော (ဘုရား)။ သဗ္ဗာကာရေန ပစ္စက္ခကမ္မ-
ဝိပါကော ဘဂဝါ အာဟ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၂။

ပစ္စက္ခကရဏ (န) [ပစ္စက္ခ+ကရဏ] (၁) မျက်
မှောက်ပြုခြင်း။ (တိ) (၂) မျက်မှောက်ပြု
တတ်သော။ (၁) ပစ္စက္ခကရဏေန စေဝ ပဋိ-
လာဘေနစ သတ္တိကာတဗ္ဗာ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၆။ (-

ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၆။ ကင်္ခါ၊ ၁၂၄။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၉၆။
ဥဒါန၊ ၄။ ၁၇၄။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၄၊ ၃၇၆။ သိ၊ ၄။
သစ်၊ ၁။ ၁၇၈။ သိ၊ ၄။ သစ်၊ ၂။ ၃၃၅၊ ၃၈၈။
ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၄။ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၁။
မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၅။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၅၀။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၀၊
၂၇၅။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၀။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၂။
အနု၊ ၄။ ၂။ ၂၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၂၊ ၂၉၇။)
(၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စက္ခကရဏညဏ (န) [ပစ္စက္ခကရဏ+ညဏ] မျက်မှောက်ပြုတတ်သောညဏ။ နိက္ကခံဘာဝ-
ပစ္စက္ခကရဏညဏ (ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၅။ အံ၊ ၄။ ၂။
၃၁၉) ကြည့်။

ပစ္စက္ခကရဏဋ္ဌ (ပု) [ပစ္စက္ခကရဏ+အတ္ထ] (၁)
မျက်မှောက်ပြုခြင်း အနက်သဘော။ (၂)
မျက်မှောက်ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော
အနက်သဘော။ (၁) ဖလာနံ သတ္တိကိရိယ-
ဋ္ဌောတိ အရိယဖလာနံ ပစ္စဝေက္ခဏဝသေန
ပစ္စက္ခကရဏဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၉၁။ (-
ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၇။) (၂) ဉာဏမေဝ ဧယျဿ
ပစ္စက္ခကရဏဋ္ဌေန ဒဿနန္တိ အာဟ “ဉာဏ-
မေဝ ဟိ” တိ အာဒိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၉၈။

ပစ္စက္ခကရဏတ္ထ (ပု) [ပစ္စက္ခကရဏ+ အတ္ထ] မျက်မှောက်ပြုခြင်း အကျိုး။ ဝိဇ္ဇာငိမုတ္တိနံ
ဖလဿ ပစ္စက္ခကရဏတ္ထာယ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၁၀။
(-အံ၊ ၄။ ၂။ ၆၇။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၉၊ ၂၉၉။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၃။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃။ ၂။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၆၅။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၅၅။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၀။)

ပစ္စက္ခကရဏပညာ (တိ) [ပစ္စက္ခကရဏ+ပညာ] မျက်မှောက်ပြုတတ်သော ပညာ။ ပဋိဝေဓေ-
သေန ပဋိလာဘဝသေန ဝါ ပစ္စက္ခကရဏ-
ပညာ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃။

ပစ္စက္ခကရဏပညတ္တိ (တိ) [ပစ္စက္ခကရဏ+ပညတ္တိ] မျက်မှောက် ပြုခြင်းကို သိစေတတ်သော

ပညတ်၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်းပညတ်။ သစ္စိ-
ကိရိယာ ပညတ္တိတိ ပစ္စက္ခကရဏပညတ္တိ။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၂။

ပစ္စက္ခကဏ္ဍ (တိ) [ပစ္စက္ခ+ကဏ္ဍ] မျက်
မှောက်ပြုအပ်သော။ သစ္စိကဏ္ဍဗျေသုတိ
ပစ္စက္ခကဏ္ဍဗျေသု။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၄။

ပစ္စက္ခကဏ္ဍဗျေသု (ပု) [ပစ္စက္ခကဏ္ဍ+ဗျေသု]
မျက်မှောက်ပြုအပ်သော အနက်သဘော။
သစ္စိကိရိယဗျေသုတိ အာရမ္မဏတော ပစ္စက္ခ-
ကဏ္ဍဗျေသုန။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၆။

ပစ္စက္ခကရဏ (တိ) [ပစ္စက္ခ+ကရဏ။ ထိ-
ပစ္စက္ခကရိကာ။] မျက်မှောက်ပြုတတ်သော၊
မျက်မြင်ဖြစ်သော၊ သူ။ ဣမဿ ကာရဏဿ
ပစ္စက္ခကရိကာ ဂင်္ဂါတိရေ နိဗ္ဗတ္တရက္ခဒေဝ-
တာ ပန အဟမေဝ အဟောသိ။ ဇာ၊ ၄။
၂။ ၁၃၉။ (-၁၆၅။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၆။)

ပစ္စက္ခကရဏ (န) [ပစ္စက္ခ+ကရဏ] မျက်-
မှောက်၌ ဖြစ်သောအကြောင်း၊ မျက်မှောက်
အကြောင်း။ အန္တေ ဝေရုပံ ပစ္စက္ခကရဏံ
ဒိသ္မာ ကထံ န ပဗ္ဗဇိယာမိတိ။ အံ၊ ၄။ ၁။
၂၈။ (-မဟာနိ၊ ၄။ ၂၆။)

ပစ္စက္ခကရိကာ (ထိ) [ပစ္စက္ခ+ကရိကာ]
မျက်မှောက်ပြုတတ်သော၊ မျက်မြင်ဖြစ်သော
(နတ်)။ ပစ္စက္ခကရဏ-ကြည့်။

ပစ္စက္ခကရိတာ (ထိ) [ပစ္စက္ခကရိ+တာ] မျက်
မှောက်ပြုသောသူ၏အဖြစ်။ အက္ခောဓနတာ
ပစ္စက္ခကရိတာ အပတိတက္ခန္ဓတာ။ ခုဒ္ဒက၊
၄။ ၂၄။ (-နေတ္ထိ၊ ၄။ ၄၂။ ၁၆၂။ အနု၊ ၄။
၁၄၃။ အနု၊ ၄။ ၁၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၄၆၀။
နေတ္ထိ၊ ၀။ ၅၃။)

ပစ္စက္ခကရိယ (န၊ ထိ) [ပစ္စက္ခ+ကရိယ] (၁)
မျက်မှောက်ပြုခြင်း။ (တိ) (၂) မျက်မှောက်
ပြုတတ်သော။ (၁) ဗုဒ္ဓါဒိသု ထေသံ သိက္ခူနံ

နိက္ကဓံဘာဝဿ ပစ္စက္ခကရိယာ ယာထာဝ-
တော တမတ္ထံ ပဋိဝိဇ္ဈိတော ဌိတံ သဗ္ဗညုတ-
ဉာဏမေဝ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၄။ (၂) ဗုဒ္ဓါဒိသု
တေသံ သိက္ခူနံ နိက္ကဓံဘာဝဿ ပစ္စက္ခ-
ကရိယဘာဝတော တမတ္ထံ ပဋိဝိဇ္ဈိတော ဌိတံ
သဗ္ဗညုတဉာဏမေဝ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၆။

ပစ္စက္ခကရိ (တိ) [ပစ္စက္ခ+ကရိ] မျက်မှောက်
ပြုလေ့ရှိသော၊ မျက်မှောက်ပြုတတ်သော၊ သူ။
န ပန ပစ္စက္ခကရဏဝေသေန ပဝတ္တတိ ပစ္စက္ခ-
ကရိနံ ပိဋ္ဌိဝတ္တနတော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၁။ (-ဒီ၊
၄။ ၁။ ၂၄၉။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂၇၃။ သံ၊ ၄။ ၂။
၄၆၄။)

ပစ္စက္ခကလ (ပု) [ပစ္စက္ခ+ကလ] မျက်မှောက်
-အခါ-ကာလ။ ပစ္စက္ခကလေ ဒိဿန္တိ။
မ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၃။ တတော ဝေ စ တေ ပစ္စက္ခ-
ကလေ သမ္ပုဇ္ဈကလေ ဒိဿန္တိ နာမ၊ မ၊ ၄။
၁။ ၂၅၁။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀။)

ပစ္စက္ခကရိယ (န၊ ထိ) [ပစ္စက္ခ+ကရိယ] မျက်
မှောက်ပြုခြင်း။ န အဘိညာယာတိ ဝနာဘိ-
ဇာနနာယ ပစ္စက္ခကရိယာယ န သံဝတ္တတိ။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၁။ (-အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၃။ ဥဒါန၊ ၄။
၁၃၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၃၃။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၆။ သံ၊
၄။ ၁။ ၂။ ၂၇၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၄။)

ပစ္စက္ခကရိယတ္ထ (ပု) [ပစ္စက္ခကရိယ+အတ္ထ]
မျက်မှောက်ပြုခြင်းအကျိုး။ နိဗ္ဗာနဿ သစ္စိ-
ကိရိယာယာတိ အပစ္စယပရိနိဗ္ဗာနဿ ပစ္စ-
က္ခကရိယတ္ထာယ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၁။

ပစ္စက္ခဂတ (တိ) [ပစ္စက္ခ+ဂတ] မျက်မှောက်
အဖြစ်သို့ရောက်သော။ သင်္ခါတောတိ ဧသော
အဂ္ဂိ အဿ ဣသိသိဂံဿ ဈာနေန သင်္ခါ-
တော ပစ္စက္ခဂတော ဇလတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၅။

ပစ္စက္ခဂတိ (ထိ) [ပစ္စက္ခ+ဂတိ] မျက်မှောက်
ဘဝ။ ပစ္စက္ခဂတိ အနန္တရတယ ဝိနာ ဘာဝိ-

နီတိ ဝုတ္တံ “ပစ္စက္ခသဂ္ဂါနံ ကာမာဝစရဒေဝါ-
နမ္ပ” တိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၄၈။

ပစ္စက္ခဂ္ဂါဟံ (တိ) [ပစ္စက္ခ+ဂါဟံ] မျက်မှောက်
အားဖြင့် ယူတတ်သော။ ဝေရူပေတိ ယထာ
သဒ္ဓါနုဿဝါ။ ဝေရူပေ ဝေ ပစ္စက္ခဂ္ဂါဟံ-
နောတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၃။

ပစ္စက္ခဉာဏ (န) [ပစ္စက္ခ+ဉာဏ] မျက်မှောက်
သိမြင်အပ်သောဉာဏ်။ ကိယံတိုင်သိမြင်သော
ဉာဏ်။ တတ္ထ ပစ္စတ္တယေဝ ဉာဏန္တိ ပစ္စက္ခဉာ-
ဏ်။ မ၊ ဋီ၊ ၄။ ၁၆။ (- သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၃။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၇၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၈။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၀၂-၃။
ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆၁။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၆။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၇၇။)

ပစ္စက္ခဌာန (န) [ပစ္စက္ခ+ဌာန] မျက်မှောက်-
မျက်မြင်-ဖြစ်သော အရာဌာန။ သော အတ္တ-
နာ ပဋိဝိဒ္ဓေ ပစ္စက္ခဌာနေ ကထေန္တော အကိ-
လမန္တော ဝိညာပေတုံ သက္ခိယတိတိပိ ဣမံ
ပဋိပဒံ နိယမေသိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉။

ပစ္စက္ခတ္ထ (ပု) [ပစ္စက္ခ+အတ္ထ] မျက်မှောက်ဟူ-
သောအနက်။ သစ္စိတိ ပစ္စက္ခတ္ထေနပါတိကံ။
သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၃၇။

ပစ္စက္ခဒဿာဝိ (တိ) [ပစ္စက္ခ+ဒဿာဝိ] မျက်
မှောက်အားဖြင့် မြင်လေ့ရှိသော။ သူ။ စတု-
သစ္စဓမ္မဿ၊ နိဗ္ဗာနဓမ္မဿ စ ပစ္စက္ခတော
ဒဿနေန၊ အရိယဓမ္မဿ စ ပစ္စက္ခဒဿာဝိ-
တာယဝါ ဓမ္မဒဿာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၇၇။ (-
ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၇။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈။)

ပစ္စက္ခဒဿိ (တိ) [ပစ္စက္ခ+ဒဿိ] မျက်မှောက်
အားဖြင့် မြင်လေ့ရှိသော။ သူ။ န ဗုဒ္ဓါနံ ဝိယ
တတ္ထ ပစ္စက္ခဒဿိတာယာတိ ဒဿေတုံ “အတိ-
တေ” တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၂၆။

ပစ္စက္ခဒိဋ္ဌ (တိ) [ပစ္စက္ခ+ဒိဋ္ဌ] မျက်မှောက်သိ
မြင်အပ်သော။ ပစ္စက္ခဒိဋ္ဌော ဟိ လောကော

ကထံ တေန ပဋိက္ခိတ္တော သိယာ။ သီ၊ ဋီ၊
သစ်၊ ၂။ ၄၅။ (- သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၇။)

ပစ္စက္ခဓမ္မ (ပု) [ပစ္စက္ခ+ဓမ္မ] (၁) မျက်မှောက်ဖြစ်
သော သဘောတရား။ မျက်မှောက်- သိမြင်
- ရရှိ - ခံစား - အပ်သော သဘောတရား။
(မျက်မှောက်အတ္တဘော၊ မျက်မှောက်ဘဝ)
(တိ) (၂) မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီးသော တရား
ရှိသော။ တရားကို မျက်မှောက်ပြုပြီးသော။
သူ။ (၁) “ဒိဋ္ဌဓမ္မော” တိ ပစ္စက္ခဓမ္မောဝုစ္စတိ။
တတ္ထ တတ္ထ ပဋိလဒ္ဓတ္တဘာဝဿေတံ အဓိ-
ဝစနံ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၁။ သော ပန အက္ခာန-
မိန္ဒိယာနံ အဘိမုခိဘူတော ဝိသယောယေ-
ဝါတိ ဝုတ္တံ “ပစ္စက္ခဓမ္မော ဝုစ္စတိ” တိ။ သီ၊ ဋီ၊
သစ်၊ ၁။ ၄၅၀။ (- မ၊ ဋီ၊ ၄။ ၁၁။ အဘိ၊ ဋီ၊ ၂။
၄၈၇။ ပဋိသံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၅၉။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၆။ မ၊ ဋီ၊
၁။ ၈၉။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၂၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၉၁။) (၂)
ပစ္စက္ခဓမ္မော၊ ဝိဒိတဓမ္မော။ ရှု၊ ၃၅၅။

ပစ္စက္ခဓမ္မာ (တိ) [ပစ္စက္ခ + ဓမ္မ + အာ။ ရှု။
၃၅၅။ နီတိ၊ သုတ္တံ၊ ၇၃၂။] မျက်မှောက်ပြု
အပ်ပြီးသော တရားရှိသော။ တရားကို မျက်
မှောက်ပြုပြီးသော။ သူ။ သဒ္ဓဝိဒ္ဓ ပန “အာ
ဇ္ဇာဒိတောတိ လက္ခဏေန သမာသန္တဂတေ-
ဟိ ဓနုသဒ္ဓါဒိဟိ ကုစိ အာပစ္စယော” တိ
ဝတ္တာ “ကဏ္ဍိဝဇ္ဇာ၊ ပစ္စက္ခဓမ္မာ၊ ဝိဝဇ္ဇတ္ထဒါ”
တိ ပယောဂမုဒါဟရန္တိ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၄၃။

ပစ္စက္ခနိဒဿန (န) [ပစ္စက္ခ+နိဒဿန] မျက်
မှောက်အဖြစ်ကို - ညွှန်ပြခြင်း - ညွှန်ပြ
ကြောင်းသဒ္ဓါ။ ဣဒန္တိ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗဿ
ပစ္စက္ခနိဒဿနံ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၄။ ပစ္စက္ခနိဒဿနံ
ဣဒံ-သဒ္ဓဿ အာသန္နပစ္စက္ခဘာဝံ ကတော။
မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၈။

ပစ္စက္ခပဝတ္ထန (န) [ပစ္စက္ခ+ပဝတ္ထန] မျက်
မှောက်အားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း။ ကာရဏန္တူ နယန-

ယနဿသစ္စေသု ပစ္စက္ခပဝတ္တနတော။ အနုဋ္ဌိ၊
၂။၂၀၄။

ပစ္စက္ခဗုဒ္ဓိ (ထိ) [ပစ္စက္ခ+ဗုဒ္ဓိ] မျက်မှောက်အား
ဖြင့် သိခြင်း၊ မျက်မှောက်၌ဖြစ်သော အသိ
ဉာဏ်။ ပဋိဝိဒ္ဓေါတိ ပစ္စက္ခဗုဒ္ဓိယာ။ ပဋိသံ၊
၄။၂။၁၄၀။

ပစ္စက္ခဘူတ (တိ) [ပစ္စက္ခ+ဘူတ] မျက်မှောက်
(ဖြစ်၍) ဖြစ်သော။ ပစ္စက္ခဘူတ မနုဿ-
လောကံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ ထေရ်၊ ၄။၂။၂၅၄။
(-ဝိမာန၊ ၄။၂။၂၆၄။ ပေတ၊ ၄။၂။၁။
ထေရ်၊ ၄။၂။၆၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။၁၀၁။ ဝိမတိ၊ ၁။
၅၀။ ဒီ၊ ၄။၂။၄၉။ ဒီ၊ ၄။၂။၄၉။ မ၊ ၄။၁။၁၄၄။
မ၊ ၄။၂။၂၀၀။ မ၊ ၄။၂။၁၅၇။၂။၁၅၇။ အံ၊
၄။၂။၁၆၄။ အံ၊ ၄။၂။၄၁၅။ အနုဋ္ဌိ၊ ၂။
၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။၁။၂။၁၁၁၄၅။)

ပစ္စက္ခဘူတသဗ္ဗဓမ္မ (တိ) [ပစ္စက္ခဘူတ+သဗ္ဗဓမ္မ]
မျက်မှောက်ဖြစ်သော အလုံးစုံသော တရား
ရှိသော၊ သူ။ ပစ္စက္ခဘူတသဗ္ဗဓမ္မတ္တာ ဘဂဝ-
တော အသမ္မောဟတော။ ဝဇီရ်၊ ၃။၉၄။

ပစ္စက္ခဝိရုဒ္ဓ (တိ) [ပစ္စက္ခ+ဝိရုဒ္ဓ] မျက်မှောက်
နှင့်ဆန့်ကျင်သော။ ပစ္စက္ခဝိရုဒ္ဓမေတန္တိ အဓိ-
ပ္ပါယော။ ဒီ၊ ၄။၂။၁၁၁။

ပစ္စက္ခဝိသယ (ပု) [ပစ္စက္ခ+ဝိသယ] မျက်မှောက်
ဖြစ်သောအရာဌာန။ န ဟိ ပစ္စက္ခဝိသယေ
ယုတ္တိမဂ္ဂနာ ယုတ္တာ။ အနုဋ္ဌိ၊ ၁။၂။၇။

ပစ္စက္ခသဂ္ဂ (တိ) [ပစ္စက္ခ+သဂ္ဂ] မျက်မှောက်
နတ်ပြည်ရှိသော၊ နတ်ပြည်၌ ထင်ရှားဖြစ်နေ
သော (နတ်)။ ကမ္မကိလေသာဝရဏဘူတာ
စ တေ သဂ္ဂါဝရဏာ စ မဂ္ဂါဝရဏာ စ ပစ္စက္ခ-
သဂ္ဂါနံ ကာမာဝစရဒေဝါနမ္ပိ ဥပ္ပဇ္ဇိကံ န
အရဟန္တံ၊ ကော ပန ဝါဒေါ ရူပါရူပိနန္တံ။
မူလ၊ ၄။၂။၁၀၂။ (-အနုဋ္ဌိ၊ ၄။၂။၅၄၈။)

ပစ္စက္ခသစ္စိကိရိယာ (ထိ) [ပစ္စက္ခ+သစ္စိကိရိယာ]
မျက်မြင်အားဖြင့် မျက်မှောက်ပြုခြင်း၊ မျက်
မှောက်သိမြင်ခြင်း။ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ
ဣဒ္ဓိဝိက္ခဗ္ဗေန သုဘကိဏ္ဍလောကံ ဂန္ဓာ
တေဟိ ဒေဝေဟိ သဒ္ဓိ သန္တိဋ္ဌတိ သလ္လပတိ
သာကဏ္ဍံ အာပဇ္ဇတိ၊ အယံ ပစ္စက္ခသစ္စိ-
ကိရိယာ နာမ။ မ၊ ၄။၂။၁၀၉။ဣဒ္ဓိယာ တတ္ထ
ဂန္ဓာ တဿ သတ္တလောကဿ ဘာဇနလော-
ကဿစ ပစ္စက္ခတော ဒဿနံ ပစ္စက္ခသစ္စိကိရိ-
ယာ။ မ၊ ၄။၂။၁၃၂။

ပစ္စက္ခသဒ္ဓါ (ထိ) [ပစ္စက္ခ+သဒ္ဓါ] (၁) မျက်
မှောက် ယုံကြည်ခြင်း၊ (မဂ်ဖြင့်လာသော-
သဒ္ဓါတရား)။ (၂) မျက်မှောက်သိမြင်အပ်
သည်၌- ယုံကြည်ခြင်း-ယုံကြည်သော သဒ္ဓါ
တရား။ (၁) သဒ္ဓေါတိ ဩကပ္ပနသဒ္ဓါယစေဝ
ပစ္စက္ခသဒ္ဓါယ စ သမန္နာဂတော မဂ္ဂေန
အာဂတသဒ္ဓါ ပစ္စက္ခသဒ္ဓါ နာမ။ ပသာဒ-
သဒ္ဓါတိပိ သော ဝေ။ အံ၊ ၄။၂။၁၀၃။ (၂)
တ္ထေ စ သဒ္ဓါတိ န ပစ္စက္ခသဒ္ဓါ။ သံ၊ ၄။၂။
၄၇။ ပစ္စက္ခဒိဋ္ဌေ အဝိပရိတေ အတ္ထေ ပဝတ္တ-
သဒ္ဓါ ပစ္စက္ခသဒ္ဓါ ယထာ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ
ဘဂဝါ သွာခါတော ဓမ္မော”တိ စ။ သံ၊ ၄။
၂။၃၁၇။

ပစ္စက္ခသဗ္ဗဓမ္မ (တိ) [ပစ္စက္ခ+သဗ္ဗဓမ္မ] မျက်
မှောက်သိအပ်သော အလုံးစုံသော တရား
ရှိသော၊ အလုံးစုံသောတရားတို့ကို မျက်
မှောက်သိမြင်သော (ဘုရား)။ တေနာဟ
ဘဂဝါ ပစ္စက္ခသဗ္ဗဓမ္မော “ဧဝံ မဟာဓိဂမော
ဘိက္ခဝေ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော ပုဂ္ဂလော ဧဝံ မဟာ-
ဘိညော”တိ။ သံ၊ ၄။၂။၁၂၈။

ပစ္စက္ခသဘာဝက (ပု) [ပစ္စက္ခ+သဘာဝက] မျက်
မှောက်-တပည့်-သဘာဝက။ သက္ခိသဘာဝကော-
တိ ပစ္စက္ခသဘာဝကော၊ သမ္မုခသဘာဝကောတိ
အတ္ထော။ ဒီ၊ ၄။၂။၁၀၄။

ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ (တိ) [ပစ္စက္ခ+သိဒ္ဓိ] မျက်မှောက်
အားဖြင့်-ထင်ရှား-ပြီးစီး-သော။ စက္ခာဒိ-
နဉ္စိ ဝေကလ္လေ စက္ခာဝိညာဏာဒိနံ အဘာဝေါ၊
အဝေကလ္လေ စ ဘာဝေါ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓေါ လော-
ကဿာတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၂။ (-ဝိမတိ၊၁။
၅၀။ သာရတ္ထ၊၁။၂၉၀။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၄၅။
သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၃၄၄။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၈၉။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။
၁၄၉။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၄၇၇။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၆၂။ အနုဋ္ဌိ၊
၁။၆၀။ အနုဋ္ဌိ၊၃။၂၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၅၁။)

ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ (ထိ) [ပစ္စက္ခ+သိဒ္ဓိ] မျက်မှောက်
အားဖြင့်-ထင်ရှား-ပြီးစီး-ခြင်း။ သမ္ပုဇ္ဈိ-
ဘာဝန္တိ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၄၇၅။

ပစ္စက္ခန္တိ (တိ) [ပတိ+အာ+ခါ+အန္တိ။ ထိ-ဒ္ဓိ
ပစ္စက္ခန္တိ။] ပယ်-စွန့်-ချ-သော။ သူ။ ဒုဗ္ဗ-
လဘာဝံ အာဝိကတော သိက္ခံ ပစ္စက္ခန္တော ဝစိ-
ဘေဒံ န ကဏေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၁။ (-ဝဇိရ။
၈၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။၆၇။ ကခါ၊ ဋ္ဌိ၊ ဟောင်း။
၂၂။) သာမညာ စဝိတုကာမာ သိက္ခံ ပစ္စက္ခ-
န္တိပိ ဘိက္ခုနီ ဝေ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နာဝ။
ဝဇိရ။ ၁၁၀။

ပစ္စက္ခန္တိ (ထိ) [ပစ္စက္ခန္တိ+ဤ] ပယ်-စွန့်-ချ-
သော (မိန်းမ)။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စက္ခာတ (တိ) [ပတိ+အာ+ခါ+တ] (၁)ပယ်-
စွန့်-ချ-သောသူ။ (၂)ပယ်အပ်-စွန့်အပ်-
ချအပ်-သော။ (၁) ပါရာဇိကော ဝိပုကတော၊
ပစ္စက္ခာတော တထေဝ စ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၄၀။ (၂)
အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ ဒုဗ္ဗလျာဝိကမ္မဉ္ဇေဝ ဟောတိ
သိက္ခာ စ ပစ္စက္ခာတာ။ ဝိ၊၁။၂၉။ ပစ္စက္ခာ-
တော (ဒီ၊၃။၂) တိ...ဝေ ပဋိအက္ခာတော
နိဿဋ္ဌော ပရိစ္စတ္တော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂။ (-ဝိ၊၁။
၃၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၁-၄-၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၃။ ကခါ။
၁၀၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၈။ ဝဇိရ။
၉၈-၉၊၁၀၁။ သာရတ္ထ၊၂။၆၄-၅-၇-၈။ ဝိမတိ၊
၁။၁၃၄-၇။ ကခါ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁၀၈။)

ပစ္စက္ခာတက (တိ) [ပစ္စက္ခာတ+က] (သိက္ခာ
ကို) ပယ်-စွန့်-ချ-ပြီးသော။ သူ။ သိက္ခံ
ပစ္စက္ခာတကော ပဋိဇာနာတိ။ ဝိ၊၃။၁၆၃။
(-၂၂၅၊၂၄၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၂၆၊၄၂၈၊၄၃၀။)

ပစ္စက္ခာတကစတုတ္ထ (တိ) [ပစ္စက္ခာတက+စတုတ္ထ]
(သိက္ခာကို)ပယ်-စွန့်-ချ-ပြီးသော ရဟန်း
လျှင် လေးယောက်မြောက်ရှိသော(သံဃာ)။
သိက္ခံ ပစ္စက္ခာတကစတုတ္ထော ကမ္ပံ ကရေယျ။
ဝိ၊၃။၄၄၀။(-အံ၊၃။၃၁၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၆၂။)

ပစ္စက္ခာတကထာ (ထိ) [ပစ္စက္ခာတ+ကထာ]
(သိက္ခာကို) ပယ်-စွန့်-ချ-ပြီးသော ရဟန်း
ကို-စွဲ၍-အကြောင်းပြု၍-ဖြစ်သောစကား။
န သိက္ခံ ပစ္စက္ခာတကထာဝိပုကထာ ဟောတိ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၂၈။ (-၄၃၁။အံ၊၃။၃၁၂။)

ပစ္စက္ခာတကပဉ္စမ (တိ) [ပစ္စက္ခာတက+ပဉ္စမ]
(သိက္ခာကို) ပယ်-စွန့်-ချ-ပြီးသော ရဟန်း
လျှင် ငါးယောက်မြောက်ရှိသော (သံဃာ)။
သိက္ခံ ပစ္စက္ခာတကပဉ္စမော ကမ္ပံ ကရေယျ။
ဝိ၊၃။၄၄၁။

ပစ္စက္ခာတကဝိသ (တိ) [ပစ္စက္ခာတက+ဝိသ]
(သိက္ခာကို) ပယ်-စွန့်-ချ-ပြီးသောရဟန်း
လျှင် နှစ်ဆယ်မြောက်ရှိသော(သံဃာ)။ သိက္ခံ
ပစ္စက္ခာတကဝိသော ကမ္ပံ ကရေယျ။ ဝိ၊၃။
၄၄၁။

ပစ္စက္ခာတသိက္ခ (တိ) [ပစ္စက္ခာတ+သိက္ခာ]
ပယ် - စွန့် - ချ - အပ်သော သိက္ခာရှိသော၊
သိက္ခာချပြီးသောသူ။ “ယော ပန ဘိက္ခု”
တိ ဝုတ္တတ္တာ ပစ္စက္ခာတသိက္ခော ယသ္မာ
ဘိက္ခု န ဟောတိ။ ဝိမတိ၊၁။၁၂၀။

ပစ္စက္ခာတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ခါ+တ+တိ]
(၁) ပယ်၏၊ စွန့်၏၊ ချ၏။ (၂) ဟောကြား
၏၊ ပြောကြား၏။ (၁) သိက္ခံ ပစ္စက္ခာတိ။
ဝိ၊၁။၃၃။ စိဝရံ ပစ္စက္ခာတိ (မဟာနိ။ ၁၇၂)

တိ စိဝရံ ပဋိက္ခိပတိ။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၂၉၂။ (-
ဝိ၊ဌ၊၁။၂၀။ ကင်္ခါ။ ၁၀၈။ မ၊ဌ၊၁။၃၃၂။
သံ၊ဌ၊၂။၄၃။ အံ၊ဌ၊၂။၂၇။ အဘိ၊ဌ၊၂။
၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၄။ ဝဇီရ၊၈၃။ သာရတ္ထ၊
၂။၆၈။ ဝိမတိ၊၁။၁၃၆-၇။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ဟောင်း။
၂၂။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သင်္ခါ၊၁၈၂။) ပစ္စက္ခာမိ - ဝိ၊
၁။၃၂။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၁၄-၅-၆-၇။ ဝိ၊ဌ၊၂။၉၀၊
၁၄၃၊၁၄၆။ ကင်္ခါ။ ၁၀၇-၈။ ဒိ၊ဌ၊၃။၂။ဝဇီရ၊
၉၈-၉။ သာရတ္ထ၊၂။ ၆၄-၅-၇-၈-၉၊ ၃၂၈။
ဝိမတိ၊၁။၁၃၄၊၂၆၉။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သင်္ခါ၊၁၇၉၊
၁၈၀၊၁၈၂-၃။ ဒိ၊ဋီ၊၃။၂။ ပစ္စက္ခေယျံ-ဝိ၊၁။
၂၉၊၃၀။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၁၂-၃။ ကင်္ခါ။၁၀၈။ သာ-
ရတ္ထ၊၂။၆၆။ ဝိမတိ၊၁။၁၃၃။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သင်္ခါ၊
၁၈၀၊၁၈၃။ ပစ္စက္ခာသိ-ဒိ၊ဌ၊၂။၂၇၄။ ဇ၊
ဌ၊၂။၂၂၇။ ဇ၊ဌ၊၄။၂၀၃။ ပစ္စက္ခိ-ဝိ၊ဌ၊
၁။၂၁၄။ သာရတ္ထ၊၂။၆၉။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သင်္ခါ၊
၁၈၀။ ပစ္စက္ခာသိ-ကင်္ခါ။၁၀၈။ သာရတ္ထ၊
၂။၆၇။ ဝိမတိ၊၁။၁၃၇။ ပစ္စက္ခိဿာမိ-ဝိ၊ဌ၊
၁။၂၁၄။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သင်္ခါ၊၁၈၀။ ပစ္စက္ခိဿံ-
ကင်္ခါ။၁၀၈။ သာရတ္ထ၊၂။၆၇။ ဝိမတိ၊၁။
၁၃၇။ (၂) စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဒဿေန္တော
အရဟတ္တံ ပစ္စက္ခာသိ။ မ၊ဋီ၊၃။၅၀။

ပစ္စက္ခာတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+အာ+ခါ+တုံ]ပယ်-
စွန့်-ချ-ခြင်းငှါ။ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာတု (အံ၊၃။
၁၇၉) ၏ “န ဗုဒ္ဓေါ အယ” ၏ ဝေပဋိက္ခိပတိ။
အံ၊ဌ၊၃။၂၆၂။

ပစ္စက္ခာတုကာမ (တိ) [ပစ္စက္ခာတုံ+ကာမ]ပယ်-
စွန့်-ချ-ခြင်းငှါ အလိုရှိသော၊ ပယ်-စွန့်-
ချ-လိုသော၊သူ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စက္ခာတုကာမတာမိတ္တ (န) [ပစ္စက္ခာတုကာမ-
တာ+မိတ္တ] ပယ်-စွန့်-ချ-ခြင်းငှါ အလိုရှိ
သူ၏အဖြစ်ဟူသောစိတ်၊ ပယ်-စွန့်-ချ-လို
သောစိတ်။ပစ္စက္ခာတုကာမတာမိတ္တေ ဓရန္တေ-
ယေဝ ဝစီဘေဒသမ္ပပုတ္တိ သန္ဓာယ “စိတ္တ-
သမ္ပယုတ္တ” ၏ ဝုတ္တံ၊ ဝိမတိ၊ ၁။၁၃၄။

ပစ္စက္ခာတုကာမတာမိတ္တသမ္ပယုတ္တ (တိ) [ပစ္စ-
က္ခာတုကာမတာမိတ္တ+သမ္ပယုတ္တ] ပယ်-စွန့်-
ချ-လိုသောစိတ်နှင့် ယှဉ်သော။ စိတ္တသမ္ပ-
ယုတ္တန္တိ ပစ္စက္ခာတုကာမတာမိတ္တသမ္ပယုတ္တံ။
ဝဇီရ၊၉၉။ သာရတ္ထ၊၂။၆၉။

ပစ္စက္ခာန (န) [ပတိ+အာ+ခါ+ယု] (၁)
ပယ်-စွန့်-ချ-ခြင်း။ (၂) ရွှေရူပေါဆိခြင်း၊
နှုတ်ဆက်ခြင်း၊ (စကားတုံ၊ စကားပြန်)။
(၁) ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိတိ န ဝေဝစနေန ပစ္စက္ခာနံ။
ဝိ၊ဌ၊၁။၂၁၆။ (-၂၁၇-၈-၉။ ကင်္ခါ။ ၁၀၇-၈။
အံ၊ဌ၊၃။၂၆၂။ သာရတ္ထ၊၂။၆၇-၈။ ဝိမတိ၊၁။
၁၃၄-၅-၆-၇။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သင်္ခါ၊၂၈၃။) (၂)
တတ္ထ နေဝ ခါနံ အလတ္ထမ္ပ၊ န ပစ္စက္ခာနံ၊
အညဒတ္တ၊ အက္ခောသမေဝ အလတ္ထမ္ပာတိ။
မ၊၂။၂၇၁။ န ပစ္စက္ခာနန္တိ “ကိ” တာတ
ရဋ္ဌပါလ၊ကစိ တေ ခမနိယံ၊ ကစိသိ အပ္ပကိ-
လမထေန အာဂတော၊ န တာဝ တာတ
ဂေဟေ ဘတ္တံ သမ္ပာဒိယတိ” တိ ဝေ ပဋိ-
သန္တာရဝသေန ပစ္စက္ခာနမ္ပိ န အလတ္ထမ္ပ။ မ၊
ဌ၊၃။၂၀၆။ (-မ၊ဋီ၊၃။၁၄၂။)

ပစ္စက္ခာနကာရဏ (န) [ပစ္စက္ခာန+ကာရဏ]
ပယ်-စွန့်-ချ-ခြင်း၏ အကြောင်း။ ပစ္စက္ခာ-
နုပဒ-ကြည့်။

ပစ္စက္ခာနကောဋ္ဌာသ (ပု) [ပစ္စက္ခာန+ကောဋ္ဌာ-
သ]ပယ်-စွန့်-ချ-ခြင်း၏ အဖို့အစု။ပစ္စက္ခာ-
နုပဒ-ကြည့်။

ပစ္စက္ခာနာကာရ (ပု) [ပစ္စက္ခာန+အာကာရ]
ပယ်-စွန့်-ချ-ပုံ အခြင်းအရာ။ ပစ္စက္ခာနာ-
ကာရေန ဝုတ္တာနိ (ဝိ၊ဌ၊၁။၂၁၃) တိ “ပစ္စ-
က္ခေယျံ ပစ္စက္ခေယျ” ၏ ဝုတ္တတ္တာ ပစ္စက္ခာနာ-
ကာရသမ္ပန္နေန ဝုတ္တာနိ။ သာရတ္ထ၊၂။၆၆။

ပစ္စက္ခာနာကာရသမ္ပန္န (ပု) [ပစ္စက္ခာနာကာရ+
သမ္ပန္န] ပယ်-စွန့်- ချ-ပုံ အခြင်းအရာနှင့်
ဆက်စပ်ခြင်း။အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စက္ခာနာဘာဝ (ပု) [ပစ္စက္ခာနာ+အဘာဝ] ပယ်-
-စွန့်-ချ-မျှ မရှိခြင်း။ သော စနပုဋိဝိဇာ-
နာတိတိအာဒိဟိ ဝိဇာနနနိယာမာဘာဝေန
ပစ္စက္ခာနာဘာဝံ ဒဿေတိ။ ဝိမတိ။ ၁၃၆။

ပစ္စက္ခာနာရဟ (တိ) [ပစ္စက္ခာနာ+အရဟ] ပယ်-
-စွန့်-ချ-ခြင်းငှါ ထိုက်သော။ ပယ်-စွန့်-
ချ-ထိုက်သော။ ပစ္စက္ခာနာရဟာ အဓိသိလ-
သိက္ခာဝ လောကီယာတိ ဒဿနတ္ထံ။ ဝဇိရ။
၉၇။

ပစ္စက္ခာနုပဒ (န) [ပစ္စက္ခာ+အနုပဒ] ပယ်-စွန့်-
ချ-ခြင်း၏အကြောင်း။ ပစ္စက္ခာနုပဒံ ဟေတ
(ဇာ၊ ၂။ ၂၀၇) နှိ ယံ တံ ဝဒေသိ။ သဗ္ဗမေ-
တံ ပစ္စက္ခာနုပဒံ အနုပဒံ။ ပစ္စက္ခာနုကာရဏံ
ပစ္စက္ခာနုကောဋ္ဌာသော ပနေသ။ ဇာ၊ ၄။ ၂၆၉။

ပစ္စက္ခာမိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ခါ+အ+မိ] ပယ်
၏။ စွန့်၏။ ချ၏။ ပစ္စက္ခာတိ-ကြည့်။

ပစ္စက္ခာယ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+အာ+ခါ+တု] ပယ်
-စွန့်-ချ-၍။ ယော စ ခေါ ဘိက္ခဝေ သိက္ခံ
ပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလျံ အာဝိကတော မေထုနံ ဓမ္မံ
ပဋိသေဝဘိသော အာဂတော ဥပသမ္မာဒေ-
တဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၁။ ၂၈။ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယာ (အံ၊ ၁။
၁၄၅) တိ သိက္ခံ ပဋိက္ခိပိတော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၉။
သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယာ (ဥဒါန၊ ၁၀၀) တိ သိက္ခံ
ပဋိက္ခိပိတော။ ဝိသေဇေတောတိ အတ္ထော။ ဥဒါန၊
၄။ ၁၅၁။ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယာ (ကင်္ခါ၊ ၁၀၅) တိ
သိက္ခံ ပရိစ္စဇိတော။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁၆၉။ (-ဝိ၊
၄။ ၄၇၄-၉။ ဝိ၊ ၅။ ၂၃၅။ ဒီ၊ ၂။ ၄။ မ၊ ၃။ ၄၅။
သံ၊ ၁။ ၂၈၃၊ ၄၁၈၊ ၄၂၈၊ ၄၆၀။ သံ၊ ၂။ ၂၄၈၊
၃၂၃၊ ၃၉၅။ သံ၊ ၃။ ၄၉၊ ၂၆၃၊ ၃၇၅။ အံ၊ ၁။
၃၃၉။ အံ၊ ၂။ ၃၊ ၄၊ ၇၉၊ ၈၇၊ ၂၂၆၊ ၃၄၅။ မဟာနိ။
စ၊ ၁။ ၂။ ၁၇၁။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၈၊ ၃၀၀။
ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၈၄။ မ၊ ၄။ ၄။ ၃၇။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၅၊ ၆၃။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၅၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။

၁၈၃။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၇၆။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၉၈။ မဟာနိ။
၄။ ၂။ ၃၅။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၇၄။ ဝဇိရ၊ ၈၃၊ ၂၇၆၊
၃၅၆။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၆။ ၇၄။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၅၀၊
၂၉၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၆။)

ပစ္စက္ခာယတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ခါ+အ+တိ]
ပေါ်လွင် - ထင်ရှား - ၏။ ဩက္ခာယတိတိ
ပစ္စက္ခာယတိ ပညာယတိ ပါကဋံ ဟောတိ။
သံ၊ ၄။ ၃။ ၄၈။ (-သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၉။)

ပစ္စက္ခာသိ* (ကြိ) [ပတိ+အာ+ခါ+တိ] ပယ်ပြီ၊
စွန့်ပြီ၊ ချပြီ။ ပစ္စက္ခာတိ-ကြည့်။

ပစ္စက္ခာသိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ခါ+တိ] (၁)
ပယ်ပြီ၊ စွန့်ပြီ၊ ချပြီ။ (၂) ဟောကြား-
ပြောကြား-ပြီ။ ပစ္စက္ခာတိ-ကြည့်။

ပစ္စက္ခိ* (ကြိ) [ပတိ+အာ+ခါ+တိ] ပယ်ပြီ၊ စွန့်
ပြီ၊ ချပြီ။ ပစ္စက္ခာတိ-ကြည့်။

ပစ္စက္ခိတု (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+အာ+ခါ+တု] ပယ်-
-စွန့်-ချ-၍။ အာစရိယ မုသာဝါဒိ
ကတော အာစရိယံ ပစ္စက္ခိတု မဟာဝိနာသံ
ပတ္တောမိ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂၀၆။

ပစ္စက္ခိသံ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ခါ+သံ] ပယ်-
-စွန့်-ချ-လတ်အံ့။ ပစ္စက္ခာတိ-ကြည့်။

ပစ္စက္ခိသမိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ခါ+သမိ] ပယ်-
-စွန့်-ချ-လတ်အံ့။ ပစ္စက္ခာတိ-ကြည့်။

ပစ္စက္ခိကတ (တိ) [ပစ္စက္ခာ+ကတ] မျက်မှောက်
ပြုအပ်သော။ သဗ္ဗော သစ္စိကတောတိ....
ဉာဏပဋိလာဘဝသေန ပစ္စက္ခိကတော။ ပဋိသံ၊
၄။ ၂။ ၄၀။

ပစ္စက္ခေယျံ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ခါ+အ+ယျံ] ပယ်-
-စွန့်-ချ-ရာ၏။ ပစ္စက္ခာတိ-ကြည့်။

ပစ္စဂမာ (ကြိ) [ပတိ+ဂမ+သြ] ဩ-ကို အာ-ပြု
တပန်သွားပြီ၊ ပြန်သွားပြီ။ ပတိဂစ္ဆတိ-
ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန် (ကြိ) [ပတိ+ဂမု+အာ။ အာ-ကို ထွ-
ပြု။] ပြေးပြေးကင်လာပြီ။ ပတိဂစ္ဆတိ-
ကြည့်။

ပစ္စုဂါ(ကြိ)[ပတိ+ဂမု+ဤ။ ဂမု-ကို ဂါ-ပြု။ ဤ-
ကိုချေ။] တဖန်သွားပြီ။ ပြန်သွားပြီ။ ပတိ-
ဂစ္ဆတိ-ကြည့်။

ပစ္စုဂဟိ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဤ] ခံယူပြီ။ ပဋိဂ-
ဏှာတိ-ကြည့်။

ပစ္စုဂ္ဂဋ္ဌ(န) [ပတိ+အဂ္ဂဋ္ဌ] တံခါးရွက်အပြင်ဖက်။
ပစ္စုဂ္ဂဋ္ဌ အဋ္ဌာသိ(မာ။၁၄၀၈)တိ ပတိ အဂ္ဂ-
ဋ္ဌေဝ အဋ္ဌာသိ။ အဂ္ဂဋ္ဌ ဝုစ္စတိ ကဝါဋ္ဌ။ မာ။၁၄၁
၂။၃၁၃။ ပတိအဂ္ဂဋ္ဌေဝ အဋ္ဌာသိတိ အဂ္ဂဋ္ဌဿ
ဗဟိဘာဂေ အဋ္ဌာသိ။ မာ။၁၄၁၂။ ပတိ-
အဂ္ဂဋ္ဌ-လည်းကြည့်။

ပစ္စုဋ္ဌ (တိ) [ပတိ+အဂ္ဂ။ ပတိ+အဂ္ဂ။ ပတိတော
အဂ္ဂေါ ယဿ ပစ္စုဋ္ဌေါ။ ဂဿ ဘော၊ ဗဟု-
ကော ဝါ အဂ္ဂေါ ယဿ ပစ္စုဋ္ဌေါ။ ဓာနံ၊ ဋ္ဌိ။
၇၁၃။] (၁) အသီးအသီး များသောအဖိုးရှိ
သော၊ အဖိုးများစွာထိုက်တန်သော။ (၂)
အသစ်ဖြစ်သော၊ လောလောဆယ်ဖြစ်သော။
(၃) ပူပူနွေးနွေး - လောလောလတ်လတ်-
ဖြစ်သော။ (၁) (၂) ပစ္စုဋ္ဌေ (ဝိ၊၃။၅)တိ
ပစ္စုဋ္ဌသ္မိံ၊ ပါဠိကော မဟဋ္ဌသ္မိံ အတ္ထော။
အထ ဝါ ပစ္စုဋ္ဌေတိ အဘိနဝေ အဗ္ဗု-
ဏှေ၊ တခံဏေ နိဗ္ဗတ္တသ္မိံ အတ္ထော။
ဝိ၊၃။၃။၂၄၂။ ပဋိ အတ္ထန္တိ ပဒဝိဘာဂံ ကတော
ပဋိသဒ္ဓေါ ပါဠိကောတ္ထော။ “အတ္ထ”န္တိ သာမ-
ညတော ဝုတ္တေပိ မဟဋ္ဌတ္ထောတိ ဒဿေန္တော
အာဟ “ပါဠိကော မဟဋ္ဌသ္မိံ”န္တိ။... အထဝါ
သုဉ္စပသဂ္ဂေါ ပစ္စုဋ္ဌသဒ္ဓေါ အဘိနဝပရိယာ-
ယောတိ အာဟ “အဘိနဝေ”တိ။ ပါစိတျာ-
ဒိ၊ ယော။၁၉၇။ ပစ္စုဋ္ဌ (ပေတ။၁၄၃)န္တိ
အဘိနဝံ မဟဋ္ဌံ ဝါ။ပေတ။၄။၈။(-ပေတ။
၁၈၀။ဒိ၊၄။၁။၃၀၁။ မာ။၁၂။၉၁။ သံ၊၄။၁။

၁၇၉။ ပေတ။၄။၇။၁၉၇။ အပါ၊၄။၁။၉၇။
ဗုဒ္ဓဝံ၊၄။၁။၁။ ဇာ၊၄။၁။၉၃။ ဝိမတိ၊၂။၈၆။
သာရတ္ထ၊၃။၁၅၀။ သိ၊၄။သစ်၊၂။၃၇၀။ မ၊
၄။၂။၁၃၉။ သံ၊၄။၁။၂၂၉။) (၁၊၃)ရညော
မဟာနသေ ပက္ကံ၊ ပစ္စုဋ္ဌံ ရာဇဘောဇနံ၊ဇာ၊၁။
ဂ။ပစ္စုဋ္ဌန္တိ အဗ္ဗုဏှံ အပါရိဝါသိကံ၊မစ္ဆမံသ-
ဝိကတိသု ဝါ ပစ္စေကံ မဟဋ္ဌံ တောတိ ပစ္စုဋ္ဌံ။
ဇာ၊၄။၂။၃၉၂။

ပစ္စုဋ္ဌပလ္လင်္က (ပ) [ပစ္စုဋ္ဌ+ပလ္လင်္က] အဖိုးများစွာ
ထိုက်တန်သောပလ္လင်။သဗ္ဗရတနမယေ ပစ္စုဋ္ဌ-
ပလ္လင်္ကေ ဥပရိ ဝိနိဂ္ဂလန္တဝိဇ္ဇေသုရတိကုသုမဒါ-
မဝိတာနေ .. ဝိဟာသိ။ဗုဒ္ဓဝံ၊၄။၁။

ပစ္စင်္ဂ (ပ) [ပတိ+အင်္ဂ]ငယ်သောကိုယ်အင်္ဂါ။သ-
ဗ္ဗေဟိ အင်္ဂေဟိ စ ပစ္စင်္ဂေဟိ စ သမန္နာဂတံ။
ဒိ၊၄။၁။၁၉၈။ မာ။၃။၁၈၁။ မဟာဝယဝေါ
အင်္ဂေါ၊ တတ္ထံ၊ဝိသု ပဝတ္ထော ပစ္စင်္ဂေါ။သိ၊၄။
သစ်၊၁။၄၄၉။ ပစ္စင်္ဂံ နာမ ကပ္ပရဇ္ဇေ၊အာဒိ
တသ္မိံ တသ္မိံ သမုဒါယေ အဝယဝံ။ သိ၊၄။
သစ်၊၂။၁၄၉။

ပစ္စုဋ္ဌန (န)[ပတိ+အဋ္ဌန]အေးမြသောမျက်စဉ်း၊
အေးမြသော မျက်စဉ်းဆေး ဖော်စပ်ခြင်း။
ပစ္စုဋ္ဌန(ဒိ၊၁။၁။၆၆။)န္တိ နိဗ္ဗာပနိယံ သိတလ-
ဘေသဇ္ဇနံ။ ဒိ၊၄။၁။၉၂။ (သိ၊၄။သစ်၊၁။
၃၇၇။၌ သစ္စုဋ္ဌန-ဟု ရှိသည်။)

ပစ္စုညာသိ (ကြိ) [ပတိ+ည+နာ+လုံ]ဝန်ခံပြီ။
ပတိဇာနာတိ-ကြည့်။

ပစ္စုတံ (ကြိ) [ပစ+ယ+တံ] ကျက်စေ-ခံရ
ပါစေ-သတည်း။ ပစ္စုတိ-ကြည့်။

ပစ္စုတာဋ္ဌေသိ (ကြိ) [ပတိ+တဋ္ဌ+ဏေ+ဤ]
တိုက်-ခိုက်-ခတ်-မိပြီ။ ဥရံ ပစ္စုတာဋ္ဌေသိ
(သံ၊၃။၁၂၈) တိ “ကေပ္ပဟာရေနေဝ လာပ-
ဿ သိသံ သိန္နိတော ဂဟေဿာမိ”တိ ပက္ခန္ဓ-
တ္တာ ဝေဂံ သန္တာရေတုံ အသက္ကောန္တော
တသ္မိံ လေဉ္စသ္မိံ ဥရံ ပတာဋ္ဌေသိ။ သံ၊၄။

၃။၂၃၄-၅။ ပစ္စတာငွေသိ (ဒီ၊ဌ၊၃။၃။)
တိ ပတိအတာငွေသိ...ဝိဓာရေန္တိ ပတာငွေ-
သိ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၂။ (-ဇာ၊ဌ၊၂။၅၃။) ပတိ-
တာငွေတိ-လည်းကြည့်။

ပစ္စတိ (ကြိ) [ပစ+ယ+တိ။နိတိ၊ဓာ။၃၈၂-
၄-ကြည့်။](၁)(က) ကျက်၏၊ ကြေ-ကျက်-
၏၊ နူး၏၊ နပ်၏။ (ခ) ကျက်၏၊ ခံရ၏၊
ခံစားရ၏။ (၂) ရင့်၏၊ ရင့်ကျက်၏။ (၃)
ရင့်၏၊ မှည့်၏။ (၄) အကျိုးပေး၏။ (၅)
လောင်၏၊ လောင်ကျွမ်း၏။

(၁)(က) ကျက်၏၊ ကြေ-ကျက်-၏၊
နူး၏၊ နပ်၏။ တံ ပရိဘုတ္တံ ကုစ္ဆိယံ တိဟာ-
ကာရေဟိ ပစ္စတိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၇။ ပစ္စတိ ပက္ကာ-
သယံဥပဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၀။ ပစ္စတိ-သံ၊ဌ၊
၃။၂၃။ ဝိမတိ၊၂။၃၈။ ပစ္စန္တိ-ဝိ၊ဌ၊၂။၂၉။
သာရတ္ထ၊၂။၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌ၊၁။၄။ ပစ္စ-
ဇာ၊ဌ၊၅။၄၄။

(ခ) ကျက်၏၊ ခံရ၏၊ ခံစားရ၏။ ကပ္ပိ
နိရယမိ ပစ္စတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၆၀။ ပစ္စတိ-ဝိ၊ဌ၊
၃။၆၉။ အံ၊ဌ၊၃။၁၅။ အဘိ၊က။၂။၆၈၊၃။၄၆။
၄၃။ သုတ္တနိ၊၃။၃၈။ ဇာ၊၂။၈၊၉၊၆၊၂၊၂၅။
မိလိန္တ။ ၁။၇၊၃။၃၈။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၀၀၊၁၉၂။ မ၊
ဌ၊၃။၄၅။ မ၊ဌ၊၄။၁၆၇။ သံ၊ဌ၊၁။၃၂၄။
သံ၊ဌ၊၂။၂၀၄။ အံ၊ဌ၊၁။၃၇၂။ အံ၊ဌ၊၂။
၁၉။ အဘိ၊ဌ၊၁။၄၀၇။ အဘိ၊ဌ၊၃။၂၅၇။
ခုဒ္ဒက၊ဌ၊၁၀၆။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁။ စရိယာ၊
ဌ၊၁။ သာရတ္ထ၊၂။၃၆၀။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၈၅။
သံ၊ဌ၊၁။၃၄၃။ အံ၊ဌ၊၃။၄၅။ ပစ္စန္တိ -
ပေတ။၂။၂။ သုတ္တနိ၊၃။၃၈။ မဟာနိ၊၃။၃၈။
မ၊ဌ၊၄။၁။ သံ၊ဌ၊၃။၁၄။ ခုဒ္ဒက၊ဌ၊၁၀၆။
သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁။ ပေတ၊ဌ။၂။၃၉၊၂၄၇။
မဟာနိ၊ဌ၊၃။၇၆။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂။၉၄။ ဇာ၊ဌ၊၆။
၁၃။ သံ၊ဌ၊၂။၃၈၀။ အံ၊ဌ၊၂။၃၂၉။ ပစ္စရေ-
-ပေတ။၂။၅။ နေတ္ထိ၊၁။၅၆။ ပေတ၊ဌ။၂။၃၈။
နေတ္ထိ၊ဝိ၊၃။၄၀။ ပစ္စသိ-ဝိမာန၊၇။ ပေတ။

၂၀၇။ ဝိမာန၊ဌ။၂။၁၀။ ပစ္စာမိ-ဝိမာန၊၇။
ဝိမာန၊ဌ။၂။၂။ ပစ္စတု-ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၉၅။ ဇာ၊
ဌ၊၄။၄၆၆။ ပစ္စတံ-ဇာ၊၁။၃၄၀။ ဇာ၊ဌ၊၄။
၄၆၆။ ပစ္စိ-မိလိန္တ။၂။၂။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၉၅။
အပစ္စိ - ဇာ၊၂။၁၅၄။ ထေရ၊ဌ၊၂။၄၉၄။
ဇာ၊ဌ၊၆။၂၄။ ပစ္စိသု - ဇာ၊ဌ၊၆။၁၃။
အပစ္စိ - မ၊၁။၄၃။ ပစ္စိတ္ထ-ဥဒါန။
၁၃၆။ ပေတ။၂။၂။ ဥဒါန၊ဌ။၂။၆၅။ အပစ္စထ-
-မ၊၁။၄၃။ ပေတ။၂။၂။ ထေရ၊ဌ၊၂။၅။
ပေတ၊ဌ။၂။၄၇-၈။ ထေရ၊ဌ၊၂။၄၉၄။ ပစ္စိသတိ-
-မိလိန္တ၊၁။၄။ ပစ္စိသံ-အပ၊၁။၃၄၉။ ဓမ္မ၊
ဌ၊၁။၂။၉၂။

(၂) ရင့်၏၊ ရင့်ကျက်၏။ န စ ပါကော
ပစ္စတိ။ ဘေဒေါ ဝါ ဘိဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ဌ၊၁။
၃၇၆။ ပါကောပိ ပစ္စတု၊ ဘေဒေါပိ ဘိဇ္ဇ-
တု။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၇၆။

(၃) ရင့်၏၊ မှည့်၏။ ကေကသ္မိံ ဌာနေ
ဂဗ္ဘိနိ ဟောန္တိ၊ ကေသ္မိံ သဉ္ဇာတခိရာနိ၊ ကေ
ဌာနံ ပစ္စတိ။ အံ၊ဌ၊၂။၃၇။ (-အဘိ၊ဌ၊၂။
၆၂၊၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၅၃။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၄၉။ ဇာ၊
ဌ၊၄။၂၇၇) ပစ္စန္တိ-အံ၊၁။၂၄၂။ ဇာ၊၂။၅၁။
အံ၊ဌ၊၂။၂၂။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၅။ ပစ္စန္တိ-အံ၊
၁။၂၄၂။

(၄) အကျိုးပေး၏။ ပါပံ န ပစ္စတိ (ဓမ္မ။
၂၃)တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ ဝါ သမ္မုဗ္ဗယေ ဝါ ဝိပါကံ
န ဒေတိ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၂။ (-သံ၊၁။၈၆။ ဓမ္မ။
၃၀။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၉၊၁၀။ သီ၊ဌ၊၁။၁၅၀။)
ပစ္စန္တိ- အနု၊ဌ၊၃။၁၀။

(၅) လောင်၏၊ လောင်ကျွမ်း၏။ အဇ္ဈတ္တံ
မေသုဋ္ဌာယ၊ခိပုံ ပစ္စတိ မာမကံ။ ထေရ၊ဌ၊၃၂၄။
ခိပုံ သိသံ ပစ္စတိ သုယတိ။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၈၅။

ပစ္စတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [ပစ+ယ+တေ] ချက်အပ်
၏၊ ကျို-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-လှော်-
အပ်၏။ ပစ္စတိ မုနိနော အတ္တံ၊ ထောကံ

ထောက် ကုလေ ကုလေ။ ထေရ။ ၂၆၆။
 ယာဝ ပစ္စော ပစ္စတိ စိဝဏ္ဏံ စ ကနိယန္တိ။
 ဝိဇ္ဇာပုပ္ဖဝေ။ (-ဇာ၊ ၂။ ၂၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။
 ၂၉၉။ ဓမ္မာ၊ ၂။ ၂၄။ ဇာ၊ ၅။ ၁၉၇။ ဝိမတိ၊
 ၂။ ၁၂၆။ သံ၊ ၂။ ၂၉၄။) ပစ္စုပ္ပန်-ထေရ၊
 ၄။ ၁။ ၄၆၂။

ပစ္စုပ္ပန် (ကြိ) [ပစ္စ+ယ+တု] (၁) ကျက်စေ-ခံရ
 စေ-သတည်း။ (၂) ရင့်ပါစေ။ ပစ္စုပ္ပန်-ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန် (ကြိ) [ပစ္စ+ယ+တေ] ချက်အပ်၏။
 ပစ္စုပ္ပန်-ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန် (န) [ပတိ+အတ္တ။ အတ္တာနံ အတ္တာနံ
 ပတိ ပစ္စုပ္ပန်။ ခု၊ ၂။ ၂၉၇။ အတ္တာနံ အတ္တာနံ
 ပဋိစ္စ ပစ္စုပ္ပန်။ နိရုတ္တိ၊ ၃၃၇။ (၁) အသီး
 အသီး။ (၂) အသီးအခြား၊ မိမိကိုယ်တိုင်၊
 မိမိ၏-စိတ်-သန္တာန်။ (၃) ပဌမာဝိဘတ်။
 (၄) ပဌမာဝိဘတ်၏ အနက်။ (တိ) (၅)
 မိမိကိုစွဲ၍ဖြစ်သော၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်သော။

(၁) အသီးအသီး။ ပစ္စုပ္ပန်မေဝါ(မဟာနိ။
 ၂၄၉)တိ ပါဠိက္ခမေဝ။ မဟာနိ၊ ၂၄၉။
 (၂) အသီးအခြား၊ မိမိကိုယ်တိုင်၊ မိမိ၏-
 စိတ်-သန္တာန်။ ပစ္စုပ္ပန်ညောင် နိဗ္ဗုတိ ဝိဒိတာ
 (ဒီ၊ ၂။ ၂၃)တိ အတ္တနာယေဝ အတ္တနိ ကိလေ-
 သနိဗ္ဗာနံ ဝိဒိတံ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၄။ လဘာမိ
 ပစ္စုပ္ပန် သမထ (မာ၊ ၁။ ၃၉၇)နိ အတ္တနော
 စိတ္တေ သမထ လဘာမိတိ အတ္တော။ မာ၊ ၁။
 ၂။ ၂၉၉။ ပစ္စုပ္ပန် ပါဠိယေက္ခံ အတ္တနိ မမ
 စိတ္တေယေဝ။ တေနာဟ “အတ္တနော စိတ္တေ”
 တိ။ “မာ၊ ၁။ ၂။ ၃၀၉။ ပစ္စုပ္ပန်ညောင် ပရိနိဗ္ဗာ-
 ယတိ (မာ၊ ၁။ ၃၁၇)တိ သယမေဝ ကိလေသ-
 ပရိနိဗ္ဗာနေန ပရိနိဗ္ဗာယတိ။ မာ၊ ၁။ ၂။ ၂၀၀။
 ပစ္စုပ္ပန် ဝေဒိတဗ္ဗော (အံ၊ ၁။ ၁၅၆)တိ သာမ-
 ယေဝ ဇာနိတဗ္ဗော။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၄၁။ ပစ္စုပ္ပန်
 ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညဟိ (အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၂)တိ ပဏ္ဍိ-
 တေဟိ အတ္တနော အတ္တနော သန္တာနောယေဝ
 ဇာနိတဗ္ဗော။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၀၃။ (-ဒီ၊ ၁။ ၁၆။

ဒီ၊ ၂။ ၅၇၆။ ၇၀၁။ ၁၇၅။ ၁၈၀။ ဒီ၊ ၁။ ၄၈၉။ မာ၊
 ၁။ ၄၅၆။ မာ၊ ၂။ ၄၀၉။ သံ၊ ၁။ ၉၁၁။ ၂။ ၁။
 ၂၉၇။ ၁၀၁။ ၃၃၇။ ၄၀၃။ သံ၊ ၂။ ၃၈။ ၄၄။ ၂။ ၄။
 ၂၆၇။ ၃၇၇။ သံ၊ ၃။ ၆၉။ ၂၉၇။ ၃၃၃။ အံ၊ ၁။
 ၁၄၇။ ၂၀၇။ အံ၊ ၂။ ၂၀။ ၂။ ၂။ ၄၃၃။ အံ၊ ၃။
 ၄၀၅။ အံ၊ ၃။ ၆၆။ ၂၆၇။ သုတ္တန်၊ ၃၇၇။ မဟာနိ။
 ၂။ ၂။ ၂။ ၁၃၇။ နေတ္ထိ၊ ၄၇၇။ ၄၇၆။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
 ၁၁၇။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၀။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၉၇။ ဒီ၊ ၄။ ၃။
 ၇၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၆၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
 ၂။ ၁။ ၁။ ၁၀၀။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၀၆။
 ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂။ ၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၇၆။ ဒီ၊ ၄။ ၁။
 ၁၁၁။ ၉၇။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၄၇၇။
 ၄၇၇။ မာ၊ ၄။ ၁။ ၁။ မာ၊ ၄။ ၂။ ၃၂။ သံ၊ ၄။ ၁။
 ၁၁၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၀။ နေတ္ထိ၊
 ၄။ ၂။ ၇၇။ နေတ္ထိ၊ ၆။ ၂။ ၃၃။ (၃) ပဌမာဝိဘတ်။
 ယံ-သဒ္ဓေါ စာရိတောတိ ပစ္စုပ္ပန် သမုဗ္ဗမာ-
 နော ပစ္စုပ္ပန်သေန ပရိဏမတိ။ မူလ၊ ၄။ ၁။
 ၁၀။ (၄) ပဌမာဝိဘတ်၏အနက်။ “ကစ္စိ ပန
 ဝေါ အနုရုဒ္ဓါ သမဂ္ဂါ သမ္မောဒမာနာ”
 တိအာဒိသု ဟိ ပစ္စုပ္ပန် ဒိဿတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။
 ၆။ (-သံ၊ ၄။ ၃။ ၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၄။ အံ၊ ၄။ ၂။
 ၂၄၂။ အံ၊ ၄။ ၄။ ၂။ ၁၇၄။ အံ၊ ၄။ ၄။ ၃။ ၁၇၇။
 ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၇၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၇။ ၁၂၆။ မာ၊ ၄။ ၂။
 ၃၆၇။ ၂။ ၁၆။ ၂၄၇။ မာ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၇။ အံ၊ ၄။
 ၁။ ၉၇။ ၉။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၇။ ၂။ ၁၇၇။ မူလ၊ ၄။ ၃။ ၁။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၃။ ၂။ ၄၇၇။ (၅) မိမိကိုစွဲ၍
 ဖြစ်သော၊ မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ ပစ္စုပ္ပန်
 (ပဋိသံ၊ ၂။ ၃၄)နိ အတ္တာနံ ပဋိစ္စ ပစ္စုပ္ပန်။
 ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၂။ (- မာ၊ ၁။ ၂၄၂။ မာ၊ ၂။
 ၇၄။ မာ၊ ၃။ ၂။ မာ၊ ၄။ ၃။ ၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၄၄။
 ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၄၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၁၆။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁။
 မာ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၆။ မာ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
 ၄၂၉။)

ပစ္စုပ္ပန် (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်+က] ပဌမာဝိဘတ်
 ရှိသော (ပုဒ်)။ ပုဒ်တော် ဥပယောဂတ္ထ
 ပစ္စုပ္ပန်။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၆။ ကေသာသနီတိ စ ဣဒံ

ဘုမ္မတ္ထေ ပစ္စတ္တံ။ စရိယာ၊ ဌ။၁၃၄။ (-အံ၊
ဌ။၂။၂၀၀၊၂၉၁။ အံ၊ဌ။၃။၂၅၃။ နေတ္တိ၊ဌ။
၁၂။ သာရတ္ထ၊၃။၂၉၀။ ဒီ၊ဌ။၃။၁၄၆။ မ၊
ဌ။၂။၆။)

ပစ္စတ္တဌာန (န) [ပစ္စတ္တ+ဌာန] အသီးအခြား
ဖြစ်သော-အရာ-ဌာန။ ဣမာနိပိ ပဉ္စ
ပစ္စတ္တဌာနာနိ ဇာနနဉာဏံ တထာဂတဿ
မဟာကမ္မဝိဘင်္ဂဉာဏံ နာမ။ မ၊ဌ။၄။၁၈၄။
(-မ၊ဌ။၃။၃၈၀။)

ပစ္စတ္တတ္ထ (ပု) [ပစ္စတ္တ+အတ္ထ] ပဌမာဝိဘတ်၏
အနက်။ ပစ္စတ္တတ္ထေ ဝါ ကရဏဝစနံ။ ပဋိသံ၊
ဌ။၁။၂၀၉။ ပစ္စတ္တတ္ထေ ဝါ ဘုမ္မဝစနံ။ သီ၊ဌ။
သစ်၊ ၂။၃၉။

ပစ္စတ္တဓမ္မနာမ (န) [ပစ္စတ္တ+ဓမ္မ+နာမ] အသီး
အသီးသော သဘောတရားတို့၏ အမည်။
ပစ္စတ္တဓမ္မနာမဝသေနာ (မူလဌ။၃။၂၉)တိ
“ပထဝီ ဖဿော”တိအာဒိနာ ဓမ္မာနံ တံတံ
နာမဝသေန။ အနုဌ။၃။၄၀။

ပစ္စတ္တနာမကရဏ (န) [ပစ္စတ္တ+နာမ+ကရဏ]
အသီး အသီးသော အမည်ကို ပြုခြင်း၊
နာမည်အသီးအသီးမှည့်ခြင်း။ ပစ္စတ္တပညတ္တိ-
ကြည့်။

ပစ္စတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌ (တိ) [ပစ္စတ္တ+နိဒ္ဒိဋ္ဌ] ပဌမာဝိဘတ်
ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော။ ပစ္စတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော (မူလဌ။
၃။၁၇၃) တိ ပစ္စတ္တဝသေန နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ ပဌ-
မာယ ဝိဘတ္တိယာ နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ အတ္ထော။
အနုဌ။ ၃။၂၄၀။

ပစ္စတ္တနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပစ္စတ္တ+နိဒ္ဒေသ](၁)ပဌမာ
အနက်ကို ညွှန်ပြသော ဝိဘတ်။ (တိ)
(၂) ပဌမာအနက်ကို ညွှန်ပြကြောင်း ဖြစ်
သော (သဒ္ဒါ)။ (၃) ပဌမာဝိဘတ်ကို ညွှန်ပြ
ကြောင်းဖြစ်သော (သဒ္ဒါ)။ (၁) ဝိဂေကဇံ
ပိတိသုခန္တိ စ အညပဒတ္တသမာသော ပစ္စတ္တ-

နိဒ္ဒေသဿ စ အလောပေါ ကတော။ သာ-
ရတ္ထ၊၁။၃၆၃။ မူလဌ။၁။၁၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌ။၁။
၁၆၉။ (၂) တေန္တိ ပစ္စတ္တနိဒ္ဒေသော။
နေတ္တိ၊ဌ။၆။ (၃) ဟေတုမ္ပိ ဝါ ပစ္စတ္တနိဒ္ဒေ-
သော၊ ယေန ဌာနေနတိအတ္ထော။ သီ၊ဌ။
သစ်၊၁။၄၂၁။ (-ဒီ၊ဌ။၁။၁၅၈။)

ပစ္စတ္တနိယတ (တိ) [ပစ္စတ္တ+နိယတ] အသီး
အခြားပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော (တရား)။
ပစ္စတ္တနိယတော (နေတ္တိ၊ဌ။၁၁၃) တိ ပါဠိ-
ပုဂ္ဂလိကော။ နေတ္တိ၊ ဌ။၇၃။

ပစ္စတ္တပညတ္တိ (ထိ) [ပစ္စတ္တ+ပညတ္တိ] အသီး
အသီးသော-အမည်-ပညတ်၊ပစ္စတ္တပညတ်။
တိဿော နာဂေါ သုမနောတိ အာဒိကာ
ပစ္စတ္တနာမကရဏမတ္တဝသေန ပညာပနာ
ပစ္စတ္တပညတ္တိ နာမ။ အဘိ၊ဌ။၃။၂၈။ (-မူလ-
ဌ။၃။၂၉။ အနုဌ။၃။၄၀။)

ပစ္စတ္တပာ (န) [ပစ္စတ္တ+ပဒ] ပဌမာဝိဘတ်ကို
ပြတတ်သောပုဒ်၊ ပဌမာဝိဘတ် အဆုံးရှိ
သောပုဒ်။ ပစ္စတ္တပဒေဟိ (ဒီ၊ဌ။၂။၅၂) တိ
ပဌမာဝိဘတ္တိဒီပကေဟိ ပဒေဟိ။ ဒီ၊ဌ။၂။
၅၂။

ပစ္စတ္တပုရိသကာရ (ပု) [ပစ္စတ္တ+ပုရိသကာရ]
အသီးအသီးသော ယောက်ျားသည်ပြုအပ်
သော-အမှုကိစ္စ-လုံ့လ-ပယောဂ၊ အသီး
အသီးသောယောက်ျားစွမ်း။ ပစ္စတ္တပုရိသ-
ကာရော(အံ၊ဌ။၂။၁၅၈)တိတေန တေနပုရိ-
သေနကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ န ဟေတိ ပုဗ္ဗေကတ-
ဟေတု ဝေ သိဇ္ဈနတော။ အံ၊ဌ။၂။၁၄၄။
(-မိလိန္ဒ။၁၀၄-၅၊၃၂၉။ ဒီ၊ဌ။၂။၈၅။ မ၊ဌ။
၁။၃၃၀။ မ၊ဌ။၄။၂၁၈။ သံ၊ဌ။၁။၁၄၃။ သံ၊
ဌ။၂။၁၉၊၈၉။ သံ၊ဌ။၃။၆၅။ အံ၊ဌ။၂။၃၈၆။
ပဋိသံ၊ဌ။၂။၁၇။ ထေရီ၊ဌ။၁၂၀။ ဒီ၊ဌ။၁။
၂၂၂။ သီ၊ဌ။သစ်၊၂။၃၉။ မ၊ဌ။၁။၂၄၃။

မ၊ဋီ၊၃။၄၀၅။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၀၈၊၂၁၀။ အံ၊ဋီ၊၁။
၁၂၂။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၃၆။)

ပစ္စတ္တပုရိသကာရဒီပနတ္ထ(ပု) [ပစ္စတ္တပုရိသကာရ+
ဒီပနတ္ထ] အသီးအသီးသော ယောက်ျားသည်
ပြုအပ်သောအမှုကို ပြခြင်းအကျိုး။ “ဝေ-
ဠုဝနာဒယော မဟာဝိဟာရာ ခန္ဓေဟိ ကာ-
ရာပိတာ၊ ဓာတူဟိ အာယတနေဟိ” တိ-
ဝုတ္တေပိ သေဝနယော။ တသ္မာ ဘဂဝါ
ပစ္စတ္တပုရိသကာရဒီပနတ္ထံ ပုဂ္ဂလကထံ ကထေ-
တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၄။ (-ဣတိ
ဝုတ်၊ဋ္ဌ။၇၉။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၄၀၁။ အနုဋီ၊၃။
၆၈။)

ပစ္စတ္တဗဟုဝစန (န) [ပစ္စတ္တ+ဗဟုဝစန] (၁)
ပဌမဗဟုဝစနံ။ (၂) ပဌမဗဟုဝစနံ
ဘတ်အနက်။ (တိ) (၃) ပဌမဗဟုဝစ
နံဘတ်ရှိသော (သဒ္ဓါ)။ (၁)ကေသန္တိ
သမိဝသေန ဝုတ္တကသဒ္ဓေါ “ဓမ္မဋ္ဌာ သိလ-
သမ္ပန္နာ”တိ ဧတ္ထ ပစ္စတ္တဗဟုဝစနဝသေန
ပရိကာမေတဗော၊ သံ၊ဋီ၊၁။၁၂၃။(-ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊၂။၂၇၅။) (၂) တေသဒ္ဓေါ “န တေ
သုခံ ပဇာနန္တိ၊ ယေ န ပဿန္တိ နန္ဒန”န္တိ
အာဒိသုတ-သဒ္ဓဿဝသေန ပစ္စတ္တဗဟုဝစနေ
အာဂဓတာ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၈။ (၃) ပစ္စတ္တဗဟု-
ဝစနဿ ဟိ သေ-ကာရာဂမံ ဣန္ဒြိယသဒ္ဓလက္ခ-
ဏကောဝိဒါ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁။ (-သာရတ္ထ၊
၁။၄၄၇။ ဝိမတိ၊၁။၉၄။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၅၂။ သံ၊
ဋီ၊၁။၇၆။)

ပစ္စတ္တဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပစ္စတ္တဗဟုဝစန+
နိဒ္ဒေသ] ပဌမဗဟုဝစနံဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြ
ခြင်း။ “အဝိဇ္ဇာယ ပရေတာ” တိအာဒိနာ
ပစ္စတ္တဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသောပိ အဝိရုဒ္ဓေါဟော-
တိ ဘိန္နဝါကျတ္တာ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၉၄။

ပစ္စတ္တဗဟုဝစနလောပ (ပု) [ပစ္စတ္တဗဟုဝစန+
လောပ] ပဌမဗဟုဝစနံဘတ် ကျေပျောက်

ခြင်း။ ဗဟုဇနသုခန္တိ ဧတ္ထ ပစ္စတ္တဗဟုဝစန-
လောပေန ဗဟုဇနဂ္ဂဟဏန္တိ အာဟ “ဗဟု-
ဇနာ”တိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၂၅။

ပစ္စတ္တဗဟုဝစနဘိဓေယျ(တိ) [ပစ္စတ္တဗဟုဝစန+
ဘိဓေယျ] ပဌမဗဟုဝစနံဘတ်သည်
ဟောအပ်သော။ ယော ဟိ အယံ “ကေစိ”
တိ ပစ္စတ္တဗဟုဝစနဘိဓေယျော အတ္ထော။
အနုဋီ၊၃။၂၅။

ပစ္စတ္တဘေဒဂဟဏ (န) [ပစ္စတ္တ + ဘေဒ +
ဂဟဏ] အသီးအသီးသော အကွဲအပြားကို
ယူခြင်း။ အာရမ္မဏဿ ပစ္စတ္တဘေဒဂဟဏဝ-
သေန ဝိညာဏံ ပါကဋံ ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၇၁။ ပစ္စတ္တဘေဒဂဟဏဝသေနာတိ တ-
ဿ တဿ အာရမ္မဏဿ ပဘေဒဂဟဏဝ-
သေန။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၃၇။

ပစ္စတ္တလက္ခဏ (န) [ပစ္စတ္တ+လက္ခဏ] အသီး
အသီးသော - သဘော - လက္ခဏာ၊ သီးခြား
ဖြစ်သော - သဘော - လက္ခဏာ။ တေသု
ရူပက္ခန္ဓဿ တာဝ ပစ္စတ္တလက္ခဏံ ဒဿိတံ။
ရူပက္ခန္ဓဿေဝ ဟိ တေ၊ န ဝေဒနာဒိနံ၊
တသ္မာ ပစ္စတ္တလက္ခဏန္တိ ဝုတ္တတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၈-
၉။ ပစ္စတ္တလက္ခဏဝသေနာ (သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၉) တိ
ဝိသု ဝိသု လက္ခဏဝသေန။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၂၇။
(-သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၂၊၁၃၈။
သိ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၃၆၊၄၁၉။ မူလဋီ၊၃။၅၂။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၇၇။)

ပစ္စတ္တလက္ခဏပဋိဝေဓ (ပု) [ပစ္စတ္တလက္ခဏ+
ပဋိဝေဓ] အသီးအသီးသော - သဘော -
လက္ခဏာ - ကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်း။ တေသ္မိ-
ဟိ အန္တရေ ဓမ္မာနံ ပစ္စတ္တလက္ခဏပဋိဝေ-
ဓဿေဝ အာဓိပတံ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၄၁။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၉၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။
၃၇၇။)

ပစ္စတ္တလက္ခဏသလ္လက္ခဏ (န) [ပစ္စတ္တလက္ခဏ + သလ္လက္ခဏ] အသီးအသီးသော-သဘော-လက္ခဏာ-ကို ကောင်းစွာ မှတ်သားခြင်း။ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ ပစ္စတ္တလက္ခဏသလ္လက္ခဏဝသေန ပဝတ္တာ ပညာ ဉာတပရိညာ နာမ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄။ စူဠနိ၊ ၄။ ၉၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၇။)

ပစ္စတ္တဝေန (န) [ပစ္စတ္တ + ဝေန] (၁) ပဌမာဝိဘတ်။ (၂) ပဌမာဝိဘတ်၏ အနက်။ (တိ) (၃) ပဌမာဝိဘတ်ရှိသော (သဒ္ဓါ)။ (၄) ပဌမာဝိဘတ်၏ အနက်ရှိသော၊ ပဌမာဝိဘတ်အနက်ကို ဟောသော(သဒ္ဓါ)။ (၁) တတောနိဒါနန္တိ တံနိဒါနံ တံဟေတုကန္တိ ပစ္စတ္တဝေနသ တော-အာဒေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၇။ (-ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၇။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၈၀။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၃၉။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၅၈။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၀၉။ စူဠနိ၊ ၄။ ၂။ ၈။ ဝဇီရ။ ၂။ ၃၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀။) (၂) အယဉ္ဇိ ယန္တိ သဒ္ဓေါ ယံ မေ ဘန္တိ.... အာဒိသု ပစ္စတ္တဝေန ခိဿတိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၄။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၇၂။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၅။) (၃) ကရုဏာတ္ထ စေတံ ပစ္စတ္တဝေနံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၂။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁၆။ ဘုမ္မတ္ထေ ဝါ တောနိ ပစ္စတ္တဝေနာနိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၀၁။ (-ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁၆။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၇။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၂။ ၂၅၀။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၈၈။ ၂၅၆။ ၂၆၃။ ဝိမာန၊ ၄။ ၉၉။ ၁၆၇။ ၂၆၁။ ပေတ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၇။ ၂၃၈။ ထေရီ၊ ၄။ ၁၁၉။ ဗုဒ္ဓဓံ။ ၄။ ၅။ ၃၇။ စရိယာ၊ ၄။ ၉၆။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၇။ ဝဇီရ။ ၄။ ၄၀၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၅။ ၃၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၆။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၂။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၀။ ၁၆၄။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၀။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၅၇။ ၁၁၁။ ၃၂၀။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၂၇၁။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၆၆။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၇၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၆၈။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၉။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၄၄၀။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄။)

(၄) ဣဓ ပစ္စတ္တဝေနော ယတြ-သဒ္ဓေါ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၀။

ပစ္စတ္တဝေနတ္ထ (ပု) [ပစ္စတ္တဝေန + အတ္ထ] ပဌမာဝိဘတ်၏အနက်။ ပစ္စတ္တဝေနတ္ထေ ဝါ တေဘုမ္မံ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆၄။ (-ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၁။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၇၈။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၄။)

ပစ္စတ္တဝေနယောဂ (ပု) [ပစ္စတ္တဝေန + ယောဂ] ပဌမာဝိဘတ်နှင့်ယှဉ်ခြင်း။ န စေတ္ထ ဂတာဒိ-အတ္တာနံ ဧကန္တေန ပစ္စတ္တဝေနယောဂေါ ဣစ္ဆိတောတိ။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၄၂။

ပစ္စတ္တဝေနဝါရ (ပု) [ပစ္စတ္တဝေန + ဝါရ] ပဌမာဝိဘတ်နှင့်ယှဉ်သောဝါရ။ ယော တေ ဂိလာန-ပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ ပရိဘုဉ္ဇိတိ ဣမေ ပဉ္စ ပစ္စတ္တဝေနဝါရာ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၁။

ပစ္စတ္တဝေဒန (တိ) [ပစ္စတ္တ + ဝေဒန] (၁) အသီးအသီး-ကိုယ်စီကိုယ်စီ-ခံစားအပ်သောဝေဒနာရှိသော၊ သူ။ (၂) ကိုယ်တိုင် (အသီးအသီး) ဖြစ်စေအပ်သော ဝေဒနာရှိသော၊ ကိုယ်တိုင် (အသီးအသီး) ဝေဒနာကိုဖြစ်စေတတ်သော၊ သူ။ (၁) ပစ္စတ္တဝေဒနာ (ပေတ၊ ၁၈၀) တိ ဝိသုဝိသု အနုဘုယျမာနဒုက္ခဝေဒနာ။ ပေတ၊ ၄။ ၁၉၉။ (၂) ပစ္စတ္တဝေဒနာ (မ၊ ၁။ ၄၁၃။ ထေရီ၊ ၄၆၅) တိ သယမေဝ ပါဠိက္ခေဝေဒနာ-ဇနကာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၉။ ထေရီ၊ ၄။ ၂။ ၄၉၇။

ပစ္စတ္တဝေဒနိယ (ပု) [ပစ္စတ္တ + ဝေဒနိယ] ပစ္စတ္တဝေဒနိယငရဲ၊ အလိုလို-အလိုအလျောက်-ဒုက္ခဝေဒနာကို ဖြစ်စေတတ်သောငရဲ၊ အလိုလို-အလိုအလျောက်-ဒုက္ခဝေဒနာ၌ တည်သောငရဲ။ ပစ္စတ္တဝေဒနိယော (မ၊ ၁။ ၄၁၃) တိ သယမေဝ ဝေဒနာဇနကော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၈။ ဝိသေသပစ္စယတာယ ဝေဒနာယ ဌိတောတိ ဝေဒနိယော၊ ကာရုဏာကာရကေန ဝိနာ ပစ္စတ္တံ သယမေဝ ဝေဒနိယောတိ ပစ္စတ္တဝေဒနိယော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၂။

ပစ္စတ္တဝေဒနီယ (တိ) [ပစ္စတ္တ+ဝေဒနီယ] မိမိကိုယ်
တိုင် သိအပ်သော။ တိဝိဓော ဟိ အတ္ထော
ကောစိ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓေါ ယော ရူပါဒိဓမ္မာနံ
ပစ္စတ္တဝေဒနီယော အနိဒ္ဓိသိတဗ္ဗာကာရော။
အနုဋ္ဌါဝါ၆ဝ။ (-အံဋ္ဌါဝါ၁ဝ၃။)

ပစ္စတ္တသမုဋ္ဌိတ (တိ) [ပစ္စတ္တ+သမုဋ္ဌိတ] အသီး
အသီး မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်သော။ ပစ္စတ္တသမု-
ဋ္ဌိတာ(နေတ္ထိ။ဂ)တိ ပစ္စတ္တံ တဿ တဿ
အတ္တနိ သမ္ဘူတာ။ နေတ္ထိ။ဋ္ဌ။၅၅။ ပစ္စတ္တသမု-
ဋ္ဌိတာတိ ပတိ ဝိသု အတ္တနိယေဝ သမုဋ္ဌိတာ။
နေတ္ထိ။ဝိ။၇၄။ (-နေတ္ထိ။ဋ္ဌိ။၄၆။)

ပစ္စတ္တ(ပု) [ပတိ+အတ္တ+အ] ရန်သူ။ နိက္ခိတ္တ-
သတ္တာ ပစ္စတ္တာ၊ နိဝါတ မနုဝတ္တရေ။ ဇာ၊
၂။၂၅၇။ဇာ၊ ၄။၇။၁ဝ၇။

ပစ္စတ္တတ (တိ) [ပတိ+အာ+ထရ+တ] ခင်းအပ်
သော။ မုဒုပစ္စတ္တတေတိ မုဒုနာ ပစ္စတ္တရ-
ဏေန ပစ္စတ္တတေ။ ဇာ၊ဋ္ဌ။၇။၁၁၁။

ပစ္စတ္တရဏ (န) [ပတိ+အာ+ထရ+ယု။ ပတိရူပံ၊
ပစ္စေကံ ဝါ အတ္တရိတဗ္ဗာနိတိ ပစ္စတ္တရဏာနိ။
သိ၊ဋ္ဌိ။သစ်။၁။၇၄။] ခင်းနှိုး၊ အခင်း၊ အိပ်ရာ
ခင်း၊ အိပ်ရာလွှမ်း။ သေယျံ နာမ ဘိသိ
စိမိလိကာ ဥတ္တရတ္တရဏံ ဘုမ္မတ္တရဏံတနိကာ
ဓမ္မဓန္တော နိသိဒ္ဓနံ ပစ္စတ္တရဏံတိဏသန္တာရော
ပဏ္ဏသန္တာရော။ ဝိ၊၂။၆၁။ ပစ္စတ္တရဏန္တံ ပါဝါ-
ရော ကောဇဝေါတိတ္ထေကမေဝ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ။၃။
၄၂။ ပစ္စတ္တရဏံ နာမ ပါဝါဓရာ ကောဇ-
ဝေါတိတ္ထေကမေဝ။ ကခါ။၂ဝ၃။ ပစ္စတ္တရဏ-
(ဝိသုဒ္ဓိ။၁။၃၃၇)န္တံ 'ဗုဒ္ဓိယာ' ဆဝိရက္ခဏတ္ထံ
အတ္တရိတဗ္ဗံ စိမိလိကာဒိအတ္တရဏမာဟ။
ဝိသုဒ္ဓိ။ဋ္ဌိ။၁။၄၁၈။ (- ဝိ၊ဇာ။၄၁ဝ။ အပ၊
၂။ ၃၈၄။ - ဝိ၊ဋ္ဌ။ ၂။ ၂၇၂။ ၂၂၅။ - ဝိ၊ဋ္ဌ။
၃။ ၃၆၉။ ၄၀၄။ ၄၁၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ။ ၄။ ၆ဝ။ ၈၇။ ၁၆၇။
၁၈၃။ ကခါ။ ၁၅၃-၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၃။ ၁၄၄၉။
ဒိ၊ဋ္ဌ။ ၃။ ၁၆၃။ ၁၆၅။ မ၊ဋ္ဌ။ ၁။ ၃၄၄။ မ၊ဋ္ဌ။ ၃။ ၁၃။
ဏဘိဓာန် (ပ-ဝင်) အ၁၃-ပ-မ-ဆ-၈

၁၈၄။ သံ၊ဋ္ဌ။ ၂။ ၂၉၇။ သံ၊ဋ္ဌ။ ၃။ ၂၇၄။ အံ၊ဋ္ဌ။
၁။ ၁၅၁။ ၃၉၇။ အံ၊ ဋ္ဌ။ ၂။ ၁၁၆။ ၂၃၈။ ၃၀၉။
ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၃၆၉။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။ ၂၇၃။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။
၁၁၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ။ ၁။ ၁၄၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ။ ၇။ ၁၁၁။ ဝဇိရ။
၂၂၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၆။ ၃၁၉။ ၃၉၁။ သာရတ္ထ၊
၃။ ၂၉။ ၂၉၅။ ၃၀၇။ ဝိမတိ၊၁။ ၃၀၄။ ဝိမတိ၊
၂။ ၂၅၈။ ကခါ၊ဋ္ဌိ။သစ်။ ၂၈-၃။ ၄၃၁။ အံ၊ဋ္ဌိ။
၂။ ၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ။ ၁။ ၉၄။)

ပစ္စတ္တရဏဂတိက (တိ) [ပစ္စတ္တရဏ+ဂတိက] အိပ်
ရာခင်းနှင့် အလားတူသော။ ဋ္ဌေကဓမ္မံ ပန
ပစ္စတ္တရဏဂတိကံ ဟောတိ၊ တမ္ပိ ဂဗ္ဘာဏ္ဏ-
မေဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ။ ၄။ ၈၃။ ကခါ။ ၂၆၄။ (-ဝဇိရ။
၅၂၈။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၀၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၄၇။
ကခါ၊ဋ္ဌိ။သစ်။ ၄၂၇။)

ပစ္စတ္တရဏစိဝရ (န) [ပစ္စတ္တရဏ+စိဝရ] အိပ်ရာ
လွှမ်းသက်န်း။ ပစ္စတ္တရဏမေဝစာတိ သံသိဏေ
....ပရိဘောဂတ္တာယ အနုညာတံ ပစ္စတ္တရဏ-
စိဝရဉ္စ။ ဝိနိစ္ဆယ၊ဋ္ဌိ။ ၁။ ၂၇ဝ။

ပစ္စတ္တရဏတ္ထ(ပု) [ပစ္စတ္တရဏ+အတ္တ] အိပ်ရာခင်း
အကျိုး။ ပါဝါရော ကောဇဝေါ ပစ္စတ္တရ-
ဏတ္တာယေဝ ဌပိတာ ဥဂ္ဂတလောမာ အတ္တ-
ရဏဝိသေသာ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၆။

ပစ္စတ္တရဏာဓိဋ္ဌာန (န) [ပစ္စတ္တရဏ+အဓိဋ္ဌာန]
အိပ်ရာခင်းဟု အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်း။ အတ္တနော
သန္တကုတာဝေန ပစ္စတ္တရဏာဓိဋ္ဌာနေန အဓိဋ္ဌ-
ဟိတု။ သိ၊ဋ္ဌိ။သစ်။ ၂။ ၁၁၅။

ပစ္စတ္တရာပေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+အာ+ထရ+
ဏာပေ+တွာ] ခင်းစေ၍။ ဥပရိ သေတပစ္စတ္တ-
ရဏေဟိ ပစ္စတ္တရာပေတွာ။ မ၊ဋ္ဌ။ ၃။ ၁၃။ သံ၊ဋ္ဌ။
၃။ ၁၈။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။ ၃၆၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၀၇။

ပစ္စတ္တရိတံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+အာ+ထရ+တံ] ခင်း
ခြင်းငှါ။ ဇိတ္တကာလေပစ္စတ္တရဏံကရေန္တောပိ
ပစ္စတ္တရိတမ္ပိ အသက္ကုဏေယျံ။ အံ၊ဋ္ဌ။ ၂။ ၃၀၉။

ပစ္စတ္တရိတော (ကြိဝိ) [ပတိ+အာ+ထရ+တွာ]
 ခင်း၍။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပစ္စတ္တရိတော
 နိပဇ္ဇိတန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၂၉။ ပစ္စတ္တရိတောတိ...
 အတ္တနော သန္တကေန ပစ္စတ္တရဏေန ပစ္စတ္တ-
 ရိတောဝံ နိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၈၇။ (-ဝိ၊
 သင်္ဂဟ။ ၄၄၉။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၃။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၈၈။
 ဥဒါန၊ ၄။ ၃၆၉။)

ပစ္စတ္တိက (ပု) [ပတိ+အတ္တ+ဣက။ ပဋိပက္ခံ
 အတ္တယန္တိ ဣန္ဒြိယံ ပစ္စတ္တိကာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
 ၂၂၆။ ပစ္စတ္တ+ဣက။ ပတိယမတ္တနံ ပစ္စတ္တော၊
 တံ ယောဂါ ပစ္စတ္တိကော။ ခာန်၊ ၄။ ၃၄၄-၅။]
 ဆန့်ကျင်ဖက်ကို အလိုရှိသောသူ၊ ရန်သူ။
 (ပစ္စတ္တိကနှင့် ပစ္စာမိတ္တတို့၏ အသုံးကို-ဒီ၊ ၄။
 ၃။ ၁၀၅-ကြည့်။) ပစ္စတ္တိကေ သဟမေဓေန၊
 သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂဟာတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၃၆၊ ၃၂၀။
 ပစ္စတ္တိကေနာ (ဒီ၊ ၃။ ၁၂၀)တိ ပဋိပက္ခံ ဣန္ဒ-
 နန္တေန။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၄။ ပစ္စတ္တိကေနာ (အံ၊ ၁။
 ၁၀၈)တိ ပဋိပက္ခိကေနာ၊ ပဋိသတ္တုနာတိ
 အတ္တော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၇၉။ ပဋိပက္ခံ အနိဋ္ဌံ
 အတ္တေတိတိ ပစ္စတ္တိကော။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၅။
 (-ဒီ၊ ၁။ ၆၆၊ ၁၃၀၊ ၁၆၃။ ဒီ၊ ၃။ ၁၄၂။ သံ၊ ၂။
 ၃၈၁၊ ၅၂၃။ အံ၊ ၂။ ၄၉၊ ၁၃၀၊ ၄၇၈။ နေတ္ထိ။
 ၅၂။ မိလိန္ဒ။ ၈၇၊ ၉၅၊ ၃၂၈။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၆၄၀။
 ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၄၃၆။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၀၅။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၆၄။
 ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၅၂၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၆။
 သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၊ ၃၁၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၃။ သံ၊ ၄။ ၃။
 ၅၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၅။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၉။ ပဋိသံ၊
 ၄။ ၁။ ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၄။
 ဥဒါန၊ ၄။ ၅၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၆၁။ သုတ္တနိ၊
 ၄။ ၁။ ၁၈၉။ ဝိမာန၊ ၄။ ၇၅။ ပေတ၊ ၄။ ၅၈။
 ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၉။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၉၃။ မဟာနိ၊
 ၄။ ၅၇၊ ၃၆၄။ စူဠနိ၊ ၄။ ၈၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၈။)

ပစ္စတ္တိကဂဏ (ပု) [ပစ္စတ္တိက+ဂဏ] ရန်သူ
 အပေါင်း။ တံ ဒိသတန္တိ တံ ဒိသသမူဟံ၊ တံ

တံ ပစ္စတ္တိကဂဏန္တိ အတ္တော။ ဇာ၊ ၄။ ၄။
 ၂၉၄။

ပစ္စတ္တိကဇန (ပု) [ပစ္စတ္တိက+ဇန] ရန်သူဖြစ်
 သောလူ။ အတ္တနော ပစ္စတ္တိကဇနံ ဇိနာတိတိ
 ဇေတော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၆၂။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၈။
 ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၉၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၉။ (-ဥဒါန၊ ၄။
 ၅၁။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၁။)

ပစ္စတ္တိကတရ (ပု) [ပစ္စတ္တိက+တရ] လွန်ကဲသော
 ရန်သူ၊ ကြီးမားသောရန်သူ။ မယာ တဿ
 ပစ္စတ္တိကတရေ နာမ နတ္ထိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၅။

ပစ္စတ္တိကနိဂ္ဂဟန (တိ) [ပစ္စတ္တိက+နိဂ္ဂဟန]
 ရန်သူကိုနှိမ်နင်းနိုင်သောသူ။ သော ဥဘယ-
 လောကဝိဇယာယ ပဋိပန္နော နာမ ဟောတိ
 ပစ္စတ္တိကနိဂ္ဂဟနတော၊ သကတ္တသမ္ပာဒနတော
 စ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၉။ (-အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၁။)

ပစ္စတ္တိကပစ္စာမိတ္တသမဏဗြာဟ္မဏဂ္ဂဟဏ(န) [ပစ္စ-
 တ္တိက+ပစ္စာမိတ္တ+သမဏဗြာဟ္မဏ+ဂဟဏ]
 ဆန့်ကျင်ဖက်ရန်သူဖြစ်သော ရဟန်း ပုဏ္ဏား
 တို့ကိုသုခြင်း။ ပစ္စတ္တိကပစ္စာမိတ္တသမဏဗြာ-
 ဟ္မဏဂ္ဂဟဏ (ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၇)န္တိ ပစ္စတ္တိကာ
 ဝေ ပစ္စာမိတ္တာ၊ တေယေဝ သမဏဗြာဟ္မဏာ၊
 တေသံ ဂဟဏံ တထာ၊ တေန ဗာဟိရက-
 သမဏဗြာဟ္မဏဂ္ဂဟဏံ၊ ဝုတ္တံ။ သီ၊ ၄။ သု၊ ၂။
 ၆၅။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၉၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၇။ ဥဒါန၊ ၄။
 ၃၆၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၅၉။)

ပစ္စတ္တိကပရိယာယ (ပု) [ပစ္စတ္တိက+ပရိယာယ]
 ပစ္စတ္တိကသဒ္ဓါ၏-ဝေဝုဇ်-ပရိယာယ်-စကား
 လှယ်။ ပဋိ-သဒ္ဓေါ ပစ္စတ္တိကပရိယာယော။
 မ၊ ၄။ ၂။ ၅၀။

ပစ္စတ္တိကပုဂ္ဂလ (ပု) [ပစ္စတ္တိက+ပုဂ္ဂလ] ရန်သူဖြစ်
 သောပုဂ္ဂိုလ်။ မမ သဗ္ဗညုဘာဝေ ဒေါသံ
 ဒဿေတွာ လောကေ ဌာတုံ အသမတ္တဘာယ
 မမ ပစ္စတ္တိကပုဂ္ဂလော ဝါ နတ္ထိတိ အတ္တော။
 ဝဇီရ၊ ၄၀၀။

ပစ္စတ္တိကပေါသက (တိ) [ပစ္စတ္တိက+ပေါသက] ရန်သူကို-လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ သော၊ သူ။ ပစ္စတ္တိကပေါသကော ဝိယ ကိလေသမာရာဒိနံ အာမိသဘူတာ။ စရိယာ၊ ဌ။ ၃၀၆။ ဒီ၊ ဌီ၊ ၁။ ၈၉။ သီ၊ ဌီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၈၃။

ပစ္စတ္တိကဘယ (န) [ပစ္စတ္တိက+ဘယ] ရန်သူဘေး။ ပစ္စတ္တိကဘယတော မုတ္တိ နာမ ယထာ တထာ သဟာယဝတော ဟောတိ။ အံ၊ ဌီ၊ ၁။ ၆၈။

ပစ္စတ္တိကမနုဿ (ပု) [ပစ္စတ္တိက+မနုဿ] ရန်သူ ဖြစ်သောလူ။ ယာ ပန ပစ္စတ္တိကမနုဿေဟိ ဒုတံ ဝါ ပဟိတိတော သယံ ဝါ အာဂန္တော။ ကချိ၊ ၂၉၈။

ပစ္စတ္တိကရာဇ (ပု) [ပစ္စတ္တိက+ရာဇ] ရန်သူမင်း။ ပစ္စတ္တိကရညော သကလရဋ္ဌပရိစ္စာဂေန စ ဒါနပါရမိ။ စရိယာ၊ ဌ။ ၂၅၈။

ပစ္စတ္တိကဝါရဏ (တိ) [ပစ္စတ္တိက+ဝါရဏ] ရန်သူ ကို-တားမြစ်-ပိတ်ပင် - တတ်သော၊ သူ။ သော့ ဟိ ပစ္စတ္တိကဝါရဏတော့ ဂမနံ ဗရိက္ခိ- လေသဝါရဏတောစ “ဝါရဏော” တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိမာန၊ ဌ။ ၃၁။

ပစ္စတ္တိကဝိသုဘတ (ပု) [ပစ္စတ္တိက+ဝိသုဘတ] ဆန့်ကျင်ဖက်-ရန်သူ- (ဖြစ်သော ရာဂဒေါသ) ကို-ပယ်ဖျောက်-ဖျက်ဆီး-ခြင်း။ တံ ပစ္စတ္တိကဝိသုဘတဝသေန အဝေရံ။ အဘိ၊ ဌ။ ၂။ ၃၆၃။ ပစ္စတ္တိကဝိသုဘတဝသေနာတိ မေတ္တာ- ဒိနံ အာသန္နဒုရပစ္စတ္တိကာနံ ဓာဂဗျာပါဒါဒိနံ ဝိသုဘတဝသေန။ မူလဌီ၊ ၂။ ၁၈၇။

ပစ္စတ္တိကဝိမေနသမတ္တ (တိ) [ပစ္စတ္တိက+ဝိမေန+သမတ္တ] ရန်သူကိုဖျက်ဆီးခြင်းငှါစွမ်းနိုင်သော။ ဗလဝါတိ ပစ္စတ္တိကဝိမေနသမတ္တေန ဗလေန ဗလဝါ။ ဒီ၊ ဌီ၊ ၁။ ၂၆၁။ သီ၊ ဌီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃၂။

ပစ္စတ္တိကဝိဝေက (ပု) [ပစ္စတ္တိက+ဝိဝေက] ဆန့် ကျင်ဖက် - ရန်သူ-မှ ကင်းဆိတ်ခြင်း။ ဆန့်

ကျင်ဖက်-ရန်သူ-မရှိခြင်း။ အထ ခေါ ပစ္စတ္တိကဝိဝေကတော့တိ ဒဿေန္တော “ဒေါမ- နဿပ္ပဟာနတော” တိ အာဟ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌီ၊ ၁။ ၃၆၅။

ပစ္စတ္တိကသညာ (တိ) [ပစ္စတ္တိက+သညာ] ရန်သူ ဟူသော-အမှတ်-သညာ။ ယော ပစ္စတ္တိက- သညာယ တံ ရာဇာနံ အာရဗ္ဗ အာဝုဓံ ဥက္ခိ- ပိတု ဝိသဟေယျ။ ဒီ၊ ဌ။ ၂။ ၂၁၃။ မ၊ ဌ။ ၄။ ၁၅၆။

ပစ္စတ္တိကသမဏဗြာဟ္မဏဂ္ဂဟဏ (န) [ပစ္စတ္တိက+ သမဏဗြာဟ္မဏ+ဂဟဏ] ဆန့်ကျင်ဖက်- ရန်သူ-ဖြစ်သော ရဟန်း၊ ပုဏ္ဏားတို့ကို ယူ ခြင်း။ “သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယာ” တိ သာသနဿ ပစ္စတ္တိကသမဏဗြာဟ္မဏဂ္ဂဟ- ဏံ။ သံ၊ ဌီ၊ ၁။ ၂၃၈။

ပစ္စန (န) [ပစ+ယ+ယု] (၁) ကျက်ခြင်း၊ ခံစား ရခြင်း။ (၂) ချက်ခြင်း၊ ကျက်စေခြင်း၊ ကြေစေခြင်း။ (တိ) (၃) ကျက်သော၊ ခံ စားရသော။ (၄) ရင့်သော၊ မှည့်သော။ (၅) ကျက်ရာ၊ ခံစားရာ (အခါစသည်)။ (၁) စက္ကနိရယေ ပစ္စနတော စက္ကဟတ္ထိ- နော့ ဟတ္ထေ မရဏမေဝ + သေယျော။ ဇာ၊ ဌ။ ၆။ ၇။ (သံ၊ ဌီ၊ ၂။ ၃၈၆။)။ (၂) ပစ္စ- နသီလ-ကြည့်။ (၃) ပစ္စနသတ္တ-ကြည့်။ (၄) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၅) ပစ္စနကာလ-ကြည့်။

ပစ္စနက (တိ) [ပစန+က။ ပစ+ယ+ကျ] ရင့် သော၊ မှည့်သော။ အကဋ္ဌပါကောတိ အက- ဌေယေဝ ဌာနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတော ပစ္စနကော။ ဒီ၊ ဌီ၊ ၃။ ၄၆။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌီ၊ ၂။ ၅၂။)

ပစ္စနက (တိ) [ပစ+ယ+ဏေ+ကျ] ကျက်စေ တတ်သော၊ အကျိုးပေးသော။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

ပစ္စနကကမ္မ (န) [ပစ္စနက+ကမ္မ] ကျက်စေတတ်
သော-အကျိုးပေးသော-ကံ။ ဒေဝဒတ္တော
သဒေဝကဿ လောကဿ အနတ္တနိဿိတံ
အတ္တနော အဝီစိမိ ပစ္စနကကမ္မံ ကရေတိ။
ဓမ္မ။ ၄၁။ ၉၂။

ပစ္စနကသတ္တ (ပု) [ပစ္စနက+သတ္တ] ကျက်သော-
ခံစားရသော-သတ္တဝါ။ ကပ္ပဋိတိကကမ္မဋ္ဌိ
ကတွာ ကေကပ္ပံ နိရယမိ ပစ္စနကသတ္တာ နေဝ
ဧကော, န ဒွေ, န သတံ, န သဟဿံ၊ ဝေ
ပစ္စနကသတ္တာ ကိရ ဂဏနပထံ ဝီတိဝတ္တု။
အဘိဋ္ဌ။ ၂။ ၄၂၄။

ပစ္စနကာလ (ပု) [ပစ္စန+ကာလ] ကျက်ရာ-
ခံစားရာ-အခါ။ နိရယတော သိသံ အနုက္ခိ-
ပိတွာ သကလကပ္ပံ နိရယမိ ပစ္စနကာလော။
အဘိဋ္ဌ။ ၂။ ၄၂၄။ (-ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၀၀။)

ပစ္စနဋ္ဌာန (န) [ပစ္စန+ဋ္ဌာန] ကျက်ရာ-ခံစား
ရာ-အရပ်။ နေရယိကသတ္တာနံ ပစ္စနဋ္ဌာနံ
ဥဿဒနိရယံ ဒိသု။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၂။ (-ဇာ၊
၄။ ၂။ ၂၉၄။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၄၄။)

ပစ္စနနိရယ (ပု) [ပစ္စန+နိရယ] ကျက်ရာ-ခံစား
ရာ-ငရဲ။ ဧဝံ မဟာသတ္တော လူသိဝိဟေဋ္ဌ-
ကဉ္စ ပစ္စနနိရယေ ဒဿေတွာ ဥပရိ အဓမ္မိ-
ကရာဇ္ဇနံ ပစ္စနနိရယေ ဒဿေန္တော။ ဇာ၊ ၄။
၂။ ၂၉၁။ (-၂၉၄။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၄၅။)

ပစ္စနသတ္တ (ပု) [ပစ္စန+သတ္တ] ကျက်သော-
ခံစားရသော-သတ္တဝါ။ ဇာလနံ ဝါ ပစ္စန-
သတ္တာနံ ဝါ တေသံ ဒုက္ခဿ ဝါ ဝီစိ အန္တရံ
နတ္ထိ တ္ထောတိ အဝီစိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၈။

ပစ္စနသိမ္ဗလိနိရယ (ပု) [ပစ္စန+သိမ္ဗလိနိရယ]
ကျက်ရာ-ခံစားရာ-လက်ပံတောငရဲ။ ဧဝံ
မဟာသတ္တော ပရဒါရိကအတိစရိကာနံ ပစ္စန-
သိမ္ဗလိနိရယံ ဒဿေတွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၄။

ပစ္စနသီလ (တိ) [ပစ္စန+သီလ] ချက်-ကျက်
စေ-ကြေစေ-ခြင်း သဘောရှိသော (ဝမ်း
မီး)။ သမဝေပါကိနိယျာတိ ယထာဘူတ္တမာ-
ဟာရံ သမာကာရေနေဝ ပစ္စနသီလာယ။
ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၇။

ပစ္စနိယျာတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+နိ+ယာ+
အ+တိ] တဖန်-ပြန်-လှည့်၏။ ဣတောဝ
အန္တေပရံ ပစ္စနိယျာတိ။ ဒိ၊ ၂။ ၁၉-၂၀-၁-၅။
ပစ္စနိယျာသိ- ဒိ၊ ၂။ ၁၉-၂၀-၁-၅။ ပစ္စနိ-
ယျာသိ-ဒိ၊ ၂။ ၁၉-၂။

ပစ္စနိယျာသိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+နိ+ယာ+
တ္တံ] တဖန်-ပြန်-လှည့်ပြီ။ အထက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပစ္စနိယျာသိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+နိ+ယာ+
တ္တံ] တဖန်-ပြန်-လှည့်ပြီ။ ပစ္စနိယျာတိ-
ကြည့်။

ပစ္စနိယျာဟိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+နိ+ယာ+
အ+ဟိ] တဖန်-ပြန်-လှည့်လော့။ ပစ္စနိ-
ယျာတိ-ကြည့်။

ပစ္စနိက (ပု) [ပတိ+အနိတ။ နတ္ထိ တေသ္မာ
ဤတိ ဥပဒ္ဒဝေါတိ အနိတော၊ မိတ္တော၊ တပ္ပ-
ဋ္ဌိပက္ခော ပစ္စနိတော၊ သော ဝေ ပစ္စနိကော၊
တဿ ကော၊ ယထာ နိယကော။ ဓာနံ၊ ဋီ။
၃၄၄-၅။ (ပဏျာနိက-သံ)] (၁) ဆန့်ကျင်
ဖက်ဖြစ်သော သူ၊ ရန်သူ။ (၂) ပစ္စနိကံ၊
(ပဋ္ဌာန်းဒေသနာဝယ် - ဆဝါရဋ္ဌံ ပစ္စယုပ္ပန်
မဟုတ်သောတရားနှင့်၊ ပဉ္စာဝါရဋ္ဌံ ပစ္စည်း
မဟုတ်သော တရား)။ (တိ) (၃) ဆန့်ကျင်
သော၊ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သော။

(၁) ဓမ္မဝါဒီ အဓမ္မောစ၊ ဥဘော ပစ္စနိကာ
မယံ။ စရိယာ။ ၄၀၅။ (-မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၀။ 'စရိ-
ယာ၊ ၄။ ၁၅၈။ မ၊ ၄။ ၂။ ၅၀။)

(၂) အာရမ္မဏ အနန္တရ သမနန္တရ ဥပနိ-
ဿယ သမ္ပယုတ္တနတ္ထိ ဝိဂတပစ္စယေသု ပန
အနုလောမတော ဌိတေသု အရူပဋ္ဌာနိကာ
ပစ္စနိကတောနုလဗ္ဘန္တိ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၂၂-၃။
(-၄၀၀။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၁၄။) (၃) ဝိပဿနာ စ
သုခဿ ပစ္စနိကာ၊ ဒုက္ခဿ အာသန္နာ၊ သမာ-
ဓိဒုက္ခဿ ပစ္စနိကော၊ သုခဿ အာသန္နော။
မ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၇။ ပစ္စနိကမိဒံ ဟောတိ၊ သဗ္ဗ-
လောကေန ပဿတ (သံ၊ ၂။ ၃၄၂) န္တိ ယိ-
ဏ္ဍိံ ပဿန္တာနံ ပဏ္ဍိတာနံ ဒဿနံ၊ တံ သဗ္ဗ-
လောကေန ပစ္စနိကံ ဟောတိ ဝိရုဒ္ဓံ။ သံ၊ ၄။
၃။ ၄၅။ ပစ္စနိက (သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၇) န္တိ ပဋိက္ခလံ
ဝိရုဒ္ဓံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၇။ (-ဒီ၊ ၂။ ၂၇၉။ မ၊ ၂။
၄၂၂၊ ၄၂၄၊ ၇၁။ သုတ္တနိ၊ ၃၉၇။ ဇာ၊ ၁။ ၃၁၀။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၈၇၊ ၄၀၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၇၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၆၃။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၈။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၅၊ ၁၂၀။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၀၇။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၉၄၊ ၂၇၆။ ပဋိသံ၊
၄။ ၂။ ၆၃၊ ၁၄၇။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၄၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၂၂၆။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၁၇။ ဇာ၊ ၄။ ၃၇၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၂။ ၂၇၇၊ ၃၆၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၇၁၊ ၂၄၃။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၈၈။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၉၀။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၁။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၁၄။
မူလဋီ၊ ၂။ ၅၄။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၂၂။ အနုဋီ၊ ၂။ ၇၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၆။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၇၅။ နေတ္ထိ၊ ဝိ။
၁၀၃။)

ပစ္စနိကကထာ (န) [ပစ္စနိက+ကထာ] ဆန့်ကျင်
ဖက်စကား ပြောဆိုခြင်း။ ပစ္စနိကကထာနံ
ပဟာရဒါနသမ္ပိသန္တိ “ပဟာရံ ဒေတိ
နာမာ” တိ။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃၉။

ပစ္စနိကကိလေသ (ပု) [ပစ္စနိက+ကိလေသ]
ဆန့်ကျင်ဖက်ကိလေသာ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ တာဝ
အညေဟိပိ အတ္တနော ပစ္စနိကကိလေသေဟိ
သဒ္ဓိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပဗဟတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၈၀။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၃။ အဘိ၊ ၄။ ၂။

၁၀၇။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၀။ ဣတိဝုတိ၊ ၄။
၁၂၆။ (-အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၁၊ ၁၀၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၇။
၂၇၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၁။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃၃၆။
မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၃။ မူလဋီ၊ ၂။
၇၁။)

ပစ္စနိကကိလေသမန္တတာ (ထိ) [ပစ္စနိကကိလေ-
သ+မန္တ+တာ] ဆန့်ကျင်ဖက် ကိလေသာတို့
၏ - နံ့နည်း - အားနည်း - သည်၏အဖြစ်။
နာမရူပဝဝတ္ထာပနာဒိနံ ပစ္စနိကကိလေသမန္တ-
တာယ သုခသိဒ္ဓိယမ္ပိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၁၂။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၄၄။

ပစ္စနိကကိလေသဝူပသမ (ပု) [ပစ္စနိကကိလေ-
သ+ဝူပသမ] ဆန့်ကျင်ဖက် ကိလေသာတို့၏
ငြိမ်းအေးခြင်း။ သန္တောတိအာဒိသု ပစ္စနိက-
ကိလေသဝူပသမေန သန္တော။ အံ၊ ၄။ ၂။
၂၂၈။ (-၃၁၄။)

ပစ္စနိကက္ခောဘဝိသမဝိရဟိတ (တိ) [ပစ္စနိက+
ခေါဘ+ဝိသမ+ဝိရဟိတ] လှုပ်ခြောက်ခြား
တတ်သော ဆန့်ကျင်ဖက် နိဝရဏတရားမှ
ကင်းသော။ သော ဟိ ပစ္စနိကက္ခောဘဝိသ-
မဝိရဟိတတ္တာ သမော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၀။

ပစ္စနိကဂမနဋ္ဌ (ပု) [ပစ္စနိက+ဂမန+အတ္ထ] ဆန့်
ကျင်ဖက်ဖြစ်ခြင်း - ဆန့်ကျင်ဖက်အဖြစ်သို့
ရောက်ခြင်း - ဟူသော အနက်သဘော။
ရောက်သ ပဋိအယနဋ္ဌေန ပစ္စယော၊ ပစ္စနိ-
ကဂမနဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃။
မဟာနိ၊ ၄။ ၄၁။ (- သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၃။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၆၃။)

ပစ္စနိကဂါထာ (ထိ) [ပစ္စနိက+ဂါထာ] ဆန့်
ကျင်ဖက်ဂါထာ။ ဝေဝုတ္တေ ဘဂဝါ တထေဝ
ဓနိယံ ဩဝဒန္တော ဣမံ ပစ္စနိကဂါထံ အာဟ
“နတ္ထိဝသာ” တိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၃၅။

ပစ္စနိကဂါ (ဂါ) ဟ (ပု) [ပစ္စနိက + ဂါဟ]
ဆန့်ကျင်ဖက်ကိုယူခြင်း။ ပဋိလောမဂါဟံ

ဂဏှာတိ ပစ္စနိကဂါဟိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။
ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ န သက္ခိယာမိ ပစ္စနိကဂါဟိ
ဂဏှိတုံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၂။ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၉။

ပစ္စနိကဂါဟိ (တိ) [ပစ္စနိက+ ဂါဟိ]ဆန့်ကျင်
ဖက်ကို ယူလေ့ရှိသော။ ပဋိဝိရုဒ္ဓေါ ဟော-
တိတိ ပစ္စနိကဂါဟိတာယ ဝိရုဒ္ဓေါ ဟောတိ။
အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၂။

ပစ္စနိကံ (ပု) [ပစ္စနိက+အင်္ဂ]ဆန့်ကျင်ဖက်-
အစိတ်အင်္ဂါ။ပစ္စနိကံဝေသနာ(ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉)
တိ ပဟာတဗ္ဗပဋိပက္ခအင်္ဂဝေသန။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၈။(-မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၂၀။)

ပစ္စနိကဇ္ဈာ (ဈာ)ပန(တိ) [ပစ္စနိက+ဈာပန]
ဆန့်ကျင်ဖက်တရားတို့ကို-ရှို့မြှောက် - လောင်
ကျမ်း-ပယ်ရှား-တတ်သော။တဿ အာရ-
မ္မဏူပနိဇ္ဈာနတော၊ ပစ္စနိကဇ္ဈာပနတော ဝါ
ဈာနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁။ပစ္စနိက-
ဈာပနတော(ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၄၅)တိ နိဝရဏာဒိနံ
ပစ္စနိကဓမ္မာနံ ဒဟနတော ဝိက္ခမ္ဘနဝေသန ပ-
ဇဟနတော။ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၅။ (-ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၇၀။သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၁၁။အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၇။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၆။၃။စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၁၃၄။)

ပစ္စနိကဇ္ဈာ (ဈာ) ပနဋ္ဌ (ပု) [ပစ္စနိကဇ္ဈာပန
+အတ္ထ] ဆန့်ကျင်ဖက်တရားတို့ကို-ရှို့မြှောက်-
လောင်ကျွမ်း-ပယ်ရှား-တတ်သော အနက်
သဘော။ဇူပါဝစရာနံ ပဌမာဒိနံ ပစ္စနိကဈာ-
ပနဋ္ဌေန အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနဋ္ဌေန စ ဈာနာနံ။
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄။ ပစ္စနိကဇ္ဈာပနဋ္ဌေန အာရမ္မဏူ-
ပနိဇ္ဈာနဋ္ဌေန စ စတုနံ ဇူပါဝစရဇ္ဈာနာနံ။အံ၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၄၁။

ပစ္စနိကဋ္ဌာပနာ (ထိ) [ပစ္စနိက+ဋ္ဌာပနာ] ဆန့်
ကျင်ဖက်ဖြစ်၍ တည်ခြင်း၊ ဆန့်ကျင်ဖက်
အဖြစ်ဖြင့် တည်ခြင်း၊ ဆန့်ကျင်ဖက် ပြုလုပ်
ခြင်း။ ပစ္စုပဋ္ဌာပနာတိ ပစ္စနိကဋ္ဌာပနာ၊

ဓမ္မေန နယေန ဝုတ္တဿ ပဋိဝိရုဋ္ဌိတော ဌာနံ။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၄။

ပစ္စနိကတ္ထ (တိ) [ပစ္စနိက+အတ္ထ] ဆန့်ကျင်ဖက်
အနက် ရှိသော၊ဆန့်ကျင်ဖက်အနက်ကို ဟော
သော (သဒ္ဓါ)။ အတ္ထိ ပစ္စနိကတ္ထော “ဥပ္ပန္နံ
ပရပ္ပာဒံ သဟဓမ္မေန သုနိဂ္ဂဟိတံ နိဂ္ဂဟေတွာ”
တိ အာဒိသု။သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၂၂၀။

ပစ္စနိကဒိဋ္ဌိ (ထိ) [ပစ္စနိက+ဒိဋ္ဌိ] ဆန့်ကျင်
ဖက်အယူ၊ မိစ္ဆာအယူ။ ပစ္စနိကဒိဋ္ဌိ (ဒိ၊ဋ္ဌ၊
၃။၃၆) တိ “အတ္ထိ ဒိန္နံ”န္တိ အာဒိကာယ
သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ပဋိပက္ခဘူတာ ဒိဋ္ဌိ။ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀။

ပစ္စနိကဒုရိဘာဝကတ (တိ) [ပစ္စနိက+ဒုရိဘာဝ
+ကတ] ဆန့်ကျင်ဖက်တရားတို့မှ ဝေးကွာ
သည်၏အဖြစ်သည် ပြုအပ်သော။ ဝိတက္ကဿ
ကိစ္စဝိသေသေန ထိရဘာဝပုတ္တေ ပဌမဇ္ဈာန-
သမာဓိမိ ပစ္စနိကဒုရိဘာဝကတေန ထိရ-
ဘာဝေန။ မူလဋ္ဌ၊၁။၁၀၁။

ပစ္စနိကဓမ္မ (ပု) [ပစ္စနိက+ဓမ္မ] ဆန့်ကျင်ဖက်
တရား။ ပစ္စနိကဓမ္မေ ဈာပေတိတိ ဈာနံ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၆။ပစ္စနိကဓမ္မေ သမေတိတိ သမ-
ထော။အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၅။ (-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၃။
ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၆။
မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၄၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၇။
အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၆၊၂၂၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၃၃၇။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၃၀။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၇၆။ ထေရ၊
ဋ္ဌ၊၂။၄၉၁။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၄။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၆။၃။
နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၈။ သာရတ္ထ၊၁။၃၆၃။သာရတ္ထ၊၂။
၁၇၆။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၈။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၆၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၁၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၂။ အံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၂၄၈။အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၉။ မူလဋ္ဌ၊၂။၂၀၇။
အနုဋ္ဌိ၊၂။၂၀၇။ အနုဋ္ဌိ၊၃။၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၇၃။ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၂၁။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊၂၆။)

ပစ္စနိကဓမ္မပ္ပဟာန (န) [ပစ္စနိကဓမ္မ+ပဟာန] ဆန့်ကျင်ဖက်တရားတို့ကို ပယ်ခြင်း။ ယထာ ပစ္စနိကဓမ္မပ္ပဟာနံ, အနုရုပဓမ္မသေဝနာ စ အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပ္ပါဒါယ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၃၂၄။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၄၃၁။ အံ၊ ၁။ ၂၅၁။

ပစ္စနိကဓမ္မဝိဂမ (ပု) [ပစ္စနိကဓမ္မ+ဝိဂမ] ဆန့်ကျင်ဖက်တရားတို့မှ ကင်းဝေးခြင်း။ ဆန့်ကျင်ဖက်တရား မရှိခြင်း။ အပ္ပနာဝိထိယံ ဟိ သမာဓိ ပစ္စနိကဓမ္မဝိဂမေန သန္တတိ။ ပဋိ၊ ၁။ ၂၂၀။

ပစ္စနိကဓမ္မဝိဒ္ဓရိကရဏ (န) [ပစ္စနိကဓမ္မ+ဝိဒ္ဓရိကရဏ] ဆန့်ကျင်ဖက်တရားတို့မှ ဝေးကွာအောင်ပြုခြင်း။ ဣဒါနိ ဒါနံ အနုကူလဓမ္မပရိဗြူဟနေန ပစ္စနိကဓမ္မဝိဒ္ဓရိကရဏေန စ ဘာဝနာစိတ္တဿ ဥပသောဘနာယ စ ပရိက္ခာရာယ စ ဟောတိ။ အံ၊ ၁။ ၂၁၇၄၊ ၂၂၆။

ပစ္စနိကဓမ္မဝိဒ္ဓရိဘာဝကရဏ (န) [ပစ္စနိကဓမ္မ+ဝိဒ္ဓရိဘာဝ+ကရဏ] ဆန့်ကျင်ဖက်တရားတို့မှ ဝေးကွာသည်၏အဖြစ်ကို ပြုခြင်း။ ဣဒါနိ ဒါနံ အနုကူလဓမ္မပရိဗြူဟနေန, ပစ္စနိကဓမ္မဝိဒ္ဓရိဘာဝကရဏေန စ ဘာဝနာစိတ္တဿ ဥပသောဘနာယ စ ပရိက္ခာရာယ စ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၆၂။

ပစ္စနိကဓမ္မဝိသယ (တိ) [ပစ္စနိကဓမ္မ+ဝိသယ] ဆန့်ကျင်ဖက် တရားလျှင် အရာရှိသော။ သုတ္တေ အာဂတဓမ္မာနံ ပစ္စနိကဓမ္မဝိသယော ပရိသတ္တနဟာရော။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၃၉။

ပစ္စနိကဓမ္မသမန (တိ) [ပစ္စနိကဓမ္မ+သမန] ဆန့်ကျင်ဖက်တရားတို့ကို ငြိမ်းစေတတ်သော။ ပစ္စနိကဓမ္မသမနတော သမထော သမာဓိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၀၁။ (-အံ၊ ၁။ ၂။ ၆၂။)

ပစ္စနိကနယ (ပု) [ပစ္စနိက+နယ] ဆန့်ကျင်ဖက် ဖြစ်သောနည်း။ ဣမိဿာ ပဝတ္တိယာ ပစ္စနိ-

ကနယေန ကေသာဒိဘေဒံ ပထဝီ* တေ မမ သောဟမသ္မိ သော မေ အတ္တာတိ အဘိနိဝိသတိ။ မ၊ ၁။ ၁။ ၂၀။ (-အဘိ၊ ၁။ ၁။ ၁၁၅။ မ၊ ၁။ ၁။ ၁၉၂။ အနု၊ ၁။ ၁။ ၇၅။)

ပစ္စနိကပဉ္စက (န) [ပစ္စနိက+ပဉ္စက] ဆန့်ကျင်ဖက်အားဖြင့် ပြဆိုအပ်သော အနက်ငါးခု အပေါင်း။ ဝေမိဒံ ပုဂ္ဂလော အနုပလတ္တတိတိ အာဒိကဿ ပစ္စနိကပဉ္စကဿ...နိဒ္ဒိဋ္ဌံ ဟောတိ။ အဘိ၊ ၁။ ၁။ ၁၁၀။

ပစ္စနိကပဋိပက္ခ (ပု) [ပစ္စနိက+ပဋိပက္ခ] (၁) ဆန့်ကျင်ဖက် (နိဝရဏတရားတို့)၏ ဆန့်ကျင်ဖက် (ဈာနင်)။ (၂) ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဖက်။ (၁) အောက်ပုဒ် ကြည့်။ (၂) ဥပရိဈာနင်္ဂါနံ ပစ္စနိကပဋိပက္ခဘာဝဿ ဒဿနတောတိပိ ပါဠော။ တတ္ထ ဥပရိ ဝုစ္စမာနဈာနင်္ဂါနံ ဥပပစ္စနိကဝသေန ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၇၁။

ပစ္စနိကပဋိပက္ခဘာဝဒဿန (န) [ပစ္စနိကပဋိပက္ခ+ဘာဝ+ဒဿန] (၁) ဆန့်ကျင်ဖက် (နိဝရဏတရားတို့)၏ ဆန့်ကျင်ဖက်အဖြစ်ကို ပြုခြင်း။ (၂) ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်ဖက်အဖြစ်ကို ပြုခြင်း။ (၁) ဝိဘဏေ ဥပရိ ဈာနင်္ဂါနံ ပစ္စနိကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတောနိဝရဏာနေဝ ဝုတ္တာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၃၇။ တေသံ အတ္တနော ပစ္စနိကာနံ ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတော တပ္ပပစ္စနိကနိဝရဏစနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၆၅။ (- မဟာနိ၊ ၁။ ၁၀၉။) (၂) တတ္ထ ပစ္စနိကပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတောတိ ဥပရိ ဝုစ္စမာနဈာနင်္ဂါနံ ဥပပစ္စနိကဝသေန ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတောတိ အတ္တံ ဝဒန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၃၇၇။

ပစ္စနိကပဋိပတ္တိ (ထိ) [ပစ္စနိကာ + ပဋိပတ္တိ] ဆန့်ကျင်ဖက်အကျင့်။ ပစ္စနိကပဋိပတ္တိယာ (အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၅၁)တိ သံသာရသောတဿ ပဋိ-

ကူလဝသေန ပဝတ္တနိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဒိပဋိ-
ပတ္တိယာ။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၂၂-၃။

ပစ္စနိကပဋိပဒါ (ထိ) [ပစ္စနိက + ပဋိပဒါ] ဆန့်
ကျင်ဖက်အကျင့်။ ပစ္စနိကပဋိပဒ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၈) နှ့် သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ဝိရုဒ္ဓပဋိပဒံ။ သီ၊ဋီ၊
သင်္ဂ၊၁။၁၈၆။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၇၄။)

ပစ္စနိကပဋိဟရဏ (န) [ပစ္စနိက + ပဋိဟရဏ]
ဆန့်ကျင်ဖက် တရားတို့ကို ပယ်ခြင်း။ သပ္ပိဋ္ဌိ-
ဟာရိယန္တိ ပစ္စနိကပဋိဟရဏေန သပ္ပိဋ္ဌိဟာ-
ရိယမေဝ ကတွာ ကထေမိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၇။
(- ၁၅၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၉။ အံ၊ဋီ၊၂။
၂၁၁။)

ပစ္စနိကပ္ပဝတ္တိ (ထိ) [ပစ္စနိက + ပဝတ္တိ] ဆန့်ကျင်
ဖက်ဖြစ်ခြင်း။ ဧဝဂဿ ပစ္စနိကပ္ပဝတ္တိယာ
ဂီလာနပစ္စယော။ မ၊ဋီ၊၁။၁၆၉။ အံ၊ဋီ၊၃။
၁၂၈။

ပစ္စနိကမတိ (တိ) [ပစ္စနိက + မတိ] ဆန့်ကျင်
ဖက်ကို လိုလားခြင်းရှိသော၊ ဆန့်ကျင်ဖက်ကို
-လိုလားသော - အလိုရှိသောသူ။ ဒေ-
သေန္တိ ဝိရဇံ ဓမ္မံ၊ ပစ္စနိကမတိ အဟံ။ အပ၊
၂။၁၅၉။

ပစ္စနိကဝိမုတ္တိဝိမောက္ခ (ပု) [ပစ္စနိက + ဝိမုတ္တိ +
ဝိမောက္ခ] ဆန့်ကျင်ဖက်တရားတို့မှ လွတ်
မြောက်သော ဝိမောက္ခတရား။ သော ဝါ
အညော ဝါ အာရမ္မဏာဝိမုတ္တိဝိမောက္ခဉ္စ
ပစ္စနိကဝိမုတ္တိဝိမောက္ခဉ္စ ဝေ အပ္ပဇာနန္တိ။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃။

ပစ္စနိကဝိသမာဘာဝ (ပု) [ပစ္စနိက + ဝိသမ +
အဘာဝ] ဆန့်ကျင်ဖက် နိဝရဏတရား မရှိ
ခြင်း။ ပစ္စနိကဝိသမာဘာဝတော ဝါ သမ-
ဘူတာတိ သမာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၀။

ပစ္စနိကဝုတ္တိ (ထိ) [ပစ္စနိက + ဝုတ္တိ] ဆန့်ကျင်
ဖက်ဖြစ်ခြင်း။ “ရညော ပစ္စနိကဝုတ္တိ နာမ

အယုတ္တာ”တိ တေန သဒ္ဓိယေဝ ဗု နိက္ခိ။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၄၀။

ပစ္စနိကဝူပသမန (န) [ပစ္စနိက + ဝူပသမန]
ဆန့်ကျင်ဖက် တရားတို့ကို ငြိမ်းစေခြင်း။
ယာ “ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိ” စတုတ္ထ
ဈာန” နှ့် ဝေမာတာ သဗ္ဗပစ္စနိကပါရိသုဒ္ဓါ
ပစ္စနိကဝူပသမနေပိ အဗျာပါရဘူတာ ဥပေ-
က္ခာ၊အယံ ပါရိသုဒ္ဓါပေက္ခာ နာမ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၁၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
၁၅၆။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉။

ပစ္စနိကသံသဂ္ဂ (ပု) [ပစ္စနိက + သံသဂ္ဂ]
ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သော - ရောနှော - ဆက်ဆံ
-ခြင်း။ အနန္တလောမိကသံသဂ္ဂေါ နာမ
တိသန္တံ သိက္ခာနံ အနန္တလောမော ပစ္စနိက-
သံသဂ္ဂေါ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၅။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။
၄၀၀။

ပစ္စနိကသဏ္ဌိတ (တိ) [ပစ္စနိက + သဏ္ဌိတ]
ဆန့်ကျင်ဖက်အဖြစ်ဖြင့်တည်သော။ ပစ္စနိက-
သဏ္ဌိတံ ဒုက္ခံ အပတ္တယမာနန္တိ အတ္တော။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၇။ (-မ၊ဋီ၊၃။၅။)

ပစ္စနိကသန္တတာ (ထိ) [ပစ္စနိက + သန္တ + တာ]
ဆန့်ကျင်ဖက်တရားတို့မှ - ငြိမ်းအေးသည်၏
အဖြစ် - ငြိမ်းအေးခြင်း။ သန္တန္တိ ပစ္စနိက-
သန္တတာယ သန္တံ ကတွာ န ကထေတိတိ
အတ္တော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၆။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၁၊
၂၇၈။)

ပစ္စနိကသမန (န) [ပစ္စနိက + သမန] (၁) ဆန့်
ကျင်ဖက်တရားတို့ကို ငြိမ်းစေခြင်း။ (တိ)
(၂) ဆန့်ကျင်ဖက်တရားတို့ကို ငြိမ်းစေတတ်
သော။ (၁) သဗ္ဗပစ္စနိကဓမ္မပါရိသုဒ္ဓါယ
ပစ္စနိကသမနေပိ အဗျာဝဋ္ဌာယ ပါရိသုဒ္ဓါ-
ပေက္ခာယ ဝတ္တမာနာယ။ သာရတ္ထ၊၁။၃၇၉။
(- ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၉၂။) (၂) ပစ္စနိကသမ-
နတော သမထော။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၉၅။

ပစ္စနိကသမုနဋ္ဌ (ပု) [ပစ္စနိကသမုန + အတ္တ]
ဆန့်ကျင်ဖက် တရားတို့ကို - ငြိမ်းစေတတ်
သည်၏အဖြစ် ဟူသော - ငြိမ်းစေခြင်း -
အနက် - သဘော။ ပစ္စနိကသမုနဋ္ဌေန သမံ။
မ၊ဋီ၊၂။၂၄၈။

ပစ္စနိကသမုဂ္ဂါတ (ပု) [ပစ္စနိက + သမုဂ္ဂါတ]
ဆန့်ကျင်ဖက်တရားတို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်သတ်
ခြင်း။ ပစ္စနိကသမုဂ္ဂါတေန ဟိ အာရဒ္ဓပရိ-
ယောသနံ ပညာယဘိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၂။

ပစ္စနိကသမုဒါစာရ (ပု) [ပစ္စနိက + သမုဒါစာရ]
ဆန့်ကျင်ဖက်တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း။ ယထာ
ပစ္စနိကသမုဒါစာရေန လောကီယဇ္ဈာနဓမ္မာ
ပရိဟာယန္တိ၊ န ဝေ လောကုတ္တရာ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၇၉။ (-ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
၈၅။)

ပစ္စနိကသလ္လေခနာကာရ (ပု) [ပစ္စနိက + သလ္လေခန
+ အာကာရ] ဆန့်ကျင်ဖက်တရားတို့ကို ပယ်
ဖြတ်သောအခြင်းအရာ။ တဿ ပစ္စနိက-
သလ္လေခနာကာရေန ပဝတ္တာနိ ဉာဏာနိ
ဒဿေတုံ သမသိသဋ္ဌေ ဉာဏာနန္တရံ သလ္လေ-
ခဋ္ဌေ ဉာဏံ ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀။

ပစ္စနိကသဟိတ (တိ) [ပစ္စနိက + သဟိတ]
ဆန့်ကျင်ဖက်နှင့် တကွဖြစ်သော။ ပစ္စနိက-
သဟိတေန သရသေန နာမံ လဘန္တိ။
မူလဋီ၊၁။၁၁၄။ (-အနုဋီ၊၁။၁၂၂။)

ပစ္စနိကသာတ (ပု) [ပစ္စနိက + သာတ] (၁)
ပစ္စနိကသာတမည်သော ပုဏ္ဏား။ (တိ) (၂)
ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်ခြင်း - ဆန့်ကျင်ဖက်ပြုခြင်း
-၌ သာယာခြင်းရှိသော၊ ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်
ခြင်း - ဆန့်ကျင်ဖက်ပြုခြင်း - ကို သာယာ
သော၊သူ။ (၁) တေန ခေါ ပန သမယေန
ပစ္စနိကသာတော နာမ ပြာဟူဏော သာ-
ဝတ္ထိယံ ပဋိဝသတိ။ သံ၊၁။၁၈၁။ “သဗ္ဗံ
သေတ” နှိ ဝုတ္တေ “သဗ္ဗံ ကဏ” နှိ အာဒိနာ

နယေန ပစ္စနိကံ ကရေန္တဿေဝဿ သာတံ
သုခံ ဟောတိတိ ပစ္စနိကသာတော။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၄၂။ (၂) ဒီသဘာဝဿ ကထေသာ-
မိတိ ပစ္စနိကသာတတာယ အဘိဘဝိတော
အဘာသိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၁။ ပဋိဟရိတော
ပစ္စနိကဘာဝေ သာတံ သုခံ တေသာတိ
ပစ္စနိကသာတော၊ တဗ္ဘာဝေါ ပစ္စနိကသာ-
တတာ။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၀၈။ (-သံ၊၁။၁၈၁။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၂။)

ပစ္စနိကသုတ္တ (န) [ပစ္စနိက + သုတ္တ] ပစ္စနိကသုတ်။
“ဆန့်ကျင်ဖက်ကို လိုလားသော ညစ်နွမ်း
သော စိတ်ထားလည်းရှိသော သူတပါးကို
ချုပ်ချယ်စော်ကားမှုလည်းများသောသူသည်
တရားကို နာယသော်လည်း တရားတော်၏
အဓိပ္ပါယ်ကို မသိနိုင်၊ ချုပ်ချယ်ခြင်း၊ စိတ်မ
ကြည်လင်ခြင်း၊ အမျက်ထွက်ခြင်းတို့ကို ပယ်
ဖျောက်၍နာယသူသာ စင်စစ်မှန်စွာသိနိုင်ရာ
သည်” ဟု ဆန့်ကျင်ဖက်ကို ပြုမူတတ်သည့်
“ပစ္စနိကသာတပုဏ္ဏား”ကို အကြောင်းပြု၍
ဟောကြားအပ်သော်သုတ်။သံယုတ္တနိကာယ၊
သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၇ - သံယုတ်၊ ၂ -
ဝဂ်၊ ၆ - သုတ်။ သံ၊၁။၁၈၁။

ပစ္စနိကာနုလောမပဉ္စက (န) [ပစ္စနိက + အနု-
လောမ + ပဉ္စက] ဆန့်ကျင်ဖက်၊အလျော်
အားဖြင့် ပြဆိုအပ်သော - အနက် ၅-ခု
အပေါင်း။ တထာ ဝါဒပုတ္တိ ဒဿေတုံပုဂ္ဂ-
လော နုပလဗ္ဗတိတိ ပစ္စနိကာနုလောမပဉ္စကံ
အာရဒ္ဓံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၇။ (-၁၁၈၊၁၂၀။)

ပစ္စနိကာနုလောမပဉ္စကပါဠိ (ထိ) [ပစ္စနိကာနု-
လောမပဉ္စက + ပါဠိ] ဆန့်ကျင်ဖက်၊အလျော်
အားဖြင့် ပြဆိုအပ်သော အနက် ၅-ခု
အပေါင်းကိုပြဆိုရာပါဠိတော်။ တထာ ပစ္စနိ-
ကာနုလောမပဉ္စကပါဠိ ၈ ပစ္စနိကဿ ပါဠိ-
တိ။ မူလဋီ၊၃။၅၅။

ပစ္စနိကာဘိဘဝ (ပု) [ပစ္စနိက + အဘိဘဝ]
ဆန့်ကျင်ဖက်တရားတို့၏ - နှိပ်စက် - လွှမ်းမိုး
- ခြင်း။ တကြမဇ္ဈတ္တတာယ ပစ္စနိကာဘိဘဝ
တော သဟာယပစ္စယဝေကလ္လတော စ
အပါရိသုဒ္ဓိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ခု၊ ၁၁၉၂။

ပစ္စနိကာဘိဘဝန (န) [ပစ္စနိက + အဘိဘဝန]
ဆန့်ကျင်ဖက်တရားတို့၏ - လွှမ်းမိုး - နှိပ်စက်
- ခြင်း။ တကြမဇ္ဈတ္တတာယ ပစ္စနိကာဘိဘဝ
နတော သဟာယပစ္စယဝေကလ္လတော စ အ
ပါရိသုဒ္ဓိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၉။

ပစ္စနိကာမသန (န) [ပစ္စနိက + အာမသန]
ဆန့်ကျင်ဖက်ကို သုံးသပ်ခြင်း။ သတိပ ပစ္စ
နိကာမသန န တဿ မဂ္ဂဿ တံ ပရိဗျတ္တိ
ယထာ သရသတာတိ အာဟ “သရသပ္ပ
ဓာနော” တိ။ အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၂၂။

ပစ္စနိယ (န) [ပတိ + အနိက။ က-ကို ယ-ပြု။]
(၁) ဆန့်ကျင်ဖက်၊ ပစ္စနိက။ (ပဋ္ဌာန်း
ဒေသနာဝယ် - ဆဝါရ၌ ပစ္စယုပ္ပန်မဟုတ်
သောတရားနှင့် ပဉ္စာဝါရ၌ ပစ္စည်းမဟုတ်
သော တရား)။ (တိ) (၂) ဆန့်ကျင်ဖက်
ဖြစ်သော။ (၂) ဒွေ ပစ္စနိယာနိ ဓမ္မပစ္စနိ
ယဉ္စ ပစ္စယပစ္စနိယဉ္စ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၀၈။
(-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၂၂၊ ၄၃၂၊
၄၆၂၊ ၄၇၄၊ ၄၇၇၊ ၄၈၁။ ဒိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၈။ မူလ
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၃။ မူလဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၁ - ၃၊ ၂၂၉၊ ၂၃၆။
အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၄၉၂၃၀။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၃၀၈၊ ၃၁၃။)
(၂) န ဟိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ကိလေသာ ပစ္စ
နိယာ၊ အထ ခေါ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။
၁၉၈။

ပစ္စနိယဂဏနာ (ထိ) [ပစ္စနိယ + ဂဏနာ] ပစ္စ
နိကကို ရေတွက်ခြင်း။ ပစ္စနိက၌ ရအပ်သော
ဝါရ၏ - အရေအတွက် - သင်္ချာ။ “ပစ္စနိယ
ဂဏနံ ဒဿေတု” န္တိ ပန ဝတ္တဗ္ဗံ။ ပစ္စနိယ
ဝါရဂဏနာ ဟိ ဒဿိတာတိ။ မူလဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၄။
(-အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၃၁၀။)

ပစ္စနိယဂါ-ဘာ (ထိ) [ပစ္စနိယ + ဂါထာ] ပစ္စနိက
ကို ပြဆိုသောဂါထာ။ ပစ္စနိယဂါထာဒိသုပိ
သေဝနယော။ မူလဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၃။ (-အနုဋ္ဌိ၊
၃။ ၂၃၃။)

ပစ္စနိယဒေသနာ (ထိ) [ပစ္စနိယ + ဒေသနာ]
ဆန့်ကျင်ဖက် အားဖြင့် ဟောကြားခြင်း။
ပစ္စနိကဒေသနာ။ “န ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ
န ကုသလော ဓမ္မော” တိ ပစ္စနိယဒေသနာ
ဝသေန ပဝတ္တံ ဓမ္မပစ္စနိယံ နာမ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊
၃။ ၄၀၈။

ပစ္စနိယနယ (ပု) [ပစ္စနိယ + နယ] ပစ္စနိကနည်း။
ပစ္စနိယနယမိ ကုသလတ္တိကေ ဝုတ္တနယေ
နေဝ အနုလောမတော ပစ္စယေ ဥဒ္ဓရိတွာ။
အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၈၅။

ပစ္စနိယပဋ္ဌာန (န) [ပစ္စနိယ + ပဋ္ဌာန] ပစ္စနိယ
ပဋ္ဌာန်း၊ ဆန့်ကျင်ဖက်အားဖြင့် ဟောကြား
အပ်သော ပဋ္ဌာန်း။ ဣဒါနိ ကုသလာဒိနံ
ပဒါနံ ပဋိက္ခေပဝသေန မ္မောနံ ပစ္စနိယတာယ
လဒ္ဓနာမံ ပစ္စနိယပဋ္ဌာနံ ဒဿေတု။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊
၃။ ၄၉၄။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။
၃၄၂။)

ပစ္စနိယဝါရ (ပု) [ပစ္စနိယ + ဝါရ] ပစ္စနိက၌
ရအပ်သော ဝါရ၊ ပစ္စနိကဝါရ။ သဗ္ဗအရူပ
ဓမ္မပရိဂ္ဂဟကာ ပန သဟဇာတာဒယော
ပစ္စယာ ဣမသ္မိ ပစ္စနိယဝါရေ ပရိဟာယန္တိ။
အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၈၂။

ပစ္စနိယဝါရဂဏနာ (ထိ) [ပစ္စနိယဝါရ + ဂဏနာ]
ပစ္စနိကဝါရကို ရေတွက်ခြင်း။ ပစ္စနိကဝါရ၏
- အရေအတွက် - သင်္ချာ။ ပစ္စနိယဂဏနာ -
ကြည့်။

ပစ္စနိယာနုလောမ (ပု) [ပစ္စနိယ + အနုလောမ]
ဆန့်ကျင်ဖက် အလျော်အားဖြင့် ဟောကြား
အပ်သော ပဋ္ဌာန်း၊ ပစ္စနိယာနုလောမပဋ္ဌာန်း။
တိကံ တိကဉ္စေ ဗုကံ ဗုကဉ္စ၊ ဆပစ္စနိယာ-

နုလောမမိ နယာ သုဂမ္ဘိရာ။ အဘိ၊ ပဋ္ဌာန၊
၁။၁၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၂။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁၀၊၄၂၃၊၄၃၃၊၄၇၈၊၄၈၂။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၀။ မူလဋ္ဌ၊၂။၂၁၄ - ၅၊၂၃၈။
အနုဋ္ဌ၊၁။၁၃၇။)

ပစ္စနိယာနုလောမဒေသနာ (ထိ) [ပစ္စနိယာနု-
လောမ+ဒေသနာ] ဆန့်ကျင်ဖက်၊ အလျော်
အားဖြင့် ဟောကြားခြင်း၊ ပစ္စနိကအနုလုံ
ဒေသနာ။ ပစ္စနိယာနုလောမဒေသနာဝသေန
ပဝတ္တိ ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမံ နာမ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၃။၄၁၀။

ပစ္စနိယာနုလောမပဉ္စက (န) [ပစ္စနိယာနုလောမ
+ပဉ္စက] ဆန့်ကျင်ဖက်၊ အလျော်အားဖြင့်
ပြဆိုအပ်သော အနက် ၅-ခု အပေါင်း။
ပရပါဒိပုဗ္ဗပက္ခေ စ ဝေမေဝ ပစ္စနိယာနု-
လောမပဉ္စကောတိ ဝုတ္တော။ မူလဋ္ဌ၊၁။၁၄။
(-အနုဋ္ဌ၊၁။၁၅။)

ပစ္စနိယာနုလောမပဋ္ဌာန (န) [ပစ္စနိယာနုလောမ
+ပဋ္ဌာန] ဆန့်ကျင်ဖက်၊ အနုလျော်အားဖြင့်
ဟောကြားအပ်သော ပဋ္ဌာန်း၊ ပစ္စနိယာနု-
လောမပဋ္ဌာန်း။ ကေန ပရိယာယေန စတုဝိ-
သတိနယပဋိမက္ခိတံ ပစ္စနိယာနုလောမပဋ္ဌာန-
ညေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၉၆။

ပစ္စနဘဝတိ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+တိ]
ခံစား၏။ သောပီ နာမ ဒါရကော တဒါ
အနာထော ဌိဘော တေရဟိ မဟတိ*
သမ္ပတ္တိ* ပစ္စနဘဝတိ။ ပေတ၊ ဋ္ဌ။ ၁၈၀။
(-ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။
၅၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၂။) ပစ္စန-
ဘောတိ - ဒီ၊၁။၇၃၊၁၉၉၊၂၀၆။ ဒီ၊၃။
၂၃၉။ မ၊၁။၉၈။ မ၊၃။၆၂။ သံ၊၁။၄၁၄။
သံ၊၂။၄၃၆။ သံ၊၃။၁၉၁၊၂၃၁။ အံ၊၁။၁၇၂။
အံ၊၂။၂၄၈။ အံ၊၃။၄၁၇။ ပဋိသံ၊၃၈၅။
ပေရကော၊၁၉၉၊၃၀၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၇။ အံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၂၂၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၀၊

၃၈၇၊၄၉၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၃၊၃၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။၁၂။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၃၀၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၀။
ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၇၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၈။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၃၉။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊၄၇။
သာရတ္ထ၊၁။၃၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊
၂။၃၀၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၃။ ၈၂။ မူလဋ္ဌ၊၁။၆၉။ မူလဋ္ဌ၊၂။၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၃၂၄။ ပစ္စနဘဝန္တိ - ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၀၁။
ထေရိ၊ဋ္ဌ။ ၃။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၂။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၄။ ပစ္စနဘောန္တိ
-ဒီ၊၂။၁၇၂။ မ၊၂။၂၁၀။ သံ၊၃။၁၉၁၊၂၄၀။
အဘိ၊က။၃၁၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၈၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၀။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၃။ ပစ္စန-
ဘောသိ-သံ၊၁။၃၄၆။ ပစ္စနဘဝထ - မ၊ဋ္ဌ၊
၂။၄၈။ ပစ္စနဘောထ - သံ၊၁။၃၄၂။ ပစ္စန-
ဘောမိ - သံ၊၁။၄၁၄။ အံ၊၁။၁၇၃။ ဝိမာန။
၁၉၊၃၈။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၆၇။ သာရတ္ထ၊၁။၃၈။
ပစ္စနဘောမ - မ၊၂။၃၁၄။ အံ၊၃။၁၈၇။
ပစ္စနဘဝေယျ - အဘိ၊က။၁၃၀၊၂၀၂။ ပစ္စ-
နဘဝေယျ-အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၂။ အနုဋ္ဌ၊၃။၁၄၉။
ပစ္စနဘဝေယျာမ-သံ၊၃။၃၀၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၇၉။ ပစ္စနဘဝေယျ-မ၊၁။၄၁။ မ၊၂။၁၆၂။
အံ၊၂။၁၄၊၂၃။ အံ၊၃။၂၃၉။ ပစ္စနဘောသံ-
ဒီ၊၂။၁၇၂။ သံ၊၃။၂၃၉။ ပစ္စနဘဝိဿတိ-
နေတ္တိ၊၂၉။ ပစ္စနဘောဿတိ-ပေတ၊၁၇၄။
ပေတ၊ဋ္ဌ။၁၈၂။ ပစ္စနဘောဿန္တိ - ဒီ၊၂။
၁၇၂။ သံ၊၃။၂၄၀။ ပစ္စနဘဝိဿာမိ-နေတ္တိ။
၁၅၅။

ပစ္စနဘဝထ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+ထ]
ခံစားကုန်၏။ ပစ္စနဘဝတိ-ကြည့်။

ပစ္စနဘဝန (န) [ပတိ+အနု + ဘူ+ယ] ခံစား
ခြင်း။ ဣဓ ပစ္စနဘဝနဗုသနာ သစ္စိကိရိယာ-
ပတ္တိပရိယာယာဝေါတိ ဒဿေန္တော “ပါပ-
ဏာတိတိ အတ္ထော”တိ အာဟ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၆။

ပစ္စနာဝနကိစ္စ (တိ) [ပစ္စနာဝန+ကိစ္စ] ခံစားခြင်းကိစ္စရှိသော။ ပစ္စနာဝနကိစ္စန္တိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၃၈။

ပစ္စနာဝန္တ (တိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အန္တ] ခံစားသောသူ။ တေ ပေတ္တိဝိသယူပပန္နာ ဉာတယော ဣဒံ ပစ္စနာဝန္တာ သုခိတာ ဟောန္တိ။ တိ။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ၊ ၁၂။ (-ပေတ၊ ဌ၊ ၂၄။)

ပစ္စနာဝန္တိ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+အန္တိ] ခံစားကုန်၏။ ပစ္စနာဝတိ ကြည့်။

ပစ္စနာဝိတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+တဗ္ဗ] ခံစား-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ တဿ ဖလံ တယာ ဝေ ပစ္စနာဝိတဗ္ဗ။ ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၆၂။

ပစ္စနာဝိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+တုံ] ခံစားခြင်းငှါ။ သာ တံ ကမ္ပံ ကတွာ တာဒိသံယေဝ ဝိပါကံ ပစ္စနာဝိတုံ ပေတလောကေ နိဗ္ဗတ္တာ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၀။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၄။ (-ဒိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၉။ ဒိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၄၆။)

ပစ္စနာဝိယမာန (တိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+ယ+မာန] ခံစားအပ်သော။ တာနိ မနေန ပစ္စနာဝိယမာနာနိပိ ရူပါရမ္မဏာဒိနိယေဝါတိ အယမတ္ထော သိဒ္ဓေါ ဟောတိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၄။

ပစ္စနာဝိသတိ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+သတိ] ခံစားရလတ္တံ့။ ပစ္စနာဝတိ-ကြည့်။

ပစ္စနာဝိသမိ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+သမိ] ခံစားရလတ်အံ့။ ပစ္စနာဝတိ-ကြည့်။

ပစ္စနာဝိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+ယ+တေ] ခံစားအပ်၏။ ဝိပုလဖလော ဥဋ္ဌာရ-ဥဒယော မဟာဥဒယော ဝိပါကော တေရဟိ ဥပလဗ္ဗတိ ပစ္စနာဝိယတိ။ ပေတ၊ ဌ၊ ၁၃၇။ (-၁၇၇။)

ပစ္စနာဝေယျံ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+ယေျံ] ခံစားရ၏။ ပစ္စနာဝတိ-ကြည့်။

ပစ္စနာဝေယျ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+ယေျ] ခံစားရ၏။ ပစ္စနာဝတိ-ကြည့်။

ပစ္စနာဝေယျာမ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+ယေျာမ] ခံစားကုန်ရ၏။ ပစ္စနာဝတိ-ကြည့်။

ပစ္စနာဝေယျံ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+ယေျံ] ခံစားကုန်ရ၏။ ပစ္စနာဝတိ-ကြည့်။

ပစ္စနာသတိ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘာသ+အ+တိ] တဖန်-ရွတ်ဆို-ပြောဆို-၏။ “ယော ဝဒတံ ပဝရော”တိ အာဒိနာ တံ တံ ဂါထံ ပစ္စနာသမိ။ ဝိမာန၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆။ (-ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၁၉။ ထေရီ၊ ဌ၊ ၁၀၀။)

ပစ္စနာသန (န) [ပတိ+အနု+ဘာသ+ယျ] တဖန်-ပြန်လည်-ပြောဆိုခြင်း။ တေနာ-ဓိဂတာယ လဒ္ဓိယာ အနုဇ္ဈနတ္ထံ ပစ္စနာသနေန ပုန ပဋိဇာနာပနံ ပတိဋ္ဌာပနံ။ မ၊ ဝိ၊ ၂။ ၈၃။ (-၃၁၇။)

ပစ္စနာသန္တိ (တိ) [ပတိ+အနု+ဘာသ+အန္တိ။ -ဌိထိ ပစ္စနာသန္တိ။] တဖန် - ပြန်လည်-ပြောဆိုသောသူ။ ယေပိ ဧကေတိ အာဒိနာ ဟေန ဝုတ္တမတ္တံ ပစ္စနာသန္တေန ဘူဝတော သမ္ပုဋ္ဌိစ္စိတံ။ မ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂။ ထေရီ ပန ဣတ္ထိ-ဘာဝေ အာဒိနဝိဘာဝနာယ ပစ္စနာသန္တိ အဝေါစ။ ထေရီ၊ ဌ၊ ၁၀၇။

ပစ္စနာသန္တိ (တိ) [ပစ္စနာသန္တိ+ဤ] တဖန်-ပြန်လည်-ပြောဆို သော (ထေရီမ)။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စနာသမိ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘာသ+ဤ] တဖန်-ရွတ်ဆို-ပြောဆို - ပြီ။ ပစ္စနာသတိ-ကြည့်။

ပစ္စနဘာသိက္ခာ (ကြိဝိ) [ပတိ+အနု+ဘာသ
+တော] တဖန်-ရွတ်ဆို-ပြောဆို-၍။ ဧဝံ
ပစ္စနဘာသိက္ခာ ဌိတဿ ပဉ္စသိက္ခာပဒါနိ
သဂ္ဂပတော ကထေသိ။ ဝိမာနာဌ။ ၂၁၆။

ပစ္စနဘုယျ (ကြိဝိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+တော]
ခံစား၍။ ဂန္ဓေရသေ ပစ္စနဘုယျ သဗ္ဗံ အရညံ
သာဓု မုနိ သော ပသတ္ထော။ ဇာ၊ ၁။ ၂၅၀။
ဇာ၊ ၄။ ၄၇၂။ (-ဗုဒ္ဓဝံဌ။ ၂၇။)

ပစ္စနဘုယျမာန (တိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+ယ+
မာန] ခံစားအပ်သော။ ဤဒီသေ သရီရေ
အဿာဒလောဘေန မဟာဒုက္ခံ ပစ္စနဘုယျ-
မာနံ အနဝဗုဏ္ဏန္တော။ ကေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။

ပစ္စနဘူတ (တိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+တ] ခံစား
အပ်သော။ ဧဝံ ဒီသရတ္တံ ဝေါ တိက္ခဝေဒုက္ခံ
ပစ္စနဘူတံ တိဗ္ဗံ ပစ္စနဘူတံ ဗျသနံ ပစ္စနဘူတံ
ကဋ္ဌသိ ဝဓိတာ။ သံ၊ ၁။ ၂၇၇။ စူဠနိ၊ ၁၃၆။
ဒုက္ခံ ပစ္စနဘူတန္တိ တုမေဟိ ဒုက္ခံ အနုဘူတံ။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၅။ ဒုက္ခံ ပစ္စနဘူတန္တိ ကာယိက-
စေတသိကဒုက္ခံ အနုဘူတံ ဝိန္နိတံ။ စူဠနိ၊ ၄။
၃၃။ (-အံ၊ ၂။ ၄၆၅။ ဣတိဝုတ်။ ၂၀၅။ နေတ္ထိ။
၁၅၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၇၂။ နေတ္ထိ၊ ၀။ ၃၃၇။)

ပစ္စနဘောတိ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+တိ]
ခံစား၏။ ပစ္စနဘဝတိ-ကြည့်။

ပစ္စနဘောတံ (ကြိဝိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+တံ]
ခံစားခြင်းငှါ။ တထာ သူစိဟိ ဘေဒနဒုက္ခံ
ပစ္စနဘောတံ ကမ္မမေဝ နိမိတ္တံ ကတော သူစိ-
လောမပေတော ဇာတော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၉၉။ သံ၊
၄။ ၂။ ၂၀၃။ (-အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၀။)

ပစ္စနဘောထ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+
ထ] ခံစားကုန်၏။ ပစ္စနဘဝတိ-ကြည့်။

ပစ္စနဘောန္တ (တိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အန္တံ။
ထိဋ္ဌိ ပစ္စနဘောန္တံ။] ခံစားသော၊ သူ။ ပဿတိ
တံ ဘိက္ခု၊ အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဒံ ပစ္စန-

ဘောန္တံ ကောပိ ဟုတော ဗဟုဓာ ဟောန္တံ။
ဒီ၊ ၁။ ၂၀၆။ (-မ၊ ၂။ ၁၇၃။ သံ၊ ၁။ ၇၇၊ ၃၇၇။
သံ၊ ၃။ ၁၉၁၊ ၃၅၆။ အံ၊ ၂။ ၃၄၃။ ဥဒါနံ၊ ၁၅၆။
နေတ္ထိ၊ ၉၁။ မိလိန္ဒ၊ ၂၃၇၊ ၃၃၀။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၁။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၉၇။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။
၁၇၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၄၆။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၄။
မ၊ ၄။ ၃။ ၂၆၈။ နေတ္ထိ၊ ၀။ ၂၇၇။) ဒေဝနဂရေ
သိရိ ပစ္စနဘောန္တံ ဝိယ ထုဇဂဟေ ကာဠိ
နာမ ကုရရဃရိကာ ဥပါသိကာ ပါသာဒမာ-
ရယု။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၅။

ပစ္စနဘောန္တိ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+
အန္တိ] ခံစားကုန်၏။ ပစ္စနဘဝတိ-ကြည့်။

ပစ္စနဘောန္တိ (တိ) [ပစ္စနဘောန္တံ+ဤ] ခံစား
သော (နတ်သုံး)။ ပစ္စနဘောန္တံ-ကြည့်။

ပစ္စနဘောမ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+မ]
ခံစားကုန်၏။ ပစ္စနဘဝတိ-ကြည့်။

ပစ္စနဘောမိ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+မိ]
ခံစား၏။ ပစ္စနဘဝတိ-ကြည့်။

ပစ္စနဘောသိ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+သိ]
ခံစား၏။ ပစ္စနဘဝတိ-ကြည့်။

ပစ္စနဘောသံ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+သံ]
ခံစားကုန်ပြီ။ ပစ္စနဘဝတိ-ကြည့်။

ပစ္စနဘောသု (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+သု]
ခံစားကုန်ပြီ။ ပစ္စနဘဝတိ-ကြည့်။

ပစ္စနဘောဿတိ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+
ဿတိ] ခံစားရလတ္တံ့။ ပစ္စနဘဝတိ-ကြည့်။

ပစ္စနဘောဿန္တိ (ကြိ) [ပတိ+အနု+ဘူ+အ+
ဿန္တိ] ခံစားရကုန်လတ္တံ့။ ပစ္စနဘဝတိ-ကြည့်။

ပစ္စနမောဒတိ (ကြိ) [ပတိ+အနု+မုဒ+အ+
တိ] တဖန်ဝမ်းမြေ့၍။ “ဝေမေတံ အာ-
နန္ဒာ” တိ သမ္ပဟံသိက္ခာ “ယာဝ ကိဝဉ္ဇာ” တိ
အာဒိနာ တဿ ဝစနံ ပစ္စနမောဒိ။ ဥဒါန၊ ၄။
၃၂၅။

ပစ္စနုပေဒိ (ကြိ) [ပတိ+အနု+မုဒ+ဘျိ]
တပန်ဝမ်းမြောက်ပြီ။ အထက်ပုဒ်-ကြည့်။

ပစ္စန္တ (တိ) [ပစ+ယ+အန္တ။ ထိ-ဦး ပစ္စန္တိ။]
(၁) ချက်-ကျိ-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်
-လှော်-သော။ (၂) ကျက်သော၊ ခံစား
ရသော။ (၃) ဒဋ္ဌ် ကတော ပစ္စန္တိ ဟိ ဂဟဏီ
သောရဘာဝေန ပိတ္တဝိကာရာဒိဝသေန ရောဂံ
ဇနောတိ၊ သိထိလံ ကတော ပစ္စန္တိ မန္တဘာဝေန
ဝါတဝိကာရာဒိဝသေန။ ဒိ၊ ဝိ၊ ၂၄၇။ အံ၊ ဝိ၊
၂၄။ (၂) စတုဟိ ဣရိယာပထေဟိ ပစ္စန္တ-
နံ သတ္တာနံ ပမာဏံ နတ္ထိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၇၅။
(-ပေတ၊ ၄။ ၂၃၈။ ဇာ၊ ၄။ ၄၅။ ဇာ၊ ၄။ ၅။
၂၈၈။)

ပစ္စန္တ (တိ) [ပစ+ယ+မာန] ချက်-ကျိ-
ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်-လှော်-အပ်
သော။ ဘရေပစ္စန္တေ အညဿာပိ ပါယံသော
ဒါတဗ္ဗော ဘဝိဿတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၄၁။ (-အံ၊
ဝိ၊ ၂၆၀။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၄၁။)

ပစ္စန္တ (ပု) [ပတိ+အန္တ] အစွန်အဖျားအရပ်။
(က) ပစ္စန္တရစ်အရပ်၊ မဇ္ဈိမဒေသ၏ ပြင်ဖက်
အရပ်။ (ခ) တိုင်းစွန်ပြည်ဖျား အရပ်။ (ဂ)
နံဘေး-နံပါး-အရပ်။ (က) ပစ္စန္တေပိ နာမ
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဓာတု ပတိဋ္ဌဟိဿတိတိ
ဒေဝမနုဿာ ပမောဒိသု။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၆၃။ (-မ၊
၄။ ၄။ ၁၉၄-ဂ။ ဝိ၊ မတိ၊ ၂။ ၂၃၄။) (ခ) ရညော
မာဂဓဿ သေနိယဿ ဗိမ္ဗိသာရဿ ပစ္စန္တော
ကုပိတော ဟောတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၀။ (-အပ၊ ၂။
၁၃၅။ စရိယာ၊ ၄။ ၀၉။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၄၀။ ဝိ၊ ၄။ ၂။
၂၇၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၇။ မ၊ ၄။ ၂။ ၄၃။ သံ၊ ၄။ ၂။
၁၇၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၇၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၆-၇။ အံ၊ ၄။
၃။ ၁၅၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၇-ဂ။ အံ၊ ၄။ ၂။
၂၉၂။ ခုဒ္ဒကံ၊ ၄။ ၁၆၉။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၆၄။ ဓမ္မ၊ ၄။
၂။ ၇၉၊ ၃၀၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၄။ ပေတ၊ ၄။
၁၈။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၈၀။ ထေရီ၊ ၄။ ၁၉၂။ စရိ-
ယာ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၃-၄-၅။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၄။ ဇာ၊ ၄။

၂။ ၆၇-ဂ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၈။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၃၇၁။
ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၄၇၊ ၂၀၅။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၃၀၉။ ဒိ၊ ဝိ၊ ၄။ ၆၁။ သိ၊ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၅။
အံ၊ ဝိ၊ ၄။ ၆၆၊ ၁၈၄-၉၊ ၃၇၁။ သံ၊ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၇။)
(ဂ) အရညေ ဝိဟရတိတိ န အာဝေဏိကေ
အရညေ၊ ဇေတဝနဝိဟာရဿေဝ ပစ္စန္တေ
ကေပဿေ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၉။ ဇေတဝနေတိ ဇေ-
တဝနဿ ပစ္စန္တေ ကောသမ္မကကုဋိ နာမ
အတ္ထိ၊ တတ္ထဝိဟရတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၂။ ပစ္စန္တေ-
တိ ပရိယန္တေ။ သံ၊ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၃။

ပစ္စန္တ (တိ) [ပစ္စန္တ+ဏ] အစွန်အဖျား-တိုင်း
စွန်ပြည်ဖျား-ဦး ဖြစ်သော၊ အစွန်အဖျား-
တိုင်းစွန်ပြည်ဖျား-ကျသော (မြို့ရွာ)။ နဂရံ
ယထာ ပစ္စန္တံ၊ ဂုတ္တံ သန္တရဗာဟိရံ၊ ဓမ္မ၊ ၅။ ၈။
ထေရ၊ ၃။ ၁၄၊ ၃၄၅။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၄။ ထေရ၊ ၄။
၂။ ၂၄၀။ (-အပ၊ ၂။ ၁၃၅။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၃။)

ပစ္စန္တကောပ (ပု) [ပစ္စန္တ+ကောပ] ပျက်စီး-
သောင်းကျန်း-သော အစွန်အဖျားအရပ်၊
သူပုန်ထသော တိုင်းစွန်ပြည်ဖျားအရပ်။ တံ
ပစ္စန္တကောပံ နိသေဓေတုံ ဝုပသမေတုံ ဂစ္ဆ-
န္တော။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၈၄။

ပစ္စန္တဂဟဏ (န) [ပစ္စန္တ+ဂဟဏ] ပစ္စန္တသဒ္ဓါကို
ယူခြင်း။ စောဓုနံ အဘိဏ္ဍံ သုဉ္ဇရဏဋ္ဌာန-
တာယ ပစ္စန္တဂဟဏံ။ မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၇၅။ ဝုပ

ပစ္စန္တဂါမ (ပု) [ပစ္စန္တ+ဂါမ] အစွန်အဖျား
ရွာ၊ အစွန်အဖျားကျသော ရွာ။ သော
ကိရ ဂုဠဗာဏိတဓဏ္ဍသက္ကဓုဒ္ဓိနိ သကဋေနာ-
ဒါယ ပစ္စန္တဂါမံ ဂန္တော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၀။ အံ၊ ၄။
၁။ ၃၆၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၈။ (-ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။
၅၊ ၁၀၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၉၅။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၇။
ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၈။ စူဠနိ၊ ၄။ ၅။ ၈။ ဇာ၊ ၄။
၂။ ၃၄၃။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၈၃၀၊ ၁၇၆၊ ၂၂၁၊ ၃၄၅။
ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၈၉၊ ၁၃၄၊ ၃၂၆။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၄၇၊
၅၅၀။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၃၉၊ ၈၆။ မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၇၉။)

ပစ္စန္ဓဂါမက (ပု) [ပစ္စန္ဓ+ဂါမက] အစွန်အဖျား ရွာငယ်၊ အစွန်အဖျားကျသော ရွာငယ်။ သော တံ အာဒါယ ကေ ပစ္စန္ဓဂါမကံ ဂန္ဓာ တက္ကဘတိယာ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတော တံ ဝေါ-
သေတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၄။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၄၊
၄၀၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၈။)

ပစ္စန္ဓဂါမဝါသိက (တိ) [ပစ္စန္ဓဂါမ+ဝါသိက] အစွန်အဖျားကျသော ရွာ၌ နေသော၊ သူ။ တာပသာဝဿံဝသိဘူ...ပစ္စန္ဓဂါမဝါသိကေ အာပုစ္ဆိံသု။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၆။

ပစ္စန္ဓဂါမဝါသီ (တိ) [ပစ္စန္ဓဂါမ+ဝါသီ] အစွန် အဖျားကျသောရွာ၌ နေသော၊ သူ။ အထဿ ကေဒိဝသံ ပစ္စန္ဓဂါမဝါသီနော မနုဿာ ပါရာ-
ဝတဒံသံ အဘိသခံရိတော အဒံသု။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၄၃။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၁၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၇၄၊
၅၅၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၃၉။)

ပစ္စန္ဓဇ (ပု) [ပစ္စန္ဓ+ဇန+ကိ] ပစ္စန္ဓရစ်အရပ်၌ ဖြစ်ခြင်း။ ယော သော ဝေနေယျော ပစ္စန္ဓ-
ဇာဒိဟိ အဋ္ဌဟိ အက္ခဏေဟိ ဝိမုတ္တော။
နေတ္ထိဝိ။၇။

ပစ္စန္ဓဇနပဒံ (ပု) [ပစ္စန္ဓ+ဇနပဒ] အစွန်အဖျား ဇနပုဒ်၊ အစွန်အဖျားကျသော ဇနပုဒ်။ အတ္တနော သဒိသေဟိ ကတိပယေဟိ သဒ္ဓိံ ပစ္စန္ဓဇနပဒံ ဂစ္ဆတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၅။ (-သုတ္တနိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၁၄၅၊၂၃၉။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၈၊၂၄၃။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၄။၃၃၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၉၊၃၉။)

ပစ္စန္ဓဇနပဒံ (တိ) [ပစ္စန္ဓဇနပဒ+ဏ] အစွန် အဖျားကျသော ဇနပုဒ်၌ နေသော၊ သူ။ အထ ခေါ ရာဇည တေသံ ပစ္စန္ဓဇနပဒါနံ မနုဿာနံ တေဒဟောသိ။ ဒီ၊၂။၂၆၈-၉။
(-အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၂။)

ပစ္စန္ဓဇနပဒဂါမ (ပု) [ပစ္စန္ဓ+ဇနပဒဂါမ] အစွန်အဖျား ဇနပုဒ်ရွာ၊ အစွန်အဖျားကျ သော ဇနပုဒ်ရွာ။ ဂါမနိဂမာဒိသု ဘိက္ခံ စရ-

မာနာ ပစ္စန္ဓဇနပဒဂါမံ ဂတာ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၈။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၁။

ပစ္စန္ဓဒေသ (ပု) [ပစ္စန္ဓ+ဒေသ] အစွန်အဖျား အရပ်။ (က) ပစ္စန္ဓရစ်အရပ်၊ မဇ္ဈိမဒေသ၏ ပြင်ဖက်အရပ်။ (ခ) တိုင်းစုန့် ပြည်ဖျား အရပ်။ (က) ဝေ ပစ္စန္ဓဒေသေ ဥဒ္ဓိဿ အနုညာတာနိ ဥပသမ္ပဒါဒိနိ၊ တာနိ တတ္ထေဝ ဝနန္တိ၊ န မဇ္ဈိမဒေသေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၅။
(- မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၆၁။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၈၂-၅။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၁၇၇။
၂၄၁။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၉။
အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၈။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၂၂၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
၃၉၃။) (ခ) တေဟိ ပရန္တိဟိ အဋ္ဌဝိကေဟိ ပစ္စန္ဓဒေသော ခေါဘိတော အဟောသိ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၁၈၄။

ပစ္စန္ဓဒေသဝါသီ (တိ) [ပစ္စန္ဓဒေသ+ဝါသီ] အစွန်အဖျားအရပ်- တိုင်းစုန့်ပြည်ဖျား- ၌ နေလေ့ရှိသော၊ သူ။ ပစ္စန္ဓာဘူဝါသီနောတိ ပစ္စန္ဓဒေသဝါသီနော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၆။

ပစ္စန္ဓဒေသဝိသယ (ပု) [ပစ္စန္ဓဒေသ+ဝိသယ] အစွန်အဖျားအရပ်ဟု သမုတ်အပ်သောအရပ်၊ အစွန်အဖျားကျသော ဇနပုဒ်အရပ်။ ပစ္စန္ဓ-
ဒေသဝိသယေ နိမန္တေတော တထာဂတံ။ အပ၊
၂။၂၆၈၊၂၇၆၊၃၀၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂။ အပ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊ ၁၀၈။ ပစ္စန္ဓဒေသဝိသ-
ယေတိ မဇ္ဈိမဒေသဿေဝ ကေပဿေ ပစ္စန္ဓ-
ဒေသသညိတေ ဇနပဒေ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁၀၉။

ပစ္စန္ဓဒေသသညိတ (တိ) [ပစ္စန္ဓဒေသ+သညိတ] အစွန်အဖျားအရပ်ဟု သမုတ်အပ်သော။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စန္ဓနဂရ (န၊ထိ) [ပစ္စန္ဓ+နဂရ] အစွန်အဖျား မြို့၊ အစွန်အဖျားကျသောမြို့၊ ကျေးလက်မြို့။ အာယသ္မာ ဟိ သာရိပုတ္တော ပစ္စန္ဓနဂရံ ဒဿေသိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၅။ (-

၁၀၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၆။ မေ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၄။
ပေတ၊ဋ္ဌ၊၁၀၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၇၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။
၂၀၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၂။)

ပစ္စန္ဓနဂရဝါသီ (တိ) [ပစ္စန္ဓနဂရ+ဝါသီ] အစွန်
အဖျားကျသောမြို့၌ နေသော၊ သူ။ ယထာ
ပန ပစ္စန္ဓနဂရဝါသီဟိ မနုဿေဟိ ပစ္စန္ဓ
နဂရံ ဒွါရပါကာရာဒိနိ ထိရာနိ ကရောဇ္ဇေဟိ
သအန္တရံ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၃။

ပစ္စန္ဓနိဿိတ (တိ) [ပစ္စန္ဓ+နိဿိတ] အစွန်
အဖျားအရပ်ကို မှီသော၊ တိုင်းစွန်ပြည်ဖျား
ကို မှီ၍နေသော။ ကိဿ ပန တေမဟာရာဇ
ရာဇာနော ပစ္စန္ဓေ ကုပိတေ တေသံ ပစ္စန္ဓ-
နိဿိတာနံ ပဋိသေဓာယ။ မိလိန္ဒ၊၃၀၁။ (-
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၀။)

ပစ္စန္ဓပဒေသ (ပု) [ပစ္စန္ဓ+ပဒေသ] အစွန်
အဖျားအရပ်၊ ပစ္စန္ဓရပ်အရပ်။ ဗောဓိသတ္တော
ပစ္စန္ဓပဒေသေ မောရသကုဏိယာ ကုတ္တိမိ
ပဋိသန္ဓိ အဂ္ဂဟေသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၃၃။ ပစ္စန္ဓ-
ပဒေသေ ပန ဒုရေ ဝိနယျဇနာ ဟောန္တိ။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၂၉။

ပစ္စန္ဓဘူမိ (တိ) [ပစ္စန္ဓ+ဘူမိ] အစွန်အဖျား
အရပ်။ နဂရာ နိက္ခမိတွာ ဇနပဒံ ပရိဂ္ဂဏ-
မာနော ယာဝ ပစ္စန္ဓဘူမိ ဂန္ဓာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂။

ပစ္စန္ဓယောဓ (ပု) [ပစ္စန္ဓ+ယောဓ] အစွန်
အဖျားအရပ်၌ နေသော-သူရဲ- စစ်သား။
တိုင်းစွန်ပြည်ဖျား၌ နေသောစစ်သား။ အသ
ရညော ပစ္စန္ဓေ ကုပိတေ ပစ္စန္ဓယောဓာ
ပဏ္ဍိ ပေသေသုံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၈။

ပစ္စန္ဓရဋ္ဌ (န) [ပစ္စန္ဓ+ရဋ္ဌ] တိုင်းနိုင်ငံ၏ အစွန်
အဖျားအရပ်၊ တိုင်းစွန်ပြည်ဖျားအရပ်။ ပစ္စ-
န္ဓရဋ္ဌေ အဘိဗုဒ္ဓဂတံ ကေ ဆကုဋိကံ သည်
ဂါမံ ပဿေယျ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၆။

ပစ္စန္ဓရာဇ (ပု) [ပစ္စန္ဓ+ရာဇ] တိုင်းစွန်ပြည်
ဖျားကို အစိုးရသောမင်း၊ ပစ္စန္ဓရစ်မင်း။
ရညောဝါတိ ကဿစိဒေဝ ပစ္စန္ဓရညော ဝါ။
သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၇။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၃။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၁၅။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၉။)

ပစ္စန္ဓရာဇကုလ (န) [ပစ္စန္ဓရာဇ+ကုလ] ပစ္စန္ဓရစ်
မင်းမျိုး။ တတော စဝိတွာ တေသံ ဇေဋ္ဌကော
ဗာရာဏသီရာဇကုလေ နိဗ္ဗတ္တော၊ ဣတရေ
ပစ္စန္ဓရာဇကုလေသု။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၆၆။ အပါ
ဋ္ဌ၊၁။၁၇၇။

ပစ္စန္ဓဝါသိက (တိ) [ပစ္စန္ဓ+ဝါသိက] တိုင်း
စွန်ပြည်ဖျား၌ နေသော၊ ကျေးလက်သား
ဖြစ်သော၊ သူ။ ကော ကိရ ဒါရတိဏုကာဒိ-
သု ကတပရိစယော အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗပဒီပေါ စစ္စန္ဓ-
ဝါသိကော နဂရမာဂဗ္ဗ အန္တရာပဏေ
ဇလမာနံ ပဒိပံ ဒိသ္မာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၅၇။
(-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၀၊၄၇၈။)

ပစ္စန္ဓဝါသိကသေဋ္ဌိ (ပု) [ပစ္စန္ဓဝါသိက+သေဋ္ဌိ]
တိုင်းစွန်ပြည်ဖျား၌ နေသော သူဌေး၊ ကျေး
လက်သူဌေး။ မနုဿာ တတ္ထ ဂန္ဓာ ပဏ္ဏာ-
ကာရံ အာဒါယ ပစ္စန္ဓဝါသိကသေဋ္ဌိ ပဿိ
သု။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၀။

ပစ္စန္ဓဝါသိသေဋ္ဌိ (ပု) [ပစ္စန္ဓဝါသိ+သေဋ္ဌိ] တိုင်း
စွန်ပြည်ဖျား၌ နေသော သူဌေး၊ ကျေးလက်
သူဌေး။ အနာထပိဏ္ဍိကဿ သဟာယံ ပစ္စန္ဓ-
ဝါသိသေဋ္ဌိ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။
၁၈၂။

ပစ္စန္ဓဝါသီ (တိ) [ပစ္စန္ဓ+ဝါသီ] အစွန်အဖျား
အရပ်၌ နေသော၊ သူ။ (က) ပစ္စန္ဓရစ်အရပ်၌
နေထိုင်သော၊ သူ။ (ခ) တိုင်းစွန်ပြည်ဖျား
၌ နေထိုင်သော၊ သူ။ (ဂ) ပစ္စန္ဓဝါသီနဋ္ဌိ
ဂဏုပ္ပါဒါပိ ဣဋ္ဌာ ဟောန္တိ ကန္တာ မနာပါ။
မဇ္ဈိမဒေသဝါသိနံ အတိဇ္ဇေစ္စာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။

၁၃၈။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၉။ (ခ) သကုဏာနံ အာ-
ဟာရတော ပစ္စန္ဓဝါသိနံ အာဟာရော သုခ-
မော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂။ အဘိဋ္ဌ၊
၁။ ၂၆၇။ (- သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၉၊ ၁၀၁။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။
၂၈၈၊ ၃၁၉၊ ၃၆၇။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၆။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၀၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၃။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၂၀၊ ၂၈၉။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၉။
သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၃။)

ပစ္စန္ဓဝိသယ (ပု) [ပစ္စန္ဓ+ဝိသယ] ပစ္စန္ဓရစ်
အရပ်။ သုနာပရန္တဇနပဒေါ ဟိ ပစ္စန္ဓဝိ-
သယော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂။ ၆၂။

ပစ္စန္ဓဝိဟာရ (ပု) [ပစ္စန္ဓ+ဝိဟာရ] အစွန်အဖျား
အရပ်၌ ဆောက်လုပ်ထားသော ကျောင်း။
အစွန်အဖျားကျသော ကျောင်း။ မုတပရိ-
သကိတံ နာမ သမ္ပဟုလာ ဓုတ္တာ ရတ္တိဘာဂေ
ပုပ္ဖဂန္ဓမံသသုရာဒိနိ ဂဟေတွာ ဣတ္ထိဟိ သဒ္ဓိ-
ကေ ပစ္စန္ဓဝိဟာရံ ဂန္ဓာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၁။ (-
ကင်္ခါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၂။)

ပစ္စန္ဓဝပသမနတ္ထ (ပု) [ပစ္စန္ဓ+ဝပသမန+အတ္ထ]
တိုင်းစွန် ပြည်ဖျားကို ငြိမ်းအေးစေခြင်း
အကျိုး။ တတော ရာဇာ “ပစ္စန္ဓော ကုပိ-
တော” တိ သုတွာ တယောပိ ပုတ္တေ ပစ္စန္ဓ-
ဝပသမနတ္ထံ ပေသေသိ။ ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၉။

ပစ္စန္ဓသတ္တ (ပု) [ပစ္စန္ဓ+သတ္တ] အစွန်အဖျား
ဇနပုဒ်၌နေသော သတ္တဝါ။ ပစ္စန္ဓသတ္တေသု
ပတိပ္ပစာရာ (အပ၊ ၁။ ၁၅) တိ ပစ္စန္ဓဇနပ-
ဒေသု သတ္တေသု ဒယာကရုဏာဒီဟိ ပတိ-
စရဏသီလာ။ အပ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၅။

ပစ္စန္ဓသန္နိသိတ (တိ) [ပစ္စန္ဓ+သန္နိသိတ] ပစ္စန္ဓ
ရစ်အရပ်ကို မှီသော(ကျောင်း)။ ပစ္စန္ဓသန္နိ-
သိတေ ပန မနုဿာ ဗုဒ္ဓါဒိသု အပ္ပသန္နာ
ဟောန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၀၈။
(- ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၀၆။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၁၄။)

အဘိဓာန် (ပ-ဝက်) ၁-၁၄-ပ-မ-သ-၈

ပစ္စန္ဓသမိပ (ပု) [ပစ္စန္ဓ+သမိပ] တိုင်းစွန်ပြည်
ဖျားမြို့၏ အနီး၊ ကျေးလက်မြို့အနီး။ သော
ဝေ ပရိသံ ဥဂ္ဂဏာပေတွာ ဗောဓိသတ္တဿ
ပစ္စန္ဓသမိပံ အာဂတကာလေ သသုရံ အ-
ဝေါစ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၇၈။

ပစ္စန္ဓသာဓန (န) [ပစ္စန္ဓ+သာဓန] ပစ္စန္ဓရစ်
မြို့ကို ပြီးစေခြင်း။ ယံ တတော ရဗ္ဗေပုတ္တိတော
ပုဗ္ဗေ ကတံ ပစ္စန္ဓသာဓနဒုဂ္ဂဝိဒ္ဓိသနာဒိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၁၀။

ပစ္စန္ဓသိမာ (ထိ) [ပစ္စန္ဓ+သိမာ] တိုင်းစွန်
ပြည်ဖျား နယ်ခြားအရပ်။ ပစ္စန္ဓသိမတော
မဟာမဂ္ဂေန နဂရာဘိမုခေါ ယေဝ နိဝတ္တိ။
ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂။

ပစ္စန္ဓသုတ္တ (န) [ပစ္စန္ဓ+သုတ္တ] ပစ္စန္ဓသုတ်၊
မဇ္ဈိမဒေသ၌ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့ထက် ပစ္စန္ဓ
ရစ်အရပ်၌ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့က များ
သည်၏အဖြစ်ကို ဟောကြားအပ်သောသုတ်။
သံယုတ္တနိကာယ၊ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ။ ၁၂-
သံယုတ်။ သံ၊ ၃။ ၄၀၄။

ပစ္စန္ဓသေဋ္ဌိ (ပု) [ပစ္စန္ဓ+သေဋ္ဌိ] တိုင်းစွန် ပြည်
ဖျား၌နေသော သူဌေး၊ ကျေးလက်သူဌေး။
အထ နံ ကောယ ဝေလာယ သုခနိသိန္နံ ပစ္စန္ဓ-
သေဋ္ဌိ အာဟံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၇၉။

ပစ္စန္ဓသေနာသန (န) [ပစ္စန္ဓ+သေနာသန]
အစွန်အဖျား၌ ဆောက်လုပ် ထားသော
ကျောင်း၊ အစွန်အဖျားကျသော ကျောင်း။
ပစ္စန္ဓသေနာသနံ ပန န သမ္ပန္နိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၄၀၃။

ပစ္စန္ဓိ (ကြိ) [ပစ္+ယ+အန္တိ] (က) ကျက်ကုန်၏။
(ခ) မှည့်ကုန်၏။ (ဂ) အကျိုးပေးကုန်၏။
ပစ္စတိ - ကြည့်။

ပစ္စန္ဓိမ (တိ) [ပစ္စန္ဓ+ဣမ] အစွန်အဖျား၌
ဖြစ်သော၊ အစွန်အဖျားကျသော။ (က)

ပစ္စန္ဓရစ်အရပ်၌ဖြစ်သော။ (ခ) တိုင်းစွန်
ပြည်ဖျားအရပ်၌ ဖြစ်သော။ (ဂ) နံဘေး-
နံပါး-အရပ်၌ ဖြစ်သော။ (က) တကြိမေ
ပစ္စန္ဓိမာ ဇနပဒါ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၇။ အတ္ထာပတ္တိ
ပစ္စန္ဓိမေသု ဇနပဒေသု အာပဇ္ဇတိ၊ နော
မဇ္ဈိမေသု။ ဝိ၊ ၅။ ၂၂။ (-မ၊ ၂။ ၃၅။ အံ၊
၁။ ၃၇။ အံ၊ ၃။ ၆၀။ အဘိ၊ က။ ၈၃-၄။ ဝိ၊ ၄။
၁။ ၄၈။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၄၄။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၇၁။ မ၊ ၄။
၄။ ၁။ ၉၇။ ဝဇိရ။ ၄။ ၄၄။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁။ ၃၃။ က၊ ၁။
၄။ ၁။ ၁၇။) (ခ) ပစ္စန္ဓိမံ နဂရံ သတ္တဟိ
နဂရပရိက္ခာရေဟိ သုပရိက္ခာတံ ဟောတိ။ အံ၊
၂။ ၄၇။ ပစ္စန္ဓိမန္တိ ရဋ္ဌပရိယန္တေ ရဋ္ဌာဝသာ-
နေ နိဝိဋ္ဌံ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀။ ပစ္စန္ဓေ အဝံ ပစ္စ-
န္တိမံ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀။ (-ဒိ၊ ၂။ ၇၀၊ ၂။ ၆၈။
ဒိ၊ ၃။ ၈၃။ သံ၊ ၂။ ၃၉။ သံ၊ ၃။ ၁။ ၃၉။ အံ၊ ၁။
၆၉။ အံ၊ ၃။ ၄၁။ မိလိန္ဒ။ ၅။ သံ၊ ၄။ ၁။
၁၀။ ၂။ ၄၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၄၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃။
ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၆၁။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၇။) (ဂ) တေန
ခေါ ပန သမယေန သတ္တရသဝဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု
အညတရံ ပစ္စန္ဓိမံ ဖဟာဝိဟာရံ ပဋိသင်္ခ-
ရေန္တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၆၃။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃။
(-ဝိ၊ ၃။ ၃၃။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။
၃၂။)

ပစ္စန္ဓိမဂါမ (ပု) [ပစ္စန္ဓိမ+ဂါမ] အစွန်အဖျား-
တိုင်းစွန်ပြည်ဖျား-၌ ဖြစ်သောရွာ၊ အစွန်
အဖျားကျသောရွာ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စန္ဓိမဂါမဝိလောပ (ပု) [ပစ္စန္ဓိမဂါမ+ဝိလော-
ပ] အစွန်အဖျားကျသောရွာကို- လူယက်
-ဖျက်ဆီး-ခြင်း။ အနုက္ကမေန ပရိသံ
ဝဇေန္တော ပန္နဒ္ဒဟနကမ္မံ ပစ္စန္ဓိမဂါမဝိလော-
ပန္တိ ဝေမာဒီနိ ကတော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၇၂။

ပစ္စန္ဓိမစတုက္က (န) [ပစ္စန္ဓိမ+စတုက္က] ပစ္စန္ဓိမ-
သဒ္ဓါဖြင့် မှတ်အပ်သော အကြောင်းအရာ ၄-
ခုအပေါင်း။ ပစ္စန္ဓိမစတုက္ကေ သမုဒ္ဒေ သိမံ

ဗန္ဓန္တော ပစ္စန္ဓိမေသု ဇနပဒေသု အာပဇ္ဇတိ၊
နော မဇ္ဈိမေသု။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။

ပစ္စန္ဓိမဇနပဒ (ပု) [ပစ္စန္ဓိမ+ဇနပဒ] ပစ္စန္ဓိ-
ရစ်အရပ်၌ ဖြစ်သော ဇနပဒ။ သဗ္ဗတ္ထပည-
တ္တိတိ မဇ္ဈိမဒေသေ စေဝ ပစ္စန္ဓိမဇနပဒေသု စ
သဗ္ဗတ္ထပညတ္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃။ (-ဝဇိရ။
၅။ ၉။)

ပစ္စန္ဓိမနဂရ (န၊ ထိ) [ပစ္စန္ဓိမ+နဂရ] တိုင်းစွန်
ပြည်ဖျား၌ ဖြစ်သော မြို့၊ တိုင်းစွန် ပြည်
ဖျားမြို့၊ ကျေးလက်မြို့။ တသ္မာ တံ အဂ္ဂ-
ဟေတော ပစ္စန္ဓိမနဂရန္တိ အာဟ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၆၄။
(-သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀။)

ပစ္စန္ဓိမမိလက္ခဝါသိက (တိ) [ပစ္စန္ဓိမ+မိလက္ခ+
ဝါသိက] တိုင်းစွန်ပြည်ဖျားကျသော လူ
ရိုင်းတို့၏ နေရာအရပ်၌ နေသော၊ သူ။ ယေ-
ဘုယျေန ပစ္စန္ဓိမမိလက္ခဝါသိကေ ဂဏန္တိ။
ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄။ (-ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅။)

ပစ္စန္ဓိမရဋ္ဌ (န) [ပစ္စန္ဓိမ+ရဋ္ဌ] ပစ္စန္ဓရစ်အရပ်၌
ဖြစ်သော တိုင်းနိုင်ငံ။ ကော၊ ပစ္စန္ဓိမရဋ္ဌေ
ပရိဗ္ဗာဇိကာယ ကုဏ္ဍိမိ နိဗ္ဗတ္တော။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၃၄၃။

ပစ္စန္ဓိ (ထိ) [ပစ္စန္ဓ+ဤ] ချက် - ကျက်စေ-
ကြေစေ-တတ်သော (ဝမ်းမီး)။ ပစ္စန္ဓိ-
ကြည့်။

ပစ္စန္တ (ကြိ) [ပစ္စ+ယ+အန္တ] မှည့်စေကုန်
သတည်း။ ပစ္စတိ-ကြည့်။

ပစ္စပကာရ (ပု) [ပတိ+အပကာရ] တုံ့ပြန်၍
မသင့်မလျော်ပြုခြင်း၊ တုံ့ပြန်၍-ပြစ်မှား-
ကျူးလွန်-ခြင်း၊ လက်စားချေခြင်း။ ကော-
ဓာသိကော သတ္တော ကောဓေန ဥဗ္ဗတ္တော
ဝိက္ခိတ္တစိတ္တော၊ တတ္ထ ကိ ပစ္စပကာရေန။
စရိယာ၊ ၄။ ၂။ ၉၁။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၈၁။ သိ၊ ၄။ ၁။
၁။ ၂။ ၆၈။

ပစ္စပါဒ် (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဤ] ကျင့်ပြီ။ ပဋိ-
ပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ပစ္စဗျတိ (ကြိ) [ပတိ+အဝ+ဣ+အ+တိ]
ထိုးထွင်း၍သိ၏။ သေဝေ ဓမ္မော ယဒိ
တာဝဒေဝ၊ ပစ္စဗျတ္တ ပဒမသောကံ။ ဝိ၊ ၃။
၅၂-၃။ ပစ္စဗျတ္တ ပဒမသောကန္တိ ယံ မယံ
ပရိယေသမာနာ ဝိစရာမ၊ တံ ပဒမသောကံ
ပဋိဝိဒ္ဓါတ္တ တုမေ၊ ပတ္တံ တံ တုမေဟိတိ
အတ္ထော။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၅၆။ ပစ္စဗျတ္တာတိ
ပတိအဝ-ပုဗ္ဗော ဣ-ဓာတု ပဋိဝိဒ္ဓတ္ထောတိ
အာယ “ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ”တိ။...ဣမိနာ ပစ္စဗျ-
တ္တာတိ ဧတ္ထ ဟိယျတ္တနိပရဿပဒမဇ္ဈိမပုရိ-
သဗဟုဝစန-တ္ထဝိဘတ္တိံ ဒီပေတိ။ ပါစိတိ၊
ယော။ ၂၁၆။ ပစ္စဗျထ ပဒမသောကံ။ အပ၊
၁။ ၂၇။ ပစ္စဗျထ ပဋိဝိဒ္ဓထ တုမေ အသောကံ
ပဒ နိဗ္ဗာနံ။ အပ၊ ၄၊ ၁။ ၂၅၇။

ပစ္စဗျထ (ကြိ) [ပတိ+အဝ+ဣ+အ+တ္ထ။ ထွ-
ကို ထ-ပြု။] ထိုးထွင်း၍ သိကုန်ပြီ။ အထက်
ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စဗျတ္တ (ကြိ) [ပတိ + အဝ + ဣ + အ + တိ]
ထိုးထွင်း၍ သိကုန်ပြီ။ ပစ္စဗျတိ-ကြည့်။

ပစ္စဗျဓိ (ကြိ) [ပတိ+ဝိဓ+ဣ] ထိုးထွင်း၍သိပြီ။
ပစ္စဗျဓိ (ထေရ။ ၂၂၅) နှိ ပဋိဝိဇ္ဇိ။ ထေရ၊
၄၊ ၁။ ၁၀၄။ ပဋိဝိဇ္ဇတိ-လည်း ကြည့်။

ပစ္စဗျဓိသု (ကြိ) [ပတိ + ဝိဓ + ဣ] ထိုးထွင်း၍
သိကုန်ပြီ။ ပစ္စဗျဓိသု(ထေရ။ ၁၆၃)တိ ပဋိ-
ဝိဇ္ဇိသု။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၄၉၀။ ပဋိဝိဇ္ဇတိ-
လည်း ကြည့်။

ပစ္စဗျာဟာသိ (ကြိ) [ပတိ+ဝိ + အာ+ဟရ+
ဩ။ ရ-ကို အာ-ပြု။ နိရုတ္တိ။ ၆၅၆။] ငြင်းပယ်
ပြီ။ ဆန့်ကျင်ဖက် ပြောဆိုပြီ။ ပဋိဗျာဟာ-
တိ-ကြည့်။

ပစ္စဘာသထ (ကြိ) [ပတိ+ဘာသ+အ+တ္ထ။
တ္ထ-ကို ထ-ပြု။] တုံပြန်-ပြန်လည်-ပြောဆို
ပြီ။ ပဋိဘာသတိ-ကြည့်။

ပစ္စဘာသိ (ကြိ) [ပတိ+ဘာသ+ဣ] တုံပြန်-
ပြန်လည်-ပြောဆိုပြီ။ ပဋိဘာသတိ-ကြည့်။

ပစ္စဘာသိသု (ကြိ) [ပတိ+ဘာသ+ဥ] တုံပြန်
-ပြန်လည်-ပြောဆိုကုန်ပြီ။ ပဋိဘာသတိ-
ကြည့်။

ပစ္စဘာသိ (ကြိ) [ပတိ+ဘာသ+ဣ] တုံပြန်
-ပြန်လည် - ပြောဆိုပြီ။ ပဋိဘာသတိ-
ကြည့်။

ပစ္စမာန (တိ) [ပစ + ယ + မာန] (၁) ကျက်
သော၊ ခံစားရသော။ (၂) မှည့်သော။
(၃) ချက်-ကျိ-ပြုတ်-ဖုတ်-ကင်-ကြော်
-လှော်-အပ်သော။ (၄) နိရယေ ပစ္စမာ-
နာနံ၊ ကဒါ အန္တော ဘဝိယတိ။ ပေတ။ ၂၁၆။
ဇာ၊ ၁။ ၁၀၀။ နေတ္ထိ၊ ၁၅၆။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၃၂။
ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇၇။ (-မ၊ ၁။ ၄၁၃။ အံ၊ ၁။ ၁၄၀။
အံ၊ ၂။ ၄၉၉။ အဘိ၊ က။ ၄၃၁။ မဟာနိ၊ ၃၁၇။
သံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၆၊ ၁၃၁။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၉၀။ ပဋိသံ၊ ၄၊
၁။ ၁၃၃-၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၄၊ ၃၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၁၃၀၊ ၁၃၅။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇၄၊ ၃၂၁။ ပေတ၊ ၄။
၂၆၄။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၁၃၅၊ ၄၃၇။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။
၄၄။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၁၃၊ ၂၇၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၀၆။
သီ၊ ၄၊ ၁။ ၂။ ၁၉၆။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၃၂၃။ အံ၊ ၄၊
၃။ ၆၃။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၃၃၇။) (၂) ဂဏ္ဍဘောဒ-
နတ္ထံ ပစ္စမာနေ ဂဏ္ဍေ တဿပိ ဥပရိဇာယ-
မာနခန္ဓကပိဋကော ဝိယ။ မူလ၊ ၄၊ ၂။ ၁၂၉။
(၃) မုဂ္ဂေသု ပစ္စမာနေသု ကောစိ ဒေဝ န
ပစ္စတိ၊ အဝသေသာ ပစ္စန္တိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၄၆၅။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၄၇။ သံ၊ ၄၊ ၁။
၂၉၊ ၂၉၂။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၃၁၊ ၂၃၉။ ဇာ၊ ၄၊
၁။ ၃၅၉။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၀၆။
ကင်္ခါ၊ ၄၊ ၁။ ၄၆၇။)

ပစ္စမာနသတ္တ (ပ) [ပစ္စမာန + သတ္တ] ကျက်
သော-ခံစားရသော - သတ္တဝါ။ အဝိစိမ္မိ
ပစ္စမာနသတ္တာ ဝိယ အတိကာရည် ရဝံ
မုဉ်းသု။ ဇာဠာဌာ၎။ ၁၄၅။ (- ဇာဠာ၅။ ၂၈၇။)

ပစ္စယ (ပ) [ပတိ+ဣ+အ။ ပဋိစ္စ တေသ္မာ တေ-
တိ ပစ္စယော။ အဘိဠာဉာပ။ ၃၄၄။ ပဋိစ္စ တေ-
သ္မာ ဖလံ တေတိ ပစ္စယော။ နေတ္ထိဠာဉာပ။ ၁၃၆။
ပဋိစ္စ တေသ္မာ တေပဝတ္တတိတိ ပစ္စယော။
အနုဋ္ဌိဠာဉာပ။ ၁၅၁။ ပဋိစ္စ ဖလမေတိတိ ပစ္စယော။
ပဋိသံဠာဉာပ။ ၁၇၂။] (၁) ကျေးဇူး ပြုတတ်
သော တရား၊ ပစ္စည်းတရား၊ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း။
(၂) အကြောင်း၊ အကြောင်းတရား။ (၃)
သက်န်းစသော ပစ္စည်း၊ ပစ္စည်း ၄-ပါး။ (၄)
ရွှေငွေစသော ပစ္စည်းဥစ္စာ။ (၅) ဆေး၊ ဆေး
ပစ္စည်း။ (၆) ကာစသော ပစ္စည်း။ (၇)
တည်ရာမှီရာ။ (၈) ပစ္စယမည်သောသူ။ (က)
ပစ္စယမင်းသား။ (ခ) ပစ္စယမင်း။ (ဂ)
ပစ္စယထေရ်။ (ဇ) ပစ္စယဆင်။ (၁၀) ယုံကြည်
ခြင်း။ (တိ) (၁၁) ယုံကြည် - အပ်-သင့်-
ထိုက်-သောသူ။

(၁) ကျေးဇူး ပြု တတ် သော တရား။
ပစ္စည်းတရား၊ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း။ ဟေတုပစ္စ-
ယောတိ ဟေတု ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ
ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနန္တ ခုပါနံ ဟေတုပစ္စ-
ယေန ပစ္စယော။ ပဋ္ဌာနာဠာဉာပ။ ၁၁။ ဣတိ မူလ-
ဋ္ဌေန ဟေတု ဥပကာရကဋ္ဌေန ပစ္စယောတိ
သင်္ခေပတော မူလဋ္ဌေန ဥပကာရကော
ဓမ္မော ဟေတုပစ္စယော။ အဘိဠာဉာပ။ ၃၄၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၄။ (- ဝိ၊ ၅။ ၃၀၃-၄၊ ၃၇၇။
အဘိ၊ က။ ၃၆၈-၉၊ ၃၇၀။ ပဋ္ဌာနာဠာဉာပ။ ၁၁။
၁၃၂၊ ၁၆၄။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ဝိဠာဉာပ။ ၁၅။ ဝိဠာ-
ဉာပ။ ၂၁၂။ မာဠာဠာဉာပ။ ၂၁၄။ မာဠာ၊ ၂။ ၁၁။
အဘိဠာဉာပ။ ၁၆၉၊ ၁၇၀။ အဘိဠာဉာပ။ ၁၉၊ ၂၄၄။
၃၇၁။ နေတ္ထိဠာဉာပ။ ၂၈။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၉။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၁။ မာဠိဠာဉာပ။ ၂၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။

၁။ ၁၈၉၊ ၂၂၁-၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၆၇၊ ၁၁၈၊ ၁၂၄၊
၂၆၆၊ ၂၇၀၊ ၂၈၉။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၆။)

(၂) အကြောင်း၊ အကြောင်းတရား။
ကော န ခေါ ဘန္တေ ဟေတု ကော
ပစ္စယော။ ဝိ၊ ၁။ ၉။ ဟေတုပစ္စယောတိ
ဥဘယမေတိ ကာရကာဓိဝစနံ။ ယသ္မာ
တံ ပဋိစ္စ တေ ပဝတ္တတိ၊ တသ္မာ ပစ္စ-
ယောတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၅၁။ ကောဓိဒေဝ
ပစ္စယော (ဝိ၊ ၁။ ၃၇၇) တိ ကိဉ္စိဒေဝ ကာရကံ။
ကင်္ခါ၊ ၁၈၈။ နေကပစ္စယော ဟိ ဟေတုတိ၊
ဥပတ္တမ္ပကော ပစ္စယောတိ ဝုစ္စတိ။ ပဋိသံဠာ-
ဉာပ။ ၁၅၂။ (- ဝိ၊ ၁။ ၉၊ ၂၁၉၊ ၃၇၈။ ဝိ၊ ၂။ ၆၂၊
၁၄၁၊ ၄၁၀။ ဒိ၊ ၁။ ၅၀။ ဒိ၊ ၂။ ၄၉၊ ၅၀၊ ၉၀၊ ၃၃၀။
မာ၊ ၁။ ၃၂၆။ မာ၊ ၂။ ၁၈၄-၅၊ ၃၉၂။ မာ၊ ၃။ ၅၆၊
၆၇၊ ၁၉၈၊ ၂၄၃။ သံ၊ ၂။ ၂၀၊ ၅၇၊ ၂၂၂-၃၊ ၅၄၅၊
၅၆၇။ သံ၊ ၃။ ၁၁၁၊ ၁၄၉၊ ၂၃၀။ အံ၊ ၁။ ၅၇-
၁၁၀၊ ၁၅၉၊ ၁၆၀။ အံ၊ ၂။ ၁၈၉၊ ၄၄၂။ အံ၊ ၃။
၁၃၁-၃၊ ၃၂၄၊ ၃၇၉။ အဘိ၊ က။ ၁၄၄၊ ၂၃၆။
ပဋိသံ၊ ၂၆၆။ နေတ္ထိ၊ ၂၆၊ ၃၇၊ ၆၆၊ ၈၀။ ပေဋ-
ကော။ ၂၇၂၊ ၂၈၃၊ ၂၉၉၊ ၃၀၃၊ ၃၁၄။ မိလိန္ဒ။
၄၁၊ ၅၇၊ ၁၀၆။ ဝိဠာဉာပ။ ၃၂။ ဝိဠာဉာ-
ဉာပ။ ၁၇၂၊ ၁၉၈၊ ၂၈၈။ ဒိဠာဉာပ။ ၁၄၆။ ဒိဠာ-
ဉာပ။ ၂။ ၁၆၉။ ဒိဠာဉာပ။ ၁၅၇။ မာဠာဠာဉာပ။ ၂၁၂၊
၃၂၄။ မာဠာ၊ ၂။ ၃၁၈။ မာဠာဉာပ။ ၁၈၃၊ ၁၈၇၊
၁၉၀။ မာဠာဉာပ။ ၁၈၃။ သံ၊ ၃။ ၁၂၆၊ ၂၆၇၊
၁၁၁၊ ၁၂၂။ အံ၊ ၃။ ၁၁၆။ အံ၊ ၃။ ၂။ ၁၄၁၊ ၁၆၀။
အဘိဠာဉာပ။ ၁၈၊ ၁၇၆။ အဘိဠာဉာပ။ ၂၀၊ ၁၂၇၊
၁၃၉၊ ၁၄၀၊ ၁၅၆၊ ၁၆၂။ အဘိဠာဉာပ။ ၃၉၆။
ပဋိသံ၊ ၃။ ၁။ ၁၇၊ ၆၀၊ ၈၇၊ ၉၂၊ ၂၂၃၊ ၃၁၆။
ပဋိသံ၊ ၃။ ၂။ ၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၁၄၉၊ ၁၅၂။ ခုဒ္ဒကဠာဉာပ။ ၃၁၆။ ဓမ္မာဠာဉာပ။
၂၃၀။ ဓမ္မာဠာဉာပ။ ၂၉၇။ ဥဒါနဠာဉာပ။
ဝိမာနဠာဉာပ။ ၉။ ပေတဠာဉာပ။ ၁၃၇။ အပါဠာဉာပ။
၂၅၅၊ ၃၁၅။ အပါဠာဉာပ။ ၂၇။ ဗုဒ္ဓဝံဠာဉာပ။
၈၆၊ ၂၃၇။ ၂၃၊ ၇၁၊ ၉၃၊ ၂၅၇၊ ၂၆၉၊ ၂၇၄။
မဟာနိဠာဉာပ။ ၁၇၅၊ ၃၀၈။ ဇာဠာဉာပ။ ၁၃၄၊ ၁၆၆။

ဝေဿန္တရော မဒ္ဒိ စ ဣဒဉ္စ ပစ္စယံ လဒ္ဓါ
ဣမံ ပတိဋ္ဌံ လဘိတော။ ဇောဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၀။
(-သံ၊ ၄။ ၃။ ၇။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၁။ ဇောဋ္ဌ၊
၆။ ၁၃။)

(ဂ) ပစ္စယမည်သောသူ။ (က) ပစ္စယ
မင်းသား။ ခတ္တိယကုလေ နိဗ္ဗတ္တိတော ပစ္စ-
ယောတိ လဒ္ဓနာမော ဝယပ္ပတ္တော ပိတု အစ္စ-
ယေန ရဇေ ပတိဋ္ဌိတော။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၄၃၇။
(ခ) ပစ္စယမင်း။ ပစ္စယရာဇ-ကြည့်။ (ဂ)
ပစ္စယထေရ်။ ပစ္စယထေရ-ကြည့်။

(၉) ပစ္စယဆင်။ ပစ္စယံ နာဂမာရယ၊
ဒါနံ ဒါတု ဥပါဂမိ။ စရိယာ၊ ၃။ ၉၂။ ပစ္စ-
ယံ နာဂန္တိ ပစ္စယနာမကံ မင်္ဂလဟတ္ထိ။...
တဿ မဟာသတ္တံ ပစ္စယံ ကတော လဒ္ဓတ္တာ
“ပစ္စယော” တွေဝ နာမံ ကရိသု။ စရိယာ၊
၄။ ၈၂။ (-ဇော၊ ၂။ ၃၇။ ဇောဋ္ဌ၊ ၇။ ၃၀။
စရိယာ၊ ၄။ ၈၁။)

(၁၀) ယုံကြည်ခြင်း။ ပစ္စယော ပတ္တိ-
ယာယနံ ဧတေသု အတ္တိတိ ပစ္စယိကာ။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။ ပစ္စယကရ-လည်းကြည့်။

(၁၁) ယုံကြည်-အပ်-သင့် - ထိုက် -
သော၊ သူ။ နာဿ ပရော ပစ္စယော၊ န ပရဿ
သဒ္ဓါယ ဧတ္ထ ဝတ္တတိတိ အပရပ္ပစ္စယော။ ဒီ၊ ၄။
၁။ ၂၄။ ၈။ ၄။ ၃။ ၆။ ၆။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂။ ၅။ အတ္တ-
နာဝ ပစ္စက္ခတောဒိဋ္ဌတ္တာ အခိဂတတ္တာ စ န
အဿ ပစ္စယော ပစ္စေတဗ္ဗော ပရော အတ္တိ-
တိ အတ္တော။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂၁။ အပရ-
ပစ္စယ-လည်းကြည့်။

ပစ္စယအပ္ပိစ္ဆ (တိ) [ပစ္စယ+အပ္ပိစ္ဆ] သင်္ကန်း
စသော ပစ္စည်း-ပစ္စည်းလေးပါး-၌ အလို
ဆန္ဒနည်းသော၊ သူ။ စတုသု ပစ္စယေသု အပ္ပိ-
စ္ဆော ပစ္စယအပ္ပိစ္ဆော နာမ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၅။
မဟာနိ၊ ၄။ ၂။ ၆။ ပစ္စယအပ္ပိစ္ဆောတိ ပစ္စယေသု

ဣစ္ဆာရဟိတော။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၃။ (-ဒီ၊ ၄။
၃။ ၂၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂။ ၆။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂။ ၆။)

ပစ္စယကထာ (ထိ) [ပစ္စယ+ကထာ] ပဋ္ဌာန်း
ပစ္စည်းကို-ဆိုရာ - ဆိုကြောင်း- စကား။
ပစ္စယကထာ နာမ သမန္တပဋ္ဌာနနိဿိတာ၊
န ဓမ္မသင်္ကဏိနိဿိတာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄။
(-မ၊ ၄။ ၂။ ၆။)

ပစ္စယကရ (တိ) [ပစ္စယ+ကရ+အ] ယုံကြည်
ခြင်းကို ပြုတတ်သော၊ သူ။ ပစ္စယိကောတိ
ပစ္စယကရော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၅။

ပစ္စယကရဏ (န) [ပစ္စယ+ကရဏ] (၁) ပဋ္ဌာန်း
ပစ္စည်းပြုခြင်း၊ ပစ္စည်းတရားကို စွဲမြဲ၍
ဖြစ်ခြင်း။ (၂) တည်ရာ မှီရာကို ပြုခြင်း။
(၁) တံ ပန ပစ္စယကရဏံ ပုရေဇာတေပိ
ပစ္စယေ လဗ္ဘတိ သဟဇာတေပိ။ အဘိ၊
၄။ ၃။ ၃၉၆။ ပစ္စယကရဏမေဝ ဟိ ပစ္စယပ္ပ-
နဿ ပစ္စယဘူတဓမ္မာနံ ဥပါဒိယနံ။ မ၊ ၄။ ၁။
၃၂၄။ (၂) ပစ္စယကရဏတော တဒါယတ္တ-
ဘာဝဂမနတော ဝါတိ အတ္တော။ မူလဒီ၊ ၃။
၂။ ၁၆။

ပစ္စယကိစ္စ (န) [ပစ္စယ+ကိစ္စ] အကြောင်းကိစ္စ။
တတ္ထ ဥပါဒက္ခဏေ ဟေတုကိစ္စံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ တိသု-
ပိ ခဏေသု ပစ္စယကိစ္စံ။ မူလဒီ၊ ၂။ ၇။ (-မ၊
ဒီ၊ ၁။ ၃၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။
၁၅၆။)

ပစ္စယကောဋ္ဌာသ (ပု) [ပစ္စယ + ကောဋ္ဌာသ]
အကြောင်း၏ - အဘို့ - အစု - အပေါင်း။
ပစ္စယသင်္ခါတ-ကြည့်။

ပစ္စယက္ခယ (ပု) [ပစ္စယ+ခယ] (၁) အကြောင်း
တရားတို့၏ ကုန်ခြင်း။ (၂) အကြောင်းတ
ရားတို့၏ ကုန်ရာ (နိဗ္ဗာန်)။ (၁) ကာမဉ္စ
တံ န ကေဝလံ ပစ္စယက္ခယမတ္ထံ ကရေတိ၊
အထ ခေါပစ္စယပ္ပန္နက္ခယမ္ပိ ကရေတိ။ ဝဇီရ၊
၃၉၅။ (၂) ဝေပကာသိတဿ နိဗ္ဗာနသင်္ခါ

တသံ ပစ္စယက္ခယသံ အဝဗောဓာနဘာဝ-
ဒီပကံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသီတိ
အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၆။ (-ဝဇီရ။၃၉၅။)

ပစ္စယက္ခယာဓိဂမ (ပု) [ပစ္စယက္ခယ + အဓိဂမ]
အကြောင်းတရားတို့၏ ကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို
ရခြင်း။ တဒါ ဟိ ဘဂဝါ ယသ္မ ပစ္စယာကာရ-
ပဇာနနဿ စ ပစ္စယက္ခယာဓိဂမဿ စ အာနု-
ဘာဝဒီပိကာ ပုရိမာ ဒွေ ဥဒါနဂါထာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၃။၂၃၇။ (-သာရတ္ထ၊၃။၁၄၃။ ဝိမတိ၊
၂။၈၅။)

ပစ္စယဂဏန (န) [ပစ္စယ + ဂဏန] ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း
ကို ရေတွက်ခြင်း။ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း အရေ
အတွက်။ ဣဒါနိ ဒုမ္မလကာဒိဝသေန ပစ္စယ-
ဂဏနံ ဒဿေတုံ န ဟေတုပစ္စယာ နာရမ္ပဏေ
ပန္နရသာတိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၇၂။
(-မူလဋီ၊၃။၂၃၄။ အနုဋီ၊၃။၂၁၀။)

ပစ္စယဂမန (န) [ပစ္စယ + ဂမန] ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း
ဖြစ်ခြင်း။ သဗ္ဗမူလကံ ပစ္စယဂမနံ ပါဠိဂမနံ
ဝါတိ ဝိညာယတိ။ မူလဋီ၊၃။၂၀၀။ (-အနုဋီ၊
၃။၂၇၁။)

ပစ္စယဂရုက (တိ) [ပစ္စယ + ဂရုက] အလေးပြုအပ်
သော ပစ္စည်းရှိသော၊ (သင်္ကန်းစသော)
ပစ္စည်းကို အလေးပြုသောသူ။ ကမေန ဘိက္ခု
ပစ္စယဂရုကာ ပစ္စယဗဟုလိကာ အဟေသုံ။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၂။ ပစ္စယာ စိဝရာဒယော ဂရုကာ-
တဗ္ဗာ ဧတေသန္တိ ပစ္စယဂရုကာ။ မ၊ဋီ၊၁။
၁၈၀။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၅။ သာရတ္ထ၊၂။၂၈၀။ မ၊ဋီ၊
၁။၁၈၃။)

ပစ္စယဂဝေသနဗျာပါရ (ပု) [ပစ္စယ + ဂဝေသန +
ဗျာပါရ] (သင်္ကန်းစသော) ပစ္စည်းကို ရှာမှီး
ခြင်း - လုံ့လ - ဗျာပါရ။ အတ္တတော ပစ္စယ-
ဂဝေသနဗျာပါရေ ကာယဝစိဒ္ဓါရိကော။ ဒီ၊
ဋီ၊၂။၂၇၀။

ပစ္စယဂိဒ္ဓ (တိ) [ပစ္စယ + ဂိဒ္ဓ] (သင်္ကန်းစသော)
ပစ္စည်း၌ - မက်မော - တွယ်တာ - သော၊သူ။
ကမ္ပံ ဗဟုကန္တိ အာဒိနာ ဒွေ ဂါထာ ကမ္မာ-
ရာမှာနံ ပစ္စယဂိဒ္ဓါနံ ဘိက္ခုနံ ဩဝါဒဒါနဝ-
သေန ဝုတ္တာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၂။ ပဗ္ဗဇိတာ
နာမ န ပစ္စယဂိဒ္ဓါ ဟောန္တိ။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၉။

ပစ္စယဂေဓ (ပု) [ပစ္စယ + ဂေဓ] (သင်္ကန်းစသော)
ပစ္စည်း၌ မက်မော - တွယ်တာ - သောတဏှာ။
ပစ္စယဂေဓတော ဝိဝတ္တမာနသာ အတ္တာမုတ္တ-
စန္ဒသမာ ဝိဟရန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၆။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၄၁။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၇။ သာရတ္ထ၊၂။၄၂၁။
အံ၊ဋီ၊၁။၁၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၆၉၊၇၁-၃။)

ပစ္စယဂေပုဟာန (န) [ပစ္စယဂေဓ + ပဟာန]
(သင်္ကန်းစသော) ပစ္စည်း၌ - မက်မော - တွယ်
တာ - သောတဏှာကို - ပယ်ဖျောက် - ပယ်
ရှား - ခြင်း။ အာဝတ္တောတိ ပုဗ္ဗပစ္စယဂေဓ-
ပုဟာနာယ ပဋိပန္နော၊ ဣဒါနိ တတော ပဋိနိ-
ဝတ္တော။ မ၊ဋီ၊၂။၂၁၅။

ပစ္စယဂေရဟိတ (တိ) [ပစ္စယဂေဓ + ရဟိတ]
(သင်္ကန်းစသော) ပစ္စည်း၌ - မက်မော -
တွယ်တာ - သောတဏှာမှ ကင်းသော၊သူ။
အပ္ပိ ဣစ္ဆာ ဧတဿာတိ အပ္ပိစ္ဆော၊ ပစ္စယ-
ဂေရဟိတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၈၈။

ပစ္စယဂ္ဂဟဏ (န) [ပစ္စယ + ဂဟဏ] (၁) ပစ္စည်း
၄-ပါးကို - ခံယူ - လက်ခံ - ခြင်း။ (၂) ပစ္စယသဒ္ဓါ။
(၁) တထာ ပုရိမေန ပစ္စယဂ္ဂဟဏတော အတ္တ-
ကိလမတာနုယောဂဝိဝဇ္ဇနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၂။ မ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၉။ ခုဒ္ဒက၊
ဋ္ဌ၊၉၆။ (-သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၁။ သာရတ္ထ၊၁။
၂၀၆ - ၇။ မ၊ဋီ၊၁။၄၆။ အံ၊ဋီ၊၁။၄၀။)
(၂) ဟေတုဂ္ဂဟဏေန ဇနကံ ကာရဏမာဟ။
ပစ္စယဂ္ဂဟဏေန အနုပါလနကံ ကာရဏံ။ အံ၊ဋီ၊
၁။၇၈။ (-မ၊ဋီ၊၃။၂၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၆၆။)

ပစ္စယသဘာ (ပု) [ပစ္စယ + သဘာ] (၁)
အကြောင်းကို - ဖျက်ဆီး - ပယ်သတ် -

ပယ်ရှား - ခြင်း။ (၂) အကြောင်းကို -
ဖျက်ဆီး - ပယ်သတ် - ပယ်ရှား - တတ်သော
တရား(ဝိရတိ)။ (၁) ပစ္စယဃာတေန ဝါ
တ္ထေ ရာဂဒေါသနံ အတိဒုရဘာဝံ ဒဿေတု-
မေတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၂။ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၉။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ၊၁၂၄။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၂။
၂၃၁။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၄၁။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၄၇။ မ၊ဋ္ဌိ၊
၁။ ၁၅၁၊၂၆၃။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၂၀။၂၇၉။ အံ၊ဋ္ဌိ၊
၁။၈၈။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၇၆။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၁၁၇။ နေတ္ထိ၊
ဝိ၊၂၃၀။) (၂) စတုနံ ဝစီဒုစ္စရိတာနံ ပဒသာ-
တော၊ ပစ္စယဃာတောတိ အတ္ထော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၆၄။

ပစ္စယစတုက္က (န) [ပစ္စယ + စတုက္က] (အဝိဇ္ဇာ၊
သင်္ခါရ စသည်တို့ကို) အကြောင်းပြု၍ ဟော
အပ်သော ဝါရ ၄-ခုအပေါင်း။ ဝိဘင်္ဂပါဠိ၊
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝိဘင်း၊ အဘိဓမ္မပဒဘာဇနီယ၊
ပစ္စယစတုက္က။ အဘိ၊ဝိ၊၁၄၅ - ၆၊၁၅၀-၄။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၀။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၁၄၁။

ပစ္စယစရိယဋ္ဌ (ပု) [ပစ္စယ+စရိယာ + အတ္ထ]
အကြောင်း (ဖြစ်၍)ဖြစ်ခြင်းဟူသော အနက်
သဘော။ ပစ္စယစရိယဋ္ဌေန ဗောဇ္ဈင်္ဂါ။
ပဋိသံ၊၃၀၃။

ပစ္စယဇာတ (န) [ပစ္စယ + ဇာတ] (၁)
အကြောင်းအပေါင်း။ (၂) (သက်န်း
စသော) ပစ္စည်းအပေါင်း။ (၁) အထ ဝါ
တံ တံ ဒွါရနိယတံ ဣတရမ္ပိ သဗ္ဗံတဿ တဿ
ဝိညာဏဿ ပစ္စယဇာတံ ဣဓ “ယံယဒေဝါ”
တိ ဂဟိတံ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၂၄။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။
၃၇၂။) (၂) ပစ္စယဇာတံ ဝါ ကိဉ္စိ လဒ္ဓဗ္ဗံ
ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉၁။ သာရတ္ထ၊၂။၂၀၀။
(- ပေတ၊ဋ္ဌ၊၁၃၄။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၂။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။
၃၃၇။)

ပစ္စယဇာတိက (တိ) [ပစ္စယ+ဇာတိ + က]
အကြောင်းလျှင် ဖြစ်ကြောင်း ရှိသော၊

အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ သမ္ပုခါ-
ဝိနယော ပစ္စယနိဒါနော ပစ္စယသမုဒယော
ပစ္စယဇာတိကော ပစ္စယပဘာဝေါ ပစ္စယ-
သမ္ဘာရော ပစ္စယသမုဋ္ဌာနော။ ဝိ၊၅။၂၇၄။
(-၃၀၆။)

ပစ္စယဋ္ဌ (ပု) [ပစ္စယ+အတ္ထ] (၁) ကျေးဇူးပြု
တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘော၊
ကျေးဇူး ပြုတတ်သော သဘော။ (၂)
အကြောင်းဟူသော အနက်သဘော။ (၃)
ပစ္စယသဒ္ဓါ၏ အနက်။ (၁) တထာ အဝိဇ္ဇာယ
သင်္ခါရနံ ပစ္စယဋ္ဌော၊ သင်္ခါရနံ ဝိညာ-
ဏဿ ပစ္စယဋ္ဌော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၄။ အဝိဇ္ဇာ-
ယ သင်္ခါရနံ ပစ္စယဋ္ဌော တိ ဧတ္ထေ... အယံ
အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရနံ ပစ္စယဋ္ဌော ပစ္စယသဘာ-
ဝေါတိ အတ္ထော။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၃၁၃။ (- ဒီ၊
ဋ္ဌ၊၂။၈၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၇၊၁၉၄။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၄၊၃၆၅။ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၄။ဥဒါ-
န၊ဋ္ဌ၊၁၁၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇၊၁၉၂။ သာရတ္ထ၊
၃။၁၅၂။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၀၈။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၂။၈၅။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။
၁၃၃။) (၂) စိတ္တဿ ပစ္စယဋ္ဌော အဘိညေ-
ယျော။ ပဋိသံ၊၁၈။ စိတ္တဿ ပစ္စယဋ္ဌောတိ
စိတ္တဿ ဝတ္ထာရမ္ပဏာဒိနံ အနေကေသံ ပစ္စ-
ယာနံ ပစ္စယဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၃။ (-ပဋိသံ၊
၃၀၃။မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၇၊၄၂၃။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၃။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၆၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊
၂၆၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၆။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၂။၅၉။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။
၃၀၉၊၃၁၀။ မူလဋ္ဌိ၊၃။၉၁။ အနုဋ္ဌိ၊၃။၁၂၇၊
၂၃၁။နေတ္ထိ၊ဋ္ဌိ၊၁၃၇။) (၃) အပိ စ ဥပကာရ-
ကဋ္ဌော ပစ္စယဋ္ဌော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။၁၅၈။ ဟေတုအတ္ထော၊ ပစ္စယဋ္ဌော စ
ဟေဋ္ဌာ ပပဉ္စဝသေန ဝုတ္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။
၂၆၈။

ပစ္စယဋီတိ (ထိ) [ပစ္စယ+ဋီတိ] (၁) (ထောက်
ပံ့တတ်သော) အကြောင်းဖြစ်သော တည်
ကြောင်းတရား။ (၂) အကြောင်း၏ တည်

မြင်း။(၁)သမုဒယဌိတိ စ ဟေတုဌိတိ စ ပစ္စယဌိတိ စ။ ပဋိသံ။ ၄၇။ဒိ၊ဋီ၊၂။ဂဇ။ သံ၊ဋီ၊၂။ ၁၀၂။ အဝိဇ္ဇာဝ သင်္ခါရာနံ ဥပ္ပါဒေ ဇနကပစ္စယတ္တာ ပဝတ္တိယံ ဥပတ္တမ္ဘကပစ္စယတ္တာ ဟေတုဌိတိ ပစ္စယဌိတိတိ ဝုတ္တာ၊ ဟေတုဘူတာ ဌိတိ၊ ပစ္စယဘူတာ ဌိတိတိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၂။(၂) ဘူတဓမ္မနိယာမာနံ ဌိတာဝ သာ ပစ္စယဌိတိ။ ဝဇီရ။၁၅၇။ အယံ ပစ္စယဌိတိ ပဋိစ္စ-သဒ္ဓဿ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၃၇။

ပစ္စယဋ္ဌိတိက(တိ)[ပစ္စယ+ဋ္ဌိတိ+က]အကြောင်း
တရားလျှင်တည်ကြောင်းရှိသော။ အာဟာရ
ဋ္ဌိတိကောတိ ပစ္စယဋ္ဌိတိကော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၇။
တိဋ္ဌန္တိ ဧတေနာတိ ဋ္ဌိတိ၊ကာရဏံ။ ကမ္မဉ္စတု-
စိတ္တာဟာရသညိတော စတုဗ္ဗိဓော ပစ္စယော
ဋ္ဌိတိ ဧတဿာတိ ပစ္စယဋ္ဌိတိကော။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။
၄၁၅။ (-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၆၄။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊
၃။၁၆၇၊၂၇၉။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၁၇၁။ ဝိညုဋ္ဌိ၊ဋ္ဌိ၊
၁။၂၃၇။)

ပစ္စယတဏှာ (ထိ) [ပစ္စယ+တဏှာ] ပစ္စည်း
 ၄-ပါး၌-တပ်မက်-တွယ်တာ-သော တဏှာ။
 တေသု ပစ္စယတဏှာယ ဝါ အနန္တလောမိယ-
 ဂိဟိသံသကဝသေန ဝါ အနန္တဂိဇ္ဈေ။ သုတ္တနိ၊
 ၄၊ ၁။ ၁၈၄။ (-သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁၂။)

ပစ္စယတဏှာပဟာနမုခ (န) [ပစ္စယတဏှာ+
ပဟာန+မုခ] ပစ္စည်း ၄-ပါး၌-တပ်မက်-
တွယ်တာ-သော တဏှာပယ်ရှားမှုကို-အဦး-
-ပခာန-ပြုခြင်း။ ဧဝံ ပစ္စယတဏှာပဟာန-
မုခေန အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိံ ဒေသောတော။ သုတ္တနိ၊
၄၊ ၂။ ၂၁၂။

ပစ္စယတာ (ထိ) [ပစ္စယ+တာ] (၁) အကြောင်း
တရားအပေါင်း။ (၂) ပစ္စည်းတရား၏အဖြစ်၊
ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတပ်ခြင်း၊ ကျေးဇူးပြုပုံအချင်း
အရာ၊ ပစ္စယသတ္တိ။ (၃) အကြောင်း၏

အဖြစ်။ (၁) ပစ္စယတာယာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၁၅၁) တံ ပစ္စယသမူဟတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၂၃၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၂၃၅။) (၂) ပစ္စယတာ ဝဝတ္ထိတာတံ၊
အာမန္တာ။ အဘိ၊ က။ ၃၆၈။ (-အဘိ၊ ၄။ ၃။
၂၄၄။ အနုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂၄၀။) (၃) ကေသုမ္ပိ ကေ-
သေနေဝ သံသပ္ပနာကာရဿ ပစ္စယတာယ
ဒဠဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၆။

ပစ္စယတာကထာ (ထိ) [ပစ္စယတာ+ကထာ]
 ပစ္စည်းတရား၏ အဖြစ်-ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း တပ်
 ခြင်း-ကို -ဆိုရာ-ဆိုကြောင်း - စကား။
 ဣဒါနိ ပစ္စယတာကထာ နာမ ဟောတိ။
 အဘိဋ္ဌာဉ္စ။၂၄၄။

ပစ္စယတာသမည (၄) [ပစ္စယတာ+သမည]
အကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့် တူသည်၏ အဖြစ်၊
အကြောင်းသာမန်။ အယံ ပစ္စယသင်္ခါတော
ဧကော ဓမ္မောတိ ပစ္စယတာသမညေန ဧကံ
ကတော ဝဒတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊ ၂၇။

ပစ္စယတ္ထ (န) [ပစ္စယ+တ္ထ] (၁) ပစ္စည်းတရား၏ အဖြစ်၊ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတပ်ခြင်း၊ ကျေးဇူးပြုပုံ အချင်းအရာ၊ ပစ္စယသတ္တိ။ (၂) အကြောင်း ၏ အဖြစ်။ (၃) တည်ရာမှီရာ၏ အဖြစ်။ (၁) ဆရာ ပဉ္စ တတော ကော်၊ နဝော ဗာဟိရာနိ ဆ။ ယထာသမ္ဘဝမေ၊ တဿ၊ ပစ္စယတ္ထေ ဝိဘာဝယေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၀၀။ (—ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၈။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၂၄၊ ၃၀၃။ အနုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၃၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၂၄။) (၂) တဏှက္ခယသံ ပစ္စယတ္တာ တဏှက္ခယံ။ သံဠှ။ ၃။ ၁၄၉။ (—အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၁၁။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၀၇။ ပဋိသံဠှ၊ ၂။ ၁၅၈၊ ၁၆၈။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၆။ ဘေ၊ ၄။ ၅။ ၃၉၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၂။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၁။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၊ ၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၃။) (၃) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စယတ္ထကတဘာဝ (ပု) [ပစ္စယတ္ထ+ကတ+ဘာဝ]တည်ရာမှီရာ၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သည် ၏အဖြစ်။ အယဗ္ဗိ တိရိယံ ပတိတော မဟာဇနဿ ပစ္စယတ္ထကတဘာဝေနင်္ဂံ သြတရိတွာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၅။

ပစ္စယတ္တာဘာဝဇောတန (န) [ပစ္စယတ္ထ+အဘာဝ+ဇောတန] အကြောင်း၏အဖြစ် မရှိခြင်း - အကြောင်း မဟုတ်သည်၏ အဖြစ် - ကို ထွန်းပြခြင်း။ ကမ္မဿ ဝိယ ဝိပါကဿာပိ သံကိလေသဝိသုဒ္ဓိနံ ပစ္စယတ္တာဘာဝဇောတနတော တဒုဘယံ ပဋိဗာဟတိ နာမ။ သိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇။

ပစ္စယတ္တာဘာဝဒဿနတ္ထ (တိ) [ပစ္စယတ္ထ+အဘာဝ+ဒဿန+အတ္ထ] ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏အဖြစ် မရှိခြင်းကို ပြခြင်းအကျိုးရှိသော။ တတ္ထ ဘိန္နနံ ပကတူပနိဿယဿ ရူပါနံ ပစ္စယတ္တာဘာဝဒဿနတ္ထ။ မူလဋီ၊၃။၁၉၈။ (-အနုဋီ၊၃။၂၆၇။)

ပစ္စယတ္တာဘာဝဝစန (န) [ပစ္စယတ္ထ+အဘာဝ+ဝစန] အကြောင်း၏ အဖြစ် မရှိခြင်း - အကြောင်းမဟုတ်သည်၏ အဖြစ် - ကို ပြဆိုခြင်း။ ကမ္မဿ ဝိယ ဝိပါကဿာပိ သံကိလေသဝိသုဒ္ဓိနံ ပစ္စယတ္တာဘာဝဝစနတော တဒုဘယံ ပဋိဗာဟတိ နာမ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၇။

ပစ္စယတ္ထ (ပု) [ပစ္စယ+အတ္ထ] (၁) အကြောင်း ဟူသောအနက်။ (၂) ပစ္စည်း ၄-ပါးဟူသောအကျိုး။ (၃) ပစ္စယသဒ္ဓါ၏အနက်။ (တိ) (၄) အကြောင်းဟူသော အနက်ရှိသော၊ အကြောင်းဟူသော အနက်ကိုဟောသော (သဒ္ဓါ)။ (၁) ပ-ကာရော ဟိ နာနပ္ပကာရတ္ထံ ဒီပေတိ၊ ဌာန-သဒ္ဓေါ ပစ္စယတ္ထံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၃။ (၂) ပါပိစ္ဆယေဝ သတော ပစ္စယတ္ထံ ပရိကထောဘာသာဒီဝသေန လပနဘာဝေန ဥပလာပနဘာဝေန ဝါ ဇနဿ

လပနတ္ထံ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁၀၄။ (-၃၂၅။ သုတ္တန်၊ ဋ္ဌ၊၂။၂၁၂။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊၂။၃၆၄။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၅၇၊၂၆၁။) (၃) အပိ စ ဥပကာရကတ္ထော ပစ္စယတ္ထော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၇။ (၄) ပစ္စယတ္ထော ဟေတ္ထ အာဟာရ-သဒ္ဓေါ “အယ-မာဟာရော အနုပ္ပန္နဿ ဝါ ကာမတ္တန္တဿ ဥပ္ပါဒါယာ” တိ အာဒိသု ဝိယ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၆၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၃၈။ ပစ္စယတ္ထော အာရမ္မဏ-သဒ္ဓေါ။ အနုဋီ၊ ၃။၁၂၇။

ပစ္စယတ္ထင်္ဂမ (ပု) [ပစ္စယ+အတ္ထင်္ဂမ] အကြောင်း တရားတို့၏ ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း၊ အကြောင်းတရား တို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း။ ပစ္စယတ္ထင်္ဂမော နာမ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၇။ ပစ္စယတ္ထင်္ဂမော အဝိဇ္ဇာဒိနံ အစ္စန္တနိရောဓော။ မ၊ဋီ၊၂။၁၁။

ပစ္စယတ္ထိက (တိ) [ပစ္စယ+အတ္ထိက] ပစ္စည်း ၄-ပါးကို အလိုရှိသော၊ သူ။ သုစေ ပစ္စယတ္ထိကော၊ ပစ္စယလာဘံ သလ္လက္ခေတွာ အန္တောဝဿေ သုခံ ဝသိဿတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၇။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၂၈၄။

ပစ္စယတ္ထေရ (ပု) [ပစ္စယ+ထေရ] ပစ္စယထေရ်။ ပဉ္စာဟာဟံ ပဗ္ဗဇိတောတိ အာယသ္မတော ပစ္စယတ္ထေရဿ ဂါထာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၇။

ပစ္စယဒဿန (န) [ပစ္စယ+ဒဿန] (၁) ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ (၂) အကြောင်းကို ပြခြင်း။ (၃) အကြောင်းကို သိမြင်ခြင်း။ (တိ) (၄) အကြောင်းကို ပြတတ်သော (သဒ္ဓါ)။ (၁) ဝတ္ထုရူပဿ ဟိ ပစ္စယဒဿနတ္ထမေဝေတံ စတုမဟာဘူတဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၄။ (၂) အပိ စ အဒုက္ခမသုခါယ စေတောဝိမုတ္တိယာ ပစ္စယဒဿနတ္ထဉ္စာပိ တော ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၆၁။ ပစ္စယဒဿနတ္ထန္တိ

အဓိကဿ ဥပါယဘူတပစ္စယဒဿနတ္ထံ။
သာရတ္ထံ။ ၁။ ၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၃။ (-
မ၊ ၁။ ၂၂၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၉၈။ ဝိမတိ၊
၁။ ၅၄။ မ၊ ၁။ ၃၂၇။) (၃) အောက်
ပုဒ်ကြည့်။ (၄) “အာစာရဂေါရသမ္ပန္နော”
တိ အာဒိ တဿေဝ ပါတိမောက္ခသံဝရသမ-
န္နာဂဿ ပစ္စယဒဿနံ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၄၁။
(- သီ၊ ၁။ ၂။ ၇၆။)

ပစ္စယဒဿနမုခ (၄) [ပစ္စယဒဿန + မုခ]
အကြောင်းသိမြင်မှုကို - အဦး - ပဓာန - ပြု-
ခြင်း။ ပစ္စယဒဿနမုခေ နိဗ္ဗတ္တိက္ခဏဿ
ဒဿနတော။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၈၆။

ပစ္စယဒဿာဝိ (တိ) [ပစ္စယ + ဒဿာဝိ] အကြောင်း
ကို သိမြင်တတ်သော၊ သူ။ အာရမ္မဏဒဿာဝိ
ပစ္စယဒဿာဝိ သမုဒယဒဿာဝိ။ စူဠနိ၊
၄၇။

ပစ္စယဒါန (၄) [ပစ္စယ + ဒါန] (၁) ပစ္စည်း-
ပါးကို - ပေး - လှူ - ခြင်း။ (၂) ပစ္စည်း-
၄-ပါးကို - ပေး - လှူ - ရာ (အခါ)။ (၁)
တေသံ ပစ္စယဒါနေန တဿ ဝါဒဿ ဇာန-
နတော ဝဒညူ။ ဇာ၊ ၄။ ၁၁၂။ (- မ၊ ၁။
၁၈၆။) (၂) ပစ္စယဒါနကာလပရိစ္ဆေဒ-
ဒဿန-ကြည့်။

ပစ္စယဒါနကာရ (ပ) [ပစ္စယ + ဒါနကာရ]
ပစ္စယဒါန + ကာရ] ပစ္စည်း-၄-ပါးကို - ပေးလှူ
ခြင်း ဟူသော - ပေးလှူ ခြင်းကြောင့်ဖြစ်
သော - ကုသိုလ် - ကောင်းမှု။ တေသံ ဒေဝါနံ
ဝါ မနုဿာနံ ဝါ တေ မယိ ကတာ ပစ္စယ-
ဒါနကာရာ။ မ၊ ၁။ ၁၆၃။ အံ၊ ၁။ ၃၂၂။
ပစ္စယဒါနကာရာတိ စိဝရာဒိပစ္စယဝသေန
ဒါနကာရာ။ မ၊ ၁။ ၂၆၂။ ပစ္စယဒါနကာရာတိ
စိဝရာဒိပစ္စယဒါနဝသေန ပဝတ္တကာရာ။ အံ၊
၁။ ၃၄၄။

ပစ္စယဒါနကာလ (ပ) [ပစ္စယဒါန + ကာလ]
ပစ္စည်း ၄-ပါးကို ပေးလှူရာ အချိန်အခါ။
အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စယဒါနကာလပရိစ္ဆေဒဒဿန (တိ) [ပစ္စယဒါန-
ကာလ + ပရိစ္ဆေဒ + ဒဿန] ပစ္စည်း ၄-ပါး
ကို ပေးလှူရာ အချိန်အခါ အပိုင်းအခြားကို
ပြတတ်သော။ “ဆမာသစ္စယေန ဆမာသစ္စ-
ယေန” တိ ဣဒံ ဒွိက္ခတ္တံ ပစ္စယဒါနကာလ-
ပရိစ္ဆေဒဒဿနံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၄၀။

ပစ္စယဒါနသညာဇနက (တိ) [ပစ္စယဒါန +
သညာ + ဇနက] ပစ္စည်း ၄-ပါးကို ပေးလှူ
ခြင်း၌ အမှတ်သညာကို ဖြစ်စေတတ်သော။
နိမိတ္တန္တိ ယံကိဉ္စိ ပရေသံ ပစ္စယဒါနသညာဇ-
နကံ ကာယဝစိကမ္ပံ။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၄၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၂၇။ (- မဟာနိ၊ ၄။ ၃၄၉။)

ပစ္စယဒါနသညပ္ပါဒက (တိ) [ပစ္စယဒါန +
သညာ + ဥပ္ပါဒက] ပစ္စည်း ၄-ပါးကို ပေး
လှူခြင်း၌ အမှတ်သညာကို ဖြစ်စေတတ်
သော။ နိမိတ္တန္တိ စ ပရေသံ ပစ္စယဒါနသညပ္ပါ-
ဒကံ ကာယဝစိကမ္ပံ ဝုစ္စတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၂၉။
သီ၊ ၁။ ၁။ ၃၆၉။ အံ၊ ၁။ ၃၄၄။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၁။ ၃၈။)

ပစ္စယဒါယက (တိ) [ပစ္စယ + ဒါယက] ပစ္စည်း
၄-ပါးကို ပေးလှူတတ်သော၊ သူ။ ပစ္စည်း
၄-ပါးဒါယကာ။ မဟာရာဇ ဒသဗလဿ သာ-
သနေ ပစ္စယဒါယကော နာမ တယာ သဒိ-
သော ဓရမာနေပိ တထာဂတေ န ကောစိ
အဟောသိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၈။ (- ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၀၇။ မ၊
၁။ ၁၀၇။ မ၊ ၁။ ၃၈၄။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၄၈။ အံ၊ ၁။
၁။ ၆၈။ အံ၊ ၁။ ၁၅၅။ အံ၊ ၁။ ၃၆၇။ အံ၊ ၁။ ၂။
၃၅၂။ အံ၊ ၁။ ၃၇၂။ ဓမ္မ၊ ၁။ ၃၅၂။ ဥဒါန၊ ၄။
၅၇။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၁၆၄။ ထေရ၊ ၁။ ၃၃၀။
ထေရ၊ ၁။ ၃၆၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၀၀။ ဇာ၊
၁။ ၃၆၂။ ဇာ၊ ၁။ ၅၅၄။ သာရတ္ထံ၊ ၂။ ၂၄။

သာရတ္ထ၊ ၂၂၄။ ဝိမတိ၊ ၂၂၁။ ဒိ၊ ၂၂၁။
၂၂၀။ မ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ သံ၊ ၂၂၁။
၂၂၁။ အံ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ အံ၊ ၂၂၁။
အံ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။

ပစ္စယဒီပန (တိ) [ပစ္စယ+ဒီပန] အကြောင်း
ကို ပြတတ်သော။ ပစ္စယဒီပနမူလယမ-
ကေန ဉာတပရိညံ ခန္ဓာဒီသု တိရဏဗာဟုလ္လ-
တော ခန္ဓာဒီယမကေဟိ တိရဏပရိညဉ္စ ဝိ-
ဘာဝေတွာ။ မူလဒီ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ (- အနုဒီ၊ ၂၂၁။
၂၂၁။)

ပစ္စယဒုက (န) [ပစ္စယ+ဒုက] ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း
၂-ခုအပေါင်း။ “ဟေတုပစ္စယာ အာရမ္မဏ-
ပစ္စယာ” တိ ဝေ ဟေတုပစ္စယအာရမ္မဏပစ္စ-
ယာနံ ဝသေန အာဂတေ ပစ္စယဒုကေ။ အနု-
ဒီ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။

ပစ္စယဒူသ (ပု) [ပစ္စယ+ဒူသ] အကြောင်းပျက်
စီးခြင်း။ ဒုဿဿန္တိ ပစ္စယဒူသေန ဒုသိတံ
သဿံ။ အံ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။

ပစ္စယဒေသ (ပု) [ပစ္စယ+ဒေသ] အကြောင်း၏
တည်ရာအရပ်။ ပုဗ္ဗေ ပစ္စယဒေသေ သန္တိဟိ-
တာ ဟုတွာ။ မူလဒီ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၁။
၂၂၁။ (- အနုဒီ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။)

ပစ္စယဒူယ (န) [ပစ္စယ+ဒူယ] ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း
၂-ခုအပေါင်း။ ဣဒ္ဓ ပစ္စယဒူယံ ဗဟုဓာ
ပပဉ္စယန္တိ။ အဘိ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၁။
၂၂၁။

ပစ္စယဓမ္မ (ပု) [ပစ္စယ+ဓမ္မ] (၁) ပစ္စည်းတရား၊
ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတရား။ (၂) အကြောင်း
တရား။ (၃) ပစ္စယဓမ္မာနံ ဟေတာဒိနံ ပစ္စ-
ယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ ဟေတုပစ္စယာဒိဘာဝေါ ပစ္စ-
ယာကာရေ။ ဒိ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ မ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ သံ၊
၂၂၁။ ၂၂၁။ (- ဒိ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ မ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။
မူလဒီ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ အနုဒီ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ အနု-
ဒီ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ ၂၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။) (၂) အဝိဇ္ဇာဒယော

ဟိ ပစ္စယဓမ္မာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။ ဥဒါန၊ ၂၂၁။
၂၂၁။ (- ဒိ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ သံ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ ပဋိသံ၊
၂၂၁။ ၂၂၁။ သာရတ္ထ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ ဒိ၊ ၂၂၁။
၂၂၁။ ဒိ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ မ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ ၂၂၁။
မ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ သံ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ မူလဒီ၊ ၂၂၁။
၂၂၁။ နေတ္တိ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။)

ပစ္စယဓမ္မဂ္ဂဟဏံ (န) [ပစ္စယဓမ္မ+ဂ္ဂဟဏံ]
အကြောင်းတရားကိုယူခြင်း။ ယံ ယဒေဝါတိ
ဣဒံ ယဒိပိ အဝိသေသတော ပစ္စယဓမ္မဂ္ဂဟဏံ။
မ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။)

ပစ္စယဓမ္မဒဿနပုဗ္ဗက (တိ) [ပစ္စယဓမ္မ+ဒဿန+
ပုဗ္ဗ+က] အကြောင်းတရားကို ပြခြင်းရှေးရှိ
သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စယဓမ္မဒဿနပုဗ္ဗကပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မဒဿန (န)
[ပစ္စယဓမ္မဒဿနပုဗ္ဗက+ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ+ဒဿ-
န] အကြောင်းတရားကိုပြခြင်း ရှေးရှိသော
အကျိုးတရားကိုပြခြင်း။ အနုလောမပစ္စယာ-
ကာရဝသေနာတိ ပစ္စယဓမ္မဒဿနပုဗ္ဗကပစ္စ-
ယုပ္ပန္နဓမ္မဒဿနဝသေန။ သံ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။

ပစ္စယဓမ္မနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပစ္စယဓမ္မ+နိဒ္ဒေသ]
ပစ္စည်းတရားကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဓါ။
တတ္ထ ပဌမော ဟေတုသဒ္ဓေါ ပစ္စတ္တနိဒ္ဓိဋ္ဌော
ပစ္စယဓမ္မနိဒ္ဓေသော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။

ပစ္စယဓမ္မနိမိတ္တ (တိ) [ပစ္စယဓမ္မ + နိမိတ္တ]
အကြောင်းတရားလျှင် အကြောင်းရှိသော၊
အကြောင်း တရား ကြောင့် ဖြစ်သော။
တဿေ နိစ္စာဒိဂါဟဿ အဝိသုဇ္ဇနတော
ပစ္စယဓမ္မနိမိတ္တံ အတ္တနော ဒဿနံ ဥဇ္ဇံ ကာတုံ
အသက္ကောန္တော။ ဒိ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။ သံ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။

ပစ္စယဓမ္မနိယမ (ပု) [ပစ္စယဓမ္မ+နိယမ] ပစ္စည်း
တရားကို -သတ်မှတ် - ပိုင်းခြား - ခြင်း။
ယတော တတော ဝါတိ ပစ္စယဓမ္မနိယမံ
အကတွာ။ အနုဒီ၊ ၂၂၁။ ၂၂၁။

ပစ္စယဓမ္မပ္ပဘောဒ (ပု) [ပစ္စယဓမ္မ+ပဘောဒ]
ပစ္စည်းတရားတို့၏-ကွဲပြား-ခြားနား-ခြင်း။
သဟဇာတာရမ္မဏာဓိပတိ ပန န ကေဝလံ
ပစ္စယဓမ္မပ္ပဘောဒေါ၊ အထခေါ ပစ္စယဘာဝ-
ဘောဒေါပိ အတ္ထေဝ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၀၀။

ပစ္စယဓမ္မဘောဒ (ပု) [ပစ္စယဓမ္မ+ဘောဒ] (၁)
ပစ္စည်းတရားတို့၏-ကွဲပြား-ခြားနား-ခြင်း။
(၂) အကြောင်းတရားတို့၏-ကွဲပြား-ခြား
နား-ခြင်း။ (၁) သတိပ ပစ္စယဓမ္မဘောဒေ
ပစ္စယဘာဝဘောဒေါ နတ္ထိတိ ဒဿေတိ။ အနုဋီ၊
၃။ ၂၀၀။ (၂) ဒုတိယနယေ ပန အဘိဇ္ဇေပိ
ဖလေ ပစ္စယဓမ္မဘောဒေန တေသံ ဌာနာဌာန-
တာ ဒီပိတာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၇၆။

ပစ္စယဓမ္မဝိနိမုတ္တ (တိ) [ပစ္စယဓမ္မ+ဝိနိမုတ္တ]
ပစ္စည်းတရားမှလွတ်သော၊ ပစ္စည်းတရားတွင်
မပါဝင်သော။ ယဒိပိ ပစ္စယဓမ္မဝိနိမုတ္တော
ပစ္စယဘာဝေါ နာမ နတ္ထိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၄။

ပစ္စယဓမ္မဝိဘာဂ (ပု) [ပစ္စယဓမ္မ+ဝိဘာဂ]
ပစ္စည်းတရားကို- ခွဲခြမ်း-ဝေဘန်- ခြင်း။
ကာမံ ဓမ္မသင်္ဂဟာဒီသုပိ အတ္ထေဝ ပစ္စယဓမ္မ-
ဝိဘာဂေါ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၂၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၄၅၅။)

ပစ္စယဓမ္မဝိသိဋ္ဌ (တိ) [ပစ္စယဓမ္မ+ဝိသိဋ္ဌ] ပစ္စည်း
တရားဖြင့် အထူးပြုအပ်သော။ တတ္ထ စ ပစ္စ-
ယဓမ္မဝိသိဋ္ဌော ပဋိစ္စတ္တော ဝါ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော
သိယာ ပစ္စယဝိသိဋ္ဌော ဝါတိ ဒုဝိဓာ ပုစ္ဆိတ-
ဗ္ဗာယေဝ အတ္ထဝိကပ္ပါ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တာ။
အနုဋီ၊ ၃။ ၂၆၈။

ပစ္စယဓမ္မဝိသေသ (ပု) [ပစ္စယဓမ္မ+ဝိသေသ]
(၁) ပစ္စည်းတရား၏ ထူးခြားခြင်း၊ ပစ္စည်း
တရားအထူး၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သောတရား
အထူး။ (၂) အကြောင်းတရား၏ ထူးခြား
ခြင်း၊ အကြောင်းတရား အထူး။ (၁) အတ္တ-
နော ပစ္စယဓမ္မဝိသေသတော ပစ္စယဘာဝဝိ-

သေသတော စ ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၄၄။ (၂) ပုညာဘိသင်္ခါရာဒ-
ယောဝါတိ ပန အဝဓာရဏံ ပစ္စယဓမ္မဝိသေ-
သေပိ အတ္ထပ္ပဘောဒေန သင်္ခါရဘဝဂ္ဂဟဏေ-
သု အတ္ထေဝ ဝိသေသောတိ ဒဿနတ္ထံ ကတံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၃၃၁-၂။

ပစ္စယဓမ္မဟေတုက (တိ) [ပစ္စယဓမ္မ+ဟေတု+
က] ပစ္စည်းတရားလျှင် အကြောင်းရှိသော။
သဟဇာတဓမ္မနိမိတ္တေဟိ ပစ္စယဘာဝေဟိ
ဣဓ ပစ္စယဓမ္မဟေတုကော ဝုတ္တော။ အနုဋီ၊
၃။ ၂၁၄။

ပစ္စယဓမ္မောပလက္ခဏံ (တိ) [ပစ္စယဓမ္မ+ဥပ-
လက္ခဏံ] ပစ္စည်း တရားတို့ကို မှတ်သား
ကြောင်း။ သဟဇာတ ပုရေဇာတပစ္စယာတိ
ဣဒံ ပစ္စယေန ပစ္စယဓမ္မောပလက္ခဏံ။ အနုဋီ၊
၃။ ၂၇၅။

ပစ္စယန (န) [ပတိ+ဣ+ယု] ရှေ့ရှုရောက်
ခြင်း၊ စွဲမှီခြင်း။ ဝေမိဓာပိ ပစ္စယနံ ပစ္စယ-
ဗျာပါရေ အတ္တနော ဖလုပ္ပါဒနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၂။ ၂၃၈။

ပစ္စယနကိရိယာ (တိ) [ပစ္စယန+ကိရိယာ] ရှေးရှု
ရောက်ခြင်း-စွဲမှီခြင်း-ကြိယာ။ စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ
ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏန္တိ အာဒီသု
ပစ္စယနကိရိယာယ ဥပ္ပဇ္ဇနကိရိယာယ စ ဝိညာ-
ဏမေဝ ကတ္တာတိ သမာနကတ္တုကတာ
လဗ္ဘတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၂၃၂။ (-၂၃၁-၈။)

ပစ္စယနကိရိယာကတ္တု (ပု) [ပစ္စယနကိရိယာ+
ကတ္တု] ရှေးရှုရောက်ခြင်း-စွဲမှီခြင်း-ကြိယာ
၏ကတ္တာ။ ဧဝံ ဂန္ဓာ-သဒ္ဓန္တရဝစနိယေန
တံဝိညေယျဿေဝ ပစ္စယနကိရိယာကတ္တု-
ဟေတုမတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၂၃၇။

ပစ္စယနယ (ပု) [ပစ္စယ+နယ] ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း
တပ်သောနည်း၊ ကျေးဇူးပြုသောနည်း။ သင်္ဂ-
ဟာ ပစ္စယနယာ၊ ဝိညာတဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆယော။

အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၉၂။ (-ဒိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၃၈။ သိ၊ဋ္ဌ၊သင်္ခ၊၁။၃၈၇။)

ပစ္စယနာမ (န) [ပစ္စယ+နာမ] (၁) ပဋ္ဌာန်း
ပစ္စည်း၏အမည်။ (၂) အကြောင်း၏အမည်။
(၁)ပေါတ္တကေသု ပန နိဿဉပနိဿအဓိပါတိ
ဝေ ပရိဟိန္ဒကုရာနိ ပစ္စယနာမာနိ လိခန္တိ၊
တံ သညာကရဏမတ္တဝသေန လိခိတံ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၄၅၃။(၂)ကမ္မဒတာ ပန နိဗ္ဗတ္တတ္တာ ပစ္စ-
ယနာမေန ခဝံဝတ္ထံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆။ပစ္စယနာ-
မေနာတိပုရိမဇာတိသံသိဒ္ဓတ္တာ “ပုရာဏ” န္တိ
ဝတ္ထဗ္ဗဿ ပစ္စယဘူတဿ ကမ္မဿ နာမေန။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁၆။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆။)

ပစ္စယနာမက (တိ) [ပစ္စယ+နာမ+က] ပစ္စယ
အမည်ရှိသော (ဆင်)။တံ ပစ္စယနာမကံ
ဩပဝယံ ဟတ္ထိနာဂံ အာရုယျ ဒါနံ ဒါတု
ဥပါဂမိန္တိ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၈၂။

ပစ္စယနိဒဿန (တိ) [ပစ္စယ+နိဒဿန] အ
ကြောင်းကို ညွှန်ပြတတ်သော။ ဘောဇန။
ပ။ဥဿာဟာဒိဟိတိဣဒံ ယာယကမ္မညတာ-
ယ ရူပကာယဿ ကလ္လတာ ဟောတိ၊တဿာ
ပစ္စယနိဒဿနံ။ အနု၊ဋ္ဌ၊၁။၇၆။

ပစ္စယနိဒါန (တိ) [ပစ္စယ+နိဒါန] အကြောင်း
လျှင် အကြောင်းနိဒါနီးရှိသော။ပစ္စယဇာတိ-
က-ကြည့်။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသ(ပု) [ပစ္စယ+နိဒ္ဒေသ] (၁)ပဋ္ဌာန်း
ပစ္စည်းတို့ကို အကျယ်-ညွှန်ပြရာ-ညွှန်ပြ
ကြောင်း-စကား၊ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်။
(၂) အကြောင်းကို-အကြောင်း၏အဖြစ်ကို
-ညွှန်ပြခြင်း။ (၁) ပဉ္စာဝါရေ ပနာတိအာဒိ
ယဒိပိ ပစ္စယနိဒ္ဒေသေ တံသမုဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏေန
သော အတ္ထော ဉာပိတော ဝေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၈၃။(၂) တသ္မာ မဇ္ဇံ ဝိယ မိဒ္ဓမ္မိစိတ္တသံကိ-
လေသော စေဝ ပညာယ ဒုဗ္ဗလိကရဏဉ္စ
သိယာတိ န ပစ္စယနိဒ္ဒေသတော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊

၁။၄၁၁။ ပစ္စယနိဒ္ဒေသတောတိ ဥပက္ကိလေ-
သပညာဒုဗ္ဗလိကရဏာနံ ပစ္စယဘာဝနိဒ္ဒေသ-
တော၊ပစ္စယေ ဖလနိဒ္ဒေသတောတိ အတ္ထော။
မူလ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၄။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိ (တိ) [ပစ္စယနိဒ္ဒေသ+ပါဠိ]
ပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိတော်။ အတ္ထဝိဝရဏဉ္စ ပစ္စ-
ယနိဒ္ဒေသပါဠိယာ သဗ္ဗေပိ သတ္တ မဟာဝါ-
ရာ။ အနု၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၁။

ပစ္စယနိဒ္ဒေသဝစန (န) [ပစ္စယနိဒ္ဒေသ+ဝစန]
ပစ္စယနိဒ္ဒေသပါဠိတော်စကား။ “ဩက္ခန္တိက္ခ-
ဏေ နာမရူပ” န္တိ ဣမိနာ ပစ္စယနိဒ္ဒေသဝစနေ-
န။ အနု၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၁။

ပစ္စယနိဒ္ဒါရဏ (န) [ပစ္စယ+နိဒ္ဒါရဏ] အကြောင်း
ကိုထုတ်ပြခြင်း။ တေဘူမကကုသလာကုသလ-
စေတနာ ဂဟိတာ ကမ္မဝိညာဏဿ ပစ္စယနိ-
ဒ္ဒါရဏမေတန္တိ။သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၁။

ပစ္စယနိဗ္ဗတ္တ (တိ) [ပစ္စယ+နိဗ္ဗတ္တ] အကြောင်း
ကြောင့်ဖြစ်သော။ သတ္တာ ဣမသ္မိသုတ္တေ
ပစ္စယေ စ ပစ္စယနိဗ္ဗတ္တေ စ သဘာဝဓမ္မေ
ဒေသေဿာမိတိ ဥဘယံ အာရဘိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၃၈။(-၂၄၆။အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၀။ ဣတိဝုတ်၊
ဋ္ဌ၊၁၅၆။မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈။ အနု၊ဋ္ဌ၊
၁။၅၅။ အနု၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၅။ အနု၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၀။)

ပစ္စယနိဗ္ဗတ္တက (တိ) [ပစ္စယ+နိဗ္ဗတ္တက] ပစ္စည်း
၄-ပါးကို ဖြစ်စေတတ်သော။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပစ္စယနိဗ္ဗတ္တကနိမိတ္တာဝစရ(ပု) [ပစ္စယနိဗ္ဗတ္တက+
နိမိတ္တ+အဝစရ] ပစ္စည်း ၄-ပါး ကို ဖြစ်စေ
တတ်သည့်-အကြောင်း- နိမိတ်-ဖြင့်-လှည့်
လည်-ကျက်စား-သော၊ သူ။ ပစ္စယနိဗ္ဗတ္တက
နိမိတ္တာဝစရတော နေမိတ္တကော။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။
၁၆၀။

ပစ္စယနိဗ္ဗတ္တိတ (တိ) [ပစ္စယ+နိဗ္ဗတ္တိတ] အကြောင်း တရားသို့သည် ဖြစ်စေအပ်သော။ ဣတိ သတ္တဟိပိ ပဒေဟိ ပစ္စယနိဗ္ဗတ္တိတံယေဝ အရိယမဂ္ဂဿ ဒဿေတိ။ မ၊ဋီ၊၂။၂၇၁။

ပစ္စယနိဗ္ဗာန (န) [ပစ္စယ+နိဗ္ဗာန] (အဝိဇ္ဇာ-စသော) အကြောင်းတရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်။ တေန ပစ္စယနိဗ္ဗာနံ၊ တဒုပနိဿယ-နိဗ္ဗာနဉ္စာတိ ဒုဝိဓံနိဗ္ဗာနံ ဒဿိတံ ဟေတိတိ။ ဝဇီရ။၃၉၅။

ပစ္စယနိမိတ္တ (န) [ပစ္စယ + နိမိတ္တ] ပစ္စည်း-၄-ပါးဟူသော အကြောင်း။ ပစ္စယနိမိတ္တံ ကုလောနိ ဥပသင်္ကမန္တော တတ္ထ ဝန္တနုပုဇနာဟိ လာဘသက္ကာခရဟိ စ ဗဇ္ဈတိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၂။ (-မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၁၉။)

ပစ္စယနိရပေက္ခ (တိ) [ပစ္စယ+နိရပေက္ခ] အကြောင်းတရားကို ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိသော။ ဣဓ နိဗ္ဗာနဝဇ္ဇော သဗ္ဗော သဘာဝဓမ္မောပစ္စယာ-ယတ္တုတ္တိကောဝ ဥပလဗ္ဗတိ၊ န ပစ္စယနိရ-ပေက္ခော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၅၂။

ပစ္စယနိရောဓ (ပု) [ပစ္စယ+နိရောဓ] (၁) အကြောင်း တရားတို့၏ ချုပ်ခြင်း။ (၂) အကြောင်းတရားတို့၏ချုပ်ရာ (နိဗ္ဗာန်)။ (၁) ပစ္စယနိရောဓေန အဝိဇ္ဇာ နိရုဇ္ဈတိ။ ပဋိသံ။၁၉၃။ပစ္စယနိရောဓေနာတိ ဥပတ္တမ္ဘကပစ္စယာ-ဘာဝေန။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။ (- ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁။ ဝဇီရ။၃၉၅။ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၈။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၃၈။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၅၂-၆။ သံ၊ဋီ၊၂။၇၀။ အနု၊ဋီ၊၂။၁၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၄၅၊ ၄၂၄။) (၂)ဝေ ပစ္စယနိရောဓံ ပဇာနာတိ။ သံ၊၁။၂၇၈။

ပစ္စယနိရောဓဂါမိနီ (ထိ) [ပစ္စယနိရောဓဂါမိ+ဣနီ] အကြောင်းတရားတို့၏ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း(အကျင့်)။အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စယနိရောဓဂါမိ (တိ) [ပစ္စယနိရောဓ+ဂါမိ။ ထိ-၌ ပစ္စယနိရောဓဂါမိနီ။] အကြောင်း တရားတို့၏ ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း (အကျင့်)။ဝေ ပစ္စယနိရောဓဂါမိနီ* ပဋိပဒံ ပဇာနာတိ။ သံ၊၁။၂၇၈။

ပစ္စယနိရောဓဇာနန (န) [ပစ္စယနိရောဓ+ဇာနန] အကြောင်းတရားတို့၏ ချုပ်မှုကို သိမြင်ရာ (အခါ)။ ဝုတ္တနယေန ပစ္စယနိရောဓဇာနန-တော ပစ္စာဘာဂေ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၅၂။

ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌ (ပု) [ပစ္စယနိရောဓ+အတ္ထ] အကြောင်း တရားတို့၏ ချုပ်ခြင်း ဟူသော အနက်သဘော။ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိရော-ဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေန ရူပက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။ ပဋိသံ။၅၃။အံ၊ဋီ၊၂။၂၃၆။

ပစ္စယနိရောဓဒဿန (န) [ပစ္စယနိရောဓ+ဒဿန] အကြောင်းတရားတို့၏ ချုပ်မှုကို သိမြင်ခြင်း။ ပစ္စယနိရောဓဒဿနေန ရူပက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၉၆။

ပစ္စယနိဿိတ (တိ) [ပစ္စယ+နိဿိတ] ပစ္စည်း-၄-ပါး ၌ မှီသော(သီလ)။ ပစ္စယနိဿိတံ ပဋိလဒ္ဓပစ္စယေ ဣဒမတ္ထန္တိ ပစ္စဝေက္ခိတာ ပရိဘုဉ္ဇနမတ္တကံ။အံ၊ဋီ၊၂။၂၃၅။

ပစ္စယနိယ (တိ) [ပတိ+ဣ+အနိယ] ရှေးရှု ရောက်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ သတ္တိဝိ-သေသေန အတ္တနော ဖလေန ပစ္စယနိယတာ-ယ ဉာတဗ္ဗဘာဝေန “ပဋိစ္စာ”တိ ပရိယာ-ယေန ပစ္စယော ဝုတ္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၄၀။

ပစ္စယန္တရ (န) [ပစ္စယ+အန္တရ] (၁) အခြား-တပါး-သော ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း၊ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း တပါး။ (၂) အခြား-တပါး-သော အကြောင်း၊ အကြောင်းတပါး။ (၃)ဏ-စသော ပစ္စည်းတပါး။ (တိ) (၄) အကြောင်းတပါးရှိ သော။ (၁)ပစ္စယာနံ ပန ဝသေန သဗ္ဗပဋ္ဌ-မော ပစ္စယန္တရေန အဝေါမိဿကတ္တာ သုဒ္ဓိ-

ကနယော။မူလဋီ၊ ၂၀၀။ (-အနုဋီ၊ ၂၇၁-၄။) (၂) န ဟိ သင်္ခတဓမ္မာနံ ပစ္စယန္တရေန ဝိနာသော သမ္ဘဝတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၅။ (-မူလဋီ၊ ၁။ ၁၀၀။ အနုဋီ၊ ၂၇၁။) (၃) ပစ္စယန္တရဂမ-ကြည့်။ (၄) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စယန္တရတာ (ထိ) [ပစ္စယန္တရ+တာ] အကြောင်းတပါးရှိသည်၏ အဖြစ်။ သမ္ဘဝေ စ တဿ ပစ္စယန္တရတာဒိပ္ပသင်္ကတော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၆။

ပစ္စယန္တရနိဝတ္တနတ္ထတာ (ထိ) [ပစ္စယန္တရ+နိဝတ္တန+အတ္တ+တာ] အကြောင်းတပါးကို နှစ်စေခြင်း အကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်။ အယံ နိယမော နိယမန္တရနိဝတ္တနပထေတိ နာဿ ပစ္စယန္တရနိဝတ္တနတ္ထတာ ဒဠဗ္ဗာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၃၂။

ပစ္စယန္တရရဟိတ (တိ) [ပစ္စယန္တရ+ရဟိတ] အကြောင်းတပါးမှ ကင်းသော။ ယသ္မာ ပစ္စယန္တရသဟိတော ယေဝ စက္ခုပ္ပသာဒေါ ရူပါဘိဟနနဝသေန ပဝတ္တတိ၊ န ပစ္စယန္တရရဟိတော။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၅၇။

ပစ္စယန္တရဝိကလတာ (ထိ) [ပစ္စယန္တရ+ဝိကလ+တာ] အကြောင်းတပါးချို့တဲ့သည်၏အဖြစ်။ တသ္မာ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာနံ ပစ္စယန္တရဝိကလတာဒီဟိ အဝိပစ္စမာနာနမ္ပိ အတ္တနော သဘာဝေန ဝိပါကဓမ္မတာ ဝိယ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၂၇။ မ၊ ၁။ ၂၉၆။ အ၊ ၁။ ၂၁၅။ မူလဋီ၊ ၁။ ၄၅။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀၇။)

ပစ္စယန္တရသင်္ဂမ (ပု) [ပစ္စယန္တရ+သင်္ဂမ] အကြောင်းတပါးတို့၏-ပေါင်းဆုံ-ညီညွတ်ခြင်း။ ပစ္စယန္တရသင်္ဂမေ တေ အာဂစ္ဆတိ တေသ္မာ ဖလန္တိ သမယော၊ ဟေတု။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၀။

ပစ္စယန္တရသမဝါယ (ပု) [ပစ္စယန္တရ+သမဝါယ] အကြောင်းတပါးတို့၏-ပေါင်းဆုံ-ညီညွတ်ခြင်း။ ပစ္စယန္တရသမဝါယေ သဒိသဖလပ္ပတ္တိ-

ယာ ဝိသေသကာရဏဘာဝတော ဝိရဟနသမတ္ထေ သာရဖလေ နိရုဋ္ဌော ဗီဇ-သဒ္ဓေါ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၀။ ဒီ၊ ၁။ ၁၂၆။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၁၂၄၅၊ ၂၅၆။ အ၊ ၁။ ၂။ ၂၇၂။ (-ဒီ၊ ၁။ ၁၃၈။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၁၃၈။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၇၂။ မ၊ ၁။ ၂။ ၂၁၄။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၁၃၂၊ ၂၆၉။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၂။ အနုဋီ၊ ၂။ ၇၂။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၂၄။)

ပစ္စယန္တရသမာဂမ (ပု) [ပစ္စယန္တရ+သမာဂမ] အကြောင်းတပါးတို့၏-ပေါင်းဆုံ-ညီညွတ်ခြင်း။ ပစ္စယန္တရသမာဂမေ တေ ဖလံ တေသ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပဝတ္တတိ စာတိ သမယော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၉၈။ အနုဋီ၊ ၁။ ၆၇။ (-သီ၊ ၁။ ၁။ ၁၆၈။)

ပစ္စယန္တရသမာဂမန (န) [ပစ္စယန္တရ+သမာဂမန] အကြောင်းတပါးတို့၏-ပေါင်းဆုံ-ညီညွတ်ခြင်း။ သော ဟိ ပစ္စယန္တရသမာဂမနေ-နေဝ အတ္တနော ဖလံ ဥပ္ပါဒဋ္ဌိတိ သမဂီဘာဝံ ကရေတိ။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၁၆၈။

ပစ္စယန္တရသမာယောဂ (ပု) [ပစ္စယန္တရ+သမာယောဂ] အကြောင်းတပါးနှင့်-ယှဉ်စပ်-ပေါင်းမိ-ခြင်း။ ဒဓိ တတ္ထ ကာလန္တရေ ဇာယတိ ပစ္စယန္တရသမာယောဂေန။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၆။

ပစ္စယန္တရသမောဓာနာပေက္ခ (တိ) [ပစ္စယန္တရ+သမောဓာန+အပေက္ခ] အကြောင်းတပါးတို့၏-ပေါင်းဆုံ-စုဝေး-ခြင်းကို ဝံ့သော။ စက္ခာဒီနံ ရူပါရူပါနံ အညမညံ ကဒါစိပိ အဝိနိဗ္ဗုတ္တဘာဝဿ အဘာဝတော၊ ပစ္စယန္တရသမောဓာနာပေက္ခတာယ စ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၅၈။

ပစ္စယန္တရသဟိတ (တိ) [ပစ္စယန္တရ+သဟိတ] အကြောင်းတပါးနှင့် တကွဖြစ်သော။ ပစ္စယန္တရရဟိတ-ကြည့်။

ပစ္စယန္တရသာပေက္ခ(တိ) [ပစ္စယန္တရ+သာပေက္ခ] အကြောင်းတပါးကို ငဲ့ခြင်းရှိသော။ ဥဘိန္နကမ္မာနံ သမာနဗလဝဘာဝတော, ပစ္စယန္တရသာပေက္ခတော စာတိ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။ ၅၀။

ပစ္စယန္တရသာမဂ္ဂိ (တိ) [ပစ္စယန္တရ+သာမဂ္ဂိ] အကြောင်းတပါးတို့၏-ညီညွတ်-ပေါင်းဆုံ-ခြင်း။ န ဟိ ပစ္စယန္တရသာမဂ္ဂိယာ အသတိတဒါရမ္မဏံ သဗ္ဗံ အဝိပစ္စန္ဓံ ကမ္မံ ပရိပုဏ္ဏဝိပါကံ ဟောတိတိ။ အနုဇ္ဈိ၊ ၁။ ၁၃၉။

ပစ္စယန္တရာကာရဝိသိဋ္ဌ (တိ) [ပစ္စယန္တရ+ကာရ+ဝိသိဋ္ဌ] တပါးသော ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတို့၏ အခြင်းအရာမှ ထူးခြားသော။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ ပစ္စယာနံ ပစ္စယန္တရာကာရဝိသိဋ္ဌာ ဥပကာရကတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ မူလဇ္ဈိ၊ ၂။ ၁၇၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂၂၀။)

ပစ္စယန္တရာဂမ (တိ) [ပစ္စယန္တရ+အာဂမ] ပစ္စည်းတပါးလာခြင်း၊ ပစ္စည်းတပါး သက်ခြင်း။ ဥဗ္ဗိလယတိတိ ဥဗ္ဗိလံ၊ ဘိန္နတိ ပုရိမာဝဏ္ဏာယ ဝိသေသံ အာပဇ္ဇတိတိ အတ္ထော။ တဒေဝ ဥဗ္ဗိလာဝိတံ ပစ္စယန္တရာဂမာဒိဝသန။ သိ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၂၇။

ပစ္စယန္တရာပေက္ခ (တိ) [ပစ္စယန္တရ+အပေက္ခ] အကြောင်းတပါးကိုငဲ့သော။ အရူပါနံ ဣန္ဒြိယ-ပစ္စယဘူတာနိ ပစ္စယန္တရာပေက္ခာနိ စက္ခာဒိနိ။ မူလဇ္ဈိ၊ ၂။ ၁၉၀။ အရူပါနံ စက္ခဝိညာဏာဒိနံ ပစ္စယန္တရာပေက္ခာနိ အာဝဇ္ဇနာရမ္မဏာဒိအညပစ္စယသာပေက္ခာနိ ဣန္ဒြိယပစ္စယာ သိယံ။ အနုဇ္ဈိ၊ ၂။ ၂၅၈။

ပစ္စယပက္ခ (ပု) [ပစ္စယ+ပက္ခ] အကြောင်းဟူသောအဖို့၊ အကြောင်းဖက်။ ပစ္စယပက္ခေ ပန အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယဌောတိ တွေ့န အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယော န ဟောတိ။ သိ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၁၃။

ပစ္စယပစ္စနိယ (န) [ပစ္စယ+ပစ္စနိယ] ပစ္စည်းပစ္စနိကံ၊ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတို့ကို ဆန့်ကျင်ဖက်အားဖြင့်ဟောကြားအပ်သော ပဋ္ဌာန်း။ “န ဟေတုပစ္စယာ န အာရမ္မဏပစ္စယာ” တိ ဧဝံ စတုဝိသတိယာပစ္စယာနံ ပစ္စနိယဒေသနာဝသေန ပဝတ္တံ ပစ္စယပစ္စနိယံ နာမ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၀၈။ (-၄၂၀၊ ၄၆၆။)

ပစ္စယပစ္စနိယာနုလောမ (န) [ပစ္စယ+ပစ္စနိယ+အနုလောမ] ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတို့ကို ဆန့်ကျင်ဖက် အားဖြင့်၎င်း၊ အလျော်အားဖြင့်၎င်း ဟောကြားအပ်သောပဋ္ဌာန်း။ “န ဟေတုပစ္စယာ အာရမ္မဏပစ္စယာ” တိ ဧဝံ စတုဝိသတိယာ ပစ္စယေသု လဗ္ဗမာနပဒါနံ ပစ္စနိယာနုလောမဒေသနာဝသေန ပဝတ္တံ ပစ္စယပစ္စနိယာနုလောမံ နာမ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁၀။

ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္န (တိ) [ပစ္စယ+ပစ္စယုပ္ပန္န] ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်၊ အကြောင်း၊ အကျိုး။ ဧဝံ ဖဿ ဝေဒနဉ္စ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နမ္ပိ သသန္တတိ-ပရိယာပန္နံ ဒီပေန္တော ဝိပါကမေဝ ဣစ္ဆန္တိ။ သိ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၆၃။ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နာနံ ပန သဟဇာတာနမ္ပိ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝေန ဂဟဏံ ပုရိမပစ္စိမဘာဝေနေဝ ဟောတိ။ မူလဇ္ဈိ၊ ၂။ ၂၀၀။ (-ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၇၀။ သိ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၅၈။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၄၈။ မူလဇ္ဈိ၊ ၂။ ၁၇၀။ အနုဇ္ဈိ၊ ၂။ ၁၁၀၊ ၁၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂၂၃၊ ၄၂၄။)

ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နကဘာဝ (ပု) [ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နက+ဘာဝ] ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန် - အကြောင်း၊ အကျိုး-၏အဖြစ်။ ဧတရဟိ အဝိဇ္ဇာယ သမုဒယေန အနာဂတေ အာသဝသမုဒယောတိ ဧဝံ အာသဝါဝိဇ္ဇာနံ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နကဘာဝေန အပရာပရံ ပဝတ္တမာနံ....အနမတဂ္ဂတာသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မ၊ ဇီ၊ ၁။ ၃၂၇။

ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ (ပု) [ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္န+ဓမ္မ] ပစ္စည်းတရား၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား။ ပစ္စယပစ္စ-

ယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ ယထာဏ္ဍမံ သမ္ပန္နဝိဘာဂ-
ဗျာပါရ ဝိရဟာနုရူပ ဖလဘာဝ ဒဿနေန
အသက်ရတော....သံဝတ္တန္တိ။ နေတ္ထိ၊ဌ။၁၇။
(-မ၊ဌ။၁။၂၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၇၅။)

ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မသာမညဒဿန (န) [ပစ္စယ
ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မ + သာမည+ဒဿန] ပစ္စည်း
တရား၊ ပစ္စယုပ္ပန်တရား သာမန်ကို ပြခြင်း။
တေနာဟ “န စ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မသာမည-
ဒဿန” န္တိ အာဒိ။ အနုဋီ၊၃။၃၁၄။(-မူလဋီ၊
၃။၂၃၉-၌ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နသာမညဒဿန -
ဟု ရှိ၏။)

ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နနိရောဓ (ပု) [ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္န+
နိရောဓ] အကြောင်းတရား၊ အကျိုးတရား
တို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း။ တေနော ဘဂဝတာ
ပါဠိယံ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နနိရောဓော ဝုတ္တော။
ဝဇီရ။၃၉၅။

ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နပဒ (န) [ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္န+ပဒ]
ပစ္စည်း၊ပစ္စယုပ္ပန်ကို ပြတတ်သောပုဒ်။ သုဒ္ဓါ-
နန္တိ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နပဒါနံ အနုညတ္တံ ဒဿေတိ။
မူလဋီ၊၃။၂၄၀။

ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝ (ပု) [ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္န +
ဘာဝ]ပစ္စည်း၊ပစ္စယုပ္ပန်-အကြောင်း၊အကျိုး
-၏ အဖြစ်။ သဘာဝဓမ္မာနံ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္န-
ဘာဝံ ဝိဘာဝေန္တော ဓမ္မတံ န ဝိလောမေတိ
နာမ။ နေတ္ထိ၊ဌ။၆၂။ (-ဝိမတိ၊၁။၄၆။ ဒီ၊ဋီ၊
၁။၁၁၄။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၁၂၊၃၂၅။ မ၊ဋီ၊၂။
၁၅၃။ မူလဋီ၊၃။၁၇၅၊၂၀၀။ အနုဋီ၊၁။၆၇။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၁၃။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၅။)

ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝဒီပက (တိ) [ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္န-
ဘာဝ+ဒီပက] အကြောင်း၊အကျိုး၏ အဖြစ်
ကို ပြတတ်သော။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ နာမ
သဿဘဒိဋ္ဌိဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ဝိဝဇ္ဇေတွာ ကေတ္တ-
နယာဒိနံ ဒီပနေန အဝိဇ္ဇာဒိသင်္ခါရာဒိသဘာဝ-

ဓမ္မာနံ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝဒီပကော။ နေတ္ထိ၊
ဝိ။၁၁၈။

ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝဘောဒ (ပု) [ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္န
ဘာဝ+ဘောဒ] ပစ္စည်း၊ပစ္စယုပ္ပန် အပြု၊ဖြင့်
ကဲ့ပြားခြင်း။ တဿ ပန အပ္ပနာစိတ္တဿ
အနန္တရပစ္စယဘူတံ ဂေါတြဘူစိတ္တံ သတိပိ
ပရိတ္တမဟဂ္ဂတဘာဝဘောဒေ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္န-
ဘာဝဘောဒေ စ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၇၆။

ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဝဝတ္တာန (န) [ပစ္စယ ပစ္စယုပ္ပန္န+
ဝဝတ္တာန]အကြောင်း၊အကျိုးကို-ပိုင်းခြား-
သတ်မှတ် - ခြင်း။ တသ္မာ “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ
သင်္ခါရာ သမ္ဘဝန္တိ”တိပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဝဝတ္တာ-
နံ ကတံ ဟေတတိ။ အဘိ၊ဌ၊၂။၁၂၈။(-သာ-
ရတ္ထ၊၃။၁၃၆။)

ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဝိဘာဂ (ပု) [ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္န+
ဝိဘာဂ] အကြောင်း၊အကျိုးကို-ခွဲခြမ်း-ဝေ
ဘန်-ခြင်း။ ပုန ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဝိဘာဂတော
ဣမေ ဓမ္မာ ဝိဘဇ္ဇ မနသိကာတဗ္ဗာတိ ဒဿ-
နတ္ထံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဂါနိ ဂဟိတာနိ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။
၂၀၃။(-သံ၊ဋီ၊၂။၂၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၄၉။)

ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဝိသေသ (ပု) [ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္န
+ဝိသေသ] ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်တို့၏ အထူး။
တတ္ထ “မနောဝိညာဏဓာတု မနောဝိညာဏ-
ဓာတုယာ”တိ ဝုတ္တေ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဝိသေ-
သော န ဝိညာယတိ။ မူလဋီ၊၃။၁၈၃။

ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နသာမညဒဿန (န) [ပစ္စယပစ္စ-
ယုပ္ပန္န+သာမည+ဒဿန] ပစ္စည်း၊ပစ္စယုပ္ပန်
သာမန်ကို ပြခြင်း။ န ဝိပါကေပိ သေဝန-
ယောတိ နယဒဿနမေဝ ကရေတိ၊ န စ
ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နသာမညဒဿနံ။ မူလဋီ၊၃။
၂၃၉။

ပစ္စယပဋိဂ္ဂဟ(ပု) [ပစ္စယ+ပဋိဂ္ဂဟ]အကြောင်း
တရားကိုယူခြင်း။ ပစ္စယပဋိဂ္ဂဟာဘာဝ-ကြည့်။

ပစ္စယပဋိဂ္ဂဟဏ (န) [ပစ္စယ+ပဋိဂ္ဂဟဏ] ပစ္စည်း
၄-ပါးကို ခံယူခြင်း။ သန္တဂ္ဂဏနိဂ္ဂဟနေန စ
ပစ္စယပဋိဂ္ဂဟဏေ မတ္တညတယ စ အပ္ပိစ္ဆယ
ပုဂ္ဂလဿ အယံ နဝလောကုတ္တရဓမ္မော
သမ္ပဇ္ဇတိ၊ နော မဟိစ္ဆဿ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၄၇။
(-သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၃။)

ပစ္စယပဋိဂ္ဂဟာဘာဝ(ပု) [ပစ္စယပဋိဂ္ဂဟ+အဘာ-
ဝ] အကြောင်းတရားကို ယူမှုမရှိခြင်း။ ဖလဿ
ပစ္စယပဋိဂ္ဂဟာဘာဝဝေသန ပစ္စယပုပ္ဖနိရော-
ဓဉ္စ ဒီပေတိ။ ဝဇီရ။ ၃၉၅။

ပစ္စယပဋိပါဠိ (ထိ) [ပစ္စယ+ပဋိပါဠိ] ပဋ္ဌာန်း
ပစ္စည်းအစဉ်။ ပဋိပါဠိယာတိ ဧတ္ထ ပစ္စယ-
ပဋိပါဠိယာ ကုသလာဒိပဒပဋိပါဠိယာ ဝါတိ
အာသင်္ကာယံ ဥဘယဝသေနပိ အတ္တော
ယုဇ္ဇတိ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၉၃။

ပစ္စယပဋိပူဇန (န) [ပစ္စယ+ပဋိပူဇန] ပစ္စည်း
၄-ပါးဖြင့်-တဖန် - တုံပြန်၍-ပူဇော်ခြင်း။
ပစ္စည်းတုံပေးခြင်း။ တသ္မာ ပစ္စယပဋိပူဇနေ-
တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၀။

ပစ္စယပဋိဗဒ္ဓ (တိ) [ပစ္စယ+ပဋိဗဒ္ဓ] (၁)
အကြောင်းနှင့် ဆက်စပ်သော။ (၂) ပစ္စည်း
၄-ပါးနှင့် ဆက်စပ် သော။ (၁) တတ္ထ
ယသ္မာဌပေတွာ နိဗ္ဗာနံ သေသော သစ္စိကဋ္ဌ-
ပရမတ္တော ပစ္စယပဋိဗဒ္ဓတယ သပ္ပစ္စယော။
အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၂၃။ (-၁၃၃။ အနုဋီ၊ ၂။ ၄၃။)
(၂) ပစ္စယပဋိဗဒ္ဓါ တိ ကုလပုတ္တာနံ သမဏ-
ဓမ္မဝုတ္တိ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၂။

ပစ္စယပဋိဗဒ္ဓဝစနက(တိ) [ပစ္စယပဋိဗဒ္ဓ+ဝစနက]
ပစ္စည်း ၄-ပါးနှင့် ဆက်စပ်သော စကားကို
ပြောဆိုသော။ သူ။ လပါတိ ပစ္စယပဋိဗဒ္ဓဝစ-
နကာ။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၃။ ၇။

ပစ္စယပဋိဝေဒန (န) [ပစ္စယ+ပဋိဝေဒန]
အကြောင်းကိုသိစေခြင်း။ ဝေဒနာပိ သမုပ္ပါ-
ဒပဓာနေန သဒ္ဓေန ပစ္စယပဋိဝေဒနံ ကတန္တိ
ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄၀။

ပစ္စယပဋိဝေဓ(ပု) [ပစ္စယ+ပဋိဝေဓ] အကြောင်း
ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း။ အန္တမသော လော-
ကီယပညာယပိ ပစ္စယပဋိဝေဓော ကတော
ဟောတိ။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၂၄။

ပစ္စယပဋိသံယုတ္တ (တိ) [ပစ္စယ+ပဋိသံယုတ္တ]
ပစ္စည်း ၄-ပါးနှင့် - ဆက်စပ် - သက်ဆိုင်-
သော။ နဟိ ခိဏာသဝါ ပစ္စယပဋိသံယုတ္တံ
ကထံ ကထေန္တိ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀၀။ (-သာရတ္ထ၊
၂။ ၇။)

ပစ္စယပဋိသံယုတ္တကထာ(ထိ) [ပစ္စယပဋိသံယုတ္တာ
+ကထာ] ပစ္စည်း ၄-ပါးနှင့်-ဆက်စပ်-သက်
ဆိုင်-သောစကား။ ဩဘာသောတိ ပစ္စယ-
ပဋိသံယုတ္တကထာ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၂၇။ (-ဝဇီရ။ ၂၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၅၅။)

ပစ္စယပဋိသံယုတ္တဝါစာ(ထိ) [ပစ္စယပဋိသံယုတ္တာ
+ဝါစာ] ပစ္စည်း ၄-ပါးနှင့်-ဆက်စပ်-သက်
ဆိုင်-သောစကား။ ပယုတ္တဝါစန္တိ ပစ္စယပဋိ-
သံယုတ္တဝါစံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၀။

ပစ္စယပဋိသံယုတ္တဝါရ (ပု) [ပစ္စယပဋိသံယုတ္တ+
ဝါရ] ပစ္စည်း ၄-ပါးနှင့်-ဆက်စပ်-သက်ဆိုင်-
သော စကားကို ဆိုရာ-အလှည့် - အကြိမ်။
ပစ္စယပဋိသံယုတ္တဝါရေပိ သဗ္ဗံ ဝါရပေယျာလ-
ဘေဒံ၊ ပုဗ္ဗေ အာဂတပဒါနဉ္စ အတ္တံ ဝုတ္တနယေ-
နေဝ ဥတွာ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၁။

ပစ္စယပဋိသမ္ဘိဒဋ္ဌ (ပု) [ပစ္စယပဋိသမ္ဘိဒါ+အတ္ထ]
အကြောင်းဖြစ်၍ အမျိုးမျိုး ကွဲပြားသော
တရားဟူသော အနက်သဘော။ ပစ္စယပဋိ-
သမ္ဘိဒဋ္ဌေန ဗောဇ္ဈင်္ဂါ။ ပဋိသံ၊ ၃၀၃။

ပစ္စယပဋိသမ္ဘိဒါ (ထိ) [ပစ္စယ+ပဋိသမ္ဘိဒါ]
အကြောင်းဖြစ်၍ အမျိုးမျိုး ကွဲပြားသော
တရား။ ပစ္စယပဋိသမ္ဘိဒါယ ဝသိဘာဝဋ္ဌေန
ဗောဇ္ဈင်္ဂါ။ ပဋိသံ၊ ၃၀၃။

ပစ္စယပဋိသမ္ဘိဒါပါပနဋ္ဌ (ပု) [ပစ္စယပဋိသမ္ဘိဒါ+ပါပန+အတ္ထ] အကြောင်းဖြစ်၍ အမျိုးမျိုး ကွဲပြားသော တရား၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေ တတ်သော အနက်သဘော။ပစ္စယပဋိသမ္ဘိဒါ-ပါပနဋ္ဌေန ဗောဇ္ဈင်္ဂါ။ ပဋိသံ။ ၃၀၃။

ပစ္စယပဋိသေဝန=ပစ္စယပဋိသေဝန(န) [ပစ္စယ+ပဋိသေဝန] (၁) ပစ္စည်း ၄-ပါးကို (ဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်၍) -မှီဝဲ-သုံးဆောင်-ခြင်း။ (၂) ပစ္စည်း ၄-ပါးကို - မှီဝဲ-သုံးဆောင်-ကြောင်း ဉာဏ်။ (၁)ကတမံ ပစ္စယပဋိသေဝနသင်္ခါတ (မဟာနိ။ ၁၇၂) နှိ ဧတ္ထ ပစ္စယ-ပဋိသေဝနန္တိ ဧဝံ သင်္ခါတံ ပစ္စယပဋိသေဝန-သင်္ခါတံ။ မဟာနိ။ ၁၉၂။ (-အဘိ၊ဝိ။၃၆၅။ မဟာနိ။ ၃၆၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ။ ၄၆၁-၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၂၃၊၂၆။ ဥဒါန၊ ၄။၂၀၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။၂၇၀။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၀၈။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၄၄။ မူလဋ္ဌိ၊ ၁။၁၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၅၄။) (၂) ပစ္စယပဋိသေဝနမ္ပိ ဧတ္ထေဝ သမောဓာနံ ဂစ္ဆတိ။ ပဋိသံ၊ ၄။၁။၂၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၈။ ဣဒမတ္ထိကတံ မနသိ ကတွာ ယေန ဉာဏေန ယောနိသော ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပစ္စယာ ပဋိသေဝီယန္တိ။ တံ ပစ္စယပဋိသေဝနမ္ပိ ဉာဏသဘာဝတ္တာ ဧတ္ထေဝ ဉာဏသံဝရေ ဧဝံ သမောဓာနံ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၆။ (-ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၂၀၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၁၉။)

ပစ္စယပဋိသေဝနသံဝရ (ပု) [ပစ္စယပဋိသေဝန+သံဝရ] ပစ္စည်း၄-ပါးကို- မှီဝဲ-သုံးဆောင်-ကြောင်း ဉာဏ်ဟူသော စောင့်ရှောက်တတ်သောတရား။ ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ပဋိသင်္ခါယောနိသော စီငရံ ပဋိသေဝတီတိ အာဒိနာ နယေန အာဂတော ပစ္စယပဋိသေဝနသံဝရော၊ သောပိ ဉာဏသံဝရေနေဝ သင်္ဂဟိတော။ ပဋိသံ၊ ၄။၁။၁၄။

ပစ္စယပဋိသေဝနသီလ (န) [ပစ္စယပဋိသေဝန+သီလ] ပစ္စည်း ၄-ပါးကို - (ဉာဏ်ဖြင့်ဆင်

ခြင်၍) - မှီဝဲ-သုံးဆောင်-ခြင်းဟူသော အကျင့်သီလ။ ဣမိနာ ဘောဇနေ မတ္တညူတာ-မုခေန ပစ္စယပဋိသေဝနသီလံ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ၄။၁။၂၃၂။

ပစ္စယပဒ (န) [ပစ္စယ+ပဒ] (ဟေတုပစ္စယ-စသော) ပစ္စည်းဟူသောပုဒ်။ တတ္ထ ကေမူလ-ကေ တေဝိသတိပစ္စယပဒါနိ၊ ဣဓ ကေမူလ-ကေ တေဝိသတိ။မူလဋ္ဌိ၊၃။၂၀၄။ ပစ္စယပဒါ-နိတိ ပစ္စယာ ဧဝ ပဒါနိ ပစ္စယပဒါနိ။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။၂၇၄။

ပစ္စယပဘဝ (တိ) [ပစ္စယ+ပဘဝ] အကြောင်းလျှင် အမွန်အစရှိသော။ ပစ္စယဇာတိက-ကြည့်။

ပစ္စယပရမ (တိ) [ပစ္စယ+ပရမ] ပစ္စည်း၄-ပါးလျှင် အပိုင်းအခြားရှိသော၊ ပစ္စည်း ၄-ပါးကို အလေးပြုသော၊သူ။ ယော ဟိ ဇိနသု-သနေ ပဗ္ဗဇိတွာ ပစ္စယပရမော ဝိဟရတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၄။ ပစ္စယာ စိဝရာဒယော ပရမာ ပါပုဏိတဗ္ဗဘာဝေန ဥတ္တမမရိယာဒါ ဧတဿ န ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာ အပ္ပိစ္ဆတာဒယော စာတိ ပစ္စယပရမော၊ လာဘဂဇူတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၈၃။

ပစ္စယပရမ္ပရဒဿန (န) [ပစ္စယပရမ္ပရ+ဒဿန] အကြောင်းအဆက်ဆက်ကို ပြခြင်း။ ယတ္ထ သန္တတိ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိတိအာဒိ ပစ္စယပရမ္ပရ-ဒဿနံ ဟေတုဖလသမ္ပန္နဝိဘာဝနမေဝ။နေတ္ထိ၊ ၄။၁၃၈။ (-သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ၊၁။၄၅၉၊၄၆၀။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။၉၇။)

ပစ္စယပရမ္ပရနိဒ္ဒါရဏ (န) [ပစ္စယပရမ္ပရ+နိဒ္ဒါရဏ] အကြောင်းအဆက်ဆက်ကို ထုတ်ဆောင်ခြင်း။ တဿ ဝေဒယိတံ ပစ္စယော၊ ဝေဒယိတဿာပိ ဖဿော ပစ္စယောတိ ဒေသနာ ဒိဋ္ဌိယာ ပစ္စယပရမ္ပရနိဒ္ဒါရဏန္တိ

အာဟ “ပရမ္ပရပစ္စယဒဿနတ္ထ” န္တိ။ ဒီ၊ ခါ။ ၁၀။

ပစ္စယပရမ္ပရဝိဘာဝိနီ (ထိ) [ပစ္စယပရမ္ပရဝိဘာဝိ+ဣနီ] အကြောင်းအဆက်ဆက်ကို ထင်စွာ ပြတတ်သော ဒေသနာ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စယပရမ္ပရဝိဘာဝိ (တိ) [ပစ္စယပရမ္ပရဝိ+ဝိဘာဝိ။ ထိဉ္ဇ-ဝိဘာဝိနီ] အကြောင်းအဆက်ဆက်ကို ထင်စွာပြတတ်သော။ တဿ ဝေဒယိတံ ပစ္စယော၊ ဝေဒယိတဿာပိ ဖဿော ပစ္စယောတိ ဧဝံ ပစ္စယပရမ္ပရဝိဘာဝိနီ အယံ ဒေသနာ။ သီ၊ ခါ။ သစ်၊ ၁။ ၄၆၀။

ပစ္စယပရမ္ပရ (ထိ) [ပစ္စယ+ပရမ္ပရ] အကြောင်း-အဆက်ဆက်-အဆင့်ဆင့်။ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ပစ္စယပရမ္ပရယ အသိဒ္ဓတ္တာ။ သံ၊ ခါ။ ၂။ ၃၀၃။ (-ဒီ၊ ခါ။ ၁။ ၁၀၃။ သီ၊ ခါ။ သစ်၊ ၁။ ၄၆၃။ သံ၊ ခါ။ ၂။ ၆၉။)

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟန (န) [ပစ္စယ + ပရိဂ္ဂဟန] အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းခြင်း။ ဣတိတိ ဧဝံ ယထာဝုတ္တနယေန ပစ္စယပရိဂ္ဂဟန ယာ ပညာ၊ တံ ဓမ္မာနံ ဌိတိသင်္ခါတေ ကာရဏေ ယာသာဝတော ပဝတ္တတ္တာ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ နာမာတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၇။

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ (ပု) [ပစ္စယ + ပရိဂ္ဂဟ] (၁) အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းခြင်း။ (၂) အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းတတ်သော ဉာဏ်။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်။ (၃) အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းရာ (အခါ)။ (တိ) (၄) အကြောင်းဖြစ်၍ သိမ်းဆည်းအပ်သော။ (၅) ဥဘောပေတေ ဓမ္မာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာတိ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ ပညာ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်။ ပဋိသံ၊ ၅၀။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ ပညာတိ ဧတ္ထတဿ ပစ္စယဿ ဗဟုဝိတ္တာ ပစ္စယာနံ ပရိဂ္ဂဟေ ဝဝတ္တာနေ စ ပညာ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ ပညာ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ ပညာတိ သင်္ခါ-

ရာနံ အဝိဇ္ဇာယ စ ဥပ္ပါဒါဒိကေ ပစ္စယာကာရေ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ ဂဟဏဝသေန ပဝတ္တာ ပညာ။ ဒီ၊ ခါ။ ၁။ ၁၃၉။ သီ၊ ခါ။ သစ်၊ ၁။ ၃၀၈။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၄) တိ နာမရူပဿ ပစ္စယာနံ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ပရိစ္ဆိန္န ဂဟဏေ နိပ္ပါဒေတဗ္ဗေ ဘုမ္မံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၃။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၈၀။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၉၄-၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၉။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၆။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၃၄-၉။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၁။ ၂၂၂။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၂။ ဝဇီရ၊ ၃။ ၉၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၅-၇။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၈၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၇၆။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၈။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၈၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၉၊ ၇၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၁၊ ၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၇၊ ၃၀၄။) (၂) ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေန အဟေတုဝိသမဟေတုဒိဋ္ဌိနံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၃။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၅၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၅။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၈။ စူဠနိ၊ ၄။ ၇။ တဿေဝ ရူပါရူပဿ ကမ္မာဝိဇ္ဇာဒိပစ္စယပရိဂ္ဂဟနဉာဏံ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၆၄။ တဿ နာမရူပဿ ကမ္မာဝိဇ္ဇာဒိပစ္စယပရိဂ္ဂဟနဉာဏံ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၅။ (-ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၈။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁။ ၆၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၂။ ကင်္ခါ၊ ၄။ သစ်။ ၂၂။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၀။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၆၅၊ ၁၀၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၅။) (၃) သောပိ ဩဠာရိကော၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ သုခုမော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၆၇။ (၄) ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်-ကြည့်။

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ (န) [ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ + ဉာဏ] အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းတတ်သော ဉာဏ်။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်။ သဗ္ဗကာရေန နာမရူပဿ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏံ ထာမဂတံ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၃၉။

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ-
ဉာဏ + နိဒ္ဒေသ] ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏကို
အကျယ် - ညွှန်ပြရာ - ညွှန်ပြကြောင်း -
စကား။ “သင်္ခါရာ ဟေတုသမုပ္ပန္နာ”တိ
ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏနိဒ္ဒေသေ ပစ္စယပုပ္ဖန္နမောနမ္ပိ
ဂဟဏံ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၇။

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဋ္ဌ (ပု) [ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ + အတ္ထ]
အကြောင်းဖြစ်၍ သိမ်းဆည်း အပ်သော
အနက်သဘော။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဋ္ဌေန ဗောဇ္ဈင်္ဂါ။
ပဋိသံ။ ၃၀၃။

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဏ (န) [ပစ္စယ + ပရိဂ္ဂဟဏ]
အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းခြင်း။ တေဿေဝ
ပန နာမဉ္စပဿ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဏေန တိသု
အဒ္ဓါသု ကင်္ခံ ဝိတရိတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၃၃။
(-၂၇၄။)

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟပရိယာယ (ပု) [ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ +
ပရိယာယ] အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းတတ်
သောဉာဏ် - ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် - ၏ - ပရိ
ယာယ - ဝေဝုဏ်။ တေသံ နာမဉ္စပါနံ ပစ္စယ-
ပရိဂ္ဂဟပရိယာယံ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
ပဋိသံ၊ ၄၁။ ၁၀၈။

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟပရိယောသာန (တိ) [ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ
+ ပရိယောသာန] အကြောင်းကို သိမ်းဆည်း
ခြင်း - ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် - လျှင် အဆုံးရှိ
သော။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟပရိယောသာနာ ဉာတ-
ပရိညာတိ ပစ္စယဒီပကေန မူလယမကေန
ဉာတပရိညံ။ မူလဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁၄၁။

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဝသပ္ပဝတ္ထ (တိ) [ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ +
ဝသ + ပဝတ္ထ] အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းခြင်း
၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော။ အထ ခေါ် ပစ္စယ-
ပရိဂ္ဂဟဝသပ္ပဝတ္ထံ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏမေဝ ယထာ-
ဝုတ္တပစ္စယပရိဂ္ဂဟာကာရဿ နိဂမနဝသေန
ဒဿိတံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၆ - ၇။

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဝိမိ (ပု) [ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ + ဝိမိ]
အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းပုံ အစီအရင်။
“ဣမဿ တာဝ ရူပကာယဿာ”တိ အာဒိနာ
ပဌမံ တဿ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဝိမိံ အာရတတိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၁။

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဟေတု (ပု) [ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ + ဟေတု]
အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းခြင်း ဟူသော
အကြောင်း။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဟေတု ဟိဿ
အဒ္ဓတ္တယကင်္ခါဝိတရဏံ ဟောတိတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၂။ ၃၆၈။

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟာကာရဒဿန (န) [ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ
+ အာကာရ + ဒဿန] အကြောင်းကို သိမ်း
ဆည်းပုံ အခြင်းအရာကို ပြခြင်း။ တဿာ
တေဿ ဉာဏဿ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟာကာရဒဿ-
နတ္ထမေဝ ဟေဋ္ဌာပိ ပစ္စယာဒိဘာဝေါ
ဝုတ္တော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၇။

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟာကာရပရိဒီပန (န) [ပစ္စယပရိဂ္ဂဟာ-
ကာရ + ပရိဒီပန] အကြောင်းကို သိမ်းဆည်း
ပုံ အခြင်းအရာကို ပြခြင်း။ တဿ ပစ္စယပရိဂ္ဂ-
ဟာကာရပရိဒီပနတ္ထံ ဝိသယတ္တေန ဝုတ္တံ၊ န
ပဓာနတ္တေန။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၇။

ပစ္စယပရိဂ္ဂဟာကာရဘေဒ (ပု) [ပစ္စယပရိဂ္ဂဟာ-
ကာရ + ဘေဒ] အကြောင်းကို သိမ်းဆည်း
ပုံ အခြင်းအရာ အကွဲအပြား။ ဣဒါနိ ယမိဒံ
ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟာကာရဘေဒေဟိ
သဒ္ဓိံ ပပဉ္စတော ဒဿိတံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၈။

ပစ္စယပရိပါကဋ္ဌ (ပု) [ပစ္စယ + ပရိပါက + အတ္ထ]
အကြောင်းဖြစ်၍ ရင့်ကျက် စေတတ်သော
အနက်သဘော။ ပစ္စယပရိပါကဋ္ဌေန ဗော-
ဇ္ဈင်္ဂါ။ ပဋိသံ။ ၃၀၃။

ပစ္စယပရိပုစ္ဆာ (တိ) [ပစ္စယ + ပရိပုစ္ဆာ]
အကြောင်းကို မေးမြန်းခြင်း။ ဣဓ ပန
ကေဝလံ ဇရာမရဏဿ ပစ္စယပရိပုစ္ဆာ အဓိ-
ပ္ပေတာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၉၂။

ပစ္စယပရိပူရဏဋ္ဌ(ပု) [ပစ္စယ+ပရိပူရဏ+အတ္ထ]
အကြောင်းဖြစ်၍ ပြည့်စေတတ်သော အနက်
သဘော။ ပစ္စယပရိပူရဏဋ္ဌေန ဗောဇ္ဈင်္ဂါ။
ပဋိသံ။၃၀၃။

ပစ္စယပရိဘူဉနရသ(ပု) [ပစ္စယ+ပရိဘူဉန+ရသ]
ပစ္စည်း ၄-ပါးကို - သုံးဆောင် - သုံးစွဲ-
ခြင်း အရသာ။ အနဝဇ္ဇေန ပစ္စယပရိဘူဉန-
ရသေန သာဝဇ္ဇကာမဂုဏပရိဘောဂရသံ
သမာနေတွာ။ သာရတ္ထ၊၃။၇။ (-ဝိမတိ၊
၂။၄၇။မ၊၉။၂။၇၃။)

ပစ္စယပရိဘောဂ(ပု) [ပစ္စယ+ပရိဘောဂ] (၁)
ပစ္စည်း ၄-ပါးကို-သုံးဆောင်-သုံးစွဲ-ခြင်း။
(၂) ပစ္စည်း၄-ပါးကို-သုံးဆောင်-သုံးစွဲ-
ရာ (အခါ)။(၁)သတ္တန္တံ သေက္ခာနံ ပစ္စယပရိ-
ဘောဂေါ ဒါယဇ္ဇပရိဘောဂေါ နာမ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၇၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၆။ ဝိ၊သုဒ္ဓါ၊၁။၄၂။ (-
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၃။ စရိယာ၊
ဋ္ဌ၊၃၀၃။ သာရတ္ထ၊၂။၄၁၇။ သာရတ္ထ၊၃။၇။
ဝိမတိ၊၂။၁၀၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၇။ မ၊၉။၃။၁၅၉။
နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀။) (၂)အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စယပရိဘောဂကာလ(ပု) [ပစ္စယပရိဘောဂ+
ကာလ] ပစ္စည်း ၄-ပါးကို - သုံးဆောင်-
သုံးစွဲ-ရာ အခါ။ ပစ္စည်းကို-သုံးဆောင်-
သုံးစွဲ - သော အခါ။ ဧတ္ထ စ “ပဋိသင်္ခါ
ယောနိသော” တိအာဒိ ကာမံ ပစ္စယပရိ-
ဘောဂကာလေန ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊သုဒ္ဓါ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၆။

ပစ္စယပရိဘောဂပါရိသုဒ္ဓိသီလ (န) [ပစ္စယပရိ
ဘောဂ+ပါရိသုဒ္ဓိသီလ] ပစ္စည်း ၄-ပါးကို
-သုံးဆောင် - သုံးစွဲ - ခြင်း၌မှီသော စင်
ကြယ်သော အကျင့်သီလ။ သေနာသန-
ဘောဇနမုခေန စ ပစ္စယပရိဘောဂပါရိသုဒ္ဓိ-
သီလေ သမာဒပေတွာ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၂။

ပစ္စယပရိဘောဂရသ (ပု) [ပစ္စယပရိဘောဂ +
ရသ] ပစ္စည်း ၄-ပါးကို - သုံးဆောင်-

သုံးစွဲ-ခြင်း အရသာ။ အနဝဇ္ဇေန ပစ္စယပရိ-
ဘောဂရသေန သာဝဇ္ဇကာမဂုဏပရိဘောဂ-
ရသံ သံသန္တိတွာ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၁၁၇။

ပစ္စယပရိဘောဂလက္ခဏ (တိ) [ပစ္စယပရိဘောဂ
+လက္ခဏ] ပစ္စည်း ၄-ပါးကို-သုံးဆောင်-
-သုံးစွဲ - ခြင်း လက္ခဏာရှိသော။ ဝေမိဒံ
သင်္ခေပတော ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော ပစ္စယ-
ပရိဘောဂလက္ခဏံ ပစ္စယသန္တိသီတသီလံ
ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊သုဒ္ဓါ၊၁။၃၄။

ပစ္စယပရိဘောဂသန္တိသီတသီလ (န) [ပစ္စယပရိ-
ဘောဂ + သန္တိသီတ + သီလ] ပစ္စည်း
၄-ပါးကို-သုံးဆောင်-သုံးစွဲ-ခြင်း၌ ကောင်း
စွာမှီသော အကျင့်သီလ။ ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသုဒ္ဓိ
နာမ ပစ္စယပရိဘောဂသန္တိသီတသီလံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၇၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၆။

ပစ္စယပရိဘောဂသီလ (န) [ပစ္စယပရိဘောဂ+
သီလ] ပစ္စည်း ၄-ပါးကို-သုံးဆောင်-သုံးစွဲ
- ခြင်း၌ မှီသော အကျင့်သီလ။ ဧဝံ ပစ္စယ
တဏှာပဟာနမုခေန အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိံ ဒဿေ
တွာ ဣဒါနိ ဘောဇနေန မတ္တညူတာမုခေန
ပစ္စယပရိဘောဂသီလံ တာဝ ပဋိပဒံ
ဒဿေန္တော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၂။

ပစ္စယပရိယာယ (ပု) [ပစ္စယ+ပရိယာယ] ပစ္စယ-
သဒ္ဓါ၏-ပရိယာယ်-ဝေဝုဇ် - စကားလှယ်။
ပစ္စယပရိယာယော ဝါ ဣဓ အာဟာရ-
သဒ္ဓေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၃။

ပစ္စယပရိယေသန (န၊တိ) [ပစ္စယ+ပရိယေသန]
(၁) အကြောင်းကိုရှာမှီးခြင်း။ (၂) ပစ္စည်း
၄-ပါးကို ရှာမှီးခြင်း။ (၃) ပစ္စည်း ၄-ပါး
ကိုရှာမှီးကြောင်း (လုံ့လ ပယောဂ)။(၁)
မူလာနံ ဥပစ္စေဒနံ ဝိယ တဿေဝ နာမ-
ဇ္ဈပဿ ပစ္စယပရိယေသနံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၇။
(-သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၂။)(၂)တဿာ တဏှာယ မူလံ
မူလေ ဝါ ဆိန္တိတွာ ဌိတော မာဒိသော သဗ္ဗ-

ညဉ့်ခွဲကိသ ဧကေန ကာရဏေန ပါနိယ-
ပရိယေသနံ အညံ ဝါ ပစ္စယပရိယေသနံ စရေ-
ယျ။ ဥဒါနံ။ ၂၄၆။ (-အပ၊ ၁။ ၂၄၅။
သံ၊ ၅။ ၂။ ၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆။) (၃)
အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စယပရိယေသနပယောဂ (ပု) [ပစ္စယပရိယေ-
သန+ပယောဂ] ပစ္စည်း ၄-ပါးကို ရှာမှီး
ကြောင်း လုံ့လ။ အနေသနဝသေန ပစ္စယ-
ပရိယေသနပယောဂေါ။ သံ၊ ၅။ ၂။ ၁၆။

ပစ္စယပရိယေသနဝါယာမ (ပု) [ပစ္စယပရိယေသန
+ဝါယာမ] ပစ္စည်း ၄-ပါးကို ရှာမှီးကြောင်း
လုံ့လ။ ကော သော သမ္မာအာဇီဝေါ
နာမ မိစ္ဆာဇီဝါ ဝိရတိ၊ ဓမ္မေန သမေန
ပစ္စယပရိယေသနဝါယာမော စ။ ပဋိသံ၊ ၁။
၂။ ၃၂။

ပစ္စယပရိဝါရဋ္ဌ (ပု) [ပစ္စယ + ပရိဝါရ+
အတ္ထ] အကြောင်းဖြစ်၍ အခြံအရံဖြစ်သော
အနက်သဘော။ ပစ္စယပရိဝါရဋ္ဌေန ဗော-
ဇ္ဈင်္ဂါ။ ပဋိသံ၊ ၃၀၄။

ပစ္စယပရိသင်္ကာ (ထိ) [ပစ္စယ + ပရိသင်္ကာ]
အကြောင်း၌-ယုံမှား- တွေးတော- ခြင်း။
တေသံတေသံ ကိစ္စကရဏိယာနံ ပစ္စယပရိ-
သင်္ကာယ စ ဥဒ္ဓမ္မံ သင်္ကာမာနေ။ ဥဒါနံ။ ၁၄၅။

ပစ္စယပရိသုဒ္ဓိ (ထိ) [ပစ္စယ+ပရိသုဒ္ဓိ] အ
ကြောင်း၏- စင်ကြယ်- သန့်ရှင်း- ခြင်း။
ပစ္စယပရိသုဒ္ဓိယာ ကောဓော အဘိမဒ္ဓုပာ-
နော ပုဂ္ဂလံ အဘိမဒ္ဓုတိ။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၃၄၅။

ပစ္စယပါရိပူရိ (ထိ) [ပစ္စယ+ပါရိပူရိ] အ
ကြောင်း ပြည့်စုံခြင်း။ ပစ္စယသမ္ပတ္တိ-ကြည့်။

ပစ္စယပုစ္ဆန (န) [ပစ္စယ+ပုစ္ဆန] အကြောင်း
ကို မေးမြန်းခြင်း။ ဧဝံ နိရောဓဿ ပါဒကံ
ဝိဘာဝေတွာ ဣဒါနိ အန္တောနိရောဓေ အနု-
ပဗ္ဗဘာဝေတွာ ပဉ္စန္ဒံ ပဿဒါနံ ပစ္စယ-

ပုစ္ဆနေ ပဌမံ တာဝ....ဒဿေန္တော။ မ၊ ၅။
၂။ ၂၇။

ပစ္စယပုစ္ဆနတ္ထ (ပု) [ပစ္စယပုစ္ဆန+အတ္ထ]
အကြောင်းကို မေးမြန်းခြင်း အကျိုး။ အတ္ထိ
သာဝကဿ ဖလပရောပရိယတ္တိတိအာဒိ
ဖလေ ဉာဏဿ အတ္ထိတာယ ပစ္စယပုစ္ဆနတ္ထံ
ဝုတ္တံ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၀။

ပစ္စယပုစ္ဆာ (ထိ) [ပစ္စယ+ပုစ္ဆာ] အကြောင်း
ကို- မေးမြန်းခြင်း- မေးမြန်းသောပုစ္ဆာ။
ဧရာမရဏဿ ပန ပစ္စယပုစ္ဆာ သမ္ဘဝတိ။
ဒီ၊ ၅။ ၂။ ၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၂၂။

ပစ္စယပုစ္ဆာမုခ (န) [ပစ္စယပုစ္ဆာ+မုခ] အ
ကြောင်းကို မေးမြန်းသော ပုစ္ဆာကို-အဦး-
ပဓာန-ပြုခြင်း။ အဋ္ဌကထာယံ ပန ယသ္မာ
ဧရာမရဏာဒိနံ ပစ္စယပုစ္ဆာမုခေနာယံ ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒဒေသနာ အာရဒ္ဓါ။ ဒီ၊ ၅။ ၂။ ၆၂။

ပစ္စယပူဇန (န) [ပစ္စယ+ပူဇန] ပစ္စည်း-
ဥစ္စာ-ဖြင့် ပူဇော်ခြင်း။ သဟဓမ္မေနာတိ
သကာရဏေန ပစ္စယပူဇနေန ပူဇေတိ။ အံ၊
၄။ ၃။ ၂၃၂။

ပစ္စယပူဇာ (ထိ) [ပစ္စယ+ပူဇာ] ပစ္စည်း-
ဥစ္စာ-ဖြင့် ပူဇော်ခြင်း။ ပူဇေန္တောတိ ပစ္စ-
ယပူဇာယ ပူဇေန္တော။ မ၊ ၅။ ၂။ ၆။ (-အံ၊
၄။ ၃။ ၁၅၃။)

ပစ္စယပ္ပကာရ (ပု) [ပစ္စယ+ပကာရ] ပဋ္ဌာန်း
ပစ္စည်း အထူးအပြား။ စတုဝိသတိယာ
ပစ္စယပ္ပကာရေသု ကေနစိ ပကာရေန။ အနု၊ ၅။
၁။ ၈။ (-အနု၊ ၅။ ၂။ ၆။)

ပစ္စယပု(ပ)ဋိက္ခေပ (ပု) [ပစ္စယ+ပုဋိက္ခေပ]
အကြောင်းကို ပယ်ခြင်း။ အနဝကာသောတိ
ပစ္စယပုဋိက္ခေပေါ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၂။ အဘိ၊ ၄။
၂။ ၄၀၅။ ဒီ၊ ၅။ ၁။ ၂၀။ မ၊ ၅။ ၁။ ၂၃၇။ အန-

ဝကာသောတိ ပစ္စယပ္ပဋိက္ခေပေါ။ အံ၊ဋီ၊၂။
၂၂။

ပစ္စယပ္ပဗန္ဓ (ပု) [ပစ္စယ+ပဗန္ဓ] အဆက်ဆက်
လည်သော အကြောင်းတရား၊ အကြောင်း
တရား အဆက်ဆက်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား။
ပစ္စယဝန-ကြည့်။

ပစ္စယပ္ပဘေဒ (ပု) [ပစ္စယ+ပဘေဒ] ပဋ္ဌာန်း
ပစ္စည်း အထူးအပြား။ ဝိတ္တာရတော ပန ပစ္စ-
ယပ္ပဘေဒေါ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နိဗ္ဗေသေ အာဝိ
ဘဝိဿတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂၀။

ပစ္စယပ္ပ(ပ)ဝတ္တ (တိ) [ပစ္စယ+ပဝတ္တ] အ
ကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ ပစ္စယပ္ပဝတ္တာနံ
ဓမ္မာန (ပဋိသံ၊၄) နှိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝသေန
ပစ္စယတော ပဝတ္တာနံ ပစ္စယပ္ပန္နဓမ္မာနံ။
ပဋိသံ၊ဋီ၊၁။၄၉။

ပစ္စယပ္ပ(ပ)ဝါရဏာ (ထိ) [ပစ္စယ+ပဝါရဏာ]
ပစ္စည်း ၄-ပါးဖြင့် ဖိတ်ကြားခြင်း။ “ဣစ္ဆာ-
မဟံ ဘန္တေ သံသံ စတုမာသံ ဘေသဇ္ဇေန
ပဝါရေတု” နှိ စ “အညတြ ပုနပဝါရ-
ဏာယ အညတြ နိစ္စပဝါရဏာယာ” တိ စ
အယံ ပစ္စယပဝါရဏာ ပဝါရေတိ ပစ္စယေ
ဣစ္ဆာပေတိ တောယာတိ ကတု၊ စိဝရာ-
ဒိဟိ ဥပနိမန္တနာယေတံ အဓိဝစနံ။ သာရတ္ထ၊
၃။၅၉။

ပစ္စယပ္ပဝါရဏာသာဒိယန (န) [ပစ္စယပ္ပဝါရ-
ဏာ+သာဒိယန] ပစ္စည်း ၄-ပါးဖြင့် ဖိတ်
ကြားမှုကို သာယာခြင်း။ သံဝစ္ဆရတော ပရံ
သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ပစ္စယပဝါရဏာသာဒိ-
ယနဿ ဝါရိတတ္ထာ “ပဋိညံ အဒါသိ” တိ
ဝုတ္တံ။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၀၆။

ပစ္စယပ္ပိစ္ဆ (တိ) [ပစ္စယ+အပ္ပိစ္ဆ] ပစ္စည်း ၄-ပါး
၌-အလို- အာသာ- တဏှာ- မရှိသော၊
သူ။ ပစ္စယပ္ပိစ္ဆော အဓိဂမပ္ပိစ္ဆော ပရိယ-

တ္တိအပ္ပိစ္ဆော ဓုတင်္ဂပ္ပိစ္ဆောတိ စတ္တာဓော
အပ္ပိစ္ဆော။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၂၆။ ပစ္စယေသု အပ္ပိ-
စ္ဆော ပစ္စယပ္ပိစ္ဆော၊ စိဝရာဒိပစ္စယေသု
ဣစ္ဆာရဟိတော။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၃၅။ (-ဥဒါန၊
၄။၂၀၇။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၇၆။)

ပစ္စယပ္ပိစ္ဆတာ (ထိ) [ပစ္စယပ္ပိစ္ဆ+တာ] ပစ္စည်း
၄-ပါး၌-အလို- အာသာ- တဏှာ- မရှိ
သည်၏ အဖြစ်။ တတ္ထ ဧကေကသ္မိံ ပစ္စယေ
တိဟိ သန္တောသေဟိ သန္တုဿနာ ပစ္စယ-
ပ္ပိစ္ဆတာ။ သုတ္တနိ၊ဋီ၊၂။၂၁၂။ (-သာရတ္ထ၊
၃။၄၄၄။)

ပစ္စယဗလဝိသေသဒဿန (န) [ပစ္စယ+ဗလ+
ဝိသေသ + ဒဿန] အကြောင်းတရားတို့၏-
အစွမ်း-သတ္တိ-အထူးကို- ပြတတ်သော -
ပြကြောင်း ဖြစ်သော- သဒ္ဓါ။ သင်္ခတန္တိ
ပစ္စယဗလဝိသေသဒဿနံ။ ပဋိသံ၊ဋီ၊၂။၃၂၀။

ပစ္စယဗဟုတ္တ (န) [ပစ္စယ+ဗဟုတ္တ] အကြောင်း
တရားတို့၏- များသည်၏အဖြစ်-များခြင်း။
နာနာပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေသုတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာနံ
ဓမ္မာနံ ဝသေန ပစ္စယဗဟုတ္တာ ဝုတ္တံ။ ပဋိ-
သံ၊ဋီ၊၂။၂၅၁။

ပစ္စယဗဟုလတာ (ထိ) [ပစ္စယ+ဗဟုလ+တာ]
ပစ္စည်း ၄-ပါးတို့၏- ပေါများသည်၏အဖြစ်-
ပေါများခြင်း။ ဗဟုလိကာတိ ပစ္စယဗဟု-
လတာယ ပဋိပန္နာ။ ဝိ၊ဋီ၊၂။၂၀၉။

ပစ္စယဗဟုလဘာဝ (ပု) [ပစ္စယ+ဗဟုလ+
ဘာဝ] ပစ္စည်း ၄-ပါးတို့၏- ပေါများသည်
၏အဖြစ်-ပေါများခြင်း။ တေ ပန ယသ္မာ
ပစ္စယဗဟုလဘာဝါယ ယုတ္တပ္ပယုတ္တာ နာမ
ဟောန္တိ။ မ၊ဋီ၊၁။၁၉၁။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၃၈။

ပစ္စယဗဟုလ္လ (န) [ပစ္စယ+ဗဟုလ္လ] ပစ္စည်း
၄-ပါးတို့၏- ပေါများသည်၏အဖြစ်- ပေါ
များခြင်း။ ဗဟုလိကာတိ ပစ္စယဗဟုလ္လာ-

ယ ပဋိပန္နာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၂။ (-အ၊ဋ္ဌ၊
၁။၉၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၃။)

ပစ္စယဗဟုလိ(လ္လိ)က (တိ) [ပစ္စယဗဟုလ-
(လ္လိ)+ဣက] ပစ္စည်း ၄-ပါး ပေါများခြင်း
အကျိုးငှါ ကျင့်သော၊ သူ။ ကမေဓ ဘိက္ခု။
ပစ္စယဂရုကာ ပစ္စယဗဟုလိကာ အဖောသံ။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၂။ ပစ္စယေသု ဂိဒ္ဓါ ဂမိတာ ပစ္စယာနံ
ဗဟုလဘာဝါယ ပဋိပန္နာတိ ပစ္စယဗဟုလိ-
ကာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၀။ ပစ္စယဗဟုလ္လိကော
(မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၂)တိ ပစ္စယာနံ ဗဟုလ္လယ
ပဋိပန္နော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၅။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၃။
ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၂။
ဝိမတိ၊၂။၉၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၃။) ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၉၂။ သာရတ္ထ၊၂။၃၆၀-တို့လည်းကြည့်။

ပစ္စယဗျာပါရ (ပု) [ပစ္စယ+ဗျာပါရ] အ
ကြောင်းတရားတို့၏-လုံ့လ - ဗျာပါရ။ ပစ္စ-
ယန-ကြည့်။

ပစ္စယဘာဇနိယကဏ္ဍာ (ထိ) [ပစ္စယ+ဘာဇ-
နိယ+ကဏ္ဍာ] ပစ္စည်း ၄-ပါး ခွဲဝေပုံကို ပြဆို
ရာ စကား။ ဣတိ သဗ္ဗာကာရေန ပစ္စယ-
ဘာဇနိယကဏ္ဍာ နိဋ္ဌိတာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၀။
(-ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၀၃။)

ပစ္စယဘာဝ (ပု) [ပစ္စယ+ဘာဝ] (က) အ
ကြောင်း၏အဖြစ်။(ခ) ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း-ကျေး
ဇူးပြုတတ်သည်- ၏ အဖြစ်၊ ပစ္စယသတ္တိ။
(က) အနာဂတေ ပစ္စယဘာဝံ စဿ ဒိသ္မာ
ဘဂဝါ ဓရမာနော ဧကံ ဘိက္ခုမ္ပိ မေတ္တာ-
ဝိဟာရိမ္ပိ တေဒဂ္ဂေ န ဌပေသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
၁၉၀။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၀။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၆၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၂။ ဥဒါန၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၀၃။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၆၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊
၁။၃၀။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၁၆၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၈၇။
နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၆၄။ သာရတ္ထ၊၂။၄၁၉။ သာရတ္ထ၊
၃။၁၅၂။ ဝိမတိ၊၁။၄၆-၇။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၄။

သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၃၀၈။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၃၃၄။
ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၁-၉။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၇။
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၁၄၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၃-
၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄။ မူလဋ္ဌ၊၁။
၅၃။ အနုဋ္ဌ၊၁။၆၀။ အနုဋ္ဌ၊၂။၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၁။ နေတ္ထိ၊ဝိ။
၂၆၄။)

(ခ) သဟဇာတပစ္စယေနာတိ ဣမိနာ
အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ ပစ္စယ-
ဘာဝံ ပုစ္ဆတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁၂။ ပစ္စယဓမ္မာနံ
ဟေတုအာဒိနံ အတ္တနော ပစ္စယပုန္နာနံ
ဟေတုပစ္စယာဒိဘာဝေန ပစ္စယဘာဝေါ
ပစ္စယာကာရော။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၆။ (-သံ၊
ဋ္ဌ၊၃။၈၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၉၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၁၂။ သာရတ္ထ၊၂။၁၀၂။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၀၂။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၆၃။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၆။
မူလဋ္ဌ၊၁။၁၃။ မူလဋ္ဌ၊၃။၁၇၁။ အနုဋ္ဌ၊၁။၈၀။
အနုဋ္ဌ၊၂။၁၁၀။ အနုဋ္ဌ၊၃။၂၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၄။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၀၃။)

ပစ္စယဘာဝကိစ္စ (တိ) [ပစ္စယဘာဝ+ကိစ္စ]
ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော-အမှု
-ကိစ္စ-ရှိသော။ အဝိဇ္ဇာ ဟိ သင်္ခါရာနံ
ပစ္စယဘာဝကိစ္စာ။ မူလဋ္ဌ၊၁။၆၉။

ပစ္စယဘာဝဇာနန (န) [ပစ္စယဘာဝ+ဇာနန]
ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို သိခြင်း။
“ဣမိနာ ပစ္စယေန ဣဒံ ဟောတိ” တိ
ဝေ အဝိဇ္ဇာဒိနံ သင်္ခါရာဒိပစ္စယပုန္နဿ ပစ္စ-
ယဘာဝဇာနနံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကုသလတာ။
ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၉။ (-မူလဋ္ဌ၊၁။၁၀၄။)

ပစ္စယဘာဝဒဿန (န) [ပစ္စယဘာဝ+ဒဿန]
ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။
အဗျာကတသဟိတဿ ကုသလဿ ပစ္စယ-
ဘာဝဒဿနဝသေန ကုသလမူလကေသေဝ

ဒုမ္မလကမ္ပိ အာဟရိတာ ဝုတ္တံ။မူလဋီ၊၃။၂၂။
(-အနုဋီ၊၃။၃၀၁။)

ပစ္စယဘာဝဒီပန (တိ) [ပစ္စယဘာဝ+ဒီပန]
ကျေးဇူး ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြတတ်
သော။ အမဂ္ဂသဘာဝါနံ အလောဘာဒီနံ
တဒညေသံ တဒုဘယသဘာဝါနံ ဓမ္မာနံ ပစ္စ-
ယဘာဝဒီပန တတိယနယေ ဝိယ န ဌပေ-
တဗ္ဗာနိ။ အနုဋီ၊၁။၁၇၉။

ပစ္စယဘာဝနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပစ္စယဘာဝ+နိဒ္ဒေသ]
အကြောင်း၏အဖြစ်ကို ညွှန်ပြခြင်း။ ပစ္စယ-
နိဒ္ဒေသတောတိ ဥပက္ကိလေသပညာဒုဗ္ဗလိက-
ရဏာနံ ပစ္စယဘာဝနိဒ္ဒေသတော။ မူလဋီ၊၁။
၁၇၄။

ပစ္စယဘာဝနိယမ (ပု) [ပစ္စယဘာဝ+နိယမ]
ကျေးဇူး ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို-သတ်
မှတ်-ဆုံးဖြတ်-ခြင်း။ ကေသ ဝိညာဏသ
တထေဝ ပစ္စယော ပဋိသန္ဓိယံ၊ နော ပဝတ္တေ-
တိ ကေသေဝ ပစ္စယဘာဝနိယမော ပဋိသန္ဓိ-
ယံ၊ နော ပဝတ္တေ။ မူလဋီ၊၂။၁၁၃။

ပစ္စယဘာဝပဋိဗာဟန (န) [ပစ္စယဘာဝ+ပဋိ-
ဗာဟန] ကျေးဇူး ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို
တားမြစ်ခြင်း။ ပဝတ္တိယံ ကဋ္ဌတ္တာရူပါဒီနံ
ပစ္စယဘာဝပဋိဗာဟနတော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၃၅၆။ (-မူလဋီ၊၃။၁၇၉။)

ပစ္စယဘာဝပဋိသေနေတ္ထ (တိ) [ပစ္စယဘာဝ+
ပဋိသေနေ+အတ္ထ] ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏
အဖြစ်ကို တားမြစ်ခြင်း အကျိုးရှိသော။
တတြာပိ “ပစ္စယော”တိ အဝတာ “ဟေတု-
ပစ္စယေနာ” တိ ဝစနံ ဟေတုနော အည-
ထာ ပစ္စယဘာဝပဋိသေနေတ္ထံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၃၅၄။

ပစ္စယဘာဝပုသင်္ဂ (ပု) [ပစ္စယဘာဝ+ပုသင်္ဂ]
ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏အဖြစ်၌-လျဉ်းပါး-

ကပ်ငြိ-ပါဝင်-ခြင်း။ ပဝတ္တိယံ ကဋ္ဌတ္တာရူ-
ပါဒီနံ ပစ္စယဘာဝပဋိဗာဟနတောတိ ဣဒံ
ကဿ ဝုတ္တံ၊ နနု တေသံ မုစ္စယဘာဝပုသ-
င်္ဂေါယေဝ နတ္ထိ “ဟေတု သဟဇာတာန”-
န္တိ ဝစနတော။ မူလဋီ၊၃။၁၇၉။

ပစ္စယဘာဝဘေဒ (ပု) [ပစ္စယဘာဝ+ဘေဒ]
ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏အဖြစ်၏ - ကွဲပြား-
ခြားနား- ခြင်း။ သဟဇာတပုရေဇာတာ
ဧကော နိဿယပစ္စယောတိ ဣဒိနာ သတိပိ
ပစ္စယမ္မဘေဒေ ပစ္စယဘာဝဘေဒေါ နတ္ထိတိ
ဒဿေတိ။ အနုဋီ၊၃။၃၀၀။

ပစ္စယဘာဝမုခ (န) [ပစ္စယဘာဝ+မုခ] အ
ကြောင်း၏ အဖြစ်ဟူသော-အဦးအစ-ပစာ
န၊ အကြောင်းဟူသော အမြက်။ ယသ္မာ
ကမ္မဘဝဿ ပစ္စယဘာဝမုခေနော ဥပါဒါနံ
ဥပပတ္တိဘဝဿ ပစ္စယော နာမ ဟောတိ၊
န အညတာ၊ တသ္မာ ဥပါဒါနံ ကမ္မဘဝဿ
ဥဇုကမေဝ ပစ္စယဘာဝေါတိ အာဟ “နိပ္ပ-
ရိယာယေနေတ္ထ ဒွါဒသ ကမ္မဘဝါ လဗ္ဘန္တိ”
တိ။ဒီ၊၂။၉၇။

ပစ္စယဘာဝလက္ခဏ(တိ)[ပစ္စယဘာဝ+လက္ခဏ]
အကြောင်း၏ အဖြစ်လျှင်-မှတ်ကြောင်း-
လက္ခဏာ - ရှိသော။ ပစ္စယလက္ခဏောတိ
ပစ္စယဘာဝလက္ခဏော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။၂၂၇။

ပစ္စယဘာဝလက္ခဏဓမ္မ (ပု) [ပစ္စယဘာဝလက္ခဏ
+ဓမ္မ] အကြောင်း၏ အဖြစ်လျှင် - မှတ်
ကြောင်း-လက္ခဏာ-ရှိသော ပစ္စည်းတရား။
ယသ္မာ ပနေတ္ထ ပစ္စယပုပ္ဖန္နဓမ္မာနံ ပစ္စယဘာဝ-
လက္ခဏဓမ္မာနံ ဓမ္မတာ အဓိပ္ပေတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၃။၂၉၂။

ပစ္စယဘာဝဝိဘာဂ (ပု) [ပစ္စယဘာဝ+ဝိဘာဂ]
ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏အဖြစ်-ပစ္စယသတ္တိ-
ကို-ခွဲခြမ်း-ဝေဘန်-ခြင်း။ ပစ္စယဝိဘာဂ-
ကြည့်။

ပစ္စယဘာဝဝိသိဋ္ဌ (တိ) [ပစ္စယဘာဝ+ဝိသိဋ္ဌ]
ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်-ပစ္စယသတ္တိ-
အားဖြင့်-ထူးခြား-ကွဲပြား-သော။ ဘိန္ဒု-
သဘာဝါတိ သမာနေပိ အဓိပတိသဒ္ဓဝစနိ-
ယဘာဝေ ပစ္စယဘာဝဝိသိဋ္ဌေန သဘာဝေန
ဘိန္ဒုသဘာဝါ။ အနုဋီ၊ ၃။ ၃၀၁။

ပစ္စယဘာဝဝိသေသ (ပု) [ပစ္စယဘာဝ+ဝိသေ-
သ] (၁) ကျေးဇူး ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်-
ပစ္စယသတ္တိ-အားဖြင့် ထူးသော။ (၂) ကျေး
ဇူး ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်-ပစ္စယသတ္တိ-၏
အထူး။ (၃) ကျေးဇူး ပြုတတ်သည်၏
အဖြစ်- ပစ္စယသတ္တိ- ဟူသော အထူး။
(၁) ကိ* ပန ကာရဏံ စက္ခု ကေမ္မိ
ဝိညာဏဿ ပစ္စယော ဟောတိ၊ ရူပံ ပန
အနုကမေဝါတိ? ပစ္စယဘာဝဝိသေသတော။
မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆၃။ အနုဋီ၊ ၂။ ၅၆။ (၂) ပစ္စ-
ယဘာဝဝိသေသော ဓမ္မာဝိသေသေပိ ဝေ-
ဒိတဗ္ဗော။ ဓမ္မာနုဉ္စိ သတ္တိဝိသေသံ သဗ္ဗိယာ-
ထာဝတော အဘိသမ္ဗုဒ္ဓိတော တထာဂတေန
စတုဝိသတိ ပစ္စယဝိသေသာ ဝုတ္တာ။ မူလဋီ၊ ၃။
၁၇၅။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၅၆။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၃၀။) (၃)
အတ္တနော ပစ္စယဓမ္မဝိသေသတော ပစ္စယဘာ-
ဝဝိသေသတော စ ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဟေ-
တဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၄၄။

ပစ္စယဘာဝသာမည (န) [ပစ္စယဘာဝ+သာမ-
ည] (က) အကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့်တူမျှခြင်း။
(ခ) ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း၏ အဖြစ်ဖြင့် တူမျှခြင်း။
(က) ကာရဏပရိယာယတ္တာ ဝတ္ထုသဒ္ဓဿ
ပစ္စယဘာဝသာမညတော ဒွါရဘူတဓမ္မာနမ္ပိ
သိယာ ဝတ္ထုပရိယာယောတိ အာဟ “ဒွါရံ
ဝတ္ထုတိ ဝုတ္တ”န္တိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၇၄။ (ခ) ဝေဉ္စိ
ပစ္စယဘာဝသာမည သဘိပိ အာရမ္မဏပစ္စ-
ယတော နိဿယပစ္စယဿ ဝိသေသော
သိဒ္ဓေါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၃၀။

ပစ္စယဘာဝါနုပဂမန (န) [ပစ္စယဘာဝ+အနုပဂ-
မန] ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏အဖြစ်သို့ မကပ်
ရောက်ခြင်း။ ပရိစ္စက္ခေနာတိ ပရိစ္စက္ခသဒ္ဓိ-
သေန ပစ္စယဘာဝါနုပဂမနေန ပစ္စယပုန္န-
သမ္ပန္နဘာဝတော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၆။

ပစ္စယဘာဝါဘာဝ (ပု) [ပစ္စယဘာဝ+အဘာဝ]
ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏အဖြစ်မရှိခြင်း။ ယဒိပိ
ကုသလာ ခန္ဓာ မဟာဘူတာနံ အညမညပစ္စ-
ယာ န ဟောန္တိ၊ တထာပိ တေ ပဋိစ္စ တေ-
သံ ဥပ္ပတ္တိ ဝတ္တဗ္ဗာ သိယာတိ ? န ဝတ္တဗ္ဗာ
ခန္ဓသဟဇာတာနံ မဟာဘူတာနံ ခန္ဓာနံ
ပစ္စယဘာဝါဘာဝတော။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၀၈။
(-အနုဋီ၊ ၂။ ၃၁။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၀၈။)

ပစ္စယဘာဝါသင်္ကာ (ထိ) [ပစ္စယဘာဝ+အာ-
သင်္ကာ] အကြောင်း၏အဖြစ်၌-ယုံမှား-တွေး
တော-ခြင်း။ ပစ္စယဘာဝါသင်္ကာ ဝေ နေသံ
တဿာ နတ္ထိတိ အပေါပါယော။ တေနော
ဌပေတဗ္ဗဂဟေတဗ္ဗဝိသေသေ သတိတိ သာ-
သင်္က* ဝဒတိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၄၅။

ပစ္စယဘာဝိ (တိ) [ပစ္စယ+ဘာဝိ] အကြောင်း
ကြောင့် ဖြစ်လေ့ရှိသော (အကျိုး)။ ပစ္စယ-
ဘာဝိနော အတ္တဿ အတ္တနော ဖလံ ပဋိစ္စ
ပစ္စယဘာဝေါ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၁။

ပစ္စယဘာဝပုဂ္ဂမန (န) [ပစ္စယဘာဝ+ဥပဂမန]
(၁) အကြောင်း၏အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်း။
(တိ) (၂) အကြောင်း၏အဖြစ်သို့ ကပ်
ရောက်သော။ (၃) အကြောင်း၏ အဖြစ်သို့
ကပ်ရောက်ရာ(အခါ)။

(၁) ယတော မဂ္ဂေန အသမုစ္ဆိန္တံ ကာရ-
ဏလာဘေ သတိဥပ္ပဇ္ဇိတော အတ္တနော ဖလဿ
ပစ္စယဘာဝပုဂ္ဂမနတော ဝိဇ္ဇမာနမေဝါတိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၃။ (၂) နဝဟာကာရေဟိတိ
နဝဟိ ပစ္စယဘာဝပုဂ္ဂမနေဟိ အာကာရေဟိ။
သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၂။ (၃) န ဟိ စက္ခာယတနဿ

ပစ္စယဘာဝပကမနတော ပုဗ္ဗေ ဖဿပဉ္စမကာ
လတ္တန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၅။

ပစ္စယဘူတတဏှာ (ထိ) [ပစ္စယ+ဘူတာ+တဏှာ]
အကြောင်းဖြစ်သော တဏှာ။ တတောဇော
သော သင်္ခါရေတိ တတော ဝိစိကိစ္ဆာယ
ပစ္စယဘူတတဏှာတော ဇာတော ဝိစိကိစ္ဆာ-
ယ သမ္ပယုတ္တော သင်္ခါရေ။ သံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၄၂။

ပစ္စယဘူတဓမ္မ (ပု) [ပစ္စယဘူတ+ဓမ္မ] အ
ကြောင်းဖြစ်သော တရား။ ပစ္စယကရဏမေဝ
ဟိ ပစ္စယပ္ပန္နဿ ပစ္စယဘူတဓမ္မာနံ ဥပါဒိယနံ
။မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၂၄။

ပစ္စယဘူတဓမ္မဝိသေသ (ပု) [ပစ္စယဘူတ+ဓမ္မ
ဝိသေသ] အကြောင်းဖြစ်သော တရားထူး။
တပ္ပပစ္စယဓမ္မဘေဒေတိ အဇ္ဈောဟရဏိယဝ-
တ္ထုသဋ္ဌာယတနအဝိဇ္ဇာအဘိသင်္ခါရ သင်္ခါရေ
တေသံ ပစ္စယဘူတဓမ္မဝိသေသေ။ အနု၊ ဝိ၊
၂။ ၆၇။

ပစ္စယဘူတမေသမာလာသမုဋ္ဌာပက (တိ) [ပစ္စယ
ဘူတာ+မေသမာလာ+သမုဋ္ဌာပက] အ
ကြောင်းဖြစ်သော မိုးတိမ်ပန်းကို ဖြစ်စေ
တတ်သော။ ဥဏှဝလာဟကာ ဒေဝတာတိ
ဥဏှဥတုနော ပစ္စယဘူတမေသမာလာသမု-
ဋ္ဌာပကာ ဒေဝပုတ္တာ။ ဒီ၊ ဝိ၊ ၂။ ၉။ အံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၃၀။

ပစ္စယဘူတသကလဇဝနပ္ပဝတ္တိသဟိတ (တိ) [ပစ္စ-
ယဘူတ+ သကလဇဝန +ပဝတ္တိ+ သဟိတ]
အကြောင်းဖြစ်သည့် အလုံးစုံသော ဇော၏
ဖြစ်ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော။ တဒါရမ္မဏပစ္စ-
ယသဗ္ဗဇဝနဝတာတိ တဒါရမ္မဏဿ ပစ္စယ-
ဘူတသကလဇဝနပ္ပဝတ္တိသဟိတေန။ အနု၊ ဝိ၊
၁။ ၁၇၃။

ပစ္စယဘေဒ(ပု)[ပစ္စယ+ဘေဒ](က)အကြောင်း
-အထူး- အပြား။ (ခ) ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း-
အထူး- အပြား။ (က) အသင်္ခါရသသင်္ခါရ-

ဝိစာနဉ္စေတ္ထ ကုသလတော စေဝ ပစ္စယဘေ-
ဒတော စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၀၆။
(-ပဋိသံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၇၃။) (ခ) ပစ္စယဘေဒ-
တော ပနေတ္ထ ပကတူပနိဿယာနဝ, အနန္တ-
ပနိဿယာ သတ္တ, အာရမ္မဏပနိဿယာ
စတ္တာရေတိ ဝိသတိ ဥပနိဿယာ။ အဘိ၊ ဝိ၊
၃။ ၄၈၄။

ပစ္စယဘေဒဘိန္ဒ (တိ) [ပစ္စယဘေဒ+ဘိန္ဒ] အ
ကြောင်း-အထူး-အပြား-ဖြင့်-ကွဲပြား-
ခြားနား-သော။ ဒုတိယပက္ခေ ပန ပစ္စယ-
ဘေဒဘိန္ဒေန ကာရဏဝိသေသေန ဖလဝိသေ-
သော ဖလဝိသေသေန စ ကာရဏဝိသေသော
နိစ္စိယတိ။ အနု၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၀၉။

ပစ္စယမတ္တဋ္ဌ (ပု) [ပစ္စယ+မတ္တ+ အတ္တ]
အကြောင်းမျှ-အကြောင်းသ-မန်-၏အဖြစ်
ဟူသော-အနက်- သဘော။ မူလဋ္ဌေနာတိ
သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝသာဓနေန မူလဘာဝေန၊ န
ပစ္စယမတ္တဋ္ဌေန။ မူလ၊ ဝိ၊ ၁။ ၄၉။

ပစ္စယမတ္တဒဿန (န) [ပစ္စယမတ္တ+ဒဿန] အ
ကြောင်းမျှကိုပြခြင်း။ သိယာ ဥပ္ပတ္တိတိ ဣဒဉ္စ
ပစ္စယမတ္တဒဿနေန သမ္ဘာဝနမတ္တတော ဝုတ္တံ။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၇၇။

ပစ္စယမတ္တဒါယက (တိ) [ပစ္စယမတ္တ+ဒါယက]
ပစ္စည်းငှ-ပါးမျှကို ပေးလှူတတ်သော၊ သူ။
သကလသာသနဓာရဏေ သမတ္တာနံ အတ္တ-
နော ဩရသပုတ္တာနံ ပရိစ္စတ္တတ္တာ န ပစ္စယ-
မတ္တဒါယကာတိ ဣမမတ္တံ သန္ဓာယ ထေရော
“န ခေါ မဟာရာဇ ဧတ္တာဝတာ သာသနဿ
ဒါယာဒေါ ဟောတိ” တိ အာဟ။ ဝိမတိ၊
၁။ ၂၉။

ပစ္စယမတ္တပရိပုစ္ဆာ (ထိ) [ပစ္စယမတ္တ+ပရိပုစ္ဆာ]
အကြောင်းမျှကို-မေးမြန်းခြင်း- မေးမြန်း-
သောပုစ္ဆာ။ “အတ္တိ ဣဒပစ္စယာ ဇရာမရဏ” နှိ

တ္ထေပန ဇရာမရဏဿ ပစ္စယမတ္တပရိပုစ္ဆာ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၂၉။

ပစ္စယမတ္တဝိသေသ (ပု) [ပစ္စယမတ္တ+ဝိသေသ]
အကြောင်း -မျှ-သာလျှင်-ဖြစ်သော အ
ထူး-ထူးခြားခြားခြင်း။ “မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝ-
နပစ္စယာ ပါရာဇိကံ ကတ္ထ ပညတ္တံ” နှိ ဝေ
ပစ္စယမတ္တဝိသေသန ပုန ဝုတ္တာ ကေယေဝ
အဋ္ဌ ဝါရာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၈။

ပစ္စယမတ္တသန္နိဿယ (တိ) [ပစ္စယမတ္တ+သန္နိဿ-
ယ] ပစ္စည်း ၄-ပါး-မျှ-သာလျှင်-မှီရာရှိ
သော။ န ဟိ သော ပစ္စယမတ္တသန္နိဿယော
ဣစ္ဆိတော၊ အထ ခေါ အတ္တနော ကာယဗလ-
သာရုပ္ပဘာဝသန္နိဿယောပိ။ ဒီ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၂၃။
အံ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၆၆။

ပစ္စယမဟန္တတာ (ထိ) [ပစ္စယ+မဟန္တတာ] အ
ကြောင်းတရား၏-များသည်၏အဖြစ်-များ
ခြင်း။ တတ္ထ ဟေတုမဟန္တတာယ ပစ္စယမဟ-
န္တတာယ၊ နိဿယမဟန္တတာယ.... ကာနိသံသ-
မဟန္တတာယ စ သီလက္ခန္ဓဿ မဟန္တဘာဝေါ
ဝေဒိတဗျော။ ဒီ၊ ဣ၊ ၂။ ၁၁၃။ မ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၇၀။

ပစ္စယမူလဝိသိဋ္ဌ (တိ) [ပစ္စယ+မူလ+ဝိသိဋ္ဌ]
ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းဟူသော မူလမျှဖြင့် အထူးပြု
အပ်သော။ ပဋ္ဌာနံ နာမ ပစ္စေကံ ဓမ္မာနံ အနု-
ဇ္ဇောမာဒိမိ တိကဒုကာဒိသု ယာ ပစ္စယမူလ-
ဝိသိဋ္ဌာ စတုနယတော သတ္တဓာ ဂတိ။ ဒီ၊ ဣ၊
၁။ ၁၃၈။

ပစ္စယယာပနီယ (တိ) [ပစ္စယ+ယာပနီယ]
ပစ္စည်း-၄-ပါးဖြင့် မျှတစေအပ်သော (ခန္ဓာ)။
ပစ္စယယာပနီယတာယ၊ ရောဂမူလတာယ စ
ရောဂတော။ ပနိသံ၊ ဣ၊ ၂။ ၃၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၂၄၇။ မဟာနိ၊ ဣ၊ ၁၄၅။ မ၊ ဣ၊ ၂။ ၆၈။
ပစ္စယယာပနီယတာယာတိ ယထာရဟံ
ပစ္စယေဟိ ယာပေတဗ္ဗတာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဣ၊ ၂။
၃၉၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဣ၊ ၁။ ၄၀၃။)

ပစ္စယယောဇနာ (ထိ) [ပစ္စယ+ယောဇနာ]
ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းကို ယှဉ်စပ်ခြင်း။ ကုသလဝိပါ-
ကာကုသလဝိပါကဝိသေသေန ပန ပစ္စယ-
ယောဇနာ နတ္ထိတိ အယမတ္ထော အဓိပ္ပေ-
တောတိ သက္ကာ ဝတ္ထုန္တိ။ မူလ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၂၉။

ပစ္စယရဟိတ (တိ) [ပစ္စယ+ရဟိတ] အကြောင်း
တရားမှ ကင်းသော။ အပစ္စယနိဗ္ဗာနဿ
သစ္စိကရဏတ္တာယာတိ ပစ္စယရဟိတတ္တာ
အပစ္စယဿ အသင်္ခတဿ တဏှာဝါနဝိရဟိ-
တတ္တာ နိဗ္ဗာနန္တိ လဒ္ဓနာမဿ အမတဿ
သစ္စိကိရိယာယ။ အံ၊ ဣ၊ ၂။ ၁၈၂။

ပစ္စယရာဇ (ပု) [ပစ္စယ+ရာဇ] ပစ္စယမည်သော
မင်း။ တံ ဓမ္မံ သုတွာ ပစ္စယရာဇာပိ ရဋ္ဌံ
ပဟာယ ပုရိမဟေတုသဉ္စောဒိတော ပဗ္ဗဇိ။
ထေရ၊ ဣ၊ ၁။ ၄၃၇။

ပစ္စယရာသိ (ပု) [ပစ္စယ+ရာသိ] ပစ္စည်း-၄-ပါး-
အစု-အပုံ။ ယောပိ ဟိ မဟာရာဇ ပထဝိ-
တော ယာဝ ဗြဟ္မလောကပရိမာဏံ ပစ္စယ-
ရာသိ* ဒဒေယျ။ ဝိ၊ ဣ၊ ၁။ ၃၈။ (-သံ၊ ဣ၊ ၂။
၁၉၃။)

ပစ္စယလက္ခဏ (န) [ပစ္စယ+လက္ခဏ] (၁) အ
ကြောင်းဟူသော-အမှတ်-လက္ခဏာ။ (၂)
ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း၏-အမှတ်-လက္ခဏာ။ (တိ)
(၃) အကြောင်း၏အဖြစ်လျှင်-မှတ်ကြောင်း-
လက္ခဏာ-ရှိသော၊ အကြောင်းဟူ၍ မှတ်
အပ်သော။

(၁) ဣမသ္မိ* အသတိ ဣဒံ န ဟောတိ၊
ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံ နိရုဇ္ဈတိတိ အဝိဇ္ဇာဒီနံ
အဘာဝေ သင်္ခါရာဒီနံ အဘာဝဿ၊ အဝိဇ္ဇာ-
ဒီနံ နိရောဓေ သင်္ခါရာဒီနံ နိရောဓဿ စ
ဒုတိယတတိယသုတ္တဝစနေန တေသ္မိ* ပစ္စယ-
လက္ခဏေ နိယမော ဒဿိတော ဟောတိ။
ဥဒါန၊ ဣ၊ ၃။ ၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၄၆။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ

တေသွာတိ ဥပ္ပါဒေါ၊ ဥပ္ပဇ္ဇနံ ဥပ္ပါဒေါတိ ပစ္စယလက္ခဏံ၊ ခဏလက္ခဏံ ဥဘယံ ကေဠိဂဟေတွာ အာဟ “ဝေဝေဒနာယ ဥပ္ပါဒေါ ဝိဒိတော ဟောတိ” တိ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂၊ ၂၂၀။ (ဒီ၊ ဇီ၊ ၁၊ ၁၅၀။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၁၊ ၄၀၈။) (၂) ပစ္စယလက္ခဏမေဝ ဟေတ္တ နာနံ၊ ပစ္စယာနံ ပန ပစ္စယုပ္ပန္နာနန္တနာနာကရဏံ နတ္ထိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂၊ ၃၈၆။ ပစ္စယလက္ခဏမေဝ ဟေတ္တ နာနန္တိ တေနေ...ယော ပစ္စယောတိ အတ္ထော၊ တသ္မိ နာနတ္ထံ နတ္ထိ၊ ဗျဉ္ဇနသင်္ဂဟိတေ ပစ္စယလက္ခဏမတ္ထေယေဝ နာနတ္ထန္တိ ဣမတ္ထံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဝိညာယတိ။ မူလဇီ၊ ၂၊ ၁၉၄။ ပစ္စယလက္ခဏမတ္ထေတိ...ပစ္စယာနံ လက္ခဏမတ္ထေ။ အနုဇီ၊ ၃၊ ၂၆၄။ (၃) ပစ္စယလက္ခဏော (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၁၄၉)တိ ပစ္စယဘာဝလက္ခဏော၊ ပစ္စယောတိ ဝါ လက္ခိတဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၂၊ ၂၂၇။

ပစ္စယလာဘ (ပု) [ပစ္စယ + လာဘ] (ခ) အကြောင်းကို ရခြင်း။ (၂) ပစ္စည်းဥစ္စာကို ရခြင်း။ (တိ) (၃) အကြောင်း- အထောက်အပံ့-ကို-ရခြင်းရှိသော-ရသော။

(၁) ဧတ္ထ စ ကမ္မဇာဒိဘေဒဘိန္နာ ဩဇာ သတိ ပစ္စယလာဘေ ဒွေ တိဿော ပဝေဏိယော သဇ္ဇန္တိ ဩဇေမကရူပံ အာဟရတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁၊ ၄၁၄။ (ဒီ၊ ဇီ၊ ၂၊ ၅၀။ သံ၊ ဇီ၊ ၂၊ ၁၅၇၊ ၃၄၁။) (၂) ဈာနဿ အာနိသံသဘူတန္တ ခါနာစိနံ တသ္မိ အတ္တဘာဝေ ပစ္စယလာဘော ဝိယာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၂၊ ၁၂၈။ ပစ္စယလာဘံ သလ္လက္ခေတွာ အန္တောဝဿေ သုခံ ဝသိဿတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄၊ ၆၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂၈၄။ (ဝိ၊ ဌ၊ ၄၊ ၁၇၇။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၃၈၆။ မ၊ ဇီ၊ ၂၊ ၁၁၃။ မ၊ ဇီ၊ ၃၊ ၃၄၄။ သံ၊ ဇီ၊ ၁၊ ၇၂။ အံ၊ ဇီ၊ ၃၊ ၉၂၊ ၃၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁၊ ၅၅။) (၃) ပစ္စယလာဘေန လဒ္ဓါဝသရေန ဝိဝဇ္ဇေတွာ ဝိဂမိတေန ကမ္မေနာတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဇီ၊ ၁၊ ၁၈၆။

ပစ္စယလုဒ္ဓ (တိ) [ပစ္စယ + လုဒ္ဓ] ပစ္စည်း-င-ပါး၌ -တပ်စွန်း-မက်မော - သော၊ သူ။ သော ကိရ လောလော အဟောသိ ပစ္စယလုဒ္ဓေါ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၃၊ ၄၉၃။

ပစ္စယလူခ (ပု) [ပစ္စယ + လူခ] (၁) ပစ္စည်း-င-ပါး -ခေါင်းပါး- နှမ်းပါး - ခြင်း။ (တိ) (၂) ပစ္စည်း-င-ပါး-ခေါင်းပါး-နှမ်းပါး- သော၊ သူ။ (၁) လူခမ္ပိ အဘိသမ္ဘောန္တောတိ အရညာဝါသဇနိတံ သလ္လေခဝုတ္တိဟေတုကံ ဒုဿဟမ္ပိ ပစ္စယလူခံ အဘိဘဝန္တော အဝိဝါလေန္တော။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂၊ ၆၀။ (၂) လူခန္တိ ပစ္စယလူတော။ မ၊ ဇီ၊ ၂၊ ၁။ အံ၊ ဇီ၊ ၂၊ ၃၀၉။

ပစ္စယလောပ (ပု) [ပစ္စယ + လောပ] (ဏ-စသော) ပစ္စည်း ကျေပျောက်ခြင်း။ ရဇ္ဇိတော၊ ပစ္စယလောပတော စ တေသံ နိဝါသဘူတေပံ ဇနပဒေ ဝုဒ္ဓိ န ဘောတိတိ နေရုတ္တိကာ။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊ ၂၊ ၃၀၀။

ပစ္စယလောလ (တိ) [ပစ္စယ + လောလ] ပစ္စည်း-င-ပါး၌-လျှပ်ပေါ်-လောင်လည် - တပ်မက်-သော၊ သူ။ ဝေရူပံ ဟိ ပုဂ္ဂလံ အာမိသ-စက္ခု ပစ္စယလောလံ ဝိဿဋ္ဌအာစရိယုပဇ္ဈာယဝတ္ထံ။ သံ၊ ဌ၊ ၃၊ ၇၈။ (- ဇာ၊ ဌ၊ ၁၊ ၃၆၀။ သာရတ္ထ၊ ၂၊ ၃၁၀။ အံ၊ ဇီ၊ ၃၊ ၆၇။)

ပစ္စယလောလုပ္ပ (န) [ပစ္စယ + လောလုပ္ပ] ပစ္စည်း-င-ပါး၌-အလို - ရမက် - ကြီးခြင်း။ တေ မယာ ပစ္စယလောလုပ္ပံ နိမ္မထေတွာ ကထိတ-ဓမ္မဒေသနံ စိဝရာဒိစတုပစ္စယဟေတု ပရေသံ ဒေသေဿန္တိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁၊ ၃၆၁။ (- သာရတ္ထ၊ ၂၊ ၃၁၀။ အံ၊ ဇီ၊ ၃၊ ၆၇။)

ပစ္စယဝစန (န) [ပစ္စယ + ဝစန] (၁) ပစ္စည်း-တရားကို ဟောသောသဒ္ဓါ။ (၂) ပစ္စယသဒ္ဓါ။ (၁) “ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ဟေတုပစ္စယာ” တိ ဥဘယမိဒံ ပစ္စယဝစနံ။ အနုဇီ၊ ၃၊ ၂၆၈။ (၂)

ပစ္စယဝဋ်နမေဝဟိ တေသံ သဟဇာတသုစကံ
အာပန္နံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၃၄။ (-အနုဋီ၊ ၂။ ၁၄၃။)

ပစ္စယဝဋ် (န) [ပစ္စယ + ဝဋ်] အဆက်ဆက်-
လည်တတ်-ဖြစ်တတ်-သော အကြောင်း
တရား၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား။ ယဿ ဟိ
တထာဂတော ဒွါဒသပဒံ ပစ္စယဝဋ် ကထေ-
တုကာမော ဟောတိ၊ တဿ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိ-
ဝဋ် ဒဿေတိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၁။ ပစ္စယဝဋ်
ပစ္စယပုဗ္ဗန္တံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၆။ (-သံ၊ ၄။ ၂။ ၂။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၉။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂။)

ပစ္စယဝဋ်တာ (ထိ) [ပစ္စယဝဋ် + တာ]
အကြောင်းရှိသည်၏အဖြစ်။ အယမေတေသံ
ဝိသေသောတိ အယံ ပစ္စယနိဗ္ဗတ္တာနံ ပစ္စယ-
ဝဋ်တာ အနေကပစ္စယနိဗ္ဗာနိတတာ စ ဒုက-
ဒ္ဒယေပုရိမပဒတ္တာနံ ဘေဒေါ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၅၅။

ပစ္စယဝဋ်တာဒဿနတ္ထ (ပု) [ပစ္စယဝဋ်တာ +
ဒဿန + အတ္ထ] အကြောင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကို
ပြခြင်းအကျိုး။ ယထာ ဝါ ဓမ္မေဒ္ဒေသ-
ဝါရဝဏ္ဏနာဒိသု ရသာဒိနာ အညေသံ ပစ္စယ-
ဘာဝံ ဒဿေတော ပစ္စယဝဋ်တာဒဿနတ္ထ
ပဒဋ္ဌာနံ ဥဒ္ဓန္တံ၊ န ဝေမိဓ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၄၄၉။

ပစ္စယဝဋ် (တိ) [ပစ္စယ + ဝဋ်] အကြောင်းရှိ
သော၊ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော
(အကျိုး)။ ပစ္စယတောဝယဒဿနေန နိရော-
ဓသစ္စံ ပါကဋံ ဟောတိ ပစ္စယာနုပ္ပါဒေန
ပစ္စယဝတံ အနုပ္ပါဒါဝဗောဓတော။ ပဋိသံ၊ ၄။
၁။ ၂၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၇။ (-မူလဋီ၊ ၃။ ၁၈၀။
အနုဋီ၊ ၃။ ၂၄၅။)

ပစ္စယဝဋ်တာန (န) [ပစ္စယ + ဝဋ်တာန] ပစ္စည်း
တရားတို့ကို-ပိုင်းခြား-သတ်မှတ်-ခြင်း။ ဧဝံ
သန္တေ အသုကော နာမ ဓမ္မော ဟေတု-
ပစ္စယေန ပစ္စယောတိ ပစ္စယဝဋ်တာနံ ပညာ-
ယေယျ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၄။

ပစ္စယဝဋ်က (တိ) [ပစ္စယ + ဝဋ် + က] ပစ္စည်း
၄-ပါး၏-အလို၌ဖြစ်သော - အလို၌ လိုက်
သော၊ သူ။ တဿ ပုန အဟောသိ “ပဗ္ဗဇိတာ
နာမ န ပစ္စယဝဋ်ကာ ဟောန္တိ၊ ဝေရူပဉ္စ
စိတ္တံ ဝသေ ဝတ္တေန္တိ၊ န စိတ္တဿ ဝသေ
ဝတ္တေန္တိ၊ နာဟံ ဂမိဿာမိ”တိ ပစ္စဝေက္ခိ-
တာ န အဂမာသိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၉၀။ (-ဒိ၊
ဋီ၊ ၂။ ၁၂၆။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၄။)

ပစ္စယဝါရ (ပု) [ပစ္စယ + ဝါရ] (၁) ပစ္စယသဒ္ဓါ
ဖြင့် ဟောကြားရာ-အလှည့်-အကြိမ်၊ ပစ္စ-
ယသဒ္ဓါဖြင့် ဟောကြားအပ်သော- အပိုင်း
-အခန်း။ (၂) ပစ္စည်း၄-ပါးတို့ကို ဟော
ကြားရာ -အလှည့် - အကြိမ်။ (၁)
“ကုသလံ ဓမ္မံ ပစ္စယာ ကုသလော ဓမ္မော”တိ
ဧဝံ ပစ္စယာဘိဓာနဝသေန ဝုတ္တော ပန
ပစ္စယဝါရေ နာမ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၅။ (-
၂၈၉၊ ၄၂၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၃။ ဝဇီရ၊ ၅၄၄။
မူလဋီ၊ ၃။ ၂၀၈၊ ၂၂၂။) (၂) သဗ္ဗတ္တာပီတိ
သဗ္ဗေသု ဘေသု စတုသုပိ ပစ္စယဝါရေသု။
မ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၁။

ပစ္စယဝါရ (ပု) [ပစ္စယ + နိဒ္ဒေသ + ဝါရ]
ပစ္စယနိဒ္ဒေသဝါရ၊ ပဋ္ဌာန်း ပစ္စည်း တို့ကို
အကျယ်-ညွှန်ပြ-ဟောကြား-ရာ-အလှည့်
-အကြိမ်။ ပစ္စယဝါရေ ပန ပုရိမာ ပုရိမာ
ကုသလာဓမ္မာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ ကုသလာနံ
ဓမ္မာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊ ၂။ ၂၇၈။

ပစ္စယဝိကလ (တိ) [ပစ္စယ + ဝိကလ] ပစ္စည်း
ဥစ္စာချို့တဲ့သော၊ သူ။ အဟံ ခေါ ပုဗ္ဗေ
အဒါနသီလတာယ တေရဟိ ဧဝံ ပစ္စယ-
ဝိကလော ဇာတော။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၁၈။

ပစ္စယဝိစာရဏာ (ထိ) [ပစ္စယ + ဝိစာရဏာ]
ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းကို -စိစစ် -ဝေဖန် -ခြင်း။
သဟဇာတုပနိဿယသီသေန ပစ္စယဝိစာရ-
ဏာယ ဒဿိတတ္တာ၊ အင်္ဂဝိစာရဏာယ စ အနာ-

မဋ္ဌတ္တာ အာဟ “အယမေတ္ထ သင်္ခေါပေါ”တိ။
ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၇၂။ (-သီ၊ဋ္ဌိ၊သင်္ခေါ၊၁။၄၆၆။)

ပစ္စယဝိညာဏ (န) [ပစ္စယ+ဝိညာဏ]အကြောင်း
ဖြစ်သောဝိညာဉ်။ တသ္မိံ ပန ဝိညာဏေ ဂယု-
မာနေ နာမဝိညာဏဿ စ ပစ္စယဝိညာဏဿ
စာတိ ခြိန္တံ ဝိညာဏာနံ သဟဘာဝေါ အာပ-
ဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၀။

ပစ္စယဝိနာသန (န) [ပစ္စယ+ဝိနာသန] ပစ္စည်း
၄-ပါးကို ဖျက်ဆီးခြင်း။ တေ ဟနတိ တေသံ
ကာရာနိ အတ္တနိ ကတာနိ အမဟပ္ပလာနိ
ကတွာ ပစ္စယဝိနာသနေန ဝိနာသေတိ။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၀။

ပစ္စယဝိဘင်္ဂ (ပု) [ပစ္စယ + ဝိဘင်္ဂ] ပဋ္ဌာန်း
ပစ္စည်းတို့ကို - ဝေဘန် - ညွှန်ပြ - ရာ စကား၊
ပစ္စယနိဒ္ဒေသ။ ဟေဋ္ဌာ ပန ပစ္စယဝိဘင်္ဂေ
“ဩက္ကန္တိက္ခဏေ”တိ အာဂတံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၄၁၃။(-၄၃၄။)

ပစ္စယဝိဘင်္ဂနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပစ္စယဝိဘင်္ဂ+နိဒ္ဒေသ]
ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတို့ကို - ဝေဘန် - ညွှန်ပြ - ရာ
စကား၊ ပစ္စယနိဒ္ဒေသ။ ဣတိ ယေ ဟေဋ္ဌာ
ပစ္စယဝိဘင်္ဂနိဒ္ဒေသေ “ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသ-
လာ မေဗာ ပစ္စိမာနံ ပစ္စိမာနံ ကုသလာနံ
မေဗာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ အာရ-
ဘိတွာ....သတ္တ ဝါရာ ဒဿတာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၄၃၈။

ပစ္စယဝိဘင်္ဂဝါရ (ပု) [ပစ္စယဝိဘင်္ဂ + ဝါရ]
ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတို့ကို - ဝေဘန် - ညွှန်ပြ-ရာ-
အလှည့်-အကြိမ်။ တေ ပစ္စယေ ဒဿေတုံ
အာဒိတော တာဝဿ မာတိကာနိက္ခေပဝါ-
ရေ နာမ ဝုတ္တော၊ ပစ္စယဝိဘင်္ဂဝါရေတိပိ
တဿေဝ နာမံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၄။ (-၄၁၄၊
၄၃၄။)

ပစ္စယဝိဘာဂ (ပု) [ပစ္စယ+ဝိဘာဂ] ပစ္စည်း
တရား၏ အဖြစ်-ပစ္စယသတ္တိ - ကို - ခွဲခြမ်း-

အဆီဝန် (မူလ) ၁-၁၆-ပ-ပ-အ ၈

ဝေဘန်-ခြင်း။ တကြာယံ ပစ္စယဝိဘာဂေါ....
ရူပဇီဝိတံ အတ္ထိအဝိဂတိန္ဒြိယဝသေန တိဓာ
ပစ္စယော ဟောတိတိ အယံ ဟေတ္ထ သင်္ခေါ-
ပေါ။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၃။

ပစ္စယဝိဘာဂ (ပု) [ပစ္စယ + ပစ္စယဘာဝ +
ဝိဘာဂ] ပစ္စည်းတရားနှင့် ပစ္စယသတ္တိကို-
ခွဲခြမ်း-ဝေဘန် - ခြင်း။ ပစ္စယဝိဘာဂတော
(ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၆၆) တိ ပစ္စယဓမ္မဝိဘာဂတော
စေဝ ပစ္စယဘာဝဝိဘာဂတော စ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊
၁။၄၅၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၆၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။
၄၄၄။)

ပစ္စယဝိဘာဝန (န၊ထိ) [ပစ္စယ+ဝိဘာဝန] (၁)
အကြောင်းကို ထင်စွာပြခြင်း။ (တိ) (၂)
ပစ္စည်းတရားကို ထင်စွာ ပြတတ်သော
(ဉာဏ်)။ အောက်ပုဒ်တို့ကြည့်။

ပစ္စယဝိဘာဝနဉာဏ (န) [ပစ္စယဝိဘာဝန+
ဉာဏ] ပစ္စည်းတရားကို ထင်စွာပြတတ်သော
ဉာဏ်။ ဧကေနဝိသတိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏာနိ၊
စဘူဝိသတိ ပစ္စယဝိဘာဝနဉာဏာနိ။ နေတ္ထိ၊
ဋ္ဌိ၊၂။၁။

ပစ္စယဝိဘာဝနတ္ထ (ပု) [ပစ္စယဝိဘာဝန+အတ္ထ]
အကြောင်းကို ထင်စွာပြခြင်း အကျိုး။ တံ
ပစ္စယံ ပဋိစ္စေဝ၊ န အညဿာတိ ဝေ
ပစ္စယဝိဘာဝနတ္ထံ ဝုစ္စတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၃၉။

ပစ္စယဝိသဘာဂ (ပု) [ပစ္စယ+ဝိသဘာဂ] ဆန့်
ကျင့်ဖက်-သဘောမတူသော-ပစ္စည်းတရား။
ပစ္စယဝိသဘာဂတောတိ ဝိဂတပစ္စယော
အဝိဂတပစ္စယေနာတိ ဣမိနာ ဥပါယေနေတ္ထ
ပစ္စယဝိသဘာဂတောပိ ဝိညာတဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆ-
ယော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၂။ သမနန္တရနိရုဒ္ဓ-
တာယ အာရမ္မဏဘာဝေန စ သဒိသော
ပစ္စယဘာဝေါ ပစ္စယသဘာဂတာ ဝိရုဒ္ဓပစ္စ-
ယတာ ပစ္စယဝိသဘာဂတာ။ မူလ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၉၇။

ပစ္စယဝိသဘာဂတာဒဿန (န) [ပစ္စယဝိသဘာ-
ဂတာ+ဒဿန] ဆန့်ကျင်ဖက်-သဘောမတူ
သော - ပစ္စည်းတရား၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။
“ဣမိနာ ဥပါယေနာ”တိ ပစ္စယသဘာဂတာ-
ဒဿနေန ပစ္စယဝိသဘာဂတာဒဿနေန စ
ဝုတ္တံ ပဒဒ္ဓယံ ကေဇ္ဈံ ကတွာ ပဒုဒ္ဓါရော
ကတော။ အနုဋ္ဌါ၂။၂၆။

ပစ္စယဝိသိဋ္ဌ (တိ) [ပစ္စယ+ဝိသိဋ္ဌ] ပစ္စည်းတရား
၏အဖြစ် - ပစ္စယသတ္တိ - ဖြင့် အထူးပြုအပ်
သော။ တတ္ထ စ ပစ္စယဓမ္မဝိသိဋ္ဌော ပဋိစ္စ-
တ္တော ဝါ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော သိယာ ပစ္စယဝိသိဋ္ဌော
ဝါတိ ဒုဝိဓာ ပုစ္ဆိတဗ္ဗာယေဝ အတ္တဝိကပ္ပါ
အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တာ။ အနုဋ္ဌါ၂။၂၆။

ပစ္စယဝိသေသ (ပု) [ပစ္စယ+ဝိသေသ] (၁) ထူး
ခြားသော အကြောင်း၊ အကြောင်းထူး။ (၂)
ထူးခြားသော ပစ္စည်း၊ ပစ္စည်းထူး။ (၃) ထူး
ခြားသော - ပစ္စည်းတရား၏ အဖြစ်-
ပစ္စယသတ္တိ၊ ပစ္စယသတ္တိထူး။ (၄) ထူးခြား
သော ဣတ္ထိလိင်ပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိလိင်ပစ္စည်း
အထူး။

(၁) တသ္မာ တဿ အပရမ္ပိ ပစ္စယ-
ဝိသေသံ ဒဿေတုံ ကာယေ ဝါ ဟာနန္တ သတိ-
တိ အာဒိမာဟ။ သံ၊ဋ္ဌါ၂။၅၃။ (-အဘိ၊ဋ္ဌါ၂။
၁၉၃။ ဒီ၊ဋ္ဌါ၁။၂၂၇၊၂၆၄။ ဒီ၊ဋ္ဌါ၂။၂၆၀။
ဒီ၊ဋ္ဌါ၂။၂၆၅၊၅၀၊၂၆၄။ မ၊ဋ္ဌါ၁။၃၆၉။ မ၊ဋ္ဌါ
၂။၂၃။ မ၊ဋ္ဌါ၂။၁၅၇။ သံ၊ဋ္ဌါ၁။၁၀၃။ သံ၊
ဋ္ဌါ၂။၂၂၉။ အံ၊ဋ္ဌါ၁။၂၇၃။ အံ၊ဋ္ဌါ၂။၁၃။
မူလဋ္ဌါ၁။၇၆။ အနုဋ္ဌါ၂။၁၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌါ၁။
၁၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌါ၂။ ၃၆၄။) (၂) ပစ္စယ-
ဝိသေသဒဿနတ္ထ - ကြည့်။ (၃) “ဟေတု
ဟုတွာ ပစ္စယော”တိ ဝုတ္တေ ဓမ္မဿ ဟေတု-
သဘာဝတာ နိဒ္ဓါရိတာ၊န ပစ္စယဝိသေသော-
တိ တဿ အဓိပတိပစ္စယာဒိဘာဝေါ န
နိဝါရိတောတိ မာဟ။ အနုဋ္ဌါ၂။၂၂၆။ (၄)
စာတုမာသိ၊ စာတုမာသိနိတိ စ ပစ္စယဝိသေ-

သေန ဣတ္ထိလိင်္ဂေယေဝ ပရိယာယဝစနံ။ သိ၊
ဋ္ဌါသစ်၊၂။၁၂။

ပစ္စယဝိသေသဋ္ဌ (ပု) [ပစ္စယဝိသေသ + အတ္ထ]
အကြောင်းထူး၊ ဟူသော-အနက်-သဘော။
ဒုတိယော ပစ္စယဝိသေသဋ္ဌေန စတုတ္ထော
ဩပပါတိကသတ္တာနံ ဝသေန ဂဟိတော။
အဘိ၊ဋ္ဌါ၂။၁၉၀-၁။ (-၂၀၁။)

ပစ္စယဝိသေသဒဿနတ္ထ (ပု) [ပစ္စယဝိသေသ+
ဒဿန + အတ္ထ] အကြောင်းထူးကို ပြခြင်း
အကျိုး။ ပစ္စယဝိသေသဒဿနတ္ထဉ္စေဝ မဟာ-
နိဒါနဒေသနာသင်္ဂဟတ္ထဉ္စေ။ အဘိ၊ဋ္ဌါ၂။၁၉၃။
(-ဒီ၊ဋ္ဌါ၂။၉၄။ မူလဋ္ဌါ၂။၁၃၃။)

ပစ္စယဝိသေသနိပ္ပန္န (တိ) [ပစ္စယဝိသေသ+နိပ္ပန္န]
အကြောင်းထူးကြောင့် ဖြစ်သော။ ပစ္စယ-
ဝိသေသနိပ္ပန္နာနုဉ္စိ ဓမ္မာနံ သဘာဝဝိသေ-
သော န သက္ကာ နိဝါရေတုန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌါ၂။၈၄။

ပစ္စယဝိသေသဝိသိဋ္ဌ (တိ) [ပစ္စယဝိသေသ+
ဝိသိဋ္ဌ] အကြောင်းထူးတို့သည် အထူးပြု
အပ်သော။ “ဣဒံ ခိရံ ဣဒံ ဒဓိ”တိ အာဒိနာ
တာဒိသေ ဘူတုပါဒါယရူပဝိသေသေ လော-
ကေ ပရမ္ပုဘာတံ ပညတ္တိံ အပ္ပဋ္ဌိက္ခိပိတွာ
သမနုဇာနနံ ဝိယ ပစ္စယဝိသေသဝိသိဋ္ဌံ ရူပါ-
ဒိန္နသမူဟံ ဥပါဒါယ။ ဒီ၊ဋ္ဌါ၁။၃၈၁။ (-သိ၊
ဋ္ဌါသစ်၊၂။၃၉၈။ မ၊ဋ္ဌါ၂။၁၉၉။ အနုဋ္ဌါ၂။
၂၉၄။)

ပစ္စယဝိသေသသမုဋ္ဌိတ (တိ) [ပစ္စယဝိသေသ+
သမုဋ္ဌိတ] အကြောင်းထူးကြောင့် ဖြစ်သော။
ဝဝတ္ထိတေသုတိ ပစ္စေကံ ပစ္စယဝိသေသသမု-
ဋ္ဌိတံ သဏ္ဌာနဝိသေသံ ဥပါဒါယ “ပုရိသော
ဟတ္ထိ အဿော”တိ အာဒိနာ အဘိသင်္ဂတော
ပဝတ္တေသု။ သံ၊ဋ္ဌါ၁။၂၂၈။

ပစ္စယဝိသေသသိဒ္ဓ (တိ) [ပစ္စယဝိသေသ+သိဒ္ဓ]
အကြောင်းထူးဖြင့် ပြီးသော။ သဘာဝဓမ္မာ
ဟိ ပစ္စယဝိသေသသိဒ္ဓေန ပဝတ္တိအာကာရေန

ဝိသိဋ္ဌာကာရာ ဟောန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ခု၊ ၂။ ၃၄၄။
(-ဒိ၊ ခု၊ ၂။ ၂၆၀။ မ၊ ခု၊ ၁။ ၃၆၉။)

ပစ္စယဝိသေသသုစက (တိ) [ပစ္စယဝိသေသ + သုစက] ပစ္စည်းအထူးကို ပြတတ်သော။ ပစ္စယဝိသေသသုစကဿ ဝစနန္တရဿ အဘာဝါ သဟဇာတတော အညေ ပစ္စယဘာဝါ အဝိဇ္ဇာဒိနံ န သမ္ဘဝန္တိ။ မူလဒ္ဓါ၊ ၂။ ၁၃၄။

ပစ္စယဝိမံသာ (ထိ) [ပစ္စယ + ဝိမံသာ] အကြောင်းကို - သုံးသပ် - ဆင်ခြင် - ခြင်း။ ပစ္စယသမ္မသ - န - ကြည့်။

ပစ္စယဝိမံသာဘိသမယ (ပု) [ပစ္စယ + ဝိမံသာ + အဘိသမယ] အကြောင်းကို ဆင်ခြင်ခြင်းနှင့် သိမြင်ခြင်း။ ဒိဋ္ဌဿ ဒုက္ခဿ ပစ္စယဝိမံသာဘိသမယာ ဝုတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ခု၊ ၂။ ၂၃၉။

ပစ္စယဝေကလ္လ (န) [ပစ္စယ + ဝေကလ္လ] (၁) အကြောင်း - ချိုတဲ့သည်၏အဖြစ် - ချိုတဲ့ခြင်း။ (၂) ပစ္စည်း ၄-ပါး - ချိုတဲ့သည်၏အဖြစ် - ချိုတဲ့ခြင်း။ (၃) ပစ္စည်းဥစ္စာ - ချိုတဲ့သည်၏အဖြစ် - ချိုတဲ့ခြင်း။ (တိ) (၄) ပစ္စည်းဥစ္စာ ချိုတဲ့ခြင်းရှိသောသူ။ (၅) ပစ္စည်းတရားချိုတဲ့ခြင်းရှိသော။

(၁) ဟေတုဘင်္ဂါတိ ဟေတုနိရောဓေန ပစ္စယဝေကလ္လေန။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၇။ ပစ္စယဝေကလ္လေနာတိ တဒဝသိဋ္ဌကိလေသာဘိသင်္ခါရာဒိပစ္စယံဿ ဝေကလ္လဘာဝေန၊ အပစ္စယဘာဝပကမနေနာတိ အတ္ထော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၇။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၇။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၅။ ကင်္ခါ၊ ဋ္ဌ၊ သင်္ခ၊ ၁၂၀။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၆၊ ၂၉၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၄။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၊ ၁၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ခု၊ ၂။ ၁၃၀။) (၂) သရဒ္ဓါရံ သမ္ပတ္တာနံ ဘိက္ခုနံ ပစ္စယဝေကလ္လံ နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၇။ (၃) တထာ မဟာသတ္တော ဒေယျဓမ္မဿ ပရိတ္တဘာဝေ သတိ ပစ္စယဝေကလ္လေ ဣတိ ပဋိသန္ဓိက္ခတိ။ သီ၊ ဋ္ဌ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၂၉၅။ (၄) အဟံ ခေါ ပုဗ္ဗေ အဒါနသိ-

လတာယ ဧတရံဟိ ဧဝံ ပစ္စယဝေကလ္လောဇာတော။ သီ၊ ဋ္ဌ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၂၉၅။ (၅) ပဋိသန္ဓိက္ခန္ဓေ စ ဝတ္ထု ပုရေဇာတံ ဟုတော ပစ္စယော ဘဝိတုံ န သက္ကောတိတိ ပစ္စယဝေကလ္လတာယပိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ ရူပံ န သမုဋ္ဌာပေတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂။

ပစ္စယဝေကလ္လကရဏ (န) [ပစ္စယဝေကလ္လ + ကရဏ] အကြောင်းချိုတဲ့မှုကို ပြခြင်း။ ဝေမေဝ တေဘူမကကုသလေန စိတာ စုတိပဋိသန္ဓိယော ပစ္စယဝေကလ္လကရဏေန အပစိနန္တံ ဝိဒ္ဓံသေန္တံ ဂစ္ဆတိတိ အပစယဂါမိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၉။ (- သီ၊ ဋ္ဌ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၇။)

ပစ္စယဝေကလ္လဟေတုက (တိ) [ပစ္စယဝေကလ္လ + ဟေတု + က] အကြောင်းချိုတဲ့ခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော၊ အကြောင်းချိုတဲ့ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ န ဟေတ္တ အနုပ္ပါဒနိရောဓော ဣစ္ဆိတော တာဒိသဿ နိရောဓဿ ဣဓ အနဓိပ္ပေတတ္တာ၊ အထ ခေါ ခဏနိရောဓော၊ သော စ သာဘာဝိကတ္တာ န ပစ္စယဝေကလ္လဟေတုကော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၄။

ပစ္စယဝေကလ္လာဘာဝ (ပု) [ပစ္စယဝေကလ္လ + အဘာဝ] (၁) အကြောင်းချိုတဲ့မှု မရှိခြင်း။ (၂) ပစ္စည်း ၄-ပါး ချိုတဲ့မှု မရှိခြင်း။ (၁) ယော ပန ဝဒေယျ “ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သဟဇာတဝတ္ထု တဿ ဌိတိက္ခန္ဓေ စ ဘင်္ဂိက္ခန္ဓေ စ ပုရေဇာတန္တိ ကတော ပစ္စယဝေကလ္လာဘာဝတော တသ္မိံ ခဏဒူယေ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတူ” တိ။ မူလဒ္ဓါ၊ ၂။ ၁၈။ (၂) ယသ္မိံ ပန အာဝါသေ ဝသန္တဿ မေ ပစ္စယဝေကလ္လာဘာဝေန နတ္ထိ ဥက္ကဏ္ဌာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆၈။

ပစ္စယဝေဝစန (န) [ပစ္စယ + ဝေဝစန] ပစ္စယသဒ္ဓါ၏ - ဝေဝစ - ပရိယာယ် - စကားလှယ်။

တတ္ထ နိမိတ္တန္တိအာဒိနိ သဗ္ဗာနိ ပစ္စယဝေဝ-
စနာနေဝ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၃။

ပစ္စယဝေါဟာရ (ပု) [ပစ္စယ+ဝေါဟာရ]
အကြောင်းဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်း။ အကြောင်း
၏-အမည်-ဝေါဟာရ-ကာရဏပစာ။ (အ
ကြောင်း၏ အမည်ကို အကျိုးပေါ်၌တင်စား
၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကို 'ကာရဏပစာ' ဟုခေါ်
သည်။) ပုရာဏမိဒံ ဘိက္ခဝေ ကမ္မန္တိ နယိဒံ
ပုရာဏကမ္မမေဝ၊ ပုရာဏကမ္မနိဗ္ဗတ္တော ပနေသ
ကာယော၊ တသ္မာ ပစ္စယဝေါဟာရေန ဝေ
ဝုတ္တော။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၅။ ပစ္စယဝေါဟာရေနာတိ
ကာရဏောပစာရေန။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၁။

ပစ္စယသံယုတ္တကထာ (ထိ) [ပစ္စယ+သံယုတ္တာ+
ကထာ] ပစ္စည်း-၄-ပါးနှင့် -ယှဉ်စပ်- သက်
ဆိုင်-သော စကား။ အန္တောဂါမေ မနု-
ဿေဟိ သဒ္ဓိ* ပစ္စယသံယုတ္တကထာ ဝါ
ဝိသဘာဂကထာ ဝါ န ကထေတဗ္ဗာ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၆။

ပစ္စယသံယောဂ (ပု) [ပစ္စယ+သံယောဂ]
အကြောင်းတို့နှင့်-ယှဉ်စပ်-ပေါင်းဆုံ-ခြင်း။
ပစ္စယသံယောဂေ ဇာတတ္တာ သဉ္ဇာတာ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၃။

ပစ္စယသံဝတ္တနဟေတု (ပု) [ပစ္စယ+သံဝတ္တန+
ဟေတု] ပစ္စည်း ၄-ပါးကို ဖြစ်စေခြင်းဟု
သော အကြောင်း။ ပစ္စယဟေတု-ကြည့်။

ပစ္စယသံသန္ဓန (န) [ပစ္စယ+သံသန္ဓန] ပစ္စည်း
တရားတို့ကို နှီးနှောခြင်း။ တေသံ ဝသေန
ဒုကတိကာဒိသု ပစ္စယသံသန္ဓနေ ဂဏနာ
ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂၉။ (-၄၇၂-၄။)

ပစ္စယသင်္ခါတ (ထိ) [ပစ္စယ+သင်္ခါတ] (၁)
(အာဟာရ) ပစ္စည်းတရားဟူ၍- ဆိုအပ်-
သိအပ်- သော၊ ပစ္စည်းတရား ဖြစ်သော။
(၂) အထောက်အပံ့-အကြောင်း-ဟူ၍-
ဆိုအပ်-သိအပ်-သော၊ အထောက်အပံ့-
အကြောင်း-ဖြစ်သော။ (၃) အကြောင်း

ရင်းဟူ၍- ဆိုအပ်- သိအပ်- သော၊ အ
ကြောင်းရင်းဖြစ်သော။ (၄) အကြောင်း
ဖြစ်သော အဖို့အစု။

(၁၊၂) ပစ္စယသင်္ခါတေန အာဟာရ-
ဌေန တယောဝေတ္ထ ဓမ္မာ အာဟာရ
ဟောန္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၆။ ပစ္စယသင်္ခါ-
တေနာတိ အာဟာရပစ္စယသင်္ခါတေနာတိ
ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အထဝါ "ဟေတုပစ္စယော"
တိ တေသု ဒွိသု ဇနကော ဟေတု၊ ဥပ-
တ္တမ္ဘကော ပစ္စယောတိ ဝေ ဝိသေသဝန္တေသု
ပစ္စယသင်္ခါတေန။ မူလဋီ၊၁။၉၈။ (၃၊၄)
တတ္ထ "အရိယသစ္စာနိ" တိ အဝတွာ နိပ္ပ-
ဒေသတော ပစ္စယသင်္ခါတံ သမုဒယံ ဒေသေ-
တုံ "စတ္တာရိ သစ္စာနိ" တိ ဝုတ္တံ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၄။ ပစ္စယသင်္ခါတန္တိ ကမ္မကိလေသ-
ဝသေန ဇာတိအာဒိဒုက္ခဿ မူလဘူတန္တိ
အတ္တော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၇၅။ ပစ္စယသင်္ခါတန္တိ
ပစ္စယာဘိမတံ ပစ္စယဘူတံ၊ ပစ္စယကောဌာ-
သံ ဝါ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၈၀။ (-ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၇၉။)

ပစ္စယသင်္ဂပဝိသိဋ္ဌ (ထိ) [ပစ္စယ+သင်္ဂမ+ဝိသိဋ္ဌ]
အကြောင်းနှင့် ပေါင်းဆုံခြင်းသည် အထူး
ပြုအပ်သော။ ပစ္စယသင်္ဂမဝိသိဋ္ဌေ ဟိ တဒ-
ဿတ္ထိအတ္တေ အယမိကာရော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊
၂။ ၁၄၄။

ပစ္စယသင်္ဂဟ (ပု) [ပစ္စယ+သင်္ဂဟ] ပစ္စည်း
တရားတို့ကို ပေါင်းစုယူခြင်း။ တေသဉ္စိ
စတုန္တံ ပုရိမေသု ဒွိသု သဟဇာတပစ္စယေန
ပစ္စယောတိ ကောဒသန္တံ ပစ္စယာနံ ဝသေန
ကောဝ ပစ္စယသင်္ဂဟော ဝုတ္တော။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၇၀။

ပစ္စယသဉ္ဇာနန (န) [ပစ္စယ + သဉ္ဇာနန]
အကြောင်း - အကြောင်းသဘော - ကို
ကောင်းစွာ သိခြင်း။ ဣမသ္မိ* သတိ ဣဒံ
ဟောတိတိ ပစ္စယသဉ္ဇာနနမတ္တံ ကထိတံ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၂။ ပစ္စယသဉ္ဇာနနမတ္တန္တိ ဝိညာ-

ကာဒိနံ ပစ္စယဓမ္မာနံ နာမရူပါဒိပစ္စယုပ္ပန္နဿ ပစ္စယသဘာဝသဉ္ဇာနနမတ္တံ ကထိတံ အဝိ-
သေသတော ပစ္စယသဘာဝသ က္ခဏဿ
ဇောတိတတ္တာ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၅၂။

ပစ္စယသညာ (ထိ) [ပစ္စယ+သညာ] အကြောင်း
ဖြစ်သော-အမှတ်-သညာ။ သော တေန
ပမာဒေန ပစ္စယသညာ အမနသိကတွာ
အဿတိအသမ္ပဇညံ အာသေဝတိ။ ပေဋ-
ကော။ ၃၀၄။

ပစ္စယသညတ္တကထာ (ထိ) [ပစ္စယ+သညတ္တာ+
ကထာ] ပစ္စည်း-၄-ပါးနှင့်-ယှဉ်စပ်-သက်ဆိုင်
-သော စကား။ အန္တောဂါမေ မနုဿေဟိ
သဒ္ဓိံ ပစ္စယသညတ္တကထာ ဝါ ဝိသဘာ-
ဂကထာ ဝါ န ကထေတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။
၇၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၂၂။

ပစ္စယသတ္တိ (ထိ) [ပစ္စယ+သတ္တိ] ပစ္စည်း
တရားတို့၏-အစွမ်း-သတ္တိ။ ပစ္စယံ ဒတွာတိ
အနန္တရပစ္စယာဒိဝသေန ပစ္စယသတ္တိံ ဒတွာ။
သီ၊ ဇီ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၂၆။ (-၃၂၅။)

ပစ္စယသဒ္ဓါပေက္ခာ (ထိ) [ပစ္စယ+သဒ္ဓါ+အပေ-
က္ခာ] ပစ္စယသဒ္ဓါကို ငဲ့ခြင်း။ “ကုသလမူလံ
အကုသလမူလံ” နှစ် ဣမေသံ အန္တာဒေ-
သောပိ ပစ္စယသဒ္ဓါပေက္ခာယ “သော” တိ
ပုလ္လိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တော။ အနု၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၄၈။

ပစ္စယသန္တောသ (ပု) [ပစ္စယ + သန္တောသ]
ပစ္စည်း ၄-ပါး၌ - ရောင်ရဲ- တင်းတိမ်-
ခြင်း။ သန္တုဋ္ဌော ဟောတိတိ ပစ္စယသန္တော-
သေန သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။
၄၁။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၇။
စူဠနိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၀၉။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၇၆။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။ ၂၂၃၊
၂၃၀။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၆၆။)

ပစ္စယသန္တောသဒီပက (တိ) [ပစ္စယသန္တောသ +
ဒီပက] ပစ္စည်း ၄-ပါး၌-ရောင်ရဲ-တင်းတိမ်
-ခြင်းကို ပြုတတ်သော။ “ဘိက္ခုဟိ နာမ

အပ္ပိစ္ဆေဟိ ဘဝိတဗ္ဗ” နှစ် အာကာသေ
စန္ဒံ ဥဋ္ဌာပေန္တော ဝိယ ဘိက္ခုနံ ပစ္စယသ-
န္တောသဒီပကံ အရိယဝံသပဋိပဒံ ကထေသိ။
ဇော၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၁၂။

ပစ္စယသန္တောသဘာဝနာရာမ (တိ) [ပစ္စယသ-
န္တောသ + ဘာဝနာရာမ] ပစ္စည်း ၄-ပါး၌
ရောင်ရဲခြင်း၊ ဘာဝနာ၌ မွေ့လျော်ခြင်းရှိ
သော၊ သူ။ ထေရော ကိရ ပစ္စယသန္တောသ-
ဘာဝနာရာမတာယ မဟာအရိယဝံသပဋိပဒံ
ကထေသိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၂။ ပစ္စယေသု သန္တော-
သော ဘာဝနာယ စ အာရမ္မိတဗ္ဗဋ္ဌာနတာယ
အာရာမော အဿာတိ ပစ္စယသန္တောသ-
ဘာဝနာရာမော၊ တဿ ဘာဝေါ ပစ္စယ။ ပ။
ရာမတာ။ မ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၇၀။

ပစ္စယသန္နိစယ (ပု) [ပစ္စယ+သန္နိစယ] ပစ္စည်း
၄-ပါးကို-သိမှီး - သိမ်းဆည်း-စုဆောင်း-
ခြင်း။ တတ္ထ ဝိဟာရေ ဝသန္တဿ ဘိက္ခု-
နော ကေ ဂုဠပိဏ္ဍိ၊ စတုဘာဂမတ္တံ သပ္ပိံ၊
ကေဉ္စ တဏှုလနာဋ္ဌိံ ဌပေန္တဿ ပစ္စယသ-
န္နိစယော နတ္ထိ၊ တတော ဥတ္တရိ ဟောတိ။
ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈၆။

ပစ္စယသန္နိပါတ (ပု) [ပစ္စယ+သန္နိပါတ] အ
ကြောင်းတို့၏-ပေါင်းဆုံ- စုဝေး- ခြင်း။
သဟ အန္တကာရေန တန္တိဿယဘူတာနံ
နိရောဓသမနန္တရံ တံသန္တတိယံ တာဒိသေ
ပစ္စယသန္နိပါတေ အာလောကနိဿယဘူတာ-
နံ ဥပ္ပတ္တိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အနု၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၆၃။

ပစ္စယသန္နိဝေသ (ပု) [ပစ္စယ+သန္နိဝေသ]
ပစ္စည်းတရားတို့၏ စုဝေးခြင်း၊ ပစ္စည်းတ
ရား-အပေါင်း-အစု။ တတ္ထာပိ ဝုတ္တနယေ-
နေဝ ပစ္စယသန္နိဝေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။
အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁၉။

ပစ္စယသန္နိသိတ (တိ) [ပစ္စယ+ သန္နိသိတ]
ပစ္စည်း ၄-ပါးကို ကောင်းစွာ မှီသော

(သီလ)။ ပစ္စယသန္နိဿိတံ ပဋိလဒ္ဓပစ္စယေ
“ဣဒမတ္ထ”န္တံ ပစ္စဝေက္ခိတော ပရိဘုဉ္ဇနမတ္ထကံ။
သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၀။
ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၉၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၉။ ဝစနတ္ထော
ပနေတ္ထ— စိဝရာဒယော.... ပစ္စယာတိ ဝုစ္စန္တိ။
တေ ပစ္စယေ သန္နိဿိတန္တံ ပစ္စယသန္နိဿိတံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၄။

ပစ္စယသန္နိဿိတသီလ (န) [ပစ္စယသန္နိဿိတ +
သီလ] ပစ္စည်း ၄-ပါးကို ကောင်းစွာမှီသော
-အကျင့် - သီလ။

(‘ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော’ စသည်ဖြင့်
ပစ္စည်း ၄-ပါးကို ပစ္စဝေက္ခဏာ ဆင်ခြင်၍
စင်ကြယ်သော မှီဝဲသုံးဆောင်မှုကို ‘ပစ္စယ
သန္နိဿိတသီလ’ ဟု ခေါ်သည်။ ဘုရားရှင်
တပည့်သား သံဃာတော်များ၏ ပစ္စည်း ၄-
ပါး သုံးဆောင်မှုသည် ၄-မျိုးရှိသည်။ ယင်းတို့
ကား — ခိုးယူသုံးဆောင်မှု ‘ထေယျပရိ-
ဘောဂ’၊ ကြွေးယူသုံးဆောင်မှု ‘ဣဏပရိ-
ဘောဂ’ အမွေခံအဖြစ်ဖြင့် သုံးဆောင်မှု
‘ဒါယဇ္ဇပရိဘောဂ’၊ ပိုင်ရှင်အဖြစ်ဖြင့် သုံး
ဆောင်မှု ‘သာမိပရိဘောဂ’ တို့ဖြစ်သည်။

ထိုတွင် သီလမရှိသူ ‘ဒုဿိလပုဂ္ဂိုလ်’ တို့၏
သံဃာ့အလယ်၌ ထိုင်၍ ပစ္စည်း ၄-ပါး သုံး
ဆောင်မှုသည် ‘ထေယျပရိဘောဂ’ ဖြစ်သည်။
အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဒုဿိလပုဂ္ဂိုလ်တို့
အား ပစ္စည်း ၄-ပါးကို ဘုရားရှင်လည်း ခွင့်
မပြုအပ်၊ အလှူရှင်တို့ကလည်း မရည်မှန်း
မလှူဒါန်းအပ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သီလ-
ဝန္တပုထုဇဉ်တို့၏ ပစ္စဝေက္ခဏာ မဆင်ခြင်ဘဲ
သုံးဆောင်မှုသည် အလှူ၏စင်ကြယ်မှုဒေက္ခိ-
ဏာဝိသုဒ္ဓိ မဖြစ်သဖြင့် အလှူရှင်တို့ထံမှ
ကြွေးယူ သုံးဆောင်သကဲ့သို့ ဖြစ်သော
ကြောင့် ‘ဣဏပရိဘောဂ’ ဖြစ်သည်။
ဝိနည်းတရားနှင့်အညီ ရရှိအပ်သော ‘ဓမ္မိယ’
ပစ္စည်းပင်ဖြစ်စေကာ ‘ဣဏပရိဘောဂ’ ဖြင့်

သုံးဆောင်မှုသည် ပစ္စယသန္နိဿိတသီလ
ပျက်၍ မအပ်။ ‘ထေယျပရိဘောဂ’ ဖြင့်
သုံးဆောင်ရာ၌ ဆိုဖွယ်ပင်မရှိ။

သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်တို့၏ ပစ္စည်း ၄-
ပါး သုံးဆောင်မှုသည် ‘ဒါယဇ္ဇပရိဘောဂ’
ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဘုရား
ရှင်ထံမှ ဓမ္မအမွေရထားသူ တပည့်သားများ
ဖြစ်၍ ဖခင်ဘုရား၏ ပစ္စည်း ၄-ပါးကို အ
မွေခံ အဖြစ်ဖြင့် သုံးဆောင်သောကြောင့်
ဖြစ်သည်။ ယင်း ‘ဒါယဇ္ဇပရိဘောဂ’ သည်
ပစ္စယသန္နိဿိတသီလ မြောက်၍ အပ်သည်။
တဏှာ၏ ကျွန်အဖြစ်မှ လွတ်မြောက်ပြီး ဖြစ်
သောကြောင့် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သုံး
ဆောင်မှုသည် ‘သာမိပရိဘောဂ’ ဖြစ်သည်။
ယင်းကား ပရိဘောဂ ၄-မျိုးတွင် အမြတ်ဆုံး
ဖြစ်သည်။

ထိုမှ တပါး “ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော
စိဝရံ ပဋိသေဝါမိ” စသော မဟာပစ္စဝေက္ခ-
ဏာ ဆင်ခြင်နည်းအတိုင်း ဆင်ခြင်၍ သီလဝ-
န္တပုထုဇဉ်တို့၏ သုံးဆောင်မှုသည် ဣဏပရိ
ဘောဂ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ ကြွေးကင်း
သော သုံးဆောင်မှု ‘အာဏဏပရိဘောဂ’
ဖြစ်သည်။ ယင်းသည် ပစ္စယသန္နိဿိတသီလ
မြောက်၍ ဆိုခဲ့ပြီး ပရိဘောဂ ၄-ပါးမှ
အလွတ်သီးခြား ဖြစ်သည်။ တနည်းအားဖြင့်
သီလဝန္တပုထုဇဉ်တို့သည် သိက္ခာသုံးပါးနှင့်
ပြည့်စုံသောကြောင့် ‘သေက္ခ’ စာရင်းဝင်
ဖြစ်ရကား ဒါယဇ္ဇပရိဘောဂတွင် ပါဝင်သည်။

ပစ္စယသန္နိဿိတသီလ ပြည့်စုံ စင်ကြယ်ရန်
ပစ္စည်း ၄-ပါးကို ပစ္စဝေက္ခဏာ ဆင်ခြင်
ရာ၌ သက်န်းကို ကိုယ်မှလွတ်၍ (ခွါ၍) ဝတ်ရုံ
တိုင်း ဝတ်ရုံတိုင်း၊ ဆွမ်းကို အလုပ်တိုင်း အ
လုပ်တိုင်း၊ ကျောင်းကို တံစက်မြိတ် အတွင်း
သို့ ဝင်တိုင်း ဝင်တိုင်း ဆင်ခြင် သုံးဆောင် ရ
သည်။ ယင်းသို့ အသေးစိတ် မဆင်ခြင်နိုင်

လျှင် နံနက်ခင်း၊ ညနေချမ်း၊ ညဉ့်ဦးယာမ်၊ မိုးသောက်ယာမ် ဟူသော ပစ္စဝေက္ခဏာ ဆင်ခြင်ချိန် ၄-မျိုးတွင် ၄-ချိန်လုံး ဖြစ်စေ၊ ၃-ချိန်၊ ၂-ချိန်၊ တချိန်ဖြစ်စေ ဆင်ခြင်ရသည်။ လုံးဝမဆင်ခြင်ဘဲ အရုဏ်တက်သွားလျှင် ‘ဣဏပရိဘောဂ’အရာ၌ တည်သည်။ ဆေးပစ္စည်းကိုကား ခံယူဆဲအခါ၊ သုံးဆောင်ဆဲ အခါမှပင် ပစ္စဝေက္ခဏာ ဆင်ခြင်၍ ခံယူသုံးဆောင်ရသည်။ ယင်းသို့ ဆင်ခြင်၍ ခံယူသုံးဆောင်ခြင်းကိုလည်း သန္နိမိဒုက္ကဋ္ဌ၊ ဝိကာလဘောဇနဒုက္ကဋ္ဌ အာပတ်မှ လွတ်မြောက်၍ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလပါ ပြည့်စုံစေခြင်းငှါ ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလ ပြည့်စေခြင်းငှါသာ ဆိုခြင်းမဟုတ်။ ဆေးပစ္စည်းကို သုံးဆောင်ခြင်းသည်လည်း သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်းတို့ကို သုံးဆောင်ခြင်း အတိုင်းပင် အရုဏ်တက်သည်တိုင်အောင် မဆင်ခြင်မီမှ ‘ဣဏပရိဘောဂ’အရာ၌ တည်သည် (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၂-၃။ဝိ၊သင်္ဂဟ။၆၇-ဂ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၄၁-၂။ ဝဇီရ။၂၆၁-၂။ သာရတ္ထ၊၂။၄၁ဂ-၄၂ဝ။ ဝိမတိ၊၁။၃၃၇-ဂ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၃။၇၁-၇၄။)။

“ဣဏပရိဘောဂအရာ၌ တည်သည်” ဟူသော အဋ္ဌကထာ စကား၌ မဆင်ခြင်ပဲလွန်သွားသော ထိုနေ့အတွက် ပစ္စယသန္နိဿိတသီလပျက်၊ မပျက် အယူအဆ ၂-မျိုးရှိသည်။ထိုတွင် ရှေးဆရာအချို့က နောက်နောက်နေ့မျှား၌ ပြန်လည် မဆင်ခြင်မှသာလျှင် ပျက်သည်။ ဆင်ခြင်လျှင် မပျက်-ဟု ဆိုကြသည်။ ဋီကာ(သာရတ္ထ၊၂။၄၁၉။ ဝိမတိ၊၁။၃၃၇။ဝိသုဒ္ဓိ၊၃။၇၂။)ဆရာတို့ကမူ ထိုစကားကို စဉ်းစားသင့်သည်ဟု မိန့်ဆိုကြသည်။

ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ (၁၊၁၄၀-၁၄၅) ဆရာကား ထို ၂-ဝါဒတွင် ရှေးဆရာ အချို့၏ ဝါဒသည် သုတ္တ၊ သုတ္တာနုလောမ၊ အာစရိယ-

ဝါဒ၊ အတ္တနောမတိ-ဟူသော မဟာပဒေသ ၄-ပါး၌ မှသက်ဝင်သောကြောင့်၎င်း၊ လွန်ခဲ့ပြီး နေ့-လ-နှစ် တို့၌ မဆင်ခြင်ခဲ့သမျှ နောက်မှ ပြန်လည်ပေါင်းရုံး ဆင်ခြင်လိုက်လျှင်ပင် ဣဏပရိဘောဂမှ လွတ်၏ဟု ဆိုရာထောက်သဖြင့် အဋ္ဌကထာစကား အချည်းနှီး ဖြစ်ရာသောကြောင့်၎င်း ဣဏပရိဘောဂဖြစ်၍ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလ ပျက်သည်ဟုသာ ဆုံးဖြတ်သည်။

ပစ္စည်း ၄-ပါးကို ဆင်ခြင်ရာ၌ “ပဋိသင်္ခါယောနိသော” စသော မဟာပစ္စဝေက္ခဏာ ဆင်ခြင်နည်း၊ ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးဖြင့် ဆင်ခြင်နည်း၊ စက်ဆုပ်ဖွယ် ‘ပဋိကူလ’ အဖြစ်ဖြင့် ဆင်ခြင်နည်းဟု ၃-မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင် နောက် ၂-နည်းဖြင့် ဆင်ခြင်လျှင် ပစ္စယသန္နိဿိတသီလစင်ကြယ်သည်ဟု ‘အပရေ’ ဆရာတို့က ဆိုကြသည်။ ‘ကေစိ’ ဆရာတို့ကမူ နောက် ၂-နည်းဖြင့်ဆင်ခြင်လျှင် ပစ္စယသန္နိဿိတသီလ ပျက်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ ‘ကေ’ ဆရာတို့ကား နောက် ၂-နည်းဖြင့် ဆင်ခြင်မှုသည် မဟာပစ္စဝေက္ခဏာဆင်ခြင်မှုထက်ပင် သာလွန်ကောင်းသေးသည်ဟု ဆိုကြပြန်သည်။ ဝိသုဒ္ဓိ-မဂ် ဋီကာ(၁၊၅၆) ဆရာကမူ စူးစမ်းဆင်ခြင်၍ ယူသင့်သည်ဟု မိန့်ဆိုသည်။

မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်ကြီးကား “ဓာတုသညာ၊ ပဋိကူလသညာတို့သည် ကမ္မဋ္ဌာန်းအသီးဖြစ်၍ ယင်းကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းကာမျှဖြင့် ကိစ္စပြီးလျှင် ကသိုဏ်း၊ အသုဘစသော တပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းလျှင်လည်း ပြီးသင့်သည်။ ပြီးကား မပြီး၊ ထို့ကြောင့် မဟာပစ္စဝေက္ခဏာဆင်ခြင်ခြင်းသည်သာလျှင် ကောင်းမြတ်သည်” ဟု ဆုံးဖြတ်တော်မူသည် (ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီ၊၂။၇၃)။ပစ္စယသန္နိဿိတသီလကို ပစ္စဝေက္ခဏာဆင်ခြင်မှု ပညာဖြင့် ပြီးစေရ၊ စင်ကြယ်အောင် သုတ်သင်ကုစား

ရသောကြောင့် ‘ပညာသာဓန’ ဟု၎င်း၊ ပစ္စ
ဝေက္ခဏသုဒ္ဓိဟု၎င်း ခေါ်ဆိုရသေးသည်။ ပစ္စ
ဝေက္ခဏာ ဆင်ခြင်နည်း အကျယ်ကို (မ၊ ၁။
၁၂၊ ၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၉-၃၅။ ပရမတ္ထသရူပ
ဘေဒနီ၊ ၂။ ၆၃-၈၀) တို့၌ ကြည့်။

“ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော စိဝရံ ပဋိသေ-
ဝတိ၊ ယာဝဒေဝ သီတဿ ပဋိသဘာတာယာ”-
တိ အာဒိနာ နယေန ဝုတ္တော ပဋိသင်္ခါနပရိ-
သုဒ္ဓေါ စတုပစ္စယပရိဘောဂေါ ပစ္စယသန္နိ-
ဿိတသီလံ နာမ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၆။ ပစ္စယေ သ-
န္နိဿိတံ တေသံ ဣဒမတ္ထိကတာယ ပစ္စဝေက္ခ-
ဏသီလံ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလံ။ ဝိဘာ-
ဝိနီ၊ ၂။ ၆၉။ (- မိလန္ဒ၊ ၂။ ၁၀။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၉၊ ၃၄၊ ၄၁။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၄။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၉။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၇၆။ မူလဋီ၊ ၁။ ၈၀။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၅၆၊ ၇၁။)

ပစ္စယသန္နိဿိတသီလဝိသုဒ္ဓိဒဿန(န) [ပစ္စယသ-
န္နိဿိတသီလ+ဝိသုဒ္ဓိ+ဒဿန] ပစ္စည်း-ပု-
ကို ကောင်းစွာမှီသော - အကျင့်-သီလ-
၏ စင်ကြယ်မှုကို-ပြကြောင်း-ပြတတ်သော
-စကား။ ဓမ္မေန သမေန ဥပ္ပန္နောတိ ဣဒံ
ပစ္စယာနံ အာဂမနသုဒ္ဓိဒဿနံ၊ န ပစ္စယသန္နိ-
ဿိတသီလဝိသုဒ္ဓိဒဿနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၇၁။

ပစ္စယသဗ္ဗာဝ(ပု) [ပစ္စယ+သဗ္ဗာဝ] အကြောင်း
၏-ထင်ရှား ရှိသည်၏ အဖြစ်-ထင်ရှား ရှိ
ခြင်း။ တထာ ဟိ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလံ
ပစ္စဝေက္ခဏာယ ဝိသုဇ္ဈတိ၊ န ပစ္စယသဗ္ဗာဝ-
မတ္တေန။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၉။ (-ဝိမတိ၊ ၁။
၃၃၇။)

ပစ္စယသဘာဂ(ပု) [ပစ္စယ+သဘာဂ] သဘော
တူသော ပစ္စည်းတရား။ ပစ္စယသဘာဂတော-
တိ ဧတေသု ဟိ စတုဝိသတိယာ ပစ္စယေသု
အနန္တရ သမနန္တရ အနန္တရူပနိဿယ အာ-
သေဝန နတ္ထိ ဝိဂတာ သဘာဂါ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၃၉၂။ (- ၃၈၇။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၉၇။)

ပစ္စယသဘာဂတာဒဿန(န) [ပစ္စယသဘာဂတာ
+ဒဿန] သဘောတူသော ပစ္စည်းတရား၏
အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ ပစ္စယဝိသဘာဂတာဒဿန-
ကြည့်။

ပစ္စယသဘာဝ(ပု) [ပစ္စယ+သဘာဝ] အ-
ကြောင်း၏အဖြစ်ဟူသော သဘော။ ဌိတာဝ
သာ ဓာတုတိ ဌိတောဝ သော ပစ္စယသဘာ-
ဝေါ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၇။
(-သီ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၃။)

ပစ္စယသဘာဝသဉ္ဇာနန(န) [ပစ္စယသဘာဝ+
သဉ္ဇာနန] အကြောင်း၏ အဖြစ်ဟူသော သ
ဘောကို ကောင်းစွာသိခြင်း။ ပစ္စယသဉ္ဇာနန-
ကြည့်။

ပစ္စယသဘာဝသလ္လက္ခဏ(န) [ပစ္စယသဘာဝ+
သလ္လက္ခဏ] အကြောင်း၏ အဖြစ်ဟူသော သ
ဘောကို ကောင်းစွာ မှတ်သားခြင်း။ ပစ္စယ
သဉ္ဇာနန - ကြည့်။

ပစ္စယသမတ္တ(တိ) [ပစ္စယ+သမတ္တ] အကြောင်း
၏အဖြစ်-ကျေးဇူးပြုခြင်း-ငှါစွမ်းနိုင်သော။
မဂ္ဂဖလာနံ ပစ္စယသမတ္တာယ ဉာဏုဿယ
ဥသ္မိကတဘာဝံ ပဋိက္ခိပန္နာ ဝဒန္တိ။ မ၊ ၄။ ၂။
၁၁။

ပစ္စယသမတ္တတာ(ထိ) [ပစ္စယ+သမတ္တတာ]
အကြောင်း၏ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်၊ အ
ကြောင်း၏-အစွမ်း- သတ္တိ။ န ကေဝလံ နိမိ-
တ္တမတ္တံ ဟောတိ၊ အထ ခေါ သင်္ခါရဇနနေ
သဗျာပါရာ ဝိယ ဟုတော အာယူဟတိ ဝါ-
ယမတိတိ ပစ္စယသမတ္တတံ ဒဿေန္တော အာ-
ယူဟနဋ္ဌတိတိ အာဟ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၂။

ပစ္စယသပဝါယ(ပု) [ပစ္စယ+သမဝါယ] အ
ကြောင်းတရား တို့၏- ပေါင်းဆုံ-ညီညွတ်-
ခြင်း။ ယုတ္တကာလဉ္စ ပစ္စယသမဝါယံ လဘိ-
တာတိ ဟိ အဓိပ္ပါယော၊ တသ္မာ ပစ္စယသမ-
ဝါယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၇။ (-ဣ-
တိဝုတ်၊ ၄။ ၂၅၄။ ဝိမာန၊ ၄။ ၆၄။ ထေရ၊ ၄။ ၂။

ဂဌ။ နေတ္ထိဌ။ ၁၀၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၀။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၃။ ၁၀၄။ ဒီ၊ ၁။ ၄၆။ သီ၊ ၁။ သစ်၊ ၁။ ၁၇၂။
ဒီ၊ ၁။ ၂၀၂။ မ၊ ၁။ ၁၅၆။ သံ၊ ၁။ ၃၃၊ ၇၅။
သံ၊ ၁။ ၂။ ၃၅၊ ၁၇၉၊ ၂၀၄။ အံ၊ ၁။ ၃၅၊ ၂၄၂။
အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၂။ အနု၊ ၁။ ၂။ ၇၄။ အနု၊ ၁။ ၃၁၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၃၆၅။ နေတ္ထိ၊
၁။ ၃၀၊ ၉၄။)

ပစ္စယသမဝါယန (န) [ပစ္စယ+သမဝါယန] အ
ကြောင်းတရားတို့ကို - ပေါင်းဆုံ-ညီညွတ်-
စေခြင်း။ အာသာတဒီနဉ္စိ ပဝတ္တိယာ
ပစ္စယသမဝါယနံ ဣဓ “ကာရဏ”န္တိ ဝုတ္တံ၊
တံ ပန အတ္တတော ဥပ္ပါဒနမေဝ။ ဒီ၊ ၁။ ၅၉။
သီ၊ ၁။ သစ်၊ ၁။ ၂၂။

ပစ္စယသမဝါယသိဒ္ဓိ (ထိ) [ပစ္စယသမဝါယ+သိဒ္ဓိ]
အကြောင်းတရားတို့၏ - ပေါင်းဆုံ-ညီညွတ်
- မူဖြင့် ပြီးစီးခြင်း။ တံ ပန ပစ္စယသမဝါယ-
သိဒ္ဓိတော သံကဗုဒ္ဓံ ပိဏ္ဍနံ ဝိယ ဟောတိတိ
အာဟ “သက်စိုက်သူ၊ ပိဏ္ဍ ကတုတိ အတ္ထော”
တိ။ မ၊ ၁။ ၃။ ၄၅။ (-အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၇၁၊ ၃၀၈။)

ပစ္စယသမာဂမ (ပု) [ပစ္စယ+သမာဂမ] အ
ကြောင်းတရားတို့၏ - ပေါင်းဆုံ-ညီညွတ်-
ခြင်း။ ဟုတုတိ ပစ္စယသမာဂမေန ဥပ္ပဋ္ဌိတော။
သံ၊ ၁။ ၂။ ၃၅၆။

ပစ္စယသမာယောဂ (ပု) [ပစ္စယ+သမာယောဂ]
အကြောင်းတို့နှင့် ကောင်းစွာယှဉ်ခြင်း။ ပဋိ-
စ္စသမုပ္ပန္နန္တိ ပစ္စယသမာယောဂေပိ ပစ္စယာနံ
အဗျာပါရဘာဝဓဿနံ။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၂။ ၃၂၀။
(-နေတ္ထိဌ။ ၂၄၉။ အနု၊ ၁။ ၂။ ၉၇။)

ပစ္စယသမုဋ္ဌာန (တိ) [ပစ္စယ+သမုဋ္ဌာန] အ
ကြောင်းလျှင်-ဖြစ်ကြောင်း-သမုဋ္ဌာနံ - ရှိ
သော၊ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ ပစ္စယ
ဇာတိက-ကြည့်။

ပစ္စယသမုဒယ (ပု) [ပစ္စယ+သမုဒယ] (၁) အ
ကြောင်းဟူသော-ဖြစ်ရာ-သမုဒယ။ (၂)

စွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်မှု (ဒုက္ခသစ္စာ)၏ ဖြစ်ကြောင်း
(သမုဒယသစ္စာ)။ (၃) အကြောင်း၏ ဖြစ်
ခြင်း။ (တိ)(၄) အကြောင်းလျှင်ဖြစ်ကြောင်း
ရှိသော၊ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော။

(၁) သမုဒယန္တိ ဒေ သမုဒယာ ခဏိကသ-
မုဒယော စ ပစ္စယသမုဒယော စ။ သံ၊ ၁။ ၂။
၆၉။ ပစ္စယာဝ ပစ္စယသမုဒယော။ သံ၊ ၁။ ၂။
၈၆။ (-မ၊ ၁။ ၃။ ၁၇၂။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၅၄။ မ၊ ၁။ ၂။
၁၀။) (၂) ဧဝံ ပစ္စယသမုဒယံ ပဇာနာတိ။
သံ၊ ၁။ ၂။ ၇၈။ ပစ္စယသမုဒယာဒယောပိ သမု-
ဒယသစ္စာဒီနံယေဝ ဝသေန ဝေဒိတဗျာ။ သံ၊
၁။ ၂။ ၅၅။ (၃) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၄) ပစ္စယ-
ဇာတိက-ကြည့်။

ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌ (ပု) [ပစ္စယသမုဒယ+အတ္ထ]
အကြောင်း၏-ဖြစ်ခြင်း-ရှိခြင်း-ဟူသော -
အနက် - သဘော။ ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌေနာ
(ပဋိသံ၊ ၅၃)တိ ပစ္စယဿ ဥပ္ပန္နဘာဝေနာတိ
အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၂။ ၃၅။ ပစ္စယသမုဒ-
ယဋ္ဌေနာ (ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၀)တိ “ဣမသ္မိ” သတိ
ဣဒံ ဟောတိ၊ ဣမသ္မိပေါဒါ ဣဒံ ပုပ္ဖတိ”တိ
ဝုတ္တလက္ခဏေန အဝိဇ္ဇာဒီနံ ပစ္စယာနံ ဥပ္ပါ-
ဒေန စေဝ မဂ္ဂေန အသမုတ္တိတေန စ။
ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၁၅၀။ သီ၊ ၁။ သစ်၊ ၁။ ၄၀၈။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၂။ ၆၆။ မူလ၊ ၁။ ၃။ ၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၄၂။)

ပစ္စယသမုဒါဂမသိဒ္ဓိ (ထိ) [ပစ္စယ+သမုဒါဂမ+
သိဒ္ဓိ] အကြောင်း တရားတို့၏ - ပေါင်းဆုံ-
ညီညွတ်-မူဖြင့် ပြီးစီးခြင်း။ သာ ယထာသကံ
ပစ္စယသမုဒါဂမသိဒ္ဓိတော ဘိန္နာရမ္မဏာနံ
ဝိယ ဝိသေသာဓိဂမာနံ ကေဠံ အနုပ္ပတ္တိယာ
အသံကိဏ္ဏာ ဝေါတိ ဒေသေတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၈။
(-သီ၊ ၁။ သစ်၊ ၁။ ၄၉။ မ၊ ၁။ ၃။ ၅၆။)

ပစ္စယသမုပ္ပန္န (တိ) [ပစ္စယ+သမုပ္ပန္န] အကြောင်း
ကြောင့် ဖြစ်သော (အကျိုး)။ ဣမေဟိ နဝ-
ဟာကာရေဟိ အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယော၊ သင်္ခါရာ
ပစ္စယသမုပ္ပန္နာ၊ ဥဘောပေတေ ဓမ္မာ ပစ္စယ-

သမုပ္ပန္နာ။ ပဋိသံ။ ၄၈။ ဒီ။ ၁။ ၉၅။ အဝိဇ္ဇာ စ သင်္ခါရာ စ ဥဘောပေတေ ဓမ္မာ ပစ္စယတော ဝေ သမုပ္ပန္နာ။ န ဝိနာ ပစ္စယေနာတိ အတ္ထော။ သိဋ္ဌိသင်္ခါ။ ၃၈။ (-နေတ္ထိ။ ၈၉။ ပဋိသံ။ ၁။ ၁၈။ ၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၂။ ၂၃၉။ ဒီ။ ၁။ ၁၃၉။ ဒီ။ ၂။ ၈၉။ သိဋ္ဌိ။ ၂။ ၁၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၂။ ၃၈၄။)

ပစ္စယသမုပ္ပန္နဓမ္မ (ပ) [ပစ္စယသမုပ္ပန္န+ဓမ္မ] အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော တရား၊ အကျိုး တရား။ အတိတေပိ ပစ္စယာ စေဝ ပစ္စယသမုပ္ပန္နဓမ္မာ စ၊ အဘိဋ္ဌာ။ ၂။ ၂၄၂။ (-ပဋိသံ။ ၁။ ၂၂၇။ အံ။ ၁။ ၁၁။)

ပစ္စယသမုပ္ပန္နပရိဂ္ဂဟ (ပ) [ပစ္စယသမုပ္ပန္န+ပရိဂ္ဂဟ] အကျိုးတရားကို-သိမ်းဆည်းခြင်း-ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေနေဝ ပစ္စယသမုပ္ပန္နပရိဂ္ဂဟဿ သိဒ္ဓတ္တာ။ ပဋိသံ။ ၁။ ၁၈။

ပစ္စယသမူဟ (ပ) [ပစ္စယ+သမူဟ] အကြောင်းတရားအပေါင်း။ ဇရာမရဏာဒိနံ ပစ္စယတော ဝါ ပစ္စယသမူဟတော ဝါ ဣဒပ္ပတ္တယတာတိ ဝုတ္တော။ သိဋ္ဌိ။ ၂။ ၉၃။ (-ပဋိသံ။ ၁။ ၂၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၂။ ၁၄၉။ သိဋ္ဌိ။ ၂။ ၅၀။)

ပစ္စယသမောဓာန (န) [ပစ္စယ+သမောဓာန] အကြောင်းတရားတို့၏ -ပေါင်းဆုံ-စုဝေး-ခြင်း။ ဒုက္ခကာရဏသမာယောဂေါတိ ကာယိကစေတသိကဒုက္ခုပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယသမောဓာနံ။ သိဋ္ဌိ။ ၁။ ၁၉၅။ အံ။ ၁။ ၂။ ၃၁၇။ (-မ၊ ၉။ ၃။ ၄၃၃။)

ပစ္စယသမောဓာနလက္ခဏ (တိ) [ပစ္စယသမောဓာန+လက္ခဏ] အကြောင်းတရားတို့၏ -ပေါင်းဆုံ-စုဝေး-ခြင်းလျှင်-မှတ်ကြောင်း-လက္ခဏာ-ရှိသော။ သင်္ကမ္မာတိ ပစ္စယသမောဓာနလက္ခဏေန သင်္ကမေန သန္နိပတိတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၁၄၇။ (-သရတ္ထ။ ၂။ ၇၇။)

ပစ္စယသမောသရဏ (န) [ပစ္စယ + သမောသရဏ] အကြောင်းအားဖြင့် -ပေါင်းဆုံ-စုဝေး-ရာ ဖြစ်သောတရား။ တိဝိဓေါ သမောသရဏံ ဩသရဏသမောသရဏံ၊ သဟဇာတသမောသရဏံ၊ ပစ္စယသမောသရဏဉ္စ။ ဒီ။ ၂။ ၉၀။

ပစ္စယသမ္ပတ္တိ (တိ) [ပစ္စယ+ သမ္ပတ္တိ] အကြောင်းပြည့်စုံခြင်း။ သော ဣဒိနာ စာတိ အာဒိနာ ကိံ ဒေသေတိ၊ အရညဝါသဿ ပစ္စယသမ္ပတ္တိံ ဒေသေတိ။ ဒီ။ ၁။ ၁၈၇။ မ၊ ၉။ ၂။ ၁၁၈။ အံ။ ၁။ ၂။ ၃၈၂။ ပစ္စယသမ္ပတ္တိန္တိ သမ္ဘာရပါရိပုရိံ။ သိဋ္ဌိသင်္ခါ။ ၂။ ၁၁၈။ ပစ္စယသမ္ပတ္တိန္တိ ပစ္စယပါရိပုရိံ။ မ၊ ၉။ ၂။ ၁၆၁။ အံ။ ၁။ ၂။ ၃၇၈။ (-အဘိဋ္ဌာ။ ၃။ ၉၃။ ပဋိသံ။ ၁။ ၁၇၇။ အံ။ ၁။ ၂။ ၁၀၇-၈။)

ပစ္စယသမ္ပဒါ (တိ) [ပစ္စယ+သမ္ပဒါ] ပစ္စည်းဥစ္စာပြည့်စုံခြင်း။ လှူဖွယ်ပစ္စည်း၏ တရားနှင့် အညီ-ဖြစ်ပေါ်-ရရှိ-ခြင်း။ ပစ္စယာနံ ဓမ္မေန သမေန ဥပ္ပတ္တိ ပစ္စယသမ္ပဒါ နာမ။ ဓမ္မာ၊ ၉။ ၂။ ၅၉။

ပစ္စယသမ္ပယုတ္တ (ပ) [ပစ္စယ+သမ္ပယုတ္တ] အကြောင်းဖြစ်သော-ယှဉ်ဖက်- သမ္ပယုတ်-တရား၊ ယှဉ်ဖက် - သမ္ပယုတ် - ဖြစ်သော အကြောင်းတရား။ သတိပိ ပစ္စယသမ္ပယုတ္တာနံ အာဟာရပစ္စယဘာဝေ မနောသဉ္ဇေတနာယ ဝိညာဏာဟရဏံ ဝိသိဋ္ဌံ ကိစ္စန္တိ သင်္ခါရေ စဿ ဝိသိဋ္ဌော ပစ္စယော။ မူလဋ္ဌိ။ ၂။ ၁၃၄။

ပစ္စယသမ္ပန္နိ (တိ) [ပစ္စယ+သမ္ပန္နိ] အကြောင်းနှင့် ဆက်စပ်ခြင်းရှိသော။ ပစ္စယုပ္ပန္နံ ဟိ ပစ္စယသမ္ပန္နိတိ အပ္ပတ္တယုပ္ပန္နတ္တာ အတံသမ္ပန္နိတာတ္ထေ ဇောတိတာ။ မ၊ ၉။ ၁။ ၆၀။ (- အနုဋ္ဌိ။ ၁။ ၂၈။)

ပစ္စယသမ္ဘဝ (တိ) [ပစ္စယ+သမ္ဘဝ] အကြောင်းဟူသော ဖြစ်ရာရှိသော၊ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ တဒါဟာရသမ္ဘဝန္တိ တံ ပနေတံ

ခန္ဓပဉ္စကံ အာဟာရသမ္ဘဝံ ပစ္စယသမ္ဘဝံ၊
သတိပစ္စယေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေပဿထာတိ ပုစ္ဆတိ။
မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၇။ အတ္တနော ဖလံ အာဟာရတိတိ
အာဟာရော၊ ပစ္စယော။ သမ္ဘဝတိ တေသ္မာ
တိ သမ္ဘဝေါ၊ အာဟာရော သမ္ဘဝေါ တေ-
ဿာတိ အာဟာရသမ္ဘဝံ။ တေနာဟ “ပစ္စယ-
သမ္ဘဝ”န္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၅။ (-ပဋိသံဋ္ဌ၊ ၁။
၃၁၆။)

ပစ္စယသမ္ဘာရ(တိ) [ပစ္စယ + သမ္ဘာရ] အကြောင်း
လျှင်ဖြစ်ကြောင်း ‘အဆောက်အဦ’ ရှိသော၊
အကြောင်း အဆောက်အဦကြောင့် ဖြစ်
သော။ ပစ္စယဇာတိက-ကြည့်။

ပစ္စယသမ္ဘူတ (တိ) [ပစ္စယ + သမ္ဘူတ]
အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော (အကျိုး)။
ပဘေဒတော ပန ယံကိဉ္စိ ပစ္စယသမ္ဘူတံ၊
နိဗ္ဗာနံ၊ ဘာသိတတ္ထော၊ ဝိပါကော၊ ကိရိ-
ယာတိ ဣမေ ပဉ္စဓမ္မာ အတ္ထောတိ ဝေဒိ-
တဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၇၀။ (-ပဋိသံဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၂။
ပဋိသံဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၈။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၂၃၈၄။)

ပစ္စယသမ္ဘူတတာဒိပန (န) [ပစ္စယသမ္ဘူတတာ
+ ဒိပန] အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သည်၏
အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ ဝေန္တိ “ဥပါဒါယ ပဝတ္တ”န္တိ
အတ္ထေ သတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နတာ ဝုတ္တာ
ဟောတိ ပစ္စယသမ္ဘူတတာဒိပနတော။
အနုဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၈။

ပစ္စယသမ္ပသန (န) [ပစ္စယ + သမ္ပသန]
အကြောင်းကို-သုံးသပ် -ဆင်ခြင် - ခြင်း။
ပစ္စယသမ္ပသန (သံဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၀) န္တိ ပစ္စယုပ္ပ-
နာနံ ပစ္စယဝိမံသံ။ သံဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၀။

ပစ္စယသဟိတ (တိ) [ပစ္စယ + သဟိတ]
အကြောင်းနှင့် တကွဖြစ်သော (အကျိုး)။
အဝိဇ္ဇံ အဂံ အဂ္ဂဟေတုာ တတော ပရံ
“အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရေ”တိအာဒိနိ ပစ္စယ-

သဟိတာနိ ပစ္စယုပ္ပန္နာနိ အင်္ဂဘာဝေန ဝုတ္တာ-
နိ။ မူလဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၃။ (-အနုဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၂။)

ပစ္စယသဟိတပစ္စယုပ္ပန္န (တိ) [ပစ္စယသဟိတ +
ပစ္စယုပ္ပန္န] အကြောင်းနှင့် တကွဖြစ်သော-
အကျိုး - ပစ္စယုပ္ပန်။ ပစ္စယသဟိတပစ္စယု-
ပ္ပန္နာနိ အင်္ဂဘာဝေန ဝုတ္တာနိ၊ န ကေဝလံ
ပစ္စယာ။ အနုဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၁။

ပစ္စယသာမဂ္ဂိပရိဒီပက (တိ) [ပစ္စယသာမဂ္ဂိ +
ပရိဒီပက] အကြောင်းတရားတို့၏-ပေါင်းဆုံ
-ညီညွတ်-ခြင်းကို ပြတတ်သော။ ပရိမေနာ-
တိ ပစ္စယသာမဂ္ဂိပရိဒီပကေန ပဋိစ္စပဒေန။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၃။

ပစ္စယသာမဂ္ဂိဟေတုက (တိ) [ပစ္စယသာမဂ္ဂိ +
ဟေတု + က] အကြောင်းတရားတို့၏-ပေါင်း
ဆုံ-ညီညွတ်-ခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော။
ပစ္စယသာမဂ္ဂိဟေတုကတ္တာ ဓမ္မပ္ပတ္တိယာ-
ယဒေတံ နာတိသာဝဇ္ဇံ၊ တဒေဝံ ဂဏန္တိ။
မ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၈။

ပစ္စယသာမဂ္ဂိ (တိ) [ပစ္စယ + သာမဂ္ဂိ]
အကြောင်းတရားတို့၏-ပေါင်းဆုံ-ညီညွတ်-
သည်၏အဖြစ်-ခြင်း၊ အကြောင်း ညီညွတ်
ခြင်း။ ပဋိလဒ္ဓါ ဟောတိတိ သတ္တေဟိ အဓိ-
ဂတာ ဟောတိ ဣဒံပစ္စယတာယ ခန္တိယာ
ဥစ္ဆေဒတ္တာနုပဂမော ဟောတိ ပစ္စယုပ္ပန္န-
ဓမ္မာနံ ပစ္စယသာမဂ္ဂိယံ အာယတ္တဝုတ္တိတ္တာ
ပစ္စယာနုပရမဒဿနေန ဖလာနုပရမဒဿန-
တော။ ပဋိသံဋ္ဌ၊ ၂။ ၆။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၃။
ဥဒါန၊ ၄။ ၁၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၆၉။ မဟာနိ၊ ၄။
၂၁၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၈။ ဒီ၊ ၄။ ၄၄၊ ၃၈၅။
သီ၊ ၄။ ၁၁၁၊ ၁၆၆။ သီ၊ ၄။ ၁၁၁၊ ၄၀၅။
သံ၊ ၄။ ၁၁၃။ သံ၊ ၄။ ၂၅၀၊ ၈၆၊ ၁၄၆။ အံ၊
၄။ ၁၁၃၊ ၁၁၉။ မူလဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၀။ အနုဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၇။
အနုဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၆။ အနုဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၇၊ ၁၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၁၁၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၂၊ ၂၃၄-၆။
နေတ္ထိ၊ ၂။ ၂။)

ပစ္စယသမဂ္ဂိအာယတ္တ (တိ) [ပစ္စယသမဂ္ဂိ + အာယတ္တ] အကြောင်းညီညွတ်ခြင်းနှင့် ဆက်စပ်သော။ သတိ ပန ပစ္စယာယတ္တဘာဝေ ပစ္စယသမဂ္ဂိအာယတ္တတာ သမဝါယသင်္ခါ-တေန ဒီပိယတိ။ မူလဋီ။ ၁။ ၆၃။

ပစ္စယသိဒ္ဓိ (ထိ) [ပစ္စယ + သိဒ္ဓိ] အကြောင်း၏ ပြီးစီးခြင်း။ အာဝဇ္ဇနာဒိသုတိ တတော ဝေ အယောနိသော အာဝဇ္ဇနာဒိသု ဥပ္ပန္နေသု ဣဋ္ဌာရမ္မဏဿ လဒ္ဓတ္တာ ပစ္စယသိဒ္ဓိယာ သမ္ပတ္တိ ပဝတ္တနာရဟံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၄၁။

ပစ္စယသုတ္တ (န) [ပစ္စယ + သုတ္တ] ပစ္စယသုတ်။ (က) အကြောင်း “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ” တရားနှင့် အကျိုး “ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န” တရားတို့ကို အကျယ် ဝေဟန၍ ဟောပြောဖြစ်သောသုတ်။ သံယုတ္တ-နိကာယ၊ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၂-ဝဂ်၊ ၁၀-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၂၆၄-၅။ (ခ) အိုမင်းရင့်ယော်ခြင်း “ဇရာ” နှင့် ခန္ဓာပျက်ကြွေသေဆုံးရခြင်း “မရဏ” သည် ပဋိသန္ဓေ တည်နေရခြင်း “ဇာတိ” ကြောင့် ဖြစ်ရ၏။ ပဋိသန္ဓေ တည်နေရခြင်း ဇာတိချုပ်ငြိမ်းလျှင် အိုမင်းရင့်ယော်ခြင်း “ဇရာ” နှင့် ခန္ဓာပျက်ကြွေ သေဆုံးရခြင်း “မရဏ” သည် ချုပ်ငြိမ်းကင်းပြတ်ရ၏။ မဂ္ဂင် ဂ-ပါး တရားမြတ်သည် အိုမင်းရင့်ယော်ခြင်း “ဇရာ” နှင့် ခန္ဓာပျက်ကြွေ သေဆုံးရခြင်း “မရဏ” တို့၏ ချုပ်ငြိမ်းကင်းပြတ်ရာ “နိဗ္ဗာန်” သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်း အကျင့်မှန်ဖြစ်၏ - စသည်ဖြင့် ဟောပြော ဖြစ်သောသုတ်။ သံယုတ္တနိကာယ၊ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ္တပါဠိ၊ ၃-ဝဂ်၊ ၇-သုတ်။ သံ၊ ၁။ ၂၇၇-ဂ။

ပစ္စယဟာနိ (ထိ) [ပစ္စယ + ဟာနိ] ပစ္စည်းဥစ္စာ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း။ ပဋိဂ္ဂဟဏေ မတ္တံ အဇာနန္တော ကိသ္မိဉ္စိ ဒါယကေ သဒ္ဓါဟာနိယာ ကိသ္မိဉ္စိ ပစ္စယဟာနိယာ အနဝသေသံ ဒုဟတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၆၈။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၆၈။

ပစ္စယဟေတု (ပု) [ပစ္စယ + ဟေတု] (၁) အကြောင်းဖြစ်သောဟိတ်၊ အကြောင်း။ (၂) ပစ္စည်း-၄-ပါးဟူသော အကြောင်း၊ ပစ္စည်း-၄-ပါးကို ဖြစ်စေခြင်းဟူသော အကြောင်း။ (၃) ထောက်ပံ့တတ်သော အကြောင်း။ (၄) ထောက်ပံ့တတ်သော အကြောင်းနှင့် ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်း။

(၁) “စတ္တာရော ခေါ ဘိက္ခု မဟာဘူတာ ဟေတု စတ္တာရော မဟာဘူတာ ပစ္စယော ရူပက္ခန္ဓဿ ပညာပနာယာ” တိ အယံ ပစ္စယဟေတု နာမ။ အဘိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၄၂။ ဟေတု-ပစ္စယ-သဒ္ဓါနံ သမာနတ္ထတ္တာ ပစ္စယော ဝေ ဟေတု ပစ္စယဟေတု။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၄၃။ (-မ၊ ဋီ၊ ၄။ ၅၂။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၆၃။) (၂) တတ္ထ ဒိဋ္ဌ-ဓမ္မိကာ အာသဝါ နာမ ဣဓ လောကေ ပစ္စယဟေတု ဥပ္ပဇ္ဇနကာ အာသဝါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၆။ ပစ္စယဟေတုတိ ပစ္စယသံဝတ္တနဟေတု။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၂။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀၀။) (၃) ပစ္စယဟေတုပဋိက္ခေပ-ကြည့်။ (၄) ပစ္စယဟေတုရာသိ-ကြည့်။

ပစ္စယဟေတုက (တိ) [ပစ္စယ + ဟေတု + က] (၁) အကြောင်းဟူသော-ဖြစ်ကြောင်း-ဟိတ်-ရှိသော၊ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ (၂) ပစ္စည်း-၄-ပါးဟူသော အကြောင်းရှိသော၊ ပစ္စည်း-၄-ပါးကြောင့် ဖြစ်သော။ (၁) အာဟာရသမ္ဘဝန္တိ ပစ္စယဟေတုကံ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၇၃။ (၂) န ဒါရုဒါနေနာတိ န ပစ္စယဟေတု-ကေန ဒါရုဒါနေန။ မဟာနိ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၅၀။ (-အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၇။)

ပစ္စယဟေတုပဋိက္ခေပ (ပု) [ပစ္စယဟေတု + ပဋိ-က္ခေပ] ထောက်ပံ့တတ်သော အကြောင်းကို ပယ်ခြင်း။ အဋ္ဌာနန္တိ ဇနကဟေတုပဋိက္ခေပေါ။ အနဝကာသောတိ ပစ္စယဟေတုပဋိ-က္ခေပေါ။ သီ၊ ဋီ၊ သင်္ခ၊ ၂။ ၁၀၄။

ပစ္စယဟေတုရာသီ (ပု) [ပစ္စယဟေတု + ရာသီ]
 ထောက်ပံ့ဘက်သော အကြောင်းနှင့် ဖြစ်စေ
 တတ်သော အကြောင်းတို့၏-အစု-အပေါင်း။
 ပရိက္ခာရသင်္ခါတဿ သာဓာရဏာသာဓာ-
 ရဏှပဿ ပစ္စယဟေတုရာသီဿ ပဘေဒေါ
 သုဝိညေယျော။ နေတ္ထိ၊ ငွ။ ၃၆။ နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၅၀။

ပစ္စယာကာရ (ပု) [ပစ္စယ + အာကာရ] (က)
 အကြောင်းတရားတို့၏- ကျေးဇူးပြုပုံအခြင်း
 အရာ-သတ္တိ၊ ပစ္စယသတ္တိ။ (ခ) အကြောင်း-
 -ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရား။ (သံ၊ ဇီ-စသော
 ဋီကာကြီးတို့အလို ပစ္စယသတ္တိကိုမူချအားဖြင့်
 ဟော၍ သတ္တိမန္တအကြောင်းတရား၊ ပဋိစ္စ-
 သမုပ္ပါဒ်တရားကို အဝိနာဘာဝနည်းအားဖြင့်
 ဟောသည်။ အာကာရသဒ္ဓါကို သတ္တိမန္တ
 အကြောင်းဟောတနည်းကြသော မဏိမဉ္ဇူ
 (၂။ ၄၁၀) ဆရာအလို “ပစ္စယော ဝေ
 အာကာရောပစ္စယာကာရော” ဟုပြု၍ သတ္တိ-
 မန္တအကြောင်းတရား၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရား
 ကိုလည်း မူချအားဖြင့် ဟောနိုင်သည်။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နှင့် ပစ္စယာကာရ။ ပစ္စယာ-
 ကာရဟိ အညမည် ပဋိစ္စသဟိတေ ဓမ္မေ
 ဥပ္ပါဒေတိတိ “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ”တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊
 ငွ။ ၂၃၅။ သံ၊ ငွ။ ၂။ ၆။ ပစ္စယာကာရန္တိ အဝိ-
 ဇ္ဇာဒိပစ္စယဓမ္မံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၃၄။ ပစ္စယဓမ္မာ-
 နံ အဝိဇ္ဇာဒိနံ တဿ တဿ ပစ္စယုပ္ပန္နဿ ဟေ-
 တုပစ္စယာဒိဘာဝေါ ပစ္စယာကာရော၊ သော
 ပန အတ္ထတော အဝိဇ္ဇာဝေါတိ အာဟ “ပဋိစ္စ-
 သမုပ္ပါဒ်န္တိ ပစ္စယာကာရ”န္တိ။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၉၊
 ၁၀။ ပစ္စယာကာရမေဝ စာ (အဘိ၊ ငွ။ ၂။
 ၁၂၃)တိ ပစ္စယာကာရော ဝေ စ၊ မကာရော
 ပဒသန္တိကရော။ မူလဇီ၊ ၂။ ၈၄။ အဝိဇ္ဇာ-
 ဒိကဿ ပစ္စယဓမ္မဿ သင်္ခါရာဒိပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မံ
 ပတိ ဟေတုအာဒိနာ ပစ္စယေန ပစ္စယ-
 ဘာဝေါ ပစ္စယာကာရော၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါဟိ

အတ္ထော။ အနုဇ္ဈိ၊ ၂။ ၉။ “ယထာ”တိ ပစ္စယ-
 သတ္တိနိဒ္ဒေသောတိ အာဟ “ယေသံ။ ပ။
 ယေနာကာရေနာ”တိ။ သာ ဟိ ပစ္စယုပ္ပန္နော
 ပစ္စယေဟိ အာကာရီယတိ ဧတေနာတိ
 အတ္ထေန အာကာရောတိ ဝုစ္စတိ။ မဏိမဉ္ဇူ၊
 ၂။ ၃၂၉။ (-ဝိ၊ ငွ။ ၁။ ၁၄။ ဒိ၊ ငွ။ ၂။ ၅၃၊ ၇၅၊
 ၈၃။ ဒိ၊ ငွ။ ၁။ ၁၆၂။ မ၊ ငွ။ ၃။ ၁၈၇။ သံ၊ ငွ။ ၂။
 ၂၁၊ ၃၈။ အံ၊ ငွ။ ၁။ ၉၅။ အဘိ၊ ငွ။ ၁။ ၃။ အဘိ၊
 ငွ။ ၂။ ၁၈၉၊ ၁၉၄၊ ၂၀၂၊ ၄၀၄။ အဘိ၊ ငွ။ ၁။ ၁၀၊
 ၄၉၇။ ပဋိသံ၊ ငွ။ ၂။ ၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၃။ ဓမ္မ၊
 ငွ။ ၁။ ၅၅။ ဓမ္မ၊ ငွ။ ၂။ ၈၀။ ဥဒါန၊ ငွ။ ၁။ ၁၄။
 ထေရီ၊ ငွ။ ၂။ အပ၊ ငွ။ ၁။ ၈၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ငွ။ ၁။ ၁၆၊
 ၂၁၉။ ဇာ၊ ငွ။ ၁။ ၈၈။ နေတ္ထိ၊ ငွ။ ၂။ ၂၃၃။
 ဝဇီရ၊ ၅၈၂။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၈၄။ ဒိ၊ ငွ။ ၁။ ၁၈၅၊ ၄။
 သိ၊ ငွ။ ၁။ ၁၈၅၊ ၂။ ၂၁။ ဒိ၊ ငွ။ ၂။ ၆၂၊ ၈၁။
 မ၊ ငွ။ ၁။ ၁၁၁၊ ၁၈။ မ၊ ငွ။ ၂။ ၁၃၅၊ ၁၇၅။ မ၊ ငွ။ ၃။
 ၉၃။ သံ၊ ငွ။ ၁။ ၁၁၂၊ ၃၅။ သံ၊ ငွ။ ၂။ ၉၃၊ ၁၀၂၊
 ၁၁၈။ အံ၊ ငွ။ ၁။ ၁၄၂၊ ၂၇၇။ မူလဇီ၊ ၂။
 ၁၄၂။ အနုဇ္ဈိ၊ ၃။ ၂၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငွ။ ၂။ ၂၄၂။)

ပစ္စယာကာရကင်္ခါ (ထိ)-[ပစ္စယာကာရ+ကင်္ခါ]
 အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရား၌ ယုံမှား
 ခြင်း။ အထဿ ကင်္ခါ ဝပယန္တိ သဗ္ဗာတိ
 အထဿ ဧဝံ ပါတုဘူတဓမ္မဿ ယာ တာ....
 ပစ္စယာကာရကင်္ခါ ဝုတ္တော။ နေတ္ထိ၊ ငွ။ ၂။ ၃၃။

ပစ္စယာကာရကုသလ (တိ) [ပစ္စယာကာရ+
 ကုသလ] အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရား
 ၌-လိမ္မာ-ကျွမ်းကျင်-သော၊ သူ။ ပစ္စယာ-
 ကာရကုသလာ၊ စတုသစ္စဝိသာရဒါ။ အပ၊
 ၂။ ၂၂၃။ ထေရီ၊ ငွ။ ၁။ ၃၃။ (-သံ၊ ငွ။ ၃။ ၃၄။)

ပစ္စယာကာရကောဝိဒ (တိ) [ပစ္စယာကာရ+
 ကောဝိဒ] အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရား
 ၌-လိမ္မာ-ကျွမ်းကျင်-သော၊ သူ။ နိဗ္ဗိန္ဒာ
 သဗ္ဗသင်္ခါရေ၊ ပစ္စယာကာရကောဝိဒါ။ အပ၊ ၂။
 ၂၂၈။ ထေရီ၊ ငွ။ ၁။ ၃၈။

ပစ္စယာကာရစက္က (န) [ပစ္စယာကာရ+စက္က] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စက်။ ပုန “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရော”တိ အာဒိနာ နယေန ကေဝိတ္တက္ခဏေံ ပစ္စယာကာရစက္ကဿ ပဝတ္တိ ဒဿိတာ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၇။

ပစ္စယာကာရဉာဏ (န) [ပစ္စယာကာရ+ဉာဏ] အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရားကိုသိသော ဉာဏ်။ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိတိ ပစ္စယာကာရဉာဏ်။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၇။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၉။ (-အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၇။)

ပစ္စယာကာရဒဿန (န) [ပစ္စယာကာရ+ဒဿန] (၁) အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် - တရားကို ရှုမြင်ခြင်း။ (၂) အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရားကိုပြခြင်း။ (၃) တကြစပစ္စယာကာရဒဿနေန ဝိဟာသိ၊ န ဥပ္ပါဒမတ္တဒဿနေနာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၀။ ပစ္စယာကာရဒဿနေနာတိ ယေနာကာရေန ပစ္စယဓမ္မော ပစ္စယုပ္ပန္နဿ ပစ္စယော ဟောတိ၊ သော ပစ္စယာကာရော ပစ္စယဘာဝေါ၊ တဿ ဒဿနေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၀။ (-သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၂။) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စယာကာရဒဿနတ္ထ (ပု) [ပစ္စယာကာရဒဿန+အတ္ထ] အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရားကိုပြခြင်းအကျိုး။ ပဌမကာ ဒွေ ဝါရာ အရူပဘဝေ ပစ္စယာကာရဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၄။

ပစ္စယာကာရဒေသနာ (ထီ) [ပစ္စယာကာရ+ဒေသနာ] အကြောင်း - ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် - တရားကို - ဟောကြားရာ - ဟောကြားကြောင်း - ဒေသနာ။ သစ္စာနိ ပစ္စယာကာရဒေသနာ သုပရိသုဒ္ဓိနိပုဏနယာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ပစ္စယဓမ္မာနံ ဘေတာဒိနံ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ ဟေတု-

ပစ္စယာဒိဘာဝေါ ပစ္စယာကာရော၊ တဿ ဒေသနာပစ္စယာကာရဒေသနာ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကထာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၈။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၈။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁။ (-သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။)

ပစ္စယာကာရဓမ္မ (ပု) [ပစ္စယာကာရ+ဓမ္မ] အကြောင်း - ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် - တရား။ ဓမ္မောတိ ပစ္စယာကာရဓမ္မော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၈။ ပရိယတ္တော ပန ဓမ္မော အတ္ထတော ပစ္စယာကာရော ဝေါတိ အာဟ “ဓမ္မောတိ ပစ္စယာကာရဓမ္မော”တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၉၃။ (-သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၂။)

ပစ္စယာကာရနိရောဓ (ပု) [ပစ္စယာကာရ+နိရောဓ] အကြောင်း - ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် - တရား၏ ချုပ်ငြိမ်းရာ (နိဗ္ဗာန်)။ ဣဓ “အဝိဇ္ဇာယ-တောဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ”တိ ပစ္စယာကာရနိရောဓဝသေန။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၃။

ပစ္စယာကာရပစ္စဝေက္ခဏ (န၊ ထီ) [ပစ္စယာကာရ+ပစ္စဝေက္ခဏ] အကြောင်း - ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် - တရားကို - ဆင်ခြင် - သုံးသပ် - ခြင်း။ ဝေမေတ္တ ပဌမံ ဥဒါနံ ပစ္စယာကာရပစ္စဝေက္ခဏဝသေန...ဥပ္ပန္နန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂၃၇။

ပစ္စယာကာရပဇာနန (န) [ပစ္စယာကာရ+ပဇာနန] အကြောင်း - ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် - တရားကို အပြားအားဖြင့် သိခြင်း။ ပစ္စယက္ခယာခိဂမကြည့်။

ပစ္စယာကာရပုည (တိ) [ပစ္စယာကာရ+ပုည] အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရားဟူသော-အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ။ သာယနဝေလာယ ပစ္စယာကာရပုညံ ပုစ္ဆနကာရဏေန။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၇၉၊ ၈၀။ (-ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၇၅-၆။)

ပစ္စယာကာရပဋိစ္ဆာဒကမောဟ (ပု) [ပစ္စယာကာရ+ပဋိစ္ဆာဒက+မောဟ]အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရားကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သောမောဟ။ ဓမ္မဋ္ဌိတိယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေ ပဋိလောမဘာဝေါ သဿတုန္တေဒဂါဟော၊ ပစ္စယာကာရပဋိစ္ဆာဒကမောဟော ဝါ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၆၅။

ပစ္စယာကာရပဋိဝိဇ္ဈနတ္ထ (ပု) [ပစ္စယာကာရ+ပဋိဝိဇ္ဈန+အတ္ထ] အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရားတို့ကို ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်း အကျိုး။ ပစ္စယာကာရပဋိဝိဇ္ဈနတ္ထာယ စ ပန မေ အဒိန္နာဒါနံ နာမ နတ္ထိ။သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၈၈။

ပစ္စယာကာရပဋိဝေဓ (ပု) [ပစ္စယာကာရ+ပဋိဝေဓ]အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရားကို ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်း။ သဗ္ဗထာ ပစ္စယာကာရပဋိဝေဓော နာမ သမ္မာသမ္မောဓိယာမိဂမော ဧ။သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၀၂။ (-ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၈၈။မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၁၂။)

ပစ္စယာကာရပဒေသ (ပု) [ပစ္စယာကာရ+ပဒေသ] အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရား၏-အစိတ်-အပိုင်း။ ပစ္စယာကာရပဒေသော သတိပဋ္ဌာနပဒေသော ဈာနပဒေသော နာမ-ပဒေသော ဓမ္မပဒေသောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁။

ပစ္စယာကာရပ္ပဘေဒ (ပု) [ပစ္စယာကာရ+ပဘေဒ] အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရား၏ အထူးအပြား။ ဂမ္ဘီရေ ပစ္စယာကာရပ္ပဘေဒေ ဣဓ ပဏ္ဍိတော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၂၁။

ပစ္စယာကာရမနသိကာရ (ပု) [ပစ္စယာကာရ+မနသိကာရ] အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရားကို - နှလုံးသွင်း - ဆင်ခြင် - ခြင်း။ အန္တရန္တရာ ဝေ ဟိ ပစ္စယာကာရမနသိကာရော။ ဝိမတိ၊ ၂။၈၅။ (-ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၈၉။)

ပစ္စယာကာရမူဠ (တိ) [ပစ္စယာကာရ+မူဠ] အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရား၌ တွေ့ဝေသော၊ သူ။ ဣတိ ဘဂဝါ ပစ္စယာကာရမူဠဿ ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ တွေ့ကေန ကထာမဂ္ဂေန ဝနံ ကထေတွာ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၈။ (-ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၁၂။)

ပစ္စယာကာရဝန (န) [ပစ္စယာကာရ+ဝန] (အကြောင်းအကျိုးအားဖြင့်) လည်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား။ ဒွါဒသပဒိကံ ပစ္စယာကာရဝနံ နိပ္ပဒေသေန ပဋိဝိဇ္ဇိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၄။အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၄။)

ပစ္စယာကာရဝဏ္ဏနာ (ထိ) [ပစ္စယာကာရ+ဝဏ္ဏနာ] အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရား၏-အဖွင့်-သံဝဏ္ဏနာ။ ဝတ္ထုကာမော အဟံ အဠာ ပစ္စယာကာရဝဏ္ဏနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၅၄။

ပစ္စယာကာရဝါရ (ပု) [ပစ္စယာကာရ+ဝါရ] အကြောင်း - ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် - တရား၏ - အလှည့်-အကြိမ်။ ဇရာမရဏာဒီနံ ပန အတ္တဘာဝံ၊ ဇရာမရဏာဒိသမုဒယသင်္ခါတာနံ ဇာတိအာဒိနဉ္စ ဓမ္မဘာဝံ ဒေသေတုံ ပစ္စယာကာရဝါရော ဝုတ္တော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၄။

ပစ္စယာကာရဝိဘင်္ဂ (ပု) [ပစ္စယာကာရ+ဝိဘင်္ဂ] အကြောင်း - ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် - တရားကို - ခွဲခြမ်း - ဝေဘန် - ရာ စကား၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဝိဘင်း။ ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေါ ပစ္စယာကာရဝိဘင်္ဂေါ သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂေါ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇။

ပစ္စယာကာရဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာ (ထိ) [ပစ္စယာကာရ-ဝိဘင်္ဂ+အဋ္ဌကထာ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိဘင်း အဋ္ဌကထာ။ “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ”တိ-အာဒိသု သင်္ခါရာနံ သင်္ခတဓမ္မဘာဝေါ ပစ္စယာကာရဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တော။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊၆၂။

ပစ္စယာကာရဝိဘင်္ဂဒေသနာ (ထိ) [ပစ္စယာကာရ-ဝိဘင်္ဂ+ဒေသနာ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိဘင်း

ဒေသနာ။ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဝိဘာဝသန္တဿနိ
ပစ္စယာကာရဝိဘာဝဒေသနာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၅။

ပစ္စယာကာရဝိဘာဝန (န၊ထိ) [ပစ္စယာကာရ+
ဝိဘာဝန]အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရား
ကို ထင်စွာပြခြင်း။ ဒိဋ္ဌိသိသေန ပစ္စယာကာရ-
ဝိဘာဝနံ။ ဒီ၊ဋီ၊ ၁။ ၁၀၈။ သီ၊ဋီ၊ သစ်၊ ၁။
၄၇၇။

ပစ္စယာကာရဝိသယ (ပ) [ပစ္စယာကာရ+
ဝိသယ] အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရား-
လျှင်-အရာ-ဌာန-ရှိသော (သီဟနာဒ)။
ဣဒါနိ နိပ္ပဒေသော အနုလောမပဋိလောမ-
ဝသေန သင်္ခေပတော ဝိတ္တာရတော ပစ္စယာ-
ကာရဝိသယော အနုညသမာဓာရဏော ဒဿိ-
ယတီတိ အာဟ “အယမ္ပိ အပရော သီဟနာ-
ဒေါ”တိ။ သံ၊ဋီ၊ ၂။ ၅၉။

ပစ္စယာကာရသမဝေတ (တိ) [ပစ္စယာကာရ+
သမဝေတ] အကြောင်း - ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် -
တရားနှင့် တကွဖြစ်သော။ ယသော စက္ခု-
ဝိညာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဒိဿဿ ပစ္စယာကာရ-
သမဝေတဿာတိ အတ္ထော။ မ၊ဋီ၊ ၂။ ၁၇၂။

ပစ္စယာကာရသမ္ပသန (န) [ပစ္စယာကာရ+သမ္ပ-
သန]အကြောင်း-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားကို-
သုံးသပ်-ဆင်ခြင်-ခြင်း။ ပုဗ္ဗေနိဝါသဒိဗ္ဗစက္ခု-
ဉာဏာနိ ပဋိလဘိတွာ ပစ္စယာကာရသမ္ပသနံ
ကတွာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၇၂။ (-ဒီ၊ဋီ၊ ၂။ ၅၃။)

ပစ္စယာချ (တိ) [ပစ္စယ+အာချာ] အကြောင်း
ဟူသော အမည်ရှိသော၊ အကြောင်းကို
ဟောသော။ ယတော ယေန ပစ္စယာချေန
အာဟာရေန သဗ္ဗေသတ္တာ တိဋ္ဌန္တိ။ ခုဒ္ဒက၊
၄။ ၆၄။

ပစ္စယာဒါနုပ္ပဇ္ဇနကိရိယာ (ထိ) [ပစ္စယ+အာဒါ-
န+ဥပ္ပဇ္ဇန+ကိရိယာ] အကြောင်းကို စွဲယူ
ခြင်းကြိယာနှင့်ဖြစ်ခြင်းကြိယာ။ ဟေတုဖလ-
ဓမ္မာ စ သမာနကာလာပိ ပုဗ္ဗာပရကာလာ

ဝိယ ဝေါဟရိယန္တိ ယသော “စက္ခု စ ပဋိစ္စ
ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ”န္တိ ပစ္စယာ-
ဒါနုပ္ပဇ္ဇနကိရိယာ။ အံ၊ဋီ၊ ၂။ ၃၆၄။

ပစ္စယာဓိကာရ (တိ) [ပစ္စယ+အဓိကာရ]
ပစ္စည်း-ပေးလျှင် တည်ရာမှီရာရှိသော (ရှုမြင်
ခြင်း)။ တဿ ပန ပစ္စယာဓိကာရတ္တာ ဝုတ္တိ
“ပစ္စယေသု”တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၁။ ၇၁။

ပစ္စယာဓိနဝုတ္တိ (တိ) [ပစ္စယ+အဓိနာ+ဝုတ္တိ]
အကြောင်းတရားနှင့် စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိ
သော။ “တဒပိ ဖဿပစ္စယာ”တိ ပဒေန ဒဿိ-
တာ သဿတာဒိပညာပနဿ ပစ္စယာဓိန-
ဝုတ္တိတာ။ သီ၊ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၇၈။

ပစ္စယာဓိနဝုတ္တိက (တိ) [ပစ္စယ+အဓိနာ+
ဝုတ္တိ+က] အကြောင်းတရားနှင့် စပ်သော
ဖြစ်ခြင်းရှိသော။ ပစ္စယာဓိနဝုတ္တိကာ ဟိ ပစ္စ-
ယုပ္ပန္နာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၈၄။

ပစ္စယာဓိနဝုတ္တိတာကထန (န) [ပစ္စယာဓိနဝုတ္တိ+
တာ+ကထန] အကြောင်းတရားနှင့်စပ်သော
ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြဆိုခြင်း။ “တဒပိ
ဖဿပစ္စယာ”တိ သဿတာဒိပညာပနဿ
ပစ္စယာဓိနဝုတ္တိတာကထနေန ဓမ္မာနံ နိစ္စတာ-
ပဋိသေဓော...ဒဿိတာနိ ဟောန္တိ။ ဒီ၊ဋီ၊ ၁။
၁၈၉၊ ၁၉၀။

ပစ္စယာဓိနဝုတ္တိတာဒိပန (န) [ပစ္စယာဓိနဝုတ္တိ+
တာ+ဒိပန] အကြောင်းတရားနှင့် စပ်သော
ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုပြဆိုခြင်း။ “တဒ-
ပိ ဖဿပစ္စယာ”တိ ဒိဋ္ဌိပညာပနဿ ပစ္စယာ-
ဓိနဝုတ္တိတာဒိပနေန အနိစ္စတာမုခေန ဩတ-
ရဏံ။ ဒီ၊ဋီ၊ ၁။ ၂၀၂။

ပစ္စယာဓိနဝုတ္တိတာဝိဘာဝန (န၊ထိ) [ပစ္စယာဓိန-
ဝုတ္တိ + တာ + ဝိဘာဝန] အကြောင်းတရား
နှင့် စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကို ထင်
စွာပြခြင်း။ သဗ္ဗာယပိ ဓမ္မပ္ပဝုတ္တိယာ ပစ္စယာ-

မိန့်ဝတ္တိတာဝိဘာဝနေန အတ္တသညတာ ဝိယ
အနိစ္စဒုက္ခတာပိ ဝိဘာဝိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဒီ၊ ဇီ၊
၂။ ၃၀၆။ မ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၇၃။

ပစ္စယာနုကူလ (တိ) [ပစ္စယ + အနုကူလ]
အကြောင်းတရားအားလျော်သော။ အနုရူပ-
ဖလတာ ပစ္စယပုဒ္ဓနံ ပစ္စယာနုကူလတာ။
နေတ္တိ၊ ဇီ၊ ၂၄။

ပစ္စယာနုပရမ (ပု) [ပစ္စယ + အနုပရမ]
အကြောင်းတရား မပြတ်စဲခြင်း။ ပစ္စယာနုပ-
ရမေဖလာနုပရမတောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၀။
ပစ္စယာနုပရမော ပစ္စယာနံ အဝိစ္ဆေဒေါ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၃၁။

ပစ္စယာနုပရမဒဿန (န) [ပစ္စယာနုပရမ +
ဒဿန] အကြောင်းတရား မပြတ်စဲခြင်းကို
ရှုမြင်ခြင်း။ ပစ္စယပုဒ္ဓဓမ္မာနံ ပစ္စယသမဂ္ဂိယံ
အာယတ္တဝုတ္တိတ္တာ ပစ္စယာနုပရမဒဿနေန
ဖလာနုပရမဒဿနတော။ ပဋိသံ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၆။
(-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၀။)

ပစ္စယာနုပဿိ (တိ) [ပစ္စယ + အနုပဿိ]
အကြောင်းတရားကို အပန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်
-လေ့ရှိသော၊ သူ။ ပဏာဝိနုပဿိဘိ ဒုက္ခဿ
မူလာနုပဿိ...ပစ္စယာနုပဿိ သမုဒယာနုပ-
ဿိ။ စူဠနိ၊ ၇၁။

ပစ္စယာနုပ္ပတ္တိ (တိ) [ပစ္စယ + အနုပ္ပတ္တိ] ပစ္စည်း
ဥစ္စာ မဖြစ်ခြင်း။ “အာဇီဝိကာဘယ” နှင့်
ပန ပါဠိ ပစ္စယာနုပ္ပတ္တိ ပဿတော အာဇီ-
ဝိကနိမိဒတ္တာ စိတ္တုတြာသောတိ အတ္တော
ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ မူလဇီ၊ ၂။ ၂၂၆။

ပစ္စယာနုပ္ပါဒ (ပု) [ပစ္စယ + အနုပ္ပါဒ]
အကြောင်းတရားကို မဖြစ်ခြင်း။ ပစ္စယဒတာ
ဝယဒဿနေန နိရောဓသစ္စံ ပါကဋံ ဟောတိ
ပစ္စယာနုပ္ပါဒေန ပစ္စယာတံ အနုပ္ပါဒါဝ-
ဗောဓတော။ ပဋိသံ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၂၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၂၆၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၂။ ၄၂၄။)

အသိဓာန် (ပ-၈၆) ၁-၁၇ ပ-ပ-သ-၈

ပစ္စယာနုဘာဝက္ခဏ (ပု) [ပစ္စယ + အနုဘာဝ
+ ခဏ] အကြောင်းတရားတို့၏ - အစွမ်း-
သတ္တိ-ရှိသောခဏ။ ဥပေတေန နိဗ္ဗတ္တံ ဥပါ-
ဒိန္နန္တိ ပစ္စယာနုဘာဝက္ခဏံ နိဗ္ဗတ္တံ ဂဟေ-
တွာဝ ပဝတ္တော အယံ ဝေါဟာရော တဒါ
အဘာဝါ ဇရာမရဏေ န ပဝတ္တတိ။ မူလ-
ဇီ၊ ၁။ ၁၅၇။

ပစ္စယာနုရူပ (တိ) [ပစ္စယ + အနုရူပ]
အကြောင်းအားလျော်သော။ ယံ သမ္မာ
ပဿန္တော ပစ္စယာနုရူပတော ဖလာဝဗော-
ဓတော အဟေတုကဒိဋ္ဌိ အကိရိယဒိဋ္ဌိ
ပဇာတိ၊ မိစ္ဆာ ပဿန္တော ပစ္စယာနုရူပံ
ဖလပ္ပာတ္တိ အဂ္ဂဟေတွာ။ အဘိ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၁၈၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၀။ (-ပဋိသံ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၂၃၇။ ဒီ၊ ဇီ၊
၁။ ၁၀၇။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၈၄၊ ၉၂။ မ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၀၆။
အံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၃၃။ မူလဇီ၊ ၂။ ၁၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၂။
၃၄၄၊ ၄၂၅။)

ပစ္စယာနုလောမ (န) [ပစ္စယ + အနုလောမ]
ပစ္စည်းအနုလုံ၊ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတို့ကို အလျော်
အားဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ပဋ္ဌာန်း။
(ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး၌ ပဋိစ္စဝါရ၊ သဟဇာတဝါ
ရ၊ ပစ္စယဝါရ၊ နိဿယဝါရ၊ သံသဠဝါရ၊ သမ္မ-
ယုတ္တဝါရ၊ ပဉ္စာဝါရဟု ဝါရကြီး ၇-မျိုးရှိသည်။
ယင်း ဝါရကြီးတို့၌ ပစ္စည်း(ပစ္စယသတ္တိ)ကိုပြ
သောပါဠိဝယ် “ဟေတုပစ္စယာ၊ အာရမ္မဏပစ္စ-
ယာ” စသည်ဖြင့် န-သဒ္ဓါမဘပ်၊ ဆန့်ကျင်
ဖက်မပြုပဲ ဟောပြောပါဠိတော်စုကို “ပစ္စယာ
နုလောမ = ပစ္စည်းအနုလုံ” ဟုခေါ်သည်။ “န
ဟေတုပစ္စယာ၊ န အာရမ္မဏပစ္စယာ” စသည်
ဖြင့် န-သဒ္ဓါတပ်၍ဟောပြော ပါဠိတော်စုကို
“ပစ္စယပစ္စနိယ = ပစ္စည်းပစ္စနိက်” ဟုခေါ်
သည်။ “ဟေတုပစ္စယာ န အာရမ္မဏပစ္စယာ”
စသည်ဖြင့် နောက်ပစ္စည်း၌သာ န-သဒ္ဓါတပ်
၍ဟောပြောပါဠိတော်စုကို “ပစ္စယာနုလောမ-
ပစ္စနိယ = ပစ္စည်းအနုလောမပစ္စနိက်” ဟုခေါ်

သည်။ “နဟေတုပစ္စယာ အာရမ္မဏပစ္စယာ” စသည်ဖြင့် ရှေ့ပစ္စည်း၌သာ န-သဒ္ဒါတပ်၍ ဟောပြောပါဠိတော်ကို “ပစ္စယပစ္စနိယာနုလောမ=ပစ္စည်းပစ္စနိယာနုလောမ” ဟုခေါ်သည်။ “ဟေတုပစ္စယာ အာရမ္မဏပစ္စယာ”-တိ ဝေ စတုဝိသတိယာ ပစ္စယာနံ အနုလောမဒေသနာဝသေန ပဝတ္တံ ပစ္စယာနုလောမံ နာမ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၀၇။ (-ဒိ၊ ၃။ ၁။ ၁၃၈။ သိ၊ ၃။ ၁။ ၁၃၇။ မူလ၊ ၃။ ၂၀၃။ အနု၊ ၃။ ၂၂၄၊ ၂၇၃။)

ပစ္စယာနုလောမပစ္စနိယ (န) [ပစ္စယ+အနုလောမ+ပစ္စနိယံ] ပစ္စည်း အနုလောမပစ္စနိက်၊ ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းတို့ကို အလျော်၊ ဆန့်ကျင် ဖက်အားဖြင့် ဟောကြားအပ်သော ပဋ္ဌာန်း။ “ဟေတုပစ္စယာ န အာရမ္မဏပစ္စယာ”တိ ဝေ စတုဝိသတိယာ ပစ္စယေသု လဗ္ဘမာနပဒါနံ အနုလောမပစ္စနိယဒေသနာဝသေန ပဝတ္တံ ပစ္စယာနုလောမပစ္စနိယံ နာမ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၀၉။

ပစ္စယာဘာဝ (ပ) [ပစ္စယ + အဘာဝ] အကြောင်းတရား မရှိခြင်း။ ပစ္စယာဘာဝေန ပစ္စယပဋိဗဒ္ဓဿ ဒုက္ခဿ အဘာဝိယံ နိဗ္ဗာနံ ဝုတ္တံ နတ္ထိ တေ တန္တိ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၃။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၅။ ဒိ၊ ၃။ ၂၂၀။ မ၊ ၃။ ၄၃၀။ သံ၊ ၃။ ၂၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၃၉၇။)

ပစ္စယာဘိဓာန (န) [ပစ္စယ+အဘိဓာန] ပစ္စယသဒ္ဒါ။ ပစ္စယဝါရ်ကြည့်။

ပစ္စယာဘိမတ (တိ) [ပစ္စယ + အဘိမတ] အကြောင်းဟူ၍သိအပ်သော။ ပစ္စယသင်္ခါတ (၃) ကြည့်။

ပစ္စယာဘိသင်္ခတ (တိ) [ပစ္စယ+အဘိသင်္ခတ] အကြောင်းတရားတို့သည်-ပြုပြင် - စီရင်-

အပ်သော။ သင်္ခတတိ ပစ္စယာဘိသင်္ခတ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၇၄။

ပစ္စယာဘိသင်္ခါရ (ပ) [ပစ္စယ + အဘိသင်္ခါရ] ပြုပြင် - စီရင် - တတ်သော အကြောင်း၊ အကြောင်းကံ။ တေဓာတုကံ ကုသလာဘိသင်္ခါရန္တိ ကာမဓာတုရူပဓာတုအရူပဓာတုသု ပဋိသန္တိဒါယကံ ကောသလ္လသမ္ဘူတံ ပစ္စယာဘိသင်္ခါရံ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၈၉။

ပစ္စယာဘိဟာရ (ပ) [ပစ္စယ + အဘိဟာရ] ပစ္စည်းငှ-ပါးကို ရွှေ့ရွှေ့ဆောင်ခြင်း။ ပစ္စယာဘိဟာရေ နာမ ဝတ္ထာဒိနိ ဝါ သပ္ပိနဝနိ-တဖာဏိတာဒိနိ ဝါ ဂဟေတွာ ဘိက္ခုဿ သန္တိကံ ဂန္ဓာ “ဂဏုလ ဘန္တ ယာဝတ-ကေန အက္ခော”တိ ဝဒန္တိ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၅၅။ ပစ္စယာနံ အဘိဟာရေ ပစ္စယာဘိဟာရေ။ အံ၊ ၃။ ၃။ ၃၆၈။

ပစ္စယာမိသ (န) [ပစ္စယ+အာမိသ] ပစ္စည်း ငှ-ပါးဟူသော အာမိသ။ အာမိသညတရန္တိ စတုန္တံ ပစ္စယာမိသာနံ အညတရံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၉၈။

ပစ္စယာမိသရသ (ပ) [ပစ္စယာမိသ+ရသ] ပစ္စည်း ငှ-ပါးဟူသော အာမိသ၏ အရသာ။ ဇေတန အာမိသလာဘေန ပစ္စယာမိသရသေန နာဟံ အတ္ထိလော။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၄။

ပစ္စယာယတ္တ (တိ) [ပစ္စယ + အာယတ္တ] အကြောင်းတရားနှင့် ဆက်စပ်သော။ သောကာဒယောပိ ဟိ ပစ္စယာယတ္တာ အဝသ-ဝတ္တိနော။ မူလ၊ ၃။ ၁။ ၁၂၉။ (-ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၀။ သံ၊ ၃။ ၁။ ၂၈၈။ မူလ၊ ၃။ ၁။ ၅၀၊ ၆၃။ မူလ၊ ၃။ ၁။ ၁၈၅။ အနု၊ ၃။ ၁။ ၆၀။ အနု၊ ၃။ ၁။ ၁၃၈။)

ပစ္စယာယတ္တတာဒဿန (န) [ပစ္စယာယတ္တ+တာ+ဒဿန] အကြောင်းတရားနှင့် ဆက်စပ်သည် ခြင်းအဖြစ်ကို ရှုခြင်း။ ဝေ ရူပက္ခန္ဓဿ ပစ္စယာ-

ယတ္တတာဒဿနေန ရူပက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။ စူဠနိဋ္ဌာဇ္ဈိ။

ပစ္စယာယတ္တုတ္တိ(ထိ)[ပစ္စယာယတ္တာ+ဝုတ္တိ](၁) အကြောင်းတရားနှင့် ဆက်စပ်သောဖြစ်ခြင်း။ (တိ) (၂) အကြောင်းတရားနှင့် ဆက်စပ်သောဖြစ်ခြင်းရှိသော။ (၁) ယာယံ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ကထာယ သဗ္ဗသင်္ခါရာနံ ပစ္စယာယတ္တုတ္တိ၊ တာယ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ကောဝလောကော။ မဇ္ဈိ၊ ၂။ ၁၃၅။ (၂) စိရကာလဂမနသင်္ခါတာ ယာတြာ စ မေ ဘဝိဿတိ ဣမဿ ပစ္စယာယတ္တုတ္တိနော ကာယဿာတိပိ ပဋိသေဝတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅၊ ၁၀။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၀ - ၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၅၊ ၁၂။ စူဠနိဋ္ဌ၊ ၆၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၄၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၂။ ဒိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၃။ ဒိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၇။ မဇ္ဈိ၊ ၂။ ၁၃၆။ မဇ္ဈိ၊ ၂။ ၄၃၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၄။ အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၀။)

ပစ္စယာယတ္တုတ္တိက(တိ)[ပစ္စယာယတ္တာ+ဝုတ္တိ+က] အကြောင်းတရားနှင့် ဆက်စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသော။ ဣမ နိဗ္ဗာနဝဇ္ဇော သဗ္ဗော သဘာဝဓမ္မော ပစ္စယာယတ္တုတ္တိကောဝ ဥပလဗ္ဗတိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၂။ (-ဒိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၇။ မဇ္ဈိ၊ ၁။ ၂၀၆။ မဇ္ဈိ၊ ၂။ ၄၃၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၀။)

ပစ္စယာယတ္တုတ္တိတာဒဿန (န) [ပစ္စယာယတ္တုတ္တိ+တာ+ဒဿန] အကြောင်းတရားနှင့် ဆက်စပ်သောဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ ဟေဋ္ဌာတိ ဝိညာဏဒဿဝေဒနာတဏှာနံ ပစ္စယာယတ္တုတ္တိတာဒဿနေန စက္ခာယတနာဒိနံ ရူပါယတနာဒိနဉ္စ ပစ္စယာယတ္တုတ္တိတာ ဒိပိတာ။ မဇ္ဈိ၊ ၂။ ၄၃၀။

ပစ္စယာယတ္တုတ္တိဒီပန (န) [ပစ္စယာယတ္တုတ္တိ+ဒီပန] အကြောင်းတရားနှင့် ဆက်စပ်သော

ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ ပစ္စယာယတ္တုတ္တိဒီပနတော တပ္ပရဘာဝါ ဟေတုသင်္ခါတဿ ပရာယတ္တုတ္တိဒီပနတာ ဝုတ္တာ။ မူလဋ္ဌိ၊ ၁။ ၆၃။ (-အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၆၉။)

ပစ္စယာယတ္တုပဂမန (န) [ပစ္စယာယတ္တု+ဥပဂမန] အကြောင်းတရားနှင့် ဆက်စပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်း။ ပဋိစ္စာတိ ဟိ ဣမိနာ ဖလဿ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေန၊ ပစ္စယာနဉ္စ ပစ္စယာယတ္တုပဂမနေန တဿ ဥပ္ပါဒါဘိမုခဘာဝဒီပနတော အသမုပ္ပါဒေါ န သမ္ဘဝတိ။ ဝဇီရ၊ ၃၉၄။

ပစ္စယာရမ္မဏ (န) [ပစ္စယ+အာရမ္မဏ] ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းဟူသော-အကြောင်း - အာရမ္မဏ။ ပစ္စယာရမ္မဏံ ဩလုဗ္ဘာရမ္မဏန္တိ ဟိ ဒုဝိဓံ အာရမ္မဏံ။ ဣမသ္မိ ပန ဌာနေ ဩလုဗ္ဘာရမ္မဏမေဝ ဓရံ၊ ပစ္စယာရမ္မဏမ္ပိ လဗ္ဘတိ ယေဝ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၅။ (-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၄။)

ပစ္စယာရဟ (တိ) [ပစ္စယ+အရဟ] အကြောင်းအား ထိုက်တန်သော။ ပစ္စယာရဟံ ပစ္စယံ ပဋိစ္စ န ဝိနာ တေန သဟိတသမေတမေဝ ဥပန္နန္တိ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၁။ (-ဥဒါန၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄။)

ပစ္စယာလာဘ (ပု) [ပစ္စယ+အလာဘ] ယုံကြည်မှု မရခြင်း (အထောက်အပံ့-အမှီ-ကို မရခြင်း။ သျှ)။ ဓမ္မတာ ဟေသ၊ ယံ ဟေတုသမ္ပန္နော ပစ္စယာလာဘေန ဖရူသောပိ သမာနော လဒ္ဓမတ္တေ ပစ္စယေ မုဒုကော ဟောတိတိ။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၇။

ပစ္စယာသာ (ထိ) [ပစ္စယ+အာသာ] ပစ္စည်းဥစ္စာ၌တပ်မက်ခြင်း။ စတုန္တံ တဏှုပ္ပါဒါနံ သမုဇ္ဈေဒဝိက္ခမ္ပနေန ပစ္စယာသာယ ဝိသောသိတတ္တာ ယံကိဉ္စိ သိပ္ပံ ဥပနိဿာယ ဇီဝိကံ န ကပ္ပေတိတိ အသိပ္ပဇီဝိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၅။

ပစ္စယာဟာရ (ပု) [ပစ္စယ + အာဟာရ]
 အကြောင်းတရားဟူသော အာဟာရ။ တတ္ထ
 အသညဘဝေ ပစ္စယာဟာရေ လဗ္ဘတိ။ ဒီ၊ ငွေ၊
 ၃။ ၁၅၇။ အံ၊ ငွေ၊ ၃။ ၂၀၃။ ပဋိသံ၊ ငွေ၊ ၁။ ၆၀။ (-
 ဒီ၊ ငွေ၊ ၃။ ၁၆၇-၈။ အံ၊ ငွေ၊ ၃။ ၂၃၂။)

ပစ္စယိက (တိ) [ပစ္စယ + ကိက။ ပတိ တေဗ္ဗော
 သဒ္ဓဟိတဗ္ဗောတိ ပစ္စယော၊ ပစ္စယောယေဝ
 ပစ္စယိကော။ ပတိ + ဣ (အယ) + တ - ဖြင့်
 “ပစ္စယိက” ဟုလည်း ရှိသင့်၏။ ဝိ၊ ပိ၊ ဓာနံ။
 (ပြုကျယ်တံသံ) ယုံကြည် - အပ် - သင့် - ထိုက်
 - သော၊ ယုံကြည်လောက်သောစကားရှိသော၊
 သူ။ သမဏော ဂေါတမော သစ္စဝါဒီ သစ္စသ-
 န္ဓော ထေတော ပစ္စယိကော အဝိသံဝါဒကော
 လောကဿ။ ဒီ၊ ၁။ ၄။ ပစ္စယိကောတိ ပတ္တိယာ-
 ယိတဗ္ဗကော၊ သဒ္ဓါယိတဗ္ဗကောတိ အတ္တော။
 ဒီ၊ ငွေ၊ ၁။ ၇၂။ ပစ္စယိကာ (ဒီ၊ ၂။ ၂၅၆) တိ
 အဟံ တုမေ ပတ္တိယာမိ၊ တုမေ မယံ ပစ္စ-
 ယိကာ ပတ္တိယာယိတဗ္ဗာတိ အတ္တော။ ဒီ၊ ငွေ၊
 ၂။ ၃၉၈။ ပစ္စယိကော (အံ၊ ၃။ ၃၉၃) တိ ပတ္တိ-
 ယာယိတဗ္ဗဝစနော။ အံ၊ ငွေ၊ ၃။ ၃၂၇။ ပတ္တိသဒ္ဓါ-
 တာ သဒ္ဓါ အယတိ ပဝတ္တတိ တ္တောတိ
 ပစ္စယိကောတိ အာဟံ “ ပတ္တိယာယိတဗ္ဗ-
 ကော” တိ။ သီ၊ ငွေ၊ ၁။ ၃၃၈။ ပစ္စယော
 ပတ္တိယာယနံ ဧတေသု အတ္တိတိ ပစ္စယိ-
 ကာ။ ဒီ၊ ငွေ၊ ၂။ ၃၅၁။ (-ဒီ၊ ၁။ ၆၀။ မ၊ ၁။
 ၂၃၇၊ ၃၃၅။ မ၊ ၂။ ၂၅၉၊ ၃၇၀။ မ၊ ၃။ ၁၂၊
 ၈၃။ သံ၊ ၁။ ၁၀၁။ အံ၊ ၁။ ၂၊ ၂၅၉။ အံ၊
 ၃။ ၈၀၊ ၄၂၂။ အဘိ၊ ပု၊ ၁။ ၆၆။ သုတ္တနိ၊ ၃၇၉။
 မဟာနိ၊ ၃၇၆။ စူဠနိ၊ ၂၇၀။ အဘိ၊ ငွေ၊ ၃။ ၈၇။
 သုတ္တနိ၊ ငွေ၊ ၂။ ၁၉၅။ စရိယာ၊ ငွေ၊ ၃၀၂၊ ၃၂၃။
 မဟာနိ၊ ငွေ၊ ၂၇၃၊ ၃၉၆။ သံ၊ ငွေ၊ ၁။ ၁၉၉။ အံ၊
 ငွေ၊ ၂။ ၃၁၃။)

ပစ္စယိကဂုဏ (ပု) [ပစ္စယိက + ဂုဏ] ယုံကြည်
 အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်။ ယုံကြည်
 ထိုက်သောဂုဏ်။ တတ္ထ “သစ္စမနာ သစ္စသညိ-

နော”တိ သစ္စဝါဒီဂုဏံ “ယာထာဝမနာ
 ယာထာဝသညိနော” တိ ပစ္စယိကဂုဏံ၊
 “အဝိပရိတမနာ အဝိပရိတသညိနော” တိ
 အဝိသံဝါဒဂုဏံ၊ ကထိတန္တိ ဉာတဗ္ဗံ။ မဟာနိ၊
 ငွေ၊ ၁။ ၆၅။

ပစ္စယိစ္ဆာ (တိ) [ပစ္စယ + ဣစ္ဆာ] ပစ္စည်း ၄-ပါး
 ကို - လိုလား - တောင့်တ - ခြင်း၊ ပစ္စည်း
 ၄-ပါး၌ ဖြစ်သော - အလို - အာသာ။ မဟိ-
 ဇ္ဇောတိ မဟတိယာ ပစ္စယိစ္ဆာယ သမန္နာ-
 ဂတော။ ထေရ၊ ငွေ၊ ၂။ ၃၄၃။ (-အံ၊ ငွေ၊ ၁။ ၁၁၂။
 အံ၊ ငွေ၊ ၃။ ၂၇၆။)

ပစ္စယုဒ္ဓေသ (ပု) [ပစ္စယ + ဥဒ္ဓေသ] ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း
 တို့ကို အကျဉ်းအားဖြင့် - ပြုရာ - ပြုကြောင်း -
 စကား။ ယော ပစ္စယုဒ္ဓေသေ ဟေတုပစ္စ-
 ယောတိ ဥဒ္ဓိဒ္ဓော။ အဘိ၊ ငွေ၊ ၃။ ၃၅၃။

ပစ္စယုဒ္ဓါရ (ပု) [ပစ္စယ + ဥဒ္ဓါရ] (၂၄-ပစ္စည်းလုံး
 ကို သိမ်းကျုံးယူနိုင်သည့်) ပစ္စည်းတရား ၈-မျိုး
 ကို ထုတ်ဆိုရာစကား၊ ပစ္စယုဒ္ဓါရဝါရ။ အယံ
 ပန ပစ္စယုဒ္ဓါရေ သဗ္ဗပစ္စနိယဿ သာဓာရ-
 ဏလက္ခဏဝသေန ဝုတ္တော၊ “တဿာ၊ ဣဓာပိ
 သဗ္ဗလဗ္ဗမာနပစ္စယသင်္ဂဟဝသေန ပစ္စယုဒ္ဓါ-
 ရဿ ဝုတ္တန္တာ တိဟိ ပစ္စယေဟိ ဝိသတိ
 ပစ္စယာ ဒဿိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ မူလ၊ ငွေ၊ ၃။ ၂၃၁။
 (-အနု၊ ငွေ၊ ၁။ ၁၃၀။)

ပစ္စယုပ္ပတ္တိ (တိ) [ပစ္စယ + ဥပ္ပတ္တိ] ပစ္စည်း ၄-ပါး -
 ဖြစ်ပေါ် - ရရှိ - ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စယုပ္ပတ္တိမတ္တက (ဇိ) [ပစ္စယုပ္ပတ္တိ + မတ္တက + က]
 ပစ္စည်း ၄-ပါး - ဖြစ်ပေါ် - ရရှိ - ခြင်းလျှင်
 အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ
 ဓမ္မေန သမေန ပစ္စယုပ္ပတ္တိမတ္တကံ။ မ၊ ငွေ၊ ၁။
 ၁၆၀။ သံ၊ ငွေ၊ ၃။ ၂၆၂။ အံ၊ ငွေ၊ ၂။ ၃၇။ အံ၊ ငွေ၊
 ၃။ ၃၂၀။ အံ၊ ငွေ၊ ၂။ ၂၃၅။ ပစ္စယုပ္ပတ္တိမတ္တကန္တိ
 ပလေန ဟေတု ဒဿေတိ။ ဥပ္ပါဒနဟေတု-

ကာ ဟိ ပစ္စယာနံ ဥပ္ပတ္တိ။ မဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅။
သံ၊ ၁။ ၂။ ၄၇။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၃၄။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၃၄။

ပစ္စယပ္ပန္န (တိ) [ပစ္စယ + ဥပ္ပန္န] အကြောင်း-
ပစ္စည်း-ကြောင့် ဖြစ်သော၊ အကျိုးတရား၊
ပစ္စယပ္ပန်တရား။ ပစ္စယပ္ပန္နတော (အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၂) တိ ဣမိနာ ပစ္စယေန ဣမေ ဓမ္မာ
ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဣမေသံ နာမ ဓမ္မာနံ အယံ ပစ္စ-
ယောတိ ဝေမ္ပိ ဝိညာတဗ္ဗော ဝိနိစ္ဆယောတိ
အတ္ထော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၅၂။ ပစ္စယပ္ပန္နာနံ
ပန သဟဇာတဘာဝေန ဥပကာရကတာ
သဟဇာတပစ္စယတာတိ။ မူလဋ္ဌိ၊ ၃။ ၁၇၁။ ပစ္စ-
ယပ္ပန္နာနန္တိ ပစ္စယနိဗ္ဗတ္တာနံ၊ အတ္တနော ဖလ-
ဘူတာနန္တိ အဓိပ္ပာယ်တော်။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၂၂၉။
ပစ္စယပ္ပန္နော အတ္ထော ဒုက္ခသစ္စံ ဝိယ ပါကဋ္ဌော
သုဝိညေယျော စ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃။ ပစ္စယော
စေဝ ပစ္စယပ္ပန္နဉ္စ ဣဒံ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၅။ ပစ္စ-
ယပ္ပန္နာသု ဝိရတိသု ဝိရမဏကံရိယာယ
အပရကာလဝေါဟာရော စ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၄။
၁။ ၁၁၄။ (- သံ၊ ၄။ ၂။ ၉။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၁၆၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၆၀၊ ၃၁၆။ ပဋိသံ၊ ၄။
၂။ ၁၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၉။ ဥဒါန၊ ၄။ ၈၄၊ ၁၁၉။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၆၀၊ ၁၁၈။ ထေရီ၊ ၄။ ၉၈။ နေတ္ထိ၊
၄။ ၁၃၇။ မဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၀၊ ၃၂၄။ မဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၆။
မဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂၆၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၈၂။ အံ၊ ၄။ ၁။
၁၀၁၊ ၁၄၀။ မူလဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၃၇။ မူလဋ္ဌိ၊ ၃။ ၁၇၁။
၂၂၃။ အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၅၁၄၅။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၁၃၄၊
၂၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၈၂၊ ၁၈၈၊ ၂၃၉။)

ပစ္စယပ္ပန္နက္ခန္ဓာ (ပု) [ပစ္စယပ္ပန္န + ခဏ] အကျိုး-
ပစ္စယပ္ပန်-တရားတို့၏ ဖြစ်ဆဲခဏ။ အပိ စ
ပစ္စယပ္ပန္နဿေဝ ပစ္စယာ ဝုစ္စန္တိတိ ပစ္စယပ္ပန္န-
က္ခန္ဓေ.....ဝိသဘာဝတာ တဿေဝ န ဝတ္တဗ္ဗာ-
တိ။ မူလဋ္ဌိ၊ ၃။ ၂၂၃။

ပစ္စယပ္ပန္နက္ခယ (ပု) [ပစ္စယပ္ပန္န + ခယ] အကျိုး-
ပစ္စယပ္ပန်-တရားတို့၏ ကုန်ခမ်းခြင်း။ ကာမဉ္စ

တံ န ကေဝလံ ပစ္စယက္ခယမတ္တံ ကဏေတိ၊
အထ ခေါ ပစ္စယပ္ပန္နက္ခယမ္ပိ ကဏေတိ။ ဝဇီရ။
၃၉၅။

ပစ္စယပ္ပန္နတာကိတ္တန (န) [ပစ္စယပ္ပန္နတာ + ကိတ္တန]
အကျိုး-ပစ္စယပ္ပန်-တရား၏ အဖြစ်ကို ပြော
ဆိုခြင်း။ တဏှပါဒိန္နဿာတိ ဣမိနာ ဟိ
ပစ္စယပ္ပန္နတာကိတ္တနေန သရသပဘဂုံတံယေဝ
ဝိဘာဝေတိ။ မဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၈။

ပစ္စယပ္ပန္နတာဒဿန (န) [ပစ္စယပ္ပန္နတာ + ဒဿန]
အကျိုး-ပစ္စယပ္ပန်-တရား၏အဖြစ်ကိုပြခြင်း။
အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာတိ ဇေတေန သင်္ခါရာနံ
ပစ္စယပ္ပန္နတာဒဿနေန “ကော နုခေါ အဘိ-
သင်္ခါရေတိတိ သေ နော ကလ္လော ပဉ္စော”
တိ ဒဿေတိ။ မူလဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၂၉။

ပစ္စယပ္ပန္နဒေသနာ (ထိ) [ပစ္စယပ္ပန္န + ဒေသနာ]
အကျိုး-ပစ္စယပ္ပန်-တရားကို- ဟောပြုရာ-
ဟောပြုကြောင်း-ဒေသနာ။ ပဋိစ္စဝါရာဒိသု
ဝါ ခန္ဓဝသေန ပစ္စယပ္ပန္နဒေသနာ အာရု-
ဠာတိ တေနောနိက္ခမေန ဣဓာပိ အာရု-
ဠာတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၃၄။

ပစ္စယပ္ပန္နဓမ္မ (ပု) [ပစ္စယပ္ပန္န + ဓမ္မ] အကျိုး-
ပစ္စယပ္ပန်-တရား။ ဒွိသုပိ စေတေသု ရူပါရူပ-
ဓမ္မဝသေန ပစ္စယာ စေဝ ပစ္စယပ္ပန္နဓမ္မာ စ
ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၅။ (- ၄၂၄။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၄၉။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၆။ ဥဒါန၊ ၄။
၃၅-၈၊ ၄၄၊ ၈၄။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၇။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၈။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၃၂၊ ၃၈၈။ မဒ္ဓိ၊
၂။ ၁၇၅၊ ၂၅၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၈။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂။
မူလဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၃၇။ မူလဋ္ဌိ၊ ၃။ ၂၁၅။ အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၄။
အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၂၄၅၊ ၂၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၅၊ ၂၃၉၊
၂၉၀။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၆၇၊ ၁၃၂။ နေတ္ထိ၊ ၈။ ၁၃၃။)

ပစ္စယပ္ပန္နဓမ္မပုဉ္စ (ပု) [ပစ္စယပ္ပန္နဓမ္မ + ပုဉ္စ] အကျိုး-
-ပစ္စယပ္ပန်-တရားအပေါင်း။ ဓမ္မသမူဟောတိ
ပစ္စယပ္ပန္နဓမ္မပုဉ္စော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၃။

ပစ္စယပ္ပန္နဓမ္မသမ္မဟ (ပ) [ပစ္စယပ္ပန္နဓမ္မ+သမ္မဟ] အကျိုး-ပစ္စယပ္ပန္န -တရားအပေါင်း။ ယသ္မာ အတ္တနော ပစ္စယဝသေန ပဝတ္တော ပစ္စယပ္ပန္နဓမ္မသမ္မဟော.... “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ”တိ ဣဒံ ဝစနံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၃၃။

ပစ္စယပ္ပန္နနိရောဓ (ပ) [ပစ္စယပ္ပန္န + နိရောဓ] အကျိုး-ပစ္စယပ္ပန္န - တရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း။ ပစ္စယနိရောဓံ ပဿန္တဿာပိ ပစ္စယနိရောဓေန ပစ္စယပ္ပန္နနိရောဓံ ပဿတော ယာ အတ္တိတိ သဿတဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁။ (-ဝဇီရ။ ၃၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၅။)

ပစ္စယပ္ပန္နန္တရပဋိက္ခေပ (ပ) [ပစ္စယပ္ပန္န+အန္တရ+ပဋိက္ခေပ] အကျိုး-ပစ္စယပ္ပန္န-တပါးကို ပယ်မြစ်ခြင်း။ ဧတေန ပစ္စယပ္ပန္နန္တရပဋိက္ခေပေါပိ နိဝတ္တိတော ဟောတိ။ အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၃၂။

ပစ္စယပ္ပန္နပဉ္စဝေါကာရဘဝ (ပ) [ပစ္စယပ္ပန္န+ပဉ္စ-ဝေါကာရဘဝ] အကျိုး-ပစ္စယပ္ပန္န-ဖြစ်သော ပဉ္စဝေါကာရဘဝ။ နိရောဓော ဟောတိတိ တ္ထေကေ ဌာနေ ပစ္စယပ္ပန္နပဉ္စဝေါကာရဘဝ-ဝသေန ဒေသနာ ကထိတာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၃။ (-သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၁။)

ပစ္စယပ္ပန္နပ္ပဓာန (တိ) [ပစ္စယပ္ပန္န + ပဓာန] အကျိုး-ပစ္စယပ္ပန္န - တရား ပြဓာန်းခြင်း ရှိသော။ တတ္ထ ဟိ ပစ္စယပ္ပန္နပ္ပဓာနတ္တာ ဒေသနာယ ကုသလော စ အဗျာကတော စ ဓမ္မာ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ကုသလာဗျာကတပစ္စယာ လဗ္ဘန္တိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၂၂။

ပစ္စယပ္ပန္နဘာဝါနတိဝတ္တန (န) [ပစ္စယပ္ပန္နဘာဝ + အနတိဝတ္တန] အကျိုး-ပစ္စယပ္ပန္န- တရား၏အဖြစ်ကို မလွန်မြောက်နိုင်ခြင်း။ သဟေတုဓမ္မန္တိ တ္ထေ ပစ္စယပ္ပန္နဓမ္မာဝ ဂဟိတာ၊ န ပစ္စယဓမ္မာတိ? နယိဒမေဝံ ဒဠဗ္ဗံ ပစ္စယဓမ္မာနမ္ပိ ပစ္စယပ္ပန္နဘာဝါနတိဝတ္တနတော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၂။

ပစ္စယပ္ပန္နဘာဝိ(တိ) [ပစ္စယပ္ပန္န+ဘာဝိ] အကျိုး-ပစ္စယပ္ပန္န-၏အဖြစ်ဖြင့်-ဖြစ်လေ့ရှိသော-ဖြစ်လတ္တံ့ သော။ ပစ္စယပ္ပန္နဿာတိ ပစ္စယပ္ပန္နဘာဝိနော။ အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၄၅။

ပစ္စယပ္ပန္နဝစန (န) [ပစ္စယပ္ပန္န+ဝစန] (၁) အကျိုး-ပစ္စယပ္ပန္န - တရား၏ အဖြစ်ဖြင့် ဟောခြင်း။ (၂) အကျိုး-ပစ္စယပ္ပန္န-တရားကို ဟောကြောင်း သဒ္ဓါ။ (၁) ဝေဒနာဂ္ဂပ-နိဗ္ဗာနာနိ ပန တိကမုတ္တကာနိ ပဋိစ္စာဒိနိယမံ ပစ္စယပ္ပန္နဝစနန္တ န လဘန္တိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၃၈။ (-အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၃၁၃။) (၂) “ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာန”န္တိ ဣမိနာ ပန ပစ္စယပ္ပန္နဝစနေန အသမတ္တေန ပစ္စယပ္ပန္နဝစနန္တရာပေ-က္ခေန ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တေန တံ-သဒ္ဓေန နိဒ္ဓိသိ-တဗ္ဗံ ပါကဋ္ဌိကတံ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၃၈။ (-အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၂၄၁၊ ၂၆၈။)

ပစ္စယပ္ပန္နပ္ပတ္တိ (ထိ) [ပစ္စယပ္ပန္န+ဥပ္ပတ္တိ] အကျိုး-ပစ္စယပ္ပန္န-တရား၏ ဖြစ်ခြင်း။ အာယူဟတိ ဖလံ အတ္တနော ပစ္စယပ္ပန္နပ္ပတ္တိယာ စသေတိ ဧတေနာတိ အာယူဟနံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၈။

ပစ္စယပ္ပန္နပ္ပါဒ (ပ) [ပစ္စယပ္ပန္န+ဥပ္ပါဒ] အကျိုး-ပစ္စယပ္ပန္န-တရား၏ ဖြစ်ခြင်း။ ဣဓ ပန ပစ္စယပ္ပါဒါ ပစ္စယပ္ပန္နပ္ပါဒသင်္ခါတော အနုလောမော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၈၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၅။)

ပစ္စယပ္ပါဒ (ပ) [ပစ္စယ+ဥပ္ပါဒ] အကြောင်းတရား၏ ဖြစ်ခြင်း။ တတောယေဝ စ အဝုသိတဗြဟ္မစရိယဿ အပ္ပဝတ္တိဓမ္မတံ အနာပန္နော ပစ္စယပ္ပါဒေါ ကာလဘေဒံ အနာမသိတာ အနိဝတ္တနာယ ဝေ ဣမဿ ဥပ္ပါဒါတိ ဝုတ္တော။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၇။ (-ဒီ၊ ၄။ ၈၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၅။)

ပစ္စယုပ္ပါဒ် (န) [ပစ္စယ+ဥပ္ပါဒ်] (၁)ပစ္စည်း
၄-ပါးကို ဖြစ်စေခြင်း။ (တိ) (၂) ပစ္စည်း
၄-ပါးကို ဖြစ်စေတတ်သော။ (၁) အာဇီဝ-
ပါရိသုဒ္ဓိ ဓမ္မေန ပစ္စယုပ္ပါဒ်နမတ္ထမေဝ။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ ဌ။ ၂၉၀။ (-ဒိ၊ ဌိ၊ ၂။ ၂၆၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌိ၊
၁။ ၅၂၊ ၆၁။) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စယုပ္ပါဒ်တဏှာ (ထိ) [ပစ္စယုပ္ပါဒ်နာ+တဏှာ]
ပစ္စည်း ၄-ပါးကို ဖြစ်စေတတ်သော တဏှာ။
တဏှာယ ဝသ မာဂတာတိ ပစ္စယုပ္ပါဒ်န-
တဏှာယ ဝသံ ဥပဂတာ။ ထေရီ၊ ဌ။ ၉၃။

ပစ္စယုပ္ပါဒ်နတ္ထ (ပု) [ပစ္စယုပ္ပါဒ်န+အတ္ထ] (၁)
ပစ္စည်း ၄-ပါးကို ဖြစ်စေခြင်း အကျိုး။ (တိ)
(၂) ပစ္စည်း ၄-ပါးကို ဖြစ်စေခြင်း အကျိုးရှိ
သော။ (၁) န ဥယျမေတိ ပစ္စယုပ္ပါဒ်နတ္ထံ
ကုလသင်္ဂဏှနဝသေန န ဝါယမေယျ။ ထေရီ၊
ဌ။ ၂။ ၁၄၇။ (-မ၊ ဌိ၊ ၃။ ၃၀၈။ အံ၊ ဌိ၊ ၁။
၁၁၂။) (၂) တတ္ထ ဝေဠုဒါနေနာတိ ပစ္စ-
ယုပ္ပါဒ်နတ္ထေန ဝေဠုဒါနေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌိ၊ ၁။ ၄၁။

ပစ္စယုပ္ပါဒ်နနယ (ပု) [ပစ္စယုပ္ပါဒ်န+နယ] ပစ္စည်း
၄-ပါးကို ဖြစ်စေတတ်သော - နည်း - ဥပါယ်။
ဥပါယေနာတိ ပရိကထာဒိနာ ဥပါယေန
ပစ္စယုပ္ပါဒ်နနယေန။ ထေရီ၊ ဌ။ ၂။ ၃၅၅။

ပစ္စယုပ္ပါဒ်နပသုတ (တိ) [ပစ္စယုပ္ပါဒ်န+ပသုတ]
ပစ္စည်း ၄-ပါးကို ဖြစ်စေခြင်း၌-လေ့လာ-
အားထုတ်-သော၊ သူ။ ယော ရသာနု-
ဂိဒ္ဓေါ ရသတဏှာဝသိကော ဘိက္ခု ပစ္စယု-
ပ္ပါဒ်နပသုတော။ ထေရီ၊ ဌ။ ၂။ ၁၄၇။

ပစ္စယုပဿာတ (ပု) [ပစ္စယ + ဥပဿာတ]
အကြောင်းကို ပယ်သတ်ခြင်း။ တသ္မာတိ
ပစ္စယုပဿာတေန ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ အပ္ပဒါနတော။
ဒိ၊ ဌိ၊ ၃။ ၆၂။ သံ၊ ဌိ၊ ၂။ ၄၇၈။

ပစ္စယုပါဒါန (န) [ပစ္စယ+ဥပါဒါန] အကြောင်း
ဟူသော ဥပါဒါနိ၊ (အကျိုးကို) စွဲယူတတ်
သော အကြောင်း။ ဒေဓာ ဥပါဒါနာနိ ဂဟ-

ဏှပါဒါနဉ္စ ပစ္စယုပါဒါနဉ္စ။ပစ္စယုပါဒါနံ
နာမ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာတိ ဝေဝိတ္တ-
ပစ္စယာ။ မ၊ ဌ။ ၂။ ၆၂။ ပစ္စယုပါဒါနန္တိ ယံ-
ကိုဉ္စိ ပစ္စယမာဟ။ သော ဟိ အတ္တနော
ဖလံ ဥပါဒိယတိ ဥပါဒါနဝသေန ဂဏှာတိတိ
ဥပါဒါနန္တိ ဝုစ္စတိ။ တေနာဟ “ပစ္စယုပါဒါနံ
နာမ ။ပ။ ပစ္စယာ”တိ။ မ၊ ဌိ၊ ၂။ ၁၁၈။

ပစ္စယုပါဒါနဝါဒီ (တိ) [ပစ္စယုပါဒါန+ဝဒ+
ဏိ] အကြောင်းဟူသော ဥပါဒါနိကို ပြော
ဆိုလေ့ရှိသော၊ သူ။ ပစ္စယုပါဒါနဝါဒီနော
ပန အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနန္တိ အပ္ပစ္စယပရိနိဗ္ဗာနံ။
မ၊ ဌ။ ၂။ ၆၂။

ပစ္စယေကဒေသ (ပု) [ပစ္စယ + ကေဒေသ]
အကြောင်းတစ်စိတ်။ ပစ္စယာနံ ပဒေသံ ဖဿ-
ပစ္စယာ ဝေဒနာဝသေန ပစ္စယေကဒေသံ....
ပစ္စဝေက္ခန္ဓော ဝိဟာသိ။ သံ၊ ဌ။ ၃။ ၁၆၅-၆။

ပစ္စယေကဒေသနိပ္ပတ္တိ (ထိ) [ပစ္စယေကဒေသ+
နိပ္ပတ္တိ] အကြောင်းတစ်စိတ်၏ ပြီးစီးခြင်း။
အတိတာနံ ဟိ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗတ္တာ ဥပါဒိဓမ္မာနဉ္စ
ပစ္စယေကဒေသနိပ္ပတ္တိယာ အာရဒ္ဓုပ္ပါဒိဘာ-
ဝတော....ဥပ္ပန္နာနုကူလတာ ပဂေဝ ပစ္စုပ္ပန္နာ-
နန္တိ တဗ္ဗိဒ္ဓရတာဝ တွေ ဝိညာယတိ။ မ၊ ဌိ၊
၁။ ၆၀။ အနု၊ ဌိ၊ ၁။ ၂၉။

ပစ္စရီ (ထိ) [ပတိ+အရ+အ+ဤ။ ဂမနာဂမ-
နဝသေန ပုနပ္ပုနံ ဇလေ အရန္တိ ယာယ၊
သာ ပစ္စရီ၊ အ၊ နဒါဒိ။ ဓာနံ၊ ဌိ၊ ၆၆၅။]
ဖောင် (သစ်ဖောင်၊ ဝါးဖောင် စသည်)။
မဟာပစ္စရိယန္တိ တွေ ပစ္စရိတိ ဥဠုမ္ပံ ဝုစ္စတိ။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၀။ (-ဝဇီရ၊ ၁၈။ ဝိမတိ၊ ၁။
၆။ မူလ၊ ဌိ၊ ၂။ ၂၁၁။)

ပစ္စရေ (ကြိ) [ပစ+ယ+အန္တိ။ အန္တိ-ကို ရေ-ပြု။]
ကျက်ကုန်၏။ ပစ္စတိ-ကြည့်။

ပစ္စလတ္ထ (ကြိ) [ပတိ+လဘ+ဤ။ ကစ္စည်း။
၄၉၇။] ရပြီ။ ပဋိလဘတိ-ကြည့်။

ပစ္စလတ္ထိသု (ကြိ) [ပတိ+လဘ+ဉံ။ မောဂ်၊ သျ၊ ၆။ ၇၃။] ရကုန်ပြီ။ ပဋိလဘတိ-ကြည့်။

ပစ္စလတ္ထိ (ကြိ) [ပတိ+လဘ+ဉံ] ရကုန်ပြီ။ ပဋိလဘတိ-ကြည့်။

ပစ္စလဒ္ဓါ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+အ+လဘ+တွာ။ ကစ္စည်း။ ၆၀၀။] ရ၍။ တေသံ သုတနာ သပ္ပညာ၊ သမိတ္တံ ပစ္စလဒ္ဓါ တေ၊ အံ၊ ၁။ ၃၆၂။ သမိတ္တံ ပစ္စလဒ္ဓါတိ သကံ စိတ္တံ ပဋိလဘိတွာ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၇။

ပစ္စလဒ္ဓါ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+အ+လဘ+တွာ။ အ-သဒ္ဓါ ပဒပူရဏ၊ တွာကို တံပြု။ မောဂ်၊ ၅။ ၁၆၅။ နိရုတ္တိ။ ၇၆၂။] ရ၍။ ဘေသံ သုတနာ သပ္ပညာ၊ သမိတ္တံ ပစ္စလဒ္ဓါတေ။ ပဋိသံ၊ ၂။ ၇၃။ သမိတ္တံ ပစ္စလဒ္ဓါတိ ဝိပလ္လာသဝဇ္ဇိတံ သကမိတ္တံ ပဋိလဘိတွာ။ ပဋိ-အလဒ္ဓါတိ ပဒစ္စေဒေါ။ အထ ဝါ ပဋိလဘိသု၊ ပဋိ အလဒ္ဓါန္တိ ပဒစ္စေဒေါ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၈-၉။

ပစ္စလဒ္ဓါ (ကြိ) [ပတိ+လဘ+ဉံ] တဖန်ရကုန်ပြီ။ ပဋိလဘတိ-ကြည့်။ အသကံပုဒ်လည်း ကြည့်။

ပစ္စဝိဒ္ဓံ (ကြိ) [ပတိ+ဝိဒ+ဉံ] ထိုးထွင်း၍ သိကုန်ပြီ။ ပစ္စဝိဒ္ဓံ (အံ၊ ၃။ ၆၂) ၏ ပဋိဝိဇ္ဇံသု။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၅။

ပစ္စဝေက္ခဏ (န၊ ထိ) [ပတိ+အဝ+ဣက္ခ+ယု။ ပတိ ပစ္စေကံ ပုနပ္ပုနံ ဝါ အဝ ဩဂါဟေတွာ ဉာဏေန ပပိသိတွာ ဣက္ခဏံ “ပဋိသင်္ခါယောနိသော” တိ အာဒိနာ ဒဿနံ ပစ္စဝေက္ခဏံ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၅၃၉။ ပဋိ ပုနပ္ပုနံ ဩဂါဟေတွာ ဣက္ခဏာ ပစ္စဝေက္ခဏာ။ ပဋိ-ပုဗ္ဗ အဝ-ပုဗ္ဗ ဣက္ခ ဒဿနဏေသုတိ ဓာတု၊ ပညာပဓာနော စိတ္တုပ္ပါဒေါ။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၁။ ၁၄၆။ (ပြုတုပေက္ခဏ-သံ)] (ခ) ရှု-ဆင်ခြင်-ခြင်း၊ အဖန်ဖန် ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍-

ရှု - ဆင်ခြင် - ခြင်း၊ အဖန်ဖန် ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍-ရှု-ဆင်ခြင်-တတ်သော တရား။ (က) ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်။ (ခ) ပစ္စဝေက္ခဏာဇော။ (ဂ) ပစ္စဝေက္ခဏာ ဝိထိ။ (တိ) (၂) ရှု-ဆင်ခြင် - ရာ၊ အဖန်ဖန် - ရှု-ဆင်ခြင်-ရာ (အခါ)။

(ခ) တဒါ သမုဒါဂတေ ဓမ္မေ ပဿနေ ပညာ ပစ္စဝေက္ခဏေ ဉာဏ်။ ပဋိသံ၊ ၂။ ဝေ သုတဓာတုပရိစိတာနံ မနသာနုပေက္ခနံ ပစ္စဝေက္ခဏံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆၅။ ပဋိဝိဒ္ဓဿ ပုန အဝေက္ခဏာ ပစ္စဝေက္ခဏာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၈၃။ (-အဘိ၊ က။ ၃၆၉။ ပေဋကော။ ၃၀၆။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၃။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၂။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၁။ ၃၉၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၃။ ၃၄၆။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၄၀၊ ၃၃၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၂။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၃၁။ ၁၉၂။ ဝဇ္ဇိရ၊ ၄။ ၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂။ ၁၇၆။ ၁၉၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၈၇။ သီ၊ ၄။ သင်္ခါ၊ ၂။ ၄၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၁။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၄၉။ မူလဒီ၊ ၁။ ၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၇၂။ ၁၅၆။ ၃၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃။ (က) ဝိမုတ္တသ္မိံ ဝိမုတ္တမိတိ ဉာဏံ ဟောတိတိ ဣဓ ပစ္စဝေက္ခဏာ ကထိတာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၁။ သမ္မာဉာဏံ ပစ္စဝေက္ခဏံ ကတွာ (မ၊ ၄။ ၄။ ၉၅) တိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ သမ္မာဉာဏံ ကတွာ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၉။ (-မ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၈။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၅၀။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၃။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၄။ ၄၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၃။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၆။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၄၈။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၆၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၄၈၆-၇) (ခ) မဂ္ဂါနန္တရံ ပန ဖလံ ဖလာနန္တရံ ဘဝဂံ၊ ဘဝဂံတော ဝုဋ္ဌာယ ပစ္စဝေက္ခဏံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၉။ အာဝဇ္ဇနာနန္တရာနိတိ အာဝဇ္ဇနာယ ပရတော ယာနိ ဇဝနာနိ ပဝတ္တာနိ၊ တာနိ တေသံ ပစ္စဝေက္ခ-

ဏာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁။ ၂။ ၁။ ၂။ ၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂။ ၁။) (ဂ) စတုန္ဒ ဖလဝိမုတ္တိနံ ဝသေန ယထာဝိမုတ္တံ စိတ္တံ ကေန ဝိသတိဘောဒါယ ပစ္စဝေက္ခဏာယ န ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋီ၊ ၄။ ၂။ ၁။ (-ဥဒါန၊ ဋီ၊ ၁။ ၇။ ထေရ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၀။) (၂) ပစ္စဝေက္ခဏကာလ-ကြည့်။

ပစ္စဝေက္ခဏကရဏ (န) [ပစ္စဝေက္ခဏ+ကရဏ] အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-မှုကို ပြုခြင်း။ ဧဝံ-သီလာတိ အနဝသေသသီလာနံ ဝိသု ပစ္စဝေက္ခဏကရဏေန ဧဝံသီလာတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀။

ပစ္စဝေက္ခဏကာလ (ပ) [ပစ္စဝေက္ခဏ+ကာလ] ရှု-ဆင်ခြင်-ရာ အခါ၊ အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ရာ အခါ။ အရိယသဘာဝကာနဉ္စိ အတ္တ-နော မဂ္ဂံ ဂရံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ အာရမ္မဏာဓိပတိ လဗ္ဘတိ။ အဘိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၉။ (-၄၃၉။ အဘိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၀။)

ပစ္စဝေက္ခဏကိစ္စ (န) [ပစ္စဝေက္ခဏ+ကိစ္စ] အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ခြင်း-အမှု-ကိစ္စ။ ပစ္စဝေက္ခဏကိစ္စံ နတ္ထိ (ဝိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆၁) တံ ပစ္စာ-အာဂတေဟိ ဥပပရိက္ခဏကိစ္စံ နတ္ထိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇။

ပစ္စဝေက္ခဏကုသလ (န) [ပစ္စဝေက္ခဏ+ကုသလ] အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-တတ်သော ကုသိုလ်စိတ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ ကုသိုလ်စိတ်။ ဖလံ ပစ္စဝေက္ခန္တိ နိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခန္တိတိ ပစ္စဝေက္ခဏကုသလဿ အာရမ္မဏဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ အဘိ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၃၇။

ပစ္စဝေက္ခဏစိတ္တံ (န) [ပစ္စဝေက္ခဏ+စိတ္တံ] အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-တတ်သော စိတ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသိစိတ်။ တဿ ဧဝံ ပစ္စဝေက္ခဏတော တံ ပစ္စဝေက္ခဏစိတ္တံ ဘဝဂေါ ဩတ-

ရတိ။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၈၄။ (- အဘိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၄၇။ အဘိ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၃၆။ ငဇိရ၊ ၁၅၃။)

ပစ္စဝေက္ခဏစေတနာ (ထိ) [ပစ္စဝေက္ခဏာ+စေတနာ] ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသိစိတ်နှင့် ယှဉ်သော စေတနာ။ အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ စေတနာတိ သေက္ခာနံ ဂေါတြဘူစေတနာ၊ ပစ္စဝေက္ခဏစေတနာတိပိ ငတ္ထု ဝနုတိ။ အဘိ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၇၉။

ပစ္စဝေက္ခဏဇေန (န) [ပစ္စဝေက္ခဏ+ဇေန] အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-တတ်သော ဇော၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဇော။ ပစ္စဝေက္ခဏဇေနာနေဝဟိ တတ္ထ အာဝဇ္ဇနာနန္တရာနိ။ ပဋိသံ ဋီ၊ ၁။ ၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၃။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋီ၊ ၅၂။)

ပစ္စဝေက္ခဏ(ဏာ)ဉာဏ (န) [ပစ္စဝေက္ခဏ(ဏာ)+ဉာဏ] အဖန်ဖန် သက်ဝင်၍ - ရှု - ဆင်ခြင် - တတ်သော ဉာဏ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်။ (မဂ္ဂ၊ ဖိလံ စသည်ကို ပြန်လည်ဆင်ခြင်သော စိတ်အစဉ် 'ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသိ' တွင် ပါဝင်သည့် မဟာကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် ဇောစိတ်တို့၌ ယှဉ်သောဉာဏ်ကို 'ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်' ဟု ခေါ်သည်။ ယင်းသည် ၁၉-မျိုးရှိသည်။ သောတာပတ္တိ-မဂ္ဂ၊ ဖိလံကို ရပြီးသော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် "ငါသည် ဤမဂ်ဖြင့် လာခဲ့၏၊ ဤမဂ်ကို ရပြီး၏" ဟု မိမိရပြီးသောမဂ်ကို ပြန်လည်ဆင်ခြင်၏၊ 'ဤအကျိုး ဤဖိလံကို ရပြီး၏' ဟု ဖိလံကိုလည်းဆင်ခြင်၏။ 'ဤ ကံလေသာတို့ကို ပယ်ပြီး၏' ဟု ပယ်ပြီးကံလေသာတို့ကိုလည်း ဆင်ခြင်၏၊ 'ဤကံလေသာတို့ကား ကြွင်းကျန်သေး၏' ဟု မပယ်ရသေးသော ကံလေသာတို့ကိုလည်း ဆင်ခြင်၏၊ 'ဤနိဗ္ဗာန်တရားကို အာရုံပြုသောအားဖြင့် သိအပ်၊ ရအပ်ပြီ' ဟု နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း ဆင်ခြင်

မေဗြာဟ္မဏာ”တိအာဒိမာဟ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၈။
(-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၇။ သာရတ္ထ၊
၁။၄၁၀။မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၈။အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၉။)

ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏမုခ (န) [ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ+
မုခ] ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ဟူသော-အဦး-
အစ-ပစာန။“သုဝိမုတ္တပညော” တိ ဣဒံနာ
ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏမုခေန ဖလဉာဏံ ဝုတ္တံ။
ဝိမတိ၊၂။၉၉။

ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏသမ္ပန္န(တိ)[ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ+
သမ္ပန္န] ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော။
ဝိမုတ္တဉာဏဒဿနသမ္ပန္နာတိ ဧတေန ပစ္စ-
ဝေက္ခဏဉာဏသမ္ပန္နာ ဝုတ္တာတိ ဉာတဗ္ဗံ။စူဠ၊
ဋ္ဌ၊၁၄။

ပစ္စဝေက္ခဏတ္ထ (ပု) [ပစ္စဝေက္ခဏ+အတ္ထ]
(၁) ရှု-ဆင်ခြင်-ခြင်းအကျိုး၊ အဖန်ဖန်
-ရှု-ဆင်ခြင်-ခြင်းအကျိုး။ (တိ)
(၂)ကြည့်ရှုခြင်း အကျိုးရှိသော(မှန်)။(၁)
ပစ္စဝေက္ခဏတ္ထာယ ဥပနိယတိတိ ဟိ ဧတ္ထ
အဓိပ္ပါယော။သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈၈။(-ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၁၆။) (၂) ကိမတ္ထိယော
အာဒါသောတိ ပစ္စဝေက္ခဏတ္ထော ဘန္တေတိ။
မ၊၂။၇၈။ ပစ္စဝေက္ခဏတ္ထောတိ သြလောက-
နတ္ထော၊ယံ မုခေ ဝဋ်ဟောတိ၊တဿ ဒဿ-
နတ္ထောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။မ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၀။

ပစ္စဝေက္ခဏဒဿနတ္ထ (ပု) [ပစ္စဝေက္ခဏ +
ဒဿန+အတ္ထ] ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကို ပြခြင်း
အကျိုး။ ရူပဓာတုယာတိအာဒိ ပစ္စဝေက္ခဏ-
ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ သဟ ဖလေန ပစ္စဝေက္ခဏ-
ဒဿနတ္ထန္တိပိ ဝဒန္တိယေဝ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၈။
(-သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၀။)

ပစ္စဝေက္ခဏ(ဏာ)နိမိတ္တ (န) [ပစ္စဝေက္ခဏ
(ဏာ) + နိမိတ္တ] အကြောင်းဖြစ်သော
ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်။ ပုန စ ပရံ ဘိက္ခဝေ

ဘိက္ခုနော ပစ္စဝေက္ခဏာနိမိတ္တံ သုဂ္ဂဟိတံ
ဟောတိ။ အံ၊၂။၂၂။ ပစ္စဝေက္ခဏနိမိတ္တန္တိ
ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏမေဝ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁။ တဿ
တဿ သမာဓိဿ သရူပဒဿနဿ ပစ္စယတ္တာ
ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ ပစ္စဝေက္ခဏနိမိတ္တံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၃။၁၄။ (-ဒိ၊၃။၂၃၂။ အဘိ၊ဝိ၊၃၄၆။
နေတ္ထိ။ ၇၄။ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၄။အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၂။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၇။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။ ၁၅၂။ဒိ၊ ဋ္ဌ၊၃။
၂၈၄။နေတ္ထိ၊ဝိ။၂၃၄။)

ပစ္စဝေက္ခဏပညာ (တိ) [ပစ္စဝေက္ခဏာ+ပညာ]
အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-တတ်သော ပညာ၊
ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်။ အကုပ္ပံ ဉာဏန္တိ အညတ္ထ
ဖလပညာ အကုပ္ပဉာဏံ နာမ။ ဣဓ ပစ္စ-
ဝေက္ခဏပညာ အဓိပ္ပေတာ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၁။
(-သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၄၀၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၈။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၇။
၂၇၉။အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀။)

ပစ္စဝေက္ခဏပဋိက္ခေပပရ (တိ) [ပစ္စဝေက္ခဏ+
ပဋိက္ခေပ+ပရ] အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-
မှုကို ပယ် ခြင်းလျှင် ပြခန်းခြင်း ရှိသော
(စကား)။ပစ္စဝေက္ခဏာယ အာဒိသုဒ္ဓိဒဿန-
ပရမေတံ၊န ပရိဘောဂကာလေ ပစ္စဝေက္ခဏ-
ပဋိက္ခေပပရံ၊ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၂။

ပစ္စဝေက္ခဏပဋိသေဝန (န) [ပစ္စဝေက္ခဏ+
ပဋိသေဝန] အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-မှုဖြင့်-
မှီဝဲ-သုံးဆောင်-ခြင်း။ ဣမေ ဧကမေက-
သ္မိံ” ပစ္စယေ စတ္တာဓော စတ္တာဓော ကတော
သောဋ္ဌဿ အာသဝါ ဣမိနာ ဉာဏသံဝရ-
သင်္ခါတေန ပစ္စဝေက္ခဏပဋိသေဝနေန ပဟာ-
တဗ္ဗာတိ ဝုစ္စန္တိ။အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၈။

ပစ္စဝေက္ခဏပယောဇန (တိ) [ပစ္စဝေက္ခဏ+
ပယောဇန] အဖန်ဖန် - ရှု-ဆင်ခြင်-ခြင်း
အကျိုးရှိသော။ တတ္ထ ပရိဘောဂပမာဏံ
ပစ္စဝေက္ခဏပယောဇနံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၁။

ပစ္စဝေက္ခဏပရမ္မရာ (ထိ) [ပစ္စဝေက္ခဏ+ပရမ္မရာ]
ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် အဆက်ဆက်။ ဝေဉ္စ
ကတွာ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏပရမ္မရာယ တထာ
ပဇာနနာ သိဒ္ဓါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သိဒ္ဓါသစ်၊ ၂။
၁၅၉။

ပစ္စဝေက္ခဏာပရိဘောဂ (ပု) [ပစ္စဝေက္ခဏ+ပရိ-
ဘောဂ] (၁) အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ခြင်း
ဖြင့် သုံးဆောင်ခြင်း။ (၂) အဖန်ဖန်-ရှု-
ဆင်ခြင်-ခြင်းဖြင့် သုံးဆောင်ရာ (အခါ)။
(၁) ပစ္စဝေက္ခဏပရိဘောဂမတ္တမ္ပိ (ဒီ၊ ဌ၊ ၃။
၂၁) တိ ပစ္စဝေက္ခဏမတ္တေန ပရိဘောဂမ္ပိ
ကေဝါရံ ပစ္စဝေက္ခဏာပရိဘောဂမ္ပိ န
ကရေတိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၉။ (၂) မဂဿ ပန
အဗဒ္ဓဿ ပါသရာသိ* အဓိသယိတကာလော
ဝိယ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ စတူသု ပစ္စယေသု
ပစ္စဝေက္ခဏပရိဘောဂေါ။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၈။

ပစ္စဝေက္ခဏပရိသမာပန (န) [ပစ္စဝေက္ခဏ+ပရိ-
သမာပန] ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကို ပြီးဆုံးစေ
ခြင်း။ “ဓိမုတ္တသ္မိ” ဝိမုတ္တမိတိ ဉာဏ် ဟော-
တိ” တိ ဝစနတော ပစ္စဝေက္ခဏပရိသမာ-
ပနေန ကိလေသပရိယာဒါနံ သမာပိတံ နာမ
ဟေတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၁၈။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၅၆။
မူလဌ၊ ၂။ ၃၄။ နေတ္တိ၊ ဌ၊ ၁၄၉။

ပစ္စဝေက္ခဏပီတိ (ထိ) [ပစ္စဝေက္ခဏ+ပီတိ]
အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ခြင်း အားဖြင့် ဖြစ်
သော ပီတိ။ ပစ္စဝေက္ခဏပီတိ လောကီယာဝ၊
သာကဿ နိရာမိသတရာ ဇာတာတိ? သန္တ-
ပဏိတဓမ္မပစ္စဝေက္ခဏဝသေန ဥပ္ပန္နတ္တာ။ သံ၊
ဌ၊ ၃။ ၁၂၄။

ပစ္စဝေက္ခဏပုဗ္ဗက (တိ) [ပစ္စဝေက္ခဏ+ပုဗ္ဗက]
အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-မှုလျှင် ရှေ့သွားရှိ
သော။ “လဘိဿာမိ ဝါ နောဝါ” တိ ပစ္စ-
ဝေက္ခဏပုဗ္ဗကေန “လဘိဿာမိ” တိ အတ္ထ-

သမ္ပဿနေနေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ။ သိ၊ ဌ၊ သစ်၊ ၂။
၁၀၀။

ပစ္စဝေက္ခဏပုရေစာရိက (တိ) [ပစ္စဝေက္ခဏ+
ပုရေစာရိက] ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ ရှေ့၌
ဖြစ်သော (မနောဒွါရာဝဋ္ဋန်း)။ ကိရိယာ-
ဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတုပိ အရိယာနံ
မဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏကာလေ ပစ္စဝေက္ခဏပုရေ-
စာရိကတ္တာ မဂ္ဂါရမ္မဏာ ဟေတိ။ အဘိ၊ ဌ၊
၁။ ၄၄၂။

ပစ္စဝေက္ခဏပ္ပသာဒ (ပု) [ပစ္စဝေက္ခဏ+ပသာဒ]
ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်နှင့် ယှဉ်သော - ယုံကြည်
မှု - သဒ္ဓါ။ တိပိဋကစူဠနာဂဓတ္ထရာ “အာ-
ဂတမဂ္ဂဿ ပစ္စဝေက္ခဏပ္ပသာဒေါ” တိ။ သံ၊
ဌ၊ ၃။ ၃၀၈။

ပစ္စဝေက္ခဏဗလ (န) [ပစ္စဝေက္ခဏ+ဗလ] (၁)
အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ခြင်းဟူသော စွမ်း
အား။ (တိ) (၂) အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-
ခြင်းဟူသော စွမ်းအားရှိသော၊ သူ။ (၁)
ပဋိသင်္ခါနဗလန္တိ ပစ္စဝေက္ခဏဗလံ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။
၉၆၂။ (-ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀၅။) (၂) ပဋိ-
သင်္ခါနဗလာတိ ပစ္စဝေက္ခဏဗလာ။ အံ၊ ဌ၊ ၃။
၂၂၃။

ပစ္စဝေက္ခဏ(ဏာ)ဗဟုလ (တိ) [ပစ္စဝေက္ခဏ
(ဏာ)+ဗဟုလ] များသော အဖန်ဖန်-ရှု-
ဆင်ခြင် - ခြင်း ရှိသော၊ အဖန်ဖန် - ရှု -
ဆင်ခြင် - ခြင်း များသော၊ သူ။ ပစ္စဝေက္ခဏ-
ဗဟုလဿ ဟိ ဈာနဂါနိ ထူလာနိ ဒုဗ္ဗလာနိ
ဟုတွာ ဥပ္ပဋ္ဌဟန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၈။ ပစ္စ-
ဝေက္ခဏာဗဟုလော (ပဋိသံ၊ ၃၈၂) တိ
ဝိပဿနာဝိဟာရေ သတိ ဝိပဿနာပစ္စဝေက္ခ-
ဏာဗဟုလော၊ ဖလသမာပတ္တိဝိဟာရေ
သတိ ဖလသမာပတ္တိပစ္စဝေက္ခဏာဗဟုလော။
ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆၃။

ပစ္စဝေက္ခဏဘူမိ (ထိ) [ပစ္စဝေက္ခဏ+ဘူမိ]
 ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏-ဖြစ်ရာ-အာရုံ။ ဇေတ-
 နဿ ပစ္စဝေက္ခဏဘူမိ* ဒဿေတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၁၈၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၁။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၅။
 သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၇။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၅၆။)

ပစ္စဝေက္ခဏမတ္တာ (ထိ) [ပစ္စဝေက္ခဏာ+မတ္တာ]
 အဖန်ဖန် - ရှု - ဆင်ခြင် - ခြင်း၌ အတိုင်း
 အရှည်။ အပိ စ ပစ္စဝေက္ခဏမတ္တာ ဝိဿဇ္ဇန-
 မတ္တာတိ ဣမိဿာပိ မတ္တာယ အဇာနနတော
 အမတ္တညံ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၇။

ပစ္စဝေက္ခဏမုခ (န) [ပစ္စဝေက္ခဏ+မုခ] အဖန်
 ဖန် - ရှု - ဆင်ခြင် - မူဟူသော - အဦး - အစ -
 ပဓာန။ အရဟတ္တံ ပန ပတွာ အတ္တနာ ပဋိ-
 လဒ္ဓသမ္ပတ္တိ* ပစ္စဝေက္ခဏမုခေန သတ္တု ဂုဏ-
 မဟန္တတံ ပစ္စဝေက္ခဏံ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၇။
 (-သ၊ရတ္ထ၊၂။၂၁၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၃၁၂။)

ပစ္စဝေက္ခဏယုတ္တ (တိ) [ပစ္စဝေက္ခဏ+ယုတ္တ]
 အဖန်ဖန် - ရှု - ဆင်ခြင် - တတ်သောဉာဏ်နှင့်
 ယှဉ်သော။ သတိ ဥပဋ္ဌိတာတိ ပစ္စဝေက္ခဏ-
 ယုတ္တာ သတိ သဗ္ဗကာလံ ဥပဋ္ဌိတာ။ ထေရီ၊
 ဋ္ဌ။၂၆၄။

ပစ္စဝေက္ခဏရဟိတ (တိ) [ပစ္စဝေက္ခဏ+ရဟိ-
 တ] အဖန်ဖန် - ရှု - ဆင်ခြင် - ခြင်းမှ
 ကင်းသော။ အပ္ပစ္စဝေက္ခဏပရိဘောဂေါတိ
 ပစ္စဝေက္ခဏရဟိတော ပရိဘောဂေါ။မ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၁၄၃။

ပစ္စဝေက္ခဏ (ဏာ) ဝသီ (ထိ) [ပစ္စဝေက္ခဏ
 (ဏာ) + ဝသီ] အဖန်ဖန် သက်ဝင်၍
 - ရှု - ဆင်ခြင် - ခြင်း - ငါ - ၌ -
 လေ့လာ - ကျေပွန် - စွမ်းနိုင် - ခြင်း။ (ဈာန်
 နှင့် ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို အလိုရှိသောနေရာ၊
 အလိုရှိသောအခါဝယ် အလိုရှိသော ဈာန်
 အင်္ဂါကို အလိုရှိသည့်အတိုင်း ကြန့်ကြာမှု

မရှိ လျင်မြန် သွက်လက်စွာ ဆင်ခြင် စွမ်းနိုင်
 မှုကို “ပစ္စဝေက္ခဏဝသီ”ဟု ခေါ်သည်
 (ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၆ - ၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၄၆။)

ဈာန်တပါးပါးကို ရရှိပြီးနောက် ထိုဈာန်
 ၌ ကျေပွန်နိုင်နင်းမှုရှိအောင် ဝသီ(ဘော်)
 ၅-တန်ဖြင့် အဖန်ဖန် လေ့လာရသည်။
 ထိုတွင် အဓိဋ္ဌာနဝသီ၊ သမာပဇ္ဇနဝသီ ၂-တန်
 ဖြင့် ပဌမဈာန်ကို မိဋ္ဌာန်၊ ဝင်စား၍ ဝုဋ္ဌာန-
 ဝသီဖြင့် ဈာန်မှ ထမြောက်ပြီးသောအခါ
 ထိုဈာန်၌ ရှိသည့် ဝိတက်ကို ဆင်ခြင်လိုလတ်
 သော် ဘဝင်္ဂစလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္စေဒ၊ မနော-
 ဒွါရာဝဇ္ဇန်းတို့ တကြိမ်စီ ဖြစ်ပြီးနောက် မဟာ
 ကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာဇော ၁၆-ပါးတွင်
 တပါးပါးသည် ဇောကိစ္စတပ်၍ ၄-ကြိမ်၊
 သို့မဟုတ် ၅-ကြိမ် ဖြစ်၏။ ထို့နောက် ဘဝင်္ဂ-
 စလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္စေဒ ဟူသော ဘဝင် ၂-ကြိမ်
 ခြား၍ ဝိစာရကို ဆင်ခြင်သော မနောဒွါရာ-
 ဝဇ္ဇန်း၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဇောတို့ဖြစ်ကြသည်။
 ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဈာန်အင်္ဂါ ၅-ပါးတို့ကို
 တပါးပြီး တပါး ဆင်ခြင်ရာဝယ် ပစ္စဝေက္ခဏ-
 ဏာဝိထိ တခုနှင့် တခုအကြား ဘဝင် ၂-ကြိမ်
 မျှ ခြား၍ အခြားအာရုံမထင်လာစေပဲ ဇော
 ၄-ကြိမ်၊ ၅-ကြိမ်ဖြင့် ဆင်ခြင်နိုင်စွမ်းသော
 အခါ အာဝဇ္ဇနဝသီနှင့် ပစ္စဝေက္ခဏဝသီ
 ပြီးမြောက်ပြီဖြစ်သည်။ ဘဝင် ၂-ကြိမ်ခြား၍
 ဇော ၄-ကြိမ်မျှဖြင့် ကိစ္စပြီးသော ဖော်ပြပါ
 ပစ္စဝေက္ခဏဝသီကို ဘုရားရှင်နှင့် အရှင်
 သာရိပုတြာ၊ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်စသော
 သာဝကကြီးတို့ အလျင် အမြန် တန်ခိုး
 ဖန်ဆင်းသောအခါ၌သာရအပ်သည်။ ဤပစ္စ-
 ဝေက္ခဏဝသီသည် ထိပ်တန်းအကျဆုံးဖြစ်၍
 ဤထက် သာလွန်လျင်မြန်သော ပစ္စဝေက္ခဏ-
 ဏာဝသီကား မရှိတော့ပြီ (ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၄၉၊
 ၁၅၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၅။ သင်္ဂဟ၊၆၆၊၁၅၄၊
 ဝိဘာဝိနီ၊၂၆၃ - ၄။ မဏိမဇ္ဈ၊၂။၅၀၅-၅၀၉။

ပရမတ္ထသန္ဓေပဒါနီ၊ ၁။ ၁၁၁။ အဘိဓမ္မတ္ထ-
ဒီပက၊ ၁။ ၂၇၆။

ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသီ တခုနှင့် တခုအကြား
ဘဝင် ၂-ကြိမ် ခြားခြင်းသည် ဘုရားရှင်
သန္တာန်၌သာ ဖြစ်သည်။ ဘုရားရှင်မှတစ်ပါး
အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ သန္တာန်၌ ဘဝင် အရေ
အတွက် မရှိချေ။ ထိုမှတစ်ပါး ဇော ၅-ကြိမ်
စောသည့် ပစ္စဝေက္ခဏာဝသီကိုလည်း ထိပ်
တန်းကျသော ဝသီဟု ဆိုသောကြောင့်
ပစ္စဝေက္ခဏာဘေတို့ ၇-ကြိမ်စော၍ လျင်
မြန်စွာ မင်ခြင်နိုင်လျှင်လည်း ပစ္စဝေက္ခဏာ-
ဝသီမြောက်သည်ပင် (ပရိသံ၊ ၄။ ၂၇၅-၆)။

“ပစ္စဝေက္ခဏာ ဇော ၄-ကြိမ်၊ ၅-ကြိမ်”
ဟူရာ၌ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဒီကာ (၁။ ၁၇၉) ဆရာက
ဣန္ဒြေထက်သည့် ‘တိက္ခိန္ဒိယ’ ပုဂ္ဂိုလ်အား
၄-ကြိမ်၊ ဣန္ဒြေ မထက်သွန်းသည့် ‘နာဘိ-
တိက္ခိန္ဒိယ’ ပုဂ္ဂိုလ်အား ၅-ကြိမ်စော၏ဟု
ဝေဘန်သည်။ ယင်းကိုပင် အဗ္ဗိပူရိ၍ ဋီကာ-
ကျော် (၁၅၅) ဆရာက ဘုရားရှင်အား
၄-ကြိမ်၊ အခြား ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ၄-ကြိမ်၊
၅-ကြိမ်ဟု ယူလျှင် သင့်အံ့သင်၏ဟု မိန့်ဆို
သည်။ မဏိမဉ္ဇူ (၁။ ၄၉၈) ဆရာကလည်း
ဘုရားရှင်အား ၄-ကြိမ်၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့
အား ၄-ကြိမ်၊ ၅-ကြိမ်ဟု ယူသောလျှင်
သင့်မြတ်သည်။ ဘုရားရှင်အားလည်း အခြား
ပုဂ္ဂိုလ်တို့နည်းတူ ၄-ကြိမ်၊ ၅-ကြိမ်ဟု ယူလျှင်
အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ (၆၆) စကားနှင့် ဝိသုဒ္ဓိ-
မဂ်အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာစကားတို့ ကွဲပြား
ဆန့်ကျင်ရာသည်ဟု ထောက်ခံမိန့်ဆိုသည်။

ပရမတ္ထဒီပနီကျမ်းပြု လယ်တီဆရာတော်
ကြီးကမူ ဘုရားရှင်နှင့် သာဝကကြီးတို့
အလျင်အမြန် တန်ခိုးဖန်ဆင်းသောအခါ၌
ပစ္စဝေက္ခဏာဘေ ၅-ကြိမ်၊ အထူးသဖြင့်
အလျင်အမြန်ဖန်ဆင်းသောအခါ၌ ၄-ကြိမ်ဟု
ယူလျှင်လည်း သင့်မြတ်သည်သာဟု မိန့်ဆို

ပြီးလျှင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နှင့် အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟလာ
စကားဝါကျဖြင့် ဘုရားရှင်နှင့်တကွ ပုဂ္ဂိုလ်
အားလုံး အေးအေးသက်သာ ဆင်ခြင်သော
အခါ၌ ပစ္စဝေက္ခဏာဘေ ၆-ကြိမ်၊ ၇-ကြိမ်
ဘေကြောင်းပြု၏ဟု မိန့်ဆိုတော်မူသည် (ပရ-
မတ္ထဒီပနီ၊ ၁၈၅)။

ဝသီတိ ပဉ္စ ဝသီယော၊ အာဝဇ္ဇနဝသီ
သမာပဇ္ဇနဝသီ အဓိဋ္ဌာနဝသီ ဝုဋ္ဌာနဝသီ
ပစ္စဝေက္ခဏာဝသီ။...ပဌမံ ဈာနံ ယတ္ထိစ္ဆကံ
ယဒိစ္ဆကံ ယာဘတိစ္ဆကံ ပစ္စဝေက္ခဏံ၊ ပစ္စ-
ဝေက္ခဏာယ ဒန္ဓာယိတက္ကံ နတ္ထိတိ ပစ္စ-
ဝေက္ခဏာဝသီ။ ပဋိသံ၊ ၉၃-၇။ ပစ္စဝေက္ခဏာ-
ဝသီ ပန အာဝဇ္ဇနဝသီယာ ဝေ ဝုတ္တာ။
ပစ္စဝေက္ခဏာဝနာနေဝ ဟိ တတ္ထ အာဝဇ္ဇ-
နာနန္တရာနီတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၀။ ပရိသံ၊ ၄။
၁။ ၂၇၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၅၂။
ဝဇီရ၊ ၁၅၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၃။ ဝိမတိ၊ ၁။
၂၂၁။ မ၊ ၃။ ၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၅၂။)

ပစ္စဝေက္ခဏာဝသီသိဒ္ဓိ (ထိ) [ပစ္စဝေက္ခဏာဝသီ +
သိဒ္ဓိ] ပစ္စဝေက္ခဏာဝသီ၏ - ပြီးစီး - ပြီး
မြောက် - ခြင်း။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ အာဝဇ္ဇနဝသီ-
သိဒ္ဓိ၊ တဒဂ္ဂေန ပစ္စဝေက္ခဏာဝသီသိဒ္ဓိ ဝေ-
ဒိတဗ္ဗော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၃။

ပစ္စဝေက္ခဏဝါရ (ပ) [ပစ္စဝေက္ခဏာ + ဝါရ] ပစ္စ-
ဝေက္ခဏာဝိသီဖြစ်ရာ - အလှည့် - အကြိမ်၊
ပစ္စဝေက္ခဏာဘေဝါရ။ တိဓိဏေန အသိနာ
သီသေ ဆိဇ္ဇန္တေပိ ဟိ ဧကော ဝါ ဒွေ ဝါ ပစ္စ-
ဝေက္ခဏဝါရာ အဝသံ ပုဗ္ဗန္တိယေင။ သံ၊ ၄။
၁။ ၁၆၉။ (-ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၈။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၈။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၆။ မူလဒီ၊ ၂။
၁၅၆။ မူလဒီ၊ ၃။ ၃၄။ အနုဒီ၊ ၃။ ၄၆။ နေတ္တိ၊
ဒီ၊ ၁၄၉။)

ပစ္စဝေက္ခဏဝါရာနန္တရ (တိ) [ပစ္စဝေက္ခဏဝါရ +
အနန္တရ] ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသီဖြစ်ရာ - အလှည့်
- အကြိမ် - ၏ - အခြားမဲ့ - အခြားမရှိရာ

(အခါ)။ ယသ္မာ ပနဿ အာသဝေသု ခိဏ-
မတ္တေသု ပစ္စဝေက္ခဏဝါရာနန္တရမေဝ ဇီဝိတ-
ပရိယာဒါနံ ဂစ္ဆတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၉။

ပစ္စဝေက္ခဏ (ဏာ)ဝိမိ (ပု) [ပစ္စဝေက္ခဏ(ဏာ)
+ဝိမိ] အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ပုံအစီအရင်။
ကိံအကုသလန္တိ အကုသလံ နာမ ကိံ....
ပစ္စဝေက္ခဏဝိမိ ဒေသေတိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။
၁၄၃။ တတ္ထာယံ ပစ္စဝေက္ခဏာဝိမိ။စရိယာ၊
ဋ္ဌ။၂၇၃။ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၄။ (-သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၉၈။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၈။)

ပစ္စဝေက္ခဏဝိမိ (ထိ) [ပစ္စဝေက္ခဏာ+ဝိမိ]
အဖန်ဖန်-ရှု- ဆင်ခြင်- တတ်သော စိတ်
အစဉ်။ ဈာန်၊မဂ်၊ဖိုလ်တရားကို ရရှိပြီးနောက်
ထိုဈာန်၊မဂ်၊ဖိုလ် စသည်တို့ကို ဆင်ခြင်တတ်
သော 'ကာမဇော မနောဒွါရဝိမိ' ခေါ် စိတ်
အစဉ်သည် 'ပစ္စဝေက္ခဏာဝိမိ' မည်၏။

ယင်း ပစ္စဝေက္ခဏာဝိမိသည် အကျဉ်း
ချုပ်အားဖြင့် ဈာန်နောင်ဖြစ်သော ပစ္စဝေ-
က္ခဏာဝိမိ၊ မဂ်နောင်ဖြစ်သော ပစ္စဝေ-
က္ခဏာဝိမိဟု ၂-မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင် ဈာန်
နောင်ဖြစ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဝိမိဖြစ်ပုံမှာ-
လောကီဈာန် ၉-ပါးတွင် တပါးတပါးကိုရရှိ
ဝင်စားပြီးနောက် ထိုဈာန်၌ရှိသည့် ဝိတက်၊
ဝိစာရ-စသော ဈာန်အင်္ဂါတပါးပါးကို ဆင်
ခြင်လိုလတ်သော် ဘဝဂ်စလန၊ ဘဝဂ်
ပစ္ဆေဒ၊မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းတို့ တကြိမ်စီဖြစ်ပြီး
နောက် ပုထုဇဉ်၊ သေက္ခတို့အား မဟာ
ကုသိုလ်ဇော ဂ-ပါး၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား
မဟာကြိယာဇော ဂ-ပါးတို့တွင် တပါးပါး
သည် ပစ္စဝေက္ခဏာဇောကိစ္စတပ်၍ ၄-ကြိမ်၊
သို့မဟုတ် ၅-ကြိမ်ဖြစ်ပြီးလျှင် ဘဝင်ဖြစ်ထိုက်
သမျှ ဖြစ်၏။

ဤပစ္စဝေက္ခဏာဝိမိ၌ ဇော ၄-ကြိမ်၊ ၅-
ကြိမ်ချခြင်းကား ဝိသိသင်္ဂရိုလော သမရို-
ကျအတိုင်းဖြစ်သည်။ အရေးတကြီး အလျင်

အမြန် ဆင်ခြင်ရသောအခါမဟုတ်လျှင် ကာ
မဇောတို့၏ ထုံးစံအတိုင်း ၆-ကြိမ်၊ ၇-ကြိမ်
စောရပေမည်။ ထို့ကြောင့် ပဉ္စာဝါရပဋ္ဌာန်း
ဇာရကောက်(နာ-၃၄၈)၌ "မဟာကုသိုလ်ဂ-ခု
တို့တွင် တခုခုသည် ပစ္စဝေက္ခဏာဇောကိစ္စ
၇-ကြိမ်၊ ၄-ကြိမ်၊ ၅-ကြိမ် ဖြစ်၍ချုပ်၏"ဟု ဆို
ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤနှင့်စပ်၍ မှတ်သားဖွယ်
ရာကို ပစ္စဝေက္ခဏာဝိမိ၌ ကြည့်။

ဈာန်နောင်ဖြစ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဝိမိ
သည် ရူပဈာန် ၅-ပါး၊ အရူပဈာန် ၄-ပါး ဟူ
သော လောကီဈာန် ၉-ပါးကို ကုသိုလ်
ကြိယာစသည်ဖြင့် မြှောက်ပွါ၍ ၁၉၂-ပါး
ရှိသည်။ မြှောက်ပွါးပုံမှာ-ဈာန် ၉-ပါးကို
ကုသိုလ်၊ကြိယာ ၂-ပါးဖြင့်မြှောက်လျှင် ၁၈-
ပါးဖြစ်သည်။ တဖန် ထို ၁၈-ပါးကို လက်မွန်
ပဌမ ရရှိအပ်သော 'အာဒိကမ္ပိကဈာန်'၊ ပြန်
ဝင်စားအပ်သော 'သမာပဇ္ဇနဈာန်' ၂-ပါး
ဖြင့်မြှောက်ပွါးလျှင် ၃၆-ပါးဖြစ်သည်။ယင်းကို
ဉာဏ်သက်သော 'တိက္ခ' ပုဂ္ဂိုလ်၊ဉာဏ်နဲ့သော
'မန္တ' ပုဂ္ဂိုလ် ၂-ပါးဖြင့်မြှောက်ပွါးပြန်လျှင်
ဈာန်ဝိမိပေါင်း ၇၂-ပါးပြားသည်။ ထို ၇၂-
ပါးကို ဈာန်၉-ပါးဖြင့် ခွဲဝေ(စား)လို က်လျှင်
ပဌမ၊ဒုတိယ၊တတိယ၊စတုတ္ထဈာန်ဝိသိသို့ ဂ-
ပါးစီဖြစ်၍ ပဉ္စမဈာန်ဝိမိ ၄၀-ဖြစ်သည်။
ဈာန်အင်္ဂါ တပါးလျှင် ပစ္စဝေက္ခဏာဝိမိ
တပါးစီ ဖြစ်သောကြောင့် အင်္ဂါ ၂-ပါးရှိ
သော ပဌမဈာန်ဝိမိ ဂ-ပါးနောင် ပစ္စဝေ-
က္ခဏာဝိမိ ၄၀-ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းတူစွာ
ဒုတိယဈာန်ဝိမိ ဂ-ပါးနောင် ၃၂၊ တတိယ
ဈာန်ဝိမိ ဂ-ပါးနောင် ၂၄၊ စတုတ္ထဈာန်-
ဝိမိ ဂ-ပါး နောင် ၁၆၊ ပဉ္စမဈာန်ဝိမိ
၄၀-နောင် ပစ္စဝေက္ခဏာဝိမိ ၈၀-ဖြစ်သည်။
ဤသို့ ဈာန်နောင်ဖြစ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာ
ဝိမိပေါင်း ၁၉၂-ပါးဖြစ်သည် (ဝိထိလင်္ဂရိုး။
၅၆-၇၅။ ပရမတ္ထသဗ္ဗပဘောဒနီ၊ ၁။ ၈၈-၉၀။

အဘိဓမ္မတ္ထဒီပက။ ၁။ ၂၅၉၊ ၂၇၄။ မိုင်းခိုင်း
ဝိသီပုံ။ ၁၇။ ဝိသီသုံးချက်စုဘာသာဒီကာ။ ၄၂
-၃)။

မဂ်နောင် ဖြစ်သော ပစ္စဝေက္ခဏဝိသီ
ဖြစ်ပုံမှာ—မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်နှင့် ပယ်အပ်ပြီး
သော ကိလေသာ၊ ကြွင်းကျန်သော
ကိလေသာတို့တွင် တပါးပါးကို ဆင်ခြင်လို
လတ်သော် ဘဝဂ်လန၊ ဘဝဂ်ပစ္စေဒ၊ မနော
ဒွါထဝဇ္ဇန်းတို့ တကြိမ်စီဖြစ်ပြီးနောက် မဟာ
ကုသိုလ်၊ မဟာကြိယာဇော ၁၆-ပါးတို့တွင်
တပါးပါးသည် ပစ္စဝေက္ခဏာဇောကိစ္စတပ်၍
၆-ကြိမ်၊ သို့မဟုတ် ၇ ကြိမ်ဖြစ်၍ ချုပ်၏။ ဤ
ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသီသည် မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်နှင့်
ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာ၊ ကြွင်းကျန်
သော ကိလေသာတို့ကို ဆင်ခြင်ခြင်းအား
ဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်နောင် ၅-ဝိသီ၊ သကဒါ
ဂါမိမဂ်နောင် ၅-ဝိသီ၊ အနာဂါမိမဂ်နောင်
၅-ဝိသီဖြစ်၏။ အရဟတ္တမဂ်နောင်ကား ကြွင်း
ကျန်သော ကိလေသာမရှိသဖြင့် ၄-ဝိသီသာ
ဖြစ်၏။ ဤသို့ အကျဉ်းအားဖြင့် ပစ္စဝေက္ခ-
ဏာဝိသီ ၁၉-ပါးဖြစ်သည်။ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ-
လည်းကြည့်။

အကျယ် အားဖြင့်ကား—သောတာပတ္တိ
မဂ်တပါးကို ဈာန် ၅ ပါးဖြင့် မြောက်၍ ရရှိ
အပ်သော ၅-ပါးကို တိက္ခမန္တပုဂ္ဂိုလ် ၂-ပါး
ဖြင့် မြောက်ပွားလျှင် ၁၀-ပါးဖြစ်၏။ ယင်း
၁၀-ပါးကိုပါဒကဈာန်၊ သမ္မသိတဈာန်၊ ပုဂ္ဂလ
ဇ္ဈာသယဈာန် ၃-ပါးဖြင့်မြောက်ပွားပြန်လျှင်
သောတာပတ္တိမဂ်ဝိသီ ၃၀-ဖြစ်၏။ ထို့အတူ
သကဒါဂါမိ၊ အနာဂါမိ၊ အရဟတ္တမဂ်ဝိသီတို့
လည်း ၃၀-စီ ဖြစ်သောကြောင့် မဂ်ဝိသီ
အကျယ် ၁၂၀-ဖြစ်သည်။ ထိုတွင် သောတာ
ပတ္တိမဂ်ဝိသီ ၃၀-နောင် မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်နှင့်
ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာ၊ ကြွင်းကျန်
သော ကိလေသာတို့ကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေ-
က္ခဏာဝိသီ ၁၅၀-ဖြစ်သည်။ ထို့အတူ သက

ဒါဂါမိ၊ အနာဂါမိ မဂ်ဝိသီ ၃၀-စီ နောင် ပစ္စ
ဝေက္ခဏာဝိသီ ၁၅၀-စီ ဖြစ်သည်။ အရဟတ္တ
မဂ်ဝိသီနောင်ကား ကြွင်းကျန်သော ကိလေ
သာမရှိသဖြင့် ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသီ ၁၂၀-သာ
ဖြစ်သည်။ ဤသို့လျှင် မဂ်နောင်ဖြစ်သော
ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသီ အကျယ် ၅၇၀-ဖြစ်သည်
(ပရမတ္ထသရူပဘောဒနီ။ ၁။ ၉၁။ အဘိဓမ္မတ္ထဒီ-
ပက။ ၁။ ၂၆၆-၇။ ဝိသီနှင့်သုံးချက်စုဘာသာဒီ
ကာ။ ၅၃-၅၆)။

အမောနနိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၀။
အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇၀။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၁၀။) တို့၌ “ထို
အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည် မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်နှင့်
ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာ၊ ကြွင်းကျန်
သော ကိလေသာတို့ကို ဆင်ခြင်ခြင်းဖြင့်
ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ အရိယာတို့၏ ဂုဏ်ကို
ထိုးထွင်းသိမြင်မှု၌ ယုံမှားကင်း၏” ဟု ဖွင့်ဆို
ကြသည်။ ထိုအဖွင့်ကိုမူ၍ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ
(သင်္ဂြိုဟ်) ကျမ်းနှင့် ယင်း၏ နောက်လိုက် ဦး
ကာကျော်၊ မဏိသာရမဉ္ဇူသာ၊ မြန်မာဝိသီ
လက်ရိုးကျမ်းတို့၌ ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသီအစဉ်ကို
မိန့်ဆိုကြသည် (သင်္ဂဟ။ ၁၆၂။ ဝိဘာဝိနီ။
၂၇၃-၄။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၂။ ၅၆၁-၂။ ဝိသီလက်ရိုး။
၉၈-၉)။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နှင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာ
(ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၆၊ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈) တို့၌ “မဂ်၊
ဖိုလ်၊ ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာ၊ ကြွင်း
ကျန်သော ကိလေသာနှင့် နိဗ္ဗာန်” ဟု ပစ္စ-
ဝေက္ခဏာဝိသီအစဉ်တမျိုးကို မိန့်ဆိုကြသည်။
တဖန် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်အဋ္ဌကထာ (၁။ ၂၉) ၌
ရှေးဦးစွာ ကိလေသာတို့ကို ဆင်ခြင်ပြီးမှ
မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့ကို ဆင်ခြင်သည်ဟု မိန့်
ဆိုပြန်သည်။ ယင်းသို့ မိန့်ဆိုခြင်းသည်လည်း
ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော် ဝိမုတ္တိဉာဏနိဒ္ဒေသ
နှင့် ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏနိဒ္ဒေသ (၇၀-၇၂) ၌
ဟောတော်မူသည့် အတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဤသည်တို့ကို ထောက်ရှုလျှင် ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသိဖြစ်ပုံ အစဉ် မမြဲကြောင်း သိသာထင်ရှားသည်။

ထိုမှတစ်ပါး အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ စသောအားကို ထောက်ရှု၍ ဋီကာကျော်၊ မဏိသာရမဉ္ဇူ၊ သာတို့၌ မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့ကို ကော်ဆင်ခြင်၍ ပယ်အပ်ပြီးသောကိလေသာနှင့် ကြွင်းကျန်သော ကိလေသာတို့ကိုမူ အနေကန်အားဖြင့် ဆင်ခြင်လိုမှသာ ဆင်ခြင်သည်ဟု မိန့်ဆိုကြသည်။ စူဠဝေက္ခဏသုတ္တဋ္ဌကထာ (မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၆)၌ကား ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာ၊ ကြွင်းကျန်သော ကိလေသာနှင့်မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ဆင်ခြင်ဖွယ်ရာ အာရုံ ၅-မျိုးတွင် တမျိုးကို ဖြစ်စေ၊ ၂-မျိုးကို ဖြစ်စေ ဆင်ခြင်၏ဟု မိန့်ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဆင်ခြင်ပုံလည်း မရှိကြောင်း သိသာထင်ရှားပြန်သည် (ပရမတ္ထဒီပနီ။ ၄၄၆။ ဝိသုဒ္ဓါရုံသဂြိုဟ်နိဿယ။ ၂၃၉၊ ၂၄၀)။

ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသိပန အာဝဇ္ဇနဝသိယာဝေဝုတ္တာ။ ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသိယဉ္စိ သံသံ အာဝဇ္ဇနပုပ္ဖတ္ထိယာ အာဝဇ္ဇနဝသိ တဒနန္တရာနံ ဇဝနာနံ သမ္ပပုပ္ဖတ္ထိယာ ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသိ အာဝဇ္ဇနဝသိသိဒ္ဓိယာဝ ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသိ သိဒ္ဓါ ဝေဟောတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၂၀။ (-နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၃၅၀။)

ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသိအနန္တရ (တိ) [ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသိ+အနန္တရ] ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသိ၏-အခြားမဲ့-အခြားမရှိရာ (အခါ)။ ဝါရသမတာတိ စ ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသိ မဂ္ဂဝိသုပ္ပာနုဝတ္တကတ္တာ ပစ္စဝေက္ခဏာဝိသိအနန္တရံ ပဝတ္တမာနာယပိ မရဏာသန္တဝိသိ မဂ္ဂဝိသိအနန္တရံ ပဝတ္တာတိ ဝတ္တဗ္ဗာရဟာ၊ တဿ ဝိသိအနန္တရတာ ဝါရသမတာ နာမ။ နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၃၅၀။

ပစ္စဝေက္ခဏသတိ (ထိ) [ပစ္စဝေက္ခဏ + သတိ] အပန်ပန်-ရှု-ဆင်ခြင်-တတ်သော သတိ။ အသိခန့် (ပ-ဝဂ်) ၁-သ-ပမတစ

သတိပစ္စယတာတိ သတိယာ ပစ္စယဘာဝေါ ပဋိဂ္ဂဟဏဿ ပရိဘောဂဿ စ ပစ္စဝေက္ခဏသတိယာ ပစ္စယဘာဝေါ ယုဇ္ဇတိ။ ပစ္စဝေက္ခိတွာဝ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗညာတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၉။ ဝိသုဒ္ဓါ၊ ၁။ ၂၂။

ပစ္စဝေက္ခဏသဒ္ဓါ (ထိ) [ပစ္စဝေက္ခဏာ+သဒ္ဓါ] အပန်ပန်-ရှု-ဆင်ခြင်-တတ်သော-ယုံကြည်မှု-သဒ္ဓါ။ အယံ ပန ပစ္စဝေက္ခဏသဒ္ဓါ။ သမ္ပယုတ္တသဒ္ဓါ ဟိ မိဿကာ၊ ပစ္စဝေက္ခဏသဒ္ဓါ လောကိယာဝ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၉။

ပစ္စဝေက္ခဏ(ကာ)သမနန္တရ (တိ) [ပစ္စဝေက္ခဏ(ကာ) + သမနန္တရ] ပစ္စဝေက္ခဏာဇော၏-အခြားမဲ့-အခြား မရှိရာ (အခါ)။ ဈာနသမနန္တရံ ပစ္စဝေက္ခဏသမနန္တရန္တိ ခေသမနန္တရာနိ။ ဈာနာ ဝုဠဟိတွာ ပုန ဈာနဂါနိ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ဘဝဂံ ဩတိဏ္ဏဿ တတ္ထေဝ ပရိနိဗ္ဗာနံ ပစ္စဝေက္ခဏသမနန္တရံ နာမ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၆။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၅။

ပစ္စဝေက္ခဏသုတ္တ (န) [ပစ္စဝေက္ခဏ+သုတ္တ] ပစ္စဝေက္ခဏသုတ်၊ ဘုရားရှင်သည် မိမိ ပယ်အပ်ပြီးဖြစ်သည့် အကုသိုလ်တရားများနှင့် ပွားများမှု ပြည့်စုံခြင်းသို့ရောက်သည့် ကုသိုလ်တရားများကို ဆင်ခြင်လျက် နေတော်မူစဉ် ယင်းတရား ၂-ပါးကို သိတော်မူ၍ “အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် မဖြစ်မရမီ ရှေးအခါက ငါ့သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ဘူးသော ကိလေသာတရားများသည် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ မဖြစ်ပေါ်ကြတော့ပြီ၊ မဖြစ်ပေါ်ဘူးသေးသည့် အသာဓာရဏဉာဏ် စသော အနဝဇ္ဇတရားအပေါင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာကြ၏၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် ဖြစ်ပေါ်ရရှိသောအခါမှ ရှေးကာလကလည်း မဖြစ်ဘူးခဲ့၊ ပယ်သတ်စရာ ကိလေသာ မရှိတော့သောကြောင့် နောင်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာတော့မည် မဟုတ်၊ ကိလေသာ ပယ်သတ်မှု ပြုဖွယ်ကိစ္စ

မရှိသောကြောင့် ယခုလည်း ဖြစ်သဲ မဟုတ်ပေ”ဟု ဥဒါန်းကျူးရင့်တော်မူ၏။ ယင်းသို့ သက်ဝင်ဆင်ခြင်ပြီး၍ ဥဒါန်းကျူးရင့်ပုံကို ဟောပြောသုတ်။ ဥဒါနပါဠိ၊ ၆-ဝဂ်၊ ၃-သုတ်။ ဥဒါန။ ၁၅၇-ဂ။

ပစ္စဝေက္ခဏသုဒ္ဓိ (တိ) [ပစ္စဝေက္ခဏာ+သုဒ္ဓိ]
(၁) အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ခြင်းဟူသော စင်ကြယ်ကြောင်း။ (တိ) (၂) အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ခြင်းဟူသော စင်ကြယ်ကြောင်း ရှိသော (သီလ)။

(၁၊ ၂) စတုဗ္ဗိဇာဟိ သုဒ္ဓိ ဒေသနာသုဒ္ဓိ သံဝရသုဒ္ဓိ ပရိယေဋ္ဌသုဒ္ဓိ ပစ္စဝေက္ခဏသုဒ္ဓိတိ။ပစ္စဝေက္ခဏသုဒ္ဓိ နာမ ပစ္စယပရိဘောဂ-သန္တိသိတသီလံ၊ တံ ဟိ “ပဋိသင်္ခါ ယောနိ-သော စိဝရံ ပဋိသေဝတိ” တိ အာဒိနာ နယေန ဝုတ္တေန ပစ္စဝေက္ခဏေန သုဠနတော “ပစ္စဝေက္ခဏသုဒ္ဓိ”တိ ဝုတ္တတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၂-၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၁-၂။ တတ္ထ သုဠတိ တောယာတိ သုဒ္ဓိ၊စတုသု ပစ္စယေသု ဝုတ္တဝိခိနာ ပစ္စဝေက္ခဏာဝ သုဒ္ဓိ ပစ္စဝေက္ခဏသုဒ္ဓိ။ သေ တာဝ သုဒ္ဓိသု သမာသန်ယော။ သုဒ္ဓိမန္တေသု သီလေသု ဒေသနာ သုဒ္ဓိ တေသာတိ ဒေသနာသုဒ္ဓိ။ သေသေသုပိ သေဝ နယော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၉၊ ၄၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၃။

ပစ္စဝေက္ခဏဟေတုက (တိ) [ပစ္စဝေက္ခဏ+ဟေတု+က] အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော။ ပစ္စဝေက္ခဏဟေတုကံ စိတ္တဿ သမာဓာနံ ဣဓ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ “အပ္ပိတံ ဝိယ အစလံ တိဋ္ဌတိ”တိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၇။

ပစ္စဝေက္ခဏာကာရ (ပု) [ပစ္စဝေက္ခဏ + အာကာရ] အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ပုံ အခြင်းအရာ။ မိစ္ဆာဉာဏန္တိ ပါပကိရိယာသု ဥပါယ-စိန္တာဝသေန ပါပံ ကတော “သုကတံ မယာ”

တိ ပစ္စဝေက္ခဏာကာရေန စ ဥပ္ပန္နော မောဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၂။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၀။)

ပစ္စဝေက္ခဏာနန္တရ (တိ) [ပစ္စဝေက္ခဏ+အနန္တရ] ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏-အခြားမဲ့-အခြားမရှိဆု(အခါ)။ အဘိသမ္မုဒ္ဓေါ ဟုတော ပစ္စဝေက္ခဏာနန္တရံ အနဝသေသာနံ ကိလေသာနံ ပဟိနတ္တာ.... “အနေကဇာတိ သံသာရ”န္တိ ဥဒါနံ ဥဒါနေဘော။ ဥဒါန၊ ၁။ ၁၀၈။

ပစ္စဝေက္ခဏာနယ (ပု) [ပစ္စဝေက္ခဏာ+နယ] အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ပုံ နည်းလမ်း။ တတြာယံ ပစ္စဝေက္ခဏာနယော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၉၄။ (-စရိယာ၊ ၁။ ၂၇၅။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၆။)

ပစ္စဝေက္ခဏာနဘာဝ (ပု) [ပစ္စဝေက္ခဏ+အာနဘာဝ] အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-တတ်သော ဉာဏ်၏-အစွမ်း-သတ္တိ-အာနုဘော်။ ပစ္စဝေက္ခဏာနဘာဝေန ပနဿ ဧဝံ စိတ္တံ နမိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၇။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၄။)

ပစ္စဝေက္ခဏာပဝတ္တိဒဿနတ္ထ (ပု) [ပစ္စဝေက္ခဏာ+ပဝတ္တိ+ဒဿန+အတ္ထ] ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် ဖြစ်ခြင်းကို ပြခြင်း အကျိုး။ ဧဝံ ပရိနိဗ္ဗုတဿ ပနဿ ပစ္စဝေက္ခဏာပဝတ္တိ-ဒဿနတ္ထံ “ခိဏာ ဇာတိ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၈။

ပစ္စဝေက္ခဏာဗာဟုလ္လ (န) [ပစ္စဝေက္ခဏာ+ဗာဟုလ္လ] အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-မှု-များသည်၏အဖြစ်-များခြင်း။ ထူလာနိ ဟုတော ဥပ္ပဟန္တိ ပစ္စဝေက္ခဏာဗာဟုလ္လေန ဝိဘူတဘာဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၇။

ပစ္စဝေက္ခဏာဘာဝ (ပု) [ပစ္စဝေက္ခဏ+အဘာဝ] အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-မှု မရှိခြင်း။ တဉ္စ

ဘဂဝတာ ဩဒိဿာနုညာဓာတ္တာ ပစ္စဝေက္ခဏာဘာဝေ ဒေါသော နတ္ထိ။ ဝဇီရ။၄၇၆။

ပစ္စဝေက္ခဏာယတ္တ (တိ) [ပစ္စဝေက္ခဏ + အာယတ္တ] အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-မှုနှင့် ဆက်စပ်သော။ န သော ကာယေ အဘိရတော နာမ ဟောတိ ပစ္စဝေက္ခဏာယတ္တတ္တာ အပေက္ခာယ ဝိနောဒိတဗ္ဗော တာဒိသောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆။

ပစ္စဝေက္ခဏာဝသာန (န) [ပစ္စဝေက္ခဏ + အဝသာန] အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ခြင်း၏အဆုံး။ “အကိစ္ဆေနေဝ မယာ ဝဇ္ဇဒုက္ခံ သမတိက္ကန္တ”-န္တိ ပစ္စဝေက္ခဏာဝသာနေ သဉ္ဇာတပါမောဇ္ဇဝသေန သိတံ ကဗျေန္တော ဝေ။မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၇။

ပစ္စဝေက္ခဏာဝိမိဒဿန (န) [ပစ္စဝေက္ခဏာဝိမိဒ + ဝဿန] အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ပုံ အစီအရင်ကို ပြတတ်သော (သဒ္ဓါ)။ တံ တေဿ ကုဒ္ဓေါတိအာဒိ ပစ္စဝေက္ခဏာဝိမိဒဿနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၅။

ပစ္စဝေက္ခဏာသမ္မာဒိဋ္ဌိ (ထိ) [ပစ္စဝေက္ခဏာ + သမ္မာဒိဋ္ဌိ] ပစ္စဝေက္ခဏာဇောနှင့် ယှဉ်သော - မှန်စွာသိမြင်မှု - သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ “သမ္မာညဏံ ပဟောတိ” တိ ဧတ္ထ ပန ပစ္စဝေက္ခဏာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ကထိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၉၅။

ပစ္စဝေက္ခတိ (ကြိ) [ပတိ + အာ + ဣက္ခ + အ + တိ] ရှု-ဆင်ခြင်-၏။ အဖန်ဖန်-ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍ - ရှု - ဆင်ခြင်-၏။

ဝေမေဝ ခေါ် ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဣမမေဝ ကာယံ ယထာဋ္ဌိတံ ယဘာပဏိဟိတံ ဓာတုသော ပစ္စဝေက္ခတိ “အတ္ထိဣမသ္မိံ ကာယေ ပထဝီဓာတု အာပေါဓာတု တေဇောဓာတု ဝါယောဓာတု” တိ။ ဒီ၊၂။၂၃၄။ မ၊၁။၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၄၃။ ပစ္စဝေက္ခတိတိ ပတိ ပတိ အဝေက္ခတိ၊ဉာဏစက္ခုနာ ဝိနိဗ္ဗုဋ္ဌိဘူဝိသု ဝိသုပဿတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၅။

ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၈။ ပစ္စဝေက္ခတိ (ပဋိသံ၊ ၉၇) တိ ပစ္စဝေက္ခဏဇဝနေဟိ နိဝတ္တိတာ ပဿတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။ (- ဒီ၊ဥ၊၈၆။ မ၊ဥ၊၁၃၃။ သံ၊ဥ၊၂၄၃။ အံ၊၁။၅၅။ အံ၊၂။၁၀၂၊၂၇၅။ ပဋိသံ၊၇၂။ မိလိန္ဒ၊၃၂၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၅၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၇၂၊၃၁၆၊၃၄၆။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၂။၂။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၄၆၊၂၆၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁၄၁။ ဝဇီရ။၅၄။ သာရတ္ထ၊၂။၂၃၈၊၂၃၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၇။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၆၉၊၃၇၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၄၊၁၅၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၇။) ပစ္စဝေက္ခန္တိ-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၇။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၅၃။ ပစ္စဝေက္ခာမိ-အပ၊၂။၇၉။ မိလိန္ဒ၊၃၇၀။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၂။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇။ ပစ္စဝေက္ခာဟိ - အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၃။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၃။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၉။ ပစ္စဝေက္ခဿ-ထေရီ၊၃၈၂။စူဠနိ၊၁၈၆။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၄၁-၂။ ပစ္စဝေက္ခဿ-သံ၊၂။၃၂၉။ ထေရီ၊၃၉၉။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၁၆၇။ ပစ္စဝေက္ခေယျ-ဒီ၊၁။၇၂၊၁၉၈။ ဒီ၊၂။၂၃၄။ မ၊၂။၂၀၉။ မ၊ဥ၊၁၃၂၊၁၆၃။ အံ၊၂။၂၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၆။ ပစ္စဝေက္ခံ - ထေရ၊၂၅၄။ အပ၊၁။၄၃၅။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၈၊၃၈၀။ ပစ္စဝေက္ခိဿာမိ-မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၂။ သရိရံ ပစ္စဝေက္ခိသ-(ထေရ၊၂၅၄) န္တိ....သရိရံ ပစ္စဝေက္ခိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၈။ (-ထေရ၊၂၇၈၊၃၂၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၆။)

ပစ္စဝေက္ခထ (ကြိ) [ပတိ + အာ + ဣက္ခ + အ + ထ] ရှု-ဆင်ခြင်-ကုန်လော့၊ အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ကုန်လော့။ ပစ္စဝေက္ခတိ၊ကြည့်။

ပစ္စဝေက္ခန္တ (တိ) [ပတိ + အာ + ဣက္ခ + အ + အန္တိ၊ထိ-၌ ပစ္စဝေက္ခန္တိ] ရှု- ဆင်ခြင်-တတ်

သော၊ အဖန်ဖန်-ဉာဏ်ဖြင့်သက်ဝင်၍-ရှု-ဆင်ခြင်-တတ်သော၊ သူ။

ဂမ္ဘီရဉာဏရိယံ ပစ္စဝေက္ခတော (ပဋိသံ။ ၁၉၈) တံ သဏ္ဍသုရမံ... မဂ္ဂန္တရံ ဖလန္တရဉ္စ ပစ္စဝေက္ခန္ဓဿာတိ အတ္ထော။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၈၈။ ဘိက္ခု။ ဟိ အညံ စိန္တန္တပိ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တာပိ ဓမ္မံ ပစ္စဝေက္ခန္ဓာပိ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိကဏေ-န္တပိ နိသိန္နာ ဟောန္တိ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄။ ဓမ္မံ ပစ္စဝေက္ခန္ဓာတိ တဒါ ဟိယျော တတော ပရဒိဝသေသု ဝါ သုတဓမ္မံ ပတိ ပတိ မနသာ အဝေက္ခန္ဓာ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၁။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၄။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၅။ သာ ဣတ္ထိ တံ အတ္တနော ဒါနံ တဉ္စ ဓမ္မကထံ ပစ္စ-ဝေက္ခန္ဓိ ပီတိယာ နိရန္တရံ ဖုဋ္ဌသရိရာ ဟုတော တံ ပိဋ္ဌမ္ပိ ထေရဿ အဒါသိ။ ဝိမာန၊ ဌ၊ ၆။ (-ဝိ၊ ၃။ ၂။ ၃။ ဝိ၊ ၄။ ၅၀၀-၄။ ပဋိသံ၊ ၄၅၊ ၁၈၂၊ ၂၈၄။ ထေရ၊ ၂။ ၁၆၊ ၂၈၈။ မဟာနိ၊ ၃၀၊ ၁၆၊ ၂၀၉။ စူဠနိ၊ ၁၈၀-၇။ နေတ္ထိ၊ ၆၃။ ပေဋကော၊ ၂၆၅။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၊ ၁၃၇။ ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆။ ဒိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၇၊ ၃၈၂။ ဒိ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၈၀။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၂၊ ၂၉၇။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၈၂။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၄၅။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၅၀။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၇၊ ၁၈၁။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၂။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၉၅။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၃၊ ၁၄၆၊ ၃၉၃၊ ၄၀၉။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၂၅၊ ၄၈၄၊ ၁၂၉၊ ၁၄၈၊ ၂၅၃။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၂၊ ၁၄၅၊ ၁၆၉၊ ၂၀၂။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၀၊ ၃၃၈။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၉၃။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၊ ၆၊ ၂၇။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၀။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၃၇၊ ၃၇၀။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၆၂၊ ၂၂၅။ ဥဒါန၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၊ ၂၄၆၊ ၃၀၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ၊ ၃၅၊ ၁၁၉၊ ၁၅၁၊ ၁၉၄။ ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၈။ အပ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၅။ အပ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၂၊ ၂၇၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁။ စရိယာ၊ ဌ၊ ၇၃၊ ၃၀၉။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၄၉၊ ၂၉၇၊ ၃၈၉။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၃။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၁၂၉။ ဝဇီရ၊ ၃။ ၁၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၆၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၂၂။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၉၃။ ကင်္ခါ၊ ဌ၊ ၁။ ၂။ ၁။ ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၊ ၇၇။ သံ၊

ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၈၇။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂။ ၃၆၂။ ဒိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၃၁။ ဒိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၆၂။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀၀။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၁၊ ၄၀၃။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၀။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၄၈။ မူလဋီ၊ ၁။ ၅၇၊ ၁၆၇။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၁၅။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၃။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၁၃၃၊ ၁၇၆။)

ပစ္စဝေက္ခန္ဓိ (ကြိ) [ပတိ+အဝ+ဣက္ခ+အ+အန္တိ] ရှု-ဆင်ခြင်-ကုန်၏။ အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ကုန်၏။ ပစ္စဝေက္ခတိ-ကြည့်။

ပစ္စဝေက္ခန္ဓိ (ထိ) [ပစ္စဝေက္ခန္ဓ+ဤ] ရှု-ဆင်ခြင်-တတ်သော၊ အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-တတ်သော (မိန်းမ)။ ပစ္စဝေက္ခန္ဓ-ကြည့်။

ပစ္စဝေက္ခမာန (တိ) [ပတိ+အဝ+ဣက္ခ+အ+မာန] ရှု-ဆင်ခြင်-သော၊ အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-သော၊ သူ။

အာဒိတ္တပရိယာယံ ပစ္စဝေက္ခမာနော အန္တော ဣန္ဒြိယသံဝရပရိယန္တေ စရတိ၊ မရိယာဒိ န ဘိန္နတိ။ မဟာနိ၊ ၃၈၆။ အာဒိတ္တ-ပရိယာယံ ပစ္စဝေက္ခမာနောတိ အာဒိတ္တ-ဒေသနံ ဩလောကေန္တော။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၄၀၃။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄၃၅။ ဒိ၊ ၁။ ၇၆၊ ၂၀၁။ မ၊ ၂။ ၇၈၊ ၂၁၁။ မ၊ ၃။ ၃၄၄။ သံ၊ ၃။ ၁၀၆။ အံ၊ ၂။ ၂၀၂၊ ၂၇၁။ အံ၊ ၃။ ၁၃၉။ ဥဒါန၊ ၁၃၂၊ ၁၄၈။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၅၅။ ဒိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၄၅။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၇၂။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၁၆။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၉။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၉၂။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ၊ ၂၀၃။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၂။ ဥဒါန၊ ဌ၊ ၂၄၆၊ ၂၈၆၊ ၃၀၄။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၃။ ထေရိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၂။ အပ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၉။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၈၆။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၂၈။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၆၆။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၁၇။)

ပစ္စဝေက္ခဿု (ကြိ) [ပတိ+အဝ+ဣက္ခ+အ+ဿု] ရှု-ဆင်ခြင်-လော့၊ အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-လော့။ ပစ္စဝေက္ခတိ-ကြည့်။

ပစ္စဝေက္ခာမိ (ကြိ) [ပတိ+အဝ+ဣက္ခ+အ+မိ] ရှု-ဆင်ခြင်-၏။ အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-၏။ ပစ္စဝေက္ခတိ-ကြည့်။

ပစ္စဝေက္ခာဟိ (ကြိ) [ပတိ+အဝ+ဣက္ခ+အ
+ဟိ] ရှု-ဆင်ခြင်-လော့၊ အဖန်ဖန်-ရှု-
ဆင်ခြင်-လော့။ ပစ္စဝေက္ခတိ-ကြည့်။

ပစ္စဝေက္ခိ (ကြိ) [ပတိ+အဝ+ဣက္ခ+ဣ] ရှု-
ဆင်ခြင်-ပြီ၊ အဖန်ဖန် - ရှု-ဆင်ခြင်-ပြီ။
ပစ္စဝေက္ခတိ-ကြည့်။

ပစ္စဝေက္ခိတ (တိ) [ပတိ+အဝ-ဣက္ခ+တ] ရှု-
ဆင်ခြင်-အပ်သော၊ အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်
-အပ်သော။ အာဒါသဒန္တာထရုပစ္စဝေက္ခိတ-
(ဇာ၊ ၂။ ၆၉) နှိ ဒန္တမယထရုမှ အာဒါသေ
ပစ္စဝေက္ခိတံ တတ္ထ ဩလောကေတွာ မဏ္ဍိတံ။
ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၂။ (- သိ၊ ဇို၊ သစ်၊ ၂။ ၁၆၀။
အနု၊ ၃။ ၄၉။)

ပစ္စဝေက္ခိတဋ္ဌာန (န) [ပစ္စဝေက္ခိတ+ဋ္ဌာန]
အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-အပ်သော - အရာ-
ဋ္ဌာန။ ပေစ္စဝေက္ခိတဋ္ဌာနံ ပန ပစ္စဝေက္ခန္တော
နိသိဒ္ဓိတွာ ဘတ္တကိစ္စမကာသိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၀။

ပစ္စဝေက္ခိတပရိဘောဂ (ပ) [ပစ္စဝေက္ခိတ+
ပရိဘောဂ] အဖန်ဖန် - ရှု- ဆင်ခြင်-အပ်
သော ပစ္စည်း ၄- ပါးကို သုံးဆောင်ခြင်း၊
အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-၍ သုံးဆောင်ခြင်း။
အယံ ဝုစ္စတိတိ အယံ ပရိယေသနပဋိဂ္ဂဟဏ-
ပရိဘောဂေသု ယုတ္တပ္ပမာဏဇာနနဝသေန
ပဝတ္တော ပစ္စဝေက္ခိတပရိဘောဂေါ ဘော-
ဇနေ မတ္တညူတာ နာမ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။
၄၃၃။ (- သံ၊ ၄။ ၃။ ၇။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၃၄။ ပဋိသံ၊
၄။ ၂။ ၂၆၂။ ဝဇီရ၊ ၂၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၂၀။ မ၊ ၄။
၃။ ၁၅၉။ အံ၊ ဇို၊ ၁။ ၁၀၀-၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၇၁-၄။)

ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗ (န) [ပတိ+အဝ+ဣက္ခ+တဗ္ဗ]
(၁) ရှု-ဆင်ခြင်-ရာ၏၊ အဖန်ဖန်-ရှု-
ခြင်ဆင်-ခြင်း-ရာ၏။ (တိ) (၂) ရှု-ဆင်
ခြင်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော၊ အဖန်ဖန်
- ရှု-ဆင်ခြင်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။

(၁) “ဝေဝဏ္ဏိယမိ အဇ္ဈပဂတော” တိ
ပဗ္ဗဇိတေန အဘိဏ္ဍိ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။ ပုဋ္ဌော
န မင်္ဂ ဘဝိဿာမိတိ ပဗ္ဗဇိတေန အဘိဏ္ဍိ
ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ။ အံ၊ ၃။ ၃၂၅။ (- နေတ္ထိ၊ ၁၆၀။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၉။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၀။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၇၄။
သိ၊ ဇို၊ သစ်၊ ၁။ ၂၆၁။) (၂) ဒဿယိမေ
ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာ ပဗ္ဗဇိတေန အဘိဏ္ဍိ ပစ္စ-
ဝေက္ခိတဗ္ဗာ။ ဣမေ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဒဿ ဓမ္မာ
ပဗ္ဗဇိတေန အဘိဏ္ဍိ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာ။ အံ၊ ၃။
၃၂၅။ နေတ္ထိ၊ ၁၆၀။ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာတိ
ဩလောကေတဗ္ဗာ သလ္လက္ခေတဗ္ဗာ။ အံ၊ ၄။ ၃။
၃၁၃။ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗော (နေတ္ထိ၊ ၇၄) တိ ပတိ
အဝေက္ခိတဗ္ဗော၊ ပုနပုနံ စိန္တေတဗ္ဗောတိ
အတ္ထော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၅၁။ (- ဝိ၊ ၄။ ၄၃၄-၅။
မ၊ ၂။ ၇၀။ သံ၊ ၂။ ၁၂၃။ အံ၊ ၂။ ၆၃-၅။ အံ၊
၃။ ၃၁၀။ မိလိန္ဒ၊ ၃၇၅။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၂။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ၊ ၆၀၊ ၄၂၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၁။ မ၊ ၄။ ၃။ ၉၁။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၀။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၄၁၊ ၁၆၅။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၀၆။ ၃၀၉။ ဝဇီရ၊
၂၆၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၄၀၊ ၄၁၀။ ဝိမတိ၊ ၁။
၂၂၁။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၉၁။ သိ၊ ဇို၊ သစ်၊ ၁။ ၂၆၃-၆-၇။
သိ၊ ဇို၊ သစ်၊ ၂။ ၁၄၅။ မ၊ ၄။ ၂။ ၅၁။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၅။
သံ၊ ဇို၊ ၂။ ၄၁၄။ အံ၊ ဇို၊ ၂။ ၃၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၇၂၊ ၁၄၅၊ ၁၉၅၊ ၃၃၀၊ ၃၅၀၊ ၃၇၁၊ ၄၁၆-၇၊
၄၃၅။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၂၃၂၊ ၃၄၂။)

ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာကာရ (ပ) [ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗ+
အာကာရ] အဖန်ဖန် - ရှု-ဆင်ခြင်- အပ်
သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာ။ ပုဗ္ဗေ
ဝုတ္တဿ အရိယမဂ္ဂသမာဓိဿ ဖလဘူတော
သမာဓိ ပဉ္စဝိဓေန ဝေဒိတဗ္ဗော ဣဒါနိ
ဝုစ္စမာနေဟိ ပဉ္စဟိ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာဏေဟိ
အတ္တနော ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာကာရသင်္ခါတေန
ပဉ္စဝိဓေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၅၁။

ပစ္စဝေက္ခိတု (တိ) [ပတိ+အဝ+ဣက္ခ+တု]
ရှု-ဆင်ခြင်-တတ်သော၊ အဖန်ဖန်-ရှု-

ဆင်ခြင် - တတ်သော၊ သူ။ သာဓု ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ အတ္တဝိပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ ဟောတိ။ အံ၊ ၃။ ၉။ (-ဝိ၊ ၅။ ၃၄၂။ ဝိ၊ ၄။ ၂၂။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁။)

ပစ္စဝေက္ခိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+အဝ+ဣက္ခ+တုံ] ရှု-ဆင်ခြင်-ခြင်းငှါ၊ အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ခြင်းငှါ။ အဝိဇ္ဇာ ပန ဥပ္ပဇ္ဇိတော တံ ပစ္စဝေက္ခိတုံ န ဒေတိတိ အပစ္စဝေက္ခဏာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၂။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁၅၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂။ ၉၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၅၀။)

ပစ္စဝေက္ခိတာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+အဝ+ဣက္ခ+တာ] ရှု-ဆင်ခြင်-၍၊ အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-၍။

ပဋိသင်္ခါ ယောနိသောတိ ဟိ ဥပါယေန ပထေန ပဋိသင်္ခါယ ဥတု၊ ပစ္စဝေက္ခိတာတိ အတ္ထော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၀၉။ “ပဋိသင်္ခါယ ဥတု” တိ ဝတုတယိဒံ ပဋိသင်္ခါနံ ပစ္စဝေက္ခဏန္တိ ဒေသေတုံ “ပစ္စဝေက္ခိတာတိ အတ္ထော” တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ ယထာ ဟိ ပစ္စဝေက္ခိတာတိ သိတပဋိဘာတာဒိကံ တံ တံ ပယောဇနံ ပတိ ပတိ အဝေက္ခိတာ၊ ဉာဏေန ပဿိတာတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၅၆။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄၃၆။ ဝိ၊ ၅။ ၃၂။ မ၊ ၂။ ၇။ မ၊ ၃။ ၄၄၇။ အပ၊ ၂။ ၁၉၉။ မိလိန္ဒ၊ ၁၉၂၊ ၃၄၉။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၇။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၅။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၅၆။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၆။ ၃၆၉။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၇။ ၈၃၊ ၁၃၁၊ ၂၁၇။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၄။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၀၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၈၊ ၂၀၅။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၉၅၊ ၁၀၀၊ ၁၃၈။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၀၂၊ ၂၆၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၊ ၁၁၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၊ ၁၄၈။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၊ ၃၉၊ ၁၇၂၊ ၂၆၂၊ ၃၂၀။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၆၊ ၁၆၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၄၄၊ ၂၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၊ ၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၆။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၃၀။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။ ဥဒါန၊ ၄။ ၄၆၊ ၁၅၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၄၀-၃-၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၊ ၁၉။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၆။

၂၂၄။ ဝိမာန၊ ၄။ ၄၂၊ ၁၃၅။ ပေတ၊ ၄။ ၅၇။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၇၊ ၂၇၃။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၊ ၅၅။ ထေရီ၊ ၄။ ၃၊ ၂၄၇။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၊ ၃၆။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၀၄၊ ၃၁၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၉၊ ၄၁။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၇၊ ၄၀၂။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၄၅၉။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၆၇။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၄၁။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၂။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၉။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၄၈၊ ၁၇၀။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၃။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၈။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၆၊ ၂၃၅။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၆။ မူလဋီ၊ ၂။ ၄၃၊ ၁၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၊ ၆၀၊ ၇၂။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၀။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၃၄၊ ၃၄၁။)

ပစ္စဝေက္ခိယမာန (တိ) [ပတိ + အဝ + ဣက္ခ + ယ + မာန] ရှု-ဆင်ခြင်-အပ်သော၊ အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-အပ်သော။ အတပုကဋ္ဌေနာတိ ဒိဝသမ္ပိ ပစ္စဝေက္ခိယမာနာ လောကုတ္တရဓမ္မာ တိတ္ထိံ န ဇနေန္တိ သမာပဋိယမာနာပိ ဖလဓမ္မာတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၄၅။

ပစ္စဝေက္ခိယမာနမဂ္ဂ (ပ) [ပစ္စဝေက္ခိယမာန + မဂ္ဂ] အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-အပ်သော မဂ်တရား။ ဥဒါဟု လောကုတ္တရော ပစ္စဝေက္ခိယမာနမဂ္ဂါဒိ ဝိယာတိ ဝေမေတ္ထ ဟေတုဿ အနေကန္တဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၀၆။

ပစ္စဝေက္ခိသံ (ကြိ) [ပတိ + အဝ + ဣက္ခ + သံ] အတိတ်ကာလ၌ “သံ” သက်။] ရှု-ဆင်ခြင်-ပြီ၊ အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ပြီ။ ပစ္စဝေက္ခိတိ-ကြည့်။

ပစ္စဝေက္ခိသမိ (ကြိ) [ပတိ + အဝ + ဣက္ခ + သာမိ] ရှု-ဆင်ခြင်-အံ့၊ အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-လတ်အံ့။ ပစ္စဝေက္ခိတိ-ကြည့်။

ပစ္စဝေက္ခေယျ (ကြိ) [ပတိ + အဝ + ဣက္ခ + အ + ယျ] ရှု-ဆင်ခြင်-ရာ၏၊ အဖန်ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ရာ၏။ ပစ္စဝေက္ခိတိ-ကြည့်။

ပစ္စသရ (တိ) [ပတိ+အ+သရ+အ] (က)
 အလွန်ညှဉ်းဆဲပြီး - အလွန်ကြမ်းကြုတ်သော
 အမှုကို ပြုပြီး-သော။ သူ။ (ခ) အလွန်ကြီးမား
 သော ဆင်းရဲသို့ ရောက်လတ္တံ့သော။ သူ။
 အတိသရော ပစ္စသရော၊ မိတ္တဝိန္ဒ သုဏောဟိ
 မေ။ ဇာ။ ၁။ ၂၀။ တတ္ထ အတိသရောတိ အတိ-
 သရိတိပိ အတိသရော၊ အတိသရိသတိတိပိ
 အတိသရော။ ပစ္စသရောတိ တသေဝဝေဝစနံ။
တံ ဟိ အတိဒါရုဏဿ ကမ္မဿ ကတတ္တာ
 အတိသရော၊ ငဿ ပန န သက္ကာ ဝဿ-
 ဂဏနာယ ဝိပါကော ပညာပေတုန္တိ အပရိ-
 မာဏံ အတိမဟန္တံ ဝိပါကဒုက္ခံ သရိဿသိ
 ပဋိပဋိဿသိတိ အတိသရော။ ဇာ။ ဌာ။ ၄။ ၆။

ပစ္စသရိ (ကြိ) [ပတိ+သရ+ဂြိ] ဆုတ်နစ်-
 ကျန်ရစ်-ပြီး။ ပစ္စသရတိ (သုတ္တနံ၊ ၂၀။
 သုတ္တနံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉) နှင့် ပဋိသရတိ တို့ကြည့်။

ပစ္စသိ (ကြိ) [ပစ+ယ+သိ] ကျက်၏။ ပစ္စတိ-
 ကြည့်။

ပစ္စသောသိ (ကြိ) [ပတိ+သု+ဏာ+ ဤ။
 ဏာ-ပစ္စည်းကို ချေ။ ရှူ။ ၅။ ၂။] (က) ရိုသေ
 စွာ-ရှေးရှု-နားထောင်ပြီး။ (ခ) ဝန်ခံ-
 စကားတုံ့ပေး-ပြီး။ ပတိသုဏာတိ-ကြည့်။

ပစ္စသောသုံ (ကြိ) [ပတိ+သု+ဏာ+ဥံ] (က)
 ရိုသေစွာ-ရှေးရှု-နားထောင်ကုန်ပြီး။ (ခ)
 ဝန်ခံ-စကားတုံ့ပေး-ကုန်ပြီး။ ပတိသုဏာ
 တိ-ကြည့်။

ပစ္စံသ (ပု) [ပတိ+အံသ] အသီးအသီးသော အဘို့
 အစု၊ ကိုယ်စီကိုယ်စီ ရထိုက်သော အဘို့အစု။
 ခါဒနိယံ ဘောဇနီယဉ္ဇဿ ပစ္စံသေန သံဝိဘ-
 ဇိဿာမ။ အံ၊ ၂။ ၃။ ပစ္စံသေနာတိ ပဋိလဘိ-
 တဗ္ဗေန အံသေန၊ အတ္တနော အတ္တနော
 လဒ္ဓဗ္ဗကောဋ္ဌာသာနုရူပေနာတိ အတ္တော။ အံ၊
 ဌာ။ ၃။ ၁၉။ (-အံ၊ ၃။ ၉။)

ပစ္စာကတ (တိ) [ပတိ+အာ+ကရ+တ]
 ရှုံးသော၊ သူ။ ယာ ပန ဘိက္ခုနံ ကိသ္မိဉ္ဇိဒေဝ
 အဓိကရဏေ ပစ္စာကတာ ကုပိတာ အနတ္တမ-
 နာ ဝေ ဝဒေယျ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၀၇။ ပစ္စာကတာ
 နာမ ပရာဇိတာ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၀၈။ (-ဝိ၊ ၅။
 ၁၀၂၊ ၁၂၈။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၄၆။ ကင်္ခါ။ ၃၀၃။
 ဝဇီရ။ ၃၆၂။)

ပစ္စာကောဋိတ (တိ) [ပတိ+အာ+ကုဋ္ဌ+တ]
 တဖန် - အထပ်ထပ် - လှန်၍ - ထုရိုက်အပ်
 သော (သင်္ကန်းစသည်)။ အာကောဋိတပစ္စာ-
 ကောဋိတာနိ (သံ၊ ၁။ ၄၆၈) တိ... ပရိဝတ္တေတော
 အာကောဋ္ဌနေန ပစ္စာကောဋိတာနိ။ သံ၊ ၄။ ၂။
 ၂၁၉။ (-မ၊ ၂။ ၄၇။ မ၊ ၄။ ၃။ ၆၇။ အဘိ၊ ၄။
 ၂။ ၄၅၉။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂။)

ပစ္စာဂစ္ဆ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဂမု+အ+ဟိ]
 တဖန်-ပြန်-လာလော့။ အောက်ပုဒ် (က)
 ကြည့်။

ပစ္စာဂစ္ဆတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဂမု+အ+တိ]
 (၁) (က) တဖန်-ပြန်-လာ၏။ (ခ) တဖန်-
 ပြန်-ရောက်၏။ (၂) ယုံကြည်-သိမှတ်-၏။

(၁) (က) သော ဂန္ဓာ ပုန ပစ္စာဂစ္ဆတိ
 (ဝိ၊ ၁။ ၆၆) တိ ဘဏ္ဍာနံ ဂန္ဓာ အန္တော
 စ ဗဟိ စ အာရက္ခံ ဒိသ္မာ အဝဟရိတုံ အသ-
 က္ကောန္တော အာဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၅။ သစေ
 ပန သော သမန္တာ တိရံ န ပဿတိ၊ တမေဝ
 နာဝံ ပစ္စာဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၁၃။ (-ဝိ၊ ၁။
 ၂၄၆။ ဝိ၊ ၄။ ၁၉၄။ ဒီ၊ ၁။ ၂၁၃။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၄၉၊
 ၁၆၅။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၁။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၇၆။ ကင်္ခါ။
 ၃၃၀။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၆၆။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၇၈။ အံ၊ ၄။ ၁။
 ၁၁၀။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃၅။) ပစ္စာဂစ္ဆတု-
 ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၈။ ပစ္စာဂစ္ဆ-ဇာ၊ ၁။ ၁၃၇။ ဓမ္မ၊
 ၄။ ၂။ ၃၄၆။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၂၀၇။ ပစ္စာဂစ္ဆေယျ-
 ဝိ၊ ၄။ ၃၉။ ဒီ၊ ၁။ ၇၇၊ ၂၀။ အံ၊ ၃။ ၂။ ၆၇။
 သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၇၇။ ပစ္စာဂမာ-ဇာ၊ ၁။ ၃၇၀။
 ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၆။ ပစ္စာဂမမုသေ-သံ၊ ၄။ ၁။ ၅။

ပစ္စာဂစ္ဆ—ဝိ၊၂။၄၀၇။ ဝိ၊၃။၁၁၁။ သံ၊၂။
 ၄၇၉၊၄၈၁။ ထေရီ၊၄။၄။ ဇာ၊၄။၃။၃၉၄။
 ဇာ၊၄။၄။၇။ ပစ္စာဂစ္ဆ—ဝိ၊၁။၁၉၉၊၂၂၁။ ဝိ၊
 ၃။၃၃၉။ ဝိ၊၄။၄၄၅။ ဝိ၊၄။၄။၁၇၆။ အံ၊
 ၄။၁။၂၄၇။ အံ၊၄။၃။၂၆၈။ ဓမ္မ၊၄။၁။၁၄၈။
 ဓမ္မ၊၄။၂။၄၅၁။ ပေတ၊၄။၂၃၄။ စရိယ၊၄။၄။
 ၁၉၄။ ဇာ၊၄။၂။၂၆၀၊၃၂၃။ ပစ္စာဂမိ—
 ပေတ၊၁။၁၅၃။ ပေတ၊၄။၁၀၂-၃။ ဇာ၊၄။၄။
 ၁၅၅။ ဇာ၊၄။၅။၁၄၂။ ဇာ၊၄။၆။၁၂၆။
 ပစ္စာဂမာသိ—မ၊၄။၄။၂၃၈။ သံ၊၄။၃။၂၅။
 ဓမ္မ၊၄။၁။၃၂၈။ စရိယ၊၄။၂။၁။ ဇာ၊၄။၁။
 ၁၂၂။ ပစ္စာဂမု—ဝိ၊မာန၊၁။၁၂၄။ ပေတ၊၂။၁။
 ဝိ၊မာန၊၄။၃၂၉။ဇာ၊၄။၅။၅၄။ပစ္စာဂမိသု—
 ဝိ၊၄။၁။၂၈။ အံ၊၄။၃။၃၂၇။ ဇာ၊၄။၂။၂၆၉။
 ဇာ၊၄။၅။၂၇၉။ ဇာ၊၄။၆။၂၅၁။ ပစ္စာဂစ္ဆိ-
 သု—ဝိ၊၂။၄၀၃-၄။ ပစ္စာဂမာသိ—ဇာ၊၁။
 ၂၉၃။ အံ၊၄။၃။၄၅၄။ ဇာ၊၄။၄။၃၃၁။
 ပစ္စာဂမိသု—ဝိ၊၁။၁၆။ ဝိ၊၄။၃။၁၄။ပစ္စာ-
 ဂမိသု—ဝိ၊၂။၂၀၁။ ကင်္ခါ၊၂၆၀။ မ၊၄။၂။
 ၁၃၈။ (ခ) န ပစ္စေတိတိ သောတာပတ္တိ-
 မဂ္ဂေန ယေ ကိလေသာ ပဟိနာ၊ တေ
 ကိလေသေ န ပုနေတိ န ပစ္စေတိ န ပစ္စာ-
 ဂစ္ဆတိ။ မဟာနိ။ ဂဂ။ န ပစ္စာဂစ္ဆတိတိ ပစ္စ-
 ဘဝေ (ပစ္စာဘာဂေ-ပေမ္မ၊သျှ) နာဂစ္ဆတိ။
 မဟာနိ၊၄။၂၁၂။ (-မဟာနိ၊၁၅၆။ ဝိ၊၄။၁။
 ၈၉။ ဝိ၊သုဒ္ဓါ၊၁။၁၉၇။ ဓမ္မ၊၄။၁။၁၉၇။ ဥဒါန၊
 ၄။၇၉။ စူဠနိ၊၄။၃၅။ ဒီ၊၄။၁။၆။ သီ၊၄။၁။၁၁။
 ၁။၁၃။ မ၊၄။၁။၆။ သံ၊၄။၁။၆။ အံ၊၄။၁။၉။
 မူလ၊၄။၂။၉၆။)ပစ္စာဂမိသု—ထေရီ၊၄။၄။
 ထေရီ၊၄။၅။၂၅၁။ (၂) သိယာ နုခေါ ဘန္တေ
 ဘဂဝတော အညဒေဝ ကိဉ္စိ သန္ဓာယ ဘာ-
 သိတံ၊ တဉ္စ နေတ အညထာပိပစ္စာဂစ္ဆေယျ။
 မ၊၂။၃၂၉။

ပစ္စာဂစ္ဆတု (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဂမု+အ+တု]
 တဖန်-ပြန်-လာစေသတည်း။ အထက်ပုဒ်-
 (က) ကြည့်။

ပစ္စာဂစ္ဆန္တ (တိ) [ပတိ+အာ+ဂမု+အ+အန္တ]
 (၁) တဖန်-ပြန်-လာသောသူ။ (၂)
 ယုံကြည်-သိမှတ်-သောသူ။

(၁) ဂန္ဓာ ပစ္စာဂစ္ဆန္တောပိ အန္တရာ-
 မဂ္ဂေ ကေဒိဝသံ အာဂတဋ္ဌာနေ စ ကေဒိဝ-
 သံ ဘုဉ္စိတံ လဘတိ။ ဝိ၊၄။၃။၇၇။ (-ဝိ၊၄။
 ၁။၃၉၂။ သံ၊၄။၂။၂၂၁။ အံ၊၄။၁။၂၀၀။
 ဓမ္မ၊၄။၂။၂၀။ စရိယ၊၄။၁။၇၇။ ဇာ၊၄။၁။
 ၁၆၁။ ဇာ၊၄။၂။၁၈၇။ ဇာ၊၄။၄။၁၂၂။ဝဇီရ။
 ၃၁၁။ သာရတ္ထ၊၃။၅၃။ ကင်္ခါ၊၄။၁။၃၇၉။
 မ၊၄။၁။၂၂၄။) (၂) သာရတော ပစ္စာဂစ္ဆ-
 န္တော (ဝိ၊၃။၂၇၀)တိ သာရဘာဝေန ဇာ-
 နန္တော။ ဝိ၊၄။၃။၃၆၆။ သာရတော ပစ္စာဂစ္ဆ-
 တ(အံ၊၁။၁၇၄)န္တိ သာရဘာဝေန ဂဏ္ဍန္တ-
 နံ။ အံ၊၄။၂။၁၅၈။ (-အံ၊၁။ ၁၇၅-၆။
 အံ၊၂။၃၃၁။ ဒီ၊၄။၁။၃၁၀။ အံ၊၄။၃။၁၂၅။
 ဝဇီရ။၄၇၆။ သာရတ္ထ၊၃။၂၉၂။ ဝိမတိ၊၂။
 ၁၈၂။ ဒီ၊၄။၁။၃၇၃။ သီ၊၄။၁။၂။၃၈၆။)

ပစ္စာဂစ္ဆိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဂမု+ဂြိ] တဖန်-
 ပြန်-လာပြီ။ ပစ္စာဂစ္ဆတိ (က) ကြည့်။

ပစ္စာဂစ္ဆိသု (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဂမု+ဉ်]
 တဖန်-ပြန်-လာကုန်ပြီ။ ပစ္စာဂစ္ဆတိ (က)
 ကြည့်။

ပစ္စာဂစ္ဆေယျ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဂမု+အ+
 ယျ] (၁) တဖန်-ပြန်-လာရာ၏။ (၂)
 ယုံကြည်-သိမှတ်-ရာ၏။ ပစ္စာဂစ္ဆတိ (၁၊၂)
 ကြည့်။

ပစ္စာဂစ္ဆိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဂမု+ဂြိ] တဖန်-
 ပြန်-လာပြီ။ ပစ္စာဂစ္ဆတိ (က) ကြည့်။

ပစ္စာဂတ (န) [ပတိ+အာ+ဂမု+တ] (၁)
 တဖန်-ပြန်-လာခြင်း။ (တိ) (၂) (က)
 တဖန်-ပြန်-လာသော။ (၁) ရောက်သော။

တဖန်-ပြန်-ရောက်သော။ (၃) တလုပ်
မြောင်း (သင်္ကန်း၏ အစိတ်အပိုင်းတခု)။

(၁) ဘာဝနာနုယောဂသဟိတံ ဂတံ
ပစ္စာဂတဉ္စ တေဿ အတ္ထိတိ ဂတပစ္စာဂတိ-
ကော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၈၄။ (-သိ၊ ၂။ ၂။
၈၇။) (၂) (က) သောမိ တမ္မာ ဂါမာ
သကယေဝ ဂါမံ ပစ္စာဂတော။ ဒိ၊ ၁။ ၇၇
၂၀။ (-မ၊ ၄။ ၂၃၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၃။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၉။ ဥဒါနံ၊ ၄။ ၂။ ၈၀။
စရိယာ၊ ၄။ ၁၃၂။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၁။ ၂၆၁။ ဇာ၊
၄။ ၂။ ၂၄၅။) (ခ) ပတိဂတာယာတိ ပစ္စာ-
ဂတာယ၊ သမ္ပတ္တာယာတိ အတ္ထော။ အံ၊ ၄။
၃။ ၉၉။ အထ ခေါ သေဝ အယသော တေ
ပစ္စာဂတော။ မဟာနိ ၈၄၈။ တေ ပစ္စာ-
ဂတောတိ တေသံ ပတိအာဂတော။ မဟာနိ၊
၄။ ၁၆၇။ (-ဇာ၊ ၁။ ၁၂၂။ မိလိန္ဒ၊ ၁၂၈၊
၁၈၄၊ ၂၅၃။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၉။) (၃) အာဂန္တု-
ကပနံ ဌာပတိ၊ ပစ္စာဂတံ သိဗ္ဗတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။
၈၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၄၁၆။ ပစ္စာဂတံ သိဗ္ဗတိတိ
တဿေဝ ဒုတိယအန္တံ ပရိဝတ္တိတော အာဟတံ
သိဗ္ဗတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။
၂၉၉။

ပစ္စာဂန္ထဗ္ဗ (န) [ပတိ+အာ+ဂမ+တဗ္ဗ] (၁)
တဖန်-ပြန်-လာခြင်း၊ တဖန်-ပြန်-လာ
ရာ၏။ (တိ) (၂) တဖန်-ပြန်-လာ-အပ်-
သင့်-ထိုက်-သော။

(၁) ပုန စ ပစ္စာဂန္ထဗ္ဗံ ဘဝိဿတိ။ ဝိ၊ ၃။
၁၁၁။ ဒိဝါ နိက္ခမ္မံ ဘိက္ခုနံ ပါဒဓောဝနဝေ-
လာယ ဝိဟာရံ ပစ္စာဂန္ထဗ္ဗံ ဟောတိ။ မ၊ ၄။ ၂။
၁၂၈။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၄။) (၂) ပစ္စာ-
ဂန္ထဗ္ဗ (ကင်္ခါ၊ ၁၅၈) နိ ယထာ ရောဂေါ န
ကုပ္ပတိ၊ တထာ ပုန စိဝရဿ ဌာပတဉ္စာနံ
အာဂန္တဗ္ဗံ။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၂။

ပစ္စာဂန္တု (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ + အာ + ဂမ + တု]
တဖန်-ပြန်-လာခြင်းငှါ။ ဝေရုဉ္စိ ဗြာဟ္မဏံ

ဘဂဝတော သန္တိကာ ပက္ကန္တမတ္တမေဝ သက-
လဉ္စ နဂရံ သမန္တာ စ ယောဇနမတ္တံ ဖတ္ထ
သက္ကာ ပုရေတတ္ထံ ပိဏ္ဏာယ စရိတော ပစ္စာ-
ဂန္တု။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၇။ (-ကင်္ခါ၊ ၂။ ၈၃။ ကင်္ခါ၊
၄။ ၁။ ၁၇၁။)

ပစ္စာဂန္တာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+အာ+ဂမ+တော]
တဖန်-ပြန်-လာ၍။ ထုလ္လနန္တာဘိက္ခုနိ ပုန-
ဒေဝ တံ အာဝသထံ ပစ္စာဂန္တာ ဘိက္ခုနိယော
ပုစ္ဆိ။ ဝိ၊ ၂။ ၄၀၀။ အထ ခေါ တံ အာနန္တ
စက္ကရတနံ သမုဒ္ဒပရိယန္တံ ပထဝိ အဘိဝိဇီ-
နိတော ကုသာဝတိ ရုဇဇာနိ ပစ္စာဂန္တာ....
အဋ္ဌာသိ။ ဒိ၊ ၂။ ၁၄၂။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁၅၄။ ဒိ၊ ၂။
၁၄၃။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၈။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂။ မ၊ ၄။ ၂။
၉၁။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၈။ အံ၊ ၄။
၂။ ၂၀၈။ ပရိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၀။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၁။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၈၉။ ပေတ၊ ၄။
၁၀၃။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၉။ ထေရီ၊ ၄။ ၂။ ၃၃။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁။ ၁။ စရိယာ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၈၂။
ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၇။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၅၅။ ဇာ၊ ၄။ ၅။
၁၂။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၆၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၄၉။
သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၉၉။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၉။ သံ၊ ၄။ ၂။
၅၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၉။)

ပစ္စာဂမ (ပ) [ပတိ+အာ+ဂမ+အ] (ဉာဏ်ဖြင့်)
ရှေးရှုရောက်ခြင်း၊ သိခြင်း။ တတ္ထ ကတမံ
အမောဟော ကုသလမူလံ၊ ယံ စတူသု အရိယ-
သစ္စေသု ယထာဘူတံ ဉာဏဒဿနံ အဘိ-
သမယော သမ္မာ စ ပစ္စာဂမော ပရိဝေဓော။
ပေဋကော။ ၂။ ၁။

ပစ္စာဂမန (န) [ပတိ+အာ+ဂမ+ယ] (၁)
(က) တဖန်-ပြန်-လာခြင်း။ (ခ) တဖန်-
ပြန်-ရောက်-ရယူ-ခြင်း။ (ဂ) (ဉာဏ်ဖြင့်)
ရှေးရှုရောက်ခြင်း၊ သိခြင်း။ (ဃ) နောက်သို့
ဆုတ်ခြင်း။ (တိ) (၂) တဖန်ပြန်သော၊
တဖန်ပြေရှင်းနိုင်သော (အယူဝါဒ)။ (၃)
တဖန်-ပြန်-လာရာ (အခါစသည်)။

(၁)(က) န မေ ပိယော အာသိ အကဏ္ဍ-
 နေတ္တော။ ဘာယာမိ ပစ္စာဂမနာယ တဿ။
 ဇောဝါ၆၇။ ဓမ္မာဠာ၁၁၉၆။ ဇောဠာ၂။၂၂။
 (-ဇော၁။၃၆၆။ မိလိန္ဒ။၂၄၀။ ဒီ၊ဠာ၊၂။၁၄၁။
 သံ၊ဠာ၊၃။၂၄၉။ ဇောဠာ၅။၂၅။ ဒီ၊ဠာ၊၁။၂၉၃။
 သိ၊ ဠာ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၀၄၊ ၂၃၈။ မ၊ဠာ၊၃။၁၆၈။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ဠာ၊၁။၄၁၇။) (ခ) ဧဝံ ပဗ္ဗဇိတာယ
 ပန နေတံ အဿ ပတိရူပံ၊ ယဒိဒံ ဆဉ္စိတာနံ
 ကာမာနံ ပစ္စာဂမနံ။ ထေရီ၊ဠာ၊၂၄၈။ (ဂ)
 ယံ သစ္စာဂမနန္တိ ယံ သစ္စတော အဝိပရိတတော
 ဝိသယဿ အာဂမနံ၊ အဓိဂမောတိ အတ္ထော။
 “ယံ ပစ္စာဂမန”န္တိပိ ပါဠော၊ တဿ ယံ
 ပဋိပါဠိ ဝိသယဿ အာဂမနံ၊ တံတံဝိသယာ-
 ဓိဂမောတိ အတ္ထော။ နေတ္ထိ၊ဠာ၊၁၈၀။ (သ)
 ပဋိက္ကန္တန္တိ ပစ္စာဂမနံ။ အံ၊ဠာ၊၂။၃၈၂။ (-အံ၊
 ဠာ၊၂။၃၇၆။) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၃)
 ပစ္စာဂမနကာလ-ကြည့်။

ပစ္စာဂမနကဝါဒ (ပု) [ပစ္စာဂမနက + ဝါဒ]
 တဖန်ဖြစ်သော အယူဝါဒ၊ တဖန်-ပြောဆို-
 ချေပ-ဖြေရှင်း-နိုင်သော အယူဝါဒ။ ဝါဒ-
 ပဋိဟာရန္တိ ပစ္စာဂမနကဝါဒံ။ မ၊ဠာ၊၄။၃။
 ပဋိဟာရတိ ပဋိဝတ္ထေတိတိ ပဋိဟာရော၊ ဝါဒေါ
 ဧဝံ ပဋိဟာရော ဝါဒပဋိဟာရော၊ တံ။
 ဥတ္တရန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ “ပစ္စာဂမနက-
 ဝါဒ”န္တိ၊ စောဒနံ ပရိဝတ္ထေတွာ ပဋိပါက-
 တိကကရဏန္တိ အတ္ထော။ မ၊ဠာ၊၃။၂၁၃။

ပစ္စာဂမနကာလ (ပု) [ပစ္စာဂမန + ကာလ]
 တဖန် - ပြန် - လာရာ အခါ။ ဂမနကာလေ
 “တ္ထေကာ”တိဂဏေတွာ ပစ္စာဂမနကာလေပိ
 ဂဏေဿာမိ။ ဇောဠာ၊၁။၄၈၇။ (-ဇောဠာ၊၃။
 ၅၈၁။)

ပစ္စာဂမနစာရိကာ (ထိ) [ပစ္စာဂမန + စာရိကာ]
 တဖန်-ပြန်-လာခြင်းငှါ လှည့်လည်ခြင်း၊
 ပြန်လည်ဆိုက်ရောက်လာမည့် ဒေသစာရိ။

ပစ္စာဂမနစာရိက(ဒီ၊ဠာ၊၂။၁၄၁)န္တိ ပစ္စာ-
 ဂမနတ္ထံ စာရိကံ။ ဒီ၊ဠာ၊၂။၁၄၈။ (-သံ၊ဠာ၊၃။
 ၂၄၉။)

ပစ္စာဂမနဌာန (န) [ပစ္စာဂမန + ဌာန] တဖန်-
 ပြန်-လာရာ အရပ်။သက်၊ ဂတာနံ န ပစ္စာ-
 ဂမနဌာနံ နာမ သုသာနံ။ ဇောဠာ၊၆။၂၀၅။

ပစ္စာဂမနတ္ထ (ပု) [ပစ္စာဂမန + အတ္ထ] တဖန်-
 ပြန်-လာခြင်း အကျိုး။ သေဝံ ပါတရာ-
 သကာလေ ပစ္စာဂမနတ္ထာယ ပဋိညံ ဂဏ္ဍာ-
 ဟိတိ အဓိပ္ပါယော။ ဇောဠာ၊၅။၂၅။ (-ဒီ၊ဠာ၊
 ၂။၁၄၈။)

ပစ္စာဂမနာဓိပ္ပါယ (ပု) [ပစ္စာဂမန + အဓိပ္ပါယ]
 တဖန်-ပြန်-လာခြင်း၌ ဖြစ်သောအလို၊ ပြန်
 လာလိုခြင်း။ ဝါသာဓိပ္ပါယေန၊ ပစ္စာဂမနာ-
 ဓိပ္ပါယေန ဝါ ဂစ္ဆတော တေပရမတာ စ။
 ကင်္ခါ၊ဠာ၊ဟောင်း။၈၃။ (-ဝဇီရ၊၄၉၅။)

ပစ္စာဂမနိယ (ပု) [ပစ္စာဂမန + ဣယ?] ပစ္စာ-
 ဂမနိယထေရ်။ ဝိပဿီဘုရားလက်ထက် စက္က
 ဝါက်ငှက် ဖြစ်စဉ်အခါ ဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်ပြီး
 တစုံတခုသောအရပ်သို့ သွား၍ အင်ကြင်းပန်း
 ကို ဆောင်ယူကာ တဖန်ပြန်လာ၍ ပူဇော်ဘူး
 သောကြောင့် ‘ပစ္စာဂမနိယ’ဟု ထင်ရှား
 သောမထေရ်။ ဣတ္ထံ သုဒ္ဓံ အာယသ္မာ ပစ္စာ-
 ဂမနိယော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော
 အဘာသိတ္ထ။ အပါ၊၁။၁၂၅။

ပစ္စာဂမနိယတ္ထေရ (ပု) [ပစ္စာဂမနိယ + ထေရ]
 ပစ္စာဂမနိယထေရ်။ စက္ကဝါကော ဟုတွာ
 ဘဂဝန္တံ ဒိသ္မာ ကတ္ထမိ ဂန္ဓာ ပုပ္ဖမာဟရိတွာ
 ပူဇိတတ္တာ ပုဗ္ဗပုညနာမေန ပစ္စာဂမနိယ-
 တ္ထေရေတိ ပါကဠော။ အပါ၊ဠာ၊၂။၉၀။

**ပစ္စာဂမမုသေ (ကြိ) [ပတိ + အာ + ဂမု + အ +
 မုသေ]** တဖန်-ပြန်-လာကုန်ပြီ။ ပစ္စာဂစ္ဆတိ
 (က) ကြည့်။

ပစ္စာဂမာ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဂမု+အာ] တဖန်-ပြန်-လာပြီ။ ပစ္စာဂစ္ဆတိ (က) ကြည့်။

ပစ္စာဂမာသိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဂမု+ဤ] တဖန်-ပြန်-လာပြီ။ ပစ္စာဂစ္ဆတိ (က) ကြည့်။

ပစ္စာဂမာသိ* (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဂမု+ဤ] တဖန်-ပြန်-လာပြီ။ ပစ္စာဂစ္ဆတိ (က) ကြည့်။

ပစ္စာဂမိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဂမု+ဤ] တဖန်-ပြန်-လာပြီ။ ပစ္စာဂစ္ဆတိ (က) ကြည့်။

ပစ္စာဂမိ* သူ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဂမု+ဥ] တဖန်-ပြန်-လာကုန်ပြီ။ ပစ္စာဂစ္ဆတိ (က) ကြည့်။

ပစ္စာဂမိဿတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဂမု+ဿတိ] တဖန်-ပြန်-လာလတ္တံ့။ ပစ္စာဂစ္ဆတိ (က) ကြည့်။

ပစ္စာဂမိဿာမိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဂမု+ဿာမိ] (က) တဖန်-ပြန်-လာလတ်အံ့။ (ခ) တဖန်-ပြန်-ရောက်လတ်အံ့။ ပစ္စာဂစ္ဆတိ (၁) ကြည့်။

ပစ္စာဂမုံ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဂမု+ဥ] တဖန်-ပြန်-လာကုန်ပြီ။ ပစ္စာဂစ္ဆတိ (က) ကြည့်။

ပစ္စာဂမ္မ (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+အာ+ဂမု+တော] တဖန်-ပြန်-လာ၍။ အဂစ္ဆန္တိ ယာစိတော ပစ္စာဂမ္မ တယော ဝိဟာရေ ကာရေသုံ။ ဒီ၊ဌ၊၁။ ၂၇။ (-သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။ ၉၉။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။ ၃၄၃။)

ပစ္စာဃာတိတ (တိ) [ပတိ+အာ+ဟန+တ] (၁) တုံ့ပြန်-နှိပ်စက်-ရိုက်နှက်-တတ်သော၊ သူ။ (၂) အမျက်-ဒေါသ-သည်-နှိပ်စက်-ဖျက်ဆီး- အပ်သော။ (၁) အညမညံ သတ္တာ ဝိရုဒ္ဓါ ပဋိဝိရုဒ္ဓါ အာဟတာ ပစ္စာ-

ဟတာ အာဃာတိတာ ပစ္စာဃာတိတာ။ မဟာနိ၊၃၂၀။ ပစ္စာဃာတိတာတိ ဝိသေ-သေန သန္တိတာ။ မဟာနိ၊ဌ၊၃၇၇။ (-မဟာ-နိ၊၃၁၉။) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စာဃာတိတမန (တိ) [ပစ္စာဃာတိတ+မန] အမျက်-ဒေါသ-သည်-နှိပ်စက်-ဖျက်ဆီး-အပ်သော စိတ်ရှိသော၊ အမျက်ထွက်-စိတ်ဆိုး-သော၊ သူ။ တေ တိတ္ထိယာ ဒုဋ္ဌ-မနာ....အာဃာတိတမနာ ပစ္စာဃာတိတမနာ ဝဒန္တိ ဥပဝဒန္တိ အဂစ္ဆန္တိ ဘိက္ခုသံသဉ္စ အဘူ-တေန။ မဟာနိ၊၄၇။ အာဃာတိတမနာတိ ဝိ-ဟိ* သာဝသေန အာဃာတိတံ မနံ ဧတေသန္တိ အာဃာတိတမနာ။ ပစ္စာဃာတိတမနာတိ ဥပသဂ္ဂဝသေနော။ မဟာနိ၊ဌ၊၁၆၅။

ပစ္စာစိက္ခတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+စိက္ခ+အ+တိ] (၁) တုံ့ပြန် ပြောဆို၏။ (၂) စွန့်၏၊ စွန့်ပယ်၏။ (၁) ဧဝံ သန္တေ မောသပုရိသ ကော သန္တော ကံ ပစ္စာစိက္ခသိ။ ဒီ၊ဉ၊၂။ မ၊၂။ ၉၂။ (-ဒီ၊ဌ၊၃။ ၂။ မ၊ဌ၊၃။ ၉၉။ ဒီ၊ဋီ၊၃။ ၂။) ပစ္စာစိက္ခေယျ-ဒီ၊ဌ၊၃။ ၂။ မ၊ဌ၊၃။ ၉၉။ ဒီ၊ဋီ၊၃။ ၂။ (၂) ဗုဒ္ဓံ ပစ္စာစိက္ခာမိ၊ ဓမ္မံ ပစ္စာစိက္ခာမိ။ ဝိ၊၂။ ၄၀၃-၄။ (-ကင်္ခါ၊ ၃၀၃။ ဒီ၊ဋီ၊၃။ ၃။)

ပစ္စာစိက္ခန္တိ (တိ) [ပတိ+အာ+စိက္ခ+အန္တိ] စွန့်-စွန့်ပယ်-သော၊သူ။ တေသု ယံကိဉ္စိ ဝတ္ထု-ကာမဿ ယံကိဉ္စိ ဝဒတော သိက္ခာပစ္စက္ခာ-နံ ဟောတိ၊ န ရုက္ခာဒိနံ အညတရဿ နာမံ ဂဟေတွာ ပစ္စာစိက္ခန္တဿ။ ကင်္ခါ၊၁၀၇။ ပစ္စ-က္ခန္တိ ပစ္စာစိက္ခန္တော ပရိစ္စန္တော။ ထေရ၊ဌ၊၂။ ၉၈။

ပစ္စာစိက္ခသိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+စိက္ခ+အ+သိ] တုံ့ပြန်ပြောဆို၏။ ပစ္စာစိက္ခတိ (၁) ကြည့်။

ပစ္စာစိက္ခာမိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+စိက္ခ+အ+မိ] စွန့်၏၊ စွန့်ပယ်၏။ ပစ္စာစိက္ခတိ (၂) ကြည့်။

ပစ္စာစိက္ခေယျ (ကြိ) [ပတိ+အာ+စိက္ခ+အ+ယျ] တုံပြန် ပြောဆိုရာ၏။ ပစ္စာစိက္ခတိ (၁) ကြည့်။

ပစ္စာဇာတ (တိ) [ပတိ+ဇန+တ။ပတိ+အာ+ဇန+တ။ ပစ္စာဇာတောတိ ပတိဇာတော။... အထ ဝါ ပစ္စာဇာတောတိ ပတိ အာဇာတော။ နိတိ၊ သုတ္တ။၁၈၃။] ဖြစ်သော၊စွဲ၍ ဖြစ်သော။ တံ ဓမ္မံ သုဏာတိ ဂဟပတိ ဝါ ဂဟပတိပုတ္တော ဝါ အညတရသ္မိံ ဝါ ကုလေ ပစ္စာဇာတော။ ဒိ၊၁။၅၉၊၉၃။ မ၊၁။၃၃၄။ မ၊၂။၇။ မ၊၃။၁၂။ အံ၊၁။၅၂၉။ အံ၊၃။၆၀၊ ၄၂၁။ အဘိ၊ပု။ ၁၆၅-၆။ ဝစ္ဆန္တ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနော ပဉ္စဇာတိသတာနိ အဗ္ဗောကိ-ဏ္ဍာနိ ပြာဟ္မဏကုလေ ပစ္စာဇာတာနိ။ ဥဒါန။ ၁၀၉။ ပစ္စာဇာတောတိ ပတိဇာတော။ ဒိ၊ ၄၁။၁၆၂။ မ၊၄၂။၁၀၈။ အံ၊၄၂။၃၇၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၅။ ပြာဟ္မဏကုလေ ပစ္စာဇာ-တာနိတိ... ပြာဟ္မဏကုလေ ဝေ ဇာတာနိ၊ အဟေသန္တိ အတ္တော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၇၄။ပစ္စာ-ဇာတောတိ ဧတ္ထ အာကာရေ ဥပသဂ္ဂ-မတ္တန္တိ အာဟ “ပတိဇာတော”တိ။ သိ၊ဋ္ဌိ၊ သစ်၊၂။၇၅။ (-ဒိ၊၃။၂၂၀။ မ၊၁။၁၃၁။ သံ၊ ၁။၉၄။ အံ၊၁။၁၀၆၊၃၉၇-၈။ အံ၊၂။၃၃၈-၉။ အဘိ၊ပု။၁၅၉၊၁၆၀။ အပ၊၂။၁၃၂၊ ၁၅၂။ ပေဋကော။၃၀၈။ မိလိန္ဒ။၂၁၇။ ဝိ၊ ၄၂။၁၆၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၈၊၇၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၃။ သံ၊ဋ္ဌိ၊ ၁။၁၉၄။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၁၆။)

ပစ္စာဇာတိ (ထိ) [ပတိ+ဇန+တိ။ ပတိ+အာ+ဇန+တိ] (က) ဖြစ်ခြင်း၊ စွဲ၍ဖြစ်ခြင်း။ (ခ)တဖန်-ပြန်- ဖြစ်ခြင်း။ (က) အရိယာ-ယတနေ ပစ္စာဇာတိ ဒုလ္လဘာ လောကသ္မိံ။ အံ၊၂။၃၈၄။ ကုက္ကုဋ္ဌစ္ဆာပကဿေဝ..... ကုက္ကုဋ္ဌနိကာယေ ပစ္စာဇာတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၃၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၆။ (ခ) နတ္ထိ တေဿ

ရဟောဂမနံ ဂတိသု ပစ္စာဇာတိတိပိ အရဟံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၂၈။ (-မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၄၆။)

ပစ္စာဇာယတိ (ကြိ) [ပတိ+ဇန+ယ+တိ။ ပတိ+အာ+ဇန+ယ+တိ] (က) ဖြစ်၏၊ စွဲ၍ဖြစ်၏။ (ခ) တဖန်-ပြန်-ဖြစ်၏။ (က) ယတ္ထ ယတ္ထ ပစ္စာဇာယတိ၊ အပ္ပိယုကော ဟောတိ။ မ၊၃။၂၄၄။ (-၂၄၅-၈။ အံ၊၁။ ၅၂၄-၅။) အထ ခေါ ဧတေယေဝ ဗဟုတ-ရာ သတ္တာ ယေ အညတြ မနုဿေဟိ ပစ္စာ-ဇာယန္တိ။ သံ၊၁။၄၅၄။ (-သံ၊၃။၄၀၄-၅၊ ၄၁၂-၄။ အံ၊၁။၃၇-၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။) (ခ) ဝေ မေဝ ခေါ ဘိက္ခဝေ အပ္ပကာ တေ သတ္တာ၊ ယေ မနုဿေသု ပစ္စာဇာယန္တိ။ သံ၊ ၁။၄၅၄။ အံ၊၁။၃၇။ မနုဿေသု ပစ္စာဇာ-ယန္တိတိ ယေ မနုဿလောကတော ရုတာ မနုဿေသု ဇာယန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။ (-သံ၊ ၃။၄၀၄၊ ၄၁၂-၄။ အံ၊၁။၃၉။)

ပစ္စာဇာယန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ဇန+ယ+အန္တိ။ ပတိ+အာ+ဇန+ယ+အန္တိ] (က) ဖြစ် ကုန်၏၊ စွဲ၍ဖြစ်ကုန်၏။ (ခ) တဖန်-ပြန်- ဖြစ်ကုန်၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စာဒါန (န) [ပတိ+အာ+ဒါ+ယျ] (၁) တဖန်- ယူခြင်း- အားထုတ်ခြင်း။ (၂) တဖန်- ယူကြောင်း-အားထုတ်ကြောင်း- စကား။ (၁) ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ယေဟိ အာကာရေဟိ ယေဟိ လိင်္ဂေဟိ ယေဟိ နိမိတ္တေဟိ ဓမ္မိကာယ သာမဂ္ဂိယာ ပစ္စာဒါနံ ဟောတိ။ ဝိ၊၄။၄၃၁။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စာဒါနကထာ (ထိ) [ပစ္စာဒါန+ကထာ] တဖန်-ယူကြောင်း- အားထုတ်ကြောင်း- စကား။ န ဓမ္မိကာယ သာမဂ္ဂိယာ ပစ္စာဒါန-ကထာ ဝိပူကတာ ဟောတိ။ ဝိ၊၄။၄၂၈။ (-၄၃၂)

ပစ္စာဒိယတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဒါ+ယ+တိ]
တဖန် ယူ၏။ တဖန် အားထုတ်၏။ န
ဓမ္မိကံ သာမဂ္ဂံ ပစ္စာဒိယတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၂၈။
ပစ္စာဒိယတိတိ ပုန ကာတဗ္ဗံ ကမ္မန္တိ ပစ္စာ-
ဒိယတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၂၉။ ပစ္စာဒိယတိတိ ပတိ
အာဒိယတိ။ “အကတံ ကမ္မ” နှိအာဒိနာ
ပုန အာရတတိတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၄၃၄။ ပစ္စာဒိယတိတိ ဥက္ကောဋ္ဌနာဓိပ္ပါယေန
ပုန ကာတု အာဒိယတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၆၂။
(-ဝိ၊ ၄။ ၄၃၁- ၂။) ပစ္စာဒိယာမိ-ဝိ၊ ၄။
၄၃၂။

ပစ္စာဒိယန္တ (တိ) [ပတိ+အာ+ဒါ+ယ+အန္တ]
တဖန်- ယူသော-အားထုတ်- သော၊ သူ။
ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခု၊ ပဿတိ ဓမ္မိကံ သာမဂ္ဂံ
ပစ္စာဒိယန္တ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၃၁။

ပစ္စာဒိယာမိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဒါ+ယ+မိ]
တဖန် ယူ၏။ တဖန် အားထုတ်၏။ ပစ္စာဒိ-
ယတိ-ကြည့်။

ပစ္စာဒိသတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဒိသ+အ+
တိ] ရှေးရှု ညွှန်ပြ၏။ နိဒ္ဒိသတိ၊ ပစ္စာဒိသတိ၊
ပဋိသန္ဓိသတိ။ နိတိ၊ ၁။ ၁၈၉။

ပစ္စာနယန (န) [ပတိ+အာ+နိ+ယု] တဖန်
ဆောင်ယူခြင်း။ သာ မနုဿလောကံ
ပစ္စာနယနာယ ယာစနာဒိဝသေန တံ တံ
ဝိပုလပိ။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂၁။

ပစ္စာနယိတွာန (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+အာ+နိ
+တွာန] တဖန်ဆောင်ယူ၍။ သော တံ
ဂဟေတွာန ပဿယု ဗာဟာယံ၊ ပစ္စာနယိတွာ-
န ထေရိံ သုဒ္ဓဗ္ဗလံ။ ပေတ၊ ၁၆၂။ ပစ္စာနယိ-
တွာနာတိ တဿာ ဇာတသံဝုဇ္ဈဂါမံ ပုနဒေဝ
အာနယိတွာ။ ပေတ၊ ၄။ ၁၃၉။

ပစ္စာနိတ (တိ) [ပတိ+အာ+နိ+တ] တဖန်
ဆောင်ယူအပ်သော။ ဣဒါနိ ဝုတ္တဿေဝ
အတ္တဿ သမတ္တနတ္ထံ ကကစ္စပမာယံ အာဂ-

တာ “ နိမိတ္တ” နှိ အာဒိကာ ဂါထာ ပစ္စာ-
နိတ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၅။

ပစ္စာနုတာပ (ပု) [ပတိ+အနု+တပ+ဏ]
နောက်ထပ်- တဖန်- ပူပန်-စိုးရိမ်-ခြင်း။
ပစ္စာနုတာပေါ န ကတ္တဗ္ဗော။ ဒိ၊ ၁။ ၃၂၇။

ပစ္စာနုတာပိနိ (ထိ) [ပစ္စာနုတာပိ+ဣနိ]
နောက်ထပ်- တဖန်- ပူပန်- စိုးရိမ်-သော
(နတ်)။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စာနုတာပိ (တိ) [ပတိ+အနု+တပ+ဏိ။
ထိ၌-ပစ္စာနုတာပိနိ] နောက်ထပ်- တဖန်-
ပူပန်- စိုးရိမ်-သော၊ သူ။ ဝိပုဋ္ဌိသာရိတိ
“အကတံ ဝတ မေ ကလျာဏ” နှိ အာဒိနာ
ပစ္စာနုတာပိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၅။ တာ မယံ
ဘန္တေ အပရိပုဏ္ဏကမ္မန္တာ ဝိပုဋ္ဌိသာရိနိယော
ပစ္စာနုတာပိနိယော ဟိနံ ကာယံ ဥပပနာ။
အံ၊ ၃။ ၁၉၃-၄။

ပစ္စာနုသာသတိ (ကြိ) [ပတိ+အနု+သာသ+
အ+တိ] ဆုံးမ-ကံမြစ်-၏။ တထာတေတ္ထိ-
သဒေဝပုတ္တာ ပစ္စာနုသာသန္တိ။ ဒိ၊ ၄။ ၂၃၂။

ပစ္စာနုသာသန္တိ (ကြိ) [ပတိ+အနု+သာသ+
အ+အန္တိ] ဆုံးမ-ကံမြစ်- ကုန်၏။ အထက်
ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စာနုသိဋ္ဌ (တိ) [ပတိ+အနု+သာသ+တ]
ဆုံးမ- ကံမြစ် - အပ်သော။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပစ္စာနုသိဋ္ဌဝစန (တိ) [ပစ္စာနုသိဋ္ဌ+ဝစန] ဆုံးမ
-ကံမြစ်-အပ်သော စကားရှိသော၊ သူ။
ပစ္စာနုသိဋ္ဌဝစနာပိ တံ စတ္တာရေ မဟာရာ-
ဇာနော တသ္မိံ အတ္ထေ ဟောန္တိ။ ဒိ၊ ၂။ ၁၆၉၊
၁၇၂။ (-ဒိ၊ ၄။ ၂၃၂။)

ပစ္စာပါဒိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ပဒ+ဏေ+ဤ]
ဝင်သွားပြီ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စာပါဒေတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ပဒ+ဏေ+တိ] ဝင်သွား၏။ ယဒါ ပန တံ လာပေါ.... အညာသိ၊ အထ ပရိဝတ္တိတော တဿေဝ လေဉ္ဇယ အန္တရံ ပစ္စာပါဒိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၃။ ပစ္စာပါဒေတိ-လည်းကြည့်။

ပစ္စာဘာသတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ + ဘာသ + အ+တိ] တုံပြန်-ပြန်လည်-ပြောဆို၏။ တထာ “ဘိက္ခဝေါ”တိ ဘဂဝါ အာဘာသတိ။ “ဘဒန္တေ”တိ တေ ပစ္စာဘာသန္တိ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄။

ပစ္စာဘာသန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ အာ+ ဘာသ + အ+အန္တိ] တုံပြန်-ပြန်လည်-ပြောဆိုကုန်၏။ အသက်ပုဒ်-ကြည့်။

ပစ္စာဘိဇာနန (တိ) [ပတိ+အဘိ+ည+ယု] တဖန်သိရာ(အခါ)။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စာဘိဇာနနကာလ (ပု) [ပစ္စာဘိဇာနန+ကာလ] တဖန်သိရာအခါ။ တဿာ ဓမ္မကိဿ ဒါရမ္ပိ အဘိညာဏံ ကတွာ ပုန တေန အဘိညာဏေန တံ ပစ္စာဘိဇာနနကာလေ.... ပဝတ္တိဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅၄။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၁၄၉။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၉။)

ပစ္စာဘိညာဏ (န) [ပတိ+အဘိ+ည+ယု] တဖန် သိခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စာဘိညာဏရသ (တိ) [ပစ္စာဘိညာဏ+ရသ] တဖန်သိခြင်း ကိစ္စရှိသော (သညာ)။ သာ သဉ္ဇာနနလက္ခဏာ၊ ပစ္စာဘိညာဏရသာ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅၃။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၁၄၉။ နိမိတ္တေန ပုန သဉ္ဇာနနကိစ္စာ ပစ္စာဘိညာဏရသာ။ မူလ၊ ဌ၊ ၁။ ၈၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၉။

ပစ္စာမဋ္ဌ (တိ) [ပတိ+အာ+မသ+တ] (က) သုံးသပ်-စွဲယူ-အပ်သော။ (ခ) တဖန် - ပြန်၍-သုံးသပ်-စွဲယူ-အပ်သော။ (က) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကထာ ပနေတ္ထ ယာဝဒေဝ

တဿ ဂမ္ဘီရဘာဝဝိဘာဝနတ္ထာယ ဝိတ္တာရိတာ၊ ဝိဝေကထာပိ သမာနာ ဣဒ ပစ္စာမဋ္ဌာတိ ခဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၃။ (- ကင်္ခါ၊ ဌ၊ သစ်။ ၂၅၄။) (ခ) ပဋိဝိဒ္ဓါ ဟိ အတ္တနာ သုတဿ ပကာရဝိသေသာ “ဝေ”န္တိ ဣဒ အာယသ္မတာ အာနန္တေန ပစ္စာမဋ္ဌာ။ ဥဒါန၊ ဌ၊ ၁၄။ (- ဣတိဂုတ်၊ ဌ၊ ၂၂-၃။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၁၊ ၃၁၈။ သီ၊ ဌ၊ သစ်။ ၂။ ၂၉၃၊ ၃၆၅။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၇၅။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၀၉၊ ၄၀၅။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၈၊ ၃၀။ အနု၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇။ အနု၊ ဌ၊ ၃။ ၂၂၊ ၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၂၂၊ ၃၇၃။ နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၈၅။)

ပစ္စာမသတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ မသ+ အ+တိ] (က) သုံးသပ်-စွဲယူ-၏။ (ခ) တဖန်-ပြန်၍-သုံးသပ်-စွဲယူ-၏။ (က) တတ္ထ ဝိသေသာဘာဝံ ပစ္စာမသတိ “တတြ ကော ဝိသေသော”တိ။ နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၂၄၂။ (ခ) တတ္ထ တဿာတိ တန္တိ စ ယထာဂုတ္တပုညကာရိနံ ပစ္စာမသတိ။ ဝိမာန၊ ဌ၊ ၃၇။ (- ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁။ ကင်္ခါ၊ ဌ၊ သစ်။ ၂၄၇၊ ၃၆၉။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၈၁၊ ၂၁၀၊ ၃၉၁။ သီ၊ ဌ၊ သစ်။ ၁။ ၄၅၉။ သီ၊ ဌ၊ သစ်။ ၂။ ၉၊ ၈၃၊ ၁၄၉၊ ၁၇၉၊ ၄၁၄၊ ၄၂၈။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၁၊ ၃၂၅။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၅၅၊ ၃၈၂။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၄၊ ၂၃၈။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၄၆။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၃၂၊ ၄၅၈။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၅၃။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၄၁၊ ၃၁၈။ အနု၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၆၊ ၁၄၀။ အနု၊ ဌ၊ ၂။ ၃၁၊ ၆၉။ အနု၊ ဌ၊ ၃။ ၈၉၊ ၁၁၉၊ ၁၇၀၊ ၁၈၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၁၆၊ ၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၂။ ၆၊ ၆၃။) ပစ္စာမသေ-ယျ- သီ၊ ဌ၊ သစ်။ ၁။ ၁၉၁။

ပစ္စာမသန (န) [ပတိ+အာ+မသ+ယု] (၁) (က) သုံးသပ်-ဆင်ခြင်-ခြင်း။ (ခ) သုံးသပ်-စွဲယူ-ခြင်း။ (ဂ) တဖန် - ပြန်၍-သုံးသပ်-စွဲယူ-ခြင်း။ (တိ) (၂) သုံးသပ်-စွဲယူ-အပ်သော။ (၃) (က) သုံးသပ်-စွဲယူ-ကြောင်း (သဒ္ဓါ)။ (ခ) တဖန် - ပြန်၍-သုံးသပ်-

စွဲယူ-ကြောင်း (သဒ္ဒါ)။ (ခ) (က) သံသယပ္ပတ္တိအာကာရဒဿနန္တိ “ကသ္မိံ သတိ ကိံ ဟောတိ” တိ ကာရဏဿ ဖလဿ စ ပစ္စာမသန္တေန ဝိနာ ကေဝလံ ဣဒပ္ပတ္တယတာယ သံသယဿ ဥပ္ပန္နနာကာရဒဿနံ။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၉၀။ (ခ) တဿ ပစ္စာမသန္တော အနိယမ-တော စ “ယ” န္တိ ဝုတ္တံ။ အံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၅။ (ဂ) ဝေန္တိ သောတပထမာဂတေ ဓမ္မေ ဥပါဒါယ တေသံ ဥပဓာရိတာကာရာဒိနံ ပစ္စာမသန္တဝေသေန။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၄။ (-ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၃။ ဒိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၄၀။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၁၁၅။ မ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၃၀။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၇။ အံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၆၄။) (ဂ) တဒဘိနိဝတ္တေတိတိတ္ထေ တံ-သဒ္ဓေန ပစ္စာမ-သန္တဿ ဝိပါကဿ ပရာမာသောတိ အာဟာ “တံ အဘိနိဝတ္တေတိ” တိ။ အံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၂၀၃။ (ဂ) (က) ယန္တိ သမယဿ ပစ္စာမသန္တံ။ ဘုမ္မ-တ္ထေ စေတံ ပစ္စုတ္တဝေနန္တိ အာဟာ “ယသ္မိံ သမယေ” တိ။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၂၅။ (ခ) ယထာ တန္တိတ္ထေ တန္တိ နိပါတမတ္တံ ပဌမဝိကပ္ပေ၊ ဒုတိယဝိကပ္ပေ ပန ပစ္စာမသန္တန္တိ အာဟာ “တံ ဗျာကတ” န္တိ။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၃၀၇။ (-ဒိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၁၇၈၊ ၃၀၂။ မ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၁၉၄၊ ၂၂၄။ မ၊ ဇ္ဇိ၊ ၃။ ၃၂၉။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၇၄၊ ၃၂၄။)

ပစ္စာမသန္တ (တိ) [ပတိ+အာ+မသ+အန္တ] တဖန်- ပြန်၍ - သုံးသပ် - စွဲယူ - သော။ နိဝတ္တေတွာ ဣန္ဒြေောတိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ ပဋိနိ-ဝတ္တေတွာ ဣန္ဒြေော ပစ္စာမသန္တော။ အနု၊ ၃။ ၁၇။

ပစ္စာမသိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+အာ+မသ+တုံ] တဖန်- ပြန်၍ - သုံးသပ် - စွဲယူ - ခြင်းငှါ။ ယဒိပိ တံ-သဒ္ဓေါ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တဿ သာမညတော ပဋိနိဒ္ဓေသော၊ တထာပိ အနန္တရမေဝ ပစ္စာမသိတုံ ယုတ္တော ဣတရတ္ထ အသမ္ဘ-ဝတော။ အနု၊ ၂။ ၃၄။

ပစ္စာမသိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+အာ+မသ+တွာ] တဖန်- သုံးသပ် - ယူငင် - ၍။ “သောဠသ-ဟာရာ ပဌမ” န္တိ ဂါထံ ပစ္စာမသိတွာ “တဿာ နိဒ္ဓေသော ကုဟိ” ဒဠဗ္ဗော၊ ဟာရ-သမ္ဘာတေ” တိ အာဟာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၄၁။ (-၁၉၈။ နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၂၂၀။)

ပစ္စာမသိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [ပတိ+အာ+မသ+ယ+တေ] တဖန်- ပြန်၍ - သုံးသပ် - စွဲယူ - အပ်၏။ တံ ဒေသနန္တိ တဿ ပဋိစ္စသမုပ္ပါ-ဒဿ ဒေသနံ။ သာ ဟိ ဣဓ တ-သဒ္ဓေန ပစ္စာမသိယတိ။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၁၀။ တေ “တေနာ” တိ တေ တ-သဒ္ဓေန ပစ္စာမသိယန္တိတိ “တေန ရာဂေန ဝါ ရတ္တော” တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၃၀၂။

ပစ္စာမသိယန္တိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [ပတိ+အာ+မသ+ယ+အန္တေ] တဖန်- ပြန်၍ - သုံးသပ် - စွဲယူ - အပ်ကုန်၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စာမသေယျ (ကြိ) [ပတိ+အာ+မသ+အ+ယေ] တဖန်- ပြန်၍ - သုံးသပ် - စွဲယူ - ရ၏။ ပစ္စာမသတိ-ကြည့်။

ပစ္စာမာသ (တိ) [ပတိ+အာ+မသ+ဏ] တဖန်- ပြန်၍ - သုံးသပ် - အောင်းမေ့ - တတ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စာမာသသတိ (ထိ) [ပစ္စာမာသာ+သတိ] တဖန်- ပြန်၍ - သုံးသပ် - အောင်းမေ့ - တတ်သော သတိ။ သတိသမ္မောသေန “ကိလေသာ မေ ဥပ္ပန္နာ” တိ ဥတွာ တထာ ပစ္စာမာသသတိယာ လဗ္ဘနတော။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၃၄၁။

ပစ္စာမိတ္တ (ပု) [ပတိ+အမိတ္တ။ ပတိ+အမ+တ။ ပဋိပက္ခဘာဝေန အမတိ ဂစ္ဆတိတိ ပစ္စာ-မိတ္တော၊ အမ ဂမနေ၊ တော၊ ဒိတ္တံ။ ဓာနံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၃၄၅။ (ပြုတုမိတြ - သံ)] ရန်သူ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ရန်သူ။ အက္ခမ္ပိယော ဟောတိ

ကေနစီ မနုဿဘူတေန ပစ္စတ္တိကေန ပစ္စာမိ-
 တ္တေန။ ဒီ၊ ၃။ ၁၂၀။ နဂရေ ဝါ ရုဒ္ဓေ သင်္ဂါ-
 မေ ဝါ ပစ္စုပဋိတေ ပရသေနပစ္စတ္တိကေသု
 ပစ္စာမိတ္တေသု ဤတိ* ဥပ္ပါဒေန္တိ။ မဟာနိ။
 ၂၉၇။ ပစ္စာမိတ္တေနာတိ ပဋိဝိရုဒ္ဓေန အမိတ္တေ-
 န။ ဒီ၊ ၃။ ၁၀၄။ ပစ္စတ္တိကေသု ပစ္စာမိတ္တေ-
 သုတိ ပဋ္ဌာဏီဘူတေသု ဝေရီသု။ မဟာနိ၊
 ၄။ ၃၆၄။ ပဋိဝိရုဒ္ဓေါ အမိတ္တော ပစ္စာမိတ္တော၊
 ဧတေန ပါကဋ္ဌဘာဝေန ဝိရောခံ ကရေ-
 န္တော ဝေရီပုဂ္ဂလော ဝုတ္တော။ ဒီ၊ ၃။ ၁၀၅။
 (- ဒီ၊ ၃။ ၁၂၃၊ ၁၄၂။ မိလိန္ဒ။ ဂ၇၊ ၃၂၈။
 ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၄၀။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၂။
 သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၉၊ ၂၇၃။ အံ၊ ၄။
 ၃။ ၂၉၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၂။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၀၅။
 မေ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၄။ မေ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၁၊ ၁၆၈။ ဥဒါန၊
 ၄။ ၉၂။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၂။ ဝိမာန၊ ၄။ ၇၅။
 ပေတ၊ ၄။ ၁၄၃။ သေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၉။ စရိယာ၊
 ၄။ ၁၆၃၊ ၂၂၃။ စူဠနိ၊ ၄။ ၈၂။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၉၃၊
 ၁၀၇၊ ၁၀၉၊ ၂၁၉၊ ၂၇၁။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၇၊
 ၁၉၁။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၈၃။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၄၄။ ဇာ၊
 ၄။ ၆။ ၆၅၊ ၁၀၉၊ ၂၂၆၊ ၂၄၀၊ ၂၇၁။ ဇာ၊ ၄။ ၇။
 ၇၄၊ ၁၅၃၊ ၃၇၂။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၂၊ ၃၂၄။ သီ၊ ၄။
 ၁။ ၂။ ၆၅၊ ၂၁၄၊ ၃၆၂။)

ပစ္စာမိတ္တကဏ္ဍက (ပု) [ပစ္စာမိတ္တ + ကဏ္ဍက]
 ဆူးငြောင့်သဖွယ်ဖြစ်သော ရန်သူ။ ဂတော
 မေ ပစ္စာမိတ္တကဏ္ဍကော၊ ဣဒါနိ ယထာရုံစိ
 မစ္စမံသံ ခါဒိဿာမိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၀။

ပစ္စာမိတ္တဋ္ဌ (ပု) [ပစ္စာမိတ္တ + အတ္တ] ရန်သူဟူ
 သော - အနက် - သဘော။ ပစ္စာမိတ္တဋ္ဌေန
 ပစ္စတ္တိကော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၅၇။

ပစ္စာမိတ္တရာဇာနယန (န) [ပစ္စာမိတ္တ + ရာဇ +
 အာနယန] ရန်သူမင်းကို ဆောင်ယူခြင်း။
 ဟတ္ထိက္ခန္ဓဂတာယ ပန စန္ဒပရာမသန်တုမ္မာ-
 ကံ ပစ္စာမိတ္တရာဇာနယနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ဇာ၊
 ၄။ ၅။ ၄၇၈။

ပစ္စာမိတ္တဝသ (ပု) [ပစ္စာမိတ္တ + ဝသ] ရန်သူ၏ -
 အလို - ဆန္ဒ။ အယံ နော ပဌမမေဝ ပစ္စာ-
 မိတ္တဝသံ ဂတံ ရာဇာနံ မောစေတွာ.... အာဂ-
 တော။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၃၁၇။

ပစ္စာမိတ္တာနုပပိဋ္ဌိတ (တိ) [ပစ္စာမိတ္တ + အနု-
 ပပိဋ္ဌိတ] ရန်သူတို့သည် - မနှိပ်စက် - မဖျက်
 ဆီး - အပ်သော။ အတ္တိယောနကာနံ နာနာ-
 ပုဋ္ဌဘေဒနံ သာဂလံ နာမ နဂရံ နဒိပဗ္ဗ-
 တသောဘိတံ နိဟဘပစ္စတ္တိကံ ပစ္စာမိတ္တာ-
 နုပပိဋ္ဌိတံ။ မိလိန္ဒ။ ၁။

ပစ္စာယာတိ (ကြိ) [ပတိ + အာ + ယာ + အ +
 တိ] တဖန် - ပြန် - သွား၏။ သော ကောလိ-
 ယပုတ္တော.... ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ပဒက္ခိ-
 ကံ ကတွာ ယေန သကံ စာရံ တေန ပစ္စာ-
 ယာသိ။ ဥဒါန။ ၉၄။ သကံ စာရံ ပစ္စာယာ-
 သိတိ အတ္တနော စာရံ ပဋိဂစ္ဆိ။ ဥဒါန၊ ၄။
 ၁၁၂။

ပစ္စာယာသိ (ကြိ) [ပတိ + အာ + ယာ + ဤ]
 တဖန် - ပြန် - သွားပြီ။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စာရောပန (န၊ ထိ) [ပတိ + အာ + ရူပ + ကာ-
 ပေ + ယု] (၁) တဖန် - အပြစ်တင် - စောဒ-
 နာ - ခြင်း။ (တိ) (၂) တဖန် - အပြစ်တင် -
 စောဒနာ - သော၊ သူ။ (၁) ပစ္စာရောပနာ
 (ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၇) တိ တုမ္မိ သာပတ္တိကော တိ
 စောဒကဿ အာပတ္တိအာရောပနာ။ ဝိမတိ၊
 ၁။ ၂၉၈။ (၂) စောဒကံ အပသာဒနတာ၊
 စောဒကဿ ပစ္စာရောပနတာ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၇။
 စောဒကဿ ပစ္စာရောပနတာတိ “တုမ္မိ ခေါ-
 သိ ဣတ္ထန္နာမံ အာပတ္တိ* အာပန္နော၊ တံ
 တာဝ ပဋိကရေဟိ” တိ ဧဝံ စောဒကဿ
 ဥပရိ ပဋိအာရောပနတာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၆၄။

ပစ္စာရောပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [ပတိ + အာ + ရူပ +
 ကာပေ + တိ] တဖန် အပြစ်သို့ ရောက်စေ၏။
 တဖန် - အပြစ်တင် - စောဒနာ - ၏။ ပုန စ ပရံ

အာဝုသော ဘိက္ခု စောဒိတော စောဒကေန
စောဒကဿ ပစ္စာရောပေတိ။ မ၊၁။၁၃၄။
ပစ္စာရောပေတိတိ “တုမ္ပိ ခေါသိ ဣတ္ထန္နာမံ
အာပတ္တိံ အာပန္နာ။ တံ တာဝ ပဋိကရော-
ဟိ”တိ ဧဝံ ပဋိအာရောပေတိ။ မ၊၄။၁။
၃၇၀။ (-မ၊၁။၁၃၆။ အဘိ၊ဝိ ၄၀၂။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၄၉၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈-၉။)

ပစ္စာလပတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+လပ+အ+
တိ] တဖန်-ပြန်-ခေါ်၏။ တုံပြန် ပြောဆို၏။
“ဘဒန္တ”တိ ဝဒမာနာ တေ ဘဂဝန္တံ
ပစ္စာလပန္တိ။မ၊၄။၁။၁၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။ (-ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊
၃၉၁။)

ပစ္စာလပန္တိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+လပ+အ+
အန္တိ] တဖန်-ပြန်-ခေါ်ကုန်၏။ တုံပြန်
ပြောဆိုကုန်၏။ အထက်ပုဒ်-ကြည့်။

ပစ္စာဝတ္တိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+အာ+ဝတ္တု+တုံ။
ဓာဘူတ္တ။ ၃၅၄-ကြည့်။] ဆန့်ကျင်သော
အားဖြင့်- တဖန်- တုံပြန်- ပယ်ရှား- တား
မြစ်-ခြင်းငှါ။ ပစ္စာဟရိတုံ (၂)ကြည့်။

ပစ္စာဝမတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဝမု+အ+တိ]
(က)တဖန်- မျှိုသွင်း-ဆောင်ယူ-၏။ (ခ)
တဖန်- မျှိုသွင်း- သုံးဆောင်-ခံစား-၏။
(က) သေယျသာပိ ဘိက္ခဝေ ကုမ္မော နိက္ကု-
ဇော ဝမေတာ ဥဒကံ နော ပစ္စာဝမတိ။
သံ၊၃။၄၅။ နော ပစ္စာဝမတိတိ န ပတိအာဝ-
မတိ၊ န အန္တော ပဝေသေတိတိ အတ္ထော။
သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၂။ (-အံ၊၃။၅၃၇။) ပစ္စာဝမိ-
သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၃။ ပုန ပစ္စာဝ-
မိဿတိ(ဒိ၊၂။၉၉)တိ ယံ စတ္တံ ဝန္တံ၊ တံ
ဝတ ပုန ပဋိခါဒိဿတိတိ အတ္ထော။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၅၄။ (-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉။ ဝိသု-
ဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၃။) ပစ္စာဝမိဿာမိ- ဇာ၊၁။၁၆။
(ခ) လောကံ န ပစ္စာဝမန္တိ။ ပဋိသံ၊၃၇၀။

ဆဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၁၉-ပ-မ-ဗ-သ-စ

န ပစ္စာဝမန္တိတိ ဝန္တံ ပုန န အဒန္တိတိ
အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၇။ ပစ္စာဝမိဿသိ
(ဇာ၊၁။၃၅၂) တိ ပဋိဘုဉ္ဇိဿသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။
၄၉၀။

ပစ္စာဝမန္တိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဝမု+အ+အန္တိ]
တဖန်-မျှိုသွင်း- သုံးဆောင်-ခံစား-ကုန်
၏။ အထက်ပုဒ် (ခ)ကြည့်။

ပစ္စာဝမိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဝမု+ဤ] တဖန်-
မျှိုသွင်း-ဆောင်ယူ-ပြီ။ ပစ္စာဝမတိ (က)
ကြည့်။

ပစ္စာဝမိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+အာ+ဝမု+တုံ]
တဖန်-မျှိုသွင်း-သုံးဆောင်- ခံစား- ခြင်း
ငှါ။ ဝန္တေ အဟံ အာဝမိတုံ န ဥဿဟေတိ
ဧဝံ တေ ဆဉ္စိတေ ပုန ပစ္စာဝမိတုံ အဟံ န
သက္ကောမိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၄။

ပစ္စာဝမိဿတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဝမု+ဿတိ]
(က) တဖန်-မျှိုသွင်း-ဆောင်ယူ-လတ္တံ့။
(ခ) တဖန်- မျှိုသွင်း- သုံးဆောင်-ခံစား-
-လတ္တံ့။ ပစ္စာဝမတိ-ကြည့်။

ပစ္စာဝမိဿာမိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဝမု+ဿာ
မိ] တဖန်-မျှိုသွင်း-ဆောင်ယူ-အံ့။ ပစ္စာ-
ဝမတိ (က)ကြည့်။

ပစ္စာဝဟိတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+အာ+ဝဟ+တဗ္ဗ]
တဖန် - ဆောင်ယူ-ကျင့်သုံး-ရာ (နေ)။
အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စာဝဟိတဗ္ဗပက္ခ (ပု) [ပစ္စာဝဟိတဗ္ဗ+ပက္ခ]
တဖန်- ဆောင်ယူ-ကျင့်သုံး-ရာ နေအစု။
အာဒိတော အန္တတော အာဒိအန္တတော စ
ပဝေသနနိက္ခမနဝေသန ဥပေါသထသီလဿ
ပဋိပဋိ အဘိဗုဒ္ဓံ ပစ္စာဝဟိတဗ္ဗပက္ခ။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၃၁၂။

ပစ္စာသံသရန္တ (တိ) [ပတိ+အာ+သံ+သရ+အန္တ] တပနံ - ရွေရား- ပြောင်းရွှေ-
 သော၊ သူ။ ပစ္စိမအာဂပဒေသံ ပစ္စာသံသရ-
 နန္တောပဋိက္ခမတံ နာမ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၅။ သံ၊
 ၄၊၃။၂၁၇။ ပစ္စာသံသရနန္တောတိ ပဋိအာသ-
 ပ္ပန္တော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၃။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၈၂။
 သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅၇။

ပစ္စာသတ္တိ (န) [ပတိ+အာ+သဒ+တိ။ ပတိ+
 အာ+သန္တ+တိ] ပစ္စာသတ္တိနည်း။ (က)
 အနီးမှစ၍ ဆိုသောနည်း။ (ခ) အနီးကိုသာ
 ယူရသောနည်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စာသတ္တိဉာယ (ပ) [ပစ္စာသတ္တိ+ဉာယ] ပစ္စာ-
 သတ္တိနည်း။ (က) အစဉ်အတိုင်းမဆိုမူ၍
 အနီးမှစ၍ ဆိုသောနည်း။ ('တတော သဿ
 သာယ' (ကစည်း။၆၄)သုတ်၏ အဖွင့်ဝတ္ထိ၌
 'တတောတာ တော ဣမာတော'ဟု ဆိုသော
 နည်းမျိုးဖြစ်သည်။ ဤ၌ အစဉ်အတိုင်းဆို
 လျှင် ရွှေကရိုသော 'တေမာသမံ၊ တဿာ
 ဝါ' သုတ်တို့၌ 'တောဣမာ တာ'ဟု အစဉ်
 ရှိခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ထို အစဉ်အတိုင်း
 'တတော တော ဣမာ တာတော' ဟုသာ
 ဆိုသင့်၏။ ယင်းသို့ အစဉ်ရှိခဲ့သည့် အတိုင်း
 မဆိုပဲ အနီးဖြစ်သည့် 'တဿာဝါ' သုတ်၏
 'တာ' မှစ၍ 'တတော တာ တော ဣမာတော'
 ဟုဆိုထားသည်။ ဤသို့ အစဉ်ရှိခဲ့သည့်အတိုင်း
 မဆိုပဲ နီးရာမှစ၍ ဆိုသောနည်းကို ပစ္စာသတ္တိ
 နည်းဟု ခေါ်သည်။) (ခ) ရသင့်တိုင်းကို မယူ
 မူ၍ အနီးကိုသာ ယူရသောနည်း။ ('သော
 ဣမံ လောကံ သဒေဝကံ သမာရကံ' (ဝိ၊၁။
 ၁)၌ 'သမာရကံ'၏ အရကို ယူရသောနည်း
 မျိုးဖြစ်သည်။ ဤ၌ မာရ်နတ် စိုးပိုင်သမျှ
 နားပြည် ခြောက်ထပ်လုံးကို မယူပဲ မာရ်နတ်
 နှင့် အနီးဆုံးဖြစ်သည့် ဝသဝတ္တီ နတ်ပြည်
 တပြည်ကိုသာ ယူရသည်။ ဤသို့ ရသင့်သမျှ
 မယူပဲ အနီးကပ်ဆုံးကိုသာ ယူရသောနည်း

ကိုလည်း 'ပစ္စာသတ္တိနည်း'ဟု ခေါ်သည်။
 ပုဒ်စစ်နည်းလေးဆယ်ကြည့်။ အောက်ပုဒ်တို့
 လည်းကြည့်။) (က) အနန္တရတ္ထော ပစ္စာသတ္တိ-
 ဉာယေန ဣခ ပဌမောတိ အဓိပ္ပေတော၊
 တတော ပုရိမော ဒုတိယောတိ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌိ။
 ၅၂။ (ခ) သမာရကဝစနေန ဆန္ဒကာမာ-
 ဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ ပစ္စာသတ္တိဉာယေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။
 တတ္ထ ဟိ သော ဇာတော တံနိဝါသီ စ။ သာ-
 ရတ္ထ၊၁။၃၂။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၅။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊
 ၂။၆၅။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၃၇၊၁၉၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၈။
 အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၄၄။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၆၈။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၃၀။
 အနုဋ္ဌိ၊၃။၂၈၂။)

ပစ္စာသတ္တိနာယ (ပ) [ပစ္စာသတ္တိ+နာယ] ပစ္စာ-
 သတ္တိနည်း။ (က) အစဉ်အတိုင်း မဆိုမူ၍
 အနီးမှစ၍ဆိုသောနည်း။ (ခ) ရသင့်တိုင်းကို
 မယူမူ၍ အနီးကိုသာ ယူရသောနည်း။ (က)
 ဣဒါနိ တံ အဋ္ဌကဏာနယေန ဝိဝရန္တော
 ပစ္စာသတ္တိနယေန "ဆန္ဒံ ဝဏ္ဏာနံ"န္တိ ပဒမေဝ
 ပဌမံ ဝိဝရိတုံ 'တဿာ'တိ အာဒိမာဟ။ သီ၊
 ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၂၃၇။ ပစ္စာသတ္တိနယောပိ ဣဓေဝ
 သင်္ဂဟိတော၊ သော ပန ယထာဏ္ဏမံ မုဉ္ဇိတွာ
 အာသန္တံ ဂဟေတွာ ဝုစ္စတိ၊ 'တတော သဿ
 သာယာ'တိ သုတ္တေ 'တတော တာ တော
 ဣမာတော'တိ ဝုတ္တိယံ ဝစနန္တိ။ ဇာလိနိ၊ဋ္ဌိ။
 (ခ) ဆဋ္ဌကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ ပစ္စာသတ္တိ-
 နယေန။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၅၃။

ပစ္စာသတ္တိနာယ (ပ) [ပစ္စာသတ္တိ+နာယ] ပစ္စာ-
 သတ္တိနည်း။ အစဉ်အတိုင်းမဆိုမူ၍ အနီး
 မှစ၍ဆိုသောနည်း။ နဝ ပဒါနိ အကုသလာနိ
 ပစ္စာသတ္တိနာယေန သရူပတော ဒဿေတုံ
 "ကတမာနိ နဝ ပဒါနိ အကုသလာနိ" တိ-
 အာဒိ ဝုတ္တိ။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၂၅။ ဝုတ္တိယံ ပန
 တာ-သဒ္ဓဿ ပဌမုစ္စာရဏံ ပစ္စာသတ္တိနာ-
 ယေန ကတံ။ နာယ။၈၃။

ပစ္စာသန္တ (တိ) [ပတိ+အာသ+အန္တ] မြော်
လင်း - တောင့်တ - အလိုရှိ - သော၊ သူ။
သော စ တံ ပစ္စာသန္တော ကထေသိ။ ပေတ။
၂၁၀။ ပစ္စာသန္တောတိ ပစ္စာသိသမာနာ။
ပေတ။ ၂၃၄။

ပစ္စာသန္တ (န) [ပတိ+အာ+သဒ+တ] ပစ္စာ-
သန္တနည်း။ အနီးကိုဆိုသဖြင့် အဝေးကိုလည်း
ရသောနည်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စာသန္တနယ (ပု) [ပစ္စာသန္တ+နယ] ပစ္စာသန္တ
နည်း။ အနီးကိုဆိုသဖြင့် အဝေးကိုလည်း
ရသောနည်း။ ('ကာကေ ဝါရယ မစ္ဆမ္မာ =
ငါးမှ ကျီးကန်းတို့ကို တားမြစ်လိုက်ပါ' ဟု ဆို
သောနည်းမျိုးဖြစ်သည်။ ဤ၌ ငါးကိုထိုးသုတ်
ယူတတ်သော သတ္တဝါတို့တွင် ကျီးကန်း အနီး
ဆုံးဖြစ်၍သာ 'ကာကေ = ကျီးကန်းတို့ကို' ဟု
ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ သိမ်း၊ စွန့် စသည်တို့သည်
လည်း ငါးကို ထိုးသုတ်ယူတတ်သောကြောင့်
'ကာက' အရ သိမ်း၊ စွန့် စသည်တို့ကိုလည်း
ယူရသည်။ ဤသို့ အနီးကိုဆိုသဖြင့် အဝေးကို
လည်း ယူရသောနည်းသည် 'ပစ္စာသန္တနည်း'
မည်၏။) ကတ္တစိ သာမညဝသေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗေ-
ပိ ပစ္စာသန္တဝသေန နိဒ္ဒေသော နိဒ္ဒိသတိ
'ကာကေ ဝါရယ မစ္ဆမ္မာ' တိ အာဒိသု။
နျာသ။ ၅။ အာသန္တံ နာမ ဓူရဋ္ဌံ၊ ဝဇ္ဇေတွာ
ဘာသိတံ မတံ။ ကာကေ ဝါရယ မစ္ဆမ္မာ၊
ဣဒံ တဿ နိဒ္ဒဿနံ။ ဇာလိနီ။ ၄၃။ ပတိစ္စ
ပဝတ္တတိတိ ပတိစ္စိကော၊ အာသန္တံ ပတိစ္စိ-
ကော ပစ္စာသန္တံ။ နိယတေ အတ္ထော ဇေတေ-
နာတိ နယော။ ပစ္စာသန္တဉ္စတံ နယော စာတိ
ပစ္စာသန္တနယော။ ဝိ၊ ပုဒ်စစ်ဂဏ္ဍိ။ ၃၅၀။

ပစ္စာသရတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+သရ+အ+
တိ] နောက်သို့ - တွန့်ဆုတ် - ဆုတ်နစ် -
လျော့ကျ-၏။ အတိသိထိလေန ကောသဇ္ဇေ
ပတန္တော ပစ္စာသရတိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၉။

ပစ္စာသာ (ထိ) [ပတိ + အာသ + အ + အာ။
အာသ ပတ္တနာယံ၊ အာသိသနံ အာသာ၊
ပစ္စာသိသနံ ပစ္စာသာ။ နိရုတ္တိ။ ၈၀၁။] (၁)
မြော်လင်း - တောင့်တ - ခြင်း၊ နောက်၌
ရလိမ့်နိုးနိုး မြော်ကိုးခြင်း။ (၂) မြော်လင်း-
တောင့်တ-အပ်သော၊ နောက်၌ ရလိမ့်နိုးနိုး
မြော်ကိုးအပ်သော။ (၁) မာသပရမံ ဘေန
ဘိက္ခုနာ တံ စိဝရံ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ ဥနဿ ပါရိ-
ပူရိယာ သတိယာ ပစ္စာသာယ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၀၄။
သတိယာ ပစ္စာသာယာတိ "အသုကဒိဝသံ
နာမ သံသော စိဝရာနိ လဘိသတိ၊ တတော
မေ စိဝရံ ဥပ္ပဇ္ဇိသတိ" တိ ဣမိနာ နယေန ...
ဝိဇ္ဇမာနာယ စိဝရာသာယ။ ကင်္ခါ။ ၁၆၂။
(-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၉၊ ၂၉၉။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၄၁၅။ ကင်္ခါ။
၁၈၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၆၁။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၅။
ဝဇ္ဇိရ။ ၂၃၄-၆၊ ၂၄၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၅၊ ၃၉၈။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၃၅၊ ၃၂၂။ ကင်္ခါ၊ ဦးဟောင်း။ ၇၅။
ကင်္ခါ၊ ဦးသစ်။ ၃၀၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၉။ အံ၊ ၄။
၃။ ၃၂။) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စာသာစိဝရ (န) [ပစ္စာသာ+စိဝရ] မြော်လင်း-
တောင့်တ-မြော်ကိုး-အပ်သော သင်္ကန်း။
တဒဟုပ္ပန္နေ မူလစိဝရေ ပစ္စာသာစိဝရံ ဥပ္ပ-
ဇ္ဇတိ၊ ဒသာဟာ ကာရေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၀၄။
(-၃၁၅။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၉၊ ၂၄၀။ ကင်္ခါ။ ၁၆၃။
ဝဇ္ဇိရ။ ၂၃၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၉၇-၈။ ဝိမတိ၊ ၁။
၃၂၁-၂။ ကင်္ခါ၊ ဦးဟောင်း။ ၇၃။ ကင်္ခါ၊ ဦး
သစ်။ ၂၇၃၊ ၃၀၁။)

ပစ္စာသာရေတိ (ကာ၊ ကြိ) [ပတိ + အာ +
သရ+ဏေ+တိ] (၁) (က) တဖန်နောက်သို့
ဆုတ်ပေး၏။ (ခ) တဖန်လှုပ်ရှားစေ၏။ (၂)
အဖန်ဖန် - သွားစေ - ဖြစ်ပွားစေ-၏။ (၁)
(က) တမေနံ ဘိက္ခုဝေ နိရယပါလာ ရထေ
ယောဇေတွာ အာဒိတ္တာယ ပထဝိယာ သမ္ပ-
ဇ္ဇလိတာယ သဇောတိဘူဘာယ သာရေန္တိပိ
ပစ္စာသာရေန္တိပိ။ အံ၊ ၁။ ၁၄၀။ အဘိ၊ က၊

၄၃၁။ မဟာနိဗ္ဗာနတမေနံ ဒက္ခေယော-
 ဂ္ဂါရိယော အဿဒမ္ပသာရထိ.....ယေနိစ္ဆကံ
 ယဒိစ္ဆကံ သာရေယျပိ ပစ္စာသမာဓိယျပိ။ မ၊
 ၁။ ၁၇၇။ သံ၊ ၂။ ၃၈၄။ အံ၊ ၂။ ၂၃။ ပစ္စာသ-
 ရေယျာတိ ပဋိနိဝတ္ထေယျ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၄။ သံ၊
 ၄။ ၂။ ၆၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁။ (ခ) ယထာဝုတ္တ-
 သိသပရိစ္ဆေဒံ အနုတိက္ကာမေန္တောဝ ဣတော-
 စိတောစ သံသန္တော သာရေယျပိ ပစ္စာသ-
 ရေယျပိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၉၃။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၉၉။
 (၂) ဝေ သဗ္ဗာဒိသာသု အဿမဏ္ဍလေ အဿ-
 မိဝ မေတ္တာသဟဂတံ စိတ္တံ သာရေယျပိ ပစ္စာ-
 သာရေယျပိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။
 ၁၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၀။

ပစ္စာသမာဓိ (က၊ ကြိ) [ပတိ + အာ +
 သရ + ဧ + အန္တိ] တဖန်နောက်သို့ ဆုတ်စေ
 ကုန်၏။ အထက်ပုဒ် (က) ကြည့်။

ပစ္စာသမာဓိ (က၊ ကြိ) [ပတိ + အာ +
 သရ + ဧ + ယျ] တဖန်နောက်သို့ ဆုတ်စေ
 ရ၏။ ပစ္စာသမာဓိ (က) ကြည့်။

ပစ္စာသမာဓိ (ပ) [ပစ္စာသမာ + သဗ္ဗာဝ]
 မြော်လင့် - တောင့်တ - မှု ထင်ရှားရှိသည်၏
 အဖြစ်။ အနုစိန္တာနံ စီရနံ အတ္တနော သန္တ-
 ကာနံ အတ္တိတယ၊ တတ္ထ ပစ္စာသမာဓိဝ-
 တော စ။ ဝဇီရ။ ၂၄။

ပစ္စာသိ(သိ)သတိ (ကြိ) [ပတိ + အာ + သိသိ၊
 သိသ၊ သိသ + အ + တိ။ အာပုဗ္ဗော သိသိ
 ဣစ္ဆာယံ ဝတ္တတိ။ နိတိ၊ ဓာ။ ၁၈၃။ သိသော
 ဘူ ဝဇီရ။ ၄၀၇။ အာပုဗ္ဗ-
 သိသ - ပတ္တနာယံ။ ပစ္စာသိသတိ၊ ပစ္စာ-
 သိသန္တိ။ နိရုတ္တိ။ ၆၅။] မြော်လင့် - တောင့်
 တ - အလိုရှိ - ၏။ ကိဉ္စိ အာမိသဇာတံ ပရိယေ-
 သတိ ပစ္စာသိသတိ စ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃၁။ သိ၊ ၄။
 ၁။ ၂။ ၅၅။ ပစ္စာသိသတိ - ဝိ၊ ၄။ ၃၄၃-
 ၅။ ဒီ၊ ၂။ ၈၅။ သံ၊ ၃။ ၁၃၃။ အံ၊ ၂။ ၁၀၉။
 အံ၊ ၃။ ၇၁။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၅၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၀၇။

ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၂။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၈၁၁၄၀။ ဒီ၊ ၄။ ၃။
 ၁၁၀။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၇၁၅၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၈၅။
 သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၈၁၆၂။ အံ၊ ၄။
 ၂။ ၁၁၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၇။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၀။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၄၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၉၁၀၁၄၀၁၄၀၊
 ၁၈၇၊ ၂၇၈။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၂၄၃၄။ ပေတ၊ ၄။
 ၅၉။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၆။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၉။
 ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၅၃၇။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၀။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၇၃၊
 ၃၆၆။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂။ ၃။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၀။ ဝဇီရ။
 ၁၆၈။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၇၈။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂။
 ၆၂၁၇၈။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၈။ ပစ္စာသိသန္တိ - ဒီ၊
 ၄။ ၂။ ၁၂၆။ ပစ္စာသိသန္တိ - မ၊ ၂။ ၂၀၂။ ဝိ၊ ၄။
 ၂။ ၆၅။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၅၇၆၆။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၃၀။ ဝိ၊
 သင်္ဂဟ။ ၉၁၆၊ ၂၆၁။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၈။ အံ၊ ၄။ ၁။
 ၂၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၉၁။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၊ ၂၁၆။
 ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၄၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၆၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။
 ၂၀၁။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၅။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၅။ ပစ္စာသိ-
 သိသိ - သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၂။
 ပစ္စာသိသမိ - ဝိ၊ ၄။ ၃၄၇။ မ၊ ၂။ ၂၀၂။ အံ၊
 ၂။ ၁၁၀ - ၁။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၂။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၅။ မ၊ ၄။ ၃။
 ၁၆၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၀။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၉၊ ၃၁၉၊
 ၃၈၉။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၁၄၃၄။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၇၃၊
 ၁၆၃။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၇၁။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၃၂၁ - ၄။
 ပစ္စာသိသိသု - သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၆၂။ ပစ္စာသိ-
 သိသတိ - ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၅၀၈။

ပစ္စာသိ(သိ)သန္တ (တိ) [ပတိ + အာ + သိသိ၊
 သိသ၊ သိသ + အန္တိ။ ထိန္တ ပစ္စာသိသန္တိ]
 မြော်လင့် - တောင့်တ - အလိုရှိ - သော၊ သူ။
 ဘေသဉ္စ ပစ္စာသိသန္တာနံ ဘေသဉ္စ ဒါတဗ္ဗံ။
 ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၆၅။ အထေကဒိဝသံ တေ တာပသာ
 ဒေဝတာယ သန္တိကာ သင်္ဂဟံ ပစ္စာ-
 သိသန္တာ နိသိဒိသု။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၄။ ဣစ္ဆ-
 မာနဿာတိ ပစ္စာသိသန္တဿ။ မဟာနိ၊ ၄။
 ၁၇။ တံ ဟိ သာ ပုဗ္ဗေပိ ပဗ္ဗဇိတော၊ ဣဒါ-
 နိပိ ပဗ္ဗဇိတုကာမောတိ ကတာ ခန္တိဉ္စ ပစ္စာ-
 သိသန္တိ “မဟာမုနိ”တိ အာဟ။ ထေရီ၊ ၄။

၂၃၃။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၇၇။
 ဝိ၊သင်္ဂဟ။၉။၄၀၇။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၃၃၂။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၇၄။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂၇။ ဝိမာန၊
 ဋ္ဌ။၃၁၅။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂။၁-၃။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၀၅။
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၅၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။
 ၃၃၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၆၃၊၂၀၃။ ဝဇီရ၊၂၇၇၊၅၃၂။
 သာရတ္ထ၊၂။၂၇၅၊၃၉၉။ သိ၊ဋ္ဌ၊သင်္ဂဟ။၁၀၂။
 မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၉၊၁၁၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၂၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၅။)

ပစ္စာသိ(သိ)သန္တိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+သိသိ၊
 သိသ၊ သိသ+အ+အန္တိ] မြော်လင့်-တောင့်
 တ-အလိုရှိ-ကုန်၏။ ပစ္စာသိ(သိ)သတိ-
 ကြည့်။

ပစ္စာသိ(သိ)သမာန (တိ) [ပတိ+အာ+သိသိ၊
 သိသ၊ သိသ+အ+မာန] မြော်လင့်-တောင့်
 တ-အလိုရှိ-သော၊ သူ။ စတ္တာရော ငါနာ ဓမ္မ
 ဒေသေယျန္တိ ပစ္စာသိသမာနာ ဝဒန္တိ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၂၅၁။ တဒါ ကိရ ပဉ္စသတာ ဇနပဒဝါ-
 သိကာ ဘိက္ခု... ဒေသနံ ပစ္စာသိသမာနာ
 ပရိဝါရေတွာ နိသိဒိသု။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄။ (-ဒိ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၁၃၇၊၃၇၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၁၆၅၊၁၀၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၊၄၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၀။
 ၁၉၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၄၅၊၃၉၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၆။
 အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၆။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၇၁။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၆၆။ ဣဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၅။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၄၃။
 မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၉၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၇၂။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊သင်္ဂဟ။
 ၃၃၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၇။)

ပစ္စာသိသက (တိ) [ပတိ+အာ+သိသိ၊ သိသ၊
 သိသ+အာ] မြော်လင့်-တောင့်တ-အလိုရှိ-
 သော၊ သူ။ ပစ္စာသိသကောပိ အညော
 ပုဂ္ဂလော နတ္ထိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၉။

ပစ္စာသိသန (န) [ပတိ+အာ+သိသိ၊ သိသ၊
 သိသ+ယု] မြော်လင့်-တောင့်တ-အလိုရှိ-
 ခြင်း။ ကိလေသကာမော ဝတ္ထုကာမာနံ ပစ္စာ-
 သိသနဿ ကာရဏဘာဝေန ကာမိယတေ

အနေနာတိ ကာမော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၁၀။ ယော
 သတ္ထော ယံ ပုရိသံ ကာယစိဒေဝ ပစ္စာသိ-
 သနာယ ဥဒ္ဒိဿ ဂစ္ဆတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၄။
 (-သာရတ္ထ၊၂။၂၇၇၊၄၁၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၉။
 အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၀။)

ပစ္စာသိသနပ္ပကာရ (ပု) [ပစ္စာသိသန+ပကာရ]
 မြော်လင့်-တောင့်တ-အလိုရှိ-ပုံ အခြင်း
 အရာ။ “အပစ္စာသိသန္တေနာ”တိ ဝတော
 ပစ္စာသိသနပ္ပကာရံ ဒဿေတုံ “မနုဿာ
 နဿာ”တိအာဒိ ဝတ္ထံ။ ဝိမတိ၊၁။၂၃၇။

ပစ္စာသိသန္တိ (ထိ) [ပစ္စာသိသန္တိ+ဤ] မြော်လင့်
 -တောင့်တ-အလိုရှိ-သော၊မိန်းမ။ ပစ္စာသိ-
 (သိ)သန္တိ-ကြည့်။

ပစ္စာသိသမာနရူပ (တိ) [ပစ္စာသိသမာန+ရူပ]
 မြော်လင့်-တောင့်တ-အလိုရှိ-သူ၏အဖြစ်
 ဟူသော သဘောရှိသော၊ မြော်လင့်-
 တောင့်တ-အလိုရှိ-သော၊ သူ။ တမေနံ
 မဟာဇနကာယော ပစ္စာသိသမာနရူပေါ ပစ္စု-
 ပဋ္ဌိတော ဟောတိ။ မ၊၂။၁၉၇။ ပစ္စာသိသမာ-
 နရူပေါတိ ပူရေတွာ နုခေါ နော ဘောဇနံ
 ဒဿတိတိ ဘာဇနဟတ္ထော ပစ္စာသိသမာနော
 ပစ္စုပဋ္ဌိတော အဿ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၅။ (-ဝိ၊
 ဋ္ဌ၊၄။၁၀၇။)

ပစ္စာသိသသိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+သိသိ၊ သိသ၊
 သိသ+အ+သိ] မြော်လင့်-တောင့်တ-
 အလိုရှိ-၏။ ပစ္စာသိ(သိ)သတိ- ကြည့်။

ပစ္စာသိသာ (ထိ) [ပတိ+အာ+သိသိ၊ သိသ၊
 သိသ+အ+အာ] မြော်လင့်-တောင့်တ-
 အလိုရှိ-ခြင်း။ အနန္တညာတာနံ ပန အပစ္စာ-
 သိသန္တေနာပိ ဒါတုံ န ဝနုတိ သဒ္ဓါဒေယျ-
 ဝိနိပါတတ္ထာ၊ ပစ္စာသိသာယ ပန သတိ ကုလ-
 ဒ္ဓသနမ္ပိ ဟောတိ။ ဝိမတိ၊၁။၂၃၇။ (-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၁၁၁။ မူလဋ္ဌ၊၃။၁၄၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၁။)

ပစ္စာသိသာမိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+သိသိ, သိသ, သိသ+အ+မိ] မြော်လင့် - တောင့်တ - အလိုရှိ-၏။ ပစ္စာသိ(သိ)သတိ-ကြည့်။

ပစ္စာသိသိ သူ (ကြိ) [ပတိ+အာ+သိသိ, သိသ, သိသ+ဥ] မြော်လင့်-တောင့်တ-အလိုရှိ- ကုန်ပြီ။ ပစ္စာသိ(သိ)သတိ-ကြည့်။

ပစ္စာသိသိတ (တိ) [ပတိ+အာ+သိသိ, သိသ, သိသ+တ] မြော်လင့်-တောင့်တ-အလိုရှိ- အပ်သော။ သေဋ္ဌိပုတ္တေဟိ ဂိဇ္ဈိတာတိ တထာ သေဋ္ဌိကုမာရေဟိ အဘိဂိဇ္ဈိတာ ပစ္စာသိ- သိတာ (ပစ္စာသိ သိ ဘ။ မူကဲ့)။ ထေရိ၊ ဌ။ ၁၄၃။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇။)

ပစ္စာသိသိတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+အာ+သိသိ, သိသ, သိသ+တဗ္ဗ] မြော်လင့် -တောင့်တ - အလိုရှိ -အပ်သော။ အန္တဒ္ဓမ္မာသံ ဘိက္ခုနိယာ ဘိက္ခု- သံသတော ဒေ ဓမ္မာ ပစ္စာသိသိတဗ္ဗာ (ပစ္စာ- သိ သိတဗ္ဗာ။ မူကဲ့) ဥပေါသထပုစ္ဆကဉ္စ ဩဝါ- ဒ္ဓုပသကံမနဉ္စ။ ဝိ၊ ၂။ ၇၂၊ ၄၁၄။ ဝိ၊ ၄။ ၄၄၄။ အံ၊ ၃။ ၁၀၃။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၃၇၃။ ဒေ ဓမ္မာ ပစ္စာသိသိတဗ္ဗာတိ ဒေ ဓမ္မာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၅၉။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၄၆။)

ပစ္စာသိသိတဗ္ဗဋ္ဌ (ပု) [ပစ္စာသိသိတဗ္ဗ+အတ္ထ] မြော်လင့်-တောင့်တ-အလိုရှိ- အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော-အနက်-သဘော။ ကာမ- နိယဓဋ္ဌနာတိ ပစ္စာသိသိတဗ္ဗဋ္ဌေန။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၁၄။

ပစ္စာသိသိတလဒ္ဓပဋိပတ္တိ (တိ) [ပစ္စာသိသိတ+ လဒ္ဓ+ပဋိပတ္တိ] မြော်လင့်-တောင့်တ-အလို ရှိ-အပ်သော နိဗ္ဗာန်ကိုရကြောင်း အကျင့်။ အန္တက္ခပဒ္ဓိပတ္တိယာတိ သယံ ပစ္စာသိသိတလဒ္ဓ- ပဋိပတ္တိယာ၊ နိဗ္ဗာနလဒ္ဓဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ စူဠနိ၊ ဌ။ ၈။

ပစ္စာသိသိဘူ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+အာ+သိသိ, သိသ, သိသ+ဘူ] မြော်လင့်-တောင့်တ-

အလိုရှိ-၍။ ဖလံ ပဋိကမ္ပိတာတိ “ဣဒံ မေ ဒါနဗေယံ ပုညံ အာယတိ” သုခဟိတဘာဝါယ ဟောတူ ”တိ အာဒိနာ ဖလံ ပစ္စာသိသိဘူ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၄၀၉။

ပစ္စာသိသိသတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+သိသိ, သိသ, သိသ+သတိ] မြော်လင့်-တောင့်တ-အလို ရှိ-လတ္တံ့။ ပစ္စာသိသတိ-ကြည့်။

ပစ္စာဟဋ္ဌ (တိ) [ပတိ+အာ+ဟရ+တ] တဖန်- ဆောင်ယူ - ပြောဆို - အပ်သော။ သူ။ အန္တေဝါသိကဿ ဝိမသိတတ္တာ စ ပစ္စာဟ- ဋ္ဌတ္တာ စ ဒွိဟင်္ဂေဟိ ထုလ္လစ္စယံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၆။

ပစ္စာဟတ (တိ) [ပတိ+အာ+ဟန+တ] (၁) တုံပြန် - နှိပ်စက် - ရိုက်နှက် - တတ်သော။ သူ။ (၂) အမျက်-ဒေါသ-သည်-နှိပ်စက်- ဖျက်ဆီး-အပ်သော။ (၁) အညမည် သတ္တာ ဝိရုဒ္ဓါ ပဋိဝိရုဒ္ဓါ အာဟတာ ပစ္စာဟတာ။ မဟာနိ၊ ၃။ ၂၀။ ပစ္စာဟဘာတိ ပဋိမဇ္ဈာ ဟုဘူ အာဟတာ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၇၇။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စာဟတမန (တိ) [ပစ္စာဟတ+မန] အမျက်- ဒေါသ - သည် - နှိပ်စက် - ဖျက်ဆီး - အပ် သော စိတ်ရှိသော။ သူ။ တေ တိတ္ထိယာ ဒုဋ္ဌ- မနာ ပဒုဋ္ဌမနာ ဝိရုဒ္ဓမနာ ပဋိဝိရုဒ္ဓမနာ အာဟတမနာ ပစ္စာဟတမနာ ဥပဒေန္တိ ဘဂဝန္တဉ္စ ဘိက္ခုသံသဉ္စ အဘူတေန။ မဟာနိ၊ ၄၇။ အာဟတမနာတိ ပဋိသေန အာဟတံ စိတ္တံ တေသန္တိ အာဟတမနာ။ ပစ္စာဟတ- မနာတိ ဥပသဂ္ဂဝသေနော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၆၅။

ပစ္စာဟရ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဟရ+အ+ဟိ] တဖန် ဆောင်လော့။ ပစ္စာဟရတိ-ကြည့်။

ပစ္စာဟရဏ (န) [ပတိ+အာ+ဟရ+ယု] (က) တဖန် ဆောင်ခြင်း။ (ခ) တဖန်-ဆောင်ယူ -ပြောဆို-ခြင်း။ (ဂ) တဖန်-ဆောင်ယူ-

ဖြစ်စေ - ခြင်း။ (က) ပစ္စာဟရဏတ္ထ-ကြည့်။
 (ခ) ပဋိဂ္ဂဏှနဝိမံသနပစ္စာဟရဏာနံ (ကခါ။
 ၁၃၃)တိ ဣတ္ထေ...ပစ္စာဟရဏံ နာမ...ပုန
 အာဂန္နာ တဿာ ဣတ္ထိယာ ဝါ ပုရိသဿ
 ဝါ တဿာ ပဝတ္တိယာ အာရောစနံ။ ကခါ။ ဋီ၊
 သစ်။ ၂၊ ၄။ (ဂ) ဟရဏပစ္စာဟရဏသင်္ခါတ
 (ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၁)ကြည့်။

ပစ္စာဟရဏကထာ (ထိ) [ပစ္စာဟရဏ+ကထာ]
 တဖန် - ပြန်၍ - ဆောင်ယူခြင်းနှင့် - စပ်ယှဉ် -
 သက်ဆိုင် - သော စကား။ ဒသဂိရိယက္ခေန
 သီတာယ နာမ ဒေဝိယာ အာဟရဏကထာ၊
 ရာမရညာ ပစ္စာဟရဏကထာ။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊
 ၁။ ၃၄၃။

ပစ္စာဟရဏတ္ထ (ပု) [ပစ္စာဟရဏ+အတ္ထ] တဖန်
 ဆောင်ခြင်း အကျိုး။ တတ္ထ အာရညကေန
 ပစ္စာဟရဏတ္ထံ သင်္ကေတော ကာတဗ္ဗော။
 ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၆၃။ (-ကခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၅၇။)

ပစ္စာဟရတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဟရ+အ+တိ]
 (က) တဖန် ဆောင်၏။ (ခ) တဖန် -
 ဆောင်ယူ-ပြောဆို-၏။ (ဂ) တဖန် - ဆောင်
 ယူ-ဖြစ်စေ-၏။ (က) တိယောဇနံ ဟရတိပိ
 ပစ္စာဟရတိပိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၄၁။ (-အပ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၅။
 ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၅။) ပစ္စာဟရန္တိ - ဝိ၊ ၄။ ၄၅၇။
 သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၄၅။ ပစ္စာဟရ-ဝိ၊ ၂။ ၃၂၂။
 ပစ္စာဟရေယျ-ဝိ၊ ၄။ ၄၅၇။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၆၃။
 ပစ္စာဟရိံ သု-အပ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၁။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။
 ၁၀၀။ ပစ္စာဟရိဿာမိ - ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၀။ (ခ)
 ပဋိဂ္ဂဏှာတိ ဝိမံသတိပစ္စာဟရတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၀၄။
 ပစ္စာဟရတိတိ တံ ပဝတ္တိံ အာရောစေတိ။
 ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၄၃။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂၀၅-၇။ ဝိ၊ ၅။ ၅၇၂၊ ၉၀။
 ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၄၄-၅။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၂၉။ ကခါ။ ၁၃၂။
 ဝဇီရ၊ ၁၉၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၀။ ကခါ၊ ဋီ၊ ဟောင်း။
 ၅၂။) ပစ္စာဟရန္တိ - ဝိ၊ ၁။ ၂၆၁။ (ဂ) ဣဓေက-
 စော ဘိက္ခု ဟရတိ န ပစ္စာဟရဘိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။
 ၁၆၇။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၁၉။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၁၉။ အပ၊ ဌ၊ ၁။

၁၅၉။ ဟရတိတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပဝတ္တေတိ၊ ယာဝ-
 ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကမာ အနုယုဉ္ဇတိတိ အတ္ထော။
 န ပစ္စာဟရတိတိ အာဟာရူပယောဂတော
 ယာဝ ဒိဝါဌာနုပသင်္ကမနာ ကမ္မဋ္ဌာနံ န ပဋိ-
 နေတိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၄။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၅၅။ သံ၊ ဋီ၊
 ၂။ ၄၅၉။ (-ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆၈။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၁-၄။
 သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၂၀-၁။ သုတ္တန်၊ ဌ၊ ၁။ ၄၇။ အပ၊ ဌ၊
 ၁။ ၁၆၀-၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၈၄။) တေ လာဘ်
 ယသသက္ကာရံ သမ္မာနံ ပစ္စာဟရိဿာမ။
 မဟာနိ၊ ၄၈။ ပစ္စာဟရိဿာမာတိ တေ လာ-
 ဘာဒိ နိဗ္ဗတ္တေဿာမ။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၁၆၇။

ပစ္စာဟရန္တိ (တိ) [ပတိ+အာ+ဟရ+အန္တိ]
 (က) တဖန် ဆောင်ယူသော၊ သူ။ (ခ) တဖန်
 -ဆောင်ယူ- ပြောဆို-သော၊ သူ။ (က)
 တကြာပိကေမေဝမာလာဂုဏံ ဟရိတုံ ဝဋ္ဋတိ။
 ပုန ပစ္စာဟရတော ပုရိမေဝ ဟောတိ။ ဝိ၊
 ဌ၊ ၂။ ၂၀၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂။ ပဋိက္ကမန္တဿာတိ
 ပစ္စတော ပစ္စာဟရန္တဿ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၆၀။
 (ခ) တထေဝ ဝိမံသိတွာ တထေဝ ပစ္စာဟ-
 ရန္တဿ (ကခါ။ ၁၃၃) တိ ဟတ္ထမုဒ္ဒါဒိနာ
 ကာယဝိကာရေန ဝိမံသိတွာ ပုန အာဂန္နာ
 တထေဝ အာရောစန္တဿ။ ကခါ၊ ဋီ၊ သစ်။
 ၂၃၆။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၀။)

ပစ္စာဟရန္တိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဟရ+အ+
 အန္တိ] (က) တဖန် ဆောင်ယူကုန်၏။ (ခ)
 တဖန် - ဆောင်ယူ-ပြောဆို-ကုန်၏။ ပစ္စာ-
 ဟရတိ-ကြည့်။

ပစ္စာဟရာပေတိ (ကာကြိ) [ပတိ+အာ+ဟရ
 +ဏာပေ+တိ] တဖန်-ဆောင်ယူ-ပြောဆို
 -စေ၏။ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ ဝိမံသတိ အန္တေဝါသိ
 ပစ္စာဟရာပေတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၁၇။ ကခါ။ ၁၃၂။
 သဗ္ဗေ ဝိမံသန္တိ ဧကံ ပစ္စာဟရာပေန္တိ။
 ဝိ၊ ၁။ ၂၁၆။

ပစ္စာဟရာပေတုံ (ကြိဝိ) [ပတိ+အာ+ဟရ+
ဏာပေ+တုံ] တဖန် ဆောင်ယူစေခြင်းငှါ။
ပြန်ယူစေခြင်းငှါ။ ယော ပန ပဌမံယေဝ
“သုဠကတံ တယာ မမ သန္တကံ ဂဏ္ဍန္တနာ”
တိ ဝစီဘေဒေန ဝါ စိတ္တုပ္ပါဒမတ္တေန ဝါ
အနုမောဒိတွာ ပစ္စာ ကေနစိ ကာရဏေန
ကုပ်တော၊ သော ပစ္စာဟရာပေတုံ န
လဘကံ။ ဝိဠာဓာ။ ၂၇။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၇၃။
ကင်္ခါ၊ ဋီသစ်။ ၂၀၉။ (-ဝဇီရ။ ၁၃၉။)

ပစ္စာဟရာပေန္တိ (ကာကြိ) [ပတိ+အာ+ဟရ+
ဏာပေ+အန္တိ] တဖန်-ဆောင်ယူ-ပြောဆို-
စေကုန်၏။ ပစ္စာဟရာပေတိ-ကြည့်။

ပစ္စာဟရိသု (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဟရ+ ဉံ]
တဖန် ဆောင်ယူကုန်ပြီ။ ပစ္စာဟရတိ-ကြည့်။

ပစ္စာဟရိတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+အာ+ဟရ+တဗ္ဗ]
(က)တဖန် ဆောင်ယူအပ်သော။ (ခ)တဖန်
-ဆောင်ယူ-ဖြစ်စေ-အပ်သော။ (က)န
ဘိက္ခဝေ ဩဝါဒေါ န ပစ္စာဟရိတဗ္ဗော။ ဝိ၊
၄။ ၄၅၇။ ဝိဠာဓာ။ ၆။ ဝဇီရ။ ၃၀၈။ (-အဘိ
ဋ္ဌ။ ၂။ ၃၂၀။) (ခ) ဧဝံ ဝတ္တဘေဒမတ္တေန
နဌာ ပန သမာပတ္တိ ကာမတ္တန္တာဒိဟိ နဌာ
ဝိယ န ကိစ္ဆေန ပစ္စာဟရိတဗ္ဗော ဟောတိ
မန္တုပါရိပန္နကတ္တာ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၃၂။

ပစ္စာဟရိတုံ (ကြိဝိ) [ပတိ+အာ+ဟရ+တုံ]
(၁) တဖန်-ဆောင်ယူ-ပြောဆို-ခြင်းငှါ။
(၂) (ဆန့်ကျင်သော အားဖြင့်) တဖန်-
တုံပြန်-ပယ်ရှား-တားမြစ်-ခြင်းငှါ။ (၁)
ဥဒ္ဓါလကော ပန ပစ္စာဟရိတုံ အသက္ကော-
န္တော အပ္ပဋိဘာနောဝ နိသီဒိ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။
၃၀၃။ (၂) ဘဂဝတာ အန္တဝေဏပမာယ
နိဂ္ဂဟိတော တံ ပစ္စာဟရိတုံ အသက္ကော-
န္တော...ဘေ “ဗြာဟ္မဏော” တိ အာဒိဝစနံ
အခဝါစ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၃။ ဧဝံ သလ္လော-
ပမာယ ဘဂဝတာ နိဂ္ဂဟိတာ ပစ္စာ-
ဟရိတုံ အသက္ကောန္တော... “နိဂဏ္ဌော

အာဒုသော” တိ အာဒိမာဟံသု။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂။
ပစ္စာဟရိတုံ ပဋိပက္ခေန အပဟရိတုံ။
မ၊ ၄။ ၃။ ၂၀၆။ ပစ္စာဟရိတုန္တိ ပစ္စာဝတ္တိတုံ၊
ပရိဟရိတုန္တိ အတ္တော။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၃။

ပစ္စာဟရိတွာ (ကြိဝိ) [ပတိ+အာ+ဟရ+တွာ]
တဖန် ဆောင်ယူ၍။ ဩဝါဒပ္ပဋိဂ္ဂါဟကေန
ပါဠိပဒေ ပစ္စာဟရိတွာ တထေဝ ဝတ္တဗ္ဗံ။
ဝိဠာဓာ။ ၆၃။ ကင်္ခါ။ ၉၈။ (-ဝိဠာဓာ။ ၃၂၉။
ဝိသင်္ဂဟ။ ၁၉၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၆။)

ပစ္စာဟရိဿာမ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဟရ+
ဿာမ] တဖန်-ဆောင်ယူ-ဖြစ်စေ-ကုန်အံ့။
ပစ္စာဟရတိ-ကြည့်။

ပစ္စာဟရိဿာမိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဟရ+
ဿာမိ] တဖန်ဆောင်ယူအံ့။ ပစ္စာဟရတိ-
ကြည့်။

ပစ္စာဟရေယျ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဟရ+အ+
ယျ] တဖန်ဆောင်ယူရာ၏။ ပစ္စာဟရတိ-
ကြည့်။

ပစ္စာဟာရ (ပု) [ပတိ+အာ+ဟရ+ဏ] (ဆန့်
ကျင်သောအားဖြင့်) တဖန်-တုံပြန်-ပယ်
ရှား-ငြင်းပယ်-ခြင်း။ သော “မယံ ဟဒ-
ယဝါတော ရုဇတိ၊ ကာသော ဝါ ဗာတေ”-
တိ ကိဉ္စိ ပစ္စာဟာရံ အကတွာ ဓမ္မာသနံ
အဘိရုဟိတွာ...ဝဒတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၀။ ပစ္စာ-
ဟာရန္တိ ပဋိက္ခေပံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၂။

ပစ္စိတဗ္ဗ (တိ) [ပစ+ယ+တဗ္ဗ] ကျက်ရာ၊
အကျိုးပေးရာ၊ ခံစားရာ။ ပါဠိယေက္ခော ပဒု-
မနိရယော နာမ နတ္ထိ၊ အဝိစိမမာနိရယမ္ပိ-
ယေဝပန ပဒုမဂဏနာယ ပစ္စိတဗ္ဗေ ကေသျှိ
ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၀။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၉။

ပစ္စိတဗ္ဗဌာန (န) [ပစ္စိတဗ္ဗ+ဌာန] ကျက်ရာ-
အကျိုးပေးရာ-ခံစားရာ-အရပ်။ အဗျု-
ဒေါ နာမ ပါဠိယေက္ခော နိရယော နတ္ထိ၊
အဝိစိမ္ပိယေဝ ပန အဗျုဒဂဏနာယ ပစ္စိတဗ္ဗ-

ဌာနသေတံ နာမံ။ သံဌာဝ။ ၂၀၀။ အံဌာ
၃။ ၃၂၉။ ပစ္စိတဗ္ဗဌာနသေတံ နိရယဒုက္ခေန
ပစ္စိတဗ္ဗပဒေသသေ တေ အဗျုဒ္ဓေါတိ နာမံ။
သံဌာဝ။ ၂၄၈။ အံဌာဝ။ ၃၄၉။

ပစ္စိတဗ္ဗပဒေသ (ပု) [ပစ္စိတဗ္ဗ+ပဒေသ] ကျက်
ရာ - အကျိုးပေးရာ - ခံစားရာ - အရပ်။
အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စိက္ကဗုဒ္ဓိ (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ကဗု+အ+တိ]
အထက် - နောက် - သို့ - ငင် - ရွှေ့ပြောင်း -
၏။ ရက်ရွှေ့၏။ ဘဏ္ဍာနကာရကေဟိ ဥပဗ္ဗု-
တာ ပဝါရဏံ ပစ္စိက္ကဗုဒ္ဓိ။ ကခါ။ ၈၆။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ။ ၁၉၉။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၂၈၈။ ပစ္စိက္ကဗု-
ဒ္ဓိတိ ဥက္ကဗုဒ္ဓိ။ ဘဏ္ဍာနကာရကေဟိ အနုဝါ-
ဒဝသေန အဿယုဇပုဏ္ဏမာဒိ ပရိစ္စန္ဓော
ပဝါရဏံ “ကာဠုပက္ခံ ဇုဏ္ဏပက္ခံ” နိ ဥဒ္ဓံ ကဗု-
ဒ္ဓိတိ အတ္ထော။ ကခါ။ ၉၁။ သစ်။ ၁၃၄။ ဝိနယာ-
လင်္ကာရဋ္ဌိ။ ၁။ ၃၈၅။

ပစ္စိက္ကဗုဒ္ဓိ (န၊ ထိ) [ပတိ+ဥ+ကဗု+ယု]
အထက် - နောက် - သို့ - ငင် - ရွှေ့ပြောင်း -
ခြင်း။ ဩသာရဏံ နိဿာရဏံ... ပဋိဂ္ဂဟံ
ပစ္စိက္ကဗုဒ္ဓိ ကမ္မလက္ခဏညေဝ နဝမံ။ ဝိ၊ ၅။
၃၈၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၉၄။ အံဌာဝ။ ၂။ ၂၁။ သုဏန္တု
မေ အာယသ္မန္တာ အာဝါသိကာ... အာဂမေ
ဇုဏ္ဏေ ပဝါရေယျာမာ”တိ ဧဝံ ကတာ ပဝါ-
ရဏာပစ္စိက္ကဗုဒ္ဓာ ပစ္စိက္ကဗုဒ္ဓာ နာမ။ ဝိ၊ ၄။
၄။ ၂၅၉။ ကခါ။ ၂၅၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၀၉။ အံ၊
ဋ္ဌိ။ ၂။ ၇၂။

ပစ္စိက္ကဗုဒ္ဓိ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဥ+ကဗု+တွာ]
အထက် - နောက် - သို့ - ငင် - ရွှေ့
ပြောင်း - ၍။ ပဝါရဏာဒိဝသော နာမ
ကေသိ ကတ္တိကမာသေ ဘိန္နဿ သံဃဿ
သာမဂ္ဂိဒိဝသော စ ပစ္စိက္ကဗုဒ္ဓိတွာ ဌဝိတဒိ-
ဝသော စ ဒွေ စ ပုဏ္ဏမာသိယော။ ဝိ၊ ၄။ ၄။
၂၄၅။ (-သာရတ္ထ။ ၂။ ၄၉၂။ ဝိမတိ။ ၂။ ၃၁၄။)

ပစ္စိဂ္ဂန္ထိ (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဂမု+အ+တိ]
(၁) ရှေးရှု-ရင်ဆိုင်-အနီးသို့-သွား၏။
ခရီးဦး ကြိုဆို၏။ (၂) ရှေးရှု-ရင်ဆိုင်-
အထက်သို့-သွား၏။ ရှေးရှု-ရင်ဆိုင်-ထွက်
လာ၏။ (၁) ပစ္စိဂ္ဂန္ထိ - ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၇။
ပစ္စိဂ္ဂန္ထိ - ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၄၃။ ပစ္စိဂ္ဂန္ထိ သု-
ခဒ္ဒကဌာ၊ ၁၃၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂၆၇။ ပစ္စိဂ္ဂန္ထိ -
အပ၊ ၁။ ၂၇၁။ (၂) ယုဒ္ဓါယ ပစ္စိဂ္ဂန္ထာမိမာမံ
ဌာနာ အစာဝယံ။ သုတ္တနိ၊ ၃၄၃။ ပစ္စိဂ္ဂန္ထာ-
မိတိ အဘိမုခေါ ဥပရိ ဂမိဿာမိ။ သော စ
ခေါ တေဇေနေဝ န ကာယေန။ သုတ္တနိ၊
၄။ ၂။ ၁၂၁။

ပစ္စိဂ္ဂန္ထိ (တိ) [ပတိ+ဥ+ဂမု+အန္တိ] (က) ရှေး
ရှု-ရင်ဆိုင်-အနီးသို့-သွားသော၊ ခရီးဦး
ကြိုဆိုသော၊ သူ။ (ခ) အကြို ဥပုသ်စောင့်
သုံးသော၊ ကြိုတင် ဥပုသ်စောင့်သုံးသော၊ သူ။
(က) ဘဂဝါ ဟိ မဟာကဿပတ္ထေရံ ပစ္စိ-
ဂ္ဂန္ထန္တော မုဟုတ္တေန တိဂါဝုတံ မဂ္ဂံ အဂမာ-
သိ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၃။ ပစ္စိဂ္ဂန္ထန္တောတိ ပဋိမုခံ
ဂစ္ဆန္တော၊ ပစ္စိဂ္ဂန္ထန္တောတိ အတ္ထော။ သိ၊
ဋ္ဌိ၊ သစ်။ ၂။ ၂၀၃။ (-မေဋ္ဌာ၊ ၁။ ၃၅၅။ အပ၊
ဋ္ဌာ၊ ၂။ ၂၂၂။) (ခ) ပဉ္စမိဥပေါသထံ ပစ္စိဂ္ဂ-
န္ထန္တော စတုတ္ထိယံ ဥပေါသထိကာ ဟောန္တိ၊
အနုဂစ္ဆန္တော ဆဋ္ဌိယံ။ အံဌာဝ။ ၂။ ၁၂၂။

ပစ္စိဂ္ဂန္ထိ (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဂမု+အ+အန္တိ]
ရှေးရှု-ရင်ဆိုင်-အနီးသို့-သွားကုန်၏။ ခရီး
ဦး ကြိုဆိုကုန်၏။ ပစ္စိဂ္ဂန္ထိ-ကြည့်။

ပစ္စိဂ္ဂန္ထာမိ (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဂမု+အ+မိ] ရှေး
ရှု-ရင်ဆိုင်-အထက်သို့-သွားအံ့။ ရှေးရှု-
ရင်ဆိုင် - ထွက်လာအံ့။ ပစ္စိဂ္ဂန္ထိ(၂)
ကြည့်။

ပစ္စိဂ္ဂန္ထိ (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဂမု+ဏ္ဍိ] ရှေးရှု-
ရင်ဆိုင်-အနီးသို့-သွားပြီ။ ခရီးဦးကြိုဆိုပြီ။
ပစ္စိဂ္ဂန္ထိ-ကြည့်။

ပစ္စုဂ္ဂန္ထိသု (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဂမု+ဉ်] ရှေးရှု-
ရင်ဆိုင်-အနီးသို့-သွားကုန်ပြီ၊ ခရီးဦး ကြို
ဆိုကုန်ပြီ။ ပစ္စုဂ္ဂန္ထိတိ ကြည့်။

ပစ္စုဂ္ဂတ (တိ) [ပတိ+ဥ+ဂမု+တ] (၁)
ရှေးရှု-ရင်ဆိုင်- အနီးသို့ - သွားသော၊
ခရီးဦး ကြိုဆိုသော၊ သူ။ (၂) အလွန်-
ကျော်စော-ထင်ရှား-သော၊ သူ။ (၁)
ပစ္စုဂ္ဂတာ မံတိဋ္ဌန္တိ၊ ဝစ္ဆာ ဗာလာဝ မာတရံ။
ဇာ၊ ၂။ ၃၅၇။ (-၃၅၈။ ဇာ၊ ၄။ ၂၄၀-၁-
၂။) (၂) ပဉ္စာလ ပစ္စုဂ္ဂတ သူရသေန၊ မစ္ဆာ
စ မဒ္ဒါ သဟ ကေကကေဘိ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၈၅။
ပစ္စုဂ္ဂတာတိ ဥဂ္ဂတတ္တာ ပညာတတ္တာ ပါက-
ဋ္ဌတ္တာ ပဉ္စာလရာဇာနမေဝါလပတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။
၁၈၁။

ပစ္စုဂ္ဂန္တိ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဥ+ဂမု+တံ] ရှေး
ရှု-ရင်ဆိုင်-ဖြစ်ခြင်းငှါ၊ လွှမ်းမိုး-နှိပ်စက်
-ခြင်းငှါ။ ပစ္စုဂ္ဂန္တိ ဗလံ နတ္ထိ၊ ဇဝေါ နတ္ထိ
ပလာယိတံ။ ထေရ။ ၂။ ၈၉။ ပစ္စုဂ္ဂန္တိ အဘိ-
ဘဝိတုံ ဗလံ ဥဿာဟော နတ္ထိ။ ထေရ။ ၄။
၂။ ၁၁၈။

ပစ္စုဂ္ဂန္တိန (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဥ+ဂမု+တုန] ရှေး
ရှု-ရင်ဆိုင်- အနီးသို့- သွား၍၊ ခရီးဦး
ကြိုဆို၍။ ဆကလိံ ဝ မိဂိံ ဆာပါ၊ ပစ္စုဂ္ဂ-
န္တိန မာဘရံ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၅၈။ (-ဇာ၊ ၄။ ၇။
၃၄၀-၂။)

ပစ္စုဂ္ဂန္ဓာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဥ+ဂမု+တာ] ရှေး
ရှု-ရင်ဆိုင်-အနီးသို့- သွား၍၊ ခရီးဦး ကြို
ဆို၍။ န ပစ္စုဂ္ဂန္ဓာ ပတ္တစိဝရံ ပဋိဂ္ဂဟေသိ၊
န ပါနိယေန အာပုစ္ဆိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၉၇၊ ၄၀၇။
(-ဝိ၊ ၄။ ၂၆၇၊ ၃၇၆-၇။ မ၊ ၂။ ၄၆။ ဥဒါန။
၁၁၀။ ဇာ၊ ၂။ ၃၇၂။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၆၉။ ဝိ၊ ၄။ ၃။
၂၈၈။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၄၊ ၂၂၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၇။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၈၁၊ ၁၂၁။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၃၇။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၀။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၈၅။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၀။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၉၊ ၂၂၆။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၈၉။ အဘိ၊ ၄။

၂။ ၃၃၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၀။
ဂ၊ ၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၃၊ ၃၅၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၁၊
၂၇၇။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁။ ၁၆၉။ ပေတ၊ ၄။ ၁။ ၃၃-၆။
၁၄၃၊ ၁၉၂။ ထေရီ၊ ၄။ ၄၃။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၉။
စရိယာ၊ ၄။ ၅။ ၁။ ၂၄၄။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၈။ ဇာ၊ ၄။
၄။ ၄၃၉။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၀၃၊ ၄၀၆၊ ၅၂၂။ ဇာ၊ ၄။
၇။ ၃၄၀-၂၊ ၃၇၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၄။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁၈။
၂။ ၂၄၂။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၉။)

ပစ္စုဂ္ဂန္ဓာန (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဥ+ဂမု+တုန] ရှေး
ရှု-ရင်ဆိုင်- အနီးသို့- သွား၍၊ ခရီးဦး
ကြိုဆို၍။ ပစ္စုဂ္ဂန္ဓာန ကတုန၊ စကောဋက-
မဒါသဟံ။ အပါ၊ ၁။ ၂၆၆။ ပစ္စုဂ္ဂန္ဓာန
ကာသဟန္တိ အဟံ တဿ ဘဂဝတော ပဋိ-
ဥဂ္ဂန္ဓာ သမိပံ ဂန္ဓာ ဝန္ဓနာဒိပုညံ အကာ-
သိန္တိ အတ္ထော။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၂။ (-အပါ၊ ၁။
၁၀၇။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၃။)

ပစ္စုဂ္ဂမန (န) [ပတိ+ဥ+ဂမု+ယ] (၁) ခရီးဦး
ကြိုဆိုခြင်း။ (တိ) (၂) ခရီးဦး ကြိုဆိုသော၊
သူ။ (၃) (က) ခရီးဦး ကြိုဆိုရာ (အရပ်)။
(ခ) အကြံဉာဏ်၊ အကြံဉာဏ်စောင့်ခြင်း။
(၁) အထ ခေါ ကောသမ္မိကာ ဥပါသကာ
ဘဂဝတော ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကရိတု။ ဝိ၊ ၂။
၁၄၅။ (-အပါ၊ ၁။ ၂၇၁၊ ၃၉၁။ ဝိ၊ ၄။ ၃။
၂၈၇။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၇၃၊ ၁၁၁၊ ၁၂၁၊ ၁၇၃။ ဒီ၊ ၄။ ၃။
၄၃၊ ၁၃၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၁၊ ၃၂၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၄၂။
မ၊ ၄။ ၃။ ၆၊ ၁၃၄၊ ၂၁၉၊ ၂၂၄။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၀၀၊
၂၃၉။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၆၊ ၁၈၁။
သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၅။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၇၊ ၁၂၁၊ ၁၃၇၊ ၁၄၂၊
၁၇၉၊ ၁၉၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၇၊ ၂၀၇။ အံ၊ ၄။ ၃။
၁၅၊ ၈၉၊ ၁၅၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၂၁။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၃၊ ၈၁၉၊ ၁၃၀၆။ ဓမ္မ၊ ၄။
၂။ ၁၅၇၊ ၂၃၈၊ ၂၇၇။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၄၁။ ဝိမာန၊
၄။ ၂၉။ ပေတ၊ ၄။ ၅။ ၁၃၂။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၀။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၄၃။ ထေရီ၊ ၄။ ၁၉၃။ အပါ၊ ၄။
၁။ ၂၃၀၊ ၂၉၅။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၁၊ ၃၉၄၊ ၂၂၂။

ဗုဒ္ဓဝံ၊ ငွေ၊ ဥ၊ ဂ၊ စရိယာ၊ ငွေ၊ ၅၊ ၅၊ ငွေ၊ ၁။
 ၁၀၊ ၂၊ ၃၊ ၂။ ငွေ၊ ၁၊ ၃၊ ၄၊ ၁၆၊ ၂၊ ၃၊ ၀၊ ၉၊ ၃၊ ၄၊
 ၃၊ ၆၊ ၇။ ငွေ၊ ၁၊ ၄၊ ၁၊ ၁၀၊ ၂၊ ၄၊ ၄၊ ၄၊ ၇။ ငွေ၊ ၁၊ ၅။
 ၃၊ ၆၊ ၃၊ ၃၊ ၁၊ ၃၊ ၆၊ ၆။ ငွေ၊ ၁၊ ၆၊ ၁၊ ၂၊ ၇၊ ၁၊ ၅။ ငွေ၊
 ၇။ ၁၊ ၁၊ ၂၊ ၀၊ ၅၊ ၂၊ ၄၊ ၁။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၊ ၁။ သာ-
 ရတ္ထ၊ ၂။ ၅၊ ၂၊ ၃၊ ၄၊ ၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၊ ၅၊ ၅၊ ၄၊ ၃၊ ၀။
 ဒီ၊ ၆၊ ၁။ ၃၊ ၆၊ ၃။ ဒီ၊ ၆၊ ၃။ ၁၊ ၄၊ ၁။ သီ၊ ၆၊ ၁။ ၁။
 ၄၊ ၂။ သီ၊ ၆၊ ၁။ ၁။ ၁၊ ၀၊ ၁၊ ၂၊ ၀၊ ၃။ အံ၊ ၆၊ ၁။
 ၁၊ ၉၊ ၄။ အံ၊ ၆၊ ၂။ ၂၊ ၄၊ ၀။ အံ၊ ၆၊ ၃။ ၄၊ ၀။ နေတ္ထိ၊
 ၆၊ ၂၊ ၀။) (၂) ပစ္စုပ္ပန်နာ ဝတ္တန္တိ၊ ဝတ္တန္တိ
 ဘေရိယော ဗဟူ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၊ ၁၊ ၀။ အဘိ၊ ၆၊ ၁။
 ၄၊ ၃။ အပ၊ ၆၊ ၁။ ၁၊ ၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၆၊ ၁၊ ၁၊ ၂။ ငွေ၊
 ၁။ ၁၊ ၆။ (၃) (က) ပစ္စုပ္ပန်နာ-ကြည့်။
 (ခ) မနုဿာ “အဋ္ဌမိဉ္စပေါသထဿ ပစ္စုပ္ပန်
 မနုဿ အနုပ္ပန်နာ ကရိယာမာ” တိ သတ္တ-
 မိယာပိ နဝမိယာပိ ဉ္စပေါသထင်္ဂါနိ သမာ-
 ဒိယန္တိ။ သံ၊ ၆၊ ၁။ ၂၊ ၀။ စာတုဒ္ဓသိဉ္စပေါ-
 သထဿ အနုပ္ပန် ဝိယ ပန္နရသိဉ္စပေါ-
 သထဿ ပစ္စုပ္ပန် န လဗ္ဘတိ ဒိဝသာဘာဝ-
 တော။ အံ၊ ၆၊ ၂။ ၁၊ ၁၊ ၇။ အဋ္ဌမိဉ္စပေါသထဿ
 ဟိ ပစ္စုပ္ပန်နာနုပ္ပန်နာသေသန သတ္တမိယဉ္စ နဝ-
 မိယဉ္စ...ဣမေ ဒိဝသာ ပါဠိဟာရိကပက္ခာတိ
 ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မ၊ ၆၊ ၃။ ၂၊ ၄။ (-အံ၊ ၆၊ ၂။ ၁၊ ၂။
 ငွေ၊ ၆၊ ၁၊ ၄၊ ၀။ မ၊ ၆၊ ၃။ ၁၊ ၄၊ ၇။)

ပစ္စုပ္ပန်ကရဏ (န) [ပစ္စုပ္ပန်+ကရဏ] ခရီး
 ဦး ကြိုဆိုမှုကို ပြုခြင်း။ အာစရိယံ ပန ဒုရ-
 တောဝ ဒိသ္မာ ပစ္စုပ္ပန်နာယ ပစ္စုပ္ပန်ကရဏံ
 ပစ္စုပ္ပန်နာ နာမ။ မ၊ ၆၊ ၄။ ၂၊ ၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။
 ၃၊ ၃၊ ၀။ အံ၊ ၆၊ ၃။ ၂၊ ၀၊ ၉။

ပစ္စုပ္ပန်ကရိယာပေက္ခ (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်+ကရိ-
 ယာ+အပက္ခ] ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်း ကြိယာ
 ကို ငဲ့သော။ အထ ဝါ ပစ္စုပ္ပန်ကရိယာ-
 ပေက္ခံ ဉ္စပယောဂာစနံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၊ ၃၊ ၀။
 အံ၊ ၆၊ ၃။ ၂၊ ၀၊ ၉။

ပစ္စုပ္ပန်နာ (န) [ပစ္စုပ္ပန်+နာ] ခရီးဦး
 ကြိုဆိုရာ-အရပ်-ဌာန။ သူရိယသဒိသတ္တာ
 ပန ပစ္စုပ္ပန်နာ သူရိယာ နာမ၊ တေသံ
 ပစ္စုပ္ပန်နာနေ နိမိနာ ဘဝိတဗ္ဗံ။ ငွေ၊ ၆။
 ၅၊ ၁။

ပစ္စုပ္ပန်တ္ထ (ပ) [ပစ္စုပ္ပန်+အတ္ထ] ခရီးဦး
 ကြိုဆိုခြင်းဟူသော အကျိုး။ ဧဝံ သတ္တာ
 မဟာကဿပတ္ထေရဿ ပစ္စုပ္ပန်တ္ထာယ တိဂါ-
 ဝုတံ မဂ္ဂံ ဂန္ဓာ။ သံ၊ ၆၊ ၂။ ၁၊ ၅၊ ၀။ (-အံ၊ ၆၊
 ၁။ ၃၊ ၅။)

ပစ္စုပ္ပန်နာဘာဝ (ပ) [ပစ္စုပ္ပန်+အဘာဝ] ခရီးဦး
 ကြိုဆိုမှု မရှိခြင်း၊ ခရီးဦး မကြိုဆိုခြင်း။
 နာသနာ ဝုဋ္ဌာတိတိ ဣမိနာ ပန ပစ္စုပ္ပန်-
 မနာဘာဝဿ ဉ္စပလက္ခဏမတ္တံ ဒဿိတန္တိ
 ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၊ ၃၊ ၀။ အံ၊ ၆၊ ၃။ ၂၊ ၀၊ ၉။

ပစ္စုပ္ပန်နိယ (ပ) [ပစ္စုပ္ပန်+နိယ] ပစ္စုပ္ပန်နိ-
 ယထေရ်။ (ဤ)မထေရ်သည် ဤကမ္မာမှ
 ပြန်၍ရေသော် ၉၄-ကမ္မာထက်၌ ပွင့်တော်မူ
 သော သိဒ္ဓတ္ထဘုရားရှင်အား ခရီးဦးကြိုဆိုမှုကို
 ပြုခဲ့ဖူးသည်။ ထိုကောင်းမှုကြောင့် ဒုဂ္ဂတိ
 ဘဝသို့ မလားမကပ်ရပဲ ၃၇-မြောက်ကမ္မာ၌
 “သပရိဝါရ” အမည်ရှိသော စကြဝတေးမင်း
 ဖြစ်ခဲ့ပြီးနောက် ဤဂေါတမဘုရား လက်
 ထက်၌ “ပစ္စုပ္ပန်နိယထေရ်” အမည်ဖြင့်
 ထင်ရှားသော ရဟန္တာတပါး ဖြစ်သည်။)
 ဣတ္ထံ သုဒ္ဓံ အာယသ္မာ ပစ္စုပ္ပန်နိယော
 ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထံ။
 အပ၊ ၁။ ၂၊ ၇၊ ၁။

ပစ္စုပ္ပန်တုန (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဉ္စ+ဂမု+တုန] ခရီးဦး
 ကြိုဆို၍။ တဿ ပစ္စုပ္ပန်တုန၊ ပဝေ-
 သေတုန အဿမံ။ အပ၊ ၁။ ၂၊ ၉၊ ၀။

ပစ္စုပ္ပန် (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဉ္စ+ဂမု+တုန] (ခ)
 ခရီးဦး ကြိုဆို၍။ (၂) အထက်သို့တက်၍။
 (၁) ဗြာဟ္မဏော...မဟာရဟံ အာသနံ
 ပညပေတော ဘဂဝန္တံ ပစ္စုပ္ပန် “ဣတော

ဘဂဝါ ဥပသင်္ကမတူ” တိ အာဟ။ ဝိဇ္ဇာ
၁။၁၆၅။ (-ဒိဋ္ဌိ၊ ၂။၂၉။) (၂) ဥပ္ပလံ ဝါ
ပဒုမံ ဝါ ပုဏ္ဏရိကံ ဝါ ဥဒကေ ဇာတံ ဥဒကေ
သံဝဇ္ဇံ ဥဒကာ ပစ္စုပ္ပန်သု ဌိတံ အနုပလိတ္တံ
ဥဒကေန။ အံ၊ ၂။၂၇၇။

ပစ္စုပ္ပန်သု (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဌာ+ဉံ။ ‘ဉံ’ ကို
‘အံသု’ ပြု။] တည်ကုန်ပြီ၊ တည်နေကုန်ပြီ။
ပစ္စုပ္ပန်သု-ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန်သု (ကာကြိ) [ပတိ+ဥ+ဌာ+ကာ-
ပေ+တိ] ရှေးရှု- တည်စေ- ဖြစ်စေ-၏။
“ရက္ခတိ။ ပ။ သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ” တိ ဇေတေ-
န သံဝရေ ဝုတ္တော။ သတိ ပစ္စုပ္ပန်သုတိတိ
အယံ ဟေတ္ထ အတ္ထောတိ။ အနုဋီ၊ ၁။၂၀၁။

ပစ္စုပ္ပန်သု (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဌာ+ဉံ။ ဟ-
လာ၊ ‘ဉံ’ ကို ‘အံသု’ ပြု။] တည်ကုန်ပြီ၊
တည်နေကုန်ပြီ။ ပစ္စုပ္ပန်သု-ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန်သု (တိ) [ပတိ+ဥ+ဌာ+အန္တ] ခရီး
ဦး ကြိုဆိုသောသူ။ ပစ္စုပ္ပန်သု (၁) ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန်သု (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ဥ+ဌာ+တွာ]
ထ၍၊ အိပ်ရာမှထ၍။ ပစ္စုပ္ပန်သု အမတဿ
ပတ္တိယာ၊ သံဝိန္တယေ တံ န ကဒါ ဘဝိ-
သတိ။ ထေရ၊ ၃၅၅။ ထေရ၊ ၄၂။၄၅၆။
ဝေလံ သလ္လက္ခိတွာ သယနတော ဝုတ္တဟိတွာ
အမတဿ ပတ္တိယာ နိဗ္ဗာနာဓိဂမာယ။
ထေရ၊ ၄၂။၄၆၈။

ပစ္စုပ္ပန်သု (န) [ပတိ+ဥ+ဌာ+တဗ္ဗ] (၁)
ရှေးရှု-ကြိုတင်-အလျင်-ထခြင်း-ထရာ၏။
နေရာမှ ထရာ၏။ (တိ) (၂) ခရီးဦး ကြိုဆို-
အပ်-သင့်-ထိုက်-သော၊ သူ။ (၁) အဋ္ဌန္တံ
ပစ္စုပ္ပန်သု၊ အဋ္ဌန္တံ အာသနံ ဒါတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၅။
၂၄၄၊ ၂၄၆။ ပဋိပုဇ္ဇေန စ တေ မောဂ္ဂလ္လာန
ခိပ္ပညေဝ ပစ္စုပ္ပန်သု။ အံ၊ ၂။၄၆၃။ (-
ဝိဇ္ဇာ၊ ၄။၁၀၁၊ ၂၃၃။) (၂) သော နေဝ အဘိ-
ဝါဒေတဗ္ဗော၊ န ပစ္စုပ္ပန်သုတဗ္ဗော၊ နာဿ

ပတ္တစိဝရံ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။ မ၊ ၁။၂၂၈။ (-
မ၊ ၃။၂၄၇-၈။ မ၊ ၄။၁၀၀။)

ပစ္စုပ္ပန်သု (န) [ပစ္စုပ္ပန်သု+တ္တ] ထရာ
သည်၏အဖြစ်၊ နေရာမှ ထရာသည်၏ အဖြစ်။
“အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အဋ္ဌန္တံ ဘိက္ခုနီနံ
ယထာဝုဇ္ဇံ အဝသေသာနံ ယထာကတိက”န္တိ
ဝစနတော အာဒိတော အဋ္ဌန္တံ ဘိက္ခုနီနံ
ပစ္စုပ္ပန်သုတဗ္ဗော ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၂။၂၈၉။

ပစ္စုပ္ပန်သု (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဌာ+အ+တိ]
(၁)(က) ရှေးရှု- ကြိုတင်-အလျင်-ထ၏။
နေရာမှထရာ၏။ (ခ) နေရာမှထ၍ ခရီးဦး
ကြိုဆို၏။ (၂) တည်၏၊ တည်နေ၏။ (၁)
(က) န မနာပေန ပစ္စုပ္ပန်သု၊ န မနာပေန
အဘိဝါဒေန္တိ။ အံ၊ ၂။၄၀၂။ န မနာပေနာ-
တိ န မနမိ အပ္ပနကေန အာကာရေန
နိသိန္နာသနတော ပစ္စုပ္ပန်သု၊ အနာဒရမေဝ
ဒဿေန္တိ။ အံ၊ ၄။၁၄၆။ (-ဝိဇ္ဇာ၊ ၅။၅၉။)
(ခ) န မနာပေန ပစ္စုပ္ပန်သု၊ န မနာပေန
အဘိဝါဒေန္တိ။ အံ၊ ၃။၁၉၂။ န မနာပေန
ပစ္စုပ္ပန်သုတိ မနဝစုနေန မနံ အလ္လိယနာ-
ကာရေန အာသနာ ဝုတ္တယ ပစ္စုပ္ပန်သု န
ကဗျေန္တိ။ အံ၊ ၄။၂၆၆။ (-မ၊ ၃။၂၄၇-၈။
ဇာ၊ ၂။၂၅၈။ ဓမ္မ၊ ၄။၁။၂၁၇။ ဇာ၊ ၄။၇။
၃၄၂-၃။) (က၊ခ) န သမဏော ဂေါတ-
မောဗြာဟ္မဏေ....အဘိဝါဒေတိ ဝိပစ္စုပ္ပန်သုတိ
ဝိ အာသနေန ဝိ နိမန္တေတိ။ ဝိ၊ ၁။၂။အံ၊ ၃။
၁၉။ အဘိဝါဒေတိတိ ဝေမာဒီနိ န သမဏော
ဂေါတမောတိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနကံရေန ယော-
ဇေတွာ ဝေမတ္တတော ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ “န
ဝန္တတိ ဝါ နာသနာ ဝုတ္တဟတိ ဝါ နာပိ
ဣဓ ဘောန္တော နိသိန္နန္တိ”တိ ဝေ အာသ-
နေန ဝါ ဥပနိမန္တေတိ”တိ။ ဝိ၊ ၄။၁။၁၀၂။
ပစ္စုပ္ပန်သု နာမ အာသနာ ဝုတ္တနန္တိ အာဟ
“နာသနာ ဝုတ္တဟတိ” တိ၊ နိသိန္နာသန-
တော န ဝုတ္တဟတိ အတ္ထော။....အထ ဝါ

ပစ္စုပ္ပန်ကိရိယာပေက္ခာ ဥပယောဂဝစနံ၊
 တသ္မာ န ပစ္စုပ္ပန်တိ ဥဋ္ဌာယ ပစ္စုပ္ပန်
 န ကရေတိတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၁။
 ၃၃၈။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၀၉။ (-ဒိ၊ ၂။ ၁၇၀၊ ၁၈၂။
 အံ၊ ၁။ ၆၈၊ ၃၃၀။ အံ၊ ၂။ ၁၉၇။ မိလိန္ဒ။ ၁၆၃-
 ၅။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၄၃။ သိ၊ ၁။ ၂။ ၃၉၆။) ပစ္စု-
 ဋ္ဌေန္တိ - အံ၊ ၂။ ၂၃၂။ ပစ္စုပ္ပန်ယျ-ဝိ၊ ၁။
 ၂။ အံ၊ ၁။ ၁၉။ ပစ္စုပ္ပန်ယျာမ-ဒိ၊ ၁။ ၅၇-
 ၈။ ပစ္စုပ္ပန်ယျ-ဝိ၊ ၁။ ၂။ အံ၊ ၁။ ၁၉။ အံ၊ ၁။
 ၃။ ၁၉၇။ ပစ္စုပ္ပန်သိ-ဝိ၊ ၂။ ၂၀၆။ ပစ္စုပ္ပန်-
 သံ-ဝိ၊ ၂။ ၅၃၊ ၆၄။ ပစ္စုပ္ပန်သတိ-ဝိ၊ ၂။
 ၂၀၆။ ပစ္စုပ္ပန်သန္တိ-ဒိ၊ ၁။ ၁၀၃။ သံ၊ ၂။
 ၃၃၇။ (၂) အသုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော ပါ-
 တာလေ န ပစ္စုပ္ပန်သိ။ သံ၊ ၂။ ၄၀၃။ ပါတာ-
 လေ န ပစ္စုပ္ပန်သိတိ ပါဘာလသ္မိံ န ပတိ-
 ဋ္ဌာသိ။ သံ၊ ၁။ ၁၁၇။ (-ဝိ၊ ၁။ ၃၀၉။ ဝိ၊ ၁။
 ၄၁။ ဝိ၊ ၄။ ၄၉၆။ ဒိ၊ ၂။ ၂၆။ အံ၊ ၁။ ၁၉၇။
 ၁၄၅။ သုတ္တန်၊ ၁။ ၂။ ၉၀။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၀၄။)
 ပစ္စုပ္ပန်သု - အံ၊ ၁။ ၁။ ၁၉၇။ ပစ္စုပ္ပန်သု-
 သုတ္တန်၊ ၁။ ၂။ ၉၁။ ပစ္စုပ္ပန်သိ - ဒိ၊ ၁။ ၂။

ပစ္စုပ္ပန် (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဥ+ဌာ+တုံ] ခရီး-
 ဦး ကြိုဆိုခြင်းငှါ။ အရဟတိ ဥပါသကော
 သောတာပန္နော ဘိက္ခု ပုထုဇ္ဇနံ အဘိဝါ-
 ဒေတုံ ပစ္စုပ္ပန်တုံ။ မိလိန္ဒ။ ၁၆၄-၅။

ပစ္စုပ္ပန် (န) [ပတိ+ဥ+ဌာ+ယ] (က)
 ရှေးရှု-ကြိုတင်-အလျင်-ထခြင်း၊ နေရာမှ
 ထခြင်း။ (ခ) နေရာမှထ၍ ခရီးဦး ကြိုဆိုခြင်း။
 (က) ယတ္ထ ကတ္တစိ နိသိန္နာယ ပန ပစ္စု-
 ဋ္ဌာနံ ကာတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၅၈။ ပစ္စုပ္ပန်
 နာမ အာသနာ ဝုဋ္ဌာနံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၃၈။
 အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၀၉။ ပစ္စုပ္ပန်နန္တိ ပဋိကစေဝ
 ဥဋ္ဌာနံ။ ပါမိတ်ယော၊ ၄၅။ (ခ) ဣမာနန္တ
 ပုဂ္ဂလဿ ဣမိနာ ပုဂ္ဂလေန န သုပ္ပဘိကရံ
 ဝဒါမိ။ ယဒိဒံ အဘိဝါဒနပစ္စုပ္ပန်...ဂိလာ-
 နပုပ္ဖသဘောသန္တုဒါနာသုပ္ပဒါနေန။ မ၊ ၃။

၂၉၇။ အာစရိယံ ပန ဒုရတောဝ ဒိသ္မာ
 ပစ္စုပ္ပန်ပစ္စုပ္ပန်ကရဏံ ပစ္စုပ္ပန် နာမ။
 မ၊ ၄။ ၂။ ၂။ (-သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၃၈။)
 (က၊ ၁) ဝဿသတုပသမ္ပန္နာယ ဘိက္ခုနိယာ
 တဒဟုပသမ္ပန္နဿ ဘိက္ခုနော အဘိဝါဒနံ
 ပစ္စုပ္ပန် အဇ္ဈိကမ္ပံ သာမိကမ္ပံ ကာတဗ္ဗံ။
 ဝိ၊ ၂။ ၇၄။ ဝိ၊ ၄။ ၄၄၄။ အံ၊ ၁။ ၁၀၃။ ယတ္ထ
 ကတ္တစိ နိသိန္နာယ ပန ပစ္စုပ္ပန် ကာတဗ္ဗံ။
 ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၅၈။ အဘိဝါဒနံ ပစ္စုပ္ပန် အဇ္ဈိ-
 ကမ္ပံ သာမိကမ္ပံ ကာတဗ္ဗန္တိ...အာသနာ
 ဥဋ္ဌာယ ပစ္စုပ္ပန်ဝသေန ပစ္စုပ္ပန်။ အံ၊ ၁။
 ၃။ ၂၃၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၃၈။ (-ဝိ၊ ၄။ ၅၂-၆၊
 ၆၃-၆၊ ၈၂၊ ၃၁၁။ အံ၊ ၁။ ၅၀၀။ အဘိက။
 ၃၂၁။ သေရ။ ၂။ ၉၃။ ဝိ၊ ၁။ ၄။ ၁၈၀။ ကင်္ခါ။
 ၂၀၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၈၉။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၄၃။ ထေရ။
 ၁။ ၂။ ၁၃၈။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၃၄-၅၊ ၄၀၅။ သာရတ္ထ၊
 ၂။ ၃၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၆။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၇၄။)

ပစ္စုပ္ပန်ကရ(တိ) [ပစ္စုပ္ပန်+ကရ+အ] ခရီးဦး-
 ကြိုဆိုမှုသော၊ သူ။ အပစိတိကာရကောတိ
 တေသံ ပစ္စုပ္ပန်ကရေ။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၃၃၇။

ပစ္စုပ္ပန်နာရဟ (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်+အရဟ] ထ
 ခြင်း-နေရာမှ ထပေးခြင်း-ငှါ ထိုက်သော၊
 သူ။ အတ္ထိ ပုဂ္ဂလော အဘိဝါဒနာရဟော
 နော ပစ္စုပ္ပန်နာရဟော။ ဝိ၊ ၅။ ၂။ ၂။ ဥပဇ္ဈာ-
 ယာပိ အဘိဝါဒနာရဟော နော ပစ္စုပ္ပန်-
 နာရဟော (ဝိ၊ ၁။ ၄။ ၁၇၀) တိ...သစေ ဥပဇ္ဈာ-
 ယာပိ ဘိက္ခုနိ ပစ္စုပ္ပန် အာဂစ္ဆတိ၊ န ပစ္စု-
 ဋ္ဌာနာရဟော၊ ယထာနိသိန္နာဟိယေဝ သိသံ
 ဥက္ကံသိတာ အဘိဝါဒေတဗ္ဗတ္တာ အဘိဝါဒ-
 နာရဟော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၇၄။

ပစ္စုပ္ပန် (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဥ+ဌာ+တုံ]
 ထ၍၊ အိပ်ရာ၊ နေရာမှ ထ၍။ တဿ ကုလဿ
 ဒါရကော ရက္ခိယာ ပစ္စုပ္ပန်သမယံ ပစ္စု-
 ဋ္ဌာယ ခေဒတိ “မိသံ မေ ဒေသ” တိ-
 ဝိ၊ ၁။ ၃၄၄။ (-ဝိ၊ ၂။ ၂။ ၁၆၉။ ဝိ၊ ၁။ ၂။

၂၇၇၊ ၂၈၆။ ဝိ၊ ၄။ ၃၀၃-၉၊ ၃၁၂၊ ၅၀၃။ ဒီ၊ ၂။
 ၇၄၊ ၁၆၄။ မ၊ ၂။ ၁၈။ မ၊ ၃။ ၅၄၊ ၂၃။ သံ၊ ၁။
 ၈၊ ၂၁-၄။ သံ၊ ၂။ ၃၂၃၊ ၃၈၅။ အံ၊ ၁။ ၁၁၂၊
 ၃၄၉။ အံ၊ ၂။ ၂၈၃။ အံ၊ ၃။ ၁၅၊ ၄၁၅၊ ၄၄၇။
 ၉၃၊ ၁၆၄။ မဟာနိ၊ ၂၉၅။ ဝိ၊ ၄။ ၃၂၃။
 ဒီ၊ ၅။ ၁၄၈။ မ၊ ၄။ ၂၂၂။ သံ၊ ၁။ ၂၂၆။
 အံ၊ ၁။ ၅၀၊ ၃၀၉။ အံ၊ ၃။ ၂၃၇။ ဓမ္မ၊ ၁။
 ၁၆၆။ အ၊ ၁။ ၁၆၆။)

ပစ္စုပ္ပန် (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဒွာ+တံ] တည်
 ပြီ၊ တည်နေပြီ။ ပစ္စုပ္ပန်-ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန် (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဒွာ+တံ] (၁)
 (က) ရှေးရှု-ကြိုတင်-အလျင်-ထပြီ၊ နေရာမှ
 ထပေးပြီ။ (ခ) နေရာမှထ၍ ခရီးဦး ကြိုဆို
 ပြီ။ (၂) တည်ပြီ၊ တည်နေပြီ။ ပစ္စုပ္ပန်-
 ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန် (တိ) [ပတိ+ဥ+ဒွာ+တံ] ထသော၊
 အပ်ရာမှထသော၊ သူ။ အထ ခေါ် သမ္မဟု-
 လာနံ ဘိက္ခုနံ ရတ္တိယာ ပစ္စုပ္ပန်သမယံ
 ပစ္စုပ္ပန်တာနံ မဏ္ဍလမာဠေ သန္တိသိန္နာနံ
 သန္တိပတိတာနံ အယံ သံခိယဓမ္မော ဥဒပါဒိ။
 ဒီ၊ ၁။ ၂။

ပစ္စုပ္ပန် (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဒွာ+သန္တိ] (က)
 ရှေးရှု-ကြိုတင်- အလျင် - ထကုန်လတ္တံ့။
 နေရာမှ ထပေးကုန်လတ္တံ့။ (ခ) နေရာမှထ၍
 ခရီးဦး ကြိုဆိုကုန်လတ္တံ့။ ပစ္စုပ္ပန်-ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန် (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဒွာ+အ+တံ]
 (က) ရှေးရှု-ကြိုတင်-အလျင်-ထ၏၊ နေရာ
 မှ ထပေး၏။ (ခ) နေရာမှထ၍ ခရီးဦး ကြိုဆို
 ၏။ ပစ္စုပ္ပန်-ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန် (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဒွာ+အ+အန္တိ]
 (က) ရှေးရှု-ကြိုတင်- အလျင် - ထကုန်၏၊
 နေရာမှ ထပေးကုန်၏။ (ခ) နေရာမှထ၍ ခရီး
 ဦး ကြိုဆိုကုန်၏။ ပစ္စုပ္ပန်-ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန် (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဒွာ+အ+ယေယံ]
 (က) ရှေးရှု-ကြိုတင်-အလျင် - ထရာ၏၊
 နေရာမှ ထပေးရာ၏။ (ခ) နေရာမှထ၍ ခရီး
 ဦး ကြိုဆိုရာ၏။ ပစ္စုပ္ပန်-ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန် (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဒွာ+အ+ယေယံ]
 (က) ရှေးရှု-ကြိုတင် - အလျင် - ထရာ၏၊
 နေရာမှ ထပေးရာ၏။ (ခ) နေရာမှထ၍ ခရီး
 ဦး ကြိုဆိုရာ၏။ ပစ္စုပ္ပန်-ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန် (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဒွာ+အ+
 ယေယံ] (က) ရှေးရှု-ကြိုတင်-အလျင်-
 ထကုန်ရာ၏၊ နေရာမှ ထပေးကုန်ရာ၏။ (ခ)
 နေရာမှထ၍ ခရီးဦး ကြိုဆိုကုန်ရာ၏။ ပစ္စု-
 ပန်-ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန် (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဒွာ+ဥ] (က)
 ရှေးရှု-ကြိုတင်-အလျင်-ထကုန်ပြီ၊ နေရာမှ
 ထပေးကုန်ပြီ။ (ခ) နေရာမှထ၍ ခရီးဦး ကြို
 ဆိုကုန်ပြီ။ ပစ္စုပ္ပန်-ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန် (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဒွာ+သတိ]
 (က) ရှေးရှု-ကြိုတင်-အလျင်-ထလတ္တံ့။
 နေရာမှ ထပေးလတ္တံ့။ (ခ) နေရာမှထ၍
 ခရီးဦး ကြိုဆိုလတ္တံ့။ ပစ္စုပ္ပန်-ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန် (တိ) [ပတိ+ဥ+ဒိ+တံ] မိသော၊
 ငြိကပ်သော၊ သူ။ လင်္ဂိဘာတိ မဏ္ဍုလေပေ
 အာသဂ္ဂဘာဝေန ပစ္စုပ္ပန်တော ဝိယ မဏ္ဍ-
 ဌော ပဉ္စန္ဒ ကုန္တိယာနံ ဝသေန အာလဂ္ဂိ-
 တာ။ မ၊ ၃။ ၁၆၂။

ပစ္စုပ္ပန် (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဒိ+အ+တံ] ခရီး
 ဦး ကြိုဆို၏။ ယော မံ ပုရေ ပစ္စုပ္ပန်တိ၊
 အရညေ ဒုရ မာယဒတာ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၆၈။
 ပစ္စုပ္ပန်တိ ပစ္စုပ္ပန်တိ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၆၇။

ပစ္စုပ္ပန် (န) [ပတိ+ဥ+ဒွာ] နောက်ထပ်-
 ထပ်ဆင့်-အဖြေ။ ပစ္စုပ္ပန်ဒါန-ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန် (န) [ပတိ+ဥ+တရ+ယံ] တဖန်-
 ပြန်-ကူးတက်ခြင်း။ သာမဏေရော ဂန္ဓာ

ပဒုမသရတိရေ အဋ္ဌာသိ တဿာ ပစ္စုတ္တရ-
ဏံ အာဂမယမာနော။ မဋ္ဌာ၂။၁၇၁။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။၂၀၀။

ပစ္စုတ္တရတိ (ကြိ) [ပတိ+ဥ+တရ+အ+တိ]
(၁)တဖန်-ပြန်-ကူးတက်၏။ (၂) ခံယူ-
ဆောင်ယူ-၏။ (၃) နှာယိတုံ ဝါ ပါတုံ
ဝါ ဩတိဏ္ဏာ တမေဝ တိရံ ပစ္စုတ္တရတိ။
ဝိ၊ဋ္ဌာ၂။၁၇၂။ (-အံ၊ ၂။၂၀၃။ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၁၅။
မဋ္ဌာ၄။၁၅၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁၆၈။) ပစ္စုတ္တရိ-
ဇော၊ဋ္ဌာ၄။၄၃၃။ ပစ္စုတ္တရိံ သု-ဇော၊ဋ္ဌာ၂။၇၅။
(၂) ဥရသာ အဟံ ပစ္စုတ္တရိဿာမိ သဗ္ဗံ။
ဇော၊ ၂။၄၄။ ပစ္စုတ္တရိဿာမိတိ သမ္ပဒိစ္ဆိဿာ-
မိ ဓာရယိဿာမိ။ ဇော၊ဋ္ဌာ၅။၂၃၇။

ပစ္စုတ္တရဒါန (န) [ပတိ+ဥတ္တရ+ဒါန] ထပ်
ဆင့်အဖြေပေးခြင်း။ သောပန ပရဿ ဝစ-
နေ ဥတ္တရဒါနဝသန၊ ပရေန ဝါ ဝတ္ထဥတ္တ-
ရေ ပစ္စုတ္တရဒါနဝသေန သိယာ။ ဒီ၊ဋ္ဌာ၂။
၁၅။

ပစ္စုတ္တရန္တိ (တိ) [ပတိ+ဥ+တရ+အန္တိ။ ထိ-ဋ္ဌ
ပစ္စုတ္တရန္တိ] တဖန်-ပြန်-ကူးတက်သောသူ။
အန္တရာ နဒိယံ ဒုတိယိကာယ သဒ္ဓိံ တဏှိ-
တွာ ပုန ဩရိမတိရမေဝ ပစ္စုတ္တရန္တိယာ ဝါ
....ထုလ္လစွယံ။ ကခါ။၃၀၀။ (-ကခါ၊ဋ္ဌိ၊သစ်။
၄၅၇။)

ပစ္စုတ္တရန္တိ (ထိ) [ပစ္စုတ္တရန္တိ+ဤ] တဖန်-
ပြန်-ကူးတက်သောမိန်းမ။အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စုတ္တရိ (ကြိ) [ပတိ+ဥ+တရ+ဤ] တဖန်-
ပြန်-ကူးတက်ပြီ။ ပစ္စုတ္တရတိ-ကြည့်။

ပစ္စုတ္တရိံ သု (ကြိ) [ပတိ+ဥ+တရ+ဥံ] တဖန်
-ပြန်-ကူးတက်ကုန်ပြီ။ ပစ္စုတ္တရတိ ကြည့်။

ပစ္စုတ္တရိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ဥ+တရ+တုံ]
တဖန်-ပြန်-ကူးတက်ခြင်းငှါ။ နဟာနာ-
ဒိကာရဏေန စ ဩတိဏ္ဏာယ ဩရိမတိရံ
ပဒသာပိ ပစ္စုတ္တရိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ ကခါ။၃၀၀။

ပစ္စုတ္တရိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ဥ+တရ+တွာ]
တဖန်-ပြန်-ကူးတက်၍။ ကကုဓံ နဒိံ
အဇ္ဈောဂါဟေတွာ နတွာ စ ပိဝိတွာ စ
ပစ္စုတ္တရိတွာ ယေန အဗ္ဗဝနံ တေနုပသကံမိ။
ဒီ၊ ၂။၁၁၁။ (-၁၄၂။ ဒီ၊ဇာ။၅၁-၂။ မ၊၁။၁၁၀။
သံ၊၁။၈။ အံ၊ ၂။၁၆၇၊၃၀၃၊၃၅၂။ အံ၊ဇာ။
၄၁၅၊၄၂၀။ ဥဒါန။၁၈၁။ မဋ္ဌာ၂။၇၂၊၈၈။
မဋ္ဌာ၃။၁၇၁၊၁၉၄။ မဋ္ဌာ၄။၁၅၇။ သံ၊ဋ္ဌာ၁။
၃၈။ သံ၊ဋ္ဌာ၃။၂၅၄။ အံ၊ဋ္ဌာ၁။၃၁၀။ အံ၊ဋ္ဌာ၂။
၃၂။ အံ၊ဋ္ဌာ၃။၅၇၊၁၁၀။ အဘိ၊ဋ္ဌာ၂။၂၈၁။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌာ၂။၉၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌာ။၉။
စရိယာ၊ဋ္ဌာ၂။၄၂။ ဇော၊ဋ္ဌာ၁။၃၄၁။ ဇော၊ဋ္ဌာ၂။
၁၃၆။ ဇော၊ဋ္ဌာ၅။၅၁၆။ ဇော၊ဋ္ဌာ၆။၉၄။)

ပစ္စုတ္တရိဿာမိ (ကြိ) [ပတိ+ဥ+တရ+ဿာမိ]
ခံယူ-ဆောင်ယူ-အံ။ ပစ္စုတ္တရတိ ကြည့်။

ပစ္စုတ္တိဏ္ဏ (တိ) [ပတိ+ဥ+တရ+တ] တဖန်-
ပြန်-ကူးတက်သောသူ။ အထ ဘဂဝတော
နှာနဝတ္တံ ဒဿေတွာ နတွာ ပစ္စုတ္တိဏ္ဏဿ
ထေရော ရတ္တဒုပနံ ဥာနေသိ။ မဋ္ဌာ၂။၇၂။
အံ၊ဋ္ဌိ ၃၊၁၁၀။

ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထ (တိ) [ပတိ+ဥ+အာ+ဝတ္ထ+ဏ]
ပြန်လည် -ပြန်လှည့် - ပြန်ဆုတ် - သော။
ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထော ခေါ ဒါနိ သက္ကဿ ဒေဝါန-
မိန္ဒဿ သဟဿယုဒတ္တာ အာဇညရထော။
သံ၊၁။၂၂၆။

ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထတိ (ကြိ) [ပတိ+ဥ+အာ+ဝတ္ထ+
အ+တိ] (၁) ပြန်လည်-ပြန်လှည့်-၏။
(က) ဆုတ်နစ်-တန့်ရပ်-၏။ (ခ) ဆုတ်နစ်-
လျော့ကျ-၏။ (ဂ) ဆုတ်နစ်-ပြန်သွား-
၏။ (၂) (က) တဖန်-ပြန်-ဖြစ်၏။ (ခ)
တဖန်-ပြန်-သွား-လောင်-၏။ (၁) (က)
ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထတိ ခေါ ဣဒံ ဝိညာဏံ နာမဇ္ဈပ-
မှာ၊ နာပရံ ဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ ၂။၂၇။ သံ ၁။၃၂၈။
ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထတိတိ ပဋိနိဝတ္ထတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌာ၂။၅၁။
သံ၊ဋ္ဌာ၂။၁၀၇။ (-မူလဋ္ဌိ၊ဇာ။၁၆၆။ အနုဋ္ဌိ၊ဇာ။

၂၂၄။) (ခ) ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထတိ မာနသံ၊ အထကော စရဟိ မေ အတ္တာ(သံ၊ ၂။ ၁၀၉) တိ ယဒိ ဂ္ဂုပါဒီသု ကောပိ အနတ္တာ၊ အထကော နာမ မေ အတ္တာတိ ဝေ ပဋိနိဝတ္ထတိ “မယံ မာနသ”န္တိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၁။

(ဂ) တဒါ သော ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထိ၊ သက္ခေါ အသယံ ဝသေ။ ဒီ၊ ၂။ ၂။ ၁၀။ တဒါ သော ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထိတိ တသ္မိံ သမယေ သော မာရော တံ ဝိဘိသနကံ ဒဿေတွာ ပဋိနိဝတ္ထော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၆။ (၂) (က) ဌာနံ ခေါ ပနေတံ ဝိဇ္ဇတိ၊ ယံ မေ အာဗာဓော ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထေယျ။ ဒီ၊ ၂။ ၂။ ၁၁။ အံ၊ ၂။ ၁၅၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉။ (ခ) သုက္ခေ တိဏဒါယေ အဂ္ဂိမုတ္တာ ဥဟညေဝ ဂစ္ဆတိ။ နော ဒစ္စံ ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထတိ။ အံ၊ ၂။ ၅၃၈။

ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထန (န) [ပတိ+ဥ+အာ+ဝတ္ထု-ယု] တဖန်-ပြန်-ဖြစ်ခြင်း။ အရဟတ္တမဂ္ဂေန ပဟိနကိလေသာနံ ပုန ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထနံ နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၁၉။

ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထိ (ကြိ) [ပတိ+ဥ+အာ+ဝတ္ထု+တ္တိ] ဆုတ်နှစ်-ပြန်သွား-ပြီ။ ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထတိ-ကြည့်။

ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထေတိ (ကာ၊ ကြိ) [ပတိ+ဥ+အာ+ဝတ္ထု+ဏေ+တိ] ပြန်လည်-ပြန်လှည့်-ပြန်ဆုတ်-စေ၏။ မာတလိ သင်္ဂါဟကော သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ ပဋိသုတ္တာ သဟဿယုတ္တိ အာဇေရထံ ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထေသိ။ သံ၊ ၁။ ၂၂၆။

ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထေယျ (ကြိ) [ပတိ+ဥ+အာ+ဝတ္ထု+အ+ယျ] တဖန်-ပြန်-ဖြစ်ရာ၏။ ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထတိ-ကြည့်။

ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထေသိ (ကာ၊ ကြိ) [ပတိ+ဥ+အာ+ဝတ္ထု+ဏေ+တ္တိ] ပြန်လည်-ပြန်လှည့်-ပြန်ဆုတ်-စေပြီ။ ပစ္စုဒ္ဓါဝတ္ထတိ-ကြည့်။

ပစ္စုဒ္ဓါဟရတိ (ကြိ) [ပတိ+ဥ+အာ+ဟရ+အ+တိ] တဖန်-ထုတ်ဆောင် - ရွတ်ဆို-၏။ “အယံ ဂါထာမယံ အင်္ကျသဘူတာ”တိ တမေဝ ဂါထံ ပစ္စုဒ္ဓါဟာသိ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၈၆။ (-၁၆၅။ ထေရီ၊ ၄။ ၁၆၈။)

ပစ္စုဒ္ဓါဟရန္တိ (တိ) [ပတိ+ဥ+အာ+ဟရ+အန္တိ။ ထိ-ဌိ ပစ္စုဒ္ဓါဟရန္တိ] တဖန် - ထုတ်ဆောင်-ရွတ်ဆို-သောသူ။ ဥဒါနဝသေန သယမ္ပိ တာ ဝေ ပစ္စုဒ္ဓါဟရန္တိ။ ထေရီ၊ ၄။ ၄၁။

ပစ္စုဒ္ဓု (တိ) [ပတိ+ဥ+ရေ+တ] ပစ္စုဒ္ဓိရ် ပြုအပ်သော၊ တဖန်-ပြန်-ရုပ်သိမ်း-စွန့်ချ-အပ်သော၊ အဓိဋ္ဌာန်ချအပ်သော။ အန္တော-အရုဏေ ပစ္စုဒ္ဓုပန ပဌမကထိနေ ဝုတ္တ-ဝိဿဇ္ဇိတာဒိဘေဒေ စ အနာပတ္တိ။ ကင်္ခါ။ ၁၅၈။ (-ဝဇီရ။ ၂၂၇-ဂ။ ကင်္ခါ၊ ဇွဲ၊ ဟောင်း။ ၆၈။ ကင်္ခါ၊ ဇွဲ၊ သစ်။ ၂၉၂။)

ပစ္စုဒ္ဓုသညာ (ထိ) [ပစ္စုဒ္ဓု + သညာ] ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု - အဓိဋ္ဌာန်ချ - အပ်ပြီးသော သင်္ကန်းဟု ဖြစ်သော - အမှတ် - သညာ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စုဒ္ဓုသညိ (တိ) [ပစ္စုဒ္ဓုသညာ + ညိ] ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု - အဓိဋ္ဌာန်ချ - အပ်ပြီးသော သင်္ကန်းဟု - အမှတ် - သညာ - ရှိသော၊ ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု - အဓိဋ္ဌာန်ချ - အပ်ပြီးသော သင်္ကန်းဟု မှတ်ထင်သောသူ။ အပ္ပပစ္စုဒ္ဓုပန ပစ္စုဒ္ဓုသညိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၀၂၊ ၃၇၈။

ပစ္စုဒ္ဓုရဏ (န) [ပတိ+ဥ+ရေ+ယု] (ခ) ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြုခြင်း၊ တဖန်-ပြန် - ရုပ်သိမ်း-စွန့်ချ-ခြင်း၊ အဓိဋ္ဌာန်ချခြင်း။ (၂) တဖန်-ပြန် - ထုတ်ဆောင် - ဆောင်ယူ - ခြင်း။ (၁) သဗ္ဗေ ပနေတံ ဝုတ္တပ္ပကာရေန အဓိဋ္ဌိ-တစိဝရံ အညဿ ဒါနေန ... ပစ္စုဒ္ဓုရဏေနာတိ ဣမေဟိ အဋ္ဌဟိ ကာရဏေဟိ အဓိဋ္ဌာနံ

ဝိဇ္ဇာတိ။ ကင်္ခါ။ ၁၅၅။ (-ဝိဇ္ဇာ ၂။ ၂၂၈။ ကင်္ခါ။ ၁၇၈။ ဝဇိရ။ ၂၂၈။ ၅၅၈။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၃၈၉။) (၂) ယံ တေနဘဂဝတာ ဇာနတာ ပဿတာ အရဟတာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ပဌမံ ပါရာဇိကန္တိ ဣဒံ ကေဝလံ ပုစ္ဆာယ အာဂတဿ အာဒိပဿ ပစ္စုဒ္ဓရဏမတ္တမေဝ။ ဝိဇ္ဇာ ၄။ ၁၃၈။

ပစ္စုဒ္ဓရဏဝိမိ (ပု) [ပစ္စုဒ္ဓရဏ+ဝိမိ] ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု- အဓိဋ္ဌာန်ချ-ပုံ အစီအရင်။ “ဣမံ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ”- တံ ပစ္စုတ္တရဏာဒိန္နံ ဝိသု ပစ္စုဒ္ဓရဏဝိမိ ဒဿေတိ။ ကင်္ခါ။ ၆။ သစ်။ ၂၇၁။

ပစ္စုဒ္ဓရဏဘာဝ (ပု) [ပစ္စုဒ္ဓရဏ+အဘာဝ] ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု - အဓိဋ္ဌာန်ချ - မှ မရှိခြင်း။ တတော ပရံ ဟေမန္တဿ ပဌမဒိသဘော ပဌာယ ပစ္စုဒ္ဓရဏဘာဝါ။ ကင်္ခါ။ ၆။ ဟောင်း။ ၇၁။

ပစ္စုဒ္ဓရတိ (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဓရ+အ+တိ] ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု၏။ (က) တဖန်-ပြန်-ရုပ်သိမ်း-စွန့်ချ-၏။ အဓိဋ္ဌာန်ချ၏။ (ခ) တဖန်-ပြန် - ပေး ၏။ ဝိကပ္ပနာပြန်၏။ (က) အနာပတ္တိ အန္တောအရုဏေ ပစ္စုဒ္ဓရတိ။ ဝိ။ ၁။ ၃၀၂။ ဝဇိရ။ ၂၃၄။ ကင်္ခါ။ ၆။ ဟောင်း။ ၇၄။ (-ဝိ။ ၁။ ၃၇၉။ ဝိဇ္ဇာ ၂။ ၂၃၄။) ဣမံ သင်္ခာဒိန္နံ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ။ ဝိဇ္ဇာ ၂။ ၂၂၆။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၃၂။ ကင်္ခါ။ ၁၅၄။ ပစ္စုဒ္ဓရာမိတိ ဌပေမိ၊ ပရိစ္စာမိတိ ဝါ အတ္ထော။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၃၈၈။ ကင်္ခါ။ ၆။ သစ်။ ၂၇၁။ ဣမံ သင်္ခာဒိန္နံ ပစ္စုဒ္ဓရာမိတိ ဣမံ သင်္ခာဒိန္နံ အဓိဋ္ဌာန် ဥက္ခိ-ပါမိ ပရိစ္စာမိတိ အတ္ထော။ ဝိမတိ။ ၁။ ၃၁၂။ (-ဝိဇ္ဇာ ၂။ ၂၃၄။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၃၂။ ဝိမတိ။ ၁။ ၃၁၃။ ဝိနယာလင်္ကာရ။ ၆။ ၁။ ၉၁။) ပစ္စုဒ္ဓရေယျ-သာရတ္ထ။ ၂။ ၃၉၀။ ကင်္ခါ။ ၆။ သစ်။ ၂၇၂။ (ခ) အဋ္ဌကထာယဉ္စ “ဣမံ စိဝရံ ဝါ ဝိကပ္ပနံ ဝါ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ” တံ အာဒိနာ ပစ္စုဒ္ဓါရံ အဒဿေတွာ။ ဝိမတိ။ ၁။ ၃၁၆။

ဇာတိဇာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၂၀-ပ-မ-ဗ-သ-စ

ပစ္စုဒ္ဓရန္တ (တိ) [ပတိ+ဥ+ဓရ+အန္တ] ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြုသော၊ တဖန်-ပြန် - ရုပ်သိမ်း - စွန့်ချ-သော၊ အဓိဋ္ဌာန်ချသော၊ သူ။ အညဿ ပစ္စုဒ္ဓရန္တဿ အန္တောအရုဏေ ဝိဿဇေန္တဿ ဝ ယာဝ အညော နာဒိဋ္ဌာတိ၊ တာဝ အာပတ္တိ* အာပဇ္ဇာတိ ယထာဂုတ္တနယေန။ ဝဇိရ။ ၂၃၄။ ကင်္ခါ။ ၆။ ဟောင်း။ ၇၄။

ပစ္စုဒ္ဓရာပေတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ + ဥ + ဓရ + ဏာပေ+တဗ္ဗ] ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြုစေအပ်သော၊ တဖန်-ပြန်-ပေးစေအပ်သော၊ ဝိကပ္ပနာပြန်စေအပ်သော။ တံ စိဝရံ ဂဟေတွာ အညဿ ဗျက္ခဿ သန္တိကံ ဂန္ဓာ ပုန ဝိကပ္ပေတွာ ပစ္စုဒ္ဓရာပေတဗ္ဗံ။ ဝိဇ္ဇာ ၂။ ၂၃၁။ (-ဝိသင်္ဂဟ။ ၃၆။)

ပစ္စုဒ္ဓရာပေတိ (ကာကြိ) [ပတိ+ ဥ + ဓရ + ဏာပေ+တိ] ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြုစေ၏။ တဖန်-ပြန်-ပေးစေ၏။ ဝိကပ္ပနာပြန်စေ၏။ သမ္ပု-ခါဝိကပ္ပနာယ သယံ ဝိကပ္ပေတွာ ပရေန ပစ္စုဒ္ဓရာပေတိ။ ဝိဇ္ဇာ ၂။ ၂၃၁။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၃၆။ ပစ္စုဒ္ဓရာပေယျ - ဝိမတိ။ ၁။ ၃၁၅။ ဝိနယာလင်္ကာရ။ ၆။ ၁။ ၁၀၀။

ပစ္စုဒ္ဓရာပေတွာ (ကာကြိဝိ) [ပတိ+ဥ+ဓရ + ဏာပေ+တွာ] ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြုစေ၍။ (က) တဖန်-ပြန်-ရုပ်သိမ်း-စွန့်ချ-စေ၍၊ အဓိဋ္ဌာန်ချစေ၍။ (ခ) တဖန် - ပြန် - ပေး စေ၍၊ ဝိကပ္ပနာပြန်စေ၍။ (က) ဒဟရဿာပိ စိဝရံ ပစ္စုဒ္ဓရာပေတွာ ဌပေတဗ္ဗံ။ ဝိဇ္ဇာ ၂။ ၂၃၈။ (ခ) ပရိဘောဂကာလေ ပန သမ္ပတ္တေ ပစ္စုဒ္ဓရာပေတွာ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ပရိဘုဉ္ဇံ ဝိမတိ။ ၁။ ၃၁၅။ (-၃၁၆။)

ပစ္စုဒ္ဓရာပေယျ (ကာကြိ) [ပတိ+ဥ+ဓရ+ ဏာပေ+ယျ] ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု-ဝိကပ္ပနာပြန်-စေ၏။ ပစ္စုဒ္ဓရာပေတိ-ကြည့်။

ပစ္စုဒ္ဓရာမိ (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဓရ+အ+မိ] ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု၏။ (က) တဖန်-ပြန်-ရုပ်သိမ်း-

စွန့်ချ-၏၊ အဓိဋ္ဌာန်ချ၏။ (ခ) တဖန်-
ပြန်-ပေး၏၊ ဝိကပ္ပနာပြန်၏။ ပစ္စုဒ္ဓရာတိ-
ကြည့်။

ပစ္စုဒ္ဓရာယောဂ (ပု) [ပစ္စုဒ္ဓရာ + အယောဂ]
ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု- အဓိဋ္ဌာန်ချ-မှုနှင့် မယှဉ်ခြင်း။
ဣဒံနာ စတုန္တံ ဝဿိကမာသာနံ ဥပရိ အဓိ-
ဋ္ဌာနံ တိဋ္ဌတိတိ ဝိညာယတိ တတော ပစ္စုဒ္ဓ-
ရာယောဂါ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၁၃။ (-ဝိနယာ-
လင်္ကာရ၊ ဒွါ၊ ၁။ ၉၄။)

ပစ္စုဒ္ဓရိတဗ္ဗ (န) [ပတိ+ဥ+ဓရ+တဗ္ဗ] (ခ)
ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု-ခြင်း-ရာ၏။ (က) တဖန်-ပြန်-
ရုပ်သိမ်း-စွန့်ချ-ခြင်း-ရာ၏၊ အဓိဋ္ဌာန်ချ
ရာ၏။ (ခ) တဖန် - ပြန် - ပေး -
ခြင်း-ရာ၏၊ ဝိကပ္ပနာပြန်ရာ၏။ (တိ) (၂)
ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြုအပ်သော၊ တဖန်-ပြန်-ရုပ်သိမ်း-
စွန့်ချ- အပ်သော၊ အဓိဋ္ဌာန်ချအပ်သော။
(၁) (က) “န ဒါနိ ဂမိဿာမိ”တိ ဝေပန
ဓရနိက္ခေပံ ကရောနန္တန ပစ္စုဒ္ဓရိတဗ္ဗ။ ဝိဠ၊
၂။ ၂၃၃။ (-ကင်္ခါ၊ ၁၅၇။ ဝဇီရ၊ ၂၃၀။
ကင်္ခါ၊ ဒွါ၊ သစ်။ ၂၉၂၊ ၃၄၃။) (ခ) ဝေ ဝိကပ္ပိ-
တေ “အနန္တရမေ ဝေ ပစ္စုဒ္ဓရိတဗ္ဗ”န္တိ
ဝိနယကမ္ပံ န ဇာနာတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၁၆။
(၂) ပေါရာဏိကာ သင်္ဃာဋိ ပစ္စုဒ္ဓရိတဗ္ဗာ။
ဝိ၊ ၅။ ၃၀၇။ ဝိဠ၊ ၃။ ၃၉၀။ ကင်္ခါ၊ ဒွါ၊ သစ်။
၂၇၆။ (-ဝဇီရ၊ ၂၂၇-၉၊ ၂၇၃။)

ပစ္စုဒ္ဓရိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဥ+ဓရ+တုံ] (ခ)
(က) ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု - အဓိဋ္ဌာန်ချ - ခြင်းငှါ။
(ခ) ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု - ဝိကပ္ပနာပြန် - ခြင်းငှါ။
(၂) ထုတ်ဆောင် - ဆောင်ယူ- သုတ်-
ခြင်းငှါ။ (၁) (က) ကထိနတ္ထာရတ္ထာယ
တိစိဝရတော အညံ ဝဿိကသာဋိကာဒိ*
ပစ္စုဒ္ဓရိတုံ အဓိဋ္ဌဟိတော အတ္ထရိတုဉ္စ န ဝနုတိ။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၀၄။ (ခ) သော ပညတ္တိကော-
ဝိဒေါ န ဟောတိ၊ န ဇာနာတိ ပစ္စုဒ္ဓရိတုံ။
ဝိဠ၊ ၂။ ၂၃၁။ ဝိသင်္ဂဟ၊ ၃၆။ (၂) အနုဇာ-

နာမိ ဘိက္ခဝေ ဥဒကပုဉ္ဇနိ* စောဠကေနပိ
ပစ္စုဒ္ဓရိတုံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၆၀။ (-၂၉၇။ ဝိဠ၊ ၄။
၅၁။)

ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဥ+ဓရ+တွာ]
(က) ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု-အဓိဋ္ဌာန်ချ-၍။ (ခ)
ပယ်ထား-ဖယ်ထား-၍။ (က) ပုရာဏ-
သင်္ဃာဋိ* “ဣဒံ သင်္ဃာဋိ* ပစ္စုဒ္ဓရာမိ”တိ
ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ နဝံ သင်္ဃာဋိ* ဟတ္ထေန ဂဟေ-
တွာ....ကာယေန အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ။ ဝိဠ၊ ၂။
၂၂၆။ ဝဿိကသာဋိကာ....စတ္တာရော ဝဿိ-
ကေ မာသေ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗာ၊ တတော ပရံ
ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာ။ ဝိဠ၊ ၂။ ၂၂၇။
တတော ပရံ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာတိ
ဝဿိကမာသတော ပရံ အဓိဋ္ဌာနံ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ
ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၁၃။ (-ဝိဠ၊ ၂။
၂၃၁-၇၊ ၂၇၄၊ ၃၀၇။ ဝိသင်္ဂဟ၊ ၃၂ - ၃။
ကင်္ခါ၊ ၁၅၅ - ၄၊ ၁၇၇။ ဝဇီရ၊ ၂၂၁၊ ၂၆၇၊
၂၇၀ - ၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၇၉၊ ၃၉၀။ ဝိမတိ၊
၁။ ၃၁၆။ ကင်္ခါ၊ ဒွါ၊ ဟောင်း။ ၇၀ - ၁၊ ၇၇။
ကင်္ခါ၊ ဒွါ၊ သစ်။ ၂၇၂။) (ခ) ဝဿိကသာဋိ-
ကာ....စတ္တာရော ဝဿိကေ မာသေ အဓိဋ္ဌာ-
တဗ္ဗာ၊ တတော ပရံ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ ဝိကပ္ပေ-
တဗ္ဗာ။ ဝိဠ၊ ၂။ ၂၂၇။ ကင်္ခါ၊ ၁၅၄။ ပစ္စုဒ္ဓ-
ရိတွာတိ ဣဒံ ပစ္စုဒ္ဓရဏံ သန္ဓာယ န ဝုတ္တံ၊
ပစ္စုဒ္ဓရိတွာတိ ပန ဝဿိကသာဋိကဘာဝ-
တော အပနေတွာတိ ဝေမတ္ထော ဂဟေ-
တဗ္ဗော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၇၉။ ပစ္စုဒ္ဓရိတွာ
ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာတိ ဝဿိကသာဋိကဘာဝတော
အပနေတွာ ဝိကပ္ပေတွာ။ ကင်္ခါ၊ ဒွါ၊ သစ်။
၂၇၂။

ပစ္စုဒ္ဓရိယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [ပတိ+ဥ+ဓရ+ယ+
တေ] ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု - အဓိဋ္ဌာန်ချ - အပ်၏။
သင်္ဂံ အဓိဋ္ဌိတံ အဓိဋ္ဌိတမေဝ ဟောတိ၊ န
ပုန ပစ္စုဒ္ဓရိယတိ ကာလပရိစ္ဆေဒါဘာဝ-

တော။ ဝဇီရ။ ၂၂၄။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၃၉၀။
(-ဝဇီရ။ ၂၂၉။)

ပစ္စုဒ္ဓရေယျ (ကြံ) [ပတိ+ဥ+ဓရ+အ+ယျ] ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု - အဓိဋ္ဌာန်ချ-ရာ၏။ ပစ္စုဒ္ဓရတိ-
ကြည့်။

ပစ္စုဒ္ဓါရ (ပု) [ပတိ+ဥ+ဓရ+ဏ] ပစ္စုဒ္ဓိရ်
ပြုခြင်း။ (က) တဖန်-ပြန်-ရုပ်သိမ်း - စွန့်
ချ-ခြင်း၊ အဓိဋ္ဌာန်ချခြင်း။ (ခ) တဖန်-
ပြန်-ပေးခြင်း၊ ဝိကပ္ပနာပြန်ခြင်း။ (က)
ပစ္စုဒ္ဓါရဿ ကတမေ ဓမ္မာ။ ဝတ္ထုဿ
ကတမေ ဓမ္မာ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော။
ဝိ။ ၂။ ၃၀၄။ ပုဗ္ဗကရဏံ ဇာနာတိ၊ ပစ္စုဒ္ဓိရ်
ဇာနာတိ၊ အဓိဋ္ဌာန် ဇာနာတိ။ ဝိ။ ၂။
၃၀၇။ ပစ္စုဒ္ဓါရဿာတိ ပုရာဏသင်္ခာဒ္ဓိ-
အာဒိန္နံ ပစ္စုဒ္ဓရဏဿ။ ဝိ။ ၄။ ၂၁၂။
ပစ္စုဒ္ဓါရော နာမ ပုရာဏသင်္ခာဒ္ဓိအာဒိန္နံ
ပစ္စုဒ္ဓရဏံ။ ကင်္ခါ၊ ဝိ။ ၂။ ၂၇၅။ (-ဝိ။ ၂။
၃၀၅-၆။ ဝဇီရ။ ၂၂၃။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၃၈၉။
ဝိ။ ၁။ ၁။ ၃၁၃။ ဝိမတိ။ ၂။ ၃၃၁၊ ၃၀၄။ ကင်္ခါ၊
ဝိ။ ၂။ ၆၉။) (ခ) “မယံ သန္တကံ၊ မယံ
သန္တကာနိ ပရိဘူဝါ ဝိဿဒ္ဓေဟိ ဝါ ယထာ-
ပစ္စယံ ဝါ ကရေဟိ”တိ ဧဝံ ပန ဝုဒ္ဓတ္တ
ပစ္စုဒ္ဓါရော နာမ ဟေတုတိ။ ဝိ။ ၂။ ၂၃၀။
ကင်္ခါ။ ၂၄၃။ (-ဝိ။ ၂။ ၂၇၅-၆။ ဝိမတိ၊
၁။ ၃၁၅-၆။)

ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြုခြင်းသည် ရဟန်းတော်များ
ပြုလုပ်ရသော ဝိနည်းကံတမျိုး ဖြစ်သည်။
ယင်းသည် ‘အဓိဋ္ဌာန်ချ ပစ္စုဒ္ဓိရ်’နှင့် ‘ဝိကပ္ပ-
နာပြန် ပစ္စုဒ္ဓိရ်’ဟု နှစ်မျိုးရှိသည်။

(က) ရဟန်းတော်များသည် ကိုယ်ပိုင်
သင်္ကန်းရရှိသောအခါ ၁၀-ရက် မလွန်ခင်
အဓိဋ္ဌာန်ဘင်ခြင်း (ကိုယ်ပိုင် ပစ္စည်းအဖြစ်
စွဲမြဲစွာ ဆောက်တည် မှတ်ယူခြင်း) အမှုပြု၍
ဝတ်ရုံ သုံးဆောင်ရသည်။ အဓိဋ္ဌာန်မတင်လို
လျှင် ဝိကပ္ပနာ(ကိုယ်ပစ္စည်း မဟုတ်အောင်)

ပြုထားရသည်။ အဓိဋ္ဌာန်မတင်၊ ဝိကပ္ပနာမပြုပဲ
၁၀-ရက် ကျော်လွန်သွားလျှင် နိဿဂ္ဂိပါဝိတ်
အာပတ် အပြစ်သင့်သည် (ဝိ။ ၁။ ၂၉၄-၅။
ဝိ။ ၃။ ၄၀၂-၃၊ ၄၁၁)။

အဓိဋ္ဌာန်တင်ထားသော သင်္ကန်း (တိစိ
ဝရိတ်၊ နိဿိဒ္ဓိ၊ မိုးရေခဲ၊ အမာလွမ်း)လည်း
နှစ်သည် မထား မရှိရ။ တထည်စီသာ ထားရှိ
ရသည်။ နောက်ထပ်တထည်ကို အဓိဋ္ဌာန်တင်
၍ ဝတ်ရုံ သုံးဆောင်လိုလျှင် ရှေးဦးပထမ
အဓိဋ္ဌာန်တင်ပြီး သင်္ကန်း၏ အဓိဋ္ဌာန်တင်
ချက်ကို ရုပ်သိမ်း စွန့်၍ ဖျက်လိုက်ရသည်
(ဝိ။ ၄။ ၂။ ၂၂၆-၇။ ကင်္ခါ။ ၁၅၄။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊
ဋီ၊ ဟောင်း။ ၈၇)။

သွနာမည်နှင့် အဓိဋ္ဌာန်ဘင်ခြင်း၊ ပရိက္ခာ-
ရစောဠ (အ ဖုံးအဆောင်အဝတ်) အမည်နှင့်
အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်း နှစ်မျိုးတို့တွင် သွနာမည်
နှင့် အဓိဋ္ဌာန်ဘင်ထားသော ‘သင်္ခာဒ္ဓိ’ (နှစ်
ထပ်သင်္ကန်း)၏ အဓိဋ္ဌာန်ကို ရုပ်သိမ်း စွန့်ချ
ဖျက်လိုသောအခါ “ဣမံ သင်္ခာဒ္ဓိ” ပစ္စုဒ္ဓ-
ရာမိ=ဤသင်္ကန်းကို ဒုက္ခဋ္ဌိ ‘နှစ်ထပ်သင်္ကန်း’
ဟု အဓိဋ္ဌာန်ခြင်းမှ ရုပ်သိမ်း စွန့်ချပါ၏”ဟု
ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု အဓိဋ္ဌာန်ချရသည်။ ဥတ္တရာသင်္က=
ကေသီ၊ အန္တရဝါသက =သင်းပိုင်၊ နိဿိဒ္ဓန=
နိဿိဒ္ဓိ၊ ဝဿိကသာဋ္ဌိကာ=မိုးရေခဲ၊ ကဏ္ဍပု-
ဋ္ဌိစ္ဆာဒိ=အမာလွမ်းသင်္ကန်းတို့ကိုလည်း ဤ
နည်းအတူပင် ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု အဓိဋ္ဌာန်ချရသည်
(ဝိ။ ၄။ ၂။ ၂၂၆-၇။ ကင်္ခါ။ ၁၅၄)။

ပစ္စုတ္တရဏံ= အိပ်ရာခင်း၊ မုခပုဉ္ဇနစော-
ဠ=မျက်နှာသုတ်ပဝါ၊ ပရိက္ခာရစောဠ=
အသုံးအဆောင် အဝတ်တို့ကို “ဣမံ ပစ္စုဒ္ဓ-
ရာမိ”ဟုသော်ရင်း၊ “ဣမံ ပစ္စုတ္တရဏံ ပစ္စုဒ္ဓ-
ရာမိ၊ ဣမံ မုခပုဉ္ဇနစောဠ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ၊ ဣမံ
ပရိက္ခာရစောဠ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ”ဟုသော်ရင်း
ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြု အဓိဋ္ဌာန်ချနိုင်သည်။ အဓိဋ္ဌာန်တင်

သော သင်္ကန်းက “အဝေး” မှာရှိလျှင် “တေ....”ဟု ဆို၍ ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြု အဓိဋ္ဌာန်ချရသည်။

တိစိဝရိတ် အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ ဝတ်ရုံသုံးဆောင်သော ‘ဝိနည်း တိစိဝရိတ်ဆောင်’ ရဟန်းသည် သမ္မုတိရသောရဟန်း မဟုတ်လျှင် တိစိဝရိတ်သင်္ကန်းနှင့် တညဉ်မျှကင်း၍ မနေရ၊ ညဉ့်ကင်းနေလျှင် နိဿဂ္ဂိပါစိတ် အာပတ် အပြစ်သင့်သည်။ အကယ်၍ ညဉ့်ကင်း၍ အပြစ်အာပတ် သင့်တော့မည်ဖြစ်လျှင် အရုဏ်တက်ခင် သင်္ကန်းကို ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြု အဓိဋ္ဌာန်ချနိုင်သည်။ ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြုအဓိဋ္ဌာန်ချခြင်းဖြင့် အပြစ်အာပတ်မှ ကင်းလွတ်သည် (ဝိ၊၁။၂၉၈၊၃၀၂။ ကင်္ခါ၊၁၅၁)။

ဝါတုင်း သုံးလပတ်လုံး ဝါကျိုးပျက်အောင် နေပြီးနောက် သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် တရက်နေ့မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့အထိတလလုံးလုံး တောကျောင်း၌ နေသော ဝိနည်းတိစိဝရိတ်ဆောင် ရဟန်းသည် အကြောင်းရှိ၍ အခြားကျောင်းသို့ သွားခွင့် ကြုံလျှင် တိစိဝရိတ်သင်္ကန်းနှင့် ခြောက်ညဉ့်ကင်း၍ နေနိုင်သည်။ ခြောက်ညဉ့်ထက် ကျော်လွန်နေလျှင် နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ်အပြစ်သင့်သည်။ အကယ်၍ ခြောက်ညဉ့်ကျော်လွန်၍ အပြစ် အာပတ် သင့်တော့မည် ဖြစ်လျှင် သင်္ကန်းကို ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြု အဓိဋ္ဌာန်ချနိုင်သည်။ ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြု အဓိဋ္ဌာန်ချခြင်းဖြင့် အပြစ်အာပတ်မှ ကင်းလွတ်သည် (ဝိ၊၁။၃၇၇-၉)။

ပရိက္ခာရစောဠအဓိဋ္ဌာန်ကို ရုပ်သိမ်းစွန့်ချ ဖျက်လိုသောအခါ “ဣမံ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ=ဤသင်္ကန်းကို အသုံးအဆောင် အဝတ်ဟု အဓိဋ္ဌာန်ခြင်းမှ ရုပ်သိမ်း စွန့်ချပါ၏”ဟုသော်၎င်း၊ “ဣမံ ပရိက္ခာရစောဠ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ=ဤအဝတ်ကို အသုံးအဆောင်အဝတ်ဟု အဓိဋ္ဌာန်ခြင်းမှ ရုပ်သိမ်း စွန့်ချပါ၏”ဟုသော်၎င်း ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြု အဓိဋ္ဌာန်ချရသည်။ အဓိဋ္ဌာန်တင်

သင်္ကန်းက “အများ” ဖြစ်လျှင် “ဣမာနိ....”ဟု ဆိုရသည်။ “အဝေး၊တထည်” ဖြစ်လျှင် “တေ....”ဟုဆို၍ “အဝေး၊အများ”ဖြစ်လျှင် “တောနိ....”ဟု ဆိုရသည် (ဝိ၊၄။၂။၂၂၆။ သာရတ္ထ၊၂။၃၈၈။ ဝိမတိ၊၁။၃၁၃)။

‘သပိတ်’ကိုလည်း ၁၀-ရက် မလွန်ခင် အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ သုံးစွဲရသည်။ အဓိဋ္ဌာန်မတင်လိုလျှင် ဝိကပ္ပနာပြုထားရသည်။ အဓိဋ္ဌာန်မတင် ဝိကပ္ပနာမပြုပဲ ၁၀-ရက်ကျော်လွန်သွားလျှင် နိဿဂ္ဂိပါစိတ်အာပတ် အပြစ်သင့်သည် (ဝိ၊၁။၃၅၂-၃)။ အဓိဋ္ဌာန်တင်သပိတ်လည်း နှစ်လုံး မသားမရှိရာ တလုံးသာ ထားရှိရသည်။ အကယ်၍ သပိတ်သစ် တလုံးကို အဓိဋ္ဌာန်တင်သုံးစွဲလိုလျှင် ရှေးဦးပဌမ အဓိဋ္ဌာန်တင်ပြီး သပိတ်၏ အဓိဋ္ဌာန်ကို “ဣမံ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ=ဤစားခွက်ကို သပိတ်ဟု အဓိဋ္ဌာန်ခြင်းမှ ရုပ်သိမ်း စွန့်ချပါ၏”ဟုဆို၍ ရုပ်သိမ်း စွန့်ချ ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြုလိုက်ရသည်။ အဓိဋ္ဌာန်တင် သပိတ်က “အဝေး”မှာ ရှိလျှင် “တေ....”ဟု ဆို၍ ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြု အဓိဋ္ဌာန်ချရသည်(ဝိ၊၄။၂။၂၈၄)။

(ခ) အဓိဋ္ဌာန်မတင်လို၍ သီတင်းသုံးဖော် တဦးဦးထံ ဝိကပ္ပနာ ပြုပြီးနောက် သီတင်းသုံးဖော်က တဖန်ပြန်ပေးအပ်သော သင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံသုံးဆောင်သော ရဟန်းသည် ပါစိတ်အာပတ် အပြစ်သင့်သည်(ဝိ၊၂။၁၆၀)။ ထို့ကြောင့် သီတင်းသုံးဖော် ရဟန်းသည် “မယံ သန္တကံ ပရိဘုဉ္ဇ ဝါ ဝိဿဇ္ဇေဟိ ဝါ ယထာပစ္စယံ ကရောဟိ=ငါ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သင်္ကန်းကို သင်ကိုယ်တိုင် သုံးလိုသုံး၊ သူတပါးအား ပေးလိုပေး၊ အကြောင်းအားလျော်စွာ ပြုလုပ်ပါ”ဟု ပြောဆို၍ တဖန်ပြန်ပေးမှု ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြုရသည်။ သင်္ကန်းများလျှင် “မယံ သန္တကာနိ...”ဟုဆိုရသည်။

အကယ်၍ ရဟန်းက သူ့ကိုယ်တိုင်ဝိကပ္ပနာ မပြုနိုင်၍ သီတင်းသုံးဖော်ရဟန်းကိုပင် ဝိကပ္ပနာ အပြုခိုင်းလျှင် ဝိကပ္ပနာပြုမှု အစီအရင် အားလုံး ပြုပေးပြီးနောက် “တိဿဿ ဘိက္ခုနော သန္တကံ ပရိဘုဉ္ဇ ဝါ ဝိဿဇ္ဇေဟိ ဝါ ယထာပစ္စယံ ကရောဟိ” တိဿဿရဟန်း၏ဥစ္စာ ဖြစ်သော သင်္ကန်းကို သင်္ကန်းတိုင် သုံးလို သုံး၊ သူတပါးအား ပေးလိုပေး အကြောင်း အားလျှော့စွာ ပြုလုပ်ပါ” ဟု ပြောဆို၍ တဖန် ပြန်ပေးမှု ပစ္စုဒ္ဓါရပြန်ရသည်။ သင်္ကန်း များလျှင် “တိဿဿ ဘိက္ခုနော သန္တကာနိ...” ဟု ဆိုရသည် (ဝိ၊ ၂။ ၁၆၁။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၁။ ကဒါ။ ၂၄၃)။ ဤ ပစ္စုဒ္ဓါရပြုခြင်းကို ဝိကပ္ပနာပြုထားသော သင်္ကန်းကို တဖန်ပြန် ပေးခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် “ဝိကပ္ပနာပြန် သည်၊ ပစ္စုဒ္ဓါရပြန်သည်” ဟု ဝိနယဝေါဟာရ ပြုကြသည်။

ဝိကပ္ပနာပြုထားသော သင်္ကန်းကို ပစ္စုဒ္ဓါရမပြု ဝိကပ္ပနာမပြန်ရသေးလျှင် သိမ်းရုံသာ သိမ်းထားနိုင်ခွင့်ရှိ၏။ ကိုယ်တိုင်သုံးစွဲမှု၊ သူတပါးအားပေးစွန့်မှု၊ အဓိဋ္ဌာန်တင်မှုများ ပြုလုပ်ခွင့်မရှိ၊ ပစ္စုဒ္ဓါရပြု ဝိကပ္ပနာပြန်ပြီးမှသာ သုံးစွဲပေးစွန့် အဓိဋ္ဌာန်တင်မှုများ ပြုလုပ်ခွင့်ရှိသည် (ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၀။ ကဒါ။ ၂၄၃)။ “ငါ့ကို ပေးထားတာပဲ” ဟူသော သဘောဖြင့် ပစ္စုဒ္ဓါရမပြု ဝိကပ္ပနာမပြန်ပဲ နေသော ရဟန်းသည် ဒုက္ကဋ္ဌ အာပတ်အပြစ်သင့်သည်။ သူပိုင်သင်္ကန်းမှန်းသိလျက် တမင်သက်သက် အမြှက်သောင်ကာ ပစ္စုဒ္ဓါရမပြု ဝိကပ္ပနာ မပြန်ပဲနေလျှင် ပစ္စုဒ္ဓါရ(သင်္ကန်း) တန်ဖိုး လိုက်၍ အပြစ်အာပတ် ဆုံးဖြတ်ရသည် (ဝိ၊ ၁။ ၂၉၇။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၂)။

‘သပိတ်’ ကိုလည်း သင်္ကန်းနည်းတူပင် ဝိကပ္ပနာပြုပြီးနောက် “မယံ သန္တကံ ပရိဘုဉ္ဇ ဝါ ဝိဿဇ္ဇေဟိ ဝါ ယထာပစ္စယံ ကရော-

ဟိ၊ တိဿဿ ဘိက္ခုနော သန္တကံ ပရိဘုဉ္ဇ ဝါ ဝိဿဇ္ဇေဟိ ဝါ ယထာပစ္စယံ ကရောဟိ” ဟု ပြောဆို၍ ပစ္စုဒ္ဓါရပြု ဝိကပ္ပနာပြန်ရသည် (ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၅။ ကဒါ။ ၂၄၃)။

ပစ္စုဒ္ဓါရဇာတိက (တိ) [ပစ္စုဒ္ဓါရ+ဇာတိ+က] ပစ္စုဒ္ဓါရ ပြု - အဓိဋ္ဌာန်ချ - ခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော။ အဓိဋ္ဌာန် ပစ္စုဒ္ဓါရနိဒါန ပစ္စုဒ္ဓါရသမုဋ္ဌာန ပစ္စုဒ္ဓါရဇာတိက ပစ္စုဒ္ဓါရပဘာဝ ပစ္စုဒ္ဓါရသမ္ဘာရံ ပစ္စုဒ္ဓါရသမုဋ္ဌာနံ။ ဝိ၊ ၅။ ၃၀၅။

ပစ္စုဒ္ဓါရဏ (တိ) [ပတိ+ဥ+ရေ+ယ] ပစ္စုဒ္ဓါရပြု - ဝိကပ္ပနာပြန် - အပ်သော။ ပစ္စုဒ္ဓါရဏ အပ္ပစ္စုဒ္ဓါရဏသညီ... ပစ္စုဒ္ဓါရဏပစ္စုဒ္ဓါရဏသညီ၊ အနာပတ္တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၆၁။ (-ကဒါ။ ၂၄၄)။

ပစ္စုဒ္ဓါရဏသညီ (တိ) [ပစ္စုဒ္ဓါရဏသညာ+ဤ] ပစ္စုဒ္ဓါရပြု - ဝိကပ္ပနာပြန် - အပ်ပြီးသော သင်္ကန်းဟု - အမှတ် - သညာ - ရှိသော။ ပစ္စုဒ္ဓါရပြု - ဝိကပ္ပနာပြန် - အပ်ပြီးသော သင်္ကန်းဟု မှတ်သင်သော။ ပစ္စုဒ္ဓါရဏ-ကြည့်။

ပစ္စုဒ္ဓါရနိဒါန (တိ) [ပစ္စုဒ္ဓါရ+နိဒါန] ပစ္စုဒ္ဓါရပြု - အဓိဋ္ဌာန်ချ - ခြင်းလျှင် - အကြောင်းရင်း - အရင်းခံ - ရှိသော။ ပစ္စုဒ္ဓါရဇာတိက-ကြည့်။

ပစ္စုဒ္ဓါရပဘာဝ (တိ) [ပစ္စုဒ္ဓါရ + ပဘာဝ] ပစ္စုဒ္ဓါရပြု - အဓိဋ္ဌာန်ချ - ခြင်းလျှင် - အမှုန် အစရှိသော။ ပစ္စုဒ္ဓါရဇာတိက-ကြည့်။

ပစ္စုဒ္ဓါရဝိမိ (ပု) [ပစ္စုဒ္ဓါရ+ဝိမိ] ပစ္စုဒ္ဓါရပြု - အဓိဋ္ဌာန်ချ - ပုံ အစီအရင်။ “ဣမံ ပစ္စုဒ္ဓါရဝိမိ” တိ ပရိက္ခာရစောဠဿ ဝိသု ပစ္စုဒ္ဓါရဝိမိ ဒေသေတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၀၈။

ပစ္စုဒ္ဓါရသမုဋ္ဌာန (တိ) [ပစ္စုဒ္ဓါရ + သမုဋ္ဌာန] ပစ္စုဒ္ဓါရပြု - အဓိဋ္ဌာန်ချ - ခြင်းလျှင် - ဖြစ်ကြောင်း - သမုဋ္ဌာန် - ရှိသော။ ပစ္စုဒ္ဓါရဇာတိက-ကြည့်။

ပစ္စုဒ္ဓါရသမုဒယ (တိ) [ပစ္စုဒ္ဓါရ + သမုဒယ]
ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြု - အဓိဋ္ဌာန်ချ - ခြင်းလျှင် - ဖြစ်
ကြောင်းရှိသော။ ပစ္စုဒ္ဓါရဇာတိက-ကြည့်။

ပစ္စုဒ္ဓါရသမ္ဘဝ (ပု) [ပစ္စုဒ္ဓါရ + သမ္ဘဝ] ပစ္စုဒ္ဓါရ်-
ပြု - အဓိဋ္ဌာန်ချ - မှု၏ ဖြစ်သင့်ခြင်း။ ဣဒ္ဓ
ဝိရုဒ္ဓံ ဝိယ ဒိဿတိ အညမည် ဟေမန္တေ
ပစ္စုဒ္ဓါရသမ္ဘဝတော၊ ဝဿာနေ ဝိကပ္ပနာ-
သမ္ဘဝတော စ။ ဝဇီရ။ ၂၂၅။

ပစ္စုဒ္ဓါရသမ္ဘာရ (တိ) [ပစ္စုဒ္ဓါရ + သမ္ဘာရ] ပစ္စု-
ဒ္ဓါရ်ပြု - အဓိဋ္ဌာန်ချ - ခြင်းလျှင် အကြောင်း
ရှိသော။ ပစ္စုဒ္ဓါရဇာတိက-ကြည့်။

ပစ္စုဒ္ဓါရဘာဝ (ပု) [ပစ္စုဒ္ဓါရ + အဘာဝ]
ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြု - အဓိဋ္ဌာန်ချ - မှု မရှိခြင်း။ “ဿိ-
ကသာဋ္ဌိကာဝဿာနမာသာတိက္ကမေနာပိ” တိ-
အာဒိ န ယုတ္တံ အဓိဋ္ဌာနာဘာဝေန ပစ္စုဒ္ဓါ-
ရာဘာဝတော။ ဝဇီရ။ ၂၂၈။

ပစ္စုဒ္ဓါရေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ + ဥ + ဓရ + ဧ + တုံ]
ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြု - ဝိကပ္ပနာပြန် - ခြင်းငှ။ အပိ စ
ဗဟူနံ ပတ္တာနံ ဝိကပ္ပေတုံ၊ ပစ္စုဒ္ဓါရေတုဉ္စ
ဝုတ္တတ္တာ ပစ္စုဒ္ဓါရေန တေသံ အတိရေက-
ပတ္တတာ ဒဿိတာတိ သိဇ္ဈတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။
၃၁၆။

ပစ္စုဒ္ဓါရေတော (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ + ဥ + ဓရ + ဧ +
တော] ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြု - အဓိဋ္ဌာန်ချ - ချ်။ ဆဋ္ဌိ-
တော ပဋ္ဌာယ ပန ဥပ္ပန္နံ အနစ္စေကစိဝ၊ မိ
ပစ္စုဒ္ဓါရေတော ဌပိတစိရေမိ တေ ပရိဟာရံ
လဘတိ။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ ဟောင်း။ ၆၉။

ပစ္စုပကာရ (ပု) [ပတိ + ဥပ + ကရ + ဏ] တဖန်
- တုံပြန် - ကျေးဇူး ပြုခြင်း၊ ကျေးဇူး
တုံပြန်ခြင်း၊ ကျေးဇူးဆပ်ခြင်း။ တေသု
အဝိစလာယ မေတ္တာယ ပုဗ္ဗကာရိနော
ဟောန္တိ၊ ဥပေက္ခာယ ပစ္စုပကာရံ နာသိ-
သန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓါ၊ ၁။ ၃၁၉။ (- ခုဒ္ဒက၊ ၁။ ၁၁၆။
ဣတိဝုတ်၊ ၁။ ၈၇။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၂။ ၂၁။ ထေရ၊

၄၊ ၁။ ၂၆၄။ စရိယာ၊ ၁။ ၃၀၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊
၁။ ၂၇၂။)

ပစ္စုပကာရကာရဏ (န) [ပစ္စုပကာရ + ကာရ-
ဏ] ကျေးဇူးတုံပြန်မှု ပြုတတ်သောတရား၊
ကျေးဇူးတုံပြန်မှု ပြုကြောင်းတရား။ တေန
ဣတိ ပဋိသန္ဓိကိစ္ဆာတဗ္ဗံ “ခန္တိ နာမေသာ ပရာ-
ပကာရဿ ပဋိပက္ခပဋိပတ္တိနံ ပစ္စုပကာရကာ-
ရဏ” န္တိ။ စရိယာ၊ ၁။ ၂၉၁။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၁။ သီ၊
ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၆၈။

ပစ္စုပကာရတဏှာဘာဝ (ပု) [ပစ္စုပကာရ +
တဏှာ + အဘာဝ] ကျေးဇူးတုံပြန်ခြင်းကို - လို
လား - တပ်မက် - မှု မရှိခြင်း။ အပ္ပမာဒဝတော
ပရဟိတကိရိယာရမ္ဘေ ပစ္စုပကာရတဏှာ-
ဘာဝဝေနတော “ယာထာဝတော ဓမ္မနိဇ္ဈာ-
နေ ဟိ သတိ တဏှာ န ဟောတိ”။ စရိယာ၊
၁။ ၂၇၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၉။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၇၀။

ပစ္စုပကာရသန္နိသိတ (တိ) [ပစ္စုပကာရ + သန္နိ-
သိတ] ကျေးဇူးတုံပြန်ခြင်းကို မှီသောသူ။
န စ ပစ္စုပကာရသန္နိသိတော ဒေတိ၊
န စ ဖလပါဋိကဒီ ဒေတိ အညတြ သမ္မာ-
သမ္မောဓိယာ။ စရိယာ၊ ၁။ ၂၉၅။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊
၁။ ၂၇၃။

ပစ္စုပကာရာသာ (တိ) [ပစ္စုပကာရ + အာသာ]
ကျေးဇူးတုံပြန်မှုကို - မြှော်လင့် - တောင့်တ
- လိုလား - ခြင်း။ အပ္ပဋိပဒ္ဓန္တံ ပစ္စုပကာ-
ရာသာဝသေန နပ္ပဋိပဒ္ဓံ။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၂၆၆။

ပစ္စုပကာရာသိသာ (တိ) [ပစ္စုပကာရ + အာသိ-
သာ] ကျေးဇူးတုံပြန်မှုကို - မြှော်လင့် -
တောင့်တ - လိုလား - ခြင်း။ ဒဿတိ မေတိ
ပစ္စုပကာရာသိသာယ ယံ ဒီယတိ၊ တံ သန္တာ-
ယ ဝဒတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၆၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၃၆။

ပစ္စုပဋ္ဌပေတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ + ဥပ + ဌာ + ဧ +
ပေ + တဗ္ဗ] ရှေးရှု - တည်စေ - ဖြစ်စေ - အပ်
သော။ သမဏသညာ ပစ္စုပဋ္ဌပေတဗ္ဗာ။

မိလိန္ဒ။ ၃၀၈။ သာယံ နဟာနောဒကံ ပစ္စု-
ပဋ္ဌပေတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၃၇။ (-မ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၇။
ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၈၃။ သီ၊ ဌ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၇၈။)

ပစ္စုပဋ္ဌပေတဗ္ဗတာဝစန (န) [ပစ္စုပဋ္ဌပေတဗ္ဗ-
တာ+ဝစန] ရှေးရှု-တည်စေ-ဖြစ်စေ-အပ်
သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ကောခြင်း။ ဣမာနိ မေတ္တ-
ကာယကမ္မာဒိနိ ဘိက္ခုနံ ဝဿန အာဂတာနိ
ပါဌေ ဘိက္ခုဟိ ပစ္စုပဋ္ဌပေတဗ္ဗတာဝစန-
ဘော။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၀၆။

ပစ္စုပဋ္ဌပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+
ဏာပေ+တိ] (၁) ရှေးရှု-တည်စေ - ဖြစ်
စေ-၏။ (၂) ပြုစု-လုပ်ကျွေး-စေ၏။ (၁)
အာဇာနည်တ္ထာယ စိတ္တံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတိ။ အံ၊ ဌ၊
၂။ ၃၃၉။ အာရက္ခံ ပစ္စုပဋ္ဌပေတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။
၃၉၇။ (-သီ၊ ဌ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၁၆။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၉၉၊
၂၀၈။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၈၂။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၀။) ပစ္စု-
ပဋ္ဌပေတ- ခုဒ္ဒက၊ ဌ၊ ၁၄၁။ ပစ္စုပဋ္ဌပေသံ-
ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၁။ (၂) တဿ ဝိညုတံ ပတ္တဿ
ဒီသုပိ နဂရေသု တယော တယော ပါသာ-
ဒေ ကာရေတွာ နာဋကောနိ ပစ္စုပဋ္ဌပေသံ။
အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၃၉။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇၉။

ပစ္စုပဋ္ဌပေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ
+ဏာပေ+တွာ] (၁) ရှေးရှု-တည်စေ-
ဖြစ်စေ-၏။ (၂) ပြုစု-လုပ်ကျွေး-စေ၏။
(၁) ဤဒီသံ ဌာနံ ကထေန္တေန ပဋိက္ခလမ-
နသိကာရဉ္စ သမဏသညဉ္စ ဟိရေတ္တပဉ္စ
ပစ္စုပဋ္ဌပေတွာ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂၃။ (-၂၃၇။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ။ ၄၀၂။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆၇။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၉။
ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၃၉။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၀။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၉။
သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၂။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၁၉။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၅၃၊
၃၁၂။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၅၉။ ဥဒါန၊ ဌ၊ ၇၂၊ ၂၁၁။
ဣတ္တိဝုတ်၊ ဌ၊ ၄၇-၃၁၈။ ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၅၊ ၄၀၅။
ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇၈။ ထေရီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၄။ စရိယာ၊
ဌ၊ ၉၄၊ ၁၆၂-၄၊ ၃၁၀။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၈၅၊ ၂၆၂။ ဇာ၊
ဌ၊ ၄။ ၈၉။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၅၃။ ဝဇီရ၊ ၈၈။ သာရတ္ထ၊

၂။ ၁၉၃။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၉၉။ သီ၊ ဌ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၇၈။
ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၂၄။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၈၀။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၉။
အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၁၊ ၁၆၁။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၇၅၊ ၂၇၀။)
(၂) ရဇနီယေသု အရုန္တာ ဒုဿနီယေသု
အဒုဿန္တာ နာမ နတ္ထိတိ နာဋကောနိဿ
ပစ္စုပဋ္ဌပေတွာ ဝိမသိဿာမ။ စရိယာ၊ ဌ။
၂၃၃။ (-မ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၇၂။)

ပစ္စုပဋ္ဌပေတ (ကာ၊ ကြိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+
ဏာပေ+ထ] ရှေးရှု-တည်စေ-ဖြစ်စေ-
ကုန်လေ့။ ပစ္စုပဋ္ဌပေတိ-ကြည့်။

ပစ္စုပဋ္ဌပေသံ (ကာ၊ ကြိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+
ဏာပေ+ဉ်] (၁) ရှေးရှု-တည်စေ-ဖြစ်စေ
-ကုန်ပြီ။ (၂) ပြုစု-လုပ်ကျွေး-စေကုန်ပြီ။
ပစ္စုပဋ္ဌပေတိ-ကြည့်။

ပစ္စုပဋ္ဌဟေယျ (ကြိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+အ+
ယျ] ရှေးရှု-တည်-ထင်-ဖြစ်-ရာ၏။
ပစ္စုပဋ္ဌာတိ-ကြည့်။

ပစ္စုပဋ္ဌာတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+တဗ္ဗ]
ပြုစု-လုပ်ကျွေး-အပ်သော၊ သူ။ ပဉ္စဟိ ခေါ်
ဂဟပတိပုတ္တ ဌာနေဟိ ပုတ္တေန ပုရုတ္တိမာ
ဒိသာ မာတာပိတရော ပစ္စုပဋ္ဌာတဗ္ဗာ။
ဒီ၊ ၃။ ၁၅၄။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ။ ၁၁၅။ သုတ္တနိ၊ ဌ။ ၂။
၂၁။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၈။ (-ဒီ၊ ၃။ ၁၅၅။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ။
၁၁၆။ သုတ္တနိ၊ ဌ။ ၂။ ၂၂။)

ပစ္စုပဋ္ဌာတိ (ကြိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+အ+တိ]
(၁) ရှေးရှု-တည်-ထင်-ဖြစ်-၏။ (၂)
ပြုစု-လုပ်ကျွေး-၏။ (၁) ခေံ ပဒဝဒိဘက္ကာ
ပန တေနောကာရေန ပစ္စုပဋ္ဌာတိ။ အဘိ၊
ဌ။ ၁။ ၁၅၂။ (-သီ၊ ဌ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၉။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၁၀၅။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၆။) ပစ္စု-
ပဋ္ဌာတု-မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၉၇။ ပစ္စုပဋ္ဌဟေယျ-သံ၊
ဌ။ ၂။ ၂၇၆။ ပစ္စုပဋ္ဌာသိ-ဒီ၊ ၃။ ၄၇။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။
၂၁။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၁၀။ (၂) ယာ ဘေန သမ-
ယေန ပစ္စုပဋ္ဌာတိ ခတ္တိယာနိ ဝါ ဝေဿိနိ

ဝါ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၆။ (-သံ၊ ၂။ ၁၆။ ဒီ၊ ၂။ ၂၂။ သံ၊ ၂။ ၂၆။)

ပစ္စုပဋ္ဌာန (န) [ပဘိ+ဥပ+ဌာ+ယ] (၁) ပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ (က) အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဉာဏ်-အား-၌-ထင်လာ-တည်လာ-ခြင်း၊ ဉာဏ်-အား- -၌-ထင်လာ- -တည်လာ-သော အခြင်းအရာ။ (ခ) ဖလပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အကြောင်းကို စွဲ၍ - အကြောင်းကြောင့်-ဖြစ်သော အကျိုးတရား။ (၂) ရှေးရှုထင်ခြင်း၊ ကင်ရှားဖြစ်ခြင်း။ (၃) ရှေးရှုတည်ရှိရာ။ (၄) ပြုစု-လုပ်ကျွေး-ခြင်း။ (၅) အဖြေ။

(၁) (က) ဥပဋ္ဌာနာကာရော ဝါ...ပစ္စုပဋ္ဌာနံ နာမ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၅။ ဥပဋ္ဌာနာကာရော...ပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ ဝိဘာဝိနီ၊ ၂၆၉။ ပစ္စုပဋ္ဌိယတေ ခါယတေ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာတိ ခါယတိတိ ဝါ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဥပဋ္ဌာနာကာရော။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၅၄၀။ (-သီ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၁။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၅၃။ မူလဒီ၊ ၁။ ၃၂။ အနုဒီ၊ ၁။ ၃၂။ အဘိဓမ္မာဝတာရ၊ ၇။) (ခ) ဖလံ ဝါ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ နာမ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၅။ ဖလဉ္စ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ ဝိဘာဝိနီ၊ ၂၆၉။ ဖလံ ပန အတ္တနော ကာရဏံ ပဋိစ္စ တပုဋ္ဌိဗ္ဗိကာဝေန၊ ပဋိမုခံ ဝါ ဥပဋ္ဌာတိတိ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ မူလဒီ၊ ၁။ ၆၄။ ပစ္စုပဋ္ဌာပိယတိ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ သမုဋ္ဌာပိယတိတိ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဖသံ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၅၄၁။ (-အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၂။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၁။ မူလဒီ၊ ၁။ ၃၂။ အနုဒီ၊ ၁။ ၃၂။ ၇၀။ အဘိဓမ္မာဝတာရ၊ ၇။)

(၂) အသုဘန္တိ အသုဘနိမိတ္တဿ အာဝိဘာဝါယ ပစ္စုပဋ္ဌာနာယ ဝိညာရကသာသခါတံ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။ ဝဇီရ၊ ၁၄၅။

(၃) ရူပါဒိကာမဂုဏဝိရဟိတေ အရညေ ရက္ခိတသီလံ နာမ န မဟပ္ပလံ ဟောတိ။

မနုဿပထေ ရူပါဒိနံ ပစ္စုပဋ္ဌာနေ မဟပ္ပလံ ဟောတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၄၉၈။

(၄) ဘတ္တကိစ္စကာလေပိ ပါနီယံ ဂဟေတွာ ပစ္စုပဋ္ဌာနာဒိနိ ကတွာ ဝနိတွာ ဂန္တဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၇။ (-ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၁။)

(၅) တထာ ဥပေါက္ခါဋ္ဌပဒဝိဂ္ဂဟပဒတ္တစာလနာပစ္စုပဋ္ဌာနာနိ ဝတ္တဗ္ဗာနိ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၃၇။ စာလနာပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဆော သံဝဏ္ဏနံ ဝဒေ။...ပစ္စုပဋ္ဌာနံ ပရိဟာရော။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၁။ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ ပရိဟာရော။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၃၈။ နေတ္တိ၊ ၀။ ၅၁။

ပစ္စုပဋ္ဌာနသံဝဏ္ဏနာ (သိ) [ပစ္စုပဋ္ဌာန+သံဝဏ္ဏနာ] အဖြေကို - ဖွင့်ပြရာ - ဖွင့်ပြကြောင်း - စကား။ ပဒဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာ ပဒတ္တစာလနသံဝဏ္ဏနာ ပစ္စုပဋ္ဌာနသံဝဏ္ဏနာတိ ဝါ။ နေတ္တိ၊ ၀။ ၅၁။

ပစ္စုပဋ္ဌာနသညက (ပ) [ပစ္စုပဋ္ဌာန+သညာ+က] ပစ္စုပဋ္ဌာနသညကထေရံ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာနအမည်ရှိသော မထေရံ။ (ဤ မထေရံသည် အတ္တဒဿိမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်၌ ဘိလူးမျိုးမှားဖြစ်နေ၏၊ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး သည်နောက်မှ ဘုရားရှင်ကို ဖဖူးတွေ့လိုက်ရ၍ နောင်တ ပူပန်နေသည်။ ထိုအကြောင်းကို ဘုရားရှင်၏ အဂ္ဂသာဝက အရှင်သာဂရ သီတော်မူ၍ ‘ဘုရားရှင်၏ဓာတ်တော်ကို စေတီတည်ထား ကိုးကွယ်ပူဇော်ရန်’ ညွှန်ပြ ဆုံးမတော်မူ၏၊ ဓာတ်တော်ကိုစေတီတည်ထား၍ ငါးနှစ်ပတ်လုံး လုပ်ကျွေး ပူဇော်၏၊ ထိုကောင်းမှုကြောင့် လူ့ပြည် နတ်ပြည်၌ စည်းစိမ်ခံစားပြီးလျှင် ဂေါတမဘုရားရှင်၏ လက်ထက်၌ သာဝတ္ထိပြည် တခုသောအမျိုး၌ အမျိုးကောင်းသားဖြစ်လာ၏၊ အသိဉာဏ်ရှိ သည့်အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ ဘုရားကို ကြည့်ညို၍ ရဟန်းပြု၏၊ ရဟန်းပြု၍ မကြာမီ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်လေသည်။) ဣတ္ထံ

သုဒ္ဓိ အာယသ္မာ ပစ္စုပ္ပန်နသညကော
ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိက္ခ။
အပါ။ ၁၁၆။

ပစ္စုပ္ပန်နသညကတ္ထေရ (၃) [ပစ္စုပ္ပန်နသည-
က+ထေရ] ပစ္စုပ္ပန်နသညကထေရ်။ အတ္ထ-
ဒဿိမိ သုဂတေတိအာဒိကံ အာယသ္မတော
ပစ္စုပ္ပန်နသညကတ္ထေရဿ အပါနံ။ အပါ-
ဌ။ ၂။ ၁၃၅။

ပစ္စုပ္ပန်နသညိတ (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်န+သညိတ]
ပြုစု - လုပ်ကျွေး - ခြင်းဟု - ခေါ်ဆို - သိ
မှတ် - အပ်သော။ ဒိသာနမဿနဋ္ဌာနေတိ
ယထာဂုတ္တဒိသာနံ ပစ္စုပ္ပန်နသညိတေ
နမဿနကာရဏေ။ ဒီ။ ၃။ ၁၄၅။

ပစ္စုပ္ပန်နပနာ (တိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+ဏာ
ပေ+ယု+အာ] ဆန့်ကျင်ဘက် အဖြစ်ဖြင့်
တည်စေခြင်း၊ ဆန့်ကျင်၍ တည်ခြင်း၊ ဆန့်
ကျင်ဘက် ပြုလုပ်ခြင်း။ ကောဓော မဒေါ
ထမ္မော ပစ္စုပ္ပန်နပနာ။ သုတ္တနိ။ ၃၁၆။
ပစ္စုပ္ပန်နပနာတိ ပစ္စုပ္ပန်နပနာ၊ ဓမ္မေန
နယေန ဝုတ္တဿ ပဋိဝိရုဇ္ဈိတော ဌာနံ။
သုတ္တနိ။ ၃၁၆။ ၃၀၄။

ပစ္စုပ္ပန်ပေတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+ဏာ
ပေ+တဗ္ဗ] ရှေးရှု-တည်စေ-ဖြစ်စေ-အပ်
သော။ ဣမဉ္ဇ ဒါနပါရမိံ ပဋိပဇ္ဇန္တေန
မဟာသတ္တေန ဇီဝိတေ အနိစ္စသညာ ပစ္စု-
ပ္ပန်ပေတဗ္ဗာ။ စရိယာ။ ၃၀၀။

ပစ္စုပ္ပန်ပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+
ဏာပေ+တိ] (၁) (က) ဖြစ်စေ၏။ (ခ)
ရှေးရှု-တည်စေ-ဖြစ်စေ-၏။ (၂) ပြုစု-
လုပ်ကျွေး - စေ၏။ (၁) (က) ဝေဒနဉ္စေသ
ပစ္စုပ္ပန်ပေတိ၊ ဥပ္ပါဒေတိတိ အတ္တော။
အဘိဋ္ဌာ။ ၁၁၅၂။ (-မူသဋ္ဌိ။ ၂။ ၆၁။ အနုဋ္ဌိ။ ၂။
၇၂။) (ခ) ထေရနဝမဇ္ဈိမေသု စိတ္တိကာရံ
န ပစ္စုပ္ပန်ပေတိ။ ဝိဇ္ဇာ။ ၄။ ၁၅၂။ (-၁၀၄။)

ပစ္စုပ္ပန်ပေန္တိ - သာရတ္ထ။ ၃။ ၃၅၁။ မဇ္ဈိ။ ၃။
၃၄၉။ ပစ္စုပ္ပန်ပေထ - သုတ္တနိ။ ၃၁၆။ ၂၇၀။
ပစ္စုပ္ပန်ပေသိ - အံဋ္ဌာ။ ၁။ ၁၁၄ ၃၀၄။
ပစ္စုပ္ပန်ပေသန္တိ - ဒီ။ ၂။ ၆၈။ (၂) ရာဇာပိ
ဗောဓိသတ္တဿ ဥတ္တမရူပသမ္ပန္နာ ဝိဂတသဗ္ဗ-
ဒေါသာ ဓာတိယော ပစ္စုပ္ပန်ပေသိ။ အပါ-
ဌ။ ၁။ ၆၉။ ဇာဋ္ဌာ။ ၁။ ၆၇။ ပစ္စုပ္ပန်ပေသု - မ၊
ဋ္ဌာ။ ၄။ ၁၃၇။ ပစ္စုပ္ပန်ပေသာမိ - ဇာဋ္ဌာ။ ၄။
၁၀၆။

ပစ္စုပ္ပန်ပေတုံ (ကာ၊ ကြိ ဝိ) [ပတိ+ဥပ+
ဌာ+ဏာပေ+တုံ] ရှေးရှု-တည်စေ-ဖြစ်
စေ-ခြင်းငှါ။ သာ မရဏကာလေ သတိံ
ပစ္စုပ္ပန်ပေတုံ အသက္ခောန္တိ ဝိလပမာနာ
မတာ။ ဓမ္မဋ္ဌာ။ ၁။ ၉၈။ (-ဓမ္မဋ္ဌာ။ ၂။ ၂၁။ ဇာ-
ဋ္ဌာ။ ၁။ ၁၂၈၊ ၃၇၄။ ဇာဋ္ဌာ။ ၃။ ၁၁၉။ ဇာဋ္ဌာ။ ၄။
၂၁၅၊ ၃၂၅။ ဇာဋ္ဌာ။ ၅။ ၂၂၂။)

ပစ္စုပ္ပန်ပေတွာ (ကာ၊ ကြိ ဝိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+
ဏာပေ+တွာ] (၁) ရှေးရှု-တည်စေ-ဖြစ်
စေ-၍။ (၂) ပြုစု - လုပ်ကျွေး - စေ၍။
(၁) ဘဂဝတော ပါဒါနံ ဒိသ္မာ ဗလဝဟိ-
ရေတ္တပွံ ပစ္စုပ္ပန်ပေတွာ။ ဝိဇ္ဇာ။ ၄။ ၁၇၆။
ဗောဓိရုက္ခေ ဥဒကံ အာသိဉ္စိတွာ ပါနီယံ
ပရိဘောဇနီယံ ပစ္စုပ္ပန်ပေတွာ။ အဘိဋ္ဌာ။
၂။ ၃၃၄။ (-သံဋ္ဌာ။ ၁။ ၇၀။ အံဋ္ဌာ။ ၂။ ၈၉၊ ၉၉။
ဓမ္မဋ္ဌာ။ ၁။ ၄၄၁။ ဓမ္မဋ္ဌာ။ ၂။ ၄၆။ ဧရိယာဋ္ဌာ။
၂၅၂၊ ၃၀၉။ ဇာဋ္ဌာ။ ၁။ ၁၄၃၊ ၄၂၀။ ဇာဋ္ဌာ။ ၃။
၂၇၇။ ဇာဋ္ဌာ။ ၄။ ၃၄၃။ ဇာဋ္ဌာ။ ၅။ ၂၄၊ ၄၄၂။
ဇာဋ္ဌာ။ ၆။ ၉၄၊ ၂၉၅။) (၂) ဂန္ဓဗ္ဗနုဋနာဋ္ဌကာ-
ဒီနိ ပစ္စုပ္ပန်ပေတွာ တတ္ထ သဟာယကေဟိ
သဒ္ဓိံ ယထာသုခံ ဣန္ဒြိယာနိ စာရေဟိ
သဉ္ဇာရေဟိ။ ဝိဇ္ဇာ။ ၁။ ၁၇၂။ (-ဇာဋ္ဌာ။ ၆။ ၁၀။)

ပစ္စုပ္ပန်ပေထ (ကာ၊ ကြိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+
ဏာပေ+ထ] ရှေးရှု-တည်စေ-ဖြစ်စေ-
ကုန်လော့။ ပစ္စုပ္ပန်ပေတိ-ကြည့်။

ပစ္စုပဋ္ဌာပေန္တ (တိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+ဏာပေ
+အန္တိ] ရှေးရှု-တည်စေ-ဖြစ်စေ-သော၊
သု။ အာသနာနိ ပညာပေန္တာ ပါနိယံ
ပစ္စုပဋ္ဌာပေန္တာ ကာယေန ပုညံ ပဿဝန္တိ
နာမ။ အံဌ၊ ၂။ ၁၃၇။

ပစ္စုပဋ္ဌာပေန္တိ (ကာကြိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+
ဏာပေ+အန္တိ] ရှေးရှု-တည်စေ-ဖြစ်
စေ-ကုန်၏။ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတိ-ကြည့်။

ပစ္စုပဋ္ဌာပေသိ (ကာကြိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+
ဏာပေ+ဤ] (၁) ရှေးရှု-တည်စေ-ဖြစ်
စေ-ပြီ။ (၂) ပြုစု-လုပ်ကျွေး-စေပြီ။
ပစ္စုပဋ္ဌာပေတိ-ကြည့်။

ပစ္စုပဋ္ဌာပေသုံ (ကာကြိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+
ဏာပေ+ဥ] ပြုစု-လုပ်ကျွေး-စေကုန်ပြီ။
ပစ္စုပဋ္ဌာပေတိ-ကြည့်။

ပစ္စုပဋ္ဌာပေသန္တိ (ကာကြိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+
ဏာပေ+သန္တိ] ရှေးရှု-တည်စေ-ဖြစ်စေ-
ကုန်လတ္တံ့။ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတိ-ကြည့်။

ပစ္စုပဋ္ဌာပေသမိ (ကာကြိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+
ဏာပေ+သမိ] ပြုစု-လုပ်ကျွေး-စေအံ့။
ပစ္စုပဋ္ဌာပေတိ-ကြည့်။

ပစ္စုပဋ္ဌာသိ (ကြိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+ဤ] ရှေး
ရှု-တည်-ထင်-ဖြစ်-ပြီ။ ပစ္စုပဋ္ဌာတိ-
ကြည့်။

ပစ္စုပဋ္ဌိတ (တိ) [ပတိ+ဥပ+ဌာ+တ] (၁)
ရှေးရှု-ကပ်၍-တည်-ထင်-ဖြစ်-သော။
(၂) ပြုစု-လုပ်ကျွေး-သော။ (၃) ပြုစု-
လုပ်ကျွေး-အပ်သော။ (၄) (က) စီရင်-
ပြုလုပ်-အပ်သော။ (၅) စီရင်-စုဆောင်း-
အပ်သော။ (၆) ရှေးရှု-တည်-ဖြစ်-ရာ
(အခါ)။

(၁) ရှေးရှု-ကပ်၍ - တည် - ထင်-
ဖြစ်-သော။ တမေနံ ပဏ္ဍုပုတ္တော အာဇီ-

ဝကော ပုရာဏယာနကာရပုတ္တော ပစ္စုပ-
ဋ္ဌိတော ဟောတိ။ မ၊ ၁။ ၃၇။ တိဗ္ဗံ မေ ဟိ-
ရောတ္တပုံ ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဘဝိဿတိ။ သံ၊ ၁။ ၄၂၀။
စရတော စ မေ တိဋ္ဌတော စ.... ဉာဏဒဿနံ
ပစ္စုပဋ္ဌိတံ။ အံ၊ ၁။ ၂၂၁။ တိဗ္ဗာ ဘယသညာ
ပစ္စုပဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ၁၁၇။ ပစ္စုပဋ္ဌိ-
တောတိ ဥပဂန္တာ ဌိတော။ မ၊ ၁။ ၁၅၆။
ပစ္စုပဋ္ဌိတံ ဘဝိဿတိတိ ပဌမတရမေဝ
ဥပဋ္ဌိတံ ဘဝိဿတိ။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၃၇။ ဉာဏ-
ဒဿနံ ပစ္စုပဋ္ဌိတန္တိ သဗ္ဗညုတညုဏံ မယံ
ဥပဋ္ဌိတမေဝါတိ ဒဿေတံ။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၀၂။
ပစ္စုပဋ္ဌိတာ ဟောတိတိ တံ တံ ပဋိစ္စ
ဥပေစ္စ ဌိတာ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၄။
(-ဝိ၊ ၁။ ၆၇-ဂ၊ ၃၁၉၊ ၃၂၂-၆။ ဝိ၊ ၃။ ၃၆-
၇။ ဝိ၊ ၄။ ၄၃၆။ ဝိ၊ ၅။ ၁၆၇-ဂ၊ ၅။ ၁။ ၂၁၇-ဂ။
ဒီ၊ ၂။ ၂၃၃-၆။ ဒီ၊ ၃။ ၆၀၊ ၂၀၃။ မ၊ ၁။ ၇၅-၆။
၁၁၂၊ ၃၃၂၊ ၃၉၆-၇။ မ၊ ၂။ ၂၇၊ ၁၄၈။ မ၊ ၃။
၅၊ ၃၈၊ ၁၉၄-၅။ သံ၊ ၁။ ၄၂၀။ သံ၊ ၂။ ၃၈၅။
အံ၊ ၁။ ၃၇၆၊ ၃၉၀။ အံ၊ ၂။ ၄၅၊ ၁၁၆၊ ၃၈၆။
၄၃၇။ အံ၊ ၃။ ၂၊ ၄၊ ၂၂၆။ အံ၊ ၃။ ၁။ ၂၊ ၁၁။
ပဋိသံ၊ ၂၃၀။ မဟာနိ၊ ၂၉၇။ စူဠနိ၊ ၃၆။ နေ-
တ္ထိ၊ ၇၄၊ ၈၂။ ပေဋကော၊ ၂၈၂။ မိသိန္န၊ ၁၀၉၊
၁၂၇၊ ၁၃၀။ ဝိ၊ ၁။ ၁၁၀၊ ၂၀၆၊ ၂၂၆။ ဝိ၊ ၁။
၂၊ ၄၀-၄၊ ၂၅၁။ ဒီ၊ ၁။ ၂၊ ၅၉၊ ၃၅၆။ ဒီ၊ ၃။
၃၇-ဂ၊ ၉၇၊ ၂၃၄။ မ၊ ၁။ ၁။ ၂၅၅၊ ၃၇၁။ မ၊ ၁။
၂၊ ၈၅။ မ၊ ၁။ ၃။ ၄၉၊ ၈၂၊ ၁၃၆၊ ၁၆၅၊ ၂၂၆။
၂၆၀။ သံ၊ ၁။ ၃၀၊ ၁၀၄၊ ၃၁၇။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၆၇၊
၂၇၆။ အံ၊ ၁။ ၁၂၉။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၅၊ ၃၁၂။
အံ၊ ၁။ ၃။ ၁၀၅၊ ၂၉၂။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၂၅၅။ အံ၊ ၁။
၄၊ ၂။ ၂၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၃၉၊ ၂၂၃-၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၈၇။ ခုဒ္ဒက၊ ၁။ ၂၊ ၁၁၇။ မေ၊ ၁။ ၂။ ၂၁၅။ ဥဒါန၊
၁။ ၃၈၀။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၁၇။ ထေရ၊ ၁။ ၂။ ၄၃၀။
အပ၊ ၁။ ၁။ ၇၀၊ ၂၈၃။ အပ၊ ၁။ ၂။ ၂၇၉။ စရိ-
ယာဋ္ဌ၊ ၁၅၉။ မဟာနိ၊ ၁။ ၂၆၊ ၃၆၄။ ဇာ၊ ၁။
၆၉၊ ၃၄၆။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁၆၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၄၊
၅၂၊ ၈၄၊ ၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၁၂၊ ၁၂၉။ ကင်္ခါ၊ ၃။

သစ်။၁၆၆။ ဒီ၊ဒီ၊၁။၂၂၇။ သီ၊ဒီ၊သစ်၊၁။
၃၂၄။ ဒီ၊ဒီ၊၂။၃၀၂။ ဒီ၊ဒီ၊၃။၁၅၅။၂၀၈။မ၊ဒီ၊
၃။၅၆၊၁၅၄။ သံ၊ဒီ၊၂။၂၂၈။ အံ၊ဒီ၊၁။၁၅၃။
၂၄၆။ အံ၊ဒီ၊၂။၇၀၊၁၄၈၊၂၇၈။ အနု၊ဒီ၊၂။
၈၅။နေတ္တိ၊ဝိ။၂၃၃။)

(၂) ပြုစု-လုပ်ကျွေး-သော။ တေန
ခေါ် ပန မံ အဂ္ဂိဝေဿန သမယေန ပဉ္စ
ဘိက္ခု။ ပစ္စုပဋိတာ ဟောန္တိ။ မ၊၁။၃၁၄။
ပစ္စုပဋိတာ ဟောန္တိတိ ပဏ္ဏသာလပရိဝေ-
ဏသမ္ပန္နာဒိဝတ္တကရဏေန ဥပဋ္ဌိတာ ဟော-
န္တိ။ မ၊ဌ၊၂။၁၉၂။ ပစ္စုပဋိတာတိ တံတံဝတ္တ-
ကရဏဝသေန ပတိဥပဋ္ဌိတာ ဥပဋ္ဌာယကာ။
မ၊ဒီ၊၂။၂၁၅။ (- ဒီ၊၂။၂၁၅။သံ၊၃။၁၃၀။အံ၊
၁။၁၃၆။၃၇၆။အံ၊၂။၁၈၂။ ဣတိဝုတ်။၂၆၉။
ကံ၊ဌ၊၂။၁၁၇။ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၄၆။ အံ၊ဒီ၊၁။၉၃။)

(၃) ပြုစု-လုပ်ကျွေး - အပ်သော။
ဣမေဟိ ခေါ် ဂဟပတိပုတ္တ ပဉ္စဟိ ဌာနေဟိ
ပုတ္တေန ပုရတ္ထိမာ ဒိဿာ မာတာပိတဉေ
ပစ္စုပဋိတာ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဌာနေဟိ ပုတ္တံ
အနုကမ္ပန္တိ။ ဒီ၊၃။၁၅၄။ အံ၊ဒီ၊၂။၉၈။

(၄) (က) စီရင်-ပြုလုပ် - အပ်သော။
တေန ခေါ် ပန သမယေန ရညော ပသေန-
ဒိဿ ကောသလဿ မဟာယညော ပစ္စုပဋ္ဌိ-
တော ဟောတိ၊ ပဉ္စ စ ဥသဘသတာနိ ပဉ္စ
စ ဝစ္ဆတရသတာနိ...ထူဏူပနီတာနိ ဟောန္တိ
ယညတ္ထာယ။ သံ၊၁။၇၅။ မေ၊ဌ၊၁။၂၈၅။
(-ဝိ၊၄။၃၀၂။သုတ္တနိ။၃၆၅။ အံ၊ဌ၊၃။၁၆၆။)

(ခ) စီရင် - စုဆောင်း-အပ်သော။ ယံ
မေ အတ္ထိ သကေ ဂေဟေ၊ အာမိသံ ပစ္စု-
ပဋိတံ။ အပါ၊၁။၇၂၊၁၇၆။ ထေရ၊ဌ၊၁။၂၀၈။
ယံ မေ အတ္ထိ သကေ ဂေဟေတိ အတ္တနော
ဂေဟေ ယံ အာမိသံ ပစ္စုပဋိတံ သမ္မာဒိတံ
ဓုသိကတံ အတ္ထိ။ အပါ၊ဌ၊၂။၃၀။

(၅) ရှေးရှု-တည်-ဖြစ်-ရာ(အခါ)။
ပစ္စုပဋိတကာလ-ကြည့်။

ပစ္စုပဋိတကမ္မ (န) [ပစ္စုပဋိတ+ကမ္မ] ရှေးရှု-
ကပ်၍-တည်-ထင်-ဖြစ်-သောကံ။ အတ္တ-
နော ဝိပါကံ ဒါတုံ ပစ္စုပဋိတကမ္မေဝါတထာ
ပစ္စုပဋိတကမ္မေန ဥပဋ္ဌာပိတေ ကမ္မနိမိတ္တေ
ဝါ ဂတိနိမိတ္တေဝါ ဥပ္ပဗ္ဗေမာနာနံ နိကန္တိ-
က္ခဏေ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၇၁။

ပစ္စုပဋိတကာမ (တိ) [ပစ္စုပဋိတ+ကာမ] ရှေး
ရှု-တည်-ဖြစ်-သော ကာမဂုဏ်ရှိသော၊
မြဲသောကာမဂုဏ်ရှိသော၊သု။ သန္တာဝုသော
သတ္တာ ပစ္စုပဋိတကာမာ၊ တေ (ပစ္စုပဋိတေ-
သု ကာမေသု ဝသံ ဝတ္တေန္တိ။ ဒီ၊၃။၁၈၃။
ပစ္စုပဋိတကာမာတိ နိဗ္ဗဒ္ဓကာမာ နိဗ္ဗဒ္ဓါရမ္မ-
ဏာ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၈၂။ ပစ္စုပဋိတကာမာတိ...
ဥဋ္ဌာနကမ္မဗလူပဇိဝိဘာဝတော ပန တဒ္ဓု-
ဘယဝသေန ပစ္စုပဋိတာ ကာမာတေသန္တိ
ပစ္စုပဋိတကာမာ။ တေ ပန တေသံ ယေဘု-
ယျေန နိဗ္ဗဒ္ဓါနိ ဟောန္တိတိ ‘‘နိဗ္ဗဒ္ဓကာမာ’’-
တိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ဒီ၊၃။၂၀၈။ (-ဣတိဝုတ်။၂၇၈။
ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၈၅။)

ပစ္စုပဋိတကာလ (ပ) [ပစ္စုပဋိတ + ကာလ]
ရှေးရှု - တည် - ဖြစ် - ရာ အခါ။ ဗဟိဒ္ဓါ
သုပရိကမ္မကာကာလော ဝိယ ဆသုဒ္ဓါရေသု
သံဝရဿ ပစ္စုပဋိတကာလော။ အံ၊ဌ၊၂။
၃၇၁။

ပစ္စုပဋိတစိတ္တသန္တာန (တိ) [ပစ္စုပဋိတ+စိတ္တ-
သန္တာန] ရှေးရှု-တည်-ဖြစ်-သော စိတ်
အစဉ်ရှိသော၊သု။ ကိန္တိ အနာဂတာ စာတိ
ဣမိနာ ပန နေသံ ဝေ ပစ္စုပဋိတစိတ္တသန္တာ-
နောတိ စိတ္တပ္ပဝတ္တိ ပုစ္ဆတိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၁၀။

ပစ္စုပဋိတမရဏသည (တိ) [ပစ္စုပဋိတ+မရ-
ဏသည] ရှေးရှု - တည်- ထင်- သော
သေခြင်း၌ အမှတ်သညာရှိသော၊ သု။
အထ ဥဘောပိ ဥဋ္ဌတာယ ပရိသာယ အည-
မညံ ပုစ္ဆိတော ဧကန္နာသယာ ပစ္စုပဋိတမရ-
ဏသညာ သမ္ပန္နယံ သု။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၅၅။

ပစ္စုပဋိတဝိဇာယနကာလ (တိ) [ပစ္စုပဋိတ + ဝိဇာယနကာလ] အနိဋ္ဌိတည်-အလွန်နီး-သော နွေးဖွားရာကာလရှိသော၊ မွေးဖွားခါနီးသော။ ဥပဝိဇ္ဇာတိ အဇ္ဇ သုဝေတိ ပစ္စုပဋိတဝိဇာယနကာလာ ဟောတိတိ သမ္ပန္နော။ ဥဒါနံ၊ ၁၀၃။

ပစ္စုပဋိတသတာရက္ခ (တိ) [ပစ္စုပဋိတ + သ-တာရက္ခ] ရှေးရှု-တည်-ဖြစ်-သော သတိအစောင့်အရှောက် ရှိသောသူ။ နိစ္စံ ပစ္စုပဋိတသတာရက္ခတာယ ဂုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၂၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၉။

ပစ္စုပတိဋ္ဌတိ (ကြိ) [ပတိ + ဥပ + ဌာ + အ + တိ] ရှေးရှု-တည်-ထင်-ဖြစ်-၏။ တဿ ပါပဿ အာဝရဏဘာဝေန ပစ္စုပတိဋ္ဌတိတိ တဒါဝရဏပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ မ၊ ၆၊ ၁။ ၂၀။ (- အံ၊ ၆၊ ၁။ ၂၄၉၊ ၂၅၀။) ပစ္စုပတိဋ္ဌန္တိ-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၉၄။ ဒီ၊ ၆၊ ၂။ ၆၉။ မ၊ ၆၊ ၃။ ၃၀။ ပစ္စုပတိဋ္ဌတု- မ၊ ၆၊ ၁။ ၁၉၀။ အံ၊ ၆၊ ၂။ ၁၇၀။

ပစ္စုပတိဋ္ဌတု (ကြိ) [ပတိ + ဥပ + ဌာ + အ + တု] ရှေးရှု-တည်-ထင်- ဖြစ် - ပါစေလော့။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စုပတိဋ္ဌန္တိ (ကြိ) [ပတိ + ဥပ + ဌာ + အ + အန္တိ] ရှေးရှု-တည်-ထင်-ဖြစ်- ကုန်၏။ ပစ္စုပတိဋ္ဌတိကြည့်။

ပစ္စုပတ္ထမ္ဘေတိ (ကာ၊ ကြိ) [ပတိ + ဥပ + ထာ + ဇာ + တိ] အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-မြဲမြံ-ခိုင်ခံ့-တည်ဘုံ - စေ၏။ အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-သောက်ပုံ၏။ ဥပတ္ထမ္ဘိတမ္ဘိတိရဘာဝတ္ထာယ ပုနပျုန် ဥပတ္ထမ္ဘေန္တော ပစ္စုပတ္ထမ္ဘေတိ နာမ။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၇၇။

ပစ္စုပလက္ခဏ (န၊ ထိ) [ပတိ + ဥပ + လက္ခ + ယု] အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-ကပ်၍ - ရှုကြည့်-မှတ်သား-ခြင်း၊ အဖန်ဖန်- အထပ်ထပ်-

ကပ်၍-ရှုကြည့် - မှတ်သား - တတ်သော ပညာ။ တထာ သလ္လက္ခဏံ ဥပလက္ခဏံ ပစ္စုပလက္ခဏံ သမပေက္ခဏန္တိပိ ပညာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၁။ ယာ တသ္မိံ သမယေ ပညာ ပဇာနနာ ... ဥပလက္ခဏာပစ္စုပလက္ခဏာ။ အဘိ၊ ၈။ ၁၉။ ယာ ဝေရူပါ ပညာ ပဇာနနာ...ဥပလက္ခဏာပစ္စုပလက္ခဏာ။ နေတ္ထိ၊ ၆၄။ တေသံ ယေဝ ပတိပတိ ဥပလက္ခဏဝသေန ပစ္စုပလက္ခဏာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၂။ (- အဘိ၊ ၈။ ၂၀-၉၊ ၃၁-၂၊ ၇၅-၉၊ ၁၀။ အဘိ၊ ပု၊ ၁၂၀။ အဘိ၊ က၊ ၄၂၉။ ပဋိသံ၊ ၁၁၄။ မဟာနိ၊ ၃၄၊ ၅၉၊ ၂၆၀။ စူဠနိ၊ ၃၂။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၉၁။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၄၃။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၁၀။)

ပစ္စုပလက္ခဏိ (ကြိ) [ပတိ + ဥပ + လက္ခ + အ + တိ] အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-ကပ်၍-ရှုကြည့်-မှတ်သား-၏။ သာ တံ အာကာရံ သလ္လက္ခဏံ ဥပလက္ခဏံ ပစ္စုပလက္ခဏံ သမံ သမ္မာ စ အပေက္ခဏိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၁။

ပစ္စုပသက်မိတ္တာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ + ဥပ + သံ + ကမု + တွာ] တဖန်-ထပ်မံ-ချဉ်းကပ်၍။ သော...သတ္တာနိ ဘိန္နိက္ခာ ဒီပကမိဂပက္ခိနော အရညေ ဝိဿဇ္ဇေတွာ သေရံ ပစ္စုပသက်မိတ္တာ ပဗ္ဗန္တံ ယာစိ။ အံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၀။

ပစ္စုပါဒေတိ (ကြိ) [ပတိ + ဥပ + ဒ + ဇာ + တိ] (၁) ရောက်၏၊ ဝင်ရောက်၏။ (၂) ရ၏၊ တဖန်-ပြန်-ရ၏။ (၁) အထ တဿေဝ လေဇ္ဈဿ အန္တရံ ပစ္စုပါဒိ။ သံ၊ ၃၊ ၁၂၀။ ဒီ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၁။ တဿေဝ လေဇ္ဈဿ အန္တရေ ပစ္စုပါဒိ။ ပဋိပန္နော ပဝိဋ္ဌောတိ အတ္ထော။ သံ၊ ၄၊ ၃၊ ၂၃၄။ ပစ္စုပါဒိတိ ပါဝိသိ။ ဒီ၊ ၆၊ ၃၊ ၂၃။ (-မ၊ ၄၊ ၃၊ ၂၃၀။) (၂) ယံ ဗြာဟ္မဏော ပစ္စုပါဒိ ဘိသာနိ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၀၈။ ယသ္မာ တုမှာကံ အာစရိယော ဘိသာနိ ပဋိလဘိတိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၄၊ ၃၁၄။ (-စရိယာ၊ ၄။ ၂၀၁-၂။)

ပစ္စုပါဒ်(ဒိ) (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ပဒ+ဏေ+တ္တိ]
(၁) ရောက်ပြီ၊ ဝင်ရောက်ပြီ။ (၂) ရပြီ၊
တဖန်-ပြန်-ရပြီ။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စုပေတ (တိ) [ပတိ+ဥပ+လု+တ]
ရှောင်ကွင်း-ရှောင်ခွါ - ထွက်ခွါ - သော။
အဂါရာ ပစ္စုပေတဿ၊ အနဂါရဿ တေ
သတော။ သမဏဿ န တံ သာဓု၊ ယံ
ပေတမနုသောစသိ။ ဇာ၊၁။၁၃၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၀၀။

ပစ္စုပေတိ (ကြိ) [ပတိ+ဥပ+လု+အ+တိ] (၁)
တဖန်-ကပ်ရောက် - ချဉ်းကပ်-၏။ (၂)
ရည်ရွယ်-မှန်းထား-၍- မှီဝဲ-ဆည်းကပ်-
၏။ (၁) ထေ ဗျတ္တိ နိဝတ္တဝေ၊ ပစ္စုပေထ
မဟာဝနံ။ ဇာ၊၁။၈၀။ ပစ္စုပေထမဟာဝနန္တိ
တံ မဟာဝနံ ပစ္စုပေထ ပုန ဥပဂစ္ဆထ။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၂။၃၂၂။ (၂) ပစ္စုပေထန္တိ ရာဇာနော၊
ဂါမေသု နိဂမေသု စ။ဇာ၊၁။၃၁၃။ ပစ္စုပေ-
ထန္တိ ရာဇာနောတိ ရာဇရာဇမဟာမတ္တေ
ပဋိစ္စ အာဂမ္မ သန္တာယ ဥပသေဝန္တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၄။၃။၆။

ပစ္စုပေထ (ကြိ) [ပတိ+ဥပ+လု+အ+ထ]
တဖန်-ကပ်ရောက် - ချဉ်းကပ်-ကုန်လေ့။
အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စုပေထန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ဥပ+လု+သန္တိ]
ရည်ရွယ်-မှန်းထား-၍-မှီဝဲ-ဆည်းကပ် -
ကုန်၏။ ပစ္စုပေတိ-ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန္န (တိ) [ပတိ+ဥပ္ပန္န။ တံ တံ ကာရဏံ
ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နာတိ ပစ္စုပ္ပန္နာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၈။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၂။ တံ တံ ကာရဏံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပါ-
ဒါဒိဥစ္စ ပန္နာ ဂတာ ပဝတ္တာတိ ပစ္စုပ္ပန္နာ။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈။ တံ တံ ကာရဏံ ပဋိစ္စ
ဥပ္ပန္နော ပစ္စုပ္ပန္နော၊ ပဋိလဒ္ဓသဘာဝေါ န
တာဝ အတိတောတိ အတ္တော။ ရူ၊၄၂၈။
(ပြတူ၊တွန့်-သံ)] (ထိုထို အကြောင်းကို)

စွဲ၍ ဖြစ်ဆဲသော၊ (ထိုထိုအကြောင်းကို)စွဲ၍
(ဥပါဒ်၊ဋ္ဌိ၊ ဘင်ဟူသော)အထက်၌-ရောက်-
ဖြစ်- ဆဲသော (တရား၊ ကာလ)၊ ပစ္စုပ္ပန်။

ယင်း ပစ္စုပ္ပန်ကို “ဝတ္တမာန်”ဟုလည်း
ခေါ်သည်။ ပစ္စုပ္ပန်သည် ခဏပစ္စုပ္ပန်၊ သန္တ-
တိပစ္စုပ္ပန်၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ဟု ၃-မျိုးရှိသည်။
ထိုတွင် ဖြစ်၊ တည်၊ ပျက်ဟူသော ဥပါဒ်၊ ဋ္ဌိ၊
ဘင် “ခဏ ၃-ပါး” သို့ ဆိုက်ရောက်ဖြစ်ပေါ်
နေဆဲ ရုပ်နာမ်တရားကို ‘ခဏပစ္စုပ္ပန်’ဟု
ခေါ်သည်။

တခုသော အာဠာသန္တတိ’၌ ပါဝင်သော
တရားအပေါင်းကို ‘သန္တတိပစ္စုပ္ပန်’ဟု ခေါ်
သည်။ ယင်းကို ပိဋကအာဂုံပြန် ‘ဘာဏက’
ထေရ်တို့က အမျိုးမျိုး မိန့်ဆိုကြသည်။

အမှောင်တွင်း၌ နေပြီးနောက် အလင်း
ရောင်ရှိရာသို့ ထွက်လာသော သူအား
အလင်းရောင် အတွင်းရှိ အာရုံများ ရုတ်
တရက် မဆင်လာသေးပဲ အတန်ကြာမှ ထင်
လာသည်။ ထို့အတူ အလင်းရောင်ရှိရာ၌
လှည့်လည်ပြီးနောက် တိုက်ခန်းတွင်းသို့ ဝင်
လာသောသူအားလည်း အခန်းတွင်းရှိ အာရုံ
များ အတန်ကြာမှ ထင်လာသည်။ ဤ၌
အတွင်း၊အပြင်သို့ ဝင်ထွက်ပြီးနောက် အာရုံ
ထင်လာသည့်တိုင်အောင် ကာလအတွင်း၌
ဖြစ်သော ရုပ်၊ နာမ်အစဉ်ကို ‘သန္တတိပစ္စုပ္ပန်’
ဟု ခေါ်သည်။ ထို့ပြင် အဝေး၌ အဝတ်
ဖွပ်လျှော်နေသောသူ၏ ထုရိုက် လှုပ်ရှားနေ
ပုံကို မြင်မပြီးနောက် အနည်းငယ်ကြာမှ
ထုရိုက်သံကို ကြားရရာ မြင်သည်မှ ကြား
သည်အတွင်း၌ ဖြစ်သော ရုပ်၊နာမ်အစဉ်ကို
လည်း ‘သန္တတိပစ္စုပ္ပန်’ဟု ခေါ်သည်။
ဤကား မဇ္ဈိမဘာဏကထေရ်တို့အလိုတည်း။

သံယုတ္တဘာဏကထေရ်တို့ကား ရုပ်၏
သန္တတိ၊ နာမ်၏ သန္တတိဟု ၂-မျိုးခွဲပြီးလျှင်
ဤသို့ မိန့်ဆိုကြသည်။ တစုံ တယောက်သော

သူက ကမ်းနားရှိ ရေကို နင်းသွားရာ ရေ
များ နောက်ကျသွားပြီးနောက် ပြန်လည်
မကြည်လင်မီအတွင်း၌၎င်း၊ အခွန်ရှည်သော
ခရီးမှ ပြန်လာ၍ (အရိပ်၌) နားနေသော
သူအား အပူငွေ့မငြိမ်းအေးမီအတွင်း၌၎င်း၊
နေပူမှလာ၍ တိုက်ခန်းသို့ ဝင်သောသူအား
မျက်စိပြာဝေမှု မပျောက်ကင်းမီအတွင်း၌
၎င်း၊ နေအခါ တိုက်ခန်းတွင်း၌ ကမ္မဋ္ဌာန်း
အားထုတ်ပြီးနောက် လေသောက်ပြုတင်းကို
ဖွင့်ကြည့်သောယောဂီအား မျက်စိတုန်လှုပ်
မှု မပျောက်ကင်းမီအတွင်း၌၎င်း ဖြစ်သော
ရုပ်တို့၏အစဉ်ကို ‘ရုပ်သန္တတိပစ္စုပ္ပန်’ဟု ခေါ်
သည်။ လောဘဇော၊ ဒေါသဇော စသော
ကာမဇောဝီထိတို့ ၂-ကြိမ်၊ ၃-ကြိမ်မျှ ဆက်
လက် ဖြစ်နေသော နာမ်တို့၏ အစဉ်ကို
‘နာမ်သန္တတိပစ္စုပ္ပန်’ဟု ခေါ်သည်။

ခုဒ္ဒကဘာဏကထေရ်တို့ကမူ သဘောတူ
ကာမဇောဝီထိတို့ ၇-ကြိမ်၊ ၈-ကြိမ်မျှ ဆက်
လက် ဖြစ်ပွားနေသော နာမ်တို့၏အစဉ်ကို
‘နာမ်သန္တတိ ပစ္စုပ္ပန်’ဟု မိန့်ဆိုပြီးလျှင် ကျန်
‘ရုပ်သန္တတိပစ္စုပ္ပန်’ကိုကား သံယုတ္တဘာဏ-
ကထေရ်တို့ အတူပင် မိန့်ဆိုကြသည်။

ပဋိသန္ဓေမှ စုတိတိုင်အောင် ဖြစ်ဆဲဘဝ
ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သောရုပ်၊ နာမ်အပေါင်း
ကို ‘အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်’ဟု ခေါ်သည် (ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။
၃၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၁-၂။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၄-၅)။

ဤပစ္စုပ္ပန် ၃-မျိုးတွင် “အတိတာ ဓမ္မာ၊
အနာဂတာ ဓမ္မာ၊ ပစ္စုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ (အဘိ၊
ဓ။ ၃) စသော အဘိဓမ္မာပါဠိတော်တို့၌ ခဏ
ပစ္စုပ္ပန်ကို ဟော၍ ဘဒ္ဒေကရတ္ထသုတ်
(မ၊ ၃။ ၂-၇) စသော သုတ္တန်ပါဠိတော်တို့၌
အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ကို ဟောတော်မူသည်။ သန္တတိ-
ပစ္စုပ္ပန်ကား မဟာအဋ္ဌကထာတို့၌ လာသည်

(အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇။ ဝိသုဒ္ဓိ ၂။
၆၂။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊ ၂၀၁)။

ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့ကို ဝိပဿနာရှုရာတွင်
“အတိတ်ဘဝ၌ ဖြစ်သော ရုပ်၊ နာမ်တရား
တို့သည် အတိတ်ဘဝ၌သာ ချုပ်ပျောက်ခဲ့
ကြသည်။ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝသို့ မလိုက်ပါကြ။
ဤ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ဖြစ်သောရုပ်၊ နာမ်တရားတို့
သည်လည်း ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌သာ ချုပ်
ပျောက်ကြသည်။ နောင် အနာဂတ်ဘဝသို့
မလိုက်ပါကြ” ဤသို့ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ်၊
အနာဂတ်အားဖြင့် ရှုရသည်။ ထို့အတူ
သန္တတိပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်အားဖြင့်
၎င်း၊ ခဏပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်အား
ဖြင့်၎င်း ရှုရသည် (ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၉-၂၃၀။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၂။ သင်္ဂဟ၊ ၁။ ၅၉။ ပရမတ္ထသရု-
ပဘေဒနီ၊ ၂။ ၅၅၃)။ ခဏပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ်၊
အနာဂတ်အားဖြင့် ရှုကြည့်သုံးသပ်မှုကား
သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့၏ အရာသာ ဖြစ်သည်။
သာဝကတို့၏ အရာမဟုတ် (ပရမတ္ထဒီပနီ။
၄၄၀)။

ပစ္စုပ္ပန်ကို အာရုံပြုသော စိတ်တို့တွင်
စက္ခု၊ သောတ၊ သာနု၊ ဇိဝှ၊ ကာသဒ္ဓါရ၌
ဖြစ်သောစိတ်တို့သည် အစဉ်အတိုင်း ခဏ-
ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သည့် ရူပ၊ သဒ္ဓ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဖော-
ဋ္ဌဗ္ဗအာရုံတို့ကို အာရုံပြုကြသည်။ မနောဒ္ဓါရ
၌ ဖြစ်သောစိတ်တို့ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်တရားကို
အာရုံပြုရာ၌ ခဏ၊ သန္တတိ၊ အဒ္ဓါဟူသော
ပစ္စုပ္ပန် ၃-မျိုး ထိုက်သင့်သလို ဖြစ်သည်။
ပစ္စုပ္ပန်နာမ်တရားကို အာရုံပြုရာ၌ကား အယူ
ဝါဒကွဲပြားကြသည်။ စေတောပရိယအဘိ-
ညာဉ်ဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်စိတ်ကို အာရုံပြုရာ၌ ‘ကေစိ’
ဆရာတို့က ခဏပစ္စုပ္ပန်ကို အာရုံပြုသည်ဟု
ဆိုကြသည်။ အဋ္ဌကထာဆရာတို့က ထိုဝါဒ
ကို ပယ်ပြီးလျှင် သန္တတိပစ္စုပ္ပန်နှင့် အဒ္ဓါ-
ပစ္စုပ္ပန်ကိုသာ အာရုံပြုသည်ဟု မိန့်ဆိုကြ
သည်။ အကျယ်ကို အဋ္ဌကထာ၊ ဒွိကာတို့၌

ကြည့် (အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၂။ မူလ၊ ၁။ ၁၉၄-၁၉၈။ အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၂၁၄-၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၆-၇၀။ ဝိဘာဝိနီ၊ ၁၃၀။ မဏိ၊ ၁။ ၄၀၀)။ သူတပါး၏ အသက်ကို သတ်ဖြတ်ချခွင့်ရ၌ သန္တတိ၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်သော ရုပ်၊ နာမ်ဇီဝိတကိုသာ ချခွင့်နိုင် သည်။ ခဏပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သောဇီဝိတကို မချခွင့် နိုင် (ဝိဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉)။

တနည်း— ပစ္စုပ္ပန်သည် အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်၊ သန္တတိပစ္စုပ္ပန်၊ သမယပစ္စုပ္ပန်၊ ခဏပစ္စုပ္ပန်ဟု ၄-မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင် အဒ္ဓါနှင့် ခဏပစ္စုပ္ပန်တို့ သည် အောက်၌ ဖော်ပြပြီးသည့်အတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။ အအေးအပူစသောအစဉ် ‘သန္တတိ’ အားဖြင့် ရှေ့ နောက်ဆက်ကာ ဖြစ်ပျက်နေ သောသဘောတူညီတူလေ့ရှိအပေါင်းသည်၎င်း၊ တခုသော အာဟာရကြောင့် ရှေ့နောက်ဆက် ကာ ဖြစ်ပျက်နေသော အာဟာရလေ့ရှိ အပေါင်းသည်၎င်း၊ တခုသော ပဉ္စဒွါရဝိတိ၊ တခုသောမနောဒွါရဝိတိ၊ တခုသော သမာ- ပတ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တလေ့ရှိ အပေါင်း သည်၎င်း ‘သန္တတိပစ္စုပ္ပန်’ မည်၏။ (ကမ္မဇ- ရုပ်အတွက်သန္တတိအားဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်အတိတ်၊ အနာဂတ် ခွဲခြားချက်မရှိ)။ လက်ဖျစ် အတွက်ပေါင်း တသောင်းကြာသော အချိန် ကာလကို ‘တမုဟုတ်’ ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ ထို တမုဟုတ်အတွင်း၌ ဖြစ်သော ရုပ်နာမ် အပေါင်းကို၎င်း၊ ထို့အတူ အများ သတ်မှတ် ထားသည့် နံနက်အခါ၊ ညနေချမ်းအခါ၊ ညဉ့်အခါ၊ နေအခါတို့၌ အစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်ပွား နေသော ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို၎င်း ‘သမယ ပစ္စုပ္ပန်’ ဟုခေါ်သည်။ (အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၇။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂-၈။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၀၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၈၅-၆)။

ပစ္စုပ္ပန်ကို သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ ‘ဝတ္တမာန်’ အမည်ဖြင့် လဲလှယ်သုံးစွဲ၍ ဝတ္တမာန် ၄-မျိုး

ခွဲပြကြသည်။ ယင်းတို့ကား— ဖြစ်ပြီးနောက် ရှောင်ကြဉ်သမျှတည်သော ‘ပဝတ္တုပရတဝတ္တ- မာန်’၊ ဖြစ်ပြီးနောက် မရှောင်ကြဉ်သမျှ တည် သော ‘ပဝတ္တာဝိရတဝတ္တမာန်’၊ အမြဲဖြစ်နေ သော ‘နိစ္စပဝတ္တိဝတ္တမာန်’၊ အနီး၌ဖြစ်သော ‘သမိပ္ပပဝတ္တမာန်’ တို့ဖြစ်သည်။ အကျယ်ကို ထိုကျမ်းတို့၌ ကြည့် (မုဒ္ဒဗောဓဋီကာ၊ ၉၃၃။ ကာရိကာ၊ ၄၆၇။ ဇာလိနီ၊ ၁၀၈။ ဗာဠီ၊ သစ်၊ ၄၁၄။ သပြေကန်၊ သျှ၊ ၂။ ၄၁၄-သုတ်)။

တေရဟိ ဝါ ပစ္စုပ္ပန်မဒ္ဓါနံ အဇ္ဈတ္တံ ကထံ- ကထိ ဟောတိ “အဟံ န ခေါသ္မိ၊ နော န ခေါသ္မိ၊ ကိံ န ခေါသ္မိ၊ ကထံ န ခေါသ္မိ၊ အယံ န ခေါ သတ္တော ကုတော အာဂတော၊ သော ကုဟိံ ဂါမိံ ဘဝိဿတိ” တိ။ မ၊ ၁။ ၁၀။ သံ၊ ၁။ ၂၆၅။ မဟာနိ၊ ၃၂၉။ ကတမေ ဓမ္မာ ပစ္စုပ္ပန္နာ။ ယေ ဓမ္မာ ဇာတာ ဘူတာ သဉ္ဇာတာ... ပစ္စုပ္ပန္နံသေန သင်္ဂဟိတာ ရူပ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရာ ဝိညာဏံ။ ဣမေ ဓမ္မာ ပစ္စုပ္ပန္နာ၊ အဘိ၊ ၈။ ၂၁၃။ တေရဟိ ဝါ ပစ္စုပ္ပန်မဒ္ဓါနန္တိ ဣဒါနိံ ဝါ ပဋိသန္ဓိံ အာဒိံ ကတွာ စုတိပရိယန္တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဝတ္တမာ- နကာလံ ဂဟေတွာ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၇၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၀။ (-ဒီ၊ ၃။ ၁၁၁။ မ၊ ၃။ ၂၂၆-၇-၉၊ ၂၃၀-၁-၃။ သံ၊ ၁။ ၅၊ ၄၇၀။ သံ၊ ၂။ ၁၇-ဂ၊ ၇၂- ၃။ အံ၊ ၁။ ၁၉၇။ အဘိ၊ ၁။ ၂။ အဘိ၊ ၈။ ၁၀။ အဘိ၊ ၈။ ၉၆-၇။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၅၊ ၂၊ ၃၆၀။ ထေရီ၊ ၄၁၁။ မဟာနိ၊ ၉၀။ ဇာ၊ ၁။ ၂၄၅။ နေတ္ထိ၊ ၁၆။ ၂၇။ ပေဋကော၊ ၁၉၃။ မိလိန္ဒ၊ ၄၉၊ ၃၀၉။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၈၆။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၇၃။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၅၁။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၇၃။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၇၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၉၂။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၃၅။ အံ၊ ၄။ ၁၊ ၃၈၄-၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၈၊ ၁၈၄။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၇။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၀-၁။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၉၆-၇။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၈၊ ၂၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၁။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၂၀။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၄၀။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၉၇။

ပေဘိဠာဠာ။ ဘေရိဠာ။ ၂၂၇။ မဟာနိဠာ။
၁၃၀။ ဇာဠာ။ ၁၆၇။ နေတ္တိဠာ။ ၂၄၀။)

ပစ္စုပ္ပန်သ (ပု) [ပစ္စုပ္ပန်+အံသ] ပစ္စုပ္ပန်
အဘို့ အစု။ ကတမေ မေ့ ပစ္စုပ္ပန်။
ယေ မေ့...ပစ္စုပ္ပန်သေန သင်္ဂဟိတာ ရူပ
ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရာ ဝိညာဏ်။ အဘိဓာ။
၂၁၃။ (-ဥဒါနဠာ။ ၁၂၀။ သာရတ္ထဠာ။ ၄၁၀။
ဒိဋ္ဌိဠာ။ ၁၉၈။ မာဋ္ဌိဠာ။ ၂၂၈။ အိဋ္ဌိဠာ။ ၂၁၉။
မူလဋ္ဌိဠာ။ ၂၂)

ပစ္စုပ္ပန်သညဏ (န) [ပစ္စုပ္ပန်သ+ညဏ] ပစ္စုပ္ပန်-
သညဏ်။ ပစ္စုပ္ပန်တရားစဉ် အဆီးအတားမရှိ
သိသောညဏ်။ အနာဂတံသညဏံ ပစ္စုပ္ပန်သ-
ညဏံ အတိတံသညဏံ။ အံဠာ။ ၂၄၃။

ပစ္စုပ္ပန်ကမ္မ (န) [ပစ္စုပ္ပန်+ကမ္မ] ပစ္စုပ္ပန်ကံ၊
ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ပြုအပ်သောကံ။ ပုရိမာ အတိ-
တကမ္မဝသေန ဣမ ပဋိသန္ဓိယာ ပစ္စယတ္တာ
ဝတ္တာ။ ဣမေ ပစ္စုပ္ပန်ကမ္မဝသေန အာ-
ယတိ ပဋိသန္ဓိယာ ပစ္စယတ္တာတိ ပုန ဝစနံ
သာတ္တကမေဝ။ အဘိဠာ။ ၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၂၀၇။ (-ပဋိသံဠာ။ ၂။ ၁၇၇။ မူလဋ္ဌိဠာ။
၆၅။)

ပစ္စုပ္ပန်ကမ္မဝဇ္ဇပရိယာပန္န (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်+ကမ္မ-
ဝဇ္ဇ+ပရိယာပန္န] ပစ္စုပ္ပန်ကမ္မဝဋ် - အကျိုး
ဝင် - ပါဝင် - သော။ အာဟာရတဏှာဒ-
ယောတိ ဧတ္ထ ပစ္စုပ္ပန်ကမ္မဝဇ္ဇပရိယာပန္နေ
အာဟာရေဂဟေတွာ အဒ္ဓယောဇနံ ကတွာ။
အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၉၃။

ပစ္စုပ္ပန်ကာလ (ပု) [ပစ္စုပ္ပန်+ကာလ] (၁)
ပစ္စုပ္ပန်ကာလ။ (တိ) (၂) ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌
ဖြစ်သော။ (၁) ဣမသို့ ပစ္စုပ္ပန်ကာလေ
အယံ အတ္တဘာဝေါ နော စ မေ သိယာ
န မေ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ။ ဥဒါနဠာ။ ၁၄၁။ (-အဘိ၊
ဠာ။ ၂၉၇။ ပဋိသံဠာ။ ၂၂၅။ မဟာနိဠာ။
၃၄၀။ သိဋ္ဌိသင်္ခါဠာ။ ၂၁၁။) (၂) ဝိညာဏာ-

ဒိနိ ဘဝါဝသာနာနိ အဠာ ပစ္စုပ္ပန်ကာလာနိ။
အဘိဠာ။ ၂။ ၁၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၃။

ပစ္စုပ္ပန်ကာလတ္ထ (ပု) [ပစ္စုပ္ပန်ကာလ+အတ္ထ]
ပစ္စုပ္ပန်ကာလအနက်။ န ဟိ အဝဏ္ဏယံ သူတိ
န ဟိ ဝဏ္ဏယန္တိ။ ပစ္စုပ္ပန်ကာလတ္ထေ ဟိ
ဣဒံ အတိတကာလဝစနံ။ ဝိမာနဠာ။ ၂၂၂။

ပစ္စုပ္ပန်ကာလဘေဒ (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်ကာလ+
ဘေဒ] ပစ္စုပ္ပန်ကာလအထူးရှိသော (ပစ္စုပ္ပန်
ဝါရ)။ ပစ္စုပ္ပန်ကာလဘေဒေ သန္နိဋ္ဌာနသံ-
သယဘေဒေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနသေဝ ဂဟိတ-
တ္တာ။ မူလဋ္ဌိ၊ ၃။ ၁၆၀။

ပစ္စုပ္ပန်ကာလဝစန (န) [ပစ္စုပ္ပန်ကာလ+ဝစန]
ပစ္စုပ္ပန်ကာလကို ဟောသောသဒ္ဓါ။ သဟ-
ဗျတံ ဂစ္ဆတိ ဝါသဝဿာတိ...အနာဂတတ္ထေ
ဟိ ဣဒံ ပစ္စုပ္ပန်ကာလဝစနံ။ ပေတဠာ။ ၁၈၅။

ပစ္စုပ္ပန်ကာလိက (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်ကာလ+ဣက]
ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ဖြစ်သော။ အတ္တိတိ ဣဒံ ဝတ္ထ-
မာနကာလိကံ အာချာတပဒံ၊ ဣမိနာ ပစ္စု-
ပ္ပန်ကာလိကဿ သဗ္ဗဓမ္မဿ ဉာတဘာဝံ
ဒဿေတိ။ မဟာနိဠာ။ ၃၄၀။ (-သံဋ္ဌိ၊ ၂။
၃၁။)

ပစ္စုပ္ပန်ကုသလစိတ္တသမ္ပယုတ္တ (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်+
ကုသလစိတ္တ+သမ္ပယုတ္တ] ပစ္စုပ္ပန် ကုသိုလ်
စိတ်နှင့် ယှဉ်သော။ “သမာဓိ” ဘိက္ခဝေ
ဘာဝေသာ”တိအာဒိသု ပစ္စုပ္ပန်ကုသလစိတ္တ-
သမ္ပယုတ္တာ ဧကဂ္ဂတာ သမာဓိတိ ပုတ္တာ။
အဘိဠာ။ ၂။ ၂၂၈။

ပစ္စုပ္ပန်ကုဏ (ပု) [ပစ္စုပ္ပန်+ကုဏ] ပစ္စုပ္ပန်ကုဏ၊
ဖြစ်ဆဲကုဏ။ တညေဝ ပစ္စုပ္ပန် တံ အတိတန္တိ
ပဥေပိ ပစ္စုပ္ပန်ကုဏေယေဝဿ အတိတတာ-
ယ အဘာဝံ သန္ဓာယ ကာလနာနတ္တာ ပဋိ-
က္ခိပတိ။ အဘိဠာ။ ၃။ ၁၇၁။

ပစ္စုပ္ပန်ကုန္ဒ (ပု) [ပစ္စုပ္ပန်+ကုန္ဒ] ပစ္စုပ္ပန်ကုန္ဒ။
ပစ္စုပ္ပန်ကုန္ဒသု အနုသယိတာပိ အပ္ပဟိနာဝ

ဟောကြား။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၄။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၅။

ပစ္စုပ္ပန်သန္တာန် (ပု၊န) [ပစ္စုပ္ပန်သန္တာန် +
သန္တာန်] ပစ္စုပ္ပန်သန္တာန် ခပ်။ ဥပပါဒေါ ပဝ-
တ္တံ နိမိတ္တံ အာယုဟနာဘိ စဘူဟိပိ ပစ္စုပ္ပန်-
သန္တာန်သမ္ဘဝေ ဝုတ္တံ။ ပဋိသန္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၅။

ပစ္စုပ္ပန်စိတ္တ (န) [ပစ္စုပ္ပန် + စိတ္တ] ပစ္စုပ္ပန်စိတ်။
ဖြစ်ဆဲစိတ်။ န ဟိ ဧကံ ပစ္စုပ္ပန်စိတ္တသမ္ဘဝေ
စိတ္တသန္တာန် နာမ ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၂၈။ (-မူလဋီ၊၁။၁၉၇။)

ပစ္စုပ္ပန်စိတ္တက္ခဏသမ္ပင်္ဂကောလ (ပု) [ပစ္စုပ္ပန် +
စိတ္တက္ခဏ + သမ္ပင်္ဂ + ကောလ] ပစ္စုပ္ပန်စိတ္တ-
က္ခဏနှင့် ပြည့်စုံသောအခါ။ ပစ္စုပ္ပန် စိတ္တ-
က္ခဏတို့ ပစ္စုပ္ပန်စိတ္တက္ခဏသမ္ပင်္ဂကောလေ။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၂၈။

ပစ္စုပ္ပန်ဇာနန (န) [ပစ္စုပ္ပန် + ဇာနန] (၁)
ပစ္စုပ္ပန် - ဖြစ်ဆဲ - သတ္တဝါ - အာရုံ - ကို
သိခြင်း။ (တိ) (၂) ပစ္စုပ္ပန် - ဖြစ်ဆဲ - စိတ်
ကို သိရာ (အခါ)။ (၁) ပစ္စုပ္ပန်ဇာနနဂုဏ-
ကြည့်။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန်ဇာနနကောလ (ပု) [ပစ္စုပ္ပန်ဇာနန +
ကောလ] ပစ္စုပ္ပန် - ဖြစ်ဆဲ - စိတ်ကို သိရာ အခါ။
ပစ္စုပ္ပန်ဇာနနကောလ ပန ပစ္စုပ္ပန်ဇာနနဗျူဟာ
ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄၅။

ပစ္စုပ္ပန်ဇာနနဂုဏ (ပု) [ပစ္စုပ္ပန်ဇာနန + ဂုဏ]
ပစ္စုပ္ပန် - ဖြစ်ဆဲ - သတ္တဝါ - အာရုံ - ကို သိ
ခြင်းဂုဏ်။ ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏေန စေတ္တ ဘဂဝါ
အတိတဇာနနဂုဏံ ဒဿေတိ။ ဒိဗ္ဗစက္ခု-
ညာဏေန ပစ္စုပ္ပန်ဇာနနဂုဏံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၆။
(-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၁။)

ပစ္စုပ္ပန်တဏှာ (ထိ) [ပစ္စုပ္ပန် + တဏှာ] ပစ္စု-
ပ္ပန်တဏှာ။ ဖြစ်ဆဲတဏှာ။ တဏှံ ပဇာတိတိ
ဣဒါနိ ဧဝံ ပဝတ္တံ ပစ္စုပ္ပန်တဏှံ နိဿာယ
ဝဋ်မူလိကံ ပုဗ္ဗတဏှံ ပဇာတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။

အဘိဓာန်(ပ-ဝဂ်) ၁-၂၁ - ၈-၁-၁-၁-၈

၃၇၁။ ဧဝံ ပဝတ္တံ ပစ္စုပ္ပန်တဏှံ နိဿာယာတိ
...ဥပဇ္ဈတဏှံ နိဿာယ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၈။

ပစ္စုပ္ပန်တမ (ပု၊န) [ပစ္စုပ္ပန် + တမ] ဖြစ်ဆဲ
အမှိုက်မှောင်။ သူရိယာဒိန် အာဘာ ပစ္စုပ္ပန်-
တမံ ဧကဒေသံ ဝိနောဒေတိ။ နေတ္ထိ၊ဝိ။
၃၄၂။

ပစ္စုပ္ပန်တ္တဘာဝ (ပု) [ပစ္စုပ္ပန် + အတ္တဘာဝ]
ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘော၊ ဖြစ်ဆဲခန္ဓာကိုယ်။ ပစ္စုပ္ပန်-
တ္တဘာဝံ သန္ဓာယ ကထေန္တဿေဝ ဟောတိ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၇။

ပစ္စုပ္ပန်တ္တဘာဝကောလ (ပု) [ပစ္စုပ္ပန်တ္တဘာဝ +
ကောလ] ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘော၏ ဖြစ်ရာအခါ။
မဇ္ဈိမဇာတိကာလေတိ ပစ္စုပ္ပန်တ္တဘာဝကော-
လေ။ အနုဋီ၊၃။၇၃။

ပစ္စုပ္ပန်တ္တဘာဝဟေတု (ပု) [ပစ္စုပ္ပန်တ္တဘာဝ +
ဟေတု] ပစ္စုပ္ပန်အတ္တဘော၏ အကြောင်း။
ပုရိမတဏှာတိ ပုရိမတရေသု ဘဒေသု နိဗ္ဗတ္တာ
ပစ္စုပ္ပန်တ္တဘာဝဟေတုဘူတာ တဏှာ။ မ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၁၂။

ပစ္စုပ္ပန်တ္တ (ပု) [ပစ္စုပ္ပန် + အတ္တ] ပစ္စုပ္ပန်
အနက်။ ပဋိဟညတိ ဝါတိ ပစ္စုပ္ပန်တ္တော။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၇။

ပစ္စုပ္ပန်ဒုက္ခ (တိ) [ပစ္စုပ္ပန် + ဒုက္ခ] ပစ္စုပ္ပန်ဆင်း
ရရှိသော၊ ပစ္စုပ္ပန်၌ ဆင်းရဲသော။ အတ္တာ-
ဝုသော ဓမ္မသမာဒါနံ ပစ္စုပ္ပန်ဒုက္ခဉ္စေ၊
အာယတိ စ ဒုက္ခဝိပါကံ။ ဒိ၊၃။၁၉၁။
(-နေတ္ထိ၊၈၂။)

ပစ္စုပ္ပန်ဒု (ပု) [ပစ္စုပ္ပန် + အဒ္ဓ] ပစ္စုပ္ပန် - အခွန် -
ကောလ။ တိရိယုဉ္ဇာပိ မဇ္ဈေတိ ပစ္စုပ္ပန်ဒု၊
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၆။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂။ (-မူလဋီ၊
၂။၈၆။ အနုဋီ၊၂။၉၃။)

ပစ္စုပ္ပန်ဒါန (န) [ပစ္စုပ္ပန် + အဒါန] ပစ္စုပ္ပန် -
အခွန် - ကောလ။ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ၊
အသတိ ဇာတိယာ နတ္ထိ ဇရာမရဏန္တိ

ဉာဏဒွယံ ပစ္စုပ္ပန်ခါနာသေန ဝုတ္တံ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၄။

ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မ (ပု) [ပစ္စုပ္ပန်+ဓမ္မ] ပစ္စုပ္ပန်တရား၊
ဖြစ်သဲတရား။ ခေတသု ဟိ ဟေတုပစ္စယော
... အဝိဂတပစ္စယောတိ ဣမေ ပန္နရသ ပစ္စ-
ယာ ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မာဝ ဟောန္တိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၄၅၃။

ပဉ္စ ပန္နဓမ္မသမဂ္ဂီ (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မ+သမဂ္ဂီ]
'ပစ္စုပ္ပန်တရားနှင့် ပြည့်စုံသော။ တာသု
ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မသမဂ္ဂီ သမန္တဂတောတိ ဝုတ္တတိ။
အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၈။

ပစ္စုပ္ပန်နိဗ္ဗတ္တိဒဿန (န) [ပစ္စုပ္ပန်+နိဗ္ဗတ္တိ+
ဒဿန] ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ခြင်းကြိယာကို မြင်ခြင်း။
ဥပပန္နမေဝ အနာဂတဿ၊ ဧကန္တသုခိတာပါ
ဒိကဿ ပကပ္ပနာယ ပစ္စုပ္ပန်နိဗ္ဗတ္တိဒဿနေန
အဓိပေတတ္တာ။ သီ၊ ဋီ၊ သင်္၊ ၁။ ၄၄၃-၄။

ပဉ္စုပ္ပန်ပစ္စက္ခကာယ (ပု) [ပစ္စုပ္ပန်+ပစ္စက္ခ+ကာ
ယ] ပစ္စုပ္ပန် မျက်မှောက် ဖြစ်သော ခန္ဓာ
ကိုယ်။ အာသန္နပစ္စက္ခာဏီ ဣဒံ သဒ္ဓေါတိ
အာဟာ “ဣမသိန္တိ ပစ္စုပ္ပန်ပစ္စက္ခကာယံ
ဒသေတိ (သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၀)” တိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။
၁၁၅။

ပစ္စုပ္ပန်ပစ္စယရဟိတ (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်+ပစ္စယ+
ရဟိတ] ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းမှ ကင်းသော။
ကထံ ပန တတ္ထ ကေဝလော ရူပပ္ပဗန္ဓော ပစ္စု-
ပ္ပန်ပစ္စယရဟိတော စိရကာလံ ပဝတ္တတိတိ
ပစ္စေတဉ္စ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၆၈။ (-သီ၊ ဋီ၊ သင်္၊ ၁။
၄၃၈။)

ပစ္စုပ္ပန်ပစ္စယသမဝါယ (ပု) [ပစ္စုပ္ပန်ပစ္စယ+သမ-
ဝါယ] ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း၏ ညီညွတ်ခြင်း။
ဝိသေသာဓိဂမဿ သတိပံ ပစ္စုပ္ပန်ပစ္စယသမ-
ဝါယေ အဝဿံ ဥပနိဿပ သမ္ပဒါ ဣစ္ဆိ-
တဗ္ဗော၊ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၈။

ပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စ (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်+ပဉ္စ] ပစ္စုပ္ပန်ကို မေး
ခြင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်-အမေး-ပုစ္ဆာ- ပြဿနာ။
ပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စေပိ အတိတဘာဝံ အနာပဇ္ဇနဒေါ-
သော သိယာတိ ပဋိက္ခိပတိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၁၅၁။ (-၁၅၅၊ ၁၈၁။)

ပစ္စုပ္ပန်ပဋိသန္ဓိ (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်+ပဋိသန္ဓိ] ပစ္စု-
ပ္ပန်ပဋိသန္ဓေ။ ဣမ ပဋိသန္ဓိယာ ပစ္စယာတိ
ပစ္စုပ္ပန်ပဋိသန္ဓိယာ ပစ္စယဘူတာ။ ပဋိသံ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၄။ (-အနု၊ ၁။ ၂၀၉။)

ပစ္စုပ္ပန်ပရိတ္တာရမ္ပဏ (တိ) [ပရိပ္ပန်+ပရိတ္တ+
အာရမ္ပဏ] ပစ္စုပ္ပန်ကမ္မတရားလျှင် အာရုံ
ရှိသော၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာမတရားကို အာရုံပြု
သော။ ပစ္စုပ္ပန်ပရိတ္တာရမ္ပဏာယ ဝကေ-
စေတနာယ မာရေတုကာတောယ ပရိဂ္ဂ-
ဟိတသတ္တေသု ဧကဿေဝ ဇီဝိတိန္ဒြိယ
အာရမ္ပဏေ ကတေပိ ကိစ္စနိပ္ပတ္တိဝသေန
သဗ္ဗေပိ မာရိတာာ ဟောန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၂၆၆။

ပစ္စုပ္ပန်ပဝတ္တ (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်+ပဝတ္တ] ပစ္စုပ္ပန်
ဖြစ်သော ငဋ်တရား။ ယထာ အင်္ဂုရဿ
အဗီဇတော နိဗ္ဗတ္တိ နုတ္တိ၊ တထာ ပစ္စုပ္ပန်-
ပဝတ္တဿပိ အကမ္မတော ကမ္မဝိပါကဟော
နိဗ္ဗတ္တိ နုတ္တိ။ မူလ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၇။

ပစ္စုပ္ပန်ပုစ္ဆာ (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်+ပုစ္ဆာ] ပစ္စုပ္ပန်
တရားကို မေးခြင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်-အမေး-ပုစ္ဆာ-
ပြဿနာ။ အပရာပိ တိသော ပုစ္ဆာ အတိတ-
ပုစ္ဆာ အနာဂတပုစ္ဆာ ပစ္စုပ္ပန်ပုစ္ဆာ။ မဟာနိ၊
၂၆၄။ စူဠနိ၊ ၅၁။

ပစ္စုပ္ပန်ဗဟုဝဓန (န) [ပစ္စုပ္ပန် + ဗဟုဝဓန]
ပစ္စုပ္ပန်ဗဟုဝဓ်၊ ပစ္စုပ္ပန်အနက်များကို ဟော
သောသဒ္ဓါ။ ပဿာမာတိ တေန အတ္တာနံ
သဟ သင်္ဂဟေတွာ ပစ္စုပ္ပန်ဗဟုဝဓနံ။ အံ၊ ဋီ၊
၁။ ၁၆၅။

ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ (ပု) [ပစ္စုပ္ပန်+ဘဝ] ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၊
 ဖြစ်ဆဲဘဝ။ ဣမ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏန္တိ ယံ
 ပစ္စုပ္ပန်ဘဝဿ ဘဝန္တရပဋိသန္ဓာနဝသေန
 ဥပ္ပန္နက္ကံ ပဋိသန္ဓိတိ ဝုစ္စတိ၊ တံ ဝိညာဏံ။
 ပဋိသံ ဌာ၊ ၂၂၄။ (- ပဋိသံ ဌာ၊ ၂၂၁၇။
 ဒိ၊ ၁။ ၁၇၇။ ဒိ၊ ၁။ ၂၂၄၉။ သံ၊ ၁။ ၂၂၃၁။)

ပစ္စုပ္ပန်ဘဝနိဿိတ (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ+နိဿိတ]
 ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ မှီသော။ တယိဒံ သဗ္ဗံ တေသံ
 တေသံ သတ္တာနံ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝနိဿိတံ ဂဟိတံ။
 ဒိ၊ ၁။ ၂၂၃၃။ မ၊ ၁။ ၁၇၉။ သံ၊ ၁။ ၂၂၄၉။
 အံ၊ ၁။ ၂၆၁။

ပစ္စုပ္ပန်ဘဝပရိယာပန္န (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ+ပရိ-
 ယာပန္န] ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌-အကျုံးဝင်-ပါဝင်-
 သော။ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝနိဿိတ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝပရိယာပန္န-
 တာယ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝဘာနံ။ အနု၊ ၁။ ၂၂၄၇။

ပစ္စုပ္ပန်ဘဝပုတ္တိ (ထိ) [ပစ္စုပ္ပန်+ဘဝ+ပုတ္တိ]
 ပစ္စုပ္ပန်အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။ ယံ အနာဂတံ
 ဟုတွာ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝပုတ္တိယာ “ ဟုတွာ
 ဟောတီ ” တိ ဝုတ္တံ၊ ကိံ တဒပိ ပုန ဟုတွာ
 ဟောတီတိ ပုတ္တိတိ။ အနု၊ ၁။ ၂၂၄၈။

ပစ္စုပ္ပန်ဘဝဝိဂမ (ပု) [ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ+ဝိဂမ]
 ပစ္စုပ္ပန်အဖြစ်၏ကင်းခြင်း။ တဿ ဝတ္တဘာ-
 ဝဿ ဩဒါတဘဝဝိဂမေ ဝိဂမာဝတ္တဗ္ဗတာ
 ယုတ္တံ၊ န ပန ရူပဘာဝဿ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ-
 ဝိဂမေ။ မူလ၊ ၁။ ၂၂၆။ (- အနု၊ ၁။ ၂၂၄၈။)

ပစ္စုပ္ပန်ရူပ (န) [ပစ္စုပ္ပန်+ရူပ] ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်၊
 ဖြစ်ဆဲရုပ်။ ပစ္စုပ္ပန်ရူပမေဝ စက္ခုဝိညာဏာ-
 ဒိဟိ ဆဟိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဘိ၊ ၁။ ၁၇၃။
 (- အဘိ၊ ၁။ ၁၇၀။)

ပစ္စုပ္ပန်လက္ခဏ (န) [ပစ္စုပ္ပန်+လက္ခဏ] (၁)
 ပစ္စုပ္ပန်-သဘော- လက္ခဏာ။ (ထိ) ၂)
 ပစ္စုပ္ပန်-သဘော- လက္ခဏာ- ရှိသော။
 (၁) ပစ္စုပ္ပန်လက္ခဏေန အတ္တိဘာဝေန
 တာဒိသဿေဝ ဓမ္မဿ ဥပတ္တိမ္မကဋ္ဌေန ဥပ-

ကာရကော ဓမ္မော အတ္တိပစ္စယော။ အဘိ၊ ၁။
 ၃။ ၁၇၁။ ပစ္စုပ္ပန်လက္ခဏေနာတိ ပစ္စုပ္ပန်သ-
 ဘာဝေန။ မူလ၊ ၁။ ၁၇၇။ (၂) တိဋ္ဌတိ
 တတ္ထ ဖလံ တဒါယတ္တုတ္တိတာယာတိ ဌိတိ၊
 ပစ္စုပ္ပန်လက္ခဏဿ ဓမ္မဿ ဌိတိ ဓမ္မဌိတိ။ သံ၊
 ၁။ ၂၂၇၉။

ပစ္စုပ္ပန်လောကီယစိတ္တ (န) [ပစ္စုပ္ပန်+လောကီ-
 ယ+စိတ္တ] ပစ္စုပ္ပန်လောကီစိတ်။ တေန ဟိ
 ပစ္စုပ္ပန်လောကီယစိတ္တေန စ ဉာဏေန စ
 အဘိသမေတိ။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၂၆၂။

ပစ္စုပ္ပန်ဝန (န) [ပစ္စုပ္ပန်+ဝန] ပစ္စုပ္ပန်ကို
 ဟောသောသဒ္ဒါ။ ဥပသမန္တိ ဝိတက္ကာတံ...
 ဝတ္တမာနသမိပတယ အရိယမဂ္ဂက္ခန္ဓံ ဝတ္တ-
 မာနံ ကတွာ ဝဒတိ။ အတိတတ္ထေ ဝါ တေ
 ပစ္စုပ္ပန်ဝနံ။ ထေရ၊ ၁။ ၁၇၄။ (- သိ၊ ၁။
 သစ်၊ ၁။ ၇၆၊ ၄၄၃။)

ပစ္စုပ္ပန်ဝဏ္ဏာရမ္မဏ (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်+ဝဏ္ဏ+အာ-
 ရမ္မဏ] ပစ္စုပ္ပန် - အဆင်း - ရူပါရုံ - လျင်
 အာရုံရှိသော။ ပစ္စုပ္ပန်-အဆင်း-ရူပါရုံ-ကို
 အာရုံပြုသော။ နန စ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ ပစ္စုပ္ပန်-
 ဝဏ္ဏာရမ္မဏံ။ မ၊ ၁။ ၂၂၃၂။

ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု (န) [ပစ္စုပ္ပန်+ဝတ္ထု] ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု၊
 ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းအရာ။ ယာဝ အဿိတ္ထေ-
 ရဿ သန္တိကာ သောတာပတ္တိဖလပဋိဝေဓာ
 သဗ္ဗံ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု ကထေတွာ။ ဓမ္မ၊ ၁။ ၂၂၆။
 (- ထေရီ၊ ၁။ ၆။ စရိယာ၊ ၁။ ၂။ ဇာ၊ ၁။
 ၁၇၃။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၃။ ၁၇၄။ ၂၂၃၊ ၂၆၀။ ဇာ၊
 ၁။ ၂၂၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၉၀။)

ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုကထာ (ထိ) [ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု+ကထာ]
 ပစ္စုပ္ပန်-ဝတ္ထု-အကြောင်းအရာ-ကိုပြဆိုရာ
 စကား။ ဒုရေနိဒါနံ နာမ ဒီပင်္ကရတော
 ယာဝ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုကထာ။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၁။ ၂။

ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုနိယာမ (ပု) [ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု+နိယာမ]
 ပစ္စုပ္ပန် - ဝတ္ထု - အကြောင်းအရာ ၏

နည်းလမ်း။ သဗ္ဗံ ဝတ္ထုပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုနိယာမေ-
နေဝ ကထေတဗ္ဗံ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄၊ ၄၄။

ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုပုဒ်အသံအဓိပ္ပာယ် (န) [ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထု +
ပုဒ်အသံအဓိပ္ပာယ်] ပစ္စုပ္ပန်-ဝတ္ထု-အကြောင်း
အရာ-အပြားကို ပြခြင်း။ “ထေရဝါဒပုဂ္ဂိုလ်
သန့် ဝတ္ထုပုဒ်အသံအဓိပ္ပာယ်” နှစ်ပို ဝတ္ထု။ “သိက္ခာ-
ပုဒ်နိ ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္ထုပုဒ်အသံအဓိပ္ပာယ်” နှစ်ပို ဝတ္ထု
ဝတ္ထု။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၉၇။

ပစ္စုပ္ပန်ဝိပါကဝဋ်နိဗ္ဗတ္တကမ္မ (န) [ပစ္စုပ္ပန် +
ဝိပါကဝဋ် + နိဗ္ဗတ္တက + ကမ္မ] ပစ္စုပ္ပန်ဝိပါက
ဝဋ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ကံ။ မူလဟဏ္ဌာတိ
ပစ္စုပ္ပန်ဝိပါကဝဋ်နိဗ္ဗတ္တကမ္မသု ဥပနိသယ-
ဘူတ ပုရိမတဏှံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၈၆။

ပစ္စုပ္ပန်ဝိသယ (ပ) [ပစ္စုပ္ပန် + ဝိသယ] (၁)
ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ။ (တိ) (၂) ပစ္စုပ္ပန်အာရုံရှိ
သော။ (၃) ပစ္စုပ္ပန်-အရာ-ဌာန-ရှိသော။
(၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၂) ပါဠိ “ပိဟာ
နာမ ယာ ဝတ္ထမာနသ အတ္ထဿ ပတ္တနာ” တိ
ပစ္စုပ္ပန်ဝိသယာံ ဒေသေတွာ ပုန အနာဂတ-
ဝိသယာံ ဒေသေတွံ “သေယျတရံ ဝါ” တိ-
အာဒိ ဝတ္ထံ၊ နေတ္ထိ၊ ၇။ ၇၆။ (၃) အယံ ပုစ္ဆာ
.... အတိကဝိသယာ အနာဂတဝိသယာ
ပစ္စုပ္ပန်ဝိသယာ။ နေတ္ထိ၊ ၉။ ၂၃။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၂၉။

ပစ္စုပ္ပန်ဝိသယာဘိလာသ (ပ) [ပစ္စုပ္ပန်ဝိသယ +
ဘိလာသ] ပစ္စုပ္ပန်အာရုံကို - လိုလား -
တောင့်တ-ခြင်း။ ဣစ္ဆာ စ ပတ္တနာပိ စာတိ
ပစ္စုပ္ပန်ဝိသယာဘိလာသသင်္ခါတာဣစ္ဆာ စ....
သမုစ္ဆန္တာ။ သေရီ၊ ၄။ ၉၁။

ပစ္စုပ္ပန်ဝေဒနာပစ္စယ (တိ) [ပစ္စုပ္ပန် + ဝေဒနာ
+ ပစ္စယ] ပစ္စုပ္ပန်ဝေဒနာဟူသောအကြောင်း
ရှိသော။ ပစ္စုပ္ပန်ဝေဒနာပစ္စယံ ဝါ တဏှံ
ဥပါဒါနာဒိနိဗ္ဗတ္တနဝေဒန ဒုက္ခဿ ပဘာဝိ-
တံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၈၆။

ပစ္စုပ္ပန်ဝေါဟာရ (ပ) [ပစ္စုပ္ပန် + ဝေါဟာရ]
ပစ္စုပ္ပန်ကို ဟောသောသဒ္ဒါ၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၏
အစွမ်းဖြင့် ဟောအပ်သောသဒ္ဒါ။ အနုသေတိ
ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ပစ္စုပ္ပန်ဝေါဟာရ ပဝတ္တာဝိရာမ-
ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၄၆။

ပစ္စုပ္ပန်သဘာဝ (ပ) [ပစ္စုပ္ပန် + သဘာဝ] ပစ္စုပ္ပန်
-သဘော-လက္ခဏာ။ ပစ္စုပ္ပန်လက္ခဏာ-ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန်သမယ (ပ) [ပစ္စုပ္ပန် + သမယ] ပစ္စုပ္ပန်
အခါ။ တသ္မိံ သမယေ သစ္စော ဟောတိတိ
တသ္မိံ ပစ္စုပ္ပန်သမယေ ဝိဇ္ဇမာနော ဟောတိ။
သီ၊ ၃။ ၁၆၆။

ပစ္စုပ္ပန်သုခ (န) [ပစ္စုပ္ပန် + သုခ] (၁) ပစ္စုပ္ပန်
ချမ်းသာ။ (တိ) (၂) ပစ္စုပ္ပန်ချမ်းသာရှိ
သော။ (၃) ပစ္စုပ္ပန်သုခေ ဂိဒ္ဓါ၊ န တေ
ပဿိ သုနာဂ နံ။ ပေတ။ ၂။ ၁၁။ ပစ္စုပ္ပန်
သုခေ ဂိဒ္ဓါတိ ဝတ္ထမာနသုခမတ္ထေ ဂိဒ္ဓါဂထိတာ
ဟုတွာ။ ပေတ။ ၄။ ၂၄၄။ (၂) “အယံ သမာဓိ
ပစ္စုပ္ပန်သုခေါ စေဝ အာယတိ” စ သုခဝိပါ-
ကော” တိ ပစ္စုပ္ပန်ယေဝ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ ၃။
၂၃၄။ အံ၊ ၂။ ၂၀။ အဘိ၊ ၁။ ၃၄၇။ အယံ
သမာဓိ ပစ္စုပ္ပန်သုခေါ စေဝိတိ အာဒိသု အရ
ဟတ္ထဖလသမာဓိ အဓိပ္ပေတော။ သော ဟိ
အပ္ပိတပ္ပိတက္ခဏေ သုခတ္တာ ပစ္စုပ္ပန်သုခေါ။
ဒီ၊ ၄။ ၂၄၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၈၆။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၄၀၂။ (- ဒီ၊ ၃။ ၁၉၁။ နေတ္ထိ၊ ၇။ ၇၆။
ပေဋကော၊ ၁၉၂။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။ ဣတိဝုတ်၊
၄။ ၆၅။ ၂၅၀။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၄။ နေတ္ထိ၊ ၄။
၁၅၁။ ၁၆၇။ ဒီ၊ ၃။ ၂။ ၈၆။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၂၃၃-၄။)

ပစ္စုပ္ပန်သုခဂိဒ္ဓိ (န) [ပစ္စုပ္ပန်သုခ + ဂိဒ္ဓိ] ပစ္စုပ္ပန်
ချမ်းသာကို မက်မောခြင်း။ ပုဗ္ဗေပိ အနာဂတ-
ဘယံ အနောလောကေတွာ ပစ္စုပ္ပန်သုခ-
ဂိဒ္ဓေန သဒ္ဓိံ ပရိသယ မဟာဝိနာသံ
ပတ္တော။ ဇာ၊ ၄။ ၁၆၁။

ပစ္စုပ္ပန်ဟောတု (ပ) [ပစ္စုပ္ပန် + ဟောတု] ပစ္စုပ္ပန်
အကြောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ဖြစ်သော

အကြောင်း။ တကျပါဒါနဘဝါပစ္စုပ္ပန်ဟေ-
တုယော သဇ္ဈပတော ဝုတ္တာ။ပဋိသန္ဓေ။၂၂၄။

ပစ္စုပ္ပန်တိတာရမ္မဏ (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်+အတိတ
+အာရမ္မဏ] ပစ္စုပ္ပန်, အတိတ်လျှင် အာရုံ
ရှိသော။ ပစ္စုပ္ပန်, အတိတ်ကို အာရုံပြုသော။
အာဝဇ္ဇနဇဝနာနံ ပစ္စုပ္ပန်တိတာရမ္မဏဘာ-
ဝေပိ နာနာရမ္မဏတ္တာဘာဝေါ ဝိယ။ မူလဒ္ဓိ၊
၁။၁၉၅။ (-အနုဒ္ဓိ၊၁။၂၁၄။)

ပစ္စုပ္ပန်ခိဝေဒနကုသလ (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်+အခိဝေဒန
+ကုသလ] ပစ္စုပ္ပန်ပညတ်၌ လိမ္မာသော။ သူ။
အယဉ္ဇ ဝုစ္စတိ အတ္တကုသလော ဓမ္မကုသလော
...ပစ္စုပ္ပန်ခိဝေဒနကုသလော။ နေတ္ထိ။၂၉။
အတိတာခိဝေဒနကုသလောတိ အတိတပညတ္တိ-
ကုသလော။ သေ နယော သေသေသုပ။
နေတ္ထိ၊၁။၁၀၀။ (-ပေဋကော။၂၃၁။)

ပစ္စုပ္ပန်နတ္ထနိသေဓန (န) [ပစ္စုပ္ပန်+အနတ္ထ+
နိသေဓန] ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးမဲ့ကို တားမြစ်ခြင်း။
ပစ္စုပ္ပန်နတ္ထနိသေဓနေန ဝါ ရက္ခာဂုတ္တိ၊
အာဂါမိအနတ္ထနိသေဓနေန အာဝရဏဂုတ္တိ။
မ၊ဋီ၊၃။၁၅၂။

ပစ္စုပ္ပန်နာဂတံသ (န) [ပစ္စုပ္ပန်သ+အနာဂတံ-
သ။ အံသ-တပုဒ်ကျေ။] ပစ္စုပ္ပန်အဖို့အစု-
အနာဂတ် အဖို့အစု၊ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စုပ္ပန်နာဂတံသညဏ (န) [ပစ္စုပ္ပန်နာဂတံ-
သ+ညဏ] ပစ္စုပ္ပန်သညဏ်, အနာဂတံသ-
ညဏ်၊ ပစ္စုပ္ပန်တရားအစဉ် သိသောညဏ်နှင့်
အနာဂတ်တရားအစဉ် သိသောညဏ်။ ပုဗ္ဗေ-
နိဝါသညဏေန အတိတ်သညဏ် ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ
ပစ္စုပ္ပန်နာဂတံသညဏ်။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၈။ မ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၃၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၇။ ပစ္စုပ္ပန်သော စ
အနာဂတံသော စ ပစ္စုပ္ပန်နာဂတံသံ၊ တတ္ထ
ညဏ် ပစ္စုပ္ပန်နာဂတံသညဏ်။ သာရတ္ထ၊၁။
၄၁၀။ မ၊ဋီ၊၁။၂၂၈။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၁၉။

ပစ္စုပ္ပန်နာဂတတမဝိနောဒက (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်+
အနာဂတ+တမ+ဝိနောဒက] ပစ္စုပ္ပန်အမိုက်
မှောင်, အနာဂတ်အမိုက်မှောင်ကို ပယ်
ချောက်တတ်သော။ ပစ္စုပ္ပန်နာဂတတမဝိ-
နောဒကတ္တာ ဒုတိယံ ဒိဗ္ဗစက္ခုညဏ် ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ။
ပဋိသန္ဓေ၊၁။၄၆။

ပစ္စုပ္ပန်ဘာဝ (ပ) [ပစ္စုပ္ပန်+အဘာဝ] ပစ္စုပ္ပန်
-မဖြစ်-မဟုတ်-ခြင်း။ တဒယုတ္တံ ကသ္မာ-
တဿ ပစ္စုပ္ပန်ဘာဝတော ဗဟိဒ္ဓါဘာဝ-
တော စ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၂၂။ (-သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။
၃၂၂။)

ပစ္စုပ္ပန်ဘိဓာန (န) [ပစ္စုပ္ပန် + အဘိဓာန]
ပစ္စုပ္ပန်ကာလကို ဟောသော သဒ္ဓါ။ ယဿ
ဇ္ဈပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ပစ္စုပ္ပန်ဘိဓာနဝ-
သေန ပစ္စုပ္ပန္နော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၉၆။

ပစ္စုပ္ပန်ရမ္မဏ (တိ) [ပစ္စုပ္ပန်+အာရမ္မဏ]
ပစ္စုပ္ပန် တရားလျှင် အာရုံရှိသော၊ ပစ္စုပ္ပန်
တရားကို အာရုံပြုသော။ (ပစ္စုပ္ပန်ကို ကေန်
အာရုံပြုသော စိတ်-၁၃၊ အနေကန်အာရုံပြု
သောစိတ်-၄၃။ အဘိ၊ဓ၊၂၇၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၄၄၃-၄၄၇။ ပရမတ္ထသဇ္ဈပဘေဒနိ၊၁။၃၄-
ကြည့်။)အတိတာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။ အနာဂဘာ-
ရမ္မဏာ ဓမ္မာ။ ပစ္စုပ္ပန်ရမ္မဏာ ဓမ္မာ။ အဘိ၊
ဓ၊၃။ ကတမေ ဓမ္မာ ပစ္စုပ္ပန်ရမ္မဏာ။
ပစ္စုပ္ပန္နေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဗ ယေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တ-
စေတသိကာ ဓမ္မာ။ ဣမေ ဓမ္မာ ပစ္စုပ္ပန်-
ရမ္မဏာ။ အဘိ၊ဓ၊၂၁၃။ ကတမေ ဓမ္မာ
ပစ္စုပ္ပန်ရမ္မဏာ။ ဒွေပဉ္စဝိညာဏာနိတိသော
စ မနောဓာတုယော။ ဣမေ ဓမ္မာ ပစ္စုပ္ပန်-
ရမ္မဏာ။ အဘိ၊ဓ၊၂၇၃။ (-အဘိ၊ဝိ၊၃၀၅၊
၃၂၀။ အဘိ၊က၊၃၀၂။ ပဋ္ဌာန၊၂။၄၂၄။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁၁၄၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။၆၁-၃၊၁၈၁-၃။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၂၂။ ဝဇီရ၊
၁၆၄။ သ-ရတ္ထ၊၂။၂၆၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။

ပစ္စုသကာလသမနန္တရ (တိ) [ပစ္စုသကာလ+သမနန္တရ] မိုးသောက်-မိုးလင်း-အချိန်၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော။ ပစ္စုသကာလသမနန္တရေ ပစ္စယကာရံ သမ္ပသိတွာ။ အံ၊ဌ၊၁။၉၅။

ပစ္စုသဝေလာ (ထိ) [ပစ္စုသ + ဝေလာ] မိုးသောက်-မိုးလင်း-နံနက်ခင်း- အချိန်-အခါ။ သတ္တော ပစ္စုသဝေလာယံ ဥဋ္ဌာယဂတော။ ဥဒါန၊ဌ၊၂၇။ သာရတ္ထ၊၃။၂၉။ (-ဝိမာန၊ဌ၊၄၇၊၉၄။ ပေတ၊ဌ၊၅၇။ ထေရီ၊ဌ၊၂၀၃။ အပါ၊ဌ၊၂။၂၆။ သာရတ္ထ၊၁။၂၇၄။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၅၆။ အံ၊ဌ၊၃။၂၇။)

ပစ္စုသသမယ (ပု) [ပစ္စုသ+သမယ]မိုးသောက်-မိုးလင်း- နံနက်ခင်း- အချိန်- အခါ။ အထ ခေါ် ဘဂဝါ ရတ္တိယာ ပစ္စုသသမယံ ပစ္စုဋ္ဌာယ။ ဝိ၊၂။၂၇။ သာလဝနေ ယမကသာလာနမန္တရေ ဝိသာခပုတ္တမဒိဝေသေ ပစ္စုသသမယေ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၄။ ဒီ၊ဌ၊၁။၃။ ခုဒ္ဒက၊ဌ၊၇၆။ ပစ္စုသတိ တိမိရံ ဝိနာသေတိတိ ပစ္စုသော၊ ပတိ-ပဗ္ဗော ဥသ-သဒ္ဓေါ ရုဇာယန္တိ ဟိ နေရတ္တိကာ၊ သောယေဝ သမယောတိ ရတ္တိယာ ပစ္ဆိမယာမပရိယာပနောကာလဝိသေသော ဝုစ္စတိ၊ တသ္မိ။ သိ၊ဌ၊သစ်၊၁။၃၈။ (-ဝိ၊၂။၁၆၉။ ဝိ၊၃။၂၇၆-၇။ ဝိ၊၄။၃၀၃။ ဒီ၊၁။၂။ ဒီ၊၂။၇၄၊ ၁၆၄။ မ၊၂။၂၂၅။ မ၊၃။၂၃၁-၂။ သံ၊၁။၈၊၂၁၁-၄။ အံ၊၂။၂၈၃၊၃၇၇။ အံ၊၃။၄၁၅။ ဥဒါန၊၁၄၈။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၆၄။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂၃၆။ ဝိ၊ဌ၊၃။၃၁၄။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၇၊၂၃၈။ ကင်္ခါ၊၁၄၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၄၅။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၂၅၊ ၂၇၃။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၂၅။ မ၊ဌ၊၁။၂၃၈။ မ၊ဌ၊၂။၈၇။ မ၊ဌ၊၃။၁၄၇။ မ၊ဌ၊၄။၁၇၅။ သံ၊ဌ၊၁။၃၈။ သံ၊ဌ၊၂။၂၆၄။ သံ၊ဌ၊၃။၃၇။ အံ၊ဌ၊၁။၈၉။ အံ၊ဌ၊၂။၁၇၆။ အံ၊ဌ၊၃။၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၀၃။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၁၆။ ဥဒါန၊ဌ၊၁၃၂။ ဣဒိဝုဒ္ဓါ၊ဌ၊၁၂၈။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၄၈။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၃၈။ ဝိမာန၊ဌ၊၄၈။ ပေတ၊ဌ၊၃၆။

ထေရ၊ဌ၊၁။၂၀။ ထေရ၊ဌ၊၂။၇၀။ အပါ၊ဌ၊၁။၈၁။ အပါ၊ဌ၊၂။၂၇၁။ စရိယာ၊ဌ၊၄၆။ ဇာ၊ဌ၊၁။၇၉။ ဇာ၊ဌ၊၅။၃၇၇။ သာရတ္ထ၊၁။၅၁။ သာရတ္ထ၊၂။၁၇၀။ သာရတ္ထ၊၃။၂၉။ ကင်္ခါ၊ဌ၊သစ်၊၄၅၉။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၅။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၂၇။ အံ၊ဌ၊၃။၁၆၇။)

ပစ္စုဟ (ပု) [ပတိ+ဥိဟ+အ။ ပတိ+ဥ+ဟန+ရ။ အန္တရာယော စ ပစ္စုဟော။ ဇာန်၊၇၆၅။ ပဋိပက္ခဝသေန ဥိဟတိ ပဝတ္တတိတိ ပစ္စုဟော၊ အထ ဝါ... ပစ္စုဟန္တိ ဝိနိဟန္တိတိ ပစ္စုဟော။ ဇာန်၊ဌ၊၇၆၅။ (ပြတု၊ဟ-သံ)] ဘေးရန်၊ အန္တရာယ်၊ ဆန့်ကျင်ဘက်။ သဗ္ဗေ ဇိတာ တေ ပစ္စုဟာ၊ ယေ ဒိဗ္ဗာ ယေ စ မာနုသာ။ ဇာ၊၂။၃၆၄။ ပစ္စုဟာတိ ပစ္စုတ္တိကာ။ စရိယာ၊ဌ၊၉၉။ ဇာ၊ဌ၊၇။၃၅။ ဗဟူ ဟိ သဒ္ဓါ ပစ္စုဟာ၊ ခမိတဗ္ဗာ တပဿိနာ။ သံ၊၁။၂၀၃။ ဗဟူ ဟိ သဒ္ဓါ ပစ္စုဟာတိ ဗဟုကာ ဇေတေ လောကသ္မိ ပဋိလောမသဒ္ဓါ။ သံ၊ဌ၊၁။၂၇။

ပစ္စေက (တိ) [ပတိ+ကေ။ ပစ္စေက(ဝိဘာဝိနိ၊ ၉၀)န္တိ ကေ ကေ၊ ဝိသု ဝိသုန္တိ အတ္တော၊ ဝိစ္စတ္တော ဟိ ပတိသဒ္ဓေါ ယထာ "ပစ္စတ္တ"န္တိ။ မဏိမဉ္ဇူ၊၁။၂၃။ (ပြတု၊က-သံ)] (၁) အသီးအသီးသော၊ တခုစီတခုစီသော။ (၂) အသီးအခြားသော။ (က) အခြားတပါးနှင့် မဆက်ဆံသော။ (ခ) တယောက်-တခု-တည်းသော။

(၁) ပဉ္စသု ဟတ္ထိနိကာသတေသု ပစ္စေကာ ဣတ္ထိယော အာပေပေတွာ။ ဒီ၊၁။၄၆။ သုဗြဟ္မာ စ ပစ္စေကဗြဟ္မာ သုဒ္ဓါဝါသော စ ပစ္စေကဗြဟ္မာ...ပစ္စေကံ ဒွါရဗဟံ ဥပနိဿာယ အဋ္ဌသု။ သံ၊၁။၁၄၉။ ပစ္စေကာ ဣတ္ထိယောတိ ပါဠိယေကာ ဣတ္ထိယော၊ ဧကေကိဿာ ဟတ္ထိနိယာ ဧကေကံ ဣတ္ထိန္တိ ဝုတ္တိဟောတိ။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၃၅။ ပစ္စေကံ ဒွါရ-

ဗာဟန္တိ ဧကေကော ဧကေနံ ဒွါရဗာဟံ
 နိဿာယ ဒွါရပါလာ ဝိယ အဋ္ဌသု။ သံ၊ ၄။ ၁။
 ၁၉၆။ ပါဠိကြောယေဝ သန္တိဝသေန ပစ္စေ-
 ကာ။ သိ၊ ၄။ သစ်၊ ၂။ ၂။ ပစ္စေကံ ဒွါရဗာ-
 ဟန္တိ ပစ္စေကံ ဒွါရဗာဟံ။ ပစ္စေက-သဒ္ဓေါ
 စေတ္ထ အာဝုတ္တိဝသေန ဝေဒိတဗော။ “ပစ္စေ-
 ကံ ပစ္စေက”န္တိ အာဟ “ဧကေကော ဧကေ-
 က”န္တိ။ ယေသု ဟိ ဧကော ပစ္စေကဗြဟ္မာ
 ဂန္ဓကုဋိယာ ဧကဒွါရဗာဟံ နိဿာယ
 ဌိတော၊ အပရော အညံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၅။
 (- ဒိ၊ ၂။ ၂၀၃။ မ၊ ၂။ ၁၆။ သံ၊ ၁။ ၁၇၉။ ၂၂၇။
 ၂၃၅။ အံ၊ ၃။ ၅၄၆။ အပ၊ ၁။ ၅၊ ၃၅၆။ ဇာ၊
 ၂။ ၆၀။ မိလိန္ဒ။ ၃၃၂။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၅၁။ မ၊ ၄။ ၂။
 ၄၉။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၄၈။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၆၂။ ပဋိ၊ သံ၊
 ၄။ ၂။ ၄၂။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၈။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၂။
 ပေတ၊ ၄။ ၂၃၈။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၉။ ထေရီ၊ ၄။
 ၁၂၈။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၄၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၃၁။
 ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၂။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၃၃-၉။ ဇာ၊ ၄။ ၇။
 ၄၇-ဂ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၅၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၆၀။ သာ-
 ရတ္ထ၊ ၃။ ၂၅၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၉။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၇၉။
 ကင်္ခါ၊ ၄။ သစ်၊ ၁၈၆။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၉။ သိ၊ ၄။
 သစ်၊ ၁။ ၂၈။ သိ၊ ၄။ သစ်၊ ၂။ ၅၉။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၇။
 ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၂၉။ မ၊ ၄။ ၂။ ၆၄-၆။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၆-
 ၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၇၁။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၂။ အံ၊ ၄။ ၁။
 ၂၇၇-၉။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇-ဂ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၅။
 မူလ၊ ၄။ ၁။ ၄၂။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၁၄။ မူလ၊ ၄။ ၃။ ၃၁။
 အနု၊ ၄။ ၁။ ၄၁။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၁၂။ အနု၊ ၄။ ၃။ ၃။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၀။) (၂)
 (က) ပစ္စေကမေဝဇ္ဈဂမံသု ဗောဓိ။ မ၊ ၃။
 ၁၁၄။ ပစ္စေကံ ပရေဟိ အသာဓာရဏတာယ
 ဝိသု သယမ္မုဉ္ဇဏေန သစ္စာနိ ဗုဒ္ဓဝါတိ
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၆၉။ (- ထေရ၊ ၄။
 ၁။ ၉။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၈။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၇။ ၂၀၃။
 သိ၊ ၄။ သစ်၊ ၂။ ၁၉၇။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၅။ အံ၊ ၄။ ၁။
 ၁၀၃။) (ခ) ပစ္စေကဗြဟ္မ-ကြည့်။

ပစ္စေကက္ခန္ဓ (ပု) [ပစ္စေက+ခန္ဓ] အသီးအသီး
 သော ခန္ဓာ။ စတုန္ဓံ ပရိဝုဋ္ဌနဝသေနာတိ
 ပစ္စေကက္ခန္ဓေသု စတုန္ဓံ အရိယသစ္စာနံ ပရိ-
 ဝုဋ္ဌနဝသေန။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၅။

ပစ္စေကဂဏိ (တိ) [ပစ္စေက+ဂဏိ] အသီးအသီး
 -ဂိုဏ်းရှိ-ဂိုဏ်းဆရာဖြစ်-သော။ ပစ္စေက-
 ဂဏိနော သဗ္ဗေ၊ သဗ္ဗလောကဿ ဝိဿတော။
 သုတ္တနိ။ ၄။ ၃၂။ စူဠနိ။ ၄။ ပစ္စေကဂဏိနောတိ
 ဝိသု ဝိသု ဂဏဝန္ဓော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၈။
 (- သိ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၆၇။ သိ၊ ၄။ သစ်၊ ၂။ ၂၉၃။)

ပစ္စေကဂမနဝစန (န) [ပစ္စေက+ဂမန+ဝစန]
 အသီးအသီး သွားခြင်းကို ဆိုခြင်း။ ဣဓ
 ဟိ နိရဝသေသေန ထေရာနံ ပစ္စေကဂမန-
 ဝစနမေဝ တတ္ထ နယဝသေန ဒဿေတိ။ သိ၊ ၄။
 သစ်၊ ၁။ ၆၇။

ပစ္စေကဂါထာ (ထိ) [ပစ္စေက+ဂါထာ] အသီး
 အသီး-တခုစီတခုစီ-သော ဂါထာ။ စတ္တာ-
 ရော ခိဏာသဝဗြဟ္မာနောပစ္စေကဂါထာ-
 ယော အဘာသိသု။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၉၁။
 (- သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၆။)

ပစ္စေကစိတ္တ (တိ) [ပစ္စေက+စိတ္တ] အသီးအသီး
 သော စိတ်ရှိသော၊ မရောနောသော စိတ်ရှိ
 သော။ ပစ္စေကစိတ္တာ ပုထု သဗ္ဗသတ္တာ။
 ဇာ၊ ၁။ ၂၇၀။ ပစ္စေကစိတ္တာတိ ပါဠိယေက္က-
 စိတ္တာ ပုထုပ္ပဘေဒါ သဗ္ဗေ သတ္တာ။ ဇာ၊ ၄။
 ၄။ ၂၅၄။

ပစ္စေကစိဝရစေတာပန္န (န) [ပစ္စေက+စိဝရစေ-
 တာပန္န] အသီးအသီးသော သင်္ကန်းဖိုး။
 ဣမေဟိ မယံ ပစ္စေကစိဝရစေတာပန္နေဟိ
 ပစ္စေကစိဝရာနိ စေတာပေတာ ဣတ္ထန္တာမံ
 ဘိက္ခု၊ စိဝရေဟိ အစ္စာဒေဿာမ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၂၁။

ပစ္စေကဇိန (ပု) [ပစ္စေက+ဇိန] အသီးအခြား
 -ကိုယ်တိုင်သာ-မာရ် ၅-ပါးကို အောင်မြင်
 သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။ ယေ သာဝကတ္ထံ

န ဝဇ္ဇန္တိ ဓိရာ၊ ဘဝန္တိ ပစ္စေကဇိနာ သယမ္မူ။
အပါ။ ၁၁၅။ တေ ဓိရာ ကတသမ္မာရာ
သယမ္မူ။ သယမေဝ ဘူတာ ပစ္စေကဇိနာ
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဘဝန္တိ။ အပါ။ ၁၁၆။ ၂၂၅။

ပစ္စေကဇိနဘာသိတ (တိ) [ပစ္စေကဇိန+ဘာ-
သိတ] ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် ဟောကြားအပ်
သော။ သဗ္ဗညုဇိနဘာသိတော ပန အယံ၊
န ပစ္စေကဇိနဘာသိတော။ မူလဋီ။ ၂။ ၉၄။

ပစ္စေကဇိနသေဋ္ဌ (ပု) [ပစ္စေကဇိန+သေဋ္ဌ]
မြတ်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါမြတ်။
ပစ္စေကဇိနသေဋ္ဌေသု၊ ဓုတရာဂေသု တာဒိသု။
အပါ။ ၂၀၂။ အပါ။ ၂။ ၁၉၆။

ပစ္စေကဉာဏာဓိဂမ (တိ) [ပစ္စေကဉာဏ+အဓိ-
ဂမ] အသီးအခြား သိတတ်သော ဉာဏ်ကို
ရခြင်းရှိသော၊ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်ကိုရသော။
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သတတပိတာ'မေတိ ဣမေ
ပစ္စေကဉာဏာဓိဂမာ ဗုဒ္ဓါ သတတံ နိစ္စကာလံ
အပိတာ သုဟိတာ ပရိပုဏ္ဏာ။ အပါ။ ၁၁၆။
၂၂၆။

ပစ္စေကဋ္ဌာန (န) [ပစ္စေက+ဋ္ဌာန] အသီး
အခြား (အကြီးအကဲ) - အရာ - ဋ္ဌာန။
တိဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု န ကိသ္မိဉ္စိ
ပစ္စေကဋ္ဌာနေ ဌပေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၅။ ၂၂။
န ကိသ္မိဉ္စိ ပစ္စေကဋ္ဌာနေတိ ကိသ္မိဉ္စိ ဗိဇနဂ္ဂါ-
ဟာဒိကေ ကေသ္မိဉ္စိ ဇေဋ္ဌကဋ္ဌာနေ န ဌပေ-
တဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ၄။ ၁၆၆။ ပစ္စေက-
ဋ္ဌာနေ (အံ၊ ၃။ ၁၅၉)တိ အဓိပတိဋ္ဌာနေ
ဇေဋ္ဌကဋ္ဌာနေ။ အံ၊ ၃။ ၁၅၅။

ပစ္စေကဋ္ဌာယိ (တိ) [ပစ္စေက+ဋ္ဌာ+ယိ] (အကြီး
အကဲအဖြစ်ဖြင့်) အသီးအခြား - အရာ
- ဋ္ဌာန-၌ တည်သော။ သံဃေန အနုမတာ
ပုဂ္ဂလာ ပစ္စေကဋ္ဌာယိနော အဝိသံဝါဒက-
ဋ္ဌာယိနော။ ဝိ၊ ၅။ ၂၀၈။ ပစ္စေကဋ္ဌာယိနော
အဝိသံဝါဒကဋ္ဌာယိနောတိ ဣဿရိယာဓိပစ္စ-
ဇေဋ္ဌကဋ္ဌာနေ စ အဝိသံဝါဒကဋ္ဌာနေ စ

ဌိတာ၊ န တေ အပသာဒေတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။
ဝိ၊ ၄။ ၂၀၇-၈။

ပစ္စေကဒုဿယုဂ (န) [ပစ္စေက+ဒုဿ+ယုဂ]
အသီးအသီးသော - အဝတ် - သင်္ကန်း - အစုံ။
ပစ္စေကဒုဿယုဂံ ဒတွာ၊ သရဏံ တမုပါဂမိ။
ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၃၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၉၀။ (-ထေရ၊ ၄။ ၁။
၂၉၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၈၉။)

ပစ္စေကဒုဿယုဂလ (ဋ္ဌ) (န) [ပစ္စေက+ဒုဿ-
ယုဂလ (ဋ္ဌ)] အသီးအသီးသော - အဝတ် -
သင်္ကန်း - အစုံ။ ပစ္စေကဒုဿယုဂလေ၊ ဘိက္ခု-
သံဃဿ ဒါသ'ဟံ။ အပါ။ ၂။ ၁၇၀။ ပစ္စေက-
ဒုဿယုဂဋ္ဌေ၊ ဘိက္ခုသံဃဿ ဒါသ'ဟံ။ အပါ။
၁။ ၃၉၂။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၇။

ပစ္စေကနာယက (ပု) [ပစ္စေက+နာယက] ပစ္စေက-
ဗုဒ္ဓါ။ ဒိသ္မာ ဩပတ္တပဒုမံ၊ အာသံ ပစ္စေက-
နာယကာ။ အပါ။ ၂။ ၂၃၄။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၀၀။
(-အပါ။ ၂။ ၂၆၁။ ထေရီ၊ ၄။ ၇၃။)

ပစ္စေကနိရယ (ပု) [ပစ္စေက+နိရယ] (၁)
အသီးအသီးသောရဲ။ (၂) အသီးအခြား
ဖြစ်သောရဲ။ (၁) ယောသော သုယျတိ
ဒါရုဏောတိ ပစ္စေကနိရယေသု ကာရဏံ
ကာရိယမာနာနံ သတ္တာနံ ယောရတရော
သဒ္ဓေါ သုယျတိ။ ပေတ၊ ၄။ ၂၃၄။ (-၂၅၅။)
(၂) အဗျဒေါ နိရယောတိ အဗျဒေါ နာမ
ကောစိ ပစ္စေကနိရယော နတ္ထိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။
၂။ ၁၉၇။ (-မ၊ ၃။ ၁။ ၃၆၉။)

ပစ္စေကပလ္လင်္ဂ (ပု) [ပစ္စေက+ပလ္လင်္ဂ] အသီး
အသီးသော (နေရာ) ပလ္လင်္ဂ။ ပြာဟ္တာ သနက္ကံ-
မာရော တေတ္ထိံ သေ အတ္တဘာဝေ အဘိ-
နိမ္မိနိတွာ ဒေဝါနံ တာဝတိံ သာနံ ပစ္စေက-
ပလ္လင်္ဂေသု ပလ္လင်္ဂေန နိသိဒ္ဓိတွာ။ ဒီ၊ ၂။
၁၇၁။

ပစ္စေကပုဋ္ဌ (တိ) [ပစ္စေက+ပုဋ္ဌ] အသီးအသီး -
တပါးစီ တပါးစီ - မေးအပ်သော။ ယထာ

ခေါ ပန ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ ဝေယျာကရဏံ
ဟောတိတိ ယထာ ဧကေန ဧကော ပုဋ္ဌော
ဗျာကရေယျ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၄၁။ ကင်္ခါ။ ၁၀၁။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓ (ပု) [ပတိ+ကေ+ဗုဒ္ဓ။ ပစ္စေက+
ဗုဒ္ဓ။ ပတိ ကော ဝိသု သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတော
ဝိသဒ္ဓိသာ အညေ အသာဓာရဏဗုဒ္ဓါပစ္စေက-
ဗုဒ္ဓါ။ အပါ၊ ၁။ ၂၂၆။ ပစ္စေကံ ပရေဟိ
အသာဓ ရဏာဘယ ဝိသု သယမ္ပဉာဏန
သစ္စံ ဗုဒ္ဓါတိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ၊ သံ၊ ၃။ ၁။ ၆၉။
ပစ္စေကံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ၊
အနာစရိယော ဟုတော သာမညေဝ သမ္မောဓိ
အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ အတ္ထော။ သံ၊ ၃။ ၁။ ၂။
၁၉၇။] အသီးအခြား - ကိုယ်တိုင်သာ -
(ဆရာမရှိပဲ) သစ္စာ ၄-ပါးကို သိမြင်သော
ဘုရား၊ သီးခြား ဘုရား၊ ဘုရားငယ်၊
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။

လောက၌ ‘ဗုဒ္ဓ’ဘွဲ့ထူးခံပုဂ္ဂိုလ် ၄-မျိုးရှိ
သည်။ ယင်းတို့ကား သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊
စတုသစ္စဗုဒ္ဓ၊ သုတဗုဒ္ဓတို့ဖြစ်သည်။ ထိုတွင်
အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် ၄-သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာ
တသိန်းကာလပတ်လုံး ပါရမီဆယ်ပါးအပြား
၃၀-တို့ကို မပြုငြင်မပင်ပန်း ဖြည့်စွမ်းပြီးလျှင်
အကြွင်းမရှိသောသိဖွယ် ‘ဥပယျ’တရားတို့ကို
ဆရာမရှိမိမိဖာသာ သိမြင်နိုင်သော ‘သဗ္ဗညုတ-
ဉာဏ်’ ရှင် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့ကို “သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓ=
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ” ဟုခေါ်သည်။ အောက်ထစ်ဆုံး
၂-သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ကာလပတ်လုံး
ဒါန၊ သီလစသော ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ပြီး
လျှင် သစ္စာ ၄-ပါး ‘ဥပယျ’တရားတို့ကို ဆရာ
မရှိ မိမိဖာသာ သိမြင်နိုင်သော ‘ပစ္စေက-
ဗောဓိဉာဏ်’ ရှင် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့ကို “ပစ္စေက-
ဗုဒ္ဓ” ဟု ခေါ်သည်။ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့ထံမှ
နည်းဥပဒေသရရှိ၍ တဆင့်ခံ အနေအားဖြင့်
သစ္စာ ၄-ပါး သိမြင်သော ‘သာဝကဗောဓိ
ဉာဏ်’ ရှင် အဂ္ဂသာဝက၊ မဟာသာဝက၊
ပကတိသာဝက ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့ကို

“စတုသစ္စဗုဒ္ဓ” ဟု ခေါ်၍ အကြားအမြင်
‘ဗဟုသုတ’ ဖြင့် သိသင့် သိထိုက်သော
သဘောတရားတို့ကို ပိုင်းခြား သိမြင်သူ
ပညာရှင်အပေါင်းကို “သုတဗုဒ္ဓ” ဟု ခေါ်
သည် (သံ၊ ၃။ ၁။ ၂၄။ အံ၊ ၃။ ၁။ ၈၉၊ ၉၀။ သံ၊
၃။ ၁။ ၆၉၊ ၇၀။ အံ၊ ၃။ ၁။ ၁၃၇-၈)။

ထိုဗုဒ္ဓ ၄-မျိုးတွင် သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓနှင့် ပစ္စေက-
ဗုဒ္ဓ ၂-မျိုးကိုသာ မြန်မာဘာသာအားဖြင့်
‘ဘုရား’ ဟု ခေါ်၍ ကျန်ဗုဒ္ဓ ၂ မျိုးကိုမူ
‘ဘုရား’ ဟု မခေါ်ဆိုကြချေ။ ထို့ပြင် သဗ္ဗညု-
ဗုဒ္ဓကို ‘ဘုရားကြီး’ ပစ္စေကဗုဒ္ဓကို ‘ဘုရား
ငယ်’ ဟု ခွဲထားပြုကာ ခေါ်ဆိုကြသေးသည်။
သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓနှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓ ဘုရားရှင်တို့သည်
ပါရမီဖြည့်ကျင့်ရာ အချိန်ကာလအားဖြင့်
ထက်ဝက်မျှသာ ကွာခြားကြ သော်လည်း
ဂုဏ်အရည်အချင်းအားဖြင့်မူ ထက်ဝက်မက
အဆများစွာ ကွာခြားသည်ဟု ဆိုရပေမည်။

သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့သည် သစ္စာ ၄-ပါးကို
မိမိတို့ ကိုယ်တိုင် သိမြင်တော်မူကြပြီးလျှင်
သူကပါးကိုလည်း သိမြင်အောင် ဟောပြု
တော်မူနိုင်ကြသည်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဘုရားငယ်
တို့ကား သစ္စာ ၄-ပါးကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင်သာ
သိမြင်တော်မူနိုင်ကြ၍ သူကပါးတို့အား သိမြင်
အောင်ကား မဟောပြုနိုင်ကြပေ။ ထိုပစ္စေက-
ဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့သည် အနက်သဘာဝ
‘အတ္ထရသ’ ကိုသာ ထိုးထွင်းသိမြင်၍ ပါဠိ
သဘာဝ ‘ဓမ္မရသ’ ကို ထိုးထွင်းမသိသော
ကြောင့် လောကုတ္တရာတရားကို ဝေါဟာရ
ပညတ်သို့တင်ကာ မဟောပြုနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။
ဥပမာဆိုသော် စကားပြောတတ်သူ ‘လူအ’
သည် အိပ်မက်၌ တွေ့မြင်ရသော အကြောင်း
အရာတို့ကို ပြန်လည် မပြောနိုင်သကဲ့သို့၎င်း၊
တော၌ ကျက်စားလေ့ရှိသော ‘တောမုဆိုး’
သည် မြို့ကြီး ပြကြီး၌ စားသောက်ခဲ့ရသော
စားဖွယ် ဟင်းလျာတို့၏အရသာကို မပြောပြ

တတ်သကဲ့သို့၎င်း ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့သည် တန်ခိုး အရပ်ရပ်၊ သမာပတ် ၈-ဖြာ ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄-ပါး စသော ဂုဏ်တို့နှင့်ကား ကုံလုံပြည့်စုံတော်မူကြသည်သာဖြစ်သည်။ ဖော်ပြပါ ဂုဏ်အရည်အချင်းအားဖြင့် သဗ္ဗညုဘုရားတို့ အောက်နိမ့်ကျခတ်မှုကြသော်လည်း အဂ္ဂသာဝက၊ မဟာသာဝကတို့ထက်မူ များစွာ သာလွန်တော်မူကြလေသည် (သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၆။ အပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၃။)။

ပုဗ္ဗနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဉ်ဖြင့် ရှေးဖြစ်ဟောင်းကို ပြန်ပြောင်း အောက်မေ့ရာတွင် မဟာသာဝကတို့သည် မိမိတို့ပါရမီဖြည့်ခဲ့ရာ ကမ္ဘာတသိန်းအတွင်း၌သာ အောက်မေ့ဆင်ခြင်နိုင်ကြသည်။ အဂ္ဂသာဝကတို့သည် တသချေနှင့်ကမ္ဘာတသိန်းမျှ ဆင်ခြင်တော်မူနိုင်ကြသည်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် ၂-သချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ဆ ခြင်တော်မူနိုင်ကြသည်။ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့ကား အပိုင်းအခြားမရှိ ဆင်ခြင်တော်မူနိုင်ကြသည်။

ထို့ပြင် မဟာသာဝကတို့သည် ခန္ဓာအစဉ်ကို မှီငြမ်းပြု၍သာ ဆင်ခြင်တော်မူနိုင်ကြသည်။ အဂ္ဂသာဝကနှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့ကား ခန္ဓာအစဉ်ကို မှီငြမ်းမပြုရပဲ စုတိနှင့်ပဋိသန္ဓေကို ကြည့်ရှု၍လည်း ဆင်ခြင်တော်မူနိုင်ကြသည်။ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့ကား စုတိပဋိသန္ဓေကိုမျှ ကြည့်ရှုတော်မူရပဲ အလိုတော်ရှိသလို ဆင်ခြင်တော်မူနိုင်ကြသည်။ ဥပမာဆိုရသော် မဟာသာဝကတို့၏ ပုဗ္ဗနိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဉ်သည် ဆီမီးရောင်နှင့်အလားတူသည်။ အဂ္ဂသာဝကတို့၏ အဘိညာဉ်သည် သောက်ရွှားကြယ်ရောင်နှင့် တူသည်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ အဘိညာဉ်သည် လရောင်နှင့် အလားတူသည်။ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့၏ အဘိညာဉ်သည်ကား မြို့တိမ်ကင်း

စင်သောနေမင်း၏ အလင်းရောင်နှင့် တူလေသည် (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂၃-၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၀-၁။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၀။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂။ ၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၅-၆။)။

ရဟန္တာသခင် သာဝကအရှင်မြတ်တို့၏ ဝိဇ္ဇာ ၃-ပါး၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄-ပါး၊ အဘိညာဉ် ၆-ပါး စသည်ပြားသော ‘သာဝကပါရမီဉာဏ်’သည် ပုထုဉာဉ်၊ သေက္ခတို့၏ ဉာဏ်ကို ထောက်က နှက်နဲသည်ဟု ဆိုရသော်လည်း ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဘုရားငယ်တို့၏ ‘ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်’ကို ထောက်သော် နှက်နဲသည်ဟု မဆိုရတော့ချေ။ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့၏ ‘သဗ္ဗညုတဉာဏ်’တော်ကား ထိုပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်ထက် ပင် သာလွန်သဖြင့် အနက်နဲဆုံး ဖြစ်သည် (ပဋိသံ၊ ၃၇၄၅။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၃။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၆။ သီ၊ ဋ္ဌ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၈၄။)။

သဗ္ဗညု ဘုရားအလောင်းတော် တို့သည် အရဟတ္တမဂ်၏အဆုံး အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် သဗ္ဗညုတဉာဏ်နှင့် တကွ ‘ဗုဒ္ဓဉာဏ်’အားလုံးကိုရ၍ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားစင်စစ် ဖြစ်တော်မူကြသကဲ့သို့ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအလောင်းလျာတို့သည်လည်း အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် ဝိဇ္ဇာ ၃-ပါး၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ ၄-ပါး၊ အဘိညာဉ် ၆-ပါး စသည်ပြားသော ‘ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်’ ကို ရ၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဘုရားငယ်တဆူ ဖြစ်တော်မူကြသည် (ပဋိသံ၊ ၁၇၂။ မဟာနိ၊ ၃၆၄။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၉၄၊ ၁၀၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၃။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀၄။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၃။ ဗုဒ္ဓံ၊ ဋ္ဌ၊ ၇၆။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄၉၁။ ငဇိရ၊ ၄၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၉၅၊ ၃၅၂။ ဝိ၊ တိ၊ ၁။ ၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၉။)။

အလုံးစုံသော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဘုရားအလောင်းတော်တို့သည် နောက်ဆုံး ပစ္ဆိမဘဝဝယ် မဇ္ဈိမဒေသ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်ရှိ အဝိဇ-

ဟိတဌာန အပရာဇိတပလ္လင်၌သာ ရဟန်း အသွင်ဖြင့် သဗ္ဗညုဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက် တော်မူကြသည်။ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအလောင်းတော် တို့ကား ဘုရားဖြစ်ရာဌာန သီးခြား သတ်မှတ်ချက်မရှိ၊ သင့်လျော်ရာဌာန၌ပင် လူ့ အသွင်ဖြင့်၎င်း၊ ရဟန်းအသွင်ဖြင့်၎င်းပစ္စေက- ဗောဓိဉာဏ်ကိုရကာ ဘုရားငယ်တဆူ ဖြစ် တော်မူကြသည်။

သုတ္တနိပါတ် ပါဠိတော် ခဂ္ဂဝိသုဒ္ဓိသုတ် (နာ-၂၈၄-၂၃၀), အပဒါနိ ပါဠိတော် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဒါနိ (အပါ။၁၂-၁၅), စူဠ- နိဒ္ဒေသပါဠိတော် ခဂ္ဂဝိသုဒ္ဓိသုတ္တနိဒ္ဒေသ (နာ-၂၂၉-၃၀၇)တို့၌ လာသော ပစ္စေက- ဗုဒ္ဓါ ၄၁-ဆူတွင် အမှတ်-၁ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အလောင်းသည် ကဿပနှင့် ဂေါတမဘုရား ရှင်တို့အကြား ဗုဒ္ဓသုညခေတ်၌ ဗာရာဏသီ ပြည်တွင် ဗြဟ္မဒတ်မင်း ဖြစ်လှသည်။ ထို မင်းသည် ဗာရာဏသီမြို့တော်နှင့်တကွ ဇမ္ဗူ ဒိပ်တကျွန်းလုံးရှိ မြို့ပေါင်း ၂-သောင်းကို အုပ်ချုပ်မင်းပြုနေစဉ် ပြည်နီးချင်း မင်းတပါး သည် တိုင်းစွန့်ပြည်ဖျား မြို့ငယ်များကိုတိုက် ခိုက်လာသည်။ အမတ်တို့က ပြန်လည်တိုက် ခိုက်ခွင့် ပြုပါရန် တောင်းပန်ကြသော်လည်း ပါဏာတိပတအမှု မဖြစ်စေလိုသောကြောင့် တိုက်ခိုက်ခွင့်မပေးပဲထားရာ ရန်သူမင်းသည် ဗာရာဏသီမြို့တော်အနီးသို့ပင် ချဉ်းကပ်လာ လေသည်။ ထိုအခါ အမတ်တို့က “အရှင် မင်းကြီး ပါဏာတိပတအမှု မဖြစ်စေရပါ။ ကျွန်တော်မျိုးတို့ ရန်သူမင်းကို အသက်ရှင် ဖမ်းကာဆက်သပါမည်”ဟု ဥပါယ်အမျိုးမျိုး ပြကာ လျှောက်တင်မှ အခွင့်ရ၍ အိပ်မော ကျနေသော ရန်သူမင်းကို အသက်ရှင်ဖမ်း ကာ ဆက်သလာကြသည်။

ထိုအခါ ဗြဟ္မဒတ်မင်းသည်“တဦးတည်း သော ငါ၏စောင့်စည်းမှုကြောင့် ဤသတ္တဝါ

အပေါင်း၌ သွေးတစက်မျှ မယိုထွက်ခဲ့ရပေ။ ဪ ကောင်းလေစွ၊ အားလုံးသတ္တဝါတွေ ချမ်းသာကြပါစေ၊ ဘေးရန် မရှိကြပါစေနှင့်၊ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြကင်းကြပါစေ”ဟု မေတ္တာ ဈာန်ကို ဖြစ်စေ၍ ထိုဈာန်ကို အခြေခံပြုကာ သင်္ခါရတရားတို့ကို သုံးသပ်ပြီးလျှင် ထိုခဏ၌ ပင် ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်ကိုရလေသည်။ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါ ဖြစ်သစ်စ ဗြဟ္မဒတ်မင်းသည် ဆင်- ကျောက်ကုန်းပေါ်၌ပင် မဂ်ဖိုလ်ချမ်းသာကို ခံစားနေစဉ် အမတ်တို့က “အရှင်မင်းကြီး ပြည်တော်ဝင်ရန် အချိန်တန်ပါပြီ၊ အောင် စစ်သည်ဗိုလ်ပါ အပေါင်းအား ချီးမြှောက် မှုကို ပြုသင့်ပါသည်။ စေရုံးသူ အပေါင်း အားလည်း ထမင်းရိက္ခာ ပေးသင့်ပါသည်” ဟု လျှောက်တင်ကြရာ “အချင်းတို့-ငါကား ဘုရင်မင်းမြတ် မဟုတ်တော့ပြီ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဖြစ်ပြီ”ဟု မိန့်ဆိုသည်။ အမတ်တို့က“အရှင် မင်းကြီး-ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့မည်သည်မှာ လက် ၂-သစ်မျှသော ဆံ မုတ်ဆိတ်ဖြင့် ပရိက္ခရာ ၈-ပါး ဆင်မြန်းကာ ရှင်ရဟန်း အသွင်ဖြင့် ဖြစ်ကြပါသည်”ဟု လျှောက်တင်ကြသဖြင့် ဗြဟ္မဒတ်မင်းသည် လကျာလက်ဖြင့် ဦးခေါင်း ကို သုံးသပ်လိုက်ရာ ထိုခဏ၌ပင် လူ့ အသွင် ကွယ်ပျောက်၍ ဝါတော်တရာ ရပြီးသော ရဟန်းအသွင် ဖြစ်တော်မူသွား လေသည်။ အမတ်တို့၏ လျှောက်ထားမေးမြန်းချက်အရ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဖြစ်လာပုံ ကျင့်စဉ်ကို ‘သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍ’ စသောဂါထာဖြင့် ဟောကြားပြီးလျှင် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက် ကာ ဟိမဝန္တာရှိ ဂန္ဓမာဒနတောင်သို့ကြွမြန်း တော်မူသည်(သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၂-၅၉။ အပါ။ ၄၊၁။၁၆၄-၁၇၀)။

လွန်လေပြီးသောအခါ တက္ကသိုလ် ပြည်၌ ဂေါတမဘုရားအလောင်း ‘သင်္ခ’ မည်သော ပုဏ္ဏားအား ‘သုသိမ’ မည်သော သား တယောက်ရှိသည်။ ထို သုသိမလုလင်သည်

၁၆-နှစ်အရွယ် ရောက်သောအခါ ဗာရာဏသီ ပြည်သို့သွား၍ ဖခင်ပုဏ္ဏားကြီး၏ အဆွေ ခင်ပွန်းဖြစ်သော ပုဏ္ဏားတဦးထံ အတတ် ပညာသင်ယူသည်။ ၁၂-နှစ်မျှ သင်ယူကြရာ သည့် အတတ်ပညာကို ၂-လ၊ ၃-လဖြင့် သင် ယူတတ်မြောက်ပြီးလျှင် ကိုအတတ်ပညာကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်ကြည့်ရာ အစနှင့် အလယ်ကို သာ ကွဲမြင်၍ အဆုံးကို မမြင်နိုင်ပဲ ရှိသည်။ ထိုအခါ ဆရာပုဏ္ဏားကြီးကို ခွင့်ပန်ပြီးလျှင် ဗာရာဏသီပြည်အနီး ‘ဣသိပဏန’ မိဂဒါဝုန် ဘောဉ် သီတင်းသုံးနေကြသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ တို့ထံ ချဉ်းကပ်မေးမြန်းသည်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့က ရဟန်းပြုမှသာ အတတ်ပညာ သင်ပေးနိုင်ကြောင်း မိန့်ဟောမှုကြသဖြင့် ထိုအရှင်မြတ်တို့ထံ ရဟန်းပြုသည်။ သူသိ ရဟန်းတော်သည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ “ဤသို့ ဝတ် ဤသို့ရုံ” စသော အာဘိသမာစာရိက ကျင့်ဝတ်ကို သင်ယူရာ ရင့်ကျက်သော ပါရမီ နှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်၍ မကြာမီ ‘ပစ္စေကဗောဓိ ဉာဏ်’ကို ရတော်မူ၏။ “သူသိပစ္စေကဗုဒ္ဓါ” ဟု ထင်ရှားလေသည် (ခုဒ္ဒက၊ ဌ။ ၁၆၆-၇။ သုတ္တနိ၊ ဌ။ ၁။ ၂၉၄-၅)။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် တို့သည် လူ့ အသွင်ဖြင့်၎င်း၊ ရဟန်းအသွင် ဖြင့်၎င်း သင်လျော်ဆရာနှင့် ပစ္စေကဗောဓိ ဉာဏ်ကို ရကြသည်။ (ထို အရှင်မြတ်တို့၏ ဝိပဿနာ ဉာဏ်စဉ်တက်၍ ပစ္စေကဗောဓိ ဉာဏ်ရပုံ အစီအစဉ်ကို စူဠနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ (နာ-၉၃-၁၀၁) နှင့် ဤအဘိဓာန်အဘွဲ့-ဂ၊ ဉာဏ-ပုဒ်တို့၌ ကြည့်)။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့သည် သဗ္ဗညု ဘုရားရှင်တို့ကဲ့သို့ ပြိုင်ဘက်မပြု တဆူတည်း သာ ပွင့်တော်မူကြသည်မဟုတ်။ ရံခါ တဆူ တည်း ပွင့်တော်မူကြသော်လည်း ရံခါ ဂုဏ် ရည်တူ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအဆူများစွာ တပြိုင်နက်

ပွင့်တော်မူကြသည်။ ကဿပနှင့် ဂေါတမ ဘုရားရှင်တို့အကြား ဗုဒ္ဓသုညခေတ်၌ မဟာ- ပဇာပတိဂေါတမိထေရီလောင်း အမှူးရှိသော ကျွန်မ ၅၀၀-တို့ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ၅-ဆူ ဖူးတွေ့ ဆည်းကပ်ကြရဘူးသည်။ ပင်း မဟာပဇာ- ပတိ ဂေါတမိအလောင်းသည် ထိုဘဝမှ စုတေ ၍ ဗာရာဏသီပြည်အနီး ယက်ကန်းသည်တို့ ရွာ၌ အပြီးအမှူးဖြစ်သော ယက်ကန်းသည် အိမ်တွင် ဖြစ်ပြီးလျှင် ပဒုမဝတီ၏ သားများ ဖြစ်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ၅၀၀-တို့ကို ဖူးတွေ့ ဆည်းကပ်ရပြန်သည် (အံ၊ ဌ။ ၁။ ၂၇၂။ ထေရီ၊ ဌ။ ၁၄၄)။ ပဒုမဝတီ၏သား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-၅၀၀ တို့ ရာဇဂြိုဟ်မြို့အနီး ‘ဣသိဂိလိ’ တောင်၌ ကြာမြင့်စွာ သီတင်းသုံးတော် မူကြသည် (မ၊ ၃။ ၁၁၃-၄-၅။ မ၊ ဌ။ ၄။ ၈၉-၉၁)။

သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့သည် ဝေနေယျသတ္တ- ဝါတို့၏ အလိုဆန္ဒအဇ္ဈာသယ အားလျော်စွာ အမျိုးမျိုးသော တရားဓမ္မတို့ကို ဟောပြ တော်မူကြသည်။ ဂေါတမ ဘုရားရှင်သည် အသက်တန်းတို့သောကာလ၌ ပွင့်တော်မူရ သဖြင့် တရားအစု ‘ဓမ္မက္ခန္ဓာ’ ပေါင်း ရှစ်- သောင်းလေးထောင်မျှ ဟောပြတော်မူခဲ့ရ သည်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ကား “ဣစ္ဆိတံ ပတ္တိတံ တုယံ၊ ခိပ္ပမေဝ သမိဇ္ဈတု” အစချီသော အနု မောဒနာ ဆုဒပး ၂-ဂါထာမျှကိုသာ ဟော ပြတော်မူကြသည် (အံ၊ ဌ။ ၁။ ၁၄၆။ ဓမ္မ၊ ဌ။ ၁။ ၁၂၇။ ဓမ္မ၊ ဌ။ ၂။ ၅၈၊ ၂၃၆။ အပ၊ ဌ။ ၁။ ၁၁၂)။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ တရားကို ကြားနာရသူတို့ သည် လူ့နတ်ချမ်းသာ ၂-ဖြာသောသမ္မတ္တိကို ရကြသည်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်နှင့်သာဝက တို့၏တရားကို ကြားနာရသူတို့သည် လူ့နတ်၊ နိဗ္ဗာန် ၃-တန်သောသမ္မတ္တိကို ရကြသည် (ခုဒ္ဒက၊ ဌ။ ၁၁၂။ သုတ္တနိ၊ ဌ။ ၂။ ၁၇)။

“ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဖြစ်လတ္တံ့” ဟူသော ပဌမ ဗျာဒိတ်ပန်း ဆင်မြန်းခံယူရန် အင်္ဂါ ၅-ပါး

ရှိရသည်။ ယင်းတို့ ၊ ဘး— (၁) မနုဿတ္တ= လူသားစင်စစ်ဖြစ်ခြင်း၊ (၂) လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ= ယောကျ်ားစင်စစ်ဖြစ်ခြင်း၊ (၃) ဝိဂတသဝဒဿန= ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ရဟန္တာတို့တွင် တပါးပါးကို ဖူးတွေ့ရခြင်း၊ (၄) အဓိကာရ= အသက်စသည်ကို စွန့်၍ ဆုတောင်းခြင်း၊ (၅) ဆန္ဒကာ = ပစ္စေကဗုဒ္ဓဖြစ်ရန် အားကြီးသော ဆန္ဒရှိခြင်းတို့ ဖြစ်သည် (သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၅-၆။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂။ အပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၇)။ ဤအင်္ဂါ ၅-ပါးနှင့် ပြည့်စုံညီညွတ်သဖြင့် ဗျာဒိတ်ပန်း ဆင်မြန်းပြီးနောက် ၂-သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာ ၁-သိန်း ကာလပတ်လုံး ပါရမီ ဖြည့်ကျင့်ပြီးသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓ အလောင်းအသျှာတို့သည် နောက်ဆုံးပစ္စိမာဘဝဝယ် ခတ္တိယ၊ ဗြာဟ္မဏ၊ ဂဟပတိဟူသော အမျိုး ၃-ပါးတွင် တပါးပါး၌ ဖြစ်တော်မူကြသည်။ အဂ္ဂသာဝကတို့သည် ခတ္တိယ၊ ဗြာဟ္မဏဟူသော အမျိုး ၂-ပါးတွင် တပါးပါး၌ ဖြစ်ကြ၍ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့ကား အထက်တန်းအကျဆုံး အမျိုး၌သာ ဖြစ်တော်မူကြသည် (သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၆။ အပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅၇-၉။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၃)။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓအရှင်မြတ်တို့သည် ဘုရားရှင်တို့ ပွင့်ထွန်းရာ ‘အသုညကမ္ဘာ’ဝယ် သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့ တဆူနှင့် တဆူအကြား ‘ဗုဒ္ဓသုညခေတ်’၌ ပွင့်တော်မူကြသည် (ထေရီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၂၇။ အပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၅။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆)။ ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ် ပါဠိတော်လာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ၄၁-ဆူတွင် ‘မာတင်္ဂ’မည်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါသည် ပွင့်တော်မူပြီးပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့တွင် နောက်ဆုံး ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်သည်။ ယင်း ပစ္စေကဗုဒ္ဓါသည် ဂေါတမဘုရားအလောင်း သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား ဖွားမြင်တော်မူရာ အလောင်းမင်းသားအား ပူဇော်ရန် လာကြသည့် နတ်များ၏ “အချင်းတို့-လောက၌ ဘုရားပွင့်ပြီ” ဟူသော အသံကို

ကြားရလျှင် ဟိမဝန္တာရှိ မဟာပပါတတောင်သို့ ကြွကာ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူသည် (သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၆-၇။ အပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၂)။

သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့သည် ဖြူစင်သော အကျင့်ရှိသူဘုံ ဖြစ်ထွန်းရာ ‘မဇ္ဈိမဒေသ’၌သာ ပွင့်တော်မူကြသကဲ့သို့ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည်လည်း မဇ္ဈိမဒေသ၌သာ ပွင့်တော်မူကြသည်။ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့သည် ကောသလ၊ မာ-စသော မဇ္ဈိမဒေသရှိ တိုင်းကြီးပြည်ကြီးတို့၌ လှည့်ပတ် သီတင်းသုံးတော်မူကြ၍ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဘုံကား အများအားဖြင့် ဟိမဝန္တာရှိ ဂန္ဓမာဒနတောင်၌သာ သီတင်းသုံးတော်မူကြသည်။ ထိုဂန္ဓမာဒနတောင်၌ ‘နန္ဒမူလက’ မည်သော တောင်ဝှမ်းသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့၏ သီတင်းသုံးရာ ဌာနဖြစ်သည်။ နန္ဒမူလကတောင်ဝှမ်းတွင် ရွှေဂူ၊ ငွေဂူ၊ ပတ္တမြားဂူဟူသော ဂူကြီး ၃ လုံးရှိရာ ပတ္တမြားဂူအနီး အစောက် တယူဇနာ၊ အပြန်တယူဇနာရှိသည့် ‘မဇ္ဈိမသက’ မည်သော သစ်ပင်ကြီးရှိသည်။ ထိုသစ်ပင်ကြီးသည် အမျိုးမျိုးသော ရေပန်း ကုန်းပန်းတို့နှင့် ပြည့်စုံပြီးလျှင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့ ကြွရောက်လာသောနေ့၌ အထူးပွင့်လေသည်။ မဇ္ဈိမသကသစ်ပင်ကြီး၏ နောက်၌ အမြဲမပြတ် ခင်းထားအပ်သော နေရာရှိ၍ အမျိုးမျိုးသော ရတနာတို့ဖြင့် ပြီးသော တန်ဆောင်းကြီးဝယ် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအသစ် ပွင့်သောနေ့၌၎င်း၊ ဥပုသ်နေ့၌၎င်း ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအားလုံး စည်ဝေးနေထိုင်တော် မူကြသည် (ခုဒ္ဒက၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၉။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆။ အပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၀-၁။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၇)။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့၏ ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်ရာဌာနကား အများအားဖြင့် ဟိမဝန္တာရှိ မဟာပပါတတောင်ဖြစ်သည် (သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၇။ အပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၂)။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့
 ကဲ့သို့ သာသနာလည်းမရှိ၊ ယခုအခါ ပစ္စေ-
 ကဗုဒ္ဓါခေတ်လည်းမဟုတ်သဖြင့် ယင်းတို့၏
 ဂုဏ်ကျေးဇူးသည် မထင်ရှားပဲ ရှိသည်။
 ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင် သက်တော်ထင်ရှား
 ရှိစဉ် အရှင်အာနန္ဒာသည် ဆိတ်ကွယ်ရာ၌
 စဉ်းစားဆင်ခြင်မိသည့်အတိုင်း ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ
 တို့၏ အကြောင်းအရာကို လျှောက်ထား
 မေးမြန်းကြည့်ရာ ဘုရားရှင်သည် ပစ္စေက-
 ဗုဒ္ဓါ ၄၁-ဆူတို့၏ အကြောင်းအရာနှင့်တကွ
 ယင်းတို့ ဟောကြားအပ်သော ဂါထာပေါင်း
 ၄၁-ပုဒ်ကို ဟောပြောတော်မူသည်။ “ကော
 စရေ ခဂ္ဂဝိသုဒ္ဓါဏကပေါ” ဖြစ်ချည်း အဆုံး
 သပ်ထားသော ယင်းဂါထာ ၄၁-ပုဒ်သည်
 သုတ္တနိပါတ်ပါဠိတော်(-နာ-၂-၄-၂၉၀)
 အပဒါနိပါဠိတော် (ပါနာ-၉-၁၅) စူဠနိဒ္ဒေ-
 သပါဠိတော် (နာ-၂၂၉-၃၀၇)တို့၌ လာ
 သည်။ (အကျယ်ကို ယင်းအဋ္ဌကထာတို့နှင့်
 သမန္တစက္ခုဒီပနီကျမ်း၊ ပုစ္ဆာ၊ ဝိသဇ္ဇနာ
 အမှတ် ၁၂၀၌ ကြည့်)။

အာစိက္ခိဿာမိ ဘိက္ခဝေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ
 နာမာနိ၊ ကိတ္တယိဿာမိ ဘိက္ခဝေ ပစ္စေက-
 ဗုဒ္ဓါနံ နာမာနိ၊ ဒေသေဿာမိ ဘိက္ခဝေ
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ နာမာနိ၊ တံ သုဏာယ သာ-
 ဓကံ မနသိ ကဓရာထ၊ ဘာသိဿာမိတိ။ မ၊
 ၃။ ၁၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိဒေဝါ ဝုစ္စန္တိ တထာဂတ-
 သာဝကာ အရဟန္တာ ခဏ္ဍာသဝါ၊ ယေ စ
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ စူဠနိဋ္ဌ၊ နိဒ္ဒေသေ ပစ္စေက-
 ဗုဒ္ဓါတိ တံဘံ အာရမ္မဏံ ပါဠိယေက္ကံ စတု-
 သစုံ သယမေဝ ဗုဒ္ဓါ ပဋိဝေဓပုတ္တာတိ
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ စူဠနိဋ္ဌ၊ ၂။ (-ဝိ၊ ၅။ ၂၁၄။
 အံ၊ ၁။ ၇၆၊ ၅၆၇။ အံ၊ ၃။ ၁၉၇၊ ၂၇၄။ ပဋိသံ၊
 ၂၁၅-၆။ ဥဒါနံ၊ ၁၃၆။ အပါ၊ ၁။ ၄၊ ၈၊ ၁၅။
 အပါ၊ ၂။ ၁၁၉။ မဟာနိ၊ ၄၄။ စူဠနိ၊ ၂၃၃။
 နေတ္ထိ၊ ၁၀၃။ မိလိန္ဒ၊ ၁၁၁-၆။ ဝိဇ္ဇာ၊ ၁။ ၁၁၀။
 ဝိဇ္ဇာ၊ ၃။ ၃၆၄။ ဝိဇ္ဇာ၊ ၄။ ၁၅၈။ ဒီ၊ ၁။ ၂၊ ၈၂-၅။

၁၅၄။ ဒီ၊ ၁။ ၃၉။ မ၊ ၁။ ၁၂။ မ၊ ၁။ ၃။
 ၂၄၆-၉။ မ၊ ၁။ ၄၊ ၅၈။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၇၁။ အံ၊
 ၁။ ၁၃၁-၆။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၇၂၊ ၁၄၆။ အံ၊ ၁။ ၁။
 ၇၃။ အဘိ၊ ၁။ ၃၃၃။ အဘိ၊ ၁။ ၂။ ၄၈၁။
 အဘိ၊ ၁။ ၄၊ ၄၀၅။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၇၊ ၁၉၀။
 ပဋိသံ၊ ၁။ ၂၊ ၂၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၂။ ၃၄၂။ ဓမ္မ၊ ၁။ ၃၂၂။ ဓမ္မ၊ ၁။ ၂၊ ၅၉။
 ဥဒါနံ၊ ၅၃၊ ၂၆၄။ ဣတိဝုတ်၊ ၁။ ၁၄၄။ သုတ္တ-
 နိ၊ ၁။ ၂၊ ၁၄။ ပေတ၊ ၁။ ၇၀။ ထေရ၊ ၁။ ၈၅။
 ထေရ၊ ၁။ ၂၊ ၁၀။ ထေရီ၊ ၁။ ၁၀။ အပါ၊ ၁။ ၁။
 ၃၂၇။ အပါ၊ ၁။ ၂၊ ၁၉၆။ စရိယာ၊ ၁။ ၃၀။
 မဟာနိ၊ ၁။ ၂၇၄။ စူဠနိ၊ ၁။ ၁၃။ ဇာ၊ ၁။ ၂၊ ၅၀။
 ဇာ၊ ၁။ ၃၊ ၃၊ ၆။ ဇာ၊ ၁။ ၄၊ ၁၁၆၊ ၁၄၀-၁။
 ဇာ၊ ၁။ ၅၊ ၂၆၆။)

ပစ္စေကဗုဒ္ဓဣသိ (ပု) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ+ဣသိ] ပစ္စေ-
 ကဗုဒ္ဓါဟူသော ဣသိ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဘုရား။
 နန္ဒမူလကပဗ္ဗာရတော အာကာသေန
 အာဂန္တာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဣသယောပေတ္တ ဩ-
 တရဏဝသေန ပတန္တိ။ သံ၊ ၁။ ၃၊ ၂၇။ ပဋိသံ၊
 ၁။ ၂၊ ၁၄။ (-မ၊ ၁။ ၄၊ ၉၀။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၅၇။
 သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၄။)

ပစ္စေကဗုဒ္ဓဣသိသမူဟ (ပု) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓဣသိ+
 သမူဟ] ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဘုရားအပေါင်း။ ဣသိ-
 သံသေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဣသိသမူဟေ တေသံ
 သမိပေ ဟိမဝန္တပဗ္ဗတေ မာတင်္ဂဟတ္ထိကုလေ
 ဝါရဏော စဏ္ဍဟတ္ထိ အဟောသိ။ အပါ၊ ၁။
 ၂၊ ၁၉၆။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓဂတ (တိ) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ+ဂတ] ပစ္စေ-
 ကဗုဒ္ဓါတို့၌ (အာရုံပြု၍) ဖြစ်သော။ ဗောဓိ-
 သတ္တော အဉ္ဇလိ ပဂ္ဂယ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဂတံ
 ပိတိ ဂဟေတွာ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၊ ၃၈၆။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓဂါထာ (ထိ) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ+ဂါထာ]
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ ဟောကြားသော ဂါထာ။
 “ဣစ္ဆိတံ ပတ္တိတံ တုယံ၊ မဏိဇောတိ-

ရသော ယထာ ”တံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဂါထာဟိ
အနုမောဒနံ ကတွာ။ ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၆။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓစေတီယင်္ဂဏ (န) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ +
စေတီယင်္ဂဏ] ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏ စေတီရင်ပြင်။
ဥတ္တရသာဓုကေန ဝါလုကံ အာနေတွာ
ပစ္စေကဗုဒ္ဓစေတီယင်္ဂဏေ ဩကိရိတွာ။ ခုဒ္ဒက၊
ဋ္ဌ၊ ၁၆၇။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓဉာဏ (န) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ + ဉာဏ] ပစ္စေ-
ကဗုဒ္ဓါတို့၏ဉာဏ်၊ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်။ ပစ္စေ-
ကဗုဒ္ဓဉာဏံ ဥပါဒါယ န တထာ ဂမ္ဘီရန္တိ
“ဂမ္ဘီရမေဝါ”တိ န သက္ကာ ဝတ္ထု။ ဒီ၊ ၁။
၁၃၆။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓဓမ္မ (ပု) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ + ဓမ္မ] ပစ္စေက-
ဗုဒ္ဓါတို့၏ တရား။ အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ
တိဟိ ဓမ္မေဟိ နိဒ္ဒိသိကဗ္ဗံ ဗုဒ္ဓဓမ္မေဟိ ပစ္စေ-
ကဗုဒ္ဓဓမ္မဟိ သာဝကဘူမိယာ။ နေတ္ထိ။
၁၃၉။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ + နိဒ္ဒေသ]
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို-ညွှန်ပြရာ-ညွှန်ပြကြောင်း-
စကား။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓနိဒ္ဒေသေပိ ပုဗ္ဗေ အနန္တ-
သုတေသုတိပဒေ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနော
အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဘိ၊ ၄။ ၁၇၀။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓဗြာဟ္မဏ (ပု) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ + ဗြာဟ္မ-
ဏ] ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဟူသော (ပရမတ္ထ) ဗြာဟ္မဏ။
တာဒိသေတိ ဝေရူပေ ဗာဟိကပါပေ ပစ္စေ-
ကဗုဒ္ဓဗြာဟ္မဏေ နိမန္တနတ္ထာယ ဥပသက-
မာမ။ ဇာ၊ ၄။ ၁၇၆။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘာဝတ္ထိက (တိ) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ +
ဘာဝ + အတ္ထိက] ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏အဖြစ် -
ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်- ကို အလိုရှိသော၊ သူ။
ဝရာဟဓော ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘာဝတ္ထိကာနံ တဒုပါ-
ယာဘရဏေန။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၆၂။ သုတ္တနိ၊ ၁။
၂၉၁။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘာဝါဝိဂမ (ပု) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘာဝ +
အဝိဂမ] ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏အဖြစ် - ပစ္စေက-
ဗောဓိဉာဏ်-ကို ရခြင်း။ သဒ္ဓမ္မဿ စ ပဏာ-
မဝိဓာနေန ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘာဝါဝိဂမာယ ပစ္စေ-
ကဗုဒ္ဓယာနံ ပဋိပဇ္ဇန္တာနံ ဥဿာဟဇနန္တိ။
သီ၊ ၁။ သင်္ခ၊ ၁။ ၃။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘာဝါဝိဂမတ္ထ (ပု) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ-
ဘာဝါဝိဂမ + အတ္ထ] ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏အဖြစ် -
ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ် - ကို ရခြင်းအကျိုး။
လောကီယလောကုတ္တရဘေဒဿ၊ လော-
ကုတ္တရဿေဝ ဝါ သဒ္ဓမ္မဿ ပူဇာဝိဓာနံ
ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘာဝါဝိဂမတ္ထံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓယာနံ
ပဋိပဇ္ဇန္တာနံ ဥဿာဟံ ဇနေတိ။ ဝဇီရ၊ ၁၄။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘာသိတ (တိ) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ + ဘာသိ-
တ] ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် ဟောကြားအပ်
သော။ ဧဝံ တယံဒံ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓဘာသိတံ
ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘာသိတံ သာဝကဘာသိတန္တိ
တိဝိဓံ ဟေတိ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂။ (-ဝဇီရ၊ ၂၉။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၆။ သီ၊ ၁။ သင်္ခ၊ ၁။ ၁၂၉။)

ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘူမိ (ထိ) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ + ဘူမိ] ပစ္စေ-
ကဗုဒ္ဓါတို့၏-ဘုံ-အရာ-ဌာန၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ
တို့၏တရား။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘူမိသု ဂရုကံ ဥပ္ပဇ္ဇ-
တိ ဒန္တံ ပဝတ္တတိ၊ ကိံ ကာရဏာ၊ ပရိ-
သုဒ္ဓတ္တာ သာဝကဝိသယေ၊ အပရိသုဒ္ဓတ္တာ
ပစ္စေကဗုဒ္ဓဝိသယေ။ မိလိန္ဒ၊ ၁။ ၁။ ဘူမိပိ...
သာဝကဘူမိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘူမိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ-
ဘူမိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၃။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓမဂ္ဂ (ပု) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ + မဂ္ဂ] ပစ္စေက-
ဗုဒ္ဓါတို့၏မဂ်။ အထ ဝါ သာဝကမဂ္ဂဿ အမ-
လဋ္ဌော။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓမဂ္ဂဿ ဝိမလဋ္ဌော။
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမဂ္ဂဿ နိမ္မလဋ္ဌော။ ပရိသံ၊ ၄။
၉၄။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓမဟေသိ (ပု) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ + မဟေ
သိ] ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဘုရား။ မဟေသိနံ ပဿာ

ဒေနာတိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓမဟသိနံ ပသာဒေန။
အပါဠာ ၂။ ၁၉၆။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓမုနိ (ပု) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ+မုနိ] ပစ္စေက-
ဗုဒ္ဓါဘုရား။ သော ပနေသ အဂါရိယမုနိ
အနဂါရိယမုနိ သေက္ခမုနိ အသေက္ခမုနိ ပစ္စေ-
ကဗုဒ္ဓမုနိ မုနိမုနိတိ အနေကဝိဓော။...ပစ္စေ-
ကဗုဒ္ဓမုနိတိ ပစ္စေကသမ္ပုဒ္ဓေါ။ မုနိမုနိတိ
သမ္ပာသမ္ပုဒ္ဓေါ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၂၅။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓယာန (န) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ + ယာန]
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ ယာဉ်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်
ကြောင်း အကျင့်တရား။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘာဝါ-
ဓိဂမ-ကြည့်။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓရတန (န) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ + ရတန]
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရတနာ။ ဗုဒ္ဓရတနမှိ ဒုဝိဓံ
ပစ္စေကဗုဒ္ဓရတနံ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓရတနန္တိ။ မ၊ ဌ၊
၄။ ၁၉၇။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓလိလာ (ထိ) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ+လိလာ]
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏-တင့်တယ်-စမ္ပယ် - ခြင်း။
တဟော ကတ္တရဒဏ္ဍံ ဂဟေတွာ မဟာ-
တလ ကတိပယေ ဝါရေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓလိလာ-
ယ အပရာပရံ စကံမိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၆၆။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓဝစန (န) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ+ဝစန] ပစ္စေ-
ကဗုဒ္ဓါတို့၏စကား။ အရဟန္တဝစနံ ပစ္စေက-
ဗုဒ္ဓဝစနံ ဇိနဝစနံ သဗ္ဗညုဝစနံ။ မိလိန္ဒ။ ၂။ ၁၀။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓဝိသယ (ပု) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ+ဝိသယ]
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏-အရာ-ဌာန။ စတ္တာရိ ဟိ
အစိန္တေယျာနံ ဝုတ္တာနိ၊ တတြာယံ ပစ္စေက-
ဗုဒ္ဓဝိသယောတိ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၉။ (-မိလိန္ဒ။
၁၁။)

ပစ္စေကဗုဒ္ဓဝေသ (ပု) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ+ဝေသ]
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ -အသွင်-ပုံဟန်-သဏ္ဌာန်။
သော အာဝုဓံ အာဒါယ ကာသာဝဝတ္ထဝ-
သနော ပစ္စေကဗုဒ္ဓဝေသံ ဂဏှိတွာ။ ဇာ၊ ဌ၊
၂။ ၁၀၁။

အဆိဝေနံ (ပ-ဝဂ်) ၁-၂၂-ပ-မ-ဗ -သ-၈

ပစ္စေကဗုဒ္ဓသတ (န) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ+သတ] ပစ္စေ-
ကဗုဒ္ဓါ-တရာ-အရာ၊ ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ
ပဉ္စပစ္စေကဗုဒ္ဓသတာနိ ဣမသ္မိံ ဣသိဂိလိသ္မိံ
ပဗ္ဗတေ စိရနီဝါသိနော အဟေသံ။ မ၊ ၃။
၁၁၃။ (-မ၊ ဌ၊ ၄။ ၉၁။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၃၆။
ဥဒါန၊ ဌ။ ၂၆၄။)

ပစ္စေကဗုဒ္ဓသဟဿ (န) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ+သဟဿ]
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-တထောင်-အထောင်။ ဣမ
ကုလပုတ္တာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓသဟဿာနံ စိဝရသ-
ဟဿံ အဒိသု။ အပါဠာ ၂။ ၂၂၃။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓသီလ (န) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ+သီလ]
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏-အကျင့်-သီလ။ သာဝက-
သီလတော စ ပစ္စေကဗုဒ္ဓသီလတော စ
ဗုဒ္ဓါနံ သီလံ အဒိကံ ဥက္ကဋ္ဌံ။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၅။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဂမနဒိဝသ (ပု) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ+အာ-
ဂမန+ဒိဝသ] ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ ကြွလာသော
နေ။ သဗ္ဗာနိ တာနိ ပုပ္ဖယာဘိ ဝိသေသေန
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဂမနဒိဝသေ။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၉။
အပါဠာ ၁။ ၁၇၀။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါပဒါန (န) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ+အပဒါန]
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏-အဖြစ်အပျက်-အကြောင်း
အရာ-အဋ္ဌပ္ပတ်-အပဒါန။ အထ ပစ္စေက-
ဗုဒ္ဓါပဒါနံ သုဏာထ။ အပါ၊ ၁။ ၈။ ပါဠိက္ခေ
ဝိသု ဗုဒ္ဓါတိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ တေသံ အပဒါနံ
ကာရဏံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါပဒါနံ။ အပါ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၂။
(-၁၁၃၊ ၁၄၂။)

ပစ္စေကဗုဒ္ဓုပ္ပါဒဒိဝသ (ပု) [ပစ္စေကဗုဒ္ဓ+ဥပ္ပါ-
ဒ+ဒိဝသ] ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့-ဖြစ်-ပွင့်-သော
နေ။ သဒါ ပညတ္တာနေဝ စေတ္ထ အာသနာ-
နိ ဟောန္တိ၊ ယေသု ပစ္စေကဗုဒ္ဓုပ္ပါဒဒိဝသေ
ဥပေါသထဒိဝသေ စ သဗ္ဗေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ
သန္နိပတိတွာ နိသီဒန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၉။
အပါဠာ ၁။ ၁၇၁။

ပစ္စေကဗောဇ္ဈင် (ပု) [ပစ္စေက+ဗောဇ္ဈင်] အသီးအသီးသော ဗောဇ္ဈင်။ ပစ္စေကဗောဇ္ဈင် “ဗောဇ္ဈင်ဘာဝနာယာ” တိလ္လမိနာ ဂဏှန္တော “မဂ္ဂတ္တယသမ္ပယုတ္တာယာ” တိ အာဟ။ မ၊ ဋ္ဌါ၊ ၁။ ၁၇။

ပစ္စေကဗောဓိ (ထိ) [ပစ္စေက+ဗောဓိ] (၁) အသီးအခြား သိတတ်သော ဉာဏ်၊ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်။ (ပု) (၂) အသီးအခြား - ကိုယ်တိုင်သာ - သိတတ်သော သူ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။ (၁) ပဋိသမ္ဘိဒါ ဝိမောက္ခာ စ၊ ယာ စ သာဝကပါရမီ။ ပစ္စေကဗောဓိ ဗုဒ္ဓဘူမိ၊ သဗ္ဗမေတေန လဗ္ဘတိ။ ခုဒ္ဒက။ ၁၀။ အာရမ္မဏေနာပိ ပရိတ္တကေန၊ ပစ္စေကဗောဓိ အနုပါပုဏန္တိ။ အပါ၊ ၁။ ၈။ ယာ စ သယုတ္တုဘာဂသာဝိကာ ပစ္စေကဗောဓိ၊ ယာ စ သဗ္ဗသတ္တုတ္တမဘာဝသာဝိကာ ဗုဒ္ဓဘူမိ၊ ဣဒမ္ပံ ပဉ္စပံ ဩဓိသော သဗ္ဗမေတေန လဗ္ဘတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ခုဒ္ဒက၊ ၁။ ၁၉။ ပရိတ္တကေနာပိ အပ္ပမတ္တကေနာပိ အာရမ္မဏေန ပစ္စေကဗောဓိ ပဋိက္ခေ ဗောဓိ သမ္ပာသမ္ပုဒ္ဓါနန္တရံ ဗောဓိ အနုပါပုဏန္တိ ပဋိဝိဇ္ဇန္တိ။ အပါ၊ ၁။ ၁၄။ (- ပေဋကော။ ၃၂၀-၁။ မိလိန္ဒ။ ၁၁၇။ ဝိ၊ ၁။ ၁၉။ ဒိ၊ ၁။ ၂။ ၂၉။ မ၊ ၁။ ၁၉။ သံ၊ ၁။ ၂၇။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၃၁။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၂၄။ အံ၊ ၁။ ၁၄။ အဘိ၊ ၁။ ၂။ ၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀။ ခုဒ္ဒက၊ ၁။ ၁၆။ ဥဒါန၊ ၁။ ၂၆။ ဣတိ ဝုတ်၊ ၁။ ၂၇။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၁၆။ ထေရ၊ ၁။ ၁၁၀-၂။ အပါ၊ ၁။ ၁၉၀-၆။ စရိယ၊ ၁။ ၂၉။ ဇာ၊ ၁။ ၁၂။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၃၇။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၂၂။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၂၆။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၂။ ဒိ၊ ၁။ ၂။ ၄၆။ သိ၊ ၁။ သစ်၊ ၁။ ၂၇။ သိ၊ ၁။ သစ်၊ ၂။ ၁၉။ ဒိ၊ ၁။ ၃။ ၂၇။ မ၊ ၁။ ၃၇။ မ၊ ၁။ ၆၂။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၇။ ၄၆။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၉။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၉။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၆။) (၂) ကိတဝိသော နာမဟံ ရာဇပုတ္တော ပစ္စေကဗောဓိ

မေ။ ပတ္တံ ဘိန္တိတော စဝိတော၊ နိဿေဟော တဿ ကာရဏာ။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၁၇။ (- ၁၇။)

ပစ္စေကဗောဓိအတ္တ (ပု) [ပစ္စေကဗောဓိ+အတ္တ] ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်ဟူသော အကျိုး။ သာယေဝ ပစ္စေကဗောဓိအတ္တာယ သာဝကဗောဓိအတ္တာယ စ ဒါနာဒိပဋိပဒါ တေသံ ဗောဓိသတ္တာနံ သန္တာနဿ ဘာဝနတော ပရိဘာဝနတော ဘာဝနာ နာမ။ ထေရ၊ ၁။ ၁၃။

ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ (န) [ပစ္စေကဗောဓိ+ဉာဏ] အသီးအခြား သိတတ်သော ဉာဏ်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ ရအပ်သော ဉာဏ်၊ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်။ အထ ဝါယံ ဗုဒ္ဓိတဗ္ဗံ အနုဗုဒ္ဓိတဗ္ဗံ ...သဗ္ဗံ တံ တေန ပစ္စေကဗောဓိဉာဏေန ဗုဒ္ဓိ အနုဗုဒ္ဓိ။ စူဠနိ။ ၂၃၂။ တေသဉ္စိ ကဿစိ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ အရဟတ္တဖလမေဝ ဒေတိ။ ...ကဿစိ သာဝကပါရမီဉာဏံ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနမ္ပိ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏမေဝ ဒေတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၁၀။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၄။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၄။ သာဝကပါရမီဉာဏန္တိ အဂ္ဂသာဝကေဟိ ပဋိလဘိတဗ္ဗံ သဗ္ဗမေဝ လောကီယလောကုတ္တရဉာဏံ။ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏန္တိ ဧတ္တာပိ ဣမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၂။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၆။ (- ဒိ၊ ၁။ ၁၉။ ဒိ၊ ၁။ ၂။ ၆၃။ ၇။ ဒိ၊ ၁။ ၆၂။ မ၊ ၁။ ၆၄။ မ၊ ၁။ ၉၀။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၈။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၄၁။ အံ၊ ၁။ ၁၄။ ၂၇။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၃၁။ အဘိ၊ ၁။ ၂။ ၃၈။ ဥဒါန၊ ၁။ ၂၆။ ၂၇။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၁၆။ ထေရ၊ ၁။ ၁၂။ ထေရိ၊ ၁။ ၁၆။ အပါ၊ ၁။ ၁၆။ ၁၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၁။ ၇။ ဇာ၊ ၁။ ၃၇။ ၆။ ဇာ၊ ၁။ ၁၆။ ၃၃။ ၃၄။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၈။ ၁၉။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၇။ သိ၊ ၁။ သစ်၊ ၁။ ၃၈။ ၇။ ဒိ၊ ၁။ ၂။ ၂၄။ မ၊ ၁။ ၃၀။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၉။)

ပစ္စေကဗောဓိဓမ္မ (ပု) [ပစ္စေကဗောဓိ+ဓမ္မ]
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါသည် ရုပ်သောတရား၊ ပစ္စေက-
 ဗောဓိဉာဏ်။ တဿံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဥတ္တမံ
 ဓမ္မံ ပစ္စေကဗောဓိဓမ္မံ ဩကပ္ပမိံ “သော
 ဥတ္တမော ဓမ္မော အတ္ထံ” တိ သဒ္ဓဟိ။ နေတ္ထိ၊
 ဝိ။ ၂၉၅။

ပစ္စေကဗောဓိနိယာမ (ပု) [ပစ္စေကဗောဓိ+
 နိယာမ] ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်၌ မြဲခြင်း၊ ပစ္စေ-
 ကဗောဓိဉာဏ်ကို ရရှိရန် သေချာခြင်း။
 တဿာကမ္မန္တရာယေနာယမိဒါနိ အသမဝေတ-
 ဒဿနာဘိသမယော ဣဇာ ပစ္စေကဗောဓိ-
 နိယာမေန နနာဂတေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ ဟုဘွာ
 ပရိနိဗ္ဗာသံသဟိ။ ဒိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၂၇။ (-သိ၊ ဇိ၊
 သစ်၊ ၂။ ၁၃၇။)

ပစ္စေကဗောဓိပဋိပတ္တိမဂ္ဂဝိဒ္ဓ (တိ) [ပစ္စေကဗော-
 ဓိ+ပဋိပတ္တိ+မဂ္ဂ+ဝိဒ္ဓ] ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်
 ၏ (အကြောင်းဖြစ်သော) အကျင့်လမ်းစဉ်၌
 -လိမ်မာ-ကျမ်းကျင်-သောသူ၊ အထ ဝါ
 အဘိသမ္မောဓိပဋိပတ္တိမဂ္ဂသူ၊ ပစ္စေကဗောဓိ-
 ပဋိပတ္တိမဂ္ဂဝိဒ္ဓ၊ သာဝကဗောဓိပဋိပတ္တိမဂ္ဂ-
 ကောဝိဒေါ၊ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၄။ မဟာနိ၊ ၄။
 ၂၅၅။

ပစ္စေကဗောဓိပဋိလာဘပစ္စယ (ပု) [ပစ္စေကဗော-
 ဓိ+ပဋိလာဘ+ပစ္စယ] ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်
 ကို ရခြင်း အကြောင်း။ တေပိ ကုသလာ
 နာမ၊ ပစ္စေကဗောဓိပဋိလာဘပစ္စယာ ကုသ-
 လာ အနိကုသလာ။ ဒိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၀၃။

ပစ္စေကဗောဓိပတ္တ (ပု) [ပစ္စေကဗောဓိ+ပတ္တ]
 ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၏ သပိတ်၊ ပုတ္တော ပစ္စေကဗောဓိ
 မေ၊ ပတ္တံ ဘိန္နိတော စဝိတောတိ မမ ပုတ္တော
 ပစ္စေကဗောဓိပတ္တံ ဘိန္နိတော စဝိတောတိ
 အတ္ထော။ ဇာ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၇၃။

ပစ္စေကဗောဓိပါရမီ (ထိ) [ပစ္စေကဗောဓိ+
 ပါရမီ] ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်၏ (အကြောင်း)

-ကောင်းမှု-ပါရမီ။ နမဿမာနော အဋ္ဌာ-
 သိဒ္ဓေ အသင်္ချေယျာနိ ပစ္စေကဗောဓိပါရမိနံ
 ပူရဇဏန တတ္ထ ဗုဒ္ဓသာသနေ ပရိစယေန စ
 ဘာဝတိ ပသန္နစိတ္တတယ စ။ မ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၃။

ပစ္စေကဗောဓိသစ္စိကိရိယ (န၊ ထိ) [ပစ္စေကဗောဓိ
 +သစ္စိကိရိယ] ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်ကို-မျက်
 မှောက်ပြုခြင်း-ရခြင်း။ သုမနမာလာကာရ-
 သ စ ပုပ္ဖမုဒ္ဓိနာ ပူဇန္တဿ ပစ္စေကဗောဓိ-
 သစ္စိကိရိယံ နိဿယ ဘဂဝါ သိတံ ပါတူ-
 ကာသိ။ မူလ၊ ၁။ ၂၀၀။

ပစ္စေကဗောဓိသတ္တ (ပု) [ပစ္စေကဗောဓိ+
 သတ္တ] အသီးအခြား-ကိုယ်တိုင်သာ- သစ္စာ
 ၄-ပါးကို သိလတ္တံ သော သတ္တဝါ၊ ပစ္စေက-
 ဗောဓိဉာဏ်၌ -ငြိကပ် -တောင့်တ-သော
 သူ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါလောင်း။ အယံ တတိ-
 ယာတိ အယံ ဒိန္နန္တ အဂ္ဂသာဝကနံ ပစ္စေက-
 ဗောဓိသတ္တာနန္တ တတိယာ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိ။
 ဒိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၆၉။ (-မ၊ ဇိ၊ ၄။ ၁၂၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။
 ၁။ ၅၂။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၀-၁-၂။ အပါ၊ ၄။ ၁။
 ၁၆၄။ ၁၇၂-၇၊ ၁၉၀။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၇။ စူဠနိ၊
 ၄။ ၉၃။ ဇာ၊ ၄။ ၃၄၀။ ဒိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၂၂၂။ ၂၆၉။
 သိ၊ ဇိ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၊ ၁၅၄။ မ၊ ဇိ၊ ၁။ ၂၂၅။ မ၊
 ဇိ၊ ၁။ ၁၅၃။ အံ၊ ဇိ၊ ၁။ ၂၂၇။)

ပစ္စေကဗောဓိသတ္တဗျာကရဏ (န) [ပစ္စေက-
 ဗောဓိသတ္တ + ဗျာကရဏ] ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ
 လောင်းတို့အား - ဗျာဒိတ်ကြားခြင်း -
 ဗျာဒိတ်ပေးခြင်း။ အယံ နယော ပစ္စေက-
 ဗောဓိသတ္တဗျာကရဏေပိ လဗ္ဘတိယေဝ။
 ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၅၅။

ပစ္စေကဗောဓိသတ္တဘူမိ (ထိ) [ပစ္စေကဗောဓိ-
 သတ္တ+ဘူမိ] ပစ္စေကဗုဒ္ဓါလောင်းတို့၏ -
 ဘုံ-အရာ-ဌာန။ အယံ ကိရ ပစ္စေက-
 ဗုဒ္ဓေါ ပစ္စေကဗောဓိသတ္တဘူမိံ ဩဂါဟန္တော
 ဒွေ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ

ပါရမိယော ပူရေဘူ။ သုတ္တနိဋ္ဌာ၁။၄၇။
အပါဠာ၁။၁၅၉။

ပစ္စေကဗောဓိသမ္ဘာရ (ပု) [ပစ္စေကဗောဓိ+
သမ္ဘာရ] ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်ကို ရင့်သန်စေ
တတ်သော ကောင်းမှုအဆောက်အဦ။ နာယံ
ဝိရောဓော ဣတော ပရတော ဝေဿ ပစ္စေ-
ကဗောဓိသမ္ဘာရနံ သမ္ဘရဏိယတော။ ဒီ၊
ဋီ၊၁။၂၇။ (-သိ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၉၈။)

ပစ္စေကဗြဟ္မ (ပု) [ပစ္စေက+ဗြဟ္မ] တဦးတည်း
-ကျက်စား -နေထိုင်-လေ့ရှိသော ဗြဟ္မာ။
အထ ခေါ် သုဗြဟ္မာ စ ပစ္စေကဗြဟ္မာ သု-
ဒ္ဓါဝါသော စ ပစ္စေကဗြဟ္မာ ယေန ဘဂဝါ
တေနုပသင်္ကမိံ သု။ သံ၊၁။၁၄၇-၉။ ပစ္စေက-
ဗြဟ္မာတိ စ ကေစာရိ ဗြဟ္မာ၊န ပရိသစာရိ
ဗြဟ္မာတိ အတ္ထော။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၄၅။ (-သံ၊
၁။၁၅၀-၁။ အံ၊၃။၃၉၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၇။
အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၈။)

ပစ္စေကမုနိ (ပု) [ပစ္စေက+မုနိ] အသီးအခြား
-ကိုယ်တိုင်သာ-သစ္စာလေးပါးကို သိတတ်
သော သူ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။ ဆ မုနိနော အဂါ-
ရမုနိနော အနဂါရမုနိနော သေခမုနိနော
အသေခမုနိနော ပစ္စေကမုနိနော မုနိမုနိနော။
...ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ပစ္စေကမုနိနော။ မဟာနိ၊၄၄၊
၂၆။တံ တံ ကာသုဏံ ပဋိစ္စ ကေကာဝ အနာ-
စရိယကာဝ စဘုသစ္စံ ဗုဒ္ဓိဘဝန္တောတိ ပစ္စေ-
ကဗုဒ္ဓါ ပစ္စေကမုနိနော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၅၃။
(-အပါ၊၁။၃၃၃၊၃၄၈။ အပါ၊၂။၂၆၂-၃။
မဟာနိ၊၂၆။ စူဠနိ၊၇၄။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၄၀။
ဣဘိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁၄၄။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၇၄။ အပါ၊ဋ္ဌ၊
၁။၃၂၇။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၀။
အံ၊ဋီ၊၃။၃၃၇။)

ပစ္စေကဝသဝတ္တိ (တိ) [ပစ္စေက+ဝသဝတ္တိ။
ပစ္စေက+ဝသ+ဝတ္တု+ဏိ]အသီးအသီး မိမိ
အလိုသို့ လိုက်စေတတ်သော၊ သူ။ ဒသေတ္ထ
ဣဿရာ အာဂုံ၊ ပစ္စေကဝသဝတ္တိနော-

(ဒီ၊၂။၂၀၉)တိ တေသိဉ္စ ဗြဟ္မသဟဿေ
ယေ ပါဠိယေက္ကံ ပါဠိယေက္ကံ ဝသံ ဝတ္ထေန္တိ၊
ဝေရူပါ ဒသ ဣဿရာ မဟာဗြဟ္မာနော
အာဂတာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၆။

ပစ္စေကဝါကျပရိသမာပန (န) [ပစ္စေက+ဝါကျ+
ပရိသမာပန] အသီးအသီး- တခုစီတခုစီ-
သော ဝါကျကို ပြီးစေခြင်း။ အနုဇာနာမိ
ဘိက္ခဝေ ပုရိသယုတ္တံ ဟတ္ထဝနက(ဝိ၊၃။၂၈၀)
န္တိ ဧတ္ထ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပုရိသယု-
တ္တံ၊အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဟတ္ထဝနက”န္တိ ဝေ
ပစ္စေကဝါကျပရိသမာပနံ အဓိပ္ပေတန္တိ အာ-
ဟ “ပုရိသယုတ္တံ ဣတ္ထိသာရထိ ဝါ။ ပ။ပုရိ-
သာ ဝါ ဝနုတိယေဝါ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၆၉)” တိ။
သာရတ္ထ၊၃။၂၉၄။

ပစ္စေကသစ္စ (န) [ပစ္စေက+သစ္စ] အသီး
အသီးသော-ဒိဋ္ဌိသစ္စာ-ဒိဋ္ဌိအယူ။ ပစ္စေက-
သစ္စေသု ပုထု နိဝိဋ္ဌာ(သုတ္တနိ၊၄၀၇) တိ
ပုထု သမဏဗြာဟ္မဏာ ပုထု ပစ္စေကသစ္စေသု
နိဝိဋ္ဌာပတိဋ္ဌိတာ အလ္လိနာ ဥပဂတာ အဇ္ဈော-
သိတာ အဓိမုတ္တာ “သဿတော လောကော၊
ဣဒမေဝ သစ္စံ မောသမည”န္တိ နိဝိဋ္ဌာ။ မဟာ-
နိ၊၁၂၇။ပုထု သမဏဗြာဟ္မဏာ “သဿတော
လောကော” တိအာဒိသု ပစ္စေကသစ္စေသု
နိဝိဋ္ဌာ။သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၅။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂၄၅။

ပစ္စေကသမ္ပုဒ္ဓ (ပု) [ပစ္စေက+သမ္ပုဒ္ဓ] အသီး
အခြား -ကိုယ်တိုင်သာ - သစ္စာ ၄-ပါးကို
ကောင်းစွာသိတတ်သော သူ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ။
ကတမော စ ပုဂ္ဂလော ပစ္စေကသမ္ပုဒ္ဓေါ၊
ဣဒကေစ္စော ပုဂ္ဂလော ပုဗ္ဗေ အနုနုဿုတေ-
သု ဓမ္မေသုသာမံ သစ္စာနိ အဘိသမ္ပုဇ္ဈတိ၊
န စ တတ္ထ သဗ္ဗညုတံပါပုဏာတိ န စ ဗလေ-
သု ဝသိဘာဝံ။ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော ပစ္စေ-
ကသမ္ပုဒ္ဓေါ။ အဘိ၊ပု။၁၈၄။ (-ဒီ၊၂။၁၁၇။
မ၊၃။၁၁၃-၄။ အဘိ၊ပု။၁၀၃၊၁၂၉။ အဘိ၊
က၊၈၁၊၂၇၃။ ပဋိသံ၊၂၀၀၊၃၇၂၊၃၈၃။ အပါ၊

၂။ ၂၃၃။ စူဠနိ။ ၇၄။ ၂၃၀။ ၂၇၀။ ၃၀၅။ အဘိ။
 ဌ။ ၁၂၅။ ၆၁၀၀။ ပဋိသံ။ ၄။ ၂၅၁။ ၂၅၂။ ဥဒါ-
 နာဌ။ ၂၃၈။ သုတ္တနိ။ ၄၁။ ၄၂၅။ ပေတ။
 ဌ။ ၂၆၇။ ထေရဝါဒ။ ၁၀-၃။ ထေရီ။ ၂၀၀။
 အပါဠာ။ ၁၁၄၈။ ၃၂၅။ စူဠနိ။ ၅၁။ ၁၁၅။
 ဇာ။ ၄၁။ ၁၂၅။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၁၁၃။ သာရတ္ထ။
 ၃။ ၁၆၃။ ၄၁၅။ ဒီ။ ၄၁။ ၃၂၅။ သိ။ ၄၁။
 သစ်။ ၂။ ၃၁၁။ မ။ ၄၁။ ၄။ မ။ ၃။ ၁၅၀။
 ၃၂၃။ သံ။ ၄၁။ ၃။ အံ။ ၄၁။ ၆။ မူလ။ ၄၁။
 ၁၆၂။ နေတ္ထိ။ ၀။ ၂၆၂။)

ပစ္စေကသမ္မောဓိ (ထိ) [ပစ္စေက+သမ္မောဓိ]
 အသီးအခြား သစ္စာ ၄-ပါးကို ကောင်းစွာ
 သိတတ်သော ဉာဏ်၊ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်။
 သမ္မောဓိ ပန တိဝိဓာ သမ္မာသမ္မောဓိ ပစ္စေ-
 ကသမ္မောဓိ သာဝကသမ္မောဓိတိ။... ပစ္စေကံ
 သယမေဝဗောဓိတိ ပစ္စေကသမ္မောဓိ။ ထေရ။
 ဌ။ ၁။ ၈၂။ (-စူဠနိ။ ၂၃၀-၂။ ဓမ္မ။ ၄။ ၂၂၆။
 ထေရဝါဒ။ ၁၀-၁-၂။ အပါဠာ။ ၁၆၈-၆။
 စူဠနိ။ ၄။ ၈၈-၆။)

ပစ္စေကသမ္မောဓိဉာဏ (န) [ပစ္စေကသမ္မောဓိ+
 ဉာဏ] အသီးအခြား သစ္စာ ၄-ပါးကို ကောင်း
 စွာသိတတ်သော ဉာဏ်၊ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်။
 ပစ္စေကသမ္မုဒ္ဓေါ တေနာတိအာဒိသုပိ တေန
 ပစ္စေကသမ္မောဓိဉာဏေန သော ပုဂ္ဂလော
 ပစ္စေကသမ္မုဒ္ဓေါ။ အဘိ။ ၄။ ၁၀၀။

ပစ္စေကသာလာ (ထိ) [ပစ္စေကာ+သာလာ]
 အသီးအခြားဖြစ်သော ဇရပ်၊ သီးခြားဇရပ်၊
 ဇရပ်သီးခြား။ တတ္ထ ကောတူဟလသာလာ-
 ယန္တိ ကောတူဟလသာလာ နာမ ပစ္စေက-
 သာလာ နတ္ထိ။ ယတ္ထ ပန နာနာတိတ္ထိယာ
 သမဏဗြာဟ္မဏာ နာနာဝိဓံ ကထံ ပဝတ္ထေန္တိ၊
 သာ... ကောတူဟလသာလာတိ ဝုစ္စတိ။
 ဒီ။ ၄၁။ ၃၀၃။ မ။ ၄၁။ ၁၆၃။ သံ။ ၄၁။ ၁၅၁။

ပစ္စေကာဝိပစ္စ (န) [ပစ္စေက+အာဝိပစ္စ] အသီး
 အသီး - အစိုးရသူ - အကြီးအကဲ - ၏

အဖြစ်။ ယေ ဝါ ပန ကုလေသု ပစ္စေကာဝိ-
 ပစ္စံ ကာရေန္တိ၊ ဝုဒ္ဓိယေဝ ပါဠိကင်္ခါ၊ နော
 ပရိဟာနိ။ အံ။ ၂။ ၆၇။ ပစ္စေကာဝိပစ္စံ ကာ-
 ရေန္တိတိ ပစ္စေကံ ဇေဋ္ဌကဋ္ဌာနံ ကာရေန္တိ။
 အံ။ ၄။ ၃။ ၂၆။

ပစ္စေတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ဣ+တဗ္ဗ] (၁) ယံ
 ကြည် - အပ် - သင့် - ထိုက် - သော။ (၂)
 ရှေ့ရှု - ရောက် - အပ် - သင့် - ထိုက် - သော။
 (၁) တေပိယက္ခဂိဇ္ဈာ စေဝ ယက္ခကာကာစ
 ယက္ခကုလလာ စ ပစ္စေတဗ္ဗာ။ ဝိ။ ၄။ ၂။ ၆၇။
 သံ။ ၄။ ၂။ ၂၀၀။ ယသ္မာ ပန ဣဒံ စရိယာ-
 ဝိဘာဝနဝိဓာနံ သဗ္ဗာကာရေန နေဝ ပါဠိယံ
 န အဋ္ဌကထာယံ အာဂတံ... တသ္မာ န သာရ-
 တော ပစ္စေတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၁၀၄။ (-ဝိ။ ၄။
 ၄။ ၁၄၁။ အဘိ။ ၄။ ၃၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၂၈၅။
 ဝိသုဒ္ဓိ။ ၂။ ၁၆၆။ ၃၁၅။ စရိယာဌ။ ၂၇။
 မဟာနိ။ ၄။ ၃၂၄။ စူဠနိ။ ၄။ ၇။ ဇာ။ ၄။ ၃။ ၁၄။
 ဝင်္ဇီ။ ၅၇၆။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၈၂။ သာရတ္ထ။
 ၂။ ၅၈။ ၂၆၇။ ၄၃၅။ သာရတ္ထ။ ၃။ ၂၅၆။ ၂၆၈။
 ၂၇၈။ ဝိမတိ။ ၁။ ၁၀၆။ ၁၈၈။ ဝိမတိ။ ၂။ ၃၃။
 ၂၂၆။ ဒီ။ ၄၁။ ၇၈။ ၁၆၈။ ၃၁၂။ သိ။ ၄၁။
 ၁။ ၄၃၈။ မ။ ၄၁။ ၂၀၈။ မ။ ၄၁။ ၄၀။ အနု။
 ၁။ ၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄။ ၁။ ၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄။ ၂။ ၂၃၂။)
 (၂) အထ ဝါ ပဋိစ္စ ပစ္စေတဗ္ဗံ ပစ္စယာရ-
 ဟတံ ပစ္စယံ ပဋိဂန္ဓာ န ဝိနာ တေန သမ္ပန္နဿ
 ဥပ္ပါဒေါ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။ ဥဒါနာဌ။ ၃၄။
 (- ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄။ ၂။ ၂၃၇။)

ပစ္စေတိ (ကြိ) [ပတိ+ဣ+အ+တိ] (၁) ယံ
 ကြည်၏။ (၂) ကပ်ရောက်၏။ (၃) ပြန်လာ
 ၏။ (၄) ရောက်၏။ ရ၏။ (၅) စွဲယူ၏။
 မှတ်ထင်၏။ (၆) သိ၏။ ထိုးထွင်း၍သိ၏။
 (၇) နှစ်သက်၏။ (၈) ဝန်ခံ၏။

(၁) ယုံကြည်၏။ ဥဒကသုဒ္ဓိကော ဥဒ-
 ကေန ပရိသုဒ္ဓိံ ပစ္စေတိ။ သံ။ ၁။ ၁၈၄။ မဂ်လံ
 ပစ္စေတိ နော ကမ္ပံ။ အံ။ ၂။ ၁၈၁။ ပစ္စေတိတိ

ဣစ္ဆတိ ပစ္စေတိ။ သံဠာသ။၂၄၄။ မဂ်လံ
 ပစ္စေတိ နော ကမ္မန္တိ မဂ်လံ ဩလောကေ-
 တိ။ ကမ္မံ န ဩလောကေတိ။ အံဠာပ။
 ၆၂။ ပစ္စေတိတိ ပတ္တိယာယတိ သဒ္ဓဟာတိ။
 တထာဘူတော စ တမတ္တံ နိကာမေန္တော
 နာမ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ “ဣစ္ဆတိ ပစ္စေတိ”-
 တိ။ သံဠာသ။၂၀။ မဂ်လံ ပစ္စေတိတိ ဒိဋ္ဌိ-
 မဂ်လာဒိဘေဒံ မဂ်လမေဝ ပတ္တိယာယတိ။
 အံဠာပ။၅၃။ ပစ္စေတိ—သံဠာသ။၁၇။ မဟာနိ။
 ၆၄။၂၅။ ဒိဋ္ဌာသ။၂၁။ ဒိဋ္ဌာပ။၂၀။ မဠာ-
 သ။၁၄၀။ အံဠာပ။၂၂။ သုတ္တနိဋ္ဌာပ။၉၄။
 မဟာနိဋ္ဌာသ။၁၇။၆။ ဇာဠာသ။၃၉၆။ သာ-
 ရတ္ထာပ။၁၇။ ဝိမဘိ။၂။၉၂။ ဒိဋ္ဌာသ။၂၇၃။
 ၃၇၃။ သိဠာသစ်။၂။၁၉၀။ မဠာသ။
 ၂၄၀။ ပစ္စေန္တိ—သုတ္တနိဋ္ဌာပ။၆၇။ မဟာနိဋ္ဌာ-
 ဝဠာပ။၂၅။ ပေဋကောသ။၁၉၁။ ဣတိဝုတ်၊
 ဋ္ဌာသ။၆၃။ သုတ္တနိဋ္ဌာပ။၂၇၅။ မဟာနိဋ္ဌာ-
 ဝဠာပ။၃၄။ ပစ္စေသိ—ဒိဋ္ဌာသ။၁၇။ မဠာ-
 သ။၁၀၉။ သံဠာသ။၁၇။ အံဠာပ။၁၇။ အဘိက။
 ၅၇။ သုတ္တနိဋ္ဌာသ။၁၇၄။ ဇာဠာပ။၂၅။
 သိဠာသစ်။၂။၃၇၆။ ပစ္စေမိ—ဒိဋ္ဌာသ။၁၇။၃။
 သံဠာသ။၁၇။ ခုဒ္ဒကဋ္ဌာသ။၆၆။ ပစ္စေမ—မိလိန္ဒ။
 ၁၂၇။၃၀၀။ ပစ္စေယျ—နေတ္ထိ။၇၇။ နေတ္ထိ-
 ဋ္ဌာသ။၁၇။ ပစ္စေသတိ—ပေဋကော။၂၇။

(၂) ကပ်ရောက်၏။ တမေဝ ဗာလံ
 ပစ္စေတိ ပါပံ။ သံဠာသ။၁၃။ သံဠာသ။၄၇။
 ပစ္စေတိ ဥပဂစ္ဆတိ အနုဗန္ဓတိ။ သံဠာသ။၉၁။
 ပစ္စေတိ—သံဠာသ။၆၆။ ဓမ္မ။၃၂။ သုတ္တနိ။
 ၃၇၂။၄၀၄။ မဟာနိ။၁၃-၄-၇-၇-၁၅၆။ စူဠနိ။
 ၂၆၇။ ဇာဠာသ။၁၃။ ဝိဠာသ။၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိသ။
 ၁၉၇။ ဓမ္မဠာသ။၁၉၇။ ဓမ္မဠာပ။၂၂။
 သုတ္တနိဋ္ဌာပ။၂၄၅။ ပေတဋ္ဌာသ။၁၀၉။ မဟာနိ-
 ဋ္ဌာပ။၂၁၂။၂၇။ စူဠနိဋ္ဌာပ။၃၅။ ဇာဠာပ။၁၀၉။
 ဒိဋ္ဌာသ။၆၆။ သိဠာသစ်။၁။၁၃။ မဠာသ။၆၆။
 သံဠာသ။၆၆။ အံဠာသ။၉။ မူလဠာပ။၉၆။
 ဝိသုဒ္ဓိဠာပ။၂၆၀။

(၃) ပြန်လာ၏။ ဘိက္ခု အတ္တတကထိ-
 နော ကတစိဝရံ အာဒါယ ပက္ခမတိ “န
 ပစ္စေသ”န္တိ။ ဝိဠာပ။၃၅။ န ပစ္စေသန္တိ န
 ပုန အာဂမိသံ။ ဝိဠာပ။၃၉၃။ ပစ္စေတိ—
 ဝိဠာပ။၃၀၉။ ဇာဠာပ။၂၀။ ပစ္စေတိ—
 ဇာဠာပ။၃၆၇။ ဇာဠာပ။၂၃၂။ ပစ္စေသံ—
 ဝိဠာပ။၃၅။ ဝိဠာပ။၃၉၃-၃။ ဝဇီရ။၄၉၅။
 ၅၇၂။ သာရတ္ထာပ။၃၃၇။ ဝိမဘိ။၂။၁၉၄-၆။
 ကင်္ခါဠာသစ်။၂၇။

(၄) ရောက်၏။ ရ၏။ တေ ဝေ ကာ-
 လေန ပစ္စေန္တိ။ ဗြဟ္မစရိယောဂဓံ သုခံ။ သံ-
 ဠာပ။၂၉၉။ ကာလေန ပစ္စေန္တိတိ ကာလေန
 ပါပုဏန္တိ။ သံဠာပ။၃၀။ ပစ္စေန္တိ ဗာလာ
 ဒ္ဓမ္မာ အပဿိနော (ပေတဋ္ဌာသ။၁၇) တိ သေ
 ဗာလာ ကမ္မဉ္စ ကမ္မဗလဉ္စာတိ ဒ္ဓမ္မံ အပဿ-
 န္တာ... ပစ္စေန္တိ ဒုက္ခံ ပါပုဏန္တိ။ ပေတဋ္ဌာ-
 ၂၁။ ပစ္စေန္တိတိ ပေတဋ္ဌာသန္တိ အဂ္ဂိဏန္တိ။ တေ-
 နာဟ“ပါပုဏန္တိ”တိ။ သံဠာပ။၂၅၇။

(၅) စွဲယူ၏။ မှတ်ထင်၏။ အတ္ထေကစ္စော
 ဈာယံ သမ္မတ္တိယေဝ သမာနံ “ဝိပတ္တိ”တိ
 ပစ္စေတိ။ အဘိဝိ။၃၅။ အံဠာပ။၂၉၇။
 ဝါမတော မံ တံ ပစ္စေသိ။ အထောပံ မံ
 ဥဿယသိ။ ပေတဋ္ဌာသ။၁၄၃။ ဝါမတော မံ တံ
 ပစ္စေသိတိ ဝိလောမတော မံ တံ အဓိဂစ္ဆသိ။
 တုယံ ဟိတေသိမ္ပိ ဝိပစ္စနိကကာရိနံ ကတော
 မံ ဂဏှာသိ။ ပေတဋ္ဌာသ။၇၂။

(၆) သိ၏။ ထိုးသွင်း၍ သိ၏။ ဒိဋ္ဌိယာ ကေ
 ပစ္စေန္တိ သုဒ္ဓိ။ သုတ္တနိဋ္ဌာပ။၄၁၀။ မဟာနိ။၁၄၇-၇။
 ပစ္စေန္တိ ဇာနန္တိ။ သုတ္တနိဋ္ဌာပ။၂၆၀။ မဟာ-
 နိဋ္ဌာပ။၆၆။ ပစ္စေတိ— သာရတ္ထာပ။၁၃၅။
 ဝိသုဒ္ဓိဠာပ။၂။၃၆။ ပစ္စေသိ— သံဠာသ။၁၃၇။
 မဟာနိ။၃၄၇။ မူလဠာသ။၁၇၀။ အနုဠာသ။
 ၁၉၄။ ပစ္စေသိ—ဝိဠာပ။၄။ သာရတ္ထာပ။၃၁။

(၇) နှစ်သက်၏။ တံမုခေနေ ပန န ပစ္စေတိ တေနာတိ အပ္ပစ္စယော။ ဒီ၊ ငါ၊ ၅၉။ သီ၊ ငါ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၂၁။

(၈) ဝန်ခံ၏။ ပစ္စေမိ ဘန္တေ ယံ တံ ဝဒေသိ။ ပေတ။ ၁၈၈။ ပေတ၊ ငွ။ ၂၁၈။ ပစ္စေမိ ဘန္တေ ယံ တံ ဝဒေသိတိ “ဘန္တေ တံ ပတ္တာနိ ဘိဇ္ဇန္တိ” တိ အာဒိနာ ယံ ဝဒေသိ၊ တံ ပဋိ-ဇာနာမိ။ ပေတ၊ ငွ။ ၂၂၄။

ပစ္စေတု (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဣ+တု] (၁) ယုံ ကြည်ခြင်းငှါ။ (၂) သိခြင်းငှါ။ (၁) န စေတ္တ ယထာလာဘဘဝနံ သက္ကာ ပစ္စေတု “သက္ကရကထလိကမ္ပိ မစ္ဆဂမ္ပမ္ပိ စရန္တမ္ပိ တိဋ္ဌန္တမ္ပိ” တိ အာဒိ ဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငါ၊ ၂။ ၁၀၅။ (၂) ပစ္စေတု မရဟတိတိ ပဋိစ္စော။ ယောဟိ နံ ပစ္စေတိ အဘိသမေတိ၊ တဿ အစ္စန္တမေဝ ဒုက္ခဝပသမာယ သံဝတ္တတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၃၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငါ၊ ၂။ ၂၃၆။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၁။ ဥဒါန၊ ငွ။ ၃၅။)

ပစ္စေန္တ (တိ) [ပတိ+ဣ+အ+အန္တ] ယုံကြည်သော၊ သူ။ စတုမဂ္ဂဝေဒဂ္ဂ မာဒိသော ဒိဋ္ဌိယာယကော န ဟောတိ၊ ဒိဋ္ဌိယာ ဂစ္ဆန္တော ဝါ၊ တံ သာရတော ပစ္စေန္တော ဝါ န ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ ငွ။ ၂။ ၂၆၂။ မာာနိ၊ ငွ။ ၂။ ၂၇၁။ (-သုတ္တနိ၊ ငွ။ ၂။ ၂၇၆။)

ပစ္စေန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ဣ+အ+အန္တိ] (၁) ယုံကြည်ကုန်၏။ (၂) ရောက်ကုန်၏၊ ရကုန်၏။ (၃) သိကုန်၏။ ပစ္စေတိ-ကြည့်။

ပစ္စေမ (ကြိ) [ပတိ+ဣ+အ+မ] ယုံကြည်ကုန်၏။ ပစ္စေတိ-ကြည့်။

ပစ္စေမိ (ကြိ) [ပတိ+ဣ+အ+မိ] (၁) ယုံကြည်၏။ (၂) ဝန်ခံ၏။ ပစ္စေတိ-ကြည့်။

ပစ္စေယျ (ကြိ) [ပတိ+ဣ+အ+ယျ] ယုံကြည်ရ၏။ ပစ္စေတိ-ကြည့်။

ပစ္စေယျ (ကြိ) [ပတိ+ဣ+ယျ] ကျက်ရ၏။ ချက်ရ၏။ ပစ္စေတိ-ကြည့်။

ပစ္စေယျာသိ (ကြိ) [ပတိ+ဣ+ယျာသိ] ကျက်ရ၏။ ချက်ရ၏။ ပစ္စေတိ-ကြည့်။

ပစ္စေသန္တ (တိ) [ပတိ+ဣသ+အ+အန္တ] ရှာမှီးသော၊ သူ။ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိ ပစ္စေသံ၊ မာနာနုသယမုဇ္ဈဟံ။ ထေရ၊ ၂၃၃။ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိ ပစ္စေသန္တံ ယေ ပုဗ္ဗေ မယာ...ကိဿော ဝိဇ္ဇာဖလဝိမုတ္တိ စ ပစ္စေသန္တော ဂဝေသန္တော။ ထေရ၊ ငွ။ ၁။ ၁၇၅။

ပစ္စေသိ (ကြိ) [ပတိ+ဣ+အ+သိ] (၁) ယုံကြည်၏။ (၂) စွဲယူ၏၊ မှတ်ထင်၏။ (၃) သိ၏။ ပစ္စေတိ-ကြည့်။

ပစ္စေသိ (ကြိ) [ပတိ+ဣ+သိ] သိပြီ။ ပစ္စေတိ-ကြည့်။

ပစ္စေသံ (ကြိ) [ပတိ+ဣ+သံ] ပြန်လာအံ့။ ပစ္စေတိ-ကြည့်။

ပစ္စေသတိ (ကြိ) [ပတိ+ဣ+သတိ] ယုံကြည်လတ္တံ့။ ပစ္စေတိ-ကြည့်။

ပစ္စေဟိ (ကြိ) [ပတိ+ဣ+အ+ဟိ] ပြန်လာလော့။ ပစ္စေတိ-ကြည့်။

ပစ္စောကိဏ္ဍ (တိ) [ပတိ+ဩကိဏ္ဍ] ပြန်နံ့ - ပြန်ကျ-သော။ နဝသုပ္ပမာဏော ရေဇု ဥဋ္ဌာယ အဋ္ဌပဏ္ဍာသဟတ္ထံ ပဒေသံ ဥဂ္ဂန္ဓာ ဩကိဏ္ဍမနောသိလာဇုဏ္ဍံ ဝိယ ပစ္စောကိဏ္ဍော။ ဒီ၊ ငွ။ ၂။ ၇၉။ (-သံ၊ ငွ။ ၂။ ၈၃။)

ပစ္စောဒ္ဓိတ (တိ) [ပတိ+ဩဒ္ဓိတ] တဖန်-တုံ့ပြန်၍ -ထောင်အပ်သော (ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသောအမှု)။ သဋ္ဌဿ သာဌေယျမိဒံ သုစိန္တိတံ၊ ပစ္စောဒ္ဓိတံ ပဋိကုဋ္ဌဿ ကုဋ္ဌံ။ ဇာ၊ ၁။ ၅၉။ ပစ္စောဒ္ဓိတံ ပဋိကုဋ္ဌဿ ကုဋ္ဌန္တိ ကုဋ္ဌဿ ပုဂ္ဂလဿ တယာ ပဋိကုဋ္ဌံ သုဠ၊ ပစ္စောဒ္ဓိဟံ၊ ပဋိဘာဂံ ကဟာ ဩဒ္ဓိတသဒိသမော ကတန္တိ အက္ခော။ ဇာ၊ ငွ။ ၂။ ၁၆၇။

ပစ္စောတရိက္ခာ (ကြိဝိ) [ပတိ + အဝ + တရ + တာ] သက်ဝင် - သက်ရောက် - သက်ဆင်း - ရှိ။ ဝိပဿနာဝိထိ* ပစ္စောတရိက္ခာ တသ္မိ* သမယေ ဂေါရဇဗ္ဗတ္တသင်္ခါတေ အာရမ္မဏေ သန္တိဋ္ဌတိ ပတိဋ္ဌာတိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၇။

ပစ္စောတ္တရတိ (ကြိ) [ပတိ + အဝ + ထရ + အ + တိ] လွှမ်းမိုး၏၊ ပြန့်နှံ့၏၊ ပြန့်ကျဲ၏။ နဝ - သဋ္ဌပုဗ္ဗဏာ ရေဏဝေါ ဥဋ္ဌဟိတော အဋ္ဌ - ပဏ္ဏာသဟတ္ထံ သရိရပ္ပဒေသံ ဥဂန္ဓာ မနော - သိလာစုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏိတံ ဝိယ ကတော ပစ္စောတ္တ - ရန္တိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊ ၂၂၈။

ပစ္စောတ္တရန္တိ (ကြိ) [ပတိ + အဝ + ထရ + အ + အန္တိ] လွှမ်းမိုးကုန်၏၊ ပြန့်နှံ့ ကုန်၏၊ ပြန့်ကျဲ ကုန်၏။ အထက်ပုဒ် ကြည့်။

ပစ္စောတ္တရိက္ခာ (ကြိဝိ) [ပတိ + အဝ + တရ + တာ] သက်ဝင် - သက်ရောက် - သက်ဆင်း - ရှိ။ ဝိပဿနာဝိထိ* ပစ္စောတ္တရိက္ခာ တသ္မိ* - ယေဝ ဂေါရဇဗ္ဗတ္တသင်္ခါတေ အာရမ္မဏေ သန္တိဋ္ဌတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄၇။

ပစ္စောရ (န) [ပတိ + ဥရ] ရင်သို့ ရှေးရှု။ ရင် လယ်၊ ရင်ဝ။ ယံ ဗလဝါ ပုရိသော တိဏာ - ယ သတ္တိယာ တေလဓောတာယ ပစ္စောရသ္မိ* ပဟရေယျ။ အံ၊ ၂။ ၄၉၆။ ပစ္စောရသ္မိန္တိ ဥရ - မဇ္ဈေ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၉။ ပစ္စောရသ္မိန္တိ ပတိ - ဥရသ္မိ*၊ အဘိမုခေ ဥရမဇ္ဈေဘိ အဓိပ္ပါယော။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၆။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၃။ ဓမ္မေ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၆။)

ပစ္စောရောဟ (ကြိ) [ပတိ + အဝ + ရဟ + အ + ဟိ။ 'ဟိ'ကိုချေ။] သက်ဆင်းပါလော့၊ သက် လျောပါလော့။ ပစ္စောရောဟတိ - ကြည့်။

ပစ္စောရောဟဏ (န) [ပတိ + အာ + ရဟ + ယု] သက်ဆင်း - လျောကျ - နှင်ထုတ် - ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စောရောဟဏီ (ထိ) [ပတိ + အဝ + ရဟ + ယု + ဤ] သက်ဆင်း - လျောကျ - နှင်ထုတ် - ခြင်း။ ပစ္စောရောဟဏီ ဘောဂေါတမ အဇ္ဇ ဗြာဟ္မ - ဏကုလဿ။ အံ၊ ၃။ ၄၄၇။ ပစ္စောရောဟဏီ - တိ ပါပဿ ပစ္စောရောဟဏံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၇။ (-အံ၊ ၃။ ၄၄၉၊ ၄၆၀ - ၁ - ၂။)

ပစ္စောရောဟဏီသုတ္တ (န) [ပစ္စောရောဟဏီ + သုတ္တ] ပစ္စောရောဟဏီသုတ်။ ပုဏ္ဏားတို့သည် ဥပုသ်နေ့၌ ဦးခေါင်းနှင့်တကွ ရေချိုးပြီး ခေါမတိုင်းဖြစ် အသစ်စက်စက် ပုဆိုးတို့ကို ဝတ်ဆင်လျက် စိုစွတ်သောနှားချေးဖြင့် မြေ ကို သုတ်လိမ်း၍ စိမ်းစိုသော သမန်းမြက် တို့ကို ဖြန့်ခင်းပြီး သပုံနှင့် မီးတင်းကုတ် အကြား အိပ်ကြ၏။ ထိုပုဏ္ဏားတို့သည် ညဉ့်၌ သုံးကြိမ်ထပြီး လက်အုပ်ချီလျက် “အိုမီး - အရှင်တံသို့ မကောင်းမှုကို ငါတို့နှင်ထုတ်ကုန် ၏”ဟု ဆိုပြီး မီးကို ရှိခိုးကြကုန်၏။ များ စွာသော ထောပတ်၊ ဆီ၊ ဆီဦးတို့ဖြင့် မီးကို ရောင်ရဲစေကြကုန်၏။ မှန်မြတ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ်တို့ဖြင့် ပုဏ္ဏားများကို ရောင်ရဲစေ ကြကုန်၏ဟု ဇာဏုဿောဏီ ပုဏ္ဏားသည် ပုဏ္ဏားတို့၏ မကောင်းမှု နှင်ထုတ်ပုံကို ဘုရား ရှင်အား လျှောက်ထားရာ ဘုရားရှင်က ဇာဏုဿောဏီပုဏ္ဏား - သင်တို့၏ မကောင်းမှု ကို နှင်ထုတ်ခြင်းနှင့် ငါဘုရားသာသနာ၌ မကောင်းမှုကို နှင်ထုတ်ခြင်းသည် မတူကွဲ ပြား တမျိုးတခြားစီဖြစ်သည်။ ငါဘုရားသာ သနာ၌ အရိယာသာဝကသည် မျက်မှောက် တမလွန် ၂-တန်သော ဘဝတို့၌ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ၊ မိစ္ဆာဝါစာ၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တ၊ မိစ္ဆာ - အာဇီဝ၊ မိစ္ဆာဝါယာမ၊ မိစ္ဆာသတိ၊ မိစ္ဆာသမာ - ဓိ၊ မိစ္ဆာဉာဏ၊ မိစ္ဆာဝိမုတ္တိဟု ဆိုအပ်သော မကောင်းမှုတို့၏ အကျိုးသည် ယုတ်မာ၏။ ထိုမကောင်းမှုတို့ကို ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ပယ်၏။ ထိုမကောင်းမှုတို့ကို နှင်ထုတ်၏-ဟု ဟောကြားအပ်သောသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရနိကာ -

ယပါဠိ၊ ၁၀-နိပါတ်၊ ၃-ပဏ္ဏာသက၊ ၂-ဝဂ်၊ ၇-သုတ်။ အံ၊ ၃။ ၄၄၇-ဂ။

ပစ္စောရောဟတိ (ကြိ) [ပတိ+အဝ+ရဟ+အ+တိ] (က) သက်ဆင်း၏၊ လျောကျ၏၊ နှင်ထုတ်၏။ (ခ) သက်ဆင်း၏၊ သက်လျော့၏။ (ဂ) သော ဣတိ ပဋိသင်္ခါယ မိစ္ဆာ-ကမ္မန္တံ ပဗဟတိ၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တာ ပစ္စောရောဟတိ။ အံ၊ ၃။ ၄၄၈။ (-၄၄၉၊ ၄၆၀-၁-၂။) ပစ္စောရောဟာမ- အံ၊ ၃။ ၄၄၇၊ ၄၅၉။ (ခ) ပစ္စောရောဟ မဟာရာဇ၊ ဘူမိဘာဂေါယထာ သ-ဏဂ္ဂတော။ ဇာ၊ ၁။ ၂၆၄။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂၃၃။

ပစ္စောရောဟနဂဏနာ (တိ) [ပစ္စောရောဟန+ဂဏနာ] သက်ဆင်း-သက်လျော-၍ ရေတွက်ခြင်း၊ အောက်သို့ သက်ဆင်း၍ ရေတွက်ခြင်း၊ နောက်ပြန်ရေတွက်ခြင်း။ အရဟတ္တဖလဋ္ဌတော ပဋ္ဌာယ ပစ္စောရောဟနဂဏနာယ ဂဏိယမာနော သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌော အဋ္ဌမကော နာမ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၂၈။

ပစ္စောရောဟာမ (ကြိ) [ပတိ+အဝ+ရဟ+အ+မ] သက်ဆင်းကုန်၏၊ လျောကျကုန်၏၊ နှင်ထုတ်ကုန်၏။ ပစ္စောရောဟတိ-ကြည့်။

ပစ္စောရောဟိတော (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+အဝ+ရဟ+တော] သက်ဆင်း-သက်လျော-၍၊ နာဂေ-န ဂန္ဓာ နာဂါ ပစ္စောရောဟိတော။ ဒီ၊ ၁။ ၄၇။ နာဂါ ပစ္စောရောဟိတောတိ ဝိဟာရဿ ဗဟိဒ္ဓါရကောဋ္ဌကေ ဟတ္ထိတော ဩရောဟိ-တော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၈။ (-ဝိ၊ ၃။ ၃၂၇။ ဝိ၊ ၄။ ၄၇၇။ ဒီ၊ ၁။ ၈၄။ ဒီ၊ ၂။ ၃၅၊ ၆၁၊ ၈၁-၃။ မ၊ ၂။ ၂၄၀၊ ၂၅၄။ အံ၊ ၂။ ၅၂။ အံ၊ ၃။ ၂၆၊ ၃၀၇။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၂။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၃။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၃။)

ပစ္စောသက္ကန (န) [ပတိ+အဝ+သက္က+ယု] (၁) တဖန်ဆုတ်နှစ်ခြင်း။ (တိ) (၂) တဖန်ဆုတ်

နှစ်တတ်သော။ (၁) ပစ္စောသက္ကနဘာဝေန ပဝတ္တံ အကုသလမေဝ ပစ္စောသက္ကနံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၉၇။ ပစ္စောသက္ကနံ မာယာ ယာ အစ္စသ-ရာတိပိ ဝုစ္စတိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀၅။ (၂) သော ဂန္ဓာ ပစ္စောသက္ကနတာယ ဂေါမုတ္တဝကော နာမ ဟောတိ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၅။

ပစ္စောသက္ကနဘာဝ (ပု) [ပစ္စောသက္ကန+ဘာဝ] တဖန် ဆုတ်နှစ်တတ်သည်၏ အဖြစ်၊ တဖန် ဆုတ်နှစ်ခြင်း။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စောသက္ကိတော (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+အဝ+သက္က+တော] ဆုတ်နှစ်၍၊ နောက်ဆုတ်သွား၍။ ဘဂဝန္တံ ဩလောကေန္တာဝ ပစ္စောသက္ကိတော ဒဿနဝိဟေနဋ္ဌာနေ ဝန္နိတော ဂစ္ဆန္တိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၀။ ပစ္စောသက္ကိတောတိ ပဋိနိဝတ္တိတော။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၈၀။

ပစ္စိတော (ဗျ) [ပစ္စိ+တော။ ရှု၊ ၂၆၅။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၄၉၃။ နိရုတ္တိ။ ၂၇၇-ဂ-တို့ကြည့်] (၁) နောက်သို့။ (၂) နောက်မှ။ (၃) နောက်၌။ (၄) နောက်(ခန္ဓာ)တို့၌။ (၁) ဣဓ ဘိစ္ဆေဝေ ကေစ္စော အဿဓဋ္ဌုကော “ပေဟိ”တိ ဝုတ္တော ဝိဒ္ဓေါ သမာနော စောဒိတော သာ-ရထိနာ ပစ္စိတော ပဋိက္ကမတိ။ အံ၊ ၃။ ၃၃။ (-ဇာ၊ ၂။ ၆၁။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၅။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၂။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၇။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၃၃။) (၂) န ပစ္စိတော ဂစ္ဆန္တော ပုရတော ဂစ္ဆန္တဿ အဂ္ဂိလာနဿ ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိတိ သိက္ခာ ကရဏိယာ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၆၉။ (-ဝိ၊ ၁။ ၃၀၁။ ဝိ၊ ၂။ ၄၆၈။ ဝိ၊ ၃။ ၅၉၊ ၇၈။ ဝိ၊ ၄။ ၃၉၀-၄။ ဝိ၊ ၅။ ၄၃၊ ၇၉။ သံ၊ ၃။ ၃၀၆။ အံ၊ ၂။ ၁၆၆၊ ၃၀၂။ ပေတ။ ၂၀၂။ အပ၊ ၁။ ၂၇၊ ၁၈၄၊ ၂၀၅၊ ၂၂၃။ ဇာ၊ ၂။ ၁၁၄၊ ၂၁၃။ မိလိန္ဒ။ ၁၆၊ ၂၂။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၁။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၄၀။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၇။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၄။ မ၊ ၄။ ၂။ ၆၁။ မ၊ ၄။ ၃။ ၉၁၊ ၁၉၄။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၇၆၊ ၃၁၀။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၄။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၃၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၂-၆၊ ၃၄၊ ၁၃၄။ ပေတ၊ ၄။

၅၂၆၀၂၂၉။ စရိယာဌာနကဏ္ဍ။ မဟာနိဌာ။
 ၃၂၂၄၉။ ဇာဌာဌာဌာ။ ဇာဌာဌာဌာ။
 ဇာဌာဌာဌာဌာဌာ။ ဝဇိရ။ ၂၃၁။ ဝိမတိ။
 ၂၁၂၀။ ကရိယာဌာနကဏ္ဍ။ (၃) သော-
 ဇာဌာဌာဌာဌာဌာ။ မမ လောကဿ ပစ္စ-
 တော။ ထေရ။ ၂၃၂။ ကံနု တတ္ထ။ ပ။ ပစ္စတော-
 တိ မမ ဝသနကမဟာလောကဿ ပစ္စတော
 ပစ္စာဘာဂေ အာပဂါကူလံ အကေရဏိန-
 ဒိယာ ဥဘတောတိရံ။ ထေရ။ ၂၁၁။
 (-သံ။ ၂။ ၃၉၄။ ထေရ။ ၃၀၁။ ဒိဌာဌာဌာ။
 သံဌာဌာဌာဌာ။ ထေရ။ ၂။ ၁၇၄။ အပါ-
 ဌာဌာဌာ။ မူလဋီဌာဌာ။ (၄) မုဉ္ဇ ပုရေ မုဉ္ဇ
 ပစ္စတော။ မဇ္ဈေ မုဉ္ဇ ဘဝဿ ပါရဂူ။ ဓမ္မ။
 ၆၃။ ပစ္စတောတိ အနာဂတေသုပိ ခန္ဓေသု
 အာလယာဒိနိ မုဉ္ဇ။ ဓမ္မ။ ၂။ ၃၄၃။

ပဉ္စမ (ပ) [ပ+ဆဒ+အ] အင်း၊ အလွမ်း၊
 အိပ်ရာခင်း၊ အိပ်ရာလွမ်း။ သဉ္ဇတ္တရသပစ္စ-
 ဒေါတိ သဟ ဉ္ဇတ္တရစ္ဆဒေန သဟ ပစ္စဒေန
 သဉ္ဇတ္တရသပစ္စဒေါ၊ ဥပရိဝိတာနံ ဗန္ဓိတော
 အာသနံ၊ ဉ္ဇတ္တမဝတ္ထေဟိ အစ္ဆာဒေတောတိ
 အတ္ထော။ အပါဌာ။ ၂။ ၁၆၁။

ပဉ္စမ (ဗျ) [သမန္တာ'စသည်တို့ကဲ့သို့ သတ္တမုန္တ
 နိပါတ်ဖြစ်သည်။ ရှ။ ၂၀၂။ နိတိသုတ္တ။ နာ-
 ဝက။ နိရုတ္တိ။ ၂၀၀။ အပရ+အာ။ အပရကို
 စွ-ပြု။ ဝိပေါဓာနံ။] (၁) နောက်၊ နောက်
 အဖို့၊ နောက်ကာလ၊ နောင်အခါ။ (၂)
 အနောက်၊ အနောက်အရပ်။ (၃) နောက်
 ဘဝ။ (၄) နောက်ခန္ဓာ။ (၅) နောက်
 တရား။ (၆) နောက်ခြေ။

(၁) နောက်၊ နောက်အဖို့၊ နောက်ကာ
 လ၊ နောင်အခါ။ အကတံ ဒုက္ကဋ် သေ-
 ယျော၊ ပစ္စာ တပုဟိ ဒုက္ကဋ်။ ဓမ္မ။ ၅၀။
 ယောပုဗ္ဗေ ကတကလျာဏော၊ ပစ္စာ ပါပေန
 ဟိ သတိ။ ပေတ။ ၁၅၅။ ပစ္စာ တပုဟိတိ
 တံ ဟိ အနုဿရိတာနုဿရိတကာလေ တပု-

တိယေဝ။ ဓမ္မ။ ၂။ ၃၀၃။ ပစ္စာ ပါပေန
 ဟိ သတိတိ တံ ပုဗ္ဗကာရိနံ အပရဘာဂေ
 ပါပေန အဘဒ္ဒကေန အနတ္ထကေန ဗာဓေတိ။
 ပေတ။ ၁၀၉။ အနုသင်္ဂီတာ စ ပစ္စာပိ-
 (ဒိဌာဌာဌာ)တိ န ကေဝလံ ပဌမသင်္ဂီတိယ-
 မေဝ၊ အထ ခေါ ပစ္စာ ဒုတိယတတိယ-
 သင်္ဂီတိသုပိ။ သိဋ္ဌိသင်္ဂါ။ ၂၀။ (-ဝိ-
 ၁။ ၁၅၀။ ၃၂၄။ ၃၃၁။ ဝိ၊ ၂။ ၁၉၉။ ၄၄၂-
 ၃-၄၅။ ဝိ၊ ၄။ ၁၅၉။ ၁၆၀-၁-၂-၃-၄-၅ ၆-၇-
 ၈-၉။ ၁၇၀-၁-၂။ ၃၁၂၅။ ၃၃၉။ ၃၃၄-၇။ ၃၀၂-
 ၄။ ဝိ၊ ၅။ ၃၀၉။ ၇၀၁။ ၂၀၁၃၀။ ဒိ၊ ၁။
 ၁၇။ ဒိ၊ ၂။ ၁၂။ ဒိ၊ ၃။ ၂၄။ မ၊ ၁။ ၅၆။ မ၊ ၂။
 ၁၀၁။ ၁၉၅။ မ၊ ၃။ ၅၂။ ၁၆၄။ သံ၊ ၁။ ၄၆။
 ၁၉၂။ သံ၊ ၂။ ၁၁၁။ ၄၀၃။ သံ၊ ၃။ ၂၃၀။ ၁၆၇။
 အံ၊ ၁။ ၂၂၀။ ၂၃၀။ ၃၉၁။ အံ၊ ၂။ ၇၇။ ၄၇၁။ အံ၊
 ၃။ ၁၉၄။ ၃၄၆။ အဘိ၊ က။ ၂၄။ ၂၆၃။ ၃၄၀။
 ပဋိသံ၊ ၁၀၄။ ၂၄၀။ ၂-၄။ ၃၇၅။ ဓမ္မ။ ၃၉။ ဥဒါ-
 န။ ၉၆။ ဝိမာန။ ၃၅။ ၆၇။ ပေတ။ ၁၃၅။ ၆။
 ၁၇၄။ ထေရ။ ၂၄၉။ အပါ၊ ၁။ ၅၆။ ၁၁၂။ ဇာ၊
 ၁။ ၁၁၉။ ၂။ ၁၉၄။ ၆၇။ ၂၄။ ၂၂၀။ ၂၄၇။ ၂၆၁-
 ၃။ ၂၇၂။ ၃၇၂။ ၃၆၀။ ဇာ၊ ၂။ ၂၆။ ၁၃၀။ ၁၅၇-
 ၈။ ၂၉၅။ ပေဋကော။ ၂၄၀။ ၂၆၂။ မိလိန္ဒ။
 ၆၄။ ၁၁၅။ ၂၂၂။ ၂၇။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၂။ ၃၃။
 ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၃။ ၂၂၉။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၂။ ၁၃၁။
 ၂၁၉။ ၂၇၃။ ၂၆၉။ ၄၀၂။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၆။ ၃၄။
 ၆၄။ ၁၀၂။ ၆-၇။ ၁၁၃။ ၁-၃-၅။ ၂၄၆။ ၈။ ဝိ၊ သင်္ဂ-
 ဟ။ ၂၆၃။ ၃၇၃။ ၄၂၉။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၄။ ၁၅၅-၉။
 ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၈၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၉။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၁။ ၁၅၁။
 ၁၈၃။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၃၁။ ၁၉၁။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃။
 ၃၁၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၁။ ၇။ ၂၇။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၈။
 ၈-၂။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၂။ ၂၁၉။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၃။
 အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၁။ ၁၄၉။ ၃၅၅။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၇။
 အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။ ၂၂၈။ ၂၃၀။
 ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၈။ ၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၂။ ၇။ ၁၀၃။ ခု၊ က။ ၄။ ၂။ ဓမ္မ။ ၄။ ၂။ ၄၁။
 ၁၁၀။ ဥဒါ၊ ၃။ ၄။ ၁၃၉။ ဝိမာန။ ၃။ ၁၁၄။

၁၈၈၊ ၂၂၀ - ၂။ ပေတ၊ ဌ။ ၄၇၊ ၅၂ - ၃
 ၅၊ ၂၊ ၁၀၆၊ ၁၂၊ ၁၁၄။ ဆေရ၊ ဌ။ ၁။ ၃၃။
 ဆေရီ၊ ဌ။ ၁။ ၄၈၊ ၁၆။ အပ၊ ဌ။ ၁။ ၁၀။ အပ၊
 ဌ။ ၂။ ၇၅၊ ၉။ စရိ၊ သ၊ ဌ။ ၁၀၇။ မ၊ က၊ ဌ။ ၅။
 ၄။ ဇာ၊ ဌ။ ၁။ ၉၊ ၁၇၊ ၁၆၅၊ ၃၈၊ ၄၀။ ဇာ၊ ဌ။
 ၃။ ၁။ ၂၇၊ ၆၊ ၃၆၊ ၁၄၆။ ဇာ၊ ဌ။ ၄။ ၅၊ ၂၊ ၉။
 ၁၀၀၊ ၁၇၈၊ ၉၊ ၁၈၀၊ ၂၁၇၊ ၂၂၆၊ ၂၆၂၊ ၄၃၀။
 ဇာ၊ ဌ။ ၅။ ၈၊ ၁၃၃၊ ၅၅။ ဇာ၊ ဌ။ ၆။ ၃၊ ၄၊ ၈၊
 ၂၆၄။ ဇာ၊ ဌ။ ၇။ ၂၀၅။ နေတ္တိ၊ ဌ။ ၂။ ဝဇိရ။
 ၁၂၆၊ ၁၃၄၊ ၁၅၁၊ ၂၁၅၊ ၂၄၆၊ ၃၄၁၊ ၃၈၁။ သာ-
 ရ၊ ဌ။ ၂။ ၁၊ ၁၊ ၁၅၆။ ဝိမ၊ ကိ၊ ၂။ ၁၄၈။ က၊ ဌ။
 ၅။ ၁၊ ၁၊ ၁။ ဒီ၊ ဌ။ ၁။ ၁၆၊ ၂၃၀။ သိ၊ ဌ။
 ၁၊ ၁၊ ၁။ ၇၂၂။ သိ၊ ဌ။ ၁၊ ၁၊ ၁။ ၇၂၂။ မ၊ ဌ။
 ၈၊ ၁၀၅၊ ၃၃၀။ သိ၊ ဌ။ ၁၊ ၁၊ ၃၃၃။ သိ၊ ဌ။
 ၁၊ ၂၄။ အံ၊ ဌ။ ၁၊ ၁၉။ အံ၊ ဌ။ ၁၊ ၂၃၈။ မူလ၊ ဌ။
 ၁၊ ၇၊ ၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ။ ၁၊ ၁၊ ၁၉၀၊ ၃၄၅၊ ၃၇၇။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ။ ၂။ ၃၊ ၁၊ ၄၊ ၄၊ ၈၊ ၃၊ ၁၅၂ - ၆၊ ၁၇၄၊
 ၂၀၅၊ ၂၁၇၊ ၄၂၉။

(၂) အနောက်၊ အနောက်အရပ်။ ပစ္စိာ-
 တာ-ကြည့်။ (၃) နောက်ဘဝ။ သောပစ္စိာပဗ္ဗ-
 ဇိတနာ၊ ကုသလမူလေန စောဒိကော။ အပ၊
 ၁။ ၃၅။ သောပစ္စိာပဗ္ဗဇိတနာဘိသော
 နာဂနာပပစ္စိာပဗ္ဗဇိတနာ။ အပ၊ ဌ။ ၁။
 ၂၆၈။ (-နေတ္တိ၊ ၁၅။ နေတ္တိ၊ ၅။ ၂။) (၄)
 နောက်ခန္ဓာ။ ယဿပုရေစပစ္စိာစ၊
 မဇ္ဈေစနတ္ထိကိဉ္ဇနံ။ ဓမ္မ၊ ၇၄။ သုတ္တနိ၊
 ၃၇။ ပစ္စိာတိအနာဂတေသုခန္ဓေသု။ ဓမ္မ၊
 ဌ။ ၂။ ၄၅။ ပစ္စိာတိအနာဂတေသု။ သုတ္တနိ၊
 ဌ။ ၂။ ၁၉။ (၅) နောက်တန်း။ ပစ္စိာပုရေ
 ဝါဝိအပေက္ခမာနာ။ သုတ္တနိ၊ ၄၀။ ပစ္စိာ
 ပုရေဝါဝိအပေက္ခမာနာဘိအနာဂတေ
 အဘိသေဝါကာမေအပေက္ခမာနာ။
 သုတ္တနိ၊ ၄၂၊ ၂၃။ ပစ္စိာဘေမာဘုကိဉ္ဇန-
 (သုတ္တနိ၊ ၄၂၅) နှိအနာဂတေဝိသင်္ခါရ
 အာရဒ္ဓဉ္ဇုဒ္ဓဓမ္မံရာဂါဒိကိဉ္ဇနံမာကု။
 သုတ္တနိ၊ ၄၂၊ ၂၈။ (၆) နောက်ခြေ။ အဿ-

ခဠကော “ပေဟိ” တိ ဝုတ္တော ဝိဒ္ဓေါသမာ-
 နော စောဒိတော သာရထိနာ ပစ္စိာလဿ-
 တိ။ အံ၊ ၃။ ၃၃။ ပစ္စိာလဿတိ။ ကုဗ္ဗရံ
 ဟနတိ။ ဒေ ပစ္စိမပါဒေ ဥက္ကပ္ပိတော တေဟိ
 ပဟရိတော ရသကုဗ္ဗရံ ဘိန္ဒတိ။ အံ၊ ၄။ ၃။
 ၂၁၆။

ပစ္စိာဥပသမ္ပန္န (ပု) [ပစ္စိာ+ဥပသမ္ပန္န] နောက်
 မှပဉ္စင်းဖြစ်သူ၊ နောက်မှဖြစ်သောရဟန်း။
 ပစ္စိာဥပသမ္ပန္နေနပုရေဥပသမ္ပန္နောဝနိ-
 ယော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂။

ပစ္စိာကတသိဗ္ဗန (န) [ပစ္စိာ+ကတ+သိဗ္ဗန]
 နောက်၌ပြုအပ်သောချုပ်ခြင်း၊ နောက်
 ထပ်ချုပ်ခြင်း။ “ဒီသသိဗ္ဗတန္တိ ပစ္စိာကတ-
 သိဗ္ဗနံ၊ သြဝနိတော သိဗ္ဗနံဝါ” တိလိခိတံ။
 ဝဇိရ၊ ၄၉၀။

ပစ္စိာကထာ (ထိ) [ပစ္စိာ+ကထာ] နောက်၌
 ပြောဆိုအပ်သောစကား၊ နောက်စကား။
 ပုရေကထာယစပစ္စိာကထာယစအကုသ-
 လောဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂။ ၁။

ပစ္စိာကထိတ (တိ) [ပစ္စိာ+ကထိတ] နောက်၌
 ပြောဆိုအပ်သော(စကား)။ ပုဗ္ဗာပရံန
 ဇာနာဘိတိပုရေကထိတဉ္ဇ ပစ္စိာကထိ-
 တဉ္ဇနဇာနာဘိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂။ ၁။

ပစ္စိာကာရက (တိ) [ပစ္စိာ+ကာရ+က] နောက်
 ၌ပြုတတ်သော၊ သူတပါးကကျေးဇူးပြုပြီး
 သည်မှနောက်၌ကျေးဇူးတုံ့ပြန်တတ်သော၊
 သူ။ ပစ္စိာကာရကော “ဣန္ဒြိယဓိရာပေမိ” တိ
 သညံကရေတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၅။

ပစ္စိာကာလ (ပု) [ပစ္စိာ+ကာလ] နောက်ကာ
 လ၊ နောက်အခါ၊ သောပုဂ္ဂလောပုရိသေဟိ
 ကတ္တဗ္ဗာနိကဗ္ဗာနိကရံပစ္စိာကာလေနစ
 အနုတပ္ပတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၇။ (-ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။
 ၁၂။ မာန၊ ၄။ ၃။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂။ ၀၄။)

ပစ္စာဂတ (တိ) [ပစ္စာ+ဂတ] (၁) နောက်မှ သွားသော။ (၂) နောက်၌ ဖြစ်သော။ (၁) ပစ္စာဂတဘိက္ခု-ကြည့်။ (၂) အထ ပါ အနု-ဂတ ပစ္စာဂတ အပဂတ ဝသံ အနုဝသံ။ ထေရ်၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀၀။

ပစ္စာဂတ (တိ) [ပစ္စာ+အာဂတ] နောက်မှ လာသော။ သူ။ ပဌမ အာဂတော ဣသိဂဏော ကေသ ရုက္ခဿ မူလေ နိသီဒိ၊ ပစ္စာဂတောပိ ကေသတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၁၄။ (-သီ၊ ဌ၊ သစ်၊ ၂။ ၈၇။)

ပစ္စာဂတဘိက္ခု (ပု) [ပစ္စာဂတ + ဘိက္ခု] နောက်မှသွားသော ရဟန်း။ ဝတ္တံ ကကာ ပါပေတွာ ပစ္စာဂတဘိက္ခုနံယေဝ ဟောတိ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၇၇။

ပစ္စာဂဗ္ဗ (ပု) [ပစ္စာ+ဂဗ္ဗ] အနောက်ခန်း။ တံ ဂဟေတွာ ပစ္စာဂဗ္ဗ နိသီဒါပေသုံ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၃၈။

ပစ္စာဂေဟ (န) [ပစ္စာ+ဂေဟ] အိမ်၏- အနောက်-အနောက်ဘက်။ သော “နာဟံ ဘုဉ္ဇာမိ”တိ တံ ဘတ္တံ ဟဏပေတွာ သတ္တံ အာဂါယ ပစ္စာဂေဟ ဌိတော ဂေါဏော အတ္ထိ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၃။

ပစ္စာစရိယ (ပု) [ပစ္စာ+အာစရိယ] နောက်၌ ဖြစ်သော ဆရာ၊ နောက်ဆရာ။ အညော ဥပသမ္ဘာဒေတိ၊ အညော သောတာပတ္တိ-မဂ္ဂါဒိနိ ပါပေတိ။ ဣတိ သဗ္ဗေပိ တေ ပစ္စာစရိယာ နာမ ဟောန္တိ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၀။ (-အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၇။)

ပစ္စာဇာတ (ပု) [ပစ္စာ+ဇာတ] (၁) ပစ္စာဇာတ ပစ္စည်း။ (၂) ပစ္စာဇာတတ္ထိပစ္စည်း။ (၃) ပစ္စာဇာတအဝိဂတပစ္စည်း။ (၄) ပစ္စာဇာတ ဝိပုယုတ္တပစ္စည်း။ (တိ) (၅) (က) နောက်၌ ဖြစ်သော။ (ခ) နောက်မှမွေးဖွားသော။

(၁) ပစ္စာဇာတပစ္စည်း။ ပစ္စာဇာတော ကုသလာကုသလာနံ ပစ္စယော န ဟောတိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၁၅။ (-မူလ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၇၁၊ ၂၁၄၊ ၂၃၁။ အနု၊ ဌ၊ ၂။ ၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇၉။) (၂) ပစ္စာဇာတတ္ထိပစ္စည်း။ ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ အတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ သဟဇာတံ၊ ပစ္စာဇာတံ။ ပဌာန။ ၁။ ၁၆၀။ (-၁၆၀-၃၊ ၄၃၃။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၈၃၊ ၄၆၄။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၂။ မူလ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၃၃။) (၃) ပစ္စာဇာတအဝိဂတပစ္စည်း။ ပစ္စာဇာတာ ပစ္စာ ဥပုဇ္ဈိတွာ ပုရေ ဥပန္နာနံ ဥပတ္တမ္ဘနဝသေန ပစ္စယဘာဝတော ပစ္စာ-ဇာတပစ္စယေ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၆၄။ (၄) ပစ္စာဇာတဝိပုယုတ္တပစ္စည်း။ ကုသလော ဓမ္မော အဗျာကတဿ ဓမ္မဿ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ သဟဇာတံ၊ ပစ္စာဇာတံ။ ပဌာန၊ ၁။ ၁၅၉။ (၅) (က) နောက်၌ဖြစ်သော။ ပစ္စာဇာတပစ္စယောတိ ပစ္စာဇာတာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ ပုရေ-ဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ပစ္စာဇာတ-ပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဌာန၊ ၁။ ၇။ ပစ္စာ-ဇာတာ ကုသလာ ခန္ဓာပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ဝိပုယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဌာန၊ ၁။ ၁၅၉။ (-၁၆၀၊ ၄၃၃။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၃၉။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉၃။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၄၉၊ ၄၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၉၊ ၂၅၀။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၆၉။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၃၃။ မူလ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၈၅။) (ခ) နောက်မှမွေးဖွားသော။ တေသံ ပဌမဇာတော မာဘပန္နကော နာမ၊ ပစ္စာဇာတော စူဠပန္နကော နာမ။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆၅။

ပစ္စာဇာတက္ခန္ဓ (ပု) [ပစ္စာဇာတ+ခန္ဓ] နောက်၌ ဖြစ်သော ခန္ဓာ။ န စ ပစ္စာဇာတက္ခန္ဓာ ဥပတ္တမ္ဘကတ္တေန ပစ္စယာ န ဟောန္တိ။ မူလ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၂၂။

ပစ္စာဇာတက္က(န) [ပစ္စာဇာတ+တ္က] ပစ္စာဇာတ
ပစ္စည်း အဖြစ်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စာဇာတက္ကာဘာဝ (ပု) [ပစ္စာဇာတက္က+
အဘာဝ] ပစ္စာဇာတပစ္စည်းအဖြစ် မရှိခြင်း။
တထာ ပစ္စာဇာတက္ကာဘာဝတော ပစ္စာဇာ-
တာ ဝါ ဟုတွာ န ဟောန္တိ။ မူလဒီ၊ ၂။ ၂၄၀။

ပစ္စာဇာတတ္ထိပစ္စယ (ပု) [ပစ္စာဇာတ+အတ္ထိ+
ပစ္စယ] ပစ္စာဇာတတ္ထိ ပစ္စည်း၊ အတ္ထိပစ္စည်း
၅-မျိုးတွင်ပါဝင်သော ပစ္စာဇာတတ္ထိပစ္စည်း။
စတုသမုဋ္ဌာနိကတိသမုဋ္ဌာနိကကာယဿ ပ-
စ္စာဇာတတ္ထိပစ္စယေန ပစ္စယော။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၃၇၅။ (-၄၆၅။)

ပစ္စာဇာတပစ္စယ (ပု) [ပစ္စာဇာတ+ပစ္စယ]
ပစ္စာဇာတပစ္စည်း၊ နောက်၌ဖြစ်၍ ကျေးဇူး
ပြုတတ်သော သတ္တိ၊ ၂၄-ပစ္စည်းတွင် ပါဝင်
သော ပစ္စာဇာတပစ္စည်း။ ပုရေဇာတပစ္စ-
ယော၊ ပစ္စာဇာတပစ္စယော၊ အာသေဝန-
ပစ္စယော။ ပဋ္ဌာန၊ ၁။ ၁။ ပစ္စာဇာတပစ္စယော-
တိ—ပစ္စာဇာတာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ
ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ပစ္စာဇာ-
တပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပဋ္ဌာန၊ ၁။ ၇။ ပုရေ-
ဇာတာနံ ရူပဓမ္မာနံ ဥပတ္တမ္ပကဋ္ဌေန ဥပကာ-
ရကော အရူပဓမ္မော ပစ္စာဇာတပစ္စယော။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၉။ (-ဝိ၊ ၅။ ၂။ ၃၀၄။ ဝိ၊ ၄။ ၄။
၂။ ၂-၃။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၉၊ ၁၀၀။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၁၉၃။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၂၊ ၃၉၁၊ ၄၁၅၊ ၄၆၃။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၀။)

ပစ္စာဇာတပစ္စယနိဒ္ဒေသ(ပု) [ပစ္စာဇာတပစ္စယ+
နိဒ္ဒေသ] ပစ္စာဇာတပစ္စည်းကို အကျယ်-
ညွှန်ပြရာ-ညွှန်ပြကြောင်း-စကား။ ပစ္စာ-
ဇာတပစ္စယနိဒ္ဒေသေ ပစ္စာဇာတာတိ ယဿ
ကာယဿ ပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ တသ္မိံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ
ဌိတေ ဇာတာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၂။

ပစ္စာဇာတပစ္စယဘာဝ(ပု) [ပစ္စာဇာတပစ္စယ+
ဘာဝ] ပစ္စာဇာတပစ္စည်း အဖြစ်။ ပစ္စာ-

ဇာတပစ္စယော အတ္တနော ပစ္စာဇာတပစ္စယ
ဘာဝံ အဝိဟေန္တော။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၁။

ပစ္စာဇာတမူလက (တိ) [ပစ္စာဇာတ+မူလက]
ပစ္စာဇာတမူလက၊ ပစ္စာဇာတပစ္စည်းလျှင်-
အဦး-အစ-မူလ-ပဓာန-ရှိသော။ ပစ္စာ-
ဇာတမူလကေ ဝိသတိ ပစ္စယာ န ယုဇ္ဇန္တိ။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၇။

ပစ္စာဇာတဝဇ္ဇ (တိ) [ပစ္စာဇာတ+ဝဇ္ဇ] ပစ္စာ-
ဇာတပစ္စည်းသည် ကြည်အပ်သော။ အထ
ခေါ ပစ္စာဇာတဝဇ္ဇေဟိ သဗ္ဗေဟိတိ။ မူလဒီ၊
၃။ ၂။ ၂။

ပစ္စာဇာတဝိညာဏပစ္စယ (ပု) [ပစ္စာဇာတ+
ဝိညာဏ+ပစ္စယ] ပစ္စာဇာတပစ္စည်း တပ်
သော ဝိညာဉ်ဘူသော အကြောင်း။ ပစ္စာ-
ဇာတဝိညာဏပစ္စယာ စ ရူပံ ဥပတ္တဒ္ဓံ
ဟောတိ။ မူလဒီ၊ ၂။ ၁၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ၉။

ပစ္စာဇာတဝိပ္ပယုတ္တ(ပု) [ပစ္စာဇာတ+ဝိပ္ပယုတ္တ]
ပစ္စာဇာတဝိပ္ပယုတ္တ ပစ္စည်း၊ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း
၃-မျိုးတို့တွင်ပါဝင်သော ပစ္စာဇာတဝိပ္ပယုတ္တ
ပစ္စည်း။ ပစ္စာဇာတဝိပ္ပယုတ္တော ပစ္စာ ဥပ္ပ-
ဇ္ဇိတွာ ပုရေ ဥပ္ပန္နာနံ ဥပတ္တမ္ပနဝသေန
ပစ္စယဘာဝတော ပစ္စာဇာတပစ္စယေ သင်္ဂဟံ
ဂစ္ဆတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၆၃။ (-မူလဒီ၊ ၂။ ၁၁၇။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၂။)

ပစ္စာဇာတဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယ (ပု) [ပစ္စာဇာတဝိပ္ပ-
ယုတ္တ+ပစ္စယ] ပစ္စာဇာတဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း၊
ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း ၃-မျိုးတွင်ပါဝင်သော ပစ္စာ-
ဇာတဝိပ္ပယုတ္တပစ္စည်း။ ပုရေဇာတဿ စတု-
သမုဋ္ဌာနိကတိသမုဋ္ဌာနိကရူပကာယဿ ပစ္စာ-
ဇာတဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယေန ပစ္စယော ဟောတိ။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၂။

ပစ္စာဇာတာကာရ(ပု) [ပစ္စာဇာတ+အာကာရ]
ပစ္စာဇာတပစ္စည်းဟူသော အခြင်းအရာ။
ပစ္စာဇာတေန ဝိနာ သန္တာနာဝိဇ္ဇေဒဟေတု-

ဘာဝံ အဂစ္ဆန္တာနံ ဓမ္မာနံ ယေ ပစ္စာဇာ-
တာကာရေန ဥပကာရကာ၊ တေသံ သာ....
ဥပကာရကတာ ပစ္စာဇာတပစ္စယဘာ။
မူလဋီ၊ ၃။ ၁၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၉။

ပစ္စာဇာတာဝိဂတပစ္စယ (ပု) [ပစ္စာဇာတ+
အဝိဂတ+ပစ္စယ] ပစ္စာဇာတာဝိဂတပစ္စည်း၊
အဝိဂတပစ္စည်း ၅-မျိုးတွင်ပါဝင်သော ပစ္စာ-
ဇာတာဝိဂတပစ္စည်း။ ပစ္စာဇာတပစ္စယေ
ပစ္စာဇာတပစ္စယော ပစ္စာဇာတဝိပုယတ္တပစ္စ-
ယော ပစ္စာဇာတတ္ထိပစ္စယော ပစ္စာဇာတာ-
ဝိဂတပစ္စယောတိ ဣမေ စတ္တာရော ပစ္စယာ
သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၄၆၅။

ပစ္စာတပ(ပု) [ပစ္စာ+အာတပ] အနောက်ဘက်
နေပူဆာ၊ ပြာသာဒ်၏ အနောက်ဘက်နေပူ
ဆာ။ ဘဂဝါ သာယနသမယံ ပဋိသလ္လာနာ
ဝုဋ္ဌိတော ပစ္စာတပေ နိသိန္နော ဟောတိ ပိဋ္ဌိ-
ဩတပယမာနော။ သံ၊ ၃။ ၁၉၀။ ပစ္စာတ-
ပေတိ ပါသာဒစ္ဆာယာယ ပုရတ္ထမဒိသံ
ပဋိစ္စန္ဒတ္တာ ပါသာဒဿ ပစ္စိမဒိသာ-
ဘာဂေ အာတပေါ ဟောတိ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၅။
ပမုခေ၊ ဗါသာဒဿ စ ပစ္စိမဘာဂေ
အာတပေါ ပစ္စာတပေါ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၉၈။

ပစ္စာတပ (ပု) [ပစ္စာ+တပ+ဏ] နောက်၌
ပူပန်ခြင်း၊ နောင်တ တဖန်-စိုးရိမ်-ပူပန်-
ခြင်း၊ နှလုံးမသာယာခြင်း၊ စိတ်မချမ်းသာ
ခြင်း၊ နောင်တ တဖန် - စိုးရိမ် - ပူပန်-
ကြောင်းတရား။ ပစ္စာတာပေါ နုတာပေါ စ၊
ဝိပုဋ္ဌိသာရော ပကာသိတော။ ဓာန်။ ၁၆၉။
ပစ္စာ တပတိ ဇေတနာတိ ပစ္စာတာပေါ။
ဓာန်၊ ၄။ ၁၆၉။ ပစ္စာတာပေါ ဝိပုဋ္ဌိသာရော။
ဓာန်၊ ၄။ ၈၇၃။

ပစ္စာဒ (ပု) [ပ+ဆဒ+ဏ] အဖုံး၊ အလွမ်း၊
အခင်း (ရထား အထက်၌ ခင်းအပ်သော
ကမ္ဘလစသည်)။ ပစ္စာဒေါတိ ရထဿ ဥပရိ
အတ္တနိက္ခန္ဓကမ္ဘလဒိ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၃၅။

ပစ္စာဒိသာ(ထိ) [ပစ္စာ+ဒိသာ] အနောက်အရပ်။
ပဋိယာလောကန္တိ ပစ္စိမဒိသံ၊ ပစ္စာဒိသန္တိ
အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၉။

ပစ္စာနိန္ဒ (တိ) [ပစ္စာ+နိန္ဒ] အနောက်သို့-ညွတ်
-ကိုင်-ရှိုင်း-ဦးဘည်-သော။ မယံ ဣမံ
ဂင်္ဂံ နဒီ ပစ္စာနိန္ဒ ကရိဿာမ ပစ္စာပေါဏံ
ပစ္စာပဗ္ဗာရံ။ သံ၊ ၂။ ၃၉၅။ သံ၊ ၃။ ၄၉၊ ၂၆၂။

ပစ္စာနိပါတိတာ (ထိ) [ပစ္စာနိပါတိ+တာ] (၁)
နောက်မှ ထိုင်လေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်၊ နောက်မှ
ထိုင်တတ်သည်၏ အဖြစ်။ (၂) နောက်မှ
အိပ်လေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်၊ နောက်မှ အိပ်တတ်
သည်၏ အဖြစ်။ (၁၊ ၂) ပုဗ္ဗုဋ္ဌာယိတာ၊ ပစ္စာ-
နိပါတိတာ စ မဟာသုဒဿနေ ဝုတ္တာ ဝေါတိ
ဣဓ အနာမဋ္ဌာ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၄။

ပစ္စာနိပါတိနိ (ထိ) [ပစ္စာနိပါတိ+ဏိ] (၁)
နောက်မှ ထိုင်လေ့ရှိသော မိန်းမ၊ နောက်မှ
ထိုင်တတ်သော မိန်းမ။ (၂) နောက်မှ အိပ်လေ့
ရှိသော မိန်းမ၊ နောက်မှ အိပ်တတ်သော
မိန်းမ။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

ပစ္စာနိပါတိ (တိ) [ပစ္စာ+နိ+ပတ+ဏိ။
ထိ-၌ ပစ္စာနိပါတိနိ] (၁) နောက်မှထိုင်
လေ့ရှိသော၊ နောက်မှ ထိုင်တတ်သော၊
သူ။ (၂) နောက်မှအိပ်လေ့ရှိသော၊ နောက်
မှ အိပ်တတ်သော၊ သူ။ (၁၊ ၂) သော
ဥပဋ္ဌဟေယျ ပုဗ္ဗုဋ္ဌာယိ ပစ္စာနိပါတိ ကိ ကာ-
ရပဋိဿာဝိ မနာပစာရိ ပိယဝါဒီ။ သံ၊ ၂။ ၉၂။
တဿ အာသနံ ဒတှာ တသ္မိ နိသိန္နော ပစ္စာ
နိပတတိ နိသိဒတိတိ ပစ္စာနိပါတိ။သယံ
သဗ္ဗေသု အတ္တနော အတ္တနော ဝသနဋ္ဌာနံ
ဂတေသု ဂေဟဿ သမန္တတော အာရက္ခံ
သဝိဓေယဒ္ဓါရာနိ ထကေတွာ သဗ္ဗပစ္စာ နိပဇ္ဇ-
နတောပိ ပစ္စာနိပါတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၅။ ပုရိ-
သော ဒါသော ကမ္မကာရော ပုဗ္ဗုဋ္ဌာယိ ပစ္စာ-
နိပါတိ ကိ ကာရပဋိဿာဝိ မနာပစာရိ ပိယ-
ဝါဒီ မုရုလ္လောကကော။ ဒီ၊ ၁။ ၅၆။ ဝေ ဥဋ္ဌိတော

သာမိနော အာသနံ ပညပေတွာ ပါဒဓော
 ဝနာဒိကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ ကတွာ ပစ္စာ နိပတတိ
 သေယျံ ကပ္ပေတိတိ ပစ္စာနိပါတိ။ ဒီ၊ဌ၊၁။
 ၁၅၂။ (-ဝိ၊၃။၄၉၂။ ဒီ၊၃။၁၅၅။ မ၊၂။
 ၂၇၁။) တံ ခေါ ပနာနန္တ ဣတ္ထိရတနံ ရညော
 မဟာသုဒဿနဿ ပုဗ္ဗဌာယိနိ အဟောသိ
 ပစ္စာနိပါတိနိ။ ဒီ၊၂။၁၄၄။ တသ္မိံ နိသိန္ဓေ
 တဿ တာလဝဏ္ဏေန ဗိဇနာဒိကိစ္စံ ကတွာ
 ပစ္စာ နိပတတိ နိသိဒတိတိ ပစ္စာနိပါတိနိ။
 ဒီ၊ဌ၊၂။၂၁၉။ ရညော နိသဇ္ဇာယ ပစ္စာ
 နိပါတနံ နိသိဒနံ သီလံ ဧတိဿာတိ ပစ္စာနိ-
 ပါတိနိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၉၈။ ပစ္စာနိပါတိနိယော-
 (အံ၊၂။၃၁) တိ သဗ္ဗပစ္စာ နိပဇ္ဇနသီလာ။
 အံ၊ဌ၊၃။၁၈။ (-မ၊၃။၂၁၃။ အံ၊၃။၉၃။ မ၊
 ဌ၊၄။၁၆၂။)

ပစ္စာနုဂတ (တိ) [ပစ္စာ + အနုဂတ] နောက်မှ
 အစဉ်လိုက်သော။ ပစ္စာသမဏ ကြည့်။

ပစ္စာနုတပ္ပ (န) [ပစ္စာ + အနုတပ္ပ] (၁) နောက်၌
 တဖန်-စိုးရိမ်-ပူပန်-ခြင်း၊ နောင်တ တဖန်-
 စိုးရိမ်-ပူပန် - ခြင်း။ (တိ) (၂)
 နောက်၌ တဖန်-စိုးရိမ်-ပူပန်-အပ်သော၊
 နောင်တ တဖန်-စိုးရိမ်-ပူပန်-အပ်သော။
 (၁) ယဿ ကမ္မဿ ကတတ္တာ ပစ္စာနုတပ္ပံ
 န ဟောတိ၊.... ဝေရူပံ ကမ္မံ ကတ္တဗ္ဗမေဝ။
 ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၁၀။ (၂) ပဏ္ဍိတေန နာမ ယံ
 ကမ္မံ ကတွာ ပစ္စာနုတပ္ပံ ဟောတိ၊ တံ န
 ကတ္တဗ္ဗံ။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၀၆။

ပစ္စာနုတပ္ပိ (တိ) [ပစ္စာနုတပ္ပ + ဤ] နောင်တ
 တဖန်- စိုးရိမ်- ပူပန်- ခြင်း ရှိသော၊ သူ။
 ဇီဝိတေ သာလယာ ဩတရန္တ၊ မာ ပစ္စာနု-
 တပ္ပိနော အဟုဝတ္ထံ။ ထေရ၊ဌ၊၁။၄၈။ သာ-
 ရတ္ထ၊၂။၃၄၂။

ပစ္စာနုတာပ(ပု) [ပစ္စာ + အနု + တပ + ဏ။ ပစ္စာ +
 အနုတာပ] (၁) နောင်တ တဖန်-စိုးရိမ်-
 ပူပန်-ခြင်း။ (၂) နောင်တ တဖန်-စိုးရိမ်-

ပူပန်-ကြောင်း။ (၁) ဘောဂါနံ ဝိဂမဟေ-
 တုဒကာ ပစ္စာနုတာပေါ န ကတ္တဗ္ဗော။ ဒီ၊ဌ၊
 ၁။၂၆၇။ (-ဝိ၊ဌ၊၁။၁၈၂။ အဘိ၊ဌ၊၁။
 ၄၁၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၁၁၀။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၃၀၃။
 ဥဒါန၊ဌ၊၂၄၅။ ဣတိဝုတ်၊ဌ၊၉၇။ စရိယာ၊
 ဌ၊၉၄။ သာရတ္ထ၊၂။၁၅။ ကခါ၊ဋီ၊သစ်။
 ၁၆၃။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၃၁၀။) (၂) အောက်ပုဒ်
 ကြည့်။

ပစ္စာနုတာပစရိယ (တိ) [ပစ္စာနုဟာပ + စရိယ]
 နောင်တ တဖန်-စိုးရိမ်- ပူပန် - ကြောင်း
 အကျင့်။ ဝေရူပံ ပရာမဋ္ဌသာမညသဒိသ-
 မေဝ ပစ္စာနုတာပစရိယာဒိပဋိဘာဂတော။
 သံ၊ဋီ၊၁။၁၄၈။

ပစ္စာနုတာပနေကကမ္မ (န) [ပစ္စာနုတာပ + ဇန-
 ကကမ္မ] နောင်တ တဖန်-စိုးရိမ် - ပူပန်-
 ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သောကံ။ တဉ္စိ ပစ္စာ-
 နုတာပဇနကကမ္မာနမာရမ္မဏံ ကမ္မဝသေန
 အနိဋ္ဌံ အကုသလဝိပါကဿ အာရမ္မဏံ
 ဘဝေယျ။ မူလ၊ဋီ၊၂။၁၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၀၀။

ပစ္စာနုတာပနကာရဏ (န) [ပစ္စာ + အနုတာ-
 ပန + ကာရဏ] နောင်တ တဖန်- စိုးရိမ်-
 ပူပန်-ခြင်း၏ အကြောင်း။ မာ တံ ကက္ခ-
 ဌော ဟောတိ၊ ပစ္စာနုတာပနကာရဏံ ကမ္မံ
 မာ ကရိ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၁၈၃။

ပစ္စာနုတာပပရိဋ္ဌာဟ (ပု) [ပစ္စာနုတာပ + ပရိ-
 ဋ္ဌာဟ] နောင်တ တဖန်-စိုးရိမ်-ပူပန်-ခြင်း
 ဟူသော ပူလောင်ခြင်း။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ကော-
 ပဿ ကတတ္တာ ပစ္စာနုတာပပရိဋ္ဌာဟေန
 ဥယျာမိ ဥဏှစိတ္တော ဟောမိ။ အပ၊ဌ၊၁။
 ၃၂၆။

ပစ္စာနုတာပလက္ခဏ (တိ) [ပစ္စာနုတာပ +
 လက္ခဏ] နောင်တ တဖန်-စိုးရိမ်-ပူပန်-
 ခြင်း လက္ခဏာရှိသော(ကုက္ကုစ္စစေတသိက်)။
 တံ ပစ္စာနုတာပလက္ခဏံ၊ ကတာကတာ-

နုသောစနရသံ။ အဘိဋ္ဌာ၁။ ၂၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၁၀၀။ ထေရဂဠာ၁။ ၂၀၉။ မဟာနိဋ္ဌာ၁။ ၅၃၊
၂၀၁။

ပစ္စာနုတာပိတာ (ထိ) [ပစ္စာနုတာပိ+တာ]
နောင်တ တဖန်-စိုးရိမ်-ပူပန်-ခြင်း ရှိသည်
၏အဖြစ်၊ နောင်တ တဖန်-စိုးရိမ်-ပူပန်-
ခြင်း။ ယာယံ န ပစ္စာနုတာပိတာ အယံ
အဝိပုဋ္ဌိသာရော၊ အယံ ပုရိသတ္ထော။ ပေဋ-
ကော။ ၂၇၇။

ပစ္စာနုတာပိနီ (ထိ) [ပစ္စာနုတာပိ+ဏီ]
နောင်တ တဖန်-စိုးရိမ်-ပူပန်-ခြင်း ရှိသော
မိန်းမ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စာနုတာပိ (တိ) [ပစ္စာနုတာပိ+ဘျိ။ ထိ-၌
ပစ္စာနုတာပိနီ။] နောင်တ တဖန်-စိုးရိမ်-
ပူပန်-ခြင်း ရှိသောသူ။ ဇိဝိတေ သာလ-
ယာ ဩတရန္တိ၊ မာ ပစ္စာနုတာပိနော
အဟုဝတ္ထ။ အံ၊ ဋ္ဌာ၁။ ၂၃။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌာ၁။ ၈၆။)
ဘုဉ္ဇသု ကာမရတိယော၊ မာဟု ပစ္စာနုတာ-
ပိနီ။ သံ၊ ၁။ ၁၂၉။ (-ထေရီ၊ ၃၈၆၊ ၄၀၀။
ထေရီ၊ ၆၆-၇၁၊ ၇၂။)

ပစ္စာနုပဒ (န) [ပစ္စာ+အနုပဒ] နောက်ခြေ။
မနုသော ပုရိမဿ ပဒဿ ပဒဋ္ဌာနံ အလ-
ဘန္တော ဒုတိယံ ပဒံ ဥဒ္ဓရတိ၊ သော ပစ္စာ-
နုပဒံ သံဟရတိ။ ပေဋကော။ ၂၃၀။

ပစ္စာနုသန္တိ (ပု) [ပစ္စာ+အနုသန္တိ] နောက်
ပိုင်း အနုသန္တေ၊ နောက်ပိုင်းအဆက်အစပ်။
အနုသန္တိန္တိ ပစ္စာနုသန္တိအာဒိအနုသန္တိ။ သံ၊
ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၃၉။

ပစ္စာပဉ္စ (တိ) [ပစ္စာ+ပဉ္စ] ပစ္စာပဉ္စ၊ နောက်
ပုဒ် 'ပစ္စိမကောဋ္ဌာသ=သံသယ' နှင့် တူသော
အနက်ရှိသော အမေးစကား၊ (ရှေ့ပုဒ်
'ပုရိမကောဋ္ဌာသ=သံသယ' ၏အရ ရှိခြင်း
ဖြင့်) နောက်ပုဒ် 'ပစ္စိမကောဋ္ဌာသ=သံ-
သယ' ၏အရရှိသော အမေးစကား။ ('ပစ္စာ-

ပဉ္စာအမေး' သည် ယမိုက်ကျမ်းလာ အမေး
၄-ပါးတို့တွင် ပါဝင်သော အမေးတခု ဖြစ်
သည်။ သန္တိဋ္ဌာန်ပုဒ်အရနှင့် သံသယပုဒ်အရ
တို့ အရခြင်းတူမျှရာ၌၎င်း၊ သန္တိဋ္ဌာန်ပုဒ်အရ
ထက် သံသယပုဒ်အရက များနေရာ၌၎င်း
'ပစ္စာပဉ္စာ' ဖြင့် မေးသည်။ ယင်း အမေးကို
သန္တိဋ္ဌာန်ပုဒ်၏ အရကို ဝန်ခံသော အားဖြင့်
ဖြေဆိုသော 'ပဋိဝစနဝိဿဇ္ဇနာ' ဖြင့် ဖြေရ
သည်။ ယမိုက်အရကောက် ကျမ်းကြည့်။
ပုရေပဉ္စော ပစ္စာပဉ္စော ပရိပုဏ္ဏပဉ္စော
မောသပဉ္စောတိ ဣမေ စက္ကာရော ပဉ္စာ
နာမ။ "ယာယ ပန ပုစ္ဆာယ ဝိဿဇ္ဇနေ
ဒ္ဓိဟိပိ ပဒေဟိ ဂဟိတက္ခန္ဓာနံ ဥပ္ပါဒေါ ဝါ
နိရောဓော ဝါ လဗ္ဘတိ၊ အယံ ပစ္စာပဉ္စော
နာမ။ အဘိဋ္ဌာ၁။ ၂၉၈။ ပစ္စိမကောဋ္ဌာသ-
သဒိသတ္တတာယ 'ပစ္စာပဉ္စော' တိ စ နာမံ
ဝုတ္တံ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၂၄။ (-အဘိဋ္ဌာ၁။ ၂၉၉၊
၃၀၀၊ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၇၂။)

ပစ္စာပဗ္ဗာရ (တိ) [ပစ္စာ+ပဗ္ဗာရ] အနောက်
သို့- ညွှတ်- ကိုင်း-ရှိုင်း-ဦးတည်-သော။
ပစ္စာနိန္ဒ-ကြည့်။

ပစ္စာပါဒ (ပု) [ပစ္စာ+ပါဒ] နောက်ခြေ။
အပရပါဒေသုတိ ပစ္စာပါဒေသု။ ဇာ၊ ဋ္ဌာ၁။
၃၅၂။

ပစ္စာပုဋ္ဌက (ပု) [ပစ္စာ+ပုဋ္ဌက] နောက်၌
ထားသော - အပိတ်-အဖုံး၊ နောက်ပိတ်၊
နောက်ဖုံး။ ကုမိနုမုခံ ဝိဝရိတော ဝါ ပစ္စာ-
ပုဋ္ဌကံ မုဉ္ဇိတော ဝါ ပဿေန ဆိဒ္ဓံ ကတော
ဝါ ကုမိနတော မစ္ဆေ ပေါထေတော ပလာ-
ပေန္တဿ ပါရာဇိကံ။ ဝိ၊ ဋ္ဌာ၁။ ၃၃၈။ ပစ္စာပုဋ္ဌ-
ကန္တိ ကုမိနဿ၊ ကုမ္ဘိယံ ပူရိတတိကာဒိ။
ပါရာ၊ ယော။ ၁၈၀။

ပစ္စာပုရေသညာ (ထိ) [ပစ္စာ+ပုရေ+သညာ]
(၁) နောက်အဖို့ ရှေ့အဖို့သို့ ဆောင်တတ်
သော အမှတ်သညာ။ (၂) နောက်အဖို့

ရွှေအဖို့၌ ပြန်သော အမှတ်သည်။ (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၂) ဣဒ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနော ပစ္စာပုရေသညာ သုဂ္ဂဟိတာ ဟောတိ။ သံ၊ ၃။ ၂၄၃။

ပစ္စာပုရေသညီ (တိ) [ပစ္စာပုရေသညာ+ဤ] (၁) နောက်အဖို့ ရွှေအဖို့သို့ ဆောင်တတ်သော အမှတ်သညာရှိသောသူ။ (၂) နောက်အဖို့ ရွှေအဖို့၌ပြန်သော အမှတ်သည် ရှိသောသူ။ (၁) တတော တံ မောဂ္ဂဗ္ဗာန ပစ္စာပုရေသညီ စ ခံမံ အဓိဋ္ဌဟေယျာသိ။ အံ၊ ၂။ ၄၆၃။ ပစ္စာပုရေသညီတိ ပုရေတာ စ ပစ္စတော စ အဘိဟရဏသညာယ သညာဝါ။ အံ၊ ၄။ ၁၇၄။ (၂) ကထဉ္စ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ပစ္စာပုရေသညီ စ ဝိဟရတိ။ သံ၊ ၃။ ၂၄၃။ (-သံ၊ ၃။ ၂၃၀-၃၊ ၂၄၂။)

ပစ္စာပေါဏ (တိ) [ပစ္စာ+ပေါဏ] အနောက်သို့-ညွှတ်- ကိုင်း-ရှင်း- ဦးတည်-သော။ ပစ္စာနိဋ္ဌ-ကြည့်။

ပစ္စာဗဒ္ဓ (ပု) [ပစ္စာ+ဗဒ္ဓ] ပဲ့စင်၊ နောက်ဘွဲ့သမ္ပန်။ သော ကဉ္စမဟာနာဝါယ ပစ္စာဗဒ္ဓေါ ဝိယ သတ္တု ပဒါနုပဒိကံ အနုဂစ္ဆိ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၄၃။

ပစ္စာဗန္ဓ (ပု) [ပစ္စာ+ဗန္ဓ။ တဒ သ ပစ္စာဘာဂေ ဗန္ဓိဘဒ္ဓဗ္ဗာတိ ပစ္စာဗန္ဓော။ ဓာနံ၊ ၃။ ၆၆၆။] ပဲ့စင်၊ နောက်ဘွဲ့သမ္ပန်။ သော ကဉ္စမဟာနာဝါယ ပစ္စာဗန္ဓော ဝိယ သတ္တု ပဒါနုပဒိကံ အနုဂစ္ဆိ။ အံ၊ ၄။ ၁၇၄။ (-ဇာ၊ ၄။ ၁၁၃။)

ပစ္စာဗဟ (န) [ပစ္စာ+ဗဟ] လက်နောက်ပြန်၊ လက်ပြန်၊ ကေနဟိ ဘဏေ ဒီသိတိ ကောသလရာဇာနံ သပဇာပတိကံ ဒဠာယ ရဇ္ဇယာ ပစ္စာဗဟံ ဂိဇ္ဇဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၈၉။ (-ဒီ၊ ၁။ ၂၃၀။ ဒီ၊ ၂။ ၂၅၆-၇။ ဒီ၊ ၃။ ၅၅။ သံ၊ ၁။ ၃၄၇။ သံ၊ ၂။ ၅၅၅။ အံ၊ ၁။

ကအိဝေနံ (ပ-ဝဂ်) ၁-၂၃ -၁-၂ ဗ သ-ဝ

၅၆၃။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၆၄။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၅၊ ၄၁၃။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၆။ ပေဘ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၅။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၂။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၄၊ ၄၅၉၊ ၄၆၄။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၂။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၅၅၊ ၄၁၄။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၉၂။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၂၉၊ ၄၉၈။)

ပစ္စာဗျဉ္ဇန (န) [ပစ္စာ+ဗျဉ္ဇန] နောက်ဗျည်း၊ နောက်ပုဒ်၊ နောက်သဒ္ဒါ။ ပုရိမဗျဉ္ဇနေန သဒ္ဒိသံ ပစ္စာဗျဉ္ဇနံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၇။ ဝဇိရ၊ ၂။ ၉၃။ ကဒါ၊ ၃။ ၁။ ၃၄၉။ ပုရိမဗျဉ္ဇနေန သဒ္ဒိသံ ပစ္စာဗျဉ္ဇနံနိ “ရှု” အနိစ္စ”နိ တွေ အနိစ္စသဒ္ဓေန သဒ္ဒိသံ “ဝေဒနာ အနိစ္စာ”တိ တွေ အနိစ္စသဒ္ဒိဝေတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၅။

ပစ္စာဘတ္တ (န) [ပစ္စာ+ဘတ္တ။ ဘတ္တသ ပစ္စာ ပစ္စာဘတ္တ။ နိရုတ္တိ၊ ၃၄၁။ (-ခူ၊ ၃၃၈။ နိတိ၊ သုတ္တ၊ ၆၉၆။ မောဂ်၊ ၃။ ၅။)] (၁) ဆွမ်းစားပြီးသည်မှ-နောက်- နောက်အခါ၊ မုန်းမတည့်ခါအခါ။ (၂) ဆွမ်းစားပြီးသည်မှ-ဆွမ်းစားချိန်မှ- နောက်-နောက်အခါ၊ မုန်းတည့်ပြီးအခါ (၃) နောက်၌-နောက်မှ-ရအပ်သောဆွမ်း၊ နောက်ထပ်ရသောဆွမ်း။ (၁) ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ ဘိက္ခုနီ ပစ္စာဘတ္တံ ပိဏ္ဍု ပါတပဋိက္ခန္ဓာ ပါဒေ ကောလေတော ကုဋ်ကံ ပဝိသိဘော မဉ္ဇကေ နိလီဒိ။ ဝိ၊ ၁။ ၄၃။ သန္တံ ဘိက္ခု အနာပုစ္ဆာ ပုရေဘတ္တံ ဝါ ပစ္စာဘတ္တံ ဝါ ကုလသု စာရိတ္တံ ဖာပဇ္ဇေယျ အညတြ သမယာ၊ ပါစိတ္တိယံ။ ...ပစ္စာဘတ္တံ နာမ ယေန နိမန္နိတော၊ တံ အန္တမသော ကုသဂ္ဂေနပိ ဘုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၃၄။ ပုရေဘတ္တံ ဝါ ပစ္စာဘတ္တံ ဝါတိ ယေန ဘတ္တေန နိမန္နိတော၊ တသ္မိံ ဘုတ္တေ ဝါ အဘုတ္တေ ဝါ။ ကဒါ၊ ၂။ ၃၄။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၁၉။ ဝိ၊ ၂။ ၁၃၃။ ဝိ၊ ၄။ ၁၉၄၊ ၃၆၁။ ဝိ၊ ၅။ ၃၁၊ ၆၆။ ဒီ၊ ၂။ ၁၁၁၊ ၁၆၅။ မ၊ ၁။ ၉၈၊ ၁၁၈။ မ၊ ၂။ ၁၃၄။ သံ၊ ၁။ ၇၅-၆၊ ၁၈၄-၈၊ ၂၀၆၊ ၂၇၁၊ ၄၄၆။ အံ၊ ၃။ ၄၉၊ ၂၃၃၊ ဝိ ၄၄။

၁၄၇၊ ၁၇၂။ မ၊ ငွ၊ ၁၂၀-၉။ မ၊ ငွ၊ ၄။ ၂၀၄။
 အံ၊ ငွ၊ ၁၂၀။ မ၊ ငွ၊ ၂။ ၁၇။ ဥဒါန၊ ၁၀၂၊
 ၃၄၀။ ထေရီ၊ ၄။ ၂။ ဇာ၊ ငွ၊ ၁။ ၁၆၆၊ ၃၄၀။
 ဇာ၊ ငွ၊ ၅။ ၄၄၄။ ဝဇီရ၊ ၂၂။ (၂) ယာ
 ပန ဘိက္ခုနီ ပစ္စာဘတ္တံ ကုလာနိ ဥပသကံ-
 မိတ္တာ။...ပစ္စာဘတ္တံ နာမ မဇ္ဈိန္ဒြေ ဝိတိ-
 ဝတ္ထေ ယာဝအတ္တကံတေ သူရိယေ။ ဝိ၊ ၂။
 ၃၅၉။ အထ ခေါသမ္ပဟုလာနံ ဘိက္ခုနံ ပစ္စာ-
 ဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ခန္ဓာနံ ကရေရိမဏ္ဍလမာ-
 ဌေ သန္တိသိန္နာနံ သန္တိပတိတာနံ။ ဒီ၊ ၂။ ၁။
 ပစ္စာဘတ္တန္တိ ကောသနိကလပစ္စာဘတ္တိ-
 ကာနံ ပါတောဝ ဘုတ္တာနံ အန္တောမဇ္ဈိန္ဒြေပိ
 ပစ္စာဘတ္တမေဝ၊ ဣမ ပန ပကတိဘတ္တဿ
 ပစ္စတော “ပစ္စာဘတ္တ”န္တိ အဓိပေတံ။ ဒီ၊ ၄။
 ၂။ ၁။ ပကတိဘတ္တဿ ပစ္စတောတိ ဘိက္ခု-
 နံ ပါကတိကဘတ္တကာလတော ပစ္စာ၊ ဌိတ-
 မဇ္ဈိန္ဒြေကတော ဥပရိတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁။
 ပစ္စာဘတ္တ (ပဋိသံ၊ ၁၀)န္တိ ဒီဝါ ဘတ္တတော
 ပစ္စာကာလေ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ပစ္စာဘတ္တ-
 (မဟာနိ၊ ၂၆၉)န္တိ ဒီဝါ ဘတ္တတော ပစ္စာ-
 ကာလံ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂။ ၁။ (-ဝိ၊ ၁။ ၆၅၊ ၉၉၊
 ၃၀၀။ ဝိ၊ ၂။ ၃၅၀။ ဝိ၊ ၄။ ၄၆၀။ ဝိ၊ ၅။ ၁၀၀၊
 ၁၃၂၊ ၃၀၀။ ဒီ၊ ၁။ ၆၇၊ ၁၉၃။ ဒီ၊ ၂။ ၆၆။ ဒီ၊ ၃။
 ၁၂။ မ၊ ၁။ ၂။ ၆၇၊ ၂၀၊ ၁၃၆။ မ၊ ၂။ ၁၀။ မ၊ ၃။
 ၁၄၅၊ ၅၀၅၊ ၁၃၀။ သံ၊ ၁။ ၁၃၀-၆။ သံ၊ ၂။
 ၇၅၊ ၃၂၄။ သံ၊ ၃။ ၄၆၆၊ ၂၂၆၊ ၃၉၅။ အံ၊ ၁။
 ၁၀၃၊ ၂၀၃၊ ၅၃၁။ အံ၊ ၂။ ၆၆၊ ၂၀၂၊ ၃၄၄။ အံ၊
 ၃။ ၃၅။ အဘိ၊ ပ။ ၁၆၀။ ဥဒါန၊ ၁၁၁။
 မဟာနိ၊ ၁၄။ စူဠနိ၊ ၄၃၊ ၂၉၀-၉။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
 ၃၂၃။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၇၃၊ ၂၁၉၊ ၂၆၂၊ ၂၇၉၊ ၂၉၀။
 ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၅၀၊ ၇၃၊ ၃၀၀၊ ၃၇၇၊ ၄၀၅။ ဝိ၊ ၄။ ၄။
 ၂၀၊ ၃၁၆၊ ၆၁၀၀၊ ၁၄၇။ ကင်္ခါ၊ ၁၀၁၊ ၃၂၀။
 ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၆၀၊ ၁၅၇၊ ၂၄၇၊ ၂၀၃၊ ၄၆၂။ ဒီ၊ ၄။
 ၁။ ၄၇၊ ၁၀၀၊ ၂၂၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၀၊ ၂၂၂။ မ၊
 ၄။ ၁။ ၈၁၊ ၉၂၊ ၂၆၄၊ ၃၉၁။ မ၊ ၄။ ၂။ ၄၂၊ ၆၀၊
 ၁၁၉၊ ၁၇၄။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၅၅။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၁၃-၄၊

၂၀၆၊ ၂၂၆၊ ၂၅၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၇၊ ၁။ သံ၊ ၄။
 ၂။ ၄၆။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၈၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၄၊ ၁၀၀၊
 ၂၄၉၊ ၃၂၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၊ ၂၀၅၊ ၃၀၄။ အံ၊ ၄။
 ၃။ ၁၆၁၊ ၃၀၆။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၆၊ ၄၄၄။ အဘိ၊
 ၄။ ၂။ ၇၃။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။
 ၂၀၆။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၂။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၄။ မ၊ ၄။
 ၂။ ၄၅။ ဥဒါန၊ ၈၆၊ ၁၀၂၊ ၂၂၆။ ဣတိဝုတ်၊
 ၄။ ၂၃၅။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၄၇။ ဝိ၊ မာန၊ ၄။ ၃၀၊
 ၄၄၊ ၂၃၆။ ပေတ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၆။ ထေရီ၊ ၄။
 ၁။ ၃၀။ ထေရီ၊ ၄။ ၂။ ၇၀၊ ၁၀၀။ ထေရီ၊ ၄။ ၄၀၊
 ၁၆၉၊ ၂၆၇။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၀။ မဟာနိ၊ ၄။
 ၆၀။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၀။ ဝဇီရ၊ ၂၆၁-၈၊ ၄၀၀။
 သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၀။ ဝိ၊ မတိ၊ ၁။ ၃၄။ ဝိ၊ မတိ၊
 ၂။ ၁၉၁။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၂၊ ၃၂၉။ သီ၊ ၄။
 ၁။ ၁၉၁။ ၂၀၀။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၅၆။ မ၊ ၄။ ၂။
 ၁၉၂၊ ၂၀၃။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၇၉၊
 ၂၅၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၅၊ ၁၇၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၀။
 အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၀။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၉၆။ (၃)
 ပစ္စာဘတ္တိက-ကြည့်။

ပစ္စာဘတ္တ (န) [ပစ္စာဘတ္တ + ဘောဇန။
 ‘ဘောဇန’ပုဒ်ကျေ။] နောက်ထပ်ရသော
 ဆွမ်းကို စားခြင်း။ ပစ္စာဘတ္တိက-ကြည့်။

ပစ္စာဘတ္တကာလ (ပ) [ပစ္စာဘတ္တ + ကာလ]
 ဆွမ်းစားပြီးသည်မှ နောက်အခါ၊ ဆွမ်းစား
 ပြီးအခါ။ တွေ့က ပုရောဟိတကာလော
 ဂတော၊ တွေ့က ပစ္စာဘတ္တကာလော။ မ၊ ၄။
 ၁။ ၁၂၆။ (-မ၊ ၄။ ၁။ ၆၀။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၇။
 ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၇-၈။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၉။)

ပစ္စာဘတ္တကိစ္စ (န) [ပစ္စာဘတ္တ + ကိစ္စ] ဆွမ်း
 စားပြီးနောက် ပြုအပ်သော အမှုကိစ္စ။ ပဉ္စဟိ
 ဗုဒ္ဓကိစ္စာနိ ပုရောဟိတကိစ္စံ ပစ္စာဘတ္တကိစ္စံ
 ပုရိမယာမကိစ္စံ မဇ္ဈိမယာမကိစ္စံ ပစ္ဆိမယာမ-
 ကိစ္စံ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၈။ (-ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၄၆-၇။ သံ၊ ၄။
 ၁။ ၂၂၄-၅။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၅။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။
 ၁၁၉၊ ၁၂၁။)

ပစ္စာဘတ္တကိစ္စဝေလော (ထိ) [ပစ္စာဘတ္တကိစ္စ+ဝေလော] ဆွမ်းစားပြီးနောက် ပြုအပ်သော ကိစ္စကို ပြုလုပ်ချိန်။ ကာယ ပန ဝေလောယ ဘဂဝါ ဧဝံ ကထေတိ? ပစ္စာဘတ္တကိစ္စဝေလောယ ဝါ, ပုရိမယာမကိစ္စဝေလောယ ဝါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁၄။

ပစ္စာဘတ္တကိစ္စာဝသာန (န) [ပစ္စာဘတ္တကိစ္စ+အဝသာန] ဆွမ်းစားပြီးနောက် ပြုအပ်သော ကိစ္စ၏ အဆုံး။ ပစ္စာဘတ္တကိစ္စာဝသာနဗုဒ္ဓကန္တုနာ လောကံ ဝေါလောကေန္တော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၉၊၁၅၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၇။

ပစ္စာဘတ္တဘောဇန (န) [ပစ္စာဘတ္တ+ဘောဇန] နောက်ထပ်ရသောဆွမ်းကို စားခြင်း။ ပစ္စာဘတ္တိက-ကြည့်။

ပစ္စာဘတ္တသညာ (ထိ) [ပစ္စာဘတ္တ+သညာ] ပစ္စာဘတ္တဟူသော အမည်သညာ။ ပစ္စာဘတ္တိက-ကြည့်။

ပစ္စာဘတ္တသမယ (ပု) [ပစ္စာဘတ္တ+သမယ] ဆွမ်းစားပြီးသည်မှ နောက်အခါ၊ ဆွမ်းစားပြီး အခါ။ ဘတ္တဘုဉ္ဇနတော ပစ္စာ ပစ္စာဘတ္တံ၊ တသ္မိံ ပစ္စာဘတ္တသမယေ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၉၁။

ပစ္စာဘတ္တိက (တိ) [ပစ္စာဘတ္တ+ဣက] နောက်၌ ရအပ်သော ဆွမ်းကို စားခြင်းအလေ့ရှိသော၊ နောက်၌ ရအပ်သောဆွမ်းကို စားလေ့ရှိသော၊ နောက်ထပ် ရသောဆွမ်းကိုစားတတ်သော၊ သူ။ ပပါရိတေန သတာ ပစ္စာလဒ္ဓံ ဘတ္တံ ပစ္စာဘတ္တံ နာမ၊ တသ္မိံ ပစ္စာဘတ္တသဘောဇနံ ပစ္စာဘတ္တဘောဇနံ၊ တသ္မိံ ပစ္စာဘတ္တဘောဇနေ ပစ္စာဘတ္တသညံ ကတာ ပစ္စာဘတ္တံ သီလမဿာတိ ပစ္စာဘတ္တိကော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၅၇။ မ၊ဘာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၆၉။ ပစ္စာဘတ္တံ နာမ ပဝါရဏတော ပစ္စာ လဒ္ဓဘတ္တံ ဝေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၉၀။

ပစ္စာဘာဂ (ပု) [ပစ္စာ+ဘာဂ] နောက်အဖို့။ ပုဗ္ဗဘာဂေ “မုသာ ဘဏိဿ”န္တိ စ ဘဏန္တဿ “မုသာ ဘဏာမိ”တိ စ ဇာနတော ပစ္စာဘာဂေ “မုသာ မယာ ဘဏိတ”န္တိ န သက္ကာ န ဘဝိတံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၉။ ဧကော ပိဏ္ဍပါတိကတ္ထေရော ပစ္စာဘာဂေန အာဂန္တာ ပဋိစ္စန္ဒဋ္ဌာနေ နိသီဒိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၄။ ပစ္စာဘာဂေနာတိ ဓမ္မကထိကဿ ထေရဿ ပိဋ္ဌိပဿေန။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၂၂။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၇၊ ၃၀၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၅၊၂၄၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၅။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၀၊၃၉၈။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁၉၅။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၃၊ ၃၃၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၆၊၃၀၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၅၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၃၈၊၃၈၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၂၉၊၁၇၄။ သာရတ္ထ၊၂။၁၆၁။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၅၉၊၃၇၀။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၅၂။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၃၈၁။ နေတ္ထိ၊ဋီ၊၆၀။)

ပစ္စာဘာဂတ္ထ (တိ) [ပစ္စာဘာဂ+အတ္ထ] နောက်အဖို့ဟူသော အနက်ရှိသော၊ နောက်အဖို့ဟူသော အနက်ကိုဟောသော(သဒ္ဓါ)။ ပရသဒ္ဓေါ ပန အတ္ထေဝ အညတ္ထော...အတ္ထိ ပစ္စာဘာဂတ္ထော “ပရတော အာဂမိဿတိ”-တိအာဒီသု။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၂၀။

ပစ္စာဘာဝ (ပု) [ပစ္စာ+ဘာဝ] နောက်၌ဖြစ်ခြင်း။ ယထာ နေသံ ပစ္စာဘာဝေါ န ဟောတိ၊ တထာ ကတာ ဟောန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၀။ (-သာရတ္ထ၊၁။၃၄၁။ အံ၊ဋီ၊၃။၂၁၂။)

ပစ္စာဘူပ (န) [ပစ္စာ+ဘူမိ+အ။ ဇာတိယာဘူမိ ဇာတိဘူမံ၊ သတ္တုဇာတရဋ္ဌံ။ ဧဝံ ပစ္စာဘူမံ၊ မဇ္ဈိမဒေသေ ပစ္စာဘာဂရဋ္ဌံ။ နိရုတ္တိ။ ၃၆၈။ ပစ္စာ ဥပလက္ခိတာ ဘူမိ ယသ္မိံ ဇနပဒေတိ ပစ္စာဘူမံ။ မောဂ်၊သျှ၊၃။၄၁။] (၁) အနောက်အရပ်မြေ၊ အနောက်အရပ်၊

မဇ္ဈိမဒေသ၏ အနောက်ပိုင်း။ (တိ) (၂) အနောက်အရပ်ဖြင့် မှတ်သားအပ်သော မြေ ရှိသော၊ အနောက်အရပ်၌-ပါဝင်-တည်ရှိ -သော။ (၁)အေ.ကပ်ပုဒ်ကြည့်။ (၂) ဣစ္စာမ မယံ ဘန္တေ ပစ္စာဘူမံ ဇနပဒံ ဂန္တု၊ ပစ္စာ-ဘူမေ ဇနပဒေ နိဝါသံ ကပေတုံ။ သံ၊ ၂။ ၅။ (-သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၈။)

ပစ္စာဘူမက (တိ) [ပစ္စာဘူမ+က] အနောက် အရပ်၌ နေသော၊ မဇ္ဈိမဒေသ၏ အနောက် ပိုင်းဇနပုဒ်၌ နေသော၊ သူ။ ပြာဟူဏာ ဘန္တေ ပစ္စာဘူမကာ ကာမဏ္ဍလုကာ...အဂ္ဂိပရိစာ-ရကာ။ သံ၊ ၂။ ၄၉၈။ အံ၊ ၃။ ၄၇၂။ နေတ္တိ။ ၃၉။ ပစ္စာဘူမကာတိ ပစ္စာဘူမိဝါသိနော။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၁။ ပစ္စာဘူမကာတိ ပစ္စာဘူမိ-ဝါသိကာ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၈။ ပစ္စာဘူမိဝါသိ-နောတိ အပရဒေသါသိနော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၁။ ပစ္စာဘူမိဝါသိနောတိ ပစ္စန္တဒေသ-ဝါသိနော။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၅၆။ ပစ္စာဘူမကာတိ ပစ္စိမဒိသာယ နိသိန္နကာ။ နေတ္တိ၊ ၁။ ၁၆၆။

ပစ္စာဘူမဂမိက (တိ) [ပစ္စာဘူမ+ဂမ+ဣက] အနောက်အရပ်၌-ပါဝင်-တည်ရှိ -သော ဇနပုဒ်သို့ သွားလိုသော၊ မဇ္ဈိမဒေသ၏ အနောက်ပိုင်းဇနပုဒ်သို့ သွားလိုသော၊ သူ။ အထ ခေါ သမ္ပဟုလာ ပစ္စာဘူမဂမိကာ ဘိက္ခု။ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိံသု။ သံ၊ ၂။ ၅။ ပစ္စာဘူမဂမိကာတိ ပစ္စာဘူမံ အပရဒိသာယံ နိဝိဋ္ဌံ ဇနပဒံ ဂန္တုကာမာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၆။ ပစ္စာဘူမိယံ အပရဒိသာယံ နိဝိဋ္ဌဇနပဒေါ ပစ္စာဘူမံ၊ တံ ဂန္တုကာမာ ပစ္စာဘူမဂမိကံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၈။

ပစ္စာဘူမကထေရ (ပု) [ပစ္စာဘူ+မဟာထေရ] ပစ္စာဘူမည်သော မထေရ်ကြီး။ သော ဝိညု-တံ ပတ္တော ပစ္စာဘူမဟာထေရံ ဥပသင်္ကမိ-တော။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၇။

ပစ္စာဘူမိ (ထိ) [ပစ္စာ+ဘူမိ] အနောက်အရပ် မြေ၊ အနောက်အရပ်၊ မဇ္ဈိမဒေသ၏အနောက် ပိုင်း။ ပစ္စာဘူမဂမိက-ကြည့်။

ပစ္စာဘူမိဝါသိက (တိ) [ပစ္စာဘူမိဝါသိ+က] အနောက်အရပ်၌ နေသော၊ မဇ္ဈိမဒေသ၏ အနောက်ပိုင်းဇနပုဒ်၌ နေသော၊ သူ။ ပစ္စာ-ဘူမက-ကြည့်။

ပစ္စာဘူမိဝါသိ (တိ) [ပစ္စာဘူမိ+ဝါသိ+ဏိ] အနောက်အရပ်၌ နေသော၊ မဇ္ဈိမဒေသ၏ အနောက်ပိုင်းဇနပုဒ်၌ နေသော၊ သူ။ ပစ္စာ-ဘူမက-ကြည့်။

ပစ္စာမုခ (န) [ပစ္စာ+မုခ] (၁) မျက်နှာ၏ နောက်၊ နောက်ဘက်၊ ကျောဘက်။ (တိ) (၂) နောက်သို့လှည့်သော မျက်နှာရှိသော၊ နောက် သို့-ရှေးရှု-မျက်နှာမူ-သော။ (၃) နောက် သို့-ရှေးရှု-ဦးတည်-သော (နောက်ပြန်)။ (၄) အနောက်အရပ်သို့လှည့်သော မျက်နှာ ရှိသော၊ အနောက်အရပ်သို့-ရှေးရှု - မျက် နှာမူ-သော။ (၁) သယံ ဒွေ ကာသာယာ-နိ နိဝါသေတွာ ပစ္စာမုခေ ပဉ္စမာ ကေသေ ဗန္ဓိတွာ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၈၃။ (၂) သော တယာ ဝေံ ဩဝဒီယမာနော ဝေံ အနုသာသီယမာ-နော ဥမ္ပက္ကံ ဂဟေတွာ ပစ္စာမုခေါ ဂစ္ဆေယု။ မ၊ ၃။ ၅၆။ (-၅၇။ မ၊ ၄။ ၃။ ၅၇။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၅၂။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂၄၈။) (၃) ယံ ပန ဣဒံ ပဋိသန္ဓိတော ပဋ္ဌာယ ပစ္စာမုခံ ဉာဏံ ပေ-သေတွာ စုတိ ဂန္တဗ္ဗံ၊ ဣဒံ အတိဂရုကံ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈။ (-ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇။) (၄) ပဿန္တု တံ သာကိယာ ကောဋ္ဌိယာ စ၊ ပစ္စာမုခံ ရောဟိနိယံ တရန္တံ။ ထေရ၊ ၃။ ၁။ ၁၀၀။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၈။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၅၇။ ရာဇဂဟေတော ကပိလဝတ္ထု၊ ဂန္တု တံ နဒိံ တရန္တာ ပစ္စာမု ခါ ဟုတွာ တရန္တံ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၀။

ပစ္စာမုခကရဏ (န) [ပစ္စာမုခ+ကရဏ] အနောက်အရပ်သို့-ရှေးရှု-ဦးတည်-အောင်

ပြုခြင်း။ တံ ပါစိနနိန္ဒာယ ဂင်္ဂါယ ဥဗ္ဗတ္တေ-
တွာ ပစ္စာမုခကရဏံ ဝိယ အတိဒုက္ကရံ။ ဓမ္မ၊
ဌ၊ ၂။ ၉၉။

ပစ္စာရတ္တ (န) [ပစ္စာ+ရတ္တိ] ညဉ့်၏နောက်
အဖို့၊ ညဉ့်နောက်ပိုင်း။ ရတ္တိယာ ပစ္စာ ပစ္စာ-
ရတ္တိ၊ ဧတ္တ စ “ကုစိသမာသန္တဂဘာနမကာ-
ရန္တော”တိ ရတ္တိသဒ္ဒန္တဿ အတ္တံ။ ရှု၊ ၃၅။

ပစ္စာလဒ္ဓလေသ (တိ) [ပစ္စာ+လဒ္ဓ+လေသ] နောက်၌ ရအပ်သော ဘောဇဉ်ဟူသော
အမြက်။ ပစ္စာလဒ္ဓလေသေန ထေရေန နိစ္စ-
ဘတ္တာဒိပက္ခေပေါ ကတော။ ဝဇီရ၊ ၄၇၄။

ပစ္စာလိ (ထိ) [ပစ္စာ+အလိ။ ဝိ၊ ပိ၊ ဓာနံ။] နောက်တန်း၊ နောက်ဘက်၊ ကျောဘက်၊
ကျောက်ကုန်း။ ကုလိတ္တိနမ္ပိ ကုလကုမာရိနမ္ပိ
ပစ္စာလိယံ ခိပန္တိ။ အံ၊ ၂။ ၆၇။ ပစ္စာလိယံ
ခိပန္တိတိ ပစ္စတော ဂန္ဓာ ပိဋ္ဌိ ပါဒေန ပဟ-
ရန္တိ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၉။

ပစ္စာလိခိတ (တိ) [ပစ္စာ+လိခိတ] နောက်မှ
ရေးသားအပ်သော။ ကတ္တစိ “ဧတ္တာ”တိ
ပါးဌာ ဒိဿတိ၊ သော ပစ္စာလိခိတော ပေါ-
ရာဏပါဌာနဂတယ ဋီကာယ ဝိရောဓတ္တာ
အတ္ထယုတ္တိယာ စ အဘာဝတော။ သံ၊ ၃။ သစ်၊
၁။ ၂၂။

ပစ္စာဝစန (န) [ပစ္စာ+ဝစန] နောက်၌ဆိုခြင်း။
သဒ္ဓါ ဇာတာ တေဿာတိ သဒ္ဓါဇာတော၊
အဂ္ဂဟိတာတိ ပက္ခေပေန ဇာတ-သဒ္ဓဿ
ပစ္စာဝစနံ။ မ၊ ၃။ ၃။ ၉၀။

ပစ္စာဝစနီယ (တိ) [ပစ္စာ+ဝစနီယ] နောက်မှ
ဆိုအပ်သော(စကား)။ ပုရေဝစနီယံ ပစ္စာ
အဝစ၊ ပစ္စာဝစနီယံ ပုရေ အဝစ။ ဒီ၊ ၁။ ၈။
ဒီ၊ ၃။ ၉၇။ မ၊ ၂။ ၁။ ၉၆။ မ၊ ၃။ ၃၂။ အံ၊ ၃။ ၃။
၁၇၈။

ပစ္စာဝတ္ထု (န) [ပစ္စာ+ဝတ္ထု] (အိမ်၏)
အနောက်ဘက် တည်ရာမြေ ဒိမ်နောက်

ဥပစာမြေ။ ဝတ္ထုန္တိ သရဝတ္ထု ကောဌဝတ္ထု
ပုရေဝတ္ထု ပစ္စာဝတ္ထု အာရာမဝတ္ထု ဝိဟာ-
ရဝတ္ထု။ မဟာနိ၊ ၈။ ၁၉။

ပစ္စာဝါရ (ပု) [ပစ္စာ+ဝါရ] နောက်အကြိမ်၊
နောက်ပါဠိ၊ နောက်စကားရပ်။ “အတ္ထညေ”-
တိ ပုဗ္ဗဝါရေ၊ “အသညေ”တိ ပစ္စာဝါရေ
ပါဌော။ ဝဇီရ၊ ၄၆၅။

ပစ္စာသံယောဇန (န) [ပစ္စာ+သံယောဇန] နောက်၌ဖြစ်သော အနှောင်အဖွဲ့၊ နောက်
အနှောင်အဖွဲ့။ ယော ဟိတွာ ပုဗ္ဗသညောဂံ၊
ပစ္စာသံယောဇနေ ဌိတော။ ဇာ၊ ၁။ ၃၆၀။
ပစ္စာသံယောဇနေတိ ပစ္စိမဗဒ္ဓိနေ။ ဇာ၊ ၄။
၅။ ၃။

ပစ္စာသဒ္ဓ (ပု) [ပစ္စာ+သဒ္ဓ] ပစ္စာသဒ္ဓါ။ အနု-
သဒ္ဓေါ ပစ္စာ-သဒ္ဓေန သမာနတ္ထော။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၁။ ၃၄။ အံ၊ ၃။ ၃။ ၂။

ပစ္စာသန (န) [ပစ္စာ+အာသန] နောက်
နေရာ။ ပစ္စာသနေ နိသိန္ဓဿ ပုရိသဿ
“ဣမံ သရံ ဣမဉ္ဇ ဣတ္ထိ” ဥပစာရေဟိ”တိ
သညံ ဒဘ္ဘာ။ ပေတ၊ ၄။ ၂၀။ (- ၂၆၂။)

ပစ္စာသမဏ (ပု) [ပစ္စာ+သမဏ] နောက်မှ
အစဉ်လိုက်သောရဟန်း၊ နောက်လိုက်ရဟန်း။
(နောက်လိုက်ရဟန်းသည် အင်္ဂါ ၅-ပါးနှင့်
ပြည့်စုံရသည်၊ အင်္ဂါ ၅-ပါးနှင့်ပြည့်စုံသူကို
သာ နောက်လိုက်ရဟန်းအဖြစ် ခေါ်ဆောင်
ရသည်၊ အင်္ဂါ ၅-ရပ်မှာ - အလွန်ဝေး၊ အလွန်
နီးစွာ မလိုက်ပဲ မဝေးလွန်းမနီးလွန်းမှ လိုက်
တတ်ခြင်း၊ ဆရာသပိတ် ဆွမ်းပြည့်လျှင်
မိမိသပိတ်နှင့် လဲလှယ် ယူတတ်ခြင်း၊ မိမိ
ဆရာ အပြစ်အာပတ်သင့်မည့်စကားကို ပြော
ဆိုမီးတခုမည် ဖြစ်လျှင် တားမြစ်တတ်ရ
ခြင်း၊ ဆရာစကား ပြောဆိုနေစဉ် ကြားဝင်
၍ မပြောဆိုရခြင်း၊ မဆွံ့မအ အသိဉာဏ်

ပညာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို ဖြစ်သည်။ အံ၊ ၂။၁၂၀-၁။ အထ ခေါ် ဘဂဝါ နိဝါသေတွာ ပတ္တစီဝရမာဒါယ အာယသ္မတာ အာနန္ဓေန ပစ္စာသမဏေန။ ဝိ၊ ၁။၁၁။ ဒုတိယဒိဝသေ စေတကဒတ္ထရေန ပစ္စာသမဏေန ဂန္ဓာ.... သုဘသုတ္တံ နာမ ဒသမံ သုတ္တမဘာသိ။ ဒီ၊ ၄။၁။၈။ ပစ္စာသမဏေနာတံ ပစ္စာနုဂတေန သမဏေန။ သီ၊ ၄။သစ်၊ ၁။၇၁။ (-ဝိ၊ ၂။၁၀၅။ ဝိ၊ ၃။၅၈။ ၂၇၄။ ဝိ၊ ၄။၈၃-၉၊ ၃၉၃-၇။ ဒီ၊ ၁။၁၈၉။ မ၊ ၂။၃၀၃။ သံ၊ ၁။၄၁၆။ အံ၊ ၂။၁၂၀-၁။ ဥဒါန၊ ၁၈၉။ မိလိန္ဒ၊ ၁၅။ ဝိ၊ ၄။၁။၈၁၆၅။ ဝိ၊ ၄။၄။၁၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂၂၉။ မ၊ ၄။၃။၂၃၁။ သံ၊ ၄။၁။၂၂၀။ သံ၊ ၄။၃။၇၀။ အံ၊ ၄။၁။၁၄၂၊ ၃၁၀။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။၈၀။ ဓမ္မ၊ ၄။၂။၁၈၁။ ဥဒါန၊ ၄။၂၂၆၊ ၃၈၂။ ပေတ၊ ၄။၃၆၊ ၈။ ထေရ၊ ၄။၁။၃၈၁။ ထေရ၊ ၄။၂။၅၂၅။ ဇာ၊ ၄။၃။၅၂၈။ ဇာ၊ ၄။၄။၁၂၆။ ဝဇီရ၊ ၄၁၀။)

ပစ္စာသမဏသုတ္တ (န) [ပစ္စာသမဏ+သုတ္တ] ပစ္စာသမဏသုတ်၊ နောက်လိုက် ရဟန်း၏ အင်္ဂါ ၅-ပါးကို ဟောပြောသုတ်။ အံ၊ ၂။ ၁၂၀-၁။ အထက်ပုဒ်လည်း ကြည့်။

ပစ္စာသမနုဿရဏစေတနာ (ထိ) [ပစ္စာ+သမနုဿရဏ+စေတနာ] နောက်၌ အဖန်ဖန် - အောက်မှ - နှလုံးသွင်း - ကြောင်းစေတနာ၊ ပရစေတနာ။ မုဉ္ဇူစေတနာပိ ဟိ ပစ္စာသမနုဿရဏစေတနာ စ နိစ္စလာဝ ကာတဗ္ဗာ။ ဒီ၊ ၄။၁။၂၆။ ပစ္စာသမနုဿရဏစေတနာတိ ပရစေတနာ။ သီ၊ ၄။သစ်၊ ၂။၃၁၀။

ပစ္စာသမုပ္ပတ္တိ (ထိ) [ပစ္စာ+သမုပ္ပတ္တိ] နောက်မှ ဖြစ်ခြင်း။ ယဿာ ဘိက္ခုနိယာ လိင်္ဂံ ပရိဝတ္တဟိ။ သာ ပစ္စာသမုပ္ပတ္တိယာ ဝါ ဟိနဘာဝေန ဝါ ပစ္စိမန္တိ သဗျံ ဂတံ ဣတ္ထိလိင်္ဂံ ဇဟတိ။ ဝိ၊ ၄။၄။၁၆၉။

ပစ္စိ (ထိ) [ပဿ+ဆိ။ ပဿ ပါလနေ၊ ဆိ။ ပစ္စိ၊ ဣတ္ထိယံ။ ဓာန်၊ ၄။၅၂၄။] တောင်း၊ ခြင်း တောင်း၊ ပလုံး။ ပံသံ ပန ကုဒါလေန ဝါ ဟတ္ထေဟိ ဝါ ပစ္စိယာ ဝါ တဟိ* တဟိ* ပါတေန္တော ပယောဂေပယောဂေ ဒုက္ကဋ် အာပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၄။၁။၂၇၂။ ကဋ္ဌောပိတံ ဥက္ကလိ ဝါ ပစ္စိ ဝါ။ ဒီ၊ ၄။၁။၂၉၂။ ပစ္စိတိ ဘိက္ခာပက္ခိတ္တပိဋကံ။ သီ၊ ၄။သစ်၊ ၂။၃၅၅။ (-ဝိ၊ ၄။၂။၁၆၅။ ဝိ၊ ၄။၃။၃၃၊ ၃၁၀။ ဝိ၊ ၄။၄။၈၃၊ ၉၈၊ ၁၀၂-၃။ ကင်္ခါ၊ ၂၆၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁၂၈၊ ၁၃၂၊ ၂၇၇၊ ၃၀၈။ ဒီ၊ ၄။၂။၁၇၉။ မ၊ ၄။၁။၃၄၉။ မ၊ ၄။၂။၇။ မ၊ ၄။၃။၄၉၊ ၁၇၅၊ ၁၉၈။ မ၊ ၄။၄။၁၄၄။ သံ၊ ၄။၁။၃၂၃။ သံ၊ ၄။၂။၂၉၂၊ ၂၆၆။ အံ၊ ၄။၁။၃၃၇။ အဘိ၊ ၄။၂။၅၂၈။ အဘိ၊ ၄။၃။၈၂။ ဓမ္မ၊ ၄။၁။၂၃၅။ ဓမ္မ၊ ၄။၂။၆၁၈၇။ ထေရီ၊ ၄။၂၂၇။ ဇာ၊ ၄။၁။၃၁၁၊ ၃၆၉၊ ၄၄၄။ ဇာ၊ ၄။၂။၃၂၈။ ဇာ၊ ၄။၅။၉၃၊ ၂၆၇၊ ၄၉၈။ ဇာ၊ ၄။၆။၄၀။ ဇာ၊ ၄။၇။၂၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။၁။၂၉၂။)

ပစ္စိကာ (ထိ) [ပစ္စိ+က+အာ] တောင်းငယ်၊ ပလုံးငယ်။ ပစ္စိကာယ ဌာပိတံ ပူဝေဏ္ဍံ လဘိတွာ “အဇ္ဇ ဂါမေ ပစ္စိကာဟိ ပူဝေ စာရေသု” ဟိ။ ဝိ၊ ၄။၃။၄။ ကင်္ခါ၊ ၄။သစ်၊ ၃၄၇။

ပစ္စိခဏိတ္တိအင်္ဂုသဟတ္ထ (တိ) [ပစ္စိ+ခဏိတ္တိ+အင်္ဂုသ + ဟတ္ထ] လက်၌ ခြင်းတောင်း တူးရှင်း၊ တံချူတံရှိသော။ ခြင်းတောင်း တူးရှင်း၊ တံချူတံရှိသော။ သူ။ မဒ္ဒိဒေဝီပိ.... ပစ္စိခဏိတ္တိအင်္ဂုသဟတ္တာ အရညံ ပဝိသိတွာ ဝနမူလဖလာဖလာနိ အာဒါယ။ ဇာ၊ ၄။၇။၂၉၂။

ပစ္စိစာလန (န) [ပစ္စိ+စာလန] တောင်းကို လှုပ်စေခြင်း။ တာစ ခေါ် ပန သဏ္ဌိပဟရဏမတ္တေန ဝါ ပစ္စိစာလနမတ္တေန ဝါ ပါပိတာန ဟောန္တိ။ ဝိ၊ ၄။၄။၁၀၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂၇၇။

ပစ္စိဇ္ဇတ္တိ (ကြိ) [ပ+ဆိဒိ+ယ+တိ] ပြတ်၏။
 (က) ကင်းပြတ်၏။ (ခ) ကင်းပြတ်-ပျောက်
 ကင်း-၏။ (ဂ) ကင်းပြတ်-ပျောက်ကွယ်-
 ၏။ (ဃ) ကင်းပြတ် - ခြောက်ခန်း - ၏။
 (င) ကင်းပြတ် - ချုပ်ငြိမ်း - ၏။ (က)
 မဟာဇနဿ ဂမနံ ပစ္စိဇ္ဇတ္တိ။ မာဠု ၂။ ၃၇။
 (- အဘိဋ္ဌာ ၂။ ၁၃၃။ အဘိဋ္ဌာ ၃။ ၄၆၆။
 နေတ္တိ ၅။ ၁၃၂။ သာရတ္ထ ၁။ ၄၃၃။) ပစ္စိဇ္ဇန္တိ
 -အဘိဋ္ဌာ ၃။ ၄၆၆။ ဇာဠာ ၅။ ၂၇၈။ သာ-
 ရတ္ထ ၁။ ၂၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ ၁။ ၂၂၄။ ပစ္စိဇ္ဇိ - စရိ-
 ယာဠာ ၅။ ၉။ ဇာဠာ ၂။ ၆၄၊ ၁၃၀။ ဇာဠာ ၆။
 ၁၀၁။ ဇာဠာ ၇။ ၇၃။ ပစ္စိဇ္ဇိယန္တိ - ဇာဠာ ၁။
 ၃၅၅။ အံဠာ ၃။ ၆၄။ (ခ) ရညော န စိရဿေ-
 ဝ...ဒေဒနာ ပစ္စိဇ္ဇိ။ စရိယာဠာ ၇။ ၁။ (-အံဠာ
 ၁။ ၂၇။ ဇာဠာ ၁။ ၃၆၉။ ဇာဠာ ၄။ ၄၀၉။)
 (ဂ) ယဒါ ပဉ္စ ဂေါရဿ ပစ္စိဇ္ဇန္တိ။ ကုဗြူ-
 သကံ အဂ္ဂဘောဇနံ ဟောတိ။ အဘိဋ္ဌာ ၂။
 ၄၂၃။ (ဃ) ယဿာ.. သောတံ ပစ္စိဇ္ဇတ္တိ။
 အယံ နဒိသံချံ န ဂစ္ဆတိ။ ဝိသုဒ္ဓါ ၃။ ၂၃။
 (-၃၃၅။ ကခါ။ ၉၀။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၁၈၃။)
 ပစ္စိဇ္ဇိ - ဓမ္မာဠာ ၁။ ၄၄၂။ ဘေရိဠာ ၁။ ၁၅။ ဇာ-
 ဠာ ၁။ ၅၂၉။ (င) သာသပမတ္တာယပိ ဓာတု-
 ယာ သတိ ကေဇာလာဝ ဘဝိဿတိ။ ဓာတု-
 သု ပရိယာဒါနံ ဂတာသု ပစ္စိဇ္ဇိယတိ။
 မာဠု ၄။ ၈၂။ အံဠာ ၁။ ၇၀။ အဘိဋ္ဌာ ၂။ ၄၁၄။
 ပစ္စိဇ္ဇတ္တိ (ကမ္မာကြိ) [ပ+ဆိဒိ+ယ+ဘေ]
 ဖြတ်အပ် - ပယ်ဖြတ်အပ် - ၏။ ကေနဓမ္မေန
 ဧတေ သောတာပိဓိယန္တိ ပစ္စိဇ္ဇန္တိ။ ဧတေန
 အနဝသေသပ္ပဟာနံ ပုစ္ဆတိ။ စူဠနိ ၅။ ၂။
 ဥပ္ပဇိတုံ အပ္ပဒါနဝသေန ပိဓိယန္တိ ပစ္စိဇ္ဇန္တိ။
 နေတ္တိ ၀။ ၉၅။ (-စူဠနိ ၂။ ၉၊ ၃၀ - ၁။ သုတ္တနိ၊
 ၅။ ၂၃၀။ နေတ္တိ ၅။ ၆၆။ နေတ္တိ ၅။ ၇၀။)
 ပစ္စိဇ္ဇန္တိ (ကြိ) [ပ+ဆိဒိ+ယ+အန္တိ] ပြတ်
 ကုန်၏။ (က) ကင်းပြတ်ကုန်၏။ (ခ) ကင်း
 ပြတ်-ပျောက်ကွယ် - ကုန်၏။ ပစ္စိဇ္ဇတ္တိ -
 ကြည့်။

ပစ္စိဇ္ဇန္တိ (ကမ္မာကြိ) [ပ+ဆိဒိ+ယ+အန္တေ]
 ဖြတ်အပ် - ပယ်ဖြတ်အပ် - ကုန်၏။ ပစ္စိဇ္ဇတ္တိ -
 ကြည့်။
 ပစ္စိဇ္ဇိ (ကြိ) [ပ+ဆိဒိ+ယ+ဤ] ပြတ်ပြီ။
 (က) ကင်းပြတ်ပြီ။ (ခ) ကင်းပြတ်-ပျောက်
 ကင်း-ပြီ။ (ဂ) ကင်းပြတ် - ခြောက်ခန်း -
 ပြီ။ ပစ္စိဇ္ဇတ္တိ - ကြည့်။
 ပစ္စိဇ္ဇိတွာ (ကြိဝိ) [ပ+ဆိဒိ+ယ+တွာ] ပြတ်
 ၍။ မုဒ္ဒါပိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ရတ္တိပရိယော-
 သာနေ ပရိပါကသိယလဗန္ဓနံ ဝဏှာ ပဝုတ္တ-
 တာလဖလမိဝ ဂီဝတော ပစ္စိဇ္ဇိတွာ သဟ-
 သာဝ ဘူမိယံ ဝိပတေယျ။ ဝိသုဒ္ဓါ ၁။ ၁၀၃။
 ပစ္စိဇ္ဇိယတိ (ကြိ) [ပ+ဆိဒိ + ယ + သတိ]
 ပြတ်လတ္တံ့။ ကင်းပြတ်-ချုပ်ငြိမ်း - လတ္တံ့။
 ပစ္စိဇ္ဇတ္တိ - ကြည့်။
 ပစ္စိဇ္ဇိယန္တိ (ကြိ) [ပ+ဆိဒိ+ယ+သန္တိ] ပြတ်
 ကုန်လတ္တံ့။ ကင်းပြတ် ကုန်လတ္တံ့။ ပစ္စိဇ္ဇတ္တိ
 - ကြည့်။
 ပစ္စိန္တိ (ကြိ) [ပ+ဆိဒိ+အ+ဟိ။ 'ဟိ'ကိုချေ။]
 ဖြတ်လော့၊ ဆုံးဖြတ်လော့။ ပစ္စိန္တိ - ကြည့်။
 ပစ္စိန္တိက (တိ) [ပ+ဆိဒိ+ဣ။ ထိ-၌ ပစ္စိန္တိ-
 ကာ။] ပိုင်းဖြတ် - ပိုင်းခြား - တတ်သော။
 ကမဂဏနာ ဟိ အန္တရန္တရာ ဝိစ္စိဇ္ဇ ပဝတ္တိ-
 ယာ ပစ္စိန္တိကာ။ ဒီဠာ ၃။ ၇၈။
 ပစ္စိန္တိ (ကြိ) [ပ+ဆိဒိ+အ+တိ] ဖြတ်၏။
 (က) ပယ်ဖြတ်၏။ (ခ) ဆုံးဖြတ်၏။ (ဂ)
 ဖြတ်တောက် - ရပ်ဆိုင်း - ၏။ (ဃ) ဖြတ်
 တောက် - ဖျက်ဆီး - ၏။ (င) ဖြတ်တောက် -
 ပိတ်ပင် - ၏။ (က) အယံ လောကုတ္တရမဂ္ဂ-
 ဝိရတိ ဥပ္ပဇိတွာ တံ ကိရိယံ ကာတုံ န
 ဒေတိ။ ကိရိယာပသံ ပစ္စိန္တိ။ အဘိဋ္ဌာ ၁။
 ၂၆၃။ (-ဥဒါနာဠာ ၂။ ၁၆။) (ခ) အယေ
 ရုက္ခဒေဝတေ အမှာကံ အနံ ပစ္စိန္တိ။ ဇာဠာ
 ၁။ ၄၂၉။ (ဂ) ဣတော ပရိဗ္ဗယံ ဟရထ။

မာ ဒါနံ ပစ္စိန္တထ။ ဇာ၊ဌ၊၃။၁၁၈။ ပစ္စိန္တ-
ဝိ၊၂။၉၂။ ပေတ၊ဌ၊၇၂။ ပစ္စိန္တသု-ဝိ၊၂။
၃၇၇။ (ဆ) ယဒါပန ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဒါ
မဂ္ဂစိတ္တဿ ဥပ္ပတ္တိံ နိဝါရေတိ၊ ပဒံ ပစ္စိန္တတိ။
အံ၊ဌ၊၂။၂၆။ ပဒံ ပစ္စိန္တတိတိ မဂ္ဂစိတ္တဿ
ပတိဋ္ဌံ ဥပစ္စိန္တတိ၊ မဂ္ဂစိတ္တံ ပတိဋ္ဌာပေတုံ န
ဒေတိတိ အတ္ထော။ အံ၊ဌ၊၂။၂၈။ (-အံ၊ဌ၊
၂။၂၇။) (င) ဂါမကထာယ သောတံ အာဝ-
ရေယျ...ပိဒဟေယျ ပစ္စိန္တေယျ။ မဟာနိ။
၂၇၇။ ပစ္စိန္တေယျာတိ သောတံ ဆိန္တေယျ။
မဟာနိ၊ဌ၊၃၄၇။ ပစ္စိန္တိဿာမ - ဥဒါန၊ဌ။
၃၈၃။

ပစ္စိန္တထ (ကြိ) [ပ+ဆိဒိ+အ+ထ] ဖြတ်ကုန်
လော့၊ ဖြတ်တောက်-ရပ်ဆိုင်း-ကုန်လော့။
ပစ္စိန္တတိ-ကြည့်။

ပစ္စိန္တန (န) [ပ+ဆိဒိ+ယ] ဖြတ်ခြင်း၊ ဖြတ်
တောက်-တားမြစ်-ခြင်း။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပစ္စိန္တနတ္ထ (ပ) [ပစ္စိန္တန+အတ္ထ] ဖြတ်တောက်-
တားမြစ် - ခြင်းအကျိုး။ ဝိက္ခေပပစ္စေဒ-
နတ္ထန္တိ ဘာဝိနိယာ အတ္တနော ကကာယ
ဥပ္ပဇ္ဇနကဝိက္ခေပနဿ ပစ္စိန္တနတ္ထံ၊ အနုပ္ပတ္တိ-
အတ္တန္တိ အဓိပ္ပါယော။ ဒိ၊ဌ၊၁။၂၁၃။ (-သိ၊
ဌ၊၁။၂။၁၅။)

ပစ္စိန္တန္တိ (တိ) [ပ+ဆိဒိ+အန္တိ] ဖြတ်သော။
(က) ဖြတ်တောက်-ဖျက်ဆီး-သော။ (ခ)
ဖြတ်တောက်- တားမြစ် - သော။ (က)
စတုဗ္ဗိမ္မိ ဣရိယာပထပဝတ္တိံ ပစ္စိန္တန္တော။
ဒိ၊ဌ၊၁။၂၇၉။ (ခ) ရညော ဝစေနပထံ
ပစ္စိန္တန္တော “အန္တေ ခိဏ္ဏေ မာတာပိတရော
ပေါသေတိ”တိ အာဟ။ မ၊ဌ၊၃။၁၉၇။
(-မူပဋိ၊၃။၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌ၊၂။၃၁။)

ပစ္စိန္တလာန (တိ) [ပ+ဆိဒိ+အ+မာန] ဖြတ်
သော၊ ဖြတ်တောက် -တားမြစ် - တတ်

သော။ လောကဝဇ္ဇေ အနုပညတ္တိ ဥပ္ပဇ္ဇမာ-
နာ ရန္တန္တိ ဒွါရံ ပိဒဟန္တိ သောတံ ပစ္စိန္တ-
မာနာ...ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၉၃။ သောတံ
ပစ္စိန္တမာနာတိ ဥပရူပရိ ဝိတိက္ကမသောတံ
ပစ္စိန္တမာနာ။ အထ ဝါ...သောတံ ပစ္စိန္တ-
မာနာတိ အနာပတ္တိသောတံ ပစ္စိန္တမာနာ၊
အာပတ္တိမေဝ ကုရုမာနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
သာရတ္ထ၊၂။၄၂။ (-ဝိမတိ၊၁။၁၁၈။)

ပစ္စိန္တာပေတိ (ကာကြိ) [ပ+ဆိဒိ+ဏာပေ+
တိ] ဖြတ်စေ၏၊ ဖြတ်တောက် - ရပ်ဆိုင်း-
စေ၏။ တံ သုတွာ ရာဇာ အတ္တနာ ဒီယမာ-
နာနိ ပဉ္စထာလိပါကသတာနိ ပစ္စိန္တာပေသိ။
ဣတိဝုတ်၊ဌ၊၆၄။

ပစ္စိန္တာပေတွာ (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [ပ+ဆိဒိ+
ဏာပေ+တွာ] ဖြတ်စေ၍၊ ဖြတ်တောက်-
ရပ်တန့်-စေ၍။ ဗုဒ္ဓါနံ ဟိ ဒေသနာဝါရံ
ပစ္စိန္တာပေတွာ ပုစ္ဆိတုံ သမတ္ထော နာမ
ကောစိ နတ္ထိ။ သံ၊ဌ၊၂။၇၉။

ပစ္စိန္တာပေသိ (ကာ၊ကြိ) [ပ+ဆိဒိ+ဏာပေ+
ဘျိ] ဖြတ်စေပြီ၊ ဖြတ်တောက် - ရပ်ဆိုင်း-
စေပြီ။ ပစ္စိန္တာပေတိ ကြည့်။

ပစ္စိန္တိ (ကြိ) [ပ+ဆိဒိ+ဘျိ] ဖြတ်ပြီ၊ ဖြတ်
တောက်-ရပ်ဆိုင်း- ပြီ။ ပစ္စိန္တတိ-ကြည့်။

ပစ္စိန္တိသု (ကြိ) [ပ+ဆိဒိ+ညံ] ဖြတ်ကုန်ပြီ၊
ဖြတ်တောက်-ရပ်ဆိုင်း- ကုန်ပြီ။ ပစ္စိန္တတိ-
ကြည့်။

ပစ္စိန္တိကာ (ထိ) [ပ+ဆိဒိ+ဏျ+အာ] ပိုင်း
ဖြတ် - ပိုင်းခြား - တတ်သော။ ပစ္စိန္တက-
ကြည့်။

ပစ္စိန္တိတဗ္ဗ (တိ) [ပ+ဆိဒိ + တဗ္ဗ] ဖြတ်အပ်
သော၊ ဖြတ်တောက်-တားမြစ်-အပ်သော။
ဝိနယဉ္စိ ပတွာ..သောတံ ပစ္စိန္တိတဗ္ဗံ၊ ဂရု-
ကဘာဝေယေဝ ဌာတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၉၈။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ၊၃၂၂။ အပရာပရံ ပဝတ္တကပ္ပိယ-

ဂဟဏသောတံ ပစ္စိန္တိတဗ္ဗံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၈
သောတံ ပစ္စိန္တိဘဗ္ဗန္တိ တတ္ထ ဝိတိက္ကမပုဝတ္တိ
ပစ္စိန္တိတဗ္ဗာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၄။

ပစ္စိန္တိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ဆိဒိ+တုံ] ဖြတ်ခြင်း
ငါ။ (က) ဖြတ်တောက်-ရပ်ဆိုင်း-ခြင်း
ငါ။ (ခ) ဖြတ်တောက်-တားမြစ်-ခြင်းငါ။
(က) ဘဒ္ဒေ န သက္ကာဒါနံ ပစ္စိန္တိတုံ၊ သက-
လနိဝေသနံ ဝိစိနိတုံ၊ ကိဉ္စ ဥပဓာရေဟိ။
ဇာ၊ ၄။ ၁၂။ ၁၁၉။ (ခ) ယာနိ ပနေတာနိ...
အဒါနသမ္ပတာနိ၊ တာနိပိ သေ “ဝေလာမဿ
ဒါနမ္ပေ ဣဒံ နာမ နတ္ထိ” တိ ဝစနပထံ
ပစ္စိန္တိတုံ ပရိဝါရတ္ထာယ အဒါသိ။ အံ၊ ၄။ ၁။
၂၇၁။ (-ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၄။)

ပစ္စိန္တိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ဆိဒိ+အ+တွာ] ဖြတ်
၍။ (က) ပယ်ဖြတ်၍။ (ခ) ကူးဖြတ်၍။
(ဂ) ဆုံးဖြတ်-ဖြေရှင်း-၍။ (ဃ) ဖြတ်
တောက်-ရပ်ဆိုင်း-၍။ (င) ဖြတ်တောက်-
ရပ်တန့်-၍။ (စ) ဖြတ်တောက်-ဖျက်ဆီး-
၍။ (ဆ) ဖြတ်တောက်-တားမြစ်-၍။

(က) ပယ်ဖြတ်၍။ တုမေ ပုရေ ဝဿု
ပနာယိကာယ အတ္တနော အတ္တနော ပလ္လိ-
ဗောဓံ ပစ္စိန္တိတွာ ရာဇဂဟေ သန္နိပတထ။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၇။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၅၉။ (-သံ၊
၄။ ၁။ ၁၉၂။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၈။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၆။)
(ခ) ကူးဖြတ်၍။ နဒိတိရံ ဂန္ဓာ... ဩတ-
ရိတွာ သောတံ ပစ္စိန္တိတွာ တံ ပုရိသံ အတ္တ-
နော ပိဋ္ဌိယံ အာရောပေတွာ တိရံ ပါပေ-
တွာ။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၄၈။ (ဂ) ဆုံးဖြတ်-
ဖြေရှင်း-၍။ သမုဋ္ဌိတပဉ္စာနံ တံတံပရိ-
သမဇ္ဈေ... အတ္တနော ပညာသတ္တေန တာဝ-
ဒေဝ ပစ္စိန္တိတွာ တေသံ စိတ္တာနုကုလဓမ္မ-
ဒေသနာ။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၂၄။ (ဃ) ဖြတ်
တောက်-ရပ်ဆိုင်း-၍။ ဒုဗ္ဗိက္ခေ သလာက-
ဘတ္တံ ပစ္စိန္တိတွာ သုဘိက္ခေ ဇာတေ ကိဉ္စ
ဒိသ္မာ “အဇ္ဇ ပဋ္ဌာယ အမှာကံ သလာက-

ဘတ္တံ ဂဏှထာ” တိ ပုန ပဋ္ဌပေန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။
၁၀၂။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၇၆။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၁၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၉။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၈။ ဓမ္မ၊
၄။ ၂။ ၂၂၃။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂။ ၁၆။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၆။
ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၈၁။) (င) ဖြတ်
တောက်-ရပ်တန့်-၍။ သာပိ ဂမနံ ပစ္စိန္တိ-
တွာ တံ ဩလောကေသိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။
(-၅၁။) (စ) ဖြတ်တောက်-ဖျက်ဆီး-၍။
မယု ဣမေ ကာမဝိတက္ကာဒယော ကုသလ-
ဝါရံ ပစ္စိန္တိတွာ တိဋ္ဌန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၃။
(-သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၅။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၅၀။ မ၊ ၄။
၂။ ၆၈။) (ဆ) ဖြတ်တောက်-တားမြစ်-၍။
မမ ကထာဝါရံ ပစ္စိန္တိတွာ အန္တရန္တရေ
အတ္တနော ကထံ ပဝေသေယျ။ မ၊ ၄။ ၁။
၁၆၇။ (-သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၇။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၀၉။
ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၃၃။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၉။ ဇာ၊ ၄။ ၁။
၁၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၅၂။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၅၁။)

ပစ္စိန္တိဿာမ (ကြိ) [ပ+ဆိဒိ+ဿာမ] ဖြတ်ကုန်
အံ၊ ဖြတ်တောက်-ပိတ်ပင်-ကုန်အံ၊ ပစ္စိန္တိ-
တိ-ကြည့်။

ပစ္စိန္တေယျ (ကြိ) [ပ+ဆိဒိ+အ+ယေျ] ဖြတ်
ရာ၏၊ ဖြတ်တောက်-ပိတ်ပင်-ရာ၏။ ပစ္စိန္တိ-
တိ-ကြည့်။

ပစ္စိန္တိ (တိ) [ပ+ဆိဒိ+တိ] (ခ) ဖြတ်သော။
(က) ကင်းပြတ်-ပြတ်စဲ-သော။ (ခ) ကင်းပြတ်-
ခြောက်ခန်း-သော။ (ဂ) ကင်းပြတ်-
ကုန်ခန်း-သော။ (ဃ) ကင်းပြတ်-
ချုပ်ငြိမ်း-သော။ (၂) ဖြတ်အပ်-ပယ်ဖြတ်
အပ်-သော။ (၁) (က) ပစ္စိန္တေ ကုလဝံသေ
ယော တဿ ဇနပဒဿ သာမိကော၊ သော
အစ္စိန္တိတွာ ပုန ဒေတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၉။ (-ဝိ၊
၄။ ၁။ ၂၉၂။ ၃၃၆။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၁၉၈။ သံ၊ ၄။
၁။ ၁၂။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၃၇။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၆၄။
ကဒါ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၁၄၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၉။) (ခ)
နိဒါသကာလေ ပန နဒိယာ သောတေ ပစ္စိန္တေ

ကတ္တစိ နိန္ဒဌာနေ ဥဒကံ တိဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၂၀၈။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၃။)
 (ဂ) သာမိ ဒါနဂုံ ပစ္စိန္နံ၊ ဌပိတဌပိထဌာနေ
 န ကိဉ္စိ ပဿာမ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၈။ (ဆ)
 တာ ဇာသာသု ပစ္စိန္နာသု ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဒိသ္မာ
အညာနိပိ ဒါရူနိ ပက္ခိပိတော အဂ္ဂိ အဒိ-
 သု။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၁။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၆။)
 (၂) ပစ္စိန္နတဏှာသန္တာန-ကြည့်။

ပစ္စိန္နခိရ (တိ) [ပစ္စိန္န+ခိရ] ကင်းပြတ်-ပြတ်စဲ
 -သော နို့ရည်ရှိသော၊ နို့ရည်ကင်းသော၊
 နို့ရည်မရှိသော။ တတ္ထ စ သဿန္တံ ဂဗ္ဘဂ္ဂဟ-
 ဏကာလေ... ပစ္စိန္နခိရံ အဂ္ဂဟိတတဏှာလံ
 ပဏှရပဏှရံ သာလိသိသံ ဝါ ယဝဂေါဓု-
 မသိသံ ဝါ နိက္ခမတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၄။

ပစ္စိန္နဂမန (တိ) [ပစ္စိန္န+ဂမန] ကင်းပြတ်သော
 သွားခြင်းရှိသော၊ သွားခြင်း ကင်းသော။
 သော ဗေလုဝပက္ကပ္ပမာဏော ဟုတွာ
 စတ္တာရော ပါဒေ အာကာသဂတေ ကတွာ
 ပစ္စိန္နဂမနော ဟုတွာ အမိတ္တဝသံ ယာတိ။
 မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈။

ပစ္စိန္နတဏှာ (တိ) [ပစ္စိန္န+တဏှာ] ပယ်ဖြတ်
 အပ်ပြီးသော တဏှာ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စိန္နတဏှာသန္တာန (တိ) [ပစ္စိန္နတဏှာ+
 သန္တာန] ပယ်ဖြတ်အပ်ပြီးသော တဏှာအစဉ်
 ရှိသော၊ တဏှာအစဉ်ကို ပယ်ဖြတ်ပြီးသော၊
 သူ၊ သုဝိမုတ္တဘဝါဒါနော၊ ဒေဝဒါန-
 ဝမာနိတော။ ပစ္စိန္နတဏှာသန္တာနော၊ ပိတိ-
 သံဝေဂဒီပနော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၉၃။

ပစ္စိန္နဒါနတ္တ (န) [ပစ္စိန္န+ဒါန+တ္တ] ပြတ်သော
 ပေးလှူခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်၊ ပေးလှူမှု
 အဆက်ပြတ်ခြင်း။ ပုရိမေသု ပန ဒီသု
 ဝတ္ထုသု ပစ္စိန္နဒါနတ္တာ “အဒိသု”တိ ဝုတ္တံ။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၂။ ပစ္စိန္နဒါနတ္တာတိ ပစ္စိန္နဒါန-
 ကြိယဘာဝတော။ ပါစိတ်ယော၊ဂ။၃၈၄။

ပစ္စိန္နဘိက္ခာစာရပထ (တိ) [ပစ္စိန္န+ဘိက္ခာစာရ-
 ပထ] ကင်းပြတ်-ပျောက်ကုယ်-သော ဆွမ်း
 ခံလမ်းရှိသော၊ ဆွမ်းခံလမ်းပျောက်သော၊
 ဆွမ်းမခံနိုင်သော၊သူ။ ယော ပိ စ ဒုဗ္ဗလော
 ဝါ ဆိန္နရိယာပထော ဝါ ပစ္စိန္နဘိက္ခာစာရ-
 ပထော ဝါ မဟာဂိလာနော၊ တဿ...အပ-
 လောကနကမ္ပံ ကတွာဝ ဒါတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။
 ၂၅၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၀၃။

ပစ္စိန္နဝေဂ (တိ) [ပစ္စိန္န+ဝေဂ] ကင်းပြတ်-ရပ်စဲ
 -သော အဟုန်ရှိသော၊ အဟုန်ပြတ်စဲသော။
 သာ ဘိက္ခုနီ ဥတုနီ သမာနာ သဏ္ဌိတေ
 ကလလေ ရဟိ-ရ ပစ္စိန္နဝေဂေ ဌိတာယ
 ဓာတုယာ တံ သမ္ဘဝံ ဂဟေတွာ။ မိလိန္တ။
 ၁၂၈။

ပစ္စိန္နသန္တဝ (တိ) [ပစ္စိန္န+သန္တဝ] ပယ်ဖြတ်အပ်
 ပြီးသော - ပေါင်းသင်း - ဆက်ဆံ - ခြင်း
 ရှိသော၊ ပေါင်းသင်း-ဆက်ဆံ-ခြင်းကို
 ပယ်ပြီးသော၊သူ။ တံဂဟေတွာ ပစ္စိန္နသန္တဝါ
 တေသံ ကိစ္စကရဏီယေ အဗျာဝဋ္ဌာ ဟုတွာ
 နိက္ခမဇ။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၅၂။

ပစ္စိန္နသုရာမဒ (တိ) [ပစ္စိန္န+သုရာမဒ] ကင်း
 ပြတ်သော သေရည်ယစ်မှူးခြင်း ရှိသော၊
 သေရည်အမှူးပြေသော၊သူ။ ဗုဒ္ဓတေဇေန
 ပစ္စိန္နသုရာမဒေါ သောဏှံ ဩဗမ္မေန္တော
 ကဏ္ဏေ စာလေန္တော အာဂန္တာ တထာဂတ-
 ဿ ပါဒေသု ပတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၈။

ပစ္စိန္နသောတ (တိ) [ပစ္စိန္န+သောတ] ကင်းပြတ်
 သော တဏှာအယဉ်ရှိသော၊ တဏှာအယဉ်
 ကင်းသော၊ သူ။ ဆိန္နသောတန္တိ ပစ္စိန္န-
 သောတံ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၃၅။

ပစ္စိဘာဇန (န) [ပစ္စိ+ဘာဇန] တောင်းတည်း
 ဟူသော တည်ရာ၊ တည်ရာတောင်း။ ကုဒ္ဓါ-
 လပိဋကန္တိ ကုဒ္ဓါလဉ္စေဝ ပစ္စိဘာဇနဉ္စ။ သံ၊
 ၄။၂။၇၈။

ပစ္စိမ (တိ) [ပစ္စိမ+ဣမ။ အနိတ္ထုန္တော ပရိယန္တော၊ ပစ္စိမာပစ္စိမာ။ ဓာန်။ ၇၁၄။ ပစ္စိမာ ဘဝေါ ပစ္စိမော။ ဓာန်။ ၇၁၄။ ပစ္စိမာ ဇာတော ပစ္စိမော။ ကစ္စည်း။ ၃၅၃။ ရူ။ ၃၇၈။ နိတိ။ သုတ္တ။ ၇၆၇။ (ပစ္စိမ-သံ)] (၁) နောက်၌ - နောက်ဆုံး - ဖြစ်သော။ (က) အသေး - အငယ် - ဆုံးဖြစ်သော။ (ခ) အနည်းဆုံးဖြစ်သော။ (ဂ) အနည်းကပ်ဆုံးဖြစ်သော။ (ဃ) အယုတ် - အညှိုး - ဆုံးဖြစ်သော။ (င) နောက်၌ ဖြစ်သော - ယုတ်ညံ့သော - လိင်၊ လူတို့လိင်။ (၂) အနောက်၊ အနောက်အရပ်၌ ဖြစ်သော။

(၁) နောက်၌ - နောက်ဆုံး - ဖြစ်သော။ တုမေဟိ အာနန္ဒ သပ္ပရိသေဟိ ဝိဇိတံ၊ ပစ္စိမာ ဇနတာ သာလိမံသောဒနံ အတိမညိဿတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၇။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၉။ သေယျထာပိ ဝါသေဋ္ဌ အန္တဝေဏိ ပရမ္ပရသံသတ္တာ ပုရိမောပိ န ပဿတိ၊ မဇ္ဈိမောပိ န ပဿတိ၊ ပစ္စိမောပိ န ပဿတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၂၅။ ပစ္စိမောပိတိ ဣဒါနိ တေဝိဇ္ဇေသု ပြာဟုဏေသု ကောပံ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၃၃။ သလယန္တိ။ ပ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၅၆။ တိတ္ထေ ပုရိမဿ ပုရိမဿ ပစ္စိမံ ပစ္စိမံ အတ္ထဝစနံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၂၈။ ပစ္စိမေ ဘဝသမ္ပတ္တေ၊ မနုဿတ္တံ ဂမိဿတိ။ အပါ၊ ၁။ ၂၄။ ပစ္စိမေ ဘဝသမ္ပတ္တေဘိ ... ပရိယောသာနဘူတေ ဘဝေ သမ္ပတ္တေ သတိ။ အပါ၊ ၁။ ၂၅၃။ (-ဝိ၊ ၁။ ၆၅၂။ ဝိ၊ ၂။ ၁၀၁။ ဝိ၊ ၂။ ၁။ ၇၁၅။ ဝိ၊ ၅။ ၂၃၁။ ဒီ၊ ၂။ ၁၁၁၅။ မ၊ ၁။ ၂၈။ မ၊ ၂။ ၄၀။ သံ၊ ၁။ ၁၅၉။ သံ၊ ၂။ ၁၁၅။ သံ၊ ၃။ ၂၈၀။ အံ၊ ၁။ ၆၂။ အံ၊ ၂။ ၁၄၃။ အဘိ၊ က။ ၃၆၉။ ပဋ္ဌာန၊ ၁။ ၃၇၁၃၇၈။ ပဋိသံ၊ ၃၀။ ဥဒါနံ၊ ၇၉။ ဝိမာန၊ ၁၀၇။ ပေတ၊ ၁၆၅။ ထေရ၊ ၃၇၄။ ထေရံ၊ ၃၉၃၈။ အပါ၊ ၁။ ၂၄၆။ အပါ၊ ၂။ ၃၆။ မဟာနိ၊ ၁၄။ စူဠနိ၊ ၁၂၉။ ဇာ၊ ၁။ ၁၇၇။ ပေဋကော၊ ၁၆၈။ မိလိန္ဒ၊ ၁၀၆။ ဝိ၊ ၁။ ၁၈၂။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၁၀။ ဝိ၊

ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၉။ ဝိ၊ ၁။ ၄၄၆။ ကင်္ခါ၊ ၁၁၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂၈၈။ ဒီ၊ ၁။ ၂၇၂။ ဒီ၊ ၁။ ၂၅။ ဒီ၊ ၁။ ၃၃၆။ မ၊ ၁။ ၁၄၄။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၈၈။ မ၊ ၁။ ၃။ ၁၆၈။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၂။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၀။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၂။ အံ၊ ၁။ ၁၂။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၆။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၀။ အဘိ၊ ၁။ ၁၇၂။ အဘိ၊ ၁။ ၂။ ၁၄၄။ အဘိ၊ ၁။ ၃၆၃။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၁၂။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၂။ ၁၀။ ခုဒ္ဒက၊ ၁။ ၁၄၂။ ဥဒါနံ၊ ၂၄။ ဣတိဝုတ်၊ ၁။ ၁၀၈။ ဝိမာန၊ ၁။ ၁၃။ ပေတ၊ ၁။ ၁၅၂။ ထေရ၊ ၁။ ၁၃။ ထေရ၊ ၁။ ၁၅၂။ ထေရီ၊ ၁။ ၁၅။ အပါ၊ ၁။ ၁၈၉။ အပါ၊ ၁။ ၂၇၂။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁၃၂။ စူဠနိ၊ ၁။ ၁၅။ ဇာ၊ ၁။ ၁၄၉။ နေတ္တိ၊ ၁။ ၂။ ၁။ ဝဇီရ၊ ၁။ ၂။ ၁၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂။ ၁၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂။ ၁၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၈၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၈။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁၅၃။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၇၇။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၃၅။ မ၊ ၁။ ၁၃၄။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၅၅။ မ၊ ၁။ ၃။ ၁၈၁။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၉၉။ အံ၊ ၁။ ၁၄၄။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၄၆။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၁။ မူလဋီ၊ ၁။ ၂၈။ မူလဋီ၊ ၁။ ၂။ ၁။ မူလဋီ၊ ၁။ ၈။ အနုဋီ၊ ၁။ ၃၂။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂။ ၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၁။ နေတ္တိ၊ ၁။ ၂။ ၁။)

(က) အသေး - အငယ် - ဆုံးဖြစ်သော။ စိဝရံ နာမ ဆန္ဒံ စိဝရာနံ အညတရံ စိဝရံ ဝိကပ္ပနပကံ ပစ္စိမံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၉၅၊ ၁၁၁၊ ၃၆၈။ အနုဇာနာမံ ဘိက္ခဝေ အာယာမေန အဋ္ဌင်္ဂုလံ သုဂတင်္ဂုလေန စတုရင်္ဂုလဝိတ္ထတံ ပစ္စိမံ စိဝရံ ဝိကပ္ပေတံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၄၁၂။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၂၁၀။ ကင်္ခါ၊ ၁၅၃။)

(ခ) အနည်းဆုံးဖြစ်သော။ တယော ဟတ္ထိ ပစ္စိမံ ဟတ္ထာနိကံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၄၃။ (-ဝိ၊ ၁။ ၁၂၆။ မဟာနိ၊ ၁။ ၃၄၅။)

(ဂ) အနည်းကပ်ဆုံးဖြစ်သော။ အာရညကံ နာမ သေနာသနံ ပဉ္စနေသတိကံ ပစ္စိမံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၇၇။ ဝိ၊ ၂။ ၂၃၆။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၃၀၉။)

အဘိဋ္ဌ၊ ၂။၃၅၀။ (ဋီသံ၊ ၅။၁၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ
၁။၇၀။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၈၃။ ဝဇီရ၊ ၁၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၆။၁၊ ၉၇၊ ၁၄၁။)

(သ) အယုတ်-အညံ့ - ဆုံးဖြစ်သော။
အန္တိန္ဒြိယံ ပစ္စိမံ လာမကံ။ သံ၊ ၅။၂၇၇။
ပစ္စိမန္တိ နိဟိနံ။ တေနာဟ “လာမက”န္တိ သံ၊
၆။၂။၂၄၀။ (-ပေတ ဌ၊ ၅။)

(င) နောက်၌ဖြစ်သော-ယုတ်ညံ့သော-
လိင်၊ လူတ္တိလိင်။ သဟ ပဋိလာဘေန ပုရိမံ
ဇဟတိ။ ပစ္စိမေ ပတိဋ္ဌာတိ။...သဟ ပဋိ-
လာဘေန ပစ္စိမံ ဇဟတိ။ ပုရိမေ ပတိဋ္ဌာတိ။
ဝိ၊ ၅။၂၂၅။ သဟပဋိလာဘစတုက္ကေ ယဿ
ဘိက္ခုနော လိင်္ဂံ ပရိဝတ္တတိ။ သော
သဟ လိင်္ဂံပဋိလာဘေန ပဌမံ ဥပ္ပန္န-
ဝသေန သေဋ္ဌဘာဝေန စ ပုရိမံ ပုရိသလိင်္ဂံ
ဇဟတိ။ ပစ္စိမေ လူတ္တိလိင်္ဂေ ပတိဋ္ဌာတိ။
...ဒုတိယစတုက္ကေ ပန ယဿာ ဘိက္ခုနိယာ
လိင်္ဂံ ပရိဝတ္တတိ။ သာ ပစ္စာသမုပ္ပတ္တိယာ
ဝါ ဟိနဘာဝေန ဝါ ပစ္စိမန္တိ သမ္ပံ ဂတံ
လူတ္တိလိင်္ဂံ ဇဟတိ။ ဝုတ္တပ္ပကာရေန ပုရိမန္တိ
သမ္ပံ ဂတေ ပုရိသလိင်္ဂေ ပတိဋ္ဌာတိ။ ဝိ၊ ၄။
၄။၁၆၁-၉။ ပဌမုပ္ပန္နဝသေနာတိ ပဌမကပ္ပ-
ယေသုဟိ ပဌမံ ပုရိသလိင်္ဂံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
“ပုရိမ”န္တိ သမံ ဂတံ ပုရိသလိင်္ဂံ ဇာယတိတိ
အဇတ္ထာ။ ဝဇီရ၊ ၅၅၉။ ပုရိမံ ပုရိသလိင်္ဂံ
ပဇဟတိတိ ယသာသုတ္တေနတ္တေန ပုဗ္ဗင်္ဂမ-
ဘာဝတော ပုရိမသမ္ပိတံ ပုရိသလိင်္ဂံ
ဇဟတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။၄၇၃။ (-ဝဇီရ၊ ၁၁၅။)
(ဤ) ဂိဋ္ဌိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ ကမ္ဘာဦး
အခါ ပုရိသလိင်္ဂက စ၍ ဖြစ်ကြောင်း မိန့်ဆို
ကြသည်။ ဇာတကဋ္ဌကထာ (ဇာ၊ ၄။၅။
၃၉၂။)၌ လူတ္တိလိင်္ဂကစ၍ ဖြစ်ကြောင်းမိန့်ဆို
သည်။

(၂) အနောက်၊ အနောက်အရပ်၌
ဖြစ်သော။ လူတော သာ ပစ္စိမာ ဒိသာ၊

လူတိ နံ အာစိက္ခတိ ဇေနော။ ဒီ၊ ၃။၁၆၁-၉။
ဘိက္ခုသံသောပိ ခေါ ပါဒေ ပက္ခာလေတွာ
သန္တာဂါရံ ပဝိသိတွာ ပစ္စိမံ ဘိတ္တိံ နိဿာယ
ပုရတ္တာဘိမုခေါ နိသိဒ္ဓိ ဘဂဝန္တံ ယေဝ ပုရက္ခ-
တွာ။ မ၊ ၂။၁၇။ (-ဝိ၊ ၃။၂၇၁။ ဒီ၊ ၁။၂၁၂။
ဒီ၊ ၂။၇၂။ မ၊ ၃။၁၃၅။ သံ၊ ၁။၆၁။ သံ၊
၃။၄၆။ အံ၊ ၁။၂၀၆။ အံ၊ ၂။၂၁။ အံ၊ ၃။
၂၀၄။ အဘိ၊ ၈။၄၃၉။ ပဋိသံ၊ ၁၀၈။ မဟာနိ၊
၃၁၇။ စူဠနိ၊ ၂၁၉။ မိလိန္ဒ၊ ၃၁၂။ ဝိ၊ ၄။၃။
၂၃၈။ ဝိ၊ ၄။၄။၂၄၈။ ဒီ၊ ၄။၂။၃၄၅။ မ၊ ၄။
၁။၂၄၄။ မ၊ ၄။၂။၇၂။ သံ၊ ၄။၁။၁၀၈။
အံ၊ ၄။၃။၇၃။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။၈။ အပ၊ ၄။၁။၆၀။
ဇာ၊ ၄။၁။၅၈။ ဇာ၊ ၄။၅။ ၃၀၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၃၀၃။ သီ၊ ၆။သစ်၊ ၁။၁၃၇။)

ပစ္စိမအင်္ဂပုဒေသ (ပ) [ပစ္စိမ+အင်္ဂ+ပုဒေသ]
နောက်၌ဖြစ်သော အစိတ်အရပ်။ နိသဇ္ဇာယ
နိသိန္ဒကောဝ အာသနဿပုရိမအင်္ဂါဘိမုခေါ
သံသရန္တော အဘိက္ကမတိ နာမ၊ ပစ္စိမအင်္ဂ-
ပုဒေသံ ပစ္စာသံသရန္တော ပဋိက္ကမတိ နာမ။
ဒီ၊ ၄။၁။၁၆၅။ မ၊ ၄။၁။၂၅၈။ သံ၊ ၄။၃။၂၁၇။
အဘိ၊ ၄။၂။၃၃၂။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၄၀၆။ ပစ္စိမ-
အင်္ဂပုဒေသန္တိ အဋ္ဌနိကာဒိပစ္စိမာဝယဝပု-
ဒေသံ။ သီ၊ ၆။သစ်၊ ၂။၈၂။

ပစ္စိမဩဝါဒ (ပ) [ပစ္စိမ+ဩဝါဒ] နောက်ဆုံး-
အဆုံးအမ-ဩဝါဒ။ န ဥဒါဟရတိတိ
ပစ္စိမဩဝါဒံ န ဒေတိ။ တံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။
သံ၊ ၄။၃။၂၃၇။

ပစ္စိမက (ပ) [ပစ္စိမ+က။ သာ ဝေ ပုရေ ဘဝါ
ပုရိမာ ဘဝတ္ထေ လုမ-ပစ္စယဝသေန၊ သာ ဝေ
ပုရိမိကာ သကတ္ထေ က ပစ္စယဝသေန၊ တသ္မိံ
ပရေ လူတ္တိလိင်္ဂေ အ-ကာရဿ လူ-ကာရာဒေ-
သော။ ပစ္စာ ဘဝါ ပစ္စိမာ၊ သာဝ ပစ္စိမိ-
ကာ။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၁။၄၀၄။] (၁) နောက်
-ပစ္စိမ-ဒုတိယ-ဝါ၌ (ကျောင်း)ခံယူခြင်း။
(တိ) (၂) နောက်၌-နောက်ဆုံး- ဖြစ်

သော။ (က) အယ်ဆုံးဖြစ်သော။ (ခ) အယုတ်-အညွ-ဆုံးဖြစ်သော။

(၁) တယောမေ ဘိက္ခဝေ သေနာသနဂါဟာ၊ ပုရိမကော ပစ္စိမကော အန္တရာမုတ္တကော။ ...မာသဂတာယ အာသာဠိယာ ပစ္စိမကောဂါဟေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၄။ ၂၁၀။ တိသု သေနာသနဂါဟေသု ပုရိမကော စ ပစ္စိမကောစာတိဣမေ ဒွေဂါဟာ ထာဝရာ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၆၅။ ပုရိမဝဿပနာယိကဒိဝသေ ဂါဟော ပုရိမကော၊ ပစ္စိမဝဿပနာယိကဒိဝသေ ဂါဟော ပစ္စိမကော၊ ပါစိတ်၊ ယော။ ၄၇။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၉၂။) (၂) တေသမယံ ပစ္စိမကော၊ စရိမေယံ သမုဿယော (ထေရ။ ၂၅၉။) ဘိ ယသ္မာ အယံ သဗ္ဗပစ္စိမကော၊ တတော ဝေ စရိမေ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၄၁၆။ ပစ္စိမကဿ ပန သောတာပန္နဿ ဇီဝိဘက္ခယေန အခိဂမော အန္တရဟိတော နာမ ဟောတိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၆၇။ ပစ္စိမကဿာတိ သဗ္ဗပစ္စိမဿ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၀။ ပုရိမိကာ အဝိဇ္ဇာ ပစ္စိမိကာယ အဝိဇ္ဇာယ ဟေတု။ နေတ္ထိ။ ၆၆။ (-ဝိ၊ ၅။ ၂၁၅။ အံ၊ ၁။ ၁၂။ ထေရ။ ၂။ ၃၇။ အပါ၊ ၁။ ၃၆ - ၈။ အပါ၊ ၂။ ၁၂၂။ မဟာနိ၊ ၁၇၊ ၃၆၆။ စူဠနိ၊ ၃၄၊ ၈၆။ ဇာ၊ ၂။ ၂၇၃ - ၄။ နေတ္ထိ။ ၈၃။ ပေဋကော၊ ၂၇၂။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၉၊ ၂၄၀။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၉။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၅၉၊ ၂၉၆၊ ၃၅၈။ ကင်္ခါ၊ ၉၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၆၁၊ ၂၁၄။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၈၃။ မ၊ ၄။ ၄။ ၈၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၈။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၁၃။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၃၉။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၅။ ထေရီ၊ ၄။ ၁၅၈။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၃၁၅။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၉၇။ ဝဇီရ၊ ၄၇၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၂၊ ၁၀၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၄၊ ၂၅၆။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၉။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၄၇၊ ၁၁၇။ ကင်္ခါ၊ ဇီ၊ ဟောင်း။ ၇။ ကင်္ခါ၊ ဇီ၊ သစ်။ ၁၅၂ - ၃။) (က) ပဉ္စန္ဒ ဘိက္ခုသတာနံ ယော ပစ္စိမကော ဘိက္ခု၊ သော သောတာပန္နော။ ဝိ၊ ၁။ ၁၁။ ဒီ၊ ၂။ ၁၂၇။ အံ၊ ၁။ ၃၉၂။ ဣမေသံ ယော ဂုဏဝသေန ပစ္စိမကော

သဗ္ဗပရိတ္တဂုဏော ဘိက္ခု၊ သော သောတာပန္နော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၃။ ယော ပစ္စိမကောတိ ယောဂုဏဝသေန ပစ္စိမကော။ အံ၊ နန္ဒတ္ထေရိယေဝ သန္တာယာဟ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၉။ တာသံ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စန္ဒ ဘိက္ခုနိသတာနံ ယာ ပစ္စိမိကာ ဘိက္ခုနိ၊ သာ သောတာပန္နာ။ မ၊ ၃။ ၃၂၄။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၃။ သာ သောတာပန္နာတိ ယာ သာ ဂုဏေဟိ သဗ္ဗပစ္စိမိကာ၊ သာ သောတာပန္နာ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၄၃။ (- အပါ၊ ၁။ ၇။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၈၃။ ကင်္ခါ။ ၂၃၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၁၁။) (ခ) ပဋိကိဋ္ဌောတိ ပစ္စိမကော လာမကော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၃။ ဘိက္ခု ဣတ္ထိယော နာမ အသာတာ အသတိယာ လာမိကာ ပစ္စိမိကာ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၃။ (- မဟာနိ၊ ၄။ ၂၄။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၃၇။)

ပစ္စိမကတ္တိက (ပု) [ပစ္စိမ+ကတ္တိက] တန်ဆောင် မုန်းလ။ ကတ္တိကမာသော ပစ္စိမကတ္တိကော နာမ၊ အဿယုဇမာသော ပုဗ္ဗကတ္တိကော နာမ၊ ဓာန်၊ ဇီ၊ ၇၆။

ပစ္စိမကတ္တိကစာတုမာသပုဏ္ဏမာ (ထိ) [ပစ္စိမကတ္တိက+ စာတုမာသ+ပုဏ္ဏမာ] မိုးလေး လတို၏အဆုံး တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့။ ကောမုဒိ စာတုမာသိနိန္ဒိ ပစ္စိမကတ္တိကစာတုမာသပုဏ္ဏမံ၊ မ၊ ၄။ ၄။ ၉၇။

ပစ္စိမကတ္တိကပရိယောသာန (တိ) [ပစ္စိမကတ္တိက + ပရိယောသာန] တန်ဆောင်မုန်းလ အဆုံး ရှိသော (နောက်ပိုင်း မိုးသုံးလ)။ ပစ္စိမိကာတိ မာသဂတာယ အာသာဠိယာ ဥပဂန္တဗ္ဗာ ပစ္စိမကတ္တိကပရိယောသာနာ ပစ္စိမာ တေမာသိ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၈။

ပစ္စိမကတ္တိကပုဏ္ဏပရိယောသာနကာလ (ပု) [ပစ္စိမကတ္တိကပုဏ္ဏမာ + ပရိယောသာန + ကာလ] တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် အဆုံးရှိ သော - အခါ - ကာလ။ ဝဿ ဥပဂန္တော ဝသိ-

တွာစတတော ပရံ ပစ္စိမကတ္တိကပုဏ္ဏမပရိ-
ယောသာနကာလံ...ဝိဟရန္တော အာကခံ-
မာနော တိန္တံ စိဝရာနံ အညတရံ စိဝရံ
အန္တရသရေ နိက္ခိပေယျ။ ဝိဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၈။
ကခါ။ ၁၀၇။

ပစ္စိမကတ္တိကပုဏ္ဏမာ (ထိ) [ပစ္စိမကတ္တိက+
ပုဏ္ဏမာ] တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့။ အထ
ပဗ္ဗကတ္တိကမာသဿ ကာဠပက္ခစာဘဒ္ဒသော
ဝါ၊ ပစ္စိမကတ္တိကပုဏ္ဏမာ ဝါ၊ ပစ္စိမသဿ-
ဝုဋ္ဌာနဉ္စ ပစ္စိမကတ္တိကပုဏ္ဏမာ ဝေါတိ ဣမေ
တယော ပဝါရဏာဒိဝသာပိ ဧဟန္တိ။ ကခါ။
၈၆။ ဝိသင်္ဃာ။ ၁၉၉။ ကောမုဒိယာ စာဘု-
မာသိနိယာတိ ပစ္စိမကတ္တိကပုဏ္ဏမာယံ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၃။ ၂၂၆။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၇၉။ (-ကခါ၊ ဋီ၊
ဟောင်း။ ၄။ ကခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၃၅။)

ပစ္စိမကတ္တိကပုဏ္ဏမာသိနိ (ထိ) [ပစ္စိမကတ္တိက+
ပုဏ္ဏမာသိနိ] တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့။
စာဘုမာသိနိယန္တိ စာတုမာသိယံ။ သာ ဟိ
စဘုန္တံ မာသနံ ပါရိပုရိဘူတာတိ စာတုမာ-
သိ၊ သာ ဝေ “စာတုမာသိနိ”တိ ဝုဇ္ဇတိ၊
တဿံ စာဘုမာသိနိယံ။ ပစ္စိမကတ္တိကပုဏ္ဏ-
မာသိနိယန္တိ အတ္ထော။ ကခါ၊ ဋီ၊ သစ်။ ၁၅၂။

ပစ္စိမကတ္တိကပုဏ္ဏမိ (ထိ) [ပစ္စိမကတ္တိက +
ပုဏ္ဏမိ] တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့။ ပစ္စိမ-
ဝဿဝုဋ္ဌော ပန ပစ္စိမကတ္တိကပုဏ္ဏမိသမေဝ
ပဝါရေတုလဗ္ဘတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၇၇။ ကတ္တိက-
ပုဏ္ဏမာယန္တိ ပစ္စိမကတ္တိကပုဏ္ဏမိယံ။ သီ၊ ဋီ၊
သစ်၊ ၂။ ၂၁၅။

ပစ္စိမကတ္တိကမာသ (ပု) [ပစ္စိမကတ္တိက+မာသ]
တန်ဆောင်မုန်းလ။ ကောဒသမာသေတိ
ကေ ပစ္စိမကတ္တိကမာသံ ဌပေတွာ သေသေ
ကောဒသမာသေ။ ဝိဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၉။ (-ဝဇ္ဇိ၊
၂၁၈၊ ၂၃၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၉၆။ ကခါ၊ ဋီ၊
သစ်၊ ၂။ ၁၉၃၊ ၁၉၃။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၅၇။ သီ၊
ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၀၅။)

ပစ္စိမကပဋိဝေဓ (ပု) [ပစ္စိမက+ပဋိဝေဓ]
နောက်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်၏ (သစ္စာ ၄-ပါးကို) ထိုး
ထွင်းသိမြင်ခြင်း။ ပစ္စိမကပဋိဝေဓတော ပရံ
ပဋိဝေဓသာသနံ၊ ပစ္စိမကသီလဘေဒတော
ပရံ ပဋိပတ္တိသာသနံ ဝိနဋ္ဌံ နာမ ဟောတိတိ
အတ္ထော။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၈၃။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၉၈။)

ပစ္စိမကမ္မဇ (န) [ပစ္စိမ+ကမ္မဇ] နောက်ဆုံး
ကမ္မဇရုပ်။ ကေပုပ္ပါဒနာနာနိရောဓတောတိ ဣဒံ
ပစ္စိမကမ္မဇံ ဌပေတွာ ဒီပေတဗ္ဗံ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၂၅။ ပစ္စိမကမ္မဇံ ဌပေတွာတိ တဿ စုတိ-
စိတ္တေန သဟ နိရုဇ္ဈနတော နာနာနိရော-
ဓော နတ္တိတိ ကဘွာ ဝုတ္တန္တိ ဝဒန္တိ။ မူလ၊ ဋီ၊
၂။ ၂၁။ (-အနု၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇။)

ပစ္စိမကမ္မဇရူပပုပ္ဖာတ္တိ (ထိ) [ပစ္စိမကမ္မဇ+ရူပ+
ပုပ္ဖာတ္တိ] နောက်ဆုံး ကမ္မဇရုပ် ဖြစ်ခြင်း။ ဥဘ-
ယတ္တာတိ ပစ္စိမကမ္မဇရူပပုပ္ဖာတ္တိယံ၊ တတော
ပုဗ္ဗေ စ။ အနု၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇။

ပစ္စိမကမ္မဇရူပပုပ္ဖန (န) [ပစ္စိမကမ္မဇရူပ+ပုပ္ဖန]
နောက်ဆုံး ကမ္မဇရုပ် ဖြစ်ခြင်း။ တတော
ပုဗ္ဗေတိ ပစ္စိမကမ္မဇရူပပုပ္ဖနတော ဩရံ။
အနု၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇။

ပစ္စိမကသီလဘေဒ (ပု) [ပစ္စိမက+သီလဘေဒ]
နောက်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်၏ သီလပျက်စီးခြင်း။ ပစ္စိ-
မကပဋိဝေဓ-ကြည့်။

ပစ္စိမကာယ (ပု) [ပစ္စိမ+ကာယ] နောက်၌
ဖြစ်သောကိုယ်၊ နောက်ပိုင်းကိုယ်။ န ပုရိမ-
ကာယံ စောပေတိ၊ န ပစ္စိမကာယံ စောပေ-
တိ။ မ၊ ၃။ ၁၇၃။ (-ပဋိသံ၊ ၁၂၀။ ပေဋကော။
၃၂၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၉။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၄။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၉၀။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၅၂၊ ၂၆၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
ဋ္ဌ၊ ၄၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၀၉။
ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၉၂။)

ပစ္စိမကာလ (ပု) [ပစ္စိမ+ကာလ] နောက်-
နောက်ဆုံး-အချိန်-အခါ-ကာလ။ ဒဟရ-

ကာလေ ကဿစိ အကထေတွာ ပစ္စိမကာလေ မရဏမဉ္ဇေ နိပန္နာ ပိယမနာပဿ အန္တေဝါ သိကဿ ကထေန္တိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၃၈။ သံ၊ဌ၊၃။ ၂၃၇။ (-ဒီ၊ဌ၊၂။၁၇၅။ မ၊ဌ၊၃။၁၇၀။ အဘိ၊ဌ၊၂။၂၈၀။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၈။ ဇာ၊ဌ၊၁။ ၂၄၄-၅။)

ပစ္စိမကာလကိရိယာ (ထိ) [ပစ္စိမကာလ+ ကိရိယာ] နောက်ကာလ၌ဖြစ်သော ကြိယာ၊ အပရကာလကြိယာ။ ဥပါဒါယာတိ ဧတေန ဝိညာယမာနာ ပစ္စိမကာလကိရိယာ ပဝတ္တိ- တိကတွာ “ပဝတ္တရူပ”န္တိ ဝုတ္တိ။ မူလဋီ၊၁။ ၁၄၁။

ပစ္စိမကာလကိရိယာပေက္ခ (တိ) [ပစ္စိမကာလ- ကိရိယာ+အပေက္ခ] အပရကာလကြိယာကို ငဲ့ခြင်းရှိသော (သဒ္ဓါ)။ ကထံ ပနေတသ္မိ သဟဇာတပစ္စယဌာနေ ပဋိစ္စဝါရေ ပဋိစ္စ- သဒ္ဓဿ ပစ္စိမကာလကိရိယာပေက္ခတာတိ စောဒနံ မနသိ ကတွာ အာဟ“ယဒိပ”တိ- အာဒိ။ အနုဋီ၊၃။၂၆၉။

ပစ္စိမကောဋိ (ထိ) [ပစ္စိမာ+ကောဋိ] (၁) နောက် ဆုံး အပိုင်းအခြား။ (၂) နောက်-နောက်ဆုံး -အစုန်း-အဖျား။ (၃) မဟာပစ္စရိယံ ပန ပစ္စိမကောဋိယာ စတုဟတ္ထဝိတ္တာရာ ဝုတ္တာ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၅၇။ သဗ္ဗန္တိမေန ပရိစ္ဆေဒေနာတိ ဂဏနဝသေန ပစ္စိမကောဋိယာ။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊ သစ်။၂၇၄။ (-ဝိ၊ဌ၊၃။၁၂၅၊၂၂၄၊၃၃၇၊ ၃၈၈။ ကင်္ခါ၊၁၃၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၇၉၊၁၈၇၊ ၂၉၇။ ဒီ၊ဌ၊၂။၁၂၂။ အံ၊ဌ၊၁။၈၈။ အံ၊ဌ၊ ၃။၉၀။ ဝဇိရ။၁၆၄၊၄၈၈။ သာရတ္ထ၊၃။၄၅၉။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သစ်။၁၄၃၊၄၀၀။) (၂) ဥပဟစ္စ ပရိ- နိဗ္ဗာယံတိ အာယုဝေမဇ္ဈံ အတိက္ကမိတွာ ပစ္စိ- မကောဋိ အပ္ပတွာ ပရိနိဗ္ဗုတော ဟောတိ။ အံ၊ဌ၊၃။၁၇၃။ ဥဘော ကောဋိယောတိ အာဂစ္ဆန္တဿ ပရိမကောဋိ၊ ဂစ္ဆန္တဿ ပစ္စိ-

မကောဋိန္တိ ဒေဝိ ကောဋိယော။ သာရတ္ထ၊ ၂။၂၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၃၀။

ပစ္စိမကောဋိပုတ္တိ (ထိ) [ပစ္စိမကောဋိ+ပုတ္တိ] နောက်ဆုံး-အစုန်း-အဖျား- သို့ ရောက် ခြင်း၊ အဆုံးစွန်သို့ ရောက်ခြင်း။ အယံ ဘော ဂေါတမ အန္တိမာ ဗြဟ္မပုတ္တိ၊ ပစ္စိမကော- ဋိပုတ္တိ သေဌဘာဝပုတ္တိ။ ဇာ၊ဌ၊၃။၃၃၈။

ပစ္စိမကောဌာသ (ပု) [ပစ္စိမ + ကောဌာသ] နောက်-အဖို့-အစု။ ဣဒံ ပဉ္စဝေါကာရံ ဥပပဇ္ဇန္တာနန္တိ ဌာနေ ပရိပုဏ္ဏပဉ္ဇဿ ပစ္စိမ- ကောဌာသေ သရူပဒဿနေန ဝိဿဇ္ဇနံ။ အဘိ၊ဌ၊၃။၃၀၁။ (-သံ၊ဋီ၊၁။၃၃၁။ မူလဋီ၊ ၃။၁၂၄၊၁၅၉။)

ပစ္စိမကောဌာသဝစန (န) [ပစ္စိမကောဌာသ+ ဝစန] နောက်-အဖို့-အစု-၌ ဖြစ်သော စကား။ ယေ သောပေက္ခပဋိသန္ဓိကာ ဘဝိ- သန္တိ၊ တေ “ယေ စ အရူပံ ဥပပဇ္ဇိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိသန္တိ”တိ ဧတေန ပစ္စိမကောဌာ- သဝစနေန တံသမာနလက္ခဏတာယ သင်္ဂ- ဟိတာတိ ယေ သောမနဿပဋိသန္ဓိကာ ဘဝိသန္တိ၊ တေ ဝေ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ မူလ- ဋီ၊၃။၁၆၂။

ပစ္စိမကောဌာသိက (တိ) [ပစ္စိမကောဌာသ+ ကုက] နောက်ဆုံး-အဖို့-အစု-၌ဖြစ်သော။ ပစ္စိမကောဌာသိကာ “သောဌဿ”တိ ဝုတ္တာ အဇနကတိ မတာ ဉာတာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၄၀၁။

ပစ္စိမခန္ဓ (ပု) [ပစ္စိမ+ခန္ဓ] နောက်၌ ဖြစ်သော (အာပတ်) အစု။ တတ္ထ ပါရာဒိကာ- ပတ္တိက္ခန္ဓော သံဃာဒိသသာပတ္တိက္ခန္ဓော ထုလ္လစ္စယ၊ ပါစိတ္တိယ၊ ပါဠိဒေသနီယ၊ ဒုက္ကဋ္ဌ၊ ဒုဗ္ဗာသိတာပတ္တိက္ခန္ဓောတိ ဧဝံ ပုရိမဿ ပစ္စိမခန္ဓံ ခန္ဓသာမန္တိ နာမ ဟောတိ။ မ၊ဌ၊ ၄။၃၂။

ပစ္စိမဂ္ဂဒ္ဒယ (န) [ပစ္စိမ+ဂ္ဂ+ဒ္ဒယ] နောက်
ဂ္ဂတည်း ၂-ပါးအပေါင်း။ အမောဟေန
အဝိဟိံသာသညာ ဓာတုသညာ မဇ္ဈိမာယ
ပဋိပတ္တိယာ ပဋိပဇ္ဇနံ ပစ္စိမဂ္ဂဒ္ဒယဿ ပဘေ-
ဒနဉ္စ ဟောတိ။ မဟာနိဋ္ဌ။ ၁၅၁။

ပစ္စိမဂမန (န) [ပစ္စိမ+ဂမန] နောက်ဆုံး ကပ်
ရောက်ခြင်း။ ဣဒံ ပနဿ ပစ္စိမဂမနံ။ သော
ဟိ ဣသံ သုတ္တေ တရဏံ ဝါ ဟောတု
အတရဏံ ဝါ... သန္တိဌာနံ ကတွာ အာဂတော။
မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၉။ ပစ္စိမဂမနံ ဉာဏဿ ပရိပါကံ
ဂတတ္တာ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၅။

ပစ္စိမဂါထာ (ထိ) [ပစ္စိမ+ဂါထာ] နောက်
ဂါထာ။ ကေဝိ ပနေတ္ထ “တရတိ ဒန္ဓယေ”-
တိပဒါနံ အတ္တဘာဝေန ဘာဝနာစိတ္တဿ
ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟေ ဥဒ္ဓရန္တိ၊ တံ ပစ္စိမဂါထာသု
ယုဇ္ဇတိ။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၀။

ပစ္စိမဂေဟ (န) [ပစ္စိမ+ဂေဟ] အိမ်၏-
နောက်အဖို့-နောက်အပိုင်း- နောက်ဖေး။
တဿ ကိရ ပစ္စိမဂေဟေ အဋ္ဌကချိသမတ္တေ
ဌာနေ ဟတ္ထိအဿဉ္ဇသဘပ္ပာဏာ သုဝဏ္ဏ-
မေဏ္ဍကာ... ဥဋ္ဌဟိံ သု။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၉၅။
ဓမ္မဌ၊ ၂။ ၂၃၂။ (- ၁၉၇၊ ၄၄၂။ ဝိမာန၊ ဌ၊
၅၇။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၄၀။)

ပစ္စိမဂ္ဂါဟ (ပု) [ပစ္စိမ+ဂါဟ] (က) နောက်
ခေတ်ကို ယူခြင်း။ (ခ) နောက်ဝါ - ဒုတိယ
ဝါ - ၌ ကျောင်းခံယူခြင်း။ (က) တွေ
ပစ္စိမေန ပုရိမဂ္ဂါဟော ဝေဒိတဗျော၊ န ပုရိ-
မေန ပစ္စိမဂ္ဂါဟော၊ ယထာလာဘန္တိ အာ-
စရိယော။ ဝဇီရ၊ ၂၇၃။ (ခ) တဘော ပဌ-
မဂ္ဂါဟော ပဋိပ္ပဿမ္မတိတိ ပုရိမိကာ စ န
ပညာယတိ။ ပစ္စိမဂ္ဂါဟော န ပဋိပ္ပဿမ္မတိ။
ဝဇီရ၊ ၄၇၂။

ပစ္စိမစက္ကဒ္ဒယ (န) [ပစ္စိမ+စက္က+ဒ္ဒယ] (အတ္တ-
သမ္ပာသဏီမိ၊ ပုဗ္ဗေ ကတပုညတာ ဟူသော)

နောက်စက် ၂-ပါးအပေါင်း။ အောက်ပုဒ်တို့
ကြည့်။

ပစ္စိမစက္ကဒ္ဒယပရိယာပန (တိ) [ပစ္စိမစက္ကဒ္ဒယ+
ပရိယာပန] နောက်စက် ၂-ပါးအပေါင်း၌-
အကျုံးဝင် - ပါဝင် - သော။ အာသယ-
ပယောဂပဗောဓဿ နိပ္ပါဒိတတ္တာတိ တေနေ
ပစ္စိမစက္ကဒ္ဒယပရိယာပနာနိ ပုဗ္ဗဟေဘုသင်္ဂ-
ဟာနိ သုတစိန္တာမယဉာဏာနိ သန္ဓာယ။
နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၄၆။

ပစ္စိမစက္ကဒ္ဒယသမ္ပတ္တိ (ထိ) [ပစ္စိမစက္ကဒ္ဒယ+
သမ္ပတ္တိ] နောက်စက် ၂-ပါးအပေါင်း၏-
ပြည့်စုံ-လုံလောက်-ခြင်း။ တသ္မာ ဝေန္တိ
ဣဒံနာ ဘဒ္ဒကေနာကာနေ ပစ္စိမစက္ကဒ္ဒယ-
သမ္ပတ္တိမတ္တနော ဒီပေတိ... ဣစ္စဿ ပစ္စိမ-
စက္ကဒ္ဒယသိဒ္ဓိယာ အာသယသုဒ္ဓိ သိဒ္ဓါ
ဟောတိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၁။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၇။ သံ၊ ဌ၊ ၁။
၇။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၇။ ဥဒါန၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅။ ဣဘိဝုတ်၊ ဌ။
၂၅။ ပစ္စိမစက္ကဒ္ဒယသမ္ပတ္တိန္တံ အတ္တသမ္ပာပဏီမိ-
ပုဗ္ဗေကတပုညဘာသင်္ဂါတံ ဂုဏဒ္ဓယံ... ပစ္စိမ-
စက္ကဒ္ဒယသိဒ္ဓိယာတိ ပစ္စိမစက္ကဒ္ဒယဿ အတ္ထိ-
တာယ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၂။ သီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁။ ၁၅၉။
မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၂။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၁။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၁။ (-
ခုဒ္ဒက၊ ဌ၊ ၈၈။ ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၊ ၃၈၈။)

ပစ္စိမစက္ကဒ္ဒယသိဒ္ဓိ (ထိ) [ပစ္စိမစက္ကဒ္ဒယ+သိဒ္ဓိ]
နောက်စက် ၂-ပါးအပေါင်း၏-ပြီးစီး-ထင်
ရှားရှိ-ခြင်း။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပစ္စိမစက္ကဝိဋ္ဌ (န) [ပစ္စိမ+စက္ကဝိဋ္ဌ] အနောက်
ဘက်-စကြဝဠာတောင် - စကြဝဠာတောင်
အနား။ ပစ္စိမဒိသာဘာဂံ ဂန္ဓာ ပုရတ္ထိမာ-
ဘိမုခေါ အဋ္ဌာသိ၊ တဘော ပစ္စိမစက္ကဝိဋ္ဌံ
ဩသဒိတွာ ဟေဋ္ဌာ အဝီစိသမ္ပတ္တိံ ဝိယ
အဟောသိ၊ ပုရတ္ထိမစက္ကဝိဋ္ဌံ ဥလ္လသိတွာ ဥပရိ

ဘဝဂ္ဂပ္ပတ္တံ ဝိယ အဟောသိ။ အပါဠာ၁။၈၄။
ဇာဠာ၁။၈၂။ (-အပါဠာ၁။၁၃၁။)

ပစ္စိမစက္ကဝါဠပဗ္ဗတ (ပု) [ပစ္စိမ+စက္ကဝါဠပဗ္ဗတ]
အနောက်ဘက် စကြဝဠာတောင်။ ဣမဉ္ဇယ
ဂါထံ ဘာသမာနဿ ပစ္စိမစက္ကဝါဠပဗ္ဗတေ
ဌိတော သဒ္ဓံ အဿောသိ။ သုတ္တနိဋ္ဌာ၂။
၉၂။

ပစ္စိမစက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိ (ထိ) [ပစ္စိမစက္ကဝါဠ+မုခ-
ဝဋ္ဋိ] အနောက်ဘက် စကြဝဠာတောင်-နှုတ်
ခမ်းရေး-အနားရေး။ ပုရတ္ထိမစက္ကဝါဠမုခ-
ဝဋ္ဋိယံ ဥဿိတဒ္ဓဇော ပစ္စိမစက္ကဝါဠမုခဝဋ္ဋိ
အဘိဟနန္တိ။ ဒီဠာ၂။၉။ (-၂၇၂။ သံဠာ
၁။၇၁။၁၀၈။ သံဠာ၂။၃၃၃။ အံဠာ၂။၃၀၅။
ဓမ္မာဠာ၂။၁၃၆။ အပါဠာ၁။၉၀။ ဗုဒ္ဓဝံဠာ၅၂။
၇၇။ ဇာဠာ၁။၈၈။)

ပစ္စိမစက္ကဝါဠမုဒ္ဒ (ပု) [ပစ္စိမစက္ကဝါဠ+မုဒ္ဒ]
အနောက်စကြဝဠာတောင်ထိပ်။ ဒုတိယော
ပစ္စိမစက္ကဝါဠမုဒ္ဒနိ ဩကာသံ လဘိတွာ။
သုတ္တနိဋ္ဌာ၂။၉၂။

ပစ္စိမစက်မနကောဋ္ဌိ (ထိ) [ပစ္စိမ+စက်မန-
ကောဋ္ဌိ] အနောက်စက္ကဝါဠ-အစွန်း-အဖျား၊
အနောက်စက္ကဝါဠစွန်း။ ပါစိနစက်မနကောဋ္ဌိယံ
ပဝတ္တာ ရူပါရူပဓမ္မာ ပစ္စိမစက်မနကောဋ္ဌိ
အပ္ပတွာ ဧတ္ထေ နိရုဒ္ဓါ။ ပစ္စိမစက်မနကော-
ဋ္ဌိယံ ပဝတ္တာပိပါစိနစက်မနကောဋ္ဌိ အပ္ပတွာ
ဧတ္ထေ နိရုဒ္ဓါ။ အဘိဠာ၂။၃၄၇။ ဒီဠာ၁။
၂၅၃။ သီဠာသစ်၂။၁၁၀။ မာဠာ၁။၃၆၃။
သံဠာ၂။၄၆၇။

ပစ္စိမစတုက္က (န) [ပစ္စိမ+စတုက္က] နောက်
တရား ၄-ခုအပေါင်း။ တတ္ထ တိဏိ ပဒါနိ
နိဿာယ ဒွေ ပဌမစတုက္ကာ ဌပိတာ၊ ဧကံ
ပဒံ နိဿာယ ဒွေ ပစ္စိမစတုက္ကာ။ မာဠာ၂။
၁၈၅။ (-မာဠာ၂။၁၂၉။)

အဘိဓာန်(ပ-ဝဂ်) ၁-၂၄-ပ-မ-ဗ-ခ-စ-

ပစ္စိမစိတ္တ (န) [ပစ္စိမ+စိတ္တ] (၁) နောက်၌
ဖြစ်သောစိတ်၊ နောက်စိတ်။ (၂) (ဘဝတဉ္စ
၏) နောက်ဆုံးစိတ်၊ စုတိစိတ်။ (၁) သမိတန္တိ
ယဿ ပုရိမစိတ္တေန ပစ္စိမစိတ္တံ သမိတံ သမု-
ပဂတံ ဃနိတံ ဟောတိ။ အံဠာ၂။၁၄၉။ (-
ဒီဠာ၁။၁၆၀။ သီဠာသစ်၁။၄၂၆။ အနုဠာ၂။
၁၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိဠာ၂။၂၉၂။) (၂) ယဿ စိတ္တဿ
အနန္တရာ ကာမာဝစရာနံ ပစ္စိမစိတ္တံ ဥပ္ပဠိဿ-
တိ ရူပါဝစရေ၊ အရူပါဝစရေ ပစ္စိမဘဝိကာနံ၊
ယေ စ ရူပါဝစရံ အရူပါဝစရံ ဥပပဠိတွာ
ပရိနိဗ္ဗာယိဿန္တိ တေသံ၊ စဝန္တာနံ ဧကသံ
ကာယသင်္ခါရေ နုပ္ပဠိဿတိ နော စ တေသံ
ဝစိသင်္ခါရေ နုပ္ပဠိဿတိ၊ ယမက၊၂။၁၃။
(-၁၄၂။၃၀၁။ အဘိဠာ၂။၃၁၆။၃၃၃။
မူလဠာ၁။၁၅၁။ မူလဠာ၂။၄၇၁။၅၁။ အနုဠာ
၁။၁၆၄။ အနုဠာ၂။၂၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိဠာ၂။၄၀၂။)

ပစ္စိမစိတ္တသမင်္ဂီ (တိ) [ပစ္စိမစိတ္တ + သမင်္ဂီ]
နောက်ဆုံးစိတ်-စုတိစိတ်-နှင့် ပြည့်စုံသော၊
သူ။ ပစ္စိမစိတ္တသမင်္ဂီနံ၊ ယဿ စိတ္တဿ
အနန္တရာ အဝိတက္ကအဝိစာရံ ပစ္စိမစိတ္တံ
ဥပ္ပဠိဿတိ ဧကသံ ကာယသင်္ခါရေ စ
နုပ္ပဠိဿတိ ဝစိသင်္ခါရေ စ နုပ္ပဠိဿတိ။
ယမက၊၂။၁၃-၄။ ပစ္စိမစိတ္တသမင်္ဂီနန္တိ သဗ္ဗ-
ပစ္စိမေန အပ္ပဠိသန္တိကစိတ္တေန သမင်္ဂီဉ္စူတာနံ
ဓိဓာသဝါနံ။ အဝိတက္ကအဝိစာရံ ပစ္စိမ-
စိတ္တန္တိ.... စတုတ္ထဉ္စာနိကစုတိစိတ္တဝသေနတံ
ဝုတ္တံ။ အဘိဠာ၂။၃၁၆။ (-၃၃၃။ ဝိမတိ၊
၁။၂၇။ အနုဠာ၂။၂၀၉။)

ပစ္စိမစိတ္တုပ္ပါဒန (န) [ပစ္စိမစိတ္တ + ဥပ္ပါဒန]
နောက်စိတ်ကို ဖြစ်စေခြင်း။ ပုရိမစိတ္တဿ စ
ပစ္စိမစိတ္တုပ္ပါဒနေ ဗလဝတာယ အနန္တရူပ-
နိဿယတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဘိဠာ၂။၃၄၈။
ဝိသုဒ္ဓိဠာ၂။၁၆၈။

ပစ္စိမစိဝရ (န) [ပစ္စိမ+စိဝရ] နောက်ဆုံး-
အယုတ်ဆုံး-အငယ်ဆုံး-သက်န်း-သက်န်း
လျာအာတ်။ အောက်ပုဒ် ကြည့်။

ပစ္စိမစိဝရပုမာဏ (န) [ပစ္စိမစိဝရ+ပမာဏ]
(၁) နောက်ဆုံး-အယုတ်ဆုံး-အငယ်ဆုံး-
သက်န်း-သက်န်းလျာအာတ်-၏- အတိုင်း
အရှည်-ပမာဏ။ (တိ) (၂) နောက်ဆုံး-
အယုတ်ဆုံး-အငယ်ဆုံး-သက်န်း-သက်န်း
လျာအာတ်-၏- အတိုင်းအရှည်-ပမာဏ-
ရှိသော(သပိတ်အိတ်,ရေစစ် သေည်)။ (မြတ်
စွာဘုရား လက်သစ်တော်ဖြင့် အလျား လက်
ဂ-သစ်, အနံ လက် ၄-သစ်၊ ပကတိပုရိသ
အားဖြင့် အလျား တတောင်ထွာ, အနံ
တထွာ ၆-သစ်သည် အငယ်ဆုံးသက်န်းလျာ
အာတ်၏ အတိုင်းအရှည်ဖြစ်သည်။ ဝိ၊၃။
၄၁၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၂။ ကခါ။၁၅၃။ (၁)
တေနေဝ ကပ္ပိယံ အကပ္ပိယဉ္စ သုတ္တံ ဝါယာ-
ပေန္တဿ ယဒိ ပစ္စိမစိဝရပုမာဏေန ဧကော
ပရိစ္ဆေဒေါ သုဒ္ဓကပ္ပိယသုတ္တမယော, ဧကော
အကပ္ပိယသုတ္တမယောတိ ဧဝံ ဧကဒါရဗဒ္ဓိ
ဝိယ စိဝရံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၃။ (၂)
ထဝိကာပိ ပရိဿာဝနမ္ပိ ဝိကပ္ပနပကံ ပစ္စိမ-
စိဝရပုမာဏံ “ပရိက္ခာရစောဋ္ဌ”န္တိ အဓိဋ္ဌာ-
တဗ္ဗမေဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၇။(-၃၀၃။)

ပစ္စိမစေတနာ (ထိ) [ပစ္စိမ+စေတနာ]နောက်
ဆုံးစေတနာ၊ သတ္တမစေတနာ။ တေ ပန
ယသ္မာ သတ္တသု ဇဝနစေတနာသု ပဌမစေတ-
နာ သတိ ပစ္စယသမဝါယေ ဣမသ္မိယေဝ
အတ္တဘာဝေ ဖလံ ဒေတိ။ ပစ္စိမစေတနာ
အနန္တရေ အတ္တဘာဝေ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၁၀၁။

ပစ္စိမဆာယာ (ထိ) [ပစ္စိမ+ဆာယာ]
အနောက်ဘက်အရိပ်။ တထာဂတေ ဂိဇ္ဈကူ-
ဋ္ဌပဗ္ဗတဿ ပစ္စိမဆာယာယ စက်မန္တေ သယံ
ဂိဇ္ဈကူဋ္ဌံ ပဗ္ဗတံ အဘိရုဟိတော ယန္တဝေဂေန
မဟတိ သိလံ ပဝိဇ္ဇိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၅၅။

ပစ္စိမဇန (န) [ပစ္စိမ+ဇန] နောက်၌ ဖြစ်သော
လူ၊ နှောင်းခေတ်လူအပေါင်း၊ နောင်လာ
နောက်သား လူအများ။ သုခုမာလော-
တိအာဒိ ကိမတ္ထံ အာယသ္မတာ ဥပါလိတ္ထေ-
ရေန ဝုတ္တန္တိ? ပစ္စိမဇနဿ နေက္ခမေ သမု-
ဿာဟနဇနနတ္ထံ။ ဝဇီရ၊၄၀၇။

ပစ္စိမဇနတာ (ထိ) [ပစ္စိမ+ဇနတာ] နောက်၌
ဖြစ်သော လူအပေါင်း၊ နှောင်းခေတ် လူ
အပေါင်း၊နောင်လာနောက်သား လူအများ။
ကဿာ ပနေတ္ထ ဘဂဝါ သယံ အဂမာ-
သီတိ?....တေသံ ပဂ္ဂဏှနတော ပစ္စိမဇနတံ
အနုကမ္ပနတော မေဂရုဘာဝတော စ။ မ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၃၉။ (-မေ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၆။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၈၀။
မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၈၁။)

ပစ္စိမဇနတာနုကမ္ပန (န) [ပစ္စိမဇနတာ+အနု-
ကမ္ပန] နှောင်းခေတ်လူအပေါင်းကို-သနား
-စောင့်ရှောက်-ချီးမြှောက်-ခြင်း။ သမ္မာ-
ပဋိပတ္တိဗြူဟနံ၊ ပစ္စိမဇနတာနုကမ္ပနံ။ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၆၄။

ပစ္စိမဇဝန (န) [ပစ္စိမ + ဇာန] နောက်၌
ဖြစ်သော ဇော၊ နောက်ဇော။ ပုရိမဇဝ-
နာဒယော ပစ္စိမဇဝနာဒီနံ သဘာဝိဝိရုဒ္ဓါ
ကိစ္စာဝိရုဒ္ဓါ စ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၁၇၅။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၃။)

ပစ္စိမဇာတိကာလ (ပု) [ပစ္စိမ+ဇာတိ+ကာလ]
နောက်ဖြစ်သော - အနာဂတ်- အတ္တဘော၏
ဖြစ်ရာကာလ။ မဇ္ဈိမဇာတိကာလေတိ ပစ္စုပ္ပ-
န္နဘာဝကာလေ။ အတ္တဘာဝေါ ဟိ ဣဒ
“ဇာတိ”တိ အဓိပ္ပေတော။ တတော အတိ-
တော ပုရိမဇာတိကာလော၊ အနာဂတော
ပစ္စိမဇာတိကာလော။ အနုဋီ၊၃။၇၃။

ပစ္စိမဇာနန (န) [ပစ္စိမ+ဇာနန] နောက်၌ သိ
ခြင်း၊ နောက်နောက်သိခြင်း။ နဝဒိသုတ္တန္တ-
ဒေသနဿ ဟိ ဝေနေယျာနံ ဇာနနံ ပုရိမ-

ဇာနနေန ပစ္စိမဇာနနံ...ဟောတိ။ နေတ္တိဝိ။ဂ။

ပစ္စိမဋ္ဌာန (န) [ပစ္စိ+ဋ္ဌာန] နောက်ဆုံး-အရပ်-ဋ္ဌာန။ တထာဂတဿ “ဣဒံ မဟလ္လကကာလေ ပစ္စိမဋ္ဌာနေ ကဏေဿာမိ”တိ မုဋ္ဌိ။ ကတွာ “ပရိဟရိဿာမိ”တိ ဌပိတံ ကိဉ္စ နတ္ထိတိ ဒဿေတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၇။

ပစ္စိမဇ (ပု) [ပစ္စိမ+အဇ] နောက်-အပိုင်း-ထက်ဝက်(ဂါဇာ၏နောက်ထက်ဝက်)။ တတ္ထပုရိမဇေန တိကောဋိ၊ရိသုဒ္ဓါ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ ဝုတ္တာ၊ ပစ္စိမဇေန သက္ကေသုဟိတပရိပတ္တိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၆။ (-၂၇၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၆။)

ပစ္စိမတဏှာ (ထိ) [ပစ္စိမ+တဏှာ] နောက်၌ ဖြစ်သောတဏှာ။ ပုရိမတဏှာယ ပန ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စိမတဏှာယ ဒဋ္ဌဘာဝတော ပုရိမာယေဝ တဏှာ ပစ္စိမာယ ပစ္စယော ဘဝတိ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သင်္ခ၊၁။၄၆၄။

ပစ္စိမတရ (တိ) [ပစ္စိမ+တရ] အထူးသဖြင့် နောက်၌ဖြစ်သော။ ပုရိမတရော အဝိဇ္ဇာနုသယော ပစ္စိမတရဿ အဝိဇ္ဇာပရိယုဋ္ဌာနဿ ပရမ္ပရဒေဟတု ဟောတိ။ နေတ္တိဝိ။၂၀၉။

ပစ္စိမတ္တ (န) [ပစ္စိ+တ္တ] နောက်၌-ဖြစ်သည် ၏အဖြစ်-ဖြစ်ခြင်း။ ဣမဿ မဟာအဋ္ဌကထာဝါဒဿ ပစ္စိမတ္တာသောယေဝ ပမာဏတော ဂဟေဘဗ္ဗော။ သာရတ္ထ၊၂။၁၁၁။

ပစ္စိမတ္တ (တိ) [ပစ္စိ+မတ္တ။ မောင်၊၄။၄၆။ ပစ္စိ + မတ္တာ] ခြင်းတောင်း - အတိုင်း အရှည်-ပမာဏ-ရှိသော။ ဟတ္ထိအဿာဒိဟိ ပန အက္ကန္တဋ္ဌာနမ္ပိ မဟန္တံ၊ ပဿာဝေါပိ နေသံ ဃဋ္ဌမတ္တော၊ ဥစ္စာရောပိ ပစ္စိမတ္တော ဟောတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂။

ပစ္စိမတ္တဘာဝ (ပု) [ပစ္စိမ+အတ္တဘာဝ] (၁) နောက်ဆုံး-ခန္ဓာကိုယ်-အတ္တဘော၊ နောက်ဆုံးဘဝ။ (၂) အယုတ်-အငယ်-ဖြစ်သော - ခန္ဓာကိုယ် - အတ္တဘော။ (၁) သောတေန ကမ္မဝိပါကေန နရကာဒိသု အနေကဝဿသဟဿာနိ ဒုက္ခမနုဘဝိတွာ ဣမသ္မိ ပစ္စိမတ္တဘာဝေ ဗုဒ္ဓေါ ဇာတော။ အပါဠ၊၁။၁၃၇။ (-၁၂၉၊၁၃၉၊၂၅၅။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၈၀။ မာဋ္ဌိ၊၁။၄၁။) (၂) န တိရစ္ဆာနယောနိယံ ဝဋ္ဋကတော ပစ္စိမတ္တဘာဝေါ ဟောတိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၅။ (ဤနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ဗုဒ္ဓဝင်၊ ပဌမတွဲ၊ ဒုတိယပိုင်း၊ နာ-၂၇၆-၂၈၀-ကြည့်။)

ပစ္စိမတ္တဘာဝဓာရိ (တိ) [ပစ္စိမတ္တဘာဝ+ဓရ+ဏိ] နောက်ဆုံး-ခန္ဓာကိုယ်-အတ္တဘော-ကို ဆောင်သော၊ သ။ အန္တိမဒေဟဓရောတိ ဗြဟ္မစရိယဝါဒသန ဗြာဟ္မဏကရဏာနံ ဓမ္မာနံ ပါရိပူရိယာ ပစ္စိမတ္တဘာဝဓာရိ။ ဣတိဝုတိ၊ဋ္ဌ၊၃၀၅။

ပစ္စိမတ္တ (ပု) [ပစ္စိမ+အတ္တ] နောက်၌ဖြစ်သော အနက်၊ နောက်အနက်။ တတ္ထ ပစ္စိမတ္တပုရိမပဒေ ဥတ္တရပဒဿ ပရိဟာရ-သဒ္ဓဿ လောပံ ကတွာ “မဟာဘူတာနိ”တိ ဝုဇ္ဇန္တိ။ မူသဋ္ဌိ၊၁။၁၃၁။ (-သီ၊ဋ္ဌ၊သင်္ခ၊၁။၁၄၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၆။ မူလဋ္ဌိ၊၃။၂၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၆။)

ပစ္စိမဒဇရ (ပု) [ပစ္စိမ+ဒေရ] နောက်၌ ဖြစ်သော မဇေရိ၊ နောက်မဇေရိ။ ပစ္စိမဇေရဿပံ ယာဂံ ဒတွာ “ဇာတ တံ မယံ ပုတ္တော စူဠနာဂေါ”တိ ပုစ္ဆိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၅။

ပစ္စိမဒသက (န) [ပစ္စိမ + ဒသက] နောက် ဒသက-နာ ဝိသုဒ္ဓိ၊အန္တရနုဇာတိ တေသု ဝေ ဝုတ္တပ္ပကာရေသု ပုရိဒသကာဒိတော ပစ္စိမဒသကာဒိနံ အန္တရန္တရာ။ မာဋ္ဌိ၊၁။၃၁၆။

ပစ္စိမဒဿန (န) [ပစ္စိမ+ဒဿန] နောက်ဆုံး -ကြည့်-ရှု-ခြင်း။ “ဣဒံ ဒါနိ ပစ္စိမဒဿနံ၊ ပုန အာဂမနံ နတ္ထံ” တိ ပဉ္စသဘာဝိက္ခုပရိသုတော ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတော ဝနိတော စေတေဝေါ။ ဒီ၊ ဣ၊ ၂။ ၁၄၀။ (-၁၄၂၊ ၁၅၅။ ဒီ၊ ဣ၊ ၃။ ၈၃။ မ၊ ဣ၊ ၄။ ၈၂။ သံ၊ ဣ၊ ၁။ ၂၅၉။ သံ၊ ဣ၊ ၃။ ၂၄၇။ အံ၊ ဣ၊ ၁။ ၃၁။ အဘိ၊ ဣ၊ ၂။ ၄၁၄။ ဥဒါန၊ ဣ၊ ၃။ ၇၉။ ဇာ၊ ဣ၊ ၇။ ၁၉၃။ ဒီ၊ ဣ၊ ၂။ ၁၆၄၊ ၁၇၄။)

ပစ္စိမဒိဋ္ဌိ (ထိ) [ပစ္စိမာ + ဒိဋ္ဌိ] နောက်-အမြင်မှား-အယူမှား-မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ ဝိပဿနာယ ပဋိဝိပဿနာကာလေ ဝိယ ပစ္စိမဒိဋ္ဌိယာ ပုရိမဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏကာလေ ဧဝံ ဟောတိ။ မ၊ ဣ၊ ၂။ ၁၇။

ပစ္စိမဒိဝေသ (ပု) [ပစ္စိမ+ဒိဝေသ] နောက်ဆုံးနေ့။ ပရိယေသိတဗ္ဗန္တိ ဂိမ္မာနံ ပစ္စိမမာသဿ ပဌမဒိဝေသတော ပဌာယ ယာဝ ကတ္တိကမာသဿ ပစ္စိမဒိဝေသော၊ တာဝ... ပရိယေသိတဗ္ဗံ။ ကင်္ခါ၊ ၁၈၂။ (- အံ၊ ဣ၊ ၃။ ၁၉၄။ ဣတိဝုတ်၊ ဣ၊ ၉၀။ ဝဇီရ၊ ၂၇၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၇။ ကင်္ခါ၊ ဣ၊ သင်္ခါ၊ ၃၃၃။ သီ၊ ဣ၊ သင်္ခါ၊ ၁။ ၆၄။)

ပစ္စိမဒိသာ (သိ) [ပစ္စိမာ+ဒိသာ] အနောက်အရပ်။ ပဿေယျ ပစ္စိမဒိသတော ပုရိသံ အာာစ္ဆန္တိ။ မိလိန္ဒ၊ ၆၃။ (- ဝိ၊ ဣ၊ ၂။ ၃၀၉။ ဝိ၊ ဣ၊ ၃။ ၁၃၇။ မ၊ ဣ၊ ၁။ ၂၄၅။ မ၊ ဣ၊ ၂။ ၉၀။ မ၊ ဣ၊ ၃။ ၂၆။ သံ၊ ဣ၊ ၂။ ၁၆၀။ သံ၊ ဣ၊ ၃။ ၁၇၃။ အံ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၃၇။ အံ၊ ဣ၊ ၃။ ၂၁၉။ အဘိ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၀၆။ ပဋိသံ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၁၅။ ဥဒါန၊ ဣ၊ ၂။ ၇၃။ သုတ္တနိ၊ ဣ၊ ၂။ ၁၆၁။ ဇာ၊ ဣ၊ ၅။ ၂၈၈။ ၄၂၄။)

ပစ္စိမဒိသာဘာဂ (ပု) [ပစ္စိမ + ဒိသာဘာဂ] အနောက်အရပ်အဖို့။ ထူပါရာသဿ ပစ္စိမဒိသာဘာဂေ မဟေဇေတ္ထု နာမ ကိရ အတ္ထံ၊ ဝိ၊ ဣ၊ ၁။ ၆၄။ (- ဝိ၊ ဣ၊ ၃။ ၂၃၈။ ကင်္ခါ၊

ဂ၊ ၈။ ဝိ၊ သင်္ခါ၊ ၁၇၉။ မ၊ ဣ၊ ၂။ ၈၈။ သံ၊ ဣ၊ ၃။ ၂၇၅။ ဥဒါန၊ ဣ၊ ၄၇၂။ အ၊ ဣ၊ ၁။ ၈၄။ ဗုဒ္ဓဝိ၊ ဣ၊ ၉။ ၁၀။ ဇာ၊ ဣ၊ ၁။ ၈၂။)

ပစ္စိမဒိသာဘိမုခ (တိ) [ပစ္စိမဒိသာ+အဘိမုခ] အနောက်အရပ်သို့ - ရှေးရှု - မျက်နှာမှ-သော။ ဥဋ္ဌာရေန ပူဇာသက္က-ရေန သက္ကရိယမာနော ပစ္စိမဒိသာဘိမုခေါဝ ဟုတော၊ ဝိ၊ ဣ၊ ၁။ ၆၃။ (- သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၇၁။ ဝိ၊ မတိ၊ ၁။ ၃၄။)

ပစ္စိမဒုက (ပု၊ န) [ပစ္စိမ+ဒုက] နောက်၌ဖြစ်သော ဒုက၊ နောက်ဒုက။ တေသု ပန ဒိသု ပစ္စိမဒုကေ “ဟေတူ ခေါ ပန မေဃ သဟေတုကာ” တိပဒံ စတုတ္ထဒုကေ ပဌမပဒေန နိန္နာနာကရဏတ္တာ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ မူလ၊ ဣ၊ ၁။ ၅၀။

ပစ္စိမဒေသ (ပု) [ပစ္စိမ+ဒေသ] အနောက်အရပ်၊ နောက်ပိုင်းအရပ်။ ဓညနာဠု နာမ ကဏ္ဍဿ နိဿယဘူတော ပစ္စိမဒေသော၊ ကဏ္ဍော တဗ္ဗန္တရေ တိနိဿယောယေဝ ဒဏ္ဍော။ သံ၊ ဣ၊ ၁။ ၂၆၉။

ပစ္စိမဒ္ဒ (ပု) [ပစ္စိမ+အဒ္ဒ] နောက်-အပိုင်း-ထက်ဝက် (ဂါထာ၏ နောက်ထက်ဝက်)။ “တေ စ တတ္ထာ” တိ စတုတ္ထဂါထာယ ပစ္စိမဒ္ဒံ “ပဟူတေ အနုပါနိမ္မိ” တိ ပဉ္စဂါထာယ ပုဗ္ဗဒ္ဒံ အာဟ။ ခုဒ္ဒက၊ ဣ၊ ၁။ ၁၇၅။ (-သုတ္တနိ၊ ဣ၊ ၁။ ၂၄၅။ မ၊ ဣ၊ ၃။ ၂၀၃။ သံ၊ ဣ၊ ၁။ ၆၇၊ ၁၃၇။)

ပစ္စိမဒ္ဒမာသ (ပု) [ပစ္စိမ+အဒ္ဒမာသ] နောက်ဆုံး-လဝက်-လခွဲ။ ကတာ နိဝါသေတဗ္ဗန္တိ ဂိမ္မာနံ ပစ္စိမဒ္ဒမာသဿ ပဌမဒိဝေသတော ပဌာယ ယာဝ ကတ္တိကမာသဿ ပစ္စိမဒိဝေသော၊ ကင်္ခါ၊ ၁၈၂။ (-၁၈၃။ ကင်္ခါ၊ ဣ၊ သင်္ခါ၊ ၃၃၃။)

ပစ္စိမဒ္ဒယ (န) [ပစ္စိမ+ဒ္ဒယ] နောက်နှစ်ခုအပေါင်း။ အဋ္ဌကထာယံ ကိရ “ဌာနာစာဝနဿ

နတ္ထိတာယ ဝုတ္တဋ္ဌ”န္တိ ဣဒံ ပစ္စိမဒ္ဒယံ သန္ဓာယဝုတ္တံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၆၈၊၃၀၂။ သာရတ္ထ၊၂။၁၃၈။ ဝိမတိ၊၁။ ၁၇၈။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၆၃။)

ပစ္စိမဒ္ဒါရ (န) [ပစ္စိမ+ဒ္ဒါရ] အနောက်ကရပ်၌ တည်ရှိသော တံခါး၊ အနောက်တံခါး။ ပစ္စိမတော အာဂစ္ဆန္တာ ပစ္စိမဒိသာယ ဥဋ္ဌာနကံဘက္ကံ ဂဟေတွာ ပစ္စိမဒ္ဒါရေန နဂရမေဝ ပဝိသန္တိ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၀။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၈။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၂။၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၉၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၁၊၂၀၇။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၄၅၈။)

ပစ္စိမဒ္ဒါရဂါမ (ပု) [ပစ္စိမဒ္ဒါရ+ဂါမ] (မြို့တော်၏) အနောက်တံခါးအနီး၌ တည်ရှိသောရွာ၊ မြို့တော်အနောက်တံခါးရွာ။ အတ္ထိ ‘ပစ္စိမဒ္ဒါရဂါမေ အသုကော နာမ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၀။

ပစ္စိမဒ္ဒါရဂါမဝါသီ (တိ) [ပစ္စိမဒ္ဒါရဂါမ+ဝသ+ဏီ] မြို့တော်အနောက်တံခါးရွာ၌ နေလေ့ရှိသော၊ သူ။ အထညော ပစ္စိမဒ္ဒါရဂါမဝါသီ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၉။

ပစ္စိမဒ္ဒါရာဘိမုခ (တိ) [ပစ္စိမဒ္ဒါရ+အဘိမုခ] အနောက်တံခါးသို့ - ရှေးရှု - မျက်နှာမူသော။ ပစ္စိမဒ္ဒါရာဘိမုခံ ရထံ ပေသေသာမိ။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ။၂။၁၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၃။

ပစ္စိမဓမ္မ (ပု) [ပစ္စိမ+ဓမ္မ] နောက်၌ဖြစ်သော တရား။ ပုရိခဓမ္မာနံ ဘင်္ဂသမကာလံ ဘင်္ဂါနန္တရမေဝ ဝါ ပစ္စိမဓမ္မာနံ ဥပုတ္တိ ပုရိမပစ္စိမာနံ နိရန္တရတာ ကေနစိ အနန္တရိဘတာ။ အနုဋ္ဌိ၊၁။၆၆။

ပစ္စိမနယ (ပု) [ပစ္စိမ+နယ] နောက်နည်း။ ပစ္စိမနယေပိ မုသာဝါဒတ္တာ ပါစိတ္တိယမေဝ ယုဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၉။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၂။

အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၅၊၂၃၁။ ဝဇီရ။၃၁၄၊၄၆၀။ သာရတ္ထ၊၂။၃၄၆။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၁၅၃၊၁၆၂၊၄၄၁။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၈၀။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၃၁။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၆၇။ မူလဋ္ဌိ၊၃။၁၄၇။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၁၆။ အနုဋ္ဌိ၊၃။၂၀၄။)

ပစ္စိမနိသဇ္ဇ (ထိ) [ပစ္စိမ+နိသဇ္ဇ] နောက်ဆုံးထိုင်ခြင်း။ တတ္ထ ပစ္စိမနိသဇ္ဇတော ပဘုတိ ယာဝပဋိသန္ဓိတော အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တံ ဉာဏံ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏံ နာမ န ဟေ တိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၄၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၄၉။)

ပစ္စိမန္တ (ပု၊န) [ပစ္စိမ+အန္တ] (၁) နောက်၌ဖြစ်သော-အစွန်း-အဖျား၊ နောက်စွန်း။ (၂) နောက်၌ဖြစ်သော-အဖို့အစု-အစိတ်အပိုင်း၊ နောက်ပိုင်း။ (၃) နောက်၌ဖြစ်သော အပိုင်းအခြား၊ အောက်ထစ်ဆုံးအပိုင်းအခြား။ (၁) ဟတ္ထပါဒသ ဌိတောတိ ဧတ္ထ ပန သစေ ဘိက္ခု နိသိန္နော ဟောတိ၊ အာသနဿ ပစ္စိမန္တတော ပဋ္ဌာယ....အစုတေယျဟတ္ထော “ဟတ္ထပါသော”တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၂။ ကခါ။၂၂၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၁၃။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၀။ ဝိမတိ၊၂။၃၅။) (၂) တဿ ဟိ ပစ္စိမန္တော ပဏ္ဏာသယောဇနော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၂။ ပစ္စိမန္တောတိ ရထပဉ္စရဿ ပရန္တော ပစ္စိမန္တော ပစ္စိမကောဋ္ဌာသော။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၃၁။ (-စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂။၁၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၄၊၄၀။) (၃) ယဿ ဂေဟေ ပစ္စိမန္တေန စတ္တာလီသကောဋိဓနံ နိဓာနဂကံ ဟောတိ....အယံ ဂဟပတိမဟာသာလော နာမ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀၂။ (-ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၀။)

ပစ္စိမပက္ခ (ပု) [ပစ္စိမ+ပက္ခ] နောက်၌ ဖြစ်သော-အဖို့-အစု၊ နောက်-အဖို့-အစု။ သေယျထိဒန္တိအာဒိနာ ပစ္စိမပက္ခံ ဝိတ္တာရေတိ။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၂၀၆။

ပစ္စိမပညတ္တိ (ထိ) [ပစ္စိမ+ပညတ္တိ] နောက်၌ ဖြစ်သော-အမည်-ပညတ် နောက်ထပ်- အမည်-ပညတ်။ ယာ : န ပုရိမပညတ္တိ ပစ္စိမပညတ္တိယံ ပတတိ ပုရိမဝေါဟာရော ပစ္စိမဝေါဟာရေ ပတတိ။ အဘိဋ္ဌာ၁။၄၂၀။

ပစ္စိမပဋိပဇ္ဇန (န) [ပစ္စိမ+ပဋိပဇ္ဇန] နောက်၌ ဖြစ်သော ကျင့်ခြင်း၊ နောက်နောက်ကျင့်ခြင်း။ နာဝိဓသုတ္တန္တဒေသနာယ ဟိ ဝေနေယျာနံ ဇာနနံ ပုရိမဇာနနေန ပစ္စိမဇာနနံ၊ ဇာန- နေန ပဋိပဇ္ဇနေန ပစ္စိမပဋိပဇ္ဇနေန အဓိဂ- မော၊ ပုရိမာဓိဂဒေသနပစ္စိမာဓိဂမော။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ဂ။

ပစ္စိမပဋိဝေဓ (ပု) [ပစ္စိမ+ပဋိဝေဓ] နောက် ဆုံး (သစ္စာ ၄-ပါးကို) ထိုးထွင်း၍ သိ သောဉာဏ်၊ နောက်ဆုံး မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်။ ပစ္စိမ- ပဋိဝေဓတော ဟိ ပရံ ပဋိဝေဓသာသနံဝိနဋ္ဌံ နာမ ဟောတိ။ မ၊ဋီ၊၃။၂၉၀။ (-အနုဋီ၊ ၂။၂၁၀။)

ပစ္စိမပဋိသန္တိဂ္ဂဟဏ (ပု) [ပစ္စိမ+ပဋိသန္တိ+ ဂဟဏ] နောက်ဆုံးဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေကို ယူဆ အခါ။ တတ္ထ သဗ္ဗေပိ သဗ္ဗညုဗောဓိသတ္တာ ပစ္စိမပဋိသန္တိဂ္ဂဟဏေ ပဌမေန သောမနဿ- သဟဂ ဘတိဟေတုကအသင်္ခါရိကမဟာဝိပါ- ကစိတ္တေန ပဋိသန္တိံ ဂဏန္တိ။ အဘိဋ္ဌာ၁။ ၃၀၇။

ပစ္စိမပဒ (န) [ပစ္စိမ+ပဒ] နောက်၌ဖြစ်သော ပုဒ်၊ နောက်ပုဒ်။ သေသာနိ စက္ကာရိ အကုသလစိတ္တာနိ နေဝ ပုရိမပဒံ၊ န ပစ္စိမ- ပဒံ ဘဇန္တိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၄။ အဘိဋ္ဌ၊၂။၂၅၆။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၃၀။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၁၆၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄။ အဘိဋ္ဌ၊၁။၃၇၃။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ၊၃။၃။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၂၀၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၅၄။ သံ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၂။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၁၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၁၉၅။ မူလဋီ၊၁။၁၀၃။ မူလဋီ၊၂။ ၁၅၀။)

ပစ္စိမပဒဒ္ဒယ (န) [ပစ္စိမ+ပဒဒ္ဒယ] နောက်ပုဒ် နှစ်ခုအပေါင်း။ ပစ္စိမပဒဒ္ဒယေ အယမ- ထွေး။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၈၆။ သံ၊ ဋ္ဌ၊၁။ ၁၈၆။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၇။ ဝိမတိ၊၁။ ၁၇၈။)

ပစ္စိမပဒါဝဓာရဏ (န) [ပစ္စိမပဒ+အဝဓာရဏ] နောက်ပုဒ်ဖြင့်-ပိုင်းခြား-သတ်မှတ်-ခြင်း။ တယိဒံ ကေတ္တံ ဥပလဗ္ဗတိ ဝေါတိ ပစ္စိမ- ပဒါဝဓာရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အနုဋီ၊ ၃။၇၇။

ပစ္စိမပဗ္ဗတ (ပု) [ပစ္စိမ+ပဗ္ဗတ] အနောက် အရပ်၌ တည်ရှိသောတောင်၊ အနောက် -နေဝင်-တောင်။ အတ္တန္တိ ပစ္စိမပဗ္ဗတံ။ သီ၊ ဋီ၊သစ်၊၁။၂၄၂။ အတ္ထော ပယောဇနေ... ဟိတေ ပစ္စိမပဗ္ဗတေ။ ဓာနံ၊၇၇။ ပစ္စိမပ- ဗ္ဗတေ အတ္တဂိရိမှိ။ ဓာနံ၊ ဋီ၊၇၇။

ပစ္စိမပဿ (န) [ပစ္စိမ+ပဿ] (က) နောက် နံပါး၊ နောက်ဘက်။ (ခ) အနောက်ဘက် နံ ပါး။ (က) ပဉ္စ မဟာနာရူ သရီရံ ဝိနဒ္ဒ- မာနာ ဟဒယဿ ပုရိမပဿေန ဩတိဏ္ဏာ၊ ပဉ္စ ပစ္စိမပဿေန။ အဘိဋ္ဌ၊၂။၂၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၂၄၅။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၆။) (ခ) သိနေရဿ ဟိ ပါဠိနပဿံ ရဇတမယံ...ပစ္စိမပဿံ ဖလံ- ကမယံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၆။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၄၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၄၃။)

ပစ္စိမပဟာရ (ပု) [ပစ္စိမ+ပဟာရ] နောက်၌ ဖြစ်သော ပုတ်ခတ်ခြင်း။ န စ ပစ္စိမပဟာရံ နိဿာယ ပုရိမံ ဥဂ္ဂိရဏံ အနာပတ္တိဝတ္ထုကံ ဘဝိဘုမရဟတိတံ နော တက္ကောတိ အာစရိ- ယော။ ဝဇီရ၊၃၃၇။

ပစ္စိမပါဠိပဒဒိဝသ (ပု) [ပစ္စိမ+ပါဠိပဒ+ဒိဝသ] နောက်၌ ဖြစ်သော အသွက်တရက်နေ့။ တတ္ထ ဇေဋ္ဌမူလပုဏ္ဏမာသိယာ ပစ္စိမပါ- ဠိပဒဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝကောဠပက္ခု- ပေါသထာ အယမေကော အဒ္ဓမာသော

ပရိယောသနက္ခေတ္တဉ္စေတိ ကရဏန္တက္ခေတ္တဉ္စ။ ဝိ
ဋ္ဌါ ၂။ ၂၉၈။ (-ဝဇီရ။ ၂၇၄။ ကခါဒ္ဓိသစ်။
၃၃၃-၄။)

ပစ္စိမပါဒ (ပု) [ပစ္စိမ+ပါဒ] (၁) နောက်ခြေ၊
နောက်ခြေထောက်။ (၂) နောက်ဆုံးဂါထာ
ပါဒ၊ နောက်ဆုံးအပိုဒ်။ (၁) ပစ္စိမပါဒေ
ကေသ္မိံ ဌာနေ ဌပေတွာ။ ဒိဌာ ၂။ ၁၆၅။
သံဌာ ၁။ ၇၅။ အံဌာ ၂။ ၃၉၅။ အဘိဌာ ၂။
၃၃၀။ မဟာနိဌာ ၃။ ၇။ ပစ္စိမပါဒေတိ ဌေ
ပစ္စိမပါဒေ။ ဒိဌိ ၂။ ၁၇၅။ သံဌိ ၁။ ၁၁၄။
(-သံဌာ ၂။ ၁၉၁။ အံဌာ ၃။ ၂၁၆။ ဓမ္မဌာ
၁။ ၂၇၅။ ဇာဌာ ၁။ ၄၇၀။ ဇာဌာ ၄။ ၁၄၀။
၂၅၁။ အံဌိ ၂။ ၃၉၄။) (၂) ကထံ?
ကောဂါသာပိ ဟိ သမန္တဘဒြကတ္တာ ဓမ္မဿ
ပဌမပါဒေန အာဒိကလျာဏာ...ပစ္စိမပါ-
ဒေန ပရိယောသနာကလျာဏာ။ ဝိဌာ ၁။
၉၈။ (-စူဠနိဌာ ၂။ ၁။ ဝိမတိ ၂။ ၄။ မူလဋီ
၁။ ၆၆။)

ပစ္စိမပုစ္ဆာ (တိ) [ပစ္စိမ+ပုစ္ဆာ] နောက်-
နောက်ဆုံး-အမေး-ပုစ္ဆာ။ အတ္ထိ ပန ဝေါတိ
ပစ္စိမပုစ္ဆာယ လောကုတ္တရဓမ္မံ ပုစ္ဆေယျ။
မာဌာ ၄။ ၁၄၇။ “ယထာ ကထံ ပနာ” တိ
ဝုတ္တပုစ္ဆာနံ ပစ္စိမတာဝတော “အတ္ထိ ပန
ဝေါတိ ပစ္စိမပုစ္ဆာယာ” တိ ဝုတ္တံ။ မာဋီ ၃။
၃၅၀။ (-မူလဋီ ၃။ ၁၁၁။ အနုဋီ ၃။ ၁၆၂။)

ပစ္စိမပုစ္ဆာနုပ္ပ (တိ) [ပစ္စိမပုစ္ဆာ+အနုပ္ပ]၊
နောက်-အမေး-ပုစ္ဆာ-အား-သင့်လျော်
-လျှောက်ပတ်-သော။ တေန န စ ပစ္စိမ-
ပုစ္ဆာနုပ္ပပါယ ပရိမပုစ္ဆာယ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ
ပရိမောဝေတ္ထ အဓိပ္ပါယော ယုတ္တော။ မူလဋီ
၃။ ၁၁၀။ (-အနုဋီ ၃။ ၁၆၃။)

ပစ္စိမပုရိသ (ပု) [ပစ္စိမ+ပုရိသ] နောက်၌ဖြစ်
သော ယောကျ်ား၊ နောင်လာနောက်သား။
ပုဗ္ဗပုရိသေဟိ ယိဋ္ဌတ္တာ ပစ္စိမပုရိသပိ
ယဇန္တိ။ အံဌာ ၂။ ၃၀၂။

ပစ္စိမပ္ပပာဏ (န) [ပစ္စိမ+ပမာဏ] (၁)
နောက်ဆုံး-အငယ်ဆုံး-အောက်ထစ်ဆုံး-
အတိုင်းအရှည်-ပမာဏ။ (တိ) (၂) နောက်
ဆုံး-အငယ်ဆုံး-အောက်ထစ်ဆုံး-အတိုင်း
အရှည်-ပမာဏ-မှိုသော။ (၁) အန္တက-
ဌကထာယံ...ဣတရေသံ တိစိဝရာဒိနိ မုဠိ-
ပဉ္စကာဒိတေဒ ပစ္စိမပ္ပမာဏံ သန္ဓာယ
“သေ နယော သဗ္ဗေသု အဓိဌာတဗ္ဗကေသု
စိဝရေသု” တိ ဝုတ္တံ။ ဝိဌာ ၂။ ၂၂၉။ (-ဝဇီရ။
၂၂၄။ သာရတ္ထ ၂။ ၃၃၁။ ဝိမတိ ၁။ ၃၁၄။)
(၂) ထဝိကာပိ ပရိသာဝနဗ္ဗိ ဝိကပ္ပနုပဂံ
ပစ္စိမပ္ပမာဏံ “ပရိက္ခာရစောဠ” န္တိ အဓိဌာ-
တဗ္ဗမေဝ။ ကခါ ၁။ ၁၅၄။

ပစ္စိမပ္ပမာဏယုတ္တ (တိ) [ပစ္စိမပ္ပမာဏ+ယုတ္တ]
နောက်ဆုံး-အောက်ထစ်ဆုံး-အတိုင်း
အရှည်-ပမာဏ-နှင့် ယှဉ်သော။ ဂါမ-
သီမာယံ အဝသိတွာ ပစ္စိမပ္ပမာဏယုတ္တေ
ဌာနေ ဝသိတွာ ပက္ကမိတဗ္ဗံ။ ဝဇီရ။ ၂။ ၃။

ပစ္စိမပ္ပမာဏရဟိတ (တိ) [ပစ္စိမပ္ပမာဏ+
ရဟိတ] နောက်ဆုံး-အငယ်ဆုံး-အတိုင်း
အရှည်-ပမာဏ-မှ ကင်းသော။ ကထံ ပန
ပစ္စိမပ္ပမာဏရဟိတေဟိ တေဟိ သုသိရပါ-
သာဏာဒိဟိ သီမာ န ဩဘရတိ။ ဝိမတိ ၂။
၁၄၆။

ပစ္စိမပ္ပမာဏသမ္ဘဝ (ပု) [ပစ္စိမပ္ပမာဏ+သမ္ဘဝ]
နောက်ဆုံး-အငယ်ဆုံး-အတိုင်းအရှည်-
ပမာဏ-၏ ဖြစ်သင့်ခြင်း။ နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ
သတိ ပစ္စိမပ္ပမာဏသမ္ဘဝေ၊ အသတိ န
ဟောတိ။ ဝဇီရ။ ၂။ ၃။

ပစ္စိမဗန္ဓန (န) [ပစ္စိမ+ဗန္ဓန] နောက်၌ဖြစ်
သော (တဏှာ) အနှောင်အဖွဲ့၊ နောက်
အနှောင်အဖွဲ့။ ပုဗ္ဗသညောဂန္တိ ပုရိမဗန္ဓနံ။
ပစ္စာသယောဇနေတိ ပစ္စိမဗန္ဓနေ။ ဇာဌာ
၅။ ၉။

ပစ္စိမဗုဒ္ဓဝစန (န) [ပစ္စိမ+ဗုဒ္ဓဝစန] နောက်ဆုံး ဘုရားကောင်းတော်၊ ဘုရားရှင်၏ နောက်ဆုံးစကား။ ယံ ပန ပရိနိဗ္ဗာနက-လေ အဘာသံ “ဟန္တ ဒါနိ ဘိက္ခဝေ အာ-န္တယာမိ ဝေါ၊ ဝယဓမ္မာ သင်္ခါရာ၊ အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေ-ထာ” တိ ဣဒံ ပစ္စိမဗုဒ္ဓဝစနံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၂။ ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇။ (- ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၃။ ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၉၊ ၂၈။ မ၊ ဌိ၊ ၂။ ၄၀။)

ပစ္စိမဗောဓိ (ထိ) [ပစ္စိမ+ဗောဓိ] (သာဝကတို့၏) နောက်ဆုံး သစ္စာ ၄-ပါးကို သိရာအခါ၊ (ဘုရားရှင်၏ သာဝကတို့အား) နောက်ဆုံး သစ္စာ ၄-ပါးကို သိစေရာအခါ။ (ဘုရားဖြစ်ပြီးနောက် ဘုရားရှင်၏ နောက်ဆုံး ၁၃-ဝါသည်၊ တနည်း ၁၅-ဝါသည် ပစ္စိမဗောဓိမည်၏။ ပဌမ ဗောဓိလည်း-ကြည့်)။ ဧတ္ထန္တရေ ပဉ္စစတ္တာလိသဝဿပရိမာဏေကာလေ ပဌမဗောဓိယာပိ မဇ္ဈိမဗောဓိယာပိ ပစ္စိမဗောဓိယာပိ ယံ ဘဂဝတာဘာသိတံ သုတ္တံ ဂေယျံ။ ပ။ ဝေဒလ္လံ၊ တံ သဗ္ဗံ...ဒေါသမောဟမဒနိဗ္ဗဒနံ။ ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၅။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၂။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၈၅။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၉၅။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅၈။ စူဠနိ၊ ဌ၊ ၆၂။ ဝေဉ္ဇ သတိမဇ္ဈေ ပန္နရသ ဝဿာနိ မဇ္ဈိမဗောဓိ၊ အန္တေ ပန္နရသ ဝဿာနိ ပစ္စိမဗောဓိတိ တိတ္ထံ ဗောဓိနံ သမပ္ပမာဏတာ သိယာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၄၄။ (- ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၃၉။ ဣတိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၀။ ဝဇီရ၊ ၇။ ၂၁၄။ အံ၊ ဌိ၊ ၂။ ၂၅၁။)

ပစ္စိမဘဝ (ပု) [ပစ္စိမ + ဘဝ] (၁) နောက်၌ ဖြစ်သောဘဝ။ (က) နောက်ဘဝ။ (ခ) နောက်ဆုံးဘဝ။ (၂) အဆုံးစွန် ဖြစ်သောဘုံ။ (၃) (က) ပုရိ-ဘဝတော ပစ္စိမဘဝေ ဥပပတနံ ဥပပတော၊ သော ယေသံ သီလံ၊ တေ ဩပပတိကာ။ မူလ၊ ဌိ၊ ၁။ ၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌိ၊ ၂။ ၃၂၉။ (ခ) သဗ္ဗေယဝ ဟိ ပုရိတပါရမိနော ဗောဓိသတ္တာ ပစ္စိမဘဝေ

ပုတ္တဿ ဇာတဒိဝသေ မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတံ။ ဒိ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၂-၃။ (- သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၂၇။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၀၊ ၂၄၂၊ ၂၉၃။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၀၊ ၁၈၂။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၅။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇၅။ အပါ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၅၅၊ ၂၆၈။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၆။ သံ၊ ဌိ၊ ၂။ ၂။) (၂) ဧတ္ထ ကံ ပဉ္စဝေါကာရာဒိ-ဘဝေါ ဝိယ ပဉ္စဘဝေါပိ ကောစိ အတ္ထိ၊ ယတ္တ တေသမနုပ္ပတ္တိ ဘဝိသတိတိ။ မူလ၊ ဌိ၊ ၃။ ၁၂၅။ (- အံ၊ ဌိ၊ ၃။ ၁၇၇။)

ပစ္စိမဘဝိဝတ္ထ (တိ) [ပစ္စိမဘဝ+အဝတ္ထာ] နောက်ဆုံးဘဝ ဟူသော အခိုက်အတန့်ရှိသော။ တဒေတ္ထဿာတိ ပစ္စိမဘဝိဝတ္ထဿ။ အနု၊ ဌိ၊ ၄။ ၁၈၂။

ပစ္စိမဘဝိက (တိ) [ပစ္စိမဘဝ+ဣက] နောက်ဆုံးဘဝ၌ ဖြစ်သော၊ သူ။ (ဖြစ်ဆဲဘဝမှ စုတေလျှင် တဖန်ဘဝသစ်၌ ပဋိသန္ဓေမနေပဲ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံမည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ‘ပစ္စိမဘဝိက’ ဟု ခေါ်သည်။ ယင်း ပစ္စိမဘဝိကပုဂ္ဂိုလ်သည် မြင်းမိုရ်တောင်ဖြင့် ဖိညှပ်ကာ သတ်အပ်သော်လည်း အရဟတ္တဖိုလ်ကိုရပေမသေနိုင် (ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၈၀။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၃)။ ယမိုက်ကျမ်း၌ မြန်မာအရကောက် ဆရာတော်များက ပစ္စိမဘဝိကကို အစစ်အတုဟု ၂-မျိုးခွဲကာ ကောက်ပြုတော်မူကြသည်။ ထိုတွင် ဖော်ပြပါ ပစ္စိမဘဝိကကို အစစ်ဟု ခေါ်၍ ဖြစ်ဆဲဘုံ၌ နောင်တဖန် ပဋိသန္ဓေ မနေတော့ပဲ အခြားဘုံသို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံမည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပစ္စိမဘဝိကအတုဟု ခေါ်သည်။ ပစ္စိမဘဝိကအစစ်ကို ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၊ အသညသတ်မှ လပါး ရူပ ၁၅-ဘုံနှင့် အရူပ ၄-ဘုံ၌ ရကောင်းသည်၊ အသညသတ်ဘုံအပါယ်ဘုံတို့၌ မရကောင်း။ ပစ္စိမဘဝိကအတုကို အကနိဋ္ဌဘုံ၌ မရကောင်း၊ ကျန်ဘုံ-၃၀၌သာ ရကောင်းသည်။ ယမိုက်အရကောက်ကျမ်း။ နာ-၇၇-

ဂ-စသည်။) ပစ္စိမဘဝိကာနံ တေသံ တတ္ထ
 ဂ္ဂပက္ခန္ဓော စ နုပုဋ္ဌိဿတိ ဝေဒနာက္ခန္ဓော
 စ နုပုဋ္ဌိဿတိ။ ယမကာ။ ၁။ ၂၅။ ဣဒ္ဓိမယပတ္တ-
 စိဝရံ ပန ပစ္စိမဘဝိကာနံယေဝ နိဗ္ဗတ္တတိ။
 မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၁၅။ (-ယမကာ။ ၁။ ၂၆။ ၂၉။ ၄၀။
 ယမကာ။ ၂။ ၁၂-၃၊ ၃၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၆၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။ ၁၉၊ ၂၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၇၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၂၃၆၊ ၃၀၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၅၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။ ၂၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၂၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၁၁၊ ၄၂၆။
 ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၀၀။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၁၀၊ ၂၄၄။
 ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၀၊ ၁၉၇။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၆။ ဝိမတိ၊
 ၁။ ၈၄၊ ၉၉။ မူလ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၅၁။ မူလ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၉၉၊
 ၁၅၅၊ ၁၃၁။ အနု၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၇၇၊ ၁၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။ ၄၀၂။)

ပစ္စိမဘဝိကကဿ (ပု) [ပစ္စိမဘဝိက+ကဿ]
 နောက်ဆုံးဘဝ၌ ဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်။
 တမေဝ ကဿန္တိ တံ ကေနုတိကပုမတ္ထကေ
 ကာယံ။ မဟာသစ္စကသုတ္တေ ပန ပစ္စိမ-
 ဘဝိကကာယံ သန္ဓာယ ဣမမေဝ ကဿန္တိ
 အာဟ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၅၅။

ပစ္စိမဘဝိကပုဂ္ဂလ (ပု) [ပစ္စိမဘဝိက+ပုဂ္ဂလ]
 နောက်ဆုံးဘဝ၌ ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ သွာယံ
 အဘိနိဟာရသမ္ပန္နော ပစ္စိမဘဝိကပုဂ္ဂလော။
 သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၄၀။

ပစ္စိမဘဝိကဗေ ဓိသတ္တ (ပု) [ပစ္စိမဘဝိက+
 ဗောဓိသတ္တ] နောက်ဆုံးဘဝ၌ ဖြစ်သော
 ဘုရားလောင်း။ ပစ္စိမဘဝိကဗောဓိသတ္တဿ
 ဝိယ သုဝိသုဒ္ဓေါ အဟောသိ၊ တေနဿ
 ဝိမလောတွေဝ နာမံ အကံသု။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၁၅၃။ (-မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၇၆။)

ပစ္စိမဘဝိကမဟာသတ္တ (ပု) [ပစ္စိမဘဝိက+
 မဟာသတ္တ] နောက်ဆုံးဘဝ၌ ဖြစ်သော
 ဘုရားလောင်း။ ယထာ တံ အမှာကံ ဗောဓိ-
 သတ္တဿ အာဠာရုဒကေ နိဿာယ ပဉ္စ-
 ဘိညာလောကိယသမာပတ္တိလာဘော၊ တဉ္စ

ပစ္စိမဘဝိကမဟာသတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သိ၊
 ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။ ၃၉။

ပစ္စိမဘဝိကသတ္တ (ပု) [ပစ္စိမဘဝိက+သတ္တ]
 နောက်ဆုံးဘဝ၌ ဖြစ်သော သတ္တဝါ။ ပုတ္တံ
 ဝိဇာယိတိ သုဝဏ္ဏဗိမ္ဗသဒိသံ ပစ္စိမဘဝိက-
 သတ္တံ ဇနေသိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၀၁။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၁၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၀၀။ ထေရ၊
 ဋ္ဌ၊၂။ ၂၃၃။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၆၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၆၆၊
 ၄၃၃။)

ပစ္စိမဘာဂ (ပု) [ပစ္စိမ+ဘာဂ] (က) နောက်
 -အဖို့-အစု။ (ခ) အနောက်ဘရပ်မျက်နှာ
 အဖို့။ (က) ဒုဗ္ဗသဒိတေတိ ဒုဗ္ဗသဒါ ဟိ
 အာသိဝိသာ။ ဂေဟဿ ပုရိမဘာဂေ အာသိ-
 ဝိသံ ဒိသ္မာ ပစ္စိမဘာဂေန ပလာယန္တိ၊ ပစ္စိမ-
 ဘာဂေ ဒိသ္မာ ပုရိမဘာဂေန။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၆၀။
 (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၁၆၊ ၃၂၂။ အဘိ၊
 ဋ္ဌ၊၃။ ၄၁၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၉၅။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၄၁၈။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၆၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄၅၂။ ဇာ၊
 ဋ္ဌ၊၃။ ၄၈၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၉၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၇၉။ သံ၊
 ဋ္ဌ၊၂။ ၄၉၈၊ ၅၄၉။) (ခ) ပစ္စိမဒိသံ ဂတေ
 ပစ္စိမဘာဂေါ ဟေဋ္ဌာ အဝိစိ ပါပုဏန္တော
 ဝိယ အဟောသိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၃၇။

ပစ္စိမဘိတ္တိ (ထိ) [ပစ္စိမ+ဘိတ္တိ] အနောက်
 အရပ်၌-တည်-ရှိ-သော နံရံ၊ အနောက်-
 ဘက်နံရံ။ ပစ္စိမဘိတ္တိ နိဿာယ ဘိက္ခုသံသ-
 ဿ ပလ္လင်္ကပိဋ္ဌအပဿယပိဋ္ဌမုဏ္ဍပိဋ္ဌာနိ ပညာ-
 ပေတွာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၈၈။ ဥဒါန၊
 ဋ္ဌ၊၃။ ၆၉။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၁၆၇။)

ပစ္စိမမဟာဗောဓိသတ္တ (ပု) [ပစ္စိမ+မဟာ-
 ဗောဓိသတ္တ] နောက်၌ ဖြစ်သော ဘုရား
 လောင်း၊ နောက်နောက် ဘုရားလောင်း။
 ဂတမဂ္ဂေနေဝါတိ ပဋိပတ္တိဂမနေန ဂတမဂ္ဂေ-
 နေဝ ပစ္စိမမဟာဗောဓိသတ္တာဂစ္ဆန္တိ၊ အယ-
 မေတ္တ ဓမ္မတာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၅။

ပစ္စိမမာသ (ပု) [ပစ္စိမ+မာသ] နောက်ဆုံးလ။
 မာသော သေသော ဂိမ္မာနန္တိ စတုန္တံ ဂိမ္မာ-
 မာသာနံ ဧကော ပစ္စိမမာသော သေသော။
 ဝိ၊ဠ၊၂။၂၉၇။ ကင်္ခါ။၁၁၂။ (-ဝိ၊ဠ၊၂။၂၉၉။
 ကင်္ခါ။၁၁၃။ ဒိ၊ဠ၊၂။၃၁၉။ မ၊ဠ၊၄။၉၈။
 ဓမ္မ၊ဠ၊၂။၄၂။ သာရတ္ထ၊၂။၄၃၆။ ကင်္ခါ၊ဠ၊
 သင်္ခ။၃၃၃။)

ပစ္စိမမုခ (န) [ပစ္စိမ+မုခ] အနောက်မျက်နှာ
 အရပ်၊ အနောက်မုခ်။ မဟာထေရေ ဒက္ခိဏ-
 မုခတော ပစ္စိမမုခံ အသမ္ပတ္တေ ယေဝ။
 အဘိ၊ဠ၊၂။၂၇၉။ (-မ၊ဠ၊၂။၂၃၈။)

ပစ္စိမမုခနိဿိတ (တိ) [ပစ္စိမမုခ + နိဿိတ]
 အနောက်မုခ်ကို မှီသော။ ထေရော ပစ္စိမ-
 မုခနိဿိတေန သောပါနေန အာရုယျ
 ကုစ္ဆိဝေဒိကာဘူမိယံ ပုပ္ဖုဇ္ဇံ ကာကံ အာ-
 ရဒ္ဒေ။ မ၊ဠ၊၃။၁၇၀။ အဘိ၊ဠ၊၂။၂၇၉။

ပစ္စိမယမက (ပု) [ပစ္စိမ+ယမက] နောက်
 (ကေမူလ)ယမက။ “ယေကေစိ ကုသလာ”
 တိ ပုစ္ဆာ ကာတဗ္ဗာ သိယာ ပုရိမယမက-
 ဝိသိဋ္ဌံ အပုဗ္ဗံ ဂဟေတွာ ပစ္စိမယမကဿ အပ္ပ-
 ဝတ္တတ္တာတိ အဓိပ္ပါယော။ မူလဠ၊၃။၁၁၈။

ပစ္စိမယဝမဇ္ဈက (ပု) [ပစ္စိမ + ယဝမဇ္ဈက]
 အနောက်အရပ်၌ တည်ရှိသော ယဝမဇ္ဈက
 ရွာ၊ ပစ္စိမယဝမဇ္ဈကုံးရွာ၊ မိထိလာယံ ပန
 စတုသု ဒွါရေသု ပါစိနယဝမဇ္ဈကော ဒက္ခိဏ-
 ယဝမဇ္ဈကော ပစ္စိမယဝမဇ္ဈကော ဥတ္တရ-
 ယဝမဇ္ဈကောတိ စတ္တာရောဂါမာ အဟေသုံ။
 ဇာ၊ဠ၊၆။၁၆၄။

ပစ္စိမယာမ (ပု) [ပစ္စိမ+ယာမ] ပစ္စိမယာမ်၊
 နောက်ဆုံးယာမ်၊ မိုးသောက်ယာမ်။ (ယာမ်
 နှင့် ပဟိရ်သည် အတူတူဖြစ်သည် (ဓာန်။
 ၇၂)။ ရှေးဘုရင်မင်းများလက်ထက်က နေ
 ပဟိရ်စည် ၄-ကြိမ်၊ ညဉ့်ပဟိရ်စည် ၄-ကြိမ်ဟု
 တရက်လျှင် ပဟိရ်စည် ၈-ကြိမ်တီးရသည်။

ထိုတွင် ညဉ့်အခါ တတိယအကြိမ် ပဟိရ်စည်
 ကုံးပြီးချိန်မှ သည် စတုတ္ထအကြိမ် ပဟိရ်စည်
 တီးချိန်အတွင်းကို ‘ပစ္စိမယာမ်’ဟု ခေါ်
 သည်။ ထိုပစ္စိမယာမ်သည် မြန်မာနာရီအား
 ပြင် ၇-နာရီနှင့် ဝိနာခိုကာ ၃၀ (၇နာရီ)ရှိ
 သည်။ ကော်နာရီ ၃-နာရီခန့်ရှိသည်။ ဤ
 ကား သက္ကတ၊ မာဂဓသဒ္ဒါဆရာတို့ အဆို
 တည်း (ပါ၊၁၊၂။၅၇။ သိဒ္ဓါန္တကောမုဒိ။နာ-
 ၄၀၀။ ကာတန္တ၊၃။၁၆။ မောဂ်၊ ပဉ္စိကာ။
 ၆၊၅။ ၎င်းဋီကာ။၆၊၅။ ပဒသာဓနဋီကာ။
 ၄၆၄။ ကစ္စာယနသာရဋီကာသင်္ခ။၂၄။
 မောဂ်၊သျှ၊၆၊၅။ သပြေကန်၊ သျှ၊၄၁၉-
 သုတ်။ ဗာ၊ဂဏ္ဍိ၊၂။ နာ-၄၆-၅၆)။
 ပိဋကတ်တော် အလိုအားဖြင့် ပဌမယာမ်၊
 မဇ္ဈိမယာမ်၊ ပစ္စိမယာမ်ဟု တညဉ့်လျှင် ၃-
 ယာမ်သာရှိရာ မြန်မာနာရီအားဖြင့် ၁၀-
 နာရီ၊ စက်နာရီအားဖြင့် ၄-နာရီခန့် ရှိသည်
 (သပြေကန်သျှ၊၄၁၉)။ မြန်မာနာရီ ပြုလုပ်
 နည်းနှင့် ပဟိရ်စည်တီးပုံ အစီအစဉ်ကို ရွှေဘို
 နိဒါန်း။ နာ-၅၂-၃။ ဗာ၊ဂဏ္ဍိ၊၂။၄၆-၇။
 ပါဠိသတ်၊ဓာန်။ ပဟိရ်-ပုဒ်တို့ကြည့်)။ သဒ္ဓါ၊
 တိ သဒ္ဓါ သဗ္ဗဒါ...ပုရိမယာမ် မဇ္ဈိမယာမ်
 ပစ္စိမယာမ်။ မဟာနိ၊၁၄။ စူဠနိ၊၄၂-၃၊
 ၁၂၉။ (-မဟာနိ၊၃၁၀။ စူဠနိ၊၂၉၈။ ဝိ၊
 ဠ၊၁။၁၉၄။ ဝိ၊ဠ၊၂။၁၅၂။ ဝိ၊ဠ၊၃။၁၀၅။
 ဝိ၊ဠ၊၄။၆၆။ ကင်္ခါ။၂၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၅၊
 ၉၄။ ဒိ၊ဠ၊၁။၄၈၊၁၇၁။ ဒိ၊ဠ၊၂။၅၃-၇။ မ၊
 ဠ၊၁။၁၂၆၊၂၆၄။ မ၊ဠ၊၂။၈၂-၉။ မ၊ဠ၊၄။
 ၁၄၉။ သံ၊ဠ၊၁။၂၂၆၊၂၇၀။ သံ၊ဠ၊၃။၉၄။
 အံ၊ဠ၊၁။၅၀။ အံ၊ဠ၊၂။၃၀။ အံ၊ဠ၊၃။၇၂။
 အဘိ၊ဠ၊၂။၃၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
 ၂၅၆။ ဓမ္မ၊ဠ၊၂။၂။ ဥဒါန၊ဠ၊၄၆။ သုတ္တနိ၊
 ဠ၊၁။၄၇၊၁၂၁။ ထေရ၊ဠ၊၁။၉။ ထေရ၊ဠ၊၂။
 ၁၀၂၊၂၂၄။ ထေရီ၊ဠ၊၂။ အပါ၊ဠ၊၁။၈၉။
 ဗုဒ္ဓဝံ၊ဠ၊၁၀။ စရိယာ၊ဠ၊၄၅၆။ ဇာ၊ဠ၊၁။
 ၈၈။ ဇာ၊ဠ၊၂။၃၆၂။ ဇာ၊ဠ၊၅။၃၅၆။ ဇာ၊

ဌာ၆။၁၂။ သာရတ္ထ၊၂။၄၄။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၅၄။
သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၀၉။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၈၅။ ဒီ၊
ဋီ၊၃။၅၆။ မ၊ဋီ၊၃။၃၅၂။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၅၂။ အံ၊
ဋီ၊၁။၁၀၆။ အံ၊ဋီ၊၃။၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။
၁၀၁။)

ပစ္စိမယာမကိစ္စ (န) [ပစ္စိမယာမ+ ကိစ္စ]ပစ္စိမ-
ယာမ် (နှ့် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်အပ်သော)
-အမှု-ကိစ္စ။(ဆွမ်းစားမိ နံနက်ခင်း ပြု
ဖွယ်အမှု 'ပုရောဘတ္တကိစ္စ'၊ ဆွမ်းစားပြီး
နောက် နေ့ခင်း ပြုဖွယ်အမှု 'ပစ္စာဘတ္တ-
ကိစ္စ'၊ ညဉ့်ဦးယာမ် ပြုဖွယ်အမှု 'ပရိမယာမ-
ကိစ္စ'၊ သန်းခေါင်ယာမ် ပြုဖွယ်အမှု 'မဇ္ဈိမ-
ယာမကိစ္စ'၊ မိုးသောက်ယာမ် ပြုဖွယ်အမှု
'ပစ္စိမယာမကိစ္စ'ကို တရက်လျှင် အချိန်
အားဖြင့် ၅-ပိုင်း ပိုင်း၍ ဘုရားရှင်သည်
ဗုဒ္ဓကိစ္စ ၅-မျိုးကို ဆောင်ရွက်တော်မူသည်။
ထိုတွင်-မိုးသောက်ယာမ်ကို ၃-ပိုင်း ပိုင်း
၍ ပဌမပိုင်းအချိန်၌ (တနေ့လုံး)ထိုင်ခြင်း
ဣရိယာပုထ် နှိုင်းစက်ဒဏ်ခံရသော ခန္ဓာကိုယ်
ပင်ပန်းမှု ငြိမ်းပျောက်စေရန် စကြိုကြွတော်
မူသည်။ ဒုတိယအချိန်ပိုင်း၌ ဂန္ဓကုဋိကျောင်း
တော်သို့ ဝင်ပြီးလျှင် လကျှာနံတောင်းဖြင့်
လျောင်းကာ ကျိန်းစက်တော်မူသည်။ တတိ-
ယ အချိန်ပိုင်း၌ လျောင်းစက်ရာမှ ထတော်မူ
၍ ထက်ဝယ် ဖွဲ့ခွေ နေတော်မူကာ ရှေး
ဘုရားရှင်တို့ထံ၌ ပါရမီဖြည့်ဆည်းပူးခဲ့သော
သတ္တဝါတို့ အကျိုးငှါ သတ္တလောကကို ဗုဒ္ဓ-
စက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုတော်မူသည် (ဒီ၊ဌာ၊၁။၄၈။
သံ၊ဌာ၊၁။၂၂၆။ အံ၊ဌာ၊၁။၅၀။)။ သုတ္တနိပါတ-
ဋကထာ (ပါနာ-၁၂၁)၌ ပစ္စိမယာမ်ကို ၄-
ပိုင်း ပိုင်း၍ ပဌမပိုင်း၌ စကြိုကြွ၊ ဒုတိယ
ပိုင်း၌ ကျိန်းစက်၊ တတိယပိုင်း၌ ဖလသမာ-
ပတ် ဝင်စား၍ စတုတ္ထအပိုင်း၌ မဟာကရု-
ဏာ သမာပတ်ဝင်စားအပြီး ဗုဒ္ဓစက္ခုဖြင့်
ကြည့်ရှုတော်မူသည်ဟု ဆိုသည်။ ဇာတက-
ဋကထာ (ဇာ၊ဌာ၊၅။၃၅၆) ၌ကား ပဌမပိုင်း

၌ လျောင်းစက်၊ ဒုတိယပိုင်း၌ ဖလသမာ-
ပတ်ဝင်စား၊ တတိယပိုင်း၌ မဟာကရုဏာ
သမာပတ်ဝင်စား၍ ယင်းသမာပတ်မှအထ
တွင် ကျွတ်ဆိုက်သော သတ္တဝါတို့ကို ကြည့်ရှု
တော်မူသည်ဟု ဆိုသည်။ သာတ္ထကံယေဝ
ပန ဘဂဝတော ကိစ္စံ ဟောတိ။ တံ ပဉ္စင်္ဂံ
ပုရောဘတ္တကိစ္စံ ပစ္စာဘတ္တကိစ္စံ ပရိမယာမ-
ကိစ္စံ မဇ္ဈိမယာမကိစ္စံ ပစ္စိမယာမကိစ္စန္တိ။ ဒီ၊
ဌာ၊၁။၄၅-၆။ (-သံ၊ဌာ၊၁။၂၂၄။ အံ၊ဌာ၊၁။
၄၈။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၀၉။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၀-
၆။)

ပစ္စိမယာမကိစ္စကာလ (ပု) [ပစ္စိမယာမကိစ္စ+
ကာလ] ပစ္စိမယာမ်ကိစ္စကို ပြုရာ-အချိန်-
အခါ။ တေသု ကိစ္စေသု မဇ္ဈိမယာမကိစ္စ-
ကာလေ ဘဂဝါ လောကံ ဩလော-
ကေန္တော....အဘိသမယဘာဝံ အဒ္ဓသ။ အံ၊
ဌာ၊၂။၃၁။

ပစ္စိမယာမပရိယာပနန္တ (တိ) [ပစ္စိမယာမ+ပရိ-
ယာပနန္တ] ပစ္စိမယာမ်၌-အကျုံးဝင်-ပါဝင်-
သော။ သောယေဝ သမယောတိ ရတ္တိယာ
ပစ္စိမယာမပရိယာပနန္တော ကာလဝိသသော
ဝုစ္စဘိ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၃၈။

ပစ္စိမယာမသမနန္တရ (တိ) [ပစ္စိမယာမ+သမ-
နန္တရ] ပစ္စိမယာမ်၏ အခြားမဲ့ ဖြစ်သော
(ကာလ)။ ပစ္စိမယာမသမနန္တရေ ဒွါဒသင်္ဂံ
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အနုလောမပဋိလောမဟော
သမ္မသိတာ။ အံ၊ဌာ၊၁။၇၇။ (-ဇာ၊ဌာ၊၃။
၄၂၄။)

ပစ္စိမယောနိဒ္ဒယ (န) [ပစ္စိမ+ယောနိ+ဒ္ဒယ]
နောက်(သံသေဒဇ၊ ဩပပါတိက) ပဋိသန္ဓေ
၂-ပါး အပေါင်း။ စတုတ္ထော ပစ္စိမယောနိ-
ဒ္ဒယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တော။ အဘိ၊ဌာ၊၂။၁၉၄။
(-မူလဋီ၊၂။၁၃၅။)

ပစ္စိမရတ္တိ (ထိ) [ပစ္စိမ+ရတ္တိ] ညဉ့်၏နောက်
ပိုင်း၊ မိုးသောက်ယာမ်။ ဇိသညရတ္တိန္တိ ပစ္စိ-

မရတ္တိ*၊ ရတ္တိပရိယောသာဒနတိ အတ္ထော။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၃၀။

ပစ္စိမရာသိတ္ထယ (န) [ပစ္စိမ+ရာသိ+တယ]
နောက်-အစု-အပုံ-၃ ခုအပေါင်း၊ နောက်
ပိုင်း၃ ရာသီ။ ဣတရေနာတိ အထာဝရေ-
န၊ ပစ္စိမရာသိတ္ထယေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
ကခါ ခြုံသစ်။၄၂၂။

ပစ္စိမရူပ (န) [ပစ္စိမ+ရူပ] နောက်၌ဖြစ်သော
ရုပ်၊ နောက်ထပ်ဖြစ်သောရုပ်။ ကလလကာ-
လတော ပဘုတိ ပရိမရူပါနံ ဇရာပတ္တက္ခဏေ
ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနိ ပစ္စိမရူပါနိ ပရိပက္ကရူပါနုရူပါနိ
ပရိဏတပရိဏတာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၆။
မူလဒီ၊၁။၁၅၃။

ပစ္စိမလောကဓာတု (ထိ) [ပစ္စိမ+လောက-
ဓာတု] အနောက်လောကဓာတ်၊ စကြဝဠာ
၏ အနောက်ပိုင်း။ သူရိယော ပစ္စိမလောက-
ဓာတု ပဋိပဇ္ဇိ၊ ပရိသုဒ္ဓရဇတမဏ္ဍလော ဝိယ
ပါစိနလောကဓာတုတော စန္ဒော အဗ္ဘဂ္ဂန္တိ။
အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၁။

ပစ္စိမဝစန (န) [ပစ္စိမ+ဝစန] (က) နောက်၌
ဖြစ်သော စကား၊ နောက်စကား။ (ခ)
နောက်မှ ပြောဆိုအပ်သောစကား၊ နှိုးနှော
တိုင်ပင်စကား။ (က) ပဏ္ဍိတပုရိသော ပုရိမ-
ဝစနဉ္စ ပစ္စိမဝစနဉ္စ ပဝိစေယျ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။
၁၆၆။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၉၊၂၀၉။) (ခ) အာလာ-
ပေါ နာမ ပဌမဝစနံ၊ သဗ္ဗာပေါ ပစ္စိမ-
ဝစနံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၆။

ပစ္စိမဝတ္ထု(န)[ပစ္စိမ+ဝတ္ထု]နောက်-နောက်ဆုံး
-တည်ရာ - အရပ်။ (က) နောက်ဘက်။
(ခ) အနောက်နံရံ။ (က) ရာဇနိဝေသနဿ
ပုရိမဝတ္ထု ပစ္စိမဝတ္ထုဉ္စ ကဋိပ္ပမာဏံ ပူရေန္တော
သနမေသော ဝိယ သတ္တရတနဝဿံ ဝဿာ-
ပေသိ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၁၀၂။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၅။)
(ခ) ဂေဟမဇ္ဈေယေဝ သူကရရဝံ ရဝိတွာ

ဇဏ္ဍုကေဟိ ဝိစရန္တော ပုရတ္ထိမဝတ္ထုမိ ပစ္စိမ-
ဝတ္ထုမိ ဂစ္ဆတိ။ မေ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၂။

ပစ္စိမဝတ္ထုဘာဂ (ပ) [ပစ္စိမဝတ္ထု+ဘာဂ]
နောက်ဆုံး တည်ရာ အရပ်အဖို့။ ကေစိ
ပန ကုတောစိဒေဝ သဗ္ဗသာဓာရဏဋ္ဌာန-
တော မစ္ဆေ အာနေတွာ ပစ္စိမဝတ္ထုဘာဂေ
ဥဒကအာဝါဠေ ခိပိတွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၈။

ပစ္စိမဝယ (ပ) [ပစ္စိမ+ဝယ] ပစ္စိမအရွယ်၊
နောက်ပိုင်းအရွယ်။ (အနှစ်တရာတမ်း၌
မွေးဖွားသည်မှ စ၍ ၃၃-နှစ်နှင့် ၄-လသည်
ပဌမအရွယ်၊ ဒုတိယ ၃၃-နှစ်နှင့် ၄-လသည်
ဒုတိယအရွယ် မည်၏။ ထို့ကြောင့် ၆၆-နှစ်
နှင့် ၈-လကျော်မှစ၍ အနှစ်တရာတိုင်အောင်
'ပစ္စိမအရွယ်'ဟု ခေါ်သည်။ ပါရာဇိကဂဏ္ဍိ
သစ် (ဒု၊နာ-၉၈)၌ ၆၆-နှစ်နှင့် ၄-လမှ စ၍
'ပစ္စိမအရွယ်'ဟု တွက်ပြသည်)။ ဝယော-
အနုပ္ပတ္တေတိ ပစ္စိမဝယံ သမ္ပတ္တေ၊ ပစ္စိမ-
ဝယော နာမ ဝဿသတဿ ပစ္စိမော တတိ-
ယဘာဂေါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၂။
“အဒ္ဓဂတေ”တိ ဝတာ ကသံ ဝယောဂဟဏံ
ဩသာနဝယာပေက္ခန္တိ အာဟ “ပစ္စိမဝယံ
အနုပ္ပတ္တေ”တိ။ ပစ္စိမော တတိယဘာဂေါ-
တိ သတ္တသဋ္ဌိတော ပဋ္ဌာယ ပစ္စိမဝယော
ကောဋ္ဌာသော။ သာရတ္ထ၊၁။၃၃၇။ (-ဒီ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁၃၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆၊၉၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆၃။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၄၊၃၅၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။
၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၊၁၅၀၊၂၄၀၊၃၁၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၉၁၊၂၂၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၅။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃။ အသိဋ္ဌ၊၁။၁၉၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၃၀၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၇၄။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈။ ပေတ၊
ဋ္ဌ၊၅။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၁၁၅၊၁၃၁။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၃။
ဝဇီရ၊၄။ သာရတ္ထ၊၂။၃၄၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၃၊
၃၁၆။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၁၆၊၂၈၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၅၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။

၈၄၊၁၉၆၊၂၇၇။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၇၉။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၈၊
၅၉၊၂၄၆။ ဖိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၀၈။)

ပစ္စိမဝယအနုပုတ္တဘာဝဒီပနတ္ထ (န) [ပစ္စိမဝယ+
အနုပုတ္တ+ဘာဝ+ဒီပန+အတ္ထ] နောက်ပိုင်း
အရွယ်သို့ ရောက်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း
အကျိုး။ အာသိတိကောတိ အသိတိသံသစ္စ-
ရိကော။ ဣဒံ ပစ္စိမဝယအနုပုတ္တဘာဝဒီပနတ္ထ
ဝုတ္တံ။ ဒီ ဌ။၂။၁၃၈။

ပစ္စိမဝဿ (ပု) [ပစ္စိမ+ဝဿ] နောက်ပိုင်း-
မိုးဥတု-မိုးလ၊ နောက်ပိုင်း မိုးသုံးလ။
အောက်ပုဒ်တို့-ကြည့်။

ပစ္စိမဝဿဝုဋ္ဌ (တ္ထ) (တိ) [ပစ္စိမဝဿ+ဝဿ+
တ] နောက်ပိုင်း မိုးသုံးလ ပတ်လုံး နေပြီး
သော၊ပစ္စိမ-ဒုတိယ-ဝါကျတ်ပြီးသော၊ သူ။
အနတ္တတေ ပန ကထိန အန္တောဟေမန္တေ
ဝေဉ္ဇ ဝတော ဒိန္နံ ပစ္စိမာဿဝုဋ္ဌာနမ္ပိ ပါပ-
ဏာတိ။ ဝိဌ၊၃။၄၂၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၅၆။
ပစ္စိမဝဿဝုတ္တာနမ္ပိတိ ဧတ္ထ အပိ-သဒ္ဓေါ
အဝဓာရဏတ္ထော၊ ပစ္စိမဝဿဝုတ္တာနမေဝါတိ
အတ္ထော။ ဝဇီရ၊၅၀၂။ (-ကင်္ခါ၊၈၆။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ။၁၉၉။ သာရတ္ထ၊၃။၂၈၈။ ဝိမတိ၊၂။
၁၉၃၊၂၀၃။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊ဟောင်း။၇၄-၅။ ကင်္ခါ၊
ဋီ၊သင်။၁၃၅။)

ပစ္စိမဝဿပဂတ (တိ) [ပစ္စိမဝဿ+ဥပဂတ]
နောက်ပိုင်း မိုးသုံးလပတ်လုံး နေခြင်းသို့
ကပ်ရောက်သော၊ ပစ္စိမ- ဒုတိယ-ဝါကပ်
သော၊သူ။ သစေ ပန ပုရိမဝဿပဂ-
တေဟိ ပစ္စိမဝဿပဂတာ ဧကေနပိ အဓိက-
တရာ ဟောန္တိ။ ဝိဌ၊၃။၃၅၉။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သင်။
၁၅၃၊ (-ကင်္ခါ၊၁၅၂။)

ပစ္စိမဝဿပနာယိကဒီဝေသ (ပု) [ပစ္စိမဝဿ+
ဥပနာယိက+ဒီဝေသ] နောက်ပိုင်း မိုးသုံး
လပတ်လုံး နေခြင်းသို့ ကပ်ရောက်သော
နေ၊ပစ္စိမ-ဒုတိယ-ဝါကပ်သောနေ။ ပစ္စိမ-

ဝဿပနာယိကဒီဝေသ ပန သစေ ကာလံ
သောသေတော....ဝဿာဝါသိကံ ဒေတိ။ ဝိ၊
ဌ၊၄။၇၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၉၀။

ပစ္စိမဝါကျ (န) [ပစ္စိမ+ဝါကျ] နောက်-
စကား-ဝါကျ။ “ယဒိမေသကျာ”တိ ပစ္စိမ-
ဝါကျ ယ-သဒ္ဓဿ....“တယံဒံ ဘော
ဂေါတမာ”တိ ပုရိမဝါကျေ တ သဒ္ဓေန နိယ-
မနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သိ၊ဋီ၊သင်။၂။၂၅၂။

ပစ္စိမဝါဒ (ပု) [ပစ္စိမ+ဝါဒ] နောက်- အယူ-
ဝါဒ။ ပုရိမဝါဒေ ပစ္စိမဝါဒေ စ ယထာယော-
ဂံ တံတံဘူတဂုဏေဟိ အနုဂ္ဂယုဘာဝတော။
မူလဋီ၊၁။၁၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၉၁။ (-သာ-
ရတ္ထ၊၂။၃၄၇။)

ပစ္စိမဝါဒိဒ္ဓယ (န) [ပစ္စိမ+ဝါဒိ+ဒ္ဓယ] နောက်
-အယူ-ဝါဒ-ရှိသူ ၂-ဦးအပေါင်း။ ဝေဓိ
ယုတ္တံ တာဝ ပစ္စိမဝါဒိဒ္ဓယဿ အန္တာနန္တိ-
ကတ္တိ အန္တာနန္တာနံ ဝေသေန ဥဘယဝိသ-
ယတ္တာ တေသံ ဝါဒဿ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၆၂။

ပစ္စိမဝါရ (ပု) [ပစ္စိမ+ဝါရ] နောက်-အလှည့်
-အကြိမ် - ဝါရ။ ပစ္စိမဝါရေ အညတရော
သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါတိ သဗ္ဗညု-
ဗောဓိသတ္တံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ နေတ္ထိ၊ဌ။၁၆၁။

ပစ္စိမဝိညာဏ (န) [ပစ္စိမ+ဝိညာဏ] နောက်
(ဘဝ)၌ ဖြစ်သော ဝိညာဉ်။ တေန န စ
သော၊ န စ အညော၊ ပုရိမဝိညာဏေ
ပစ္စိမဝိညာဏံ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ။ မိလိန္ဒ၊၄၀။

ပစ္စိမဝိမောက္ခ (ပု) [ပစ္စိမ+ဝိမောက္ခ] နောက်
ဆုံး-ဝိမောက္ခ- နိရောဓသမာပတ်။ အယံ
ပနတ္ထော ပစ္စိမဝိမောက္ခေ နတ္ထိ၊ ပုရိမေသု
သဗ္ဗေသု အတ္ထိ။မ၊ဌ၊၃။၁၇၆။အယံပနတ္ထော-
တိ အယံ အဓိမုစ္စနတ္ထော ပစ္စိမဝိမောက္ခေ
နိရောဓေ နတ္ထိ။ မ၊ဋီ၊၃။၁၂၀။

ပစ္စိမဝေသာရဇ္ဇဒ္ဒယ (န) [ပစ္စိမ+ဝေသာရဇ္ဇ+
ဒ္ဒယ] နောက် ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ် ၂-ပါး

အပေါင်း (အန္တရာယိကနှင့် နိယျာနိက၌ ရဲရင့်သော ဉာဏ် ၂-ပါး)။ ဧဝံ အာဒိကလျာ-
ဏတာဒိအပဒေသေန သတ္တု ပုရိမဝေသာ-
ရဇ္ဇဒ္ဓယဝသေန ဓမ္မဿ သွာက္ခာတတံ ဝိဘာ-
ဝေတွာ ဣဒါနိ ပစ္စိမဝေသာရဇ္ဇဒ္ဓယဝသေ-
နာပိ တံ ဒေသေဘုံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၇၂။

ပစ္စိမဝေသာရဇ္ဇဒ္ဓယသိဒ္ဓိ (ထိ) [ပစ္စိမဝေသာ-
ရဇ္ဇဒ္ဓယ+သိဒ္ဓိ] နောက် ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်
၂-ပါး အပေါင်း၏ ပြီးခြင်း။ အန္တရာယိက-
နိယျာနိကဓမ္မေသု သမ္မောဟာဘဝသိဒ္ဓိ-
တော ပစ္စိမဝေသာရဇ္ဇဒ္ဓယသိဒ္ဓိ။ ဥဒါန၊ ၄။
၂၆။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၅။ သီ၊ ၄။
သစ်၊ ၁။ ၂။ ၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၆။ အံ၊
၄။ ၁။ ၄။ ၇။

ပစ္စိမဝေါဟာရ (ပု) [ပစ္စိမ+ဝေါဟာရ] (က)
နောက်စကား။ (ခ) နောက် - အမည်-
ပညတ်-အခေါ်အဝေါ်။ (က) ဝေါက္ကမတိ
အယမာယသ္မာ ပုရိမဝေါဟာရာ ပစ္စိမဝေါ-
ဟာရံ။ အံ၊ ၁။ ၅။ ၀။ ပုရိမဝေါဟာရာ ပစ္စိမ-
ဝေါဟာရန္တိ ပုရိမကထာယ ပစ္စိမကထံ၊ ပုရိမ-
ကထာယ စ ပစ္စိမကထာ၊ ပစ္စိမကထာယ စ
ပုရိမကထာ န သမေတိတိ အတ္ထော။ အံ၊ ၄။
၂။ ၃။ ၆။ ၅။ (ခ) ယာ ပန ပုရိမပညတ္တိ ပစ္စိမ-
ပညတ္တိယံ ပဘတိ၊ ပုရိမဝေါဟာရော ပစ္စိမ-
ဝေါဟာရေ ပဘတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄။ ၂။ ၀။
ပဒိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၇။

ပစ္စိမသကဋ္ဌ (ပု၊ န) [ပစ္စိမ+သကဋ္ဌ] နောက်
ဆုံးလှည်း။ ဗောဓိသတ္တော ပန ပုရိမသက-
ဋ္ဌေန ပတိဋ္ဌိတဋ္ဌာနေ ပစ္စိမသကဋ္ဌံ ပတိဋ္ဌာ-
ပေတုံ သကဋ္ဌသတပ္ပမာဏံ ပဒေသံ ပဝဇ္ဇေ-
သိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၄။ ၁။

ပစ္စိမသစ္စ (န) [ပစ္စိမ+သစ္စ] နောက်ဆုံး
သစ္စာ (နိရောဓသစ္စာ)။ တထာယ ဂတော-
တိ ပုရိမသစ္စတ္တယံ သန္တာယာဟ၊ တထံ

ဂတောတိ ပန ပစ္စိမသစ္စံ။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၁။
၃။ ၇။

ပစ္စိမသမယ (ပု) [ပစ္စိမ+သမယ] နောက်ဆုံး-
အချိန်-အခါ-ကာလ။ ဝိသာခါပုဏ္ဏမဒိဝသေ
ဤဒိသ ရတ္တိယာ ပစ္စိမသမယေတိ ဝုတ္တံ
ဟောတိ။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၃။ ၈။

ပစ္စိမသမုဒ္ဒ (ပု) [ပစ္စိမ+သမုဒ္ဒ] (မြင်းမိုရ်
တောင်၏) အနောက်အရပ်၌ တည်ရှိသော
သမုဒ္ဒရာ၊ အနောက်သမုဒ္ဒရာ။ ပစ္စိမသမုဒ္ဒ-
တောပိ ဥတ္တရိတွာ အဋ္ဌယောဇနသဟဿပု-
မာဏံ ဥတ္တရကုရုံ ဝိဇေတုံ တထေဝ ဂန္ဓာ။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၇။ ၀။ (-သံ၊ ၄။ ၁။
၁။ ၀။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃။ ၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၇။ အံ၊ ၄။
၂။ ၃။ ၃။ ၀။)

ပစ္စိမသမုဒ္ဒသမိပ (န) [ပစ္စိမသမုဒ္ဒ + သမိပ]
အနောက်သမုဒ္ဒရာ၏ အနီး။ တဒါ ပန
ပစ္စိမသမုဒ္ဒသမိပေ ဗေလုပိဿကတာလာနံ
ဟောတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၆။ ၇။ (-၇။ ၀။)

ပစ္စိမသမ္ပန္န (ပု) [ပစ္စိမ+သမ္ပန္န] နောက်-
အစပ်-သမ္ပန္န။ အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေအရာ
ပန ပစ္စိမသမ္ပန္နမော ဒုဒ္ဒသတ္တာ ပကာသေ-
တိ။ သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၂။ ၆။

ပစ္စိမသရ (ပု၊ န) [ပစ္စိမ+သရ] အနောက်
အရပ်၌-တည်-ရှိ-သော ရေကန်။ ဒိဝါ-
ကာလေ နာနာဝဏ္ဏသကုဏဂဏာ ပါစိန-
သရဇတာ ဝုဋ္ဌာယ ဝိရဝမာနာ ပါသာဒ-
မတ္ထကေန ပစ္စိမသရံ ဂစ္ဆန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၇။ ၀။

ပစ္စိမသာခါ (ထိ) [ပစ္စိမ+သာခါ] အနောက်
ဘက်၌-ဖြစ်-တည်-ရှိ-သော-အကိုင်း-
အခက်၊ အနောက်ဘက်ကိုင်း။ တံ ဘုဒ္ဓိတွာ
ပစ္စိမသာခံ ဆိန္ဒိယံ၊ တဇတာ အလင်္ကတ-
ဣတ္ထိယော နိက္ခမိယံ၊ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃။ ၇။ ၀။

ပစ္စိမသာမိပရိကိတ္တန (န) [ပစ္စိမ+သာမိ+ပရိ-
ကိတ္တန] နောက် ပိုင်ရှင်ကို ပြောကြား

ကြောင်း သဒ္ဓါ။ ဧတ္ထ ၈ “ဇေတဝနေ”တိ
ဝစနံ ပုရိမသာမိပရိက္ခိန္တနံ၊ “အနာကပိဏ္ဍိ-
ကဿ အာရာမေ”တိ ပစ္စိမသာမိပရိက္ခိန္တနံ။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၃။ ပဋိသိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၈။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၉၅။
ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၅၁။

ပစ္စိမသဘာဝက (ပု) [ပစ္စိမ+သဘာဝ] နောက်၌
ဖြစ်သော-ဘာည- သဘာဝက၊ နောက်ဆုံး
တပည့်၊ မယိ ဓရမာနယေဝ အရဟတ္တံ
ပတွာ ပစ္စိမသဘာဝကော ဘဝိဿတိ၊ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၆၅။ (-ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၃၆၃။)

ပစ္စိမသိမပ္ပမာဏ (တိ) [ပစ္စိမ+သိမာ+ပမာ-
ဏ] နောက်ဆုံး - အဝယ်ဆုံး- သိမ်၏ -
အဆုံးအရှည်-ပမာဏ-ရှိသော (အခေါင်း
ရှိသောကျောက်)။ သိမပ္ပမာဏောတိ အန္တော-
အာကာသေန သဒ္ဓိံ ပစ္စိမသိမပ္ပမာဏော။
ဝိမတိ၊၂။၁၄၆။

ပစ္စိမသီလ (န) [ပစ္စိမ+သီလ] (နောက်ဆုံး
ပုဂ္ဂိုလ်၏) နောက်ဆုံးသီလ၊ ပစ္စိမပဋိဝေဓ-
တော ဟိ ပရံ ပဋိဝေဓသဿနံ၊ ပစ္စိမသီလ-
တော စ ပရံ ပဋိပတ္တိဿဿနံ ဝိနဋ္ဌံ နာမ
ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၈။

ပစ္စိမသီလဘော (ပု) [ပစ္စိမသီလ + ဘော]
(နောက်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်၏) နောက်ဆုံးသီလ
ပျက်စီးခြင်း။ ပစ္စိမပဋိဝေဓတော ပရံ ပဋိ-
ဝေဓသဿနံ၊ ပစ္စိမသီလဘောတော စ ပရံ
ပဋိပတ္တိဿဿနံ ဝိနဋ္ဌံ နာမ ဟောတိ။ အနုဋ္ဌိ၊
၂။၂၁၁။

ပစ္စိမဒသာပါနကဋ္ဌေဝရ (န) [ပစ္စိမ+သော-
ပါန+ကဋ္ဌေဝရ] နောက်ဆုံး-အောက်ဆုံး-
လှေကားပျဉ်ချပ် - လှေကားကပ်။ ဣမဿ
မိဂါရဘာဘူပါသာဒဿဒိဿတိ အနုပုဗ္ဗသိက္ခာ
အနုပုဗ္ဗကိရိယာ အနုပုဗ္ဗပဒိပဒါ ယဒိဒံယာဝ
ပစ္စိမဒသာပါနကဋ္ဌေဝရ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃။ ယထာ
ဟေဋ္ဌိမဒသာပါနဖလကံ ဩဇာဟန္တဿ

ပစ္စိမံ နာမ ဟောတိ။ ဧဝံ အာရဟန္တဿ
ပဌမံ နာမ ဟောတိတိ ဝုတ္တံ “ယာဝ ပစ္စိမ-
သောပါနကဋ္ဌေဝရတိ ယာဝ ပဌမဒသာပါ-
နဖလကံ(မ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၆။)” တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၉။
(-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂၆၆-၇။ မ၊၂။၂၇၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၂။
သာရတ္ထ၊၃။၃၈၉။ ဝိမဘိ၊၂။၂၃၅။)

ပစ္စိမဟံသ (ပု) [ပစ္စိမ+ဟံသ] နောက်ဆုံး
ဟံသာ။ ဣမံ ပစ္စိမဟံသံ သက္ကရာဇဿ အက္ခိမိ
ပဟရိက္ခာ ပါဒမူလ ပါတေမိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။
၄၄၂။

ပစ္စိမဟံသဂဏ (ပု) [ပစ္စိမ+ဟံသဂဏ] နောက်
ဆုံး ဟံသာအပေါင်း၊ နောက်ဟံသာအုပ်။
ပုရဇတာ ဂစ္ဆန္တဿ ဟံသဂဏဿ အန္တရေ
မဟာသတ္တံ အဒိဿာ မဇ္ဈိမဟံသဂဏံ ဝိစိနိ၊
တတ္ထပိ အဒိဿာ ပစ္စိမဟံသဂဏံ ဝိစိနိ။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၅။၃၆၀။

ပစ္စိမဟိမဝန္တ (ပု) [ပစ္စိမ+ဟိမဝန္တ] အနောက်
အရပ်၌ တည်ရှိသော ဟိမဝန္တာ၊ ဟိမဝန္တာ
အနောက်ပိုင်း။ ပစ္စိမဒိသတော စ ဥတ္တရဒိ-
သတောစ နိက္ခန္တဒိယောပိ တကေဝ ပဒက္ခိ-
ဏံ ကတွာ ပစ္စိမဟိမဝန္တေန ဥတ္တရဟိမ-
ဝန္တေန စ အမနုဿပသံ ဂန္တာ မဟာသမုဋ္ဌံ
ပဝိသန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆၊ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၉။ ဥဒါန၊
ဋ္ဌ၊၂၇၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၁။

ပစ္စိမာဓိဂမ (ပု) [ပစ္စိမ+အဓိဂမ] နောက်
နောက်ဆုံးပိုင်းကို ရခြင်း။ ပစ္စိမပဋိပဇ္ဇန-
ကြည့်။

ပစ္စိမာဘိမုခ (တိ) [ပစ္စိမ+အဘိမုခ] အနောက်
အရပ်သို့ -ရှေးရှု- မျက်နှာမူ - သော၊သု။
ပုရတ္ထိမံ ဘိတ္တိံ နိဿာယ ပစ္စိမာဘိမုခေါ
နိသိဒံ သု၊ ဒီ၊၂။၇၂။ မ၊၂။၁၇။ သံ၊၂။၃၈၉။
ဥဒါန၊၁၈၄။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၈၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၃။ ဝိမတိ၊၂။၁၄၄။)

ပစ္စိမာရာမ (ပု) [ပစ္စိမ+အာရာမ] အနောက်
အရပ်၌ တည်ရှိသော-အာရာမ- ကျောင်း
တိုက်၊ ပစ္စိမာရုံကျောင်းတိုက်။ ရမ္မော ယော
ပစ္စိမာရာမော၊ ပုပ္ဖါရာမာဒိသောဘိတော။
ကင်္ခါ၊ ဦးသစ်။ ၄၈၈။

ပစ္စိမာလောက (ပု) [ပစ္စိမ+အာလောက]
နောက်မှဖြစ်သော ဆီမီးရောင်၊ နောက်ဆီမီး
ရောင်။ ပုရိမာလောကေန ပန သဒ္ဓိ* ပစ္စိ-
မာလောကော ကေတော ဟုတွာ အတိမဟာ
ဟောတိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၂။

ပစ္စိမာသန (န) [ပစ္စိမ+အာသန] နောက်နေ
ရာ။ ဗောဓိသတ္တောပိ တဿ မရဏဘယေန
သဗ္ဗသန္နာဟသန္နဒ္ဓေါ ဘိမသေနဿေဝ ပစ္စိ-
မာသနေ နိသီဒိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၇၉။ (-ဇာ၊
ဌ၊ ၅။ ၃၀၄-၅။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၂၃၇။)

ပစ္စိမိကာ (ထိ) [ပစ္စိမ+ဣမ+က+အာ] (၁)
နောက်ဝါ၊ ပစ္စိမာ၊ ဒုတိယဝါ၊ ပစ္စိမာ-
ဒုတိယဝါ-ကပ်ခြင်း။ (၂) နောက်၌-
နောက်မှ-ဖြစ်သော(အဝိဇ္ဇာ စသည်)။ (၃)
(ဂုဏ်အားဖြင့်) အယေဆုံးဖြစ်သော(ရဟန်း
မ)။ (၄) အယုတ်-အညွှ-ဆုံးဖြစ်သော
(မိန်းမ)။ (၅) ဣမ ပန ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုနာ
ဝဿာဝါသိကော ပဋိဿုတော ဟောတိ
ပစ္စိမိကာယ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၁၆။ ဒွေမာ ဘိက္ခဝေ
ဝဿုပနာယိကာ ပုရိမိကာ ပစ္စိမိကာ။ ...
မာသဂတာယ အာသာဠိယာ ပစ္စိမိကာ
ဥပဂန္တဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၉၂။ ဒွေမာ ဘိက္ခဝေ
ဝဿုပနာယိကာ။ ကတမာ ဒွေ? ပုရိမိကာ
စ ပစ္စိမိကာ စ။ အံ၊ ၁။ ၅၃။ ပစ္စိမိကာတိ
မာသဂတာယ အာသာဠိယာ ဥပဂန္တဗ္ဗာ
ပစ္စိမကတ္တိကပရိယောသာနာ ပစ္စိမာ တေ-
မာသိ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၈။ သာ ဝေ ပုရေ ဘဝါ
ပုရိမာ ဘဝတ္ထေ ဣမ-ပစ္စယဝသေန၊ သာ
ဝေ ပုရိမိကာ သကတ္ထေ က ပစ္စယဝသေန၊
တသ္မိ* ပရေ ဣတ္ထိလိင်္ဂေ အကာရဿ ဣကာ-

ရာဒေသော။ ပစ္စာ ဘဝါ၊ သာဝ ပစ္စိမာ။
ဝိ၊ နယာလင်္ကာရ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၀၄။ (-ဝိ၊ ၅။ ၂၁၅။
ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၀။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၀၉။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၅၉၊
၂၉၆၊ ၃၄၉၊ ၃၅၈၊ ၃၈၈၊ ၄၂၅။ ကင်္ခါ၊ ၉၄။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ။ ၂၁၄။ ဝဇီရ၊ ၄၇၃၊ ၄၈၉။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၁၂၊ ၁၀၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၄၊ ၂၅၆၊ ၂၈၅။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၉။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၄၇၊ ၁၁၇၊ ၁၂၉၊
၁၉၃။ ကင်္ခါ၊ ဦးသစ်၊ ၁၅၂၊ ၂၄၄၊ ၂၉၉။) (၂)
ပစ္စိမက (၂) ကြည့်။ (၃) ပစ္စိမက (က)
ကြည့်။ (၄) ပစ္စိမက (ခ) ကြည့်။

ပစ္စိမုတ္တရ (တိ) [ပစ္စိမ+ဥတ္တရ။ ကစ္စည်း။ ၁၆၇။
ရူ။ ၂၁၀။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၃၅၂-ကြည့်။] အ
နောက်မြောက်-အနောက်မြောက်ထောင့်-
ဖြစ်သော(အရပ်၊ အရပ်မျက်နှာ)။ စတုတ္ထေ
ပန သတ္တာဟေ ပစ္စိမုတ္တရဿ ဒိသာယရတ-
နသရေ နိသီဒိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃။

ပစ္စိမုတ္တရဒိသာဘာဂ (ပု) [ပစ္စိမုတ္တရ+ဒိသာ-
ဘာဂ] အနောက်မြောက်-အနောက်မြောက်
ထောင့်-အရပ်မျက်နှာအဖို့။ စတုတ္ထေ ပန
သတ္တာဟေ ဗောဓိတော ပစ္စိမုတ္တရဒိသာ-
ဘာဂေ ဒေဝတာ ရတနသရံ မာပယိသု။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ၊ ၃၄၁။ အပါ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၂။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၀။

ပစ္စိမုတ္တရပဿ (ပု၊ န) [ပစ္စိမုတ္တရ+ပဿ]
အနောက်မြောက်ဘက်နံပါတ်။ သိနေရဿ ဟိ
ပါနိနပဿံ ရတေမယံ၊ ဒက္ခိဏပဿံ မဏိ-
မယံ၊ ပစ္စိမပဿံ ဖလိကမယံ၊ ဥတ္တရပဿံ
သုဝဏ္ဏမယံ။ ... ပစ္စိမုတ္တရပဿေဟိ နိက္ခန္ဓာ
ဖလိကသုဏ္ဏရသ္မိယော။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၄၆။
(-သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၇၃။)

ပစ္စိမုပေါသထ (ပု) [ပစ္စိမ+ဥပေါသထ]
နောက်ဆုံးဥပုသ်နေ့။ ကေမာသန္တိ ဟေမန္တ-
ဿ ပစ္စိမုပေါသထေန သဟ ဂဏေတွာ
ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၇၅။

ပစ္စိမုပေါသထဒိဝသ (ပု) [ပစ္စိမ+ဥပေါသထ-
ဒိဝသ] နောက်ဆုံး ဥပုသ်နေ့။ မူလစိဝရံ

ကရောန္တေန ဟေမန္တဿ ပစ္စိမုပ္ပါသထိန္ဒ
ဝသေယေဝ ကာဘဗ္ဗံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၇။

ပစ္စိမုပ္ပါဒ (ပု) [ပစ္စိမ+ဥပ္ပါဒ] နောက်တရား၏
ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ နိရောဓုပ္ပါဒန္တရာဘာဝတော-
တိ ပုရိမနိရောဓဿ ပစ္စိမုပ္ပါဒဿ စ ဗျဝဓာ-
ယကာဘာဝတော။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၂၂၈။

ပစ္စိလဂ္ဂနက (ထိ) [ပစ္စိ+လဂ္ဂနက] ချိတ်-ဆွဲ-
လွယ်-ထားသော ခြင်းတောင်း။ ဥဂ္ဂိဝ-
န္တိ အံသကုဋေ ပစ္စိလဂ္ဂနကံ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၃၄၆။

ပစ္စိသာမိက (ပု) [ပစ္စိ+သာမိက] တောင်း
ပိုင်ရှင်။ ယေယံ သခါ ပစ္စိသာမိကော ဝါယ-
သော စဏှော ပရသော။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၂၈။

ပစ္စိသိသ (တိ) [ပစ္စိ+သိသ] တောင်းနှင့်တူ
သော ဦးခေါင်းရှိသော၊ တောင်းလောက်
ကြီးသော ဦးခေါင်းရှိသော သူ။ ပစ္စိသိသာ
လမ္ပတ္တနိ မဟောဒရာ ပိသာစာ ဝိယ ဗိဘ-
စ္စာ။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၁၇။

ပစ္စိဟတ္ထ (တိ) [ပစ္စိ+ဟတ္ထ] လက်၌ တောင်း
ရှိသော၊ တောင်းကိုင်သော၊ သူ။ ကဋ္ဌောပိ-
ဟတ္ထောတိ ပစ္စိဟတ္ထော ဥက္ကလိဟတ္ထော
ဝါ။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၆၃။

ပစ္ဆေဒ (ပု) [ပ+ဆိဒိ+ဧ။ ဆိဒိ ဆိဇ္ဇနေ။
....ဆိဇ္ဇနံ ဆေဒေါ။ နိတိ၊ ဓာ။ ၂၂၆။] (၁)
ပြတ်စဲခြင်း၊ (၂) ဖြတ်ခြင်း၊ ပယ်သတ်ခြင်း။
(၁) ပါနီယံ ပရိဿာဓေတွာ သဋ္ဌံ ဥရိမ္မိ ဌပ-
တွာ ဥဒကမဏိကာနံ ပဇစ္ဆဒံ အာဂမယမာ-
နော အဋ္ဌာသိ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇၃။ (-မူလဋ္ဌိ၊
၁။ ၅၀။ အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၅၇။) (၂) တဿ ပဇစ္ဆ-
ဒေါ ယာတော ပဒပစ္ဆေဒေါ၊ တတော ပဒ-
ပစ္ဆေဒတော။ ဒီ၊ ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၃၄၅။

ပဇ္ဇတိ (ကြိ) [ပ+ဇ္ဇ+အ+တိ] ပြင်း-
ကျယ်လောင်-စွာ ရယ်၏။ ဒေါဝါရိကေ
အနိကဋ္ဌ၊ အတိဝေလံ ပဇ္ဇတိ။ ဇာ၊ ၁။
၃၈၄။ ပဇ္ဇတိတိ....အတိဝေလံ မဟာဟသိ-
အဘိဓာန် (ပ-ဂ်) ၁-၂၅ ပ-ပ-မ-သ စ

တံ ဟသတိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၃၂၅။ စရိယာ မံအယံ
အယျေ၊ ပဇ္ဇိတ္တော မယာ သဟ။ ဇာ၊ ၁။
၃၈၆။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၃၂၈။

ပဇ္ဇိတ္တော (ကြိ) [ပ+ဇ္ဇ+တ္တိ။ ဩ-ကို-တ္တော-
ပြေ။ မောက်၊ သျ ၆။ ၃၈။] ပြင်း-ကျယ်လောင်-
စွာ ရယ်ပြီ။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဇ္ဇတ္တ (တိ) [ပဇာ+အတ္တ] သားသမီးဟူသော
အကျိုးရှိသော (မိန်းမ)။ တဿ သာ
ကောတိ ဗြာဟ္မဏိ နေဝ ကာမတ္တာ န ဒဝ-
တ္တာ န ရာဇတ္တာ၊ ပဇ္ဇတ္တာဝ ဗြာဟ္မဏဿ
ဗြာဟ္မဏိ ဟောတိ။ အံ၊ ၂။ ၁၉၉။

ပဇနိ (ထိ) [ပ+ဇန+ဏေ+အ+တ္တိ] (သတ္တ
ဝါသိကံ) ဖြစ်စေတတ်သော တရား၊ ပ၊ ဇ၊ ၁။
ပဇနိန္တိပိ ပါဌောဇနိကံ နိဗ္ဗတ္တိကန္တိ အဓော၊
မ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၀။ ဇာ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၃၈။

ပဗ္ဗတိ (ကြိ) [ပ+ဗ္ဗ+အ+တိ] (၁) အထူး
ထူး အပြားပြားပြောဆို၏၊ မြည်တမ်း၏။ (၂)
အလွန်တောင့်တ၏။ (၁) ပဗ္ဗတိ ပတ္တယတိ
စ သုဒ္ဓိ (သုတ္တနိ၊ ၄၁၈) နှိ ပဗ္ဗတိတိ သိလံ
ဝါဗ္ဗတိ၊ ဝတံ ဝါ ဗ္ဗတိ၊....အဘိဗ္ဗတိ။
မဟာနိ။ ၂၄၂။ န ကေဝလဉ္စဝေတေ၊ အပိ စ
ခေါတံ သိလဗ္ဗတသုဒ္ဓိ* ပဗ္ဗတိ စ ဝိပ္ပလ-
ပတိ ပတ္တယတိ စ။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇၄။
မဟာနိ၊ ဌ။ ၃၂၂။ (၂) ပတ္တနာဗဟုလော
အနာဂတံ ပဗ္ဗတိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၅၆။ အတ္တ-
ဘာဝပရိလာဘံ ပဋိစ္စ ကာမေ အဘိဗ္ဗန္တိ
ပဗ္ဗန္တိ။ စူဠနိ၊ ၅၆။ ပဗ္ဗန္တိတိ အတိဝံ ပစ္စာ-
သိသန္တိ။ စူဠနိ၊ ဌ။ ၁၄။ ပဗ္ဗမိ-ဇာ၊ ၂။
၁၅၆။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၃၁။ ပဗ္ဗေယျ-မဟာနိ။
၂၄၆။

ပဗ္ဗန္တ (တိ) [ပ+ဗ္ဗ+အ+အန္တ] အထူးထူး
အပြားပြား ပြောဆိုသော၊ မြည်တမ်းသော၊
သူ။ အတိဝေပဉ္စ ကာမဂုဏေ ဗ္ဗန္တာ
ပဗ္ဗန္တာ အဘိဗ္ဗန္တာ။ မဟာနိ။ ၂၆။

ပဗ္ဗန္တတိ ပကာရေန ကထေန္တာ။ မဟာနိ၊
ဌ။ ၉၃။

ပဗ္ဗန္တိ (ကြံ) [ပ+ဗ္ဗ+အ+အန္တိ] အလွန်
တောင့်တန့်၏။ ပဗ္ဗတိ (၂)ကြည့်။

ပဗ္ဗေါ (ထိ) [ပ+ဗ္ဗ+အ+အာ] (ငါ့ဟာ၊
ငါ့ဟာ စသည်ဖြင့်) ပြောဆိုစေတတ်-တောင့်
တတတ်-သော သဘောတရား၊ တဏှာ။
ဗ္ဗေါ ပဗ္ဗေါ အဘိဗ္ဗေါ... ကာမတဏှာ ဘဝ-
တဏှာ ဝိဘဝတဏှာ။ အဘိ၊ ၈။ ၂၁၅။ မဟာ-
နိ။ ၆။ ၂၃။ စူဠနိ။ ၂၇၊ ၂၄၁။ “ဧတံ မယံ၊ ဧတံ
မယံ” နိ။ ဝါ “အသုကေန မေ ဣဒံ ဒိန္နံ၊ ဣဒံ
ဒိန္နံ” နိ။ ဝါ ဧဝံ သတ္တေ ဗ္ဗေါပေတိတိ ဗ္ဗေါ။
ပရတော ဒွေ ပဒါနိ ဥပသဂ္ဂေန ဝစိတာနိ။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၇။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၄။ ပဗ္ဗ-
(သုတ္တနိ။ ၃၇၂) နိ တဏှံ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၂။

ပဗ္ဗေါပန (န) [ပ+ဗ္ဗ+ဏာပေ+ယု] ပြောဆို
စေခြင်း၊ တောင့်တခြင်း။ ပဗ္ဗိတ(၂) (က)
ကြည့်။

ပဗ္ဗေါမိ (ကြံ) [ပ+ဗ္ဗ+အ+မိ] အလွန်
တောင့်တ၏။ ပဗ္ဗတိ(၂)ကြည့်။

ပဗ္ဗိတ (န) [ပ+ဗ္ဗ+တ] (၁) (ပြောဆို
အပ်သော) စကား၊ (ထိ၊ န) (၂) ပြောဆို
စေတတ်-တောင့်တတတ် - သော သဘော
တရား။ (က) တဏှာ။ (ခ) မာန။ (တိ) (၃)
ရွတ်ဆိုအပ် - မန်းမှုတ်အပ်- သော။ (၁)
ဝေဓိ ဗာလဿ ပဗ္ဗိတာနိ၊ ပညံ န အစ္စေတိ
သိရိ ကဒါစိ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၂၁။ ဝေဓိ ဗာလဿ
ပဗ္ဗိတာနိတိ ဗာလဿ ဝစနာနိပိ ဝေမေဝ
ပညဝန္တံ အတိက္ကမိတုံ န သက္ကောန္တိ၊ တံ
ပတှာဝ ဘိဇ္ဇန္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၉၉။ (၂) (က)
အညာဏမူလပ္ပဘဝါ ပဗ္ဗိတာ၊ သဗ္ဗာ မယာ
ဗျန္တိကတာ သမူလိကာ။ သံ၊ ၁။ ၁၈၃။ နေတ္တိ။
၂၂၊ ၄၅။ ပေဋကော၊ ၁၈၀။ ပဗ္ဗိတာတိ
တဏှာဝ “ဣဒမ္ပိ မယံ၊ ဣဒမ္ပိ မယံ” နိ

ပဗ္ဗေါပနဝသေန ပဗ္ဗိတာ နာမာတိ ဝုတ္တာ။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၄။ ပဗ္ဗေါပနဝသေနာတိ ပကာ-
ရေဟိ တဏှာယနဝသေန။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၉။
(ခ) ပတ္တယမာနဿ ဟိ ဗ္ဗိတာနိ၊ ပဝေဓိတံ
ဝါပိ ပကပ္ပိတေသု။ သုတ္တနိ။ ၄၁၉။ မ၊ ၄။ ၁။
၄၃။ ပတ္တယမာနဿာတိ တဏှာယန္တဿ။
ပဗ္ဗိတာနိတိ မာနဗ္ဗနာနိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၉၃။
(-သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၄။) (၃) ပရိဝတ္တိတေတိ
ပဗ္ဗိတေ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂၆၃။

ပဗ္ဗေယျ (ကြံ) [ပ+ဗ္ဗ+အ+ယျ] အလွန်
တောင့်တရာ၏။ ပဗ္ဗတိ(၂)ကြည့်။

ပဗ္ဗာ (ကြံ) [ပ+ဟာ+အ+ဟိ] စွန့်လွှား၊
စွန့်လွှတ်-စွန့်ပစ်-စွန့်ပယ်-လွှား။ ပဗ္ဗာတိ-
ကြည့်။

ပဗ္ဗာံ (ကြံ) [ပ+ဟာ+အံ] စွန့်ပြီး၊ စွန့်လွှတ် -
စွန့်ပစ်- စွန့်ပယ်- ပြီး။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဗ္ဗာတိ=ပဗ္ဗာတိ (ကြံ) [ပ+ဟာ+အ+
တိ။ ကစုဉ်း။ ၄၅၈၊ ၄၆၁-၄။ ရှု။ ၅၀၆။ မောဂါ၊
၅။ ၇၀-၉။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၉၃၉၊ ၉၄၁-၅။ နိတိ၊
ဓာ၊ ၁၉၀။ (ပြဗ္ဗာတိ-သံ) စွန့်၏။ (က)
စွန့်လွှတ်-စွန့်ပစ်-စွန့်ပယ် - ၏။ (ခ) စွန့်
လွှတ်-ဆန့်တန်း-၏။ (က) တံ စေ ဘိက္ခု၊
အဓိဝါသေတိ နပ္ပဗဟတိ န ဝိနောဒေတိ န
ဗျန္တိကရောတိ န အနဘာဝံ ဂမေတိ။ အံ၊ ၁။
၃၁၉။ နပ္ပဗဟတိတိ န ပရိစ္စတေ။ အံ၊ ၄။ ၂။
၂၅၈။ အဓိဝါသေန္တောယေဝ စ နပ္ပဗဟတိ
တဒဂ်၊ ဒိပ္ပဟာနဝသေန န ပဋိနိဿဇ္ဇတိ။ အံ၊
၄။ ၂။ ၂၃၁။ စတ္တာရိ ပဟာနာနိ ဒုက္ခသစ္စံ
ပရိညာပဋိဝေဓံ ပဋိဝိဇ္ဇန္တော ပဗ္ဗာတိ၊
မဂ္ဂသစ္စံ ဘာဝနာပဋိဝေဓံ ပဋိဝိဇ္ဇန္တော ပဗ္ဗာ-
တိ။ ပဋိသံ၊ ၂၆။ ပဗ္ဗာတိတိ တထာတထာ
ပဋိဝိဇ္ဇန္တော ပဟာတဗ္ဗေ ကိလေသေ ပဗ္ဗ-
ဟတိတိ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ ပဗ္ဗာ-
တိတိပိ ပါဌော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၄။ ဒိဋ္ဌေန

စေ သုဒ္ဓိ နရဿ ဟောတိ၊ ဣဏေန ဝါ
 သော ပဗ္ဗာတိ ဒုက္ခံ၊ သုတ္တနိ ၄၀၂။ မဟာ-
 နိ ၆၅။ (-ဒီ၊ ၂။ ၂၅။ မော၊ ၁၄၊ ၄၄။ မ၊ ၂။
 ၁၆၆-၇။ မ၊ ၂။ ၂၃၇-၉။ သံ၊ ၁။ ၂၆၅။ သံ၊
 ၂။ ၅၀၅။ သံ၊ ၂။ ၄၀။ အံ၊ ၁။ ၅၂၊ ၃၇၀။ အံ၊ ၂။
 ၄၄၀။ အံ၊ ၁။ ၂၃၄။ ပဋိသံ၊ ၅၅၊ ၁၇၆။
 ဣတိဝုတ်။ ၂၇၂-၃။ မဟာနိ ၄၀။ စူဠနိ ၁၂၂။
 နေတ္တိ ၁၀။ ပေဋကော၊ ၁၉၅။ ဖိလိန္ဒ၊ ၃၆။ ဒီ၊
 ၅။ ၂။ ၃၄၀-၉။ ဒီ၊ ၅။ ၂။ ၂။ မ၊ ၅။ ၁။ ၃၀။
 မ၊ ၅။ ၁။ ၃၄၃။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၄၃။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၄၀။
 သံ၊ ၅။ ၁။ ၃၀။ အံ၊ ၅။ ၁။ ၃၀၅။ အံ၊ ၅။ ၁။
 ၁၇၂၊ ၃၁၃။ အံ၊ ၅။ ၁။ ၁၁၂။ အံ၊ ၅။ ၁။
 ၁၄၇။ အံ၊ ၅။ ၁။ ၂။ ၃၃။ အံ၊ ၅။ ၁။ ၃၂၀။
 ပဋိသံ၊ ၅။ ၁။ ၁၄၂-၃။ ပဋိသံ၊ ၅။ ၁။ ၇၄-၅။
 ဓိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၉။ ဓိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၀။
 ခုဒ္ဒက၊ ၅။ ၁၅။ ဣတိဝုတ်၊ ၅။ ၃၃၃-၄။ သုတ္တနိ၊
 ၅။ ၁။ ၂၂၇။ သုတ္တနိ၊ ၅။ ၁။ ၂၄၂။ ထေရ၊
 ၅။ ၁။ ၄၇။ စရိယ၊ ၅။ ၃၀၄။ မဟာနိ၊
 ၅။ ၁။ ၆၁၀၆။ စူဠနိ၊ ၅။ ၉၅။ ဘေဠ၊ ၁။
 ၁၄၆။ ဘေဠ၊ ၅။ ၆၃။ နေတ္တိ၊ ၅။ ၁၀၀။) ပဗ-
 ဗ္ဗာတိ— မ၊ ၁။ ၁၇-၀။ မ၊ ၂။ ၁၆၅။ သံ၊ ၁။
 ၃၃၃-၄။ သံ၊ ၂။ ၇၇။ အံ၊ ၁။ ၁၄၄။ ပဋိသံ၊
 ၃၅၀။ ဥဒါန၊ ၁၄၉။ ဣတိဝုတ်၊ ၁၉၅။ ဓိမာန၊
 ၀။ ထေရီ၊ ၄၁၁။ အ၊ ၂။ ၁၄၇။ မဟာနိ၊ ၉၉။
 ပေဋကော၊ ၂၉၂။ ဒီ၊ ၅။ ၂။ ၃၃။ မ၊ ၅။ ၁။ ၁၇၇။
 မ၊ ၅။ ၁။ ၄။ မ၊ ၅။ ၁။ ၁၁၉။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၁၁၄။ သံ၊
 ၅။ ၁။ ၄၀။ အံ၊ ၅။ ၁။ ၄၀၃။ အံ၊ ၅။ ၁။ ၂၃၆။
 အံ၊ ၅။ ၁။ ၁၄၇။ ပဋိသံ၊ ၅။ ၁။ ၃၃။ ပဋိသံ၊
 ၅။ ၁။ ၂၃၃။ ဓိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၂၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၅။
 ၄၁။ သုတ္တနိ၊ ၅။ ၁။ ၁၁။ ဓိမာန၊ ၅။ ၂၁-၄။
 ပေတ၊ ၅။ ၂၀၄။ ထေရ၊ ၅။ ၂၀၁။ ထေရီ၊
 ၅။ ၂၂၃။ ဘေဠ၊ ၅။ ၄၂၉။ ဘေဠ၊ ၅။ ၃၃၂။
 ပဗ္ဗာတိ— သုတ္တနိ၊ ၅။ ၁။ ၅၀-၉။ အ၊ ၅။ ၁။
 ၁၇၀။ စူဠနိ၊ ၅။ ၉၀-၁။ ပဗ္ဗာတိ— မ၊ ၂။ ၅။
 အံ၊ ၂။ ၄၅၀။ ဒီ၊ ၅။ ၂။ ၃၉၁။ မ၊ ၅။ ၄။ ၄၄။ သံ၊
 ၅။ ၁။ ၁၆၁။ အံ၊ ၅။ ၁။ ၁၇၂။ အံ၊ ၅။ ၁။ ၁၁၀။

အံ၊ ၅။ ၁။ ၅။ ၁။ ထေရီ၊ ၅။ ၃၁။ မ၊ ၂။ ၅။ ၂၇။
 အံ၊ ၅။ ၁။ ၁၇၆။ မူလ၊ ၅။ ၁။ ၆၂။ ပဗ္ဗာတိ—
 ဣတိဝုတ်။ ၂၁၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၅။ ၁၄၃။
 ပဗ္ဗာတိ— မ၊ ၅။ ၁။ ၁၁၉။ မ၊ ၅။ ၁။ ၁၇၂။
 ပဗ္ဗာတိ— ဒီ၊ ၅။ ၁။ ၅၇-၉။ ဒီ၊ ၅။ ၁။ ၇၀။ မ၊ ၁။
 ၁၉၇-၀။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၃၇၀။ မဟာနိ၊ ၃၄၃။
 စူဠနိ၊ ၇၉။ ဘေဠ၊ ၁၉၂။ ပေဋကော၊ ၁၀၃။
 မ၊ ၅။ ၁။ ၃၇-၉။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၂၆၃။ ထေရ၊ ၅။
 ၁။ ၂၂၇။ ထေရ၊ ၅။ ၁။ ၄၇၁။ ဘေဠ၊ ၅။ ၅၃၉။
 ဘေဠ၊ ၆၇၂။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၁၄၀။ အရတိ၊ ပဗ-
 ဗ္ဗာတိ သတော၊ ဘဝါသိ သတံ တံ သာရ-
 ယာမသေ၊ သံ၊ ၁။ ၁၉၉။ ပဗ္ဗာတိ ပဗ္ဗာတိ
 ဘဝါသိတိ ဘဝ။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၆၃။ (ဣန္ဒြိယ “ပဗ-
 ဗ္ဗာတိ ဘဝါတိ” ဖြစ်ရာ၏) ပဗ္ဗာတိ— ဒီ၊
 ၁။ ၉။ ဒီ၊ ၁။ ၂၀၀။ မ၊ ၂။ ၁၁၁။ မ၊ ၂။ ၅။ ၇။
 သံ၊ ၂။ ၂၃-၀။ အံ၊ ၁။ ၄၃၄။ ပဋိသံ၊ ၄၀၂။
 ဣတိဝုတ်၊ ၁၉၅-၇။ မဟာနိ၊ ၄၀။ စူဠနိ၊
 ၁၂၂။ ဝိဇ္ဇာ၊ ၁၅၆။ ကင်္ခါ၊ ၃၀၄။ ဒီ၊ ၅။ ၁။
 ၃၄၀။ မ၊ ၅။ ၁။ ၂၃၉။ မ၊ ၅။ ၁။ ၄။ မ၊ ၅။ ၁။
 ၂၇၆။ မ၊ ၅။ ၁။ ၁၇၇-၉။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၆၆။ သံ၊
 ၅။ ၁။ ၂၄၄။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၂၀၅။ အံ၊ ၅။ ၁။ ၁၅၄။
 အံ၊ ၅။ ၁။ ၂၆၆။ ပဋိသံ၊ ၅။ ၁။ ၃၁၁။ ဓိသုဒ္ဓိ၊
 ၂။ ၃၁၀။ ဣတိဝုတ်၊ ၅။ ၄၃။ သုတ္တနိ၊ ၅။ ၁။
 ၁၉၀။ သုတ္တနိ၊ ၅။ ၁။ ၇၄။ ပဗ္ဗာတိ— သံ၊
 ၁။ ၁၀၉။ ထေရ၊ ၃၆၉။ ထေရ၊ ၅။ ၁။ ၅၁၅။
 ၅၂၄။ ပဗ္ဗာတိ— သံ၊ ၁။ ၂။ ၃။ နေတ္တိ၊ ၁၂၄-၅။
 နေတ္တိ၊ ၀။ ၃၀၀။ ပဗ္ဗာတိ— အံ၊ ၂။ ၅။ ၁။ ၂။
 သုတ္တနိ၊ ၄၃၇။ ထေရ၊ ၃၀၆။ မဟာနိ၊ ၃၉၊
 ၂၉၃။ စူဠနိ၊ ၉၇၉။ ပဋိသံ၊ ၅။ ၁။ ၁၅၀။ ဓိသုဒ္ဓိ၊
 ၂။ ၃၂၉။ မ၊ ၅။ ၁။ ၃၇၅။ ဥဒါန၊ ၅။ ၂၁၀။
 ဣတိဝုတ်၊ ၅။ ၁၄၀။ ထေရ၊ ၅။ ၁။ ၇၂။ ထေရ၊
 ၅။ ၂၀၉။ မဟာနိ၊ ၅။ ၂၄၀။ နေတ္တိ၊ ၅။ ၄၄။
 ပဗ္ဗာတိ— စူဠနိ၊ ၇၂။ ပဗ္ဗာတိ— သံ၊
 မ၊ ၁။ ၁၇၅။ သံ၊ ၂။ ၅။ ၂၇-၉။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၁၄၇။
 ပဗ္ဗာတိ— အံ၊ ၁။ ၁၉၄။ ပဗ္ဗာတိ—
 မ— ဒီ၊ ၅။ ၁။ ၃၀။ ဒီ၊ ၅။ ၁။ ၃၂။ ပဗ္ဗာတိ—

မဟာနိ။ ၄၆။ စူဠနိ။ ၈၀။ ထေရဝါဒ။ ၂။ ၄၆။
 မူလဋီ။ ၃။ ၁၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိဋီ။ ၁။ ၁၇၃။ ပဗဟိ—
 မဟာနိ။ ၆၃။ စူဠနိ။ ၈၂။ မိလိန္ဒ။ ၂၂။ ဒီ။ ၄။
 ၂။ ၁၄၆-၈။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၄၅။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၅။
 အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၅။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၄။ ဥဒါနာ။
 ၂။ ၂။ လူတိဝုတ်။ ၄။ ၁၀။ သုတ္တနိ။ ၄။ ၂။ ၂၃။
 ၇။ ရာဇဝါဒ။ ၆၀။ အပါဠာ။ ၁။ ၁၀။ စရိယာ။ ၄။
 ၂။ ၃။ မဟာနိ။ ၁။ ၁၀။ ပဗဟိသံ—ဥဒါနာ။
 ၁၂။ ဥဒါနာ။ ၂။ ၁၆။ ပဗဟိသံ—သံ၊ ၁။
 ၁၅။ သံ၊ ၃။ ၈၇။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၇။ မ၊ ၄။ ၂။ ၄။
 အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃။ လူတိဝုတ်။ ၄။ ၁၆။ ဇာ၊ ၄။
 ၄။ ၃။ ၄။ ပဗဟိ—အပါ။ ၂။ ၃၀၈-၉။ ဝိ၊ ၄။
 ၁။ ၁၃။ အံ၊ ၁။ ၄။ ၁။ ၃။ ထေရဝါဒ။ ၁။ ၁၇။
 ထေရိ။ ၄။ ၉။ အပါ။ ၄။ ၁။ ၈။ ဗုဒ္ဓဝါဒ။ ၉။
 ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၈။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၃၄။ ပဗဟိမ္မာ—မ၊
 ၂။ ၁။ ၂။ ဂဏ္ဍာမသေမဏိ တာတာ။... ကာ-
 မသာ ပဗဟိမ္မသေ၊ ဇာ၊ ၂။ ၂၂။ ဂဏ္ဍာ-
 မသေတိ ဂဏ္ဍာမ။ ကာမသာတိ အတ္တနော
 ရုစိယာ ဒဏ္ဍေန ပဟရိတာ မာ ဗဟာမ။ ဇာ၊
 ၄။ ၇။ ၂။ (နိဿယတိန္ဒ “ဝိဗဟာမသေ”ဟု
 ရှိကြ၏။ “ပဗဟာမသေ”ဖြစ်ရ၏။) ပဗဟိတ္ထ-
 ယမက။ ၁။ ၂။ ၄။ မူလဋီ။ ၃။ ၁။ ၁၃၄။ ပဗဟိ-
 မ၊ ၁။ ၁၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၇။ ပဗဟိသတိ—
 မ၊ ၂။ ၉။ အံ၊ ၂။ ၃၆။ ယမက။ ၁။ ၂။ ၄။
 ထေရဝါဒ။ ၂။ ၂။ ပဗဟိသန္တိ—သံ၊ ၁။ ၃၃။
 သံ၊ ၃။ ၈၇။ ပေဋကော၊ ၃၄။ ပဗဟိသသိ—
 မဟာနိ။ ၃၄။ ပဗဟိသမိ—ဝိမတိ။ ၁။ ၈၄။
 ပဗဟိသမာမ—သံ၊ ၁။ ၄၂။ အံ၊ ၁။ ၁၁၁။ (ခ)
 ပါဒေ ပက္ခေ ပဗဟာမိ၊ နတ္ထိ မေ ကာယိကံ
 ဗလံ။ စရိယာ။ ၄၁။ ပါဒေ ပက္ခေ ပဗဟာ-
 မိတိ အတ္တနော ဥဘော ပါဒေ ဥဘော
 ပက္ခေ စ... ပသာဓေမိ လူရိယာမိ ဝါယမာမိ။
 စရိယာ။ ၄။ ၂၂။

ပဗဟု (ကြံ) [ပ+ဟာ+အ+ထ] (၁)
 စွန့်ကုန်၏။ (၂) စွန့်ကုန်လေ့။ ပဗဟုတိ
 (က)ကြည့်။

ပဗဟု (န) [ပ+ဟာ+ယ] (၁) စွန့်ခြင်း၊ စွန့်
 လွှတ်-စွန့်ပစ်-စွန့်ပယ်- ခြင်း။ (တိ) (၂)
 စွန့်တတ်သော၊ စွန့်လွှတ်-စွန့်ပစ်-စွန့်ပယ်-
 တတ်သော။ (၁) ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနန္တိ တဿေဝ
 ဆန္ဒရာဂဿ ပဗဟနံ။ ပဋိသိဒ္ဓါ။ ၂။ ၂၀။
 (-လူတိဝုတ်၊ ၄။ ၅၀။ ၁၀၆။ ထေရဝါဒ။ ၆။
 မဟာနိ။ ၁။ ၁၅။ နေ၊ ၇။ ၁။ ၁၅။ သာရတ္ထ၊
 ၃။ ၄၂။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၈။
 ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၃။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၆။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂။
 ၁၆။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၈၁။ ၂။ ၁၀။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁။
 ၂။ ၁၆။) (၂) ပဟာနေ ပညာတိ နိစ္စသညာဒီနံ
 ပဗဟနာ ပညာ။ ပဋိသိဒ္ဓါ။ ၁။ ၃၃။

ပဗဟုက (တိ) [ပဗဟု+က] စွန့်တတ်သော၊
 စွန့်လွှတ် - စွန့်ပစ် - စွန့်ပယ်- တတ်သော။
 ဟေဋ္ဌာ “တေ တဉ္စေဝ ပဗဟန္တိ၊ တေ တဉ္စေဝ
 နပ္ပဗဟန္တိ”တိ ပဗဟုကာ စ အပ္ပဗဟုကာ
 စ ရာသိဝသေန ဒဿိတာ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၈။
 (- ၁၄၂။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၂။ မ၊ ၄။ ၃။ ၇၆။ ၉။
 မူလဋီ။ ၃။ ၁။ ၁၄၉။ အနုဋီ။ ၁။ ၁၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိဋီ။ ၁။
 ၂။ ၆။ ဝိသုဒ္ဓိဋီ။ ၂။ ၂၂။)

ပဗဟုကပ္ပုလ (ပု) [ပဗဟုက+ပုလ] စွန့်
 တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ ဝေမေဝ အပ္ပဗဟုကေ
 ဆဇ္ဇေတွာ အဗ္ဗေဟာရိကေ ကတွာ ပဗ-
 ဟုကပ္ပုလာ စတ္တာရေ ဟေန္တိ။ မ၊ ၄။ ၃။
 ၁၁၈။ ပဗဟုကပ္ပုလာတိ “တေ တဉ္စေဝ
 ပဗဟန္တိ”တိ ဝေ ပဗဟုကပ္ပုလာ ဝေ။
 မ၊ ၄။ ၃။ ၇၇။

ပဗဟုကာရဏ (န) [ပဗဟု+ကာရဏ] စွန့်
 ခြင်း၏အကြောင်း။ နိဇ္ဇရကာရဏာနိတိ ပဗ-
 ဟုကာရဏာနိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၈။ အံ၊ ၄။ ၃။
 ၃၅။

ပဗဟုညဏ (န) [ပဗဟု+ညဏ] စွန့်တတ်
 သော - စွန့်ကြောင်းဖြစ်သော - ညဏ်။
 ပဟာနကရညဏန္တိ ပဗဟုညဏ်။ မ၊ ၄။ ၃။
 ၃၁၃။

ပဗဟနဋ္ဌ (ပု) [ပဗဟန+အတ္ထ] စွန့်တတ်သည်၏ အပြစ်ဟူသော-အနက်-သဘော၊ စွန့်ခြင်း-အနက်-သဘော။ တတ္ထ ပဌမမဂ္ဂေ သမ္မာဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ* ပဗဟတိတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ သမ္မာသင်္ကပ္ပါဒသောပိ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပါဒိနံ ပဗဟနဋ္ဌေနော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပဋိသံ၊ ဌာ၊ ၁။ ၂၅၆။ (-၂၆၂။ ပဋိသံ၊ ဌာ၊ ၂။ ၁၈၉။)

ပဗဟနတ္ထ (ပု) [ပဗဟန+အတ္ထ] စွန့်ခြင်း အကျိုး။ ပဟာနာယာတိ ပဗဟနတ္ထံ။ ဒိ၊ ဌာ၊ ၃။ ၁၀၀။ ပဗဟနတ္ထာယ ပဓာနံ ပဟာနပူဇာနံ။ အံ၊ ဌာ၊ ၂။ ၃၁၇။ ပဗဟနတ္ထန္တိ အစွန္တိယ ပဋိနိဿဇ္ဇနတ္ထံ။ ဒိ၊ ဌာ၊ ၃။ ၉၉။ ပဗဟနတ္ထာယာတိ ကာမဝိတက္ကာဒိနံ ဝိနောဒနတ္ထာယ။ အံ၊ ဌာ၊ ၂။ ၃၁၂။ (- မ၊ ဌာ၊ ၄။ ၉၃။ သံ၊ ဌာ၊ ၃။ ၆။ အံ၊ ဌာ၊ ၂။ ၂၇၅။ အံ၊ ဌာ၊ ၃။ ၂၅၈။ အံ၊ ဌာ၊ ၁။ ၂၅၉။ အံ၊ ဌာ၊ ၃။ ၄၉။ ပဋိသံ၊ ဌာ၊ ၁။ ၁၅၅၊ ၂၉၄။ ဥဒါန၊ ဌာ၊ ၂။ ၂-၄။ မဟာနိ၊ ဌာ၊ ၂။ ၃၇။ နေတ္ထိ၊ ဌာ၊ ၇။ ၅။ ဒိ၊ ဌာ၊ ၂။ ၃၄၆။ မ၊ ဌာ၊ ၃။ ၃၀၆။ သံ၊ ဌာ၊ ၂။ ၂၈၇။ အံ၊ ဌာ၊ ၃။ ၂၈၂။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၃၁၂။)

ပဗဟနပညာ (ထိ) [ပဗဟန+ပညာ] စွန့်တတ်သော ပညာ။ ပဟာနပညာတိ ပဟာတဗ္ဗဿ ပဗဟနပညာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌာ၊ ၂။ ၃၈၇။

ပဗဟနဝါရ (ပု) [ပဗဟန+ဝါရ] စွန့်ခြင်းကို ဟောပြော အလှည့်အကြိမ်။ (“ယော ကာမရာဂါနုသယံ ပဗဟတိ” စသည်ဖြင့် အနုသယစွန့်ပယ်ခြင်းကို ဟောပြော ပါဠိတော်အစဉ်သည် ‘ပဗဟနဝါရ’ မည်၏။ ယမက၊ ၂။ ၁၄၈-၁၈၈)။ တေသံ ဣမာနိ နာမာနိ-အနုသယဝါရော သာနုသယဝါရော ပဗဟနဝါရော ပရိညာဝါရော ပဟိနဝါရော ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရော ဓာတုဝါရောတိ။ အံ၊ ဌာ၊ ၃။ ၃၁၇။ (- ၃၁၈၊ ၃၂၈။ မူလဌာ၊ ၃။ ၁၄၈။)

ပဗဟနသမတ္တ (တိ) [ပဗဟန+သမတ္တ] စွန့်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော။ မိစ္ဆတ္တနိယတဓမ္မာနံ စိရကာလဘာဝနာမတ္တေန န ပဋိပက္ခဿပဗဟနသမတ္တတာ။ မ၊ ဌာ၊ ၃။ ၅၇။ (- နေတ္ထိ၊ ဌာ၊ ၁၄၆။)

ပဗဟနဟေတု (ပု) [ပဗဟန+ဟေတု] စွန့်ခြင်းဟူသော အကြောင်း။ လောဘံ ပဗဟိတော တထာ ပဗဟနဟေတု လောဘနေယျေ ဒိဗ္ဗေပိ ရူပါဒိကေ ဥပဋ္ဌိတေ န လုပ္ပတိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဌာ၊ ၂။ ၆၃။ (- ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌာ၊ ၂။ ၂၂။)

ပဗဟနာဘာဝ (ပု) [ပဗဟန+အဘာဝ] စွန့်ခြင်း၏ မရှိခြင်း။ ပဋိလောမေ ပန “နပ္ပဗဟတိ” တိ ပဗဟနာဘာဝေါ ဧဝ သန္နိဋ္ဌာနပဒေန သံသယပဒေန စ ဝိနိစ္ဆိတော ပုစ္ဆိတော စ။ မူလဌာ၊ ၃။ ၁၄၈-၉။

ပဗဟန္တံ (တိ) [ပ+ဟာ+အ+အန္တံ၊ ရှု၊ နှာ-၃၉၉။] စွန့်တတ်သော၊ သူ။ သဗ္ဗဉ္ဇေခါ ဘိက္ခဝေ အဘိဇာနံ ပရိဇာနံ တတ္ထ စိတ္တံ ဝိရာဇယံ ပဗဟံ ဘဗ္ဗော ဒုက္ခက္ခယာယ။ ဣတိဝုတ်။ ၁၉၇။ ပဗဟန္တံ... ပဗဟန္တော သမုစ္ဆန္တန္တော။ ဣတိဝုတ်၊ ဌာ၊ ၅၁။ ပဗဟန္တဿာတိ ဝိနောဒေန္တဿ။ အံ၊ ဌာ၊ ၂။ ၂၃၈။ (- သံ၊ ၂။ ၂၅၀-၁။ အံ၊ ၁။ ၁၉၉။ အံ၊ ၁။ ၁၃၉။ ပဋိသံ၊ ၃၀-၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၂၀၀။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁၁၆။ စူဠနိ၊ ၃၇။ နေတ္ထိ၊ ၇၇။ ပေဋကော၊ ၂။ ၃၉။ ဝိ၊ ဌာ၊ ၂။ ၃၃။ ဒိ၊ ဌာ၊ ၃။ ၂၀၁-၂။ မ၊ ဌာ၊ ၁။ ၂၀၀။ မ၊ ဌာ၊ ၂။ ၃။ သံ၊ ဌာ၊ ၁။ ၂၃၄။ သံ၊ ဌာ၊ ၃။ ၆။ အံ၊ ဌာ၊ ၁။ ၅၃။ အံ၊ ဌာ၊ ၂။ ၂၈၅-၆။ အံ၊ ဌာ၊ ၃။ ၁၃၉။ အံ၊ ဌာ၊ ၁။ ၂၅၉။ အံ၊ ဌာ၊ ၂။ ၃၁၇။ ပဋိသံ၊ ဌာ၊ ၁။ ၄၄-၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၀၇။ ဓမ္မ၊ ဌာ၊ ၁။ ၁၉၄။ ဓမ္မ၊ ဌာ၊ ၂။ ၂၆၁။ ဥဒါန၊ ဌာ၊ ၄၁။ ဣတိဝုတ်၊ ဌာ၊ ၁၄၈။ သုတ္တနိ၊ ဌာ၊ ၁။ ၉။ သုတ္တနိ၊ ဌာ၊ ၂။ ၃၀၂။ အပ၊ ဌာ၊ ၁။ ၁၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌာ၊ ၉၈။ စရိယာ၊ ဌာ၊ ၂၄၀။ မဟာနိ၊ ဌာ။

၁၀၅။ စူဠနိဗ္ဗာန် ၂၄။ ဇာတိဗျာဓိ ၁၀၀။ ဇာတိဗျာဓိ ၂၇၇။ နေတ္တိဗ္ဗာန် ၇၃။

ပဗဟန္တ (တိ) [ပ+ဟာ+ဇာပေ+အ+အန္တိ။ လာပေ-ပစ္စည်းကို ချေ] စွန့်စေသော သူ။ ကာမဗ္ဗန္တိ ပဗဟန္တော နေဂုဗ္ဗတ္ထိ သန္တိသေတိ။ ပဋိသန္ဓေ ၁၀၀။ ပဗဟန္တောတံ သောတာပန် ပဗဟာပေန္တောတိ အတ္ထော။ ပဋိသန္ဓေ ၁၀၀။ ၂၉၅။

ပဗဟန္တိ (ကြိ) [ပ+ဟာ+အ+အန္တိ] စွန့်ကျန်၏။ ပဗဟတိ (က) ကြည့်။

ပဗဟဿ (ကြိ) [ပ+ဟာ+အ+ဿ] စွန့်လေ့။ ပဗဟတိ (က) ကြည့်။

ပဗဟပန (န) [ပ+ဟာ+ဇာပေ+ယု] စွန့်ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဗဟပနတ္ထ (ပု) [ပဗဟာပန+အတ္ထ] စွန့်စေခြင်းဒကရိယ။ သန္တိ ဟံ ဂါမဏံ ဧကေသဏေ ဗြာဟ္မဇာတိ ဣဒံ သေသသမဏ-ဗြာဟ္မဇာတိ ဣဒံ ဒဿေတော တဿာ ပဗဟပနတ္ထံ အဘရန္တံ။ သါဠာ ၁၄၆။

ပဗဟပိတ (တိ) [ပ+ဟာ+ဇာပေ+တ] စွန့်စေရ (ဒ.ခါ)။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဗဟပိတကလ (ပု) [ပဗဟပိတ+ကာလ] စွန့်စေရ-အချိန်-အခါ။ ဣမိနာ ကံ ကာလံ? ဒိဝါ ငါကာလော အနံ ပဗဟပိတကာလော ကထိတော။ မာဠာ ၂၂၄။

ပဗဟာပေတိ (က၊ကြိ) [ပ+ဟာ+ဇာပေ+တိ] စွန့်စေ၏။ ဘဝါ ခန္ဓပဉ္စကံယေဝ န တုမှဒကန္တိ ဒဿေတော ပဗဟာပေတိ။ မာဠာ ၂၂၅။ (- မာဠာ ၁၄၆။ မာဠာ ၂၂၄။) ပဗဟပေန္တိ - မာဠာ ၂၂၄။ သါဠာ ၂၂၄။ မူလ ၂၂၄။ ပဗဟပေသိ - မာဠာ ၂၂၄။

ပဗဟပေန္တိ (တိ) [ပ+ဟာ+ဇာပေ+အန္တိ] စွန့်စေတတ်သော သူ။ ဣဒေ ပန ဥပယုတ္တ ပဗဟာပေန္တော “ဓမ္မာပိ ပေါ ပဟာတဗ္ဗာ။ ပဏေဝ အဓမ္မာ”တံ အာဟာ။ မာဠာ ၂၂၅။ (-ပဋိသန္ဓေ ၁၀၀။ ၂၉၅။ သါဠာ ၁၄၆။ ၂၄၅။)

ပဗဟပေန္တိ (က၊ကြိ) [ပ+ဟာ+ဇာပေ+အန္တိ] စွန့်စေရန်၏။ ပဗဟာပေတိ ကြည့်။

ပဗဟပေသိ (က၊ကြိ) [ပ+ဟာ+ဇာပေ+သိ] စွန့်စေပြီ။ ပဗဟာပေတိ ကြည့်။

ပဗဟမ (ကြိ) [ပ+ဟာ+အ+မ] စွန့်ကျန်၏။ ပဗဟတိ (က) ကြည့်။

ပဗဟမိ (ကြိ) [ပ+ဟာ+အ+မိ] စွန့်၏။ (က) စွန့်လွှတ်-စွန့်ပစ် - စွန့်ပယ် - ၏။ (ခ) စွန့်လွှတ် - အနိတန်း - ၏။ ပဗဟတိ (က၊ခ) ကြည့်။

ပဗဟသိ (ကြိ) [ပ+ဟာ+သိ] စွန့်ပြီ။ ပဗဟတိ (က) ကြည့်။

ပဗဟံ (ကြိ) [ပ+ဟာ+ဟံ] စွန့်ပြီ။ ပဗဟတိ (က) ကြည့်။

ပဗဟံ* (ကြိ) [ပ+ဟာ+ဟံ] စွန့်ပြီ။ ပဗဟတိ (က) ကြည့်။

ပဗဟံ*သု (ကြိ) [ပ+ဟာ+သု] စွန့်ကျန်ပြီ။ ပဗဟတိ (က) ကြည့်။

ပဗဟံ* (တိ) [ပ+ဟာ+တ] စွန့်အပ်တော။ ပဗဟံနနိတိ ပဗဟံတာနိ။ ဒါဠာ ၂၂၅။ အံ၊ ဠာ ၂၂၄။ အံ၊ ဠာ ၂၂၅။

ပဗဟံ*ဂေ (တိ) [ပဗဟံ+ဂေ] စွန့်အပ်ပြီးသော တဏှာရှိသော၊ တဏှာကို စွန့်ပြီးသောသူ။ ပဗဟံဂေတော ပဗဟံဂေတော။ ဟောနိဗ္ဗာန် ၂၇၀။

ပဗဟံ*ဗ္ဗ (တိ) [ပ+ဟာ+တဗ္ဗ] စွန့်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ ယံတံ ကွဝေ န တုမှာကံ

တံ ပဇာတ်တံ။ ပေဋကော။၁၇၈။ (-၂၂။
ဒါဠာ။၂၃၉။ အံ၊ဠာ။၂၃၄။ ဇာ၊ဠာ။၂၅၈။
နေတ္ထိ၊ဠာ။၁၅၅။ မ၊ဠာ။၂၂၉။ အံ၊ဠာ။၂၅၅။)

ပဇာတ်တံ (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ဟာ+တံ] စွန့်ခြင်းငှါ။
အကုသလံ ဘိက္ခဝေ ပဇာတ်၊ သက္ကာ
ဘိက္ခဝေ အကုသလံ ပဇာတ်တံ။ အံ၊ဠာ။၂၅၉။
(-၆၀။ မ၊ဠာ။၂၅၂။၂၀။ မဗ္ဗ၊ ဠာ။၂၃၃။
ဥဒါန၊ဠာ။၁၄၂။ ဣတိဝုတ်၊ဠာ။၁၅၅။ ထေရ၊ဠာ။
၂၂၉၆။ ဒါ၊ဠာ။၂၄၇၊၂၄၈။ မ၊ဠာ။၂၅၂၊
၁၅၄။ သံ၊ဠာ။၂၂ ၁၄၅၊၂၄၆။ အနု၊ဠာ။၂၄၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဠာ။၂၂၁။)

ပဇာတ်ကမ (တိ) [ပဇာတ်+ကမ] စွန့်ခြင်း
ငှါ အလိုရှိသော၊စွန့်လိုသော၊သု။ ဝေမေ-
တာယ ဝိသုဒ္ဓိက္ကမဘာဝနာယ ပရိသုတ္တယ-
သမ္မာဒနေန လောဘံ ပဇာတ်ကမေန....
ပဋိပဋိတဗ္ဗံ။ ဣတိဝုတ်၊ဠာ။၂၉။ (-၁၄၃။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဠာ။၁၄၄။)

ပဇာတ်တ္ထ (ကြိ) [ပ+ဟာ+အာ။ အာ-ကို ထွ-
ပြီ။] စွန့်ပြီး။ ပဇာတ်(က)ကြည့်။

ပဇာတ်တော (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ဟာ+တော] စွန့်၍။
ကိလေသကာမေ ပဟာယ ပဇာတ်တော ဝိနော-
ဒေတော။ မဟာနိ၊ဠာ။၁၅၅။ ပဇာတ်တောတိ ဆဇ္ဇေ-
တော။ မဟာနိ၊ဠာ။၆၉။ ပဇာတ်တော (မ၊ဠာ။၂။
၁၁၀)တိ သမာဒါနဝသေန ပရိစ္ဆေဒိတော။ မ၊
ဠာ။၂။၁၅၂။ (-အဘိ၊က။၇၉။ မဟာနိ၊ဠာ။၁၆၊
၈၃။ စူဠနိ၊ဠာ။၁၀-၅။ ပေဋကော။၃၀၈။ မိလိန္ဒ။
၃၇၃။ မ၊ဠာ။၂၀၉၊၂၁၀။ မ၊ဠာ။၂။၃၁။ မ၊
ဠာ။၂၃၀။ မ၊ဠာ။၄။၂၄၆။ သံ၊ဠာ။၂၅။ အံ၊
ဠာ။၂။၁၄၉။ အံ၊ဠာ။၂၅။ အဘိ၊ဠာ။၁၄၁။
အဘိ၊ဠာ။၃၈၆။ ပဋိသံ၊ဠာ။၁၅၅။ ဥဒါန၊
ဠာ။၅၃။ ဣတိဝုတ်၊ဠာ။၂၆၃။ သုတ္တနိ၊ဠာ။
၂။ဝိမာန၊ဠာ။၁၅၅။ ထေရ၊ဠာ။၃၁။ ထေရ၊
ဠာ။၂။၁၆၉။ ထေရီ၊ဠာ။၂၂။ အပါ၊ဠာ။၁၇။ အပါ၊
ဠာ။၂။၇။ မဟာနိ၊ဠာ။၁၄၁။ စူဠနိ၊ဠာ။၄၁။
ဇာ၊ဠာ။၁၇။ ဇာ၊ဠာ။၃၉၃။ ဇာ၊ဠာ။၁၄၃။)

ပဇာတ်တန (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ဟာ+တန] စွန့်၍။
သံယောဇနာနိ ဇောနိ၊ ပဇာတ်တန ဘိက္ခု-
နိ။ ထေရီ၊ဠာ။၃၉၇။ ပဇာတ်တနာတိ အနာဂါ-
မိမဂ္ဂေန သမုစ္ဆန္တိတော။ ထေရီ၊ ဠာ။ ၁၆၄။
(-၂၀၁။)

ပဇာတ်မာ (ကြိ) [ပ+ဟာ+မာ] စွန့်ကုန်ပြီး။
ပဇာတ်(က)ကြည့်။

ပဇာတ်သတိ (ကြိ) [ပ+ဟာ+သတိ] စွန့်လတ္တံ့။
ပဇာတ်(က)ကြည့်။

ပဇာတ်သန္တိ (ကြိ) [ပ+ဟာ+သန္တိ] စွန့်ကုန်
လတ္တံ့။ ပဇာတ်(က)ကြည့်။

ပဇာတ်သသိ (ကြိ) [ပ+ဟာ+သသိ] စွန့်လတ္တံ့။
ပဇာတ်(က)ကြည့်။

ပဇာတ်သပ (ကြိ) [ပ+ဟာ+သပ] စွန့်ကုန်
လတ်အံ့။ ပဇာတ်(က)ကြည့်။

ပဇာတ်သမိ (ကြိ) [ပ+ဟာ+သမိ] စွန့်လတ်
အံ့။ ပဇာတ်(က)ကြည့်။

ပဇာတ်ယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [ပ+ဟာ+ယ+တေ]
စွန့်အပ်၏။ လောဘော ပဟိယတေ တမ္မာတိ
တသ္မာ အရိယပုဂ္ဂလာ အရိယမဂ္ဂေန လော-
ဘော ပဟိယတိ ပဇာတ်ယတိ၊ အစူန္တမေဝ
ပရိစ္စေယတိ။ ဣတိဝုတ်၊ဠာ။၂၆၃။ (-မ၊ဠာ။၃။
၄၃၅။)

ပဇာဟေ (ကြိ) [ပ+ဟာ+အ+ယေ] စွန့်ရာ၏။
ပဇာတ်(က)ကြည့်။

ပဇာဟေယျ (ကြိ) [ပ+ဟာ+အ+ယေ] စွန့်
ရာ၏။ ပဇာတ်(က)ကြည့်။

ပဇာဟေယံ (ကြိ) [ပ+ဟာ+အ+ယံ] စွန့်
ရာ၏။ ပဇာတ်(က)ကြည့်။

ပဇာဟေယျာထ (ကြိ) [ပ+ဟာ+အ+ယျာထ]
စွန့်ကုန်ရာ၏။ ပဇာတ်(က)ကြည့်။

ပဇာနည် (ကြံ) [ပ+ဟ+အ+ယောမ] စွန့်ကုန်ရာ၏။ ပဇာတိ(က)ကြည့်။

ပဇာနည် (ကြံ) [ပ+ဟ+အ+ယော-သိ] စွန့်ရာ၏။ ပဇာတိ(က)ကြည့်။

ပဇာနည် (ကြံ) [ပ+ဟ+အ+ယော] စွန့်ကုန်ရာ၏။ ပဇာတိ(က)ကြည့်။

ပဇာ (ထိ) [ပ+ဇနိ+ကိ+အာ။ ဇိဝေါ ပါဏိ ပဇာ ဇန္တု၊ ဇနော လောကော တထာဂ-တော။ ဓာနံ။ ၁၅၂။ ပကာရေန ဇာတတ္တာ ပဇာ။ ဓာနံ ဇိ။ ၉၃။ ပ-ပုဗ္ဗော ဇနိ ပါတုဘာဝေ ကိ။ ပကာရေန ဇာတတ္တာ ပဇာ။ သူစိ။ နိတိ။ ပဒါဂါ-လည်းကြည့်။ (ပြဇာ-သံ)] (၁) သတ္တဝါ။ သတ္တဝါအပေါင်း။ (က)လူ။ (ခ) နတ်။ (ဂ) ရက္ခိယ။ (သ) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်။ (င) ပုဏ္ဏား။ (စ) ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်။ (ဆ) ဒုဿိလပုဂ္ဂိုလ်။ (ဇ) တိတ္ထိပုဂ္ဂိုလ်။ (ဈ) (က) သား၊ သမီး။ (ခ) သူငယ်။ (ဂ) နှားငယ်။

(၁) သတ္တဝါ။ သတ္တဝါအပေါင်း။ သော လူမံ လောကံ သဒေဝကံ သမာရကံ သဗြဟ္မ-ကံ သဿမဏဗြဟ္မဏိံ ပဇံ သဒေဝမနုဿံ သယံ အဘိညာ သစ္စကတ္တာ ပဝေဒေတိ။ ဝိသါသ။ ဒီ။ ၁၅၃။ မာသ။ ၂၃၆။ အံသါဝဂ။ ပဇာတတ္တာ ပဇာတံ ပဇံ။... ပဇာဝစနေန သတ္တလောကဂ္ဂဟဏံ။ သဒေဝမနုဿဝစနေန သမ္မုတိဒေဝအဝေသမနုဿဂ္ဂဟဏံ။ ဝိဠာ-သ။ ၉၇။ ဒီဠာသ။ ၁၅၇။ မာဠာ။ ၂၁၀၅။ အံဠာ-၂။ ၆၇။ ကာမံ “သဒေဝက” နှိအာဒိဝိသေ-သနာနံ ဝသေန သတ္တဝိသယော လောက-သဒ္ဓေါတိ ဝိညာယတိ တုလျယောဂဝိသ-ယတ္တာ ကေသံ။ “သလောမကော သပက္ခ-ကော” တိအာဒိသု ပန အတုလျယောဂေဝိ အယံ သမာသော လဗ္ဘတိတိ ဗျဘိစာရ-ဒဿနတော ပဇာ-ဂဟဏန္တိ အာဟ “ပဇာ-ဝစနေန သတ္တလောကဂ္ဂဟဏ” နှိ။ သာရတ္ထ။

၁။ ၃၂၁။ ဒီဠာသ။ ၂၃၆။ မာဠာ။ ၂၁၀၅။ အံ-ဒီ။ ၂။ ၁၅၃-၄။ သြဗတိဏ္ဍဿ ပိဟယန္တိ။ ကာမေသု ဂမိတာ ပဇာ(သုတ္တနိ။ ၄၀၇)တိ ပဇာတိ သတ္တာဓိဝစေနံ။ မဟာနိ။ ၁၂၃။ (-ဝိ-၁။ ၄။ ဝိ။ ၁။ ၁၆၄။ ဒီ။ ၂။ ၁၆၅။ ဒီ။ ၁။ ၆၄။ မာ-၁။ ၁၁၉။ မာ။ ၂။ ၇၄။ မာ။ ၁။ ၁၁။ သံသါဝဂ။ ၁၀၉။ သံ။ ၂။ ၂၄-၆။ သံဠာ။ ၇၄။ အံသါဝဂ။ အံ။ ၂။ ၂၅။ အံဠာ။ ၂၁။ အဘိက။ ၃၉၆။ ပဋိသံ။ ၁၂၇။ ဓမ္မ။ ၂။ ၅၀။ ဥဒါန။ ၁၆၆။ ဣတိဝုတ်။ ၂၀၀။ သုတ္တနိ။ ၂၉၂။ ပေတ။ ၁၆၃။ ထေရ။ ၃၃၂။ အပါ။ ၁၅၆။ ၂၉၆။ မဟာနိ။ ၁၃၉။ ၂၂၆-၇။ စူဠနိ။ ၁၅၃။ ဇာသ။ ၇၁။ ၁၁၇။ ဝိဠာသ။ ၁၀၉။ ဝိဠာဠာ။ ၁၇၂။ ဝိဠာဠာ။ ၂၆၄။ ဒီဠာ။ ၂။ ၂၅။ ဒီဠာဠာ။ ၃၀။ မာဠာ။ ၁။ ၃၆၀။ သံဠာသ။ ၄၀။ သံဠာ။ ၂။ ၈၉။ သံဠာဠာ။ ၉၂။ အံ-ဠာ။ ၃။ ၈။ အဘိဠာသ။ ၁၀၈။ အဘိဠာဠာ-၄၉၈။ ပဋိသံဠာ။ ၂။ ၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိသ။ ၂၀၁-၃။ ခုဒ္ဒက။ ၄၅။ ဓမ္မာဠာသ။ ၃၇၉။ ဓမ္မာဠာ။ ၂။ ၁၄၄။ ဥဒါန။ ၄။ ၃၁၆။ ၃၆၂။ ဣတိဝုတ်။ ၄၅၃-၄။ သုတ္တနိ။ ၄။ ၂၅၄။ ၂၃၃။ ပေတ။ ၄။ ၃၁-၈။ ထေရ။ ၄။ ၂၃၂။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၄။ ၁၆။ မဟာနိ။ ၄။ ၁၃၅။ ဇာဠာ။ ၂။ ၃၁။ ဇာဠာဠာ။ ၁၀၂။ ဇာ-ဠာ။ ၄။ ၃၈၈။ ဇာဠာ။ ၂၃၉။ နေတ္ထိဠာ။ ၆။ သီ-ဠာသစ်။ ၂။ ၆၅။ သံဠာသ။ ၁၃၀။ သံဠာ။ ၂။ ၁၉၉။ အံဠာ။ ၂။ ၂၄၄။ မူလဠာ။ ၁၆၆။)

(က) လူ။ ပဇာနည်နာသာ ပသပေါ၊ ပသ-နာသာ အယံ ပဇာ။ ဇာသ။ ၂၇၀။ ပသနာသာ အယံ ပဇာတိ အယံ ပန မနုဿပဇာ ပဉ္စ-ဂေါရသေန ဥပဇိဝန္တိ ပသနာသာ ပသပတိ-ဠာ။ ဇာဠာ။ ၄။ ၂၅၃။ (-ဇာသ။ ၂၂၀။ ဇာ-ဠာ။ ၄။ ၇၂။)

(ခ) နတ်။ ပဇာ စ ဝိဝိဓာ ဂဂနေ၊ ပတ္တေန္တိ ပဉ္စလိကတာ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၀၂။ ပဇာတိ ဒေဝါဒယော အဓိပ္ပေတာ။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၄။ ၅၈။

(ဂ) ရက္ခိသ်။ ကာမံ ပိသာစာ ဝိနဒန္တ၊ သဗ္ဗေ၊ န သန္တသေ ရက္ခသိယာ ပဇာယ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၇။ ရက္ခသိယာ ပဇာယာတိ ရက္ခသိ- သခါတာယ ပဇာယ၊ ရက္ခသသတ္တာနန္တိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၅။

(ဃ) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်။ (င) ပုဏ္ဏား။ သမဏော ခလု ဘော ဂေါတမော ကမ္မဝါဒီ ကိရိယဝါဒီ အပါပပုရေက္ခာရော ဗြဟ္မညာယ ပဇာယ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၀၈။ မ၊ ၂။ ၃၇၉။ ဗြဟ္မညာ- ယ ပဇာယာတိ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနမဟာ- ကဿပါဒိဘေဒါယ ဗြာဟ္မဏပဇာယ၊...အပိ စ...အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ပဒ္ဓဝိရုဒ္ဓါယပိ ဗြာဟ္မဏ- ပဇာယ အဝိရုဒ္ဓေါဟိတသုခတ္ထိကောယေဝါတိ ဝုတ္တံဟေတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၅။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၈-၉။ ဗြဟ္မံ ဝါ သေဋ္ဌံ အရိယမဂ္ဂံ ဇာနာဘိတိ ဗြဟ္မညာ၊ အရိယသာဝကသခါတာ ပဇာ။ တေနာဟ “သာရိပုတ္တာ”တိအာဒိ။ ပကတိ- ဗြာဟ္မဏဇာတိဝသေနာပိ “ဗြဟ္မညာယ ပဇာ- ယာ” တိပဒဿ အတ္ထော ဝေဒိတဗျောတိ ဒဿေတုံ ‘အပိ စာ’တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၇။ (-ဒီ၊ ၂။ ၁၇၆။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၉။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂၉၁။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၂။)

(စ) ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်။ ယတ္ထပ္ပမတ္တာ အဓိ- မုစ္ဆိတာ ပဇာ၊ ဟာပေန္တိ မဂ္ဂံ သုဂတူပပတ္တိ- ယာ။ ဇာ၊ ၁။ ၈၉။ ပဇာတိ အန္ဓဗာလပုထုဇ- နာ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၅။

(ဆ) ဒုဿီလပုဂ္ဂိုလ်။ ကစ္စိ သီလမယံ- ဂန္ဓံ၊ ကိံ တံ ဝါယသိ နေတရာ ပဇာ။ ထေရ။ ၂၂၆။ နေတရာ ပဇာတိ န ဣတရာ ဒုဿီလ ပဇာ၊ ဒုဿီလတ္တာယေဝ ဒုဿီလုမယံ ဒုဂ္ဂန္ဓံ ဝါယတိ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၈။

(ဇ) တိတ္ထိပုဂ္ဂိုလ်။ ယံ တံ ပုဗ္ဗေ အမ- ညိဿံ၊ သက္ကာယာဘိရတံ ပဇ(ထေရ။ ၂၂၄)- နန္တိ ဝေ ပဋိဝိဒ္ဓသစ္စော ယံ သက္ကာယေ “အဟံ မမာ”တိ အဘိရတံ ပဇံ တိတ္ထိယဇနံ တေန

ပရိကပ္ပိတအတ္တာနဉ္စ ပုဗ္ဗေ သာရတော အမ- ညိဿံ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၈၇။

(၂) (က) သား၊ သမီး။ ပဇဉ္ဇဿ န လဘတိ(သံ၊ ၂။ ၄၃၆)တိ အဿ ပုရိသဿ ကုလဝံသပတိဋ္ဌာပကံ ပုတ္တံ န လဘတိ၊ ဝဉ္စိတ္တိ နာမ ဟေတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၅။ ယဿာ- သေတာဒိသိ ပဇာ (ဒီ၊ ၂။ ၂၁၃)တိ ယဿ အာသိ တောဒိသိ ဓိတာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၆။ အပရပဇာ စဿ ပဋိပုဇေန္တိ (ဒီ၊ ၂။ ၁၅၅)တိ သဟာယဿ ပုတ္တဓိတရော ပဇာ နာမ၊ တေသံ ပန ပုတ္တဓိတရော စ နတ္ထုပနတ္တကာ စ အပရပဇာ နာမ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၉။ (-သံ၊ ၁။ ၄၉။ အံ၊ ၁။ ၁၃၁၊ ၃၈၂။ ဣတိဝုတ်။ ၂၆၉။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၂၈၀။ ဇာ၊ ၂။ ၈၂။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၀။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၅၃။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၉၈။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၁၅၊ ၁၃၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၂၁။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၄။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၉၀။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၂။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၉၀။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၂၊ ၃၅၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၀။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၂။)

(ခ) သူငယ်။ ဥလ္လုမ္ပတု ဘဝံ ဂေါတမော ဗြာဟ္မဏိံ ပဇံ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၃၄။ ဗြာဟ္မဏိံ ပဇန္တိ ဗြာဟ္မဏဒါရကံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၇။ ပဇာ-သဒ္ဓေါ ပကရဏာဓိဂတတ္တာ ဒါရကဝိသယောတိ “ဗြာဟ္မဏဒါရက” နန္တိ။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၄၃၃။

(ဂ) နွားငယ်။ ကထံ နော အသိကော- သတ္တာ ခိရပါဟညတေ ပဇာ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၉၉။ ခိရပါ ဟညတေ ပဇာတိ ပါပရာဇဿ သေဝကေဟိ ခိရပကော ဝစ္ဆကော ဟညတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၁၁။

ပဇာတ (တိ) [ပ+ဇန(နိ)+တ။ နိတိ၊ ၁။ ၂၃၃။ (ပြဇာတ-သံ)] (၁) ဖြစ်တတ်သော (သတ္တဝါ)။ (၂) (က) မွေးဖွားတတ်သော၊ အမြဲမဟုတ်သော (မိန်းမ)။ (ခ) မွေးဖွား ပြီးသော(မိန်းမ)။ (၁)ပဇာတတ္တာ ပဇာတိ

သတ္တလောကဿပရိယာယဝစနမေတံ။ပဋိသံ၊
ဌ၊၂။၃၇။ ပဇာတတ္တာ (ဝိ၊ဌ၊၁။၉၇။ ဒီ၊ဌ၊
၁။၁၂၇။ မ၊ဌ၊၂။၁၀၅။ အံ၊ဌ၊၂။၁၆၇)တိ
ယထာသကံ ကမ္မကိလေသေဟံ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ။
သာရတ္ထ၊၁။၃၂။ ဒီ၊ဌ၊၁။၂၃၇။ မ၊ဌ၊၂။
၁၄၈။ အံ၊ဌ၊၂။၁၅၃။ (-ဥဒါန၊ဌ၊၃။၂။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ၊၁။၆။ မဟာနိ၊ဌ၊၂။၅၉။ သီ၊ဌ၊သစ်၊
၂။၆၅။ သံ၊ဌ၊၁။၂။၃၈။ သံ၊ဌ၊၂။၁၉၉။
အံ၊ဌ၊၂။၂၄၄။ မူလဌ၊၁။၆၆။) (၂) (က)
ယဿ ဘရိယာ တုလျဝယာ သမဂ္ဂါ၊ အနု-
ဗ္ဗတာ ဓမ္မကာမာ ပဇာတာ။ ဇာ၊၁။၂၂၂။
ပဇာတတိ ဝိဇာယိနီ၊ န ဝဉ္စျာ။ ဇာ၊ဌ၊
၄။၇၈။ (ခ) ဝိဇာတန္တိ ပဇာတံ၊ ပဿတန္တိ
အတ္ထော။ ဥဒါန၊ဌ၊၁။၁၂။

ပဇာနန (န၊ထိ) [ပ+ဉာ+နာ+ယ။ ထိ-ဒွံ
ပဇာနနာ (ပြဋ္ဌာန-သံ)] (၁) သိခြင်း၊
အထူး-အပြား-အားဖြင့်-ထိုးထွင်း၍-
သိခြင်း။ (၂) ပညာ၊ ဉာဏ်၊ အထူး-အပြား-
-အားဖြင့်-ထိုးထွင်း၍-သိခြင်း-သိတတ်
သော တရား။ (တိ) (၃) သိသော၊ အထူး-
-အပြား-အားဖြင့်-ထိုးထွင်း၍-သိတတ်
သောသူ။ (၄) သိရာ၊ အထူး-အပြား-
-အားဖြင့်-ထိုးထွင်း၍-သိရာ (အခါ)။ (၁)
တဗ္ဗဟုလိကာရာတိ တဿ ပဇာနနဿ ဗဟု-
လိကာရဏေန။ မ၊ဌ၊၄။၆၁။ ကေနဌေန ပညာ-
တိ ပဇာနနဌေန ပညာ။ ကိမိဒံ ပဇာနနံ
နာမ? သဉ္ဇာနနာဓိဇာနနာကာရဝိသိဋ္ဌံ နာနပု-
ကာရတော ဇာနနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၆၆။ ဣမံ
ဥဒါနံ ဥဒါနေသိတိ ဣမံ တသ္မိံ ဝိဒိတေ
အတ္ထေ ဟေတုနော စ ဟေတုသမုပ္ပန္နဓမ္မဿစ
ပဇာနနာယ အာနုဘာဝဒီပကံ...ဥဒါနံ ဥဒါ-
နေသိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၃၆။ ဧဝံ ပဇာနနာ (မ၊ဌ၊
၄။၉၂)တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတိ ယာထာဝ-
တော အဝဗောဓော။ မ၊ဌ၊၃။၃၀၆။ (-သံ၊
ဌ၊၃။၂၂၆။ အဘိ၊ဌ၊၂။၃၄၀။ သာရတ္ထ၊၃။
၂၁၈။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၉၈။ သီ၊ဌ၊သစ်၊၁။၃၇၈၊၄၆၉။

သီ၊ဌ၊သစ်၊၂။၁၅၆။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၀၇။ ဒီ၊ဌ၊၃။
၁၁-၂။ မ၊ဌ၊၁။၃၈၀။ မ၊ဌ၊၃။၂၇၀-၇။ အံ၊
ဌ၊၁။၂၃၆။ မူလဌ၊၃။၆၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌ၊၁။၂၁၈။)
(၂) ပညာ ပဇာနနာ ဝိစယော ပဝိစယော။
အဘိ၊ဓ၊၁။၂၀-၂-၃-၅-၉၊ ၃၁-၂၊ ၇၅-၆-၈-၉၊
၈၁၊ ၂၅၈-၉၊ ၂၆၃။ အဘိ၊ဝိ၊၁။၁၂၊ ၂၂၈၊ ၃၄၁-
၄။ အဘိ၊ပု၊၁၂၈။ ပဋိသံ၊၁၁၄။ မဟာနိ၊
၃၄၊ ၅၉။ စူဠနိ၊၃၀-၂၊ ၂၀၂။ နေတ္ထိ၊၆၄။
ပဇာနနာကာရော ပဇာနနာ။ အဘိ၊ဌ၊၁။
၁၉၁။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၄၂။ နေတ္ထိ၊ဌ၊၁။၃၂။ (-
ပဋိသံ၊၁၇၈၊၁၈၀။ မ၊ဌ၊၃။၆၈။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။
၁၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၃၃။ ဇာ၊ဌ၊၂။၂၉၆။
အံ၊ဌ၊၂။၆၃၊၃၃၉။) (၃) ပညပေမိတိ ပဇာ-
နနဘာဝေန ဉပေမိ တထာ ဝဝတ္ထပေမိ။
တေနာဟ “ဒဿေမိ ဌပေမိ”တိ။ မ၊ဌ၊၃။
၁၂၈။ (၄) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဇာနနကာလ (ပ) [ပဇာနန+ကာလ] သိရာ
အခါ။ ကဏ္ဍသုက္ကာနံ ယုဂနဒ္ဓတာ နတ္ထိတိ
ပဇာနနကာလ အဘာဝါ “အဘိဏ္ဍသမုဒါ-
စာရဝသေနာ”တိ ဝုတ္တံ။ မ၊ဌ၊၁။၃၇၃။ မူလဌ၊
၂။၁၅၈။

ပဇာနနကိစ္စ (န) [ပဇာနန+ကိစ္စ] သိခြင်း-
အမှု-ကိစ္စ။ ပဇာနနကိစ္စမိ ကေမေဝ၊ ကထံ
ဒွေ သိယန္တိ ဝတ္တဗ္ဗတ္တာ “အပိ စာ”တိအာဒိ
ဝုတ္တံ။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊၉၉။

ပဇာနနဌ (ပ) [ပဇာနန+အတ္ထ] သိတတ်သည်၏
အဖြစ်ဟူသော- သိခြင်း-အနက်-သဘော၊
အထူး-အပြား-အားဖြင့်- ထိုးထွင်း၍-
သိခြင်းဟူသော-အနက်-သဘော။ ပညာ
ဥဒါနိတိ ပဇာနနဌေန။ ပဋိသံ၊၃၃၂၊၃၄၂။
ဒီ၊ဌ၊၂။၅၂။ ပဇာနနဌေနာတိ “ဝိညာဏာဒိ-
တိတံပစ္စယုပ္ပတ္တိယာ တေဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ
သမုဒယော ဟောတိ”တိ ပကာရတော ဇာ-
နနဌေန။ ဒီ၊ဌ၊၂။၅၁။ ပဇာနနဌေန ပညာ-
(ပဋိသံ၊၂၂၊၈၂)တိ ပကာရတော ဇာနနဌေန

ပညာ။ ပဋိသန္ဓေဝါဒ။ ၁၀၁။ ပဇာနည်ဌေးနာ-
 (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၁၉၄) တိ အနိစ္စာဒိဟိ
 ပကာရေဟိ ပဋိဝိဇ္ဇနဌေးန။ သာရတ္ထ၊ ၁။
 ၂၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၄။ (-ပဋိသန္ဓေဝါဒ၊ ၁၇၊
 ၅၂၊ ၆-၈၊ ၃၀၆-၇။ နေတ္ထိ၊ ၁၅။ သံဠာ၊ ၂။ ၂၁။
 အံဠာ၊ ၃။ ၃၁၄။ ပဋိသန္ဓေဝါဒ၊ ၉၂၊ ၂၇၆။ ပဋိသန္ဓေ၊
 ၂။ ၂၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၆-၇။ မဟာနိဌ၊ ၂၅။
 နေတ္ထိ၊ ၄။ ၆၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၂၃။ သံဠာ၊ ၂။ ၂၄။
 နေတ္ထိ၊ ၀။ ၁၉၁။)

ပဇာနည်နိယာမ (ပု) [ပဇာနည်+နိယာမ] သိခြင်း
 ဟူသော အမှတ်အသား၊ သီးသား အမှတ်
 အသား။ ယထာပဇာနန္တိ အတ္တနော ပဇာ-
 နနိယာမေန တံ မယံ ဗျာကရိမ္မ။ ဇာ၊ ၄။
 ၄။ ၃၃၂။ (-၃၄၀။)

ပဇာနည်ပညာ (ထိ) [ပဇာနည်+ပညာ]
 အထူး-အပြား-အားဖြင့်-ထိုးထွင်း၍ - သိ
 တတ်သောပညာ။ ပရိယောဂါဟနေ ပညာတိ
 ပဝိသနပညာ၊ ပဇာနည်ပညာဘိ အတ္ထာ။
 ပဋိသန္ဓေဝါဒ၊ ၄၈။

ပဇာနည်ပဋိက္ခေပ (ပု) [ပဇာနည်+ပဋိက္ခေပ]
 သိခြင်းကို ပယ်မြစ်ခြင်း။ တတ္ထံ ဟိ ဒုပ္ပည-
 နိဒ္ဒေသတ္တာ ပဇာနည်ပဋိက္ခေပဝသေန ဒေ-
 သနာ အာဂတာ။ မ၊ ၁။ ၂။ ၂၅၆။

ပဇာနည်ပရိယာယ (ပု) [ပဇာနည်+ပရိယာယ]
 သိခြင်းပရိယာယ်၊ သိပုံတမျိုး (သိခြင်းအစဉ်၊
 သိခြင်းဟူသော အကြောင်း။ ဒီ၊ ၄။ သျှ၊
 ဟောင်း)။ တတ္ထံ သုခံ ဝေဒနန္တိ အာဒိသု အယံ
 အပရောပိ ပဇာနည်ပရိယာယော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
 ၃၆၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၂။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၄။ (-
 ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၂။)

ပဇာနည်မုခ (န) [ပဇာနည်+မုခ] သိခြင်းဟူသော
 အကြောင်း။ ဧဝံ ပဉ္စန္ဒံ ဝသိတာဝါနံ ဝသေန
 ဗျာနဿ ပဇာနည်မုခေန အာရမ္မဏတော

ပီတိယာ ပဋိသန္ဓေဝေဒနာ ဒဏ္ဍိတာ။ သာရတ္ထ၊
 ၂။ ၂၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၉။

ပဇာနည်လက္ခဏ (န) [ပဇာနည်+လက္ခဏ] (၁)
 သိခြင်းဟူသော-မှတ်ကြောင်း - လက္ခဏာ။
 (တိ) (၂) သိခြင်းဟူသော-မှတ်ကြောင်း
 -လက္ခဏာ-ရှိသော။ (၁) ပညိန္ဒြိယဿ
 ပဇာနည်လက္ခဏံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၅၀။
 အံဠာ၊ ၃။ ၃၁၄။ ပဋိသန္ဓေဝါဒ၊ ၁၉၃။ မဟာနိဌ၊
 ၁၅၅။ (၂) ပဇာနည်လက္ခဏာ ပညာ။ နေတ္ထိ၊
 ၂၅။ ပေဋကော၊ ၂၅၄။ မိလိန္ဒ၊ ၉၃။ (-သံ၊
 ၄။ ၃။ ၂၆၅။ အံဠာ၊ ၃။ ၅။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၅-၆။
 မဟာနိဌ၊ ၁၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၈။)

ပဇာနည်ဝိမိ (ပု) [ပဇာနည်+ဝိမိ] သိခြင်း အစီ
 အရင်။ တတ္ထံ “ကထံ ပဇာနာတိ” တိ ပဇာ-
 နနိမိ ကထေတုက မျှတာယ ပုစ္ဆတိ။ သာ-
 ရတ္ထ၊ ၂။ ၁၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၁၉။

ပဇာနည်သဘာဝ (ပု) [ပဇာနည်+သဘာဝ]
 သိခြင်းသဘော။ သာ ပဇာနည်ဌေးန ပညာတိ
သာ ပဇာနည်သဘာဝေန ပညာ။ နေတ္ထိ၊
 ၄။ ၆၉။

ပဇာနည်သဘာဝဒဿနတ္ထ (ပု) [ပဇာနည်သဘာဝ
 + ဒဿန + အတ္ထ] သိခြင်းသဘောကို ပြခြင်း
 အကျိုး။ ပညိန္ဒြိယန္တိ အနညာတညဿာမိတိ-
 န္ဒြိယမေဝ ပဇာနည်သဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝိသု-
 ကတွာ ဝုတ္တံ။ ပဋိသန္ဓေဝါဒ၊ ၃၄၀။

ပဇာနည်ဟေတု (ပု) [ပဇာနည်+ဟေတု] သိခြင်း
 ၏ အကြောင်း။ ယံ ယေန အညာတာဝိန္ဒြိ-
 ယေန အရဟာ “ဣတ္ထတ္တာယ အပရံ န
 ဘဝိဿာမိ” တိ ပဇာနာတိ၊ ဣဒံ ပဇာနည်-
 ဟေတု အညာတာဝိန္ဒြိယံ။ နေတ္ထိ၊ ၀။ ၉၉။

ပဇာနည်နာကာရ (ပု) [ပဇာနည် + အာကာရ]
 သိခြင်း - အမှုအရာ - ကြိယာ၊ သိပုံ အခြင်း
 အရာ။ ပဇာနည် (၂) ကြည့်။

ပဇာနာနာကာရဒဿန (န) [ပဇာနာနာကာရ+ဒဿန] သိပုံအခြင်းအရာကို ပြခြင်း။ အန္တရာတိ ပုစ္ဆိတဝိဿဉ်တဓမ္မဒဿန-စနာနမန္တရာဒိဋ္ဌိယော ဝိဘတ္တာ တဿ ပဇာနာနာကာရဒဿနဝသေနာတိ အတ္ထော။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သင်္ခါ၊သ။ ၄၁။

ပဇာနန္တ (ပ) [ပ+ဉာ+နာ+အန္တ။ ရူနာ-၄၀၀။ နိတိ၊သုတ္တ။ ၃၇၄။မောဂ်၊၅။၁၂။ထိဋ္ဌိ ပဇာနန္တိ](၁)သိသော၊အထူး-အပြား-အားဖြင့်-ထိုးထွင်း၍-သိတတ်သော သူ။ ပညာရှိသုခမိန်။(တိ)(၂)သိသော၊အထူး-အပြား-အားဖြင့်-ထိုးထွင်း၍-သိတတ်သော။ (၁) သူ၏ ကမ္မာရဂါမသို့၊ ဝိက္ခေတဗ္ဗာ ပဇာနာနာ။ ဇာ၊၁။၁၄၇။ သူ၏ နာမ ပဇာနတာ ပဏ္ဍိဘေန ပုရိသေန ကမ္မာရဂါမသို့ယေဝ ဝိက္ခေတဗ္ဗာ။ဇာ၊ဌ၊၁။၂၆၇။ ခတ္တိယေန ပဇာနတာ (ဇာ၊၁။၁၆၆)တိ ခေတ္တာနံ အဓိပတိဘာဝေန “ခတ္တိယော”တိ လဒ္ဓနာမေန ပန ခေတန အဝသေသသတ္တေ အတိက္ကမ္မ ပဇာနာကာ ဉာဏသမ္ပန္နေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ ဇာ၊ဌ၊၁။၃၅၃။ (-ဇာ၊၁။၃၄၉။ ဇာ၊ဌ၊၆။၂၃၃။) (၂) ပဇာနန္တော ပညာယစရတိ၊ ဝိဇာနန္တော ဝိညာဏစရိယာယ စရတိ။ ပဋိသံ၊၂၁၆။ စူဠနိ၊၂၃၃။ ပဇာနန္တောတိ စတုစူပဇာနနပညာယ ပကာရေန ဇာနန္တော။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၀။ တံ တေပဝက္ခာမိယသာ ပဇာနံ။ သုတ္တနိ၊၃၇၇။ စူဠနိ၊၉။ ယထာ ပဇာနန္တိယထာ ပဇာနန္တော အာဇာနန္တော ဝိဇာနန္တော ပဋိဝိဇာနန္တော ပဋိဝိဇ္ဇန္တော။ စူဠနိ၊၆၉။ ဂစ္ဆန္တိ ပုတ္တာ စ ပတိ စ မယံ၊ သာဟံ ကထံ နာနဝဇေ ပဇာနံ။ ဇာ၊၁။၃၇၂။ ဣတိ သာ “ကထံ အဟံ ဧဝံ ပဇာနန္တိ န ပဗ္ဗဇိဿာမိ၊ ပဗ္ဗဇိဿာမိယော”တိ သန္နိဋ္ဌာနံ ကတွာ။ ဇာ၊ဌ၊၄။၄၇၉။ (-ဒီ၊၃။၂၃။ မ၊၁။၁။ အဘိ၊က။၃၀၄။ ပဋိသံ၊၄၅၊၁၇၄-၅-ဂ။ သုတ္တနိ၊၄၄၆။ ထေရ၊၂၅၁။ မဟာနိ၊၃၀၊

၁၁၆။ စူဠနိ၊၁၇၊၇၀၊၁၅၂-၃။ ဇာ၊၂။၁၃၉၊၁၄၁။ နေတ္ထိ၊၁၄-၅၊၅၆၊၁၂၃။ ပေဋကော။၂-ဂ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၁၄-၅။ ဒီ၊ဌ၊၁။၁၀၀။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၅၇။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၄။ မ၊ဌ၊၁။၂၀၉၊၃၃၄။ မ၊ဌ၊၄။၁၀၀။ သံ၊ဌ၊၃။၃၀၃။ အံ၊ဌ၊၁။၅၃၊၃၇၂။ အံ၊ဌ၊၂။၁၃၅။ အံ၊ဌ၊၃။၂၉၅။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၄၄။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၁၁၇-ဂ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၆၄-၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၇၇၊၂၉၈။ ဣတိဝုတ်၊ဌ၊၃၃၂။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၃၀၅၊၃၁၄။ ပေတ၊ဌ၊၂။၂၇-၉။ ထေရ၊ဌ၊၁။၃၄၅။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၆၉။ အပ၊ဌ၊၁။၁၄၈။ စရိယာ၊ဌ၊၁။၇။ မဟာနိ၊ဌ၊၃။၃၁၇။ စူဠနိ၊ဌ၊၁။၉။ ဇာ၊ဌ၊၅။၈၄၊၅၃၀။ ဝဇိရ၊၁၅၀။ သာရတ္ထ၊၂။၂၂၀။ သာရတ္ထ၊၃။၂၂၀။ ဝိမတိ၊၁။၂၁၀-၉။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၅၄။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သင်္ခါ၊၂။၃၇၂။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၄၄။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၁၂-၃။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၆၉။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၁၅။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၃၆-၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။၄၅၁။)

ပဇာနန္တိ (ကြိ) [ပ+ဉာ+နာ+အန္တိ] သိကုန်၏။ ပဇာနာတိ ကြည့်။

ပဇာနန္တိ (ထိ) [ပဇာနန္တ+ဤ] သိသော၊ အထူး-အပြား-အားဖြင့်-ထိုးထွင်း၍-သိတတ်သော မိန်းမ။ ပဇာနန္တိ ကြည့်။

ပဇာနဿ (ကြိ) [ပ+ဉာ+နာ+ဿ] သိလော့။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဇာနာတိ (ကြိ) [ပ+ဉာ+နာ+တိ။ ကစူဠနိ။ ၄၇၀။ ရူ၊၅၁၄။ နိတိ၊သုတ္တ။၉၅၀။ နိတိ၊ဇာ။၂၄၉။ မောဂ်၊၅။၁၂။၆၊၆။ (ပြဇာနာတိ-သံ)] သိ၏။ အထူး-အပြား-အားဖြင့်-ထိုးထွင်း၍-သိ၏။ ယတော ပဇာနာတိ သဟေတုဓမ္မ (ဝိ၊၃။၂။ အဘိ၊က။၁၄၃။ ဥဒါန။၇)နိ ယသ္မာ အဝိဇ္ဇာဒိကေန ဟေတုနာသဟေတုကံ ဣမံ သင်္ခါရာဒိ ကေဝလံ ဒုက္ခက္ခန္ဓဓမ္မ ပဇာနာတိ အညာတိ ပဋိဝိဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၄၆။ ဥဒါန၊ဌ၊၄၁။ တယိဒံ ဘိက္ခဝေ တထာဂတော ပဇာနာတိ (ဒီ၊၁။၁၆)ထိ

ဘိက္ခုဝေ တံ ဣဒံ စတုဗ္ဗိမိဒ္ဓိဒိဋ္ဌိဂတံ တထာ-
 ဂတော နာနပ္ပကာရတော ဇာနာတိ။ ဒီဠာ
 ခါ၉၉။ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ(မာ၁။၁၀၀။
 အံ၁။၂၇၁။ အဘိဝိ။၂၉။ ပဋိသံ။၃၅၇)တိ
 ကာယံ တာသံ ဓာတုနံ အဝိပရိဘော
 သဘာဝံ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ မာ၁။၂၃၅။ အံ၁။၃၁။
 ၂၉၆။ အဘိဠာ။၂။၃၇။ ပဋိသံ၁။၂။၂၃၄။
 ဒသ ဉဏေ ပဇာနာတိ(ပဋိသံ။၅၇)တိ...
 ဒသ ဉဏေ ပဇာနာတိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ သန္တိ-
 ကဓေတိ။ ပဋိသံ၁။၂၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ။၂။၂၇၇။
 ပဇာနာတိတိ ပညာ၊ ယထာသဘာဝံ ပကာ-
 ရေဟိ ပဋိဝိဇ္ဈတိတိ အတ္ထော။ ဒီဠာ။၁။၃။ သီ
 ဇ္ဈိသစ်။၁။၁။မာ၁။၁။၃။ သံဇ္ဈိ။၁။၃။ အံဇ္ဈိ။၁။
 ၆။ မူလဇ္ဈိ။၁။၂။ (-ဝိ။၁။၁။၉။ ဝိ။၅။၂၄၁။
 ဒီ။၂။၉။ ဒီ။၃။၄၂။မာ၂။၁။၁။ မာ၃။၁၂၆။
 သံ။၁။၂၇၇။ သံ။၂။၁၇။ သံ။၃။၁၇၀။အံ
 ၁။၉။အံ။၂။၂၄၇။အံ။၃။၁၉၉။ အဘိ။ပ။၁၇၇။
 ပဋိသံ။၁၇၇။ ဣတိဝုတ်။၂၂၇။ မိလိန္ဒ။၃၇။
 ဝိဠာ။၂။၁၄။ ဒီဠာ။၂။၃၅။ ဒီဠာ။၃။၇၃။ မာ၃။
 ၄။၁။၁။၃။၃။ သံဠာ။၂။၁၀၀။ သံဠာ။
 ၃။၄၁။ အံဠာ။၃။၄၁။ အံဠာ။၂။၁၄၇။အဘိ
 ဠာ။၁၆၅။ ခုဒ္ဒကဠာ။၃။ ဣတိဝုတ်။၃။၆၁။
 သုတ္တနိဠာ။၂။၁၃။ ပေတဠာ။၂၇၇။ စရိယာဠာ။
 ၂၆။ မဟာနိဠာ။၄၇။ စူဠနိဠာ။၆၇။ ဇာဠာ
 ၄။၂၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိဠာ။၂။၄၂။) ပဇာနန္တိ-မာ
 ၂။၂၁။ သံ။၁။၆။ သံ။၂။၄၂။ အံ။၁။၇၂။
 သုတ္တနိဠာ။၃၅၁။ ပေတ။၁၃၆။ ထေရီ။၄၁၁။
 မဟာနိဠာ။၃၀၁။ ဇာ။၁။၂၄၁။ ဇာ။၂။၁၃။
 နေတ္တိ။၁၂၆။ အဘိဠာ။၁၆၉။ ဣတိဝုတ်။၃။
 ၁၅၂။ သုတ္တနိဠာ။၂။၄၁။ ပေတဠာ။၅၅-၆။
 ထေရီဠာ။၂၂၇။ မဟာနိဠာ။၃၆၇။ ဇာဠာ။၅။
 ၁၆၄။ ပဇာနာသိ-သံ။၁။၆။ အံ။၂။၃၁။
 ပေတ။၁၉၀။ အပါ။၁။၃၉၇။ ဇာ။၁။၁၆၄။
 ဇာ။၂။၁၃။ အပါဠာ။၁။၃၂။ ဇာဠာ။၂။၂၆၄။
 ဇာဠာ။၃။၃၄၂။ ဇာဠာ။၄။၃၁၀။ ဇာဠာ။၅။၃၁။
 ပဇာနာထ-သံ။၁။၃၄၂-၃။ပဇာနာမိ-ဒီ။၃။

၂၃-၅။ မာ၁။၁၀၆။ သံ။၁။၂၇၇။ သံ။၂။၂၁။
 သံ။၃။၁၁။ အံ။၁။၇။ အံ။၂။၃၅၄-၅။ အံ။၃။
 ၃။အဘိက။၄၀-၁။ပဋိသံ။၃၁။ ဣတိဝုတ်။
 ၂၀၃။ သုတ္တနိဠာ။၃၀၇။ အပါ။၁။၅။ စူဠနိဠာ။၁၆၉။
 ဇာ။၁။၂၇၃။ ဇာ။၂။၁၅၇။ နေတ္တိ။၁၀၉။ ဒီ။
 ၄။၃။၁၄။ မာဠာ။၁။၃၄၂။ သံဠာ။၁။၃၀၅-၆။
 အံဠာ။၁၅၆။ အံဠာ။၂။၁၇၃။ အဘိဠာ။၁။
 ၂၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ။၂။၁၅၁။ မောဠာ။၁။၁၆၇။ သုတ္တနိ
 ဠာ။၂။၃၀။ ပေတဠာ။၁၁၁။ ထေရီဠာ။၂၇။
 အပါဠာ။၁၂၄။ ဇာဠာ။၄။၂၇၃။ ဇာဠာ။၆။
 ၃၄။ ပဇာနာမ-မာ၃။၄၇။ ပဇာနာထ-
 ဝိ။၂။၁၇၁။ ပဇာနာသု-ဇာ။၂။၂၁။ ဇာ
 ဠာ။၆။၂၇၇-၉။ ပဇာနာသု-မာ၂။၂၂၃။
 သံ။၃။၂၀၁။ အံ။၂။၅၀၂၀၇။ ပဇာနာသု-
 မာ၁။၄၁။ မာ၂။၁၆၂-၄။ အံ။၁။၂၅၇-၇။ အံ။
 ၂။၁၅-၆။ အံ။၃။၂၃၆။ ပဇာနိသ တိ - သံ
 ၃။၁၉၇။ အံ။၂။၃၇၁-၂။ အပါဠာ။၂။၂၇၀။
 ပဇာနိသ ခမိ-မာ၂။၂၂၃။

ပဇာနာထ (ကြိ) [ပ+ဉ+နာ+ထ] (၁) သိ
 ကုန်၏။ (၂) သိကုန်လော့။ အထက်ပုဒ်
 ကြည့်။

ပဇာနာပေတိ (ကာကြိ)[ပ+ဉ+နာ+ကာပေ
 +တိ] သိစေ၏။ အထူး-အပြား-အားဖြင့်
 -ထိုးထွင်း၍-သိစေ၏။ ပညာပေန္တိတိ ပဇာ-
 နာပေန္တိ၊ ပကာသေန္တိတိ အတ္ထော။ အနုဇ္ဈိ
 ၂။၁၇၅။ ပညာပေသန္တိတိ ပဇာနာပေသန္တိ၊
 ပကာသေသန္တိတိ အတ္ထော။ ဥဒါနဠာ။၂၉၇။
 ဒီဠာ။၂။၁၅၁။ သံဇ္ဈိ။၂။၅၀၇။ အံဇ္ဈိ။၃။၂၅၆။

ပဇာနာပေန္တိ (ကာကြိ) [ပ+ဉ+နာ+ကာပေ
 +အန္တိ] သိစေကုန်၏။ အထက်ပုဒ် ကြည့်။

ပဇာနာပေသန္တိ (ကာကြိ) [ပ+ဉ+နာ+
 ကာပေ+သန္တိ] သိစေကုန်လော့။ ပဇာနာ-
 ပေတိ-ကြည့်။

ပဇာနာမ (ကြိ) [ပ+ဉာ+နာ+မ] သိကုန်၏။
ပဇာနာတိ-ကြည့်။

ပဇာနာမိ (ကြိ) [ပ+ဉာ+နာ+မိ] သိ၏။ ပဇာ-
နာတိ-ကြည့်။

ပဇာနာသိ (ကြိ) [ပ+ဉာ+နာ+သိ] သိ၏။
ပဇာနာတိ-ကြည့်။

ပဇာနိတ (တိ) [ပ+ဉာ+နာ+တ] သိအပ်သော၊
အထူး-အပြား-အားဖြင့်-ထိုးထွင်း၍-
သိအပ်သော။ သဒ္ဒဟိတက္ကာ ပဇာနိတံ၊
ပဇာနိတက္ကာ သဒ္ဒဟိတံ။ ပဋိသံ။ ၂၂၈။
(-၂၂၉။)

ပဇာနိတဗ္ဗ (တိ) [ပ+ဉာ+နာ+တဗ္ဗ] သိအပ်
သော၊ အထူး-အပြား-အားဖြင့်-ထိုးထွင်း
၍-သိ-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ ဝိတ္ထတာ-
ယာတိ ပဇာနိတဗ္ဗ ဝိသယေ ပတ္တဋ္ဌာယ၊
န ဧကေသေ ဝတ္ထမာနာယ။ ပဋိသံ၊ ၂။
၂၆၀။ အံ၊ ၁။ ၂၈၃။ (-ဒိ၊ ၁။ ၁။ ၇၀။)

ပဇာနိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပ+ဉာ+နာ+တုံ] သိခြင်းငှါ၊
အထူး-အပြား-အားဖြင့်-ထိုးထွင်း၍-
သိခြင်းငှါ။ အဝိဇ္ဇာ ပန ဥပ္ပဇ္ဇိတော တံ
အာကာရံ ပဇာနိတုံ န ဒေတိတိ အသမ္ပဇဉံ။
အဘိ၊ ၁။ ၁။ ၃၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၃၃။)

ပဇာနိတော (ကြိ၊ ဝိ) [ပ+ဉာ+နာ+တော] သိ၍၊
အထူး-အပြား-အားဖြင့်-ထိုးထွင်း-
သိ၍။ သဒ္ဓေါ သော ဘန္တေ အရိယသာ-
ဝကော.....ဧဝံ ပဇာနိတော ပဇာနိတော ဧဝံ
အဘိသဒ္ဓဟတိ။ သံ၊ ၃။ ၁၉၈။ (-ပေဋကော။
၂၅၅။)

ပဇာနိဿဘိ (ကြိ) [ပ+ဉာ+နာ+ဿဘိ] သိ
လတ္တံ့။ ပဇာနာတိ-ကြည့်။

ပဇာနိဿာမိ (ကြိ) [ပ+ဉာ+နာ+ဿာမိ] သိ
လတ်အံ့။ ပဇာနာတိ-ကြည့်။

ပဇာနေယျ (ကြိ) [ပ+ဉာ+နာ+ယျ] သိရာ
၏။ ပဇာနာတိ-ကြည့်။

ပဇာနေယျံ (ကြိ) [ပ+ဉာ+နာ+ယျံ] သိရာ၏။
သိနိုင်လို့၏။ ပဇာနာတိ-ကြည့်။

ပဇာပတာဘိနန္ဒိ (တိ) [ပဇာပတိ+အဘိနန္ဒိ]
မာရ်နတ်ကို နှစ်သက်သော၊ သူ။ အဟေသံ
ယေ ပန ဘိက္ခု တယာ ပုဗ္ဗေ သမဏ-
ဗြာဟ္မဏာ လောကသ္မိံ....ပဇာပတိပသံသကာ
ပဇာပတာဘိနန္ဒိနော ဗြဟ္မပသံသကာ
ဗြဟ္မာဘိနန္ဒိနော၊ တေ ကာယဿ ဘေဒါ
ပါဏုပစ္ဆေဒါ ပဏီတေ ကာယေ ပတိဋ္ဌိတာ။
မာ၊ ၁။ ၄၀၂။

ပဇာပတိ (ပု) [ပဇာ+ပတိ။ ပဇာ+ပါ+တိ။
ပဇာနံ သတ္တာနံ ပတိ သာမိဘူတော ပဇာ-
ပတိ၊ ပဇံ ပါလေတိတိ ဝါ ပဇာပတိ။ ဓာနံ၊
ဋီ၊ ၁၅။ ပရတော ဇာယတိတိ ပဇာ၊ အတ္ထိန္ဒိ-
ကာ၊ တာသံ ပတိ ပဇာပတိ။ ဓာနံ၊ ၁။ ၄၂။
ပဇံ ပုတ္တံ ပါလေတိတိ ပဇာပတိ။ ပါ ပါလနေ၊
တိ၊ အာတ္တံ၊ ရဿတ္တဉ္စ။ ဓာနံ၊ ၁။ ၂၃၇။ ပဇာ-
ပတိသဒ္ဓါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရကို -မ၊ ၁။ ၁။ ၈၃-၄။
ဓာနံ။ ၁၀၀၀-တို့၌ ကြည့်။ (ပဇာပတိ-သံ)
(၁) ဗြဟ္မာ။ (၂) သတ္တဝါတို့ကို အစိုးရသူ၊
အရှင်သခင်။ (၃) မာရ်နတ်။ (၄) ပဇာပတိ
နတ်မင်း။ (ထိ) (၅) ဇနီး၊ မယား။ (၆)
(ဘုရားရှင်မိထွေးတော်) မဟာပဇာပတိ
ဂေါတမိ။

(၁) ဗြဟ္မာ။ လောကက္ခာယိကာတိ အယံ
လောကော ဧကေန နိမ္မိတော၊ အသုကေန
ပဇာပတိနာ ဗြဟ္မနာ ဣဿရေန ဝါ နိမ္မိ-
တော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၀၀။ (-သိ၊ ၁။ ၁။ ၁။
၃၆၇။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၃၃၉။) (၂) သတ္တဝါတို့ကို
အစိုးရသူ၊ အရှင်သခင်။ ယထာ စ ဣဿရော၊
ဧဝံ ပဇာပတိ ပုရိသော စ။ နာမမတ္တမေဝ
ဟေတု ဝိသေသော။ တေဟိ ဝါဒီဟိ ပကပ္ပိတံ

ယဒိဒံ “ပဇာပတိ ပုရိသော”တိ။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။
 ၆၅။ (-သရတ္ထ၊ ၃။ ၁၀၀။ သိ၊ ဋ္ဌိ၊ သစ်၊ ၁။
 ၃၆၇။ မ၊ ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၈၃။ အံ၊ ဋ္ဌိ၊ ၃။ ၃၃၉။) (၃)
 မာရ်နတ်။ ပဇာပတိ ပဇာပတိတော သဉ္ဇာ-
 နာတိ။ မ၊ ၁။ ၂။ ပဇာပတိန္တိ ဧတ္ထ ပန မာရော
 ပဇာပတိတိ ဝေဒိတဗျော။... မာရောယေဝ
 ပန သတ္တသင်္ခါတာယ ပဇာယ အဓိပတိဘာ-
 ဝေန ဣမ ပဇာပတိတိ အဓိပေတော။ မ၊ ၄။
 ၁။ ၃၅။ (၄) ပဇာပတိနတ်မင်း။ အထ ပဇာ-
 ပတိဿ ဒေဝရာဇဿ ဇေဂ္ဂံ ဥလ္လောကေယျာ-
 ထ။ သံ၊ ၁။ ၂၂၀။ ပဇာပတိဿာတိ သော ကိရ
 သက္ကေန သမာနဝဏ္ဏော သမာနာယုကော
 ဒုတိယံ အာသနံ လဘတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၂။
 ပဇာပတိဿာတိ ဧဝံ နာမကဿ။ ဒေဝရာ-
 ဇဿာတိ အတ္တနော ဝသံ အနုဂစ္ဆန္တာနံ
 ဒေဝါနံ ရာဇဘူတဿ။ သော ကိရ သက္ကေန
 သမာနဝဏ္ဏော သမာနာယုကောတိ ဒေဝ-
 ရာဇာတိ ဝုတ္တံ။ ပရိတ္တဋ္ဌိက၊ ၇၂။ (-ဒိ၊ ၁။
 ၂၃၀။ ဒိ၊ ၃။ ၁၆၅။ ၁၇၃။ ဇာ၊ ၁။ ၃၆၈။ ဇာ၊
 ၂။ ၁၁၂။ ၃၆၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၃။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
 ၄၇၉။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၁။ ၄၃၉။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၃။ ၇။
 မ၊ ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၈၄။) (၅) ဇနီး၊ မယား။ စတသော
 စ ပဇာပတိယော မနာပါ မနာပေန ပစ္စု-
 ပဋ္ဌိတာ အဿု။ အံ၊ ၁။ ၁၃၆။ ပဇာပတိယော-
 တိ ဘရိယာယော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၆။ ပဇာ-
 ပတိ(ဥဒါန၊ ၉၁)တိ ဘရိယာ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၀၃။
 (- ဝိ၊ ၁။ ၃၀၊ ၉၀-၁၊ ၁၀၇-ဂ၊ ၃၁၇၊ ၃၄၄၊ ၃၇၀-
 ၁။ ဝိ၊ ၂။ ၂၉၊ ၁၀၇၊ ၂၆၇။ ဝိ၊ ၃။ ၃၀။ ဝိ၊ ၄။
 ၂၆၂၊ ၃၈၃။ ဒိ၊ ၂။ ၂၆၄။ မ၊ ၂။ ၄၇၊ ၃၁၂။ သံ၊
 ၁။ ၄၃၈။ သံ၊ ၃။ ၃၁၅။ အံ၊ ၃။ ၄၈၊ ၃၁။ ဝိမာန။
 ၅၈၊ ၆၂။ အပ၊ ၂။ ၂၆၆။ မဟာနိ၊ ၃၂၉။ ဇာ၊
 ၂။ ၁၇၂။ နေတ္ထိ၊ ၁၁၅။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၈။ ဝိ၊ ၄။
 ၂။ ၁၄၃။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၀၈၊ ၂၄၅။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၅။
 ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၇၁။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၈၊ ၁၁၆၊ ၁၆၈၊
 ၁၉၂၊ ၃၇၂။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
 ၄၃၊ ၈၉။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၆၇၊ ၁၇၅။ ပေတ၊ ၄။

၂၀-၉။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၀၃။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၇၃။ ဇာ၊
 ၄။ ၁။ ၇၁၊ ၃၁၁၊ ၄၂၁-၃။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၀။ ဇာ၊
 ၄။ ၃။ ၃၀၂-၄။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၇၆။ ဝဇီရ၊ ၄။ ၁။
 သရတ္ထ၊ ၃။ ၄၃၆။ ကင်္ခါ၊ ဋ္ဌိ၊ သစ်။ ၂၃၅။ ဒိ၊ ဋ္ဌိ၊
 ၁။ ၂၄၀။ သိ၊ ဋ္ဌိ၊ သစ်။ ၂။ ၇၂၊ ၂၀၁။ မ၊ ဋ္ဌိ၊ ၁။
 ၈၃-၄။ အံ၊ ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၃၇၀။) (၆) (ဘုရားရှင်
 မိထွေးတော်) မဟာပဇာပတိဂေါတမိ။ ပဇာ-
 ပတိ-သဒ္ဓေါ ဒေဝဝိသသဝါစကော ပုလ္လိ-
 နေံ၊ ကလတ္တဇိနမာတုစ္ဆာဝါစကော ဣတ္ထိ-
 လိနေံ၊...မဟာပဇာပတိယာတိ စ ဒဿန-
 တော။ နိတိ၊ ပဒ၊ ၃၃၅။

ပဇာပတိဂရဟက (တိ) [ပဇာပတိ+ဂရဟက]
 မာရ်နတ်ကိုကဲ့ရဲ့သောသူ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဇာပတိဇိဂုစ္ဆက (တိ) [ပဇာပတိ+ဇိဂုစ္ဆက]
 မာရ်နတ်ကို စက်ဆုပ်သောသူ။ အဟေသု
 ခေါ ယေ ဘိက္ခု တယာ ပုဗ္ဗေ သမဏဗြာဟ္မ-
 ဏာ လောကသို့... ပဇာပတိဂရဟကာ ပဇာ-
 ပတိဇိဂုစ္ဆကာ ဗြဟ္မဂရဟကာ ဗြဟ္မဇိဂုစ္ဆကာ၊
 တေ ကာယဿ ဘေဒါ ပါဏုပစ္ဆေဒါ ဟိနေ
 ကာယေ ပတိဋ္ဌိတာ။ မ၊ ၁။ ၄၀၂။

ပဇာပတိနိဿိတ (တိ) [ပဇာပတိ+နိဿိတ]
 အစိုးရသူ-အရှင်သခင်-ကို မှီသော။ “ကေ-
 သာ နာမေတေ ဣဿရဝိဟိတာ ပဇာပတိ-
 နိဿိတာ အဏုသဉ္ဇယော ပကတိပရိဏာ-
 မော”တိ အာဒိနာ နယေနပေတ္ထ ဒိဋ္ဌိမညနာ
 ဝေဒိတဗျော။ မ၊ ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၇၂။

ပဇာပတိပသံသက (တိ) [ပဇာပတိ+ပသံသက]
 မာရ်နတ်ကို ချီးမွမ်းသောသူ။ ပဇာပတာဘိ-
 နနိ-ကြည့်။

ပဇာပတိဝါစ (ပု) [ပဇာပတိ+ဝါစ] အစိုးရသူ-
 အရှင်သခင် -ဟူသော- အယူ-ဝါဒ။ (ယင်း
 ကား-တိတ္ထိဘို့ ကြံဆအပ်သော ဝါဒတမျိုး
 ဖြစ်သည်။ ပကတိဝါဒ၊ ဣဿရဝါဒ-စသည်
 တို့ကဲ့သို့ လောက၌ရှိသည့် သက်ရှိ၊ သက်မဲ့

အရာဝတ္ထုအားလုံး “ပဇာပတိ” ဟူသော
 ဖန်ဆင်းရှင် အရှင်သခင်ကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု
 ယူဆသော ‘ကေကာရဏဝါဒ’ မျိုးပင်တည်း။
 အဘိဋ္ဌာ ၁။ ၁၀၂။ အဘိဋ္ဌာ ၂။ ၁၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၂။ ၁၇၃။ မူလဋီ၊ ၁။ ၆၁။ မူလဋီ၊ ၂။ ၉၉။ အနုဋီ၊
 ၁။ ၆၈။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိဋီ၊ ၂။ ၂၉၀။
 တံ နိမိတ္တကံ ပန လောကပ္ပဝတ္တိံ ဣစ္ဆန္တာနံ
 ပဇာပတိဝါဒေ ပရိသဝါဒေ စ ဣဿရဝါဒေ
 ဝိယ ဒေါသာ အသိဒ္ဓိံ စ ဝိဓာတဗ္ဗာ။ အနုဋီ၊
 ၃။ ၆၆။

ပဇာပတိဝါရ (ပု) [ပဇာပတိ+ဝါရ] မာရ်နတ်ကို
 ပြဆိုရာ အလှည့် အကြိမ်။ အတ္ထဝဏ္ဏနာ
 ပနေတ္ထ ပဇာပတိဝါရေ ဝုတ္တနယေနဝ
 ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆။ (-၃၇-ဂ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။
 ၈၄၅။)

ပဇာဘာဝသီသ (န) [ပဇာ+အဘာဝ+သီသ]
 သား၊ သမီး မရှိခြင်းဟူသော-အဦး-အစ
 -ပဓာန။ ပဇဉ္ဇဿ န လဘတိတိ ပဇာဘာ-
 ဝသီသေန ဘဿာ ပရိဝါရဟာနိ ဝုတ္တာ။
 သံ၊ဋီ၊ ၂။ ၃၆၄။

ပဇာယတိ (ကြိ) [ပ+ဇန (ဇနိ) +ယ+တိ။
 ရှူ၊ ၅၁။ နိတိ၊ဓာ။ ၂၃၃။] ဖြစ်၏။ ဖြစ်ပေါ်-
 ပေါက်ပွား-မွေးဖွား-၏။ ဝိပဋ္ဌမာနံ တဗ္ဗာ-
 ဝံ၊ ပေသိ နာမ ပဇာယတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၅။
 (-ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊ ၅၂။ သံ၊ဋီ၊ ၁။ ၂၃၉။) ပဇာ-
 ယန္တိ-ဇာ၊ ၂။ ၁၅၀။ ပေဋ္ဌကော၊ ၁၉၂။ ဥဒါ-
 န၊ဋ္ဌ၊ ၄၂။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၆။ ၁၇။
 သံ၊ဋီ၊ ၂။ ၅၂၈။ ပဇာယဓေ-ဇာ၊ ၂။ ၉၃။ ဇာ၊
 ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၉၁-၂။ ပဇာယာမိ - အပါ၊ ၁။ ၃၆၆။
 အပါ၊ ၂။ ၆။ ၂၈၊ ၈၅၊ ၁၁၄၊ ၁၃၂၊ ၁၆၀၊ ၁၇၅၊
 ၂၀၃။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၊ ၃၀၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂။
 ၁၄၆။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊ ၅၈။

ပဇာယန (တိ) [ပ+ဇန+ယ+ယု] ဖြစ်တတ်
 သော။ ပဇာယာတိ ပဇာယနဝသေန သတ္တာ

ဝုစ္စန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၁၇။ ပဇာယနဝသေနာ-
 တိယထာသကံ ကမ္ပနိဗ္ဗတ္တနဝသေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၃။ ၁။ ၂၃၃။

ပဇာယန္တိ (ကြိ) [ပ+ဇန+ယ+အန္တိ] ဖြစ်
 ကုန်၏။ ပဇာယတိ-ကြည့်။

ပဇာယဓေ (ကြိ) [ပ+ဇန+ယ+အန္တိ။ အန္တိ-
 ကိုဓေ-ပြု။] ဖြစ်ကုန်၏။ ပဇာယတိ-ကြည့်။

ပဇာယာမိ (ကြိ) [ပ+ဇန+ယ+မိ] ဖြစ်၏။
 ပဇာယတိ-ကြည့်။

ပဇာယိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ဇန+ယ+တွာ] ဖြစ်
 ၍၊ ဖြစ်ပေါ်-ပေါက်ပွား-၍။ ဥစ္စေ ကုလေ
 ပဇာယိတွာ၊မဟာဘောဂေါ ဘဝါမဟံ။ အပါ၊
 ၁။ ၃၇၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၉။

ပဇာ (ပု) [ပဒ+အ။ ပဒ ဂတိယံ၊အ၊ဒဿ ဇော၊
 ဒ္ဓိတ္တံ၊ ပဇော။ ဓာန်၊ဋီ၊ ၁၉၀။ ပဒ+ဏှ။ ပဒ
 ဂတိမ္ပိ၊ ပဇနိယံ ပဇာ ဂါထာ။ ရှူ၊ ၅၅၆။ (-နိ-
 ရုတ္တိ၊ ၇၈၀။ နိတိ၊ဓာ။ ၂၂၇။ (ပဒျ၊ ပဒျာ-
 သံ) | (၁) (က) လမ်း၊ ခရီး။ (ခ) လမ်း၊
 လမ်းစဉ်၊ ကျင့်စဉ်။ (န) (၂) ဂါထာ၊
 ကဗျာ။ (၁) (က) မဂ္ဂေါပဇန္ဓာ ပထော-
 ပဇော၊ အဉ္စသံ ဝဇ္ဈမာ’ယနံ။ စူဠနိ၊ ၂၀၁။
 ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၃၇။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၃။
 ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၃။ အပါ၊ ၅။ ၁၇၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ။
 ၉၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၃၉၀။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၃၁။ ဝိ၊
 သင်္ဂဟ၊ ၁၈၃။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သစ်၊ ၁၄၁။) (ခ)
 ပဇောန ကတေန အတ္တနာ၊ ပရိနိဗ္ဗာနဂတော
 ဝိတိတ္ထကင်္ခေါ။ သုတ္တနိ၊ ၃၅၇။ မဟာနိ၊ ၅၄။
 စူဠနိ၊ ၃၉။ (-သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၀။ မဟာနိ၊
 ဋ္ဌ၊ ၁၇၃။) (၂) ပဇာ သိလောကေ ပဇာ’ဒ္ဓေ၊
 ပဇော ပါဒဟိတေ တိသု။ ဓာန်၊ ၁၀၃၅။
 (ဤတွင် အချို့အဘိဓာနပုဒ်ပိကာ၌ “ပဇော’
 ဒ္ဓေ”ဟု ၎င်း၊ အချို့၌ “ပဇာ’ ဒ္ဓေ”ဟု ၎င်း
 ရှိ၍ ယင်း၏ ဦးကား “အဒ္ဓေ ဘာဂေ”ဟု
 ဖွင့်သည်။ ယင်းကို မှီ၍ နိဿယဟောင်း၌

“ပဇာ၊ ပုလ္လိင် ပဇာ-သဒ္ဓါသည်။ အဗ္ဗေ ထက်ဝက်ဟူသော အနက်၌။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏”ဟု အနက်ပြန်ဆိုသည်။ တောင်ပေါက် နိဿယ၌မူ “အဗ္ဗေ၊ လမ်းခရီး၌ ဖြစ်သည်ရှိသော်။ ပဇာ၊ ပဇာ-ဟု ပုလ္လိင်ဖြစ်၏”ဟု ပြန်ဆိုသည်။ ဝိ၊ဓာနံ၊ သျ၊သစ်-၌ကား- “ပဇာ၊ ဣတ္ထိလိင် ပဇာ-သဒ္ဓါသည်။ အဗ္ဗေ၊ လမ်းခရီး၌။ သိယာ၊ဖြစ်၏”ဟု ပြန်ဆိုသည်။ သက္ကတ(အမရဝိသေကဋီကာ၊ ဗျာချာသုဓာဋီကာ၊၃၊၅၊၃၁)၌ “နပုလ္လိင် ပဗျ-သဒ္ဓါဂါထာကို၎င်း၊ ပုလ္လိင် ပဗျ-သဒ္ဓါ သုဆင်းရဲကို၎င်း၊ ဣတ္ထိလိင် ပဗျာ-သဒ္ဓါ လမ်းခရီးကို၎င်း ဟော၏”ဟု ဆိုသည်။ထို့ပြင် ပါဠိ၌ ၃-လိင်ဆံ ပဇာ-သဒ္ဓါသည် ခြေနယ်ဆီ၊ ခြေလိမ်းဆေး၊ ခြေဆေးရေကိုဟော၍ သက္ကတ၌ နပုလ္လိင် ပါဗျ-သဒ္ဓါ ခြေဆေးရေကို ဟောသည်။)

ပဇာ (တိ) [ပဒ+ဏှ။ ပဒဿ ဟိတံ ပဇာ၊ အာ-ဂန္ဓာဒယော ပဇာပရိယန္တာ သတ္တ၊သဒ္ဓါ တိသု လိဂေသု။ ဓာနံ၊ဋီ၊၄၂။ ပါဒ+ဏှ။ ပါဒါနံ ဟိတံ ပဇာ တေလံ။ ရူ၊၃၇။ (ပါဗျ-သံ)] (က) ခြေနယ်ဆီ၊ ခြေကို နှိပ်နယ် သုတ်လိမ်း ကြောင်းဆီ။ (ခ)ခြေလိမ်းဆေး။ (ဂ)ခြေ ဆေးရေ။ (က) အာသနံ ဥဒကံ ပဇာ၊ မဇု-သာကဉ္စ ဗြဟ္မ၊နော။ ဒီ၊၂။၁၉၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂ ၂၇၇။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၄၉။ ဣဒံ ပဇာပါဒါနံ ဟိတတ္ထာယ အဘိသင်္ခတံ တေလံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂ ၂၇၇။ဣဒံ ပဇာပရိယမဝိနောဒနတ္ထံ ပါဒစ္ဆန္ဒ-နတေလံ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၅၀။ (-ဇာ၊၁။၃၁၃၊ ၃၅၁။ ဇာ၊၂။၃၂၊၉၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၉၆၊၄၀၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၀၇၊၄၀၀ - ၁။)(ခ) အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပဇာ အဘိသင်္ခရိတုံ။ ဝိ၊၃။၂၉၀။ ပဇာ အဘိသင်္ခရိတုန္တိ ယေန ဖာလိတပါဒါ ပါက-တိကာ ဟောန္တိ။ တံနာဋိကေဓာဒိသု နာနာ-ဘေသဇ္ဇာနိ ပက္ခိပိတော ပဇာ အဘိသင်္ခရိတုံ၊ ပါဒါနံ သပ္ပာယဘေသဇ္ဇာ ပစိတုန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၇၄။ ယေနာတိ ပဇေန။ တံ ပဇာ

အဘိဓာန်(ပ-ဝဂ်) ၁-၂၆ -ပ-မ-ဗ-သ-စ

အဘိသင်္ခရိတုန္တိ ယောဇနာ။ “ပါဒါနံ သပ္ပာ-ယဘေသဇ္ဇာ”န္တိ ဣမိနာ ပါဒဿ ဟိတံ ပဇာန္တိ ဝစနတ္ထံ ဒဿေတိ။ ပါစိတံ၊ ယော၊၃၄၆။ (ဂ) ပဇာ ပါဒေါဒကာ’ ဒေါ’ ထ။ ဓာနံ။ ၄၂။

ပဇာပဇာ (ပ) [ပဇာ+ပဇာ+ဗန္ဓ] ဂါထာ၊ စုတ္တိ-ယဇ္ဇ၊ ကဗျာအဖွဲ့နှင့် စကားပြေအဖွဲ့။ ဂန္တိ သူတိ ပဇာပဇာဗန္ဓဝသေန သက္ကတဘာ-သာယ ဗန္ဓိ သု။ သံ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၇၃။

ပဇာတိ (ကြိ) [ပဒ+ယ+တိ။ ရူ၊၅၁။ နိတိ၊ ဓာ၊၂၂။ (ပဗျတေ-သံ)] (၁) ဖြစ်၏။ (၂) သွား၏။ (၃) ရောက်၏။ (၄) ရ၏။ (၅) ကျင့်၏၊ ပြုကျင့်၏။ (၆) ချထား၏။

(၁) ဖြစ်၏။ ပဇာတိ ပဝတ္တတိ ဇေတ-နာတံ ပဒံ။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၀၀။ (-ဒီ၊ဋီ၊၃။၈၄၊ ၁၃၂။ မ၊ဋီ၊၂။၁၂၅၊၁၆၂။ သံ၊ဋီ၊၁။၈၀။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၁၀။ မူလဋီ၊၂။၂၀၉။ အနုဋီ၊၂။ ၂၁၁။) သယံ ဝါ ပဇာန္တိ ဣဒ္ဓိပဋိလာဘာ-ယ သမ္ပဇာန္တိတိ ပဒါနိတံ ဝုစ္စန္တိ။ တေနာဟ “ဣဒ္ဓိပဋိလာဘာယ သံဝတ္တန္တိ”တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊၂။၁၉။ (၂) သွား၏။ ယာဘိ ပဇာတိ ဇေတနာတိ ယာနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၇၀။ (၃) ရောက်၏။ တေန ဟိ ယသ္မာ ဥပဇ္ဈပရိ-ဝိသေသသင်္ခါတံ ဣဒ္ဓိ ပဇာန္တိ ပါပုဏန္တိ၊ တသ္မာ ပါဒေါတိ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၅၆။ ဒီ၊ဋီ၊၂။ ၂၀၈။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၄၅။ (-နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊၇၁။ သာရတ္ထ၊၃။၄၃၁။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၁၇။ သံ၊ဋီ၊ သစ်၊၂။၂၉၂။ မ၊ဋီ၊၃။၁၉၂။ အနုဋီ၊၂။ ၁၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၁၇။)န စ ပဇိတ္ထ အသင်္ဂ-မာနသာ။ ထေရီ၊၄၂၄။ န စ ပဇိတ္တာတိ တသ္မိ စက္ခုသ္မိ သင်္ဂ နာပဇိ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊ ၂၆၆။ (၄) ရ၏။ သောတံ ဝါ အရိယံ အာဒိတော ပဇာတိ အဓိဂစ္ဆတိတိ သော-တာပတ္တိ၊ ပဌမကော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၄၈၃။

(၅) ကျင့်၏၊ ပြုကျင့်၏။ ထတ္ထ ကာမေသု
ယေ န ပဠန္တိ၊ တေ အာဒိနဝါနုပဿနာယ
ပဠန္တိ။ ပေဋကော။ ၂၇၈။ (၆) ချွေသး၏။
ပဠတိ နိက္ခိပတိ ဧတ္ထေတံ ဝါ ပဒံ၊ ပက-
တံယာ ပါဒနိက္ခိပဋ္ဌာနံ။ မာဠိ၊ ၃။ ၁၈၂။

ပဠိတိ ၂ (ကမ္မ၊ ကြိ) [ပဒ + ယ + တေ] (၁)
ရောက်အပ်၏။ (၂) ရအပ်၏။ (၃) သ်အပ်
၏။ (၄) ကျင့်အပ်၏၊ ပြုကျင့်အပ်၏။ (၁)
နာနာဘဝတို့ကို ဝိနာဘာဝေါ ဝိပုယော-
ဂေါ၊ သော ကဒါစိ ဝိပုယုဉ္ဇကသ ဝသေ-
န၊ ကဒါစိ ဝိပုယုဉ္ဇတဗ္ဗဿ ဝသေနာတိ ဝိ-
ဝိဓံ ပဠတိ ပါပုဏ်ယတံ။ ထေရ်၊ ၁။ ၂၀၁။
(- နေတ္ထိ၊ ၁။ ၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၁၉။ နေတ္ထိ၊
ဝိ။ ၁၀၀။) အထ ဝါ ပဠတေ အနေနာတိ
ပါဒေါ၊ ပါပုဏ်ယတံ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၁၄။ (၂) သ်ကောပဒန္တိ ဧတ္ထ သိက္ခိတဗ္ဗာတံ
သ်ကော၊ ပဠတေ ဣမိနာတိ ပဒံ သ်ကောယ
ပဒံ သ်ကောပဒံ၊ သ်ကောယ အဓိဂမုပါယေ ဘတိ
အတ္ထော။ ဝိ၊ ၁။ ၁၀၈။ နေက္ခ၊ ၁။ ၁၅။ ပဠ-
တေတံ ဧတ္ထ ပဠနကြံယံ သန္ဓာယ အဓိ-
ဂမေတံ ဝုတ္တံ။ ဣမိနာတိ ပဒံ သန္ဓာယ
ဥပါယောတံ ဝုတ္တံ။ ပါရာ၊ ၁။ ၁၁၈။
(- ဒိ၊ ၁။ ၂။ ၂၄၆။) (၃) ပဠတိ
အဝဗ္ဗိယတံ ဧတေနာတိ ဟံ ပဒံ၊ မူလ၊ ၁။ ၁။
၂၇။ (- နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁၀၁။ ၂။ ၆၃။ သ်ရတ္ထ၊ ၁။
၄၀၂။ သ်ရတ္ထ၊ ၁။ ၄၄။ ဒိ၊ ၁။ ၁။ ၁၁၅။ သ်၊ ၁။
၁။ ၂။ ၂၄၆။ ၂။ ၁၆၅။ ဒိ၊ ၁။ ၁။ ၁၆၅။ မာဠိ၊ ၂။
၃၉။ သ်၊ ၁။ ၂။ ၆။ အ်၊ ၁။ ၂။ ၂။ ၁၅၅။ ၁။ ၁။
အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၄၆။) အတ္ထပဒါနိ ပန
ပဠန္တိ ဉာပန္တိ ပဒါနိ။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁။ ပဠ-
တေ ဉာယတေတံ ဝါ ပဒံ၊ သ်၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁။
(- သ်ရတ္ထ၊ ၁။ ၄၅။) (၄) မေဃာ ပဠတိ
ပဋိပဋိယတိ ဧတေနာတံ မေဃပဒံ၊ ဒိ၊ ၁။ ၁။
၂။ ၁။ (- အ်၊ ၁။ ၂။ ၂။ ၇။)

ပဠတိ ၃ (ကြံ) [ပဒ + ယ + သတံ] ရောက်လတ္တံ။
အဒ္ဓါ အယမာယသ္မာ ပတ္တော ဝါ ပဠတိ ဝါ။
အ်၊ ၁။ ၁။ ၂။ ပတ္တော ဝါ ပဠတိ ဝါ အရ-
ဟတ္တံ ပတ္တောဝါ ပါပုဏ်ယတံ ဝါ အံ ဂုဏ-
သမ္ဘာဝနာယ သမ္ဘာဝေတံ။ အ်၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁။
(ဤသို့ 'ပဠိယတိ' ဟု ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် ရုပ်အား
ဖြင့်၎င်း၊ ရူ၊ ၅၂၄။ မောဂ်၊ ၆။ ၂၆။ သုတ်တို့ဖြင့်
စီရင်၍ 'ပဠတိ' ဟု ရုပ်အားရုပ်အနီးအား
ဖြင့်၎င်း ရှိသင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ငါးပါးစာနှင့်
'အေတ္တတံ' ကဲ့သို့စည်း၊ စာတို့၌ 'ပဠတိ' ဟု
ပျက်နေသည် - ဟူ၍ မိန့်သည်။)

ပဠတေ (ကမ္မ၊ ကြံ) [ပဒ + ယ + တေ] (၁)
ရောက်အပ်၏။ (၂) ရအပ်၏။ (၃) သ်အပ်၏။
ပဠတိ ၂-ကြည့်။

ပဠန (န) [ပဒ + ယ + ယ] (၁) ဖြစ်ခြင်း။ (၂)
ရောက်ခြင်း။ (၃) ရခြင်း။ (၁) ဥပ္ပဇ္ဇနက္ခ-
ဏေယေဝါတိ ဧတ္ထ ဥပ္ပါဒတော ပဋ္ဌာယ
ယာဝ ဘင်္ဂါ ဥဗ္ဗံ ပဠနံ ဂမနံ ပဠနံ
ဥပ္ပဇ္ဇနံ၊ အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၂။ ၄၄။ (- ဒိ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁။ ၁။)
(၂) သောတောတံ ဝုတ္တံ အရိယော အဋ္ဌ-
ဂ်ကော မဂ္ဂေါ၊ တသ အာပတ္တိ အာဒိတော
ပဠနံ ပါပုဏ်ယံ ပဠမသန္ဓာဂမော သောတာ-
ပတ္တံ၊ ဝိဘင်္ဂ၊ ၁။ ၁။ ၇။ (၃) သောတသ အရိ-
ယမဂ္ဂဿ အာဒိတော ပဠနံ ပဋိပတ္တိ အဓိ-
ဂမော သောတာပတ္တံ၊ အ်၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁။ (- ဒိ၊
၁။ ၁။ ၂။ ၁။ ၁။ ၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၄၈၃။)

ပဠနကရဏ (န) [ပဠန + ကရဏ] ရောက်ခြင်း
(ကြံယာ) အ်ကရိဏ်း။ ပဠိတဗ္ဗာဝဏ္ဏိဝုတ္တံ။
န စ ဣဇ္ဇန္တိ၊ ပဠိတဗ္ဗာ စ ဣဇ္ဇိ ပဠန-
ကရဏေန ပါဒေန သမာနဘိကေကော
ဟေတတံ၊ မူလ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။
(- နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁။)

ပဠနကိရိယာကရဏ (န) [ပဠန + ကိရိယာ +
ကရဏ] ရောက်ခြင်းကြံယာ၏ ကရိဏ်း။

တထာ ဣဒ္ဓိကိရိယာကရဏေန သာတေဗ္ဗာ
စဝုဒ္ဓိသင်္ခါတာ ဣဒ္ဓိ ပဠိနိကိရိယာကရဏေန
ပဠိတဗ္ဗာ။ မူလဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈။
နေတ္ထိ၊ ၁။ ၅၂။

ပဠိနိက (န) [ပဠန+ဣက] ပဠိနိကမည်သော
နိဂုံး။ ကေ သမယံ ဘဂဝါ ကောလိယေသု
ဝိဟရတိ ပဠိနိကံ နာမ ကောလိယာနံ နိဂ-
မော။ အံ၊ ၁။ ၃၇၃။ (- အံ၊ ၁။ ၂။ ၃၁၁။)

ပဠိန္ဒ (ကြိ) [ပဒ+ယ+အန္တိ] (၁) ဖြစ်ကုန်
၏။ (၂) ရောက်ကုန်၏။ (၃) ကျင့်ကုန်၏။
ပြုကုန်ကုန်၏။ ပဠိတံ (၁၊ ၃၊ ၅) ကြည့်။

ပဠိန္ဒ (ကမ္မကြံ) [ပဒ+ယ+အန္တိ] သိအပ်
ကုန်၏။ ပဠိတံ (၃) ကြည့်။

ပဠိမာန (တိ) [ပဒ+ယ+မာန] ရောက်အပ်
သော။ အေ ကံပုဒ်ကြည့်။

ပဠိမာနကောဋ္ဌာသ (ပု) [ပဠိမာန+ကောဋ္ဌာ-
သ] ရောက်အပ်သော အဖို့အစု။ ယထာ-
ဝုတ္တာ ဝါ ပဌမေနတ္ထေန သမာနာဓိကရ-
ဏသမာသဝသေနော ယောဇနာ ယုဠတိ
ပါဒဿ ပဠိမာနကောဋ္ဌာသဘာဝတော။
အနုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၅။

ပဠိရ (ပု) [ပ+ဇရ+အ] (ဘိလူး-စသည်
ကြောင့်ဖြစ်သော) အဖျားရောဂါ၊ ကိုယ်ပူ
နာ၊ ယဉ်းနာ၊ ကာလနာ။ ရက္ခသာ စ ဗဟူ
တတ္ထ၊ ပဠိရ စ သမုဋ္ဌိတ။ ပဠိရေန ဗဟူ
သတ္တ၊ နဿန္တိ ဒီပမုတ္တမေ။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၁၇၂။ ပဠိရတိ ကာယတာပေါ ရောဂေါ၊
သော ဟံ အာတုရဿ သတ္တဿ သီသတော
ပဘုတိ အာတာပေါ ဗဟုံ ဇရတိ ဝစုတိ
တေေနာတိ ပဠိရေတိ ဝုစ္စတိ။ ဒီပဝံဒီကာ။
ပါနုဂဏ္ဍိသင်္ခါ၊ ၁။ ၂၉၅။

ပဠိရက (ပု) [ပဠိရ+က] (ဘိလူး-စသည်
ကြောင့်ဖြစ်သော) အဖျားရောဂါ၊ ကိုယ်ပူ
နာ၊ ယဉ်းနာ၊ ကာလနာ။ ရောက် ဥပ္ပါဒေန္တိ။

ပဠိရကံ ကဓေန္တိ၊ သူလံ ကဓေန္တိ။ မဟာနိ။
၂၉၇။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၄၀။ ပဠိရကန္တိ ဇရံ။ မဟာနိ၊
၄။ ၃၆၄။ ပဠိရကန္တိ သရိရဉာဟံ၊ ဝဇိရံ။
၁၅၆။ ပဠိရကန္တိ ဝိသမဇရံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၂၅၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၂၄။ ပဠိရကေနာ (ဝိ၊ ၁။
၁။ ၆၄) တိ ဧတ္ထ ပဠိရကော နာမ ဧကေါ
(ဇရဓေဂေါ၊ သိမ္မ) ဝုစ္စတိ၊ သော စယက္ခာ-
နဘာဝေန သမုပ္ပန္နောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၁။ ၁၇၂။ ပဠိရကေနာတိ အမနုဿသ-
မုပ္ပာပိတေန ပဠိရကရောဂေန။ ဝိမတိ၊ ၁။
၃၄။ (- ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၅၈။ သိ၊ ၁။ ၁။ ၃၂၄။)

ပဠိရကရောဂ (ပု) [ပဠိရက+ရောဂ] (ဘိလူး-
စသည်ကြောင့် ဖြစ်သော) အဖျားရောဂါ၊
ကိုယ်ပူနာ၊ ယဉ်းနာ၊ ကာလနာ။ အထက်
ပုဒ်ကြည့်။

ပဠိလတိ (ကြံ) [ပ+လေ+အ+တိ။ လေ ဒိ-
တ္ထိယံ။ လေတိ၊ လေ၊ လေန္တော၊ ပဠိလန္တော၊
လေမာဒေနာ။ နိတိ၊ ၁။ ၁၆၆။ (ပြဇ္ဇလတိ-
သံ)] ထွန်းလင်း-တောက်ပ-၏။ (က)
အလုံ့ ပြောင်ပြောင် တောက်၏။ (ခ)
တောက်လောင်၏။ သေသဇနေ အတိက္ကမိ-
တာ ဝိရောစတိ အတိဝိရောစတိ ဩဘာသတိ
ပဘာသတိ သမုဘာသတိ လေတိ ပဠိလတိ။
မိလိန္ဒ၊ ၃၂။ တဿ ပန ဟဒယေ သဇ္ဇေ ပဒိ-
ပေါ ဝိယ သောတာပတ္တိဖလဿ ဥပနိဿ-
ယော ပဠိလတိ။ ပေတ၊ ၁။ ၃၆။ (- အပါ၊ ၁။
၃၉။ ဇာ၊ ၂။ ၁၅၀။ ထေရ၊ ၁။ ၂။ ၃၃၈။ ဇာ၊
၁။ ၆၆။ ၁၇-ဂ။) ပဠိလန္တိ-အပါ၊ ၂။ ၂၁၉၊
၂၅၁။ ဇာ၊ ၂။ ၃၄၄။ မိလိန္ဒ၊ ၃၁၉။ ထေရီ၊ ၁။
၉၅၊ ၁၆၁။ ဇာ၊ ၁။ ၇၂၊ ၃၁။ ပဠိလရေ-အပါ၊
၁။ ၄၃၉။ ပဠိလတေ-အပါ၊ ၂။ ၂၀၅။ ထေရီ၊
၁။ ၆၆။ ပဠိလန္တု-အပါ၊ ၁။ ၁၂၂။ ပဠိလိ-
-အပါ၊ ၁။ ၈၀။ အပါ၊ ၂။ ၁၈၁၊ ၁၉၅၊ ၂၀၄။
မိလိန္ဒ၊ ၁၀၄။ မ၊ ၁။ ၃။ ၂၂၇။ ထေရီ၊ ၁။
၃၉၆။ ထေရီ၊ ၁။ ၂။ ၃၂၅။ ထေရီ၊ ၁။ ၆၄၅။

ပဇ္ဇလံ—အပါ၍၈။ ထေရါဌာ၁။၁၁၆။
 ပဇ္ဇလံ—အပါ၍၁၉၅။၂၀၄။ ထေရိဌာ
 ၆၅။ ပဇ္ဇလံသု—မိလန္ဒ။၈။ ဒီဌာ၂။၂၇၂။
 မဇ္ဈိမ၂။၂၆။ အံဌာ၁။၂၇၂။ ဓမ္မဌာ၂။
 ၄၃၆။ ထေရါဌာ၂။၃၂၅။ စရိယာဌာ၄၆။
 ဇာဌာ၃။၄၃၉။ ဇာဌာ၅။၁၃၅။ ပဇ္ဇလိတ္ထ
 —အပါ၍၁၆၁။ ပဇ္ဇလိသတိ—မဇ္ဈိမ
 ၁၀၃။ (က) အထ ခေါ် အာယသ္မာ
 စူဠပန္နကော ဝေဟာသံ အတ္တဂန္ဓာ အာ-
 ကာသေ... ဓမ္မာယတိပိ ပဇ္ဇလတိပိ အန္တ-
 ရဓာယတိပိ။ ဝိ။၂။၇၇။ (-ဝိ။၃။၂၆၆။ မာ။
 ၁၉၆-၇။ အံ။၁။၅၃၅-၇။ ပဋိသံ။၃၈၈။ ဝိဇ္ဇာ
 ၁။၄၈။ မဇ္ဈိမ၂။၃၄-၇။ အံဌာ၂။၃၈၈။ ပဋိသံ
 ၄။၂။၂၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ။၂။၂၉။ ထေရါဌာ၂။၅၀၃။
 အံဌာ၁။၁၈၂။) ပဇ္ဇလိ—ဝိ။၂။၁၄၅။ ဝိ။၃။
 ၃၂-၃။ မဇ္ဈိမ၂။၁၆၅။ အံဌာ၁။၂၇၁။ ဝိသု-
 ဒ္ဓိ။၂။၂၉။ ဓမ္မဌာ၂။၁၅၈။ ထေရါဌာ၂။၅၀၂။
 အပါဌာ၁။၂၇၉။ အပါဌာ၂။၂၇၆-၇။ ဗုဒ္ဓဝံဌာ
 ၂၂၁။ ဇာဌာ၁။၃၈၁။ အံဌာ၃။၃၄၅။ (ခ)
 န တေ အဂ္ဂိပဇ္ဇလတိ။ အာဟတိ တေ န
 ဝိဇ္ဇတိ။ အပါ။၁။၃၉၇။ ယဿ ပန ပဂေဝ
 ဝုတ္တပ္ပဏသရံ ဝတ္တပဋိပတ္တိံ ကဓာနန္တဿ ကမ္မ-
 ဇေတေဇောဓာတုပဇ္ဇလတိ။ ဒီဌာ၁။၁၆၈။
 မဇ္ဈိမ၂။၂၆။ သံဌာ၃။၂၂၀။ အဘိဌာ၂။
 ၃၃၅။ ပဇ္ဇလတိတိ ဥဏ္ဏဘာဝံ ဇနေတိ။ သိ။
 ၃။၁၆။၂။၈၅။ (-ပဋိသံဌာ၁။၂၂၀။ ဇာ
 ဌာ၁။၅၃၀။ ဇာဌာ၆။၁၃၁-၇။) ပဇ္ဇလန္တိ—
 အံ။၂။၄၇၅။ ဇာဌာ၆။၁၃၁-၇။ ပဇ္ဇလေယု
 —ဇာ။၂။၂၃၄။ ဇာဌာ၇။၅၄။ ပဇ္ဇလိ—ဒီ။
 ၂။၁၃၄။ အပါ။၁။၁၇၄။ ဒီဌာ၂။၁၉၆။
 ထေရါဌာ၁။၂၀၅။ ဇာဌာ၁။ ၅၁။ ပဇ္ဇ-
 လိတ္ထ—ဒီဌာ၂။၁၉၄။ ပဇ္ဇလိသတိ—ဒီ။
 ၂။၁၃၄။ ဒီဌာ၂။၁၉၅။

ပဇ္ဇလတေ (ကြ) [ပ+ဇလ+အ+တေ] ထွန်း
 လင်း—တောက်ပ—၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဇ္ဇလနာ (တိ) [ပ+ဇလ+ယု (အန)+အာ]
 ထွန်းလင်း—တောက်ပ—ခြင်း။ကော နု ခေါ်
 ဘန္တေ ဝမ္ပိကော။ ကာ ရတ္တိံ ဓမ္မာယနာ။
 ကာ ဒီဝါ ပဇ္ဇလနာ။ မာ။၁။၁၉၇။

ပဇ္ဇလန္တ (တိ) [ပ+ဇလ+အ+အန္တ] ထွန်းလင်း
 —တောက်ပ—သော။ (က) အလျှံပြောင်
 ပြောင် တောက်သော။ (ခ) တောက်လောင်
 သော။ ပဇ္ဇလန္တေ စ ဝဇ္ဇေန၊ မဏိမှိ ပဿ
 နိမ္မိတံ။ ဇာ။၂။၂၇၄။ ဇာဌာ၇။၁၇၉။ (-မ
 ဌာ၃။၂၂၇။ ဥဒါနဌာ၂။၇၂။ ထေရါဌာ၂။၁၃၁
 ၁၁၁။၁၃၆။ ဇာဌာ၄။၆၉။ ဒီဌာ၁။၃၈၈။ မ
 ဌာ၃။၁၉၄။) (က) ဂေဟဇ္ဈာယနဘယေန
 ပန “တံ ပဇ္ဇလန္တောပိ န လဘိဿသိ” တိ
 အဝတော။ ဓမ္မဌာ၁။၂၃၄။ ဇာဌာ၁။၃၆၈။
 (-သံဌာ၁။၂၉၅-၇။ သုတ္တနိဌာ၁။၂၁၈-
 ၉။၂၂၀။ အပါဌာ၁။၈၇။ ဗုဒ္ဓဝံဌာ၂။၃၆။ ဇာ
 ဌာ၁။၈၅။ ဇာဌာ၆။၁၃၉။) (ခ) ယထာဝါ
 ပန မဟာရာဇ ဥဏ္ဏောဒကံ သုကုဓိတမ္ပိ
 ပဇ္ဇလန္တံ မဟန္တံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ နိဗ္ဗာပတိ။မိလိန္ဒ။
 ၂၅၀။ (-သုတ္တနိ။၃၈၆။ ဝိမာနဌာ၄။၄၁။
 ပေတဌာ၁။၁၇၇။ ထေရါဌာ၂။၂၄၄။၃၄၅။
 ဇာဌာ၆။၁၃၁။)

ပဇ္ဇလန္တပဒိပ (ပ) [ပဇ္ဇလန္တ+ပဒိပ] ထွန်းလင်း
 —တောက်ပ—သော ဆီမီး။ ပဇ္ဇလိတပဒိပေါ-
 တိ ပဇ္ဇလန္တပဒိပေါ။ သီဌာသစ်။၂။၄၁၀။

ပဇ္ဇလန္တိ (ကြ) [ပ+ဇလ+အ+အန္တိ] ထွန်း
 လင်း—တောက်ပ—ကုန်၏။ တောက်လောင်
 ကုန်၏။ ပဇ္ဇလတိ-ကြည့်။

ပဇ္ဇလန္တု (ကြ) [ပ+ဇလ+အ+အန္တု] ထွန်း
 လင်း—တောက်ပ—စေကုန်သတည်း။ ပဇ္ဇလ-
 တိ-ကြည့်။

ပဇ္ဇလမာန^၁ (တိ) [ပ+ဇလ+အ+မာန] ထွန်း
 လင်း—တောက်ပ—လောင်ကျွမ်း—သော။သူ။
 ဝါဘမုခေ ဇလမာနော ဝိယ အဂ္ဂိက္ခန္ဓော

ဩဘာသံ မုဉ္ဇန္တော အဋ္ဌာသံ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၄၂။
(- အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၂၇။)

ပဇ္ဇလိတအယပထဝီ (ထိ) [ပဇ္ဇလိတာ+အယ-
ပထဝီ] တောက်လောင်သော သံမြေ။ အထ
နေ ပဇ္ဇလိတေဟိ အယပဋ္ဌိသေဟိ ဥဒ္ဓရိတွာ
ပရိကရိတွာ ပဇ္ဇလိတအယပထဝီယံ နိပဇ္ဇာ-
ပေတွာ တေသံ မုခေ တတ္ထံ အယောဂုဋ္ဌံ
ပက္ခိပန္နိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၁၃၁။

ပဇ္ဇလိတအယသုလ (န) [ပဇ္ဇလိတာ+အယသုလ]
တောက်လောင်သော သံဘဲကုင်။ တေသံ
ဟေဋ္ဌာ တာလက္ခန္ဓပ္ပမာဏာနိ ပဇ္ဇလံ ဝ. အ. ယ
သုလာနိ ဥဋ္ဌဟန္တိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၁၃၁။

ပဇ္ဇလိတကာလ (ပု) [ပဇ္ဇလိတာ+ကာလ] တောက်
လောင်ရာ အခါ။ ဒါရူနံ သဠိမတ္တေ သက္ခ-
ဘာရေ ရာသိံ ကတွာ အဂ္ဂိံ ဒတွာ ပဇ္ဇ-
လိတကာလေ “မာလာဗြဟ္မနော ယဇောမာ”-
တိ တံ သဗ္ဗံ ပက္ခိပန္နိ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၂၁။

ပဇ္ဇလိတဂ္ဂိ (တိ) [ပဇ္ဇလိတာ+အဂ္ဂိ] ထွန်းလင်း-
တောက်ပ-သော (သဗ္ဗညုတဉာဏ်) မီးရှိသော
(ဘုရား) နိစ္စဂ္ဂိနီတိ အာဝဇ္ဇနပဋိဗဒ္ဓေန သဗ္ဗ-
ညုတညာဏေန နိစ္စံ ပဇ္ဇလိတဂ္ဂိ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။
၂၁၇။ (- သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၂။)

ပဇ္ဇလိတတိဏ္ဍကာ (ထိ) [ပဇ္ဇလိတာ+တိဏ္ဍကာ]
တောက်လောင်သော မြက်မီးရှူး။ ယဿ
ဝိသံ ပဇ္ဇလိတတိဏ္ဍကာယ အဂ္ဂိ ဝိယ သိသံ
အဘိရုဟိတွာ အက္ခိနိ ဂဟေတွာ ခန္တံ
ဂဟေတွာ သိသံ ဂဟေတွာ ဌိတံ။ အံ၊ ဌ၊
၂။ ၃၂၅။

ပဇ္ဇလိတနေတ္တ (တိ) [ပဇ္ဇလိတာ+နေတ္တ] ထွန်း
လင်း-တောက်ပ-သော မျက်လုံးရှိသော။
တေသံ သေတမုခံ နီလောဒရံ သုရတ္တဟတ္ထ-
ပါဒံ မဟာသိသံ ပဇ္ဇလိတနေတ္တံ ဘေဒဝံ
ဝါ အတ္တဘာဝံ နိဗ္ဗိနိတွာ ဒသေန္တိ။ သံ၊ ဌ၊
၁။ ၂၇၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၄။

ပဇ္ဇလိတပဒီပ (ပု) [ပဇ္ဇလိတာ+ပဒီပ] (၁) ထွန်း
လင်း-တောက်ပ-သော ဆီမီး။ (တိ) (၂)
ညှိထွန်းထားအပ်သော ဆီမီးရှိသော (သံ
အိမ်)။ (၁) ပကတိယာပိ ပဇ္ဇလိတပဒီပေါ
တေလသ္မေဟံ လဘိတွာ ဝိယ အတိရေ-
ကပ္ပမာဏေန အဘိပ္ပသိဒိသ တိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။
၃၂၄။ ပဇ္ဇလိတပဒီပေါတိ ပဇ္ဇလန္တော ပဒီ-
ပေါ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၈၈။ (- သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂။ ၄၁၀။)
(၂) တံ နိစ္စံ ပဇ္ဇလိတပဒီပမေဝ ဟောတိ။
ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၄၉၆။

ပဇ္ဇလိတပဒီပသဟဿသမုဇ္ဇလိတ (န) [ပဇ္ဇလိတ
+ပဒီပ+သဟဿ+သမုဇ္ဇလိတ] ညှိထွန်း
ထားအပ်သော ဆီမီးတထောင်ဖြင့်-ထွန်း
လင်း-တောက်ပ-သော။ အထ ခန့်ယော
အန္တော ပဋိဋ္ဌစန္ဒိမသုရိယံ ဝိယ သမန္တော
ပဇ္ဇလိတပဒီပသဟဿသမုဇ္ဇလိတမိဝ စနိဝေ-
သနံ ဒိသ္မာ “အာဂတော ဘဂဝါ” တိ
စိတ္တံ ဥပ္ပါဒေသိ။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၇။

ပဇ္ဇလိတပဗ္ဗတကူဠ (ပု၊ န) [ပဇ္ဇလိတာ+ပဗ္ဗတ-
ကူဠ] တောက်လောင်သော တောင်ထွတ်။
တေသံ ဥပရိ မဟန္တမဟန္တာနိ ပဇ္ဇလိတပဗ္ဗ-
တကူဠာနိ ပတိံ သု။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၁၄၂။

ပဇ္ဇလိတမဟာအဂ္ဂိက္ခန္ဓ (ပု) [ပဇ္ဇလိတာ+မဟာ-
အဂ္ဂိက္ခန္ဓ] တောက်လောင်သော မီးပုံကြီး။
ပဇ္ဇလိတမဟာအဂ္ဂိက္ခန္ဓောပိ ဥပဂန္ဓာ နိဗ္ဗာ-
ယတိ။ မိလိန္ဒ၊ ၁။ ၅၄။

ပဇ္ဇလိတလောက (ပု) [ပဇ္ဇလိတာ+လောက]
တောက်လောင်သော- သတ္တဝါအပေါင်း-
သတ္တလောက။ ဧကောဒေဟိ အဂ္ဂိဟိ ပဇ္ဇ-
လိတလောကာ ဒသဝိဓဒါနဝတ္ထုဘေဒံ တံ
တံ ပရိက္ခာဒဒါနံ စေတနာယ နိက္ကဇေထေဝ။
ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၄၇။

ပဇ္ဇလိတသရီရ (တိ) [ပဇ္ဇလိတာ+သရီရ]
တောက်လောင်သော ကိုယ်ရှိသော။ တေ

အစွဲမန္တောတိ တေ ပဇ္ဇလိတသရီရာ သတ္တာ
အစွဲမန္တော ဟုတွာ တံဠန္တိ။ ဇာ၊ဠ၊၅။၂၉၃။
(-ဇာ၊ဠ၊၆။၁၃၄။ သာရတ္ထ၊၂။၁၀၇။)

ပဇ္ဇလိတသီသ (တိ) [ပဇ္ဇလိတ+သီသ]
တောက်လောင်သော ဦးခေါင်းရှိသော၊သို့။
စရေယျာဒိတ္တသိသောဝါတိ အာယံ ပရိတ္တ-
န္တိ ဥ တွာ ပဇ္ဇလိတသိသော ဝိယ စရေယျ။
သံ၊ဠ၊၁။၁၆၁။ (-သံ၊ဠ၊၁။၂၀၈။)

ပဇ္ဇလိတ္ထ (ကြ်) [ပ+ဇလ+အာ] ထွန်းလင်း-
တောက်ပ-ပြီ၊ တောက်လောင်ပြီ။ ပဇ္ဇလ-
တိ-ကြည့်။

ပဇ္ဇလိတွာ (ကြ်၊ဒ်) [ပ+ဇလ+တွာ] ထွန်း
လင်း-တောက်ပ-၍။ (က) အလုံပြောင်
ပြောင် တောက်၍။ (ခ) တောက်လောင်
၍။ (က) တေဇောဓာတုံ သမာပဇ္ဇိတွာ
သတ္တတာလံ ဝေဟာသံ အဗ္ဗုဂ္ဂန္တာ အညံ
သတ္တတာလမ္ပိ အစွံ အဘိနိဗ္ဗိတံတွာ ပဇ္ဇ-
လိတွာ ဓမ္မာယိတွာ မဟာဝနေ ကုဋ္ဌာဂါရ-
သာလာယံ ပစ္စုဋ္ဌာသိ။ ဒီ၊ဥ၊၂။၂။ (-အံ၊
ဠ၊၁။၂၅၁။) (ခ) ယထာ မဟာရာဇ မဟာ-
တိမဟာအဂ္ဂိက္ခန္ဓော ပဇ္ဇလိတွာ နိဗ္ဗာယေယျ။
မိလ်န္တ၊၁၀၄။ (-ပဋိသံ၊ဠ၊၂။၂၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။၅၈။ ဓမ္မ၊ဠ၊၂။ ၄၃၈။)

ပဇ္ဇလိတွာနံ (ကြ်၊ဝိ) [ပ+ဇလ+တွာန]
ထွန်းလင်း-တောက်ပ-၍၊ တောက်လောင်
၍။ သတ္တာဟံ ပဇ္ဇလိတွာန၊ ဒီပါ ဝူပသ-
မိံသု မေ။ အပါ၊၁။၃၉။ ထေရ၊ဠ၊၂။၃၃၈။

ပဇ္ဇလိတွာနံ (ကာ၊ကြ်၊ဝိ) [ပ+ဇလ+ဏေ+
တွာန] ထွန်းလင်း-တောက်ပ-စေ၍၊ညို့
ထွန်း၍။ ပဒိပံ ပဇ္ဇလိတွာန၊ အဋ္ဌကုတ္တံ၊
အဝန္တဟံ။ အပါ၊၁။၃၉၃။

ပဇ္ဇလိသတိ (ကြ်) [ပ+ဇလ+သတိ] ထွန်း
လင်း-တောက်ပ-လတ္တံ့၊ တောက်လောင်
လတ္တံ့။ ပဇ္ဇသတိ -ကြည့်။

ပဇ္ဇလိ (ကြ်) [ပ+ဇလ+ဤ] ထွန်းလင်း-
တောက်ပ-ပြီ။ ပဇ္ဇလတိ -ကြည့်။

ပဇ္ဇလုံ (ကြ်) [ပ+ဇလ+ဥံ] ထွန်းလင်း-
တောက်ပ-ကုန်ပြီ။ ပဇ္ဇလတိ-ကြည့်။

ပဇ္ဇလေတဝေ (ကာ၊ကြ်၊ဝိ) [ပ+ဇလ+ဏေ+
တဝေ] တောက်လောင်စေခြင်းငှါ။ ဝိပရိ-
တာယ သညာယ၊ နာသက္ခိ ပဇ္ဇလေတဝေ။
ဇာ၊၁။၁၂၉။ ဝိပရိတာယ သညာယ ဝါယမ-
န္တောပိ ဇာလေတုံ နာသက္ခိ။ ဇာ၊ဠ၊၆။
၂၁၄။

ပဇ္ဇလေယျံ (ကြ်) [ပ+ဇလ+အ+ယေျံ]
တောက်သောင်ကုန်ရာ၏။ ပဇ္ဇလတိ - ကြည့်။

ပဇ္ဇာလိတ (တိ) [ပ+ဇလ+ဏေ+တ]
တောက်လောင်စေအပ်သော။ သဗ္ဗော ပဇ္ဇာ-
လိတော လောကော၊ သဗ္ဗော လောကော
ပကမ္မိတော။ သံ၊၁။၁၃၄။ မဟာနိ၊၃၂၃။

ပဇ္ဇာလေတိ (ကာ၊ကြ်) [ပ+ဇလ+ဏေ+တိ]
တောက်လောင်စေ၏။ ဟတ္ထပဇ္ဇောတိကန္တိ
ဟတ္ထေ တေလပိလောတိကာယ ဝေဌေတွာ
ဒီပံ ဝိယ ပဇ္ဇာလေန္တိ။ အံ၊ဠ၊၂။၂။ မဟာနိ၊
ဠ၊၂၄၁။ သာရတ္ထ၊၂။၂၆၂။

ပဇ္ဇာလေန္တိ (ကာ၊ကြ်) [ပ+ဇလ+ဏေ+အန္တိ]
တောက်လောင်စေကုန်၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဇ္ဇိတဗ္ဗ (တိ) [ပဒ+ယ+တဗ္ဗ] (၁) ရောက်
အပ်သော။ (၂) ရအပ်သော။ (၃) သိအပ်
သော။ (၄) ကုင့်အပ်-ပြုကုင့်အပ်-
သော။ (၁) ပဒံ ပဇ္ဇိတဗ္ဗံ ပါပုဏိတဗ္ဗံ အနု-
တ္တရံ ဥတ္တရဝိရဟိတံ နိဗ္ဗာနံ ပတ္တော အဓိဂ-
တောတိ အတ္တော။ အပါ၊ဠ၊၁။၃၃၈။ (-ဒီ၊
ဠ၊၁။၂၂၆။ သံ၊ဠ၊၁။၂၄၆။ သံ၊ဠ၊၂။
၂၆၆။ မူလဠ၊၂။၁၆၆။ အနုဠ၊၂။၁၆၅။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဠ၊၂။၁၈၁၀၇။ နေတ္ထိ၊ဠ၊၅။၂။) (၂)
သဗ္ဗေသံ ကိလေသာနံ သဗ္ဗသု စ ဒုက္ခဿ
ဝူပသမဘာဝတော၊ သံသာရဒုက္ခဒွိတေဟိ

ပဋိတဗ္ဗတော အဓိဂန္ဓဗ္ဗတော စ သန္တံ ပဒံ၊
ထေရါဌါ၊ ၂။ ၁၆၃။ (၃) ပဋိတဗ္ဗတော ပဒါနံ
သင်္ကာသနာဒိနိ အတ္ထပဒါနံ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၆၅။
အံ၊ ၂။ ၁၇၅။ (၄) ဝတာနိယေဝ ပဋိတဗ္ဗ-
တော ပဒါနံ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၆၆။ (-အံ၊ ၂။
၁၉၁။)

ပဋိတဗ္ဗဌ (ပု) [ပဋိတဗ္ဗ+အတ္ထ] ရောက်အပ်
သည်၏အဖြစ်ဟူသော - အနက် - သဘော။
ဝရပဒန္တိ ဝန္တုဒုက္ခနိသရဏတ္ထိကေဟိ ကေန္တေန
ဝရဏိယဌေန ဝရံ၊ ပဋိတဗ္ဗဌေန ပဒံ။ မ၊ ၂။
၂။ ၁၂၈။

ပဋိတ္ထ (ကြ်) [ပဒ+ယ+အာ။ အာ-ကို ထွ-ပြု။]
ရောက်ပြီ။ ပဇ္ဇတိ (၃) ကြည့်။

ပဠာန (ပု) [ပ+အဠာန] ပဠာနမင်း (ဥပ-
သာဂရမင်းသားနှင့် ဒေဝဂဗ္ဘာမင်းသားတို့၏
သား ၁၀-ယောက်တွင် ၈-ယောက်မြောက်
သား)။ အတိတေ ဒွါရဂတိနဂရေ ဒသ
ဘာတိကရာဇာနော အဟေသံ— ဝါသဒေ
ဝေါ ဗလဒေဝေါ...အဠာနော ပဠာနော
သဠပဏ္ဍိတော အင်္ဂုရော စာတိ။ ပေတ၊
၅။ ၈၈။ (-၁၀၄။ ဇာ၊ ၅။ ၄။ ၈၁။)

ပဠာန (ပု) [ပဇာ+အနန္တ။ ပဇာနံ လောကာနံ
အနန္တံ ဘောဇနံ ဘဝတိဇေတေနာတိ ပဠာနော၊
အကာရဿကာရော။ ဓာနံ၊ ၂။ ၄၇။ ပဒ+န။
ပဒိဿ ဇနုက်။ ပဇ္ဇတိ ဂစ္ဆတိ ပဠာနော။
ဣန္ဒော မေသော စ။ ဣဒါ၊ ၁၀၇။] (၁)
မိုး၊ မိုးတိမ်။ (၂) မိုးနတ်၊ ပဠာနနတ်။
(၁) ပဠာနောရိဝ ဘုတနိ၊ ဘေဂေဟိ
အဘိဝေတိ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၉၄။ ပဠာနောရိဝါတိ
မေသော ဝိယ။ ဇာ၊ ၅။ ၂၀၃။ (-အပါ၊ ၂။
၁၆၁။) ထနယံ အာဂ ပဠာနော (ဒီ၊ ၂။ ၂၀၉)
တိ ပဠာနော စ ဒေဝဇာတနယန္တော အာ-
ဂတော။ ဒီ၊ ၅။ ၂၀၄။ (၂) ပဠာနဿ ဝိတာ-
(သံ၊ ၁။ ၂၇)တိ ပဠာနဿ နာမ ဝဿဝလာ-

ဟကဒေဝရဉော စာတုမဟာဇဇိကဿ
ဓိတာ။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၇၆။ အတိတ္ထနယ ပဠာနာ-
(စရိယာ။ ၄၁၆။ ဇာ၊ ၁။ ၁၈)တိ ပဠာနော
ဝုစ္စတိ မေသော၊ အယံ ပန မေသဝသေန
လဒ္ဓနာမံ ဝသ ဝလာပကဒေဝဇာနံ
အာလပတိ။ စရိယာ၊ ၅။ ၂၃၀။ ဇာ၊ ၅။ ၁။
၃၅၀။ (- ဒီ၊ ၂။ ၁၆၅။ ၁၇၃။ သံ၊ ၁။ ၂။
အပါ၊ ၂။ ၁၀၈။ ထေရါဌါ၊ ၁။ ၁၁-၂။ ထေရ၊
၅။ ၂။ ၄၇။ ၁၇၁၀။ ဒီ၊ ၅။ ၂။ ၂၆။ သီ၊
၅။ ၁၆၂။ ၄၆။ ဒီ၊ ၅။ ၂။ ၄၇။ ဒီ၊ ၅။ ၁။ ၁၈။
သံ၊ ၅။ ၂။ ၂၆။) (အမရကောသ စသော
သက္ကတကုမ်းတို့၌ ပြဒျုမ္မ (= ပဠာန)
သဒ္ဓါ ကာမနတ်၊ မာရ်နတ်ကို ဟော၍
ပဇီနု (= ပဠာန) သဒ္ဓါ မိုးတိမ်၊ သိကြားမင်းကို
ဟော၏-ဟု ဆိုကြ၏။ တောင်ပေါက်၊ ဓာနံ
သျှ။ ၄၇-၌လည်း ဤသို့ ဆုံးဖြတ်သည်—
ဤ ပဠာနပုဒ်မှာ သင်္ခတ၊ ပါကတ ကုမ်း
နှစ်မျိုးနှင့်ပင် အညီ ဇ္ဇ-မှာ တချောင်းငင်
မပါစေသင့်။ တချောင်းငင်ပါ၍ ပဠာန-ပုဒ်
ဖြစ်က မိုးနတ်သား-စသည်ကို မဟောနိုင်
သည်သာ။ မာရ်နတ်သားကိုသာ ဟောနိုင်
သည်။ ပညာရှင်များ အထူးသတိပြုကြလေ၊
နှစ်ပေါင်း ၆၀၀-ကျော်က ပျက်၍ လာခဲ့
သော ပုဒ်ဖြစ်ချေသည်။)

ပဠာနဒေဝရာဇ (ပု) [ပဠာန + ဒေဝရာဇ]
မိုးနတ်မင်း၊ ပဠာနနတ်မင်း။ ပရိသာရကစေ-
ရက် အာဇာပေန္တော ဝိယ ပဠာနဒေဝ-
ဇာနံ အာလပန္တော ဣမံ ဂါထမာဟ။
ဇာ၊ ၅။ ၁။ ၃၅၀။

ပဠာနနာယ (တိ) [ပဠာန + နာယ] မိုးလွင်-
ကိုးကွယ်- အားထား- ရရှိသော။ ပဠာန-
နာယာ ပသဝေါ (ဇာ၊ ၁။ ၂၇၀) တိ တိဏ-
ဘက္ခာ ပသဝေါ မေသနာယာ နာမ။
ဇာ၊ ၅။ ၄။ ၂၅၃။

ပဠာနပရိယောသနာ (တိ) [ပဠာန+ပရိယော-
သန] မိုးနက်လျှင် အဆုံးရှိသော။ ဒေသ-
တေတိ တေ သုက္ကာဒယော ပဠာနပရိ-
ယောသနာ ဒသ ဒေဝကာယာ။ ဒီ၊ ၂။
၂၄၃။

ပဇ္ဇောတ (ပု) [ပ+ဇုတ+ဏ။ ဒီပေါ ပဒီပေါ
ပဇ္ဇောတော။ ဓာန်။ ၃၁၆။ ဇုတိ ဒိတ္တိယံ၊
ဘူဝါဒိ၊ ဣော။ ဓာန်၊ ၂။ ၃၁၆။ (ပြဇ္ဈာတ
-သံ)] (၁) အလင်းရောင်၊ အရောင်
အလင်း။ (၂) ဆီမီး၊ ဆီမီးလျှံ။ (၃)
စက္ကပဇ္ဇောတမင်း။ (တိ) (၄) ထွန်းလင်း-
တောက်ပ - သော။ (၁) စက္ကာဓရာ
လောကေ ပဇ္ဇောတ၊ ပဉ္စမေတ္ထ န
ဝိဇ္ဇတိ။ သံ၊ ၁။ ၁၄။ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ
ပန “အဓိသီလ”န္တိ ဝုစ္စတိ၊ တဉ္စိ သူရိယော
ဝိယ ပဇ္ဇောတာနံ သိနေရ ဝိယ ပဗ္ဗတာနံ
သဗ္ဗလောကီယသီလာနံ အဓိကဉ္စေဝ ဥတ္တ-
မဉ္စ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၀၃။ ပဇ္ဇော-
တာနန္တိ အာလောကာနံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၆၀။ (-သံ၊ ၁။ ၄၁။ အံ၊ ၁။ ၄၅၇။ သံ၊ ၄။
၁။ ၉၄။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၂။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။
၃၄၃။ ၄။ ပုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁။ ၁။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃။ ဒီ၊
၄။ ၁။ ၃။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၁။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃။
မ၊ ၄။ ၁။ ၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃။ ၁။ ၄။ ၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃။)
(၂) ပဇ္ဇောတသေဝ နိဗ္ဗာနံ၊ ဝိမောက္ခော
စေတသော အဟူ(ဒီ၊ ၂။ ၁။ ၂၉။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၆။
ထေရ၊ ၃။ ၃၇)တိ ယထာ တေလဉ္စ (ဋီစ္စ
ဝနိဉ္စ ပဋိစ္စ ပဇ္ဇောတော ပဒီပေါ
တေသံ ပရိက္ခယေ နိဗ္ဗာယတိ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
၃၄၅။ သူရိယစန္ဒပဇ္ဇောတမာစိအာဒိနန္တိ
ပဇ္ဇောတဂ္ဂဟဏေန ပဒီပံ ဝဒတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။
၂၀။ (-သံ၊ ၁။ ၂၀။ အံ၊ ၁။ ၂၃။ အံ၊
၂။ ၃၉၇။ ဥဒါနံ၊ ၁။ ၆။ ပေဋကော၊ ၂။ ၂။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ၁။ အံ၊ ၄။ ၃။
၁၄၅။ ဥဒါနံ၊ ၃။ ၂။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၆။ ၆။)
(၃) ထေန ခေါ ပန သမယေန ရုဇာ

မာဂဓော အဇာတသတ္တ၊ ဝေဒေဘိပုတ္တော
ရာဇဂဟံ ပဋိသင်္ခါရာပေတိ ရညော ပဇ္ဇော-
တဿ အာသင်္ကမာနော။ မ၊ ၃။ ၅၇။ ရညော
ပဇ္ဇောတဿ အာသင်္ကမာနောတိ ဣဏ္ဏ-
ပဇ္ဇောတော နာမေသ ရုဇာ ဗိမ္ဗိသရ-
မဟာရာဇဿ သဟာယော အဟောသံ။
မ၊ ၄။ ၄၇။ (-ဝိ၊ ၃။ ၃၇၇။ ၇။ ၃။ ၃။ ၀။ ၂။
အ၊ ၂။ ၁။ ၁။ ၄။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃။ ၉။ ၄။ ၀။ ၀။ ထေရ၊
၄။ ၂။ ၁။ ၄။ ၆။ ၀။ အ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ၃။ ၀။) (၄)
နာနာရတနံပဇ္ဇောတေတိ ပဒုမရာဂဝေဠုရိ-
ယာဒိနာနာအနေကေဟိ ရတနေဟိ ပဇ္ဇော-
တေ ပကာရေန ဇောတမာနော။ အ၊ ၄။ ၂။
၂၀။

ပဇ္ဇောတက (ပု) [ပ+ဇုတ+ဏှ?] ပဇ္ဇော-
တက မည်သော (ပညာလ)မင်း။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပဇ္ဇောတကပညာလရာဇ (ပု) [ပဇ္ဇောတက+
ပညာလ+ရာဇ] ပဇ္ဇောတက မည်သော
ပညာလမင်း။ မေဇ္ဇိယရာ နာမ ဣသိ
ပဇ္ဇောတကပညာလရညော ဗိဇိတေ ကလဗ္ဗ-
စူဠကံ နာမ နိဂမံ နိဿယ အနေကသဟ-
ဿဣသိပရိဝါရာ ဝသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၄။ ၃။

ပဇ္ဇောတကရ (တိ) [ပဇ္ဇောတက+ကရ] (က)
(ပညာ) အရောင် - အလင်း - ကို ပြုတတ်
သောသူ။ (ခ) (ပကတိ) အရောင် -
အလင်း - ကို ပြုတတ်သော (ဆီမီး)။ (က)
ဓိရာ စ ပဇ္ဇောတကရာ ဘဝန္တိ၊ တံ တံ
အဟံ ဝိရ တထေဝ မဉ္ဇေ။ သုတ္တနိ၊ ၃။ ၃။
ထေရ၊ ၃။ ၃။ တဿတ္ထော - ဓိရာ စ ပဇ္ဇောတက
ပုရိသာ ပဇ္ဇောတကရာ ဘဝန္တိ၊ ပညာ
ပဇ္ဇောတံ ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ သုတ္တနိ၊ ၃။ ၂။ ၁။ ၀။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅။ ၃။ (-သံ၊ ၁။ ၁။ ၉။ ၄။ ဣတိဝုတ်။
၂။ ၆။ ၇။ ထေရ၊ ၃။ ၃။ စူဠနိ၊ ၂။ ၁။ ၂။ နေတ္တိ။
၄။ ၆။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁။ ၀။ ၄။ ၆။) (ခ)
ပဇ္ဇောတကရာ ပရိတ္တရံသော၊ ဝါတေန

ဝိနမ္ပတေ လတာဝ။ ထေရ။ ၂၇၆။ ပဇ္ဇော-
တကရေတိ ပဇ္ဇောတိ* ကရော ပဒိပေါ။
ထေရ။ ၂၇၆။

ပဇ္ဇောတတိ (ကြိ) [ပ+ဇုတ+အ+တိ။
နိတိ၊ ၁။ ၆၆။ (ပြုဒျာတတေ-သံ)] ထွန်း
လင်း-တောက်ပ-၏။ ကဿ နလာဋ္ဌန္တေ
ဗဒ္ဓေန ဥက္ကိသပဋ္ဌေန ဝိဇ္ဇယာ မေဃမုခံ
ဝိယ မုခံ ပဇ္ဇောတတိတိ ပုစ္ဆတိ။ ဇာ၊ ၄။
၇။ ၆၈။ (-သံ၊ ၁။ ၁၄၇။) ရတနံ နိ
ပဇ္ဇောတိ* သူ။ အ၊ ပ၊ ၂။ ၁၈။ ထေရ။ ၂၇၆။

ပဇ္ဇောတနံ (န) [ပ+ဇုတ+ယ] (၁)
ထွန်းလင်း-တောက်ပ-ခြင်း။ (တိ) (၂)
ထွန်းလင်း- တောက်ပ- သော။ (၁)
ပဇ္ဇောတနဋ္ဌ-ကြည့်။ (၂) ပဇ္ဇောတနဝသေန
စန္ဒောဝ စန္ဒပဇ္ဇောတော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၉။

ပဇ္ဇောတနံ (န) [ပ+ဇုတ+ဏေ+ယ]
တောက်လောင်စေခြင်း။ ရှိ၊ မြို့၊ ကြံ၊ ခြင်း။
အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဇ္ဇောတနကမ္မကရဏ (န၊ ထိ) [ပဇ္ဇောတန+
ကမ္မကရဏ] ရှိ၊ မြို့၊ ကြံ၊ ခြင်း ဟူသော ညှဉ်း
ပန်းနှိပ်စက်မှု။ ဟတ္ထပဇ္ဇောတိကန္တိ ဟတ္ထဿ
ပဇ္ဇောတနကမ္မကရဏံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁။

ပဇ္ဇောတနဋ္ဌ (ပု) [ပဇ္ဇောတန+ အတ္ထ]
ထွန်းလင်း- တောက်ပ- ခြင်း ဟူသော-
အနက်-သဘော။ ပဇ္ဇောတနဋ္ဌေန ပညာဝ
ပဇ္ဇောတော ပညာပဇ္ဇောတော။ အံ၊ ၄။
၁။ ၁၉၂။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၃။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၃။

ပဇ္ဇောတနိဗ္ဗာန (န) [ပဇ္ဇောတ + နိဗ္ဗာန]
ဆုံးမီးငြိမ်းခြင်း။ ဝိမောက္ခောတိ ကေနစိ
ဓမ္မေန အနာဝရဏဝိမောက္ခော သဗ္ဗသော
အပညတ္တိဘာဝဂမော ပဇ္ဇောတနိဗ္ဗာနသ
ဒိသော ဇာတော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၇။ သံ၊
၄။ ၁။ ၂၀၆။ ပဇ္ဇောတနိဗ္ဗာနသဒိသောတိ

ပဒိပဿ နိဗ္ဗာနသဒိသော တတ္ထ ဝိလိယိတွာ
အဝဋ္ဌာနာဘာဝတော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၃။

ပဇ္ဇောတန္တ (တိ) [ပ+ဇုတ+အ+အန္တ]
ထွန်းလင်း-တောက်ပ-သော (အိမ်)။
ကံသပဇ္ဇောတနေတိ သုဝဏ္ဏဘာဇနာဘာယ
ပဇ္ဇောတန္တေ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၇၈။

ပဇ္ဇောတမာန (တိ) [ပ+ဇုတ+အ+မာန]
ထွန်းလင်း-တောက်ပ-သော။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပဇ္ဇောတမာနနိမိနိကေတ (တိ) [ပဇ္ဇောတ-
မာန+နိမိ+နိကေတ] ထွန်းလင်း- တောက်
ပ-သော ဥစ္စာတို့ဖြင့်ပြည့်သော - အိမ်
ဆောင်-ဘုံနန်း- ရှိသော (သာဂလမြို့)။
ပဇ္ဇောတမာနနိမိနိကေတံ..... အာဠကမန္တာ
ဝိယ ဒေဝပုရံ။ မိလိန္ဒ။ ၂။ (-အရှင်အာဒိစ္စ-
ဝံသ၏ နိဿယ၌ “ပဇ္ဇောတနိမိကေတံ၊
ပြောင်ပြောင်တောက်သော- အိမ်ဆောင်-
ဘုံနန်း-လည်းရှိ၏”ဟု ပါဌ်အနက်ရှိသည်။)

ပဇ္ဇောတိ (ပု၊ န) [ပ+ဇုတ+ဣ] အလင်း
ရောင်၊ အရောင်အလင်း။ ပဇ္ဇောတကရ-
ကြည့်။

ပဇ္ဇောတိ* သူ (ကြံ) [ပ+ဇုတ+ညံ]ထွန်းလင်း-
တောက်ပ-ကုန်ပြီ။ ပဇ္ဇောတတိ-ကြည့်။

ပဇ္ဇောတိတ (တိ) [ပဇ္ဇောတ+ဣတ] ဖြစ်
သော- ထွန်းလင်း- တောက်ပ-ခြင်း ရှိ
သော၊ ထွန်းလင်း - တောက်ပ - သော
(ကျောင်း)။ ကာသာဝပဇ္ဇောတောတိ
ဘိက္ခုနံ ဗဟုဘာဝတော ဣတောစိတော စ
ဝိစရန္တာနံ တေသံ ကာသာဝဇုတိယာ
ပဇ္ဇောတိတော။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။

ပဇ္ဇောဟတိ (ကြိ) [ပ+ဟု+အ+တိ] အထူးထူး
အပြားပြား-ပူဇော်-ပသ-၏။ ယဇ်ပူဇော်
၏။ ပဇ္ဇောဟိသ ဘမိ(ဒီ၊ ၂။ ၂၇၆)တိ ပဇ္ဇောဟနံ

ကရိယာမိ၊ ဗလိကမ္ပကရိယာမိတိ အတ္ထော။
ဒီဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀။ ပဇ္ဇာဟနန္တိ ပကာရေဟိ
ဇဟနကမ္ပ။ တံ ပန ဗလိဒါနဝသေန ကရိယ-
တိတိ အာဟ “ဗလိကမ္ပ”န္တိ။ ဒီဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၅။
(ပါဠိတော်၌ “ပဇောဟိယာမိ”ဟု သံယုတ်မဲ့
ပါရှိသည်။ ဟု-ဓ-တ်သည် ဒွေဘော်ဌာန
မဟုတ်၍ ထိုပါဠိသာ သင့်မြတ်ဖွယ်ရှိသည်။)

ပဇ္ဇာဟန (န) [ပ+ဟု+ယု] အထူးထူး
အပြားပြား-ပူဇော်-ပသ-ခြင်း။ အထက်
ပုဒ်-ကြည့်။

ပဇ္ဇာဟိယာမိ (ကြိ) [ပ+ဟု+သာမိ] အထူး
ထူး အပြားပြား-ပူဇော်-ပသ- လတ်အံ့။
ပဇ္ဇာဟတိ-ကြည့်။

ပဇ္ဇာယတိ (ကြိ) [ပ+ဈေ+အ+တိ။ နိတိ။
ဓာ။ ၄၉၊ ၅၀။ (ပြဇာယတိ-သံ)] (၁) ကြံ၏။
ကြံစည်-စဉ်းစား-၏။ (က) အထူးထူး
အပြားပြား ကြံစည်၏။ (ခ) ပြင်းထန်-လွန်
ကဲ-စွာ ကြံစည်၏။ (ဂ) အဖန်ဖန်-အထပ်
ထပ်-ကြံစည်၏။ (ဃ) ကြံစည်-ကြည့်ရှု-
၏။ (၂) ကြံ့မြိုင်-ပူဆွေး-၏။ (က) ပင်
ပန်း-နှမ်းနယ်-၏။ (ခ) ငိုကြွေး၏။ (၃)
တောက်လောင်၏။

(၁)(က)သော ကာမရာဂယေဝ အန္တရံ
ကရိတွာ ဈာယတိ ပဇ္ဇာယတိ နိဇ္ဈာယတိ
အပဇ္ဇာယတိ။ မ၊ ၃။ ၆၄။ အံ၊ ၃။ ၅၂။
ပဇ္ဇာယတိတိ ဣတော စိတော စ နာနပ္ပကာ-
ရကံ ဈာယတိ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၃၄၃။ (ခ) ကပ-
ဏော ဝိယ မန္တော ဝိယ မောမ္မဟော ဝိယ
ဈာယတိ ပဇ္ဇာယတိ နိဇ္ဈာယတိ အပဇ္ဇာ-
ယတိ။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁၆။ ဈာယတိတိ စိန္တေတိ။
ပဇ္ဇာယတိတိ ဘုသံ စိန္တေတိ။ မဟာနိ၊ ၄။
၂၃၇။ (ဂ) ကိန္နု၊ တာတ တုဝံ ပဇ္ဇာယသံ။
ဇာ၊ ၂။ ၂၇၇။ ပဇ္ဇာယသိတိ ပုနပ္ပုနံ စိန္တေသိ။
ဇာ၊ ၄။ ၁၆၁။ (ဃ) ဣမေ ပန “ဈာယိ-

နောမှာ ဈာယိနောမှာ”တိ ဈာယန္တိ ပဇ္ဇာ-
ယန္တိ နိဇ္ဈာယန္တိ အပဇ္ဇာယန္တိ။ အံ၊ ၂။ ၃၁၂။
(-အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၇။) (၂) တတြ သုဒ္ဓိ
ဘိက္ခဝေ ဝိပဿိကုမာရော အန္တေပုရံ ဂတော
ဋ္ဌကိံ ဒုမ္မနော ပဇ္ဇာယတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၉၊ ၂၀-၂။
(-ဝိ၊ ၃။ ၅၀၉။ မ၊ ၁။ ၄၁၀။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၄၃၆။)
ပဇ္ဇာယန္တိ - မ၊ ၁။ ၄၁၀။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၅။
ပဇ္ဇာယသိ - ဝိ၊ ၁။ ၂၂။ ဝိ၊ ၂။ ၇။ ဇာ၊ ၄။ ၂။
၁၇၄၊ ၃၆၅။ ပဇ္ဇာယိ-ဝိ၊ ၁။ ၂၂။ ဝိ၊ ၂။ ၇။
ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၂။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၂။ (က) ပူတိမံ-
သောဝ ပဇ္ဇာယိယော အကာလ ဝိပေက္ခ-
တိ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၉၈။ ပူတိမံသောဝ ပဇ္ဇာယိတိ....
သောစတိ ပဇ္ဇာယတိ ကိလေတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၃။
၅၀၉။ (ခ) ဈာယာမိတိ ပဇ္ဇာယာမိ ပရိဒေ-
ဝါမိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၇၁။ (၃) န တတ္ထ ကဋ္ဌံ
ပဇ္ဇာယိ၊ ပါဠိဟေရံ မဟေသိနော။ အ၊ ၁။
၃၉၇။

ပဇ္ဇာယန္တိ (တိ) [ပ+ဈေ+အ+အန္တိ] ကြံ့မြိုင်-
ပူဆွေး-သော၊ သူ။ အထ ခေါ မေတ္တိယဘူ-
မဏော ဘိက္ခု။ သင်္သံဋီပလ္လတ္တိကာယ
နိသိဒ္ဓိံ သု တုဏှိဘူတာ မကုဘူတာ ပတ္တကန္တာ
အဓောမုခါ ပဇ္ဇာယန္တာ အပ္ပဋိဘာနာ။ ဝိ၊
၁။ ၂၄၇။ ပဇ္ဇာယန္တာတိ ပဓူပါယန္တာ။ ဝိ၊
၄။ ၂။ ၁၆၆။ ပဓူပေန္တော နိသိဒ္ဓိတိ ပဇ္ဇာ-
ယန္တော အတ္တာနံယေဝ ပရိဘာသန္တော
နိသိဒ္ဓိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၇။ ပဇ္ဇာယန္တော
(အံ၊ ၂။ ၅၀)တိ စိန္တယန္တော။ အံ၊ ၄။
၃။ ၂၇။ (-မ၊ ၁။ ၁၀၅၊ ၂၉၆၊ ၃၂၇။ သံ၊ ၁။
၁၂၇။ အံ၊ ၁။ ၁၀၇-ဂ။ အံ၊ ၃။ ၄၀၉၊ ၄၁၀။
အ၊ ၁။ ၇၇။ မိလိန္ဒ၊ ၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၊ ၁၀၀။
ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၄။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၄၁။ ဇာ၊ ၄။ ၂။
၁၄၆။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၄၆၈၊ ၄၉၉။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂၂။
ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၈၅၊ ၁၀၃၊ ၂၀၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၉။)

ပဇ္ဇာယန္တိ (ကြိ) [ပ+ဈေ+အ+အန္တိ] (၁)
ကြံစည်-ကြည့်ရှု-ကုန်၏။ (၂) ကြံ့မြိုင်-

ပူဆွေး-ကုန်။ (၁) ပဉ္စာယတိ (၁) (သ) ကြည့်။ (၂) ပဉ္စာယတိ(၂)ကြည့်။

ပဉ္စာယမာန (တိ) [ပ+ဈေး+အ+မာန] ကြံ့မိုင် - ပူဆွေး-သော။ သာမိကဿေဝ သန္တကံ ဂန္ဓာပဉ္စာယမာနာ နိသိဒ္ဓိ။ ဇာ၊ဌ၊ ၃။၅၀၈။

ပဉ္စာယသိ (ကြိ) [ပ+ဈေး+အ+သိ] (၁) အပန့်ပန့်-အထပ်ထပ်-ကြံစည်၏။ (၂) ကြံ့မိုင်-ပူဆွေး-၏။ (၃) ပဉ္စာယတိ(၁)(ဂ) ကြည့်။ (၂) ပဉ္စာယတိ(၂)ကြည့်။

ပဉ္စာယမိ (ကြံ) [ပ+ဈေး+အ+မိ] ကြံ့မိုင်-ပူဆွေး-၏။ ငိုကြွေး၏။ ပဉ္စာယတိ(၂)(ခ) ကြည့်။

ပဉ္စာယိ (ကြိ) [ပ+ဈေး+ဘျိ] ကြံ့မိုင်-ပူဆွေး-ပြီ။ ပင်ပန်း-နွမ်းနယ်-ပြီ။ ပဉ္စာယတိ(၂)(က)ကြည့်။

ပဉ္စ (တိ) [ပစိ+အ။ (ပဉ္စန်-သံ)။ 'ပဉ္စ' သဒ္ဓါသည် အရေအတွက် 'သင်္ချာ'နှင့် ရေတွက်အပ်သော 'သင်္ချေယျ' ခြပ်ကို ဟောသည်။ အမြဲတမ်း ဗဟုဝုဉ် ဖြစ်သည်။ လိင်ကြောင့် ရုပ်ထူးမရှိသည့် 'အလိင်' သဒ္ဓါဖြစ်သောကြောင့် လိင်သုံးပါးလုံး၌ ရုပ်နေတူသည်။ ယင်းနောင် ဣတ္ထိပစ္စည်းလည်း မသက်ရ။ ရူ။ ၂၅၀၊ ၂၂၇။ ရူ၊ ၂၇။ နိရုတ္တိ။ ၂၅။ အရေအတွက် သင်္ချာကိုလည်း ဟော၏ဟု ဖွင့်ဆိုသော ရူပသိဒ္ဓိဋ္ဌိကာ '၂၂၇' စကားသည် နောက်ထည့် ဖြစ်ရာ၏ ဟု ဝိသုဒ္ဓါရုံ မဟာရူပသိဒ္ဓိ နိဿယ၌ ဆို၏။ အဘိဓာန် '၄၇၃' အမရကောသ '၁၉၊ ၈၃' နှင့် ယင်း၏ဋ္ဌိကာ မဟေသုရ၌ 'ဒိ' အစ 'အဋ္ဌာရဃ' ဧဆုံးရှိသော သင်္ချာသဒ္ဓါတို့သည် ရေတွက်အပ်သော သင်္ချေယျ ခြပ်ကိုသာ ဟောကုန်၏။ အရေအတွက် သင်္ချာကို မဟောဟု ပြဆိုသည်။ ဥဒါန၊ဌ၊ ၃၈၅။ နိတိ၊ပဒ။နာ ၄၀၀။

လည်းကြည့်။] ၅-ခု၊ ၅-ပါး၊ ၅-မျိုး၊ ၅-ယောက်(စသည်)။ (ပ၊ဗ) ပဉ္စိဇေ ဘိက္ခဝေ မဟာစောဓု သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိံ။ ဝိ၊၁။၁၁၄။ (-ဝိ၊၂။၃၈၊၄၁။ ဝိ၊၃။၄၀။ ဝိ၊၄။၂၁၂။ ဝိ၊၅။၁၆၄။ ဒီ၊၁။၅၀။ ဒီ၊၂။၇၂-၃။ ဒီ၊၃။၈၄။ မ၊၁။၅၆။ မ၊၂။၆၀။ မ၊၃။၁၈။ သံ၊၁။၇၅။ သံ၊၂။၃၉။ သံ၊၃။၄၆။ အံ၊၁။၂၁၃။ အံ၊၂။၄၁။ အံ၊၃။၂၅၀။ အဘိ၊ဓ၊၉၅။ အဘိ၊ဝိ၊၅၉။ အဘိ၊ပူ၊၁၀၁။ အဘိ၊က၊၈၄။ ပဋိသံ၊၂၃။ ခုဒ္ဒက၊၃။ ဥဒါန၊၁၀၂။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၁။ သုတ္တနိ။ ၃၀၄။ ဝိမာန၊၃၈။ ပေတ။-၆၄။ ထေရ၊၂၃၉။ ထေရီ၊၃၉၁။ အပ၊၁။၁၃၅။ အပ၊၂။၁၃၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၀၄။ ဇာ၊၁။၃၂၂။ ဇာ၊၂။၁၂၅။ မဟာနိ။၂၃။ စူဠနိ၊၁၅၈။ နေတ္ထိ၊၁၆။ ပေဋကော၊၁၆၉။ မိလိန္ဒ၊၃၆။)

(ဒ၊ဗ) ပဉ္စ စ ဣန္ဒြိယာနိ ပဉ္စ စ ဗလာနိ သတ္တ စ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ အရိယဉ္စ အဋ္ဌကိ-ကံ...သမာပဋိ။ဝိ၊၂။၄၃။(-ဝိ၊၄။၈၃။ ဝိ၊၅။၆၁။ ဒီ၊၁။၆၉။ ဒီ၊၂။၇၁။ ဒီ၊၃။၈၃။ မ၊၁။၄၂။ မ၊၂။၆၀။ မ၊၃။၅၅။ သံ၊ ၂။၇၂။ သံ၊၂။၃၈-၉။ သံ၊၃။၄၆။ အံ၊၁။၁၆၄။ အံ၊၂။၃၅။ အံ၊၃။၁၇၄။ အဘိ၊ဝိ၊၂၅၃။ အဘိ၊ပူ၊၁၆၈။ အဘိ၊က၊၂၆၁။ ပဋိသံ၊၅၃-၄။ ဓမ္မ၊၆၆။ ဥဒါန၊၁၀၂။ ဣတိဝုတ်။၂၆၁။ သုတ္တနိ။၂၄၁။ ဝိမာန၊၁၁၅။ ပေတ။၁၃၀။ အပ၊၁။၁၀၈။ အပ၊၂။၄၅။ ဇာ၊၁။၂၂၇။ ဇာ၊၂။၅၉။ မဟာနိ။ ၁၇၉။ စူဠနိ၊၁၆၃။ ပေဋကော၊၂၅၈။ မိလိန္ဒ၊၄၃။)

(တ၊ဗ) ပဉ္စဘိ ရဇမာဒေတိ၊ ပဉ္စဘိ ပရိသုဇ္ဈတိ။ သံ၊၁။၃။ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခဝေ အာကာရေဟိ အင်္ဂဇာတံ ကမ္မနိယံ ဟောတိ။ ဝိ၊၁။၄၇။(-ဝိ၊၂။၆။ ဝိ၊၃။၆၉။ ဝိ၊၄။၄၂။ဝိ၊၅။၁၅၃။ ဒီ၊၁။၃၃။ ဒီ၊၂။၁၁၇။ ဒီ၊၃။၁၀၈။ မ၊၁။၃၆၇။ မ၊၂။၁၂၄။ သံ၊၁။၇၉။ သံ၊၂။၄၃၆။ သံ၊၃။၂၉၈။ အံ၊၁။၁၆၂။ အံ၊၂။

၆၉။ အံ၊၃။၁၁၉။ အဘိ၊ဝိ။၂၆၆။ ပဋိသံ။
၁၂၄။ ဥဒါနံ။၁၂၇။ ဝိမာနံ။၃၅။ ထေရ။
၃၀၁။ အပါ၊၂။၂၀၇။ ဇာ၊၁။၂၄၈။ မဟာနိ။
၁၁၈။ စူဠနိ။၁၇၃။ နေတ္ထိ။၁၆၄။ ပေဋကော။
၂၀၂။)

(စ၊ဗ) အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စန္ဒ
ပါရိတ္တကံ ဒါတုံ ဘိက္ခုဿ ဘိက္ခုနိယာ
သိက္ခမာနာယ သာမဏေရဿ သာမဏေရိ-
ယာ။ ဝိ၊၂။၈၄။ (-ဝိ၊၃။၁၉၉။ ဝိ၊၅။၃၆၇။
မ၊၂။၁၇၃။ အံ၊၂။၁၅၉။ အံ၊၃။၃၅၁။ အဘိ၊
ဝိ၊၃။၃၃။ အဘိ၊ပု၊၁၁၃။ ပဋိသံ။၁၆၀။
သုတ္တနိ။၃၅၁။ အပါ၊၁။၄၄၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၄။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၃၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၅၄။
သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၃။၁၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၁၉။)

(မ၊ဗ) ပဉ္စဟိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂဟိ
သမန္နာတာ ပါစာ သုဘာသိတာ ဟောတိ
နော ဒုဗ္ဘာသိတာ။ အံ၊၂။၂၃၃။ ပဉ္စဟိတိ
ဟေတုမှိ နိဿက္ကဝစနံ။ အံ၊ဋီ၊၃။၇၂။ နိဿ-
ဋ္ဌေန ဟာဝသော ပဉ္စဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ ပရိ-
သုဒ္ဓေန မနောဝိညာဏေန ကိ နေယျံ။
မ၊၁။၃၆၇။ နိဿဋ္ဌေနာတိ နိဿဋ္ဌေန ပရိစ္စ-
တ္တေန ဝါ။ တတ္ထ နိဿဋ္ဌေနာတိ အတ္ထေ
သတိ ပဉ္စဟိ ဣန္ဒြိယေဟိတိ နိဿက္ကဝစနံ။
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၅။ (-မ၊၃။၆၆။ သံ၊၂။၈၂။
အံ၊၂။၁၄၊၃၃၅။ ပဋိသံ။၇၀၊၂၀၇။ ငိမာနံ။
၈၈။ မဟာနိ။၁၀၁၊၃၇၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၉။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၃။ သံ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁၁၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၀။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၆။ သီ၊ဋီ၊
သင်္၊၂။၁၄။ မ၊ဋီ၊၂။၂၆၆။ အံ၊ဋီ၊၃။၇၃။)

(ဆ၊ဗ) အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စန္ဒ ပါရိ-
တ္တကံ ပဋိဂ္ဂဟေတုံ ဘိက္ခုဿ ဘိက္ခုနိယာ
သိက္ခမာနာယ သာမဏေရဿ သာမဏေရိ-
ယာ။ ဝိ၊၁။၃၁၀။ (-ဝိ၊၂။၃၉။ ဝိ၊၃။၃၂။

ဝိ၊၅။၈၃။ ဒီ၊၁။၁၁၃။ ဒီ၊၂။၇၈။ မ၊၁။
၁၉၈။ မ၊၂။၉၈။ မ၊၃။၁၂၄။ သံ၊၁။၇၉။
သံ၊၂။၁၂၄။ သံ၊၃။၅၅။ အံ၊၁။၂၃၃။ အံ၊၂။
၁၄၈။ အံ၊၃။၁၈၅။ အဘိ၊ဝိ၊၅၉။ အဘိ၊ပု။
၁၁၉။ အဘိ၊က။၁၈၉။ ပဋိသံ။၅၂။ ဣတ္တိ-
ဝုတ်။၂၇၁။ ဝိမာနံ။၂၂။ ဇာ၊၁။၃၂၄။ မဟာ-
နိ။၇၃။ စူဠနိ။၂၆။ နေတ္ထိ။၂၅။ ပေဋကော။
၂၁၀။)

(သ၊ဗ) အထ ခေါ ဘိက္ခဝေ တိတ္ထိရော
မဏ္ဍုလ ဟတ္ထိနာဂဉ္စ ပဉ္စသု သီလေသု
သမာဒပေသိ။ ဝိ၊၄။၃၁၁။ (-ဒီ၊၂။၃၀။
မ၊၁။၇၆။ မ၊၂။၁၇၉။ အံ၊၁။၄၀၃။ အံ၊၂။
၂၆။ အံ၊၃။၁၉၅။ ပဋိသံ။၁၆။ ဥဒါနံ။၁၂၀။
ထေရ။၂။၉။ အပါ၊၁။၆၅။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၂၁။
မဟာနိ။၂၈။ စူဠနိ။၁၉၁။ နေတ္ထိ။၂၇။ ပေဋ-
ကော။၁၉၅။ မိလန္ဒ။၁၁၀။)

ပဉ္စအဂေါစရရဟိတ (တိ) [ပဉ္စ+အဂေါစရ+
ရဟိတ] မကျက်စားရာအရပ် ၅-ပါးမှ ကင်း
သော၊ ရဟန်းတော်တို့-မကျက်စား-ဆွမ်းမ
ခံ-ကောင်းသော အရပ် ၅-ပါးမှ ကင်းသော။
(ရဟန်းတော်များ မကျက်စားကောင်း
သော အရပ် ၅-ပါးကား— ပြည့်တန်းဆာမ
အိမ်၊ မုဆိုးမအိမ်၊ အပျိုကြီးအိမ်၊ ပဏ္ဍုက်
အိမ်၊ ဘိက္ခုနီမကျောင်းတို့ဖြစ်သည်။ ဝိ၊-
၉၉။ ဝိ၊၅။၂၃၀။ အံ၊၂။၁၁၂။ သေတင်းကုပ်
ထည့်၍ ရဟန်းတော်များ မကျက်စား
ကောင်းသော အရပ် ၆-ပါးဟု အဘိ၊ဝိ။
၂၅၆။ မဟာနိ။၃၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၇-တို့၌ ပြ
ဆိုသည်။) ယံ တေသု ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗေသု
ဂေဟေသု ကုသလံ အနဝဇ္ဇံ ပဉ္စအဂေါစရ-
ရဟိတံ ဇာနေယျာသိ။ တတ္ထ သာသေသနံ
စရေယျာသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၄။

ပဉ္စအဗ္ဗဏ (န) [ပဉ္စ+အဗ္ဗဏ] ၅-အဗ္ဗဏ၊ အဗ္ဗ-
ဏ ၅-ခု။ “ဒသာဓိကံ နာဠိသဟဿကုမ္ဘ”န္တိ
ကေစိ။ “ပဉ္စအဗ္ဗဏ”န္တိ အပရေ၊အံ၊ဋီ၊၂။၁၁၇။

ပဉ္စအသံဝရဒ္ဒါရ (န) [ပဉ္စ+အသံဝရ+ဒ္ဒါရ]
မစောင့်စည်းအပ်သော ဒ္ဒါရ ၅-ပါး၊ အသံ-
ဝရဒ္ဒါရ ၅-ပါး။ ပဉ္စအသံဝရဒ္ဒါရဝသေန
ဥပ္ပန္နောပိ အကုသလံ မနောကမ္မမေဝ
ဟေတိ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၈။

ပဉ္စအသေက္ခမ္ပက္ခန္ဓ (န) [ပဉ္စ+အသေက္ခ-
မ္ပက္ခန္ဓ] အသေက္ခတရားစုံ ၅ ပါး၊ အသေက္ခ-
-ရဟန္တာ-ပုဂ္ဂိုလ်၏ တရား ၅-ပါး။ မဟာခိ-
ဏာသဝေ၊ မဂ္ဂသင်္ခါတဿ သာမညဿ
ဝသေန အာဂတဿ ဖလသာမညဿ စေဝ
ပဉ္စအသေက္ခမ္ပက္ခန္ဓဿ စ ဘာဂဝါ ဟေတိ။
ဓမ္မ၊ ၁။ ၁၀၂။

ပဉ္စဥစ္ဆန္ဒနိယန္တောပမာ (ထိ) [ပဉ္စ+ဥစ္ဆန္ဒနိ-
ယန္တ+ဥပမာ] ၅-ခုသော-ကြည့်စုံ - ကြံ
ကြိတ်-စက် ဥပမာ။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ပဉ္စ-
ဥစ္ဆန္ဒနိယန္တောပမံ နာမ ဂဏှိယူ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၄။

ပဉ္စဥဒကမဂ္ဂသမ္ပန္န (တိ) [ပဉ္စ+ဥဒကမဂ္ဂ+
သမ္ပန္န] ရေဝင်၊ ရေထွက်ရာလမ်း ၅-ခုနှင့် ပြည့်စုံ
သော၊ ရေဝင်၊ ရေထွက်ရာလမ်း- ရေမြောင်း-
-၅-ခုရှိသော။ ယထာ ဟိ ပုရိသော ပဉ္စဥဒ-
ကမဂ္ဂသမ္ပန္နံ ဝါပိ ကရေယျ။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၇၃။
အံ၊ ၁။ ၂။ ၃၆၈။ ပဉ္စဥဒကမဂ္ဂသမ္ပန္နန္တိ ပဉ္စဟိ
ဥဒကဿ ပဝိသနနိက္ခမနမဂ္ဂေဟိ ယုတ္တိ။ သံ၊
၁။ ၂။ ၉၄။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၃၆၆။

ပဉ္စဥပ္ပလဟတ္ထ (တိ) [ပဉ္စ+ဥပ္ပလဟတ္ထ] ကြာ
လက် ၅-ခုရှိသော၊ ၅-လက်ရှိသော (ကြာ
ပန်း)။ ပဉ္စဥပ္ပလဟတ္တာနိ၊ အာဝေဠတ္ထံ
အဟံသု မေ။ အပ၊ ၁။ ၁၀၈။ တသ္မိံ သမယေ
ပဉ္စဥပ္ပလဟတ္တာနိ အာနေသုံ။ အပ၊ ၁။ ၂။ ၇၁။

ပဉ္စက (ပု၊ န) [ပဉ္စ+က။ ရှု၊ ၄၁၈။ မောက်၊ ၄။
၄၁-ကြည့်။] (၁) ၅-ခု-၅-မျိုး- အပေါင်း။
(ပု) (၂) ပဉ္စကမည်သောသူ၊ ပဉ္စကဘိလူး။
(တိ) (၃) (က) ၅-ခု-၅-မျိုး-အတိုင်း

အရှည်ရှိသော၊ ၅-ခု-၅-မျိုး-ရှိသော။ (ခ)
၅-ဇက်း အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ၅-ဇက်းရှိ
သော။ (၁) ကေ ကေကံ၊ နေ ဗုကာ.... ပဉ္စ
ပဉ္စကာ၊ ဆ ဆက္ကာ။ မ၊ ၃။ ၅၃။ ပဉ္စ ပဉ္စ-
ကာနိ နာမ နာနာဘဏ္ဍပဉ္စကံ... ထေယျာ-
ဝဟာရပဉ္စကန္တိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၆၄။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁၆။
ပဉ္စန္ဒ အဝဟာရာနံ သမူဟော ပဉ္စကံ။ သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၁၂၈။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၇၃။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁၆။
၁၉၇။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂၆၃။ ဝိ၊ ၁။ ၂၇၁-၂။
ဝိ၊ ၁။ ၄။ ၁၇၂-၈၊ ၂၁၅၊ ၂၂၃။ ဒီ၊ ၁။ ၂၁၆။
အဘိ၊ ၁။ ၁၄၈။ အဘိ၊ ၁။ ၄၄၇။ အဘိ၊ ၁။
၃။ ၉၆။ ဝဇီရ၊ ၁။ ၄၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၅၂။ ဝိမ-
တိ၊ ၁။ ၁၇၂။ မူလဒီ၊ ၁။ ၁၄၄၊ ၉၃။ အနုဒီ၊ ၁။
၁၉။) (၂) ပဉ္စကောပိ ယက္ခော သဒ္ဓိံ
ဘရိယာယ ယက္ခိယာ ပဉ္စဟိ စ ပုတ္တသ-
တေဟိ ပဌမေ ဖလေ ပတိဋ္ဌတော။ ဝိ၊ ၁။
၄၉။ (၃) (က) ပဉ္စ ပဉ္စကာနိ နာမ နာနာ-
ဘဏ္ဍပဉ္စကံ...ထေယျာဝဟာရပဉ္စကန္တိ။ ကင်္ခါ၊
၁။ ၁၆။ ပဉ္စပရိမာဏမဿာတိ ဝါ ပဉ္စကံ။
ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁၉၇။ (-၂၈။) (ခ) န
အညတြ ပဉ္စကေန ဝါ အတိရေကပဉ္စကေန
ဝါ...အတ္တတံ ဟေတိ ကထိနံ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၅၃။
အညတြ ပဉ္စကေန ဝါ အတိရေကပဉ္စကေန
ဝါတိ ပဉ္စ ဝါ အတိရေကာနိ ဝါ ခဏ္ဍာနိ
ကတွာ....ကတေနော ဝဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃။ ၃၉၂။
ပဉ္စ ခဏ္ဍာနိ ပဉ္စာနိ ပမာဏံ အဿာတိ ပဉ္စ-
ကံ။ ဝဇီရ၊ ၄၉၁။ (-ဝိ၊ ၁။ ၃။ ၃၉၁။ သာရတ္ထ၊
၃။ ၃၃၅။)

ပဉ္စကင်္ဂ (ပု) [ပဉ္စက+အင်္ဂ] ပဉ္စကင်္ဂမည်သော
သူ။ ('ပဉ္စ' စသော လက်သမား ကိရိယာ
ငါးမျိုးရှိသောကြောင့် 'ပဉ္စကင်္ဂ' အမည်ရ
သည်။) အထ ခေါ ပဉ္စကင်္ဂါ ထပတိ ယေ-
နာယသ္မာ ဥဒါယိ တေနပသကံမိ။ မ၊ ၂။ ၅၉။
သံ၊ ၂။ ၄၂၃။ ပဉ္စကင်္ဂါတိ တဿ နာမံ၊
ဝါသီဒရသု နိခါဒနဒဏ္ဍမဂ္ဂရကာဠသုတ္တနာဠိ-
သင်္ခါတေဟိ ဝါ အင်္ဂဟိ သမန္နာဂတတ္တာ

သော ပဉ္စကင်္ဂါတိ ပညာတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
ဂ၊၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၀။ ပဉ္စကင်္ဂါတိ ဝဇ္ဇကိန္တိ-
စူဠာဓနေ ဝါသိအာဒိန္နကံ အင်္ဂံ သံဓနံ
တေသ္မိန္တိ ပဉ္စကင်္ဂါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၀။ ဝါသိ-
အာဒိန္နံ ပဉ္စ အင်္ဂါနိ အဿာတိ ပဉ္စကင်္ဂါ။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၉။ (-မ၊၂။၂၁၄-၅-၆။ မ၊၃။
၁၈၄-၅။ သံ၊၂။၄၂၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊သင်၊၂။၇၇။)

ပဉ္စကစတုက္က (န) [ပဉ္စက+စတုက္က] ပဉ္စက ၄-
ပါးအပေါင်း၊ ပဉ္စက ၄-မျိုး။ တတော ပဉ္စ-
ကစတုက္ကမ္ပိ အဒ္ဓမာသံ....ဘာဝေတဗ္ဗံ။ ခုဒ္ဒက၊
ဋ္ဌ၊၃၁။

ပဉ္စကဇ္ဈာန (န) [ပဉ္စက+ဇ္ဈာန] ပဉ္စကဇ္ဈာန၊
ဇ္ဈာန ၅ ပါးအပေါင်း။ ပဉ္စကဇ္ဈာနဝသေနာ
(သင်္ဂဟ၊၂၉)တိ ဝိတက္ကဝိစာရေ ဝိသု ဝိသု
အတိက္ကမိတာ ဘာဝေန္တဿ နာတိတိက္ကဉာ-
ဏဿ ဝသေန ဒေသိတဿ ဇ္ဈာနပဉ္စကဿ
ဝသေန၊ ဝိဘာဝိနိ။ ၁၁၈။ ဇ္ဈာနဿ အဝ-
ယဝတ္တာ၊ ပဉ္စကဿ စ သမ္ပဟတ္တာ ဇ္ဈာနဿ
ပဉ္စကန္တိ အတ္ထေန “ဇ္ဈာနပဉ္စက”န္တိ ဝတ္ထဗ္ဗေ
နိရုတ္တိနယေန “ပဉ္စကဇ္ဈာန”န္တိ ဝတ္ထန္တိ
အပ္ပေါယေနဟ “ဇ္ဈာနပဉ္စကဿာ” တံ။....
“တိကပါစိတ္တိယ”န္တိ ဧတ္ထ တိကဉ္စ တံ ပါစိ-
တ္တိယဉ္စ တိကပါစိတ္တိယန္တိ ဝတ္ထံ ဝိယ ပဉ္စကဉ္စ
တံ ဇ္ဈာနဉ္စ ပဉ္စကဇ္ဈာနန္တိပိ ဝတ္ထဗ္ဗံ။ မဏိမဉ္ဇူ၊
၁။၃၆၅။ ပဉ္စကနယ-လည်းကြည့်။

ပဉ္စကဋ္ဌက (န) [ပဉ္စ+ကဋ္ဌက] (၁) အစပ်
၅-မျိုး၊ ၅-မျိုးသော ပူဇော်သည့်အစာ။ (ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၃။၇၉-၉။ ရှိန်းခို၊ ဇီရာ၊ ချင်း၊ ကြက်သွန်၊
ငရုတ်၊ ပိတ်ချင်း စသည်တို့ကို ပူဇော်သည့်
ပစ္စည်းဝတ္ထုဟု ပြဆိုထား၏။ ကဋ္ဌကဘဏ္ဍ-
လည်းကြည့်။) (၂) ၅-ပါးသော-အရာ-
ဌာန-တို့၌ -စပ်ခါး- ဆိုးဝါး-ဆင်းရဲ-
ခြင်း။ (၅-ပါးသော အရာဌာနဟူသည်-
ရှာမှီးရမှု၊ သိမ်းဆည်းရမှု၊ စောင့်ရှောက်ရမှု၊
သုံးဆောင်ရမှု၊ အကျိုးရမှုတို့ ဖြစ်သည်။

ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၉၆။) (တံ) (၃) ၅-ပါးသော-
အရာ-ဌာန-တို့၌-စပ်ခါး- ဆိုးဝါး-ဆင်းရဲ-
-သော (ကာမဂုဏ်အရသာ)။ (၁) သော
ဂါမဝါသိ ပရိဗ္ဗယတ္ထံ ဂဟိတမာသ ကေန
ပဉ္စကဋ္ဌကံ ဂဟေတွာ စုဏ္ဏံ ကတွာ ဒဓိတော
ကဉ္စိယံ ဝါဟေတွာ တတ္ထ မဓုပဋ္ဌလံ ပိဋ္ဌေ-
တွာ ပဉ္စကဋ္ဌကစုဏ္ဏေန ယောဇေတွာ။ အံ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁၉၁။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၁။ (-အပ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၄၇။) (၂) သဗ္ဗာ ဟိ ကာမရတိယော၊
ကဋ္ဌကတဏှာ ပဉ္စကဋ္ဌကေန။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၃၃၃။
ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၇၅၊၂၉၆။ (၃) အမေတ္တံ ဝိဇ္ဇေ-
မာနေ၊ ကိံ တဝ ပဉ္စကဋ္ဌကေန ပီတေန။
ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၃၃၁။ ကိံ တဝ ပဉ္စကဋ္ဌကေန ပီတေ-
နာတံ ပရိယေသနာ ပရိဂ္ဂဟော အာရက္ခာ
ပရိဘောဂေါ ဝိပါကော စာတိ ပဉ္စသုပ္ပိ ဌာ-
နေသု တိဓိဏတရဒုက္ခာနုဗန္ဓတာယ သဝိ-
သာတတ္တာ သညပါယာသတ္တာ ကိံ တုယံ
ပဉ္စကဋ္ဌကေန ပဉ္စကာမဂုဏရသေန ပီတေန။
ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၉၆။

ပဉ္စကတ္တဒဿန (န) [ပဉ္စကတ္တ+ဒဿန] ၅-ပါး
အပေါင်း၏ အဖြစ်ကို ပြကြောင်းစကား။
ဝုတ္တမ္ပံ ဇေတန္တိအာဒိ ပဝါရဏင်္ဂါနံ ပဉ္စက-
တ္တဒဿနံ။ ဇေရီ၊၃၁၇။

ပဉ္စကတ္တယ (န) [ပဉ္စက+တယ] ပဉ္စက ၃-ပါး
အပေါင်း၊ ပဉ္စက ၃-မျိုး။ တတော တံ ပဉ္စ-
ကတ္တယမ္ပိ အဒ္ဓမာသံ....ဘာဝေတဗ္ဗံ။ ခုဒ္ဒက၊
ဋ္ဌ၊၃၁။

ပဉ္စကဒ္ဒယဘေဒ (ပု) [ပဉ္စက+ဒ္ဒယ+ဘေဒ]
ပဉ္စက ၂-ပါးသော အကွဲအပြား၊ ပဉ္စက
၂-ပါးသည် ခွဲအပ်သော အကွဲအပြား။ ဧဝံ
စတုဗ္ဗိဓေပဉ္စေ၊ ပဉ္စကဒ္ဒယဘေဒတော။ သော
အဋ္ဌမုခါ နာမ၊ ဝါဒယုတ္တိ ပကာသိတာ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၀။

ပဉ္စကဒ္ဒယမဏ္ဍိတ (တိ) [ပဉ္စကဒ္ဒယ+မဏ္ဍိတ]
ပဉ္စက ၂-ပါးဖြင့် တန်းဆာသင်အပ်သော။

သစ္စိကဋ္ဌေ ယထာ စေတ္ထံ၊ ပဉ္စကဒ္ဒယမဏ္ဍိ-
တေ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၈။

ပဉ္စကနယ (ပု) [ပဉ္စက+နယ] ပဉ္စကနည်း၊
ဈာန် ၅-ပါးအပေါင်းကို သိကြောင်းနည်း၊
ဈာန် ၅-ပါးအပေါင်းကို ဟောသောနည်း။
(ဉာဏ်နဲ့သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဌမဈာန်
ကို ရရှိပြီးနောက် ဒုတိယဈာန် ဆက်လက်
အားထုတ်ရာ ဝိတက် တပါးတည်းကိုသာ
'ရုန့်ကြမ်းသော တရား'ဟု အပြစ်မြင်ကာ
ပယ်ခွဲသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အတွက် 'ဝိတက်၊
ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာ' ဟူသော
ဈာန်အင်္ဂါ ၅-ပါးရှိသော ပဌမဈာန်၊ 'ဝိစာရ၊
ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာ' ဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ
၄-ပါးရှိသော ဒုတိယဈာန်၊ 'ပီတိ၊ သုခ၊
ဧကဂ္ဂတာ' ဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ ၃-ပါးရှိသော
တတိယဈာန်၊ 'သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာ' ဟူသော
ဈာန်အင်္ဂါ ၂-ပါးရှိသော စတုတ္ထဈာန်၊
'ဥပေက္ခာ၊ ဧကဂ္ဂတာ' ဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ
၂-ပါးရှိသော ပဉ္စမဈာန်ဟု ဈာန် ၅-ပါးရှိ
သည်။ ထိုဈာန် ၅-ပါး အပေါင်းကို ဟော
သောနည်းသည် 'ပဉ္စကနည်း' ဖြစ်သည်။
တရားနာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလို အဇ္ဈာသယ၏
အစွမ်းကြောင့်၎င်း၊ တရားတော်ကို တင့်တယ်
စေတတ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ အစွမ်း
ကြောင့်၎င်း၊ သုတ္တန်၌ ဟောအပ်သော
'အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တသမာဓိ'ကို ပြလိုသော
ကြောင့်၎င်း စတုက္ကနည်းကို ဟောပြီးဖြစ်
လျက် ပဉ္စကနည်းကို ဟောတော်မူသည်။
အဘိ၊ဓ၊၄၆၊၅၀။ အဘိ၊ဝိ၊၂၇၅-၆။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၂၃-၄။ စတုက္ကနယ-လည်း ကြည့်။)

ဣဒါနိ ကဘမေ ဓမ္မာ ကုသလာတိ ပဉ္စ-
ကနယော အာရဒ္ဒေါ။ ကသ္မာတိ စေ? ပုဂ္ဂလ-
ဇ္ဈာသယဝသေန စေဝ ဒေသနာဝိလာသေန
စ။အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၃။အပိစ ...အဝိတက္ကဝိစာရ-
မတ္တော န ဒဿိတော။ တံ ဒဿေတုမ္ပိ အယံ
ပဉ္စကနယော အာရဒ္ဒေါ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၄။

စတုက္ကနယေ ဒုတိယဇ္ဈာနမေဝ ယေသံ ဝိစာ-
ရာ ဩဋ္ဌာရိကတော န ဥပဋ္ဌာတိ၊ ယေသဉ္စ
ဥပဋ္ဌာတိ၊ တေသံ ဝသေန ဒွိဓာ ဘိန္နိတော
ဒေသိတန္တိ စတုက္ကနယတော ပဉ္စကနယော
နိဟတော။ အနုဋီ၊၂။၁၈၇။ (-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၁။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၇၊၂၃၀။ ပဋိသန္ဓေ၊၁။၁၀၅၊
၁၁၇၊၁၈၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၈၂၊၁၆၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၆၈၊၃၀၅။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၄၃၊၅၄။ ဝိမတိ၊၁။၇၂။
ဒိ၊ဋီ၊၃။၂၃၃။ မ၊ဋီ၊၂။၂၄။ မ၊ဋီ၊၃။၃၅၂။
မူလဋီ၊၁။၁၀၄။ အနုဋီ၊၁။၁၁၀-၁။ ငိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊
၁။၁၁၁၊၁၉၃-၄။)

ပဉ္စကနယနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပဉ္စကနယ+နိဒ္ဒေသ]
ပဉ္စကနည်းကို အကျယ်-ဟောဆို-ညွှန်ပြ-
ရာ စကားရပ်။ ဝေဉ္စ ကတွာ ပဉ္စကနယ-
နိဒ္ဒေသေ ...တတိယံ စတုက္ကနယေ ဒုတိယေန
နိဗ္ဗိသေသံ ဝိဘတ္တိ။ အနုဋီ၊၁။၁၁၁။

ပဉ္စကနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပဉ္စက+နိဒ္ဒေသ] တရား
၅-မျိုးကို အကျယ် - ဟောဆို - ညွှန်ပြ - ရာ
စကားရပ်။ ပဉ္စကနိဒ္ဒေသေ....ဩရုမ္ဘာဂိယာနိ
သံယောဒနာနိတိ ဝုတ္တာနိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈၅။

ပဉ္စကနိပါတ (ပု) [ပဉ္စက+နိပါတ်] ပဉ္စကနိပါတ်။
(က) ၅-ပါး - ၅-ခု-၅-မျိုး - ၅-ယောက် -
အပေါင်းကို-သွင်းချ-ဟောပြ-ရာ စကား။
(ခ) ၅-ဂါထာကို - သွင်းချ-ဟောပြ - ရာ
စကား။ (က) မဟာပစ္စရိယံ ပန ကေ ဥဂ္ဂ-
ဏှန္တေန စတုက္ကနိပါတံ ဝါ ပဉ္စကနိပါတံ ဝါ
ဂဟေတုံ ဝနုတိတိ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၅၅။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ၊၁၆၄။ (-အံ၊၂။၁-၂၄၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၀၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၃။ အံ၊ဋီ၊၃။၁။) (ခ)
ပဉ္စကနိပါတေ ဒွါဒသ ထေရာ၊ သဋ္ဌိ ဂါထာ။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။ (-ထေရ၊၂၇၅-၂၈၁။ ထေရီ၊
၃၈၈-၃၉၃။ ဇာ၊၁။၁၂၀-၁၃၆။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။
၇၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၁၄။ သီ၊ဋီ၊သင်္ခ၊၁။၁၃၂။)

ပဉ္စကပုစ္ဆာဝိသုဒ္ဓိနာ (ထိ) [ပဉ္စက+ပုစ္ဆာ+ဝိသုဒ္ဓိနာ] ခန္ဓာ ၅-ပါးကို မေးခြင်း၊ ဖြေခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စကပုစ္ဆာဝိသုဒ္ဓိနာနန္တရ (တဲ) [ပဉ္စကပုစ္ဆာ-ဝိသုဒ္ဓိနာ+အနန္တရ] ခန္ဓာ ၅-ပါးကိုမေးခြင်း၊ ဖြေခြင်း၏ အခြားမဲ့။ တေသံ ပန ဘေဒတော ပဉ္စကပုစ္ဆာဝိသုဒ္ဓိနာနန္တရံ ပုစ္ဆာဝိသုဒ္ဓိနံ ကာတဗ္ဗံသံခိတ္တန္တိ ဒဗ္ဗဗ္ဗံ။ မူလဋီပ။ ၈။ အဘေဒတော ပဉ္စကပုစ္ဆာဝိသုဒ္ဓိနံ ခန္ဓပဒနိဒ္ဒေခသသဗ္ဗပစ္စိမမေဝါတိ အာဟ “ဘေဒတော ပဉ္စကပုစ္ဆာဝိသုဒ္ဓိနာနန္တရ” ဟိ။ အနုဋီပ။ ၁၀။

ပဉ္စကပ္ပ (န) [ပဉ္စ+ကပ္ပ] ၅-ခုသော-ကပ်-ကမ္ဘာ၊ ၅-ကပ်၊ ၅-ကမ္ဘာ။ ပဉ္စကပ္ပါဓိက-ကြည့်။

ပဉ္စကပ္ပသတ (န) [ပဉ္စ+ကပ္ပ+သတ] ကပ်-ကမ္ဘာ-ငါးရာ၊ မဟာကပ် ငါးရာ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စကပ္ပသတပရိမာဏ (တိ) [ပဉ္စကပ္ပသတ+ပရိမာဏ] မဟာကပ်ငါးရာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ မဟာကပ်ငါးရာ ရှည်ကြာသော။ တတ္ထ ပဉ္စကပ္ပသတပရိမာဏံ အာယံ ခေပေတွာ သုဘကိဏ္ဍေသု နိဗ္ဗတ္တိတွာ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၃၇။

ပဉ္စကပ္ပသတိက (တိ) [ပဉ္စကပ္ပသတ+တိက] ဟေကပ် ငါးရာ အတိုင်းအရှည် ရှိသော၊ မဟာကပ်ငါးရာ ရှည်ကြာသော။ ဝေဟပ္ပလ-ဗြဟ္မလောကေ ပဉ္စကပ္ပသတိကံ အာယံ ဂဟေတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၉၁။

ပဉ္စကပ္ပသဟဿ (တိ) [ပဉ္စ+ကပ္ပ+သဟဿ+ဒု(အ)] ကပ်-ကမ္ဘာ-အထောင့်ငါးခုမြောက် ဖြစ်သော (ကမ္ဘာ)။ ပဉ္စကပ္ပသဟဿမ္ပိ၊ စေဋ္ဌာဝ စတုရော ဇနာ။ အပါ၊ ၁။ ၆၃။ ပဉ္စကပ္ပသဟဿမ္ပိတိ ပဉ္စကပ္ပါဓိကေ သဟဿမေ

ကပ္ပမ္ပိ စေဋ္ဌာ နာမ စတ္တာရေ ဇနာ။ ဒ၊ ပါ၊ ၄။ ၂။ ၇။ (-အပါ၊ ၁။ ၁၀၇။)

ပဉ္စကပ္ပါဓိက (တိ) [ပဉ္စကပ္ပ+အဓိက] ၅-ကမ္ဘာ ပိုလွန်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စကပ္ပိယပစ္စတ္တရဏသတ (န) [ပဉ္စ+ကပ္ပိယ-ပစ္စတ္တရဏ+သတ] အပ်စပ်သောအပေါ်လွှမ်းအင်းငါးရာ။ တသ္မိ မဟာမဇ္ဈပေ ပဉ္စသတာနံ ဘိက္ခုနံ အနုဋီပိ ပဉ္စကပ္ပိယ-ပစ္စတ္တရဏသတနံ ပညပေဇာ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၉။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ၊ ၈။

ပဉ္စကမာတိကာ (ထိ) [ပဉ္စက+မာတိကာ] ၀. ရှေး ၅-မျိုး၏-အကူးဦး-ခေါင်းစဉ်-မာတိကာ။ ပဉ္စကမာတိကာ ဒွိဟိ ပဉ္စကေဟိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၀၀။

ပဉ္စကမူလက (တိ) [ပဉ္စက+မူလ+က] ၅-ပါး အပေါင်းဟူသော-အရင်း-မူလ-ရှိသော။ ပဉ္စကမူလကာနိ ဒွေ၊ ဆက္ကမူလကံ ကေ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၁၀။

ပဉ္စကမ္မပထ (န) [ပဉ္စ+ကမ္မပထ] (ပါဏာတိ-ပါတ စသော) ၅-ပါးသော ကမ္မပထ ၀. ရှေး၊ ကမ္မပထတရား ၅-ပါး။ တတ်ယံ ပဉ္စကမ္မပထဝသေန ဗုဒ္ဓါနကာနံ အဇ္ဈာသယဝသေန ဝုတ္တိ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၃။

ပဉ္စကမ္မသတ (န) [ပဉ္စ+ကမ္မ+သတ] ကံငါးရာ။ ပဉ္စ စ ကမ္မုနော သတာနိတိ ပဉ္စကမ္မသတာနိ စ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၇။ “ပဉ္စ စ ကမ္မုနော သတာနိ စာ”တိ ပဒဿ အတ္ထဒဿနံ “ပဉ္စကမ္မသတာနိ စာ”တိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂၃။ သီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂။ ၄၁။ (-သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၁၄။)

ပဉ္စကရက္ခနိဟရဏ (န) [ပဉ္စ+ကရက္ခ+နိဟရဏ] ကြုတ် ၅-ခုကို ဆောင်ယူခြင်း။ စတ္တာရေ သမုဂ္ဂေ ဌပေတွာ ကေ ဝိဝရိတွာ တတော ပဉ္စကရက္ခနိဟရဏံ ဝိယ။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၂၅။

ပဉ္စကလျာဏ (န) [ပဉ္စ+ကလျာဏ] (၁) ၅-ပါး
 သော ကောင်းခြင်း၊ ကောင်းခြင်း ၅-ဖြာ။
 (တိ) (၂) ၅-ပါးသော ကောင်းခြင်း-
 ကောင်းခြင်း ၅-ဖြာ-ရှိသော။ (၁) ဇန-
 ပဒကလျာဏံတိ ဇနပဒမိ ကလျာဏံ ပရေဟိ
 အသာဓာရဏေဟိ ပဉ္စကလျာဏံ ဒီဟိ သဟိ-
 တတ္တာ သာ ဝေ ဝုတ္တာ။ ဝိမတိ။ ၁။ ၁၁၄။
 (-သံ၊ ၉။ ၂။ ၅။) (၂) ဆဒေါသရဟိတာ
 ပဉ္စကလျာဏံ အတိက္ကန္တမနုဿဝဏ္ဏံ အပ-
 တ္တဒိဗ္ဗဝဏ္ဏံတိ ဝေမာဒိဂုဏသမန္နာဂတေန
 ဣတ္ထိသု ရတနဘူတာ အဟံ အဟောသံ။
 ယေရိ၊ ၉။ ၃၀၀။

ကောင်းခြင်း ၅-ဖြာဟူသည် (၁) ဆဝိ-
 ကလျာဏ=အရေ၏ ကောင်းခြင်း၊ (၂)
 မံသကလျာဏ = အသား၏ ကောင်းခြင်း၊
 (၃) နှာရူကလျာဏ=အကြော၏ ကောင်း
 ခြင်း၊ (၄) အဋ္ဌိကလျာဏ=အရိုး၏ကောင်း
 ခြင်း၊ (၅) ဝယကလျာဏ = အရွယ်၏
 ကောင်းခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ထိုတွင်-(၁)
 အခြားသော အလင်းရောင်မလိုဘဲ မိမိကိုယ်
 ရောင်ဖြင့်ပင် ၁၀-တောင်၊ ၁၂-တောင်အရပ်
 အတွင်း၌ ထွန်းလင်းနိုင်ခြင်း၊ သျှိသျှားပွင့်
 အဆင်း၊ ရွှေအဆင်းကဲ့သို့ ဝါဝင်းသောအရေ
 အဆင်းရှိခြင်းသည် 'အရေ၏ ကောင်းခြင်း'
 မည်၏။ (၂) ချိပ်ရည်ဖြင့် ဆိုးထားသကဲ့သို့
 သန္တာနီ၊ ကမ္မလာနီပမာ လက်ဖဝါး၊ ခြေဖဝါး၊
 နှုတ်ခမ်းသားတို့ နီမြန်းခြင်းသည် 'အသား၏
 ကောင်းခြင်း' မည်၏။ (၃) အသားနှင့်
 ထိစပ်ရာ၌ ချိပ်ရည်ဖြင့် ပြည့်နေသကဲ့သို့
 လက်သည်း၊ ခြေသည်းတို့နီမြန်းခြင်း၊ အသား
 နှင့်မထိစပ်ရာ၌ နီ ရည်ကဲ့သို့ ဖြူဖွေးခြင်းသည်
 'အကြော၏ ကောင်းခြင်း' မည်၏။ (၄)
 ကောင်းမွန်ညီညာအောင် သွေးထားသော
 စိန်ကို စိထားသကဲ့သို့ ၃၂-ချောင်းသော
 သွားတို့ ညီညာစေစပ်ခြင်းသည် 'အရိုး၏
 ကောင်းခြင်း' မည်၏။ (၅) အသက်တရား

နှစ်ဆယ်ပင် ရှိသော်လည်း သွားကျိုး၊ ဆံဖြူ
 ခြင်း မရှိဘဲ ၁၆-နှစ် အရွယ်ကဲ့သို့ ထင်မှတ်
 ရအောင် အရွယ်ငယ်ခြင်းသည် 'အရွယ်၏
 ကောင်းခြင်း'မည်၏ (သံ၊ ၉။ ၂။ ၅။) ၁။
 ၉။ ၁။ ၄၁၈။ ဥဒါန၊ ၉။ ၁၅၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။
 ၂၄၉။ အံ၊ ၉။ ၁။ ၁၈၇။ (ဥဒါနအဋ္ဌက. ၁၁၌
 'နှာရူကလျာဏ=အကြော၏ ကောင်းခြင်း'
 နေရာဝယ် 'နခကလျာဏ=လက်သည်း၊ ခြေ
 သည်း၏ကောင်းခြင်း'ဟု ရှိ၏။)

တနည်းအားဖြင့် ကောင်းခြင်း ၅-ဖြာ
 ဟူသည် (၁)ဂေသကလျာဏ. =ဆံပင်၏
 ကောင်းခြင်း၊ (၂) မံသကလျာဏ=
 အသား၏ ကောင်းခြင်း၊ (၃) အဋ္ဌိကလျာ-
 ဏ=အရိုး၏ ကောင်းခြင်း၊ (၄)ဆဝိကလျာ-
 ဏ=အရေ၏ ကောင်းခြင်း၊ (၅) ဝယ-
 ကလျာဏ = အရွယ်၏ ကောင်းခြင်းတို့ ဖြစ်
 သည်။ ထိုတွင် - (၁) ဥဒေါင်းမြည်းစည်း
 ကဲ့သို့ ဆံပင်ကို ဖြေ၍ချထားလျှင် ငယ်နား
 တိုင်အောင် ရောက်၍ အထက်သို့ ကော့ပျံ့
 သော ဆံဖျားရှိခြင်းသည် 'ဆံပင်၏ကောင်း
 ခြင်း' မည်၏။ (၂) ကျီးအာသီးမှည့် အဆင်း
 ကဲ့သို့ နှုတ်ခမ်းသား ညီညာစေ့စပ် နီမြန်း
 ခြင်းသည် 'အသား၏ ကောင်းခြင်း'မည်၏။
 (၃) စိန်သွား စိထားသကဲ့သို့ သွားများ
 အကြားမထင်ဖြူစင်ညီညာခြင်းသည် 'အရိုး၏
 ကောင်းခြင်း' မည်၏။ (၄) အသားမည်း
 သော အမျိုးသမီး၏ အရေအဆင်းသည်
 နံ့သာ စသည် မလမ်းခြယ်ဘဲ ပြေပြစ်ချော
 ညက်၍ ကြာညိုပန်းအဆင်းရှိခြင်း၊ အသား
 ဖြူသော အမျိုးသမီး၏ အရေအဆင်းသည်
 မဟာလှေကားပန်း အဆင်းကဲ့သို့ ဝါဝင်း
 သော အဆင်းရှိခြင်းသည် 'အရေ၏ကောင်း
 ခြင်း' မည်၏။ (၅) သားသွီး ၁၀-ကြိမ် ၁၀-ခါ
 ပင် ဖွားမြင်ပြီးသော်လည်း တကြိမ်တခါမျှ
 ဖွားမြင်ပြီးသကဲ့သို့အရွယ်မကျဘဲတသားမွေး

တသ္မေလှခြင်းသည် 'အရွယ်၏ကောင်းခြင်း' မည်၏ (ဓမ္မာဋ္ဌါဝ။ ၂၄၅)။

ပဉ္စကလျာဏသမန္နာဂတ (တိ) [ပဉ္စကလျာဏ + သမန္နာဂတ] ကောင်းခြင်း ၅-ပြာနှင့် ပြည့်စုံသော သူ။ ဇနပဒကလျာဏီတိ ဇနပဒမ္ပိ ကလျာဏီ ဥတ္တမာ ဆသရီရဒေါသရဟိတာ ပဉ္စကလျာဏသမန္နာဂတာ။... ဆဝိကလျာဏံ မံသကလျာဏံ နှာရုကလျာဏံ အဋ္ဌိကလျာဏံ ဝယကလျာဏန္တိ ဣမေဟိ ပန ကလျာဏေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ ပဉ္စကလျာဏေဟိ သမန္နာဂတာ နာမ။ သံဌာဉာ။ ၂၅၉။ ပဉ္စကလျာဏသမန္နာဂတာတိ ပဉ္စဝိသေရီရုဏသမ္ပဒါဟိ သမန္နာဂတာ။ သံဌာဉာ။ ၂၄၇။ (-ဓမ္မာဋ္ဌါဝ။ ၂၄၄-၅။ ဥဒါနာဋ္ဌ။ ၁၅၂။ ဇာဋ္ဌာဉာ။ ၄၁၈။ သာရတ္ထာဉာ။ ၂၄၈။ အံဋ္ဌိဝ။ ၁၈၇။)

ပဉ္စကသတ (န) [ပဉ္စက + သတ] ပဉ္စကအရာ (ပဉ္စကတစ်ရာ)။ နိဂ္ဂဟဝသေန အဋ္ဌဝိသာမိကာနိ ဒွေ ပဉ္စကသတာနိ ဒဿိတာနိ။ အဘိဋ္ဌာဉာ။ ၁၂၃။

ပဉ္စကဟာပဏသတသဟဿ (န) [ပဉ္စ + ကဟာပဏ + သတသဟဿ] ငွေ- အသပြာ- ငါးသိန်း။ အမှာကမ္ပိ ဟိ ဗောဓိသတ္တဿ သီဝိရာဇောတကေ ဒေဝသိကံ ပဉ္စကဟာပဏသတသဟဿာနိ ဝိဿဇေတွာ စတုသုဒ္ဒါရေသု နဂရမဇ္ဈေ စ ဒါနံ ဒေန္တဿ။ အပါဠာဉာ။ ၄၂။

ပဉ္စကာမ (ပု) [ပဉ္စ + ကာမ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါး။ အလဂ္ဂေါ ပဉ္စကာမေသု ပတုာန ပဌမံ ဖလံ။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၄၆၈။

ပဉ္စကာမဂုဏ (ပု၊ န) [ပဉ္စ + ကာမဂုဏ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါး။ ဟောတိ စေဝ သာဘမတ္တာ အဿာဒမတ္တာ၊ ယဒိဒံ ပဉ္စကာမဂုဏေ ပဋိစ္စ။ မ။ ၂။ ၁၇၅။ ဟိနံ ဓမ္မန္တိ ပဉ္စကာမဂုဏံ ဓမ္မံ။ ဓမ္မာဋ္ဌာ။ ၂။ ၁၀၅။ ဂေမောဘိ ပဉ္စကာမဂုဏ-

တော။ အံဋ္ဌိဝ။ ၁၀၁။ (- သံ၊ ၁။ ၁၆။ ထေရ။ ၃၃၆။ အပါ။ ၂။ ၆၁။ ဒီဌာဉာ။ ၂၂၇။ မာဋ္ဌာဉာ။ ၈၁။ ၂၈၅။ မာဋ္ဌာဉာ။ ၂၅၀။ သံဌာဉာ။ ၅၂။ ၂၄၇။ သံဌာဉာ။ ၁၂၀။ အဘိဋ္ဌာဉာ။ ၃၉၇။ ၄၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိဝ။ ၃၃၃။ သုတ္တနိဋ္ဌာ။ ၂။ ၅၉။ ပေတာဋ္ဌာ။ ၃။ ထေရဋ္ဌာဉာ။ ၁၂၆။ ၃၇၃။ အပါဠာဉာ။ ၂။ ၁၀။ ဗုဒ္ဓဝံဋ္ဌာ။ ၄၈။ ဝဇီရ။ ၁၇၉။ သာရတ္ထာ။ ၂။ ၁၇။ ဝိမတိဝ။ ၂။ ၁၀။ ဒီဌာဉာ။ ၁၈၈။ မာဋ္ဌိ။ ၂။ ၁၃၁။ သံဋ္ဌိဝ။ ၈၃။ ၉၉။ သံဋ္ဌိ။ ၂။ ၅၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိဝ။ ၂။ ၁၉၅။)

ပဉ္စကာမဂုဏဥပဘောဂ (ပု) [ပဉ္စကာမဂုဏ + ဥပဘောဂ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးကို - သုံးဆောင် - ခံစား - ခြင်း။ ပဉ္စကာမဂုဏဥပဘောဂဝသေန စတုဗ္ဗိဓရူပဉ္စာနသုပရိဘောဂဝသေန စ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ နိဗ္ဗုတိပညာပနဝါဒါ။ အံဋ္ဌိဝ။ ၂။ ၃၉၁။

ပဉ္စကာမဂုဏကပ္ပန (န) [ပဉ္စကာမဂုဏ + ကပ္ပန] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးကို - ကြံစည် - စိတ်ကူး - ခြင်း။ ဧတံ ပဉ္စကာမဂုဏကပ္ပနံ အဿမဏဓမ္မော အသက္ခပုတ္တိယဓမ္မောတိ ကေသေန ဓာရေယျာသိ။ သံဌာဉာ။ ၁၄၄။ သာရတ္ထာဉာ။ ၄၅၂။

ပဉ္စကာမဂုဏဂိဒ္ဓ (တိ) [ပဉ္စကာမဂုဏ + ဂိဒ္ဓ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါး - ဌ် - ကို - တပ်မက် - စွဲလမ်း - သောသူ။ ပဉ္စကာမဂုဏဂိဒ္ဓေါ ကာမဂုဏဝိပ္ပယောဂေန မဟာဝိနာသံ ပါပုဏာတိ။ ဇာဋ္ဌာဉာ။ ၃၁၀။

ပဉ္စကာမဂုဏဂေဟနိဿိတ (တိ) [ပဉ္စကာမဂုဏ + ဂေဟ + နိဿိတ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါး ဟူသော အိမ်၌ မှီသော။ ပဉ္စကာမဂုဏဂေဟနိဿိတံ ပါပဝိတက္ကဋ္ဌ သဗ္ဗာကာရေန ပဟာယ။ သံဌာဉာ။ ၂၄၇။ (- သံဌာဉာ။ ၂၇။)

ပဉ္စကာမဂုဏဂ္ဂဟဏ (န) [ပဉ္စကာမဂုဏ + ဂဟဏ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးကို ယူခြင်း။ ပဉ္စကာမ-

ဂုဏမာတုဂါမဂ္ဂဟဏေတိ ပဉ္စကမဂုဏဂ္ဂဟ-
ဏေ မာတုဂါမဂ္ဂဟဏေ စ။ အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၂။

ပဉ္စကမဂုဏတဏှာ (တိ) [ပဉ္စကမဂုဏ +
တဏှာ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါး-၌-ကို-တပ်မက်
- စွဲလမ်း - ခြင်း၊ ကာမသံယောဇနာနံ
အနုဋ္ဌာနာတိ ပဉ္စကမဂုဏတဏှာနံ နိဿ-
ဋ္ဌတ္တာ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၆။

ပဉ္စကမဂုဏနိဒါန (တိ) [ပဉ္စကမဂုဏ + နိဒါ-
န] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးလျှင် - အကြောင်းရင်း -
အရင်းခံ - ရှိသော။ ဒုက္ခံ နာမ ပဉ္စကမ-
ဂုဏနိဒါနံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆။

ပဉ္စကမဂုဏနိဿယ (ပု) [ပဉ္စကမဂုဏ +
နိဿယ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါး၏ - မှီရာ - တည်
ရာ။ ဝေသိယာဒိကော တာဝ ပဉ္စကမဂုဏ-
နိဿယတော အဂေါစရောတိ ဝေဒိတဗျော။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၄၀၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊ ၁။ ၄၃။)

ပဉ္စကမဂုဏနိဿိတ (တိ) [ပဉ္စကမဂုဏ +
နိဿိတ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါး၌ မှီသော။ ဂေဟ-
သိတာတိ ပဉ္စကမဂုဏနိဿိတာ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၄။
၁၀၂။

ပဉ္စကမဂုဏနိဿိတသီလ (န) [ပဉ္စကမဂုဏ-
နိဿိတ + သီလ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါး၌ မှီသော
အလေ့အကျင့်။ ဂေဟသိတသီလာနန္တိ ပဉ္စ-
ကာမဂုဏနိဿိတသီလာနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၄၂။
(-မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၄။)

ပဉ္စကမဂုဏပဋိသညတ္တ (တိ) [ပဉ္စကမဂုဏ +
ပဋိသညတ္တ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးနှင့် စပ်ယှဉ်
သော။ ယာ ပဉ္စကမဂုဏပဋိသညတ္တာ
(မဟာနိ၊ ၂) တိ ယာ ရူပါဒိပဉ္စကာမကော-
ဋ္ဌာသပဋိသံယုတ္တာ ပီတိ၊ သာ ပီနယတိတိ
ပီတိ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၁၈။

ပဉ္စကမဂုဏပဋိသေဝနက္ခမ (တိ) [ပဉ္စကမ-
ဂုဏ + ပဋိသေဝန + ခမ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးကို

- မှီဝဲ - ခံစား - ခြင်းငှါ - ခန့်သော - စွမ်းနိုင်
သော။ ကာလော နာမ ပဉ္စကမဂုဏပဋိ-
သေဝနက္ခမော ဒဟရယောဗ္ဗနကာလော။
သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉။

ပဉ္စကမဂုဏပရိဂ္ဂဟ (ပု) [ပဉ္စကမဂုဏ +
ပရိဂ္ဂဟ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးကို - သိမ်းပိုက် -
သိမ်းယူ - ခြင်း။ ဣတ္ထိပရိဂ္ဂဟေ သတိ ပုရိ-
သဿ ပဉ္စကမဂုဏပရိဂ္ဂဟော ပရိပုဏ္ဏော
ဝေ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋီ၊ ၁။ ၄၀၃။

ပဉ္စကမဂုဏပရိညာမုခ (န) [ပဉ္စကမဂုဏ +
ပရိညာ + မုခ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးကို ပိုင်းခြား
၍ သိခြင်းဟူသော - အကြောင်း - အစ -
လမ်းစ။ သော ပဉ္စကမဂုဏပရိညာမုခေန
ရူပက္ခန္ဓံ ပရိဇာနာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၄၂။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၂၄။

ပဉ္စကမဂုဏပရိဘောဂ (ပု) [ပဉ္စကမဂုဏ +
ပရိဘောဂ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးကို - သုံးဆောင်
- ခံစား - ခြင်း။ တသ္မိံ ယေဝ ယထာကာမံ
ပဉ္စကမဂုဏပရိဘောဂေန နိဗ္ဗာနံ ဒုက္ခံ။
ပသမံ ဝဒန္တိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၂။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၂။)

ပဉ္စကမဂုဏပရိဘောဂသုခ (န) [ပဉ္စကမဂုဏ-
ပရိဘောဂ + သုခ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးကို -
သုံးဆောင် - ခံစား - ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော
ချမ်းသာ။ ပဉ္စကမဂုဏပရိဘောဂသုခေ
ပရေဟိ ကယိရမာနဝန္တနမာနနာဒိသုခေ စ
အဿာဒေန ဂမိတစိတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၅။

ပဉ္စကမဂုဏပရိယေသန (န) [ပဉ္စကမဂုဏ +
ပရိယေသန] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးကို ရှာမှီးခြင်း။
ပဉ္စကမဂုဏပရိယေသနေ ဥဿုကေသုတာ-
ယ ပရိယေသနာယ အဘာဝေန အနုဿု-
ကာ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆။

ပဉ္စကမဂုဏဘေဒ (ပု) [ပဉ္စကမဂုဏ + ဘေဒ]
ကာမဂုဏ် ၅-ပါးဟူသော အထူး၊ ထူးခြား
သော ကာမဂုဏ် ၅-ပါး။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စကမဂုဏဘေဒဝိသယ (တိ) [ပဉ္စကမဂုဏ-
ဘေဒ+ဝိသယ] ထူးခြားသော ကာမဂုဏ်
၅-ပါးလျှင် အာရုံရှိသော။ တဿ ပဌမေန
တိသု အကုသလမူလသု ပဉ္စကမဂုဏဘေ-
ဒဝိသယသ လောဘသ။ ဝိဠာသ။ ၁၁၄။
အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၇။

ပဉ္စကမဂုဏယောဂ (ပု) [ပဉ္စကမဂုဏ+
ယောဂ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးနှင့် ယှဉ်ကြောင်း
တရား။ မာနသကံ ပဉ္စကမဂုဏယောဂံ။
မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၀။

ပဉ္စကမဂုဏရတိ (တိ) [ပဉ္စကမဂုဏ+ရတိ]
(က) ကာမဂုဏ် ၅-ပါး၌ - မွေ့လျော်-
ပျော်ပိုက်-ခြင်း။ (ခ) ကာမဂုဏ် ၅-ပါးဖြင့်
-မွေ့လျော် - ပျော်ပိုက် - ခြင်း။ (က)
ရတိန္တိ ပဉ္စကမဂုဏရတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၀၀။
ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၂၂။ (- အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၇။
သုတ္တနိ၊ ၁။ ၇၆။ အပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၇။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ၊
၁၀၇။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၄၉၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၆။ ၃၅။) (ခ)
ရတိနန္တိ ပဉ္စကမဂုဏရတိနံ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၆၈။

ပဉ္စကမဂုဏရာဂ (ပု) [ပဉ္စကမဂုဏ+ရာဂ]
ကာမဂုဏ် ၅-ပါး - ၌-ကို-တပ်မက်-စွဲလမ်း-
ခြင်း။ ဣဒန္တိ ဣဒံ ပဉ္စကမဂုဏရာဂံ ပဇ-
ဟတ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၄။ (- သုတ္တနိ၊ ၁။ ၁၅၂။
၂၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၅၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၃။)

ပဉ္စကမဂုဏဝတ္ထုက (တိ) [ပဉ္စကမဂုဏ+
ဝတ္ထု+က] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးဟူသော-တည်
ရာ-မှီရာ-ရှိသော။ ပဉ္စကမဂုဏဝတ္ထုကော
ပနဿ ကာမရာဂေါ နတ္ထိ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။
၄၁၅။

ပဉ္စကမဂုဏဝိဝေက (ပု) [ပဉ္စကမဂုဏ+ဝိ-
ဝေက] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးမှ ကင်းဆိတ်ခြင်း။
ဣမိနာ ပဉ္စကမဂုဏဝိဝေကော ကထိတော။
မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၂။ (- မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၈။)

ပဉ္စကမဂုဏသင်္ခါတဂေဟနိဿိတ (တိ) [ပဉ္စ-
ကာမဂုဏ+သင်္ခါတ+ဂေဟ+နိဿိတ] ကာ-
မဂုဏ် ၅-ပါးဟူသော အိမ်၌ မှီသော။ ယော
တတ္ထ ဂေဟသိတောတိ ယော တသ္မိံ “မာ
မံ ပရေ အဝဇာနိ” သူ”တိ ဥပ္ပန္နေ စိတ္တေ
ပဉ္စကမဂုဏသင်္ခါတဂေဟနိဿိတော ဟုတော
ဥပ္ပန္နဝိတက္ကော။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇၃။ (- မဟာ-
နိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၉။)

ပဉ္စကမဂုဏသန္နိဿိတ (တိ) [ပဉ္စကမဂုဏ+
သန္နိဿိတ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါး၌ မှီသော။ ဧဝံ
ပဉ္စကမဂုဏသန္နိဿိတေန ဂေဟသိတပေ-
မေန ဉာတကေ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နဝိတက္ကောဝ
ဉာတိဝိတက္ကော နာမ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇၂။
(- သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁၅။)

ပဉ္စကမဂုဏသမဂ္ဂိ (တိ) [ပဉ္စကမဂုဏ +
သမဂ္ဂိ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော။ သူ။
ပဌမနယေန ဟိ ပဉ္စသု ဂတိသု ဒေဝဂတိ
ပရိယာပန္နာဝ ပဉ္စကမဂုဏ သမဂ္ဂိတာယ၊
ဒိဿာယုကတာယ။ သီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂။ ၆၇။

ပဉ္စကမဂုဏသမိဒ္ဓ (တိ) [ပဉ္စကမဂုဏ+သ-
မိဒ္ဓ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော။
မဟလ္လကကာလေပိ အပဗ္ဗဇိတော အတ္တနော
ဝယံ အပဿန္တော ပဉ္စကမဂုဏသမိဒ္ဓံ
သရမေဝ အာဝသတု။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၉။
(- ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၃၀၀။)

ပဉ္စကမဂုဏသမိဒ္ဓိဝိသေသ (ပု) [ပဉ္စကမဂုဏ+
သမိဒ္ဓိ+ဝိသေသ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါး၏ ပြည့်စုံ
ခြင်း ဟူသော ထူးခြားမှု။ ပဉ္စကမဂုဏ-
သမိဒ္ဓိဝိသေသေန ပန ဟေဋ္ဌိမတော ဟေဋ္ဌိ-
မတော ဥပရိမံ ဥပရိမံ ပဏိတတရံ ဟောတိ။
အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၃။

ပဉ္စကမဂုဏသမ္မာဓ (တိ) [ပဉ္စကမဂုဏ+
သမ္မာဓ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးတို့ဖြင့် ကျဉ်းမြောင်း
သော။ သမ္မာဓေတိ ပဉ္စကမဂုဏသမ္မာဓေ။
အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၁။ ၂၇၉။

ပဉ္စကမဂုဏသမ္ဘဝ (တိ) [ပဉ္စကမဂုဏ+သမ္ဘဝ]
ကမဂုဏ်၅-ပါးကြောင့် ဖြစ်သော။ ပဉ္စကမ-
ဂုဏိက (ခ) ကြည့်။

ပဉ္စကမဂုဏသတဂေါစရ (ပု) [ပဉ္စကမဂုဏ+
သတ+ဂေါစရ] ကမဂုဏ် ၅-ပါး၌ သာယာ
မှု၏ အာရုံ။ ပဉ္စကမဂုဏသတဂေါစရ၊ ဥဒ္ဓ-
တာ အနိယတာ အသညတာ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၂၉။
ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၄၉၀။

ပဉ္စကမဂုဏသုခ (န) [ပဉ္စကမဂုဏ+သုခ]
ကမဂုဏ် ၅-ပါးနှင့် ယှဉ်စပ်သောချမ်းသာ၊
၅-ပါးသော ကမဂုဏ်ချမ်းသာ။ ပဉ္စကမ-
ဂုဏသုခမနုဘောဂဝသေန စတုဗ္ဗိဓရူပဇ္ဈာန-
သုခပရိဘောဂဝသေန စ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ နိဗ္ဗာ-
နပ္ပတ္တိပညာပနဝါဒါ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၀။

ပဉ္စကမဂုဏသေဝီ (တိ) [ပဉ္စကမဂုဏ+သေဝီ]
ကမဂုဏ် ၅-ပါးကို-မှီဝဲ-ခံစား-လေ့ ရှိ
သော၊ သူ။ နယံဒံ ပဉ္စကမဂုဏသေဝီနော
ပဒံ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၉။

ပဉ္စကမဂုဏာနုဘဝန (န) [ပဉ္စကမဂုဏ+
အနုဘဝန] ကမဂုဏ် ၅-ပါးကို-သုံးဆောင်
-ခံစား-ခြင်း။ ယေ တတြ ပဉ္စကမဂုဏာ-
နုဘဝနဝသေန နန္ဒနဝနံ န ပဿန္တိ။ သံ၊ ၄။
၁။ ၂၉။

ပဉ္စကမဂုဏာမိသ (ပု၊ န) [ပဉ္စကမဂုဏ+အာ-
မိသ] (၁) ကမဂုဏ် ၅-ပါးဟူသော အာ-
မိသ၊ သုံးသပ်-စွဲယူ-အပ်သော ကမဂုဏ်
၅-ပါး။ (၂) ကမဂုဏ် ၅-ပါးကို-သုံးသပ်
-စွဲယူ-ခြင်း ‘ဆန္ဒရာဂ’။ (၁၊ ၂) အပရိ-
သေသာ လောကမိသသင်္ခါတာ ပဉ္စကမ-
ဂုဏာမိသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ပဉ္စကမဂုဏာမိသာ-
တိ စ ကမဂုဏာရမ္မဏဆန္ဒရာဂါ။ မ၊ ၄။ ၃။
၃၁။ ကမဂုဏာမိသာတိ ကမဂုဏေ ဆန္ဒ-
ရာဂါ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၃။

ပဉ္စကမဂုဏာမိသနိ(သန္တိ)သိတ (တိ) [ပဉ္စကမ-
ဂုဏာမိသ+နိ(သန္တိ)သိတ] ကမဂုဏ်
၅-ပါးဟူသော အာမိသ၌ မှီသော။ သာမိသာ
သုခါ နာမ ပဉ္စကမဂုဏာမိသသန္တိသိတာ
ဆ ဂေဟသိတသောမနဿဝေဒနာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။
၃၆၅။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၅။ ကိလေသေဟိ အာ-
မသိတဗ္ဗတော အာမိသံ နာမ၊ ပဉ္စ ကမ-
ဂုဏာ။ အာရမ္မဏကရဏဝသေန သဟ အာ-
မိသေဟိတိ သာမိသံ။ တေနာဟ “ပဉ္စကမ-
ဂုဏာမိသနိသိတာ” တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၃။
(-အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၇။)

ပဉ္စကမဂုဏာမိသဗန္ဓန (န) [ပဉ္စကမဂုဏာမိသ
+ဗန္ဓန] ကမဂုဏ် ၅-ပါးဟူသော အာမိသ
အနှောင်အဖွဲ့။ ဆသမာပတ္တိလာဘီနော ဟိ
အဓိမာနိကဿ ပဉ္စကမဂုဏာမိသဗန္ဓနာ
ပတိတပဏ္ဍုပလာသော ဝိယ ဥပဋ္ဌာတိ။ မ၊
၄။ ၄။ ၃၅။

ပဉ္စကမဂုဏာရမ္မဏ (န) [ပဉ္စကမဂုဏ+အာ-
ရမ္မဏ] (၁) ကမဂုဏ် ၅-ပါးဟူသော အာရုံ၊
အာရုံဖြစ်သော ကမဂုဏ် ၅-ပါး။ (တိ) (၂)
ကမဂုဏ် ၅-ပါးဟူသော အာရုံရှိသော၊ က
မဂုဏ် ၅-ပါးကို အာရုံပြုသော။ (၁) ပဉ္စ-
ကမဂုဏုပေက္ခာ-ကြည့်။ (၂) ပဉ္စကမ-
ဂုဏိက (၁) ကြည့်။

ပဉ္စကမဂုဏာလယ (ပု) [ပဉ္စကမဂုဏ+အာ-
လယ] (၁) ငြိတယ်-မှီဝဲ-ခံစား-အပ်
သော ကမဂုဏ် ၅-ပါး။ (၂) ကမဂုဏ်
၅-ပါးတို့၌ - ငြိကပ် - တပ်မက် - တတ်သော
တဏှာ။ (၃) ကမဂုဏ် ၅-ပါးဟူသော-
တည်ရာ-အာရုံ။ (၁၊ ၂) ယသ္မာ ပန တံ
အာဂမ္မ ပဉ္စကမဂုဏာလယာ သမုဏ္ဍိတံ
ဂစ္ဆန္တိ။ တသ္မာ အာလယသမုဏ္ဍိတောတိ
ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၅။ အာ-
လိယန္တိ အဘိရမိတဗ္ဗဋ္ဌေန သေဝီယန္တိတိ
အာလယာ၊ ပဉ္စကမဂုဏာတိ အာဟ ပဉ္စ-

ကမဂုဏာလယာ”တိ။ပဉ္စကမဂုဏေသု
ဝါ အာလယာ ပဉ္စကမဂုဏာလယာ။ အာ-
လီယန္တိ အလ္လီယန္တိ အဘိရမနဝသေန သေဝ-
န္တိတိ အာလယာတိ ဟိ တဏှာဝိစရိတာနံ
အဓိဝစနံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇။ (၃) ဩကံ
ဝုစ္စတိ ပဉ္စကမဂုဏာလယော။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉။
(-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၀။)

ပဉ္စကမဂုဏာလယာဘိရတ (တိ) [ပဉ္စကမ
ဂုဏာလယ+အဘိရတ] ကမဂုဏ် ၅-ပါး
ဟူသော အာရုံ၌-ဓမ္မလျော်-ပျော်ပိုက်-
သော။ ဝေမိဒံ ပဉ္စကမဂုဏာလယာဘိရတံ
ဝိတ္တံ တတော ဥဒ္ဓရိတွာ မာရဓေယျသင်္ခါတံ
ဝဋ်ပဟာတွံ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနေ ခိတ္တံ....
ပရိပုန္နတိ။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၃။

ပဉ္စကမဂုဏာဝဋ် (ပ) [ပဉ္စကမဂုဏ + အာ-
ဝဋ်] ဝဲနှင့် တူသော ကမဂုဏ် ၅-ပါး၊
ကမဂုဏ် ၅-ပါးဟူသောဝဲ။ ဣမသ္မိ သာ-
သနေ ပဗ္ဗဇိတော ပဉ္စကမဂုဏာဝဋ်
နိမုဇ္ဈိတွာ ဝိဗ္ဗမတိ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၂၃။ ပဉ္စ-
ကမဂုဏာဝဋ် နိမုဇ္ဈိတွာတိ ဧတ္ထ ဝေ
အာဝဋ်တွာ ဗျသနာပါဒနေန ကမဂုဏာ-
နံ အာဝဋ်သဒိသတာ ဒဋ္ဌဗျာ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၀။
(-သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၄။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ၊ ၂၀၆။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၃၃၄။)

ပဉ္စကမဂုဏိက (တိ) [ပဉ္စကမဂုဏ+ဣက]
(၁) ကမဂုဏ် ၅-ပါးရှိသော။ (က)
အာရုံဖြစ်သော ကမဂုဏ် ၅-ပါးရှိသော၊
ကမဂုဏ် ၅-ပါးကို အာရုံပြုသော။ (ခ)
အကြောင်းဖြစ်သော ကမဂုဏ် ၅-ပါးရှိ
သော၊ ကမဂုဏ် ၅-ပါးကြောင့် ဖြစ်သော။
(ဂ) အကျိုးဖြစ်သော ကမဂုဏ် ၅-ပါး
ရှိသော၊ ကမဂုဏ် ၅-ပါးဟူသော အကျိုး
ရှိသော။ (ဃ) တည်ရာဖြစ်သော ကမဂုဏ်
၅-ပါးရှိသော၊ ကမဂုဏ် ၅-ပါး၌-တည်-
မှီ-သော။ (၂) ကမဂုဏ် ၅-ပါး-၌-နှင့်

-ယှဉ်သော။ (၃) ကမဂုဏ် ၅-ပါး ၌
ဖြစ်သော၊ ကမဂုဏ် ၅-ပါးကို အာရုံပြု
၍ ဖြစ်သော၊ ကမဂုဏ် ၅-ပါးကို အာရုံပြု
သော။

(၁) (က) ကမတဏှာတိ ပဉ္စကမ-
ဂုဏိကော ဇုဂေါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၇၀။ ကမ-
တဏှာဒီသု ပဉ္စကမဂုဏိကော ဇုဂေါ
ကမတဏှာနာမ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၃။ ပဉ္စကမ-
ဂုဏာ ဝိသယဘူတာ တေဿ သန္တိတိ
ပဉ္စကမဂုဏိကော၊ ကမဇုဂေါ။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။
၁၈၈။ အာရမ္မဏဘူတာ ပဉ္စကမဂုဏာ
တေဿ အတ္တိတိ ပဉ္စကမဂုဏိကော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၉၉။ ပဉ္စကမဂုဏိကောတိ ပဉ္စကမဂုဏာ-
ရမ္မဏော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၄။ (ခ) ကဗဠိကာ-
ရေ ဘိက္ခဝေ အာဟာရေ ပရိညာတေ
ပဉ္စကမဂုဏိကော ဇုဂေါ ပရိညာတော
ဟောတိ။ သံ၊ ၁။ ၃၂၃။ ပဉ္စကမဂုဏိကောတိ
ပဉ္စကမဂုဏသမ္ဘဝေါ ဇုဂေါ ပရိညာတော
ဟောတိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၁။ ပဉ္စကမဂုဏာ
ကာရဏဘူတာ တေဿ အတ္တိတိ ပဉ္စကမ-
ဂုဏိကော။ တေနာဟ “ပဉ္စကမဂုဏ-
သမ္ဘဝေါ” တိ။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၂။ (ဂ)
အထဿ ပဉ္စကမဂုဏိကော ဇုဂေါ
ပရိညံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၄၂။ ပဉ္စကမ-
ဂုဏိကော ဇုဂေါတိ တပုယောဇနော ဝါ
ဇုဂေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၂၄။ (ဃ) ပဉ္စ-
ကမဂုဏိကဇုဂေါ (ခ) ကြည့်။ (၂) အထဿ
.... ပဉ္စကမဂုဏိကော ဇုဂေါ ပရိညံ ဂစ္ဆတိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၄၂။ ပဉ္စကမဂုဏိကော ဇုဂေါ-
တိ အနတိဝတ္တနဋ္ဌေန ပဉ္စသု ကမဂုဏေသု
နိယုတ္တော ဇုဂေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၂၄။
(၃) ပဉ္စကမဂုဏိကဇုဂေါ (၃) ကြည့်။
(၁၊ ၂၊ ၃) ကမာသဝေါတိ ပဉ္စကမဂုဏိ-
ကော ဇုဂေါ။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၀။ ကမယော-
ဂေါတိအာဒီသု ပဉ္စကမဂုဏိကော ဇုဂေါ
ကမယောဂေါ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၆။ (-ပေ-

ဋကော။ ၂၂၇။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇၁။၂၀၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၀၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၁-
၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၉။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၉၊
၂၈၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၂။ သံ၊
ဋ္ဌ၊၁။၄၅။ မူလဋ္ဌ၊၁။၁၇၀။ အနုဋ္ဌ၊၁။၇၀၊
၁၈၅။)

ပဉ္စကမဂုဏိကတဏှာ (ထိ) [ပဉ္စကမဂုဏိကာ
+တဏှာ]ကမဂုဏ် ၅-ပါး၌ ဖြစ်သော-
ကမဂုဏ် ၅-ပါးကို အာရုံပြုသော-တပ်မက်
မှု-တဏှာ။ တသ္မိံ ယေဝ ကာယသင်္ခါတေ
လောကေ ပဉ္စကမဂုဏိကတဏှာ...ဝိနေတွာ
ဝိက္ခမေတွာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၂။ ပဉ္စကမဂု-
ဏိကတဏှာန္တိ ရူပါဒိသု ပဉ္စသု ကမဂုဏေသု
ပဝတ္တမာနံ တဏှာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၅။

ပဉ္စကမဂုဏိကတဏှာက္ခယ (ပု) [ပဉ္စကမဂုဏိ-
ကတဏှာ + ခယ] ကမဂုဏ် ၅-ပါးကို အာရုံ
ပြုသော တဏှာ၏ ကုန်ခန်းခြင်း။ ဣမိနာ
သောတာပန္နသကဒါဂါမိနံ ပဉ္စကမဂုဏိက-
တဏှာက္ခယာယ ဥပရိ အနာဂါမိမဂ္ဂ-
ဝိပဿနာ...ကထိတာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၉။

ပဉ္စကမဂုဏိကတဏှာက္ခယကရဏတ္ထ (ပု) [ပဉ္စ-
ကမဂုဏိက တဏှာက္ခယ + ကရဏ + အတ္ထ]
ကမဂုဏ် ၅-ပါးကို အာရုံပြုသော တဏှာ၏
ကုန်ခန်းမှုကို ပြုကျင့်ခြင်းအကျိုး။ ဣမိနာသိ
သောတာပန္နသကဒါဂါမိနံယေဝ ပဉ္စကမ-
ဂုဏိကတဏှာက္ခယကရဏတ္ထံ အနာဂါမိမဂ္ဂ-
ဝိပဿနာ ကထိတာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၉။

ပဉ္စကမဂုဏိကရာဂ (ပု) [ပဉ္စကမဂုဏိက +
ရာဂ] (၁) ကမဂုဏ် ၅-ပါးရှိသော-တပ်
မက်မှု-ရာဂ။ (က) အာရုံဖြစ်သော ကမဂုဏ်
၅-ပါးရှိသော- ကမဂုဏ် ၅-ပါးကို အာရုံပြု
သော-တပ်မက်မှု-ရာဂ။ (ခ) တည်ရာဖြစ်
သော ကမဂုဏ် ၅-ပါးရှိသော- ကမဂုဏ်
၅-ပါး၌ တည်သော-တပ်မက်မှု-ရာဂ။ (၂)
ကမဂုဏ် ၅-ပါး-ဦး-နှင့်-စပ်ယှဉ်သော-

တပ်မက်မှု-ရာဂ။ (၃) ကမဂုဏ် ၅-ပါး၌
ဖြစ်သော - ကမဂုဏ် ၅-ပါးကို အာရုံပြု
သော-တပ်မက်မှု-ရာဂ။

(၁) (က) ကမတဏှာတိ ပဉ္စကမ-
ဂုဏိကရာဂဝသေန ဥပ္ပန္နာ ရူပါဒိတဏှာ။
ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၀။ ပဉ္စကမဂုဏိကရာဂဝသေ-
နာတိ အာရမ္မဏဘူတာ ပဉ္စကမဂုဏာ
တေသ အတ္ထိတိ ပဉ္စကမဂုဏိကော၊
တတ္ထ ရဉ္စနဝသေန အဘိရမဏဝသေန
ပဝတ္တရာဂေါ။ ဒိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၉။ (ခ)
သမာဓိပါရိဗန္ဓိကဿ ပဉ္စကမဂုဏိကရာဂဿ
အပ္ပဟိနတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၆။ ပဉ္စကမဂုဏာ
ဝတ္ထုဘူတာ တေသ သန္တိတိ ပဉ္စကမဂုဏိ-
ကော၊ ကမရာဂေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၅၂၅။
(၂၊ ၃) ဘဂဝါ ပန ယသ္မာ အဋ္ဌသု လော-
ဘသဟဂဇာစိတ္တေသု ပဉ္စကမဂုဏိကရာဂဿ
...အနာဂါမိမဂ္ဂေန ဥစ္ဆေဒံ ဝေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၀၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၀။ ပဉ္စကမဂုဏိကရာ-
ဂဿာတိ ရူပါဒိသု ပဉ္စသု ကမကောဋ္ဌာ-
သေသု အတိဝိယ သင်္ဂဝသေန နိယုတ္တဿ
ကမရာဂဿ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၉။ ရူပါဒိသု ပဉ္စသု
ကမဂုဏေသု ဝတ္ထုကမကောဋ္ဌာသေသု
ဥပ္ပဇ္ဇမာနောရာဂေါ “ပဉ္စကမဂုဏိကရာဂေါ”
တိ ဝေဒိဘဗျော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၄၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၁၂။ (၃) ကမသညာတိ ပဉ္စကမဂုဏိက-
ရာဂေါပိ အသမုပ္ပန္နကမစာရေပိ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၀၆။ ပဉ္စကမဂုဏိကရာဂေါတိ ပဉ္စကမ-
ကောဋ္ဌာသေ အာရမ္မ ဥပ္ပဇ္ဇနကရာဂေါ။ ဒိ၊
ဋ္ဌ၊၁။ ၃၆၆။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊ ၂။ ၃၇၇။ (၁၊ ၂၊ ၃)
အနာဂါမိမဂ္ဂေန ပဉ္စကမဂုဏိကရာဂံ ဆိန္ဒိ-
ဇာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၆၉။ ကာမော စ သော
ဥပါဒါနဉ္စာတိ ကမုပါဒါနံ...ပဉ္စကမဂုဏိ-
ကရာဂသေတံ အဓိဝစနံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၃။
(-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၈၄။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၂၂။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၈၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၂၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၉၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။
၂၅၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၀၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၉၅။ အံ၊

ဌာ၁၂။၁၄၃။၂၅။ အဘိဋ္ဌာ၂။၁၀၄။ ပဋိသံ၊
ဌာ၁။၂၇၉။ မဟာနိဋ္ဌာ၁။၂၆။ ဇာ၊ဌာ၄။၂၂၀။
သာရတ္ထ၊၂။၃၁၅။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၆၇။ သိ၊ဋ္ဌိ၊
သစ်၊၂။၄၁၂။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၇၉။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၉။
သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၁၃။၅၁၇။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၁၇၀။)

ပဉ္စကမဂုဏိကရာဂက္ခယ (ပ) [ပဉ္စကမဂုဏိ-
ကရာဂ+ဓယ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးကို အာရုံပြု
သော ရာဂ၏ကုန်ခန်းခြင်း။ သောတာပန္န-
သကဒါဂါမိနံ ပဉ္စကမဂုဏိကရာဂက္ခယာယ
ဥပရိ အနာဂါမိမဂ္ဂဝိပဿ နာ။ အံ၊ဌာ၊၂။၃၉။

ပဉ္စကမဂုဏိကရာဂက္ခယတ္ထ (ပ) [ပဉ္စကမဂု-
ဏိကရာဂက္ခယ+အတ္ထ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးကို
အာရုံပြုသော ရာဂ၏ ကုန်ခန်းခြင်း အကျိုး။
တ္ထောဝတာ သောတာပန္နဿ စ သကဒါဂါ-
မိနော စ ပဉ္စကမဂုဏိကရာဂက္ခယတ္ထာယ
အနာဂါမိမဂ္ဂဝိပဿနာ ကထိတာ ဟောတိ။
အံ၊ဌာ၊၂။၃၇။

ပဉ္စကမဂုဏိကရာဂဂ္ဂဟဏ (န) [ပဉ္စကမဂု-
ဏိကရာဂ+ဂဟဏ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးကို အာ
ရုံပြုသော ရာဂကို ယူခြင်း။ တဿ ပဉ္စကမ-
ဂုဏိကရာဂဂ္ဂဟဏေန န ဣတရဿ သဗ္ဗဿ
ရာဂဿ ဂဟဏံ ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၆၇။

ပဉ္စကမဂုဏိကလောဘ (ပ) [ပဉ္စကမဂုဏိက
+လောဘ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးကို အာရုံပြု
သော- လိုချင်မှု- လောဘ။ ကာမတဏှာ-
ယာတိ ပဉ္စကမဂုဏိကလောဘေန။ မဟာနိ၊
ဌာ၊၂၄၂။

ပဉ္စကမဂုဏူပမိ (ပ) [ပဉ္စကမဂုဏ + ဥပမိ]
ကာမဂုဏ် ၅-ပါးဟူသော- ဆင်းရဲ-ဒုက္ခ-၏
တည်ရာ၊ ဆင်းရဲ-ဒုက္ခ-၏တည်ရာဖြစ်သော
ကာမဂုဏ် ၅-ပါး။ သဗ္ဗေ ဥပမိတိ ခန္တူပမိ
ကိလေသုပမိ အဘိသင်္ခါရူပမိ ပဉ္စကမဂုဏူ-
ပမိတိ ဧတေ “ဥပမိယတိ ဧတ္ထ ဒုက္ခ” န္တိ ဥပ-
မိသညိတာ သဗ္ဗေပိ ဥပါဒါနက္ခန္ဓကိလေသာ-

ဘိသင်္ခါရပဉ္စကမဂုဏေဓမ္မာ ဟုတွာ အဘာဝ-
ဌေန အနိစ္စာ။ ဣတိဝုတ်၊ဌာ၊၂၃၁။

ပဉ္စကမဂုဏူပဘောဂကာလ (ပ) [ပဉ္စကမဂုဏ
+ဥပဘောဂ+ကာလ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါးကို-
သုံးဆောင်-ခံစား-ရာအခါ။ ပဉ္စကမဂုဏူ-
ပဘောဂကာလေ ဝိပရိတသညာယ ဥပ္ပါဒေ-
တဗ္ဗတော ကာမာဝစရဓမ္မပရိယာပန္နတော
ဝါ လာမကဋ္ဌေန သောချံ ပရိတ္တံ။ သုတ္တနိ၊
ဌာ၊၁။၁၀၂။ အပါဌာ၊၁။၂၀၉။ စူဠနိ၊ဌာ၊၁၂၇။

ပဉ္စကမဂုဏူပေက္ခာ (ထိ) [ပဉ္စကမဂုဏ
+ဥပေက္ခာ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါး-၌ မှီ-နှင့်ယှဉ်
-သော ဥပေက္ခာ။ ယာ အယံ ပဉ္စကမ-
ဂုဏာရမ္မဏဝသေန နာနာသဘာဝါ တာ-
နေဝ စ အာရမ္မဏာနိ နိသိတတ္တာ “နာနတ္ထ-
သိတာ”တိ ဝုစ္စတိ ပဉ္စကမဂုဏူပေက္ခာ၊
တံ အဘိနိဝဇ္ဇေတု။ မ၊ဌာ၊၃။၃၁။

ပဉ္စကမဂုဏောပမိ (ပ) [ပဉ္စကမဂုဏ+ဥပမိ]
ကာမဂုဏ် ၅-ပါးဟူသော-ဆင်းရဲ-ဒုက္ခ-၏
တည်ရာ၊ ဆင်းရဲ-ဒုက္ခ- ၏ တည်ရာ
ဖြစ်သော ကာမဂုဏ် ၅-ပါး။ ယထာ စ ပုတ္တ-
ဂါဝေါ၊ ဧဝံ ပဉ္စကမဂုဏောပမိပိ....ဝုတ္တန-
ယေန နရံ သောစေန္တိ။ သံ၊ဌာ၊၁။၃၁။

ပဉ္စကမာဝစရဒေဝ (ပ) [ပဉ္စ+ကာမာဝစရ-
ဒေဝ] ကာမာဝစရနတ်ပြည် ၅-ထပ်။ ဒေဝေ-
ဟိတိ ပဉ္စကမာဝစရဒေဝေဟိ။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊
၂။၆၅။

ပဉ္စကမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏ (န) [ပဉ္စကမာဝ-
စရဒေဝ+ဂဟဏ] ကာမာဝစရ နတ်ပြည်
၅-ထပ်ကို ယူခြင်း။ တတ္ထ သဒေဝကဝစနေန
ပဉ္စကမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဌာ၊
၁။၉၇။ ဒီ၊ဌာ၊၁။၁၅၇။ မ၊ဌာ၊၂။၁၀၅။ အံ၊ဌာ၊
၂။၁၆၇။ (-ပဋိသံ၊ဌာ၊၂။၃၇။ ဥဒါန၊ဌာ၊
၃၆၂။ သုတ္တနိ၊ဌာ၊၁။၁၃၇။၂၂၂။ မဟာနိ၊ဌာ၊
၂၅၉။ သာရတ္ထ၊၁။၃၂၁။ ဝိမတိ၊၁။၆၂။ ဒီ၊

ဇ္ဇါဝ။ ၂၃၅။ သိဇ္ဇါသစ်။ ၂။ ၆၅။ မဇ္ဇိ။ ၂။ ၁၄၈။
အံဇ္ဇိ။ ၂။ ၁၅၃။)

ပဉ္စကိလေသခေပန (န) [ပဉ္စ+ကိလေသ+
ခေပန] ကိလေသာ ၅-ပါးကို ကုန်စေခြင်း။
ဥဒကေ ဝိက္ခာလေတွာ ဩဠာရိကောဋ္ဌာရိ-
ကမလပ္ပဝါဟနံ ဝိယ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန
ပဉ္စကိလေသခေပနံ။ အဘိဋ္ဌာ။ ၂။ ၂၆။

ပဉ္စကုဏ္ဍလိက (တိ) [ပဉ္စ+ကုဏ္ဍလ+ဣက]
(တုံလျားကျသော) ဆံစည်း ၅-ခုရှိသော။ သူ။
ပဉ္စသိခေါတိ ပဉ္စစူဠော ပဉ္စကုဏ္ဍလိကော။
သော... ပဉ္စဟိ ကုဏ္ဍလကေဟိ ပိဋ္ဌိယံ ဝတ္တ-
မာနေဟိ ပဉ္စစူဠကဒါရကပရိဟာရေနေဝ
ဝိစရတိ။ ဒီ၊ ဋ္ဌာ။ ၂။ ၂၄၀။ ပဉ္စကုဏ္ဍလိကောတိ
ဝိသုဋ္ဌပဉ္စဝေဏိကော။ ဒီ၊ ဋ္ဌိ။ ၂။ ၂၁၈။

ပဉ္စကုလ (န) [ပဉ္စ+ကုလ] ၅-မျိုးသော အမျိုး
အနွယ်၊ အမျိုးအနွယ် ၅-မျိုး။ ကာရေန္တော
စ ပဌမံ အဋ္ဌာရသ မနုဿကောဋိယော
ပေသေတွာ... အပဏှနိ ပဉ္စကုလာနိ ပေသေ-
ယျ။ သံ၊ ဋ္ဌာ။ ၂။ ၁၀၇။

ပဉ္စကုလသတ (န) [ပဉ္စ+ကုလ+သတ] ငါးရာ
သော အမျိုး၊ အမျိုး ငါးရာ။ အပိစေသ
မဟာပရိဝါရော၊ တသ္မိံ ပသန္နေ ပဉ္စကုလ-
သတာနိ အနုဝတ္တိသန္တိတိ မညမာနောပိ
အာယာစတိ။ သံ၊ ဋ္ဌာ။ ၂။ ၂၄၅။

ပဉ္စကုလိက (တိ) [ပဉ္စကုလ+ဣက] အမျိုး
အနွယ် ၅-မျိုးရှိသော။ ပဉ္စ ကိရ ဒုဗ္ဗလဘော-
ဇကော ရာဇာနံ သေဝိတွာ ကိစ္ဆေန ကသိ-
ရေန ကေသ္မိံ ပဉ္စကုလိကေ ဂါမေ ပရိတ္တကံ
အာယံ လဘိံ သု။ သံ၊ ဋ္ဌာ။ ၂။ ၂၇၇။

ပဉ္စကုလိကဂါမ (ပု) [ပဉ္စကုလိက+ဂါမ] အမျိုး
အနွယ် ၅-မျိုးရှိသော ရွာ။ တတ္ထ ပဉ္စကုလိ-
ကဂါမာ ဝိယ ပဉ္စပသာဒါ ဒဠဗ္ဗာ။ သံ၊ ဋ္ဌာ။ ၂။
၂၇၇။

ပဉ္စကောဋိမတ္ထ (တိ) [ပဉ္စ+ကောဋိ+မတ္တာ]
၅-ကုဋေအတိုင်းအရှည်ရှိသော။ နဂရေ မဟာ-
ရာဇ သာဠေယာ ပဉ္စကောဋိမတ္တာ အရိယ-
သာဝကာ... ပတိဋ္ဌိတာ။ မိလိန္ဒ။ ၃၃၁။ (-ဓမ္မ၊
ဋ္ဌာ။ ၁။ ၁၆၃။)

ပဉ္စကောဋိသဟဿ (န) [ပဉ္စကောဋိ+သဟဿ]
ကုဋေ ၅-ထောင်၊ ကုဋေ ၅-ထောင်သော
(သတ္တဝါ)။ ပဉ္စကောဋိသဟဿာနံ၊ တတိ-
ယာဘိသမယော အဟု။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၇၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
ဋ္ဌာ။ ၃၁၉။

ပဉ္စကောဋ္ဌာသ (ပု၊ န) [ပဉ္စ+ကောဋ္ဌာသ] ၅-ခု
သော-အဖို့-အစု၊ ၅-ဖို့၊ ၅-စု။ ရတ္တိန္ဒြိယံ
ဆကောဋ္ဌာသံ ကာရေတွာ ပဉ္စကောဋ္ဌာသံ
ပဋိဇ္ဇေယျ။ မဟာနိ၊ ၂၉၄။ ပဉ္စကောဋ္ဌာသံ
ပဋိဇ္ဇေယျာတိ ရတ္တိ မဇ္ဈိမယာမံ ဝိသုဋ္ဌေ-
တွာ အဝသေသပဉ္စကောဋ္ဌာသေသု န နိဗ္ဗိ-
ဩက္ကမေယျ။ မဟာနိ၊ ၃၅၈။ (-သံ၊ ဋ္ဌာ။ ၁။
၂၇၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌာ။ ၄။ ၄၇၉။ သံ၊ ဋ္ဌိ။ ၁။ ၃၀၅။)

ပဉ္စကောဋ္ဌာသဒဿန (န) [ပဉ္စကောဋ္ဌာသ+
ဒဿန] ၅-စု-၅-ဖို့-ကို ပြခြင်း၊ ၅-စုပြု၍ ပြ
ခြင်း။ စတ္တာရော အရူပက္ခန္ဓေ ဌပေတွာ ကေ
ရူပက္ခန္ဓံ ဝိဘဇန္တိယ စတုမဟာဘူတဥပါဒါ-
ရူပဝသေန ပဉ္စကောဋ္ဌာသဒဿနံ။ မ၊ ဋ္ဌာ။ ၂။
၁၂၅။

ပဉ္စကုတ္တိ (ဗျ) [ပဉ္စ+သကိံ။ သကိံ-ကို
'ကုတ္တိ'ပြု။ ကစည်း။ ၆၄၆။ နျာသ။ ၆၄၆။
နိတိံ၊ သုတ္တံ။ ၁၂၈၄။ ပဉ္စ+ကုတ္တိ။ ရူ။ ၄၁၉။
နိတိံ၊ သုတ္တံ။ ၁၂၈၅။ မောဂ်၊ ၄။ ၁၁၄။ (ပဉ္စနံ+
ကုတ္တသံ = ပဉ္စကုတ္တသံ။ ပါ၊ ၅။ ၄၊ ၁၇။ ကာ၊
၂။ ၃၃၈။)] ၅-ကြိမ်၊ ၅-ခါ။ စတုကုတ္တိ၊
ပဉ္စကုတ္တိ၊ ဝိဟာရာ ဥပနိက္ခမိ (ထေရီ၊ ၃၈၃-
၄၊ ၃၉၇) နိ ... စတ္တာရော ပဉ္စစာတိ နဝ ဝါရေ
ဝိဟာရာ ဥပဿယတော ဗဟိ နိက္ခမိ။
ထေရီ၊ ၄။ ၄၆။ (-ဝိ၊ ၁။ ၃၂၆။ အပ၊ ၁။ ၃၁၉၊
၃၃၆။ အပ၊ ၂။ ၃၅၊ ၆၆။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၈၇၊ ၂၇၃။

ဝိသင်္ဂဟ။ ၆။ ထေရဝါဒ။ ၁။ ၃၆။ ၃၀၇။ ထေရဝါဒ။ ၂။ ၂။ ဝဇီရ။ ၃၀၇။ သံ၊ ၆။ ၁။ ၂၁၈။)

ပဉ္စကုဋ္ဌ (ပု) [ပဉ္စ+ခန္ဓ။ ရဿကာရတော ပရံ ဝဂ္ဂဒုတိယေသု-ပဉ္စ ခန္ဓာ ပဉ္စကုဋ္ဌ။ ရှု။ ၄၂။ (ပဉ္စညန္ဓ-သံ)] (၁)(က)(ရူပကုဋ္ဌာ စသော) ၅-ပါးသော ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး။ (ခ) (သီလကုဋ္ဌ စသော) ၅-ပါးသော ဂုဏ်ကျေးဇူး၊ ဂုဏ်ကျေးဇူး ၅-ပါး။ (တိ) (၂) ခန္ဓာ ၅-ပါးရှိသော။ (၁) (က) ဘာရာ ဟဝေ ပဉ္စကုဋ္ဌာ၊ ဘာရာဟာရော စ ပုဂ္ဂလော။ သံ၊ ၂။ ၂။ ဥပပတ္တေသိယေ ပဉ္စကုဋ္ဌေ အနိရုဒ္ဓေ ကိရိယာ ပဉ္စကုဋ္ဌာ ဥပုဇ္ဈန္တိတိ။ အာမန္တာ။ အဘိ၊ က။ ၃၀၈။ ဥပပတ္တေသိယေတိ စတုသုပ္ပံ ပဒေသု ဗဟုဝစနဘုမ္မတ္တေ ကေဝစနဘုမ္မံ၊ ဥပပတ္တေသိယေသု ပဉ္စသု ခန္ဓေသု အနိရုဒ္ဓေသုတိ အယဉ္ဇေဘူ အတ္တော။ အဘိ၊ ဌ။ ၁။ ၂၁၉။ (-အဘိ၊ ဝိ။ ၁။ အဘိ၊ ဓာ။ ၁။ အဘိ၊ ပူ။ ၁၀၀။ အဘိ၊ က။ ၁၁၀။ ပဋိသံ၊ ၂၆၈။ ထေရီ။ ၃၉၁။ နေတ္ထိ။ ၂။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၅၂။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၉။ အဘိ၊ ဌ။ ၂။ ၂၁၉၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၇။ ထေရီ၊ ၄။ ၂။ ၁။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၈၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၆၄၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၄။) (ခ) ပဉ္စကုဋ္ဌနိဒ္ဓေသ(ခ)ကြည့်။ (၂) ကဒါစိ ပန စတုကုဋ္ဌာယ အာရုပ္ပတိယာ အနန္တရာ ပဉ္စကုဋ္ဌာ ကာမာဝစရပဋိသန္ဓိ။ အဘိ၊ ဌ။ ၂။ ၁၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၆။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၀။)

ပဉ္စကုဋ္ဌကမ္မဋ္ဌာန (န) [ပဉ္စကုဋ္ဌ+ကမ္မဋ္ဌာန] ခန္ဓာ ၅-ပါး ကမ္မဋ္ဌာန်း။ (က) ခန္ဓာ ၅-ပါးဟူသော (အာရုံ) ကမ္မဋ္ဌာန်း။ (ခ) ခန္ဓာ ၅-ပါးကို စီးဖြန်းမှု (အာရမ္မဏိက) ကမ္မဋ္ဌာန်း။ အညေဘိက္ခု၊ ပဉ္စကုဋ္ဌကမ္မဋ္ဌာနံ ကထာပေတွာ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၇။

ပဉ္စကုဋ္ဌကမ္မဋ္ဌာနိက (တိ) [ပဉ္စကုဋ္ဌကမ္မဋ္ဌာန+ဣက] ခန္ဓာ ၅-ပါး ကမ္မဋ္ဌာန်းရှိသော၊ ခန္ဓာ ၄-ပါး ကမ္မဋ္ဌာန်းကို-စီးဖြန်း-အားငုတ်-သော၊ သူ။ တွေ စ ဒုတိယော ပဉ္စကုဋ္ဌ-ကမ္မဋ္ဌာနိကော ရူပကုဋ္ဌဝသေန ရူပံ၊ သေသကုဋ္ဌဝသေန နာမဋ္ဌိ နာမရူပံ ဝဝတ္ထုပေတွာ အနုက္ကမေန အရဟတ္တံ ပတ္တော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၉၈။

ပဉ္စကုဋ္ဌဂဟဏ (န) [ပဉ္စကုဋ္ဌ+ဂဟဏ] ခန္ဓာ ၅-ပါးကို-ယူငင်-သိမ်းပိုက်-စွဲလမ်း -ခြင်း။ တတ္ထ အတ္တဇနာ ပုတ္တသညာယ ပရပုတ္တယ ဂဟဏံ ဝိယ “အဟံ မမာ”တိ ပဉ္စကုဋ္ဌဂဟဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၀၄။

ပဉ္စကုဋ္ဌဂဟဏ (တိ) [ပဉ္စကုဋ္ဌ+ဂဟဏ] ခန္ဓာ ၅-ပါးကို-ယူတတ်-ရေတွက်-တတ်-သော။ တံ ပဉ္စကုဋ္ဌဂဟဏေသု ဒုက္ခသစ္စာဒိသု...ပဒေသု န ယုဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ ဌ။ ၁။ ၁၂။

ပဉ္စကုဋ္ဌဒုက္ခ (န) [ပဉ္စကုဋ္ဌ+ဒုက္ခ] ခန္ဓာ ၅-ပါး ဟူသော ဆင်းရဲ။ ပဉ္စကုဋ္ဌဒုက္ခဿ သမောဓာန (မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉) နှိ ပဉ္စကုဋ္ဌသင်္ခါတဿ ဒုက္ခသစ္စဿ ပဉ္စဂေါဏဇေ သဟပုဝတ္တိ ဟောတိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၄၂၂။ ပဉ္စကုဋ္ဌဒုက္ခ (သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၈) နှိ ပဉ္စကုဋ္ဌသညိတံ ဒုက္ခံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၈။ (-မ၊ ၄။ ၁။ ၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၆၀။)

ပဉ္စကုဋ္ဌဒုက္ခပ္ပဟာယိ (တိ) [ပဉ္စကုဋ္ဌဒုက္ခ+ပဟာယိ] ခန္ဓာ ၅-ပါးဟူသော ဆင်းရဲကို-ပယ်-ဖျောက်-လေ့ရှိသော။ ခန္ဓကာ သာသနေ ပဉ္စကုဋ္ဌဒုက္ခပ္ပဟာယိနော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၆။ ပဉ္စကုဋ္ဌဒုက္ခပ္ပဟာယိနောတိ ပဉ္စကုဋ္ဌသင်္ခါတံ ဒုက္ခံပဇ္ဇနသီလ သာဘကဝေတေတိ သမ္ပန္နော။ ပါစိတိ၊ ယော။ ၅၄၅။

ပဉ္စကုဋ္ဌဓမ္မ (ပု) [ပဉ္စကုဋ္ဌ+ဓမ္မ] ခန္ဓာ ၅-ပါး တရား။ အထ ဝါ ယောနိသေ ဝိစိနေ ဓမ္မန္တိ ဥပါယေန ပဉ္စကုဋ္ဌဓမ္မံ ဝိစိနေယျ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၁။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၈၄။ (-အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၉။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၆၈၄။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၅။)

ပဉ္စကုန္ဒနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပဉ္စကုန္ဒ+နိဒ္ဒေသ] (က)
 (ရူပကုန္ဒာစသော)ခန္ဓာ ၅-ပါးကို-ညွှန်ပြရာ-
 ညွှန်ပြကြောင်း-(ကုမ်း)။ (ခ) (သီလကုန္ဒ
 စသော) ဂုဏ်ကျေးဇူး ၅-ပါးကို-ညွှန်ပြရာ-
 ညွှန်ပြကြောင်း-(ကုမ်း)။ ပဉ္စကုန္ဒနိဒ္ဒေသ-
 တော (နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၄)တိ ရူပါဒိပဉ္စကုန္ဒသီလာဒိ-
 ပဉ္စဓမ္မကုန္ဒနိဒ္ဒေသတော ပဉ္စဝိဇ္ဇာ အတ္ထော။
 နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၅။

ပဉ္စကုန္ဒနိဿိတ (တိ) [ပဉ္စကုန္ဒ+နိဿိတ] ခန္ဓာ
 ၅-ပါး၌ မှီသော။ မမ သာသနေ ပဉ္စကုန္ဒ-
 နိဿိတံ ဧကံ ဓမ္မံ ကထေသာမိ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။
 ၂၉၃။

ပဉ္စကုန္ဒပစ္စယာကာရဓမ္မ (ပု) [ပဉ္စကုန္ဒ+ပစ္စယာ-
 ကာရ+ဓမ္မ] ခန္ဓာ ၅-ပါး၏ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
 တရား။ ဓမ္မောတိ ပဉ္စကုန္ဒပစ္စယာကာရဓမ္မော။
 သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၅။

ပဉ္စကုန္ဒပရိဂ္ဂဟန (န) [ပဉ္စကုန္ဒ+ပရိဂ္ဂဟန]
 ခန္ဓာ ၅-ပါးကို-ပိုင်းခြား၍ယူခြင်း-သိမ်းဆည်း
 ခြင်း။ ဣတိ အဇ္ဈတ္တံ ဝါတိ ဧဝံ ပဉ္စကုန္ဒပရိဂ္ဂဟ-
 နေန.... ဓမ္မာနုပဿိ ဝိဟရတိ။ ဒိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၇၃။

ပဉ္စကုန္ဒပရိယာပန္န (တိ) [ပဉ္စကုန္ဒ+ပရိယာပန္န]
 ခန္ဓာ ၅-ပါး၌ - အကျုံးဝင် - ပါဝင်-သော။
 သက္ကာယပရိယာပန္နာတိ ပဉ္စကုန္ဒပရိယာပန္နာ။
 သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆၆။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆၆။ (-အနုဋီ၊ ၂။
 ၂၂။)

ပဉ္စကုန္ဒဘဝ (ပု) [ပဉ္စကုန္ဒ+ဘဝ] ခန္ဓာ ၅-ပါး
 ရှိသော ဘဝ၊ ပဉ္စဝေါကာရဘဝ။ န ကော-
 ယတနဿာပိ၊ ပဉ္စကုန္ဒဘဝေ ပန။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။
 ၁၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၉၈။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၃။)

ပဉ္စကုန္ဒဘာရ (ပု) [ပဉ္စကုန္ဒ+ဘာရ] ခန္ဓာ
 ၅-ပါး ဟူသော- ဝန် - ဝန်ထုပ် - ဝန်ပိုး။
 ဘာရဿ နိက္ခေပနန္တိ ပဉ္စကုန္ဒဘာရဿ ဌပနံ။
 မဟာနိ၊ ဌ၊ ၃၂၇။

ပဉ္စကုန္ဒဝိဒ္ဓ (တိ) [ပဉ္စကုန္ဒ+ဝိဒ္ဓ] ခန္ဓာ ၅-ပါး
 ကို-သိတတ်-သိစေတတ်-သော (ဘုရား)။
 ဣတိ ပဉ္စကုန္ဒဝိဒ္ဓ၊ ပဉ္စ အဘိညာ အဝေါစ
 ယာ နာထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၉။ ယထာဘူတံ
 သယမ္ပုဘာဏေန အဝေဒိ အညာသိ ပဋိဝိဇ္ဇိ
 ပဝေဒေသိ ဝါတိ သာဘိသယေန ပဉ္စကုန္ဒာ-
 ဝဗောဓေန ဘဂဝါဝ ထောမေတဗျောတိ
 အာဟ “ပဉ္စကုန္ဒဝိဒ္ဓ”တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၆၃။

ပဉ္စကုန္ဒဝိနယ (ပု) [ပဉ္စကုန္ဒ+ဝိနယ] ခန္ဓာ
 ၅-ပါးကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း။ ဆန္ဒဝိနယာ အသ-
 ဝိနယောတိ တဏှာဝိနယေန ပဉ္စကုန္ဒဝိနယော။
 သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၀။

ပဉ္စကုန္ဒဝိနိမုတ္တ (တိ) [ပဉ္စကုန္ဒ+ဝိနိမုတ္တ] ခန္ဓာ
 ၅-ပါးမှ-လွတ်-ကင်း-သော။ နာမရူပဝိနိ-
 မုတ္တာ ဟိ ပဉ္စကုန္ဒာ၊ ပဉ္စကုန္ဒဝိနိမုတ္တံ ဝါ
 နာမရူပံ နတ္ထိ။ ဒိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၁၅။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅၃။
 ဣတိ ဝုတိ၊ ဌ၊ ၁၈၀။ (-အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၉၅။ ဒိ၊ ဋီ၊
 ၂။ ၂၆၁။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၀။)

ပဉ္စကုန္ဒဝိဘနေ (န) [ပဉ္စကုန္ဒ+ဝိဘနေ] ခန္ဓာ
 ၅-ပါးကို-ခွဲခြမ်း-ဝေဖန်-ခြင်း။ ဧဝံ သွာ-
 ကွာတောတိ ဧဝံ ပဉ္စကုန္ဒဝိဘနေနာဒိဝေသေန
 သုဠု အကွာတော ဣတိတော။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၅။

ပဉ္စကုန္ဒသမုဒါယ (ပု) [ပဉ္စကုန္ဒ+သမုဒါယ]
 ခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါင်း။ သသညိမိ သမန-
 ကေတိ န ရူပဓမ္မမတ္တကေ၊ အထ ခေါ ပဉ္စ-
 ကုန္ဒသမုဒါယေတိ ဒေသေတိ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၉။
 အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၀၄။

ပဉ္စကုန္ဒာဝဗောဓ (ပု) [ပဉ္စကုန္ဒ+အဝဗောဓ]
 ခန္ဓာ ၅-ပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း။ ပဉ္စ-
 ကုန္ဒဝိဒ္ဓ-ကြည့်။

ပဉ္စခဏ္ဍ (ပု၊ န) [ပဉ္စ+ခဏ္ဍ] ၅-ခုသော -
 အပိုင်း-အခန်း၊ ၅-ပိုင်း၊ ၅-ခန်း။ ဝိစာ-
 ရေတိတိ ပဉ္စခဏ္ဍာဒိဝေသေန သံဝိဒယတိ။
 သာရတ္ထ၊ ၃။ ၅၅။ (-၃၃၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၉၃။
 အနုဋီ၊ ၂။ ၁၇၇။)

ပဉ္စဇာန် (တိ) [ပဉ္စဇာန်+ဇာန်] ၅-ပိုင်း-
၅-ခင်း-ရှိသော။ ယထာ ပဉ္စဇာန်ကားဒိန်
သံဃာဒိအာဒိန် တိဏ္ဍံ စိဝရန်...ပဉ္စ ဇာန်
ဝါ အတိရေကာနိ ဝါ သတ္တာဒိဇာန်
ဟောန္တိ၊ ဧဝံ ဆိန္ဒိတော။ ကင်္ခါ၊ ဝိသစ်။ ၂၇၆။

ပဉ္စဇာန်စိဝရ (န) [ပဉ္စဇာန်က+စိဝရ] ၅-
ပိုင်း-၅-ခင်း-ရှိသော သင်္ကန်း။ မဏ္ဍလန္တိ
ပဉ္စဇာန်ကစိဝရသ ကေကသ္မိ ခဏ္ဍေ
မဟာမဏ္ဍလံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၀၈။

ပဉ္စခိ (ခိ)လ (ပု) [ပဉ္စ+ခိ(ခိ)လ] ခက်ထန်-
ကြမ်းတမ်း-စေတတ်သော တရား ၅ ပါး၊
(စိတ်၏) - ငြောင့် - တံသင်း - သဖွယ်
ဖြစ်သော တရား ၅-ပါး။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စခိ(ခိ)လရဟိတ (တိ) [ပဉ္စခိ (ခိ) လ+
ရဟိတ](စိတ်၏)-ငြောင့်-တံသင်း-သဖွယ်
ဖြစ်သောတရား ၅-ပါးမှ ကင်းသော
(ဘုရား)။ နိဗ္ဗိလေနာတိ နိရဝသေသေန
ဒေသိတံ၊ ပဉ္စခိလရဟိတေန ဝါ ဘဂဝတာ
ဒေသိတံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၈။ ပဉ္စခိလရဟိတေနာ-
တိ ပဉ္စစေတောခိလရဟိတေန။ အနုဋီ၊ ၁။
၁၈။ ပဉ္စစေတောခိလ-လည်းကြည့်။

ပဉ္စဂတိ (တိ) [ပဉ္စ+ဂတိ] ၅-ပါးသောဂတိ၊ ဂတိ
၅-ပါး၊ လား-ရောက်-အပ်သော-ဘုံ-ဘဝ
-၅-မျိုး။ (ယင်းတို့ကား-ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊
ပြိတ္တာ၊ လူ၊ နတ်ဗြဟ္မာတို့ ဖြစ်သည်။ ဒီ၊ ၃။
၁၉၅။ မ၊ ၁။ ၁၀၆။) ဂတိဇာတိဝသေနာတိ
ပဉ္စဂတိဝသေန၊ တတ္ထာပိ ကေကယ ဂတိ-
ယာ ခတ္တိယာဒိဘုမ္မဒေဝါဒိဟတ္ထိအာဒိဇာတိ-
ဝသေန စ။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၆၁။
အနုဋီ၊ ၂။ ၆၉။)

ပဉ္စဂတိဂါမိ (တိ) [ပဉ္စဂတိ+ဂါမိ] ဂတိ ၅-ပါး
သို့-လား-ရောက်-စေတတ်သော။ သင်္ခါရာ
...ပဉ္စဝိဇာ ပဉ္စဂတိဂါမိတော။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။
၁၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၀။

ပဉ္စဂတိပပါတ (ပု) [ပဉ္စဂတိ+ပပါတ] ဂတိ ၅-
ပါးတည်းဟူသော-ကမ်းပါးပြတ် - ကမ်းပါး
စောက်-ချောက်ကမ်းပါး။ မဟာပပါတေတံ
ပဉ္စဂတိပပါတေ၊ ဇာတိဇရာမရဏပပါတေ
ဝါ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၀။

ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒ (ပု) [ပဉ္စဂတိ+ပရိစ္ဆေဒ] ဂတိ
၅-ပါးကို-ပိုင်းခြားတတ်- ပိုင်းခြားကြောင်း
ဖြစ်-သော။ (က)ဉာဏ်။ (ခ) နေတ္တိကျမ်း။
(က) ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒဉာဏ-ကြည့်။ (ခ)
ပဉ္စဝိဇာ အဘိညေယျာဒိဓမ္မဝိဘာဂတော
ပဉ္စက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသတော ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒတော
ပဉ္စနိကာယတ္ထဝိဝရဏတော စ။ နေတ္တိ၊ ၁။ ၄။

ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒက (တိ) [ပဉ္စဂတိ+ပရိစ္ဆေဒက]
ဂတိ ၅-ပါးကို ပိုင်းခြားတတ်သော (ဉာဏ်)။
အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒကဉာဏ (န) [ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒ-
က+ဉာဏ] ဂတိ ၅-ပါးကို ပိုင်းခြားတတ်
သော ဉာဏ်။ မဟာသိဟနာဒေ ဒသဗလ-
ဉာဏ်၊ စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်၊ အဋ္ဌသု ပရိသာ-
သု အကမ္မနဉာဏ်၊ စတုယောနိပရိစ္ဆေဒက-
ဉာဏ်၊ ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒကဉာဏ်။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂-
၃၈။ (-မ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၂။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၃။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ၊ ၆။ ၁။ ၆။ စူဠနိ၊
ဌ၊ ၄၉။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၃၃။ ဒီ၊ ၃။ ၁။ ၁၃၅။ သံ၊
ဋီ၊ ၁။ ၁။ ၃၈၂။ မ၊ ၃။ ၂။ ၃။ နေတ္တိ၊ ၃။ ၂။ ၁။

ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒဉာဏ (န) [ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒ+
ဉာဏ] ဂတိ ၅-ပါးကို-ပိုင်းခြားတတ် -ပိုင်း
ခြားကြောင်းဖြစ်- သော ဉာဏ်။ မဇ္ဈိမေ
အာဂတံ စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်၊ အဋ္ဌသု ပရိ-
သာသု အကမ္မနဉာဏ်၊ စတုယောနိပရိစ္ဆေဒ-
ဉာဏ်၊ ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒဉာဏ်။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၉၄။
(-ဥဒါန၊ ၄။ ၁။ ၁၁၉။ ဣတိ၊ ၃။ ၁။ ၁၁၈။)

ပဉ္စဂတိဝါနန (တိ) [ပဉ္စဂတိ+ဝါနန] ဂတိ ၅-ပါး
ကို-ချုပ်-စပ်-ဖွဲ့-ယှက်-တတ်သော။ တမ္ပိ

ဟိ ပဉ္စဂတိဝါနနေ ဝါနသညိတာယ တဏှာ-
ယ နိက္ခန္တိန္ဒာ နိဗ္ဗာနန္တိ ဝုစ္စတိ။ ခုဒ္ဒကဋ္ဌ။
၁၂၈။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၄။

ပဉ္စဂတိသံဝတ္ထန (တိ) [ပဉ္စဂတိ + သံဝတ္ထန]
ဂတိ ၅-ပါးကို ဖြစ်စေတတ်သော။ ဥဒါနံ...
ပဉ္စဝိမံ ပဉ္စဂတိသံဝတ္ထနတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊
၂၅၅။ (-၂၅၆။)

ပဉ္စဂတိသံဝတ္ထနီယ (တိ) [ပဉ္စဂတိ + သံဝတ္ထနီယ]
ဂတိ ၅-ပါးကို ဖြစ်စေတတ်သော။ ယသ္မာ
ဣဓ သာသဝံ ကုသလာကုသလံ ကမ္မံ အာ-
သဝပရိယာယေန ဒေသိတိ။ တသ္မာ ပဉ္စဂတိ-
သံဝတ္ထနီယဘာဝေန အာသဝါ အာဂတာ။
ဒီ၊ ၂၊ ၁၉၀။

ပဉ္စဂတိသမာရူဠ (တိ) [ပဉ္စဂတိ + သမာရူဠ]
ဂတိ ၅-ပါးသို့ အဖန်ဖန် တက်ရောက်သော။
ပဉ္စဂတိသမာရူဠော လောကသန္တဝါသော။
ပဋိသံ၊ ၁၂၄။ ပဉ္စဂတိသမာရူဠောတိ သုကတ-
ဒုက္ကဋ္ဌကာရဏေဟိ ဂမ္မတိ ဥပသင်္ကမိယတိတိ
ဂတိ။ သဟောကာသကာ ခန္ဓာ။ နိရယော
တိရစ္ဆာနယောနိ ပေတ္တိဝိသယော မနုဿာ
ဒေဝါတိ ဣမာ ပဉ္စဂတိယော ဝေါက္ကမနဘာ-
ဝေန ဘုသံ အာရူဠော။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၃။
(-ဥဒါန၊ ၄၊ ၁၂၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄၊ ၁၃၉။)

ပဉ္စဂရူက (တိ) [ပဉ္စ + ဂရူက] (၁) အာရုံ
၅-ပါး - တို့၌ - တို့ကို - အလေးပြု - လိုက်စား -
သော။ သူ။ (၂) အာရုံ ၅-ပါးတွင် တပါးပါး၌ -
အလေးပြု - လိုက်စား - သော။ (၁) ဣတိ
ဣမေ ပဉ္စ သုတ္တန္တာ ပဉ္စဂရူကဝသေန ကထိ-
တာ။ အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၁။ ပဉ္စဂရူကဝသေနာတိ
ပဉ္စာရမ္ပဏဂရူကဝသေန။ ကေစုဿ ဟိ ပုရိ-
သဿ ယထာဝုတ္တသု ပဉ္စသုပိ အာရမ္ပဏေ-
သု ဂရူကဘာ ဟောတိ။ ကေစုဿ တတ္ထ
ကတိယေသု၊ ကေသ္မိံ ဝေ ဝါ၊ တေ သဗ္ဗေပိ
ပဉ္စဂရူကဘေတွဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ ယထာ “သတ္တိ-

သယော အဋ္ဌ ဝိမောက္ခာ” တိ။ အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၇၁။
(၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စဂရူကဇာတက (န) [ပဉ္စဂရူက + ဇာတက] ပဉ္စ
ဂရူကဇာတိ။ ရူပါရုံစသော အာရုံ ၅-ပါးတွင်
တပါးပါး၌ အလေးပြုကာ လိုက်စားမိက်မှား
သော ပုဂ္ဂိုလ် ၅-ဦးတို့ အကျိုးမဲ့ပျက်စီးရပုံကို
ဟောပြောဇာတ်။ (ယင်းကား - ကေနိပါတ်
၁၃၂-ခုမြောက် ဇာတ်ဖြစ်သည်။ မြန်မာမူ
(ဇာ၊ ၁၊ ၃၁)၌ “ဘိရုကဇာတက” ဟု လည်း
ကောင်း၊ ဇာတ်၊ ၄၊ ၁၊ ၁၈ (ထံ၊ ၀၊ ၆) နှင့် သျှာ-
မူ၌ “ပဉ္စဘိရုကဇာတက” ဟု လည်းကောင်း
အမည်တပ်ချက်ရှိသည်။ သိ၊ ဣ - မူတို့၌ကား
“ပဉ္စဂရူကဇာတက” ဟု ရှိသည်။ ယင်းသည်
သာ ဖော်ပြပါ ဋ္ဌ၊ ၄ - တို့နှင့် ညီညွတ်သည်။
ယင်းဇာတ်အတိတ်ဝတ္ထုကား ၉၆-ခုမြောက်
တေလပတ္ထဇာတ်အဋ္ဌကထာ (ဇာ၊ ၄၊ ၁၊ ၄၁၉ -
၄၂၃)၌ အကျယ်လာသည်။) န ပဉ္စဂရူက-
ဇာတကဝသေန။ ပဉ္စဂရူကဇာတကံ ပန
သက္ခိဘာဝတ္ထာယ အာဟရိတော ကထေတဗ္ဗံ။
အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၁။ န ပဉ္စဂရူကဇာတကဝသေန
ဧကေကာရမ္ပဏေ ဂရူကသေဝ နာဓ်ပေ-
တတ္တာ၊ ဧကေကာရမ္ပဏဂရူကနံ ဟိ ပဉ္စန္ဒ
ပုဂ္ဂလာနံ တတ္ထ အာဂတတ္တာ တံ ဇာတကံ
“ပဉ္စဂရူကဇာတက” န္တိ ဝုတ္တံ။ အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၇၁။

ပဉ္စဂေါရသ (ပု၊ န) [ပဉ္စ + ဂေါရသ။ ဒိရံ ဒဓိ
သတံ တက္ကံ၊ ဧနာနိတံ ပဉ္စဂေါရသ။ ဓာန်။
၅၀၁။ ဒီ၊ ၃၊ ၃၊ ၃၄၂။] နှားမှဖြစ်သော
အရသာ ၅-မျိုး၊ နှားအရသာ ၅-မျိုး။
(ယင်း၏ သရုပ်ကို - ဝိ၊ ၃၊ ၃၄၂-၌ နိ၊ ရည်၊
နိ၊ ဓမ္မံ၊ ရက်တက်ရည်၊ ဆိဉ္ဇ၊ သောပတ်ဟု
ပြဆိုသည်။ အမရ၊ ၁၉၊ ၅၃ - ၏ မဟေဇ္ဇရဒ္ဓိကာ
၌ ဂေါရသ သဒ္ဓါ “တပြုတ်တံပြင့် မွေအပ်
သောနို့ ကို ဟော၏” ဟု ဖွင့်ဆို၍ ဗျာချာ-
သုခာ၌ “နှားနို့” ကို မူချအားဖြင့် ဟော၍

“ရက်တက်”ကို ဥပစာအားဖြင့် ဟော၍ဆိုသည်။ P.S.E.D-၌ကား ဂေါရသသဒ္ဒါ (၁)နွားနို့။ (၂) နို့ဓမ္မ၂-နက် ဟောဟု ဆိုသည်။) ပဉ္စဂေါရသေန ရာဇာနံ တောသေတော။ မဠာ၁။ ၃၂၆။ ခုဒ္ဒကဋ္ဌာ၁၃၄။ သုတ္တန်၊ ၁။ ၂၆၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၁။ ပဉ္စဂေါရသတောပိ ပရိဗဟိဓေ ဟောတိ။ မဠာ၊ ၂။ ၁၆၁-၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၀-၂။ (-ဇာ၊ ၄။ ၅၇၃။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃၉၇။)

ပဉ္စဂေါရသပရိဘောဂ (ပ) [ပဉ္စဂေါရသ + ပရိဘောဂ] နွားအရသာ ၅-မျိုးကို-သုံးဆောင်-ခံစား-ခြင်း။ ပဉ္စဂေါရသပရိဘောဂ-တောပိ ပရိဗဟိဓေ ဟောတိ။ မဠာ၊ ၂။ ၁၆၀-၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၉။ (-မဠာ၊ ၂။ ၁၆၈။)

ပဉ္စဂေါရသပရိဘောဂတ္ထ (ပ) [ပဉ္စဂေါရသပရိဘောဂ + အတ္ထ] နွားအရသာ ၅-မျိုးကို-သုံးဆောင်-ခံစား-ခြင်းဟူသော အကျိုး။ ပဏ္ဍိတေဟိ ပဉ္စဂေါရသပရိဘောဂတ္ထာယ ဒိန္နာတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၆၁။

ပဉ္စဂေါရသယူသ (ပ၊ န) [ပဉ္စဂေါရသ + ယူသ] နွားအရသာ ၅-မျိုး၏-အဆီ-အနှစ်-အစေး-အရည်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စဂေါရသယူသပါစနဝိဓာန (တိ) [ပဉ္စဂေါရသယူသ + ပါစန + ဝိဓာန] နွားအရသာ ၅-မျိုး၏-အဆီ-အနှစ်-အစေး-အရည်-ဖြင့် ချက်ပြုတ် စီရင်အပ်သော။ ဧကေ ဘဏန္တိ “သုကရမဒ္ဒဝန္တိ ပန မုဒုဩဒနဿ ပဉ္စဂေါရသယူသပါစနဝိဓာနဿ နာမေတံ၊ ယထာ ဂဝပါနံ နာမ ပါကနာမ”န္တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၉။

ပဉ္စဂေါရသဇိက္ကယ (ပ) [ပဉ္စဂေါရသ + ဇိက္ကယ] နွားအရသာ ၅-မျိုးကို ဓောင်းခြင်း။ ဂေါရကန္တိ အတ္တနော ဝါ ပရေသံ ဝါ ဂါဝေါ ရက္ခိတော ပဉ္စဂေါရသဇိက္ကယေန ဇီဝနကမ္ပံ။ မဠာ၊ ၁။ ၃၆၁။ စူဠနိ၊ ၄။ ၂။ ၁။

ပဉ္စဂေါရသသမ္မာဒိတ (တံ) [ပဉ္စဂေါရသ + သမ္မာဒိတ] နွားအရသာ ၅-မျိုးဖြင့် စီရင်အပ်သော။ ပဉ္စဂေါရသသမ္မာဒိတံ သာလိ-ဘတ္တံ သူပသာကဗျဉ္စနံ နာနာရသံ ပြာဟ္မဏ-ဘောဇနံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၄။

ပဉ္စဂေါရသာနုပ္ပဒါန (န) [ပဉ္စဂေါရသ + အနုပ္ပဒါန] နွားအရသာ ၅-မျိုးကို အစဉ်ပေးခြင်း။ ယံ တံ လောကဿ ပဉ္စဂေါရသာနုပ္ပဒါနေန ဗဟုပကာရံ၊ တံ သန္ဓာယ “နတ္ထိ ဂေါသမိတံ ဓန”န္တိ ဧဝံ ဝိသေသိတံ ဂေါဓနံ။ သုတ္တန်၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၅။

ပဉ္စဂူ (န) [ပဉ္စ + အဂူ] ၅-မျိုးသော အလှူဦး၊ အလှူဦး ၅-မျိုး။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စဂူဒါယက (ပ) [ပဉ္စဂူ + ဒါယက] အလှူဦး ၅-မျိုးကို-ပေး-လှူ-တတ်သော၊ သူ၊ ပဉ္စဂူဒါယကပုဏ္ဏား။ (ယင်း ပုဏ္ဏား၏ အလှူဦး ၅-မျိုးကို ဓမ္မဠာ၊ ၂။ ၃၆၇-၉- ခေတ္တဂူ = လယ်ဦး၊ ခလဂူ = (ကောက်နယ်) တလင်းဦး၊ ခလဘဏ္ဍဂူ = တလင်းဘဏ္ဍာဦး၊ ကုမ္ဘဂူ = ထမင်းအိုးဦး၊ ပါတဂူ = ခွက်ဦး-ဟု ပြဆိုသည်။ သုတ္တန်၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၇-၉ ကား- ခေတ္တဂူ = လယ်ဦး၊ ရာသဂူ = စည်းဦး၊ ကောဠဂူ = ကျီဦး၊ ကုမ္ဘဂူ = ထမင်းအိုးဦး၊ ဘောဇနဂူ = စားဦး-ဟု ဆိုသည်။) ဣမာနိ ပဉ္စ အဂူဒါနာနိ ဒေတိ၊ သမ္ပတ္တဿ အဒဘ္ဘာ နာမ န ဘုဉ္ဇတိ၊ တေနဿ ပဉ္စဂူဒါယကောတေဝ နာမံ အဟောသိ။ ဓမ္မဠာ၊ ၂။ ၃၆၇။ (-သုတ္တန်၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၆-၇။)

ပဉ္စဂူဠ (တိ) [ပဉ္စ + အဂူဠ] တံခါးရွက် ၅-ခုရှိသော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စဂူဠလေဏ (န) [ပဉ္စဂူဠ + လေဏ] တံခါးရွက် ၅-ခုရှိသော-လိုက်-ဂူ-ခတင်ခေါင်း၊ ပဉ္စဂူဠလိုက်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စဂူဠလေဏဝါသိတိဿဒဟရ (ပ) [ပဉ္စဂူဠလေဏဝါသိ + တိဿ + ဒဟရ] ပဉ္စဂူဠလိုက်၌

နေလေ့ရှိသော တိဿ ရဟန်းငယ်။ သော
အနိတ္တိဂန္ထပစ္စေကဗောဓိသတ္တဿ စ ပဉ္စဂဠု-
လေဏဝါသီတိဿဒဟရဿ စ ဝသေန ဝေဒိ-
တဗ္ဗော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀။

ပဉ္စဂဠုလေဏဝါသီ (တိ) [ပဉ္စဂဠုလေဏ+ဝါသီ]
ပဉ္စဂဠုလိက်၌ နေလေ့ရှိသော၊ သူ။ သဒ္ဓိ
သုတ္တာ ကာမရာဂေန ဝိသေသာ (ဈာနာ)
ပရိဘာယ်တော အနယဗျသနံ ပတ္တော
ပဉ္စဂဠုလေဏဝါသီ တိဿဒဟရဿ နိဒဿနံ။
သုတ္တန်၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၁၀၂။

ပဉ္စဂဠုတာပ (ပု) [ပဉ္စ+အဂ္ဂိ+တာပ] မီးအပူ ၅-
မျိုးဖြင့်-ပူ-လောင်-စေခြင်း။ ပဉ္စဂဠုတာပေန
ပရိတာပနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မူလ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၂။

ပဉ္စဂဠုတာပန (န) [ပဉ္စ+အဂ္ဂိ+တာပန]မီးအပူ
၅-မျိုးဖြင့်-ပူ-လောင်-စေခြင်း။ ပဉ္စဂဠုတာ-
ပနာဒိနာ ပရိတာပနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၉။

ပဉ္စဂဠု (န) [ပဉ္စ+အဂ္ဂိ] (၁) ၅-ပါးသော-
အစိတ်-အဂ္ဂိ၊ အစိတ်-အဂ္ဂိ-၅-ပါး။ (တိ)
(၂) အစိတ်-အဂ္ဂိ-၅-ပါးရှိသော။ (၁)
သောပိ စ ယသ္မာ န ပဋိက္ခေပမတ္တေန၊ အထ
ခေါ ပဉ္စဂဠုဝသေန။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀။ (-ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၁၂၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၄။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၀။ ကင်္ခါ၊
ဋ္ဌ၊သစ်။၃၇၃။) (၂) မုဒုကဿ အပဿေနမ္ပိ
ဒုဿပလ္လတ္တိကာပိ အာယောဂပဇ္ဇောပိ မိဗ္ဗော-
ဟနမ္ပိ ပဉ္စဂဠုပိ သတ္တဂေါပိ ဝဇ္ဇတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၇၆။ စတ္တာဓော ပါဒါ၊ ပိဋိအပဿယော
စာတိ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ အဂ္ဂေဟိ ပဉ္စဂေါ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၃။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၈၀။)

ပဉ္စဂဠုရိယ (န) [ပဉ္စဂဠု+ရိယ] အဂ္ဂိ ၅-ပါး
ရှိသော ရိယာ၊ ရိယာမျိုး ၅-ပါး။ နစ္စ-
ဂိတေ ပယုတ္တောဟံ၊ ပဉ္စဂဠုရိယမ္ပိ စ။ အပ၊
၁။၁၆၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၀။ ပဉ္စဂိကရိယ-
လည်းကြည့်။

ပဉ္စဂဠုယုတ္တ (တိ) [ပဉ္စဂဠု+ယုတ္တ] အဂ္ဂိ ၅-
ပါးနှင့် မယှဉ်သော၊ အဂ္ဂိ ၅-ပါးမှ ကင်း
သော။ တတ္ထကတမံ ပဌမံဈာနံ၊ ပဉ္စဂဠုယုတ္တ
ပဉ္စဂဠုသမန္နာဂတံ၊ ကတမေဟိ ပဉ္စဟိ အဂ္ဂေဟိ
ဝိပုယုတ္တံ ပဉ္စဟိ နိဝရဏေဟိ။ ပေဋကော။
၂။၅၉။

ပဉ္စဂဠုဟိန (တိ) [ပဉ္စဂဠု+ဟိန] ပယ်အပ်ပြီး
သော အဂ္ဂိ ၅-ပါးရှိသော။ (က) (ကာမစ္ဆန္ဒ၊
ဗျာပါဒ၊ ထိနမိဒ္ဓ၊ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ
ဟူသော) အဂ္ဂိ ၅-ပါးကို ပယ်တတ်သော။
(ခ) အဂ္ဂိ ၅-ပါးမှ ကင်းသော။ (ဝိတက်စသော
၅-ပါးသောအဂ္ဂိ ၅-ပါးဖြင့် နိဝရဏကို ပယ်တတ်
သော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။) ဣဓာဝုသော ဘိက္ခု
ပဉ္စဂဠုဟိနော ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄။ ပဉ္စဂ-
ဠုဟိနောတိ ပဉ္စဟိ အဂ္ဂေဟိ ဝိပုယုတ္တောဝ
ဟုတ္တာ ခိဏာသင်္ဂေါ အဝသိ ဝသတိ ဝသိ-
သတိတိ တသ္မာ အယံ ပဉ္စဂဠုဟိနတာ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄။ ပဉ္စဂဠုဟိနော
(မဟာနံ၊၁၆)တိ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိပဉ္စဂဠုနိ ဝိ-
ဇေဟိ ဥပါယေဟိ ပဇေဟိတွာ ဌိတော။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၇၄။ ဝေမနေန ပဉ္စဂဠုဟိနံ ပဉ္စဂ-
သမန္နာဂတံ တိဝိဓကလျာဏံ ဒသလက္ခဏ-
သမ္ပန္နံ ပဌမံ ဈာနံ အဓိကတံ ဟောတိ ပထဝိ-
ကသိဏံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၃၅။ ယံ ပန ဝုတ္တံ “ပဉ္စဂ-
ဠုဟိနံ ပဉ္စဂဠုသမန္နာဂတံ” ဟူ၍ တတ္ထ ကာမစ္ဆ-
န္ဒော၊ ဗျာပါဒေါ၊ ထိနမိဒ္ဓံ၊ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ၊
ဝိစိကိစ္ဆာတိ ဣမေသံ ပဉ္စန္ဒ နိဝရဏာနံ ပဟာ-
နဝသေန ပဉ္စဂဠုဟိနတာ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၁၄၁။ ပဉ္စ အဂ္ဂိနိ ဝိက္ခမ္ပနဝသေန ပဟိ-
နာနိ တေဿာတိ ပဉ္စဂဠုဟိနံ။ “အဂ္ဂိဟိ-
တော”တိ ဧတ္ထ အာဟိတ-သဒ္ဓဿ ဝိယ
ဝိပုဟိန-သဒ္ဓဿေတ္ထ ပရဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပဉ္စဟိ
အဂ္ဂေဟိ ဝိပုဟိနန္တိ ဝါ ပဉ္စဂဠုဟိနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁၇၀။ (-သံ၊၁။၉၉။ အံ၊၁။၁၆၂။ အံ၊
၃။၂၆၉။၂၇၀။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၁၅။ ပေဋကော။၂၆၃။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၇။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၀။

မဟာနိဋ္ဌာဝေ ၁၁၂။ ဝဇီရ ၄၁၅။ သာရတ္ထ ၂။
၁၇၃။ ဝိမတိ ၁။ ၂၀၇။ ဝိမတိ ၂။ ၉၉။ ဒီဇ္ဇိ
၃။ ၃၉။)

ပဉ္စင်သမန္တာဂတ (တိ) [ပဉ္စင်+သမန္တာဂတ] အင်္ဂါ ၅-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော။ ပဌမံ ခေါ်
အာဝုသော ဈာန် ပဉ္စင်ဝိပုဟိနံ၊ ပဉ္စင်သမန္တာ-
ဂတံ။ မ၊ ၁။ ၃၆။ ပဉ္စင်သမန္တာဂတော ဘိက္ခ-
ဝေ ဘိက္ခု ပဉ္စင်သမန္တာဂတံ သေနာသနံ
သေဝမာနော ဝိဟရေယျ။ အံ၊ ၃။ ၂၆။
ပဉ္စင်သမန္တာဂတောတိ ပဉ္စဟံ ဂုဏဂေဟံ
သမန္တာဂတော။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၇။ (-ဝိ၊ ၄။
၄၃၄။ ဝိ၊ ၅။ ၃၃။ သံ၊ ၁။ ၉၉။ ၁၀၀။ ပေဋကော။
၂၅၉။ ၂၆၁-၃။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၁။ ၁၇၅။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၃၆။
၉၈။ ကင်္ခါ၊ ၁၇၆။ ၂၉၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၇၃။ ဒီ၊
၄။ ၃။ ၂၂၄။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၉။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၆။ သံ၊
၄။ ၃။ ၂၉၇။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၃။ ၃၂၂။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊
၁။ ၁၁၉။ ၁၃၅။ ၁၄၁-၂။ ၃၀၁။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၉။
၃၀။ မဟာနိဋ္ဌာဝေ ၁၁၂။ ၁၇၃။ သာရတ္ထ ၂။
၁၇၃-၄။ ၂၀၉။ ဝိမတိ ၁။ ၂၀၇။ ၂၁၅။ ကင်္ခါ၊ ၄။
သင်္ဂဟ ၃၂၃။ ၄၄၇။ သီ၊ ၄။ သင်္ဂဟ ၂။ ၃၂၃။ ဒီ၊
၃။ ၂၆၀။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၁။
အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၀၀။ မူ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၄။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊
၁။ ၂၁၉။)

ပဉ္စင်သမ္ပန္န (တိ) [ပဉ္စင်+သမ္ပန္န] အင်္ဂါ ၅-ပါး
နှင့် ပြည့်စုံသော။ သ ဝေ ပဉ္စင်သမ္ပန္နော၊ ပဉ္စ
အင်္ဂေ ဝိဝဇ္ဇယံ။ အံ၊ ၃။ ၂၆၉။

ပဉ္စင်သီလ (န) [ပဉ္စင်+သီလ] အင်္ဂါ ၅-ပါးရှိ
သော-အကျင့်-သီလ၊ ၅-ပါးသီလ။ ကတမာ
တာ သီလဝိဘတ္တိယော၊ သရဏသီလံ ပဉ္စင်-
သီလံ အဋ္ဌင်္ဂသီလံ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ။
မိလိန္ဒ၊ ၃၁၇။

ပဉ္စဂီက (တိ) [ပဉ္စင်+ဂီက] အင်္ဂါ ၅-ပါးရှိ
သော၊ အင်္ဂါ ၅-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော (တူရိ-
ယာ၊ ဈာန် စသည်)။ ပဉ္စဂီကေန တူရိယေန၊

ဟေယျေဘိရမာမသေ။ သံ၊ ၁။ ၁၃၂။ ပဉ္စဂီ-
ကေနာတိ အာတတံ ဝိတတံ အာတတဝိတတံ
သနံ သုသိရန္တိ ဝေ ပဉ္စင်သမန္တာဂတေန။ သံ၊
၄။ ၁။ ၁၇၆။ ပဉ္စ အင်္ဂါနိ တေဿာတိ ပဉ္စင်၊
ပဉ္စင်မေဝ ပဉ္စဂီကံ၊ တေန ပဉ္စဂီကေန။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၅။ ပဉ္စဂီကဿာ(ဒီ၊ ၂။ ၁၄၀။
အံ၊ ၃။ ၉၁)တိ အာတတံ ဝိတတံ အာတတ-
ဝိတတံ သနံ သုသိရန္တိ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ
အင်္ဂေဟိ သမန္တာဂတဿ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၈။
အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၃၃။ ပဉ္စဟိ တူရိယသတေဟိတိ
ပဉ္စဂီကာနံ၊ တူရိယာနံ 'ပဉ္စဟိ သတေဟိ။
ပဉ္စဂီကံ တူရိယံ နာမ အာတတံ ဝိတတံ
အာတတဝိတတံ သုသိရံ သနန္တိ ဣမေဟိ
ပဉ္စဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္တာဂတံ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၀။
ပဉ္စ အင်္ဂါနိ တေဿာတိ ပဉ္စင်၊ ပဉ္စင်
ဝေ ပဉ္စဂီကံ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၀။
ပဉ္စဂီကော သမာဓိ(ပဋိသံ၊ ၂၇) တိ ပဉ္စ
အင်္ဂါနိ အဿ သန္တိတိ ပဉ္စဂီကော၊ စတုတ္ထ-
ဇ္ဈာနသမာဓိ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၇။ (-ဒီ၊ ၂။
၁၄၉။ ၁၅၁။ မ၊ ၁။ ၃၆။ အံ၊ ၂။ ၂၀-၃။
အဘိ၊ ၈။ ၂၆။ ၃၁၄။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၆-၇၊ ၂၄၇၊
၉၊ ၂၇၄၊ ၂၈၀၊ ၃၂၈၊ ၃၄၆။ အဘိ၊ က၊ ၄၃၃၊
ဝိ၊ ၁။ ၅၊ ၅၃-၆၊ ၆၀-၉၊ ၉၁။ ထေရ၊ ၂၇၄၊
၃၃၈၊ ၃၅၁။ ထေရီ၊ ၃၉၅။ အပ၊ ၁။ ၃၉၁။
ပေဋကော။ ၂၇၄၊ ၂၈၈။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၉၊ ၁၂၂-၅။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၀။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၅၈၊ ၂၄၅။ မ၊ ၄။ ၂။
၂၄၈။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၄၈။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၃။ သံ၊ ၄။ ၃။
၁၅၄-၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၄။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၆၀၊
၁၉၇-၈၊ ၂၇၀။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၇၊ ၁၁၅၊ ၃၀၅-
၆၊ ၄၀၂။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၈၊
၁၄၉။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၅။ ဝိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။
၁၉၊ ၇၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၅။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၈။
ဝိ၊ ၁။ ၃။ ၃၂၁၊ ၃၂၁၊ ၁၆၁၊ ၁၉၃။ ထေရ၊ ၄။ ၁။
၂၉၆။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၊ ၉၄၊ ၃၄၁-၇၊ ၄၅၂။
ထေရီ၊ ၄။ ၁။ ၃၉။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၄၁၊ ၂၆၇။ မဟာနိ၊
၄။ ၅၇။ စူဠနိ၊ ၄။ ၄၃။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၀။ သာရတ္ထ။

၁။၃၁၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၄။ ကင်္ခါဋီ၊
ဟောင်း၊ ၉၀။ ဒိဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၆၆။ သိဋ္ဌိ၊ သစ်၊ ၁။
၄၃၅။ သိဋ္ဌိ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၂၃၊ ၃၃၅။ ဒိဋ္ဌိ၊ ၃။
၂၈၄။ မဇ္ဈိမ၊ ၄၃၄-၅။ သိဋ္ဌိ၊ ၁။ ၅၆။ သံ၊
ဋီ၊ ၂။ ၂၇၈၊ ၃၉၄-၅။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၃၆။ မူလဋီ၊ ၂။
၇၆၊ ၂၀၅။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၄၃။ အနုဋီ၊ ၂။ ၈၁။
၁၇၄၊ ၁၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၃၊ ၂၅၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊ ၂။ ၄။ နေတ္ထိ၊ ၃။ ၉၁။)

ပဉ္စဂီကတု (တူ) ရိယ (န) [ပဉ္စဂီက+တု (တူ)
ရိယ] အင်္ဂါ ၅-ပါးရှိသော တူရိယာ၊
တူရိယာမျိုး ၅-ပါး။ (၎င်းသရုပ်ကို-ဒိဋ္ဌိ၊ ၂။
၂၀၈။ မဇ္ဈိမ၊ ၂။ ၂၀၀။ သံ၊ ၁။ ၁၇၆။ အံ၊ ၁။
၃။ ၂၃၃။ ဝိမာန၊ ၁။ ၃၂။ ထေရ၊ ၁။ ၉၄။
ဓာန်၊ ၁။ ၉-တို့၌-ကြည့်။) ယသ ဝါတေ-
ရိတသ သုကုသလသမန္နာဟတသ ပဉ္စဂီက-
တူရိယသ ဝိယ သဒ္ဓေါ ဝဂ္ဂ၊ ၈ ရဇနိယော
၈ ကမနိယော ၈ မဒနိယော ၈ ဟောတိ။
ဒိဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၁၀။ မဇ္ဈိမ၊ ၁။ ၁၅၃။ (-ဒိဋ္ဌိ၊ ၂။
၂၉၈။ မဇ္ဈိမ၊ ၁။ ၁၀၉။ သံ၊ ၁။ ၁၃၂။ ဝိမာန၊
၁။ ၂၅၉။ အပ၊ ၁။ ၂။ ၂၀၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၇၁။
ဒိဋ္ဌိ၊ ၂။ ၃၁။ မဇ္ဈိမ၊ ၁။ ၁၉၆။ မဇ္ဈိမ၊ ၃။ ၃၄၀။)

ပဉ္စဂီကတူရိယသောသ (ပု) [ပဉ္စဂီကတူရိယ+
သောသ] တူရိယာမျိုး ၅-ပါးအသံ။ ပတ္တ-
နာဋိသဟဿသ သဒ္ဓေါ ဒိဗ္ဗသင်္ဂီတံ ဝိယ
ပဉ္စဂီကတူရိယသောသော ဝိယ ၈ ပဝတ္တတိ။
ဓမ္မ၊ ၁။ ၂၄၉။

ပဉ္စဂီကတူရိယနိဋ္ဌေါသ (ပု) [ပဉ္စဂီကတူရိယ+
နိဋ္ဌေါသ] တူရိယာမျိုး ၅-ပါးအသံ။ ပဉ္စဂီ-
ကတူရိယနိဋ္ဌေါသ စေဝ ဗုဒ္ဓဓမ္မသံသဂုဏ-
ပုဋိသံယုတ္တာ ထုတိသောသ ၈ သဗ္ဗဒိသ
ပူရိယံ သု။ မဇ္ဈိမ၊ ၃။ ၁၆။ သံ၊ ၁။ ၃။ ၉၁။
(-ဥဒါန၊ ၁။ ၃၇၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၁၀။)

ပဉ္စဂီကတူရိယသဒ္ဓသံမိဿ (တိ) [ပဉ္စဂီက-
တူရိယ+သဒ္ဓ+သံမိဿ] တူရိယာမျိုး။ ၅-
ပါး၏အသံနှင့် ရောနှောသော။ ယသ မန္တ-
ဝါစာရိတသ ပဉ္စဂီကတူရိယသဒ္ဓသံမိဿော

ဒိဗ္ဗဂီတသဒ္ဓေါဝိယ ရဝေါ နိစ္ဆရတိ။ဓမ္မ၊ ၁။
၁၇၄။

ပဉ္စဂီကတူရိယသမူဟ (ပု) [ပဉ္စဂီကတူရိယ+
သမူဟ] တူရိယာမျိုး ၅ ပါးအပေါင်း။ တူရိ-
ယဂဏာတိ ပဉ္စဂီကတူရိယသမူဟာ။ ဝိမာန၊
၁။ ၁၆၆။

ပဉ္စဂီကဗန္ဓန (န) [ပဉ္စဂီက+ဗန္ဓန] အင်္ဂါ
၅-ပါးရှိသော အနှောင်အဖွဲ့၊ အနှောင်အဖွဲ့
၅-မျိုး။ ဥရေ ပဉ္စဂီကဗန္ဓနံ ဥရစ္ဆဒပသာဓနံ
ဟုတွာ...ဥပဋ္ဌာသိ။ ဇာ၊ ၁။ ၄။ ၃။

ပဉ္စဂီကမဂ္ဂ (ပု) [ပဉ္စဂီက+မဂ္ဂ] အင်္ဂါ ၅-ပါး
ရှိသော မဂ္ဂ။ (ယင်းကား - သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊
သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊
သမ္မာသမာဓိတို့ဖြစ်သည်။ အဘိ၊ ၁။ ၁၆။
၂၄၇။) ပဉ္စဂီကမဂ္ဂံ ဥဒ္ဓိသံတွာ တတ္ထ
ဧကေကံ ပုဋ္ဌိတွာ တဿ တသေဝ သမယ-
ဝဝတ္ထာနံ ကတွာ ဝိသဇ္ဇနံ...ဝုတ္တံ။ မူလဋီ၊ ၂။
၁၇၅။

ပဉ္စဂီကမဂ္ဂဒေသနာ (ထိ) [ပဉ္စဂီကမဂ္ဂ+ဒေ-
သနာ] အင်္ဂါ ၅-ပါးရှိသော မဂ္ဂကို ဟော
ကြားခြင်း။ အာသန္နတရူပနိဿယဝသေန
ပဉ္စဂီကံ မဂ္ဂံ သုခံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ပုဂ္ဂလာနံ
အဇ္ဈာသယဝသေန ပဉ္စဂီကမဂ္ဂဒေသနာယ
ပဝတ္တတံ ဒီပေတိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၇၆။

ပဉ္စဂီကဝါရ (ပု) [ပဉ္စဂီက+ဝါရ] ပဉ္စဂီက
မဂ်၏-အလှည့်- အကြိမ်၊ အင်္ဂါ ၅-ပါး
ရှိသောမဂ်ကိုဟောပြုရာ- အလှည့်- အကြိမ်
-အခွင့်။ တသ္မာ တံ နယံ ဒေသေတုံ
ပဉ္စဂီကဝါရေပိ နိဒ္ဓိဋ္ဌော။ အဘိ၊ ၁။ ၁၁၅။
ကတ္တာတိ? ဒေဝပုရေ၊ တသ္မာ တံ ဒေသိတ-
နယံ ဒေသေတုံ ပဉ္စဂီကဝါရေပိ နိဒ္ဓိဋ္ဌော
ဓမ္မသင်္ဂါဟဒကဟိ။ အထ ဝါ...တသ္မာ တံ
သုတ္တန္တေ ဒေသိတနယံ ဒေသေတုံ ပဉ္စဂီက-
ဝါရေပိ နိဒ္ဓိဋ္ဌော တဂဝတာ ဒေဝပုရေတိ
အတ္ထော။ မူလဋီ၊ ၂။ ၇၆။ (-အဘိ၊ ၁။ ၂။

၃၀၅။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၉၄။ မူလဋီ၊၂။၁၇၅။
အနုဋီ၊၂။၁၇၄။)

ပဉ္စဂီကဝါရဒေသနာ (ထိ) [ပဉ္စဂီကဝါရ+
ဒေသနာ] ပဉ္စဂီကမဂ်၏ - အလှည့် -
အကြိမ်-၌-ဟောခြင်း - ဟောအပ်သော
ဒေသနာ။ တယံဒိ၊ အဘိဓမ္မေ ပဉ္စဂီကဝါရ-
ဒေသနာယ ကာရဏကိတ္တနမဂ္ဂေါ။ သံ၊ဋီ၊၂။
၃၉၅။

ပဉ္စဂီလ (န) [ပဉ္စ+အင်္ဂုလိ+အ] လက်ချောင်း
၅-ခုနှင့်တူသော အရာဝတ္ထု။ (က) နံ့သာ
လက် ၅-ချောင်းရာ။ (ခ) လက်ချောင်း ၅-ခု
ရှိသော ကောက်ဆူး။ (က) ယော ဂေါပါလ-
ကေဟိ ပါတော ဝေ နှာပေတွာ ဘောဇေတွာ
ပဉ္စဂီလံ ဒတွာ မာလံ ဗန္ဓိတွာ.... ပေသီယတိ။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။ (ခ) ဒါရုမျှင်လျှာ။ အင်္ဂု-
လန္တာ အညပဒတ္ထေ ဒါရုမိ သမာသန္တော
အ ဟောတိ။ ဒွဂ်လံ ဒါရု၊ ပဉ္စဂီလံ။ အင်္ဂုလိ-
သဒိသာဝယဝံ ဓညာဒိနံ ဝိက္ခေပကံ ဒါရု
ဝုစ္စတေ။ မောဂ်၊၃။၅၀။ ဒွေ အင်္ဂုလိယော
အဝယဝါ အဿ၊ ပဉ္စဂီလိယော အဝယဝါ
အဿ ဒါရုနော ဓညာဒိဝိက္ခေပကဿ ဒွဂ်လံ
ပဉ္စဂီလံ။ ၎င်းပဉ္စိကာ။ (သက္ကတ၌ ပုလ္လင်
ပဉ္စဂီလသဒ္ဒါ သင်္ဘောကြက်ဆူပင်ဟောဟု
လည်း ဆိုသည်။)

ပဉ္စဂီလသရဓူပန (န) [ပဉ္စဂီလ+သရ+ဓူပန]
နံ့သာသက် ၅-ချောင်းရာဖြင့်- ကျောင်း-
စေတီအိမ်-ကို ထုံမွမ်းစေခြင်း။ ဒွါရေ ပဉ္စ-
ဂီလသရဓူပနာဒိသု ဝါ ဥပနေတဗ္ဗော။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃၅၆။

ပဉ္စဂီလီ (ထိ) [ပဉ္စ+အင်္ဂုလိ] (၁) ၅-ခုသော
လက်ချောင်း၊ လက်ချောင်း ၅-ခု။ (န) (၂)
နံ့သာလက် ၅-ချောင်းရာ။ (ထိ) (၃)
လက်ချောင်း ၅-ခုရှိသော (လက်)။ (၁)
ဝိဉ္ဇ နာမ တိရစ္ဆာန်ပဗ္ဗတံ ပဟရိတွာ ဟတ္ထ-
တလေ ပဉ္စဂီလိသဒိသာ ပဉ္စဓာရာ ဟုတွာ

ပဝတ္တန္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၉။
ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၇၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၁။ သာရဏ္ဏံ၊
၁။၂၅၇။ (၂) အပ္ပသဒ္ဓေါ စ သမ္ပုဇ္ဈေ၊
ပဉ္စဂီလိမဒါသဟံ။ အပါ၊၁။၂၀၆။ (-ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၄၄၃။) (၃) အနညာသချ်တ္ထေသုတိ ကံ?
ပဉ္စဂီလိဟတ္ထော၊ ဥပဂီလိ။ မောဂ်၊၃။၄၄။
ပဉ္စ အင်္ဂုလိယော အသ္မိ ဟတ္ထေတိ ဝိဂ္ဂဟော။
၎င်းပဉ္စိကာ။ (ဤမောဂ်အလို ဒိဂုသမာသိ၌
'ပဉ္စဂီလိ'သာဖြစ်သင့်သည်။)

ပဉ္စဂီလိအနုသာရ (ပ) [ပဉ္စဂီလိ+အနုသာရ]
လက် ၅-ချောင်းသို့ အစဉ် လျှောက်ခြင်း။
ဟတ္ထံ ပန ဩတာရေတွာ မဒ္ဒန္တဿ ပဉ္စ-
ဂီလိအနုသာရေန သေဒေါ ပဉ္စရမာနော
သုက္ကထဒ္ဓဘတ္တမ္ပိ တေမေဇန္တော မုဒုံ ကဏေဝံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၃၉။

ပဉ္စဂီလိက (န) [ပဉ္စ+အင်္ဂုလိ+က] လက်ချောင်း
၅-ခုနှင့် တူသော အရာဝတ္ထု။ နံ့သာလက်
၅-ချောင်းရာ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဂန္ဓံ
ဂဟေတွာ ကဝါဇေ ပဉ္စဂီလိကံ ဒါတွံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၂၆၁။ (-အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၃။ သိ၊
ဋီ၊သင်္ဂ၊၁။၃၅၀။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊၂။၃၄၀။)

ပဉ္စဂီလိကဒါန(န) [ပဉ္စဂီလိက+ဒါန] နံ့သာလက်
၅-ချောင်းရာအလှူ။ နံ့သာလက် ၅-ချောင်းရာ
ပေးလှူခြင်း။ ဂန္ဓပဉ္စဂီလိကန္တိ ဂန္ဓေန ပဉ္စဂီ-
လိကဒါနံ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၁၃၃။

ပဉ္စဂီလိဘတ္တိ (ထိ) [ပဉ္စဂီလိ+ဘတ္တိ] လက်
၅-ချောင်းဖြင့် ဝေဘန်ရေးခြယ်ခြင်း၊ လက်
၅-ချောင်းဖြင့်ဆေးရောင်စုံအရေးအကြောင်း
ပြုခြင်း။ ဟတ္ထဘတ္တိန္တိ ပဉ္စဂီလိဘတ္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၄။၆၁။

ပဉ္စဂီလိယ (ပ) [ပဉ္စဂီလ(လိ)+ဣယ] နံ့သာ
လက် ၅-ချောင်းရာ ပေးလှူခဲ့ဖူးသောဆီ။
ဣတ္ထံ သုဒ္ဓံ အာယသ္မာ ပဉ္စဂီလိယော ထေရော
ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပါ၊၁။
၂၀၆။

ပဉ္စဂုံလိယတ္ထေရ (ပု) [ပဉ္စဂုံလိယ+ထေရ]နံသာ
လက် ၅-ချောင်းထု ပေးလှူခဲ့ဖူးသောထေရ်၊
ပဉ္စဂုံလိယထေရ်။ (ဤမထေရ်ကား တိဿ
ဘုရားရှင်လက်ထက် ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်၌
နံသာလက် ၅-ချောင်းထုပြုလုပ်၍ လှူဒါန်း
ခဲ့ဖူးသည်။ ထို့ကြောင့် ဤ ဂေါတမဘုရားရှင်
လက်ထက်တော်၌ ပဉ္စဂုံလိယထေရ်ဟု ထင်
ရှားသည်။) တိဿော နာမာသိ ဘဂဝါတိ
အာဒိကံ အာယသ္မတော ပဉ္စဂုံလိယတ္ထေရဿ
အပဒါနံ။ အပဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၆။

ပဉ္စစက္ခု (န) [ပဉ္စ+စက္ခု] (၁) ၅-ပါးသော
မျက်စိ၊ မျက်စိ ၅-ပါး။ (တိ) (၂) မျက်စိ
၅-ပါးရှိသော (ဘုရား)။ (၁) အောက်ပုဒ်
ကြည့်။ (၂) ပရိနိဗ္ဗာနမဉ္ဇမြို့၊ နိပဇ္ဇန ဇိနန
ဟိ။ ကတံ မဟာအဓိဋ္ဌာနံ၊ ပဉ္စကံ ပဉ္စစက္ခုနာ။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၀၁။ (မျက်စိ ၅-ပါး သရုပ်ကို
ကျွန်ုပ်တို့နှင့် စက္ခုမန္တ-တို့ကြည့်။)

ပဉ္စစက္ခုပဋိလာဘ (ပု) [ပဉ္စစက္ခု+ပဋိလာဘ]
မျက်စိ ၅-ပါးကို ရခြင်း။ ပဉ္စစက္ခုပဋိလာဘာယ
ပဒိဇယျံ ဒေတိ။ စရိယာဌ၊ ၂၉၈။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၁။
၈၆။ သီ၊ ဇိ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၇၅။

ပဉ္စစက္ခုဝိသယ (ပု) [ပဉ္စစက္ခု+ဝိသယ]မျက်စိ
၅-ပါး၏ အရာ၊ မျက်စိ ၅-ပါး၏အာရုံ။
ဓမ္မေသု စက္ခုမာတိ ပုစ္ဆန္တော သဗ္ဗဓမ္မေသု
အပ္ပုဋ္ဌိဟတဿ ဉာဏစက္ခုနော၊ ပဉ္စစက္ခု-
ဝိသယေသု ဝါဓမ္မေသု ပဉ္စန္ဒမြို့ စက္ခုနံ ဝသေန
သဗ္ဗညုတံ ပုစ္ဆတိ။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၂၀၂။

ပဉ္စစက္ကာလိသ (တိ) [ပဉ္စစက္ကာလိသာ+သ(အ)]။
မောဂ်၊ ၄၊ ၅၀။] ၄၅-ပါး အလွန်ရှိသော။
ဝိသတိမူလကေ ပဉ္စစက္ကာလိသာနိ ဒွေ သ-
တာနိ။ အဘိ၊ ၁။ ၄၀၂။

ပဉ္စစက္ကာလိသမ (တိ) [ပဉ္စစက္ကာလိသာ+မ]
၄၅-ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်း၊ ၄၅-ခုမြောက်။
ပုရိမမူလကာနိ ဝိယ ယာဝ ပဉ္စစက္ကာလိသမာ

အာရမ္မ ဣ မူလက သပ္ပိယကာရိသုတ္တာ
ပဉ္စ သုတ္တာနိ ပူရောဘဗ္ဗာနိ။ သံ၊ ၂။ ၂၃၂။

ပဉ္စစက္ကာလိသယောဇန (န) [ပဉ္စစက္ကာလိသာ+
ယောဇန] (၁) ၄၅-ယူဇနာ။ (တိ) (၂) ၄၅-
ယူဇနာရှိသော၊ ၄၅-ယူဇနာ ဝေးကွာသော။
(၁) အညတရဘိက္ခုဝေသေန ဂစ္ဆန္တော ကေ-
ပစ္ဆာဘတ္တေနေဝ ပဉ္စစက္ကာလိသယောဇနာနိ
အတိက္ကမ္မ။ မ၊ ၄၊ ၄။ ၂၀၄။ (-၂၀၅။ မ၊ ၄၊ ၂။
၃၉၅။) (၂) ရာဇဂဟတော ပဉ္စစက္ကာလိ-
သယောဇနံ သာဝတ္ထိံ ဂန္ဓာ။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၉၁။
(-ထေရ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇။)

ပဉ္စစက္ကာလိသယောဇနဌာန (န) [ပဉ္စစက္ကာလိသ-
ယောဇန+ဌာန] ၄၅-ယူဇနာရှိသော အရပ်။
သာဝတ္ထိံ အာဂမနတ္ထာယ သတ္တု ပဋိညံ
ဂဟေတွာ အန္တရာမဂ္ဂေ ပဉ္စစက္ကာလိသယော-
ဇနဌာနေ သတသဟဿံ ဒေတွာ။ အပ၊ ၄၊ ၁။
၁၀၈။ ဇာ၊ ၄၊ ၁။ ၁၀၈။

ပဉ္စစက္ကာလိသယောဇနမတ္တ (တိ) [ပဉ္စစက္ကာလိ-
သယောဇန+မတ္တ] ၄၅-ယူဇနာ အတိုင်း
အရှည်ရှိသော။ တသ္မာ နံ အပ္ပုဋ္ဌိတွာဝ ပဉ္စ-
စက္ကာလိသယောဇနမတ္တံ မဂ္ဂံ အတိက္ကန္တော။
မ၊ ၄၊ ၄။ ၂၀၃။

ပဉ္စစက္ကာလိသယောဇနမတ္တက (န) [ပဉ္စစက္ကာလိ-
သယောဇန + မတ္တက] ၄၅-ယူဇနာ၏-
အထက်-အဆုံး။ သကလလောကဓာတုယံ
ဗောဓေနယျဗန္ဓဝေ ဩလောကေန္တော ပဉ္စ-
စက္ကာလိသယောဇနမတ္တကေ ဝသန္တဿ သေဋ္ဌိ-
နော.... ဥပနိဿယံ အဒ္ဒသ။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၃၂။

ပဉ္စစက္ကာလိသယောဇနိက (တိ) [ပဉ္စစက္ကာလိသ-
ယောဇန+ဣက] ၄၅-ယူဇနာရှိသော၊ ၄၅-
ယူဇနာဝေးကွာသော။ ပဉ္စစက္ကာလိသယော-
ဇနိကေ အဒ္ဓါနေ ယောဇနေ ယောဇနေ
ဝိဟာရပတိဋ္ဌာနံ ကတွာ သာဝတ္ထိံ အဂမာ-
သိ။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၆၂။

ပဉ္စစတ္တာလိသဝဿ (ပု၊န) [ပဉ္စစတ္တာလိသာ+ဝဿ] ၄၅-နစ်၊ ၄၅-ဝါ။ ဧတ္တန္တရေ ပဉ္စစတ္တာလိသဝဿာနိ ဒေဝမနုဿနာဂယက္ခဝေယော အနုသာသန္ဓေန ပစ္စဝေက္ခန္ဓေန ဝါ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၈၄၊၁၁၅။)

ပဉ္စစတ္တာလိသဝဿပရိမာဏ (တိ) [ပဉ္စစတ္တာလိသဝဿ+ပရိမာဏ] ၄၅-နစ် အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ ဧတ္တန္တရေ ပဉ္စစတ္တာလိသဝဿပရိမာဏေ ကာလေ ပဌမဗောဓိယာပိ မဇ္ဈိမဗောဓိယာပိ ပစ္ဆိမဗောဓိယာပိ ယံ ဘဂဝတာ ဘာသိတံ သုတ္တံ ဂေယျံ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၅။မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၅။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၆၂။ (-ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၃။)

ပဉ္စစတ္တာလိသာ (ထိ) [ပဉ္စ+စတ္တာလိသာ] ၄၅-ပါး၊ ၄၅-ခု (စသည်)။ ဝိသတိမူလကေ ပဉ္စစတ္တာလိသံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၅။ (-၄၄၁။)

ပဉ္စစတ္တာလိသာဓိက (တိ) [ပဉ္စစတ္တာလိသာ+ဓိက] ၄၅-နစ် ပိုလွန်သော၊ ၄၅-ခု အပို အလွန်ရှိသော။ ဝိသတိနိပါတေ ဒသထေရာ။ ပဉ္စစတ္တာလိသာဓိကာနိ ဒွေ ဂါထာသတာနိ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊၁။ ၃။

ပဉ္စစရ (တိ) [ပဉ္စ+စရ] (တူသောအဇ္ဈာသယ ရှိ၍ ဉာဏစရိုက်၏ အစုမ်းဖြင့်) ၅-ပါး သဘောတူ - လှည့်လည်-သွားလာ-သော၊ သူ။ တဒါ ကိရ ပဉ္စသတာ ဇနပဒဝါသိကာ ဘိက္ခု သဗ္ဗေဝ ဧကစရာ ဒွိစရာ...ပဉ္စစရာ သဘာဂဝုတ္တိနော ဓုတင်္ဂရော။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄။

ပဉ္စစိတ္တက္ခဏာဝသိဋ္ဌာယက (တိ) [ပဉ္စ+စိတ္တက္ခဏ+အဝသိဋ္ဌ+အာယု+က] စိတ္တက္ခဏ ၅-ချက် ကြွင်းကျန်သော အသက်ရှိသော၊ (စိတ္တက္ခဏ ၁၂-ချက် အသက်ရှင်ပြီး၍) စိတ္တက္ခဏ ၅-ချက်အသက်ကြွင်းရှိသော။ သတဒါရမ္မဏာယ စုတိယာ ပဉ္စစိတ္တက္ခဏာဝသိဋ္ဌာယကေ ဂတိနိမိတ္တေ ပဋိသန္ဓိယာ ပဝတ္တယ စတ္တာရိ

ဘဝင်္ဂါနိ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာနိ။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၁၉၃။ ဒွေ ဘဝင်္ဂါနိ အာဝဇ္ဇနံ မရဏဿာသန္နဘာဝေန မန္တိဘူတဝေဂတ္တာ ပဉ္စ ဇဝနာနိ ဒွေ တဒါရမ္မဏာနိ စုတိစိတ္တန္တိ ကောဒသ စိတ္တက္ခဏာ အတိတာတိ အာဟ “ပဉ္စစိတ္တက္ခဏာဝသိဋ္ဌာယကေ” တိ။ အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၂၁၃။

ပဉ္စစူဠ (တိ) [ပဉ္စ+စူဠ] ဦးစွန်း ၅-ခုရှိသော (နတ်သား)။ ပဉ္စသိခေါတိ ပဉ္စစူဠော ပဉ္စကုဏ္ဍလိကော။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၀။

ပဉ္စစူဠက (တိ) [ပဉ္စ+စူဠ+က] ဦးစွန်း ၅-ခုရှိသော၊ သူ။ အထ ဗြဝိ မာဏဝကော၊ ဒပ ရော ပဉ္စစူဠကော။ ဇာ၊ ၂။ ၅၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၆၄။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၇။)

ပဉ္စစူဠကကုမာရက (ပ) [ပဉ္စစူဠက+ကုမာရက] ဦးစွန်း ၅-ခု ရှိသော-ကလေး-သူ ငယ်။ တဒါ ကော သတ္တဝသိကော ပဉ္စစူဠကကုမာရကော မာတရာ ပဟိတော ဂန္ဓာ ဂိတံ ဂါယိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၆၃။

ပဉ္စစူဠကကုမာရကကာလ (ပ) [ပဉ္စစူဠကကုမာရက+ကာလ] ဦးစွန်း ၅-ခုရှိသော-ကလေး-သူငယ်-ဖြစ်စဉ်အခါ။ သော ကိရ မနုဿပထေ ပဉ္စစူဠကကုမာရကကာလေ ဈာန နိဗ္ဗတ္တေတွာ အပရိဟိနဇ္ဈာနော ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄။

ပဉ္စစူဠကဒါရက (ပ) [ပဉ္စစူဠက+ဒါရက] ဦးစွန်း ၅-ခုရှိသော-ကလေး-သူငယ်။ ဧဝံ ရညာ ပဌမံ ဥဒါနဂါထာယ ဂီတဿ ပဉ္စစူဠကဒါရကေန ပဋိဂီတဘာဝံ ပကာသေန္တော သတ္တာ....အဘာသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၆၄။

ပဉ္စစူဠကဒါရကကာလ (ပ) [ပဉ္စစူဠကဒါရက+ကာလ] ဦးစွန်း ၅-ခုရှိသော-ကလေး-သူငယ်-ဖြစ်စဉ်အခါ။ သော ကိရ မနုဿပထေ ပုညကမ္မကရဏကာလေ ဒဟရော

ပဉ္စစူဠကဒါရကကာလေ ဝစ္ဆပါလကဇေဋ္ဌ-
ကော ဟုတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၀။

ပဉ္စစူဠကဒါရကပရိဟာရ (ပု)[ပဉ္စစူဠကဒါရက+
ပရိဟာရ] ဦးစွန်း ၅-ခုရှိသော- ကလေး -
သုဇယ်-၏ အသွင်အပြင်။ ပဉ္စဟိ ကုဏ္ဍလ-
ကေဟိ ပိဋ္ဌိယံ ဝတ္တမာနေဟိ ပဉ္စစူဠကဒါရက-
ပရိဟာရေနေဝ ဝိစရတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၀။

ပဉ္စစူဠာ (ထိ) [ပဉ္စ+စူဠာ] ၅-ခုသောဦးစွန်း၊
ဦးစွန်း ၅-ခု။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စစူဠာကရဏ (န) [ပဉ္စစူဠာ+ကရဏ] ဦးစွန်း
၅-ခု ပြုခြင်း။ ဘေ သဗ္ဗသံဟရဏေ
ကတွာပဉ္စစူဠာကရဏဂဒ္ဒုလဗန္ဓနဂေါမယာ-
သိဉ္စနေဟိ အဝမာနေတွာ ရဋ္ဌာ ပဗ္ဗာဇေသိ။
ဇ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၆၀။

ပဉ္စစေတောခိလ (ပု၊န) [ပဉ္စ+စေတောခိလ]
စိတ်၏- ငြောင့်-တံသင်း-၅-ပါး၊ ငြောင့်-
တံသင်း-အလား စိတ်ကို-ခက်ယန်-ကြမ်း
တမ်း-စေတံသော တရား ၅-ပါး။ (ယင်း
တို့ကား-ဘုရား၊ တရား၊သံဃာ၊သိက္ခာ၌ ယံ
မှားမှု 'ဝိစိကိစ္ဆာ'နှင့် သီတင်းသုံးဖော်တို့၌
အမျက်ထွက်မှု 'ဒေါသ'တို့ ဖြစ်သည်။ ဒီ၊ဉ္စ၊
၁၉၈။ မ၊၁။၁၄၅။ အံ၊၂။၂၁၇။) အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပဉ္စစေတောခိလရဟိတ (တိ)[ပဉ္စစေတောခိလ+
ရဟိတ] စိတ်၏- ငြောင့်-တံသင်း -၅-ပါးမှ
ကင်းသော၊ သူ။ အခိလောတိ ပဉ္စစေကော-
ခိလရဟိဂော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၂၅။ သံ၊ဋီ၊၁။
၂၈၄။ (-ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁၈၇။ အနု၊ဋီ၊၁။၁၈။
နေတ္တိ၊ဝိ။၂၉၅။)

ပဉ္စဆိဒ္ဓဂေဟ (န) [ပဉ္စ + ဆိဒ္ဓ + ဂေဟ]
အပေါက် ၅-ခုရှိသောအိမ်။ တတော ပဉ္ဇာယ
ဗပန တံ ဂေဟံ ပဉ္စဆိဒ္ဓဂေဟံ ကိရ နာမ
ဇာတံ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၀၈။

ပဉ္စဇေနကမ္မ (န) [ပဉ္စ+ဇေန+ကမ္မ] ဇော၌
ယှဉ်သော-ကံ-စေတနာ-၅-ခု။ ယဉ္စ မဇ္ဈေ
ပဉ္စဇေနကမ္မံ ယာဝ သံသာရပ္ပဝတ္တိ၊ တာဝ
အပရပရိယာယဝေဒနီယံ နာမ ဟောတိ။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၅။

ပဉ္စဇေနစေတနာ (ထိ)[ပဉ္စ+ဇေန+စေတနာ]
၅-ခုသော ဇောစေတနာ၊ အလယ်ဇော
၅-ချက် စေတနာ။ ဥဘိန္နမန္တရေ ပဉ္စဇေန-
စေတနာ အပဏ္ဍပရိယဝေဒနီယကမ္မံ နာမ
ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၅။

ပဉ္စဇာဂရဏ (န) [ပဉ္စ + ဇာဂရဏ] ၅-ပါး
သော- အဖိုအစု- အချိန်ကာလ- တို့၌
နိုးကြားခြင်း။ (နေအချိန် ၃-ပိုင်း၊ညဉ့်အချိန်
၃-ပိုင်းအားဖြင့် တရက်လျှင် အချိန်ပိုင်း ၆-
ပိုင်းရှိရာ ညဉ့်၏ မဇ္ဈိမယာမ် အလယ်ပိုင်းကို
ချန်လှပ်၍ ကျန် ၅-ပိုင်းတို့၌ နိုးကြားခြင်းဟု
ဆိုလိုသည်။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၂။
အံ၊ဋီ၊၁။၂၈၅။) ဇာဂရိယမနနယုတ္တောတိ
ပဉ္စဇာဂရဏဝသေန။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၄၇။

ပဉ္စဇာတကသတ (န) [ပဉ္စ+ဇာတက+သတ]
ဇာတ်တော် ၅ ရာ။ အပဏ္ဏကဇာတကဒီနိ
ပညာသာမိကာနိ ပဉ္စဇာတကသတာနိ ဇာ-
တကန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅။
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂၃၃။ (ဇာတ်တော် ၅-ခု ၅-
ဆယ် မှတ်ဖွယ်ကို အတွဲ-၈ နိဒါန်းကြည့်။)

ပဉ္စဇာတိသတ (န) [ပဉ္စ+ဇာတိ+သတ] ဘဝ
၅-ခု။ ပဋိပါဠိယာ ပဉ္စဇာတိသတေသု
ယက္ခော ဟုတော ကေဒိဝသမ္ပိ ဥဒရပ္ပရံ
အာဟာရံ န လဘိ။ ဇ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၆။ (-သံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၂၂၇။)

ပဉ္စဈာန (န) [ပဉ္စ+ဈာန] ၅-ပါးသောဈာန်၊
(ရူပ) ဈာန် ၅-ပါး။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စဈာန် (န) [ပဉ္စဈာန်+အင်္ဂ] ဈာန် ၅-ပါး
တို့၏-အစိတ်-အင်္ဂါ။ ဧဝံ ခုခါ ဘိန္နိတော
ပဉ္စ ဈာနာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဧတသံ အင်္ဂဘူ-
တာ စ ပဉ္စ သမာဓိတိ ဧဝံ ပဉ္စဈာန်ဝသေ-
န ပဉ္စဝိဇော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၆။
ပဉ္စဈာန်ဝသေနာတိ ပဉ္စန္ဒ ဈာနာနံ အင်္ဂ-
ဘာဝဝသေန သမာဓိယ ပဉ္စဝိဇာ ဝေဒိ-
တဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၅။

ပဉ္စဉာဏ (န) [ပဉ္စ+ဉာဏ] ၅-ပါးသော ဉာဏ်၊
(ပစ္စဝေက္ခဏာ) ဉာဏ် ၅-ပါး။ ဒုတိယပဉ္စကေ
စ “ပဉ္စဉာဏိကော” တိ သမာဓိမုခေန ပဉ္စ-
ဉာဏာနေဝ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာနိ နိဒ္ဓိဋ္ဌာနိ စာတိ ဒဗ္ဗဗ္ဗာနိ
မူလဋီ၊ ၂။ ၂၀၅။ (-ဒီ၊ ၁။ ၂၀၅။)

ပဉ္စဉာဏိက (တိ) [ပဉ္စဉာဏ+ဣက] ဉာဏ် ၅-ပါး
နှင့်ယှဉ်သော (အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိ)။ တတ္ထ
ကတမော ပဉ္စဉာဏိကော သမ္မာသမာဓိ...
အယံ ပဉ္စဉာဏိကော သမ္မာသမာဓိ။ အဘိ၊
ဝိ၊ ၃၄၇။ ဇေမိမေဟိ ပဉ္စဟိ ပစ္စဝေက္ခဏ-
ဉာဏေဟိ အယံ သမာဓိ “ပဉ္စဉာဏိကော
သမ္မာသမာဓိ” တိ ဝုတ္တော။ ဒီ၊ ၁။ ၂၄၅။
အဘိ၊ ၁။ ၄၀၃။ (-ဒီ၊ ၁။ ၂၄၅။ အဘိ၊ ၁။
၃၂၀။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၅၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၁၅။ ဒီ၊
၁။ ၁၆၆။ ဒီ၊ ၁။ ၂၀၅။ သိ၊ ၁။ ၁၁၄၅။
သိ၊ ၁။ ၃၄၅။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၀၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၅၅။)

ပဉ္စဌာန (န) [ပဉ္စ+ဌာန] (၁) ၅-ပါးသော
အကြောင်း၊ အကြောင်း ၅-ပါး။ (၂) ၅-ပါး
သော တည်ရာ၊ တည်ရာ ၅-ပါး။ (က)
(အာပတ်) ၅-ဖုံဟူသော တည်ရာ။ (ခ)
(အာရုံ) ၅-မျိုးဟူသော တည်ရာ။ (ဂ) ၅-ပါး
သောအရပ်၊ အရပ် ၅-ပါး။ (တိ) (၄) ၅-ပါး
သော-တည်ရာ - ဌာန- ကာလ- ရှိသော
(ဥပေက္ခာသန္တိရဏစိတ်)။

(၁) မစ္ဆရိ အဓိကဏာဘိ၊ ပဉ္စဌာနေဟိ ပဏ္ဍိ-
တော။ အံ၊ ၂။ ၂၀။ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဌာနေဟိ-

တိ... ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ကာရဏေဟိ အဓိကဏာ-
တိ။ အံ၊ ၁။ ၁၆။ (၂) (က) ပဉ္စဌာနေ မုသာ-
ဝါဒေါ (ဝိ၊ ၅။ ၃၆၆) တိ ပါရာဇိက သံဃာဒိသေ-
သ ထုလ္လစ္စယ ပါရိတ္တိယ ဒုက္ကဋ္ဌသင်္ခါတေ ပဉ္စ-
ဌာနေ မုသာဝါဒေါ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၄။ ၂၃၃။ (ခ)
ဣဒံ အာဒိနဝေ ဉာဏံ၊ ပဉ္စဌာနေသု ဇာယတိ။
ပဉ္စဌာနေ သန္တိပဒေ၊ ဒသ ဉာဏေ ပဇာ-
နာတိ။ ပဋိသံ၊ ၅၀။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၂၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၂၀၆။ (ဂ) အပိစ္စ စတသော ရဇ္ဈယော
ဥပရိ ဗန္ဓနဌာနဉာတိ ပဉ္စဌာနံ။ သံ၊ ၁။ ၂။
၄၇၀။ (၄) ကော ဣဋ္ဌမဇ္ဈိကာရမ္ပဏေ ပဝတ္တိ-
သဗ္ဗာဝတော ဥပေက္ခာသမ္ပယုတ္တာ ဟုတော
သန္တိရဏတဒါရမ္ပဏပဋိသန္တိဘဝဂ်စုတိ ဝသေန
ပဝတ္တနတော ပဉ္စဌာနာ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၂၀၅။ (-အနု၊ ၂။ ၁၂၇။)

ပဉ္စတပ (ပ) [ပဉ္စ+တပ] ၅-မျိုးသောအပူ၊
အပူ ၅-မျိုး။ (ယင်းကား-နံပါး ၄-ဘက်၌
မီးဖို ၄-ခုနှင့် အထက်မှ နေပူတို့ဖြစ်သည်။
သက္ကတ၌ ပဉ္စတပသ်နှင့် ပဉ္စာတပ ဟု ပုဒ်
၂-မျိုးရှိသည်။ ထိုနှစ်ပုဒ်လုံး “အပူ ၅-မျိုးဖြင့်-
အပူခံခြင်း-လုံခြင်း-အကျင့်သို့” ကို ဟော
သည်။ ပဉ္စာတပနှင့်လည်း ယှဉ်ကြည့်။) ကေ
ပဉ္စတပံ တပန္နံ ဗြာဟ္မဏံ ဒိသ္မာ “ကိဗြာဟ္မဏ
အညသ္မိံ တပနိယေ အညံ တပတိ” တိ
အာဟာဏေရ၊ ၁။ ၃၃၅။ (-ဇော၊ ၁။ ၄၂၀။)

ပဉ္စတပတပ္ပန (န) [ပဉ္စတပ+တပ္ပန] အပူ ၅-မျိုး
ဖြင့် (မိမိကိုယ်ကို)-ပူစေခြင်း-အပူခံခြင်း-
လုံခြင်း။ သုဒ္ဓိယာ နိဗ္ဗာနဿ မဂ္ဂံ အဇာ-
နန္တော အဂ္ဂိပရိစရဏံ ဝိယ ပဉ္စတပတပ္ပနာဒိ-
အတ္တကိလမထာနယောဂံ “သုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ” တိ
မညာယ အကာသိ အစရိ ပဋိပဋ္ဌိ။ ထေရ၊
၁။ ၄၃၅။

ပဉ္စတပသသဟဿ (န) [ပဉ္စ+တပသ+သဟ-
ဿ] ရသေ့ ၅-ထောင်။ တဿ သမိပေ ပဏ္ဍ-

သာလံကတာ ပဉ္စတာပသသဟဿေဟိ သဟ
ဝသမာနောတိ အတ္ထော။ အပါဠာ ၂။ ၁၃၈။

ပဉ္စတ္ထယ (န) [ပဉ္စတ္ထယ+သုတ္တ။ နောက်ပုဒ်ကို
ဓမ္မ။] ၃-ပါးကို ၅-မျိုးပြုကာ ဟောပြော
သုတ်။ (မဇ္ဈိမနိကာယ၊ ဥပရိပဏ္ဏာသ၊ ၂-ခု
မြောက်ဖြစ်သော)ပဉ္စတ္ထယသုတ်။ (ဤသုတ်၌
(၁) အတ္တသည် သညာရှိ၏။ (၂) အတ္တသည်
သညာမရှိ။ (၃) အတ္တသည်သညာရှိသည်လည်း
မဟုတ်၊ သညာမရှိသည်လည်း မဟုတ်။ (၄)
ထင်ရှားရှိသော သတ္တဝါသည် (သေသည်၏
အခြားမဲ့၌) ပြတ်၏။ (၅) မျက်မှောက်ဘဝ၌
ဆင်းရဲကင်းငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်ရှိ၏။ ဤသို့အချို့
အချို့သော သဏ္ဌေသုတ္တံ ယူဆပြောဆို
ကြသည်။ ထိုတွင် ၁, ၂, ၃ ဝါဒတို့သည် ထင်
ရှားရှိသော အတ္တကိုသာ အစွဲပြု၍ဖြစ်ရကား
ယင်းတို့ကို တပေါင်းတည်းပြုလျှင် ယင်း၅-မျိုး
သည် ၃-ပါးဖြစ်သည်။ ထို၃-ပါးကို ၅-မျိုး
ပြုကာ ၆၂-ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်ပေါ်လာပုံကို
အကျယ် ဟောပြောတော်မူသည်။) ဣတိ ဣမာနိ
ပဉ္စ ဟုတော့ တိဏိ ဟောန္တိ။ တိဏိ ဟုတော့
ပဉ္စ ဟောန္တိ။ အယမုဒ္ဓေသော ပဉ္စတ္ထယဿ။
မ၊ ၃။ ၁၁။ မဇ္ဈိမနိကာယေ မေ ပဉ္စတ္ထယံ ဩ-
လောကေန္တဿ သဟိဒ္ဓိယာ မဂ္ဂေါ အာဂတော။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၇။ ပဉ္စတ္ထယံ နာမ ဥပရိပဏ္ဏာသ-
ကေ ဒုတိယသုတ္တံ။ တဿ ဂမ္ဘီရတ္တာ ဝဒတိ
“ပဉ္စတ္ထယံ ဩလောကေန္တဿာ”တိ။ မူလဇ္ဇိ၊
၂။ ၂၃၈။

ပဉ္စတ္ထယသုတ္တံ (န) [ပဉ္စတ္ထယ +သုတ္တံ] ၃-ပါး
ကို ၅-မျိုးပြုကာ ဟောပြောသုတ်။ ပဉ္စတ္ထာ
သုတ်။ ဝေ မေ သုတန္တံ ပဉ္စတ္ထယသုတ္တံ။
မ၊ ၄။ ၄။ ၁၀။

ပဉ္စတ္ထိံသ (တိ) [ပဉ္စတ္ထိံသ+သု(အ)။ မေ၊ ၈။
၄။ ၅။ (ပဉ္စတ္ထိံသ-သံ)] [၃၅-ခုမြောက်။
ပဉ္စတ္ထိံသေ ဣတော ကပ္ပေ၊ အရုဏပါ၊ စိတိ
ဝိသုတော။ အပါ၊ ၁။ ၂၂၇။

ပဉ္စတ္ထိံသမတ္တဘာဏဝါရ (တိ) [ပဉ္စတ္ထိံသ +
မတ္တဘာဏဝါရ] ၃၅-ပါး အတိုင်းအရှည်
ရှိသော ဘာဏဝါရရှိသော၊ ၃၅-ဘာဏဝါရ
ကျယ်သော။ ဝေ မေတံ ဝိဘင်္ဂပုဂ္ဂလံ
ဝါစနာမဂ္ဂတော ပဉ္စတ္ထိံသမတ္တဘာဏဝါရံ။
အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၈။

ပဉ္စတ္ထိံသ (တိ) [ပဉ္စ+တိံသ+ (ပဉ္စတ္ထိံသ-
သံ)] သုံးဆယ့်ငါး၊ ၄၅-ပါး၊ ၃၅-ယောက်
(စသည်)။ အဿာဒဒိဋ္ဌိယာ ပဉ္စတ္ထိံသယ
အာကာရေဟိ အဘိနိဝေသော ဣတိ ဘဝ-
ဒိဋ္ဌိယော၊ ဣတိ ဝိဘဝဒိဋ္ဌိယော။ ပဋိသံ။
၁၅၇။ သတာနိ သတ္တ ပုစ္ဆာနံ၊ ပဉ္စတ္ထိံသ
တတော ပရာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၉။ ဆတ္ထိံသ-
နုတ္တရေ ဓမ္မာ၊ ပဉ္စတ္ထိံသ မဟဂ္ဂတေ။
သင်္ကဟ။ ၂၈။

ပဉ္စထူပ (ပု၊ န) [ပဉ္စ+ထူပ] (၁) ၅-ခုသော
အထွတ်၊ အထွတ် ၅ ခု။ (တိ) (၂) အထွတ်
၅-ခုရှိသော။ (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၂)
ပဉ္စထူပံ ဒိသတိံဒံ ဝိမာနံ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၉၅။
ပဉ္စထူပန္တိ ပဉ္စဟိ ကုဋ္ဌာဂါရေဟိ သမန္နာဂတံ။
ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၄၆။

ပဉ္စထူပိက (တိ) [ပဉ္စထူပ+ဣက] အထွတ် ၅-ခု
ရှိသော၊ အထွတ် ၅-ခုပါသော။ ရာဇာ ဒေဝ-
လောကံ ဂစ္ဆန္တော ဒွိဒသယောဇနိကံ မဏိ-
မယံ ပဉ္စထူပိကံ အာကာသဉ္စကဝိမာနံ
ဒိသော။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၄၆။

ပဉ္စဒသ (တိ) [ပဉ္စ+ဒသ။ ပဉ္စ ၈ ဒသ ၈, ပဉ္စဟိ
ဝါ အဓိကာ ဒသတိ အတ္ထေ ပဉ္စဒသ။ ရှု။
၂၅၆။ (-ကစ္စည်း။ ၃၇၅။ ရှု။ ၄၁၂။) (ပဉ္စဒသ-
သံ)] တဆယ့်ငါး၊ ၁၅-ပါး၊ ၁၅-ယောက်
(စသည်)။ ပဉ္စဒသသု ဓမ္မေသု အပ္ပတိဋ္ဌ-
ဟိတော အဘူတေန ဝတ္ထုနာ စောဒေန္တော
အဓမ္မစောဒကော နာမ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၅၈။
(-အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၃။ ၁။ ၂၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂။ ၂၈၈။)

ပဉ္စသင်္ဂ (တိ) [ပဉ္စသ+ဒ(အ)။မောင်၊၄။၅၀။
 ထိန္ဒ ပဉ္စသိ။ (ပဉ္စဂ-သံ)] (၁) ဘ၅-ခု၊
 မြောက်။(၂)ဘ၅-ခုအလွန်ရှိသော။ (၁)ကော၊
 ဒသန္တ ပူရဏော ကောဒသော၊ ကောဒသိ-
 ကောဒသံ၊ ကောဒသမော ဝါ။ ဧဝံ...ပဉ္စ-
 သော၊ပဉ္စသမော။ နိရုတ္တိ။၂၂။ စာတုဒ္ဒသိ
 ပဉ္စသိ။ ယာ စ ပက္ခယအဋ္ဌမိ။ သံ၊၁။၂၁၀။
 အံ၊၁။၁၄၂။ ဝိမာန။၁၇။ ပေတ။၂၀၉။
 ထေရီ။၃၇။ ဇာ၊၂။၁၉၆-၉။ စာတုဒ္ဒသိ
 ပဉ္စသိန္တိ စတုဒ္ဒသန္တံ ပူရဏိ စာတုဒ္ဒသိ၊
 ပဉ္စသန္တံ ပူရဏိ ပဉ္စသိ၊ တံ စာတုဒ္ဒသိ
 ပဉ္စသိ၊ စ၊ ပက္ခယာတိ သမ္ပန္နော။ အစ္စန္တ-
 သိယောဂေ စေတံ ဥပယောဂဝစနံ။ ဘေရိ၊
 ဌ။၃၉။ (-မ၊၁။၂၅။ မ၊၂။၂၆၂။ ဇာ၊၁။
 ၃၃၉။ ဇာ၊၂။၂၆၁-၆။ မ၊၁။၁၂၃။ ဝိမာန၊
 ဌ။၆၄၊၁၅။ ဇာ၊၁။၄၆၃။ ဇာ၊၁။၆။
 ၁၄၈။) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စသကပ္ပသတ (န) [ပဉ္စသ + ကပ္ပသတ]
 ဘ၅-ခု အလွန်ရှိသော ကမ္ဘာတရာ၊ ဘ၅-
 ကမ္ဘာ။ ပဉ္စသကပ္ပသတေ၊ ဣတော အဋ္ဌ
 ဇနာ အဟံ။ အပါ၊၁။၁၉၀။ ထေရ၊ဌ၊၁။
 ၁၀၂။ (အပဒါနံ၊သျှနှင့် ထေရ၊ဌ၊သျှ-
 တို့၌ “ပဉ္စသေကပ္ပသတေ” ဟု ဝါကျနှင့်
 ပါရှိ၏။ ယင်းပါရှိသည့် သာ၍ ကောင်း
 သည်။ ထို့ပြင် အပဒါနံ၊ သျှနှင့် မြန်မာပြန်
 တို့၌ “တထောင့်ငါးရာ ကမ္ဘာထက်၌” ဟု
 ပြန်ဆိုကြသည်။ ထေရ၊ဌ၊သျှ(ဒေါ-ကျော)
 ၌ “တရုတဆယ့်ငါးကမ္ဘာထက်၌” ဟု ပြန်ဆို
 သည်။ ယင်း ဌ၊ သျှ-ပြန်ဆိုချက်သာ ယထို
 ရှိသည်။ ရှေ့၊ နောက် လေရဝတ္ထုများနှင့်
 မောင်၊၄။၅၀-တို့ကြည့်။)

ပဉ္စသဇ္ဈာန (န) [ပဉ္စသ + ဇ္ဈာန] ဘ၅-ပါး
 သော ဇ္ဈာနံ၊ ရူပဇ္ဈာနံ ဘ၅-ပါး။ ဣဓ ပန
 ကုသလဝိပါကကိရိယဝသေန ပဉ္စသဇ္ဈာန-
 သင်္ခါတာ ရူပသညာ ဝေ အဓိပ္ပေတာ။
 စူဠနိ၊ဌ။၅၂။

ပဉ္စသဒိဝသပ္ပဋိစ္ဆန္တ (တိ) [ပဉ္စသ+ဒိဝသ+
 ပဋိစ္ဆန္တ] ဘ၅-ရက်ပတ်လုံး ပုံးလွမ်းအပ်သော
 (အာပတ်)။ ပဉ္စသဒိဝသပ္ပဋိစ္ဆန္တာဟံ “ပက္ခ-
 ပုဋိစ္ဆန္တ” ခို့ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။ ဣ၊၁။
 ၁၄၆။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၃၃။ (ဝိ၊ဌ၊၄။၂၁-၌
 “ပဉ္စသဒိဝသာနိ ပဋိစ္ဆန္တာယ ပက္ခပုဋိစ္ဆန္တိ
 ဝတ္တာ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ” ဟု ဝါကျနှင့်
 ပါရှိသည်။)

ပဉ္စသဓရဏ (န) [ပဉ္စသ+ဓရဏ] ဘ၅-ရေဏ၊
 ကလဉ္စ ဘ၅။ “သုဝဏ္ဏဿ ပဉ္စသဓရဏံ
 နိက္ခ” ခို့ ဝဒန္တိ၊ “သတဓရဏ” ခို့ အပရေ။
 ဝိမာန၊ဌ။၉၃။ ဒေ အက္ခော မာသကာ ပဉ္စ-
 ကွာနံ ဓရဏံ မဋ္ဌကံ။ သုဝဏ္ဏော ပဉ္စဓရဏံ၊
 နိက္ခံ တွနိတ္တိ ပဉ္စ တေ။ ဓာနံ၊၄၈၀။ (ဤ
 ဓာနံ၌အမျိုးမျိုး အနက်ယောဇနာကြသည်။
 ၂-မာသက (၄-ရွေး)သည် ၁-အက္ခ၊ ၅-အက္ခ
 (ရွေး-၂၀) သည် ၁-ဓရဏ၊ ၈-အက္ခ (၃၂-
 ရွေး) သည် ၁-သုဝဏ္ဏ၊ ၅-ဓရဏ (ရွေး-၁၀၀)
 သည် ၁-နိက္ခ၊ ဤကား ဋီကာပြ ကေဝိဝါဒ။
 ၁၀-မာသက (ရွေး-၂၀) သည် ၁-အက္ခ၊
 ၈-အက္ခ (ရွေး-၁၆၀) သည် ၁-ဓရဏ၊ ၅-
 ဓရဏ (ရွေး-၈၀၀) သည် ၁-သုဝဏ္ဏ၊ ၅-
 သုဝဏ္ဏ (ရွေး-၄၀၀၀) သည် ၁-နိက္ခ၊
 ဤကား ဋီကာဆရာဝါဒ။ ၅-မာသက (၁၀-
 ရွေး)သည် ၂-အက္ခ၊ ၈-အက္ခ (ရွေး-၄၀)
 သည် ၁-ဓရဏ၊ ၅-ဓရဏ (ရွေး-၂၀၀) သည်
 ၁-သုဝဏ္ဏ၊ ၅-သုဝဏ္ဏ (ရွေး-၁၀၀၀) သည်
 ၁-နိက္ခ၊ ဤကား သီဟဋ္ဌနိယယဝါဒ။ ဤ
 ဝိမာန၊ ဌ -၌ ဘ၅-ဓရဏသည် ၁-နိက္ခ ဟု
 ဆိုရာ ဖော်ပြပါ ကေဝိဝါဒတွက်နည်းဖြင့်
 တွက်လျှင် ရွေး-၃၀၀ ဖြစ်သည်။ ဋီကာ
 တွက်နည်းဖြင့် ရွေး-၂၄၀၀၊ သီဟဋ္ဌနိယယ
 တွက်နည်းဖြင့် ရွေး-၆၀၀ ဖြစ်သည်။)

ပဉ္စသဓာ (ဗျ) [ပဉ္စသ+ဓာ။ ကစ္စည်း။ ၃၉၇။
 မောင်၊၄။၁၁၀။ နိတိ၊သုတ္တ။၈၃၆။] (၁)ဘ၅-

ပါးသော အပြားတို့ဖြင့်။ (၂) ၁၅-ပါးအပြား ရှိသော။ ပုညပါကကြိယာဘေဒ၊ တံ ပဉ္စသော ဘဝေ။ သင်္ဂဟ။ ၁၁။ ပုန တံ ပုည-ပါကကိုရိယာနံ ပဇ္ဇစ္စကံ ပဉ္စန္ဒံ ပဉ္စန္ဒံ ဘေဒ၊ ပဉ္စသော ဘဝေတုတ္ထော။ ဝိဘာဝိနီ။ ၉၄။ ပဉ္စသောတံ ပဉ္စသဟံ ပကာရေဟိ၊ ပဉ္စသ-ဝိဝံ ဝါ။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၁။ ၂၆၁။

ပဉ္စသပဉ္စ (တိ) [ပဉ္စသ+ပဉ္စ] ၁၅-ရပ်သော-
အမေး- ပုစ္ဆာ- ပြဿနာ။ ပဉ္စသပဉ္စ
အဘိသင်္ခရိတော....အာစိန္တိ။ အပါဠာ။ ၂။
၂၃။

ပဉ္စသပ္ပဘောဓ (တိ) [ပဉ္စသ + ပဘောဓ]
 ၁၅-ပါး အပြားရှိသော၊ ၁၅-မျိုးကွဲပြားသော
 (ကျမ်း)။ ကတမော ခုဒ္ဒကနိကာယော?
 သကလံ ဝိနယပိဋကံ၊ အဘိဓမ္မပိဋကံ၊ ခုဒ္ဒက-
 ပါဌာဒယော စ ပုဗ္ဗေ ဒသိတာ ပဉ္စသပ္ပ-
 ဘောဒါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၂၆။ ပန္နရသပ္ပဘောဓ- လည်းကြည့်။

ပဉ္စသမ (တိ) [ပဉ္စသ +မ။ ရှု။ ၄၁၂။] ၁၅-ခု
 ခြောက်။ သောပုနပိ တုဏှိ တုတော “သံသ-
 နဝကော ဒါနိ ဘဝိတုံ န သက္ခိယာမိ”တိ
 ပဉ္စသမော တုတော ပဉ္စံ ပုစ္ဆိ။ အံ၊ ၄၁။
 ၂၆၀။

ပဉ္စဒသယုဂလ(၅) (၆) [ပဉ္စဒသ+ယုဂလ(၆)]
 ၁၅-ပါးသော-အစုံ-ဒုက်၊ ဒုက် ၁၅-ပါး။
 အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စဒသယုဂလာဒိသာကော (တိ) [ပဉ္စဒသယုဂလ
+ အာဒိ + သာကော] ဒုက် ၁၅-ပါး စသည်ကို
-ပြီးစေ-ဖြစ်စေ-တတ်သော (ဒုက် ၁၅-ပါး
စသည်)။ တေးသဉ္စ ဒါနာဒိနံ ဆန္တံ ဂုဏာနံ
အညမညသမ္ပန္နာနံ ပဉ္စဒသယုဂလာဒိနိ ပဉ္စ-
ဒသယုဂလာဒိသာကောနိ ဟောန္တိ။ စရိယာ၊
၄။ ၃၃။ ဒိ၊ ငြိ၊ ၁။ ၉၄။ သိ၊ ငြိ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉။

ပဉ္စသယောဇန (တိ) [ပဉ္စသ + ယော-
ဇန] ၁၅-ယူဇနာသိယော။ ပါရိစ္ဆတ္တကမ္မလေ
ဒိသတော သဠိယောဇနာ ပုထူလတော
ပဏ္ဏာသယောဇနာ ဗဟလတော ပဉ္စသ-
ယောဇနာ ယေသမနုရတ္တကမ္မလဝဏ္ဏာ ပဏ္ဍိ-
ကမ္မလသိလာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၃။

ပဉ္စသယောဇနဝိတ္ထတ (တိ) [ပဉ္စသ + ယော-
ဇန+ ဝိတ္ထတ] ၁၅-ယူဇနာ-အနံ-အပြန့်-
ရှိသော။ ဂစ္ဆ ဟိမဝန္တပဒေသေ ဂင်္ဂါတီရေ
တိံသယောဇနာယာမံ ပဉ္စသယောဇန-
ဝိတ္ထတံ အဿမပဒံ မာပေဟိ။ ဇာ၊ ငွ၊ ၅။ ၂၀။
(သိ၊ သျာ၊ ဣ-မူတို့၌ “ပဉ္စယောဇနဝိတ္ထတံ”
ဟု ရှိသည်။ ဇာတ်ဝတ္ထု၌လည်း “အလျား
၁-ယူဇနာ၊ အနံ ၅-ယူဇနာရှိသော” ဟု
ပြန်ဆိုသည်။)

ပဉ္စသယောဇနာဝဋ်ကုန္ဒ (တိ) [မဉ္ဇဒသ +
ယောဇန + အာဝဋ် + ခန္တ] ဘျ-ယူဇနာ
အတိုင်းအရှည်ရှိသော - ပင်စည်အဝန်း -
ပင်စည်လုံးပတ်-ရှိသော၊ ပင်စည်လုံးပတ်
ဘျ-ယူဇနာ ရှိသော (သပြေပင်ကြီး)။
ဣမဿ ကိရ ဒီပဿ သညာဏဘူတာ
ယောဇနသတုဗ္ဗေဓာ ပဏ္ဏာသယောဇန-
သာခါ ပဉ္စသယောဇနာဝဋ်ကုန္ဒာ ဟိမဝန္တ-
ပဗ္ဗတေဇာတာ ကပ္ပဋ္ဌာယိနိ မဟာဇမ္ဗူ နာမ
အတ္ထိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၇။ ပဉ္စသယောဇနာ-
ဝဋ်ကုန္ဒာတိ ပဉ္စသယောဇနကုန္ဒပရိက္ခေပါ။
အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၀။

ပဉ္စသယောဇနဗ္ဗေဝ (တိ) [ပဉ္စသယောဇန
+ဥဗ္ဗေဝ] ၁၅-ယူဇနာ အစောက်ရှိသော။
ကဿ ဟေဋ္ဌာ သဒ္ဓိယောဇနာယာမာ
ပညာသယောဇနဝိတ္တတာ ပဉ္စသယောဇ-
နဗ္ဗေဝာ ဇယကုသမပုပ္ဖဝဏ္ဏာ ပဏ္ဍကမ္မလ-
သိလာ။ ဒီဋ္ဌး ၂။ ၇၂။

ပဉ္စသဂ္ဂ (ပု) [ပဉ္စသ+ဝဂ္ဂ] ၁၅-ပါးသော
-ဝဂ်-အစု။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စသဝဂ္ဂပရိဂ္ဂဟ (တိ) [ပဉ္စသဝဂ္ဂ+ပရိဂ္ဂဟ]
 ၁၅-ပါးသော ဝဂ်တို့ဖြင့်- သိမ်းယူအပ်-
 သိမ်းယူခြင်းရှိ-သော။ နိကာယော မဇ္ဈိမော
 ပဉ္စသဝဂ္ဂပရိဂ္ဂဟော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၂၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆။ ပဉ္စသဝဂ္ဂပရိဂ္ဂဟောတိ
 ပဉ္စသဟိ ဝဂ္ဂေဟိ ပရိဂ္ဂဟိတော သင်္ဂဟိ-
 တောတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊၁။၉၂။ (-ဝိမတိ၊
 ၁။၂၃။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၁၂၂။)

ပဉ္စသဝဂ္ဂသင်္ဂဟ (တိ) [ပဉ္စသဝဂ္ဂ+သင်္ဂဟ]
 ၁၅-ပါးသော ဝဂ်တို့ဖြင့်- သိမ်းယူအပ် -
 သိမ်းယူခြင်းရှိ-သော။ ကတမော မဇ္ဈိမ-
 နိကာယော? မဇ္ဈိမပုမာဏာနိ ပဉ္စသဝဂ္ဂ-
 သင်္ဂဟာနိ မူလပရိယာယသုတ္တာဒိနိ ဒိယဇု-
 သတံ ဒွေ စ သုတ္တာနိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၂၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆။ ပဉ္စသဝဂ္ဂ-
 သင်္ဂဟာနိတိ မူလပရိယာယဝဂ္ဂါဒိဟိ ပဉ္စ-
 သဟိ ဝဂ္ဂေဟိ သင်္ဂဟော ဧတေသန္တိ ပဉ္စ-
 သဝဂ္ဂသင်္ဂဟာနိ။ သာရတ္ထ၊၁။၉၂။ (-သီ၊
 ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၁၂၂။)

ပဉ္စသဝဿက (တိ) [ပဉ္စသ+ဝဿ+က] ၁၅-
 နှစ်(အရွယ်)ရှိသောသူ။ ဣမေ ဟိ သတ္တာ
 ဇာတဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပဉ္စသ-
 ဝဿကာ၊ တာဝ “ကုမာရကာ၊ ဗာလာ”တိ
 စ ဝုစ္စန္တိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၆၇။ (-သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။
 ၁၀၄။)

ပဉ္စသဝိဓ (တိ) [ပဉ္စသ + ဝိဓ] ၁၅-ပါး
 အပြားရှိသော။ ဣပသညန္တိ ကုသလဝိပါက-
 ကိရိယဝသေန ပဉ္စသဝိဓံ ရူပါဝစဇ္ဈောန-
 သခါတံ ရူပသညံ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၃။
 (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၉။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၃။၂၈၂။)

ပဉ္စသဝိမုတ္တိပရိပါစနီယမေ (ပု) [ပဉ္စသ+
 ဝိမုတ္တိပရိပါစနီယ+မေ] ၁၅-ပါးသော အရဟ-
 တ္တဖိုလ်ကိုရင့်ကျက်စေတတ်သော အကြောင်း
 တရား၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရင့်ကျက်စေတတ်

သောတရား ၁၅-ပါး။ (ယင်းတို့ကား- သဒ္ဓါ
 တရားမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပျင်းရိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊
 သတိလွတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ မတည်ကြည်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပညာနည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ရှောင်
 ကြဉ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား လည်းကောင်း၊
 သဒ္ဓါတရားရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝီရိယကောင်း
 သောပုဂ္ဂိုလ်၊ သတိရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၊တည်ကြည်
 သောပုဂ္ဂိုလ်၊ ပညာရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မှီဝဲ
 သောပုဂ္ဂိုလ်တို့အား လည်းကောင်း၊ကြည်ညို
 ဖွယ်သုတ္တန်၊ ဝီရိယနှင့်စပ်သောသုတ္တန်၊ သတိ-
 ပဋ္ဌာန်သုတ္တန်၊ ဈာန်ဝိမောက္ခတရား၊ ဉာဏ်နှင့်
 စပ်သော တရားတို့ကို ဆင်ခြင်သောပုဂ္ဂိုလ်
 တို့အားလည်းကောင်း အစဉ်အတိုင်း ဇာဒ္ဓိ-
 နေြန့်၊ ဝီရိယိနေြန့်၊ သတိနေြန့်၊ သမာဓိနေြန့်၊
 ပညာနေြန့်တို့ စင်ကြယ်ကြသည်။ ရှောင်ကြဉ်
 မှီဝဲဆင်ခြင်သောပုဂ္ဂိုလ် ၃-စားဖြင့် မြောက်
 ပွားအပ်သော ဣနေြန့် ၅-ပါးကို “ဝိမုတ္တိပရိ-
 ပါစနီယတရား ၁၅-ပါး”ဟု ခေါ်သည်။
 လနည်း-ဖော်ပြပြီး ဣနေြန့် ၅-ပါး၊ အနိစ္စ-
 သညာ၊ ဒက္ခာသညာ၊ အနတ္တသညာ၊ ပဟာန-
 သညာ ဝိရာဂသညာဟူသော နိဗ္ဗေတောဂိယ-
 သညာ ၅-ပါး၊ ကလျာဏမိတ္တ၊ သီလသံဝရ၊
 အဘိသလ္လေခ၊ ဝီရိယာရမ္မ၊ နိဗ္ဗေဓိကပညာ
 ဟူသော တရား ၅-ပါး၊ ဤ ၁၅-ပါးတည်း။
 ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၃။ ၂၄၃။ ၂၄၄။ ၂၄၅။ ၂၄၆။
 ၂၀၀။) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စသဝိမုတ္တိပရိပါစနီယမေပရိပါကကာလ (ပု)
 [ပဉ္စသဝိမုတ္တိပရိပါစနီယမေ + ပရိပါက +
 ကာလ] အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရင့်ကျက်စေတတ်
 သော တရား ၁၅-ပါး၏ ရင့်ကျက်ရာ-အချိန်
 -အခါ။ စူဠာဏဟုလောဝါဒိ ဇေရဿ
 ပဉ္စသဝိမုတ္တိ ပရိပါစနီယမေ ပရိပါကကာလေ
 အရဟတ္တဂါဟာပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၉။

ပဉ္စသီ (ထိ) [ပဉ္စသ+သီ]။ ကစွည်း။ ၃၇၇။
 ရူ၊၄၁၂။ ၁၅-ခုမြောက်။ ပဉ္စသီ-ကြည့်။

ပဉ္စဒါရိကာသတ (န) [ပဉ္စ+ဒါရိကာ+သတ] ၅-ရာသော-သတ္တိသမိ- သူငယ်မ၊ သတ္တိသမိ-သူငယ်မ-၅-ရာ။ တဝ ပရိစာရိကာဟိ ပဉ္စဒါရိကာသတေဟိ ၁၅ ခု ပဉ္စရထသတနိ အာရုယ ပဉ္စဟိ ဒါသိသတေဟိ ပရိဝုတာ ဒသဗလဿ ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကဏေဟိ။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၁။

ပဉ္စဒါသတ (န) [ပဉ္စ+ဒါသ+သတ] ကျွန် ၅-ရာ။ ပဉ္စဒါသတနန္ဒနာ၊ နိဝသန္တိ တဟိ တဒါ။ အပါ၊ ၂။ ၂၁၅။ ထေရီ၊ ဌ၊ ၁၅၆။

ပဉ္စဒါသိသတ (န) [ပဉ္စ+ဒါသိ+သတ] ကျွန်မ ၅-ရာ။ တဒါ ပဉ္စဒါသိသတေဟိ သဒ္ဓိ၊ ဘဂဝ-တော ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတော ပဌမဒဿနမှိယေဝ သောတာပန္နာ အဟောသိ။ ဒါ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၃။

ပဉ္စဒိဝသဝါရ (ပု) [ပဉ္စ+ဒိဝသ+ဝါရ] ၅-ရက် တကြိမ်။ ယေပိ ပဉ္စဒိဝသဝါရေန ဝါ ပက္ခဝါ-ရေန ဝါ သံဃဿ ကမ္ပံ ကတော သေသကာ-လေ အတ္တနော ကမ္ပံ ကဏေန္တိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၆၁။

ပဉ္စဒိပ (ပု၊ န) [ပဉ္စ+ဒိပ] (၁) ဆိမိ ၅-တိုင် (ထိ) (၂) ပဉ္စဒိပါမည်သော ဗိမာန်။ (၃) ပဉ္စဒိပါမည်သော ရဟန်းမ။ (၁) အာသနံ ပရိဝါရေတော၊ ပဉ္စဒိပါနိ ပဠေလံ။ အပါ၊ ၂။ ၁၉၅၊ ၂၀၄။ ထေရီ၊ ဌ၊ ၆၅။ (-အပါ၊ ၂။ ၁၉၆။) (၂) တတ္ထ မေ သုကတံ ဗျမံ၊ ပဉ္စ-ဒိပါတိ ဝုစ္စတိ။ အပါ၊ ၂။ ၁၉၆၊ ၂၀၄။ ထေရီ၊ ဌ၊ ၆၅။ (၃) ပဉ္စဒိပါ မဟာဝိရာ ပါဒေ ဝန္နာမိ စက္ခုမ။ အပါ၊ ၂။ ၁၉၇၊ ၂၀၅။ ထေရီ၊ ဌ၊ ၆၆။

ပဉ္စဒိပက (ပု) [ပဉ္စဒိပ+က] ပဉ္စဒိပက မည်သော ထေရ်၊ ဆိမိ ၅-တိုင် လှူခဲ့ဖူး သော မထေရ်။ (အဋ္ဌကထာ၌ ဆိမိပူဇော် မူ၏ အကျိုးဆက်ကြောင့် “ဒိပကထေရ်” ဟု ထင်ရှားကြောင်း ဆိုသည်။) ဣတ္ထံ သုဒ္ဓိ အာယသ္မာ ပဉ္စဒိပကော ထေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပါ၊ ၁။ ၁၂၀။

ပဉ္စဒိပကထေရ (ပု) [ပဉ္စဒိပက + ထေရ] ပဉ္စဒိပကထေရ်။ ပဒုမုတ္တရဗုဒ္ဓဿာတိအာဒိကံ အာယသ္မဟော ပဉ္စဒိပကထေရဿ အပဒါနံ၊ အပါ၊ ၁။ ၂။ ၈၃။

ပဉ္စဒိပဒါယိကာ (ထိ) [ပဉ္စဒိပ + ဒါယိကာ] ပဉ္စဒိပဒါယိကာမည်သော ရဟန်းမ။ (တဆူ သောဘုရားရှင်၏ ဗောဓိပင်ကို ဆိမိ ၅-တိုင် ညှိထွန်းပူဇော်ခဲ့ဖူးသောကြောင့် “ပဉ္စဒိပဒါ-ယိကာ” ဟု လည်းကောင်း၊ “ပဉ္စဒိပါ” ဟု လည်းကောင်း ခေါ်သည်။) ဣတ္ထံ သုဒ္ဓိ ပဉ္စဒိပဒါယိကာ ဘိက္ခုနီ ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္ထ။ အပါ၊ ၂။ ၂၀၅။

ပဉ္စဒိပိကာ (ထိ) [ပဉ္စဒိပ+ဣက+အာ။ ပဉ္စဒိပ+က+အာ] ပဉ္စဒိပိကာမည်သော ရဟန်းမ။ (တဆူသောဘုရားရှင်၏ ဗောဓိပင်ကို ဆိမိ ၅-တိုင် ညှိထွန်း ပူဇော် ခဲ့ဖူး သောကြောင့် “ပဉ္စဒိပိကာ” ဟုလည်းကောင်း၊ “ပဉ္စဒိပါ” ဟု လည်းကောင်း ခေါ်သည်။) ဣတ္ထံ သုဒ္ဓိ ပဉ္စဒိ-ပိကာ ဘိက္ခုနီ ဣမာ ဂါထာယော အဘာ-သိတ္ထ။ အပါ၊ ၂။ ၁၉၇။

ပဉ္စဒေါသဝိဝဇ္ဇိတ (တိ) [ပဉ္စ + ဒေါသ + ဝိ-ဝဇ္ဇိတ] အပြစ် ၅-ပါးသည် ကြံ့အပ်သေး၊ အပြစ် ၅-ပါးကင်းသော။ ကံမံ တတ္ထ မာပေသိ၊ ပဉ္စဒေါသဝိဝဇ္ဇိတံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၀၈။ ပဉ္စဒေါသဝိဝဇ္ဇိတန္တိ ပဉ္စဟိ စက်မဒေါသေဟိ ဝိဝဇ္ဇိတံ။ ကတမေ ပဉ္စ ဖက်မဒေါသာ နာမ? ထဒ္ဓဝိသမတာ အန္တောရက္ခတာ ဂဟနစ္ဆန္တ-တာ အတိသမ္မာတော အတိဝိသာလတာတိ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ဒေါသေဟိ ဝိဝဇ္ဇိတံ။...အထ ဝါ ပဉ္စဒေါသဝိဝဇ္ဇိတန္တိ ပဉ္စဟိ နိဝရဏဒေါသေဟိ ဝိဝဇ္ဇိတံ ပရိဟိနံ အဘိညာဗလမာဟရိန္တိ ဣမိနာ ဥက္ကရပဒေန သမ္ပန္နော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၁၇။ (-အဘိ၊ ၁။ ၃၆၇။ အပါ၊ ၁။ ၁၂၆။ ၁။ ၁၂၇။ ၁။ ၁၂၈။)

ပဉ္စဒါရ (န) [ပဉ္စ+ဒါရ] (၁) ၅-ပါးသောဒါရ၊
 တံခါး သဖွယ်ဖြစ်သော တရား ၅-ပါး
 (စက္ခု၊သောတ၊ဃာနု၊ဇိဝှိ၊ ကာယ ပသာဒ
 ရုပ်)။ (တိ) (၂) တံခါးပေါက် ၅-ခုရှိသော
 (တံကုပ်)။ (၁) ပဉ္စဒါရံ မဟာရာဇ ဘဏိ-
 သာမိ၊ တံ သုဏောဟံ။ မိလိန္ဒ။ ၅၆။ ပဉ္စဒါ-
 ရေ ပဋ္ဌပ္ပန္နာ၊ မနောဒွါရေ တိကာလိကာ။
 အဘိ၊ဝတာရ။ ၅၇။ စတုပညာသ ဝိတ္တာရာ၊
 ပဉ္စဒါရေ ယထာရဟံ။ သင်္ဂဟ။ ၆၀။ ပဉ္စဒါရေ
 ပဋ္ဌပ္ပန္နာ ပဉ္စသု ဒွါရေသု ယေ ဂေါစရာ
 ပစ္စုပ္ပန္နာ။ အဘိ၊ ဝတာရ၊ ၆၁။ ၆၁။ ပဉ္စဒါရေ
 ယထာရဟံ တံတံဒွါရနုရူပံ၊ တံတံပစ္စယာနု-
 ရူပံ၊ တံတံအာရမ္မဏာဒိအနုရူပဉ္စပ္ပဇ္ဇမာနာနိ
 ဝိသိစိတ္တာနိ အဝိသေသတော သတ္တေဝ
 ဟောန္တိ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၁၄၆။ (-ဒိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၉။
 မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၇။
 အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၅၊ ၃၂၂-၃၊ ၄၃၇၊ ၄၄၁-၃။ အဘိ၊
 ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၄၅၊ ၁၅၁၊ ၁၇၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၇၁။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၈၅-၉၊ ၁၆၉၊ ၁၈၀-၄။ စူဠနိ၊ ၅။ ၅၆။
 ဒိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၉။ သိ၊ဋ္ဌ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၅၀။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။
 ၂၁၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၇၀။ မူလဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၇၊ ၁၈၅။
 မူလဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၆။ အနုဋ္ဌ၊ ၁။ ၇၅၊ ၁၄၄၊ ၂၀၀။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၆-၉။) (၂) မက္ခဏေသ ပဉ္စဒါ-
 ရဟံ၊ ကုဋိကာယံ ပသက္ကယ။ ထေရ။ ၂၄၇။
 သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈။ ယေရ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၄။
 (-မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၈၀။)

ပဉ္စဒါရကာယ (ပု) [ပဉ္စဒါရ+ကာယ] (၁) ၅-
 ဒါရဟူသောကိုယ်။ (၂) ၅-ဒါရ၌ဖြစ်သော-
 ဒါရ ၅-ပါးသို့ အစဉ်လျှောက်၍ဖြစ်သော-
 ဝိညာဉ်အပေါင်း။ (၁) ကာယပရိယန္တိကန္တိ
 ကာယပရိစ္ဆိန္တံ၊ ယာဝ ပဉ္စဒါရကာယော
 ပဝတ္တတိ၊ တာဝ ပဝတ္တံ ပဉ္စဒါရံ နဝေဒနန္တိ
 အတ္ထော။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၇။ (-သံ၊
 ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၅။) (၂) ကာယိကာ-
 တိ ပဉ္စဒါရကာယံ ခေါဘယမာနာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။

၁၁၇။ ပဉ္စဒါရကာယန္တံ ပဉ္စဒါရနုသုဒ္ဓေန
 ပဝတ္တံ ဝိညာဏကာယံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၀။

ပဉ္စဒါရကာယိက (တိ) [ပဉ္စဒါရကာယ+ဣက]
 ၅-ဒါရဟူသောကိုယ်၌ ဖြစ်သော(ဝေဒနာ)။
 ကာယိကာတိ ပဉ္စဒါရကာယိကာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။
 ၃၆၁။

ပဉ္စဒါရဇဝန (န) [ပဉ္စဒါရ+ဇဝန] ၅-ဒါရ၌ဖြစ်
 လော ဇော။ အာဂန္တုကတာဝဂ္ဂာလိကဘာ
 ပန ပဉ္စဒါရဇဝနသေဝ အပုဗ္ဗဘာဝဝသေန၊
 ဣတ္ထရဘာဝဝသေန စ ဝုတ္တာ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၀။
 မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၆၅။ (-မူလဋ္ဌ၊ ၂။
 ၁၈၂။ အနုဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၁။)

ပဉ္စဒါရဇဝနသဟဇာတ (တိ) [ပဉ္စဒါရဇဝန+
 သဟဇာတ] ၅-ဒါရ၌ ဖြစ်သော ဇောနှင့်
 တကွဖြစ်သော။ ယဒိ ဝေန္တိ “ပပဇ္ဇေတိ”တိ
 ဧတ္ထ ယဒိ ပဉ္စဒါရဇဝနသဟဇာတာ ပပဉ္စ-
 သခါ အဓိပ္ပေတာ တာသံ ပစ္စုပ္ပန္နဝိသ-
 ယတ္တာ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၅။

ပဉ္စဒါရပုပ္ဖဝိတ္တ (တိ) [ပဉ္စဒါရ+ပုပ္ဖဝိတ္တ] ၅-ဒါရ၌
 ဖြစ်သော (စိတ်စေတသိက်)။ စက္ခုနာ ရူပံ
 ပဿတိတိအာဒိ “သမာပန္နသ တာဝ ပဉ္စဒါ-
 ရပုပ္ဖဝိတ္တံ နတ္ထိ၊ တသ္မိံ အသတိ ယဒိ သော
 သဒ္ဓံ သုဏေယျ၊ ရူပမ္ပိ ပဿေယျာ” တိ
 စောဒနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆၅။

ပဉ္စဒါရပုပ္ဖဝိတ္တိ (ထိ) [ပဉ္စဒါရ+ပုပ္ဖဝိတ္တိ] ၅-ဒါရ၌
 ဖြစ်ခြင်း။ ရဇ္ဇနာဒိဂူဟဏံ စေတ္တ နိဒဿနမတ္ထံ။
 တသ္မာ သဒ္ဓဟနာဒိပိ ဂဟိတမေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊
 ပဉ္စဒါရပုပ္ဖဝိတ္တိဝသေန တထာ ဝုတ္တံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။
 ၄၉၉။

ပဉ္စဒါရပုပ္ဖဝိတ္တိစာရဝိဟာရ (ပု) [ပဉ္စဒါရပုပ္ဖဝိတ္တိ+
 စာရ+ဝိဟာရ] ၅-ဒါရ၌ (စိတ်၏) ဖြစ်ခြင်း
 ဟူသော နေခြင်း။ စာရန္တံ စိတ္တာစာရံ၊ ဝိဟာ-
 ရန္တံ ပဉ္စဒါရပုပ္ဖဝိတ္တိစာရဝိဟာရံ။ “ကေဋ္ဌာ”တိ
 စ ဝေန္တိ။ တေနေဝ ဟိ “အနုဗန္ဓိတော စရန္တံ”

ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ အနုဗန္ဓိတောတိ စ ဝိထိစိတ္တပု-
ဝတ္တိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝတတိယဇေနဝါရာ
အနု အနု ဗန္ဓိတော။ သံ၊ဋီ၊ ၂။ ၃၄၀။

ပဉ္စဒါရာဇဝိညာဏဝိထိ (ထိ) [ပဉ္စဒါရ+ဝိညာဏ+
ဝိထိ] ၅-ဒွါရ၌ ဖြစ်သော ဝိညာဉ် အစဉ်၊
ပဉ္စဝိညာဏဝိထိ။ “ပဋ္ဌမဇောနပိ” ပ။ န
ဟောတံ”တိ ဣဒံ ပဉ္စဒါရာဇဝိညာဏဝိထိယံ
“ဣတ္ထိ ပုရိသော” တိ ရဇ္ဇနာဒိနံ အဘာဝံ
သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ မ၊ဋီ၊ ၁။ ၃၆၀။ သံ၊ဋီ၊ ၂။ ၄၆၄။

ပဉ္စဒါရာဇဝိထိ (ထိ) [ပဉ္စဒါရ+ဝိထိ] ၅-ဒွါရ၌
ဖြစ်သော စိတ်အစဉ်၊ ပဉ္စဒါရာဇဝိထိ။ အာဝဇ္ဇန-
တဒါရမ္မဏကုဏေတိ သုပနေ ပဉ္စဒါရာဇဝိထိယာ
အဘာဝတော မနောဒွါရေ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟံ
ဂဟေတော ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၅၅။ (-ဒီ၊ဋီ၊ ၁။
၂၄၉။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၁၄။)

ပဉ္စဒါရာဇဂုဏ (တိ) [ပဉ္စဒါရ+အနုဂုဏ] ၅-
ဒွါရသို့ အစဉ်လိုက်သော၊ ၅-ဒွါရ၌ဖြစ်သော
စိတ်သို့အစဉ်လိုက်သော (ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်)။
ပဉ္စဒါရာဇဂုဏံ ဟုတော လဗ္ဗမာနံ သန္ဓာယ....
တတ္ထ တတ္ထ “ဣမိနာ စိတ္တေန သောမနသိ-
တော ဟောတိ”တိ ဝုတ္တံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၃၇။
ပဉ္စဒါရာဇဂုဏံ ဟုတော လဗ္ဗမာနန္တိ ပဉ္စဒါရေ
ပဝတ္ထမဟာကိရိယစိတ္တာနံ ပိဋ္ဌိဝနကဘာဝေန
ဣမဿ စိတ္တဿ ပဝတ္ထိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။
အနုဋီ၊ ၁။ ၁၄၄။

ပဉ္စဒါရာဘိနိဟဒ္ဒ (တိ) [ပဉ္စဒါရ+အဘိနိဟဒ္ဒ]
၅-ဒွါရသည် ရှေးရှုဆောင်အပ်သော၊ ၅-ဒွါရ
သို့ အစဉ်လိုက်သော။ န ဟိ ပဉ္စဒါရာဘိနိ-
ဟဒ္ဒိယေဝ မနော ဣဓ “မနော”တိ ဝုတ္တန္တိ
နိယမဟေတု အတ္ထိတိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၇၅။

ပဉ္စဒါရာရမ္မဏဝတ္ထု (န) [ပဉ္စဒါရ+အာရမ္မဏ+
ဝတ္ထု] ၅-ဒွါရ၏ အာရုံဝတ္ထု၊ ၅-ဒွါရ၏ အာ
ရုံဟူသောအကြောင်း။ သမန္တတော ရာဇာ-
နော မဟတ္ထအာဘရဏတူရိယာဒိဝသေန ပဉ္စ-

ဒါရာရမ္မဏဝတ္ထုဘူတံ ပဏ္ဏာကာရံ ပေသေန္တိ။
ဒီ၊ဋီ၊ ၂။ ၂၈။ မ၊ဋီ၊ ၄။ ၁၂၉။

ပဉ္စဒါရာဇဇန် (န) [ပဉ္စဒါရ+အာဝဇ္ဇန] (၁)
၅-ဒွါရ၌ (ထင်လာသောအာရုံကို) ဆင်ခြင်
ခြင်း-အမှု-ကိစ္စ၊ ပဉ္စဒါရာဇဇန်ကိစ္စ။ (၂) ၅-
ဒွါရ၌(ထင်လာသောအာရုံကို) ဆင်ခြင်သော
စိတ်၊ ပဉ္စဒါရာဇဇန်စိတ်။

ယင်းစိတ်သည် စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊
ဇိဝှ၊ ကာယဟူသော ၅-ဒွါရ၌ ထိခိုက်ထင်
လာသောအာရုံ ၅-ပါးကို ရှေးဦးစွာ(ဖမ်းယူ)
ဆင်ခြင်မှု “အာဝဇ္ဇနးကိစ္စ” တပ်သည်။ ထို့
ကြောင့် “ပဉ္စဒါရာဇဇန်”ဟုခေါ်သည်(အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၂။ သင်္ဂဟ။ ၄၄-ဂ။ ဝိဘာဝိနီ။ ၈၆)။
အဟိတံကြိယာစိတ် ၃-ပါးတို့တွင် ပဋ္ဌမစိတ်
ဖြစ်သည်(အဘိ၊ ၈။ ၁၃၉။ သင်္ဂဟ။ ၅)။
ထူးသောသိခြင်းကိစ္စမရှိဘဲ အာရုံကိုသိကာမျှ
သဘောတရားဖြစ်၍ “မနောဓာတု” မည်
သော စိတ် ၃-ပါးတွင် တမးအပါအဝင်ဖြစ်
သည် (အဘိ၊ ၈။ ၁၀၈။ ဝိဘာဝိနီ။ ၁၃၆)။
မနောဓာတုခေါ် ပဉ္စဒါရာဇဇန်စိတ်သည်
စက္ခုဝိညာဉ်စသည်တို့၏ ရှေ့သွားဖြစ်၍ ရူပါရုံ
စသည်ကို သိခြင်းလက္ခဏာရှိသည်။ နှလုံး
သွင်းဆင်ခြင်ခြင်း ကိစ္စရှိ၍ ရူပါရုံစသည်သို့
ရှေးရှုသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အားထင်လာ
တတ်သည်။ ဘဝင်အစဉ်ပြတ်ခြင်းလျှင် နီးစွာ
သော အကြောင်းရှိသည် (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၈၆)။
ပဉ္စဒါရာဇဇန်စိတ်သည် တစုံတခုသော ဝိထိ
စိတ်က မယူအပ်သေးသော အာရုံသစ်ကို
ရှေးဦးစွာယူ၍ တကြိမ်တည်းဖြစ်သောကြောင့်
ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်သာယှဉ်သည်(ဝိဘာဝိနီ။
၈၅။ အဘိ၊ ၁၀တာရ၊ဋီ၊ ၁။ ၂၇၆။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။
၁၉၈)။ ယင်းစိတ်သည် ရှေ့ဘဝင်စိတ်နှင့်
မတူသော နောက်ဝိထိစိတ်ကို ဖြစ်အောင်
ပြုတတ်သောကြောင့် “မနသိကာရ” ဟု
ခေါ်သည်။ မနသိကာရ ၃-ပါးတွင် ဝိထိစိတ်
ကို စိရင်တတ်၊ ထင်စေတတ်သောကြောင့်

“ဝိသိပဋိပါဒကမနသိကာရ” ဟု ခေါ်သည် (အဘိဋ္ဌာ ၁။ ၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ ၂။ ၉၆။)

(၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၂) ဝိသိပဋိ-ပါဒကောတိ ပန ပဉ္စဒါရာဇာဓိပတိ အဓိဝစနံ။ အဘိဋ္ဌာ ၁။ ၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ ၂။ ၉၆။ စက္ခာဒိပဉ္စဒါရေ ဘဒ္ဒိဘမာရမ္မဏံ အာဝ-ဇ္ဇေတိ တတ္ထ အဘောဂံ ဣဇ္ဈေတိ၊ စိတ္တ-သန္တာနံ ဝါ ဘဝဂံဝေသန ပဝတ္တိတံ အဒေတော ဝိသိစိတ္တဘာဝါယ ပရိကာမေတိတိ ပဉ္စဒါရာ-ဇာနံ။ ဝိဘာဝိနီ ၈၆။ ပဉ္စ ဒါရာနိ ပဉ္စဒါရံ၊ စက္ခာဒိပဉ္စကံ။ အာဝဇ္ဇေတိတိ အာဝဇ္ဇနံ၊ ပဉ္စဒါရေ ဘဒ္ဒိဘမာရမ္မဏဿ အာဝဇ္ဇနံ ပဉ္စဒါရာဇာနံ။ မဏိမဉ္ဇူ ၁။ ၂၀၄။ (-မူလဋီ၊ ၁။ ၁၂၆။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၂၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိဋီ၊ ၂။ ၁၃၂။)

ပဉ္စဒါရာဇာဓိပတိ (တိ) [ပဉ္စဒါရာဇာဓိပတိ + ကိစ္စ] ၅-ဒါရဉ္စ (ထင်လာသော အာရုံကို) ဆင်ခြင်ခြင်း-အမှု-ကိစ္စ-ရှိသော။ ဧတေန ပဉ္စ-ဒါရာဇာဓိပတိ ကိရိယမနောဓာတု ဂဟိ-တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဘိဋ္ဌာ ၂။ ၇၆။

ပဉ္စဒါရာဇာဓိပတိ (တိ) [ပဉ္စဒါရာဇာဓိပတိ + အနန္တရ] ပဉ္စဒါရာဇာဓိပတိ - အခြားမဲ့-အခြားမရှိရာ (အခါ)။ အာဝဇ္ဇနာနန္တရန္တိ ပဉ္စဒါရာဇာဓိပတိ။ ဝိသုဒ္ဓိဋီ၊ ၂။ ၁၃၂။

ပဉ္စဒါရိက (တိ) [ပဉ္စဒါရိက+ဣက] ၅-ဒါရဉ္စ ဖြစ်သော။ စတုဘူမကဗေသော ဟိ နော ဖုသန-လက္ခဏော နာမ နတ္ထိ။ သင်္ခန္ဓနရသော ပန ပဉ္စဒါရိကောဝ ဟေတိ။ အဘိဋ္ဌာ ၁။ ၁၅၁။ (-မဋ္ဌာ၊ ၂။ ၂၆၆။ သံဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၇၂။ သံဋ္ဌာ၊ ၂။ ၇၃။ အံဋ္ဌာ၊ ၂။ ၃၆၈။ အဘိဋ္ဌာ၊ ၂။ ၃၈၈။ မဟာနိဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၅၀။ နေတ္ထိဋ္ဌာ၊ ၃၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁၃။ မဋ္ဌာ၊ ၂။ ၂၇၂၊ ၂၇၅။ သံဋ္ဌာ၊ ၁။ ၂၂၁။ အံဋ္ဌာ၊ ၁။ ၇၀။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၊ ၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိဋီ၊ ၂။ ၃၀၁။)

ပဉ္စဒါရိကကာယ (ပု) [ပဉ္စဒါရိက+ကာယ] (၁) ၅-ဒါရဉ္စ ဖြစ်သော ကာယ (အာဘိသမာ-စာရိကကျင့်ဝတ်)။ (၂) ၅-ဒါရဉ္စ ဖြစ်သော ဖဿ စသော တရားအပေါင်း။ (၁) “ဘာဝိ-တကာယော”တိ ဧတ္ထ ပဉ္စဒါရိကကာယော။ သံဋ္ဌာ၊ ၃။ ၄၀။ တတ္ထ ဌိတေန ကာယေ-နာတိ....တထာ စက္ခာဒိနံ ဣန္ဒြိယာနံ နိဗ္ဗိ-သေဝနဘာဝကရဏေန သုဠု ဌပိတေန ပဉ္စ-ဒါရိကကာယေန။ ဥဒါန၊ ၁။ ၂၉၁။ ဘာဝိ-တကာယောတိ ဘာဝိတော ကာယော ကာယအာဘိသမာစာရိကော၊ ကာယသံ-ဝရော ဝါ ယေန ဘိက္ခုနာတိ ဘာဝိတကာ-ယော။ နေတ္ထိဋ္ဌာ၊ ၂။ ၃၆။ (၂) ဘာဝနာသု-ခိဏာသဝဿ ပဉ္စဒါရိကကာယော ကာယ-ဘာဝနာ နာမ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၁၇။ ပဉ္စဒါရိက-ကာယောတိ ပဉ္စဒါရေသု ကာယော ဖဿာ-ဒိဓမ္မသမူဟော။ ဒီ၊ ၁။ ၁၂၂။

ပဉ္စဒါရိကစိတ္တ (န) [ပဉ္စဒါရိက+စိတ္တ] ၅-ဒါရဉ္စ ဖြစ်သော စိတ်။ သဗ္ဗေနာပိ စ ပဉ္စဒါရိက-စိတ္တေန နေဝ နိဗ္ဗိ ဩက္ကမတိ။ အဘိဋ္ဌာ၊ ၂။ ၃၈၈။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၂၀၁။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၄၄၊ ၂၀၇။)

ပဉ္စဒါရိကစိတ္တပုပ္ဖိ (ထိ) [ပဉ္စဒါရိကစိတ္တ + ပဝတ္တိ] ၅-ဒါရဉ္စဖြစ်သော စိတ်၏ ဖြစ်ခြင်း။ တထာပိ တဿ အသန္နဋ္ဌာနေ ပဉ္စဒါရိက-စိတ္တပုပ္ဖိယာ အသမ္ဘဝေါ ဝေ တာဒိဿ ပုဗ္ဗာဘောဂဿ တသ္မိ ကာလေ အသမ္ဘဝ-တော။ မဋ္ဌာ၊ ၃။ ၄၃၄။

ပဉ္စဒါရိကစုတိ (ထိ) [ပဉ္စဒါရိက+စုတိ] ၅-ဒါရဉ္စ ဖြစ်သော စုတိ။ တထာ ပဉ္စဒါရိကစုတိ-ဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တာ “ပဉ္စဒါရိကစုတိ စ န ပဉ္စ-ဒါရိကစိတ္တဟိ ဟေတိ စုတိစိတ္တဿ အတိ-ဒါရိကတ္တာ”တိ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၀၁။

ပဉ္စဒါရိကဇာန (န) [ပဉ္စဒါရိက+ဇာန] ၅-ဒါရဉ္စ ဖြစ်သော ဇာန။ ဧတ္ထ စ ပဉ္စဒါရိကဇာနေန

သမာပဇ္ဇနံ ဝါ ဝုဋ္ဌာနံ ဝါ နတ္ထိ။ မဋ္ဌာ၄။
၂၄၇။ (-အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၈။ သံ၊ ၃။ သစ်၊ ၂။
၉၅။ မဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၃၄။ မူလ၊ ၃။ ၂။ ၁၀၆။ ၂၀၀။
အနု၊ ၃။ ၁။ ၁၅၆။ ၂၀၀။ အနု၊ ၃။ ၂။ ၁၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၃။ ၁။ ၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂။ ၃၀၀။)

ပဉ္စဒါရိကဇနမန (ပု၊ န) [ပဉ္စဒါရိက + ဇနမန]
၅-ဒွါရ၌ ဖြစ်သော ဇောစိတ်။ မနော စ
နောသန္တ မနောဒါရိကဇနမနော ဝါ ပဉ္စ-
ဒါရိကဇနမနော ဝါ ဧတေသံ ဂေါဟရဝိသယံ
ရဇ္ဇနာဒိဝေသန အနုဘောတိ။ မဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၄၈။
(-သံ၊ ၃။ ၂။ ၄၉၉။)

ပဉ္စဒါရိကတဒါရမ္ပဏာနန္တရ (တိ) [ပဉ္စဒါရိက +
တဒါရမ္ပဏ + အနန္တရ] ၅-ဒွါရ၌ ဖြစ်သော
တဒါရ်၏ - အခြားမဲ့ - အခြား မရှိရာ-
(ကာလ)။ န သဟဇနကဝိသိတိပရိယာ-
ပနာတိ ဣမံနာ အဓိပ္ပါယေန ဣဓ ပဉ္စ-
ဒါရိကတဒါရမ္ပဏာနန္တရ စုတိ၊ တဒနန္တရ
ပဋိသန္ဓိ စ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။
၃၀၁။ (-မူလ၊ ၃။ ၂။ ၁၀၆။)

ပဉ္စဒါရိကဒရထ (ပု) [ပဉ္စဒါရိက + ဒရထ]
၅-ဒွါရ၌ ဖြစ်သော ပူပန်ခြင်း၊ ၅-ဒွါရ၌ ဖြစ်
သော (ဇောနှင့် တက္ခဖြစ်သည့်) - ပူပန်မှု-
အကုသိုလ်။ ကာယိကာတိ ပဉ္စဒါရိကဒရထာ။
မဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၄၇။ ပဉ္စဒါရိကဒရထာဟိ ပဉ္စဒါရိက-
ဇနသဟဂတာ အကုသလဒရထာ။ မဋ္ဌ၊ ၃။
၄၃၃။

ပဉ္စဒါရိကဖဿ (ပု) [ပဉ္စဒါရိက + ဖဿ] ၅-ဒွါရ၌
ဖြစ်သော - တွေ့ထိမှု - ဖဿ။ ပဋိသသမ္ပ-
ယောဟိ နိပ္ပရိယာယေန ပန ပဋိသသမ္ပ-
ယော နာမ ပဉ္စဒါရိကဖဿော။ မဟာနိ၊ ၄။
၂၉၁။ (-အနု၊ ၃။ ၂။ ၂၁။)

ပဉ္စဒါရိကဖဿဇာတ (တိ) [ပဉ္စဒါရိကဖဿ +
ဇာတ] ၅-ဒွါရ၌ ဖြစ်သော ဖဿကြောင့်
ဖြစ်သော။ တတောဇာပိတိ ပဉ္စဒါရိကဖဿ-
ဇာတာပိ။ အနု၊ ၃။ ၂။ ၂၁။

ပဉ္စဒါရိကဝိညာဏ (န) [ပဉ္စဒါရိက + ဝိညာဏ]
၅-ဒွါရ၌ ဖြစ်သော ဝိညာဉ်။ သဗ္ဗေဟိပိ ပဉ္စ-
ဒါရိကဝိညာဏေဟိ န ကဉ္စိ ကုသလာကုသလံ
ဓမ္မံ ပဋိဝိဇာနာတိတိ ဝေမေတ္တ အတ္တော
ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၈၈။ (- ဒီ၊ ၃။ ၁။
၃၈။ မဋ္ဌ၊ ၃။ ၂။ ၁၅၆။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၁၅၆။
၃၇၇။ အနု၊ ၃။ ၂။ ၁၅၆။)

ပဉ္စဒါရိကဝိညာဏာနန္တရ (တိ) [ပဉ္စဒါရိက-
ဝိညာဏ + အနန္တရ] ၅-ဒွါရ၌ ဖြစ်သော
ဝိညာဉ်၏ - အခြားမဲ့ - အခြား မရှိရာ-
(ကာလ)။ ပဉ္စဒါရိကဝိညာဏာနန္တရမ္ပိ ဟိ
ပုဗ္ဗေ စုတိ ဒဿိတာ။ မူလ၊ ၃။ ၂။ ၁၀၀။
အနု၊ ၃။ ၂။ ၁၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂။ ၃၁၁။

ပဉ္စဒါရိကဝိထိ (ထိ) [ပဉ္စဒါရိက + ဝိထိ]
၅-ဒွါရ၌ ဖြစ်သော စိတ်အစဉ်၊ ပဉ္စဒါရိကဝိထိ။
“ပဌမဇနောပိ။ ပ။ သတ္တမဇနောပိ”တိ ဣဒံ
ပဉ္စဒါရိကဝိထိယံ “အယံ ဣတ္ထိ၊ အယံ
ပရံသော”တိ ရဇ္ဇနဒ္ဓယနသုပ္ပနာန မဘာဝံ
သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ၃။ သစ်၊ ၂။ ၉၄။

ပဉ္စဒါရိကဝေဒနာ (ထိ) [ပဉ္စဒါရိက + ဝေဒနာ]
၅-ဒွါရ၌ ဖြစ်သော - ခံစားမှု - ဝေဒနာ။ တတ္ထ
ပဉ္စဒါရိကဝေဒနာ ပစ္စာ ဥပ္ပဇ္ဇိတော ပဌမံ
နိရုဇ္ဈတိ။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၇၃။ အံ၊ ၃။ ၂။ ၃၆၈။

ပဉ္စဒါရိကသညာ (ထိ) [ပဉ္စဒါရိက + သညာ]
၅-ဒွါရ၌ ဖြစ်သော - မှတ်သားမှု - သညာ။ နိပ္ပ-
ရိယာယေန ပန ပဋိသသမ္ပယောဇာ သညာ
နာမ ပဉ္စဒါရိကသညာ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈။
(-မူလ၊ ၃။ ၂။ ၁၆။)

ပဉ္စဒါရိကသညာပဝတ္ထ (န) [ပဉ္စဒါရိကသညာ +
ပဝတ္ထ] ၅-ဒွါရ၌ ဖြစ်သော - မှတ်သားမှု -
သညာ - ၏ ဖြစ်ခြင်း။ ပဉ္စဒါရိကသညာပဝတ္ထံ
ဟိ ဩဋ္ဌာရိကသင်္ခါရပဝတ္ထံ ဝါ အပွေဝတ္ထံ
ကတော တံ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ မဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃။

ပဉ္စဒါရိကသညာပဝတ္ထိ (တိ) [ပဉ္စဒါရိကသညာ+ပဝတ္ထိ] ၅-ဒါရိ၌ ဖြစ်သော-မှတ်သားမှု-သညာ-၏ ဖြစ်ခြင်း။ ထွေ ၈ ဝိဇာနာတိတိ ဝိညာတဗ္ဗံ၊ ဒိဋ္ဌသုတမုဘဝိညာတဗ္ဗမထွေ န ပဉ္စဒါရိကသညာပဝတ္ထိမထွေနာတိ အယံ ဟိ ထွေ အထွေ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃။ (-သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊ ၂။၃၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂။)

ပဉ္စဒါရိကသမ္ပယ (ပ) [ပဉ္စဒါရိက + သမ္ပယ] ၅-ဒါရိ၌ ဖြစ်သော-ထွေထိမှု-သမ္ပယ။ ပဉ္စဒါရိကသမ္ပယေပိ ယကာဝုတ္တော အထွေ သမ္ပဝတိ။ မူလဋ္ဌ၊ ၂။၁၅။

ပဉ္စဒါရိကသုခ (န) [ပဉ္စဒါရိက+သုခ] ၅-ဒါရိ၌ ဖြစ်သော ချမ်းသာ။ ကာယသုခန္တိ ပဉ္စဒါရိကသုခ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၄၇။ ပဉ္စဒါရိကသုခံ န ကာယပ္ပသာဒသန္တိသိတသုခမေဝ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၃၃။

ပဉ္စဓနသတန္တရ (တိ) [ပဉ္စ+ဓန+သတ+အန္တရ] (ကုပ်လုပ်) လေးအပြန် ငါးရာအတွင်း၌ ဖြစ်သော။ အာရညကသေနာသနဿ အာသန္နသရဿ ဒုတိယလေဉ္စုပါတတော ပဋ္ဌာယ ပဉ္စဓနသတန္တရတာ ပမာဏန္တိ ဧဝံ နော ပဋိဘာနန္တိ အာစရိယာ။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊ ဟောင်း။၃၆။

ပဉ္စဓနသတပ္ပမာဏ (တိ) [ပဉ္စဓနသတ+ပမာဏ] လေးအပြန် ငါးရာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ကုပ်လုပ်လေးတာ အပြန် ငါးရာဝေးကွာသော (အလံငါးရာ ဝေးသော)။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စဓနသတိက (တိ) [ပဉ္စဓနသတ+တိက] လေးအပြန် ငါးရာရှိသော၊ ကုပ်လုပ်လေးတာ အပြန်ငါးရာ ဝေးကွာသော။ အာရညကံ နာမ သေနာသနံ ပဉ္စဓနသတိကံ ပစ္စိမံ။ ဝိ၊၁။ ၃၇၇။ ဝိ၊ ၂။၂၃။ ပဉ္စဓနသတိကန္တိ အာရောပိတေန အာစရိယဓနနာ ပဉ္စဓနသတပ္ပမာဏံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၄၄၆။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၃၊ ၂၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၃၊၃၀၉။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၈။မ၊ဋ္ဌ၊၁။

အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၂၉-ပ-မ-သ-၈

၁၁၆။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၁၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၊၃၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၀၊ ၂၆၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၁၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၈၃။ ဝဇီရ၊၁၁၄၊ ၂၇၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။၁၂၆။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊ဟောင်း။၃၄။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊သစ်။၃၄၂။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊ ၂။၁၂၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၀၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၇။ မူလဋ္ဌ၊ ၂။၁၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၇။)

ပဉ္စဓနသတိကပစ္စိမ (တိ) [ပဉ္စဓနသတိက+ပစ္စိမ] လေးအပြန်ငါးရာ အတိုင်းအရှည် ရှိသော အရပ်လျှင်-နောက်ဆုံး-အနီးကပ်ဆုံး-ရှိသော (တောကျောင်း)။ အာရညကေသုတိ ပဉ္စဓနသတိကပစ္စိမေသု။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၅၉။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၅၀။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊သစ်။ ၃၄၃။)

ပဉ္စဓမ္မပနိဿယ (ပ) [ပဉ္စ+ဓမ္မ+ဥပနိဿယ] တရားနှင့်စပ်သော မှီရာ ၅-ပါး။ မောဟူပသဉ္စိတေ ယတ္ထ ကတ္တစိ ဥပ္ပန္နေ ပဉ္စဓမ္မပနိဿယော အညံ နိမိတ္တံ နာမ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၂။ ပဉ္စဓမ္မပနိဿယောတိ ပဉ္စဝိဓော ဓမ္မပသံဟိတော ဥပနိဿယော။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၇၃။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၃။)

ပဉ္စဓရဏ (န) [ပဉ္စ+ဓရဏ] ၅-ဓရဏ၊ ၅-ကလဉ္စ။ သုဝဏ္ဏန္တိ ပဉ္စဓရဏဿ သမညာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၆၆။အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၅၇-၈။ သုဝဏ္ဏော ပဉ္စဓရဏံ။ ဓာန်။၄၈၀။ ဒွေ ဂုဉ္ဇာ မာသကော နာမ။ ဒွေ ပဉ္စ မာသကာ ဒသ မာသကာ အက္ခော နာမ။ အက္ခာနံ အဋ္ဌကံ ဓရဏံ နာမ။ ပဉ္စဓရဏံ သုဝဏ္ဏော နာမ။ ဓာန်၊ဋ္ဌ၊၄၈၀။ (ဤဓာန်ဋီအလို ၅-ဓရဏသည် ရွေး-၈၀၀ ဖြစ်၍ သိဟဋ္ဌနိဿယအလို ရွေး-၂၀၀ ဖြစ်သည်။)

ပဉ္စဓာ (ဗျ) [ပဉ္စ+ဓာ]ဒွိဟိ ဝိဘာဂေဟိ ဒွိဓာ၊ ဒုဓာဝါ၊ဒွေဓာ။...ဧဝံ စဘုဓာ၊ပဉ္စဓာ၊ဆဓာ။ ရူ။၄၂၀။ ဧကံ ရာသိ ပဉ္စပ္ပကာရံ ကရေတိ ပဉ္စဓာ ကရေတိ။ မောဂ်၊၄။၁၁၀။ (-နိတိ၊

သုတ္တံ။၈၃၆။)] (၁)၅-ပါးသောအခြင်းအရာ
- ၅-ပါးသောအပြား-အားဖြင့်။(၂) ၅-ပါး
အပြားရှိသော။ (၁) ဧတ္ထ စ ဒုဝိဓေပိ ဝိန-
ယေ ကေမေကော ဝိနယော ပဉ္စဓာ ဘိဇ္ဇတိ။
မဒ္ဓါ။၁။၂၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၈၅။ တဿ ဈာနဂ္ဂယောဂဘေဒေန ပဉ္စ-
ဓာ ဝိဘာဂံ ဒဿေတံ “ဝိတက္ကံ။ပ။သဟိတ”
န္တျာဒိမာဟ။ ဝိဘာဝိနီ။၉။ ပဉ္စဟိ ပကာ-
ရေဟိ ဘေဒေဟိ ပဉ္စဓာ၊ “ဝိဘာဂ”န္တိ
ဣမဿ ဝိသေသနံ။မဏိမဉ္ဇူ။၁။၂၃၆။ (-မ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၄-၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၆၇။ သာရတ္ထ၊၂။၁၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၈၂။
ဝိဘာဝိနီ။၂၄၆။ မဏိမဉ္ဇူ။၂။၄၁၀။) (၂)
ပဉ္စဓာ ဈာနဘေဒေန၊ ရူပါဝစရမာနသံ။
သင်္ဂဟ။၁။ရူပါဝစရမာနသံ ဈာနဘေဒေန
...ပဉ္စဓာ ပဉ္စဂီကံ စတုရဂီကံ တိဝဂီကံ
ဒုဝဂီကံ ပုန ဒုဝဂီကန္တိ ပဉ္စဝိခံ ဟောတိ။
ဝိဘာဝိနီ။၉၄။

ပဉ္စဓာရ (တိ) [ပဉ္စ+ဓာရာ] လက် ၅-ချောင်း
တို့မှ ထွက်သော (သုတပါးတို့ အလိုရှိအပ်
သော ပစ္စည်းဝတ္ထုတို့၏) အလျဉ်ရှိသော၊သူ။
ပါဏိ တေ သဗ္ဗသော ဝဏ္ဏော၊ ပဉ္စဓာရော
မဒုဿဝေါ။ပေတ။၁၅၅။ပဉ္စဓာရေတိ ပဉ္စဟိ
အင်္ဂုလီဟိ ပရေဟိ ကာမိတဝတ္ထုနံ ဓာရာ
တေဿ သန္တိတိ ပဉ္စဓာရော။ပေတ။ဋ္ဌ။၁။၂။

ပဉ္စနခ (တိ) [ပဉ္စ+နခ] ခြေသည်းလက်သည်း
၅-ခုရှိသော၊ ခြေသည်း ၅-ခု၊ လက်သည်း
၅-ခု ပါသော(သတ္တဝါ)။ အပရော နယော
ခတ္တိယေန ခတ္တိယဓမ္မံ ဇာနန္တေန ပဉ္စနခေသု
သတ္တေသု သသကော၊ သလ္လကော၊ ဂေါဓ၊
ကပ္ပိ၊ (သာမိ။ သိ၊ ဣ။ သာဝိ။ သျှာ)
ကုမ္မောတိ ဣမေ ပဉ္စေဝ သတ္တာ ဘက္ခိတဗ္ဗ-
ယုတ္တကာ၊ န အညေ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။ ၅၃၀။
(စားကောင်းသော ပဉ္စနခသတ္တဝါ ၅-မျိုးကို
ပြဆိုသည့် အဋ္ဌကထာပါဠိ၌ “ကပ္ပိ၊ သာမိ၊

သာဝိ”ဟု ပါဠိအထွေထွေရှိရာ “ခက္ခိ”ပါဠိ
သာ သင့်မြတ်ကြောင်း ဥတုဘောဇနသင်္ဂဟ
ကျမ်း(နှာ-၁၉၄-၅)၌ ဆိုသည်။ မှတ်ဖွယ်
အရပ်ရပ်ကို ယင်းကျမ်းနှင့်မှီရာ-မနုသမုတိ၊
၅၊၁၆၊၁၇။ ဘတ္တိကာဗျ။၆၊၁၃၁။ ယညဝတ္ထု။
၁၊၁၁၇။ ထောမနိဓိ-တို့၌ကြည့်။)

ပဉ္စနဂ်လသတ (န) [ပဉ္စ+နဂ်လ+သတ] ထွန်
တုံး ငါးရာ။ ပဉ္စမတ္တာနီတိ ပဉ္စပမာဏာနိ၊
အနန္နာနိ အနဓိကာနိ ပဉ္စနဂ်လသတနီတိ
ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၂။ (-သုတ္တနိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄။)

ပဉ္စနယ (ပ) [ပဉ္စ+နယ] (၁) နည်း ၅-မျိုး။
(တိ) (၂) နည်း ၅-မျိုးရှိသော (နေတ္တိ)။
(၁) (၂) သောဠသဟာရာ နေတ္တိ၊ ပဉ္စနယာ
သာသနဿပရိယေဋ္ဌိ။နေတ္တိ။၁။ ပေဋကော။
၁၆၈။ တတ္ထ သောဠသ ဟာရာ ဇေတိဿာတိ
သောဠသဟာရာ။ ပဉ္စနယာ အဋ္ဌာရသမူလ-
ပဒါတိ ဧတ္ထာပိ ဓေသေ နယော။ အထ ငါ
သောဠသ ဟာရာ သောဠသဟာရာ။ ဧဝံ
ဣတရတ္ထာပိ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၁။

ပဉ္စနယသမုဒါယ (တိ) [ပဉ္စနယ+သမုဒါယ]
နည်း ၅-မျိုးအပေါင်းရှိသော။ မယာ မဟာ-
ကစ္စာယနေန နိဗ္ဗိဋ္ဌာ နေတ္တိ နာမ သောဠသ-
ဟာရသမုဒါယာ ပဉ္စနယသမုဒါယာ အဋ္ဌာ-
ရသမူလပဒသမုဒါယာတိ ဝိဇာနိတဗ္ဗာတိ။
နေတ္တိ၊ဝိ။၁၇။

ပဉ္စနဝုတာဓိက (တိ) [ပဉ္စ+နဝုတိ+အဓိက]
ဣ-ခု အလွန်ရှိသော။ “ဇာတိ အဘိညေယျာ”
တိ ပရိယောသာနေန ပဉ္စနဝုတာဓိကေန
ဝိဿဇ္ဇနသတေန ယောဇေတွာ ဝုတ္တာနိ။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၄။

ပဉ္စနဝုတိ (ထိ) [ပဉ္စ+နဝုတိ] ကိုးဆယ့်ငါး၊ ဣ-
ခု၊ ဣ-ယောက်(စသည်)။ဂါထာ စ ပဉ္စနဝုတိ၊
ဥဒါနဿ ပကာသိတာ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၄။သာရတ္ထ။
၈။၁၀၁။

ပဉ္စနုတိဥဒါနဂါထာသင်္ဂဟ (တိ) [ပဉ္စနုတိ+ဥဒါနဂါထာ+သင်္ဂဟ] ဣ-ပုဒ်သော ဥဒါနိးဂါထာဘျိဗြုဋ်-ရေတွက်အပ်-ရေတွက်ခြင်းရှိသော။ ဂါထာတော ပဉ္စနုတိဥဒါနဂါထာသင်္ဂဟံ။ ဥဒါန၊ဌ။၄။

ပဉ္စနုတိပါသဏ္ဍ (ပု) [ပဉ္စနုတိ+ပါသဏ္ဍ] (၁) ဣ-ပါးသော ပါသဏ္ဍအယူ၊ ပါသဏ္ဍအယူ ဣ-ပါး။ (တိ) (၂) ဣ-ပါးသော ပါသဏ္ဍအယူရှိသော၊ သူ။ (မ၊ဌ၊၁။၃၁၈။ မ၊ဌ၊၂။၁၂။ ဓာန်။၄၄၁-တို့၌ “ဆန္ဒဝုတိ-ပါသဏ္ဍ” ဟုရှိသည်။ သရုပ်ကို ၎င်းကျမ်းတို့နှင့် ဝိ၊ဓာန်၊သျှ၊သစ်၌ ကြည့်။) (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၂) ဘဂဝါ အဟံ သာဝကပါရမီဉာဏံ ပဋိလဘန္ဓော ပဉ္စနုတိပါသဏ္ဍေန အညံ ကေမိ သမာနံ ဝါ ပြာဟုဏံ ဝါ ဥပသကံမိတာ သာဝကပါရမီဉာဏမိ ပဋိလဘိ။ ဒိ၊ဌ၊၃။၆၅။ (-ဒိ၊ဌ၊၃။၆၂။)

ပဉ္စနုတိပါသဏ္ဍဘေဒ (တိ) [ပဉ္စနုတိပါသဏ္ဍ+ဘေဒ] ဣ-ပါးသော ပါသဏ္ဍအယူ-အကွဲ-အပြား-ရှိသော။ ဝိပန္နသီလေ ဣဘော ဗဟိဒ္ဓါ ပဉ္စနုတိပါသဏ္ဍဘေဒေ ဝါ ဒက္ခိဏေယျပဟာယ သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နာနံ သာသနေ ပဗ္ဗဇိတာနံ ခါနံ ဒက္ခိဏေယျဝိစိနနံ နာမ။ သံ၊ဌ၊၁။၅၉။ (-သံ၊ဌ၊၁။၁၀၅။)

ပဉ္စနုတိပါသဏ္ဍိ (တိ) [ပဉ္စနုတိပါသဏ္ဍ+ဤ] ဣ-ပါးသော ပါသဏ္ဍအယူရှိသော။ ပဉ္စနုတိပါသဏ္ဍိနော တေသဉ္စ ပါသဏ္ဍိဘာဝေါ ပပဉ္စသုဒ္ဓနိဋ္ဌကထာယံ ပကာသိတော ဝေ။ သံ၊ဌ၊၂။၃၅။ (သံဝဇ္ဇေတဗ္ဗ-သံ၊ဌ၊၃။ ၄၅-၌ “ဆန္ဒဝုတိပါသဏ္ဍိနော” ဟု ရှိသည်။)

ပဉ္စနာဠိ (ထိ၊န) [ပဉ္စ+နာဠိ] ၅-ကွမ်းစား၊ ၅-စလယ်။ ပါဒေါ စ နာမ မဂဓနာဠိယာ ပဉ္စနာဠိမတ္တံ ဂဏှာတိ။ ဝိ၊ဌ၊၄။၇၉။ ကင်္ခါ၊၂၆၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၄၄။

ပဉ္စနိကာယ (ပု၊န) [ပဉ္စ+နိကာယ] (ဒီသု၊ဇဠိမ၊ သံယုတ္တ၊ အင်္ဂုတ္တရ၊ ခုဒ္ဒက ဟူသော) ၅-ရပ်သော နိကာယ်၊ နိကာယ် ၅-ရပ်။ ပဉ္စနိကာယေ အနုပဝိဋ္ဌာဟိ ဂါထာဟိ ဂါယာ အနုမိနိတဗ္ဗာ။ ပေဋကော။၁၇၆။ (-ဝိ၊ဌ၊၁။၁၃။ ဒိ၊ဌ၊၁။၃၉။ အံ၊ဌ၊၂။၁၀၇။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂၅-၆။ သီ၊ဠိ၊သင်္ခ၊၁။၁၈၉။)

ပဉ္စနိကာယတ္ထဝိဝရဏ (န) [ပဉ္စနိကာယ+အတ္ထ+ဝိဝရဏ] နိကာယ် ၅-ရပ်၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြခြင်း။ ပဉ္စဝိဝံ အဘိညေယျာဒိဓမ္မဝိဘာဂတော ပဉ္စက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသတော ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒတော ပဉ္စနိကာယတ္ထဝိဝရဏတော စ။ နေတ္ထိ၊ဌ။၄။

ပဉ္စနိကာယမဏ္ဍလ (န) [ပဉ္စနိကာယ+မဏ္ဍလ] နိကာယ် ၅-ရပ်ကို သင်ယူပြီးသော ပရိသတ်။ မဟာဝိဟာရေပိ တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရော နာမ အဋ္ဌကထံ အနုဂ္ဂဟေတွာဝ ပဉ္စနိကာယမဏ္ဍလေ တိဏိ ပိဋကနိ ပရိဝိတ္တေသာမိတိ သုဝဏ္ဏဘေရိ* ပဟာရာပေသိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉၂။ ပဉ္စနိကာယမဏ္ဍလေတိ ဒီသာဂမာဒိကေ ပဉ္စပိနိကာယေ သိက္ခိတပရိသာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဠိ၊၁။၁၁၈။ (-ဒိ၊ဌ၊၂။၁၇၂။)

ပဉ္စနိမ္မလလောစန (တိ) [ပဉ္စ+နိမ္မလ+လောစန] အညစ်အကြေးကင်းသော မျက်စိ ၅-မျိုးရှိသော။ ဣတိ ပဉ္စဟိ ရာသီဟိ၊ ပဉ္စနိမ္မလလောစနော။ ဝိ၊ဌ၊၄။၇၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၀၂။ ဝိ၊ဝိနိစ္ဆယ။၂၇၃။ ကင်္ခါ၊ဠိ၊သင်္ခ၊၄၂၂။ ပဉ္စနိမ္မလလောစနောတိ မံသဒိဗ္ဗဓမ္မဗုဒ္ဓသမန္တစက္ခုဝသေန ပဉ္စလောစနော။ သာရတ္ထ၊၃။၄၀၄။ ပဉ္စ နိမ္မလာနိ လောစနာနိ ယဿာတိ ဝိဂ္ဂဟော၊ မံသဒိဗ္ဗဓမ္မဗုဒ္ဓသမန္တစက္ခုဝသေန ပဉ္စဝိဓဝိပ္ပသန္နလောစနောတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဝိနိစ္ဆယ၊ဠိ၊၂။၃၀၁။

ပဉ္စနိဝရဏ (န) [ပဉ္စ+နိဝရဏ] နိဝရဏတရား ၅-ပါး။ (ကမစန္ဒန္တံ၊ ဗျာပါဒ၊ ထိနမိဒ္ဓ၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ အဝိဇ္ဇာ-ဟု နိဝရဏတရား

၆-ပါးတွင် ဤ၌ အဝိဇ္ဇာကိုချန်လှပ်၍ နိဝရဏ
တရား ၅-ပါးဟု ဆိုသည်။) ပဉ္စနိဝရဏေ
ယုတ္တော၊ ဝိတက္ကေန သမ္ပပိတော။ ထေရ။
၃၀၄။ ကမမစ္ဆန္တဒိနာ ပဉ္စဝိဇ္ဇေန နိဝရဏေန
ယုတ္တော အဓိမုတ္တောတိ ပဉ္စနိဝရဏေယုတ္တော၊
ကရဏတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ။ ထေရ။ ၂။ ၂၀၀။ (-ဒိ၊
၄။ ၂။ ၃၇၃။ မ၊ ၁။ ၂၉၁။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၉၉။)

ပဉ္စနိဝရဏပရိဂ္ဂဏှန (န) [ပဉ္စနိဝရဏ+ပရိဂ္ဂဏှန]
နိဝရဏတရား ၅-ပါးကို သိမ်းဆည်းခြင်း။ ဣတိ
အဇ္ဈတ္တံ ဝါတိ ဧဝံ ပဉ္စနိဝရဏပရိဂ္ဂဏှနေန
အတ္တနော ဝါ ဓမ္မေသု...ဓမ္မာနုပဿိ ဝိဟရတိ။
ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၂။

ပဉ္စနိဝရဏပရိဂ္ဂဟဏ (န) [ပဉ္စနိဝရဏ+ပရိဂ္ဂဟ-
ဏ] နိဝရဏတရား ၅-ပါးကို သိမ်းဆည်းခြင်း။
ဣတိ အဇ္ဈတ္တံ ဝါတိ ဧဝံ ပဉ္စနိဝရဏပရိဂ္ဂဟ-
ဏေန အတ္တနော ဝါ ဓမ္မေသု...ဓမ္မာနုပဿိ
ဝိဟရတိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၀။

ပဉ္စနိဝရဏပုဗ္ဗင်္ဂမ (တိ) [ပဉ္စနိဝရဏ+ပုဗ္ဗင်္ဂမ]
နိဝရဏတရား ၅-ပါး၌ - ရှေ့သွား - ခေါင်း
ဆောင်-ဖြစ်သော(ရဟန်း)။ ဩက္ကမနေ ပုဗ္ဗင်္ဂ-
မာတိတ္ထေ ဩက္ကမနံ ဝုစ္စန္တိ အဝဂမနဋ္ဌေန
ပဉ္စနိဝရဏာနိ၊ တေန ပဉ္စနိဝရဏပုဗ္ဗင်္ဂမာတိ
ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၅။ (ယင်း၏ သျှ-
၌ “ပဉ္စနိဝရဏေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ”ဟု ဝါကျရှိ၏။)

ပဉ္စနိဝရဏပူရဏ (န) [ပဉ္စနိဝရဏ+ပူရဏ]
နိဝရဏတရား ၅-ပါးကို ပြည့်စေခြင်း။ ဩက္က-
မနေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာတိတ္ထေ ဩက္ကမနံ ဝုစ္စတိ အဝ-
ဂမနဋ္ဌေန ပဉ္စ နိဝရဏာနိ၊ တေန ပဉ္စနိဝရဏ-
ပူရဏေ ပုဗ္ဗင်္ဂမာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အံ၊ ၄။
၂။ ၄၆။

ပဉ္စနိဝရဏပ္ပဟာန (န) [ပဉ္စနိဝရဏ+ပဟာန]
နိဝရဏတရား ၅-ပါးကို ပယ်ဖျက်ခြင်း။ တိတ္ထိ-
ယာနဉ္စ သမယေ ပဉ္စနိဝရဏပ္ပဟာနံ ဝါ
မေတ္တာဒိဒ္ဓိဟုဝိဘာရဘာဝနာ ဝါ နတ္ထံ။ သံ၊ ၄။
၃။ ၂၀၇။

ပဉ္စနိဝရဏဝိမုတ္တ (တိ) [ပဉ္စနိဝရဏ+ဝိမုတ္တ]
နိဝရဏတရား ၅-ပါးမှ လွတ်သော။ အနာ-
ဝိလေနာတိ ပဉ္စနိဝရဏဝိမုတ္တေန။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၄။
စိတ္တဿ အာဝိလဘာဝေါ နိဝရဏဟေတု-
ကောတိ အာဟ “အနာဝိလေနာတိ ပဉ္စနိဝ-
ရဏဝိမုတ္တေန” တိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၉၈။

ပဉ္စနိဝရဏပ္ပတ္တိ (တိ) [ပဉ္စနိဝရဏ+ဥပ္ပတ္တိ] နိဝရဏ
တရား ၅-ပါး ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ န ဟိ ပဉ္စ-
နိဝရဏပ္ပတ္တိံ ဝိနာ ဈာနပရိဟာနိ ဟေတု။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၁၇။

ပဉ္စနေကာယိက (တိ) [ပဉ္စနိကာယ+ဏိက]
နိကာယ် ၅-ရပ်ကို ဆောင်သော။ သူ။ တေ စ
တေပိဋ္ဌကာ ဘိက္ခု။ ပဉ္စနေကာယိကာပိ စ။
စတုနေကာယိကာစေဝ၊ နာဂသေနံ ပုရက္ခရုံ။
မိလိန္ဒ။ ၂၀။

ပဉ္စနေတ္တ (တိ) [ပဉ္စ+နေတ္တ] မျက်စိ ၅-မျိုးရှိ
သော(ဘုရား)။ န ယတ္ထ ပဉ္စနေတ္တာပိ၊ ဂတိံ
ဒက္ခတိ နာယကော။ အပ၊ ၂။ ၂၁၉။ ထေရီ၊ ၄။
၁၆၀။

ပဉ္စနေယျပထ (ပ) [ပဉ္စ+နေယျ+ပထ] သိအပ်
သော တရားနယ်ပယ် ၅-ပါး။ ဇာနံ ဇာနာ-
တိတိ ဇာနိတဗ္ဗံ ဇာနာတိ၊ သဗ္ဗညုတာယယံ
ကိဉ္စိ ပညာယ ဇာနိတဗ္ဗံ နာမ အတ္ထိ၊ တံ
သဗ္ဗံ ပဉ္စနေယျပထဘူတံ ပညာယ ဇာနာတိ-
တိ အတ္ထော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၅။ မဟာနိ၊ ၄။
၂၅၆။

ပဉ္စနေယျပထပ္ပဘောဒ (တိ) [ပဉ္စနေယျပထ+ပ-
ဘောဒ] သိအပ်သော တရားနယ်ပယ် ၅-ပါး
အပြားရှိသော။ ဣတ္ထ ပဉ္စနေယျပထပ္ပဘောဒံ
သဗ္ဗံ အညာသိတိ သဗ္ဗညု။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၅၄။
မဟာနိ၊ ၄။ ၃၄၀။

ပဉ္စပကရဏိက (တိ) [ပဉ္စ+ပကရဏ+ဣက]
(အဘိဓမ္မာအလယ်) ၅-ကျမ်း-၌ဟောအပ်-
မှသာ-သော။ ပဌမေန အာဒိသဒ္ဓေန အဘိ-

ခမ္မဘာဇနီယာဒိ သင်္ဂဟသင်္ဂဟာဒိ ကေကာ-
ဒိသုဒ္ဓိကသစ္စိကဋ္ဌာဒိမူလမူလာဒိကာပဉ္စပက္က-
ရဏိကာ နယဂတိ သင်္ဂဟတိ။ အနုဋီ၊ ၂၀၅။

ပဉ္စပက္က (န) [ပဉ္စ+ပက္က] အသီးမှည့် ၅-လုံး။
အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စပက္ကပရိမာဏ (တိ) [ပဉ္စပက္က + ပရိမာဏ]
အသီးမှည့် ၅-လုံး အတိုင်းအရှည် ရှိသော။
ပဉ္စပက္က ဒွါဒသပက္က အဋ္ဌာရသပက္က ပရိမာဏာ
(ဒွါဋ္ဌာ၊ ၁၁၈)တိ ပဉ္စပက္ကပရိမာဏာ ကော၊
ဒွါဒသပက္ကပရိမာဏာ ကော၊ အဋ္ဌာရသ-
ပက္ကပရိမာဏာ ကောတိ တိဝိဓာ ပက္ကမ္မ-
ဖသပိဏ္ဍိ ဝိယ။ သိ၊ ဋီ၊ သင်္ဂ၊ ၁၇၃။

ပဉ္စပစ္စေကဗုဒ္ဓသတ (န) [ပဉ္စ+ပစ္စေကဗုဒ္ဓ+
သတ] ပစ္စေကဗုဒ္ဓါငါးရာ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ
ဝသနဋ္ဌာနံ ဂန္ဓာ အတ္တနော အာနုဘာဝေန
ပဿန္တဿေဝ သေဋ္ဌိဿ ပဉ္စပစ္စေကဗုဒ္ဓသ-
တေဟိ သဟ ပရိဘုဉ္ဇိ။ အပါ၊ ၄၁။ ၂၂၇။

ပဉ္စပဉ္စပုဘေဒ (တိ) [ပဉ္စ+ပဉ္စ+ပုဘေဒ] ၅-ပါး
၅-ပါး အပြားရှိသော။ ဣတိ ဘဂဝါ ကေမေ-
ကသ္မိံ ကောဋ္ဌာသေ ပဉ္စပဉ္စပုဘေဒေန အနေ-
ကပရိသာယေန အသုဘကထံ ကထေတိ။ ဝိ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂။ သံ၊ ၄၁၇။ ၂၉၇။ ပဉ္စပဉ္စပုဘေဒေနာတိ
တ္ထေ ဗာဟိရတ္ထသမာသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ပဉ္စ
ပဉ္စ ပုဘေဒါတေဿာတိ ပဉ္စပဉ္စပုဘေဒေါတိ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၃။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၀၆-၇။)

ပဉ္စပဉ္စမာဏဝကသတပရိဝါရ (တိ) [ပဉ္စပဉ္စ +
မာဏာကသတ+ပရိဝါရ] ငါးရာ ငါးရာသော
လူလင်ပျို အခြံအရံရှိသော။ ဒေဝိ ဇနာ
ပဉ္စပဉ္စမာဏဝကသတပရိဝါရ ဟောန္တိ။ အံ၊ ၄၊
၁။ ၁၂။ ဓမ္မ၊ ၄၁။ ၅၆။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၂၄။

ပဉ္စပညာသ (တိ) [ပဉ္စပညာသာ+သ] မောက်၊
၄၊ ၅။ ၂၅၅-ခုတ်ပြည့်ကြောင်း၊ ၅၅-ခုမြောက်။
ပဉ္စပညာသိတော ကပ္ပေ၊ ကော အာသိ*
သမောဂဓော။ အပါ၊ ၁။ ၂၆၉။ (- ၂၉၅။)

ပဉ္စပညာသက (တိ) [ပဉ္စပညာသာ+က] ၅၅-ခု
ပြည့်ကြောင်း၊ ၅၅-ခုမြောက်။ ပဉ္စပညာသ-
က ကပ္ပေ၊ ကော အာသိ* ဖော်ပတိ။
အပါ၊ ၁။ ၂၆၁။

ပဉ္စပညာသကပ္ပ (ပု) [ပဉ္စပညာသာ+ကပ္ပ] ၅၅-
ခုမြောက် ကမ္ဘာ။ ပဉ္စပညာသကပ္ပမ္ပိ၊ ဖဇာ
အာသိ* ယသောဓရေ။ အပါ၊ ၁။ ၆၁။
(- ၃၈၆။ အပါ၊ ၂။ ၄၉။)

ပဉ္စပညာသကုလ (န) [ပဉ္စပညာသာ+ကုလ]
၅၅-ဦးသော အမျိုး။ ပုန ပုစ္ဆိတော “န တာဝ
သမ္ပုဏ္ဏ” နှိ ဝုတ္တေ အပရာနိ ပဉ္စပညာသ-
ကုလာနိ ပေသေယျ။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၇။

ပဉ္စပညာသက္ခတ္တံ (ဗျ) [ပဉ္စပညာသာ+က္ခတ္တံ]
၅၅-ကြိမ်။ ပဉ္စပညာသက္ခတ္တံ၊ စက္ကဝတ္တံ
ဘဝိဿတိ။ အပါ၊ ၁။ ၃၅။ (-အပါ၊ ၂။ ၅၂။)

ပဉ္စပညာသဇန (ပု) [ပဉ္စပညာသာ+ဇန] လူ ၅၅-
ယောက်။ အတိတေ ကိရ ပဉ္စပညာသဇနာ
သဟာယကာ ဝဂ္ဂဗန္ဓေန ပုညာနိ ကရေ-
န္တာ အနာထသရီရာနိ ပဋိဇေဂ္ဂန္တာ ဝိစရန္တိ။
ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၂၄၇။ (-အပါ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၂။)

ပဉ္စပညာသဝဿ (န) [ပဉ္စပညာသာ+ဝဿ]
၅၅-နှစ်။ ပဉ္စပညာသဝဿာနိ၊ ရဇောဇလ္လ-
မာဓရယံ (ဖေရ၊ ၂၇၀) နှိ နဂ္ဂပဗ္ဗဇူပဂမနေန
နာနပဋိက္ခေပတော ပညာဓိကာနိ ပညာသဝ-
ဿာနိ သရီရေ လဂ္ဂံ...ကာယေန ဓာရေသိ*။
ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၁၄။ (-ထေရ၊ ၃၃၇။ ထေရ၊ ၄၊
၂။ ၃၄၀-၄။)

ပဉ္စပညာသာ (ထိ) [ပဉ္စ+ပညာသာ] ငါးဆယ့်
ငါး၊ ၅၅-ပါး၊ ၅၅-ယောက် (စသည်)။ စတုဒ္ဓသ-
သတာ ဂါထာ၊ ပဉ္စပညာသမေဝ စ။ အပါ၊ ၁။
၁၇၃။ ဧဝံ အဓမ္မိကာ ပဉ္စပညာသ ဓမ္မိကာ
ပဉ္စပညာသာတိ ဒသုတ္တရသတံ စောဒနာ
ဝုတ္တာ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၇၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၁၀။

(-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။၈၉။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၄။)

ပဉ္စပညာသာဓိက (တိ) [ပဉ္စပညာသာ+အဓိက]
၅၅-ခုအလွန်ရှိသော။ဒွါသဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိဟိ သဟ
ပဉ္စပညာသာဓိကံ သတ္တသတံ ဟောတိ။
သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၁။ အနုဋ္ဌိ၊၁။၁၉။

ပဉ္စပဋိက (န) [ပဉ္စ+ပဋိက] အဆင်း ၅-မျိုးဖြင့်
-လက် ၅-ချောင်းရာ အပြေအပြစ်ပြုခြင်း
-သက်တင်ရေးပြုခြင်း။ အာလောကသန္တိပရိ-
ကမ္မာယာတိ ဝါတပါနပရိကမ္မာယ သေတ-
ဝဏ္ဏံ ကာဠဝဏ္ဏံ ဂေရုကပရိကမ္မံ မာလာကမ္မံ
လတာကမ္မံ မကရဒန္တကံ ပဉ္စပဋိကံ။ ဝိ၊၂။
၆၈။ ပါဠိယံ ပဉ္စပဋိကန္တိ ဇာတိအာဒိပဉ္စပု-
ကာရဝဏ္ဏမဋ္ဌံ။ ဝိမတိ၊၂။၂၃၈။ (-ဝိ၊၄။၂၅၄
-ဂ၊၂၆၀၊၂၈၃-ဂ၊၂၉၇-၉၊၃၀၀-၁။)

ပဉ္စပဏ္ဍိတ (ပု) [ပဉ္စ+ပဏ္ဍိတ] ပညာရှိ-
သုခမိန်-၅-ဦး။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စပဏ္ဍိတဇာတက (န) [ပဉ္စပဏ္ဍိတ+ဇာတက]
ပဉ္စပဏ္ဍိတဇာတ်။ (မဟောသဓ၊ သေနက၊
ပုဏ္ဏ၊သ၊ ကာမိန္ဒ၊ ဒေဝိန္ဒ ဟူသော ပညာရှိ
သုခမိန် ၅-ဦးတို့ ညီလာခံဝင်ရာ၌ ဝိဒေဟရာဇ်
မင်းကြီးက“လျှိုဝှက်အပ်သော အကြောင်း
အရာကို အဘယ်သူအား ပြောသင့်သနည်း”
ဟု မေးတော်မူ၍ မင်းကြီးနှင့် တကွ ပညာရှိ
သုခမိန် ၅ ဦးတို့ အသီးသီး အဖြေပေးသည်
ကို ဟောပြရာ ဇာတ်၊ ယင်းဇာတ်သည်
ဥမင်္ဂ (မဟောသဓ) ဇာတ်၌ ပညာရှိသုခမိန်
၅-ဦးပြဿနာ “ပဉ္စပဏ္ဍိတပညာ” အဖြစ်ဖြင့်
လာသည်။) ပဉ္စပဏ္ဍိတဇာတကံ မဟာဥမင်္ဂေ
အာဝိ ဘဝိဿတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၇၈။

ပဉ္စပဏ္ဍိတပဉ္စ (တိ) [ပဉ္စပဏ္ဍိတ+ပဉ္စ] ပညာရှိ-
သုခမိန်-၅ ဦးတို့အား မေးမြန်းအပ်သော-
အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ။ ပဉ္စ ဂါထာ ဥမင်္ဂ-
ဇာတကေ ပဉ္စပဏ္ဍိတပဉ္စေ အာဝိ ဘဝိဿန္တိ။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၈၅။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၂၃။)

ပဉ္စပဏ္ဏာကာရသတ (န) [ပဉ္စ+ပဏ္ဏာကာရ+
သတ] ငါးရာသော-လက်ဆောင်-ပဏ္ဏာ။
တဿ ပဋိသန္တိဂ္ဂဟဏကာလတော ပဋ္ဌာယ
သာယံ ပါတဉ္စ ပဉ္စပဏ္ဏာကာရသတနိ သုဗ္ဗ-
ဝါသာယ ဥပနိယန္တိ။ အ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၇။ (အံ၊
ဋ္ဌ၊၁။ ၁၉၂-၌ “ပဏ္ဏာကာရသတနိ” ဟု
ရှိသည်။)

ပဉ္စပဏ္ဏာသကုလပုတ္တ (ပု) [ပဉ္စပဏ္ဏာသာ +
ကုလပုတ္တ] အမျိုးကောင်းသား ၅၅-ယောက်။
ပဉ္စဝဂ္ဂိယေ အာဒိ ကတော ယသဗမုခါ
ပဉ္စပဏ္ဏာသကုလပုတ္တာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၉။

ပဉ္စပဏ္ဏာသပုရိသ (ပု) [ပဉ္စပဏ္ဏာသာ+ပုရိသ]
ယောက်ျား ၅၅-ယောက်။ တတော ယသ-
ဒါရကပ္ပမုခေ ပဉ္စပဏ္ဏာသပုရိသေ အရဟတ္တေ
ပတိဋ္ဌာပေသိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၈။ (-ထေရီ၊ဋ္ဌ။
၃။)

ပဉ္စပဏ္ဏာသဝိဿဇ္ဇန (န၊ထိ) [ပဉ္စပဏ္ဏာသာ+
ဝိဿဇ္ဇန] ၅၅-ပါးသော-အပြေ-ဝိဿဇ္ဇနာ။
သဗ္ဗဗုဒ္ဓေဟိ အဝိဇဟိတံ ဒသပုစ္ဆံ ပဉ္စပဏ္ဏာ-
သဝိဿဇ္ဇနံ သာမဏေရပုဉ္စံ ကထေသိ။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၈။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၉။)

ပဉ္စပဏ္ဏာသာ (ထိ) [ပဉ္စ+ပဏ္ဏာသာ] ငါးဆယ့်
ငါး၊ ၅၅-ပါး၊ ၅၅-ယောက် (စသည်)။
အကုသလတော စတ္တာရော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပ-
ယုတ္တစိတ္တုပြါဒါ ပဉ္စပဏ္ဏာသာယ ကာမာဝစရ-
ဓမ္မာနံ “သတ္တော သတ္တော”တိ ပရာမသန-
အဿာဒနာဘိနန္ဒနကာလေ ပရိတ္တာရမ္မဏာ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၉။ စတုပညာသစိတ္တုပြါဒါနံ
ရူပဿ စ ဝသေန ပဉ္စပဏ္ဏာသာယ။ မူလဋ္ဌိ၊
၁။၁၉၁။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၁။ သာရတ္ထ၊၁။၁၆၉။)

ပဉ္စပတိကာ (ထိ) [ပဉ္စ + ပတိ + က + အာ]
လင် ၅-ယောက်ရှိသော မိန်းမ။ ဒိဋ္ဌာ မယာ
သမ္ပ ပုဏ္ဏမုခ ကဏှာ ဒွေပိတိကာ ပဉ္စပတိ-
ကာယ ဆဋ္ဌေ ပုရိသေ စိတ္တံ ပဋိဗန္ဓန္တိယာ။
ဇာ၊၂။၁၁၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၅၅။ (-၄၅၈-၉။)

ပဉ္စပတိဋ္ဌိတ (န) [ပဉ္စ+ပတိဋ္ဌိတ] တည်ခြင်း
 ၅-ပါး၊ အင်္ဂါ ၅-ပါးတို့ဖြင့် ရှေးရှုတည်နေခြင်း၊
 အင်္ဂါ ၅-ပါးတို့၏ (မြေပြင်၊ ကြမ်းပြင် စသည်
 ဌ)တည်ခြင်း။ (ယင်း တည်ခြင်း ၅-ပါးသရုပ်
 ကို— ဝိ၊ ၅။ ၃၅၈-ကို ထောက်၍ ဝိနယာ-
 လင်္ကာရ၊ ၂။ ၃၆၈-၌ လက်ကန်တော့ထိုးခြင်း၊
 လက်အုပ်ချီခြင်း၊ လက် ၂-ဘက်ဖြင့် ခြေကို
 ဆုပ်နယ်ခြင်း၊ မေတ္တာစိတ်ကို ဖြစ်စေခြင်း၊
 အလေးပြုခြင်းဟု ပြဆိုသည်။ သီ၊ ဇို၊ သစ်၊ ၂။
 ၁၈-၌ ထို ၅-ပါးကို ဤနေရာ၌ မလိုအပ်ဟု
 ပယ်ပြီးလျှင် ခြေ၊ ပုဆစ်၊ တတောင်၊ လက်၊
 ဦးခေါင်း (နဖူး) ဟု တနည်းပြဆိုသည်။
 ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂဏ္ဌိ (၃၄၉)၊ ပါရာဇိကဏ္ဌဏ္ဌိ
 (ဒါနာ-၁၀၈)နှင့် ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ပဉ္စကူ၊ ၂။ ၃၆-
 တို့၌ ပုဆစ် ၂-ဘက်၊ လက် ၂-ဘက်၊ နဖူးဟု
 ပြဆိုသည်။ လောကီသက္ကတ ကျမ်းတို့၌
 ခြေ၊ လက်၊ ပုဆစ်၊ ရင်၊ ဦးခေါင်း၊ မျက်လုံး၊
 နှုတ်(စကား)၊ စိတ်ဟု ရှိခိုးခြင်း ပဏာမ
 အင်္ဂါ ၈-ပါးကို ပြဆိုကြသည်။ ထောမ။
 အ၊ မု၊ နံနှင့် ပြဏာမ-ပုဒ်တို့လည်းကြည့်။)
 ဥဋ္ဌာယာသနာ ဘဂဝတော ဝိဟာရာဘိ-
 မုခေါ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝနိတော။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။
 ၁၃၃။ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေနာတိ ဧတ္ထ ပဉ္စဟိ
 အဂ္ဂေဟိ အဘိမုခံ ဌိတေနာတိ အတ္ထော။
 ပါဒဇာဏုကပ္ပရဟတ္ထသီသသင်္ခါတာနိ ပဉ္စ
 အင်္ဂါနိ သမံ ကတွာ ဩနာမေတွာ အဘိ-
 မုခံ ဌိတေန ပဌမံ ဝနိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
 သီ၊ ဇို၊ သစ်၊ ၂။ ၁၈။ (-ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂။ ၂။
 ၂။ ၈၂။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၉၇။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၇။ သံ၊ ဌ၊
 ၂။ ၈၆၊ ၁၈၁။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၇။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၁။
 အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၃၇။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၄။ ပဋိသံ၊ ဌ၊
 ၂။ ၂၃၈။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၉။
 ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၊ ၅၈။ ဥဒါန၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၈။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊
 ၁။ ၂၅၄။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၂။ ဝိမာန၊ ဌ၊ ၆။ ၂၀-
 ၉။ ပေတ၊ ဌ၊ ၆။ ၅။ ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀။ ထေရ၊
 ဌ၊ ၂။ ၃၇၄။ ထေရီ၊ ဌ၊ ၈၊ ၅၅။ အပါ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၇။

အပါ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ၊ ၉။ မဟာနိ၊ ဌ။
 ၂၆၈။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၅။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၅၄၃။ ဇာ၊
 ဌ၊ ၆။ ၂၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၂၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။
 ၁၁၃-၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၃၈။ သီ၊ ဇို၊ သစ်၊ ၂။
 ၃၁၁။ မ၊ ဇို၊ ၄။ ၂၀၄။ သံ၊ ဇို၊ ၁။ ၁၇၄။ အံ၊ ဇို၊
 ၁။ ၁၈၁။

ပဉ္စပတိဋ္ဌိတဝနန္ဒနာ (ထိ) [ပဉ္စပတိဋ္ဌိတ+ဝနန္ဒနာ]
 တည်ခြင်း ၅-ပါးဖြင့် ရှိခိုးခြင်း။ ယမ္ပိ ဝေန္တိ
 “နဝကတရေနပါလိ ဘိက္ခုနာ ဝုဇ္ဈတရဿ
 ဘိက္ခုနော ပါဒေ ဝနန္တေန ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မေ
 အဇ္ဈတ္တံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ ပါဒါ ဝနန္တဗ္ဗာ-
 တိအာဒိကံ ဝိနယပါဠိမာဟရိတွာ ကေသက-
 ရဏအဉ္စလိပဂ္ဂဟဏပါဒသမ္မာဟနပေမဂါရ-
 ဝပဋ္ဌာပနဝသေန ပဉ္စပတိဋ္ဌိတဝနန္ဒနာ” တိ။
 သီ၊ ဇို၊ သစ်၊ ၂။ ၁၈။

ပဉ္စပတိဋ္ဌိတဝနန္ဒနာနယ (ပ) [ပဉ္စပတိဋ္ဌိတဝနန္ဒနာ
 +နယ] တည်ခြင်း ၅-ပါးဖြင့် ရှိခိုးနည်း။
 ပဉ္စပတိဋ္ဌိတဝနန္ဒနာနယော ဝုတ္တော ဝေ။ သီ၊
 ဇို၊ သစ်၊ ၂။ ၁၉၅။

ပဉ္စပတိဋ္ဌိတသရူပ (န) [ပဉ္စပတိဋ္ဌိတ+သရူပ]
 တည်ခြင်း ၅-ပါး သရုပ်။ ကထံ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတ-
 သရူပံ ကထိတံ? ဣဓ ကေသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ
 ကရိတွာတိ ကေ၊ အဉ္စလိံ ပဂ္ဂဟေတွာတိ
 ကေ၊ ဥဘောဟိ ပါဏိတလေဟိ ပါဒါနိ ပရိ-
 သမ္မာဟန္တေနာတိ ကေ၊ ပေမေ ဥပဋ္ဌာ-
 ပေတွာတိ ကေ၊ ဂါရဝဉ္စ ဥပဋ္ဌာပေတွာတိ
 ကေ။ ဝေ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတသရူပံ ကထိတံ
 ဟောတိ။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။ ၃၆၈။ (-၃၆၉။)

ပဉ္စပတ္တ (န) [ပဉ္စ+ပတ္တ] ခွက် ၅-ခု။ ပတ္တာဒိ-
 ပက္ခေပေန ဟိသ န ဣတ္ထိလင်္ဂတာ ယထာ
 ပဉ္စပတ္တံ စတုယုဂံ တိဘုဝနန္တိ။ အနုဇို၊ ၂။
 ၁။ အကာရန္တုတ္တရပဒေါ ဒိဂု ထိယံ ဘာသံ-
 ယထေ၊ ပဉ္စပုလိ၊ ဒသရထိ။...ပတ္တာဒိဟိ
 ပဋိသေဓော ဝတ္တဗ္ဗော၊ ပဉ္စပတ္တံ၊ စတုယုဂံ

တိဘုဝနံ။ မောဂါသျှ၊ ၂။ ၂။ (ပါ၊ ၂၊ ၄(ဝါ))။
မုဒ္ဓမောဓ။ ၃၆၉။)

ပဉ္စပတ္ထရ (တိ) [ပဉ္စ+ပတ္ထရ] ကာမဂုဏ် ၅-ပါး
တို့၌ ပျံ့နှံ့တတ်သော၊ ကာမဂုဏ် ၅-ပါး
ဟူသော ပျံ့နှံ့ရရှိသော။ ကေမူလံ ဒွိရုဝနံ၊
တိမလံ ပဉ္စပတ္ထရံ။ သံ၊ ၁။ ၃။ ပဉ္စ ပန
ကာမဂုဏာ အသံ၊ ပတ္ထရဏဋ္ဌာနာ၊ တေသု
သာ ပတ္ထရတိတိ ပဉ္စပတ္ထရ။ သံ၊ ၁။ ၈။

ပဉ္စပဒိက (တိ) [ပဉ္စ + ပဒ + က] ၅-ပုဒ်
ရှိသော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စပဒိကဂါထာ (ထိ) [ပဉ္စပဒိကာ+ ဂါထာ]
၅-ပုဒ်ရှိသော ဂါထာ။ “နမော ။ ပ။ သမ္မုဒ္ဓိ-
သ”တိ ဝေဝိ ဝတ္ထာ ပဉ္စပဒိကဂါထာ။
သတ္ထုသာသနော ဟိ လောကယတ္ထန္တံ အန-
ပေက္ခိတော သော ပဉ္စပဒိကဂါထာတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။
သံ၊ ၁။ ၂၅၄။

ပဉ္စပဒုမသုဉ္စန္ဒ (တိ) [ပဉ္စ+ပဒုမ+သုဉ္စန္ဒ]
ကြာမျိုး ၅-ပါးတို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော။
ဟိမဝန္တပဒေသေ ပဉ္စပဒုမသုဉ္စန္ဒံ သရိ
နိဿယ ရမဏီယေ ဝနသဏ္ဍေ အသမံ
မာပေတွာ ပဗ္ဗဇိတွာ တတ္ထ ဝသိ သု။ ဇာ၊
၄။ ၅။ ၃၃၂။ (-ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၅၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၃၀၆။ အံ၊ ၁။ ၃။ ၆၄။)

ပဉ္စပဓာနကုဋိသတ (န) [ပဉ္စ+ပဓာန+ကုဋိ+
သတ] ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း ငါးရာ။ ပဉ္စ-
ပဓာနကုဋိသတနိ ကာရေတွာ တတ္ထ
ဗုဒ္ဓိဥပါနိယပရိဘောဇနိယသုဋ္ဌာဒိနိ သဗ္ဗ-
ပကရဏာနိ ပဋိယာဒေသံ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၉၉။
သုတ္တနိ၊ ၁။ ၁၇၆။

ပဉ္စပဗ္ဗ (န) [ပဉ္စ+ပဗ္ဗ] (၁) ၅-ဆစ်။ (တိ)
(၂) ၅-ခုသော-အဆစ်အပိုင်း-အဖို့အစု-
အဆက်အစပ်- ရှိသော။ (၃) ယထာ
ဟောဇဇ ဝံသနာဋ္ဌဿ ပဉ္စပဗ္ဗဂဏ္ဍိပရိသုဒ္ဓဿ
ဥပရိသဘေဇဋ္ဌာဇဋ္ဌိတဿ အဘဏ္ဍိယန္တဿ

ယာဝ ပဉ္စပဗ္ဗံ တာဝ လဟုကံ ဇေတံ။ မိလိန္ဒ။
၁၁၀။ (တိ) (၂) ဝေ ပဉ္စသန္တိကံ ကမ္မဋ္ဌာနံ
ဥဂ္ဂဟေတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၄။
ပဉ္စသန္တိကန္တိ ပဉ္စပဗ္ဗံ၊ ပဉ္စဘာဂန္တိ အတ္ထော။
သဘတ္ထ၊ ၂။ ၂၀၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၁။ ၃၂၇။

ပဉ္စပဗ္ဗဂဏ္ဍိပရိသုဒ္ဓ (တိ) [ပဉ္စ + ပဗ္ဗဂဏ္ဍိ +
ပရိသုဒ္ဓ] (အောက်ပိုင်း) ၅-ဆစ်၌ အဖု
အထစ်မှ စင်ကြယ်သော၊ ၅-ဆစ်တိုင်အောင်
အဖုအထစ်မရှိသော (ဝါးပင်)။ အတက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပဉ္စပဗ္ဗတပဋိပါဠိ (ထိ) [ပဉ္စ+ပဗ္ဗတ+ပဋိပါဠိ]
တောင် ၅-လုံးတို့၏ - အစဉ် - အအန်း။
ဘဂဝါ ဣမံ ပဉ္စပဗ္ဗတပဋိပါဠိံ အာစိက္ခံ။
မ၊ ၄။ ၄။ ၈၉။

ပဉ္စပမာဏ (တိ) [ပဉ္စ + ပမာဏ] ၅-ခု
အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ပဉ္စမတ္တာနိတိ ပဉ္စ-
ပမာဏာနိ၊ အနုနာနိ အနဓိကာနိ ပဉ္စ-
နဂီလသတာနိတိ ဝုတ္တံ ဟေတတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။
၂၂၂။ (-သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄။)

ပဉ္စပရိမာဏ (န) [ပဉ္စ+ပရိမာဏ] (၁) ၅-ခု
အတိုင်းအရှည်။ (တိ) (၂) ၅-ခု အတိုင်း
အရှည်ရှိသော။ (၁) ပဉ္စက (၃) ကြည့်။
(၂) ဧတ္တကဿ ဌာနဿာတိ ယထာဝုတ္တဿ
ပဉ္စပရိမာဏဿ ကာရဏဿ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၂။

ပဉ္စပရိမာဏယုတ္တ (တိ) [ပဉ္စပရိမာဏ+ယုတ္တ]
၅-ခု အတိုင်းအရှည်နှင့် ယှဉ်သော။ ပဉ္စဝဂ္ဂ-
ကရဏီယ-ကြည့်။

ပဉ္စပရိဝုဒ္ဓ (ပု) [ပဉ္စ + ပရိဝုဒ္ဓ] (၁) မင်း
၅-ယောက် ပြောင်းလဲခြင်း၊ မင်း ၅-ဆက်။
(တိ) (၂) မင်း ၅-ယောက် ပြောင်းလဲခြင်း
ရှိသော၊ မင်း ၅-ဆက်ရှိသော။ (၁)၊
(၂) တသို့၌ ဝံသေ ပိတုဝဓော ပဉ္စပရိ-
ဝုဒ္ဓော (ပဉ္စပရိဝုဒ္ဓေ) ဂတော။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉။

ပဉ္စပရိဝေဒတိ ပဉ္စပရိသပရိဝေဒ။ ဒီ၊ ငါ။
၂၁၇။ ပဉ္စပရိဝေဒတိ ပဉ္စပရိဝေဒ။
သီ၊ ငါ။ သစ်၊ ၂။ ၂၇။

ပဉ္စပလ (န) [ပဉ္စ+ပလ] ၅-ပိုလ်။ ဝိသတိ
ဓရဏာနိ နိက္ခန္တိ ဝဒန္တိ၊ ပဉ္စပလံ နိက္ခန္တိ
အပရေ။ အံ၊ ငါ။ ၁၅၂။

ပဉ္စပသာဒ (ပ) [ပဉ္စ+ပသာဒ] (၁) ၅-ပါး
သော-အကြည်-ပသာဒ-ရုပ်၊ ပသာဒရုပ်
၅-ပါး။ (စက္ခု၊ သောတ၊ သာန၊ ဇိဝှ၊
ကာယ။) (၂) ၅-မျိုးသော အဆင်းဟူသော
ကြည်လင်ခြင်း၊ အဆင်း ၅-မျိုး၏ ကြည်
လင်ခြင်း။ (၁) ပဉ္စကုလိကဂါမာ ဝိယ
ပဉ္စပသာဒါ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ သံ၊ ငါ။ ၂၇၇။
(-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၉။) (၂) အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပဉ္စပသာဒပ (ပ) ခိုမဏ္ဍိတ (တိ) [ပဉ္စပသာဒ+
ပဋိမဏ္ဍိတ] ၅-မျိုးသော အဆင်းဟူသော
ကြည်လင်ခြင်း-အဆင်း ၅-မျိုး၏ ကြည်လင်
ခြင်း-ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော။ ပဉ္စပ-
သာဒပ(ပ)ဋိမဏ္ဍိတာနိ အက္ခိနိ ဥမ္မိလေတော။
မ၊ ငါ။ ၄။ ၂၃၊ ၂၀၆။ အံ၊ ငါ။ ၂။ ၃၆။

ပဉ္စပသာဒဝတ္ထုက (တိ) [ပဉ္စပသာဒ+ဝတ္ထု+က]
ပသာဒရုပ် ၅-ပါးလျှင် တည်ရာရှိသော။ တတ္ထ
ပုရိမာ ပဉ္စဝေဒနာ ပဉ္စပသာဒဝတ္ထုကာ
ကာမာဝစရာဝ။ အဘိ၊ ငါ။ ၂။ ၃၄။

ပဉ္စပသာဒဝိစိတြ (တိ) [ပဉ္စပသာဒ+ဝိစိတြ]
၅-မျိုးသော အဆင်းဟူသော ကြည်လင်ခြင်း-
အဆင်း ၅-မျိုး၏ ကြည်လင်ခြင်း-ဖြင့် ဆန်း
ကြယ်သော။ သတ္တာ ပဉ္စပသာဒဝိစိတြာနိ
အက္ခိနိ ဥမ္မိလေတော ထေရံ ဩလောကေန္တော။
သံ၊ ငါ။ ၃။ ၂၅၆။

ပဉ္စပသာဒသမန္နာဂတ (တိ) [ပဉ္စပသာဒ+သမန္နာ-
ဂတ] ၅-မျိုးသော အဆင်းဟူသော ကြည်
လင်ခြင်း-အဆင်း ၅-မျိုး၏ ကြည်လင်ခြင်း-

နှင့် ပြည့်စုံသော။ သုဒဿနာတံ ပဿန္တာနံ
အတိတ္တိကရာ ပဉ္စပသာဒသမန္နာဂတာ။ ဇာ၊
ဌ၊ ၅။ ၁၆၇။

ပဉ္စပါကာရ (န) [ပဉ္စ+ပါကာရ] ၅-ခုသော
တံတိုင်း၊ တံတိုင်း ၅-ခု။ မယံ တံ ဘဝနံ
...ပဉ္စပါကာရကုဋ္ဌာဂါရေဟိ သံသုဋ္ဌ၊ မာပိတံ
နဂရံ။ အပ၊ ငါ။ ၂။ ၂၇၄။

ပဉ္စပါပိမာတု (ထိ) [ပဉ္စပါပိ+မာတု] ပဉ္စပါပိ၏
မိခင်။ တတော ပဉ္စပါပိမာတာ ဓိတရံ
အာဟ။ ဇာ၊ ငါ။ ၅။ ၄၇၆။

ပဉ္စပါပိ (ထိ) [ပဉ္စ+ပါပိ+ဤ] ပဉ္စပါပိမည်သော
အမျိုးသမီး။ ပဉ္စပါပိသည် ဗာရာဏသီပြည်၏
အရှေ့တံခါး၌နေသော ဆင်းရဲသားတယောက်
၏ သမီးဖြစ်သည်။ လက်၊ ခြေ၊ ပါးစပ်၊ မျက်စိ၊
နှာခေါင်း (အင်္ဂါ ၅-မျိုး)တို့ မလှပသော
ကြောင့် “ပဉ္စပါပိ”ဟု အမည်တွင်သည်။ သူမ
သည် အရပ်ဆိုးသော်လည်း အတွေ့ကောင်း
သူဖြစ်သောကြောင့် “ဗကဘုရင်” နှင့် “ဗာဝ-
ရိကဘုရင်”တို့၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးအရာကိုရရှိ
သည်။ ပဉ္စပါပိသည် ရှေးဘဝကလည်း ဆင်းရဲ
သားတယောက်၏ သမီးပင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထို
စဉ်က သူမသည် အိမ်နံရံကို မြေညက်လိမ်းကျ
နေစဉ် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တပါးသည်
လိုဏ်ဂူကိုလိမ်းကျ ရန် သူမထံသို့ မြေညက်
အလှူခံ ကြွရောက်လာသည်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ
အရှင်မြတ်ကို ဒေါသစိတ်ဖြင့် ကြည့်ရှုလျက်
“မြေညက်ကိုပင် အလှူခံဘိ၏”ဟု ပြောဆို
လိုက်သည်။ အရှင်မြတ်သည် ရွှေသို့ဆက်မသွား
ဘဲ ရပ်မြဲတိုင်းသာ ရပ်တည်နေသည်။ တည်ငြိမ်
စွာ ရပ်တည်နေသော အရှင်မြတ်ကို မြင်ရပြန်
သောအခါ ကြည်ညိုသောစိတ် ဖြစ်ပြန်သဖြင့်
မြေညက်ခဲတခုကို လှူလိုက်သည်။ ထိုကောင်း
မှုကြောင့် သူမသည် အတွေ့ကောင်းသူဖြစ်ရ
ပြီး ဒေါသစိတ်ဖြင့် ကြည့်ရှုမိအောင်ကြောင့်
အင်္ဂါ ၅-မျိုးမလှသည့် ရုပ်ဆိုးမအား ဖြစ်ရ

သည် (ဇာ၊ဌ၊၅။၄၇၅-၉)။တဿာ မတ္တိက-
ပိဏ္ဏပလေန သရိရံ ဖဿသမ္ပန္နံ အဟောသိ၊
ကုဇ္ဈိတော ဥလ္လောကိတတ္တာ ပန ဟတ္ထပါဒ-
မုခအက္ခိနာသနိ ပါပါနိ ဝိရူပါနိ အဟေသုံ။
တေန တံ “ပဉ္စပါဝိ”တေဝ သဉ္ဇာနိသု။
ဇာ၊ဌ၊၅။၄၇၆။

ပဉ္စပုတ္တခါဒကပေတိ (ထိ) [ပဉ္စ+ပုတ္တ+ခါဒက+
ပေတိ] သား ၅-ယောက်ကို စားသော
ပြိတ္တာမ။ ဣဒံ သတ္တရိ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရန္တေ
ပဉ္စပုတ္တခါဒကပေတိ အာရဗ္ဗ ငုတ္တံ။ ပေတ၊
ဌ။၂၉။

ပဉ္စပုတ္တသတ (န) [ပဉ္စ+ပုတ္တ+သတ] သားငါး
ရာ။ ကျေနာနိ ပဉ္စပုတ္တသတာနိ တာသံယေဝ
ဟတ္ထေ ပေါသနတ္ထာယ ဒေတာ။ ထေရိ၊ ဌ။
၁၉၅။

ပဉ္စပုရိသပရိဝေဒ (ပု) [ပဉ္စ+ပုရိသ+ပရိဝေဒ] မင်း
ယောက်ျား ၅-ယောက် ပြောင်းလဲခြင်း၊ မင်း
၅-ဆက်။ ပဉ္စပရိဝေဒ-ကြည့်။

ပဉ္စပေါရိသ (တိ) [ပဉ္စ+ပေါရိသ] ၅-သုဂ္ဂိုဓာသ။
လက်ခုပ် ၅ ဖောင် အတိုင်းအရှည်ရှိသော။
ဆပေါရိသမ္ပိ ပဉ္စပေါရိသမ္ပိ မဟာသမုဒ္ဒေ
ဥဒကံ သဏ္ဌာတိ။ အံ၊၂။၄၇၅။

ပဉ္စပ္ပကာရ (တိ) [ပဉ္စ+ပ္ပကာရ] ၅-ပါး အပြား
ရှိသော။ ဘေသဉ္စိပိ ဓမ္မပစ္စဝေက္ခဏကာလေ
ဟေဋ္ဌာ ငုတ္တံ ပဉ္စပ္ပကာရံ ဓမ္မံ အာရမ္မဏံ
ကတွာ စတုသု ဉာဏသမ္ပယုတ္တကုသလစိတ္တေ-
သု ဓမ္မပဋိသမ္ပိဒါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ဌ။၂။၃၇၆။
(-ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၁၆။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၃။၈၆။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။
၂၁။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၁၃၈။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၁၅။ မူလဋ္ဌိ၊
၁။၁၅၀။)

ပဉ္စပ္ပကာရဂေါမဏ္ဍလပရိပုဏ္ဏ (တိ) [ပဉ္စပ္ပကာရ+
ဂေါမဏ္ဍလ+ပရိပုဏ္ဏ] ၅-ပါး အပြားရှိသော
နွားအပေါင်းနှင့်ပြည့်စုံသော၊ နွား ၅-မျိုးပါ
ဝင်သော နွားအုပ်ရှိသော၊ သူ။ တမ္ပိ သုတွာ

ဓနိယော အတိတ္တောဝ သုဘာသိတာမတေန
အတ္တနော ပဉ္စပ္ပကာရဂေါမဏ္ဍလပရိပုဏ္ဏဘဝံ
ဒဿေန္တော အာဟ “အတ္တိ ဝသာ” တိ။
သုတ္တနိ၊ဌ။၁။၃၅။

ပဉ္စပ္ပဟာန (န) [ပဉ္စ+ပဟာန] ၅-ပါးသော
ပဟာန၊ ပဟာန ၅-ပါး၊ ပယ်ခြင်း-ပယ်ပုံ-
၅-မျိုး။ (အကျယ်ကို-သာရတ္ထ၊၂။၃၀။ အံ၊
ဋ္ဌိ၊၂။၂၅၉-ကြည့်။) တဒဂံပ္ပဟာနံ ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပ-
ဟာနံ သမုဇ္ဈေဒပ္ပဟာနံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနံ
နိဿရဏပ္ပဟာနန္တိ ပဉ္စပ္ပဟာနာနိ။ နေတ္ထိ၊ဌ။
၁၁၁။ (-သာရတ္ထ၊၂။၂၉။)

ပဉ္စဖဿဒွါရ (န) [ပဉ္စ+ဖဿဒွါရ] ၅-ပါးသော
ဖဿဒွါရ၊ ဖဿဒွါရ ၅-ပါး။ ပဉ္စဖဿဒွါရ-
ဝသေန ဟိ ဥပ္ပန္နော အသံဝေရာ အကုသလံ
မနောကမ္မမေဝ ဟောဘိ။ အဘိ၊ဌ။၁။၁၄၈။

ပဉ္စဗန္ဓန (န) [ပဉ္စ+ဗန္ဓန] (၁) ၅-ဖွဲ့ ၅-တုပ်။
(၂) ၅-ချောင်းသော-နှောင်ဖွဲ့-တုပ်ချည်-
ကြောင်း ကြိုး၊ ကြိုး ၅-ချောင်း။ (တိ) (၃)
၅-ဖွဲ့-၅-တုပ်-ရှိသော။ (၁) ပဉ္စဗန္ဓနော-
ကာသ-ကြည့်။ (၂) မဟာကဏ္ဍသုနံ မာပေ-
တွာ ပဉ္စဗန္ဓနေန ဗန္ဓိတွာ ရတ္တမာလံ ကဏ္ဍေ
ပိဋ္ဌန္တိတွာ ရဇ္ဈကောဋိယံ အာဒါယ။ ဇာ၊ဌ၊
၄။၁၁၃။ (၃) “ဥနိပဉ္စဗန္ဓနော”တိ စ
ဝုတ္တတ္တာ ယဿ ပဉ္စဗန္ဓနော ပတ္တော ဟောတိ၊
တဿ သော အပတ္တော။ ဝိ၊ဌ။၂။၂၈၆။
(-၂၈၈။ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၁။ကင်္ခါ။၁၇၉။သာရတ္ထ၊
၂။၄၂၉။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊ဟောင်း။၈၈။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊
သစ်။၃၂၈။)

ပဉ္စဗန္ဓနာကာရ (ပု) [ပဉ္စဗန္ဓန+အာကာရ] ၅-ဖွဲ့
-၅ တုပ်-ဟူသော အခြင်းအရာ၊ သုဗဒ္ဓေါတိ
သုဋ္ဌ၊ ပဉ္စဗန္ဓနာကာရေန ဗဒ္ဓေါ၊ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၂၄၅။

ပဉ္စဗန္ဓနောကာသ (တိ) [ပဉ္စဗန္ဓန+ဩကာသ]
၅-ဖွဲ့ - ၅-တုပ် - ဖွဲ့-တုပ် - လောက်သော-
အရပ်-နေရာ-ရှိသော။ ယဿ ပဉ္စဗန္ဓနော
ပတ္တော ဟောတိ ပဉ္စဗန္ဓနောကာသော ဝိ။

ကင်္ခါ။ ၁၇၉။ ပဉ္စဗန္ဓနာနံ ဩကာသော
အဿာတိ ပဉ္စဗန္ဓနောကာသော။ ကင်္ခါဠိ၊
သစ်။ ၃၂၇။

ပဉ္စဗလံ (ပု) [ပဉ္စ+ဗလံ] ၅-မျိုးသော ပူဇော်မှု၊
ပူဇော်မှု ၅-မျိုး။ ပဉ္စဗလံ ကတ္တာ ဟောတိ
ဉာတိဗလံ အတိထိဗလံ ပုဗ္ဗပေတဗလံ ရာဇ-
ဗလံ ဒေဝတာဗလံ။ အံ၊ ၁။ ၃၇၉။ အံ၊ ၂။ ၃၉။
(-၄၀။)

ပဉ္စဗုဒ္ဓပဋိမဏ္ဍိတ (တိ) [ပဉ္စ+ဗုဒ္ဓ+ပဋိမဏ္ဍိတ]
ဘုရား ၅-ဆူဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော။
ဣတော ပဉ္စဗုဒ္ဓပဋိမဏ္ဍိတတော ဘဒ္ဒကပ္ပ-
တော ပဉ္စသတေ ကပ္ပေ။ အပါဠာ၊ ၁။ ၃၀၈။
(-၂၉၉။ အပါဠာ၊ ၂။ ၂၆၈။)

ပဉ္စဗုဒ္ဓုပ္ပါဒပဋိမဏ္ဍိတ (တိ) [ပဉ္စဗုဒ္ဓ+ဥပ္ပါဒ+ပဋိ-
မဏ္ဍိတ] ဘုရား ၅-ဆူ ပွင့်ပေါ်ခြင်းဖြင့် တန်
ဆာဆင်အပ်သော။ ဘဒ္ဒကပ္ပေတိ ပဉ္စဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ-
ပဋိမဏ္ဍိတတ္တာ သုန္နရကပ္ပေ သာရကပ္ပေ။
ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၄။ (-၅။)

ပဉ္စဘာဂ (တိ) [ပဉ္စ+ဘာဂ] ၅-ခုသော-အဆစ်
အပိုင်း-အဖို့အစု-ရှိသော။ ပဉ္စသန္ဓိကန္တိ ပဉ္စ-
ပဗ္ဗ ပဉ္စဘာဂန္တိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၀၅။

ပဉ္စဘိက္ခုသတ (န) [ပဉ္စ+ဘိက္ခုသတ] ရဟန်း
ငါးရာ။ ဧဝံ ပဉ္စဘိက္ခုသတာနိ နိသီဒိံ သူ။
သံ၊ ၁။ ၂။ ၂၇၆။ (-အပါ၊ ၁။ ၃၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၁၆။ အပါ၊ ၁။ ၁၃၅။)

ပဉ္စဘိက္ခုသတပရိဝါရ (တိ) [ပဉ္စဘိက္ခုသတ+ပရိ-
ဝါရ] ရဟန်းငါးရာ အခြံအရံရှိသော။ ရဟန်း
ငါးရာ ခြံရံအပ်သော။ သာရိပုတ္တတ္ထေရေပိ
ပဉ္စဘိက္ခုသတပရိဝါရေ ဓမ္မသဘံ အာဂန္ဓာ
...နိသီဒိံ။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၃၂။ (-အဘိ၊ ၁။ ၂။
၄၂၉။)

ပဉ္စဘူမိ(မိ)က (တိ) [ပဉ္စ+ဘူမိ+က။ ရှု၊ ၃၅၀။
မောဂ်၊ ၃၊ ၄၂။ နိရုတ္တိ၊ ၃၆၉-ကြည့်။] ၅-ဆင့်

သောဘုံ-ဘုံ ၅-ဆင့်-ရှိသော။ ဂိမ္မိကော ပန
ပဉ္စဘူမကော အဟောသိ။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၂၆။
ဟေမန္တိကပါသာဒေါ ပန ပဉ္စဘူမိကော
အဟောသိ။ မ၊ ၁။ ၃။ ၁၅၀။ (-အပါ၊ ၁။ ၇၀။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၁။ ၃၂၅။ ဇာ၊ ၁။ ၆၈။)

ပဉ္စဘူမိ(တိ) [ပဉ္စ+ဘူမိ] (၁) ၅-ပါးသော-အရာ
ဌာန-အဆင့်အတန်း။ (တိ) (၂) ၅-ဆင့်သော
ဘုံ-ဘုံ ၅-ဆင့်-ရှိသော။ (၁) ဣမာဟိ ပဉ္စဘူ-
မိဟိ ဒေသနံ နိဌာပေန္တဿ ပဉ္စသုပ္ပါဒဌာနေသု
မဟာပထဝီ သက္ကိတာဝေန အကမ္မိတ္ထ။ အံ၊ ၁။
၂။ ၂၇၄။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စဘူမိမဟာလယ (တိ) [ပဉ္စဘူမိ+မဟာလယ]
ဘုံ ၅-ဆင့်ရှိသည့် ကျောင်းတော်ကြီးရှိသော။
အသောကာရာမအာရာမေ၊ ပဉ္စဘူမိမဟာ-
လယေ။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၄၃၆။

ပဉ္စဘောဒ (တိ) [ပဉ္စ+ဘောဒ] ၅-ပါး အပြား
ရှိသော၊ ၅-မျိုးသော။ ယာယ ဒုဿိလျစေတ-
နာယ မဇ္ဇသင်္ခါတံ...ပဉ္စဘောဒံ မေရယံ ဝါ
ဗိဇေတော ပဌာယ ကုသဂ္ဂေနာပိ ပိဝတိ၊
သာ စေတနာ မဇ္ဇပါနံ။ ဝိမာန၊ ၁။ ၆၆။

ပဉ္စမ (တိ) [ပဉ္စ+မ။ ကိ-၌ ပဉ္စမာ၊ ပဉ္စမိ။ ပဉ္စန္ဒ
ပူရဏော ပဉ္စမော။ ကစ္စည်း။ ၃၇၄။ နီတိ၊
သုတ္တ။ ၈၀၂။ ပဉ္စန္ဒ ပူရဏိ ပဉ္စမိ။ “နဒါဒိတော
ဝါ ဤ” တံ ဤပစ္စယော။ ရှု၊ ၄၀၆။] ၅-ခုတို့၏
ပြည့်ကြောင်း၊ ၅-ခုမြောက်။ အယံ ပဉ္စမော
ဟေတု ပဉ္စမော ပစ္စယော။ ဒီ၊ ၂။ ၉၁။ အဂ္ဂိ-
ပရိစိတံ သတ္တပရိစိတံ နပရိစိတံ အဇိဗံ
နိဗ္ဗတ္တဗိဇ္ဇညေဝ ပဉ္စမံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၄၅။ အယံ ပဉ္စမာ
ဘာဝနာ။ အံ၊ ၂။ ၂၂။ အာဏတ္တိယေဝ ပဉ္စမိ။
ဝိ၊ ၃။ ၈၉။ (-ဝိ၊ ၅။ ၆။ ဒီ၊ ၁။ ၆။ မ၊ ၂။ ၂၀၅။ မ၊ ၃။
၂၂၀။ သံ၊ ၁။ ၁၄။ အံ၊ ၃။ ၁၃၂။ ပဋိသံ၊ ၁၅၀။
ထေရီ၊ ၃၉၇။ စူဠနိ၊ ၁၁၄။ အပါ၊ ၁။ ၇၈။ ဇာ၊ ၁။
၃၈၄။ နေတ္ထိ၊ ၈၂။ ပေဋကော၊ ၁၆၉။ ဝိ၊ ၁။ ၂။
၂၁။ ဝိ၊ ၁။ ၃။ ၂၃၉၊ ၂၄၇။ ဝိ၊ ၁။ ၄။ ၁၀၃၊ ၂၅၀။
ကင်္ခါ၊ ၁၁၀။ မ၊ ၁။ ၃။ ၂၆၊ ၁၀၂။ ဇာ၊ ၁။ ၂၃။

၃၁၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇။ အံ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁၁၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၆။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၀၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၈၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၄၅။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၄။ သေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၆။ ထေရီ၊
ဋ္ဌ၊၃။ အပါဠာ၊၁။၉၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၁။၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၈၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၅။ ဝဇီရံ၊
၂၇၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။၂၃၁၊၄၄၃။ သာရတ္ထ၊၃။
၁၈၃။ဝိမတိ၊၁။၃၆။ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊ဟောင်း၊၁၁၅။)

ပဉ္စမအဘိဘာယ.န (န) [ပဉ္စမ+အဘိဘာယ-
တန]၅-ခုမြောက်-အဘိဘာယတန-ရူပါဝစရ
ကုသိုလ်-ဈာန်။ ပဉ္စမအဘိဘာယတနာဒိသု
နိလာနီတိ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကစသေန ဝုတ္တံ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၄။

ပဉ္စမက (တိ)[ပဉ္စမ+က]၅-ခုမြောက်ဖြစ်သော။
ဣတော ပဉ္စမကေ ကပ္ပေ၊ ပဉ္စေဝါသုံ မဟာ-
သီခါ။ အပါ၊၁။၁၄၂။ (- ၂၃၉၊၄၄၂။ ထေရ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁၅၇။)

ပဉ္စမဂါထာ (ထိ)[ပဉ္စမ+ဂါထာ] ၅-ခုမြောက်
ဂါထာ။ ပဉ္စမဂါထာယ....နိဿဋ္ဌိတာ ဒေသေ-
တဗ္ဗတော နိဿဂ္ဂိယန္တိ ဝုတ္တတိ အတ္ထော။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၂။(- မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃၉၂။)

ပဉ္စမင်္ဂလဝစန (န) [ပဉ္စ+မင်္ဂလ+ဝစန] မင်္ဂလာ
၅-မျိုးကို ပြောဆိုခြင်း။ ပဉ္စမင်္ဂလဝစနေန
ဥန္နင်္ဂလမင်္ဂလ ဥက္ကန္တနမင်္ဂလကမ္မဟာယမင်္ဂလ-
ဒုဿမင်္ဂလာနိ သမုပဂတာနိ ဝေအဟေသုန္တိ
ဒဗ္ဗဗ္ဗံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၈။

ပဉ္စမစိတ္တက္ခဏ (ပု၊န) [ပဉ္စမ+စိတ္တ+ခဏ] ၅-
ကြိမ်မြောက် စိတ်၏ဖြစ်ရာ ခဏ။ ယဒိ ပဉ္စမ-
စိတ္တက္ခဏေ ဇဝနံ ပတိတံ နာမ ဟောတိ။
မူလဋ္ဌ၊၁။၁၁၇။

ပဉ္စမစ္ဆေရ (န) [ပဉ္စ+မစ္ဆေရ] (၁) ဝန်တိုခြင်း
၅-မျိုး။ (တိ) (၂) ဝန်တိုခြင်း ၅-မျိုးရှိသော၊
သူ။ (ဝန်တိုခြင်း “မစ္ဆေရ” ၅-မျိုးကို-ဒီ၊၃။

၁၉၅။ အဘိ၊ဝိ၊၃၇၂။ အဘိ၊ပု၊ ၁၂၂-တို့
ကြည့်။) (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၂) ပဉ္စ-
မစ္ဆေရဘာဝေါ မစ္ဆရိယံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၄။
မစ္ဆေရဿ ဘာဝေါ မစ္ဆရိယံ။ တဉ္စ အာဝါ-
သမစ္ဆရိယာဒိဝသေန ပဉ္စဝိဓန္တိ အာဟ “ပဉ္စ-
မစ္ဆေရဘာဝေါ မစ္ဆရိယံ” န္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၅။

ပဉ္စမစ္ဆေရဝိရဟိတ (တိ)[ပဉ္စမစ္ဆေရ+ဝိရဟိတ]
ဝန်တိုခြင်း ၅-မျိုးကင်းသော၊ ဝန်တိုခြင်း ၅-
မျိုးမရှိသော၊ သူ။ အမစ္ဆရိတိ ပဉ္စမစ္ဆေရ-
ဝိရဟိတော။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။
၂၉၂။

ပဉ္စမဇ္ဈာန (န) [ပဉ္စမ+ဈာန] ပဉ္စမဈာန်၊ ၅-ခု
မြောက်ဈာန်။ ပဉ္စကနယေ ပဉ္စမဇ္ဈာနဘာ
မဂ္ဂေါ နတ္ထိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၄၉။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၇၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၂။ အနုဋ္ဌ၊၁။၁၅၃။)

ပဉ္စမဇ္ဈာနစိတ္တ (န) [ပဉ္စမဇ္ဈာန+စိတ္တ] ပဉ္စမ
ဈာန်စိတ်၊ ပဉ္စမဈာန်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်။ တံ
ပန ကုသလတော ကိရိယတော စ ပဉ္စမဇ္ဈာန-
စိတ္တံ အဘိညာပုတ္တံ အပ္ပတ္တဉ္စ ဘန္တိကာ သတ္တ-
ပညာသဇ္ဇနာနိ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဉ္စာတိ အဋ္ဌပညာ-
သဝိဓံ။ အနုဋ္ဌ၊၁။၁၈၆။

ပဉ္စမဇ္ဈာနပဋိသန္နိ (ထိ) [ပဉ္စမဇ္ဈာန+ပဋိသန္နိ]
ပဉ္စမဈာန်ပဋိသန္ဓေ၊ ပဉ္စမဈာန်နှင့်ယှဉ်သော
ပဋိသန္ဓေ။ တဘယ ဥပေက္ခာသဟဂတာယ
သမာနလက္ခဏာ ယထာဝုတ္တအဟေတုကပဋိ-
သန္နိ စ ပဉ္စမဇ္ဈာနပဋိသန္နိ စ။ အနုဋ္ဌ၊၃။၂၁၆။

ပဉ္စမဇ္ဈာနဝိညာဏ (န) [ပဉ္စမဇ္ဈာန+ဝိညာဏ]
ပဉ္စမဈာန်နှင့်ယှဉ်သော - ဝိညာဏ် - စိတ်။
ရူပါဝစရတော ဌပေတွာ ပဉ္စမဇ္ဈာနဝိညာဏံ
စတူဟိ ကုသလေဟိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၉၁။

ပဉ္စမဇ္ဈာနသမာဓိ (ပု) [ပဉ္စမဇ္ဈာန+သမာဓိ]
ပဉ္စမဈာန်နှင့် ယှဉ်သော သမာဓိ။ ဥပေက္ခာ-

သဟဂတန္တိ... ပဉ္စကနယေ ပဉ္စမဇ္ဈာနသမာ-
ဓိံ။ မဋ္ဌာ၄။၁၄၉။

ပဉ္စမဇ္ဈာနိက (တိ) [ပဉ္စမဇ္ဈာန+ဣက] ပဉ္စမ
ဈာန်-၌-နှင့်-ယှဉ်သော။ ပဉ္စမဇ္ဈာနတော
ဝုဋ္ဌာယံ ဟိ ပဌမာဒိနိ သမ္ပသတော ဥပ္ပန္န-
မဂေါ ပဌမထွေရဝါဒေန ပဉ္စမဇ္ဈာနိကော။
အဘိဋ္ဌာ၁။၂၇၄။(-ပဋိသံဋ္ဌာ၁။၂၃၂။ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။၆၈၊၉၁၊၁၀၆။ မဋ္ဌာ၂။၃၅၂။ မူလဋ္ဌာ၁။
၁၁၆။ အနုဋ္ဌာ၁။၁၂၃။)

ပဉ္စမတ္တ (တိ) [ပဉ္စ+မတ္တာ] ၅-ခု-၅-ယောက်-
အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ မဟတာ ဘိက္ခု-
သံသေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ။
ဝိ၊၁။၁။ ဒီ၊၁။၁။ မ၊၂။၃၃၄။ ပဉ္စမတ္တေဟိ
ဘိက္ခုသတေဟိတိ ပဉ္စ မတ္တာ ဧတေသန္တိ
ပဉ္စမတ္တာနိ။မတ္တာတိ ပမာဏံဝုစ္စတိ။...တေဟိ
ပဉ္စမတ္တေဟိ ဘိက္ခုသတေဟိ။ ဝိ၊၁။၁။၃။
ဒီ၊၁။၁။၃။ မဋ္ဌာ၂။၂၄၉။(-ဝိ၊၃။၄။ ဝိ၊၄။
၃၂၂၊၃၆၁။ ဒီ၊၁။၄။ ဒီ၊၂။၁၁၇။ မ၊၁။၂၉၀။
မ၊၂။၁၁၉၊၂၁၄။ မ၊၃။၃၁၄။သံ၊၁။၂၄၊၁၉၂။
သံ၊၂။၂၇၇။ အံ၊၂။၁၄၈၊၁၄၂။ အံ၊၃။၂၆၊
၄၄၃။ ဥဒါန၊၈၊၁၀၂၊၁၀၃။ သုတ္တနိ၊၂၉။
မိလိန္ဒ၊၁၆။ဝိ၊၁။၁။၅၊၁၄၄။ဝိ၊၁။၂။၂၆၅။သံ၊
၁။၆၉၊၂၂၂။အဘိဋ္ဌာ၁။၂၄၇။ခုဒ္ဒက၊၁၄။၇၇။
ဥဒါန၊၁၄။၅၆။ သုတ္တနိ၊၁။၁၂၄။ ဝိမာန၊၁၄။
၁၇၁။ သာရတ္ထ၊၁။၂၉၊၂၁၂။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊
၁။၄၀၊၅၄၊၁၀၃။)

ပဉ္စမတ္တဘာဏဝါရ (တိ) [ပဉ္စမတ္တ+ဘာဏဝါရ]
၅-ခုအတိုင်းအရှည်ရှိသောဘာဏဝါရရှိသော၊
ဘာဏဝါရ ၅-ခုအတိုင်းအရှည်ရှိသော။ သော
ဝါစနာမဂ္ဂတော ပဉ္စမတ္တဘာဏဝါရော။ အဘိ၊
ဋ္ဌာ၁။၈။

ပဉ္စမဒိဝသ (ပု) [ပဉ္စမ+ဒိဝသ] ၅-ရက်မြောက်
နေ့။ပဉ္စမဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ အနတ္တလက္ခဏ-
သုတ္တာဒိနိ ဒေသေတွာ။ သံ၊ဋ္ဌာ၂။၁၀၉။(-အံ၊

ဋ္ဌာ၁။၇၈။ အပါဠာ၁။၆၇၊၁၆၄။ ဇာ၊ဋ္ဌာ၅။
၄၆၀။)

ပဉ္စမဓရမံသ (န) [ပဉ္စ+မဓရမံသ] ၅-မျိုးသော-
ချိုမြိန် - ကောင်းမြတ် - အရသာရှိ - သော
အသား၊အရသာရှိသည့်အသား၅-မျိုး။(နှလုံး
သား၊ အသည်း၊ အမြေး၊ အဖျဉ်း၊ အဆုတ်
ဖြစ်သည်။)ယာဝ ဝက္ကပဒေသာ ဖာပေတွာ
ပဉ္စမဓရမံသံ ဒါဌာယ ပလိဝေဌေတွာ။ ဇာ၊
ဋ္ဌာ၂။၃၆၆။ ပဉ္စမဓရမံသန္တိ ပပ္ပါသပဉ္စက-
ဝသေန ဂဏိတံ ပဉ္စဝိမံ မဓရမံသံ။ ဇာတ်၊ဋီ၊
သစ်။(-ဇာ၊ဋ္ဌာ၃။၁၄၈။ဇာ၊ဋ္ဌာ၅။၅၁၁၊၅၂၈။)

ပဉ္စမပဉ္စ (တိ) [ပဉ္စမ+ပဉ္စ] ၅-ခုမြောက်-
အမေး - ပုစ္ဆာ - ပြဿနာ။ ဇာတိက္ခယံ
ပတ္တာတိ ဣမိနာ ပန အရဟတ္တဿေဝ
ဝုတ္တတ္တာ ပဉ္စမပဉ္စော ဝိဿဇ္ဇိတော ဟောတိ။
မဋ္ဌာ၃။၂၇၂။(-အဘိဋ္ဌာ၃။၉။)

ပဉ္စမဟာဂင်္ဂါ (တိ) [ပဉ္စ+မဟာဂင်္ဂါ] မြစ်ကြီး
၅-ခု၊ မြစ်ကြီး ၅-စင်း၊ မြစ်ကြီး ၅-သွယ်။
တဒါ ဘဂဝတော လာဘသက္ကာရော ဓမ္မုဒ္ဓိပ-
မဇ္ဈောတ္တရမာနော ပဉ္စမဟာဂင်္ဂါ ဝိယ
အဟောသိ။ အပါဠာ၁။၁၃၂။

ပဉ္စမဟာပရိစ္ဆာဂ (ပု) [ပဉ္စ+မဟာပရိစ္ဆာဂ]
စွန့်ခြင်းကြီး ၅-ပါး။ကရောန္တော အဝိဒုက္ခဏ-
နီတိ ပဉ္စမဟာပရိစ္ဆာဂါဒိနိ အဝိဒုက္ခဏ-
နီကရောန္တော။ သာရတ္ထ၊၁။၇။

ပဉ္စမဟာပရိစ္ဆာဂပရိယောသာန (တိ) [ပဉ္စ-
မဟာပရိစ္ဆာဂ+ပရိယောသာန] စွန့်ခြင်းကြီး
၅-ပါး အဆုံးရှိသော။ ရဇ္ဇပရိစ္ဆာဂေါ အင်္ဂ-
ပရိစ္ဆာဂေါ နယနပရိစ္ဆာဂေါ ပုတ္တဒါရပရိ-
စ္ဆာဂေါ အတ္တပရိစ္ဆာဂေါတိ ပဉ္စမဟာပရိစ္ဆာဂ-
ပရိယောသာနံ ဒါနံ အနဝသေသတော
သမ္မာဒေတွာ။ စရိယာ၊ဋ္ဌာ၂။၆၃။

ပဉ္စမဟာဝိလောကန (န) [ပဉ္စ+မဟာဝိလောကန] ကြည့်ခြင်းကြီး ၅-ပါး။ အထ မဟာသတ္တော ကာလဒီပဒေသကုလဇနေတ္တိအာယုပရိစ္ဆေဒဝသေန ပဉ္စမဟာဝိလောကနနာမ ဝိလောကေသိ။ ဒိဋ္ဌါ၂။ ၂၁။ မဋ္ဌာ၄။ ၁၂၂။ အပါဠာ၁။ ၅၉။ (-ဒိဋ္ဌါ၂။ ၂၃။ မဋ္ဌာ၄။ ၁၂၄။ အံဋ္ဌာ၁။ ၈၈။ အပါဠာ၁။ ၆၁။ ဇာဋ္ဌာ၁။ ၁၅၉။)

ပဉ္စမဟာဝိလောကိတ (န) [ပဉ္စ+မဟာဝိလောကိတ] ကြည့်ခြင်းကြီး ၅-ပါး။ ယောတုသိတဘဝနေ ဌိတော ပဉ္စမဟာဝိလောကိတံ ဝိလောကေတွာ။ သံဋ္ဌာ၁။ ၂၉၄။ ကာလဒီပ ဒေသကုလ ဇနေတ္တိအာယုပမာဏဝိသယံ ပဉ္စမဟာဝိလောကိတံ။ သံဋ္ဌာ၁။ ၃၁၉။ (-အံဋ္ဌာ၁။ ၇၇။ သံဋ္ဌာ၁။ ၂၉၄။)

ပဉ္စမာဏဝကသတ (န) [ပဉ္စ+မာဏဝက+သတ] လုလင် ငါးရာ။ ပဉ္စမာဏဝကသဘာနိ....သဉ္ဇယသ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိသု။ ဓမ္မဋ္ဌာ၁။ ၅၇။ (-အပါဠာ၁။ ၂၃၃။ အပါဠာ၂။ ၂၄၁။)

ပဉ္စမာဏဝကသတပရိဝါရ (တိ) [ပဉ္စမာဏဝကသတ+ပရိဝါရ] လုလင်ငါးရာ အခြံအရံရှိသော၊ လုလင်ငါးရာခြံရံအပ်သော။ သောဝယပ္ပတ္တော....သဗ္ဗသိပ္ပေသု ကောဝိဒေါဟုတွာ ပဉ္စမာဏဝကသတပရိဝါရေ ဝိစရန္တော တယောပိ ဝေဒေ ဩလောကေတွာ။ အံဋ္ဌာ၁။ ၁၅၆။

ပဉ္စမာတုဂါမသတ (န) [ပဉ္စ+မာတုဂါမ+သတ] အမျိုးသမီး ငါးရာ။ ဝါဏီဇာ.... အတ္တနော ပဉ္စမာတုဂါမသတေဟိ သဒ္ဓိတိသု သရဏေသု ပတိဋ္ဌာယ ဥပါသကတ္တံ ပဋိဝေဒေသုံ။ မဋ္ဌာ၄။ ၂၃၇။

ပဉ္စမာတုဂါမသတပရိဝါရ (တိ) [ပဉ္စမာတုဂါမသတ+ပရိဝါရ] အမျိုးသမီးငါးရာ အခြံအရံရှိသော၊ အမျိုးသမီးငါးရာ ခြံရံအပ်သော။

တဒါစ ကော ဂဏိကာ ရသံ အဘိရုဟိတွာ ပဉ္စမာတုဂါမသတပရိဝါရ နဂရံ ဥပသောဘယမာနာ ဝိစရတိ။ မဋ္ဌာ၄။ ၄၂။ (-အံဋ္ဌာ၁။ ၃၃၂။ ၆။)

ပဉ္စမာရနိဗ္ဗုတန (တိ) [ပဉ္စ+မာရ+နိဗ္ဗုတန] မာရ် ၅-ပါးကို- နှိပ်နင်း- ဖျက်ဆီး- တတ်သော။ ဝေဠုသတိ ပဉ္စမာရနိဗ္ဗုတနဘာဝေန အတ္တော ပရိပုဏ္ဏော ဟောတိ။ သီဠိသစ်။ ၁။ ၂၂။

ပဉ္စမာလိန (န) [ပဉ္စ+မာလိန] ပဉ္စမာလိန မည်သော မြစ် (ဝေဿန္တရာဝတ္ထု-ကြည့်)။ မိဂံ ဒိသ္မာန သာယန္တံ ပဉ္စမာလိနမာဂတံ။ ဇာ၂။ ၃၁၈။ ဇာဋ္ဌာ၇။ ၂၆၂။

ပဉ္စမာလိန္ဒ (ပု) [ပဉ္စမ+အာလိန္ဒ] ၅-ခု မြောက်-အာလိန်-အဆင့်-အထပ်။ ပဉ္စမာလိန္ဒ တေသံ အာရက္ခာ။ သံဋ္ဌာ၁။ ၃၁၀။ ဇာဋ္ဌာ၁။ ၂၂၀။ အံဋ္ဌာ၁။ ၃၀၂။

ပဉ္စမာသ (ပု) [ပဉ္စ+မာသ] (၁) ၅-လ။ (၂) ၅-ပဲ။ (၁) ဝေ ဝေရေ....အာယုသင်္ခါရေ ဩလောကေန္တော “ပဉ္စမာသမတ္တမေဝါ” တိ ဒိသ္မာ။ ဝိမာနံဋ္ဌာ။ ၂၄၄။ ဇေဋ္ဌမူလပုဏ္ဏမာသိယာ ပစ္ဆိမပါဠိပဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ကတ္တိကပုဏ္ဏမာ၊ ဣမသ္မိပဉ္စမာသေတိ အတ္တော။ ကင်္ခါ၊ ဠိသစ်။ ၃၃၃။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စမာသက (ပု) [ပဉ္စမာသ+က] ၅-ပဲ။ တေန ခေါ ပန သမယေန ရာဇဂဟေ ပဉ္စမာသကော ပါဒေါ ဟောတိ။ ဝိသံဇ္ဈာ။ (-၅၇။ ဝိ၂။ ၂၉၂။ ဝိ၅။ ၅၅၊ ၈၉။ ဝိဋ္ဌာ၁။ ၂၅၈၊ ၂၇၅။ ဝိဋ္ဌာ၃။ ၁၈၂။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၄၃၃။ ကင်္ခါ။ ၁၂၀။ ဓမ္မဋ္ဌာ၁။ ၂၉၉။ သာရတ္ထ၂။ ၁၂၈၊ ၁၃၆။ ဝိမတိဝါ။ ၁၇၂-၇။)

ပဉ္စမာသကဏ္ဍနက (တိ) [ပဉ္စမာသက+အဏ္ဍနက] ၅-ပဲသိုက်တန်သော။ ပဉ္စမာသကဏ္ဍနကံ “ဂရုဘဏ္ဍ” နှိ ဝုစ္ဆတိ။ ဝိဋ္ဌာ၂။ ၇၆။

ပဉ္စမသက္ကနက (တိ) [ပဉ္စမသ+အက္ကနက] ၅-ပဲထိုက်တန်သော။ ယာယ ပဉ္စမသက္ကနက-တော ပဋ္ဌာယ ယံကိဉ္စိ ပရသန္တကံ အဝဟရိ-တံ၊ အယံ စောရိ နာမ။ ကင်္ခံ။ ၂၉၉။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၆၉။)

ပဉ္စမသစ္စယ (ပု) [ပဉ္စမသ+အစ္စယ] ၅-လ လွန်သောအခါ။ တာ စတုမာသစ္စယေနပိ ပဉ္စမသစ္စယေနပိ မုစ္စန္တိ။ ဓမ္မာဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂။ (-ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၅၀၉။)

ပဉ္စမသပရိပုဏ္ဏ (တိ) [ပဉ္စမသ+ပရိပုဏ္ဏ] ၅-လပြည့်သော။ ပဉ္စံ ပဉ္စံ ပဉ္စကာနံ ဝသေန ပဉ္စမသပရိပုဏ္ဏာ လဗ္ဘန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၅၂။

ပဉ္စမသဗ္ဗန္တရ (န) [ပဉ္စမသ+အဗ္ဗန္တရ] ၅-လအတွင်း။ န စိရံ တဝ ဇီဝိတံ၊ ပဉ္စမသ-ဗ္ဗန္တရေ ဝေ ကာလံ ကရိဿသိ။ ဝိမာန၊ ၁။ ၂၄၈။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၈၅။)

ပဉ္စမသိက (တိ) [ပဉ္စမသ+ဣက] ၅-လရှိသော။ သူ၊ ၅-လသား။ ပဉ္စမသိကောပိ စဝတိ...ဝိပုလုဇ္ဇတိ။ မဟာနိ၊ ၉၂။

ပဉ္စမိကာ (ထိ) [ပဉ္စမိ+က+အာ] ၅-ဆင့်မြောက်ဖြစ်သော (ပစ္စယံ)။ တတ္ထ ပဉ္စမိကာ စေဝ၊ လောဟိတကံမယာ အဟု။ အပါ၊ ၂။ ၁၇၉။ ထေရ၊ ၁။ ၃၉၄။

ပဉ္စမိစ္ဆာဝဏိဇ္ဇာလက္ခဏ (တိ) [ပဉ္စ+မိစ္ဆာဝ-ဏိဇ္ဇာ+လက္ခဏ] ၅-မျိုးသော မှားယွင်းသည့် - ရောင်းဝယ်-ကုန်သွယ်-ခြင်းဟူသော-လက္ခဏာ-အမှတ်အသား-ရှိသော၊ မသင့်-မမှန်-မလျော်ကန် -သည့် - ရောင်းဝယ်-ကုန်သွယ်-ခြင်း ၅-မျိုးဟူသော- လက္ခဏာ-အမှတ်အသား-ရှိသော။ (လက်နက်၊ လူ၊ အသား၊ သေရည်အရက်၊ အဆိပ်တို့ကိုရောင်းဝယ်ခြင်းတည်း။) ပဉ္စမိစ္ဆာဝဏိဇ္ဇာလက္ခ-

ဏဿ အာဇီဝဿ စ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၇၃။ မ၊ ၁။ ၁။ ၂၄၀။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၅။

ပဉ္စမိစ္ဆာဝဏိဇ္ဇာဒိပါပါဇီဝ (ပု) [ပဉ္စ+မိစ္ဆာ-ဝဏိဇ္ဇာ+အာဒိ+ပါပါဇီဝ] မသင့်-မမှန်-မလျော်ကန်-သည့်- ရောင်းဝယ်-ကုန်သွယ်-ခြင်း ၅-မျိုး အစရှိသော ယုတ်မာသည့် အသက်မွေးမှု။ ပဉ္စမိစ္ဆာဝဏိဇ္ဇာဒိပါပါဇီဝ ပဟာယ ဓမ္မေန သမေန ဇီဝိတကပ္ပနဿ အာဇီဝေါ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၇။

ပဉ္စမိ(ထိ) [ပဉ္စမ+ဤ] ၅-ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်း၊ ၅-ခုမြောက်။ ပဉ္စမ-ကြည့်။

ပဉ္စမိအန္တ (တိ) [ပဉ္စမိ+အန္တ] ပဉ္စမိဝိဘတ် အဆုံးရှိသော၊ ဥတ္တရေနာတိ ဧတ္ထ နေ-သဒ္ဓေါ ဒိသာဝါစီသဒ္ဓတော ပဉ္စမိအန္တတော အဒ္ဓ-ရတ္တော ဣစ္ဆိတော။ ဒီ၊ ၁။ ၃၉၉။

ပဉ္စမိဥပေါသထ (ပု) [ပဉ္စမိ+ဥပေါသထ] ၅-ရက်မြောက် ဥပုသ်။ ပဉ္စမိဥပေါသထံ ပစ္စုဂ္ဂ-စ္ဆန္တာ စတုတ္ထိယံ ဥပေါသထိကံ ဟောန္တိ။ အာဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၂။

ပဉ္စမိဝစန (န) [ပဉ္စမိ+ဝစန] ပဉ္စမိဝိဘတ်၊ ၅-ခုမြောက် ဝိဘတ်။ ဒိသာဝါစီသဒ္ဓတော ပဉ္စ-မိဝစနဿ အဒ္ဓရတ္တဇောတနတော အဒ္ဓရတ္တံ ဒဿေတုံ နေ-သဒ္ဓေန ဝေ ဝုတ္တံ။ သီ၊ ၁။ ၂။ ၄၂၅။

ပဉ္စမူလ (န) [ပဉ္စ+မူလ] (၁) အမြစ် ၅-ပါး၊ အမြစ် ၅-မျိုး။ (တိ) (၂) ၅-ခုသော-အရင်း-မူလ-ရှိသော။ (၁) ပဉ္စမူလကသာ-ဝယာဂု-ကြည့်။ (တိ) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စမူလက (တိ) [ပဉ္စမူလ+က] ၅-ခုသော-အရင်း-မူလ-ရှိသော။ တိမူလကမ္ပိ စတု-မူလကမ္ပိ ပဉ္စမူလကမ္ပိ ဝိတ္တာရေတမ္ပိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၅၈။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၈၈။ အဘိ၊ ၁။ ၃။ ၃၉၈။)

ပဉ္စယောဇနိက (တိ) [ပဉ္စယောဇန+ဇန] ၅-ယူဇနာရှိသော။ တဿ ခန္ဓော ပရိက္ခေပတော ပဉ္စယောဇနိကော။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၃၉။

ပဉ္စရဇ္ဈဗန္ဓန (န) [ပဉ္စ+ရဇ္ဈ+ဗန္ဓန] ကြိုး ၅-ချောင်းဖြင့်-နှောင်ဖွဲ့-တုပ်ချည်-ခြင်း။ တဒါ သေ ကဏှော ဣတော ပဉ္စရဇ္ဈဗန္ဓနာ ပမောက္ခတိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၈၆။

ပဉ္စရတနပ္ပမာဏ (တိ) [ပဉ္စ+ရတန+ပမာဏ] ၅-တောင် အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ သာဓိက-ပေါရိသာတိ အတိရေကပေါရိသာ ပဉ္စရတနပ္ပမာဏာ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၄။ (-သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၄။)

ပဉ္စရတနမတ္တ (တိ) [ပဉ္စ+ရတန+မတ္တာ] ၅-တောင် အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ပဉ္စရတန-မတ္တာယ ဘူမိယာ ပဏ္ဏသာလာပိ ကတော။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၂၂။

ပဉ္စရထသတပရိဝါရ (တိ) [ပဉ္စရထသတ+ပရိ-ဝါရ] ရထားငါးရာ အခြံအရံရှိသော၊ ရထားငါးရာခြံရံအပ်သော။ သာ ဂန္ဓမာလံ အာဒါယ ရထေ ဌိတာ ပဉ္စရထသတပရိဝါရ.... ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၆။

ပဉ္စရာဇကကုဓဘဏ္ဍ (န) [ပဉ္စ+ရာဇကကုဓဘဏ္ဍ] မင်းမြှောက်တန်ဆာ ငါးပါး။ (သားမြီးယပ်၊ နဖူးသင်းကျစ်၊ သန်လျက်၊ ထီးဖြူ၊ ခြေနင်း၊ တနည်း-သားမြီးယပ်၊ နဖူးသင်းကျစ်၊ သန်လျက်၊ ခြေနင်း၊ သီဟာသနပလ္လင်။ ကကုဓဘဏ္ဍ-လည်းကြည့်။) ပဉ္စရာဇကကုဓဘဏ္ဍာနံ ပဋိလာဘော ပဉ္စဟိ ဝိမုတ္တိဟိ ဝိမုစ္စနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၁။ (-မ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၃၃။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၂၈။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၄၀။)

ပဉ္စရာဇကကုဓဘဏ္ဍသမာယောဂ (ပု) [ပဉ္စရာဇကကုဓဘဏ္ဍ+သမာယောဂ] မင်းမြှောက် တန်ဆာ ၅-ပါးနှင့် ယှဉ်ခြင်း။ ပဉ္စရာဇကကုဓဘဏ္ဍ-

သမာယောဂေါ ပဉ္စဝိဓဝိမုတ္တိဂုဏသမာယောဂဿ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၀။

ပဉ္စရာဇပရိဝန (တိ) [ပဉ္စ+ရာဇ+ပရိဝန] မင်း ၅-ယောက် ပြောင်းလဲခြင်းရှိသော၊ မင်း ၅-ဆက်ရှိသော။ ပဉ္စပရိဝန-ကြည့်။

ပဉ္စရာဇသတ (န) [ပဉ္စ+ရာဇ+သတ] မင်းငါးရာ။ ပဉ္စရာဇသတာ တတ္ထ၊ နဇ္ဇသမသနာမကာ။ အပါ၊ ၁။ ၁၅၅။ ထေရာ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅၇။

ပဉ္စရက္ခမတ္တ (တိ) [ပဉ္စ+ရက္ခ+မတ္တာ] ၅-ပင် အတိုင်းအရှည် ရှိသော၊ ၅-ပင်မျှ ရှိသော။ ပဉ္စရက္ခမတ္တဉ္စ၊ တယော သာရတော၊ ဒွေ အသာရတောတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ကခါ၊ ဌ၊ သစ်။ ၁၄၀။

ပဉ္စရူပိန္ဒြိယ (န) [ပဉ္စ+ရူပိန္ဒြိယ] ရုပ်ဣန္ဒြေ ၅-ပါး။ ပဉ္စိန္ဒြိယဝသေနာတိ ပဉ္စရူပိန္ဒြိယဝသေန။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၀၉။

ပဉ္စရူပိန္ဒြိယဂေါဓရ (တိ) [ပဉ္စရူပိန္ဒြိယ+ဂေါဓရ] ရုပ်ဣန္ဒြေ ၅-ပါးလျှင် အာရုံရှိသော။ “စက္ခု-အာဒိနမ္ပိ ဝိသယဘူတ” ဣန္ဒြိယနာ ပဉ္စရူပိန္ဒြိယ-ဂေါဓရတာ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ “ကေဒေသနာ” တိ အာဒိ။ အနု၊ ဌ၊ ၂။ ၃၂။

ပဉ္စလဟုကာပတ္တိ (တိ) [ပဉ္စ+လဟုကာပတ္တိ] ၅-ပုံသော လဟုကအာပတ်၊ လဟုကအာပတ် ငါးပုံ။ ဂရုကာနံ ခွိန္တန္တိ ပါရာဇိကသံဃာဒိသေသာနံ။ အဝသေသာနံ ဝသေနာတိ ပဉ္စလဟုကာပတ္တိနံ ဝသေန။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၅၀။

ပဉ္စလာဇာသတ (န) [ပဉ္စ+လာဇာ+သတ] ပေါက်ပေါက်ပွင့်ငါးရာ။ ဒိသော ပစ္စေကသမ္ပုဋ္ဌံ၊ ပဉ္စလာဇာသတာနိ ဟံ။ အပါ၊ ၂။ ၂၃၃။ ထေရိ၊ ဌ၊ ၂၀၀။

ပဉ္စလောက (န) [ပဉ္စ + လောက] ကျောင်း ၅-မျိုး။ ဝိဟာရံ အစုယောဂဉ္စ၊ ပါသာဒံ ဟမ္ပိယံ ဂုဟံ။ ပဉ္စလောကံ အနုညာသိ၊ ဝိဟာရေ သေဋ္ဌိ ကာရယိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၃၃။

ပဉ္စလောကီယအဘိညာ (ထိ) [ပဉ္စ+လောကီယ-
အဘိညာ] လောကီအဘိညာဉ် ၅-ပါး။ တဋ္ဌ
ယာ ဣမာ...သပရိဘက္ခာ ပဉ္စလောကီယ-
အဘိညာသင်္ခါတာ ဘာဝနာ ပညာ။
စရိယာဠာ ၄၀၈။

ပဉ္စဝဂ္ဂ (ပု) [ပဉ္စ+ဝဂ္ဂ] (၁) ၅-ယောက်တို့၏-
အပေါင်း-အစု၊ ၅-ယောက် အကိုင်းအရှည်
ရှိသော-အပေါင်း-အစု၊ ပဉ္စဝဂ်သံဃာ။
(တိ) (၂) ၅-ခုသော-ဝဂ်- အစု- ခို
သော။ (၁) ပဉ္စဝဂ္ဂိယေတိ...ပဉ္စန္ဒ ဘိက္ခုနံ
ဝဂ္ဂေါ ပဉ္စဝဂ္ဂေါ၊ တသ္မံ ပဉ္စဝဂ္ဂေ ဘဝါ
တံပရိယာပန္နတ္ထာတိ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာ။ တေ ပဉ္စ-
ဝဂ္ဂိယေ။ ပရိသံဠာ ၂။ ၂၁၄။ စတုဝဂ္ဂေါ ဘိက္ခု-
သံဃော၊ ပဉ္စဝဂ္ဂေါ ဘိက္ခုသံဃော။ ဝိ၊ ၃။
၄၃၉။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၄၈။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၇၁။ ကင်္ခါ။
၈၅၊ ၃၃၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၅၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၃၃။)
(၂) သံယုတ္တာဂမော နာမ သဂါထာဝဂ္ဂေါ
နိဒါနဝဂ္ဂေါ ခန္ဓဝဂ္ဂေါ သဗ္ဗာယတနဝဂ္ဂေါ
မဟာဝဂ္ဂေါတိ ပဉ္စဝဂ္ဂေါ ဟောတိ။ သံဠာ
၁။ ၃။ ပဉ္စ ဝဂ္ဂါ ဟေဿာတိ ပဉ္စဝဂ္ဂေါ၊ အဝ-
ယဝေန ဝိဂ္ဂဟော၊ သမုဒါယော သမာ-
သတ္ထော။ သံ၊ ၃။ ၁။ ၂၀။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၇၁။
ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၁။)

ပဉ္စဝဂ္ဂကရဏ (တိ) [ပဉ္စဝဂ္ဂ+ ကရဏ] ပဉ္စဝဂ်
သံဃာသည် ပြုအပ်သော။ စတုဝဂ္ဂကရဏေ
ကမ္မေ စတ္တာရေ၊ ပဉ္စဝဂ္ဂကရဏေ ပဉ္စ...
ဘိက္ခု ကမ္မပုတ္တာ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၄၁။ (-ဝိ၊ ၃။
၄၄၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၉၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၆၃။)

ပဉ္စဝဂ္ဂကရဏီယ (တိ) [ပဉ္စဝဂ္ဂ + ကရဏီယ]
ပဉ္စဝဂ်သံဃာသည် ပြုအပ်သော။ ပဉ္စဝဂ္ဂ-
ကရဏီယေ ကမ္မေ ယာဝတိကာ ဘိက္ခု
ကမ္မပုတ္တာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၈။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၆။
ပဉ္စန္ဒ ဝဂ္ဂေါ သမ္မဟောတိ ပဉ္စဝဂ္ဂေါ၊ ပဉ္စ-
ပရိမာဏယုတ္ထော ဝါ ဝဂ္ဂေါ ပဉ္စဝဂ္ဂေါ။ တေ၊
ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ ပဉ္စဝဂ္ဂကရဏီယံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။

၅၅။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄၃၃၊ ၄၈၈။ ကင်္ခါ၊ ၃။ သင်္ဂဟ။
၂၇၄။)

ပဉ္စဝဂ္ဂိယ (ပု) [ပဉ္စဝဂ္ဂ+ ဣယ။ ပဉ္စဝဂ္ဂေ ဘဝါ
ပဉ္စဝဂ္ဂိယာ။ ရှု၊ ၃၇၈။] ၅-ပါးသော-
အပေါင်း-အစု-၌ ဖြစ်သော ရဟန်း၊
ပဉ္စဝဂ္ဂိရဟန်း။

မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ် ကဆုန်လ
ပြည့် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့၌ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည်
ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးလျှင် ၇-
ရက် ၇-လီ စံနေတော်မူပြီးနောက် ၂-လ
ပြည့်မြောက်သည့် ထိုနှစ် ဝါဆိုလပြည့် စနေ
နေ့ ညနေချမ်း နေဝင်၊ လထွက်အချိန်တွင်
ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်ကို ဟောတော်မူရာ လူ
ပုဂ္ဂိုလ်များထည်းမှ အဦးအစ ပဌမ နာ
ကြားရသော ရဟန်းတော် ၅-ပါးကို “ပဉ္စဝဂ္ဂိ
၅-ဦး” ဟု ချီးကျူးခေါ်ဆိုကြသည်။

ယင်း ပဉ္စဝဂ္ဂိ ၅-ဦးတို့၏ အကြောင်းအရာ
အကျဉ်းမှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။ မဟာသက္ကရာဇ်
၆၈-ခု ကဆုန်လပြည့် သောကြာနေ့၌
အလောင်းမင်းသားကို ဖွားမြင်ပြီးနောက်
၅-ရက်မြောက်နေ့တွင် ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါ-
ဒနမင်းကြီးသည် ၁၀၈-ယောက်သော ဝေဒ
ပါရဂူပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပင့်ဖိတ်၍ မှန်မြတ်လှစွာ
သော စားဖွယ်သောက်ဖွယ်တို့ဖြင့် ကျွေးမွေး
ပြုစုသည်။ ယင်းသို့ ကျွေးမွေးပြုစုပြီးနောက်
၁၀၈-ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်များထည်းမှ ဝေဒ
ကျမ်းတို့၌ လျှမ်းလျှမ်းတောက် ကျွမ်းကျင်
လိမ္မာသည့် ရာမ၊ ဇေ၊ လက္ခဏ၊ မန္တိ
(=ဇောတိမန္တိ)، ကောဏ္ဍည (=ယည)،
ဘောဇ (=သုဘောဇ)، သုယာမ၊ သုဒတ္တ
ဟူသော ၈-ယောက်သော ပဏ္ဍိတ်တို့အား
အလောင်းမင်းသား၏ လက္ခဏာနိမိတ်တို့ကို
ဖတ်ကြားစေလေသည်။ (မိလိန္ဒ၊ ၂၂၉။ မ၊ ၄။ ၂။
၉၂။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၆၈။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၆၆။)

ကောဏ္ဍညပုတ္တပုတ္တံ တပါး ဂုယောကံသော ပုတ္တံပုတ္တံတံတို့သည် လက် ၂-ချောင်းကို ထောင်ကာ “ဤလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသော သူသည် အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌ နေလျှင် ၄-ကျွန်းသနင်း စကြာဝတေးမင် ဖြစ်နိုင်သည်။ တောထွက်၍ ရဟန်းပြုမှုကား ဘုရားစင်စစ် ကေနိဖြစ်ပေလိမ့်မည်” ပု နိမိတ်စကား ဖတ်ကြားကြသည်။ ယင်းတို့တွင် အသက်အရွယ် အငယ်ဆုံးဖြစ်သည့် ကော ဏ္ဍည ပုတ္တံသားသည်ကား “ဤလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသူအား အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ ဘောင်၌ မနေထိုင်ရန်အကြောင်းမရှိ၊ ကေနိ စင်စစ် ဘုရားဖြစ်ပေလိမ့်မည်” ဟု လက် တချောင်းကိုသာ ထောင်ကာ ဗျာဒိတ် စကား မြွက်ကြားလေသည်။

အလောင်းမင်းသား သက်တော် ၂၉ နှစ်အရွယ် တောထွက်တော်မူသောအခါ ဂုယောကံသော ပုတ္တံသားတို့သည် ကံအားလျော် စွာ ကွယ်လွန်သွားကြလေပြီ။ ကောဏ္ဍည ပုတ္တံသားတယောက်သာလျှင် အနာကင်းကွာ ကျန်းမာစွာရှိလေသည်။ အလောင်းမင်းသား တောထွက်တော်မူ၍ ဥရုဝေလာတောအရပ် သို့ ချဉ်းကပ်ကာ မဟာပဓာန(=ကမ္မဋ္ဌာန်း) အလုပ် အားထုတ်တော်မူသောအခါ ကော ဏ္ဍညပုတ္တံသားသည် လက္ခဏာနိမိတ်ဖတ်ကြား စဉ်က ပါဝင်ခဲ့သည့် ဂုယောကံသော ပုတ္တံ သားတို့၏ သား ဂုယောကံတို့ထံသို့ သွား၍ “အမောင်တို့-ငါတို့အလောင်းဘုရား သိဒ္ဓတ္ထ မင်းသားသည် တောထွက်ကာ ရဟန်းပြု သွားလေပြီ။ အမှန်ပင် ဘုရားဖြစ်ပေလိမ့် မည်။ အကယ်၍ သင်တို့၏ ဖခင်များ အသက် ရှင်ကာ ကျန်းမာစွာရှိကြပါလျှင် ယနေ့ပင် တောထွက်၍ ရဟန်း ပြုကြပေလိမ့်မည်။ အသင်တို့ အလိုဆန္ဒတူမျှကြလျှင် ငါနှင့်အတူ လိုက်ခဲ့ကြလော့၊ ငါကား သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား အလောင်းဘုရား၏ နောက်သို့ အစဉ်လိုက်

ကာ ရဟန်းပြုတော့မည်” ဟု တိုင်ပင်စကား ပြောကြားလေသည်။ ဂုယောကံသော ပုတ္တံသားတို့၏ သား ဂုယောကံတို့တွင် ဂုယောကံတို့မှာ ရဟန်းပြုရန်မစွမ်းနိုင်ဘဲ ကျန် ၄ ယောက်တို့သည်သာ အလိုဆန္ဒ တူမျှကြ လာ၏။ ထို ၄-ယောက်သော ပုတ္တံသားငယ်တို့ သည် ကောဏ္ဍညပုတ္တံသားကို အကြီးအမှူး တင်ကာ ရဟန်းပြုကြလေသည်။ ထို ၅-ပါး သော ရဟန်းတော်တို့ကို “ပဉ္စဝဂ္ဂိ ၅-ဦး” ဟု ချီးကျူးခေါ်ဆိုကြလေသည် (အပါဠာ ၁၁။ ၆၈-၉။ ဗုဒ္ဓဝံ ၄။ ၂၂၃-၄၊ ၂၃၆။ ဇာ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၆၆-၇။ ဇိနာလင်္ကာရ၊ ၁။ ၁၆၈)။

(ဤကား ဖော်ပြပါ အပဒါနဋ္ဌကထာ၊ ဇာတကဋ္ဌကထာတို့အဆိုကို ညှိနှိုင်း ဖော်ပြ ခြင်းဖြစ်သည်။ မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ (မ၊ ၄။ ၂။ ၉၂)နှင့် သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ (သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၆၁-၂) တို့၌ကား “ဂုယောကံသော ပုတ္တံသားပုတ္တံတံတို့တွင် ၅-ယောက်သော ပုတ္တံ သားတို့သည် ‘ဤလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသော သူ သည် ဘုရားသာလျှင် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်’ ဟု တထစ်ချဟောဆိုကြပြီးလျှင် အိမ်ရာထောင်မှ မပြုကြတော့ဘဲ ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် ရဟန်းပြု ကြကာ အလောင်းဘုရား၏ တောထွက်ချိန် ကို စောင့်ဆိုင်းနေကြသည်” ဟု ဖွင့်ဆိုကြ သည်။)

ထိုပဉ္စဝဂ္ဂိ ၅-ဦးတို့သည် ဥရုဝေလာ တော၌ အလောင်းဘုရား ၆-နှစ်ပတ်လုံး မဟာပဓာနအလုပ် အားထုတ်တော်မူစဉ် ကမ္မဋ္ဌာန်းရိပ်သာ၌ တံမြက်လှည်းခြင်း၊ ခေပူ ခေချမ်း ကမ်းလှမ်းခြင်း စသည်ဖြင့် လုပ် ကျွေးပြုစုကြသည် (အပါဠာ ၁။ ၈၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၃၆။ ဇာ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၇၈။ ဇိနာလင်္ကာရ၊ ၁။ ၂၃၆)။

အလောင်းဘုရားသည် အစာ ခရော ဖြတ်၍ ၆-နှစ်ပတ်လုံး ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်

ကို ဆင်းရဲ ငြိုငြင်စွာ ကျင့်တော်မူပြီးလျှင် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၁၃-ခုနှစ် တန်ခူးလကုန် ကဆုန်လဆန်း ၁၁-ရက်နေ့တွင် သေနာ- နိဂုံး၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်၍ ဆွမ်းအာဟာရကို ဘုရားပေးသုံးဆောင်တော်မူရာ ၂-ရက်၊ ၃-ရက် အတွင်းမှာပင် အားအင်ပြည့်ဖြိုး၍ လာအလ သည်၊ မန္တာကိုယ်ရေသည်လည်း နဂိုအနေ စံပြည်လျက် ရွှေအဆင်းကဲ့သို့ ဝါဝန်း တောက်ပလာလေသည်။ ယုံအခါ ပဉ္စဝဂ္ဂိ ၅- ဦးတို့သည် “ဤရဟန်းဂေါတမသည် ၆-နှစ် ပတ်လုံး ဒုက္ကရာရိယအကျင့်ကို ကျင့်ပါ လျက် သဗ္ဗညုဘုရားကို ရရှိအောင် မစွမ်း ဆောင်နိုင်ခဲ့။ ယခုအခါ ရွာ၊ နိဂုံး၊ မင်းနေပြည် တို့၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်၍ ကမင်းမုန့် ဩမ်း ဆွမ်းအာဟာရတို့ကို စားသောက်သုံးဆောင် နေရာ အဘယ်မှာလျှင် သဗ္ဗညုဘုရားကို ရနိုင်တော့မည်နည်း၊ ပစ္စည်း ၄-ပါး ပေါများ ရန် ကျင့်ကြံနေသော ကမ္မဋ္ဌာန်းလူထွက်ကြီး ဖြစ်လေပြီ၊ ဤရဟန်းဂေါတမဖြင့် ငါတို့အား အကျိုးမများနိုင်ကောပြီ” ဟု ဥဇ္ဈဝလာ တောအရပ်မှ ၁၈-ယူဇနာ ဘေးကွာလှည့် ဗာရာဏသီပြည် လူသိပညာမိဂဒါဝုန်တောသို့ ထွက်သွားကြလေသည်။ (မ၊ ၂။ ၉၀။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၈၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃၃၆။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၇၉။ ဇိနာလင်္ကာရ၊ ၄။ ၂၃၉)။

ယင်းသို့ ပဉ္စဝဂ္ဂိ ၅-ဦးတို့ ဥဇ္ဈဝလာ တောမှနှုန့်ခါထွက်သွားကြလေရာ အလောင်း တော်သည် တပါးတည်း ဖြစ်ကာ ကာယဝိ- ဝေကကို ရ၍ မျှတရွှင်ပျံ့ သီတင်းသုံးလျက် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို ကြိုးစားဆင်ခြင်တော်မူရာ ကဆုန်လပြည့် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ နံနက် အရုဇ်တက် စအချိန်တွင် သဗ္ဗညုဘုရားကို ရ၍ ဘုရား အဖြစ်သို့ ချောက်တော်မူသည်။ (မ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၃။ ဇိနာလင်္ကာရ၊ ၄။ ၂၆၈)။ ဘုရားအဖြစ်သို့ ချောက်တော်မူပြီးနောက် ၂-လပြည့်မြောက် သည့် ဝါဆိုလပြည့် စနေနေ့ ညနေချမ်း

အချိန်တွင် ပဉ္စဝဂ္ဂိ ၅-ဦးတို့အား တရားဦး ဟောရန် မိဂဒါဝုန်တောသို့ ကြွထွက်တော် မူလာသည်။ ထိုအခါ ပဉ္စဝဂ္ဂိ ၅-ဦးတို့သည် ခဂါတမဘုရားရှင်၏ ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်တော် မူသည်ကို မယုံကြည်နိုင်ဘဲ ရှိကြရာ ယုံကြည် သောက်အောင် ညွှန်ပြ ပြောဆိုပြီးလျှင် ထိုလပြည့်နေ့ နေဝင် လထွက် အချိန်တွင် ဓမ္မဏက္ခပဝတ္ထနသုတ်ကို ဟောပြတော်မူသည်။ ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလက်သောအခါ ၁၈-ကုဋေ သော နတ် ဗြဟ္မာတို့နှင့် တကွ အရှင် ကောဏ္ဍညနထရ် သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်၌ တည်လေသည်။ (ဝိ၊ ၃။ ၁၂။ ၁၇။ မ၊ ၁။ ၂၂၈-၉။ သံ၊ ၃။ ၃၆၈၊ ၃၇၁။ ပဋိသံ၊ ၃၂၉၊ ၃၃၂။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၆။ မ၊ ၄။ ၂။ ၉၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၇၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၅၅။ ထေရီ၊ ၄။ ၃။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၉၆၊ ၃၃၅-၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၂၂၊ ၃၄၃။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၉၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၈၁။ ဇိနာ- လင်္ကာရ၊ ၄။ ၂၇၇)။

ဤသို့ ဝါဆိုလပြည့်နေ့၌ အရှင်ကောဏ္ဍ ညနထရ် သောတာပန်တည်ပြီးလျှင် “ဟေိ ဘိက္ခု” ရဟန်းအဖြစ်သို့ ချောက်တော်မူသည်။ ထို့အတူ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့၌ အရှင်ဝပ္ပထေရ်၊ ၂-ရက်နေ့၌ အရှင်ဘဒ္ဒိယ ထေရ်၊ ၃-ရက်နေ့၌ အရှင်မဟာနာမထေရ်၊ ၄-ရက်နေ့၌ အရှင်အဿဇိထေရ် တို့သည် အသီးအသီးသောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ကြပြီး လျှင် “ဟေိဘိက္ခု” ရဟန်းချည်းဖြစ်တော်မူ ကြသည်။ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၅-ရက်နေ့၌ ကား ပဉ္စဝဂ္ဂိ ၅-ဦးတို့ အနတ္တလက္ခဏသုတ်ကို ကြားနာရသဖြင့် တပေါင်းတည်း အာသ- ဝေါကင်းကွာ ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူကြသည်။ (ဝိ၊ ၃။ ၁၇-၂၀။ မ၊ ၁။ ၂၂၉။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၆-၇။ မ၊ ၄။ ၂။ ၉၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၅။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၉၆-၇။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၉၅။ ဝဇီရ၊ ၄၀၆-၇)။ ယင်းပဉ္စဝဂ္ဂိ ၅-ဦးတို့သည် ရှစ်ဆယ်သော မဟာသာဝက (အသိတိ ရှစ်ကျိပ်) တို့တွင်

အပါအဝင်ဖြစ်သည်(အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၂)။ ထိုတွင်
လကျာရံ ၄၀၊ လက်ဝဲရံ ၄၀-အားဖြင့် ဆရာ
စဉ်ဆက်တို့ ခွဲခြားဝေဘန်ခဲ့ကြရာ လကျာရံ
၄၀-တွင် ပါဝင်တော်မူကြသည် (သမန္တစက္ခု၊
၂။၂၉၆-၂၉၉)။

ဘဂဝါ ပဉ္စဝဂ္ဂိယေ ဘိက္ခု အာမန္တေသိ-
ဒေမေ ဘိက္ခဝေ အန္တော ပဗ္ဗဇိတေန န သေ-
ဝိတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ဉ္စ၊၁၄။ သံ၊ဉ္စ၊၃၆၈-၉။ ပဋိသံ။
၃၂၉၊၃၃၀။ ပဉ္စဝဂ္ဂိယေတိ “ကောဏ္ဍညော
ဘဒ္ဒိယော ဝပေါ၊ မဟာနာမော စ အဿဇိ။
ဧတေ ပဉ္စ မဟာဏေရာ၊ ပဉ္စဝဂ္ဂိတိ
ဝုစ္စရေ” တံ ဧဝံ ဝုတ္တာနံ ပဉ္စန္ဒံ ဘိက္ခုနံ
ဝဂ္ဂေါ ပဉ္စဝဂ္ဂေါ၊ တသ္မိံ ပဉ္စဝဂ္ဂေ ဘဝါ
တံပရိယာပန္နတ္တာတိ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာ။ တေ
ပဉ္စဝဂ္ဂိယေ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၄။ ကေ ပန
တေ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာ နာမ? ယေ တေ-ရာမော
ဓဇော လက္ခဏော ဇောတိမန္တိ၊ ယညော
သုဘောဇော သုယာမော သုဒတ္တော။ ဧတေ
တဒါ အဋ္ဌ အဟေသုံ ပြာဟုဏာ၊ ဆဋ္ဌင်္ဂဝါ
မန္တံ ဝိယာကရိသုတိ။ ဗောဓိသတ္တဿ
ဇောတကာလေ သုပိနပဋိဂ္ဂါဟကာ စေဝ
လက္ခဏပဋိဂ္ဂါဟကာ စ အဋ္ဌ ပြာဟုဏာ။
တေသု...ပဉ္စပြာဟုဏာ ကေသဗျာကရဏာ
အဟေသုံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၁-၂။ သာရတ္ထ၊၃။၁၆၁-
၂။(-မ၊ဇ၊၂၂၇။ မ၊၂။၂၉၀။ သံ၊၂။၅၅-၆။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၀၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၉၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၅၆။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၅။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၃။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၃၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဝိမတိ၊၂။၁၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၃၀။)

ပဉ္စဝဂ္ဂိယတ္ထေရ (ပ) [ပဉ္စဝဂ္ဂိယ+ထေရ] ပဉ္စ-
ဝဂ္ဂိယထေရံ၊ ပဉ္စဝဂ္ဂိ ၅-ဦးတွင် အပါအဝင်
ဖြစ်သော မထေရံ။ သေယျထိဒံ၊ ပဉ္စ ပဉ္စ-
ဝဂ္ဂိယတ္ထေရာ၊ ယသော ကုလပုဏ္ဏော၊...

ကော အင်္ဂုလိမာလတ္ထေရေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၀၆။ ပဉ္စ ပဉ္စဝဂ္ဂိယတ္ထေရာတိ ပဉ္စဝဂ္ဂိယတ္ထေ-
ရာ ပဉ္စ။ သာရတ္ထ၊၂။၅၁။ (-ဇံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၉၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၈။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၉၊၆၆။
အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။
၁၁၁။)

ပဉ္စဝဂ္ဂိယဗုဒ္ဓရ (တိ) [ပဉ္စဝဂ္ဂိယ+ဗုဒ္ဓရ]
ပဉ္စဝဂ္ဂိတို့၏ အတွင်း၌ ဖြစ်သော၊ ပဉ္စဝဂ္ဂိ
၅-ဦးတွင် ပါဝင်သော။ ပဉ္စဝဂ္ဂိယဗုဒ္ဓရော
အဿဇိတ္ထေရော ပဋိနိဝတ္တိတော ဇုဇေယမေဝ
အာဂတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၃။

ပဉ္စဝဏ္ဏ (န) [ပဉ္စ+ဝဏ္ဏ] (၁) ၅-ပါး-၅-မျိုး
-သော အကြောင်း။ (၂) ၅-ပါး-၅-မျိုး
-သော-အဆင်း-အရောင်။ (ထိ) (၃)
၅-ပါး -၅-မျိုး-သော-အဆင်း-အရောင်
-ရှိသော။ (၄) ၅-ပါး- ၅-မျိုး- အပြားရှိ
သော၊ ၅-ပါး-၅-မျိုး-သော (ချည်း၊ ပီတိ၊
အမိုးစသည်)။ (၁) ပဉ္စဝဏ္ဏဟိ ဒါယာဒေါ၊
အစလော ဟောမိ ကေနစိ။ အပါ၊ဇ၊၃၆၂။
(၂) ကုဉ္ဇိကာ ပဉ္စဝဏ္ဏဟိ၊ သိဗ္ဗိတေ ဂုဉ္ဇိ-
ကာသရေ။ အပါ၊ဇ၊၃၅၂။ (တိ) (၃) ကေစိ
တာလပဏ္ဏစ္ဆတ္တံ အန္တောဝါဗဟိဝါ ပဉ္စဝဏ္ဏေန
သုတ္တေန သိဗ္ဗန္တာဝဏ္ဏမဋ္ဌံ ကဓေန္တိ၊ တံ န
ဝနုတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၁။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၁။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၂။ ကင်္ခါ၊၂၆၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၄၊၃၀၇။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၆။ အံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၁၂၅-၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၇၀။ နေကာ၊ဋ္ဌ။
၁၃၇။ ဣဘိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁၂၈။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂-၄။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၅၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂-၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။
၄၆၊၁၅၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၁။) ပဉ္စဝဏ္ဏိက-လည်း
ကြည့်။ (၄) ပဉ္စဝဏ္ဏာနု (အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၃)
န္တိ ဝစနံ တဒါဓာရာနံ သုတ္တဝနံ နာနတ္ထဒဿ-
နတ္ထံ။ ပဉ္စပကာရာ ပဉ္စဝဏ္ဏာ။ မူလဋ္ဌ၊၁။၁၅၀။
ပဉ္စဝဏ္ဏာယာ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၄)တိ ခုဒ္ဒိကာဒိ-
ဝေသန ပဉ္စပကာရာယ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၆။ သီ၊ဋ္ဌ၊

သစ်၊ ၂။၂။ (-ဒိ၊ ၅။၂။၁၄၃။ ဒိ၊ ၅။၂။၈၇။
 မ၊ ၅။၂။၁၉၈။ သံ၊ ၅။၂။၂၆။ သံ၊ ၅။၂။၁၇၀။
 သံ၊ ၅။၂။၂၇။ အံ၊ ၅။၂။၁၃၀။ အံ၊ ၅။၂။၂၂၃။
 အံ၊ ၅။၂။၁၆၀။ ပဋိသံ၊ ၅။၂။၂၉၅။ မေ၊ ၅။
 ၁။၃၀၈။ ၃၅၄။ မေ၊ ၅။၂။၁၅၅။ ၂၃၂။ အပ၊
 ၅။၁။၄၂။၂၈၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၅။၂။၈။ စရိယာ၊ ၅။
 ၂၄၈။ ဇာ၊ ၅။၂။၅၃၅။ ဒိ၊ ၅။၂။၈၆။ မ၊ ၅။
 ၃။၁၃၈။ သံ၊ ၅။၂။၁၃၅။ သံ၊ ၅။၂။၁၆၅။)

ပဉ္စဝဏ္ဏကုသုမ (န) [ပဉ္စဝဏ္ဏ+ကုသုမ] ၅-ပါး-
 ၅-မျိုး-သော-အဆင်း-အရောင်-ရှိသော-
 ပန်း-ပန်းဆိုင်။ ပဉ္စဝဏ္ဏကုသုမဝဿ-ကြည့်။

ပဉ္စဝဏ္ဏကုသုမမာလာ (ထိ) [ပဉ္စဝဏ္ဏ+ကုသုမ-
 မာလာ] အဆင်း ၅-မျိုးရှိသော ပန်းဆိုင်။
 ဘဂဝါကိရ ဤဒီသေသု ဌာနေသု ပဉ္စဝဏ္ဏ-
 ကုသုမမာလာ ကရောဇ္ဇော ဝိယ။ဝိ၊ ၅။၁။၁၈၈။

ပဉ္စဝဏ္ဏကုသုမမာလာ ပုဏ္ဏသဋ္ဌ ပဋိမဏ္ဍိတသရဒါရ
 (တိ) [ပဉ္စဝဏ္ဏကုသုမ+မာလာ+ပုဏ္ဏသဋ္ဌ+
 ပဋိမဏ္ဍိတ+သရဒါရ] အဆင်း ၅-မျိုးရှိသော
 ပန်းဆိုင်၊ ပေါက်ပေါက်၊ ရေပြည့်အိုးတို့ဖြင့်
 တန်ဆာဆင်အပ်သော အိမ်ပေါက်ဝရှိသော။
 သဗ္ဗ နဂရံ သိတ္တသမ္ပဋ္ဌံ ဝိပဿိတိလုကံ ပဉ္စ-
 ဝဏ္ဏကုသုမမာလာ ပုဏ္ဏသဋ္ဌ ပဋိမဏ္ဍိတသရဒါရ
ဝေန္တိ။ ဒိ၊ ၅။၁။၁၂၈။ ပဉ္စဝဏ္ဏကုသုမမာလာ
 လာဇေန ပုဏ္ဏသဋ္ဌေဟိ စ ပဋိမဏ္ဍိတံ သရေသု
 ဒါရံ ယဿ တဒေတံ နဂရံ ပဉ္စ ဥပ။ ဒွါရံ။
 သီ၊ ၅။၁။၁၃၂။

ပဉ္စဝဏ္ဏကုသုမဝဿ (န) [ပဉ္စဝဏ္ဏကုသုမ+ဝဿ]
 အဆင်း ၅-မျိုးရှိသောပန်းမိုး။ “ပဏ္ဍာကာရ-
 သဟဿာနိ စေဝ အာဇာနည် ပဉ္စဝဏ္ဏကုသု-
 မဝဿ ဝဿ တူ”တိ အာဟ။ အံ၊ ၅။၁။၂၉၇။
 (-မေ၊ ၅။၁။၃၃၂။)

ပဉ္စဝဏ္ဏဓနဗဒ္ဓဌာန (န) [ပဉ္စဝဏ္ဏ+ဆဒန+
 ဗဒ္ဓ+ဌာန] အဆင်း ၅-မျိုးရှိသော အမိုး
 တို့ဖြင့် မိုးထားအပ်သောအရပ်။ ဧတေသု

ဧတေကေသု ပဉ္စဝဏ္ဏဓနဗဒ္ဓဌာနေသု...ဝုတ္တိ။
 ဝိ၊ ၅။၁။၁၂။ ဝိ၊ သင်္ကဟ။ ၃၇၇။

ပဉ္စဝဏ္ဏဒ္ဓဇ (ပ) [ပဉ္စဝဏ္ဏ+ဇ] အဆင်း ၅-မျိုး
 ရှိသော-အလံ-တံခွန်။ ပဉ္စဝဏ္ဏဒ္ဓဇ ဥဿာ-
 ပေတွာ။ ဒိ၊ ၅။၁။၁၉၇။

ပဉ္စဝဏ္ဏနိဝါသနပါဝရဏ (န) [ပဉ္စဝဏ္ဏ+နိဝါ-
 သန+ပါဝရဏ] အဆင်း ၅-မျိုး ရှိသော
 ခါးဝတ်၊ ခြုံထည်။ တဿ ဆဒ္ဓန္တဒဟတော
 ပဉ္စဝဏ္ဏနိဝါသနပါဝရဏ...အာဟရန္တိ။ ဝိ၊ ၅။
 ၁။၃၂။

ပဉ္စဝဏ္ဏပဒမသဉ္စန္ဒ (တိ) [ပဉ္စဝဏ္ဏ+ပဒမ+သဉ္စန္ဒ]
 အဆင်း ၅-မျိုးရှိသော ပဒမာကြာတို့ဖြင့်
 ဖုံးလွှမ်းအပ်သော။ သဗ္ဗော မဟာသမုဒ္ဒေါ
 ပဉ္စဝဏ္ဏပဒမသဉ္စန္ဒော အဟောသိ။ ဒိ၊ ၅။၂။
 ၁၆၆။ (-ခုဒ္ဒက၊ ၅။၁၆၅။ မေ၊ ၅။၂။၂၇၆။
 သုတ္တနိ၊ ၅။၁။၂၉၃။ အပ၊ ၅။၁။၅။ ဇာ၊ ၅။၁။
 ၅။၃၅၉။ ဇာ၊ ၅။၁။၁၇၃။ ဇာ၊ ၅။၁။၃၅၉။)

ပဉ္စဝဏ္ဏပဒမသဏ္ဍမဏ္ဍိတ (တိ) [ပဉ္စဝဏ္ဏပဒမ+
 သဏ္ဍ+မဏ္ဍိတ] အဆင်း ၅-မျိုးရှိသော ပဒမာ
 ကြာအပေါင်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော။
 မဟတိ ပေါက္ခရဏံ ပဉ္စဝဏ္ဏပဒမသဏ္ဍမဏ္ဍိတာ
 သဟ သုဝဏ္ဏနာဝါယ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဝိ၊ ၅။၁။၃၅။

ပဉ္စဝဏ္ဏပသာဒ (ပ) [ပဉ္စဝဏ္ဏ+ပသာဒ] အဆင်း
 ၅-မျိုးရှိသော-ကြည်လင်ခြင်း-စက္ခုပသာဒ။
 ပဉ္စဝဏ္ဏပသာဒတာ၊ တိရစ္ဆာန်တိရစ္ဆာရဂတ-
 ဒဿနသမတ္တဟာ။ ဒိ၊ ၅။၁။၁၂။

ပဉ္စဝဏ္ဏပသာဒသမ္ပတ္တိ (ထိ) [ပဉ္စဝဏ္ဏပသာဒ+
 သမ္ပတ္တိ] အဆင်း ၅-မျိုးရှိသော-ကြည်လင်
 ခြင်း-စက္ခုပသာဒ-နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ ဘဂဝါ
 ဟိ ပဉ္စဝဏ္ဏပသာဒသမ္ပတ္တိယာ ပသန္တနေဇ္ဇော။
 မ၊ ၅။၃။၂၇၅။ သုတ္တနိ၊ ၅။၁။၁၇၄။

ပဉ္စဝဏ္ဏပ(ပ)သာဒသမ္ပန္န (တိ) [ပဉ္စဝဏ္ဏပသာဒ+
 သမ္ပန္န] အဆင်း ၅-မျိုးရှိသော-ကြည်လင်
 ခြင်း-စက္ခုပသာဒ-နှင့် ပြည့်စုံသော။ ပဉ္စ-

ဝဏ္ဏပ(ပ)သဒသမ္ပန္နာနိ အက္ခိနိ ဥဗ္ဗိလေ-
တွာ။ အပါဠာ၁။၁၉။ ဇာ၊ဠာ၁။၁၉။

ပဉ္စဝဏ္ဏပုပ္ဖသန္တာဒိတ(တိ)[ပဉ္စဝဏ္ဏ+ပုပ္ဖ+သန္တာ-
ဒိတ] အဆင်း ၅-မျိုးရှိသော ပန်းတို့ဖြင့်
ကောင်းစွာ ဖုံးလွှမ်းအပ်သော။ မောရပိဉ္စ-
ကလာပေါ ဝိယ ပဉ္စဝဏ္ဏပုပ္ဖသန္တာဒိတတ္တာ။
ဒိ၊ဠာ၊၂။၁၇၆။

ပဉ္စဝဏ္ဏရက်သမုဇ္ဈလဝါသန (တိ)[ပဉ္စဝဏ္ဏ+ရက်+
သမုဇ္ဈလ+ဝါသန] အရောင် ၅-မျိုးတို့ဖြင့်
ဆိုးအပ်သည်ဖြစ်၍ တောက်ပလျက် နံ့သာ-
တို့ဖြင့် ထုံမွမ်းအပ်သော။ပဉ္စဝဏ္ဏရက်သမုဇ္ဈလ-
ဝါသနံ ကေ ပေါတ္ထကံ....ဌပေတွာ။ ဇာ၊ဠာ၊
၃။၂၂၁။

ပဉ္စဝဏ္ဏဝတ္ထသမုဇ္ဈလ (တိ) [ပဉ္စဝဏ္ဏ+ဝတ္ထ+သ-
မုဇ္ဈလ] အရောင် ၅-မျိုးရှိသော အဝတ်တို့ဖြင့်
တွန်းလင်းတောက်ပသော။ သော သပရိဝါ-
ဓော ပဉ္စဝဏ္ဏဝတ္ထသမုဇ္ဈလာနိ ပဉ္စဓဿတာနိ
ဂဟေတွာ ဒသဗလဿ ပရတော အဟောသိ။
အပါဠာ၁။၁၀၈။ ဇာ၊ဠာ၁။၁၀၈။

ပဉ္စဝဏ္ဏဝလာဟက (ပ) [ပဉ္စဝဏ္ဏ+ဝလာဟက]
အရောင် ၅-မျိုးရှိသော မိုးတိမ်။ ဣဒ္ဓိပာ
အာကာသေ ဥပ္ပတိတွာ ပဉ္စဝဏ္ဏဝလာဟကေ
မဒ္ဒမာနာ ဂန္ဓာ။ ဇာ၊ဠာ၊၃။၃၅၈။

ပဉ္စဝဏ္ဏသုတ္တနိဟရက (န) [ပဉ္စဝဏ္ဏသုတ္တ+နိဟ-
ရက] အရောင် ၅-မျိုးရှိသော ချည်ကို ထုတ်
ဆောင်ခြင်း။ ရဇနိယာတိ ဓာဂပ္ပစ္စယာ မုဇ္ဈ-
တော ပဉ္စဝဏ္ဏသုတ္တနိဟရကဝါတဝုဋ္ဌိဒဿနာ-
ဒယော....အဘိနယာ။ သံ၊ဠာ၊၃။၁၄၀။

ပဉ္စဝဏ္ဏသုတ္တသိဗ္ဗိတ (တိ) [ပဉ္စဝဏ္ဏ+သုတ္တ+
သိဗ္ဗိတ] အရောင် ၅-မျိုးရှိသော ချည်တို့ဖြင့်
ချုပ်အပ်သော။ ပဉ္စဝဏ္ဏသုတ္တသိဗ္ဗိတ (ဒိ၊ဠာ၊
၁။၈၅။ မဟာနိ၊ဠာ၊၃၆၄) နိလပိတလော-
ဟိတော ဒါတမဉ္ဇိဋ္ဌဝသေန ပဉ္စဝဏ္ဏဟိ
သုတ္တေဟိ သိဗ္ဗိတံ တိဝိဓမ္မိ ဆတ္တံ။ သံ၊ဠာ၊
သစ်၊၁။၃၆၆။

ပဉ္စဝဏ္ဏသုနခ (ပ) [ပဉ္စဝဏ္ဏ+သုနခ] အရောင်
၅-မျိုးရှိသော ခွေး။ သဗလာ စာတိ ကဗရ-
ဝဏ္ဏာ စ သေတကာဠပိတလောဟိတဝဏ္ဏာ
စာတိ ဝေ ပဉ္စဝဏ္ဏသုနခေ ဒဿေတိ။ ဇာ၊ဠာ၊
၆။၁၃၃။

ပဉ္စဝဏ္ဏိက (ဘိ)[ပဉ္စဝဏ္ဏ+ဣက] အရောင် ၅-မျိုး
ရှိသော။ ဝိစိတ္တံ ပဉ္စဝဏ္ဏိကံ။ အပါဠာ။၅။ ပဉ္စ-
ဝဏ္ဏိကံ နိလပိတာဒိပဉ္စဝဏ္ဏံ။ အပါဠာ။၁။၁၂၃။
ပဉ္စဝဏ္ဏိက (ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၀၁) နိ ပဉ္စဝဏ္ဏံ နိလပိတ-
လောဟိတောဒါတမဉ္ဇိဋ္ဌကဝဏ္ဏဝသေန ပဉ္စ-
ဝဏ္ဏံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဠာ၊၅၅။

ပဉ္စဝဏ္ဏိကပုပ္ဖ (န) [ပဉ္စဝဏ္ဏိက+ပုပ္ဖ] အရောင်
၅-မျိုးရှိသော ပန်း။ ပဉ္စဝဏ္ဏိကပုပ္ဖေဟိ၊ ပုဇ္ဇ-
ယန္တိ နရာသဘံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၀၁-၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဠာ၊၅၅။

ပဉ္စဝတ္ထု (န) [ပဉ္စ+ဝတ္ထု] (၁) ၅-ပါးသော-
မှီရာ-ဝတ္ထု။ (၂) ၅-ပါးသော-အကြောင်း
အရာ-ဝတ္ထု။ (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၂)
ပဉ္စဝတ္ထုယာစနာ-ကြည့်။

ပဉ္စဝတ္ထုက (တိ)[ပဉ္စ+ဝတ္ထု+က] ၅-ပါးသော-
မှီရာ-ဝတ္ထု-ရှိသော။ ဧတာဝတာ စ
ကုသလာကုသလဝိပါကာ ပဉ္စဝတ္ထုကာ ဒသ
ဖဿာ ဝုတ္တာ ဟောန္တိ။ သံ၊ဠာ၊၂။၁၅။

ပဉ္စဝတ္ထုယာစနာ (တိ) [ပဉ္စဝတ္ထု+ယာစနာ]
၅-ပါးသော အကြောင်းအရာကို တောင်းပန်
ခြင်း။ ပဉ္စဝတ္ထုယာစနာ ပန ဂိဉ္ဇာပိ တဗ္ဗေဝ
အာဂမိယတိ။ ဝိ၊ဠာ၊၂။၁၈၇။

ပဉ္စဝတ္ထုယာစနကထာ (တိ) [ပဉ္စဝတ္ထုယာစနာ+
ကထာ] ၅-ပါးသော အကြောင်းအရာကို
တောင်းပန်ခြင်းကို ပြဆိုကြောင်းစကား။ ပဉ္စ-
ဝတ္ထုယာစနကလာ သံဃာဒိသေသဝဏ္ဏနာယံ
ဝုတ္တာ။ ဝိ၊ဠာ၊၄။၁၁၁။

ပဉ္စသိတာ (တိ) [ပဉ္စ+သိတာ] ၅-ပါးသော
ဝသိဘော်၊ ဝသိဘော် ၅-ပါး။ ပဉ္စသု အဘိ-

ညာသု အာဝဇ္ဇနသမာပဇ္ဇနဝဋ္ဌာနအဓိဋ္ဌာန-
ပစ္စဝေက္ခဏသင်္ခါတာဟိ ပဉ္စဝသိတာဟိ ဝသိ-
ဘာဝံ ဣတာ ဂတာ ပတ္တာ အဘိညာယော။
အပါဠာ၁။၁၂၀။

ပဉ္စဝဿ (န) [ပဉ္စ+ဝဿ] (၁) ၅-နှစ်၊ ၅-ဝါ။
(တိ) (၂) ၅-နှစ်ရှိသော၊ ၅-ဝါရသော။
(၁) အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ
ပဋိဗလေန ပဉ္စဝဿာနိ နိဿယ ဝတ္ထံ။ ဝိ၊ ၃။
၁၁၁။ (-ဝိ၊ ၄။ ၃၃၈။ အပါ၊ ၁။ ၁၂၂။ ဓမ္မ၊ ၄။
၁။ ၅။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၃။) (၂) ပဉ္စဝဿော
ဝါ ဟောတိ အတိရေကပဉ္စဝဿော ဝါ။ ဝိ၊ ၅။
၂၃၄။ (-အပါ၊ ၂။ ၆၃။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၉။ ဝိ၊ ၄။
၃။ ၅၄။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၆၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၄၂။)

ပဉ္စဝဿကာလ (ပု) [ပဉ္စဝဿ+ကာလ] ၅-နှစ်ရှိ
-၅-ဝါရ-သော-အခါ-ကာလ။ အယံ ကိရ
ဒေဝပုတ္တော.... ပဉ္စဝဿကာလေ ပဝါရေတွာ။
သံ၊ ၄။ ၁။ ၈၀။ (-သံ၊ ၄။ ၃။ ၇၉။)

ပဉ္စဝဿသတ (န) [ပဉ္စ+ဝဿ+သတ] နှစ်ပေါင်း
ငါးရာ။ ဝေမေတေပိ ဒိဿန္တိ မမ ပရိနိဗ္ဗာ-
နတော ပဉ္စဝဿသတေ အတိက္ကန္တေ တေ
ဥပ္ပဇ္ဈိဿန္တိ။ မိလိန္ဒ၊ ၃။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၂၇။)

ပဉ္စဝဿသတာယုက (တိ) [ပဉ္စဝဿသတ+
အာယု+က] နှစ်ပေါင်းငါးရာ အသက်-
ရှိသော-ရှည်သော။ ပဉ္စဝဿသတာယုကာ
ပုတ္တာ အဟေသုံ။ ဒီ၊ ၃။ ၅၁။

ပဉ္စဝဿသတိက (တိ) [ပဉ္စဝဿသတ+ဣက]
အနှစ် - အသက် - ငါးရာရှိသော။ ပဉ္စဝဿ-
သတိကာ ကုမာရိကာ အလံပတေယျာ
အဟောသိ။ အံ၊ ၂။ ၅၀၃။

ပဉ္စဝဿသဟဿ (န) [ပဉ္စ+ဝဿ+သဟဿ]
နှစ်ပေါင်း ငါးထောင်။ ပဉ္စဝဿသဟဿာနိ
ပဝတ္တိဿတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၅။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၂၇။
မ၊ ၄။ ၄။ ၁၁၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၈။)

ပဉ္စဝဿသဟဿပရိမာဏ (တိ) [ပဉ္စဝဿ+
သဟဿ+ပရိမာဏ] နှစ်ပေါင်းငါးထောင်
အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ မမ သာသနံ ပဉ္စဝဿ-
သဟဿပရိမာဏံ ကာလံ ပဝတ္တနကံ ကရိ-
ဿတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅။ (-သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။
၃၁။)

ပဉ္စဝဿသဟဿပရိမာဏကာလ (ပု) [ပဉ္စဝဿ-
သဟဿပရိမာဏ+ကာလ] နှစ်ပေါင်း ငါး
ထောင်အတိုင်းအရှည်ရှိသော-အခါ-ကာလ။
ဣဒံ မဟာကဿပတ္ထေရေန ဒသဗလဿ
သာသနံ ပဉ္စဝဿသဟဿပရိမာဏကာလံ-
ပဝတ္တနသမတ္ထံ ကတံ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၈။

ပဉ္စဝဿသဟဿပရိမာဏကာလပဝတ္တနက (န)
[ပဉ္စဝဿသဟဿပရိမာဏ.ကာလ+ပဝတ္တနက]
နှစ်ပေါင်းငါးထောင် အတိုင်းအရှည်ရှိသော
ကာလပတ်လုံး-ဖြစ်စေ - တည်စေ - ခြင်း။
သော ပဉ္စဝဿသဟဿပရိမာဏကာလ-
ပဝတ္တနကံ ကရိဿတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၁။

ပဉ္စဝဿသဟဿာယုက (တိ) [ပဉ္စဝဿသဟဿ+
အာယု+က] နှစ်ပေါင်းငါးထောင် အသက်-
ရှိသော-ရှည်သော။ ပဉ္စဝဿသဟဿာယုကာ
ပုတ္တာ အဟေသုံ။ ဒီ၊ ၃။ ၅၁။

ပဉ္စဝဿိက (န) [ပဉ္စဝဿ+ဣက] (၁) ၅-နှစ်။
(တိ) (၂) ၅-နှစ်ရှိသော၊ ၅-ဝါရသော။
(၁) ပဉ္စဟတ္ထေ ပဉ္စဝဿိကံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၈၄။
(၂) ဒသဝဿာယုကေသု ဘိက္ခဝေ မနုဿေ-
သု ပဉ္စဝဿိကာ ကုမာရိကာ အလံပတေယျာ
ဘဝိဿန္တိ။ ဒီ၊ ၃။ ၅၉။ (-မဟာနိ၊ ၄။ ၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၈၇။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၈၅။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၂။)

ပဉ္စဝဿိကဒါရက (ပု) [ပဉ္စဝဿိက+ဒါရက]
၅-နှစ်ရှိသော သူငယ်။ ပဉ္စဝဿိကဒါရကာ
နာမ အဂ္ဂိနော ဘာယန္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၇။

ပဉ္စဝါဒ (ပု) [ပဉ္စ+ဝါဒ] ၅-ပါးသော-အယူ-
ဝါဒ၊ အယူ-ဝါဒ-၅-မျိုး။ ပဉ္စဝါဒါ ဣမေ

သဗ္ဗေ၊ မဟာသင်္ဂီတိမူလကာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၁၀၈။

ပဉ္စဝိသေသ (န) [ပဉ္စ+ဝိဒ+သတ] ငါးရာ
သော-အယူ-ဝိဒ၊ အယူ - ဝိဒ - ငါးရာ။
နိဂဏ္ဌိ အတ္တနာ ဥဂ္ဂဟိတာနိ ပဉ္စဝိသေသတာနိ
ပုစ္ဆိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၀။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၁။ မ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၀၀။)

ပဉ္စဝိညာဏ (န) [ပဉ္စ+ဝိညာဏ] ပဉ္စဝိညာဉ်၊
၅-ပါးသော-ဝိညာဉ်-စိတ်။ နန ပဉ္စဝိညာဏာ
ဥပ္ပန္နဝတ္ထုကာ ဥပ္ပန္နာရမ္ပဏာတိ။ အဘိ၊က။
၃၁၁-၂-၄။ (-၃၁၃၊၃၆၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၁၄၊
၂၄၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၂။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၅။ ဝဇိရ။
၁၂၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၈။ မူလဋီ၊၁။
၇၀၊၁၂၆။ မူလဋီ၊၃။၈၅။ အနုဋီ၊၁။၁၃၄။
အနုဋီ၊၂။၁၂၈။)

ပဉ္စဝိညာဏဂတိက (တိ) [ပဉ္စဝိညာဏ+ဂတိ+
က] ပဉ္စ ဝိ ညာဉ် နှင့် တူ သော - အလား-
သဘော-ရှိသော၊ ပဉ္စဝိညာဉ်နှင့် - အလား
တူ- သဘောတူ-သော။ ပဉ္စဝိညာဏဂတိ-
ကေန ဝါ မဂ္ဂေန။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၀။

ပဉ္စဝိညာဏကာယ (ပု) [ပဉ္စဝိညာဏ+ကာယ]
ပဉ္စဝိညာဉ် ခပေါင်း။ သတ္တာရာ ဟိ ပဉ္စ-
ဝိညာဏကာယာ ကေန္တံ အဗျာကတာဝ
ဝုတ္တာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၄။

ပဉ္စဝိညာဏက္ခဏ (ပု၊န) [ပဉ္စဝိညာဏ+ခဏ] ပဉ္စ-
ဝိညာဉ်ဖြစ်ဆဲ-ခဏ-ကာလ။ ပဉ္စဝိညာဏ-
က္ခဏေ တပ္ပစ္စယာ ဓူပပ္ပတ္တိယာ အဘာဝေန
ဝုတ္တံ “ပဉ္စဝိညာဏပ္ပဝတ္တိကာလံ သန္ဓာယာ”
တိ။ အနုဋီ၊၂။၁၂၈။

ပဉ္စဝိညာဏစေတနာ (ထိ) [ပဉ္စဝိညာဏ+
စေတနာ] ပဉ္စဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော စေတနာ။
ဝေ သန္တေ ပဉ္စဝိညာဏစေတနာ ကိံ အာယူ-
ဟတိ အဘိသင်္ခရေတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၀။

ပဉ္စဝိညာဏဒွါရ (န) [ပဉ္စ+ဝိညာဏ+ဒွါရ]၅-ပါး
သော ဝိညာဉ်၏-ဖြစ်ရာ-ဒွါရ၊ ဝိညာဏဒွါရ
၅-ပါး။ ပဉ္စဝိညာဏဒွါရဝသေန နုပ္ပဋ္ဌတိ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၉။ (-မူလဋီ၊၁။၈၃။)

ပဉ္စဝိညာဏပ္ပဝတ္တိကာလ (ပု) [ပဉ္စဝိညာဏ+
ပဝတ္တိ+ကာလ] ပဉ္စဝိညာဉ်ဖြစ်ရာ-အခါ-
ကာလ။ ပဉ္စဝိညာဏက္ခဏ-ကြည့်။

ပဉ္စဝိညာဏဗေဒ (ပု) [ပဉ္စဝိညာဏ+ဗေဒ]
ပဉ္စဝိညာဉ်နှင့်ယှဉ်သော ဗေဒ။ ပဉ္စ ဝိညာဏ-
ဗေသာဒီနမေဝ ပန သမောဓာနံ သန္ဓာယ
ပဋိဇာနာတိတိ အဓိပ္ပါယော။ မူလဋီ၊၃။၈၅။

ပဉ္စဝိညာဏဝိထိ (ထိ) [ပဉ္စဝိညာဏ+ဝိထိ]
ပဉ္စ ဝိညာဉ်နှင့်စပ်သော စိတ်အစဉ်။ အနိဋ္ဌ-
အနိဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္ပဏာယ ပဉ္စဝိညာဏဝိထိယာ
သန္တိရဏံ ဟုတုာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၃၃၁။
(-ဝိမတိ၊၁။၁၁၃။ အနုဋီ၊၂။၁၀၄။)

ပဉ္စဝိညာဏသညာ (ထိ) [ပဉ္စဝိညာဏ +
သညာ] ပဉ္စဝိညာဉ်နှင့်-ယှဉ်-အတူတကွ
ဖြစ်-သော သညာ။ပဋိသသညာသင်္ခါတာသု
ပဉ္စဝိညာဏသညာသု အနဘိရတိ သဏ္ဌ-
ဟတိ။ နေတ္ထိ၊၄။၁၅၀။

ပဉ္စဝိညာဏသမင်္ဂီကာလ (ပု) [ပဉ္စဝိညာဏ-
သမင်္ဂီ+ကာလ] ပဉ္စဝိညာဉ်နှင့် ပြည့်စုံ
သော-အခါ-ကာလ။ တတ္ထ ပါဠိယံ ယဒိ
လောကုတ္တရဓမ္မသမင်္ဂီနော ဝေ ပဉ္စဝိညာဏ-
သမင်္ဂီကာလေပိ လောကုတ္တရသမင်္ဂိတံ
သစေ သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၉။

ပဉ္စဝိညာဏသမင်္ဂီ (တိ) [ပဉ္စဝိညာဏ +
သမင်္ဂီ] ပဉ္စဝိညာဉ်နှင့် ပြည့်စုံသော။ ပဉ္စ-
ဝိညာဏသမင်္ဂီသ အတ္ထိ မဂ္ဂတာဝနာ။
အဘိ၊က။၃၁၁။ (-၃၁၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၄။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၀။)

ပဉ္စဝိညာဏသမ္ပယုတ္တ (တိ) [ပဉ္စဝိညာဏ +
သမ္ပယုတ္တ] ပဉ္စဝိညာဉ်နှင့် ယှဉ်သော။

အန္တမသော ပဉ္စဝိညာဏသမ္ပယုတ္တာပိ ဟိ စေတနာ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ အဘိဋ္ဌာ။ ၁၂၉။
(-အဘိဋ္ဌာ။ ၂။ ၃၈၆။)

ပဉ္စဝိညာဏသဟဂတ (တိ) [ပဉ္စဝိညာဏ + သဟဂတ] ပဉ္စဝိညာဉ်နှင့် အတူတကွဖြစ်သော။ ပဉ္စဝိညာဏသဟဂတံ ကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စတယော ခန္ဓာ။ ပဋ္ဌာနာ။ ၁။ ၃၇။ မူလဋီ။ ၁။ ၁၂၅။

ပဉ္စဝိညာဏသဟိတ (တိ) [ပဉ္စဝိညာဏ + သဟိတ] ပဉ္စဝိညာဉ်နှင့် အတူတကွဖြစ်သော။ ပဉ္စဝိညာဏသဟိတံ ကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စတယော ခန္ဓာ။ အနုဋီ။ ၁။ ၁၃၄။

ပဉ္စဝိညာဏသောတ (ပု) [ပဉ္စဝိညာဏ + သောတ] ပဉ္စဝိညာဉ်ဟူသော အလျဉ်။ တံ ဣမသ္မိံ ပဉ္စဝိညာဏသောတေ ပတိတတ္တာသောတပတိတမေဝ ဟုတော ဂတံ။ အဘိဋ္ဌာ။ ၁။ ၃၄၃။ (-အဘိဋ္ဌာ။ ၂။ ၂၀၁။ ပဋိသံဋ္ဌာ။ ၂။ ၂၄၃။ သာရတ္ထာ။ ၄။ ၁၂။ မူလဋီ။ ၁။ ၁၂၆။)

ပဉ္စဝိညာဏသောတပတိတ (တိ) [ပဉ္စဝိညာဏ + သောတ + ပတိတ] ပဉ္စဝိညာဉ်ဟူသော အလျဉ်၌ ကျရောက်ခြင်းရှိသော။ အတိတာဒိဝိသယံ မနောဝိညာဏမ္ပိ ပဉ္စဝိညာဏသောတပတိတမေဝ ကတာ။ အဘိဋ္ဌာ။ ၂။ ၃၈၆။ (-ထေရီဋ္ဌာ။ ၃၀၂။ မူလဋီ။ ၁။ ၁၂၆။)

ပဉ္စဝိညာဏာနန္တရ (တိ) [ပဉ္စဝိညာဏ + အနန္တရ] ပဉ္စဝိညာဉ်၏ အခြားမဲ့။ တဉ္စိ စိတ္တံ ပဉ္စဝိညာဏာနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အဘိဋ္ဌာ။ ၁။ ၃၃၂။

ပဉ္စဝိဓ (န) [ပဉ္စ + ဝိဓ] (၁) ၅-ပါးသော-အဖို့ အစု-အကွဲအပြား။ (တိ) (၂) ၅-ပါးသော-အဖို့ အစု-အကွဲအပြား-ရှိသော။ (၁) တံ ဉာဏံ ပဉ္စဝိဓေန ဝေဒိတဗ္ဗံ အဘိညာပရိညာ ပဟာနံ ဘာဝနာ သတ္တိကိရိယာ။ နေတ္တိ။ ၁။ ၁၈။ ပဉ္စဝိဓေန ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ ဝိသယ-

ဘေဒေန တဿ ဘေဒံ ဒဿေတိ။ နေတ္တိ။ ၁။ ၇၇။ “ပုဗ္ဗေ ယံ ဉာဏံ ‘နေယျသ ပရိညာ’တိ ဝုတ္တံ၊ တံ ဉာဏံ ကတိဝိနေ ဝေဒိတဗ္ဗံ”န္တိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ “တံ ဉာဏံ ပဉ္စဝိဓေန ဝေဒိတဗ္ဗံ ။ ပ။ သတ္တိကိရိယာ”တိ ဝုတ္တံ။ နေတ္တိ။ ၁။ ၁၁၂။ (-အဘိဝိ။ ၃၇။ မဟာနိ။ ၆၁။) (၂) ဗလံ ပဉ္စဝိဓံ လောကေ၊ ပရိသသ္မိံ မဟဂ္ဂတေ။ ဇာ၊ ၂။ ၂။ သော (နေသ ကမ္မဝသေန ပဉ္စဝိဓော ဟောတိ။ ကခိ။ ၈၅။ ပဉ္စ ဝိဓာ ပကာရာ အဿ သမ္ပုတိသံသယာတိ ပဉ္စဝိဓော။ ကခိ။ ၉။ သစ်။ ၁၃၁။ (-ပေဋကော။ ၂၇၉။ မိလိန္ဒ။ ၁၅၀။ ဝိဋ္ဌာ။ ၄။ ၆၀။ ၂၂၄။ မာဠာ။ ၁။ ၁၃၁။ သံဋ္ဌာ။ ၂။ ၉၅။ သံဋ္ဌာ။ ၃။ ၁၀၉။ အံဋ္ဌာ။ ၁။ ၄၈။ အံဋ္ဌာ။ ၂။ ၉။ ၂၈၄။ အဘိဋ္ဌာ။ ၁။ ၃၁၂။ အာ၊ ၁။ ၁။ ၁၁၄။ သာရတ္ထာ။ ၂။ ၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌိ။ ၂။ ၄၃။ ၂၇၉။)

ပဉ္စဝိဓာရိယိဒ္ဓိ (တိ) [ပဉ္စဝိဓာ + အရိယိဒ္ဓိ] ၅-ပါး အပြားရှိသော အရိယာ (ရဟန္တာ) ဘူတိတန်ခိုး။ (စက်ဆုတ်ဖွယ်၌ နှစ်သက်ဖွယ်ဟု နှစ်သက်ဖွယ်၌ စက်ဆုတ်ဖွယ်ဟု စက်ဆုတ်ဖွယ် နှစ်သက်ဖွယ် ၂-ပါး၌ နှစ်သက်ဖွယ်ဟု နှစ်သက်ဖွယ်၊ စက်ဆုတ်ဖွယ် ၂-ပါး၌ စက်ဆုတ်ဖွယ်ဟု အမှတ် ပြု နိုင်ခြင်းနှင့် စက်ဆုတ်ဖွယ် နှစ်သက်ဖွယ် ၂-ပါး၌ လုပ်လျူရှုနိုင်မှု။ ပဋိသံ။ ၃၉၀။) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စဝိဓာရိယိဒ္ဓိသိဒ္ဓိ (တိ) [ပဉ္စဝိဓာရိယိဒ္ဓိ + သိဒ္ဓိ] ၅-ပါး အပြားရှိသော အရိယာတို့၏ တန်ခိုးဖြင့် ပြီးသော။ ပဉ္စဟာကာရေဟိတိ “ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေ တာဒိ”တိ ဇောမာဒိနာ အာဂတေဟိ၊ ပဉ္စဝိဓာရိယိဒ္ဓိသိဒ္ဓေဟိ စ ပဉ္စဟိ ပကာရေဟိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၇-၈။

ပဉ္စဝိစတေဒဂ္ဂဋ္ဌာန (န) [ပဉ္စဝိစ + စတေဒဂ္ဂ + ဋ္ဌာန] (ဗဟုဿ၊ ဂတိမန္တ၊ သတိမန္တ၊ ဓိတိမန္တ၊ ဥပဋ္ဌာကတေဒဂ်ဟူသော) ၅-ပါးအပြားရှိသော စတေဒဂ်-အရာ-ဋ္ဌာန။ ဘဂဝတော

စ ပဉ္စဝိဇ္ဇာတေဒဂ္ဂဋ္ဌာနေန ဓမ္မသေနာပတိနာ
စ ပဉ္စဝိဇ္ဇာကောသလ္လေန ပသဋ္ဌဘာဝါနုပုဏ္ဏိ
သမ္ပဒန္တာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၄၇။

ပဉ္စဝိကေစ္စ (န) [ပဉ္စဝိဇ္ဇာ+ကေစ္စ] ၅-ပါးအပြား
ရှိသော-အမှု-ကိစ္စ (ဘုရားရှင်တို့ နေ့စဉ်
ပြုအပ်သည့် ပုရောဏတ္ထ၊ ပစ္စာသတ္ထ၊ ပုရိမ-
ယာမ၊ မဇ္ဈိမယာမ၊ ပစ္ဆိမယာမကိစ္စ ၅-ပါး)။
ယတ္ထကတ္ထစိ ဝသန္တဿ စဿ ပဉ္စဝိကေစ္စ
အဝိဇ္ဇဟိတမေဝ ဟောတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁။

ပဉ္စဝိဇ္ဇာကေတက (ပု) [ပဉ္စဝိဇ္ဇာ+ကေတက] ၅-
ပါး အပြားရှိသော ဆတ်သွားပင်။ မုစလိန္ဒ-
ကေတကတံ မုစလိန္ဒာ စပဉ္စဝိဇ္ဇာကေတကာ
စ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၃၃။ ပဉ္စဝိဇ္ဇာကေတကတံ
ဧက္ကသဏ္ဌာနာဒိဝသေန ဥပလက္ခိတာ ပဉ္စဝိဇ္ဇာ-
ကေတကာ။ ဇာ၊သီ၊ဋီ၊သစ်။

ပဉ္စဝိဇ္ဇာကောသလ္လ (န) [ပဉ္စဝိဇ္ဇာ+ကောသလ္လ]
(အတ္ထ၊ဓမ္မ၊ဗျဉ္ဇန၊နိရုတ္တိ၊ ပုဗ္ဗာပရကောသလ္လ
ဟူသော) ၅-ပါး အပြားရှိသော လိမ္မာခြင်း။
ပဉ္စဝိဇ္ဇာတေဒဂ္ဂဋ္ဌာန-ကြည့်။

ပဉ္စဝိဇ္ဇာစေတောခိ(ခိ)လဝိနိဗန္ဓစိတ္တ (တိ) [ပဉ္စဝိဇ္ဇာ
+စေတောခိလ+ဝိနိဗန္ဓ+စိတ္တ] ၅-ပါးအပြား
ရှိသော စေတောခိလ တရား၊ စေတော-
ဝိနိဗန္ဓတရားနှင့် ယှဉ်သော စိတ်ရှိသော။ သူ။
(စေတောခိလ ၅-ပါး၊ စေတောဝိနိဗန္ဓ ၅-ပါး
တို့ကို စေတသောဝိနိဗန္ဓပုဒ်နှင့် စေတောခိလ-
သုတ္တပုဒ်တို့၌ ကြည့်။) ယော ပန ပမာဒဝိ-
ဟာရီ ဟောတိ နိက္ခိတ္တဓုရော၊ သဗ္ဗဝတ္တာနိ
ဘိန္နိတော ပဉ္စဝိဇ္ဇာစေတောခိလဝိနိဗန္ဓစိတ္တော
ဝိဟရန္တော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၉။ ‘ကာမေသု...
ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ’တိ ဝေဝုတ္တပဉ္စဝိဇ္ဇာစေတော-
ခိလဝိနိဗန္ဓစိတ္တော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၅။ ပဉ္စဝိဇ္ဇာစေ-
တောခိလဝိနိဗန္ဓစိတ္တောတံ ပဉ္စဝိဇ္ဇာန စေ-
တောခိလေန၊ ဝိနိဗန္ဓေန စ သမ္ပယုတ္တစိတ္တော။
....အာစရိယေန ပန ပဉ္စဝိဇ္ဇာစေတောဝိနိဗန္ဓ-

စိတ္တဘာဝေါယေဝ ပဒေကဒေသမုလ္လိဂေက္ခိတော
ဒဿိတော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၈၆-၇။

ပဉ္စဝိဇ္ဇာစေတောခိ(ခိ)လဝိနိဗန္ဓစိတ္တ (တိ) [ပဉ္စ-
ဝိဇ္ဇာ+စေတောခိလ + ဝိနိဗန္ဓ + ဗဒ္ဓ + စိတ္တ]
၅-ပါးအပြားရှိသော စေတောခိလတရား၊
စေတောဝိနိဗန္ဓတရားတို့သည် ဖွဲ့ အပ်သော
စိတ်ရှိသော။ သူ။ ယော ပမာဒဝိဟာရီ
ဟောတိ နိက္ခိတ္တဓုရော၊ သဗ္ဗဝတ္တာနိ ဘိန္နိတော
ပဉ္စဝိဇ္ဇာစေတောခိလဝိနိဗန္ဓစိတ္တော ဝိဟ-
ရန္တော (သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊အပါ၊ဋ္ဌ-တို့၌ “ဝိနိဗန္ဓန”
ဟု ရှိသည်။) အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၄၇။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၀။

ပဉ္စဝိဇ္ဇာစေတောဝိနိဗန္ဓစိတ္တ (တိ) [ပဉ္စဝိဇ္ဇာ+
စေတောဝိနိဗန္ဓ+ဗဒ္ဓ+စိတ္တ] ၅-ပါးအပြားရှိ
သော စေတောဝိနိဗန္ဓတရားသည် ဖွဲ့အပ်သော
စိတ်ရှိသော။ သူ။ ယော ပန ပမာဒဝိဟာရီ
ဟောတိ နိက္ခိတ္တဓုရော၊ သဗ္ဗဝတ္တာနိ ဘိန္နိတော
ပဉ္စဝိဇ္ဇာစေတောဝိနိဗန္ဓစိတ္တော ဝိဟရန္တော။
သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂။ ‘ကာမေ...ဗြဟ္မစရိယံ စရတိ’
တိ ဝေဝုတ္တပဉ္စဝိဇ္ဇာစေတောဝိနိဗန္ဓစိတ္တော။
သံ၊ဋီ၊၂။၄၆၀။

ပဉ္စဝိဇ္ဇာစစ္ဆန (န) [ပဉ္စဝိဇ္ဇာ+စစ္ဆန] (အုတ်၊
ကျောက်၊အင်္ဂတေ၊မြက်၊ သစ် ရွက်ဟူသော)
၅-ပါးအပြားရှိသော အမိုး၊ အမိုး ၅-ပါး၊
အမိုး ၅-မျိုး။ ပဉ္စဝိဇ္ဇာစစ္ဆနယေဝ ဟိ ဂဟ္ဗ-
မာနေ ပဒရစ္ဆန္တေပိ သဟဿေယျာ န ဘဝေ-
ယျ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၈၃။

ပဉ္စဝိဇ္ဇာဇာတိသန (န) [ပဉ္စဝိဇ္ဇာ+ဇာတိသန]
၅-ပါးအပြားရှိသော ဉာဏ်အမြင်၊ ပစ္စဝေက္ခ-
ဏာဉာဏ်အမြင် ၅-ပါး (ဤအရဟတ္တဖိုလ်
သမာဓိသည် (၁) ပစ္စုပ္ပန်ချမ်းသာဖြစ်၏၊
(၂) နောက်အရဟတ္တဖိုလ် ချမ်းသာဟူသော
အကျိုးရှိ၏၊ (၃) ကိလေသာမှ ဝေးကွာ၍
ကာမ၊ ဝဋ်အာမိသ မရှိ၊ (၄) ယောက်ျား
မြတ်ဘို့မှီဝဲအပ်၏၊ (၅) ငြိမ်းအေး၍ မရောင့်

ရဲနိုင်အောင် မွန်မြတ်၏-ဟု ဆင်ခြင်သော ပစ္စု-
ဝေက္ခဏာ ဉာဏ် ၅-ပါး)။ “ကတံ ပဉ္စဝိဓ-
ဉာဏဒဿနံ ပစ္စုပဋိတံ ဘဝတိ” တိ ပတ္တဗ္ဗတ္တာ
“အယံ သမာဓိ” တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ နေတ္တိဝိ။
၂၃၃။

ပဉ္စဝိဓဒုဿီလျကမ္မ (န) [ပဉ္စဝိဓ+ဒုဿီလျ+
ကမ္မ] ၅-ပါးအပြားရှိသော သီလမရှိသူ၏
အဖြစ်ဟူသော အမှု၊ သီလကင်းမဲ့မှု ၅-ပါး။
ကုဗ္ဗန္တန္တိ ပါဏာတိပါတာဒိကံ ပဉ္စဝိဓဒုဿီလျ-
ကမ္မံ ကရေန္တိ။ ဇော၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅၆။

ပဉ္စဝိဓဒုဿီလျမလဝိဂမ (ပု) [ပဉ္စဝိဓ+ဒုဿီလျ+
မလ+ဝိဂမ] ၅-ပါးအပြားရှိသော သီလမရှိ
သူ၏ အဖြစ်ဟူသော အညစ်အကြေးမှ ကင်း
ခြင်း၊ သီလကင်းမဲ့မှု အညစ် အကြေး ၅-ပါးမှ
ကင်းခြင်း။ ပဉ္စဝိဓဒုဿီလျမလဝိဂမန ဝိတ-
မလံ။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၂၄။

ပဉ္စဝိဓဒုဿီလျမလာပဂမ (ပု) [ပဉ္စဝိဓ+ဒုဿီ-
လျ+မလ+အပဂမ] ၅-ပါး အပြားရှိသော
သီလမရှိသောသူ၏ အဖြစ်ဟူသော အညစ်
အကြေးမှ ကင်းခြင်း၊ သီလကင်းမဲ့မှု အညစ်
အကြေး ၅-ပါးမှ ကင်းခြင်း။ ပဉ္စဝိဓဒုဿီလျ-
မလာပဂမန ဝိဘမလံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၀၁။

ပဉ္စဝိဓပဒုမသန္တန္တ (တိ) [ပဉ္စဝိဓ+ပဒုမ+သန္တန္တ]
၅-ပါးအပြားရှိသော ကြာသည့် ဖုံးလွှမ်းအပ်
သော၊ ကြာမျိုး ၅-ပါး ဖုံးလွှမ်းထားအပ်
သော။ သာ ပဉ္စဝိဓပဒုမသန္တန္တံ ပေါက္ခေဒ္ဓဏိံ
ဒိသ္မာ နှာယိတုကာမာ....ပသာရေသိ။ ဇော၊
ဌ၊ ၅။ ၃၀၅။ (-၄၃၃။ ဇော၊ ဌ၊ ၆။ ၁၆၆၊ ၁၇၉။)

ပဉ္စဝိဓပိတိ (တိ) [ပဉ္စဝိဓ+ပိတိ] (ခုဋ္ဌိကာ၊
ခဏိကာ၊ ဩက္ခန္တိကာ၊ ဥဗ္ဗေဂါ၊ ဖရဏာ ဟူ
သော) ၅-ပါးအပြားရှိသော ပိတိ၊ ပိတိ ၅-
မျိုး။ ဘော ခေတ္တံ ဂန္ဓာ ဩလောကေန္တော
....ပဉ္စဝိဓပိတိံ ပဋိလဘိတော။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၂။

ပဉ္စဝိဓပုဗ္ဗနိမိတ္တ (န) [ပဉ္စဝိဓ+ပုဗ္ဗနိမိတ္တ] (ပန်း
ညှိုးနှမ်းခြင်း၊ အဝတ်အယဉ်ညစ်နှမ်းခြင်း၊
လက်ကတီးကြော မှ ချွေးသိုလွှဲကန်ခြင်း၊ ကိုယ်
အဆင်း ဖောက်ပြန်ခြင်း၊ နတ်၏ နေရာ၌
ကောင်းစွာမတည်နိုင်ခြင်းဟူသော) ၅-ပါး
အပြားရှိသော ပုဗ္ဗနိမိတ်၊ ပုဗ္ဗနိမိတ် ၅-ပါး။
သက္ကော ပန ဒေဝါနမိန္ဒော အတ္တနော ပဉ္စ-
ဝိဓပုဗ္ဗနိမိတ္တံ ဒိသ္မာ မရဏဘယသန္တတိတော
ဒေါမနဿဇာတော ဘဂဝန္တံ ဥပသကံမိတ္တာ
ပဉ္စံ ပုစ္ဆိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၄၁။

ပဉ္စဝိဓဗန္ဓန (န) [ပဉ္စဝိဓ+ဗန္ဓန] (လက် ၂-ဘက်၊
ခြေ ၂-ဘက်၊ ရင်ဘတ်တို့၌ လောလောပူ
သော သံစိုကို စိုက်နှက်ခြင်းဟူသော) ၅-ပါး
အပြားရှိသော-နှောင်ဖွဲ့ခြင်း-အနှောင်အဖွဲ့၊
အနှောင်အဖွဲ့ ၅-ပါး။ တမေနံ ဘိက္ခဝေ နိရ-
ယပါလာ ပဉ္စဝိဓဗန္ဓနံ နာမ ကမ္မကာရဏံ
ကရေန္တိ။ မ၊ ၃။ ၂၀၄၊ ၂၂၁။ အံ၊ ၁။ ၁၃၉။
အဘိ၊ က။ ၄၃၁။ မဟာနိ။ ၃၁၆။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊
၂။ ၁၉၉။ (-မ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၆၉။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၃၄။)

ပဉ္စဝိဓဗန္ဓနကမ္မကာရဏ (န၊ ထိ) [ပဉ္စဝိဓဗန္ဓန+
ကမ္မ+ကာရဏ] (၁) အနှောင်အဖွဲ့ ၅-ပါး
ဟူသော-ညှဉ်းဆဲမှု-ကံကြမ္မာ။ (တိ) (၂)
အနှောင်အဖွဲ့ ၅-ပါးဟူသော ညှဉ်းဆဲမှုကို
ပြုရာ (အခါ)။ (၁) ကောဓံ နိဿယ ဟိ
ကောဓဝသေန အရိယာဒီသု ကတဝီတိက္ကမာ
ဒိဋ္ဌဓမ္မေ စော သမ္မာရာယေ စ ဝဓဗန္ဓဝိပုဋိသာ-
ရာဒီနိ စော ပဉ္စဝိဓဗန္ဓနကမ္မကာရဏာဒီနိ စ
ဗဟူနိ ဒုက္ခာနိ အနာဘဝန္တိ။ ဇော၊ ဌ၊ ၄။ ၁၂။ ပဉ္စ-
ဝိဓဗန္ဓနကမ္မကာရဏံ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တသတ္တဿ
ယေဘုယျေန သဗ္ဗပုဂ္ဂံကမ္ပေန္တိတိ ဒေဝဒုတ-
သုတ္တာဒီသု အာဒိဘော ဝုတ္တုတ္တာ စ အာဟ
“ပဉ္စဝိဓဗန္ဓနကမ္မကာရဏတော ပဋ္ဌာယာ”
တိ။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂၇။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၅။)
(၂) နိရယေသု ပဉ္စဝိဓဗန္ဓနကမ္မကာရဏတော
ပဋ္ဌာယ မဟာဒုက္ခာနုဘဝနကာလေပိ.... န

သက္ကာ ဝိရိယသမ္ပောဇ္ဈင်္ဂံ ဥပ္ပါဒေတုံ။ ဒီဌ၊
၂။၃၇။ သံဌ၊၃။၁၉၅။ အံဌ၊၁။၃၉၃။ အဘိ၊
ဌ၊၂။၂၆၆။ “တတ္ထံ အယောခိလံ ဟတ္ထေ
ဂမေန္တိ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တပဉ္စဝိမေဓနကမ္မကာ-
ရကာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တသတ္တဿ ယေဘုယျေန
သဗ္ဗပဌမံ ကရေန္တိတိ ဒေဝဒုထသတ္တာဒိသု
တဿ အာဒိတော ဝုတ္တတ္တာ စ အာဟ-
“ပဉ္စဝိမေဓနကမ္မကာရကရိယဌာန ပဌာယာ”
တိ။ ဒီဌ၊၂။၃၂၉။ (-အံဌ၊၁။၂၇၇။)

ပဉ္စဝိမေဓနကမ္မကာရကရိယဌာန (န) [ပဉ္စ-
ဝိမေဓနကမ္မကာရက + ကရက + ဌာန]
အနောင်အဖွဲ့ ၅-ပါးဟူသော-ညှဉ်းဆဲမှု-
ကံကြမ္မာ-ကို ပြုရာအရပ်။ ပဉ္စဝိမေဓနကမ္မ-
ကာရကကရိယဌာန သတ္တာနံ ပမာဏံ ဝါ
ပရိစ္ဆေဒေါ ဝါ နတ္ထိ။ မ၊ဌ၊၄။၁၁၁။

ပဉ္စဝိမေဓရိယ (န) [ပဉ္စဝိမ+မေဓရိယ] (အာ-
ဝါသ၊ ကုလ၊ လာဘ၊ ဓမ္မ၊ ဝဏ္ဏမေဓရိယဟူ
သော) ၅-ပါးအပြားရှိသော-ဝန်တိုခြင်း-
မေဓရိယ၊ မေဓရိယ ၅-ပါး။ မေဓရိတိ ပဉ္စဝိမ-
မေဓရိယေန။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၉၈။

ပဉ္စဝိမေဓရ (န) [ပဉ္စဝိမ+မေဓရ] ၅-ပါး
အပြားရှိသော - ဝန်တိုခြင်း - မေဓရ၊
မေဓရ ၅-ပါး။ ဣဿကံ ဖောတိ မေဓရိတိ
ပရသက္ကာရာဒိသု ဥဿယနလက္ခဏာယ
ဣဿာယ၊ အာဝါသကုလလာဘဝဏ္ဏဓမ္မေသု
မေဓရာယနလက္ခဏေန ပဉ္စဝိမေဓရေန စ
သမန္နာဂတော ဟောတိ။ ဒီဌ၊၃။၂၂။

ပဉ္စဝိမေဓာရ (ပု) [ပဉ္စဝိမ+မေဓာရ] (ဒေဝပုတ္တ၊
ကိလေသ၊ အဘိသင်္ခါရ၊ ခန္ဓ၊ မစ္စဟူသော)
၅-ပါး အပြားရှိသော မာရ်၊ မာရ် ၅-ပါး။
အထ ဝါ ဝေဿေ ပဉ္စဝိမေဓာရေ အဘိဘုနာတံ
အဇ္ဈောတ္တရတိတိ ဝေဿဘူ။ အပါဌ၊၂။
၁၇၃။ (-ဒီဌ၊၁။၅၃။ မ၊ဌ၊၂။၆။ မ၊ဌ၊၃။၇။)

ပဉ္စဝိမေဓာရဝိဇယိန္ဒာနိပ္ပတ္တိ (ထိ) [ပဉ္စဝိမေဓာရ+
ဝိဇယ+ ဣန္ဒာ+ နိပ္ပတ္တိ] မာရ် ၅-ပါးကို
အောင်ခြင်း၌ ဖြစ်သောအလိုက် ပြီးစီးခြင်း။
ဘဂဝါ ပန နိရတံသယာယ အဘိညာက-
ဌာယ၊ ဥတ္တမေဟိ ဒိဗ္ဗဗြဟ္မာအရိယဝိဟာရေဟိ၊
သပရသန္တာနသိဒ္ဓါယ ပဉ္စဝိမေဓာရဝိဇယိန္ဒာ-
နိပ္ပတ္တိယာ....သမန္နာဂတတ္တာ သဒေဝကေန
လောကေန သရဏန္တိ ဂမနိယတော။ မူလဋီ၊
၃။၁၆၅။

ပဉ္စဝိမိစ္ဆာဇီဝ (ပု) [ပဉ္စဝိမ+ မိစ္ဆာဇီဝ]
(အံဇ္ဇာယံကိုဖြစ်စေခြင်း၊ မြောက်ပင်ပြောဆို
ခြင်း၊ အရိပ်အမြက်ပြခြင်း၊ အတင်းအကြပ်
ပြုခြင်း၊ လာဘ်ဖြင့် လာဘ်ကို ရှာမှီးခြင်း
ဟူသော) ၅-ပါး အပြားရှိသော-မှားယွင်း
-ဖောက်ပြန်-သော အသက်မွေးခြင်း၊
မှားယွင်း-ဖောက်ပြန်-သော အသက်မွေး
ခြင်း ၅-ပါး။ သာဝဇ္ဇာနိတိ ပဉ္စဝိမိစ္ဆာဇီ-
ဝဝသေန ဥပ္ပန္နဘောဇနာနိ။ အံဌ၊၃။၁၁၃။
ပဉ္စဝိမိစ္ဆာဇီဝဝသေနာတံ ကုဟနာ လပနာ-
နေမိတ္တိကတာနိပ္ပေသိကတာလာဘေန လာဘံ
နိဇိဂိသနတာသင်္ခါတပဉ္စဝိမိစ္ဆာဇီဝဝသေန။
အံဌ၊၃။၁၁၃။

ပဉ္စဝိဝေသိတာသဗ္ဗာဝ (ပု) [ပဉ္စဝိမ+ဝေသိ-
တာ+သဗ္ဗာဝ] (အာဝဇ္ဇန၊ သမာပဇ္ဇန၊
အဓိဋ္ဌာန၊ ဝုဋ္ဌာန၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဟူသော)
၅-ပါး အပြားရှိသော-အစွမ်း- သတ္တိ -
ဝေသိဘော်-တို့၏ ထင်ရှားရှိသည့်၏အဖြစ်၊
ဝေသိဘော် ၅-ပါး ထင်ရှားရှိခြင်း။ ဆဋ္ဌဘိ-
ညတာယ ပရမေန စိတ္တဝေသိဘာဝေန သမန္နာ-
ဂတတ္တာ၊ ဈာနာဒိသု ပဉ္စဝိဝေသိတာသဗ္ဗာ-
ဝတေ စ ဝေသိနော၊ ထေရာ မဟာကဿ-
ပါဒယော။ ဒီဌ၊၁။၁၁၆။ သံဌ၊၁။၁၆။ အံ၊
ဌ၊၁။၁၉။

ပဉ္စဝိမေဓတ္ထိဂူဏ (ပု) [ပဉ္စဝိမ+ဝိမုတ္တိ+ဂူဏ]
(တဒဂ်ဝိက္ခမ္ပန၊ သမုစ္ဆေဒ၊ ပဋိပ္ပဿဒိ၊ နိဿ-

ရဏဟူသော) ၅-ပါးအပြားရှိသော-လွတ်
မြောက်မှု-ဝိမုတ္တိ-ဇုတ်၊ ဝိမုတ္တိဂုဏ် ၅-ပါး၊
အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စဝိမ္ဗမုတ္တိဂူဏပရိဝါရ (တိ) [ပဉ္စဝိမ္ဗမုတ္တိ-
ဂူဏ+ပရိဝါရ] ဝိမုတ္တိဂုဏ် ၅-ပါး အမြဲအရံ
ရှိသော (ဘုရား)။ ပဉ္စရာဇကုဓာဏာနိ
ပဉ္စဝိမ္ဗမုတ္တိဂူဏပရိဝါရတာယ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။
မ၊ဋီ၊၂။၂၄၀။

ပဉ္စဝိမ္ဗမုတ္တိဂူဏသမာယောဂ (ပု) [ပဉ္စဝိ-
မုတ္တိဂူဏ+သမာယောဂ] ဝိမုတ္တိဂုဏ် ၅-ပါး
နှင့် ကောင်းစွာယှဉ်ခြင်း။ ပဉ္စရာဇကုဓာ-
ဏာသမာယောဂေါ ပဉ္စဝိမ္ဗမုတ္တိဂူဏသမာ-
ယောဂဿ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၄၀။

ပဉ္စဝိမ္ဗလောကန (န) [ပဉ္စဝိမ္ဗ+ဝိလောကန]
(ကာလ၊ ဒီပ၊ ဒေသ၊ ကုလ၊ မာတုအာယု
ပရိစ္ဆေဒဟူသော) ၅-ပါး အပြားရှိသော
ကြည့်ခြင်း၊ ကြည့်ခြင်းကြီး ၅-ပါး။ ဣတိ ဣမံ
ပဉ္စဝိမ္ဗလောကနံ ဝိလောကေတော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
ဋီ၊၂။၂၄၁။

ပဉ္စဝိမ္ဗဝေက (ပု) [ပဉ္စဝိမ္ဗ+ဝိဝေက] (တဒဂ်၊
ဝိက္ခမ္ဘန၊ သမုစ္ဆေဒ၊ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ၊ နိဿရဏ
ဟူသော) ၅-ပါးအပြားရှိသော-ကင်းဆိတ်မှု
-ဝိဝေက၊ ဝိဝေက ၅-ပါး။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပဉ္စဝိမ္ဗဝေကနိဿိတ (တိ) [ပဉ္စဝိမ္ဗဝေက+
နိဿိတ] ဝိဝေက ၅-ပါးရှိသော(ဗောဇ္ဈင်)။
ဝိပဿနာက္ခဏေ ကိစ္စတော တဒဂ်ဝိဝေက-
နိဿိတံ...သတိသမ္ပောဇ္ဈင် ဘာဝေတိ။ ပဉ္စ-
ဝိမ္ဗဝေကနိဿိတန္တိပိ ဧကေ။ မ၊ဋီ၊၁။၈၈။
အံ၊ဋီ၊၂။၉။ (-သံ၊ဋီ၊၂။၁၇၇။)

ပဉ္စဝိမ္ဗသံသဂ္ဂဟေတု (ပု) [ပဉ္စဝိမ္ဗ+သံသဂ္ဂ+
ဟေတု] (ဒဿန၊ သဝန၊ သမုလ္လပန၊ သမ္ဘောဂ၊
ကာယသံသဂ္ဂဟူသော) ၅-ပါးအပြားရှိသော-
နိုးနှော- ရောယျက်-ဆက်ဆံ-ခြင်းဟူသော

အကြောင်း။ သံသဂ္ဂါတိ ပဉ္စဝိမ္ဗသံသဂ္ဂ-
ဟေတု။ သံသဂ္ဂဂဟဇေန စေတ္တ သံသဂ္ဂ-
ဝတ္ထုကာ တဏှာ ဂဟိတာ။ သံ၊ဋီ၊၂။၁၇၉။

ပဉ္စဝိမ္ဗသင်္ဂဟ (ပု) [ပဉ္စဝိမ္ဗ+သင်္ဂဟ] ၅-ပါး
အပြားအားဖြင့် (ရုပ်တို့ကို)-သင်္ဂြိုဟ်-
ရေတွက်-ခြင်း။ ဣတေ ပရေ ပန ပဉ္စ-
ဝိမ္ဗသင်္ဂဟာဒယော သတ္တ သင်္ဂဟာ အသမ္ပိ-
ဿာ ဝေ။ အဘိ၊ဋီ၊၁။၂၄၁။ (-မူလ၊ဋီ၊၁။
၁၅၄။)

ပဉ္စဝိမ္ဗသင်္ဂဟနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပဉ္စဝိမ္ဗသင်္ဂဟ+
နိဒ္ဒေသ] ၅-ပါး အပြားအားဖြင့်-သင်္ဂြိုဟ်-
ရေတွက်-ခြင်းကို အကျယ်-ညွှန်ပြရာ-ညွှန်
ပြခြင်း-စကား။ ပဉ္စဝိမ္ဗသင်္ဂဟနိဒ္ဒေသေ
ကက္ခန္ဓန္တိ ယဒ္ဓံ အဘိ၊ဋီ၊၁။၂၇၄။

ပဉ္စဝိမ္ဗသရီရဂူဏသမ္ပဒါ (ထိ) [ပဉ္စဝိမ္ဗ+သရီရ
+ဂူဏ+သမ္ပဒါ] (ဆံပင်၊ အသား၊ အကြော၊
အရိုး၊ အရွယ်၏ကောင်းခြင်းဟူသော) ၅-ပါး
အပြားရှိသော ခန္ဓာကိုယ်ဂုဏ်အင်္ဂါ၏ ပြည့်စုံ
ခြင်း။ ပဉ္စကလျာဏသမန္နာဂတာတိ ပဉ္စ-
ဝိမ္ဗသရီရဂူဏသမ္ပဒါဟိ သမန္နာဂတာ။ သံ၊ဋီ၊
၂။၄၈၁။

ပဉ္စဝိမ္ဗသီလ (န) [ပဉ္စဝိမ္ဗ+သီလ] ၅-ပါးအပြား
ရှိသော သီလ၊ ၅-ပါးသီလ။ သီလမဒ္ဒုဝန္တိ
ပဉ္စဝိမ္ဗသီလဉ္စေ မုဒုဝစနံ ဟိတကာမံ ပါပ-
နိဝါရဏံ ကလျာဏမိတ္တတူ။ ဧ၊ဋီ၊၂။၄၄၄။

ပဉ္စဝိမ္ဗသေနာသနင်္ဂသမ္ပတ္တိ (ထိ) [ပဉ္စဝိမ္ဗ+သေ-
နာသန+အင်္ဂ+သမ္ပတ္တိ] (ဆွမ်းခံရွာနှင့်မဝေး
လွန်းခြင်း၊ မနီးလွန်းခြင်း စသော) ၅-ပါး
အပြားရှိသော ကျောင်းအင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံခြင်း။
ပဉ္စဝိမ္ဗသေနာသနင်္ဂသမ္ပတ္တိယာ အာရမန္တိ ဧတ္ထ
ပဗ္ဗဇိတာတိ အာရာမော။ သံ၊ဋီ၊၁။၄၁။
(-ခုဒ္ဒက၊ဋီ၊၉၅။)

ပဉ္စဝိမ္ဗခရိယိဒ္ဓိသိဒ္ဓိ (တိ) [ပဉ္စဝိမ္ဗ+အရိယိဒ္ဓိ+
သိဒ္ဓိ] ၅-ပါးအပြားရှိသော အရိယာတို့၏

တန်ခိုးဖြင့် ပြီးသော။ အဘ ဝါပဉ္စဝိသာရိယံဒိ-
သိဒ္ဓေဟိ ပဉ္စဟာကာရေဟိ တာဒိလက္ခဏေ
သုပ္ပတိဋ္ဌိတောတိ အဓမ္မော။ သိ၊ ခြုံ၊ သစ်၊ ၂။
၂၉။

ပဉ္စဝိဟာရသတ (န) [ပဉ္စ+ဝိဟာရ+သတ]
ငါးဆယ့်သော ကျောင်း၊ ကျောင်းပေါင်း ငါး
ရာ။ ပဉ္စဝိဟာရသတနိ ပတိဋ္ဌဟိ သု။ ဝိ၊ ဌ၊
၁။ ၅၀။

ပဉ္စဝိသ (တိ) [ပဉ္စဝိသ+သ(အ)] ၂၅-ခုမြောက်။
ပဉ္စဝိသေ ဥပ္ပန္နေ။ နေဗ္ဗိသေ ဥပ္ပန္နေ... မူလ-
စံဝရေ ပစ္စာသစံဝရံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၁၅။
(-အပါ၊ ၁။ ၂၂၉၊ ၂၃၅။ အပါ၊ ၂။ ၆၂။)

ပဉ္စဝိသတိ (တိ) [ပဉ္စ+ဝိသတိ] ၂၅-ပါး၊ ၂၅-ခု။
ပဉ္စဝိသတိယာ အာကာရေဟိ ပဉ္စန္ဒ ဣန္ဒြိယာနံ
အဿာဒေါ ဟောတိ။ ပဋိသံ။ ၂၀၁။ (-၃၃၉၊
၃၄၀။ အပါ၊ ၁။ ၁၇၀။ မိလိန္ဒ၊ ၁၀၁၊ ၂၇၅။
ဒီ၊ ၅။ ၁၆၁-၄။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၆၂။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။
၃၁၈။ ကေရီ၊ ၄။ ၇၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၃။ ဇာ၊ ၄။ ၄။
၃၇၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၈။)

ပဉ္စဝိသတိက္ခန္တံ (ဗျ) [ပဉ္စဝိသတိ+က္ခန္တံ] ၂၅-
ကြိမ်၊ ၂၅-ခါ။ ပဉ္စဝိသတိက္ခန္တံ၊ စက္ကဝတ္တိ
အဟောသဟံ။ အပါ၊ ၁။ ၃၁၀။

ပဉ္စဝိသတိပဒ (န) [ပဉ္စဝိသတိ+ပဒ] ၂၅-ပုဒ်။
ဝေ ပဉ္စဝိသတိပဒဝသေန အဝိဇ္ဇာယ လက္ခဏံ
ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၃။

ပဉ္စဝိသတိဘာဏဝါရပရိမာဏ (တိ) [ပဉ္စဝိသ-
တိ+ဘာဏဝါရ + ပရိမာဏ] ၂၅-ဘာဏဝါရ
အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ပဉ္စဝိသတိဘာဏဝါ-
ရပရိမာဏံ ပရိဝါရဉ္စ သင်္ဂဟံ အာရော-
ပေတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၆၁။

ပဉ္စဝိသတိမဟာဘယ (န) [ပဉ္စဝိသတိ+မဟာ-
ဘယ] ၂၅-ပါးသော ဘေးကြီး၊ ဘေးကြီး
၂၅-ပါး။ ပါဏာတိပါတာဒိပဉ္စဝေရာနိ ဧဝ

ပဉ္စဝိသတိမဟာဘယာနိ စာတံ သဗ္ဗဝေရ-
ဘယာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၆။

ပဉ္စဝိသတိယောဇနပုမာဏ (တိ) [ပဉ္စဝိသတိ+
ယောဇန+ပုမာဏ] ၂၅-ယူဇနာ အတိုင်း
အရှည်ရှိသော။ သော ပန ယောဇနတော
ပဉ္စဝိသတိယောဇနပုမာဏော ဟေတိ။ ဒီ၊
၄။ ၃။ ၃၄။

ပဉ္စဝိသတိယောဇနဗ္ဗေဓ (တိ) [ပဉ္စဝိသတိ+
ယောဇန+ဥဗ္ဗေဓ] ၂၅-ယူဇနာ မြင့်သော။
သော တဿ ပါသာဒံ နိမ္မိဒံ ပဉ္စဝိသတိ-
ယောဇနဗ္ဗေဓံ သဗ္ဗရတနမယံ သတဘူမကံ
ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၄၀။

ပဉ္စဝိသတိရူပကောဋ္ဌာသ (ပု) [ပဉ္စဝိသတိ+
ရူပ+ကောဋ္ဌာသ] ၂၅-ပါးသော ရုပ်အစု။
ပဉ္စဝိသတိရူပကောဋ္ဌာသေ ဝါ ရူပကာယေ
အညတရံ အာနာပါနံ အနုပဿတိ။ မ၊ ၄။
၄။ ၉၉။

ပဉ္စဝိသတိဝဿ (န) [ပဉ္စဝိသတိ+ဝဿ] ၂၅-နှစ်၊
၂၅-ဝါ။ သာဝတ္ထိ နိဿာယ ပဉ္စဝိသတိ-
ဝဿာနိ ဝဿာဝါသံ ဝသိ။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃။

ပဉ္စဝိသတိဝဿုဒ္ဓေသိက (တိ) [ပဉ္စဝိသတိဝဿ+
ဥဒ္ဓေသိက] ၂၅-နှစ်အရွယ်ရှိသော။ ပုရိသာ
စ ပဉ္စဝိသတိဝဿုဒ္ဓေသိကာ ဝိယ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။
၁၅၆။

ပဉ္စဝိသတိဝါရ (ပု) [ပဉ္စဝိသတိ+ဝါရ] ၂၅-ပါး
သော-အလှည့်-အကြိမ်၊ ၂၅-ကြိမ်။ ပဉ္စဝိ-
သတိဝါရေ တာဝတိံသဘဝနေ သက္ကော
ဟုတွာ။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၁၁။ ဝဋ္ဌပ

ပဉ္စဝိသတိဝိစိ (တိ) [ပဉ္စဝိသတိ+ဝိစိ] ၂၅-ပါး
အပြားရှိသော၊ ၂၅-ပါး ပြားသော။ ခန္ဓာ-
ဒိဝသေန ကောဋ္ဌာသတော ပဉ္စဝိသတိဝိစာ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၀။

ပဉ္စဝိသတိသင်္ချာ (တိ) [ပဉ္စဝိသတိ+သင်္ချာ]
၂၅-ခု အရေအတွက်ရှိသော။ သဗ္ဗမေဝ ဟိဒိ
ရူပံ...ပဉ္စဝိသတိသင်္ချာ ဟောတိ။ အဘိဋ္ဌာ
၁။၃၇၇။

ပဉ္စဝိသတိသတ (န) [ပဉ္စဝိသတိ+သတ] ၂၅-ပါး
ပိုလွန်သော တရာ၊ ၁၂၅-ပါး။ အသင်္ခတဿ
အသင်္ခတဋ္ဌေ ပဉ္စဝိသတိသတံ ဓမ္မာ၊ ပဉ္စဝိ-
သတိသတံ အတ္ထာ။ ပဋိသံ။၃၄၀။ (-ပဋိသံ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။၃၁၈။)

ပဉ္စဝိသဝိဓ (တိ) [ပဉ္စဝိသ+ဝိဓ] ၂၅-ပါး
အပြားရှိသော၊ ၂၅-ပါး ပြားသော။ ပဉ္စ-
ဝိသဝိဓံ နာထော၊ ဂရုဘဏ္ဍံ ပကာသယံ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၇။

ပဉ္စဝိသသတ (န) [ပဉ္စဝိသ+သတ] ၂၅-ပါး
ပိုလွန်သော တရာ၊ ၁၂၅-ပါး။ သစ္စိကိရိ-
ယာယ သစ္စိကိရိယဋ္ဌေ ပဉ္စဝိသသတံ ဓမ္မာ၊
ပဉ္စဝိသသတံ အတ္ထာ။ ပဋိသံ။၃၄၀။ ပဉ္စ
ကေတော ကတော ဝုတ္တဝါရေပိ ပဉ္စက္ခတ္တံ၊
ပဉ္စ ပဉ္စဝိသတိ ကတော ပဉ္စဝိသသတံ ဓမ္မာ၊
ပဉ္စဝိသသတံ အတ္ထာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၂၀။

ပဉ္စဝိသသဟဿ (န) [ပဉ္စဝိသ+သဟဿ]
နှစ်သောင်း ငါးထောင်။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စဝိသသဟဿ (တိ) [ပဉ္စဝိသသဟဿ+သ(အ)]
နှစ်သောင်း ငါးထောင်မြောက် ဖြစ်သော
(ကမ္ဘာ)။ ပဉ္စဝိသသဟဿမှ၊ ကပ္ပံနံ မနု-
ဇာဓိပါ။ အပါ၊၁။၃၀၀။ (-အပါ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၉၈။)

ပဉ္စဝိသာ (ထိ) [ပဉ္စ+ဝိသာ] ၂၅-ပါး၊ ၂၅-ခု။
ပဉ္စဝိသဝိဓ-စသည်တို့ကြည့်။

ပဉ္စဝိသာဓိက (တိ) [ပဉ္စဝိသာ+အဓိက] ၂၅-ပါး
-အပို-အလွန် - ရှိသော၊ ၂၅-ပါး ပိုလွန်
သော။ အယံ ပဉ္စဝိသာဓိကေန ပဒသတေန
နိက္ခိတ္တာ အဗ္ဘန္တရမာတိကာ နာမ။ အဘိဋ္ဌာ
၄။၂။

ပဉ္စဝေဒ (ပု) [ပဉ္စ+ဝေဒ] ဝေဒ ၅-မျိုး၊ ဗေဒင်
၅-မျိုး။ ပဉ္စဝေဒါ နာမ ဣရုဝေဒေါ ယဇု-
ဝေဒေါ သာမဝေဒေါ အာထဗ္ဗဏဝေဒေါ
ဣတိဟာသော စာတိ ဝေ ဣတိဟာသပဉ္စ-
မာနံ ဝေဒါနံ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၁၆။

ပဉ္စဝေဒ (တိ) [ပဉ္စဝေဒ+ဏ] ဝေဒ ၅-မျိုးကို
ဆောင်သော၊ ဝေဒ ၅-မျိုး-တတ်ကျွမ်း-
နားလည်-သော၊ သူ။ ပဉ္စဝေဒါ သတံ သမံ၊
တပဿိ ပြာဟူကာ စရံ။ သံ၊၁။၂၇။ ပဉ္စ-
ဝေဒါတိ ဣတိဟာသပဉ္စမာနံ ဝေဒါနံ ခေရ-
ကာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၆။

ပဉ္စဝေရ (န) [ပဉ္စ+ဝေရ] (ပါဏာတိပါတ
စသော) ၅-ပါးသော ဘေးရန်၊ ဘေးရန်
၅-ပါး။ နဝမံ ပဉ္စဝေရဝသေန။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၂၆။ တဗ္ဗိပရိတာနိတိ ပဉ္စသီလာဒိဝိပရိတာ
ပဉ္စဝေရုဒယော။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၄၀၁။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊
၂။၄၂၉။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၈၉။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၂၈။)

ပဉ္စဝေရကမ္မ (န) [ပဉ္စဝေရ+ကမ္မ] ရန် ၅-ပါး
ဟူသော အမှု။ ပဉ္စဝေရကမ္မံ န ကဏေတိ။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၁။

ပဉ္စဝေရဘယ (န) [ပဉ္စ+ဝေရ+ဘယ] ၅-ပါး
သော ဘေးရန်၊ ဘေးရန် ၅-ပါး။ ပဉ္စဝေရ-
ဘယာနံ အတိတတ္တာ ဝေရဘယာတိတံ။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၆။

ပဉ္စဝေရဘယကမ္မ (န) [ပဉ္စဝေရဘယ+ကမ္မ]
ဘေးရန် ၅-ပါးဟူသော အမှု။ အနရိယံ
တိနံ လာမကံ ပဉ္စဝေရဘယကမ္မံ ကဏေန္တံ
ပုဂ္ဂလံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၆။

ပဉ္စဝေရမဏိလက္ခဏ (တိ) [ပဉ္စ+ဝေရမဏိ+
လက္ခဏ] ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း “ ဝိရတိ ”
တရား ၅-ပါးဟူသော-အမှတ်-လက္ခဏာ-ရှိ
သော။ တဿေဝါတိ ပဉ္စဝေရမဏိလက္ခဏဿ
သီလဿ စေဝ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၈၃။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊
၂။၁၉၀။

ပဉ္စဝေရဝိရတိ (ထိ) [ပဉ္စဝေရ+ဝိရတိ] ရန်
၅-ပါးမှရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ တွေ့ဘဝတာတိ တွေ့-
ကေန ပဉ္စဝေရဝိရတိမထွေနှ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊
၂။၁၈၉။

ပဉ္စဝေါကာရ (ပု) [ပဉ္စ+ဝေါကာရ] (၁) ပဉ္စ-
ဝေါကာရဘဝ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးရှိသော ဘဝ။
(ကာမဝိပါက် ၂၃-ခု၊ ရူပဝိပါက် ၅-ခု၊ စေ-
တသိက် ၃၅-ခု၊ ကမ္မဇရုပ် ၂၀-သည် “ပဉ္စ-
ဝေါကာရဘဝ” မည်၏။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၅။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၈၇။ ဘေတုကထာအရကောက်။
၄၁၇။) (၂) ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးရှိ
သောဘုံ။ (ကာမ ၁၁-ဘုံ၊ အသညသတ်ဘုံ
မှတစ်ပါး ရူပ ၁၅-ဘုံတို့ကို “ပဉ္စဝေါကာရ ၂၆-
ဘုံ” ဟု ခေါ်သည်။) (တိ) (၃) ခန္ဓာ ၅-ပါးရှိ
သော။ (၁) ပဉ္စဝေါကာရဘဝ (၁) ကြည့်။
(၂) ပဉ္စဝေါကာရံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ တေသံ
ရူပက္ခန္ဓော စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေဒနာက္ခန္ဓော စ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယမက၊၁။၃၁။ ပဉ္စဝေါကာရေ တတ္ထ
ရူပက္ခန္ဓော စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေဒနာက္ခန္ဓော စ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယမက၊၁။၃၂။ ပဉ္စဝေါကာရံ ဥပ-
ပဇ္ဇန္တာနန္တိ ရူပါရူပမိဿကပဋိသန္ဓိဝသေန
ပဉ္စဝေါကာရဘဝံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၃၀၁။ (-ယမက၊၁။၃၃-၇။ ယမက၊၃။၈၊၁၃။
မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၃။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၂။)
ပဉ္စဝေါကာရဘဝလည်းကြည့်။ (၃) ပဉ္စဝေါ-
ကာရဈာနဘူမိ-ကြည့်။

ပဉ္စဝေါကာရ (တိ) [ပဉ္စဝေါကာရ+ဇ။] ပဉ္စ-
ဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သော (သတ္တဝါ)။ ပဉ္စ-
ဝေါကာရနံ တေသံ တတ္ထ ရူပက္ခန္ဓော စ
ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ ဝေဒနာက္ခန္ဓော စ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ။ ယမက၊
၁။၃၃။ (-ယမက၊၃။၁၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၁။)

ပဉ္စဝေါကာရဈာနဘူမိ (ထိ) [ပဉ္စဝေါကာရ+
ဈာနဘူမိ] ခန္ဓာ ၅-ပါးရှိသော ဈာန်၏
အကျိုးဖြစ်သော ဘုံ၊ ဈာန်၏ အကျိုးဖြစ်
သော ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကိသယာသု
အ ဝိ ဓာန် (ပ-ဝိ) ၁-၃၁-ပ-မ-သ-စ

ဟိ ပဉ္စဝေါကာရဈာနဘူမိသု ဝေဟပ္ပလဘူမိံ
ဌပေတွာ အဝသေသာ ယထာရဟံ စတုက္က-
နယေ တိကဇ္ဇာနဿ၊ ပဉ္စကနယေ စ
စတုက္ကဇ္ဇာနဿ ဝိပါကဋ္ဌာနတ္တာ တိက-
စတုက္ကဇ္ဇာနဘူမိယော နာမ။ သုဒ္ဓါဝါသာ ပန
တေသမဝိသယာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊ ၁။ ၄၄၃။

ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓိ (ထိ) [ပဉ္စဝေါကာရ+
ပဋိသန္ဓိ။ ပဉ္စဝေါကာရ+ပဋိသန္ဓိ] (၁) ခန္ဓာ
၅-ပါးရှိသော ပဋိသန္ဓေ၊ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌
ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ၊ ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓေ
(အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၂-ခု၊ မဟာဝိပါက်ပဋိသန္ဓေ
၈-ခု၊ ရူပပဋိသန္ဓေ ၅-ခု)။ (၂) ခန္ဓာ
၅-ပါးရှိသော လူပဋိသန္ဓေ (သုဂတိအဟိတ်
ပဋိသန္ဓေ ၁-ခု၊ မဟာဝိပါက်ပဋိသန္ဓေ ၈-ခု)။
(၁) ပဋိသန္ဓိတိ သဗ္ဗဘဝသုခာရဏံ။ ဣဓ
ပန “ကဋတ္တာ စ ရူပံ” နှိအာဒိဝစနတော
ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓိယေဝ အမိပ္ပေတာ။
အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၃။ ၄၁၄။ ဂဗ္ဘသေယျကပဋိသန္ဓိယာ
ပဉ္စက္ခန္ဓသဗ္ဘာဝေန တာယ သမာနလက္ခဏာ
သဗ္ဗာပံ ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓိံ ဩက္ကန္တိနာမ-
ကာတိ သာဓေတိ။ မူလဋီ၊၃။ ၂၀၆။ (-၁၈၄။)
(၂) “မာတုကုစ္စိသ္မံ ပဌမံ စိတ္တံ” နှိဝစနေန
စေတ္ထ သကလာပံ ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓိံ
ဒဿိတာ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇။ တတ္ထ
သကလာပံ ပဉ္စဝေါကာရပဋိသန္ဓိတိ ပရိပုဏ္ဏာ
အန္ဓနာ ရူပါဒိပဉ္စက္ခန္ဓာနံ ပဋိသန္ဓိတိ ဝေ-
မတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ န ပန သကလာပံ
ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ ပဋိသန္ဓိတိ။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၂၅၂။

ပဉ္စဝေါကာရပဝတ္ထ (န) [ပဉ္စဝေါကာရ+ပဝတ္ထ]
ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ ပဝတ္တိအခါ၊ ပဉ္စဝေါကာရ
ပဝတ္တိအခါ။ ယတ္ထာတိ ပဉ္စဝေါကာရပဝတ္ထေ
အသညေသု စ။ ရူပဓမ္မာတိ ယထာဝုတ္တာနိ
ကဋတ္တာရူပါနေဝ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ န ဟိ
ပဉ္စဝေါကာရပဝတ္ထေ သဗ္ဗေ ရူပဓမ္မာ ဟေ-
တာဒိနိ န လဘန္တိတိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၁၅။

ပဉ္စဝေါကာရမြို့ဟု (ပု) [ပဉ္စဝေါကာရ+မြို့ဟု]
ပဉ္စဝေါကာရဘုံသား မြို့ဟု၊ ပဉ္စဝေါကာရ
မြို့ဟု။ မြို့ဟုကားယေ မြို့ဟုသနာယ နိယုတ္တာ-
တိ မြို့ဟုကယ်ကာ။ သဒ္ဓပ္ပိ ပဉ္စဝေါကာရ-
မြို့ဟုနော ဂဟိတာ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၈။

ပဉ္စဝေါကာရဘဝ (ပု) [ပဉ္စဝေါကာရ+ဘဝ]
(၁) ပဉ္စဝေါကာရဘဝ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးရှိသော
ဘဝ။ (၂) ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး
ရှိသောဘုံ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးဖြစ်ရာဘုံ။ (၃) ပဉ္စ-
ဝေါကာရဘဝေါ အဘိညေယျော။ ပဋိသံ၊ ၉။
ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ ဝေါကိဏ္ဏော ဘဝေါ၊ ပဉ္စဟိ
ဝါ ဝေါကာရော အဿ ဘဝဿာတိ ပဉ္စ-
ဝေါကာရဘဝေါ။ သော ကာမဘဝေါ စ ရူပ-
ဘဝကဒေသော စ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊
၁။ ၂၇၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃၂။ ဧကဝေါကာရ-
ဘဝေ စဘုဒဝေါကာရဘဝေ ပဉ္စဝေါကာရ-
ဘဝေ။ မဟာနိ၊ ၇။ ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ
ဝေါကိဏ္ဏော ဘဝေါ၊ ပဉ္စ ဝါ ဝေါကာရော
အဿ ဘဝဿာတိ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေါ။
သော ကာမဘဝေါ စ ရူပဘဝကဒေသော
စ ဟောတိ။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၃၇။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။
၁၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၀၆။ (-အဘိ၊ ဝိ၊ ၁၄၃။
အဘိ၊ က၊ ၃၇၊ ၁၉၇၊ ၂၇၁။ မဟာနိ၊ ၃၈၊
၁၀၃၊ ၂၈၈။ စူဠနိ၊ ၁၃၈။ သံ၊ ဌ၊ ၂။
၁၃။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇၅။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၀၅၊
၂၁၂။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၀၆။
ဣတိဝုတ်၊ ဌ၊ ၁၇၀၊ ၂၇။ ဇေရ၊ ဌ၊ ၁။
၃၀၉။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၀။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၈၆။
မူလဋီ၊ ၂။ ၁၂၃။ အနုဋီ၊ ၂။ ၁၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊ ၁။ ၄၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၂၊ ၃၆၄။)
(၂) ဣမာနိ တေသ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ
ပဝတ္တိယညေဝ ပဝတ္တန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၉။
တတ္ထ ပဉ္စန္ဒ ခန္ဓာနံ ဝေါကာရော ဝိတ္တာပေ-
တ္ထောတိ ပဉ္စဝေါကာရော၊ သော ဧ
ဘဝေါ၊ တေသ္မိ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ။ ...
အသ ဝါ ယထာပစ္စယံ ပဝတ္တမာနေဟိ ခန္ဓေ-

ဟိ ဝေါကရိယတိတိ ပဉ္စဝေါကာရော၊ သော
ဧ ဘဝေါတိ သဗ္ဗံ ပုဗ္ဗေ ဝိယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊
၂။ ၂၉၆။ ဣမေသံ ဝသေန ဒွေစတ္တာလိသ-
ဝံဓာ မနောဝိညာဏဓာတုသင်္ခါတာ ဓမ္မာ
ပဉ္စဝေါကာရဘဝဝသေန ဟဒယံနိဿာယ ဝါ
စတုဝေါကာရဘဝဝသေန အနိဿာယ ဝါ
ပဝတ္တန္တိ။ ဝိဘာဝိနီ၊ ၁၃၆။ ပဉ္စ ဝေါကာရ
ခန္ဓာ ယသ္မိ ပဉ္စဝေါကာရော။ ဝေါကိရတိ
ပရိပူရတိတိ ဝါ ဝေါကာရော၊ ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ
ဝေါကာရော ပရိပူဏ္ဏော ပဉ္စဝေါကာရော။
ဘဝန္တိ ဧတ္ထ ခန္ဓာ၊ သတ္တာ ဝါတိ ဘဝေါ။
ပဉ္စဝေါကာရော စ သော ဘဝေါ စ တထာ။
ပဉ္စ ဝါ ဝေါကာရော ပဉ္စဝေါကာရော၊ တေ ဘဝန္တိ
ဧတ္တာတိ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေါ၊ တဗ္ဗသေန။
မဏိခဉ္စ၊ ၁။ ၄၂၇။ (-ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၅။ ဒီ၊
ဌ၊ ၃။ ၂၀၃။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂၂။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၃။ အဘိ၊
ဌ၊ ၁။ ၃၂၁။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၀၁။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။
၂၇၂၊ ၃၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၉၄၊ ၃၄၇။ ဣတိဝုတ်၊
ဌ၊ ၂၁၉။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၁၉၆။ စူဠနိ၊ ဌ၊ ၁၅။
နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၂၀၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၂-၄။ ဒီ၊ ဌ၊
၁။ ၁၁၃၊ ၁၆၇။ သီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၂၃၊ ၄၃၇။
သီ၊ ဌ၊ သင်္ခ၊ ၂။ ၃၇၄။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၇၊ ၂၉၆။ မ၊ ဌ၊
၃။ ၂၆၆။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၀၅။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၂၇၊
၁၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၂၉။)

ပဉ္စဝေါကာရဘဝပရိယာပန္န (တိ) [ပဉ္စဝေါကာရ-
ဘဝ+ပရိယာပန္န] ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌-အကျုံး
ဝင်-ပါဝင်-သော။ ယုတ္တံ တာဝ ပရိမေသု
ကိသု ဝါဒေသု “ကယဿ ဘေဒါ”တိ ဝုတ္တံ
ပဉ္စဝေါကာရဘဝပရိယာပန္န အတ္တဘာဝံ
အာရဗ္ဗ ပဝတ္တတ္တာ တေသံ ဝါဒါနံ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။
၁၇၅။ သီ၊ ဌ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၄၄၉။ မ၊ ဌ၊ ၃။
၂၃၁။ (-ဇေ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၀၅။)

ပဉ္စဝေါကာရဘဝ၊ ပေက္ခာ (ထိ) [ပဉ္စဝေါကာရ-
ဘဝ+အပေက္ခာ] ပဉ္စဝေါကာရဘုံကို ဝဲခြင်း။
ယေ ကေဝတ္ထုကေကာရမ္မဏေကုပ္ပါဒေက-

နိဗ္ဗာဓော၊ တေ သမ္ပယုတ္တာတိ ပဉ္စဝေါကာရ-
ဘဝါပေက္ခာယ စေတံ ကေဝဏ္ဏုကုပ္ပဟဏံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၇၅။

ပဉ္စဝေါကာရဝိပါက (တိ) [ပဉ္စဝေါကာရ+
ဝိပါက] ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်သော ဝိပါက
စိတ်၊ ပဉ္စဝေါကာရဝိပါကစိတ်။ ကေသဉ္စိတိ
ဝါ ကေသညိ ပဉ္စဝေါကာရဝိပါကာနံ။ အနုဋ္ဌိ၊
၁။ ၁၄၆။

ပဉ္စဝေါကာရသတ္တ (ပု) [ပဉ္စဝေါကာရ+သတ္တ]
ပဉ္စဝေါကာရဘုံသား သတ္တဝါ၊ ပဉ္စဝေါကာရ
သတ္တဝါ။ အထ ဝါ ပါ၊ အန္တိတိ ပါ၊ အာ၊ ဧတေန
အဿာသပဿာသပ္ပဋိဗ္ဗေ ပဉ္စဝေါကာရ-
သတ္တေ ဂဏှာတိ။ ခုဒ္ဒက၊ ဣ၊ ၂၀၉။ သုတ္တနိ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၆။ (-မူလဋ္ဌိ၊ ၃။ ၁၀၄။)

ပဉ္စသံဝရ (ပု) [ပဉ္စ+သံဝရ] စောင့်စည်း-ပိတ်
ဆို့-တားမြစ်-တတ်သော တရား ၅-ပါး၊
သံဝရတရား ၅-ပါး (သီလ၊ သတိ၊ ဉာဏ၊
ခန္တိ၊ ဝီရိယ)။ သံဝရပ္ပဟာနပ္ပဋိသံယုတ္တန္တိ
ပဉ္စသံဝရဟိ စေဝ ပဉ္စပဟာနေဟိ စ ပဋိ-
သံယုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉။

ပဉ္စသံဝရဒွါရ (န) [ပဉ္စ+သံဝရဒွါရ] သံဝရဒွါရ
၅-ပါး။ ပဉ္စသံဝရဒွါရဝသေန ဥပ္ပန္နောပိ
ကုသလံ မနောကမ္မမေဝ ဟောတိ။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၈။

ပဉ္စသကဋသတ (န) [ပဉ္စ + သကဋ + သတ]
ငါးရာသော လှည်း၊ လှည်းငါးရာ၊ ပဉ္စ-
သကဋသတေဟိ သာဝတ္ထိ ဂန္ဓာ။ သံ၊ ဣ၊ ၁။
၂၇၅။ (-ပဋိသံ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၉၆။ စရိယာ၊ ဣ၊
၁၇၃။)

ပဉ္စသင်္ဂါတိဂ (ပု) [ပဉ္စ+သင်္ဂ + အတိဂ]
(လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိဟူသော)
ကပ်ငြိ-တယ်တာ - စုံလမ်း - တတ်သော
တရား ၅-မျိုးကို လွန်မြောက်သော၊ သူ၊
ပဉ္စသင်္ဂါတိဂေါ (ထေရ၊ ၂၂၃)တိ ဝေ

ဘူတော ပန ပဉ္စန္ဒိ ဣဂဒေါသမောဟ-
မာနဒိဋ္ဌိသင်္ဂါနံ အတိက္ကမေန ပဟာနေန
ပဉ္စသင်္ဂါတိဂေါ ဟုတော။ ထေရ၊ ဣ၊ ၁။ ၇၂။
(-ဓမ္မ၊ ၆၆။ ထေရ၊ ၃။ ၂။ နေတ္ထိ၊ ၁၄၇။ ဓမ္မ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၇၅။ ထေရ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၃၇။ နေတ္ထိ၊ ဣ၊
၂၅၅။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၃၂၆။)

ပဉ္စသဋ္ဌိ (တိ) [ပဉ္စ+သဋ္ဌိ] ခြောက်ဆယ့်ငါး၊
၆၅-ပါး၊ ၆၅-ခု၊ ၆၅-ယောက် (စသည်)။
ပဉ္စသဋ္ဌိအဓိက-ကြည့်။

ပဉ္စသဋ္ဌိ (တိ) [ပဉ္စသဋ္ဌိ+အ] ၆၅-ခုမြောက်
ဖြစ်သော (ကမ္ဘာ)။ ပဉ္စသဋ္ဌိမှတော ကပ္ပေ၊
စတ္တာရောသုံ မဟဒ္ဒနာ။ အပါ၊ ၁။ ၂၂၁။
(-၃၃၃။ အပါ၊ ၂။ ၃၀။)

ပဉ္စသဋ္ဌိအဓိက (တိ) [ပဉ္စသဋ္ဌိ + အဓိက]
၆၅-ပါး- အပိ - အလွန်- ရှိသော၊ ၆၅-ပါး
ပိုလွန်သော။ ပဉ္စသဋ္ဌိအဓိကာ သတံ သမ္ပသန-
ဝါရာ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဣ၊ ၂။ ၃၉၃။

ပဉ္စသတ (န) [ပဉ္စ+သတ] ငါးရာ။ သာတိ-
ရေကန်အာနန္ဒ ပဉ္စသတနိ နာတိကေ
ဥပါသကာ ကာလင်္ဂဇာ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၉။
ကေသာဋကော ပဉ္စသတနိ အဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ ဣ၊ ၁။
၁၆၇။ (-အပါ၊ ၁။ ၃၇၂။ ပေဋကော၊ ၂။ ၄၄။
ဝိ၊ ဣ၊ ၃။ ၄၀၂။ ဝိ၊ ဣ၊ ၄။ ၇၈။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၁၀၈။)

ပဉ္စသတ (တိ) [ပဉ္စသတ+ဏ။ ထိဉ္စပဉ္စသတ၊
ပဉ္စသတိ] (၁) ငါးရာ-အတိုင်းအရှည်-
အရေအတွက် - ရှိသော၊ ငါးရာသော။
(၂) ငါးရာသော အဖိုးရှိသော၊ အဖိုးငါးရာ
ထိုက်တန်သော။ (၃) (ရဟန္တာ) ငါးရာ-ရှိ-
ပါဝင်-သော၊ (ရဟန္တာ) ငါးရာဘို့သည်-
ပြု-သင်္ဂါယနာတင်-အပ်သော (ပဌမသင်္ဂါ-
ယနာ)။ (၁) ဘိက္ခုနံ သန္တိကေ ဥပသမ္ပန္နာ
နာမ ပဉ္စသတ သာကိယာနိယော။ ဝိ၊ ဣ၊ ၂။
၂၃၂။ ပဉ္စသတနိ ပရိမာဏမေတာသန္တိ

ပဉ္စသတ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၉၉။ (-ဝိ၊ ၂။ ၂၁၀။ သံ၊ ၁။ ၁၉၃။ ထေရ၊ ၃၇၀။ အ၊ ပ၊ ၁။ ၃၈၊ ၃၄၇။ ဇာ၊ ၂။ ၁၁၃-၄။ ပေဋကော၊ ၂၇၈။ မိလိန္ဒ၊ ၁၈။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။ မ၊ ၄။ ၄။ ၈၉၊ ၉၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၊ ၅၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၉၊ ၂၃၊ ၂၀၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၀။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၆၊ ၃၇၆၊ ၃၈၀။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၇၊ ၁၀၇၊ ၂၅၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၄။ အ၊ ပ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၄၊ ၁၃၅၊ ၂၅၅၊ ၂၇၀၊ ၃၀၆။ ဇေရ၊ ၁၄၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၉။) (၂) အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ ပဉ္စသတံ ဝိဟာရံ ကာရာပေသိ။ အံ၊ ၃။ ၅၄၆။ ပဉ္စသတံ ဝိဟာရန္တိ ပဉ္စသတဋ္ဌနိကံ ပဏ္ဏသလံ ကာရေသိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၇။ ပဉ္စသတာနိ အဇ္ဈေါ ဘေဿာတိ ပဉ္စသတံ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၆၃။ (-မ၊ ၄။ ၁။ ၉။) (၃) သတေဟိ ပဉ္စဟိ ကတာတေန ပဉ္စသတတံ စ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၆။ မဟာကဿပိဒီဟိ ပဉ္စဟိ သတေဟိ ယေန ကတာ သင်္ဂီတာ၊ တေန ပဉ္စသတာနိ တေဿတိ “ပဉ္စသတ” တိ စ။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၇။ မဟာကဿပိဒီဟိ ပဉ္စဟိ သတေဟိ ယေန ကတာ သင်္ဂီတာ၊ တေန ပဉ္စသတာနိ တေဿ အတ္ထိတိ “ပဉ္စသတ” တိ စ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၀၈။ ဝသိဘူတာ ပဉ္စသတ၊ တသ္မာ “ပဉ္စသတိ” ဣတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၉၀။

ပဉ္စသတဥပါသကပရိဝါရ (တိ) [ပဉ္စသတ+ဥပါသက+ပရိဝါရ] ဥပါသကာငါးရာ အခြံအရံရှိသော။ သဗ္ဗံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဟေတွာ ပဉ္စသတဥပါသကပရိဝါရေ အဟောသိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၈။

ပဉ္စသတကပိပရိဝါရ (တိ) [ပဉ္စသတ+ကပိ+ပရိဝါရ] ချောက်ငါးရာအခြံအရံရှိသော။ ဒေဝဒတ္တောပိ ကပိယေနိယံ နိဗ္ဗတ္တံတွာ ပဉ္စသတကပိပရိဝါရေ တက္ကေဝ ဝသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၄။

ပဉ္စသတက္ခတ္တံ (ဗျ) [ပဉ္စသတ+က္ခတ္တံ] အကြိမ်ငါးရာ။ ဣမိနာဝ နိယာမေန ပဉ္စသတက္ခတ္တံ ဒုဿာနိ ပဋိလဘိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၀။

ပဉ္စသတခိဏာသဝပရိဝုတ (တိ) [ပဉ္စသတ+ခိဏာသဝ+ပရိဝုတ] ရဟန္တာငါးရာ ခြံရံအပ်သော။ တတော ပဉ္စသတခိဏာသဝပရိဝုတံ ဝရဗုဒ္ဓါသနေ နိသိန္တိ ဘဂဝန္တံ ဌပေတွာ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၉၁။

ပဉ္စသတဋ္ဌနက (တိ) [ပဉ္စသတ+အဋ္ဌနက] ငါးရာ-ထိုက်-တန်-သော။ သဟဿဋ္ဌနကံ အဟတဝတ္ထံ နိဝါသေတွာ၊ ပဉ္စသတဋ္ဌနကံ ကေသံ ကတွာ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၄။ (-သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၈။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၄။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၈။)

ပဉ္စသတဋ္ဌနိက (တိ) [ပဉ္စသတ+အဋ္ဌနိက] ငါးရာ-ထိုက်-တန်-သော။ ပဉ္စသတ၊ ပဉ္စသတဝိဟာရ-တို့ကြည့်။

ပဉ္စသတတာပသ (ပု) [ပဉ္စသတ+တာပသ] ရသေ့ငါးရာ။ ဟိမဝတိ ပဉ္စသတတာပသ အနိတ္တိဂန္ဓာ အဇိနဇေဝါကစီရဓရာ ဝနမူလ-ဖလဘက္ခာ ဟုတွာ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၄၆။

ပဉ္စသတတာပသပရိဝုတ (တိ) [ပဉ္စသတတာပသ+ပရိဝုတ] ရသေ့ငါးရာ ခြံရံအပ်သော။ ကော မဟာတပသော ပဉ္စသတတာပသ-ပရိဝုတော....ဒေသေသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၂။ (-၂၈၀။)

ပဉ္စသတဒသပဒါန (န) [ပဉ္စသတ+ဒသ+အပဒါန] ဆယ်ပါးပိုလွန်သော ငါးရာသော အကြွင်းအရာ၊ အကြောင်းအရာ ငါးရာတဆယ်။ ပဉ္စသတဒသပဒါနာနိ၊ ကေပညာသ ဝဂ္ဂတော။ အ၊ ပ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၃။

ပဉ္စသတဒါရက (ပု) [ပဉ္စသတ+ဒါရက] သူငယ်
ငါးရာ။ ပဉ္စသတဒါရကေ အာရဗ္ဗ ကထေသိ။
ဓမ္မာဠ ၂။ ၁၇၇။

ပဉ္စသတပဉ္စသတပရိတ္တဒီပပရိဝါရ (တိ) [ပဉ္စ-
သတ+ပဉ္စသတ+ပရိတ္တဒီပ+ပရိဝါရ] ငါးရာ
စီ ငါးရာစီသော ကျွန်းငယ်အခြံအရံရှိသော။
ကေမေကော စေတ္တ မဟာဒီပေါ ပဉ္စသတ-
ပဉ္စသတပရိတ္တဒီပပရိဝါရော။ ဝိသုဒ္ဓါ ၁။ ၉၂။
စူဠနိဋ္ဌ ၂။ ၃၉။ (-ဒီဠ ၂။ ၂၁၅။ မာဠ ၄။ ၁၅၇။)

ပဉ္စသတပဉ္စသတပရိဝါရ (တိ) [ပဉ္စသတပဉ္စ-
သတ+ပရိဝါရ] ငါးရာစီ ငါးရာစီ အခြံအရံ
ရှိသော။ ပဉ္စသတပဉ္စသတပရိဝါရော ဒွေ ဘိက္ခု
ဝိဟရိ သူ။ ဓမ္မာဠ ၁။ ၃၄။

ပဉ္စသတပဉ္စသတသကဋပရိဝါရ (တိ) [ပဉ္စသတ-
ပဉ္စသတ+သကဋ+ပရိဝါရ] ငါးရာစီ ငါးရာစီ
သော လှည်းအခြံအရံ ရှိသော။ တေပိ
သေဋ္ဌိနော ပစ္ဆာ ပဉ္စသတပဉ္စသတသကဋ-
ပရိဝါရ သာဝတ္ထိ ဂန္ဓာ။ အံဠ ၁။ ၃၃၃။

ပဉ္စသတပရိတ္တဒီပပရိမဏ္ဍိတ (တိ) [ပဉ္စသတ+
ပရိတ္တဒီပ+ပရိမဏ္ဍိတ] ကျွန်းငယ်ငါးရာတို့
ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော။ ပဉ္စသတပရိတ္တ-
ဒီပပရိမဏ္ဍိတံ သတ္တယောဇနသဟဿပရိမဏ္ဍိ-
လံ ပုဗ္ဗဝိဒေဟံ။ ခုဒ္ဒကဠ ၁။ ၁၄၇။ သုတ္တနိဋ္ဌ ၁။
၂၇၇။

ပဉ္စသတပရိတ္တဒီပပရိဝါရ (တိ) [ပဉ္စသတ-
ပရိတ္တဒီပ+ပရိဝါရ] ကျွန်းငယ်ငါးရာ အခြံ
အရံ ရှိသော။ ပဉ္စသတပရိတ္တဒီပပရိဝါရေ
မဟာဒီပေ စ။ သံဠ ၁။ ၃၃၀။

ပဉ္စသတပုတ္တ (ပု) [ပဉ္စသတ+ပုတ္တ]သား ငါးရာ။
ဣမဿ ဘန္တေ ပုညဿ အာနုဘာဝေန အာနု-
ဘာဝသမ္ပန္နေ ပဉ္စသတပုတ္တေ လဘေယျ။
မာဠ ၂။ ၃၀၄။

ပဉ္စသတဘဏ္ဍိက (န) [ပဉ္စသတ+ဘဏ္ဍိက] ငါးရာ
ပါသော အသပြာထုပ်။ ပဉ္စသတဘဏ္ဍိကံ တဿ
ဂီဝါယ ဗန္ဓာပေသိ။ အံဠ ၂။ ၁၇၇။

ပဉ္စသတဘိက္ခု (ပု) [ပဉ္စသတ+ဘိက္ခု] ရဟန်း
ငါးရာ။ ပဉ္စသတဘိက္ခုဟိ ပရိဝုတော ဘဂဝန္တံ
ဥပသကံမိတွာ။ သံဠ ၃။ ၂၄၇။

ပဉ္စသတဘိက္ခုနိပရိဝါရ (တိ) [ပဉ္စသတဘိက္ခုနိ+
ပရိဝါရ] ရဟန်းမငါးရာ အခြံအရံရှိသော။
အရဟတ္တံ ပန ပတွာ ပဉ္စသတဘိက္ခုနိပရိဝါရ
မဟာဓမ္မကထိကာ အဟောသိ။ ထေရီဠ ၆၂။

ပဉ္စသတဘိက္ခုနီ (ထိ) [ပဉ္စသတ+ဘိက္ခုနီ]
ရဟန်းမငါးရာ။ သေသာ စ ပဉ္စသတဘိက္ခုနီ-
ယော နန္ဒကောဝါဒပရိယောသာနေ အရ-
ဟတ္တံ ပါပုဏိ သူ။ ထေရီဠ ၄။

ပဉ္စသတဘိက္ခုပရိဝါရ (တိ) [ပဉ္စသတဘိက္ခု+
ပရိဝါရ]ရဟန်းငါးရာ အခြံအရံရှိသော။ သော
ကိရ ဘိက္ခု ပဉ္စသတဘိက္ခုပရိဝါရော။ သံဠ ၁။
၂၇၂။ (-ပဋိသံဠ ၂။ ၂၇၁။ ဓမ္မာဠ ၂။ ၁၇၇။
အပါဠ ၁။ ၁၃၉။)

ပဉ္စသတဘိက္ခုပရိဝုတ (တိ) [ပဉ္စသတဘိက္ခု+
ပရိဝုတ] ရဟန်းငါးရာ ခြံရံအပ်သော။ ပဉ္စ-
သတဘိက္ခုပရိဝုတော ဘဂဝန္တံ ဥပသကံ-
မိတွာ။ ဒီဠ ၂။ ၁၄၀။ (-ဇာဠ ၃။ ၁၁၂။)

ပဉ္စသတမတ္တ (တိ) [ပဉ္စသတ + မတ္တာ]
ငါးရာ - အတိုင်းအရည် - အရေအတွက် -
ရှိသော။ ပရိဝါရော မဟာ အဟောသိ ပဉ္စ-
သတမတ္တာ ဣသယော။ အံဠ ၁။ ၁၀၀။
(-အံဠ ၂။ ၁၇၃။ အံဠ ၃။ ၂၁၅။ ဓမ္မာဠ ၁။
၃၇၆။ ထေရီဠ ၁။ ၁၉၉။ ထေရီဠ ၁။ ၂၆။ အပါ
ဠ ၂။ ၂၂။ ဇာဠ ၅။ ၅၀၄။ ကင်္ခါဠိဟောင်း။
၁၇။ ကင်္ခါဠိသစ်။ ၃၀၂။ ဒီဠ ၃။ ၂၇၀။ မာဠ
၃။ ၁၃၀၃။)

ပဉ္စသတမနုဿပရိဝါရ (တိ) [ပဉ္စသတ+မနုဿ+
ပရိဝါရ] လူငါးရာ အခြံအရံရှိသော။ သူ။ ပဉ္စ-

သတမနုဿပရိဝါရော စောရိကံ ကမေဓန္တော
ဝိရေတံ။ သံ၊ဋ္ဌါ၊၁။၁၉၉။

ပဉ္စသတမာဏဝက (ပု) [ပဉ္စသတ+မာဏဝက]
လုလင်ငယ် ငါးရာ။ ပဉ္စသတမာဏဝကေဝိ
တဿေဝ နိယျာဒေသံ။ ဇော၊ဋ္ဌါ၊၅။၁၃၆။

ပဉ္စသတမာဏဝကပရိဝါရ (တိ) [ပဉ္စသတမာဏ
ဝက+ပရိဝါရ] လုလင်ငယ်ငါးရာ အခြံအရံ
ရှိသော။ ပဉ္စသတမာဏဝကပရိဝါရော တမေဝ
ဧဝံ ပဋိပဋ္ဌိ။ အံ၊ဋ္ဌါ၊၂။၂၉၈။

ပဉ္စသတမိဂပရိဝါရ (တံ) [ပဉ္စသတ+မိဂ+
ပရိဝါရ] သမင်ငါးရာ အခြံအရံ ရှိသော။
သော ပဉ္စသတမိဂပရိဝါရော အရညေ ငါသံ
ကပ္ပေသိ နာမေန နိဂြောဓမိဂရာဇော နာမ။
ဇော၊ဋ္ဌါ၊၁။၁၆၆။

ပဉ္စသတမူလိက (တံ) [ပဉ္စသတ+မူလ+လူက]
အဖိုးငါးရာရှိသော။ အဖိုးငါးရာ ထိုက်တန်
သော။ မဟန္တံ ဘတမူလိကမ္ပိ ပဉ္စသတမူလိ
ကမ္ပိ သဟဿမူလိကမ္ပိ ဒေဝံယေဝ။ မာ၊ဋ္ဌါ၊၄။
၂၂၂။

ပဉ္စသတယောဇနိက (တံ) [ပဉ္စသတ+ယော-
ဇန+လူက] ယူဇနာ ငါးရာရှိသော။ ပဉ္စသတ-
ယောဇနိကော အာနန္တော နာမဟောမန္တော
... ဌိဝေတ။ ဇော၊ဋ္ဌါ၊၅။၅၀၂။

ပဉ္စသတရာဇကုမာရ (ပု) [ပဉ္စသတ+ရာဇ-
ကုမာရ] မင်းသားငါးရာ။ ပဉ္စသတရာဇ-
ကုမာရ ပဗ္ဗဇိတ။ ထေရ၊ဋ္ဌါ၊၁။၂၁၈။

ပဉ္စသတဝဏ္ဏဒါသ်ပရိဝါရ (တိ) [ပဉ္စသတ+
ဝဏ္ဏဒါသ်+ပရိဝါရ] ပြည့်တန်ဆာမငါးရာ
အခြံအရံရှိသော။ သာမာ နာမ ဂဏိကော
ဟောတိ ရာဇဝဏ္ဏတော ပဉ္စသတဝဏ္ဏဒါသ်ပရိ-
ဝါရ။ ဇော၊ဋ္ဌါ၊၃။၅၂။

ပဉ္စသတဝတ္ထုက (တံ) [ပဉ္စသတ+ဝတ္ထု+က]
ငါးရာတန်သော - အကြောင်း - ဝတ္ထု-

ရှိသော။ အသပြာဋေ ငါးရာထိုက်တန်သော။
သတဝတ္ထုကံ ပဉ္စသတဝတ္ထုကံ သဟဿ-
ဝတ္ထုကံ ဟောပလံ ရာဇာဝဂဏ္ဍာတံ။ မာ၊ဋ္ဌါ၊
၂။၂၄၉။ သံ၊ဋ္ဌါ၊၃။၂၇၆။

ပဉ္စသတဝါဏိဇ (ပု) [ပဉ္စသတ+ဝါဏိဇ]
ဂုဏ်သည့်ငါးရာ။ ပဉ္စသတဝါဏိဇော နာဝါယ
သမုဗ္ဗံ ဟေန္တိတော... မန္တကစ္ဆပတဂ္ဂော အဟေ-
သံ။ ဇော၊ဋ္ဌါ၊၅။၇၈။

ပဉ္စသတဝါဏိဇက (ပု) [ပဉ္စသတ+ဝါဏိဇက]
ဂုဏ်သည့်ငါးရာ။ ပဉ္စသတဝါဏိဇကေ နဂရံ
ဝေါသန္တေ ဒိသုာ။ ဓမ္မာ၊ဋ္ဌါ၊၁။၃၅၄။

ပဉ္စသတဝိဟာရ (ပု) [ပဉ္စသတ+ဝိဟာရ]
ငါးရာတန်ကျောင်း။ အာယသ္မတော စ
အာနန္ဓဿ ပဉ္စသတဝိဟာရံ ကာရာပေသံ။
မာ၊၂။၁၆။ ပဉ္စသတဝိဟာရန္တိ ပဉ္စသတဂ္ဂုနိကံ
ပဏ္ဏသာလံ ကာရေသိ။ မာ၊ဋ္ဌါ၊၃။၁၁၁။

ပဉ္စသတသကဋ္ဌပူရ (တံ) [ပဉ္စသတ+သကဋ္ဌ+
ပူရ] လှည်းငါးရာအပြည့်ရှိသော။ လှည်းငါးရာ
အပြည့်ပါသော။ တတော သယနာဒိနိ စေဝ
ပရိစာရိကာ စ နာရိယော တတော ပဉ္စသတ-
သကဋ္ဌပူရံ ရတနံ။ ဇော၊ဋ္ဌါ၊၄။၃၅၃။

ပဉ္စသတသင်္ချ (တိ) [ပဉ္စသတ+သင်္ချ] ငါးရာ
အရေအတွက်ရှိသော။ သင်္ချာယပိ မဟာ၊ ပဉ္စ-
သတသင်္ချတ္တာ။ ဝိ၊ဋ္ဌါ၊၁။၈၃။ မာ၊ဋ္ဌါ၊၃။၂၄၉။

ပဉ္စသတသဟဿ (န) [ပဉ္စ+သတသဟဿ] ငါး
သိန်း။ ဒိဝေသေ ဒိဝေသေ ပဉ္စသတသဟဿာနိ
ဥဋ္ဌဟိဿန္တိတိ ဒေသေတိ။ ဒိ၊ဋ္ဌါ၊၂။၁၃၁။

ပဉ္စသတသဟဿဂ္ဂနက (တိ) [ပဉ္စသတသဟဿ+
အဂ္ဂနက] အဖိုးငါးသိန်း-ထိုက်-ဘန်-သော။
ဝေ ပဉ္စန္ဒံ ဟိက္ခသတာနံ ပဉ္စသတသဟဿဉ္စ-
နကာနိ ဒုဿာနိ အဒါသိ။ ဝိ၊ဋ္ဌါ၊၁။၁၆၇။

ပဉ္စသတသဟဿပရိစ္စာဂ (ပု) [ပဉ္စသတသဟဿ+
ပရိစ္စာဂ] ငါးသိန်းသောဥစ္စာကို-စွန့်ကြဲ-ပေး

ကမ်း-လှူဒါန်း-ခြင်း။ သော ဆတ္တံ ဥဿာ-
ပေတွာ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ပဉ္စသတသဟာလ-
ပရိစ္စာဂံ ကတွာ အပရဘာဂေ နိက္ခမ္မ ပဗ္ဗ-
ဇိတော။ ဒိဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၃။

ပဉ္စသတသင်္ကယာနီ (ကိ) [ပဉ္စသတ+သင်္က-
ယာနီ] ငါးရာအရေအတွက်ရှိသော သင်္က
ဝင် မင်းသမီး၊ သင်္ကဝင် မင်းသမီး ငါးရာ။
ကိဉ္ဇာပိ ပဉ္စသတသင်္ကယာနီနံ ဝသေန
ဘိက္ခုဘာဝေ ငုတွာ...လဗ္ဘတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၃၉၉။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၃။)

ပဉ္စသတိက (တိ) [ပဉ္စသတ+ဣက] (ရဟန္တာ)
ငါးရာ တို့သည်-ပြုအပ်- တင်အပ်-သော
(ပဌမသင်္ဂါယနာ)။ ကဿာ အယံ ဝိနယသင်္ဂီ-
တိ “ပဉ္စသတိကာ”တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၇၉။
(-ဝိ၊ ၅။ ၂၁၀။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၇။)

ပဉ္စသတိကက္ခန္ဓက (ပု) [ပဉ္စသတိကာ+ခန္ဓက]
(ရဟန္တာ) ငါးရာတို့သည် တင်အပ်သော
သင်္ဂါယနာကို ဆိုရာ ခန္ဓက။ ပဉ္စသတိကက္ခန္ဓ-
ကော ကောဒသမော။ ဝိ၊ ၄။ ၄၇၉။ (-ဝိ၊ ၄။
၄။ ၁၃၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃။)

ပဉ္စသတိကသင်္ဂီတိ(ထိ) [ပဉ္စသတိကာ+သင်္ဂီတိ]
(ရဟန္တာ) ငါးရာတို့သည်-ပြုအပ်-တင်အပ်-
သောသင်္ဂါယနာ။ သုဘဒ္ဒံ ဝုဇ္ဈပဗ္ဗဇိတံ နိဂ္ဂ-
ဟေဘွာ ပဉ္စသတိကသင်္ဂီတိ ကဗျေန္တဿ
မဟာကဿပတ္ထေရသေဝ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၂၅။
ပဉ္စသတိကသင်္ဂီတိန္တိ ပဉ္စသတေဟိ မဟာ-
ကဿပါဒိဟိ ကဏ္ဍဗ္ဗံ သင်္ဂီတိ။ ပါမိတ်၊
သော။ ၅၃၃။ (-ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၄။)

ပဉ္စသတိကသင်္ဂီတိကာသ(ပု) [ပဉ္စသတိကသင်္ဂီတိ
+ကာသ] (ရဟန္တာ) ငါးရာတို့သည် တင်အပ်
သော သင်္ဂါယနာကို တင် ပ-အခါ-ကာလ။
ဝေမေတံ သဗ္ဗမ္ပိ ဗုဒ္ဓဂမနံ ပဉ္စသတိကသင်္ဂီ-
တိကာလေ သင်္ဂါယန္တေန။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။

ပဉ္စသတိကသင်္ဂီတိက္ခန္ဓက(ပု) [ပဉ္စသတိကသင်္ဂီတိ
+ခန္ဓက] (ရဟန္တာ) ငါးရာတို့သည် တင်အပ်
သော သင်္ဂါယနာကို ဆိုရာ ခန္ဓက။ ပဌမ-
မဟာသင်္ဂီတိ နာမ စေသော ကိဉ္ဇာပိ ပဉ္စ-
သတိကသင်္ဂီတိက္ခန္ဓကေ ငုတွာ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၄။

ပဉ္စသတိမ (တိ) [ပဉ္စသတ+မ။ တ-၏ အ-ကို
ဣ-ပြု။ မောင်၊ ၄။ ၅၃။] ဘ-ငါးရာ ခြောက်ဖြစ်
သော၊ ဘ-ဝငါးရာပြည့်သော။ အယံ မေ
ကောဠိယံ ဌိတော ပဉ္စသတိမော အတ္တ-
ဘာဝေါ။ ဘေ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၃။

ပဉ္စသတ္တတိ (ထိ) [ပဉ္စ+သတ္တတိ] ၇၅-ပါး၊
၇၅-ရာ၊ ၇၅-ယောက် (စသည့်)။ ပဉ္စသတ္တတိ
သိက္ခာပဒါနီ “သေခိယာနီ”တိ ဌပေသံ။
ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။
က။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၄၆။)

ပဉ္စသတ္တတိက္ခန္ဓာ (ဗျ) [ပဉ္စသတ္တတိ+က္ခန္ဓာ]
၇၅-ကြိမ်၊ ၇၅-ခါ။ ပဉ္စသတ္တတိက္ခန္ဓာ၊
စက္ကဝတ္တိ ဘင်္ဂသတိ။ အ၊ ပ၊ ၁။ ၁၁၃၊ ၁၃၇။

ပဉ္စသတ္တိလသံနသိပ္ပ (န) [ပဉ္စ+သတ္တိ+လသံန+
သိပ္ပ] လုံ့၅-စင်း ရန်ကျော်ခြင်း အတတ်။
အာစရိယ တံ ပဉ္စသတ္တိလသံနသိပ္ပံ န
ဇာနာတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၅၅။

ပဉ္စသန္ဓိက (တိ) [ပဉ္စ+သန္ဓိ+က] ၅-ပါးသော-
အစပ်-အဆစ်-အပိုင်း-ရှိသော။ ပဉ္စသန္ဓိက
(ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂၆၉၊ ၂၇၀) နှိ ပဉ္စပဗ္ဗံ၊
ပဉ္စဘဂန္တိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၀၅။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၇။ (-ဝိ၊ ၄။
၁၅၂။)

ပဉ္စသမ္ဘာရ (န) [ပဉ္စ+သမ္ဘာရ] အကြောင်း
အင်္ဂါ ၅-ပါး။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စသမ္ဘာရယုတ္တ (တိ) [ပဉ္စသမ္ဘာရ+ယုတ္တ]
အကြောင်းအင်္ဂါ ၅-ပါးနှင့် ယှဉ်သော။
ပဉ္စသမ္ဘာရယုတ္တော ပါဏာတိပါတောတိ

ပဉ္စသမ္ဘာရဝတိနိမုတ္တာ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဣတိဝုတ်၊
၄။ ၂၀။

ပဉ္စသမ္ဘာရဇေတိ (တိ) [ပဉ္စသမ္ဘာရဝန္တ+ဤ]
အကြောင်းအင်္ဂါ ၅-ပါးရှိသော (စေတနာ)။
အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စသမ္ဘာရဝန္တ (တိ) [ပဉ္စသမ္ဘာရ+ဝန္တ။ထိ-၌
ပဉ္စသမ္ဘာရဝတိ။] အကြောင်းအင်္ဂါ ၅-ပါး
ရှိသော။ ပဉ္စသမ္ဘာရဝတိ ပါဏာတိပါတ-
စေတနာတိသပဉ္စသမ္ဘာရဝတိနိမုတ္တာ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
ဒီ၊ဋီ၊ဝ။၁၁၂။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၂၃။ အနုဋီ၊
၁။၈၉။

ပဉ္စသမ္ဘာရဝတိနိမုတ္တ (တိ) [ပဉ္စသမ္ဘာရ+အဝတိနိမုတ္တ]
အကြောင်းအင်္ဂါ ၅-ပါးမှ မလွတ်သော။
ပဉ္စသမ္ဘာရယုတ္တ-ကြည့်။ (အထက်ပုဒ်၌ ပဉ္စ-
သမ္ဘာရဝတိနိမုတ္တာ-ဟူ၍နေသည်။)

ပဉ္စသမုဋ္ဌာန (တိ) [ပဉ္စ+သမုဋ္ဌာန] ၅-ပါးသော-
ဖြစ်ကြောင်း-သမုဋ္ဌာန်-ရှိသော။ ပဉ္စသမု-
ဋ္ဌာနာ နာမ နတ္ထိ။ ကခါ။၁၁၀။ (-သရတ္ထ၊
၂။၆၅။ ဝိမတိ၊၁။၁၄၈။)

ပဉ္စသဟဓမ္မိက (ပု) [ပဉ္စ+သဟဓမ္မိက] သီတင်း
သုံးဘော် ၅-ယောက်။ (ရဟန်း၊ရဟန်းမ၊
သမဏေ၊ သမဏေမ၊ သိက္ခမာန် တို့ဖြစ်
သည်။ ဝိ၊၂။ ၁၆၀။ ဝိ၊၃။၁၉၉။ ကခါ၊ဋီ၊
သစ်။၂၅၅။) မာတာပိတုနမ္ပိ ပဉ္စသဟဓမ္မိ-
ကာနမ္ပိ သဉ္စရိတ္တကမ္ပိ ကရေန္တဿ အာပတ္တိ
ယေဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၅။ (-ဝိမတိ၊၂။၆၃။)

ပဉ္စသဟဿ (န) [ပဉ္စ+သဟဿ] ငါးထောင်။
ဖုသိတာ ပဉ္စသဟဿာယေဟိ ဗုဇေသဟိ
ဇိနံ။ အပါ၊၁။၃၀၉။

ပဉ္စသဟဿ (တိ) [ပဉ္စသဟဿ + က]
(လောကဓာတ်) ငါးထောင်ကို အစိုးရသော
(ဗြဟ္မာ)။ ပဉ္စသဟဿော ဗြဟ္မာ ဒိဿာ-
ယုကော ဝဇ္ဇဝါ သုဓဗဟုလော။ မ၊၃။၁၄၂။

ပဉ္စသဟဿိလောကဓာတု (တိ) [ပဉ္စသဟဿိ+
လောကဓာတု] ငါးထောင်သော လောက
ဓာတ်၊ လောကဓာတ်ငါးထောင်။ ပဉ္စသဟ-
ဿော ဘိက္ခဝေ ဗြဟ္မာ ပဉ္စသဟဿိလောက-
ဓာတု ဖရိတာ အမိမ္မိတာ ဝိဟရတိ။
မ၊၃။၁၄၂။

ပဉ္စသ ဟ.သိ (တိ) [ပဉ္စ+သဟ.သ + ဤ]
ငါးထောင်-အတိုင်းအရှည်-အရေအတွက်-
ရှိသော၊ ငါးထောင်သော (လောကဓာတ်)။
ပ.၁.၈ ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စသခ (တိ) [ပဉ္စ+သခါ] ၅-ရသော-
အကိုင်း-အခက်-ရှိသော။ နိဂြောဓေဇာ
အဟောသံ ပဉ္စသခေါ သီတစ္ဆယော
မနောရမော။ အ၊၂။၃၂၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၃၀၂။)

ပဉ္စသလ (တိ) [ပဉ္စသလ + က] ပဉ္စသ-
လာ မည်သော (ပုဏ္ဏား) ရွာ၌နေသော၊သူ။
အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စသလက (တိ) [ပဉ္စသလ + က]
ပဉ္စသလ-မည်သော (ပုဏ္ဏား) ရွာ၌
နေသော၊ သူ။ နိလိယံတွာ မာဓေ ပါပိမော
ပဉ္စသလကေ ဗြဟ္မဏဂဟပတိကေ အန္ဓာ-
ဝိသိ။ ဖိလိနု။၁၅၉။

ပဉ္စသလာ (တိ) [ပဉ္စ+သလာ] ၅-အိမ်ရှိ
သောရွာ၊ ပဉ္စသလာမည်သောရွာ။ ကေ
သယေ ဘဂဝါ မဂဓေသု ဝိဟရတိ ပဉ္စ-
သလာယံ ဗြဟ္မဏဂါမေ။ သံ၊၁။၁၁၅။
(-ဖိလိနု။၁၅၅-၆။ မွေဋ္ဌ၊၂။၁၆၇။)

ပဉ္စသလေယျက (တိ) [ပဉ္စသလ+ဏေ-
ယျက] ပဉ္စသလာမည်သော (ပုဏ္ဏား)
ရွာ၌ နေသော၊ သူ။ တေန ခေါ ဗန အမ-
ယေန ပဉ္စသလေယျကာ ဗြဟ္မဏဂဟ-
ပတိကာ မာရေန ပါပိမော အန္ဓာဝိဋ္ဌာ
ဘဝန္တိ။ သံ၊၁။၁၁၅။

ပဉ္စသိခ (တိ) [ပဉ္စ+သိခါ။ ပဉ္စသိခါ+ဏ]
 (၁)ဦးစွန်း၅-ခုရှိသော၊ တွဲလျားချထားသော
 သျှောင်ထုံး ၅-ခုရှိသော (နတ်သား)။ ပဉ္စ-
 သိခနတ်သား။ (၂) ဦးစွန်း-သျှောင်ထုံး-၅-
 ခုရှိသော(သုဇယံ)။ (၁) ပဉ္စသိခေါ (ဒီ၊ ၂။
 ၁၇၈)တိ ပဉ္စစူဠော ပဉ္စကုဏ္ဍလိကော။ ဒီ၊
 ၂။ ၂၄၀။ (-ဒီ၊ ၂။ ၂၄၁-၂။ သံ၊ ၂။ ၃၂၂။
 ဇော၊ ၂။ ၁၀၀၊ ၁၁၃။ ဒီ၊ ၂။ ၂၄၃၊ ၂၆၄၊ ၂၇၁၊
 ၂၉၂-၇။ မ၊ ၅။ ၁၀၇။ အံ၊ ၅။ ၁၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၂။ ၂၀။ ဣတိဝုတ်၊ ၅။ ၁၀၃။ မ၊ ၅။ ၁၄၆။
 သုတ္တနိ၊ ၅။ ၁၁၃။ ဇော၊ ၅။ ၄၀၀၊ ၄၁၅။ ဒီ၊
 ၅။ ၂၄၉။ ဒီ၊ ၅။ ၁၁၅။ အံ၊ ၅။ ၂၂၆။
 အံ၊ ၅။ ၁၁၂။) (၂) ပဉ္စသိခေါ ဝေဇ္ဇက-
 ဒါရကော။ ဝိ၊ ၅။ ၂၇၄။ ကောဝ သိခါ ပဉ္စ-
 ဇေကိယော ကောဝ ဗန္ဓနေန ပဉ္စသိခါတိ
 ဝုစ္စတိ။ သာ ဝေဇ္ဇက အတ္ထိတိ ပဉ္စသိခေါ။
 ဝိ၊ ၅။ ၂၁၁။

ပဉ္စသိခ (တိ) [ပဉ္စသိခ+ဏ] ပဉ္စသိခနတ်သား
 နှင့်တူသော၊ သူ။ ပဉ္စသိခေါ (ဒီ၊ ၂။ ၁၇၈)တိ
 ပဉ္စသိခဂန္ဓဗ္ဗသဒိသော ဟုတော။ ဒီ၊ ၅။ ၂၃၃။
 ပဉ္စသိခါ ဝေဇ္ဇကာကို ပဉ္စသိခေါ၊
 ပဉ္စသိခေါ ဝိယ ပဉ္စသိခေါတိ အာဟာ "ပဉ္စ-
 သိခဂန္ဓဗ္ဗသဒိသော"တိ။ ဒီ၊ ၅။ ၂၄၆။ (-ဒီ၊
 ၂။ ၁၇၅။)

ပဉ္စသိခကုမာရကကောလ (ပု) [ပဉ္စသိခ +
 ကုမာရက+ကောလ] ဦးစွန်း ၅-ခုရှိသော
 သုဇယံ ဖြစ်စဉ်အခါ။ သော ကိရ ပဉ္စသိခ-
 ကုမာရကကောလေ ဈာနံ ဘဝဇေတော ဗြဟ္မ-
 လောကေ နိဗ္ဗတ္တော။ သံ၊ ၅။ ၂၀၁။

ပဉ္စသိခဂန္ဓဗ္ဗဒေဝပုတ္တ (ပု) [ပဉ္စသိခ+ဂန္ဓဗ္ဗ+
 ဒေဝပုတ္တ] ပဉ္စသိခမည်သော-ဂန္ဓဗ္ဗနတ်သား
 -ကချေသည်နတ်သား။ ပဉ္စသိခဂန္ဓဗ္ဗဒေဝ-
 ပုတ္တဿ ကိရ သဗ္ဗဒေဝော အတ္တဘဝံ
 မမာယန္တိ။ ဒီ၊ ၅။ ၂၃၃။ (-မော၊ ၅။
 ၁၇၅။)

ပဉ္စသိခဂန္ဓဗ္ဗပုတ္တ (ပု) [ပဉ္စသိခ+ဂန္ဓဗ္ဗပုတ္တ]
 ပဉ္စသိခ မည်သော - ဂန္ဓဗ္ဗနတ်သား -
 ကချေသည်နတ်သား။ ဂန္ဓဗ္ဗာတ် ပဉ္စသိခ-
 ဂန္ဓဗ္ဗပုတ္တာဒယော။ မဟာနိ၊ ၃။ ၃၂၇။

ပဉ္စသိခဂန္ဓဗ္ဗသဒိသ (တိ) [ပဉ္စသိခဂန္ဓဗ္ဗ+သဒိ-
 သ] ပဉ္စသိခမည်သော ဂန္ဓဗ္ဗနတ်သားနှင့်
 တူသော။ ပဉ္စသိခ-ကြည့်။

ပဉ္စသိခမုဏ္ဍကကရဏ (န) [ပဉ္စသိခါ+မုဏ္ဍက-
 ကရဏ] ဦးစွန်း ၅-ခုမျှ ချန်ထား၍ ခေါင်းတုံး
 မှုပြုခြင်း။ ပဉ္စသိခမုဏ္ဍကကရဏ နာမ
 ကာကပက္ခကရဏ။ အံ၊ ၅။ ၁၇၁။

ပဉ္စသိခမုဏ္ဍကရဏ (န) [ပဉ္စသိခါ+မုဏ္ဍကရ-
 ဏ] ဦးစွန်း ၅-ခုမျှ ချန်ထား၍ ခေါင်းတုံးမှ
 ပြုခြင်း။ ဂရဟာယာတိ ပဉ္စသိခမုဏ္ဍကရဏ
 ဂေါမယသိဉ္ဇနံ။ ဒီ၊ ၅။ ၂၆၅။ ပဉ္စသိခေတ္တံ
 ဌပေတွာ မုဏ္ဍာလနံ ပဉ္စသိခမုဏ္ဍကရဏံ။ တံ
 "ကာကပက္ခကရဏ"န္တိပိ ဂေါဟရန္တိ။ သံ၊
 ၅။ ၁၈၇။

ပဉ္စသိခါ (ထိ) [ပဉ္စ+သိခါ] ၅-ခုသော-ဦးစွန်း
 -သျှောင်ထုံး-ဆံထုံး။ ပဉ္စသိခ (၂)ကြည့်။

ပဉ္စသိခါကာရ (ပု) [ပဉ္စသိခါ+အာကာရ]
 ဦးစွန်း ၅-ခု-အခြင်းအရာ-ပုံသဏ္ဌာန်။ ပဉ္စ-
 သိခါကာရံ ငဇ္ဇေတော ကေသိခါကာရံ။ ဝိ၊ ၅။
 ၄၂၆။

ပဉ္စသိက္ခာပဒ (န) [ပဉ္စ+သိက္ခာပဒ] ၅-ပါး
 သော သိက္ခာပုဒ်၊ သိက္ခာပုဒ် ၅-ပါး။ ပဉ္စ-
 သိက္ခာပဒံ ဗြဟ္မစရိယန္တိ ဝုတ္တံ။ မ၊ ၅။ ၁။
 ၃၄၇။ ပဉ္စသိက္ခာပဒါနိ သမာဟဋ္ဌာနိ ပဉ္စ-
 သိက္ခာပဒံ။ မ၊ ၅။ ၃၄၈။ (-ဝိမာန၊ ၁၇။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၁။ ဝိမာန၊ ၅။
 ၆၆။ အံ၊ ၅။ ၁၂၀။)

ပဉ္စသိက္ခာပဒကမ္မ (ပု) [ပဉ္စသိက္ခာပဒ+ကမ]
 သိက္ခာပုဒ် ၅-ပါး အစဉ်။ ပဉ္စသိက္ခာပဒကမ္မ

မိစ္ဆာစာရေ ပန...ယောဇေတဗ္ဗံ။ သိဇ္ဈိ၊ သင်္ခါ။ ၃၃၄။

ပဉ္စသိက္ခာပဒသီလ (န) [ပဉ္စ + သိက္ခာပဒ + သီလ] ၅-ပါးသော သိက္ခာပုဒ်သီလ။ ဣမသ္မိံ တိတ္ထိရဇာတကေ ပဉ္စသိက္ခာပဒသီလေ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၀၃။ အံဇ္ဈိ၊ ၂။ ၂၅၆။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇။)

ပဉ္စသိက္ခာပဒိက (တိ) [ပဉ္စသိက္ခာပဒ+ဣက] လိက္ခာပုဒ် ၅-ပါးကို-ခံယူ-ဆောက်တည်-သော၊ သူ။ ပဉ္စသိက္ခာပဒိကော။ ဒသသိက္ခာပဒိကော ဥပါသကောတိ မံ ဓာရေဟိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၈။ (-အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၆၆-၇။)

ပဉ္စသိဿသဟဿ (န) [ပဉ္စ+သိဿ+သဟဿ] တပည့်ငါးထောင်။ ပဉ္စသိဿသဟဿဟိ သဒ္ဓိံ ပဉ္စာဘိညာ အဋ္ဌသမာပတ္တိယော နိဗ္ဗုဏေတော။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၈။

ပဉ္စသီလ (န) [ပဉ္စ+သီလ] ငါးပါးသီလ၊ သီလ ငါးပါး။ ပဂ္ဂယု တိဏိ သရဏေ၊ ပဉ္စသီလာနိ ဂေါ ဝိယ။ အပါ၊ ၁။ ၈၄။ (-အပါ၊ ၂။ ၄၅၊ ၂၇၂။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၉။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၃၊ ၃၀၈၊ ၃၈၂။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၁၊ ၂၁၃၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၊ ၅၃။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၀။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၆၊ ၂၀၅၊ ၂၄၀။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၂။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၃၊ ၄၃၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၂၂။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၁။ သေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၊ ၅၁။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၇၉။ သေရီ၊ ၄။ ၈၅။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၁၃။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၃။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၅၊ ၃၆၁။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၅၄၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃၀။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၅၊ ၃၃၅။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃၂၅။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၅၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၉၉၊ ၁၉၁၊ ၄၁၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၉၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅။)

ပဉ္စသီလဓမ္မ (ပု) [ပဉ္စသီလ+ဓမ္မ] ငါးပါးသီလ တရား။ ဓမ္မေနာတိ “ပါဏော န ဟန္တဗ္ဗော” ကိအာဒိနာ ပဉ္စသီလဓမ္မန။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၂။

ပဉ္စသီလရက္ခက (တိ) [ပဉ္စသီလ+ရက္ခက] ငါးပါး သီလကို စောင့်ထိန်းသော။ ဣဓေ ဗာရာဏသီယံ ပဉ္စသီလရက္ခကံ သောတ္ထိယကုလံ အဟောသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၅၀၄။

ပဉ္စသီလသံဝရ (ပု) [ပဉ္စသီလ+သံဝရ] ငါးပါး သီလကို - စောင့်ထိန်း - စောင့်စည်း - ခြင်း။ သီလသံဝရတောတိ ပဉ္စသီလသံဝရေ ဌိတော။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၀။

ပဉ္စသီလသမာဒါန (န) [ပဉ္စသီလ+သမာဒါန] ငါးပါးသီလကို - ကောင်းစွာခံယူ - ဆောက်တည် - ခြင်း။ စေတိယဝန္တနံ ဗောဓိဝန္တနံ မဇ္ဈဓမ္မကထာသဝနံ ပဉ္စသီလသမာဒါနံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၀။

ပဉ္စသီလသမာဒါနိယတ္ထေရ (ပု) [ပဉ္စသီလ+သမာဒါနိယ + ထေရ] ငါးပါးသီလကို - ကောင်းစွာခံယူ - ဆောက်တည် - ခဲ့ဖူးသော ထေရ်။ အာယသုတော ပဉ္စသီလသမာဒါနိယတ္ထေရဿ အပဒါနံ။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၄၀။

ပဉ္စသုဝဏ္ဏ (ပု၊န) [ပဉ္စ+သုဝဏ္ဏ] ၅-သုဝဏ်၊ ရွေးတထောင်။ နိက္ခံ နာမ ပဉ္စသုဝဏ္ဏံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၄။ နိက္ခန္တိ ပဉ္စသုဝဏ္ဏော ကော နိက္ခော။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၅၉။

ပဉ္စသုဝဏ္ဏအတိရေက (တိ) [ပဉ္စသုဝဏ္ဏ+အတိရေက] ၅-သုဝဏ် - ရွေးတထောင် - ထက် ပိုလွန်သော။ အတိရေကေနာတိ ပဉ္စသုဝဏ္ဏအတိရေကေန နိက္ခပ္ပမာဏံ အသမ္ပတ္တေန။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၀။

ပဉ္စသုဝဏ္ဏပရိမာဏ (တိ) [ပဉ္စသုဝဏ္ဏ+ပရိမာဏ] ၅-သုဝဏ် - ရွေးတထောင် - အတိုင်းအရှည် - ရှိသော။ ပဉ္စသုဝဏ္ဏပရိမာဏံ သုဝဏ္ဏသဋ္ဌိကံ ဝိယ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၂။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၉၉။)

ပဉ္စသုစိ (ထိ) [ပဉ္စ+သုစိ] အပ် ၅-ချောင်း အပ် ၅-စင်း။ ပဉ္စသုစိ မယာ ဒိန္နာ (အပါ၊ ၁။ ၁၃၅)တိတ္ထေ သူစတိ ဆိဒ္ဓံ ကရောတိ

ဝိဇ္ဇတိတိ သူစီ။ ပဉ္စမတ္တာ သူစီ ပဉ္စသုစီ
မယာ ဒိန္နာတိ အတ္ထော။ အပါဠာ ၂။ ၁၀၂။

ပဉ္စသေဋ္ဌ (တိ) [ပဉ္စ + သေဋ္ဌ] ၅-ပါးတို့ဖြင့်
မြတ်သော (ဘုရား)။ (က) သဒ္ဓိန္ဒြေစသော
တရား ၅-ပါးတို့ဖြင့် မြတ်သော။ (ခ) မျက်စိ
၅-ပါးတို့ဖြင့် မြတ်သော။ (ဂ) သီလက္ခန္ဓ
စသော တရား ၅-ပါးတို့ဖြင့် မြတ်သော။
(ဃ) ဟေတုသမ္ပဒါ စသော ၅-ပါးတို့ဖြင့်
မြတ်သော။ ဣစ္စဗြဝိ ဘဂဝါ ပဉ္စသေဋ္ဌော
(ထေရ် ၃၇၅) တိ... ပဉ္စဟိ သဒ္ဓါဒိဟိ ဣန္ဒြိ-
ယေဟိ အနုညသာဓာရဏေဟိ စက္ခုဟိ
ဝါ သေဋ္ဌော။ အထ ဝါ ပဉ္စသေဋ္ဌောတိ ပဉ္စဟိ
သီလာဒိဟိ ဓမ္မက္ခန္ဓေဟိ။ ပဉ္စဟိ ဝါ ဟေတု-
သမ္ပဒါဒိဟိ သေဋ္ဌော ဥတ္တမော ပဝေရတိ
သင်္ဂတိကာနုပေဝိဒမ္ပိ ဝေဒနံ။ ထေရ် ၄၁
၂။ ၅၃၇။

ပဉ္စသေနာသနင်္ဂသမန္နာဂတ (တိ) [ပဉ္စ+
သေနာသနင်္ဂ+သမန္နာဂတ] ကျောင်းအင်္ဂါ
၅-ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော။ (ကျောင်းအင်္ဂါ
၅-ပါးကို-အံ၊ ၂။ ၆၈။ အံ၊ ၃။ ၃၀၇။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၁၀-တို့ကြည့်။) ပဉ္စသေနာ-
သနင်္ဂသမန္နာဂတ (ဝိဇ္ဇာ ၂။ ၂၂) နှိ ဂါမတော
နာတိဒ္ဓရနာစွာသန္တာဒိဟိ ပဉ္စဟိ သေနာ-
သနင်္ဂဟိ သမန္နာဂတံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၀၉။

ပဉ္စဟတ္ထ (န) [ပဉ္စ + ဟတ္ထ] (၁) (ကြာ)
၅-လက်။ (၂) ၅-တောင်။ (တိ) (၃)
၅-တောင်ရှိသော။ (၁) ပဉ္စဟတ္ထိယ-ကြည့်။
(၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၃) စဘုဟတ္ထဝိဟာ-
ရေ စတုဝသိကံ၊ ပဉ္စဟတ္ထေ ပဉ္စဝသိကံ။
ဝိဇ္ဇာ ၄။ ၈၄။ (-သံ၊ ၄။ ၂။ ၈၃။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၃၃၄။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၉။)

ပဉ္စဟတ္ထပ္ပမာဏ (တိ) [ပဉ္စဟတ္ထ+ပမာဏ] ၅-
တောင် အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ခုဒ္ဒကံ နာမ
သယနီသရံ ဝိဇ္ဇာရတော ပဉ္စဟတ္ထပ္ပမာဏံ

ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၇၆။ ကင်္ခါ၊ ၆။ သင်္ခါ။
၃၉၈။

ပဉ္စဟတ္ထိယ (ပု) [ပဉ္စဟတ္ထ+ဏိက] ပဉ္စဟတ္ထိယ
ထေရ်၊ ကြာ ၅-လက် လှူခဲ့ဖူးသော ထေရ်။
ဣတ္ထိ သုဒ္ဓံ အာယသ္မာ ပဉ္စဟတ္ထိယော
သေရော ဣမာ ဂါထာယော အဘာသိတ္တာ-
တိ။ အပါ၊ ၁။ ၂၁၅။

ပဉ္စဟတ္ထဗ္ဗေဓ (တိ) [ပဉ္စဟတ္ထ + ဥဗ္ဗေဓ]
၅-တောင် အစောက်ရှိသော။ အစောက်
၅-တောင် ရှိသော။ သုဝဏ္ဏကဋ္ဌာဟံ နိဗ္ဗိနိ
နဝဟတ္ထပရိက္ခေပံ ပဉ္စဟတ္ထဗ္ဗေဓံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၆၉။

ပဉ္စစရိယကုလ (န) [ပဉ္စ+အာစရိယကုလ]
(ဂိုဏ်း) ဆရာ၏အမျိုးအနွယ် ၅-ပါး။ ဧဝံ
မဟာသံသိကာစရိယကုလတော ဒုတိယေ
ဝဿသတေ ပဉ္စာစရိယကုလာနိ ဥပ္ပန္နာနိ။
အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၆။

ပဉ္စာတပ (န) [ပဉ္စ+အာတပ] အပူ ၅-မျိုး၊
ပဉ္စာတပအကျင့် (အရပ်လေးမျက်နှာ၌ မီးပူ၊
အထက်အရပ်၌ နေပူအားဖြင့် ၅-မျိုးသော
အပူ)။ ကေစိ ပဉ္စာတပေန တာပေန္တိ။ ဝိ၊ ၄။
၁။ ၄၀။ ပဉ္စာတပေန တပေန္တိတိ စတုသု
ဌာနသု အဂ္ဂိဇာလေတွာ မဇ္ဈေ ဌတွာ
သုရိယမဏ္ဍလံ ဥလ္လာကေန္တာ သုရိယာ-
တပေန တပေန္တိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၀။ (-ဒိ၊ ၄။
၃။ ၂။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၉။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၂၂။
ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂၉၈။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၃၈။) ပဉ္စာ-
ဟပတပုန-လည်းကြည့်။

ပဉ္စာတပတပုန (န) [ပဉ္စာတပ+တပုန] အပူ
၅-မျိုးဖြင့် ပူစေခြင်း။ ပဉ္စာတပတပုနံ စတုသု-
ပဿေသု အဂ္ဂိဇာန္တာပဿ ဥပရိ သုရိယသန္တာ-
ပဿ စ တပုနံ၊ တဉ္စ ခေါ ဂိမ္မကာလေ။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၀။

ပဉ္စာတပတာပန (န) [ပဉ္စာတပ+တာပန] အပူ
၅-မျိုးဖြင့် ပူစေခြင်း။ လူခံ တပန္နိ ပဉ္စာတ-

ပတာပနံ ကဏ္ဍကသေယျာဒိကံ တပံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၇၆။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၆။)

ပဉ္စာတပိက (တိ) [ပဉ္စာတပ+တိက] ပဉ္စာတပ
အကျင့်ရှိသော၊ သူ။ ပါရာယနိက၊ ပဉ္စာတပိက၊
ကာပိလ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂။

ပဉ္စာနန္တရိယ (န) [ပဉ္စ+အာနန္တရိယ] သေ
သည်၏ အခြားမဲ့၌ အပါယ်သို့ ကျစေတတ်
သော ကံ၅-ပါး၊ အာနန္တရိယကံ ၅-ပါး၊
ပဉ္စာနန္တရိယကံ။ (မာတုဃာတက=အမိကို
သတ်ခြင်း၊ ပိတုဃာတက=အဘကိုသတ်ခြင်း၊
အရဟန္တဃာတက= ရဟန္တာကိုသတ်ခြင်း၊
လောဟိတုပ္ပါဒက= ဘုရားရှင်ကို သွေးစိမ်း
တည်အောင်ပြုခြင်း၊ သံဃဘေဒက=သံဃာ
ကို သင်းခွဲခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ မ၊ဉ္ဇ၊၁၁၀။
အံ၊၁။၂၀-၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၄။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။
၁၅၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၇။) ပဉ္စာနန္တရိယာနိ
အညသတ္တာရုဒ္ဓေသော စ။ အနု၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၀။

ပဉ္စာနန္တရိယက (တိ) [ပဉ္စ+အာနန္တရိယ+က]
ပဉ္စာနန္တရိယကံ ရှိသော၊ ပဉ္စာနန္တရိယကံ
ထိုက်သော၊ သူ။ ဝေမိမသ္မိံ ဒုကေ ယေ စ
ပုဂ္ဂလာ ပဉ္စာနန္တရိယကာ ယေ စ နိယတ-
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆။

ပဉ္စာနန္တရိယကမ္မ (န) [ပဉ္စာနန္တရိယ+ကမ္မ]
အာနန္တရိယကံ ၅-ပါး၊ ပဉ္စာနန္တရိယကံ။
ကော ပဉ္စာနန္တရိယကမ္မံ ကရေတိ။ မိလိန္ဒ။
၂၄။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၄။ အံ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁၄၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၅။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၇၅။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၀။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၀။)

ပဉ္စာနန္တရိယကမ္မာပတ္တိ (ထိ) [ပဉ္စာနန္တရိယ-
ကမ္မ+အာပတ္တိ] ပဉ္စာနန္တရိယကံသို့ ရောက်
ခြင်း။ ပဉ္စာနန္တရိယကမ္မာပတ္တိ နိယတာ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၀။

ပဉ္စာနိသံသ (ပု) [ပဉ္စ+အာနိသံသ] အကျိုး-
အာနိသင်-၅-ပါး။ ပဉ္စာနိသံသာ ကထိန-

တ္တာဓေ။ ဝိ၊၅။၂၃၁။ (-၂၃၅၊၃၀၃။ အပါ၊
၁။၃၆၀-၁။ ပေဋကော၊၃၂၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၄၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၁၀။ ဝဇီရ။၄၀၀။
သာရတ္ထ၊၂။၃၀၅။ သာရတ္ထ၊၁။၃၃၅။ ဝိမတိ၊
၁။၁၅၉။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၂။)

ပဉ္စာပတ္တိ (ထိ) [ပဉ္စ+အာပတ္တိ] အာပတ် ၅-ပုံ။
ပဉ္စာပတ္တိယော ကာယတော သမုဋ္ဌန္တိ၊ န
ဝါစတော၊ န စိတ္တတော။ ဝိ၊၅။၂၃၀။
(-၂၃၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၇၃၊၂၂၆။)

ပဉ္စာပတ္တိက္ခန္ဓ (ပု) [ပဉ္စ+အာပတ္တိ+ခန္ဓ] ၅-ခု
သော အာပတ်အစု၊ အာပတ်အစု ၅-ခု။
ဒုဋ္ဌလ္လံ အာပတ္တိန္တိ အဝသေသေ ပဉ္စာပတ္တိ-
က္ခန္ဓေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၅။ (-၂၃၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။
၁၅၊၂၆၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၇၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၃။
ဝဇီရ။၅၇၀။)

ပဉ္စာဗာဓ (ပု) [ပဉ္စ+အာဗာဓ] အနာရောဂါ
၅ ပါး၊ အနာကြီး ၅-မျိုး။ (ကုဋ္ဌ = နှုနာ၊
ဂဏ္ဍ=အိုင်းအနာ၊ ကိလာသ=ညှင်းကြီးနာ၊
သောသ=ချောင်းဆိုးသွေးပါနာ၊ အပမာရ
=ရူးသွပ်သော အနာ=ဝက်ရူးနာ။ ဝိ၊၃။
၁၀၁။) ဝိနိစ္ဆယေဝ ပနေတ္ထ ပဉ္စာဗာဓေသု
ဂုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၄၄။

ပဉ္စာဘိည (တိ) [ပဉ္စ+အဘိညာ] အဘိညာဉ်
၅-ပါးရှိသော၊ အဘိညာဉ် ၅-ပါးရသော၊ သူ။
ပဉ္စာဘိညဿ သတော မဇ္ဇပါနံ နာမ န
အနုစ္စဝိယံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၇။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၁။
စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၀၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၃၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။
၇၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၀၊၂၉၀။
အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၇။)

ပဉ္စာဘိညာ (ထိ) [ပဉ္စ+အဘိညာ] ၅-ပါးသော
အဘိညာဉ်၊ အဘိညာဉ် ၅-ပါး၊ (ဣဒ္ဓိဝိဓ၊
ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗသောဘ၊ စေတောပရိယ၊ ပုဗ္ဗေ-
နိဝါသ-ဟူသော) လောကီအဘိညာဉ် ၅ ပါး။
အန္တလိက္ခစရော အာသိံ၊ ပဉ္စာဘိညာသု

ပါရဂူ။ ဗုဒ္ဓဝံ။၃၄၂။ (-မိလိန္ဒ။၂၁၆။ ဒီ၊ဌ၊
၃။၈၂။ မ၊ဌ၊၄။၈၀။ သုတ္တံ၊၄။၂။၂၀၃။
ထေရ၊ဌ၊၁။၁၂။ အပါ၊ဌ၊၂။၉။ ဇာ၊ဌ၊၁။
၃၀၇။ သာရတ္ထ၊၁။၄၁။ သာရတ္ထ၊၃။၄၄၁။
ဝိမတိ၊၁။၁၂။၁၁၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၉။)

ပညာဘိညာဏ (န) [ပည+အဘိညာ+ဉာဏ]
၅-ပါးသော အဘိညာဉ်ဉာဏ်။ ပညာဘိညာ-
ဉာဏေန ဝါ (စူဠနိ၊၁၁၃)တိ ပုဗ္ဗေနိဝါသာ-
ဒိဇာနနဉာဏေန ဝါ။ စူဠနိ၊ဌ။၃၀။

ပညာဘိညာပရိဝါရ (တိ) [ပညာဘိညာ+ပရိဝါရ]
အဘိညာဉ် ၅-ပါး အခြံအရံရှိသော။ အရ-
ဟတ္ထံ ပါပုဏိတိ ပညာဘိညာပရိဝါရံ အရဟတ္ထံ
အဓိဂစ္ဆိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၂၉၈။

ပညာဘိညာလောကီယသမာပတ္တိလာဘ (ပု)
[ပညာဘိညာ+လောကီယသမာပတ္တိ+လာဘ]
အဘိညာဉ် ၅-ပါးနှင့် လောကီသမာပတ်ကို
ရခြင်း။ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တဿ အာဠာ-
ရုဒကေ နိဿာယ ပညာဘိညာလောကီယ-
သမာပတ္တိလာဘော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၃၉။

ပညာဘိညာသိဒ္ဓိပ္ပတ္တ (တိ) [ပညာဘိညာ+သိဒ္ဓိ+
ပတ္တ] အဘိညာဉ် ၅-ပါး၏-ပြီးစီး-ပြည့်စုံ-
ခြင်းသို့ ရောက်သော၊ သူ။ သိဒ္ဓိပ္ပတ္တဿာတိ
ပညာဘိညာသိဒ္ဓိပ္ပတ္တဿ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၀၇။

ပညာဘိနန္ဒနုပဿမ (ပု) [ပည+အဘိနန္ဒနု+ပု-
ဿမ]အာရုံ ၅-ပါးတို့၌-နှစ်သက်-စွဲလမ်း-မှု
တဏှာ၏ ငြိမ်းရာ။ ပညဝိဓော ပညာဘိနန္ဒနု-
ပုပဿမတော။ အဘိ၊ဌ၊၂။၈၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၁၄၅။

ပညာယတန (န) [ပည+အာယတန] (၁)
အကြောင်း ၅-ပါး။ (၂)အာယတန ၅-ပါး။
(၁) သဗ္ဗေတေ ဣမာနေဝ ပညာယတနာနိ
အဘိဝဒန္တိ။ မ၊ဉာ၊၂။ ဣမာနေဝ ပညာ-
ယတနာနိတိ ဣမာနေဝ ပညကာဒုဏာနိ။
မ၊ဌ၊၄။၁၄။ (၂) အဇ္ဈတ္တိကာနိ ပညာ-

ယတနာနိ ဗာဟိရာနိ ပညာယတနာနိ။ သံ၊ဌ၊
၂။၆၆။(-မိလိန္ဒ။၆၆။ အဘိ၊ဌ၊၁။၃၅၃။)

ပညာယတနိက (တိ) [ပညာယတန+ဣက]
အာယတန ၅-ပါးရှိသော။အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပညာယတနိကတ္တဘာဝ (ပု) [ပညာယတနိက+
အတ္တဘာဝ] အာယတန ၅-ပါးရှိသော
အတ္တဘော။ပညာယတနိကတ္တဘာဝေ ပတ္တနာ-
ယာ ဒဠ္ဍကမတဒိဘာဝေန ဝုတ္တာ။
အနု၊ဋီ၊၁။၁၆၀။

ပညာယတနိကတ္တဘာဝပတ္တနာ (ထိ) [ပညာယတ-
နိကတ္တဘာဝ+ပတ္တနာ] အာယတန ၅-ပါး
ရှိသောအတ္တဘောကိုတောင့်တသောတဏှာ။
တဿာ ပညာယတနိကတ္တဘာဝပတ္တနာဘူတာ
ပုရိမနိပ္ပန္နာ ကာမတဏှာ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၂၅။

ပညာယတနိကတ္တဘာဝပတ္တနာနိပ္ပန္န (တိ) [ပညာ-
ယတနိကတ္တဘာဝပတ္တနာ+နိပ္ပန္န] အာယတန
၅-ပါးရှိသော အတ္တဘောကို တောင့်တသော
တဏှာကြောင့် ပြစ်သော။ ကေမိံ ကမ္မံ
ပညာယတနိကတ္တဘာဝပတ္တနာနိပ္ပန္နံ စက္ခာ-
ဒီနံ ဝိသေသဟေတုတ္တာ။ မူလ၊ဋီ၊၁။၁၄၈။

ပညာရမ္မဏ (န) [ပည+အာရမ္မဏ] အာရုံ ၅-ပါး။
ရူပါဒီနိ ပန ပညာရမ္မဏာနိ။... ပုရေဇာတ-
ပစ္စယာ ဟောန္တိ။ အဘိ၊ဌ၊၃။၃၇၁။ (-သံ၊
ဌ၊၃။၄။ သာရတ္ထ၊၃။၂၀၉။)

ပညာရမ္မဏဂရုက (တိ) [ပညာရမ္မဏ + ဂရုက]
အာရုံ ၅-ပါး၌ အလေးပြုသော၊ အာရုံ ၅-ပါး
ကိုလိုက်စားသော၊ သူ။ ပညဂရုကဝသေနာတိ
ပညာရမ္မဏဂရုကဝသေန။ အံ၊ဋီ၊၁။၇၁။

ပညာလ(ပု)[ပည+အလ။ ပစိ+အလ။ ပညာလ+
ဏ။ပညန္တံ ရာဇုနံ အလန္တိ ပညာလော။ကစ္စည်း။
၆၆၅။ ပစိ ဝိတ္တာရေ၊ ပစလော၊ပညာလော။
ပညန္တံ ရာဇုနံ အလန္တိပိ ပညာလော။ရူ၊၆၇၅။
ကလိင်္ဂါဝန္တိ ပညာလာ၊ ဝဇ္ဇိ ဂန္ဓာရစေတယော။

ဇာန်။၁၈၄။ ပဉ္စာလဿ ပုတ္တာ ပဉ္စာလာ။
 ဇာန်။၂။၁၈၄။ ပဉ္စာလဿ ပုတ္တာ ပဉ္စာလာ။
 ပဉ္စန္ဒ ရာဇနံ အလန္တိ ဝါ ပဉ္စာလော။သုစိ။]
 ပဉ္စာလတိုင်း။

ယင်း ပဉ္စာလတိုင်းသည် အင်္ဂ၊ မဂဓ
 စသော တိုင်းကြီး ၁၆-တိုင်းတွင် အပါ
 အဝင်ဖြစ်သည် (အံ။၁။၂၁၃။ အံ။၃။၈၁။
 စူဠနိ။၁၅၀)။ ဥဗ္ဗရိပေတဝတ္ထုအဋ္ဌကထာ
 (နှာ-၁၄၉)၌ ပဉ္စာလတိုင်း၊ ကပိလမြို့ဟု
 လာ၍ ကာမနိတဇာတ်အဋ္ဌကထာ(ဇာ။ဋ္ဌ။၂။
 ၁၉၆)၌ လည်းကောင်း၊ ကုမ္ဘကာရဇာတ်
 အဋ္ဌကထာ (ဇာ။ဋ္ဌ။၃။၂၅၇၊၃၆၀) ၌လည်း
 ကောင်း၊ ဥတ္တရပဉ္စာလတိုင်း ကပိလမြို့ဟု လာ
 ရှိသည်။ဗြဟ္မဒတ္တဇာတ်အဋ္ဌကထာ (ဇာ။ဋ္ဌ။၃။
 ၇၃) ၌လည်းကောင်း၊ စိတ္တသမ္ဘူတဇာတ်
 အဋ္ဌကထာ(ဇာ။ဋ္ဌ။၄။၃၉၆)၌လည်းကောင်း၊
 ဇယဒ္ဓိသဇာတ်အဋ္ဌကထာ (ဇာ။ဋ္ဌ။၅။၂၂)၌
 လည်းကောင်း၊ ဥမဂဇာတ်အဋ္ဌကထာ(ဇာ။ဋ္ဌ။
 ၆။၂၃၅)၌ လည်းကောင်း၊ ကပိလတိုင်းဥတ္တရ
 ပဉ္စာလမြို့ဟု တိုင်းနှင့် မြို့အမည် ပြောင်းပြန်
 သုံးနှုန်းထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ သတ္တိဂုဗ္ဗ
 ဇာတ် အဋ္ဌကထာ (ဇာ။ဋ္ဌ။၄။၄၃၂)၌ကား
 ဥတ္တရပဉ္စာလမြို့ဟုသာ ဖော်ပြ ထားသည်။
 ဝိဓုရဇာတ် အဋ္ဌကထာ (ဇာ။ဋ္ဌ။၇။၁၈၁)၌
 ပဉ္စာလမင်းဟု လည်းကောင်း၊ဝိသာခပဉ္စာလ-
 ပုတ္တတ္ထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာ (ထေရ။ဋ္ဌ။၁။
 ၄၂၃)၌ ပဉ္စာလမင်းသမီးဟု လည်းကောင်း
 ဌာနီလူပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အမည်အဖြစ်ဖြင့် လာရှိ၏။
 ဂင်္ဂါမြစ်တောင်ဘက်၌ တည်ရှိသော ပဉ္စာလ
 တိုင်းကို ဒက္ခိဏပဉ္စာလတိုင်းဟု ခေါ်၍ ဂင်္ဂါ
 မြစ်မြောက်ဘက်၌ တည်ရှိသော ပဉ္စာလတိုင်း
 ကို ဥတ္တရပဉ္စာလတိုင်းဟု ခေါ်သည် (ဗုဒ္ဓသာ-
 သနိက ပဌဝီရိယ။ ၁၃၂-၄)။ ယင်း တိုင်းသည်
 ကုရုဘိုင်း၏ အရှေ့ဘက်၌ တည်ရှိသည် (ဗုဒ္ဓ-
 သာသနိကပဌဝီရိယ။၇၉)။ ယင်း နယ်နိမိတ်
 အပိုင်းအခြားကား-မြောက်ဘက်၌ ဟိမဝန္တာ

တောင်၊ တောင်ဘက်၌ ဂင်္ဂါမြစ်အနီး
 ရောဟိလခဏ္ဍနယ် အရှေ့ပိုင်း၊ အရှေ့ဘက်၌
 ဝိလဘိတ်၊ အနောက်ဘက်၌ ဂင်္ဂါမြစ်အနီးရှိ
 မူရာဒါဗာဒတိုင်အောင် စီရင်စုများဖြစ်သည်
 (ဗုဒ္ဓသာသနိကပဌဝီရိယ။၁၃၄)။

ယော ဣမေသံ သောဠသန္တံ မဟာဇန-
 ပဒါနံ ပဟူတရတ္တရတနာနံ ဣဿရိယာဓိပစ္စံ
 ရဇ္ဇကာရေယျ။သေယျထိဒံ၊ အင်္ဂါနံ မဂဇာနံ
 ပဉ္စာလာနံ။ အံ။၁။၂၁၃။ အံ။၃။၈၁။
 အဟု ရာဇာ ဗြဟ္မဒတ္တော၊ ပဉ္စာလာနံ ရထေ-
 သဘော။ ပေတ။၁၆၅။ ပဉ္စာလာနန္တိ ပဉ္စာ-
 လရဋ္ဌဝါသိနံ၊ ပဉ္စာလရဋ္ဌဿေဝ ဝါ။ ကော-
 ပိ ဟိ ဇနပဒေါ ဇာနပဒိကာနံ ဟုဇကုမာရာနံ
 ဝသေန ရဋ္ဌိယာ“ပဉ္စာလာနံ”န္တိ ဗဟုဝစနေန
 နိဒ္ဒိသီယတိ။ ပေတ။ဋ္ဌ။၁၅၁။ပဉ္စာလာ ကုရု-
 ယော ကေကကေ စ။(ဇာ။၁။၆၂)တိ ဣမာနိ
 တေသံ ရဋ္ဌာနံ နာမာနိ။ တေသု ပဉ္စာလာတိ
 ဥတ္တရပဉ္စာလာ၊ တတ္ထ ကပိလံ နာမ နဂရံ။
 ဇာ။ဋ္ဌ။၂။၁၉၆။ ပဉ္စာလာနံ ရထေသဘာ (ဇာ။
 ၁။၁၀၄)တိ ပဉ္စာလရဋ္ဌဿ ဣဿရရထပဝရ။
 ဇာ။ဋ္ဌ။၃။၇၄။ (-စူဠနိ။၁၅၀။နေတ္ထိ။၁၂၂။
 ဇာ။၁။၁၆၇၊၃၂၈။ ပဋိသိန္ဓာ။၁၂၄၄။ဇာ။ဋ္ဌ။
 ၃။၃၆၀။ ဇာ။ဋ္ဌ။၄။၄၃၃။ ဇာ။ဋ္ဌ။၆။၂၆၂။
 နေတ္ထိဝိ။၂၉၆။)

ပဉ္စာလ^၂ (ပ) [ပဉ္စာလ+ဏ။ ဇနပဒနာမေသု
 ပန သဗ္ဗတ္ထ ဗဟုဝစနမေဝ ဘဝတိ။ယထာ-
 အင်္ဂေသု ဇာတော၊အင်္ဂေဟိ အာဂတော၊အင်္ဂါ
 အဿ နိဝါသော၊ အင်္ဂါနံ ဣဿဗော ဝါ
 အင်္ဂေါ၊ အင်္ဂကော ဝါ။.... ပဉ္စာလော၊
 သက္ကော။ဓူ။၃၇၇။ ဇနပဒဿ ယံ နာမံ တန္နာ-
 မသ္မာ ခတ္တိယာ အပစ္စေ ရညေ စ ကော
 ဟောတိ၊ ပဉ္စာလော၊ ကောသလော၊မာဂ-
 ဓော။မောဂ်၊၄။၉။ပဉ္စာလာနံ အပစ္စံ၊ ဟုဇာ
 ဝါပဉ္စာလော၊ဝေမညတြာပိ။မောဂ်၊ပဉ္စိကာ၊
 ၄၊၉။ ပဉ္စာလာနံ ခတ္တိယာနံ အပစ္စံ၊ပဉ္စာလာ

နံ ဇနပဒါနံ ဘုဇာတိဝါ ဘေမေတ္တ ဝိဘာဂေါ
 ဝေဒိတဗ္ဗော။ မောဂံ၊ ပဉ္စိကာ၊ ဇ္ဇ၊ ၄၊ ၉။]
 (ခ) ပဉ္စာလတိုင်းကို အစိုးရသော-ပဉ္စာ-
 လမင်းတို့၏ မျိုးနွယ်အစဉ်ဖြစ်သော-ပဉ္စာလ
 တိုင်း၏ အရှင်ဖြစ်သော-မင်း၊ ပဉ္စာလမင်း။
 (က) စိတ္တသမ္ဘူတဇာတ်လာ သမ္ဘူတပဏ္ဍိတ
 မည်သော ပဉ္စာလမင်း။ (ခ) သတ္တိဂုဗ္ဗဇာတ်
 လာအရှင်အာနန္ဒာအလောင်း ဥတ္တရပဉ္စာလမြို့
 ၌ မင်းပြုသည့်ပဉ္စာလမင်း။ (ဂ) ဇယဒ္ဓိသဇာတ်
 လာ ကပိလတိုင်း ဥတ္တရပဉ္စာလမြို့၌ မင်း
 ပြုသည့် ပဉ္စာလမင်း။ (ဃ) ဥမဂ်ဇာတ်လာ
 စူဠနိဗြဟ္မဒတ္တမည်သော အရှင်သာရိပုတြာ
 အလောင်း ကပိလတိုင်း ဥတ္တရပဉ္စာလမြို့၌
 မင်းပြုသည့် ပဉ္စာလမင်း။ (င) ဝိဓုရဇာတ်လာ
 ဓနုဇ္ဈယကောရဗျမည်သော အရှင်အာနန္ဒာ
 အလောင်းပဉ္စာလမင်း။ (တိ) (၂) ပဉ္စာလ
 တိုင်း၌-မွေးဖွား-နေထိုင်-သော၊ သူ၊ ပဉ္စာ
 လ တိုင်းသူတိုင်းသား။

(၁) (က) ကဗျေဟိ ပဉ္စာလ မမေတ
 ဝါကျံ၊ မာ'ကာသိ ကမ္မာနိ ဒုက္ခုဒြိယာနိ။ ဇာ၊
 ၁။ ၃၁၄။ သမ္ဘူတပဏ္ဍိတော ဥတ္တရပဉ္စာလရ-
 ညော ပုတ္တော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁၉၂။
 (ခ) သေ ဂစ္ဆတိ ပဉ္စာလော၊ မုတ္တော တေသံ
 အဓဿနာ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၂၈။ အတိဓတ ဥတ္တရ-
 ပဉ္စာလနဂရေ ပဉ္စာလော နာမ ဗုဒ္ဓံ
 ကာရေသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၄၃၂။ (ဂ) အတိဓတ
 ကပိလရဓဋ္ဌ ဥတ္တရပဉ္စာလနဂရေ ပဉ္စာလော
 နာမ ဗုဒ္ဓံ အဟောသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂၂။ (ဃ)
 ပဉ္စာလော သဗ္ဗသေနာယ၊ ဗြဟ္မဒတ္တော ယ-
 မာဂဘော။ ဇာ၊ ၂။ ၂၀၄။ သကလဓမ္မဒီပံ ပဒိ-
 ဂ္ဂဏ္ဍန္တော ကပိလရဓဋ္ဌ ဥတ္တရပဉ္စာလနဂရံ ပါ-
 ပုဏ်။ တဒါတတ္ထစူဠနိဗြဟ္မဒတ္တော နာမ ဗုဒ္ဓံ
 ကာရေသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂၃၅။ (င) ပဉ္စာလ
 ပစ္စုဂ္ဂဘ သုရသေန၊ ပစ္စာ စ မဒ္ဒါသဟ
 ကေကကေဘိ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၇၅။ တတ္ထ ပစ္စုဂ္ဂ-

တာတိ ဥဂ္ဂတတ္တာ ပညာတတ္တာ ပါကန္တတာ
 ပဉ္စာလဟုဇာနမေဝါလပတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁၇၁။
 (၂) မိဂလုဒ္ဓေါ မဟာဓုဇာ၊ ပဉ္စာလာနံ
 ရထေသဘော။ ဇာ၊ ၁။ ၃၂၈။ ဇာ၊ ၄။ ၄၃၃။
 (ဇာ၊ ၂။ ၂၀၇။ ဇာ၊ ၄။ ၂၇၁။)

ပဉ္စာလ? (တိ) [ပဉ္စာလ+ဏ] ပဉ္စာလမင်း၏
 ဥစ္စာဖြစ်သော (စစ်တပ်)၊ ပဉ္စာလမင်း၏စစ်
 တပ်။ ပဉ္စာလံ ဝါ ဟယိသာမိ၊ ကာကသေနံ
 သေဗျနာ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၁၃။ ပဉ္စာလန္တိ ဧတံ
 ဧဝံ မဟန္တမ္ပိ ပဉ္စာလရညော သေနံ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။
 ၂၉၂။

ပဉ္စာလစက္က (ပ) [ပဉ္စာလ+စက္က] ပဉ္စာလစက္ကမည်
 သော၊ သူ။ (က) ပဉ္စာလစက္ကဘိလူး။ (ခ) ပဉ္စာ-
 လစက္ကနတ်သား။ (ဂ) ပဉ္စာလစက္ကပုတ္တား
 လုလင်။ (က) ပဉ္စာလစက္ကော အာဠဝကော၊
 ပဇ္ဇန္တော သုမနော သုမုခေါ။ ဒိ၊ ၃။ ၁၆၅။ (ခ)
 ကေမန္တံ ဌိတော ခေါ ပဉ္စာလစက္ကော ဒေဝ-
 ပုတ္တော ဘဂဝတော သန္တိကေဏမံ ဂါထံ
 အဘာသိ။ သံ၊ ၁။ ၄၆။ (ဂ) ဩဟာယ ကော-
 သလရာဇံ ပဉ္စာလစက္ကေန ပါပမကာသိ။ ဇာ၊
 ၂။ ၁၁၈။ တတ္ထေဝေကော ပဉ္စာလစက္ကော
 နာမ ဗြဟ္မဏကုမာရေ အတ္ထိ အဘိရူပေါ။
 ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၆၃။ (မိုးထိမူသျှနှင့် ဇာတ်ဝတ္ထု၌
 “ပဉ္စာလစန္ဒ” ဟုရှိသည်။)

ပဉ္စာလစက္ကသုတ္တ (န) [ပဉ္စာလစက္က+သုတ္တ] ပဉ္စာ-
 လစက္ကသုတ်။ အခါတပါး၌ ပဉ္စာလစက္ကမည်
 သော နတ်သားသည် ဘုရားရှင်အထံတော်၌
 “ကြီးမားသောပညာရှိသည် ဖြစ်၍ ဘဇ္ဇာလေး
 ပါးကို သိသော၊ မာနကင်းသည်ဖြစ်၍ မြတ်
 သောဈာန်ကို ဖုတ်သော ရဟန်းသည်
 (နိဝရဏတို့ဖြင့်) ကျဉ်းမြောင်းရာ အရပ်၌
 (ဈာန်ဘည်းဟူသော) တည်ရာကို ရထားသူ
 ဖြစ်ပါသည်ဘုရား” ဟု လျှောက်ထား၏။ ထို
 အခါ ဘုရားရှင်က- “ဒါဃကာ ပဉ္စာလစက္က
 နတ်သား နိဗ္ဗာန်ဆုကိုခြင်းငှါ ဝိပဿနာ

သတိ၊ အရိယမဂ်သတိကို ရပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်
တို့သည် မဖောက်မပြန် ကောင်းမွန်စွာ တည်
ကြည်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ ကျဉ်းမြောင်းရာ
အရပ်၌ တည်ရာချာန်တရားကို ရကြပေကုန်
၏”ဟု ထောက်ခံ ဟောပြောအပ်သော သုတ်
(သံ၊ ၁။ ၄၆)။ ယင်း ပဉ္စာလစန္ဒနတ်သား၏
လျှောက်ထားအပ်သော ဂါထာကိုယူ၍ အရှင်
ကာဠုဒါယိက အရှင်အာနန္ဒာအား လျှောက်
ထားမေးမြန်းပြန်ရာ အရှင်အာနန္ဒာ အကျယ်
ဝေဖန်ဟောပြောအပ်သောသုတ်သည် အင်္ဂုတ္တ-
ရနိကာယ် နဝကနိပါတ်၌ သမ္မာသုတ်အဖြစ်
ဖြင့် ထင်ရှားသည် (အံ၊ ၃။ ၂၄၂-၂၄၄)။

ပဉ္စာလစန္ဒ (ပု) [ပဉ္စာလ + စန္ဒ] (စူဠနိဗ္ဗဟဒ္ဒိ
မည်သော) ပဉ္စာလမင်း၏ သားတော် စန္ဒ
မင်းသား၊ ပဉ္စာလစန္ဒမင်းသား။ ဧဝံ ပဉ္စာလ-
စန္ဒော တေ၊ ဒယိတဗ္ဗော ရထေသဘ။
ဇာ၊ ၂။ ၂၃။ သယံ နိက္ခန္တော ပန မာတရံ
စလာကဒေဝိဉ္ဇ၊ အဂ္ဂမဟေသိ နန္ဒာဒေဝိဉ္ဇ၊
ပုတ္တံ ပဉ္စာလစန္ဒဉ္ဇ၊ ဓိတရံ ပဉ္စာလစန္ဒဉ္ဇာတိ
စတ္တာဓေ ဇနေ ဩဓေဓေဟိ သဒ္ဓိ
ပါသာဒေ နိဝါသာပေတွာ နိက္ခမိ။ ဇာ၊ ၄။
၆။ ၂၀။

ပဉ္စာလစန္ဒ (ထိ) [ပဉ္စာလ + စန္ဒ] (စူဠနိဗ္ဗဟဒ္ဒိ
မည်သော) ပဉ္စာလမင်း၏ သမီးတော်
စန္ဒမင်းသမီး၊ ပဉ္စာလစန္ဒမင်းသမီး။ ဤ
မင်းသမီးသည် ကပိလတိုင်း ဥတ္တရပဉ္စာလ
မြို့၌ မင်းပြုသော စူဠနိဗ္ဗဟဒ္ဒိမင်းကြီး၏
သမီးတော် ဖြစ်သည်။ နတ်သမီးတမျှ လှပ
တင့်တယ်၍ ရှုချင်ဖွယ်ကောင်းသော အဆင်း
ရှိ၏။ ကေဝလပုဏ္ဏား၏ အကြံပေးချက်
အရ စူဠနိဗ္ဗဟဒ္ဒိမင်းကြီးသည် ပဉ္စာလ-
စန္ဒမင်းသမီးဖြင့် ဖြားယောင်းသွေးဆောင်
ကာ မဟောသဓာနှင့်တကွ ဝိဒေဟဆုတ်မင်း
ကြီးကို အသုံးစီရင်၍ အောင်သေအောင်ပွဲ
ဆင်နွှဲရန် ကြံစည်သည် (ဇာ၊ ၄။ ၂၅)။

ထို အကြံအစည်ကို မသိနားမလည်သော ဝိ-
ဒေဟဆုတ်မင်းကြီးသည် ပဉ္စာလစန္ဒမင်းသမီး
ကိုရရန် မဟောသဓာနှင့် တိုင်ပင်ရာ မဟော-
သဓာသည် ရှေးဦးစွာ သွားနှင့်၍ ၂-ဂါဝုတ်
ရှည်သော ဥမင်ကြီး၊ တဂါဝုတ်ရှည်သော
ဥမင်ကွေ့နှင့်တကွ ဥပကာရိမည်သော လက်
ထပ်နန်းမြို့ကို ကျုံးသုံးသပ်ရံကာ လေးလ
အတွင်း အပြီးစီရင်သည် (ဇာ၊ ၄။ ၂၅-
၂၆)။ လက်ထပ်ခက်လာပွဲ ဆင်နွှဲမည့်နေ့တွင်
စူဠနိဗ္ဗဟဒ္ဒိမင်းကြီးသည် ၁၀-အက္ခောဘဏီ
မျှသော ခပ်သည်ဗိုလ်ပါတို့ဖြင့် ဝိဒေဟဆုတ်
မင်းကြီး၏ ဥပကာရိစံနန်းကို ဝန်းရံထား
သည်။ ထိုအခါ မဟောသဓာသည် အစေ
အပါးရဲဘော်များကို စေခိုင်း၍ စူဠနိဗ္ဗဟ-
ဒ္ဒိမင်း၏ မယ်တော် စလာကဒေဝီ၊ ကြင်
ရာတော်မိဖုရားကြီး နန္ဒာဒေဝီ၊ သားတော်
ပဉ္စာလစန္ဒမင်းသား၊ သမီးတော် ပဉ္စာလစန္ဒ
မင်းသမီးတို့ကို ခေါ်ဆောင်၍ ဥမင်အတွင်း
တန်ဆာ ဆင်အပ်သော တိုက်ခန်းဝယ် ထည့်
သွင်း ထားစေသည် (ဇာ၊ ၄။ ၂၇-၂၈)။
ထို့နောက် မဟောသဓာသည် ပဉ္စာလစန္ဒမင်း
သမီးကို ဥမင်မုခ်ဦး လက်ထပ်နန်းပြာသာဒ်
အထက် ရတနာပုံပေါ်တွင် တက်စေ၍ ဝိဒေ-
ဟဆုတ်မင်းကြီး၏ အဂ္ဂမဟေသိ မိဖုရားကြီး
အဖြစ် အဘိသိက်သွန်းပေးသည် (ဇာ၊ ၄။
၂၉)။ ပဉ္စာလစန္ဒသည် ဝိဒေဟဆုတ်
မင်းကြီး၏ မြတ်နိုးစုံမက်မှုကို ခံရပြီးလျှင်
၂-နှစ်မြောက်တွင် သားတော် ယောကျ်ား
ကလေးမွေးဖွားသည်။ ထိုသားကလေး ၁၀-
နှစ်မြောက်သောအခါ ဝိဒေဟဆုတ်မင်းကြီး
နတ်ရွာစံတော်မူသည် (ဇာ၊ ၄။ ၃၁)။ ဥမင်
ဇာတ်လာ ပဉ္စာလစန္ဒသည် ယခု ဂေါတမ
ဘုရားရှင်လက်ထက် သာဝတ္ထိပြည်၌ ရုပ်ဆင်း
အင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံသော သန္နုရိမည်သော မိန်းမ
ဖြစ်၍ တိတ္ထိဘူမိ စေခိုင်းချက်အရ ဘုရား
ရှင်ကို စွပ်စွဲပြီးလျှင် တိတ္ထိဘူမိ သတ်ပြတ်

ခြင်းကိုပင် ခံရရှာလေသည် (ဇာ၊ဌ၊၆။၃၃၂။
အ၊ပ၊ဌ၊၁။၁၃၄။ ဦးဩဘာသ ဇာတ်တော်
ကြီး၊ ဒု။၁၉၂)။

အယံ ပဉ္စာလစန္ဒိ တေ၊ ဟုဇပုတ္တိ အဘိဓ္မိ-
တာ။ ဇာ၊၂။၂၃၂။ အမှာကံ ရညော ဓိတာ
ပဉ္စာလစန္ဒိ နာမ ဥတ္တမရူပဓရာ ဒေဝဓ္မရာပဋိ-
ဘာဂါ။ ဇာ၊ဌ၊၆။၂၅၅။

ပဉ္စာလနဂရ (န၊ထိ) [ပဉ္စာလ+နဂရ] ပဉ္စာလမြို့၊
ဥတ္တရပဉ္စာလမြို့(ယင်းမြို့သည် ဥမင်ဇာတ်လာ
ကပိလတိုင်း စူဠနိဗြဟ္မဒတ်မင်းကြီး စိုးစံရာမြို့
တော်ဖြစ်သည်)။ ဥပကာရိန္ဒိ ပဉ္စာလနဂရ
ဥပါဒါယ မဟာသတ္တေန ကာရိတတ္တာ “ဥပ-
ကာရိ”တိ လဒ္ဒနာမံ တံ နဂရံ ဥပါဂမိ။
ဇာ၊ဌ၊၆။၂၉၇။

ပဉ္စာလပုတ္တ (ပု)[ပဉ္စာလ+ပုတ္တ] (က) ပဉ္စာလ
ပုဇ္ဈေးမ၏ သား (အရှင်ဝိသာခထေရ်)။
(ခ) ပဉ္စာလမင်းသမီး၏သား (အရှင်ဝိသာခ
ထေရ်)။ (က)တေန ခေါ ပန သမယေန
အာယသ္မာ ဝိသာခေါ ပဉ္စာလပုတ္တော (ပဉ္စာ-
လိပုတ္တော) ဥပဋ္ဌာနသလ္လာယံ ဘိက္ခု
ဓမ္မိယာ ကသာယ သန္ဓဿေသိ။ သံ၊၁။ ၄၆၇။
အံ၊၁။၃၆၀။ ပဉ္စာလပုတ္တောတိ ပဉ္စာလဗြာဟ္မ-
ဏိယာ (ပဉ္စာလိပုတ္တောတိ ပဉ္စာလိဗြာဟ္မ-
ဏိယာ။ သိ၊သျှာ) ပုတ္တော။ အံ၊ဌ၊၂။၃၀၆။
(ခ) ဣမသ္မိံ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေ မဂဓရဋ္ဌေ မဇ္ဈလိက-
ရာဇကုလေ နိဗ္ဗတ္တိတော ဝိသာခေါတံ လဒ္ဓ-
နာမော ပဉ္စာလရာဇဓိတုယာ ပုတ္တဘာဝတော
ပစ္စာ ပဉ္စာလပုတ္တောတိ ပညာယိတ္တ။ ထေရ၊
ဌ၊၁။၄၂၃။ (ဤသို့ အမိ ၂-ယောက်ကွဲပြား
နေသော်လည်း အရှင် ဝိသာခထေရ်တပါး
တည်းပင် ဖြစ်ဖွယ်ရှိ၏။ ဝိသာခပုန်နှင့်လည်း
ယှဉ်ကြည့်။)

ပဉ္စာလဗြာဟ္မဏိ (ထိ) [ပဉ္စာလ+ဗြာဟ္မဏိ]
ပဉ္စာလပုဇ္ဈေးမ။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၃၂-ပ-မ-သ-၈

ပဉ္စာလရဋ္ဌ (န) [ပဉ္စာလ+ရဋ္ဌ] ပဉ္စာလမည်
သော-တိုင်း-နိုင်ငံ-ဇနပုဒ်။ ပဉ္စာလရဋ္ဌ
နဂရဝရေ၊ ကပိလာယံ ပုရုတ္တမေ။ စရိယာ။
၄၀၅။ ပဉ္စာလရဋ္ဌေတိ ဧဝံ နာမကေ ဇန-
ပဒေ။ စရိယာ၊ဌ။၁၆၃။ (-ပေ၊ဌ၊၁။၄၉၊
၁၅၁)။

ပဉ္စာလရဋ္ဌဝါသိ (တိ) [ပဉ္စာလရဋ္ဌ+ဝသ+တိ]
ပဉ္စာလတိုင်း၌ နေလေ့ရှိသော၊ သူ။ ပဉ္စာလ
တိုင်းသူ တိုင်းသား။ ပဉ္စာလ-ကြည့်။

ပဉ္စာလရာဇ (ပု) [ပဉ္စာလ+ရာဇ] ပဉ္စာလမင်း၊
ပဉ္စာလရာဇမင်း။ (က) အရှင်ဝိသာခထေရ်
၏ ဘိုးတော် ပဉ္စာလမင်း။ (ခ) သေ့ကာရိ၏
ယောက္ခမ ဖြစ်သော ပဉ္စာလမင်း။ (ဂ)
ဇယဒ္ဓိသမင်းသား၏ ခမည်းတော် ပဉ္စာလ
မင်း။ (ဃ) စူဠနိဗြဟ္မဒတ် မည်သော
ပဉ္စာလမင်း။ (င) စန္ဒကုမာရမင်းသား၏
ယောက္ခမဖြစ်သော ပဉ္စာလမင်း။ (က) ပဉ္စာ-
လပုတ္တ (ခ) ကြည့်။ (ခ) ပဉ္စာလိ-ကြည့်။
(ဂ) ပဉ္စာလရာဇာ ဧကံ ပဝိဋ္ဌော၊ဇယဒ္ဓိသော
နာမ ယဒိဿတော တေ။ ဇာ၊၁။၃၆၅။
ဇာ၊ဌ၊၅။၂၄။ (ဃ) အတ္ထိ ပဉ္စာလရာဇဿ၊
သာဠိကာ သယနပါလိကာ။ ဇာ၊၂။၂၀၆။
ကောဒသီတိ တေဟိ ကိရ ပဏ္ဍိတေဟိ အတိ-
ရေကတရပညာ ပဉ္စာလရညော မာတာ။ ဇာ၊
ဌ၊၆။၂၄၂-၃။ (င) အောက်ပုဒ် (ဃ) ကြည့်။

ပဉ္စာလရာဇဓိတု (ထိ) [ပဉ္စာလရာဇ + ဓိတု]
ပဉ္စာလမင်း၏ သမီး။ (က) အရှင်ဝိသာခ
ထေရ်၏ မယ်တော် ပဉ္စာလမင်းသမီး။ (ခ)
သေ့ကာရိမင်း၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးဖြစ်သော
ပဉ္စာလမင်းသမီး။ (ဂ) စူဠနိဗြဟ္မဒတ်မင်း၏
သမီးတော် ပဉ္စာလစန္ဒိမင်းသမီး။ (ဃ)
စန္ဒကုမာရမင်းသား၏ကြင်ရာတော်စန္ဒာဒေဝီ
မိဖုရား။ (က) ပဉ္စာလပုတ္တ-ကြည့်။ (ခ)
ပဉ္စာလိ-ကြည့်။ (ဂ) ပဉ္စာလရာဇဓိတု
သရီရဝဏ္ဏံ ဒေဝတာပိ ဂါယန္တိ။ ဇာ၊ဌ၊၆။

၂၅၆။ (ဃ) ပညာလရာဇေတိတာ ပညာလိကာ၊
သဗ္ဗပရိသာယ သမနုပရိယာယိ။ ဇာ၊ ၂။
၂၅၇။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၀၀။

ပညာလိ (ပု) [ပညာလ+လိ။ ခတ္တိယာတိ ကိ* ?
ပညာလဿ ဗြာဟ္မဏဿ အပစ္စံ ပညာလိ။
မောဂ်၊ ၄၊ ၉။ နိရုတ္တိ၊ ၄၄၂။] ပညာလပုဏ္ဏား၏
မျိုးနွယ်အစဉ်၊ ပညာလ ပုဏ္ဏား၏ သား။
ထောင့်ကွင်းကြည့်။

ပညာလိကာ (ထိ) [ပည+လက+အာ။ ပညာ-
လိကာ ပေါတ္ထလိကာ၊ ဝတ္ထဒန္တာဒိနိမ္မိတာ။
ဓာန်၊ ၅၂၃။ ဝတ္ထဒန္တာကဋ္ဌသိဂ်၊ ၁။ ပေါတ္ထလိ-
ကာယံ ပညာလိကာဒိဒ္ဓယံ။ ပညာဂ်၊ ၁။ ယဿာ
သန္တိ သဇီဝဿေဝါတိ ပညာလိကာ၊ ဣကော။
မဇ္ဈေ လကာရာဂမော။ ဓာန်၊ ၄။ ၅၂၃။
ပည+အလ+အ+ (သုတ္တ)က+အာ။ ပည+
အလ+ဇ္ဈ။ ပညာလိကာ ပုတြိကာ သျှာဒ္ဓ-
တ္ထဒန္တာဒိတိ၊ ကုတာ။ အမရ၊ ၂၀-ဝဂ်၊ ၂၉-
ဂါထာ။ ပညာဘိဝံဇီရလျတေ၊ ‘အလဘုမဏာ
ဒေါ’၊ ဟည်၊ သွာထေ ကန်၊ ဋ္ဌာဝ်၊ ‘ပြတျ-
ယဿာတိ’ ဣတုမ်၊ ‘သံဗြာယာမိ’ ဣတိ ဣလ်
ဝါ၊ သံဗြာပုဝ ကတုန္တုဒ္ဓိ၊ ပါညာလိကာ’
ဣတိပါဌေ ပညာလဂေဟေ ဘဝါ၊ ‘ဇနပဒဝဒ-
ချောစွ’ ဣတိ ဝုဉ်၊ အာဒိဝုဒ္ဓိ၊ ဗျာချာသုဓာ။
ပညာယ ပြပညာယ အလတိ၊ အလ+ဇ္ဈလ်၊
တာပိ အတ ဣတုမ်၊ ဝါစပုတိ။] ယမင်းရုပ်၊
လုပသောမိန်းမငယ်အရုပ်။ (ရှေးနိဿယတို့၌
“ညမင်းရုပ်၊ ညမင်း၊ ယဉ်မင်းရုပ်၊ ရစ်မင်း
ရုပ်” ဟုလည်း ပြန်ဆိုကြသေးသည်။) တထာ
ဟိ နံ ပေါတ္ထေန ဝတ္ထေန အလကရိယတ္တာ
ပေါတ္ထလိကာ၊ ပည အဂ်၊ ၁။ ယဿာ သဇီ-
ဝဿေဝါတိ ပညာလိကာတိ စ ဝေါဟရန္တိ။
သိ၊ ၄။ သမ်၊ ၂။ ၉၇။

ပညာသိပုတ္တ (ပု) [ပညာလိ+ပုတ္တ] ပညာလိပုဏ္ဏား
မ၏သား (အရှင်ဝိသာခထေရ်)။ ပညာလပုတ္တ-
ကြည့်။

ပညာလိဗြာဟ္မဏံ (ထိ) [ပညာလိ + ဗြာဟ္မဏံ]
ပညာလိပုဏ္ဏားမ။ ပညာလပုတ္တ-ကြည့်။

ပညာလိယ (တိ) [ပညာလ+ဣယ။ ဂါမိယော၊
ဥဒရိယော၊ ဒိဝိယော၊ ပညာလိယော၊ ဗောဓိ-
ပက္ခိယော၊ လောကိယော။ မောဂ်၊ ၄။ ၂၅။
ပညာလေသု ဘဝေါ၊ ဗောဓိပက္ခေ ဘဝေါတိပိ
ဝိဂ္ဂဟော။ မောဂ်၊ ပညိကာ၊ ၄၊ ၂၅။ (နိရုတ္တိ၊
၄၅၉။)] ပညာလမင်း၏ ဥစ္စာဖြစ်သော
(စစ်သည်၊ အလိုစသည်)။ သာယံ ပညာလိ-
ယာ သေနာ၊ အပ္ပမေယျာ မဟောသမ။ ဇာ၊
၂။ ၂၀၄။ ပညာလိယာတိ ပညာလရဉ္ဇော
သန္တကာ။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၄၂။ ပညာလိယံ ဝသံ
ဂတာ (ဇာ၊ ၂။ ၂၀၄)တိ တေဿ ပညာလ-
ရဉ္ဇော ဝသံ ဂတာတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ၄။ ၆။
၂၄၄။

ပညာလိ (ထိ) [ပညာလ+ဏ+ဤ] (က) ပညာ-
လမင်း၏ သမီး၊ ပညာလမင်းသမီး (ဗာရာ-
ဏသီပြည် သေကာရိမင်း၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး
ဖြစ်သည်။) (ခ) (အရှင် ဝိသာခထေရ်၏
မယ်တော်) ပညာလိပုဏ္ဏားမ။ (က) ဝေဗ္ဗိ
မံ တွံ ဥဒတာရိ ဘောတိ၊ ပညာလိ ဂါထာဟိ
သုဘာသိတာဟိ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၅၂။ ပညာလိတိ
ပညာလရာဇေတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၄၉၀။ (ခ)
ပညာလိပုတ္တ-ကြည့်။

ပညာဝရဏ (န) [ပည+အာဝရဏ] နိဝရဏ
တရား ၅-ပါး။ ပဟာယ ပညာဝရဏာနိ
စေတသော။ အပါ၊ ၁။ ၁၃။ သုတ္တနိ၊ ၂၂၉။
စူဠနိ၊ ၂၉၄။ ပညာဝရဏာနိတိ ပည နိဝရ-
ဏာနိ ဝေ။ အပါ၊ ၁။ ၁၃။ (-သုတ္တနိ၊ ၄၊
၁။ ၁၀၇။)

ပညာဝုဓ (န) [ပည+အာဝုဓ] (၁) ၅-မျိုးသော
လက်နက်၊ လက်နက် ၅-မျိုး။ (က) စစ်
လက်နက် ၅-မျိုး။ (စစ်လက်နက် ၅-မျိုးကား
—ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၁-၌ “ဓနု = လေး၊ ခဂ္ဂ =
သန်လျက်၊ ကဏယ = သံစူး၊ မုဂ္ဂရ = တင်း

ပုတ်၊ ကုန္တ=လုံ”ဟု လက်နက် ၅-မျိုးပြဆိုသည်။ ဇာတ်၊ ဇွဲ၊ သစ်-၌ကား-“ဓနု=လေး၊ မုဂ္ဂရ=တင်းပုတ်၊ အသိ=သန်လျက်၊ လဂ္ဂလ=ဆောက်ပုတ်၊ ကုန္တ=လုံ”ဟု ၅-မျိုး ပြဆိုသည်။ သံ၊ ဇွဲ၊ ၂။ ၃၈၀-၌ကား-“အသိ=သန်လျက်၊ ဓနု=လေး၊ ဂဒါ=တင်းပုတ်၊ အယသကံ=သံစူး၊ စက္က=စက်လက်နက်”ဟု ၅-မျိုး ပြဆိုသည်။ မိလိန္ဒ၊ ၃၂၂-၌ကား-“ဓနု=လေး၊ သတ္တိ=လုံ၊ ကဏယ=သံစူး၊ ခဂ္ဂ=သံလျက်၊ သုရိကာ=ဓားမြှောင်”ဟု ၅-မျိုး ပြဆိုသည်။ (ခ) ခြင်္သေ့ လက်နက် ၅-မျိုး (နှုတ်သီး၊ လက် ၂-ဖက်၊ ခြေ ၂-ဖက်တို့ဖြစ်သည်။) (ဂ) မိန်းမလက်နက် ၅-မျိုး (အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့တို့ဖြစ်သည်။) (တိ) (၂) လက်နက် ၅-မျိုးရှိသော။ (ခ) (က) အသိဓနုဂဒါယသကံ-စက္ကာနိ ပညာဝုဓာနိ။ သံ၊ ဇွဲ၊ ၂။ ၃၈၀။ (-မ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၂၈၊ ၂၃၀။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၈၉။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၄၄။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၉၀။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၃၀၇။) (ခ) (ဂ) ယထာ ဟိ သီဟဿ မုခဉ္ဇေဝ စတ္တာရော စ ဟတ္ထပါဒါတိ ပညာဝုဓာနိ၊ တထာ ဣတ္ထိနမ္ပိ ရူပသဒ္ဓဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာနိ ပညာဝုဓာနိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၄၆၄။ (၂) ပညာဝုဓော (ဇာ၊ ၂။ ၁၁၉) တိ မုဿ ဝေဝ စတုန္နဉ္စ စရဏာနံ ဝသေနေတံ ဝုတ္တံ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၄၆၄။

ပညာဝုဓကမ္မ (န) [ပညာဝုဓ+ကမ္မ] လက်နက် ၅-မျိုးဖြင့်ပြုခြင်းအမှု။ ပညာဝုဓကမ္မေ ပညာတော ပါကဋ္ဌော ဇမ္မုဒိပေ အဂ္ဂပုရိသော ဘဝိဿတိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၉၀။

ပညာဝုဓကုမာရ (ပု) [ပညာဝုဓ+ကုမာရ] ပညာဝုဓသတ္တိသား၊ ပညာဝုဓမင်းသား။ ကုမာရဿ နာမံ ဂဏ္ဍန္တော “ပညာဝုဓကုမာရော” တိ နာမံ အကာသိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၉၀။

ပညာဝုဓကုမာရကာလ (ပု) [ပညာဝုဓကုမာရ+ကာလ] ပညာဝုဓ-သတ္တိသား-မင်းသား-ဖြစ်

စဉ်အခါ။ မဟာသီလဝဏ္ဏကောလေ၊ ပညာဝုဓ-ကုမာရကာလေ။ စရိယာ၊ ဌ။ ၂၆၅။

ပညာဝုဓသန္နဒ္ဓ (တိ) [ပညာဝုဓ+သန္နဒ္ဓ] လက်နက် ၅-မျိုးဖြင့် ဖွဲ့စပ်အပ်သော၊ လက်နက် ၅-မျိုးကို ကိုင်ဆောင်သော၊ သူ။ သာ ပုရိသဝေသံ ဂဟေတွာ ပညာဝုဓသန္နဒ္ဓါ ဘတ္တပါတိ* ဂဟေတွာ နဂဏ နိက္ခမိ။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၅။ (-သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၄၁။ ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၄၃။)

ပညာဝုဓသန္နာဟ (ပု) [ပညာဝုဓ+သန္နာဟ] လက်နက် ၅-မျိုးဖြင့် ဖွဲ့စပ်ခြင်း၊ လက်နက် ၅-မျိုးကို ကိုင်ဆောင်ခြင်း။ ပညာဝုဓသန္နာဟော ဝိယ ဝိပဿနာပဉ္စမာနိ ဣန္ဒြိယာနိ၊ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၄၄။

ပညာဝုဓသမ္ပန္န (တိ) [ပညာဝုဓ+သမ္ပန္န] လက်နက် ၅-မျိုးနှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ ဗဟုသုတော ပညာဝုဓသမ္ပန္နော ယောဓော ဝိယ ဝုတ္တော။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၁၇။

ပညာသီတိ (တိ) [ပညာ+အသီတိ] ရှစ်ဆယ့်ငါး၊ ဂဗျ-ခု၊ ဂဗျ-ယောက်(စသည်)။ အန္တရဝိမာနာနံ အဂ္ဂဟဏေ ပညာသီတိ၊ ဂဟဏေ ပန တေဝိ-သသတံ ဝတ္ထုနိ။ ဝိမာန၊ ဌ။ ၄။ (-အမ၊ ၁။ ၁၇၅။)

ပညာသီတိသတ (န) [ပညာသီတိ+သတ] တရဒု ရှစ်ဆယ့်ငါး၊ ၁၇၅-ဂါထာ (စသည်)။ ပညာသီတိသတံ ဝုတ္တာ၊ ဂါထာယော သဗ္ဗပိဏ္ဍိတာ။ အပ၊ ၁။ ၉၀။

ပညာဟံ (န) [ပညာ+အဟ] (၁) ၅-ရက်။ (တိ) (၂) ၅-ရက်ရှိသော။ (၁) တတိယဒိဝေသကတံ ပညာဟံ ဝဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၉၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၀၃။ (-ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၀၆။ ကင်္ခါ။ ၁၀၁။ အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၅၄။) (၂) ပညာဟံ ပဗ္ဗဒိတော (ထေရ။ ၂၆၃) တိ ပညာဟော အဟံ၊ ပဗ္ဗဒိတော ဟုတွာ ပညာဟော၊ ပဗ္ဗဒိဟဒိဝေသတော

ပညမော အဟော နိဋ္ဌိတောတိ အတ္ထော။
ထေရါဌာဝါ၇၄၇။

ပညာဟာ (တိ) [ပညမ+အဟ+ဏ] ၅-ရက်
မြောက် နေ့၌ ဖြစ်သော (အလှည့်၊ အကြိမ်)၊
၅-ရက်တကြိမ်။ ပညာဟံ သန္နိပတန္တိ၊ ကေဂ္ဂါ
သန္တဝုတ္တံ နော။ အပါဝါ၇၄၆။

ပညာဟပရိဝါသ (ပု) [ပညာဟာ + ပရိဝါသ] ၅-ရက်
ပရိဝါသနေခြင်း။ ပညာဟပဋိစ္စန္ဒာယ
ပညာဟပရိဝါသံ ဒေတု။ ဝိ၊ ၄။ ၁၁၂။

ပညာဟပဋိစ္စန္ဒ (တိ) [ပညာဟာ + ပဋိစ္စန္ဒ] ၅-ရက်-၅-အရက် - ဖုံးလွှမ်း - ထားသော
(အာပတ်)။ သဗ္ဗေတနိကံ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိံ
ပညာဟပဋိစ္စန္ဒံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁၁၂။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၅၄၊ ၃၆၁။)

ပညာဟာတိက္ကန္တ (ပု) [ပညာဟာ + အတိက္ကန္တ] ၅-
ရက် - ၅-အရက် - ကျော်လွန်ခြင်း။ ပညာဟာ-
တိက္ကန္တ အနတိက္ကန္တသညာ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၇၀။

ပညာဟာတိက္ကမ (ပု) [ပညာဟာ + အတိက္ကမ] ၅-
ရက်-၅-အရက်-ကျော်လွန်ခြင်း။ အညတြ
အနညာတကာရဏာ ပညာဟာတိက္ကမော
ရရနိက္ခေပေါ။ ကင်္ခါ။ ၃၂၃။ (-သာရတ္ထ၊
၃။ ၁၂၅။)

ပညာဟာနတိက္ကန္တ (ပု) [ပညာဟာ + အနတိက္ကန္တ] ၅-ရက်-၅-အရက်-
မကျော်လွန်ခြင်း။ ပညာ-
ဟာနတိက္ကန္တ အတိက္ကန္တသညာ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၇၀။
(-ကင်္ခါ။ ၃၂၃။)

ပညာဟိကံ (န) [ပညာဟာ + ဟိက] ၅-ရက်။
ဟာ ပန ဘိက္ခုနီ ပညာဟိကံ သင်္ခာသိစာရံ
အတိက္ကာမေယျ၊ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၇၀။ ပည
အဟာနိ ပညာဟံ၊ ပညာဟမေဝ ပညာဟိကံ။
ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၆။ ကင်္ခါ။ ၃၂၃။ (-ဝိ၊ ၅။ ၁၁၀။
ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၄၇၊ ၁၆၀။)

ပညာဟိကံ (တိ) [ပညမ+အဟ+ဏ] ၅-ရက်
မြောက် နေ့၌ ဖြစ်သော (အလှည့်၊ အကြိမ်)၊
၅-ရက်တကြိမ်။ ပညာဟိကံ ခေါ် ပန မယံ
ဘန္တေ သဗ္ဗရတ္တိကံ ဓမ္မိယာ ကထာယ သန္နိ-
သီဒါမ။ မ၊ ၁။ ၂၆၇။ ပညမေ ပညမေ အဟာနိ
ဘဝတိတိ ပညာဟိကံ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၄။ (-မ၊
၄။ ၂။ ၁၄၄။)

ပညာဟိကံ (တိ) [ပည+အဟ+ဏ] ၅-ရက်ရှိ
သော။ ပညာဟိကဝါရ-ကြည့်။

ပညာဟိကစာရ (ပု) [ပညာဟိကံ + စာရ] ၅-ရက်
တကြိမ် လှည့်လည်ကျက်စားခြင်း။ ပညာဟိက-
စာရေ ဝါ သတ္တာဟိကစာရေ ဝါ ဇာနိ-
တဗ္ဗော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၁။ (ယင်း အဖွင့်-အံ၊ ၄။
၃။ ၃၆၄-၌ ပညာဟိကဝါရ-ဟု ရှိသည်။)

ပညာဟိကဝါရ (တိ) [ပညာဟိကံ + ဝါရ] ၅-ရက်ရှိ
သော- အလှည့်- အကြိမ်၊ ၅-ရက်တကြိမ်။
ပညာဟိကဝါရေ ဝါ သတ္တာဟိကဝါရေ ဝါ
ဇာနိတဗ္ဗော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၂။ ပည အဟာနိ
ဘူတာနိ တေဿာတိ ပညာဟိကော။ သော
ဝေ ဝါရေတိ ပညာဟိကဝါရေ။ မ၊ ၄။ ၂။
၁၉၄။ ပညအဟာနိ တေဿာတိ ပညာဟိကော၊
သော ဝေ ဝါရေတိ ပညာဟိကဝါရေ။ အံ၊
၄။ ၂။ ၃၆၄။

ပဉ္စိန္ဒြိယ (န) [ပည+ဣန္ဒြိယ] ၅-ပါးသော ဣန္ဒြေ၊
ဣန္ဒြေ ၅-ပါး။ ပဉ္စိန္ဒြိယာနီ (နေတ္ထိ။ ၁၅)တိ
စက္ခာဒိပဉ္စိန္ဒြိယာနီ။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၉၉။ ပဉ္စိန္ဒြိယာနီ
(ပဋိသံ၊ ၂၆၉)တိ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိနိ။ ပဋိသံ၊
၄။ ၂။ ၁၇၃။ (-ဝိ၊ ၂။ ၃၇၀။ ဝိ၊ ၄။ ၄၂၃။ ဒိ၊ ၂။
၁၀၀။ ဒိ၊ ၃။ ၈၄။ မ၊ ၂။ ၂၀၄။ မ၊ ၃။ ၂၇၊
၃၄၅။ အံ၊ ၃။ ၄၃၊ ၅၉၊ ၃၉၇။ အဘိ၊ က။ ၄၂၇။
ပဋိသံ၊ ၃၃၊ ၁၉၇၊ ၂၁၃၊ ၂၅၂၊ ၃၄၉၊ ၃၅၆။
မဟာနိ၊ ၄၂။)

ပဉ္စိန္ဒြိယဂ္ဂဟဏာတိတ (တိ) [ပဉ္စိန္ဒြိယ+ဂ္ဂဟဏ+
အတိတ] ဣန္ဒြေ ၅-ပါးဖြင့် ယူခြင်းကို

လွန်သော။ သော ပဉ္စမြိယဂ္ဂဟဏာတိတံ
အတိသဏှသုခမံ လောကုတ္တရဓမ္မံ ဧကေနေတိ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၇။

ပဉ္စမြိယပက္ခိက (တိ) [ပဉ္စမြိယ+ပက္ခ+ဣက]
ဣန္ဒြ ၅-ပါးအဖို့၌- ဖြစ် - ပါဝင်-သော။
ဝိပါကဓနံ ပဉ္စမြိယပက္ခိကံ ကတော ပဉ္စန္ဒူ
ပုန္ဒြိယာနံ ကမ္မဿ စ အန္တရေ ကော သန္တိ။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၉။

ပဉ္စမြိယပတိဋ္ဌောကာသ(ပု)[ပဉ္စမြိယ+ပတိဋ္ဌော-
ကာသ] ဣန္ဒြ ၅-ပါး၏ တည်ရာအရပ်။ယေသံ
ပါသာဏဥပေကဇာလက္ခေဝလနာနဉ္စေဝ ပဉ္စ-
မြိယပတိဋ္ဌောကာသာနဉ္စ ဝဏ္ဏာယတနံ
ဒိသ္မာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၅။

ပဉ္စမြိယပမုခ (တိ) [ပဉ္စမြိယ+ပမုခ] ဣန္ဒြ
၅-ပါး ဟူသော - အကြီးအမှူး-အဦးအစ -
ပဓာန- ရှိသော။ သဗ္ဗေဟိ ကုသလေဟိ
ဓမ္မေဟိ ပဉ္စမြိယပမုခေဟိ ဝုတ္တော ထောမိ-
တော ဟောတိ၊ နေတ္တိ၊ဝိ၊၁၁၀။

ပဉ္စဒွေသပရိယာပန္န (တိ) [ပဉ္စ+ဥဒွေသ+ပရိ-
ယာပန္န] ဥဒွေသ- ၅-ပါး၌- အကျုံးဝင်- ပါ
ဝင်-သော။ပဉ္စဂံသီလံအဋ္ဌဂံသီလံဒသဂံသီလံ
ပဉ္စဒွေသပရိယာပန္နံပါတိမောက္ခသံဝရသီလံ။
မိလိန္ဒ၊၃၁၇။

ပဉ္စဒွမ္ဘာဂီယ (န) [ပဉ္စ+ဥဒွမ္ဘာဂီယ] (ရူပဗျာ၊
အရူပဗျာ၊ မာန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဝိဇ္ဇာ-ဟူသော)
ဥဒ္ဓမ္ဘာဂီယသံယောဇဉ် ၅-ပါး။ အထက်ရူပ၊
အရူပဘုံ၌ ဖြစ်စေတတ်သော သံယောဇဉ်
၅-ပါး။ ဣမာနိ ခေါ် ဘိက္ခဝေ ပဉ္စဒွမ္ဘာဂီ-
ယာနိ သံယောဇနာနိ၊ သံ၊၃။၅၆၊၁၂၀။
အဘိ၊ပု၊၁၂၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၄၇၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၁။

ပဉ္စဒွမ္ဘာဂီယသံယောဇန (န) [ပဉ္စ+ဥဒ္ဓမ္ဘာ-
ဂီယ+သံယောဇန] ဥဒ္ဓမ္ဘာဂီယ သံယောဇဉ်
၅-ပါး၊ အထက်ရူပ၊ အရူပဘုံ၌ ဖြစ်စေ

တတ်သော သံယောဇဉ် ၅-ပါး။ ဧဟန္တော
ပဉ္စဒွမ္ဘာဂီယသံယောဇနာနိ ဧဟေယျ။
သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃။ (-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၂။)

ပဉ္စပက္ခိလေသ (ပု) [ပဉ္စ+ဥပက္ခိလေသ] (သံ၊
ဓကြီး၊ခဲမဖြူ၊ခဲပုပ်၊ ငွေ ဟူသော နှစ်၏) ညစ်
ညူးကြောင်း ၅-ပါး။ ပဉ္စပက္ခိလေသေဟိ
ဥပက္ခိလိဋ္ဌံ ဇာတရူပံ န စေဝ မုဒု ဟောတိ၊
န စ ကမ္မနိကံ။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၁၇၄။

ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓ (ပု) [ပဉ္စ + ဥပါဒါနက္ခန္ဓ]
ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ ဥပါဒါနိ၏ အာရုံဖြစ်
သော လောကီခန္ဓာ ၅-ပါး။ ပဉ္စမေ ဘိက္ခဝေ
ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ။ဣမေ ခေါ် ဘိက္ခဝေ ပဉ္စ-
ပါဒါနက္ခန္ဓာ။ အံ၊ ၃။ ၂၅၁။ (-ဒိ၊ ၂။
၂၄၃၊ ၂၄၆။ မ၊ ၁။ ၈၂။ မ၊ ၃။ ၆၆၊ ၈၀၊
၂၉၃၊ ၃၃၅။ သံ၊ ၂။ ၂။ ၄၅၄။ သံ၊ ၃။
၄၈၊ ၅၆၊ ၈၀၊ ၃၉၆။ ပဋိသံ၊ ၂။ ၃၆၊
၂၃၀၊ ၃၃၀။ ခုဒ္ဒက။ ၃။ ပေဋကော။ ၁၇၁။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၅၉၊ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၄။ မ၊ ၄။ ၁။
၁၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၊ ၂၄၃။
သံ၊ ၄။ ၃။ ၆၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၃။ အံ၊ ၄။
၂။ ၁၄။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄-၉။ အဘိ၊ ၄။
၃။ ၄၂။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၁၀၈။ ခုဒ္ဒက။ ၄။ ၆၈။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၆။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃။ စူဠနိ၊
၄။၃၇။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၊၁၄၅။ သာဓုတ္တ၊၃။၁၇၅။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊၃။၁၁၇၊
၃၈၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၁၊၂၂၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၄။ အံ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၈၄။ မူလဋ္ဌိ၊ ၁။၉၈။ မူလဋ္ဌိ၊ ၂။၂၅။
အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၂၂။ အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌိ၊
၂။ ၁၆၄။ နေတ္တိ၊ ဋ္ဌိ၊ ၂၆။ နေတ္တိ၊ ဝိ၊ ၉၉။)

ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓကထာ (ထိ) [ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓ+
ကထာ]ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါးကို ဆိုရာစကား။
စတုမဟာဘူတကထာ စ ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓ-
ကထာ စ အာယတနကထာ စ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ

ဝိတ္တာရိတနယေနဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သံ၊ ဌ၊
၃။ ၅၈။

ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာဘေဒ (ပ) [ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ +
ဘေဒ] ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါး၏ အကွဲအပြား။
စတုဗ္ဗိမံ စတုအာဟာရဘေဒတော၊ ပဉ္စဝိမံ
ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာဘေဒတော။ အဘိ၊ဌ၊ ၂။၈၄။

ပဉ္စောသ (ပ) [ပဉ္စ + ဩသ] ၅-ဒွါရ၌ ဖြစ်သော
(ကိလေသာဟူသော) ဩသတရား။ အောက်
ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စောသဂ္ဂဟဏ (န) [ပဉ္စောသ + ဂဟဏ] ၅-ဒွါရ
၌ ဖြစ်သော ဩသတရားကိုယူခြင်း။ ပဉ္စော-
သဂ္ဂဟဏေန ဝါ ပဉ္စောရမ္မာဂီယာနိ သံယော-
ဇနာနိ၊ ဆဋ္ဌဂ္ဂဟဏေန ပဉ္စရမ္မာဂီယာနိ
ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ သံ၊ဌ၊၁။၁၇၂။ (-သံ၊ဋီ၊၁။
၂၂။)

ပဉ္စောသတိဏ္ဏ (တ်) [ပဉ္စောသ + တိဏ္ဏ] ၅-ဒွါရ
၌ဖြစ်သော ဩသတရားကို - ကူးမြောက်-
လွန်မြောက်-ပြီးသော၊ သူ။ ကထဝိဟာရိ-
ဗဟုလောဓ ဘိက္ခု၊ ပဉ္စောသတိဏ္ဏော အတ-
ရီဓ ဆဋ္ဌံ။ သံ၊၁။၁၇၂။ ပဉ္စောသတိဏ္ဏောတိ
ပဉ္စဒွါရိကံ ကိလေသောသံ တိဏ္ဏော။ သံ၊ဌ၊
၁။၁၇၂။

ပဉ္စောဒ္ဓိတ (တိ) [ပဉ္စ + ဩဒ္ဓိတ] ၅-ဌာနတို့၌-
နှောင်ဖွဲ့-အပ်-မိ-သော၊ သူ။ ဧဝံ ဟိ သော
ဘိက္ခဝေ မက္ကဋ္ဌော ပဉ္စောဒ္ဓိတော ထုနံ
သေတိ။ သံ၊၃။၁၂၉။ ပဉ္စောဒ္ဓိတောတိ ပဉ္စသု-
ဇ္ဇာနေသု ကာဇေဏ္ဍကံ ပဝေသေတွာ ဂဟေ-
တဗ္ဗာ ကာဇသိက္ခာ ဝိယ ဩဒ္ဓိတော။ သံ၊ဌ၊
၃။ ၂၃၅။ သော ပဉ္စောဒ္ဓိတော ပဉ္စသု ဌာနေ-
သု ဗဒ္ဓေါ ဩလမ္ပန္တောပိ နိဗ္ဗယော နိဿာ-
ရဇောဝ အဟောသိ။ ဇာ၊ဌ၊၁။၂၉၁။

ပဉ္စောရမ္မာဂီယ (န) [ပဉ္စ + ဩရမ္မာဂီယ]
ဩရမ္မာဂီယသံယောဇန ၅-ပါး၊ အောက်
ကာမဘုံ၌ ဖြစ်စေတတ်သော သံယောဇန

၅-ပါး (ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသ၊
ကာမစ္ଛန္ဒ၊ ဗျာပါဒ-တို့ဖြစ်သည်)။ ဣမာနိ
ခေါ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စောရမ္မာဂီယာနိ သံယော-
ဇနာနိ။ သံ၊၃။၅၆။ (-မ၊၂။၉၅။ သံ၊၃။
၁၅၄။ အံ၊၂။၇၅။ အဘိ၊ပု။၁၂၅။ သံ၊ဌ၊၁။
၁၇၂။ သံ၊ဌ၊၂။၂၅၁။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၇၆။ ဓမ္မ၊
ဌ၊၂။၂၈၉။ ထေရ၊ဌ၊၁။၈၂။ ထေရ၊ဌ၊၂။
၂၃၄။ မဟာနိ၊ဌ။၇၄။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၂၁။ အနု၊ဋီ၊
၁။၁၉။)

ပဉ္စောရမ္မာဂီယသညောဇန (န) [ပဉ္စ + ဩရမ္မာ-
ဂီယ + သညောဇန] ဩရမ္မာဂီယသံယောဇန
၅-ပါး။ ဩရပါရသညိတာနိ ပဉ္စောရမ္မာ-
ဂီယသညောဇနာနိ ဇဟာတိ။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။
၁၂။ (-ဝိမတိ၊၂။၁၀။)

ပဉ္စောရမ္မာဂီယသညောဇနသမုစ္ဓေဒ (ပ) [ပဉ္စော-
ရမ္မာဂီယသညောဇန + သမုစ္ဓေဒ] ဩရမ္မာ-
ဂီယသံယောဇန ၅-ပါးကို ပယ်ဖြတ်ခြင်း။
အနာဂါမိမဂ္ဂံ ကထေတိ ပဉ္စောရမ္မာဂီယ-
သညောဇနသမုစ္ဓေဒဿ ဗျာကတတ္တာ။ သံ၊
ဋီ၊၂။၅၁၈။

ပဉ္စောရမ္မာဂီယသံယောဇန (န) [ပဉ္စ + ဩရမ္မာ-
ဂီယ + သံယောဇန] ဩရမ္မာဂီယသံယောဇန
၅-ပါး။ ပဉ္စောရမ္မာဂီယသံယောဇနသင်္ခါကေ
သံကိလေသေ ပဟာယ။ မ၊ဋီ၊၃။၉၆။

ပဉ္စောရမ္မာဂီယသံယောဇနအဂ္ဂဋ္ဌ (ပါန) [ပဉ္စော-
ရမ္မာဂီယသံယောဇန + အဂ္ဂဋ္ဌ] ဩရမ္မာဂီယ-
သံယောဇန ၅-ပါးဟူသော - တံခါးကျည်-
မင်းတုတ်။ သော ယောဓော သဒ္ဓါရဗာ-
ဟကံ နဂရကဝါနံ ဝိယ ပဉ္စောရမ္မာဂီယ-
သံယောဇနအဂ္ဂဋ္ဌ ဥက္ကါဋေတွာ။ အံ၊ဌ၊၃။၃၂။

ပဉ္စောရမ္မာဂီယသံယောဇနပုပ္ဖာန (န) [ပဉ္စော-
ရမ္မာဂီယသံယောဇန + ပုပ္ဖာန] ဩရမ္မာဂီယ-
သံယောဇန ၅-ပါးကို ပယ်ခြင်း။ တထာ

“သတိ ဝါ ဥပါဒိသေသေ အနာဂါမိတာ”တိ
ဝုတ္တေ ပဉ္စောရမ္ဘာဂိယသံယောဇနပ္ပဟာနံ။
ဇနက္ခိန္နိ။၇၀။

ပဉ္စရ (ပု၊န) [ပဇိ+အရ] (၁) အရိုးစု၊ အရိုး
အပေါင်း။ (၂) ကိုယ်၊ ခန္ဓာကိုယ်။ (၃) ချိုင့်၊
လှောင်ချိုင့်၊ နှောင်အိမ်။ (၄) ထီးခရိုင်၊
ထီးချိုင့်၊ ထီးလက်များ စုဝေးရာ လှည်းပုံ
တောင်းသဏ္ဌာန် အဆောက်အဦ။ (၅)
အသိုက်၊ ငှက်သိုက်။ (၆) လေသာပြွတ်တင်း၊
လေသာပြွတ်တင်းပေါက်။

(၁) အရိုးစု၊ အရိုးအပေါင်း။ (၂) ကိုယ်၊
ခန္ဓာကိုယ်။ ပဉ္စရသို့ ဂဟေတွာန၊ သိလာယ
ဥပရိ ကသော။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၄၀။ ပဉ္စရသို့န္တိ
သရိရေ။ သရိရဉ္စ နာရသမ္ပန္နအဋ္ဌိသသာဠ-
တာယ ဣဓ “ပဉ္စရ”န္တိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၁။
(၃) ချိုင့်၊ လှောင်ချိုင့်၊ နှောင်အိမ်။
သီဟောဝ ပဉ္စရံ ဘေတွာ၊ ပါပုဏိဿတိ
ဗောဓိယံ။ အပါ၊၂။၂၆၉။ ပဉ္စရေ ဌိတံ သဟ
ပဉ္စရေန ဥဒ္ဓရဝံ၊ ပါဏဇိကံ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၂၇၁။
(-အပါ၊၂။၃၇၁။ ဇာ၊၂။၉၂-၆၊၂၁၂။ ဒီ၊ဌ၊
၂။၄၄။ မ၊ဌ၊၃။၂၆၃။ သံ၊ဌ၊၂။၆၄။ ဇာ၊ဌ၊
၁။၄၆၁။ ဇာ၊ဌ၊၃။၆၀-၁။ ဇာ၊ဌ၊၄။၄၊၂၇၁။
ဇာ၊ဌ၊၅။၃၇၁-ဂ။ ဇာ၊ဌ၊၆။၂၇၁။ သီ၊ဋ္ဌ၊
သစ်၊၁။၆၅။) (၄) ထီးခရိုင်၊ ထီးချိုင့်၊
ထီးလက်များ စုဝေးရာ လှည်းပုံတောင်း
သဏ္ဌာန် အဆောင်အဦ။ ဆတ္တပဉ္စရ၊ ပဉ္စရ-
သလာကာ၊ သလာကပဉ္စရ-တို့ကြည့်။ (၅)
အသိုက်၊ ငှက်သိုက်။ ဆကလိဝ မိဂိ ဆာပံ၊
ပက္ခိ မုတ္တာဝ ပဉ္စရာ။ ဇာ၊၂။၃၅၇။ ဆကလိဝ
မိဂိ ဆာပန္နိ ယတာ ဆကလိ စ မိဂိ စ ပဉ္စရ-
သင်္ခါတာ ကုလာဝကာ မုတ္တာ ပက္ခိ စ အာမိ-
သဂိဒ္ဓိနီ သီဟံ စ အတ္တနော ဆာပံ ဩဟာယ
ဂေါစရာယ ပက္ကမန္တိ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၃၄၃။ ပဉ္စရ-
သင်္ခါတာတိ ပက္ခိနံ ဂေဟံ ပဉ္စရော နာမ။ ပစိ-
ယတိ ဝိတ္တာရိယတိတိ ပဉ္စရံ။ ဇာတ်၊ဋီ၊သစ်။

ခုံ-ချပ်ကျော။ (၆) လေသာပြွတ်တင်း၊ လေ
သာပြွတ်တင်းပေါက်။ သီဟပဉ္စရ (ဇာ၊ဌ၊၁။
၁၀၃၊၃၂၂။ ဇာ၊ဌ၊၃။၂၇၆။ ဇာ၊ဌ၊၄။၂၁၄။)
ကြည့်။

ပဉ္စရဂတ (တိ) [ပဉ္စရ+ဂတ] လှောင်ချိုင့်-
ဖြစ်-တည်-နေ-သော။ တေ ပဉ္စရဂတေ
ပက္ခိ၊ ဥဘော ဘဿရဝဏ္ဏိနေ။ ဇာ၊၂။၉၂။
ဇာ၊ဌ၊၅။၃၇၁။

ပဉ္စရဆိဒ္ဓ (န) [ပဉ္စရ+ဆိဒ္ဓ] (ခင်းစရည်း)
ချိုင့်၏အပေါက်။ နေသာဒေါ ပဉ္စရဆိဒ္ဓေန
ဩလောကေန္တေ တဿ ရူပသောဟဂ္ဂပ္ပတ္တံ
မာတ္တတာဝံ ဒိသ္မာ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၃၇၁။

ပဉ္စရန္တရဂတ (တိ) [ပဉ္စရ+အန္တရ+ဂတ]
လှောင်ချိုင့် အတွင်းသို့ ရောက်သော။
သကုဏော ဝိယ ပဉ္စရန္တရဂတော၊ မစ္ဆော
ဝိယ ဇာလန္တရဂတော။ မိလိန္ဒ။၂၂။

ပဉ္စရဗေက္ခိတ္တ (တိ) [ပဉ္စရ+ပက္ခိတ္တ]လှောင်ချိုင့်
၌-လည်း-သွင်း-သားအပ်သော။ သပ္ပမုခ-
ဂတော မဇ္ဈေကော၊ ပဉ္စရပက္ခိတ္တော ဝန-
ကုတ္တုဇော။ ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၇၁။
(-ဇာ၊ဌ၊၅။၃၉၇။)

ပဉ္စရဝဏ္ဏ (တိ) [ပဉ္စရ+ဝဏ္ဏ]ဆေးဒန်းရွှေငါး-
ဆေးဒန်းကျောက်-အဆင်းရှိသော(တံခွန်)။
ဟရိပိဉ္စရံ (အပါ၊၁။၂) ဇမ္ဗောနဒသုဝဏ္ဏဇဏ္ဍံ
ပဉ္စရဝဏ္ဏဉ္စ ဓဇံ။ အပါ၊ဌ၊၁။၁၁၇။ (သံဝဏ္ဏေ-
တဉ္စ “ဟရိပိဉ္စရံ”ဟု ရှိသောကြောင့် လည်း
ကောင်း၊ “ပိဉ္စရံ ပိတနံ တာလ-ဇေလံ စ
ဟရိတာလကေ”ဟု အမရ၊၁၉။ ၁၀၃-၌
ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း “ပိဉ္စရဇဏ္ဍံ”
ဟုသာ ဖြစ်ဖွယ်ရှိ၏။)

ပဉ္စရသလာကာ (တိ) [ပဉ္စရ+သလာကာ]
ထီးဆုပ်၊ ထီးဆိုင်း ဝါးခြမ်းစိတ်(သျှ)။ ဆတ္တ-
ဒဏ္ဍဂ္ဂိဟကံ သလာကပဉ္စရန္တိ ဧတ္ထ ယော
ပဉ္စရသလာကာနံ မဇ္ဈဌော ဗုဒ္ဓေ ပုသုလော

အဟိစ္ဆတ္တကသဒိဿော အဂ္ဂေ သမိဒ္ဓေါ။
ဝိမတံ၊ ခ။ ခဏိ။

ပဉ္စလိ (ပု) [ပ+အဉ္စလိ] (ခ) မြောက်-ချီ-
အပ်သော လက်အုပ်။ (တိ) (၂) မြောက်-
ချီ-အပ်သော လက်အုပ်ရှိသော၊ လက်အုပ်
ချီသော၊ သူ။ (ခ) ပက္ခေ ပက္ခိပု ပက္ခေဟိ၊
ပဉ္စလိ ကတောန မဉ္ဇနာ။ အပါ၊ ၂။ ၁၄၄။
(၂) ဣန္ဒော ဗြဟ္မာ စ အာဂန္တော၊ မံ နမဿိ သု
ပဉ္စလိ။ ထေရ၊ ၃။ ၁၀။ တတ္ထ ကာယေန
ကတံ နမက္ကာရံ ဒဿေန္တော “ပဉ္စလိ” တံ
ဝတ္တာ ဝါစာယ ကတံ ဒဿေတုံ “နမောတေ”
တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ ထေရ၊ ၂။ ၂၂၇။ (-သုတ္တနံ။
၄၃၃။ အပါ၊ ၂။ ၁၁၃၊ ၁၃၅။ စူဠနိ၊ ၅။ ဇာ၊ ၁။
၂၆၄။ ဇာ၊ ၂။ ၁၁၀။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၇၅။ ထေရ၊ ၄။
၂။ ၁၄၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၇၂။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၃။ ဇာ၊
၄။ ၅။ ၄၃၅။)

ပဉ္စလိက (ပု) [ပ+အဉ္စလိ+က] (ခ) လက်အုပ်၊
မြောက်-ချီ-အပ်သော လက်အုပ်။ (တိ) (၂)
မြောက်-ချီ-အပ်သော လက်အုပ်ရှိသော၊
လက်အုပ်ချီသော၊ သူ။ (ခ) ပက္ခေဟိ တံ
ပဉ္စလိကံ ကဏေမိ (ဇာ၊ ၁။ ၁၂၄) တံ အဟိ
ပက္ခေဟိ တံ အဉ္စလိကံ ကဏေမိတိ အတ္ထော။
ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၂။ ပဉ္စလိကတ-လည်းကြည်း။
(၂) “သာဓူ” တိ ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိတော
အနုမောဒိတော နမဿမာနော ပဉ္စလိကော
ပယိရူပါသေယျ။ အံ၊ ၃။ ၂။ ၁၀။ ဘကုဋ်၊ ဝိနယိ-
တောန၊ ပဉ္စလိကံ နမဿထ။ သုတ္တနိ၊ ၃။ ၅၀။
ပဉ္စလိကောတိ ပဂ္ဂဟိတအဉ္စလိကော ဟုတော။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၇။ ပဉ္စလိကာတိ ပဂ္ဂဟိတအဉ္စလိ-
နော ဟုတော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၀။ (-ဝိ၊ ၃။
၄၊ ၄၉၁။ ဒီ၊ ၂။ ၁၃၀။ ဒီ၊ ၃။ ၁၄၆။ မ၊ ၂။ ၄၀၀။
သံ၊ ၁။ ၂၂၀။ သံ၊ ၂။ ၄၉၀-၉။ အံ၊ ၁။ ၂၇၄။
အံ၊ ၂။ ၆၇။ အံ၊ ၃။ ၄၄၇။ ဥဒါန၊ ၈၇။ ဝိမာန။
၅။ ပေတ၊ ၁၇၉။ ထေရ၊ ၃။ ၆၄။ ထေရီ၊ ၄၂၅။
အပါ၊ ၁။ ၅။ ၂၃၊ ၃၂။ အပါ၊ ၂။ ၃၉၄။ စူဠနိ၊ ၄၆။

ဇာ၊ ၁။ ၁၅၀။ ဇာ၊ ၂။ ၇၇။ နေတ္တိ၊ ၃၉။ မိလိန္ဒ။
၁၅၇။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၇။ ဝိမာန၊ ၄။ ၉၅။ ပေတ၊ ၄။
၂။ ၁၉။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၄။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၆၀။
အပါ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၃။ အပါ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၉။ စရိယာ၊ ၄။
၁၇၉။ စူဠနိ၊ ၄။ ၀။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၆။ ဇာ၊ ၄။ ၃။
၂၀၆။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၉။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၀။ ဇာ၊ ၄။ ၆။
၂၀၂။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃၇၀။)

ပဉ္စလိကတ (တိ) [ပဉ္စလိ+ကတ] ပြုအပ်-
မြောက်ချီအပ်-သော လက် အုပ် ရှိ သော၊
လက်အုပ်ချီသော၊ သူ။ ယံ ပဉ္စလိကတော
ရာဇာ၊ ကုမာရေ သုခဝစ္စိတော။ ဇာ၊ ၂။ ၃၅၁။
ပါဒကော ဩရုဟိတောန၊ ပုရတော ပဉ္စလိ-
ကတာ။ ထေရ၊ ၂။ ၉၁။ ပဉ္စလိကတာတိ ပဂ္ဂ-
ဟိတအဉ္စလိကာ သာ ဝေသိ မံ။ ထေရ၊ ၄။
၂။ ၁၂၄။ ပဉ္စလိကတာ(ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၀၁)တိ ကတ-
ပဉ္စလိကာ ကမလမက္ခလသဒိသံ အဉ္စလိ-
သိရသိ ကတာ တိဋ္ဌန္တိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၅၅။ (ဤ၌
ဆန္ဒာနုရက္ခဏံ ဒိဿံ။) (-မ၊ ၂။ ၃၅၂-၄။
သုတ္တနိ၊ ၃။ ၉။ ပေတ၊ ၁။ ၆၄။ ထေရ၊ ၃။ ၃၁-၂။
အပါ၊ ၁။ ၅၀-၂။ မိလိန္ဒ၊ ၁။ ၂၉။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၁၇၇။ ပေတ၊ ၄။ ၁၄၇။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၄၇၃။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၁။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၃၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။
၅၄-၆။)

ပည (တိ) [ပညာ+ဏ။ သဒ္ဓါ ယဿ အတ္ထိ၊
တသ္မိံ ဝါ ဝိဇ္ဇတံဘိ သဒ္ဓေါ၊ ဧဝံ ပညော။
ကစ္စည်း။ ၃၇၀။ (-ဓူ၊ ၄၀၅။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၃၉၅။
မောဂ်၊ ၄။ ၈၄။) (ပြဋ္ဌ-သံ၊ ပဏ္ဏာ-ပြာ)] အသ်-
အလိမ္မာ-ဉာဏ်-ပညာ-ရှိသော၊ သူ၊ ပညာရှိ၊
သုခမိန်။ တတြာယမာဒိ ဘဝတိ၊ လူ၊ ပညာဿ
ဘိက္ခုနော။ ဓမ္မ၊ ၆၇။ ဝိသုဒ္ဓဝစနော ပညော၊
မဂ္ဂေ သဂ္ဂဿ တိဋ္ဌတိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၅၄။ လူ၊
ပညာဿာတိ လူမသ္မိံ သာသနေပဏ္ဍိတဘိက္ခု-
နော။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၆။ ပညောတိ ပညဝါ။
ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၅။ (-အပါ၊ ၂။ ၁၀၉။ ဇာ၊ ၁။ ၂၂၁။

ဇော၊ ၂။ ၁၄၅။ ဇော၊ ၄။ ၅၄၂။ ဇော၊ ၄။ ၂၀၃။
ဇော၊ ၄။ ၅၇၂။)

ပညတ္တ (တိ) [ပ+ည+ကာပေ+တ။ ပ+ည ပ+
တ။ နိတိ၊ ဓာ။ ၅၁၊ ၃၂၂။ (ပြဇ္ဈ-သံ။ ပဏ္ဍိတ-
ပြာ)] (၁) ပညတ်အပ်သော။ (က) ဟောပြ-
သိစေ-အပ်သော။ (ခ) ဝေနေယျ-သုန္ဒရ-
တို့၏သန္တာန်၌- သွတ်သွင်း- ချထား- အပ်
သော။ (ဂ) ပြောဆို-ဆုံးဖြတ်-အပ်သော။
(၂) (က) ခင်း-ဖြန့်ခင်း-ထားအပ်သော
(နေရာ စသည်)။ (ခ) တည်- ဝတ်တည် -
ထားအပ်သော (ဆွမ်းဝတ် စသည်)။ (၃)
ပညတ်ရာ၊ ဟောပြ-သိမှတ်စေ-ရာ (အခါ)။

(၁) (က)(ခ) ယော ဝေါ အာနန္ဒမယာ
ဓမ္မော စ ဝိနယော စ ဒေသိတော ပညတ္တော။
ဒီ၊ ၂။ ၁၂၇။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၅။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃။ ခုဒ္ဒက၊
၄။ ၇၇။ တတ္ထ ဒေသိတော ပညတ္တောတိ
ဓမ္မောပိ ဒေသိတော စေ ပညတ္တော စ၊
ဝိနယောပိ ဒေသိတော စေ ပညတ္တော စ။
ပညတ္တော စ နာမ ဌပိတော ပဌပိတောတိ
အတ္တော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၂-၃။ သုတ္တာဘိဓမ္မ-
သင်္ဂဟိတဿ ဓမ္မဿ အတိသဇ္ဇန် သမ္မော-
ဓန် ဒေသနာ၊ တဿေဝ ပကာရတော ဉာပနံ
ဝေနေယျသန္တာနေ ဌပနံ ပညာပနန္တိ
“ဓမ္မောပိ ဒေသိတော စေ ပညတ္တော စာ”
တိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၄။ ဒေသိတော
ပညတ္တောတိ ဓမ္မောပိ ဒေသိတော စေ
ပညတ္တော စ။ သုတ္တာဘိဓမ္မသင်္ဂဟိတဿ
ဟိ ဓမ္မဿ အတိသဇ္ဇန် ပဗောဓန် ဒေသနာ၊
တဿေဝ ပကာရတော ဉာပနံ ဝေနေယျ-
သန္တာနေ ဌပနံ ပညာပနံ၊ တသ္မာ ဓမ္မောပိ
ဒေသိတော စေ ပညတ္တော စာတိ ဝုတ္တော။
ပညတ္တော တိ စ ဌပိတောတိ အတ္တော။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၂-၃။ ဒေသိတောတိ ကထိတာ။
ပညတ္တာ (ဒီ၊ ၃။ ၁၁၆) တိ ဌပိတာ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။
၁၀၀။ န ကေဝလံ သတိပဋ္ဌာနာ ကထိတ-

မတ္တာ၊ အထ ခေါ် ဝေနေယျသန္တာနေ
ပတိဋ္ဌာပိတာတိ ဒေသေတုံ “ဒေသိတာ” တိ
ဝတ္တာ “ပညတ္တာ” တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ
“ဒေသိတာတိ ကထိတာ။ ပညတ္တာတိ
ဌပိတာ” တိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၉၉။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂၀၁။
ဝိ၊ ၂။ ၂၇။ ဝိ၊ ၃။ ၁၁၀။ ဝိ၊ ၄။ ၂၁။ ဝိ၊ ၅။ ၆။
ဒီ၊ ၁။ ၁၇၆။ ဒီ၊ ၂။ ၆၂။ ဒီ၊ ၃။ ၁၁၀။
သံ၊ ၁။ ၄၁၀။ သံ၊ ၃။ ၃၇၆။ အံ၊ ၁။ ၁၉။ အံ၊
၃။ ၄၁၀။ အဘိ၊ က။ ၃၄၃။ ဇော၊ ၂။ ၂၆၀။
ပေဋကော၊ ၂၇။ မိလိန္ဒ၊ ၁၀၆။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၂၄။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၀။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၂၇။ ကင်္ခါ၊
၉၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၄၆၆။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၉၁။ မ၊ ၄။ ၃။
၇၄။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။ သံ၊ ၄။ ၃။
၁၂၀။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၆၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၆၆။ အံ၊ ၄။
၃။ ၁၅၀။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၁။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။
၁၀၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၇၇။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ ၄။ ၉။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၀။ ထေရီ၊ ၄။
၂၅၉။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၀။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၁၅။
ဇော၊ ၄။ ၁။ ၁၇၇။ ဇော၊ ၄။ ၂။ ၃၇၆။ ဇော၊ ၄။
၂၆၄။ ဇော၊ ၄။ ၇။ ၁၁၃။) (ဂ) သော ပုဂ္ဂ-
လော “ပါရာဇိကံ ဓမ္မံ အဇ္ဈာပနော” တိ
ပညတ္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၆။ ပညတ္တောတိ
ဝေါဟာရဝသေန ကထိတော။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၃၇၃။ ယော ဟိ သော အန္တရသရ-
ဓတ္တာဒီသု အနေကေသု ဘူမိဘာဂေသု
“ဂါမော” တိ ဧတ္တေန လောကဇနေဟိ
ပညတ္တော ဂါမဝေါဟာရော၊ သောဝ လူဓ
“ဂါမသိမာ” တိပိ ဝုစ္စတိတံ အပိပေါယော။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၆။

(၂) (က) ယေန မဏ္ဍလမာဠော တေန-
ပသကံမိ၊ ဥပသကံမိတွာ ပညတ္တေ အာသ-
နေ နိသီဒိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ပညတ္တေ အာသနေ
နိသီဒိတံ ဗုဒ္ဓကာလေ ကိရ ယတ္ထ ယတ္ထ
ကောပိ ဘိက္ခု ဝိဟရတိ၊ သဗ္ဗတ္ထ ဗုဒ္ဓါ-
သနံ ပညတ္တမေဝ ဟောတိ။...တံ သန္တာယ
ဝုတ္တံ “ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒိ” တိ။ ဒီ၊ ၄။

၁။၄၉။ မင်္ဂလတ္ထာယ ပညတ္တံ အနက္ကမန္တေ-
သု ပန အက္ကမနတ္ထာယ အနုပညတ္တိံ ဌပေ-
သိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂။ ပညတ္တန္တိ သန္တတံ စေလ-
ပဋိကံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅။ (-ဝိ၊၁။၁၁။ ဝိ၊၂။
၄၁၀။ ဝိ၊၃။၂၁။ ဝိ၊၄။၃၀။ ဒိ၊၂။၇၂။ ဒိ၊
၃။၁၁။ မ၊၁။၂၁။ မ၊၂။၁၆။ မ၊၃။၅၀။ သံ၊
၁။၁၀၅။ သံ၊၂။၂၇၂။ သံ၊၃။၇၁။ အံ၊၁။
၆၆။ အံ၊၂။၂၉၂။ အံ၊၃။၃၁။ ပဋိသံ၊၁၇၄။
ဥဒါန၊၀၀။ အပါ၊၁။၇၆။ နေတ္တိ၊၁၁၄။မိလိန္ဒ၊
၁၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၂၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၂။
ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၉။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၂၉။ ဇေရာဋ္ဌ၊၁။
၂၅။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၅။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၂။၉။ စရိယာ၊
ဋ္ဌ၊၅၀။ ဇေ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၁။ ဇေ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၂၄။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊၂၂၀။) (ခ) တေဟိ
အဿမဏ္ဍလိကာသု ဘိက္ခုနံ ပတ္တပတ္တပုလကံ
ပညတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊၁။၇။ ပညတ္တန္တိ နိစ္စ-
ဘတ္တသင်္ခေပေန ဌပိတံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၆။
သာဝတ္ထိယာ အဝိဒူရေ အညတရသု ပုဂဿ
အာဝသထပိဏ္ဍော ပညတ္တော ဟောတိ။
ဝိ၊၂။၉၅။ အာဝသထပိဏ္ဍောတိ အာဝသထေ
ပိဏ္ဍော။...တတ္ထ ပညကမတယ ပိဏ္ဍော
ပညတ္တော ဟောတိ။ ယာဂုဘတ္တဘေသဇ္ဇာဒိ
သဗ္ဗံ တေသံ တေသံ ဒါနတ္ထာယ ဌပိတံ
ဟောတိတိ အတ္တော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၆။ (-ကင်္ခါ။
၂၁၅။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၀၃။) (၃) ပညတ္တကာလ-
ကြညံ။

ပညတ္တကဋ္ဌသာရက (ပု) [ပညတ္တ+ကဋ္ဌသာရက]
ခင်းထားအပ်သော ကောင်းမြတ်သော-
ဖျာ-သင်ဖြူး။ နိသဇ္ဇနတ္ထာယ ပညတ္တကဋ္ဌ-
သာရကဉ္စ အစောတေဟိ ပါဒေဟိ အက္ကမိ။
ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၆။ ပညတ္တကဋ္ဌသာရကန္တိ ပည-
ပေတဗ္ဗဉ္စတ္တမင်္ဂလဉ္စ။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သင်္ခ၊၂။၀။

ပညတ္တကဋ္ဌတ္တရိက (တိ) [ပညတ္တ+ကဋ္ဌတ္တရိက]
ခင်းထားအပ်သော ပျဉ်အခင်းရှိသော၊ ပျဉ်

အခင်း ခင်းထားအပ်သော(အိမ်)။ သက္ကော
တံ အာဒါယ နဂရဒ္ဓါရတော နိက္ခမိတာ
ဒ္ဓါရသမိပေ ကေ သရံ မာပေသံ ဝိဝေဒ္ဓါရံ
ပညတ္တကဋ္ဌတ္တရိကံ။ ဇေ၊ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၉၉။

ပညတ္တကာလ (ပု) [ပညတ္တ+ကာလ] ဟောပြ-
ပညတ်-သိမှတ်စေ-အပ်ရာ အခါ။ ဟောပြ-
ပညတ်-ချိန်။ ပုဗ္ဗေ ဝေသာလိယာ ပညတ္တ-
ကာလေ နတ္ထိ၊ ယဒိ အတ္တိ၊ အဋ္ဌ၊ပုတ္တိ၊ဘေတိ၊
ကာဝိဘင်္ဂဝိဇ္ဇေဓော။ ဝဇီရ၊ ၄၀၄။

ပညတ္တက္ကမ (ပု) [ပညတ္တ+ ကမ] ဟောပြ-
ပညတ် - သိမှတ်စေ - အပ်သော အစဉ်၊
ဟောပြ-ပညတ်-ခြင်း အစဉ်။ တဒညေသု စ
အဗျာကတေသု ယဿ ကဿစိ ကောဋ္ဌာ-
သဿ ဘဂဝတာ ပညတ္တက္ကမေနော ပကာ-
သနံ “ဓမ္မော”တိ စ ဝိပရိတတော ပကာသနံ
“အဓမ္မော”တိ စ ဒဿိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊ ၂။
၂၅၆။

ပညတ္တဒုက္ခဋ္ဌထုလ္လစ္စယ (န) [ပညတ္တ+ဒုက္ခဋ္ဌ+
ထုလ္လစ္စယ] ဟောပြ-ပညတ်-သိမှတ်စေ-
အပ်သော ဒုက္ခဋ္ဌအာပတ်၊ ထုလ္လစ္စဉ်းအာပတ်။
ခန္ဓကေသု ပညတ္တဒုက္ခဋ္ဌထုလ္လစ္စယာနိ ပညတ္တိ-
သိက္ခာပဒံ နာမ။ ဝဇီရ၊ ၇၀။ ကင်္ခါ၊ ၃။
ဟောင်း။ ၁၅။

ပညတ္တနယ (ပု) [ပညတ္တ+နယ] ဟောပြ-
ပညတ်-သိမှတ်စေ-အပ်သောနည်း။ တသ္မာ
ပုရိမေသု ဝတ္ထုသု တထာဂတေန ပညတ္တ-
နယေနော ကထေသံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၂။

ပညတ္တပဏ္ဍိတိ (တိ) [ပညတ္တ+ပဏ္ဍိတိ] ဟောပြ-
ပညတ်-သိမှတ်စေ-အပ်သော အနုပညတ်
ရှိသော (အဗီဇ၊ နိဗ္ဗဇ္ဇဗီဇ)။ အဗီဇနိဗ္ဗဇ္ဇ-
ဗီဇာနိပိ “သမဏာနံ ကပ္ပန္တိ”တိ ‘ပညတ္တ-
ပဏ္ဍိတိ’ဘာဝတော သမဏဝေါဟာရာ ဣစ္စေဝ
သင်္ခံ ဂတာနိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၂။

ပညတ္တပ္ပကာရ (တိ) [ပညတ္တ+ပကာရ]ဟောပြ-
 ပညတ် - သိမှတ်စေ - အပ်သော အပြားရှိ
 သော။ ယထာပညတ္တာတိ ပညတ္တပ္ပကာရ
 ဟုတွာ န နိယျာတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၃၇၇။ ယထာ-
 ပညတ္တာတိ ယေန ယေန ပကာရေန ပညတ္တာ၊
 ပညတ္တပ္ပကာရ ဟုတွာတိ အတ္ထော။ သိ၊
 ၁။ ၁။ ၂။ ၃၉၂။

ပညတ္တဘတ္တ (န) [ပညတ္တ+ဘတ္တ] တည်ထား
 အပ်သော-ဆွမ်း-ဆွမ်းဝတ်။ သဗ္ဗပါသဏ္ဍိယ-
 ဘတ္တာနီတိ သဗ္ဗသာမယိကာနံ သာဓာရဏံ
 ကတွာ ပညတ္တဘတ္တာနိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၂။

ပညတ္တမဉ္ဇပိဋ (န) [ပညတ္တ+မဉ္ဇပိဋ] (၁) ခင်း
 ထားအပ်သော ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်။
 (တိ) (၂) ခင်းထားအပ်သော ညောင်စောင်း၊
 အင်းပျဉ်ရှိသော၊ ညောင်စောင်း၊ အင်းပျဉ်
 ခင်းထားအပ်သော။ (၁) သမန္တာ ဒိယဇော
 ဟတ္ထောတိ မဇ္ဈေ ပညတ္တမဉ္ဇပိဋံ သန္တာယ
 ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၀။ (၂) သမန္တာ ပရိက္ခိတ္တံ
 အဒ္ဓိကဂါလာနဂတ္ထိနိ ပဗ္ဗဇိတာနံ ယထာနုဇ္ဈပံ
 ပညတ္တမဉ္ဇပိဋံ အနေကဂဗ္ဘပမုပရိစ္ဆေဒံ အာ-
 ဝဿထံ ကတွာ။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၇၆။ ပညတ္တာနိ
 မဉ္ဇပိဋာနိ ဧတ္ထောတိ ပညတ္တမဉ္ဇပိဋော၊ တံ။
 ပါမိတ်၊ ယော၊ ၅။ ၉။

ပညတ္တဝရဓမ္မာသန (န) [ပညတ္တ+ဝရ+ဓမ္မာသန]
 ခင်းထားအပ်သော မြတ်သော တရားဟော
 ပုဂ္ဂိုလ်၏ နေရာ၊ ခင်းထားအပ်သော မြတ်
 သောတရားဟောခြင်းငှါ သင့် လျော်သော
 နေရာ၊ ခင်းထားအပ်သော မြတ်သောတရား
 ပလ္လင်။ သံဃမဇ္ဈံ ပဝိသိတွာ ထေရေ ဝနိတွာ
 အလင်္ကာတရတနမဏ္ဍပေ ပညတ္တဝရဓမ္မာသနံ
 အဘိဓမ္မာဟိတွာ စိတြဗိဇနိံ ဂဟေတွာ။ ဇာ၊ ၁။
 ၂။ ၆၀။

ပညတ္တဝရပလ္လင်္ကမဇ္ဈဂတ (တိ) [ပညတ္တ+ဝရ+
 ပလ္လင်္က+မဇ္ဈ + ဂတ] ခင်းထားအပ်သော
 မြတ်သော ပလ္လင်၏အလယ်၌-ဖြစ်-တည်-

နေထိုင်-သော။ အထေကဒါ ဂန္ဓာရရာဇာ
 ပုဏ္ဏမုပေါသထဒိဝသေ သမာဒိန္နသီလော
 မဟာတလေ ပညတ္တဝရပလ္လင်္ကမဇ္ဈဂတော....
 နိသိဒ္ဓိ။ ဇာ၊ ၁။ ၃။ ၃၄၄။

ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသန (န) [ပညတ္တ+ဝရ+ဗုဒ္ဓ+
 အာသန] ခင်းထားအပ်သော မြတ်သော
 ဘုရားရှင်၏ နေရာ။ တတြ ဘဂဝါ ဝိသတိ-
 သဟဿခိကာသဝပရိဝုတော ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါ-
 သနေ နိသိဒ္ဓိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၂၇၇။ အပါ၊ ၁။
 ၁၀၃။ စရိယာ၊ ၁။ ၅။ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၂။ (-ဒီ၊
 ၁။ ၁။ ၄၆။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၁။ ၂။ မ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၂။ မ၊ ၁။
 ၄။ ၅။ ၁။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၂။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၂၉၃။ သံ၊
 ၁။ ၁။ ၂။ ၇၄။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၂။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၇၃။
 ခုဒ္ဒက၊ ၁။ ၁။ ၆၅။ ဓမ္မ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၀။ ဣတိဝုတ်၊ ၁။
 ၆။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၁။ ၂။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၂။ ၉။
 ပေတ၊ ၁။ ၁။ ၃၇။ ထေရ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၃။ အပါ၊ ၁။
 ၃၃။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၁။ ၃။ စရိယာ၊ ၁။ ၁။ ၉။ ဇာ၊ ၁။
 ၃။ ၆၉။ ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၄၄၂။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၂၄၁။)

ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသနဂတ (တိ) [ပညတ္တဝရဗုဒ္ဓါသန
 +ဂတ] ခင်းထားအပ်သော မြတ်စွာဘုရား
 ၏ နေရာ၌ - ဖြစ် - တည်-နေထိုင်-သော
 (ဘုရား)။ ဂန္ဓကုဋိတော နိက္ခမ္မ မဟာဇန-
 ပရိဝုတော ဂန္ဓမဏ္ဍလမာဠံ ဂန္ဓာ ပညတ္တဝရ-
 ဗုဒ္ဓါသနဂတော ပရိသာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။
 မ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၆။ (-အံ၊ ၁။ ၁။ ၁၁၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၁။
 ၂။ ၂။)

ပညတ္တဝရာသန (န) [ပညတ္တ+ဝရ+အာသန]
 ခင်းထားအပ်သော မြတ်သော နေရာ။
 သရဒ္ဓါရေ မဏ္ဍပံ ကာရေတွာ ဗုဒ္ဓပုဗ္ဗံ
 ဘိက္ခုသံဃံ နိမန္တေတွာ သုသဠိတမဏ္ဍပေ
 ပညတ္တဝရာသနေ နိသိဒ္ဓိပေတွာ။ ဇာ၊ ၁။
 ၄၈။

ပညတ္တသင်္ခါဒိ (ထိ) [ပညတ္တ+သင်္ခါဒိ] ခင်း
 ထားအပ်သော - ဒုက္ခ-နှစ်ထပ်-သက်န်း။
 ဓာရေသတိတိအာဒိကံ ပန ဘဂဝါ အည-

တရသို့ ရုက္ခမူလေ မဟာကဿပတ္ထေရေန
ပညတ္တသမ္ဘာဋိယံ နိဿိန္နော။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၃၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၆။

ပညတ္တသမ္ဗိဇ္ဇာန (န) [ပညတ္တ + သမ္ဗိဇ္ဇာန] ဟော
ပြ-ပညတ်-သိမှတ်စေ- အပ်သော သိက္ခာ
ပုဒ်တို့ကို ပေါင်းစုကြောင်းသဒ္ဒါ။ ပါရာဇိကာနိ
စတ္တာရိတိအာဒိ ဒွိသု နဂရေသု ပညတ္တ-
သမ္ဗိဇ္ဇာနံ။ ဝဇိရ၊ ၅၆။

ပညတ္တသမ္ဘာဝတ္တ (န) [ပညတ္တ + သမ္ဘာ + ဝတ္တ]
ဟောပြ- ပညတ်-သိမှတ်စေ- အပ်သော
ကောင်းသော ကျင့်ဝတ်။ သမ္ဘာဝတ္တမိ န
ဝတ္တတိတိ တဿာ တဿာ အာပတ္တိယာ
ဝုဋ္ဌာနတ္ထံ ဘဂဝတာ ပညတ္တသမ္ဘာဝတ္တမိ
န ဝတ္တတိ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၂။

ပညတ္တသမုစ္ဆိန္ဒန (န) [ပညတ္တ + သမုစ္ဆိန္ဒန]
ဟောပြ-ပညတ်- သိမှတ်စေ- အပ်ပြီးသော
သိက္ခာပုဒ်ကို-ဖြတ်တောက်-ရုပ်သိမ်း-ခြင်း။
ဗုဒ္ဓဝိသယောဟိ သောယဒိဒံ “ပါရိတ္တိယံ
ဒုက္ခဋ္ဌ” နိအာဒိနာ နယေန အပညတ္တသိက္ခာ-
ပဒပညပနံ၊ ပညတ္တသမုစ္ဆိန္ဒနံ ဝါ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၂၆။

ပညတ္တသိက္ခာပဒ (န) [ပညတ္တ + သိက္ခာပဒ]
ဟောပြ- ပညတ်- သိမှတ်စေ - အပ်သော
သိက္ခာပုဒ်။ တတ္ထ ဝေပုလ္လမဟတ္ထံ ပတ္ထေ
သံသေ ပညတ္တသိက္ခာပဒါနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။
ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆။ (-ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆။
အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၅။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။
၂၀၃။ သဘရတ္တ၊ ၂။ ၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၉။ ဝိမတိ၊
၂။ ၂၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၃။
အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁။)

ပညတ္တသိက္ခာပဒအဝိတိက္ကမ (ပု) [ပညတ္တသိက္ခာ-
ပဒ + အဝိတိက္ကမ] ဟောပြ- ပညတ်-သိမှတ်
စေ-အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို မလွန်ကျူး
ကြောင်း သိလ။ သေဝိတဗ္ဗကာယသမာ-

စာရော ပါဏာတိပါတာဒိဝေရမဏိဟိ စေဝ
ကာယဒွါရေ ပညတ္တသိက္ခာပဒအဝိတိက္ကမေန
စ ကထေတဗ္ဗော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂။ နေတ္ထိ၊ ၄။
၂၆။

ပညတ္တသိက္ခာပဒပူရဏ (န) [ပညတ္တသိက္ခာပဒ +
ပူရဏ] ဟောပြ- ပညတ်- သိမှတ်စေ-အပ်
သော သိက္ခာပုဒ်သီလကို- ဖြည့်ကျင့်-စောင့်
ရှောက်-ခြင်း။ ဒုဝိဓကောဋ္ဌာသေ ယံ ဘဂ-
ဝတာ “ဣဒံ ကတ္တဗ္ဗ” နိ ပညတ္တသိက္ခာပဒပူရ-
ဏံ၊ တံ စာရိတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ဣဒံ ကတ္တဗ္ဗ
ပညတ္တသိက္ခာပဒပူရဏံ ဣဒံ အာဘိသမာ-
စာရိကံ ကတ္တဗ္ဗံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ ဝေ ပညတ္တဿ
သိက္ခာပဒသီလဿ ပူရဏံ။ သိက္ခာပဒသီလံ
ဟိ ပူရေန္တော သိက္ခာပဒမိ ပူရေတိ ပါလေတိ
နာမ။ သိက္ခာ ဝေ ဝါ သိက္ခိတဗ္ဗတော၊ ပဋိ-
ပဇ္ဇိတဗ္ဗတော စ သိက္ခာပဒံ။ တဿ ပူရဏန္တိပိ
ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၂။

ပညတ္တသိက္ခာပဒဝိတိက္ကမ (ပု) [ပညတ္တသိက္ခာ-
ပဒ + ဝိတိက္ကမ] ဟောပြ-ပညတ်-သိမှတ်စေ
-အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကျူးကြောင်း
အကုသိုလ်။ ပဏ္ဏတ္ထိဝသေန ကထေန္တေန
ကာယဒွါရေ ပညတ္တသိက္ခာပဒဝိတိက္ကမဝသေန
ကထေတဗ္ဗော။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂။ သိက္ခာပဒံ
ဝိတိက္ကမတိ ဧတေနာတိ သိက္ခာပဒဝိတိက္က-
မော၊ သိက္ခာပဒဿ ဝိတိက္ကမနာကာရေန
ပဝတ္တော အကုသလဓမ္မောယံ၊ တဿ အသေ-
ဝိတဗ္ဗကာယသမာစာရဒိတာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃။
(-နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၆။)

ပညတ္တသိက္ခာပဒသမ္ဘဝ (ပု) [ပညတ္တသိက္ခာပဒ +
သမ္ဘဝ] ဟောပြ- ပညတ်- သိမှတ်စေ- အပ်
သော သိက္ခာပုဒ်၏- ဖြစ်သင့်- ရှိသင့်-ခြင်း။
အညဏာ “ဒွိဟာကာရေဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော
သိက္ခူ ပဋိပုစ္ဆန္တိ” တိ ဣဓေဝေဒံ ပါဠိဋ္ဌပနံ
ဝိရုဇ္ဈတိတိ အာစရိယေန ဝိစာရိတံ၊ တံ သုန္ဓရံ

ပုဗ္ဗေပိ ပညတ္တသိက္ခာပဒသမ္ဘဝတော။ ဝဇီရ။
၅၆။

ပညတ္တသီလ (န) [ပညတ္တ+သီလ] ဟောပြ-
ပညတ် - သိမှတ်စေ - အပ်သော - အကျင့်-
သီလ။ အာဘိသမာစာရိကာတိ ဥတ္တမသမာ-
စာရိကာ။ ဝတ္ထဝသေန ပညတ္တသီလသေတံ
အဓိဝစနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၄။ အာဘိသမာစာ-
ရိကံ ဓမ္မန္တိ ဥတ္တမသမာစာရက္ခတံ ဝတ္ထဝသေန
ပညတ္တသီလံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆။ အာဘိသမာစာရိ-
ကန္တိ အာဘိသမာစာရေ ဥတ္တမသမာစာရေ
ဘဝံ။ ကိံ ပန တန္တိ အာဟ “ဝတ္ထဝသေန
ပညတ္တသီလ” န္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇။

ပညတ္တာနုက္ကမ (ပု) [ပညတ္တ + အနုက္ကမ]
ဟောပြ - ပညတ် - သိမှတ်စေ - အပ်သော
သိက္ခာပုဒ်တို့၏ အစဉ်။ ဟောပြ-ပညတ်-ခြင်း
အစဉ်။ “ပဌမံ အာဝုသော ဥပါလိ ပါရာဇိကံ
ကတ္ထ ပညတ္တ” န္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ၊ နန
တဿ သဂီတိယာ ပုရိမကာလေ ပဌမဘာဝေါ
န ယုတ္တောတိ? နော န ယုတ္တော ဘဂဝတာ
ပညတ္တာနုက္ကမေန ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသာနုက္က-
မေန စ ပဌမဘာဝဿ သိဒ္ဓတ္တာ။ သာရတ္ထ၊
၁။၆၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၈၀။

ပညတ္တာနုယောဂ (ပု) [ပညတ္တိ+အနုယောဂ]
(ရွပ်၊အရုပ်-စသော) ပညတ်ကို စိစစ်ခြင်း။
ဣဒါနိ ပညတ္တာနုယောဂေါ နာမ ဟောတိ။
ရွပ်စာတုယာ ဟိ ပုဂ္ဂလဝါဒီ ရွပ် ပုဂ္ဂလံ ပည-
ပေတိ။ တထာ အရူပစာတုယာ အရူပံ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂။

ပညတ္တာနုလောမ (န) [ပညတ္တ+အနုလောမ]
ပညတ်အား လျော်ခြင်း။ ပညတ်အား လျော်
သော မဟာပဒေသ ၄-ပါး။ ဒွေ ဝေဒယိကာ
ပညတ္တံ ပညတ္တာနုလောမ။ ဝိ၊၅။၂၁၅။
ပညတ္တာနုလောမံ နာမ စတုသု မဟာ-
ပဒေသေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၁။ (-ဝဇီရ။
၈၇။)

ပညတ္တာရမ္မဏ (တိ) [ပညတ္တိ+အာရမ္မဏ]
ပညတ်လျှင် အာရုံရှိသော၊ ပညတ်ကို အာရုံပြု
သော။ ယံ ပနေတ္ထ “သုပိနေ ဥပဋ္ဌိတံ
နိမိတ္တံ ဟိ ဒုဗ္ဗလ” န္တိ ဝုတ္တံ၊ တံ အနေကန္တံ၊
န စ အာရမ္မဏဒုဗ္ဗလတာယ စိတ္တပွဲဝတ္တိ ဒုဗ္ဗ-
လာ အတိတာနာဂတာရမ္မဏာယ၊ ပညတ္တာ-
ရမ္မဏာယ ဝါ အဒုဗ္ဗလတ္တာ။ ကခါ၊ဋ္ဌ၊
ဟောင်း။၄၈။ (-ဝဇီရ။၁၇၈။)

ပညတ္တာသန (န) [ပညတ္တ+အာသန] ခင်း
ထားအပ်သော နေရာ။ ဘိက္ခု ဂဏေတွာ
ပညတ္တာသနေသု အနိသိဒ္ဓိတွာ မဟာထေ-
ရေန “နိသိဒ္ဓိ”တိ ဝုတ္တေန နိသိဒ္ဓိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၄။၁၁၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၂၃၄။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၈။
မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၇။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၆၉။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇။ သုတ္တနိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၄၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၀။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။
၆၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၃။၁၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၄၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၇၅။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၁၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၇။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။
၃၁၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၁။)

ပညတ္တိ (ထိ) [ပ+ည+ကာပေ+တိ။ ပ+ဥပ
+တိ။ ဓမ္မံ သုဏန္တာနံ ဓမ္မဒေသနေန စိတ္တ-
ဿ အနေကဝိဓေန သောမနသုပ္ပါဒနဉ္စ
အတိဝိဏဗုဒ္ဓိနံ အနေကဝိဓေန ဉာဏဿ
တိဝိဏဘာဝကရဏဉ္စ ပညတ္တိ နာမ၊ တေသံ
သုဏန္တာနံ တံစိတ္တတောသနေန တံစိတ္တ-
နိသာမနေန စ ပညာယတိတိ ပညတ္တိ။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၄။ ဉာ အဝဗောဓနေ။ဥတ္တိ၊
ဥတ္တိ၊ ပညတ္တိ၊ ဝိညတ္တိ၊ သညတ္တိ။ နိတိ၊ ဓာ။
၅၀။ ဉာ မာရဏတောသနနိသာနေလ။
....ပညတ္တိတိ နာနပ္ပကာရတော ပတ္တိနိဝါ-
ရဏေန အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥတ္တိ မာရဏံ
ပညတ္တိ။ အထ ဝါ ဓမ္မံ သုဏန္တာနံ ဓမ္မ-
ဒေသနာယ စိတ္တေ အနေကဝိဓေန သောမ-

နယုပ္ပါဒနံ၊ အတိဝိဏဗုဒ္ဓိနံ အနေကဝိဓေန ဉာဏတိဝိဏကရဏဉ္စ ပညတ္တိ နာမ၊ တထာ သောတူနံ စိတ္တတောသနေန စိတ္တနိသာနေန စ မညာပနံ ပညတ္တိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နိတိ၊ ဓာ။ ၅၁-၂။ ဥပ တောသနိသာနေသု။...ပညာ-ပေတိ၊ ပညာပယတိ၊ ပညတ္တိ။ နိတိ၊ ဓာ။ ၂၂။ ပ-ပုဗ္ဗော ဥပ မာရဏတောသနိသာမ-နေသု၊ တိ။ ပညတ္တိ။ ဝေါဟာရသို့ ရထသက-ဋ္ဌာဒိဝေါဟာရေ။ သူစိ။ အ ပညတ္တိယော ခန္ဓ-ပညတ္တိ။ ပ။ ပုဂ္ဂလပညတ္တိတိ အာဒိသု ဝိနယ-ပညတ္တိတိ အာဒိသု စ မာရဏတောသနိသာ နနိသာမနေသု ဟောတိ။ တတ္ထ ဟိ ပကာရ-တော ဝေနေယျသန္တာနေသု ပာတ္တံ ကိလေ-သဇာလံ ဉာတိ မာရေတိ၊ နာနပ္ပကာရတော ဝါ ပဝတ္တိနိဝါရဏေန အကုလာနံ ဓမ္မာနံ ဥတ္တိ မာရဏံ ပညတ္တိ။ ပကာရတော ဝေနေ-ယျဇနေ ဥေတိ တောသေတိ၊ ဓမ္မံ ဝါ သုဏ-န္တာနံ ဓမ္မဒေသနာယ စိတ္တေ အနေကဝိဓေန ဥတ္တိ ဟာသနံ သောမနသုပ္ပါဒနံ ပညတ္တိ။ ပကာရတော ဝေနေယျာနံ ဉာဏံ ဉာတိ နိသေတိ တိက္ခဘာဝံ ကဏေတိ၊ အတိဝိဏ-ဗုဒ္ဓိနံ ဝါ အနေကဝိဓေန ဥတ္တိ နိသာနံ ဉာဏတိဝိဏကရဏံ ပညတ္တိ။ ပကာရတော ဝေနေယျသန္တာနေသု သဒ္ဓမ္မံ ဥေတိ နိသာ-မေတိ ဌပေတိ၊ ဓမ္မံ ဝါ သုဏန္တာနံ ဓမ္မ-ဒေသနာယ အနေကဝိဓေန စိတ္တေ သဒ္ဓမ္မံ ဥတ္တိ နိသာမနံ ဌပနံ ပညတ္တိတိ အတ္ထော။ ကောဋီ။ ၃။ သူစိ။ (ပြဋ္ဌပ္ပိ-သံ။ ပဏ္ဏတ္တိ-ပြာ)]

(၁) အတ္ထပညတ်။ (က) အပြား အားဖြင့်- ဟောပြ- ပညတ်-သိမှတ်စေ- အပ်သောတရား။ (ခ) ဝေနေယျ-သုဏန္တ-တို့၏ သန္တာန်၌-သွတ်သွင်း-ချထား-အပ် သော တရား။ (၂) နာမပညတ်။ (က) အပြားအားဖြင့်- ဟောပြ-ပညတ်-သိမှတ် စေ-ခြင်း။ (ခ) အပြားအားဖြင့်-ဟောပြ- ပညတ်- သိမှတ်စေ - တတ်သောတရား။

(ဂ) အပြားအားဖြင့် သိမှတ်ကြောင်းတရား။ (ဃ) အပြားအားဖြင့် သိမှတ်ရာတရား။ (င) ဝေနေယျ-သုဏန္တ-တို့၏ သန္တာန်၌- သွတ်သွင်း- ချထား- ခြင်း။ (ဇ) ဝိနယ ပညတ်၊ အပြားအားဖြင့်-ဟောပြ- ပညတ်- သိမှတ်စေ-အပ်သော ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်။ (ဈ) ခင်းထားခြင်း။ (၅) နှစ်သက်စေခြင်း။

(၁) သဝိညတ္တိကဝစီဘေဒနှင့် ဆက် သွယ်လျက်ရှိသည့် နာမပညတ္တိ သဒ္ဓါသည် ဟောဆိုအပ်သော အနက်အတ္ထ သဘာဝ သည် ပရမတ်အနက်နှင့် ပညတ်အနက်ဟူ၍ ၂-မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင် ပရမတ္ထသစ္စာအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသည့် စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန် ဟူသော တရား ၄-မျိုးသည် ပရမတ်အနက် ဖြစ်၍ ယင်းပရမတ်အနက်ကို စွဲမှီကပ်မြှောင် ကာ ခေါ်ဝေါ်ပညတ် သမုတ်အပ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၊ ဗြဟ္မာ၊ လူ၊ နတ်၊ နက္ခတ်၊ တာရာ၊ သမုဒ္ဒရာ၊ တော၊ တောင်စသော အနက်ဒြပ် သည် ပညတ်အနက်ဖြစ်သည် (ပရမတ္ထ-ဝိနိစ္ဆယ။ ၉၃)။

ပိုင်းခြားသိမြင်ခြင်း 'ပရိညာကိစ္စ' စွန့်လွှတ် ပယ်ရှားခြင်း 'ပဟာနကိစ္စ' မျက်မှောက်ပြု ခြင်း ဆိုက်ရောက်ခြင်း 'သတ္တိကရဏကိစ္စ'၊ ဖြစ်ပွားစေခြင်း 'ဘာဝနာကိစ္စ' ဟူသော ကိစ္စ ကြီး ၄-ပါးတွင် တပါးပါးမျှ ရရှိသောတရား သည် ပရမတ်ဖြစ်၍ တပါးပါးမျှ မရရှိသော တရားသည် ပညတ်ဖြစ်သည် (ပရမတ္ထသံခိပ်။ ၅၃-၄-၅)။ လှည်း၊ ရထား၊ အိုး၊ ပုဆိုးစသော အရာဝတ္ထုတို့ သူအလိုအလျောက် ဖောက်ပြန် ပျက်စီးသွားသော်လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဖြင့် အသီးအသီး ဝေဘန်ပိုင်းခြားလိုက် လျှင်သော်လည်းကောင်း ထိုလှည်း၊ ရထား၊ အိုး၊ ပုဆိုးစသော အနက်ဒြပ် အတ္ထပညတ်တို့ သည် ကွယ်ပျောက် တိမ်မြုပ်သွားကြသည်။ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပရမတ်

တရားယူကား ခက်မာမ၊ တွေထိမစသော မိမိသဘောမှ ဖောက်ပြန်တိမ်မြုပ်ခြင်းမရှိ ကြပေ။ ဤကား ပရမတ်နှင့်ပညတ်တို့၏အထူး တည်း (ဒါဠီ၊ ၁။ ၃၈၃။ သီဠီ၊ လစ်၊ ၂။ ၄၀၀)။

ပညတ်နှင့် ပရမတ်သည် မကင်းစကောင်း ပေ။ ဤတောက်ကို စွဲ၍ မီးဆောင် ဖြစ်သကဲ့ သို့ ပရမတ်ကို စွဲ၍ ပညတ် ဖြစ်သည်။ မီးခိုး သည် မီးတောက်ကို ဖုံးထား ကွယ်ကာ သကဲ့သို့ ပညတ်သည် ပရမတ်ကို ဖုံးထား ကွယ်ကာသည်။ ပညတ်ဖုံးထား ကွယ်ကာ သည့်အတွက် ပရမတ် အသိခက်သည်။ ဖုံးထား ကွယ်ကာသော ပညတ်ဆိုသည်မှာ အခြားမဟုတ်။ အစောင့်၊ အတုံး၊ အလုံး၊ အပြား၊ တသားတည်း၊ တခဲတည်း၊ တခုတည်း၊ တရှိတည်း ထင်ကြရ၊ မြင်ကြရ၊ ခေါ်ဝေါ်ကြရ သော သနပညတ်ကြီးနှင့် အသက်ဟူ၍၊ အရှင် ဟူ၍၊ အကောင်ဟူ၍ ထင်ကြရ၊ မြင်ကြရ၊ ခေါ်ဝေါ် ကြရသော ဇီဝပညတ်ကြီးတို့ ဖြစ် သည် (ပရမတ္ထစက္ခု၊ ၁၅)။

‘သစ္စာ’ခေါ် အမှန်တရားသည် လောက သတ္တဝါတို့ ခေါ်ဝေါ်ပညတ်သမုတ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမစသော ‘သမ္မုတိသစ္စာ’နှင့် အဟုတ်အမှန်ရှိသည့်စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ‘ပရမတ္ထသစ္စာ’ တို့ဖြစ်သည်။ ထိုတွင် သမ္မုတိသစ္စာဟူသည် အတ္တပညတ်ပင်တည်း။ ဘုရားရှင်သည် ၄၅- ဝါ ကာလကြာအောင် ဤသစ္စာ ၂-ပါးကိုပင် အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံဝေဘန်ဟောပြတော်မူသည် (ဒါဠီ၊ ၁။ ၃၁၆။ ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယ၊ ၉၅)။

မိဘ၊ ဆရာ၊ ရတနာသုံးပါးစသော သမ္မုတိ သစ္စာ အတ္တပညတ်တို့၌ မဖောက်မပြန် မှန် ကန်စွာ ပြုကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် လောကီ စည်းစိမ် အမျိုးမျိုးနှင့် တကွ လောကုတ္တရာ ချမ်းသာ ဗောဓိဉာဏ် အဖြာဖြာကိုပင် ရရှိနိုင်သည်။ ယင်း သမ္မုတိသစ္စာအတ္တပညတ်

တို့၌ ချွတ်ယွင်း ဖောက်ပြန် မမှန်မကန် ပြု ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား အပါယ် ၄-ပါး အစာ ဒုက္ခတိသတ္တဝါသာ ဖြစ်ရရှာသည်။ ဤ သို့ သမ္မုတိသစ္စာပညတ်တရားသည် ကြီးမား ထင်ရှားလှသည်။ သို့ရာတွင် ပရမတ္ထသစ္စာ နှင့် နှိုင်းရှည့် ထောက်စာလျှင်ကား သစ္စာ တရားပင် မဟုတ်တော့ပေ။ ထင်ရှားမရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါစသည်ကိုပင် ရုပ်၊ နာမ်မကွဲ ပြားသူ ဗာလပုထုဇဉ်တို့အား ထင်ရှားရှိ သည့် အနေဖြင့် ယူမှား စွဲလင်းစေသည်။ ယင်းသို့ ယူမှား စွဲလမ်းမိသောသူအား ၂၀- သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ၆၂-ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ ၃-ပါးသော နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့ ဖြစ်ပါးစေ ကာ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်ခွင့်ကိုပင် မပေးတော့ပေ (ပရမတ္ထဒီပနီ၊ ၁၇)။

ဖော်ပြပြီး အတ္တပညတ်သည် ရုပ်နာမ် ၂-ဖြာ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး အစိတ်အပိုင်းများကို စွဲမှီထောက်ဆ၍ ခေါ်ဝေါ်ပညတ် သမုတ်အပ် သောကြောင့် ‘ဥပါဒါပညတ်’လည်း မည်၏ (အဘိဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၇)။ ယင်း ဥပါဒါပညတ်သည် မဟာဘုတ်ရုပ်တို့၏ ကျယ်ကားပြားချပ်ခြင်း၊ ပေါင်းစု မို့မောက်ခြင်း စသော အခြင်း အရာကိုစွဲ၍ ခေါ်ဝေါ်ပညတ် သမုတ်အပ် သော မြေ၊ တောင် စသော သန္တာနပညတ်၊ သစ်သား၊ မြေစိုင်၊ ချည်မျှင်စသော အဆောက် အဦတို့၏ စုဝေးတည်နေပုံ အခြင်းအရာကို စွဲ၍ သမုတ်အပ်သော အိမ်၊ ရထား၊ လှည်း စသော သမူဟပညတ်၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးကို စွဲ၍ သမုတ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ယောက်ျား မိန်းမ စသော သတ္တပညတ်၊ လှ၊ နေ၊ နက္ခတ် တို့၏ မြင်းမိုင်ရံတောင်ကို လကျာရစ် လှည့် လည်ခြင်းစသော အခြင်းအရာကိုစွဲ၍ သမုတ် အပ်သော အရှေ့၊ အနောက်စသော ဒီသာ- ပညတ်၊ နံနက်စသော ကာလပညတ်၊ ကဆုန် လစသော မာသပညတ်၊ မဟာဘုတ်တို့၏ မတွေ့ထိအပ်သော အခြင်းအရာကိုစွဲ၍ သမုတ်

အပ်သော တွင်း၊ လိုက်၊ ဂူစသော အာကာသ ပညတ်၊ ပဿိကသိုဏ်းစသော ထိုလိုဘုတ် နိမိတ်နှင့် ပရိကမ္မ၊ ဥပစာရ၊ အပ္ပနာဟူသော ဘာဝနာအထူးကို စွဲ၍ သမုတ်အပ်အော ကသိုဏ်းနိမိတ်၊ အသုဘနိမိတ် စသည်နှင့် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၊ ပဋိဘာဂနိမိတ်ဟူသော နိမိတ္တ ပညတ်၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် များပြားကျယ်ဝန်း လှသည် (သင်္ဂဟ။ ၁၄၂-၃။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၁၆-၄)။

သမထကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀-တွင် ကာယဂတာ သတိ၊ အာနာပါနသတိ၊ မေတ္တာ၊ ဂရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာ၊ အာကာသနဉာဏ်တန၊ အာကိဉ္ဇညာယတနတို့၏ အာရုံကမ္မဋ္ဌာန်း ၈-ပါးနှင့်တကွ ကသိုဏ်း ၁၁-ပါး၊ အသုဘ ၁၀-ပါးဟူသော ကမ္မဋ္ဌာန်း ၂၈-ပါးသည် ဤ အတ္တပညတ်များတွင် အပါအဝင် ဖြစ်သည် (ဝိဘာဝိနီ။ ၂၆၁)။

ဝင်ရိုး၊ လှည်းဘီး၊ လှည်းအိမ်၊ လှည်းသန် စသော အစိတ်အပိုင်း အဆောက်အဦတွေကို ယှဉ်တွဲ ခေါင်းစပ်လိုက်လျှင် လှည်း (ရထား) ဟူသော သမ္မုတိသစ္စာ ပညတ်တရား ထင်ရှား ပေါ်လာသကဲ့သို့ ရုပ်၊ နာမ် ၂-ဖြာ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ ဖြစ်ပွား ပေါ်ပေါက်လာသောအခါ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါစသော ပညတ်တရားသည် ရုပ်၊ နာမ် မကွဲပြားသူ ပုထုဇဉ်တို့၏ စိတ်တွင် ထင်မြင်လာပေသည်။ တဖန် ဝင်ရိုး၊ လှည်းဘီး စသော အဆောက်အဦတွေကို တခုစီတခုစီ ခွဲခြားပစ်လိုက်လျှင် လှည်းဟူသော ပညတ် တရား ကွယ်ပျောက်သွားသကဲ့သို့ ရုပ်၊ နာမ် တရားတို့ကို တခုစီတခုစီ လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ ပဒဋ္ဌာန်ဘို့ဖြင့် ပိုင်းခြားဝေဘန် လိုက်လျှင် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါစသော ပညတ် တရား ကွယ်ပျောက်သွားလေသည် (သံ၊ ၁။ ၁၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၂။ ၂၂၈-၉)။

သန်လျက်ဖြင့် ကြုတ်ကို ဖွင့်လှစ်ခွဲလှန်၍ ရွှေ ငွေ အသပြာ လောက် ရတနာ တို့ကို အရယူသကဲ့သို့ နာမ်၊ ရုပ် ၂-ပါးတို့ကို ပိုင်းခြားဝေဘန်တတ်သော နာမရူပဝေတ္တာဒု (= နာမရူပပရိစ္ဆေဒ) ဉာဏ်ဖြင့် ပညတ် တရားမှ တေဘူမကနာမ်၊ ရုပ် ၂-ပါးတို့ကို ပိုင်းခြား ဝေဘန် ဖွင့်လှစ် ခွဲလှန်ပြီးလျှင် ဝိမုတ္တိရသောကုတ္တရာဓမ္မရတနာကိုရအောင် ကျင့်ဆောင် အားထုတ်ရာသည်။

(၂) ပရမတ္ထသစ္စာခေါ် ပရမတ်အနက် နှင့် သမ္မုတိသစ္စာခေါ် ပညတ်အနက်တို့ကို ဟောဆိုပြသ၍ အစုလိုက် အစုလိုက် ထား တတ်သော (သဝိညတ္တိကဝစီဘောဒနှင့် ဆက် သွယ်လျက်ရှိသည့်) ပညတ္တိသဒ္ဓကို နာမ- ပညတ်ဟု ခေါ်သည် (အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၂၅။ အဘိဓမ္မာဝတာရ။ ၁၁၂-၃။ သစ္စသင်္ခေပ။ ၃၃။ သင်္ဂဟ။ ၁၄၂။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒ။ ၇၃။ ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယ။ ၉၄)။

ယင်းနာမပညတ်သည် ပါဠိတော်နည်း အားဖြင့် ခန္ဓာ ၅-ပါး၊ အာယတန ၁၂-ပါး၊ ဓာတ် ၁၈-ပါး၊ သစ္စာ ၄-ပါး၊ ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါး တို့ကိုဟောဆိုပြသသော ခန္ဓပညတ်၊ အာယ- တန ပညတ်၊ ဓာတုပညတ်၊ သစ္စပညတ်၊ ဣန္ဒြိယ- ပညတ်နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးမျိုးကို ဟောဆိုပြသ သော ပုဂ္ဂလပညတ်ဟူ၍ ၆-မျိုးပြားသည် (အဘိ၊ ပု။ ၁၀၁။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၂၅)။

ထိုတွင် ရွှေ ၅-မျိုးသော နာမပညတ် တို့ကို ပရမတ္ထသစ္စာအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသည့် ရုပ်၊ နာမ် သဘာဝတို့ကို ဟောဆိုပြသ သောကြောင့် သဘာဝပညတ်ဟု ခေါ်၍ ၆-ခုမြောက် ပုဂ္ဂလပညတ်ကိုကား ထင်ရှား မရှိသည့် သမ္မုတိသစ္စာ အတ္တပညတ်တို့ကို ဟောဆိုပြသသောကြောင့် အသဘာဝပညတ် ဟု ခေါ်သည်။ တဖန် သဘာဝပညတ်ကို ဝိဇ္ဇာမာနပညတ်ဟု ခေါ်၍ အသဘာဝပညတ်

ကို အဝိဇ္ဇမာနပညတ်ဟု ခေါ်သည်။ ဓမ္မသင်္ဂဏီ၊ ဝိဘင်း၊ ဓာတုကထာ ကျမ်းတို့၌ သဘာဝ (=ဝိဇ္ဇမာန) ပညတ်ဖြင့် ရုပ်နာမ် ဓမ္မတို့ကို ဝေဘန်ဟောပြုပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း၌ ပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးမျိုးတို့ကို ယင်းတို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သောတရားကို စွဲ၍ နာမပညတ်အမျိုးမျိုးတင်ကာ ဟောပြောော် မူသည်။ ထို့ကြောင့် ၄-ခုမြောက်ဖြစ်သော အဘိဓမ္မာကျမ်းကို “ပုဂ္ဂလပညတ္တိကျမ်း”ဟု ခေါ်သည် (မူလဒီ၊ ၂။ ၂၇)။

ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း၌ ပုဂ္ဂိုလ် အမျိုးမျိုး တို့ကို တပါးစု ‘ကေက’မှစ၍ ၁၀-ပါးစု ‘ဒသက’တိုင်အောင် ခွဲခြားပြီးလျှင် အကျဉ်း ‘ဥဒ္ဒေသ’ အကျယ် ‘နိဒ္ဒေသ’တို့ဖြင့် ဝေဘန် ဟောပြောော်မူသည်။ ထိုပါဠိတော်လာပညတ် အမျိုးမျိုးတို့ကို ကျယ်ဝန်း များပြားလှသည့် အတွက် ဤ၌ မဖော်ပြတော့ဘဲ ပါဠိမုတ္တက အဋ္ဌကထာနည်းလာ နာမပညတ်အမျိုးမျိုး ကိုသာ ဖော်ပြပါအံ့။

အဋ္ဌကထာနည်းလာ နာမပညတ်သည် ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ အဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ ဝိဇ္ဇမာနနေ အဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ အဝိဇ္ဇမာနနေ ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ ဝိဇ္ဇမာနနေ ဝိဇ္ဇမာန ပညတ်၊ အဝိဇ္ဇမာနနေ အဝိဇ္ဇမာနပညတ်ဟူ၍ ၆-မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသည့် ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့ကို ဟောဆို ပြသတတ်သည့် ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ စသော ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ ပရမတ္ထအား ဖြင့် ထင်ရှားမရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ယောကျ်ား၊ မိန်းမစသော အတ္တပညတ်တို့ကို ဟောဆိုပြသတတ်သည့် ပုဂ္ဂလ၊ သတ္တ၊ ပုရိသ၊ ဣတ္ထိစသော အဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ ထင်ရှား ရှိသော ဝိဇ္ဇာ ၃-ပါး၊ အဘိညာဉ် ၆-ပါး စသည်တို့နှင့် ထင်ရှားမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်

စသော အတ္တပညတ်တို့ကို ဟောဆိုပြသသည့် တေဝိဇ္ဇ၊ ဆဋ္ဌဘိညစသော ဝိဇ္ဇမာနနေ အဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ ထင်ရှားမရှိသော မိန်းမ၊ ယောကျ်ား စသော အတ္တပညတ်နှင့် ထင်ရှား ရှိသော အဆင်း၊ အသံ စသော ပရမတ် တရားတို့ကို ဟောဆိုပြသသည့် ဣတ္ထိဓူပ၊ ဣတ္ထိ သဒ္ဓ၊ ပုရိသဓူပ၊ ပုရိသသဒ္ဓ စသော အဝိဇ္ဇမာနနေ ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ ထင်ရှားရှိသော စက္ခု၊ သောတ စသည်နှင့် ဖဿစသော ပရမတ္ထတရားတို့ကို ဟောဆိုပြသသည့် စက္ခု သမ္ပဿ၊ သောတသမ္ပဿ စသော ဝိဇ္ဇမာနနေ ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ ထင်ရှားမရှိသော မင်း၊ ပုဏ္ဏား၊ သူဌေးစသည်နှင့် သား စသော အတ္တပညတ်ကို ဟောဆို ပြသသည့် ခတ္တိယ-ပုတ္တ၊ ဗြာဟ္မဏပုတ္တ၊ သေဠိပုတ္တစသော အဝိဇ္ဇမာနနေ အဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ ဤကား အဋ္ဌကထာနည်းလာ ၆-မျိုးတို့ဖြစ်သည် (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆။ အဘိဓမ္မာဝတာရ၊ ၁၁၃-၄။ သစ္စသင်္ခေပ၊ ၃၃-၄။ သင်္ဂဟ၊ ၁၄၃-၄။ နာဓေူပ ပရိစ္ဆေဒ၊ ၇၃။ ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယ၊ ၉၉၊ ၁၀၀)။

ပုဂ္ဂလပညတ်ပါဠိတော်၌ အဋ္ဌကထာနည်း လာ နာမပညတ် ၆-မျိုးတွင် ခန္ဓပညတ်၊ အာယတနပညတ်၊ ဓာတုပညတ်၊ သစ္စပညတ်၊ ဣန္ဒြိယပညတ် ဟူသော ဝိဇ္ဇမာန ပညတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါစသော အဝိဇ္ဇမာနပညတ်နှင့် တေဝိဇ္ဇ ဆဋ္ဌဘိည စသော ဝိဇ္ဇမာနနေ အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်အားဖြင့် နာမပညတ် ၃-မျိုးကိုသာ ဟောပြောော်မူသည်။ ထိုတွင် ဝိဇ္ဇမာနပညတ်ကို တဇ္ဇာပညတ်ဟုလည်း ခေါ် သည် (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၆-၇)။

ဖော်ပြပြီး နာမပညတ်ကို ပြောဆိုသူ ‘ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်’နှင့် ကြားနာသူ ‘သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်’ တို့အလိုက် ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ မှတ် သားရာသည်။ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်သည် ‘ဂေါ’ ဟူသော နာမပညတ်ကို ပြောဆိုလိုသည်

ရှိသော် ရှေးဦးစွာ ‘နွား’ ဟူသော အနက် ဖြစ် အတ္ထပညတ်ကို အာရုံပြု၍ မနောဒွါရဝိသိ ဟူသော စိတ်အစဉ်တမျိုး ဖြစ်သည်။ ထို့နောင် ‘နွား’ ဟူသော အနက်ဖြစ် အတ္ထပညတ်မှ အစဉ်လျှောက်၍ ဝါစကနာမ ပညတ်ကို အောက်မေ့ ဆင်ခြင်သည်ရှိသော် ရှေး၌ အမှတ်သင်္ကေတဖြင့် ပိုင်းခြား မှတ်သားဖူး ခြင်း (သင်္ကေတန ၀၀တ္တိတ) အင်္ဂါတပါး ရှိသဖြင့် ‘ဂေါ’ ဟူသော နိစ္စသဒ္ဒါ နာမပညတ် ကို သိသည့် မနောဒွါရိကဝိသိတမျိုး ဖြစ်ပြန် သည်။ တဖန် ယင်း မနောဒွါရိကဝိသိဖြင့် သိအပ်သော ‘ဂေါ’ ဟူသော နိစ္စသဒ္ဒါနာမ ပညတ်ဖြင့် ‘နွား’ ဟူသော အထည်ဖြစ်အတ္ထ ပညတ်ကို ပြောကြား သိစေလိုသည်ရှိသော် နိစ္စသဒ္ဒါ နာမပညတ်နှင့် မလွဲမလည်းတထပ် တည်းကျသော နှုတ်မှ ထွက်ပေါ်လာသည့် ‘ဂေါ’ ဟူသော ဝစီဘေဒ စိတ္တပေရမတ္တသဒ္ဒါ ကို ဖြစ်စေတတ်သော မနောဒွါရိကဝိသိ တမျိုး ဖြစ်ပြန်၏။ ဤသို့ ဝိသိ ၃-မျိုးဖြစ် ပြီးမှ ‘ဂေါ’ ဟူသော ပရမတ္တသဒ္ဒါ နှုတ်မှ ထွက်ပေါ်လာသည်။ ဤ၌ ဒုတိယဝိသိ၏ အာရုံဖြစ်သော နိစ္စသဒ္ဒါကိုပင် ‘နာမပညတ်’ ဟု ခေါ်သည်။

ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏နှုတ်မှ ထွက်ပေါ်၍လာသော ‘ဂေါ’ ဟူသော ပရမတ္တသဒ္ဒါကို အာရုံပြု၍ သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ရှေးဦးစွာ သော တဒ္ဒါရဝိသိဖြစ်၏။ တဖန် ချုပ်လေပြီးသော ‘ဂေါ’ ဟူသော အတိတ်ပရမတ္တသဒ္ဒါကို အာရုံပြု သော တဒန္တဝတ္ထကမနောဒွါရဝိသိတမျိုး ဖြစ် ပြန်၏။ ထို့နောက် ထိုပရမတ္တသဒ္ဒါကို လွှတ်၍ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒုတိယဝိသိ၏ အာရုံဖြစ်သော ‘ဂေါ’ ဟူသော နာမပညတ်ကို အာရုံပြုသည့် သုဒ္ဓမနောဒွါရဝိသိ ဖြစ်ပြန်သည်။ ယင်းမနော ဒွါရဝိသိ၏ အာရုံဖြစ်သော နာမပညတ်မှ အစဉ်လျှောက်၍ အောက်မေ့ ဆင်ခြင်သည် ရှိသော် နား၌ကြားခြင်း၊ ပိုင်းခြားမှတ်သား

ဖူးခြင်း (သောတာလမ္မနမာပန္န၊ သင်္ကေ- တေန ၀၀တ္တိတ) ဟူသော အင်္ဂါ ၂ ပါး ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် နွားခြပ်တည်းဟူသော ဘာဝတ္ထကို အာရုံပြုသည့် သုဒ္ဓမနောဒွါရဝိသိ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဝိသိ ၄-မျိုး ဖြစ်ပြီးမှ အနက် ဖြစ် အတ္ထပညတ်ကို သိသည်။ ဤ၌ နာမ ပညတ်သည် တတိယဝိသိ၏ အာရုံဖြစ်သည်။ ဤကား အက္ခရာတလုံးရှိသည့် နာမပညတ် အတွက် စိတ်အစဉ်ဖြစ်ပုံတည်း။ အက္ခရာ ၂- လုံး ၃-လုံး စသည်ရှိသော နာမပညတ်အတွက် စိတ်အစဉ်ဖြစ်ပုံကို ညွှန်ပြအပ်သည့် ကျမ်းဂန် တို့ကို ကြည့်ရှုသုံးသပ်ကာ သိအောင်ပြုရာ သည် (သစ္စသင်္ခေပ။ ၃၃။ သင်္ဂဟ။ ၁၄၄-၅။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒ။ ၇၃-၄။ ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယ။ ၉၈။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၇၀။ ဘိ၊ ခြို၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၈။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၅၅-၆။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၂။ ၄၇၀-၄၇၃။ ဘေဒစိန္တာ။ ဂါထာ-၁၁။ ပရမတ္ထသရူပ- ဘေဒနီ၊ ၁။ ၄၀၃-၄၀၈။ ၎င်း၊ ၂။ ၃၀၂-၃။

ဇော်ပြပြီး အတ္ထပညတ်၊ နာမပညတ် ၂- ပါးသည် သင်္ခါရ၊ ဝိကာရ၊ လက္ခဏ၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပညတ်ဟူသော သိဖွယ်ရာတရား ‘ဥေယျဓမ္မ’ ၅-ပါးတွင် တပါးအပါအဝင်ဖြစ်သည် (ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၅၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၄၀)။ ပညတ်သည် ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင် အထင်အရှားရှိသော ပရမတ္ထ သဘာဝတရား မဟုတ်သောကြောင့် အမြဲ တည်သော နိစ္စတရားမျိုးဖြစ်သည် (ဝိ၊ ၅။ ၁၅၇။ သံ၊ ၁။ ၄၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၉၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၈။ ဝိဘာဝိနီ။ ၁၃၀။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၁။ ၄၀၀)။

ပညတ်သည် ရူပ၊ သဒ္ဓ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ ဓမ္မဟူသော အာရုံ ၆-ပါးတွင် ဓမ္မာရုံဖြစ်သည် (အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၃။ သင်္ဂဟ။ ၄၉)။ ပဋ္ဌာန်း ၂၄-ပစ္စည်းတို့တွင် အာရမ္မဏ၊ ပကတူပနိဿယ ပစ္စည်း ၂-မျိုးတပ်သည် (ပဋ္ဌာန၊ ၁။ ၂။ ၆။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၃၆၀၊ ၃၇၀။ သင်္ဂဟ။ ၁၃၇-၈)။ သို့ရာတွင် အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပ-

နိဿယပစ္စည်းမျိုးကား မဟုတ်ပေ(မူလဋီ၊ ၃။ ၁၈)။ အနုဋီကာ (၃။ ၂၅၃)နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ (၂။ ၂၇၁)တို့၌ကား ကသိုဏ်း စသော ပညတ်သည် အာရမ္မဏ္ဍာနိဿယ ပစ္စည်း ဖြစ်သင့်၏ဟု မိန့်ဆိုသေးသည်။

(၃) ဝိနည်းပိဋက၌လာသည့် ရဟန်းခံ၊ ရှင်ပြုစသော ကံကြီး၊ ကံငယ်နှင့်တကွ စာရိတ္တ၊ ဝါရိတ္တသိက္ခာပုဒ်အပေါင်းကို ရဟန်း၊ သာမဏေတို့အတွက် ဥပဒေ စည်းကမ်းအနေဖြင့် ဘုရားရှင် ဟောကြား ပညတ်ထားအပ်သောကြောင့် ‘ပညတ်တော်’ဟု ခေါ်သည်။ (ဝိ၊ ၃။ ၃၉၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၃၁။ သီ၊ ဋီ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၈၁)။

ထိုပညတ်တော်သည် မူလပညတ်၊ အနုပညတ်၊ အနုပုဗ္ဗပညတ်၊ သဗ္ဗတ္ထပညတ်၊ ပဒေသပညတ်၊ သာဓာရဏပညတ်၊ အသာဓာရဏပညတ်၊ ကေတောပညတ်၊ ဥဘတောပညတ်ဟူ၍ ၉-မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင် အကြောင်း ‘ဝတ္ထု’အားလျော်စွာ ရှေးဦးပဌမ ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ပါဠိကို ‘မူလပညတ်’ဟုခေါ်၍ နောက်ထပ်တဖန် ထပ်ဆင့် ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ပါဠိကို ‘အနုပညတ်’ဟု ခေါ်သည်။ ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ ၂-ဘက်လုံးနှင့် ဆက်ဆံသော ပညတ်ကို ‘သာဓာရဏပညတ်’ဟု ခေါ်၍ တဘက်ဘက်နှင့်သာ ဆက်ဆံသောပညတ်ကို ‘အသာဓာရဏပညတ်’ဟုခေါ်သည်။ သိက္ခာပုဒ်ဘိုင်း၌ ဤပညတ် ၄-မျိုးဖြင့်သာ ဝေဘန်ဆုံးဖြတ်ရသည်။ ကျန် ၅-မျိုးဖြင့်ကား အထူး ဝေဘန်ဆုံးဖြတ်ဖွယ်မလို၊ ဥဘတောပညတ်၊ ကေတောပညတ် ၂-ပါးသည် သာဓာရဏပညတ်၊ အသာဓာရဏ ပညတ် ၂-ပါးနှင့် အတူပင် ဖြစ်သည်။ အနုပုဗ္ဗပညတ်ဟူသည် အကြောင်းဝတ္ထုမပေါ်ဘဲ ဘိက္ခုနီတို့အား ဂချေမိ ၈-ပါး လက်ခံရန် ဟောကြားအပ်သော ပညတ်တော်ဖြစ်သည်။ ကျန်သိက္ခာပုဒ်များ၌ အနုပုဗ္ဗပညတ်ဟူ၍ မရှိ၊ မဇ္ဈိမဒေသ

၌သာ လိုက်နာရှောင်ကြဉ်ရသည့် ရဟန်း ၅-ပါးဖြင့် ပဉ္စင်းခံပေးခြင်း၊ အထပ်ထပ်သော ဖိနပ်ကိုစီးခြင်း၊ အမြဲချေချိုးခြင်း၊ သားရေအခင်းကို သုံးစွဲခြင်းဟူသော သိက္ခာပုဒ် ၄-ပါးသည် ပဒေသပညတ်ဖြစ်၍ ကျန်သိက္ခာပုဒ်များသည် သဗ္ဗတ္ထပညတ်များ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤပညတ် ၅-မျိုးဖြင့် အထူးဝေဘန်ဆုံးဖြတ်ဖွယ် မလိုတော့ပေ(ကခါ၊ ၁၁၀)။

ဖော်ပြပါပညတ် ၄-မျိုးဖြင့် သိက္ခာပုဒ်တို့၌ ဝေဘန်ဆုံးဖြတ်မှုပြုလိုသော် ဥဘတောဝိဘင်း စသော ပါဠိတော်ကို ကြည့်ရှုကာမျှဖြင့် ပြီးစီးနိုင်သည်။ ထင်ရှားစေအံ့ - - ရှင်သုဒ္ဓိန်၏ မယားဟောင်း၌ မေထုန်မှီဝဲခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့် “ယော ပန ဘိက္ခု၊ မေထုန် ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျ၊ ပါရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသော”ဟူသော သိက္ခာပုဒ်ပါဠိကို ရှေးဦးစွာ ပညတ်တော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းပါဠိကို “မူလပညတ်”ဟု ခေါ်သည်။ ပါဠိအဋ္ဌကထာဘိက္ခုနီ “မူလ”သဒ္ဓါ မပါဘဲ “ပညတ္တိ”ဟူသော ဟောကြားသုံးနှုန်းသည်။ တဖန် ဝေသာလီပြည်၌ တောကျောင်းနေ ရဟန်းတပါးသည် “လူမိန်းမ၌ မေထုန်မှီဝဲမှုကိုသာ ဘုရားရှင် ပညတ်တော်မူသည်။ တိရစ္ဆာန်မ၌ ပညတ်တော်မမူ”ဟု အမြွက်ထောင်ကာ မျောက်မ၌ မေထုန်မှီဝဲသည်။ ထိုအကြောင်းကြောင့် “ယော ပန ဘိက္ခု၊ မေထုန် ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျ၊ အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပိ၊ ပါရာဇိကော ဟောတိ အသံဝါသော”ဟု ထပ်ဆင့် ပညတ်တော်မူရသည်။ ထို့ကြောင့် “အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပိ”ဟူသော ပါဠိကို “အနုပညတ်”ဟု ခေါ်သည်။ ထို့နောက် တဖန် ဝေသာလီပြည်၌ ဝဇ္ဇီတိုင်းသား ရဟန်းများသည် သိက္ခာမချဘဲ မေထုန်မှီဝဲကြပြီးလျှင် ရဟန်းတဖန် ပြုလိုပြန်ကြောင်း တောင်းပန်ကြသောအခါ သိက္ခာမချဘဲ မေထုန်မှီဝဲသော ရဟန်းသည် တဖန်

ရဟန်းခံခွင့်မရှိပါ။ ခုနစ်ကကုပြီးသဖြင့်သည့်ဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချတော်မူကာ “ယော ပန ဘိက္ခု ဘိက္ခုနံ သိက္ခာသင်္ဂဏသမာပန္နော သိက္ခ အပစ္စက္ခာယ ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျံ၊ အန္တမသော တိရစ္ဆာန- ဂတာယပိ၊ ပါရာဇိကော ဟောတိ အသင်္ဂါ- သော”ဟု ထပ်ဆင့်ဖြည့်စွက် ပညတ်ချက်တိုး တော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် “ဘိက္ခုနံ”စသော ပါဠိသည် အနုပညတ်မည်သည်၊ ယင်းပထမ ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်သည် ဘိက္ခု ဘိက္ခုနံ ၂-သက်လုံးနှင့် ဆက်ဆံသောကြောင့် “သဘာရဏပညတ်” ဖြစ်သည်။ ဤသို့ သိက္ခာပုဒ်တိုင်း၌ ပညတ် ၄-မျိုးဖြင့် ဝေဘန် ဆုံးဖြတ်ရာသည် (ဝိ၊ ၁။ ၂၄-၂၈။ ဝိ၊ ၅။ ၁၊ ၂။ က၊ ၁။ ၁၁၃)။

(၁၊ ၂)ကတမေဓမ္မာ ပညတ္တိ။ ယာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ သင်္ခါ သမညာ ပညတ္တိ ဝေါ- ဟာရော နာမံ နာမကမ္မံ နာမဓေယျံ နိရုတ္တိ ဗျဉ္ဇနံ အဘိလာပေါ။ ဣမေ ဓမ္မာ ပညတ္တိ။ အဘိ၊ ဓ၊ ၂၅၆။ သင်္ခါယတိတိ သင်္ခါ၊ သံကထိ- ယတိတိ အတ္ထော။... ဧဝံ အနေကေဟိ အာ- ကာရေဟိ သံကထိယတိတိ သင်္ခါ။ သမညာယ- တိတိ သမညာ။ ကိန္တိ သမညာယတိ? “အဟ” န္တိ ပ။ “ဝါတပါန” န္တိ သမညာယတိတိ သမညာ။ ပညာပိယတိတိ ပညတ္တိ။ ဝေါဟရိ- ယတိတိ ဝေါဟာရော။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၄၂၀။ ပညာပိယတိတိ အဟန္တိ ဣဒံ တေသု အဓိ- ဝစနန္တိ ဧဝံ ဌပိယတိတိ အတ္ထော။... ဧတ္ထ ပန သင်္ခါ သမညာ ပညတ္တိ ဝေါဟာရေတိ စတုဟိ ပဒေဟိ ပညာပိတဗ္ဗတော ပညတ္တိ ဝုတ္တာ၊ ဣတရေဟိ ပညာပနတော။ တတ္ထ စ “ပုရိမာ ဥပါဒါပညတ္တိ ဥပါဒဝယကိစ္စရဟိတာ လောက- သင်္ကေတသိဒ္ဓါ၊ ပစ္ဆိမာ နာမပညတ္တိ၊ ယာယ ပုရိမာ ပညတ္တိ ရူပါဒယော စ သောတဒ္ဓါရ- ဝိညာဏသန္တာနာနန္တရမုပ္ပန္နေန ဂဟိတပ္ပဗ္ဗ- သင်္ကေတေန မနောဒ္ဓါရဝိညာဏသန္တာနေန

ဂဟိတာယ ပညာပိယန္တိ” တိ အာပေယာ ဝဒန္တိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၇၇-၈။ သာ ပနေသာ ပညပေတဗ္ဗတော ပညာပနတော စ “ပညတ္တိ” တိ ဝုစ္စတိ။ တေနေဝါဟ “ယာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ သင်္ခါ သမညာ ပညတ္တိ ဝေါဟာရော နာမံ နာမကမ္မံ နာမဓေယျံ နိရုတ္တိ ဗျဉ္ဇနံ အဘိလာပေါ”တိ။... ပညာပိယတိတိ ပညတ္တိ။ ဝေါဟရိယတိတိ ဝေါဟာရော။ ကိန္တိ ဝေါဟ- ရိယတိ? “အဟ” န္တိ “မမ” န္တိ “ပရော” တိ “ပရဿာ” တိ “မဉ္ဇော” တိ “ပိဋ” န္တိ။ ဧဝံ တာဝ ပညပေတဗ္ဗတော ပညတ္တိတိ ဝုတ္တာ။... ဣဒါနိ ပညာပနတော ပညတ္တိ ပကာသေတုံ “နာမံ နာမကမ္မံ” န္တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ နာမန္တိ တိ တံ ဓမ္မံ “သေ ဣတ္ထန္တာမော နာမာ”တိ ပညပေတိ၊ တသ္မာ တံ ပညတ္တိတိ ပဝုစ္စတိ။ အဘိဓမ္မာဝတာရ။ ၁၈၂-၃။ တတ္ထ “ပညာပေတဗ္ဗတော”တိ ဣဒါနာ ပညာပိယတိ ပကာရေန ဉာပိယတိတိ ပညတ္တိတိ ဧဝံ ကမ္မ- သာနေဝသေန အတ္ထပညတ္တိဘူတာ ဥပါဒါ- ပညတ္တိ ဝုတ္တာ။ “ပညာပနတော”တိ ဣဒါနာ ပညာပေတိ ပကာရေန ဉာပေတိတိ ပညတ္တိတိ ဧဝံ ကတ္ထုသာနေဝသေန တဿာ အဘိဓာ- ယကဘူတာ နာမပညတ္တိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ၎င်းဋီ၊ ၂။ ၂၀၀။ တတော အဝသေသာ ပညတ္တိ ပန ပညာပိယတ္တာ ပညတ္တိ ပညာပနတော ပညတ္တိ- တိ စ ဒုဝိဓာ ဟောတိ။ ... ပညာပနတော ပညတ္တိ ပန နာမနာမကမ္မာဒိနာမေန ပရိ- ဒိပိတဒ္ဓါ။ သင်္ဂဟ။ ၁၇၂-၃။

(၂) ပညတ္တိ ဓမ္မာ။ ပညတ္တိပထာ ဓမ္မာ။ အဘိ၊ ဓ၊ ၁၄။ “တက္ကော ဝိတက္ကော သင်္ကပေါ” တိ ဧဝံ တေန တေန ပကာရေန ဉာပနတော ပညတ္တိ နာမ၊ ပညတ္တိနံ ပထာ ပညတ္တိပထာ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၉၄။ ပထဝိဓာတုပုရိသဒိတံတံ- ပကာရေန ဉာပနတော ပညတ္တိတိ ဧဝံ အဓိဝ- စနာဒိပဒါနံ သဗ္ဗဝစနေသု ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၅၆။ ဆ ပညတ္တိယော—ခန္ဓပညတ္တိ

အာယတနပညတ္တိ ဓာတုပညတ္တိ သစ္စပညတ္တိ
 ဣန္ဒြိယပညတ္တိ ပုဂ္ဂလပညတ္တိတိ။ အဘိ၊ ပု။
 ၁၀၁။ ပညတ္တိယောတိ ပရိစ္ဆန္နဓမ္မနိဒ္ဒဏံ။...
 ဆ ပညတ္တိယောတိ ဟိ ဆ ပညာပနာ ဆ
 ဒဿနာ ပကာသနာတိပိ ဆ ဌပနာ နိက္ခိ-
 ပနာတိပိ ဣဓ အဓိပ္ပေတဗေဝ။ နာမပညတ္တိ
 ဟိ တေ တေ ဓမ္မေ ဒဿေကိပိ။ တေနတေန
 ကောဋ္ဌာသေန ဌပေတိပိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅။
 ယော ပနာယံ “နာမပညတ္တိ ဟိ ဒဿေတိ စ
 ဌပေတိ စာ”တိ ကတ္တိနိဒ္ဒေသော ကတော၊
 သော ဘာဝဘူတာယ ကရဏဘူတာယ ဝါ
 နာမပညတ္တိယာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ
 ဒိဋ္ဌတာယ ဌပိတတာယ စ တံနိမိတ္တတံ
 သန္တာယ ကတောတိ ဝေဒိတဗျော။ မူလဋီ၊
 ၃။ ၂၀။ ပကာရေဟိ ပဘေဒဘော ဝါ
 ဉာပိယန္တိ ဣမိနာ၊ ဧတ္ထ ဝါ အတ္တာတိ ပညတ္တိ။
 နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၁၆။ ပကာရေန ဉာပိယတိ ဧတေန၊
 ပကာရတော ဉာပေတိတံ ဝါ ပညတ္တိတံ
 ဓမ္မနိရုတ္တာဘိလာပေါ ဝုစ္စတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။
 ၇၉။ အယမယံ နာမာတိ ပညာပေန္တိ တော-
 ယ၊ တထာပညာပနမတ္တန္တိ ဝါ ပညတ္တိ၊ နာမ-
 မေဝ။ မဋီ၊ ၃။ ၃၀၃။ (-ဒီ၊ ၂။ ၅၃။ ဒီ၊ ၃။ ၁၁၄။
 မ၊ ၃။ ၁၁၂။ သံ၊ ၂။ ၅၉။ အဘိ၊ က၊ ၃၄။ ပဋိသံ။
 ၁၇၂။ မဟာနိ၊ ၃၂။ စူဠနိ၊ ၉၀။ နေတ္ထိ၊ ၄။
 ပေရကော၊ ၂၀၃။ မိလိန္ဒ၊ ၂၄။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၀။
 ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇၉။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၁။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၁။
 ဒီ၊ ဌ၊ ၃။ ၅၄။ မဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၀။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၀၃။
 သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၅၀။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၄၀။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။
 ၂၃။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၀။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၆။ ခုဒ္ဒက၊
 ၄။ ၅။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၀၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၃၅။
 သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၇။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၀။ မဟာနိ၊
 ၄။ ၅၉။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၀၆။ သီ၊ ဋီ၊ သင်္ခ၊ ၁။ ၁၀၆။
 အနုဋီ၊ ၁။ ၂၃။)

(၃) အထ ခေါ် အာယသ္မာ မဟာ-
 ကဿပေါ အာယသ္မန္တံ ဉပါလိ ပဌမဿ
 ပါရာဇိကဿ ဝတ္ထုမ္ပိ ပုစ္ဆိ၊ နိဒါနမ္ပိ ပုစ္ဆိ၊

ပုဂ္ဂလမ္ပိ ပုစ္ဆိ၊ ပညတ္တိမ္ပိ ပုစ္ဆိ၊ အနုပညတ္တိမ္ပိ
 ပုစ္ဆိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄၇၂။ ပဗ္ဗဇာဒိနိ ဟိ ဘကဝတာ
 ပညတ္တတ္တာ “ပညတ္တိယော” တိ ဝုစ္စန္တိ။
 ဝဇီရ၊ ၃၉၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၃၁။ (-ဝိ၊ ၅။ ၁။ ၂။
 ၇၉။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၁၁၅၉။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၁၇။ ကင်္ခါ။
 ၁၁၀။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၆၉။ ငဇီရ။
 ၇၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၅၅။ ဝိမတံ၊ ၁။ ၁၅၂။
 ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သင်္ခ၊ ၁၀၆။) (၄) “သုပညတ္တိ
 မဉ္ဇပိဋ္ဌ”န္တိ အာဂတဋ္ဌာနေ ဌပနာ နိက္ခိပနာ
 ပညတ္တိ နာမ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၅။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၀။
 (၅) ပညတ္တိဗလ-ကြည့်။

ပညတ္တိအဇာနန (န) [ပညတ္တိ + အဇာနန]
 ဝိနယပညတ်ကို မသိခြင်း။ န ပနေသာ ဝိစိ-
 ကိစ္ဆာသင်္ခါတာ ကင်္ခါတိ၊ ကိန္တု ပညတ္တိအဇာ-
 နနံ နာမ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၆၅။ (-ဝဇီရ၊ ၁၉၁။)

ပညတ္တိအတ္ထ (ပ) [ပညတ္တိ + အတ္ထ] ပညတ္တိသဒ္ဓါ၏
 အနက်။ ဣမိနာ နယေန တတ္ထ တတ္ထ ပညတ္တိ
 အတ္ထော ဝေဒိတဗျော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၂၁။

ပညတ္တိအနန္တရ (ထိ) [ပညတ္တိ + အနန္တရ]
 (၁) အခြား-တပါး-မဟုတ်သော နာမ-
 ပညတ်။ (တိ) (၂) ပညတ္တိဟာရ၏ အခြားမဲ့
 ဖြစ်သော (ကာလ)။ (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။
 (၂) ပညတ္တိအနန္တရံ ဩတရဏော ဟာရော
 ဝုတ္တော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၃၆။

ပညတ္တိအနန္တရပရိကပ္ပန (န) [ပညတ္တိအနန္တရ +
 ပရိကပ္ပန] အခြား-တပါး-မဟုတ်သော
 နာမပညတ်ကို ကြံဆခြင်း (ပညတ်တပါးကို
 ကြံခြင်း။ သျှ)။ ပညတ္တိစ ဉာတယေဝ
 တေသံ သဟကာရိကာရဏံ တံဇာနနတ္ထံ
 ပညတ္တိအနန္တရပရိကပ္ပနေ စ အနဝတ္တာနာ-
 ပတ္တိတိ အတ္တာဓိဂမဿ သမ္ပဝေါ ဝေ န
 ဘဝေယျ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၂။

ပညတ္တိအန္တရပရိကပ္ပန (န) [ပညတ္တိ + အန္တရ +
 ပရိကပ္ပန] အခြား-တပါး-သော ပညတ်ကို

ကြံဆခြင်း (ပညတ်ထူးကို ကြံဆခြင်း။ သျှ)။
ဝိညတ္တိ ဝိယ အဓိပ္ပါယ် ဝိညာပေန္တာ သယံ
ဉာတယေဝ နာမပညတ္တိ ပညာပေတဗ္ဗတ္ထံ
ပညာပေတိတိ ဂဟိတသရူပတာယ ပဒိပေါ
ဝိယ ရူပဂတဝိဓသနေတိ န ပညတ္တိအန္တရ-
ပရိကပ္ပနေန ပယောဇနံ အတ္တိ ပညာပေ-
တဗ္ဗတ္ထပညာပနေ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၇။

ပညတ္တိအာရမ္မဏ (တိ) [ပညတ္တိ+အာရမ္မဏ]
ပညတ်တရားလျှင် အာရုံရှိသော၊ ပညတ်
တရားကို အာရုံပြုသော။ ဝေယံ နိရုတ္တိ-
ပဋိသမ္ဘိဒါ သဒ္ဓါရမ္မဏာ နာမ ဇာတ၊ န
ပညတ္တိအာရမ္မဏာ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၁။ ပဋိသံ၊
၄။ ၁။ ၅။ (-မူလဋီ၊ ၁။ ၂၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိဋီ၊ ၂။ ၈၃။)

ပညတ္တိဥပါဒါန (တိ) [ပညတ္တိ+ဥပါဒါန] နာမ
ပညတ်ဖြင့် စွဲယူအပ်သော (အသက်ဆင်ရှား
ရှိလော ရဟန္တာ)။ ကိ ပညပေဿာမိ
ပညတ္တိဥပါဒါနဿပိ ဓရမာနကဿ အဘာ-
ဝတော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၉၇-ဂ။

ပညတ္တိကထာ (ထိ) [ပညတ္တိ+ကထာ] ပညတ်၏
အစွမ်းဖြင့် (သုစရိုက်ကို) ဆိုခြင်း၊ ပညတ်၏
အစွမ်းဖြင့် (သုစရိုက်ကို) ဆိုကြောင်းစကား။
ဣဓာပိ ပန ပညတ္တိဝသေန ကမ္မပဝေသေန
စာတိ ဒုဝိဓာ ကထာ။ ဥဘယတ္ထ
ပညတ္တဿ အဝိတိက္ကမော မနောသုစရိတန္တိ
အယံ ပညတ္တိကထာ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၀၃။

ပညတ္တိကာလ (ပု) [ပညတ္တိ+ကာလ] ဟောပြ-
ပညတ်-ရာ-အချိန်-အခါ။ တေန ဘဂဝတော
တဿ တဿ သိက္ခာပဒဿ ပညတ္တိကာလံ
ဇာနတ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၃၇။ “ပညတ္တိကာလံ
ဇာနတ”တိ ဒုကနယဝသေန ဇော ပုန
သုတ္တန္တနယေန ဝတ္ထု “အပိ စ ပုဗ္ဗေနိဝါသ-
ဒိဟိ”တိ ဝုတ္တံ၊ ဝဇီရ။ ၅၄၃။ (ပါစိတ်၊ ယော။
၅၄၈။)

ပညတ္တိကောဝိဒ (ပု) [ပညတ္တိ+ကောဝိဒ] ဝိနယ-
ပညတ်၌-လိမ္မာ-ကျွမ်းကျင် - သော၊ သူ။
သစေ ပန ယဿ ဝိကပ္ပေတိ၊ သော ပညတ္တိ-
ကောဝိဒေါ န ဟောတိ၊ န ဇာနာတိ
ပဇ္ဇဒ္ဓရိတုံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၁။ ဝိ၊ သ ဂ်၊ ၈။
၃၆။ ပညတ္တိကောဝိဒေါ န ဟောတိတိ ဇေဝံ
ဝိကပ္ပိတေ “အနန္တရမေဝ ဇေဝံ ပဇ္ဇဒ္ဓရိတဗ္ဗ”န္တိ
ဝိနယကမ္ပံ န ဇာနာတိ။ ဇေနာဟ “န
ဇာနာတိ ပဇ္ဇဒ္ဓရိတု”န္တိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၁၆။

ပညတ္တိဂတိက (တိ) [ပညတ္တိ + ဂတိ + က]
(၁) မူလ-ပဌမ-ပညတ်၏ ဖြစ်ခြင်းကဲ့သို့
သော ဖြစ်ခြင်းရှိသော၊ မူလ-ပဌမ-ပညတ်
နှင့် အလားတူသော (အနုပညတ်)။
(၂) အတ္တပညတ်၏ ဖြစ်ခြင်းကဲ့သို့သော ဖြစ်
ခြင်းရှိသော၊ အတ္တပညတ်နှင့် အလားတူ
သော (လက္ခဏာယာဉ်)။ (၁) အန္တမသော
တန်ဏိကာယပိတိဝေရူပါ ပန ကတေ ဝိတိက္က
မေ ဥပ္ပန္နတ္တာ ပညတ္တိဂတိကာဝ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။
၁။ ၁၉၃။ ပညတ္တိဂတိကာဝ ဟောတိတိ
မူလပညတ္တိယံယေဝ အန္တောဂဓာ ဟောတိ။
သ၊ ၃။ ၄၃။ ပညတ္တိဂတိကာတိ
အတ္တတော မူလပညတ္တိယေဝါတိ အဓိပ္ပါ-
ယော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၁၉။ (၂) ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ပန
ဝိပဿနာ ကိမာရမ္မဏာတိ? လက္ခဏာ-
ရမ္မဏာတိ။ လက္ခဏံ နာမ “ပညတ္တိဂတိကံ
န ဝတ္တဗ္ဗဓမ္မဘူတံ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၉။
အနိစ္စတာ ဒုက္ခတာ အနတ္တတာတိ ဟိ ဝိသု
ဂယမာနံ လက္ခဏံ ပညတ္တိဂတိကံ ပရမတ္ထတော
အဝိဇ္ဇမာနံ၊ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ဝေပရိတ္တာဒိ-
ဝသေန န ဝတ္တဗ္ဗဓမ္မဘူတံ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၁၅။

ပညတ္တိဂ္ဂဟဏ (န) [ပညတ္တိ+ဂ္ဂဟဏ] (၁)
ပညတ်ကိုယူခြင်း။ (၂) ပညတ္တိသဒ္ဓါ။ (၁)
တထာ ဟိ “အဋ္ဌကထာယံ ပနာ”တိ အာဒိ-
နာ ပညတ္တိဂ္ဂဟဏ မေဝ ဥဒ္ဓရိယတိ။ အနုဋီ၊
၃။ ၁၇၄။ (၂) ပုန ပညတ္တိဂ္ဂဟဏေန ကသိဏ-

ဝိဟာရာဒိအနိန္ဒြိယဗဒ္ဓါပါဒါယ ပညတ္တိမာဟ။
မူလဋီ၊ ၁။ ၂၀၀။

ပညတ္တိစိတ္တ (န) [ပညတ္တိ+စိတ္တ] ပညတ်-
ဒေသနာ-တော်၌ ဖြစ်သော စိတ်။ မနန္တိ
ပညတ္တိစိတ္တ။ အဘိနိဟာရန္တိ ပဏိဓာနံ။ အံ၊
ဋီ၊ ၁။ ၄၉။

ပညတ္တိဇာနန (န) [ပညတ္တိ+ဇာနန] (၁)ဝိနယ
ပညတ်ကို သိခြင်း။ (တိ) (၂) ဝိနယပညတ်
ကို သိသော (စိတ်)။ (၁) “ဣဓ ပညတ္တိ-
ဇာနနမတ္တမေဝ စိတ္တ”န္တိ စ လိခိတံ။ ဝဇီရ။
၁၉၄။ (၂) ပညတ္တိဇာနနနေဝ၊ ယတ္ထာပတ္တိ
န အညထာ။ ဝဇီရ။ ၅၆၃။

ပညတ္တိဇာနနစိတ္တ (န) [ပညတ္တိဇာနန+စိတ္တ]
ဝိနယပညတ်ကို သိသော စိတ်။ ယသ္မာ
ပနေတ္ထ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇဿ ပညတ္တိဇာနနစိတ္တေန
သစိတ္တကပက္ခေ စိတ္တံ အကုသလမေဝ။ ဝဇီရ။
၇၆။

ပညတ္တိဇာနနာဘာဝ (ပု) [ပညတ္တိဇာနန+
အဘာဝ] ဝိနယပညတ်ကို သိသောစိတ် မရှိ
ခြင်း။ အစိတ္တကတာ ပညတ္တိဇာနနာဘာဝေ-
နေဝ၊ န ဝတ္ထုဇာနနာဘာဝေနာတိ ဧကေ။
ဝဇီရ။ ၃၁၆။

ပညတ္တိဉပန (န) [ပညတ္တိ+ဉပန] နာမပညတ်
ကို သိစေခြင်း။ ဧကေဝလာနိ သင်္ကေတဂ္ဂ-
ဟဏဝစနဂ္ဂဟဏာနိ အတ္ထပညာပနေ ဝိယ
ပညတ္တိဉပနေပိ အသမတ္တာနိ။ အနုဋီ၊ ၁။
၁၉၂။

ပညတ္တိဋ္ဌပန (န) [ပညတ္တိ+ဋ္ဌပန] ဝိနည်း ပညတ်
ကို ထားခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပညတ္တိဋ္ဌာန (န) [ပညတ္တိ+ဋ္ဌာန] ဝိနယပညတ်
တော်ကိုထားခြင်း၏ တည်ရာအရပ်၊ သိက္ခာ
ပုဒ်ပညတ်တော်မူရာအရပ်။ (ဝေသာလီ၊ ရာဇ
ဂြိုဟ်၊ သာဓတ္တိ၊ အာဠဝီ၊ ကောသမ္မိပြည်နှင့်
သက္ကတိုင်း၊ ဘဂ္ဂတိုင်းတို့သည် ကုဋေ

ကိုးထောင်ကျော် သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ပညတ်ရာ
ဌာနဖြစ်သည်။ ဝိ၊ ၅။ ၂၅၅။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၄၁။)
နိဒါနံ နာမ ဝေသာလီရာဇဂဟသာဝတ္ထိအာဠ-
ဝီကောသမ္မိသက္ကဘဂ္ဂါနံ ဝသေန သတ္တဝိဓံ
ပညတ္တိဋ္ဌာနံ၊ ဣဒံ ဟိ သဗ္ဗသိက္ခာပဒါနံ နိဒါနံ။
ကင်္ခါ၊ ၁၁၁။ ပညတ္တိဋ္ဌာနန္တိ ပညတ္တိဋ္ဌပနဿ
ဋ္ဌာနံ၊ သိက္ခာပဒါနံ ပညတ္တိဒေသော တိ
အတ္ထော။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သင်္ခ၊ ၁၈၆။ (-ဝဇီရ။
၆၄-၆။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၈၃၊ ၂၇၃။)

ပညတ္တိဒီပကပထ (ပု၊န) [ပညတ္တိ+ဒီပက+ပထ]
(အတ္ထ) အတ္ထပညတ်ကို ပြုတတ်သော
အကြောင်း။ ပညတ္တိပထ (၃) ကြည့်။

ပညတ္တိဒီပကပဒ (န) [ပညတ္တိ+ဒီပက+ပဒ]
ဥပါဒါပညတ်ကို ပြုတတ်သောအကြောင်း။
ပညတ္တိပဒ (၂) ကြည့်။

ပညတ္တိဒုက (ပု၊န) [ပညတ္တိ+ဒုက] ပညတ္တိဒုက။
(သုဏန္တ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသိဉာဏ်အား တပ်
သော သဒ္ဓပညတ်နှင့် ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသိ
ဉာဏ်အား တပ်သော အတ္ထပညတ်ကို အရ
ကောက်ရသည့် “ပညတ္တိ ဓမ္မာ။ ပညတ္တိပထာ
ဓမ္မာ” ဟူသော ပုဒ် ၂-ခုအပေါင်းကို ‘ပညတ္တိ-
ဒုက’ ဟု ခေါ်သည်။ အဘိ၊ ဓ၊ ၁၄၊ ၂၅၆။
မာတိကာ အရကောက်။ ၁၉၄-၅။) သုတ္တန္တိ-
ကဒုကေသု အဓိဝစနဒုကံ နိရုတ္တိဒုကံ ပညတ္တိ-
ဒုကံ နာမရူပဒုကန္တိ ဣမေ စတ္တာရော ဒုကေ
ဌပေတွာ အဝသေသာ အဋ္ဌတိသ ဒုကာ
ဇာတိ ဧတေ သပ္ပဒေသာ နာမ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊
၁။ ၈၀။ တတ္ထ ယံ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ တံ ပညတ္တိဒုကေ
ဝုတ္တမေဝ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၈။ (-အနုဋီ၊ ၃။ ၃၈။)

ပညတ္တိဓမ္မ (ပု) [ပညတ္တိ+ဓမ္မ] နာမပညတ်ဟူ
သော သဘောတရား။ (ထိုသဒ္ဓပညတ်ဟူ
သည် အစိတ်သဒ္ဓါနှင့် မကင်းရကား သဝိ-
ညတ္တိကဝစီ၊ ဘေဒ သဒ္ဓါတည်း။ မာတိကာ
အရကောက်။ ၁၉၄။) ပညတ္တိ ဓမ္မာ။ ပညတ္တိ-

ပထာ ဓမ္မာ။ အဘိ၊ဓ။၁၄။ ကတမေ ဓမ္မာ
 ပညတ္တိ။ ယာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ သင်္ခါ
 သမညာ ပညတ္တိ....အဘိလာပေါ။ဣမေ ဓမ္မာ
 ပညတ္တိ။ သဗ္ဗေဝ ဓမ္မာ ပညတ္တိပထာ။ အဘိ၊
 ဓ။၂၅။ “တက္ကော ဝိတက္ကော သင်္ကပ္ပေ”တိ
 ဝေ တေန တေန၊ ပကာရေန ဉာပန-
 တော ပညတ္တိ နာမ၊ ပညတ္တိနံ ပထာ
 ပညတ္တိပထာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ။၁။ ၉၄။ ပညတ္တိ-
 ဓမ္မာတိအာဒိသု အသဘာဝေါပိ ဉာဏေန
 ဓာရိယတိ အဝဓာရိယတိတိ ဓမ္မာတိ
 ဝုစ္စတိတိ တတော နိဝတ္တေန္တော “ဓမ္မာတိ
 သဘာဝိ” တိ အာဟ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ။၁။၃၄၆။
 ပညတ္တိဓမ္မဝသေ နာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ။၁။၃၁၃)တိ
 ပညတ္တိသင်္ခါတဓမ္မဝသေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ။၁။၃၇၃။
 (-အဘိ၊ဋ္ဌ။၁။၂၃၉။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ။၁။၁၇။ ဝိမာန၊
 ဋ္ဌ။၂၁၅။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်။၂။၁၇၃။ အနုဋ္ဌိ၊၃။၃၇။)

ပညတ္တိဓမ္မနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပညတ္တိဓမ္မ+ နိဒ္ဒေသ]
 ပညတ်ဟူသော သဘောတရားကို အကျယ်-
 ညွှန်ပြရာ-ညွှန်ပြကြောင်း-စကား (အဘိ၊
 ဓ။၂၅)။တတော “သဗ္ဗေ ဓမ္မာ ပညတ္တိ”တိ
 ပညတ္တိပထေဟိ အဝိသိဋ္ဌော ပညတ္တိဓမ္မ-
 နိဒ္ဒေသော ဝတ္ထုဗ္ဗော သိယာ။ မူလဋ္ဌိ၊၁။
 ၁၇၉။ (-အနုဋ္ဌိ၊၁။၁၉၁။)

ပညတ္တိနယ (ပု) [ပညတ္တိ+နယ] ဟောပြ-
 ပညတ်-မြင်း၌ ဖြစ်သော နည်း၊ ဟောပြ-
 ပညတ်-ပုံနည်း။ တထာ တေသံ တေသံ
 ဓမ္မာနံ တထာ တထာ ဒေသေတဗ္ဗပ္ပကာရံ၊
 တေသံ တေသဉ္စ သတ္တာနံ အာသယာနုသယ-
 စရိယာဓိမုတ္တိံ သမ္ပဒေဝ ဩလောကေတွာ
 ဓမ္မတံ အဝိဇ္ဇဟန္တေန ဝ ပညတ္တိနယံ
 ဝေါဟာရမတ္တံ အနတိဓာဝန္တေန ဝ ဓမ္မတံ
 ဝိဘာဝေန္တေနဘဂဝတာ ဝေနေယျာ
 ဝိနိတာ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၁၂၉။ (ဤကျမ်းဆရာ
 ပင် ရေးသားအပ်သည့် ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၃၃-၌
 “ပညတ္တိနယဝေါဟာရမဂ္ဂံ” ရှိသည်။ ထို့ပြင်
 သည် သာ၍ သင့်မြတ်ဖွယ်ရှိ၏။)

ပညတ္တိနယဝေါဟာရမဂ္ဂ (ပု) [ပညတ္တိနယ+
 ဝေါဟာရ+မဂ္ဂ] ဟောပြ-ပညတ်- ပုံ နည်း
 ဟူသော- ခေါ်ဝေါ် - ပြောဆို -မှု အစဉ်။
 တထာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ တထာ တထာ
 ဒေသေတဗ္ဗပ္ပကာရံ တေသံ တေသဉ္စ သတ္တာနံ
 အာသယာနုသယစရိယာဓိမုတ္တိံ သမ္ပဒေဝ
 ဩလောကေတွာ ဓမ္မတံ အဝိဇ္ဇဟန္တေန ဝ
 ပညတ္တိနယဝေါဟာရမဂ္ဂံ အနတိဓာဝန္တေန ဝ
 ဓမ္မတံ ဝိဘာဝေန္တေနဘဂဝတာ
 ဝေနေယျာ ဝိနိတာ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၃၃။

ပညတ္တိနာမ (န) [ပညတ္တိ + နာမ] ပညတ်
 ဟူသောအမည်။ပညပေတဗ္ဗမ္မိ ဟိ သသဘာဝံ
 တဉ္စပရမတ္တနာမလာဘတော န ပရတော
 လဘိတဗ္ဗံ ပညတ္တိနာမံ လဘတိ။ မူလဋ္ဌိ၊၃။
 ၂၈-၉။

ပညတ္တိနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပညတ္တိ + နိဒ္ဒေသ] (၁)
 ဝိနယပညတ်ကို- ညွှန်ပြရာ- ညွှန်ပြကြောင်း-
 (ဝိနည်းပိဋက)။ (၂) နာမပညတ်ကို-ညွှန်ပြ
 ရာ-ညွှန်ပြကြောင်း (ပါဠိ)။ (၁)န ပန ဒိသ-
 နိကာယာဒိပ္ပကာရေ သုတ္တန္တပိဋကေ၊ နာပိ
 ပညတ္တိနိဒ္ဒေသဘူတေ ဝိနယပိဋကေတိ ဒိသ-
 ဘာဏကာ “ဇာတကာဒိနံ အဘိဓမ္မပိဋကေ
 သင်္ဂဟော”တိ ဝဒန္တိ။ သာရတ္ထ၊၁။၆၄။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊
 ၁။၂၄။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်။၁။၈၄။ (၂) အောက်ပုဒ်
 ကြည့်။

ပညတ္တိနိဒ္ဒေသပါဠိ (ထီ) [ပညတ္တိနိဒ္ဒေသ+ပါဠိ]
 နာမပညတ်ကို-ညွှန်ပြရာ- ညွှန်ပြကြောင်း-
 ပါဠိ(အဘိ၊ပ။၁၀၁-ကြည့်)။ တတ္ထ “ယာဝတာ
 ပဉ္စက္ခန္ဓာ” တိ, “ခန္ဓာနံ ခန္ဓပညတ္တိ” ဣဒံ
 ပညတ္တိနိဒ္ဒေသပါဠိယာ အာဒိပရိယောသာ-
 နဂ္ဂဟဏမုခေန ဒဿနံ။ အနုဋ္ဌိ၊၃။၄၁။

ပညတ္တိပကာသက (တိ) [ပညတ္တိ+ပကာသက]
 အတ္တပညတ်ကို ပြတတ်သော (နာမပညတ်)။
 အဓိဝေဒနံ ပညတ္တိပကာသကံ ဉာပကံ တေသံ

အတ္တိတိ အဓိဝစနာ ယထာ အရိသသောတိ။
အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၀ - ၁။

ပညတ္တိပက္ခ (ပု) [ပညတ္တိ+ပက္ခ] ပညတ်ဟူသော
အဋ္ဌိ။ တသ္မာတိ ယသ္မာ ပညတ္တိပက္ခေ တေ
ဒေါသာ ဒုန္နိဝါရာ၊ တသ္မာ တံ တေသံ ဝစနံ
န ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၄။

ပညတ္တိပညပေတဗ္ဗဓမ္မဝိဘဇန (န) [ပညတ္တိ +
ပညပေတဗ္ဗ+ဓမ္မ+ဝိဘဇန] ပညတ်ကြောင်း
တရားနှင့် ပညတ်အပ်သောတရားကို ဝေတန်
ခြင်း။ တတ္ထ အာဒိနာ နယေနာတိ အာဒိ-
သဒ္ဓေန အဘိညေယျဓမ္မနိဒ္ဒေသတော
ပညတ္တိပညပေတဗ္ဗဓမ္မဝိဘဇနတော.... ဝေမာ-
ဒိနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁၉။

ပညတ္တိပညာပန (န) [ပညတ္တိ+ပညာပန]
နာမပညတ်ကို အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်း။
ယဒိ ဟိ တေသံ ဝိနာ ပညတ္တိယာ အတ္ထ-
ပညာပနေ အသမတ္တတာ သိယာ၊ ပညတ္တိ-
ပညာပနေ စ အသမတ္တတာတိ တဿာ အညာ
ပညတ္တိ ဝတ္ထဗ္ဗာ သိယာ။ မူလဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၇၉။
ပညတ္တိပညာပနေတိ ယာယ နာမပညတ္တိယာ
....သာ အယံ နာမာတိ တဿာ ပညာပနေ
အသင်္ကရတော ဌပနေ။ အထ ဝါ....ပညတ္တိ-
ယာ ဂါဟာပနေ ပရိစ္ဆိန္နနေ။ အနုဋ္ဌိ၊ ၁။
၁၉၁-၂။

ပညတ္တိပထ (ပု၊န) [ပညတ္တိ+ပထ](၁)ပညတ်၏
အကြောင်း၊ အပြားအားဖြင့် သိစေတတ်
သော သဒ္ဓပညတ်၏ အကြောင်း။ (ဝဒန္တ
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသိဉာဏ်အား တပ်သော အတ္ထ-
ပညတ်ရ၏။ ထိုအတ္ထပညတ်ဟူသည့်
အကြောင်းအနက်နှင့် မကင်းရကား စိတ်
တခုယုတ်ကိုးဆယ်၊ စေတသိက်ဒွေပညာသ၊
ရုပ်အဋ္ဌဝိသ၊ နိဗ္ဗာန်တည်း။ မာတိကာအရ
ကောက်။ ၁၉၄။) (၂) နာမပညတ်ဟူသော

အကြောင်း၊ အနက်၏ အကြောင်းဖြစ်သော
နာမပညတ်။ (၃) အတ္ထပညတ်ကို ပြတတ်
သော အကြောင်း။

(၁) တောဝတာ အဓိဝစနပထော။
တောဝတာ နိရုတ္တိပထော၊ တောဝတာ ပညတ္တိ-
ပထော။ ဒီ၊ ၂။ ၅၄။ ပညတ္တိပထောတိ “ပဏ္ဍိ-
တော ဗျတ္တော မေဓာဝီ နိပုဏော ကတပရပူ-
ဝါဒေါ”တိ အာဒိကဿ နာနပုကာရတော ဉာပ-
နဝသေန ပဝတ္တဿ ဝေါဟာရဿ ပထော
ဣတိ တိဟိ ပဒေဟိ အဓိဝစနာဒိနံ ဝတ္ထုဘူတာ
ခန္ဓာဝ ကထိတာ။ ဒီ၊ ၂။ ၉၄။ ပညတ္တိ ဓမ္မာ။
ပညတ္တိပထာ ဓမ္မာ။ အဘိ၊ ၈။ ၁၄။ “တက္ကော
ဝိတက္ကော သင်္ကပ္ပေါ”တိ ဝေ တေန တေန
ပကာရေန ဉာပနတော ပညတ္တိ နာမပညတ္တိနံ
ပထာ ပညတ္တိပထာ။ အဘိ၊ ၉။ ၁။ ၉၄။ (-စူဠနိ။
၁၁၂။ စူဠနိ၊ ၉။ ၃၀။ သီ၊ ၁။ ၁၁၀။ ၁၁၀၊ ၁၉၂။
သံ၊ ၁။ ၁၁၂။ မူလဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၇၉။ အနုဋ္ဌိ၊ ၁။
၁၉၁ - ၇။) (၂) တယောမေ ဘိက္ခဝေ
နိရုတ္တိပထာ အဓိဝစနပထာ ပညတ္တိပထာ
အသင်္ကဏ္ဍာ အသင်္ကဏ္ဍပုဗ္ဗာ န သင်္ကယန္တိ
န သင်္ကယိသန္တိ အပ္ပုဋ္ဌကုဋ္ဌာ သမဏေဟိ
ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟိ။ သံ၊ ၂။ ၅၉။ ဒသမေ
နိရုတ္တိယောဝ နိရုတ္တိပထာ၊ အထ ဝါ နိရုတ္တိ-
ယော စ တာ နိရုတ္တိဝသေန ဝိညာတဗ္ဗာနံ
အတ္တာနံ ပထတ္တာ ပထာ စာတိ နိရုတ္တိပထာ။
သေသပဒ္ဒယေပိ သေဝနယော။ သံ၊ ၄။ ၂။
၂၅၇။ (-ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၆၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၂။)
(၂၊ ၃) အဓိဝစနပထာနီတိ ရုဇ္ဈိမက္ခေန
ပညတ္တိပထာနိ။ ဒေါသာဒိသု ဟိ သိရိဝစုကာ-
ဒိသဒ္ဓါ ဝိယ ဝစနမတ္တမေဝ အဓိကာရံ ကတော
ပဝတ္တိယာ တထာ ပဏ္ဍိတ္တိယေဝ အဓိဝစနံ၊
သာ စ ဝေါဟာရဿ ပထောတိ။ အထ ဝါ
အဓိ-သဒ္ဓေါ ဥပရိဘာဂေ၊ ဝုစ္စတိတိ ဝစနံ။ အဓိ
ဥပရိဘာဂေ ဝစနံ အဓိဝစနံ။ ဥပါဒါနိယ-
ဘူတာနံ ရူပါဒိနံ ဥပရိ ပညာမိယမာနာ

ဥပါဒါပညတ္တိ၊ တသ္မာ ပညတ္တိဒီပကပထာနီတိ
အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သီ၊ ဇီ၊ သ၊ ၁။ ၃၉၂။

ပညတ္တိပထနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပညတ္တိပထ+နိဒ္ဒေသ]
ပညတ်၏ အကြောင်းကို-ညွှန်ပြရာ-ညွှန်ပြ
ကြောင်း-စကား။ အထာတိအာဒိနာ ပညတ္တိ-
ပထနိဒ္ဒေသတော ဝိသိဋ္ဌဿ ပညတ္တိဓမ္မနိဒ္ဒေ-
သဿ သယမေဝ ကာရကမာသကံတိ။
အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၁။

ပညတ္တိပထပညတ္တိဓမ္မနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပညတ္တိပထ+
ပညတ္တိဓမ္မ+နိဒ္ဒေသ] နာမပညတ်၏
အကြောင်းနှင့် နာမပညတ်တရားတို့ကို-ညွှန်
ပြရာ-ညွှန်ပြကြောင်း-စကား။ န စ ပညတ္တိ-
ပထပညတ္တိဓမ္မနိဒ္ဒေသနံ အဝိသေသဝစနံ
ယုတ္တံ၊ သဒ္ဓသေဝ ပန ပညတ္တိဘာဝေ သိယာ
ကာစိ တေသံ ဝိသေသမတ္တာ။ အနုဋီ၊ ၁။
၁၉၇။

ပညတ္တိပထဝိ (တိ) [ပညတ္တိ+ပထဝိ] နာမ
ပညတ်ဖြစ်သော ပထဝီ၊ ပထဝီဟူသော နာမ
ပညတ်။ ပထဝီကသိကဈာနလာဘိ ဒေဝ-
လောကေ နိဗ္ဗတ္တော အာဂမနဝသေန “ပထဝီ
ဒေဝေါ”တိ နာမံလဘတိ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ “အာပေါ
စ ဒေဝါ ပထဝီ”တိ အာဒိသု အယံ သမ္ပုတိ-
ပထဝီ၊ ပညတ္တိပထဝီ နာမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၄။

ပညတ္တိပထာနုရူပ (တိ) [ပညတ္တိပထ+အနုရူပ]
နာမပညတ်၏ အကြောင်းအားလျော်သော။
ပဋိဝေဓောတိ အဘိသမယော။ သော စ
လောကီယလောကုတ္တရော ဝိသယတော၊
အသမ္မောဟတော စ အတ္တာနုရူပံ ဓမ္မေသု၊
ဓမ္မာနုရူပံ အတ္ထေသု၊ ပညတ္တိပထာနုရူပံ
ပညတ္တိသု အဝဗောဓော။ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၁၁၈။ ဒီ၊ ၄၊
၁။ ၂၁။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၃။ ပညတ္တိပထာနုရူပံ
ပညတ္တိသုတိ ပညတ္တိယာ ဝုစ္စမာနဓမ္မာနုရူပံ
ပဏ္ဏတ္တိသု အဝဗောဓောတိ အတ္တာ။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၈၀။ ပညတ္တိပထာနုရူပံ ပညတ္တိ-

သုတိ ဆဗ္ဗိနောမပညတ္တိယာ ပထော ပညတ္တိ-
ပထော၊ တဿ အနုရူပံ ပညတ္တိသုတိ
အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၁။ ဆဗ္ဗိဓာယ ပညတ္တိ-
ယာ ပထော ပညတ္တိပထော၊ တဿ အနုရူပံ
တထာ၊ ပညတ္တိယာ ဝုစ္စမာနဓမ္မာနုရူပံ
ပညတ္တိသု အဝဗောဓောတိ အတ္ထော။ သီ၊ ဇီ၊
သ၊ ၁။ ၁၀၈။

ပညတ္တိပဒ (န) [ပညတ္တိ+ပဒ] (၁) နာမပညတ်
ဟူသော (ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုမှု၏) အကြောင်း။
(၂) ဥပါဒါပညတ်ကို ပြတတ်သော
အကြောင်း။ (၃) ပညတ္တိဟူသော ပုဒ်။
(၁၊ ၂) အဓိဝစနပဒါနီတိ ပညတ္တိပဒါနီ။
ဒါသာဒိသု သိရိဝစုကာဒိသဒ္ဓါ ဝိယ ဝစနမတ္တ-
မေဝ အဓိကာရံ ကတာ ပဝတ္တိယာ အဓိဝစနံ
ပညတ္တိ။ အထ ဝါ အဓိ-သဒ္ဓေါ ဥပရိဘာဝေ၊
ဝုစ္စတိတိ ဝစနံ။ ဥပရိ ဝစနံ အဓိဝစနံ။ ဥပါဒါ-
ဘူတရူပါဒိနံ ဥပရိ ပညာပိယမာနာ ဥပါဒါ-
ပညတ္တိတိ အတ္ထော။ တသ္မာ ပညတ္တိဒီပက-
ပဒါနီတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပညတ္တိမတ္တဉ္စေတံ
ဝုစ္စတိ၊ ယဒိဒံ “အတ္တာ၊ လောကော” တိ စ န
ရူပဝေဒနာဒယော ဝိယ ပရမတ္ထော။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။
၁၄၁။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၁၉။ (-အံ၊ ၄၊ ၁။ ၂၁၉၊ ၂၁၀။)
(၃) ဣတရိယာ သဒ္ဓဿ စ ပညာပိတဗ္ဗတာယ
ပညတ္တိပထဘာဝေါတိ ပညတ္တိပဒံ န ဝတ္တဗ္ဗံ
သိယာတိ စ သက္ကာ ဝတ္တံ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၇။

ပညတ္တိပရိစ္ဆေဒ (ပု) [ပညတ္တိ+ပရိစ္ဆေဒ] နာမ-
ပညတ်ဖြစ်သော အပိုင်းအခြား၊ တေန ယေ
ဓမ္မေ ဣဓ ပညပေတုကာမော၊ တေသံ ဂဏ-
နဝသေန သင်္ခေပတော ပညတ္တိပရိစ္ဆေဒံ
ဒဿေတိ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၅။ ပညတ္တိပရိစ္ဆေ-
ဒန္တိ စ ဝတ္ထုဘေဒဘိန္တံ ပညတ္တိဘူတံ ပရိစ္ဆေဒံ။
အနုဋီ၊ ၁။ ၂၃၇။

ပညတ္တိပရိဒီပန (တိ) [ပညတ္တိ+ပရိဒီပန] နာမ
ပညတ်တို့ကို -ပြရာ -ပြကြောင်း-ဖြစ်သော

(ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း)။သဗ္ဗပညတ္တိကုသလော၊
ပညတ္တိပရိဒီပနံ။ အဘိဋ္ဌ၊၃။၁၀၅။

ပညတ္တိပရိယာယ (ပု) [ပညတ္တိ+ပရိယာယ]
ပညတ္တိသဒ္ဓါ၏ - ဝေဝုဇ်-ပရိယာယ် - စကား
လှယ်။ န ခန္ဓ-သဒ္ဓေါ ပညတ္တိ-သဒ္ဓဿ အတ္ထေ
ဝတ္တတိတိ နိရုတ္တိဝေါဟာရာဒိသဒ္ဓါ ဝိယ
ပညတ္တိပရိယာယော န ဟောတိတိ အတ္ထော။
အနုဋီ၊၂။၆၂။

ပညတ္တိပ္ပဘေဒ (ပု) [ပညတ္တိ+ပဘေဒ] ပညတ်-
အကဲ့-အပြား။ “ယထာဝုဇ္ဇော ပညတ္တိပ္ပ-
ဘေဒေါ ကေန သဒ္ဓဟိတဗ္ဗော” တိ
ဝတ္ထဗ္ဗတ္တာ “တေနာဟာ” တိအာဒိ ဝုတ္တံ။
နေတ္ထိ၊ဝိ။၁၉၂။(-၂၅။)

ပညတ္တိဗလ (န) [ပညတ္တိ+ဗလ] နှစ်သက်စေခြင်း
ဟူသော - အား - အစွမ်း။ ခန္တိဗလံ
ပညတ္တိဗလံ၊နိဇ္ဈတ္တိဗလံ၊ ပဋိသံ၊၃၅၀။ ကတမံ
ပညတ္တိဗလံ? ကာမစ္ဆန္တံ ပဗဟန္တော နေက္ခမ္မ-
ဝသေန စိတ္တံ ပညာပေတိတိ ပညတ္တိဗလံ၊
....ဣဒံ ပညတ္တိဗလံ။ ပဋိသံ၊၃၅၃။ ဓမ္မက-
ထာယ ပရေသံ တောသနံ ပညတ္တိဗလံ။
ပဋိသံ၊၄။၂။၂၈၈။

ပညတ္တိဗဟုလ (တိ) [ပညတ္တိ+ဗဟုလ] များ
သော-ပိုချ-သိစေ-ခြင်းရှိသော၊ ပို.ချ-
သိစေ-ခြင်း များသော၊ သူ။ သော တာယ
ဓမ္မပညတ္တိယာ ဒိဝသံ အတိနာမေတိ၊ ခိဉ္စတိ
ပဋိသလ္လာနံ၊ နာနယုဉ္စတိ အဇ္ဈတ္တံ စေတော-
သမထံ။ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခု ဘိက္ခု ပညတ္တိ-
ဗဟုလော နော ဓမ္မဝိဟာရီ။ အံ၊၂။၇၆။

ပညတ္တိဘာဂရာသဋ္ဌ (ပု) [ပညတ္တိ+ဘာဂ+ရာသိ
+အတ္ထ] ဝိနယပညတ် အဖို့ အစု ဟူသော
အနက်။ ခန္ဓကောဝိဒါတိ ပညတ္တိဘာဂရာသ-
ဋ္ဌေန နေသံ ခန္ဓတ္ထကောဝိဒါ၊ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိ-
ဒါပါရပုတ္တဘိတိ အတ္ထော။ ဝဇီရ၊၃၉၁။ ခန္ဓ-
ကောဝိဒါတိ ပညတ္တိ ဘာဂရာသဋ္ဌဝသေန
ခန္ဓဋ္ဌေ ကောဝိဒါ။ သာရတ္ထ၊၃။၁၃၁။

ပညတ္တိဘာဝါပတ္တိ (ထိ) [ပညတ္တိ +ဘာဝ +
အာပတ္တိ] ပညတ်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။
ပရမတ္ထဓမ္မာနံ အသဘာဝဓမ္မဘူတာယ ပည-
တ္တိယာ ဝိဘာဂဒဿနတ္တာ အဝိဝေဒနာဒိဒုက္ခ-
တ္တယဒေသနာတိ န ပရမတ္ထဓမ္မာနံ ရူပါဒိနံ
ပညတ္တိဘာဝါပတ္တိတိ။ အနုဋီ၊၁။၁၉၇။

ပညတ္တိဘေဒ (ပု) [ပညတ္တိ+ဘေဒ] နာမပညတ်
တို့၏ အကဲ့အပြား။ သဗ္ဗဿပံ သဒ္ဓါဓိကမ-
နိယဿ အတ္ထဿ ပညတ္တိမုခေနေဝ ပဋိပဇ္ဇိ-
တဗ္ဗတ္တာ၊ သဗ္ဗပညတ္တိနဉ္စ ဝိဇ္ဇမာနာဒိဝသေန
ဆသု ပညတ္တိဘေဒေသု အန္တောဂဓတ္တာ
တေသု “ဝေ”န္တိအာဒိနံ ပညတ္တိနံ သရူပံ
နိဒ္ဓါရေန္တော အာဟ “ဝေ”န္တိ စ မေတိ စာ”
တိ အာဒိ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၄၀။ မ၊ဋီ၊၁။၃၀။ အံ၊
ဋီ၊၁။၂၉။ (-သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၅၄-၅။ နေတ္ထိ၊
ဝိ။၁၈၉၊၁၉၁။)

ပညတ္တိဘေဒဒီပန (တိ) [ပညတ္တိဘေဒ+ဒီပန]
နာမပညတ်တို့၏ အကဲ့ အပြားကို-ပြဗျာ-
ပြကြောင်း-ဖြစ်သော(ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း)။
အနန္တရံ တဿ ဇိနော၊ ပညတ္တိဘေဒဒီပနံ။
အာဟ ပုဂ္ဂလပညတ္တိ၊ ယံ လောကေ
အဂ္ဂပုဂ္ဂလော။ အဘိဋ္ဌ၊၃။၂၅။

ပညတ္တိမက္ခဝါဒီ (တိ) [ပညတ္တိ+မက္ခ+ဝါဒ+တ္ထိ။
ပညတ္တိ+မက္ခ+ဝဒ+ဏီ] ပညတ်မျှသာတည်း
ဟု - အယူ - ဝါဒ - ရှိသော၊ ပညတ်မျှသာ
တည်းဟု ပြောဆိုလေ့ရှိသော၊ သူ။ အပိ စ
ယထာ အရိယဝိနယေ နရကပါလာနံ ဘူတ-
မတ္တတာ အသိဒ္ဓါ၊တထာပညတ္တိမက္ခဝါဒီနောပိ
တေသံ ဘူတမတ္တတာ အသိဒ္ဓါဝ သဗ္ဗသော
ရူပဓမ္မာနံ အတ္တိဘာဝဿေဝ အပုဋိဇာနန-
ဘော။ မ၊ဋီ၊၃။၃၆၂။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၁၄
(-အနုဋီ၊၃။၁၅၀။)

ပညတ္တိမက္ခသမ္ဘာဝ (ပု) [ပညတ္တိ+ မက္ခ +
သမ္ဘာဝ] နာမပညတ်မျှဖြင့်-ထင်ရှားရှိသည်
၏အဖြစ်- ထင်ရှားရှိခြင်း။ အတ္ထဘာဝေါ

ဝုဇ္ဇတိ သရိရံ၊ ခန္ဓပဉ္စကမေဝ ဝါ တံ ဥပါ-
ဒါယ ပညတ္တိမတ္တသမ္ဘဝတော။ ပဋိသံသ္ဓါ ၂။
၂၀၉။

ပညတ္တိမတ္တသမ္ဘဝ (ပု) [ပညတ္တိ+မတ္တ+သမ္ဘဝ]
ပညတ်မျှဖြစ်သင့်ခြင်း။ အတ္တဘာဝေါ ဝုဇ္ဇတိ
သရိရံ။ ခန္ဓပဉ္စကမေဝ ဝါ၊ တမုပါဒါယ
ပညတ္တိမတ္တသမ္ဘဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၃။
ပညတ္တိမတ္တသမ္ဘဝတောတိ ပရမတ္ထတော
အသန္တေပိ သတ္တသညိတေ ပညတ္တိမတ္တေန
သမ္ဘဝတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆၇။ (သိဟိန္ဒမ္ပ
အလိုအားဖြင့် “သမ္ဘာတော၊ ထင်ရှားရှိ
ခြင်းကြောင့်တည်း။” အသန္တေပိ-ကို
ထောက်၍ သိမူကိုသာ ယုတ္တတရဟု မှတ်အပ်
၏။ ခိုသျှ။)

ပညတ္တိမုခ (န) [ပညတ္တိ+မုခ] နာမပညတ်
ဟူသော-အဦး-အစ-ပဓာန၊ အဦး-အစ-
ပဓာန-ဖြစ်သော နာမပညတ်။ သဗ္ဗဿ ဟိ
သဒ္ဓါဝိဂမနိယဿ အတ္တဿ ပညတ္တိမုခေနေဝ
ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ၊ သဗ္ဗပညတ္တိနဉ္စ ဝိဇ္ဇမာနာ-
ဒိသု ဆသု ပညတ္တိသု အဝေရာဓော။ ဥဒါန၊
၄။ ၁၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၃။ (-ဒိ၊ ခို၊ ၁။ ၄၀။
သိ၊ ခို၊ သစ်၊ ၁။ ၁၅၄။ ဒိ၊ ခို၊ ၂။ ၁၀၁။ မ၊ ခို၊ ၁။
၃၀။ မ၊ ခို၊ ၂။ ၆၆။ သံ၊ ခို၊ ၁။ ၂၆။ အံ၊ ခို၊ ၁။
၂၉။ အနု၊ ခို၊ ၂။ ၂၀၄။ အနု၊ ခို၊ ၃။ ၂၇၂။)

ပညတ္တိလက္ခဏ (တိ) [ပညတ္တိ+လက္ခဏ]
ပညတ်လျှင်- မှတ်ကြောင်း- လက္ခဏာ -
ရှိသော။ သဟေဝ ဟိ ကမ္မဝါစာယ အာပတ္တိ-
ဝုဋ္ဌာနဉ္စ ပရိစ္ဆိဇ္ဇတိ၊ “ပညတ္တိလက္ခဏာယ
အာပတ္တိယာ ဝါ ကာရဏံ ဝိတိက္ကမလက္ခဏံ
ကာယကမ္မံ၊ ဝစီကမ္မံ ဝါ၊ ဝုဋ္ဌာနဿ ကာရဏံ
ကမ္မဝါစာ”တိ ကာရဏေန သဟ ဖလဿ
ဇာနနဝသေန “သဟ ကမ္မဝါစာယာ”တိ
ဝုတ္တံ။ ဒိ၊ ခို၊ ၃။ ၁၇၀။

ပညတ္တိဝဂ္ဂ (ပု) [ပညတ္တိ+ဝဂ္ဂ] ပညတ္တိဝဂ္ဂ၊
သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ရာ ဌာနပြုစကားဖြင့် မှတ်
သားအပ်သောဝဂ္ဂ။ (ဝိ၊ ၅။ ၂၅၅-၃၁၂)။ ယံ
ပန ဥပရိ ပညတ္တိဝဂ္ဂေ “န ကတမေန သမ-
ထေန သမ္ပတိ”တိ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁၁၃၉။ ဣတိ
မဟာဝဂ္ဂေါ၊ ပညတ္တိဝဂ္ဂေါ၊ သင်္ဂဟဝဂ္ဂေါတိ
တံဟိ မဟာဝဂ္ဂေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတော ပရိဝါ-
ရေတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိမဝေါ၊ ၂။ ၃၂၀။

ပညတ္တိဝဇ္ဇ (တိ) [ပညတ္တိ+ဝဇ္ဇ] ဝိနယပညတ်
ကြောင့်ဖြစ်သောအပြစ်ရှိသော(သိက္ခာပုဒ်)။
ပညတ္တိဝဇ္ဇဿ ပညာပနေ သံသယာသုတာ
ဟေတု ပါကဋ္ဌနိသံသတ္တာ။ ဝဇ္ဇိ၊ ၂။
(-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၇၇။)

ပညတ္တိဝတ္ထု (န) [ပညတ္တိ+ဝတ္ထု] (၁) မူလ
ပညတ်ဟူသော - အကြောင်း- ဝတ္ထု။ (၂)
နာမပညတ်၏ - အကြောင်း - ဝတ္ထု။ (၁)
န ဟိ ပညတ္တိဝတ္ထု သို့၊ အနုပညတ္တိဝတ္ထုမှ ဝါ
ကထိနာဓိကာရေ ဒိဿတိတိ ယထာဝုတ္တ-
နယောဝ သာရေတိ နိဋ္ဌမေတ္တ ဂန္တဗ္ဗံ။ ပဇိရ၊
၂။ ၁၄။ (၂) လောကနိရုတ္တိမတ္တသိဒ္ဓဿာတိ
ဗ္ဗေ မတ္တဂ္ဂဟဏံ တဿ ပညတ္တိဝတ္ထုဿ န
ကေဝလံ ဝိဇ္ဇမာနသဘာတာနိဝတ္တနတ္ထမေဝ၊
အထ ခေါ ဝိပရိတဂ္ဂါဟနိဝတ္တနတ္ထမ္ပိတိ
ဒဿေန္တော “အနဘိနိဝေသေန စိတ္တေနာ”တိ
အာဟ။ အနု၊ ခို၊ ၃။ ၃၀။

ပညတ္တိဝါဒီ (တိ) [ပညတ္တိ+ဝါဒ+ဂ္ဂါ] ပညတ္တိ+
ဝါဒ+ဂ္ဂါ နာမပညတ်ဟူသော-အယူ-ဝါဒ-
ရှိသော၊ နာမပညတ်ဟူ၍ ပြောဆိုလေ့ရှိ
သော၊ သူ။ ဒေသနာတိ ပညတ္တိတိ ဧတ္ထ
ပညတ္တိဝါဒီနော ပန ဧဝံ ဝဒန္တိ-ကိဉ္ဇာပိ
“ဓမ္မာဘိလာပေါတိ ဧတ္ထ အဘိလပ္ပတိတိ
အဘိလာပေါတိ သဒ္ဓေါ ဝုဇ္ဇတိ၊ န ပဏ္ဏတ္တိ၊
တထာပိ သဒ္ဓေ ဝုဇ္ဇမာနေ တဒန္တရူပံ ဝေါဟာရံ
ဂဟေတွာ တေန ဝေါဟာရေန ဒီပိတဿ
အတ္တဿ ဇာနနတော သဒ္ဓေ ကထိတေ

တဒန္တုပါ ပဏ္ဏတ္တိပိ ကာရက္ခပစာရေန
ကထိတာယေဝ ဟောတိ။...ဒီပိတမေဝါတိ။
သာရတ္ထ။၁။၇၉။ (-သီ၊ဋီ၊သစ်။၁။၁၀၆။)

ပညတ္တိဝါရ (ပ) [ပညတ္တိ+ဝါရ]ဟောပြ-ပညတ်
-ခြင်းကို မေးဖြေရာ -အလှည့်- အကြိမ်။
(ယင်းပညတ္တိဝါရသည် ဝိနည်းပိဋကပရိဝါရ
ပါဠိမဟာဝဂ်၌ ကတ္ထပညတ္တိဝါရအဖြစ်ဖြင့်
လာသည်။ ထို၌ ဘိက္ခုဝိဘင်းတွင် ၂-ကြိမ်၊
ဘိက္ခုနီဝိဘင်းတွင် ၂-ကြိမ်အားဖြင့် ၄-ကြိမ်
တိတိ လာသည်။) တတော ပရံ “မေထုနံ
ဓမ္မံ ပဋိသေဝနပစ္စယာ ပါရာဇိကံ ကတ္ထ
ပညတ္တိ”န္တိအာဒိနာ နယေန ပုန ပစ္စယဝသေန
ဧကော ပညတ္တိဝါရေ၊တဿ ဝသေန ပုရိမသ-
ဒိသာ ဧဝ ကတာပတ္တိဝါရာဒယော သတ္တ
ဝါရာတိ ဧဝ အပရေပိ အဋ္ဌ ဝါရာ ဝုတ္တာ။ဝိ၊ဋ္ဌ။
၄။၁၄၀။ (-သာရတ္ထ။၁။၆၈။ ဝိမတိ၊၁။၁၈။
ဝိမတိ၊၂။၂၃။)

ပညတ္တိဝိဇာနန (န) [ပညတ္တိ+ဝိဇာနန] ဝိနယ
ပညတ်ကို သိခြင်း။ ဣမံ အနိဋ္ဌပ္ပသင်္ဂံ ပရိ-
ဟရိတုကာမတာယ ဝဇိရဗုဒ္ဓိတ္ထေရဿ ဂဏ္ဍိ-
ပဒေ ဝုတ္တံ “ဣဓ သမိတ္တကန္တိ စ အမိတ္တကန္တိ စ
ဝိစာရဏာ ဝတ္ထုဝိဇာနနေယေဝ ဟောတိ။
န ပညတ္တိဝိဇာနနေ။ ယဒိ ပညတ္တိဝိဇာနနေ
ဟောတိ၊ သဗ္ဗသိက္ခာပဒါနိ လောကဝဇ္ဇာနေဝ
သီယံ၊ န စ သဗ္ဗသိက္ခာပဒါနိ လောကဝဇ္ဇာနိ၊
တဿ ဝတ္ထုဝိဇာနနေယေဝ ဟောတိ”တိ။
ဝဇိရ။၇၅-၆။ (-ကင်္ခါ၊ဋီ၊ဟောင်း။၂၈-၉။)

ပညတ္တိဝိမိ (ပ) [ပညတ္တိ+ဝိမိ] ပညတ်အကဲ့
အပြား။ နိဒါနံ ပုဂ္ဂလံ ဝတ္ထု၊ ပညတ္တိဝိမိမေဝ
စ။ ကင်္ခါ။၁၀၉။ ပညတ္တိဝိမိန္တိ ပညတ္တိ အနု-
ပညတ္တိ အနုပုနပညတ္တိ သဗ္ဗတ္ထပညတ္တိ ပဒေသ-
ပညတ္တိ သာဓာရဏပညတ္တိ အသာဓာရဏ-
ပညတ္တိ ကေတောပညတ္တိ ဥဘတောပညတ္တိ-
ဝသေန နဝဓာ ပညတ္တိ။ ကင်္ခါ။၁၁၀။

ပညာပီယတိတိ ပညတ္တိ၊ တဿာ ပကာရော
ပညတ္တိဝိမိ။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သစ်။၁၀၆။

ပညတ္တိဝိနယ (ပ) [ပညတ္တိ+ဝိနယ] သိက္ခာပုဒ်-
ပညတ်တော်-ဟူသောဝိနည်းဆုံးမကြောင်း
ဖြစ်သော-သိက္ခာပုဒ်-ပညတ်တော်။ဝိနယာ-
နုဂ္ဂဟာယာတိ သိက္ခာပဒ ညတ္တိယာ ဟိ
သတိ သံဓရဝိနယော စ ပဟာနဝိနယော၊ စ
သမထဝိနယော စ ပညတ္တိဝိနယော စာတိ
စတုဗ္ဗိဓောပိ ဝိနယော အနုဂ္ဂဟိတော ဟောတိ
ဥပတ္တမ္ပိတော သုပတ္တမ္ပိတော။တေန ဝုတ္တံ
“ဝိနယာနုဂ္ဂဟာယာ”တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ။၁။၁၉၁။
အံ၊ဋ္ဌ။၃။၃၀၉။ ပညတ္တိဝိနယောတိ သိက္ခာပဒ-
မေဝ။ သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ ဟိ ဝိဇ္ဇမာနာယ
ဧဝ သိက္ခာပဒသမ္ဘဝတော ပညတ္တိဝိနယောပိ
သိက္ခာပဒပညတ္တိယာ အနုဂ္ဂဟိတော ဟောတိ။
သာရတ္ထ။၂။၃၆။ အံ၊ဋီ၊၂။၆၉။ အံ၊ဋီ၊၃။
၃၃။ (-ဝဇိရ။၇၃။ ဝိမတိ၊၁။၁၀၆။)

ပညတ္တိဝိဘာဂ (ပ) [ပညတ္တိ+ဝိဘာဂ] ပညတ်
ကို-ခွဲခြမ်း-ဝေဘန်-ခြင်း၊ ပညတ်-အကဲ့
အပြား-အမျိုးမျိုး-အစားစား။ ဧဝ ဝဋ္ဋဝိ-
ဝဋ္ဋမုခေန သမ္မသနဥပါဒါနက္ခန္ဓမုခေနေဝ
သစ္စေသု ပညတ္တိဝိဘာဂံ ဒဿေတုာ ဣဒါနိ
တေပရိဝဋ္ဋဝသေန ဒဿေတုံ “ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ
မေ ဘိက္ခဝေ”တိ အာဒိ အာရဒ္ဓံ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။
၁၂၂-၃။ (-နေတ္ထိ၊ဝိ။၁၉၀။)

ပညတ္တိဝိဘာဂပရိဂ္ဂါဟက (တိ) [ပညတ္တိဝိဘာဂ+
ပရိဂ္ဂါဟက။ ထိ-၌ ပရိဂ္ဂါဟိကာ။] ပညတ်
အကဲ့ အပြား ကို သိမ်းယူ တတ်သော
(ဒေသနာ)။ တေ ဓမ္မာတိ ပဋိပက္ခတော
ပရိဝုတ္တိတဓမ္မာ။ န ပရိယာယဝိဘာဝနာ
ပညတ္တိဝိဘာဂပရိဂ္ဂါဟိကာတိ အာဟာ “ပရိ-
ယာ ။ပ။ သုဗောဓနဉာ”တိ။ နေတ္ထိ၊ဋီ။၃၈။

ပညတ္တိဝိဘာဝန (န၊ထိ) [ပညတ္တိ+ဝိဘာဝန] (၁)
နာမပညတ်ကို ထင်စွာပြုခြင်း။ (၂) (အန္ဓ
ဝန်တောဟူသော) အတ္ထပညတ်ကို ထင်စွာ

ပြခြင်း။(၁) အညဏာ ဟိ သဒ္ဓမတ္တဂ္ဂဟဏေ
ဝိသေသာဝဗောဓော ဝေ န သိယာတိ
ပေါရာဏာ ပညတ္တိဝိဘာဝေနိမ္မိ တဿ ဣစ္ဆန္တိ။
အနုဋီ၊ ၂။ ၁၉၃။ (၂) အန္တဝနေတိ ဝေ-
နာမဏေ ဝနေ။ တံ ကိရ ဝနံ ခွိန္တံ ဗုဒ္ဓါနံ
ကာလေ အဝိဇဟိတနာမံ အန္တဝနံတွေဝ
ပညာယတိ။ တကြာယံ ပညတ္တိဝိဘာဝနာ။
မ၊ ၁။ ၂။ ၂၈။ ပညတ္တိဝိဘာဝနာတိ “အန္တဝနံ”
န္တေဝ ပညာယမာနဿ ဝိဘာဝနာ။ မ၊ ၁။ ၂။
၁၀၁။

ပညတ္တိဝိသေသ (ပု) [ပညတ္တိ+ဝိသေသ] နာမ
ပညတ်အထူး။ ရူပနသက္ခဏဉ္စ နာမေတံ
အနိစ္စာဒိ ဝိယ ကက္ခဏတ္တာဒိတော အညန္တိ န
ဂဟေတဗ္ဗံ။ ပညတ္တိဝိသေသော ဟိ တန္တိ၊
ကက္ခဏတ္တာဒိနံ ယေဝ ပန အရူပဓမ္မဝိရုဓော
သဘာဝဝိသေသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အနုဋီ၊ ၂။
၁၀။ (-နေတ္တိဝိ။ ၁၉၆။)

ပညတ္တိဝိသေသပွဝတ္တိ (ထိ) [ပညတ္တိဝိသေသ+
ပဝတ္တိ] နာမ ပညတ်အထူး၌ ဖြစ်ခြင်းရှိသော
(ခန္ဓသဒ္ဓါ)။ ဒါရုက္ခန္ဓောတိ ပညတ္တိ
ဟောတိတံ တဿ ခန္ဓ-သဒ္ဓဿ ပညတ္တိဝိသေ-
သပွဝတ္တိတံ ဒဿေတိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၇။

ပညတ္တိဝိတိက္ကမ (ပု) [ပညတ္တိ+ဝိတိက္ကမ] ဝိနယ
ပညတ်ကို-ကျူးလွန်- ချိုးဖောက် - ခြင်း။
အနုနုလောမိကသံသဂေါ နာမ တိဿန္တံ
သိက္ခာနံ အနုနုလောမော ပစ္စနိကသံသဂေါ၊
ယေန ဗြဟ္မစရိယန္တရယံ ပညတ္တိဝိတိက္ကမံ
သလ္လေခပရိဟာနိဉ္စ ပါပုဏာတိ။ အဘိ၊ ၁။ ၂။
၃၂၅။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၀၀။

ပညတ္တိဝိတိက္ကမန္တရယ်က(တိ) [ပညတ္တိဝိတိက္ကမ
+အန္တရယ်က]ဝိနယပညတ်ကို-ကျူးလွန်-
ချိုးဖောက် - ခြင်းဟူသော အန္တရယ်ကို
ပြုတတ်သော (အကုသိုလ်တရား)။ တေသု
မုဒုကာနံ အတ္တရဏာဒိနံ ဖဿော ဝိယ
ဣတ္တိသမ္ပယောပိ ဝဇ္ဇတိတိ မေထုနဝိတိက္က-

မနေ ဒေါသံ အဒိသ္မာ ပညတ္တိဝိတိက္ကမန္တရ-
ယ်ကေ သန္ဓာယ...ဝုတ္တံ။ ကင်္ခါ၊ ၂၄၉။ သဉ္စိစ္စ
အာပနာ အာပတ္တိယော ပညတ္တိဝိတိက္က-
မန္တရယ်ကာ နာမ။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁၄၁။

ပညတ္တိဝေါဟာရ (ပု) [ပညတ္တိ + ဝေါဟာရ]
နာမပညတ်ဟူသော အခေါ်အဝေါ်၊ အခေါ်
အဝေါ်ဖြစ်သော နာမပညတ်။ တဝန္တိကေ
တဝ အန္တိကေ သမိပေ ပဗ္ဗဇိတွာ ပတ္တကာ-
သာယစိဝရဓာရိနော ပရိစရန္တာ ပုရိမံ နာမံ
ခတ္တိယာဒိနာမဓေယျံ ပညတ္တိဝေါဟာရံ
ဟေန္တိ စဇန္တိ။ အပါ၊ ၁။ ၂၆၀။ (-ဇော၊ ၁။ ၂။
၅၉။ မူလ၊ ၁။ ၁၈၀။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၄။)

ပညတ္တိသင်္ခါတဓမ္မ (ပု) [ပညတ္တိ+သင်္ခါတ+ဓမ္မ]
နာမပညတ်ဟူသော သဘောတရား။ ပညတ္တိ-
ဓမ္မ-ကြည့်။

ပညတ္တိသဘာဝ (တိ) [ပညတ္တိ+သဘာဝ] နာမ-
ပညတ်သဘောရှိသော။ ဣဓ ပန နိရောဓ-
သမာပနာနံ ရူပဓမ္မမေဝ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နတ္တာ
အာပတ္တိ အစိတ္တာ အဝေဒနာ၊ အညတ္တ ပန
သစိတ္တာ သဝေဒနာ၊ သဗ္ဗတ္တာပံ ပညတ္တိ-
သဘာဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၂။
သာ ပနာယံ သဘာဝနိရုတ္တိ မာဂဓာတာသာ။
အတ္တတော နာမပညတ္တိတိ အာစရိယာ။
အပရေ ပန ယဒိ သဘာဝနိရုတ္တိ ပညတ္တိ-
သဘာဝါ၊ ဝေ သတိ ပညတ္တိ အဘိလပိတဗ္ဗာ၊
န ဝစနန္တိ အာပဇ္ဇတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၂၈၂။
(-အနုဋီ၊ ၁။ ၁၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၂၈၈။)

ပညတ္တိသမယ (ပု) [ပညတ္တိ+သမယ] ဟောပြ-
ပညတ်-သိမှတ်စေ-ရာအခါ။ ယော သော
သိက္ခာပဒပညတ္တိသမယော၊ တဿ တဿ
ဝိနယက္ကမဿ သော ပညတ္တိသမယော စ
သုဝိဒိတော တေသံ ပဉ္စသတာနံ ဓမ္မရောနံ
ဘိက္ခုနံ။ ဝဇ္ဇိ၊ ၂။ ၂။

ပညတ္တိသရူပ (န) [ပညတ္တိ+သရူပ] နာမပညတ်
၏-သရုပ် - သဘော။ ဧဝံ အဋ္ဌကထာ
နယေန ပညတ္တိသရူပံ နိဋ္ဌါရေတွာ ဣဒါနိ
အဋ္ဌကထာမုတ္တကေနာပိ နယေန ဝုတ္တေသု
ဆသု ပညတ္တိဘေဒေသု “ဝေ”န္တိ အာဒိနံ
ပညတ္တိနံ သရူပံ နိဋ္ဌါရေန္တော “တထာ”တိ
အာဒိမာဟ။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သင်္ခါ၊၁။၁၅၅။

ပညတ္တိသာဝဇ္ဇပရိစ္စာဂသိဒ္ဓိ (ထိ) [ပညတ္တိ+
သာဝဇ္ဇ + ပရိစ္စာဂ + သိဒ္ဓိ] ဝိနယပညတ်
ဟူသော အပြစ်ရှိသော ထမ်းကို စွန့်လွှတ်
ခြင်း၏ပြီးစီးခြင်း။ သာဝဇ္ဇဒွယပရိဝဇ္ဇနတော
ဓမ္မဝိနယသိဒ္ဓိ။ ဓမ္မေန ဟိ ဝိသေသတော
ပကတိသာဝဇ္ဇပရိစ္စာဂသိဒ္ဓိ၊ဝိနယေန ပညတ္တိ-
သာဝဇ္ဇပရိစ္စာဂသိဒ္ဓိ။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၈၆။

ပညတ္တိသိက္ခာပဒ (န) [ပညတ္တိ+သိက္ခာပဒ]
ဝိနယပညတ်ဟူသော သိက္ခာပုဒ်။ ခန္တကေသု
ပညတ္တဒုက္ကဋထုလ္လစ္စယာနိ ပညတ္တိသိက္ခာပဒံ
နာမ။ ကခါ၊ဋ္ဌိ၊ဟောင်း။၁၅။

ပညတ္တိသုတ္တ (န) [ပညတ္တိ+သုတ္တ] ပညတ္တိသုတ်။
ခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘောရှိသူတို့တွင် ရာဟုမည်
သော အသူရိန်သည် အမြတ်ဆုံး အသာဆုံး၊
ကာမဂုဏ် စည်းစိမ် ခံစားသူတို့တွင် မနုဿိ
မင်းသည် အသာဆုံး၊ စိုးမိုး အုပ်ချုပ်မှု
ပြုသူတို့တွင် မာရ်နတ်သည် အသာဆုံး၊
သတ္တလောကကြီး တခုလုံး၌ ဘုရားရှင်သည်
အမြတ်ဆုံး အသာဆုံးဟု အမြတ်ဆုံး
အသာဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပညတ်ခြင်း “အဂ္ဂ-
ပညတ္တိ”ကို ဟောကြား ညွှန်ပြရာသုတ်။
အံ၊၁။၃၂၄။

ပညတ္တိသောနေတ္ထ (ပ) [ပညတ္တိ+သောနေ+
အတ္ထ] ပညတ်ကို-သုတ်သင်-ရှင်လင်း-ခြင်း
ဟူသော အကျိုး။ တေနေတံ ဒဿေတိ-
ယထာ စက္ခုတော အညဿ သဗ္ဗဿပိ
သဘာဝဓမ္မဿ အာယတနဂ္ဂဟဏေန ဂဟိ-
တတ္တာ တဒုဘယဝိနိမုတ္တံ ကိဉ္စ နတ္တိတိ

ကေဝလံ ပညတ္တိသောနေတ္ထံ တမေဝ အဘာဝံ
ဒဿေတံ...ဝုတ္တံ။ အနုဋ္ဌိ၊၃။၁၇၄။

ပညတ္တိဟာရ (ပ) [ပညတ္တိ+ဟာရ] ပညတ်
အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ထင်စွာ ပြတတ်သော-
အဖွင့်-သံဝဏ္ဏနာ-အထူး။ (တခုတခုသော
တရား၏ သိစေအပ်သော အခြင်းအရာကို
အထူးထူးသော နာမပညတ်၊ အတ္တပညတ်
တို့ဖြင့် ထင်စွာ ဖွင့်ပြခြင်း လက္ခဏာရှိသော
အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာအထူးကို “ ပညတ္တိဟာရ-
နေတ္တိနည်း”ဟု ခေါ်သည်။)။ ကေ ဘဂဝါ
ဓမ္မံ၊ ပညတ္တိဟိ ဝိဝိဓာဟိ ဒေသေတိ။ သော
အာကာရော ဧပေယျော၊ ပညတ္တိ နာမ
ဟာရေတိ။ နေတ္တိ။၄။ သော အာကာ-
ရေတိ ယော ကေဿေဝတ္ထဿ နိက္ခေပပ္ပ-
ဘဝပညတ္တိအာဒိဝသေန အနေကာဟိ ပည-
တ္တိဟိ ပညာပနာကာရေ။ ဧပေယျော ပညတ္တိ
နာမ ဟာရေတိ ပညတ္တိဟာရော နာမာတိ
ဉာတဗ္ဗော။ တဿာ ကေကဿ ဓမ္မဿ
အနေကာဟိ ပညတ္တိတိ ပညာပေတဗ္ဗာကာရ-
ဝိဘာဝနလက္ခဏော “ပညတ္တိဟာရေ” တိ
ဝေဒိတဗ္ဗံ။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၂၇။ သော ပညာပေ-
တဗ္ဗာကာရော ယေန သံဝဏ္ဏနာဝိသေသေန
ဝိဘာဝိတော၊ သော သံဝဏ္ဏနာဝိသေသော
“ပညတ္တိဟာရော နာမာ”တိ ဧပေယျောတိ
အတ္ထယောဇနာ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၃၆။ (-နေတ္တိ၊၄၈။
နေတ္တိ၊ဋ္ဌ။၃၇။ ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၀၁။ သိ၊ဋ္ဌိ၊သင်္ခါ၊၁။
၄၉၃။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၃၃။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၅၇။ အံ၊ဋ္ဌိ၊
၁။၆၀။ အနုဋ္ဌိ၊၁။၃၇။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌိ။၂၉၊၇။
နေတ္တိ၊ဝိ။၁၈၇။)

ပညတ္တိဟာရနိဒ္ဒေသ (ပ) [ပညတ္တိဟာရ+
နိဒ္ဒေသ] ပညတ္တိဟာရ နေတ္တိနည်းကို
အကျယ်-ညွှန်ပြရာ-ညွှန်ပြကြောင်း-စကား။
ဝေဝစနဟာရနိဒ္ဒေသော နိဒ္ဓိဋ္ဌော၊ အမေဟိ
စ ဉာတော၊ “ကတမော ပညတ္တိဟာရနိဒ္ဒေ-
သော”တိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ “ကေ ဘဂဝါ ဓမ္မံ၊

ပညတ္တိဟိ ဝိဝိဓာဟိ ဒေသေတိ။ သော
အာကာဓေ ဥပယော၊ ပညတ္တိ နာမ သော
ဟာဓေ”တိ ဂါထာ ဝုတ္တာ။ နေတ္ထိဝိ။၃၆။

ပညတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂ (ပ) [ပညတ္တိဟာရ+ဝိဘင်္ဂ]
ပညတ္တိဟာရနေတ္တိနည်းကို အကျယ်-ဝေဘန်
ရာ-ဝေဘန်ကြောင်း-စကား၊ ပညတ္တိဟာရ
ဝိဘင်း။ တတ္ထ ကတမော ပညတ္တိဟာဓေတိ
ပညတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂါ။ နေတ္ထိဝိ။၁၂၁။ ယေန
ယေန သံ။ပ။ဝိဘင်္ဂန ဝေဝစနာနိ ဝိဘတ္တာနိ၊
သော ။ပ။ဝိဘင်္ဂါ ပရိပုဏ္ဏော၊ “ကတမော
ပညတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂါ” တိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ
“တတ္ထ ကတမော ပညတ္တိဟာဓေ” တိအာဒိ
ဝုတ္တံ။ နေတ္ထိဝိ။၁၈၇။ (-နေတ္ထိဝိ။၃၅။)

ပညတ္တိဟာရသမ္မာတ (ပ) [ပညတ္တိဟာရ+
သမ္မာတ] ပညတ္တိဟာရနေတ္တိနည်း ကို
ကောင်းစွာ-ချသွင်းရာ - ချသွင်းကြောင်း-
စကား။ တတ္ထ ကတမော ပညတ္တိဟာရသမ္မာ-
တော။ “တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ-
ဂေါစဓရာ”တိ ဂါထာ။ နေတ္ထိ။၈၈။ ယေန
ယေန ဝေဝစနဟာရသမ္မာတေန ဝေဝစနာနိ
နိဒ္ဒါရိတာနိ၊ သော ဝေဝစနဟာရသမ္မာတော
ပရိပုဏ္ဏော၊ “ကတမော ပညတ္တိဟာရသမ္မာ-
တော”တိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ “တတ္ထ ကတမော
ပညတ္တိဟာရသမ္မာတော”တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။
နေတ္ထိဝိ။၂၅၁။

ပညပန (န) [ပ+ည+ဏာပေ+ယု။ ‘ည’၏
‘အာ’ကို ‘အ’ပြု။ ပ+ည ပ+ယု။ နိတိ၊ဓာ။
၅၀-၁၊၃၂၂။] အပြားအားဖြင့်-ဟောပြု-
ပညတ်-သိမှတ်စေ-ခြင်း။ ပညာနံ ဝေယျာ-
ကရဏေန အာစိက္ခဏေန ဒေသနေန ပည-
ပနေန ပဋ္ဌပနေန ဝိဝရဏေန။ စူဠနိ။၁၉၉။
“ဣမသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ ဣမသ္မိံ ဝိတိက္ကမေ ဣဒံ
နာမ ဟောတိ”တိ ပညပနံ အညေသံ အဝိ-
သယော၊ ဗုဒ္ဓါနိယေဝ သေ ဝိသယော။
သာရတ္ထ၊၂။၆၁။

ပညပါပေတိ (ကာ၊ကြိ) [ပ+ဥ ပ+ဏာပေ+တိ]
ခင်းထားစေ၏။ ကာရိတေ “ပုရိသော ပုရိ-
သေန အာသနံ ပညပါပေတိ”တိ ဧကမေဝ
ပဒံ။ နိတိ၊ဓာ။၃၂၂။

ပညပါပေတော (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [ပ+ဥ ပ+ဏာပေ
+တော] ခင်းထားစေ၍။ ကောဋိကဏ္ဍသော-
ဏတ္ထေရဿ ဧကန္တကုဋိယံ သေနာသနံ
ပညပါပေတော ပစ္စုသကာလေ ဓမ္မဒေသနံ
အဇ္ဈေသိတော သရဏညပရိယောသာနေ
သာဓုကာရမဒါသိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂။(-သာရတ္ထ၊
၃။၃၀၇။)

ပညပိ* (ကြိ) [ပ+ဥ ပ+ဏာ+ဣ] ခင်း-ဖြန့်
ခင်း-ထားပြီ။ ပညပေတိ (၂) (က)
ကြည့်။

ပညပိ* သု (ကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+ဥ။ ပ+
ဥ ပ+ဏာ+ဥ] ပညတ်ကုန်ပြီ။ (က)ဟောပြု
-သိစေ-ကုန်ပြီ။ (ခ) ဝေနေယျ- သုဏန္တ-
တို့၏ သန္တန်၌-သွတ်သွင်း-ချထား-ကုန်ပြီ။
ပညပေတိ (၁) ကြည့်။

ပညပိတ (တိ) [ပ+ည+ဏာပေ+တ။ ပ+ဥ ပ+
တ] အပြားအားဖြင့်-ဟောပြု - ပညတ်-
သိမှတ်စေ-အပ်သော။ သမဏေန ဝုတ္တာတိ
သမဏေန သမိတပါပေန.....ဝုတ္တာ ပဝုတ္တာ
အာစိက္ခိတာ ဒေသိတာ ပညပိတာ ပဋ္ဌပိတာ။
မဟာနိ။၂၀၄။ (-၂၁၇၊၃၁၂။ စူဠနိ။၃၀၊
၇၉၊၂၀၀။)

ပညပိတဗ္ဗ (တိ) [ပ+ည+ဏာပေ+တဗ္ဗ။ ပ+
ဥ ပ+တဗ္ဗ] အပြားအားဖြင့် - ဟောပြု-
ပညတ်-သိမှတ်စေ-အပ်သော။ သက္ကော-
တိအာဒိဧကေန နာမေန ပညပိတဗ္ဗမတ္တဋ္ဌေန
ပညတ္တိတိ နာမံ လဘတိ။ မူလဒ္ဓါ၊၃။၂၉။

ပညပိတဗ္ဗမတ္တတ္ထ (ပ) [ပညပိတဗ္ဗ+မတ္တ+အတ္တ]
အပြားအားဖြင့်-ဟောပြု-ပညတ် - သိမှတ်

စေ-အပ်သည်၏ အဖြစ်မျှဟူသော- အနက်
-သဘော။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပညပ်(ပိ)ယတိ (ကမ္မကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+
ယ+တေ]အပြားအားဖြင့်-ဟောပြ-ပညတ်-
-သိမှတ်စေ-အပ်၏။ တတ္ထ အသိတုံ ဧတ္ထ
လောဘော ဥဿဒေါ၊ တေန ကာရဏေန
တေသု ဝါ ဓမ္မေသု လောဘော ပညပ်ယတိ။
ပေဋကော။၁၉၄။ ယှာယမာယသှာ “ဝေ-
နာမော ဝေဂေါက္ကော”တိ ပဉ္စကုဋေ ဥပါဒါယ
ပညပ်ယတိ။ နေတ္ထိ၊၉။၂၆။ (-သံ၊၉။၂။
၂၅၄။) ယေ သင်္ခါရေ ဥပါဒါယ သတ္တာ
ပညပ်ယန္တိ။ ၆၄၁။၁၂၃။

ပညပ်ယမာန (တိ) [ပ+ည+ဏာပေ+ယ+
မာန။ ပ+ဥပ+ယ+မာန] (၁) အပြား
အားဖြင့် - ဟောပြ-ပညတ်- သိမှတ်စေ-
အပ်သော။ (၂) ခင်းထား-အပ်သော။ (၃)
ယော ဘိက္ခဝေ တထာဂတေန ဝေ အာစိန္တု-
ယမာနေ ဒေသိယမာနေ ပညပ်ယမာနေ
ပဋ္ဌပိယမာနေ...န ဇာနာတိ န ပဿတိ။ သံ၊
၂။၁၁၄။ (-ဝဇီရ၊၆။၁။) (၂) တဿ ကိရ
မဉ္ဇကဿာတံ တတ္ထ ပညပ်ယမာနဿ တဿ
မဉ္ဇကဿ။ ဒီ၊၉။၂။၁၇၄။

ပညပ်ယမာနပါရာဇိကာနုဂုဏ (တိ) [ပညပ်ယ-
မာန+ ပါရာဇိက+ အနုဂုဏ] ဟောပြ-
ပညတ်- အပ်သော ပါရာဇိကအား လျော်
သော။ ဣဒံ ပန ပဌမဗောဓိယံ ဥပ္ပန္နမ္ပိ ဝတ္ထု
အနာစာရမတ္တဝသေန ဘိက္ခုဟိ စောဒိတေပိ
ဘဂဝတာ “အနာပတ္တိ ဘိက္ခဝေ မောဂ္ဂလ္လာ-
နဿာ”တိ ဝေ အာယတိ အတ္တနာ ပည-
ပ်ယမာနပါရာဇိကာနုဂုဏံ တဒါ ဝေ ဝိနိတန္တိ
ဓမ္မသင်္ဂါဟကတ္ထေရေဟိ ပစ္စာ ပညတ္တဿ
ဣမဿ သိက္ခာပဒဿ ဝိနိတဝတ္ထုဘာဝေန
သင်္ဂဟမာဓေပိတန္တိ ဒဗ္ဗဗ္ဗံ။ ဝိမဘိ၊၁။၂၄၉။

အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၃၄-ပ-မ-သ-စ

ပညပ်ယန္တိ (ကမ္မကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+ယ+
အန္တေ] အပြားအားဖြင့်-ဟောပြ-ပညတ်-
သိမှတ်စေ-အပ်ကုန်၏။ ပညပ်ယတိ-ကြည့်။

ပညပေတဗ္ဗ (တိ) [ပ+ည+ဏာပေ+တဗ္ဗ။
ပ+ဥပ+ဏာ+တဗ္ဗ] (၁) ဟောပြ-ပညတ်-
သိမှတ်စေ-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ (၂)
ခင်းထား-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ (၃)
သာဓု သာဓု ဥပသေန၊ အပညတ္တံ န ပညပေ-
တဗ္ဗံ၊ ပညတ္တံ ဝါ န သမုတ္တိန္တိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၁။
၃၃၇။ (-စူဠနိ၊၁၉၉။ မိလိန္တ၊၂၆၄။ ဝိ၊၄။
၁။၁၅၄။ သံ၊၄။၂။၉၅။ ဝဇီရ၊၃၆။ ဝိမတိ၊
၁။၃၀၄။ ဒီ၊၉။၁။၄၀၃။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊၃၄၅။(၂)
ကေသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရိတော ဒန္တကဋ္ဌံ
ဒါတဗ္ဗံ၊ မုခေါဒကံ ဒါတဗ္ဗံ၊ အာသနံ ပညပေ-
တဗ္ဗံ။ ဝိ၊၃။၅၀။ (-ဝိ၊၄။၃၇၅။ ဝိ၊၄။၄။
၂၅၉။ ဝိ၊၄။၄။၁၁၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၂၃။
သာရတ္ထ၊၂။၂၀၅။)

ပညပေတဗ္ဗဥတ္တမကိလဉ္စ (ပ) [ပညပေတဗ္ဗ+
ဥတ္တမ+ကိလဉ္စ] ခင်းထားအပ်သော ကောင်း
မြတ်သော - ဖျာ - သင်ပြီး။ ပညတ္တကဋ္ဌ-
သာရက-ကြည့်။

ပညပေတဗ္ဗဋ္ဌ (ပ) [ပညပေတဗ္ဗ+အတ္ထ] ဟော
ပြ-ပညတ်-သိမှတ်စေ- အပ်သည်၏ အဖြစ်
ဟူသော-အနက်-သဘော။ပညပေတဗ္ဗဋ္ဌေန
စေသာ ပညတ္တိ နာမ၊ န ပညာပနဋ္ဌေန။
အဘိ၊၄။၃။၂၇။ သီ၊၉။သစ်၊၁။၁၅၅။ တသ္မာ
ပညပေတဗ္ဗဋ္ဌေန စေသာ ပညတ္တိတိ တေဿ
သဘာဝတော အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ပညပေတဗ္ဗ-
မတ္တဋ္ဌေန ပညတ္တိတိ အတ္ထော။ မူ၊သင်္ခါ၊၃။၂၀။

ပညပေတဗ္ဗမတ္တဋ္ဌ (ပ) [ပညပေတဗ္ဗ+မတ္တ+
အတ္ထ] ဟောပြ - ပညတ် - သိမှတ်စေ -
အပ်သည်၏ အဖြစ် မျှဟူသော-အနက်-
သဘော။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပညာပေတိ (ကြိ) [ပ+ည+ကာပေ+တိ။ ပ+
 ဥပ+ဏေ+တိ။ ဥပတောသနနိသာနေသု။
 ဉာပေတိ။ ဉာပယတိ။ ပညာပေတိ။ ပညာ-
 ပယတိ။ ပညတ္တိ။... ပ-ပုဗ္ဗော နိက္ခိပနေ။
 အာသနံ ပညာပေတိ။ ပညာပယတိ။
 “အာသနံ ပညာပေတိ”တိ ရဿတ္တမ္ဘိ ခိဿတိ။
တနိ ပညာပေတိ။ ပညာပယတိ”တိ ရူပါနိ
 ယဒါ “ဉာ အဝေသာနေ”တိ ဣမိဿာ
 ရူပါနိ သိယံ၊ တဒါ ဟေတုကတ္တရူပါနိ ဘဝန္တိ။
 နိဘိဓောပုပ္ဖ-ဥ။ (ပြဋ္ဌာပယတိ-သံ)]
 (၁) ပညတ်၏။ (က) ဟောပြ - သိစေ-၏။
 (ခ) ဝေနေယျ-သုက္ကန္တ-ဘိ၏ သန္တာန်၌-
 သွတ်သွင်း-၍ထား-၏။ (ဂ) အမိန့်ပေး-
 အာဏာထား-၏။ (၂) (က) ခင်း-ဖြန့်
 ခင်း-၏။ (ခ) တည်-ဝတ်တည်-၏။ (၃)
 ပြုလုပ်၏။

(၁) (က) (ခ) ကတိ ပန တပဿိ
 နိဂဏ္ဌော နာဗုဒ္ဓတ္တာ ဒဏ္ဍာနိ ပညာပေတိ
 ပါပဿ ကမ္မဿ ကိရိယာယ ပါပဿ ကမ္မဿ
 ပဝတ္တိယာ၊ မဉ္ဇုပုပ္ဖ။ အဘိသမ္ပုဋ္ဌိတွာ
 အဘိသမေတွာ အာစိက္ခတိ ဒေသေတိ
 ပညာပေတိ ပဋ္ဌပေတိ ဝိဝရတိ ဝိဘဇတိ
 ဥတ္တာနိကဓေတိ။ သံ၊ ၂။ ၁၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
 ၁၄၉။ ပညာပေတိတိ ဒေသေတိ ဌပေတိ။
 မဉ္ဇုပုပ္ဖ။ တတ္ထ “အာစိက္ခတိ ဒေသေတိ
 ပညာပေတိ ပဋ္ဌပေတိ”တိ အာဂတဋ္ဌာနေ
 ပညာပနာ ဒဿနာ ပကာသနာ ပညတ္တိနာမ။
 အဘိဋ္ဌာပုပ္ဖ။ ယထာ ဥဒ္ဓိဋ္ဌမတ္တံ နိဒ္ဓိသန-
 ဝသေန ပကာရေဟိ ဉာပေန္တာ ပညာပေတိ။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၂၇။ (-ဒိ၊ ၁။ ၁၇၂။ ဒိ၊ ၂။ ၅၄-
 ၅။ ဒိ၊ ၃။ ၃။ သံ၊ ၁။ ၁၆၇။ အဘိ၊ ပု။ ၁၄၂။
 အဘိ၊ က။ ၂၄၁။ နေတ္ထိ၊ ၉။ ဒိ၊ ၂။ ၉၄။ ဒိ၊ ၄။
 ၃။ ၄။ မဉ္ဇု၊ ၁။ ၂၂။ သံ၊ ၄။ ၁၂၀။ အံ၊ ၄။
 ၂။ ၂၀၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၉၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၆၅။
 ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၄။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၅၄။ ဒိ၊ ၄။ ၂။
 ၁၀၀-၉။ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၃။ မဉ္ဇု၊ ၂။ ၉၄။ မဉ္ဇု၊ ၃။ ၂။

သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၀။) ပညာပေန္တိ-
 ဒိ၊ ၁။ ၁၃။ ဒိ၊ ၂။ ၁၀၀။ မဉ္ဇု၊ ၉။ ၂။ ၃၀၀။
 မဉ္ဇု၊ ၁၀။ သံ၊ ၁။ ၂၇၀။ သံ၊ ၃။ ၁၁၄။ အံ၊ ၃။
 ၁၃၀။ ဥဒါန၊ ၁၅၃။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၂။ ဒိ၊ ၄။ ၂။
 ၉၅။ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၄။ မဉ္ဇု၊ ၁။ ၁၃၆။ မဟာနိ၊ ၄။
 ၁၂၁။ ပညာပေသိ-စူဠနိ၊ ၂။ ၄။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
 ၅၀။ စူဠနိ၊ ၄။ ၂။ မုသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၁။ ပညာပေထ-
 ဒိ၊ ၃။ ၂။ ၃။ ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ ပညာပေမိ(အံ၊ ၁။
 ၁၇၇)တိ... ပညာပေမိ ဗောဓေမိ ဇာနာပေမိ။
 အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၃။ (-ဒိ၊ ၁။ ၁၇၂။ မဉ္ဇု၊ ၂။ ၂၁၅။
 သံ၊ ၁။ ၆၁။ မဟာနိ၊ ၂။ ၂။ စူဠနိ၊ ၁။ ၁၁၅။ ဝိ၊ ၄။
 ၁။ ၉၀။ မဉ္ဇု၊ ၁။ ၅၇။ မဉ္ဇု၊ ၂။ ၂။ မဉ္ဇု၊ ၃။
 ၁၀၃။ မဉ္ဇု၊ ၄။ ၁၀၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၉။ သံ၊ ၄။
 ၂။ ၂၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၀။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁။
 ဝိမတိ၊ ၁။ ၅၁။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၃။ မဉ္ဇု၊ ၁။ ၁၁၁။
 မဉ္ဇု၊ ၃။ ၁၂၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၆။
 နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၅။) ပညာပေတိ-မဟာနိ၊ ၁၀၀။
 ၁၆၁။ စူဠနိ၊ ၆။ ၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၆။
 ပညာပေထ-မဉ္ဇု၊ ၃။ ၁၁၆။ ပညာပေယျ-
 မဉ္ဇု၊ ၂။ ၂။ ပေဋ္ဌကော၊ ၁၇၅။ မဉ္ဇု၊ ၂။
 ၆၂။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၀။ ပညာပေယျ-အဘိ၊
 ၄။ ၃။ ၇၁။ မဉ္ဇု၊ ၂။ ၄၀။ ပညာပေသိ-
 အပ၊ ၁။ ၅၆။ အပ၊ ၂။ ၁၀၀။ စူဠနိ၊ ၁။ ၁၉၀။
 ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၇။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၆၃။ အပ၊ ၄။
 ၂။ ၂၁၇။ ပညာပေသိ-စူဠနိ၊ ၁။ ၁၅၅။ ပညာ-
 ပေသိ-ဒိ၊ ၃။ ၃။ မဉ္ဇု၊ ၁။ ၃၀၃။ မဉ္ဇု၊ ၂။
 ၆၆။ ပညာပေသိ-ဒိ၊ ၂။ ၁၀၀။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၁၀။
 အံ၊ ၃။ ၁၃၀။ ဥဒါန၊ ၁၅၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၅၀၇။
 ပညာပေသိ-ဝိ၊ ၃။ ၁၄၁။ ဒိ၊ ၃။ ၃။ သံ၊ ၃။
 ၃၇၅။ မဟာနိ၊ ၃။ ၁၉။ ပေဋ္ဌကော၊ ၁၇၀။
 ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၃။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။
 ၁၀၃။ မဉ္ဇု၊ ၁။ ၁၃၂။ (ဂ) ယထာ သာဝ-
 ကာနံ မဟာဓဇ အဂတိ သိက္ခာပဒံ ပညာ-
 ပေတိ ယာဇဇိဝံ အနတိက္ခမနိယန္တိ။ မိသန္တိ။
 ၀။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၉။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၃၃။ ပဋိသံ၊
 ၄။ ၁။ ၂၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၆)

ဝိမတိ၊ ဝါ၊ ဣ၊ သံ၊ ဣ၊ သစ်၊ ဝါ၊ ဘုရား၊) ပည-
ပေန္တိ—ဝိ၊ ဣ၊ ၂၊ ဘုရား၊ ဝိမတိ၊ ဝါ၊ ဣ၊ ပည-
ပေမ—မ၊ ဣ၊ ၂၊ ဘုရား၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဣ၊ ဣ၊ ပည-
ပေယျ—ဝိ၊ ဝါ၊ ဝါ၊ ဝါ၊ ဝိ၊ ဣ၊ ဝါ၊ ဣ၊ ဣ၊ ဣ၊ ၂၊
ဘုရား၊ ဝိမတိ၊ ၂၊ ဘုရား၊ မ၊ ဣ၊ ဝါ၊ ဘုရား၊ အံ၊ ဣ၊
၃၊ ဘုရား၊ ပညပေသံ—ဝိ၊ ဣ၊ ဣ၊ ဣ၊ မိလိန္ဒ၊
ဘုရား၊ ဝိ၊ ဣ၊ ဝါ၊ ဘုရား၊ ဝိ၊ ဣ၊ ၂၊ ဣ၊ ဝိ၊ ဣ၊ ၃၊
၂၊ ဝိ၊ ဣ၊ ဣ၊ ၂၊ မ၊ ဣ၊ ၃၊ ဝါ၊ ဝါ၊ အံ၊ ဣ၊
ဝါ၊ ဘုရား၊ အံ၊ ဝိ၊ ဣ၊ ဝါ၊ ဘုရား၊ ဝိ၊ ဣ၊ ဝါ၊ သာရဏ္ဍ၊
၂၊ ဝါ—၂၊ ဝိမတိ၊ ဝါ၊ ဝါ၊ ကင်္ခါ၊ ဣ၊ ဣ၊
၂၊ သံ၊ ဣ၊ သစ်၊ ဝါ၊ ဣ၊ အံ၊ ဣ၊ ဝါ၊ ၂၊ ဝါ၊
ပညပေသံ—ဝိ၊ ဣ၊ ဝါ၊ ၂၊ ပညပေသံ—
ဝိ၊ ဣ၊ ဝါ၊ ဣ၊ သာရဏ္ဍ၊ ၂၊ ၂၊ ပညပေသံ—
ဝိ၊ ဝါ၊ ၂၊ ဝိ၊ ၂၊ ဘုရား၊ ဝိ၊ ဣ၊ ၃၊ မိလိန္ဒ၊
၂၊ ဣ၊ ဝိ၊ ဣ၊ ၂၊ ဝိ၊ ဣ၊ ၂၊ ဝါ၊ ဣ၊
ဘုရား၊ ဝိ၊ ဣ၊ ၂၊ သာရဏ္ဍ၊ ၂၊ ၂၊ ဝိမတိ၊ ဝါ၊
ဝါ၊ သာဝကကံ၊ ဝါ သိက္ခာပဒံ ပည-
ပေသံ၊ (ဝိ၊ ဝါ၊ ဝါ၊ ဝါ၊ ၃) ဝိ သာဝ-
ကကံ၊ ဝါ ဣ၊ ပုစ္ဆာ၊ ဝိ၊ ဝိ၊ ပါ၊
ကံ၊ ဝါ ဝါ၊ ဝါ၊ ဝါ၊ သိက္ခာပဒံ
ပညပေသံ၊ အံ၊ ဝါ၊ ပညပေသံ၊
ဝိ၊ ဣ၊ ဝါ၊ သာရဏ္ဍ၊ ၃၊ ၂၊ (—ဝိ၊
၃၊ ဝိ၊ ၂၊ ၂၊)

(၂) (က) သမ္မတော စ ပဒာယသ္မာ
 ဒဗ္ဗော မလ္လပုတ္တော သဘာဂါနံ သိက္ခူနံ
 ကေဠိံ သေနာသနံ ပညပေတိ။ ဝိဝါ၁၂၄၄။
 (-ဝိ၂၂၅၆။ ဝိဝါ၂၆၆။ ဝိ၅၁၃၆။ ဝိ၆၁
 ၃၁၃၆။ မဒ္ဓါ၂၁၇၄။ ဝဇိရ၂၉၉။ အံ၆၁။
 ၁၇၈။) ပညပေန္တိ- ဝိဝါ၁၃၃၁။ ဝိ၆၁၂
 ၁၆၄။ ဝိသင်္ဂဟ။ ဗျ။ အံ၆၁၃။ ၁၂၃။
 သာရတ္ထါ၃၂၉၄။ သိ၆၁၁၆။ ၂၁၂။ ပည-
 ပေမိ-ဝိဝါ၁၂၄၅။ ဝိဝါ၁၉၃၁။ ပညပေတိ-
 ဝိဝါ၁၂၄၄။ ဝိဝါ၂၆၆။ ဒိဝါ၁၁၄၄။ ဒိဝါ
 ၁၀၆။ ဝိ၆၁၂၁၆၃။ သံ၆၁၂၁၈၄။ အပါ၆၁
 ၁၁၃၄၇။ ဒိဝါ၆၁၂၁၇၄။ ပညပေထ - ဝိဝါ

၃၂၂။ ဝိဇ္ဇာသုတ္တံ။ ဝိဇ္ဇာသုတ္တံ။ ဝိဇ္ဇာသု
 ၁၄၇။ ပညာပေသံ— ဝိဇ္ဇာသုတ္တံ— ၄။ ဝိဇ္ဇာ
 ၁၄၈။ အိဇ္ဇာသုတ္တံ။ ပညာပေသံ— ဝိဇ္ဇာသုတ္တံ။
 ဝိဇ္ဇာသုတ္တံ။ ဝိဇ္ဇာသုတ္တံ။ အိဇ္ဇာသုတ္တံ။ မာသုတ္တံ။
 ဝိဇ္ဇာသုတ္တံ။ ဝိဇ္ဇာသုတ္တံ။ စရိယသုတ္တံ။
 ဝိဇ္ဇာသုတ္တံ။ ဝိဇ္ဇာသုတ္တံ။ ဝိဇ္ဇာသုတ္တံ။ ဝိဇ္ဇာသုတ္တံ။
 ပညာပေသံ— ဝိဇ္ဇာသုတ္တံ။ အိဇ္ဇာသုတ္တံ။
 အိဇ္ဇာသုတ္တံ။ ဝိဇ္ဇာသုတ္တံ။ ပညာပေသံ— အပါ
 သုတ္တံ။ ပညာပေသံ— အပါသုတ္တံ။ အပါသု
 ၂၀၂။ ထေရိသုတ္တံ။ အပါသုတ္တံ။ ပညာ
 ပေသံ— ဝိဇ္ဇာသုတ္တံ။ ပညာပေသံ— ဝိဇ္ဇာ
 ၃၂၂။ သာရတ္ထိသုတ္တံ။ (ခ) အနန္တနာဂ
 သေန အဇ္ဇတဂ္ဂေ တေ အဇ္ဇသတံ အတ္တံ ပညာ
 ပေမိ။ ယံကိဉ္စိ အနန္တပုရေ ကပ္ပိယံ။ တေန စ
 ပဝါရေမိ။ မိလိန္ဒသုတ္တံ။ ဒေဝသိကံ ပတ္ထပတ္ထ
 ပုလကံ ပညာပေသံ။ ဝိဇ္ဇာသုတ္တံ။ (ဂ) နိသိ
 အန္တောပိ တဗ္ဘာဂီယညေဝ အာသနံ ပညာ
 ပေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိသုတ္တံ။ အာသနံ ပညာပေတိ။
 နိသဇ္ဇံ ကပ္ပေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိသုတ္တံ။ ၂၀၃။

ပညပေတုံ (ကြိဝိ) [ပ+ဥပ+စေ+တုံ] ခင်း-
 ဖြန့်ခင်း-ခြင်းငှါ။ သေနာသနဉ္စ ပညပေတုံ
 အတ္တနိ စ ဥဒ္ဓိသိတုံ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၄၄။ (-ဝိ၊ ဌ၊
 ၃။ ၃၄၁။)

ပညာပေတုံ^၂ (ကြံ့ဝိ) [ပ+ည+ဇာပေ+တုံ]
 အပြားအားဖြင့် - ဟောပြ - ပညတ် - သိမှတ်
 စေ - ထင်ရှားစေ - ခြင်းငှါ။ ဒီဌေဝ ဓမ္မ
 သန္နိဋ္ဌိကံ သာမညဖလံ ပညာပေတုံ။ ဒီ၊ ၁။ ၄၇။
 (-၅၇။ မ၊ ၂။ ၃၅။ မ၊ ၃။ ၅၃။ သံ၊ ၂။ ၃၇၆။
 ဒီ၊ ၁။ ၁၄၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၆၅။ ဝိမတံ၊ ၁။ ၂။
 ၁၃၁။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၆။)

ပညပေတုကာမ (တိ) [ပညပေတုံ+ကာမ]
 အပြားအားဖြင့် - ဟောပြ-ပညတ်-သိမှတ်
 စေ-လိုသော၊ သူ။ သိက္ခာပဒံ ပညပေတု-
 ကာမော။ ဝိဇ္ဇာ။ ၁၉၅။ ယေ ဓမ္မေ ဣဓ
 ပညပေတုကာမော (အဘိဋ္ဌာန။ ၂၅) တိ

ပညတ္တိယာ ဝတ္ထုတာဝေန ဒဿေတုကာ-
မောဘိ အဓိပ္ပါယော။ မူလဋီပာ။ ၂။ (-မဒ္ဓိ၊
၁။ ၁။)

ပညပေတံ (ကြိဝိ) [ပ+ဥပ+ဏေ+တံ]
ခင်း-ဖြန့်ခင်း-၍။ တေ ကောဋ္ဌကေ အာသနံ
ပညပေတံ။ ဝိဝါ။ ၂၄၇။ (-ဝိ။ ၂။ ၂၅၇၄၊
၁၄၅။ ဝိဝါ။ ၂။ ဝိဝါ။ ၁၉၄-၅၊ ၂၆၇၊ ၃၆၃။
မ၊ ၂။ ၁၆။ သံ၊ ၂။ ၄၀။ မိလိန္ဒ။ ၈။ ဝိဝါ။ ၁။ ၉၊
၃၄၊ ၁၆၅။ ဝိဝါ။ ၂။ ၁၂၉။ ဝိဝါ။ ၃။ ၁၀၊ ၃၀၊
၅၅၊ ၃၄၀၊ ၃၇၀။ ကဒိ။ ၂၀၂။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၁၂၊
၈၉၊ ၉၂၊ ၂၃၂။ ဒိဝါ။ ၂။ ၅၀၊ ၁၃၉၊ ၂၇၀၊ ၃၀၇၊
၃၂၀။ ဒိဝါ။ ၃။ ၃၀၊ ၅၇၊ ၁၀၆၊ ၁၃၇၊ ၁၅၀။ မဒ္ဓိ၊
၁။ ၁၆၅။ မဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၅၊ ၇၁။ မဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁၉၇။ မဒ္ဓိ၊
၄။ ၂၁၀။ အံ၊ ၃။ ၁၅၉၊ ၁၆၁။ အံ၊ ၃။ ၁၅၉။
ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၇၄။ ခုဒ္ဒကဋ္ဌ။ ၁၆၅။ ဓမ္မဋ္ဌာ။ ၁။ ၁၇၁။
ပေတဋ္ဌ။ ၄၁၊ ၅၇။ သေဓုဋ္ဌ။ ၂။ ၁၃၆။ အပ၊
ဋ္ဌ။ ၂။ ၂၇၆။ မဟာနိဋ္ဌ။ ၈၃။ ဇာဋ္ဌ။ ၂။ ၂၇၁။
ဇာဋ္ဌ။ ၃။ ၃၇၂။ ဇာဋ္ဌ။ ၄။ ၅၉၊ ၂၁၄၊ ၂၈၃၊ ၃၇၈။
ဇာဋ္ဌ။ ၅။ ၃၁၅။ ဇာဋ္ဌ။ ၇။ ၁၀၀၊ ၁၉၂။ ဝဇီရ၊
ဋ္ဌ။ ၁၄၄။ သာရတ္ထ။ ၃။ ၂၉၀၊ ၃၀၇၊ ၃၁၆၊ ၃၆၂။
ဝိမတိ။ ၁။ ၂၆၁။ ဝိမတိ။ ၂။ ၁၅။ ကဒိ။ ၃။ ၁၆၅။
၃၆၅-၇၊ ၄၄၄။ ဒိဝါ။ ၂။ ၄၇။)

ပညပေတံ (ကြိဝိ) [ပ+ဥပ+ဏေ+တံ]
အပြားအားဖြင့်-ဟောပြ-ပညတ်-သိမှတ်
စေ-၍။ ကေသံ ဘိက္ခုနံ ဒုက္ခံ ပညပေတံ။
ဝိဝါ။ ၄။ ၂၅၂။ -ဝိသင်္ဂဟ။ ၄၀၂။ ဇာဋ္ဌ။ ၁။
၂၀၉။ ဇာဋ္ဌ။ ၃။ ၃၄၃။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၃၀။ ဝိမတိ၊
၁။ ၉၃။ သိဒ္ဓိ၊ သင်္ခါ၊ ၄၁။ မဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၃။)

ပညပေတံန (ကြိဝိ) [ပ+ဥပ+ဏေ+တံန]
ခင်း၍၊ ပြုပြင် - စီရင် - ခင်းကျင်း - ၍။
အာသနံ ပညပေတံန၊ ကာလမာနောယံ
အဟံ။ အ၊ ၁။ ၃၅။ အာသနံ ပညပေတံနာတိ
ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနကုဋိမဏ္ဍပဿယနနိသိဒ္ဓဋ္ဌာ-
နာနံ ပညာပေတံ သဇ္ဇေတံ အတ္ထော။
အပ၊ ၃။ ၂၆၇။ (-အပ၊ ၁။ ၁၇၆။)

ပညပေထ (ကြိ) [ပ+ဥပ+ဏေ+ထ။
ပ+ဥပ+ဏေ+ထ] (၁) (က) ပညတ်ကုန်၏။
(ခ) ပညတ်ကုန်လော့။ (၂) ခင်း-ဖြန့်ခင်း-
ကုန်လော့။ (၃) ပညပေတိ (၁) ကြည့်။
(၂) ပညပေတိ (၂) (က) ကြည့်။

ပညပေန္တံ (တိ) [ပ+ဥပ+ဏေ+အန္တံ] (နေရာ)
ခင်း - ခင်းကျင်း - သော၊ သူ။ အာဂန္တုက-
ဂမိကာနံ ဘိက္ခုနံ သေနာသနံ ပညပေန္တံ။
ဝိဝါ။ ၃၂၁။

ပညပေန္တံ (တိ) [ပ+ဥပ+ဏေ+အန္တံ]
အပြားအားဖြင့်-ဟောပြ-ပညတ်-သိမှတ်
စေ-သော၊ သူ။ အပရာဓေ ပါရာဇိကံ ပည-
ပေန္တော။ မိလိန္ဒ။ ၁၇၁။ (-ဒိ။ ၂။ ၅၄-၅။
ပေဋ္ဌကော။ ၃၂၅။ ဝိဝါ။ ၁။ ၁၆၁၊ ၁၇၉၊ ၂၂၉၊
၂၅၈။ ဝိဝါ။ ၂။ ၃၆၂။ ဝိဝါ။ ၃။ ၂၇၉။ ဒိဝါ၊
၃။ ၇၂။ အံ၊ ၃။ ၁၅၉။ ခုဒ္ဒကဋ္ဌ။ ၉၀။
သာရတ္ထ။ ၂။ ၁၂၊ ၃၆၂။ သာရတ္ထ။ ၃။ ၂၄၃။
ဝိမတိ။ ၂။ ၁၁၀။ ဒိဝါ။ ၁။ ၄၇။ သိဒ္ဓိ၊ သင်္ခါ၊
၁၇၃။ ဒိဝါ။ ၂။ ၁၁၄။ မဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆။ သံ၊ ၃။
၁။ ၃၃။ အနုဋီပ။ ၅၁။)

ပညပေန္တံ (ကြိ) [ပ+ဥပ+ဏေ+အန္တံ။ ပ+
ဥပ+ဏေ+အန္တံ] (၁) ပညတ်ကုန်၏။ (က)
ဟောပြ-သိခစ-ကုန်၏။ (ခ) ပေနေယျ-
သုဏန္တ-တို့၏သန္တာန်၌-သွက်သွင်း-ချထား-
ကုန်၏။ (ဂ) အမိန့်ပေး-အာဏာထား-ကုန်
၏။ (၂) ခင်း-ဖြန့်ခင်း-ကုန်၏။ (၃) ပည-
ပေတိ (၁) ကြည့်။ (၂) ပညပေတိ (၂) (က)
ကြည့်။

ပညပေမ (ကြိ) [ပ+ဥပ+ဏေ+မ။ ပ+
ဥပ+ဏေ+မ] ပညတ်ကုန်၏။ အမိန့်ပေး-
အာဏာထား-ကုန်၏။ ပညပေတိ (၁) (ဂ)
ကြည့်။

ပညပေမိ (ကြိ) [ပ+ဥပ+ဏေ+မိ။ ပ+ဥပ+
ဏေ+မိ] (၁) ပညတ်၏။ (က) ဟောပြ-

သိစေ-၏။ (ခ) ဝေနေယျ- သုဏန္တ-တို့၏ သန္တာန်၌-သွတ်သွင်း- ချထား-၏။ (၂) (က) ခင်း-ဖြန့်ခင်း-၏။ (ခ) တည်-ဝတ် တည်-၏။ (၁) ပညာပေတိ (၁) ကြည့်။ (၂) ပညာပေတိ (၂) ကြည့်။

ပညာပေယျ (ကြံ) [ပ+ဉာ+ဏာပေ+ယျ။ ပ+ဥပ+ဏေ+ယျ] ပညတ်ရာ၏။ (က) ဟောပြ-သိစေ-ရာ၏။ (ခ) ဝေနေယျ- သုဏန္တ - တို့၏ သန္တာန်၌- သွတ်သွင်း- ချထား-ရာ၏။ (ဂ) အမိန့်ပေး-အာဏာ ထား-ရာ၏။ ပညာပေတိ (၁) ကြည့်။

ပညာပေယျ (ကြံ) [ပ+ဉာ+ဏာပေ+ယျ။ ပ+ဥပ+ဏေ+ယျ] ပညတ်ကုန်ရာ၏။ (က) ဟောပြ- သိစေ - ကုန်ရာ၏။ (ခ) ဝေနေယျ-သုဏန္တ-တို့၏ သန္တာန်၌-သွတ် သွင်း-ချထား-ကုန်ရာ၏။ ပညာပေတိ (၁) ကြည့်။

ပညာပေသံ (ကြံ) [ပ+ဥပ+ဏေ+ယျ] ခင်း -ဖြန့်ခင်း- ထားပြီ။ ပညာပေတိ (၂) (က) ကြည့်။

ပညာပေသိ (ကြံ) [ပ+ဉာ+ဏာပေ+သိ။ ပ+ ဥပ+ဏေ+သိ] ပညတ်၏။ (က) ဟောပြ- သိစေ-၏။ (ခ) ဝေနေယျ- သုဏန္တ-တို့၏ သန္တာန်၌ -သွတ်သွင်း -ချထား- ၏။ ပညာ- ပေတိ (၁) ကြည့်။

ပညာပေသိ (ကြံ) [ပ+ဉာ+ဏာပေ+သိ။ ပ+ ဥပ+ဏေ+သိ] (၁) ပညတ်ပြီ။ (က) ဟောပြ-သိစေ-ပြီ။ (ခ) ဝေနေယျ-သုဏန္တ -တို့၏ သန္တာန်၌-သွတ်သွင်း-ချထား-ပြီ။ (ဂ) အမိန့်ပေး-အာဏာထား- ပြီ။ (၂) ခင်း- ဖြန့်ခင်း-ပြီ။ (၁) ပညာပေတိ (၁) ကြည့်။ (၂) ပညာပေတိ (၂) (က) ကြည့်။

ပညာပေသုံ (ကြံ) [ပ+ဉာ+ဏာပေ+သုံ။ ပ+ဥပ +ဏေ+သုံ] (၁) ပညတ်ကုန်ပြီ။ အမိန့်ပေး

- အာဏာထား - ကုန်ပြီ။ (၂) (က) ခင်း- ဖြန့်ခင်း- ကုန်ပြီ။ (ခ) တည်-ဝတ် တည်-ကုန်ပြီ။ (၁) ပညာပေတိ (၁) (ဂ) ကြည့်။ (၂) ပညာပေတိ (၂) ကြည့်။

ပညာပေသတိ (ကြံ) [ပ+ဉာ+ဏာပေ+သတိ။ ပ+ဥပ+ဏေ+သတိ] ပညတ်လတ္တံ့။ (က) ဟောပြ-သိစေ-လတ္တံ့။ (ခ) ဝေနေယျ- သုဏန္တ- တို့၏ သန္တာန်၌- သွတ်သွင်း- ချထား-လတ္တံ့။ (ဂ) အမိန့်ပေး- အာဏာ ထား-လတ္တံ့။ ပညာပေတိ (၁) ကြည့်။

ပညာပေသန္တိ (ကြံ) [ပ+ဉာ+ဏာပေ+သန္တိ။ ပ+ ဥပ+ဏေ+သန္တိ] (၁) ပညတ်ကုန်လတ္တံ့။ (က) ဟောပြ-သိစေ-ကုန်လတ္တံ့။ (ခ) ဝေနေယျ - သုဏန္တ- တို့၏ သန္တာန်၌- သွတ်သွင်း-ချထား-ကုန်လတ္တံ့။ (၂) ခင်း- ဖြန့်ခင်း-ကုန်လတ္တံ့။ (၁) ပညာပေတိ (၁) ကြည့်။ (၂) ပညာပေတိ (၂) (က) ကြည့်။

ပညာပေသ္မာမ (ကြံ) [ပ+ဉာ+ဏာပေ+သ္မာမ။ ပ+ဥပ+ဏေ+သ္မာမ] (၁) ပညတ်ကုန်လတ် အံ့။ အမိန့်ပေး-အာဏာထား-ကုန်လတ်အံ့။ (၂) ခင်း- ဖြန့်ခင်း- ကုန်လတ်အံ့။ (၁) ပညာပေတိ (၁) (ဂ) ကြည့်။ (၂) ပညာပေတိ (၂) (က) ကြည့်။

ပညာပေသ္မာမိ (ကြံ) [ပ+ ဉာ+ ဏာပေ + သ္မာမိ။ ပ+ဥပ + ဏေ+သ္မာမိ] ပညတ် လတ်အံ့။ (က) ဟောပြ-သိစေ- လတ်အံ့။ (ခ) ဝေနေယျ-သုဏန္တ-တို့၏ သန္တာန်၌- သွတ်သွင်း-ချထား-လတ်အံ့။ ပညာပေတိ (၁) ကြည့်။

ပညာပေဟိ (ကြံ) [ပ+ဉာ+ဏာပေ+ဟိ။ ပ+ ဥပ+ဏေ+ဟိ] (၁) ပညတ်လော့။ (က) ဟောပြ-သိစေ-လော့။ (ခ) ဝေနေယျ- သုဏန္တ-တို့၏ သန္တာန်၌- သွတ်သွင်း - ချထား-လော့။ (၂) ခင်း-ဖြန့်ခင်း-လော့။

(၁) ပညပေတိ (၁)ကြည့်။ (၂) ပညပေတိ (၂) (က)ကြည့်။

ပညပ္ပဘာ (ထိ) [ပညာ+ပဘာ] ပညာတည်းဟူသော-အရောင်-အလင်း၊ ပညာရောင်။ ယာ ပညာ၊ သာ ပညတ္တာ ပညပ္ပဘာ ပညိန္ဒြိယံ ပညာဗလံ။ ပေဋကော။ ၂၇၂။

ပညဝန္တတရ (တိ) [ပညဝန္တ+တရ။ န္တ-၏ ဥ-ကို အ-ပြု။ မောက်၊ ၃။ ၅၇။] (ပညာရှိသောသူတို့တွင်) အထူးသဖြင့် ပညာရှိသောသူ။ အယ်ဟိ ဟေဋ္ဌာဒ္ဓိဟိ ဘိက္ခုဟိ ပညဝန္တတရော တေသဉ္စ ဘိက္ခုနံ အတ္တနောစာတိ တိဏ္ဍမ္ပိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကေတော ကတာသမ္ပသတိ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၄၂။ ပညဝန္တတရောတိ ပညတ္တရော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၅၅။ (-ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၃၅။)

ပညဝန္တနိဒ္ဒေသတ္တ (န) [ပညဝန္တ+နိဒ္ဒေသတ္တ] ပညာရှိသောသူ၏ ညွှန်ပြအပ်သည်၏အဖြစ်၊ ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြခြင်း။ ဣဝ ပညဝန္တနိဒ္ဒေသတ္တာ ပဇာနနဝသေနာတိ အယမေဝဝိသေသော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၅၆။

ပညဝန္တပုဂ္ဂလသေဝနာ (ထိ) [ပညဝန္တ+ပုဂ္ဂလ+သေဝနာ] ပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်ကို-မှီဝဲ-ဆည်းကပ်-ခြင်း။ ဒုပ္ပညပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနာ၊ ပညဝန္တပုဂ္ဂလသေဝနာ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၇။ ပညဝန္တပုဂ္ဂလသေဝနာ နာမသမပညာသလက္ခဏပရိဂ္ဂဟိကာယ ဥဒယဗ္ဗယပညာယ သမန္နာဂတပုဂ္ဂလဒေဝနာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၆။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၅။ အ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၂။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၅။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂၇။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၉။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။ ၂၁၄။)

ပညဝန္တသေဝန (န) [ပညဝန္တ + သေဝန] ပညာရှိကို-မှီဝဲ-ဆည်းကပ်-ခြင်း၊ ဒုပ္ပညာနံ ဒုပ္ပညသေဝနမေဝ။ ပညဝန္တာနံ ပညပန္တသေဝနမေဝ ကော နိယာမေတိ။ အဋ္ဌ-

သယဇာတု နိယာမေတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၃၉။ ပရိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၁။ ဣတိဝုတိ၊ ၄။ ၂၃၃။

ပညဝန္တ (တိ) [ပညာ+ဝန္တ။ ဂုဏော ယဿ အတ္ထိ တသ္မိံ ပါ ဝိဇ္ဇတိတိ ဂုဏပါ။ ဧဝံ ယသဝါ၊ နေဝါ၊ ပညဝါ။ ကစ္စည်း။ ၃၆၇။ ဝန္တဂဏ္ဍာ။ ပဌမန္တတော အဝဏ္ဏန္တာ မန္တတ္ထေ ဝန္တိ ဟောတိ။ သီလဝါ၊ ပညဝါ။ မောဂါ၊ ၄။ ၇၉။ ယေဘုယျေန ပန ပညဝါ ပညဝန္တော" ကံ၊ ၁။ ဒီ၊ ၃။ မဇ္ဈေ ရဿာနိပိ ဘဝန္တိ။ နိတိ၊ ပဒ၊ ၁။ ၄။ (-နိတိ၊ သုတ္တံ၊ ၇၉၂။) (ပြဇ္ဇာ-ဝတ် - သံ။ ပဏ္ဍာဝတ် - ပြာ)] အသိ-အလိမ္မာ-ညဏ်-ပညာ-ရှိသော၊ သူ၊ ပညာရှိ၊ သုခမိနံ၊ ဥပဋ္ဌိတဿတိ ဘဝိဿန္တိ။ ပညဝန္တော ဘဝိဿန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၆၇။ ပညဝါ ပုဂ္ဂလော အပ္ပရဇက္ခော၊ ဒုပ္ပညော ပုဂ္ဂလော မဟာရဇက္ခော။ ပရိသံ၊ ၁။ ၁၆။ သီလမေဝ ဣဝ အဂ္ဂံ၊ ပညဝါ ပန ဥတ္တမော။ ထေရ၊ ၂။ ၃၅။ သဗ္ဗာ ကိရေဝံ ပရိနိဋ္ဌိတာနိ၊ ယသဿိ နံ ပညဝန္တံ ဝိသယ။ ဇာ၊ ၄။ ၉၄။ ပညဝန္တောတိ ပဉ္စန္ဒံ ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယပရိဂ္ဂဟိကာယ ပညာယ သမန္နာဂတာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၀။ ဥဒယတ္ထဂါမိနိ ပညာ အဿ အတ္တိတိ ပညဝါ။ ပရိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂။ ပညဝါတိ ဉာဏသမ္ပန္နော။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၉။ ယသဿိ နံ ပညဝန္တံ ဝိသယာတိ ပရိဝါရသမ္ပတ္တိယာ ယသဿိ၊ ပညာသမ္ပဒါယ ပညဝန္တံ၊ အသယုသဟိတာယ ဝိသယ။ ဧဝံ တိဏ္ဍိယေတနိ အာလပနာနေဝ၊ နန္တိ ပနတ္ထ နိပါတော။ ဗျဉ္ဇနသိလိဋ္ဌတာဝသေနန္တကာရဿ သန္နနာသိကတာ ကဘာတ် ပစ္စေတဗ္ဗာ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၄။ ပညဝန္တိ ပန ဆန္ဒာနုရက္ခဏတ္ထိ အနုသာဓကမံ ကတာ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ ပါဝစနေ ဝန္တုပစ္စယဒိသပိတာနံ သဒ္ဓါနိ "ဘဂဝါ၊ အာယသ္မာ၊ ပညဝန္တံ၊ စက္ခုမ၊ ပါပိမ" ဣတိ ဒဿိတနသေန အာလပနပ္ပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ နိတိ၊ ပဒ၊ ၁။ ၉၄။ (-ဝိ၊ ၃။ ၇၅။ ဒီ၊ ၃။ ၂၅၀။ မ၊ ၁။ ၃၇။

မ၊၂။၁၉။မ၊၃။၅၇။ သံ၊၁။၅၁။ သံ၊၃။ ၁၇၃။
 အံ၊၁။၅၀၇။ အံ၊၂။၁၁၂။ အံ၊၃။၅၃။ အဘိ၊
 ပု၊၁၂၇။ အဘိ၊က။၈၀။ ပဋိသံ၊၁၁၉။ ဓမ္မ၊
 ၂၅။ ဥဒါနံ၊၁၅၆။ အပါ၊၁။၃၆၅။ အပါ၊၂။
 ၆၇၂၂၉။ မဟာနိ၊၃၀။ စူဠနိ၊၉၁။ ဇာ၊၂။
 ၉၂။ နေတ္ထိ၊၁၆၀။ ပေဋကော၊၁၈၇။ မိလိန္ဒ၊
 ၄၀။ ဒီ၊၄။၂။၅၉။ ဒီ၊၄။၃။၂၄၇။ မ၊၄။၂။၈၄။
 မ၊၄။၃။၅၅။ သံ၊၄။၂။၁၁၀။ သံ၊၄။၃။၃၆။
 အံ၊၄။၁။၂၁၀။ အံ၊၄။၂။၁၃၁။ အံ၊၄။၃။
 ၁၁၉။ အဘိ၊၄။၁။၁၁၁-၈။ အဘိ၊၄။၃။၄၄၄။
 ပဋိသံ၊၄။၂။၆၄။ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃။၁၀၀-၁။ ခုဒ္ဒက၊
 ၄။၄၂။ ဓမ္မ၊၄။၁။၂၀၀။ ဥဒါန၊ ၄။၂၁၂။
 ဣတိဝုတ်၊၄။၂၂၇။ သုတ္တနိ၊၄။၁။၁၃၁။ ပေတ၊
 ၄။၅၉။ ထေရ၊၄။၁။၁၆။ ထေရီ၊၄။၂၀၁။
 ဗုဒ္ဓဝံ၊၄။၆၆။ စရိယ၊၁။၄။၁၃၂။ မဟာနိ၊၄။
 ၁၂၅။ ဇာ၊၄။၁။၁၃၂။ ဇာ၊၄။၅။၁၅၈။ ဇာ၊
 ၄။၆။၂၅။ ဇာ၊၄။၇။၂၀၁။ နေတ္ထိ၊၄။၇။
 သာရတ္ထ၊၂။၃၁။ ဒီ၊၄။၁။၂၃၃။ ဒီ၊၄။၂။၁၉၆။
 ဒီ၊၄။၃။၂၀၉။ သီ၊၄။၁။၁၈၈။ သီ၊၄။၁။
 ၂။၄၀၄။ မ၊၄။၃။၃။ သံ၊၄။၁။၅၅။ သံ၊၄။
 ၂။၁၀။ အံ၊၄။၂။၂၀၂။ အံ၊၄။၃။၂၆၉။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊၄။၁။၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၄။၂။၇၈။) ကိံ ပန
 ကတော သာ ပညဝန္တိ ဇာတတိ?....တဿ
 ကမ္မဿ နိဿန္နေန ပညဝန္တိ ဟတော နိဗ္ဗတ္တိ။
 အံ၊၄။၁။၃၃၈။ (-ဣတိဝုတ်၊၄။၂၉။)

ပညဝိပဏ္ဍ (ပ) [ပညဝန္တိ+ပဏ္ဍ] ပညာရှိတို့၏-
 အဖို့-အစု-အဘင်းအပင်း။ အယံ ပညဝါ
 နာမ၊ဒုပ္ပညော နာမာတိ? ဘဇာပိဏမာနော
 ပညဝိပဏ္ဍံ တဇော။ မ၊၄။၂။၂၃၉။ (-မ၊၄။
 ၂။ ၂၅၉။)

ပညာ (ထိ) [ပ+ည+အ+အာ။ ပဇာနာတိတိ
 ပညာ။ ကိံ ပဇာနာတိ? ဣဒံ ဒုက္ခန္တိအာဒိ-
 နာ နယေန အရိယသစ္စာနိ။ အဋ္ဌကထာယံ
 ပန “ပညာပေတိတိ ပညာ”တိ ဝုတ္တံ။ ကိန္တိ
 ပညာပေတိတိ? “အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တံ”ဟိ

ပညာပေတိ။ အဘိ၊၄။၁။၁၆၅။ ပဇာနာတိ
 တောယ ပုဂ္ဂလော၊ သယံ ဝါ ပဇာနာတိတိ
 ပညာ။ သုတ္တနိ၊၄။၁။၁၃၁။ မာနသံ ဓိ တု
 ပညာ စ၊ ဗုဒ္ဓိ မေဓာ မတိ မုတိ။ ဓာနံ။
 ၁၅၂။ ပညာယတေ တောယာတိ ပညာ။
 ဓာနံ၊၄။၁၅၂။ (-ဣတိဝုတ်၊၄။၁၉၃။ ထေရ၊
 ၄။၁။၄၂။ ဒီ၊၄။၁။၃။ သီ၊၄။၁။၁၈၈။ မ၊၄။
 ၁။၃။ သံ၊၄။၁။၃။ အံ၊၄။၁။၆။ မူလ၊၄။၁။၂။
 ရှု၊၅၉၉။ နိတိ၊၄။၁။၅၀။) ပညာနှင့် အနက်
 တူ ပရိယာယ်သမ္ဘိတို့ကို-အဘိ၊မ။၁၉၊၇၇၊
 ၂၁၇။ မဟာနိ။ ၃၄၊၄၃-၄၊၅၉၊၁၀၀။ စူဠနိ။
 ၃၀၊၅၈၊၇၃။ နေတ္ထိ၊၄။၁၆၅။ နေတ္ထိ၊၄။
 ၁၁၈။ နိတိ၊ပဒ။၁၁၁-တို့၌ ကြည့်။ (ပြဇ္ဇာ-
 သံ။ ပဏ္ဏာ-ပြာ)] အထူးထူး အပြားပြား-
 အားဖြင့်-ဝေဘန်-ပိုင်းခြား-စဉ်းစား-
 ဆင်ခြင်-သိမြင်-တတ်သော သဘောတရား၊
 အသိ၊ အလိမ္မာ၊ ဉာဏ်၊ ပညာ၊ ပညိန္ဒြေ
 စေတသိက်။

ပညာသည် အကောင်း၊ အဆိုး အမျိုး
 မျိုးသော သဘောတရားတို့ကို အထူးထူး
 အပြားပြားအားဖြင့် ထိုးထွင်း သိမြင်ခြင်း
 လက္ခဏာရှိသည်။ ဆီးမီးကဲ့သို့ အာရုံ၏
 သဘောမှန်ကို ထွန်းပြခြင်းကိစ္စရှိသည်။ မတော့
 မဝေ သိတတ်သော တရားအဖြစ်ဖြင့် ရှေးရှု
 ထင်လာမှု အခြင်းအရာ အာကာရပစ္စုပ္ပန်
 ရှိသည်။ သမာဓိဟူသော နီးစွာသော
 အကြောင်း ပဒဋ္ဌာန်ရှိသည် (အဘိ၊၄။၁။
 ၁၆၅-၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၆၈။ ဣတိဝုတ်၊၄။၁၉၇။)
 ငါးညာဉ်သည် အာရုံကို ရအောင်ယူ၍ သညာ
 သည် အမှတ်ပြုသည်။ ပညာကား ထိုအာရုံ၏
 သဘောမှန်ကို သိသည်။ ယင်းတို့၏ထူးခြားပုံ
 အကျယ်ကို ဤအဘိဓာန် အတွဲ-၈ ဉာဏ်
 ပုဒ်နှင့် ဆိုင်ရာကျမ်းတို့၌ ကြည့်။

ယင်းပညာသည် အသေးစားဖြစ်သော
 လူမှုကိစ္စမှစ၍ သစ္စာ ၄-ပါးတရားတိုင်အောင်

မိမိအစွမ်းသတ္တိအားလျော်စွာ အမျိုးမျိုး သိ စွမ်းနိုင်သည်။ အဋ္ဌကထာ(အဘိဋ္ဌ၊ ၁၊ ၁၆၅။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၉၇) တို့၌ ပညာ၏ ဗျူပွတ်ကံ ပွင့်ပြဿနာ “သစ္စာ ၄-ပါးတို့ကို အပြားအားဖြင့် သိတတ်သောကြောင့် ပညာမည်၏” ဟု မိန့်ဆိုခြင်းကား မဟာဝေဒလ္လသုတ် (၆၁။ ၃၆၆) သေဉ်နှင့် အညီ ဥက္ကဋ္ဌနည်းအားဖြင့် ဆိုခြင်းသာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝိဘင်းပါဠိတော်(အဘိ၊ ဝိ၊ ၃၃၇)၌ အသက်မွေးကြောင်း ဖြစ်သည့် လယ်လုပ်မှု၊ ကုန်သွယ်မှု သော “ကမ္မာယာန”၊ ယက်ကန်းအတတ် အိုးထိန်းသည် အတတ် စသော “သိပ္ပာယတန”၊ မြေဆိပ်ချ မန္တန်စသော “ဝိဇ္ဇာဋ္ဌာန” တို့၌ တတ်သိ နားလည်မှုကိုလည်း “ပညာ” ဟု ဟောတော်မူသည်။

ပညာအစစ်နှင့်အတု

လောကဓားရာ လိမ္မာပါးနပ်မှုနှင့် စပ်၍ ပညာအစစ်၊ ပညာအတုဟု ခွဲထားပြခဲ့ကြသည်။ အဋ္ဌကနိပါတ် သုလသာဇာတ် (ဇာ၊ ၁။ ၁၇၇။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၁၃-၄၁၇) ၌ ပစ္စုပ္ပန် ဝတ္ထုနှင့် အတိတ်ဝတ္ထုတို့ဝယ် လက်ဝတ် တန်ဆာများကို ယူလို၍ လူကို သတ်ရန် အကောက်ကြသော ခိုးသူလင်ယောက်ျားကို ဥပါယ်တံမျဉ်ဖြင့် ပြန်လည် လှည့်ပတ်ကာ သတ်ဖြတ် အနိုင်ယူလိုက်သော ကျွန်မနှင့် ပြည့် တန်ဆာ မတို့အား ဘုရားရှင်နှင့် အလောင်းတော် နတ်သားတို့က “စူးစမ်း ဆင်ခြင်တတ်သောပညာ ရှိပါပေသည်” ဟု ချီးကျူးကြသည်။ ထို့အတူပင် ကုစ္ဆလ ကေသီခရီးဝတ္ထု(အဘ၊ ၂။ ၂၄၂။ စေတီ၊ ၄။ ၁၁၄။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၄၁၃)၌ ထေရီလောင်းလျှာ အဒ္ဓါမယ်အား စောဘဲစောင့်နတ်က ချီးကျူး လေသည်။

ဤဝတ္ထုတို့၌ လာသော လိမ္မာပါးနပ်မှုကို “ပညာအစစ်” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ပညာ အစစ်မဟုတ်၊ အတုသာဖြစ်သည်” ဟူ၍လည်း ကောင်း ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်တို့ အမျိုးမျိုးမိန့်ဆို ကြသည်(မဟာဗုဒ္ဓပင်၊ ပ-ဝဲ၊ ပ-ပိုင်း၊ အနု-ဒီပနီ၊ ဗု-ချပ်။ သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ၊ နာ-၁၅၆)။ ဤနှင့်စပ်၍ အဘိဓမ္မာဝိနိစ္ဆယကျမ်း (နာ-၂၅၂-၂၅၇)၌ အပိုင်း ၄-ပိုင်း ခွဲကာ ဤသို့ ဆုံးဖြတ်သည်။ (၁) မိမိအသက်ဘေး မှ လွတ်မြောက်အောင် ကြံစည်ခိုက် ကျွန်မ နှင့် ကုဏ္ဍလကေသီတို့ သန္တာန်၌ ဉာဏသမ္ပယုတ်စောဝိထိဖြစ်၍ ပညာအစစ် ဖြစ်သည်။ ဤကိုချစ်၍ ဘုရားရှင်နှင့် တောင်စောင့်နတ် တို့က “ပညာရှိပါပေသည်” ဟု ချီးကျူးကြ ခြင်းဖြစ်သည်။ (၂) ခိုးသူယောက်ျားကို မသတ်မီ လှည့်ပတ် ပြားယောင်းနေခိုက် ပညာနှင့် အလားတူသည့် “မိစ္ဆာဉာဏ်” ခေါ် မောဟသာဖြစ်သည်။ (၃) ခိုးသူယောက်ျား ကိုသတ်ဖြတ် အဆုံး စီရင်လိုက်သောအခါ ဝဓကဇေတနာပြဓာန်းသောဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ် ဖြစ်သည်။ (၄) လက်ဝတ် တန်ဆာများကို ရယူလို၍ ခိုးသူ ယောက်ျား၏ လှည့်ပတ်ပြား ယောင်းမှုသည် ပညာနှင့် အလားတူသော “မာယာ” ခေါ် လောဘသာဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။ အကျယ်ကို ထိုကျမ်း တို့၌ ကြည့်။

ဤအဆုံးအဖြတ်သည် စိတ်ဘို့၏ အလွန် လျင်မြန်စွာ ဖြစ်ပျက် ပြောင်းလဲတတ်သော နိယာမ သဘောတရားနှင့် ကိုက်ညီသဖြင့် ယုတ္တိရှိလှပေသည်။ ထို့ကြောင့် ယခုကာလ အလွန် ဆန်းကြယ်သော သိပ္ပံပညာနှင့် နက်နဲလှသော ဝိဇ္ဇာပညာရပ်များကို ကြံစည် တီထွင် စီရင် ပြုလုပ်ကြသော သူတို့ သန္တာန်၌ (တိုက်ခိုက် ဖျက်ဆီးလိုစိတ် မရှိပါလျှင်) ပညာစစ် ပညာမှန် ကေန ဖြစ်ပေါ်မည်။

ပညာ၏ဂုဏ်ကျေးဇူး

ကျမ်းဂန်တို့၌ ပညာ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အမျိုးမျိုး ချီးကျူးမိန့်ဆိုကြသည်။ သတ္တဝါတို့တွင် ဘုရားရှင်သည် အမြတ်ဆုံး ဖြစ်သကဲ့သို့ ရုပ်၊ နာမ်သင်္ခါရတို့တွင် ပညာသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပညာပြီးမြောက်လျှင် အပြစ်မရှိသော တရားအားလုံး ပြီးမြောက်သောကြောင့်တည်း (ဣတိဝုတ်။ ၂၁၉။ ဣတိဝုတ်။ ၄၁၄၉)။ အမြွက်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်သောတရားတို့တွင် ပညာသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်၍ ကြွင်းတရားတို့သည် ပညာ၏အခြံအရံများဖြစ်သည် (ဇေ၊ ၂။ ၁၀။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၅၇-၈)။ အသက်ရှင်နေသူ သတ္တဝါအပေါင်းတွင် ပညာဖြင့် အသက်ရှင်သူသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သည် (သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၆။ သုတ္တနိ။ ၃၀၆)။ ပညာရှိသော သူသည် ဥစ္စာပစ္စည်းကုန်ခန်း သွားသော်လည်း အပြစ်ကင်းသော အသက်မွေးမှုဖြင့် ကြာမြင့်စွာ အသက်မွေးနိုင်သည်။ ပညာမရှိသော သူကား ဥစ္စာပစ္စည်းရှိငြားသော်လည်း ပညာ မရသဖြင့် အသက်မွေးနိုင် (ထေ၊ ၁။ ၂၉၅၊ ၃၀၂)။ အမျိုးမြတ်သော မင်းသားပင် ဖြစ်သော်လည်း မင်းအဖြစ်ကို ရပြီးနောက် ပညာမရှိလျှင် မင်းစည်းစိမ်ဖြင့် ကြာမြင့်စွာ အသက်မရှည်နိုင် (ဇာ၊ ၂။ ၁၄)။ ပညာကို ရခြင်းသည် ချမ်းသာခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သည် (ဓမ္မ။ ၆၁)။ ပညာရှိသောသူသည် မျက်စိအမြင်နှင့် ပြည့်စုံသူမည်၏။ ပညာမျက်စိမရှိသူကား အကန်းသာတည်း (ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၀။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၄)။ များစွာသော လူအပေါင်းသည် ပညာမျက်စိမရှိသောကြောင့် အကန်းသာတည်း။ ထိုလူအပေါင်းတွင် အနည်းငယ်သော လူသည်သာ ပညာမျက်စိရှိပေသည် (ဓမ္မ၊ ၃၉)။ ဤမှတစ်ပါးသော ပညာ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ဉာဏ်ပုဒ်၌ ဩဠာ။

ပညာနှင့်သီလ

ဤတရားဖြင့် လက်တဘက်ကို လည်းကောင်း၊ ခြေတဘက်ဖြင့် ခြေတဘက်ကိုလည်းကောင်း ဆေးကြောရာသကဲ့သို့ သီလဖြင့် ပညာကို ဆေးကြော၍ ပညာဖြင့် သီလကို ဆေးကြောရသည်။ သီလရှိသူအား ပညာရှိ၍ ပညာရှိသူအား သီလရှိသည်။ သီလနှင့် ပညာကို လောက၌ အမြတ်ဆုံးဟု ဆိုရသည် (ဒီ၊ ၁။ ၁၁၁၆ - ၇)။

ပညာနှင့်သမာဓိ

ပညာမရှိသောသူအား ဈာန်သမာဓိ မရှိ၊ ဈာန်သမာဓိ မရှိသော သူအားလည်း ပညာမရှိ၊ ပညာနှင့် သမာဓိ ၂-ပါးရှိသူသည် နိဗ္ဗာန်နှင့် ကေနန်းတော့သည် (ဓမ္မ၊ ၆၆)။

ပညာနှင့်သဒ္ဓါ

သဒ္ဓါ၊ ပညာဟူသော ဣန္ဒြေ ၂-ပါးတို့ အယုတ် အလွန်မရှိဘဲ ညီမျှမှု ပညာရှိတို့ ချီးမွမ်းကြသည်။ သဒ္ဓါလွန်လျှင် ဆွန်၍ ပညာလွန်လျှင် ကွန်တတ်သည် (ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၅။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၁။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၄)။ လောကီဂုဏ်တို့တွင် သဒ္ဓါသည် အကြီးအမှူးဖြစ်၍ လောကုတ္တရာဂုဏ်တို့တွင် ပညာသည် အကြီးအမှူး ဖြစ်သည် (သာ၊ ၄။ ၁။ ၄၁၂။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၄။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၆၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၇)။

ပညာနှင့်ဝိတက်

ပညာသည် မိမိသဘောအားဖြင့် အခွံကို အနံ့စွဲ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဟု ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှါ မစုမ်းနိုင်၊ ဝိတက်က ထိုအခွံကို ခေါက်၍ ခေါက်၍ ပေးမှ ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှါ စုမ်းနိုင်သည် (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၆)။

ပညာနှင့်စိတ်

ဘုရားရှင်ဒေသနာတော်၌ လောကီတရားကို ဟောရာတွင် စိတ်ကို အကြီးအမှူး အဦးထား၍ လောကုတ္တရာတရားကို ဟောရာတွင် ပညာကို အကြီးအမှူး အဦးထားသည် (အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၀)။

ပညာနှင့်ဥစ္စာ

ဥစ္စာဖြင့် အသက်ရှည်မှုကို မရနိုင်၊ အံ့ခြင်းတရားကို မလွန်မြောက်နိုင်၊ ဥစ္စာရှိသူ၊ ဥစ္စာမဲ့သူ၊ ပညာရှိသူ၊ ပညာမဲ့သူအားလုံး သေကြေပျက်စီးနေသည်သာ ဖြစ်သည်။ ပညာမဲ့သူ လူမိုက်သည် နှလုံးမသာယာမှုဖြင့် တုန်လှုပ်တွေ့ဝေသည်။ ပညာရှိသူကား မတုန်လှုပ်မတွေ့ဝေ၊ ထို့ကြောင့် လောက၌ ပညာသည် ဥစ္စာထက် မြတ်သည်(မ၊၂။၂၆၁)။

ပညာပါဝင်သောတရားစု

ပညာသည် သာသနာတော်၌ ပဓာနအကျဆုံးတရားဖြစ်၍ အမျိုးမျိုးသော တရားတို့နှင့် တွဲဖက်ကာ အသီးသီးသော တရားအစု၌ ပါဝင်သည်။ ဓမ္မဒင်္ဂဏီပါဠိတော် မဟာကုသိုလ်ပဌမစိတ်၏ ဓမ္မုဒ္ဓေသ(နာ-၁၇) ၌ တရားအမျိုးအမည်ပေါင်း ၅၆-ပါး ဟောကြားတော်မူသည်။ ယင်းတို့တွင် ပညာသည် ဣန္ဒြိယရာသိ၌ ပညာပေါ်နေ၊ မဂ္ဂပဉ္စကရာသိ၌ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဗလရာသိ၌ ပညာဗလ၊ ဟေတုတိက်(မူလ-ရာသိ)၌ အမောဟ၊ ကမ္မပထရာသိ၌ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဥပကာရဒုက္ခ၌ သမ္ပဗည၊ ယုဂန္ဒဒုက္ခ၌ ဝိပဿနာဟု အမည်နာမ ၇-မျိုးဖြင့် တရားစု ၇-ပါး၌ ပါဝင်သည် (အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၉။ အဘိ၊ဝဘေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၇)။ ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါးသည် တရားစု “ရာသိ”အားဖြင့် ၇-ပါးရှိသည် (ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၁၈။ သင်္ဂဟ၊၁၂၃-၄)။ ယင်းတို့တွင် ပညာသည် ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါး (အဘိ၊ဝိ၊၂၂၅-၈)၌ ဝိမံသိဒ္ဓိပါဒ်၊ ဣန္ဒြေ

၅-ပါး (သံ၊၃။၁၇၀။ ပဋိသံ၊၁၉၈)၌ ပညိန္ဒြေ၊ ဗိုလ် ၅-ပါး (အဘိ၊ဝေ၊၁၇)၌ ပညာဗိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး (အဘိ၊ဝိ၊၂၄၆)၌ ဓမ္မဝိစယသမ္မာဇ္ဈင်၊ မဂ္ဂင် ၈-ပါး (အဘိ၊ဝိ၊၂၄၄)၌ သမ္မာဒိဋ္ဌိဟု တရားစု ၅-မျိုး၌ ပါဝင်သည်။

ပညာသည် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာဟူသော သိက္ခာ ၃-ပါး(အံ၊၁။၂၃၃-၂၃၆)၌ လည်းကောင်း၊ ဝီရိယ၊ သုရဘာဝ၊ ပညာဟူသော ရန်အောင်ကြောင်း ၀.ရား ၃-ပါး (ဇာ၊၁။၁၄)၌ လည်းကောင်း၊ ဆန့်၊ ဝီရိယ၊ စိတ္တ၊ ဝိမံသာဟူသော အဓိပတိ ၄-ပါး(ပဋ္ဌာန၊ ၁။၂) ၌လည်းကောင်း၊ သစ္စာ၊ ပညာ၊ ဝီရိယ၊ စာဂ ဟူသော ရန်အောင်ကြောင်း ၀.ရား ၄-ပါး (ဇာ၊ ၁။ ၁၄၊ ၆၁) နှင့် တမလွန်၌ မစိုးရိမ်ကြောင်းတရား ၄-ပါး (သံ၊၁။၂၁၇။ သုတ္တနိ။ ၃၀၇)၌လည်းကောင်း၊ ဒါန၊ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ ဟူသော ကနုဂါမိကနိမိ ၄-ပါး (ခုဒ္ဒက။၉)၌လည်းကောင်း၊ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ ဝိမုတ္တိဟူသော သံသရာဩဇာကြောင်းတရား ၄-ပါး (ဒီ၊၂။၁၈၂)၌ လည်းကောင်း၊ သာသနာမှ မလျှောကျကြောင်းတရား ၄-ပါး (အံ၊၁။၃၀၈)၌လည်းကောင်း၊ ပညာ၊ သစ္စာ၊ စာဂ၊ သန္တိ (ဥပသမ)ဟူသော ဘောက်တည်ရာတရား ၄-ပါး (ဒီ၊၃။၁၉၁။ မ-၃။၂၈၂-၃) ၌လည်းကောင်း၊ သီလ၊ သောစေယျ၊ ထာမ၊ ပညာဟူသော ကြာမြင့်မှ သိနိုင်သောတရား ၄-ပါး (သံ၊၁။၇၁-၉။ ဥဒါန၊၁၅၆-၇) ၌လည်းကောင်း၊ ဗာဟု၊ ဘောဂ၊ အမစ္စ၊ အဘိဇာတိ၊ ပညာဟူသော ဗလ ၅-မျိုး (ဇာ၊၂။ ၃)၌လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာဟူသော ဂတိမြဲကြောင်းတရား ၅-ပါး (မ၊၃။၁၄၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၄)၌ လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါ၊ ဟိရီ၊ ဩတ္တပ္ပ၊ သုဟ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ ပညာဟူသော သူတော်ကောင်းတရား ၇-ပါး (ဒီ၊ ၃။၂၀၈)၌ လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ ဟိရီ၊

ဩတ္တပ္ပ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာဟူသော သူတော်
ကောင်းဥစ္စာ ၇ ပါး (ဒီ၊ ၃။ ၂၀၈။ အံ၊ ၂။
၃၉၈-၉) ခွဲလည်းကောင်း ပါဝင်သည်။

ပညာပါရမီ

ဘုရားအဖြစ်ကို ပြုပေးနိုင်သည့် ပါရမီတို့
သည် သရုပ်အားဖြင့် ၁၀-ပါးရှိသည် (ဗုဒ္ဓဝံ။
၃၀၆။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၇၀)။ ယင်းတို့တွင် အခြား
ပါရမီတို့အား ကျေးဇူးမပြုတတ်သော တရား
တို့ကို ပယ်၍ ကျေးဇူးပြုတတ်သော တရားတို့
၌ အကြောင်းဥပါယ်ကို တတ်သိ လိမ္မာသော
အလွန်ခေါင်းပါးစွာ အသက်မွေမှုကို ပြီးစေ
တတ်သော အသိဉာဏ်ကို ပညာပါရမီဟုခေါ်
သည် (စရိယာ၊ ၄။ ၂၇)။ ဘုရားလောင်း
သုမေဓာသည် နိယတဗျာဒိတ်ခံယူပြီးနောက်
ပါရမီတို့ကို ဆင်ခြင်တော်မူရာ လေးကြိမ်
မြောက်တွင် ပညာပါရမီကို တွေ့မြင်တော်မူ
သည်။ ထိုအခါ ဤသို့ ဆုံးမဆောက်တည်
တော်မူသည်။ “အမောင် သုမေဓာ-အသင်
သည် ယနေ့မှစ၍ ပညာပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်ပါ
လော့၊ ဆွမ်းခံလှည့်လည်သော ရဟန်းသည်
အယုတ်၊ အလတ်၊ အမြတ်မရွေးဘဲ အိမ်စဉ်
မပြတ် ဆွမ်းရပ်သည်ရှိသော် မျှတလောက်
သော ဆွမ်းကို ရသကဲ့သို့ သင်သည်လည်း
အလုံးစုံသော ပညာရှိတို့ကို ချဉ်းကပ်၍
ပြဿနာအရပ်ရပ်ကို မေးမြန်းပါလော့၊
ယင်းသို့ပြုသည်ရှိသော် ပညာပါရမီ အထုတ်
အထိပ်သို့ ရောက်ကာ ဘုရားစင်စစ် ဖြစ်ပေ
လိမ့်မည်” (ဗုဒ္ဓဝံ။ ၃၁၆-၇။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၄။ ၁၃၂)။
ပညာပါရမီ၏ အခြားသောဆင်ခြင်ဖွယ်
ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို-စရိယာ၊ ၄။ ၂၈၈-၉၊ ဒီ၊ ၃။
၁။ ၇၈-၉။ သီ၊ ၃။ ၁။ ၂၆၅-၆-တို့၌ကြည့်။

ပညာဓိကဘုရားလောင်း

ဘုရားလောင်းတို့၏ ပါရမီဖြည့်ရာ ကာလ
သည် (က) ၄-သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း

(ခ) ၈-သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း၊ (ဂ) ၁၆-
သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းဟု ၃-မျိုးကွဲပြား
သည်။ ယင်းသို့ကွဲပြားခြင်းကား ပညာပါရမီ
၏ အစွမ်းအာနုဘော် ထက်မထက်ကြောင့်
ဖြစ်သည်။ ပညာဓိက ဘုရားလောင်းတို့သည်
ပညာပါရမီထက်မြက်သောကြောင့် ၄-သင်္ချေ
နှင့် ကမ္ဘာတသိန်းသာ ပါရမီဖြည့်ကျင့်ကြရ
သည်။ သဒ္ဓါဓိကဘုရားလောင်းတို့သည် ပညာ
ပါရမီ အလယ်အပတ်ရှိသောကြောင့် ၈-
သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ဖြည့်ကျင့်ကြရသည်။
ဝီရိယာဓိက ဘုရားလောင်းတို့သည် ပညာ
ပါရမီနိမ့်သောကြောင့် ၁၆-သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာ
တသိန်း ပါရမီ ဖြည့်ကျင့်တော် မူကြရသည်
(သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၄၃။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁။ အပါ၊ ၄။
၁။ ၁၅၅။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၂၄။ အံ၊ ၃။ ၁။ ၁၃၇။
သမန္တစက္ခု။ ပုစ္ဆာနိပါတ်-၁၁၈)။

ပညာ ၈-မျိုး

မဟာပညာ၊ ပုထုပညာ၊ ဂမ္ဘီရပညာ၊ ဘူရိ-
ပညာ၊ ဟာသပညာ၊ ဇေနပညာ၊ တိက္ခပညာ၊
နိဗ္ဗေဓိကပညာတို့၏ အကျယ်မှတ်ဖွယ်ကို-
ပဋိသံ၊ ၃၇၁-၃၈၁။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၃-၁၁၅။ မ၊
၄။ ၄။ ၅၆-၅၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၇-၂၆၃-တို့၌
ကြည့်။

ပညာရှိ

ကျမ်းဂန်တို့၌ ပညာကို အမျိုးမျိုးခွဲခြား
ပြသကဲ့သို့ ပညာရှိကိုလည်း အစားစားမိန့်ဆို
ကြသည်။ စကားများစွာ ပြောဆိုကာမျှဖြင့်
ပညာရှိမမည်။ ဘေးမရှိ ရန်မမူ အေးငြိမ်း
သောသူသည်သာ ပညာရှိ မည်၏ (ဓမ္မ၊ ၅၀။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၂)။ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံး သုံးပါးလုံး
ယဉ်ကျေး သိမ်မွေ့သော သူသည် ပညာရှိ
(အ၊ ၁။ ၁၀၀-၁)။ မိမိ၊ သူတပါး ၂-ဦးသား
လုံး ဆင်းရဲအောင် မလှုံ့ဆော် မတိုက်တွန်း
မှု၍ ထို ၂-ဦးသားလုံး၏ အစီးအပွားကို

ကြံစည်သော သူသည် ပညာရှိ (အံ၊ ၁။ ၄၉၈-၉)။ ပညာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်၍ အကျိုးစီးပွားကို ရယူနိုင်သော သူသည် ပညာရှိ (ဇော၊ ၁။ ၁၂၅)။ ပစ္စုပ္ပန်နှင့် တမလွန်လောက အကြောင်းကို သိသော သူသည် ပညာရှိ (ဓမ္မ၊ ၁။ ၂၁၂)။ ခန္ဓာ ၅-ပါး၏ အဖြစ် အပျက်ကို သိသော သူသည် ပညာရှိ (မ၊ ၂။ ၁၉။ သံ၊ ၃။ ၁၇၃-၄။ မဟာနိ၊ ၃၀။ ဒီ၊ ၁။ ၂၁၀။ မ၊ ၁။ ၂၂)။ အာယတန၊ ဇာတ်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နှင့် ဌာနာဌာန ဤ ၄ - မျိုးတို့၌ ကျွမ်းကျင် လိမ္မာ သူသည် ပညာရှိ (မ၊ ၃။ ၁၀၇။ မ၊ ၁။ ၄၁၅။ သံ၊ ၁။ ၁၁၀)။ သစ္စာ ၄-ပါးကို သိသော သူသည် ပညာရှိ (မ၊ ၁။ ၃၆၆)။ မထိုင်းမှိုင်း မဆွံ့အမှု၍ ကောင်း၊ မကောင်းသောစကား၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိသောသူသည် ပညာရှိမည်၏။ ထိုပညာရှိသည် ဘုရားရှင်သာသနာတော်၌ အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးရန် အခွင့်ကောင်း ကြုံသောသူမည်၏ (ဒီ၊ ၃။ ၂၂၀၊ ၂၄၉။ အံ၊ ၁။ ၃၇။ အံ၊ ၃။ ၆၁)။ သီလ၊ သမာဓိ၊ ဝီရိယနှင့် ပြည့်စုံ၍ တံတိတ်ပဋိသန္ဓေ ပညာဟူသော “ဇာတိ-ပညာ”， ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်ပုံကို တတ်သိနားလည်မှုဟူသော “ပါရိဟာရိယပညာ” နှင့် ဝိပဿနာပညာ ရှိသောသူသည် မျက်မှောက်ဘဝ၌ပင် နိဗ္ဗာန်ကိုမျက်မှောက်ပြုကာ တဏှာအရှုပ်အထွေးကို ဖြေရှင်းတော်မူနိုင်ကြသည် (သံ၊ ၁။ ၁၃၊ ၆၇။ သံ၊ ၁။ ၄၈-၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃)။

ယင်းတို့တွင် ဇာတိပညာကို ပဓာနအကျဆုံးဟု ဆိုရပေမည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် - ကမ္မ၊ ကိလေသ၊ ဝိပါက၊ ဥပဝါဒ၊ အာဇာတိတိက္ကမ ဟူသော (သဂ္ဂ၊ မောက္ခ၏) အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သောတရား ၅-ပါးတွင် ဇာတိပညာ မရှိခြင်းသည် ဝိပါကအန္တရာယ်အဖြစ် ပါဝင်သောကြောင့်တည်း (အဘိ၊ က။ ၈၀။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၁၁၉။ ဝိ၊ ၁။ ၁၃၈။ မ၊ ၁။ ၂၂၉)။

ဇာတိပညာရှိ၊ မရှိ စုံစမ်းနည်း

လောက၌ ဂေါ်လွင် ထင်ရှားသော အကြောင်းအရာနှင့် ဖပ်သည့် ပြဿနာကို မေးမြန်း စုံစမ်း ခြင်းဖြင့် ဇာတိပညာ(ပင်ကိုဉာဏ်)ရှိ၊ မရှိကို သိနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းအား အရှင်မဟိန္ဒထေရ်သည် ဤသို့ မေးမြန်း စုံစမ်းတော်မူသည်။ အရှင်မင်းကြီး - ဤသစ်ပင် အဘယ်အမည်ရှိသနည်း? သရက်ပင်ပါ၊ ဘုရား။ ဤသရက်ပင်ကို လွှတ်၍ အခြားသရက်ပင်ရှိသေးသလော? မရှိဘူးလော? အခြားသရက်ပင်တွေ များစွာ ရှိပါသည်။ ဤသရက်ပင်ကို လည်းကောင်း၊ အခြားသရက်ပင်တို့ကိုလည်းကောင်း လွှတ်၍ အခြားသစ်ပင်ရှိသေးသလော? ရှိပါသည်။ ယင်းတို့ကား သရက်ပင်များ မဟုတ်ကြပါ။ အခြားသော သရက်ပင်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သရက်ပင်မဟုတ်သည့် သစ်ပင်တို့ကိုလည်းကောင်း လွှတ်၍ အခြားသစ်ပင်ရှိသေးသလော? ဤသရက်ပင်သာ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။ ဤသရက်ပင်ပြဿနာဖြင့် အရှင် မဟိန္ဒထေရ်သည် ဒေဝါနံပိယတိဿမင်း၏ ဇာတိပညာရှိအဖြစ်ကို သိတော်မူသည်။ တဖန် ဆွေမျိုး ပြဿနာကိုလည်း မေးမြန်းတော်မူပြန်သည်။ အရှင်မင်းကြီး - အရှင်မင်းကြီးအား ဆွေမျိုးများ ရှိပါသလော? အရှင်ဘုရား-မြောက်မြားစွာ ရှိပါသည်။ ထိုဆွေမျိုးတို့ကို လွှတ်၍ အခြားဆွေမျိုးမတော်သူများရှိပါသလော? ဆွေမျိုးမတော်သူတို့ကား ဆွေမျိုးတော်သူတို့ထက် များပါသည်ဘုရား။ အရှင်မင်းကြီး၏ ဆွေမျိုးတော်သူတို့ကိုလည်းကောင်း၊ မတော်သူတို့ကိုလည်းကောင်း လွှတ်၍ အခြားတစ်စုံတယောက်သော သူ ရှိပါသေးသလော? အရှင်ဘုရား-တပည့်တော်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤဆွေမျိုးပြဿနာဖြင့်လည်း ဇာတိပညာရှိအဖြစ်ကို သိတော်မူသည် (ဝိ၊ ၁။ ၁၅၇-၈)။

ပညာရှိ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး

ပညာမဲ့သူလူမိုက် ဘို့၏ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ ချီးမွမ်းခြင်းသည် ပမာဏ မဟုတ်၊ ပညာရှိတို့၏ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ ချီးမွမ်းခြင်းသည်သာ ပမာဏဖြစ်သည် (ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂၂-၂၃)။ ပညာမဲ့သူမိတ်ဆွေထက် ပညာရှိရန်သူသည် မြတ်၏ (ဇာ၊ ၁။ ၁၁။ ၁၁၊ ၄။ ၁။ ၂၆၅)။ လူမိုက်နှင့် အတူတကွ နေရခြင်းသည် ရန်သူနှင့် နေရသကဲ့သို့ အခါခပ်သိမ်း ဆင်းရဲ၏၊ ပညာရှိနှင့် အတူတကွ နေရခြင်းသည် ဆွေမျိုးနှင့် နေရသကဲ့သို့ ချမ်းသာသည် (ဓမ္မ၊ ၄၄။ ၄။ ၄။ ၂။ ၁၇၆)။ ကျူးမိုးအိမ်၊ မြက်ခိုးအိမ်မှ လွင့်စဉ်လာသော မီးသည် အိမ်ပြူးအိမ်ကောင်းသို့ကို လောင်ကျွမ်းသကဲ့သို့ အလုံးစုံသော ဘေးရန်တို့သည် သူမိုက်တို့ကြောင့် မြစ်ကုန်၏၊ ပညာရှိတို့ကြောင့် မဖြစ် (မ၊ ၃။ ၁၀၇။ အ၊ ၁။ ၂၆၅)။ ပညာရှိသည် နည်းမှန်လမ်းမှန်ကို ကျင့်တတ်၏၊ မပြုသင့်သော အရာမျိုး၌ မတိုက်တွန်းတတ်၊ မှန်ကန်သော နည်းလမ်းသည် ပညာရှိအတွက် အကောင်း အမြတ် ဖြစ်သည်၊ ပညာရှိသည် အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့် ပြောဆိုသော် စိတ်မဆိုးတတ်၊ စည်းကမ်း နည်းလမ်းကို နားလည် ကျင့်သုံးတတ်၏၊ ထိုပညာရှိနှင့် ပေါင်းသင်းရခြင်းသည် ကောင်းမြတ်၏ (ဇာ၊ ၁။ ၂၆၇)။ တောင်ငူလပ်ပန်းကို ပေါက်ဖက်နှင့် ထုပ်လျှင် ပေါက်ဖက်များလည်းမွေးကြိုင်သွားသကဲ့သို့ ပညာရှိကို မှီဝဲသောသူသည် အခြား ပညာရှိ သူတော်ကောင်းတို့၏ နှစ်သက်ဖွယ် ချီးမွမ်းဖွယ် ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရသည် (ဣတိဝုတ်၊ ၂၄၁။ ၁။ ၁။ ၂၄၀။ ၁။ ၂။ ၂၆၅။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၀၀)။

ပညာရှင်နှင့် ဥစ္စာရှင်

ပညာရှင်နှင့် ဥစ္စာရှင် ၂-ဦးတို့တွင် မည်သူက သာလွန်၍ မြတ်ကြောင်း ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီး အမေးတော်၌ပေးသည်၊ ထိုအခါ

မဟောသဓသုခမိန်နှင့် သေနကသုခမိန်တို့ အချေအတင် စကားစစ်ထိုးကြသည်၊ ရှေးဦးစွာ သေနကသုခမိန်က ဥစ္စာရှင်က မြတ်ကြောင်း ဂ-ကြိမ်တိုင်တိုင် ဝါဒတင်ကာ အဆိုပြုသည်၊ ထို့နောက် မဟောသဓသုခမိန်က ဂ-ကြိမ်တိုင်တိုင် ထိုဝါဒကို ချေဖျက်၍ ပညာရှင်က မြတ်ကြောင်း ဖြေဆိုသည်။

ဂ-ကြိမ်မြောက်၌ သေနက သုခမိန်က- “အရှင်မင်းကြီး-ပညာရှိသော အကျွန်ုပ်တို့ ၅-ဦးသည် အရှင်မင်းကြီးကို လက်အုပ်မိုးကာ ဆည်းကပ်စားကြရပါသည်၊ အရှင်မင်းကြီးသည် နတ်ပြည် ၂-ထပ်ကို အစိုးရသော သိကြားမင်းကဲ့သို့ အကျွန်ုပ်တို့ကို အစိုးရတော်မူသည်။ ဤသည်ကို ထောက်ရှု၍ ပညာရှင်ထက် ဥစ္စာရှင်က မြတ်ပါသည်” ဟု လျှောက်တင်သည်။ ဤတွင် မဟောသဓသုခမိန်က “အရှင်မင်းကြီး-တစ်စုံတစ်ယောက်အမှုကြီး အမှုခက် ပေါ်ထွက်လာသောအခါ ပညာမဲ့သော ဥစ္စာရှင်သည် ပညာရှင်လူဆင်းရဲ၏ ကျေးကျွန် အစေအပါးကဲ့သို့ ဖြစ်ရပါသည်။ ပညာရှိစိရင်အပ်သော ထိုအမှုကြီး အမှုခက်၌ ဥစ္စာရှင် သူမိုက်သည် မသိ မမြင်နိုင်ပါ၊ ထို့ကြောင့် ဥစ္စာရှင်ထက် ပညာရှင်က သာလွန် မြင့်မြတ်ပါသည်” ဟု ချေပ ဖြေဆိုသည်။ ထိုအခါ သေနက သုခမိန်သည် ဆက်လက်ဝါဒမတင်နိုင်တော့ဘဲ ကြံ့မိုင်၍သာ နေရရှာသည်။ ဆက်လက်၍ မဟောသဓသုခမိန်က “မသိ မလိမ္မာသူ လူမိုက်တို့သည် စည်းစိမ်ဥစ္စာကိုသာ လိုလား တောင့်တကြ၍ ပညာရှိ သူတော်ကောင်းတို့သည် ပညာကို ချီးမွမ်းကြပါသည်၊ သဗ္ဗညု ဘုရားရှင်တို့၏ ဉာဏ်ပညာ(သဗ္ဗညုတာ)သည် အတုမဲ့ရတနာ ဖြစ်ပါသည်၊ ဥစ္စာရှင် သူမိုက်သည် ပညာရှင် သူတော်ကောင်းကို ဘယ်သောအခါမှ မလွှမ်းမိုးမလွန်မြောက်နိုင်ပါ” ဟု နိဂုံးချုပ်လျှောက်တင်လေသည် (ဇာ၊ ၁။ ၃၁၉-၃၂၃။ ၁။ ၄။

၆။၁၉၅-၂၀၄)။ ဤသို့ စကားငယ်များကို အလျင်ပြော၍ နောက်မှ စကားကြီးများဖြင့် ဖိ၍ ပြောခြင်းကို “တောင်သူယာခုတ် ပြောနည်း”ဟု စကားကြီးဆယ်ပါး၌ လာသည်။ ယင်းစကားကြီးဆယ်ပါးတို့ လောကဓမ္မရာဇဝတ္ထုဒီပနီကျမ်း၌ လာရှိကြောင်း တက္ကသိုလ် မြန်မာအဘိဓာန်၌ ညွှန်ပြထားသည်။

ပညာပုဒ်ခြင်းအကြောင်း

ပညာရခြင်း ပညာတိုးပွားခြင်းအကြောင်းတို့ကို အမျိုးမျိုး မိန့်ဆိုကြသည်။ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပ၊ အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပ၊ အဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပ ဟု ၃-ပါး (ဣတိဝုတ် ၂၅၁)။ ကောင်းသော တရားတို့၌ မမိုက် မသုန် ယုံကြည်ခြင်း ‘သဒ္ဓါ’၊ ပညာရှိတို့ထံ ဆည်းကပ်နာကြားခြင်း ‘သုဿသ’၊ မမေ့မလျော့ခြင်း ‘အပ္ပမာဒ’၊ စူးစမ်း ဆင်ခြင်ခြင်း ‘ဝိစက္ခဏာ’ဟု ၄-ပါး (သံ၊ ၁။ ၂၁၇။ သုတ္တနိ။ ၃၀၇)။ သူတော်ကောင်းကို မှီဝဲခြင်း၊ သူတော်ကောင်း တရားကို နာကြားခြင်း၊ အသင့်အတင့် နှလုံးသွင်းခြင်း၊ လောကုတ္တရာ တရားအား လျော်စွာကျင့်ခြင်း ဟု ၄-ပါး (အံ၊ ၁။ ၅၆၇။ ပဋိသံ။ ၃၇၁)။ အလေးပြုအပ်သော ဆရာသမားတို့ အပေါ်၌ ရှက်ကြောက် ရိုသေမြတ်နိုးမှု အားကြီးခြင်း၊ အခါအခွင့်သင့်တိုင်း ဆရာသမားတို့ထံ ချဉ်းကပ် မေးမြန်းခြင်း၊ ကိုယ်စိတ် ၂-ပါး ဆိတ်ငြိမ်စွာ နေခြင်း၊ ကိုယ်ကျင့်သီလနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ အစ အလယ် အဆုံး ကောင်းခြင်း ၃-ပါးရှိသော တရား (ကျမ်းဂန်) ကို သင်အမှတ်သားခြင်း၊ အကုသိုလ်ကို ပယ်၍ ကုသိုလ်တရား ပွားများရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခြင်း၊ အကျိုးမရှိသော စကားကို မပြောဆိုဘဲ အကျိုးရှိသောစကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ ခန္ဓာစသော တရားတို့၌ အပြစ်အယှက်ကို အပန်ပန် ရှုမှတ်ခြင်းဟု ၈-ပါး (အံ၊ ၃။ ၂-၅)။ ကြွင်း

ပညာရကြောင်း တရားတို့ကို ဉာဏ် - ပုဒ်၊ ပညာပဋိလာဘကာရဏ-ပုဒ်တို့၌ကြည့်။

ပညာဆုတ်ယုတ်ကြောင်း

ပညာဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကိုလည်း အမျိုးမျိုး မိန့်ဆိုကြသည်။ ကာမဝိတက်၊ ဗျာပါဒ-ဝိတက်၊ ဝိဟိံသာဝိတက်တို့သည် ပညာမျက်စိ ကန်းအောင် ပြုတတ်ကြသည် (ဣတိဝုတ်။ ၂၅၁)။ ကာမစွန္န၊ ဗျာပါဒ၊ ထိနမိဒ္ဓ၊ ဥစ္စဒ္ဓ-ကုက္ကုစ္စ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဟူသော တရား ၅-ပါးတို့သည် ပညာအားနည်းစေအောင် ပြုတတ်ကြသည် (မာ၊ ၁။ ၂၃၉။ သံ၊ ၃။ ၈၆။ ၁၃၉။ အံ၊ ၁။ ၅၃၁။ နေတ္ထိ။ ၇၈)။

ပညာပါရမီကို အကြောင်းပြု၍ ဟောသောဇာတ်များ

ပုဏ္ဏနဒီဇာတ်—ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၈။ ဂါမဏိစန္ဒိဇာတ်—ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၀။ သတ္တုဘသ္မဇာတ်—ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၂၁။ ဓူတဇာတ်—ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂၂၄။ သမ္ဘဝဇာတ်—ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၅၈။ မဟာ-ဗောဓိဇာတ်—ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၄၀။ ဥပမင်္ဂဇာတ်—ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၆၃။ ဝိဓုရဇာတ်—ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၅၁။

ပညာနှင့် ပညာ၏ ဝေဝေစုံတို့ကို အမည်ပေး၍ဟောသောသုတ်များ

ဥမ္မဂ္ဂသုတ်— အံ၊ ၁။ ၄၉၇။ ဥဏ္ဏဝတ္ထုသုတ်— သံ၊ ၁။ ၂၈၈။ ၂၉၀။ ဒိဋ္ဌိသုတ်— အံ၊ ၁။ ၅၄၈။ ၅၅၀။ ပညဝန္တသုတ်— သံ၊ ၃။ ၈၈။ ပညာသုတ်— အံ၊ ၃။ ၂၂၀။ ပညာဝိပုတ္တသုတ်— အံ၊ ၃။ ၂၄၅။ ပညာပရိတိနသုတ်— ဣတိဝုတ်။ ၂၁၉။ ပညာဝုဒ္ဓိသုတ်— အံ၊ ၁။ ၅၆၇။ ပဋိဘာနသုတ်— အံ၊ ၁။ ၄၅၂။ ဗုဒ္ဓိသုတ်— သံ၊ ၃။ ၈၃။ ဝိဇ္ဇာသုတ်— သံ၊ ၂။ ၁၃၂။ အံ၊ ၃။ ၂၆၆။ ၄၂၉။ ဣတိ-ဝုတ်။ ၂၁။ ဝိဇ္ဇာဘာဂိယသုတ်— အံ၊ ၂။ ၂၉၄။ သမ္မာဒိဋ္ဌိသုတ်— မာ၊ ၁။ ၅၇။ အံ၊ ၁။ ၃၈၈။ ၄၀၁။

ပညာ၏ လောကုပ္ပမာ

ပညာကို လောကဥပမာဖြင့် နှိုင်းယှဉ်၍ အမျိုးမျိုး မိန့်ဆိုတော်မူကြသည်။ ပညာပြေ ကြီး—မဟာနိဗ္ဗာန်၊ အဘိဋ္ဌာသ၊ ဝေဒ၊ ပဋိသန္ဓေ၊ သ၊ ဂုဏ်၊ ခန္ဓာ၊ ဣန္ဒြိယ၊ ဖြစ်၍ ပညာထမ်းပိုး၊ ပညာ ထွန်းထုံး—သံဝါသ၇၅။ သုတ္တနိ၊ ၂၉၀။ ပညာ နှင်တံ—အဘိဓမ္မာ၊ ၂၀။ ပဋိသန္ဓေသဌာနေတ္ထိဂက။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇။ ပညာပြာသာဒ်—အဘိဓမ္မာ၊ ၂၀။ ဓမ္မ၊ ၁၇။ နေတ္ထိဂက။ အဘိဋ္ဌာသ၊ ၁၉၂။ သာရက္ခ၊ ၃။ ၁၅၆။ ပညာမှန်ကင်း—ပဋိသန္ဓေ၊ ၃၇၇။ မဟာနိဗ္ဗာန်၊ ၃၉၃။ စူဠနိ၊ ၂၁၃-၅။ အံ၊ ဝေဒ၊ ၄၁၄။ ပညာတံခါးမုခ်၊ ပညာလမ်း ဆုံး—အပါသ၊ ၄၈။ ပညာဥစ္စာ—ဒီ ၃။ ၂၀။ အံ၊ ၂။ ၃၉၉။ စူဠနိ၊ ၁၀၂။ ပညာရတနာ— သံဝါသ၊ ၃၃။ အဘိဓမ္မာ၊ ၂၀။ ပဋိသန္ဓေသဌာနေတ္ထိဂက။ မိသန္ဓု၊ ၃၂၁။ ပညာကွန်ယက်— ထေရဝါဒ၊ ၁၁၈။ ပညာလက်နက်—အဘိဓမ္မာ၊ ၂၀။ ပဋိသန္ဓေသဌာနေတ္ထိဂက။ ၁၁၈။ ၂။ ၂။ ပညာဝရဒိန်—အဘိဓမ္မာ၊ ၁၃၊ ၂၅၅။ ဇာ၊ ဝေဒ၊ ၁။ ၂၉၁။ ပညာသန်လျက်—နေတ္ထိဂက။ မိလိန္ဒ၊ ၃၇၉။ ပညာလုံ့မ—ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၇၉။ ပညာ (သင်တန်း) ဓား—ဓမ္မာ၊ ၁၁၊ ၄၃၆။ ပညာ ဦးခေါင်း—အံ၊ ၂။ ၃၀၄။ ဓမ္မာ၊ ၁၁၊ ၃၂၆။ ပညာပျက်စိ—သံဝါသ၊ ၄၁၅။ အံ၊ ၁။ ၃၇။ တူကိဝုတ်၊ ၂၃။ မဟာနိဗ္ဗာန်၊ ၃၈၉။ ပညာ နာ—ဇာ၊ ၁။ ၆၈။ မာ၊ ၁။ ၆၀။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၂၃၈။ ပညာနှလုံးသား—ဇာ၊ ၂။ ၃၀၈။ ပညာ နှုတ်သီး—မာ၊ ၁။ ၁၈၀။ ပညာဆင်စွယ်— မာ၊ ၁။ ၁၂၁။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၆၀။ ပညာ ကိုယ်ဝန်—သာရက္ခ၊ ၁။ ၄၄၈။ ပညာမီးလျှံ— မဟာနိဗ္ဗာန်၊ ၄။ မာ၊ ၁။ ၆၀။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၂၃၈။ မာ၊ ၁။ ၂။ ၉၆။ အံ၊ ၁။ ၃။ ၃၆၇။ ပညာအလင်း၊ ပညာအရောင်၊ ပညာတန်ဆောင်—အဘိဓမ္မာ၊ ၂၀။ ပဋိသန္ဓေသဌာနေတ္ထိဂက။ ပညာသေ့ —အပါသ၊ ၃၆၄။ ပညာလျှပ်စစ်—အဘိဓမ္မာ၊ ၁၃၊ ၂၅၅။

ပညာပုဒ်အရကောက်

ပညာသည် အသိဉာဏ် ပညာဟူသော အနက်သာမညကို ဟောသော်လည်း ထိုပုဒ်၏ အရ ဒေသနာဉာဏ်၊ ဝိပဿနာပညာ၊ မဂ်ပညာ၊ ဖိုလ်ပညာ၊ အရဟတ္တမဂ်ပညာ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ၊ လောကီလောကုတ္တရာပညာ စသည်တို့ကို အရာအားလျော်စွာ ကောက်ယူရသည်။

ပညာ (ထေရ် ၂၂၀) ၏ ... သတ္တု ဒေသနာ-
ဉာဏ် ဣဓာဓိပေတံ။ ထေရ် ၁၁၁၄၂။
ပညာယာ (အံ၊ ၃၊ ၂) တိ ဝိပဿနာယ။ အံ၊
၄၊ ၃၊ ၁၆၅။ ပညာ ဘာဝေတဗ္ဗာ (မ၊ ၁၊
၃၆၇) တိ ဣဒံ မဂ္ဂပညံ သန္တာယ ဝုတ္တံ။ မ
၄၊ ၂၊ ၂၄၂။ ပညာယာ (အံ၊ ၁၊ ၂၆၁) တိ
သဟ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂပညာယ။ အံ၊ ၄၊ ၂၊
၂၃၀။ ပညာ (ဥဒါန၊ ၁၄၆) ၏ သဒ္ဓိံ ဝိပဿနာ-
ပညာယ မဂ္ဂပညဉ္စေ ဖလပညဉ္စ။ ဥဒါန၊ ၄၊
၂၆၆။ ပရိပုဏ္ဏာယ ပညာယာ (ထေရ် ၂၇၇)
တိ ... ပရိပုဏ္ဏာယ အရဟတ္တမဂ္ဂပညာယ။
ထေရ် ၄၊ ၁၀။ ပညာ (ဒီ၊ ၃၊ ၂၂၂) တိ အရ-
ဟတ္တဖလပညာ။ ဒီ၊ ၄၊ ၃၊ ၂၄၈။ ပဇာနာတိတိ
ပညာ။ ... ဝိသေသတော ပနေတ္ထ အာသဝက္ခ-
ယဉာဏသင်္ခါတာ ပညာ စတုသစ္စဒဿနဋ္ဌေန
ပညာစက္ခူတိ အဓိပေတာ။ ယံ သန္တာယ ဝုတ္တံ
“စက္ခု ဥဒါနံ၊ ဉာဏံ ဥဒါနံ၊ ပညာ ဥဒါနံ၊
ဝိဇ္ဇာ ဥဒါနံ၊ အာလောကော ဥဒါနံ
(ဝိ၊ ၃၊ ၁၅။ သံ၊ ၃၊ ၃၇၀။ ပဋိသံ၊ ၃၃၀)” တိ။
ဣတိဝုတ်၊ ၄၊ ၁၆၇။ ပညာ တဿာ (ဓမ္မ၊ ၃၆)
တိ လောကိယလောကုတ္တရာ ပနဿ ပညာ။
ဓမ္မ၊ ၄၊ ၂၊ ၈၀။ (-ဒီ၊ ၁၊ ၁၁၆။ ဒီ၊ ၂၊ ၂၈။
ဒီ၊ ၃၊ ၃၁။ မ၊ ၁၊ ၁၁၅။ မ၊ ၂၊ ၁၂၈။ မ၊ ၃၊
၂၃၂။ သံ၊ ၁၊ ၁၇၅။ သံ၊ ၂၊ ၆။ သံ၊ ၃၊ ၆၂။
အံ၊ ၁၊ ၁၂၃။ အံ၊ ၂၊ ၅။ အံ၊ ၃၊ ၄၀၄။ အဘိ၊
ပု၊ ၁၂၈။ အဘိ၊ က၊ ၁၈၇။ ယမက၊ ၃၊ ၈၇။
ပဋ္ဌာန၊ ၁၊ ၁၄၅။ ပဋိသံ၊ ၃၆၇။ ဓမ္မ၊ ၁၈။ ဥဒါန။

၁၅၇။ ဣတိဝုတ်။ ၂၁၉။ သုတ္တနိ။ ၂၉၁။ ထေရ။
 ၂၂၀။ ထေရီ။ ၄၀၃။ အာဝါ။ ၂၅-၉။ အပ။
 ၂၁၀။ မဟာနိ။ ၁၆။ စူဠနိ။ ၃၀-၂-၃။
 ဇာဝါ။ ၁၄။ ဇာ၊ ၂၁၀။ နေတ္ထိ။ ၂၅၆၄။
 မိလိန္ဒ။ ၃၈၉၃။ ဝိဇ္ဇာ။ ၁၀၂။ ဝိဇ္ဇာ၊ ၂၁၆။
 ဝိဇ္ဇာ၊ ၂၅၇။ ဝိဇ္ဇာ၊ ၁၃၇။ ဒိဋ္ဌာ၊ ၁၃၀။
 ဒိဋ္ဌာ၊ ၂၅၇။ ဒိဋ္ဌာ၊ ၁၃၇။ ၁၃၇။ ၂၄၈။
 မဇ္ဈိမ။ ၂၂၁၉၄၃၆၇။ မဇ္ဈိမ။ ၂၅၇၇၇၇။
 ၆၉၂၀၇။ မဇ္ဈိမ။ ၂၅၇၇၇။ သိဋ္ဌာ၊ ၁၄၈။
 သိဋ္ဌာ၊ ၂၅၇၇၇။ သိဋ္ဌာ၊ ၁၄၈-၉။ အံဋ္ဌာ၊
 ၁၄၇၇၇။ အံဋ္ဌာ၊ ၂၅၇၇၇။ ၂၅၇၇၇။ ၁၄၇၇၇။
 အံဋ္ဌာ၊ ၇၇၇၇၇၇၇။ အံဋ္ဌာ၊ ၂၅၇။
 အံဋ္ဌာ၊ ၇၇၇။ ပဋိသိဋ္ဌာ၊ ၁၀၇၇၇၇၇၇။
 ပဋိသိဋ္ဌာ၊ ၁၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၉၈၇၇၇။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၅၆၆။ ခုဒ္ဒက၊ ၂၇။ ဓမ္မဋ္ဌာ၊
 ၁၉၆။ ဓမ္မဋ္ဌာ၊ ၂၇၇၇၇၇၇။ ဥဒါန၊ ၂၅၆။
 ဣတိဝုတ်၊ ၁၉၇၇၇၇၇။ သုတ္တနိ၊ ၁၇။
 ၂၂၇။ သုတ္တနိ၊ ၁၇၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၇၇။
 ပေတဋ္ဌာ၊ ၃၇။ သေ၊ ၇၇၇၇၇၇၇။ သေ၊ ၇၇၇။
 ၂၁၇၇။ အာဋ္ဌာ၊ ၁၇၇၇။ ဗုဒ္ဓဝိဇ္ဇာ၊ ၆၇။
 စရိယ၊ ၇၇၇။ မဟာနိ၊ ၇၇၇။ စူဠနိ၊ ၇၇။
 နေတ္ထိ၊ ၇၇၇၇၇၇၇။ ဇာဋ္ဌာ၊ ၇၇၇၇၇၇၇။
 ၁၇၇။ ဇာဋ္ဌာ၊ ၃၆။ ဇာဋ္ဌာ၊ ၇၇၇၇၇။
 ဇာဋ္ဌာ၊ ၇၇၇၇၇-၉။ ဇာဋ္ဌာ၊ ၇၇၇-၁။ ဇာဋ္ဌာ၊
 ၇၇၇၇၇။ သာရတ္ထ၊ ၁၇၇။ သာရတ္ထ၊ ၂၇၇၇။
 သာရတ္ထ၊ ၇၇၇၇။ ကရိ၊ ၇၇၇၇၇။ ဒိဋ္ဌာ၊
 ၁၇၇၇၇။ သိဋ္ဌာ၊ ၇၇၇၇၇၇၇။ ဒိဋ္ဌာ၊ ၇၇၇။
 ၂၇၇-၆။ မဇ္ဈိမ၊ ၁၇။ မဇ္ဈိမ၊ ၂၇။ မဇ္ဈိမ၊
 ၃၇၇။ သိဋ္ဌာ၊ ၇၇၇။ သိဋ္ဌာ၊ ၇၇၇။ အံဋ္ဌာ၊
 ၃၇။ အံဋ္ဌာ၊ ၇၇၇။ အံဋ္ဌာ၊ ၇၇၇။ မူလဋ္ဌာ၊ ၇၇၇။
 မူလဋ္ဌာ၊ ၃၇၇။ အနုဋ္ဌာ၊ ၇၇၇။ အနုဋ္ဌာ၊ ၇၇၇။

ပညာအက္ခရာ (န) [ပညာ+အက္ခရာ] ပညာတည်း
 ဟူသော ချက်စီ၊ ပညာမျက်စိ၊ သဘာဝ
 ပညာအက္ခရာ တေသာတိ သဘာဝကွာ။
 သိဋ္ဌာ၊ ၃၃၇။

ပညာအာလောက (ပ) [ပညာ+အာလောက] ပညာ
 တည်းဟူသော အလင်းရောင်၊ ပညာ
 အလင်းရောင်။ ပညာအာလောကော ပညာ-
 ဩဘာသော ပညာပဇ္ဇာတော။ အဘိဓမ္မာ။
 ၂၀။ အဘိဓမ္မာ၊ ၁၇၇။ ပဋိသိဋ္ဌာ၊ ၁၁၄။ မဟာနိ။
 ၃၄၇၇၇၇၇။ နေတ္ထိ၊ ၆၇။ အာလောကနဋ္ဌေန
 ပညာဝ အာလောကော ပညာအာလော-
 ကော။ ဩဘာသနဋ္ဌေန ပညာဝ ဩဘာ-
 သော ပညာဩဘာသော။ အဘိဓမ္မာ၊ ၁၉၇။
 ပဋိသိဋ္ဌာ၊ ၃၄၇။ နေတ္ထိ၊ ၇၇၇။ (-အံ၊
 ၇၇၇၇၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၇၇၇၇။ အံဋ္ဌာ၊ ၁၃၉။)

ပညာဥမ္မာ (ပ) [ပညာ+ဥမ္မာ] ပညာဟူသော-
 စူးစမ်း-ဆင်ခြင်-ငြိမ်း-ရှာဖွေ-တတ်သော
 တရား။ ဥမ္မာ၊ ၁၇၇။ ပညာဥမ္မာ၊ ၁၇၇။ ပညာဝိမ-
 သနံ ပညာဂဝေသနန္တံ အတ္ထော။ သိဋ္ဌာ၊ ၃၇။
 ၁၆၇။

ပညာဩဘာသ (ပ) [ပညာ+ဩဘာသ] ပညာ
 တည်းဟူသော အလင်းရောင်၊ ပညာ
 အလင်းရောင်။ ဝိဘာဝယန္တိတံ ပညာဩဘာ-
 သေန သစ္စပဋိစ္စာဒကံ ကိလေသန္တကာရံ
 ဝိခမိတော အတ္တနော ပကာသနိ ပါကဋ္ဌာနိ
 ကဗျေန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ၇၇၇။ (-အံဋ္ဌာ၊
 ၉၇။ အဘိဓမ္မာ၊ ၁၉၇။ ပဋိသိဋ္ဌာ၊ ၃၄၇။
 ဣတိဝုတ်၊ ၇၇၇၇။ နေတ္ထိ၊ ၇၇၇။)

ပညာကထာ (ထိ) [ပညာ+ကထာ] ပညာကို
 စွဲ၍ ဖြစ်သော- ပညာနှင့် စပ်သော-စကား၊
 ပညာစကား။ ပညာသမညဂတာနံ သတံ
 ပညာကထာ စ နော ဘဝိဿတိ။ အံဋ္ဌာ၊ ၁၇၇။
 အဘိဓမ္မာ၊ ၁၄၀။ (-အံ၊ ၂၁၀၃၁၇၇၇၇၇။
 အံဋ္ဌာ၊ ၁၆၇၇၇၇၇၇၇။ ဥဒါန၊ ၁၁၇၇၇၇။
 မဟာနိ၊ ၁၆၇၇၇၇၇။ မိလိန္ဒ၊ ၃၇၇။ မဇ္ဈိမ၊
 ၁၀၇။ မဇ္ဈိမ၊ ၆၇။ အဘိဓမ္မာ၊ ၆၇။ ပဋိသိဋ္ဌာ၊
 ၇၇၇၇၇၇၇၇၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၇၇၇၇။ သာရတ္ထ၊
 ၃၇၇၇။)

ပညာကရုဏာပွဇာန (တိ) [ပညာ+ကရုဏာ+ပဇာန] ပညာ, ကရုဏာလျှင် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိသော၊ ပညာ, ကရုဏာ ပြဋ္ဌာန်းသော။ အကဝတော စ ဒေသနာ ဝိနယပိဋကေ ကရုဏာပွဇာနာ၊ သုတ္တန္တပိဋကေ ပညာ-ကရုဏာပွဇာနာ။ မူသဒ္ဓါ။ ၂။

ပညာကိစ္စ (န) [ပညာ+ကိစ္စ] ပညာဇာ-အမှု-ကိစ္စ-လုပ်ငန်း။ မဂ္ဂပဋိပါဒ်ယာ အဓိကတေန စတုတ္ထမဂ္ဂေန သဗ္ဗကိလေသေ ခေပေတွာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏေ ပဋိဝိဇ္ဇာ၊ ဣဒမဿ ပညာကိစ္စံ။ ဒီ၊ ငွါ၊ ၁။ ၅။ (-ဣတိဝုတ်၊ ငွါ၊ ၂။ ၅။ သီ၊ ငွါ၊ သင်္ခါ၊ ၁။ ၂။ ၇။ မ၊ ငွါ၊ ၂။ ၂။ ၄။ မ၊ ငွါ၊ ၁။ ၁၆။ အံ၊ ငွါ၊ ၁။ ၄။ ၁။ ၂။ ၅။ အံ၊ ငွါ၊ ၁။ ၅။ အနု၊ ငွါ၊ ၂။ ၂။ ၄။ နေတ္ထိ၊ ငွါ၊ ၅။ ၀။)

ပညာကိစ္စသိဒ္ဓိ (တိ) [ပညာကိစ္စ+သိဒ္ဓိ] ပညာကိစ္စ၏ ပြီးစီးခြင်း။ ဝိရိယာရမ္ဘေန ပညာ-ကိစ္စသိဒ္ဓိတော... ပညာယ အနန္တရံ ဝိရိယံ ဝုတ္တံ။ စရိယာ၊ ငွါ၊ ၂။ ၁။ ဒီ၊ ငွါ၊ ၁။ ၆။ သီ၊ ငွါ၊ သင်္ခါ၊ ၁။ ၅။ ၀။ (-မ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂။ ၂။ အံ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂။ ၇။)

ပညာကိစ္စာဓိက (တိ) [ပညာကိစ္စ+အဓိက] လွန်ကဲသော ပညာကိစ္စရှိသော။ အဝိဇ္ဇာ-ပဟာနဿ ပညာကိစ္စာဓိကတာယ သုညတ-ဝိမောက္ခမုခတာ။ နေတ္ထိ၊ ငွါ၊ ၁။ ၁၆။

ပညာကေတု (တိ) [ပညာ+ကေတု] ပညာတည်းဟူသော-တံခွန်-မှန်ကင်း - ရှိသော။ သူ။ ဣဓေကစော ပညာဂရုဏော ဟောတိ... ပညာဓဇော ပညာကေတု ပညာဓိပတေ-ယျော။ ပဋိသံ၊ ၂။ ၇။ အံ၊ ငွါ၊ ၁။ ၄။ ၄။ ပညာဓေ ကေတုဘူတာ အဿာတိ ပညာကေတု။ ပဋိသံ၊ ငွါ၊ ၂။ ၂။ ၆။ သမုဿိတဋ္ဌေန ပညာ-ဓဇော တေဿာတိ ပညာဓဇော။ ပညာ-ကေတုတိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ အံ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂။ ၇။ (-မဟာနိ၊ ၂။ ၄။ စူဠနိ၊ ၂။ ၁။ ၇။)

အဘိသန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၃၅-ပ-မ-သ-စ

ပညာကုန္ဒ (ပ) [ပညာ+ခန္ဒ] (၁) ပညာကုန္ဒာ။ (က) ပညာဟူသော-ဂုဏ်-ကျေးဇူး။ (ခ) ပညာ-အစု-အပုံ။ (ကိ) (၂) ပညာတည်းဟူသော ပင်စည်ရှိသော (သစ်ပင်)။ ယာ စ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ယော စ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ။ ဣမေဓမ္မာ ပညာကုန္ဒေ သင်္ကဟိတာ။ မ၊ ၁။ ၃။ ၅။ တသ္မာ ဣဓာပိ သမ္မာဒိဋ္ဌိယေဝ သဘောတော ပညာကုန္ဒေန သင်္ကဟိတာ။ သမ္မာ-သင်္ကပ္ပေါ ပန ကိရိယတော သင်္ကဟိတော ဟောတိ။ မ၊ ငွါ၊ ၂။ ၂။ ၆။ (-ဝိ၊ ၁။ ၆။ ၀။ ဝိ၊ ၅။ ၃။ ၄။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၇။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၆။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၀။ ၁။ ၄။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၂။ အံ၊ ၂။ ၁။ ၁။ ၁။ ၆။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၆။ ၅။ ၅။ အဘိ၊ ပ၊ ၁။ ၄။ ပဋိသံ၊ ၂။ ၇။ ၆။ မဟာနိ၊ ၄။ ၆။ ၁။ ၁။ စူဠနိ၊ ၁။ ၇။ ၁။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၆။ ၅။ ပေဋကေ၊ ၁။ ၇။ ၆။ ၅။ ဒီ၊ ငွါ၊ ၁။ ၁။ ၁။ မ၊ ငွါ၊ ၄။ ၅။ ၆။ သံ၊ ငွါ၊ ၁။ ၁။ ၁။ အဘိ၊ ငွါ၊ ၁။ ၃။ ၄။ အဘိ၊ ငွါ၊ ၂။ ၇။ အဘိ၊ ငွါ၊ ၁။ ၃။ ပဋိသံ၊ ငွါ၊ ၁။ ၄။ ပဋိသံ၊ ငွါ၊ ၂။ ၂။ ၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁။ ၄။ ထေရ၊ ငွါ၊ ၁။ ၁။ ၇။ မဟာနိ၊ ငွါ၊ ၂။ ၀။ နေတ္ထိ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂။ ၆။ ဒီ၊ ငွါ၊ ၁။ ၁။ ၆။ မ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂။ ၀။ မ၊ ငွါ၊ ၂။ ၇။ အံ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂။ ၇။) (က) စတ္တာရေ ဓမ္မကုန္ဒာ၊ သီလကုန္ဒော သမာဓိကုန္ဒော ပညာကုန္ဒော ဝိမုတ္တိကုန္ဒော။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၆။ ဓမ္မကုန္ဒာတိတ္ထေ ဂုဏဋ္ဌော ခန္ဓဋ္ဌော။ သီလကုန္ဒောတိ သီလဂုဏော... သေသပဒေသုပိ သေသဝနယော။ ဒီ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂။ ၀။ (- ဣတိဝုတ်၊ ၂။ ၁။ ဣတိဝုတ်၊ ငွါ၊ ၁။ ၆။ ၁။) (ခ) ပဉ္စဓမ္မကုန္ဒာ-တိ သီလကုန္ဒော သမာဓိကုန္ဒော ပညာကုန္ဒော ဝိမုတ္တိကုန္ဒော ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနကုန္ဒော။ ဓမ္မကုန္ဒာတိ ဓမ္မဝိဘာဂါ ဓမ္မကောဋ္ဌာသာ။ သီလကုန္ဒာဒီသုပိ သေသဝနယော။ လောကီယ-လောကုတ္တရာ သီလသမာဓိပညာ ဓေ သီလ-သမာဓိပညာကုန္ဒာ။ ပဋိသံ၊ ငွါ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၆။ (၂) ရုက္ခော ဟိ မယံ ပဒ္ဒါရေ သုဘေတော၊ ပညာကုန္ဒော သီလမယံ သာခါ။ ဇာ၊ ၂။

၃၁၀။ ရညော နိဝေသနဒွါရေ ပညာက္ခန္ဓော သီလမယသဘော... မဟာရုက္ခော ဌိတော။
ဇောဋ္ဌာ၇။၂၃၄။ (-၂၃၈-၉)

ပညာက္ခန္ဓသင်္ဂဟ (တိ) [ပညာက္ခန္ဓ + သင်္ဂဟ]
ပညာက္ခန္ဓာ - ဌိ - ဖြင့်-သိမ်းယူ-ရေတွက်-
အပ်သော။ သမ္မာဒိဋ္ဌိသမ္မာသင်္ဂဟံ ဂဟိတာ
ပညာက္ခန္ဓသင်္ဂဟတော။ သံ၊ဋီ၊၁။၈၉။

ပညာက္ခန္ဓသင်္ဂဟိဘ (တိ) [ပညာက္ခန္ဓ + သင်္ဂဟိဘ]
ပညာက္ခန္ဓာ - ဌိ - ဖြင့်-သိမ်းယူ-ရေတွက်-
အပ်သော။ တတ္ထ သမ္မာသင်္ဂဟဿ သမ္မာ-
ဒိဋ္ဌိယာ ဥပကာရဘာပေန ဝိဇ္ဇာဘာဝေါ
ဝုတ္တော။ တဿာဟိ သော ပညာက္ခန္ဓသင်္ဂဟိ-
တောတိ ဝုစ္စတိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၂၄။

ပညာက္ခန္ဓဟေတု (ပု) [ပညာက္ခန္ဓ + ဟေတု]
ပညာက္ခန္ဓာဟူသော အကြောင်း။ ဘဂဝါ
ပညာက္ခန္ဓေ ပညာက္ခန္ဓဟေတု ဧတ္ထကော
တေပရိမာဏော။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၃၃၂။

ပညာဓဂ္ဂ (ပု) [ပညာ + ဓဂ္ဂ] ပညာတည်း
ဟူသော သန်လျက်၊ ပညာသန်လျက်။
သမ္မာဒိဋ္ဌိ နာမ ပညာသတ္ထံ ပညာဓဂ္ဂေါ...
ပညာပတောဒေါ ပညာပါသာဒေါ။ နေတ္ထိ။
ဂ။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၂။ ဇောဋ္ဌ၊၃။
၄၇၇၊၄၉၃။ နေတ္ထိ၊ဝိ။၂၅၀။)

ပညာခေတ္တ (န) [ပညာ + ခေတ္တ] ပညာ ဖြစ်
ပေါ်ရာ-ခေတ်-အခါ။ တတ္ထ ပညာခေတ္တံ
ဗလာနိ၊ ကရုဏာခေတ္တံ ဝေသာရဇ္ဇာနိ။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁၄။

ပညာဂတ (န) [ပညာ + ဂတ] (၁) ပညာ။
(၂) ပညာ၏ ဖြစ်ခြင်း။ (ဖောက်ထွက်၍
သွားတတ်သော ပညာ။ သံ၊ဂဏ္ဌိ။၂၆၅။)
(၃) ပညာအပြား။တေ ဘိန္နန္တာ မညေ စရန္တိ
ပညာဂဟေန ဒိဋ္ဌိဂတာနိ။ ဒိ၊၁။၂၅၊၁၅၄။
မ၊၁။၂၃၃။ ပဋိသံ၊၃၇၇၊၃၈၃။ မဟာနိ၊၁၃၉၊
၂၇၉၊၃၅၉။ စူဠနိ၊၁၇၆။ (-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၈။

မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၂။) (၁၊၂) ပေါ ဘိန္နန္တာ မညေ
စရန္တိ ပညာဂဟေန ဒိဋ္ဌိဂတာနိတိ ဝါလဝေဓိ
ဝိယ ဝါလံ သုမာနိပိ ပရေသံ ဒိဋ္ဌိဂမနာနိ
အတ္တနော ပညာဂမနေန ဘိန္နန္တာ ဝိယ စရန္တိ-
တိအတ္တော။ အထ ဝါ“ဂူထဂတ မုတ္တဂတ”န္တိ
အာဒိသု ဝိယ ပညာ ဝေ ပညာဂတံ၊ ဒိဋ္ဌိ-
ယော ဝေ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၈။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂၆၁။ (၁၊၃) ပညာဂဟေနာတိ
ပညာပဘောဒေန၊ ပညာယ ဝေ ဝါ။ သံ၊ဋီ၊
သင်္၊၁။၄၃၂။

ပညာဂတိ (တိ) [ပညာ + ဂတိ] (၁) ပညာ
ဟူသော-သွားခြင်း-အလား။ (၂) ပညာ
၏-ဖြစ်ခြင်း-အလား။ (၁) ဧဝံ တေ ပညာ-
ဂတိယာ အဘာဝေန တေ တေ အတ္ထပ္ပ-
ဘေဒေ ဗုဇ္ဈိတုံ အသက္ခောန္တာ ဌိတာ၊ အတိ-
ဝေနပညံ ဘဂပန္နံ နာတိတရန္တိတိ အတ္တော။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၃။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပညာဂတိက (တိ) [ပညာဂတိ + ဂတိ + က။
ရှေ့ဂတိ-ကို ချေ။] ပညာ၏ ဖြစ်ခြင်းကဲ့သို့
သော ဖြစ်ခြင်းရှိသော၊ ပညာနှင့် အလားတူ
သော။ ဝိရိယံ ပညာဂတိကမေဝ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၄၃၄။ မေတ္တာ ပန ပညာဂတိကာ ပဝတ္တိနိ
ဟောတိ။ မူလဋီ၊၁။၆။ ပညာယ ဂတိ ဝိယ
ဂတိဥပ္ပတ္တိယာယာတိ ပညာဂတိကာ။ ယထာ
ယထာ ပညာဂတိ၊တထာ တထာ ဒေသနာယ
ပဝတ္တိနိ ဟောတိတိ အတ္တော။ မဓ၊၁။၂၇။
(-မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၇။ မ၊ဋီ၊၂။၁၀၆။
မ၊ဋီ၊၃။၂၅၈။)

ပညာဂမန (န) [ပညာ + ဂမန] (၁) ပညာဟူ
သော-သွားခြင်း-အလား။ (၂) ပညာ၏-
ဖြစ်ခြင်း-အလား။ (၁) ဉာဏဂမနေန ပညာ-
ဂမနေန ဗုဒ္ဓိဂမနေန ဇောမိ။ စူဠနိ။ ၂၂၀။
(၂) ဥမ္မဂေါတိ ဥမ္မုဇ္ဇေန၊ ပညာဂမနန္တိ အတ္တော။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၀။ (-ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၈။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ၊၂၆၁။)

ပညာဂရ (တိ) [ပညာ+ဂရ] အလေးပြုအပ်
သော ပညာရှိသော၊ ပညာကို အလေးပြု
သော၊ သူ။ ဣဓ ဘိက္ခုဝေ ဧကစော ပုဂ္ဂလော
န သီလဂရ ဟောတိ န သီလာဓိပယောယျာ၊
....န ပညာဂရ ဟောတိ န ပညာဓိပတေ-
ယော။ အံ၊ ၁။ ၄၅၃။ (-၄၅၄။)

ပညာဂရက (တိ) [ပညာ+ဂရ+က] အလေးပြု
အပ်သော ပညာရှိသော၊ ပညာကို အလေးပြု
သော၊ သူ။ ဣဓေကစော ပညာဂရကော
ဟောတိ ပညာဓိပတော။ ပဋိသံ၊ ၃၇၇။ အံ၊
၄။ ၁။ ၄၁၄။ ပညာ ဂရ တေသာတိ ပညာ-
ဂရကော။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၄။ (-၂၀၅။)

ပညာဂဝေသ (န) [ပညာ+ဂဝေသန] ပညာ
ဟူသော-စူးစမ်း-ဆင်ခြင်-ငုပ်ဝင်-ရှာဖွေ-
တတ်သော တရား။ ပညာဥမ္မဂ်-ကြည့်။

ပညာဂုဏ (ပ) [ပညာ+ဂုဏ] ပညာဂုဏ၊ ပညာ
ဟူသော-ကျေးဇူး-ဂုဏ်သိန်။ တဿ သီလံ
သမာဓိဉ္စ၊ ပညာဂုဏမနုတ္တမံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၃၂။
ပညာဂုဏန္တိ ပညာသမ္ပတ္တိံ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁။ ၉၇။
(-ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၃-၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၆။
စရိယာ၊ ၄။ ၂၀၈-၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၇၄။ ဇ၊
၄။ ၄။ ၂၆၆။ ဝဇီရ၊ ၁။ ၁။ ၃၀။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၇၀-၉။ သီ၊ ၄။
သစ်၊ ၁။ ၂၆၆။)

ပညာဂ္ဂ (န) [ပညာ+အဂ္ဂ] ပညာဟူသော
အမြတ်တရား၊ မြတ်သောပညာ။ စတ္တာရိ-
မာနိ ဘိက္ခုဝေ အဂ္ဂါနိ။ ကကမာနိ စတ္တာရိ
သီလဂ္ဂံ သမာဓိဂ္ဂံ ပညဂ္ဂံ ဝိမုတ္တဂ္ဂံ။ အံ၊ ၁။ ၃၉၀။
သီလဂ္ဂန္တိ အဂ္ဂပ္ပတ္တိံ ဥတ္တမသီလံ။ သေဝ
နယော သဗ္ဗတ္ထံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၈။

ပညာစက္ခု (န) [ပညာ+စက္ခု] ပညာယော
စက္ခု ပညာစက္ခု၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏံ။ မဓု၊
၁။ ၅၂။ (-မူလဋီ၊ ၁။ ၁၆။) ပညာတည်းဟူ
သောမျက်စိ၊ ပညာမျက်စိ၊ ဉာဏ်မျက်စိ၊ ဉာဏ်
အမြင်။ (စက္ခုသည် မိသစက္ခု၊ ပညာစက္ခုဟူ၍

၂-မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင် ပညာစက္ခုသည်
(၁) အာသယာနုသယဉာဏ်၊ ဣန္ဒြိယပရော-
ပရိယတ္တိဉာဏ်ဟူသော ဗုဒ္ဓစက္ခု၊ (၂) သဗ္ဗ-
ညုတဉာဏ်ဟူသော သမန္တစက္ခု၊ (၃) သစ္စာ
၄-ပါးကို ပိုင်းခြားတတ်သော ဉာဏ်ဟူသော
ဉာဏစက္ခု၊ (၄) ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်ဟူသော
ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ (၅) အေဝကမဂ် ၃-ပါးဟူသော
ဓမ္မစက္ခုအားဖြင့် ၅-မျိုးကွဲပြားသည်။ အဘိ၊
၄။ ၁။ ၃၄၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၇၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၉၄။
တနည်း-မိသစက္ခု၊ ဉာဏစက္ခုအားဖြင့် ၂-မျိုး
၀နှင့် ဉာဏစက္ခုသည် ဗုဒ္ဓစက္ခု၊ ဓမ္မစက္ခု၊ သမန္တ-
စက္ခု၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ပညာစက္ခုဟု ၅-မျိုးကွဲပြား
သည်။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁။ ၄၉၊ ၅၀။ သာရတ္ထ၊
၃။ ၂၀၉။ ဤသို့ ကျမ်းဂန်တို့၌ ပညာစက္ခုနှင့်
ဉာဏစက္ခုတို့ အပြန်အလှန် အပေါင်းအစိတ်
အဖြစ်ဖြင့် လာသည်။)

တိဏိ စက္ခုနိ၊ မိသစက္ခု ဒိဗ္ဗစက္ခု ပညာ-
စက္ခု။ ဒီ၊ ၃။ ၁။ ၁၈၃။ ပညာစက္ခု လောကီယ-
လောကုတ္တရပညာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၅။ ပညာစက္ခု
ကမတိ (သံ၊ ၂။ ၄၇၅) တိ ဉာဏစက္ခု ဝဟတိ
ပဝတ္တတိ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁။ ၃၃၁။ ပညာစက္ခု (အံ၊ ၁။
၄၆၂) တိ ဧတ္ထ ဥဂ္ဂဟပရိပူစ္ဆာပညာပိ ဝနုတိ၊
သမ္ပသနပ္ပဋိဝေပေညာပိ ဝနုတိယေဝ။ အံ၊
၄။ ၂။ ၃၄၁။ (- သံ၊ ၃။ ၄၀၅။ အံ၊ ၁။ ၃၇။
ဣတိဝုတ်။ ၂၃။ အပ၊ ၁။ ၃၆၄။ မဟာနိ၊ ၂၇၅၊
၃၇၆-၉။ စူဠနိ၊ ၁။ ၇၃-၆။ နေတ္ထိ၊ ၅၃။ ပေဋ-
ကော၊ ၃၀၃။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၄-၆။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၅၊
၃၁၃။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၅၈။ မ၊ ၄။ ၂။ ၈၄။ သံ၊ ၄။ ၁။
၁၅၈။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၃၃၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၉။ အံ၊ ၄။
၂။ ၃၄၁။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၃။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၁။
အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၃၁၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၅၈။ ပဋိသံ၊ ၄။
၂။ ၂၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၁၂။
ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၄၆။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၀။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။
၁၁၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁။ ၃၆။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃၉၁။
ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၂။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၂။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၉၅။)

ပညာစက္ခုဇနန (တိ) [ပညာစက္ခု+ဇနန]
ပညာမျက်စိကို ဖြစ်စေတတ်သော။ ယသ္မာ
တထာဂတော သဗ္ဗဂန္ထဝိဓမ္မဇနန ပညာစက္ခု-
ဇနနတော နရုနံ ပရမံ စက္ခုန္တိ ဝုတ္တံ
ဟောတိ။ ထေရဂဠာ ၂။ ၅၃၅။

ပညာစက္ခုပဋိလာဘ (ပု) [ပညာစက္ခု+ပဋိလာ-
ဘ] ပညာမျက်စိကို ရရှိခြင်း။ ခန္ဓာယတနာ-
ဒီနံ သဝနာဓိနတ္တာ ပညာစက္ခုပဋိလာဘဿ
တေသံ သဝနာဘာဝဒီပကံ “အဿုတဝါ”-
တိ ဣဒံ ပဒံ အန္ဓတံ ဝဂတိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၇၆။

ပညာစက္ခုမန္တ (တိ) [ပညာစက္ခု+မန္တ] ပညာ
မျက်စိရှိသောသူ။ ဧဝံ ခေါ ဘိက္ခုဝေ စက္ခု-
မန္တော ပဿန္တိတိ ဧဝံ ပညာစက္ခုမန္တော
သပုဗ္ဗဘာဝေန မဂ္ဂပညာစက္ခုနာ စတုသစ္စဓမ္မံ
ပဿန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၇၁။ (-ဇောဠာ ၅။ ၄၉၃။)

ပညာစက္ခုမယ (တိ) [ပညာစက္ခု+မယ] ပညာ
မျက်စိဖြင့်ပြီးသော။ စက္ခုဘူတောတိ ပညာ-
စက္ခုမယတ္တာ သတ္တေသု စ တဒုပ္ပါဒနတော
လောကဿ စက္ခုဘူတော။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၆။
ပညာစက္ခုမယတ္တာတိ ဧတေန စက္ခုတော
ဘူတော ဇာတော စက္ခုဘူတောတိ ဒဿေ-
တိတိ ဝေန္တိ။ အထ ဝါ ပညာစက္ခုမယတ္တာတိ
ဌာနျူပစာရံ ဒဿေတိ။ စက္ခု ဟုတော ဘဝ-
တိတိ စက္ခုဘူတောတိ ဟိ ဝစနတ္ထော။ မဓု၊
၁။ ၅၃။ (-မ၊ ၃။ ၁။ ၁၁၂။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၃၀၆။ အ၊
၃။ ၃။ ၃၅၄။)

ပညာစက္ခုရဟိတ (တိ) [ပညာစက္ခု+ရဟိတ]
ပညာမျက်စိမှကင်းသော၊ ပညာမျက်စိ-မရှိ-
-ကင်း-မဲ့-သော၊ သူ။ အစက္ခုကာတိ ပညာ-
စက္ခုရဟိတာ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၅။ (-ထေရဂဠာ၊
၁၇၇။)

ပညာစက္ခုဝိနာသန (တိ) [ပညာစက္ခု+ဝိနာ-
သန] ပညာမျက်စိကို ဖျက်ဆီးသော။
အန္ဓကာရကေတိ ပညာစက္ခုဝိနာသနတော-
ဘာဝကရေ။ ဇောဠာ ၃။ ၄၇၇။

ပညာစက္ခုဝိရဟ (ပု) [ပညာစက္ခု+ဝိရဟ]
ပညာမျက်စိမှကင်းခြင်း၊ ပညာမျက်စိ-မရှိ-
-ကင်း-မဲ့-ခြင်း။ အန္ဓာတိ ပညာစက္ခုဝိရဟေ-
န အန္ဓာ။ တေနာဟ “အစက္ခုကာ”တိ။
ဥဒါန၊ ၄။ ၃၁၀။ (-စရိယာဠာ ၂။ ၀၄။ သံ၊ ၃။ ၁။
၂၄၂။)

ပညာစက္ခုဝိရဟိတ (တိ) [ပညာစက္ခု+ဝိရဟိ-
တ] ပညာမျက်စိမှကင်းသော၊ ပညာမျက်စိ-
မရှိ-ကင်း-မဲ့-သော၊ သူ။ ပညာစက္ခုဝိရ-
ဟိတာ ဟိ အန္ဓာ နာမ။ ပညဝန္တော
သစက္ခုကာ နာမ။ ဓမ္မာဠာ၊ ၁။ ၂၀၀။ (-ထေရ၊
ဠာ၊ ၁။ ၁၇၇။)

ပညာစက္ခုဝေကလ္လ (န) [ပညာစက္ခု+ဝေကလ္လ]
ပညာမျက်စိ၏ - ချိုတဲ့သည်၏ အဖြစ် -
ချိုတဲ့ခြင်း။ အန္ဓဘူတော ပုထုဇ္ဇနောတိ
ပညာစက္ခုဝေကလ္လေန အဝိဇ္ဇန္တတယ အန္ဓ-
ဘူတော ပုထုဇ္ဇနော ဟုတော။ ထေရဂဠာ ၂။
၅၃။ (-ဥဒါန၊ ၄။ ၃၁၀။)

ပညာစက္ခုဝေကလ္လဒီပန (တိ) [ပညာစက္ခုဝေ-
ကလ္လ+ဒီပန] ပညာမျက်စိချိုတဲ့ခြင်းကို ပြု
တတ်သော။ “သဗ္ဗေပိဓမ္မ ပရိဗ္ဗာဇကာ
အန္ဓာ အစက္ခုကာ၊ အန္တော ကေစက္ခု ဒွိစ-
က္ခု” တိ အာဒီသု ဝိယ န ပညာစက္ခုဝေ-
ကလ္လဒီပနံ။ ထေရဂဠာ၊ ၁။ ၂၅၀။

ပညာစရိတ (တိ) [ပညာ+စရိတ] ပညာ-
ဗုဒ္ဓိ-စရိတ်ရှိသော၊ ပညာ- ဗုဒ္ဓိ-ပြော-
များ-သော၊ မပြတ်ဖြစ်သော - ပညာ-
ဗုဒ္ဓိ - ရှိသော၊ ပညာ-ဗုဒ္ဓိ-၌ လေ့ကျက်
သော၊ သူ။

ပညာစရိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒေါသ
စရိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ ကြမ်းတမ်းသော
ဣရိယာပုထ်ရှိသည်၊ ခြောက်သွေ့ ကြမ်း
တမ်းသော စားသောက်ဖွယ်နှင့် ချဉ်သော
စားသောက်ဖွယ်ကို ကြိုက်နှစ်သက်တတ်

သည်၊ ဆိုဆုံးမလွယ်ခြင်း၊ မိတ်ဆွေကောင်းရှိခြင်း၊ စားသောက်ဖွယ်၌ အတိုင်းအရှည်ကို သိခြင်း၊ သတိ သမ္မုတေနှင့်ပြည့်စုံခြင်း၊ နှိုးကြားမှု၌ အဖန်ဖန်အားထုတ်ခြင်း၊ ထိတ်လန့်သင့်သောအရာ၌ ထိတ်လန့်ခြင်း၊ ထိတ်လန့်သည်အားလျော်စွာ အသင့်အားဖြင့် အားထုတ်ခြင်း စသော ကောင်းမြတ်သော တရားများ ပညာစရိုက်ရှိသူ၌ အဖြစ်များသည် (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၁-၂-၃)။ ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀-တွင် မရဏသတိ၊ ဥပသမာနုသတိ၊ စတုဓာတုဝဂ္ဂတာန်၊ အာဟာရေပဋိကူလသညာ ဟူသော ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄-မျိုးသည် ပညာစရိုက်ရှိသူနှင့် အထူးသင့်လျော်သည် (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၀။ သင်္ဂဟ။ ၁၅၀)။ ပညာစရိုက်ရှိ၍ ဉာဏ်ပညာကြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ နှလုံးသားသည် အနည်းငယ်ပွင့်ပြီး အထူးကြည်လင် ဖြူစင်သန့်ရှင်း၍ ကောင်းစွာသွေးထားအပ်သော ပတ္တမြားစင်ကဲ့သို့ ထင်ရသည် (အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၈။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၄၁-၂။)။

ဣဓေကစွော ပညာဂရုကော ဟောတိ ပညာစရိတော။ ပဋိသံ၊ ၃၇၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၁၄။ ပညာ စရိတံ ပဝတ္တံ အဿာတိ ပညာစရိတော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၁။ ပညာယ စရိတော ပဝတ္တိတော ပညာစရိတော၊ ပညာယ စရိတံ ပဝတ္တံ အဿာတိ ဝါ ပညာစရိတော။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၄။ (-မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၂။)

ပညာစာရ (ပု) [ပညာ+စာရ] ပညာ၏ကျက်စားခြင်း။ ဝိမံသိတိ ဝိမံသကော၊ ပညာစာရံ စရာပေတွာ ဧဝံဝါဒီ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၈။ ဝိမံသနသိလော ဝိမံသိ ပစ္စက္ခဘူတမတ္တံ ဝိမံသနဘူတာယ ပညာယ ကေဝလံ ဝိမံသနတော။ တေနာဟ “ပညာစာရံ စရာပေတွာ ဧဝံဝါဒီ” တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၉။

ပညာစိကိစ္ဆိ (န) [ပညာ+စိကိစ္ဆိ] ပညာဟူသော ကုစားခြင်း။ သဗ္ဗကိလေသဗျာဓိဝုပသမနတော ပညာ “စိကိစ္ဆိတ” နှိ ဝုစ္စတိ၊ တံ ပညာစိကိစ္ဆိတံ ဣတော ဝိဂတံ၊ တတော ဝါ ပညာစိကိစ္ဆိတာ ဣဒံ ဝိဂတန္တိ ဝိစိကိစ္ဆိတံ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၅၈။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၆။

ပညာစေတောဋီမုတ္တိ (ထိ) [ပညာ+စေတ+ဝိမုတ္တိ] (အရဟတ္တဖိုလ်) ပညာ၊ သမာဓိ ဟူသော-လွတ်မြောက်မှု-ဝိမုတ္တိ၊ (ရာဂ၊ ၁။ ၉၉။ တို့မှ) လွတ်မြောက်သော သမာဓိ၊ ပညာ၊ ပညာဝိမုတ္တိ၊ စေတောဝိမုတ္တိ။ ဒန္တာ အနုတ္တရေန ဒမထေန၊ ဝိမုတ္တာ ပညာစေတောဝိမုတ္တိဟိ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၁။ စေတောဝိမုတ္တိ (၂) (က) လည်းကြည့်။

ပညာဇနန (န) [ပညာ+ဇနန] ပညာကိုဖြစ်စေ တတ်သည်၏ အဖြစ်၊ ပညာကို ဖြစ်စေခြင်း။ ဘောတော ဂေါတမဿ ဝစနံ အဘိက္ကန္တံ ဒေါသနာသနတော၊ အဘိက္ကန္တံ ဂုဏာဓိဂမနတော၊ တထာ သဒ္ဓါဇနနတော၊ ပညာဇနနတော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉၊ ၁၄၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉။ (-ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၄။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၆၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၁၂။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၄။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၆၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၀။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅။)

ပညာဇေ (ပု) [ပညာ+ဇေ] ပညာ၏-လျင်မြန်ခြင်း-အဟုန်၊ သွက်သက်-လျင်မြန်-သော ပညာ။ ပညာဇေနေ သမ္ပန္နာ၊ သမ္မောဒန္တိ တတော တတော။ ဇာ၊ ၁။ ၂၂၇။ ပညာဇေနာတိ ပညာဇေနေ ပညံ ဇဝါပေတာ တာနိ တာနိ ကိစ္စာနိ ပရိစ္ဆိန္နိတံ သမတ္တာတိ ပုစ္ဆတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၄၃၀။ (-အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၁။)

ပညာဇာတိ (ထိ) [ပညာ+ဇာတိ] ပညာ-အမျိုး-ဇာတ်၊ ပညာတို့၏ အချင်းချင်း တူညီမှုအခြင်းအရာ။ သဇာတိတောတိ “ဒုက္ခေ

ဤက”န္တိအာဒိသု သမာနာယ ပညာဇာတိ-
ယာ။ မူလဋီ၊ ၂။၅၉။

ပညာဇာတိက (တိ) [ပညာ+ဇာတိ+က] ပညာ
သဘောရှိသော။ အဘိဓမ္မေ ပန တိဿော
ဝိဇ္ဇာ ဆ အဘိညာစတသော စ ပဋိသမ္ဘိဒါ
အညေ စ သမ္ပပ္ပဓာနာဒယော ဂုဏဝိသေသာ
ဝိဘတ္တာ။ ကိဉ္ဇာပိဝိဘတ္တာ၊ တထာပိ ဝိသေ-
သတော ပညာဇာတိကတ္တာ စတသော ပဋိ-
သမ္ဘိဒါ ပါပုဏာတိတိ ဒဿနတ္ထံ “တာသံ
တစ္ဆေဝါ” တိ အဝဓာရဏဝိပလ္လာသော
ကတော။ ဝဇီရ။ ၂။ (-သိ၊ ဋီ၊ သင်္စ၊ ၁။ ၁၁၇။)

ပညာဇီဝိတ (န) [ပညာ+ဇီဝိတ] ပညာဖြင့်
အသက်-ရှင်-မွေး-ခြင်း။ အဿသိတပဿ-
သိတမတ္တေန ဇီဝန္တိ၊ န ပညာဇီဝိဝေ၊ နာတိ
အဓိပ္ပါယော။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၀၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၁၀။

ပညာဇီဝိဇီဝိတ (န) [ပညာဇီဝိ+ဇီဝိတ] ပညာ
ဖြင့် အသက်-ရှင်-မွေး-လေ့ရှိသောသူ၏
အသက် ရှင်-မွေး-ခြင်း။ သစ္စံ ဟဝေ သာဒု-
တရံ ရသာနံ၊ ပညာဇီဝိဇီဝိတမာဟု သေဋ္ဌံ။
သံ၊ ၁။ ၂၁၆။ သုတ္တနိ၊ ၃၀၆။ ပညာဇီဝိဇီဝိ-
တန္တိ ဧတ္ထ ပန ယှာယံ... ပညာယ အာရာဓေ-
တွာ ဇီဝိတိ၊ တဿ ပညာယ ဇီဝိနော ဇီဝိကံ၊
တံဝါ ပညာဇီဝိတံ သေဋ္ဌမာဟုတိ ဝေပတ္ထော
ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၁-၂။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။
၂၂၆။ (-တေရာ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၉၊ ၁။ ၆။ မ၊ ဋီ၊ ၃။
၁၄၆။)

ပညာဇီဝိ (တိ) [ပညာ+ဇီဝိ] ပညာဖြင့်
အသက်-ရှင်-မွေး-လေ့ရှိသော၊ သူ။ သစ္စံ
ဟဝေ သာဒုတရံ ရသာနံ၊ ပညာဇီဝိ ဇီဝိတ-
မာဟု သေဋ္ဌံ။ သံ၊ ၁။ ၂၉။ ပညာဇီဝိ ဇီဝိ-
တမာဟု သေဋ္ဌန္တိ ယော ပညာဇီဝိ... ပညာဇီဝိ-
ဇီဝိတိ၊ တံ ပညာဇီဝိ ပုဂ္ဂလံ သေဋ္ဌံ ဇီဝိတံ
ဇီဝိတိ အာဟုးသံ၊ ၄။ ၁။ ၉၁။ ပညာဇီဝိတံ
ပညာယ ဇီဝိနသိလောတံ ပညာဇီဝိ၊ ပညာ-

ပုဗ္ဗင်္ဂမစရိယောတိ အတ္ထော။ ပညာဇီဝိတံ စ
ပညာဝသေန ဣရိယတိ ဝတ္တတိ ဇီဝိတံ ပပတ္တေ-
တိတိ အတ္ထောတိ သေန္တော “ယော
ပညာဇီဝိ” တိ အာဒိမာဟ။ “ဇီဝိတ”န္တိ ကေမိ
ပဌန္တိ၊ ဇီဝန္တာနံ ပညာဇီဝိ သေဋ္ဌမာဟုတိ
အတ္ထော၊ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၆။ အထက်ပုဒ်လည်း
ကြည့်။

ပညာဇုတိ (တိ) [ပညာ+ဇုတိ] ပညာတည်း
ဟူသော-အရောင်-အလင်း။ ဇုတိမန္တောတိ
ပညာဇုတိယာ ယုတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄။

ပညာဇောတိ (တိ) [ပညာ+ဇောတိ] ပညာ
တည်းဟူသော-အရောင်-အလင်း။ အောက်
ပုဒ်ကြည့်။

ပညာဇောတိသမန္နာဂတ (တိ) [ပညာဇောတိ+
သမန္နာဂတ] ပညာတည်းဟူသော-အရောင်-
အလင်း-နှင့်ပြည့်စုံသော၊ သူ။ ဇောတိမန္တော-
တိ ပညာဇောတိသမန္နာဂတာ သာရိပုတ္တာ-
ယော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀။

ပညာဇောတိသမ္ပန္န (တိ) [ပညာဇောတိ+သမ္ပန္န]
ပညာတည်းဟူသော-အရောင်-အလင်း-နှင့်
ပြည့်စုံသော၊ သူ။ ဇောတိမန္တောတိ ပညာ-
ဇောတိသမ္ပန္နာ သာရိပုတ္တာယော။ ထေရ၊
၄။ ၂။ ၅၃၅။ (-သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၁၁။)

ပညာဌာန (န) [ပညာ+ဌာန] ပညာ-အရာ-
ဌာန။ ပုရဏဿ သီလံ ဣသိဒတ္တဿ ပညာဌာ-
နေ ဌိတံ၊ ဣသိဒတ္တဿ ပညာ ပုရဏဿ သီလ-
ဌာနေ ဌိတာ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၇။

ပညာဏ (န) [ပ+ဉာ+ယု။ ပညာဏံ၊ ပညာ-
ဏာနိ၊ ပညာဏာ။ နိတိ၊ ပဒ။ ၃၁၅။ ဉာ
အဝဓောဓနေ။ ... ပညာ၊ ပညာဏံ၊ ဉာဏံ၊
ဝိညာဏံ။ နိတိ၊ ဓာ။ ၂၀။ ပဇာနာတိ ဧကော
ဏာတိ ပညာဏံ၊ ပ-ပုဗ္ဗော ဉာ အဝဓောဓနေ
ဟု၊ နဿ ဧကော။ သုစိ။ ပညာယတိတိ ပညာဏံ

ဝိဇာနာတိတိ ဝိညာဏံ၊ သညာဏံ၊ နဿ ဣတ္ထံ။
 နိရုတ္တိံ။ နာ-၅၄၃။ (ပြဋ္ဌာန-သံ။ ပဏ္ဍာဏ-
 ပြာ)] (၁) (က) အသိ၊ ဉာဏံ၊ ပညာ။ (ခ)
 မြတ်-တိုးပွား-သော-အသိ-ဉာဏံ- ပညာ။
 (၂) အမှတ်အသား၊ သိ-ထင်ရှား-ကြောင်း
 -အမှတ်-လက္ခဏာ။

(၁) (က) ဣဒါနိ သီလပညာနံ သေဋ္ဌာ
 ဘာဝံ ကိစ္စတော ဒေသေန္တော “သီလပညာဏ-
 တော ဇယ”န္တိ အာဟ။...တတ္ထ ပဇာနနဋ္ဌေန
 ပညာဏံ၊ သီလတော ပညာဏတော စ ပဋိပ-
 က္ခဇယော။ ထေရဂ္ဃ၊ ၂။ ၂၂၃။ ဘူရိ မန္တာ စ
 ပညာဏံ၊ ဉာဏံ ဝိဇာ စ ယောနိ စ။ ဓာန်။
 ၁၅၃။ (ခ) သီလပညာဏန္တိ သီလဉ္စ ပညာ-
 ဏဉ္စ သီလပညာဏံ။ ပညာဏန္တိ ပညာယေဝ။
 ဒီ၊ ၁။ ၂၅။ ပကဋ္ဌံ ဥက္ကဋ္ဌ ဉာဏံ ပညာဏန္တိ
 ပါကတိကံ ဉာဏံ နိဝိတ္တေတုံ “ပညာဏ” န္တိ
 ဝုတ္တန္တိ တပိဒံ ပကာရေဟိ ဇာနနတော
 ပညာ ဝါတိ အာဟ “ပညာဏန္တိ ပညာယေ-
 ဝါ” တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၃၁။ ပကဋ္ဌံ ပဝစုံ ဝါဉာဏန္တိ
 ပညာဏန္တိ ဘဂဝတော ဉာဏံ ဝိသေသေတွာ
 ဝုတ္တံ။ မဒ္ဓါ၊ ၃။ ၂၀။ (-မဒ္ဓါ၊ ၃။ ၃၀။ သုတ္တနိ၊
 ၄။ ၂၄။ သီ၊ ၁။ ၁၆။ ၂။ ၂၆။) (၂) ကိံသု
 ရထဿ ပညာဏံ၊ ကိံသု ပညာဏမဂ္ဂိနော။
ဓဇော ရထဿ ပညာဏံ၊ ဓူမော ပညာဏ-
 မဂ္ဂိနော။ သံ၊ ၁။ ၃၉။ ပညာယတိ ဧတေနာတိ
 ပညာဏံ။ သံ၊ ၄။ ၉။ ပညာဏ (ဇာ၊ ၂။
 ၃၂၇) န္တိ ပါကဋ္ဌိဘာဝကာရဏံ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။
 ပညာဏံ တွက်ဗုဒ္ဓိသု။ ဓာန်။ ၁၀၆။
 (-မဒ္ဓါ၊ ၂။ ၃၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၅။ ဇာ၊ ၄။
 ၅။ ၂၀၅။ ဝဇီရ၊ ၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၇၄။ ဝိမတိ၊
 ၁။ ၁၃၅။ သီ၊ ၁။ ၁၆။ ၁။ ၉၄။)

ပညာဏဝန္တ (တိ) [ပညာဏ+ဝန္တ။ (ပြဋ္ဌာနဝတ်
 -သံ။ ပဏ္ဍာဏဝတ်-ပြာ)] အသိ-ဉာဏံ-
 ပညာ - ရှိသော၊ သူ၊ သုတွာန ဗုဒ္ဓဝစနံ၊
 တိက္ခု၊ ပညာဏဝါ ဣဓ။ သုတ္တနိ၊ ၃၀။

ပညာဏဝါတိ ပညာဏံ ဝုစ္စတိ ဝိပဿနာ
 အနိစ္စာဒိပ္ပကာရေသု ပဝတ္တတ္ထာ၊ ကာယ
 သမန္နာဂတောတိ အတ္ထော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။
 ၂၄။ ပညာဏဝါ သော ဥဒ ပညာဏပွိ
 (သုတ္တနိ၊ ၄၄၃။ စူဠနိ၊ ၁၅) တိ ပညာဏဝါ
 သောတိ ပဏ္ဍိတော ပညဝါ ဗုဒ္ဓိမာ ဉာဏီ
 ဝိဘာဝိ မေဓာဝိ။ စူဠနိ။ ၁၃၂။ (-အပါ။
 ၃၆။ ဇာ၊ ၁။ ၃၂။ ဇာ၊ ၂။ ၄၅၊ ၁၄၂။ ဒီ၊ ၄။
 ၁။ ၁၅၄။ မဒ္ဓါ၊ ၁။ ၂၀။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၆။ ဇာ၊ ၄။ ၅။
 ၂၃၉၊ ၅၃၇။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၀။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁၆။
 ၃၀။ ဒီ၊ ၁။ ၂၃။ သီ၊ ၁။ ၁၆။ ၂။ ၅၆။ ၂။ ၆။
 မဒ္ဓါ၊ ၁။ ၅၇။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၀။)

ပညာတ (တိ) [ပ + ဉာ + တ။ ချာတော
 ပတိတော ပညာတော-ဘိညာတော ပထိ-
 တော သုတော။ ဓာန်။ ၇၂၄။ ဉာ အဝဗော-
 ဓနေ၊ တော၊ ပညာတော၊ အဘိညာတော
 စ။ ဓာန်၊ ၇၂၄။ (ပြဋ္ဌာတ-သံ)] ထင်ရှား
 -ကျော်စော- အသိများ- သော၊ သူ။ တုံ
 ခေါသိ ကေသိ ပညာတော “အဿဒမ္မသာ-
 ရထီ” တိ။ အံ၊ ၁။ ၄၂။ ပညာယိဿတိတိ
 ပညာတော အဘိညာတော ဘဝိဿတိ၊
 တတ္ထ သန္နိဿိဿတိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊
 ၄။ ၂။ ၆၅။ (-မဒ္ဓါ၊ ၃။ ၁၉၊ ၇၉။ သံ၊ ၄။ ၃။
 ၁၆၊ ၁၂၀။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၇၃။
 ဓမ္မာ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၆။ ဝိမာနာ၊ ၄။ ၉၊ ၁၂၂-၅၊ ၁၆၇။
 ထေရဂ္ဃ၊ ၁။ ၁၅၊ ၄၄။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၆၃။ ဇာ၊ ၄။
 ၁။ ၁၇၂။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၃၀၊ ၂၇။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၀။
 သာရတ္ထ၊ ၁။ ၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၄၀။ ဒီ၊ ၁။
 ၂၉၀၊ ၃၂၀။ သီ၊ ၁။ ၁၆။ ၁။ ၉၄။ သီ၊ ၁။ ၁၆။ ၂။
 ၂၀၊ ၂၉၇။ မဒ္ဓါ၊ ၂။ ၁၇၇။ မဒ္ဓါ၊ ၃။ ၄၂၂။
 သံ၊ ၁။ ၃၂၊ ၂၉၅။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၄၉၅။ အံ၊ ၁။
 ၂။ ၇၇၊ ၁၅၂။)

ပညာတိဏှခဏ္ဍ (ပ) [ပညာ + တိဏှ + ခဏ္ဍ]
 ပညာတည်းဟူသော ထက်သော သန်လျက်။
 သော မဟာယောဓော ဝိယ သန္နာဟံ သီလ-

သန္ဓာဟံ ကတော ပညာတိဏှခဂ္ဂံ ဂဟေတွာ ခဂ္ဂေန သေကတ္တမ္မေ ဝိယ အရဟတ္တမဂ္ဂေန တဏှေသိကံ ဆိန္ဒိတွာ။ မဟာနိဌ။ ၇၃။

ပညာတေဇ (ပု) [ပညာ+တေဇ] (ခ) ပညာ ဟူသော-တန်ခိုး- ရှိန်စော် - အာနုဘော်။ (၂) ပညာ၏- အစွမ်း- ရှိန်စော်- အာ- နုဘော်။ (ခ) တေဇောတိ ပဉ္စ တေဇာ စရဏတေဇော ဂုဏတေဇော ပညာတေဇော ပုညတေဇော ဓမ္မတေဇော။ ပဋိသံ။ ၉၉။ စရဏတေဇောတိ စရန္တိ တေန အဂတံ ဒိသံ နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆန္တိတိ စရဏံ။ ကိံ တံ ? သီလံ။ တဒေဝ ပဋိပက္ခကာပနဋ္ဌေန တေဇော။... ပညာတေဇောတိ သမာဓိနာ လဒ္ဓပတိဋ္ဌော ဝိပဿနာတေဇော။ ပဋိသံ။ ၁၁။ ၂၉၃။ (-ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၆။) (၂) တထာဂတဿ ဟိ သီလတေဇေန ပညာတေဇေန ဓမ္မတေဇေန ငသန္တံ ပါရမိနံ အာနုဘာဝေန အယံ မဟာပထဝီ သမာ မဒု ပုပ္ပါဒိကိဏ္ဍာ ဟောတိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၅၇။

ပညာတေဇန (န) [ပညာ+တေဇန] ပညာ- ဉာဏ်-ကို -ထက်အောင်ပြု-သွေး-ခြင်း။ ဝေနေယျသတ္တာနံ စိတ္တေ ပရိသမန္တတော တောသနံ ဟောတိ၊ ပညာတေဇနဉ္စ။ နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၇။

ပညာဒေ (တိ) [ပညာ+ဒေ+အ။ ရှု။ ၅၆၀။] ပညာကို ပေးတတ်သော (ဘုရား)။ အနော- မနာမံ နိပုဏတ္ထဒဿိံ၊ ပညာဒေ ကာမာ- လယေ အသတ္တံ။ သံ၊ ၁။ ၃၀။ သုတ္တနိ။ ၃၀၅။ ပညာဒေန္တိ အနုယပညာဓိဂမာယ ပဋိပဒံ ကထနဝသေန ပညာယ ဒါယကံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၈၀။ (-သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၁။)

ပညာဒသက (န) [ပညာ+ဒသက] ပညာ-ဉာဏ် -ပွင့်လင်း- တိုးပွား- များပြား - ရာ ၁၀- နှစ်အပေါင်း၊ ပညာဒသကအရွယ်။ (အသက် ၄၀-မှ သည် ၅၀-အထိ ၁၀-နှစ်ကို ပညာဒ-

သကအရွယ်ဟု ခေါ်သည်။ ထိုအရွယ်၌ ပင် ကိုယ်ပညာဉာဏ် အားနည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပင် ယောဗ္ဗနမာန် ဝေးကွာခြင်းနှင့် ကိလေ- သာ နည်းပါးလာခြင်းကြောင့် ပညာဉာဏ် အနည်းငယ် ဖြစ်ပေါ် တိုးပွားလာနိုင်သည်။) တတော အပရာနိ ဒသ ပညာဒသကံ နာမ၊ တဒါ ဟိဿ ပညာ သုပ္ပတိဋ္ဌိတာ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၅၄။ မန္တတာဗာဟုလ္လေန ပဝတ္တံ ဝဿာနံ ဒသကံ မန္တဒသကံ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၀၈။ (-ဇော၊ ၄။ ၃၉၇။)

ပညာဒသကပ္ပတ္တ (တိ) [ပညာဒသက+ပတ္တ] ပညာဒသကအရွယ်သို့ ရောက်သော၊ သူ။ တထာ ဣန္ဒြိယပရိပါကံ ဥပဂတာနံ ပညာ- ဒသကပ္ပတ္တာနံ ဣန္ဒြိယပရိပါကံ နိဿာယပိ ကုသလံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၈။

ပညာဒဿန (န) [ပညာ+ဒဿန] ပညာမျက်စိ။ သတဉ္စ သပ္ပုရိသာနံ ပညာဒဿနေန ပဿန္တေနံ နိဗ္ဗာနံ အာလောကော ဝိယ ဝိဝဋ္ဌံ ဟောတိ။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၄၅။

ပညာဒါယက (တိ) [ပညာ+ဒါယက] ပညာကို ပေးတတ်သော (ဘုရား)။ ပညာဒေ-ကြည့်။

ပညာဓဇ (တိ) [ပညာ+ဓဇ] ပညာတည်း ဟူသော-အလံ-တံခွန်- ရှိသော၊ သူ။ ဂေါ- တမော ဘုရိပညာဏော ဉာဏပညာဏော ပညာဓဇော ပညာဏေတု။ စူဠနိ။ ၂။ ၃။ ပညာဓဇောတိ ဥဿိတဋ္ဌေန ပညာဝ ဓဇော အဿာတိ ပညာဓဇော။ စူဠနိ၊ ၄။ ၈၄။ (-ပဋိသံ။ ၃၇၇။ မဟာနိ။ ၃၉၃။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၁၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၄။)

ပညာဓန (န) [ပညာ+ဓန။ အဝဓာရဏပုဗ္ဗ- ပဒေါ ယထာ...ဂုဏော ဝေ ဓနံ ဂုဏဓနံ။ ဝေ သဒ္ဓါဓနံ၊ သီလဓနံ၊ ပညာဓနံ။ ရှု။ ၃၄၃။]

ပညာသာလျှင်ဖြစ်သော ဥစ္စာ၊ ပညာဥစ္စာ။ သတ္တ အရိယဓနာနိ၊ သဒ္ဓါဓနံ သီလဓနံ ဟိရိဓနံ ဩတ္တပ္ပဓနံ သုတဓနံ စာဂဓနံ ပညာဓနံ။ ဒီ၊ ၃။ ၂၀၈။ ကတမဉ္စ ဘိက္ခဝေ ပညာဓနံ? ဣမ ဘိက္ခဝေ အရိယသာဝကော ပညဝါ ဟောတိ။ပ။ သမ္မာဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ ပညာဓနံ။ အံ၊ ၂။ ၃၉၉။ တတ္ထ သမ္ပတ္တိပဋိလာဘဌေး သဒ္ဓါဝဓနံ သဒ္ဓါဓနံ။ သေ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ ပညာဓနံ ပနေတ္ထ သဗ္ဗသေဋ္ဌံ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၂။ (-စူဠနိ၊ ၁၀၂၊ ၁၃၂၊ ၁၇၂။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၃။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၀၂။ ထေရ၊ ၄။ ၁၅၃။)

ပညာဓနဝစု (တိ) [ပညာဓန+ဝစု] ပညာဥစ္စာ ဖြင့်-ကြီးပိုး-ကြယ်ဝ-သော၊ သူ၊ မဟာဒ္ဓနောတိ ပညာဓနဝစုတ္တေပိ ပဘာဝမဟတ္တေန မဟန္တံ ပညာဓနမဿာတိ မဟာဒ္ဓနော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၇၄။

ပညာဓနဝတ္ထ (န) [ပညာဓန+ဝန္တ+တ္ထ။ နန္တ-ကိုချေ။] ပညာဥစ္စာရှိသော သူ၏ အဖြစ်။ ဓနဝါတိ ပသံသိတဗ္ဗပညာဓနဝတ္တာ နိစ္စယုတ္တ-ပညာဓနဝတ္တာ အတိသယဘာဝေန ပညာဓနဝတ္တာ ဓနဝါ။ ဧတေသုပိ ဟိ တိသု အတ္တေသု ဣဒံ ဝစနံ သဒ္ဓဝိဒု ဣစ္ဆန္တိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၇၄။

ပညာဓနဝန္တ (တိ) [ပညာဓန+ဝန္တ] ပညာဥစ္စာရှိသော၊ သူ။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပညာဓနသမိဒ္ဓိ (တိ) [ပညာဓန+သမိဒ္ဓိ] ပညာဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။ အစောတိ ပညာဓနသမိဒ္ဓိယာ သမိဒ္ဓေါ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၇၄။

ပညာဓိက (တိ) [ပညာ + အဓိကာ] လွန်ကဲသော ပညာရှိသော၊ သူ။ ပညာဓိကာနံ ဟိ သဒ္ဓါ မန္တာ ဟောတိ၊ ပညာ တိက္ခာ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၄၃။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၁။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၅။

စရိယာ၊ ၄။ ၃၂။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၀။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၂၉၈။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၇။ (-နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၃၄၊ ၁၅၄။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၁။ ၁။)

ပညာဓိကာရ (ပု) [ပညာ+အဓိကာရ] ပညာ-အရာ - ဌာန။ ပညာဝိသယေတိ ပညာဓိကာရေ။ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဝသေန ဟိ ပဝတ္တိ ဝဒတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁။

ပညာဓိကမ (ပု) [ပညာ+အဓိကမ] ပညာကိုရခြင်း။ ဒုပ္ပညာနံ ပညာဓိကမာယ ငါယမတိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၀၄။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၂၈၂။

ပညာဓိကမူပါယ (ပု) [ပညာဓိကမ+ဥပါယ] ပညာရခြင်း၏ အကြောင်း။ သုဿုသာယ သက္ကစ္စံ ပညာဓိကမူပါယံ သုဏာတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂။ ပညာဓိကမူပါယန္တိ ပရိယတ္တိဓမ္မမာဟ။ တေနာဟ “သုဏာတိ” တိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၆။

ပညာဓိဋ္ဌာန (န) [ပညာ+အဓိဋ္ဌာန] (၁) ပညာဓိဋ္ဌာနံ။ (က) ပညာဟူသော-တည်ကြောင်း-တည်ရာ - တည်ခြင်း။ (ခ) ပညာ၏-တည်ကြောင်း - တည်ရာ။ (ဂ) ပညာဟူသော-တည်ကြောင်း-တည်ရာ-တည်ခြင်း-ရှိသော တရား (သီလစသည်)။ (တိ) (၂) ပညာဓိဋ္ဌာန်ရှိသော၊ သူ။ (၁) စတ္တာရိ အဓိဋ္ဌာနာနိ၊ ပညာဓိဋ္ဌာနံ၊ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ၊ စာဂါဓိဋ္ဌာနံ၊ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၉၁။ အဓိဋ္ဌာနာနိတိ ဧတ္ထ အဓိတိ ဥပသဂ္ဂမတ္တံ။ အတ္ထတော ပန တေန ဝါ တိဋ္ဌန္တိ၊ တတ္ထ ပါ တိဋ္ဌန္တိ၊ ဌာနမေဝ ဝါ တံတဂုဏာဓိကာနံ ပရိသာနံ အဓိဋ္ဌာနံ၊ ပညာဝ အဓိဋ္ဌာနံ ပညာဓိဋ္ဌာနံ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၅။ သဗ္ဗပါရမိနံ သမ္မဟသင်္ဂဟတော ဟိ စတ္တာရိ အဓိဋ္ဌာနာနိ။ သေယျထိဒံ? သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ စာဂါဓိဋ္ဌာနံ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ ပညာဓိဋ္ဌာနန္တိ။ တတ္ထ အဓိတိဋ္ဌတိ ဧတေန၊ ဧတ္ထ ဝါ အဓိတိဋ္ဌတိ၊ အဓိဋ္ဌာနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ အဓိဋ္ဌာနံ၊ သစ္စန္တ တံ အဓိဋ္ဌာနဉ္စ၊ သစ္စဿ

ဝါ အဓိဋ္ဌာနံ၊ သစ္စံ အဓိဋ္ဌာနမေတဏှာတိ ဝါ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ။ ဧဝံ သေသေသပိ။ စရိယာ၊ ဌ။ ၃၁၄။ ဒီ၊ ဌီ၊ ၁။ ၉၅။ သီ၊ ဌီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၁။ အဓိတိဋ္ဌတိ ဧတေန၊ ဧတ္ထ ဝါ၊ အဓိဋ္ဌာနမတ္ထမေဝ ပါ တန္တိ အဓိဋ္ဌာနံ။ သစ္စန္တ တံ အဓိဋ္ဌာနန္တ၊ သစ္စဿ ဝါ အဓိဋ္ဌာနံ၊ သစ္စံ အဓိဋ္ဌာနံ တေဏှာတိ ဝါ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ။ သေသေသပိ ဧသေဝ နယော။ နေတ္တိ၊ ဌ။ ၂၀၄။ အဓိတိဋ္ဌတိ သီလာဒိ ဧတေန သစ္စေန၊ ဧတ္ထ ဝါ သစ္စေ နိမိတ္တဘူတေ၊ အဓိဋ္ဌာနမတ္ထမေဝ ဝါ တံ သစ္စန္တိ ဧဝံ ကရဏာဓိကရဏဘာပတ္တာပစ္စယဝသေန ပေဒိတဗ္ဗာ သမာနာဓိကရဏသမာသပက္ခေ။ တဏှာ အညပတ္တသမာသပက္ခေ။ ဣဝာရသ္မိံ ပန သမာသေ ကရဏာဓိကရဏတ္တာ ဂေ၊ တေ စ ခေါ သီလာဒိဝသေန စ ပေဒိတဗ္ဗာ။ နေတ္တိ၊ ဌီ၊ ၁၁၅။ (-နေတ္တိ၊ ၁၀၁။ ပေဋကော၊ ၂၆၄။ မ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၀၈။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၁၂။ နေတ္တိ၊ ဌ။ ၁၈၉။ မ၊ ဌီ၊ ၂။ ၃၉၈။ နေတ္တိ၊ ဝိ၊ ၂၆၆။) (၂) “စတုရာဓိဋ္ဌာနော အယံ ဘိက္ခု ပုရိသော”တိ ဣတိ ခေါ ပနေတံ ဝုတ္တံ၊ ကိဉ္ဇေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။ ပညာဓိဋ္ဌာနော သစ္စာဓိဋ္ဌာနော စာဂါဓိဋ္ဌာနော ဥပသမာဓိဋ္ဌာနော။... ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ ဝုတ္တံ။ မ၊ ၃။ ၂၃၂။ (အဓိဋ္ဌာနတရား ၄-ပါးနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို မဟာဗုဒ္ဓဝင်၊ ပ-တွဲ၊ ဒု-ပိုင်း၊ ၂၃၅-စသည်၌ ကြည့်။)

ပညာဓိဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟိတ (တိ) [ပညာဓိဋ္ဌာန + ပရိဂ္ဂဟိတ] ပညာဓိဋ္ဌာနံဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော။ ပညာဓိဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟိတာနိ သစ္စစာဂူသမာဓိဋ္ဌာနာနိ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမတော ဉာဏာနုပရိဝတ္တနတော စ။ စရိယာ၊ ဌ။ ၃၁၅။ ဒီ၊ ဌီ၊ ၁။ ၉၆။ သီ၊ ဌီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၂။

ပညာဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏ (န) [ပညာဓိဋ္ဌာန + ပရိပူရဏ] ပညာဓိဋ္ဌာနံ၏ ပြည့်စုံခြင်း။ ဝိသေသေန ကရဏာခေတ္တေ အဘိသမ္မောဓိယံ

ပညာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂတဿ ပညာဓိဋ္ဌာနပရိပူရဏမဘိဗျတ္တံ။ စရိယာ၊ ဌ။ ၃၁၆။ ဒီ၊ ဌီ၊ ၁။ ၉၇။ သီ၊ ဌီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၄။ (-ခုဒ္ဒက၊ ဌ။ ၁၆၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၁၃။ သုတ္တနိ၊ ဌ။ ၁။ ၂၉၀။)

ပညာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂတ (တိ) [ပညာဓိဋ္ဌာန + သမုဒါဂတ] ပညာဓိဋ္ဌာနံသို့ ကောင်းစွာ ရောက်သော၊ ပညာဓိဋ္ဌာနံနှင့် ပြည့်စုံသော။ သူ။ ပညာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂတဿ ဝေနေယျာနံ အာသယာဒိပရိဇာနနေန ပညာဓိဋ္ဌာနံ ပရိပူရဏံ။ စရိယာ၊ ဌ။ ၃၁၆။ ဒီ၊ ဌီ၊ ၁။ ၉၇။ သီ၊ ဌီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၃။

ပညာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂမ (ပ) [ပညာဓိဋ္ဌာန + သမုဒါဂမ] ပညာဓိဋ္ဌာနံသို့ ကောင်းစွာ ရောက်ခြင်း၊ ပညာဓိဋ္ဌာနံနှင့်ပြည့်စုံခြင်း။ တကြ ဟိ ဂဗ္ဘက္ခောန္တိဋ္ဌိတိအဘိနိက္ခမနေသု ပညာဓိဋ္ဌာနသမုဒါဂမေန သတော သမ္ပဇာနော...သီဟနာဒံ နဒိ။ စရိယာ၊ ဌ။ ၃၁၅။ ဒီ၊ ဌီ၊ ၁။ ၉၆။ သီ၊ ဌီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၃။ (-ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၁၂၊ ၁၃။)

ပညာဓိပတိ (ပ) [ပညာ + အဓိပတိ] ပညာဟူသော အကြီးအမှူး။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပညာဓိပတေယျ (တိ) [ပညာဓိပတိ + ဧတေယျ။ ပညာ + အာဓိပတေယျ။] (က) ပညာဟူသော အကြီးအမှူးမှ လာသော။ သူ။ (ခ) ပညာလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော-ပညာကြောင့် ဖြစ်သော-အကြီးအမှူး၏ အဖြစ်ရှိသော။ သူ။ ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဧကစ္စောပုဂ္ဂလော...န ပညာဂရဟောတိ န ပညာဓိပတေယျော။ အံ၊ ၁။ ၄၅၃။ ဣဓေကစ္စော ပညာဂရကော ဟောတိ... ပညာဓိပတေယျော။ ပဋိသံ၊ ၃၇၇။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၁၄။ ပညာ ဝေ အဓိပတိ ပညာဓိပတိ၊ ပညာဓိပတိတော အာဂတတ္တာ ပညာဓိပတေယျော။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆၁။ ပညာနိမိတ္တံ အာဓိပတေယျံ တေဏှာတိ ပညာဓိပတေယျော။ အံ၊ ဌီ၊ ၁။ ၂၈၄။ (-မဟာနိ၊ ၃၉၃။ စူဠနိ၊ ၂၁၃-၅။)

ပညာဓိမုတ္တ (တိ) [ပညာ+အဓိမုတ္တ] ပညာဉ္စ-
သက်ဝင်-ညွတ်ကိုင်း-သော။ သူ။ လူဇေ-
ကဇ္ဇော.... ပညာသယော ပညာဓိမုတ္တော။
ပဋိသံ။ ၃၇၇။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၁၄။ ပညာယ အဓိ-
မုတ္တောတိ ပညာဓိမုတ္တော။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆၁။
ပညာယ အဓိမုတ္တော တနိန္ဒောတိ ပညာဓိ-
မုတ္တော။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၄။

ပညာဓိဝစန (န) [ပညာ+အဓိဝစန] ပညာကို
ဟောသော သဒ္ဓါ။ ပညာ၏အမည်။ ယံ ယံ
ဝါ ပန လဗ္ဘတိ၊ တေန တေန ပညာဓိဝစနေန
နိဒ္ဓိသိတဗ္ဗံ။ နေတ္တိ။ ၁၆၅။ ယံ ဝါ ပနာတိအာ-
ဒိသု ယံ ဝါ အညံ ကိဉ္စိ ပညာယ အဓိဝစနံ။
သဗ္ဗံ တံ ယတ္ထ ကတ္တစိ သုတ္တေ အာဂတံ၊ တံ
သုတ္တံ ဉာဏန္တိ နိဒ္ဓိသိတဗ္ဗန္တိ အတ္တော။ နေတ္တိ၊
ဌ။ ၂၇၃။

ပညာဓုရ (န) [ပညာ+ဓုရ] (၁) ပညာဟူ
သော - အကြီးအမှူး - အဦး - ပဓာန။ (တိ)
(၂) ပညာဟူသော - အကြီးအမှူး - အဦး -
ပဓာန - ရှိသော။ (၁) ဣမသ္မိံ သာသနေ
လောကုတ္တရဓမ္မံ နိဗ္ဗုတ္တန္တဿ ဒွေ ဓုရနိ ဒွေ
သီသာနိ ဒွေ အဘိနိဝေသော.... သဒ္ဓါဓုရံ ပညာ-
ဓုရံ သဒ္ဓါသီသံ ပညာသီသံ သဒ္ဓါဘိနိဝေသော
ပညာဘိနိဝေသောတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၇၁ - ၂။
ပညာဓုရေနာ (အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၉) တိ ဝိပဿနာ-
ဘိနိဝေသနာ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၄။ ပညာဓုရေန
အဘိနိဝိဋ္ဌော (အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၀) တိ.... ပညာဓုရံ
ကတော အဘိနိဝိဋ္ဌော။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇၉။ (-အဘိ၊
ဌ၊ ၃။ ၄၄။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၄၂။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄၀။)
(၂) သဒ္ဓါဓုရော ပညာဓုရောတိ ဒုဝိဓာ။
ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၄၆။ ပညတ္တရတ္တာ ကုသလာနံ
လောကုတ္တရကတာယ စ ပညာဓုရတ္တာ ဝိမံ-
သာဓိပတိဿ သေသာဓိပတိနံ ပဓာနတာ
ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀၀။ (-ဒုဒ္ဓက၊ ဌ။
၁၅၄။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၃။)

ပညာနင်္ဂလ (န) [ပညာ+နင်္ဂလ] ပညာတည်း
ဟူသော သွန်တုံး၊ ပညာထွန်တုံး။ ပညာနင်္ဂ-
လေန သတိဖာလံ အာကောဇ္ဇေတွာ (သံ၊ ဌ၊
၁။ ၂၃၅) တိ ပညာသင်္ခါတေန နင်္ဂလေန
သဒ္ဓိံ သတိဖာလဿ ကောဗဒ္ဓဘာဝကရဏေန
အာကောဇ္ဇေတွာ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၄။ (-သံ၊ ဌ၊
၁။ ၂၃၂ - ၄။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၂ - ၄ - ၅။ သံ၊ ဌ၊
၁။ ၂၇၂။)

ပညာနယန (န) [ပညာ+နယန] ပညာတည်းဟူ
သော မျက်စိ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပညာနယနနာသက (တိ) [ပညာနယန +
နာသက] ပညာမျက်စိကိုမျက်ဆီးတတ်သော။
ပညာနိရောဓိကန္တိ ပညာနယနနာသကံ။
မဟာနိ၊ ဌ။ ၃၀၉။

ပညာနာနတ္တ (န) [ပညာ+နာနတ္တ] ပညာ၏-
ထူးသည်၏အဖြစ် - ထူးခြင်း။ ကေဿ
ပထဝီကသိဏပရိစ္ဆိန္နနကပညာ ဟောတိ။ ပ။
ကေဿ ဩဒါတကသိဏပရိစ္ဆိန္နနကပညာတိ
ဣဒံ ပညာနာနတ္တံ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၀၄။ (-ဗ၊ ဌ၊
၃။ ၁၀၀။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၅၃။ မူလဋီ၊ ၃။ ၃၆။)

ပညာနာနတ္တတာ (တိ) [ပညာ+နာနတ္တတာ]
ပညာ၏-ထူးသောသဘောရှိသည်၏အဖြစ်-
ထူးခြင်း။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဘာပေတွာ အာရမ္မ-
ဏနာနတ္တတာ ပညာနာနတ္တတာ အပ္ပေ-
ကဇ္ဇေ အသညသတ္တာနံ ဒေဝါနံ သဟဗျတံ
ဥပပဇ္ဇန္တိ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၄၄၀။ အာရမ္မဏနာနတ္တ-
တာတိ အာရမ္မဏဿ နာနတ္တဘာဝေါ။ မနသိ-
ကာရနာနတ္တတာဒိသုပိ သေဝေ နယော။
အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၀၃။

ပညာနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပညာ+နိဒ္ဒေသ] ပညာကို
အကျယ် - ညွှန်ပြရာ - ညွှန်ပြကြောင်း -
စကား (ဒီ၊ ၁။ ၁၁၇။ အဘိ၊ ဓ။ ၁၉)။ ပညာ-
နိဒ္ဒေသေ ပန ဈာနပညံ အဓိဋ္ဌာနံ ကတော
ဝိပဿနာပညာငသေနော ပညာနိယျာတနံ

ကတံ၊ တေနာဟ “ပဌမဇ္ဈာနာဒိနိ” တိ။ ဒီ၊ ငို၊
၁။ ၂၂၀။ ပညာနိဒ္ဓေသေ “ကောသလ္လ” န္တိ
အဘိဓမ္မေ ဝုတ္တိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၆၄။ (-သိ၊ ငို၊ သစ်၊
၂။ ၂၉၀။)

ပညာနိပုတ္တိ (တိ) [ပညာ+နိပုတ္တိ] ပညာ၏-
ပြီးစီး-ပြီးမြောက်-ခြင်း။ ပညာနိပုတ္တိ ဖလ-
ကိစ္စ၊ နိဗ္ဗာနသစ္စကိရိယာ ပန သမ္မာပဋိပတ္တိ-
ယာ ပရိယောသာနံ တတော ပရံ ကတ္တဗ္ဗာ-
ဘာဝတောတိ အာဟ “ဖလနိဗ္ဗာနာနိ ပရိ-
ယောသာနံ” န္တိ။ သံ၊ ငို၊ ၁။ ၂၀၄။

ပညာနိမိတ္တ (တိ) [ပညာ+နိမိတ္တ] ပညာလျှင်
အကြောင်းရင်းရှိသော၊ ပညာကြောင့်ဖြစ်
သော။ ပညာဓိပတေယျ-ကြည့်။

ပညာနိယျာတန (န) [ပညာ+နိယျာတန]
ပညာကို-အပ်နှင်း-ပြီးဆုံးစေ-ခြင်း။ ပညာ-
နိဒ္ဓေသ-ကြည့်။

ပညာနိရောဓိက (တိ) [ပညာ+နိရောဓိက]
ပညာကို-ချုပ်ငြိမ်း-ကွယ်ပျောက်-စေတတ်
သော၊ ပညာကို ဖျက်ဆီးတတ်သော။ ပဉ္စမေ
ဘိက္ခဝေ နိဝရဏာ အန္တကရဏာ အစက္ခ-
ကရဏာ အညာဏကရဏာ ပညာနိရောဓိကာ
ဝိဿာကပက္ခိယာ အနိဗ္ဗာနသံဝတ္တနိကာ။ သံ၊
၃။ ၈၆။ ရာဂေါ ခေါ အာဝုသော အန္တ-
ကရဏော ပညာနိရောဓိကော။ အံ၊ ၁။
၂၁၇။ ပညာနိရောဓိကာတိ ပညာယ နိရော-
ဓနာ။ သံ၊ ငွ၊ ၃။ ၁၈၉။ ကမ္မဿကတပညာ
ဈာနပညာဝိပဿနာပညာတိ ဣမာ တိသော
ပညာ အပ္ပဝတ္တိကရဏေန နိရောဓေတိတိ ပညာ
နိရောဓိကော။ အံ၊ ငွ၊ ၂။ ၂၀၁။ ပညာနိရော-
ဓိကောတိ အနုပုန္နန္နုပ္ပါဒနဥပုန္နပရိဟာနိ-
နိမိတ္တတာယ ဟိ ပညံ နိရောဓေတိတိ ပညာ-
နိရောဓိကော။ အံ၊ ငို၊ ၂။ ၁၈၆။ ပညာနိရောဓိက
(မဟာနိ၊ ၃၆၁) န္တိ ပညာနယနနာသကံ။
မဟာနိ၊ ငွ၊ ၃၈၉။ (-မ၊ ၁။ ၁၆၂။ အဘိ၊ က။
၁၇၁။ ဣတိဝုတ်။ ၂၅၁။ မဟာနိ၊ ၃၈၂၊ ၄၀၉။

စူဠနိ၊ ၂၀၆၊ ၂၁၂။ မ၊ ငွ၊ ၁။ ၃၈၄-၅။ အဘိ၊
ငွ၊ ၁။ ၄၁၃။ ဣတိဝုတ်၊ ငွ၊ ၂၅၀။ မ၊ ငို၊ ၂။ ၆၉။
သံ၊ ငို၊ ၂။ ၄၂၀။)

ပညာနိသေဝန (န) [ပညာ+နိသေဝန] ပညာကို-
မှီဝဲ-ဆည်းပူး-ခြင်း။ အနဝဇ္ဇဓမ္မာနံ ဥပကာ-
ရက ဓမ္မာသေဝနံ ဝိယ အနုပကာရကဓမ္မပရိ-
ဝဇ္ဇနံ ပညာနိသေဝနေနေဝ ဟောတိတိ
အာဟ “သမာဓိအာဒိန” န္တိ အာဒိ။ နေတ္တိ၊
ငို၊ ၅၄။

ပညာနိဿန္တ (ပု) [ပညာ+နိဿန္တ] ပညာ၏-
အကျိုး-အကျိုးဆက်။ တထာ တဿ ကမ္မဿ
သဒ္ဓါနိဿန္တဘာဝေန သောဝဏ္ဏမယံ၊ ပညာ-
နိဿန္တဘာဝေန ဥဋ္ဌာရံ။ ဝိမာန၊ ငွ၊ ၁၂။

ပညာနိဿိတမာနနိဂ္ဂဟတ္ထ (ပု) [ပညာ+နိဿိတ+
မာန+နိဂ္ဂဟ+အတ္ထ] ပညာ-၌-ကို-မှီသော
မာန်ကို နှိပ်ကွပ်ခြင်းဟူသော အကျိုး။ ပညာ-
နိဿိတမာနနိဂ္ဂဟတ္ထံ၊ ပညာယ ပရိဂ္ဂဟတ္ထဉ္စ
ဒိက္ခတ္ထံ ပုစ္ဆိတော သမာနော ပဉ္စံ ကထေသိ။
ဒီ၊ ငို၊ ၂။ ၂၁၀။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၁၆၇။)

ပညာနုကူလ (တိ) [ပညာ+အနုကူလ] ပညာနှင့်
သင့်လျော်သော (ဒေသနာ)။ ပုရိမာ ကရုဏာ-
နုကူလာ၊ ဣတရာ ပညာနုကူလာ။ မ၊ ငို၊ ၂။
၂၅၃။

ပညာနုဂ (တိ) [ပညာ+အနုဂ] ပညာသို့ အစဉ်
လိုက်သော (သတိ)။ ယသ္မာ ပန ပိဓာယိ-
ကာပိ သပိ မဂ္ဂက္ခဏေ ပညာနုဂါ၊ ပညာ-
ကိစ္စမေဝေတ္ထ အဓိကံ၊ တသ္မာ ဝုတ္တံ “ပညာ-
ယေတေ ပိဓိယရေ” တိ။ နေတ္တိ၊ ငို၊ ၅၀။

ပညာနုဂတ (တိ) [ပညာ+အနုဂတ] ပညာသို့
အစဉ်လိုက်သော (ဘုရား)။ ပညာယ စ
သဗ္ဗတ္ထ ဝိရုဇ္ဇတိ၊ ကရုဏာနုဂတတ္တာ န စ န
သဗ္ဗေသံ အနုဂဟာယ ပငတ္တော၊ ကရုဏာယ
သဗ္ဗေပိ အနုကမ္ပတိ၊ ပညာနုဂတတ္တာ န စ

န သဗ္ဗတ္ထ ဝိရတ္တစိတ္တော။ စရိယာ၊ ဌ။ ၂၇၂။
ဒီ၊ ဌ။ ၇၂။ သီ၊ ဌ။ သစ်၊ ၁။ ၂၅၉။ (-ဣတိ-
ဝုတ်၊ ဌ။ ၁၄။)

ပညာနုပတိတ (တိ) [ပညာ + အနုပတိတ]
ပညာ၏ ကျရောက်ရာဖြစ်သော (စိတ်)။ သဗ္ဗ
စိတ္တံ ဝိစာရာနုပတိတံ... ပညာနုပတိတံ ရာဂါ-
နုပတိတံ ဒေါသာနုပတိတံ။ ပ။ အနောတ္တပ္ပါ-
နုပတိတန္တိ၊ န ဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ။ အဘိ၊ က။
၃၀၃။

ပညာနုဘာဝ (ပု) [ပညာ + အာနုဘာဝ]
ပညာ၏-အစွမ်း-သတ္တိ-အာနုဘော်။ အထ
သတ္တာ ဒွါဒသယောဇနာယ ပရိသာယ
အန္တရေ “ထေရဿ ပညာနုဘာဝံ ဇာနန္တိ။”
တိ ပုထုဇ္ဇနပဉ္စကံ ဘူဝံ အာရဘိ။ အံ၊ ဌ။ ၁။
၉၈။ (-၉၉။ ပဋိသံ၊ ဌ။ ၂။ ၂၆၄။ ဣတိဝုတ်၊
ဌ။ ၁၅၀။ စရိယာ၊ ဌ။ ၃၂၀။ ဇာ၊ ဌ။ ၁။ ၄၃၁။
ဇာ၊ ဌ။ ၅။ ၁၂၈။ ဇာ၊ ဌ။ ၆။ ၁၆၃။ ဇာ၊ ဌ။ ၇။
၁၅၁။ နေတ္ထိ၊ ဌ။ ၁၅၂။ ဒီ၊ ဌ။ ၁။ ၇၉၊ ၁၀၀။
သီ၊ ဌ။ သစ်၊ ၁။ ၂၆၆၊ ၂၉၈။ အံ၊ ဌ။ ၁။ ၁၃၇။)

ပညာနုဘာဝနိဇ္ဈာန (န) [ပညာနုဘာဝ +
နိဇ္ဈာန] ပညာ၏-အစွမ်း-သတ္တိ-အာနုဘော်
-ဟူသော (လက္ခဏာ) နိဇ္ဈာန်။ အညာ-
ဝိမောက္ခန္တိ ပညာနုဘာဝနိဇ္ဈာနံ တံ (ပညာ-
နုဘာဝနိဇ္ဈာတံ။ သုတ္တနိ၊ ဌ။ ၂။ ၃၁၅။) ဝိမော-
က္ခံ ပုစ္ဆတိ။ စူဠနိ၊ ဌ။ ၄၃။

ပညာနုဘာဝပ္ပကာသန (န) [ပညာနုဘာဝ +
ပကာသန] ပညာ၏- အစွမ်း- သတ္တိ -
အာနုဘော်-ကိုပြခြင်း။ ဣမာနိ ပန ပဉ္စပိ
ဇာဟကာနိ ... သတ္တာရာ ဓမ္မသေနာပတိ-
သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ပညာနုဘာဝပ္ပကာသန-
တ္ထမေဝ ကထိတာနိ။ အံ၊ ဌ။ ၁။ ၁၀၃။

ပညာနုရူပ (တိ) [ပညာ + အနုရူပ] ပညာ
အား-သင့်လျော်-လျောက်ပတ် - သော။
အတ္တနော ပညာနုရူပေန ကေ ဝါ ဒွေ ဝါ

နိကာယေ၊ သကလံ ဝါ ပန တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓ-
ဝစနံ ဥဂ္ဂဏိတာ တဿ ဓာရဏံ ကထနံ
ဝါစနန္တိ ဣဒံ ဂန္ထဓရံ နာမ။ ဓမ္မ၊ ဌ။ ၁။ ၅။

ပညာနုဝတ္တက (တိ) [ပညာ + အနုဝတ္တက]
ပညာသို့ အစဉ်လိုက်သော (သတိ)။ တာနိ-
ယေဝ အသေက္ခာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ တံဟိ ခန္ဓေ-
ဟိ သင်္ဂဟိတာနိ သဒ္ဓါဝိရိယေဟိ သီလသမ္ဘ-
ဝတော သတိယာ စ ပညာနုဝတ္တကတ္တာ။
နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၁၉၈။ (-၂၅၂။)

ပညာနေပက္က (န) [ပညာ + နေပက္က] ပညာ
ဟူသော ရင့်ကျက်ခြင်း။ ကောဒိနိပကာတိ
ကေဂ္ဂစိတ္တာ စေဝ ပညာနေပက္ကေန စ သမန္နာ-
ဂတာ။ သံ၊ ဌ။ ၁။ ၁၀၁။

ပညာပက (တိ) [ပ + ဥပ + ကျ] ဥပ တော-
သနိသာနေသု။ ဉပတိ၊ ဉပယတိ။ ပညာ-
ပတိ၊ ပညာပယတိ၊ ပညတ္တိ။ ... ပ-ပုဗ္ဗော
နိက္ခိပနေ။ အာသနံ ပညာပတိ၊ ပညာ-
ပယတိ။ နိတိ၊ ဓာ။ ၃၂၂။ ဥပ ပညာပနေ၊
ပညပတိတိ ပညာပကော။ နိရုတ္တိ၊ နာ-
၅၄၇။] ခင်း - နေရာခင်း - သော၊ သူ။
ဓမ္မာသနေ ပညတ္ထေ ယာဝ ဥဿာရကော
ဝါဓမ္မကထိကောဝါ နာဂစ္ဆတိ၊ တာဝပညာ-
ပကာနံ ပလိဗောဓော။ ဝိ၊ ဌ။ ၃။ ၄၀-၁။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ။ ၉၂။

ပညာပက (တိ) [ပ + ဉာ + ကာပေ + ကျ] တာနိ
“ပညာပတိ၊ ပညာပယတိ” တိ ရူပါနိ ယဒါ
“ဉာအဝဗောဓနေ” တိ ဣမိဿာ ရူပါနိ သိယံ၊
တဒါ ဟေတုကတ္တုရူပါနိ ဘဝန္တိ ။ နိတိ၊ ဓာ။
၃၂၂-၃။ ထိ-၌ ပညာပက။] အထူးထူး-
အပြားပြား-သိစေတတ်သော။ သင်္ကေတော
ရူပါဒိသု န ကိဉ္စိ ဟောတိ၊ ... တံ တံ သင်္ကေ-
တိတဗ္ဗံ သင်္ကေတကရဏဉ္စ ဥပါဒါယ ဝေါဟာ-
ရမတ္ထော၊ တဿ စ ပညာပိကာ နာမပညတ္တိတိ

ယထာဝုတ္တဒေါသာပတ္တိံ ဒဿေန္တော “နာပိ သင်္ကေတဂ္ဂဟဏ” န္တိ အဝေါစ။ အနိဋ္ဌိ။ ၁၁၉၂။

ပညာပကာရ (ပု) [ပညာ+ပကာရ] ပညာ၏- အကွဲ-အပြား။ ဣတ္တိ ပဉ္စဝိဂ္ဂေပညာပကာရေန ဝိပဿိတော ဝေဒိတဗျော။ နေတ္ထိဝိ။ ၂၃၄။

ပညာပကာသန (န) [ပညာ+ပကာသန] ပညာကို ယင်ရှားပြခြင်း။ “ကသ္မာ အာဂတောသိ” တိ ဝတ္ထာ “တဝေ ပညာပကာသနန္တံ ပဏ္ဍိကာ” တိ ဝတ္ထေ “တေနဟိ မာ ပုန ဝေပကာသိ” တိ ဩဝေတိ။ ဒေ၊ ဌ၊ ၆။ ၁၇၅။

ပညာပက္ခ (ပု) [ပညာ+ပက္ခ] ပညာ၏ အဖို့အရာ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပညာပက္ခက (တိ) [ပညာပက္ခ+က။ ရှ။ ၃၇၈။] ပညာ၏အဖို့အရပ် ဖြစ်သော (သမာဓိ)။ သမာဓိပနေတ္ထ ဝိလပက္ခိကော ပညာယ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော၊ ပညာပက္ခိကော ဝါ ဘာဝေတဗ္ဗတော သိလာဓိဋ္ဌာနတော စ။ ထေရ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၂၃။

ပညာပစ္စုပ္ပန် (တိ) [ပညာ+ပစ္စုပ္ပန်] ပညာ ဟူသော - အကျိုး - ပစ္စုပ္ပန်-ရှိသော။ သမာဓိပဋ္ဌာနာ ဟိ ပညာ၊ ပညာပစ္စုပ္ပန်နော စ သမာဓိ။ စရိယ၊ ၄၊ ၂၇၁။ ဒိ၊ ၆၊ ၁၆၉။ သိ၊ ၆၊ ၁၁၁။ ၂၅၀။

ပညာပဇ္ဇောတ (ပု) [ပညာ+ပဇ္ဇောတ] ပညာ ရောင်၊ ပညာတည်းဟူသော - ဆီမီး - တန်ဆောင်-အလင်းရောင်။ စန္ဒရဇ္ဇောတော သူရိယပဇ္ဇောတော အဂ္ဂိပဇ္ဇောတော ပညာပဇ္ဇောတော။ ဣမေ ခေါ ဘိက္ခဝေ စတ္တာရော ပဇ္ဇောတာ။ အံ၊ ၁၊ ၄၅၇။ ပဇ္ဇောတနဝသေန စန္ဒောဝ စန္ဒပဇ္ဇောတောတိ။ ဧဝံ သဗ္ဗပရေသုပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗျော။ အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၃၉။ ပညာအာလောကော ပညာဩဘာသော ပညာပဇ္ဇောတော။ အဘိ၊ ၁၊ ၂၀။ ပဋိသံ၊ ၁၁၄။ နေတ္ထိ၊ ၆၅။ ပဇ္ဇောတနဋ္ဌေန ပညာဝ ပဇ္ဇော-

တော ပညာပဇ္ဇောတော။ အဘိ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၉၂။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၄၇။ နေတ္ထိ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၃၂။ (-အဘိ၊ ၁၊ ၂၂-၃-၅-၉၊ ၃၁-၂၊ ၇၅-၆-၈-၉၊ ၈၁-၂၊ ၉၀။ အဘိ၊ ပု၊ ၁၂၈။ မဟာနိ၊ ၃၄၊ ၅၉၊ ၂၆၀။ စူဠနိ၊ ၃၂။ နေတ္ထိ၊ ၈၈။ ဒိ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၇၁။ အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၄၀၄။ အဘိ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၀၈။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၅၀။ ဣတ္တိဝုတ်၊ ၄၊ ၁၊ ၆။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂၊ ၈၁။ ထေရ၊ ၄၊ ၁၊ ၄၇။ ထေရ၊ ၄၊ ၂၊ ၅၃၅။ နေတ္ထိ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၁၈။ ကင်္ဂါ၊ ၆၊ ၁၊ ၁၂၂။ ဒိ၊ ၆၊ ၁၊ ၃၊ ၁၇။ သိ၊ ၆၊ ၁၊ ၁၁၈။ ၁၇၀။ သိ၊ ၆၊ ၁၊ ၁၂၂။ ၃၃၇။ ဒိ၊ ၆၊ ၂၊ ၁၆။ မ၊ ၆၊ ၁၊ ၃၊ ၁၇။ သိ၊ ၆၊ ၁၊ ၃၊ ၁၇၁၊ ၁၄၀။ အံ၊ ၆၊ ၁၊ ၆၊ ၂၀။)

ပညာပဇ္ဇောတဓရ (တိ) [ပညာပဇ္ဇောတ+ဓရ+အ] ပညာရောင်ကို ဆောင်သော၊ ပညာတည်းဟူသော - ဆီမီး - တန်ဆောင် - အလင်းရောင်-ကို ဆောင်သော (ဘုရား)။ ဇုတိန္ဒရဿာတိ ဇုတိမတော၊... “ပညာပဇ္ဇောတဓရဿာ” တိ ဝါ ဝတ္ထု ဝဇ္ဇတိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၊ ၁၇။

ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတ (တိ) [ပညာပဇ္ဇောတ+ဝိဟတ] ပညာရောင်ဖြင့် အထူး-ပယ်ဖျောက်-ဖျက်ဆီး-အပ်ပြီးသော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမ (တိ) [ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတ + မောဟ + တမ] ပညာရောင်ဖြင့်အထူး- ပယ်ဖျောက် - ဖျက်ဆီး-အပ်ပြီးသော မောဟတည်းဟူသော အမှိုက်တိုက်ရှိသော၊ မောဟတည်းဟူသော အမှိုက်တိုက်ကို ပညာရောင်ဖြင့် အထူး - ပယ်ဖျောက်-ဖျက်ဆီး - ပြီးသော (ဘုရား)။ ကရုဏာသီတလဟဒယံ၊ ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမံ။ ဒိ၊ ၄၊ ၁၊ ၁။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၁။ သိ၊ ၄၊ ၁၊ ၁။ အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၁။ ပညာဝ... ပဇ္ဇောတောတိ ပညာပဇ္ဇောတော၊ သဝါသနပ္ပဟာနတော ဝိသေသေန ဟတံ သမုတ္တိဋ္ဌိတံ ဝိဟတံ၊ ပညာပဇ္ဇောတေန ဝိဟတံ ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတံ၊ မုယုန္တိ တေန၊ သယံ ဝါ မုယုတိ၊

မောဟနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ မောဟော၊
 အဝိဇ္ဇာ။ သေဝ....တမော ဝိယာတိ တမော၊
 ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတော မောဟတမော တေ-
 သာတိ ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမော၊
 တံ ပညာပဇ္ဇောတဝိဟတမောဟတမံ။ ဒီ၊ ဋီ၊
 ခ၊ ည၊ မ၊ ဋီ၊ ခ၊ ည။ သံ၊ ဋီ၊ ခ၊ ည။ အံ၊ ဋီ၊ ခ၊ ည။
 (-ဝဇိရ၊ ခ၊ ည။ သာရတ္ထ၊ ခ၊ ည။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ခ၊ ည။
 ခ၊ ည။)

ပညာပဋိနိဓဒ္ဒသ (ပ) [ပညာ + ပဋိနိဓဒ္ဒသ]
 ပညာကို တဖန်ညွှန်ပြကြောင်း (တ-သဒ္ဒါ)။
 န ဟိ ပညာပဋိနိဓဒ္ဒသဘာဝေ ဒယာဝိသေ
 သနံတ-သဒ္ဒေါ ဟောတိ၊ ကရုဏာပဋိနိဓဒ္ဒသ-
 ဘာဝေ စ ဟောတိတိ။ မူလဒီ၊ ခ၊ ည။ ၆။

ပညာပဋိဘာန (န) [ပညာ + ပဋိဘာန] ပညာ
 ဟူသော-ဉာဏ်-ပဋိဘာနံ၊ အဘိက္ခန္ဓတရာတိ
 ရူပသမ္ပတ္တိယာ စေဝ ပညာပဋိဘာနာဒိ-
 ဂုဏဟိ စ အမေ အဘိဘုယျ ပရေသံ
 ကာမနိယတရာ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ခ၊ ည။ ၇။ (-သီ၊ ဋီ၊
 သစ်၊ ခ၊ ည။ ၆။)

ပညာပဋိလက္ခဏ (ပ) [ပညာ + ပဋိလက္ခဏ] ပညာ-
 ဉာဏ်-ကိုရခြင်း၊ ပညာ-ဉာဏ်-ရရှိ-တိုးပွား-
 -ရင့်ကျက် - ခြင်း။ ဧကမေဓာ ဘိက္ခဝေ
 ဘာဝိတော ဗဟုလိကတော ပညာပဋိ-
 လက္ခဏာယ သံဝတ္တတိ။ အံ၊ ခ၊ ည။ ၄။ ပညာ-
 ပဋိလက္ခဏာယ သံဝတ္တန္တိတိ ကတမော ပညာ-
 ပဋိလက္ခဏော၊ စတုန္တံ မဂ္ဂဉာဏာနံ စတုန္တံ
 ဖလဉာဏာနံ စတုန္တံ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏာနံ ဆန္တံ
 အဘိညာဉာဏာနံ တေသတ္တတိနံ ဉာဏာနံ
 သတ္တသတ္တတိနံ ဉာဏာနံ လာဘော ပဋိလက္ခဏာ-
 ဘော ပတ္တိ သမ္ပတ္တိ ဖဿနာ သမ္ဘိကိရိယာ
 ဥပသမ္ပဒါ ပညာပဋိလက္ခဏာယ သံဝတ္တန္တိတိ
 အယံ ပညာပဋိလက္ခဏော။ ပဋိသံ၊ ခ၊ ည။ ၅။ အံ၊
 ခ၊ ည။ ၄။ ပညာပဋိလက္ခဏာယ သံဝတ္တန္တိ (သံ၊
 ခ၊ ည။ ၅။) တိ တေ သတ္တ သေက္ခာ ပညံ
 ပဋိလက္ခန္တိနာမ၊ ခိဏာသဝေါ ပဋိလဒ္ဓပညော

နာမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သံ၊ ခ၊ ည။ ၂။ (-
 ပဋိသံ၊ ခ၊ ည။ ၅။ သုတ္တနိ၊ ခ၊ ည။ ၁၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ခ၊
 ခ၊ ည။ သံ၊ ဋီ၊ ခ၊ ည။ ၁၀။ ခ၊ ည။ အံ၊ ဋီ၊ ခ၊ ည။ ၇။)

ပညာပဋိလက္ခဏာရဏ (န) [ပညာပဋိလက္ခဏာ +
 ကာရဏ] ပညာ - ဉာဏ် - ရရှိ - တိုးပွား -
 ရင့်ကျက် - ခြင်း၏ အကြောင်း။ (ယင်းတို့
 ကား - (၁) အရွယ်ကြီးရင့်ခြင်း၊ (၂) အမြဲ
 အရံအကျော်အစောများခြင်း၊ (၃) အဖန်ဖန်
 မေးမြန်းခြင်း၊ (၄) ဆရာနှင့်ပေါင်းသင်းခြင်း၊
 (၅) သင့်လျော်စွာ နှလုံးသွင်းခြင်း၊
 (၆) ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်း၊ (၇) ချစ်ခင်သူ
 နှင့် ပေါင်းသင်းခြင်း၊ (၈) သင့်လျော်သော
 အရပ်၌ နေထိုင်ရခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ မိလိန္ဒ။
 ၁၀။ တနည်း - ပညာရခြင်း အကြောင်းတို့
 ကား - (၁) ယုံကြည်မှု 'သဒ္ဓါ' တရား၊
 (၂) နာယူလိုမှု 'သုဿာသ' တရား၊
 (၃) မမေ့လျော့မှု 'အပ္ပမာဒ' တရား၊
 (၄) စဉ်းစားဝေဖန်မှု 'ဝိစက္ခဏာ' တရားတို့
 ဖြစ်သည်။ သံ၊ ခ၊ ည။ ၂။ သုတ္တနိ၊ ခ၊ ည။ ၃။ သံ၊
 ခ၊ ည။ ၂။ သုတ္တနိ၊ ခ၊ ည။ ၂။ မဟာ-
 ဗုဒ္ဓပင်၊ အတွဲ-၄။ နှာ - ၂၉၂-၃။ အဋ္ဌ ပညာ-
 ပဋိလက္ခဏာရဏာနိ။ မိလိန္ဒ။ ၁၀။

ပညာပဋိလက္ခဏဂတ (တိ) [ပညာပဋိလက္ခဏာ +
 ဂတ] ပညာရခြင်း (အကျိုး) ငှာ ဖြစ်သော၊
 ပညာ-ဉာဏ်-ရရှိ-တိုးပွား-ခြင်းကို ဖြစ်စေ
 တတ်သော။ ပညာပဋိလက္ခဏဂတေန ကမ္မုနာ၊
 မနုဿဘူတော သုခုမတ္ထဝိ အဟု။ ဒီ၊ ခ၊ ည။ ၂။
 ပဋိလက္ခဏဂတေနာတိ ပဋိလက္ခဏာယ
 ဂတေန။ ဒီ၊ ခ၊ ည။ ၁။ ပဋိလက္ခဏာယ
 ဂတေနာတိ ပဋိလက္ခဏာယ ပဇ္ဇေနေ၊
 ပဋိလက္ခဏသံဝတ္တနိယေနာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊
 ဋီ၊ ခ၊ ည။ ၁။

ပညာပဋိလက္ခဏသံဝတ္ထနိက (တိ) [ပညာပဋိလက္ခဏာ +
 သံဝတ္ထနိက] ပညာ-ဉာဏ်-ရရှိ-တိုးပွား-
 ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော။ ပညာဒဒန္တိ

ပညာပဋိလာဘသံဝတ္တနိကာယ ပဋိပတ္တိယာ
ကထနေန ပညာဒါယကံ။ သုတ္တနိဋ္ဌာဝ။
၂၁။

ပညာပဋိလာဘဟေတု (ပ) [ပညာပဋိလာဘ +
ဟေတု] ပညာ-ဉာဏ်-ရရှိ-တိုးပွား-ခြင်း၏
အကြောင်း။ အဋ္ဌ ပညာပဋိလာဘဟေတု၊
အဋ္ဌ သမ္မတ္တာနိ။ ဒီဋ္ဌ၊ ၃။ ၅။ (-သံ၊ ၄။
၃၀၃။ သုတ္တနိဋ္ဌာဝ။ ၂၂။ သံ၊ ၄။ ၃၂၆။)
ပညာပဋိလာဘကာရက-လည်းကြည့်။

ပညာပတိရူပက (တိ) [ပညာ + ပတိရူပက။ ထိ - ခွံ
ပညာပတိရူပိကာ။] ပညာနှင့်အသွင်တူသော၊
ပညာ - အတု - အယောင် - ဖြစ်သော။
ဝိမံသာ နာမ ဝိစာရဏာ၊ သာ ပနေတ္ထ အတ္ထ-
တော ပညာပတိရူပကော လောဘသဟဂတ-
စိတ္တုပ္ပါဒေါ၊ မိစ္ဆာဘိနိဝေသော ဝါ အယော-
နိသော မနသိကာရော၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝါ
ဒိဋ္ဌိဝိပုဗ္ဗိန္ဒြိယန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁၄၅။ အတ္ထိ န
ပညာ ပညာပတိရူပိကာတိ၊ န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ။
အဘိ၊ က။ ၄၅၃။ (-သီ၊ ၄။ သစ်၊ ၁။ ၃၉၉။
မ၊ ၄။ ၂။ ၉။)

ပညာပတောဒ (ပ) [ပညာ + ပတောဒ] ပညာ
တည်းဟူသော-နှင့်တံ-တံဖျာ။ သတိရသ္မိံ၊
ပန ပညာပတောဒဉ္စ ဂဟေတွာ ပကတိ-
ဖုဋ္ဌောကာသေ စိတ္တံ ဌပေတွာ မနသိကာရော
ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၉။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၉။
“သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေက္ခာရော” တိ ဧတ္ထ သမ္မာ-
ဒိဋ္ဌိပဒဿ “သမ္မာဒိဋ္ဌိ နာမ ပညာသတ္တံ ပညာ-
ခရော ပညာရတနံ ပညာပတောဒေါ ပညာ-
ပါသာဒေါ (နေတ္ထိ၊ ၈၈) တိ ယံ ဝစနံ ဝုတ္တံ၊ ဣဒံ
ဝစနံ ဝေဝစနံ။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၂၅၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၂၇၆။)

ပညာပဒဋ္ဌာန (န) [ပညာ + ပဒဋ္ဌာန] (၁)
ပညာဟူသော - နီးစွာသော အကြောင်း-
ပဒဋ္ဌာန၊ ပညာပဒဋ္ဌာန။ (၂) ပညာ၏-
နီးစွာသော အကြောင်း-ပဒဋ္ဌာန။ (တိ) (၃)

ပညာဟူသော- နီးစွာသော အကြောင်း-
ပဒဋ္ဌာန - ရှိသော။ (၁) ပဋိပဒါဒယော
ပညာပဒဋ္ဌာနာဒိကာ၊ သတိပဋ္ဌာနာဒယော
ပန သတိပဋ္ဌာနာဒိကာ။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၂၆၆။
(၂) ဣဒါနိ ဝိသေသတော ပညာပဒဋ္ဌာန-
ဘူတာယ သုညကထာယ အနန္တရံ ကထိ-
တာယ ပညာကထာယ အပ္ပဗ္ဗတ္တာနုဝဏ္ဏနာ။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၄၇။ အထံ၊ ၁။ ပဏ္ဍိတဝေဒနီယ-
တော သာတ္ထန္တိ ပညာပဒဋ္ဌာနတာယ အတ္ထ-
သမ္ပန္နတံ အာဟ၊ တတော ပရိက္ခေကဇနပု-
သာဒကံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၂၇၄။ (-နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၁၉၇။) (၃) ပညာတိ
ပညာပဒဋ္ဌာနာယ ဥပါယပညာယေတံ နာမံ။
ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၁။

ပညာပဒဋ္ဌာနသမာဓိ (ပ) [ပညာပဒဋ္ဌာန +
သမာဓိ] ပညာ၏-နီးစွာသော အကြောင်း-
-ပဒဋ္ဌာန-ဖြစ်သော သမာဓိ။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပညာပဒဋ္ဌာနသမာဓိဟေတု (ပ) [ပညာပဒဋ္ဌာန +
သမာဓိ + ဟေတု] ပညာ၏-နီးစွာသော
အကြောင်း-ပဒဋ္ဌာန-ဖြစ်သော သမာဓိ၏
အကြောင်း။ အထ ဝါ ရတနတ္ထယပူဇနဿ
ပညာပဒဋ္ဌာနသမာဓိဟေတုတ္တာ ပညာပါဋ္ဌဝ။
ဝုတ္တံ၊ ၂။ တဿ သမာဓိဟေတုတ္တံ....သမာဓိဿ
စ ပညာယ ပဒဋ္ဌာနဘာဝေါ ဝုတ္တော-
ယေပ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃။ (-သီ၊ ၄။
သစ်၊ ၁။ ၄။)

ပညာပ(ပွ)ဓာန (တိ) [ပညာ + ပဓာန] ပညာ
ဟူသော - အကြီး - အမှူး - ဦးစီး - ပဓာန -
ရှိသော၊ ပညာပြဋ္ဌာန်းသော။ ဝိသေသတော
အနတ္တာနုပဿနာ ပညာပဓာနာတိ အာဟ
“သုညတဝိမောက္ခမုခံ ပညာက္ခန္ဓော” တိ။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၅၄။ သာ န ဝိနယဒေသနာ ဝိယ
ကရုဏာပဓာနာ၊ နာပိ အဘိဓမ္မဒေသနာ
ဝိယ ပညာပဓာနာ၊ အထ ခေါ ကရုဏာ-

(၅) အပြားအားဖြင့် - သိမှတ်စေ -
ဟောပြု - တတ်သော။ ပညာပနဝသေန
ပညာ၊ ကိန္တိ ပညာပေတိ? အနိစ္စန္တိ ပညာ-
ပေတိ၊ ဒုက္ခန္တိ ပညာပေတိ၊ အနတ္တာတိ ပညာ-
ပေတိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဣ၊ ၁၉၇။ ပညာပနတော
(သင်္ဂဟ၊ ၁၄၂)တိ ပကာရေဟိ အတ္ထပညတ္တိ-
ယာ ဉပနတော။ ဝိဘာဝိနိ၊ ၂၅၃။ (-အ၊ ငွ-
၃။ ၃၃၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၃၄။ စူဠနိ၊ ၄။ ၃၀။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၄၂။ မူလနိ၊ ၁။ ၁၇၈-၉။ အနုဋ္ဌိ၊
၁။ ၁၉၁။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁၈၉၊ ၁၉၀ - ၅၊ ၂၅၁။)
(၆) ထင်ရှားစေတတ်သော။ ပညာပနဋ္ဌ(၂)
ကြည့်။ (၇) ပညတ်ရာ၊ အပြားအားဖြင့်-
သိမှတ်စေ-ဟောပြု-ရာ(အရပ်)။ ပညာပန-
ဋ္ဌာန-ကြည့်။

ပညာပနက (တိ) [ပညာပန+က] ပညတ်တတ်
သော၊ အပြားအားဖြင့်-သိမှတ်စေ - ဟော
ပြု-တတ်သော။ သူ။ ရူပကသိကာဒိလာဘဝ-
သေန တံတံဒိဋ္ဌိဝါဒိသယမေဝ ပရိကပေတော
တံ အာဒါယ ပဂ္ဂယ ပညာပနကာ စတ္တာ-
ရာ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၁၀၉။

ပညာပနကာရဏ (န) [ပညာပန+ကာရဏ] ပညတ်ခြင်း၏အကြောင်း။ ယေ ပနေတ္ထ ဒိန္တိ
ပရိညာနံ ပညာပနကာရဏံ ဒိဋ္ဌိဉ္စေသ သိလဗ္ဗ-
တဉ္စ “တေ ပဟာတဗ္ဗ” နိ ယထာသဘာဝ-
တော ဇာနန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၈။

ပညာပနဋ္ဌ (ပု) [ပညာပန+အတ္ထ] (၁) ပညတ်-
အပြားအားဖြင့်သိမှတ်စေ-တတ်သည်၏အဖြစ်
ဟူသော-အနက်-သဘော။ (၂) ထင်ရှား
စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော - အနက်-
သဘော။ (၃) ပညာပေတဗ္ဗဋ္ဌေန စေသာ
ပညတ္တိ နာမ၊ န ပညာပနဋ္ဌေန။ အဘိ၊ ၄။ ၁။
၂၇။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၅၅။ (၂) တဿ တဿ
အတ္တဿ ပါကဋကရဏသင်္ခါတေန ပညာန-
ဋ္ဌေန ပညာ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၁။ ပဋိသိ၊ ၄။ ၁။
၃၄၂။ ပဋိသိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၈။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁။ ၃၂။

ပညာပနဋ္ဌာန (န) [ပညာပန+ဋ္ဌာန] ပညတ်မှု
ဋ္ဌာန၊ အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေရာဋ္ဌာန။
ဇာတိဂေါတ္တာဒိနံ ပညာပနဋ္ဌာနေ ဗြာဟ္မ-
ဏောဝ သေဋ္ဌော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၄၅။ (-မ၊ ၄။ ၁။
၂၂၁။)

ပညာပနတ္ထ (ပု) [ပညာပန+အတ္ထ] (၁) ပညတ်-
အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ - ခြင်းအကျိုး။
(၂) ပညတ်-အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ-
တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော - အနက်-
သဘော။ (၃) ခန္ဓာဒိဖဿာဒိသတ္တာဒိဣတ္တာ-
ဒိနာမဿ ပညာပနတ္ထာယ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၇။
(၂) အတ္တဿ ပညာပနတ္ထေန ပညတ္တိ။ သိ၊
၄။ ၂။ ၂၂၈။

ပညာပနဓမ္မ (ပု) [ပညာပန+ဓမ္မ] ပညတ်-
အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ - တတ်သော
တရား။ ပညာပနဓမ္မော ဒိဋ္ဌိ၊ တပုစ္စယဓမ္မော
စ ယထာသကံ ပစ္စယဝသေနော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ န
ပစ္စယေဟိ ဝိနာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၁။ (-သီ၊ ၄။ ၁။
၁။ ၄၆၀။)

ပညာပနဝတ္ထ (န) [ပညာပန+ဝတ္ထ] ခင်းခြင်း-
ခင်းရာ-၌ပြုကျင့်ရသောဝတ်။ ဣဒံ ဟိ ပညာ-
ပနဝတ္ထံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၁။

ပညာပနဝိဓာန (န) [ပညာပန+ဝိဓာန] ပညတ်ပုံ
အစီအရင်။ ဣဒါနိ သဗ္ဗေသံ သိက္ခာပဒါနံ
ပညာပနဝိဓာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၁။
၁၂။

ပညာပနဟေတု (ပု) [ပညာပန + ဟေတု] ပညတ်-
အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ-ခြင်း၏
အကြောင်း။ ယဒေတံ “သဿတော အတ္တာ
စ လောကော စာ”တိ ပညာပနဟေတုဘူတံ
သုခါဒိဘေဒံ တိဝိဓမ္မိ ဝေဒယိတံ။ သီ၊ ၄။ ၁။
၁။ ၄၅၉။

ပညာပနိယ (တိ) [ပ+ည+ဏာပ+အနိယ] ပညတ် -
အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ - အပ်

သော။ တံ ဥပါဒါယ ပညာပနီယတော နတ္ထိ
ဧတ္ထ ဥပါဒိသေသောက္ခိ အနုပါဒိသေသံ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၄၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၄၀။)

ပညာပတာ (တိ) [ပညာ+ပတာ] ပညာတည်း
ဟူသော အလင်းရောင်၊ ပညာရောင်။ တေဒဂ္ဂံ
ဘိက္ခဝေ ဣမာသံ စတုန္တံ ပတာနံ ယဒိဒံ
ပညာပတာ။ အံ၊ ၁။၄၅။

ပညာပတာဝဿနတ္ထ (ပ) [ပညာ+ပတာဝ+
ဧဿနတ္ထ] ပညာ၏ အစွမ်းကိုပြခြင်းအကျိုး။
အယံ ဗောဓိသတ္တဿ ပညာပတာဝဿနတ္ထံ
....ဂေမာဟ။ ဇာ၊ ၄။၅။၃၆၇။

ပညာပတာဝိတ (တိ) [ပညာ+ပတာဝိတ]
ပညာသည်ဖြစ်စေအပ်သော၊ ပညာဖြင့်ထုံအပ်
သော။ ပညာပတာဝိတံ အတ္တနော အရိယ-
ဗလာဝဟံ ပဋိဝေဓဉာဏံ။ မ၊ ၄။၁။၃၃၃။
သံ၊ ၄။၂။၄၄။ အံ၊ ၄။၂။၂၅၄။ အံ၊ ၄။၃။၂၆၅။
အဘိ၊ ၄။၂။၃၈၂။ ပဋိသံ၊ ၄။၂။၂၃၃။ ပညာ-
ပတာဝိတန္တံ စိရကာလပရိဘာဝိတာယ ပါရမိ-
တာပညာယ ဝိပဿနာပညာယ စ ဥပ္ပါဒိတံ။
သံ၊ ၄။၂။၅၇။

ပညာပတာဝုဂ္ဂတစာရုကိတ္တိ (တိ) [ပညာပတာဝ+
ဥဂ္ဂတ+စာရု+ကိတ္တိ] ပညာစွမ်းဖြင့် ပျံ့နှံ့
ဧကံသောတင့်တယ်ကျော်စောခြင်းရှိသော။
ပညာပတာဝုဂ္ဂတစာရုကိတ္တိံ သုသန္တဝုတ္တိဉ္စ
အထော နမိတွာ။ ပဋိသံ၊ ၄။၁။၁။ (-မဟာနိ၊
၄။၁။)

ပညာပတာသ (ပ) [ပညာ+ပတာသ] ပညာ
တည်းဟူသော အလင်းရောင်၊ ပညာရောင်။
ခန္ဓာဒိလောကံ ပညာပတာသေန ပတာသေ-
တိ။ ဝိမတိ၊ ၁။၂၁၇။

ပညာပတာသိတ (တိ) [ပညာ+ပတာသိတ]
ပညာဖြင့် - ထွန်းလင်း - တောက်ပ - သော။
ကရုဏာသိတလတ္တံ၊ ပညာပတာသိတတ္ထဉ္စ

ဘဂဝတော ဒဿေတု “ဗုဒ္ဓစန္ဒေ ဗုဒ္ဓါဒိစ္စေ” တိ
တေ ဥဘယံ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၂။၂၇၂။

ပညာပ(ပွ)ဘေဒ (ပ) [ပညာ+ပဘေဒ] ပညာ-
အထူး-အပြား။ ကေဓမ္မော ဘိက္ခဝေ ဘာဝိ-
တော ဗဟုလိကတော ပညာပဘေဒါယ သံ-
ဝတ္တတိ။ အံ၊ ၁။၄၅။ ပညာပဘေဒါယာတိ
ပညာယ ပဘေဒဂမနတ္ထံ။ အံ၊ ၄။၁။၄၁၁။
အနေကေသံ ပညာပဘေဒါနံ ဝသေန ဉာဏ-
စာရံ ဒဿေတိ။ ဒီ၊ ၄။၁။၇။ (-ပဋိသံ၊ ၄။၂။
၂၄၉၊ ၂၅၂။ သီ၊ ၄။၁။၁။၁၆၊ ၄၃၂။ မ၊ ၄။၁။
၇။ သံ၊ ၄။၁။၇။ အံ၊ ၄။၁။၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။၂။၇၄။
မူလ၊ ၄။၁။၃။ အနု၊ ၄။၁။၇။ နေတ္ထိ၊ ၄။၂။)

ပညာပဘေဒကုသလ (တိ) [ပညာပဘေဒ+
ကုသလ] ပညာ-အထူး-အပြား-၌ လိမ္မာ
သော၊ ပညာ - အထူး - အပြား - ကိုသိခြင်း၌
ကျွမ်းကျင်သော။ ပညာပဘေဒကုသလော
ပဘိန္နဉာဏော အဓိကပဋိသမ္ဘိဒေါ။ ပဋိသံ၊
၃၇၅၊ ၃၈၃။ မဟာနိ၊ ၁။၃၈၂၊ ၂၇၇၊ ၃၇၇။ စူဠနိ၊
၁၇၅။ ဗုဒ္ဓံ ဘဂဝန္တံ....ပညာပဘေဒကုသလံ
အဓိကပဋိသမ္ဘိဒံ။ စူဠနိ၊ ၂၀၉။ ပညာပဘေဒ-
ကုသလောတိ အတ္တနော အနန္တဝိကပေု
ပညာပဘေဒေ ဆေကော။ ပဋိသံ၊ ၄။၂။၂၅၂။
မဟာနိ၊ ၄။၂။၂၃၃။ ပညာပဘေဒကုသလန္တိ
‘ယာ ပညာ ပဇာနနာ ဝိစယော ပဝိစယော’ -
တိအာဒိနာ နယေန ပညာယ ပဘေဒဇာနနေ
ဆေကံ။ စူဠနိ၊ ၄။၃။ (-ပဋိသံ၊ ၄။၂။၂၆၄။)

ပညာပ(ပွ)ဘေဒဇနန (န) [ပညာပဘေဒ+
ဇနန] ပညာ-အထူး-အပြား-ကို ဖြစ်စေ
တတ်သော။ ဣဓ ပန “ပညာပဘေဒဇနန-
ဿာ” တိ သွာယမာဂမော ထောမိတော။ သံ၊
၄။ ၁။ ၁၆။ ဂန္ထာရမ္မေ အာဒိတောပိ “ပညာ-
ပဘေဒဇနနဿာ” တိ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ၄။၂။၅၇၁။
(-မူလ၊ ၄။၂။၂၆၅။)

ပညာပဘေဒပတာဝိတ (တိ) [ပညာပဘေဒ+
ပတာဝိတ] ပညာ- အထူး- အပြား-သည်

ဖြစ်စေအပ်သော။ ပညာပဘေဒပဘာဝိတေ
ဂုဏဝိသေသေ သန္ဓာယ ဂဒတိ။မ၊ဋီ၊၃။၂၇၀။

ပညာပမုခ (တိ) [ပညာ+ပမုခ] ပညာလျှင်
ပြဋ္ဌာန်းခြင်း ရှိသော၊ ပညာပြဋ္ဌာန်းသော။
သဒ္ဓါပမုခါ ဟိ လောကီယာ ဂုဏာ၊ ပညာပ-
မုခါ လောကုတ္တရာ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၇၄။ မ၊ဋီ၊၁။
၂၃၀။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၅။

ပညာပယတိ (ကြိ) [ပ+ဥ ပ+ဏယ+တိ] ခင်း
၏။ နေရာခင်း၏။ တံ ဒိသ္မာန အမှာကံ၊
ဥဋ္ဌာယာသနံ တဿာ ပညာပယံ။ ထေရီ။
၄၂၇။ ဥဋ္ဌာယာသနံ တဿာ ပညာပယံန္တိ
ဥဋ္ဌဟိတော အာသနံ တဿာ ထေရီယာ ပညာ-
ပေသိ။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၂၇၅။ ပညာပယံ သု-
သံ၊ဋ္ဌ။၂။၂၃၇။ အံ၊ဋ္ဌ။၁။၁၅၇။ အံ၊ဋ္ဌ။၂။၃၂။
၂၀၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ။၂။၂၇၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ။၂။၃၀၁။
သာရတ္ထ၊၃။၃၂၄။ ပညာပယံ -ထေရီ၊၄၂၇။
အ၊ပ၊၁။၁၀၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ။၂။၁၃၃။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။
၂၇၀-၅။

ပညာပယတိ (ကာ၊ကြိ) [ပ+ည+ဏာပယ+
တိ] ပညတ်၏။ အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ
၏။ ဘဂဝါ တိက္ခိန္ဒိယဿ အဓိပညာသိက္ခာယ
ပညာပယတိ။ နေတ္ထိ။ဂ၊၃။ (-၁၀၄။မဟာနိ၊ဋ္ဌ။
၅။)ပညာပယိ-ကခါ၊ဋီ၊သစ်။၄၅၁။ ပညာပယိ
-အ၊ပ၊၂။၂၄၃။ ထေရီ၊ဋ္ဌ။၁၀၉။

ပညာပယန္တိ (တိ) [ပ+ည+ဏာပယ+အန္တိ]
ပညတ်-အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ-သော၊
သူ။ ဘေန် သမယေန ဟေတုဘူတေန ကရ-
ဏဘူတေန စ သိက္ခာပဒါနိ ပညာပယန္တော။
ဒီ၊ဋ္ဌ။၁။၃၄။သိက္ခာပဒါနိ ပညာပယန္တောတိ....
သိက္ခာပဒါနိ ပညာပေန္တော။ သီ၊ဋီ၊သစ်။၁။
၁၇၃။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ။၁။ဂ၊၁။ မ၊ဋ္ဌ။၁။၁၀။ သံ၊ဋ္ဌ။၁။
၁၀။ သာရတ္ထ၊၁။၂၀၁။)

ပညာပယမာန (တိ) [ပ+ဥ ပ+ဏယ+မာန]
ခင်းသော၊ နေရာခင်းသော။ တေ စ အာ-

ဂန္တုကာ ဘိက္ခု။ နေဝါသိကေဟိ ဘိက္ခုဟိ
သဒ္ဓိံ ပဋိသမ္မောဒမာနာ သေနာသနာနိ
ပညာပယမာနာ။မ၊၂။၁၁၉။ ဥဒါန။၁၀၄-၅။
သေနာသနာနိ ပညာပယမာနာတိ.... မဇ္ဈိမိဋ္ဌ-
ကဋ္ဌသာရကောဒိနိ နိဟရိတော ပပေါဋ္ဌေတွာ
ယထာဌာနေ သဏ္ဌာပယမာနာ။မ၊ဋ္ဌ။၃။၁၂၁။
သေနာသနာနိ ပညာပယမာနာတိ.... မဇ္ဈိမိဋ္ဌ-
ကဋ္ဌသာရကောဒိနိ နိဟရိတော ပပေါဋ္ဌေတွာ
ယထာဌာနံဋ္ဌပနာဒိဝသေန ပညာပေန္တော စ။
ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၆၃။

ပညာပယမာန (တိ) [ပ+ည+ဏာပယ+မာန]
ပညတ်-အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ-သော၊
သူ။ ဇေမေဝ ခေါ ဝစ္ဆယေန ရူပေန တထာ-
ဂတံ ပညာပယမာနော ပညာပေယျ။ မ၊၂။
၁၅၅။ (-၁၅၆။ သံ၊၂။၉၅၊၂၇၊၅၄၆။ အံ၊
၃။၄၁၀။ အဘိ၊က။၁၁၃-၄။ နေတ္ထိ။၅၇။)

ပညာပယိ (ကြိ) [ပ+ဥ ပ+ဏယ+ဣ] ခင်းပြီ။
ပညာပယတိ -ကြည့်။

ပညာပယိ သု (ကြိ) [ပ+ဥ ပ+ဏယ+ဥ] ခင်း
ကုန်ပြီ။ ပညာပယတိ -ကြည့်။

ပညာပယိ (ကာ၊ကြိ) [ပ+ည+ဏာပယ+ဣ]
ပညတ်- အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ-ပြီ။
ပညာပယတိ -ကြည့်။

ပညာပယိ (ကာ၊ကြိ) [ပ+ည+ဏာပယ+ဣ]
ပညတ်- အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ-ပြီ။
ပညာပယတိ -ကြည့်။

ပညာပယောဂ (ပု) [ပညာ + ပယောဂ] (ခ)
ပညာနှင့် ယှဉ်ခြင်း။ (၂) ပညာ၏ အား
ထုတ်ခြင်း။(ခ) သောယေဝ ပညာပယောဂ-
ဝသေန အဘိမင်္ဂလသမ္မတဋ္ဌေန ပုရိသာသ-
ဘော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ။၂။၂၅၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၅၄။
(၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပညာပယောဂဗလဝတာ (တိ) [ပညာပယောဂ
+ဗလဝတာ] ပညာ၏အားထုတ်မှု-အားရှိ-

အာ'ကောင်း-သည်၏အဖြစ်။ အာဒိသဒ္ဓေန
ပညာပယောဂဗလဝတံ ပမောဒုဗ္ဗိလာဝနဉ္စ
သင်္ကဏာတိ။ ဒီ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၃၃၃။ မ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၃၉၀။
သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၄၃၉။ အံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၆၀။

ပညာပယောဂမန္တတာ (ထိ) [ပညာပယောဂ+
မန္တတာ] ပညာ၏အားထုတ်မှု အားနည်း
သည်၏ အဖြစ်။ ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ပညာ-
ပယောဂမန္တတာယ ဝါ ဥပသမသုခါနိဂမိမေ-
န ဝါ နိရဿာဒံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၃၇၃။
မ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၃၀၂။ အံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၄၀၁။ အဘိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။
၂၇၁။ ပညာပယောဂမန္တတာယာတိ ပညာ-
ဗျာပါရဿ အပ္ပဘာဝေန။ ဒီ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၃၃၄။
မ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၃၉၀။ အံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၆၁။ (-သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၃။
၂၀၀။ ပဋိသံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၁၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၁။
မဟာနိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၄၁၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂၇။ ဝိမတိ၊
၁။ ၂၁၉။ ဒီ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၃၃၃။ မ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၃၇၉။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊
၂။ ၄၃၇-၉။ အံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၆၀။ အံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၃။ ၁၄၆။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၁၅၉။)

ပညာပယောဂသမ္ပတ္တိ (ထိ) [ပညာပယောဂ+
သမ္ပတ္တိ] ပညာ၏ အားထုတ်မှုနှင့် ပြည့်စုံ
ခြင်း။ ပညာပယောဂသမ္ပတ္တိယာ ဥပသမ-
သုခါနိဂမိမေန စ အနိရဿာဒံ။ ဒီ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၃၃၄။
မ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၃၉၁။ သံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၄၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။
၁၅၉။

ပညာပယောဇနပရိနိဗ္ဗာန (န) [ပညာ +
ပယောဇန+ပရိနိဗ္ဗာန] ပညာ၏ အကျိုး-
အဆုံးတိုင်ရောက်-ပြီးမြောက်-ခြင်း။ ပညာ-
ပယောဇနပရိနိဗ္ဗာနေန ပညာဓိဋ္ဌာနံ ပရိ-
ပုဏ္ဏံ။ စရိယာ၊ ဇ္ဇိ၊ ၃၁၆။ ဒီ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၉၇။

ပညာပယောဇနပရိနိဗ္ဗာန (န) [ပညာပယော-
ဇန+ပရိနိဗ္ဗာန] ပညာ၏အကျိုး-ဝန်းကျင်
ခပ်သိမ်းချုပ်ငြိမ်း-ကုန်ဆုံး-ခြင်း။ ပညာ-
ပယောဇနပရိနိဗ္ဗာနေန ပညာဓိဋ္ဌာနပရိပူရ-
ဏံ။ သီ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၉၄။

ပညာပရိဂ္ဂဟ (ပ) [ပညာ+ပရိဂ္ဂဟ] ပညာဖြင့်
သိမ်းယူခြင်း။ ပညာပရိဂ္ဂဟေ စ နေသံ
အသတိ ပညာယာရုမ္ဘာဒိဘာဝေါ န သိယာ။
မ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၂၂။ အံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၃။ ၂၁၇။

ပညာပရိဂ္ဂဟိတ (တိ) [ပညာ+ပရိဂ္ဂဟိတ] ပညာ
သည်-သိမ်းဆည်း-ထောက်ပံ့- အပ်သော။
ပညာပရိဂ္ဂဟိတံ အဝိဇ္ဇာယ န ဣဉ္ဇတိ။ ဝိ၊ ဇ္ဇိ၊
၁။ ၁၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆။ မဟာနိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၃။ ၃၁၄။
နေတ္ထိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁၄၉။ ပညာပရိဂ္ဂဟိတန္တိ...ပဇာန-
နလက္ခဏာယ ပညာယ ဥပတ္တိန္နိတံ။ သာရတ္ထ၊
၁။ ၃၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၇။ (-အဘိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၃၁၀။
စရိယာ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂၇၀။ ဒီ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၆၇။ သီ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၁။
၂၄၉။)

ပညာပရိဏာမိတ (တိ) [ပညာ+ပရိဏာမိတ]
ပညာဖြင့်- ရင့်ကျက်-ဖြစ်- စေအပ်သော။
ယောဂဝိဟိတေသုတိ ယောဂေါ ဝုစ္စတိ ပညာ၊
ပညာဝိဟိတေသု ပညာပရိဏာမိတေသုတိ
အတ္ထော။ အဘိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၃၉၂။ (-ဒီ၊ ဇ္ဇိ၊ ၃။ ၂၀၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၇၇။)

ပညာပရိဇောတ (တိ) [ပညာ + ပရိဇောတ]
ပညာဖြင့်-ဆေးကြော-သုတ်သင်-စင်ကြယ်
စေ-အပ်သော။ သီလပရိဇောတာ ဟိ ဘော
ဂေါတမ ပညာ၊ ပညာပရိဇောတံ သီလံ။
ဒီ၊ ၁။ ၁၁၆။ (-အံ၊ ဇ္ဇိ၊ ၃။ ၃၂၄။ ထေရ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။
၂၂၃။)

ပညာပရိဗြူဟန (တိ) [ပညာ+ပရိဗြူဟန]
ပညာကို တိုးပွားစေတတ်သော။ သမ္မောဟ-
ဝိဓမနတော၊ ပညာပရိဗြူဟနတော စ
မဟာဗျူဟသုတ္တံ မောဟစရိတာနံ သပ္ပာယ်။
ဒီ၊ ဇ္ဇိ၊ ၂။ ၂၃၆။

ပညာပရိဘာဝိတ (တိ) [ပညာ+ပရိဘာဝိတ]
ပညာဖြင့် ထုံမွမ်းအပ်သော။ ပညာပရိဘာ-
ဝိတံ စိတ္တံ သမ္ပဒေဝ အာသဝေဟိ ဝိမုစ္စတိ။
ဒီ၊ ၂။ ၆၇၊ ၇၁၊ ၁၀၂။ အဘိ၊ ဇ္ဇိ၊ ၁။ ၂၀၇။ (-သံ၊
၃။ ၃၂၂။)

ပညာပရိယာယ (ပု) [ပညာ+ပရိယာယ] ပညာ
၏-ဝေဝုဇ်-ပရိယာယ-စကားလှယ်။ န
ကေဝလံ ပညာပရိယာယေနေဝ၊ အထ ခေါ
ပညိန္ဒြိယာဒိပရိယာယေနပိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။
နေတ္ထိ၊ ၂၇၃။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၆။ ဒီ၊ ၂။
၆၅။ မ၊ ၂။ ၁၃၄။ သံ၊ ၂။ ၁၃၄။)

ပညာပရိယာယဒဿနတ္ထ (ပု) [ပညာပရိယာယ
+ဒဿန+အတ္ထ] ပညာ၏ ပရိယာယကို ပြ
ခြင်းအကျိုး။ အပိ စာတိ ပညာပရိယာယ-
ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ အံ၊ ၂။ ၁၂၄။

ပညာပရိယာယဝစန (န) [ပညာပရိယာယ+
ဝစန] ပညာ၏-ဝေဝုဇ်-ပရိယာယ-စကား
လှယ်-စကား။ ဣမေဟေဝ အညာနိပိ ပညာ-
ပရိယာယဝေဝစနာနိ ဝုတ္တာနိ ဟောန္တိ။
ပဋိသံ၊ ၂။ ၂၆၁။ (-အံ၊ ၂။ ၁၂၄။)

ပညာပရိသုဒ္ဓ (တိ) [ပညာ+ပရိသုဒ္ဓ] ပညာ-
ဖြင့်-ကြောင့်-စင်ကြယ်သော။ သဗ္ဗာ ဟိ
ပါရမိယော သစ္စပ္ပဘာဝိတာ စာဂပရိဗျ-
ဉ္ဇိတာ ဥပသမောပဗြူဟိတာ ပညာပရိသုဒ္ဓါ။
စရိယာ၊ ၄။ ၃၁၅။ ဒီ၊ ၂။ ၆၆။ သီ၊ ၂။ ၁၃၄။
၂၆၂။ (-ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၂။)

ပညာပရိဟာနိ (ထိ) [ပညာ+ပရိဟာနိ] ပညာ
၏ဆုတ်ယုတ်ခြင်း။ တေ ပတိကံလိဋ္ဌံ ဘိက္ခဝေ
ပရိဟာနိနံ ယဒိဒံ ပညာပရိဟာနိ။ အံ၊ ၁။ ၁၃။
ယဒိဒံ ပညာပရိဟာနိတိ ယာ သော မမ
သာသနေကမ္မဿကတပညာယ....ဖလပညာ-
ယစ ပရိဟာနိ၊ သော ပစ္ဆိမာ သော လာမ-
ကာ သော ဆဉ္စနိယာတိ အတ္ထော။ အံ၊ ၄။ ၁။
၆၃။ (-သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၆၆။)

ပညာပသံသန (န) [ပညာ+ပသံသန] ပညာ
ကို-ချီးမွမ်း-ချီးကျူး-ခြင်း။ ဣဒံ သတ္တာ
ဇေတဝနေ ဝိဟရန္တော ပညာပသံသနံ
အာရဗ္ဘ ကထေသိ။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၀။ (-ဇာ၊
၄။ ၄။ ၂၂၄။)

ပညာပါဠဝ (န) [ပညာ+ပါဠဝ] (၁) ပညာ၏
ထက်မြက်ခြင်း။ (တိ) (၂) ပညာ၏ထက်
မြက်ခြင်းရှိသော၊ ပညာထက်မြက်သော၊ သူ။
(၁) ရတနတ္ထယပူဇနဿ ပညာပဋ္ဌာနသ-
မာဓိဟေတုတ္တာ ပညာပါဠဝံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃။
(-သီ၊ ၂။ ၁၃၄။ အံ၊ ၂။ ၁၃၄။) (၂)
ရတနတ္ထယပူဇာယ ပညာပါဠဝဘာဝတော။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃။ သီ၊ ၂။ ၁၃၄။

ပညာပါရမိတာ (ထိ) [ပညာပါရမိ+တာ။ တာ
အနက်မရှိ။] (၁) ပညာပါရမိ၊ ပညာဟူ
သော- အလောင်းတော်မြတ်- ဗောဓိသတ်
-တို့၏ -အမှု- အလုပ်- ဥစ္စာ၊ အလောင်း
တော်မြတ် - ဗောဓိသတ် - ပျို့၏ - အမှု -
အလုပ်-ဥစ္စာ-ဖြစ်သော ပညာ။ (၂) ပညာ
၏ - တဘက်ကမ်း - အထွတ်အထိပ်။ (၁)
ပညာပါရမိတံ ဂစ္ဆ၊ ယဒိ ဗောဓိံ ပတ္တု-
မိစ္ဆသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃။ ၆။ ဓမ္မာနံ သာမညဝိသေ-
သလက္ခဏာဝဇောဓော ပညာပါရမိတာ။
စရိယာ၊ ၄။ ၂၇၃။ ဒီ၊ ၂။ ၁၃၄။ (-အံ၊ ၂။ ၁၃၄။
၅၀၊ ၇၃။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၃။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၅၅။
ဒီ၊ ၂။ ၂။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၄၆။) (၂) ပညာပါရမိတံ
ပတ္တော၊ မဟာဗုဒ္ဓိ မဟာမတိ။ ထေရ၊ ၃။ ၄၆။
ပညာပါရမိတံ ပတ္တောတိ သာဝကဉာဏဿ
ပါရမိံ ပရကောဋိံ ပတ္တော။ ထေရ၊ ၄။ ၂။
၄၀၅။

ပညာပါရမိတာပူရဏ (န) [ပညာပါရမိတာ+
ပူရဏ] ပညာပါရမိကို -ဖြည့်-ဆည်းပူး-
ခြင်း။ “ဝိယမန္တဿေဝါ” တိ ဣမိနာ ဝိသေ-
သတောဉာဏသမ္ဘာရသမ္ဘရဏံ ပညာပါရမိ-
တာပူရဏံ ဝေတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၀၈။

ပညာပါရမိပုတ္တ (တိ) [ပညာပါရမိ + ပတ္တ]
ပညာ၏ - တဖက်ကမ်း-အထွတ်အထိပ်-သို့
ရောက်သော၊ သူ။ ဣဒံ တေသံ ဗုဒ္ဓါနံ ဉာဏ-

ဝိသယေ ပညာပါရမီပုတ္တာနံ ဝသေနေဝ
ဝတ္ထံ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၂၅။

ပညာပါရမီမုခ (န) [ပညာပါရမီ+မုခ] ပညာ
ပါရမီဟူသော-အဦး-အစ-ပဓာန၊ ပဓာန
ဖြစ်သော ပညာပါရမီ။ တာယ ပညာပါရမီ-
မုခေန သဗ္ဗပါရမီယော အာဝတ္တန္တိ။ ဒီ၊ဋီ၊
၁။၁၉၈။ သံ၊ဋီ၊သင်၊၁။၄၈၉။

ပညာပါရမီသင်္ဂဟ (တိ) [ပညာပါရမီ+သင်္ဂဟ]
ပညာပါရမီဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော။ နနု
ပညာပါရမီသင်္ဂဟဉာဏသမ္ဘာရဘူတာ ကုသ-
လာဓမ္မာ နိပ္ပရိယာယေန သဗ္ဗညုတဉာဏပဋိ-
လာဘပစ္စယာ ကုသလာ နာမ။ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၀၃။

ပညာပါရမီ (ထိ) [ပညာ+ပါရမီ] (၁) ပညာ
ဟူသော - အလောင်းတော်မြတ် - ဗောဓိ
သတ် - တို့၏ - အမှု - အလုပ် - ဥစ္စာ၊
အလောင်းတော်မြတ် - ဗောဓိသတ် - တို့၏
- အမှု - အလုပ် - ဥစ္စာ - ဖြစ်သော ပညာ။
(၂) ပညာ၏ - တဖက်ကမ်း - အထွတ်အထိပ်။
(၁) ဝိစိနန္တော တဒါဒက္ခိံ၊ စတုတ္ထံ ပညာပါ-
ရမီ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၁၆။ ဓမ္မာနံ သာမညဝိသေသ-
လက္ခဏာဝဓောဓော ပညာပါရမီ။ သီ၊ဋီ၊သင်၊
၁။၂၅၁။ (-ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၄၄။ အဘိ၊ဋီ၊၁။၅၀၊
၇၃။ ထေရ၊ဋီ၊၁။၁၂။ အပါ၊ဋီ၊၁။၂၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊
ဋီ၊၈၀-၁။ စရိယာ၊ဋီ၊၃၅၊၁၇၅။ ဇာ၊ဋီ၊၁။
၂၆-၇၊ ၅၅။ ဇာ၊ဋီ၊၂။၁၅၈။ ဇာ၊ဋီ၊၃။၁၉၀၊
၂၆၅၊၃၂၁။ ဇာ၊ဋီ၊၄။၁၃၉။ ဇာ၊ဋီ၊၅။၅၈၊
၂၄၀။ ဇာ၊ဋီ၊၆။၁၆၃။ ဇာ၊ဋီ၊၇။၁၅၁။ ဒီ၊ဋီ၊
၁။၂၀၃။ သီ၊ဋီ၊သင်၊၁။၂၆၆၊၂၉၁။ ဒီ၊ဋီ၊
၂။၁၁၁၅၅။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၇၈။ မ၊ဋီ၊၁။၁၀၀။ သံ၊
ဋီ၊၁။၁၄၀။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၂၆။) (၂) ယေ ခေါ
တေ မဟာရာဇ ဘိက္ခု... မဓ္မစက္ကာနုဝတ္တကာ
ပညာပါရမီ ဂတာ။ မိလိန္ဒ၊၃၂၅။ တေသုပိ
သောဏော ပညာပါရမီ ပတ္တော။ ဒီ၊ဋီ၊၂။
၁၁။

ပညာပါရမီပန္နိက(တိ)[ပညာ+ပါရမီပန္နိက] ပညာ
၏-ဘေးရန်-ရန်သူ-ဖြစ်သော။ ပညာပါရမီ-
ပန္နိကဿ သစ္စပဋိစ္စာဒကမောဟဿ သဗ္ဗ-
သော အသမ္မဟတတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၂။

ပညာပါရမီပုရိ(ထိ)[ပညာ+ပါရမီပုရိ] ပညာ၏ပြည့်
စုံခြင်း။ ပညာပါရမီပုရိ ဝေပုလ္လတ္တဉ္စ ဒိဋ္ဌေဝ
ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ သစ္စိကတ္တာ။ ဒီ၊ဋီ၊
၁၈၁။ ပညာပါရမီပုရိ ဝေပုလ္လတ္တန္တိ မဂ္ဂပညာ-
ဖလပညာနံ ပါရမီပုရိဉ္စေဝ ဝိပုလဘာဝဉ္စ။ ဒီ၊
ဋီ၊၁။ ၃၁၄။ (-ဒီ၊ဋီ၊ ၄၇။ ပေဋကော၊၂၉၅။
ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၇။)

ပညာပါရမီသုဒ္ဓိ (ထိ) [ပညာ+ပါရမီသုဒ္ဓိ] ပညာ၏
စင်ကြယ်ခြင်း။ နနု တယာ သက္ကစ္စံ ပညာ-
ပါရမီသုဒ္ဓိယံ အာယောဂေါ ကရဏိယော။ ဒီ၊
ဋီ၊၁။၇၉။ (-သီ၊ဋီ၊သင်၊၁။၂၆၆။)

ပညာပါသာဒ(ပု)[ပညာ+ပါသာဒ] ပညာတည်း
ဟူသောပြာသာဒ်၊ ပညာပြာသာဒ်။ ပညာ-
သတ္တံ ပညာပါသာဒေါပညာအာလောကော။
အဘိ၊ဋီ၊ ၂၀။ အဘိ၊ ပု၊ ၁၂၈။ ပဋိသံ၊
၁၁၄။ စူဠနိ၊ ၃၂။ နေတ္ထိ၊၆၄။ အစူဂ္ဂတဋ္ဌေန
ပညာဝ ပါသာဒေါ ပညာပါသာဒေါ။ အဘိ၊
ဋီ၊၁။ ၁၉၂။ ပဋိသံ၊ ဋီ၊၁။၃၄၃။ နေတ္ထိ၊ဋီ၊၁။၃၃။
(-ဓမ္မ၊ ၁၇။ နေတ္ထိ၊ ၈၈။ မိလိန္ဒ၊ ၃၁၆၊
၃၇၀။ ဓမ္မ၊ဋီ၊ ၁။၁၆၅။ နေတ္ထိ၊ ဋီ၊ ၁၁၈။
သာရတ္ထ၊၃။၁၅၆။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၆၅။ မ၊ဋီ၊၂။
၁၃၄။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၃၄။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊၂၅၁။)

ပညာပိကာ (ထိ) [ပ+ည+ကာပေ+ဏှ+အာ]
ပညတ်-အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ-တတ်
သော။ ပညာပကာကြည့်။

ပညာပိတ(တိ)[ပ+ည+ကာပေ+တ] ပညတ်-
အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ - အပ်သော။
တယံဒံ အာယသ္မတာ ခေမကေန တဿ-
ဘဝတော သာသနံ ဝိတ္ထာရေန အာစိက္ခိတံ
ဒေသိတံ ပညာပိတံ ပဋ္ဌပိတံ ဝိဝရိတံ ဝိဘဇိတံ

ဥတ္တရနိကတံ။သံ၊ ၂။၁၀၈။(-မဟာနိ၊၁၄၄။)
အဘိ၊ ၄။၂။၂၆။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၅၅။ ဝဇိရ။
၇၉၊၂၅၅။ဝိမတိ၊ ၂။၁၅၊ ၁၂၉။ သံ၊ ၂။၄၆။)

ပညာပိတနိဋ္ဌာ (တိ) [ပညာပိတ+နိဋ္ဌာမဂ္ဂ။
‘မဂ္ဂ’ပုဒ်ချေ။] ပညတ် - အပြားအားဖြင့်
သိမှတ်စေ-အပ်သော ဝဋ်ဆင်းရဲ၏ အဆုံးသို့
ရောက်ကြောင်း လမ်းစဉ်။ ဗာဟိရကေဟိ
ပညာပိတနိဋ္ဌာယ အနိယျာနိကဘာဝဒသ-
နတ္ထံ။ ဒီ၊ ၄။၁။၃၁။ ပညာပိတနိဋ္ဌာယာတိ
ပဝေဒိတဝိမုတ္တိမဂ္ဂဿ။ ဝဋ်ဒုက္ခပရိယောသာနံ
ဂစ္ဆတိ တောယာတိ နိဋ္ဌာတိ ဝိမုတ္တိ ဝုတ္တာ။
နိဋ္ဌာမဂ္ဂေါ ဟိ ဣမ ဥတ္တရပဒလောပေန
“နိဋ္ဌာ”တိ ဝုတ္တာ။ ဒီ၊ ၄။၁။၃၇။ (-သံ၊ ၄။
သစ်၊ ၂။၃၉။)

ပညာပိတဗ္ဗ (တိ) [ပ+ ဉာ+ ကာပေ+ တဗ္ဗ]
ပညတ်- အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ- အပ်
သော။ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိဝေဒနန ပညာ-
ပိတဗ္ဗာ ဥပါဒါပညတ္တိ၊ တဿာ ပညာပန-
ဘူတာ နာမပညတ္တိ စ ဝုတ္တာ။ မူလဒီ၊ ၁။
၁၇၉။ (-ဝဇိရ၊ ၁၄၄။ မူလဒီ၊ ၁။၁၇၈။
အနုဒီ၊ ၁။၁၉၁။)

ပညာပိ(ပိ)ယတိ (ကာ၊ကမ္မ၊ကြိ) [ပ+ဉာ+
ကာပေ+ယ+တေ] ပညတ်အပ်၏။ (က)
အပြားအားဖြင့်သိမှတ်စေအပ်၏။(ခ) ငေး-
ယူတို့၏ သန္တာန်၌- သွတ်သွင်း- ချထား-
အပ်၏။ ယေ စ ဓမ္မေ ဥပါဒါယ သတ္တာ
ပညာပိယတိ။ အံ၊ ၄။၃။၃၃၈။ ပညာပိယ-
တိတိ ပညတ္တိ။ အဘိ၊ ၄။၁။၄၂၀။ ပညာပိ-
ယတိတိ အဟန္တိ ဣဒံ တေဿ အဓိဝေဒနန္တိ
ဝေ ဂ္ဂပိယတိတိ အတ္ထော။ မူလဒီ၊ ၁။၁၇၇။
ပညာပိယတိ-ပေဋကော။ ၃၀၂-၇။ အံ၊ ၄။
၃။၃၃၈။ အဘိ၊ ၄။၁။၁၅၆၊၄၂၁။ ဝဇိရ၊ ၁၅။
ဒီ၊ ၄။၂။၁၁၃။ အနုဒီ၊ ၁။၁၆။ ပညာပိယတိ-
ခုဒ္ဒက၊ ၄။၁၅၀။ ဥဒါန၊ ၄။၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။
၂၀။ သုတ္တနိ၊ ၄။၁။၂၇၉။ သာရတ္ထ၊ ၁။၇။

ကင်္ခါ၊ ၄။သစ်၊ ၁၈၆။ ဒီ၊ ၄။၁။၅၊၄၆။ သံ၊ ၄။
သစ်၊ ၁။၁၂၊၁၇၁။ ဒီ၊ ၄။၂။၁၀၇။ မ၊ ၄။၁။၅၊
၃၆။သံ၊ ၄။၁။၅၊၃၂။ အံ၊ ၄။၁။၃၅။ မူလဒီ၊ ၁။
၁၇၇-၈။ မူလဒီ၊ ၃။၂၉။ အနုဒီ၊ ၃။၇၉။ ပညာပိ-
ယန္တိ-မူလဒီ၊ ၁။၁၇၈။အနုဒီ၊ ၂။၁၄၀။

ပညာပိယမာန (တိ) [ပ+ဉာ+ယ+မာန]
ခင်းထားအပ်သော။ တတ္ထ ဟိ ပညာပိယ-
မာနဿ မဉ္ဇဿ ကော သာလပန္တံ သိသ-
ဘာဂေ ဟောတိ၊ ကော ပါဒဘာဂေ။ အံ၊ ၄။
၂။၃၁၄။

ပညာပိယမာန (တိ) [ပ+ဉာ+ကာပေ+ယ+
မာန] ပညတ်-အပြားအားဖြင့်သိမှတ်စေ-
အပ်သော။ အထ ခေါ အာယသ္မာ ဘဒ္ဒါလိ
ဘဂတာ သိက္ခာပဒေ ပညာပိယမာနေ
ဘိက္ခုသံဃေ သိက္ခံ သမာဒိယမာနေ အန-
ဿာဟံ ပဝေဒေသိ။ မ၊ ၂။၁၁။ (-ဒီ၊ ၄။
၁။၄၀၁။ မ၊ ၄။၃။၂၁၉။ အနုဒီ၊ ၁။၁၂၃၊
၁၉၃။)

ပညာပိယမာနသိက္ခာပဒ (န) [ပညာပိယမာန
+သိက္ခာပဒ] ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်။
သိက္ခာပဒံ အပညတ္တန္တိ....ဣဓေပ ပညာပိယ-
မာနသိက္ခာပဒံ သန္တာယ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၂။
၁၂၅။

ပညာပိယတိ (ကာ၊ကမ္မ၊ကြိ) [ပ+ဉာ+ကာပေ
+ယ+တေ] ပညတ် - အပြားအားဖြင့်
သိမှတ်စေ-အပ်၏။ ပညာပိယတိ-ကြည့်။

ပညာပိယန္တိ (ကာ၊ကမ္မ၊ကြိ) [ပ+ဉာ+ကာပေ+
ယ+အန္တေ] ပညတ်-အပြားအားဖြင့် သိမှတ်
စေ-အပ်ကုန်၏။ ပညာပိယတိ-ကြည့်။

ပညာပုဗ္ဗိမ (တိ) [ပညာ+ပုဗ္ဗိမ](၁) ပညာ-
ရွေးသွား - ပြဋ္ဌာန်းခြင်း - ရှိသော။ (၂)
ပညာ၏ - ရွေးသွား - ပဓာန- ဖြစ်သော။
(၁) ပညာဝါဟိ ပညာပုဗ္ဗိမံ အရိယမဂ္ဂံ
သာဂေတိ။ အဘိ၊ ၃။၁၁၈။ ပညာပုဗ္ဗိမံ မဂ္ဂံ

ဘာဝေတိ။ ဒိဋ္ဌိဉာဉာဉာဉာ။ ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမင်္ဂါယာ ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမင်္ဂါယာ ကတ္တာ။ အဘိဋ္ဌာဉာဉာဉာ။ ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမင်္ဂါယာ ပညာပဓာနံ။ ဒိဋ္ဌိဉာဉာဉာ။ (-ဝိဋ္ဌာဉာဉာဉာ။ မဋ္ဌာဉာဉာဉာ။ မဋ္ဌာဉာဉာဉာ။ အံဋ္ဌာဉာဉာဉာ။ ဝဋ္ဌာဉာဉာဉာ။ မဋ္ဌာဉာဉာဉာ။ ဝိဋ္ဌာဉာဉာဉာ။ ဒိဋ္ဌိဉာဉာဉာ။) (၁၂) ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမင်္ဂါယာ သတိယာ ဗျဉ္ဇနာဝဓာရဏသမ္ပတ္တိတော။ ဒိဋ္ဌိဉာဉာဉာ။ ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမင်္ဂါယာ ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမင်္ဂါယာ ဟိ နိဗ္ဗာနံ ပုဗ္ဗင်္ဂမင်္ဂါယာ စေတု ပဓာနဘာဝေါ။... ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမင်္ဂါယာ တေသ္မာတိ နိဗ္ဗာနံ ယုဇ္ဈတိ။ ပုဗ္ဗင်္ဂမင်္ဂါယာ စေတုပုဗ္ဗင်္ဂမင်္ဂါယာသိဋ္ဌိသင်္ခါ။ ၁၅။ (-မဋ္ဌာဉာဉာဉာ။ သံဋ္ဌာဉာဉာဉာ။ အံဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာ။ ဥဒါဋ္ဌာဉာဉာဉာ။ ဣတိဝုတ်ဋ္ဌာဉာဉာဉာ။ ထေရဋ္ဌာဉာဉာဉာ။ ၄၂။ ဒိဋ္ဌိဉာဉာဉာဉာ။ မဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာ။ သံဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာ။ အံဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာ။)

ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမင်္ဂါယာ (တိ) [ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမင်္ဂါယာ + ကိရိယာ] ပညာရွှေသွားရှိသောပြုခြင်း။ တထာဂတာနံ ပန ဝိမသကာရော ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမင်္ဂါယာ။ ထေရဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာ။

ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမင်္ဂါယာ (တိ) [ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမင်္ဂါယာ + စရိယာ] ပညာရွှေသွားရှိသည့် ပြုမှုခြင်းရှိသော။ ပညာကို ရွှေသွားပြု၍ပြုမှုသော။ သူ။ ပညာဇီဝိတိ ပညာယ ဇီဝနသီလောတိ ပညာဇီဝိတိ ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမင်္ဂါယာတိ အတ္ထော။ သံဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာ။

ပညာပေတဗ္ဗ (တိ) [ပ+ဥပ+ဏေ+တဗ္ဗ] ခင်းအပ်သော။ အဂါလာနေန ဘိက္ခုနာ ဥပေါသထာဂါရံ သမ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။... အာသနံ ပညာပေတဗ္ဗံ။ ကင်္ခါ။ ၉၅။ အာသနံ ပညာပေတဗ္ဗံ ဝိဇ္ဇလကာဒိအာသနံ ပညာပေတဗ္ဗံ။ ကင်္ခါ။ ၉၆။ သင်္ခါ။ ၁၅။ (-ဓမ္မဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာ။ သုတ္တနိဋ္ဌာဉာဉာဉာ။ ၂၄၇။ ဝဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာ။ အံဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာ။)

ပညာပေတဗ္ဗ (တိ) [ပ+ဥပ+ဏေ+တဗ္ဗ] ပညတ် - အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ - အပ်သော။ ကသံ သောနေတဗ္ဗော ဝိနေတဗ္ဗော အနုနေတဗ္ဗော ပညာပေတဗ္ဗော နိဗ္ဗာပေ-

တဗ္ဗော။ စူဠနိဋ္ဌာဉာဉာဉာ။ (-ဒိဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာ။ မဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာ။ ပဋိသံဋ္ဌာဉာဉာဉာ။ ၂၅၄။ ဓမ္မဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာ။ ၂၄၆။ မဟာနိဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာ။ ဝဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာဉာ။ ၂၄၇။ ဒိဋ္ဌိဉာဉာဉာဉာဉာ။ သံဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာဉာ။ ၂၄၈။ ဒိဋ္ဌိဉာဉာဉာဉာဉာဉာ။ အနုဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာဉာ။ နေတ္တိဝိသင်္ခါဉာဉာဉာဉာ။)

ပညာပေတဗ္ဗတ္ထ (ပ) [ပညာပေတဗ္ဗ+အတ္ထ] ပညတ် - အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ - အပ်သောအနက်။ ကသံ ပန သော အာကာရဝိသေသောတိ? ပညာပေတဗ္ဗတ္ထသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အနုဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာဉာ။

ပညာပေတဗ္ဗဓမ္မ (ပ) [ပညာပေတဗ္ဗ+ဓမ္မ] ပညတ် - အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ - အပ်သောတရား။ အဓိဋ္ဌာနံ ပညာပေတဗ္ဗဓမ္မာ ပညာပနသ။ အနုဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာဉာ။ (-သံဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာဉာ။ ၄၆၀။)

ပညာပေတဗ္ဗသဘာဝ (တိ) [ပညာပေတဗ္ဗ+သဘာဝ] ပညတ် - အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ - အပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော။ အယံ အာကာရပညတ္တိ ဓမ္မာနံ တံ တံ ပဝတ္တိအာကာရံ ဥပါဒါယ ပညာပေတဗ္ဗသဘာဝတ္တာ။ ဣတိဝုတ်ဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာ။

ပညာပေတဗ္ဗာကာရ (ပ) [ပညာပေတဗ္ဗ+အာကာရ] ပညတ် - အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ - အပ်သော အခြင်းအရာ။ ယေန ပညာပေတဗ္ဗာကာရေန ဒေသေတိ။ သော ပညာပေတဗ္ဗာကာရော ယေန သံဝဏ္ဏနာဝိသေသေန ဝိဘာဝိတော။ နေတ္တိဝိသင်္ခါ။ (-နေတ္တိဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာ။ သံဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာဉာ။ ၄၉၃။ အံဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာဉာ။ ၄၆၀။)

ပညာပေတိ (ကြိ) [ပ+ဥပ+ဏေ+တိ] ဥပတောသနနိသာနေသု။... ယုဗ္ဗော နိက္ခိပနေ။ အာသနံ ပညာပေတိ။ ပညာပယတိ။ “အာသနံ ပညာပေတိတိ ရဿတ္တမ္ပိ ဒိသတိ။ နိတိဓာ။ ၃၂။” ခင်း၏။ နေရာခင်း၏။ ဂစ္ဆမဟာနာမ သန္တရံ ပညာပေတိ။ အံဋ္ဌာဉာဉာဉာဉာဉာ။

သဗ္ဗဘိက္ခုနံ သေနာသနာနိ စ ပညာပေတိ။
 အံဠာ ၁။ ၂၁။ သန္တရံ ပညာပေတိတိ သန္တ-
 ရိတဗ္ဗံ သန္တရတိတိ အတ္ထော။ အံဠာ ၂။ ၂၃။
 ပညာပေတိ—အံဠာ ၁။ ၂၁။ ပဋိသံဠာ ၂။ ၁၇။
 ထေရဠာ ၁။ ၅၀။ ပညာပေန္တိ—သုတ္တနိ။ ဝိနည်း။
 သံဠာ ၁။ ၂၅။ သံဠာ ၂။ ၂၇။ အံဠာ ၂။ ၁၆။
 ပညာပေသိ— ဇာဠာ ၁။ ၂၇။ ပညာပေန္တိ-
 ဇာဠာ ၁။ ၂၅။ ပညာပေတိ — ဥဒါနံ။
 ၁၄၇-ဂါဝဂ-၁။ အံဠာ ၁။ ၂၁။ ၂၂။ ဝိမာနာ
 ဠာ ၂၄၇။ ထေရဠာ ၁။ ၅၀။ ဇာဠာ ၁။ ၂၇။
 ပညာပေထ—ဒီဠာ ၂။ ၁၂။ အံဠာ ၁။ ၂၃။ ဓမ္မာ
 ဠာ ၁။ ၄၆။ သုတ္တနိဠာ ၁။ ၁၀။ အပါဠာ ၁။ ၁၀။
 ဇာဠာ ၁။ ၂၅။ ပညာပေယံ— အံဠာ ၁။ ၂၁။
 ထေရဠာ ၁။ ၅၀။

ပညာပေသိ—ဥဒါနံ ၁၄၇-ဂါဝဂ-၂။ အံ
 ဠာ ၁။ ၅၁။ ၁၄၇-ဂါဝဂ-၂။ ၂၂။ ဇာဠာ ၁။ ၂၃။
 ပညာပေသံ—မာဠာ ၁။ ၂၃။ မာဠာ ၁။ ၂၃။ အံ
 ဠာ ၁။ ၁၁။ ဓမ္မာဠာ ၁။ ၆၅။ ဥဒါနာဠာ ၂။ ၅၄။
 သုတ္တနိဠာ ၁။ ၂၅။ ဝိမာနာဠာ ၁။ ၅၀။ ထေရဠာ
 ၁။ ၂၁။ ထေရဠာ ၁။ ၂၃။ အပါဠာ ၁။ ၁၀။
 ၂၃။ အပါဠာ ၁။ ၂၃။ ဇာဠာ ၁။ ၂၃။ ဇာ
 ဠာ ၁။ ၅၁။ ပညာပေသိ— ထေရဠာ ၁။ ၅၀။
 ပညာပေသမ—မာဠာ ၁။ ၂၃။ သံဠာ ၁။ ၂၃။
 အံဠာ ၁။ ၁၁။ ဓမ္မာဠာ ၁။ ၄၆။ ဥဒါနာဠာ ၂။ ၅၄။
 အပါဠာ ၁။ ၁၀။ ဇာဠာ ၁။ ၅၀။

ပညာပေတိ (ကာကြိ) [ပ+ည+ကာပေ+တိ]
 (၁) ပညတ်၏၊ အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ
 ၏။ (၂) ထင်ရှားစေ၏။ (၃) နှစ်သက်စေ
 ၏။ (၄) အာစိက္ခတိ ဒေသတိ ပညာပေ-
 တိ ပဋ္ဌပေတိ။ သံဠာ ၁။ ၂၆။ ဓမ္မေနာဟံ ဘိက္ခု-
 ဝေ တေဝိဇ္ဇံ ဗြာဟ္မဏံ ပညာပေမိ။ ဣတိဝုတ်။
 ၂၆။ ပညာပေတိတိ ဇာနာပေတိ။ သံဠာ ၂။
 ၃၀။ ပညာပေတိတိ ပညာ။ အဘိဠာ ၁။ ၁၆။
 ပညာပေမိတိ “ဗြာဟ္မဏော” တိ ဇာနာပေမိ
 ပတိဋ္ဌပေမိ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၆။ ပညာပေတိ-
 တိ ပကာရေဟိ ဇာနာပေတိ။ မူလဠာ ၁။ ၈၅။

ပညာပေတိ — မာဠာ ၁။ ၂၃။ အံဠာ
 ၂။ ၁၆။ အံဠာ ၁။ ၂၃။ အပါဠာ ၁။ ၁၀။
 ၂၃။ သံဠာ ၁။ ၂၅။ အံဠာ ၂။ ၂၃။ အံဠာ
 ၁။ ၂၃။ ၂၃။ ပဋိသံဠာ ၁။ ၂၆။ ၇။ ဣတိ-
 ဝုတ်။ ၂၆။ မဟာနိဠာ ၁။ ၁၃။ ဝဇီရဠာ ၁။
 ဒီဠာ ၁။ ၂၃။ မာဠာ ၁။ ၂၃။ သံဠာ ၁။ ၂၅။ အံ
 ဠာ ၁။ ၁၁။ ၂၁။ အနုဠာ ၁။ ၁၆။ ၇။ ပညာ-
 ပေန္တိ— အံဠာ ၁။ ၁၆။ အံဠာ ၁။ ၁၆။ အံ
 ၁။ ၁၃။ နေတ္တိဠာ ၁။ သံဠာ ၁။ ၁၆။ အံဠာ
 ၁။ ၁၃။ ၂၃။ အံဠာ ၁။ ၁၆။ ၁၅။ အဘိဠာ
 ၁။ ၁၆။ ကင်္ခါဠာ ၁။ ၁၇။ ၁၆။ ၂၃။ ဒီ
 ဠာ ၁။ ၂၃။ မာဠာ ၁။ ၂၃။ သံဠာ ၁။ ၂၃။
 နေတ္တိဠာ ၁။ ၂၆။

ပညာပေထ—အံဠာ ၁။ ၂၆။ အံဠာ ၁။ ၂၃။
 ပညာပေမိ—သံဠာ ၁။ ၂၅။ သံဠာ ၁။ ၂၃။ အံဠာ
 ၁။ ၁၃။ ၂၃။ အံဠာ ၁။ ၁၃။ အံဠာ ၁။ ၁၃။
 ဣတိဝုတ်။ ၂၆။ မဟာနိဠာ ၁။ ၁၃။ သံဠာ ၁။ ၁၆။
 အံဠာ ၁။ ၂၃။ ဒီဠာ ၁။ ၂၃။ ပညာပေမ-
 အံဠာ ၁။ ၁၆။ ၁၃။ အံဠာ ၁။ ၂၃။ အံဠာ ၁။
 ၂၃။ ပညာပေယံ—မာဠာ ၁။ ၂၃။ သံဠာ ၁။ ၂၃။
 ၂၃။ အဘိဠာ ၁။ ၁၆။ နေတ္တိဠာ ၁။ မာဠာ ၁။
 ၁၃။ ဒီဠာ ၁။ ၂၃။ အံဠာ ၁။ ၁၆။ ပညာပေ-
 ယံ—သံဠာ ၁။ ၂၅။ သံဠာ ၁။ ၂၅။ အံဠာ ၁။
 ၂၃။ ပညာပေယံ—မာဠာ ၁။ ၁၁။ သုတ္တနိ
 ဠာ ၁။ ၂၃။

ပညာပေသိ — သံဠာ ၁။ ၂၃။ အံဠာ ၁။
 ၁၅။ ၂၃။ ဓမ္မာဠာ ၁။ ၁၃။ ၂၃။ ထေရဠာ ၁။ ၅၀။
 အပါဠာ ၁။ ၁၀။ ဝဇီရဠာ ၁။ ၁၃။ ဝိမတိဠာ ၁။ ၁၃။
 ဒီဠာ ၁။ ၁၆။ ပညာပေသိ— ဓမ္မာဠာ ၁။ ၁၃။
 ပညာပေသတိ—မာဠာ ၁။ ၁၅။ သံဠာ ၁။ ၂၃။
 ပညာပေသန္တိ—ဒီဠာ ၁။ ၁၆။ အံဠာ ၁။ ၁၃။ ဒီ
 ဠာ ၁။ ၁၅။ ၂၃။ ပညာပေသမ—ဝိဠာ ၁။ ၂၃။
 သံဠာ ၁။ ၁၃။ ၂၃။ ဝိဠာ ၁။ ၁၁။ ဣတိဝုတ်။
 ၁၅။ သံဠာ ၁။ ၂၃။ ပညာပေသမ— ဝဇီရဠာ
 ၁။ ၁၃။ ဝိမတိဠာ ၁။ ၁၆။ (၂) ပညာပေတိတိ

ဝါ ပညာ၊ တံ တဒတ္တံ ပါကဋံ ကရေတိတိ
အတ္ထော။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊၁။ (၃) ကမန္တန္တံ
ပဗဟန္တော နေက္ခမ္မဝသေန စိတ္တံ ပညာပေ-
တိ။ ပဋိသံ၊၃၅၃။ ပညာပေတိတိ တောသေ-
တိ။ ပဋိသံ၊၄၂။ (ပဋိသံ၊၃၅၃။)

ပညာပေတို့ (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ဥပ+ဏေ+တုံ]
ခင်းခြင်းငှာ။ ဣစ္ဆာမဟံ ဘန္တေ သံဘဿ
သေနာသနဉ္စ ပညာပေတုံ ဘတ္တာနိ စ ဥဒ္ဓိ-
သိတုံ။ ဝိ၊၄။၁၉၂။ (-ဓမ္မ၊၄။၁။၄၆။ ကခါ၊
ဋီ၊သစ်၊၁၅၅။)

ပညာပေတို့ (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [ပ+ည+ဏာပေ+
တုံ] ပညတ်-အပြားအားဖြင့်သိမှတ်စေ-
ခြင်းငှာ။ တဿ ဘဂဝတော သာသနံ
ဝိတ္တာရေန အာစိက္ခိတုံ ဒေသေတုံ ပညာ-
ပေတုံ ပဋ္ဌပေတုံ။ သံ၊၂။၁၀၈။ ပဋိဗလော
ဟောတိ ဥဘော အတ္တပစ္စတ္တိကေ သညာ-
ပေတုံ ပညာပေတုံ နိဗ္ဗာပေတုံ။ အံ၊၃။၃၁၂။
ပညာပေတုန္တိ ဇာနာပေတုံ။ သံ၊၄။၂။၂၉၁။
ပညာပေတုန္တိ သမ္ပဇာနာပေတုံ။ အံ၊၄။၃။
၃၁၀။ (-ဝိ၊၅။၁၉၅။၂၇၃။ အံ၊၁။၅၁၀။ အံ၊
၂။၃၃၊၃၃၇၊၄၂၅၊၄၅၆။ ဥဒါန၊၁၉၃။ အပ၊၂။
၂၂၁။ မိလန္ဒ၊၆၅။ ဝိ၊၄။၄။၁၉၉။ ဒီ၊၄။၂။၅၄။
မ၊၄။၄။၁၁၁။ သံ၊၄။၁။၂၂၉။ သံ၊၄။၂။၂၀၉၊
၂၄၆။ အံ၊၄။၃။၃၃၇။ အဘိ၊၄။၃။၂၂။ ပဋိ-
သံ၊၄။၂။၁၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၅၈။ ဥဒါန၊၄။
၃၉၂။ ထေရီ၊၄။၁၆၂။ ဇာ၊၄။၂။၃၉၉။ ဇာ၊
၄။၄။၆။ နေတ္တိ၊၄။၁၃၉။ ဝိမတိ၊၂။၂၃၁။
ကခါ၊ဋီ၊သစ်၊၁၇၇။ သိ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၀၄။ ဒီ၊
ဋီ၊၂။၅၇။ မ၊ဋီ၊၃။၉၄။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၃၃။ သံ၊
ဋီ၊၂။၁၉၀၊၂၁၇။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၁၂။)

ပညာပေတု (တိ) [ပ+ည+ဏာပေ+တုံ]
ပညတ် - အပြားအားဖြင့်သိမှတ်စေ - တတ်
သောသူ။ ဓနဝါ နေတာ ဝိနေတာ အနုနေ-
တာ ပညာပေတာ။ ပဋိသံ၊၃၅၅။ မဟာနိ၊
၁၃၈။ သံသယံ ဆိန္နိတွာ ပညာပေတဗ္ဗံ

အတ္တံ ပညာပေတာ။ ပဋိသံ၊၄၂။ ၂၅၄။
မဟာနိ၊၄။၂၅၅။

ပညာပေတုကာမ (တိ) [ပညာပေတုံ + ကာမ]
(၁)ခင်းခြင်းငှာ အလိုရှိသော၊ ခင်းလိုသော၊
သူ။ (၂) ပညတ်-အပြားအားဖြင့်သိမှတ်စေ
-ခြင်းငှာအလိုရှိသော၊ ပညတ်လိုသောသူ။
(၁) ဣဒါနီ ပန မနံ လဘိတွာ ပညာပေတု-
ကာမာ ယေန သန္တာဂါရံ တေနပသကံမိ သူ။
မ၊၄။၃။၁၂။ သံ၊၄။၃။၁၇၇။ (-ဥဒါန၊၄။၃၆၉။
သာရတ္ထ၊၃။၃၀၇။) (၂) “ဝေဉ္စ ပန ဘိက္ခဝေ
ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗ”န္တိ နိဒါနုဒ္ဓေသံ ပညာပေတု-
ကာမတာယ စ သိက္ခာပဒါနံ ဥဒ္ဓေသပရိစ္ဆေ-
ဒနိဒဿနတ္ထဉ္စ ဝုတ္တံ။ ဝဇီရ၊၄၄၇။

ပညာပေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ပ+ဥပ+ဏေ+တွာ]
ခင်း၍။ အထ ခေါ ဘဂဝါ စတုဂ္ဂုဏံ သံဃာဋီ
ပညာပေတွာ ဒက္ခိဏေန ပသေန သီဟ-
သေယံ၊ ကပ္ပေသိ။ အံ၊၃။၃၅၆။ သံဃာဋီ
ပညာပေတွာတိ ကေမန္တေ ပတိရူပဋ္ဌာနေ
ပညတ္တဿ ကပ္ပိယမဉ္ဇဿ ဥပရိ အတ္တရိတွာ။
အံ၊၄။၃။၃၁၈။ (-ဒီ၊၂။၂၂။ မ၊၂။၁၇။ မ၊
၃။၂၃။ သံ၊၁။၂၅၊၄၂၄။ သံ၊၂။၃၈၉။ အံ၊
၁။၂၃။ ဥဒါန၊၁၈၄။ အပ၊၁။၇၆။ အပ၊၂။
၄၊၂၆။ ဝိ၊၄။၄။၁၅၉။ မ၊၄။၃။၃၁၊၁၄၁-၆။
မ၊၄။၄။၂၂၆။ သံ၊၄။၁။၆၉၊၂၂၄။၂၆၃။၂၈၄။
သံ၊၄။၂။၂၀၈။ သံ၊၄။၃။၁၇၇၊၂၁၅၊၂၄၆၊၃၀၉။
အံ၊၄။၁။၂၂၊၄၉၊၁၁၇၊၁၂၁၊၂၇၃။ အံ၊၄။၂။
၂၀၇၊၂၃၈။ အံ၊၄။၃။၉၄။ ပဋိသံ၊၄။၂။၂၇၅။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၂။ နန္ဒက၊၄။၈။
ဓမ္မ၊၄။၁။၄၅၊၁၀၀။ ဓမ္မ၊၄။၂။၁၃၅၊၁၈၀။
ဥဒါန၊၄။၃၆၉၊၃၇၈။ ဣတိဝုတ်၊၄။၂။၂၃၅။
သုတ္တနိ၊၄။၂။၂၅၃။ ဝိမာန၊၄။၂။၃၈၃၊၁၇၇။
ပေတ၊၄။၈။၁၉၂။ ထေရီ၊၄။၁။၂၀၅။
ထေရီ၊၄။၂။၃၇၁။ ထေရီ၊၄။၅၅၊၁၉၇။ အပ၊
၄။၁။၇၀၊၂၃၀။ အပ၊၄။၂။၁၄၇။ စရိယာ၊၄။
၃။၁။ ဇာ၊၄။၂။၂၅၀။ ဇာ၊၄။၃။၃၈၉။ ဇာ၊၄။

၅။ ၂၆၁၊ ၅၁၆။ ဇာ၊ ၄၆။ ၄၀-၂။ ဇာ၊ ၄၆။ ၇။
 ၁၉၂၊ ၂၃၂။ ဝဇိရ။ ၅၀၄။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၃၄။
 ကင်္ခါ၊ ၆။ သင်္ခါ၊ ၁၅၅။ သိ၊ ၆။ သင်္ခါ၊ ၁။ ၄၆။ အံ၊
 ၆။ ၁။ ၂၀၂။)

ပညာပေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [ပ+ည+ဏာပေ
 +တွာ] ပညတ်-အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ-
 ခ်။ ဘဂဝါ “ဘူတဂါမပါတဗျတာယ ပါစိန္တိ-
 ယ” နှိ ဣမံ သိက္ခာပဒံ ပညာပေတွာ။ သုတ္တနိ၊
 ၄။ ၁။ ၄။ (-ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၆။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၄၊ ၃။)

ပညာပေတွာန (ကြိ၊ ဝိ) [ပ+ည+ဏာပေ+
 တွာန] ခင်း၍။ အသမံ ပရိသမ္ပဇ္ဇိတွာ၊
 ပညာပေတွာန အာသနံ။ ဇာ၊ ၂။ ၇၆။ ဇာ၊
 ၄။ ၅။ ၃၄၀။

ပညာပေထ (ကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+ထ] ခင်း
 ကုန်လော့။ ပညာပေတိ-ကြည့်။

ပညာပေထ (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+
 ထ] ပညတ်-အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ-
 ကုန်၏။ ပညာပေတိ-ကြည့်။

ပညာပေန္တ (တိ) [ပ+ည+ဏာပေ+အန္တ]
 ခင်းသော။ သူ။ သေနာသနာနိ ဘိက္ခုနံ၊
 ပညာပေန္တ သသာဘကံ။ အပ၊ ၂။ ၁၂၂။
 (-သုတ္တနိ၊ ၃။ ၂။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၇။
 ဥဒါန၊ ၄။ ၁၅၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၇၆။ အပ၊ ၄။ ၂။
 ၂၂၉။ ဝဇိရ။ ၅၀၄။)

ပညာပေန္တ (တိ) [ပ+ည+ဏာပေ+အန္တ။ ထိ-
 ပညာပေန္တ] (၁) ပညတ်-အပြားအားဖြင့်
 သိမှတ်စေ-တတ်သော။ (၂) ရင့်ကျက်-ထက်
 -စေတတ်သော။ (၃) တေနေဝ ကာလေန
 သိက္ခာပဒါနိ ပညာပေန္တော ဘဂဝါ ဝိဟရတိ။
 အံ၊ ၆။ ၁။ ၃၆။ (-အံ၊ ၄။ ၁။ ၅၂။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂။
 ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၄၆။ မဟာနိ၊ ၄။ ၅။ ကင်္ခါ၊ ၆။
 ဟောင်း။ ၇၇။ ဒိ၊ ၆။ ၃။ ၂၄၂။ သံ၊ ၆။ ၂။
 ၂၂၅။ အံ၊ ၆။ ၃။ ၁၆၄။) (၂) ဝေ ဝေနေယျာနံ
 စိတ္တပရိတောသဇနနေန တေသံ ဗုဒ္ဓိပရိပါစနံ

“ပညာပနာ”တိ ဝုစ္စတိ။ ဝေ ပညာပေန္တိ စ
 သာ ဒေသိယမာနံ အတ္တံ ဝေနေယျသန္တာနေ
 ပကာရတော ဌပေတိ။ မ၊ ၆။ ၃။ ၄၀၅။

ပညာပေန္တ (ကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+အန္တ] ခင်း
 ကုန်၏။ ပညာပေတိ-ကြည့်။

ပညာပေန္တ (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+အန္တ]
 ပညတ်-အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ-ကုန်၏။
 ပညာပေတိ-ကြည့်။

ပညာပေန္တ (တိ) [ပညာပေန္တ+တြိ] ရင့်ကျက်-
 ထက်-စေတတ်သော။ ပညာပေန္တ-ကြည့်။

ပညာပေန္တ (ကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+အန္တ] ခင်း
 ကုန်လော့။ ပညာပေတိ-ကြည့်။

ပညာပေမ (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+မ]
 ပညတ်-အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ-ကုန်၏။
 ပညာပေတိ-ကြည့်။

ပညာပေမိ (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+မိ]
 ပညတ်-အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ-၏။
 ပညာပေတိ-ကြည့်။

ပညာပေယျ (ကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+ယျ] ခင်း
 ကုန်၏။ ပညာပေတိ-ကြည့်။

ပညာပေယျ (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+
 ယျ] ပညတ်-အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ-
 ကုန်၏။ ပညာပေတိ-ကြည့်။

ပညာပေယျ (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+ယျ]
 ပညတ်-အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ-ကုန်၏။
 ပညာပေတိ-ကြည့်။

ပညာပေယျ (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+
 ယျ] ပညတ်-အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ-
 ကုန်၏။ ပညာပေတိ-ကြည့်။

ပညာပေသိ (ကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+သိ] ခင်း
 ပြီ။ ပညာပေတိ-ကြည့်။

ပညာပေသိ*၂ (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+တ္တံ]
ပညတ်- အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ- ပြီ။
ပညာပေတိ*၂- ကြည့်။

ပညာပေသိ* (ကြိ) [ပ+ဥ ပ+ဏေ+သိ] ခင်း၏။
ပညာပေတိ*၂- ကြည့်။

ပညာပေသိ* (ကြိ) [ပ+ဥ ပ+ဏေ+တ္တံ] ခင်းပြီ။
ပညာပေတိ*၂- ကြည့်။

ပညာပေသိ* (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+တ္တံ]
ပညတ်- အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ- ပြီ။
ပညာပေတိ*၂- ကြည့်။

ပညာပေသို (ကြိ) [ပ+ဥ ပ+ဏေ+ဥ] ခင်းကုန်
ပြီ။ ပညာပေတိ*၂- ကြည့်။

ပညာပေသတိ (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+
သတိ] ပညတ်- အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ-
လတ္တံ့။ ပညာပေတိ*၂- ကြည့်။

ပညာပေသမာမိ (ကြိ) [ပ+ဥ ပ+ဏေ+သမာမိ]
ခင်းကုန်လတ်အံ့။ ပညာပေတိ*၂- ကြည့်။

ပညာပေသမာမိ (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+
သမာမိ] ပညတ်- အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ-
ကုန်လတ်အံ့။ ပညာပေတိ*၂- ကြည့်။

ပညာပေသမာမိ (ကာ၊ ကြိ) [ပ+ည+ဏာပေ+
သမာမိ] ပညတ်- အပြားအားဖြင့် သိမှတ်စေ-
လတ်အံ့။ ပညာပေတိ*၂- ကြည့်။

ပညာပေဟိ (ကြိ) [ပ+ဥ ပ+ဏေ+ဟိ] ခင်း
လော့။ ပညာပေတိ*၂- ကြည့်။

ပညာဗလ* (န) [ပညာ+ဗလ] ပညာဗိုလ်၊
ပညာဟူသော-အား-အစွမ်း။ ကတမံ တသ္မိံ
သမယေ ပညာဗလံ ဟောတိ။ ယာ တသ္မိံ
သမယေ ပညာ ပဇာနနာ။ အဘိ၊ ခ။ ၂၂။ အဝိ-
ဇ္ဇာယ န ကမ္မတိတိ ပညာဗလံ။ အဘိ၊ ဌာ၊ ၁။
၁၆၇။ (-မ၊ ၂။ ၂၀၄။ မ၊ ၃။ ၁၁၇။ သံ၊ ၃။ ၁၉၃၊
၂၁၈-၉၊ အံ၊ ၁။ ၄၂၊ ၄၅၉။ အံ၊ ၂။ ၉၊ ၁၀။

အဘိ၊ ပ။ ၁၂။ ပဋိသံ၊ ၂။ ၁၁၄။ အပ၊ ၂။
၂၉၉။ စူဠနိ၊ ၃။ ၂၂။ မဟာနိ၊ ၃၄၊ ၅၉၊
၂၆၀။ နေတ္တိ၊ ၄၆၊ ၆၄၊ ၁၆၅။ ဇာ၊ ၂။ ၃။ ဒီ၊
ဌာ၊ ၂။ ၁၀၂။ မ၊ ဌာ၊ ၄။ ၉၃။ အံ၊ ဌာ၊ ၁။ ၈၃။
အံ၊ ဌာ၊ ၃။ ၁။ အဘိ၊ ဌာ၊ ၁။ ၁၉၂။ ပဋိသံ၊ ဌာ၊ ၁။
၁၉၃၊ ၃၄၃။ ဓမ္မ၊ ဌာ၊ ၂။ ၁။ ဓမ္မ၊ ဌာ၊ ၂။ ၁၅၀။
သုတ္တနိ၊ ဌာ၊ ၂။ ၁၃၃။ ထေရ၊ ဌာ၊ ၁။ ၇၀။ အပ၊
ဌာ၊ ၁။ ၁၄၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌာ၊ ၃။ ၈၄။ စရိယာ၊ ဌာ၊
၆။ ဇာ၊ ဌာ၊ ၂။ ၈၂။ ဇာ၊ ဌာ၊ ၂။ ၂၀၂၊ ၂၃၇။
ဇာ၊ ဌာ၊ ၅။ ၁၂၇-၈။ ဇာ၊ ဌာ၊ ၆။ ၁၆၇၊ ၂၇၄။
နေတ္တိ၊ ဌာ၊ ၁။ ၁၃၃။ ဒီ၊ ဌာ၊ ၁။ ၇၉။ သီ၊ ဌာ၊
သစ်၊ ၁။ ၂၆၆။ သီ၊ ဌာ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၃၈။ ဒီ၊ ဌာ၊ ၂။
၁၁၇။ မ၊ ဌာ၊ ၃။ ၃၃၂။ သံ၊ ဌာ၊ ၁။ ၃၃၃။ နေတ္တိ၊
ဌာ၊ ၁၂၄။ နေတ္တိ၊ ဝိ၊ ၄၁။)

ပညာဗလ* (တိ) [ပညာဗလ+ဏ] ပညာစွမ်း
ရှိသော၊ သူ။ ပညာဗလံ သီလဝတူပပန္နံ။
သုတ္တနိ၊ ၃၀၉။ ပညာဗလေန သမန္နာဂတတ္တာ
ပညာဗလံ။ သုတ္တနိ၊ ဌာ၊ ၁။ ၅၀။

ပညာဗလပရိဘာဝိတ (တိ) [ပညာဗလ+ပရိဘာ-
ဝိတ] ပညာဗိုလ်ဖြင့် ထုံမွမ်းအပ်သော။
ပညာဗလပရိဘာဝိတော ဟောတိ မေတ္တာ-
စေတောဝိမုတ္တိ။ ပဋိသံ၊ ၃။ ၁၇၊ ၃၂၃။

ပညာဗလဘေဒ (ပ) [ပညာဗလ+ဘေဒ [ပညာ
စွမ်းအထူး၊ ထူးခြားသောပညာစွမ်း။ ဟတ္ထ-
တလေ ဌပိတအာလေကံ ဝိယ ပညာဗလ-
ဘေဒေန ပစ္စက္ခတော ပဿတိ။ ဝိမာန၊ ဌာ၊ ၇။

ပညာဗလိ (တိ) [ပညာဗလ+ဤ] ပညာစွမ်း
ရှိသော၊ သူ။ ပညာဗလိ သီလဝတူပပန္နော။
ထေရ၊ ၂၂၂။ ပညာဗလိတိ...ပညာဗလေန
သမန္နာဂတော။ ထေရ၊ ဌာ၊ ၁။ ၇၁။

ပညာဗဟုလ (တိ) [ပညာ+ဗဟုလ] များသော
ပညာရှိသော၊ ပညာများသော၊ သူ။ ပညာ-
ဗဟုလာနံ ထောက် ဝိကသိတံ။ ခုဒ္ဒက၊ ဌာ၊ ၄၁။
(-ပဋိသံ၊ ဌာ၊ ၂။ ၂၆၁။ အံ၊ ဌာ၊ ၁။ ၂၈၄။)

ပညာဗဟုလ္လ (န) [ပညာဗဟုလ+ဏ]
 ပညာများသု၏ အဖြစ်။ ပညာဗဟုလ္လာယ
 သံဝတ္ထန္တိ။ ပဋိသံ။၃၇၁။ ပညာဗဟုလ္လန္တိ
 ပညာဗဟုလာ အသ္မာတိ ပညာဗဟုလော၊
 တဿ ဘာဝေါ ပညာဗဟုလ္လံ။ တဉ္စ
 ဗဟုလာ ပဝတ္ထမာနာ ပညာ ဇေ။ ပဋိသံ၊
 ၄၂။၂၆၁။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁၄။အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၄။)

ပညာဗုဒ္ဓိ (ထိ) [ပညာ+ဗုဒ္ဓိ] ပညာတိုးပွားခြင်း။
 ပညာဗုဒ္ဓိယာ သံဝတ္ထန္တိ။ ပဋိသံ။၃၇၁။
 (-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၂။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆။)

ပညာဗုဒ္ဓိယ (တိ) [ပညာဗုဒ္ဓိ+ဣယ] ပညာ
 တိုးပွားခြင်း၏တည်ရာ။ နန အမတံ....ပညာ-
 ဗုဒ္ဓိယံ အဝိဿာတပက္ခိယံ နိဗ္ဗာနသံဝတ္ထ-
 နိယန္တိ။ အဘိ၊က။၂၆၆။

ပညာဗျာပါရ (ပု) [ပညာ+ဗျာပါရ] ပညာ၏
 -ကြောင့်ကြစိုက်-လုံ့လပြု-ခြင်း။ ပရိဇာ-
 နနဝသေန ပညာဗျာပါရဿ သာတိသယ-
 တ္တာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၄၃၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၁။
 (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၄၃၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၉။)

ပညာဗိဇ (န) [ပညာ+ဗိဇ] ပညာမျိုးစေ့။
 ပညာဗိဇဿ ဣမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ အပိ န
 အတ္ထိတိ ဘဂဝါ ဘိက္ခု။ ပုစ္ဆတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၄။

ပညာဘာ (ထိ) [ပညာ+အာဘာ] ပညာ၏
 အလင်းရောင်၊ ပညာရောင်။ တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ
 ဣမာသံ စတုန္တံ အာဘာနံ ယဒိဒံ ပညာ-
 ဘာ။ အံ၊၁။၄၅၆။

ပညာဘာဝ (ပု) [ပညာ+အာဘာဝ] ပညာမရှိ
 ခြင်း။ ပညာဘာဝတော ဗာလံ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၆၃။ (-ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၂။)

ပညာဘာဝနာ (ထိ) [ပညာ+ဘာဝနာ] ပညာ
 ကို ဖြစ်ပွားစေခြင်း။ သီလေ ပတိဋ္ဌာယ ဒွေ
 ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ ယာ စ စိတ္တဘာဝနာ

ယာ စ ပညာဘာဝနာ။ ပေဋကော။၁၉၇။
 (-၂၂၇၊၂၉၁။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၇၆။ စရိယာ၊
 ၄။၃၂၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၆၆၊
 ၃၄၀-၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၂။ မ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၂၆၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၆။ အနုဋ္ဌ၊၂။၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၃။၁၁၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃၊၅၃၃။)

ပညာဘာဝနာဓိကာရ (ပု) [ပညာဘာဝနာ+
 အဓိကာရ] ပညာဘာဝနာ၏အရာ၊ ပညာ-
 ဘာဝနာ၏ အကြောင်းကို ပြဆိုသောအရာ။
 ဝိတ္ထာရတော ပနေသာ....ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ပညာ-
 ဘာဝနာဓိကာရေဝုတ္တာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၁၃၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၇။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၂။၁၂၁၊၂၂၁၊ ၂၃၂၊၂၃၅၊၃၁၁၊ ၃၃၉၊၃၇၃။)

ပညာဘာဝနာနယ (ပု) [ပညာဘာဝနာ +
 နယ] ပညာဘာဝနာကို သိကြောင်းနည်း။
 တဿ ဘာဝနာနယော ပညာဘာဝနာနယေ-
 နေဝ သင်္ဂဟိတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇၆။

ပညာဘာဝနာမယ (တိ) [ပညာဘာဝနာ+မယ]
 ပညာဘာဝနာဖြင့်ပြီးသော။ ဘာဝနာမယန္တိ
 ပညာဘာဝနာမယံ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၅။

ပညာဘာဝနာမုခဒဿနတ္ထ (ပု) [ပညာဘာ-
 ဝနာ+မုခ+ဒဿန+အတ္ထ] ပညာဘာဝနာကို
 အမြက်မျှပြခြင်းအကျိုး။ ဣဒါနိ နာနပ္ပကာ-
 ရတော ပညာဘာဝနာမုခဒဿနတ္ထံ ဣမေ
 ပဉ္စဗျာကရဏာ ဣဓ နိက္ခိတ္တာ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊
 ၆၂။

ပညာဘာဝနာဝိမိ (ပု) [ပညာဘာဝနာ+ဝိမိ]
 ပညာဘာဝနာအစီအရင်၊ ပညာကို ဖြစ်ပွား
 စေပုံ အစီအရင်။ ယှာယံ ဣဓ ပညာဘာဝနာ-
 ဝိမိ အဓိပေတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၄။

ပညာဘာဝဝစန (န) [ပညာ+အာဘာဝ+ဝစန]
 ပညာမရှိခြင်းကို ပြဆိုခြင်း။ ဗျာနာဘာဝေန
 ပညာဘာဝဝစနတော....နေက္ခမ္မဿ အနန္တရံ

ပညာ ဝုတ္တာ။ စရိယာဌ။ ၂၇၁။ ဒီဒီ၊ ၁။ ၆၉။
သီဒီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၅၀။

ပညာဘိနိဝေသ (ပု) [ပညာ+အဘိနိဝေသ]
ပညာဖြင့်-နှလုံးသွင်း-ဆင်ခြင်-ခြင်း။ ဒွေ
အဘိနိဝေသ... သဒ္ဓါဘိနိဝေသော ပညာ-
ဘိနိဝေသော။ သံ၊ ၄။ ၁၂။ ၂၇၂။

ပညာဘေဒ (ပု) [ပညာ+ဘေဒ] ပညာ-
အထူး-အပြား။ အတ္တနော အနန္တဝိကပ္ပေ
ပညာဘေဒေ ဆေကော။ မဟာနိဌ။ ၂၇၂။

ပညာမန္တတာ (တိ) [ပညာ+မန္တ+တာ] ပညာ
အားနည်းသူ၏အဖြစ်၊ ပညာအားနည်းခြင်း။
တေသံ မောဃပုရိသာနံ သဒ္ဓါမန္တတာယ စ
ပညာမန္တတာယ စ ဗလဝံ ဗန္ဓနံ နာမ။ မ၊ ၄။
၃။ ၁၁၆။

ပညာမယ (တိ) [ပညာ+မယ] ပညာဖြင့်ပြီး
သော။ ပညာမယံ တိဝိဇ္ဇာမသိံ ဂဟေတွာ။
ထေရ။ ၃၅၄။ ပညာမယန္တိ မဂ္ဂပညာမယံ
သုနိသိတံ အသိခဂ္ဂံ။ ထေရ။ ၄။ ၂။ ၄၆၇။ (-ဝိ၊
၄။ ၃။ ၂၄၃-၄။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၆၁။ မ၊ ၄။ ၃။ ၈၃။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၄၀။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁။ ဣတိဝုတ်၊
၄။ ၁၄၅။ ထေရ။ ၄။ ၁။ ၄၃။ မဟာနိဌ။ ၂၇၈။
၃၃၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၅။ ဝဇီရ။ ၃၉၇။ သာရတ္ထ၊
၃။ ၁၅၅။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၆၂။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၄။ သံ၊
၄။ ၁။ ၂၃၃-၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၀။)

ပညာမယရက္ခ (ပု) [ပညာမယ+ရက္ခ] ပညာ
ဖြင့် ပြီးသောသစ်ပင်၊ ပညာတည်းဟူသော
သစ်ပင်။ ပညာမယရက္ခော ပတိဋ္ဌိတော။
ဘေ၊ ၄။ ၇။ ၂၃၉။

ပညာမဟတ္တ (န) [ပညာ+မဟတ္တ] ပညာကြီး
မားသည်၏ အဖြစ်၊ ပညာကြီးမားခြင်း။
ဣဒ္ဓိမဟတ္တတော ပညာမဟတ္တတော ပစ္စေက-
ဗုဒ္ဓတော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၂၅။ (-၂၂၆။)

ပညာမဟန္တတာ (တိ) [ပညာ+မဟန္တတာ]
ပညာကြီးမားသည်၏အဖြစ်၊ ပညာကြီးမား

ခြင်း။ အတ္တနော ပညာမဟန္တတာယ ဝေ
ပရိတ္တကမ္ပိ ဝိတက္ကံ ဂဟေတွာ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၈၄။
(-မ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၇။ မ၊ ၄။ ၂။ ၆၈။)

ပညာမုခ (ပု) [ပညာ+မုခ] ပညာဟူသော-
အဦး-အစ-ပဓာန၊ အဦး-အစ - ပဓာန-
ဖြစ်သော ပညာ။ ဒိဋ္ဌိစရိတော ဝိသုဇ္ဈမာနော
ပညာမုခေန ဝိသုဇ္ဈတိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၅၂။

ပညာယတိ (ဣ) [ပ + ဉ + အ + တိ။ ဉ
ပညာယနေ အဝဗောဓနေ စ၊...တျာဇျ၊ ပုတ္တံ၊
ကတ္တရိ လော၊ မဟာဝုတ္တိနာ သရေ ပရေ
အာဒန္တမာ ကမိ ယာဂမော။ နိရုတ္တံ။ နာ-
၃၈၂။ ဤပုဒ်သည် ကတ္တားဟော၊ ကံဟော
၂-မျိုးဖြစ်နိုင်သော ပုဒ်ဖြစ်သည်။ အချို့
နေရာ၌ ကတ္တားဟော ထင်ရှား၍ အချို့
နေရာ၌ ကံဟော ထင်ရှားသည်။ အချို့နေရာ၌
၂-မျိုးလုံးပင် ဖြစ်နိုင်သည်။ ဌိဏရိ၊ မရိ
အယူကံပြား အငြင်းပွားရာ၌ ဤပုဒ်ကိုပင်
ကတ္တားဟော၊ ကံဟော ကြံဆ၍ သက်သေ
သာဓက ပြခဲ့ကြသေးသည်။ ဝိဘာဝိနီ၊ ၁၃၉။
မဏိမဇ္ဈ၊ ၁။ ၄၃၄-၅။] ထင်၏။ ထင်ရှား၏။
အသနံ ပညာယတိ၊ ဘောဇနံ ပညာယတိ။
ဝိ၊ ၂။ ၁၁၁။ အာဘံ ပဋိစ္စ အစွံ ပညာယတိ။
မ၊ ၁။ ၃၆၉။ ဥပ္ပါဒေါ ပညာယတိ၊ ဝယော
ပညာယတိ၊ ဌိတဿ အညထတ္တံ ပညာယတိ။
သံ၊ ၂။ ၃၁။ အံ၊ ၁။ ၁၅၀။ အသနံ ပညာယ-
တိတိအာဒိသု ဝိပွကတဘောဇနံ ဒိဿတိ၊
ဘုဇ္ဈမာနော စေသော ပုဂ္ဂလော ဟောတီတိ
အတ္ထော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၈၈။ အာဘံ ပဋိစ္စ အစွံတိ
တံ အာလောကံ ပဋိစ္စ ဇာလသိခါ ပညာ-
ယတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၉။ ဇာလသိခါ ပညာယ-
တိတိ...ပါကဋ္ဌာ ဟောတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၂။ အထ
မတံ “ဥပ္ပါဒေါ ပညာယတိ၊ ဝယော ပညာ-
ယတိ၊ ဌိတဿ အညထတ္တံ ပညာယတိတိ
သုတ္တန္တပါဌတော ဌိတိက္ခဏော အတ္ထိ”တိ၊
တတ္ထပိ...ပညာဏဝေနတော စ ‘ပဗန္ဓိဋ္ဌိတိ-

ယေဝ အဓိပ္ပေတာ၊ န စ ခဏဋ္ဌိတိ။ ဝိဘာ-
ဝိနိ။ ၁၃၉။ ပညာယတိတိ...ပရမတေ ပန
ခါယတိ ဥပဋ္ဌာတိတိ အတ္ထော တဿ
ဓာတုတ္ထဗာဓကတ္တာ။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၁။ ၄၃၄။

ပညာယတိ—ဝိ၊ ၂။ ၄၀၉။ ဝိ၊ ၂။ ၃၉၊ ၂၁၄။
ဝိ၊ ၄။ ၃၃၇။ ဝိ၊ ၅။ ၂၂၆။ ဒီ၊ ၂။ ၁၃၅။ ဒီ၊ ၂။ ၇၃။
မ၊ ၁။ ၃၇၀။ မ၊ ၂။ ၄၀၃။ မ၊ ၃။ ၁၆၆။ သံ၊ ၁။
၃၆၄။ သံ၊ ၂။ ၃၀၁-၈။ သံ၊ ၃။ ၇၁၁၅၄။ အံ၊
၁။ ၅၃၁၅၁။ အံ၊ ၂။ ၂၉၈၊ ၃၃၃။ အံ၊ ၃။ ၄၀၊
၄၇၇။ ဥဒါန၊ ၁၄၀-၃။ မဟာနိ၊ ၁၀၂။ စူဠနိ၊
၂။ ၉၁။ ဇာ၊ ၂။ ၂၇၁။ မိလိန္ဒ၊ ၇၃၊ ၈၂။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
၁၀၄-၈၊ ၁၉၇။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၆။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၈၉၊
၁၀၄-၆။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၄၅။ ကင်္ခါ၊ ၁၁၃၊ ၂၁၉၊
၂၂၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁၁၂၊ ၂၄၇။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၅၊
၂၉၁။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၄၇၉၄။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၅၀၁၉၁။ မ၊
၄။ ၁။ ၁၂၂၊ ၁၅၀။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၁၅၃-၄။ မ၊ ၄။
၃။ ၆၀၁၆၇။ မ၊ ၄။ ၄။ ၃၈၊ ၆၆၁၄၄။ သံ၊ ၄။ ၁။
၄၁၉၁။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၉၆၁၂၄။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၄၄-၈၊
၅၃၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၃၂၁၂၀။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၇၀၊
၂၁၁။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၅၊ ၁၈၀။ အံ၊ ၄။ ၄။ ၁။ ၁၇၄၊
၂၀၈။ အံ၊ ၄။ ၅။ ၄၆။ အံ၊ ၄။ ၆။ ၃၃၃။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၁၁၆၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၄၄၊
၁၅၆။ ဝိ၊ သုဒ္ဓါ၊ ၆၅၊ ၁၃၅။ ဝိ၊ သုဒ္ဓါ၊ ၂။ ၄၆၅၆။
ခုဒ္ဒက၊ ၄၅၅။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၈၊ ၂၂၃။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။
၁၂၆-၈၊ ၁၉၈။ ဥဒါန၊ ၄၅၈၊ ၃၆၆။ ဣတိ-
ဝုတ္တံ၊ ၄။ ၁၅၅-၇၊ ၂၄၄။ ဝိ၊ မာန၊ ၄။ ၁၄၆။
ထေရ်၊ ၄။ ၁။ ၁၁၃။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၉၃။ အ၊ ၄။
၂။ ၁၆၆၊ ၂၃၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၅၇၇၊ ၇၁။ စရိယာ၊
၄။ ၂၂၁-၇၊ ၂၅၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၀၇၊ ၁၁၈။
စူဠနိ၊ ၄။ ၁၆။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၉၁၁၆၆၊ ၂၂၀။ ဇာ၊
၄။ ၂။ ၁၅၈၊ ၂၄၈။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၁၁၂။ ဇာ၊ ၄။
၄။ ၁၄၄၊ ၁၅၂။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၅၊ ၁၂၅။ ဇာ၊ ၄။ ၆။
၇၇၈၂။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၄၀၊ ၂၂၇။ ဝိ၊ ၄။ ၆။ ၈၀၇၉၊
၈၈-၉။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၇၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၇၇၊ ၉၀။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၅၉၆၀-၇။ ဝိ၊ မတိ၊ ၁။ ၆၆။
ဝိ၊ မတိ၊ ၂။ ၃၃၊ ၁၇၈။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၆၀၁၆၆-၂။

၈၂။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁၆၈။ ၅၇၃၊ ၃၈၄။ သီ၊ ၄။ ၁၆၈။
၉၃၊ ၄၆၇။ သီ၊ ၄။ ၁၆၈၊ ၂။ ၃၅၂။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၆၅၊
၁၀၇၊ ၂၆၉။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၄၃-၆၊ ၁၅၃။ မ၊ ၄။ ၁။
၃၁၄။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၊ ၉၈။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၄၊ ၂၅၁။ သံ၊
၄။ ၁။ ၁၂၁၁၃၅။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၅၇၇၊ ၁၃၃-၄။ အံ၊
၄။ ၂။ ၃၀၁၆၈။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၉။ မူလ၊ ၄။ ၁။
၅၂-၇၊ ၁၅၅။ မူလ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၃။ အနု၊ ၄။ ၁။
၆၆၁၂၈။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၄၉။ အနု၊ ၄။ ၃။ ၁၂၂။
ဝိ၊ သုဒ္ဓါ၊ ၄။ ၁။ ၅၀၁၇၇။ ဝိ၊ သုဒ္ဓါ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၊ ၂၁။

ပညာယန္တိ—ဒီ၊ ၁။ ၈၇။ သံ၊ ၂။ ၁၇၀။ အံ၊
၂။ ၂၉၇။ မိလိန္ဒ၊ ၃၁၄။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၂-၃။ ဝိ၊ ၄။
၂။ ၅၁-၂။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၂၇၊ ၂၇၉။ ကင်္ခါ၊ ၂။ ၆၆။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၂-၆၊ ၁၅၇။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၃။ မ၊ ၄။
၃။ ၁၀၁၆၃။ မ၊ ၄။ ၄။ ၃၈၊ ၆၈။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၇၉။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၂။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၅၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၄-
၉။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၇၀၊ ၃၃၄။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၉၊ ၃၀၃။
အံ၊ ၄။ ၄။ ၁။ ၁၇၆၊ ၂၈၄။ အံ၊ ၄။ ၅။ ၄၆။
ဝိ၊ သုဒ္ဓါ၊ ၂။ ၂၇၀။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၃။ ဣတိဝုတ္တံ၊
၄။ ၂၄၄။ ထေရ်၊ ၄။ ၁။ ၁၇၃။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၊
၅၉။ စရိယာ၊ ၄။ ၂၁၄။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၄။ ဇာ၊
၄။ ၁။ ၂၀၅၇။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၉။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၆၁။
ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၅၂။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၇၄။ ဝိ၊ ၄။ ၆။
၁၈၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၆၅။ ဝိ၊ မတိ၊ ၁။ ၅၂။
ဝိ၊ မတိ၊ ၂။ ၂၃၅။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၁။ သီ၊ ၄။ ၁၆၈၊ ၂။
၅၉။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၆၅၊ ၁၆၁။ မ၊ ၄။ ၂။ ၆၆။
မ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၂၊ ၃၃၃။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၉။ သံ၊ ၄။ ၂။
၃၃၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၄။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၂၈၅။ မူလ၊ ၄။
၃။ ၂၂၈။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၁၉၄။ ဝိ၊ သုဒ္ဓါ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၆။
ဝိ၊ သုဒ္ဓါ၊ ၄။ ၂။ ၄၂၉။ ပညာယသိ—ဇာ၊ ၄။ ၂။
၃၀၅။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၇။ ပညာယမ—မ၊ ၄။ ၃။
၂၂၇။ ပညာယတေ—ဇာ၊ ၂။ ၃၀၅-၈။ စူဠနိ၊
၄။ ၁။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၂၇၊ ၂၃၁။ ပညာယသေ—
ဇာ၊ ၂။ ၅၆။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၇၁။

ပညာယတု—ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၈၃။ သံ၊ ၄။ ၂။
၂၄၄။ ပညာယန္တိ—ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၃၅။ ပညာယ-
ထ—ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁၅၅။ ပညာ-

ယေယျ—ဒီ၊ ငွေ၊ ၂၂၆၁။ မ၊ ငွေ၊ ၂၂၈၄။ သံ၊ ငွေ၊ ၁၈၃။ သံ၊ ငွေ၊ ၂၂၈၃။ အံ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၃။ အဘိ၊ ငွေ၊ ၁၂၅၁။ အဘိ၊ ငွေ၊ ၁၂၅၂။ ဥဒါန၊ ငွေ၊ ၁၂၅၈။ ဣတိဝုတ်၊ ငွေ၊ ၁၄၅။ မဟာနိ၊ ငွေ၊ ၁၃၃၉။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၂၂၃၈။ ဝဇီရ၊ ၁၇၈။ သာရတ္ထ၊ ၁၂၅၇။ ကင်္ခါ၊ ၆။ ဟောင်း၊ ၄၈။ သံ၊ ၆။ ၂၂၉၅။ ၁၈၉။ မူလ၊ ၆။ ၁၄၉။ အနု၊ ၆။ ၁၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၆။ ၂၁။ ပညာယေယျ—ဒီ၊ ငွေ၊ ၂၂၆၁။ ၉၄။ မ၊ ငွေ၊ ၂၂၈၃။ သံ၊ ငွေ၊ ၁၈၃။ အဘိ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၂။ ဣတိဝုတ်၊ ငွေ၊ ၁၄၅။ သုတ္တနိ၊ ငွေ၊ ၂၂၃၃။ မဟာနိ၊ ငွေ၊ ၉၀။ သာရတ္ထ၊ ၁၂၅၆။ မူလ၊ ၆။ ၂၂၈။ ပညာယေထ—ဒီ၊ ၂၂၄၉။ ၅၁။ မ၊ ၁။ ၂၅၀။ မ၊ ၂၂၁၂။ မ၊ ၁။ ၁၇၇။ သံ၊ ၁။ ၁၃၁။ သံ၊ ၂၂၁၂။ ၁၇၇။ အံ၊ ၁။ ၅၁။ ၁၄၆။ ဥဒါန၊ ၁၇၈။ ဣတိဝုတ်၊ ၂၂၉၂၂။ နေတ္ထိ၊ ၅၁။ သံ၊ ၂၂၇။ အံ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၃၀။ အဘိ၊ ငွေ၊ ၁၂၅၄။ ဣတိဝုတ်၊ ငွေ၊ ၁၅၁။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၂၂၄၀။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၅၁။ ၂၂၄။ သံ၊ ၆။ ၂၂၉။ အံ၊ ၆။ ၂၂၈။ အနု၊ ၆။ ၁၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၆။ ၂၁။ နေတ္ထိ၊ ၆။ ၁၉၆။

ပညာယံ—မိလိန္ဒ၊ ၂၁။ သံ၊ ငွေ၊ ၁၁၀၂။ သံ၊ ငွေ၊ ၂၂၈၈။ အံ၊ ငွေ၊ ၁၂၅၅။ အဘိ၊ ငွေ၊ ၁၄၈။ ပဋိသံ၊ ငွေ၊ ၂၂၉။ ဓမ္မ၊ ငွေ၊ ၂၂၃၃။ ဓမ္မ၊ ငွေ၊ ၂၂၅၅။ သုတ္တနိ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၉၄။ ထေရ၊ ငွေ၊ ၁၂၇၈။ ထေရ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၃၆။ အပ၊ ငွေ၊ ၁၂၈၄။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၃၇။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၁၂၁၃၇။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၁၂၁၄၄။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၁၂၁၄၅။ သာရတ္ထ၊ ၁၂၁၃၆။ သံ၊ ၆။ ၁၂၅၁။ သံ၊ ၆။ ၂၂၁၇၉။ ပညာယံ သု—ဒီ၊ ၂၂၁၇၆။ ဒီ၊ ၂၂၁၇၇။ ဝိ၊ ငွေ၊ ၁၂၁၄၅။ ဝိ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၄၇။ ဒီ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၅၂။ မ၊ ငွေ၊ ၁၂၁၆၆။ မ၊ ငွေ၊ ၁၂၁၇၇။ သံ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၅၅။ ဓမ္မ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၂။ ဓမ္မ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၅၇။ ဝိမာန၊ ငွေ၊ ၁၆၆။ ပေတ၊ ငွေ၊ ၁၅၉။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၁၅၅၂။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၂၂၉၇။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၂၂၄၆။ သာရတ္ထ၊ ၁၂၁၆၆။ ၄၂၇။ သာရတ္ထ၊ ၂၂၁၇၁။ ဝိမတိ၊ ၁၂၁၆၆။ ကင်္ခါ၊ ၆။ ၁၆၆။ ၂၄၀။ ဒီ၊ ၆။ ၁၁၀၂။ သံ၊ ၆။ ၁၆၆။ ၁၃၀၄။ သံ၊ ၆။ ၁၆၆။ ၂၂၁၃၁။ ဒီ၊ ၆။ ၁၁၀၂။ မ၊

၆။ ၂၂၁၃၁။ အံ၊ ၆။ ၁၁၇၇။ အံ၊ ၆။ ၁၁၁၁။ ပညာယံထွ—ဒီ၊ ၂၂၁၅၃။ ဒီ၊ ၂၂၁၇၇။ သံ၊ ၂၂၁၃၁။ ဥဒါန၊ ၁၉၂။ ဝိ၊ ငွေ၊ ၁၂၁၇၁။ ဝိ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၃၉။ ဒီ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၇၇။ ဒီ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၅၇။ မ၊ ငွေ၊ ၁၂၁၂၂။ မ၊ ငွေ၊ ၁၁၃၁။ မ၊ ငွေ၊ ၁၄၈၈။ သံ၊ ငွေ၊ ၂၂၈၃။ အံ၊ ငွေ၊ ၁၂၂၄။ အံ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၄။ အံ၊ ငွေ၊ ၁၂၁၆၆။ အဘိ၊ ငွေ၊ ၁၂၁၅၇။ ပဋိသံ၊ ငွေ၊ ၁၂၁၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၄၉။ ဓမ္မ၊ ငွေ၊ ၁၂၁၆၆။ ဥဒါန၊ ၁၅၅။ ဣတိဝုတ်၊ ငွေ၊ ၂၂၇။ ဝိမာန၊ ငွေ၊ ၂၂၁။ ပေတ၊ ငွေ၊ ၁၅၈။ ထေရ၊ ငွေ၊ ၁၅၆။ ထေရ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၄။ အပ၊ ငွေ၊ ၁၁၃၁။ အပ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၂၂၈။ စရိယာ၊ ငွေ၊ ၁၆၆။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၁၂၇။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၂၂၄၂။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၁၄၈၇။ သာရတ္ထ၊ ၂၂၁၇၂။ သာရတ္ထ၊ ၁၄၇။ ဒီ၊ ၆။ ၁၁၃၀၄။ သံ၊ ၆။ ၁၆၆။ ၁၄၆။ သံ၊ ၆။ ၁၆၆။ ၂၂၁၄၇။ ဒီ၊ ၆။ ၂၂၈၀။ ဒီ၊ ၆။ ၁၄၃၁။ မ၊ ၆။ ၁၂၁၃၁။ မ၊ ၆။ ၂၂၄၉။ မ၊ ၆။ ၁၂၁၈၁။ သံ၊ ၆။ ၁၂၁၂။ သံ၊ ၆။ ၂၂၁၃၁။ အံ၊ ၆။ ၁၁၇၉။ အံ၊ ၆။ ၁၂၁၉၈။ အနု၊ ၆။ ၁၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၆။ ၂၁၂။

ပညာယံထွ—ဝိ၊ ၁၂၁၃၇။ ဝိ၊ ၂၂၁၆၈။ ဝိ၊ ၁၁၁၁။ ဝိ၊ ၁၄၁၃၇။ ဒီ၊ ၂၂၁၂။ ဒီ၊ ၂၂၁၇၇။ သံ၊ ၂၂၁၃၁။ အံ၊ ၂၂၁၀၉။ အပ၊ ၁၂၅။ မိလိန္ဒ၊ ၂၃၄။ ဝိ၊ ငွေ၊ ၂၂၆၅။ ကင်္ခါ၊ ၂၄၇။ ဒီ၊ ငွေ၊ ၂၂၄၇။ သံ၊ ငွေ၊ ၁၂၁၈။ အံ၊ ငွေ၊ ၁၂၁၆၆။ အံ၊ ငွေ၊ ၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၂၅၇။ ဓမ္မ၊ ငွေ၊ ၁၈၈။ ဓမ္မ၊ ငွေ၊ ၁၉၈။ ဥဒါန၊ ၁၃၇။ အပ၊ ငွေ၊ ၁၇၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၇။ စရိယာ၊ ငွေ၊ ၂၁၆။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၁၄၄။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၁၃၃၄။ သာရတ္ထ၊ ၂၂၁၄၄။ သာရတ္ထ၊ ၃၂၂။ မ၊ ၆။ ၁၂၇၇။ မ၊ ၆။ ၁၂၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၆။ ၂၂၁၉၉။ ပညာယံထွ—ဒီ၊ ၂၂၁၇၆။ အံ၊ ၂၂၁၄၅။ အံ၊ ငွေ၊ ၁၂၁၆၁။ သုတ္တနိ၊ ငွေ၊ ၁၁၆၆။ အပ၊ ငွေ၊ ၂၂၁။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၁၉၈။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၁၆၁။ ပညာယံထွ—ဘေ၊ ၂၂၅။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၁၉၀။ ပညာယံထွ—မ၊ ၁၁၇၇။ ၃၇။ မ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၁။ သံ၊ ငွေ၊ ၁၂၁၉။ သုတ္တနိ၊ ငွေ၊ ၂၂၄၂။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၂၂၁၃၀၅။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၂၄၆။ ဘေ၊ ငွေ၊ ၂၂၁။ ပညာယံထွ—ဓမ္မ၊ ငွေ၊ ၁၃၇။ ဓမ္မ၊ ငွေ၊ ၂၂

၆၄။ ပညာယိဿာမ-ဝိ၊ ၃။ ၄၈၆-၇။ မ၊ ၃။
၁၉၁။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၉။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၆။ ဇာ၊ ၄။ ၃။
၄၆၃။ ပညာယိဿ-သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၅။

ပညာယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [ပ+ည+ယ+တေ။
ည အဝဇောဓနော။ ကမ္မေ ဉာယတိ
ပညာယတိ။ နိရုတ္တိ။ ၆၇၄။] သိအပ်၏။ အပြား
အားဖြင့် သိအပ်၏။ အစွဲ ပဋိစ္စ အာတာ
ပညာယတိ။ မ၊ ၁။ ၃၆၉။ ဥပ္ပါဒေါ ပညာ-
ယတိ။ ဝယော ပညာယတိ၊ ဌိတဿ အည-
ထတ္တံ ပညာယတိ။ အံ၊ ၁။ ၁၅၀။ သံ၊ ၂။ ၃၁။
အနမတဂ္ဂေါယံ ဘိက္ခဝေ သံသာဓော၊ ပုဗ္ဗာ
ကောဋိ န ပညာယတိ အဝိဇ္ဇာနီရဏာနံ
သတ္တာနံ တဏှာသယောဇနာနံ သန္တာဝတံ
သံသရတံ။ သံ၊ ၁။ ၃၇၇။ သင်္ခတာနံ သစ္စာနံ
ဥပ္ပါဒေါ ပညာယတိ။ ပဋိသံ၊ ၂၉၇။ အာတာ
ပညာယတိတိ အာလောကော နာမ ပညာ-
ယတိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၉။ ပုဗ္ဗာ ကောဋိ န ပညာ-
ယတိတိ ပရိမမရိယာဒါ န ဒိဿတိ။ သံ၊ ၄။ ၂။
၁၄၅။ ပညာယတိတိ ဇာနိယတိ။ ပဋိသံ၊ ၄။
၂။ ၁၉၉။ ပညာယတိတိ.... ပကာရေဟိ ဉာယ-
တိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၂။ ပညာယတိတိ ဥပလဗ္ဗတိ။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၇။ ဥပ္ပါဒေါ ပညာယတိ၊ ပယော
ပညာယတိ၊ ဌိတဿ အညထတ္တံ ပညာယတိတိ
ဧဝံ သင်္ခတဓမ္မဿော လက္ခဏဒဿနတ္ထံ ဥပ္ပါ-
ဒါဒိနံ ဝုတ္တတ္တာ.... ဥပသဂ္ဂဿ စ ဓာတုတ္ထေ-
ယေဝ ပဝတ္တနတော “ပညာယတိ” တိတေဿ
ဝိညာယတိတိ အတ္ထော။ ဝိဘာဝနီ၊ ၁၃၉။
ပညာယတိတိ သကမတေ ဝိညာယတိတိ
အတ္ထော၊ ပဏ္ဍတု၊ ပသဂ္ဂဿ ဓာတုတ္တာနုဝတ္တ-
ကတ္တာ။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၁။ ၄၃၄။ (-နေတ္တိ။ ၉၁၊
၁၅၂။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၉၃၊ ၂၅၉။) ဣမေ စတ္တာရော
ဝုဋ်တိဟာနိဗ္ဗတ္တိဘေဒါ ပညာယန္တိ။ သံ၊ ၄။ ၂။
၉၀။ ပညာယန္တိတိ ပကာရတော ဉာယန္တိ။ သံ၊
၄။ ၂။ ၁၀၅။ “ကုစိ ဓာတူ” တိအာဒိနာ သဿ
ဟိ စ၊ ပညာယိဟိတိ၊ ပညာယိဟိန္တိ။ နု၊ ၅။ ၁၆။
(-နိတိ၊ သုတ္တံ၊ ၁၀၇၂။ မောင်း၊ ၆။ ၆၅။)

ပညာယတု (ကြိ) [ပ+ည+အ+တု] ထင်စေ
သတည်း။ ထင်ရှားစေသတည်း။ ပညာယတိ-
ကြည့်။

ပညာယတေ (ကြိ) [ပ+ည+အ+တေ] ထင်၏။
ထင်ရှား၏။ ပညာယတိ-ကြည့်။

ပညာယထ (ကြိ) [ပ+ည+အ+ထ] ထင်ကုန်
လော့။ ထင်ရှားကုန်လော့။ ပညာယတိ-
ကြည့်။

ပညာယန (န) [ပ+ည+ ယု၊ ဉာဓာတ်နောင်ယ
လာ။] (၁) ထင်ရှားခြင်း။ (တိ) (၂) ထင်ရှား
သော။ (၃) ထင် ရှားရာဖြစ်သော။ (၁) သု-
ပရိမဇ္ဇိတေ အာဒါသေ သုဗျတ္တံ မုခနိမိတ္တဿ
ပညာယနံ ဝိယ သုဝိက္ခာလိတေ နိဇ္ဇဉေ ရူပ-
ပရိဂ္ဂဟေ အရူပဓမ္မာနံ သုဋ္ဌ၊ ဥပဋ္ဌာနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊ ၂။ ၃၅၅။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၇။ သီ၊ ၄။ ၁၆၁။
၄၃၇။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၇။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၇၇။) (၂)
ပညာယနဋ္ဌ-ကြည့်။ (၃) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပညာယနကာလ (ပ) [ပညာယန + ကာလ]
ထင်ရှားရာအခါ။ တေန ဟိ ကေဿေဝ ရထဿ
ပညာယနကာလေ မံ အာရောဓေယျာသိ။ ဓမ္မ၊
၄။ ၁။ ၂၂၃။ (-မ၊ ၄။ ၄။ ၁၁၂။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၅၂။)

ပညာယနဋ္ဌ (ပ) [ပညာယန+အတ္ထ] ထင်ရှား
သည်၏ အဖြစ်ဟူသော-အနက်-သဘော။
ဇာတိ သိယာ ဒုက္ခသစ္စံ၊ သိယာ သမုဒယ-
သစ္စန္တိ ဘဝပစ္စယာ ပညာယနဋ္ဌေန ဒုက္ခသစ္စံ၊
ဇရာမရဏဿ ပစ္စယဋ္ဌေန သမုဒယသစ္စံ။ ပဋိသံ၊
၄။ ၂။ ၂၀၂။

ပညာယနဋ္ဌာန (န) [ပညာယန+ဋ္ဌာန] ထင်ရှား
ရာ အရပ်။ စေတိယဿ ပညာယနဋ္ဌာနေ
သတ္တုဒဿနဋ္ဌာနေ ဝုတ္တံ သဗ္ဗ ကရေတိ၊ အယံ
သတ္တရိ အဂါရဝေါ နာမ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၇။ မ၊ ၄။
၄။ ၂၇၂။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၈၉။ (-သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၈။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၈။)

ပညာယနတ္ထ (ပ) [ပညာယန+အတ္ထ] ထင်ရှား
ခြင်းအကျိုး။ တံ ဒုဝိဓမ္မိ ကေဝိ စိဝရတော
ဝိသု ပညာယနတ္ထာယ ဝိကာရယုတ္တံ ကရေန္တိ။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၆၇။

ပညာယနဘာဝဒဿန (န) [ပညာယန+ဘာဝ+
ဒဿန] ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကို ပြကြောင်း
စကား။ “သညုပ္ပါဒါ” တိ ဝစနံ ဝါ တေသံ
ဖဝနဿ ပညာယနဘာဝဒဿနံ။ သီ၊ ဇီ၊ သစ်၊
၁။ ၄၃၉။

ပညာယန္တ (တိ) [ပ+ည+အ+အန္တ] ထင်ရှား
သော။ သင်္ခါရလောကေ နိဗ္ဗတ္တေသု ဓမ္မေသု
ပညာယန္တေသေဝ ယာ နတ္ထိတိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ
ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၊ သာ န ဟောတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၁။
ပညာယန္တေသေဝါတိ သန္တာနနိဗ္ဗန္တဝသေန
ပညာယမာနေသု ဝေ။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၇။
(-ဝိမာန၊ ၄။ ၂၅။)

ပညာယန္တိ (ကြိ) [ပ+ည+အ+အန္တိ] ထင်ကုန်
၏။ ထင်ရှားကုန်၏။ ပညာယတိ - ကြည့်။

ပညာယန္တိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [ပ+ည+ယ+အန္တိ]
သိအပ်ကုန်၏။ ပညာယတိ - ကြည့်။

ပညာယန္တ၊ (ကြိ) [ပ+ည+အ+အန္တ၊] ထင်စေ
ကုန်သတည်း။ ထင်ရှား စေ ကုန်သ တည်း။
ပညာယတိ - ကြည့်။

ပညာယမာန (န) [ပ+ည+အ+မာန] (၁) ထင်
ရှားခြင်း။ (တိ) (၂) ထင်ရှားသော။ (၁)
ကပါလဿ တနုတာ အာလောကဿ အန္တော
ပညာယမာနဿ ကာရဏံ။ မ၊ ဇီ၊ ၂။ ၅၆။ (၂)
ရတ္တိန္ဒြိယေသု ပညာယမာနေသု မာသစုမာသာ
ပညာယိ သု။ ဒီ၊ ၃။ ၇၅။ အထ ဖဿနဂဟဏာနိ
န ပညာယန္တိ။ အာမသနဖုသနသန္တနေဟိ
ပညာယမာနေဟိ တံ ပုဂ္ဂလံ ဝိသညံ ကတွာ
အတ္တနော ဖနောရထံ ပူရေတွာ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊
ဌ၊ ၁။ ၂၄၃။ (-ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၅၇။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၇။
ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀။ ပေတ၊ ဌ၊ ၉။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။

၁၉၇။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၃၈။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၈၆။ ဇာ၊ ဌ၊
၅။ ၄၃။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၂၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀၇။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၆၇။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၈၉။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၅၀။
ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၅၇။ ၃၈၁၆၇။ ၁၉၇။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၀။
မ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၇၃။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၁။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၇၊
၄၆၅။)

ပညာယမာနကပ္ပကရဏ (န) [ပညာယမာန+
ကပ္ပ+ကရဏ] ထင်ရှားသော ကပ္ပဗိန္နုလိဒ်ခြင်း။
ဟတ္ထိပိဋ္ဌေ နိသိန္နဿ ပညာယမာနကပ္ပကရဏံ
ကပ္ပသန္တောသော နာမ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၃။
၁၉၇။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၈၀။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၁၂။

ပညာယမာနတလ (တိ) [ပညာယမာန+တလ]
ထင်ရှားသော-အပြင်-မြေအပြင်-ရှိသော။
တိပေါရိသစတုပေါရိသေပိ ပန ဥဒကေ
သတိ အစ္စတ္တာ ဥဒကဿ ပညာယမာန-
တလော ဂမ္ဘီရေ ဥတ္တာနောဘာသော နာမ
ဟောတိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၇၆။ (-အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၂၃။)

ပညာယမာနနာမ (တိ) [ပညာယမာန+နာမ]
ထင်ရှား-ကျော်ကြား-သောအမည်ရှိသော၊
သု။ တေ ကိရ ဥဘောပိ ဂိဟိကာလေ ဥပ-
တိသော ကောလိတောတိ ဝေ ပညာယမာန-
နာမာ အစုတေယျသတမာဏဝကပရိဝါရာ
ဂိရဂ္ဂသမဇ္ဇံ အဂမံသု။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၅၅။

ပညာယမာနမဿုဘေဒ (တိ) [ပညာယမာန+
မဿုဘေဒ] ထင်ရှားသော မုတ်ဆိတ်အထူး
ရှိသော၊ သု။ သောဠသဝဿုဒ္ဓေသိကော ပန
ပညာယမာနမဿုဘေဒေါ အစလပ္ပတ္တော
နာမ ဟောတိ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၇။

ပညာယမာနရူပ (တိ) [ပညာယမာန+ရူပ]
ထင်ရှားသော - ရုပ်သွင် - ရုပ်ပုံ - ရှိသော။
အထဿ ဘဂဝါ ဩဘာသံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ
ပုရတော နိသိန္နော ဝိယ ပညာယမာနရူပေါ
ဟုတွာ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆၉။ (-ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅၇။
ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၄၅။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၃။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။
၃၅၄။)

ပညာယမာနလော(တိ)[ပညာယမာနာ+လောခါ]
ထင်ရှားသော အရေးအကြောင်းရှိသော။
စက္ကာရောပိ မုခပဋိယံ ပညာယမာနလောခါ
ဟုတွာ မဇ္ဈိမေန ပမာဏေန ကေတ္တိ ဥပ-
ဂမိ သု။ ဇာ၊ဌ၊၁။၉၃။

ပညာယသိ (ကြိ) [ပ+ည+အ+သိ] ထင်၏။
ထင်ရှား၏။ ပညာယတိ-ကြည့်။

ပညာယသေ (ကြိ) [ပ+ည+အ+သေ] ထင်၏။
ထင်ရှား၏။ ပညာယတိ-ကြည့်။

ပညာယာမ (ကြိ) [ပ+ည+အ+မ] ထင်ကုန်၏။
ထင်ရှားကုန်၏။ ပညာယတိ-ကြည့်။

ပညာယံ သု (ကြိ) [ပ+ည+အ+ဥ] ထင်ကုန်
ပြီ။ ထင်ရှားကုန်ပြီ။ ပညာယတိ-ကြည့်။

ပညာယိ (ကြိ) [ပ+ည+အ+ဤ] ထင်ပြီ။
ထင်ရှားပြီ။ ပညာယတိ-ကြည့်။

ပညာယိတ္တ (ကြိ) [ပ+ည+အ+အာ၊ 'အာ'ကို
'တ္တ'ပြု။] ထင်ပြီ။ ထင်ရှားပြီ။ ပညာ-
ယတိ-ကြည့်။

ပညာယိဿံ (ကြိ) [ပ+ည+အ+ဿံ] ထင်
လတ်အံ့။ ထင်ရှားလတ်အံ့။ ပညာယတိ-
ကြည့်။

ပညာယိဿတိ (ကြိ) [ပ+ည+အ+ဿတိ]
ထင်လတ္တံ့။ ထင်ရှားလတ္တံ့။ ပညာယတိ-
ကြည့်။

ပညာယိဿထ (ကြိ) [ပ+ည+အ+ဿထ]
ထင်ကုန်လတ္တံ့။ ထင်ရှားကုန်လတ္တံ့။ ပညာ-
ယတိ-ကြည့်။

ပညာယိဿန္တိ (ကြိ) [ပ+ည+အ+ဿန္တိ]
ထင်ကုန်လတ္တံ့။ ထင်ရှားကုန်လတ္တံ့။ ပညာ-
ယတိ-ကြည့်။

ပညာယိဿသိ (ကြိ) [ပ+ည+အ+ဿသိ]
ထင်လတ္တံ့။ ထင်ရှားလတ္တံ့။ ပညာယတိ-ကြည့်။

ပညာယိဿာမ (ကြိ) [ပ+ည+အ+ဿာမ]
ထင်ကုန်လတ်အံ့။ ထင်ရှားကုန်လတ်အံ့။ ပညာ-
ယတိ-ကြည့်။

ပညာယိဟိတိ (ကမ္ပ၊ကြိ) [ပ+ည+ယ+ဿတေ]
သိအပ်လတ်အံ့။ ပညာယတိ-ကြည့်။

ပညာယိဟိန္တိ (ကြိ) [ပ+ည+အ+ဿန္တိ။
မောဂ်၊၆။၆၅၊သျှ - ကြည့်။] ထင်ကုန်လတ္တံ့။
ထင်ရှားကုန်လတ္တံ့။ ပညာယတိ-ကြည့်။

ပညာယိဟိန္တိ (ကမ္ပ၊ကြိ) [ပ+ည+ယ+ဿန္တေ]
သိအပ်ကုန်လတ္တံ့။ ပညာယတိ-ကြည့်။

ပညာယုဂနဂီလ (န) [ပညာ+ယုဂနဂီလ] ပညာ
တည်းဟူသော - ထမ်းပိုး၊ ထွန်တုံး။ တထာ
မယာ ဟိရိတ္တိသေ ပညာယုဂနဂီလေ မနော-
ယောတ္တေန ကောဗဒ္ဓေ ကတေဝီရိယဗလိဗဒ္ဓေ
ယောဇေတွာ။ သံ၊ဌ၊၁။၂၃၀။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။
၁၃၁။

ပညာယေထ (ကြိ) [ပ+ည+အ+ထေ] ထင်
ရာ၏။ ထင်ရှားရာ၏။ ပညာယတိ-ကြည့်။

ပညာယေယျ (ကြိ) [ပ+ည+အ+ယေျ] ထင်
ရာ၏။ ထင်ရှားရာ၏။ ပညာယတိ-ကြည့်။

ပညာယေယျံ (ကြိ) [ပ+ည+အ+ယေျံ] ထင်
ကုန်ရာ၏။ ထင်ရှားကုန်ရာ၏။ ပညာယတိ-
ကြည့်။

ပညာယောဂ (ပ) [ပညာ+ယောဂ] ပညာနှင့်
ယှဉ်ခြင်း၊ ပညာရှိခြင်း။ ဝေမ္ဗိ ဒဟရူပေတော၊
ပညာယောဂေန သမ္ဘဝေါ။ ဇာ၊၁။၃၇၉။
ဝေ သမ္ဘဝကုမာရော ဒဟရတာဝေန ဥပေ-
တောပိ ပညာယောဂေန သကလဇေဗ္ဗဒီပ-
တလေ အဝသေသေ ပဏ္ဍိတေ အတိက္ကမိတွာ
ဝိရောစတိ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၆၅။

ပညာရတန (န) [ပညာ+ရတန] ပညာတည်း
ဟူသော ရတနာ၊ ပညာရတနာ။ ပညာ-
ပဇ္ဇောတော ပညာရတနံ အမောဟော ဓမ္မ-

ဝိစယော။ အဘိဓာ။ ၂၀။ ပဋိသံ။ ၁၁၄။ နေတ္တိ။
 ၆၅။ ရတိကရဏဋ္ဌေန... အနောမသတ္တပရိ-
 ဘောဂဋ္ဌေန စ ပညာဝ ရတနံ ပညာရတနံ။
 အဘိဋ္ဌာ။ ၁၁၉၂။ ပဋိသံဋ္ဌာ။ ၁၂၄၄။ နေတ္တိ။
 ၁၂၃၃။ (-အဘိပု။ ၁၂၈။ မဟာနိ။ ၃၄၅၉။
 ၂၆၀။ စူဠနိ။ ၃၂။ နေတ္တိ။ ၈၈။ မိလိန္ဒ။ ၃၂၀။
 နေတ္တိဋ္ဌာ။ ၁၁၈။ မူလဋီ။ ၁၁၂၇။ နေတ္တိဝိ။
 ၂၅၀။

ပညာရတနမာလ (တိ) [ပညာရတန+မာလာ]
 ပညာရတနာတည်းဟူသော ပန်းရှိသော၊
 ပညာရတနာပန်း ပန်းဆင်သော၊ သူ။ ပညာ-
 ရတနမာလာ။ န စိရံ ပတ္တတေ ဘဝေါ။
 မိလိန္ဒ။ ၃၂၁။

ပညာရမ္မဏ (န) [ပညာ+အာရမ္မဏ] ပညာ
 ဟူသော အာရုံ၊ ပညာအာရုံ၊ ပညာရမ္မဏေ
 ဉာဏံ၊ ရဂါရမ္မဏေ ဉာဏံ။ အဘိက။ ၂၃၅။

ပညာရဝိဇ္ဇာတိတသဗ္ဗနေယျ (တိ) [ပညာ+
 ရဝိ+ဇောတိတ+သဗ္ဗ+နေယျ] ပညာ-ဉာဏ်
 -တည်းဟူသော နေမင်းသည် ထွန်းပြအပ်
 သော အလုံးစုံသော သိဖွယ် တရားရှိသော
 (ဘုရား)။ နိစ္စဒယာစန္ဒနသိတစိတ္တော၊ ပညာရ-
 ဝိဇ္ဇာတိတသဗ္ဗနေယျော။ ပဋိသံဋ္ဌာ။ ၁၁။
 ပညာဝ ရဝိ ပညာရဝိ သဗ္ဗညုတညာဏံ မဂ္ဂဉာ-
 ဏံဝိ၊ တေန... ဇောတိတော ပါကဋိဘူတော
 သဗ္ဗော နေယျော အဿာတိ ပညာရဝိဇ္ဇာ-
 တိတသဗ္ဗနေယျော သဗ္ဗညူ။ ပဋိသံဋ္ဌာ။ ၈။

ပညာရဟိတ (တိ) [ပညာ+ရဟိတ] ပညာ-
 ကင်း- မဲ့- မရှိ- သော။ ပညာရဟိတေ ဝါ
 ဇဋ္ဌေ ဇဋ္ဌမူဂေ ကုတော သီလန္တိ။ ဒီဋ္ဌာ။ ၁။
 ၂၅၉။ (-သံဋ္ဌာ။ ၂၂၈။ ဒီဋ္ဌာ။ ၁။ ၇၉။ သီဋ္ဌိ-
 သစ်၊ ၁။ ၂၆၆။ သီဋ္ဌိသစ်၊ ၂။ ၂၉၆။ မာဋီဇာ၊
 ၄၂၈။ သီဋ္ဌိ၊ ၁။ ၂၇၈။ အံဋီ၊ ၂။ ၄၀။)

ပညာလာဘ (ပု) [ပညာ+လာဘ] ပညာရခြင်း။
 အထဿ ဘဂဝါ စတူဟိ ကာရဏေဟိ ပညာ-
 လာဘံ ဒဿေန္တော “သဒ္ဓဟာနော” တိ

အာဒိမာဟ။ သံဋ္ဌာ။ ၁။ ၃၃။ သုတ္တနိဋ္ဌာ၊
 ၁။ ၂၂၈။

ပညာလာဘသံပတ္တနိက (တိ) [ပညာလာဘ+
 သံပတ္တနိက] ပညာရခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်
 သော။ ဧဝံ ယသ္မာ သဒ္ဓါယ ပညာလာဘ-
 သံပတ္တနိကံ ပဋိပဒိ ပဋိပဇ္ဇတိ။ သံဋ္ဌာ။ ၁။ ၃၃။
 သုတ္တနိဋ္ဌာ။ ၂၂၈။

ပညာလောက (ပု) [ပညာ+အာလောက] ပညာ
 တည်းဟူသော အလင်းရောင်၊ ပညာအလင်း
 ရောင်။ တေဒဂ္ဂံ ဘိက္ခဝေ ဣမေသံ စတုန္နံ
 အာလောကာနံ ယဒိဒံ ပညာလောကော။
 အံ၊ ၁။ ၄၅၆။ (-အဘိဋ္ဌာ။ ၁၁၉၂။ ပဋိသံဋ္ဌာ။
 ၃၄၃။ ပဋိသံဋ္ဌာ။ ၂။ ၁၇၈။ စူဠနိဋ္ဌာ။ ၄၁။)

ပညာလောကနိဝါရဏကရဏ (တိ) [ပညာ-
 လောက+နိဝါရဏ+ကရဏ] ပညာရောင်ကို-
 တားမြစ်- ပိတ်ပင်- မှုကို ပြုတတ်သော။
 အန္ဓကရဏန္တိ ပညာလောကနိဝါရဏကရဏံ။
 မဟာနိဋ္ဌာ။ ၃၈၉။

ပညာဝစန (န) [ပညာ+ဝစန] ပညာဟူသော
 သဒ္ဓါ၊ ပညာသဒ္ဓါ။ ပညာဝစနေန တံသမ္ပ-
 ယုတ္တာ ပညာဝ ဝုတ္တံ။ မာဋ္ဌာ။ ၁။ ၁၆၉။ ပဋိသံ၊
 ၄။ ၂၃၄။ (-ဒီဋ္ဌိ၊ ၁။ ၉။ သီဋ္ဌိသစ်၊ ၁။ ၁၆။
 မာဋီဇာ၊ ၉။ သံဋီ၊ ၁။ ၉။ အံဋီ၊ ၁။ ၁၂။ မူလဋီ၊
 ၁။ ၄၅။)

ပညာဝစရ (တိ) [ပညာ+အာဝစရ] ပညာဖြင့်-
 သက်ရောက်- ကျက်စား- သိ-အပ်သော။
 ဧတ္တာဝတာ ပညာဝစရံ၊ ဧတ္တာဝတာ ဝဋ္ဋံ
 ဝတ္တတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၅၄။ ပညာဝစရန္တိ ပညာယ
 အဝစရိတဗ္ဗံ ဇာနိတဗ္ဗံ။ ဒီဋ္ဌာ။ ၂။ ၉၄။ (-ဒီ၊ ၂။
 ၅၈။ ဒီဋ္ဌာ၊ ၂။ ၉၉။ ဒီဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၃။)

ပညာဝဋ္ဋ (တိ) [ပညာ+ဝဋ္ဋ] ပညာသည် ကြည်
 အပ်သော၊ ပညာကိုကြည်သော။ ပညာ-
 ဝဋ္ဋာနံ အဓိပတိပစ္စယာဒိနံ ဝိသဘာဂတော။
 မူလဋီ၊ ၃။ ၂၂၃။

ပညာဝဇ္ဇိတ (တိ) [ပညာ+ဝဇ္ဇိတ] ပညာသည်
ကြည်အပ်သော၊ ပညာကိုကြည်သော။ ပညာ-
ဝဇ္ဇိတသမာဓိအာဒိဓမ္မဇာတေန တံသမ္ပ-
ယုတ္တယ ပညာယ သိဒ္ဓိ သဟဇာတဒိ-
သတ္တိယာ သိဇ္ဈနတော။ သိ၊ ဇ္ဇိ၊ သစ်၊ ၁။ ၁၅။

ပညာဝဇ္ဇဘာဝ (ပု) [ပညာ+ဝဇ္ဇ+ဘာဝ]
ပညာကြီးသူ၏ အဖြစ်၊ ပညာရှိသူ၏ အဖြစ်။
ဝဇ္ဇဝဇ္ဇိ ပညာဝဇ္ဇဘာဝံ ပဏ္ဍိတဘာဝံ။ ဇာ၊
ဌ၊ ၅။ ၇။

ပညာဝဒါတ (တိ) [ပညာ+အဝဒါတ] ပညာ
ဖြင့်-ဖြူစင်-သန့်ရှင်း-သော။ ဘဂဝတော
ဝစနံ အဘိက္ကန္တံ ခေါသနာသနတော.....ကရု-
ဏာသီတလတော ပညာဝဒါတတော။ ဝိဌ၊
၁။ ၁၄၀။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၄။ ကိလေသန္ဓကာရဝိဓ-
မနေန ပညာဝဒါတတော။ အဝဒါတံ၊ ဩဒါ-
တန္တိ စ အတ္တတော ဧကံ။ သိ၊ ဇ္ဇိ၊ သစ်၊ ၂။
၁၆၈။ (-မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၄။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၅။ သုတ္တနိ၊
ဌ၊ ၁။ ၁၃၉။ ဥဒါန၊ ဌ၊ ၂။ ၆၈။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၁၂။
ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၄။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၃၁။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆။

ပညာဝဟ (တိ) [ပညာ+အာဝဟ] ပညာကို
ဆောင်ယူလာနိုင်သော။ ဝတ္ထုဝိသဒကိရိယာ
ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပါဒနာ စ ပညာဝဟာ
ဝုတ္တာ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၃၂။ (-မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀၉။ သံ၊
ဌ၊ ၂။ ၄၃၈။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၀။)

ပညာဝဟဂုဏတ္ထ (န) [ပညာဝဟ+ဂုဏ+တ္ထ]
ပညာကို ဆောင်ယူလာနိုင်သော ဂုဏ်ရှိသည်
၏အဖြစ်။ သဝိသေသံ ပညာဝဟဂုဏတ္တာ
ပေ ဟိဿ ဂန္ဓာရမ္မေ အာဒိတောပိ “ပညာ-
ပဘေဒနေနဿာ” တိ ဝုတ္တံ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၅၁။

ပညာဝါဒ (တိ) [ပညာ+ဝါဒ] ပညာကို-ချီး
မွမ်း-ပြောဆို-သော၊ ပညာ၏ဂုဏ်ကို-ချီး
မွမ်း-ပြောဆို-သော၊ သူ။ သန္တိ ကဿပ
ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ပညာဝါဒါ၊ ဧက
အနေကပရိယာယေန ပညာယ ပဏ္ဍိ ဘာသ-
န္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၆၄။

ပညာဝါရ (ပု) [ပညာ+ဝါရ] ပညာကိုဟောရာ-
အလှည့်-အကြိမ်။ နနု သောဠသမော ပညာ-
ဝါရော၊ အသံ သတိဝါရော။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၁၆။

ပညာဝါသနလေပနသမ္ပန္န (တိ) [ပညာ+ဝါသ-
နလေပန+သမ္ပန္န] ပညာတည်း ဟူသော
အင်္ဂတေနှင့် ပြည့်စုံသော၊ အပေါက်တို့ကို-
ပိတ်ဆို့-လိမ်းကျ-သည့် အင်္ဂတေနှင့် တူ
သော ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။ ပညာ-
ဝါသနလေပနသမ္ပန္နော ဘိက္ခဝေ အရိယသာ-
ဝကော အကုသလံ ပဗဟတိ။ အံ၊ ၂။ ၄၈၁။

ပညာဝါသိ (တိ) [ပညာ+ဝါသိ] ပညာတည်း
ဟူသော ပဲခုပ်၊ ပဲခုပ်နှင့် တူသော ပညာ။
ဝေမေဝ ခေါမဟာရာဇ ယောဂိနာ.....သီလ-
ပထဝိယံ ပတိဋ္ဌဟိတော သဒ္ဓါဟတ္ထေန ပညာ-
ဝါသိ ဂဟေတွာ ကိလေသာ တစ္ဆေတဗ္ဗာ။
မိလိန္ဒ၊ ၃၉၉။

ပညာဝါဟိ (တိ) [ပညာ+ဝါဟိ] (၁) ပညာကို-
ဆောင်တတ်- ဖြစ်စေတတ်- သော။ (၂)
နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှု-ပို့ဆောင်တတ်-ရောက်စေ
တတ်-သော ပညာ။ (၁) (၂) ပညာဝါဟိ*
ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမံ အရိယမဂ္ဂံ ဘာပေတိ။ အဘိ၊ ပု။
၁၁၈၊ ၁၈၅။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၈။ ပညံ
ဝါဟေတိတိ ပညာဝါဟိ။ ပညာ ဣမံ ပုဂ္ဂလံ
ဗဟတိတိ ပညာဝါဟိတိပိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၄။ ပညာဝါဟိတိ ပညံ ဝါဟေ-
တိ၊ ပညာ ဝါ ဣမံ ပုဂ္ဂလံ ဝဟတိတိ ပညာ-
ဝါဟိတိပိ ငဒန္တိ။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၀။ ပညံ ဝါဟေ-
တိတိ ပညာဝါဟိ၊ ပညံ သာတိသယံ ပဝတ္ထေ-
တိတိ အတ္ထော။...ပညာ ဝါ ပုဂ္ဂလံ ဝါဟေတိ
နိဗ္ဗာနဘိမုခံ ဂဇေတိတိ ပညာဝါဟိ။ အံ၊ ဌ၊
၃။ ၁၅၃။ (-ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၄။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၂။ ပဋိသံ၊
ဌ၊ ၁။ ၄၃။ ဒီ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၄။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၈၈။ မူလဋီ၊ ၃။
၃၆။)

ပညာဝိမ (ထိ၊ ပု) [ပညာ+ဝိမ] (၁) ပညာဟူ
သော အဖို့အစု၊ ပညာအစု။ (တိ) (၂)

ပညာနှင့် တူသော။ (၁) (၂) ပညာဝိဇာနတ္ထိ န နိန္ဒိတဗ္ဗာ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၇။ ပညာဝိဇာနတ္ထိတိ နကာရော ပဒသန္နိကရော၊ ပညာဝိဇာ အတ္ထိတိ အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ ပညာဝိဇာပိ အတ္ထိ၊ သာ အညေသံ ပညာ ကောဋ္ဌာသသင်္ခါတာ ပညာဝိဇာ အတ္တနော ဇီဝိတဟေတု န နိန္ဒိတဗ္ဗာတိ။ အထ ဝါ ပညာဝိဇာတိ ပညာသဒိသာ န နိန္ဒိတဗ္ဗာ နာမ အညာ ဓမ္မဇာတိ နတ္ထိ၊ တံ ကသ္မာ နိန္ဒသီတိ။ ယေသံ ပန “ပညာဝိဇာနမ္ပိ န နိန္ဒိတဗ္ဗ”န္တိပိ ပါဠော၊ ခေသံ ဥဇုကမေဝ။ ဇာ၊ ၁။ ၄၅။ ၇၄။

ပညာဝိဇာန (တိ) [ပညာ+ဝိဇာန] ပညာနှင့် တူသော။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပညာဝိပ္ပယုတ္တ (တိ) [ပညာ+ဝိပ္ပယုတ္တ] ပညာနှင့် မယှဉ်သော။ ဒုဝိဇာ ဟိ သတိ ပညာသမ္ပယုတ္တာ ပညာဝိပ္ပယုတ္တာ စ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂။ (-မ၊ ၄။ ၂။ ၁။)

ပညာဝိဘဝ (ပု) [ပညာ+ဝိဘဝ] ပညာဟူသော-အား-အစွမ်း၊ ပညာစွမ်း။ ယေသံ ဟိ ပညာဝိဘဝေန ကိစ္စံ၊ တရန္တိ နာဝါယ နဒိံ ပုဏ္ဏံ။ ထေရ၊ ၃။ ၁၇။ ယေသန္တိ ယေသံ မေဓဝီနံ ဗဟုဿုတာနံ ပဏ္ဍိတာနံ ပညာဝိဘဝေန ပညာဗလေန....တရန္တိ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၈။

ပညာဝိဘာဂ (ပု) [ပညာ+ဝိဘာဂ] ပညာအကွဲအပြား။ တံ သဗ္ဗန္တိ တံ အနဝသေသံ ပညာဝိဘာဂံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၇၄။

ပညာဝိဘာဂသမုပ္ပါဒက (တိ) [ပညာဝိဘာဂ+သမုပ္ပါဒက] ပညာ-အကွဲအပြား-အထူးအပြား-ကိုဖြစ်စေတတ်သော။ ဉာဏပွဲဘေးဇနနဿာတိ.... ပညာဝိဘာဂသမုပ္ပါဒကဿ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆။

ပညာဝိမုတ္တ (တိ) [ပညာ+ဝိမုတ္တ] (၁) (က) ပညာဖြင့် (ကိလေသာမှ) လွတ်မြောက်သော၊ သူ။ (ခ) (သစ္စာ ၄-ပါးကို)သိသည်ဖြစ်၍ (ကိလေသာမှ) လွတ်မြောက်သော၊ သူ။ (၂) ပညာ၏လွတ်မြောက်ခြင်းရှိသော၊ လွတ်မြောက်သောပညာရှိသော၊ သူ။ (၃) ပညာဖြင့်လွတ်မြောက်သော တရား၊ လွတ်မြောက်သောပညာ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ။ (၁) (က) (ခ) ယတော ခေါ အာနန္ဒ ဘိက္ခု....ယထာဘူတံ ဝိဒိတွာ အနုပါဒါ ဝိမုတ္တော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတာနန္ဒ ဘိက္ခု ပညာဝိမုတ္တော။ ဒီ၊ ၂။ ၅၉။ သတ္တိမေ ဘန္တေ ပုဂ္ဂလာ။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော ပညာဝိမုတ္တော....ဓမ္မာနုသာရီ သဒ္ဓါနုသာရီ၊ ဒီ၊ ၃။ ၈၇။ “ပညာဝိမုတ္တော ပညာဝိမုတ္တော” တိ အာဝုသော ဝုစ္စတိ၊ ကိတ္တာဝတာ နံခေါ အာဝုသော ပညာဝိမုတ္တော ဝုတ္တော ဘာဂတာတိ....ပညာယ စ နံ ပဇာနာတိ။ တောဝတာပိ ခေါ အာဝုသော ပညာဝိမုတ္တော ဝုတ္တော ဘာဂတာ။ အံ၊ ၃။ ၂၄၅။ တတ္ထ သဒ္ဓါနုသာရီ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော၊....ပညာဝိမုတ္တောတိ ဣမေ တာဝသတ္တ အရိယပုဂ္ဂလာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၇။ ပညာဝိမုတ္တောတိ ပညာယ ဝိမုတ္တော၊ အဋ္ဌ ဝိမောက္ခေ အသစ္စိကတွာ ပညာဗလေန နာမကယဿ စ ရူပကယဿ စ အပ္ပဝတ္တိကတွာ ဝိမုတ္တောတိ အတ္တော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၂။ ပညာယ ဝိမုတ္တောတိ ပညာဝိမုတ္တော။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၇၃။ ပဇာနန္တော ဝိမုတ္တောတိ ပညာဝိမုတ္တောတိ ဝေ ဝစနတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၈။ ပညာဝိမုတ္တောတိ....ပညာဗလေန ဝိမုတ္တော။....ပဇာနန္တော ဝိမုတ္တောတိ ဝါ ပညာဝိမုတ္တော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၇။ (-မ၊ ၂။ ၁၄၃။ ၁၄၂-၃။ သံ၊ ၁။ ၁၉၃။ ၃၄၄။ သံ၊ ၂။ ၅၄။ အံ၊ ၂။ ၄၃၃။ အံ၊ ၃။ ၅၂။ ၂၇၄။ အဘိ၊ ပု။ ၁။ ၁၃၇။ အဘိ၊ က။ ၅။ ၁။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ မဟာနိ၊ ၁။ ၅၉။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၃။ ၁၆၄။ ပေဋကော၊ ၁။ ၁၈၉။ ဒီ၊ ၄။ ၂။

၉၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၃၊၁၃၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၅၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၁၁၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၂၇၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၄-၉။ အံ၊
 ဋ္ဌ၊၃။၁၄၆-၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၂။ ၁၆၀။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၁၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။ ၃၀၁၊၃၅၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၂၆၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၅၄၆။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၃၀၃။
 မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၇၂။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၇၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၁၁၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၃၁-၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၇၀၊၈၆။
 သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၉၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၄၊၁၃၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၁၅၁-၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၆၄၊၅၃၂။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊
 ၁၄၁။ နေတ္တိ၊ဝိ၊၃၄၉၊၃၅၀။ (၂) ယတော
 ခေါ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု စေတောဝိမုတ္တော စ
 ဟောတိ၊ ပညာဝိမုတ္တော စ ဟောတိ။ အယံ
 ဝုစ္ဆတိ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု “ဥက္ခိတ္တပလိယော”
 ဣတိပိ။ အံ၊၂။ ၇၄။ (၃) အညာဝိမောက္ခန္တိ
အညာယ ဝါ ဝိမောက္ခံ အညာဝိမောက္ခံ၊
 ပညာဝိမုတ္တန္တိ အတ္ထော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၀၃။
 (ပညာဝိမုတ္တိ-ဟုရှိလျှင်သာ၍ကောင်းရာ၏။)

ပညာဝိမုတ္တနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပညာဝိမုတ္တ+နိဒ္ဒေသ]
 ပညာဖြင့် လွတ်မြောက်သူ ပညာဝိမုတ္တ
 ပုဂ္ဂိုလ် ကို အကျယ်ပြဆိုရာ ကောင်းရပေ။
 ပညာဝိမုတ္တနိဒ္ဒေသေ ပညာယ ဝိမုတ္တောတိ
 ပညာဝိမုတ္တော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၂။

ပညာဝိမုတ္တိ (ထိ) [ပညာ+ဝိမုတ္တိ] (၁) (ဆန့်
 ကျင်ဘက်ကိလေသာ၊ အင်္ဂုဇ္ဇာမှ) ပညာ၏
 လွတ်မြောက်ခြင်း၊ လွတ်မြောက်သောပညာ။
 (က) မဂ်ပညာ။ (ခ) ဖိုလ်ပညာ။ (ဂ)
 အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ။ (၂) ရှေးပညာကြောင့်
 (အဝိဇ္ဇာမှ) လွတ်မြောက်သော တရား၊
 အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ။ (တိ) (၃) ပညာဖြင့်
 (ကိလေသာမှ) လွတ်မြောက်သော၊ ပညာ-
 ဦးစီး-ခေါင်းဆောင်-၍ လွတ်မြောက်သော၊
 သူ။

(၁) (က) ဣတိရာဂဝိရာဂါ စေတော-
 ဝိမုတ္တိ အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါ ပညာဝိမုတ္တိ ဝိမုတ္တဋ္ဌေန
 သမထဝိပဿနာ ကေရသာ ဟောန္တိ။ ပဋိသံ၊

၁၉၀။ ပညာဝိမုတ္တိတိ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ပညာ။
 ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၉၀။ (ခ) ဒွေ မေ ဘိက္ခဝေ
 ဓမ္မာ။ ကတမေ ဒွေ စေတောဝိမုတ္တိ စ ပညာ-
 ဝိမုတ္တိ စ။ အံ၊၁။ ၈၁။ ပညာဝိမုတ္တိတိ ဖလ-
 ပညာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၅၅။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၇။) (ဂ)
 အာသဝါနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိ
 ပညာဝိမုတ္တိ ခိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သယံ အဘိညာ
 သန္တိကတွာ ဥပသမ္ပုဇ္ဇေ ဝိဟရေယျံ။ မ၊၁။
 ၄၂။ စေတောဝိမုတ္တိ ပညာဝိမုတ္တိန္တိ ဧတ္ထ
 စေတောဝစနေန အရဟတ္တဖလသမ္ပယုတ္တောဝ
 သမာဓိ၊ ပညာဝစနေန တံသမ္ပယုတ္တာ ပညာဂ
 ဝုတ္တာ။ တတ္ထ စ သမာဓိ ရာဂတော ဝိမုတ္တ-
 တော စေတောဝိမုတ္တိ၊ ပညာ အဝိဇ္ဇာယ
 ဝိမုတ္တတ္တာ ပညာဝိမုတ္တိတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။ ၁၆၉။ (-ဝိ၊၅။ ၂၄၀။ ဒီ၊၁။ ၁၄၉၊၁၅၈။
 ဒီ၊၂။ ၅၀၊၂၀၁။ ဒီ၊၃။ ၆၅၊၈၄၊၁၀၆။ မ၊၁။
 ၁၀၀၊၃၃၃၊၃၆၀။ မ၊၂။ ၂၁၈။ မ၊၃။ ၆၃၊၁၄၆။
 သံ၊၁။ ၄၁၅-၇။ သံ၊၂။ ၃၃၆၊၃၉၀။ သံ၊၃။
 ၁၇၉၊၁၉၄၊၂၂၅၊၃၁၁၊၃၇၉။ အံ၊၁။ ၆၂၊၁၀၅-
 ၇၊၁၂၁၊၁၃၂၊၂၂၁၊၂၃၄၊၃၁၂၊၃၉၉၊၅၆၁။
 အံ၊၂။ ၂၄၊၁၀၅၊၁၄၆၊၂၂၉၊၂၄၈၊၄၀၅။ အံ၊
 ၃။ ၂၀၀၊၂၆၅-၇၊၃၆၅၊၄၁၉။ အဘိ၊ဝိ၊၃၅၈။
 အဘိ၊ပု၊၁၁၀၊၁၃၀၊၁၇၂၊၁၈၃။ ပဋိသံ၊၃၅၈။
 ဥဒါန၊၁၁၃-၄။ ဣတိဝုတ်၊၂၄၆။ သုတ္တနိ။
 ၃၉၁။ စူဠနိ၊၁၇၀၊၂၈၇-၉။ နေတ္တိ၊၃၊၃၅၊၆၉၊
 ၁၀၆၊၁၄၇။ ပေဋကော၊၁၇၅-၉၊၂၈၁-၉၊၃၃၈၊
 ၃၄၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၇၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၅၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၃၁၁၊၃၄၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၄၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၆၂။
 သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၃၊၈၃၊၃၃၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၇၊၇၅၊
 ၁၀၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၅၁၊၃၂၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၄၅။
 အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၉၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၀၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။ ၁၉၀၊၂၃၄။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၁၉၁။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၇၇။
 ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၆၃၊၁၅၉။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁၉၉၊၂၄၁။
 သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၂၁။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၆၃။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊
 ၅၂၊၁၃၉၊၁၄၈၊၁၈၈၊၂၁၆။ သာရတ္ထ၊၁။ ၄၁။
 သာရတ္ထ၊၃။ ၂၂၀၊၄၇၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၁၉၊၃၄၀။

သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၄၇၈၊၄၉၇။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၃၃၅။
 မ၊ဋီ၊၃။၁၃၀။ သံ၊ဋီ၊၁။၅၉။ အံ၊ဋီ၊၁။၆၁။
 အံ၊ဋီ၊၂။၂၂၈။ အံ၊ဋီ၊၃။၈။ အနုဋီ၊၁။၃၈။
 အနုဋီ၊၂။၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊
 ၂။၂၄၃။ နေတ္တိ၊ဋီ၊၈၉၊၁၂၇။ နေတ္တိ၊ဝိ၊၄၁၊
 ၇၄၊၂၁၅၊၂၂၉၊၂၇၄။ (၂) ဥဘော ဒိဋ္ဌိ-
 စရိတာ ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမေန သမထေန
 နိယုန္တိ အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါယ ပညာဝိမုတ္တိယာ။
 နေတ္တိ၊၈။ ပညာယ ဝိမုတ္တိတိ ပညာဝိမုတ္တိ။
 အရဟတ္တဖလပညာ။ နေတ္တိ၊ဝိ၊၇၁။ (၃)
 အထ ကိဉ္ဇရဟိ ဣဓေကစေ ဘိက္ခု စေတော-
 ဝိမုတ္တိနော၊ ကေစေ ဘိက္ခု ပညာဝိမုတ္တိနော-
 တိ။ ဧတ္ထ ခေါ ပနေသာဟိ အာနန္ဒ ဣန္ဒြိယ-
 ဝေမတ္တတံ ဝဒါမိ။ မ၊၂။၁၀၀။

ပညာဝိမုတ္တိကထာ(ထိ) [ပညာဝိမုတ္တိ+ကထာ]
 ပညာဖြင့် (ကိလေသာမှ) လွတ်မြောက်သူ
 ‘ပညာဝိမုတ္တိပုဂ္ဂိုလ်’ ကို ပြဆိုရာ စကားရပ်။
 ဧတ္ထာတိ ဧတိဿ ပညာဝိမုတ္တိကထာယံ။
 မ၊ဋီ၊၃။၈၆။

ပညာဝိမုတ္တိဂုဏ (ပု) [ပညာဝိမုတ္တိ+ဂုဏ] အရ-
 ဟတ္တဖိုလ် ပညာ၏ ဂုဏ်။ ပညာဂုဏန္တိ
 ပညာသမ္ပတ္တိ။.... “ပညာဝိမုတ္တိဂုဏမုတ္တမ” နှိပိ
 ပါဌော၊ သော ဥတ္တာနောဝ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၂၉၇။

ပညာဝိမုတ္တိဖလ (တိ) [ပညာဝိမုတ္တိ+ဖလ] (က)
 ဖိုလ်ပညာဟူသော အကျိုးရှိသော။ (ခ)အရ-
 ဟတ္တဖိုလ် ပညာဟူသော အကျိုးရှိသော။
 အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပညာဝိမုတ္တိဖလာနိသံသ (တိ) [ပညာဝိမုတ္တိ+
 ဖလ+အာနိသံသ] (က)ဖိုလ်ပညာဟူသော
 -အကျိုး-အာနိသင်-ရှိသော။ (ခ) အရ-
 ဟတ္တဖိုလ်ပညာဟူသော-အကျိုး-အာနိသင်-
 -ရှိသော။ (က) ပဉ္စဟိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂေဟိ
 အနုဂ္ဂဟိတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ....ပညာဝိမုတ္တိဖလာ စ
 ဟောတိ ပညာဝိမုတ္တိဖလာနိသံသာ စ။ အံ၊
 ၂။၁၇။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဘိ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ....

ပညာဝိမုတ္တိတိ ဖလဉာဏံ။ အံ၊ဋီ၊၃။၇။ (-အံ၊
 ၂။၇၄-၅။) (ခ)ကတိဟိ ပနာဝုသော အင်္ဂေဟိ
 အနုဂ္ဂဟိတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ....ပညာဝိမုတ္တိဖလာ စ
 ဟောတိ ပညာဝိမုတ္တိဖလာနိသံသာ စ။ မ၊၁။
 ၃၆၈။ သမ္မာဒိဋ္ဌိတိ အရဟတ္တမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ....
 ဧတ္ထ စ စတုတ္ထဖလပညာ ပညာဝိမုတ္တိ နာမ။
 မ၊ဋီ၊၂။၂၄၆။ (-မ၊ဋီ၊၂။၂၆၈။ အံ၊ဋီ၊၃။၉။)

ပညာဝိမုတ္တိသမ္ပန္န (တိ) [ပညာဝိမုတ္တိ+သမ္ပန္န]
 အရဟတ္တဖိုလ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူ။
 ပညာဝိမုတ္တိသမ္ပန္နာ၊ တိပဉ္စရဏာယုတာ။
 ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၁၀။

ပညာဝိရဟိတ (တိ) [ပညာ+ဝိရဟိတ] ပညာ-
 ကင်း-မဲ့-မရှိ-သော၊ သူ။ ပညာဝိရဟိတဿ
 စ ပရေဟိ ဥပနိတာ အပကာရာ ခန္တိယာ
 ပဋိပက္ခမေဝ အနုဗြူဟေန္တိ။ စရိယာ၊ဋီ။
 ၂၈၈။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၇၉။ (-သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၂၆၆။)

ပညာဝိသယ (ပု) [ပညာ+ဝိသယ] (ခ)ပညာ၏-
 အရာ-ဌာန၊ ပညာအရာ။ (၂) ပညာ၏-
 ဖြစ်ရာ-အာရုံ။ (၁) တေသု သာရိပုတ္တော
 ပညာဝိသယေ၊ မောဂ္ဂလ္လာနော သမာဓိဝိ-
 သယေ အဂ္ဂေါ အဟောသိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၁။
 ပညာဝိသယေတိ ပညာဓိကာရေ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။
 ၁၁။ (-ဝဇီရ၊၁၀။ မ၊ဋီ၊၂။၂၀၁။ အနုဋီ၊၂။
 ၂၀၃။ နေတ္တိ၊ဝိ၊၁၂၅။) (၂)အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပညာဝိသယနိဒဿန(န) [ပညာဝိသယ+နိဒဿန]
 ပညာ၏-ဖြစ်ရာ-အာရုံ-ကို ညွှန်ပြကြောင်း
 သဒ္ဓါ။ဥေယျဓမ္မသုတ် ပညာဝိသယနိဒဿနံ။
 မူလဋီ၊၁။၂။

ပညာဝိသိဋ္ဌာ (ထိ) [ပညာ+ဝိသိဋ္ဌာ] ထူးသော
 ပညာ၊ ပညာအထူး။ ပညာဝိသိဋ္ဌံ လဘတေ
 အနုတ္တရံ။ ဒီ၊ ၃။၁၂၉။

ပညာဝိသုဒ္ဓိ (တိ) [ပညာ+ဝိသုဒ္ဓိ] ပညာကြောင့်
 စင်ကြယ်သော။ ပညာဝိသုဒ္ဓိယ ဒယာယ

သဗ္ဗေ၊ ဝိမောစိတာ ယေန ဝိနယသတ္တာ။
ဝဇီရ။ ၁။

ပညာဝိသုဒ္ဓိ (ထိ) [ပညာ + ဝိသုဒ္ဓိ] ပညာ၏
စင်ကြယ်ခြင်း။ ဒဿေန္တိ ကုလပုတ္တာနံ၊ နယံ
ပညာဝိသုဒ္ဓိယာ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၅၄။ အဘိ၊ ၄။
၂။ ၅၀၈။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၉၉။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၄။

ပညာဝိသေသ (ပ) [ပညာ + ဝိသေသ] ပညာ
အထူး။ အနညဿာဓာရဏာနံ ပညာဝိသေ-
သာနံ ဝသေန ဘဂဝါ တထာနိ ဉာဏာနိ
အာဂတော အဓိဂတောတိ တထာဂတော။
ဥဒါန၊ ၄။ ၁၃၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၂၇။ (-မူလဋီ၊
၁။ ၉၄။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀၂။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀၆။)

ပညာဝိသေသနိဗ္ဗန (တိ) [ပညာဝိသေသ +
နိဗ္ဗန] ပညာအထူးနှင့် ဆက်စပ်သော။
ပဏ္ဍိစ္ဆန္တိအာယော ပညာဝိသေသနိဗ္ဗနတ္တာ
အတ္ထဝသေန ဝိဘာဂဝစနံ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀၂။

ပညာဝိသေသပရိဓောတ (တိ) [ပညာဝိသေသ
+ ပရိဓောတ] ပညာအထူးဖြင့်-ဆေးကြော-
သုတ်သင်-အပ်သော။ ပညာဝိသေသပရိဓော-
တနိမ္မလာနံ ဒါနဒမသညမာဒိနံ ဥတ္တမဓမ္မာနံ။
မ၊ ၄။ ၁။ ၁၁။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀။

ပညာဝိသေသပရိယောဒါတ (တိ) [ပညာဝိသေသ
+ ပရိယောဒါတ] ပညာအထူးကြောင့် ထက်
ဝန်းကျင်-ဖြူစင်-သန့်ရှင်း-သော။ ပညာဝိ-
သေသပရိယောဒါတနိမ္မလာနံ ဒါနဒမသည-
မာဒိနံ ဥတ္တမဓမ္မာနံ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁။ သီ၊ ၄။
သစ်၊ ၁။ ၁၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄။

ပညာဝိဟိတ (တိ) [ပညာ + ဝိဟိတ] ပညာဖြင့်-
ပြု-စီရင်-အပ်သော။ ယောဂဝိဟိတေသုတိ
ယောဂေါ ဝုစ္ဆတိ ပညာ၊ ပညာဝိဟိတေသု
ပညာပရိကာမိတေသုတိ အတ္ထော။ အဘိ၊
၄။ ၂။ ၃၉၂။ (-ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၂။ ၇၈။)

ပညာဝိမံသန (န) [ပညာ + ဝိမံသန] ပညာဟူ
သော စူးစမ်းတတ်သောတရား။ ပညာဥမ္မဂ်-
ကြည့်။

ပညာဝုစု (တိ) [ပညာ + ဝုစု] ပညာအားဖြင့်
ကြီးသော၊ သူ။ ဒဟရောပိ ဗဟုဿတော
ဘိက္ခု.... ဗာဟုသစ္စပညာယ ဝုစုတ္တာ ပညာ-
ဝုစော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၆၆။

ပညာဝုဒ္ဓ (န) [ပညာ + ဝုဒ္ဓ] (၁) ပညာ၏-
တိုးပွား-များပြား-ခြင်း။ (တိ) (၂) ကြီးမား-
များပြား-သောပညာရှိသော၊ ပညာကြီး
သော၊ သူ။ (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၂)
ဣဒံ ပညာဝုဒ္ဓေဟိ ပဏ္ဍိတေဟိ ပသံသိတံ။
ဇာ၊ ၄။ ၂၁။ (-ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၉၁။)

ပညာဝုဒ္ဓတ္တ (ပ) [ပညာဝုဒ္ဓ + အတ္တ] ပညာ၏-
တိုးပွား-များပြား-ခြင်းအကျိုး။ တမ္ပိ “ကိ”
ဘန္တေ ကုသလ” နှိအာဒိနာ ပဉ္စပုစ္ဆနေန
ပညာဝုဒ္ဓတ္တံ သိက္ခေယျ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၉၇။

ပညာဝုဒ္ဓိ (ထိ) [ပညာ + ဝုဒ္ဓိ] (၁) ပညာ၏-တိုး
ပွား-များပြား-ခြင်း။ (ကိ) (၂) ပညာ
အားဖြင့် ကြီးသော၊ သူ။ (၁) တေဒဂ္ဂံ
ဘိက္ခဝေ ဝုဒ္ဓိနံ ယဒိဒံ ပညာဝုဒ္ဓိ။ အံ၊ ၁။ ၁၃။
ယဒိဒံ ပညာဝုဒ္ဓိတိ ကမ္မဿကတပညာဒိနံ
ဝုဒ္ဓိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၆၄။ (-သံ၊ ၃။ ၃၆၀။ အံ၊ ၁။ ၄၆။
၂၉၁။ ၅၆၇။ ပဋိသံ၊ ၃၇၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၁၂။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၀-၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၆။) (၂)
ပညာဝုဒ္ဓိသေဝိ-ကြည့်။

ပညာဝုဒ္ဓိက (တိ) [ပညာဝုဒ္ဓိ + ဣက] (၁) ပညာ-
တိုးပွား-များပြား-ခြင်းငှါ ဖြစ်သော၊ ပညာ
ကို-တိုးပွား-များပြား-စေတတ်သော။ (၂)
ပညာ-တိုးပွား-များပြား-ခြင်းရှိသော (၁)
(၂) သော.... ပညာဝုဒ္ဓိကော အဝိဇာတ-
ပက္ခိကော နိဗ္ဗာနသံဝတ္တနိကော။ မ၊ ၁။ ၁၆၃။
ပညာဝုဒ္ဓိကောတိအာဒိသု အနုပ္ပန္နာယ လော-
ကီယလောကုတ္တရပညာယ ဥပ္ပါဒါယ၊ ဥပ္ပန္နာယ

၈ ဝုဒ္ဓိယာ သံဝတ္တတိတိ ပညာဝုဒ္ဓိကော။ မ၊
ဌ၊၁။၃၈။ ပညာယ ဝုဒ္ဓိ တေဿ အတ္တိတိ
ပညာဝုဒ္ဓိကော။ မ၊ဋီ၊၂။၇၀။ (-အဘိ၊က။
၁၇၀။ ဣတိဝုတ်။၂၅။)

ပညာဝုဒ္ဓိပုတ္တ (တိ) [ပညာဝုဒ္ဓိ+ပတ္တ] ပညာ-
ကြီးမား- များပြား-ခြင်းသို့ ရောက်သော၊
သို့၊ ဝုဒ္ဓေတိ ပညာဝုဒ္ဓိပုတ္တေ ပဏ္ဍိတေ။ ဇာ၊
ဌ၊၅။၁၅၈။

ပညာဝုဒ္ဓိသေဝီ (တိ) [ပညာဝုဒ္ဓိ+သေဝီ] ပညာ
ကြီးသူကို-မှီဝဲ-ဆည်းကပ်-သော၊ သူ။ ဧဝံ
တဝ ကာယရထောပိ ပညာဝုဒ္ဓိသေဝီတာယ
သမတလံ ဥဇုမဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိတော ဟတရဇော
ဟောတု။ ဇာ၊ဌ၊၇။၁၄၈။

ပညာဝုဓ (ပု၊န) [ပညာ+အာဝုဓ] (၁) ပညာ
တည်း ဟူသော လက်နက်၊ ပညာလက်နက်။
(တိ) (၂) ပညာလက်နက်ရှိသော၊ သူ။(၁)
တိဏာဝုဓာနိ၊သုတာဝုဓံ ပဝိဝေကာဝုဓံ ပညာ-
ဝုဓံ။ဒီ၊၃။၁၇၃။လောကီယလောကုတ္တရပညာဝ
အာဝုဓံ ပညာဝုဓံ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၈၄။ (-ဓမ္မ၊၁၈။
ပေဋကော။၁၇၇-၈။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၂၀၁။ ဥဒါန၊
ဌ၊၄၀။ နေတ္ထိ၊ဌ၊၄၉။ သာရတ္ထ၊၃။ ၁၃၇။
နေတ္ထိ၊ဝိ။၆၇။) (၂) တာဏော ပညာဝုဓော
သတ္တာ၊ ဣသိသံဃနိသေဝိတော။ ထေရ၊
၃၂၄။ ပညာ အာဝုဓော တေဿာတိ ပညာ-
ဝုဓော။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၇၇။

ပညာဝေကလ္လ (န) [ပညာ+ဝေကလ္လ] ပညာ
ချို့တဲ့ခြင်း၊ ပညာမရှိခြင်း။ တံ ပန...သာမိ-
ကေ အဿာမိကေ ကရောန္တောပိ ဓနဇာ-
နိယာ ဗာဓသိ ပညာဝေကလ္လတော။ ထေရ၊
ဌ၊၂။၁၄၉။

ပညာဝေပုလ္လ (န) [ပညာ+ဝေပုလ္လ] ပညာ၏-
ပြန့်ပြော - များပြား - ခြင်း။ ကေဓမ္မော
ဘိက္ခဝေ ဘာဝိတော ဗဟုလိကတော....ပညာ-
ဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တတိ။ အံ၊၁။၄၆။ (-သံ၊၃။

၃၆ပ။ ပဋိသံ၊၃၇၁။ အံ၊ဌ၊၁။၄၁၂။ ပဋိသံ၊ဌ၊
၂။၂၅၀-၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၆။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၇၆။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၆၆။)

ပညာဝေပုလ္လပုတ္တ (တိ) [ပညာဝေပုလ္လ+ပတ္တ]
ပညာ-ပြန့်ပြော-များပြား-ခြင်းသို့ ရောက်
သော၊သူ။ တဿ ပညာဝေပုလ္လပုတ္တော အရ-
ဟာ “ကလျာဏပညော”တိ ဝုတ္တော။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ဌ၊၂၇၉။ (-နေတ္ထိ၊ဌ၊၇၈။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၂၉။
မ၊ဋီ၊၂။၁၆၃။ မ၊ဋီ၊၃။၂၅၉။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၃၅။
နေတ္ထိ၊ဋီ၊၁၂၄။)

ပညာဝေပုလ္လပုတ္တိ (ထိ) [ပညာ+ဝေပုလ္လ+ပတ္တိ]
ပညာ-ပြန့်ပြော-များပြား-ခြင်းသို့ ရောက်
ခြင်း။ တဿေဝ ၈ ပညာ ဘာဝိတာ နာမ
ဟောတိ ပညာဝေပုလ္လပုတ္တိယာ။ ဒီ၊ဌ၊၃။
၁၈၅။ (-ဥဒါန၊ဌ၊၆၃၊၁၄၉၊၁၇၃။ ဣတိဝုတ်၊
ဌ၊၁၄၉၊၂၀၂၊၂၇၃။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၅၆။ မ၊ဋီ၊၃။
၄၄၁။ အံ၊ဋီ၊၂။၃၆၅။ အံ၊ဋီ၊၃။၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊
၂။၁၃။)

ပညာဝေမတ္တတာ (ထိ) [ပညာ+ဝေမတ္တတာ]
ပညာထူးသည်၏အဖြစ်။ တတ္ထ ပညာဝေမတ္တ-
တံ အတ္တနော သမနုပဿမာနေန အဋ္ဌဝိမေ
သုတ္တသင်္ခေပေ။ ပေဋကော။၁၉၆။

ပညာဝေယျတ္တိယ (န) [ပညာ+ဝေယျတ္တိယ]
ထက်မြက်- စွမ်းနိုင် -သော ပညာရှိသူ၏
အဖြစ်၊ ပညာ၏-ထက်မြက်-စွမ်းနိုင်-သည်
၏ အဖြစ်၊ ပညာ၏-ထက်မြက်-စွမ်းနိုင်-
ခြင်း၊ ပညာစွမ်း။ တေန သမဏော ဂေါ-
တမော သဒ္ဓိံ သလ္လပတိ။.... ကေန ပညာ-
ဝေယျတ္တိယံ သမာပဇ္ဇတိ။ဒီ၊၃။၃၁၊၄၄။ယာဝ-
ဒေါယံ ဘဝံ ပုရိသော ဒဟရော ဟောတိ။....
တာဝဒေဝ ပရမေန ပညာဝေယျတ္တိယေန
သမန္နာဂတော။ မ၊၁။၁၁၆။ အတ္တိ န ခေါ
ရညော ပညာပေယျတ္တိယံ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၅၇။
ပညာဝေယျတ္တိယန္တိ ဥတ္တရပစ္စုတ္တရနယေန
ဉာဏဗျတ္တဘာဝံ။ ဒီ၊ဌ၊၃။၁၈။ပညာဝေယျတ္တိ-

ယေနာတိ ပညာဝေယျတ္တိတာပေန။... တဿ
 အတ္တဉ္စ ကာရဏဉ္စ ဒဿနသမတ္တတာ ပညာ-
 ဝေယျတ္တိယံ နာမ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၆-၇။ ပညာ-
 ဝေယျတ္တိယန္တိ ပညာပါဠိဝံ၊ ပညာယ တိက္ခ-
 ဝိသဒတာဝန္တိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊၁။၁၆၆။
 (-မ၊၁။၂၃၃။ မ၊၂။၄၂၄။ အံ၊၂။၂၀၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
 ၃။၂၆၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၂၅၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၈၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၅။
 ဝဇီရ၊၅၇၂။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊သစ်။ ၁၃၁။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။
 ၃၄၄၊၃၅၅။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်။၂။၃၅၉။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၃။၉၁။
 မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၄၄၊၂၀၁။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၇၂။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။
 ၂၅၅။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၂၆။)

ပညာဝေယျတ္တိယဇာနည်(န) [ပညာဝေယျတ္တိယ+
 ဇာနည်] ပညာစွမ်းကို သိခြင်း။ ဘော သမ-
 ဏဿ ဂေါတမဿ ပညာဝေယျတ္တိယဇာနဓေ
 အဟံ ကော နာမ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၈။

ပညာဝေယျတ္တိယသမန္နာဂတ (တိ) [ပညာဝေ-
 ယျတ္တိယ+သမန္နာဂတ] ပညာစွမ်းနှင့် ပြည့်စုံ
 သော၊သူ။ပညာဝေယျတ္တိယသမန္နာဂတေန....
 ဗုဒ္ဓသောသောတိဂဏ္ဍဟိဂဟိတနာမဓေယျေန
 ထေရေန ကတာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၆၄။ ပညာဝေ-
 ယျတ္တိယေနာတိ အနေန တိခိဏေနဉာဏေန
 ကတသိလာနိသိတသတ္တသဒိသသဘာဝပညာ
 ဝုတ္တာ။ ဝဇီရ၊၅၇၂။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၀။မ၊ဋ္ဌ၊၄။
 ၂၅၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၇။ အဘိ၊
 ဋ္ဌ၊၁။၄၅၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၁၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၄၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၅၅။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆။ ဓမ္မ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၄၅၅။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၄။ ဝဇီရ၊၁၄။
 သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၂။)

ပညာဝေဝစန(န) [ပညာ+ဝေဝစန] ပညာ၏-
 ဝေဝစန-ပရိယာယ်-စကားလွယ်။ ခန္တိန္တိအာ-
 ဒိနိ သဗ္ဗာနိ ပညာဝေဝစနာနေဝ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။ ၃၉၄။ (-ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၁၀။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၆။
 မ၊ဋ္ဌိ၊၃။ ၃၈၈။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၆၁။ နေတ္ထိ၊ဝိ။
 ၁၈၇။ ၁၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌိ၊၂။၇၉။)

ပညာသံဝတ္တနိယ(တိ) [ပညာ+သံဝတ္တနိယ] ပညာ
 ကို ဖြစ်စေတတ်သော။ ယော ဟိ ပရေသံ
 ဓမ္မံ ဒေသေတိ။...ဝေမာဒိကံ ပညာသံဝတ္တနိယံ
 ကရေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၂။ ၁၁၆။

ပညာသံဝတ္တနိယကမ္မ (န) [ပညာသံဝတ္တနိယ+
 ကမ္မ] ပညာကို ဖြစ်စေတတ်သောကံ။ ဗဟုဇ-
 နဿ ဓမ္မကထနာဒိနာ ပညာသံဝတ္တနိယကမ္မံ
 ကတွာ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၃၁။

ပညာသကပ္ပ (ပ) [ပညာသ+ကပ္ပ] ၅၀-မြောက်
 ကမ္ဘာ၊ ကမ္ဘာ ၅၀-မြောက်။ ဣတော
 ပညာသကပ္ပေသု၊ကော အာသိ ဇနာဓိပေါ။
 အပါ၊၁။ ၂၅၅။

ပညာသကဟာပဏဇဏ္ဍ (ပ) [ပညာသ+ကဟာ-
 ပဏ+ဇဏ္ဍ] ၅၀-သောဇွေ-ဇွေ ၅၀-ဟူသော
 ဒဏ်၊ ဒဏ်ဇွေ-၅၀။ ပညာသဗန္ဓ-ကြည့်။

ပညာသက္ခတ္တိ(ဗျ) [ပညာသ+က္ခတ္တိ။ ပညာ-
 သာ+သကံ] အကြိမ်-၅၀။ ပညာသက္ခတ္တိ
 ဒေဝိန္ဒော၊ ဒေဝရဋ္ဌံ ကရိဿသိ။ အပါ၊၂။၅။
 (-၇၈။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၁၈။)

ပညာသင်္ကလန်နိစ္ဆယ (ပ) [ပညာ+သင်္ကလန်+
 နိစ္ဆယ] (၁) ပညာကို စုပေါင်း၍-ဆုံးဖြတ်
 ကြောင်း-ဆုံးဖြတ်ရာ-စကား။ (၂) ပညာကို
 ရေတွက်၍-ဆုံးဖြတ်ကြောင်း-ဆုံးဖြတ်ရာ-
 စကား။ သဗ္ဗာ စ အဘိညာယော၊ ပညာ-
 သင်္ကလန်နိစ္ဆယော စော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂။ မ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂။ ကေဝိဓာ-
 ဒိနာ ပညာယ သင်္ကလေတွာ သမ္ပိဏ္ဏေတွာ
 နိစ္ဆယော ပညာသင်္ကလန်နိစ္ဆယော။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။
 ၁၈။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၈။ သံ၊ ဋ္ဌိ၊၁။၁၈။ အံ၊၁။၂။
 ကေဝိဓာဒိနာ ဘေဒေန ပညာယ သင်္က-
 လေတွာ သမ္ပိဏ္ဏေတွာ၊ဂဏေတွာ ဝါဝိနိစ္ဆယနံ
 ပညာသင်္ကလန်နိစ္ဆယော။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။
 ၃၂။

ပညာသင်္ဂါဟက(တိ)[ပညာ+သင်္ဂါဟက။ ထိ-၌
ပညာသင်္ဂါဟိကာ]ပညာဖြင့် ကောင်းစွာ ယူ
အပ်သော။ သဟိတပဋိပတ္တိန္တိ ပညာသင်္ဂါ-
ဟိကံ အတ္တနော ပဋိပတ္တိ။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၂၈။

ပညာသဇန (ပု) [ပညာသာ+ဇန] ၅၀-သော
ရဟန်း၊ရဟန်း ၅၀။ မယ် အာရသော ပညာ-
သဇနာ ပတ္တတေမနမတ္တမိ န လဘိမှာ။ အံ၊
ဋ္ဌ၊၃။၉၂။

ပညာသဇာတက (န) [ပညာသာ+ဇာတက]
ဂါထာ ၅၀-တို့ဖြင့် ဟောပြောဇာတ် (ဥမ္မာဒန္တိ
ဇာတ်)။ ဝတ္ထု ပညာသဇာတကေ အာဝိ
ဘဝိယတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၄။

ပညာသတိသဟိတ (တိ) [ပညာ+သတိ+သဟိ-
တ] ပညာ၊ သတိနှင့် တကွဖြစ်သော။ ယတ္ထ
စိညာဏနိရောဓေ ပညာသတိသဟိတံ နာမဉ္စ
ရူပဉ္စ....ဥပရုဇ္ဈတိ။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊၉၇။ (-၁၀၀။)

ပညာသတိသိသ(န)[ပညာသတိ+သိသ]အဦး-
အစ- ပဓာန- ဖြစ်သော ပညာနှင့် သတိ။
ပညာနှင့် သတိကို-အဦး-အစ-ပဓာန-ပြု
ခြင်း။ ပညာသတိသိသေန ဟိ ပဝတ္တာ အယံ
ဒေသနာ။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊၂၆။

ပညာသတ္တ (န) [ပညာ+သတ္တ] ပညာတည်း
ဟူသောလက်နက်။ ပညာလက်နက်။ ပညာ-
သတ္တံ ပညာပါသဒေါ။ အဘိ၊ဓ။ ၂၀၊၂၂။
အဘိ၊ပ။ ၁၂၈။ ပဋိသံ၊ ၁၁၄။ မဟာနိ၊
၄၉၊၂၆၀။ စူဠနိ၊ ၃၂။ နေတ္ထိ၊ ၆၄။ ကိလေ-
သစ္စေဒနဋ္ဌေန ပညာင သတ္တံ ပညာသတ္တံ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၂။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၁။ ၃၄၃။ နေတ္ထိ၊
ဋ္ဌ၊၁၃၃။ (-အပါ၊၁။ ၃၆၀။ မဟာနိ၊ ၃၄။
ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၄။
ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊၁။ ၁၅၀၊၁၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၉၂။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၄။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၁၂၄။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ၊၁၆၀။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၁၊၁၃၃။ ဒိ၊ဋီ၊၁။၃၄၂။ ဒိ၊
ဋီ၊၂။၂၁၆။ သံ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၃၃၇။ သံ၊ဋီ၊၁။
၁၃၉။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊၂၅၀။)

ပညာသတ္တမလ (န) [ပညာသတ္တ+မလ] ပညာ
လက်နက်၏ အညစ်အကြေး။ သတ္တမလံ ဝိယ
သတ္တဿ ပညာသတ္တဿ ဂုဏာဘာဝကရ-
ဏတော ပညာသတ္တမလံ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၃၉။

ပညာသဒိသ (တိ) [ပညာ+သဒိသ။ ထိ - ၌
ပညာသဒိသာ၊ ပညာသဒိသိ] ပညာနှင့်တူ
သော။ သင်္ခါရေသု ပညာသဒိသော ဓမ္မော
နတ္ထိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၉။ ဒိဋ္ဌိယာ သဝိ-
သယေ ပညာသဒိသိ ပဝတ္တိတိ ဒိဋ္ဌိစရိတော
ဝိသုဇ္ဈမာနော ပညာမုနေန ဝိသုဇ္ဈတိ။ နေတ္ထိ၊
ဋ္ဌ၊၅၂။ (-၁၉၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၈၄။ မူလဋီ၊၂။
၅၉။)

ပညာသဒိသကိစ္စ (န) [ပညာသဒိသ+ကိစ္စ]ပညာ
နှင့် တူသော ကိစ္စ၊ ပညာ၏ ကိစ္စနှင့် တူသော
ကိစ္စ။ ကိရိယတောတိ ဧတ္ထ ပညာသဒိသကိစ္စံ
ကိရိယာတိ ဝုတ္တံ။ မူလဋီ၊၂။၅၉။

ပညာသဒ္ဓ (ပု) [ပညာ+သဒ္ဓ] ပညာသဒ္ဓါ။
တထာ ယေန သမ္မာဒိဋ္ဌိမ္မိ ပညာသဒ္ဓေါ
ပဝတ္တော၊ န တေန ဝိဇ္ဇာဒိသဒ္ဓါ။ ထေရ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၇၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၄။)

ပညာသနိပါတ (ပု) [ပညာသာ+နိပါတ]ပညာ-
သနိပါတ်၊ ဂါထာ-၅၀ တို့ကို-ချထား-ပြဆို-
ခြင်းရှိသော ဒေသနာ၊ ဂါထာ-၅၀ တို့ကို-
ချထား-ပြဆို-ရာ ဒေသနာ။ စတ္တာလိသနိ-
ပါတော ပညာသနိပါတော သဒ္ဓိနိပါတော။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။

ပညာသဗန္ဓ (ပု) [ပညာသာ+ဗန္ဓ] ၅၀-သော
ငွေ-ငွေ-၅၀-ဟူသောနှောင်ဖွဲ့ကြောင်းဒဏ်၊
ဒဏ်ငွေ-၅၀။ ပညာသဗန္ဓောတိ ပညာသ-
ကဟာပဏဒဏ္ဍောတိဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပညာသံ
ဗန္ဓောတိပိ ပါဌော၊ ပညာသံ ဇိတော
ပညာသံ ပါပေတဗ္ဗောတိ အဓိပ္ပာယ်။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၂။

ပညာသင်္ကေ (ပု) [ပညာသာ+သင်္ကေ] ၅၀-
သော ရဟန်း၊ ရဟန်း-၅၀။ သိဟဋ္ဌဗေ
ကလမ္မတိတ္ထဝိဟာရေ ဝဿူပဂတာ ပညာသ-
င်္ကေ ဝိယ ၈။ အပါဠာ ၁။ ၁၆၂။

ပညာသမ (တိ) [ပညာ+သမ] ပညာနှင့်တူ
သေ။ နတ္ထိ ပညာ သမာ အာဘာ။ သံ၊ ၁။
၆။ နေတ္ထိ ၁၆၀။ နေတ္ထိ ၁။ ၃၄၂။

ပညာသမတ္တ (တိ) [ပညာသာ+မတ္တာ] ၅၀-
သော-အတိုင်းအရှည်- အရေအတွက် - ရှိ
သော၊ သူ။ အသောသုံ ခေါ် အာယသ္မတော
ယသဿ ပညာသမတ္တာ ဂိဟိသဟာယကာ
ဇာနပဒါ ပုဗ္ဗာနုပုဗ္ဗကာနံ ကုလနံ ပုတ္တာ။
ဝိ၊ ၃။ ၂၆။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၉၀။)

ပညာသမဟာထေရ (ပု) [ပညာသာ+မဟာ-
ထေရ] ၅၀-သော မဟာထေရ်၊ မဟာထေရ်
၅၀။ ပညာသမဟာထေရာ နာဂဒိပံ စေတိယ-
ပန္နနတ္ထာယ ဂစ္ဆန္တာ ဂိရိဂါမေ ပိဏ္ဍာယ စရိ-
တွာ ကိဉ္စ အလဒ္ဓါ နိက္ခမိ သု။ အံ၊ ၁။ ၉၂။

ပညာသမ္ပတ္တိ (ထိ) [ပညာ+သမ္ပတ္တိ] ပညာ၏
ပြည့်စုံခြင်း။ တိဿော သမ္ပတ္တိယော သီလ-
သမ္ပတ္တိ သမာဓိသမ္ပတ္တိ ပညာသမ္ပတ္တိ။ နေတ္ထိ။
၁၀၅။ ပညာသမ္ပတ္တိယာ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိ-
ကဟိတုပဒေသကော။ မ၊ ၁။ ၁၂၇။ ပညာ-
သမ္ပတ္တိယာတိ...ပညာဂုဏေန။ မ၊ ၁။ ၂၂၁။
(-မိလိန္ဒ၊ ၃၂၃။ သံ၊ ၁။ ၁၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅။
ဥဒါန၊ ၁။ ၂၀၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၁။ ၆၁။ သုတ္တနိ၊ ၁။
၁၊ ၁၂၀။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၆၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၁။ ၁၉၇။
စရိယာ၊ ၁။ ၂၀၀။ ဇာ၊ ၁။ ၂၂၇။ ဇာ၊ ၁။ ၆။
၁၀၂။ အံ၊ ၁။ ၁၆၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉၁၊ ၁၀။
နေတ္ထိ ၁။ ၂၇၆။)

ပညာသမ္ပတ္တိသန္နိဿယ (တိ) [ပညာသမ္ပတ္တိ+
သန္နိဿယ] ပညာ၏ ပြည့်စုံခြင်းလျှင် မှီရာရှိ
သော။ ပညာသမ္ပတ္တိ ပဋိသမ္ဘိဒါပဘေဒဿ
ဥပနိဿယော ပစ္စေကဗောဓိသမ္မာသမ္မောဓိ-

ယောပိ ပညာသမ္ပတ္တိသန္နိဿယာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၁။ ၁၉-၂၀။

ပညာသမ္ပတ္တိသမုဒါဂတ (တိ) [ပညာသမ္ပတ္တိ+
သမုဒါဂတ] ပညာပြည့်စုံခြင်းမှ ဖြစ်ပေါ်
သော။ ယထာ ဟိ ပညာသမ္ပတ္တိသမုဒါဂတာ
စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ ဥပနိဿယသမ္ပန္နဿ
မဂ္ဂေန ဣဇ္ဈန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀။

ပညာသမ္ပဒါ (ထိ) [ပညာ+သမ္ပဒါ] ပညာ၏
ပြည့်စုံခြင်း။ တိဿော ဣမာ သိက္ခာဝေ သမ္ပ-
ဒါ။ ကတမာ တိဿော သမ္ပဒါသမ္ပဒါ သီလ-
သမ္ပဒါ ပညာသမ္ပဒါ။ အံ၊ ၁။ ၂၉၁။ (-ဒီ၊
၁။ ၁၅၀။ မ၊ ၁။ ၂၅၊ ၂၇။ အံ၊ ၁။ ၆၃၊ ၃၇၇-ဂ။
အံ၊ ၂။ ၁၁- ၂၊ ၄၆၊ ၇၁၊ ၁၀၄၊ ၁၆၀။ အံ၊ ၃။
၁၀၀၊ ၁၇၄။ ဝိ၊ ၁။ ၂၀။ ဒီ၊ ၁။ ၂၆။ အဘိ၊
၁။ ၂၄။ အဘိ၊ ၁။ ၁၁၄။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁။
၁၀၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၁။ ၃၂။ ထေရ၊ ၁။ ၁၄-၆။
ထေရ၊ ၁။ ၂၇၇။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၆။ သီ၊ ၁။
သစ်၊ ၁။ ၁၁၆။ သီ၊ ၁။ သစ်၊ ၂။ ၂၉၀၊ ၃၅၀၊ ၃၆၀။
မ၊ ၁။ ၂၂၇။ မ၊ ၁။ ၂၊ ၁၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃။)

ပညာသမ္ပဒါကထာ (ထိ) [ပညာသမ္ပဒါ+ကထာ]
ပညာပြည့်စုံမှုနှင့် စပ်သောစကား။ ပညာ-
သမ္ပဒါကထာယ စ အာဂတံ ပဉ္စ ဗျာကက္ခာ
ဟောတိ။ အံ၊ ၂။ ၁၆၇။ (-အံ၊ ၃။ ၃၆၀။)

ပညာသမ္ပဒါသမုဒါဂတ (တိ) [ပညာသမ္ပဒါ+
သမုဒါဂတ] ပညာပြည့်စုံခြင်းမှ ဖြစ်ပေါ်
သော။ ယထာ စ ပညာသမ္ပဒါသမုဒါဂတာ
စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ ဥပနိဿယသမ္ပန္နဿ
မဂ္ဂေန ဣဇ္ဈန္တိ။ သီ၊ ၁။ သစ်၊ ၁။ ၁၁၆။

ပညာသမ္ပန္န (တိ) [ပညာ+သမ္ပန္န] ပြည့်စုံသော
ပညာရှိသော၊ ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော။ ပညာ-
သမ္ပန္နောဟမသ္မိ။ မ၊ ၁။ ၂၅။ ဣဓေကစ္စော
ပညာသမ္ပန္နော ဟောတိ။ မဟာနိ၊ ၃။ ၁၀။
ပညာသမ္ပန္နောတိ ပညာယ သမ္ပန္နော သမ္ပန္နာ-
ဂတော။ မ၊ ၁။ ၁၂၂။ ပညာသမ္ပန္နောတိ

သမ္ပန္နပညော ပရိပုဏ္ဏပညော။ မဟာနိဋ္ဌာ ၃၇၁။ (-မ၊ ၁။ ၅၂။ ၁၀၂။ ၁၁၀။ ၂၇၅။ အံ၊ ၁။ ၂၂။ အံ၊ ၂။ ၁၁-၂၂။ ၁။ ၁၁၀။ ၁၆၇။ အံ၊ ၃။ ၃၆၀။ ပဋိသံ၊ ၁၆၇-၉။ ဣတိဝုတ်၊ ၂၆၇။ နေတ္ထိ၊ ၄၇။ မိလိန္ဒ၊ ၃၂၄။ ဝိ၊ ၁၅။ ၁။ ၁၃၅။ ဝိ၊ ၁၅။ ၂။ ၄။ မ၊ ၁၅။ ၁။ ၁၉၄။ ၃၃၇။ အဘိ၊ ၁၅။ ၃။ ၄၄၃။ ပဋိသံ၊ ၁၅။ ၂။ ၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၅၇။ ခုဒ္ဒက၊ ၁၅။ ၁၅။ ၁၉၇။ ဥဒါန၊ ၁၅။ ၂၀။ ၂၅။ ၃၇၁။ ဣတိဝုတ်၊ ၁၅။ ၂၀။ သုတ္တနိ၊ ၁၅။ ၂၇။ သုတ္တနိ၊ ၁၅။ ၁၃၇။ ထေရ၊ ၁၅။ ၂၁။ ၄၇၇။ ဗုဒ္ဓဝိ၊ ၁၅။ ၂၇။ စရိယာ၊ ၁၅။ ၂၇။ မဟာနိဋ္ဌာ၊ ၁၉၁။ ၃၃၄။ ဇာ၊ ၁၅။ ၂။ ၃၁၉။ ဇာ၊ ၁၅။ ၁၆၇။ ၂၁၇။ ဇာ၊ ၁၅။ ၂၇။ ၂၄၀။ နေတ္ထိ၊ ၁၅။ ၁၇။ သာရတ္ထ၊ ၁၅။ ၃၁၉။ မ၊ ၁၅။ ၂၁၇။ အံ၊ ၁၅။ ၃။ ၁၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၅။ ၁၁၉။)

ပညာသမ္ပန္နကထာ (ထိ) [ပညာသမ္ပန္န+ကထာ] ပညာနှင့်ပြည့်စုံသောစကား။ သိလသုတစာဂ-ပညာသမ္ပန္န ပညာသမ္ပန္နကထာယ သမ္ပ-ဟိသတိ။ စရိယာ၊ ၁၅။ ၃၀၅။

ပညာသမ္ပန္နတရ (တိ) [ပညာသမ္ပန္န + တရ] သာလွန်၍ ပညာနှင့် ပြည့်စုံသောသူ။ န ခေါ် ပနာဟံ ပဿာမိ သဒေဝကေ.... အတ္တနာ ပညာသမ္ပန္နတရံ အညံ သမဏံ ဝါ မြာဟူဏံ ဝါ။ သံ၊ ၁။ ၁၄၁။ (-အံ၊ ၁။ ၃၂၇။)

ပညာသမ္ပယုတ္တ (တိ) [ပညာ+သမ္ပယုတ္တ] ပညာနှင့် ယှဉ်သော။ ဒုဝိဓာ ဟိ သတိ ပညာ-သမ္ပယုတ္တာ ပညာဝိပလ္လယုတ္တာ စ။ မ၊ ၁၅။ ၁၂၁။ (-သံ၊ ၁၅။ ၂၆၅။ အပ၊ ၁၅။ ၂၄၄။)

ပညာသမ္ပယုတ္တသတိ (ထိ) [ပညာသမ္ပယုတ္တာ+သတိ] ပညာနှင့်ယှဉ်သော သတိ။ သာ စ ပညာသမ္ပယုတ္တာဝ ဗလဝတိ ဟောတိ၊ န ဝိပလ္လယုတ္တာတိ ပညာသမ္ပယုတ္တသတိ ဒဿေန္တော ဝေမာဟ။ သံ၊ ၁၅။ ၂၆၅။

ပညာသမ္ပယောဂ (ပ) [ပညာ + သမ္ပယောဂ] ပညာနှင့် ယှဉ်ခြင်း။ ပညာသမ္ပယောဂေန ဒဿနဋ္ဌော။ ပဋိသံ၊ ၁၅။ ၉၇။

ပညာသမ္ပဝေဓန (န) [ပညာ + သမ္ပဝေဓန] ပညာကို-ခွဲဝေ-ပြန့်စေ-ခြင်း။ န ကေဝလံ ယာထာဝတော ဂဟဏကောသလ္လမေဝ ဝိစက္ခဏတာ၊ အထ ခေါ် ယာထာဝတော ပညာသမ္ပဝေဓနဉ္စာတိ အာဟ “ဝိတ္ထာရိကံ ကရေတိ” တိ။ သံ၊ ၁၅။ ၃၂၆။

ပညာသယ (တိ) [ပညာ+အာသယ] ပညာလျှင် တည်ရာရှိသော။ ဣဓေကဇ္ဈော ပညာဂရုကော ဟောတိ ပညာစရိတော ပညာသယော။ ပဋိသံ၊ ၁၅။ ၃၇၇။ အံ၊ ၁၅။ ၄၁၄။ ပညာ အာသ-ယော အဿာတိ ပညာသယော။ ပဋိသံ၊ ၁၅။ ၂၆၁။ အနုလောမိကခန္တိအာဒိဝိဘာဂါ ပညာ အာသယော တေဿာတိ ပညာသယော။ အံ၊ ၁၅။ ၂၇၄။

ပညာသယောဇန (န) [ပညာသာ+ယောဇန] (၁) ၅၀-သော ယူဇနာ၊ ယူဇနာ-၅၀။ (တိ) (၂) ယူဇနာ ၅၀-ရှိသော။ (၁) သဗ္ဗဖာလံ-ဖုလ္လဿ ခေါ် ပန ဘိက္ခဝေ ပါရိစ္ဆတ္တကဿ ကောဝိဋ္ဌာရဿ သမန္တာ ပညာသယောဇနာနိ အာဘာယ ဖုဋ် ဟောတိ။ အံ၊ ၂။ ၄၇၇။ (-သံ၊ ၁။ ၃၅၂။ သံ၊ ၃။ ၄၀၀။ ဝိ၊ ၁၅။ ၃။ ၃၉၉။ သံ၊ ၁၅။ ၂။ ၉၆။) (၂) ကေကံ အင်္ဂုလိပဗ္ဗံ ပညာသယောဇနံ၊ တထာ ဘမုကန္တရံ။ နလာနံ တိယောဇနသတိကံ။ ဒိ၊ ၁၅။ ၂။ ၇၇။ (-မ၊ ၁၅။ ၃။ ၂၁၇။ သံ၊ ၁၅။ ၂။ ၆၂။ ခုဒ္ဒက၊ ၁၅။ ၂၁၀။ သုတ္တနိ၊ ၁၅။ ၁၆၅။ စူဠနိ၊ ၁၅။ ၃၉။ မ၊ ၁၅။ ၂။ ၅။ မ၊ ၁၅။ ၃။ ၂၀။)

ပညာသယောဇနက္ခန္ဓသာခါယာမ (တိ) [ပညာ-သယောဇန+ ခန္ဓသာခါယာမ] ယူဇနာ-၅၀ ပင်စည် အကိုင်အခက်တို့၏ အလျားရှိသော၊ ပင်စည် အကိုင် အခက်တို့၏ အလျားယူဇနာ ၅၀-ရှိသော။ ပညာသယောဇနက္ခန္ဓသာခါ-

ယာမာ သမန္တတော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၇။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၂၀၀။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၅။ စူဠနိ၊
ဋ္ဌ၊ ၃၈။ ပညာသယောဇနက္ခန္ဓာသခါယာမာ-
တိ ဥဗ္ဗေဓတော ပညာသယောဇနက္ခန္ဓာ-
ယာမာ၊ ဥဗ္ဗေဓတော သမန္တတော စ
ပညာသယောဇနသခါယာမာ စ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၄၂။

ပညာသယောဇနက္ခန္ဓာယာမ (တိ) [ပညာ-
သယောဇန+ခန္ဓာယာမ] ယူဇနာ-၅၀ ပင်စည်
၏အလျားရှိသော၊ ပင်စည်၏အလျားယူဇနာ
၅၀-ရှိသော။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပညာသယောဇနပ္ပမာဏ (တိ) [ပညာသယော-
ဇန+ပမာဏ] ယူဇနာ-၅၀ အတိုင်းအရှည်
ရှိသော။ တတ္ထ ပညာသယောဇနပ္ပမာဏာ
တိယဂ္ဂဋ္ဌာ နာမ ပေါက္ခရဏိ ဇာတာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၆။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၇၃။

ပညာသယောဇနဝိတ္တတ (တိ) [ပညာသယော-
ဇန+ဝိတ္တတ] ယူဇနာ-၅၀ အနံရှိသော၊ အနံ
ယူဇနာ ၅၀-ရှိသော။ တဿ ဟေဋ္ဌာ သဋ္ဌိ-
ယောဇနာယာမာ ပညာသယောဇနဝိတ္တတာ
ပဉ္စဒသယောဇနဗ္ဗေဓာ ဇယကုသုမပုပ္ဖဝိတ္တာ
ပဏ္ဍကမ္မလသိလာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၂။ (-ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊၁။
၁၁။)

ပညာသယောဇနသခါယာမ (တိ) [ပညာ-
သယောဇန + သခါယာမ] ယူဇနာ-၅၀
အကိုင်းအခက်၏ အလျားရှိသော၊ အကိုင်း
အခက်၏ အလျား ယူဇနာ-၅၀ ရှိသော။
ပညာသယောဇနက္ခန္ဓာသခါယာမ-ကြည့်။

ပညာသယောဇနာယာမဝိတ္တတ (တိ) [ပညာ-
သယောဇန+အာယာမဝိတ္တတ] ယူဇနာ-၅၀
အလျားအနံရှိသော၊ အလျားအနံ ယူဇနာ
၅၀-ရှိသော။ သုရိယမဏ္ဍလံ (ဘိ အတိသိသေန
ဇဝေန ဂစ္ဆန္တမိ ပညာသယောဇနာယာမ-
ဝိတ္တတံ အတ္တနော ဝိပုလတာယ ပဘဿရ-

တာယ စ သတ္တာနံ စက္ခုဿ ဂေါစရဘာဝံ
ဂစ္ဆတိ။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၇၉။

ပညာသယောဇနာယာမဝိတ္တာရ (တိ) [ပညာသ-
ယောဇန+အာယာမဝိတ္တာရ] ယူဇနာ-၅၀
အလျား အနံရှိသော၊ အလျား အနံ ယူဇနာ
၅၀-ရှိသော။ မဟန္တံ ဟိဿ ဝိမာနမဏ္ဍလံ
ပညာသယောဇနာယာမဝိတ္တာရတော။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊
၃။၁၅၃။

ပညာသယောဇနိက (တိ) [ပညာသယောဇန+
ဏိက] (၁) ယူဇနာ-၅၀ သွားခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်
သော၊ ယူဇနာ ၅၀-သွားစွမ်းနိုင်သော။ (၂)
ယူဇနာ-၅၀-ရှိသော၊ ယူဇနာ-၅၀-ကြီးကျယ်
-ကျယ်ပြန့်-သော။ (၁) တေန ခေါ ပန
သမယေန ရညော ပဇ္ဇောတဿ ဘဒ္ဒဝတိကာ
နာမ ဟတ္ထိနိကာ ပညာသယောဇနိကာ
ဟောတိ။ ဝိ၊ဉ္စ၊၃။၃၈၈။ ပညာသယောဇနိကာ
ဟောတိတိ ပညာသယောဇနာနိ ဂန္တု
သမတ္တာ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၉။ ပညာ-
သယောဇနိကာတိ တွေ့ ဏိကပစ္စယဿ ဂန္တု
သမတ္ထတွေ့ ပဝတ္တဘာဝံ ဒဿေန္တော အာဟ
“ဂန္တု သမတ္ထော ဟောတိ”တိ။ ပါစိတ်၊
ယော။၃၇၁။ (၂) သုပဏ္ဏရာဇာ စ ဒိယဗု-
ယောဇနသတိကော၊ တဿ ဒက္ခိဏပက္ခော
ပညာသယောဇနိကော ဟောတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၇၈။

ပညာသယောဇနောကာသ (ပ) [ပညာ-
သယောဇန + ဩကာသ] ယူဇနာ ၅၀-
ရှိသော အရပ်။ တိယဂ္ဂဋ္ဌပါသာဏေ ပညာ-
သယောဇနောကာသေ ဌိတာ တိယဂ္ဂဋ္ဌ-
ပေါက္ခရဏိတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၆။ (-သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၆၂။)

ပညာသရတန (တိ) [ပညာသာ + ရတန]
အတောင် ၅၀-ရှိသော၊ အတောင် ၅၀-မြင့်
သော။ ပညာသရတနော အာသိ၊ ဥစ္စတ္တ-
နေန သော ဇိနော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၅၀။ ပညာသ-

ရတနော အာသီတိ ပညာသဟတ္ထော အဟောသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၂၄၅။

ပညာသလက္ခဏ (န) [ပညာသာ + လက္ခဏ] ၅ပ-သော- မှတ်သားကြောင်း- လက္ခဏာ။ ဧဝံ ဧကေကဿ ခန္ဓဿ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနေ ဒသဒသကတွာ ပညာသလက္ခဏာနိ ဝုတ္တာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၇။

ပညာသလက္ခဏပရိဂ္ဂါဟက (တိ) [ပညာသ- လက္ခဏ + ပရိဂ္ဂါဟက] မှတ်သားကြောင်း- လက္ခဏာ-၅၀-ကို သိမ်းယူတတ်သော။ ဧတေန ပညာသလက္ခဏပရိဂ္ဂါဟကံ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ ဝုတ္တိ။ ဒီ၊ ၁၂။ ၂၁၂။ အံ၊ ၁၂။ ၂၇။ (-မ၊ ၁၂။ ၂၂၅။)

ပညာသဝဿ (ပု၊ န) [ပညာသာ + ဝဿ] (က) ၅၀-သော နှစ်၊ နှစ်-၅၀။ (ခ) ၅၀-သော ဝါ၊ ဝါ-၅၀။ (က) ယာနိ ဝိသုဒ္ဓေ မာနု- သကာနိ ပညာသပဿာနိ၊ စာတုမဟာရာဇိ- ကာနံ ဒေပါနံ ဧသော ဧကော ရတ္တိန္ဒြိယေါ။ အံ၊ ၁။ ၂၁၃။ (-အံ၊ ၁။ ၂၁၂။ အံ၊ ၁၂။ ၁၀၈။) (ခ) ပညာသဝဿာနိ ဧကောသနိကော သမာနောပိ ဓုတဂံ နိဂ္ဂဟမာနော ပရိ- ဘောဂံ ကတွာ။ အံ၊ ၁၂။ ၁၅၉။ (-ဒီ၊ ၁၂။ ၁၈၁။)

ပညာသဝဿအာယုသံဝတ္တနိက (တိ) [ပညာသ- ဝဿ + အာယု + သံဝတ္တနိက] နှစ် ၅၀-ပတ်လုံး အသက်ရှည်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော။ ယေန ဟိ ပညာသဝဿအာယုသံဝတ္တနိကံ ကုသလံ ကတံ။ ဓမ္မ၊ ၁၂။ ၄၂၅။

ပညာသဝဿစွယ (ပု) [ပညာသဝဿ + အစွယ] နှစ် ၅၀-လွန်ရာအခါ၊ နှစ် ၅၀-လွန်သောအခါ။ ဒရိမုခပစ္စေကဗုဒ္ဓေါပိ ပညာသဝဿစွယေန အာဝဇ္ဇေန္တော “မိ ခေါ သဟယော သရတိ” တိ ဥတွာ။ ဇာ၊ ၁၂။ ၂၂၅။

ပညာသဝဿိက (တိ) [ပညာသဝဿ + ဣက] နှစ် ၅၀-ရှိသော၊ သူ။ ပညာသဝဿိကောပိ....

အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၃၈-ပ-မ-သ-၈

နဝုတိဝဿိကောပိ စဝတိ မရတိ။ မဟာနိ။ ၉၂။

ပညာသဝိဓ (တိ) [ပညာသာ + ဝိဓ] ၅၁-အပြား ရှိသော။ “ဥက္ကာန ဥဒယဗ္ဗယ” နှိ ပဒေန ဝုတ္တံ ကုသလပက္ခဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ ဓမ္မဇာတံ ပညာသဝိဓေန ဥဒယဗ္ဗယဉာဏေန ကုသလ- ပက္ခေန ဝိဘဇိတဗ္ဗံ။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၂၄၈။

ပညာသသတသဟဿ (တိ) [ပညာသသတသ- ဟဿ + အ] တထောင့်တရာငါးဆယ်မြောက် ဖြစ်သော။ ပညာသသတသဟဿ၊ ခတ္တိ- ယော မေဃသဝုယော။ အပါ၊ ၁။ ၁၂၁။

ပညာသဟတ္ထ (တိ) [ပညာသ + ဟတ္ထ] အတောင် ၅၀-ရှိသော။ ပညာသဟတ္ထော အဟောသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၂၄၅။ ပညာသဟတ္ထတာယ ဝါ သတ- ဟတ္ထတာယ ဝါ သမက္ခန္ဓသာခေါ နိဂြောဓော ဒီသတောပိ ဝိတ္တာရတောပိ ဧကပ္ပမာဏောဝ ဟောတိ။ ဒီ၊ ၁၂။ ၄၀။

ပညာသဟာယပဋိလာဘ (တိ) [ပညာ + သဟာယ + ပဋိလာဘ] ပညာတည်းဟူသော အပေါင်းအဖော်ကို ရခြင်း။ ပညာသဟာယ- ပဋိလာဘေန စဿ သမာဓိ တိက္ခော ဟောတိ။ နေတ္ထိ၊ ၁၂။ ၅၁။

ပညာသဟိတ (တိ) [ပညာ + သဟိတ] ပညာနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ပညာ-နှင့် ယှဉ်-ရှိ-သော။ ပညာသဟိတော နရော ဣဓ၊ အပိ ဒုက္ခေသု သုခါနိ ဝိန္နတိ။ ထေရ၊ ၁၀၂။ ထေရ၊ ၁၂။ ၁၈၄။ ‘ပညာသဟိတောတိ ပါရိဟာရိယ- ပညာယ ဝိပဿနာပညာယ စ ယုတ္တော။ ထေရ၊ ၁၂။ ၁၈၇။ (-ဇာ၊ ၂။ ၄။ ဥဒါန၊ ၁၂။ ၂၁၃။ အပါ၊ ၁၂။ ၂၂၇။ စရိယာ၊ ၁၂။ ၂၈၈။ ဇာ၊ ၁၂။ ၁၂၇။ နေတ္ထိ၊ ၁၂။ ၉၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၆၀။ ဒီ၊ ၁၂။ ၇၉။ သီ၊ ၁၂။ ၁၂၆။ မ၊ ၁၂။ ၁၂၇။ အံ၊ ၁၂။ ၁၂၆။ အံ၊ ၁၂။ ၁၂၇။ မူလ၊ ၁၂။ ၁၂၃။ အနု၊ ၁၂။ ၁၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၂။ ၄၀။ ၂၀၈။)

ပညာသာ=ပဏ္ဏာသာ (တိ) [ဝိသံ၊ တိံသံ၊ စတ္တာလိသံ၊ ပညာသံ၊ ကစ္စည်း။ ၃၈၉။ ပဉ္စဒသတ္တဝါစကဿ ဒသဿ ပညာ၊ ယောဝစနဿ အာသဉ္စ။ ပညာသံ၊ “တေသုဝုဒ္ဓိလောပါဒိနာ” ပဏ္ဏာဒေသော၊ ပဏ္ဏာသံ ဝါ။ ရှု။ ၄၃၃-၄။ ပညတ္တိပညာသာနံ ဉဿ ဧဏော။ ပဏ္ဏတ္တိ၊ ပညတ္တိ ဝါ။ ပဏ္ဏာသံ၊ ပညာသံ ဝါ။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၈၉။ ပညာသ၊ ပညာသံ၊ ပညာသယ၊ ပညာသယံ။ ပဏ္ဏာသ၊ ပဏ္ဏာသံ၊ ပဏ္ဏာသယ၊ ပဏ္ဏာသယံ။ နိတိ၊ ပဒ။ ၃၉၅။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၈၅။ စတ္တာလိသယ သိမ္မိစတ္တာလိသ၊ စတ္တာလိသ၊ စတ္တာလိသံ ဝါ။ ဧဝံ စတ္တာရိသ၊ စတ္တာရိသ၊ စတ္တာရိသံ။... ဒေပညာသ၊ ဒွါပညာသ၊ ဒွိပညာသ၊ ဒေပဏ္ဏာသ၊ ဒွါပဏ္ဏာသ၊ ဒွိပဏ္ဏာသ။ ပဒသာဓန။ နှာ-၁၃၈။ (ပညာဝတ်-သံ။ ပဏ္ဏာအ-ပြာ)] ငါးဆယ်၊ ၅၀-ပါး၊ ၅၀-ယောက် (စသည်)။ ဝဿာနိ ပညာသသမာဓိကာနိ၊ ယတော အဟံ ပဗ္ဗဇိတော သုဘဒ္ဒ။ ဒိ၊ ၂။ ၁၂။ ယတော အဟန္တိ ယတော ပဋ္ဌာယ အဟံ ပဗ္ဗဇိတော၊ ဧတ္ထန္တရေ သမာဓိကာနိ ပညာသဝဿာနိ ဟောန္တိတိ ဒဿေတိ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၈။ ဒေဝတာ ဒသပိ ဟုတော... ပညာသမ္ပိ ဟုတော... တိဋ္ဌန္တိ။ အံ၊ ၁။ ၆၆။ (-ဝိ၊ ၁။ ၅၊ ၃၂။ ဝိ၊ ၅။ ၂၄။ ဒိ၊ ၁။ ၁၃။ မ၊ ၁။ ၂၊ ၄၂။ မ၊ ၂။ ၁၁၊ ၄၊ ၁၃၆။ မ၊ ၃။ ၁၅၊ ၆၃။ သံ၊ ၃။ ၂၃။ အံ၊ ၁။ ၁၆၄၊ ၂၅၊ ၄၆၀။ အံ၊ ၂။ ၁၅။ အံ၊ ၃။ ၂၂၊ ၄၁၈။ ပဋိသံ၊ ၁၁၀၊ ၁၆၉၊ ၂၃၀။ ဥဒါနံ၊ ၁၉၀။ မဟာနိ၊ ၂၇၇။ နေတ္တိ။ ၈၄။ ပေဋကော၊ ၁၉၅။ မိလိန္ဒ၊ ၂၇။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၉၊ ၁၃၆။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၅။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၉၆။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၅၉၊ ၁၇၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၁။ မ၊ ၄။ ၂။ ၈၅။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၄၁။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၂။ အ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၃။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၆။ ဝိသုဒ္ဓါ၊ ၄။ ၁။ ၄၄။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၁။ ၄၄။) တတ္ထ မဇ္ဈိမသင်္ဂတိ နာမ ပဏ္ဏာသတော မူလပဏ္ဏာသာ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသာ ဥပရိပဏ္ဏာသာတိ ပဏ္ဏာ-

သတ္တယသင်္ဂဟာ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ပဉ္စ ဒသကာ ပဏ္ဏာသာ၊ မူလေ အာဒိမ္ပိ ပဏ္ဏာသာ၊ မူလဘူတာ ငါ ပဏ္ဏာသာ မူလပဏ္ဏာသာ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၉။ ကဟာပဏသတန္တိ ပါတရာသေ ပဏ္ဏာသံ သာယမာသေ ပဏ္ဏာသန္တိ ဧဝံ ကဟာပဏသတံ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၀။ (-အ၊ ၄။ ၁။ ၅၁။)

ပညာသာဓ (တိ) [ပညာ+သာခါ] ပညာတည်း ဟူသော-အကိုင်း-အခက်-ရှိသော။ သီလမူလံ သမာဓိက္ခန္ဓံ ပညာသာဓံ အဘိညာပုပ္ဖံ ဝိမုတ္တိဖလံ ဒသဗလသာလရာဇံ ဩလောကေသိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၆၃။

ပညာသာဓန (တိ) [ပညာ+သာဓန] ပညာဟူသော - ပြီးစီး - ပြည့်စုံ - ကြောင်းရှိသော၊ ပညာသည်-ပြီးစီး-ပြည့်စုံ - စေအပ်သော။ တထာ ပစ္စယသန္နိသိတသီလံ ပညာယသမ္ပာဒေတဗ္ဗံ၊ ပညာသာဓနံ ဟိ တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၄။ ဧဝံ ဝုတ္တယ ပညာသာဓနာယ ဘာဝနာယ အပ္ပဝတ္တိ။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၉။ ဉာဏေန စ သင်္ကလေသဝေါဒါနေသု တံ တံ အာဒိနဝံ အာနိသံသဉ္စ ဒိသ္မာ တထာ တထာ နိပ္ပါဒေတဗ္ဗော၊ တဿ “ဧဝံ ဝုတ္တယ ပညာသာဓနာယ ဘာဝနာယာ” တံ ဝုတ္တိ။ အနု၊ ၄။ ၉။

ပညာသာဓိက (တိ) [ပညာသာ+အဓိက] ၅၀-အပို - အလွန် - ရှိသော၊ ၅၀-ပိုလွန်သော။ အပဏ္ဏကဇာတကာဒိနိ ပညာသာဓိကာနိ ပဉ္စဇာတကသတာနိ “ဇာတက”န္တိ ပေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။ (-ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၃၉။ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၂၇၆၊ ၂၈၉။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၂။)

ပညာသာမညဂတ (တိ) [ပညာ + သာမည + ဂတ] ပညာအားဖြင့် တူညီသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော၊ ပညာတူညီသော၊ ပညာသာမညဂတာနံ သတံ ပညာကထာ စ နော ဘဝိဿတိ။ အံ၊ ၁။ ၁၂။ အဘိ၊ ပ။ ၁၄၀။ သီလ-

သာမညဂတာနံ သတန္တိ သီလေန သမာန-
တာဝံ ဂတာနံ သန္တာနံ။ သမာဓိပညာ-
ကထာသုပ္ပိ ဧသေဝ နယော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၃။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၈။

ပညာသာရ (ပ) [ပညာ+သာရ] ပညာတည်း
ဟူသော-အနှစ်-သာရ။ (အနှစ်-သာရ-
သို့ ရောက်စေတတ်သော ပညာ။ သျှ။)
စတ္တာရောမေ ဘိက္ခဝေ သာရ။ ကတ-
မေ စတ္တာရော? သီလသာရော သမာဓိ-
သာရော ပညာသာရော ဝိမုတ္တိသာရော။
အံ၊၁။၄၅၈။ ဒသမေ သီလသာရောတိ သာရ-
သမ္မာပကံ သီလံ။ သေသေသုပ္ပိ ဧသေဝ
နယော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၉။ ဧက သာရန္တိ တေ
ပန ...သီလသာရံ သမာဓိသာရံ ပညာသာရံ
ဝိမုတ္တိသာရံ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနသာရံ ပရမတ္ထ-
သာရံ နိဗ္ဗာနဉ္စ နာဓိဂစ္ဆန္တိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၃။

ပညာသိဒ္ဓိ (ထိ) [ပညာ+သိဒ္ဓိ] ပညာ၏-ပြီးစီး-
ပြီးမြောက်-ခြင်း။ ဣစ္ဆယ အသမ္မောဟေန
ပညာသိဒ္ဓိ၊ အသမ္မောသေန ပန သတိသိဒ္ဓိ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၆။ (-ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၄။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၁၅၆။)

ပညာသိရ (ပု၊န) [ပညာ+သိရ] ပညာတည်း
ဟူသော ဦးခေါင်း။ ဧတ္တာဝတာဿ ပညာ-
သိရံ ပါတိတံ နာမ ဟောတိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။
၂၆၂။

ပညာသိရပါတန (တိ) [ပညာသိရ+ပါတန] ပညာ
တည်းဟူသော ဦးခေါင်းကို-ခြွေချတတ်သည်
၏အဖြစ်-ခြွေချခြင်း။ ဒွိဟာကာရေဟိ နန္ဒိ-
ရာဂဿဉ္စက္ခိတ္တာသိကဝဓကသဒိသတာ ငေဒိ-
တဗ္ဗာ ပညာသိရပါတနတော စ ယောနိ-
သမ္ပုပ္ပါဒနတော စ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၂။ ဣမေ
စ လောဘာဒယော ပညာသိရပါတနေန
ယောနိသမ္ပုပ္ပါဒနေန စ တာဒိသံ တတော
ဗလဝတရံ အနတ္တံ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။
၂၆၁။

ပညာသီလသမာဓိသမ္ပန္န (တိ) [ပညာ+သီလ+
သမာဓိ+သမ္ပန္န] ပညာ၊ သီလ၊ သမာဓိနှင့်
ပြည့်စုံသော။ အသိမာနန္တိ အဟမသိ ပညာ-
သီလသမာဓိသမ္ပန္နောတိအာဒိအသိမာနံ န
ပဿာမိ န ဒက္ခာမိတိ အတ္ထော။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၈၀။

ပညာသီလသမာဟိတ (န) [ပညာ+သီလ+
သမာဟိတ] (၁) ပညာ၊ သီလ၊ သမာဓိ။
(တိ) (၂) ပညာ၊ သီလ နှင့် ပြည့်စုံသော။
(၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၂) သေ သံသော
ဥဇ္ဇဘူတော၊ ပညာသီလသမာဟိတော။ သံ၊၁။
၂၃၅။ အံ၊၃။၁၁၆။ အဘိ၊က။၄၀၂။ ဝိမာန။
၅၀၆၂။ ပေတ။၂၀၅။ ပညာသီလသမာ-
ဟိတောတိ ပညာယ စ သီလေန စ သမန္နာ-
ဂတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၀။ ပညာသီလသမာ-
ဟိတောတိ ပညာယ သီလေန စ သမာဟိ-
တော၊ဒိဋ္ဌိသီလသမ္ပန္နော အရိယာယ ဒိဋ္ဌိယာ
အရိယေန သီလေန စ သမန္နာဂတော။ ဝိမာန၊
ဋ္ဌ။၁၄၀။ (-ဓမ္မ၊၄၇။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၀-၁။
ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၇၆။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၃၃။)

ပညာသီလသမာဟိတ (တိ) [ပညာသီလ-
သမာဟိတ+ဏ] ပညာ၊ သီလ၊ သမာဓိ -
ရှိသော-နှင့် ပြည့်စုံသော။ ပညာသီလသမာ-
ဟိတော(ဝိမာန။၅၀)တိ.... အထ ဝါ သမာ-
ဟိတံ သမာဓိ၊ ပညာ သီလံ သမာဟိတဉ္စ
အဿ အတ္တိတိ ပညာသီလသမာဟိတော။
ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၁၄၀-၁။

ပညာသီသ (န) [ပညာ+သီသ] (၁) ပညာ
ဟူသော-အဦး-အစ-ပဓာန၊ အဦး-အစ-
ပဓာန-ဖြစ်သော ပညာ။ (၂) ပညာတည်း
ဟူသော ဦးခေါင်း။ (တိ) (၃) ပညာတည်း
ဟူသော ဦးခေါင်းရှိသော။ (၁) ဣမသိ
သာသနေ လောကုတ္တရဓမ္မံ နိဗ္ဗတ္တန္တိဿ ဒွေ
ဓုရာနိ ဒွေ သိသာနိ ဒွေ အဘိနိဝေသာ-သဒ္ဓါ-
ဓုရံ ပညာဓုရံ သဒ္ဓါသိသံ ပညာသိသံ သဒ္ဓါဘိ-

နိဝေသော ပညာဘိနိပေသောတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၃။
 ၂၇၁-၂။ ဧတ္ထ စ ပညာသီသေန ဒေသနာ
 ကတာတိ ပညာပသေန သံဝဏ္ဏနာ ကတာ။
 နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၁၅၂။ (-ခုဒ္ဒက၊ ဌ၊ ၂၀၂။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊
 ၁။ ၁၇၉။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆၁။) (၂) တောဝတာ
 ပညာသီသံ ပတိတံ နာမ ဟောတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၃။
 ၆၂။ တောဝတာတိ လောဘုပ္ပ၊ ဒနမတ္တေန။
 ပညာ နာမ အတ္တဘာဝေ ဥတ္တမင်္ဂံ ပညတ္တ-
 ရတ္တာ ကုသလဓမ္မာနံ၊ သတိ စ ကိလေသပ္ပတ္တိယံ
 ပညာယ အပ္ပုဇ္ဇနကော ဝုတ္တံ “တောဝတာ
 ပညာသီသံ ပတိတံ နာမ ဟောတိ” ဟိ။ သံ၊ ဌ၊
 ၂။ ၃၂၈။ (-ဣတိဝုတ်၊ ဌ၊ ၃၂၈။ ယေရ၊ ဌ၊ ၂။
 ၅၁၊ ၂၅၇။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၁၅။) (၃) ပညာသီသော
 မဟာဉာဏိ၊ သင်္ဂါ စရတိ နိဗ္ဗုတော။ ယေရ။
 ၃၅၃။ ဂုဏသရိရဿ ဥတ္တမင်္ဂဘာဝတော ပညာ
 သီသံ တေဿာတိ ပညာသီသော။ ယေရ၊ ဌ၊
 ၂။ ၄၅၆။

ပညိန္ဒြိယ (န) [ပညာ+ဣန္ဒြိယ] ပညာဟူသော
 ဣန္ဒြိယ (သိခြင်း၌) အစိုးရသော ပညာ၊ ပညိန္ဒြိယ။
 ပညိန္ဒြိယစေတသိက်။ ပညိန္ဒြိယသည် စေတသိက်
 ၅၂-ပါးတွင် တပါးအပါအဝင်ဖြစ်၍ တိဟိတံ
 စိတ် ၄၇-ပါး၌ ယှဉ်သည် (သင်္ဂဟ၊ ၂၁-၆-၇)။
 ဝိဘင်းပါဠိတော် ဣန္ဒြိယဝိဘင်း (နှာ-၁၂၈၊
 ၁၃၁)၌ ဣန္ဒြိယ ၅၂-ပါး ဟောတော်မူရာ
 ပညိန္ဒြိယသည် ၁၉-ခုမြောက် ဣန္ဒြိယဖြစ်သည်။
 ယင်းပညိန္ဒြိယကို သင်္ဂြိုဟ်ဗားက ရာအရ-
 ကောက်၊ မြို့ပြင်ကြီးအရကောက်၊ ဓာတုကထာ
 အရကောက်နှင့် ဣန္ဒြိယယမိုက်အရကောက်
 ကျမ်းတို့၌ “လောကီတိဟိတံစိတ် ၃၉-ခု၌
 ရှိသော ပညာ” ဟု ကောက်ပြကြသည်။ ပရ-
 မတ္တသရူပဘေဒနီ (ပါနာ-၂၅၆-၇) ၌ကား
 ဝိဘင်းပါဠိတော် (နှာ-၁၃၂) နှင့် သမ္မောဟ-
 ဝိနောဒနိအဋ္ဌကထာ (နှာ-၁၂၀) တို့ကို
 ထောက်၍ “ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄၇-၌
 ရှိသော ပညာသည် ပညိန္ဒြိယမည်၏” ဟု
 ကောက်ပြတော် မူသည်။ ဣန္ဒြိယသံယုတ္တဋ္ဌ-

ကထာ (သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၆၄) ၌လည်း ထိုအတူပင်
 မိန့်ဆိုသည်။ ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇-ပါး၌
 သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာဟု
 လူနွေ ၅-ပါး ပါဝင်သည် (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၁၈။
 သင်္ဂဟ၊ ၁၂၄)။ ယင်းတွင် ပညိန္ဒြိယကို မဏိ-
 မဉ္ဇူ (၂၊ ၂၉၇) ၌ “လောကီကုသိုလ် ဉာဏ-
 သမ္ပယုတ်စိတ် ၃၉-ပါးနှင့် လောကုတ္တရာစိတ်
 ၈-ပါး၌ ရှိသော ပညာ” ဟု ဖွင့်ဆိုသည်။
 ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီ (ပါနာ-၂၆၆-၈) နှင့်
 ပရမတ္ထဒီပနီ (နှာ-၃၅၉) တို့၌ကား “လောကီ
 ကုသိုလ်၊ ကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၂၆-ပါး
 နှင့် လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ပါး၌ ရှိသော ပညာ”
 ဟု ကောက်ပြတော်မူကြသည်။

သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဝီရိယိန္ဒြိယံ သတိန္ဒြိယံ သမာ-
 ဓိန္ဒြိယံ ပညိန္ဒြိယံ။ ဣမာနိ ခေါ ဘိက္ခုဝေ ပညိန္ဒြိ-
 ယာနိ။ သံ၊ ၃။ ၁၇၀။ ယာ တသ္မိံ သမယေ
 ပညာ ပဇာနနာ ဝိစယော ပဝိစယော။... ဣဒံ
 တသ္မိံ သမယေ ပညိန္ဒြိယံ ဟောတိ။ အဘိ၊
 ၈။ ၁၉၊ ၂၀။ ဗာဝိသတိန္ဒြိယာနိ စက္ခုန္ဒြိယံ...
 ပညိန္ဒြိယံ အနုညာတညဿာမိတိန္ဒြိယံ အညိန္ဒြိ-
 ယံ အညာတာဝိန္ဒြိယံ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁၂၈၊ ၁၃၁။
 သဒ္ဓိန္ဒြိယံ သတိန္ဒြိယံ ပညိန္ဒြိယန္တံ ဣမာနိ
 တိဏိ စတုဘူမကကုသလဝိပါကေသု စေဝ
 ကိရိယာသု စလဗ္ဘန္တိ။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၆၄။ ပဇာ-
 နာဟိတိ ပညာ။... သာဝ အဝိဇ္ဇာယ အဘိ-
 ဘဝနတော အဓိပတိယဌေနေ ဣန္ဒြိယံ၊ ဒဿန-
 လက္ခဏေ ဝါ ဣန္ဒြိယံ ကာရေတိတိ ဣန္ဒြိယံ၊
 ပညာဝ ဣန္ဒြိယံ ပညိန္ဒြိယံ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၆၅။
 ဒဿနလက္ခဏေ ဣန္ဒြိယံ ကာရေတိတိ ဣန္ဒြိယံ၊
 ပညာသင်္ခါတံ ဣန္ဒြိယံ ပညိန္ဒြိယံ။ အဘိ၊ ဌ၊
 ၁။ ၁၉၂။ ဒဿနလက္ခဏေ ဣန္ဒြိယံ ကာရေတိတိ
 ပညိန္ဒြိယံ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၈။ (-မ၊ ၂။ ၁၄၄-
 ၅၊ ၂၀၄။ မ၊ ၃။ ၁၁၇။ အံ၊ ၁။ ၄၁၊ ၁၁၇၊ ၁၀၁၊
 ၄၆၇။ အံ၊ ၂။ ၂၄၅-၉။ အဘိ၊ ဓာ၊ ၁။ ၁။ အဘိ၊
 ပု၊ ၁၀၂။ အဘိ၊ က၊ ၁၂။ ယမက၊ ၃။ ၉၃၊ ၁၀၀၊
 ၁၁၄-၅။ ပဋိသံ၊ ၉၊ ၁၇၈၊ ၁၉၈၊ ၃၉၉။ မဟာနိ။

၃၄၅၉။ စူဠနိ။ ၃၂၊ ၂၁၂။ နေတ္တိ။ ၄၆၊ ၆၄-၉၊
 ၁၄၀၊ ၁၆၅။ ပေဋကော။ ၁၉၅။ မိလိန္ဒ။ ၃၂။
 ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၃။ ဒိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၇၇။ ဒိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၄၈။
 မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၉၅။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၃၂။
 မ၊ ဌ၊ ၄။ ၉၂။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၉၄။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၈၃။
 အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၄၃။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၄၈။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။
 ၂၇၀။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၈၁၊ ၁၉၃။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။
 ၁၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၂၆၊ ၁၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၂၊
 ၂၉၈။ ဥဒါန၊ ၄။ ၁၉၉။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၄၁။
 အပ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၆။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၃၄။ နေတ္တိ၊ ၄။
 ၁၁၈၊ ၂၇၃။ ဝဇီရ၊ ၄။ ၀၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၇၊
 ၂၂၃။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၇၄၊ ၁၁၆။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၉။
 အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၁၀။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၆။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၅၇။
 အနုဋီ၊ ၁။ ၃၈။ အနုဋီ၊ ၂။ ၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁။
 ၁၇၅။ နေတ္တိ၊ ဝိ၊ ၄၊ ၁၁၀။)

ပညိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပညိန္ဒြိယ+နိဒ္ဒေသ]
 ပညိန္ဒြိယကို - ညွှန်ပြရာ - ညွှန်ပြကြောင်း -
 စကား။ ပညိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသေ တဿ တာသ
 အတ္ထဿ ပါကဋကရဏသင်္ခါတေန ပညာ-
 ပနဋ္ဌေန ပညာ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၉၁။

ပညိန္ဒြိယနိရောဓ (ပု) [ပညိန္ဒြိယ+ နိရောဓ]
 ပညိန္ဒြိယ၏-ချုပ်ရာ-ချုပ်ကြောင်း- နိဗ္ဗာန်။
 ပညိန္ဒြိယသမုဒယံ နပ္ပဇာနန္တိ၊ ပညိန္ဒြိယနိ-
 ရောဓံ နပ္ပဇာနန္တိ။ သံ၊ ၃။ ၁၇၂။

ပညိန္ဒြိယနိရောဓဂါမိနီ (ထိ) [ပညိန္ဒြိယနိရောဓ-
 ဂါမိ+ဣနီ] ပညိန္ဒြိယ၏ - ချုပ်ရာ - ချုပ်
 ကြောင်း - နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်တတ်သော။
 အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပညိန္ဒြိယနိရောဓဂါမီ (တိ) [ပညိန္ဒြိယနိရောဓ+
 ဂါမီ+ဏီ။ ထိ-၌ ပညိန္ဒြိယနိရောဓဂါမိနီ။]
 ပညိန္ဒြိယ၏-ချုပ်ရာ- ချုပ်ကြောင်း-နိဗ္ဗာန်
 သို့ ရောက်တတ်သော။ ပညိန္ဒြိယနိရောဓံ ပဇာ-
 နန္တိ၊ ပညိန္ဒြိယနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒံ ပဇာ-
 နန္တိ။ သံ၊ ၃။ ၁၇၂။

ပညိန္ဒြိယပဋိလာဘ (ပု) [ပညိန္ဒြိယ+ ပဋိလာ-
 ဘ] ပညိန္ဒြိယကို ရခြင်း။ အနတ္တတော မနသိ-
 ကရောတော ဝေဒဗဟုလတာ ပညိန္ဒြိယပဋိ-
 လာဘော စ ဝုတ္တော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂၄၆။

ပညိန္ဒြိယပရိဘာဝိတ (တိ) [ပညိန္ဒြိယ+ပရိဘာ-
 ဝိတ] ပညိန္ဒြိယဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှ ထုံအပ်
 သော။ ပညိန္ဒြိယပရိဘာဝိတာ ဟောတိ
 မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ။ ပဋိသံ၊ ၃။ ၁၆။

ပညိန္ဒြိယဝဇ္ဇ (တိ) [ပညိန္ဒြိယ+ဝဇ္ဇ] ပညိန္ဒြိယကို
 ကြဉ်တတ်သော။ ပညိန္ဒြိယသင်္ဃ ကြဉ်အပ်
 သော။ စတ္တာရိဇ္ဈန္ဒြိယာနီတိ ပညိန္ဒြိယဝဇ္ဇာနိ
 သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒိနိ စတ္တာရိ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၄။

ပညိန္ဒြိယသမုဒယ (ပု) [ပညိန္ဒြိယ+သမုဒယ]
 (၁) ပညိန္ဒြိယ၏ ဖြစ်ခြင်း။ (၂) ပညိန္ဒြိယ၏-
 ဖြစ်ကြောင်း-ဖြစ်ရာ-(တရား)။ (၁) ဒဿန-
 ဝသေန အာဝဇ္ဇနသမုဒယာ ပညိန္ဒြိယသမုဒ-
 ယော ဟောတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၆၄။ (၂) ပညိ-
 န္ဒြိယနိရောဓ-ကြည့်။

ပညိန္ဒြိယာဓိက (တိ) [ပညိန္ဒြိယ+အဓိက] လွန်
 ကဲ-ကြီးမြတ်-သော ပညိန္ဒြိယရှိသော။ ပညိ-
 န္ဒြိယလွန်ကဲသော။ ပညိန္ဒြိယေန ပညိန္ဒြိယာဓိ-
 ကေန အရိယမဂ္ဂေန သုခါပဋိပဒါခိပ္ပါဘိ-
 ညာယ ပဋိပက္ခတော နိယျာတိ။ နေတ္တိ၊
 ဝိ၊ ၆၉။

ပညိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာန (န) [ပညိန္ဒြိယ+အဓိဋ္ဌာန]
 (၁) ပညိန္ဒြိယဟူသော တည်ရာ၊ (သုတ်၏)
 တည်ရာပညိန္ဒြိယ။ (တိ) (၂) ပညိန္ဒြိယဟူသော
 တည်ရာရှိသော(သုတ်)။ (၁) တတ္ထ ကတမံ
 သုတ္တာဓိဋ္ဌာနံ။ ပညိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာနံ။ ပေဋ-
 ကော။ ၂၁၉။ (နေတ္တိ၊ ၄။ ၅-လည်းကြည့်။)
 (၂) ဣဒံ ပညိန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာနံ သုတ္တံ။ ပေဋ-
 ကော။ ၂၁၈။

ပညတ္တရာ (တိ) [ပညာ+ဥတ္တရာ(ရ)] (က)
 လွန်ကဲ-မြင့်မြတ်-ပြဋ္ဌာန်း-သော ပညာရှိ

သော။ (ခ)လွန်ကဲ - မြင့်မြတ် - ပြဋ္ဌာန်း-
သော ပညာ၏ - ဖြစ်-တည်- ရာဖြစ်သော။
(ဂ)ပညာဖြင့်-လွန်ကဲ-မြင့်မြတ်-ပြဋ္ဌာန်း-
သော။ သူ။ (က) ပညတ္တရာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ။
အံ၊ ၃။ ၁၅၃။ ပညာ ဥတ္တရာ တေသန္တိ
ပညတ္တရာ။ အံ၊ ၄။ ၂၅၃။ (ခ)သိက္ခာနိသံသ-
မိဒံဘိက္ခဝေ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ ပညတ္တရံ
ဝိမုတ္တိသာရံ သတာဓိပတေယျံ။ အံ၊ ၁။ ၅၆၅။
ပညာ ဥတ္တရာ တောတိ ပညတ္တရံ။ အံ၊
၄။ ၃၉၄။ (က) (ဂ) သိက္ခာနိသံသ-
ဘိက္ခဝေ ဝိဟရထ ပညတ္တရာ ဝိမုတ္တိသာရာ
သတာဓိပတေယျာ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၂။
ပညတ္တရာတိ တာသု သိက္ခာသု ယာ အဓိ-
ပညာသိက္ခာသင်္ခါတာ ပညာ၊ သာ ဥတ္တရာ
ပဓာနာ ဝိသိဋ္ဌာ တေသန္တိ ပညတ္တရာ။...
အထဝါ...ဧဝံ ဝိဟရန္တာ စပညတ္တရာ ပညာယ
ဥတ္တရာ လောကုတ္တရပညာယ သမန္နာဂတာ
ဟုတ္တာ ဝိဟရထ။ ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၁၆၂-၃။
(-အံ၊ ၃။ ၁၉၀-၁၂၃၄။ နေတ္ထိ။ ၆၅။ သံ၊ ၄။
၁။ ၂၃၁။ အံ၊ ၄။ ၂၅၂၊ ၂၆၅။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅။ ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၁၄၉။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။
၁၃၁။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၁၊ ၁၄၉။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၄၅။
စရိယာ၊ ၄။ ၃၁၄။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၃၄။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၉၅၊
၁၁၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၅။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၂။ မ၊ ၄။ ၃။
၂၅၅။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၁၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉။)

ပညပ္ပါဒ (ပ) [ပညာ+ဥပ္ပါဒ] ပညာ၏ ဖြစ်ခြင်း။
ဒိဋ္ဌော စက္ခုပ္ပါဒဝသေန။ ဝိဒိတော ပညပ္ပါဒ-
ဝသေန။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၄၁။

ပညဗ္ဗေဂ (ပ) [ပညာ+ဥဗ္ဗေဂ] ပညာဟူသော
ထိတ်လန့်ကြောင်း၊ ထိတ်လန့်ကြောင်းပညာ။
အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌော စ ဝရုဘယတော ပညဗ္ဗေ-
ဂေန ဥဗ္ဗိဇ္ဇန္တော ဥဗ္ဗမ္ဘာဂိယသံယောဇနေဟိ
ဥပရတောတိ ဘယူပရတော နာမ။ မူလ၊ ၄။
၃။ ၃၃။

ပညဿယ (ပ) [ပညာ+ဥဿယ] ပညာ၏-
ပြန့်ပြော-မျှားပြား-ခြင်း။ ဝရော ပညဿ-
ယေန၊ ဝရည ပညဿယေန။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။
၂၉၀။

ပညပစယ (ပ) [ပညာ + ဥပစယ] ပညာ၏
ပူးစီးခြင်း။ အညာ ပညာ အညော ပညပစ-
ယော။ အဘိ၊ ၈။ ၃၇၈။

ပညပဝိစာရ (တိ) [ပညာ+ဥပဝိစာရ] ပညာ
အကျိုးငှာ(ဖြစ်သော)-လေ့လာ-ကျက်စား-
ခြင်းရှိသော၊ ပညာအကျိုးငှာ-လေ့လာ-
ကျက်စား-သော၊ သူ။ ခတ္တိယာ ခေါ ဗြဟ္မ-
ဏ ဘောဂါဓိပ္ပါယာ ပညပဝိစာရာ။ အံ၊ ၂။
၃၁၈။ ပညပဝိစာရာတိ ပညဝန္တော ဘဝေ-
ယျာမာတိ ဧဝံ ပညတ္တာယ ပဝတ္ထုပဝိစာရာ။
အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၉။ ပညတ္တာယ တေသံ မနော
ဥပဝိစရတိတိ ပညပဝိစာရာ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၇။

ပညောဘာသ (ပ) [ပညာ+ဩဘာသ] ပညာ
တည်းဟူသော-အရောင်-အလင်း။ စန္ဒော-
ဘာသော သူရိယောဘာသော အဂ္ဂေါဘာ-
သော ပညောဘာသော။ အံ၊ ၁။ ၄၇၇။
(-အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၇။ မဟာ-
နိ၊ ၄။ ၁၃၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၃၃၃။)

ပဉ္စ (တိ) [ပုစ္ဆ+အ။ ပဉ္စ+အ။ ပဉ္စေ တီသုနု-
ယောဂေါ စ၊ ပုစ္ဆာပျထ နိဒဿနံ၊ ဓာနံ၊ ၁။ ၁၁၅။
ပုစ္ဆိတဗ္ဗောတိ ပဉ္စော၊ ဉာတုမိစ္ဆိတော ဟိ
အတ္ထော ပဉ္စော နာမ။ ပုစ္ဆ ပုစ္ဆေန၊ စဿ-
ညော၊ ဆဿ ဟော၊ ဥဿ အ။ ပဉ္စ ပုစ္ဆနေတိပိ
ဓာတု။ ဓာနံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၅။ ပဉ္စ ပုစ္ဆာယံ။ ဘိက္ခု
ဂရံ ပဉ္စ ပဉ္စတိ။ ပဉ္စော။ပဉ္စ-သဒ္ဓေါ ပုလ္လိ-
ဂံဝသေန ဂဟေတဗ္ဗော။ “ပဉ္စော မံ ပဉ္စ-
ဘာတိ၊ တံ သုဏာ”တိ ယေဘုယျေန ပုလ္လိဂံ-
ပ္ပယောဂဒဿနတော။ ကတ္တစိ ပန ဣတ္ထိလိ-
ဂေါပိ ဘဝတိ နပုံသကလိဂေါပိ။ တထာ ဟိ
“ပဉ္စာ မေသာ ကုသလေဟိ စိန္တိတာ။ ကော

ဣဉ္ဇာ ပဉ္စာနိ ဝိယာကဏေဟိ”တိ ဣဒ္ဓိပိ-
 ကာ ပါဠိယော ဒိဿန္တိ။ လိင်္ဂိပလ္လာသော ဝါ
 တတ္ထ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပဉ္စ ဣစ္ဆာယံ။ ပဉ္စတိ။ ပဉ္စော။
 ဣတ္ထ စ ပဉ္စောတိ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတော အတ္ထော။
 ဣဒ္ဓိ ပနေတ္ထ နိဗ္ဗစနံ ပဉ္စိယတိ ဉာတုံ ဣစ္ဆိယတိ
 သောတိ ပဉ္စောတိ။ နိတိ။ ဓာ။ ၁၉၄-၅။
 ဣမာနိ စတ္တာရိ ပဒါနိ ပုစ္ဆိတာနိ။ တေ
 တယော ပဉ္စာ ကထံ ဉာယတိ။ နေတ္ထိ။ ၂၀။
 တေတိ စတ္တာရိ ပဒါနိ။ ပဉ္စ-သဒ္ဓါပေက္ခာယ
 ပုလ္လိင်္ဂနိဒ္ဓေသော။ နေတ္ထိ။ ၂၁။ ပဉ္စာ မေသာ
 ကုသလေဟိ စိန္တိတာ (ဝိ၊ ၅။ ၃၇၃)တိ သော
 ပဉ္စာ ကုသလေဟိ ပဏ္ဍိတေဟိ စိန္တိတာ (ဝိ၊
 ၄။ ၄။ ၂၃၇) တိ လိင်္ဂိပလ္လာသဝသေနေတံ
 ဝုတ္တံ။ ဧသော ပဉ္စော ကုသလေဟိ စိန္တိ-
 တောတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၉၁။ ပဉ္စာ
 မေသာတိ ဣတ္ထ မ-ကာရော ပဒသန္နိကရော။
 သောတိ စလိင်္ဂိပလ္လာသဝသေန ဝုတ္တံ။ ပဉ္စော
 ဧသောတိ အတ္ထော။ ပဉ္စ-သဒ္ဓေါ ဝါ ဒွိလိင်္ဂေါ
 ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေနာဟ “သော ပဉ္စာ” တိ
 အာဒိ။ ဝိမတိ။ ၂။ ၃၁၂။ ပဉ္စာ မေသာ(ကင်္ခါ။
 ၁၀၂)တိ လိင်္ဂဗျတ္တယေန ဝုတ္တံ။ ဧသော
 ပဉ္စော ကုသလေဟိ စိန္တိတောတိ အတ္ထော။
 ကင်္ခါ။ ဋီ၊ သင်္ခ။ ၁၆၃။ (ပြုစု-သံ။ ပဏ-ပြာ)]
 အမေး၊ ပုစ္ဆာ၊ ပြဿနာ။ (က) မေးမြန်းအပ်
 သောအနက်၊ ဘိလိသောအနက်။ (ခ) မေး
 မြန်းခြင်း၊ မေးမြန်းကြောင်းသဒ္ဓါ။

သိလို၍ မေးမြန်းအပ်သော အနက်သည်
 လည်းကောင်း၊ မေးမြန်းကြောင်း သဒ္ဓါသည်
 လည်းကောင်း ပဉ္စ (=အမေး-ပုစ္ဆာ-
 ပြဿနာ) မည်၏။ ယင်းသည် မြတ်စွာဘုရား
 သာသနာတော်၌ လွန်စွာ အရေးပါလှသည်။
 “အမေး နွားကျောင်းသား၊ အဖြေ ဘုရား
 လောင်း” ဟု ဆိုချီးမြှင့်သော်လည်း အကြောင်း
 ယုတ္တိပါသော အမေးပုစ္ဆာမျိုးကိုကား မေး
 မြန်းရန် ခဲယဉ်းလှပေသည် (မ၊ ၄။ ၂။ ၆၅။ မ၊
 ၄။ ၂။ ၁၂၁)။ ဘုရားရှင် ၇-ဝါမြောက် ရောက်

သောအခါ ကဏ္ဍမည်သော ဥယျာဉ်စောင့်
 စိုက်ပျိုးအပ်သောသရက်ပင်၏ အရင်း၌တိတ္ထိ
 တို့ကို နှိမ်နင်းခြင်းငှာ ရေ၊ မီး အစုံအစုံ စသော
 တန်ခိုးပြာဋိဟာတို့ကို ပြတော်မူသည်။ ယင်း
 အစည်းအရေး၌ ကိုယ်တော်မြတ်၏ စိတ်
 အလိုပြည့်အောင် အမေးပုစ္ဆာ မေးမြန်းနိုင်
 မည့်သူကို မြင်တော်မမူ၍ နိမ္မိတဘုရား ဖန်
 ဆင်းကာ ထိုနိမ္မိတဘုရား မေးမြန်းအပ်သော
 အမေးပုစ္ဆာကို ဘုရားရှင် ဖြေတော်မူခြင်း၊
 ဘုရားရှင် မေးမြန်းအပ်သော အမေးပုစ္ဆာကို
 နိမ္မိတဘုရား ဖြေတော်မူခြင်းဖြင့် သတ္တဝါ
 တို့အား တရားဓမ္မ ဟောပြတော်မူရသည်
 (ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၅-၉၊ ၁၄၀။ သီ၊ ၄။ သင်္ခ။ ၁။ ၂၃၇)။

ဘုရားရှင်သည် အမေးပုစ္ဆာ မေးမြန်း
 လာသော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့အား
 ယင်းတို့၏ အမေးပုစ္ဆာကို ဖြေဆို ဟောပြ
 ခြင်းဖြင့် မိမိ၏ သာဓကအဖြစ်၊ အရိယာ
 အဖြစ်သို့ ရောက်စေတော်မူသည်။ နိဂဏ္ဌ-
 နာဠပုတ္တဆရာကြီးသည် မိမိ ၄-လ တိုင်တိုင်
 ကြံစည်ထုတ်ဆင်ထားသည့် အစွန်း ၂-ဖက်
 မလွတ်သော အမေးပုစ္ဆာကို ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏
 သား အဘယမင်းသားအား သင်ပေး၍
 ဘုရားရှင်ထံ မေးမြန်းစေသည်။ ဝရဇိန်
 လက်နက် မိုးကြိုးစက်သည် တချက်တည်းဖြင့်
 တောင်ထွတ်ကြီးကို မုန့်မုန့်ကြေအောင် ဖျက်
 ခြေသကဲ့သို့ ဘုရားရှင်သည် တစ်ခွန်းတည်း
 ဖြင့်ပင် အစွန်း ၂-ဖက်လွတ်အောင် ဖြေဆို
 တော်မူသည်။ ဒေသနာတော်၏ အဆုံး၌
 အဘယမင်းသား သရဏဂုံတည်သည် (မ၊ ၂။
 ၅၄-၅၇။ မ၊ ၄။ ၂။ ၅၆-၇)။

ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးက ဆုလာဘ်အဖြစ်ဖြင့်
 အပိုင်စား ပေးထားသည့် ခါဏမတ-ဗျာကို
 အုပ်စိုးနေသူ ကုဋဒန္တပုဏ္ဏားသည် ဘုရားရှင်
 ထံ ချဉ်းကပ်၍ ၃-ပါးသော စိတ်ထားနှင့် ၁၆-
 ပါးသော အရံအတားရှိသည့် ပြည့်စုံသော
 ယဇ်ကို မေးမြန်းရာ ဘုရားရှင်က အဆိုပါ

ယဇ်နှင့်တကွ နိစ္စဒါန၊ စာတုဒ္ဓိသသံသဝိဟာရ-
ဒါန၊ သရဏကံ၊ စာနံ အဘိညာဉ်တို့ကို
ပြေဆို ပေးပြုစေနိုင်မည်။ ဤတွင် ကုဋ္ဌ-
မန္တပုဏ္ဏား သရဏဂုံတည်၍ ဒါနကထာ၊ သီလ
ကထာ စသည်တို့ကို ဆက်လက် ကြားနာရ
သော အဆုံး၌ သေတပတ္တိမဂ်၊ ဖိုလ်ကို
ရရှိလေသည် (ဒါ။ ၁။ ၁၂၀-၁-၇၊ ၁၄၀-၁)။

ဝါဒပိုင်၍ အနိုင်ယူရန်လာသောနိ ဂဏ္ဌ-
နာဠပုတ္တ၏ သာဝကဖြစ်သူ ဥပါလိသုက္ကယ်
သည် ဘုရားရှင်နှင့် အချေအတင် ပြောဆို၍
နက်နဲဆန်းကြယ်သော အမေး အဖြေပညာ-
ဗျာကရဏတို့ကို ကြားနာရသောအခါ ဗုဒ္ဓ-
သာဝကဖြစ်ပြီးလျှင် သောတာပန်အဆင့်သို့
ရောက်သွားလေသည် (မ၊ ၂။ ၃၉-၄၃။ မ၊ ဋ္ဌ၊
၃။ ၄၀၊ ၆၃)။

မိမိ၏ ဘုံဗိမာန်သို့ လာရောက် သီတင်း
သုံးနေသော ဘုရားရှင်အား အမျက်ဒေါသ
ခြေင်းခြောင်း ထနေသော အာဠဝက
ဘိလူးသည် ဗိမာန်မှ ထွက်သွားရန်ပြော
ဆို၍ မရသည့်အဆုံး၌ “ရဟန်း၊ သင့်အား
ပြဿနာ မေးမည်၊ အကယ်၍ မဖြေဆို
နိုင်လျှင် သင့်အား စိတ်ပျံ့လွင့်အောင်
ပြုမည်၊ နှလုံးသားကို ဖောက်ခွဲမည်၊ ဂင်္ဂါ
မြစ်တဖက်ကမ်းသို့ ပစ်ချလိုက်မည်”ဟု ကြုံး
ဝါး၍ “လောက၌ ယောက်ျား၏ မြတ်
သော ဥစ္စာကား အဘယ်နည်း” စသော
ပြဿနာ ဂ-ချက်ကို မေးလေသည်။ ဘုရား
ရှင်၏ ယင်းပြဿနာ ဂ-ချက်အဖြေကို ကြား
နာရသည့်အဆုံး၌ အာဠဝကဘိလူး သော-
တာပန်တည်သည် (သံ၊ ၁။ ၂၁၆-၇။ သုတ္တနိ။
၃၂၆-၇။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၀-၃၀၂။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁။
၂၂၃-၂၂၇)။

ပေဒိယကတောင် ဣန္ဒသာလဂ္ဂ၌ သီတင်း
သုံးနေသောဘုရားရှင်ထံ ချဉ်းကပ်လာသော
သိကြားမင်းသည် ပြဿနာမေးလိုကြောင်း

လျှောက်ထားပြီးလျှင် “မျှားစွာသော သတ္တ-
ဝါတို့သည် ဘေးရန်ကင်းကွာ ချမ်းသာစွာ
နေလိုကြပါလျက် အဘယ်ကြောင့်ဘေးရန်မ
ကင်းဘဲ ဆင်းရဲငြိုငြင်စွာနေကြရပါသနည်း”
စသော ပြဿနာကြီး ၁၄-ရပ်တို့ကို မေးမြန်း
၍ ဘုရားရှင်၏ အဖြေစကား တရားဒေသနာ
တော်အဆုံး၌ သောတာပန်ဖြစ်လေသည်။
သိကြားမင်း မေးမြန်းအပ်သော ပြဿနာ
ကြီး ၁၄-ရပ်ကို ဖြေဆိုဟောပြော ဖြစ်သော
ကြောင့် ဤသုတ်ကို သင်္ဂါယနာတင် မထေရ်
မြတ်တို့က ‘သက္ကပဉ္စသုတ်’ ဟု ခေါ်တွင်စေ
သည် (ဒါ။ ၂။ ၂၂၀-၂၃၀)။

ဒေဝတာသံယုတ်၊ ဗြဟ္မသံယုတ် စသည်
တို့၌ နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့၏ အမျိုးမျိုးသော
အမေးပုစ္ဆာတို့ကို ဘုရားရှင် ဖြေဆိုတော်မူ
သည်။ သံယုတ္တနိကာယ်၏ ပထမဆုံးဖြစ်သည့်
ဩဃတရဏသုတ်၌ ရူပါဝစရ ဗြဟ္မာတဦး
သည် ဘုရားရှင်ထံ ချဉ်းကပ်၍ “မြတ်စွာ
ဘုရား၊ အရှင်ဘုရားသည် သံသရာအလျဉ်ကို
အဘယ်သို့ ကူးခပ်တော်မူခဲ့ပါ သနည်း” ဟု
လျှောက်ထားသည်။ ဘုရားရှင်က “အို ဗြဟ္မာ၊
ငါသည် ရပ်တည် (ငြိမ်သက်) နေလျှင်
နစ်မြုပ်ရ၏၊ အားထုတ် (ကူးယက်) လျှင်
မျောပါရ၏၊ (ထို့ကြောင့်) ငါသည် ရပ်တည်
(ငြိမ်သက်) မနေဘဲ အားထုတ် (ကူးယက်)
၍လည်း မနေဘဲ သံသရာအလျဉ်ကို ကူးခပ်
ခဲ့၏” ဟု ဖြေဆိုလိုက်ရာ ဗြဟ္မာကြီး သော-
တာပန်တည်၍ နှစ်သက် ငမ်းမြောက်သွား
လေသည် (သံ၊ ၁။ ၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၂-၁၈)။

နှုတ်ဖြင့် မေးမြန်းအပ်သော အမေး
ပုစ္ဆာပြဿနာတို့ ရှိသကဲ့သို့ ရံဖန်ရံခါ ကိုယ်
အမူအရာဖြင့် လည်းကောင်း၊ ကိုယ်နှုတ်
မဖက် စိတ်သက်သက်ဖြင့် လည်းကောင်း
မေးမြန်းအပ်သော အမေး ပုစ္ဆာ ပြဿနာတို့
လည်း ရှိပေသေးသည်။ မဟောသဓာသုခမိန့်

နှင့် အမရာဒေဝီတို့ ရှေးဦးအစ တွေ့မြင်ကြရာ၌ မြင်လျှင် မြင်ချင်း ချစ်ခြင်းမေတ္တာ သက်ဝင်ကြသည်။ မဟောသဓာသုခမိန့်က “ဤမိန်းမ လင်ရှိ၊ မရှိ မသိရသေး၊ အနီးသို့ ချဉ်းကပ်၍ နှုတ်ဖြင့် မမေးဘဲ အဝေးကပင် လက်ဆုပ်ပြကာ မေးအံ့၊ တွေးယူတတ်သော ပညာရှိမူ သိလတ္တံ့၊ ပညာမရှိ၍ မသိလျှင် စွန့်ပစ်သွားအံ့”ဟု ကြံ၍ လက်ဆုပ် ပြကာ မေးလေသည်။ ထိုအခါ အမရာဒေဝီသည် “ဤယောက်ျားသည် ငါ့အား လင်ရှိ၊ မရှိ မေးမြန်းသည် ဖြစ်လတ္တံ့”ဟု သိ၍ လက်ဝါး ဖြန့်ကာ ပြ၏။ မဟောသဓာ သုခမိန့်လည်း “ဤမိန်းမ လင်မရှိသေး”ဟု သိ၍ အနီးသို့ ချဉ်းကပ်လျက် “နှမ၊ သင် ဘယ်အမည်ရှိ သနည်း”ဟု မေးပြန်သည်။ “အရှင်၊ ကျွန်မ၏ အမည်ကား ဖြစ်ပြီး၊ ဖြစ်ဆဲ၊ ဖြစ်လတ္တံ့ ကာလသုံးပါး၌ မရှိသော သဘော၏ အမည် ဖြစ်ပါသည်”ဟု အမရာဒေဝီက ဖြေဆို လိုက်ရာ မဟောသဓာ သုခမိန့်သည် “နှမ၊ လောကဝယ် ကာလသုံးပါး၌ မသေသော သဘောမည်သည် မရှိ၊ ထို့ကြောင့် သင်၏ အမည်သည် ‘အမရာ’ ဖြစ်ရမည်”ဟု ဆိုလေ သည် (ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၀၄-၅)။

ပဿနဒီကောသလမင်း၏ ဆရာ ပုရောဟိတ်ဖြစ်သော ဗာဝရီ ပုဏ္ဏားကြီးသည် အသက်အရွယ်ကြီးရင့်လာသောအခါ အခြံအရံ တထောင်စီရှိသည့် တပည့်ကြီး ၁၆-ယောက်တို့နှင့်အတူ ရသေ့ ရဟန်းပြုပြီးလျှင် ဒက္ခိဏာပထသို့ သွား၍ အဿကတိုင်းနှင့် အဋ္ဌကတိုင်းတို့၏ အကြား ဂေါဓာဝရီမြစ်၏ အလယ် တခုသော ကျွန်းဝယ် နေလေသည်။ တနေ့သောအခါ အကျိုးလိုလားသောနတ်၏ ပြောပြချက်အရ လောက၌ ဘုရားပွင့်နေကြောင်း ကြားသိရလျှင် အသက် ၁၂၀-ရှိပြီ ဖြစ်သော ဗာဝရီရသေ့ကြီးသည် နှစ်သက်အားရ စိတ်ဓာတ် တက်ကြွပြီးလျှင် တပည့်

၁၆-ယောက်တို့အား ဘုရား ဟုတ်၊ မဟုတ် သွားရောက် စုံစမ်းရန် မဟာပုရိသလက္ခဏာ တို့ကို ညွှန်ပြ၍ ပုစ္ဆာ၇-မျိုးကို စိတ်ဖြင့် မေးမြန်းရန် သင်ပြပေးသည်။ တပည့်ကြီး ၁၆-ယောက်တို့သည် နောက်ပါ အခြံအရံ တထောင်စီနှင့် တကွ ဘုရားရှင် ရှိရာ မဂဓ တိုင်း ပါသာဏကစေတီသို့ သွား၍ ဘုရားရှင်၏ လက္ခဏာတော်တို့ကို ကြည့်ရှုလေ့လာ ပြီးလျှင် အဓိတ မည်သော တပည့်ကြီးက ပြဿနာ ၇-ရပ်ကိုစိတ်ဖြင့် မေးမြန်းလေသည်။

အရှင်ဘုရား၊ အကျွန်ုပ်တို့ ဆရာ ဗာဝရီ ရသေ့ကြီး၏အသက်အရွယ်ကိုလည်းကောင်း၊ အမျိုးအနွယ်ကိုလည်းကောင်း၊ အင်္ဂါလက္ခဏာ ကိုလည်းကောင်း၊ တပင်ကမ်းရောက် တတ်မြောက်သော ပေဒ ကျမ်းကိုလည်းကောင်း၊ ပို့ချအပ်သော တပည့်အရေအတွက် ကိုလည်းကောင်း ဖြေတော်မူပါ။ ထို့ပြင် ဦးခေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဦးခေါင်းကို ခြေခွင်း နိုင်သည့် လက်နက်ကိုလည်းကောင်း ဗာဝရီ ရသေ့ကြီးက မေးလိုက်ပါသည်။ ယင်းကို လည်းဖြေတော်မူပါ။

အဓိတရသေ့ စိတ်ဖြင့် မေးမြန်းအပ်သော ဤပြဿနာ ၇-ရပ်ကို ဘုရားရှင် နှုတ်မြှောက် ဖြေတော်မူရာ ဗာဝရီရသေ့ကြီး၏ တပည့်ကြီး ၁၆-ယောက် တို့သည် ယင်းတို့၏ အခြံအရံ တပည့် တသောင်းခြောက်ထောင် တို့နှင့်အတူ နှစ်သက်အားရ ဖြစ်ကြပြီးလျှင် ဆက်လက် မေးမြန်းအပ်သော ပြဿနာများ ၏အဖြေကို ကြားနာရသောအခါ ဟေိဘိက္ခု ရဟန္တာဖြစ်ကြလေသည်။ (သုတ္တနိ။၄၂၉-၄၄၉။ စူဠနိ။ ၁-၂၀။ သုတ္တနိ။၄၂။ ၂၉၁-၃၁၉)။ ဤသို့လျှင် ဘုရားရှင်သည် လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ ဝေနေယျတို့၏ အမေးပုစ္ဆာပြဿနာ ကို ဖြေဆိုခြင်းဖြင့် မိမိ၏ အဆုံးအမသာသနာ ကို တည်တံ့ ပြန့်ပွားစေသည်။

ပြဿနာမေးရန် ဖိတ်မန်ခြင်း

ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အဂ္ဂသာဝက၊ မဟာ-
သာဝကစသော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် လူ၊
နတ်၊ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့အား မိမိတို့သိလိုသော
ပြဿနာကို မေးမြန်းကြရန် ဖိတ်မန်တတ်ကြ
သည်။ ယင်းတို့တွင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ သာဝကတို့
သည် “ပုစ္ဆ၊ သုတ္တာ ဝေဒိဿာမ = မေး
လော့၊ ပုစ္ဆာစကားကို ကြားရသည်ရှိသော်
ဖြေနိုင်မည်၊ မဖြေနိုင်မည်ကို သိပါလိမ့်မည်” ဟု
ဖိတ်မန်ကြသည်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဘုရားရှင်တို့
ကား “ပုစ္ဆ၊ ယဒါကခံသိမေးလိုရာကိုမေး
လော့” ဟု ဖိတ်မန်တော်မူကြသည်။ ယင်းသို့
ဖိတ်ခြင်းကို ‘သဗ္ဗညုပဝါရဏာ’ ဟု ခေါ်သည်
(ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၁။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၈၊ ၂၉၉။ ဥဒါန၊
၄။ ၉၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။
၁၄၉၊ ၁၄၀။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၆၆၊ ၁၄၇)။ ဘုရားရှင်
တို့သည် သဗ္ဗညုတဏှာတော်ကို ရရှိသော
အခါမှသာ သဗ္ဗညုပဝါရဏာဖြင့် ဖိတ်မန်သည်
မဟုတ်သေး။ ပါရမီသမ္မာရ ပဒေသဉာဏ်၌
တည်စဉ် အလောင်းတော်ဘဝကပင် သဗ္ဗညု-
ပဝါရဏာဖြင့်လည်း ဖိတ်မန်တော်မူခဲ့ ကြ-
သည်။ သမ္ဘဝဇာတ်၌ ၇-နှစ်အရွယ်ရှိ သမ္ဘဝ
မင်းသားသည် ပုစ္ဆာမေးရန်လာသော သုစိ-
ရတအား “သဗ္ဗညုဘုရား ဖြေကြားတော်မူ
သကဲ့သို့ သင့်အား ငါဖြေကြားအံ့” ဟု သဗ္ဗ-
ညုပဝါရဏာဖြင့် ဖိတ်မန်တော်မူသည် (ဇာ၊ ၁။
၃၈၀။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၂။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၄။
ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၆၆)။ သရဘင်္ဂဇာတ်၌ အလောင်း
တော် သရဘင်္ဂရသေ့သည် ကလိင်္ဂ၊ အဋ္ဌက၊
ဘိမရထဟူသော လူမင်း ၃-ယောက်နှင့်
သိကြားမင်းအား “သင်တို့စိတ်ဖြင့် တောင့်တ
အပ်သော ပြဿနာအားလုံးကို မေးမြန်းကြ
လော့” ဟု သဗ္ဗညုပဝါရဏာဖြင့် ဖိတ်မန်လေ
သည် (ဇာ၊ ၂။ ၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၁။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။
၂၂၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၁၄၇)။

မေးမြန်းတိုင်း မပြေ

သဗ္ဗညုပဝါရဏာဖြင့် ဖိတ်မန်လေ့ရှိသော
ဘုရားရှင်သည် မေးမြန်းအပ်သော ပြဿနာ
တိုင်းကို ဖြေတော်မူသည် မဟုတ်။ တရား
တော်၌ ရှိသေလေးစားစေလိုခြင်း စသော
အကြောင်းကြောင့် အဖြေမပေးဘဲ နေ
တော်မူသည်လည်းရှိသည်။ ကဿပမည်သော
တက္ကဒွန်းက ပုစ္ဆာ မေးမြန်းလိုကြောင်း
လျှောက်ထား တောင်းပန်ရာ ဘုရားရှင်က
အချိန်အခါ မဟုတ်သေးကြောင်း ၃-ကြိမ်
တိုင်တိုင် ပယ်မြစ်တော်မူသည်။ အရှင်ဂေါ-
တမကို အကျွန်ုပ်တို့ များစွာမေးမြန်းလိုသည်
မဟုတ်ပါ။ အနည်းငယ်မျှသာ မေးမြန်းလိုပါ
သည်” ဟု ၄-ကြိမ်မြောက် လျှောက်ထားမှ
ဖြေတော်မူသည်။ ယင်းသို့ ပယ်မြစ်ခြင်းကား
တရားတော်၌ ရှိသေလေးစား စေလိုခြင်း
ကြောင့် ဖြစ်သည် (သံ၊ ၁။ ၂၅၉၊ ၂၆၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊
၂။ ၃၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၀)။

ဗာဝရီရသေ့ကြီး၏ တပည့် ၁၆-ယောက်
တွင် အပါအဝင်ဖြစ်သော မောဃရာဇရသေ့
သည် အဇိတနှင့် တိဿမေတ္တေယျရသေ့တို့
မေးမြန်းအပြီး ဒုတိယ၊ တတိယအလှည့်
အကြိမ်၌ ‘ပြဿနာမေးမြန်းရန် အားထုတ်
သော်လည်း ဘုရားရှင်က “မောဃရာဇ၊ သင်
ဆိုင်းငံ့ပါဦး၊ အခြားရသေ့ မေးမြန်းပါစေ” ဟု
ပယ်မြစ်သဖြင့် ပေါသလရသေ့ မေးမြန်း
အပြီး ၁၅-ကြိမ်မြောက်တွင်မှ မေးမြန်းရ
သည်။ ဤပယ်မြစ်ခြင်းကား မောဃရာဇရသေ့
ဣန္ဒြေမရင့်ကျက်သေးသောကြောင့် ဖြစ်သည်
ဟု စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိတော် (၁၇၂) နှင့် သုတ္တ-
နိဒ္ဒေသဋ္ဌကထာ (ဒု၊ နာ-၃၀၃-၄၊ ၁၃၇) တို့၌
ဆိုသည်။ မိလိန္ဒပစ္စာ (၁၇၀) ၌ကား မောဃ-
ရာဇ၏ မာန်မာန ငြိမ်းပျောက်စေခြင်းငှာ
ပယ်မြစ်တော်မူသည်ဟု ဆိုသည်။

ရဟန်းပြုခြင်း၏ မျက်မှောက် အကျိုး
 ‘သာမညဖလ’ကို မေးမြန်းသော အဇာ-
 တသတ်မင်းအား ဘုရားရှင်သည် ရုတ်တရက်
 အဖြေမပေးသေးဘဲ “ဤပုစ္ဆာမျိုးကို အခြား
 သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတို့အား မေးပူးပါသလော”
 ဟု ပြန်လည် မေးမြန်းတော်မူ၍ ပူရဏကဿပ
 စသော တိတ္ထိဆရာကြီး ၆-ယောက်တို့၏
 အဖြေကို အဇာတသတ်မင်း လျှောက်ထား
 ပြီးနောက် တဖန်ထပ်၍ မေးမြန်းမှ ဖြေတော်
 မူသည်။ ဤ၌ ရုတ်တရက် အဖြေပေးရ
 လျှင် အခြားသမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတို့၏ အယူ
 ကိုပါ သင့်၊ မသင့် ဝေဖန်ဆန်းစစ်၍ ဖြေဆို
 ရပေလိမ့်မည်။ ယင်းသို့ ဖြေဆိုလျှင်လည်း
 တိတ္ထိဆရာကြီးတို့၏ တပ်ညွှံ့အဖော်တို့က
 ကဲ့ရဲ့ကြမည့်အပြင် တရားတော်ကိုလည်း ရှိ
 သေစွာ နှာယူကြမည်မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့်
 ဘုရားရှင်သည် အခြားသမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတို့၏
 အယူကို အဇာတသတ်မင်းအား လျှောက်-
 ထားစေပြီးမှ ဖြေဆိုဟောကြားတော်မူသည်
 (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃-၄)။

ဝါဒတင်ရန်လာသော မုက္ခိယပရိဗိုဇ်နှင့်
 ဇာလိယပရိဗိုဇ်တို့၏ “ဇီပနှင့် သရီရသည်
 အတူတူလော၊ တခြားစီလော” ဟု သော
 အမေးကို ဘုရားရှင်မဖြေကြားဘဲ ယင်းတို့
 အား မဇ္ဈိမပဋိပဒါကျင့်စဉ်ကိုသာ ဟောပြ
 တော်မူသည်။ ဤ၌ မဖြေဆိုခြင်းကား ဝါဒ
 တင်ရန် မေးမြန်းအပ်သည့် အပြင် မဖြေဘဲ
 ထားရမည့် ဌပနီယပုစ္ဆာမျိုး ဖြစ်သော
 ကြောင့်တည်း (ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။
 ၃၄၅။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊ ၂။၃၄၄)။

ပုစ္ဆာအမျိုးမျိုး

ပုစ္ဆာ ၄-မျိုး။ ။အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာ
 သည် သိလိုခြင်း ဟူသော သာမညလက္ခဏာ
 အားဖြင့် တစ်မျိုးတစ်စားတည်း ဖြစ်သော်
 လည်းဝိသေသလက္ခဏာအားဖြင့် ခွဲခြားလိုက်

လျှင်ကား အမျိုးမျိုး ကွဲပြားပေသည်။
 (၁) တိုက်ရိုက်ဖြေဆိုအပ်သော ကေသဗျာ-
 ကရဏီယပုစ္ဆာ၊ (၂) ဝေဖန်၍ ဖြေဆိုအပ်
 သော ဝိဘဇ္ဇဗျာကရဏီယပုစ္ဆာ (၃) ပြန်လည်
 မေးမြန်း၍ ဖြေဆို အပ် သော ပဋိပုစ္ဆာ-
 ဗျာကရဏီယပုစ္ဆာ၊ (၄) မဖြေဆိုဘဲ ထားအပ်
 သော ဌပနီယဗျာကရဏီယပုစ္ဆာဟု အမေး
 ပုစ္ဆာ ၄-မျိုးရှိသည် (ဒီ၊ ၂။ ၁၉၂။ အံ၊ ၁။
 ၁၉၈၊ ၃၅၅)။ ထိုတွင် “စက္ခုသည် အနိစ္စ
 လော”ဟူသော ပုစ္ဆာသည် “ဟုတ်၏၊ အနိစ္စ
 ပင်တည်း”ဟု တိုက်ရိုက် ဖြေဆိုအပ်သော
 ကြောင့် ကေသဗျာကရဏီယပုစ္ဆာ မည်၏။
 “အနိစ္စသည် စက္ခုလော”ဟူသော ပုစ္ဆာ
 သည် “စက္ခုသည်သာ အနိစ္စမဟုတ်၊ သောတ
 စသည် သည်လည်း အနိစ္စပင်တည်း” ဟု
 ဝေဖန်၍ ဖြေဆိုအပ်သောကြောင့် ဝိဘဇ္ဇ-
 ဗျာကရဏီယပုစ္ဆာမည်၏။ “သောတသည်
 စက္ခုကဲ့သို့လော”ဟူသောပုစ္ဆာ၌ “သင်သည်
 အဘယ်အနက်သဘောဖြင့် မေးသနည်း”ဟု
 ပြန်လည်မေး၍ “မြင်ခြင်းအနက်သဘောဖြင့်
 မေးပါသည်”ဟု ဆိုသူအား “သောတသည်
 စက္ခုကဲ့သို့မဟုတ်”ဟု ဖြေဆို၍ “အနိစ္စ
 အနက်သဘောဖြင့် မေးပါသည်”ဟု ဆိုသူ
 အား “ဟုတ်၏”ဟု ဖြေဆိုအပ်၏။ ဤသို့
 တဖန်ပြန်လည် မေးမြန်း၍ ဖြေဆိုအပ်သော
 ကြောင့် ဤအမေးသည် ပဋိပုစ္ဆာဗျာကရ-
 ဏီယပုစ္ဆာ မည်၏။ “ဇီပနှင့် သရီရသည်
 အတူတူလော” “အမြဲမ၏သားသည် ထွား
 ကြိုင်းသလော” “သမုဒြာ၌ ရေမည်မျှရှိ
 သနည်း” စသော အမေးသည် မဖြေဆိုဘဲ
 ထားအပ်သောဌပနီယပုစ္ဆာမည်၏ (မိလိန္ဒ။
 ၁၄၇၊ ၃၈၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၅၇-၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၈၄။
 ဒီ၊ဋီ၊ ၂။၉၃၊ ၁၆၈။ အံ၊ဋီ၊ ၂။၁၆၈)။

ပုစ္ဆာ ၅-မျိုး။ ။တနည်းအားဖြင့်
 အမေးပုစ္ဆာသည် (၁) အဒိဋ္ဌဇောတနာ
 ပုစ္ဆာ၊ (၂) ဒိဋ္ဌသံသနနာပုစ္ဆာ၊ (၃) ဝိမတိ

စွေဒနာပုစ္ဆာ၊ (၄) အနုမတိပုစ္ဆာ၊ (၅) ကထေတုကမ္ပတာပုစ္ဆာ ဟု ၅-မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင် မိမိ မသိမြင်သည်ကို ဖော်ပြလို၍ မေးအပ်သော ပုစ္ဆာသည် အဒိဋ္ဌဇောတနာပုစ္ဆာမည်၏။ မိမိ သိမြင်ထားသည်ကို (အခြားပုဂ္ဂိုလ်နှင့်) နှိုင်းနှိုင်းလို၍ မေးအပ်သော ပုစ္ဆာသည် ဒိဋ္ဌသိသန္နနာပုစ္ဆာ မည်၏။ မိမိ ယုံမှားသံသယကို ပယ်ဖျောက်လို၍ မေးအပ်သော ပုစ္ဆာသည် ဝိမတိစွေဒနာပုစ္ဆာ မည်၏။ စုံစမ်းလို၍ မေးအပ်သော ပုစ္ဆာသည် အနုမတိပုစ္ဆာမည်၏။ မိမိကိုယ်တိုင် ဖြေလို၍ မေးအပ်သော ပုစ္ဆာသည် ကထေတုကမ္ပတာပုစ္ဆာမည်၏။ ယင်းတို့တွင် ရွှေ ၃-မျိုးသော ပုစ္ဆာတို့ကို ဘုရားရှင်တို့ မေးလေ့ မရှိကုန်၊ နောက် ၂-မျိုးသော ပုစ္ဆာတို့ကိုသာ မေးလေ့ရှိတော်မူကြသည် (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၇-ဂ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၊ဂ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၇-ဂ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၆။ မဏိ-မဉ္ဇူ၊၁။၃၁၀)။ ထိုမှတစ်ပါး အမျိုးမျိုးသော ပုစ္ဆာတို့ကို မဟာနိ၊ ၂၆၃-၄။ စူဠနိ၊ ၅၀-၁။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၃၊ ၆၂-တို့၌ ကြည့်။

အမေးပုစ္ဆာနှင့် ပိဋကသုံးပုံ

ဝိနည်းပိဋက။ ။ အမေးပုစ္ဆာသည် သုတ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ အဘိဓမ္မာဟူသော ပိဋကသုံးပုံ လုံး၌ပင် ပါဝင်နေရာယူလျက် ရှိသည်။ ဝိနည်းဒေသနာတော်အရ တစုံတခု ပြစ်မှုပေါ်ပေါက်လာလျှင် စုံစမ်း စစ်ဆေးရသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို 'အနုဝိဇ္ဇက' ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်သည်။ ယင်း အနုဝိဇ္ဇကပုဂ္ဂိုလ်သည် အဆောတလျှင် ခုံတမင်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အမျက်ဒေါသရွှေ့ထား၍လည်းကောင်း မမေးမြန်းမစစ်ဆေးရ။ ဝိနည်းပိဋက၌ ဘုရားရှင်ညွှန်ပြထားသော အနုဝိဇ္ဇကပုဂ္ဂိုလ်၏ ကျင့်ဝတ်ကို နှလုံးသွင်း၍ မေးမြန်းစစ်ဆေးရသည် (ဝိ၊ ၅။ ၂၇၉)။ ရဟန်းတစ်ပါးကအခြားရဟန်းတစ်ပါး

အား စွပ်စွဲမှုပေါ်ပေါက်လာလျှင် အနုဝိဇ္ဇကပုဂ္ဂိုလ်က "သင် အဘယ်ကြောင့် စွပ်စွဲရသနည်း၊ သီလပျက်မှုကြောင့်လော၊ အကျင့် (အာစာရ)ပျက်မှုကြောင့်လော၊ အယူ (ဒိဋ္ဌိ) ပျက်မှုကြောင့်လော" စသည်ဖြင့် မေးမြန်းစစ်ဆေးရသည် (ဝိ၊ ၅။ ၂၇၁၊ ၂၇၈၊ ၃၀၀-၁)။

ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်တရားတို့ကို မိမိရရှိကြောင်း ပြောဆိုသောရဟန်းပေါ်ပေါက်လာလျှင် ထိုရဟန်းအား အနုဝိဇ္ဇကပုဂ္ဂိုလ်က (၁) သင်ဘာကို ရသနည်း၊ (၂) အဘယ်သို့ အားထုတ်၍ ရသနည်း၊ (၃) အဘယ်အခါ ရသနည်း၊ (၄) အဘယ်နေရာ၌ ရသနည်း၊ (၅) အဘယ်ကိလေသာတွေကို ပယ်ပြီးပြီနည်း၊ (၆) အဘယ်တရားတို့ကို ရထားသနည်း"ဟူသော ပုစ္ဆာ ၆-မျိုးကို မေးမြန်းစစ်ဆေးရသည် (ဝိ၊ ၁။ ၁၁၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၁-၂)။

ဘုရားရှင်ပရိနိဗ္ဗာန်စံ၍ အနှစ်တစ်ရာမြောက်တွင် ဝေသာလီပြည် ဝဇ္ဇိတိုင်းသား ရဟန်းများသည် "သားချိုဖြင့် ဆားကိုဆောင်၍ ယာဝကလိကဘောဇဉ်နှင့် ရေစပ်စားခြင်းသည် အပ်၏၊ နေမုန်းတည့်၍ လက် ၂-သစ် လွန်သည့်တိုင်အောင် ယာဝကလိက ဘောဇဉ်ကို စားအပ်၏"စသော ခပ-ပါးသော ဝတ္ထုတို့ကို ဖော်ပြကျင့်သုံးနေကြသည်။ ထိုအကြောင်းကို ကာကဏ္ဍကပုတ္တ အရှင်ယသထေရ် လျှောက်ထားတောင်းပန်သဖြင့် ဝေသာလီပြည် ဝါလိကာရုံကျောင်း၌ တိပိဋကဓရ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တရဟန္တာ ၇၀၀-စည်းဝေးကြပြီးလျှင် အရှင်ဧဝတထေရ်က အမေးပုစ္ဆက အရှင်သဗ္ဗကာမီမဟာထေရ်က အဖြေဝိသုဇ္ဇကပြု၍ ပြဿနာ ခပ-ချက်ကို မအပ်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ကာ ဒုတိယအကြိမ် သင်္ဂါယနာတင်တော်မူကြသည် (ဝိ၊ ၄။ ၄၉၁-၅၀၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၆-၇)။

မာတုဂါမအား ၅-ခွန်း၊ ၆-ခွန်းထက် ပိုလွန်၍ တရားဟောသောရဟန်းအား ပါစိတ် အာပတ် သင့်သည်။ သို့ရာတွင် မာတုဂါမက “အရှင်ဘုရား၊ ဒီဆန်ကယ်သည် အဘယ်သို့ သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပြပါသနည်း”ဟု ပုစ္ဆာမေးမြန်းလျှင်ကား ဒီဆန်ကယ်တရား ကုန်ဆုံးအောင် ဖြေဆိုဟောကြားသော်လည်း အာပတ်မသင့် (ဝိ၊ ၂။ ၃၄-၅။ ဝိ၊ ၂။ ၃၁-၃၂)။ သမ္မုတိမရဘဲ ရဟန်းမတို့ကို ဆုံးမသော ရဟန်းအား ပါစိတ်အာပတ်သင့်သည်။ သို့သော်လည်း ရဟန်းမက ပြဿနာမေး၍ ဖြေဆိုရာ၌ကား အာပတ်မသင့်(ဝိ၊ ၂။ ၇၂-၆။ ဝိ၊ ၂။ ၆၆-၇)။ သိက္ခာ ၃-ပါးကို ဖြည့်ကျင့် လိုသောရဟန်းသည် (၁) သိအောင်ပြုခြင်း၊ (၂) စုံစမ်းမေးမြန်းခြင်း၊ (၃) စူးစမ်းဆင်ခြင် ခြင်းဟူသော အမှု ၃-မျိုးကို ပြုကျင့်ရသည် (ဝိ၊ ၂။ ၁၈၆-၇)။ ရဟန်းမများသည် ၁၅-ရက် တစ်ကြိမ် ရဟန်းရှိရာကျောင်းတိုက်သို့ သွား၍ “ယခုလာမည့် ဥပုသ်သည် ၁၄-ရက်ဥပုသ် ပါလော၊ ၁၅-ရက် ဥပုသ်ပါလော”ဟု သွား ရောက် မေးမြန်းရသည်။ မေးမြန်းဘဲနေလျှင် ပါစိတ်အာပတ်သင့်သည် (ဝိ၊ ၂။ ၄၁၄။ ကင်္ခါ။ ၃၄၀-၁)။

ဘုရားရှင် ခွင့်ပြုအပ်သော ရဟန်းအဖြစ် ‘ဥပသမ္ပဒါ’သည် ဟေတုဘိက္ခု၊ သရဏဂမန၊ သြပါဒပဋိဂ္ဂဟဏ၊ ပဉ္စာဗျာကရဏ၊ ဂရုဓမ္မ ပဋိဂ္ဂဟဏ၊ ဒုတေန(ဥပသမ္ပဒါ)၊ အဋ္ဌဝါစိကာ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဟု ၈-မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင် ဘုရားရှင် မေးမြန်းအပ်သော အမေးပုစ္ဆာကို ပြေလည်အောင် ဖြေဆိုနိုင်သောသူအား “သင် သည် ငါဘုရား၏ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်နှင့် နီးနှောဖြေဆိုနိုင်ပေသည်”ဟု ဘုရားရှင် နှစ် သက်အားရတော်မူ၍ ခွင့်ပြု အပ်သော ရဟန်းအဖြစ်ကို “ပဉ္စာဗျာကရဏပသမ္ပဒါ” ဟု ခေါ်သည်။ ဤဘုရား သာသနာတော်၌ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သား ခွန်းစဏ္ဍားအနွယ် ၇-နှစ်

အရွယ်ရှိ သောပါက သူငယ်တဦးသာလျှင် ပဉ္စာဗျာကရဏပသမ္ပဒါကို ရရှိသည် (ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၆-၇။ ကင်္ခါ။ ၁၀၄။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၆၂-၇၅။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၅-၁၃၉။ ကင်္ခါ၊ ၂။ ၁၆၆။ အံ၊ ၃။ ၂။ ၇၀)။

သုတ္တန်ပိဋက။ ။ (၁) ဂေဓေယျသတ္တဝါ ဟူ၍ အသိဉာဏ်၌ ထိုလိုသုတ္တန်တခုခု ဟော ကြား ချထားမှုကို “သုတ္တန်ကွေ့ပ”ဟု ခေါ် သည်။ ယင်းသည် မိမိ (ဒေသကပုဂ္ဂိုလ်) ၏ အလိုအတိုင်း ဟောကြား ချထားအပ်သော အတ္တဇ္ဈာသယသုတ္တန်ကွေ့ပ၊ (၂) သူတပါး (ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂိုလ်)တို့၏ အလိုသန္တ အား လျော်စွာ ဟောကြား ချထားအပ်သော ပရဇ္ဈာသယသုတ္တန်ကွေ့ပ (၃) အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာနှင့်စပ်၍ ဟောကြား ချထားအပ် သော ပုစ္ဆာဝသိကသုတ္တန်ကွေ့ပ၊ (၄) အကြောင်းဝတ္ထု ပေါ်ပေါက်လာခြင်းကြောင့် ဟောကြားချထားအပ်သော အဋ္ဌပ္ပတ္တိက သုတ္တန်ကွေ့ပဟု ၄-မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင် အမျိုး ၄-ပါး၊ နဂါး၊ ဂဠုန်၊ အဖုံဖုံသော နတ်၊ ဗြဟ္မာ တို့ မေးမြန်းသဖြင့် ဟောကြားဖြေဆိုအပ် သော ဗောဇ္ဈင်္ဂ၊ ဒေဝတာ၊ မာရ၊ ဗြဟ္မသံယုတ် နှင့် သက္ကပဉ္စ၊ စူဠဝေဒလ္လ၊ မဟာပေဒလ္လ၊ သာ- မညဖလ၊ အာဠု ဝက၊ သူစိလောမ၊ ခရလော- မသုတ် စသည်တို့သည် ပုစ္ဆာဝသိကသုတ္တန် ကွေ့ပမည်၏ (ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၅၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄-၅)။

မိမိကိုယ်ကို ရဟန္တာဟု ငန်ခံသောပုဂ္ဂိုလ် အား ၆-ပါးသောအမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာတို့ကို မေးမြန်း၍ ရဟန္တာဟုတ် မဟုတ် စစ်ဆေး ရသည်။ (၁) မြင်အပ်၊ ကြားအပ်၊ တွေ့အပ်၊ သိအပ်သည့်အာရုံဟူသော ဒိဋ္ဌိသုတ၊ မုတ၊ ဝိညာတ မဝါဟာရ ၄-ပါး၌ အဘယ်သို့သိ မြင်၍ အရှင်၏စိတ်သည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့်

မစွဲလမ်းဘဲ အာသဝတို့မှ လွတ်ကင်းပါသနည်း။

(၂) ရုပ်,ဝေဒနာ,သညာ, သင်္ခါရ,ဝိညာဉ်ဟူသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၌ အဘယ်သို့သိမြင်၍ အရှင်၏စိတ်သည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မစွဲလမ်းဘဲ အာသဝတို့မှ လွတ်ကင်းပါသနည်း။ (၃) ပထဝီ,အာပေါ, တေဇော,ဂါယော,အာကာသ,ဝိညာဏဟူသော ဓာတ် ၆-ပါးတို့၌ အဘယ်သို့သိမြင်၍ အရှင်၏စိတ်သည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မစွဲလမ်းဘဲ အာသဝတို့မှ လွတ်ကင်းပါသနည်း။ (၄) စက္ခုနှင့် ရူပါရုံ, သောတနှင့် သဒ္ဓါရုံ, ဃာနနှင့် ဂန္ဓာရုံ, ဇိဝှာနှင့် ရုသာရုံ, ကာယနှင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ, မနနှင့် ဓမ္မာရုံ ဤ ၆-ပါးသော အတွင်း အပ အာယတနတို့၌ အဘယ်သို့သိမြင်၍ အရှင်၏စိတ်သည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မစွဲလမ်းဘဲ အာသဝတို့မှ လွတ်ကင်းပါသနည်း။ (၅) (၆) သဝိညာဏကဖြစ်သော မိမိ ခန္ဓာကိုယ်၌လည်းကောင်း, သူတပါးခန္ဓာကိုယ်၌လည်းကောင်း အဘယ်သို့သိမြင်၍ အရှင်၏စိတ်သည် “ငါ,ငါ၏ဥစ္စာ”ဟု စွဲလမ်းမှုကို ပယ်ခွါပါသနည်း။ ဤသို့ မေးမြန်း စစ်ဆေးရသည် (မ၊၃။ ၇၉-၈၆)။

အမေးပုစ္ဆာပြဿနာ မေးမြန်းမှုသည် ဉာဏ်ပညာတိုးပွားရင့်ကျက်ကြောင်း ၇-ပါး၊ တနည်း ၈-ပါးတွင် တပါးအပါအဝင်ဖြစ်သည် (မိလိန္ဒ၊၁၀၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၇၆။ မဋ္ဌ၊၁။ ၂၉၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၉၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၉၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၆၃။ မဏိမဉ္ဇူ။ ၁။ ၂၁၄။)။

ပြဿနာအရပ်ရပ်ကို စုံစမ်းမေးမြန်းခြင်းသည် ပါရမီ ၁၀-ပါးတွင် ပညာပါရမီကို ဖြည့်ဆည်းပူးခြင်းမည်၏။ (ဗုဒ္ဓဝံ၊၃၁၆-၇။ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁၃၂။ အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၆။) သမဏဗြာဟ္မဏတို့ထံချဉ်းကပ်၍ ပြဿနာမေး

မြန်းခြင်းသည် စကြာဝတေးမင်းကျင့်ဝတ် ၁၀-ပါး၊ တနည်း ၁၂-ပါးတွင် တပါးအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ (ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၃၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၉၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၈၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၂)။ နည်းလမ်းမှန်ကန်စွာ ပြဿနာမေးမြန်းနိုင်ခြင်း၊ ပြဿနာဖြေနိုင်ခြင်းနှင့် သူတပါးတို့ နည်းလမ်းမှန်ကန်စွာ ဖြေဆိုသည်ကို ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လက်ခံနိုင်ခြင်းသည် ပညာရှိလက္ခဏာ ၃-ပါးဖြစ်သည်။ (အံ၊ ၁။ ၁၀၂)။ အမေးပုစ္ဆာကို စိစစ်ခြင်းသည် နေတ္တိဟာရ ၁၆-ပါးတွင် ၂-ခုမြောက် ဝိစယဟာရ၌ ပုစ္ဆာ (ပညာ) ဝိစယအဖြစ်လည်းကောင်း, ၁၃-ခုမြောက်သော ဓနဟာရ၌ ပုစ္ဆာ (ပညာ) သုဒ္ဓိ, ပညာရမ္မသုဒ္ဓိအဖြစ်ဖြင့် လည်းကောင်း ပါဝင်သည်။ (နေတ္တိ၊ ၃၊ ၄၊ ၁၀၊ ၆၀-၁။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၃-၇၊ ၆၂၊ ၁၂)။

အဘိဓမ္မာပိဋက။ ။ ဤပိဋက၌ကား အမေးပုစ္ဆာကို အထူးအရေးထားကာ ဟောကြားသည်ဟုပင်ဆိုသင့်သည်။ ရှေးဦးစွာသော ဓမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း၌ စိတ္တုပ္ပါဒ်, ရူပ, နိက္ခေပ, အဋ္ဌကထာဟူသော ကဏ္ဍကြီး ၄-ခုလုံးမှာပင် ကထေတုကမ္ပတာပုစ္ဆာထုတ်၍ ဟောပြတော်မူသည်။ ၂-ခုမြောက် ဝိဘင်းကျမ်း၌ ဝိဘင်း ၁၈-မျိုးရှိရာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်, ဉာဏ, ခုဒ္ဒကဝတ္ထု, ဓမ္မဟဒယဟူသော ဝိဘင်း ၄-မျိုးမှတစ်ပါး ကျန်ဝိဘင်း ၁၄-မျိုးတို့၌ သုတ္တန္တဘာဇနီယ, အဘိဓမ္မဘာဇနီယ ဟူသော နည်း ၂-ပါးအပြင် အမေးပုစ္ဆာ မေးမြန်းခြင်းဖြင့် ဖြစ်သော “ပညာပုစ္ဆကနည်း”ဖြင့်လည်း တန်ဆာဆင်ကာ ဟောပြတော်မူသည်။ သုတ္တန္တဘာဇနီယနှင့် အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်း ၂-ပါး၌လည်း ကထေတုကမ္ပတာပုစ္ဆာ ပါရှိသည်ပင်။ ၃-ခုမြောက် ဓာတုကထာကျမ်း၌ ပဌမနယမှသည် စုဒ္ဒသမနယတိုင်အောင် ၁၄-မျိုးသော နယတို့၌ ကထေတုကမ္ပတာ ပုစ္ဆာထုတ်၍ ဖြေဆို ဟောပြတော်မူသည်။ ၄-ခုမြောက်

ပုဂ္ဂလပညတ်ကျမ်း၌ ပုဂ္ဂိုလ်ပညတ်ကို တပါးစု
 ‘ကေက’ မှစ၍ ၁၀-ပါးစု ‘ဒသက’ တိုင်အောင်
 ဝေဖန် ဟောပြောတော်မူရာ နိဒ္ဒေသတိုင်း၌
 ကထေတုကမ္ပတာပုစ္ဆာ ပါရှိလေသည်။ ၅-ခု
 မြောက် ကထာဝတ္ထုကကျမ်း၌ အုပ်စု “ဝဂ်”
 ၂၃-မျိုးရှိရာ ဝဂ်တိုင်း၌ သကပါဒီ၊ ပရဝါဒီ
 တို့၏ အပြန်အလှန် အမေးအဖြေ အချေ
 အတင်တို့ဖြင့် ဝေဖန်ဟောပြု၍ အတ္တဝါဒကို
 ချေဖျက်တော်မူသည်။ ၇-ခုမြောက် ပဋ္ဌာန်း
 ကျမ်း၌ ၂၄-ပါးသော သမန္တပဋ္ဌာန်းကျမ်း
 တို့တွင် ကျမ်းတိုင်းမှာပင် အမေးပုစ္ဆာကို
 ကောင်းစွာ ဝေဖန် ဟောပြော ဖြစ်သော
 “ပညာဝါရ” ပါရှိ၍ ကျန်ဝါရကြီး ၆-မျိုးဟို့၌
 လည်း ပုစ္ဆာ၊ ဝိဿဇ္ဇနာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်
 ကာ ဟောပြောတော်မူသည်။ ၂၄-ပါးသော
 သမန္တပဋ္ဌာန်းကျမ်းတို့ ပေါင်းစုရာ အနန္တ-
 နယ သမန္တပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး၌ ရေတွက်ရရှိ
 အပ်သောပုစ္ဆာပေါင်းကို ပဋ္ဌာန်းအရကောက်
 ကျမ်းနိဒါန်း၌ ကြည့်ရာ၏။

၆-ခုမြောက် ယမိုက်ကျမ်း၌ကား ပုရေ-
 ပညာ၊ ပစ္စာပညာ၊ ပရိပုဏ္ဏပညာ၊ မောဃပညာ ဟူ
 သောပုစ္ဆာ ၄-မျိုး၊ ပါဠိဂတိ၊ ပဋိဝစန၊ သရူပ-
 ဒဿန၊ ပဋိသေဓ၊ ပဋိက္ခေပ-ဟူသော
 ဝိသဇ္ဇနာ ၅-မျိုးနှင့် ပါဠိဂတိ၊ အာမန္တာ၊
 တဖက်ရ၊ ၂-ဖက်ရ၊ နော၊ နတ္ထိဟူသော
 ဝိဘင်း ၆-မျိုးတို့ဖြင့် သင့်လျော်သလို ဝေဖန်
 ဟောပြောတော်မူသည်။ ထိုတွင် (၁) ပစ္စနိက
 ဝယ် သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်အရသာရှိ၍ သံသယပုဒ်
 အရမရှိရာ၌ ပုရိမကောဋ္ဌာသ တရားစုကို
 ပုရေပညာဖြင့်မေး၍ ပါဠိဂတိဝိဘင်း ထုတ်ပြီး
 လျှင် ပါဠိဂတိဝိသဇ္ဇနာဖြင့် ဖြေတော်မူသည်။
 (၂) အနုလုံ၊ ပစ္စနိက ၂-ပါး ဝယ်သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်
 အရကျဉ်း၍ သံသယပုဒ် အရ ကျယ်ရာ၌
 လည်းကောင်း၊ ၂-ပုဒ်အရ တူရာ၌လည်း
 ကောင်း ပစ္စိမကောဋ္ဌာသတရားစုကို ပစ္စာ-
 ပညာဖြင့်မေး၍ အာမန္တာဝိဘင်း ထုတ်ပြီးလျှင်

ပဋိဝစနဝိသဇ္ဇနာဖြင့် ဖြေတော်မူသည်။ (၃)
 အနုလုံ၊ ပစ္စနိက ၂-ပါး ဝယ် သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်၊ ၄
 ကျယ်၍ သံသယပုဒ်အရကျဉ်းရာ၌ ပုရိမ
 ကောဋ္ဌာသ၊ ပစ္စိမကောဋ္ဌာသ တရားစုကို
 ပရိပုဏ္ဏပညာဖြင့် မေး၍ တဖက်ရဝိဘင်း၊ ၂-
 ဖက်ရ ဝိဘင်းထုတ်ပြီးလျှင် သရူပဒဿနဝိ-
 သဇ္ဇနာဖြင့် ဖြေတော်မူသည်။ (၄) (က)
 အနုလုံ၌ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ် အရသာရှိ၍ သံသယ
 ပုဒ်အရ မရှိရာ၌လည်းကောင်း၊ ၂-ပုဒ်အရ
 မတူရာ၌ လည်းကောင်း မောဃပညာဖြင့်မေး
 ၍ ‘နော’ ဝိဘင်းထုတ်ပြီးလျှင် ပဋိသေဓဝိ-
 သဇ္ဇနာဖြင့် ဖြေတော်မူသည်။ (ခ) အနုလုံ၊
 ပစ္စနိက ၂-ပါး၌ သန္နိဋ္ဌာန်၊ သသယ ၂-ပုဒ်လုံး
 အရမရှိရာ၌ လည်းကောင်း၊ သံသယပုဒ်အရ
 သာရှိ၍ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်အရ မရှိရာ၌လည်း
 ကောင်း မောဃပညာဖြင့်မေး၍ “နတ္ထိ”
 ဝိဘင်းထုတ်ပြီးလျှင် ပဋိက္ခေပဝိသဇ္ဇနာဖြင့်
 ဖြေတော်မူသည် (အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၉၈-၃၀၀)။

(က) ပဉ္စ ပုဋ္ဌာ ဝိယာကာသိ။ ဝိမာန။
 ၁။ ပဉ္စန္ဒိ ဉာတုံ ဣန္ဒိတံ တံ အတ္ထံ ဝိယာ-
 ကာသိ ကထေသံ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ၊ ၁၉။
 ဝိဿဇ္ဇိတမိပဉ္စေ၊ ဂါထာယံ ပုစ္ဆိတယမာရဗ္ဗ။
 နေတ္တိ။ ၄။ ပဉ္စေတိ ဉာတုံ ဣန္ဒိတေ အတ္ထေ။
 နေတ္တိ၊ ၄။ ၂။ တေသ္မိံ ပဉ္စေ... ကင်္ခါ တိဏ္ဍာ-
 တံ ဝဒတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၁။ တေသ္မိံ ပဉ္စေ-
 တိ တေသ္မိံ... ဉာတုံ ဣန္ဒိတေ အတ္ထေ။ ဒီ၊ ၄။
 ၂။ ၂၅။ (-နေတ္တိ။ ၂။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၅၊ ၁၅၇၊
 ၃၃၀။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၂၂။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၆။ အဘိ၊ ၄။
 ၁။ ၁၃၄။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၈၃။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၀၊ ၁၆၈၊
 ၂၇၄။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၈၈၊ ၁၆၃၊ ၂၅၈။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၃၀။
 မူ၊ သဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၈။) (ခ) တေ ပဉ္စ အဘိသင်္ခရိ-
 တွာ အဘိသင်္ခရိတွာ တထာဂတံ ဥပသကံမိ-
 တွာ ပုစ္ဆန္တိ။ ပဋိသံ။ ၃၇၇။ ပဉ္စ အဘိသင်္ခရိတွာ-
 တံ ဒွိပဒမိ တိပဒမိ စတုပဒမိ ပုစ္ဆံ ရစယိတွာ။
 ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၈။ ဗျာကာသိ အာယုရော ပဉ္စ၊
 အတ္ထံ ဓမ္မဿ ကောဝိဒေါ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၅၉။ ပဉ္စ

အတ္တန္တိ ပဉ္စဿ အတ္တံ ဗျာကာသီတိ ဝံတ္တံ ဟော-
 တံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၉။ အယံ ပဉ္စော (မ၊ဋ္ဌ၊၄။
 ၇၆) တံ ဉပနိစ္ဆာနိဗ္ဗတ္တာ ကဿ။ မ၊ဋ္ဌ၊
 ၃။၂၉၄။ ပုစ္ဆနဋ္ဌေန ပဉ္စာ၊ကိရိယာ ကရဏံ
 ကမ္မံ၊ ပဉ္စာဝ ကမ္မံ ပဉ္စာကမ္မံ၊ ပုစ္ဆနပယော-
 ဂေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၄။ (-မ၊၁။၂၃၃။ မ၊ဋ္ဌ။
 ၂။၁၀၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၇၃။)
 (က) (ခ)သော တေဟိ အပုဋ္ဌောယေဝ
 ဝေရူပေ ပဉ္စေ ပုစ္ဆာယ တွေကာ ဒေါသ၊
 ဝိဿဇ္ဇနေ တွေကာ...ဝိဒ္ဓိသေတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၁၀၂။ ပုစ္ဆိယတိတိ ပဉ္စော၊ အတ္တော။ ပုစ္ဆ-
 တိ တေနာတိ ပဉ္စော၊ သဒ္ဓေါ။ တဒုဘယံ
 ကေတော ဂဟေဘွာ အာဟ“ဝေရူပေပဉ္စေ”
 တိအာဒိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၅။ (-ဝိ၊၁။၁၄၄။ ဝိ၊
 ၂။၃၇။ ဝိ၊၃။၅၀၉။ ဝိ၊၄။၄၉၈။ ဝိ၊၅။၁၂၃။
 ဒီ၊၁။၂၃။ ဒီ၊၂။၂၃၉။ ဒီ၊၃။၇။ မ၊၁။၅၈။
 မ၊၂။၅၅။ မ၊၃။၆၆။ သံ၊၁။၂၀၉။ သံ၊၂။
 ၆။ သံ၊၃။၁၉၂။ အံ၊၁။၁၀၂။ အံ၊၂။၇၁။
 အံ၊၃။၁၉၉။ အဘိ၊ပု၊၁၅၈။ အဘိ၊က၊၈၀။
 ပဋိသံ၊၃၈၈။ သုတ္တနိ၊၃။၁၆။ ဝိမာန၊၄၀။
 အပ၊၁။၂၇။ အပ၊၂။၄၃။ စူဠနိ၊၃။ ဇာ၊၂။
 ၅။ ပေဋကော၊၂၂၆။ မိလိန္ဒ၊၁၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၄၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၇။ ကင်္ခါ၊၂၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၁။
 ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၆၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇။
 သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၈။
 အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄။
 အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၃၀၈။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၉။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၃။ ဓမ္မ၊
 ဋ္ဌ၊၁။၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆။
 သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၉။ ဝိမာ-
 န၊ဋ္ဌ၊၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၈။
 ထေရိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၄။
 ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၅၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။
 ၂၆၂။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။

၅။၆၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၇၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၈၇။
 နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၆၁။)
 ပဉ္စ^၂ (တိ) [ပဉ္စ+မဂ္ဂ၊နောက်ပုဒ်ချေ။] အမေး-
 ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကို-စူးစမ်း-ရှာမှီး-ခြင်း၊
 စူးစမ်း-ရှာမှီး-အပ်သော-အမေး-ပုစ္ဆာ-
 ပြဿနာ။ ကော ပဉ္စော ကော ဥဒ္ဓသော
 ကံ ဝေယျာကရဏံ။ သံ၊၂။၄၈၈။ အံ၊၃။
 ၂၉၆။ ကော ပဉ္စောတိ ကော ပဉ္စမဂ္ဂေါ၊
 ကံ ပဉ္စဂဝေသနန္တိ အတ္တော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၁၃၈။ အံ၊ဋီ၊၃။၃၂၂။ ပဉ္စမဂ္ဂေါတိ ပဉ္စသင်္ခါ-
 တာ ဝိမံသာ၊ ဧဝံ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ စိတ္တေနဝ ပရိ-
 ဝိမံသာ ပဉ္စာ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၇၈။ (-ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၆၃၊
 ၇၄။) ပဉ္စမဂ္ဂ-လည်းကြည့်။
 ပဉ္စ(ဉာ)ကထန (န) [ပဉ္စ(ဉာ) + ကထန]
 အမေး- ပုစ္ဆာ- ပြဿနာ- ကိုဖြေဆိုခြင်း။
 ပရိကပ္ပေ န သဏ္ဌာတိတိ ဣဒံ ပဉ္စပုစ္ဆနေပိ
 ပဉ္စကထနေပိ လဗ္ဘတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၅။
 ဣဒါနိ တထာရူပံ မဓုရံ ဓမ္မသဝနံ ပဉ္စာ-
 ကထနံ ကုတော လဘိဿာမိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၆။
 (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၆၇။)
 ပဉ္စကထနတ္ထ (ပ) [ပဉ္စကထန+အတ္ထ]အမေး-
 ပုစ္ဆာ - ပြဿနာ - ကိုဖြေဆိုခြင်းအကျိုး။
 အထ “အဇ္ဈာသယေ”တိ ဥတုာ ပဉ္စကထ-
 နတ္ထာယ နယံ ဒဒမာနော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၆။
 ပဉ္စ(ဉာ)ကမ္မ (န) [ပဉ္စ(ဉာ)+ကမ္မ] မေးမြန်း
 ခြင်းအမှု။ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗေသုပိ တေ-
 ဒဂ္ဂေသု ပဉ္စကမ္မံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၆။
 သီလံ တာဝံ အာရမ္ဘံ ဣဒံ ပဉ္စာကမ္မံ
 ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၇။ ပုစ္ဆနဋ္ဌေန ပဉ္စာ၊
 ကိရိယာ ကရဏံ ကမ္မံ၊ ပဉ္စာဝ ကမ္မံ ပဉ္စာ-
 ကမ္မံ၊ ပုစ္ဆနပယောဂေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၄။
 (-အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၆။၁၁၆။၁၅၁-၂-၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၃၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၈၁။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၆၆၊၃၄၁-၄။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၈။ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ဋီ၊၂။၇၃၊၅၁၅။)

ပဉ္စကရဏ (န) [ပဉ္စ + ကရဏ] မေးမြန်းခြင်း အမှု။ ဣဒါနိ ပဉ္စကရဏံ ဝတော အနုက္ကမေန ယထာဝုတ္တပဉ္စဝိဿန္တေနံ ကရောန္တော “အာ-ယသ္မတာ” တိအာဒိမာဟ။ သာရတ္ထာ၊ ၂၆။

ပဉ္စကာလ (ပု) [ပဉ္စ+ကာလ] အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကိုပြုရာအခါ။ န ပဉ္စကာလော ဘဒ္ဒန္တေ၊ တဿပေဝံ ဂတေ သတိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၄။ ဇာ၊ ၄၊ ၅။ ၁၆၇။ (-၁၆၈။)

ပဉ္စဂဝေသန (န) [ပဉ္စ + ဂဝေသန] အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကိုရှာမှီးခြင်း။ ဥမ္မဂေါတိ ပဉ္စမဂ္ဂေါ ပဉ္စဂဝေသနံ။ သံ၊ ၄၊ ၃။ ၂၆၀။ ပဉ္စမဂ္ဂေါတိ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတဿ အတ္တဿ ဝိမံသနံ။ တေနာဟ “ပဉ္စဂဝေသန” န္တိ။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၄၇၃။ (-သံ၊ ၄၊ ၃။ ၁၃၇။ အံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၆၃။ အံ၊ ၄၊ ၃။ ၃၂၂။)

ပဉ္စ(ဉ္စာ)ဂါထာ (ထိ) [ပဉ္စ(ဉ္စာ)+ဂါထာ] မေးမြန်းကြောင်းဂါထာ၊ အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ဂါထာ။ ပညာစေတိတိ ပဉ္စဂါထာယ (ပဉ္စာဂါထာယ။ စူဠနိ၊ ၄။ ၃) ယာ စာယံ တယာ ငုတ္တာ ပညာ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၁။

ပဉ္စတ္ထိက (တိ) [ပဉ္စ+အတ္ထိက] အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကို-ဖြင့်-အလိုရှိသော၊ သူ။ ပဉ္စတ္ထိကာနံ ပဉ္စ ပုစ္ဆိတုကာမာနံ ပဉ္စ သောတုကာမာနံ အာဂမနံ အဘိက္ကမနံ ဥပသင်္ကမနံ ပယိရူပါသနံ အတ္ထိ။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၅၆။

ပဉ္စဒ္ဓယ(န) [ပဉ္စ+ဒ္ဓယ] အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-၂-ခုအပေါင်း။ ယဿ စိတ္တန္တိအာဒိ ပဉ္စဒ္ဓယံ ခိဏာသဝါနံ စုတိစိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏံ သန္ဓာယ ငုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇။

ပဉ္စဓမ္မ(ပု)[ပဉ္စ+ဓမ္မ] အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-စကား။ အယံ ပဉ္စဓမ္မော အဗ္ဗုတော၊ ဣမံ ကထေတုံ သမတ္ထေန နာမ န ဘဝိတဗ္ဗံ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၆၃။

အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၃၉ ပ-မ-သ-စ

ပဉ္စန္ဒရိက(တိ)[ပဉ္စာ+အန္တရိက]အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-တခုဖြင့်-ခြားကွယ်အပ်သော-ခြားကွယ်ခြင်းရှိသော။ ကေန္တရိကပဉ္စာတိ ပရပါဒိသကဝါဒီနံ အညမညံ ပဉ္စန္ဒရိကာ ပဉ္စာ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၆၆။

ပဉ္စပဋိပဉ္စ(တိ) [ပဉ္စ+ပဋိပဉ္စ] မေးခြင်း၊ ဖြေခြင်း။ ပဉ္စပဋိပဉ္စာပိ အတ္ထောပိ ပုရိမနယေနဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၄၇၂။

ပဉ္စပဋိဘာဂ(တိ)[ပဉ္စ+ပဋိဘာဂ] အတူ-အတူ-ဖြစ်သော-အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ၊ အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-အတူ။ သော “ဣမိနာ ကေန ပဉ္စပဋိဘာဂေန ဘဝိတဗ္ဗံ” န္တိ စိန္တေ-တွာ။ ဇာ၊ ၄၊ ၆။ ၁၇၇။ (-၁၇၈-၉၊ ၁၈၀-၁။)

ပဉ္စ(ဉ္စာ)ပဋိဘာန (န) [ပဉ္စ(ဉ္စာ)+ပဋိဘာန] (က) အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-၌ထင်ပေါ်လာသော ဉာဏ်။ (ခ) အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ၌-ထင်ပေါ်လာသောအဖြေစကား။ အပိ စာဟံ ဣမာနိ ဝိစိတြာနိ ပဉ္စာပဋိဘာနာနိ သောတုကာမော။ ဒီ၊ ၂။ ၂၇၉။ ပဉ္စာပဋိဘာနာနိတိ ပဉ္စပဋ္ဌာနာနိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၁။ ပဉ္စပဋ္ဌာနာနိတိ ပဉ္စေသု ဥပဋ္ဌာနာနိ မယာ ပုစ္ဆိ-တတ္ထေသု တုမာကံဝိဿန္တေနဝေသန ဉာဏပဋ္ဌာနာနိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၆။ ပဉ္စပဋိဘာန (မ၊ ၁။ ၁၁၇) န္တိ ပဉ္စဗျာကရဏံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၇။ ပဉ္စ ဗျာကရေန္တိ ဧတေနာတိ ပဉ္စဗျာကရဏံ၊ တထာပဂတ္ထပဋိဘာနံ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၉။ ‘ပဉ္စပဋိဘာနာနိ (မ၊ ၂။ ၄၂) တိ ပဉ္စဗျာကရဏာနိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၆၃။ ဘဂဝတော ပန ဝိစိတ္တာနိ ပဉ္စပဋိဘာနာနိ သောတုကာမော။ မ၊ ၄။ ၃။ ၄၀။ ပဉ္စပဋိဘာနာနိတိ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတေ အတ္ထေ ဥပဇ္ဇနကပဋိဘာနာနိ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၀။ (-မိလိန္ဒ၊ ၃။ ၂၆။)

ပဉ္စ(ဉ္စာ)ပယိရူပါသန (န) [ပဉ္စ(ဉ္စာ)+ပယိရူပါသန] အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာကို-မေးခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်-ဆည်းကပ်ခြင်း-ကပ်ဝင်နေ

ဟိုင်ခြင်း။ပယ်ရပါသနန္တိ ပဉ္စပယ်ရပါသနံ။
သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀။ ပဉ္စပယ်ရပါသနန္တိ ပဉ္စပုစ္ဆ-
နဝသေန ပယ်ရပါသနံ အညကမ္မတ္တာယ
ဥပသင်္ကမနဿ ကေဝလံ ဥပသင်္ကမနေနေဝ
ဇောတိတတ္တာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၁၉။

ပဉ္စ(ဉာ)ပရိယောသာန (န) [ပဉ္စ(ဉာ) + ပရိ-
ယောသာန] အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-၏-
အပြီး-အဆုံး။ သော ပန ပဉ္စ ပုဋ္ဌော ပဉ္စ-
ပရိယောသာနမ္ပိ နာဂမေတိ၊ ယံ ဝါ တံ ဝါ
ကထေဘိ ယေဝ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၃၄။ ပဉ္စပရိ-
ယောသာနေ.... ပဋိဇာနိတော။ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၃၂၇။

ပဉ္စပရိဝတ္တန(န)[ပဉ္စ+ပရိဝတ္တန]အမေး-ပုစ္ဆာ-
ပြဿနာ-၏အလှည့်အကြိမ်။ သဗ္ဗပရိဝတ္တေ-
သုတိ သဗ္ဗေသု ပဉ္စပရိဝတ္တနေသု၊ ပဉ္စဝါရေ-
သုတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၁၉။

ပဉ္စပုစ္ဆက(တိ) [ပဉ္စ+ပုစ္ဆက] အမေး-ပုစ္ဆာ-
ပြဿနာ-ကိုမေးတတ်သော၊ သူ။ ပစ္စန္တဝါသိ
ပဌမပရိသော ဝိယ ပဉ္စပုစ္ဆကော ဘိက္ခု။
သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၁။ (-၁၀၅။ ဇော၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၉၂။)

ပဉ္စ(ဉာ)ပုစ္ဆက(န)[ပဉ္စ (ဉာ)ပုစ္ဆာ+က။ ပဉ္စနံ
ပုစ္ဆံ ပဉ္စာ၊ ပုစ္ဆံ ပုစ္ဆာ၊ ပဉ္စာ ဝေ ပုစ္ဆာ
ပဉ္စာပုစ္ဆာ။ ပဉ္စာယ ဝါ ပုစ္ဆိတဗ္ဗာယ ဓမ္မဇော-
တိယာ ပုစ္ဆာ ပဉ္စာပုစ္ဆာ၊ တာယ ပဝတ္တံ
ပဉ္စာပုစ္ဆကံ။ဝိဂ္ဂိုဟံ၊ မဏိဒီပ။အဋ္ဌသာ၊ ဂဏ္ဍိ။
၃၃။] အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ဖြင့်ဖြစ်သော
အဖြေစကား၊ အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာကို
မေးခြင်းဖြင့်ဖြစ်သော အဖြေစကား၊ ပဉ္စာ-
ပုစ္ဆကနည်း။ ပစ္စယာကာရေ စ ပဉ္စပုစ္ဆကံ
နတ္ထိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။ လူဒါနိ ပဉ္စာပုစ္ဆကံ
ဟောတိ တတ္ထ ပဉ္စာပုစ္ဆနေ....တံ သဗ္ဗံ ပုစ္ဆိ-
တော ဝိသုဇ္ဇနေ....တဒေဝ ဥဒ္ဓုဋ္ဌန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၄၀။(-အဘိ၊ ဝိ။ ၅၉၊ ၇၄၊
၉၂၊ ၁၁၈၊ ၁၃၁၊ ၂၃၂၊ ၂၂၃၊ ၂၃၃၊၂၄၁၊
၂၅၀၊ ၂၈၃၊ ၂၉၆၊ ၃၀၄၊ ၃၁၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။
၅၁၊ ၇၇၊ ၁၁၆၊ ၁၂၁၊ ၂၇၄၊ ၂၈၈၊ ၃၀၃-ဂ၊

၃၅၆၊ ၃၆၄-၉၊ ၃၇၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၀၉။မူလဋီ၊
၁။ ၁၃။)

ပဉ္စပုစ္ဆကနယ (ပ) [ပဉ္စပုစ္ဆက+နယ] ပဉ္စာပုစ္ဆက
နည်း။ဥဒ္ဓိဋ္ဌဓမ္မာနန္တိအာဒိ ဥဒ္ဓေသေန ပရိစ္ဆိန္ဒာ-
နံယေဝ ခန္ဓာဒီနံ ခန္ဓဝိဘင်္ဂါဒီသု ပဉ္စပုစ္ဆကန-
ယော ဒဿိတော။ အနုဋီ၊၁။၁၄။

ပဉ္စပုစ္ဆကပါဠိ (ထိ) [ပဉ္စပုစ္ဆက+ပါဠိ] အမေး-
ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကို မေးခြင်းဖြင့် ဖြစ်သော
ပါဠိ၊ ပဉ္စာပုစ္ဆကပါဠိတော်။ “အဒိန္နာဒါနံ
သတ္တာရမ္မဏ”န္တိ ဣဒံ ပဉ္စသိက္ခာပဒါ ပရိတ္တာ-
ရမ္မဏာ ဝေါ”တိ ဣမာယ ပဉ္စပုစ္ဆကပါဠိယာ
ဝိရုဇ္ဈတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၄။

ပဉ္စပုစ္ဆကဝဏ္ဏနာ (ထိ) [ပဉ္စပုစ္ဆက + ဝဏ္ဏနာ]
ပဉ္စာပုစ္ဆကပါဠိတော်၏-အဖွင့် - သံဝဏ္ဏနာ။
သယမေဝ ပရိဟရိယတိတိ သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေ
ပဉ္စပုစ္ဆကဝဏ္ဏနံ သန္ဓာယ ငဒတိ။ အနုဋီ၊၁။
၉၀။

ပဉ္စ(ဉာ)ပုစ္ဆကဝါရ (ပ) [ပဉ္စ(ဉာ)ပုစ္ဆက+ဝါရ]
ပဉ္စာပုစ္ဆကနည်း၊ ပဉ္စာပုစ္ဆကပါဠိတော်။ခန္ဓာ-
ဒီနံ တာဝ ခန္ဓဝိဘင်္ဂါဒီသု ပဉ္စပုစ္ဆကဝါရေ
ဝတ္တဗ္ဗံ ဝတ္တံ။ မူလဋီ၊ ၂။၂၃၅။ တံ သဗ္ဗံ တတ္ထ
တတ္ထ ပဉ္စာပုစ္ဆကဝါရေ ဝတ္တမေဝ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၅၀၆။

ပဉ္စ(ဉာ)ပုစ္ဆန (န) [ပဉ္စ(ဉာ)+ပုစ္ဆန] (၁)
အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကို မေးခြင်း။(၂)
အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ- ကို မေးကြောင်း
(စကား)။ (၁) သရတညံ သာကန္တိ ပဉ္စ-
ပုစ္ဆနံ ပဉ္စဝိသုဇ္ဇနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၄၂။ ပဉ္စဿ
ဉာတုံ ဣစ္ဆိတဿ အတ္တဿ ပုစ္ဆနံ ပဉ္စပုစ္ဆနံ။
မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၈၃။ အလံ သာဇီပေါတိ သာဇီဝါ-
ယ ယုတ္တော။ သာဇီဝေါတိ ပဉ္စပုစ္ဆနဉ္စေဝ
ပဉ္စဝိသုဇ္ဇနဉ္စ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁။ သဟ အာဇီဝန္တိ
တ္ထောတိ သာဇီဝေါ၊ ပဉ္စဿ ပုစ္ဆနံ ဝိသုဇ္ဇနဉ္စ။
တေနာဟ “သာဇီဝေါတိ ပဉ္စပုစ္ဆနဉ္စေဝ ပဉ္စ-

ဝိဿဇ္ဇနဉ္စာ”တိအာဒိ။ အံ၊ဋီ၊ဉ္စာ၊၂၇။ တတ္ထ ပဉ္စာပုစ္ဆနေ....တံ သဗ္ဗံ ပုစ္ဆိတော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၄၀။ (-မိလိန္ဒ၊၁၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စာ၊၃၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၈၊၉၇၊၂၉၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စာ၊၁၈၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၇၊ ၃၆၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊ဉ္စာ၊၁၆။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၀၂။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၉၀။ သံ၊ဋီ၊၂။ ၄၁၉။ အံ၊ဋီ၊၂။၈၂။ အံ၊ဋီ၊ဉ္စာ၊၄၄။) (၂) ဂါထာဗန္ဓေသု ပဉ္စာပုစ္ဆနံ ဧကော ဓမ္မ- ကွန္ဓော၊ ဝိဿဇ္ဇနံ ဧကော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇။ (-သာရတ္ထ၊၁။ ၁၀၅။ သီ၊ဋီ၊သင်္စ၊၁။၁၃၄။)

ပဉ္စပုစ္ဆနက (တိ) [ပဉ္စ+ပုစ္ဆနက] အမေး- ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကို မေးတတ်သော၊သု။ ပဉ္စ ပုစ္ဆန္တေဟိ ပဋိပဋိတဗ္ဗာ ပဋိပဒါ ပဉ္စပုစ္ဆန- ကာနံ ဝတ္တံ။ အံ၊ဋီ၊၂။၁၆၈။

ပဉ္စပုစ္ဆနတ္ထ (ပ) [ပဉ္စပုစ္ဆန+အတ္ထ] အမေး- ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကို မေးခြင်းအကျိုး။ သော စ ပဏ္ဏာကာရံ ဒေတာ ပဉ္စပုစ္ဆနတ္ထာယ မံ တပ သန္တိကံ ပေသေန္တော....အဗြဝိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၅။၆၀။ (-၁၄၂-၅။)

ပဉ္စပုစ္ဆနဝိဿဇ္ဇန (န) [ပဉ္စ+ပုစ္ဆန+ဝိဿဇ္ဇန] (၁) အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကို မေးခြင်း၊ ဖြေခြင်း။ (တိ) (၂) အမေး- ပုစ္ဆာ- ပြဿနာ-ကို မေးကြောင်း၊ ဖြေကြောင်းဖြစ် သော။ (၁) ဓမ္မသာကစ္ဆာတိ ပဉ္စပုစ္ဆန- ဝိဿဇ္ဇနဝသေန ပဝတ္တာ သံသန္ဓနကထာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃၉။ (-၃၆၅။အံ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စာ၊၃၁။) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စပုစ္ဆနဝိဿဇ္ဇနကထာ (တိ)[ပဉ္စပုစ္ဆနဝိဿဇ္ဇန+ ကထာ] အမေး- ပုစ္ဆာ- ပြဿနာ-ကို မေး ကြောင်း၊ ဖြေကြောင်းစကား။ ဧကဒိဂသံ ကိရ ဒိသု အဂ္ဂသာဝကေသု အညမညံ ပဉ္စ- ပုစ္ဆနဝိဿဇ္ဇနကထာယ နိသိန္ဓေသု။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၉၇။

ပဉ္စပုစ္ဆာ (ထိ) [ပဉ္စ+ပုစ္ဆာ] အမေး- ပုစ္ဆာ- ပြဿနာ-ကို မေးခြင်း။ သော ခေါ နာဂ- သေန မိလိန္ဒော ရာဇာ ဘိက္ခုသံသံ ဝိဟေ- ဖျေတိ ဝါဒပုဋိဝါဒေန ပဉ္စပုစ္ဆာယ။ မိလိန္ဒ။ ၁၇။ (-ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂၆၂။)

ပဉ္စ(ဉ္စာ)ဗျာကရဏ(န) [ပဉ္စ(ဉ္စာ)+ဗျာကရဏ] (၁) အမေး- ပုစ္ဆာ- ပြဿနာ-ကို ဖြေဆို ခြင်း၊ (ဖြေဆိုအပ်သော- အမေး- ပုစ္ဆာ- ပြဿနာ)။ (၂) (က) အမေး- ပုစ္ဆာ- ပြဿနာ-ကို ဖြေဆိုကြောင်းဉာဏ်။ (ခ) အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကို ဖြေဆိုကြောင်း စကား။ (၃)အမေးပုစ္ဆာနှင့်အဖြေဝိဿဇ္ဇနာ။

(၁) စတ္တာရိ ပဉ္စဗျာကရဏာနိ၊ ဧကံသ- ဗျာကရဏိယော ပဉ္စော....ဌပနိယော ပဉ္စော။ ဒီ၊ဉ္စာ၊၁၉၂။ သုတ္တေ စတ္တာရောမဟာပဒေသာ၊ ခန္ဓကေ စတ္တာရော မဟာပဒေသာ၊ စတ္တာရိ ပဉ္စဗျာကရဏာနိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၇။ ဉာတုံ ဣစ္ဆိ- တော အတ္တော ပဉ္စော၊ တဿ ဝိဿဇ္ဇနာနိ ပဉ္စာဗျာကရဏာနိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၆၈။ ယော ပန ဉာတုံ ဣစ္ဆိတော အတ္တော၊ သော ပဉ္စော၊ သော ဧဝ စ ဝိဿဇ္ဇိယတိတိ နာယံ ဒေါ၊ သော၊....ဧဝံ ပဉ္စသိသေန ပဉ္စာဗျာကရဏံ ဝဒတိ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၂၇၄။ (-အံ၊၁။၃၅၅။ မိလိန္ဒ။ ၁၄၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စာ၊၂၄၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၃၊၅၆။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၆၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၈။ မ၊ဋီ၊ဉ္စာ၊၂၄၁။ သံ၊ဋီ၊၂။၇၃-၄။) (၂)သုတာတိ သဗ္ဗညုတညာဏေန ပရိစ္ဆိန္နိတော ဗျာကရော- န္တဿ ဘဂဝတော ပဉ္စာဗျာကရဏံ သုတု-။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၀။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၈။ မ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စာ၊၂၄၊ ၆၃၊၂၇၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃။ သုတ္တနိ၊ ၄။၂။၄၊၁၅၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၉၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၀၃။ မ၊ဋီ၊၂။၃၉။ မ၊ဋီ၊ဉ္စာ၊၂၀၈။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၉၁။) (၃) ဝိသေသာဝဗောဓ- နတ္တာနိ ပဉ္စဗျာကရဏာနီတိဝုတ္တံ “ဘေဒနိသိ- တတ္တာ စ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနာနံ”န္တိ။ အနု၊ဋီ၊ဉ္စာ၊၁၂။

ပဉ္စဗျာကရဏပရိယောသာန (န) [ပဉ္စဗျာ-
ကရဏ+ပရိယောသာန] အမေး- ပုစ္ဆာ-
ပြဿနာ-ကို ဖြေဆိုခြင်း၏ အဆုံး။ သော
ပဉ္စ ပုစ္ဆိတော ပဉ္စဗျာကရဏပရိယောသာနေ
ပဗ္ဗဇိတော အရဟတ္တံ ပတ္တော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၀။

ပဉ္စဗျာကရဏသုတ္တ (န) [ပဉ္စဗျာကရဏ+သုတ္တ]
ဖြေဆိုအပ်သော-အမေး- ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-
၄-မျိုးကို ဟောပြောဖြစ်သောသုတ်၊ ပဉ္စဗျာ-
ကရဏသုတ်။ အင်္ဂုတ္တရပါဠိ၊ စတုက္ကနိပါတ၊
ပဌမပဏ္ဏာသက၊၅-ဝဂ်၊ ၂-သုတ်။(အံ၊၁။၃၅၅။)

ပဉ္စ (ဉ္စ) ဗျာကရဏပသမ္ပဒါ (ထိ) [ပဉ္စ (ဉ္စ)-
ဗျာကရဏ+ဥပသမ္ပဒါ] အမေး- ပုစ္ဆာ-
ပြဿနာ-ကို ဖြေဆိုခြင်းဖြင့် ခွင့်ပြုအပ်သော
။ ရဟန်းအဖြစ်။ အယဉ္စ ဥပသမ္ပဒါ နာမ
အဋ္ဌဝိဓာ ဟိတိက္ခပသမ္ပဒါ၊ သရဏဂမနူပ-
သမ္ပဒါ၊ သြဝါဒပုဂ္ဂိုလ်ဟူသမ္ပဒါ၊ ပဉ္စဗျာ-
ကရဏပသမ္ပဒါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၆။ ဘိက္ခုတိ
ဟိတိက္ခပသမ္ပဒါ၊ သရဏဂမနူပသမ္ပဒါ၊
သြဝါဒပုဂ္ဂိုလ်ဟူသမ္ပဒါ၊ ပဉ္စဗျာကရဏပ-
သမ္ပဒါ။ ကင်္ခါ၊၁၀၄။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၆။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၃၁၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၇။ သာရတ္ထ၊၂။
၅၇။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊သင်္ခ၊၁၆၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၀။)

ပဉ္စမ (ပ) [ပဉ္စ+မဂ္ဂ]အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-
ကို-စူးစမ်း-ရှာမှီး-ခြင်း၊ စူးစမ်း- ရှာမှီး-
အပ်သော - အမေး - ပုစ္ဆာ - ပြဿနာ။
ဥမ္မဂေါတိ ပဉ္စမဂ္ဂေါ ပဉ္စဂဝေသနံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၆၀။ ပဉ္စမဂ္ဂေါတိ ဉာတိ ဣစ္ဆိတဿ အတ္တဿ
ဝိမံသနံ။ တေနာဟ “ပဉ္စဂပေသန” န္တိ။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၃။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၇၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၂၂။) ပဉ္စ-လည်း ကြည့်။

ပဉ္စမဏ္ဍပဋ္ဌာန (န) [ပဉ္စ+မဏ္ဍပ+ဋ္ဌာန]အမေး-
ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကိုပြုလုပ်ရာမဏ္ဍပ်ဟူသော-
အရပ်- ဌာန။ တထာ ပဉ္စမဏ္ဍပဋ္ဌာနေ
အဘယဝါပိပါဠိယံ၊ ထူပါရာမဒွါရေ နဂရဿ

ဒက္ခိဏဒွါရေ အနုရာဓဝါပိပါဠိယံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၁၈။

ပဉ္စလာဘ (ပ) [ပဉ္စ+လာဘ] အမေး-ပုစ္ဆာ-
ပြဿနာ-ကို ရခြင်း။ နဟေတုမူလကာဒိသု
နာဟာရေ ဃဋ္ဌိတေ ဣန္ဒြိယဝသေန၊ နိန္ဒိယေ
စ ဃဋ္ဌိတေ အာဟာရဝသေန ပဉ္စလာဘော
ဟောတိ။ မူလဋ္ဌ၊၂။၂၃၈။

ပဉ္စဝစန (န) [ပဉ္စ+ဝစန] အမေး- ပုစ္ဆာ-
ပြဿနာ-စကား။ ဒေဝါဒိသု ကံ ပုဂ္ဂလံ တေ
ပဉ္စဝစနံ ပဋိဘာသတိ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၀။

ပဉ္စ(ဉ္စ)ဝါရ (ပ) [ပဉ္စ(ဉ္စ)+ဝါရ] (ခ)
အမေး-ပုစ္ဆာ - ပြဿနာ - ၏ - အလှည့်-
အကြိမ်။(၂)အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ပါဠိ။
(က) အမေးပုစ္ဆာနှင့် တူသော-အဖြေ-
ဝိဿဇ္ဇနာ-ပါဠိ။ (ခ) အမေး-ပုစ္ဆာ-နှင့်
တကွသော-အဖြေ-ဝိဿဇ္ဇနာ-ပါဠိ။ (၃)
အမေး-ပုစ္ဆာ- ပြဿနာ-ကို ကောင်းစွာ-
ဝေဖန်-ဟောပြော-ပါဠိ၊ ပဋ္ဌာန်း ပဉ္စာဝါရ။
(ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး၌ (၁) ဓမ္မအနုလုံ၊ (၂)
ဓမ္မပစ္စနိကံ၊ (၃)ဓမ္မအနုလောမပစ္စနိကံ၊(၄)
ဓမ္မပစ္စနိယာနုလောမ ဟု ဝါရကြီး ၄-ခုရှိရာ
တခုတခု၌ တိကပဋ္ဌာန်း၊ ဒုကပဋ္ဌာန်း၊
ဒုကတိကပဋ္ဌာန်း၊ တိကဒုကပဋ္ဌာန်း၊ တိက-
တိကပဋ္ဌာန်း၊ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်း ဟု ၆-မျိုးပြား
သဖြင့် ပဋ္ဌာန်း ၂၄-မျိုး ရှိသည်။ ထိုတွင်
တမျိုးတမျိုး၌ ပဋိစ္စ၊ သဟဇာတ၊ ပစ္စယ၊
နိဿယ၊ သံသဋ္ဌ၊ သမ္ပယုတ္တ၊ ပဉ္စာဝါရ ဟူ၍
ဝါရ ၇-မျိုးရှိရာ၌ပဉ္စာဝါရသည် ၇-ခုမြောက်
ဖြစ်သည်။ ရှေ့ပါရ ၆-ပါးတို့၌ အမေးပုစ္ဆာ
ထုတ်ကာ ဝေဖန်ဟောပြောသော်လည်းကုသိုလ်
စသော တရားတို့၏ ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်သရုပ်
သိသာထင်ရှားအောင် ဟောပြောသည်မဟုတ်၊
ဟေတုပစ္စည်း စသည်တို့ကြောင့် ကုသိုလ်
စသော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်းမျှကို
သာ ဟောပြောသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေ့ဝါရ ၆-

ပါးတို့ကို “ပဉ္စာဝါရ” ဟု မဆိုရ။ ၇-ခုမြောက် ဝါရ၌ကား အမေးပုစ္ဆာ၌ပါဝင်သော တရား တို့ကို ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန် ကွဲပြားအောင် အကြွင်းအကျန်မရှိ ဝေဖန် ဟောပြသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းဝါရကိုသာ “ပဉ္စာဝါရ” ဟု ဆိုရသည်။ ထိုပဉ္စာဝါရ၌လည်း (၁) ပစ္စည်း အနုလုံ၊ (၂) ပစ္စည်းပစ္စနိကံ၊ (၃) ပစ္စည်း အနုလောမပစ္စနိကံ၊ (၄) ပစ္စည်းပစ္စနိယာ နုလောမ ဟု ၄-မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင် ပစ္စည်း အနုလုံ၌ဝိဘင်္ဂဝါရ၊ သင်္ချာဝါရအားဖြင့် ၂-ဝါရ ရှိ၍ ကျန် ၃-မျိုးတို့၌ သင်္ချာဝါရသာရှိသည်။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၁၊ ၃၄၂၊ ၄၃၄၊ ၄၆၂။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၉၈-၉။ အနုဋီ၊ ၁။ ၂၆၇-၈။ ပဋ္ဌာန်းအရ- ကောက်။ ၅၂။)

(၁) သဗ္ဗပရိဝတ္တေသုတိ သဗ္ဗေသု ပဉ္စ- ပရိဝတ္တနေသု၊ ပဉ္စဝါရေသုတိ အတ္ထော။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၉။ (၂)(က) သုတ္တေ ဧကော ဒွေ ပဉ္စာဝါရာ နဿိယန္တိ၊ အဘိဓမ္မေ ဧကံ ဒွေ ဘူမန္တရာနိ နဿိယန္တိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၃။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၁။ သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၂။ ပဉ္စဝါ- ရာတိ ပဉ္စာ ဝိယ ဝိသဇ္ဇနာနိ “ယသ္မိံ သမ- ယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ” တိအာဒိနာ၊ “ယသ္မိံ သမယေ ရူပပတတိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ” တိအာဒိနာ စ ပဝတ္တာနိ ဧကံ ဒွေ ဘူမန္တရာနိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၈။ (ခ) ကတိပယာဝ ပဉ္စဝါရာ အဝသေ- သာ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၃။ ပဉ္စဝါရာ တိ ပုစ္ဆနဝိသဇ္ဇနသေန ပဝတ္တာ ပါဠိနယာ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၄။ ပဉ္စာဝါရာတိ ပုစ္ဆနဝိသဇ္ဇန- ဝါရာ ပါဠိပဒေသာ ဥတ္တရပဒလောပဝသေ- န။ မဇ၊ ၁။ ၄၈။ (၃) တသ္မာ သော ဝါရော ပဉ္စာနံ သာဓုကံ ဝိဘတ္တတ္တာ ပဉ္စာဝါရောတေဂ- သင်္ချံ ဂတော။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၉၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၈၂။)

ပဉ္စ(ဉ္စ)ဝိ(သ)သဇ္ဇန (န၊ ထိ) [ပဉ္စ(ဉ္စ) + ဝိ(သ)သဇ္ဇန] (၁) အမေး၊ အဖြေ။ (၂)(က)

အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကိုဖြေခြင်း။ (ခ)
အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-၏အဖြေ။ (၃)
အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကိုဖြေဆိုရာ(နေ)။

(၁) ဝိနိစ္ဆယတ္ထံ အတ္တဿ၊ ပဉ္စာဝိသဇ္ဇ- နာနိ စ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၃။ (-၄၉၄။) (၂) (က) တေ သဗ္ဗေပိ ပဉ္စာဝိသဇ္ဇနေန ရာဇာနံ အာရာဇေတုံ အသက္ကောန္တာ ယေန ဝါ တေန ဝါ ပက္ကမန္တိ။ မိလိန္ဒ၊ ၆။ ပုစ္ဆ ယဒိ အာကင်္ခသိ၊ န မေ ပဉ္စာဝိသဇ္ဇနေ ဘာရော အတ္ထိ၊ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၁။ ယာ တဿ မမ သဗ္ဗညုတညာဏေန သဒ္ဓိံ သံသနေတွာ ကတာ ပဉ္စာဝိသဇ္ဇနာ။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၉။ (-ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၃၀။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၆၁၊ ၁၄၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၉၉။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၅။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၇၉။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၇၊ ၂၂၃။ အပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၀။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၆၀။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၈။ သိ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၉၊ ၂၆၀။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၈၃။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇။) (ခ) တေနော တဒနန္တရေ ပဉ္စ- ဝိသဇ္ဇနေ ဝုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၉၆။ ပဉ္စာဝိသဇ္ဇ- နေတိ “အနိစ္စတော မနသိကရေတော ကထံ သင်္ခါရာ ဥပ္ပဋ္ဌဟန္တိ” တိ ပဉ္စာဝိသဇ္ဇနေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၆၁။ (-မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၈၀။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၃။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၅၉၊ ၆၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၁၇။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၃၇၄။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၄၉။) (၃) ပဉ္စာဝိသဇ္ဇနဒိဝသ-ကြည့်။

ပဉ္စာဝိသဇ္ဇနက (တိ) [ပဉ္စ+ဝိသဇ္ဇနက] အမေး- ပုစ္ဆာ - ပြဿနာ - ကို ဖြေဆိုတတ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စာဝိသဇ္ဇနကတာပသ (ပု) [ပဉ္စာဝိသဇ္ဇနက+ တာပသ] အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကိုဖြေဆို တတ်သောရသေ့။ ပဉ္စာဝိသဇ္ဇနကတာပသော ပန အဟမေဝ အဟောသိ။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၈၂။

ပဉ္စ(ဉ္စ)ဝိသဇ္ဇနပရိယောသန (န) [ပဉ္စ(ဉ္စ) ဝိသဇ္ဇန+ပရိယောသန] အမေး-ပုစ္ဆာ- ပြဿနာ-ကိုဖြေဆိုခြင်း၏ အဆုံး။ ပဉ္စ

ပုစ္ဆိတော ပဉ္စဝိသုဒ္ဓိနိဝေသနာ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ ထေရေ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၂၀။ ပဉ္စဝိသုဒ္ဓိနိဝေသနာ စ သရဏေသု ပတိဋ္ဌာယ မမ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇ္ဇေ ဥပသမ္ပဒေ လဘိတော။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၅။

ပဉ္စဝိသုဒ္ဓိနိဝေသ (ပ) [ပဉ္စဝိသုဒ္ဓိနိဝေသ] အမေး-ပုစ္ဆာ-နှင့်-အဖြေ-ဝိသုဒ္ဓိနာ-ကို စိစစ်ခြင်း၊ ပုစ္ဆာဝိသုဒ္ဓိနှင့် ဝိသုဒ္ဓိနာဝိသုဒ္ဓိ။ တံ အနာမသိတော ပဉ္စဝိသုဒ္ဓိနိဝေသေ ဝေဝ ဒေသေန္တော “ယထာ ကိံ ဘဝေ” တိ အာဒိမာဟ။ နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၆၂။

ပဉ္စဝိသုဒ္ဓိနာဝသန (န) [ပဉ္စဝိသုဒ္ဓိနိဝေသ-သန] အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကို ဖြေဆိုခြင်း၏အဆုံး။ ထေရော ပဉ္စေ ပုစ္ဆိတော ပဉ္စဝိသုဒ္ဓိနာဝသန အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၉၇။

ပဉ္စဝိမံသက (တိ) [ပဉ္စ+ဝိမံသက] အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကို-စူးစမ်း-ဆင်ခြင်-ဆုံးဖြတ်-သော၊ သူ။ အပါဟတံ ပဉ္စဝိမံသကသေ (သုတ္တနိ၊ ၄၀၈) တိ ယေ တေ ပဉ္စဝိမံသကာ ပရိသာ ပါရိသဇ္ဇာ ပါသာရိကာ၊ တေ အပဟရန္တိ။ မဟာနိ၊ ၁၂၈။ (-သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅၃-၅။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၂၄၆။)

ပဉ္စဝေယျာကရဏ (န) [ပဉ္စ+ဝေယျာကရဏ] (က) အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကို ဖြေဆိုခြင်း။ (ခ) အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကို ဖြေဆိုကြောင်းစကား။ (က) အထ ခေါ သော ဘိက္ခု အသန္တုဋ္ဌော တဿ ဘိက္ခုဿ ပဉ္စဝေယျာကရဏေန။ သံ၊ ၂။ ၃၉၆။ (-မိလိန္ဒ၊ ၉၅၊ ၃၂၂။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ၊ ၁၀၃။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၁။) (ခ) တေန စ နာတိကိယာ ပရိစာရကာ အတ္တမနာ အဟေသု ပမုဒိတာ ပီတိသော မနဿဇာတာ ဘဂဝတော ပဉ္စဝေယျာကရဏံ သုတော။ ဒီ၊ ၂။ ၁၆၃။

ပဉ္စသဒ္ဓါပေက္ခာ (ထိ) [ပဉ္စသဒ္ဓါ + အပေက္ခာ] ပဉ္စသဒ္ဓါကို ငဲ့ခြင်း။ တေတိ စတ္တာရိ ပဒါနိ ပဉ္စသဒ္ဓါပေက္ခာယ ပုလ္လိင်္ဂနိဓ္ဌေသော။ နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၈၃။

ပဉ္စသမုဋ္ဌာပနတ္ထ (ပ) [ပဉ္စ+သမုဋ္ဌာပန+အတ္ထ] အမေး- ပုစ္ဆာ - ပြဿနာ - ကို ဖြစ်စေခြင်း အကျိုး။ ဝေ ပုစ္ဆိတပဉ္စ ဝိသုဒ္ဓိတော လူဒါနိ ဥပရိ ပဉ္စသမုဋ္ဌာပနတ္ထ အနဂါရိယုပေတဿာတိ အာဒိမာဟ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၈။ (-သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၅။)

ပဉ္စသဝနတ္ထ (ပ) [ပဉ္စ+သဝန+အတ္ထ] အမေး- ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကို ကြားနာခြင်း အကျိုး။ ရညော ယာစနာယ စ အတ္တနော ပဉ္စသဝနတ္ထ အာဂတဘာဝံ ပကာသေတော။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၇၅။

ပဉ္စ(ဉ္စာ)သဟဿ (န) [ပဉ္စ (ဉ္စာ) + သဟဿ] အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-တထောင်။ စုဒ္ဒသ-ပဉ္စာဓိကေန ပဉ္စသဟဿေန ပဋိမဏ္ဍေတော ဘိက္ခုသံဃဿ သင်္ဂတိသုတ္တံ နာမ ကထေယတိ။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၅၃။ “ပုစ္ဆာဝသော ဇာနမာနော ကထယိဿာမိ” တိ ဝုတ္တော ပဉ္စာသဟဿံ ပုစ္ဆိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၇၁။ (-ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၇၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၈၂။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၃။)

ပဉ္စသကစ္ဆာ (ထိ) [ပဉ္စ+သကစ္ဆာ] (၁) ဆွေးနွေး-တိုင်ပင်-အပ်သော- အမေး- ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ။ (၂) အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကို -ဆွေးနွေး-တိုင်ပင်-ခြင်း။ (၁) ဘာတရာ သဒ္ဓိ ပဝတ္တိတံ ပဉ္စသကစ္ဆံ ပုစ္ဆိဿာမိ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇၂။ (၂) တတ္ထ တတ္ထ ဂန္ဓာ ပဉ္စသကစ္ဆံ ကရေန္တိ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၂၃။ ပဉ္စသကစ္ဆန္တိ ပဉ္စဿ ပုစ္ဆနဝသေန ဝိသုဒ္ဓိနာဝသေန စ သကစ္ဆံ ကရေတိ။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅၀။ (-အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၈၆။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၂၅။)

ပဉ္စသီသ (န) [ပဉ္စ + သီသ] အမေး-ပုစ္ဆာ-
ပြဿနာ-ဟူသော-အဦး - အစ - ပဓာန၊
အဦး-အစ-ပဓာန - ဖြစ်သော - အမေး-
ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ။ ဧဝံ ပဉ္စသီသေန ပဉ္စ-
ဗျာကရဏံ ဝဒတိ။ ဒီ၊ ၂။ ၂၇၄။

ပဉ္စာဥမ္ပင်္ဂ (ပု) [ပဉ္စာ+ဥမ္ပင်္ဂ] အမေး-ပုစ္ဆာ-
ပြဿနာ-ကို ရှာမှီခြင်း၊ သိလိုသောအနက်
ကို- စူးစမ်း-ဆင်ခြင်-ခြင်း။ ဥမ္ပင်္ဂန္တိ ပဉ္စာ-
ဥမ္ပင်္ဂ။ မ၊ ၄။ ၁၇၁။ ဥမ္ပင်္ဂန္တိ ဥမ္ပင်္ဂန္တိ။ ကထာ-
မူလေန အန္တရာ အညာဏဝိသယပဉ္စာဥမ္ပင်္ဂ။
တေနာဟံ ပဉ္စာဥမ္ပင်္ဂန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁၇၂။

ပဉ္စာဂမ (တိ) [ပဉ္စ (ဉ္စာ) + အာဂမ] အမေး-
ပုစ္ဆာ - ပြဿနာ - ဖြင့်လာခြင်း။ အထ ဝါ
ပဉ္စာဂမော တုယံ အတ္ထိ၊ တုမ္ပိ ပဟု ဝိသဝီ
အလမတ္တော။ စူဠနိ၊ ၄၇။ ၁၅၆။

ပဉ္စာဓိပ္ပါယ (ပု) [ပဉ္စ (ဉ္စာ) + အဓိပ္ပါယ]
အမေး - ပုစ္ဆာ - ပြဿနာ - ၏ - အလို -
သဘော။ အပိ စ မယာ သာရိပုတ္တ ဓမ္မ-
ပရိယာယော ပဉ္စာဓိပ္ပါယေန ဘာသိတော။
အံ၊ ၃။ ၁၇၇။ ပဉ္စာဓိပ္ပါယေန ဘာသိတောတိ
တယာ ပုစ္ဆိတပဉ္စဿ သဘာဝေန ကထိ-
တောတိ ဒဿေတိ။ အံ၊ ၄။ ၁၇၈။

ပဉ္စာပရိစ္ဆေဒ (ပု) [ပဉ္စာ+ပရိစ္ဆေဒ] အမေး-
ပုစ္ဆာ - ပြဿနာ - အပိုင်းအခြား။ အယံ
ပဉ္စာဝါရဿ ပစ္စနိယေ ဥက္ကဋ္ဌဝသေန ပဉ္စာ-
ပရိစ္ဆေဒေါ စေဝ တေ တေ ပစ္စယေ
သင်္ဂဟေတွာ ဒဿိတပစ္စယပရိစ္ဆေဒေါ စ။
အဘိ၊ ၄။ ၁၇၉။

ပဉ္စာပရိဟာနိ (တိ) [ပဉ္စာ+ပရိဟာနိ] အမေး-
ပုစ္ဆာ - ပြဿနာ - တို့၏ ယုတ်လျော့ခြင်း။
ပဘေဒပရိဟာနိသုတိ သဟဇာတပစ္စယာဒိဟိ
သင်္ဂဟိတပစ္စယပုဘေဒေ တံတံပစ္စယပဋိက္ခေ-
ပေ ပဉ္စာပရိဟာနိယဉ္စာတိ အတ္တော။ အနုဋီ၊
၃။ ၃၀၈။

ပဉ္စာဗျာကရဏကုသလ(တိ)[ပဉ္စာ+ဗျာကရဏ+
ကုသလ] အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကိုဖြေဆို
ခြင်း၌-လိမ္မာ-ကျွမ်းကျင်-သော။ ဌာနပုတ္တိ-
ကေန ပဋိဘာနေန ပဉ္စာဗျာကရဏကုသ-
လော။ သီ၊ ၄။ ၁၈၁။ ၂၈၀။

ပဉ္စာဘိနိတ (တိ) [ပဉ္စ (ဉ္စာ) + အဘိနိတ]
အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-အကျိုးငှာ ရှေးရှု
ဆောင်အပ်သော။ ပုဋ္ဌော ခေါ ပန ပဉ္စာဘိ-
နိတော အဟာပေတွာ။ အံ၊ ၁။ ၃၈၉။ ပဉ္စာ-
ဘိနိတောတိ ပဉ္စတ္ထာယ အဘိနိတော။ အံ၊ ၄။
၂။ ၃၁၈။ ပဉ္စတ္ထာယ အဘိနိတောတိ ပဉ္စကရ-
ဏတ္ထာယ အဘိမုခံ နိတော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၄။

ပဉ္စာဘိသင်္ခရဏ (န) [ပဉ္စ(ဉ္စာ)+အဘိသင်္ခရဏ]
အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကို-ပြုပြင်-စီရင်-
ခြင်း။ အဘိနိဟာရေတိ ပဉ္စာဘိသင်္ခရဏ-
ဝသေန စိတ္တဿ အဘိနိဟာရေ။ အံ၊ ၄။ ၂။
၃၆၆။

ပဉ္စာဘိတ (တိ) [ပဉ္စာ+ဘိတ] အမေး-ပုစ္ဆာ-
ပြဿနာ-မှ ကြောက်သော၊ သူ။ အန္တမန္တာ-
နေဝါတိ ကောစိ မံ ပဉ္စ ပုစ္ဆေယျာတိ ပဉ္စာ-
ဘိတော အန္တမန္တာနေဝ ပန္နသေနာသနာနိ
သေပတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁၈၁။

ပဉ္စာမတ္တုဒ္ဓါရ (ပု)[ပဉ္စာ+မတ္တု+ဥဒ္ဓါရ]အမေး-
ပုစ္ဆာ - ပြဿနာ - မျှကို ထုတ်ဆောင်ခြင်း။
ဒုကတိကပဋ္ဌာနေ ဟေတု ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ
ဟေတု ကုသလော ဓမ္မော ပဉ္စုပ္ပတ္တိ ဟေတု-
ပစ္စယာတိ ဧဝံ ပဉ္စာမတ္တုဒ္ဓါရဝသေနဝ
သင်္ခေပတော ဒေသနာ ကတာ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။
၄၉၁။ (-၄၉၃။)

ပဉ္စာဝါရ (ပု) [ပဉ္စာ+ဝါရ] အမေး-ပုစ္ဆာ-
ပြဿနာ-ကိုကောင်းစွာ-ဝေဖန်-ဟောပြ-
ရာ ပါဠိ၊ ပဋ္ဌာန်း ပဉ္စာဝါရ။ ပဉ္စ (ဉ္စာ)ဝါရ
(၃)ကြည့်။

ပညာဝါရပစ္စနိယ (ပု) [ပညာဝါရ+ပစ္စနိယ] ပညာ-
ဝါရ၏ ပစ္စည်းပစ္စနိက်။ ဝိပါကတ္တိကေ ပန
ပညာဝါရပစ္စနိယေ “ဝိပါကဓမ္မဓမ္မော.... ကမ္မ-
ပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ ကမ္မပစ္စယဿ ဝိသုံ
ဥဒ္ဓန္တော။ မူလဒီ၊ ၃။ ၂၂။

ပညာဝါရပါဌ (ပု) [ပညာဝါရ+ပါဌ] ပဋ္ဌာန်း
ပညာဝါရပါဌ်တော်။ “ကုသလာ ဟေတု
သမ္ပယုတ္တကာနံ ခန္ဓာန”န္တိ ပညာဝါရပါဌော။
မူလဒီ၊ ၃။ ၁၉။ (-အနုဒီ၊ ၁။ ၁၈။)

ပညာဝိဇယ (ပု) [ပညာ+ဝိဇယ] အမေး-ပုစ္ဆာ-
ပြဿနာ-ကို စိစစ်ခြင်း။ (ယင်း ပညာဝိဇယ
သည် နေတ္တိကျမ်း ဝိစယဟာရလာ ဝိစယ
၁၁-မျိုးတွင် ၂-ခုမြောက်ဖြစ်သည်။) ယေန
ပကာရေန သော ပညာဝိဇယော ပဝတ္တေ-
တဗ္ဗော။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၈၄။

ပညာဝိနိစ္ဆယ (ပု) [ပညာ+ဝိနိစ္ဆယ] အမေး-
ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-၏ အဆုံးအဖြတ်။ ဧဝံ တံ
နိဿယ အဿုတပုဗ္ဗံ ဗုဒ္ဓဝစနံ အသုတပုဗ္ဗံ
ပညာဝိနိစ္ဆယံ....လဘိဿတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၄။

ပညာဝိဿဇ္ဇနက္ကမ (ပု) [ပညာ+ဝိဿဇ္ဇန+ကမ]
အမေး၊ အဖြေတို့၏အစဉ်။ ဝိတ္တာရေန ဂတေ
တ္ထေ၊ ပညာဝိဿဇ္ဇနက္ကမေ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၃။

ပညာဝိဿဇ္ဇနဒိဝသ (ပု) [ပညာ+ဝိဿဇ္ဇန+ဒိဝသ]
အမေး - ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကို ဖြေဆိုရာနေ့။
ပညာဝိဿဇ္ဇနဒိဝသေ ဗျတ္တော ဘိက္ခု၊ ပဉ္စ
ပုစ္ဆတိ ပဏ္ဍိတော ဝိဿဇ္ဇေတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၆။

ပညာဝိဿဇ္ဇနပုဘေဒ (ပု) [ပညာဝိဿဇ္ဇန+ပုဘေဒ]
အမေး၊ အဖြေတို့၏-အထူး-အပြား။ အာ-
ရမ္မဏပစ္စယာဒိသပိ ဣမိနာဂုပါယေန ပညာ-
ဝိဿဇ္ဇနပုဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဘိ၊ ၄။
၃။ ၄၂၇။

ပညာသမုဒါဟာရ (ပု) [ပညာ + သမုဒါဟာရ]
အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ- ကို- ထုတ်ဆောင်
- မေးမြန်း - ခြင်း။ ယထာ ခေါ ဣမဿ

အာယသ္မတော ဥမ္မဂေါ ယထာ စ အဘိနိ-
ဟာရော ယထာ စ ပညာသမုဒါဟာရော။
အံ၊ ၁။ ၅၁၀။

ပဉ္စိ (ထိ) [ပဉ္စ+ဣ။ ပဉ္စိရလ္လတနော်။ အမရ၊
၁၆၊ ၄၈။ ဆူဏိ ပဉ္စိ ပါဠိ စူဏိ ဘူဏိ။
ဧတေ ပဉ္စ နိပါတျန္တေ။ ဥဏာဒိ၊ ၄။ ၅၂။] ကိုယ်
လုံး ကိုယ်ပေါက် သေးငယ်သောသူ။ ပဉ္စိ
အပ္ပတနု ဝုစ္စတေ။ ဓာန်၊ ၄။ ၅၇၃။

ပဉ္စိပဏ္ဍိ (တိ) [ပဉ္စိ + ပဏ္ဍိ + ဤ။ ပဉ္စိ ပဏ္ဍိ
ပွထကွဏိစိတြပဏ္ဍိဉ္စိလ္လိကာ။ အမရ၊ ၁၄၊
၉၂။ ပဉ္စိရလ္လ ပဏ္ဍိသျှား။ ဗျာချာသုဓာ။ (ပါ၊
၄၊ ၁၆၄ - လည်းကြည့်။)] ပြိဿပြုဏိပင်၊
ကျေးမြီးမပင်၊ သန်လျက်သိမ်ပင်။ သိဟပုစ္ဆိ
ပဉ္စိပဏ္ဍိ။ ဓာန်၊ ၅၇၄။ ဒွယံ ကလသိယံ....ပဉ္စိ-
ပဏ္ဍိ ယဿာ ပဉ္စိပဏ္ဍိ။ ပုထုပဏ္ဍိ၊ ဂုဟာပိ။
ဓာန်၊ ၄။ ၅၇၄။

ပညာဒွါရ (ပု) [ပည(ဉ္စာ)+ဥဒ္ဓါရ] အမေး-
ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကိုထုတ်ဆောင်ခြင်း။ (က)
အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ကို ဖြေဆိုသည်၏
အစွမ်းဖြင့် ထုတ်ဆောင်ခြင်း။ (ခ) ထုတ်
ဆောင်အပ်သော-အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ။
တိကတိကပဋ္ဌာနေပိ ပညာဒွါရဝသေနေဝ
သင်္ခေပတော ဒေသနာ ကတာ။ အဘိ၊ ၄။ ၃။
၄၉၃။ (-၄၉၄။)

(က) သကလေ အဘိဓမ္မပိဋကေ နယမဂ္ဂံ
မဟာပကရဏေ ပညာဒွါရံ ဂဏနစာရံ အသ-
လ္လက္ခေန္တေနာပိ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍတောယေပ
သမာနေတုံ ဝနုတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၃၇။ ပညာ-
ဒွါရန္တိ ကေနပညာသာယ ကေနပညာသာယ
နဝသု နဝသု စ ပဉ္စေသု လဗ္ဘမာနဿ
ဥဒ္ဓရဏံ။ မူလဒီ၊ ၁။ ၁၈၉။ ပညာဒွါရန္တိအာဒိသု....
နဝန္တံ နဝန္တံ ပညာနံ အတ္တတော သမ္ပန္နဿ
ပညဿ ဝိဿဇ္ဇနဝသေန ဥဒ္ဓရဏံ။ အနုဒီ၊ ၁။
၂၀၅-၆။ (ခ) ကေ ပညာဒွါရံ ဂဟေတွာဝ
ဂစ္ဆတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၉၂။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၄။ ဉာတုံ

ဣစ္ဆိတဿ အတ္တဿ ဥဒ္ဓရဏဘာဝတော
ပဉ္စောဝ ပဉ္စုဒ္ဓါရော၊ တံဂဟေတွာဝ ဂစ္ဆတိ။
ဒိ၊ဋ္ဌိ၊၃။ဂဂ။

ပဉ္စ(ပဌာန) (န) [ပဉ္စ (ဉာ) + ဥပဌာန] အမေး-
ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-တို့၌ ထင်ပေါ်လာသော
ဉာဏ်။ ပဉ္စ(ဉာ)ပဋိဘာန-ကြည့်။

ပဉ္စုပ္ပတ္တိကာရဏ (န) [ပဉ္စ (ဉာ) + ဥပုပ္ပတ္တိ+
ကာရဏ] အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ-ဖြစ်ခြင်း
၏ အကြောင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဉ္စုပ္ပတ္တိဌာန (န) [ပဉ္စ (ဉာ) + ဥပုပ္ပတ္တိ+ဌာန]
အမေး - ပုစ္ဆာ - ပြဿနာ - ဖြစ်ခြင်း၏
အကြောင်း။ ဣတောစိတော စ ဩလော-
ကေန္တော ပဉ္စုပ္ပတ္တိဌာနံ သလ္လကေတု နာ-
သက္ခိ။ အံ၊ဌာ၊၁။၉၉။ပဉ္စုပ္ပတ္တိဌာနန္တိ ပဉ္စုပ္ပတ္တိ-
ကာရဏံ။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၄၃။

ပဉ္စုမ္မဂ္ဂ (ပ) [ပဉ္စ (ဉာ) + ဥမ္မဂ္ဂ] အမေး-ပုစ္ဆာ-
ပြဿနာ-ကို-စုစမ်း-ရှာမှီး-ခြင်း၊ စူးစမ်း-
ရှာမှီး-အပ်သော-အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ။
ဥမ္မဂ္ဂေါတိ ပဉ္စုမ္မဂ္ဂေါ။အံ၊ဌာ၊၂။၃၆၆။ပဉ္စုမ္မဂ္ဂေါ-
တိ ပဉ္စဂပေသနံ၊ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတဿ အတ္တဿ
ဝိမံသနန္တိ အတ္တော။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၃၆၃။

ပဋ (ပု၊န) [ပဋ+အ။ပ+ဋ္ဌိ+အ။အမ္မရဉ္စ ပဋော
နိတ္ထိ။ဓာန်။၂၉၀။ ပဋ ဂမနေ၊ကရဏေ အ၊
သောဘနစေလေပျယ်။ဓာန်၊ဋ္ဌိ။၂၉၀။ ပဋတိ
ဇိဏ္ဏဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ ပဋော။အထ ဝါ ပကာ-
ရေန ဋီယတိ အစ္စာဒီယတိ ဟိရေတ္တပွံ
ဧတေနာတိ ပဋော။ပံ ဟိရိကောပိနံ ဋေတိ
ပဋိစ္စာဒေတိ ဝါ ပဋော။ဋ္ဌိ ပဋိစ္စာဒနေ၊
ပ-ဥပသဂ္ဂေါ ဝါ ဟိရိကောပိနဝါစိပ-သဒ္ဓေါ
ဝါ ပုဗ္ဗကော။သုစိ။(-ကော၊ဋ္ဌိ။) အဋ ပဋ....
ဂတိယံ။အဋတိ ပဋတိ။....ပဋောဣစ္စေဝ နာမိ-
ကပဒံ ဒိဋ္ဌိ။ ပဋတိ ဇိဏ္ဏဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ
ပဋော။ပဋောတိ ဝတ္ထံ။နိတိ၊ဓာ။၅၃-၄။သုစေ-
လကး ပဋော' ဩသျာတ်။ အမရ၊၁၆၊၁၁၆။

ပဋ(တြိ)ပဋ္ဌတေ ဝေဗ္ဗတေပဋ+အစ်၊ဝေဩ
....ပိယာလဇ္ဇကေ ပု၊ပုရုဇ္ဈိတေတြိ။ ထောမ။]
အဝတ်၊အထည် (ပုဆိုး၊ သင်္ကန်း-စသည်)။
ပိလောတိကံ ပဋံ ကတွာ၊သံဃေ စာတုဒ္ဓိသေ
အဒါ။ပေတ။၁၇၀။တေ ပန ယသ္မာ ခဏ္ဍဘူ-
တာ ပိလောတိကာ နာမ ဟောန္တိ၊တာဟိ စ
ထေရော စိဝရံ ကတွာ သံဃဿ အေး၊သိ၊
တသ္မာ အာဟ “ပိလောတိကံ ပဋံ ကတွာ၊
သံဃေ စာတုဒ္ဓိသေ အဒါ”တိ။ပေတ၊ဋ္ဌာ၊၁၇၁။
ပဋောဂ ဓုတ္တဿ၊ ဒုမောဝ ကူလဇော(ဇာ၊၁။
၃၅၅)တံ သုရဓုတ္တော ဟိ သုရံ ဒိသ္မာဝ ဥဒရေ
ဗဒ္ဓံ သာဋကံ ဒတွာ ပိဝတေဝ၊ နဒိကူလေ
ဇာတဒုမောဝ ကူလေ လုဇ္ဈမာနေ လုဇ္ဈတိ။
ဇာ၊ဋ္ဌာ၊၄။၅၀၃။ (-ဝိ၊၁။၂၀၃၊၃၄၉၊၃၅၀။
အပ၊၂။၁၈၂။ ဇာ၊၁။၃၂။ ဝိ၊ဋ္ဌာ၊၁။၂၀၄-၅-၇။
ဝိ၊ဋ္ဌာ၊၂။၁၄၂။ ဝိ၊ဋ္ဌာ၊၃။၃၈၅။ ဝိ၊သင်္ကဟ၊၄၆၃။
အဘိ၊ဋ္ဌာ၊၂။၃၁၄။ အဘိ၊ဋ္ဌာ၊၃။၂၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌာ၊၂။
၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၆၆။ ဓမ္မာ၊ဋ္ဌာ၊၁။၉၄။ ဓမ္မာ၊ဋ္ဌာ၊
၂။၁၁၆-၇။ ဝိမာန၊ဋ္ဌာ၊၁၈၅။ ထေရီ၊ဋ္ဌာ၊၁၁၄။
အပ၊ဋ္ဌာ၊၁။၁၁၂၊၃၁၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌာ၊၃၉၁။ ဇာ၊
ဋ္ဌာ၊၁။၅၀၈-၉။ ဇာ၊ဋ္ဌာ၊၄။၁၈၉။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌာ၊၂၀၃။)

ပဋက (ပု၊န) [ပဋ+က] အဝတ်၊အထည်။ (တေး
ခပ်ပြာ။ ပါရာ၊ သျ။) စီရစေတာပန္နံ နာမ
ဟိရည် ဝါ သုဝဏ္ဏံ ဝါ....ပဋကော ဝါ သုတ္တံ
ဝါ ကပ္ပိသော ငါ။ ဝိ၊၁။၃၁၉။ ပဋော ဧဝ
ပဋကော။ဝိမတိ၊၁။၃၂၆။ သုတ္တံ ဗာလော
ပဋကော ကပ္ပိသော....ဣဒံ ကပ္ပိယာတ္ထု။
ဝိ၊ဋ္ဌာ၊၂။၂၆၉။ ပဋောဝ ပဋကော၊ ဝတ္ထံ။ ဝိမ-
တိ၊၁။၃၃၆။ ပဋကောတိ ဝတ္ထံ။ ပါရာ၊ယော။
၂၇၈။ (-ဝိ၊၁။၃၂၂။ ဝိ၊ဋ္ဌာ၊၄။၁၀၈)။

ပဋကဉာဏ (ပ) [ပဋ+ကဉာဏ] အဝတ်သင်
တိုင်း။ ထေရော “ပက္ခောသထ န”န္တိ ပက္ခော-
သာပေတွာ ပဋကဉာဏံ (ကတကဉာဏံ၊သိ)
ပဋိမုဉ္ဇိတွာ အာဂတံ ဝေမာဟ။ ဓမ္မာ၊ဋ္ဌာ၊၂။
၁၉၂။

ပဋိကောဋ္ဌက (ပု၊န) [ပဋိ+ကောဋ္ဌက] အဝတ်-အထည်-ဆိုင်။ တေ ပဋိကောဋ္ဌကံ ကတော ကတ္တ နာနပ္ပကာရာ သုဂတိဒုဂ္ဂတိဝသေန သမ္ပတ္တိဝိပတ္တိယော လေခါပေတွာ “ဣမံ ကမ္မံ ကတော ဣဒံ ပဋိလဘတိ၊ ဣဒံ ကတော ဣဒံ” နှိ ဒဿေန္တော တံ စိတ္တံ ဂဟေတွာ ဝိစရန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၉။ ပဋိကောဋ္ဌကန္တိ ဒုဿာပဏံ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၃။

ပဋိကောဋ္ဌကစိတ္တ (န) [ပဋိကောဋ္ဌက+ စိတ္တ] အဝတ်-အထည်-ဆိုင်၌-ပြုလုပ်- ရေးခြယ်-အပ်သော ပန်းချီကား။ တံ စိတ္တန္တိ တံ ပဋိကောဋ္ဌကစိတ္တံ ဂဟေတွာ ဝိစရန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၃။

ပဋိခဏ္ဍ (ပု၊န) [ပဋိ+ခဏ္ဍ] အဝတ်-အထည်-အပိုင်း။ စိမိလိကာ နာမ သုဓာပရိကမ္မ-ကတာယ ဘူမိယာ ပဏ္ဏာနုရက္ခဏတ္ထံ ပဋိ-ခဏ္ဍာဒိဟိ သိဗ္ဗေတွာ ကတာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၂၁။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅။)

ပဋိဂံ (ပု) [ပဋိ+အ+ဂံ] ပိုးနှံ၊နှံကောင်။ ပဋိဂံ-ကြည့်။

ပဋိဂါ (ပု) [?] ပဋိဂါ (ပဋိကာ၊သီ၊သျှာ) လဋ္ဌကာ (လဋ္ဌကာ၊သီ) သဗ္ဗေ၊ နိဂဏ္ဌာ ပုပ္ဖသဋ္ဌကာ။ တေဒဏ္ဍိကာ ကေသိခါ၊ အာ-ဂစ္ဆန္တိ မမံ ဘရံ။ အ၊ပ၊၁။ ၄၂၀။ (ဤ၌ “ပဋိဂါ” ကို နိဿယနှင့် မြန်မာပြန်တို့၌ “ပဋိဂလူမျိုး တို့သည်လည်းကောင်း” ဟု ဇာတိနာမ် အဖြစ် ပြန်ဆိုကြ၏။ ပါဠိတော်စာသွားနှင့် အရာဌာနကို ထောက်လျှင် ဂုဏနာမ်သာ ဖြစ်သင့်၏။ ထို့ကြောင့် ဖော်ပြလတ္တံ့သော ကျမ်းတပါးတို့နှင့် နှိုင်းရှုညှိ၍ “ပဋိကာ (ပဋိ-ကာ) လဋ္ဌကာ သဗ္ဗေ” ဟု ပါဠိရှိစေပြီးလျှင် “ပဋိကာ (ပဋိကာ)၊ (ဟောပြောခြင်းငှာ) လိမ္မာ၊ ထက်မြက်၊ စွမ်းနိုင်ကုန်သော။ လဋ္ဌ-ကာ၊ စဉ်းလဲ-ဝါကြား-တတ်ကုန်သော။ သဗ္ဗေ-ကုန်သော။ နိဂဏ္ဌာ၊ နိဂဏ္ဌတို့သည်

လည်းကောင်း” ဟု အနက်ပြန်ဆိုရလျှင် သင့်လျော်ရာ၏။)

ဒက္ခေ တု စတုရပေဂလပဋ္ဌဝး သုတ္တာန-ဥမ္မဇ္ဇ၊ စဏ္ဍာလပ္ပမာတင်္ဂဒါကီတိ ဇနင်္ဂ-မား။ အမရ၊ ၂၀၊ ၁၉။ ခတ္တိယော ဗြာဟ္မဏော ဝေဿော၊ သုဒ္ဓေါ ဓုတ္တော စ ပုက္ကုသော။ စဏ္ဍာလော ပတိကော ပဋ္ဌော၊ မနုဿော ရထိကော ရထော။ နိတိ၊ ပဒ၊ ၁၂၆။ အာယ-သ္မာ ဥပနန္တော သကျပုတ္တော ပဋ္ဌော (ပဋ္ဌော ဣတိပိ) ဟောတိ ဓမ္မိံ ကထံ ကာတုံ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၁။ (-ဥ၊ ၉။) ပဋ္ဌောတိ ဆေကော သမ-ဏ္ဍော ပဋိဗလော သရသမ္ပန္တော ကဏ္ဍမာဓုရိ-ယေန သမန္နာဂတော။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၂၄၅။ ပဋ္ဌ-ယေဝ ပဋ္ဌော။ တေနာဟ “ဆေကော”-တိ အာဒိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၀၁။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၂၅။) ပဋ္ဌဘာဝေန ဌာတိ ပဝတ္တတိတိ ပဋ္ဌော။ ပဋ္ဌ-သဒ္ဓါပပဒ ဌာဓာတ်၊ ပဋ္ဌ-သဒ္ဓါ ကား ဒက္ခအနက်၊ တိဇိဏအနက်၊ ဗျတ္တအနက် ကို ဟောသည်။ ပါရာ၊ သျှ။ အာယသ္မာ ဥဒါ-ယံ ပဋ္ဌော (ပဋ္ဌော၊ သီ) ဟောတိ စိပရကမ္မံ ကာတုံ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၅။ ပဋ္ဌောတိ ပဋိဗလော၊ နိပုဏော စေဝ သမဏ္ဍော စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၇၁။ ပဘာဝေန ဌာတိ ပဝတ္တတိတိ ပဋ္ဌောတိ ကတေ ပဋိဗလော-လဗ္ဗတိ။ တေနာဟ “ပဋိဗလော” တိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၅၄။

ပဋိဂီ (ပု) [ပတိ+ အဂီ၊ ကစ္စည်း။ ၄၇။ ရှု၊ ၄၃။ နိတိ၊ သုတ္တ၊ ၁၃၇။ နိဂုတ္တိ၊ ၄၅။] မီးဆိုး၊ မီးကြို။ (ရဟန်းတော်များသည် တောမီး လောင်သောအခါ မိမိကျောင်းကို မီးမသောင်အောင် စောင့်ရှောက်ရန် ကျောင်းပတ်ဝန်းကျင်ရှိ လောင်စာများကို ကြိုတင်မီးရှို့ထားရသည်။ ယင်းကိုပင် လောင်လာသည့် တောမီးကို တားမြစ်ဆီးဆို့သောကြောင့် “မီးဆိုး” ဟု လည်းကောင်း၊ တောမီးသို့ ရှေးရှု ကြိုတင်

လောင်သွားသောကြောင့်“မီးကြို”ဟု လည်း
 ကောင်း ခေါ်သည်။ တောမီးလောင်ကြမ်း
 လာသည်ကို မြင်ရမှ ရဟန်းတော်များ
 ကိုယ်တိုင် မီးကြိုပေးရသည်။ မလောင်
 ကျမ်းသေးလျှင်ကား လူ့ သမဏေတို့အား
 အပ်စပ်သော ဝေါဟာရဖြင့် မီးကြိုပေးရန်
 စေခိုင်းရသည်။ ဝိ၊၄။၂၇၉။ ဝိ၊၄။၂၈၁-၂။
 အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒဝဉာဟေ ဥယျမာနေ
 ပဋိဂ္ဂိံ ဒါတုံ ပရိတ္တံ ကာတုံ။ ဝိ၊၄။၂၇၉။ ဝိ၊၄။၂၈၁။
 ၃။ ပဋိဂ္ဂိန္တိ ပဋိအဂ္ဂိံ။ ဝိ၊၄။၄။၅၆။ ပဋိပက္ခဘူ-
 တော အဂ္ဂိ ပဋိဂ္ဂိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။၂၇၇။ ပဋိ-
 ပက္ခဘူတော၊ ပဋိမုခံ ဂစ္ဆန္တော ဝါ အဂ္ဂိ ပဋိ-
 အဂ္ဂိ။ ဝိ၊မတိ၊၁။၂၃၈။ (-ဇာ၊၄။၁။၂၂၈။)

ပဋိဂ္ဂါန (န) [ပဋိဂ္ဂါ+ဒါန] မီးဆို့-မီးကြို-ကို
 ပေးခြင်း။ ပဋိဂ္ဂါနံ ပန ပရိတ္တကရဏဉ္စ
 ဘဂဝတာ အနုညာတံ။ ဝိ၊၄။၂။၇၁။ ဝိ၊ သင်္ဂ-
 ဟ။ ၄၃၀။ (-ဝဇီရ။၁၆၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။
 ၂၂-၃။)

ပဋိဂ္ဂိ (ပု) [ပတ(န္တ) + ဂမ + ကိ။ ပဋ+အမ်
 +ဂင်။ ပဋဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိတိ ဝါ ပဋဂ္ဂိ။ မ၊ဋ္ဌ၊
 ၃။၂၀၀။ ပဋဂ္ဂေါ သလဘော ဘဝေ။ ဓာနံ။
 ၆၄၅။ ဒွယံ“န”ဣတိ ချာတေ၊ ပဋံ ဂစ္ဆတိတိ
 ပဋဂ္ဂေါ။ ပတဂ္ဂေါပိ။ ဓာနံ၊ဋ္ဌ၊၆၄၅။ ပဋံ ဂစ္ဆတိ-
 တိ ပဋဂ္ဂေါ။ ပတန္တော ဂစ္ဆတိတိ ဝါ ပဋဂ္ဂေါ။
 သူစိ။ ပဋ အဋ္ဌ ဂမနေ၊ ပဋိဿ အမုက် အက်စ။
 ပဋတိ ပတန္တော ဂစ္ဆတိတိ ပဋဂ္ဂေါ၊ ပဋဂေါ၊
 သလဘော။ ဣဒါ၊၃။၃။ ပတေရဂ်စံ ပက္ခိဏီ၊
 ပတဂ်း။ ဥဏာဒိ၊၁။၁၁၈။ ပတေရဂ်စံ ပက္ခိဏီ
 ပတ္တကတော်ဣတ္တသ္မာဒဂ်စံပြဗျာယး ပက္ခိဏီ
 ငါစ္စ ဣတ္တယိး၊ ပတဂ်ဣတိ။ “ပတဂ်းဓလဘေ
 ဓါလိပြဘေဒေ ပက္ခိဿယိယော”ဣတိ မေဒိနီ။
 ဗာလမဒနာရမာ။ သမေဝ ပတဂ်ဓလဘော်။
 အမရ၊၁၅၊၂၈။ ဒေ ပတဂ်သျှ “ဖဏိဂ”ဣတိ-
 ချာတသျှ။ ဗျာချာသုဓာ။ ပတဂ္ဂေါ ပက္ခိဿ-
 ယိဝ် စ၊ အမရ။ ၂၃၊၂၀။] (၁) ပိုးနံ၊

နံကောင်။ (၂) ပိုးပရန်၊ ပိုးဖလံ။ (၃)
 နံကောင်၏ ခံတွင်းကဲ့သို့ ခံတွင်းရှိသော
 ပဋိဂ္ဂိမည်သော (ဖား)။ (၁) ဖတော
 ကိဋေ ပဋိဂ္ဂိစ၊ ယာဝ ကုန္တကိပိလ္လိကေ။
 မ၊၂။၄၀၈။ သုတ္တနိ။ ၃၇၄။ ဧတ္ထ စ ယေ
 ဥပ္ပတိတော ဂစ္ဆန္တိ၊ တေ ပဋိဂ္ဂါ နာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၂၉၆။ ဥပ္ပတိတောတိ ဥဋ္ဌေတော ဥဋ္ဌေတော။
 ပဋိဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိတိ ငါ ပဋိဂ္ဂါ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၂၀၀။ (-အဘိ၊က။၄၃၂။ ဇာ၊၂။၂၃၆၊၃၂၅။
 မိလိန္ဒ၊၃၉၃။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၈။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၀။
 သုတ္တနိ၊ ၄။၂။၁၇၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၁၉၃။) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၃) ပဋိဂ္ဂိ-
 မဏ္ဍုက-ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂိဋ္ဌ (ပု) [ပဋိဂ္ဂိ+ကိဋ္ဌ] ပိုးပရန်ကောင်၊
 ပိုးဖလံကောင်(နံမည်သောပိုး၊သျှ)။ ယထာ
 ပဋိဂ္ဂိဋ္ဌော ရတ္တိဘာဂေ ဇလိတံ အဂ္ဂိံ ဒိသ္မာ
 တပ္ပစ္စယံဒုက္ခံ အဇာနိဘွာ မောဟေန တတ္ထ
 ပတန္တော မဟာဒုက္ခံ အာပဇ္ဇတိ၊ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။
 ၁၂၄။

ပဋိဂ္ဂိနာမက (တိ) [ပဋိဂ္ဂိ+နာမ+က] ပဋိဂ္ဂိ
 အမည်ရှိသော (ဖား)။ ပဋိဂ္ဂိမဏ္ဍုက-ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂိပါဏက (ပု) [ပဋိဂ္ဂိ+ပါဏက] ပိုးပရန်
 ကောင်၊ ပိုးဖလံကောင်(နံမည်သောပိုး၊သျှ)။
 ဧတ္ထ စ ပဋိဂ္ဂိပါဏကနံ ပတနံ ဥ.တွာပိ သုဗ္ဗ-
 စိတ္တတာယ ဒီပဇာလနေ ဝိယ သပ္ပါဏက-
 ဘာဝံ ဥ.တွာပိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၃။ ကဒါ၊ဋ္ဌ၊သစ်။
 ၄၀၈။

ပဋိဂ္ဂိမဏ္ဍုက (ပု) [ပဋိဂ္ဂိ+မဏ္ဍုက] နံကောင်၏
 ခံတွင်းကဲ့သို့ ခံတွင်းရှိသောဖား၊ ပဋိဂ္ဂိမည်
 သောဖား။ (ယင်းဖား၏ ခံတွင်းရာသည် ကြီး
 ၍ ခံတွင်းပေါက်ကား ဗူးစေ့ခန့်မျှသာရှိ
 သည်။)မဟာမုခေါ ဝါ၊ ယဿ ပဋိဂ္ဂိမဏ္ဍုက-
 သေဝ မုခနိမိတ္တိယေဝ မဟန္တံ ဟောတိ၊ မုခံ
 ပန လာဗုသဒိသံ အတိဓုဒ္ဓကံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၁။
 ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၄၃။ ပဋိဂ္ဂိမဏ္ဍုကော နာမ မဟာ-

မုခမဏ္ဍုကော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၆၄။ ဝိမတိ၊ ၂။
၁၂၈။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၁။ ၂၃၆။ ပဋိမဏ္ဍုက-
ယေဝါတိ ပဋိနာမကဿ မဏ္ဍုကဿ မုခနိ-
မိတ္တံ ဣပ မုခနိမိတ္တံယေဝါတိ ယောဇနာ။
ပါစိတ်၊ ယော။ ၂၇၂။

ပဋိမုဒ (တိ) [ပဋိ+မုဒ] နှံကောင်၏ ခံတွင်း
ကဲ့သို့ ခံတွင်းရှိသော (ဖား)။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပဋိမုဒမဏ္ဍုက (ပု) [ပဋိမုဒ + မဏ္ဍုက]
နှံကောင်၏ ခံတွင်းကဲ့သို့ ခံတွင်းရှိသောဖား။
ဟတ္ထိအဿာဒိနံ နာသဝတ္ထိကောသေသုပိ
ပဋိမုဒမဏ္ဍုကဿ မုခသဏ္ဌာနေပိ စ ဝဏ-
သခေပတော တုလ္လစူယံ န ဝတ္ထဗ္ဗံ သိယာ။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄၅။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၁။)

ပဋိဂစ္ဆ (ပု) [ပဋိ+ဂစ္ဆ] နှံကောင်၏-အသွင်-
ပုံဟန်-သဏ္ဌာန်။ ပဋိဂစ္ဆေန ဝါ ဒိဿတိ၊
အဟိဂစ္ဆေန ဝါ ဒိဿတိ။ မိလိန္ဒ၊ ၂၆၃။

ပဋိဂါဒိပါဏက (ပု) [ပဋိ+အာဒိ+ပါဏက]
ပိုးပရန်-ပိုးဖလံ-စသော သတ္တဝါ။ ပဒီပေ
နိပတိတွာ ပဋိဂါဒိပါဏကာ မရိယန္တိ။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၄။ ကင်္ခါ၊ ၆။ သစ်။ ၃၇၂။

ပဋိ (ဋ္ဌ)စွရ (န) [ပဋိ+စရ+အ။ ပဋ္ဌစွရံ ဇိဏ္ဏ-
ဝတ္ထိ။ အမရ၊ ၁၆၊ ၁၁၅။ ယဒ္ဓါ'ပဋိ'ဣတ္ထု-
ဗျတ္တ ဓမ္မံ စရတိ ကရေတိ၊ အစ်။ ယဒ္ဓါ ပဋ္ဌ
ဣဝါစရတိ၊ သဝိပြာတိပဒိကေဘျး ကိဗ္ဗါ၊
ဓတြန္တာစွရဋ္ဌိ။ ဗျာချာသုဓာ။] အဝတ်
ဟောင်း၊ အဝတ်ဆွေး။ နန္တကံ ကပ္ပဋ္ဌော
ဇိဏ္ဏ-ဝသနံ တု ပဋ္ဌစွရံဓာနံ၊ ၂၉၃။ သိ၊ ၆။
သစ်၊ ၂။ ၁၁၃။ ဒုယံ အထိရဝတ္ထေ၊ ဇိဏ္ဏဝသနံ
အထိရံ ဝတ္ထံ။ “ပဋ္ဌ”ဣတိ စရတိ ဖောဋ္ဌတိတိ
ပဋ္ဌစွရံ၊ ပဋ္ဌစွရမေဝ ပဋ္ဌစွရံ၊ ဋ္ဌတ္တံ၊ ဓာနံ၊ ၆။
၂၉၃။

ပဋ္ဌစွရိ (တိ) [ပဋ္ဌစွရ + ဣ] အဝတ်ဟောင်း-
အဝတ်ဆွေး-ရှိ- ဝတ်ရ - သော၊ ဆင်းရဲ-

အထီးကျန်-သော၊ သူ။ အထေတ္ထ ဗီဇကော
နာမ၊ ဒါသော အာသိ ပဋ္ဌစွရိ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၆၁။
ပဋ္ဌစွရိတိ ဒလိဒ္ဓေါ ကပဏော အဟောသိ။
ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၁၅။

ပဋ္ဌတန္တ(န္တ)သုတ္တက (ပု) [ပဋ္ဌ+တန္တ(န္တ)+
သုတ္တ+က] ပဋ္ဌတန္တ(န္တ)သုတ္တကမည်သော
ပိုး။ (ယင်းပိုးကား အစာသစ်၏တည်ရာ
အမ၌ မှီ၍ဖြစ်သော ၃၂-ပါးသော ပိုးမျိုး
တို့တွင် တမျိုးအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ယင်းနှင့်
စပ်၍ အခြားသော သိမှတ်ဖွယ်ကို-သမန္တ-
စက္ခု၊ ၁။ ၁၇၂။ စွယ်စုံကျော်ထင်အဖြေ၊ ၁။
၉၂-၉၅။ ကာယာနုပဿနာကျမ်း၊ နာ-
၂၀၉-၂၁၀-နှင့် ဆေးကျမ်းတို့၌ ကြည့်။)
ယတ္ထ တက္ကောဋက ဂဏ္ဍုပ္ပါဒကာ တာလ-
ဟိရကာ သူစိမုဒကာ ပဋ္ဌတန္တသုတ္တကာ (ပဋ္ဌ-
တန္တသုတ္တကာ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၄၅) ဣစ္စေမာဒိ-
ဒတ္တိ သကုလပုဘေဒါ ကိမယော...နိဝသန္တိ။
အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅၀။ ပဋ္ဌဿ
တန္တံ ပဋ္ဌတန္တံ၊ ပဋ္ဌတန္တံ ဝိယ သုတ္တံ ဧတေသန္တိ
ပဋ္ဌတန္တသုတ္တကာ။ သမ္မော၊ ယော။ ၁၆၅။

ပဋ္ဌတိ (ကြိ) [ပဋ္ဌ+အ+တိ။ အဋ္ဌ ပဋ္ဌံ ဂတော်။
ပါ၊ ဓာတု၊ ဘွာဒိ။ ၂၉၆-၇။ ပဋ္ဌ ဂတော်။
ပဋ္ဌတိ။ ကပ္ပဒ္ဓါမ၊ ၁၃၊ ၃၃။ အဋ္ဌ ပဋ္ဌံ ဣဋ္ဌ ကိဋ္ဌ
ကဋ္ဌံ ဂတိယံ။ အဋ္ဌတိ။ ပဋ္ဌတိ။ ပဋ္ဌတိ
ဇိဏ္ဏဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ ပဋ္ဌော၊ နိတိ၊ ဓာ။ ၅၃-၄။
အဋ္ဌ ပဋ္ဌ ဂမနေ...ပဋ္ဌတိ ပတန္တော ဂစ္ဆတိတိ
ပဋ္ဌင်္ဂေါ၊ ပဋ္ဌင်္ဂေါ။ ဣဒိ၊ ၃၃။ (ပုစ္ဆိန္တာသု)
ပဋ္ဌော ဂတေ။ ဓာတုတ္ထံ။ ပဋ္ဌတိ ဗျတ္တဘာဝံ
ဂစ္ဆတိတိ ပဋ္ဌ၊ ဝိစက္ခဏော။ ဣဒိ၊ ၂။]
(၁) သွား၏၊ ရောက်၏။ (၂) သိ၏။
(၃) အစေ့နှုပါသာဏေ အဒ္ဓစန္ဒာကာရေ
ပါသာဏေ ပဋိကာ-သဒ္ဓေါ ဝတ္တတိ။ ပဋ္ဌ
ဂတိယံ။ ဣ၊ ဓာနံ၊ ၆။ ၂၂၀။ ပဋိကာ-သဒ္ဓေါ
အစေ့နှုပါသာဏာဝါစကောတိ အာဟ “အစု-
စန္ဒပါသာဏေ”တိ။ သော ဟိ ပဋ္ဌတိ အစု-

ဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ ပဋိကာတိ ဝုစ္ဆတိ။ ပါစိတံ၊
 ယော။ ၃၂၂။ ပဋိ ဂမနေ၊ ဣ၊ ပဋိကာ။
 အဓိန္ဒြေပါသာဏေပိ။ ဓာန်၊ ဝိ၊ ၃၁၃။ ဣမိနာ
 အတ္ထေန ပဋိတိ သေတဘာဝံ ဂစ္ဆတိတိ ပဋိ-
 ကာတိ ကာတဗ္ဗံ၊ ပါစိတံ၊ ယော။ ၃၃၉။ (၂)
 ပဋိတိ ဂစ္ဆတိ ပဇာနာတိတိ ပဋိ၊ ပညဝါ။
 ဝိ၊ နိစ္ဆယ၊ ဝိ၊ ၁။ နာ-၂၀။

ပဋိတ္တ (ပ) [ပဋိ+အတ္တ] အဝတ်-အထည်-
 ဟူသော အကျိုး။ ပဋိဝါသိနီ (ဒီ၊ ဝိ၊ ၂၆၈။
 မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၀၁။ သံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၄၂) ကြည့်။

ပဋိနာသ (ပ) [ပဋိ+နာသ] အဝတ်-အထည်-
 ပျောက်ဆုံးခြင်း။ အက္ခိဘေဒေန ပဋိနာသေန
 စ ဥဒကေ ကမ္မန္တာ ပဒုဋ္ဌာ။ ဇာ၊ ဝိ၊ ၁။ ၅၀၉။

ပဋိပညာယတိ (ကြိ) [ပဋိပညာ + အာယ + တိ။
 အာဘိက္ခညံ ပေါနေပညံ ပစတိ ပစတိ၊
 ပဋိပညာကရေတိ ပဋိပညာယတိ။ မောဂ်၊ ၁။
 ၅၄။ ပဋိပညာကရေတိတိ ဣဟာဘိက္ခညေ
 ဣတေဝ ခုဗ္ဗစနမိစ္စ၊ ဒါဟန္တံ၊ အဗျတ္တာနုကရဏ-
 သွာနေကသရသ္မာနိတိသ္မိံ ကရာသဘူယော-
 ဂေ “ဒိဿန္တညေဝ ပစ္စယာ (၄၊ ၁၂၀)” တိ
 ရပုစ္ဆယော၊ အထ ဝါ အဗျတ္တာနုကရဏဿ
 ဒိဃော နိစ္စံ “ဗျဉ္ဇနေ ဒိဃရဿာ (၁၊ ၃၃)” တိ
 အနုကာရိယာနုကရဏာနုမဘေဒဝစနိစ္စာယံ
 သျာဒိနုဉ္ဇာနုပုတ္တိံ ဟောတိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ပဋိပညာ-
 ယတိတိ ပဋိပညာဘဝတိတိ “အာဘိက္ခညေ
 ခုဗ္ဗစနံ၊ တတော အပဋိပညာ ပဋိပညာ ဘာ-
 တိတိ” ဣတ္ထေ (၅၊ ၉) အာယော၊ တတော
 “ဝတ္တမာနေ တိ အန္တိ” စ္စာဒိနာ (၆၊ ၁) တိ
 ကတ္တရိ လော (၅၊ ၁၈) တိ လော၊ ပုဗ္ဗ-
 သရလောပေါ။ ပဋိကာ၊ ၁။ ၅၄။ ခုာစိ ဒေ-
 ဘဝတဣတိ ဝတ္တဝျမ် (ဝါ)၊ ပဋိပညာ
 ကရေတိ ပဋိပညာယတေ၊ အဗျတ္တာနုကရဏ-
 ခုာဇန္တသျ ခုဝစနမိစ္စတေ။ ကာသိကာ၊ ၈၊ ၁။
 ၁၂။] ပဋိပည-ပြဋ်ပြဋ်-ဖျတ်ဖျတ်-ဖျစ်ဖျစ်-
 ဟူသော အသံကို ပြု၏။ အယံ ကုဒ္ဒေါ

ဈာယမာနံ ဝေဠုဝနံ ဝိယ ပက္ခိတ္တလောဏံ
 ဥဒ္ဓနံ ဝိယ စ ကောဓဂသေန ပဋိပညာယတိ
 (တဋ္ဌတဋ္ဌာယတိ၊ ဗဟူသ)။ မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၂၉။
 (-အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၈။) အာကာသော ပဋိပညာယံ
 (တဋ္ဌတဋ္ဌာယံ။ သံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၄၄။) ကဿပ-
 သံယုတ္တဋ္ဌကထာ။ တဋ္ဌတဋ္ဌာယတိ၊ တဋ္ဌတ-
 ဋ္ဌာယန္တာ-ဟု အချို့စာရှိသည်ကား ပါဌ်
 ပျက်။ မောဂ်၊ သျ၊ ၁။ ၅၄။

ပဋိပညာယန (န) [ပဋိပညာ+အာယ+ယု] ပဋိပဋိ-
 -ပြဋ်ပြဋ်- ဖျတ်ဖျတ်- ဖျစ်ဖျစ်- ဟူသော
 အသံ-ပြု-မြည်-ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိပညာယန္တိ (တိ) [ပဋိပညာ+အာယ+ အန္တိ]
 ပဋိပဋိ- ပြဋ်ပြဋ်- ဖျတ်ဖျတ်- ဖျစ်ဖျစ်- ဟူ
 သောအသံ-ပြု-မြည်-သော။ တတ္တကပါလေ
 ပက္ခိတ္တတိလာနိ ဝိယ ပဋိပညာယန္တာ ဘိဇ္ဇန္တိ။
 ဒီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၇၃။ မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၆၅။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၃၃၉။
 အံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၃၇၈။ ယထာ တိလာနံ ဘဇ္ဇိယမာ-
 နာနံ ပဋိပညာယနေန ဘေဒေါ လက္ခယတိ၊
 ဧဝံ သင်္ခတဓမ္မာနံ ဥပ္ပါဒေနာတိ ဒဿနတ္ထံ
 “ပဋိပညာယန္တာ” တိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၄၈။
 သီ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၉၂။ မ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၅၉။ ပဋိပညာ-
 ယန္တာ (သံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၉၁) တိ “ပဋိပညာ” ဣတိ
 ကရေန္တာ ဝိယ၊ တေန နေသံ ပဝတ္တိက္ခဏဿ
 ဣတ္တရတိ ဒဿေတိ။ သံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၀၇။ (-မ၊ ဝိ၊
 ၂။ ၂၀၂၊ ၃၀၁။ အံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၁၆။)

ပဋိပညာယမာန (တိ) [ပဋိပညာ+အာယ+မာန]
 ပဋိပဋိ- ပြဋ်ပြဋ်- ဖျတ်ဖျတ်- ဖျစ်ဖျစ်- ဟူ
 သောအသံ-ပြု-မြည်-သော။ ပတိတမတ္တာဝ
 အစ္စန္တခါရေ ဥဒကေ တတ္တတေလေ ပတိတ-
 ပိဋ္ဌပိဏ္ဍိ ဝိယ ပဋိပညာယမာနာ ဝိလိယန္တိ။
 သံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၆၇။ (-အဘိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၄။)

ပဋိပညာယမာနသဒ္ဓဿာဒ (ပ) [ပဋိပညာယမာန
 +သဒ္ဓ+အဿာဒ] ပဋိပဋိ-ပြဋ်ပြဋ်- ဖျတ်
 ဖျတ်-ဖျစ်ဖျစ်-ဟူသောမြည်သံကို-သာယာ

-နှစ်သက်-ခြင်း။ ကိဋ္ဌာဓိပ္ပါယော စ ပဌ-
ပဋ္ဌာယမာနသဒ္ဓဿာဒပသေနဝ ဝေဒိတ-
ဗော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၇။

ပဌပဋ္ဌာယမာနဟဒယ (တိ) [ပဌပဋ္ဌာယမာန+
ဟဒယ] ပဌပဋ္ဌ-ပြဋ္ဌ-ပြဋ္ဌ-ဖျတ်ဖျတ်-ဖျစ်
ဖျစ်-ဟူသော မြည်သံကဲ့သို့ဖြစ်သော-စိတ်-
နှလုံး-ရှိသော၊ သူ။ အဂ္ဂိမ္မိ ပက္ခိတ္တလောဏ-
သက္ကရာ ဝိယ အဗ္ဘန္တရေ ဥပ္ပန္နကောပေန
ပဌပဋ္ဌာယမာနဟဒယော ဟုတွာ စိန္တေသိ။
အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၀၄။

ပဌပရိသာဝန (န) [ပဌ+ပရိသာဝန။ ပဌော
ဝေ ပရိသာဝနံ။ မအူ၊ သျှ။] အဝတ်ရေစစ်။
ဝိကပ္ပနပဂပစ္ဆိမစိဝရပမာဏံ ပန ပဌပရိသာ-
ဝနမ္ပိ န ပဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၄၅။ (-ကင်္ခါ။
၁၆၅။ ဝဇိရ။ ၂၄၀။)

ပဌပရိဟရဏ (န) [ပဌ+ပရိဟရဏ] အဝတ်-
ထဘိ-ကို-ဆောင်-ဝတ်-ခြင်း။ အထဿာ
“အယံ ပဋ္ဌာစာရံ ပဌပရိဟရဏံ ဝိနာ စရတိ”
တိ ပဋ္ဌာစာရာတွေဝ နာမံ အကံသု။ အံ၊ ဌ၊
၁။ ၂၇၇။

ပဌပိလောတိက (ပု၊ ထိ) [ပဌ+ပိလောတိက။
ထိ-၌ ပဌပိလောတိကာ။] အဝတ်ဟောင်း၊
အဝတ်နွမ်း၊ အဝတ်စ။ သော ခွါဟံ အာဝု-
သော အပရေန သမယေန ပဌပိလောတိကာ-
နံ သင်္ခာသိန္တိ ကာရေတွာ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၁၉။
ပဌပိလောတိကာနန္တိ ဗိဏ္ဏပိလောတိကာနံ။
....ဣတိ မဟာရဟာနိ ဝတ္တာနိ သိန္နိတွာ ကတံ
သင်္ခာသိန္တိ သန္ဓာယ “ပဌပိလောတိကာနံ
သင်္ခာသိန္တိ” ဂုတ္တံ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၇။ သော
ပဌပိလောတိကာနံ သင်္ခာသိန္တိ ကရိတွာ။
ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၄၉။ ပဌပိလောတိကာနန္တိ ပဌပိလော-
တိကေဟိ။ ဝဇိရ။ ၂၆၆။ ပဌပိလောတိကာယ
ပေါတ္တကရူပပဋိစ္ဆာဒနေ ဝိယ။ ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၇။
မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၀။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၃၀။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။
၃၄၄။ စိမိလိက-ဟိတိ ပဌပိလောတိကာဟိ။

သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၀၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၂၅။ (-သုတ္တနိ၊
ဌ၊ ၁။ ၁၆၈။ စရိယာ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၉။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၃၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၀။ သိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၆။)

ပဌပိလောတိကသင်္ခာသိန္တိ(ထိ) [ပဌပိလော တိ +
သင်္ခာသိန္တိ] အဝတ်ဟောင်း - အဝတ်နွမ်း-
အဝတ်စ-ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော-ဒုက္ခဋ္ဌိ -နှစ်
ထပ်-သက်န်း။ သတ္တာ.... “မုဒုကာ ခေါ
ကျာယံ ကဿပ ပဌပိလောတိကသင်္ခာသိန္တိ”-
တိ အာဟ။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၄၄။

ပဌပေါဋ္ဌ(နု၊ တ)လိကာ (ထိ) [ပဌ+ပေါ(နု၊ တ)
လိကာ] အဝတ်သန်လျင်း။ ပါဠိကိန္တိဝံသေ
လက္ခေတွာ ကတံ ပဌပေါတလိကံ (ပဌပေါဋ္ဌ-
လိကံ၊ သိ၊ သျှ။)။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၆၉။ ပါဠိကိန္တိ ပဌ-
ပေါဋ္ဌလိကံ (ပဌပေါဋ္ဌလိကံ။ သိ)။ ဝိ၊ ဌ၊
၄။ ၁၃၁။ ပဌပေါတလိကံ အန္တောလိကာ။ ဝိမတိ
၂။ ၁၈၄။ ပဌပေါဋ္ဌလိကန္တိ ပဌမယံပါဋ္ဌ-
လိကံ။ ပါစိတ်၊ ယော၊ ၃၃၉။ အန္တောလိကာ-
သင်္ခါတာ ပဌပေါဋ္ဌလိကာ ပါဠိကံ။ သိ၊ ဌ၊
သင်္ခါ၊ ၁။ ၃၅၇။

ပဌမဉ္ဇက(ပု) [ပဌ+မဉ္ဇက] အဝတ်ညောင်စောင်း။
မဟာသတ္တော ရတ္တပဋ္ဌ နိဝါသေတွာ သတ္တသု
ဒ္ဓါရကောဌကေသု မနုဿေ ဌပေတွာ သတ္တမေ
ဒ္ဓါရကောဌကေ ပဌမဉ္ဇကေ နိပဋ္ဌိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။
၂၅၈။

ပဌလိ (န) [ပဌ+အလ။ ပဌ ဂမနေ၊ “ပဌာဒိဟျ-
လ” နန္တိ အလော။ ဓာန်၊ ဌ၊ ၂။ ၁၈။ ပဌေ အလန္တိ
ပဌလံ။ ကစ္စည်း။ ၆၆၅။ ပဌ ဂတိမ္ပိ၊ ပဌေ အ-
လံ သမတ္တန္တိ အတ္ထေ ဣမိနာ အလပ္ပစ္စယော။
ရူ၊ ၆၇၅။ ပဌတိ ဂစ္စတိ နိရတ္တကဘာဝံ၊ ဝုဒ္ဓိံ
ဝါ ဘဝတိတိ ပဌလံ။ ကိတ်၊ ပုဒ်၊ ပဌေ ပဌကိစ္စ-
ကရဏေ အလံ သမတ္တန္တိ ပဌလံ။ တဒ္ဓိတ်၊ ပုဒ်၊
သပြေကန်၊ သျှ။] (၁) အထပ်၊ အလွှာ။ (က)
မျက်လွှာ။ (ခ) တိမ်လွှာ၊ မိုးတိမ်လွှာ။ (ဂ) အဆီ
လွှာ၊ အပေါ်ယံအမြှေး။ (၂) တိမ်သလွှာ၊
မျက်စိ၌စွဲကပ်သော- တိမ်သလွှာ- ရောဂါ။

(၃)အထပ်-အလွှာ-များသောပန်းပွင့်။(၄) ပျားသလက်(၅)အမိုး၊အိမ်သည်တို့၏အမိုး။ (၆) အပေါင်း။ (တိ) (၇) ပါးလွှာသော။

(၁)အထပ်၊ အလွှာ။ ဒုပဋိဿ ကေသ္မိံ ပဋိလေ ဆိဒ္ဓေ ဝါ ဇာတေ ဂဠိတေ ဝါ အဓိ-
ဌာနံ န ဘိဇ္ဇတိ။ ဝိဠ၊ ၂။ ၂၂၉။ ကင်္ခါ၊ ဝိသစ်။
၂၀၄။ (-သံဠ၊ ၂။ ၁၅၀။ ဇာ၊ ဠ၊ ၂။ ၂၆၅။
ဝဇိရ၊ ၂၄၀။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၃၂။ သိ၊ ဝိသစ်၊ ၂။
၄၂၉။) (က) မျက်လွှာ။ အဉ္စနန္တိ ဒွေ ဝါ
တိဏိ ဝါ ပဋိလနိ နိဟရဏသမတ္တခါရုဉ္စနံ။
ဒိ၊ ဠ၊ ၂။ ၉၂။ ပဋိလနိတိ အက္ခိပဋိလနိ။ ဒိ၊
ဝိ၊ ၁။ ၁၃၁။ သိ၊ ဝိသစ်၊ ၁။ ၃၇၇။ (-ထေရိ၊ ဠ၊
၂၆၅။) (ခ)တိမ်လွှာ၊ မိုးတိမ်လွှာ။ မေဿ
ပဋိလံ မေဿပဋိလံ။ သိ၊ ဝိသစ်၊ ၂။ ၁၆၈။ အဗ္ဗံ
ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ တဟံ တဟံ ပဋိလံ ဥဠဟတိ။ သံ၊
ဝိ၊ ၂။ ၂၇၇။ (ဂ)အဆီလွှာ၊ အပေါ်ယံအမြေး။
သာ ဝဏ္ဏသမ္ပန္နာ စေဝ ဟောတိ ဂန္ဓရသမ္ပန္နာ
စ နိရုဒ္ဓကပါယာသဿ ဥပရိ ပဋိလံ ဝိယ။
ပဋိသံဠ၊ ၁။ ၃၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၇။ (-ဝိမတိ၊ ၁။
၁၀။) (၂)တိမ်သလ၊ မျက်စိ၌စွဲကပ်သော-
တိမ်သလ - ရောဂါ။ အဝိဇ္ဇာ အပ္ပဋိပတ္တိ
မိစ္ဆာပဋိပတ္တိဘာဝေန သတ္တေ အဘိဘဝတိ
ပဋိလံ ဝိယ အက္ခိနိ။ အဘိ၊ ဠ၊ ၂။ ၁၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၂၁၈။ (-စူဠနိ၊ ဠ၊ ၇၅။ မူလဝိ၊ ၂။ ၁၂၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၃၄၃။) (၃)အထပ်-အလွှာ-
များသောပန်းပွင့်။ ပဋိလိကာ-ကြည့်။ (၄)
ပျားသလက်။ “သစေ မဓုသဟိတံ ပဋိလံ
ပဋိဂ္ဂဟေတွာ နိက္ခိပန္တိပဋိလဿ ဘာဇနဌာ-
နိယတ္တာ မဓုနော ဝသေန သတ္တာဟာတိက္က-
မေ နိဿဂ္ဂိယံ ဟောတိ”တိ ဝဒန္တိ။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၄၃၂။ (၅)အမိုး၊ အိမ်သည်တို့၏အမိုး။
(၆)အပေါင်း။ သမူဟေ ပဋိလံ နေတ္တ-ရောဂေ
ဝုတ္တံ ဆဒိမိ စ။ ဓာနံ၊ ၉၄၁။ ဆဒိမိ ဂေဟာဒိနံ
ဆဒနေ။ ဓာနံ၊ ဝိ၊ ၉၄၁။ (၇) ပါးလွှာသော။
ဖလိကအဗ္ဗပဋိလာဒိနော ဝိယ ဗောဓိသတ္တိ-
မာတုက္ခန္တိတဿ ပဋိလဘာဝေန (ပတနံ-

ဘာဝေန။ ဒိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၀) အာလောကဿ
ဝိပန္နာဘာဝဟော ယထာ ဗောဓိသတ္တမာတာ
က္ခန္တိဂတံ ဗောဓိသတ္တံ ပဿတိ။ မ၊ ဝိ၊ ၂။ ၃၃၈။

ပဋိလ (တိ) [ပဋိလ+အ] မျက်စိရောဂါ-တိမ်
သလ-နှင့်တူသော (တရား)။ ပဋိလသမုပ္ပါ-
ဋနုပါယ-ကြည့်။

ပဋိလ(ဋ္ဌ)တ္ထ (ပု) [ပဋိလ+အတ္ထ] (၁) ပဋိလ-
သဒ္ဓါ၏ အနက်။ (၂) အထပ်- အလွှာ -
ဟူသောအနက်။ (၁) (၂) “အနုဇာနာမိ
ဘိက္ခဝေ အဟတာနံ ဝတ္တာနံ ဒိဂုဏံ သံသာ-
ဝိ” န္တိ ဧတ္ထ ဟိ ပဋိလဌော ဂုဏဌော။ ဒိ၊
ဠ၊ ၁။ ၃၃၄။ မ၊ ဠ၊ ၁။ ၃၆၀။ သံဠ၊ ၁။ ၂၂။ စူဠ-
နိ၊ ဠ၊ ၁။ ၂၀။ အံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၃၉။ “အနုဇာနာမိ
ဘိက္ခဝေ အဟတာနံ ဝတ္တာနံ ဒိဂုဏံ သံသာ-
ဝိ” န္တိ ဧတ္ထ ပဋိလတ္ထေ ဒိဿတိ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဠ၊
၆၂။ ပဋိလဌောတိ ပဋိလသဒ္ဓဿ၊ ပဋိလ-
သင်္ခါတော ဝါ အတ္ထော။ သိ၊ ဝိသစ်၊ ၂။
၄၂၉။ (-ဒိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၄၀၂။ သိ၊ ဝိသစ်၊ ၂။ ၄၃၀။)

ပဋိလဗ္ဗယ (န) [ပဋိလ+ဗ္ဗယ] အထပ်-အလွှာ
-၂-ခုတို့၏ အပေါင်း၊ အထပ်-အလွှာ-၂-
ခု။ ဒုပဋိစိဝရဿ ပဋိလဗ္ဗယမ္ပိသမကံ ကတွာ
ဗန္ဓနကရဇ္ဇကထိနရဇ္ဇတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊
၂။ ၂၃၂။

ပဋိလသမုပ္ပါဋနုပါယ (ပု) [ပဋိလ+သမုပ္ပါဋနု+
ဥပါယ] တိမ်သလနှင့်တူသော မောဟကို
ထုတ်ပယ်ကြောင်း နည်းဥပါယ်။ မောဟ-
ပဋိလသမုပ္ပါဋနုတော ဝါ သာလာတိယော
ဝိယ ဗုဒ္ဓေါ၊ ပဋိလသမုပ္ပါဋနုပါယော ဝိယ
ဓမ္မော။ ခုဒ္ဒက၊ ဠ၊ ၁၂။

ပဋိလဘိက္ခုတစက္ခုက (တိ) [ပဋိလ+အဘိဘု-
တ+စက္ခု+က] တိမ်သလ-နှိပ်စက်-ဖုံး
လွှမ်း-အပ်သော မျက်စိရှိသော၊ သူ။ ပဋိ-
လဘိက္ခုတစက္ခုကော ရူပါနိ န ပဿတိ၊

ကိဉ္စိ ပဿန္တောပိ ဝိပရိတံ ပဿတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊ ၂။ ၃၄၇။ (-မူလဋီ၊ ၂။ ၁၂၉။)

ပဋိလိကဂ္ဂဟဏ (န) [ပဋိလိကာ+ဂဟဏ] ပဋိ-
လိကာသဒ္ဓါ။ ပဋိလိကဂ္ဂဟဏေနဝ စိတ္တက-
ဿာပိ အတ္တရဏဿ သင်္ဂဟေတဗ္ဗပ္ပသင်္ဂ-
တော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၄။ သီ၊ ဋီ၊ သင်္ဂ၊ ၁။ ၃၆၄။

ပဋိလိကတ္တဘ (တိ) [ပဋိလိကာ+အတ္တဘ]
ပန်းပြောက်-ပန်းပွင့်-ခြယ်သောသားမွေး
အခင်းနီဖြင့် ခင်းအပ်သော။ တကြာဿ
ပလ္လင်္ကော ဂေါနကတ္တတော ပဋိကတ္တတော
ပဋိလိကတ္တတော။ မ၊ ၁။ ၁၀၉။ အံ၊ ၁။ ၁၃၆။
ပဋိလိကတ္တတောတိ ဆနပုပ္ဖကေန ဥဏ္ဏာမယ-
အတ္တရဏေန အတ္တတော။ မ၊ ၁။ ၁၃၄၄။ အံ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၆။ (-ဒိ၊ ၂။ ၁၅၃-၉။ သံ၊ ၂။ ၁၁၀။
အံ၊ ၂။ ၄၃၊ ၄၆၉။ အံ၊ ၃။ ၆၅၊ ၁၉၆။ သံ၊ ၃။
၂၉၇။)

ပဋိလိကာ (ထိ) [ပဋိလ+ဣက+အာ။ ပဋိလ-
မေတိဿာတ္တိတိ ပဋိလိကာ၊ ဣကော။ ဇာန်၊
ဋီ၊ ၃။ ၃၁။] ပန်းပြောက်-ပန်းပွင့်-ခြယ်သော
သားမွေးအခင်းနီ။ အာသန္နိ ပလ္လင်္ကံ ဂေါ-
နကံ စိတ္တကံ ပဋိကံ ပဋိလိကံ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၀၀။
ပဋိလိကာတိ ဆနပုပ္ဖကော ဥဏ္ဏာမယ-
လောဟိတတ္ထရဏော၊ ယော အာမလက-
ပဋောတိပိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၆၉။ ဣမိနာ
ဆနပုပ္ဖသင်္ခါတံ ပဋိလမေတ္တအတ္တိတိ ပဋိလိ-
ကာတိ ဒဿေတိ။ ပါစိတိ၊ ယော။ ၃၃၉။
(-ဝိ၊ ၄။ ၃၁၃။ ဒီ၊ ၁။ ၇၊ ၆၂။ အံ၊ ၁။ ၁၀၂။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၅၂။ ဒီ၊ ၁။ ၈၃။ အံ၊ ၃။
၁၇၁။)

ပဋိလိ (တိ) [ပဋိလ+ဤ] အထပ်-အလွှာ-ရှိ
သော၊ အထပ်-အလွှာ-များသော။ မဉ္ဇိဋ္ဌ-
ဝဏ္ဏာနိ ဒုဿာနိ နိဝါသေတွာ ပဋိလိယော
ဥပါဟနာ အာရူဟိတွာ။ မ၊ ၂။ ၃၆၂။ ပဋိလိ-
ယောတိ ဂဏကဏ္ဍပါဟနာ။ မ၊ ၃။ ၂၇၀။
(-သံ၊ ၁။ ၂၂၀။ သံ၊ ၃။ ၁။ ၃၁၆။)

ပဋ္ဌဝရ(တိ) [ပဋ္ဌ+ဝရ] ကောင်းသောအဝတ်၊
အဝတ်ကောင်း။ ပတ္တုဏ္ဏဒေသေ ပတ္တုဏ္ဏံ
ပဋ္ဌဝရံ။ ပဇိရ၊ ၆၂။

ပဋ္ဌဝါသိနီ (ထိ) [ပဋ္ဌဝါသိ+ဣနီ] အဝတ်အထည်
-ကြောင့်-အကျိုးငှာ-(ယေးအဖြစ်) နေ
သောမိန်းမ။ (ယင်းသည် မယား၁၀-မျိုး
တို့တွင် တစ်မျိုး၊ ယောက်ျားတို့ မသွားလာ
အပ်သော မိန်းမ နှစ်ဆယ်တို့တွင် တယောက်
ဖြစ်သည်။) ဆန္ဒဝါသိနီ ဘောဂဝါသိနီ ပဋ္ဌဝါ-
သိနီ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၀၂။ ဝိ၊ ၃။ ၃။ ၂၃။ မ၊ ၃။ ၁။
၂၃။ ပဋ္ဌေန ဝသတိတိ ပဋ္ဌဝါသိနီ။ နိဝါသန-
မတ္တမ္ပိ ပါရုဏမတ္တမ္ပိ လဘိတွာ ဘရိယာဘာဝံ
ဥပဂစ္ဆန္တိယာ ဒလိဒ္ဓိတ္တိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။
ဝိ၊ ၃။ ၂။ ၁၄၂။ ပဋ္ဌတ္ထံ ဝသန္တိ ပဋ္ဌဝါသိနီ။ ဒီ၊ ဋီ၊
၃။ ၂၆၀။ မ၊ ၃။ ၁။ ၃၀၁။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂၀၃-၉၊
၂၁၀။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၁၃၇။ အဘိ၊ ၃။ ၁။ ၁၄၁။
ပဋိသံ၊ ၃။ ၁။ ၂၀၄။ ဝိ၊ ၃။ ၁။ ၆၆။ မဟာနိ၊ ၃။
၉၉။ ကင်္ခါ၊ ဋီ၊ သင်္ဂ။ ၂၃၇။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၁၄၂။)

ပဋ္ဌသတ(န) [ပဋ္ဌ+သတ] တစ်ရာသော အဝတ်၊
အဝတ်တစ်ရာ။ သစေပိ ပဋ္ဌသတံ နိဝတ္ထာ
ဟောတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၂။ ၁၁၀။

ပဋ္ဌသဏိ (ထိ) [ပဋ္ဌ+သဏိ] အဝတ်ကန်လန်
ကာ။ ဒွါဒသဟတ္ထဋ္ဌာနေ ပုပ္ဖဇာလံ
ကရိတွာ တိသဟတ္ထမတ္တံ ဋ္ဌာနံ ပဋ္ဌသဏိ-
ယာ ပရိက္ခိပါပေတွာ။ မ၊ ၃။ ၃။ ၁၃။ (-မ၊ ၃။
၄။ ၂၀။ သံ၊ ၃။ ၃။ ၉၅။ ဥဒါန၊ ၃။ ၃၆၉။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၁၆။)

ပဋ္ဌသေဝလကဋ္ဌိ (?) [?] ကွမ်းသောင်း (သျှ)။
ကုန္တာလ တောဟော တိလိသတာ ပဒိကဋ္ဌိ-
ရော ပဋ္ဌသေဝလကဋ္ဌိ။ ပဇိရ၊ ၃၂။ ကုန္တာလ-
လည်းကြည့်။

ပဋ္ဌဟ(ပု) [ပဋ္ဌ+ဟာ+ အာ။ ပဋ္ဌ+ဟန+ကိ။
'ပဋ္ဌ' ဣတိ သဒ္ဓိ ဇဟာတိတိ ပဋ္ဌဟော၊ ပဋ္ဌံ
ဟန္တိတိ ဝါ ပဋ္ဌဟော၊ ဟန ဟိသာ-

ဂတိသု၊ ကိ။ ဓာန်၊ ခြုံ။ ၁၄၄။ ပဋ္ဌ+ဟ။ ပဋ္ဌက-
လာန် အက် စ။ ပဋ္ဌတိ ယာတိတိ ပဋ္ဌဟော၊
ဘေရိဝိသေသော။ က္ကာဒိ။ ၂၂၃။ ပဋ္ဌ+အဟ။
ပဋ္ဌယတိ ဂမယတိ ယောဓေ ယုဒ္ဓါယ ဥဿာ-
ဟဝဒ္ဓကတ္တာတိ ပဋ္ဌဟော၊ ပဋ္ဌ ဂတိယံ၊
အဟော၊ ယုဒ္ဓေ ဣဝဇ္ဇမာနနက္ကာ။ ဝိ၊ ဓာန်၊
သျှ။ ၁၄၄။] ဘားစည်၊ စစ်ပဲ့၌ အသုံးပြုသော
ဘားစည်(ဝိ၊ ဓာန်၊ သျှ)။ စည်ပုတ်(ဓာန်၊ သျှ၊
ဟောင်း)။ ဒဒ္ဒရိ ပဋ္ဌဟော ဘေရိ-ပွဘေဒါ
မဒ္ဒလာဒယော။ ဓာန်၊ ၁၄၄။

ပဋ္ဌဟဘေရိ (ထိ) [ပဋ္ဌဟ + ဘေရိ] ဘားစည်၊
စစ်ပဲ့၌ အသုံးပြုသော ဘားစည်။ ခိုဏ္ဍိမန္တိ
ပဋ္ဌဟဘေရိ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၆။ (-အဘိ၊ ဌ၊
၁။ ၃၅၅။)

ပဋ္ဌ(တ)က (တိ) [ပဋ္ဌ=ပတ + အာက။
ဥပ္ပတတိတိ ပဋ္ဌကာ၊ အာကော၊ ပဋ္ဌ ဂတိယံ
ဝိ။ ဓာန်၊ ခြုံ။ ၂၇၇။ ပဋ္ဌတိ ယာတိတိ ပဋ္ဌကာ။
ဓာတုတ္ထ၊ သျှ။ ၂၀၀။ ပတတိ ယာတိတိ
ပတာကာ။ က္ကာဒိ။ ၁၉။ ဓာတုတ္ထ၊ သျှ။ ၂၂၂။
ပတာကာ ဝဲဇယန္တိ သျှာက္ခေတနံ ဓူဇမတ္ထိ-
ယာမ်။ အမရ၊ ၁၀၊ ၉၉။ ပတာကာ (သြို့)
ပတျတေ ဗောချတေ ယောဓာဒိဘေဒေါ
နယာ။ ပတ+အာကန်။ ဝိ၊ ဂေါပရိ ဒေယေ
တြိကောဏာကာရေ စကြဘေဒေ စ။
ထောမ။ (ပဋ္ဌာဂ=ပဋ္ဌာဂါ=ပဋ္ဌာယာ-ပြာ)]
(၁) အလံ၊ တံခွန်။ (ယင်းသည် တံခွန်လုံး၊
တံခွန်ပြားဟု ၂-မျိုးရှိ၏။) (၂) ခုန်ပျံ-
လှည့်ပတ်-သွားနိုင်သော၊ သူ။

(၁) ကေဝလကပ္ပံ ဝေသာလိံ ပဋ္ဌာကံ
ပရိဟရေယျ။ ဝိ၊ ၂။ ၃၃၃။ ဥဿိတာနိ ပဋ္ဌာ-
ကာနိ၊ ရတနာနိ ဝိရောစယေ။ အပ၊ ၂။ ၂၆၀။
စတ္တာရိ ပဋ္ဌာကာနိ အာဏတ္တာနိ ဂမိဿန္တိ
ဘဏ္ဍတောရာဇဒေယျာနိ။ မိလိန္ဒ၊ ၉၅။ ဆတ္တန္တ-
ရေသု ဇော၊ ဇေန္တရေသု ပဋ္ဌာကာ၊ တေသံ
အန္တရန္တရာ ပပ္ပဒါမဝါသစုဏ္ဏဓမ္မာဒိဟိ သက္ကာ-

အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၄၀-၈-၄-အ-၈

ရာ အဟောသိ။ ဓမ္မ၊ ၁။ ၂၇၇။ ပဋ္ဌာကံ
ပရိဟရေယျန္တိ ဇေပဋ္ဌာကံ ဥက္ခိပိတော....
နဂရေ ယောသေန္တာ အာဟိန္တန္တိ။ ဝိမတိ၊ ၂။
၁၀၉။ ဓဇော ပဋ္ဌော။ ပဋ္ဌာကော ပဋ္ဌောတိ
သိဟဋ္ဌိယာ ဝဒန္တိ။ သီ၊ ၁။ သစ်၊ ၂။ ၁၃။ (-ဒိ၊
၃။ ၉၆။ မ၊ ၂။ ၄၂။ အံ၊ ၃။ ၂၉။ အပ၊ ၂။ ၂၁၉။
ပေဋ္ဌကော။ ၂၄၂။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၁၃၂။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၃၇၉၊
၄၂၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၇၄၊ ၂၅၅။ ဒိ၊ ၁။ ၂။ ၃၄၀။
ဒိ၊ ၁။ ၂။ ၁၀၀။ မ၊ ၁။ ၁။ ၂၀၊ ၂၃၉။ မ၊ ၁။ ၁။ ၆၃။
အံ၊ ၁။ ၁။ ၂၁၂။ ခုဒ္ဓကာ၊ ၁။ ၆၇-ဂ။ ဓမ္မ၊ ၁။
၂၇၉။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၂၉၆။ ထေရီ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၀။
အပ၊ ၁။ ၁။ ၉၀။ ဗုဒ္ဓဝိ၊ ၁။ ၅၁-၉။ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၀။
ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၁၃၅။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၂၇။ ကင်္ခါ၊ ၁။
သစ်၊ ၂၉၀။ ဒိ၊ ၁။ ၂။ ၁၉၀၊ ၂၀၃။ မ၊ ၁။ ၁။ ၃၃၃။
အံ၊ ၁။ ၁။ ၆၆။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၁၆။) (၂) ပဋ္ဌာကာ
ဝမ္ဗိနော သူရာ၊ အသိစမ္ပဿ ကောဝိဒါ။ ဇာ၊
၂။ ၂၁၅။ ပဋ္ဌာကာတိ အာကာသေ ပရိပတ္တန-
သမတ္တာ။ ဇာ၊ ၁။ ၆။ ၃၀၀။

ပဋ္ဌာစာရာ (ထိ) [ပဋ္ဌ+န+စရ+ဏ+အာ။
ပဋ္ဌ+အာစာရာ+အာ] ပဋ္ဌာစာရာ မည်သော
မိန်းမ၊ ပဋ္ဌာစာရာ မည်သော ရဟန်းမ။ “ပဋ္ဌာ-
စာရာ” ဟူသော အမည်သည် မိဘတို့ပေးအပ်
သော အမည်မဟုတ်၊ နောက်မှ ရရှိသော
အမည်ဖြစ်သည်။ မိဘတို့ပေးအပ်သော အမည်
သည် မည်သူဟူ၍ မသိသာမထင်ရှားခဲ့၊ သူမ
သည် ပဒုမုတ္တရဘုရားရှင်၏ လက်ထက်တော်၌
ဟံသာဝတီပြည်ဝယ် သူဌေးသမီးတယောက်
ဖြစ်ခဲ့သည်။ ပဒုမုတ္တရဘုရားရှင်က ဘိက္ခုနီမ
တပါးအား ဝိနည်းအရာ၌ ထူးချွန်သာလွန်
သဖြင့် ဝိနည်းဆောင် ဘိက္ခုနီမတို့တွင်
အမြတ်ဆုံး “ဝိနယဓရတေဒဂ်” ဘွဲ့ပေးသည်ကို
တွေ့မြင်ရ၍ သူသည်လည်း နောင်သောအခါ
ဤဘိက္ခုနီမကဲ့သို့ပင် “ဝိနယဓရတေဒဂ်ဘွဲ့ရှင်”
တယောက်ဖြစ်ရန် ဆုပန်ခဲ့သည်။ ဂေါတမ
ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်၌ ပဋ္ဌာစာရာ
ဟူသော အမည်ဖြင့် ဝိနယဓရတေဒဂ်ဘွဲ့ရှင်

ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ပဒုမ္မတ္တရတုရားရှင်က ဗျာဒိတ် စကား မိန့်ကြားလိုက်သည်။

ကဿ၊ ဘုရားရှင်၏ လက်ထက်တော်၌ ကာသိတိုင်း ဗာရာဏသီပြည်ဝယ် ကိကီမင်း ကြီး၏ သမီးတော် ခုနစ်ယောက်တို့တွင် တတိယမြောက် သမီးတော် ဖြစ်လာသည်။ အမည်အားဖြင့် “ဘိက္ခုနီ” ဟုခေါ်တွင်သည်။ အိမ်ထောင်မပြုဘဲအပျိုစင်ဘပဖြင့် ဗြဟ္မစရိယ အကျင့်ကို ကျင့်သုံး နေထိုင်လျက် သံဃာ့ အာရာမ ပရိဝုဏ်ကျောင်းတော်ကြီး ဆောက် လုပ်လှူဒါန်းခဲ့သည်။

ဤဂေါတမဘုရားရှင်၏ လက်ထက်၌ သာဝတ္ထိပြည်ဝယ် ကုဋေလေးဆယ် ကြွယ်ဝ ချမ်းသာသည့် သူဌေးတယောက်၏ သမီး ဖြစ်လာသည်။ ဘဒ္ဒိ-နှစ်အရွယ်တွင် အိမ်၌ အမှုကြီးငယ်ပြု လုပ်သည့် အလုပ်သမား တယောက်နှင့် မေတ္တာသက်ဝင်ချစ်ခင်မိသည်။ မိဘတို့က မျိုးတူ ဇာတ်တူ ဂုဏ်ချင်းတူသည့် သူတယောက်နှင့် ထိမ်းမြားလက်ဆက်ပေးရန် ကြံရွယ်သည်တွင် နှစ်ဦးသဘောတူ သာဝတ္ထိ ပြည်မှ ၃,၄-ယူဇနာ ဝေးကွာသည့် ရွာကလေး တရွာသို့ ထွက်ပြေးနေထိုင်ကြသည်။ ကိုယ်ဝန် သန္ဓေ ရင့်မာချိန်တွင် မိဘရပ်ဌာန် ပြန်သွား ကြရန် လင်ယောက်ျားအား ပြောကြားရာ အခွင့် မရသဖြင့် ကယောက်တည်း တိတ် တဆိတ် ထွက်လာခဲ့သည်။ လင်ယောက်ျား လည်း နောက်မှလိုက်လာခဲ့ရာ လမ်းခရီးမှာပင် ဘွေမိလေသည်။ သာဝတ္ထိပြည်သို့ မရောက်မီ လမ်းခရီးမှာပင် သန္ဓေသားကို ဖွားမြင်သဖြင့် ဆက်လက် မသွားကြတော့ဘဲ နေရပ်ရွာသို့ ပြန်လာကြတော့သည်။ တဖန် ဒုတိယကိုယ်ဝန် သန္ဓေ ရလေသော အခါမှာလည်း ထိုနည်း တူပင် မိဘရပ်ဌာန် အသွား လမ်းခရီးမှာပင် သန္ဓေသားကို ဖွားမြင်ပြန်သည်။ ဤအကြိမ် တွင် ညအချိန်လည်းဖြစ် မိုးလည်း ကြီးစွာ ရွာသွန်းနေသောကြောင့် မိုးလုံတဲငယ်တခု

ဆောက်လုပ်ရန် သစ်ဝါး စသည် ရှာဖွေခိုက် ယူစဉ် ယောက်ျားဖြစ်သူမှာ မြေကိုက်ခံရ၍ သေဆုံးသွားသည်။ ပဋာစာရာသည် ရောက် လာနှိုးနှင့် မျှော်ကိုးရင်းပင် မိုးစင်စင်လင်းခဲ့ သဖြင့် လင်ယောက်ျား သွားရာ လမ်းကို မှန်းဆ လိုက်ခဲ့ရာ သေဆုံးနေသည်ကို တွေ့ရ တော့သည်။ တယောက်တည်း အားကိုးရာမဲ့ သဖြင့် သားကြီးကို လက်ကဆွဲ သားငယ်ကို ပွေ့ချီလျက် ခရီးထွက်ခဲ့ရာ အစိရဝတီဖြစ်သို့ ရောက်သောအခါ သားကြီးကို ဤဘက်ကမ်း မှာ ထားခဲ့ပြီး သားငယ်ကို ဟိုဘက်ကမ်းသို့ ပို့ဆောင်သည်။ သားငယ်ကို ဟိုဘက်ကမ်းမှာ ထားခဲ့ပြီး သားကြီးကို ပြန်လည် ခေါ်ယူရာ မြစ်အလယ် အရောက်တွင် သိမ်းငှက် (ဝံလို ငှက်)သည် သားငယ်ကို သားတစ်ထင်၍ ထိုးသုတ် ချီယူ သွားသောကြောင့် လက်ကို မြှောက်ကာ ဟစ်အော် ခြောက်လှန့်သည်။ သိမ်းငှက်ကို လက်မြှောက် ခြောက်လှန့်သည် ကို သားကြီးက သူ့ကို ခေါ်သည်အထင်နှင့် မြစ်ဟင်း ဆင်းလိုက်ရာ ရေအဟုန်ဖြင့် မျော ပါသွားလေသည်။ လင်ယောက်ျားလည်းသေ၊ သား နှစ်ယောက်လည်း သေသဖြင့် ငိုယို မြည်တမ်းလျက် လာခဲ့ရာ သာဝတ္ထိပြည် မိဘ များ နေရာဌာနအနီးသို့ ရောက်ရှိသွားသည်။ မိဘများကို မေးမြန်းသောအခါ ထိုနေ့ညက ပင် မိုးသက်လေပြင်း တိုက်ခတ်သောကြောင့် အိမ်ပြိုကျကာ မိသားစုအားလုံး သေဆုံး ကုန်သည်ကို ကြားသိရပြန်သည်။ မိသားစု အားလုံး ထင်းပုံတခုတည်း၌ စုပြုံမီးသဂြိုဟ် သည့် မီးခိုးများပင် တလူလူ တက်ဆဲရှိသေး သဖြင့် မီးသဂြိုဟ်ရာ အရပ်သို့ အော်ဟစ်ပြေး သွားရာ ခါးဝတ်ကိုပင် မဆီးနိုင် မဝတ်နိုင် ရှိလေသည်။ ထိုအခါမှစ၍ “အဇ္ဈမ” ဖြစ်ကာ အဝတ်မပါ ဗလာကိုယ်လုံး လှည့်လည်သွား လာနေသောကြောင့် “ပဋာစာရာ = အဝတ်

မပါ သွားလာသူမ၊ အရှက်တရား ကင်းကွာ သူမ” ဟု လူအများက ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

တနေ့သောအခါ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ လူအများအား ဘုရားရှင် တရားဟောနေစဉ် ရောက်ရှိသွားရာ ဘုရားရှင်က “ချစ်သမီး ပဋာစာရာ-သတိတရား ထားလိုက်လော့” ဟု ကြင်နာသော ကရုဏာတော်ဖြင့် မိန့်တော် မူလိုက်သဖြင့် သတိတရားရကာ အရှက်ကြီး စွာဖြင့် ထိုင်ချလိုက်လေသည်။ ပရိသတ်ထဲမှ လူတယောက်ကပေးသည့်အပေါ်ခြံတဘက်ကို ဝတ်ကာ ဘုရားရှင်အား သူ၏ အဖြစ်အပျက် အားလုံးကို လျှောက်ထားလိုက်သည်။ ဘုရား ရှင်က “အစမကင် သံသရာတစ်ခု၌ ကျင်လည် ခဲ့ရစဉ် သားသမီး၊ လင်သား၊ မိဘနှစ်ပါး စသည်တို့ သေဆုံး၍ ငိုကြွေးခဲ့ရသော မျက် ရည်သည် သမုဒ္ဒရာလေးစင်းတို့၌ ရှိသည့် ရေ ထက်ပင် များပြားကြောင်း” ဟောကြားပြီး “သေမင်းနှိပ်စက်ခံရသူအဖို့ သားသမီး လင် သား မိဘဆွေမျိုးများသည် သေမင်းရန်ကို တွန်းလှန်တားဆီးနိုင်သည့် အားကိုးရာမဟုတ် ကြ၊ သားသမီးလင်သား မိဘ ဆွေမျိုးတို့၌ သေမင်းရန် တွန်းလှန်တားဆီးနိုင်သည့် စွမ်း အားမရှိကြ၍ အကြောင်းကိုကောင်းကောင်း သိမြင်ပြီးလျှင် အမျိုးကောင်းသား၊ အမျိုး ကောင်းသမီးသည် ကိုယ်ကျင့်တရား သီလကို စောင့်ထိန်းလျက်နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း လမ်း ကောင်းကေန် မှန်လှစွာသော မဂ္ဂင် ရှစ်ရပ် အကျင့်မြတ်လမ်းစဉ်ကို လျင်မြန်စွာသာ သုတ် သင်ရှင်းလင်း ကျင့်ဆောင်ရမည်” ဟု ဟော တော်မူလိုက်ရာ ပဋာစာရာသည် မဟာပထဝီ မြေမှုန့်ပမာဏ များပြားလှသော ကိလေသာ တို့ကို လောင်ကျွမ်းကုန်ခန်းစေလျက် သော-တာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ကို ရရှိကာ သောတာပန်ဖြစ် သွားသည်။ သောတာပန်ဖြစ်ပြီးနောက် ဘုရား ရှင်ထံ ဘိက္ခုနီမပြုပေးရန် ခွင့်ပန်သဖြင့် ဘုရား ရှင်က အခြားဘိက္ခုနီမတို့အား ဘိက္ခုနီပြု

ပေးစေသည်။ မကြာမြင့်မီမှာပင် ပဋိသမ္ဘိဒါ လေးပါးတို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်ကိုရရှိကာ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တရဟန္တာမတပါး ဖြစ်လေသည်။ နောင်သောအခါ ဝိနည်းအရာ၌ တူးချန် သာလွန်သဖြင့်ဝိနည်းဆောင်ဘိက္ခုနီမတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး “ဝိနယဓရတေဒဂ” ဘွဲ့ကို ရရှိသည် (အပ၊ ၂။ ၂၃၆-၉။ အ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၅-၇။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၃၇၊ ၄၄၂။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၁၁-၅။)။ ပဋာစာရာ၏ သောကငြိမ်း ကြောင်းတရားကောင်းများကို ကြားနာရသ ဖြင့် များစွာသောဘိက္ခုနီမတို့သည် သောက ကင်းပျောက်၍ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက် ကြရသည် (ထေရီ၊ ၂၉၂-၃။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ၊ ၄၉၊ ၅၁-၃၊ ၂၃-၈၊ ၁၆၇-၈။)။ (ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၄၂-၌ “ပဋိတာစာရတ္တာ ပဋာစာရာတေဝ ပညာ-ယံ” ဟု ရှိ၏။ အရှင်သာရဒဿိ၏ ဓမ္မပဒအဋ္ဌ-ကထာနိဿယ ဒုတိယတွဲ ‘နှာ-၆၁၈’၌ “ပဋိ-တာစာရတ္တာ = လိမ္မာသော အကျင့်ရှိခြင်း ကြောင့်၊ ပဋာစာရီတေဝ = ပဋာစာရီဟူ၍သာ လျှင်” ဟု အနက်မြန်မာပြန်ဆို၏။ အရှင်စန္ဒိမာ ၏ ဓမ္မပဒဝတ္ထုတော်ကြီး တတိယတွဲ ‘နှာ- ၁၃၆’၌ “ရှောင်တခင် လျင်မြန်သော အကျင့်ရှိ သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ပဋာစာရီ ဟူ၍သာ လျှင် အမည်ထင်ရှားလေ၏” ဟု ဆို၏။)

ပဋာစာရာ^၂ (ထိ) [ပဋာစာရာ+ဏ+အာ] ပဋာ- စာရာ၏ တပည့်မ ပဋာစာရာ။ ပဉ္စသတာ ပဋာစာရာတိ ပဋာစာရာယ ထေရီယာ သန္တိ-ကေ လဒ္ဓဩဝါဒတာယ ပဋာစာရာယ ဝုတ္တံ အဝေဒိသုန္တိ ကတော “ပဋာစာရာ”တိ လဒ္ဓ-နာမာ ပဉ္စသတာ ဘိက္ခုနီယော။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ။ ၁၂၈။

ပဋာစာရာ^၃ (ထိ) [ယဒိစ္ဆာနာမ်?] နိာဏ္ဍာန် သမီး ပဋာစာရာ။ တေသံ သံဝါသမန္နာယ စတသော ဓိတရော ဇာတာ၊ ကော သစ္စာ နာမ၊ ကော လောလာ နာမ၊ ကော ပဋာစာရာ နာမ၊ ကော အာစာရဝတိ နာမ၊ တာပိ ပဏ္ဍိ-

တာဝံ အဟေသံ။ မဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၀။ ဤပဋာစရာသည် ဝေသာလီပြည် နိဂဏ္ဌယောကျ်ားနှင့် နိဂဏ္ဌမိန်းမတို့၏ သမီးဖြစ်သည်။ သစ္စပရိမိတ်၏ အစ်မဖြစ်သည်။ ညီမလေးယောက် ရှိ၍ မိဘတို့ထံမှ ပါဒရေးရာများ သင်ယူတတ်မြောက်သည့် ပညာရှင်တယောက် ဖြစ်သည်။ ညီမ လေးယောက်တို့သည် မိဘမျိုးရိုးဓလေ့ထုံးစံအတိုင်း ပရိမိတ်မများ ပြုလုပ်၍ ဝါဒချင်း ယှဉ်ပြိုင်ရန် ဇမ္ဗုဒိပ်တစ်ခုလုံးလည်ကြသည်။ ဝါဒချင်း ယှဉ်ပြိုင်သည့် အိမ်နေသူ လူယောကျ်ားဖြစ်၍ မိမိတို့က ရှုံးနိမ့်လျှင် ထိုသူ၏ ခြေရင်းအလုပ်အကျွေးဇနီးသည် ဖြစ်ကြရမည်။ အိမ်နေသူမဟုတ်ဘဲ ရှင်ရဟန်းဖြစ်လျှင် ထိုရဟန်း၏ တပည့်ခံ၍ ရဟန်းမ ပြုလုပ်ကြရမည်။ ဤသို့ဖြင့် လှည့်လည်ခဲ့ကြရာ သာဝတ္ထိပြည်သို့ ရောက်ရှိလာသည်။ မြို့အဝင်တံခါးပေါက်၌ “သူတို့နှင့် ဝါဒချင်း ယှဉ်ပြိုင်ဝံ့သူသည် ဤသံဃုကို နင်းချေ ဖျက်ဆီးလော့” ဟု ပြောဆို၍ သံဃုထက်၌ သပြေခက်ဘဲခွန်စိုက်ထူထားလိုက်သည်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည် မြို့တွင်းသို့ ဆွမ်းခံဝင်အလာသို့ အကြောင်းအရာကို သိရ၍ ကလေးသူငယ်များကို သူ့အမိန့်ဖြင့် နင်းချေ ဖျက်ဆီးခိုင်းကာ “ဇေတဝန်ကျောင်းဘော်သို့ ဝါဒပြိုင်လာကြရန်” မှာကြားထားခဲ့သည်။ ညီမ လေးယောက်တို့သည် မြို့နေသူလူထုပရိသတ်ကိုပါ ဖိတ်ခေါ်၍ ဝါဒချင်းပြိုင်ရန် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်သို့ သွားကြသည်။ ဝါဒပြိုင်ပွဲ၌ သူတို့၏ မေးမြန်းတိုင်းသော ဝါဒရေးရာ ပြဿနာများကို အရှင်သာရိပုတ္တရာဖြေဆိုနိုင်၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ တုံ့ပြန်မေးခွန်း တစ်ခုကိုပင် သူတို့မဖြေနိုင်ကြဘဲ ရှုံးနိမ့်သွားကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ညီမလေးယောက်တို့သည် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ အဆုံးအမကို ခံယူလျက် ဘိက္ခုနီသံဃာတို့၌ ရဟန်းမများ ပြုလုပ်လိုက်ကြသည်။ ဉာဏ်ရည်ထက်မြက်သည့် ပညာရှင်များ

ဖြစ်သည့် အလျောက် ကာလ မကြာမီမှာပင် ရဟန္တာမများ ဖြစ်ကြလေသည်။ (မဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၀-၂)။

ပဋာစရာထေရီ(ထီ) [ပဋာစရာ+ထေရီ] ပဋာစရာမည်သော ထေရီမ။ ပဋာစရာထေရီသန္ဓာယ ဝဒတိ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ၊ ၅၁။ (-၁၂၁-၅။)

ပဋာစရာနုသာသနီ (ထီ) [ပဋာစရာ+အနုသာသနီ] ပဋာစရာထေရီ၏-အဆုံးအမ-ဩဝါဒ။ တဿာဟံ ဝစနံ သုတော၊ ပဋာစရာနုသာသနီ။ ထေရီ၊ ၃၉၉။ ပဋာစရာနုသာသနီ၌ ပဋာစရာယ ထေရီယာ အနုသိဋ္ဌိ။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၆၈။

ပဋာဏိ=ဏိ (ထီ) [ပဝိ+အာဏိ=ဏိ] (၁) စုံ။ (အရာဝတ္ထုကို စူးဝင်နိုင်သည့် ဆူး၊ ငြောင့်၊ ခလုတ်၊ သံ၊ သတ်-စသည်။ ရှေးဝေါဟာရအားဖြင့် ‘မယ်နု၊ တံကျင်၊ တံသင်း’ ဟု ခေါ်၏။) (၂) စုံ၊ ပြန်၊ ဆန့်ကျင်ဘက်စုံ၊ စူးဝင်နေသော စုံကို ရိုက်ထုတ်ကြောင်း ဖြစ်သော အခြားစုံ။ (၁) ပဋာဏိ(ဏိ) ဒိန္နာ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၆၇။ ကင်္ခါ၊ ၂၀၆။ ပဋာဏိ ဒိန္နာ ဟောတိတံ မဉ္ဇုပိဋ္ဌာနံ ပါဒသိခါသု အာဏိ ဒိန္နာ ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄၂။ ၄၉။ ပဋိပက္ခဘူတာ အာဏိ ပဋာဏိ။ ကင်္ခါ၊ ၄၆။ ၃၇၀။ (၂) ဒေဝတာ ပဌမဗ္ဗိတံ အာဏိ ပဋာဏိယာ နိဟရန္တိ ဝိသ။ သံ၊ ၄၁။ ၃၀၃။ (၁) (၂) ဘဂဝတာ ပန သဒ္ဓိ ပဋာဏိ ဝိယ ပဋိဝိရုဓေါ အဋ္ဌာသိ။ မဋ္ဌ၊ ၂။ ၃။ (-သီ၊ ၄၆။ ၁။ ၃၄၇။)

ပဋာဏိ=ဏိ၂ (တိ) [ပဋာဏိ=ဏိ+အ] ငြောင့်-တံကျင်-သဖွယ်ဖြစ်သော ဆန့်ကျင်ဘက်၊ စုံ၊ ပြန်သဖွယ်ဖြစ်သော ဆန့်ကျင်ဘက်။ ပဋိလောမဝတ္ထိနောတိ ပဋာဏိ ဟုတွာ ပဝတ္တနကာ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၉၈။ ဘဂဝတော ပဋာဏိ ဟုတွာ ဝဒတိ။ သံ၊ ၄၁။ ၂၀၈။

ပဋာဏိက(တိ) [ပဋာဏိ+ဣက] ငြောင့်-တံကျင်
-သဖွယ်ဖြစ်သော ဆန့်ကျင်ဘက်၊ စိုးပြန်
သဖွယ်ဖြစ်သော ဆန့်ကျင်ဘက်။ ပဋိပုရတိတံ
ပဋာဏိကဘာဝေန တိဋ္ဌတိ။ ဒီ၊ဋီ၊ဉ။ ၂၆၆။ အံ၊
ဋီ၊ဉ။ ၃၀၈။

ပဋာဏိကဂဟဏ (န) [ပဋာဏိက+ဂဟဏ] ဆန့်
ကျင်ဘက်စကားကို ယူခြင်း။ ပဋာဏိကဂဟဏံ
ဂဟေတွာ ဧကပဒေနေဝ တံ နိဿဒ္ဓမကာသံ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄၂၂။ ဝစနဿ ပဋိဝိရုဒ္ဓဝစနံ
ပဋာဏိကဂဟဏံ။ မူလဋီ၊၁။ ၁၈၃။

ပဋာဏိ(ဏိ)ဘူတ (တိ) [ပဋာဏိ(ဏိ)+ဘူတ]
ငြောင့်-တံကျင်-သဖွယ်ဖြစ်သော၊ စိုးပြန်
သဖွယ် ဖြစ်သော။ သာသနဿ အနုလော-
မတ္တာ ဝိသုကံ ပဋာဏိဘူတံ ဒဿနန္တိ ဝိသုက-
ဒဿနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၇၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၃၃၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။
၁၉၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၈၉။ တတြ ဥပမံ ဒဿေတိ
“ပဋာဏိဘူတ”န္တိ ဣမိနာ။ ပဋာဏိသင်္ခါတံ
ကီလံ ဝိယ ဘူတန္တိ အတ္ထော။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။
၃၄၇။ (-မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၃၆၄။ သာရတ္ထ၊၁။ ၂၅၃။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၁၅။ ဒီ၊ဋီ၊၁။ ၃၀၆။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊ ၂။
၂၆၈။)

ပဋာဏိကရ (တိ) [ပဋာဏိ+ကရ+အ] ဆန့်ကျင်
ဘက် ပြုတတ်သော။ ပဋိလောမကရာတိ ပဋာ-
ဏိကရာ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၅၀။

ပဋာဏိဒဿန (န) [ပဋာဏိ+ဒဿန] ငြောင့်-
တံကျင်-သဖွယ်ဖြစ်သော ကြည့်ရှုခြင်း၊ စိုးပြန်
သဖွယ် ဖြစ်သော ကြည့်ရှုခြင်း။ ဝိသုကဒဿ-
နာတိ ပဋာဏိဒဿနတော။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၃၄၅။

ပဋိအက္ခာတ (တိ) [ပတိ+အက္ခာတ] ပယ်အပ်-
စွန့်အပ်-ချအပ်-သော။ ပစ္စက္ခာတ (၂)
ကြည့်။

ပဋိအဂ္ဂိ (ပု) [ပတိ+အဂ္ဂိ] မီးကြို၊ ကြိုမီး၊
ကြိုတင်၍ အပ်သော မီး။ တဿ အဂ္ဂိနော
ပဋိအဂ္ဂိ ဒါတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၄၃၀။
ပဋိဂ္ဂိ-လည်းကြည့်။

ပဋိအတ္တိက (ပု) [ပတိ+အတ္တိက] ဆန့်ကျင်
ဘက်ကို အလိုရှိသောသူ၊ ရန်သူ။ ပစ္စတ္တိက-
ကြည့်။

ပဋိအဒါသိ (ကြိ) [ပတိ+ဒါ+ဤ။ ‘သ’လာ။]
တဖန်-ပြန်-ပေးပြီ။ “တေန ဟိ ဂဏှထ ဝေါ
သိဒ္ဓတ္ထကေ၊ နေတံ မမ ပုတ္တဿ ဘေသဇ္ဇ”န္တိ
ပဋိအဒါသိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄၄၄။

ပဋိအယန (န) [ပတိ+ဣ+ယု] (၁) အတု-
တကွ-တပြိုင်နက်-ဖြစ်ခြင်း။ (တိ) (၂)
ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်သော။ (၁)
“ပဋိစွာ”တိ ဧတ္ထ လဗ္ဘမာနံ ယံ ပဋိအယနံ
ပဋိဂမနံ အတ္ထတော ပဋိဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ တဉ္စ
ဂစ္ဆန္တာဒိအပေက္ခာယ ဟောတိ။ အနု၊ဋီ၊၃။
၂၇၀။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိ(တိ)အယနဋ္ဌ (ပု) [ပဋိ(တိ)အယန+အတ္ထ]
ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော-
အနက်-သဘော။ ရောဂဿ ပဋိအယနဋ္ဌေန
ပစ္စယော၊ ပစ္စနိကဂမနဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။ ၃၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၄၁၁။ ရောဂဿ
ပဋိပက္ခဘာဝေါ ပဋိအယနဋ္ဌော။ တေနာဟ
“ပစ္စနိကဂမနဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော”တိ၊ ဝုပ-
သမနဋ္ဌေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။
၆၃။ ရောဂဿ ပတိအယနဋ္ဌေန ဝါ ပစ္စယော။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၃။

ပဋိအာဂစ္ဆ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဂမ+အ+ဟိ]
တဖန်-ပြန်-လာလော့။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိ(တိ)အာဂစ္ဆတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဂမ+
အ+ဟိ] (က) တဖန်-ပြန်-လာ၏။ (ခ)
ရှေးရှုလာတတ်၏။ (က) ပေါရိသာဒေန
“ဂစ္ဆာ”တိ အနုညာတော ဒေဝတာနံ အာနု-
ဘာဝေန သောတ္ထိ ပဋိအာဂစ္ဆ ပုတ္တာတိ
ဝဒတိ။ ဇော၊ဋ္ဌ၊ ၅။ ၃၁။ (ခ) အာဂစ္ဆတိတိ
ယော တေန ဒဋ္ဌော၊ တံ ပတိအာဂစ္ဆတိ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂။

ပဋိအာဂမနကာလ (ပု) [ပဋိအာဂမန+ကာလ]
တဖန်-ပြန်-လာရာ-အခါ။ တဖန်-ပြန်-
လာသောအခါ။ ပဋိက္ခမနကာလေတိ ပိဏ္ဏာယ
စရိတွာ ပဋိအာဂမနကာလေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၇။

ပဋိအာနယ (တိ) [ပတိ+အာ+နိ+ဏ]တဖန်-
ပြန်-ဆောင်ယူအပ်-ဆောင်ယူနိုင် - သော။
ခမ တဿ မဟာရာဇ၊ ပါဏာနပဋိအာနယာ။
ဇာ၊၁။၂၁၂။ န ပဋိအာနယာတိ မတဿ နာမ
ပါဏာ ပဋိအာနေတုံန သက္ကာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၂။

ပဋိအာနေတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+နိ+အ+တိ]
တဖန်-ပြန်-ဆောင်ယူ၏။ ဣမာနိ တိဏိ
ဂစ္ဆန္တိ နိဝါရေန္တိ၊ ဂဘံ ပဋိအာနေန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၃၇။

ပဋိအာနေတုံ (ကြိဝိ) [ပတိ+အာ+နိ+တုံ]
တဖန်-ပြန်-ဆောင်ယူခြင်းငှာ။ ပဋိအာနယ-
ကြည့်။

ပဋိအာနေန္တိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+နိ+အ+အန္တိ]
တဖန်-ပြန်-ဆောင်ယူကုန်၏။ ပဋိအာနေ-
တိ-ကြည့်။

ပဋိအာရောပန (တိ) [ပတိ + အာ + ရူဟ+
ဏေ+ယု] တဖန် - အပြစ်တင် - စောဒနာ
-သော၊ သူ။ ပစ္စာရောပန (၂) ကြည့်။

ပဋိအာရောပေတံ (ကာကြိ) [ပတိ+အာ+
ရူဟ+ဏေ+တံ။ ဟ-ကို ပ-ပြု] တဖန် အပြစ်
သို့ ရောက်စေ၏။ တဖန်-အပြစ်တင်-စောဒ-
နာ - ၏။ တံ တာဝ ပဋိကရောဟိတံ ဧဝံ
ပဋိအာရောပေတံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၀။ (-အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၄၉၃။)

ပဋိအာသပ္ပန္န (တိ) [ပတိ+အာ+သပ္ပ+အ+
အန္တိ] တဖန်-ပြန်-ပြောင်းရွှေ့သော၊ သူ။
ပစ္စာသံသရန္တ-ကြည့်။

ပဋိအာဟရတိ (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဟရ+အ+
တိ] (၁) ဆောင်ယူ-ဖြစ်စေ-၏။ (၂)

တဖန်-ပြန်-ဆောင်ယူလာ၏။ ပြန်ပို့၏။ (၁)
အပ္ပသန္နာနံ သတ္တာနံ ပသာဒံ ပဋိအာဟရတိ။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၄၄။ (၂) ယေဟိ ဂဟိတာနိ၊ တေ
ပဋိအာဟရန္တု။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၃။

ပဋိအာဟရန္တု (ကြိ) [ပတိ+အာ+ဟရ+အ+
အန္တိ]တဖန်-ပြန်-ဆောင်ယူလာကုန်လော့၊
ပြန်ပို့ကုန်လော့။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဥက္ကဏ္ဍိတ (တိ) [ပတိ+ဥ+ကဋ္ဌိ+တ]တဖန်-
ပျင်းရိ-ငြီးငွေ့-သော၊ သူ။ အယံ ပဋိဥက္ကဏ္ဍိ-
တော ဘဝိဿတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၅။

ပဋိဥက္ခိပတိ (ကြိ) [ပတိ+ဥ+ခိပ+အ+တိ]
တဖန်-ပြန်-ချထား၏။ ဒယမာနံ အလာတံ
အဂ္ဂိကပါလာဒိတော ဗဟိ ပတိတံ အဝိဇ္ဇာ-
တမေဝ ပဋိဥက္ခိပတိ၊ ပုန ယထာဌာနေ ဌပေ-
တိတိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊၁။၁၂၆။

ပဋိဥပ္ပဇန (န) [ပတိ+ဥပ္ပဇန] အတူ-တကွ-
ပြု၍ဖြစ်ခြင်း၊ တပြိုင်နက်ဖြစ်ခြင်း။ ဂမနံ ဝါ
ဥပ္ပတ္တိ ဝေါတိ ဂစ္ဆန္တဿ ပဋိဂမနံ ဥပ္ပဇန္တဿ
ပဋိဥပ္ပဇနံ သမာနကိရိယာ။ မူလဋီ၊၃။၂၀၀။

ပဋိဥပ္ပဇမာန (န) [ပတိ+ဥပ္ပဇမာန] အတူ-
တကွ-ပြု၍ဖြစ်ခြင်း၊ တပြိုင်နက်ဖြစ်ခြင်း။
ပဋိအယန-ကြည့်။

ပဋိသေန္တ (တိ) [ပတိ+ဣသ+အ+အန္တိ]
အသီးသီးသော - အကျိုးအကြောင်း -
အကြောင်းအရာ -တို့ကို-စူးစမ်း-ရှာဖွေ-
သော၊ သူ။ ပဋိသေန္တော(ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၇)တိ
ပတိ ပတိ အတ္ထေ သေန္တော ဝိမံသန္တော။
ဒီ၊ဋီ၊၃။၁၅၉။ ပစ္စေသန္တ-လည်းကြည့်။

ပဋိကံသ (တိ) [ပတိ+ကသ+အ၊နိဂ္ဂဟိတံလာ။]
လွန်ကဲသော။ ပဋိလိယမာနေနာတိ ပဋိကံ-
သေန ဝိသေသနေန ဝိလိယမာနေန ကာယေ-
န။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၇၂။

ပဋိကခံတိ (ကြိ) [ပတိ+ကခိ=ကခံ+အ+တိ။

ကခိ ဣစ္ဆာယံ။ ဓနံ ကခံတိ။ အဘိကခံတိ။ နိတိ။

ဓာ။ ၂၃။ ကခိ ကခိစ္ဆသံသယေ။ ဓာတုတ္ထ။]

(က) မျှော်လင့်-တောင့်တ-အလိုရှိ-၏။

(ခ) မျှော်လင့်-စောင့်ဆိုင်း-၏။ (က)

ကထည ဘိက္ခဝေ အနာဂတံ ပဋိကခံတိ။

မ၊ ၃။ ၂၂၇။ (-မ၊ ၂။ ၃၄၀။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၇၁။ မ၊

၄။ ၃။ ၂၆၉။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၆၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၄၃။

မဟာနိ၊ ၄။ ၄၀၅။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၆၂။) ပဋိကခံန္တိ

-အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၇။ ပဋိကခံမ- သံ၊ ၁။ ၂၂၀။

အတိတံ နာနာဂမေယျ။ နပဋိကခံ အနာ-

ဂတံ။ မ၊ ၃။ ၂၂၆။ ၂၃၃။ နပဋိကခံတိ တဏှာ-

ဒိဋ္ဌိဟိ န ပတ္တေယျ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၇၀။ (ခ)

ကာလည ပဋိကခံမိ၊ နိဗ္ဗိသံ ဘတကော

ယထာ။ ထေရ၊ ၃။ ၃၀၇။ ကာလည ပဋိကခံမိတိ

ပရိနိဗ္ဗာနကာလံ အာဂမေမိ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။

၂၁၇။ (-ထေရ၊ ၂။ ၇၀၊ ၃၀၄၊ ၃၄၅။ ဇာ၊ ၃။ ၆၆။

မိလိန္ဒ၊ ၄၅။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၉၉။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၆။

ဥဒါန၊ ၄။ ၁၅၀။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၁။ ထေရ၊ ၄။

၁။ ၄၀၇။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၅။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၆။)

ပဋိကခန္တိ (တိ) [ပတိ+ကခိ=ကခံ+အ+အန္တိ]

မျှော်လင့်-တောင့်တ-အလိုရှိ-သော၊ သူ။

အနာဂတံ ပဋိကခန္တော ပစ္စာသရတိ။

သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၉။ နိဗ္ဗေသံ ဝေတနံ ပဋိကခ-

န္တော ဘတပရိသော ယထာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၃။

ပဋိကခန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ကခိ=ကခံ+အ+အန္တိ]

မျှော်လင့်-တောင့်တ-အလိုရှိ-ကုန်၏။ ပဋိ-

ကခံတိ(က)ကြည့်။

ပဋိကခံန (တိ) [ပတိ + ကခိ=ကခံ+အ+

မာန]မျှော်လင့်-တောင့်တ-အလိုရှိ-သော။

ဖုသနဋ္ဌာနံ အပ္ပတ္တံ အဿာသံ ဝါ ပဿာသံ

ဝါ ပဋိကခံမာနံ ပစ္စာသိသမာနံ စိတ္တံ။ ပဋိသံ၊

၄။ ၂။ ၇၃။

ပဋိကခံနိမိတ္တ (န) [ပဋိကခံ+နိမိတ္တ] ယုံမှား

ခြင်း- သံသယ - ဟူသော အကြောင်း။

ပါဠိကခိတဗ္ဗန္တိ ဣစ္ဆနဋ္ဌေန ပါဠိကခိတဗ္ဗံ။

န ပဋိကခံနိမိတ္တေနာဝိ အာဟ “အပဿ-

ဘာဝိတိ အတ္ထော” တိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၉။

ပဋိကခံမ (ကြိ) [ပတိ+ကခိ=ကခံ+အ+မ]

မျှော်လင့်-တောင့်တ-အလိုရှိ-ကုန်၏။ ပဋိ-

ကခံတိ (က) ကြည့်။

ပဋိကခံမိ (ကြိ) [ပတိ+ကခိ= ကခံ+အ+မိ]

မျှော်လင့်-စောင့်ဆိုင်း-၏။ ပဋိကခံတိ (ခ)

ကြည့်။

ပဋိကခိတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ကခိ=ကခံ+တဗ္ဗ]

မျှော်လင့်-တောင့်တ- အလိုရှိ-အပ်သော။

ပါဠိကခံန္တိ ပဋိကခိတဗ္ဗံ ဣစ္ဆတဗ္ဗံ၊ အဝဿ-

ဘာဝိတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၉။ (-မ၊ ၄။ ၁။

၃၀၅။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၈။)

ပဋိကခိတွာ (ကြိဝိ) [ပတိ+ကခိ=ကခံ+တွာ]

မျှော်လင့်-တောင့်တ-အလိုရှိ-၍။ ယံ ပန

သုနဓသုကရကုက္ကုဋ္ဌကာကာဒိသုယသကဿ-

စိသမ္ပတ္တဿ ဖလံ ပဋိကခိတွာ ဟာဝပတ္တံ

ဒိန္နံ။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၂၃။ ဖလံ ပဋိကခိတွာတိ....

ဖလံ ပစ္စာသိသိတွာ။ မ၊ ၄။ ၃။ ၄၀၉။

ပဋိကခေ (ကြိ) [ပတိ+ကခိ=ကခံ+အ+ယေ]

မျှော်လင့်- တောင့်တ-အလိုရှိ-ရာ၏။ ပဋိ-

ကခံတိ(က)ကြည့်။

ပဋိကစူ(ကြိဝိ) [ပတိ+ကရ+တွာ။ ပဋိကစေဝါ-

(ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၈၃)တိ ပဌမံ ကတွာ ဝေ။ ပါစိတ်၊

ယော။ ၆၄။] ရှေးဦးစွာ၊ ရှေးဦးစွာ ပြု၍၊

မရောက်မီ၊ မတိုင်မီ၊ ငြိတင်၍။ ပဋိကစေဝ

ဝဿိကသဒ္ဓိကစိဝရံ ပရိယေသန္တိ။ ဝိ၊ ၁။

၃၆၄။ တေဉ္စ သလ္လံ ပဋိကစူ ဒိသွာ။ အံ၊ ၁။

၃၃၄။ တေဉ္စ သလ္လံ ပဋိကစူ ပဿတော။

ဥဒါန၊ ၁၆၆။ ပဋိကစေဝံ န တိကိဉ္စာပေဟိ။

ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၀။ ပဋိကစေဝါတိ ပုရေသယံ။ ဝိ၊

၄။ ၂။ ၂၉၇။ ဒီဗ္ဗေဝ ဓမ္မေ ပဋိကစူ အညံ အာ-

ရာဓေတိ (သံ၊ ၃။ ၆၃) တိ အရဟတ္တံ အာရာ-

ဓမ္မန္တော ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ အာ-
ရာဇေတိတဉ္စ ခေါပဋိကစူ၊ အသမ္ပတ္တေယေပ
မရဏကာလေတိ အတ္တော။ သံ၊ဠ၊၃။၁၈၁။
ပဋိကစူ ဒိသ္မာတိ ပုရေတရံ ဗောဓိမူလေယေဝ
ဒိသ္မာ။ အံ၊ဠ၊၂။၂၇၄။ တေဉ္စ သလ္လံ ပဋိကစူ
ပဿတောတိ...ပဋိကစူ ပုဗ္ဗေယေပ ဝိပဿနာ-
ပညာယ ပဿတိ။ ဥဒါန၊ဠ၊၃၁၅။ ပဋိကစူ-
ဝါတိ ဂဏ္ဍပုဂ္ဂါဒနတော ပဌမမေဇ။ သာရတ္ထ၊
၁။၄၅၀။ ပဋိကစူတိ ပဂေဝ။ သံ၊ဠ၊၂။၄၂၄။
(-ဝိ၊၂။၆၄။ ဝိ၊၃။၂၁၁၅၄။ ဝိ၊၄။၃၁၆။
ဒိ၊၂။၉၉၊၁၂၉။ သံ၊၁။၅၆။ သံ၊၃။၁၄၁။ အံ၊
၁။၂၃၁။ အံ၊၂။၉၁။ အံ၊၃။၁၄၆။ ထေရ၊
၃၀၂။ မဟာနိ၊ဠ၊၄။ မိလိန္ဒ၊၄၈။ ဝိ၊ဠ၊၂။၆၁။
ဝိ၊ဠ၊၃။၈၃။ ဝိ၊ဠ၊၄။၆၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၂၇။
ဒိ၊ဠ၊၁။၂၂၁။ ဒိ၊ဠ၊၂။၂၇၄။ မ၊ဠ၊၂။၉၅။
မ၊ဠ၊၃။၆၂။ အံ၊ဠ၊၂။၂၁၄။ အံ၊ဠ၊၃။၂၃၈။
အဘိ၊ဠ၊၂။၄၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၈။ ဓမ္မ၊ဠ၊၁။
၃၉၇။ ဓမ္မ၊ဠ၊၂။၁၉၈။ သုတ္တနိ၊ဠ၊၁။၂၃၄။
သုတ္တနိ၊ဠ၊၂။၄၇။ ဝိမာန၊ဠ၊၅။၈။ ထေရ၊ဠ၊၂။
၁၈၄-၅။ ထေရီ၊ဠ၊၁၄၈။ အပ၊ဠ၊၁။၁၈၆။
အပ၊ဠ၊၂။၂၃၁။ စရိယ၊ဠ၊၃၁၈။ ဇာ၊ဠ၊၄။
၁၆၈။ ဇာ၊ဠ၊၅။၂၄၈။ သာရတ္ထ၊၁။၄၃။ သာ-
ရတ္ထ၊၃။၁၆၆။ ဝိမတိ၊၂။၁၃၀။ ကင်္ခါ၊ဠ၊၁။
၃၃၅။ ဒိ၊ဠ၊၁။၂၃။ သိ၊ဠ၊၁။၁၆၆။ သံ၊ဠ၊
၂။၅၂။ အံ၊ဠ၊၃။၃၄၅။)

ပဋိကဏ္ဍက (ပ) [ပတိ+ကဏ္ဍက] ဆန့်ကျင်
ဘက်ရန်သူ။ သန္တော ပဋိသေနိံ ပဋိမလ္လံ
ပဋိကဏ္ဍကံ ပဋိပက္ခံ န ကရေန္တိ။ မဟာနိ၊
၃၁၁။ ပဋိကဏ္ဍကန္တိ ပဋိဝေရိံ။ မဟာနိ၊ဠ၊
၃၇၂။ (-အဘိ၊ဠ၊၃။၁၁၁။ ဓမ္မ၊ဠ၊၂။၂၇။
ဇာ၊ဠ၊၁။၂၀၂၊၅၃၄။)

ပဋိကဏ္ဍက (ပ) [ပတိ+ကဋိ+ဏ္ဍ]ထိုးဖောက်
-စူးဝင်-ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိကဏ္ဍကရ (တိ) [ပဋိကဏ္ဍက+ကရ+အ]
ထိုးဖောက်-စူးဝင်-ခြင်းကို ပြုတတ်သော။

ယေ ပဋိသေနိကရာ ကိလေသာ ပဋိလောမ-
ကရာ ပဋိကဏ္ဍကရာ ပဋိပက္ခကရာ၊ တေ
နတ္ထိ။ မဟာနိ၊ ၁၃၃။ ပဋိကဏ္ဍကရာတိ
ဝိနိဝိဇ္ဇနကရာ။ မဟာနိ၊ဠ၊၂၇၀။

ပဋိကတ (တိ) [ပတိ+ကရ+တ] (ပြတိက္ခတ
-သံ။ ပဋိကယ-ပြာ။) တဖန် ပြုအပ်
သော။ (က) ကုစား- ကုသ- အပ်သော။
(ခ) တုံ့ပြန်ပြုအပ်- ကျေးဇူး ဆပ်အပ်-
သော။ (ဂ) တုံ့ပြန်ပြုအပ်-လက်စားချေ
အပ်-သော။ (က) ယံ ခေါသော အာဇု-
သော ဘိက္ခု အာပတ္တိံ အာပန္နော၊ သာဿ
ယထာဓမ္မံ ပဋိကတ။ ဝိ၊၃။၂၇၇။ (-ဝိ၊ဠ၊၃။
၃၆၀။ ပဇိရ၊၅၁၃။) (ခ) န တေဝ ဘိက္ခဝေ
မာတာပိတုနံ ကတံ ဝါ ဟောတိ ပဋိကတံ
ငါ။ အံ၊၁။၆၃။ (-အံ၊ဠ၊၂။၂၈။) (ဂ) ယော
ဝေ ကတေ ပဋိကတေ၊ကိဗ္ဗိသေ ပဋိကိဗ္ဗိသေ။
ဇာ၊၁။၁၁၅။ ဇာ၊ဠ၊၃။၁၂၄။

ပဋိကတကိစ္စကာရီ (တိ)[ပတိ+ကတကိစ္စကာရီ]
ကြိုတင်၍-ပြုသင့်-ပြုထိုက်- သော- အမှု-
ကိစ္စ-ကို ပြုလေ့ရှိသော၊ သူ။ တံ တာဒိသံ
ပဋိကတကိစ္စကာရိံ၊ န တံ ကိစ္စကာလေ
ဗျဓေတိ။ ဇာ၊၁။၂၄၅။ ပဋိကတကိစ္စကာရိန္တိ
ပဋိကစေဝ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စကာရိနံ၊ဇာ၊ဠ၊၄။၁၆၈။

ပဋိကတ္တဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ကရ+တဗ္ဗ] ပြုအပ်
သော။ သန္တိ ပဋိဿဝကမ္မန္တိ ဒေဝတာယာဇ-
နာယ ယာ သန္တိ ပဋိကတ္တဗ္ဗာ၊ တဿာပဋိ-
ဿဝကရဏံ။ သိ၊ဠ၊၁။၃၇၆။ (-ဒိ၊ဠ၊
၁။၁၃၁။)

ပဋိကတ္တတ (တိ) [ပဋိကာ+အတ္တတ] သားမွေး
ဖြူအခင်းဖြင့် ခင်းအပ်သော။ တကြာဿ
ပလ္လင်္ကော ဂေါနကတ္တဟော ပဋိကတ္တတော
ပဋိလိကတ္တတော။ မ၊၁။၁၀၉။ အံ၊၁။၁၃၆။
ပဋိကတ္တတောတိ ဥဏ္ဏာမယေန သေတအတ္ထ-
ရဏေန အတ္တတော။ မ၊ဠ၊၁။၃၄၄။ အံ၊ဠ၊

၂။၁၁၆။(-ဒီ၊၂။၁၅၃။ သံ၊၂။၁၁၈။ အံ၊၃။
၆၅။ သံ၊၄။၂။၂၉၇။)

ပဋိကထာန (န) [ပတိ+ကထ+ယု](ခ) တုံပြန်
ပြောဆိုခြင်း။ (၂) အတုလိုက်-မဆန့်ကျင်
- လျော် - သော - စကား - တရား။ (၁)
ကထာသလ္လာပေါတိ ကထာစ သလ္လာပေါစ၊
ကထနံ ပဋိကထာနန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၇။
(၂) အနုဓမ္မော နာမ ကထိတဿ ပဋိက-
ထနံ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၂။ အနုဓမ္မော နာမ ပဋိ-
ကထနံ“တံ အနုဂတော ဓမ္မော”တိ ကတွာ။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၉။

ပဋိကထေတိ (ကြိ) [ပတိ+ကထ+ဏေ+တိ]
တုံပြန် ပြောဆို၏။ သမ္မောဒနီယကထာယ
ပဋိကထေသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၁၁၁။

ပဋိကထေန္တ (တိ) [ပတိ+ကထ+ဏေ+အန္တ]
တုံပြန် ပြောဆိုသော၊ သူ။ သံဃဘေဒါယ
ဌိတောတိ သံဃေန သဒ္ဓိံ ဝါဒတ္ထာယ ကထိ-
တံ ပဋိကထေန္တောဝ ဌိတော။အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၃။

ပဋိကထေသိ (ကြိ) [ပတိ+ကထ+ဏေ+တ္ထိ]
တုံပြန် ပြောဆိုပြီး၊ ပဋိကထေတိ-ကြည့်။

ပဋိကန္တ (တိ) [ပတိ+ကမု+တ] နှစ်သက်အပ်
သော၊သူ။ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော သဗ္ဗတ္ထ၊ ပဋိက-
န္တော ဘဝါမဟံ။ အပ၊၁။၈၃။

ပဋိကန္တတိ (ကြိ)[ပတိ+ကတိ+အ+တိ]တဖန်-
ပြန်-ငင်-ဝင်-၏။ ဒသိကသုတ္တာဒိ သဃာ-
ဇေတွာ ကန္တတိ၊ ဒုက္ခန္တိတံ ဝါ ပဋိကန္တတိ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၃။

ပဋိကန္တန္တ (တိ) [ပတိ+ကတိ+အ + အန္တ။
ထိ-ဌိ ပဋိကန္တန္တိ] တဖန်-ပြန်-ငင်-ဝင်-
သော၊ သူ။ ဒသိကသုတ္တာဒိ သဃာဇေတွာ
ကန္တန္တိယာ၊ ဒုက္ခန္တိတံ ဝါ ပဋိကန္တန္တိယာ။
ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊သစ်။၄၇၇။

ပဋိကမ္မ (န) [ပတိ+ကရ+ရမ္မ] အာကလ္ပဝေ-
မေါနေပထျံ ပြတိကမိ ပြသာနေမ်။ အမရ။

၁၆၊၉၉။ ပြတိကမိနံ (န) ပြတိ+ကမ္မ+မနိနံ။
ဝိဒ္ဓါမာနသျံဂုဏာန္တရာဓာနေ။ ထောမ။(ပဋိ-
ကမ္မ-ပြာ)] (၁) တဖန်ပြုခြင်း။ (က)
ကုစား- ကုသ - ခြင်း။ (ခ) ပြုပြင်ခြင်း။
တောင်းပန်-သည်းခံစေ-ခြင်း။ (ဂ) အစား
ပေးခြင်း။ (ဃ) ချီးမြှောက်ခြင်း။ (င)
တုံပြန်ဖိနှိပ်ခြင်း။ (၂) တုံပြန်ဖိနှိပ်ကြောင်း
အပြစ်။ (၁) တဖန်ပြုခြင်း။ (က) ကုစား-
ကုသ - ခြင်း။ သမဂ္ဂေါ ဝါ နံ သံဃော
ဥက္ခိတ္တံ ဩသာရေတိ ဒဿနေ ဝါ ပဋိကမ္မ
ဝါ ပဋိနိဿဂ္ဂေ ဝါ။ ဝိ၊၅။၂၃၃။ သက္ကတေဝ
ဇရာယ ပဋိကမ္မံ ကာတုံ။ နေတ္ထိ။ ၂။ ပဋိ-
ကမ္မန္တိ ပဋိကရဏံ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။ ၈၄။ (-အပ
၁။၄၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၁။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊၁။၄၆၉။
အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၉။ မဟာနိဋ္ဌ၊၃၆၇။ ဝဇီရ၊
၄၄၄။ ဝိမတိ၊၁။၁၅၂။ ဝိမတိ၊၂။၁၃၉၊ ၂၇၅။
ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊သစ်။၄၄၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၆၀။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၃၇၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၃၇။ နေတ္ထိ၊ဝိ။ ၁၂။) (ခ)
ပြုပြင်ခြင်း၊ တောင်းပန်-သည်းခံစေ-ခြင်း။
ပဋိကရေတိ(ဂ)ကြည့်။ (ဂ)အစားပေးခြင်း။
သံဃိကံ ပန ဂရုဘဏ္ဍံ၊ တသ္မာပဋိကမ္မံ ကတ္တ-
ဗ္ဗမေဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၄။ (ဃ) ချီးမြှောက်ခြင်း။
ပဏ္ဍိတာနံ ခေါ မဟာရာဇ သလ္လာပေ အာ-
ဝေဋ္ဌနမ္ပိ ကယိရတိ၊ နိဗ္ဗေဋ္ဌနမ္ပိ ကယိရတိ၊
နိဂ္ဂဟောပိ ကယိရတိ၊ ပဋိကမ္မမ္ပိ ကယိရတိ။
နေတ္ထိ။၂။ (င) တုံပြန်ဖိနှိပ်ခြင်း။ တေန ဟိ
ယေ ကတေ နိဂ္ဂဟေ၊ တေ နိဂ္ဂဟေ ဒုက္ခဉ္ဇေ။
သုကတေပဋိကမ္မေ။ အဘိ၊က။၄။ ကထံ နိဂ္ဂဟံ
ကရိဿာမိ၊ကထံ ပဋိကမ္မံ ကရိဿာမိ၊မဟာနိ။
၁၂။ (-၁၃၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၉။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။
၅၈။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၁။၁၅၊၁၂။ မူလဋီ၊၁။၁၄။
မူလဋီ၊၃။၅၁။ အနုဋီ၊ ၁။၁၅-၆။ အနုဋီ၊
၃။၇၀။) (၂) တုံပြန်ဖိနှိပ်ကြောင်းအပြစ်။
အာဇာနာဟိ ပဋိကမ္မံ။ အဘိ၊က။၂။၅၊ ၂၁-ဂ။
(-အဘိ၊ ဋ္ဌ၊၃။၁၁၅-ဂ။)

ပဋိကမ္မကတ (တိ) [ပဋိကမ္မ+ကတ] ပြုအပ်ပြီးသော-ကုစား-ကုသ-မှုရှိသော၊ ကုစား-ကုသ-မှုပြုပြီးသော။ ယာနိ ဟိ သီလာနိ လာဘာဒိနမ္မိ အတ္တာယ အဘိန္နာနိ၊ ပမာဒဒေါသေန ဝါ ဘိန္နာနိပိ ပဋိကမ္မကတာနိ၊ မေတုနသံယောဂေဟိ ဝါ ကောဓူပနာဟာဒိဟိ ဝါ ပါပဓမ္မေဟိ အနုပဟတာနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅။

ပဋိကမ္မကရဏ(န) [ပဋိကမ္မ+ကရဏ] (၁) ကုစား-ကုသ-မှုပြုခြင်း။ (၂) တုံ့ပြန်ဖိနှိပ်မှုပြုခြင်း။ (၃) တုံ့ပြန်ဖိနှိပ်မှုကို ပြုကြောင်း စကားရပ်။ (၄) အဓိဋ္ဌာန်တစ်ခုပေါ် ပန သဗ္ဗသော သိက္ခာပဒါနံ အဘေဒေန၊ ဘိန္နာနဉ္စ သပ္ပဋိကမ္မာနံ ပဋိကမ္မကရဏေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅။ (၅) (-သရတ္ထ၊ ၂။ ၁၉၈။) (၆) ပစ္စနိကဿ စ “သဗ္ဗတ္ထပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ” တိအာဒိကဿ ပဋိကမ္မကရဏဝသေန ဝုတ္တဿ အတ္ထော.... ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ မူလဒ္ဓါ၊ ၁။ ၅။ (၇) “န ဟေဝံ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗေ၊ တေန ဟိ ယံ နိဂ္ဂဟာသိ။ ပ။ သုကတာ ပဋိပါဒနာ” တိ ကေန္တိ ဝေ နိဂ္ဂဟကရဏံ၊ ပဋိကမ္မကရဏံ။ မူလဒ္ဓါ၊ ၁။ ၁၄။

ပဋိကမ္မစတုက္က (န) [ပဋိကမ္မ+ စတုက္က] ဝံ့. ပြန်ဖိနှိပ်မှု ၄-ခုအပေါင်း။ တဿာ ဣဒိ အနုလောမပဋိလောမတော ပါပနာရောပနာနံ ဝသေန စတုဟာကာရေဟိ ပဋိကမ္မဿ ကတတ္တာ ပဋိကမ္မစတုက္ကံ နာမ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၅။ (-အဘိ၊ က။ ၂။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၇။ ၁၂။ မူလဒ္ဓါ၊ ၁။ ၅။)

ပဋိကမ္မဇယ(ပု) [ပဋိကမ္မ+ဇယ] တုံ့ပြန်ဖိနှိပ်ခြင်း ပြင် အောင်နိုင်ခြင်း။ နိဂ္ဂဟော. ပရဝါဒဿ၊ သုဒ္ဓေါ ပဌမပဉ္စကေ။ အသုဒ္ဓေါ ပန တဿေဝ၊ ပဋိကမ္မဇယော တဟိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၈။

ပဋိကမ္မနိဒဿန (န) [ပဋိကမ္မ+နိဒဿန] တုံ့. ပြန်ဖိနှိပ်မှုကို ပြုခြင်း။ “သော စေ ဒန္တိဂ္ဂဟိတော ဟေဝံ” နှိ ပဋိကမ္မနိဒဿနေန။ အနုဒ္ဓါ၊ ၁။ ၁၅။

ပဋိကမ္မပဉ္စက(န) [ပဋိကမ္မ+ပဉ္စက] တုံ့. ပြန်ဖိနှိပ်မှု ၅-ခု အပေါင်း။ ယထာ ပန တတ္ထ ပဋိကမ္မ-ပဉ္စကဘာဝံ အဝတ္တာ ပဋိကမ္မစတုက္ကဘာဝံ ဝက္ခတိ။ မူလဒ္ဓါ၊ ၁။ ၅။

ပဋိကမ္မပုတ္တ (တိ) [ပဋိကမ္မ+ပုတ္တ] ကုစား-ကုသ-မှုအား လျှောက်ပတ်သော။ တိတ္ထံ ဇနာနံ ဥပရိ သံသော စတုငဂ္ဂကရဏိယာဒိကဓမ္မေဟိ ပဋိကမ္မပုတ္တတ္တာ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၄၀။

ပဋိကမ္မဝေဌန (န) [ပဋိကမ္မ+ဝေဌန] တုံ့ပြန်ဖိနှိပ်မှုကို - ရစ်ပတ် - တုပ်နှောင် - ခြင်း၊ တုံ့ပြန်ဖိနှိပ်မှုကို - ရစ်ပတ် - တုတ်နှောင် - ကြောင်း-စကား။ နိဂ္ဂဟဿ သုနိဂ္ဂဟဘာဝံ ဣစ္ဆတော ပဋိညာဌပနေန ပဋိကမ္မဝေဌနံ။ မူလဒ္ဓါ၊ ၁။ ၁၄။ ပရဝါဒိနော အတ္တနော ပဋိကမ္မံ ယထာ သကပါဒိ န နိဗ္ဗေဌေတိ၊ ဝေ ကရဏံ ပဋိကမ္မဝေဌနံ။ အနုဒ္ဓါ၊ ၁။ ၁၅။

ပဋိကမ္မိရတိ (ကြိ) [ပတိ+ကရ+ယိရ+ တိ။ ကရ-၏ ရ-ကို ချေ။ ရူ။ ၅၂၂-ကြည့်။] ကြိုတင်ပြုလုပ်၏။ အနာဂတံ ပဋိကမ္မိရာထ ကိစ္စံ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၄၅။ အနာဂတန္တိ ဘိက္ခဝေ ပဏ္ဍိတပုရိသော အနာဂတံ ပဌမတရံ ကတ္တဗ္ဗ-ကိစ္စံ သမ္မရာယိကံ ဝါ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကံ ဝါ ပဋိကမ္မိရာထ၊ ပုရေတရမေဝ ကရေယျ။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၁၆၈။

ပဋိကမ္မိရာထ (ကြိ) [ပတိ+ကရ+ယိရ+ထေ။ -ကို အာ-ပြု။ ရူ။ ၅၂၂။ မောက်၊ ၆။ ၇၂။ “ထေ”ကို “အာထ”ပြု။ နိတိ၊ သုတ္တ။ ၁၀၈၂။] ကြိုတင်ပြုလုပ်ရာ၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိ(တိ) ကရဏ (န) [ပတိ+ကရ+ယု] (၁) တဖန်ပြုခြင်း။ (က) ကုစား-ကုသ-ခြင်း။ (ခ) ပြုပြင်ခြင်း၊ တောင်းပန်-သည်းခံစေ-ခြင်း။ (ဂ) လက်စားချေခြင်း။ (၃) အတူ-တကွ-ပြုခြင်း။ (တိ) (ပ) တုံ့ပြန်ကျေးဇူးပြုသော၊ ကျေးဇူးဆင်သော၊ သူ။ (၄) ကုစား-ကုသ-ကြောင်း။

(၁) (က) န ဟိ သက္ကာ သုဒ္ဓဿ
 ကေဿ သန္တိကေ သံဃာဒိသေသဿ ပဋိ-
 ကရဏံ ကာတံ။ ဝဇီရ။ ၅၁၃။ အပဝါဟနန္တံ
 အပဂမနံ၊ ပတိကရဏန္တိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊
 ၃။ ၂၅၉။ (-နေတ္တိ၊ ၄။ ၈၄။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၁။
 သီ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၅။) (ခ) ပဋိကရေတိ (၁)
 (ဂ) ကြည့်။ (ဂ) ပုရိမဒိဝသေ ခေါ ပန
 တဿ ကုလူပကာနံ မယာ ဣဒံ နာမ ကတံ၊
 မယာ ကတဿ ပဋိကရဏမ္ပိ န ဇာနာမိ။
 ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၈။ (၂) ပဋိကရဏဉ္စိ ပဋိ-
 သဒ္ဓတ္ထော။ မုသဇ္ဈိ၊ ၃။ ၂၄၀။ (-အနဇ္ဈိ၊ ၃။
 ၂၇၀။) (၃) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၄)
 ပဋိကရဏဋ္ဌ-ကြည့်။

ပဋိကရဏက (တိ) [ပဋိကရဏ+က] တုံပြန်ကျေး
 ဇူးပြုသော-ကျေးဇူးဆပ်သော၊ သူ။ အောက်
 ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိကရဏကပုဂ္ဂလ (ပု) [ပဋိကရဏက+
 ပုဂ္ဂလ] တုံပြန် ကျေးဇူးပြုသော - ကျေးဇူး
 ဆပ်သော-ပုဂ္ဂိုလ်။ “ဣမိနာ မယံ ကတ”န္တိ
 တေန ကတကမ္ပံ ဥတု ဝိဒိတံ ပါကဋ္ဌိ
 ကတော ပဋိကရဏကပုဂ္ဂလော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၃။

ပဋိ(တိ)ကရဏတ္ထ (ပု) [ပဋိ(တိ) ကရဏ+
 အတ္ထ] ကုစား-ကုသ-ကြောင်း၏ အဖြစ်
 ဟူသော-အနက်-သဘော။ ပတိကရဏတ္ထေ-
 န ပစ္စယော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၇။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။
 ၃၂၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၆။)

ပဋိကရိတော (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ကရ+တော] တဖန်
 ပြု၍။ (က) ကုစား-ကုသ-၍။ (ခ) ပြုပြင်
 ၍၊ တောင်းပန် - သည်းခံစေ-၍။ (က)
 ဂစ္ဆာဝုသော တံ အာပတ္တိံ ပဋိကရိတော
 အာဂစ္ဆ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၇၀၊ ၂၃၂။ ကင်္ခါ၊ ၉၂။ ဝိ၊
 သင်္ဂဟ။ ၂၁။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၂။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။
 ၃၂၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၆၈။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၇၃။
 ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၈။) (ခ) အစွပံ အစွ-
 ယဘော ဒိသော ယထာကမ္ပံ ပဋိကရိတော

အာသတိံ သံဝရာပဇ္ဇနာ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၁။
 ကင်္ခါ၊ ၄။ ၂။ ၆၄။ ပဋိကရေတိ (ဂ) လည်း
 ကြည့်။

ပဋိကရိသတိ (ကြိ) [ပတိ+ကရ+သတိ] တဖန်
 ပြုလတ္တံ့။ (က) တုံပြန်ကျေးဇူး ပြုလတ္တံ့၊
 ကျေးဇူးဆပ်လတ္တံ့။ (ခ) ကုစား - ကုသ -
 လတ္တံ့ ။ ပဋိကရေတိ-ကြည့်။

ပဋိကရိသန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ကရ+သန္တိ] ကုစား-
 ကုသ-ကုန်လတ္တံ့။ ပဋိကရေတိ-ကြည့်။

ပဋိကရိဿာပ (ကြိ) [ပတိ + ကရ + ဿာမ]
 (က) ကုစား - ကုသ - ကုန်လတ်အံ့။ (ခ)
 ပြုပြင် ကုန်လတ်အံ့၊ တောင်းပန်-သည်းခံစေ-
 ကုန်လတ်အံ့။ ပဋိကရေတိ-ကြည့်။

ပဋိကရိဿာမိ (ကြိ) [ပတိ + ကရ + ဿာမိ]
 (က) တုံပြန်ကျေးဇူးပြုလတ်အံ့၊ ကျေးဇူး
 ဆပ်လတ်အံ့။ (ခ) ကုစား-ကုသ-လတ်အံ့။
 (ဂ) တဖန်-ပြန်-ပေးလတ်အံ့၊ အစားပေး
 လတ်အံ့။ ပဋိကရေတိ-ကြည့်။

ပဋိကရေမု (ကြိ) [ပတိ+ကရ+အ+ယေျာမ]။
 “ယေျာမ”ကို “မေ”ပြု။ နိရုတ္တိ။ ၅၇၃။
 တောင်းပန် - သည်းခံစေ- ကုန်အံ့။ ပဋိက-
 ရေတိ-ကြည့်။

ပဋိကရေယျ (ကြိ) [ပတိ + ကရ + အ + ယေျ]
 ကုစား-ကုသ-ရာ၏။ ပဋိကရေတိ-ကြည့်။

ပဋိကရေယျံ (ကြိ) [ပတိ + ကရ + အ + ယေျံ]
 ကုစား-ကုသ-ရာ၏။ ပဋိကရေတိ-ကြည့်။

ပဋိကရေယျု (ကြိ) [ပတိ+ကရ+အ+ယေျု]
 ကုစား - ကုသ - ကုန်ရာ၏။ အောက်ပုဒ်
 ကြည့်။

ပဋိကရေတံ (ကြိ) [ပတိ + ကရ + ဩ + တံ]။
 ကရ ဂရဏေ။ ကရောဂံ၊ ကယံရတိ၊ ... ပဋိ-
 ကရေတံ။ နိတိ၊ ၁။ ၂၆၆။ တဖန်ပြု၏။
 (က) တုံပြန်ကျေးဇူးပြု၏၊ ကျေးဇူးဆပ်၏။

(ခ) ကုစား - ကုသ-၏။ (ဂ) ပြုပြင်၏။
တောင်းပန်-သည်းခံစေ-၏။ (ဃ) တဖန်-
ပြန်-ပေး၏။ အစားပေး၏။ (င) လိုက်နာ-
နားထောင်-၏။

(က) တုံ့ပြန်ကျေးဇူးပြု၏။ ကျေးဇူးဆပ်
၏။ န မေ ရာဇာ ကိဉ္စိ ပဋိကရေတိ။ မိလိန္ဒ။
၄၉။ “ဣဒံ ပဋိကရိယတိ။ ဣဒံ ဝါ တေန
ကတပဗ္ဗ”န္တိ ဝါ ဧဝံ န ခိန္နာနိ။ ဒီ၊ ငွါ၊ ၁။ ၇၉။
မဟာနိ၊ ၁။ ၃၄၄။ ပဋိကရိယတိတိ ပစ္စုပ-
ကာရံ ကရိယတိ။ သီ၊ ငွါ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၅၅။ ပဋိ-
က-ရိယာမိ - အံ၊ ငွါ၊ ၂။ ၂၇။ (ခ) ကုစား -
ကုသ-၏။ တွမ္ပိ ခေါသိ ဣတ္ထန္နာမံ အာပတ္တိ-
အာပန္နော တံ တာဝ ပဌမံ ပဋိကရေတိ။
အဘိ၊ ဝိ၊ ၄၀၂။ ပဋိကရေတိတိ ဒေသနာဂါ-
မိနိ ဒေသေဟိ။ ဝုဠာနဂါမိနိတော ဝုဠာဟိ။
အဘိ၊ ငွါ၊ ၂။ ၄၉၃။ ပဋိကရေတိ - ခုဒ္ဒက၊
ငွါ၊ ၁၆၀။ ပဋိကရေမိ - ဝဇီရ၊ ၄၄၅။ သာရတ္ထ၊
၃။ ၂၆၇။ ပဋိကရေတိ - ဝိ၊ ၃။ ၁၇၁။ ၁၄၄။
အံ၊ ၃။ ၃၅။ ဝိ၊ ငွါ၊ ၂။ ၁၆၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၄၆၀။
မ၊ ငွါ၊ ၁။ ၁၄၉၊ ၃၇၀။ အဘိ၊ ငွါ၊ ၁။ ၄၂၂။ ပဋိသံ၊
ငွါ၊ ၂။ ၂၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၆၄။ ပဋိကရေတ
- ဝိ၊ ၃။ ၁၇၁ - ၂။ ပဋိကရေယျ - ထေရ၊ ငွါ၊ ၂။
၁၁၇။ ပဋိကရေယျ - ဝိ၊ ၃။ ၁၇၂။ ပဋိကရေ-
ယျ - ဝိ၊ ၃။ ၄၄၅။ ပဋိကရိယတိ - ဝိ၊ ၃။ ၁၇၀။
အံ၊ ၁။ ၅၆၄။ ငိးဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၅၊ ၃၅၇။ ကင်္ခါ၊ ၉၂၊
၃၃၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂၀၄။ အံ၊ ငွါ၊ ၂။ ၃၉၄။
ဝဇီရ၊ ၄၆၅၊ ၅၁၂။ ကင်္ခါ၊ ငွါ၊ ဟောင်း၊ ၆။ ကင်္ခါ၊
ငွါ၊ သစ်၊ ၁၄၉၊ ၁၅၄။ ပဋိကရိယန္တိ - ပေဋ-
ကော၊ ၃၀၁။ ဝိ၊ ငွါ၊ ၃။ ၆၅။ ကင်္ခါ၊ ၃၃၉။
ကင်္ခါ၊ ငွါ၊ သစ်၊ ၁၅၄။ ပဋိကရိယာမိ - ဝိ၊ ၃။
၁၇၀၊ ၂၂၀၊ ၂၃၂။ ဝိ၊ ငွါ၊ ၃။ ၆၅၊ ၃၄၆။ ကင်္ခါ၊
၃၃၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂၁၀။ ဓမ္မ၊ ငွါ၊ ၁။ ၃၅။ ဇာ၊
ငွါ၊ ၃။ ၄၆၂။ ဝဇီရ၊ ၄၆၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၀၀။
ဝိမဘိ၊ ၂။ ၁၇၃။ ကင်္ခါ၊ ငွါ၊ ဟောင်း၊ ၆၊ ၁၀။
ကင်္ခါ၊ ငွါ၊ သစ်၊ ၁၅၄၊ ၁၆၄။ ပဋိကရိယာမ - ဝိ၊

၃။ ၁၇၀၊ ၂၃၂။ ကင်္ခါ၊ ၉၂။ ကင်္ခါ၊ ငွါ၊ ဟောင်း၊
၆။ ကင်္ခါ၊ ငွါ၊ သစ်၊ ၁၅၄။

(ဂ) ပြုပြင်၏။ တောင်းပန်-သည်းခံစေ
-၏။ ယတော စ ခေါ တံ မဟာရာဇ အစွယံ
အစွယတော ဒိသ္မာ ယထာဓမ္မံ ပဋိကရေသိ။
ဒီ၊ ၁။ ၈၀။ ယထာဓမ္မံ ပဋိကရေသိတိ ပာထာ-
ဓမ္မော ဌိတော၊ တထေဝ ကရေသိ၊ ခမာ-
ပေသိတိ ဝိတ္တံ ဟောတိ။ ဒီ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂၁၁။ ပဋိ-
သဒ္ဓဿ အနတ္တကတံ ဒေသေတိ “ကရေသိ”
တိ ဣမိနာ။ ပဋိကမ္ပံ ကရေသိတိ ပိ ဝဒန္တိ။
ယထာကမ္ပံ ပဋိကရဏံ နာမ ကတာပရာဓဿ
ခမာပနမေဝါတိ အာဟ “ခမာပေသိ” တိ
ဝိတ္တံ ဟောတိတံ။ သီ၊ ငွါ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၉၃။ ပဋိ-
ကရေတိ - ဝိ၊ ၂။ ၃၀။ ဝိ၊ ၄။ ၂၆၄၊ ၃၅၅။ ဒီ၊
၁။ ၈၀။ မ၊ ၂။ ၁၀၃။ မ၊ ၃။ ၂၉၄။ သံ၊ ၁။ ၃၄၈၊
၄၀၈။ အံ၊ ၁။ ၁၀၁၊ ၂၄၀။ အံ၊ ၃။ ၁၈၄။ ဒီ၊ ငွါ၊
၁။ ၂၁၁။ မ၊ ငွါ၊ ၃။ ၁၀၆။ အံ၊ ငွါ၊ ၂။ ၂၂၀။ အံ၊ ငွါ၊
၃။ ၂၆၄။ သီ၊ ငွါ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၉၃။ ပဋိကရေသိ -
ဝိ၊ ၂။ ၃၀။ ဝိ၊ ၄။ ၂၆၄၊ ၃၅၅။ ဒီ၊ ၁။ ၈၀။ မ၊ ၂။
၁၀၃။ မ၊ ၃။ ၂၉၀။ သံ၊ ၁။ ၃၄၇။ အံ၊ ၁။ ၂၄၀။
အံ၊ ၃။ ၁၈၄။ ဒီ၊ ငွါ၊ ၁။ ၂၁၁။ မ၊ ငွါ၊ ၃။ ၁၀၆။ အံ၊
ငွါ၊ ၂။ ၂၂၀။ အံ၊ ငွါ၊ ၃။ ၂၆၄။ ပဋိကရေတ -
သံ၊ ၁။ ၄၀၈။ ပဋိကရေမ - ဇာ၊ ငွါ၊ ၁။ ၃၁၀။
ဇာ၊ ငွါ၊ ၄။ ၃၈၇။ ပဋိကရိယာမ - ဇာ၊ ငွါ၊ ၄။
၃၈၇။ (ဃ) တဖန် - ပြန် - ပေး၏။ အစား
ပေး၏။ “ပဋိသဿာမိ ပဋိကရိယာမိ” တိ ဧဝံ
ဂဏန္တဿ တာဝကာလိကာပိ ဂဟဏေ အနာ-
ပတ္တိ။ ဝိ၊ ငွါ၊ ၁။ ၃၂၇။ ကင်္ခါ၊ ငွါ၊ သစ်၊ ၂၀၉။ (င)
လိုက်နာ - နားထောင် - ၏။ ကိ န ခေါ မံ
အဇ္ဇ အဿဒမ္မသာရတိ ကာရဏံ ကာရေ-
သတိ ကိမဿာဟံ ပဋိကရေမိ။ အံ၊ ၁။ ၄၉။
ဘဂဝါ မေ သတ္တာ၊ ဘဂဝတော အဟံ ဩဝါဒံ
ပဋိကရေမိ။ ဒီ၊ ငွါ၊ ၃။ ၂။

ပဋိကရေတ (ကြံ) [ပတိ + ကရ + ဩ + ထ]
(က) ကုစား - ကုသ - ကုန်လေဘူ။ (ခ)

တောင်းပန်-သည်းခံစေ-ကုန်လော့။ ပဋိ-
ကဏေတိ-ကြည့်။

ပဋိကရောက္ခ (တိ) [ပတိ+ကရ+ဩ+အန္တ]
တဖန်ပြုသော၊ သူ။ (က) တုံ့ပြန်ကျေးဇူးပြု
-ကျေးဇူးဆပ်-သော၊ သူ။ (ခ) ကုစား-
ကုသ-သော၊ သူ။ (က) တဿ ဂုဏ် ပဋိ-
ကရောက္ခော ကတဝေဒိ နာမ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။
၁၅၆။ (ခ) အာပတ္တိံ အာပန္နော ကံ အပု-
ဋိစ္ဆာဒေတွာ ယထာဓမ္မံ ယထာဝိနယံ
ပဋိကရောက္ခော ဒေသေန္တော ဝုဋ္ဌဟန္တော
အညံ နဝံ အာပတ္တိံ န အာပဇ္ဇတိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။
၂၇၈။ သာရတ္ထ၊၃။၄၃၃။ (-ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၁၆။)

ပဋိကရောမိ (ကြိ) [ပတိ+ကရ+ဩ+မိ] (က)
ကုစား- ကုသ- ၏။ (ခ) လိုက်နာ-နား
ထောင်-၏။ ပဋိကရောတိ-ကြည့်။

ပဋိကရောသိ (ကြိ) [ပတိ+ကရ+ဩ+သိ]
တောင်းပန်-သည်းခံစေ-၏။ ပဋိကရောတိ-
ကြည့်။

ပဋိကရောဟိ (ကြိ) [ပတိ+ ကရ +ဩ + ဟိ]
ကုစား-ကုသ-လော့။ ပဋိကရောတိ-ကြည့်။

ပဋိကဿတိ (ကြိ) [ပတိ+ကဿ+အ+တိ။
ကဿ ဂတိယံ....ပဋိကဿတိ။မူလာယ ပဋိက-
ဿေယျ။ ပဋိကဿေယျာတိ အာကဓေယျ။
မူလာပတ္တိယံ ယေဝ ပတိဋ္ဌာပေယျာတိ
အတ္တော။ နိတိ၊ဓာ၊၁၈၃။] တဖန်-ပြန်-
ငင်ယူ၏ (မူလအပြစ်၌ တည်ပေ၏)။ မူလာယ
ပဋိကဿတိ မာနတ္တံ ဒေတိ။ ဝိ၊၁။၁၅၃၊၂၇၃။
(-ဝိ၊၂။၂၉၀၊၃၁၆။ ဝိ၊၃။၄၄၈၊၄၅၃။ ဝိ၊၄။
၁၁၅-၆၊၁၂၅၊၁၇၆-၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၉။ဝိ၊သင်္ဂဟ၊
၃၅၅။ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊ဟောင်း၊၅၉။) ပဋိကဿတု-
ဝိ၊၄။၁၁၄-၆။ ပဋိကဿေယျ-ဝိ၊၃။၆၁၊၆၇၊
၄၄၂။ ဝိ၊၄။၈၇၊၉၁၊၁၁၄၊၁၂၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊
၃၅၄၊၃၆၂-၈။ ပဋိကဿိ-ဝိ၊၄။၁၁၆-၉၊၁၂၁၊
၁၃၀-၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၃၅၅-၈၊၃၆၄။

ပဋိကဿတု (ကြိ) [ပတိ+ကဿ+အ+တု]
တဖန်-ပြန်-ငင်ယူလော့။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိကဿန (န၊ထိ) [ပတိ+ကဿ+ယု] တဖန်-
ပြန်-ငင်ယူခြင်း။မူလာယ ပဋိကဿနံ ဥဿုက္ကံ
ကရိယာမိ ဝါ အနုဿာဝေယာမိ ဝါ ဂဏပု-
ရဏေ ဝါ ဘဝိယာမိ။ ဝိ၊၃။၂၀၀။အထ ဝါ
“မူလာယ ပဋိကဿနာ ခမတိ သံသယာ” တိ
ဥတ္တရပဒေန သဟ ပစ္စတ္တဝသေန ယောဇေ-
တုမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ ဝိမတိ၊၂။၂၁၈။ (-ဝိ၊၄။၁၁၄၊
၁၂၁-၅။ အံ၊၁။၉၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၉။ ကင်္ခါ။
၁၂၇။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၃၆၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၆။ ဝဇ္ဇိရ။
၅၁၄၊၅၅၆။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊ဟောင်း၊၅၇။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊
သစ်။၂၆၄-၅။)

ပဋိကဿနာရဟ (တိ) [ပဋိကဿန+အရဟ]
တဖန်-ပြန်-ငင်ယူခြင်းငှါ ထိုက်သော၊ သူ။
သစေ ဥပဇ္ဈာယော မူလာယ ပဋိကဿနာရ-
ဟော ဟောတိ။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကေန ဥဿုက္ကံ
ကာတဗ္ဗံ။ ဝိ၊၃။၆၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၂၂၈။ (-ဝိ၊
၃။၈၀၊၂၀၀။ ဝိ၊၄။၈၈၊၉၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၃၈၈။
အံ၊၁။၇၃။)

ပဋိကဿန္တ (တိ) [ပတိ+ကဿ+အ+အန္တ]
တဖန်-ပြန်-ငင်ယူသော၊သူ။ အပိဿု ဘိက္ခု၊
ပကတာ ပရိဝါသံ ဒေန္တော မူလာယ ပဋိက-
ဿန္တာ မာနတ္တံ ဒေန္တော အပ္ပေန္တာ။ ဝိ၊၄။
၁၃-၅။

ပဋိကဿိ (ကြိ) [ပတိ+ကဿ+ဤ] တဖန်-
ပြန်-ငင်ယူပြီ။ ပဋိကဿတိ-ကြည့်။

ပဋိကဿိတ (တိ) [ပတိ+ကဿ+တ] တဖန်-
ပြန်-ငင်ယူအပ်သော၊ သူ။ ပဋိကဿိတော
သံသေန ဥဒါယိ ဘိက္ခု အန္တရာ ဧကိယာ
အာပတ္တိယာ။ ဝိ၊၄။၁၁၅-၇၊၁၂၅။ (-ဝိ၊
သင်္ဂဟ၊၃၅၅၊၃၆၃-၉။ ဝိမတိ၊၂။၂၁၈။)

ပဋိကဿိတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ကဿ+တဗ္ဗ]
တဖန်-ပြန်-ငင်ယူအပ်သော၊သူ။ သော ပုန

ဥပသမ္ပန္နော တာ အာပတ္တိယော နန္တာဒေတိ၊
သော ဘိက္ခု မူလာယ ပဋိကဿိတဗ္ဗော။
ဝိ၊၄။၁၆၅။ (-၁၁၄-၉၊၁၂၄-၉၊၁၇၂။)

ပဋိကဿိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ကဿ+တွာ]
ကဖန် - ပြန် - ငင်ယူ၍။ ဒေန္တေန ပဌမံ
မူလာယ ပဋိကဿိတွာ ပစ္စာ ပရိဝါသော
ဒါတဗ္ဗော (ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၅၄)တိ ဧတ္ထ တံ
ဩဓာနသမောဓာနပရိဝါသံ ဒေန္တေန ပဌမံ
တံ ဘိက္ခု မူလာယ ပဋိကဿိတွာ မူလဒိဝသေ
အာကုတ္တိတွာ တဿ အန္တပေပတ္တိယာ သမော-
ဓာနပရိဝါသော ဒါတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။
ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။၂၁၆။ (- ဝိ၊၄။၁၁၉။
၁၂၇၊၁၃၀။ ဝိ၊၄။၄။၂၆၊၃၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၆၈။
ဝိမတိ၊ ၂။၂၁၉၊၂၇၅။)

ပဋိကဿေယျ (ကြိ) [ပတိ+ကဿ+အ+ယျေ]
တဖန်-ပြန်-ငင်ယူရာ၏။ပဋိကဿတိ-ကြည့်။

ပဋိကာ (ထိ) [ပဋ္ဌ + ကျ။ ပဋိကာ' ခေန္တုပါ-
သာဏေ။ ဓာန်။၂၂၀။ အခေန္တုပါသာဏေ
အဗ္ဗစန္တကာရေ ပါသာဏေ ပဋိကာ-သဒ္ဓေါ
ဝတ္ထတိ။ ပဋ္ဌ ဂတိယံ၊ ကျ။ ဣတ္ထိကတာကာရ-
ပရေ ကေ အသိတ္တံ။ဓာန်၊၄။၂၂၀။သေတံ တု
ပဋိကာ ပျထ။ ဓာန်။၃၁၃။ ပဋ္ဌ ဂမနေ၊ကျ။
ပဋိကာ၊ အဓ္ဓေန္တုပါသာဏေပိ။ဓာန်၊၄။၃၁၃။
ပဋ္ဌတိသေတဘာဝံဂစ္ဆတိတိ ပဋိကာ။ပါစိတိ၊
ယော။၃၃၉။] (၁) သားမွေးဖြူဖြင့် ရက်
လုပ်အပ်သော အခင်း၊ သားမွေးဖြူအခင်း။
(၂) လထက်ဝက်သဏ္ဌာန်ရှိသော ကျောက်၊
လခြမ်းပုံကျောက်ပြား။ (၁) ဂေါနကံ စိတ္တကံ
ပဋိကံ ပဋ္ဌလိကံ။ ဝိ၊၃။၂၀၀။ ဒီ၊၁။၇၊၆၂။
ပဋိကာတိ ဥဏ္ဏာမယော သေတတ္ထရဏော။
ဝိ၊၄။၃။၃၆၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၅၂။ ဒီ၊၄။၁။၈၃။
(-ဝိ၊၄။၃၁၃။၃၂၀။ အံ၊၁။၁၇၂။ အံ၊၄။၂။
၁၇၁။) (၂) ပဋိကာ-သဒ္ဓေါသံ အခေန္တုပါ-
သာဏေံ ပဝတ္ထဘိ။ ပါစိဘိ၊ယော။၃၃၉။

ပဋိကာတဗ္ဗ (န) [ပတိ+ကရ+တဗ္ဗ] (၁) အပူ
ပြုခြင်း။ (တိ) (၂) တဖန်ပြုအပ်သော။
(က) တုံပြန်ကျေးဇူးဆပ်အပ်သော။ (ခ)
ကုစား-ကုသ-အပ်သော။ (၁) အောက်ပုဒ်
ကြည့်။ (၂) (က) မာတာပိတုနံ မာတာဝ
ဗဟုပကာရတရာတိ တဿာယေဝ ပဓာန-
ဘာဝေန ပဋိကာတဗ္ဗတ္တာ ဒက္ခိဏံ အံသကုဋ်
ဝဒန္တိ။ အံ၊၄။၂။၂၈။ (ခ) ဣဓ ပန ဘိက္ခဝေ
ဘိက္ခုဿ န ဟောတိ အာပတ္တိ ပဋိကာတဗ္ဗာ။
ဝိ၊၃။၄၄၅။

ပဋိကာတဗ္ဗလက္ခဏ (န) [ပဋိကာတဗ္ဗ+လက္ခဏ]
အတုပြုခြင်းဟူသော -မှတ်ကြောင်း-လက္ခ-
ဏာ။ ပါဠိအနုသာရေန ပဋိကာတဗ္ဗလက္ခဏံ
ဝါ ကမ္ပံ။ ဝဇီရ၊၅၄၈။

ပဋိ(တိ)ကာတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ကရ+တုံ]
တဖန်ပြုခြင်းငှာ။ (က) အသစ်-တဖန်-ပြု
ခြင်းငှာ။ (ခ)ကုစား-ကုသ-ခြင်းငှာ။ (က)
သကဋိကော အဇာနိတွာ ဝိသမေ မဂ္ဂေ
သကဋ္ဌံ ပါဇေန္တော အက္ခေ ဆိန္တေ ပတိကာတုံ
အဝိသဟန္တော ဒုက္ခိ ဒုမ္မနော ဗလဝစိန္တနံ
စိန္တေသိ။ သံ၊၄။၁။၁၅၅။(ခ) အထ ခေါ တေ
ဘိက္ခု န ဣစ္ဆိံ သု တဿ ဘိက္ခုနော ဝစနေန
တံ အာပတ္တိံ ပဋိကာတုံ။ ဝိ၊၃။၁၇၁။
(-၄၅၈။ ဝိ၊၄။၅၈။ ဝိ၊၅။၂၂၀။ ဝိမတိ၊ ၂။
၁၇၃။)

ပဋိ (တိ) ကာရ (ပ) [ပတိ+ကရ+ဏ။ ပြတိ
(တိ) ကာရ (ပ)ပြတိ+ကွ+သဉ်၊ ဝါ ဒီဃိး။
ဝဲရနိယီတနေ၊ကွတသျှာပကာရသျှ တုလျှု-
ပါပကာရကရဏေန ဂေါဓနေ၊ရောဂါဒေဂ္ဂိကိ-
တ္တာယာဉ္ဇ။ ထောမ။] (၁) တဖန်ပြုခြင်း။
(က) တုံပြန်ကျေးဇူးပြုခြင်း၊ ကျေးဇူးဆပ်
ခြင်း။ (ခ) ကုစား- ကုသ-ခြင်း။ (ဂ)
ပြန်လှန် ဆဲရေးခြင်း။ (ဃ) တားဆီး-တွန်း
လှန်-ခြင်း။ (င) အတုအပ၊ အယောင်

ဆောင်။ (တိ) (၂) တဖန်ကျေးဇူးပြုတတ်
သော (ကံ)။

(၁) (က) ဝဿသတမ္ပိ မာတာပိတရော
သီသေန ပရိဟရန္တာ ပုတ္တာ တေသံ ပဋိကာရံ
ကာတုံ အသမတ္တာ။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၀။ နေဝ
သက္ကောတိ အာစရိယေန ကတဿ ပတိကာရံ
နာမ ကာတုံ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၁။ (-ခုဒ္ဒက၊ ဌ၊ ၁၁၅။
မ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၁။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇၅။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၂။)
(ခ) အနုတ္တရိမနုဿဓမ္မေန စ တိကိစ္ဆကေန စ
သက္ကာ ဇရာယ ပဋိကာရံ ကာတုံ၊ န တဿာ
မရဏဿ။ နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၈၄။ (-ဣတိဝုတ်၊ ဌ၊
၁၇၉။ နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၂၄၆။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၅။ နေတ္ထိ၊
ဝိ၊ ၃၁၂။) (ဂ) ဝိတိဟရတိတိ ကတဿ
ပဋိကာရံ ကရေတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၁၀။ ဝိတိဟ-
ရတိတိ ဗျတိဟာရံ ကရေတိ အက္ခောသ-
တော ပစ္စက္ခောသနာဒိနာ ဝိနိမယံ ကရေတိ-
တိ အက္ခော။ တေနာဟ “ကတဿ ပဋိကာရံ
ကရေတိ” တိ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၅၆။ (ဃ) ပဋိကာ-
ရာဘာဝ(ခ)ကြည့်။ (င) ကရိသာဝစ္ဆာဒနာ
ဝိယ ပတိကာရဘူတာ။ စရိယာ၊ ဌ၊ ၃၀၆။
(၂) တုဏှိ အဟောသီတိ “ကမ္မာရဟော
အယ”န္တိ တတ္ထ ပဋိကာရံ အပဿန္တော တုဏှိ
အဟောသိ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၇။

ပဋိကာရက(တိ)[ပတိ+ကရ+ဏျ]တုံ ပြန်ကျေး
ဇူးပြု - ကျေးဇူးဆပ်-သော၊ သူ။ အတ္ထ-
နော သန္တိကံ အာဂတာနံ ကတ္တဗ္ဗံ အက-
ရေန္တာ နာမ ပဋိကာရကေန န လဘန္တိယေဝ။
ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၀၂။

ပဋိကာရကိရိယာ (တိ) [ပဋိကာရ+ကိရိယာ]
ကုစား-ကုသ-မှုပြုခြင်း။ ပဋိကာရကိရိယာယ
ယုတ္တကာရိတာယ ဒက္ခော။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၀။

ပဋိကာရတ္ထ(ပု)[ပဋိကာရ+အတ္ထ]ကုစား-ကုသ
- ခြင်းဟူသော အကျိုး။ တသ္မိံ ကတေန
အပရာဓေန သတ္တဓာ မာ ဖလိ။ တသ္မာ တဿ

ပဋိကာရတ္ထ “ခိပ္ပမေဝ ပဉ္စလိကော ဝနွာ” တံ။
ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၉၂။

ပဋိကာရရဟိတ(တိ)[ပဋိကာရ+ရဟိက] ကုစား
-ကုသ-ခြင်းမှကင်းသော၊ မကုစား-မကုသ
-ရသေးသော။ အပဋိကာရန္တိ ပဋိကာရရဟိ-
တံ။ ကခိ၊ ၂၉၅။

ပဋိ(တိ)ကာရဝိဇာယက (တိ) [ပဋိ(တိ)ကာရ+
ဝိဇာယက] ကုစား-ကုသ-မှုကို စီရင်တတ်
သော၊ သူ။ ဥပ္ပန္နေသု စ သတ္တာနံ ဗျာဓိအာဗိ-
ဒုက္ခေသု ယထာရဟံ ပတိကာရဝိဇာယကော။
စရိယာ၊ ဌ၊ ၃၀၃။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၁၁။

ပဋိကာရာဘာဝ(ပု)[ပဋိကာရ+အဘာဝ] (က)
ကုစား-ကုသ-ခြင်း၏ မရှိခြင်း၊ ကုစားမရ
ခြင်း။ (ခ) တားဆီး-တွန်းလှန်-ခြင်း၏ မရှိ
ခြင်း၊ တားဆီး-တွန်းလှန်-မရခြင်း။ (က)
“န ဒိဿမာယု”န္တိ အာဒိနာ ကာမဂုဏဿ
ဇရာယ စ ပဋိကာရာဘာဝံ ဝတော။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။
၂၉၇။ (ခ) ဒေဝတောပပိဋ္ဌာဒိနာ အပဋိကာ-
ရဝိဇာတာပတ္တိ။ သာ ပန ယသ္မာ ပဋိကာရာ-
ဘာဝေန ဝိဟညမာနဿ ကိဉ္စိ ကာတုံ အသ-
မတ္တဿ ဩသိဒေနကာရဏံ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၅။

ပဋိကာရာဘိလာသ(ပု)[ပဋိကာရ+အဘိလာသ]
ကုစား-ကုသ-မှုကို အလိုရှိခြင်း။ ဒုက္ခဿ
ပဋိကာရာဘိလာသော ဝိယ ဝေဒနာပစ္စယာ
တဏှာ၊ ပဋိကာရာဘိလာသေန အသပ္ပိယဂ္ဂ-
ဟဏံ ဝိယ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ။ အဘိ၊ ဌ၊
၂။ ၁၈၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၈။ (-ဥဒါန၊ ဌ၊ ၃၁၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၄၂။ အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၇၂။)

ပဋိ(တိ)ကိဋ္ဌ (တိ) [ပတိ+ကိဋ္ဌ+ဌ။ ပတိကိဋ္ဌံ
နိကိဋ္ဌဉ္စ၊ ဣတ္တရာ ဝဇ္ဇကုစ္ဆိတာ။ ဓာန်၊ ၆၉၉။
ကိဋ္ဌ ဂတိယံ၊ ပတိနိပုဗ္ဗော တု နိန္ဒာယံ၊ ဌော၊
ပတိကိဋ္ဌံ၊ နိကိဋ္ဌဉ္စ၊ ဓာန်၊ ဌ၊ ၆၉၉။ နိက္ခမ္မပြတိ-
က္ခမ္မာဝိရေပယာပျာဝမာဓမား။ အမရ၊ ၂။
၅၄။] ယုတ်ညံ့ - အောက်ကျ - ကဲ့ရဲ့အပ် -

သော။ ဧတံ ပတိကိဋ္ဌံ ဘိက္ခဝေ ပရိဟာနိနံ
ယဒိဒံ ပညာပရိဟာနိ။ အံ၊ ၁။ ၁၃။ သေယျ-
ထာပိ ဘိက္ခဝေ ယာနိ ကာနိစိ တန္တာဝု-
တာနံ ဝတ္ထာနံ၊ ကေသကမ္မလော တေသံ ပဋိ-
ကိဋ္ဌော အက္ခာယတိ။ အံ၊ ၁။ ၂၉၀။ ဧတံ
ပတိကိဋ္ဌန္တိ ဧတံ ပစ္စိမံ ဧတံ လာမကံ။ အံ၊ ၁။
၁၆၃။ ပဋိကိဋ္ဌောတိ ပစ္စိမကော လာမကော။
အံ၊ ၁။ ၂၄၃။ ပတိကိဋ္ဌန္တိ နိဟိနံ။ အံ၊ ၁။
၁၁၇။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂၄၅။ ဒိ၊ ၁။ ၁၃၂။ မ၊ ၁။
၂။ ၁၃၆။ ဥဒါန၊ ၁။ ၂၁၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၀၁။
သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၇၃။ ဒိ၊ ၁။ ၂၇၃။ သိ၊ ၁။ သစ်၊
၂။ ၁၉၀၊ ၁၅၇။ မ၊ ၁။ ၂၄၀။)

ပဋိ(တိ)ကိဋ္ဌတရ (တိ) [ပဋိ (တိ) ကိဋ္ဌ+တရ]
အလွန်-ယုတ်ညံ့- အောက်ကျ-ကဲ့ရဲ့အပ်-
သော။ ယွာယံ ဝဏ္ဏော ကိမိနာ ခဇ္ဇောပန-
ကေန နိဟိနတရော စ ပဋိကိဋ္ဌတရော စ။ မ၊
၂။ ၂၂၆။ ကေသကမ္မလော နာမ မနုဿကေ-
သေဟိ ကတကမ္မလော။ တတော ပဋိကိဋ္ဌတရံ
ဝတ္ထံ နာမနတ္ထံ။ ဒိ၊ ၁။ ၁၃၂။ မ၊ ၁။ ၁၃၆။
ပဋိကိဋ္ဌတရန္တိ နိဟိနတရံ။ ဒိ၊ ၁။ ၂၁၄။ သိ၊ ၁။
သစ်၊ ၂။ ၁၇၇။ (-ဓမ္မ၊ ၁။ ၂၇၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၃၇၃။ သိ၊ ၁။ သစ်၊ ၂။ ၁၅၇။)

ပဋိကိဋ္ဌော (ကြိဝိ) [ပတိ+ကိတ္တ+ဇော+တု]
တဖန်-ပြောဆို-ပြောကြား-၍။ ပုန ပုရတ္ထိ-
မာယ ဒိသာယ ပုဗ္ဗကိတ္တိတံ နိမိတ္တံ ပဋိ-
ကိဋ္ဌောတော ဌပေတုံ ဝနုတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၄၀။
ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁။ ၁၇၉၊ ၁၉၉။

ပဋိကိဋ္ဌိသ (န) [ပတိ+ကိလ+ဣသ။ ပတိ+ကရ
+ဣဋ္ဌိသ] တုံ၊ ပြန်-ကြမ်းကြုတ်-ရက်စက်-
ခြင်း၊ တုံ၊ ပြန်-ကြမ်းကြုတ်-ရက်စက်-သော
အမှု။ ပဋိကတ-ကြည့်။

ပဋိကိရတိ (ကြိ) [ပတိ+ကိရ+အ+တိ။ ကိရော
ဝိက္ခေပဝိကိရေ- နေကတ္ထော'ဗျယပုဗ္ဗကော။
ဓာတုတ္ထ။] ဖရိဖရဲဖြစ်၏။ ဖရိဖရဲလဲကျ၏။
ဥတ္တာနာ ပဋိကိရမ၊ အဝကုဋ္ဌာ ပတာမသေ။

ပေတ။ ၂၁၄။ ဥတ္တာနာ ပဋိကိရမာတိ ကဒါစိ
ဥတ္တာနာ ဟုတ္တာ ဝိကိရိယမာနဂံပစ္စင်္ဂါ ဝိယ
ဝတ္ထာမ။ ပေတ။ ၂၅၄။

ပဋိကိရိယာ (ထိ) [ပတိ+ကရ+ရိရိယ+အာ။
(ပြတိကြိယာ - သံ။ ပဋိကိရိယာ - ပြာ)]
တဖန်ပြုခြင်း။ (က) တုံ၊ ပြန်ကျေးဇူးပြုခြင်း၊
ကျေးဇူးဆပ်ခြင်း။ (ခ) ကုစား - ကုသ-
ခြင်း။ (ဂ) တုံ၊ ပြန် အမျက်ထွက်ခြင်း၊ တုံ၊ ပြန်
အမျက်ထွက်တတ်သော ကောဓ။ (က)
ပုဗ္ဗပကာရိယ ပန န သုကရာ ပဋိကိရိယာ
ကာတုံ။ ဒိ၊ ၁။ ၂၅၆။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၁၄။)
(ခ) အာပတ္တိယာ စ သမ္ပုတိသဘာဝတ္ထေပိ
ဟိ သဉ္စိစ္စ တံ အာပဇ္ဇန္တိယ၊ ပဋိကိရိယံ အက-
ရောန္တိယ စ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၂။ (ဂ) တာဒိသေ
ဟိ ကောဓော ပဋိကိရိယံ အလဘန္တော အနု-
ပါဒါနော ဝိယ ဇာတဝေဒေါ ဝုပသမ္ပတိ။
သံ၊ ၁။ ၁၃၃။

ပဋိကိရိယာဘာဝ (ပ) [ပဋိကိရိယာ+အဘာဝ]
တုံ၊ ပြန်ကျေးဇူးပြုမှု မရှိခြင်း။ အနပေက္ခာ
ဟောန္တိ ဉာတယောတိ ပဋိကိရိယာဘာဝံ
ဒဿေတိ။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၂၄၀။

ပဋိကိလိဋ္ဌ (တိ) [ပတိ+ကိလိသ+တ] ယုတ်ညံ့
-ညစ်ညမ်း-သော။ လာမကန္တိ ပဋိကိလိဋ္ဌ။
ဒိ၊ ၁။ ၃။ ၈၀။

ပဋိကိဋ္ဌနာ (ထိ) [ပတိ + ကိဋ္ဌ + ယု + အာ]
အဖန်ဖန်-မြတ်နိုး-စုံမက်-နှစ်သက်- တွယ်
တာ-ခြင်း။ ပဋိကေဋ္ဌနာ-ကြည့်။

ပဋိကုဇ (တိ) [ပတိ+ကုဇ+အ] အောက်သို့
မျက်နှာပြုထားသော၊ မှောက်နေသော၊ သူ။
သယံ သုသာနေ မဏ္ဍလပိဋိကံ ပသာရေတွာ
မတကော ဝိယ ပဋိကုဇော ဟုတ္တာ နိပဇ္ဇေ။
ဇာ၊ ၁။ ၄၀၂။ (-ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၁၅၃။)

ပဋိကုဋ္ဌတိ (ကြိ) [ပတိ+ကုဋ္ဌ+အ+တိ] ကုဋ္ဌ
 အစောမုခိကရဏေ။ ကုဋ္ဌတိ။...ပဋိကုဋ္ဌတိ။
 ပဋိကုဋ္ဌတိတိ မုခေ မုခံ ဌပေတိ။ နိတိ၊ဓာ။
 ၄၉။] ပိတ်ဖုံး-ဖုံးအုပ်-၏။ဘဒ္ဒါယ ဒေဝိယာ
 သရိရံ အာယသာယ တေလဒေါဏိယာ ပက္ခိ-
 ပိတော အညိဿာ အာယသာယ ဒေါဏိယာ
 ပဋိကုဋ္ဌထ။ အံ၊၂။၅။ ပဋိကုဋ္ဌိ-အံ၊၂။၅။

ပဋိကုဋ္ဌထ (ကြိ) [ပတိ+ကုဋ္ဌ+အ+ထ] ပိတ်
 ဖုံး-ဖုံးအုပ်-ကုန်လော့။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိကုဋ္ဌန (န) [ပတိ+ကုဋ္ဌ+ယု] (ခ) ပိတ်ဖုံး-
 -ဖုံးအုပ်-ခြင်း။ (၂) ပိတ်ဖုံး- ဖုံးအုပ်-
 ကြောင်း။ (ခ) အပရကံသပါတိယာ ပဋိ-
 ကုဋ္ဌနံ ဝိယ အာရညိကကိဒီဟိ ဣစ္ဆာဝစရပ္ပ-
 ဋိစ္ဆာဒနံ။ မ၊ဌ၊၁။၁၅။ (၂) အောက်ပုဒ်
 ကြည့်။

ပဋိကုဋ္ဌနဖလက (န) [ပဋိကုဋ္ဌန+ဖလက] ပိတ်
 ဖုံး-ဖုံးအုပ်- ကြောင်းဖြစ်သော-ပျဉ်ချပ်-
 ပျဉ်ပြား။ ယဉ္ဇ အဘိဝစိတံ ဗလဟတ္ထမာ-
 ပန္နံ ပဋိကုဋ္ဌနဖလကမိဝ ဝစ္စကုဋိယာ ဥဒရ-
 ပဋ္ဌလဗ္ဗန္တရေ ဝေ ကုဏပဂန္တံ သန္တိရမ္မိတော
 တိဋ္ဌတိ။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၄၉။

ပဋိကုဋ္ဌိ (ကြိ)[ပတိ+ကုဋ္ဌ+ဂြိ] ပိတ်ဖုံး-ဖုံးအုပ်-
 -ပြီ။ ပဋိကုဋ္ဌတိ-ကြည့်။

ပဋိကုဋ္ဌိတ (တိ) [ပတိ+ကုဋ္ဌ+တ] (က) ပိတ်ဖုံး-
 -ဖုံးအုပ်-အပ်သော။ (ခ) ဖုံးအုပ်-လွှမ်းမိုး-
 -အပ်သော။ (က) အယောပါကာရပရိယန္တံ၊
 အယသာ ပဋိကုဋ္ဌိတံ။ပေတ။၁၃၄။သဗ္ဗာကသ-
 လသခါရေဟိ...ပိဟိတော ပဋိစ္စန္ဓော ပဋိကုဋ္ဌိ-
 တော။ မဟာနိ၊၁။၁။ အယသာ ပဋိကုဋ္ဌိတန္တိ
 အယောပဋ္ဌလေနေဝ ဥပရိ ပိဟိတံ။ ပေတ၊
 ၄၉။ပဋိကုဋ္ဌိတောတိ အစောမုခံ ဌပိတော။
 မဟာနိ၊ ၄။၁။ (-မ၊၃။၂၀၅၊၂၂၂။ အံ၊၁။
 ၁၄၀။ အဘိ၊က။၄၃၂။ ပဋိသံ၊၃၈၆။ ပေတ။
 ၁၅၂၊၂၀၄။ မဟာနိ၊၂။၁၃၇။ စူဠနိ၊၂။

အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၄၁-ပ-မ-သ-စ

၂၃၇။ ဇာ၊၂။၆၀။ ပေဋကော၊၃၀၂။ ဒိ၊ဌ၊၁။
 ၅၉။ မ၊ဌ၊၁။၂၂။ အံ၊ဌ၊၁။၄၇။ အဘိ၊ဌ၊၁။
 ၃၈၄။ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၂၄၅။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၅၁။၂၇၂။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၈။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၂၆၇။ ပေတ၊ဌ။
 ၉၆၊၂၃၂။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၃။ မဟာနိ၊ဌ။၂၃၆။
 စူဠနိ၊ဌ။၆၉။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၃၃၊၂၉၀။ သိ၊ဋ္ဌိ၊
 သစ်၊၁။၂၄၅။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၆၂။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၀၃။
 အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၈၂။ (ခ) သံသိဒတိ မဟောသသ္မိံ၊
 ဦမိယာ ပဋိကုဋ္ဌိတော။ ထေရ၊ဌ၊၃၁၇။ ဦမိယာ
 ပဋိကုဋ္ဌိတောတိ... ကောရပါယာသဦမိယာ
 ပဋိကုဋ္ဌိတော ဩတ္တတော။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၇၇။

ပဋိဋ္ဌိကုဋ္ဌာ (ကြိဝိ) [ပတိ+ကုဋ္ဌ+တွာ] ပိတ်ဖုံး-
 -ဖုံးအုပ်-၍။ တမေနံ သာမိကာ...ဒညိဿာ
 ကံသပါတိယာ ပဋိကုဋ္ဌိတော အန္တရာပဏံ ပဋိ-
 ပဇ္ဇေယျ။မ၊၁။၃၆။ပဋိကုဋ္ဌိတောတိ ပိဒဟိတော။
 မ၊ဌ၊၁။၁၅၄။(-ဒိ၊၂။၁၁၇၊၁၃၂။ဒိ၊ဌ၊၂။၂၄။
 မ၊ဌ၊၁။၃၂၅။ မ၊ဌ၊၄။၁၂၅။ အံ၊ဌ၊၃။၃၃။
 ခုဒ္ဒက၊ဌ။၁၃၃။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၈၆။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၃၈၇။
 သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၂၆၃။ အပ၊ဌ၊၁။၆၂။ ဇာ၊ဌ၊၁။
 ၆၀၊၈၁။ သာရတ္ထ၊၂။၁၇၀။)

ပဋိကုဋ္ဌတိ (ကြိ) [ပတိ+ကုဋ္ဌ+ယ+တိ] တုံ့ပြန်-
 -တုဖက်- အမျက်ထွက်- စိတ်ဆိုး- ၏။
 တဿေဝ တေန ပါပိယော၊ ယော ကုဒ္ဓံ ပဋိ-
 ကုဋ္ဌတိ။ သံ၊၁။၁၆၄၊၂၂၃-၅။ ထေရ၊၂၈၈။
 နေတ္ထိ၊၁၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၉၀။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။
 ၄၃။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၁၀။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၇၅။ (-ဒိ၊ဌ၊
 ၁။၁၀၅။ သံ၊ဌ၊၁။၃၁၄။ အံ၊ဌ၊၂။၃၄၉။ထေရ၊
 ၄၅၊၂။၁၁၃-၄။ နေတ္ထိ၊ဌ။၂၅၇။ သာရတ္ထ၊၃။
 ၂၁။ နေတ္ထိ၊ဝိ၊၃၂၈။) ပဋိကုဋ္ဌေယျံ-စိသုဒ္ဓိ၊
 ၃။၁။၃၅၅။ပဋိကုဋ္ဌိတ္ထ-သံ၊ဌ၊၁။၃၂၅။ သံ၊ဋ္ဌိ၊
 ၁။၃၄၄။

ပဋိကုဋ္ဌန (န) [ပတိ+ကုဋ္ဌ+ယ+ယု] (ခ) တုံ့-
 ပြန်-အမျက်ထွက်-စိတ်ဆိုး-ခြင်း။ (တိ)(၂)
 တုံ့ပြန်-အမျက်ထွက်-စိတ်ဆိုး-သော၊ သူ။
 (ခ) သော ပဋိကုဋ္ဌန္တော ပုဂ္ဂလော တေန

ပဋိကုဋ္ဌနေန တဿ ပဌမံ ကုဋ္ဌန္တဿ.... ပါပိ-
ယော ဝေ။ နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၂၂၈။ (-ထေရ၊ ဌ၊ ၂။
၁၁၄။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၆။) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိကုဋ္ဌနက (တိ) [ပဋိကုဋ္ဌန+က] တုံ့ပြန်-
အမျက်ထွက်-စိတ်ဆိုး-သော၊ သူ။ တဿေဝ
ပုဂ္ဂလဿ ပဋိကုဋ္ဌနကဿ။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၃။

ပဋိကုဋ္ဌန္တ (တိ) [ပတိ+ကုဓ+ယ+အန္တိ] (၁)
ပဌမ- အလျင် - အမျက်ထွက်- စိတ်ဆိုး -
သော၊ သူ။ (၂) တုံ့ပြန်-အမျက်ထွက်-စိတ်ဆိုး-
သော၊ သူ။ (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၂)
တဿေဝတိ ပဋိကုဋ္ဌန္တဿေဝ ပုဂ္ဂလဿ။ သံ၊
ဋီ၊ ၁။ ၂၅၆။ (-နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၂၂၈။)

ပဋိကုဋ္ဌန္တပုဂ္ဂလ (ပ) [ပဋိကုဋ္ဌန္တ+ပုဂ္ဂလ] ပဌမ
-အလျင် - အမျက်ထွက်- စိတ်ဆိုး - သော
ပုဂ္ဂိုလ်။ ပါပိယောတိ ပဋိကုဋ္ဌန္တပုဂ္ဂလဿ
လာမကတဓော။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၅၆။

ပဋိကုဋ္ဌန္တပရိသ (ပ) [ပဋိကုဋ္ဌန္တ+ပရိသ] တုံ့
ပြန် - အမျက်ထွက် - စိတ်ဆိုး - သော
ယောကျ်ား။ တဿေဝတိ တဿေဝ ပဋိ-
ကုဋ္ဌန္တပရိသဿ တေန ပဋိကုဋ္ဌနေန။ သံ၊ ဋီ၊
၁။ ၂၅၆။

ပဋိကုဋ္ဌိတော (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ကုဓ+ယ+တော]
တုံ့ပြန်-အမျက်ထွက်-စိတ်ဆိုး-၍။ ကုဒ္ဓဿ
ပဋိကုဋ္ဌိတော၊ အက္ကုဋ္ဌဿ ပစ္စက္ခောသိတော၊
ပဟဋ္ဌဿ စ ပဋိပဟရိတော သုခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သံ၊
ဌ၊ ၁။ ၉၁။

ပဋိကုဋ္ဌ (ပ) [ပတိ+ကုဋ္ဌ+အ] နောက်သို့ဆုတ်
ခြင်း၊ ရှေးရှုတုပ်ဝပ်ခြင်း။ ပဋိကုဋ္ဌိက ပဋိကု-
ဋ္ဌိယ-တို့ကြည့်။

ပဋိ(တိ)ကုဋ္ဌတိ (ကြိ) [ပတိ+ကုဋ္ဌ+အ+တိ။
ကုဋ္ဌ ကောဋိလေ။ ကုဋ္ဌတိ။ ပဋိကုဋ္ဌတိ။ နိတိ။
ဓာ။ ၅၄။ ကုဋ္ဌော ဘူ ဆေဒပုဝတ္ထ-ဝက္ခေ စ
ဒါဟပ္ပသာဒနေ။ ဓာတုတ္ထ။] (က) တွန့်
ဆုတ် - တွန့်လိပ် - ဧ။ (ခ) ဆုတ်နှစ် -

ရှောင်ခွါ - ဧ။ (ဂ) ကောက်ကွေးဧ။
(က) ကုက္ကုဋ္ဌပတ္တံ ဝါ နာရဒဒ္ဓုလံ ဝါ အဂ္ဂိမ္မိ
ပက္ခိတ္တံ ပတိလိယတိ ပဋိကုဋ္ဌတိ ပဋိဝတ္တတိ
န သံပသာရိယတိ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၄။ (-မိလိန္ဒ။
၂၇၇။ ဒီ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၄။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၃။ မဟာနိ၊
ဌ။ ၉၇။) ဥဒကဗ္ဗသိတာနိ ပတိလိယန္တိ ပဋိ-
ကုဋ္ဌန္တိ ပဋိဝတ္တန္တိ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၂၉၄။ (က) (ခ) မေထုနသမာပတ္တိယာ
စိတ္တံ ပတိလိယတိ ပတိကုဋ္ဌတိ န သံပသာရိ-
ယတိ။ အံ၊ ၂။ ၄၃၃။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၄။ မဟာသတ္တ-
ဿ ဟိ အကုသလကမ္မတော အဂ္ဂိ ပတော
ကုက္ကုဋ္ဌပတ္တံ ဝိယ စိတ္တံ ပဋိကုဋ္ဌတိ။ ဒီ၊ ဌ၊
၂။ ၁၀၂။ ပဋိကုဋ္ဌတိတိ သက္ကံစတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။
၂၀၈။ ပဋိကုဋ္ဌတိတိ သက္ကံစတိ။...အထ ဝါ
ပဋိကုဋ္ဌတိတိ အပသက္ကတံ န ဥပသက္ကတိ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၈။ ပဋိကုဋ္ဌတိတိ သံကုဋ္ဌတိ။
ဇိဂ္ဂန္တနဝသေန ဝိဝဋ္ဌတိ ဝါ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၀၃။
(-မဟာနိ။ ၁၀၁။ အပ၊ ၂။ ၄၁၁။ မ၊ ဌ၊ ၂။
၃၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၀၅။ ဓမ္မ၊
ဌ၊ ၁။ ၃၀၇။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၂၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၁၈။
၄၅၉။) (ဂ) ပါဒါ နမိတော ဩလမ္ဗိသု၊
ဟတ္ထာ ပဋိကုဋ္ဌိသု။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၅။

ပဋိကုဋ္ဌန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ကုဋ္ဌ+အ+အန္တိ] တွန့်
ဆုတ်-တွန့်လိပ်-ကုန်ဧ။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိကုဋ္ဌိသု (ကြိ) [ပဋိ+ကုဋ္ဌ+ဉ်] ကောက်ကွေး
ကုန်ပြီ။ ပဋိကုဋ္ဌတိ-ကြည့်။

ပဋိကုဋ္ဌိ (န) [ပတိ+ကုဋ္ဌ+ဣ] နောက်သို့ဆုတ်
ခြင်း၊ နောက်ဆုတ်။ နမဿမာနော တံ
ဗောဓိံ၊ ဂစ္ဆိံ ပဋိကုဋ္ဌိ အဟံ။ အပ၊ ၂။ ၁။

ပဋိကုဋ္ဌိက (တိ) [ပဋိကုဋ္ဌ+ဣက] နောက်သို့
ဆုတ်ခြင်းရှိသော၊ နောက်သို့ဆုတ်သော၊ သူ။
ပဋိကုဋ္ဌိကော အပသက္ကံ၊ နိဇ္ဈာယန္တေဓ
မဟာမုနိ။ အပ၊ ၁။ ၁၃၄။ (-ဉာဝ၊ ၃၃၆။
၃၈၉။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၅။ အပ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၁။)

ပဋိကုဋိတံ (န) [ပတိ+ကုဋ+တ] တွန့်ဆုတ်-
ဆုတ်နစ်-ခြင်း။ လိနန္တိ အဝိပ္ပာရိကတာယ
ပဋိကုဋိတံ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၀၉။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၃၇။
စူဠနိ၊ ဌ၊ ၄၅။

ပဋိကုဋိတံ (တိ) [ပဋိကုဋ+တ] ရှေးရှုတုပ်ဝပ်
သွားခြင်းရှိသော၊ ပုဆစ်တုပ်လျက် နောက်
ဆုတ်သွားသော၊ သူ။ သော...ပဋိကုဋိတောဝ
ပဋိက္ကမိတော။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၃၅၉။ ပဋိကုဋိတော
(ဝိ၊ ၄။ ၃၅၇) တိ သင်္ကုဋိတော။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၄၁၅။ (-ဝဇီရ၊ ၅၇၂။) အောက်ပုဒ်လည်း
ကြည့်။

ပဋိကုဋိယ (တိ) [ပဋိကုဋ+တက။ က-ကို ယ-
ပြ။] ရှေးရှုတုပ်ဝပ်သွားခြင်းရှိသော၊ ပုဆစ်
တုပ်လျက် နောက်ဆုတ်သွားသော၊ သူ။
နာဠာဂိရိဟတ္ထိ... ပဋိကုဋိယောဝ ဩသက္ကိ
(ပဋိကုဋိတောဝ ပဋိသက္ကိ။ သိ၊ သျှာ)။ ဝိ၊ ၄။
၃၅၇။ ပဋိကုဋိယောဝ ဩသက္ကိတိ တထာ-
ဂတာဘိမုခေါယေဝ ပိဋိမေဟိ ပါဒေဟိ
အဝသက္ကိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၁၁။ ပဋိကုဋိယောဝ
ဩသက္ကိတိ ဧတ္ထ တထာဂတဿ ပဋိမုခံ
ကုဋေန ဂမနမေတဿာတိ ပဋိကုဋိယော။
ပါစိတ်၊ ယော။ ၅၁၇။

ပဋိ(တိ)ကုဋ (တိ) [ပတိ+ကုဋ+ဌ။ ပတိ+ကုဋ
+တ။ (ပြတိကြုဋ-သံ။ ပဋိကုဋ-ပြာ)] (၁)
ယုတ်ညံ့- အောက်ကျ- ကဲ့ရဲ့အပ် - သော။
(၂) တားမြစ်အပ်သော။ (၁) ဣမေသံ
ခေါ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စန္ဒ မစ္ဆရိယာနံ တေ ပဋိကုဋ္ဌ၊
ယဒိဒံ ဓမ္မမစ္ဆရိယံ။ အံ၊ ၂။ ၂၃၇။ အပိ စ
ယာယ သေ စဏ္ဍာလော စေဝ ဟောတိ
မလဉ္စ ပတိကုဋော စ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၀။ အံ၊ ဌ၊
၂။ ၂၁။ ပဋိကုဋောတိ ဥပါသကနိဟိနော။
အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅။ (-မ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၅၀။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၃။
ထေရီ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၉။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၂၄၆။) (၂) အောက်
ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိကုဋကတ (တိ) [ပဋိကုဋ+ကတ] တားလည်း
တားမြစ်အပ်၊ ပြုလည်းပြုအပ်သော၊ တား
မြစ်အပ်သည် ဖြစ်လျက် ပြုအပ်သော။ မဋိကု-
ဋကတမ္ပိ ကမ္ပိ ကရေန္တိ အဓမ္မိကံ ကပ္ပ အဋ္ဌာ-
နာရဟံ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၃၆။ ပဋိကုဋကတန္တံ ပဋိကုဋ-
ဉ္စေဝ ကတဉ္စယံ အညေသု ပဋိက္ခောသန္တေသု
ကတံ၊ တံ ပဋိကုဋဉ္စေဝ ဟောတိ ကတဉ္စ။
ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၂၇။ (-ဝဇီရ၊ ၅၇၂။) (ပါစိတ်ကျဒိ-
ယောဇနာ ၃၉၅-၌ “ပဋိကုဋဉ္စေဝ ကတဉ္စာတိ
ဣမိနာ ပဋိကုဋကတန္တံ ပဒဿဒ္ဓန္တဝါကျ
ဒဿေတိ” ဟု ဖွင့်၏။)

ပဋိကုဋကတကမ္ပ (န) [ပဋိကုဋကတ+ကမ္ပ] တား
လည်း တားမြစ်အပ်၊ ပြုလည်း ပြုအပ်သော
ကံ။ တားမြစ်အပ်သည် ဖြစ်လျက် ပြုအပ်သော
ကံ။ ကေစ္စဿ ဘိက္ခဝေ သံဃမဇ္ဈေ ပဋိက္ခော-
သနာ ရဟတီတိ အာဒိ ပဋိကုဋကတကမ္ပဿ
ကပ္ပါကပ္ပသာဝဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၂၇။
ပဋိကုဋကတကမ္ပဿာတိ ပဋိကုဋဿ ဟု တွာ
ကတဿ ကမ္ပဿ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၃၉၆။

ပဋိကုဋကတကမ္ပပုဘေဒ (ပ) [ပဋိကုဋကတ+ကမ္ပ
ပဘေဒ] တားမြစ်အပ်သည် ဖြစ်လျက် ပြုအပ်
သောကံ၏ အကွဲအပြား။ တတော ပရိပုဋ္ဌိ-
ကုဋကတကမ္ပပုဘေဒ ဒဿေတုံ သာယေဝ
ပါဠိ “အကတံ ကမ္ပ” နှိ အာဒိဟိ သံသန္တိတွာ
ဝုတ္တာ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၃၀။

ပဋိကုဋတရ (တိ) [ပဋိကုဋ+တရ] အလွန်-ကဲ့
ရဲ့-စက်ဆုပ်-အပ်သော။ တေနဿ တတောပံ
ပဋိကုဋတရာ ဇီဝိကာ အဟောသိ။ ပေတ၊ ဌ။
၂၅၁။

ပဋိကုဏ (ပ) [ပတိ+ကုဏ+အ။ ကုဏ သင်္ကော-
ပနေ။ ကုဏေတိ။ ကုဏယတိ။ ကုဏော၊
နိတိ။ ဓာ၊ ၃။ ၂။] ကောက်ကျွေးခြင်း။ အောက်
ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိကုဏိက (တိ) [ပဋိကုဏ+ဣက] ကောက်
ကျွေးခြင်း ရှိသော၊ ကောက်ကျွေးသော။

ကုဏာတိ ကုဏိကာ ပဋိကုဏိကာ အနုဇ-
ဘူတာ။ ပေတ၊ဌ၊၁၁၆။

ပဋိကုတ္တက (ပ) [?] တင်ဆတ်ငှက်
(သျှ)။ ချည်ခင်စုပ်။ ကုဇာ စ ပဋိကုတ္တကာ
(ဇာ၊၂။၃၄၇)တိ ဣမေပိ ဒွေ သကုဏာ။
ဇာ၊ဌ၊၇။၁၁၆။ ပဋိကုတ္တကာတိ ဧဝံနာမကာ
သကုဏဝိသေသာ။ ယေ လောကေ“ချည်ခင်
စုပ်” ဣတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဇာ၊ဌ၊၁၁၆။

ပဋိကုဋ္ဌ (တိ) [ပတိ+ကုဓ+တ] (က) အမျက်
ထွက်-စိတ်ဆိုး-သော၊ သူ။ (ခ) တုံပြန်-
အမျက်ထွက်-စိတ်ဆိုး-သော၊ သူ။ (က)
ပဋိကုဋ္ဌ မှန် ဩလောကေတုံ န ဝိသဟတိတိပိ
ဒဿေတိ “တုဋ္ဌပဟဋ္ဌ” န္တိ ဣမိနာ။ သိ၊ဌ၊
သစ်၊၂။၅၄။ (ခ) ကေစိ ပန “ယော အကုဋ္ဌ
ပဋိကုဋ္ဌ အာရဗ္ဗ ကုဏ္ဍတိ” တိ အတ္ထံ ဝေန္တိ။
ထေရ၊ဌ၊၂။၁၁၄။

ပဋိကုပ္ပတိ (ကြိ) [ပတိ +ကုပ+ ယ+တိ]
တဖန်-ဖောက်ပြန်-ထကြွ-၏။ သစေ ပနဿ
ဓောဂေါ ပဋိကုပ္ပတိ၊ ကိ ကာတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဌ၊၂။
၂၃၃။ ပဋိကုပ္ပတု-ဝိ၊ဌ၊၂။၂၆၄။ ကင်္ခါ၊ဌ၊
သစ်၊၁၁၈။ ပဋိကုပ္ပေယျ-ဝိ၊ဌ၊၂။၂၃၃။

ပဋိကုပ္ပတု (ကြိ) [ပတိ+ကုပ+ယ+တု]တဖန်-
ဖောက်ပြန်-ထကြွ-ပါစေ။အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိကုပ္ပေယျ (ကြိ) [ပတိ+ ကုပ+ ယ+ယေျ]
တဖန်-ဖောက်ပြန်-ထကြွ-ရာ၏။ ပဋိကုပ္ပတိ
-ကြည့်။

ပဋိကုဋ (တိ) [ပတိ+ကုဋ+အ]တုံပြန်-ကောက်
ကျစ်-စဉ်းလဲ-သော၊ သူ။ သဌဿ သာဌေ-
ယျမိဒံ သုစိန္တိတံ၊ပစ္စောဋိတံ ပဋိကုဋဿ ကုဋံ။
ဇာ၊၁။၅၉။ ပစ္စောဋိတံ ပဋိကုဋဿ ကုဋန္တိ
ကုဋဿ ပုဂ္ဂလဿ တယာ ပဋိကုဋံ သုဋ္ဌ၊
ပစ္စောဋိတံ။ ဇာ၊ဌ၊၂။၁၆၇။ ကုဋဿ ကုဋာတိ
ကုဋပဋိကုဋာနံ ဧတံ နာမံ၊ ကုဋဿ ပဋိ-
ကုဋာ နာမ သန္တိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဇာ၊ဌ၊
၂။၁၆၈။

ပဋိကု(ဣ)လ (တိ) [ပတိ+ကုလ+အ။ ပဋိ-
ကုလတိ အာဝရတိတိ ပဋိကုလံ။ ကုလ
အာဝရဏေ။ ဓာနံ၊ဌ၊၇။၁၉။ ပြသဝံ၊ ပြတိ-
ကုလံ သျာဒပသဝျ မပဗ္ဗ၊စ။ အမရ၊ ၂။၁၈၄။
ပြတိကုလ (တြိ) ပြတိရူပံ ကုလံ ပက္ခော၊သျှ၊
အနန္တကုလေ၊ ဝိရဗ္ဗပက္ခာဝလမ္ပိနိစ။ ထောမ။
(ပဋိကုလ=ပဋိကုလ-ပြာ။) (၁)စက်ဆုပ်
-ရွံရှာ- အပ်သော၊ အလိုမရှိ- မနှစ်သက်-
အပ်သော။ (၂) စက်ဆုပ်-ရွံရှာ-သော၊
အလိုမရှိ-မနှစ်သက်-သော။ (၃) ဆန့်ကျင်
ဘက် ဖြစ်သော။

(၁) ယေပိ ဥတ္တမဓိ သိရသ္မိံ ဇာတာ
ကေသာ နာမ၊တေပိ အသုဘာ စေဝ အသု-
စိနော စ ပဋိကုလံ၊စ။ ဝိ၊ဌ၊၂။၂။ ပဋိ-
ကုလေ သတ္တေ မေတ္တံ ဖရတိ၊ သင်္ခါရေ
ဓာတုသည် ဥပသံဟရတိ။ ဒိ၊ဌ၊၃။၇၉။
ပဋိကုလာတိ နာဂရိကဿ အသုစိကဋ္ဌာနံ
ဝိယ ဇိဂုစ္ဆနိယတ္တာ ပဋိကုလာ။ သာရတ္ထ၊၂။
၁၇၂။ ပဋိကုလေတိ အမနုဉေ အနိဋ္ဌေ။
ဒိ၊ဌ၊၃။၇၉။ ပဋိကုလေတိ ဝိရဇ္ဇတိတိ ပဋိ-
ကုလံ၊ အနိဋ္ဌံ။ သံ၊ဌ၊၂။၄၄၅။ (-ဝိ၊ဌ၊၇၃။
ဒိ၊၂။၂၆၀။ ဒိ၊၃။၉၃။ မ၊၃။၃၅၁။ သံ၊၂။
၄၀၂။ သံ၊၃။၁၀၄။ အံ၊၂။၁၄၉။ ပဋိသံ၊၃။၉၀။
ပေဋကော။၂၉၅။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၆၇၊၂၄၇။ ကင်္ခါ၊
၂၈၄။ ဒိ၊ဌ၊၂။၃၉၈။ ဒိ၊ဌ၊၃။၅၁၇၊၇၁။ မ၊ဌ၊
၁။၁၅၅၊၂၁၆၊၂၇၇။ မ၊ဌ၊၄။၂၅၁။ သံ၊ဌ၊၂။
၉၇၊၂၁၇။ သံ၊ဌ၊၃။၂၀၇၊၂၃၂။ အံ၊ဌ၊၂။၃၄၄။
အံ၊ဌ၊၃။၅၂၊၁၀၃။၂၆၆။ အဘိ၊ဌ၊၁။၂၄၂-၃။
အဘိ၊ဌ၊၂။၂၁၆၊၂၂၂၊၂၃၇၊၂၄၂။ ပဋိသံ၊ဌ၊
၁။၇၅၊၂၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၄၁၊၆၇၊၃၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
၁၀၈။ ခုဒ္ဒက၊ဌ၊၉၉၊၁၃၅။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၆၃၊၂၃၆၊န၊
ဌ၊၁၅၀၊၁၆၆။ ဣတိဝုတ်းဌ၊၁၇၀။ သုတ္တနိ၊ဌ၊
၁။၂၀၀၊၂၆၅။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၈။ ဝိမာန၊ဌ၊၂၁၅။
ထေရ၊ဌ၊၂။၃၆၊၉၁။ ထေရီ၊ဌ၊၂၈၉။ အပ၊
ဌ၊၁။၆၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ၊၄၁။ စရိယာ၊ဌ၊၁၉၄။
မဟာနိ၊ဌ၊၃၀။ဇာ၊ဌ၊၁။၆၂။ ဇာ၊ဌ၊၂။၃၉၄။

ဇောဠာ၄။၁၆၃။ ဇောဠာ၅။၄၅၄။ ဇောဠာ၆။
 ၅၇။ ဝဇိရ။၃၉။၁၄၅။၃၄၇။ သာရတ္ထ။၂။၄၂၀။
 သာရတ္ထ။၃။၂၀၁။ ဒိ။၃။၂။၃၀၇။ သိ။၃။သစ်။
 ၂။၂၉။၁၀၅။ မ။၃။၁။၃၆၄-၆။ မ။၃။၃။၁၄၂။
 ၃၂၆။၄၄၀။ အံ။၃။၁။၁၀၈။ အံ။၃။၃။၂၇။၄၉။
 မူလဋီ။၂။၂၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ။၃။၁။၅၆။၄၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ။
 ၃။၂။၁၃-၄။ နေတ္ထိ။ဝိ။၁၀၇။) (၂) ဒုက္ခ-
 ပဋိကူလန္တိ ဒုက္ခဿပဋိကူလံ၊ ပစ္စနိကသတ္တိတံ
 ဒုက္ခံ အပတ္တယမာနန္တိ အတ္ထော။ မ။၃။၃။၇။
 (၃) ဣမံ မဟလ္လကံ ဧကေနပါယေန မမ
 သာမိကဿ ပဋိကူလံ ကတော ဂေဟာ
 နိက္ကမ္မာပေဿာမိ။ ဇောဠာ၄။၄၃။ ပစ္စနိကန္တိ
 ပဋိကူလံ ဝိရုဒ္ဓံ။ သံ။၃။၂။၁၀၂။ (-ဇောဠာ
 ၃။၁၀၄။ အံ။၃။၂။၂၂၂။)

ပဋိကူလဂန္ထရဟိတ(တိ) [ပဋိကူလ+ဂန္ထ+ရဟိတ]
 စက်ဆုပ်- ရွံရှာ- ဖွယ် အနံ့မှ ကင်းသော၊
 စက်ဆုပ်- ရွံရှာ- ဖွယ် အနံ့မရှိသော။ အပ္ပဋိ-
 ဂန္ဓိယာတိ ပဋိကူလဂန္ထရဟိတာ သုရဘိဂန္ဓာ။
 ပေတ။၃။၇။

ပဋိကူလဂန္ထဝိရဟိတ (တိ) [ပဋိကူလ + ဂန္ထ +
 ဝိရဟိတ] စက်ဆုပ်- ရွံရှာ- ဖွယ် အနံ့မှ ကင်း
 သော၊ စက်ဆုပ်- ရွံရှာ- ဖွယ် အနံ့မရှိသော။
 အပ္ပဋိဂန္ဓိယန္တိ ပဋိကူလဂန္ထဝိရဟိတံ။ ဇော
 ဠာ၇။၂၉၀။

ပဋိကူလဇ္ဈာန (န) [ပဋိကူလ+ဇ္ဈာန] စက်ဆုပ်-
 ရွံရှာ- ဖွယ်ကို အာရုံပြုသောဇ္ဈာန်။ ပဋိကူလ-
 မနသိကာရသာမညေန အသုဘေဟိ ကေသာ-
 ဒီဟိ ပဋိကူလဇ္ဈာနဿ ဂဟဏံ သိဝထိကာ
 ဝဏ္ဏဇ္ဈာနဿ စ။ မူလဋီ။၁။၁၀၇။

ပဋိကူလတရ (တိ) [ပဋိကူလ+တရ] အထူးသ
 ဖြင့် - အလွန်-စက်ဆုပ်- ရွံရှာ- အပ်သော။
 အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိကူလဘရဘာဝကာရဏ (တိ) [ပဋိကူလ
 တရ+ဘာဝ+ကာရဏ] အလွန်-စက်ဆုပ်-
 ရွံရှာ- ဖွယ်၏ အဖြစ် ဟူသော အကြောင်း

ရှိသော။ ဧဝံ ဟေဋ္ဌိမတော ဥတ္တရတ္ထရဿ
 ပဋိကူလဘရဘာဝကာရဏတာ ဧဋ္ဌဗ္ဗာ။မ။၃။
 ၁။၃၁၃။

ပဋိကူလတာဥပဋ္ဌာပန (န) [ပဋိကူလတာ +
 ဥပဋ္ဌာပန] စက်ဆုပ်- ရွံရှာ- ဖွယ်၏ အဖြစ်ကို
 ထင်မြင်စေခြင်း။ ပုတ္တမံသသဒိသန္တိ ပဋိကူလ-
 တာဥပဋ္ဌာပနေန ပုတ္တမံသသဒိသံ ကတော
 ပဿတိ။ မ။၃။၁။၃၁၃။

ပဋိကူ(ဏ္ဍ)လတာပစ္စဝေက္ခဏ(န) [ပဋိကူလတာ
 + ပစ္စဝေက္ခဏ] စက်ဆုပ်- ရွံရှာ- ဖွယ်၏အဖြစ်
 ကိုထင်မြင်ခြင်း။ ဣမိနာ ဝါ နယေန ဣတရေ-
 သမ္ပေတ္တ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ယထာသာမ္ဘဝ-
 မေတ္တ ပဋိကူ(ဏ္ဍ) လတာပစ္စဝေက္ခဏဿ
 အဓိပ္ပေတတ္တာ။ အံ။၃။၂။၃၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ။၃။၁။
 ၄၁၇။

ပဋိကူလကိ (ကြိ) [ပတိ+ကူလ+အ+တိ။ကူလ
 အာဝရဏေ။ ကူလတိ။ ကူလံ။ နိတိ။ ဓာ။
 ၁၆၃။] စက်ဆုပ်- ရွံရှာ- ၏။ န ဟိ တဿ
 ဇိဂုစ္ဆပ္ပဟာယ စိတ္တံ ပဋိကူလတိ။ပေဋကော။
 ၂၉၅။

ပဋိကူလဒဿန(န) [ပဋိကူလ+ဒဿန] စက်ဆုပ်-
 ရွံရှာ- ဖွယ်ဟု - ရှု- ဆင်ခြင်-ခြင်း။ ဒုတ္တိ-
 သာကာရံ ပဋိကူလတော မနသိကတော ပဋိ-
 ကူလဒဿနဝသေန ဥပ္ပါဒိတာ ပဌမဇ္ဈာန-
 သမာပတ္တိ ပဌမာ ဒဿနသမာပတ္တိ နာမ။ဒိ။
 ၆။၃။၇၁။

ပဋိကူလနိမိတ္တာရမ္ပဏ (တိ) [ပဋိကူလ+နိမိတ္တ+
 အာရမ္ပဏ] စက်ဆုပ်- ရွံရှာ - ဖွယ်ဖြစ်သော
 ကောဋ္ဌာသ နိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော။
 ကေသာဒိကေသု ကာယကောဋ္ဌာသေသု ပဋိ-
 ကူလနိမိတ္တာရမ္ပဏာယ သတိယာ ဧတံ အဓိ-
 ဝစနံ။ ပဋိသံ။၃။၁။၂၇၀။ မဟာနိ။၃။၃၀။
 (-အဘိ။၃။၂။၂၃၇။)

ပဋိကူလမနသိကာရ (ပု) [ပဋိကူလ + မနသိကာရ] စက်ဆုပ်-ရွံရှာ- အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို နှလုံးသွင်းခြင်း၊ စက်ဆုပ်-ရွံရှာ-ဖွယ်သဘောကို နှလုံးသွင်းခြင်း။ ဣဒါနိ ပဋိကူလမနသိကာရဝသေန ဝိဘဇိတုံ “ပုန စပရ” န္တိအာဒိမာဟ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၅။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇။ ပဋိကူလမနသိကာရဝသေနာတိ ဇိဂ္ဂန္တိယတယ ပဋိကူလမေဝ ပဋိကူလံ၊ ယော ပဋိကူလသဘာဝေါ ပဋိကူလာကာရော၊ တဿ မနသိကာရဝသေန။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၃၀။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၆။ (-သံ၊ ၄၊ ၁။ ၄၀။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃၊ ၂၄။ မေ၊ ၄၊ ၁။ ၄၀၊ ၃၇။ ဥ၊ ၁။ ၄၊ ၁။ ၂၇။ ဝိမာန၊ ၄။ ၇၊ ၈။ ၉။ ၁။ ၂၇။ ၂၈။ ၂၉။ ၃၀။ ၃၁။ ၃၂။ ၃၃။ ၃၄။ ၃၅။ ၃၆။ ၃၇။ ၃၈။ ၃၉။ ၄၀။ ၄၁။ ၄၂။ ၄၃။ ၄၄။ ၄၅။ ၄၆။ ၄၇။ ၄၈။ ၄၉။ ၅၀။ ၅၁။ ၅၂။ ၅၃။ ၅၄။ ၅၅။ ၅၆။ ၅၇။ ၅၈။ ၅၉။ ၆၀။ ၆၁။ ၆၂။ ၆၃။ ၆၄။ ၆၅။ ၆၆။ ၆၇။ ၆၈။ ၆၉။ ၇၀။ ၇၁။ ၇၂။ ၇၃။ ၇၄။ ၇၅။ ၇၆။ ၇၇။ ၇၈။ ၇၉။ ၈၀။ ၈၁။ ၈၂။ ၈၃။ ၈၄။ ၈၅။ ၈၆။ ၈၇။ ၈၈။ ၈၉။ ၉၀။ ၉၁။ ၉၂။ ၉၃။ ၉၄။ ၉၅။ ၉၆။ ၉၇။ ၉၈။ ၉၉။ ၁၀၀။ ၁၀၁။ ၁၀၂။ ၁၀၃။ ၁၀၄။ ၁၀၅။ ၁၀၆။ ၁၀၇။ ၁၀၈။ ၁၀၉။ ၁၁၀။)

ပဋိကူလမနသိကာရကမ္မဋ္ဌာန (န) [ပဋိကူလမနသိကာရ + ကမ္မဋ္ဌာန] စက်ဆုပ်ဖွယ်သဘော - စက်ဆုပ်ဖွယ်အခြင်းအရာ - ကို နှလုံးသွင်းခြင်းဟူသော ကမ္မဋ္ဌာန။ ဣမသိဉ္စိ ပဋိကူလမနသိကာရကမ္မဋ္ဌာနော ယောပိ တိပိဋကော ဟောတိ၊ တေနာပိ မနသိကာရကာလေ ပဌမံ ဝါစာယ သဇ္ဈာယော ကာတဗ္ဗော။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃။)

ပဋိကူလမနသိကာရကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာ (ထိ) [ပဋိကူလမနသိကာရကမ္မဋ္ဌာန + ဘာဝနာ] ပဋိကူလမနသိကာရကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများစေခြင်း။ တံ ဥပစ္စန္တိတွာ ပဋိကူလမနသိကာရကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာယ ပဌမဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ။ အဘိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၁။

ပဋိကူလမနသိကာရကာယာနုပဿနာ (ထိ) [ပဋိကူလမနသိကာရ + ကာယာနုပဿနာ] စက်ဆုပ်ဖွယ်သဘော - စက်ဆုပ်ဖွယ်အခြင်းအရာ - ကို နှလုံးသွင်းခြင်းဟူသော ကာယာနု-

ပဿနာ။ ဧဝံ သင်္ခေပေနော ရာဂစရိတ-ဝိတက္ကစရိတာနံ သပ္ပာယ် ပဋိကူလမနသိကာရကာယာနုပဿနာသေန သမထကမ္မဋ္ဌာနံ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနဉ္စ ဥပဒိသိတွာ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၅။

ပဋိကူလမနသိကာရဇ္ဈာန (န) [ပဋိကူလမနသိကာရ + ဇ္ဈာန] စက်ဆုပ်ဖွယ်သဘော - စက်ဆုပ်ဖွယ်အခြင်းအရာ - ကို နှလုံးသွင်းသော ဇ္ဈာန။ ဒသသု အသုဘေသု ဂဟိတေသု ဒုတ္တိယာကာရေ ပဋိကူလမနသိကာရဇ္ဈာနဝသေန ဧဝံ နဝသိဝထိကာဝဏ္ဏဇ္ဈာနဝသေန စ ပဝတ္တာ ကာယဂတာသတိ ဂဟိတာဝ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၄။

ပဋိကူလမနသိကာရပဗ္ဗ (န) [ပဋိကူလမနသိကာရ + ပဗ္ဗ] စက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို နှလုံးသွင်းပုံကို ပြဆိုရာ အပိုင်း။ တတ္ထ အာနာပါနပဗ္ဗ ပဋိကူလမနသိကာရပဗ္ဗန္တိ ဣမာနေဝ ဧဒံ အပ္ပနာကမ္မဋ္ဌာနာနိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၃၆။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၂၇။ (- အံ၊ ၄၊ ၁။ ၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၂။)

ပဋိကူလမနသိကာရသာမည (န) [ပဋိကူလမနသိကာရ + သာမည] စက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို နှလုံးသွင်းမှု တူညီခြင်း။ ပဋိကူလဇ္ဈာနကြည့်။

ပဋိကူလရူပ (တိ) [ပဋိကူလ + ရူပ] စက်ဆုပ်-ရွံရှာ-အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော၊ စက်ဆုပ်-ရွံရှာ-ဖွယ် သဘောရှိသော။ ပဋိကူလော ဃာနိန္ဒြိယဿ ပဋိကူလရူပေါ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၃၅။

ပဋိကူလသညာ (ထိ) [ပဋိကူလ + သညာ] စက်ဆုပ် - ရွံရှာ - ဖွယ်ဟူ၍ ဖြစ်သော-အမှတ်-သညာ။ အသုဘသညာ မရဏသညာ အာဒိနဝသညာ အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ သဗ္ဗလောကေ အနဘိရတသညာ။ အံ၊ ၂

၇၀၊ ၂၄၄။ တသို့ အာဟာရေ ပဋိကူလာ-
ကာရဂဟဏဝသေန ဥပ္ပန္နာ သညာ အာ-
ဟာရေ ပဋိကူလာသညာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၆။
အာဟာရေ ပဋိကူလသညာတိ အာဟာရံ
ဂမနာဒိဝသေန ပဋိကူလတော ပရိဂ္ဂဟန္တသ
ဥပ္ပန္နသညာ။ အံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၂၇။ ကဗဠိကာရာ-
ဟာရေ ပဋိကူလန္တိ ပဝတ္တာ သညာ အာဟာ-
ရေ ပဋိကူလသညာ။ ဝိဘာဝိနီ၊ ၂၆၀။
အာဟာရေ ပဋိကူလသညာတိ အလုတ္တ သမာ-
သော။ မဏိမဉ္ဇူ၊ ၂။ ၄၈၅။ (-သံ၊ ၃။ ၁၁၆။
အံ၊ ၁။ ၄၃။ အံ၊ ၂။ ၄၃၃။ အံ၊ ၃။ ၁၉၂။ ဒီ၊ ၄။
၁။ ၁၇၁။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၄။ သံ၊ ၄။
၃။ ၂။ ၂၂၃။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၀၉။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၃၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၂။ ၁၁၀၊ ၃၄၂။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။
၃၈၆။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂။ ၁။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၅၂။
ပေတ၊ ၄။ ၉၂။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၃။ ဇာ၊ ၄။ ၃။
၄၅၃။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၊ ၁၈၁။ ဝိမတိ၊ ၁။
၂၀၉။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၆။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၉။ သီ၊ ၄။
သစ်၊ ၂။ ၈၈။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၄၁၊ ၄၆၁။ အံ၊ ၄။ ၁။
၈၃။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၈၀။ မူလဇိ၊ ၂။ ၇၃၊ ၁၅၈။
အနုဇိ၊ ၂။ ၁၅၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၇၁၊ ၂၉၉။)

ပဋိကူလသညီ (တိ) [ပဋိကူလသညာ + ဤ]
စက်ဆုပ် - ရွံရှာ - ဖွယ်ဟူ၍ ဖြစ်သော-
အမှတ်-သညာ-ရှိသော၊ သူ။ အပုဋိကူလေ
ပဋိကူလသညီ ဝိဟရေယျံ။ သံ၊ ၃။ ၁၀၄။ အပုဋိ-
ကူလေ ပဋိကူလသညီ ဝိဟရေယျ။ အံ၊ ၂။
၁၄၉။ န ဟေတ္တ ဒေဝါ ပဋိကူလသညီနော။
ဇာ၊ ၂။ ၆။ ပဋိကူလသညီတိ အနိဋ္ဌသညီ။
သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၀၇။ ပဋိကူလသညီတိ ပဋိကူလန္တိ
ဝေ သညီ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၅၂။ တောတိ တေသို့
ဂန္ဓေ ဒေဝါ ဇိဂုံစသညီနော န ဟောန္တိ။
ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၄၆။ (-မ၊ ၁။ ၄၁၂။ မ၊ ၃။
၃၅၁။ သံ၊ ၁။ ၂၂၈။ အံ၊ ၁။ ၄၆၈။ အံ၊ ၂။
၇၃။ ပေဋကော။ ၂၉၆။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၇၉။ မ၊ ၄။
၂။ ၃၁၇။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၅၁။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၆။ အံ၊ ၄။
၂။ ၃၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၄၁။ သီ၊ ၄။

သစ်၊ ၂။ ၂၉။ မ၊ ၄။ ၃။ ၄၄၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၅။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃-၄။)

ပဋိကူလသဒ္ဓ (ပု) [ပဋိကူလ + သဒ္ဓ] ဆန့်ကျင်ဘက်
ဖြစ်သော - စကားသံ - ပြောဆိုသံ။ ပဋိ-
လောမသဒ္ဓါတိ... ပဋိကူလသဒ္ဓါ။ သံ၊ ၄။ ၁။
၃၀၂။

ပဋိကူလသဘာဝ (ပု) [ပဋိကူလ + သဘာဝ]
(၁) စက်ဆုပ် - ရွံရှာ - ဖွယ်သဘော။ (တိ) (၂)
စက်ဆုပ် - ရွံရှာ - ဖွယ်သဘောရှိသော။ (၁)
ပဋိကူလမနသိကာရ - ကြည့်။ (၂) တဒု-
ဘယ် အဘိနိဝဇ္ဇေတွာတိ သဘာဝဘော
ဘာဝနာနုဘာဝတော ဝ ဥပဋ္ဌိတံ အာရမ္မဏံ
ပဋိကူလသဘာဝံ အပုဋိကူလသဘာဝံ ဝါတိ
တံ ဥဘယံ ပဟာယ အဂ္ဂဟေတွာ။ မ၊ ၄။ ၃။
၄၄၁။

ပဋိကူလသမ (တိ) [ပဋိကူလ + သမ] စက်ဆုပ် -
ရွံရှာ - ဖွယ်အာရုံ၌ ညီမျှသော။ တေ-
ဓာတုကေ လောကသန္တိဝါသေ ယာဝ ကာမ-
လောကဘူမတာ ဟိ ဓာဂါနံ ဝိတဓာဂါနံ ပဋိ-
ကူလသမတာ ရူပါရူပဓာတု အပုဋိကူလ-
သမတာ။ ပေဋကော။ ၂၉၆။

ပဋိကူလသမ္မတ (တိ) [ပဋိကူလ + သမ္မတ]
စက်ဆုပ် - ရွံရှာ - ဖွယ်ဟု သမုတ်အပ်သော။
အဒံ ဟိ ဘန္တေ ဘတ္တံ ပဋိကူလသမ္မတံ။
မ၊ ၃။ ၄၃။

ပဋိကူလာကာရ (ပု) [ပဋိကူလ + အာကာရ]
စက်ဆုပ် - ရွံရှာ - ဖွယ် အခြင်းအရာ။ တဏှာ
ဟိ တေ ပဋိကူလမ္ပိ အပုဋိကူလာကာရေန
အပုဋိကူလမ္ပိ ပဋိကူလာကာရေန တဒုဘယမ္ပိ
ဝဇ္ဇေတွာ အဗျူပေက္ခနာကာရေန ပစ္စယေ
ပရိဘုဉ္ဇန္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၂၀။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၉။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၇၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၃၄၂။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၇၊ ၃၁၆။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၆၉၊ ၂၀၃။

မ၊ဋီ၊၂။၂၆၄။၂၇၄။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၈၄။ အံ၊ဋီ၊၁။
ဂ၊၂။ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၈၉။)

ပဋိကူလသကာရဂါဟက (တိ) [ပဋိကူ(ကူ)လ+
ကာရ+ဂါဟက။ ထိ-ဋ္ဌံ ပဋိကူလသကာရဂါ-
ဟိကာ] စက်ဆုပ်-ရွံရှာ-ဖွယ်အခြင်းအရာကို
ယူတတ်သော။ ဣမ ပန ဥဒ္ဓါမာတကနိမိတ္တေ
ပဋိကူလသကာရဂါဟိကာ အပ္ပနာဝသေန
ဥပ္ပန္နာ သညာ ဥဒ္ဓါမာတကသညာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၁၉။

ပဋိကူ(ကူ)လသကာရဂဟဏ (န) [ပဋိကူ(ကူ)လ+
သကာရ+ဂဟဏ] စက်ဆုပ် - ရွံရှာ-ဖွယ်
အခြင်းအရာကိုယူခြင်း။ ပဋိကူလသကာရဂ-
ဟဏဝသေန ပနေတ္ထသညာ ပါကဋ္ဌာ ဟော-
တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၄၂။ သော ဣမ နာဓိပ္ပေတော
ပဋိကူလသကာရဂဟဏသ အသမ္ဘဝတော။
အံ၊ဋီ၊၁။၂၇၂။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၃၆။ ဒီ၊ဋီ၊၂။
၂၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၁၃၊၄၂၄။)

ပဋိကူ (ကူ) လာရမ္မဏ (န) [ပဋိကူ(ကူ)လ+
အာရမ္မဏ] စက်ဆုပ်-ရွံရှာ-ဖွယ် အာရုံ။ ဧဝံ
ပဋိကူလဝသေန သဇ္ဈာယံ ကရေန္တဿ ပဋိ-
ကူလာရမ္မဏေ ပဌမဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၂၃၉။ သြဋ္ဌာရိကာရမ္မဏတ္တာ ပန ပဋိကူ-
လာရမ္မဏတ္တာ စ အာရမ္မဏတော နေဝ သန္တံ
န ပဏိတံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၂၅၉။ ပဋိကူလာရမ္မဏတ္တာတိ ဇိဂ္ဂန္တိတဗ္ဗာ-
ရမ္မဏတ္တာ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၈၃။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၂၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၃၁၂။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊၂။၁၃။)

ပဋိကူလဟာရ (ပု) [ပဋိကူလ+အာဟာရ]
စက်ဆုပ် - ရွံရှာ - ဖွယ် - အစာ-အာဟာရ။
ဝေဇ္ဈပဿ အာဟာရဿ စက္ခုနာပိ အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗ-
တာယ တေန ပဋိကူလဟာရေန အဋ္ဌိယ-
မာနောပိ ဧဝံ အတ္တနာဝ အတ္တာနံ ဩဝေ။
အပါ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၇။

ပဋိကူလေတိ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ကူလ+ဇော+
တိ] တပ်မက်-နှစ်သက်-ခြင်းကင်း စေ၏။
ပဋိကူလ-ကြည့်။

ပဋိကေလ(ဋ္ဌ)နာ (ထိ) [ပတိ+ကေလ+ယု+
အာ] အဖန်ဖန်-မြတ်နိုး-စုံမက်-နှစ်သက်-
တယ်တာ-ခြင်း။ ဣမဿ ဝါ ပူတိကာယဿ။
။ပ။ကေလ (ဋ္ဌ) နာ ပဋိကေလ (ဋ္ဌ) နာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၅၅။မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၈။ ပဋိကေလနာတိ ပဋိကိ-
ဋ္ဌနာ။ သံ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၂၉၁။

ပဋိကောဋ္ဌေတိ (ကြိ) [ပတိ+ကုဋ္ဌ+ဇော+တိ]
ရိုက်နှက်-ပုတ်ခတ်-၏။ လဋ္ဌိယာ ပဋိကော-
ဋ္ဌေတိ။ သရေ ဇာတံဝ ဒါသိယံ။ ဇာ၊၂။၃၅၅၊
၃၆၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၃၅။သော တာ ဂါဝေါ
တတော တတော ပဏ္ဍေန အာကောဋ္ဌေယျ
ပဋိကောဋ္ဌေယျ။ မ၊၁။၁၆၃။ ပဋိကောဋ္ဌေ-
ယျာတိ တိရိယံ ဖာသုကာသု ပဟရေယျ။ မ၊
ဋ္ဌ၊၁။၃၈၆။

ပဋိကောဋ္ဌေယျ(ကြိ) [ပတိ+ကုဋ္ဌ+ဇော+ယျေ]
ရိုက်နှက်-ပုတ်ခတ်-ရ၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိကောဋ္ဌေတိ (ကြိ)[ပတိ+ကောဋ္ဌ+ဇော+တိ]
ရိုက်နှက် - ပုတ်ခတ်-၏။ မဇ္ဈေ ပဟရိတွာ
နာမေတွာ.... အလ္လိယာပေန္တော ပဋိကော-
ဋ္ဌေတိ နာမ။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၇။ သံ၊ဋီ၊၂။
၁၈၈။) ပဋိကောဋ္ဌေဿာမိ-သံ၊၁။၄၅၅။

ပဋိကောဋ္ဌေတုံ(ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ကောဋ္ဌ+ ဇော+
တုံ] ရိုက်နှက်-ပုတ်ခတ်- ခြင်းငှာ။ ဘဗ္ဗော
နုခေါ သော ပုရိသော အမံ သတ္တိံ တိက္ကဗ-
လံ ပါဏိနာ ဝါ မုဋ္ဌိနာ ဝါ ပဋိလေဇောတုံ
ပဋိကောဋ္ဌေတုံ ပဋိဝဋ္ဌေတုံ။ သံ၊၁။၄၅၅။

ပဋိကောဋ္ဌေဿာမိ(ကြိ) [ပတိ+ကောဋ္ဌ+ဇော+
ဿာမိ] ရိုက်နှက်-ပုတ်ခတ်- လတ်အံ့။ ပဋိ-
ကောဋ္ဌေတိ-ကြည့်။

ပဋိကူန္တ(န) [ပတိ+ကမု+တ] (၁) နောက်သို့
ဆုတ်ခြင်း။ (တိ) (၂) (က) တဖန်-ပြန်-

လာသောသူ။ (ခ)တဖန်-ပြန်-သွားသောသူ (ဂ) (သာသနာတော်မှ) ဆုတ်နစ်သောလူထွက်သောသူ။ (၃) (က)တဖန်-ပြန်-လာရာ (လမ်း)။ (ခ) တဖန်-ပြန်-သွားရာ (အခါ)။

(၁) နောက်သို့ဆုတ်ခြင်း။ အထ ခေါ်သော အိက္ခာ...ပိဏ္ဏာယ ပါဝိသိပါသောဒိဏေန အဘိက္ကန္တေန ပဋိက္ခန္ဓေန။ ဝိ၊ ၁။ ၂၇။ သော အဘိက္ကန္တ ပဋိက္ခန္ဓ သမ္ပဇာနကာရိ ဟောတိ။ အံ၊ ၁။ ၅၃။ ပဋိက္ခန္ဓနာတိ နိဝတ္တနေန။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၂၀၅။ ပဋိက္ခန္ဓန္တိ ပစ္စာဂမနံ။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၃၀၂။ ပဋိက္ခမနံ ပဋိက္ခန္ဓန္တိ နိဝတ္တနေနာတိ နိဝတ္တိမတ္တံ ဒဿေတိ။ နိဝတ္တေတွာ ပန ဂမနံ ဂမနမေ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၄။ ပဋိက္ခမနံ ပဋိက္ခန္ဓောပစ္စာဂမနံ။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၃၇၆။ (-ဝိ၊ ၅။ ၅၀။ ဝိ၊ ၄။ ၂၉၀၊ ၃၀၃။ ဒီ၊ ၁။ ၆၇၊ ၁၉၂။ ဒီ၊ ၂။ ၈၀၊ ၂၃၃၊ ၆၁၁၊ ၇၂။ မ၊ ၂။ ၁၉။ မ၊ ၃။ ၁၄၊ ၅၄။ သံ၊ ၂။ ၄၁၂။ သံ၊ ၃။ ၁၂၄။ အံ၊ ၁။ ၅၃။ အံ၊ ၃။ ၁၆။ အဘိ၊ ပု၊ ၁၅၊ ၁၁၆၈။ မဟာနိ၊ ၃၉၃။ နေတ္တိ၊ ၁၉။ ဒီ၊ ၁။ ၁၆၅။ မ၊ ၁။ ၁။ ၂၇၊ ၂၇၃။ သံ၊ ၁။ ၃။ ၂၇၂၊ ၂၂၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၉။ ဥဒါန၊ ၁။ ၂၀၄၊ ၃၃၄။ ဝိမာန၊ ၁။ ၅။ မဟာနိ၊ ၁။ ၂၉၅၊ ၄၀၆။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၂၆။ ဒီ၊ ၁။ ၁၄၂။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၄၅၇။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၅၂။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၃၀၀။ အံ၊ ၁။ ၃။ ၁၀၄၊ ၂၇၃။ အနု၊ ၁။ ၂။ ၁၀၄။) (၂) (က) တဖန်-ပြန် - လာသော သူ။ ပိဏ္ဏပါတပဋိက္ခန္ဓာနန္တိ ပိဏ္ဏပါတတော ပဋိက္ခန္ဓာနံ။ ဘတ္တကိစ္စံ နိဋ္ဌပေတွာ 'ဥဋ္ဌိတာနန္တိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၁။ ပိဏ္ဏပါတတော ပဋိက္ခန္ဓာနန္တိ ပိဏ္ဏပါတတောနေတော အပေတာနံ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၁။ ပိဏ္ဏပါတပဋိက္ခန္ဓော (မ၊ ၁။ ၉၈) တိ ပိဏ္ဏပါတပရိယေသနတော အပဂတော။ မ၊ ၁။ ၁။ ၃၂၉။ (-ပေတ၊ ၁၀၇။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၂၄၃။ ဒီ၊ ၁။ ၁၀၈။ မ၊ ၁။ ၃။ ၁။ ၂၄၆။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၃၀၄။ ဥဒါန၊ ၁။ ၁၀၂။ ပေတ၊ ၁။ ၂။ ၂၄၅။) (ခ) တဖန် ပြန်-သွားသော သူ။ သော တတ္ထ အန္တေဝိ-

သိကေသု ဝတ္တံ ဒဿေတွာ ပဋိက္ခန္ဓေသု ဒီဝါဠာနံ သမ္ပဇိတွာ... ဖလသမာပတ္တိံ ပါဝိသိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၁၃၉။ (-ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၇။ ဒီ၊ ၁။ ၃။ ၅၇။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၇၉။ အဘိ၊ ၁။ ၂။ ၂၇။ မ၊ ၁။ ၁။ ၃၀၀။ အပ၊ ၁။ ၁။ ၁၉၁။ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၃၅၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၀၅။ အံ၊ ၁။ ၃။ ၆၂။) (ဂ) (သာသနာတော်မှ) ဆုတ်နစ်သောလူထွက်သော သူ။ တေနမ္ပိ ဝိဗ္ဗန္ဓေတိ ဘဏ္ဍတိတိ တေန ကာရဏေန ပဋိက္ခန္ဓော အသ္မိတိပိကထေတိ။ မဟာနိ၊ ၁။ ၂။ ၃၈။ (၃) (က) တဖန်-ပြန်-လာရာ (လမ်း)။ ပဋိက္ခန္ဓမဂ္ဂ-ကြည့်။ (ခ) တဖန်-ပြန်-သွားရာ (အခါ)။ ပဋိက္ခန္ဓကာလ-ကြည့်။

ပဋိက္ခန္ဓက (တိ) [ပဋိက္ခန္ဓ+က] (သာသနာတော်မှ) ဆုတ်နစ်သော လူထွက်သောသူ။ သော ဝိဗ္ဗန္ဓကောတိ သော ပဋိက္ခန္ဓကော။ မဟာနိ၊ ၁။ ၂။ ၃၅။

ပဋိက္ခန္ဓကာလ (ပ) [ပဋိက္ခန္ဓ+ကာလ] တဖန်-ပြန်-သွားရာအခါ။ ဗောဓိသတ္တော သဗ္ဗေသံ ပဋိက္ခန္ဓကာလေ သယနာ ဝုဠာယ... နိသိဒ္ဓိ။ အပ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁။ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၀။

ပဋိက္ခန္ဓမဂ္ဂ (ပ) [ပဋိက္ခန္ဓ+မဂ္ဂ] ပြန်လာရာလမ်း၊ အပြန်လမ်း။ ဗဟိ ဣန္ဒြိယတော ပဋ္ဌာယ၊ ယာဝ ဝိဟာရာ သေ ပဋိက္ခန္ဓမဂ္ဂေါ နာမ။ မ၊ ၁။ ၄။ ၂၄၉။ ပဋိက္ခန္ဓမဂ္ဂေါတိ နိဝတ္တနမဂ္ဂေါ။ မ၊ ၁။ ၃။ ၄၃၇။

ပဋိက္ခမ (ပ) [ပတိ+ကမ+ဏ] (၁) (က) နောက်သို့ဆုတ်ခြင်း။ (ခ) ဆုတ်ယုတ်-ယုတ်လျော့-ခြင်း (တိ) (၂) နောက်သို့ဆုတ်သော သူ။ (၁) (က) သေယျာ နိသဇ္ဇာ နယိမဿ အတ္ထိ၊ အဘိက္ကမော နတ္ထိ ပဋိက္ခမော စ။ ပေတ။ ၁၀၁။ ပေတ၊ ၁။ ၂။ ၂။ ပဋိနိဝတ္တနဝသေန ကမနံ ပဋိက္ခမော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၄၀၉။ (-သံ၊ ၁။ ၁။ ၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၅၆။) (ခ) ကစ္စံ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ပဋိက္ခမန္တိ နော အဘိက္ကမန္တိ၊ ပဋိက္ခ-

မောသနံ ပညာယတိ နော အဘိက္ကမော။
 သံ၊ ၂။ ၉၀။ ပဋိက္ခမောသနန္တိ ပဋိက္ခမော
 တောသံ။ သံ၊ ၅။ ၂၀၇။ (-မ၊ ၂။ ၄၀၃-၄။
 သံ၊ ၂။ ၂၇၂။ သံ၊ ၃။ ၇၁၊ ၁၅၄-၅။ ၂၀၀။ အံ၊ ၂။
 ၃၃၄။ မ၊ ၅။ ၄။ ၂၂၉။ ဥဒါန၊ ၅။ ၅၅။) (၂)
 ပွာနနိသဇ္ဇာသယနေသု ဟိ ယော ဂမန
 ဝိမုရော ကာယဿ ပရတော အဘိဟာရော
 သော အဘိက္ကမော။ ပစ္စတော အပဟာရော
 ပဋိက္ခမော။ သံ၊ ၅။ ၁၁၆။ ၂။ ၈၂။

ပဋိက္ခမ (ကြိ) [ပတိ+ကမ+အ+ဟိ] (က)
 နောက်သို့ဆုတ်လော့။ (ခ) တဖန်-ပြန်-
 သွားလော့။ (ဂ) ရှောင်ခွာ- ရှောင်ကွင်း-
 လော့။ အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ပဋိက္ခမတိ (ကြိ) [ပတိ+ကမ+အ+တိ] (ခ)(က)
 နောက်သို့ဆုတ်၏။ (ခ) တဖန်-ပြန်-လာ၏။
 (ဂ) တဖန်-ပြန်-သွား၏။ (ဃ) ရှောင်ခွာ-
 ရှောင်ကွင်း-၏။ (င) ဆုတ်ယုတ်-ယုတ်လျော့-
 ၏။ (၂) ဝင်၏။ ဝင်ထွက်၏။ (၃) စုဝေး-
 နေထိုင်-၏။ (၄) သွား၏။

(၁)(က) နောက်သို့ဆုတ်၏။ ပဋိနိ-
 ဝတ္တေန္တော ပဋိက္ခမတိ နာမ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၆၅။
 (- ဒီ၊ ၂။ ၂၆၉။ အံ၊ ၂။ ၂၀၆။ အံ၊ ၃။ ၃၆။
 အဘိ၊ က။ ၁၅၇။ မ၊ ၅။ ၁။ ၂၇၈၊ ၂၇၄။ သံ၊ ၅။ ၁။
 ၂၁၇။ အံ၊ ၅။ ၂။ ၇၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၄၀၆။ အံ၊
 ၅။ ၂။ ၃၇၆။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁၁၅။) ပဋိက္ခမန္တိ -
 ဝိ၊ ၅။ ၃။ ၂၆။ ဇာ၊ ၅။ ၆။ ၂၄၆။ ကိံ နု တောရဏ-
 မာသဇ္ဇ၊ ပဋိက္ခမသိ ကုဉ္ဇရ၊ ဇာ၊ ၁။ ၄၇။ ပဋိက္ခ-
 မသိတိ ကိံ နုခေါ ဩသက္ကသိ၊ ကေန ကာရ-
 ဏေန နိဝတ္တသိတိ ဝဒတိ။ ဇာ၊ ၅။ ၂။ ၈၆။ ပဋိက္ခ-
 မာမိ-မ၊ ၁။ ၁။ ၁၂။ စရိယာ၊ ၃။ ၉၀။ စရိယာ၊ ၄။
 ၆၃။ ပဋိက္ခမ-စရိယာ၊ ၄။ ၁၅။ ဇာ၊ ၁။ ၉။ စရိယာ၊
 ၅။ ၂၇။ ဇာ၊ ၅။ ၁။ ၂၃။ ပဋိက္ခမေယျ-
 စူဠနိ၊ ၄။ ၀။ ပဋိက္ခမေယျ- ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၃။
 ပဋိက္ခမိ-ဓမ္မ၊ ၅။ ၁။ ၄၂၄။ စရိယာ၊ ၅။ ၂၇။
 ဇာ၊ ၅။ ၁။ ၂၃။ ပဋိက္ခမိ သု- ဓမ္မ၊ ၅။ ၁။ ၄၂၄။
 ပဋိက္ခမိဿာမိ- အဘိ၊ ၅။ ၁။ ၁၂၄။

(ခ) တဖန်-ပြန်လာ၏။ အဘိကာလေန
 ဂါမံ ပဝိသတိ၊ အဘိဒိဝါ ပဋိက္ခမတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၉၉။
 ဂါမတော ပိဏ္ဏာယ ပဋိက္ခမတိ။ ဝိ၊ ၃။ ၄၉၉။
 အဘိဒိဝါ ပဋိက္ခမတိတိ...အာဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ၅။
 ၃။ ၂၇၃။ ပိဏ္ဏာယ ပဋိက္ခမတိတိ ဂါမေပိဏ္ဏာယ
 စရိတွာ ပစ္စာဂစ္ဆတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၇၈။ (-ဝိ၊
 ၃။ ၁၀၀၊ ၂၂၀။ ဝိ၊ ၄။ ၃၀၄။ မ၊ ၂။ ၁၃၄။ သံ၊ ၁။
 ၂၀၂၊ ၄၆၉။ အံ၊ ၂။ ၁၀၃။ မဟာနိ၊ ၂။ ၁၀၈။
 စူဠနိ၊ ၂။ ၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂၃၈။ မ၊ ၅။ ၁။ ၃၂၆။
 မ၊ ၅။ ၂။ ၄၉။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၂၆၈။ ခုဒ္ဒက၊ ၅။ ၁၃၄။
 ဥဒါန၊ ၅။ ၂။ ၁။ အပ၊ ၅။ ၁။ ၁၄၅။ မဟာနိ၊ ၅။
 ၂၃၅၊ ၂၇၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၁။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၄၉။
 အံ၊ ၅။ ၃။ ၃၇၊ ၂၇၉။) ပဋိက္ခမန္တိ - ဝိ၊ ၅။ ၃။ ၆၆။
 ပဋိက္ခမာမိ- သံ၊ ၁။ ၄၇၀။ ပဋိက္ခမေယျ-
 ဝိ၊ ၃။ ၂၂၀။ မဟာနိ၊ ၁။ ၂၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၇၇။
 ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၈။ ပဋိက္ခမိ- ဝိ၊ ၁။ ၂၇။ ဝိ၊ ၂။
 ၁၃၃။ ဝိ၊ ၃။ ၅၁။ ဝိ၊ ၅။ ၃။ ၂၇၆။ မ၊ ၅။ ၃။ ၁၁၄။
 ဇာ၊ ၅။ ၄။ ၂၆၃။ ပဋိက္ခမိ သု- စရိယာ၊ ၅။ ၇၁။
 ဇာ၊ ၅။ ၄။ ၄၀၉။

(ဂ) တဖန်-ပြန်-သွား၏။ အဘိသ္မာဝ
 ယာဂုံ ပိဝိတွာ ပဋိက္ခမတိ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁၇၅။
 (ဃ) ရှောင်ခွာ - ရှောင်ကွင်း - ၏။ စန္ဒ
 ဟတ္ထိ ပရိဝဇ္ဇေတိ ပဋိက္ခမတိ မ၊ ၅။ ၁။ ၈၃။
 အံ၊ ၅။ ၃။ ၁၂၉။ ပဋိက္ခမတိတိ ဟတ္ထိအာဒိနံ
 သမိပဂမနတော အပက္ခမတိ။ မ၊ ၅။ ၁။ ၁၇၁။
 အံ၊ ၅။ ၃။ ၁၃၀။ (-မိလိန္ဒ၊ ၁၂၅။ အံ၊ ၅။ ၂။ ၁၁၁။
 ထေရီ၊ ၅။ ၂၇။) ပဋိက္ခမန္တိ-ဒီ၊ ၅။ ၂။ ၁၃၁။
 ဇာ၊ ၅။ ၅။ ၈၅-၆။ ဇာ၊ ၅။ ၇။ ၂၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။
 ၃၁၉။ ပဋိက္ခမတု-ဝိ၊ ၄။ ၃၇၆။ ဇာ၊ ၅။ ၅။ ၃၇၇။
 ပဋိမက္ခန္တု-ဝိ၊ ၄။ ၂၄၅။ အံ၊ ၁။ ၃၀၄။ ဇာ၊ ၁။
 ၅၄။ အံ၊ ၅။ ၂။ ၃၆။ ဇာ၊ ၅။ ၂။ ၁၃၇။ သာရတ္ထ၊
 ၃။ ၃၀၂။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၂၉။ ပဋိက္ခမ-သံ၊ ၁။
 ၂၂၈။ သံ၊ ၅။ ၁။ ၃၁၆။ အဘိ၊ ၅။ ၂။ ၈၁။ ဓမ္မ၊ ၅။
 ၂။ ၆။ စရိယာ၊ ၅။ ၁၆၁။ ဇာ၊ ၅။ ၅။ ၁၄၅။ သံ၊ ၅။
 ၁။ ၃၃၅။ ပဋိက္ခမာဟိ-ဇာ၊ ၅။ ၅။ ၁၃၃။ ပဋိက္ခ-
 မေယျ-စူဠနိ၊ ၅။ ၁၂၇။ ပဋိက္ခမိ-အပ၊ ၅။ ၁။

၆၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၂၀။ စရိယာ၊ ၁၂။ ဇာ၊ ၁၁။
 ၁။ ၆၂။ ဇာ၊ ၁၁။ ၂၇။ ဇာ၊ ၁၁။ ၂၇။ ဇာ၊
 ၁၁။ ၂၇။ ပဋိက္ခမံ သု-ဇာ၊ ၁၁။ ၁၀။ ပဋိက္ခ-
 မိသတိ- အံ၊ ၁၁။ ၂၁။ သာရတ္ထ၊ ၁၁။ ၂၇။

(င) ဆုတ်ယုတ်- ယုတ်လျော့- ဇာ။
 ယထာဘူတံ အာဗာဓံ နာဝိကတ္တာ ဟောတိ
 “အဘိက္ခမန္တံ ဝါ အဘိက္ခမတိတိ၊ ပဋိက္ခမန္တံ ဝါ
 ပဋိက္ခမတိတိ၊ ဌိတံ ဝါ ဌိတော” တိ။ ဝိ၊ ၁။
 ၄၁။ အံ၊ ၂။ ၁၂။ ဝိ၊ ၁။ ၁၂။ ၄၂။ ကစ္စိ
 ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ပဋိက္ခမန္တံ၊ နော အဘိက္ခမန္တံ။
 မ၊ ၂။ ၄၀။ ပဋိက္ခမန္တံတိ ဩသရန္တိ ပရိဟာ-
 ယန္တိ။ မ၊ ၁၁။ ၂၉။ ပဋိက္ခမန္တံ (မ၊ ၁။ ၂၀။ ၂)
 တိ ဩသရန္တိ၊ တနုကာ ဘဝန္တိ။ မ၊ ၁၁။ ၄။
 ၂၂။ (-သံ၊ ၂။ ၉၀။ ၂၇။ သံ၊ ၁။ ၇၁။ ၁၇။
 ၃၀။ အံ၊ ၂။ ၃၃။ သံ၊ ၁၁။ ၂၀။ အံ၊ ၁၁။ ၃။
 ၁၂။ အဘိ၊ ၁၁။ ၂၀။ ဥဒါန၊ ၁၁။ ၅။ ပဋိက္ခမံ
 -သံ၊ ၁။ ၅၇။ ၀။

(၂) ဝင်၏၊ ဝင်ထွက်၏။ အနုဇာနာမိ
 ဘိက္ခဝေ ယတ္ထ ဝါ ပသတိ၊ ယတ္ထ ဝါ ပဋိက္ခ-
 မတိ၊ တတ္ထ အာရေဏံ ကာတု။ ဝိ၊ ၁။ ၁၁။
 ပဋိက္ခမတိတိ...ပဝိသတိ။ ဝိ၊ ၁၁။ ၂၉။ (-
 ကင်္ခါ၊ ၂။ ၁၉။ ဝိ၊ ၁။ ၁၁။ ၁၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။
 ၂၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၁။) ပဋိက္ခမံ-ဝိ၊ ၁။ ၁၇။
 ဝိ၊ ၁၁။ ၂၆။ ဝိ၊ ၁။ ၄၁။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃။

(၃) သားလာ- စုလေး- နေထိုင်-၏။
 ယတ္ထ အာဝါသိကာ ဘိက္ခု ပဋိက္ခမန္တံ ဥပ-
 ဋ္ဌာနသာလာယ ဝါ မဏ္ဍပေ ဝါ ရုက္ခမူလေ
 ဝါ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၇။ ပဋိက္ခမန္တံ သန္နိပတန္တိ။
 ဝိ၊ ၁၁။ ၁၁။ (-အဘိ၊ ၁။ ၂၆။ ဒီ၊ ၁။ ၁၀။
 မ၊ ၁။ ၁၁။ အံ၊ ၁။ ၃၃။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁၃။
 သီ၊ ၁။ ၁၁။) (၄) သား၏၊ ပစ္စက-
 မိတ္တာ (ဇာ၊ ၂။ ၁၄)တိ “ဗဒ္ဓါ၊ န ဗဒ္ဓါ” တိ
 စိန္တေန္တော ဥပဓာရေန္တော အကမိတ္တ၊ ဝေဂံ
 ဟာပေတွာ သဏိကံ အဂမာသိ။ ဇာ၊ ၁၁။ ၅။
 ၃၆။

ပဋိက္ခမတု (ကြိ) [ပတိ+ကမု+အ+တု] ရှောင်
 ခါ-ရှောင်ကင်း-လော့။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိက္ခမန (န) [ပတိ+ကမု+ယု၊ အထော အာ-
 သနသာလာယံ၊ ပဋိက္ခမနမိရိတံ။ ဓာန်၊ ၂။ ၁၀။
 ပဋိက္ခမန္တံ တိ ပဋိက္ခမနံ။ ဓာန်၊ ၂။ ၁၀။]
 (၁) (က) နောက်သို့ဆုတ်ခြင်း။ (ခ) တဖန်-
 ပြန်-လာခြင်း။ (၂) တည်းခို-နားနေ-
 ရာ ဇရပ်။ (တိ) (၃) တဖန်-ပြန်-လာရာ
 (အခါ)။ (၁) (က) တာတ တံ သူရေ သင်္ဂါ-
 မာဝေရော၊ ဝေရူပေ ဌာနေ ပဋိက္ခမနံ နာမ
 တုယံ နာနုစ္ဆဝိကံ။ ဇာ၊ ၁၁။ ၂။ ၁၆။ (-ဒီ၊ ၁။
 ၁၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၇။ ဒီ၊ ၁။ ၁၇။
 သီ၊ ၁။ ၁၁။ ၃၇။ သီ၊ ၁။ ၁၁။ ၂။ ၁၁။ မ၊ ၁။
 ၁။ ၃၇။ သံ၊ ၁။ ၅၇။ အံ၊ ၁။ ၃၇။)
 (ခ) အတိကာလေ စ ဂါမပုဝေသော
 အတိဒိဝါ ပဋိက္ခမနဉ္စ နိဝိရိတံ။ မ၊ ၁။ ၃။ ၁။
 (၂) တတော နိဟရိတွာ ဘိက္ခုဟိ သဒ္ဓိံ
 သံဝိဘဇိတဗ္ဗန္တိ ပဋိက္ခမနံ နိဟရိတွာ သံဝိဘဇိ-
 တဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၀။ ပဋိက္ခမနံ နိဟရိ တွာတိ
 အာသနသာလံ ဟရိတွာ၊ အာသနသာလံ
 ဂစ္ဆန္တေန စ ဆဒ္ဓိတသာလာ န ဂန္တဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ၁။
 ၃။ ၁။ ၁၁။ (-ဝိ၊ ၁။ ၁၁။ ဝိ၊ ၂။ ၁၇။ ၁၃။
 ၂။ ၁၆။ ဝိ၊ ၁။ ၁၁။ ၂။ ၁၆။ ဝိ၊ ၁။ ၁၆။ ၁၃။
 သာရတ္ထ၊ ၁။ ၂၃။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀။ ကင်္ခါ၊ ၁။
 ဟောင်း၊ ၃။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁၁။ ၁၃။ ၁၉။)
 (၃) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိက္ခမနကာလ (ပ) [ပဋိက္ခမန + ကာလ]
 တဖန်-ပြန်-လာရာအခါ။ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ
 ပဋိက္ခမနကာလေ အညတရံ ဘိက္ခု ပသိတွာ
 တေဒဝေါစ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၇။ ပဋိက္ခမနကာလေတိ
 ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ပဋိအာဂမနကာလေ။ ဝိ၊
 ၁။ ၁၇။

ပဋိက္ခမနိရိယာ (ထိ) [ပဋိက္ခမန+နိရိယာ]
 နောက်ဆုတ်ခြင်းအမှုအရာ။ သီလံ အဓိဋ္ဌာ-

ယာတိ ဣဒံ ပဋိက္ခမနင်္ဂရိယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။
မေဋ္ဌိ၊ ၂။၃၅။

ပဋိက္ခမနသလာ (ထိ) [ပဋိက္ခမန+သလာ] တည်းခို-နားနေ-ရာ ဇရပ်။ ပဋိက္ခမနသ-
လာယံ၊ ဝသန္တော ကတဘူမိယံ။ အပါ၊ ၂။
၁၄၀။ (-သုတ္တန်၊ ၄။၁။၄၇။ အပါ၊ ၄။၁။၁၆၀။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။၁။၄၇။)

ပဋိက္ခမနူပါယ (ပု) [ပဋိက္ခမန+ဥပါယ] တဖန်-
ပြန်- သွားခြင်း၏- အကြောင်း - ဥပါယ်။
သယမ္ပိ ဝစုကိနံ ပဋိက္ခမနူပါယံ အပယန္တိ-
ယောတံ ပရိယဇိတွာ ရောဂိတုံ အာရဘိ သု။
ဇာ၊ ၄။၁။၄၆၀။

ပဋိက္ခမန္တံ (တိ) [ပတိ+ကမု+အ+အန္တံ။ ထိ-
ဌံ ပဋိက္ခမန္တံ] (က) နောက်ဆုတ်သော။ (ခ)
တဖန်-ပြန်-သွားသော။ (ဂ) ရှောင်ခွါ-
ရှောင်ကွင်း- သော။ (ဃ) ဆုတ်ယုတ်-
ယုတ်လျော့-သော။ (က) အဘိက္ခမန္တံသ
ဝါ ပဋိက္ခမန္တံသ ဝါ အာလောကေန္တံသ ဝါ
....ကာယဿ ထမ္မနာ သန္တမ္မနာ။ အဘိ၊
ဇာ၊ ၁၆၀။ ပဋိက္ခမန္တံသတံ ပစ္စိတော
ပစ္စာဟရန္တံသ။ အဘိ၊ ၄။၁။၁၆၀။ (-အဘိ၊
က။ ၂၅၀။ မေဋ္ဌ၊ ၁။၂၆၅။ သံ၊ ၄။၁။၂၂၄။
အဘိ၊ ၄။၁။၁၂၄။ အဘိ၊ ၄။၂။၃၂၂-၄။
စရိယ၊ ၄။၂၂၀။ ဇာ၊ ၄။၁။၂၃၀။) (ခ)
ဘိက္ခုသံဃေ ဝန္တိတွာ ပဋိက္ခမန္တံ မနုဿာနံ
သာယမာသဘုတ္တဝေလာယံ ကေကောဝ
နိက္ခမိ။ မေဋ္ဌ၊ ၁။၁၆၅။ (ဂ) ကောဓနော
အတိသေဝိယမာနော အတိဥပသင်္ကမိယမာ-
နောပိ ကုဇ္ဈတိယေဝ။ “ကိန္တုမိနာ” တိ
ပဋိက္ခမန္တံပိ ကုဇ္ဈတိယေဝ။ အံ၊ ၄။၂။၂၄၄။
စတုတ္ထေဒိဝသေ ပန ပိဏ္ဍာယ စရန္တိ
ကေသိ သမ္မာဓဋ္ဌာနေ သတ္တာရံ ဒိသွာ ပဋိ-
က္ခမန္တံ ဩလမ္ပန္တိ အတ္တနော စိဝရကဏ္ဍံ
အက္ခမိတွာ သဏ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တိ ပရိဝတ္တိ-
တွာ ပတိ။ ဓမ္မ၊ ၄။၂။၇၀။ (-ဒိ၊ ၄။၁။၃၂၅။

အဘိ၊ ၄။၁။၆၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၂၅၆။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။
၅၄။) (ဃ) အတ္တကာမဿ ဂိလာနပဋ္ဌာက-
ဿ ယထာဘူတံ အာဗာဓံ နာဝိကတ္တာ
ဟေတု “အဘိက္ခမန္တံ ဝါ အဘိက္ခမတိတံ၊
အဘိက္ခမန္တံ ဝါ ပဋိက္ခမတိတံ၊ ဌိတံ ဝါ
ဌိတော” တိ။ ဝိ၊ ၃။၄၁၀။ (-အံ၊ ၂။၁၂၆-၇။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၂၇။)

ပဋိက္ခမန္တံ (ကြိ) [ပတိ+ကမု+အ+အန္တံ] (၁)
(က) နောက်သို့ဆုတ်ကုန်၏။ (ခ) တဖန်-
ပြန်-လာကုန်၏။ (ဂ) ရှောင်ခွါ-ရှောင်
ကွင်း-ကုန်၏။ (ဃ) ဆုတ်ယုတ်-ယုတ်လျော့-
ကုန်၏။ (၂) စုဝေး- နေထိုင် - ကုန်၏။
ပဋိက္ခမတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခမန္တံ (ထိ) [ပဋိက္ခမန္တံ+ဤ] ရှောင်ခွါ-
ရှောင်ကွင်း - သောမိန်းမ။ ပဋိက္ခမန္တံ (ဂ)
ကြည့်။

ပဋိက္ခမန္တံ (ကြိ) [ပတိ+ကမု+အ+အန္တံ]၊
ရှောင်ခွါ-ရှောင်ကွင်း-ကုန်လော့။ ပဋိက္ခမ-
တိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခမမာန (တိ) [ပတိ+ကမု+အ+မာန]
နောက်သို့ဆုတ်သော။ တတြာပိ မဟေသ-
ကာသု ဒေဝတာသု အာဂစ္ဆန္တိသု အနုက္ကမေန
ပဋိက္ခမမာနာ....ဥဒကံ ပဝသိတွာ တတ္ထ
ဌိတာ အဿောသိ။ ဒီ၊ ၄။၂။၂၀၀။ (-သံ၊
၄။၁။၂၅၂။)

ပဋိက္ခမသိ (ကြိ) [ပတိ+ကမု+အ+သိ] နောက်
သို့ဆုတ်၏။ ပဋိက္ခမတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခမာပန (န) [ပတိ+ကမု+ဏာပေ+ယု]
တဖန် - ပြန် - သွားစေခြင်း။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပဋိက္ခမာပနတ္ထ (ပု) [ပဋိက္ခမာပန+အတ္ထ] တဖန်-
ပြန်-သွားစေခြင်း ဟူသောအကျိုး။ ကာက-
သုနဓမ္မကရာဒိနံ ပဋိက္ခမာပနတ္ထာယ.... ယေန

ကေနစိ ဒိသာဘာဂေန ခိတ္တော အာဂန္ဓာ
ထေရဿေဝ ကာယေ ပတတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၄။

ပဋိက္ခမာပိတ (တိ) [ပတိ+ကမု+ဏာပေ+တ]
ထွက်သွားစေအပ် - မှတ်လွှင့်အပ် - သော။
ခမ္ဘိတာတိ ပဋိက္ခမာပိတာ။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။၂၉။

ပဋိက္ခမာပေတိ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ ကမု+ဏာ-
ပေ+တိ] (က) နောက်သို့ဆုတ်စေ၏။ (ခ)
တဖန်-ပြန်-သွားစေ၏။ (ဂ) ရှောင်ခွါ-
ရှောင်ကွင်း - စေ၏။ (ဃ) ကင်းကွာ-
ပျောက်ကင်း-စေ၏။ (က) သာ အတ္တနာ
သဟဇာတံ ရူပကာယံ....အဘိက္ခမာပေတိ
ပဋိက္ခမာပေတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄။ (ခ)
အယံ မေ ပရိပန္နံ ကရေတိ။ ကေန နုခေါ
နံ ဥပါယေန ပဋိက္ခမာပေယျံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၉၅။
(ဂ) ရာဇာ မနုဿေ ပဋိက္ခမာပေသိ။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၃၂၁။ ဇေတေ ယာစိတွာ ပဋိက္ခ-
မာပေဿာမိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၄၀။ (ဃ) ကိ
ပန ကတွာ ပဋိက္ခမာပေဿာသတိ။ သဗ္ဗ-
စတုက္ကေန ယညံ ယဇိဿာမ မဟာရာဇာတိ။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၄။

ပဋိက္ခမာပေတုံ (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [ပတိ + ကမု +
ဏာပေ+တုံ] (က) နောက်သို့ဆုတ်စေခြင်း
ငှာ။ (ခ) ရှောင်ခွါ-ရှောင်ကွင်း-စေခြင်း
ငှာ။ (ဂ) ဖွဲ့ခွါ-ပျောက်ကင်း- စေခြင်းငှာ။

(က) အတ္တနာ သဟဇာတံ ရူပကာယံ
သန္တမ္မေတုံ သန္တာရေတုံ စာလေတုံ အဘိ-
က္ခမာပေတုံ ပဋိက္ခမာပေတုံ....သက္ကောတိ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄။(ခ)ပရိတ္တံ ဝတွာ အမနုဿေ
ပဋိက္ခမာပေတုံ အသက္ကောန္တေန ဇေတသံ
ယကာနံ ဥဇ္ဈာပေတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၅၀။
(-မိလိန္ဒ၊၁၂၅။) (ဂ) တိသု ဝတ္ထုသု သတ္တ-
ဘာဂေန ဝါ တယော ကိလေသေ ပဋိက္ခမာ-
ပေတုံ သတ္တိဘာဂေန ဝါ သတတ္တာ သတော။
မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၆။(-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၄။)

ပဋိက္ခမာပေတွာ (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ကမု+
ဏာပေ+တွာ] (က) နောက်သို့ဆုတ်စေ၍။
(ခ) ရှောင်ခွါ-ရှောင်ကွင်း-စေ၍။ (က)
သစ္စကိရိယံ ကတွာ အဂ္ဂိ ပဋိက္ခမာပေတွာ
အဇ္ဇ မယာ အတ္တနော စေဝ ဣဓ ဝါသိနံ
သေသပါဏိနဉ္စသောတ္တိဘာဝံ ကာတုံ ဝုတိ။
စရိယာ၊ဋ္ဌ။၂၂၇။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၀။) (ခ)
ဣတရေ ဂဗ္ဘဒ္ဒါရတော ပဋ္ဌာယ အဝရဒ္ဒကေ
ပံသုပိသာမကောဒိယက္ခက္ခဏေ ပဋိက္ခမာပေတွာ
ယာဝစက္ကဝါဋ္ဌာ အာရက္ခံ ဂဏှိ သု။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၇။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၂၈။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။၉၀။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၁။၃၃၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၉၃။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၅၇၊၃၇၉။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၀၂၊၂၁၀။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၇၈၊၂၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၁၉။)

ပဋိက္ခမာပေယျံ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ကမု+ဏာပေ
+ယျံ] တဖန်-ပြန်-သွားစေရာ၏။ ပဋိ-
က္ခမာပေတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခမာပေသိ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ကမု+ဏာပေ
+သိ] ရှောင်ခွါ - ရှောင်ကွင်း - စေပြီ။
ပဋိက္ခမာပေတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခမာပေဿထ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ကမု+
ဏာပေ+ဿထ] ကင်းကွာ-ပျောက်ကင်း-
စေကုန်လတ္တံ့။ ပဋိက္ခမာပေတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခမာပေဿာမိ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ကမု+
ဏာပေ+ဿာမိ] ရှောင်ခွါ-ရှောင်ကွင်း-
စေလတ်အံ့။ ပဋိက္ခမာပေတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခမာမိ (ကြိ) [ပတိ+ကမု+အ+မိ] (က)
နောက်ဆုတ်၏။ (ခ) တဖန်-ပြန်လာ၏-
ပဋိက္ခမတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခမာဟိ (ကြိ) [ပတိ+ကမု+အ+ဟိ]
ဖွဲ့ခွါ-ရှောင်ကွင်း-လော့။ပဋိက္ခမတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခမိ (ကြိ) [ပတိ+ကမု+ဤ] (ခ) (က)
နောက်သို့ဆုတ်ပြီ။(ခ) တဖန်-ပြန်-လာပြီ။

(ဂ) ရှောင်ခွာ-ရှောင်ကွင်း-ပြီ။ (ဃ) ဆုတ်
ယုတ်-ယုတ်လျော့-ပြီ။ (၂) ဝင်ပြီ၊ ဝင်
ထွက်ပြီ။ ပဋိက္ခမတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခမိသု (ကြိ) [ပတိ+ကမု+ဥ] (က)
နောက်သို့ဆုတ်ကုန်ပြီ။ (ခ) တဖန်-ပြန်-
လာကုန်ပြီ။ (ဂ) ရှောင်ခွာ-ရှောင်ကွင်း-
ကုန်ပြီ။ ပဋိက္ခမတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခမိတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ကမု+တဗ္ဗ] (ခ)
ရှောင်ခွာ-ရှောင်ကွင်း-အပ်သော။ (၂)
သွားလာ-စုဝေး-နေထိုင်-ရာ (အရပ်)။
(န) (၃) (က) နောက်သို့ဆုတ်-ခြင်း-
ရာ၏။ (ခ) တဖန်-ပြန်-လာ-ခြင်း-ရာ၏။
(၁) ပဋိက္ခမိတဗ္ဗယုတ္တကာလ-ကြည့်။
(၂) ပဋိက္ခမိတဗ္ဗဌာန-ကြည့်။ (၃) (က)
ဝေံ တေ အဘိက္ခမိတဗ္ဗံ၊ ဝေံ တေ ပဋိက္ခမိတဗ္ဗံ။
မ၊ ၂။ ၁၂၃။ (-အံ၊ ၁။ ၄၃၉။ ဒိ၊ ၁။ ၁၁၆။
မ၊ ၁။ ၁၁၄။ သံ၊ ၁။ ၁၁၃။ ခုဒ္ဒက၊ ၁။ ၁၇။ ဓမ္မ၊ ၁။
၂။ ၇၀။ ဥဒါန၊ ၁။ ၆။ ဇာ၊ ၁။ ၃၁။ ၄၅၉။) (ခ)
နာတိဒိဝါ ပဋိက္ခမိတဗ္ဗံ၊ မ၊ ၂။ ၁၃၄။ န အတိ-
ပါတော ပဝိသိတဗ္ဗံ၊ န အတိဒိဝါ ပဋိက္ခမိတဗ္ဗံ။
မ၊ ၁။ ၁၁၂။ န ပစ္စာ ပဋိက္ခမိတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာ-
ယေန အတိကာလေ စ ဂါမပုဝေသော အတိ-
ဒိဝါ ပဋိက္ခမနဉ္စ နိဝါရိတံ၊ တံ ဒဿေတု “ န
အတိပါတော ” တိအာဒိ ဝုတ္တံ၊ မ၊ ၁။ ၁၁၃။

ပဋိက္ခမိတဗ္ဗဌာန (န) [ပဋိက္ခမိတဗ္ဗ+ဌာန]
သွားလာ-စုဝေး-နေထိုင်-ရာအရပ်။ ရုက္ခ-
မူလာဒိ ပဋိက္ခမိတဗ္ဗဌာနံ စက်မနာဒိနံ ဩကာ-
သဘာဝတော ဩကာသသေနာသနံ။ မ၊ ၁။
၂။ ၁၆၁။

ပဋိက္ခမိတဗ္ဗယုတ္တကာလ (ပ) [ပဋိက္ခမိတဗ္ဗ+
ယုတ္တ+ကာလ] ရှောင်ခွာ-ရှောင်ကွင်း-
အပ်သည်၏အဖြစ်နှင့် ယှဉ်ရာအခါ၊ ရှောင်ခွာ-
ရှောင်ကွင်း-သင့်သောအခါ။ ဥပသင်္ကမိ-
တဗ္ဗယုတ္တကာလေ ဥပသင်္ကမတိ၊ ပဋိက္ခမိ-

တဗ္ဗယုတ္တကာလေ ပဋိက္ခမတိ၊ ပလာယိတဗ္ဗ-
ယုတ္တကာလေ ပလာယတိ။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၁၁။

ပဋိက္ခမိတုံ (ကြိ) [ပတိ+ကမု+တုံ] (က)
နောက်သို့ဆုတ်ခြင်းငှာ။ (ခ) တဖန်-ပြန်-
လာခြင်းငှာ။ (က) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (ခ)
မဇ္ဈိမယာမံ သုသာနေ ခေပေတွာ ပစ္ဆိမယာ-
မေ ပဋိက္ခမိတုံ ဝနုတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၄။

ပဋိက္ခမိတုကာမ (တိ) [ပဋိက္ခမိတုံ+ကာမ]
နောက်သို့ဆုတ်ခြင်းငှာ အလိုရှိသော၊ နောက်
ဆုတ်လိုသော၊ သူ။ န အဘိက္ခမိတုကာမော
အဘိက္ခမတိ၊ န ပဋိက္ခမိတုကာမော ပဋိက္ခမတိ။
အဘိ၊ ၁။ ၃၀၆။

ပဋိက္ခမိတွာ (ကြိ) [ပတိ+ကမု+တွာ] (ခ)
(က) နောက်သို့ဆုတ်၍။ (ခ) ရှောင်ခွာ-
ရှောင်ကွင်း-၍။ (ဂ) ရှောင်ခွာ-ထွက်သွား-
၍။ (ဃ) လွင့်စင်-ထွက်သွား-၍။ (၂)
ဝင်ရောက်-နေထိုင်-၍။ (၁) (က) ထေရော
တိက္ခတ္တံ ပဒေသိကံ ကတွာ... ဒသနဓသမော-
ဓာနသမုဇ္ဇလံ အဇ္ဈိံ ပဂ္ဂယ ယာဝ ဒသန-
ဝိသယာ အဘိမုဇေဝ ပဋိက္ခမိတွာ ဝန္တိတွာ
ပက္ကာမိ။ သံ၊ ၁။ ၁၂၄။ (-သံ၊ ၁။ ၁၇၀။
အံ၊ ၁။ ၁၃၀၊ ၁၅၄။ အဘိ၊ ၁။ ၂၄၂။ ဓမ္မ၊
၁။ ၁၁၅။ ဓမ္မ၊ ၁။ ၂၀၅။ စရိယာ၊ ၁။ ၁၄၅။
ဇာ၊ ၁။ ၅၁၊ ၅၂၊ ၅၉။ ဇာ၊ ၁။ ၂၇၉၊ ၅၃၀။
ဇာ၊ ၁။ ၆။ ၃၂၂။) (ခ) ပဋိသလ္လိနဿာတိ
တတော တတော ပဋိက္ခမိတွာ သလ္လိနဿ၊
ဧကိဘာဝံ ဂတဿာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၂။ တတော တတော ပဋိ-
က္ခမိတွာတိ တတော တတော ကိစ္စတော
အာရမ္မဏတော စ ပဋိဝတ္တိတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၃၄၄။ (-ဝိ၊ ၁။ ၄။ ၃၀။ မဟာနိ၊ ၁။ ၂၃၅။ ဇာ၊
၁။ ၂။ ၃၄၃။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၇၀၊ ၁၇၁။ ဇာ၊ ၁။ ၄။
၂၂၁၊ ၂၅၉။ ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၁၉၀၊ ၃၀၁။ ဇာ၊ ၁။ ၇။
၁၄။) (ဂ) သော “ဝေံ ဟောတူ” တိ အနုစ္စ-
ဝိကံ ဟတ္ထသာရံ ဂဟေတွာ တံ အာဒါယ

နဂရတော တီဏိ စတ္တာရိ ယောဇနာနိ ပဋိက္ခမိတော ကေသ္မိံ ဂါမကေ ဝါသံ ကပ္ပေသိ။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇။ (-ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆။ စရိယ၊ ၁။ ၁၇။) (ဃ) တဿ ကော အဋ္ဌော ပဋိက္ခမိတော ပတိ၊ တံ သက္ကော ဒေဝရာဇော ဂဟေတော ဂတော။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁။ ပဋိက္ခမိတော ဌပနဝသေန အပက္ခမိတော ပတိ။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉။ (၂) ဧဝံ ပဝိဋ္ဌော စ လာဘီ ဘိက္ခုပုညဝါ ဥပါသကေဟိ သက္ကတဂရုကတော ဥပဋ္ဌာကကုလေ ဝါ ပဋိက္ခမနသာလာယံ ဝါ ပဋိက္ခမိတော.... နိက္ခမတိ။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၄၇။ အပါဌ၊ ၁။ ၁၆။

ပဋိက္ခမိသတိ (ကြိ) [ပတိ+ကမု+သတိ] ရှောင်ခွာ-ရှောင်ကွင်း-လတ္တံ့။ ပဋိက္ခမတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခမိသာမိ (ကြိ) [ပတိ+ကမု+သာမိ] နောက်သို့ဆုတ်လတ်အံ့။ ပဋိက္ခမတိ- ကြည့်။

ပဋိက္ခမေယျ (ကြိ) [ပတိ+ကမု+အ+ယေျ] (က) နောက်သို့ဆုတ်ရာ၏။ (ခ) တဖန်-ပြန် - လာရာ၏။ (ဂ) ရှောင်ခွာ-ရှောင်ကွင်း-ရာ၏။ ပဋိက္ခမတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခမေယျံ (ကြိ) [ပတိ+ကမု+အ+ယေျံ] နောက်သို့ဆုတ်ရာ၏။ ပဋိက္ခမတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခမ္မ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ကမု+တော] (က) နောက်သို့ဆုတ်၍။ (ခ) တဖန်-ပြန်-လာ၍။ (ဂ) ရှောင်ခွာ-ရှောင်ကွင်း-၍။ (က) ယောပန ဂါမော ပဋိက္ခမ္မ ယောဇနန္တိယောဇနန္တရေ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၆၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂၇။ ပဋိက္ခမ္မာတိ ဝိဟာရတော အပသက္ကိတော။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၀။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၄။ (-အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၅။) (ခ) သစေ ဘိက္ခာစာရာ ပဋိက္ခမ္မ လောဟပါသာဒသဒိသံ ပါသာဒံ ဗဟူ ဘိက္ခု၊ ဒိဝါ ဝိဟာရတ္ထံ ပဝိသန္တိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၄။ ဘိက္ခာစာရာ ပဋိက္ခမ္မာတိ ဘိက္ခာစာရတော နိဝတ္တိတော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀၉။ (ဂ)

တတော နိဝတ္တော ပဋိက္ခမ္မ ဒိသော။ ဇာ၊ ၁။ ၂၄။ တတော နိဝတ္တောတိ တတော ပန ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမတော စိတ္တေန နိဝတ္တိတော ကာယေန ပဋိက္ခမ္မ ဉဏေန အာဒိနဝံ ဒိသော။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၇။ (-ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀။ ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၇။ သီ၊ ဌ၊ ၁။ ၂။ ၃၀။)

ပဋိက္ခောပ (ပု) [ပတိ+ကပ+ဏ] တုံ့ပြန်-အမျက်ထွက် - စိတ်ဆိုး - ခြင်း။ အထ ဝါ သစာဟံ ပဋိက္ခောပံ ကရေယျံ။ ဒိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၇။

ပဋိက္ခောသ (ပု) [ပတိ+ကသ+ဏ] တားမြစ်-ပယ်မြစ်-ကန့်ကွက်-ခြင်း။ ဒေ ပဋိက္ခောသ ကာယေန ဝါ ပဋိက္ခောသတိ၊ ဝါစာယ ဝါ ပဋိက္ခောသတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၁၄။ (-ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၆၁-၄။)

ပဋိက္ခောသတိ (ကြိ) [ပတိ+ကသ+အ+တိ] တားမြစ်-ပယ်မြစ်-ကန့်ကွက်-၏။ အာယသ္မာ ဥဒါယံ ပဋိက္ခောသတိ။ အံ၊ ၂။ ၁၆၉။ (-ဝိ၊ ၂။ ၂၉၇၊ ၄၀၇။ ဝိ၊ ၅။ ၂၁၄။ သံ၊ ၂။ ၃၃၅။ အံ၊ ၁။ ၃၄၀။ အံ၊ ၂။ ၁၇၀။ ဓမ္မ၊ ၃၇။ မဟာနိ၊ ၂၂။ ဇာ၊ ၁။ ၂၄၅။ မိလိန္ဒ၊ ၁၃၄။ ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၇၀၊ ၁၂၄၊ ၁၉၄။ ကင်္ခါ၊ ၂၄၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂၇။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၉၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၀။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၆၅။) တေသမေတေ ပဋိက္ခောသန္တိ။ မ၊ ၃။ ၁၉။ ပဋိက္ခောသန္တိတိ ပဋိဗာဟန္တိ ပဋိသေဓေန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁၂။ (-ဝိ၊ ၂။ ၁၉၉၊ ၃၁။ ဝိ၊ ၃။ ၁၅၅။ ဝိ၊ ၄။ ၂၂၀၊ ၂၃၇။ ဝိ၊ ၅။ ၃၇၁-၃။ မ၊ ၃။ ၂၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၃၉၃။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၅၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၉။ အပါဌ၊ ၁။ ၂၁။ ကင်္ခါ၊ ၃။ ၁။ ၄၄၇။) ပဋိက္ခောသသံ-ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၀။ ပဋိက္ခောသမံ-အံ၊ ၁။ ၃၄၅။ ပဋိက္ခောသတု-အံ၊ ၁။ ၃၄၅။ ပဋိက္ခောသေယျ-ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၅။ ပဋိက္ခောသေယျာသံ-မ၊ ၂။ ၃၆၅။ အံ၊ ၁။ ၅၁၇။ ပဋိက္ခောသံ-ဓမ္မ၊

ဌ၊ ၂။ ၁၂၆၊ ၂၇၀။ ဇ၊ ၁။ ၅၂၊ ၁၀၀။ ပဋိက္ခေသိ-
သု-အံ၊ ၃။ ၂၉၅။ အံ၊ ၅။ ၃၊ ၃၀၀။ ပဋိက္ခေ-
သိ-ဒိ၊ ၁။ ၄၉၊ ၅၁။ ပဋိက္ခေသိမ္မာ-အံ၊ ၃။
၂၉၆။ ပဋိက္ခေသိသမိ -မ၊ ၂။ ၃၆၅။ အံ၊ ၁။
၅၁၀။

ပဋိက္ခေသတု (ကြိ) [ပတိ+ကုသ+အ+တု]
တားမြစ် - ပယ်မြစ် - ကန့်ကွက် - လေ့။
ပဋိက္ခေသတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခေသန (န၊ ထိ) [ပတိ+ကုသ+ယု]
တားမြစ်-ပယ်မြစ်-ကန့်ကွက်-ခြင်း။ ကေစသ
ဘိက္ခဝေ သံသမဇ္ဈေ ပဋိက္ခေသနာ ရဟတိ။
ဝိ၊ ၃။ ၄၄၂။ ဆန္ဒာရဟာနံ ဆန္ဒသ အနာဟရဏံ
သမ္ပုဗ္ဗိတတနံ ပဋိက္ခေသနံ။ ကခါ၊ ၁၀၇။
ပဋိက္ခေသနန္တိ နိဝါရဏံ။ ကခါ၊ ၂။ ၁၁၇။
(-ဝိ၊ ၅။ ၃၊ ၄၂။ ဝိ၊ ၅။ ၄၊ ၇၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၇၉။
ကခါ၊ ၃၀၄။ ဓမ္မ၊ ၅။ ၁၀၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၅၆။)

ပဋိက္ခေသန္တ (တိ) [ပတိ+ကုသ+အ+အန္တ]
တားမြစ် - ပယ်မြစ် - ကန့်ကွက်-သော။ သူ။
ဟံ အညေသု ပဋိက္ခေသန္တေသု ကတံ၊ တံ
ပဋိက္ခေသန္တေသု ဟောတိ ကာဘူ၊ ဝိ၊ ၅။ ၃၊ ၄၂၆။
ပဋိက္ခေသန္တေသု တိ နိဝါရေန္တေသု။ သာရတ္ထ၊
၃။ ၃၄၆။ (-သုတ္တနိ၊ ၄၁၅။ မဟာနိ၊ ၂၂၀။
သုတ္တနိ၊ ၅။ ၂၇၀။ မဟာနိ၊ ၅။ ၃၁၆။ ဇ၊ ၅။
၂။ ၁၅၀။)

ပဋိက္ခေသန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ကုသ+အ+အန္တိ]
တားမြစ်-ပယ်မြစ်-ကန့်ကွက်-ကုန်၏။ ပဋိ-
က္ခေသတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခေသသိ (ကြိ) [ပတိ+ကုသ+အ+သိ]
တားမြစ်-ပယ်မြစ်-ကန့်ကွက်-၏။ ပဋိက္ခေ-
သတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခေသသမိ (ကြိ) [ပတိ+ကုသ+အ+မိ] တား
မြစ်-ပယ်မြစ်-ကန့်ကွက်-၏။ ပဋိက္ခေသတိ-
ကြည့်။

ပဋိက္ခေသိ (ကြိ) [ပတိ+ကုသ+ဤ] တားမြစ်-
ပယ်မြစ်-ကန့်ကွက်-ပြီ။ ပဋိက္ခေသတိ-
ကြည့်။

ပဋိက္ခေသိ (ကြိ) [ပတိ+ကုသ+ဣ] တား
မြစ်-ပယ်မြစ်-ကန့်ကွက်-ပြီ။ ပဋိက္ခေသတိ-
ကြည့်။

ပဋိက္ခေသိ သု (ကြိ) [ပတိ+ကုသ+ဥ] တား
မြစ်+ပယ်မြစ်- ကန့်ကွက်- ကုန်ပြီ။ ပဋိ-
က္ခေသတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခေသိဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ကုသ+တဗ္ဗ] တား
မြစ်- ပယ်မြစ်-ကန့်ကွက်-အပ်သော။ ယော
ခေါ ပရိဗ္ဗာဇကာ ဣမာနိ စတ္တာရိ ဓမ္မပဒါနိ
ဂရဟိတဗ္ဗ ပဋိက္ခေသိတဗ္ဗ မညေယျ။ အံ၊
၁။ ၃၃၉။ သစေ ပန မေ ဘော ဂေါတမ ပဋိ-
က္ခေသိတဗ္ဗ ပဋိက္ခေသတု မေ ဘဝံ ဂေါတ-
မော။ အံ၊ ၁။ ၃၄၅။ ပဋိက္ခေသိတဗ္ဗ မညေယျာ
တိ ပဋိက္ခေသိတဗ္ဗာနိ ပဋိဗာဟိတဗ္ဗာနိ ဝါ
မညေယျ။ အံ၊ ၅။ ၂၊ ၂၀၀။ ပဋိက္ခေသိတဗ္ဗန္တိ
ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗ။ အံ၊ ၅။ ၂၊ ၂၉၇။ (-ဒိ၊ ၃။ ၁၀၅။
မ၊ ၂။ ၃၆၅။ သံ၊ ၂။ ၆၀။ အံ၊ ၁။ ၃၃၉၊ ၅၁၀။
အဘိ၊ က။ ၁၁၃။ ဝိ၊ ၅။ ၃၊ ၃၄၇။ သံ၊ ၅။ ၂၊ ၂၇၀။
အံ၊ ၅။ ၂၊ ၃၅၆။ ဒိ၊ ၅။ ၃၊ ၂၂၃။ အံ၊ ၅။ ၂၊ ၂၆၆။)

ပဋိက္ခေသိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ကုသ+တုံ]
တားမြစ်-ပယ်မြစ်-ကန့်ကွက်-ခြင်းငှာ။ အနု
ဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အဓမ္မကဓမ္မ ကယိရမာနေ
ပဋိက္ခေသိတုံ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၅၄။ ပဋိက္ခေသိတုန္တိ
ဝါရေတုံ။ ဝိ၊ ၅။ ၃၊ ၃၄၀။ (-မိလိန္ဒ၊ ၂၄၉။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ။ ၄၅၉။)

ပဋိက္ခေသိမ္မာ (ကြိ) [ပတိ+ကုသ+မ္မာ] တား
မြစ်-ပယ်မြစ်-ကန့်ကွက်-ကုန်ပြီ။ ပဋိက္ခေ-
သတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခေသိသာမိ (ကြိ) [ပတိ+ကုသ+သာမိ]
တားမြစ်-ပယ်မြစ်-ကန့်ကွက်-လတ်အံ့။ ပဋိ-
က္ခေသတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခေသေယျ (ကြိ) [ပတိ+ကုသ+အ+ယေျ]
တားမြစ်-ပယ်မြစ်- ကန့်ကွက်-ရာ၏။ ပဋိ-
က္ခေသတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခေသေယျာသိ (ကြိ) [ပတိ+ကုသ+အ+
ယေျာသိ] တားမြစ်-ပယ်မြစ်- ကန့်ကွက် -
ရာ၏။ ပဋိက္ခေသတိ- ကြည့်။

ပဋိက္ခိတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ဣက္ခ+တဗ္ဗ] ကြည့်ရှုအပ်
သော။ သ ဝေ တာဒိသကော ဘိက္ခု အပဋိ-
က္ခေသတိ ဝုဗ္ဗတိ၊ န ပဋိက္ခိတဗ္ဗော န ဩ-
လောကေတဗ္ဗော၊ န သမ္ပန္နိတော ဣဿရိယာဓိ-
ပစ္စဇေဋ္ဌကဋ္ဌာနေ ဌပေတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။
ဝိဋ္ဌာ၎။ ၂၀၉။

ပဋိက္ခိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဣက္ခ+တုံ] အဖန်ဖန်
ရှုကြည့်ခြင်းငှာ။ အပ္ပမာဏစိတ္တောတိ ဧတ္ထ
“ကော အယံ” နှိ ပဋိက္ခိတုံ သက္ကုနေယျ-
စိတ္တော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၁၃။

ပဋိက္ခိတ္တ (တိ) [ပတိ+ခိပ+တ။ (ပြတိက္ခိပ္ပ-
သံ။ ပဋိက္ခိတ္တ-ပြာ)] (၁) ပယ်အပ်သော။
(က) ပယ်မြစ်အပ်သော။ (ခ) ပယ်စွန့်အပ်
သော။ (၂) ပယ်မြစ်-တားမြစ်-ရာ (အခါ)။
(၁) (က) အထ ခေါ် တေ ဘိက္ခု ဘဂဝ-
တာ ပဋိက္ခိတ္တံ “အညာတကံ ဂဟပတိံ” ဝါ
ဂဟပဘာနိံ ဝါ စိဝရံ ဝိညာပေတု” နှိ
ကုက္ကုစွာယန္တာ န ဝိညာပေသုံ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၁၃။
(-၃၃၁၊ ၃၅၅။ ဝိ၊ ၂။ ၅၆၊ ၄၆၆။ ဝိ၊ ၃။ ၂၇၅၊
၂၇၁။ ဝိ၊ ၄။ ၅၁၅။ မ၊ ၂။ ၈၉။ နေတ္ထိ။ ၁၆၀။
ပေဋကော။ ၁၈၄။ မိလိန္ဒ။ ၁၅၃။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀။
ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၈၆။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၅၅၊ ၁၆၇။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၁၃။
ကင်္ခါ၊ ၈၇။ ဝိ၊ သဂဟ။ ၁၆၇။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၆။
မ၊ ၄။ ၁။ ၃၅။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၊ ၃၃။ မ၊ ၄။ ၃။ ၉၉။ သံ၊
၄။ ၁။ ၄၅။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၈။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၉၊ ၃၁၆။

အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၄၂-ပ-မ-သ-၈

အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၆။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၇။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၊
၄၁၄။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၃၈၈။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၁၄။ ပဋိ-
သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၆၂။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၀။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။ ၄၃။
ဥဒါန၊ ၄။ ၃။ ၁၈၃။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၆၄။ ထေရ၊ ၄။
၂။ ၆။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၄၉။ စရိယာ၊
၄။ ၁၉။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၆၇။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၂။
ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၇၂။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၇၄။ ဝဇီရ၊ ၃၈။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၆။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၂။ ဝိမတိ၊ ၂။
၁၄၈။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၆။ ဟောင်း။ ၂၂။ ကင်္ခါ၊ ၄။
သစ်။ ၁၅၀။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၅၉။ သိ၊ ၄။ ၁။ သစ်။ ၁။
၂၂၁-၈။ သိ၊ ၄။ ၁။ သစ်။ ၂။ ၃၂၅။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၀။
ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၆၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၈။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၀။
မ၊ ၄။ ၃။ ၉၂။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၄။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၄။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၆၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၆။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၉၉။
မူလ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၃။ မူလ၊ ၄။ ၃။ ၅၂။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၁၃၂။
အနု၊ ၄။ ၂။ ၃၀။ အနု၊ ၄။ ၃။ ၃၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။
၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၅။ နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၃၄၂-၃။)
(ခ) ပဋိက္ခိတ္တဇာန-ကြည့်။ (၂) ပဋိက္ခိတ္တ-
ကာလ-ကြည့်။

ပဋိက္ခိတ္တကတ္တက (တိ) [ပဋိက္ခိတ္တ+ကတ္တ+က]
ပယ်မြစ်အပ်သော ကတ္တားရှိသော၊ ကတ္တားကို
ပယ်မြစ်သော။ ကိံ ကာရဏာတိ ပန ပဋိက္ခိတ္တ-
ကတ္တကာယ ဂမနကိရိယာယ အဝိပရိတကာ-
ရဏပုစ္ဆာ။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၅၂။

ပဋိက္ခိတ္တကာရဏ(န) [ပဋိက္ခိတ္တ+ကာရဏ] ပယ်
မြစ်အပ်သော အကြောင်း။ ပဋိက္ခိတ္တကာရ-
ဏေနာ (နေတ္ထိ။ ၁၆၆) တိ ယေန ကာရဏေန
ဘဂဝတာ ယံ ပဋိက္ခိတ္တံ၊ တေန ကာရဏေန
တံ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၇၄။ (-နေတ္ထိ၊ ဝိ။
၃၅၄။)

ပဋိက္ခိတ္တကာလ (ပ) [ပဋိက္ခိတ္တ+ကာလ] ပယ်မြစ်-
တားမြစ်-ရာ(အခါ)။ ပဋိက္ခိတ္တကာလတော
ပဋ္ဌာယ လဒ္ဓပရိဟာရော ဟောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။

၃၁၄။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၁၆၉။ (-ဓမ္မ၊ ၄။ ၂၉၀။
ဓမ္မ၊ ၄။ ၂၃၂။)

ပဋိကိစ္ဆကိရိယ (န၊ ထိ) [ပဋိကိစ္ဆ+ကိရိယ] တားမြစ်အပ်သော အမှုအရာ။ န-ကာရပဋိ-သံယုတ္တေသု ပန ပဒေသု ဂိလာနဿာပိ ပဋိကိစ္ဆကိရိယံ ကရေန္တဿ ဒုက္ကဋ္ဌမေဝ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၆၁။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၂၂၆။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၃၃။

ပဋိကိစ္ဆစမ္ပ (န) [ပဋိကိစ္ဆ+စမ္ပ] ပယ်မြစ်-တားမြစ်-အပ်သော သားရေ။ အဋ္ဌကထာသု ဟိ သေနာသနပရိဘောဂေ ပဋိကိစ္ဆစမ္ပံ နာမ န ဒိဿတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၁၇။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၈၇။ (-သိ၊ ၄။ ၂၁၁။ ၂၁၂။)

ပဋိကိစ္ဆစေလ (န) [ပဋိကိစ္ဆ+စေလ] ပယ်စွန့် အပ်သော အဝတ်ရှိသော၊ အဝတ်ကို ပယ်စွန့်သော၊ အဝတ် မဝတ်သော၊ သူ။ နိစ္စောလော-တိ နိဿဋ္ဌစေလော သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ပဋိကိစ္ဆ-စေလော။ ဒီ၊ ၄။ ၂၇၂။ (-အံ၊ ၄။ ၂၁၉။)

ပဋိကိစ္ဆစောလ (တိ) [ပဋိကိစ္ဆ+စောလ] ပယ်စွန့် အပ်သော အဝတ်ရှိသော၊ အဝတ်ကို ပယ်စွန့်သော အဝတ်မဝတ်သော၊ သူ။ နိစ္စောလောတိ နိဿဋ္ဌစောလော သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ပဋိကိစ္ဆစော-လော။ စေလံ စေလောတိ ဇ ပရိယာယဝစနံ။ သီ၊ ၄။ ၂၁၇။

ပဋိကိစ္ဆနယ (ပ) [ပဋိကိစ္ဆ+နယ] ပယ်မြစ်အပ်သော နည်း။ ဣတရော “တညေဝ အနာဂတံ တံ ပစ္စုပ္ပန်” နှိ ပဉ္စေ ပဋိကိစ္ဆနယေနော ပဋိကိ-ပိဘူ။ အဘိ၊ ၄။ ၂၁၅။ (-မူလ၊ ၄။ ၂၆၉။ အနု၊ ၄။ ၉၂။)

ပဋိကိစ္ဆပက္ခ (ပ) [ပဋိကိစ္ဆ+ပက္ခ] ပယ်မြစ်အပ်သော ပက်၊ ပယ်မြစ်အပ်သော-အဘို့-အစု။ နော စေ ပန ဝတ္ထဗ္ဗေတိအာဒိ “န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေတိ” ပဋိကိစ္ဆပက္ခဿ ဌာပိတတ္တာ ပဋိလောမနုပနာ နာမ။ အဘိ၊ ၄။ ၁၁၄။

ပဋိကိစ္ဆပဉ္စ (တိ) [ပဋိကိစ္ဆ+ပဉ္စ] ပယ်မြစ်အပ်ပြီးသော-အမေး-ပုစ္ဆာ-ပြဿနာ။ ပဋိဘာန-န္တပရိမံ ပဋိကိစ္ဆပဉ္စံ ပရိဝတ္တိတာ ပုစ္ဆန္တော.... ပုစ္ဆတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၂၁၅။ (-မူလ၊ ၄။ ၂၆၉။ အနု၊ ၄။ ၉၂။)

ပဋိကိစ္ဆပဋိက္ခေပ (ပ) [ပဋိကိစ္ဆ+ပဋိက္ခေပ] တားမြစ်အပ်ပြီးသည်ကို ထပ်၍တားမြစ်ခြင်း။ သတ္တဝတ္တိကမ္မာနုလောမတော န ဝဋ္ဋတိတိ စေ? န၊ ပဋိကိစ္ဆပဋိက္ခေပါ၊ ပဋိကိစ္ဆပဋိက္ခေပတပုရမတဒိပနတော။ ဝဋ္ဋေ၊ ၄၇။

ပဋိကိစ္ဆပုဂ္ဂလ (ပ) [ပဋိကိစ္ဆ+ပုဂ္ဂလ] ပယ်မြစ်-တားမြစ်-အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ ယေ ပဋိကိစ္ဆ-ပုဂ္ဂလာတိ သမ္ပန္နော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၉၄။

ပဋိကိစ္ဆဗဒ္ဓသိမာ (ထိ) [ပဋိကိစ္ဆ+ဗဒ္ဓသိမာ] ပယ်မြစ်-တားမြစ်-အပ်သော ဗဒ္ဓသိမ်အဖြစ် ရှိသော၊ ဗဒ္ဓသိမ်အဖြစ်ကို တားမြစ်ထားသော။ “သဗ္ဗာ ဘိက္ခဝေ နဒီ အသိမာ-” တိအာဒိနာ ပဋိကိစ္ဆဗဒ္ဓသိမာနမ္ပ နဒီသမုဒ္ဓ-ဇာတဿရာနံ အတ္တနော သဘာဝေနော သိမာဘာဝေါ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၈။

ပဋိကိစ္ဆဘာဝဒဿနတ္ထ (ပ) [ပဋိကိစ္ဆ+ဘာဝ+ဒဿန+အတ္ထ] ပယ်မြစ်-တားမြစ်-အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုး။ သစေ ပမာဏ-ယုတ္တန္တိအာဒိ အညပမာဏာတိက္ကန္တဿ ဗိမ္မော-ဟနဿ ပဋိကိစ္ဆဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၄။

ပဋိကိစ္ဆဘောဇန (ဘိ) [ပဋိကိစ္ဆ+ဘောဇန] ပယ်မြစ်အပ်ပြီးသော-ဟေးဖူး-ဘောဇဉ်-ရှိသော၊ စားဖူး-ဘောဇဉ်-ကို ပယ်မြစ်ပြီးသော၊ သူ။ ယာဝဒတ္ထံ ဘုဉ္ဇေတော ပဋိကိစ္ဆ-ဘောဇနော တိတ္ထောဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မ၊ ၄။ ၉၇။

ပဋိက္ခိတ္တမဏိသုဝဏ္ဏ (တိ) [ပဋိက္ခိတ္တ+မဏိသုဝဏ္ဏ]
ပယ်အပ်သော ပတ္တမြား၊ ရွှေရှိသော၊
ပတ္တမြားနှင့်ရွှေကို ပယ်သော၊ သူ။ နိက္ခိတ္တ-
မဏိသုဝဏ္ဏာဝံ ရူပိယသိက္ခာပဒေနေဝ ပဋိ-
က္ခိတ္တမဏိသုဝဏ္ဏာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၅၂။

ပဋိက္ခိတ္တရာဇကထာ (ထိ) [ပဋိက္ခိတ္တ+ရာဇက-
ထာ] ပယ်မြစ်-တားမြစ်-အပ်သော မင်းကို
အကြောင်းပြု၍ မြစ်သော စကား။ ယော
ဘဂဝတာ ပဋိက္ခိတ္တရာဇကထာဒိဝသေန ရတ္တိ-
န္ဒိဝံ ဝီတိနာမေတိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၃၅။

ပဋိက္ခိတ္တဝေဇကမ္မ (န) [ပဋိက္ခိတ္တ+ဝေဇကမ္မ]
ပယ်မြစ်-တားမြစ်-အပ်သော ဆေးကုခြင်း
အမှု။ ကာလိကော မိစ္ဆာဇီဝေါ နာမ ပဋိက္ခိတ္တ-
ဝေဇကမ္မာဒိဝသေန တေလပစနအရိဋ္ဌပစနာ-
ဒိနိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂။

ပဋိက္ခိတ္တသဗ္ဗသီတုဒကပရိဘောဂ (တိ) [ပဋိက္ခိ-
တ္တ+သဗ္ဗသီတုဒကပရိဘောဂ] ပယ်မြစ်အပ်
သော အလုံးစုံသော ရေအေးကို သုံးဆောင်
ခြင်းရှိသော၊ အလုံးစုံသော ရေအေးကို မသုံး
ဆောင်သော၊ သူ။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိက္ခိတ္တသဗ္ဗသီတောဒက (တိ) [ပဋိက္ခိတ္တ+သဗ္ဗ-
သီတောဒက] ပယ်မြစ်အပ်သော အလုံးစုံ-
သော ရေအေးကို သုံးဆောင်ခြင်း
ရှိသော၊ အလုံးစုံသော ရေအေးကို မသုံး
ဆောင်သော၊ သူ။ သဗ္ဗဝါရိဝါရိတောစာတိ
ဝါရိသဗ္ဗဥဒကော၊ ပဋိက္ခိတ္တသဗ္ဗသီတော
ဒကောတိ အတ္တော။ သော ကိရ သီတော-
ဒကေ သတ္တသညိ ဟောတိ၊ တသ္မာ န တံ ဝဋ္ဌ-
ဇ္ဇေတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၅။ ပဋိက္ခိတ္တသဗ္ဗသီတောဒ-
ကောတိ ပဋိက္ခိတ္တသဗ္ဗသီတောဒကပရိဘော-
ဂေါ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၃။ ပဋိက္ခိတ္တသဗ္ဗသီတောဒ-
ကော (သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၆) တိ ပဋိက္ခိတ္တသဗ္ဗသီတု-
ဒကပရိဘောဂေါ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၆၇။ ပဋိက္ခိတ္တော
သဗ္ဗသီတောဒကော တပရိဘောဂေါ ယဿာ

တိ တထာ။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂။ (-မ၊ ၄။ ၂။
၄။)

ပဋိက္ခိတ္တသဗ္ဗသီတောဒကပရိဘောဂ (တိ) [ပဋိ-
က္ခိတ္တ+သဗ္ဗသီတောဒကပရိဘောဂ] ပယ်မြစ်
အပ်သော အလုံးစုံသော ရေအေးကို သုံး
ဆောင်ခြင်းရှိသော၊ အလုံးစုံသော ရေအေး
ကို မသုံးဆောင်သော၊ သူ။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိက္ခိတ္တသီတုဒကပါန (တိ) [ပဋိက္ခိတ္တ+သီတု-
ဒကပါန] ပယ်မြစ်အပ်သော ရေအေးကို
သောက်ခြင်းရှိသော၊ ရေအေးသောက်ခြင်း
ကို ပယ်သော၊ ရေအေးကို မသောက်သော၊
သူ။ အပါနကောတိ ပဋိက္ခိတ္တသီတုဒကပါနော။
မဟာနိ၊ ၄။ ၂။ ၃။

ပဋိက္ခိတ္တာတိရိတ္တဘောဇန (တိ) [ပဋိက္ခိတ္တ+
အတိရိတ္တဘောဇန] ပယ်မြစ်အပ်သော အတိ-
ရိတ်ဘောဇနရှိသော၊ အတိရိတ်ဘောဇနကို
ပယ်သော၊ အတိရိတ်ဘောဇနကို မစားသော၊
သူ။ သမာဒါနဝသေန ပဋိက္ခိတ္တာတိရိတ္တ-
ဘောဇနဿေတံ နာမံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅။ မဟာနိ၊
၄။ ၁။ ၆။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၆။)

ပဋိက္ခိတ္တာနုလောမ (တိ) [ပဋိက္ခိတ္တ+အနုလော-
မ] တားမြစ်အပ်သော အရာအားလျော်
သော။ တေ ဟိ ဘဂဝတာ သရူပတော-
အဝုတ္တေသုပိ ပဋိက္ခိတ္တာနုလောမေသု၊ အနု-
ညာတာနုလောမေသု စ သေသေသု ကိစ္စေသု
နိဝတ္တိပဝတ္တိဟေတုတယ မဟာဂေါစရာတိ-
“မဟာပဒေသာ”တိ ဝုတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁။ ၂။

ပဋိက္ခိပတိ (ကြိ) [ပတိ+ခိပ+အ+တိ။ ခိပ-
ဆန္ဒ-နေ။ ခိပတိ၊ ဥက္ခိပတိ၊ ဝိက္ခိပတိ။ နိတိ၊
ဓာ၊ ၁။ ၂။] ပယ်၏။ (က) ပယ်မြစ်-တားမြစ်-
၏။ (ခ) ပယ်စွန့်၏။ (ဂ) ပစ်လွှင့်၏။

(က) ဒွေ ပဋိက္ခေပါ ကာယေန ဝါ ပဋိက္ခိ-
ပတိ ဝါစာယ ဝါ ပဋိက္ခိပတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၂။ ၄။
“နော ဟေတံ ဘန္တေ”တိ ပဋိက္ခိပတိ။ ဒီ၊ ၄။

၃။၆၃။ သံဠာဠာ။ ၂၄၃။ ပဋိဗဟတိတိ သန္တံ-
 ယေဝ သမာနံ အဇာနန္တောဝ “နတ္ထိ” တိ
 ပဋိကပ္ပပတ်။ သံဠာဠာ။ ၂၄၃။ သုခပဋိပက္ခဘာ-
 ဝတော ဒုက္ခံ သုခံ ပဋိကပ္ပပတ် နိဝါရေတိ။
 မူလဠာ။ ၂။၇၇။ (-ဝိဠာ။ ၂။၂၅။ ဝိဠာဠာ။ ၈၈။
 ဝိဠာဠာ။ ၁၂၇။ ကင်္ခါ။ ၈၆။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၅၆။
 ဒိဠာဠာ။ ၉၇။ ၁၄၉။ ဒိဠာဠာ။ ၁၆၉။ မဠာဠာ။ ၁၈၇။
 သံဠာဠာ။ ၁၅၉။ သံဠာဠာ။ ၁၅၅။ သံဠာဠာ။ ၂။၂၄၄။
 သံဠာဠာ။ ၁၂၂။ အဘိဠာဠာ။ ၁၈၄။ အဘိဠာဠာ။ ၂။
 ၁၄။ အဘိဠာဠာ။ ၁၂၈။ ပဋိသံဠာဠာ။ ၁၆၆။
 ပဋိသံဠာဠာ။ ၂။၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိဠာဠာ။ ၅၉။ ဓမ္မဠာဠာ။
 ၁၂၆။ ဥဒါနဠာဠာ။ ၇၄။ ဣတ္ထိဠာဠာ။ ၂၀၇။
 သုတ္တနိဠာဠာ။ ၁၃၇။ သုတ္တနိဠာဠာ။ ၂။၂၆၀။ ပေတ။
 ဠာဠာ။ ၂၃၅။ ထေရဠာဠာ။ ၂၇၁။ ထေရဠာဠာ။ ၆၇။
 စရိယဠာဠာ။ ၈၃။ မဟာနိဠာဠာ။ ၁၇၀။ ဇာဠာဠာ။
 ၇၄။ ၂၃၆။ ဇာဠာဠာ။ ၂၃၈။ နေတ္တိဠာဠာ။ ၂၄၄။
 ဝဇီရဠာဠာ။ သာရတ္ထဠာဠာ။ ၁၈၈။ သာရတ္ထဠာဠာ။ ၂။၇၀။
 သာရတ္ထဠာဠာ။ ၆၀။ ဝိမတိဠာဠာ။ ၅။ ဝိမတိဠာဠာ။ ၂။၂၉။
 ကင်္ခါဠာဠာ။ ဟောင်း။ ၈၄။ ကင်္ခါဠာဠာ။ သင်္ခါ။ ၁၂၂။
 ဒိဠာဠာ။ ၁၁၂။ သိဠာဠာ။ သင်္ခါ။ ၁၂၂။ သိဠာဠာ။
 ၂။၃၈။ ဒိဠာဠာ။ ၂။၇၆။ ဒိဠာဠာ။ ၁၉၇။ မဠာဠာ။
 ၁၈၄။ မဠာဠာ။ ၂။၂၅၀။ မဠာဠာ။ ၄၄။ သံဠာဠာ။
 ၁၃၄။ သံဠာဠာ။ ၁၂၁။ သံဠာဠာ။ ၂။၂၂။ သံဠာဠာ။
 ၁၈၀။ မူလဠာဠာ။ ၁၅၅။ ၉၇။ မူလဠာဠာ။ ၂။၁၁၁။
 မူလဠာဠာ။ ၂။ အနုဠာဠာ။ ၁၆၆။ အနုဠာဠာ။ ၂။၁၀။
 အနုဠာဠာ။ ၁၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိဠာဠာ။ ၂။၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိဠာဠာ။
 ၂။၉၃။)

ပဋိကပ္ပပနိ - ဝိဠာဠာ။ ၂၃၇။ ဝိဠာဠာ။ ၃၁၀။ ဝိ-
 ဠာဠာ။ ၆၆။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၄၈။ မဠာဠာ။ ၈၃။ သံဠာဠာ။ ၂။
 ၃၁၁။ သုတ္တနိဠာဠာ။ ၁၃၇။ ဇာဠာဠာ။ ၅၇၇။ ၁၆၆။
 ၁၂၈။ သာရတ္ထဠာဠာ။ ၂။၁၅၁။ သာရတ္ထဠာဠာ။ ၁၈၄။
 ဝိမတိဠာဠာ။ ၁၉၁။ ဝိမတိဠာဠာ။ ၂။၁၈၇။ မဠာဠာ။ ၂။၉၃။
 မဠာဠာ။ ၂။ သံဠာဠာ။ ၂။၂၆၅။ သံဠာဠာ။ ၂။၁၄၂။
 မူလဠာဠာ။ ၂။၂၂၃။ အနုဠာဠာ။ ၂။၂၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိဠာဠာ။ ၂။
 ၄၀၆။ ပဋိကပ္ပပနိ - ဝိဠာဠာ။ ၇၀။ ဝိဠာဠာ။ ၂၃၇။
 ဝိဠာဠာ။ ၄၂၁။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၂၅၃။ ဝိသုဒ္ဓိဠာဠာ။ ၅၉။

ဇာဠာဠာ။ ၂။ ၁၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိဠာဠာ။ ၁၀၆။ ပဋိကပ္ပပနိ -
 ဝဇီရဠာဠာ။ ၁၂၄။ ပဋိကပ္ပပနိ - ဝိဠာဠာ။ ၂။၁၄၃။ ပဋိကပ္ပ-
 ပေယျ-ဒိ။ ၂။၉၇-၈။ ဝိဠာဠာ။ ၁၄၃။ အနုဠာဠာ။
 ၁၁၅။ ပဋိကပ္ပပနိ - ဝိဠာဠာ။ ၄၉၅။ မိလိန္ဒဠာဠာ။ ၂၂၅။
 ဝိဠာဠာ။ ၂၂၀။ ဝိဠာဠာ။ ၂။၁၄၀။ ဝိသင်္ဂဟဠာဠာ။
 ဒိဠာဠာ။ ၂။၁၃။ မဠာဠာ။ ၂။၆၂။ မဠာဠာ။ ၆၁။ သံ-
 ဠာဠာ။ ၂။၃၃။ သံဠာဠာ။ ၂၃၄။ သံဠာဠာ။ ၁၃၄။ သံ-
 ဠာဠာ။ ၂၃၅။ ဓမ္မဠာဠာ။ ၄၄။ ဓမ္မဠာဠာ။ ၂။၈။ ဥဒါန-
 ဠာဠာ။ ၅၆။ သုတ္တနိဠာဠာ။ ၅၄။ သုတ္တနိဠာဠာ။ ၂။၃၀၃။
 ဝိမာနဠာဠာ။ ၂၄၂။ ပေတဠာဠာ။ ၆၈။ ထေရဠာဠာ။
 ၁၀၅။ အပဠာဠာ။ ၉၇။ အပဠာဠာ။ ၂။၂၃၅။ စူဠနိ-
 ဠာဠာ။ ဇာဠာဠာ။ ၂။၇၉။ ဇာဠာဠာ။ ၂။၁၅။ ဇာဠာ-
 ဠာဠာ။ ၆၆။ ဇာဠာဠာ။ ၃၀၄။ ဇာဠာဠာ။ ၁၄၇။ သာ-
 ရတ္ထဠာဠာ။ ၂။၃၂၁။ သာရတ္ထဠာဠာ။ ၃၃၀။ ဝိမတိဠာဠာ။
 ၂၆၂။ ဒိဠာဠာ။ ၂။၁၁။ မဠာဠာ။ ၂။၁၁၈။ မဠာဠာ။
 ၉၃။ သံဠာဠာ။ ၂၅၉။ သံဠာဠာ။ ၂။၄၀။ သံဠာဠာ။
 ၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိဠာဠာ။ ၇၀။

ပဋိကပ္ပပနိ - သု - ဓမ္မဠာဠာ။ ၁၇၀။ ဥဒါနဠာဠာ။
 ၇၃။ ထေရဠာဠာ။ ၂။၆၆။ ဇာဠာဠာ။ ၄၈။ ပဋိကပ္ပပနိ -
 - ဓမ္မဠာဠာ။ ၇၇။ ပေတဠာဠာ။ ၁၉၈။ ထေရဠာဠာ။
 ၂။၁၄။ ဇာဠာဠာ။ ၄၄။ ပဋိကပ္ပပနိ - ဝိမတိဠာဠာ။
 ၁၁၈။ ပဋိကပ္ပပနိ - သိဠာဠာ။ သင်္ခါ။ ၂။၄၅။
 ပဋိကပ္ပပနိ - ထေရဠာဠာ။ ၂။၃၆၃။ (ခ) ကာ-
 ယိကာ ဝေဒနာ ရုဂါနုသယမနုဂတာနံ
 သုခိန္ဒြိယံ ပဋိကပ္ပပနိ။ ပေဒကော။ ၂၉၅။
 စိဝရံ ပဋိကပ္ပပနိ။ မဟာနိဠာဠာ။ ၂၉၂။ ပဋိကပ္ပ-
 ပနိ - ဒိဠာဠာ။ ၂။၂၆၇။ ပဋိကပ္ပပနိ - ဒိဠာဠာ။ ၂။၂၂၅။
 (ဂ) ဝေ ကုပိတာ ဟိ ကောပဝေနေ...
 ယံ ကိဉ္စိ ဟတ္ထဂတံ ပဋိကပ္ပပနိ။ ဝဇီရ-
 ဠာဠာ။ ပဋိကပ္ပပနိ - ဇာဠာဠာ။ ၁၃၁။ ဇာဠာဠာ။
 ၁၈၉။

ပဋိကပ္ပပနိ (ကြိ) [ပတိ+ခိပ+အ+တု] ပယ်မြစ်
 -တားမြစ်-ပေသတည်း။ ပဋိကပ္ပပနိ-ကြည့်။

ပဋိကပ္ပပနိ (န) [ပတိ + ခိပ + ယု] ပယ်ခြင်း၊
 ပယ်မြစ်-တားမြစ်-ခြင်း။ ပဌမမေဝ ပဋိကပ္ပ-

ပနံ နာမ အဝဓိကံ။ ဇာတိဋ္ဌာနံ။ ၂၀၅။ ပဋိက္ခိ-
ပနံ ပဋိသေခနံ ပဋိက္ခေပေါ။ အနုဋ္ဌာနံ။ ၁၀၂။
(-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃။ မဟာနိဋ္ဌာ၊ ၂၉၂။ နေတ္တိ၊ ၁။
၂၆၄။ ဇာတိဋ္ဌာ၊ ၂၃၄။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၇၁။ ဒိဋ္ဌာ၊ ၁။
၂၂၂-၇။ သိဋ္ဌာသစ်၊ ၂။ ၃၀-၉၊ ၄၇။ မူလဋ္ဌာ၊ ၁။
၁၂၄။ အနုဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၂၊ ၁၀၅။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၄၀၇။)

ပဋိက္ခိပနဟေတု (ပ) [ပဋိက္ခိပန + ဟေတု]
ပယ်မြစ်- တားမြစ်- ခြင်းဟူသော အ
ကြောင်း။ ပဋိက္ခိပနောတိ စိဝရာဒိနံ ပဋိက္ခိ-
ပနဟေတု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၂။

ပဋိက္ခိပနာဓိပ္ပါယ် (တိ) [ပဋိက္ခိပန + အဓိပ္ပါယ်]
ပယ်ခြင်း၌- အလို- ဆန္ဒ- ရှိသော၊ ပယ်လို
သော၊ သူ။ ရတနဒါမံ သဇ္ဇေန္တော ဝိယ စ ယေ
ပဋိက္ခိပနာဓိပ္ပါယာ အသံဇရာဘိရတာ၊ တေ
....အာဒိနဝံ ဒေသေန္တော။ ဝိဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၀၈။
ပဋိက္ခိပနာဓိပ္ပါယာတိ ပညတ္တမ္ပိ သိက္ခာပဒံ
“ကိမေတေနာ”တိ မဒ္ဒနံစိတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။
၁၀၄။ (-ဝဇီရ၊ ၇၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၁။)

ပဋိက္ခိပန(တိ) [ပတိ+ခိပ+အ+အန္တ] ပယ်
သော၊ သူ။ (က) ပယ်မြစ်-တားမြစ်-သော၊
သူ။ (ခ) ပယ်စွန့်သော၊ သူ။ (က) အထာသ
ဘဂဝါ အာယာစနံ ပဋိက္ခိပန္တော “အလံ
မောဂ္ဂဏ္ဍာနာ” တိ အာဒိမာဟ။ ဝိဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၅၁။
(-ဘူ၊ ၁၀၂။ ကင်္ခါ၊ ၂၂၁။ ဝိသင်္ဂဟ၊ ၁၂၆-
၉။ မဇ္ဈ၊ ၂။ ၁၁။ မဇ္ဈ၊ ၁။ ၂၀၈၊ ၃၀၁။ သံဋ္ဌာ၊ ၁။
၂၁၂။ အံဋ္ဌာ၊ ၂။ ၂၀၁။ အဘိ၊ ၁။ ၃၄၂၊ ၄၀၈။
အဘိ၊ ၁။ ၃၁၅၂-၃။ ဥဒါန၊ ၁။ ၁၉၇။ သုတ္တနိ၊
၁။ ၁၉၆။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၄၀၊ ၁၁၆၊ ၂၆၀။ ပေတ၊
၁။ ၁၀၇။ အပဋ္ဌာ၊ ၁။ ၂၀၄။ မဟာနိဋ္ဌာ၊ ၂၆၆။
ဇာတိဋ္ဌာ၊ ၂။ ၂၅၉။ ဇာတိဋ္ဌာ၊ ၁။ ၄၉၀။ ဇာတိဋ္ဌာ၊
၃၅၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၊ ၃၀၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၆၀၊
၃၀၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၄။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၀။ ကင်္ခါ၊
၁။ ၃၅၅။ ဒိဋ္ဌာသစ်၊ ၃၅၅-၆။ ဒိဋ္ဌာ၊ ၁။ ၂၂၂၊ ၃၄၈။ ဒိဋ္ဌာ၊
၂။ ၂၅၁။ ဒိဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၉၇။ မဇ္ဈ၊ ၁။ ၁၀၃၊ ၃၆၆။

သံ၊ ၁။ ၁၅၄။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၄၀၊ ၁၃၉။ အံဋ္ဌာ၊ ၁။
၂၂၅။ အံဋ္ဌာ၊ ၁။ ၂၄။ မူလဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၀၊ ၁၇၁။
မူလဋ္ဌာ၊ ၁။ ၅၃၊ ၆၂။ အနုဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၃၆၉။ နေတ္တိ၊ ၁။ ၃၄၂။) (ခ) အနေကတိရံ
ဥပနိယမာနေ ငါမေ ဥဋ္ဌမုဒ္ဓံ ခိပန္တံ အဇ္ဈန္တံ
ပဋိက္ခိပန္တံ မံ ပုစ္ဆံ သူ။ ဧရိယာ၊ ၁။ ၁၉၅။

ပဋိက္ခိပန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ခိပ+အ+အန္တ] (က)
ပယ်မြစ်-တားမြစ်-ကုန်၏။ (ခ) ပယ်လွှင့်ကုန်
၏။ ပဋိက္ခိပတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခိပါပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [ပတိ+ခိပ+ဏာပေ+
တိ] ပယ်မြစ်-တားမြစ်-စေ၏။ သမ္ပဝါရေတိ-
တိ အလံ အလန္တိ ဝါစာယ စေဝ ဟတ္ထဝိကာ-
ရေန စ ပဋိက္ခိပါပေတိ။ အံဋ္ဌာ၊ ၂။ ၂၃၆။ ပဋိက္ခိ-
ပါပေသိ-သံဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၃၀။ ဥဒါန၊ ၁။ ၂၂၀။

ပဋိက္ခိပါပေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ခိပ+ဏာ-
ပေ+တွာ] ပယ်မြစ်-တားမြစ်- စေ၍။
“အာသန္တိ” ဟတ္ထသညာယ၊ မုဗ္ဗသညာယ၊ ဝစိ-
ဘေဒေန စ ပဋိက္ခိပါပေတွာ။ ဝိဋ္ဌာ၊ ၁။ ၁၆၇။
သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁၉၇။)

ပဋိက္ခိပါပေသိ (ကာ၊ ကြိ) [ပတိ+ခိပ+ဏာပေ+
သိ] ပယ်မြစ်-တားမြစ်-စေပြီ။ ပဋိက္ခိပါ-
ပေတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခိပါမ (ကြိ) [ပတိ+ခိပ+အ+မ] ပယ်မြစ်-
တားမြစ်-ကုန်၏။ ပဋိက္ခိပတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခိပါမိ (ကြိ) [ပတိ+ခိပ+အ+မိ] (က) ပယ်-
မြစ်-တားမြစ်-၏။ (ခ) ပယ်စွန့်၏။ ပဋိက္ခိ-
ပတိ-ကြည့်။

ပဋိက္ခိပိ (ကြိ) [ပတိ+ခိပ+တိ] ကွစိ ဓာတု-
ဝိဘတ္တိတိအာဒိနာ ဤမှာဒိဝိဘတ္တိနံ ကွစိ
ရဿတ္တံ။ (မောဂ်၊ ၆။ ၃၃။ နီတိ၊ သုတ္တံ။
၁၀၄၁။ ဗာလာ၊ ၁။ ၃၀၁။) (က) ပယ်မြစ်-
တားမြစ်-ပြီ။ (ခ) ပယ်စွန့်ပြီ။ ပဋိက္ခိပတိ-
ကြည့်။

ပဋိကိပ္ပံ (ကြိ) [ပတိ+ခိပ+တုံ] ပယ်မြစ်-တား
မြစ်-ပြီ။ ပဋိကိပ္ပံ-ကြည့်။

ပဋိကိပ္ပံ သူ (ကြ) [ပတိ+ခိပ+တုံ] ပယ်မြစ်-
တားမြစ်-ကုန်ပြီ။ ပဋိကိပ္ပံ-ကြည့်။

ပဋိကိပ္ပံတ (တိ) [ပတိ+ခိပ+တ] ပယ်စွန့်အပ်
သော။ န ဂိဟိဝေသဂ္ဂဟဏာဒိနာ ဂိဟိဘာ-
ဝဿ ပဋိကိပ္ပံတတ္တာ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၄၀၇။

ပဋိကိပ္ပံတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ခိပ+တဗ္ဗ] ပယ်အပ်
သော။ (က) ပယ်မြစ်-တားမြစ်-အပ်သော။
(ခ) ပယ်စွန့်အပ်သော။ (က) “စေတိယာ ဒိန္နံ
အတ္ထာယ တုမေ ဂဟေတွာ ဌပေထာ” တိ
ဝုတ္တေ ပန “အမှာကံဂဟေတုံ န ဝန္တတိ” တိ
ပဋိကိပ္ပံတဗ္ဗ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၇။ (-၂၆၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၈၃၊၂၄၊၁၅၂။ ကခါ၊၁၆၉၊၂၂၀၊၂၃၅၊၂၆၇။
ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၅၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၈၊
၂၉၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၂။
ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၈၃။ ဝဇီရ၊၁၃၂၊၂၀၅၊၂၄၉၊၂၆၆၊
၄၁၂၊၄၇၂။ သာရတ္ထ၊၂။၁၂၂၊၄၀၇။ သာရတ္ထ၊
၃။၆၀။ ဝိမတိ၊၂။၁၅၀၊၁၆၇၊၂၂၄။ ကခါ၊ဋ္ဌိ၊
ဟောင်း၊၁၉။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၂၅၁။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၆၆၊
၄၃၄။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၇၉။ မူလဋ္ဌိ၊၂။၆၆၊၁၇၃။
အနုဋ္ဌိ၊၂။၁၇၂။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌိ၊၆၆။) (ခ) သတိ
စ ဣစ္ဆာဝစရပ္ပဟာနေ ဂါမန္တဝိဟာရေ
ကေန္တေန န ပဋိကိပ္ပံတဗ္ဗော။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၅၂။

ပဋိကိပ္ပံတဗ္ဗဋ္ဌာန (န) [ပဋိကိပ္ပံတဗ္ဗ+ဋ္ဌာန] ပယ်
မြစ်-တားမြစ်-အပ်သော အသား၏-အရာ
-ဋ္ဌာန။ အဇာနန္တောပိ ပဋိကိပ္ပံတဗ္ဗဋ္ဌာနေ
ဌိတမေဝ ပဋိကိပ္ပံတိ နာမ၊ တသ္မာ န
ပဝါရေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၁။ (-ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၁၂၆။
ဝိမတိ၊၂။၂၉၊ ကခါ၊ဋ္ဌိ၊ဟောင်း၊၉၁။ ကခါ၊
ဋ္ဌိ၊သစ်၊၃၈၄-၅။)

ပဋိကိပ္ပံတဗ္ဗမတ္တဒဿနပဒ (န) [ပဋိကိပ္ပံတဗ္ဗ+
မတ္တ+ဒဿနပဒ] ပယ်မြစ်-တားမြစ်-အပ်
သည်၏ အဖြစ်မျှကိုပြကြောင်းပုဒ်။ ဂေဟဿိ-

တဒေါမနဿဝသေနာတိ ဣဒံ ဣဓ ပဋိကိပ္ပံ-
တဗ္ဗမတ္တဒဿနပဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၈၇။

ပဋိကိပ္ပံတဗ္ဗဝတ္ထု (န) [ပဋိကိပ္ပံတဗ္ဗ+ဝတ္ထု] ပယ်
စွန့်အပ်သော-ပစ္စည်း-ဝတ္ထု။ ပဋိကိပ္ပံတဗ္ဗဝတ္ထု-
သုတိ ဓုတင်္ဂသေဝနာယ ပဋိကိပ္ပံတဗ္ဗဝတ္ထု။ သု
ပဟာတဗ္ဗဝတ္ထု။ သု။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၅၁။ (-ဝိ၊သုဒ္ဓိ၊
ဋ္ဌိ၊၁။၁၀၅။)

ပဋိကိပ္ပံတဗ္ဗဘာဝ (ပု) [ပဋိကိပ္ပံတဗ္ဗ+အဘာဝ]
ပယ်မြစ်-တားမြစ်-အပ်သည်၏ အဖြစ်မရှိ
ခြင်း။ “အာဏတ္တော အဟံ တယာ” တိ
ဣမသ္မိံ ဝါရေ ပုန ပဋိကိပ္ပံတဗ္ဗဘာဝေန
အတ္တသမာဓကတ္တာဘာဝတော မူလဋ္ဌဿ နတ္ထိ
ပါရာဇိကံ။ သာရတ္ထ၊၂။၁၅၈။

ပဋိကိပ္ပံတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ခိပ+တုံ] ပယ်ခြင်း
ငှာ၊ ပယ်မြစ်-တားမြစ်-ခြင်းငှာ။ သစေ
ပန သံသံ ဝါ ဂဏံ ဝါ ပုဂ္ဂလံ ဝါ အနာ-
မသိတွာ “ဣဒံ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ စေတိယဿ
ဒေမ၊ ဝိဟာရဿ ဒေမ၊ နဝကမ္မဿ ဒေမာ” တိ
ဝဒန္တိ၊ ပဋိကိပ္ပံတုံ န ဝန္တတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၇။
ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၅၆။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၂၊၂၆၂။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၃။၁၂၆။ ဣတိဝုတိ၊ဋ္ဌ၊၁၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၀၅။
ဝဇီရ၊၂၄၇။ ဝိမတိ၊၁။၁၇၇၊၃၄၇။ ဝိမတိ၊၂။
၁၁၄။ ကခါ၊ဋ္ဌိ၊ဟောင်း၊၉၁။ ကခါ၊ဋ္ဌိ၊သစ်။
၃၁၁။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၂၀၈။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၃။၃၂။ မ၊
ဋ္ဌိ၊၂။၁၈၇။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၈၃၊၃၆၂။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။
၃၈၉။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၁၄။ အနုဋ္ဌိ၊၁။၁၃၁။ နေတ္ထိ၊
ဋ္ဌိ၊၁၄။)

ပဋိကိပ္ပံတော (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ခိပ+တော] ပယ်၍။
(က) ပယ်မြစ်-တားမြစ်-၍။ (ခ) ပယ်စွန့်
၍။ (က) အထ ခေါ် အာယသ္မာ မဟာ-
ကဿပေါ တာနိ ပဉ္စမတ္တာနိ ဒေဝတာသ-
တာနိ ပဋိကိပ္ပံတော ပုဗ္ဗဏ္ဍသမယံ နိဝါသေ-
တွာ ပတ္တစိဝရမာဒါယ ရာဇဂဟံ ပိဏ္ဏာယ
ပါဝိသိ။ ဥဒါန၊၈၁၊၁၁၀။ သုဒ္ဓိန္နတ္ထေရေ
ပန “အသုတ္တနာမကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ နတ္ထိ” တိ တံ

သဗ္ဗံ ပဋိက္ခိပိတော....အာဟ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၅၇။
 တံ သဗ္ဗံ ပဋိက္ခိပိတောတိ“သုတ္တန္တိ ဝိနယော-”
 တိအာဒိနာ ဝုတ္တသံဝဏ္ဏနာယံ “နာယမတ္ထော
 ဣဓာဓိပေတော”တိ ပဋိသေဓေတော။ အံ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၃၅၆။ (-မိလိန္ဒ၊၂၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၉၊၂၅၀။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၁။
 ကင်္ခါ၊၉၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၁၉၅။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၊
 ၁၆၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၁၆၆။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၄၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၆။ အဘိ၊
 ဋ္ဌ၊၁။၃၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၅။
 ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
 ၃၂၇။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀။ ဓမ္မ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၄၇။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၅၆-၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၁၄၆။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၉၀။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၁။ ထေရ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၁၃။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၆။
 စရိယ၊ဋ္ဌ၊၃။၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၀၄။ စူဠ၊ဋ္ဌ၊
 ၁၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၆။ ဇာ၊
 ဋ္ဌ၊၄။၂၈၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၇၄။ သာရတ္ထ၊၁။၆။
 သာရတ္ထ၊၃။၄၃၈။ ဝိမတိ၊၁။၃၅၇။ ဝိမတိ၊
 ၂။၃။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊ဟောင်း၊၁၀၄။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊
 သစ်၊၁၄၅။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၁၇။
 သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၃၆၄။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၁၈၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၁၅၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၉။ မူလ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၂။ အနု၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၈၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၆။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊၈။)
 (ခ) သိက္ခံပစ္စက္ခာယာတိ ဥပသမ္ပဒကာလေ
 သိက္ခုဘာဝေန သဒ္ဓိံ သမာဒိန္နံ နိဗ္ဗတ္တေ-
 တဗ္ဗဘာဝေန အနုဋ္ဌိတံ တိဝိဓမ္မိ သိက္ခံ ပဋိက္ခိ-
 ပိတောဝိဿဇ္ဇေတောတိ အတ္ထော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊
 ၁၅၁။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၂၈၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၅၉။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄၃။ အပ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၁၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၀၊၂၃၅၊၂၈၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၁၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၂၇။ ဝဇီရ၊၆၈။ သာရတ္ထ၊
 ၂။၆၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၉၊၂၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၁၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉။)

ပဋိက္ခိပိမ္မ (ကြိ) [ပတိ+ခိပ+မာ] ပယ်မြစ်-
 တားမြစ်-ကုန်ပြီ။ ပဋိက္ခိပတိ-ကြည့်။
 ပဋိက္ခိပိဿဘိ (ကြိ) [ပတိ+ခိပ+ဿဘိ] ပယ်မြစ်-
 -တားမြစ်-ပတ္တံ။ ပဋိက္ခိပတိ-ကြည့်။
 ပဋိက္ခိပိဿန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ခိပ+ဿန္တိ] ပယ်မြစ်-
 တားမြစ်-ကုန်ပတ္တံ။ ပဋိက္ခိပတိ-ကြည့်။
 ပဋိက္ခိပိယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [ပတိ+ခိပ+ယ+တေ]
 ပယ်အပ်၏။ (က) ပယ်မြစ်-တားမြစ်-အပ်၏။
 (ခ) ပယ်စွန့်အပ်၏။ (က) “သာမိ နိဝါသိ
 ကာရကော ဝေဒကော နိဗ္ဗော ဓုခေါ”တိ
 အဘိနိဝေသဝိသယဘူတော ဟိ ပရိကပ္ပမတ္တ-
 သိဒ္ဓေါ ပုဂ္ဂလော ဣဓ ပဋိက္ခိပိယတိ။ အနု၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၁၇။ (-မူလ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၅။ အနု၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၅၊၁၅၅။)
 (ခ) “န ကိဉ္စ လောကေ ဥပါဒိယတိ”တိ ဧတ္ထ
 ကာမုပါဒါနဝသေန ဥပါဒိယနံ ပဋိက္ခိပိယတိ။
 မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၉။
 ပဋိက္ခိပေ (ကြိ) [ပတိ+ခိပ+အ+ယေ] ပစ်လွှင့်
 ရ၏။ ပဋိက္ခိပတိ-ကြည့်။
 ပဋိက္ခိပေယျ (ကြိ) [ပတိ+ခိပ+အ+ယေ]
 ပယ်မြစ်-တားမြစ်-ရ၏။ ပဋိက္ခိပတိ-ကြည့်။
 ပဋိက္ခေပ (ပ) [ပတိ+ခိပ+ဏ] (၁) ပယ်ခြင်း။
 (က) ပယ်မြစ်-တားမြစ်-ခြင်း။ (ခ) ပယ်စွန့်
 ခြင်း။ (တိ) (၂) (က) ပယ်မြစ်အပ်သော။
 (ခ) ပယ်စွန့်အပ်သော။ (၃) ပယ်စွန့်တတ်
 သော။ (၄) ပယ်မြစ်ကြောင်း ဖြစ်သော။
 (၅) ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော။
 (၁) ပယ်ခြင်း။ (က) ပယ်မြစ်-တားမြစ်-
 ခြင်း။ ပဋိက္ခေပေါ ပညာယတိ (ဝိ၊၂။၁၁၁။)
 တိပဋိက္ခေပေါ ဒိဿတိ၊တဉ္စေအဘိဟန္တသော
 ဘိက္ခု ကာယေန ဝါ ဝါစာယ ဝါ ပဋိက္ခိပတိတိ
 အတ္ထော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၈။ (-ဝိ၊၂။၄၀၉။ ဝိ၊၅။
 ၂၁၄၊၃၂၆။ အပ၊၂။၃၈၇၊၃၉၃။ ပေဋကော။
 ၁၈၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၀-၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၊၉၃၊၃၁၅။

၃၇။ ဝိဠာဠာ၁၂။ ဝိသင်္ဂဟ၁၂၄-ဂါ၁၆၇။
 ဒိဠာ၂၁၁၇။ ဒိဠာ၁၆၃။ မဠာ၁၆၇။ မဠာ
 ၃၁၁၃၇။ သံဠာ၁၂၉၇။ သံဠာ၁၂၄၃။ အံ
 ၄၁၁၆၀။ အဘိဠာ၁၂၉၇၂၀၀။ ပဋိသံဠာ
 ၂၁၂၀၃။ အပဠာ၁၁၃၄၇။ စရိယာဠာ၁၃၇၇။
 ဝဇိရ၁၁၇၃၆။ သာဠာ၂၁၆၂၁၅၁၂၉၂။
 သာရဠာ၁၂၇၅၇။ ဝိမတိ၁၁၁၇၁၂၄၇။
 ဝိမတိ၂၁၁၆။ ကင်္ခါဠာဟောင်း၁၅၁၄၄။
 ကင်္ခါဠာသစ်၁၆၅၁၃၇၄။ ဒိဠာ၁၁၁၆၃။ ဒိဠာ
 ၂၁၁၃၂၅၁။ ဒိဠာ၁၁၁၇၇၂၇၇။ မဠာ၂။
 ၉၀။ မဠာ၁၁၉၂။ သံဠာ၂၁၄၁၆၇၂၃၇။ အံ
 ၉၁၁၃၆။ မူလဠာ၁၁၁၂။ မူလဠာ၁၁၅၁၆၂
 ၇၁၁၂၄။ အနုဠာ၁၁၁၀၂၁၆၇။ အနုဠာ၁။
 ၁၇၅-၆၁၀။ ဝိသုဒ္ဓိဠာ၁၁၃၄၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိဠာ
 ၂၁၁၀၄၂၀၆။ (ခ) ပယ်စွန့်ခြင်း။ ခေပန္တိ
 “ကိ” ဣမိနာ”တိ ပဋိက္ခေပံ ဆဉ္စနံ။ ဝိမတိ
 ၁၁၁၂၃။

(၂) (က) ပယ်မြစ်အပ်သော။
 တယော ပဋိက္ခေပေါ မဟိစ္ဆတာ အသန္တိဋ္ဌိတာ
 အသလ္လေခတာ။ ဝိ၅။ ၂၁၇။ တယော ပဋိက္ခေ-
 ပါတိ...ကုမေ ဟိ တယော ဓမ္မာ ဗုဒ္ဓေန
 ဘဂဝဟာ ပဋိက္ခိတ္တာ။ ဝိဠာဠာ၁၆၃။
 (-အဘိဠာ၁၁၄၃၂။ မဟာနိဠာ၁၃၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ
 ၉၁၁၆၂။) (ခ) ပယ်စွန့်အပ်သော။ ပဋိက္ခေ-
 ပဝတ္ထု-ကြည့်။

(၃) ပယ်စွန့်တတ်သော။ ပဋိက္ခေပ-
 ဘာဝ-ကြည့်။ (၄) ပယ်မြစ်ကြောင်း ဖြစ်
 သော။ နာတိ ပဋိက္ခေပေါ (မဟာနိဠာ၁၆၆)တိ
 န ဣတိ ပဋိသေဓော။ မဟာနိဠာ၁၁၇၇။ မာတိ
 ပဋိက္ခေပေါ။ ဒိဠာ၁၁၇၇။ (-မဟာနိဠာ၁၃၇၃။
 စူဠနိဠာ၂၂၉။ အဘိဠာ၁၁၇၄။ အပဠာ၁၁၁၄၅။)
 (၅) ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော။ ပဋိက္ခေပနာ-
 နတ္ထ (၂) ကြည့်။

ပဋိက္ခေပဏတ္တ (ပ) [ပဋိက္ခေပ+အတ္တ] ဆန့်ကျင်
 ဘက်ဖြစ်သောအနက်။ ဣတိ ဣမိနာပဋိ-

က္ခေပအတ္ထေန တံ မမ ဝစနံ သဒ္ဓဟိတဗ္ဗန္တိ
 အဓိပ္ပါယော။ နေတ္ထိ။ ဝိ၁၀၉။

ပဋိက္ခေပကရဏ (န) [ပဋိက္ခေပ+ကရဏ] ပယ်
 မြစ်- တားမြစ်- မှုကို ပြုခြင်း။ ပဝတ္ထဝစန-
 ပဋိက္ခေပကရဏဝသေနာတိ အညေသံ ပဝတ္ထ-
 ဝေါဟာရဝစနဿ ပဋိက္ခေပကရဏဝသေန။
 သိဠာသစ်၂၁၃၉၁၄၀။

ပဋိက္ခေပကာရဏ (န) [ပဋိက္ခေပ+ကာရဏ] ပယ်
 မြစ်-တားမြစ်-ခြင်း၏ အကြောင်း။ တေသံ
 သဗ္ဗေသံ ပဋိက္ခေပတော ပဋိက္ခေပကာရဏံ
 ဝုတ္တံ။ သံဠာ၂၁၆၉။

ပဋိက္ခေပကာရဏဝစန (န) [ပဋိက္ခေပကာရဏ+
 ဝစန] ပယ်မြစ်-တားမြစ်-ခြင်း၏ အကြောင်း
 ကို ပြဆိုသော- သဒ္ဓါ- စကား။ နိဝတ္ထတိတိ
 ပဋိက္ခေပကာရဏဝစန။ သိဠာသစ်၂၁၃၉၂။

ပဋိက္ခေပဂ္ဂဟဏ (န) [ပဋိက္ခေပ+ဂ္ဂဟဏ] ပယ်
 မြစ်-တားမြစ်-ခြင်းကိုယူခြင်း။ “ဥပလဗ္ဗတိ
 နုပလဗ္ဗတိ” တိ ပဋိညာယ ဂဟိတာယ ပဋိ-
 က္ခေပဂ္ဂဟဏတ္ထံ။ မူလဠာ၁၁၁၄။ (-အနုဠာ
 ၁၁၁၅။)

ပဋိက္ခေပင်္ဂဒဿန (န) [ပဋိက္ခေပ+အင်္ဂ+ဒဿန]
 ပယ်မြစ်- တားမြစ်- အပ်သော အင်္ဂါကိုပြု-
 ခြင်း။ ဣမသ္မိံ ပက္ခေ “နေဝ ဒဝါယာတိ-
 အာဒိနာ နယေနာ”တိ ပန ပဋိက္ခေပင်္ဂဒဿန-
 မုခေန ဒေသနာယ အာဂတတ္တာ ဂုတ္တန္တိ
 ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒိဠာ၁၁၂၅၁။ (-သိဠာသစ်၂၁၁၀၂။
 သံဠာ၂၁၄၆၅။)

ပဋိက္ခေပစောဒနာ (ထိ) [ပဋိက္ခေပ+စောဒနာ]
 ပယ်မြစ်သောအားဖြင့် စောဒနာခြင်း။ အပု-
 တိဋ္ဌံ အနာယူဟန္တိ သာမညတော အဓိဋ္ဌာနံ
 တဏှာဒိဋ္ဌိအာဒိဝသေန ပတိဋ္ဌာနာယူဟနာနံ
 သာဓာရဏ တော ပဋိက္ခေပစောဒနာတိ
 ကတွာ။ သံဠာ၁၁၅၇။

ပဋိက္ခေပတ္တ(ပု) [ပဋိက္ခေပ+အတ္တ] (၁) ပယ်မြစ်ခြင်းအနက်။ (တိ) (၂) ပယ်မြစ်ခြင်း အနက်ရှိသော၊ ပယ်မြစ်ခြင်းအနက်ကို ဟောသော။ (၁) တေနေ ဟိ သဗ္ဗဝါဒါနံ ပဋိက္ခေပတ္တောဝုတ္တော။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၅၃။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊ သစ်၊ ၂။ ၄၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၄။) (၂) ပဋိက္ခေပတ္တော စေတ္တကိံ သဒ္ဓေါ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၀၅။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၅၃။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၉။)

ပဋိက္ခေပဒဿန (န) [ပဋိက္ခေပ+ဒဿန] ပယ်မြစ်အပ်သော အင်္ဂါကို ပြကြောင်းကား။ “နေဝ ဒဝါယာ” တိအာဒိ ပဋိက္ခေပဒဿနံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၆။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၆၁။)

ပဋိက္ခေပဓမ္မ (တိ) [ပဋိက္ခေပ+ဓမ္မ] ဆန့်ကျင်ဘက် သဘောတရားရှိသော၊ သူ။ တဿာ “ဥစ္ဆိဋ္ဌတိ အတ္တာ စ လောကော စ၊ န ဟောတိ ပရံ မရဏာ” တိ ဥစ္ဆေဒေ ဝါ ဘဝနိရောဓပဋိပတ္တိယာ ပဋိက္ခေပဓမ္မတံ အတိဓာဝန္တိ အတိက္ကမန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၉။

ပဋိက္ခေပန (န) [ပတိ+ခိပ+ယု] ပယ်မြစ်-တားမြစ်-ခြင်း။ တဿာ စိဝရာဒိဟိ နိမန္တိ-တဿ တဒတ္တိကဿေဝ သတော ပါပိစ္ဆတံ နိဿာယ ပဋိက္ခေပနေန။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၀၀။ (-ဝဇီရ၊ ၄၇၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၅။)

ပဋိက္ခေပနဋ္ဌ (ပု) [ပဋိက္ခေပန+အတ္တ] ပယ်မြစ်-တားမြစ်-ခြင်းဟူသော-အနက်- သဘော။ နိယျာနာနံ ပဋိက္ခေပနဋ္ဌေနာတိ အတ္တော။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၁။

ပဋိက္ခေပနာနတ္တ (န) [ပဋိက္ခေပ + နာနတ္တ] (၁) ပယ်မြစ်ခြင်း ထူးသည်၏ အဖြစ်။ (၂) ဆန့်ကျင်ဘက် ထူးသည်၏ အဖြစ်။ (၁)(၂) ကောဓဂရုတာ၊ န သဒ္ဓမ္မဂရုတာ၊.....သက္ကာရဂရုတာ၊ န သဒ္ဓမ္မဂရုတာတိ ဝေမာဒီသု ပန ပဋိက္ခေပနာနတ္တေန နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၂။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇။ (၁) ပဋိက္ခိပနံ

စဋိသေဓနံ ပဋိက္ခေပေါ၊ တဿ နာနတ္တံ ဝိသေသော ပဋိက္ခေပနာနတ္တံ။ အနု၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၂။ (၂) ပဋိပက္ခော ဝါ ပဋိက္ခိပိယတိ တေန၊ သယံ ဝါ ပဋိက္ခိပတိတိ ပဋိက္ခေပေါတိ ဝုစ္စတိ။ မူလဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၉၅။

ပဋိက္ခေပနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပဋိက္ခေပ + နိဒ္ဒေသ] ပယ်မြစ်ခြင်း- ပယ်မြစ်သောအား- ဖြင့် အကျယ်ညွှန်ပြခြင်း။ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗပဒေသု ပဋိက္ခေပနိဒ္ဒေသော၊ အပ္ပဋိက္ခေပ-နိဒ္ဒေသော စ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၄၂။ (-မူလဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၃။)

ပဋိက္ခေပပညတ္တိ (ထိ) [ပဋိက္ခေပ + ပညတ္တိ] ပယ်မြစ်မှုကို သိစေခြင်း၊ ပဋိက္ခေပပညတ်။ ယဿ ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္ကံ နာမိဝါသေတိ ဝိနေဒေတိ ပဇာတိတိ ပဋိက္ခေပပညတ္တိ။ ပေဋကော၊ ၂။ ၃၅။ (-နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၅။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၃၃။)

ပဋိက္ခေပပဒ (န) [ပဋိက္ခေပ+ပဒ] ပယ်မြစ်-တားမြစ်-ကြောင်း ဖြစ်သောပုဒ်။ “နတေဝ နာနုပဇ္ဈာယေနာ” တိ ဣဒံ..... ပဋိက္ခေပပဒံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၃၁။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၀၅။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၉၉။)

ပဋိက္ခေပပဝါရဏာ (ထိ) [ပဋိက္ခေပ+ပဝါရဏာ] ပယ်မြစ်ခြင်းဟူသော ပဝါရဏာ၊ ပယ်မြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော ပဝါရဏာ။ သဟုဉ္ဇ “အလ အာဝုသော ထောက်ထောက် ဒေဟံ” တိ ဧဝံ ပဋိက္ခေပပဝါရဏာယ ပဝါရိတာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၈၈။ ပဋိက္ခေပပဝါရဏာတိ ပုန္နံ ဘောဇနာနံ အညတရံ ဘုဉ္ဇမာနေန ယဿ ကဿစိ အဘိဟဋ္ဌဘောဇနဿ ပဋိက္ခေပသင်္ခါတာ ပဝါရဏာ။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊ ၁။ ၂၃။ တတ္ထ ပဋိက္ခိပနံ ပဋိက္ခေပေါ၊ အသမ္ပုဋ္ဌိန္တနန္တိ အတ္တော။ ပဝါရိယတေ ပဝါရဏာ၊ ပဋိသေနေန္တုတ္တော။ ပဋိက္ခေပသင်္ခါတာ ပဝါရဏာ

ပဋိက္ခေပဝါရဏာ၊ အထ ဝါ ပဋိက္ခေပဝ-
သေန ပဝါရဏာ ပဋိက္ခေပပဝါရဏာ။ ဝိန-
ယာလင်္ကာရ၊ ၂၂၁။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၅၇-
၉။ သိ၊ ဇီ၊ သင်၊ ၂။ ၂၇၈။ ပါစိတ်၊ ယော၊ ၆၉။)

ပဋိက္ခေပပသန္တ (တိ) [ပဋိက္ခေပ+ပသန္တ] ပယ်
မြစ်-တားမြစ်-ခြင်း၌ ကြည့်ညှိသော၊ သ။
ကဿာ ပုနပုနံ ပဋိက္ခိပိ? ကတ္ထယာနံ ပဋိ-
က္ခေပပသန္တတာယ။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၇၃။ ပဋိက္ခေပ-
ပသန္တတာယာတံ အဟောဝတာယံ အပ္ပိ-
စ္ဆော၊ ယော နိမန္တိယမာနောပိ န သာဒိယ-
တိတံ ဥပနိမန္တိယမာနဿ ပဋိက္ခေပေ တိတ္ထိ-
ယာနံ ပသန္တဘာဝတော။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၇၂။
(-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၃၀။)

ပဋိက္ခေပပါဠိ (ထိ) [ပဋိက္ခေပ+ပါဠိ] ပယ်မြစ်
ကြောင်းဖြစ်သော ပါဠိ။ ဧတ္ထ ဝါ ပဋ္ဌာနေ
မဂ္ဂါဒိနိ ဌပေတွာ အညေသံ အပိပတိပစ္စ-
ယဘာပဿ အဝစနေနေဝ ပဋိက္ခေပပါဠိယံ။
မူလဇီ၊ ၁။ ၁၆၆။

ပဋိက္ခေပပုဗ္ဗက (တိ) [ပဋိက္ခေပ + ပုဗ္ဗ + က]
ပယ်မြစ်ခြင်းလျှင် ရွှေသွားရှိသော။ ပဋိက္ခေ-
ပပုဗ္ဗကောပိ ဟိ ပဋိပန္နော အတ္တတော ပဋိ-
ပန္နတ္ထော ဝေါဟိ။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၉။

ပဋိက္ခေပပုဓာန (တိ) [ပဋိက္ခေပ+ပုဓာန] ပယ်
မြစ်ခြင်းလျှင် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိသော၊ ပယ်မြစ်
ခြင်းပြဋ္ဌာန်းသော။ ယေန ပန ဘာဂေန
မညိ၊ ကေန အမညိတိ န ဝတ္ထုဗ္ဗောတံ ဝေ
ပဋိက္ခေပပုဓာနံ အတ္ထံ ဒဿေတံ အဋ္ဌကထာ-
ယံ “မညိ စ န မညိ ဖ န ဝတ္ထုဗ္ဗော” ဝိဝုတ္တံ။
မ၊ ဌ၊ ၁။ ၆၃။

ပဋိက္ခေပဘာဝ (ပု) [ပဋိက္ခေပ+ဘာဝ] ပယ်စွန့်
တတ်သည်၏ အဖြစ်။ ခိဏာသဝဿ ကိစ္စက-
ရဏဒ္ဓိပိ ဝတ္ထု ဝုတိ သဗ္ဗသော ဝေဒနာ-
ဒိနံ ပဋိက္ခေပဘာဝတော။ သိ၊ ဇီ၊ ၂။ ၈၃။

ပဋိက္ခေပမတ္တဒဿန (န) [ပဋိက္ခေပ+မတ္တ +
ဒဿန] ပယ်မြစ်အပ်သော အင်္ဂါမျက် ပြ
ကြောင်းစကား။ “နေဝ ဒဝါယာ” တံအာဒိ
ပန ပဋိက္ခေပမတ္တဒဿနံ။ သိ၊ ဇီ၊ သင်၊ ၂။ ၈၉။

ပဋိက္ခေပမုခ (န) [ပဋိက္ခေပ+မုခ] ပယ်မြစ်-
တားမြစ် - ခြင်းဟူသော - အဦး - အစ -
ပဓာန။ “အပရိညာတ” နှိ ပဋိက္ခေပမုခေန ယံ
ပဋိဇာနနံ ဝုတ္တံ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၆။ (-၂၁၆။ သံ၊
ဇီ၊ ၁။ ၂၀၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၃၇၆။)

ပဋိက္ခေပဝစန (န) [ပဋိက္ခေပ+ဝစန] (ဃ)
ပယ်မြစ်ကြောင်း-သဒ္ဓါ-ကောင်း။ (၂) ပယ်
မြစ်ခြင်းကို ပြသောစကား။ (၃) ပယ်မြစ်
ခြင်းကို ဆိုခြင်း (ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်)။
(၁) အလန္တိ ပဋိက္ခေပဝစနံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၅၁။
အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၁၅။ ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၁၈။ သာရတ္ထ၊
၁။ ၃၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၂၈။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၁။
သိ၊ ဇီ၊ သင်၊ ၁။ ၄၃။ ဒိ၊ ဇီ၊ ၂။ ၄၅၊ ၂၅၁။ (-ဒိ၊
ဌ၊ ၂။ ၁၅၃။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၈၉။ ပေတ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၄။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ၊ ၂။ ဒိ၊ ဇီ၊ ၂။ ၃၀၅။ ဒိ၊ ဇီ၊ ၃။ ၂၅။ မ၊
ဌ၊ ၁။ ၃၅၃။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၃၁။) (၂) အညတ-
ရေနာတံ ဧတ္ထ သမာဂါနဝစနေန တာဝ
သမာဒိန္တံ ဟောတု၊ ပဋိက္ခေပဝစနေန ပန
ကထန္တိ? အတ္တတော အာပန္နတ္တာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဇီ၊ ၁။ ၉၁။ (၃) ကဿာ? ဟေဋ္ဌာ “သဗ္ဗေ-
ဟေဝ ကေဠိ သုပတိဘဗ္ဗ” နှိ ဆန္ဒဒါနဿ
ပဋိက္ခေပဝစနတော။ ဝဇီရ၊ ၅။ ၇။

ပဋိက္ခေပဝတ္ထု (န) [ပဋိက္ခေပ+ဝတ္ထု] ပယ်စွန့်
အပ်သော ဝတ္ထုပစ္စည်း။ တတ္ထ အလောဘေန
ပဋိက္ခေပဝတ္ထု သု လောဘံ...ရနာတံ။ အံ၊ ဌ၊
၁။ ၁၂၇။ ပဋိက္ခေပဝတ္ထု သုတိ ဓုဘင်္ဂသေဝနာ-
ယ ပဋိက္ခိပိဘဗ္ဗဝတ္ထု သု ပဟာဘဗ္ဗဝတ္ထု သု။
အံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၅၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။
၁၁၅။)

ပဋိက္ခေပသိက္ခာပဒ (န) [ပဋိက္ခေပ+သိက္ခာပဒ]
ပယ်မြစ်ကြောင်းဖြစ်သောသိက္ခာပုဒ်။ “လော-

ဟိတုပ္ပါဒကော ဘိက္ခဝေ အနုပသမ္ပန္နော
န ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော၊ ဥပသမ္ပန္နော နာသေ-
တဗ္ဗော”တိ ဝေမာဒိကာ ပဋိက္ခေပသိက္ခာပဒံ
နာမ။ ဝဇီရ။၇၀။ (-ကင်္ခါ၊ဋီ၊ဟောင်း။၁၅။)

ပဋိက္ခေပသိဒ္ဓိ (တိ) [ပဋိက္ခေပ+သိဒ္ဓိ] ပယ်မြစ်
မှု၏ ပြီးစီးခြင်း။ တပုဋ္ဌိပက္ခေ ဖ တေန
ဣတရဿာပိ ပဋိက္ခေပသိဒ္ဓိတော။ ဒိ၊ဋီ၊၂။
၂၅။

ပဋိက္ခေပါဘာဝ (ပု) [ပဋိက္ခေပ+အဘာဝ] ပယ်
မြစ်မှု မရှိခြင်း။ အထ ခေါ် “ဥစ္စာဝစာနိ န
ဓာရေတဗ္ဗာနီ”တိ ပဋိက္ခေပါဘာဝတော
ဝုတ္တံ။ ဝဇီရ။၁၂၃။ (-၂၂၂၊၃၀၀၊၄၇၂။
သာရတ္ထ၊၂။၁၄၉၊၄၁၃။ သာရတ္ထ၊၂။၃၀၅။
ဝိမတိ၊၂။၁၇၂။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သစ်။၃၁၇။)

ပဋိက္ခေပါရမ္မ (ပု) [ပဋိက္ခေပ+အာရမ္မ] ပယ်
မြစ်ခြင်းငှာ အားထုတ်ခြင်း။ ယေန ဆလ-
ဇာတိနိဂ္ဂဟဋ္ဌာနေဟိ ပက္ခပဋိပက္ခာနံ ပတိ-
ဋ္ဌာပနံ ပဋိက္ခေပါရမ္မော၊ သော ဇပေေါ။
အနုဋီ၊၂။၅၇။

ပဋိက္ခေပါရဟ (တိ) [ပဋိက္ခေပ+အရဟ] ပယ်
မြစ်ခြင်းငှာ ထိုက်သော၊ ပယ်မြစ်ထိုက်သော။
သော စ န ပဋိက္ခေပါရဟော ဟောတိ။
ကင်္ခါ၊ဋီ၊ဟောင်း။၂၂။ (-ဝဇီရ။၈၃။ မူလဋီ၊
၃။၆၂။)

ပဋိက္ခေပိတံ (တိ) [ပတိ+ခိပ+တ] ပယ်မြစ်
အပ်သော။ အနုညာတာတိ ပဋိက္ခေပိတာ။
မ၊ဋီ၊၃။၃၇၉။

ပဋိက္ခေပိတံ (တိ) [ပတိ+ခိပ+ဏေ+တ] ပယ်မြစ်စေအပ်- ပယ်မြစ်တတ် -သော၊ သူ။
ပဝါရိတောတိ ပဋိက္ခေပိတော။ ယော ဟိ
ဘုဉ္ဇန္တော ပရိဝေသကေန ဥပနီတံ ဘောဇနံ
အနိစ္စန္တော ပဋိက္ခိပတိ၊ သော တေန ပဝါ-
ရိတော ပဋိက္ခေပိတော နာမ ဟောတိ။

သာရတ္ထ၊၃။၅၉။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သစ်။၃၈၃။ မ၊ဋီ၊
၁။၁၈၄။

ပဋိက္ခေပိတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ခိပ+တဗ္ဗ] ပယ်မြစ်-
တားမြစ်-အပ်သော။ အယမေဝ စ ယုတ္တ-
တရော ပဋိက္ခေပိတဗ္ဗဿ အတ္တဿ ဒုမ္မိဝ-
သေန ဝုတ္တတ္တာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်။၂။၄၁။

ပဋိက္ခေပေတံ (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ခိပ+တံ] ပယ်
မြစ်-တားမြစ်-ခြင်းငှာ။ တိတ္ထိယေဟိ ကပ္ပိ-
တဿ မဂ္ဂဿ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါဘာဝံ
ပဋိက္ခေပေတုန္တိ အတ္ထော။ မူလဋီ၊၂။၇၁။

ပဋိက္ခေပေယျ (ကြိ) [ပတိ+ခိပ+အ+ယျ] ပယ်မြစ်-တားမြစ်-ရာ၏။ ပဋိက္ခိပတိ-ကြည့်။

ပဋိဓမ္မာပိတ (တိ) [ပတိ+ဓမ္မ+ဏာပေ+တ] တဖန်-တုံပြန်-သည်းခံစေအပ်သော။ သော
ဥပါသကေန “ဓမ္မာမဟံ ဘန္တေ၊ သဇေမယံ
ဒေါသော အတ္ထိ၊ ဓမ္မေ မေ”တိ ပဋိဓမ္မာ-
ပိတော....အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၉။

ပဋိခါဒတိ (ကြိ) [ပတိ+ခါဒ+အ+တိ] တဖန်-
ခဲစား-သုံးဆောင်-၏။ ယံ စတ္တံ ဝန္တံ၊ တံ
ဝတ ပုန ပဋိခါဒိဿတိတိ အတ္ထော။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၅၄။

ပဋိခါဒိတုကာမ (တိ) [ပဋိခါဒိတုံ + ကာမ] တဖန်-ခဲစား-သုံးဆောင်-ခြင်းငှာ အလိုရှိ
သော၊ တဖန်-ခဲစား-သုံးဆောင်-လိုသော၊
သူ။ ယံ ပန ပဋိခါဒိတုကာမော ဟောတိ၊
တံ ပတ္တေ ဌပေတုံ လာတိ။ မုခတော နိဟဋ္ဌံ
ပန ယံကိဉ္စိ ပန ခါဒိတုကာမော ဟောတိ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၄၂။ (-ဝိမတိ၊၂။
၂၃၂။)

ပဋိခါဒိဿတိ (ကြိ) [ပတိ+ခါဒ+ဿတိ] တဖန်-
ခဲစား-သုံးဆောင်-လတ္တံ့။ ပဋိခါဒတိ-ကြည့်။

ပဋိဂဂ် (န) [ပတိ+ဂဂ်] ဂဂ်မြစ်၏- အထက်-
အညာ။ သော တံ ကဟာပဏသဟဿံ ပုတ္တ

ဒါရဿ ဒတွာ ပါထေယံ၊ ဂဟေတွာ ပဋိ-
ဂင်္ဂံ ကန္တမုဏ္ဍဒဟာဘိမုခေါ ဂန္ဓာ။ ပေတ၊
ဌ။၁၄၂။

ပဋိဂစ္ဆ (ကြိ) [ပတိ+ဂမု+အ+ဟိ] တဖန်-ပြန်
၍-သွားလော့။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဂစ္ဆတိ (ကြိ) [ပတိ+ဂမု+အ+တိ] (၁)
ရှေးရှု-တူရှု-သွား၏။ (၂) တဖန်-ပြန်၍-
သွား၏။ (၃) အဗ္ဗော ဥဋ္ဌိတော နိဗ္ဗတ္တော
ဝါယုဝေဂါဟတော ပဋိဂစ္ဆတိ။ ဇာ၊ဌ၊၄။
၅၀။ သာနံ ပဋိဂမိဿာမိ၊ ဝိဝေကမနုဗြူ-
ဟယံ။ ထေရ၊၂၂၅။ သာနံ ပဋိဂမိဿာမိတိ
ပုဗ္ဗေ မယာ ဝုတ္တပဗ္ဗတသာနုမေဝ ဥဋ္ဌိဿ
ဂစ္ဆိဿာမိ။ ဝိဝေကမနုဗြူဟယန္တိ...ပရိဗြူဟ-
ယန္တော၊ တဿ ပါ ပရိဗြူဟနဟေတု ဂမိ-
ဿာမိတိ။ ထေရ၊ဌ၊၁။၉၉။ (၂) ဘိက္ခု
ဂန္ဓာ ကဒါစိ ဒါရဿ ပိဟိတတ္တာ ဘတ္တံ
အလဒ္ဓါဝ ပဋိဂစ္ဆန္တိ။ ဝိမာန၊ဌ။၂၂၈။ ပဋိက္ခ-
မာတိ ပဋိဂစ္ဆ နိဝတ္တာတိ ဇာတဝေဒံ အာ-
ဏာပေတိ။ စရိယာ၊ဌ။၂၂၇။ ဇာ၊ဌ၊၁။၂၃၀။
သ နံ ဃရံ ပစ္စာယာသိတိ အတ္တနော ဃရံ
ပဋိဂစ္ဆိ။ ဥဒါန၊ဌ။၁။၁၂။

ပဋိဂစ္ဆန္တိ (တိ) [ပတိ+ဂမု+အ+အန္တိ။ ထိ-ဋ္ဌိ
ပဋိဂစ္ဆန္တိ။] တဖန်-ပြန်၍-သွားသော၊သ့။
ဂန္ဓမာဒနံ ပဋိဂစ္ဆန္တောပိ တတောဝ ဥပ္ပတန္တိ။
သံ၊ဌ၊၃။၃၂၇။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၁၄။ ပဇ္ဇာသံ
ပဋိဂစ္ဆန္တိ၊ အာဂတံ မေဏ္ဍမာတရံ။ ဇာ၊၁။
၁၉၈။ ပဋိဂစ္ဆန္တိ မေဏ္ဍမာတရံ ပဇ္ဇာယတိ
အနုသောစတိ။ ဇာ၊ဌ၊၃။၅၀၈။

ပဋိဂစ္ဆန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ဂမု+အ+အန္တိ] တဖန်-
ပြန်၍-သွားကုန်၏။ ပဋိဂစ္ဆတိ (၂) ကြည့်။

ပဋိဂစ္ဆန္တိ (ထိ) [ပဋိဂစ္ဆန္တိ+ဘျိ] တဖန်-ပြန်၍-
သွားသော (သိုးမ)။ ပဋိဂစ္ဆန္တိ-ကြည့်။

ပဋိဂစ္ဆိ (ကြိ) [ပတိ+ဂမု+ဘျိ] တဖန်-ပြန်၍-
သွားပြီ။ ပဋိဂစ္ဆတိ (၂) ကြည့်။

ပဋိဂတ (တိ) [ပတိ+ဂမု+တ] (၁)ကင်းသော၊
ကင်းကွာ-ထွက်သွား-သော၊သ့။ (၂) ဘဖန်
-ပြန်၍-သွားသော၊ သ့။ (၃) ပေတန္တိ
ဣတော ပဋိဂတံ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၄၇။ ဣတော ပဋိ-
ဂတန္တိ ဣဟော ဘဝတော အပဂတံ။ ဒီ၊ဌ၊၂။
၄၆။ (၂) ဣတော စိတော စ ပက္ခန္တိတွာ
အဒိသ္မာဝ ပဋိဂတာ။ ဇာ၊ဌ၊၃။၃၂။

ပဋိဂန္တု (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ဂမု+တု] တဖန်-ပြန်၍-
သွားခြင်းငှာ၊ ဖဲခါ-ဆုတ်နှစ်-ခြင်းငှာ။ ပဋိ-
ဂန္တု န သက္ကောမိ (ဒီ၊၂။၂၁၃)တိ နိဝတ္တိတုံ
န သက္ကောမိ။ ဒီ၊ဌ၊၂။၂၉၅။ နတ္ထိ ဒါနိတိ သာ
ကိရ ဒေဝတာ ထေရေ ဗလဝသိနေဟာ
အဟောသိ၊ ပဋိဂန္တု နာသက္ခိ။ သံ၊ဌ၊၁။၂၆၇။
ပဋိဂန္တုန္တိ အပေက္ခာဝသေန တတော အပ-
ဂန္တု အပေက္ခံ ဝိဿဇေတုံ။ သံ၊ဌ၊၁။၃၀၁။

ပဋိဂန္ဓာ (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ဂမု+တာ] (၁) ဖန်
-ပြန်-သွား၍၊ ဖဲခါ - ဆုတ်နှစ် - ၍။ (၂)
ရှေးရှုလား၍။ (က) (တမလွန်ဘဝသို့) ရှေးရှု
-သွား-ရောက်-၍။ (ခ) ရှေးရှုရောက်၍၊
ရ၍။ (၃) တူသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ရောက်၍၊
အတူပြုလုပ်ဖြစ်၍၊ အတူတကွ-တ.ပေါင်း
တည်း-ဖြစ်၍။

(၁) သတ္တာပိ... သီဝလိတ္ထေရဿ ပုညံ
အနုဘဝမာနော ပဋိဂန္ဓာ ပုဗ္ဗာရာမံ ပါဝိသံ။
ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၉၉။ (၂) (က) ပေစ္စာတိ ဣတော
ပဋိဂန္ဓာ။ သံ၊ဌ၊၁။၂၄၄။ ပဋိဂန္ဓာတိ အဘိ-
ဂန္ဓာ။ သံ၊ဌ၊၁။၂၈၀။ (-သုတ္တန်၊ဌ၊၂။၂၉၈။
ဇာ၊ဌ၊၅။၂၇၂။) (ခ) အထ ဝါ ပဋိစ္စ ပစ္စေ-
တဗ္ဗံ ပစ္စယာရဟတံ ပစ္စယံ ပဋိဂန္ဓာ န ဝိနာ
တေန သမ္ပန္နဿ ဥပ္ပါဒေါ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။
ဥဒါန၊ဌ။၃၄-၅။ အထ ဝါ ပဋိစ္စ ပစ္စေတဗ္ဗံ
ပစ္စယံ ပဋိဂန္ဓာ န ဝိနာ တေန သမ္ပန္နဿ
ဥပ္ပါဒေါ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ... ဣဒါနိ ပဋိစ္စ-
သဒ္ဓဿ အတ္တမာဟ “ပဋိဂန္ဓာ” တိ။ ကာရ-
ဏဿ သမ္ဘာဝေန တပုဋ္ဌိလာဘဂတိယာ

ပတွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၃၇။ (၃) ပဋိတိ သဒ္ဓိ-
သတ္တေ ဝတ္တတိ။... ဣစ္စာတိ ဂမနသုက္ကဝနေ-
မော။ ပဉာယံ ကေတော ကတွာ ပဋိစ္စာတိ
ပဋိဂန္ဓာ သဟပ္ပတ္တိသင်္ခါတေန သဒ္ဓိသဘာ-
ဝေန ပတွာ၊ တေန သဒ္ဓိ ကေတော ဥပ္ပတ္တိ-
ဘာဝံ ဥပဂန္ဓာတံ ဝုတ္တံ ဟေတိ။ အဘိ၊ ၄။
၃။ ၃၉၆။ ပဋိကရဏံ ပဋိသဒ္ဓတ္ထောတိ။ ဝသ္မာ
... ပဋိစ္စ တဒါယတ္တပ္ပတ္တိယာ ပဋိဂန္ဓာတိ
အယမေတ္ထ အတ္ထော။ မူလဒီ၊ ၃။ ၂၀၀။ (-
အနုဒီ၊ ၃။ ၂၇၀။)

ပဋိဂမန (န) [ပတိ+ဂမ+ယ] (၁) တဖန်-
ပြန်၍-သွားခြင်း။ (၂) နောက်တွန်း-ဆုတ်
နှစ်-ရွေ့လျော-ကျဆင်း-ခြင်း။ (၃) စွဲ-
မှီ-ထောက်တည်-ခြင်း။ (၄) အတု-အတူ-
ပြု၍ ဖြစ်ခြင်း။ (၅) တဖန်-ပြန်၍-လာရာ
(လမ်း)။

(၁) တဖန်-ပြန်၍-သွားခြင်း။ ပဋိဓာ-
ဝနာတိ ပဋိသရဏံ၊ ပဗ္ဗေ အတ္တနော အာဂတံ
အတိတံ အဒ္ဓါနံ ဥဒ္ဓိဿ တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန
ပဋိဂမနန္တိ အတ္ထော။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၆။ (၂)
နောက်တွန်း-ဆုတ်နှစ်-ရွေ့လျော-ကျဆင်း-
ခြင်း။ ဝိရိယပ္ပဝါဟေ ဝတ္တမာနေ အန္တရာ
ဝေ ပဋိဂမနံ နိဝတ္တနံ ပဋိဝါနံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၄၇။
၃၂၀။ မူလဒီ၊ ၁။ ၅၇။ (-အံ၊ ၄။ ၂။ ၄၆။)
(၃) စွဲ-မှီ-ထောက်တည်-ခြင်း။ ယဒိပိ ပဋိဂ-
မနုပ္ပတ္တိနံ ပုရိမပစ္စိမကာလတာ နတ္ထိ။ မူလဒီ၊
၃။ ၂၀၀။ (၄) အတု-အတူ-ပြု၍ ဖြစ်ခြင်း။
ဂမနံ ဝါ ဥပ္ပတ္တိ ဝေါတိ ဂစ္ဆန္တဿ ပဋိဂမနံ
ဥပ္ပဇ္ဇန္တဿ ပဋိဥပ္ပဇ္ဇနံ သမာနကိရိယာ။
ပဋိကရဏံ ပဋိသဒ္ဓတ္ထောတိ။... သဟဇာတ-
ပစ္စယကရဏံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာဘိမုခဥပ္ပဇ္ဇမာနံ
ပဋိဂမနံ။ မူလဒီ၊ ၃။ ၂၀၀။ ပဋိစ္စာတိ ဧတ္ထ
လဗ္ဘမာနံ ယံ ပဋိအယနံ ပဋိဂမနံ အတ္တတော
ပဋိဥပ္ပဇ္ဇမာနံ။ အနုဒီ၊ ၃။ ၂၇၀။ (၅) တဖန်-
ပြန်၍-လာရာ (လမ်း)။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဂမနမဂ္ဂ (ပ) [ပဋိဂမန+မဂ္ဂ] တဖန်-ပြန်၍-
လာရာ-လမ်း-ချောင်း။ အန္တရာမဂ္ဂေတိ ဘိက္ခု
ဂဟေတွာ ဂါမတော ဝိဟာနံ ပဋိဂမနမဂ္ဂေ။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၆။

ပဋိဂမနုပ္ပတ္တိကိရိယာ (ထိ) [ပဋိဂမန+ဥပ္ပတ္တိ+
ကိရိ ၁] စွဲ-မှီ-ခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်း-ကြိယာ-
အမူအရာ။ ဂဟဏပ္ပဝတ္တိအာကာရဝသေန
ပစ္စယာယတ္တ ဘာ အတ္တပဋိသဘာသင်္ခါတာနံ
ပဋိဂမနုပ္ပတ္တိကိရိယာနံ ပုရိမပစ္စိမကာလဝေါ-
ဟာနေ ဟောဘိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ မူလဒီ၊ ၃။ ၂၀၀။

ပဋိဂမိဿာမိ (ကြိ) [ပတိ+ဂမ+ဿာမိ] ရှေးရှု-
တူ၍-သွားလတ်အံ့။ ပဋိဂစ္ဆတိ (၁) ကြည့်။

ပဋိဂါဓာ (ထိ) [ပတိ+ဂါဓာ] ပြန်လည်-
တုံ့ပြန်-၍-ရွတ်ဆို-ကျူးရင့်-အပ်သော-
ဂါဓာ-ကဗျာ။ ယသ္မာ ပန ခွိပဒါဒိနံ ဗုဒ္ဓါ-
ဒယော သေဋ္ဌာ၊ တသ္မာ ဘဂဝါ ပဋိဂါထံ
အာဟ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၂။ (-၅၀၊ ၂၂၀။ သုတ္တနိ၊
၄။ ၂။ ၇၄။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၆၄။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၄။)

ပဋိဂါဓ (ပ) [ပတိ+ဂါဓ+အာ] နိတိ၊ ဓာ၊ ၁၀၀။
တည်-မှီ-သောက်တည်-ရာ။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပဋိ (တိ)ဂါဓပ္ပတ္တ (တိ) [ပဋိဂါဓ+ပတ္တ] ထောက်
တည်ရာသို့ ရောက်သော၊ ထောက်တည်ရာကို
ရသော၊ သူ။ ကထဉ္စ ဘိက္ခုဝေ ပုဂ္ဂလော
ဥမ္မုဇ္ဇိဘူ ပတိဂါဓပ္ပတ္တော ဟေတိ။ အံ၊ ၂။
၄၀၄။ အဘိ၊ က၊ ၁၀၂။ ပဋိဂါဓပ္ပတ္တော ဟော-
တိတိ ဥဋ္ဌာယ ဝိလောကေတွာ ပတရိတွာ
ကေသျှိ ဌာနေ ပတိဋ္ဌာပတ္တော နာမ ဟေတိ။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၀။ ပတိဂါဓပ္ပတ္တော ဟောတိတိ
အနာဂါမိပုဂ္ဂလော ပတိဋ္ဌာပတ္တော နာမ
ဟေတိ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၂။ ပဋိဂါဓပ္ပတ္တော
ဟောတိတိ အနာဂါမိပုဂ္ဂလံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၄။ ပဋိဂါဓပ္ပတ္တ (သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၄)
တိ ပဋိဂါဓံ ပတ္တာ အညမညသျှိ ပတိဋ္ဌိတ-

ဝိသာသေန။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၀၂။ (-အဘိ၊က။
၁၁၂။)

ပဋိဂါယတီ (ကြိ) [ပတိ + ဂါ (ဂေ) + အ + တိ]
တဖန် - တုံပြန်၍ - သိဆို - ကျူးရင့် - ၏။
ဂန္ဓာန ရညော ပဋိဂါဟိ (ပဋိဂါယံ။ သျှ၊က။
ပဋိဂါယ၊ဆဋ္ဌ) ဂါယံ၊ ဟိတေ ဝရံ အတ္တ-
မနော ဒဒေယျ။ ဇာ၊၁။၂၁၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၉၅။

ပဋိဂါဟိ (ကြိ) [ပတိ + ဂါ (ဂေ) + အ + ဟိ]
တဖန်-တုံပြန်၍ - သိဆို - ကျူးရင့် - လော့။
အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဂိဒ္ဓ (ပု) [ပတိ + ဂိဒ္ဓ] (၁) ကြီးသောလင်းတ။
(တိ) (၂) အလွန် - လိုချင် - မက်မော - သော၊
သု။ (၁) (၂) သောဏာသိင်္ဂါလာ ပဋိဂိဒ္ဓါ
(ပဋိဂိဇ္ဈာ။ သျှ၊က။) ကုလလာဝါယသာ
စ ဝိတုဒန္တိ။ သုတ္တနိ။၃၈၄။ ပဋိဂိဒ္ဓါတိ သုဋ္ဌ၊
သညာတဂေဓာ ဟုတွာ။ “မဟာဂိဇ္ဈာ” တိ
ကေ။ သုတ္တနိ။ဋ္ဌ၊ ၂။၂၀၂။

ပဋိဂိတ (န) [ပတိ + ဂိတ] တဖန်-တုံပြန်၍ -
သိဆို - ကျူးရင့် - အပ်သော - ဂါယာ - ကဗျာ
- သိချင်း။ ဟော မေ ဂိတဿ ပဋိဂိတံ
အာဟရတိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၄၉၊၁၅၀။ (-၁၅၁။
ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၉၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၆၃-၄။)

ပဋိဂုဏ (ပု) [ပတိ + ဂုဏ] တဖန်-တုံပြန်၍ -
ပြု - ဆပ် - အပ်သော - ဂုဏ် - ကျေးဇူး၊
ကျေးဇူးတုံ။ အယံ မေ သဟာယိကာ ဣဒါနိ
ဗဟူပကာရာ၊ ဟန္ဒာဟံ ကိဉ္စိ ပဋိဂုဏံ ကရောမိ။
ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄။

ပဋိ(ဂ)ဂူဏ (ကြိ) [ပတိ + ဂဟ + ဣာ + ဟိ။
ဟိ - ကို ချေ။] ခံယူလော့။ ပဋိ(ဂ)ဂူဏာတိ
(၁)ကြည့်။

ပဋိဂူဏက (တိ) [ပတိ + ဂဟ + ဣာ + ဣ။] (က)
ခံယူတတ်သော၊ သု။ (ခ) ဝန်ခံတတ်သော၊
သု။ (က) အာဟုတိနံ ပဋိဂူဟောတိ မဟာ-

ဖလဘာဝကရဏေန ဒက္ခိဏာဟုတိနံ ပဋိဂူဏ-
ကော။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၉၆။ (ခ) ပဋိဂူဏကနံ
ဒုက္ကဋ္ဌံ သဗ္ဗတ္ထောကာသာဘာဝတော န ဝုတ္တံ။
ဝဇီရ၊၁၃၅။

ပဋိဂူဏထ (ကြိ) [ပတိ + ဂဟ + ဣာ + ထ။ ဣာ-
၏ အာ - ကို အ-ပြု။] (၁) (က) ယူကုန်
၏၊ ခံယူကုန်၏။ (ခ) ယူကုန်လော့၊ ခံယူ
ကုန်လော့။ (၂) တဖန် - ပြန်၍ - ယူကုန်
လော့။ (၁) (က) (ခ) ပဋိ (ဂ)ဂူဏာတိ
(၁)ကြည့်။ (၂) ပဋိ (ဂ)ဂူဏာတိ (၂)ကြည့်။

ပဋိဂူဏန (န) [ပတိ + ဂဟ + ဣာ + ယု] (က)
ယူခြင်း၊ ခံယူခြင်း။ (ခ) ဝန်ခံသည်၏
အစွမ်းဖြင့် ယူခြင်း၊ ဝန်ခံခြင်း။ (ဂ) သည်းခံ
သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူခြင်း၊ သည်းခံခြင်း။
(ဃ) အကပ်ခံခြင်း။ (င) လက်ခံ - သိမ်းပိုက်
- ခြင်း။

(က) ယူခြင်း၊ ခံယူခြင်း။ “န ထူပိကတံ
ပိဏ္ဍုပါတံ ပဋိဂူဏာတိ” တိ ဝစနံ ပဌမံ
ထူပိကတဿေဝ ပစ္စာ ပဋိဂူဏနံ ဒီပေတိ။
သာရတ္ထ၊၃။၁၀၆။ (ခ) ဝန်ခံသည်၏ အစွမ်း
ဖြင့် ယူခြင်း၊ ဝန်ခံခြင်း။ ပဋိဂူဏနံ နာမ
ပရိသေန ဝါ ဣတ္ထိယာ ဝါ ဥဘိန္နံ မာတာဒီဟိ
ဝါ “ဘန္တေ ဣတ္ထန္နာမံ ဣတ္ထိ” ဝါ ပရိသံ ဝါ
ဝေ ဘဏာဟိ” တိ ငုတ္တေ တေသံ ဝစနံ
“သာဓူ” တိ ဝါ “ဟောတူ” တိ ဝါ “ဘဏာမိ”
တိ ဝါ ယေန ကေနစိ အာကာရေန ဝစိဘေဒံ
ကတွာ သီသကမ္ပနာဒီဟိ ဝါ သမ္ပဋိစ္ဆန္နံ။
ကင်္ခါ၊ဋီ၊သစ်။၂၃၄။ (-ကင်္ခါ။၁၃၁။ ဝဇီရ။
၁၆၀။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၃၃။) (ဂ) သည်းခံသည်၏
အစွမ်းဖြင့် ယူခြင်း၊ သည်းခံခြင်း။ အစွယ်ဿ
ပဋိဂူဏနံ နာမ အဓိဝါသနံ။ သံ၊ဋီ၊၁။၁၀၈။
(-အံ၊ဋီ၊၃။၂၈၅။) (ဃ) အကပ်ခံခြင်း။
ပဋိဂူဏနကိစ္စာဘာဝ - ကြည့်။ (င) လက်ခံ -
သိမ်းပိုက် - ခြင်း။ ဒေဝဘာနံ ကေစက္ကဝါဠေ
သန္နိပါရော ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနကာလေ ကေပ-

ဟာရေနေဝ သန္နိပတိဘွာ ဓမ္မံ ပဋိဂ္ဂဏှနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ဒီဌ၊ ၂။၂၂။ ပမောဒဝသေန ပဋိဂ္ဂဏှနံ အဘိနန္ဒနန္တိ အာဟ “သာဓု သာဓုဝံ အဘိနန္ဒန္တ သရသာ သမ္ပုဋ္ဌိန္တိ သူ” တိ။ ဒီဌ၊ ၃။၂၀၉။

ပဋိဂ္ဂဏှနကိစ္စဘာဝ (ပ) [ပဋိဂ္ဂဏှန+ကိစ္စ+အဘာဝ] အကပ်ခံခြင်း-အမှု-ကိစ္စ-၏ မရှိခြင်း။ တဿ ပန ပုန ပဋိဂ္ဂဏှနကိစ္စဘာဝတော ဝိမံသိတဗ္ဗံ။ ကင်္ခါ၊ ဌီ၊ ဟောင်း။၉၃။

ပဋိဂ္ဂဏှနပစ္စယ (ပ) [ပဋိဂ္ဂဏှန+ပစ္စယ] (က) အကပ်ခံခြင်း ဟူသောအကြောင်း။ (ခ) ဝန်ခံခြင်း ဟူသောအကြောင်း။ (က) သတ္တာဟ-ကာလိကံ ပန ယာဝဇီဝိကဉ္စ အာဟာရတ္ထာယ ပဋိဂ္ဂဏှတော ပဋိဂ္ဂဏှနပစ္စယာ တာဝ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။၁၀၁။ (ခ) ပဋိဂ္ဂဏှနပစ္စယာ ဝေ-ကဿ ဒုက္ကဋ္ဌံ သိယာတိ နယံ ဒါတုံ...ယံ ဝုတ္တံ၊ တဗ္ဗံ သုဝုတ္တံ။ ဝဇီရ။၁၆၂။

ပဋိဂ္ဂဏှနဝိမံသနပယောဂ (ပ) [ပဋိဂ္ဂဏှန+ဝိမံသန+ပယောဂ] ဝန်ခံခြင်း၊ စုံစမ်းခြင်း ဟူသော - အားထုတ်မှု - လုံ့လ - ပယောဂ။ တဿ ပဋိဂ္ဂဏှနဝိမံသနပယောဂါ ဧတေ ဒုက္ကဋ္ဌဗ္ဗလ္လစယာ နတ္ထိတိ ဝဒန္တိတိ လိခိတံ။ ကင်္ခါ၊ ဌီ၊ ဟောင်း။၅၂။

ပဋိဂ္ဂဏှန (တိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏှာ+အန္တံ၊ ထိ-ဉ္စ ပဋိဂ္ဂဏှနံ] (က) ယူ-ခံယူ-သော၊ သူ။ (ခ) စွဲကိုင်-ယူငင်-သော၊ သူ။ (ဂ) အပြစ်-အာပတ်-ပြောကြားမှုကို ခံယူသော၊ ဒေသ-နာခံသော (ရဟန်း)။ (ဃ) ဝန်ခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူသော၊ ဝန်ခံသော၊ သူ။ (င) အကပ်ခံသော (ရဟန်း)။

(က) ယူ-ခံယူ-သော၊ သူ။ အညာတိ-ကာယ ဘိက္ခုနီယာ ဟတ္ထတော စိဝရံ ပဋိဂ္ဂဏှ-န္တော ဒွေ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၅၀။ (-၆၅၊ ၇၅၊ ၂၁၃။ မ၊ ၂။၃၃၉။ ဝိ၊ ၁၃။

၄၀၂။ ဝိ၊ ၁၄၊ ၁၆၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၄၃။ ဒီဌ၊ ၂။ ၁၂၃။ မ၊ ၁၂။ ၂၉၄။ အံ၊ ၁၄၊ ၁၁၇၃။ အံ၊ ၁၄၊ ၁၂။ ၉၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။၁၀၆။ ဒီဌ၊ ၂။၁၃၂။ မ၊ ၁၂။ ၃၀၇။ အံ၊ ၁၄၊ ၁၂။ ၉၁။) ပဋိဂ္ဂဏှန္တော-အံ၊ ၂။၃၆။ ပဋိဂ္ဂဏှန္တံ-ဓမ္မ၊ ၁၂။၁၂။ ဝဇီရ။၁၄၄။ ပဋိ-ဂ္ဂဏှန္တေန-ဝိ၊ ၁၄၊ ၂။၂၇။ ဥဒါန၊ ၁၂။၃၀၁။ ပဋိ-ဂ္ဂဏှန္တဿ- ဝိ၊ ၅။၁၅၊ ၁၀၊ ၂၉၊ ၄၇၊ ၆၀၊ ၃၆၄၊ ၃၇၇။ ဝိ၊ ၁၄၊ ၁၂။ ၁၇။ ဝိ၊ ၁၄၊ ၁၆၀၊ ၂၄၁။ ဝဇီရ။ ၂၃၉၊ ၂၄၆။ ကင်္ခါ၊ ဌီ၊ ဟောင်း။၁၀၀၊ ၃၀၄။ ပဋိဂ္ဂဏှပေ- (စ၊ ၉) -သာရတ္ထ၊ ၃။၁၀၆။ ပဋိ-ဂ္ဂဏှန္တနံ (စ၊ ၁၀) - သံ၊ ၁၄၊ ၂။၁၆၅။ ပဋိဂ္ဂဏှ-ေ-ဇာ၊ ၁၄၊ ၂။၂၃၆။ ပဋိဂ္ဂဏှန္တိယ- (စ၊ ၉) - ဝိ၊ ၁၄၊ ၂။၂၇။ (ခ) စွဲကိုင်-ယူငင်-သော၊ သူ။ အနာဒရိယံ ပဋိစ္စ သာမိသေန ဟတ္ထေန ပါနိ-ယတာလကံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တော ဧကံ အာပတ္တိ-အာပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၅။၇၇။ ပဋိဂ္ဂဏှန္တဿ (စ၊ ၉) - ဝိ၊ ၅။၅၁။ ပဋိဂ္ဂဏှန္တိယော (ပ၊ ၁၀) - ဝိ၊ ၁၄၊ ၃၀၉။

(ဂ) အပြစ်-အာပတ်-ပြောကြားမှုကို ခံယူသော၊ ဒေသနာခံသော (ရဟန်း)။ သဘာ-ဂါပတ္တိဘာဝံ အဇာနိတော ဧကဝလံ အာပတ္တိ-နာမေနေဝ ဒေသေန္တဿ ပဋိဂ္ဂဏှန္တဿ အစိတ္တ-ကမေဝ ဒုက္ကဋ္ဌံ ဟောတိတိ ဝဒန္တိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၇၂။ (ဃ) ဝန်ခံသည်၏အစွမ်းဖြင့် ယူသော၊ ဝန်ခံသော၊ သူ။ တဿ ပဋိဂ္ဂဏှန္တဿေဝေတံ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ဝိ၊ ၁၄၊ ၂။၄၀။ (-ဝဇီရ။၁၆၂-၃။ သာ-ရတ္ထ၊ ၂။၁၅၊ ၁၂။ ၆၅။ ဝိမတိ၊ ၁။၂၂၉။) ပဋိဂ္ဂဏှ-န္တနံ- သာရတ္ထ၊ ၂။၁၅၊ ၁၂။ ဝိမတိ၊ ၁။၁၉၇။ (င) အကပ်ခံသော (ရဟန်း)။ အာဟာရတ္ထာယ ပဋိဂ္ဂဏှတော ပဋိဂ္ဂဟဏပစ္စယာ တာပ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဝိ၊ ၁၄၊ ၁၁၅။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။၁၀၁။) ပဋိဂ္ဂဏှန္တ-ဿ- ဝဇီရ။၂၆၂။ ပဋိဂ္ဂဏှန္တိယာ (စ၊ ၉) - ကင်္ခါ၊ ၃၁၃။ ပဋိဂ္ဂဏှန္တနံ (ဆ၊ ၁၀) - ဝဇီရ။ ၃၅၂။

ပဋိဂ္ဂဏှနိ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏှာ+အန္တံ] (က) ယူကုန်၏၊ ခံယူကုန်၏။ (ခ) စွဲကိုင်-

ယူငင်-ကုန်၏။ (ဂ) အပြစ်-အာပတ်-ပြော
 ကြားမှုကို ခံယူကုန်၏။ ဒေသနာခံကုန်၏။ (ဃ)
 ဝန်ခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူကုန်၏။ ဝန်ခံကုန်
 ၏။ (င) လက်ခံ-သိမ်းပိုက်-ကုန်၏။ (က)
 ပဋိ (ဂ) ဂ္ဂဏှာတိ (၁) ကြည့်။ (ခ) ပဋိ (ဂ)
 ဂ္ဂဏှာတိ (၁) (က) ကြည့်။ (ဂ) ပဋိ (ဂ)
 ဂ္ဂဏှာတိ (၁) (ဂ) ကြည့်။ (ဃ) ပဋိ (ဂ)
 ဂ္ဂဏှာတိ (၁) (င) ကြည့်။ (င) ပဋိ (ဂ)
 ဂ္ဂဏှာတိ (၁) (ဆ) ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ (ထိ) [ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ+ဤ] (က) ယူ-
 ခံယူ-သော (ရဟန်းမ)။ (ခ) စွဲကိုင်-ယူ
 ငင်-သော (ရဟန်းမ)။ (ဂ) အကပ်ခံသော
 (ရဟန်းမ)။ (ဂ) ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ (က) ကြည့်။
 (ခ) ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ (ခ) ကြည့်။ (ဂ) ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ
 (င) ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏှာ+အန္တိ]
 အပြစ်-အာပတ်-ပြောကြားမှုကို ခံယူကုန်
 လော့၊ ဒေသနာခံကုန်လော့။ ပဋိ (ဂ) ဂ္ဂဏှာ-
 တိ (၁) (ဂ) ကြည့်။

ပဋိ(ဂ)ဂ္ဂဏှာတိ=ပဋိဂ္ဂဏှာတိ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+
 ဏှာ+တိ။ ဂဟ ဥပါဒါနေ.... သီလံ ဂဏှာတိ၊
 ရဿတ္တေ ဂဏှာတိ ဝါ။ ရှု၊ ၅၁၇-ဂ။ ယထာ “ပဋိ-
 ဂ္ဂဟေတွာ ပဂ္ဂဏှန္တော” တိ အာဒိသု ခွိတ္တံ ဘဝ-
 တိ။ နေဝံ “ပဋိဂ္ဂဏှာတိ၊ အနုဂဏှာတိ၊ ဝစီပ-
 ကောပံ ရက္ခေယျ” န္တိ အာဒိသု အဋ္ဌာနတ္တာ
 ခွိတ္တံ ဘဝတိတိ။ ရှု၊ ၆၄၀။ ဂဟ ဥပါဒါနေ....
 ဣဓ ပန ဒဋ္ဌဂ္ဂဟဏံ ဝါ ဟောတု သိထိလဂ္ဂဟဏံ
 ဝါ။ ယံ ကိဉ္စိ ဂဟဏံ ဥပါဒါနမေင၊ တသ္မာ
 ဂဟဓာတု ဂဟဏေ ဝတ္တတိတိ အတ္ထော ဂဟေ-
 တဗ္ဗော။ ယေပတိ၊ ဂဏှာတိ ဝါ။ ပရိဂ္ဂဏှာတိ၊
 ပဋိဂ္ဂဏှာတိ၊ အဓိဂဏှာတိ၊ ပဂ္ဂဏှာတိ၊ နိဂ္ဂ-
 ဏှာတိ။ နိတိ၊ ဓာ။ ၂၅၇။ ယဒါ “ကုစိ ဓာတူ”
 တိ အာဒိနာ အသဗ္ဗဓာတုကေ ဝိကရဏပစ္စ-
 ယဿ လောပေါ၊ ဣကာရာဂမဿ ကောရော
 စ၊ တဒါ သာဂမော။ အဂ္ဂဟေသိ၊ အဂ္ဂဟေသု။

အဂ္ဂဟိ၊ အဂ္ဂဟိ သု၊ အဂ္ဂဟံ။ ရှု၊ ၅၁၈။ (ပြတိဂ္ဂ
 ဏှာတိ-သံ) (၁) ယူ၏။ ခံယူ၏။ (က) စွဲ
 ကိုင်-ယူငင်-၏။ (ခ) ခံယူ-ကျင့်သုံး-၏။
 (ဂ) ခံယူ-သိမှတ်-နိမိတ်ဖတ်-၏။ (ဃ) အ
 ပြစ်-အာပတ်-ပြောကြားမှုကို ခံယူ၏။ ဒေ
 သနာခံ၏။ (င) ဝန်ခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူ
 ၏။ ဝန်ခံ၏။ (ဆ) သည်းခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့်
 ယူ၏။ သည်းခံ၏။ (ဆ) အကပ်ခံ၏။ (ဇ)
 လက်ခံ-သိမ်းပိုက်-၏။ (၈) တဖန်-ပြန်၍-
 ယူ၏။

(၁) ယူ၏။ ခံယူ၏။ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ ငါမတော
 (ဇာ၊ ၁။ ၈၃) တိ ဩဝါဒံ အဂ္ဂဏှန္တော “အယံ
 မေ န အတ္ထာဝဟော ဟောတိ၊ အနတ္ထာ-
 ဝဟော မေ အယ” န္တိ ဂဏှန္တော ဝါမတော
 ပဋိဂ္ဂဏှာတိ နာမ။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၃၄၉။ “ကုပိတာ
 န ပဋိဂ္ဂဏှာတိ” တိ ဝါ၊ “ကုလာနုဒ္ဒယတာယ န
 ပဋိဂ္ဂဏှာတိ” တိ ဝါ ဥယျောဇနန္တိယာ။ ကင်္ခါ။
 ၃၀၃။ (-ဝိ၊ ၁။ ၃၁၁။ ၃၆၄။ ဝိ၊ ၂။ ၉၇၊ ၁၀၁-၉။
 ဝိ၊ ၄။ ၅၀၁။ ဝိ၊ ၅။ ၆၄-၅။ ဒီ၊ ၁။ ၁၅၇။ ဒီ၊ ၃။ ၃၃။
 မ၊ ၂။ ၅။ အံ၊ ၁။ ၃၀၀။ အံ၊ ၂။ ၁၄၅။ အဘိ၊ ပု။
 ၁၆၃။ မဟာနိ၊ ၁၇၃။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၅။ ဝိ၊ ၄။ ၃။
 ၁၀၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၆၂။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၉။ အံ၊ ၄။ ၂။
 ၂၄၆။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၆၂။ အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၅၅။
 ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၄။ စရိယာ၊ ၄။
 ၃၀၅။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၀၀။) ဧ၊ န ခေါ ပန သမ-
 ယေန ဘိက္ခု စီဝရံ သိဗ္ဗန္တာ အင်္ဂုလိယာ
 ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃။ အင်္ဂုလိယာ ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ တိ
 သူစိမုခံ အင်္ဂုလိယာ ပဋိစ္ဆန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၅၀။
 (-ဝိ၊ ၁။ ၈၂။ ၃၁၀။ ဝိ၊ ၂။ ၉၉။ ဝိ၊ ၃။ ၃၀၇-၉။
 ဝိ၊ ၄။ ၂၄၄။ ဒီ၊ ၂။ ၁၂။ မ၊ ၃။ ၁၆၃။ အံ၊ ၂။ ၃၆။
 ထေရီ၊ ၄။ ၂။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၂။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၁။ ဒီ၊
 ၄။ ၂။ ၂၉။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၃၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၇၅။ အဘိ၊
 ၄။ ၃။ ၂။ ၅၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။
 ၇၉။ ထေရီ၊ ၄။ ၂။ ၄။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၉၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။
 ၃၄၂။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၉၃။ ဇာ၊ ၄။ ၇။
 ၁၁၃။) နာဝဗုဇ္ဈတိတိ သစေ ဘန္တေ ဝေ ယာ-

စန္ဒေန မယာ ကတံ အဉ္စလိံ န ဇာနာသိ၊ န ပဋိဂုဏာသိတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၄၇။

ပဋိဂုဏာသိ - ဝိ၊၂။၃၀၀။ ဝဇိရ၊၃၆၀။ သာရတ္ထ၊၃။၁၁၉။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သင်္ခ၊၄၆၀။ သစေ တုမေ...အဉ္စလိံ နာဝဗုဏ္ဏထ န ပဋိဂုဏထ။ဇာ၊ ဌ၊၅။၃၄၈။ ပဋိဂုဏာမိ တေ ဝတ္ထယုဂါနိ အဌ။ ပေတ၊၁၈၈။ ပေတ၊ဌ၊၂၈။ (-မ၊၁။၁၁၁။ မဟာနိ၊၁၇၃။ ဝိ၊ဌ၊၄။၁၇၃။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၆၂။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၃၂။) ပဋိဂုဏာမ-ဝိ၊၁။၃၂၃-၅-၆။ ဝိ၊၂။၁၀၃။ ဝိ၊၃။၃၁၇။ သံ၊၁။၁၆၄။ ဇာ၊၂။ ၉၂။ ကင်္ခါ၊၁၆၉။ ဝိ၊သင်္ခ၊၁၆၀။ ဇာ၊ဌ၊၄။ ၆၈။ ဇာ၊ဌ၊၅။၃၈၇။ ပဋိဂုဏာတု-ဒီ၊၁။၁၁၇။ သံ၊၁။၁၇၉။ ဝိ၊သင်္ခ၊၁၆၀။ အပါ၊ဌ၊၂။၂၁၀။ သာရတ္ထ၊၁။၃၀။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၇၁။ မ၊ဋီ၊၃။၄၀၈။

ပဋိဂုဏာတု-ဝိ၊၁။၃၂၃။ ဝိ၊၃။၄၁၇။၃၀၇။ ဝိ၊၄။၂၆၄-၈။ ဒီ၊၂။၁၁၀။ မ၊၂။၃၁၉။ မ၊၃။ ၂၉၆။ သံ၊၁။၄၂၀။ အံ၊၂။၄၃-၄။ သုတ္တနိ၊ ၃၄၉။ အပါ၊၂။၅၇။ ဇာ၊၁။၃၁၃။ မ၊ဌ၊၄။၂၂၀။ သံ၊ဌ၊၁။၃၀၇။ သံ၊ဌ၊၂။၁၈၄။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။ ၂၃၁။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၁၃၇။ ဝိ၊မာန၊ဌ၊၁၆၅။ ထေရ၊ဌ၊၁။၃၆၄။ အပါ၊ဌ၊၁။၉၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ၊၂။ ၅။ ဇာ၊ဌ၊၁။၉၃-၈။ ပဋိဂုဏာ (ဇာ၊၁။၂၄၇)တိ အဌ သဟဿာနိ ဂဏှ။ ဇာ၊ဌ၊၄။၁၇၆။ ပဋိစ္စာဘိ ပဋိဂုဏှ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၀၇။ (-ဝိ၊၂။ ၂၂၇၊၃၀၂။ ဝိ၊၄။၄၆၀။ ပေတ၊၁၈၇-၈။အပါ၊ ၁။၁၇၂၊၄၀၃။ အပါ၊၂။၃၅။ စရိယာ၊၃၉၂။ ဒီ၊ဌ၊၂။၈၁။ သံ၊ဌ၊၂။၈၇။ အံ၊ဌ၊၁။၂၂၆။ ပေတ၊ဌ၊၂။၆၂-၇။ ထေရ၊ဌ၊၁။၂၀၀။ ထေရ၊ ဌ၊၂။၂။ ထေရိ၊ဌ၊၂။၂။ အပါ၊ဌ၊၁။၃၄၇။ စရိယာ၊ဌ၊၇၇။ ဇာ၊ဌ၊၃။၃၃၄။)

ပဋိဂုဏာဟိ-အပါ၊၁။၃၅၆။ ဇာ၊၂။၃၁၂။ ပဋိဂုဏာဟိ - မိလိန္ဒ၊၁၆။ ဥဒါန၊ဌ၊၇၂။ စရိယာ၊ဌ၊၇၆။ ဇာ၊ဌ၊၁။၂၅၀။ ဇာ၊ဌ၊၇။ ၂၄၇။ ပဋိဂုဏာ-ဝိ၊၂။၁၀၃။ ဝိ၊၃။၃၀၇။ ၃၄၇။ ဝိ၊၄။၂၄၄။ မ၊၂။၂၄၄။ ကင်္ခါ၊၂၂၂။

ထိဘိဘေန် (ပဝဂ်) ၁-၄၃-ဗ-ပ-သ-၈

အံ၊ဌ၊၁။၂၉၄။ ထေရ၊ဌ၊၁။၁၇၁။ ဇာ၊ဌ၊၁။ ၂၅၀။ ဇာ၊ဌ၊၃။၂၂၀။ ဇာ၊ဌ၊၆။၂။၂။ဇာ၊ဌ၊ ၇။၂။၂။ ဝိ၊မတိ၊၂။၂။ပဋိဂုဏေယျာ (ဥဒါန၊ ၁၃၅)တိ ဂဏှပဟူ။ ဥဒါန၊ဌ၊၂၇၇။ (-ဝိ၊၁။ ၃၁၀။ ဝိ၊၂။၁၀၈-၉။ ဝိ၊၃။၂၂၊၃၁၇။ ဝိ၊၄။ ၃၀၄။ ဝိ၊၅။၃၇၄။ဒီ၊၁။၉၇၊၁၀၅။ဒီ၊၂။၃၅-၇။ မ၊၂။၄၃၊၁၇၇။ အံ၊၃။၃၀။ အဘိ၊က၊၂၀၂။ ကင်္ခါ၊၁၆၅။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၆၁။ ဥဒါန၊ဌ၊၅၆။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၁၃၇။ အပါ၊ဌ၊၂။၂၇၂။ မဟာနိ၊ ဌ၊၂၉၂။ ဝဇိရ၊၂၃၉။ သာရတ္ထ၊၂။၂၈၀။ သာရတ္ထ၊၃။၁၉၅။) ပဋိဂုဏေယျ-ဝိ၊၃။၃၄၆။ အံ၊၂။၄၅၇။

ပဋိဂုဏေယျာ- အံ၊ဌ၊၃။၁၇၃။ ပဋိဂု- ကေယျ-ဝိ၊၃။၄။ ဝိ၊ဌ၊၃။၂၄၁။ အပါ၊ဌ၊၁။ ၉၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ၊၃၄၂။ ဇာ၊ဌ၊၁။၉၃။ပဋိဂုဏှ- အပါ၊၁။၉၇၊၃၄၁။ အပါ၊၂။၂၂၊၁၇၇။ နေတ္ထိ၊ ၁၂၂။ အံ၊ဌ၊၁။၂၈၈။ ဥဒါန၊ဌ၊၇၁။ ထေရ၊ဌ၊ ၁။၈၈၊၄၂၁။ ထေရ၊ဌ၊၂။၁၉၂-၆။ အပါ၊ဌ၊၂။ ၁၀။ ဇာ၊ဌ၊၄။၂၉၆။ပဋိဂုဏှ-သု-ဒီ၊ဌ၊၂။၃၂၊ ၁၄၃။ သာရတ္ထ၊၃။၅၄။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၀၂။ သံ၊ဋီ၊ သင်္ခ၊၁။၃၀၄။ မ၊ဋီ၊၁။၁၀၀။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၂၇။ ပဋိဂုဏှ (ဩ) - ဝိ၊၂။၁၀၉။ ဝိ၊ဌ၊၃။၈၇။ ကင်္ခါ၊၂၈၈။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊ဟောင်း၊၉၀။ ပဋိဂု- ကှိတ္တ-ဝိ၊၂။၁၀၃။ပဋိဂုဏှိတ္တ (အာ)-ထေရ၊ ၃၀၄။ ထေရ၊ဌ၊၂။၁၉၃-၆။ ပဋိဂုဏှသု-တိ- ဝဇိရ၊၂၄၇။ပဋိဂုဏှသု-မိ-အံ၊ဋီ၊၃။၉၁။

(က) စွဲကိုင်-ယူငင်-၏။ယော အနာဒ- ရိယံ ပဋိစ္စ သာမိဘေန ပါနီယထာလကံ ပဋိဂုဏာတိ။ ဝိ၊၂။၂၆၀။ (-ကင်္ခါ၊၂၈၄။) ပဋိဂုဏှိ-ဝိ၊၂။၂၆၀။ (ခ) ခံယူ-ကျင့်သုံး -၏။ သစေ အာနန္ဒ မဟာပဇာပတိ ဂေါတမိ အဌ ဂရုဓမ္မေ ပဋိဂုဏာတိ။ ဝိ၊၄။၄၄၄။ အံ၊၃။ ၁၀၃။ (-အံ၊ဌ၊၃။၂၃၇။ သာရတ္ထ၊၃။၄၃၈။) ကဿ ဓမ္မံ ပဋိစ္စာမိတိ ကဿ သမဏဿ ဝါ ဗြာဟ္မဏဿ ဝါ ဩဝါဒဓမ္မံ ပဋိဂုဏာမိ ပဋိ- ပဇ္ဇာမိ။ ထေရ၊ဌ၊၂။၂၃၈။ (-ဝိ၊၄။၄၄၆။

ဇံ၊ ၁၀၅။ ဝဇိရ၊ ၅၃၇။ သာရတ္ထ၊ ၁၂။ ၄၄၄။)
 ပဋိဂုဏေယျသံ-ဝိ၊ ၄။ ၄၄၅-၆။ အံ၊ ၁။ ၁၀၄။
 (ဂ) ခံယူ-သိမှတ်-နိမိတ်ဖတ်-၏။ သစေ
 မယာ ကပိလဝတ္ထုနရေ ဣမေ သုပိနာ ဒိဋ္ဌာ
 အဿု၊ ပိတု မဟာရာဇဿ ကထေယျံ၊...
 ဣမသ္မိံ ခေါ ပန ဌာနေ ဣမေသံ ပဋိဂ္ဂါဟ-
 ကော နာမ နတ္ထိ၊ အဟမေဝ ပဋိဂ္ဂုဏိဿာမိ။
 အံ၊ ၄။ ၁။ ၇၃။

(ဆ) အပြစ်-အာပတ်-ပြောကြားမှုကို
 ခံယူ၏။ ဒေသနာခံ၏။ ဧဝံ အဋ္ဌပေတွာ ဒိဋ္ဌာ
 အညတရေန ယထာ ကေပုဂ္ဂလော ပဋိဂ္ဂုဏာ-
 တိ၊ ဧဝံ အာပတ္တိ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။
 ၂၂၄။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။ ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခု
 သဘာဂံ အာပတ္တိ ပဋိဂ္ဂုဏန္တိ။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၆၉။
 ပဋိဂ္ဂုဏန္တိ-ဝိ၊ ၄။ ၄၅၂။ ပဋိဂ္ဂုဏေယျ-ဝိ၊ ၁။
 ၁။ ၆၉။ ဝိ၊ ၄။ ၄၅၁။ ပဋိဂ္ဂုဏေယျာထ-ဝိ၊ ၄။ ၄၅၁။
 ပဋိဂ္ဂုဏေယျ-ဝိ၊ ၄။ ၂၃၄-၅။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၃။
 ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၇၀။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၅၆။ ၂၇၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
 ၄၀၉။ (၁) ဝန်ခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူ၏။ ဝန်ခံ
 ၏။ အဝဟာရကော ပဋိဂ္ဂုဏာတိ (ဝိ၊ ၁။ ၆၆)
 တိ “သုဓု ဟရိသမိ” တိ သံသရက္ခိတော
 သမ္ပုဋ္ဌိတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၄။ (-ဝိ၊ ၁။ ၆၅။ ၂၀၄။
 ၂၃၇။ ဝိ၊ ၅။ ၅၇။ ၉၀။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၅။ ဝိ၊ ၄။ ၂။
 ၄၀-၉။ ၁၄၅-၆။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၂၀-၉။ ကင်္ခါ။
 ၁၃၂။ -၃။) ပဋိဂ္ဂုဏန္တိ-ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၂၁၆။

(စ) သည်းခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူ၏။
 သည်းခံ၏။ အစွယ် ဒေသယန္တိနံ၊ ယော စေ န
 ပဋိဂ္ဂုဏတိ။ သံ၊ ၁။ ၂။ န ပဋိဂ္ဂုဏတိတိ န ခမတိ
 နာဓိဝိသေတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၆၃။ ပဋိဂ္ဂုဏာတိ-
 အံ၊ ၁။ ၆။ ၁၀၀။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅။ ပဋိဂ္ဂုဏာမိ-သံ၊
 ၁။ ၂။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၆၃။ တိ တေမယံ ပဋိဂ္ဂုဏာမာ-
 (ဒိ၊ ၁။ ၈၀) တိ တံ တဝ အပရာဇံ မယံ ခမာမ။
 ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၀။
 အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၄။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၉။ “ပဋိဂ္ဂု-
 ဏာမာ” တိ တေဿ အဓိဝိသနံ သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆာ-

မာတိ အတ္ထံ ဒေသေတိ “ခမာမာ” တိ ဣမိနာ။
 သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၉၃။ (-ဝိ၊ ၂။ ၃၀။ ဝိ၊ ၁။ ၄၃၃။
 ဝိ၊ ၄။ ၂၆၄။ ၂၅။ မ၊ ၂။ ၁၀၃။ မ၊ ၁။ ၂၉၀။
 သံ၊ ၁။ ၃၄၇။ ၄၀၈။ အံ၊ ၁။ ၂၄၀။ ၄၆၄။ အံ၊ ၁။
 ၁၈၄။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၄၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၃၄။) အစွယ်
 အစွယ်တော ပဋိဂ္ဂုဏတု အာယတိ သံဝရာယ။
 အံ၊ ၁။ ၁၈၃။ ပဋိဂ္ဂုဏတူတိ ခမတု။ အံ၊ ၄။ ၁။
 ၂၆၄။ အစွယ်ဿ ပဋိဂ္ဂုဏနံ ဝါ အဓိဝိသနံ။ ဧဝံ
 ဟိ သော ကာရဏေ ဒေသိယမာနေ တတော
 ဝိဂတော နာမ ဟောတိ၊ တေနာဟ “ပဋိဂ္ဂုဏ-
 တူတိ ခမတု” တိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၅-၆။ ပဋိဂ္ဂုဏာ
 တု (ဝိ၊ ၄။ ၂၆၄။ ၂၅။ ဒိ၊ ၁။ ၈၀။ မ၊ ၂။ ၁၀၃။
 မ၊ ၁။ ၂၉၀။ သံ၊ ၁။ ၃၄၇။ အံ၊ ၁။ ၂၄၀။) တိ
 ခမတု။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂၁။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။ သံ၊ ၄။
 ၁။ ၆၂။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇၉။
 ပဋိဂ္ဂုဏာတူတိ အဓိဝိသနဝသေန သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆ-
 တူတိ အတ္ထောတိ အာဟ “ခမတု” တိ။ ဒိ၊ ၄။
 ၁။ ၂၇၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၂။ ပဋိဂ္ဂုဏတူတိ တေဿ
 အဓိဝိသနံ သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆတူတိ သဒ္ဓတော အတ္ထော။
 အဓိပ္ပါယတော ပန အတ္ထံ ဒေသေတု “ခမတု”
 တိ ဝုတ္တံ။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၉၂။ (-ဝိ၊ ၂။ ၃၀။
 ဝိ၊ ၁။ ၄၃၃။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၄၀၈။ အံ၊ ၁။ ၄၆၄။ ဥဒါန၊
 ၄။ ၃၄၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၈။) ပဋိဂ္ဂုဏိဿာမိ-
 မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။ ပဋိဂ္ဂုဏိဿာမိ- သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၈။

(ဆ) အကပ်ခံ၏။ ဒိန္နံ နာမ ကာယေန ဝါ
 ကာယပဋိဗဒ္ဓေန ဝါ နိဿဂ္ဂိယေန ဝါ ဒေန္တေ
 ဟတ္ထပါသေ ဌိတော ကာယေန ဝါ ကာယပဋိ-
 ဗဒ္ဓေန ဝါ ပဋိဂ္ဂုဏာတိ၊ တေ ဒိန္နံ နာမ။ ဝိ၊ ၂။
 ၁၂၁။ ဟတ္ထပါသေ ဌိတော ကာယေန ဝါ
 ကာယပဋိဗဒ္ဓေန ဝါ ပဋိဂ္ဂုဏာတိတိ တံ ဧဝံ
 ဒိယျမာနံ အန္တမသော ရထရေဏုမ္ပိ သစေ
 ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တလက္ခဏေ ဟတ္ထပါသေ ဌိတော
 ကာယေန ဝါ ကာယပဋိဗဒ္ဓေန ဝါ ပဋိဂ္ဂုဏာတိ၊
 တေ ဧဝံ ပဋိဂ္ဂုဟိတံ ဒိန္နံ နာမ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။
 ၁၀၉။ (-ဝိ၊ ၂။ ၁၁၁-၄-၅-၇။ ဝိ၊ ၅။ ၂၁၄။ ဝိ၊ ၄။
 ၃။ ၁၀၃။ ကင်္ခါ။ ၂၂၅-၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၁၃-၄-၉။

ဝဇီရ။ ၂၆၁၊ ၃၁၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၇၀- ၂။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၇။ ကင်္ခါ၊ ဇိ၊ ဟောင်း၊ ၉၃။ ကင်္ခါ၊ ဇိ၊ သစ်။ ၃၀၉၊ ၃၉၄။) ပဋိဂုဏာမိ - ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၆။ ပဋိဂုဏ်သာမိ-ကင်္ခါ။ ၂၂၉။

(ဇ) လက်ခံ-သိမ်းပိုက်-၏။ ပညာနိ ပဋိဂုဏ်န္တိ၊ ပိယံ ဉာတိဝ အာဂတံ။ ဓမ္မ၊ ၄၇။ ဝိမာန၊ ၇၃။ မာတာပိတုဋ္ဌာနေ ဌိတာနိ ပညာနိ အဘိနန္ဒန္တာနိ ပဋိဂုဏ်န္တိ။ ဓမ္မ၊ ၄၉၊ ၂။ ၁၉၁။ ကတပုည ပုဂ္ဂလံ ဣတော ပရလောကံ ဂတံ သကာနိ ပညာနိ သမ္ပတ္တိဟတ္ထေဟိ သမ္ပဋိစ္စန္တိ ပဋိဂုဏ်န္တိ။ ဝိမာန၊ ၄၉၊ ၂၀၇။ (-အံ၊ ၄၉၊ ၂။ ၂၆။) ပဋိဂုဏာမ - ဒိ၊ ၂။ ၁၉၃။ ဒိ၊ ၄၉၊ ၂။ ၂၇၀။ စရိယာ၊ ၄၉၊ ၅၀။ ပဋိဂုဏာတု - ဇာ၊ ၁။ ၃၅၀။ ဇာ၊ ၄၉၊ ၄၁၇။ ပဋိဂုဏာတု - ဒိ၊ ၄၉၊ ၂။ ၂၇၀။ စရိယာ၊ ၄၉၊ ၅၀။ ဇာ၊ ၄၉၊ ၄၁၇။ (၂) တဖန်-ပြန်၍-ယူ၏။ တေန ဟိ ဟန္တ တုမ္ပေဟိ ဒိန္နပရိဗ္ဗယံ ပဋိဂုဏာတု၊ န မယံ တေနတ္ထော။ ဇာ၊ ၄၉၊ ၂။ ၂၇၀။

ပဋိ(ဂ)ဂုဏာတု=ပဋိ(ဂ)ဂုဏာတု (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+တု] (က) ယူလော့၊ ခံယူလော့။ (ခ) သည်းခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူလော့၊ သည်းခံလော့။ (ဂ) လက်ခံ- သိမ်းပိုက်-လော့။ (က) ပဋိ (ဂ)ဂုဏာတိ (၁)ကြည့်။ (ခ) ပဋိ(ဂ) ဂုဏာတိ(၁)(ခ)ကြည့်။ (ဂ) ပဋိ(ဂ)ဂုဏာတိ(၁)(ဇ)ကြည့်။

ပဋိဂုဏာပေတုံ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+ဏာပေ+တုံ] ခံယူ-အကပ်ခံ-စေခြင်းငှာ၊ ကပ်- ဆက်သ- ခြင်းငှာ။ ဒါယကာ ယာဂုကုဋ် ဌပေတွာ ဂတာ၊ တံ ဒဟရသာမ-ဏေရာ ပဋိဂုဏာပေတုံ န သက္ကောတိ။ ဝိ၊ ၄၉၊ ၁၁၁၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၁၀။

ပဋိ(ဂ)ဂုဏာမ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+မ] (က) ယူကုန်၏၊ ခံယူကုန်၏။ (ခ) သည်းခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူကုန်၏၊ သည်းခံကုန်၏။ (ဂ) အကပ်ခံကုန်၏။ (က) ပဋိ(ဂ)ဂုဏာတိ

(၁) ကြည့်။ (ခ) ပဋိ(ဂ)ဂုဏာတိ (၁) (စ) ကြည့်။ (ဂ) ပဋိ(ဂ)ဂုဏာတိ (၁)(ဆ)ကြည့်။

ပဋိ(ဂ)ဂုဏာမိ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+မိ] (က) ယူ၏၊ ခံယူ၏။ (ခ) ခံယူ-ကျင့်သုံး-၏။ (ဂ) သည်းခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူ၏၊ သည်းခံ၏။ (ဆ) အကပ်ခံ၏။ (က) ပဋိ(ဂ)ဂုဏာတိ (၁) ကြည့်။ (ခ) ပဋိ(ဂ)ဂုဏာတိ (၁) (ခ) ကြည့်။ (ဂ) ပဋိ(ဂ)ဂုဏာတိ (၁) (စ) ကြည့်။ (ဆ) ပဋိ(ဂ)ဂုဏာတိ (၁) (ဇ) ကြည့်။

ပဋိ(ဂ)ဂုဏာသိ=ပဋိဂုဏသိ (ကြိ) [ဂတိ+ဂဟ+ဏာ+သိ] ယူ၏၊ ခံယူ၏။ ပဋိ(ဂ)ဂုဏာတိ (၁)ကြည့်။

ပဋိ(ဂ)ဂုဏာဟိ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+ဟိ] ယူလော့၊ ခံယူလော့။ ပဋိ(ဂ)ဂုဏာတိ (၁) ကြည့်။

ပဋိဂုဏ်သု (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+သု] ယူကုန်ပြီ၊ ခံယူကုန်ပြီ။ ပဋိ(ဂ)ဂုဏာတိ (၁) ကြည့်။

ပဋိဂုဏ် (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+ဂ္ဂ] ယူပြီ၊ ခံယူပြီ။ ပဋိ(ဂ)ဂုဏာတိ (၁) ကြည့်။

ပဋိဂုဏ် (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+ဩ] ယူပြီ၊ ခံယူပြီ။ ပဋိ(ဂ)ဂုဏာတိ (၁) ကြည့်။

ပဋိဂုဏ်တံ (တိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+တံ] ခံယူ-အကပ်ခံ-အပ်သော။ သတ္တာရာ စ ဖလာ-ဖလေ ပဋိဂုဏ်တမတ္ထေ ဒေဝတာ ဒိဗ္ဗောဓံ ပက္ခိယံ သု။ ထေရ၊ ၄၉၊ ၂။ ၃၇၁။

ပဋိဂုဏ်တဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+တဗ္ဗ] တဖန်- ပြန်၍- ယူအပ်သော။ နေဝ ဥိနကံ ပုန ဒါတဗ္ဗံ၊ နာတိရိတ္တံ ပဋိဂုဏ်တဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄၉၊ ၃။ ၄၀၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၄၀။

ပဋိဂုဏ်တုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+တုံ] (က) ယူခြင်းငှာ၊ ခံယူခြင်းငှာ။ (ခ)

သည်းခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူခြင်းငှာ၊
 သည်းခံခြင်းငှာ။ (က) အဟော အယျော
 အပ္ပိစ္ဆော န ကိဉ္စိ ပဋိဂ္ဂဟိတုံ ဣစ္ဆတိ။ အဘိ၊
 ဌ၊ ၂။ ၄၆၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃။ မဟာနိဌ၊ ၂၉၂။
 သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၀၀။ (-ဒိ၊ ၄၂။ ၆၁။ ဝဇီရ၊
 ၃၄၀။ သိ၊ ၃။ သစ်၊ ၂။ ၂၄၃၊ ၂၉၃။ အံ၊ ၃။ ၂။
 ၁၉၅။ နေတ္ထိ၊ ၀။ ၂၉၂။) (ခ) ဒေသနန္တိ
 ယော စ တေန အတ္တနော ဒေါသံ ဇာနန္တေန
 ဒေသိတံ အစွယဒေသနံ ပဋိဂ္ဂဟိတုံ ဇာနာတိ။
 ဇာ၊ ၄၂။ ၃၆။

ပဋိဂ္ဂဟိတ္ထ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+တ္ထ]
 ယူကုန်ပြီ၊ ခံယူကုန်ပြီ။ ပဋိ (ဂ) ဂ္ဂဏာတိ
 (၁) ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟိတ္ထ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+အာ။
 အာ-ကိတ္ထ-ပြီ။] ယူပြီ၊ ခံယူပြီ။ ပဋိ(ဂ)ဂ္ဂ-
 ဏာတိ (၁) ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟိတော (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+တော]
 (က) ယူ၍၊ ခံယူ၍။ (ခ) ခံယူ-သိမှတ်-
 နိမိတ်ဖတ်-၍။ (ဂ) အပြစ်-အာပတ်-ပြော
 ကြားမှုကို ခံယူ၍၊ ဒေသနာခံ၍။ (ဃ) ဝန်ခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူ၍၊ ဝန်ခံ၍။
 (င) သည်းခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူ၍၊
 သည်းခံ၍။ (စ) အကပ်ခံ၍။ (က) ယူ၍၊
 ခံယူ၍။ အာဠာကော တံ အာဒါယ ဒသဗလဿ
 ဟတ္ထေ ဌပေသိ၊ သတ္တာ ပဋိဂ္ဂဟိတော ပုန
 အာဠာကဿ ဟတ္ထေ ဌပေသိ။ အံ၊ ၄၂။ ၃၀၁။
 (-ဝိ၊ ၄၂။ ၁၉၉။ ကခါ၊ ၃။ သစ်၊ ၄၆၉။) (ခ)
 ခံယူ- သိမှတ်- နိမိတ်ဖတ်- ၍။ တတော
 “ဣဒံ ဣမဿ ပဗ္ဗနိမိတ္တံ၊ ဣဒံ ဣမဿာ” တိ
 သယမေဝ သုပိနေ ပဋိဂ္ဂဟိတော ဥရုဝေလဂါမေ
 သုဇာတာယ ဒိန္နံ ပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတော။ အံ၊
 ၄၂။ ၇၃။ (ဂ) အပြစ်- အာပတ် - ပြော
 ကြားမှုကို ခံယူ၍၊ ဒေသနာခံ၍။ ဣမိနာ
 လက္ခဏေန အာပတ္တိံ ပဋိဂ္ဂဟိတော ဝတ္ထဗ္ဗော
 “ပဿသိ” တိ။ ကခါ၊ ၁၅၆။ (ဃ) ဝန်ခံ

သည်၏ အစွမ်းဖြင့်ယူ၍၊ ဝန်ခံ၍။ ဝိမံသတိတိ
 ဧဝံ ပဋိဂ္ဂဟိတော တဿာ ဣတ္ထိယာ သန္တိကံ
 ဂန္ဓာ တံ သာသနံ အာရောစေတိ။ ဝိ၊ ၄၂။
 ၁၄၃။ (င) သည်းခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူ၍၊
 သည်းခံ၍။ အယမ္ပိ စာယသ္မာ မယံ ခမတူတိ
 ဧဝံ ထေရော တဿ အစွယံ ပဋိဂ္ဂဟိတော
 သယမ္ပိ တံ သတ္တုသမ္ပုဓေ ခမာပေသိ။ အံ၊
 ၄၂။ ၂၆၄။ (စ) အကပ်ခံ၍။ ယတ္ထ စတ္တာရော
 ဝါ ဥတ္တရိ ဝါ ဘိက္ခု အကပ္ပိယနိမိန္နနံ သာဒိ-
 ယိတော ပဉ္စန္ဒ ဘောဇနာနံ အညတရံ ဘောဇနံ
 ဧကတော ပဋိဂ္ဂဟိတော ဘုဉ္ဇန္တိ။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၁၆၄။

ပဋိဂ္ဂဟိသတိ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+သတိ]
 (က) ယူလတ္တံ၊ ခံယူလတ္တံ။ (ခ) သည်းခံ
 သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူလတ္တံ၊ သည်းခံလတ္တံ။
 (က) ပဋိ(ဂ)ဂ္ဂဏာတိ (၁) ကြည့်။ (ခ)
 ပဋိ(ဂ)ဂ္ဂဏာတိ (၁) (စ) ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟိသာမိ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+သာမိ]
 (က) ယူလတ်အံ၊ ခံယူလတ်အံ။ (ခ) ခံယူ-
 သိမှတ်-နိမိတ်ဖတ်-လတ်အံ။ (ဂ) သည်းခံ
 လတ်အံ။ (ဃ) အကပ်ခံလတ်အံ။ (က)
 ပဋိ(ဂ)ဂ္ဂဏာတိ (၁) ကြည့်။ (ခ) ပဋိ(ဂ)ဂ္ဂ-
 ဏာတိ (၁) (ဂ) ကြည့်။ (ဂ) ပဋိ(ဂ)ဂ္ဂဏာတိ
 (၁) (စ) ကြည့်။ (ဃ) ပဋိ(ဂ)ဂ္ဂဏာတိ
 (၁) (ဆ) ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟေယျ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+ယျေ]
 (က) ယူရာ၏၊ ခံယူရာ၏။ (ခ) အပြစ်-
 အာပတ်-ပြောကြားမှုကို ခံယူရာ၏။ ဒေသ-
 နာခံရာ၏။ (က) ပဋိ(ဂ)ဂ္ဂဏာတိ (၁) ကြည့်။
 (ခ) ပဋိ(ဂ)ဂ္ဂဏာတိ (၁) (ဃ) ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟေယျ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+ယျေ]
 (က) ယူရာ၏၊ ခံယူရာ၏။ (ခ) အပြစ်-
 အာပတ်-ပြောကြားမှုကို ခံယူရာ၏။ ဒေသ-
 နာခံရာ၏။ (က) ပဋိ(ဂ)ဂ္ဂဏာတိ (၁) ကြည့်။
 (ခ) ပဋိ(ဂ)ဂ္ဂဏာတိ (၁) (ဃ) ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဏေယျာထ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+ယျောထ] အပြစ်-အာပတ်-ပြောကြားမှုကို ခံယူကုန်ရာ၏။ ဒေသနာခံကုန်ရာ၏။ ပဋိ(ဂ)-ဂဏာတိ (၁)(ဆ)ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဏေယျာမ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+ယျောမ] ယူကုန်ရာ၏။ ခံယူကုန်ရာ၏။ ပဋိ(ဂ)-ဂဏာတိ (၁)ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဏေယျာသိ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+ယျောသိ] ခံယူ-ကျင့်သုံး-ရာ၏။ ပဋိ(ဂ)-ဂဏာတိ (၁)(ခ)ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဏေယျု (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ+ယျော] ယူကုန်ရာ၏။ ခံယူကုန်ရာ၏။ ပဋိ(ဂ)-ဂဏာတိ (၁)ကြည့်။

ပဋိ(ဂ)ဂုယု (ကြိဝိ) [ပတိ+ဂဟ+တု] (က) ယူ၍၊ ခံယူ၍။ (ခ) သင်ယူ-ရွတ်အံ-သရဇ္ဈာယ်-၍။ (ဂ) အကပ်ခံ၍။ (က) တဉ္စ ဒုဿံ ပဋိဂ္ဂယု၊ ဗုဒ္ဓေါ လောကဂ္ဂနာယ-ကော။ အပါသ။ ၁၂၀။ (-ဇာ၊ ၁။ ၃၀၇။ ဇာ၊ ၂။ ၁၁၀။ ဇာ၊ ၄။ ၁၇၁-၂။ ဇာ၊ ၄။ ၄၃၄။) (ခ) အဇ္ဈေနာနိပဋိဂ္ဂယု၊ ကာမေသု ဂမိတော အဟံ။ ဇာ၊ ၁။ ၃၆၀။ အဇ္ဈေနာနိတိ ဝေဒေ။ ပဋိဂ္ဂယုတိ ပဋိဂ္ဂဟေတု အဓိယိတု။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၁။ (ဂ) သပ္ပိအာဒိ ပုရေဘတ္တံ၊ ဘေသဇ္ဇံ ပဋိဂ္ဂယု ဟိ။ သာမိသမ္ပိ ပုရေဘတ္တံ၊ ပရိဘုဉ္ဇတိ ဝဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ နိစ္ဆယ။ ၇၇၀။ ပဋိ-ဂယုတိ ပဋိဂ္ဂဟေတု။ ၎င်းဋီကာ။ ၇၇၀။

ပဋိဂ္ဂဟံ (ပု) [ပတိ+ဂဟ+အ] (ပြတိပြဟ-သံ။ ပဋိဂ္ဂဟ-ပြာ) (၁)(က) ယူခြင်း၊ ခံယူခြင်း။ (ခ) ကိုင်တွယ်-သုံးသပ်-ခြင်း။ (ဂ) အပြစ်-အာပတ်-ပြောကြားမှုကို ခံယူခြင်း၊ ဒေသနာခံခြင်း။ (ဆ) အကပ်ခံခြင်း။ (၂) စိဝရပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပုဒ်။ (၃) လက်ဆေးခံ၊ လက်ဆေးအင်၊ ပြဋ္ဌိ၊ (တို့)။ (၄) ထွေးခံ၊ ထွေးအင်၊ ပြဋ္ဌိ၊ (တို့)။ (၅) အပ်ထောက်လက်စွပ်၊

လက်ခံ၊ လက်ခံ။ (၆) တပ်မ၊ စစ်တပ်နောက်ပိုင်း။ (တိ)(၇) ခံယူတတ်သော၊ သူ။

(၁)(က) ယူခြင်း၊ ခံယူခြင်း။ န ဒေတိ န ပဋိဂ္ဂဏာတိ၊ ပဋိဂ္ဂဟော တေန န ဝိဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၃၇၉။ ဝိ၊ ၄။ ၁၁၇။ (-၃၀၀။ ဝိ၊ ၄။ ၁၁၇။ ၂၄၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၁၀။ ဂဇိရ။ ၃၆၁။ ၃၇၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၂၀။ ငိမတိ၊ ၂။ ၇၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၃။) (ခ) ကိုင်တွယ်-သုံးသပ်-ခြင်း။ ဒေမာနဿ တိဿော အာပတ္တိယော၊ စတ္တာရော စ ပဋိဂ္ဂဟေ။ ဝိ၊ ၅။ ၃၆၄။ တောရော ပဋိဂ္ဂဟေတိ ဟတ္တဂ္ဂါဟဝေဏိဂ္ဂါဟေသု သံဃာဒိသေသော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၂။

(ဂ) အပြစ်-အာပတ်-ပြောကြားမှုကို ခံယူခြင်း၊ ဒေသနာခံခြင်း။ ဩသံရဏံ နိဿာရဏံ... ပဋိဂ္ဂဟံ ပစ္စုက္ခနု နမ္မလက္ခဏ-ညေဝ နဝမံ။ ဝိ၊ ၅။ ၃၀၄။ “အာယတိ” သံဝရေယျာသိ” တိ ဝေ အာပတ္တိပဋိဂ္ဂဟော ပဋိဂ္ဂဟော နာမ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၀။ ကခိ၊ ၂။ ၇၇။ သင်္ဂဟ။ ဝိ၊ ၄၀၉။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၇၂။ (-ဝဇိရ။ ၄၆၄။) (ဆ) အကပ်ခံခြင်း။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ယံ ကရောန္တော ပဋိဂ္ဂဏာတိ၊ သေဝ ပဋိဂ္ဂဟော ကတော၊ န ပုန ပဋိဂ္ဂဟေဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ၃။ ၂၉၉။ ဒေ ပဋိဂ္ဂဟာ ကာယေန ဝိ ပဋိဂ္ဂဏာတိ၊ ကာယပဋိဗ္ဗေဒန ဝိ ပဋိဂ္ဂဏာတိ ဝိ၊ ၅။ ၂၁၄။ (-၃၂၅။)

(၂) စိဝရပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပုဒ်။ သဉ္စရိ ကုဋိ ဝိဟာရော၊ ဓောဝနဉ္စ ပဋိဂ္ဂဟော။ ဝိ၊ ၅။ ၁၅၉။ ဓောဝနဉ္စ ပဋိဂ္ဂဟောတိ အညာတိ-ကာယ ဘိက္ခုနိယာ ပုရာဏစိဝရဓောဝါပနဉ္စ၊ စိဝရပဋိဂ္ဂဟဏဉ္စ။ ဝိ၊ ၄။ ၁၄၅။ (-၁၀၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၇၆။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၉၃။) (၃) လက်ဆေးခံ၊ လက်ဆေးအင်၊ ပြဋ္ဌိ၊ (တို့)။ ယသ္မိ-ယေဝိမေ သမဏာ သကျပုတ္တိယာ ဘုဒ္ဓန္တိ၊ သောဝ နေသံ ပဋိဂ္ဂဟောတိ။... အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပဋိဂ္ဂဟန္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၇၁။ မယံ ပန မာ-

တာပိတူနံ ဘောဇနကာလေပဋိဂ္ဂဟံ ဥပနေမ၊
 ခေဋ္ဌမဿကံ ဥပနေမ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၇၇။ ပဋိဂ္ဂ-
 ဟန္တံ ဟတ္ထဓောဝနဥဒကဋ္ဌ၊ နသဋ္ဌော၊ သော
 ဟိ ပဋိဂ္ဂဟာတိ ဟတ္ထဓောဝနန္တိ ပဋိဂ္ဂ-
 ဟောတိ ဝုစ္စတိ။ ဇာတ်၊ဋ္ဌ၊သစ်။ တု-ချပ်။
 (-ဝိ၊၂။၂၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၇။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၇၇။
 ကခါ။၂၆။ ၇၄-၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၀၅၊၄၄။
 ဝိမတိ၊၂။ ၃၂။)

(၄) ထွေးခံ၊ ထွေးအင်၊ ပြဋ္ဌိ၊(တို့)။
 အထ ခေါ သေဋ္ဌိဘရိယာ ပဋိဂ္ဂဟေ နိဋ္ဌုဘိ-
 တော ဒါသိ အာဏာပေသိ၊ ဝိ၊၃။၃၇။ ငတ္ထံ
 ပဋိဂ္ဂဟံ ကတွ၊ ဓောဝိတုံ ဟတ္ထမေဝ ဝါ။
 ဝိ၊နိစ္ဆယ။၇၆၅။ ပဋိဂ္ဂဟေတိ မုခဓောဝ-
 နောဒကန္တိ ပဋိဂ္ဂဟော၊ ခေဋ္ဌမဿကောဝ။၇၆း
 ဋ္ဌိကာ။ပဋိဂ္ဂဟော တု ဂဟဏေ၊ ကထိတော
 ဘာဇနန္တရေ။ ဓာန်၊၉၀၇။ ဘာဇနန္တရံ ယေန
 ခေဋ္ဌာဒျသုစိ ပဋိဂ္ဂဟာတိ။ ဓာန်၊ဋ္ဌိ၊ ၉၀၇။
 (၅) အပ်ထောက်လက်စွပ်၊ လက်ခု၊ လက်ခံ။
 တေန ခေါ ပန သမယေန ဘိက္ခု၊ စိဝရံ
 သဗ္ဗန္တာ အင်္ဂုလိယာ ပဋိဂ္ဂဟန္တိ၊ အင်္ဂုလိယော
 ဒုက္ခာ ဟောန္တိ။... အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ
 ပဋိဂ္ဂဟန္တိ။ ဝိ၊၄။၂၅၃။ ပဋိဂ္ဂဟော နာမ
 အင်္ဂုလိကောသော။ ဝဇိရ၊၅၂၃။ ပဋိဂ္ဂဟန္တိ
 အင်္ဂုလိကဉ္စုကံ။ သာရတ္ထ၊၃။၃၇၇။ ဝိမတိ၊
 ၂။၂၂၃။

(၆) တပ်မ၊ စစ်တပ်နောက်ပိုင်း။ ယတြ
 ဌိတော ရာဇာ သသေနံ ပဋိဂ္ဂဟတိ၊ တံ
 သေနာယ ပစ္ဆာ ဓနသတဒ္ဓယန္တရေန ဌိတပရိ-
 သသဟိတံ အနိကံ “ပဋိဂ္ဂဟော” တျုစ္စတေ။
 ဓာန်၊ဋ္ဌိ၊၃၇။ ပြုတျာသာရော ဝျုဟပါမ္ပိ သဲ
 နျုပ္ပဗ္ဗေ ပြုတိဂြဟး။ အမရ၊၁၇။၇၉။ “ပြုတျ-
 သရက္ကတျပ်” သဲနျုပ္ပဗ္ဗး ပြုတိဂြဟး “ပရိဂြ-
 ဟး ပတက္ခိဟး ဣတျပ်” ဒွေ သေနာယား
 ပစ္စိဒ္ဓါဝသ၊ ပြုတိဂ္ဂဟတေ ဝဗျတေ သဲနျု-
 မနေန ပြုတိဂြဟး။ ၎င်း မဟေဓုရ။ သဲနျုသျ

ပုဗ္ဗေ ဓနးကတဒ္ဓယန္တရေ သ္မိတံ သဲနျုမိ၊
 ပြုတိဂ္ဂဟတေ နေန၊ ဂြဟဓ္မိ (၃၊၃၊၅၇)ဣ-
 တျပ်။ ဗျာချာသုဓာ။ (၇) ခံယူတတ်
 သော၊သု။ အာလောပပိဏ္ဏာဝါတာရော၊ ပဋိဂ္ဂ-
 ဟေ ပရိဘာသိမ္မသေ။ ပေတ၊၁၆၇။ ပဋိဂ္ဂ-
 ဟေတိ တဿ ပဋိဂ္ဂဟနကေ။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၁၆၅။
 ဧတေ ဟိ ဘိက္ခုအာဒယော ပဋိဝေဓဝသေန
 ဓမ္မဒေသနံ ပဋိဂ္ဂဟန္တိတိ ပဋိဂ္ဂဟာ။ ပဋိသံ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၁၇၂။ (-ဇာ၊၁။၃၉၅။ ဇာ၊၂။၃၃၇။ဇာ၊
 ဋ္ဌ၊၅။၉၇။ ၁။၁၆၇။ ၂။၉၉၊ ၃၀၀။)

ပဋိဂ္ဂဟ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+အ+ဟိ။ ဟိ-
 ကိုချေ။] ယူလော့၊ ခံယူလော့။ ပဋိဂ္ဂဟတိ
 (က)ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟဏ (နာထိ) [ပတိ+ဂဟ+ယု။ ထိ-၌ ပဋိဂ္ဂ-
 ဟဏာ။(ပြုတိဂြဟဏ-သံ)](၁)ယူခြင်း၊ခံယူ
 ခြင်း။(က) စွဲကိုင်-ယူငင်-ခြင်း။(ခ)ခံယူ-
 ကျင့်သုံး-ခြင်း။(ဂ)အပြစ်-အာပတ်-ပြော
 ကြားမှုကို ခံယူခြင်း၊ ဒေသနာခံခြင်း။(ဃ)
 ဝန်ခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူခြင်း၊ ဝန်ခံခြင်း။
 (င)အကပ်ခံခြင်း။(၂)(က)ခံယူရာ (အခါ)။
 (ခ)အကပ်ခံရာ(အခါ)။(တိ) (၃)ခံယူတတ်
 သော၊ သု။

(၁) ယူခြင်း၊ ခံယူခြင်း။ တတြ ဘိက္ခု
 န ဇာနာတိ ပဋိဂ္ဂဟဏာယ။ မ၊၁။၂၇၃။အံ၊၃။
 ၅၄၇။ အနဝသေသဒေါဟိ စ ဟောတိတိ ပဋိ-
 ဂ္ဂဟဏေ မတ္တံ အဇာနန္တော အနဝသေသံ ဒု-
 ဟတိ။မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၅၅။အနဝသေ-
 သံ ဒုဟတိတိ ပဋိဂ္ဂဟဏေမတ္တံ အဇာနန္တော...
 အနဝသေသံ ဒုဟတိ။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၉၇။အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။
 ၃၆၇။အထ ငါ တိဝိခံ ပဋိဂ္ဂဟဏံ ကာယေန
 ဝါစာယ မနသာ။တတ္ထ ကာယေန ပဋိဂ္ဂဟဏံ
 ဥဂ္ဂဟန္တံ၊ဝါစာယပဋိဂ္ဂဟဏံ ဥဂ္ဂဟာပနံ၊မနသာ
 ပဋိဂ္ဂဟဏံ သာဒိယနန္တိ တိဝိခမ္ပိ ပဋိဂ္ဂဟဏံ
 သာမညနိဒ္ဒေသေန၊ ကေသေသနယေနဝ
 ဂဟေတော “ပဋိဂ္ဂဟဏာ”တိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁

၁၂၄။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။ ၃၄၉။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၂။၅၄၈။
 (-မ၊၁။၂၈၆။ အံ၊၂။၄၈၄။ အံ၊၃။၅၅၁။ဝိ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၁၉၁။၂၇၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၇-၉၊၄၃၃။ ကင်္ခါ။
 ၂၇၂-၃-၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၇၂၆-ဂ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၇၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၃၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၈၊၃၃၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၂၈၃၊၃၇၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၅၄-၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊
 ၃၊၈၉။ဝိ၊သုဒ္ဓိ၊၁။၄၁။ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၀၆။ ဣတိဝုတ်၊
 ၄။၉၃-၄။သုတ္တန်၊ဋ္ဌ။၂။၂၈၉။ ပေတ၊ဋ္ဌ။၂၅၇။
 အပ၊ဋ္ဌ၊၂ ၁၃၉။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၂၈၅-၆။စူဠနိ၊ဋ္ဌ။
 ၁၁၄။ ဝဇီရ။၂၄၉။ သာရတ္ထ၊၂။၂၄။သာရတ္ထ၊
 ၃။၁၀၃။ ဝိမတိ၊၂။၂၄၆။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊ဟောင်း။
 ၈၀-၉။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၃၂၄။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။
 ၁၄၈။မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၈၆။မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၅၉၊၁၉၈။မ၊ဋ္ဌိ၊၃။
 ၄၈၇။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၆၅။အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၁၂။အံ၊ဋ္ဌိ၊၂။
 ၃၇၄။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။၉၁။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၁၈၇။ ဝိ၊သုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊
 ၁။၅၂။)

(က) စွဲကိုင်-ယူငင်-ခြင်း။ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ၊
 အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ ဧဝံ သန္နိမိကတံ ယံ
 ကိဉ္စိ... အဇ္ဈောဟရိတုကာမတာယ ဂဏန္တဿ
 ပဋိဂ္ဂဟဏေ တာဝ အာပတ္တိဒုက္ကဋ္ဌဿ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၁၀၄။ ပဋိဂ္ဂဟဏေတိ ဂဟဏမေဝ သန္ဓာယ
 ဝုတ္တံ၊ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ ဟိ တံ၊ ပုန ပဋိဂ္ဂဟဏ-
 ကိစ္စံ နတ္ထိ။ တေနေဝ “အဇ္ဈောဟရိတုကာမ-
 တာယ ဂဏန္တဿ ပဋိဂ္ဂဟဏေ”တိ ဝုတ္တံ။သာ-
 ရတ္ထ၊၃။၆၇။(-ကင်္ခါ။၂၂၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၀၀။
 ဝဇီရ။၃၂၁။) (ခ) ခံယူ-ကျင့်သုံး-ခြင်း။
 အညထာ ယေသံ ဂရုဓမ္မာနံ။ ပဋိဂ္ဂဟဏေန
 ဘိက္ခုနီနံ ဥပသမ္ပဒါ အနုညာတာ။ ဝဇီရ။
 ၅၃၈။ (ဂ) အပြစ်-အာပတ်-ပြောကြားမှုကို
 ခံယူခြင်း၊ ဒေသနာခံခြင်း။ ဥတ္တိကမ္ပံ ကတ-
 မာနိ နဝ ဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ? ဩသာရဏံ
 နိဿာရဏံ ဥပေါသထံ ပဝါရဏံ သမ္ပုတိံ ဒါနံ
 ပဋိဂ္ဂဟဏံ ပစ္စုက္ကဋ္ဌနံ ကမ္မလက္ခဏညေဝ
 နဝမံ။ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၉၄။

(သ) ဝန်ခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့်ယူခြင်း။ဝန်
 ခံခြင်း။ ပဋိဂ္ဂဏှာတိ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ
 သံသရက္ခိတေန သမ္ပုဋ္ဌိစိတေ မူလဋ္ဌဿေဝ
 ဒုက္ကဋ္ဌန္တိ ပေဒိတဗ္ဗံ၊ ဧဝံ သန္တေ ပဋိဂ္ဂဟဏေ
 အာပတ္တိယေဝ န သိယာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၈။ ပဋိဂ္ဂ-
 ဟဏေ အာပတ္တိယေဝ န သိယာတိ ဝဓကဿ
 “သာဓု သုဋ္ဌ”တိ မာရဏပဋိဂ္ဂဟဏေ ဒုက္က-
 ဋ္ဌာပတ္တိ န သိယာ။ သာရတ္ထ၊၂။၂၆၅။ ဝိမတိ၊
 ၁။၂၂၉။ သမ္ပုဋ္ဌိစိတေန ပဋိဂ္ဂဟဏေ။ သီ၊ဋ္ဌိ၊
 သစ်၊၂။၅၈။ (-ဝဇီရ။၁၆၃။ သာရတ္ထ၊၂။
 ၁၅၈။) (င) အကပ်ခံခြင်း။ ပဋိဂ္ဂဟဏေဟိ ပဋိဂ္ဂ-
 ဟဏံ ရူပတိ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၁၂-
 ၃။(-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၀-၁-၂-၄။
 ကင်္ခါ။၂၃၁။ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၁၄-၆-ဂ၊၃၈၂။ ဝဇီရ။
 ၁၁၄၊၂၇၂။သာရတ္ထ၊၂။၁၁၃-၄-၅။ သာရတ္ထ၊
 ၃။၆၇၊၇၀-၂-၃။ ဝိမတိ၊၁။၁၅၆-၇-ဂ။ ဝိမတိ၊
 ၂။၃၃-၅-၇။ကင်္ခါ၊ဋ္ဌိ၊ဟောင်း။၄၅၊၉၄။ ကင်္ခါ၊
 ဋ္ဌိ၊သစ်။၃၈၉။)

(၂) (က) ခံယူရာ (အခါ)။ ဒွိဟိ
 ကာရဏေဟိ မတ္တံ ဇာနေယျ ပဋိဂ္ဂဟဏေတော
 ဝါ ပရိဘောဂတော ဝါ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၉၇။
 ပဋိဂ္ဂဟဏတော ဝါတိ ပရေဟိ ဒိယျမာနဂ္ဂ-
 ဟဏကာလတော ဝါ။ ပရိဘောဂတောဝါသိ
 ပရိဘုဉ္ဇနကာလတော ဝါ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၄၀၈။
 (-ကင်္ခါ။၃၁၅။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၂။၁၃၂။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၃။
 ၉၁။) (ခ) အကပ်ခံရာ (အခါ)။ သစေ
 ပဋိဂ္ဂဟဏတော သတ္တမေ ဒိဝသေ လိင်္ဂံ
 ပရိဝတ္ထတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၈၂။
 (၃) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟဏက (တိ) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+က] ခံယူကတ်
 သော၊ သူ။ ပဋိဂ္ဂဟဏကာနံ ဝိဟာရပသေန
 ဥပ္ပန္နုဖလာနုရူပမ္ပိ ဒါယကာနံ ဝိဟာရဒါနုဖလံ
 ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၃၂၈။

ပဋိဂ္ဂဟဏကာလ (ပု) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+ကာလ]
 ခံယူရာအခါ။ တေန သုန္ဒရေန ဝါ အသုန္ဒ-

ရေန ဝါ သက္ကစုံ ဝါ အသက္ကစုံ ဝါ ဒိန္နေန ပဋိဂ္ဂဟဏကာလေ ပရိဘောဂကာလေ စ ဝိကာရံ အဒဿေတွာ ယာပေန္တော “သကေန တုဿဗော” တိ ဝုစ္စတိ။ နေဒ္ဒကဗ္ဗေ ၂၀၂။ သုတ္တနိဋ္ဌာ ၁။ ၁၀၂။ (-ဒိဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၃၂။ အံဋ္ဌိ၊ ၃။ ၆၁။)

ပဋိဂ္ဂဟဏကိစ္စ (န) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+ကိစ္စ] (၁) ခံယူခြင်း-အမှု-ကိစ္စ။ (၂) အကပ်ခံခြင်း-အမှု-ကိစ္စ။ (၁) နော ပဋိဂ္ဂဟဏေနာသိ ပဋိဂ္ဂဟဏဿ ပန မတ္တံ ဇာနိတွာ ပဋိဂ္ဂဟဏကိစ္စံ နာမ နုတ္တိ။ အံဋ္ဌာ ၁။ ၃၇၃။ (၂) သာမဏေရော ဟတ္ထံ ဓောဝိတွာ သဗေပိ သတက္ကတ္တံ၊ ဂဟေတွာ အတ္တနော ပတ္တဂတံ အဗုသန္တောဝ အတ္တနော ပတ္တပက္ခိပတိ၊ ပုန ပဋိဂ္ဂဟဏကိစ္စံ နတ္တိ။ ဝိဋ္ဌာ ၃။ ၁၁၄။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၁၁၇-ဂ။ (-ဝိဋ္ဌာ ၃။ ၁၂၀။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၁၂၁-၃။ ဝိနိစ္စယ။ ၁၄၇၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၆၇၊ ၇၀-၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၈။)

ပဋိဂ္ဂဟဏင်္ဂ (န) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+အင်္ဂ] အကပ်ခံခြင်း-အကပ်မြောက်ခြင်း-၏- အကြောင်း-အင်္ဂါ။ (ရှေးရှုလည်းဆောင်၊ နှစ်တောင် ထွာရောက်၊ မြောက်နိုင်ဝတ္ထု၊ သုံးခုပေးခြင်း၊ ခံခြင်းနှစ်လောက်၊ ကျမ်းလာထောက်၊ ကပ်မြောက်အင်္ဂါ ငါးပါးတည်း။ ဝိနယ-ကောသလ။ ဝိဋ္ဌာ ၃။ ၁၀၉။ ဝိနိစ္စယ။ ၁၄၀၈။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၁၁၂-၃။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ။ ၁၀၆။) ယဒိ ဧဝံ ပုဂ္ဂသု ပဋိဂ္ဂဟဏဂေသု “ပရိဘောဂတ္ထာယာ” တိ ဝိဒသသနံ ဝတ္ထဗ္ဗန္တိ? န ဝတ္ထဗ္ဗံ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၇၂။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၇။)

ပဋိဂ္ဂဟဏတ္ထ (ပု) [ပဋိဂ္ဂဟဏ + အတ္ထ] (၁) ယူခြင်း-ခံယူခြင်း-ဟူသော အနက်။ (၂) (က) ယူခြင်း-ခံယူခြင်း-အကျိုး။ (ခ) သင်ယူခြင်းအကျိုး။ (ဂ) အကပ်ခံခြင်းအကျိုး။ (၁) အညေဟိ ဂါဟာပနေ ဥပနိက္ခိတ္တသဒိယနေ စ ပဋိဂ္ဂဟဏတ္ထော လဗ္ဗ-

တိတိ အာဟာ “န ဥဂ္ဂဏာပေတိ၊ န ဥပနိက္ခိတ္တံ သဒိယတိ” တိ။ ဒိဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၂၄။ သိဋ္ဌိ၊ သင်္ခါ၊ ၃၄၉။ မဇ္ဈိ၊ ၂။ ၁၅၉။ သံဋ္ဌိ၊ ၂။ ၅၄၈။ အံဋ္ဌိ၊ ၂။ ၃၇၄။ (၂) (က) ပုရိမဂါထာယ စ အဟတ္ထပါသဂတံ သန္ဓာယ “ဒိသ္မာ” တိ ဝုတ္တံ။ ဣဓ ပန ဟတ္ထပါသဂတံ ပဋိဂ္ဂဟဏတ္ထံ ဥပနိတံ၊ တသ္မာ ပုန ဝစနံ “ဒိသ္မာ” တိ။ သုတ္တနိဋ္ဌာ ၂။ ၂၀၆။ (ခ) သြဋ္ဌပဟတမတ္ထေနာတိ တေန ဝုတ္တဿ ပဋိဂ္ဂဟဏတ္ထံ သြဋ္ဌပဟရဏမတ္ထေန၊ အပရာပရံ ကတွာ သြဋ္ဌသဉ္ဇရဏမတ္ထကေနာတိ အတ္ထော။ မဇ္ဈိ၊ ၂။ ၇၆။ (ဂ) ပုစ္ဆိတွာ ပဋိဂ္ဂဟေတွာတိ ပုစ္ဆိတေပိ ရဇန-စုဏ္ဏသင်္ကာယ သတိ ပဋိဂ္ဂဟဏတ္ထာယ ဝုတ္တံ နာသတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၆။ (-၃၈။)

ပဋိဂ္ဂဟဏနိယမ (ပု) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+နိယမ] ခံယူခြင်းကို - သတ်မှတ် - ပိုင်းခြား - ကြောင်း (သဒ္ဓါ)။ ပဋိဂ္ဂဟဏနိယမဝစန-ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟဏနိယမန (န) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+နိယမန] ခံယူခြင်းကို- သတ်မှတ် - ပိုင်းခြား - ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟဏနိယမနတ္ထ (ပု) [ပဋိဂ္ဂဟဏနိယမန+အတ္ထ] ခံယူခြင်းကို-သတ်မှတ်-ပိုင်းခြား-ခြင်းအကျိုး။ ယဒိ ဧဝံ အထ ကသ္မာ ပါဠိယံ “ဂဏဘောဇနံ နာမ ယတ္ထ စတ္တာရော ဘိက္ခု။ ပဉ္စန္ဒံ ဘောဇနာနံ အညတရေန ဘောဇနေန နိမန္တိတာ ဘုဉ္ဇန္တိ၊ တေ ဂဏဘောဇနံ နာမာ” တိ ဝုတ္တံ? တံ ပဋိဂ္ဂဟဏနိယမနတ္ထမေဝ။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၃၈၀-၁။

ပဋိဂ္ဂဟဏနိယမဝစန (န) [ပဋိဂ္ဂဟဏနိယမ+ဝစန] ခံယူခြင်းကို-သတ်မှတ်-ပိုင်းခြား-ကြောင်းသဒ္ဓါ။ တွော’ဟ-‘ပဋိဂ္ဂဟဏမေဝ ဟေတ္ထ ပမာဏ’ န္တိ ဝုတ္တံ၊ အထ ကသ္မာ ပါဠိယံ “ဂဏဘောဇနံ နာမ ယတ္ထ စတ္တာရော။ ပ။ ဘုဉ္ဇန္တိ” တိ ဝုတ္တန္တိ? ဝုစ္စတေ-တတ္ထ “ဘုဉ္ဇန္တိ” တိ ပဋိဂ္ဂဟဏနိယမဝစနံ။ န ဟိ

အပဋိဂ္ဂဟိတကံ ဘိက္ခု။ ဘုဉ္ဇန္တိတိ။ ကင်္ခါ၊
ဋီ၊ဟောင်း။၇၉။ (-ကင်္ခါ၊ဋီ၊သစ်။၃၇၁။)

ပဋိဂ္ဂဟဏပစ္စယ (ပ) [ပဋိဂ္ဂဟဏ + ပစ္စယ]
(က) ယူ-ခံယူ-ခြင်းဟူသော အကြောင်း။
(ခ) စွဲကိုင် - ယူငင် - ခြင်းဟူသော
အကြောင်း။ (ဂ) အပြစ်-အာပတ်-ပြော
ကြားမှုကို ခံယူခြင်းဟူသော အကြောင်း၊
ဒေသနာခံခြင်းဟူသော အကြောင်း။ (ဃ)
ဝန်ခံခြင်းဟူသော အကြောင်း။ (င) အကပ်
ခံခြင်းဟူသော အကြောင်း။

(က) ဒုက္ကဋ္ဌမေဝါတိ ပဋိဂ္ဂဟဏဿေဝ
ပဋိဂ္ဂဟဏပစ္စယာ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဝိမတိ၊၁။၃၃၆။
(ခ) သတ္တာဟကာလံကံ ယာဝဇီဝိကံ အာ-
ဟာရတ္ထာယာတိ အာဟာရတ္ထာယ ပဋိဂ္ဂဟဏ-
တော ပဋိဂ္ဂဟဏပစ္စယာ တာဝ ဒုက္ကဋ္ဌံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၃။၁၀၅။ (-သာရတ္ထ၊၃။၆၈။) (ဂ) အညံ
ပန ဒေသနာပစ္စယာ ဒေသကော၊ပဋိဂ္ဂဟဏ-
ပစ္စယာ ပဋိဂ္ဂဟကော စာတိ ဥဘောပိ
ဒုက္ကဋ္ဌံ အာပဇ္ဇန္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၆။ ကင်္ခါ၊၉၂။
ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၁။ (ဃ) ပဋိဂ္ဂဟဏန္တဿေဝေတံ
ဒုက္ကဋ္ဌန္တိ အဝဓာရဏေန ဝိသင်္ကေတတ္တာ
ဣမဿ ပဋိဂ္ဂဟဏပစ္စယာ မူလဋ္ဌဿ နတ္ထေဝ
အာပတ္တိတိ ဒဿေတိ။ သာရတ္ထ၊၂။၂၆၅။
(-ဝိမတိ၊၁။၁၉၆၊၂၂၉။) (င) ကိ ပဋိဂ္ဂဟ-
ဏပစ္စယာ ပဋိဂ္ဂဟကဿ အာပတ္တိ၊ ဥဒါဟု
ယဿ သန္တကံ ဇာတံ၊ တဿာတိ ပုစ္ဆတိ။
သာရတ္ထ၊၂။၄၃၅။

ပဋိဂ္ဂဟဏပမာဏ (န) [ပဋိဂ္ဂဟဏ + ပမာဏ]
ခံယူခြင်း၌-အတိုင်းအရှည်-ပမာဏ။ဘော-
ဇနေ မတ္တညူတိဘောဇနမိ ပမာဏညူ၊ တတ္ထ
ဒွေ ပမာဏာနိ ပဋိဂ္ဂဟဏပမာဏဉ္စ ပရိဘော-
ဂပမာဏဉ္စ။ သိ၊ဋ္ဌ၊၃။၆၇။ (-၇၁။)

ပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘောဂမတ္တညူ (တိ) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+
ပရိဘောဂ+မတ္တညူ] ခံယူခြင်း၊သုံးဆောင်
ခြင်းတို့၌-အတိုင်းအရှည်-ပမာဏ - ကို သိ

သော၊ သူ။ ပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘောဂမတ္တညူ-
ဟာ ဟိ ဝေ ပရိယေသနဝိသုဇ္ဇနမတ္တညူတာပိ
ဗောဓိတာ ဟောန္တိတိ “ပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘော-
ဂေသု” ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၂၅၇။ (-အံ၊
ဋီ၊၃။၄၃။)

ပဋိဂ္ဂဟဏပရိမာဏ (န) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+ပရိမာဏ]
ခံယူခြင်း၌-အတိုင်းအရှည်-ပမာဏ။ ပတ္တံ
ပူရေတွာ အာနိတံ န ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။ အနု-
ပသမ္ပန္နေ သတိ တေန ဂါဟာပေတဗ္ဗံ၊
အသတိ အာဟာရပေတွာ ပဋိဂ္ဂဟဏပရိမာ-
ဏမတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၁၁၅။

ပဋိဂ္ဂဟဏပယောဂ (ပ) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+ပယောဂ]
ဝန်ခံခြင်းဟူသော - အားထုတ်မှု - လုံ့လ-
ပယောဂ။ န ဟိ တဿ ပဋိဂ္ဂဟဏပယောဂေ
အနာပတ္တိ ဟောတိတိ။ ဝိမတိ၊၁။၁၉၆။

ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တ (န၊တိ) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+မတ္တ] (၁)
ခံယူခြင်း၌-အတိုင်းအရှည်-ပမာဏ။ (၂)
အကပ်ခံခြင်းမျှ။ (၁) ပဲတ္တံ ပူရေတွာ အာ-
နိတံ န ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ၊ အနုပသမ္ပန္နေ သတိ
တေန ဂါဟာပေတဗ္ဗံ၊ အသတိ ဟာရပေတွာ
ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၈။
နိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၃။ ပရိယေသနမတ္တာ ပဋိဂ္ဂဟဏ-
မတ္တာ ပရိဘောဂမတ္တာတိ ဣမိဿ မတ္တာ-
ယ အဇာနနတော ဘောဇနမိ စာမတ္တညူ။
ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၇။ (-သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၅။) (၂)
အပိ စ ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တဝိသုဇ္ဇနေ သတိ
ပုရေ ပဋိဂ္ဂဟိတောပိ အာဟာရေ ဘုဉ္ဇိတု-
ကာမုတာယ ဥပ္ပန္နာယ ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တံ ဝိသု-
ဇ္ဇေတွာ ပုန ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ယထာသုခံ ဘုဉ္ဇိ-
တဗ္ဗော သိယာတိ။ ဝိမတိ၊၁။၁၅၇။

ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တညူ (တိ) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+မတ္တညူ။
ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တ+ညူ+ရူ] ခံယူခြင်း၌-အတိုင်း
အရှည်-ပမာဏ-ကို သိသော၊ သူ။ တတ္ထ
ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တညူနာ ဒေယျဓမ္မေပိ အပ္ပေ၊
ဒါယကေပိ အပ္ပံ ဒါတုကာမေ အပ္ပမေဝ

ဂဟေတဗ္ဗံ။ သုတ္တနိဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅။ (-မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၃။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၁။)

ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တဝိသုဇ္ဇန (န) [ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တ+ဝိသုဇ္ဇန] အကပ်ခံခြင်းမျှကို စွန့်လွှတ်ခြင်း။ ကေဝလံ အနုဇ္ဈောဟရိတုကာမတာယ သုဒ္ဓ-စိတ္တေန ဟာဟိရပရိဘောဂတ္တာယ နိယမနမ္ပိဝံသုံ ဧကံ ပဋိဂ္ဂဟဏဝိဇယနကာရဏမေဝ၊ ဣဒဉ္စ သန္ဓေယ ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တဝိသုဇ္ဇနံ ဝုတ္တံ သိယာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၇။

ပဋိဂ္ဂဟဏယုတ္တ (တိ) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+ယုတ္တ] ခံယူခြင်းငှာ - သင့်လျော် - လျှောက်ပတ် - သော၊ ခံယူထိုက်သော၊ သူ။ ဒက္ခိဏေယျာတိ ဒက္ခိဏာ ဝုစ္စတိ ဒါနံ၊ တဿ ပဋိဂ္ဂဟဏယုတ္တာကတိ ပုဂ္ဂလာတိ ပုစ္ဆတိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉။

ပဋိဂ္ဂဟဏရဟနဌာန (တိ) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+ရဟန+ဌာန] အကပ်ခံခြင်း၏ - ဖြစ် - တက်ရောက် - ရာအရပ်၊ အကပ်မြောက်ရာအရပ်။ ဟတ္ထပါသေ ဌိတေနာတိ ဒါယကဿ ဟတ္ထပါသေ ပဋိဂ္ဂဟဏရဟနဌာနေတိ အဓိပ္ပါယော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၁၆။

ပဋိဂ္ဂဟဏဝတ္ထု (န) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+ဝတ္ထု] ခံယူခြင်းဟူသော - အကြောင်း - ဝတ္ထု။ သာဝတ္ထိယံ သမ္ပဟုလေ ဘိက္ခု အာရဗ္ဗ န မတ္တံ ဇာနိတော ပဋိဂ္ဂဟဏဝတ္ထုသ္မိ ပညတ္တံ။ ကခံ၊ ၂။ ၂၁၉။ (-၂၇၂။)

ပဋိဂ္ဂဟဏဝိဇယန (န) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+ဝိဇယန] အကပ်ခံခြင်းကို စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ အကပ်ပျက်ခြင်း။ တံ ပကတတ္ထော ရက္ခတိတိ အပရိတ္တလိင်္ဂေ၊ တံ ပဋိဂ္ဂဟဏဝိဇယနတော ရက္ခတိ၊ အဝိဘတ္တတာယ ပဋိဂ္ဂဟဏံ န ဝိဇယတိတိ အဓိပ္ပါယော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀၃။ (-၁၀၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၆-၇။)

ပဋိဂ္ဂဟဏဝိဇယနကာရဏ (န) [ပဋိဂ္ဂဟဏဝိဇယန+ကာရဏ] အကပ်ခံခြင်းကို စွန့်လွှတ်ခြင်း

-အကပ်ပျက်ခြင်း - အကြောင်း။ ဧဝံ ပရိဘုဉ္ဇိတုကာမသေဝ ပဋိဂ္ဂဟဏမတ္တဝိသုဇ္ဇနမ္ပိ ပဋိဂ္ဂဟဏဝိဇယနကာရဏံ ဝုတ္တံ၊ တံ န ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၇။ (-၃၅၄။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၃။)

ပဋိဂ္ဂဟဏဝိဇယနဝိမိဒဿန (န) [ပဋိဂ္ဂဟဏ-ဝိဇယန+ဝိမိဒဿန] အကပ်ခံခြင်းကို စွန့်လွှတ်ခြင်း - အကပ်ပျက်ခြင်း - ၏ အစံအရင်ကို ပြခြင်း။ “အနုပေက္ခော ဒေတော” တိ ဣဒဉ္စ ပဋိဂ္ဂဟဏဝိဇယနဝိမိဒဿနတ္ထမေဝ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၅၄။

ပဋိဂ္ဂဟဏဝိနိစ္ဆယကထာ (တိ) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+ဝိနိစ္ဆယ+ကထာ] အကပ်ခံခြင်းကို - ဆုံးဖြတ်ကြောင်း - ဆုံးဖြတ်ရာ - ခုကား။ ဝိနယသင်္ဂဟ၊ ၂၀ - ကထာ။ (ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၁၂ - ၁၂၃။)

ပဋိဂ္ဂဟဏဝိသုဇ္ဇန (န) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+ဝိသုဇ္ဇန] အကပ်ခံခြင်းကို စွန့်လွှတ်ခြင်း။ တဿ ဗ “ပုန ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ပရိဘုဉ္ဇိဿမိ” တိ ပဋိဂ္ဂဟဏဝိသုဇ္ဇနံ န ဝုတ္တံ သိယာ ဗာဟိရ-ပရိဘောဂါမိဋ္ဌာနဿ ဣဓာမိပ္ပေတတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၇။ (-၃၅၄။)

ပဋိဂ္ဂဟဏသညာ (တိ) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+သညာ] အကပ်ခံခြင်း၌ ဖြစ်သော - အမှတ် - သညာ၊ အကပ်ခံအံ့ဟူသော - အမှတ် - သညာ။ တတ္ထဌတွာ ပဋိဂ္ဂဟဏသညာယ မဉ္ဇောဒိနိ အင်္ဂုလိယာပိ ဖုသိတွာ ဌိတေန ဝါ နိသိန္ဓေန ဝါ နိပန္ဓေန ဝါ ယံ တေသု ပတ္တေသု ဒိယုတိ၊ တံ သဗ္ဗံ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၁၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၁၄။ ပဋိဂ္ဂဟဏသညာယာတိ “မဉ္ဇောဒိနာ ပဋိဂ္ဂဟေဿာမိ” တိ ဥပ္ပါဒိတသညာယ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၆။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၁။ ၂၁၂။ (-ဝိ၊ နိစ္ဆယ။ ၁၄၂။)

ပဋိဂ္ဂဟဏသန္ဓေသ (ပု) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+သန္ဓေသ] ခံယူခြင်း၌ - ရောင့်ရဲ - တင်းတိမ် - ခြင်း။

“ဣမံ မနာပံ ဂဏှိဿာမိ၊ ဣမံ အမနာပံ န ဂဏှိဿာမိ”တိ အစိန္တေတွာ ယံကိဉ္စိ ယာပန-
မတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗမေဝ၊ အယံ ပဋိဂ္ဂဟဏသန္တော-
သော နာမ။ ဒိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉၇။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၀၂-၃။
စူဠနိ၊ ဌ၊ ၁၁၄။

ပဋိဂ္ဂဟဏသဘာဝဒီပနတ္ထ (ပု) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+
သဘာဝ+ဒီပန+အတ္ထ]ဝန်ခံခြင်း၏ သဘော
ကို ပြခြင်းဟူသောအကျိုး။ ပဋိဂ္ဂဟိတမတ္တေ-
ဟိ ဣဒံ အဝသံ ပဋိဂ္ဂဟဏသဘာဝဒီပနတ္ထ
ဝတ္ထံ၊ န ပဋိဂ္ဂဟိတက္ခယေဝ ထုလ္လစူဠန္တိ
ဒဿနတ္ထံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၂၀။

ပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒ (န) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+သိက္ခာ-
ပဒ] အကပ်ခံခြင်းနှင့် စပ်ဆိုင်သော (ဒန္တ-
ပေါန) သိက္ခာပုဒ်။ ပါစိတ္တိယပါဠိ၊ ဘိက္ခု-
ဝိဘင်း၊ ၄-၁၇၊ ၁၀-သိက္ခာပုဒ်။ (ဝိ၊ ၂။ ၁၂၀-
၁၂၂။) သိက္ခာပဒံ အဝိတိက္ကမ္မာ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၄၄)တိ ပဋိဂ္ဂဟဏသိက္ခာပဒံ အဝိတိက္ကမ္မံတွာ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၆။

ပဋိဂ္ဂဟဏာနပေက္ခာ (ထိ) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+အန-
ပေက္ခာ] အကပ်ခံခြင်း၌ မငဲ့ကွက်ခြင်း၊
အကပ်ခံမှုကို စွန့်လွှတ်ခြင်း။ အထ မတံ
“ယဒဂ္ဂေနေတ္ထ အာမိသာနပေက္ခတာ န
လဗ္ဘတိ၊ တဒဂ္ဂေန ပဋိဂ္ဂဟဏာနပေက္ခာပိ န
လဗ္ဘတိ”တိ။ တထာ သတိ ယတ္ထ အာမိသာ-
ပေက္ခာ အတ္ထိ၊ တတ္ထ ပဋိဂ္ဂဟဏာပေက္ခာပိ န
ဝိဂစ္ဆတိတိ အာပန္နံ၊ ဝေဉ္စ ပဋိဂ္ဂဟဏေ အန-
ပေက္ခာဝိဿဇ္ဇနံ ဝိသု န ဝတ္ထဗ္ဗံ သိယာ။ ဝိမတိ၊
၂။ ၃၃။

ပဋိဂ္ဂဟဏာပေက္ခာ (ထိ) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+အပေက္ခာ]
အကပ်ခံခြင်း၌ ငဲ့ကွက်ခြင်း၊ အကပ်ခံမှုကို
မစွန့်လွှတ်ခြင်း။ အထကံပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟဏာရဟ (တိ) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+အရဟ]
အကပ်ခံခြင်းငှာ ထိုက်သော။ ဘိက္ခု ပဋိဂ္ဂ-
ဟဏာရဟံ ဘဏ္ဍံ မနုဿာနံ ယာနေ ဌပေတွာ
မဂ္ဂံ ဂစ္ဆတိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၁၉။

ပဋိဂ္ဂဟဏူပဂ (တိ) [ပဋိဂ္ဂဟဏ+ဥပဂ]အာပံ
ခံခြင်းသို့ ကပ်ရောက်သော။ အကပ်ခံ-အပ်-
ထိုက်-လောက်-သော။ သစေ ပဋိဂ္ဂဟဏူပဂံ
ဘာရံ ဒွေ တယော သာမဏေရာ ဒေန္တိ။ ဝိ၊ ဌ၊
၂။ ၁၁၅။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၁၈။ ပဋိဂ္ဂဟဏူပဂံ ဘာရံ
နာမ ထာမမဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ ဥက္ခေပါရဟံ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၇၃။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၇။)

ပဋိဂ္ဂဟဏူပဂဘာရ (ပု) [ပဋိဂ္ဂဟဏူပဂ+ဘာရ]
အကပ်ခံ-အပ်-ထိုက်-လောက်-သော-
ဝန်-ဝန်ထုပ်။ ပဋိဂ္ဂဟဏူပဂဘာရံ နာမ မဇ္ဈိမ-
ပုရိသေန ဥက္ခိပိတဗ္ဗကံ။ ဝဇီရ၊ ၂၂၃။

ပဋိဂ္ဂဟတိ (ကြိ) [ပတ်+ဂဟ+အ+တိ။ ဂဟ
ဂဟဏေ။ ဂဟတိ၊ ပဂ္ဂဟတိ၊ အာဟုတ်* ပဂ္ဂ-
ဟိဿာမိ။ နိတိ၊ ဓာ၊ ၁၉၇။ ဂဟော အာဒါနေ
ဂဘူစ၊ ဒုဗ္ဗောဓေ တု စုရဒိကော။ ဓာဟုတ္ထ။
ပဋိဂ္ဂဏှာတိ-ထောင့်ကွင်းလည်းကြည့်။] (က)
ယူ၏။ ခံယူ၏။ (ခ) စွဲကိုင်-ယူငင်-၏။ (ဂ)
နာခံ-သင်ယူ-၏။ (သ) စွဲယူ-စွန့်ထင်-၏။
(င) ဝန်ခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူ၏။ ဝန်ခံ၏။
(စ) အကပ်ခံ၏။ (ဆ) လက်ခံ-သိမ်းပိုက်-
၏။

(က) ယူ၏။ ခံယူ၏။ နဂုံဠမ္ပိ ဘဝံ ပဋိဂ္ဂ-
ဟာတူ (ဇ၊ ၁။ ၃၃)တိ...ပဋိဂ္ဂဏှာတူ။ ဇ၊ ၁။
၁။ ၅၂၀။ (ပဋိဂ္ဂဟာတု-၌ ဆန်းကြောင့်ဒီသ။)
ဟန္တ ပိဏှံ ပဋိဂ္ဂဟ။ ဇ၊ ၁။ ၁၀။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။
၂၀။ ဟန္တ ဣမံ မယာ ဒီယမာနံ ပိဏှံ ပဋိဂ္ဂဟ
ပဋိဂ္ဂဏှာဟိ။ ဇ၊ ၁။ ၁။ ၂၅၀။ ပဋိဂ္ဂဟိ (ထေရ၊
၃၀၄)တိ ဒက္ခိဏောဒကံ ပဋိဂ္ဂဏှံ။ ထေရ၊ ဌ၊
၂။ ၁၉၆။ (-အပါ၊ ၁။ ၁၉၉။ အပါ၊ ၂။ ၁၁၇။ မ၊
ဌ၊ ၂။ ၁။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၀။ ထေရ၊ ဌ၊ ၂။ ၆၂။ အပါ၊
ဌ၊ ၁။ ၇၀။ အပါ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၇။ ဗုဒ္ဓင်၊ ဌ၊ ၃၃၃။
ဇ၊ ၁။ ၁။ ၇၆။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၀။) ပဋိဂ္ဂဟေသိ-
ဝိ၊ ၂။ ၉၂၊ ၂၃၃-၆။ ဝိ၊ ၂။ ၅၂၊ ၅၀၄၀။ ဝိ၊ ၄။
၂၆၀။ ဝိ၊ ၅။ ၁၄၀။ ဒီ၊ ၂။ ၈၃။ သံ၊ ၁။ ၁၇၉။ အံ၊
၂။ ၄၃။ အပါ၊ ၁။ ၆၃၊ ၂၂၄။ မိလိန္ဒ၊ ၁၇။ ဝိ၊ ဌ၊

၃။၂၄၂။ အံဠာ၁။၃၃၆။ အံဠာ၃။၂၃။ အဘိ
ဠာ၁။၄၁၄။ သုတ္တနိဠာ၁။၁၃၇။ ဝိမာနဠာ
၁၆၈။ ပေတဠာ၂၅၇။ ထေရဠာ၁။၁၁၇။
ထေရဠာ၂။၁၉၀-၆။ အပဠာ၂။၁၁၁၃၉။
ဇာဠာ၁။၄၃၂။ ဇာဠာ၃။၃၈၄။ ဇာဠာ၄။
၂၀၇။ ဝဇီရဠာ၂။၃။ ဒီဠာ၂။၁၇၁။ ပဋိဂ္ဂဟေသံ
-ဝိဠာ၂။၂၉၄၃။ ဒီဠာ၂။၃၀။ မဠာ၄။၁၃၁။
အဘိဠာ၂။၄၅၅။ ခရိယာဠာ၅၅။

ပဋိဂ္ဂဟေသိ-ဝိဠာ၃။၃၀၇၅။ဝိဠာ၂။၂၈။
ပဋိဂ္ဂဟေသိ-ဝိဠာ၃။၃၄၆။ကခါ။၁၇၅။ ဝိသ-
င်္ဂဟ။ ၆၆။ ကခါ။ဦးဟောင်း။၈၆။ ပဋိဂ္ဂဟေ-
သတိ-ဝိဠာ၃။၃၀၉၃၄၅။ ဝိဠာ၂။၂၂၈။ ဝိဠာ
၄၈၈။ ပဋိဂ္ဂဟိသန္တိ-ဝိဠာ၃။၃၄၆။ ပဋိဂ္ဂဟေ-
သန္တိ-ဝိဠာ၃။၃၀။ ဝိဠာ၃။၁၀၈။၂၂၇။ ဝိဠာ
၂၇၃။ ပဋိဂ္ဂဟေသသိ- ဝိဠာ၃။၃၀၇၅။
ဝိဠာ၂။၂၂၈။ ပဋိဂ္ဂဟေသသမိ- ဝိဠာ၂။၂၄၉။
၂၅၀။ မဟာနိ။၁၇၃။ အဘိဠာ၂။၄၆၂။ ဒီဠာ
၂။၁၃၂။ ပဋိဂ္ဂဟေသသမ- ဇာဠာ၂။၁၁၃-၅။
ဇာဠာ၅။၄၄၆၃၄၅။

(ခ) စွဲကိုင်-ယူငင်-၏။ သေတဉ္စ ဆတ္တံ
ဓရိယန္တ မုဒ္ဒနိ၊ ဥဒဂ္ဂစိတ္တော သုမနော ပဋိ-
ဂ္ဂဟေ။ သုတ္တနိ။၃၈၇။ ပဋိဂ္ဂဟေတိ ဥဘောဟိ
ဟတ္ထေဟိ ပဋိဂ္ဂဟေသိ။ သုတ္တနိဠာ၂။၂၀၇။
နပစ္စုဂ္ဂန္ဓာ ပတ္တစိဝရံ ပဋိဂ္ဂဟေသိ။ ဝိဠာ
၂။၉၇၂၄၀၇။ (-ဝိဠာ၃။၁၃၃၄၉၇။ မဠာ၂။၂၆၆။
သံဠာ၁။၂၉၀။ အံဠာ၁။၁၁၄။ သုတ္တနိဠာ၁။
၂၃၃။) သမ္မဟုလာ ဘိက္ခု။ သာမိသေန
ဟတ္ထေန ပါနိယထာလကံ ပဋိဂ္ဂဟေသံ။ ဝိဠာ
၅။ (-မဠာ၂။၂၂၈။ မဠာ၂။၂၉၅။)

ပဋိဂ္ဂဟေသိ-ဝိဠာ၂။၂၉၇၂၄၀၇။ ပဋိဂ္ဂဟေ-
သိ-ဝိဠာ၃။၄၃၁။ ပဋိဂ္ဂဟိသန္တိ-ဝိဠာ၃။၃၇၇။
ပဋိဂ္ဂဟေသန္တိ-ဝိဠာ၂။၂၆၀။ ပဋိဂ္ဂဟေသသမိ
-ဝိဠာ၂။၂၆၁။ (ဂ) နာခံ-သင်ယူ-၏။ဓမ္မေန
မန္တံ ဝာဝ သမ္ပဒါသိံ၊ တုဝပ္ပိ ဓမ္မေန ပဋိဂ္ဂ-
ဟေသိ (ပဋိဂ္ဂဟေသိ။ကမူကွဲ)။ ဇာဠာ၁။၂၅၈။

ဇာဠာ၄။၂၀၇။ ကုတော မုခါ နာမ ဣမေ
ဘဝန္တော၊ ဗုဒ္ဓဿ ဓမ္မာနိ ပဋိဂ္ဂဟေသံ။ ဒီဠာ၂။
၂၁၇။ (ဃ) စွဲယူ-စွန်းထင်-၏။ သေယျ-
ထာပိ နာမ သုဒ္ဓံ ဝတ္ထံ အပဂတကာဠကံ
သမ္ပဒေဝ ရဇနံ ပဋိဂ္ဂဟေယျ။ ဝိဠာ၃။၂၅၂။

(င) ဝန်ခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူ၏။ ဝန်ခံ
၏။ ဝေန္တိ သမ္ပုဋ္ဌန္တနတ္ထေ နိပါဇော။
ပစ္စယောသိတိ ဘဂဝတော ဝဇနံ ပဋိအ-
ယောသိ၊ အဘိမုခေါ ဟုတော သုဏိ သမ္ပုဋ္ဌန္တိ၊
ဝေန္တိ ဣမိနာ ဝစနေန ပဋိဂ္ဂဟေသိတိ ဝတ္ထံ
ဟောတိ။ ဝိဠာ၁။၁၆၅။ (-ဒီဠာ၁။၁၅၅။သိ၊
ဦးသစ်။၂။၆၀။) ဘဂဝတော ပစ္စယောသန္တိ
ဘဂဝတော အာမန္တနံ ပဋိအယောသံ၊ အဘိ-
မုခါ ဟုတော သုဏိ သု သမ္ပုဋ္ဌန္တိ သု ပဋိဂ္ဂဟေ-
သန္တိ အတ္ထော။မဠာ၁။၁၆၆။ သံဠာ၂။၃။ အံဠာ
၁။၁၁၄။ ပဋိသံဠာ၂။၁၃၁။ (-မဠာ၁။၂။
သံဠာ၂။၇။)ပဋိဂ္ဂဟေသတိ-ဝိမတိ။၁။၂၂၉။

(စ) အကပ်ခံ၏။ သစေပိ ပဋိဂ္ဂဟေသသ-
မိတိ မဉ္ဇာဒိနိ အာရုဟိတော နိသိဒ္ဓတိ၊ ဝဋ္ဋတိ
ယေဝ။ ဝိဠာ၃။၁၁၀။ ဝိသင်္ဂဟ။၁၁၄။
(-ဝိမတိ။၂။၃၆။)(အ) လက်ခံ-သိမ်းပိုက်-
၏။ ဣမံ ကုမာရံ သတပုညလက္ခဏံ.... ပဋိဂ္ဂဟ
လောကဟိတာယ စက္ခုမာတိ။ ပဋိဂ္ဂဟေသိ
ဘဂဝါ ကုမာရံ။ သံဠာ၁။၃၀၇။ သုတ္တနိဠာ၁။
၂၃၁။ (-ဓမ္မဠာ၂။၁၅၇။ အပဠာ၁။၁၉၆။)

ပဋိဂ္ဂဟတု (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+အ+တု] ယူ
လော့၊ ခံယူလော့။ အထက်ပုဒ် (က) ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟ(တ္ထ)ထဝိကာ (ထိ) [ပဋိဂ္ဂဟ+ထဝိကာ]

(၁) အပ်ထောက်လက်စွပ်-လက်ခို-လက်ခံ
-ထည့်ရန်အိတ်။ (၂) ခွက်စသည် ထည့်ရန်
အိတ်။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပဋိဂ္ဂဟထဝိကံ။
ဝိဠာ၂။၂၃။ (၁) ပဋိဂ္ဂဟတ္ထဝိကန္တိ အင်္ဂုလိ-
ကောသတ္ထဝိကံ။ ဝဇီရဠာ၅၄။ (၂) ပါဠိယံ
ပဋိဂ္ဂဟထဝိကန္တိ ပါတိအာဒိဘာဇနတ္ထဝိကံ။
ဝိမတိ။၂။၂၃၃။

ပဋိဂ္ဂဟမဏ္ဍ (ပု) [ပဋိဂ္ဂဟ+မဏ္ဍ] ခံယူ-ကျင့်သုံး-သူဟူသော အကြည်။ ကတမော ပဋိဂ္ဂဟ-မဏ္ဍော၊ ဘိက္ခု။ ဘိက္ခုနီယော ဥပါသကာ ဥပါသိကာယော ဒေဝါ မနုဿာ၊ ယေ ဝါ ပနဉ္စေပိ ကေစိ ဝိညာတာရော။ အယံ ပဋိ-ဂ္ဂဟမဏ္ဍော။ ပဋိသံ။ ၂၇၈။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၇။ ပဋိဂ္ဂဟမဏ္ဍောတိ ဒေသနာပဋိဂ္ဂဟကော ဧဝ မဏ္ဍော။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇။ တဿ ကေ-သေဝ ပန ဒေသနာမဏ္ဍဿ ပဋိဂ္ဂဟကာ သုပ္ပဋိပန္နာ ဒေါသရဟိတာ စေတသော ပရိ-သာ ပဋိဂ္ဂဟမဏ္ဍော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၆၂။

ပဋိဂ္ဂဟသဏ္ဌာန (တိ) [ပဋိဂ္ဂဟ+သဏ္ဌာန] အပ် ထောက်လက်စွပ်-လက်ခု- လက်ခံ- ပုံ- သဏ္ဌာန်-ရှိသော(ခွက်)။ ပါတိတိ ပဋိဂ္ဂဟ-သဏ္ဌာနံ။ ဝဇီရ။ ၅၂၄။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၈။)

ပဋိဂ္ဂဟပေက္ခ (တိ) [ပဋိဂ္ဂဟ+အပေက္ခာ] စွဲကိုင်-ယူငင်-ခြင်းကို ငဲ့ခြင်းရှိသော၊ လှမ်း ကိုင်ခြင်းကို ငဲ့သော(သဒ္ဓါ)။ ပုရိမံ ဝါ ဒဿနပီတိလာဘာပေက္ခံ ဂါထာဝသာနေ “ဝိပုလမလတ္ထ ပီတိ” န္တိ ဝဇနတော၊ ဣဒံ ပဋိဂ္ဂ-ဟာပေက္ခံ အဝသာနေ “သုမနော ပဋိဂ္ဂဟေ-” ကိ ဝဇနတော။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၆။

ပဋိဂ္ဂဟပေတိ (ကာ၊ ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာ-ပေ+တိ] ယူ-ခံယူ-စေ၏။ ပေးလှူ၏။ သုဘေ သုန္ဓုဒေ မဏိမယေ သေလမယေ ပတ္တေ သံ သုဠု ပူရေတွာ အဒါသိ ပဋိဂ္ဂဟာပေ-သိန္တိ အတ္ထော။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၂၀။

ပဋိဂ္ဂဟပေတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏာပေ +တုံ] ခံယူ-အကပ်ခံ-ခြင်းငှာ၊ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခုဝေ သတိ ကပ္ပိယကာရကေ ပဋိဂ္ဂဟာ-ပေတုံ၊ အသတိ ကပ္ပိယကာရကေ သာမံ ဂဟေတွာ ပရိဘုဉ်တုံ။ ဝိ၊ ၃။ ၂။ ၉၈။ (ဤ၌ အရာဌာန၊ အတ္ထယုတ္တိကို ချ၍ မြန်မာပြန်ဆို ခြင်းဖြစ်သည်။ သဒ္ဓါအရှိအတိုင်း ပြန်ဆိုက

“ခံယူ-အကပ်ခံ-စေခြင်းငှာ” ဟု ပြန်ဆိုရ မည်ဖြစ်သည်။)

ပဋိဂ္ဂဟာပေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဂဟ+ ဏာပေ+တွာ] (က) ယူ-ခံယူ-စေ၍။ (ခ) အကပ်ခံစေ၍။ (က) အထ ခေါ သော နာဂေါ အာယသ္မတော မဟာမောဂ္ဂလ္လာနဿ ဘိသေ စ မုဠာလိကာယော စ ပဋိဂ္ဂဟာပေ-တွာ ဇေတဝနေ အန္တရဟိတော မဗ္ဗာကိနိယာ ပေါက္ခရဏိယာ တိရေ ပါတုရဟောသိ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၀၈။ (ခ) ဘိက္ခု ပံသုကူလသညိနော ပဋိဂ္ဂဟာပေတွာ ပရိဘုဉ်သု။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၆။ (-ဝိ၊ ၃။ ၃၀၆။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၆၊ ၁၅၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၁၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂။ ၅။)

ပဋိဂ္ဂဟာပေသိ (ကာ၊ ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ ဏာပေ+တုံ] ယူ-ခံယူ-ပေးပြီ။ ပဋိဂ္ဂဟာပေ-တိ-ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟိ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+တုံ] ယူ-ခံယူ-ပြီ။ ပဋိဂ္ဂဟာတိ (က) ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟိတ (တိ) [ပတိ+ဂဟ+တ။ (ပြတိဂ္ဂဟိ-တ-သံ။ ပဋိဂ္ဂဟိတ-ပြာ)] (ခ) ယူ-ခံယူ-အပ်သော။ (က) စွဲကိုင်-ယူငင်-အပ်သော။ (ခ) ခံယူ-ကျင့်သုံး-အပ်သော။ (ဂ) ခံယူ-မှတ်သား-အပ်သော။ (ဃ) ဝန်ခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူအပ်သော၊ ဝန်ခံအပ်သော။ (င) အကပ်ခံအပ်သော။ (စ) လက်ခံ-သိမ်း ပိုက်-အပ်သော။ (၂) (က) ယူ-ခံယူ-ပြီး ရာ (အခါ)။ (ခ) ဝန်ခံပြီးရာ (အခါ)။

(ခ) ယူ-ခံယူ-အပ်သော။ အမူတြ မယာ ဒုတ္တိပတ္တုရာ ပဋိဂ္ဂဟိတာ မာ ခေါ တတ္ထ ပဋိဂ္ဂဟိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၀၉။ သစေ ဒွေ ဂဟိတာ “အတြ မယာ ဒွေ ပတ္တုပရာ ပဋိဂ္ဂဟိတာ၊ တံ ဧကံ ဂဏှေယျာသိ” တိ ဝတ္ထဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၈၇။ (-ဝိ၊ ၃။ ၃၁၈။ ဝိ၊ ၄။ ၅၀၁။ သံ၊ ၁။ ၄၂။ အဘိ၊ က။ ၂။ ၉။ ပေတ။ ၁၇၆-၈။ ဇာ၊ ၂။ ၇၈။ ၃၄၂။

ဝိဠာ ၂။ ၂၇၀။ ဝိဠာ ၂။ ၁၆၅။ ဝိဠာ ၂။ ၇၆၁၀၇။
ကခါ။ ၉၇၁၆၅။ ၂၇၂။ ငါသင်္ဂဟ။ ၆၅။ သံဠာ
၂။ ၁၀၅။ အဘိဠာ ၂။ ၁၉၉။ ခုဒ္ဒကဠာ ၁၅၀။
၁၆၄။ သုတ္တနိဠာ ၁။ ၂၇၆။ ၂၉၂။ ပေတဠာ
၂၁၄-၅။ အပါဠာ ၁။ ၁၀၀။ ဇာဠာ ၅။ ၃၄၄။)

(က) စွဲကိုင်-ယူငင်-အပ်သော။ အဇ္ဇ ပဋိ-
ဂ္ဂဟိတ (ဝိဠာ ၂။ ၁၀၄) နှင့် နေဝလံ ပဋိဂ္ဂဟိ-
တမေဝ။ အထ ခေါ် ဥဂ္ဂဟိတကမ္ပိ...တသ္မာ
ဝေဒိတဗ္ဗမေတံ “အတ္တနော ကာလေ ဂဟိတံ
အဇ္ဇ ပဋိဂ္ဂဟိတန္တိ ဝုတ္တ” နှိ။ ဝဇီရ။ ၂၂၁။ (ခ)
ခံယူ- ကျင့်သုံး- အပ်သော။ ပဋိဂ္ဂဟိတ
ဘန္တေ မဟာပဇာပတိယာ ဂေါတမိယာ ဒေဋ္ဌ
ဂရုဓမ္မာ။ ဝိဠာ ၄၄၆။ အံ၊ ၂။ ၁၀၅။

(ဂ) ခံယူ-မှတ်သား-အပ်သော။ အပိ စ
ယထေဝ မယာ ဘဂဝတော သမ္ပါခါ သုတံ
သမ္ပါခါ ပဋိဂ္ဂဟိတံ၊ တထေဝါဟံ ဓာရေဿာမိ။
ဝိဠာ ၄၄၆။ ပဋိဂ္ဂဟိတ (အံ၊ ၂။ ၂၇၃) နှိ စိတ္တေ-
န ပဋိဂ္ဂဟိတံ။ အံ၊ ၂။ ၁၀၂။ (-ဒိ၊ ၂။ ၉၆၊
၁၀၃-၄၊ ၁၁၂၊ ၁၇၈။ ဒိ၊ ၂။ ၉၅။ မ၊ ၂။ ၁၆၁။
သံ၊ ၂။ ၃၅၅-၇၊ ၃၈၂။ အံ၊ ၁။ ၂၂၇၊ ၄၇၇။ အံ၊ ၂။
၃၀၀။ အဘိ၊ က။ ၁၆၈။ ဝိဠာ ၁။ ၆။ ဒိ၊ ၂။ ၁၂။
မ၊ ၂။ ၁၈၈။ သံ၊ ၂။ ၁၈၈။ ခုဒ္ဒကဠာ ၈၈။ ဥဒါနဠာ
၁၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၁၅၊ ၂၆။ ဝိမာနဠာ ၁၄၀။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၉၅။ ဝဇီရ။ ၅၄၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၆။ ဒိ၊
၉၊ ၁။ ၂၂။ ဒိ၊ ၉၊ ၂။ ၁၃၊ ၁၆၅။ သိ၊ ၉၊ ၁။ ၅၇၊
၁၆၄။) (ဆ) ဝန်ခံသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူအပ်
သော၊ ဝန်ခံအပ်သော။ မူလဋ္ဌာယ အာပတ္တိ-
ထုလ္လစူယဿာတိ သံဃရက္ခိတေန ပဋိဂ္ဂဟိတ-
မတ္တေ အာစရိယဿ ထုလ္လစူယံ။ ဝိဠာ ၁။
၃၂၄။ ဝိဠာ ၂။ ၄၈။ ပဋိဂ္ဂဟိတမတ္တေတိ တ္ထေ
အဝဿံ စေ ပဋိဂ္ဂဟိတံ၊ တတော ပုဗ္ဗေဝ
အာစရိယဿ ထုလ္လစူယံ၊ န ပန ပဋိဂ္ဂဟိ-
တေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၅၈၊ ၂၆၅။ (-ဝိ၊
၉၊ ၂။ ၁၄၆-၇။ ဝဇီရ။ ၁၃၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၉၆၊
၂၂၈။)

(င) အကပ်ခံအပ်သော။ သန္တိဓိကာရကံ
နာမ အဇ္ဇ ပဋိဂ္ဂဟိတံ အပရဇ္ဇ၊ ခါဒိတံ ဟော-
တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၁၇။ (-ဝိ၊ ၂။ ၉၅။ ဝိ၊ ၅။ ၂၂၇။
ဝိဠာ ၁။ ၂၄၀။ ဝိဠာ ၂။ ၂၇၆၊ ၂၉၁-၃-၄-၅-
၆-၇။ ဝိဠာ ၂။ ၁၀၄-၉၊ ၁၁၀-၂-၈၊ ၃၇၄၊
၃၈၃-၆။ ဝိဠာ ၄။ ၁၃၀-၅။ ကခါ။ ၁၈၀၊
၂၂၆-၉။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၅၃၊ ၉၄၊ ၁၀၀-၈၊ ၁၁၄၊
၃၈၂။ မဟာနိ၊ ၉။ ၃၄၉။ ဝဇီရ။ ၂၆၈၊ ၂၇၂၊
၃၂၁-၂၊ ၄၇၆၊ ၅၄၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀၃၊ ၄၃၀-
၁-၄-၅။ ကခါ၊ ၉။ ၁၆၈။ ၃၃၀၊ ၃၉၀။) (စ)
လက်ခံ-သိမ်းပိုက်-အပ်သော။ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ယံ
ဒိန္နံ၊ သဗ္ဗဿ အဂ္ဂိယံ ကတံ။ ဇာ၊ ၂။ ၃၃၁-
၂။ ပဋိဂ္ဂဟိတန္တိ သဗ္ဗမေတံ တုမေဟိ ဒိန္နံ
မယာ စ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ ဟောတု။ ဇာ၊ ၉။ ၇။
၂၇၇။ (-စရိယာဠာ ၈၉။) (၂) (က) ယူ-
ခံယူ-ပြီးရာ (အခါ)။ ပဋိဂ္ဂဟိတကာလ-
ကြည့်။ (ခ) ဝန်ခံပြီးရာ (အခါ)။ ပဋိဂ္ဂဟိ-
တက္ခဏ-ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟိတက(တိ) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+က] အကပ်ခံအပ်
သော။ ပဋိဂ္ဂဟိတကေ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကသညီ၊
အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၂၁။ (-ဝိဠာ ၂။
၁၁၅၊ ၂၀။ ကခါ။ ၂၃၂။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၁၀၁၊ ၁၁၈၊
၁၂၃။ ဝဇီရ။ ၃၂၃။ ကခါ၊ ၉။ ၁၆၈။ ၃၃၁။)

ပဋိဂ္ဂဟိတကတ(တိ) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+ကတ] အကပ်
ခံသည် ဖြစ်၍ (အတိရိတိဝိနည်းကံ) ပြုအပ်
သော၊ အကပ်ခံ၍ ပြုအပ်သော။ အတိရိတ္တံ
နာမ ကပ္ပိယကတံ ဟောတိ၊ ပဋိဂ္ဂဟိတကတံ
ဟောတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၁၁။ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကတန္တိ
ဘိက္ခုနာ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတံယေဝ ပရိမနယေန
အတိရိတ္တံ ကတံ။...အတိရိတ္တံ ပန တဿေဝ
ပဋိပက္ခနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိဠာ ၂။ ၉၅-၆။
ကခါ။ ၂၂၂-၃။ (-ဝိ၊ ၅။ ၃၂၅။ ဝိသင်္ဂဟ။
၁၃၁။ ကခါ၊ ၉။ ၁၆၈။ ၃၇၇။)

ပဋိဂ္ဂဟိတကတိလ (န) [ပဋိဂ္ဂဟိတက+တိလ]
အကပ်ခံအပ်ပြီးသော-နှမ်း-နှမ်းစေ။ ပုရေ-

ဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတကတိလေ ဘဠိတော ဝါ တိလ-
ပိဋ္ဌံ ဝါ သေဒေတော ဥဏှောဒကေန ဝါ တေ-
မေတော ကတတေလံ သစေ အနုပသမ္ပန္နေန
ကတံ ပုရောဘတ္တံ သာမိသမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။
၂၉၁။ (-ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၀၃။)

ပဋိဂ္ဂဟိတကသညီ (တိ) [ပဋိဂ္ဂဟိတက+သညာ+
ဤ] အကပ်ခံအပ်ပြီး (သောဝတ္ထု) ဟု-
အမှတ်-သညာ-ရှိသော (ရဟန်း)။ အပဋိဂ္ဂ-
ဟိတကေ ပဋိဂ္ဂဟိတကသညီ အဒိန္နံ မုဒ္ဒါရံ
အာဟာရံ အာဟာရေတိ အညတြ ဥဒကဒန္တ-
ပေါနာ။ အာပတ္တိ ပါစိတ္တိယဿ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၂။

ပဋိဂ္ဂဟိတကာလ (ပု) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+ကာလ] ယူ-
ခံယူ-ပြီးရာအခါ။ “ဂဟေတော။ ပ။ ပဿတိ”
တိ ဣမိနာ ပဋိဂ္ဂဟိတကာလော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။
၁၃၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၉၁။

ပဋိဂ္ဂဟိတက္ခဏ (ပု၊န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+ခဏ] ဝန်ခံ
ပြီးရာအခါ။ ပဋိဂ္ဂဟဏသဘာဝဒီပနတ္ထ-ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟိတခီရ (န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+ခီရ] အကပ်ခံအပ်
ပြီးသော နို့၊ရည်။ ပုရောဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတခီရေန
ဝါ ဒဓိနာ ဝါ ကတသမ္ပိ အနုပသမ္ပန္နေန ကတံ
သာမိသမ္ပိ တဒဟု ပုရောဘတ္တံ ဝဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။
၂၇၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၀၁။ (-ကင်္ခါ။၁၀၁။ ဝိမတိ၊
၁။ ၃၅၀)

ပဋိဂ္ဂဟိတခီရဒဓိ (န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+ခီရ+ ဒဓိ]
အကပ်ခံအပ်ပြီးသော နို့၊ရည်၊နို့၊ဓမ္မ။ ပစ္စာ-
ဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတေဟိတံ ပစ္စာဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂ-
ဟိတခီရဒဓိဟိ။...ဥဘယေသမ္ပိတံ ပစ္စာဘတ္တံ
ပဋိဂ္ဂဟိတခီရဒဓိဟိ စ ပုရောဘတ္တံ ဥဂ္ဂဟိတ-
ကေဟိ စ ကတာနံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၀။

ပဋိဂ္ဂဟိတစတုက္က (န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+စတုက္က]
အကပ် ခံအပ်ပြီးသော ဝတ္ထု ၄-ခု အပေါင်း။
(၄-ခု သရုပ်ကို-ဝိ၊ ၂။ ၂၂၇-ကြည့်။) ပဋိဂ္ဂဟိ-
တစတုက္က ပုရောဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတာမိသံ

ကာလေ ကပ္ပတိ နော ဝိကာလေ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၄။
၁၇၁။

ပဋိဂ္ဂဟိတတဠာက (ပု၊န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+တဠာက]
ခံယူ- အလှူ၊ခံ- အပ်ပြီးသော တဖက်ဆည်
ကန်။ ကပ္ပိယပေါဟာရေပိ ဥဒကဝသေန
ပဋိဂ္ဂဟိတတဠာကေ သုဒ္ဓစိတ္တာနံ မတ္တိကုဒ္ဓရဏ-
ပါဠိဗန္ဓနာဒိနိ စ ကာတု ဝဇ္ဇတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၉။
ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၅၇။

ပဋိဂ္ဂဟိတတိလ (န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+တိလ] အကပ်
ခံအပ်ပြီးသော- နှမ်း- နှမ်းစေ့။ ပုရောဘတ္တံ
ပဋိဂ္ဂဟိတတိလေ ဘဠိတော ဝါ ဇလပိဋ္ဌံ ဝါ
သေဒေတော ဥဏှောဒကေန ဝါ တေမေတော
ကတတေလံ သစေ အနုပသမ္ပန္နေန ကတံ၊
ပုရောဘတ္တံ သာမိသမ္ပိ ဝဇ္ဇတိ။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၁၀၃။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၉၁။)

ပဋိဂ္ဂဟိတတေလမဓုဖာဏိတ (န) (ပဋိဂ္ဂဟိတ+
တေလ+ မဓု+ ဖာဏိတ) အကပ်ခံအပ်ပြီး
သော ဆီ၊ ပျားရည်၊ တင်လဲ။ ပဋိဂ္ဂဟိတ-
တေလမဓုဖာဏိတာဒိနိပိ ပဋိဂ္ဂဟဏံ ဝိဇယန္တိ။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၃၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၃၇၂။

ပဋိဂ္ဂဟိတဒဓိ (န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+ဒဓိ] အကပ်ခံအပ်
ပြီးသော နို့၊ဓမ္မ။ ဇေတေန ဝိသု ပဋိဂ္ဂဟိတ-
ဒဓိအာဒိဟိ သဟ ပက္ကံ သဝတ္ထု၊ကပဋိဂ္ဂဟိတ-
သင်္ချေမေဝဂစ္ဆဟိတိ ဒဿေတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၅၀။

ပဋိဂ္ဂဟိတနဝနီတ (န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+နဝနီတ]
အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဆီဦး။ သစေ အနုပ-
သမ္ပန္နော ပုရောဘတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟိတနဝနီဘေန
သပ္ပိ ကတာ ဒေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၁၀၁။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၃၁။)

ပဋိဂ္ဂဟိတပရိဘောဂ(ပု)[ပဋိဂ္ဂဟိတ+ပရိဘောဂ]
အကပ်ခံအပ်သော အသုံးအဆောင်၊ အကပ်
ခံ၍-စား-မျိုး-အပ်သော အသုံးအဆောင်။
စက္ကာရော ပဋိဂ္ဂဟိတပရိဘောဂါ ယာဝက-
လိကံ ယာမကာလိကံ သတ္တာဟကာလိကံ

ယာဝဇီဝိကံ။ ဝိ၊၅။၂၂၆။ ပရိဘောဂါတိ
အဇ္ဈောဟရဏီယပရိဘောဂါ။ ဥဒကံ ပန
အကာလိကတ္တာ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကံ ဝနုတိ။ယာဝ-
ကာလိကာဒိနိ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတကာနိ အဇ္ဈော-
ဟရိတုံ န ဝနုန္တိ။ ဝိ၊၅။၄။၁၆၉။

ပဋိဂ္ဂဟိတပရိဝတ္တန (န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+ပရိဝတ္တန]
ခံယူအပ်ပြီးသော ရွှေငွေကို (အခြားဝတ္ထု
ဖြင့်)-လဲလှယ်-ဖလှယ်-ရောင်းဝယ်-ခြင်း။
သမာပဇ္ဇန္တိတိ ပဋိဂ္ဂဟဏသေဝ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ
ပဋိဂ္ဂဟိတပရိဝတ္တနေ ဒေါသံ အပဿန္တာ
ကရောန္တိ။ ဝိ၊၅။၂။၂၇၂။ ပဋိဂ္ဂဟိတပရိဝတ္တ-
နေတိ ကပ္ပိယဝေါဟာရေန၊ အကပ္ပိယဝေါဟာ-
ရေန ဝါ ပဋိဂ္ဂဟိတဿ ရူပိယဿ ပရိဝတ္တနေ။
ဝိမတိ၊၁။၂၄၃။(-သာရတ္ထ၊ ၂။၄၂၂။ ကဒါ၊ဋီ၊
သစ်။၂၂၄။)

ပဋိဂ္ဂဟိတဘာဇန (န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+ဘာဇန]ခံယူ
-အကပ်ခံ-ရာခွက်။ ယံ ဒိယျမာနန္တိ ယံ ဒါယ-
ကေဟိ ဒိယျမာနံ ပဋိဂ္ဂဟိတဘာဇနကော ဗဟိ
ပတိတံ၊ တံ....ပရိဘူတုံ အနုဇာနာမိတိ
အတ္ထော။ ဝိ၊၅။၄။၅၃။

ပဋိဂ္ဂဟိတဘာဝဒဿန (န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+ဘာဝ+
ဒဿန] ခံယူ-မှတ်သား-အပ်သည်၏ အဖြစ်
ကိုပြခြင်း။ တဿ သမ္ပဒေဝ ပဋိဂ္ဂဟိတဘာ-
ဝဒဿနတ္ထမ္ပိ ဒွိက္ခတ္တံ “ဝုတ္တ”န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣတိ-
ဝုတံ၊၅။၁၆။

ပဋိဂ္ဂဟိတဘေသဇ္ဇ (န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+ဘေသဇ္ဇ]
အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ဆေး။ ပစ္စာဘတ္တတော
ပဋ္ဌာယ သတိပစ္စယေဘိဝုတ္တတ္တာ ပဋိဂ္ဂဟိ
တ-ဘေသဇ္ဇာနိ ဒုတိယဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ
ပုရောဘတ္တမ္ပိ သတိ ပစ္စယေ ပရိဘူတဗ္ဗာနိ။
သာရတ္ထ၊ ၂။၄၃၄။

ပဋိဂ္ဂဟိတယာမကာလိက (န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+
ယာမကာလိက] အကပ်ခံအပ်ပြီးသော-
သောက်ဖူး-အဖျော်ရည်-ယာမကာလိက။

သာမိသေန မုခေန အဇ္ဈောဟရတော ဒွေတိ
“ဟိယျော ပဋိဂ္ဂဟိတယာမကာလိကံ အဇ္ဇ-
ပုရောဘတ္တံ သာမိသေန မုခေန အဇ္ဈောဟ-
ရတော ဒွေ ပါစိတ္တိယာနိ”တိ လိခိတံ။ ဝဇီရ။
၃၃၂။(-သာရတ္ထ၊၃။၆၈။)

ပဋိဂ္ဂဟိတရူပိယ(န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+ရူပိယ]ယူ-ခံ
ယူ-အပ်ပြီးသော ရွှေငွေ။ယေ ပန “ပဋိဂ္ဂဟိ-
တရူပိယံ အနိဿဇ္ဇိတွာပိ တေန ပရိဝတ္တိတံ
ကပ္ပိယဘက္ကံ သံသဿ နိဿဋ္ဌံ ပရိဘူတုံ
ဝနုတိ”တိ ဝနုန္တိ၊ တေသံ....ဣဒံ န ယုဇ္ဇတိ၊
သာရတ္ထ၊ ၂။၄၂၃။ (-၄၂၄။)

ပဋိဂ္ဂဟိတရူပိယပရိဝတ္တန(န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+ရူပိယ
+ပရိဝတ္တန] ခံယူအပ်ပြီးသော ရွှေငွေကို
(အခြားဝတ္ထုဖြင့်)-လဲလှယ်-ဖလှယ်-ရောင်း-
ဝယ်-ခြင်း။ပဋိဂ္ဂဟိတပရိဝတ္တနေတိ သာဒိတ-
ရူပိယဿ ပရိဝတ္တနေ၊ အသာဒိယိတာ ဝါ
ကပ္ပိယေန ဂါဟေန ပဋိဂ္ဂဟိတရူပိယပရိဝတ္တ-
နေ။သာရတ္ထ၊ ၂။၄၂၂။

ပဋိဂ္ဂဟိတဝတ္ထု (န)[ပဋိဂ္ဂဟိတ+ဝတ္ထု] အကပ်ခံ
အပ်ပြီးသော-စားသောက်ဖူး-ဝတ္ထု။အန-
ပေက္ခာဝိဿဇ္ဇနေနာတိ အညဿ အဒေတွာဝ
အနတ္တိကသေဝ ပဋိဂ္ဂဟိတဝတ္ထုနံ ဗဟိ ဆဉ္စ-
နေန။ဝိမတိ၊၁။၁၅၇။

ပဋိဂ္ဂဟိတဝသာ(ထိ)[ပဋိဂ္ဂဟိတ+ဝသာ]အကပ်
ခံအပ်ပြီးသော-အဆီ-ဆီကြည်။သစေ ပန
အနုပဿမ္ပန္နော တာယ ပဋိဂ္ဂဟိတဝသာယ
တေလံ ကတွာ ဒေတိ။ ကဒါ၊ဋီ၊သစ်။၃၃၀။

ပဋိဂ္ဂဟိတသံသတောဂ (ပု)[ပဋိဂ္ဂဟိတ+ သံသ+
တောဂ]ခံယူအပ်ပြီးသော သံသာ၏-အသုံး
အဆောင်-ဝတ္ထုကံမိုးမြေ။အယံ ခိဏာသဝေ-
ဟိ အသုကရညော သန္တိကာ ပဋိဂ္ဂဟိတသံသ-
တောဂေါ၊တုမေ သံသဿ ဣဒမ္ပိဒူ န ဒေထ။
သံ၊၅။၃။၇၇။

ပဋိဂ္ဂဟိတသကသန္တက (န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+သက+သန္တက] အကပ်ခံအပ်ပြီးသော မိမိဥစ္စာ ပစ္စည်း။ ဣမိနာ တဿ သန္တကဘာဝေပိ အညေန ပဋိဂ္ဂဟိတသကသန္တကေ ဝိယ တေန အပဋိဂ္ဂဟိတဘာဝတော အနာပတ္တိတိ ဒီပေတိ။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၄၃၅။

ပဋိဂ္ဂဟိတသညာ (ထိ) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+သညာ] အကပ်ခံအပ်ပြီး(ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်) ဟူသော-အမှတ်-သညာ။ ပတ္တသ္မိံ ရဇေ ပတိတေ ပဋိဂ္ဂဟိတသညာယ ဘုဉ္ဇတိ။ အဘိဋ္ဌာ။ ၁။ ၄၁၃။

ပဋိဂ္ဂဟိတသညီ (တိ) [ပဋိဂ္ဂဟိတသညာ+ဤ] အကပ်ခံအပ်ပြီး(ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်) ဟူသော-အမှတ်-သညာ-ရှိသော။ သူ။ အပဋိဂ္ဂဟိတေ ပဋိဂ္ဂဟိတသညီ အဒိန္နံ မုခဒ္ဒါရံ အာဟာရံ အာဟာရေတိ အညတြ ဥဒကဒန္တပေါနာ။ ဝိ။ ၂။ ၁၂။ (-ကခါ။ ၂၃၂။)

ပဋိဂ္ဂဟိတသတ္တက (န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+သတ္တက] ခံယူ-အကပ်ခံ-အပ်ပြီးသော ဓား။ သတ္တကေနာ-တိ ပဋိဂ္ဂဟိတသတ္တကေန။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၇၂။

ပဋိဂ္ဂဟိတသပ္ပိ (န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+သပ္ပိ] အကပ်ခံအပ်ပြီးသော ထောပတ်။ ပရိဘုဉ္ဇတံ ပန န ဝဋ္ဋတိတိ ဘိက္ခုနာ ပဋိဂ္ဂဟိတတ္တာ သတ္တာဟာ-တိက္ကမေ ယဿ ကဿစိ ဘိက္ခုနော ပရိဘုဉ္ဇတံ န ဝဋ္ဋတိ ပဋိဂ္ဂဟိတသပ္ပိအာဒိနံ ပရိဘောဂဿ သတ္တာဟေနေဝ ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၄၃၄။

ပဋိဂ္ဂဟိတသာသပ (န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+သာသပ] အကပ်ခံအပ်ပြီးသော မုန့်ညှင်းစေ့။ တေ-လတ္တာယ ပဋိဂ္ဂဟိတသာသပါဒိနံ ပန ပါဠိယံ အနာဂတသပ္ပိအာဒိနဉ္စ သတ္တာဟာတိက္ကမေ ဒုက္ကဋ္ဌံ အာပဇ္ဇတိ။ ကခါ။ ၁၈၂။

ပဋိဂ္ဂဟိတမိသ (န) [ပဋိဂ္ဂဟိတ+အာမိသ] အကပ်ခံအပ်ပြီးသော - စားသောက်ဖွယ် - အစာအာဟာရ။ ပဋိဂ္ဂဟိတစတုက္က-ကြည့်။

အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၄၄-ပမ-သ-စ

ပဋိဂ္ဂဟိတဟာရဘောဇနဟေတု (ပု) [ပဋိဂ္ဂဟိ-တ+အာဟာရ+ဘောဇန+ဟေတု] အကပ်ခံအပ်ပြီးသော- ဘောဇဉ်- အာဟာရ-ကို စားခြင်းဟူသော အကြောင်း။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟေတု “ဂဏဿ ယတော ပဋိဂ္ဂဟိတဟာရ-ဘောဇနဟေတု ပါစိတ္တိယ”န္တိ။ ဝဇီရ။ ၃၁၂။

ပဋိဂ္ဂဟိ (ဟေ)တုံ (ကြိဝိ) [ပတိ+ဂဟ+တုံ] အကပ်ခံခြင်းငှာ။ ပစ္စာဘတ္တံ ပန ပဋိဂ္ဂဟိတုံ (ပဋိဂ္ဂဟေတုံ။ ဝိ။ သင်္ဂဟ။ ၁၀၄) ဝါ ကာတုံ ဝါ န ဝဋ္ဋတိယေဝ။ ဝိဋ္ဌာ။ ၂။ ၂၉၃။

ပဋိဂ္ဂဟိသန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+သန္တိ] (က) ယူ-ခံယူ-ကုန်လတ္တံ့ ။ (ခ) စွဲကိုင်-ယူငင်-ကုန်လတ္တံ့ ။ (က) ပဋိဂ္ဂဟတိ(က)ကြည့်။ (ခ) ပဋိဂ္ဂဟတိ(ခ)ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟေ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+ဤ]။ ပဋိဂ္ဂဟေသိန္တိ သိ-ကိုချေ။ စွဲကိုင်- ယူငင်- ပြီ။ ပဋိဂ္ဂဟတိ (ခ)ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ဂဟ+တဗ္ဗ။ ဂဟ ဥပါဒါနေ၊ အဂယိတ္ထံ၊ ဂယုတိ၊ ဂယိဿတိတိ ဂဟေ-တဗ္ဗော၊ “တေသု ဝုဒ္ဓိ”တိအာဒိနာ ဣကာရ-ဿေကာရော။ ရှု။ ၅၅၀။ (မောဂ်။ ၅။ ၁၆၃။ နီတိ၊ ဓာ။ ၂၅၇။) (ပြတိဂ္ဂဟိတဗျ-သံ) (က) ယူ-ခံယူ-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ (ခ) စွဲကိုင်-ယူငင်- အပ်- သင့်- ထိုက်-သော။ (ဂ) ခံယူ-မှတ်သား-အပ်- သင့်-ထိုက်-သော။ (ဃ) အပြစ်-အာပတ်-ပြောကြားမှုကိုခံယူအပ်သော၊ ဒေသနာခံ-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။ (င) အကပ်ခံ-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော။

(က) အာကခံမာနေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဂ္ဂဟေ-တဗ္ဗ။ ဝိ။ ၁။ ၃၀၄။ န အာမိသံ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗ။ န ဓမ္မော ဘာသိတဗ္ဗော။ ဝိ။ ၁။ ၃၂၇။ ကခါ။ ၁၇၀။ ဝိ။ သင်္ဂဟ။ ၆၂။ န အာမိသံ ပဋိဂ္ဂဟေ-တဗ္ဗန္တိ ယာဂုခဇ္ဇကာဒိဘေဒံ ကိဉ္စိ အာမိသံ....

န ဂဏိတဗျူဟံ။ ဝိဇ္ဇာ ၂။ ၂၅၂။ ကင်္ခါဒိသစ် ၂၁၂။
 ဝိနယာလင်္ကာရား။ ၁၃၁။ ဘဂဝတိ ဓရမာနေ
 ပဋိဂ္ဂဟေတဗျူဟာ ၈ ပသံသာယ ထေရဿ
 ပဋိဂ္ဂဟိတတ္တာ။ သိဒ္ဓိသစ်။ ၇၈။ (-ဝိ။ ၁။
 ၃၄၀။ ဝိ။ ၂။ ၁၀၈။ ၂၄၉။ ဝိ။ ၂။ ၅၈။ ဝိ။ ၄။ ၃၈၁။
 ၃၉၂။ ဝိ။ ၄။ ၂။ ၁၉၁။ ဝိ။ ၄။ ၂။ ၅၉။ ဝိ။ သင်္ဂဟ။
 ၂။ ၅။ ၃။ ၁၉၈။ မဇ္ဈိမ။ ၃။ ၄။ ၂။ ၅။ ၃။ ၅။
 စူဠနိဗ္ဗာ ၁၁၄။ ဝဇီရ။ ၈၀။ ၃၄၆-၇။ သာရတ္ထ။
 ၁။ ၇။ ၂။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၄၁၉။ ဝိမတိ။ ၂။ ၂၅၉။
 ကင်္ခါဒိဟောင်း။ ၇၅။ ၉၀။ သိဒ္ဓိသစ်။ ၁။ ၉၄။
 ဝိသုဒ္ဓိဒိဝ။ ၇၂။) (ခ) ပစ္စုပ္ပန် ပစ္စိမိဝရံ
 ပဋိဂ္ဂဟေတဗျူဟံ။ ဝိ။ ၂။ ၅၈။ ၇၇။ ၂၆၀။ ဝိ။ ၄။
 ၃၇၇။ ၃၉၃။ ၄၀၂-၈။ (-ဝိ။ ၃။ ၁၂။ ဝိ။ သင်္ဂဟ။
 ၂၂၈။)

(ဂ) ဝေမေဝ ခေါ မဟာရာဇ ယောဂိနာ
 ယောဂါဝစရေန အာစရိယုပဗ္ဗာယာနံ အနု-
 သိဋ္ဌိ ဆန္နေန ပေမေန ပသာဒေန သာယမာ-
 နေန ပဋိဂ္ဂဟေတဗျူဟာ။ မိလိန္ဒ။ ၃၈၁-၂။ (ဆ)
 ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိပလေန အာပတ္တိ ပဋိဂ္ဂ-
 ဟေတဗျူဟာ။ ဝိ။ ၁။ ၂၉၅-၆။ ဝိ။ သင်္ဂဟ။ ၆၆။
 (-ဝိ။ ၃။ ၁၆၉။ ၁၇၀။ ၂၃၂။ ဝိ။ ၄။ ၄၅၀-၁။ ဝိ။
 ၄။ ၂။ ၂၂၃-၄။ ကင်္ခါဒိသစ်။ ၁၄၉။ ၂၇၅။)

(င) အထ ခေါ ဘိက္ခုနံ တေဒဟောသိ
 “အပဋိဂ္ဂဟိတာနိ န ခေါ ဥဒါဟု ပဋိဂ္ဂဟေ-
 တဗျူဟံ” တိ။ ဝိ။ ၃။ ၂၉၈။ ဝစနံ အသုတ္တာ ဝါ
 အနာဒိယိတ္တာ ဝါ ပတ္တေ အာကရိတိယေဝ ပုန
 ပဋိဂ္ဂဟေတဗျူဟံ။ ဝိ။ ၄။ ၃။ ၁၁၁။ (-ဝိ။ ၄။ ၂၅၉။
 ဝိ။ ၄။ ၂။ ၁၅၀။ ဝိ။ ၄။ ၃။ ၁၂၀။ ၃၇၄။ ဝိ။ သင်္ဂဟ။
 ၁၆။ ဝဇီရ။ ၃၂။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၃၃၁။ ဝိမတိ။
 ၂။ ၃၆-၈။)

ပဋိဂ္ဂဟေတဗျူဟာ (ပ) [ပဋိဂ္ဂဟေတဗျူဟာ +
 ကိစ္စ + အဘာဝ] အကပ်ခံအပ်သော - ပြုဖွယ်
 - ကိစ္စ - မိမိခြင်း၊ အကပ်ခံဖွယ်ကိစ္စမရှိခြင်း။
 “သတ္တကေနာတိ ပဋိဂ္ဂဟိတကေနာ” တိ လိမိ-
 တံ၊ တံ ဒုလ္လိမိတံ သတိပိ မလေ ပုန ပဋိဂ္ဂ-
 ဟေတဗျူဟာဘာဝတော။ ဝဇီရ။ ၃၂။

ပဋိဂ္ဂဟေတဗျူဟာ (ပ) [ပဋိဂ္ဂဟေတဗျူဟာ + ပတ္တ]
 အကပ်ခံ - အပ် - သင့် - ထိုက် - သောသပိတ်။
 အာဓာရကေ ပတ္တော ဌပိတော ဟောတိတိ
 ပဋိဂ္ဂဟေတဗျူဟာ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ။
 ၃။ ၇၄။

ပဋိဂ္ဂဟေတံ (ကြိဝိ) [ပတိ + ဂဟ + တံ။ ရှ။ ၆၃၇။
 (ပြတိဂ္ဂဟိတံ - သံ)] (က) ယု - ခံယု - ခြင်းငှာ။
 (ခ) ခံယု - မှတ်သား - ခြင်းငှာ။ (ဂ) အပြစ်
 - အာပတ် - ပြောကြားမှုကို ခံယူခြင်းငှာ၊
 ဒေသနာခံခြင်းငှာ။ (ဆ) အကပ်ခံခြင်းငှာ။

(က) အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဣမေသံ
 ပဉ္စနံ ပါရိဝတ္တကံ ပဋိဂ္ဂဟေတံ။ ဝိ။ ၁။ ၃၁၀။ အနု-
 ဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စနံ ပါရိဝတ္တကံ ဂဟေ-
 တံ အနုဇာနာမိတိ အတ္ထော။ ဝိ။ ၄။ ၂။ ၄၄။ ပဋိ-
 ဂ္ဂဟေတု (အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၄) နိ တဿ မဟပုလ-
 ဘာဝကရဏတော ပဋိဂ္ဂဟိတံ အနုစ္စဝိကော။
 အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၅။ ပဋိဂ္ဂဟေတံ န သက္ခိယတိ။
 ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၆၁။ ပဋိဂ္ဂဟေတံ သမ္ပုဋ္ဌိတံ အညော
 ကောစိ န သက္ခိယတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၅၈။ (-ဝိ။ ၂။
 ၁၀၀။ ၁၂၀။ ဝိ။ ၄။ ၅၀၁။ ဝိ။ ၄။ ၃။ ၁၆၅။ ဝိ။ ၄။
 ၄။ ၅၂။ ကင်္ခါ။ ၂၈၂။ မဇ္ဈိမ။ ၆၉။ သံ၊ ၄။ ၁။
 ၁၉၀။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၀။ ၁၄၉။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၅၀။
 ၂၆၉။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၇၄။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၇။
 ၁၇၄။ ဝဇီရ။ ၂၇။ ၃၇၀။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၇၇-၈။
 ဝိမတိ။ ၂။ ၂၅၉။ ကင်္ခါဒိသစ်။ ၃၂၀။)

(ခ) တေ စိတ္တသရိရကလ္လတာယ အနုဂ္ဂဟိ-
 တပညာဗလာ ဂမ္ဘိရကထံ ပဋိဂ္ဂဟေတံ သ-
 မတ္တာ ဟောနိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၄။ မဇ္ဈိမ။ ၂၃၃။
 (ဂ) အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုဟိ ဘိက္ခု-
 နိနံ အာပတ္တိ ပဋိဂ္ဂဟေတံ။ ဝိ။ ၄။ ၄၅၀။
 (-၄၅၁-၂။ ဝဇီရ။ ၄၆၄။ သာရတ္ထ။ ၃။ ၂၈၀။
 ကင်္ခါဒိဟောင်း။ ၁၀။) (ဆ) ပစ္စာဘတ္တံ ပန
 ပဋိဂ္ဂဟေတံ ဝါ ကာတံ ဝါ န ငရုတိယေဝ။
 ကင်္ခါဒိသစ်။ ၃၃၀။

ပဋိဂ္ဂဟေတု (တိ) [ပတိ+ဂဟ+တု။ ရှု။ ၅၇၃။
 (ပြတိဂ္ဂဟိတု-သံ)] ခံယူ-မှတ်သား-သင်
 ကြား-တတ်သောသူ။ အဟံ ခေါ် ပန တာတ
 အမ္မဋ္ဌ မန္တာနံ ဒါတာ၊ တံ မန္တာနံ ပဋိဂ္ဂဟေ-
 တာဘိ။ ဒီ။ ၁။ ၈၄။ “တံ မန္တာနံ ပဋိဂ္ဂဟေ-
 တာ” ကိ ဣဒမေဝ ပဓာနံ သမုတ္တေ နာဝစ-
 နန္တိ သန္တာယ “တံ မန္တာနံ ပဋိဂ္ဂဟေတာတိ
 ဣဒံနာသ မန္တေသု သူရတာဝံ ဇနေတိ(ဒီ။ ၁။
 ၂၂၃)” တိ ဝုတ္တံ။ သီ။ ၁။ ၂၄၅-၆။
 (-မ၊ ၂။ ၃၃၅။ မ၊ ၁။ ၂၂၂။ ဒီ။ ၁။ ၂၆၆။)

ပဋိဂ္ဂဟေတုကာမ (တိ) [ပဋိဂ္ဂဟေတု+ကာမ]
 ယူ-ခံယူ-ခြင်းငှာ အလုံရှိသောသူ။ မမေဝ
 အနုဂ္ဂဟတ္ထာယ ဣဓာဂဝော၊ မမ သန္တက-
 မေဝ ပဋိဂ္ဂဟေတုကာမော။ ဝိမာန၊ ၁။ ၉၀။
 (-ဝိ၊ ၁။ ၂၄၁။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၁။ ၈။)

ပဋိဂ္ဂဟေတု (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဂဟ+တု။ ဂဟ
 ဥပါဒါနေ။...ဂဟေတု၊ ဂဟေတု။ နိတိ၊
 ဓာ။ ၂၅၇။ ဦးလဿေ။ ဦးလနမေ ဟောတိ
 ကုစိ။ ဂဟေတု။ အဒေန္တိ။ မောဂ်၊ ၅။ ၁၆၃။
 ဂဟေတုတိ ပုဗ္ဗေကကတ္တုကာနန္တိ တ္တာ၊ ဦး
 ဗျဉ္ဇနဿာတိ ဦး၊ တဿိမိနာ ဧ၊ ၎င်း ပဋိ-
 ကာ။ (ပြတိဂ္ဂဟိတု-သံ)] (က) ယူ-ခံယူ-
 ၍။ (ခ) စွဲကိုင်-ယူငင်-၍။ (ဂ) ခံယူ-
 ကျင့်သုံး-၍။ (ဃ) ခံယူ-မှတ်သား-၍။
 (င) ဝန်ခံသည့်၏ အစွမ်းဖြင့် ယူ၍၊ ဝန်ခံ၍။
 (စ) အကင်ခံ၍။

(က) အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အကာလ-
 စိဝရံ ပဋိဂ္ဂဟေတု စိဝရပစ္စာသ နိက္ခိပိတုံ။
 ဝိ၊ ၁။ ၃၀၃။ ဒုတ္တိပတ္တပူရေ ပဋိဂ္ဂဟေတု
 တတော နိဟရိတု ဘိက္ခုဟိ သဒ္ဓိံ သံပိဘ-
 ဇိတဗ္ဗံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၀၀။ ဒုတ္တိပတ္တပူရေ ပဋိဂ္ဂဟေ-
 တုတိ မုခေဋ္ဌိယာ ဟေဋ္ဌိမလေခါယ သမ-
 ပူရေ ပတ္တေ ဂဟေတု။ ဝိ၊ ၁။ ၃၀၇။ ကင်္ခါ၊
 ၁။ ၃၀၇။ ပါဏိနာ ဥဒကံ သမ္ပဋိစိတု-
 တိ...ဟတ္ထေန ပဋိဂ္ဂဟေတု။ အံ၊ ၁။ ၃၂၇။

(- ဝိ၊ ၂။ ၂၂၈ - ၉၊ ၂၃၈၊ ၂၆၆။ ဝိ၊ ၅။ ၁၅၊
 ၂၀-၉၊ ၄၂၊ ၆၀၊ ၇၂၊ ၁၀၁။ ဒီ၊ ၂။ ၁၂။ မ၊ ၂။
 ၁၇၇။ မ၊ ၃။ ၁၆၄။ အဘိ၊ က။ ၂၃၄၊ ၂၅၉။
 အပါ၊ ၁။ ၉၁၊ ၃၃၄။ အပါ၊ ၂။ ၁၉၂။ ၂၀၀၊ ၂၄၇။
 ဝိ၊ ၁။ ၁၁၄၅။ ကင်္ခါ၊ ၂။ ၃၇။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၃၀။
 မ၊ ၁။ ၃၁၉၈။ အံ၊ ၁။ ၃၂။ မမ္မ၊ ၁။ ၅၆၊ ၈၁၊
 ၁၈၉။ မမ္မ၊ ၁။ ၂။ ၂၃၊ ၁၁၈၊ ၃၁၃။ သုတ္တနိ၊ ၁။
 ၁၃၈။ ထေရီ၊ ၁။ ၃၄၇၊ ၂၃၇။ အပါ၊ ၁။ ၂၀၊
 ၆၄၊ ၃၁၀။ အပါ၊ ၁။ ၉၄၊ ၁၆၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၁။ ၁၊
 ၂၅။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၉၊ ၉၃၊ ၁၀၆။ ဇာ၊ ၁။ ၄၊ ၂၆၅။
 ဝဇီရ၊ ၂။ ၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၁၇။ သာရတ္ထ၊ ၃။
 ၇၀-၁၊ ၄၁၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၅၇၊ ၂၅၄။ ကင်္ခါ၊ ၁။
 ဟောင်း၊ ၆၆-၈။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၄၃၃။ ဒီ၊ ၁။
 ၂။ ၁၃၂။ အံ၊ ၁။ ၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၆၁။
 နေတ္တိ၊ ၁။ ၃၄၁။)

(ခ) ယာဂုံ ပိတဿ ဥဒကံ ဒေတု ဘာဇနံ
 ပဋိဂ္ဂဟေတု... ပဋိသာမေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၃။ ၅၇၊
 ၆၃၊ ၇၇၊ ၈၂။ ဝိ၊ ၄။ ၃၉၃-၈၊ ၄၀၂-၈။ ဝိ၊
 သင်္ဂဟ၊ ၂။ ၂၃။ ဥဒကေ ဒိယျမာနေ ဥဘောဟိ
 ဟတ္ထေဟိပတ္တံ ပဋိဂ္ဂဟေတု ဥဒကံ ပဋိဂ္ဂဟေ-
 တဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃၈၁။ (-မ၊ ၁။ ၃၈။ အံ၊ ၃။ ၁၀၅။
 ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂။ ၃၄-၅-၆-၇။ အံ၊ ၁။ ၃၀၃။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၇။ မမ္မ၊ ၁။ ၃၃၉။) (ဂ) သာ
 တေ ဓမ္မေ ပဋိဂ္ဂဟေတု လန္တပဗ္ဗဇ္ဇုပသမ္ပဒါ
 ၁။ ၈၀၀။ ဗုတိယံ ပရိသံ ဥပ္ပါဒေတု။
 ဥဒါန၊ ၁။ ၂၅။ (-သံ၊ ၁။ ၂။ ၄။) (ဃ) ဘဂဝ-
 တော ပန ဝစနံ စတသောပံ ပရိသာ သမ္မ-
 ခဒေဝ ပဋိဂ္ဂဟေတု တထတ္ထာယ ပဋိပဋ္ဌန္တိ။
 ဣတိဝုတ်၊ ၁။ ၁၅-၆။ အဇ္ဈေနာနိတိ ဝေဒေ။
 ပဋိဂ္ဂဟေတု ပဋိဂ္ဂဟေတု အဓိယံတု။ ဇာ၊
 ၁။ ၅၅။ ၁။

(င) အပေါလနိဋ္ဌောဓမ္မလေ မဟာဗြဟ္မာ-
 နော ဓမ္မဒေသနာယာစနံ ပဋိဂ္ဂဟေတု... ပဉ္စ-
 ဝဂ္ဂိယာနံ ဩလောကနံ ဒေဋ္ဌဗ္ဗံ။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၆၄။
 အံ၊ ၁။ ၂။ ၉၄။ (စ) တာနိ ပဋိဂ္ဂဟေတု

သတ္တာဟပရမံ သန္တိဓိကာရကံ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗာနိ။
 ဝိ၊ ၁။ ၃၆၃။ တာနိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာတိ တာနိ
 ဘေသဇ္ဇာနိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ၊ န တေသံ ဝတ္ထု-
 နိ။ ကခါ။ ၁၀၁။ (-ဝိ၊ ၂။ ၁၃၃။ ဝိ၊ ၃။ ၂၉၀၊
 ၃၀၃။ ဝိ၊ ၅။ ၁၉၊ ၆၀။ ဝိ၊ ၆။ ၁၂၄၀။ ဝိ၊ ၆။ ၂။
 ၂၉၀-၅။ ဝိ၊ ၆။ ၃။ ၁၀၄၊ ၁၁၁၊ ၃၇၂။ ဝိ၊ ၆။
 ၄။ ၁၃၀ - ၄၊ ၂၃၀ - ၁။ ကခါ။ ၁၀၁၊ ၂၂၅၊
 ၂၃၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၉၃၊ ၁၀၀၊ ၁၁၅၊ ၁၂၀၊ ၃၇၂။
 ဝဇိရ။ ၁၁၄၊ ၂၆၀၊ ၂၇၃၊ ၃၂၁၊ ၄၇၉။ သာရတ္ထ၊
 ၂။ ၁၀၃၊ ၄၃၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၇၁-၅။ ဝိမတိ၊ ၁။
 ၁၅၆၊ ၂၆၁၊ ၃၅၀။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၆-၇။ ကခါ၊ ၆။
 ဟောင်း။ ၈၀၊ ၉၂။ ကခါ၊ ၆။ သစ်။ ၃၃၁၊ ၃၈၀၊
 ၃၉၆။)

ပဋိဂ္ဂဟေတွာန (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဂဟ+တွာန] အကပ်ခံ၍။ သာမံ ဂဟေတွာန နိက္ခိပေယျာ-
 တိ သဟတ္ထေန ပဋိဂ္ဂဟေတွာန နိက္ခိပေယျ။
 ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၆။

ပဋိဂ္ဂဟေသိ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+သိ] (က) ယူ-
 ခံယူ-ပြီ။ (ခ) စွဲကိုင်-ယူငင်-ပြီ။ (က) ပဋိဂ္ဂဟတိ (က) ကြည့်။ (ခ) ပဋိဂ္ဂဟတိ (ခ) ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟေသိ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+သိ]။ ယဒါ “ကုစိ
 ဓာတူ” တိ အာဒိနာ အသဗ္ဗဓာတုကေ ဝိကရ-
 ဏပစ္စယဿ လောပေါ၊ ဣကာရာဂမဿ
 ကောရော စ၊ တဒါ သာဂမော။ အဂ္ဂဟေသိ၊
 အဂ္ဂဟေသံ။ ချေ၊ ၅။ ၁၈။ (က) ယူ-ခံယူ-ပြီ။
 (ခ) စွဲကိုင် - ယူငင် - ပြီ။ (ဂ) ဝန်ခံပြီ။
 (ဆ) လက်ခံ-သိမ်းပိုက်-ပြီ။ (က) ပဋိဂ္ဂ-
 ဟတိ (က) ကြည့်။ (ခ) ပဋိဂ္ဂဟတိ (ခ) ကြည့်။
 (ဂ) ပဋိဂ္ဂဟတိ (ဂ) ကြည့်။ (ဆ) ပဋိဂ္ဂဟတိ
 (ဆ) ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟေသိ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+သိ] (က) ယူ-
 ခံယူ-ပြီ။ (ခ) စွဲကိုင်-ယူငင်-ပြီ။ (ဂ) နာခံ-
 သင်ယူ-ပြီ။ (က) ပဋိဂ္ဂဟတိ (က)

ကြည့်။ (ခ) ပဋိဂ္ဂဟတိ (ခ) ကြည့်။ (ဂ) ပဋိဂ္ဂဟတိ (ဂ) ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟေသံ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+သံ] (က) ယူ-
 ခံယူ-ကုန်ပြီ။ (ခ) စွဲကိုင်-ယူငင်-ကုန်ပြီ။
 (ဂ) နာခံ-သင်ယူ-ကုန်ပြီ။ (ဆ) ဝန်ခံ
 ကုန်ပြီ။ (က) ပဋိဂ္ဂဟတိ (က) ကြည့်။ (ခ)
 ပဋိဂ္ဂဟတိ (ခ) ကြည့်။ (ဂ) ပဋိဂ္ဂဟတိ (ဂ)
 ကြည့်။ (ဆ) ပဋိဂ္ဂဟတိ (ဆ) ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟေသတိ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+သတိ] (က)
 ယူ-ခံယူ-လတ္တံ့။ (ခ) ဝန်ခံလတ္တံ့။ (က)
 ပဋိဂ္ဂဟတိ (က) ကြည့်။ (ခ) ပဋိဂ္ဂဟတိ (ခ)
 ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟေသန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+သန္တိ] (က)
 ယူ-ခံယူ-ကုန်လတ္တံ့။ (ခ) စွဲကိုင်-ယူငင်-
 ကုန်လတ္တံ့။ (က) ပဋိဂ္ဂဟတိ (က) ကြည့်။
 (ခ) ပဋိဂ္ဂဟတိ (ခ) ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟေသသိ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+သသိ] ယူ-
 ခံယူ-လတ္တံ့။ ပဋိဂ္ဂဟတိ (က) ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟေသမ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+သမ] ယူ-
 ခံယူ-ကုန်လတ်အံ့။ ပဋိဂ္ဂဟတိ (က)
 ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂဟေသမိ (ကြိ) [ပတိ+ဂဟ+သမိ] (က) ယူ-
 ခံယူ-လတ်အံ့။ (ခ) စွဲကိုင်-ယူ
 ငင်-လတ်အံ့။ (ဂ) အကပ်ခံလတ်အံ့။ (က)
 ပဋိဂ္ဂဟတိ (က) ကြည့်။ (ခ) ပဋိဂ္ဂဟတိ (ခ)
 ကြည့်။ (ဂ) ပဋိဂ္ဂဟတိ (ဂ) ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂါဟ (ပု) [ပတိ+ဂဟ+ဏ] (ခ) (အားကြီး
 သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်) တည်၍
 -ယူ - စွဲယူ-တတ်သော တရား၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒိဋ္ဌိ
 စေတသိက်။ (၂) ခံယူ-ကြိုဆို-လက်ခံ-
 တတ်သော-လားရာ-ဂတိ။ (၃) ယူ-ခံယူ-
 အလှူခံ-တတ်သော၊ သူ။ (ခ) ဒိဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတံ
 ဒိဋ္ဌိဂဟနံ.... ဂါဟော ပဋိဂ္ဂါဟော အဘိနိဝေ-
 သော။ အဘိ၊ ၈။ ၂၀၈၊ ၂၂၂-၅၊ ၂၃၆။ အဘိ၊

ပုၤ၁၂၄။ မဟာနိ။၃၇။၈၇။၂၅။၃၆၄။ စူဠနိ။
 ၁၈၆။၂၃၅။၂၇၁။ (ဒိဋ္ဌိ၏ ပရိယာယ်ဝေဝုဇ်
 တို့ကို—အဘိဓာ။ အဘိပု-တို့၌ ၁၅-ပုဒ်၊
 မဟာနိ။ စူဠနိ-တို့၌ ၁၉-ပုဒ် ဟောထားသည်
 ကို တွေ့ရသည်။ ထိုတွင် ဂ-ခုမြောက်ပုဒ်သည်
 ညွှန်ပြပြီး အဘိဓာ။ အဘိပု-တို့၌ “ပဋိဂ္ဂါ-
 ဟော” ဟု ရှိ၍ အဘိဓာ။၉၃-၄၊ ၂၂၆၊ ၂၃၀၊
 ၂၄၁-၅-တို့၌မူ “ပတိဋ္ဌာဟော” ဟု ရှိသည်။
 အဘိဓာ။၉၃-နှင့် မဟာနိ။၃၇-တို့၏ အဖွင့်
 အဋ္ဌကထာ (အဘိဓာ။၁။၂၉၅။ မဟာနိ။၁။
 ၁၃၉)တို့၌ “ပတိဋ္ဌဟနတော ပတိဋ္ဌာဟော။
 အယဉ္စ ဗလဝပုဝတ္တိဘာဝေန ပတိဋ္ဌဟိတော
 ဂဏှာတိ” ဟု ဖွင့်ဆိုကြသည်။ ပါဠိသျှနှင့်
 ဂဏှာတို့၌ ပါဠိအတိုင်းပင် အနက်မြန်မာပြန်
 ဆိုကြသည်။ သို့သော်လည်း သံဃဏ္ဍေတဗျုတ်
 သော အဘိဓာ။၉၃-၏သီလျာမူကဲ့နှင့် မဟာ-
 နိ။၃၇-တို့၌ “ပဋိဂ္ဂါဟော” ဟု ပါဠိရှိခြင်း၊
 သံဃဏ္ဍနာ အဋ္ဌကထာတို့၌ “ပတိဋ္ဌဟိတော
 ဂဏှာတိ” ဟု ဖွင့်ဆိုခြင်းတို့ကို ထောက်ရှုလျှင်
 “ပဋိဂ္ဂါဟော” ပါဠိသာ ယုတ္တတရဖြစ်ရ၏။)

(၂) ဒုဿိလဿ ဘိက္ခဝေ ဒွေ ပဋိဂ္ဂါဟာ
 နိရယော ဝါ တိရစ္ဆာနယောနိ ဝါ။ သီလ-
 ဝတော ဘိက္ခဝေ ဒွေ ပဋိဂ္ဂါဟာ ဒေဝါ ဝါ
 မနဿာ ဝါတိ။ အံ၊၁။၆၂။နဝမေပဋိဂ္ဂါဟာတိ
 ပဋိဂ္ဂါဟက။ ဒုဿိလံ ပုဂ္ဂလံ ဒွေ ဌာနာနိ
 ပဋိဂ္ဂဏန္တိတိ အတ္ထော။ အံ၊၁။၂။၂၆။ (-ဓမ္မ၊
 ၄။၂။၁၉၁။ ဝိမာန၊၄။၂၀၅-တို့နှင့်လည်း ယှဉ်
 ကြည့်။) (၃) ပဋိဂ္ဂါဟဘာဇကော စာပိ၊
 ယာဂု စ ဗလဘာဇကော။ ဝိ၊၄။၃၃၅။ စိဝရ-
 ပဋိဂ္ဂါဟက (ဝိ၊၃။၃၉၅။ ဝိ၊၄။၃၃၀)လည်း
 ကြည့်။

ပဋိဂ္ဂါဟက (တိ) [ပတိ+ဂဟ+ဏ္ဍ။ (ပြတိဂြာ-
 ဟက-သံ)] (က) ယု-ခံယု-တတ်သော။
 (ခ) ခံယု-အလှူခံ-တတ်သော။ သူ
 (အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်)။ (ဒါနအကျိုး ဖွံ့ဖြိုးစေ

နိုင်သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ (၁) အင်္ဂါ
 ၃-ပါးကို-အံ၊ ၂၊ ၂၉၅-၆။ (၂) အင်္ဂါ ၅-ပါး
 ကို-အံ၊၁။၁၆၂။ (၃) အင်္ဂါ ၈-ပါးကို- ဒီ၊
 ၂။၂၈၀-တို့၌ကြည့်။) (ဂ) ခံယု-ကြုံဆို-
 လက်ခံ-တတ်သော (ဂတိ)။ (ဃ) နာခံ-
 မှတ်သား-သော။ သူ။ (င) ခံယု-သိမှတ်-
 နိမိတ်ဖတ်-သော။ သူ။ (စ) အပြစ်-အာပတ်
 -ပြောကြားမှုကို ခံယူတတ်သော၊ ဒေသနာ
 ခံသော (ရဟန်း)။

(က) တတြ ဟိ ဘိက္ခု ပဋိဂ္ဂါဟကော၊
 ဣဓ ဘိက္ခုနီ။ ဝိ၊၄။၃၃၀။ ကင်္ခါ။ ၂၊ ၂။
 သဇ္ဇိနန္တိ အညာသံ ဗဟူနံ နဒိနံ ပဋိဂ္ဂါဟိကံ။
 ဇာ၊၄။၅။၉၇။ (-ဝိ၊၄။၃။၄၂၄၊၄၃၇။ မ၊၄။၁။
 ၉၂။ မ၊၄။၃။၂၆၇။ ဝဇ္ဇိ၊၄။၄၈၈။ ဝိမတိ၊၁။၃၃၆။
 ဝိပတိ၊၂။၁၈၇။ ကင်္ခါ၊၄။၁၆၈။ ၂၊ ၄၊ ၂၊ ၉၉။)
 (ခ) အတ္ထာဝုသော ဒက္ခိဏာ ဒါယကတော
 ဝိသုဇ္ဈတိ နော ပဋိဂ္ဂါဟကတော။ ဒီ၊၃။၁၉၃။
 ပဋိဂ္ဂါဟကေန မတ္တာ ဇာနိတဗ္ဗာ(အံ၊၁။၃၆)တိ
 ပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂလေန ပမာဏံ ဇာနိတဗ္ဗံ။ အံ၊၄။
 ၁။၃၇၃။ ဣမိနာ ပဋိဂ္ဂါဟကတော အင်္ဂတ္ထယံ
 ဒေသေတိ။ သုတ္တနိ၊၄။၂။၁၄၄။ (-ဒီ၊၁။၁၃၁-
 ၂။မ၊၃။၂၊ ၉၉၊၃၀၀။ အံ၊၁။၁၆၁၊၃၇၄-၅၊၃၉၂
 -၃။အံ၊ ၂။၃၅-၆။ အဘိ၊က။၂၊ ၉၊၄၀၃-၄-
 ၅။ ဣတိဝုတံ။ ၂၀၇။ မဟာနိ။၁၇၃။ ဒီ၊၄။၁။
 ၂၆၈။ ဒီ၊၄။၂။၄၈၂။ ဒီ၊၄။၃။၂၀၇။ မ၊၄။၄။
 ၂၂၇။သံ၊၄။၁။၈၅။ အံ၊၄။၁။၁၄၆၊၃၄၈၊၃၇၃။
 အံ၊၄။၂။၃၂၀။ အံ၊၄။၃။၂၊ ၁၅၊ ၂၇၀။ အဘိ၊၄။
 ၂။၁၈၂၊၄၆၂။အဘိ၊၄။၃။၁၉၈-၉၊ ၂၅၊ ၂၊ ၆၀။
 ပဋိသံ၊၄။၁။၂၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၄၊ ၂၊ ၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၂။၂၊ ၄။ ခုဒ္ဒက၊၄။၁၅၃။ ဓမ္မ၊၄။၂။၃၈၃။
 ဣတိဝုတံ၊၄။ ၈၄၊ ၂၂၇။ သုတ္တနိ၊၄။၁။၂၊ ၂။
 စရိယာ၊၄။၄၅၊ ၂၊ ၉၉။ ဇာ၊၄။၃။၄၄၊၃၈၈။ ဇာ၊
 ၄။၄။၂၄၃။ ဇာ၊၄။၅။၂၊ ၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။၄၁၈။
 ဒီ၊၄။၁။၈၆၊၃၂၈။ ဒီ၊၄။၂။၃၅၆။ ဒီ၊၄။၃။၁၁၈၊
 ၂၆၃။ သီ၊၄။၁၆၈၊၁။၂၇၆။ သီ၊၄။၁၆၈၊၂။
 ၃၁၃။ မ၊၄။၁။၂၄၃။ မ၊၄။၃။၁၅၉၊၄၁၂။ သံ၊

ဋီ၊၁။၁၁၂။၁၂။ အံ၊ဋီ၊၁။၁၀၈။၁၂။ မူလဋီ၊
၃။၈၅။၁၀၇-၈။ အနုဋီ၊၃။၁၄၃-၄။ ဝိသုဒ္ဓိဋီ၊
၁။၇၂။၂၈၄။)

(ဂ) အထက်ပုဒ် (၂) ကြည့်။ (ဃ) န
ကေန္တတောဝံ တေ ပဋိဂ္ဂါဟကေ ကတွာတိ
ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၃၅။ တဿ ကေဿေဝ
ပန ဒေသနာမဏဏဿ ပဋိဂ္ဂါဟကာ သုပ္ပဋိပန္နာ
ဒေါသရဟိတာ စတဿော ပရိသာ ပဋိဂ္ဂါဟ-
မဏဏော။ သံ၊ဋီ၊၂။၆၂။ (-သံ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၂၅-
၉။ နေတ္တိ၊ဝိ။၁၆၈။) (င) သော ဣမေ သုပ္ပိနေ
ဒိသ္မာ ဥဋ္ဌာယ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ နိသိန္ဓေ
စိန္တေသိ... ဣမသ္မိံ ခေါ ပန ဌာနေ ဣမေသံ
ပဋိဂ္ဂါဟကော နာမ နတ္ထိ။ အဟမေဝ ပဋိဂ္ဂါဟ-
ဿာမိတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၇၃။ (စ) ဧဝံ ဝုပသန္တံ စေ
ဘိက္ခဝေ အဓိကရဏံ ပဋိဂ္ဂါဟကော ဥက္ကော-
ဋ္ဌေတိ။ ဥက္ကောဋ္ဌနကံ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိ၊ဌ၊၂၃၄-
၅-၈။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၆။ ကခံ၊၂။၉၂။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၂၁၀။ သာရတ္ထ၊၂။၃၈၆။)

ပဋိဂ္ဂါဟကကရဏတ္ထ (ပ) [ပဋိဂ္ဂါဟက+ကရဏ+
အတ္ထ] နာခံ - မှတ်သား - တတ်သောသူ၏
အဖြစ်ကိုပြခြင်းဟူသော အကျိုး၊ တရားနာခံ
ပြုခြင်း အကျိုး။ ဣမေ ကသ္မာ “ဘိက္ခဝေ” တံ
အာမန္တနံ ဝုတ္တန္တိ? တေသံ ဘိက္ခုနံ သညာ-
ပနတ္ထံ ဧဝ၊ န ပဋိဂ္ဂါဟကကရဏတ္ထံ။ သံ၊ဋီ၊
သစ်၊၁။၁၂၉။

ပဋိဂ္ဂါဟကခေတ္တ (န) [ပဋိဂ္ဂါဟက+ခေတ္တ]
အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တည်းဟူသော လယ်ယာမြေ။
အာမောဒမာနော ပကိရေတိတိ တုဋ္ဌဟဋ္ဌမာန-
သော သဟတ္ထေန ဒါနံ ဒေန္တော ပဋိဂ္ဂါဟက-
ခေတ္တေ ဒေယျဓမ္မံ ပကိရေန္တော ဝိယ ဟောတံ။
ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၂၇။

ပဋိဂ္ဂါဟကတ္တာဘာဝ (ပ) [ပဋိဂ္ဂါဟက+တ္တ+
အဘာဝ] ခံယူတတ်သည်၏ အဖြစ်-ခံယူ
ခြင်း-၏ မရှိခြင်း။ အပဋိဂ္ဂါဟကတောတိ ပဋိ-
ဂ္ဂါဟကတ္တာဘာဝတော။ အနုဋီ၊၃။၁၄၃။

ပဋိဂ္ဂါဟကနိယမဝစန (န) [ပဋိဂ္ဂါဟက+နိယမ+
ဝစန] ခံယူသည်၏ အဖြစ်-ခံယူခြင်း-ကို
မှတ်သားကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဓါ။ တတ္ထ
ဘုဉ္ဇန္တိတိ ပဋိဂ္ဂါဟကနိယမဝစနံ။ န ဟိ
အပဋိဂ္ဂါဟတကံ ဘိက္ခု ဘုဉ္ဇန္တိ။ ဝဇီရ၊၃။၂။

ပဋိဂ္ဂါဟကနိရပေက္ခ (တိ) [ပဋိဂ္ဂါဟက+နိရ-
ပေက္ခ] (၁) အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်(၏ဂုဏ်တူး)ကို
-ငဲ့ခြင်းမရှိ-မငဲ့-သော။ (၂) နာခံတတ်သူ-
တရားနာခံ-ကို-ငဲ့ခြင်းမရှိ-မငဲ့-သော။

(၁) ဒါယကဿေဝ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဝိပါက-
ဒါယိကာ ဟောတိတိ ပဋိဂ္ဂါဟကနိရပေက္ခာ
ပဋိဂ္ဂါဟကေန ပစ္စယဘူတေန ဝိနာ ဒါယကေ-
နေဝ မဟာဝိပါကစေတနတ္ထံ အာပါဒိကာ၊
ပဋိဂ္ဂါဟကနိရပေက္ခာ ဝိပါကဒါယိကာ ဟော-
တိတိ အဓိပ္ပာယ်။ မူလဋီ၊၃။၁၀၇။ ပဋိဂ္ဂါ-
ဟကနိရပေက္ခာတိ ပဋိဂ္ဂါဟကဿ ဂုဏဝိသေ-
သနိရပေက္ခာ၊ တဿ ဒက္ခိဏေယျဘာဝေန
ဝိနာတိ အတ္ထော။ အနုဋီ၊၃။၁၄၃။ (၂) သော
အဓိကော ဟုတွာ အန္တော အသဏ္ဌဟိတွာ
ဗဟိ ဝစီဒါရေန နိက္ခန္တော ပဋိဂ္ဂါဟကနိရပေ-
က္ခော ဥဒါဟာရဝိသေသော “ဥဒါန”န္တိ
ဝုတ္တတိ။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂။ သံ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၁၂၉။ နိတိ၊
ဓာ။၉၃။ (-ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၁၂။ သံ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၃၂။)

ပဋိဂ္ဂါဟကပစ္စယ (တိ) [ပဋိဂ္ဂါဟက+ပစ္စယ]
အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်လျှင် အကြောင်းရှိသော၊
အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကြောင့် ဖြစ်သော။ သော ဧတ္ထ
ယဉ္ဇေ အာရမ္မဏဝသေန ပဝတ္တိယာ ပတိဋ္ဌာယ
ဒေယျဓမ္မပစ္စယံ လောဘံ၊ ပဋိဂ္ဂါဟကပစ္စယံ
ကောဓံ၊ တဒ္ဒဘယနိဒါနံ မောဟန္တိ ဧဝံ တိဝိ-
ဓမ္မိ ဟောတိ ဒေါသံ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ။၂။၁၄၃။

ပဋိဂ္ဂါဟကပရိယေသန (န) [ပဋိဂ္ဂါဟက+ပရိ-
ယေသန] အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကို - ရွေးချယ် -
စိစစ်-ခြင်း။ ဝိယေယျ ဒေဝီတိ “ဣမဿ ဒိဋ္ဌိ
မဟပူလံ ဘဝိဿတိ၊ဣမဿ န မဟပူလံ”န္တိ
ဧဝံ ပဋိဂ္ဂါဟကပရိယေသနဝသေန ဒါနံ ဝိ

ပဏိဓာယဝသေန ဒါနံ ဝါ ဝိစိနိတွာ ဒေတိ။
အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃။

ပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂလ (ပ) [ပဋိဂ္ဂါဟက+ပုဂ္ဂလ]
ခံယူ - အလှူခံ - တတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ အလှူခံ
ပုဂ္ဂိုလ်။ အယံ အနုဘာရော မံ နိဿယ
ဝသန္တော အနုရူပဿ ပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂလဿ
အလဒ္ဓတ္တာ ကေပိဏ္ဍပါဝဒါနေနေဝ သာဓု-
ကာရံ ဒါပေသိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၆။ (-၃၇၃။အံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။ ဧရိယာ၊ဋ္ဌ၊၆၂။)

ပဋိဂ္ဂါဟကာခိန (တိ) [ပဋိဂ္ဂါဟက+အခိန]
နာခံကတ်သု - တရားနာခံ - နှင့် ဆက်စပ်သော
(ဒေသနာ)။ ပရိသာယ ဝိဝေတ္တေန သာတ္ထိ-
ကာတိ သတ္ထု ဒေသနာ အာဂတာတိ အယံ
ပဋိဂ္ဂါဟကာခိနာ ဟောတိတိ ဓမ္မဂါရဝေန
သင်္ဂဟံ အာရောပေန္တိယေဝ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၁။

ပဋိဂ္ဂါဟကာပေက္ခ (တိ) [ပဋိဂ္ဂါဟက+အပေက္ခာ]
နာခံကတ်သု - တရားနာခံ - ကို - ငဲ့ခြင်းရှိ -
ငဲ့ - သော (ဒေသကပုဂ္ဂိုလ်)။ ဘိက္ခုဝေတိ
အာမန္တနနိဋ္ဌေသော ယုဇ္ဇတိ တဒတ္ထေယေဝ
တေဿ ပယောဂဿ ဒိဿနတော ဒေသကဿ
စ ပဋိဂ္ဂါဟကာပေက္ခကော။ သံ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။
၄၇၂။

ပဋိဂ္ဂါဟယမာန (တိ) [ပတိ+ဂဟ+ဇာယ+မာန]
ခံယူစေသော၊ ဆက်ကပ်သော။ ထေရဿ
ယာဂုံ ပဋိဂ္ဂါဟယမာနံ ဥပဋ္ဌာကနာဂရာဇာနံ
ဂဟေဿာမံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၅၀။

ပဋိဂ္ဂါဟန (န) [ပတိ+ဂဟ+ဇာပေ+ယု]
(၁)(က) ခံယူစေခြင်း။ (ခ) အကပ်ခံစေ
ခြင်း၊ ဆက်ကပ်ခြင်း။ (၂) ခံယူစေရာ(အခါ)။
(၁) (က) ခိပိန္နိ ပဋိဂ္ဂါဟပနဝသေန
ဟတ္ထေ ခိပိ။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၂၉၂။ ပဋိဂ္ဂါဟဇာ-
သဒ္ဓေန ပဋိဂ္ဂါဟပနသဘိယနာနိ သင်္ဂဟိ-
တာနိ။ ဝိမတိ၊၂။၁၁၆။ (ခ) သစေသာမ
ဇောရော ဘိက္ခုနာ အာနိတဥဒကေန ယာဂုံ

ပဏိတွာ ပဋိဂ္ဂါဟာနမတ္ထမေဝ ကရေတိ၊
ဘိက္ခု ဥပဋ္ဌဟတိ၊ ဘိက္ခုဿ ဇေဋ္ဌကဘာဂေါ
ဒါတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၆၁။
(၂) အထာပီတိအာဒိ တိက္ခတ္တံ၊ ပဋိဂ္ဂါဟာ-
ပနတော ပရံ ကတ္တဗ္ဗဝိဓိဿနံ။ အထာပီတိ
တတော ပရမ္ပိတိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊၂။၉၅။

ပဋိဂ္ဂါဟပေတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ဂဟ+ဇာပေ+
တဗ္ဗ] ယူ - ခံယူ - စေ - အပ် - သင့် - ထိုက် -
သော။ ဂိဟိဂန္ဓံ အပနေတွာ ကာသာယာနိ
တိက္ခတ္တံ၊ ဝါ ဒွိက္ခတ္တံ၊ ဝါ သင်္ဂဟံ ဝါ ပဋိဂ္ဂါဟာ-
ပေတဗ္ဗော။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၅၇။ (-ဝဇီရ။၁၀၃။
ဝိမတိ၊၂။၆၅။)

ပဋိဂ္ဂါဟပေတွာ (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ဂဟ+
ဇာပေ+တွာ] ယူ - ခံယူ - စေ၍။ အနုဇာ-
နာမိ ဘိက္ခုဝေ ဘိက္ခုနံ သန္နိမိ ဘိက္ခု-
နိဟိ 'ပဋိဂ္ဂါဟပေတွာ ပရိဘုဉ္ဇတံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၄၆၂။ ဘိက္ခုနံ သန္နိမိ ဘိက္ခုနိဟိ ပဋိဂ္ဂါဟာ-
ပေတွာတိ ဟိယေျာ ပဋိဂ္ဂါဟေတွာ ဌပိတမံသံ
အဇ္ဇ အညသ္မိ အနုပသမ္ပန္နော အသတိ
ဘိက္ခုဟိ ပဋိဂ္ဂါဟပေတွာ ဘိက္ခုနိဟိ
ပရိဘုဉ္ဇတံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၀။ ဂိဟိလိင်္ဂေ ဌပေ-
တွာ ပုန ကာသာယာနိ ပဋိဂ္ဂါဟပေတွာ
ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ ဝဇီရ။၁၀၃။ (-ကင်္ခါ၊၂၃၂။
ဇဇိရ။၁၁၄။ သာရတ္ထ၊၂။၁၀၃။ ဝိမတိ၊၁။
၁၅၆။)

ပဋိဂ္ဂါဟေတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ဂဟ+ဇာပေ+တဗ္ဗ]
ယူ - ခံယူ - စေ - အပ် - သင့် - ထိုက် - သော။
ဂိဟိဂန္ဓံ အပနေတွာ ကာသာယာနိ တိက္ခတ္တံ၊
ဝါ ဒွိက္ခတ္တံ၊ ဝါ သင်္ဂဟံ ဝါ ပဋိဂ္ဂါဟေတဗ္ဗော။
ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၉၊၂၅၀။

ပဋိဂ္ဂါဟေတွာ (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ဂဟ+
ဇာပေ+တွာ] ယူ - ခံယူ - စေ၍။ အနုပသမ္ပန္နော
စေ ဂတော၊ တတြဋ္ဌေန ကေန ဘိက္ခုနာ
ပဋိဂ္ဂါဟေတွာ အပရေန ကာရေတဗ္ဗံ။ ဝဇီရ။
၃၁၉။

ပဋိသန္ဓတိ (ကြိ) [ပတိ+သံသ+အ+တိ]
ထိခိုက်၏။ ဥရံ သိသဉ္စ ဘဏ္ဍေမာတိ....ဥရံ
သိသဉ္စ ပဋိသံသာမ။ ပေတဠာ။ ၂၅၄။

ပဋိသံသာမ (ကြိ) [ပတိ+သံသ+အ+မ]
ထိခိုက်ကုန်၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိသ (ပု'န) [ပတိ+ ဟန+ ရ။ ရှု။ ၅၉၅။
နိတိ၊ သုတ္တံ။ ၁၁၂။ ပတိ+ဟန+ကံ။ မောက်၊
၅။ ၁၀၀။ (ပြတိသ-သံ)] (၁) ဒေါသ၊
ထိပါး-ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ-သတ်ဖြတ်-ခြင်း
သဘော၊ ထိပါး - ပုတ်ခတ် - ညှဉ်းဆဲ -
သတ်ဖြတ်-တတ်သောသဘော။ (၂) (ဝတ္ထု၊
အာရုံတို့၏)ထိခိုက်-ပေါင်းဆုံ-ခြင်း။ (တိ)
(၃) ထိခိုက် - ပေါင်းဆုံ - တတ်သော
(အာရုံ)။ (၄) ထိခိုက်-ပေါင်းဆုံ-အပ်
သော (အာရုံ)။

(၁) တတ္ထ မေ အဿ ဆန္ဒော ဝါ ရာဂေါ
ဝါ ဒေါသော ပါ ပဋိဇောဝါ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၄။
ဥပေက္ခံ ဟိ တေ ရာဟုလ ဘာဝနံ ဘာဝ-
ယတော ယော ပဋိဇော၊ သော ပတိယိ-
ဿတိ။ မ၊ ၂။ ၈၈။ ယော ဝေဇ္ဇပေါ စိတ္တဿ
အာဃာတော ပဋိဇာတော ပဋိသံ ပဋိဝိ-
ရောဓော....အယံ ဝုစ္စတိ ဒေါသော။ အဘိ၊
ဓ၊ ၂။ ၁၆။ ဒေါသော ဝါ ပဋိဇော ဝါတိ....
ဣဇာပိ ဒေါသော ဒုဗ္ဗလကောဓော၊ ပဋိ-
ဇော ဗလဝကောဓော။ ဒီ၊ ၁။ ၁၀၇။
ပဋိဇောတိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ သတ္တေသု သင်္ခါ-
ရေသု စ ပဋိဟညနကိလေသော။ မ၊ ၁။ ၂။
၉၉။ အသမ္ပိယာယနဘာဝေန အာရမ္မဏသ္မိံ
ပဋိဟညတိတိ ပဋိသံ။ အဘိ၊ ၁။ ၂။ ၉၈။
ပဋိဟညနဝသေန ပဋိသံ။ အဘိ၊ ၁။ ၂။ ၉၉။
အာရမ္မဏေ ပဋိဟညတိတိ ပဋိဇော၊
ဒေါသော။ စက္ခုက္ကသဘာဝတာယ ဟေသ
အာရမ္မဏံ ပဋိဟနန္တော ဝိယ ပဝတ္တတိ။
ဝိဘာဝိနီ၊ ၈၀။ (-ဝိ၊ ၅။ ၂၅၉။ မ၊ ၁။ ၂။ ၇၈။
သံ၊ ၂။ ၂။ ၉၉။ အဘိ၊ ၈။ ၂။ ၅-၉၊ ၂။ ၃၊ ၂။ ၄၄၊

၂။ ၂။ အဘိ၊ ၈။ ၈၈၊ ၁၇၃။ အဘိ၊ ၈။ ၂။ ၅၆။
သုတ္တနိ၊ ၃။ ၃၄၊ ၃၆၁။ မဟာနိ၊ ၈။ ၁၆၅၊ ၂။ ၀၄၊
၃။ ၀၈။ စူဠနိ၊ ၆။ ၁။ ၂။ ၉၅။ အပါ၊ ၁။ ၅။ ၂။ ၂။ ၉။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃။ ၇။ ဇာ၊ ၂။ ၂။ ၄၇။ နေတ္ထိ၊ ၅။ ၉။
ပေဋကော၊ ၂။ ၆၄။ မိလိန္ဒ၊ ၃။ ၆၆။ ဝိ၊ ၁။ ၂။
၁၇၀။ ဝိ၊ ၁။ ၄။ ၂။ ၀၀။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၆၆။ ဒီ၊ ၁။
၂။ ၁။ ၆၆။ မ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၉၊ ၂။ ၆၆။ မ၊ ၁။ ၂။ ၄၈၊
၂။ ၆၆။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၆၆။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁။ ၇၁။ သံ၊ ၁။
၃။ ၈၄၊ ၁၀၅၊ ၁၇၇၊ ၂။ ၁၈။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၅။ အံ၊
၁။ ၃။ ၁။ ၉၃။ အဘိ၊ ၁။ ၁။ ၅။ ၀။ အဘိ၊ ၁။ ၂။
၃။ ၇၊ ၇။ ၂။ ၀။ ၁။ ၃။ ၃။ အဘိ၊ ၁။ ၁။ ၃။ ၃။
ပဋိသံ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။ ၂။ ၅။ ၂။ ၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၄၇၊
၂။ ၉၊ ၀။ ၃။ ၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃။ ၂။ ၅။ ဥဒါန၊ ၁။ ၁။ ၄။
ဣတိဝုတ်၊ ၁။ ၈၈၊ ၁။ ၂။ ၃။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၁။ ၆။
သုတ္တနိ၊ ၁။ ၂။ ၉၊ ၇၊ ၁။ ၇။ ထေရ၊ ၁။ ၁။ ၄၇၄။
ထေရ၊ ၁။ ၂။ ၂။ ၀။ အပါ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၂။ ၃။ ၃။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၁။ ၁။ ၃။ ၄။ မဟာနိ၊ ၁။ ၈။ ၇၊ ၁။ ၆၅၊ ၂။ ၃၊
၂။ ၉။ ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၂။ ၆၆။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁။ ၆၄။ ဝဇီရ၊
၁။ ၆၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁။ ၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂။ ၇၊ ၃။ ၇။
ဝိမတိ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ၇။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၄။ ၆။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၆၃-၄။
ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၃။ ၆။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၁။ ၁။ ၂။ ၇၊ ၄။ ၃။ သီ၊
၁။ ၁။ ၁။ ၂။ ၇။ မ၊ ၁။ ၁။ ၃။ ၄။ မ၊ ၁။ ၂။ ၄၇၊
၁။ ၆၆။ မ၊ ၁။ ၃။ ၆၄၊ ၇။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၄။ ၆။
အံ၊ ၁။ ၁။ ၇။ ၆။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၄၇။ မူလ၊ ၁။ ၁။ ၇။
၁။ ၁။ ၆၆။ မူလ၊ ၁။ ၃။ ၄၇။ အနု၊ ၁။ ၁။ ၁။ ၇။
အနု၊ ၁။ ၃။ ၂။ ၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၃။ ၅၊ ၃။ ၇။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၁။ ၇၊ ၁။ ၇။ နေတ္ထိ၊ ၀။ ၂။ ၀။)

(၂) ဝတ္ထာရမ္မဏာနံ အညမညပဋိဟနနံ
ပဋိဇော။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၁။ ၀။ ၂။ ပဋိဟနနဘာဝသင်္ခါ-
တေန သဟ ပဋိဇောနာတိ သပဋိသံ။ယော
သယံ၊ နိဿယဝသေန စ သမ္ပတ္တာနံ၊ အသ-
မ္ပတ္တာနဉ္စ ပဋိမုခဘာဝေါ အညမညံ ပတနံ၊
သော ပဋိဟနနဘာဝေါ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၁။ ၀။
(-ဒီ၊ ၁။ ၃။ ၁။ ၇။ အဘိ၊ ၁။ ၁။ ၈။ ဒီ၊ ၁။ ၃။
၁။ ၇၊ ၂။ ၀။ အနု၊ ၁။ ၂။ ၂။ ၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။
၃။ ၀။) (၃) (၄) ဥပဓိသု ဇနာ ဂမိတာသေ

ဒိဋ္ဌသုတေ ပဋိသေ စ မုတေ စ။ သံ၊ ၁။ ၁၀၈။
 ထေရ။ ၃၆၈။ ပဋိသေ စ မုတေ စာတိ တွေ
 ပဋိသပဒေန ဂန္ဓရသာ ဂဟိတာ၊ မုတပဒေန
 ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏံ။ သံ၊ ၁။ ၂၄၇။ ပဋိသပဒေန
 ဂန္ဓရသာ ဂဟိတာ ပဋိဟနနဝသေန ပဝ-
 တ္တနတော။ သံ၊ ၁။ ၂၄၈။ ပဋိသေတိ ဘဏ္ဍ-
 နိယေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ။ မုတေတိ ဝုတ္တာဝသေသေ
 မုတေ၊ ဂန္ဓရသေသုတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
 သာရတ္ထပကာသနိယံ “ပဋိသပဒေန ဂန္ဓရ-
 သာ ဂဟိတာ၊ မုတပဒေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏံ”
 နိ ဝုတ္တံ၊ ထေရ။ ၂။ ၅၂။

ပဋိသန္ဓေ (ပု) [ပဋိသ+အသ္မဝ] ဒေါသ၏-
 ယိုစီး- ဖြစ်ပေါ်- ခြင်း၊ ဒေါသဖြစ်ခြင်း။
 အနဝဿုတောတိ ပဋိသန္ဓေဝေန အနဝ-
 သုတော။ မ၊ ၁။ ၄၁၂။ ပဋိသန္ဓေဝေ-
 နာတိ ဆဟိ ဒွါရေဟိ ပဋိသဝိသန္ဓေန၊
 ပဋိသပုဝတ္တိယာတိ အတ္တော။ မ၊ ၁။ ၄၁၃။

ပဋိသက္ခိ (န) [ပဋိသ+ကိစ္စ] ထိပါး-ပုတ်ခတ်-
 ခြင်းအမှု။ တဿာ တွေ ဒေါမနဿေန သဒ္ဓိံ
 ပဋိသော ဥပ္ပန္နောပိ အတ္တေနော ပဋိသက္ခိ
 အကရဏဘာဝေန ဝေ ပဋိသန္ဓသယော
 န ဟောတိ။ အဘိ၊ ၁။ ၂၂။

ပဋိသခိ(ခိ)လ (န) [ပဋိသ+ခိ(ခိ)လ] (က)
 စိတ်၏- ကြမ်းတမ်း- ခက်ထန်- ကြောင်း
 ဒေါသ။ (ခ) အမှိုက်နှင့် တူသော ဒေါသ။
 စိတ္တထဒ္ဓဘာဝစိတ္တကစဝရသခါတံ ပဋိသခိလံ
 ဇာတမဿာထိ ခိလဇာတော။ ဝိ၊ ၁။ ၂။
 ၁၇၀။ စိတ္တဗန္ဓဘာဝစိတ္တကစဝရဘာဝသခါတံ
 ပဋိသခိလံ ဇာတံ အဿာတိ ခိလဇာတော။
 မဟာနိ၊ ၁။ ၁၆၆။ ခိလ-သဒ္ဓေါ ထဒ္ဓဘာဝ-
 စနော ကစဝရပရိယာယော စ ဟောတိတိ
 အာဟ “စိတ္တထဒ္ဓဘာဝစိတ္တကစဝရသခါတံ
 ပဋိသခိလံ” နိ။ ခိလယတိ တေန စိတ္တံ
 ထဒ္ဓဘာဝံ အာပဇ္ဇတိတိ ခိလံ၊ စိတ္တဿ ထဒ္ဓ-
 ဘာဝေါ။ သော စ အတ္တတော ပဋိသော-

ယေဝ။ စိတ္တဿ ထဒ္ဓဘာဝလက္ခဏော ဟိ
 ပဋိသော၊ တသ္မိဉ္စ ဥပ္ပန္နော စိတ္တံ ဥက္ကာပ-
 ဇာတဋ္ဌာနံ ဝိယ အမနုညံ ဟောတိ၊ တဿာ
 ကစဝရသဒိသတ္တာပိ ပဋိသော “ခိလ” နိ
 ဝုတ္တော။ တေနာဟ “ပဋိသခိလ” နိ။ စိတ္တဿ
 ထဒ္ဓဘာဝတ္တာ ကစဝရသဒိသတ္တာ စ ပဋိသော
 ယေဝ ခိလံ ပဋိသခိလံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၄၇။

ပဋိသစိတ္တ(န) [ပဋိသ+စိတ္တ] ဒေါသနှင့်ယှဉ်သော
 စိတ်၊ ဒေါသမူစိတ်။ ပဋိသစိတ္တံ နာမ ဥပ္ပါဒေတုံ
 အတိ ဝိယ အယုတ္တံ အပ္ပတိရူပံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၉၈။
 (-နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁၃၄။ ဇာ၊ ၁။ ၁၄၈။ သာရတ္ထ၊
 ၂။ ၄၀။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၈။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁၀၈။
 ၅၁။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁၀၈။ ၂၂။)

ပဋိသစိတ္တုပ္ပါဒ (ပု) [ပဋိသ+စိတ္တုပ္ပါဒ] ဒေါသမူ
 စိတ္တုပ္ပါဒ၊ ဒေါသမူစိတ်။ ဒုဋ္ဌံ စိတ္တံ ဒိဋ္ဌံ
 ပဋိသစိတ္တုပ္ပါဒိနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ နေတ္ထိ၊
 ၁။ ၁၄၄။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၇၉။)

ပဋိသစိတ္တုပ္ပါဒပရိယာပန္န (တိ) [ပဋိသစိတ္တု-
 ပါဒ+ပရိယာပန္န] ဒေါသမူ စိတ်၌- အကျိုး
 ဝင်-ပါဝင်-သော။ အာသာတာဒိဂ္ဂဟဏေန
 ကောဓုပနာဟ မက္ခ ပလာသ ဣဿာ မစ္ဆရိယ-
 သာရမ္မပရဝဗ္ဗနာဒိနံ သင်္ဂဟော ပဋိသစိတ္တု-
 ပါဒပရိယာပန္နတာယ ဧကလက္ခဏတ္တာ။ ဒီ၊ ၁။
 ၁၁၉၃။ သီ၊ ၁။ ၁၁၄၄။

ပဋိသန္ဓ (ပု) [ပဋိသ+ဆန္ဒ] ဒေါသနှင့် ယှဉ်
 သော ဆန္ဒ။ ဆန္ဒာတိ တဏှာဆန္ဒာပိ ပဋိသ-
 ဆန္ဒာပိ။ပဋိသန္ဓဝသေန ဒုဋ္ဌမ္ပိ ဝနုတိ။
 မ၊ ၁။ ၂။ ၂။ ပဋိသန္ဓော ပန တေသံ ကတ္တုကာ-
 မတာ ဝေ။ မ၊ ၁။ ၂။ ၇၈။

ပဋိသဇ (တိ) [ပဋိသ+ဇန+က္ခိ] ထိခိုက်ခြင်း
 ကြောင့် ဖြစ်သော။ ပဋိသသမ္ပယ-ကြည့်။

ပဋိသန္ဓန(န၊ထိ) [ပတိ+သန္ဓ+ယု] ထိခိုက်ခြင်း။
 ပဋိသန္ဓနံ ဝိသယာဘိမုခဘာဝေါ နိဗ္ဗံသပစ္စ-
 ယတ္တာ။ အနု၊ ၁။ ၁၅၅။

ပဋိသန္ဓနနိဿိသ (ပု) [ပဋိသန္ဓန+နိဿိသ]
 (က) ထိခိုက်ခြင်းဟူသော ပွတ်တိုက်ခြင်း။
 (ခ) ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ပွတ်
 တိုက်ခြင်း။ ယတ္ထ ယတ္ထံပိ ပဋိသန္ဓနနိဿိသ-
 သော ဗလဝါ ဟောတိ၊ တတ္ထ တတ္ထေဝ ပဌမံ
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၇၀။ ပဋိသန္ဓနနိဿိသ-
 လည်းကြည့်။

ပဋိသန္ဓနနိဿိသဇနက (တိ) [ပဋိသန္ဓနနိဿိသ+
 ဇနက] (က) ထိခိုက်ခြင်း ဟူသော ပွတ်တိုက်
 ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော။ (ခ) ထိခိုက်ခြင်း
 ကြောင့် ဖြစ်သော ပွတ်တိုက်ခြင်းကို ဖြစ်စေ
 တတ်သော။ သဒ္ဓိံ ပဋိသန္ဓန သပ္ပဋိသံ၊
 ပဋိသန္ဓနနိဿိသဇနကန္တိ အတ္ထော။ အဘိ၊ ဌ၊
 ၁။ ၃၇၄။ (-မူလဋီ၊ ၁။ ၁၄၈။)

ပဋိသန္ဓနသဒ္ဓ (ပု) [ပဋိသန္ဓန+သဒ္ဓ] ထိခိုက်ခြင်း
 ကြောင့် ဖြစ်သော အသံ။ သော ရထဿ
 ဥမ္မာရေ ပဋိသန္ဓနသဒ္ဓံ သုတော... အာဟ။
 ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၁၅၁။

ပဋိသန္ဓနနိဿိသ (ပု) [ပဋိသန္ဓန+နိဿိသ]
 (က) ထိခိုက်ခြင်း ဟူသော ပွတ်တိုက်ခြင်း။
 (ခ) ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ပွတ်တိုက်
 ခြင်း။ ဥပါဒါရူပေယေဝ ဥပါဒါရူပံ ဘဏ္ဍေန္တေ
 ပဋိသန္ဓနနိဿိသော ဗလဝါ န ဟောတိ။
 အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀၄။ ပဋိသန္ဓနမေဝ နိဿိသော
 ပဋိသန္ဓနနိဿိသော။ ရူပါဘိမုခဘာဝေန
 စက္ခုဝိညာဏဿ နိဿယဘာဝါပတ္တိသင်္ခါ-
 တော ပဋိသန္ဓနတော ဇာတော ဝါ နိဿိသော
 ပဋိသန္ဓနနိဿိသော။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၄၅။ (-
 အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၄၆။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၅၅။ အနုဋီ၊ ၂။
 ၁၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂။ ၁၂၆၊ ၁၃၆၊ ၃၀၆။)

ပဋိသန္ဓနာဝိသေသ (ပု) [ပဋိသန္ဓန+ဝိသေသ]
 ထိခိုက်ခြင်းအထူး၊ ထူးသော ထိခိုက်ခြင်း။
 ကာယဝိညာဏဉ္စ သုခသဟဂတမေဝ ပဋိသန္ဓ-
 နာဝိသေသေနာတိ။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၂၉။

ပဋိသန္ဓေတိ (ကြိ) [ပတိ+သန္ဓ+ဏေ+တိ]
 (၁) တုံပြန်- ထိပါး- ပုတ်ခတ်-၏။ (၂)
 တိုက်ခိုက်-တိုက်ခတ်-၏။ (၃) ရောသန္တံ
 ပဋိရောသတိတိ ဘဏ္ဍေန္တံ ပဋိသန္ဓေတိ။ (၂)
 ပရိဝဋ္ဌေသိတိ ပဋိသန္ဓေသိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၃။

ပဋိသန္ဓေသိ (ကြိ) [ပတိ+သန္ဓ+ဏေ+သိ]
 တိုက်ခိုက်-တိုက်ခတ်-၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိသဋ္ဌာနိ (နိ)ယ (တိ) [ပဋိသ+ဋ္ဌာနိ (နိ)ယ]
 ဒေါသ၏-တည်ရာ- အကြောင်း၊ ဒေါသဖြစ်
 ကြောင်း။ လောကုတ္တရော ဓမ္မော ဒေါသ-
 ဋ္ဌာနိယော ကောပဋ္ဌာယိကော ပဋိသဋ္ဌာနိ-
 ယောတိ၊ န ဟေဝံ ဝတ္ထဗ္ဗေ၊ အဘိ၊ က။ ၁၇၀။
 ကပ္ပနိယေတိ ပဋိသဋ္ဌာနိယော၊ သဗ္ဗသိမ္ဗိ
 အာသာတဝတ္ထုသ္မိံ။ ထေရ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၀၄။
 (-အဘိ၊ က။ ၂၉၆-၇။ နေတ္ထိ၊ ဌ၊ ၇၄။)

ပဋိသဒ္ဓယစိတ္တ (န) [ပဋိသ+ဒ္ဓယစိတ္တ] ဒေါသနှင့်
 ယှဉ်သောစိတ်နှစ်ပါး၊ ဒေါသမူစိတ်နှစ်ပါး။
 တတ္ထ မက္ခပဋ္ဌာသက္ကဿာမစ္ဆရိယသမုဋ္ဌာပကံ
 ပဋိသဒ္ဓယစိတ္တံ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၅။

ပဋိသနိမိတ္တ (န) [ပဋိသ+နိမိတ္တ] အလိုမရှိ-
 မနှစ်သက်- အပ်သော- အကြောင်း-အာရုံ။
 (က) ဒေါသဟူသော- အကြောင်း- အာရုံ။
 (ခ) ပေါသ၏-အကြောင်း- အာရုံ။ ပဋိသ-
 နိမိတ္တံ ဘိက္ခဝေ အယောနိသော မနသိကဇ္ဈေ-
 တော အနုပ္ပန္နော စေဝ ဗျာပါဒေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
 ဥပ္ပန္နော စ ဗျာပါဒေါ ဘိယျောဘာဝါယ
 ဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တတိ။ အံ၊ ၁။ ၃။ ပဋိသနိမိတ္တ-
 န္တိ အနိဋ္ဌံ နိမိတ္တံ။ ပဋိသဿပိ ပဋိသာရမ္ပဏ-
 ဿပိ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ အဠ-
 ကထာယံ “ပဋိသမ္ပိ ပဋိသနိမိတ္တံ၊ ပဋိသ-
 ရမ္ပဏောပိ ဓမ္မော ပဋိသနိမိတ္တံ” န္တိ။ အံ၊ ဌ၊
 ၁။ ၂၅။ ပဋိသောယေဝ ဥပရူပရိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဿ
 ပဋိသဿ နိမိတ္တဘာဝတော ပဋိသနိမိတ္တံ၊
 ပဋိသဿ စ ကာရဏဘူတံ အာရမ္ပဏံ ပဋိသ-
 နိမိတ္တန္တိ အာဟ “ပဋိသဿပိ ပဋိသာရမ္ပဏ-

သပိ တေ အဓိဝစန”န္တိ။ အံ၊ဋီ၊၁။၇၆။
(-သံ၊၂။၅၉၊၉၁။ အံ၊၁။၈၆၊၂၀၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
၃၆၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၆-၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၇။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၈။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၈။ ဣတိဝုတ်၊
ဋ္ဌ၊၃၃၉။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၁၆။ မ၊ဋီ၊၁။၃၇၄-၇။
သံ၊ဋီ၊၂။၄၁၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၄၈။)

ပဋိသန္ဓိရောဓ (ပု) [ပဋိသ+နိရောဓ] ဒေါသ၏
ချုပ်ငြိမ်းခြင်း။ တတ္ထ ကတမော နိရောဓော၊
....ပဋိသန္ဓိရောဓော မာနနိရောဓော မက္ခ-
နိရောဓော။ နေတ္ထိ၊၆၂။

ပဋိသပစ္စယ (ပု) [ပဋိသ + ပစ္စယ] ဒေါသ
ဟူသောအကြောင်း။ ဝေဒနာပစ္စယာ ပဋိသံ၊
ပဋိသပစ္စယာ အဓိမောက္ခော။ အဘိ၊ဝိ။
၁၇၃။

ပဋိသပဒဋ္ဌာန (တိ) [ပဋိသ+ပဒဋ္ဌာန] ဒေါသ
လျှင်နီးသော အကြောင်းရှိသော။ ဝိဟိံသန္တိ
တောယ သတ္တေ၊ ဝိဟိံသနံ ဝါ တေ သတ္တာ-
နန္တိ ဝိဟိံသာ။ သာ ဝိဟေဋ္ဌနလက္ခဏာ။
....ပဋိသပဒဋ္ဌာနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။
၇၀။

ပဋိသပရိယုဋ္ဌာန (န) [ပဋိသ + ပရိယုဋ္ဌာန]
ဖြစ်ပေါ်-ထကြွ-သောဒေါသ။ တတ္ထ ကတ-
မာနိ သတ္တ ပရိယုဋ္ဌာနာနိ၊ ကာမရာဂပရိ-
ယုဋ္ဌာနံ ပဋိသပရိယုဋ္ဌာနံ အဝိဇ္ဇာပရိယု-
ဋ္ဌာနံ။ အဘိ၊ဝိ။၃၉၇။ အညံ ပဋိသံ အညံ
ပဋိသပရိယုဋ္ဌာနန္တိ၊ န ဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ။ အဘိ၊
က။၃၆၂။

ပဋိသပ္ပဝတ္တိ (ထိ) [ပဋိသ+ပဝတ္တိ] (၁)ဒေါသ
၏ ဖြစ်ခြင်း၊ ဒေါသဖြစ်ခြင်း။ (၂) ဒေါသ၏
ဖြစ်ရာ(အခါ)။ (၁) ပဋိသအဿဝ-ကြည့်။
(၂) သုခဝိပရိဏာမေ ဒုက္ခသမာယောဂေ စ
ပဋိသပ္ပဝတ္တိယံ ဝေဒနာပရိဂ္ဂဟော န သိဇ္ဈတိ။
မူလဋီ၊၁။၉၁။

ပဋိသပ္ပဟာန (န) [ပဋိသ+ပဟာန] ဒေါသကို
ပယ်ဖျောက်ခြင်း။ န ဟိ ပဋိသေနေဝ ပဋိသ-
ပ္ပဟာနံ၊ န ဒေါမနဿေန ဝါ ဒေါမနဿပ္ပဟာ-
နံ နာမ အတ္ထိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၈။ (-မူလဋီ၊၃။
၁၄၅။)

ပဋိသဝန္တ (တိ) [ပဋိသ+ဝန္တ] ဒေါသရှိသော၊
အမျက်-ဒေါသ-ဟွက်သော၊ သူ။ ယေန
ခေါဇီဝက ရာဂေန ယေန ဒေါသေန ယေန
မောဟေန ဝိဟေသဝါ အဿ၊ အရတိဝါ
အဿ၊ ပဋိသဝါ အဿ။ မ၊ ၂။၃၄။

ပဋိသဝိညေယျ (တိ) [ပဋိသ+ဝိညေယျ] ထိခိုက်
ခြင်းဖြင့် သိအပ်သော။ ပဋိသသမ္ဗုဿ (မ)
ကြည့်။

ပဋိသဝိနောဒန (န) [ပဋိသ+ဝိနောဒန] ဒေါသ
ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း။ မေတ္တာယနမေဝ ဟိ
ဣဓ ပဋိသဝိနောဒနံ အဓိပ္ပေတံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။
၃၅၅။

ပဋိသဝိဿန္တန (န) [ပဋိသ+ဝိဿန္တန] ဒေါသ၏
-ယိုစီး- ဖြစ်ပေါ်-ခြင်း၊ ဒေါသဖြစ်ခြင်း။
ပဋိသအဿဝ-ကြည့်။

ပဋိသသံယုတ္တ (တိ) [ပဋိသ+သံယုတ္တ] ဒေါသနှင့်
ယှဉ်သော။ ဧဝံ ဒေါသသံဟိတံ ပဋိသသံယုတ္တံ
တတော ဧဝ အနရိယံ ဗျာပါဒဝိဟိံသာဒိပ္ပ-
ဘေဒံ ပါပသင်္ကပ္ပံ ဥပ္ပါဒိကံ နာဘိဇာနာမိ။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၁၆။

ပဋိသသံယောဇန (န) [ပဋိသ+သံယောဇန]
ပဋိသသံယောဇနံ၊ ဒေါသဟူသော အနှောင်
အဖွဲ့၊ နှောင်ဖွဲ့တတ်သော ဒေါသ။ သတ္တိမာနိ
ဘိက္ခဝေ သံယောဇနာနိ။ ကတမာနိ သတ္တိ
အနုနယသံယောဇနံ ပဋိသသံယောဇနံ
အဝိဇ္ဇာသံယောဇနံ။ အံ၊ ၂။၄၀၀။ (-အဘိ၊
ဝိ။၄၀၅။ အဘိ၊က။၃၂၃။ ပေဋကော။၂၇၃။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၈၄၊၃၇၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၈၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။
၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၂၂။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၃၇၊၈၈။

၁၅၈။ ဒီ၊ ခို၊ ၂။ ၂၂။ မ၊ ခို၊ ၁။ ၃၇။ အံ၊ ခို၊ ၃။ ၂၀၃။)

ပဋိသသံယောဇနဝတ္ထု (န) [ပဋိသသံယောဇန + ပတ္တု] ပဋိသသံယောဇနဇာ - တည်ရာ - အာရုံ။ ပဋိသသံယောဇနဝတ္ထုတရားပဿန္တေ အတ္တနိ ဗန္ဓတိတိ ဗိဘန္တံ အတိဝိယ ဝိရူပံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ခို၊ ၂။ ၄၅၃။

ပဋိသသညာ (ထိ) [ပဋိသ + သမ္ပပန္နာ + သညာ။ ပဋိသ + သမ္ပယုတ္တာ + သညာ] (၁) (ဝတ္ထု၊ အာရုံတို့၏) ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော - အမှတ် - သညာ၊ (၂) ဒေါသနှင့်ယှဉ်သော - အမှတ် - သညာ (ဒေါသစိတ်)။ (၁) သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ ပဋိသသညာနံ အတ္တင်္ဂမာ နာနတ္ထသညာနံ အမနသိကာရာ။ အဘိ၊ ဓ၊ ၆။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၅၄။ ပဋိသံ၊ ၂၃၅။ “ပဋိသသညာနံ အတ္တင်္ဂမာ” တိ ဝတ္ထု ကတမာ ပဋိသသညာ၊ ရူပသညာ သဒ္ဓသညာ။ ပ။ ဖောဠဗ္ဗသညာ၊ ဣမာ ဝုစ္ဆန္တိ ပဋိသသညာ - ယော။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၂၇၂။ ပဋိသသညာနံ အတ္တင်္ဂမာတိ စက္ခာဒိနံ ဝတ္ထုနံ၊ ရူပါဒိနံ အာရမ္မဏာနဉ္စ ပဋိသတေန သမ္ပပန္နာ သညာ ပဋိသသညာ၊ ရူပသညာဒိနံ တေ အဓိဝေဒနံ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၆။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၄။ ပဋိသသညာ - (ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၆၂) တိ စက္ခာဒိနံ ဝတ္ထုနံ၊ ရူပါဒိနံ အာရမ္မဏာနဉ္စ ပဋိသတေန ပဋိဟနနေန ဝိသယိဝိသယသမောဓာနေန သမ္ပပန္နာ ဒိ - ပဉ္စဝိညာဏသဟဂတာ သညာ။ သံ၊ ခို၊ သစ၊ ၁။ ၃၀၈။ (-ဒီ၊ ၁။ ၃၂၊ ၁၇၀။ ဒီ၊ ၂။ ၅၉၊ ၉၄။ ဒီ၊ ၃။ ၁၀၇၊ ၂၀၉၊ ၂၅၁။ မ၊ ၁။ ၅၀၊ ၂၁၅၊ ၂၆၄။ မ၊ ၂။ ၁၄၊ ၉၉၊ ၂၀၅။ မ၊ ၃။ ၇၇၊ ၉၁။ သံ၊ ၁။ ၄၁၃။ သံ၊ ၂။ ၁၉၉။ သံ၊ ၃။ ၂၇၇။ အံ၊ ၁။ ၄၂၊ ၂၇၀၊ ၅၀၄။ အံ၊ ၂။ ၄၂၈။ အံ၊ ၃။ ၂၀၂၊ ၂၄၀၊ ၄၂၅၊ ၅၄၅။ အဘိ၊ ဓ၊ ၁၁၇၊ ၁၄၃။ ပဋိသံ၊ ၃။ ၉၄၊ ၂၃၂။ မဟာနိ၊ ၂။ ၁၄၉၊ ၄၀၇။ စူဠနိ၊ ၁၆၈၊ ၁၀၇။ နေတ္ထိ၊ ၇၄။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၄၉။ ပဋိသံ၊

၄။ ၁။ ၇၁၊ ၁၀၃၊ ၁၂၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၇၊ ၃၂၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၈၄ - ၅။ စူဠနိ၊ ၄။ ၅၆။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၀၅။ ဝဇီရ၊ ၁၅၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၉၆။ ဒီ၊ ခို၊ ၂။ ၂၅၁။ မ၊ ခို၊ ၃။ ၂၅၇။ သံ၊ ခို၊ ၁။ ၉၄။ အံ၊ ခို၊ ၁။ ၁၂၉။ မူလ၊ ခို၊ ၁။ ၁၀၈။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ခို၊ ၁။ ၃၉၇ - ၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ခို၊ ၂။ ၁၀၂။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၂၃၂။) (၂) အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ စ မေ ဓမ္မေသု ပဋိသသညာ သုပ္ပဋိဝိနိတာ။ သံ၊ ၃။ ၂၇၄။ ဗျာရောသနာ ပဋိသသညာ နာညမညဿ ဒုက္ခမိစ္ဆေယျ။ ခုဒ္ဒက၊ ၁။ ၁။ သုတ္တနိ၊ ၃၀၁။ ပဋိသသညာသုပ္ပဋိဝိနိတာတိ ပဋိသသမ္ပယုတ္တသညာ သုဠု ပဋိဝိနိတာ၊ သမ္ပန္နိန္ဒာတိ အတ္တော။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၉၅။ ဗျာရောသနာ ပဋိသသညာတိ ကာယဝစီဝိကာရေဟိ ဗျာရောသနာယ စ မနောဝိကာရေန ပဋိသသညာယ စ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၂၁။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၈။ ပဋိသသညာ မနောဝိကာရေန ဒေါသစိတ္တေန။ ပရိတ္တ၊ ခို၊ ၅၆။

ပဋိသသညောဇန (န) [ပဋိသ + သညောဇန] ပဋိသသံယောဇန၊ ဒေါသဟူသော အနှောင်အဖွဲ့၊ နှောင်ဖွဲ့တတ်သောဒေါသ။ သကဒါဂါ၊ မိမဂ္ဂက္ခဏေ ဒဿနဋ္ဌေန သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ ပ။ အဝိက္ခေပဋ္ဌေန သမ္မာသမာဓိ ဩဠာရိကာ ကာမရာဂသညောဇနာ ပဋိသသညောဇနာ ဩဠာရိကာ ကာမရာဂါနုသယာ ပဋိသနုသယာ ဝုဠာတိ။ ပဋိသံ၊ ၆။ ၇ - ၉။ ပဋိသသညောဇနာတိ ဗျာပါဒသညောဇနာ။ သော ဟိ အာရမ္မဏေ ပဋိဟညတိတိ “ပဋိသ” န္တိ ဝုစ္စတိ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၇။ မဟာနိ၊ ၄။ ၈၇။ (-အဘိ၊ ဓ၊ ၂၂၄။ ပဋိသံ၊ ၇။ ၀။ ၁၃၅၊ ၃၂၅။ မဟာနိ၊ ၂။ ၇၇၊ ၄၀၈။ စူဠနိ၊ ၂။ ၃၊ ၃၀၅။)

ပဋိသသမင်္ဂီပုဂ္ဂလ (ပ) [ပဋိသ + သမင်္ဂီ + ပုဂ္ဂလ] ဒေါသနှင့်ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်။ သဿာ ဗနသော “ဒုဋ္ဌော ဒေါသော” တိ သင်္ချံ ဂတော

ပဋိသမ္ဘယုတ္တ (တိ) [ပဋိသ+သမ္ဘယုတ္တ] ဒေါသ
နှင့်ယှဉ်သော။ ယသ္မိံ သမယေ အကုသလံ
စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ ဒေါမနဿသဟ-
ဂတံ ပဋိသမ္ဘယုတ္တံ ရူပါရမ္မဏံ ဝါ။ အဘိ၊
ဓ။ ၁၀၀။ အဘိ၊ ဝိ။ ၁၇၂။ အသမ္ဘယာယန-
ဘာဝေန အာရမ္မဏသ္မိံ ပဋိဟညတိတိ ပဋိ-
သံ၊ တေန သမ္ဘယုတ္တန္တိ ပဋိသမ္ဘယုတ္တံ။
အဘိ၊ ဌ။ ၁။ ၂၉၈။ (-အဘိ၊ ဓ။ ၁၀၂။ အဘိ၊
ဝိ။ ၁၃၁။ ဒိ။ ၁၁၁။ ၁၀၂။ အဘိ၊ ဌ။ ၁။ ၄၃၉၊ ၄၄၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၈၄၊ ၂၆။ ဒိ၊ ဌ။ ၁။ ၁၅၇။ သိ၊ ဌ။
သစ၊ ၁။ ၄၁၈၊ ၄၅၁။ မ၊ ဌ။ ၁။ ၄၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌ။
၂။ ၁၂၁။ နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၁၇၂။)

ပဋိသမ္ဘယုတ္တစိတ္တ (န) [ပဋိသမ္ဘယုတ္တ+စိတ္တ]
ဒေါသနှင့်ယှဉ်သောစိတ်။ ဣမသ္မိံ ပန ပဒေ
....ဒေါမနဿသဟဂတံ ပဋိသမ္ဘယုတ္တစိတ္တ-
မေဝ လဗ္ဘတိ။ မေ၊ ဌ။ ၁။ ၁၄။ (-နေတ္ထိ၊ ဌ။
၂၂။)

ပဋိသမ္ဘယုတ္တစိတ္တဒ္ဓယ (န) [ပဋိသမ္ဘယုတ္တ-
စိတ္တ+ဒ္ဓယ] ဒေါသနှင့်ယှဉ်သော စိတ်နှစ်ပါး၊
ဒေါသမူစိတ် နှစ်ပါး။ သဒေါသန္တိ ပဋိသ-
သမ္ဘယုတ္တစိတ္တဒ္ဓယံ။ မ၊ ဌ။ ၁။ ၁၈၅။

ပဋိသမ္ဘယုတ္တစိတ္တပြုဒ (ပု) [ပဋိသမ္ဘယုတ္တ+
စိတ္တပြုဒ] ဒေါသနှင့်ယှဉ်သောစိတ္တပြုဒ။ ဒွေ
ပဋိသမ္ဘယုတ္တစိတ္တပြုဒါ အတိတာဒိဘေဒေ
ဓမ္မေ အာရမ္မ ဒေါမနဿိတာနံ အတိတာ-
ဒိအာရမ္မဏာ။ အဘိ၊ ဌ။ ၁။ ၄၄၄။ (-အံ၊ ဌ။
၁။ ၅၁။)

ပဋိသမ္ဘယုတ္တဒုက္ခ (န) [ပဋိသမ္ဘယုတ္တ+ဒုက္ခ]
ဒေါသနှင့်ယှဉ်သော ဒုက္ခဝေဒနာ။ ဒေါမန-
ဿန္တိ ပဋိသမ္ဘယုတ္တဒုက္ခံ။ အံ၊ ဌ။ ၁။ ၂၇၆။

ပဋိသမ္ဘယုတ္တဒေါမနဿ (န) [ပဋိသမ္ဘယုတ္တ+
ဒေါမနဿ] ဒေါသနှင့်ယှဉ်သော ဒေါမနဿ-

ဝေဒနာ။ တသ္မိံ ယေဝ ကာယသင်္ခါတေ
လောကေ ပဉ္စကာမဂုဏ်ကတဏှဉ္စ ပဋိသမ္ဘ-
ယုတ္တဒေါမနဿဉ္စ ဝိနေတော ဝိက္ခမ္ဘေတော
ကာယေ ကာယာနုပဿိ ဝိဟရတိ။ အံ၊ ဌ။ ၁။
၃၈၂။

ပဋိသမ္ဘယုတ္တသံယောဇန (န) [ပဋိသမ္ဘ-
ယုတ္တ+သံယောဇန] ဒေါသနှင့်ယှဉ်သော
သံယောဇန။ တန္တု သံယောဇနာ ဟောန္တိတိ
ပဋိသဉ္စေဝ ပဋိသမ္ဘယုတ္တသံယောဇနာ စ
တနုကာ ဟောန္တိ။ အံ၊ ဌ။ ၁။ ၁၉၃။ ဣတိဝုတ်၊
ဌ။ ၈၈။

ပဋိသမ္ဘယုတ္တသညာ (တိ) [ပဋိသမ္ဘယုတ္တ+
သညာ] ဒေါသနှင့်ယှဉ်သော - အမှတ် -
သညာ။ ပဋိသသညာ (၂) ကြည့်။

ပဋိသမ္ဘယုတ္တယောဂ (ပု) [ပဋိသ+သမ္ဘယောဂ]
ဒေါသနှင့်ယှဉ်သော။ အစန္တပ္ပဟာနဿ ဣန္ဒြိ-
တတ္တာ တတိယေနောကုက္ကုစ္စံ ပဟိနံ ဟော-
တိ ပဋိသမ္ဘယုတ္တယောဂံ။ သံ၊ ဌ။ ၁။ ၁၉၇။

ပဋိသမ္ဘယုတ္တ (ပု) [(၁) ပဋိသ+ဇာတ+သမ္ဘ-
ယုတ္တ။ (၂) ပဋိသ+ဝိညေယျ+သမ္ဘယုတ္တ။ (၁)
ဝတ္ထု၊ အာရုံတို့၏ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်
သော-တွေ့ထိမှု-ဖဿ။ (၂) ဝတ္ထု၊ အာရုံ
တို့၏ ထိခိုက်ခြင်းဖြင့် သိအပ်သော-တွေ့ထိ
မှု-ဖဿ။ တေသု ဥဒ္ဓေသေသု အသတိ
အပိ နုခေါ နာမကာယေ ပဋိသမ္ဘယုတ္တော
ပညာယေထ။ ဒိ၊ ၂။ ၅၃။ ပဋိသမ္ဘယုတ္တောတိ
သပ္ပဋိသံ ရူပက္ခန္ဓံ ဝတ္ထု၊ ကတော ဥပ္ပဇ္ဇနသမ္ဘ-
ယုတ္တော။ ဒိ၊ ဌ။ ၂။ ၉၁။ ဝတ္ထာရမ္မဏာနံ အည-
မညပဋိဟနနံ ပဋိသော၊ တတော ပဋိသ-
တော ဇာတော ပဋိသမ္ဘယုတ္တော။ တေနာ-
ဟ “သပ္ပဋိသ” န္တိအာဒိ။ ဒိ၊ ဌ။ ၂။ ၁၀။
ပဋိသမ္ဘယုတ္တဇာ သညာ (အဘိ၊ ဝိ။ ၆) တံ
တ္ထောပိ ယထာ ဖဿော ဝတ္ထာရမ္မဏပုဋိ-
သနုနေန ဥပ္ပဇ္ဇော၊ တထာ တတော ဇာတ-
သညာပိတိ “ဝတ္ထာရမ္မဏတော နာမာ” တိ

ဝတ္ထု။ ဧတ္ထံ စ ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘုသမ္ဘု၊ ပဋိသ-
ဝိညေယျော ဝါ သမ္ဘုသမ္ဘုသမ္ဘုသမ္ဘု-
တိ ဥတ္တရပဒလောပံ ကတာ ဝတ္ထုန္တိ ဝေဒိ-
တဗ္ဗံ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၅။ ပဋိသဝိညေယျောတိ
လောဝတ္ထုပဋိသတော ဝိဇာနိတဗ္ဗော ပဋိ-
သဝသေန ဂဟေတဗ္ဗော။ ဥတ္တရပဒလောပံ
ကတာတိ ပုရိမပဒေ ဥတ္တရပဒလောပံ
ကတာ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၀။ (-မဟာနိ၊ ၃။ ၁၇၁။
ပေဋကော၊ ၂။ ၂၉၉။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၈။ မဟာနိ၊ ၄။
၁၄၄၊ ၂။ ၉၁။ ဒီ၊ ၃။ ၁၇၇။ မူလဋီ၊ ၁။ ၁၁၂။
အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉၈။)

ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘု (တိ) [ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘု+ဇန+ကိ]
(က) ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘုကြောင့် ဖြစ်သော။ (ခ)
ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘု ဖြစ်သော။ တတ္ထ ကတမာ
သညာ သြဋ္ဌာရိကာ သုခုမာ၊ ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘု-
ဇာ သညာ သြဋ္ဌာရိကာ၊ အဓိဝေဒနသမ္ဘုသမ္ဘု
သညာ သုခုမာ။ အဘိ၊ ၁။ ၆။ ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘု-
ဇာတိ သပုဋိဗေ ကျေပသာဒါယော ဝတ္ထု၊
ကတာ သပုဋိဗေ ရူပါဒယော အာရဗ္ဗ ဥပ-
နွေ ဖဿော ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘု နာမ၊
တတော တသ္မိံ ဝါ ဇာတာ ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘု-
ဇာ နာမ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၈။ (-မဟာနိ၊ ၄။
၁၅၀။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၅-၆။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၁။)

ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘုပရိယာယ (ပ) (ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘု
+ ပရိယာယ) ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘုဟူသော -
ပရိယာယ - အမြက်။ အညပ္ပကာရာသမ္ဘု-
တောတိ ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘုပရိယာယသ အသ-
မ္ဘဝတော။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၁။

ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘုတပ္ပကာရ (တိ) [ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘု+
တပ္ပကာရ] ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘုနှင့် ထိုပဋိသမ္ဘုသမ္ဘု
အခြင်းအရာရှိသော (ဟု)။ “အဓိဝေဒန-
သမ္ဘုသမ္ဘု ဝိယာ” တိဝေဒနန မနောသမ္ဘုသ-
မ္ဘုတပ္ပကာရာနမေ နာမဘာဝေါ သိယာ၊ န
ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘုတပ္ပကာရာနန္တိ အာသကာယ

နိဝတ္ထုနတ္ထံ “ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘု” တိအာဒိမာဟ။
အနုဋီ၊ ၁။ ၁၉။

ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘုဒုက (ပု) [ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘု+ဒုက]
ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘုနှစ်ပါးအပေါင်း။ ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘု-
ဒုကော ပနေတ္ထ နတ္ထေဝ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၉။

ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘုတိတ္ထုပ္ပါဒဓမ္မ (ပ) [ပဋိသမ္ဘု+သမ္ဘု-
ဂတ+တိတ္ထုပ္ပါဒ+ဓမ္မ] ဒေါသနှင့် တကွဖြစ်
သော တိတ္ထုပ္ပါဒတရား။ မက္ခပလာသသာရဗ္ဗာ
တဒါကာရပ္ပဝတ္တာ ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘုတိတ္ထုပ္ပါဒ-
ဓမ္မာ။ မ၊ ၃။ ၁။ ၂၀၁။

ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘုတဒ္ဓယ (န) [ပဋိသမ္ဘု+သမ္ဘုတ+ဒ္ဓယ]
ဒေါသနှင့်တကွဖြစ်သော စိတ်နှစ်ပါး။ “ဝိနိ-
ဝရဏ” နှ့် ဣမိနာ ပဋိသမ္ဘုသမ္ဘုတဒ္ဓယံ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊ ၂။ ၁၁၈။

ပဋိသမ္ဘု (ပ) [ပတိ+ဟန+ဏ။] (ပြတိဃာ-
တ-သံ။ ပဋိသမ္ဘု-ပြာ)] (၁) ဒေါသ၊
ထိပါး-ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ-သတ်ဖြတ်-ခြင်း
သဘော၊ ထိပါး-ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ-သတ်
ဖြတ်-တတ်သော သဘော။ (၂) (က) ပယ်
ဖျောက်-ဖျက်ဆီး-ခြင်း။ (ခ) ပယ်ဖျောက်
-ပယ်သတ်-ပယ်ရှင်း-ခြင်း။ (ဂ) တားဆီး-
ကာကွယ်-ခြင်း။ (ဃ) တားဆီး-ပိတ်ပင်-ဖုံး
လွှမ်း-ခြင်း။ (င) ထိပါး-ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ
-သတ်ဖြတ်-ခြင်း။ (စ) ထိခိုက်-ပေါင်းဆုံ
-ခြင်း။ (ငှ) ပင်ပန်း-ဆင်းရဲ-ခြင်း။ (တိ)
(၅) အမျက်ထွက်-စိတ်ဆိုး-သော၊ သူ။

(၁) ဒေါသ၊ ထိပါး-ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ-
သတ်ဖြတ်-ခြင်းသဘော၊ ထိပါး-ပုတ်ခတ်-
ညှဉ်းဆဲ-သတ်ဖြတ်-တတ်သော သဘော။
ယော ဇောရူပေါ စိတ္တဿ အာသုဘတော ပဋိ-
သမ္ဘုတော ပဋိသမ္ဘုဝိရောဓော၊...အယံ ငုစ္စတိ
ဒေါသော။ အဘိ၊ ၈။ ၂။ ၆။ စိတ္တိ အာသုဘတေ-
မန္တာ ဥပနွေတိ စိတ္တဿ အာသုဘော။
တတော ဗလဝတရော ပဋိသမ္ဘုတော။ အဘိ၊

ဌာဝါပုဇ္ဈေ။ (-အဘိဓမ္မာ ၂၂၅၊ ၂၄၄။ အဘိဝိ၊ ၈၈၊ ၂၆၂၊ ၂၇၆၊ ၂၉၄။ မဟာနိ၊ ၁၆၅၊ ၃၀၀။ စူဠနိ၊ ၆၀၊ ၂၉၅။ မဟာနိ၊ ၄၅၊ ၂၇၉။)

(၂)(က) ပယ်ဖျောက်-ဖျက်ဆီး-ခြင်း။ ယာဝဒေဝ သိတဿ ပဋိသဘာဿ၊ ဥဏှဿ ပဋိသဘာဿ၊ ခုံသမကသဝါဘာ ဘပသရိသပသမ္ပဿာနံ ပဋိသဘာဿ။ မ၊ ၁၊ ၁၂။ မဟာနိ၊ ၂၉၇။ ပါဏကောနံ ဝါ ဝါဟကပ္ပိနံ ဝါ ပဋိသဘာဿ ဩ သဓံ ဒေန္တိ။ မဟာနိ၊ ၂၉၈။ ပဋိသဘာဿာတိ ပဋိဟနနတ္ထံ။ ယထာ သရိရေ အာဗာဓံ န ဥပ္ပါဒေဘိ၊ ဧဝံ တဿ ဝိနောဒနတ္ထံ။ မဟာနိ၊ ၄၀၉။ ပဋိသဘာဿာတိ ပဋိဗာဟနတ္ထံ ဘပ္ပစ္စယဿ ဝိကာရဿ ဝိနောဒနတ္ထံ။ မ၊ ၁၊ ၁၆၇။ (-ဒီ၊ ၂၊ ၁၀၃။ အံ၊ ၂၊ ၃၄၁။ မိသိန္နံ၊ ၁၂။ ဝိ၊ ၄၊ ၂၊ ၆၄။ ဒီ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၇၇။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၆၆၊ ၁၆၆။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၊ ၆၉။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၅၂။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၂၂၊ ၂၂၉။ အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၇၁။ အဘိ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၃၀။ ခုဒ္ဒက၊ ၄၊ ၂၀၈။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၀၅။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၀၅။ ပေတ၊ ၄၊ ၂၊ ၁။ မဟာနိ၊ ၄၊ ၄၁၅။ စူဠနိ၊ ၄၊ ၁၁၃။ ဇာ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၊ ၅၄၊ ၂၊ ၆၅၊ ၄၀၂။ အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၂၆၊ ၂၊ ၃၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁၊ ၅၆။) (ခ) ပယ်ဖျောက်-ပယ်သတ်-ပယ်စုန်း-ခြင်း။ သမ္ပရာယိကာနံ အာသဝါနံ ပဋိသဘာဿ။ ဝိ၊ ၅၊ ၃၈၅။ န ပနာဟံ စုန္ဒ သမ္ပရာယိကာနံ ယေဝ အာသဝါနံ ပဋိသဘာဿ ဓမ္မံ ဒေသေမိ။ ဒီ၊ ၂၊ ၁၁၇။ သမ္ပရာယိကာနံ ဝေရာနံ ပဋိသဘာဿာတိ ဝိပါကဒုက္ခသင်္ခါတာနံ သမ္ပရာယိကဝေရာနံ ပဋိသဘာဿာယ သမုစ္ဆေဒနတ္ထာယ အနုပ္ပဇ္ဇနတ္ထာယ။ ဝိ၊ ၄၊ ၄၊ ၂၊ ၆၀။ ပဋိသဘာဿာတိ မူလသုတေန ပဋိဟနနာယ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၆၉။ (-ဝိ၊ ၁၊ ၁၀၁၊ ၂၄။ ဝိ၊ ၂၊ ၂၇၆။ ဝိ၊ ၅၊ ၂၊ ၆၁၂၊ ၂၅၃၊ ၃၈၅။ မ၊ ၂၊ ၁၀၈။ အံ၊ ၁၊ ၆၇။ အံ၊ ၂၊ ၃၁၁။ ဝိ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၆၁၊ ၁၉၀။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၆၄။ မ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၀၉။ အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၆၅၊ ၈၂။ ဥဒါန၊ ၄၊ ၁၅၈။ ဝဇီရ၊ ၆၂၊ ၂၅၅၊ ၂၅၆။ သာရတ္ထ၊

၂၊ ၃၅။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၄၃။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၉၁။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၄၄။ အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၆၈၊ ၈၇။ အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၃၀။) (ဂ) တားဆီး-ကာကွယ်-ခြင်း။ ယဒါ မုဋ္ဌာလပတ္တာနံ၊ ဆတ္တံ ထံရတံ၊ သိယာ။ ဝဿဿ ပဋိသဘာဿ၊ အထန္နနံ တဒါ သိယာ။ ဇာ၊ ၁၊ ၁၈၄။ ဇာ၊ ၄၊ ၂၊ ၄၄၄။ (-ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၄၉။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၅၀၄။ အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၅၇၂။) (ဃ) တားဆီး-ပိတ်ပင်-ဖုံးလွှမ်း-ခြင်း။ ကော စ ဉာဏဒဿနဿ ပဋိသဘာဿ၊ ယံ အနိစ္စေ ဒုက္ခေ အနတ္တနိ စ အညာဏံ ဒေသနံ၊ အယံ ဉာဏဒဿနဿ ပဋိသဘာဿ၊ နေတ္ထိ၊ ၁၇။ အညာဏံ အဒဿနန္တိ တံ ပဋိသဘာဿ သရူပတော ဒဿေဟိ။ ဆဋ္ဌာရမ္မဏသဘာဝပုဋိစ္ဆာဒကော ဟိ သမ္မောဟော ဉာဏဒဿနဿ ပဋိသဘာဿ၊ နေတ္ထိ၊ ၄၊ ၇၄။ ဉာဏဿ ပဋိသဘာဿ နာမ အညာဏံ၊ သဗ္ဗမ္ပိ ဝါ ကိလေသဇာတံ။ အနု၊ ၄၊ ၂၊ ၂။ (-ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၂။ မ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၀၆။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၂၂။ နေတ္ထိ၊ ၄၊ ၂၅၉။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၄။ နေတ္ထိ၊ ၄၊ ၁၀၉။ နေတ္ထိ၊ ၄၊ ၁၀၈-၉၊ ၃၃၃။) (င) ထိပါး-ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ-သတ်ဖြတ်-ခြင်း။ ပဋိသဘာဿာဝ-ကြည့်။

(ပ) ထိခိုက်-ပေါင်းဆုံ-ခြင်း။ ပဋိသသညာနံ အတ္တကံမာတိ စက္ခာဒိနံ ဝတ္ထုနံ ရူပါဒိနံ အာရမ္မဏာနု ပဋိသဘာဿ သမုပ္ပန္နာ သညာ ပဋိသသညာ။ အဘိ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၊ ၃၂၃။ ပဋိသဘာဿာတိ ပဋိဟနနေန ဝိသယိဝိသယသမောဓာနေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၉၇။ (-ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၄။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၅၄။ ဝိမာန၊ ၄၊ ၂၅၄။ မဟာနိ၊ ၄၊ ၈၅။ စူဠနိ၊ ၄၊ ၅၆။ သီ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၀၈။ အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၂၊ ၈၆၊ ၁၃၂။) (၇) ပင်လုံး-ဆင်းရဲ-မြင်း။ အဋ္ဌသုလောကဓမ္မေသု စိတ္တဿ ပဋိသဘာဿ၊ အဘိ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၆၂။ တတ္ထ ဣတမေသု အဋ္ဌသုလောကဓမ္မေသု စိတ္တဿ ပဋိသဘာဿ၊ လာဘေ သာရာဂေါ၊ အလာဘေ ပဋိဝိဆောဓော၊...ဣမေသု အဋ္ဌသု လောကဓမ္မေသု

စိတ္တဿ ပဋိသန္ဓေတော။ အဘိဝိ။၄၀၁။ ပဋိသန္ဓေတောတိ ပဋိဟညနာကာရော။ အဘိ။ဋ္ဌ။ ၂။၄၉၂။ (၅) အမျက်ထွက်-စိတ်ဆိုး-သော၊ သူ။ လူမေတ္တိ နဝဟိ အာသမာတဝတ္ထုဟိ အာသမာတော ပဋိသန္ဓေတော ကုဒ္ဒေါ ကောဓာဘိဘူတော “အဓမ္မံ ဓမ္မော”တိ ဒီပေတိ။ ဝိ။၅။၂၉၃။

ပဋိသန္ဓေ (တိ) [ပတိ+ဟန+အျှ] (ပြတိ-သန္ဓေ-သံ။ ပဋိသန္ဓေ-ပြာ)] (က) ထိပါး-ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ-တတ်သော။ (ခ) ပယ်ဖျောက်-ဖျက်ဆီး-တတ်သော။ (က) ပဋိသန္ဓေ ပဋိသန္ဓေ၊ စိတ္တဝိသန္ဓေတော ဝိသန္ဓေတော။ ဒေါသဝိသေသနမေဝေတံ။ သုတ္တန်၊ ဋ္ဌ။၂။၉၇။ (ခ) ယထာ သိတာဒိနံ ပဋိသန္ဓေတကာနိ ဥဏှာဒိနိ အတ္ထိ။ သုတ္တန်၊ ဋ္ဌ။၁။၉၄။ အပါဠာ။၂၀၂။

ပဋိသန္ဓေ (ပု) [ပဋိသန္ဓေ + အတ္ထ] ပယ်ဖျောက် - ဖျက်ဆီး - ခြင်းအကျိုး။ ပါဏိဟန္တာ တဿ ပဋိသန္ဓေတ္ထာယ ဒါနံ ဒေတိ။ ပဋ္ဌာန၊ ၁။၁၄၉။ တဿ ပဋိသန္ဓေတ္ထာယာတိ တဿ ပဋိသန္ဓေတ္ထာယာ၊ ဝိပါကောကာသဿ အနုပ္ပါဒန္တတ္ထာယာတိ အတ္ထော။ အဘိ။ဋ္ဌ။၂။၄၄၇။ (-ဝိ။ဋ္ဌ။၁။၁၉၀။ ဝိ။ဋ္ဌ။၄။၂၆၀။ ဒီ။ဋ္ဌ။၂။၁၉၀။ အံ။ဋ္ဌ။၂။၁၉၀။ အဘိ။ဋ္ဌ။၂။၁၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ။၁။၁၉၀။ ခုဒ္ဒက။ဋ္ဌ။၁၉၀။ ဓမ္မာဋ္ဌ။၁။၂၆၀။ သုတ္တန်၊ ဋ္ဌ။၁။၂၆၀။ မဟာနိ။ဋ္ဌ။၄၁၀။ ဇာ။ဋ္ဌ။၁။၂၅၅။၄၆၅။)

ပဋိသန္ဓေ (န) [ပတိ+ဟန+ယု] ယုမ္မိ ဟနဿ သန္ဓေတော။ ဓာနိ။ဋ္ဌ။၄၀၃။ (ပြတိသန္ဓေ-သံ)] (ခ) (က) ပယ်ဖျောက်-ဖျက်ဆီး-ခြင်း။ (ခ) တားဆီး-ကာကွယ်-ခြင်း။ (၂) ကြိတ်ခြေခြင်း။ (ခ) (က၊ခ) အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၂) ပိဋေတွာတိ ဝိဟေဋ္ဌေတွာ ပဋိသန္ဓေနာဒိဝေသေန ဥစ္ဆုတေလယန္တာဒိ-

ယော ဝိယ ဥစ္ဆုတိလောဒိကေ ဝိဗာဓေတွာ။ မ၊ဋ္ဌိ။၂။၃၇၃။

ပဋိသန္ဓေ (ပု) [ပဋိသန္ဓေ + အတ္ထ] (က) ပယ်ဖျောက်-ဖျက်ဆီး-ခြင်းအကျိုး။ (ခ) တားဆီး-ကာကွယ် - ခြင်းအကျိုး။ (က) ပဋိသန္ဓေတ္ထာယာတိ ပဋိသန္ဓေတ္ထာယာ တပုစ္ဆယဿ ဝိကာရဿ ဝိနောဒနတ္ထံ။ အံ။ဋ္ဌိ။၁။၁၂၆။ (ခ) ဝနန္တရံ ပဋိသန္ဓေ ပန သုက္ခေက္ခန္ဓာဒိကေသု မတ္တကေ ပတိတေသု ဒုက္ခဝေဒနာ ဘဝေသု၊ တသ္မာ တာနိ ပဋိသန္ဓေတ္ထာယ ဝေ ကရောမိ။ ဇာ။ဋ္ဌ။၆။၂၀၀။

ပဋိသန္ဓေ (တိ) [ပဋိသန္ဓေ + ပသင်] ထိပါး-ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ-သတ်ဖြတ်-ခြင်း ခြင်း-ယုံမှား-လျဉ်းပါး-ဖွယ်ရှိသော။ ပဋိသန္ဓေ ပသင်တ္ထာ၊ န စ တုလျတ္ထတာ သိယာ။ သိ၊ဋ္ဌိ။သစ်။၂။၁၇၁။

ပဋိသန္ဓေ (ပု) [ပဋိသန္ဓေ + ဝိသယ] တားဆီး - ပိတ်ပင် - ဖုံးလွှမ်း - ခြင်း၏ - အရာ-ဌာန၊ တားဆီး-ပိတ်ပင်-ဖုံးလွှမ်း-ရာဌာန။ “ဉာဏဿနဿ ကတရသ္မိ ပဋိသန္ဓေတော”တိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗတ္ထာ ပုစ္ဆိ ဌပေတွာ ပဋိသန္ဓေဝိသယံ ဒေသေတုံ ကော ဗာ”တိ အာဒိ ဝတ္ထံ။ နေတ္ထိ။ဝိ။၁၀၀။

ပဋိသန္ဓေ (ပု) [ပဋိသန္ဓေ + သဒ္ဓ] ထိခိုက်-တိုက်မိ-ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော အသံ။ သောရဏဿ ဥမ္မာရေ ပဋိသန္ဓေသန္တံ သုတာဝ “ဗန္ဓုလဿ ရုတသဒ္ဓေါ သော၊ အဇ္ဇ လိစ္ဆဝိနံ ဘပံ ဥပ္ပဋိဿတိ”တိ အာဟ။ ဓမ္မာဋ္ဌ။၁။၂၂၂။

ပဋိသန္ဓေတာဝာ (ပု) [ပဋိသန္ဓေ + အာဘဝ] (ခ) ထိပါး-ပုတ်ခတ်-ညှဉ်းဆဲ-သတ်ဖြတ်-မှု မရှိခြင်း။ (၂) တားဆီး - ပိတ်ပင်-ဖုံးလွှမ်း-မှု မရှိခြင်း။ (ခ) မဟာကာရုဏိက-တာယ ကတ္တံ ပဋိသန္ဓေတာဝာဝေသဿ

သဗ္ဗတ္ထ အဓိတ္တသညာယ အဘာဝေါ။ မဒ္ဓိ၊
 ၁။၄၈။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၄၁။ (၂) ဘဂဝတော
 ကာယပဝတ္တိယာဒိနံ ကတ္ထစိ ပဋိသတာဘာ-
 ဝတော ယထာ ရုစိ တထာ ဂတံ ဂတိ ဂမနံ
 ကာယဝစိစိတ္တပဝတ္တိ တေဿာတိ တထာဂ-
 တော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၃၅။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁၃၁။
 ပဋိဝေဓော ပဋိသတာဘာဝေန ဝိသယေ
 နိဿင်္ဂစာရသင်္ခါတံ နိဗ္ဗိဇ္ဈနံ။ဒီ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။၃၄၃။ မ၊
 ဋ္ဌိ၊၁။၁၀၇။ မဒ္ဓိ၊ ၂။၂၅။ (-ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၀၉။ သိ၊
 ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၃၁၈။ မဒ္ဓိ၊၁။၁၀၇။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၁၃၅။
 အံ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။၁၂၂။)

ပဋိသန္ဓနယ (ပ) [ပဋိသ+အနန္ဓယ] အမျက်
 ထွက်ခြင်း၊ တပ်မက်ခြင်း၊ မုန်းခြင်း၊ ချစ်ခြင်း
 (ဒေါသနှင့် ဆက်စပ်)။ တတ္ထ စ ပဋိသန္ဓနယံ
 အနုပ္ပါဒေန္တော အနဝဇ္ဇဘောဇီ ဟုတွာ အတ္ထ-
 ကာမော ကုလပုတ္တော ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိ-
 သာဏကပ္ပေါ။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၄။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၁၉၃။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၈။ (-သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၁။
 မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၄၁၊၇၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။၂၂။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။
 ၂၈၇။ မဒ္ဓိ၊၁။၃၃၈။ မဒ္ဓိ၊၃။၃၈၇။ သံ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။
 ၄၅၂။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၉၁။ မူလဋ္ဌိ၊ ၂။၁၄၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ဋ္ဌိ၊၁။၃၈၀။)

ပဋိသန္ဓနယဝိဝဇ္ဇန (န) [ပဋိသန္ဓနယ+ဝိဝဇ္ဇန]
 မုန်းခြင်း၊ ချစ်ခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ “န
 ပုတ္တမိစ္ဆေယျ၊ ကုတော သဟာယန္တိ ဧတေန
 ပဋိသန္ဓနယဝိဝဇ္ဇနဝသေန မေတ္တာဒိနံ ဝုတ္တ-
 တ္တာ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၁။

ပဋိသန္ဓနယဝိတိဝတ္တတာ (ထိ) [ပဋိသန္ဓနယ+
 ဝိတိဝတ္တ+တာ] မုန်းခြင်း၊ ချစ်ခြင်းကို-လွန်
 မြောက်သည်၏အဖြစ် - လွန်မြောက်ခြင်း။
 သတိပဋ္ဌာနာတိ တယော သတိပဋ္ဌာနာ သတိ-
 ဂေါစရောပိ၊ တိဓာ ပဋိပန္နေသု သာဝကေသု
 သတ္ထုနော ပဋိသန္ဓနယဝိတိဝတ္တတာပိ၊ သတိ-
 ပိ။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊ ၂။၃၄၃။ မဒ္ဓိ၊၁။၂၄၂။ သံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၁၄။

အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၄၅:-ပ-မ-သ-စ

အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၁၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၁၂။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၃၄၄။ မဒ္ဓိ၊၁။၂၃၄။)

ပဋိသန္ဓနယဝူပသမ (ပ) [ပဋိသန္ဓနယ +
 ဝူပသမ] မုန်းခြင်း၊ ချစ်ခြင်းတို့၏-ငြိမ်းအေး-
 -ငြိမ်းပျောက်-ကင်းကွာ-ခြင်း။ ပဋိသန္ဓ-
 နယော တဿာ သမ္ပတ္တိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၈။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၁၂။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၉။

ပဋိသန္ဓနယဝူပသမပစ္စုပဋ္ဌာန (တိ) [ပဋိသန္ဓ-
 နယဝူပသမ+ပစ္စုပဋ္ဌာန] မုန်းခြင်း၊ ချစ်ခြင်း
 တို့၏- ငြိမ်းအေး- ငြိမ်းပျောက် - ကင်းကွာ
 -ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော။ သတ္တေသု
 အဇ္ဈတ္တာကာရပဝတ္တိလက္ခဏာ ဥပေက္ခာ၊
 သတ္တေသု သမဘာဝဒဿနရသာ၊ ပဋိသန္ဓ-
 နယဝူပသမပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၈။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၁၁။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၉။ သတ္တေသု
 ပဋိက္ကုလပဋိက္ကုလကာရာနံ အဂ္ဂဟဏ-
 တော တတ္ထ ပဋိသန္ဓနယနံ ဥပသမနာ-
 ကာရေန ဝုတ္တိယာ တေသံ ဝူပသမံ ဝိက္ခမ္ဘနံ
 ပစ္စုပဋ္ဌပေတိတိ ပဋိသန္ဓနယဝူပသမပစ္စု-
 ပဋ္ဌာနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၈၀။ (-စရိယာ၊ဋ္ဌ၊
 ၂၇၃။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၇၁။ သံ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၁။၂၅။)

ပဋိသန္ဓနယသမိပစာရိ (တိ) [ပဋိသန္ဓနယ+
 သမိပ+စာရိ] မုန်းခြင်း၊ ချစ်ခြင်းတို့၏အနီး၌
 ဖြစ်သော။ “သုခိတာ ဟောန္တူ”တိ အာ-
 ဒိဝသေန သတ္တကေလာယနမနသိကာရ-
 ယုတ္တာ၊ ပဋိသန္ဓနယသမိပစာရိတ္တာ သော-
 မနဿယောဂေန ဩဠာရိကတ္တာ စ ပရိမာသု
 အာဒိနဝံ.... ဒိသွာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၁၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ဋ္ဌိ၊၁။၃၇၅။)

ပဋိသန္ဓရောဓဝဇ္ဇိတ (တိ) [ပဋိသ+အနုရောဓ+
 ဝဇ္ဇိတ] မုန်းခြင်း၊ ချစ်ခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်
 သော။ ကောပါနုနယဝဇ္ဇိတာတိ ပဋိသန္ဓ-
 ရောဓဝဇ္ဇိတာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၈။

ပဋိသန္ဓသယ (ပ) [ပဋိသ+အနုသယ] လျော်-
 လျောက်ပတ် - သောအကြောင်းကို ရလျှင်

ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော ဒေါသ၊ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌-ကိန်းဝပ်-တည်နေ-တတ်သော ဒေါသ။ ပဋိသန္ဓာဒွေ၌ရှိသော ဒေါသစေတသိက် ဟုဆိုအပ်သော ပဋိသန္ဓာသယသည် ပုဂ္ဂိုလ် အားဖြင့် ပုထုဇဉ်သောတာပန်၊ သကဒါဂါမိ၌ ဖြစ်၏။ အနာဂါမိ၊ ရဟန္တာ၌ မဖြစ်။ ဝေဒနာ အားဖြင့်ကား ဒေါမနဿဝေဒနာနှစ်ပါး၊ ဒုက္ခ ဝေဒနာတစ်ပါး၊ ဤဝေဒနာသုံးပါး၌ ဖြစ်၏။ ထိုသို့ဖြစ်သည်ရှိသော် ဒေါမနဿ ဝေဒနာ နှစ်ပါး၌ အာရုံပြုသော အားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ သဟဇာတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ဒုက္ခဝေဒနာ တစ်ပါး၌ကား အာရုံပြု သောအားဖြင့်သာ ဖြစ်၏။ ထိုသို့ဖြစ်သော် လည်း ဝေဒနာချည်းသာ မဖြစ်ကောင်း၊ သဟဇာတ်တရားတို့နှင့်လည်း တကွဖြစ် ကောင်းသောကြောင့် ဒေါသမူဒွေစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ကာယ ဝိညာဉ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ သဘာဝဝိပရိတအနိဋ္ဌဖြစ်သော ရုပ်တို့၌လည်း အာရုံပြုသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဟ-ဇာတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း ဖြစ်၏ (ယမိုက် အရကောက်။ ၃၉၀။ အဘိဋ္ဌါပ။ ၃၂၂-လည်း ကြည့်)။ အပါယ်သို့ရောက်စေနိုင်သော ပဋိ-သန္ဓာသယကို သောတာပတ္တိမဂ်က ပယ်သတ် ၏။ ကြမ်းတမ်းသော ပဋိသန္ဓာသယကို သက-ဒါဂါမိမဂ်က ပယ်သတ်၏။ သိမ်မွေ့သော ပဋိသန္ဓာသယကို အနာဂါမိမဂ်က အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်၏ (ပဋိသံ။ ၇၀။ မဟာနိ။ ၇၇။ အဘိ-ဋ္ဌာ။ ၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၂။ ၃၂။ မဟာနိဋ္ဌ။ ၁၇၃။ စူဠနိဋ္ဌ။ ၄၅)။

သတ္တာနုသယာ ကာမရာဂါနုသယော ပဋိ-သန္ဓာနုသယော...ယံ လောကေ အပ္ပိယရူပံ အသာတရူပံ၊ ဧတ္ထ သတ္တာနံ ပဋိသန္ဓာနုသယော အနုသေတိ။ အဘိဝိ။ ၃၇၃။ ပဋိသံ။ ၁၁၉။ ကတ္ထ ပဋိသန္ဓာနုသယော အနုသေတိ၊ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ဧတ္ထ ပဋိသန္ဓာနုသယော အနု-သေတိ။ ယမက။ ၂။ ၅၅။ ပဋိသန္ဓာနုသယော စ

ဒေါမနဿသဟဂတစိတ္တေသု သဟဇာတ-ဝသေန အာရမ္မဏဝသေန စ၊ အမနာပေသု အဝသေသကာမာဝစရမေဓသု အာရမ္မဏ-ဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဒေါသော။ ပဋိသံ၊ ၄၂။ ၉။ (-ဒီ၊ ၃။ ၂၁၀။ မ၊ ၁။ ၅၇-၉၊ ၁၅၆၊ ၁၆၀၊ ၃၇၇။ မ၊ ၃။ ၃၃၃။ သံ၊ ၂။ ၄၀၇-၈။ သံ၊ ၃။ ၅၅။ အံ၊ ၂။ ၄၀၁။ အဘိဝိ။ ၃၉၇။ အဘိက။ ၇၈၊ ၂၉၉၊ ၃၂၃၊ ၃၅၂။ ယမက။ ၂။ ၅၆၊ ၂၇၃။ ပဋိသံ။ ၅၇၊ ၁၉၇၊ ၂၃၂၊ ၂၇၅၊ ၂၇၅၊ ၃၂၅။ မဟာ-နိ။ ၂၀၊ ၇၇။ ပေဋကော။ ၂၂၊ ၉၊ ၃၁၁။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၈၄။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၉။ မ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၈။ မ၊ ၄။ ၄။ ၂၃၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၈၇။ အဘိဋ္ဌါပ။ ၃၁၈၊ ၃၂၁-၉။ ပဋိသံ၊ ၄၅၊ ၁၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၂။ ၃၂၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၈၁-၄။ သုတ္တနိဋ္ဌ။ ၁။ ၂၁။ မဟာနိဋ္ဌ။ ၈၇၊ ၂၀၆။ စူဠနိဋ္ဌ။ ၄၅။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၀။ မ၊ ၄။ ၂။ ၆၀၊ ၂၇၉။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၁၃။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၄၂-၄-၇။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၉၇၊ ၂၀၁-၂-၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁၁၉။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၆၄။ နေတ္ထိဝိ။ ၁၃၉။)

ပဋိသန္ဓသယဋ္ဌာန (န) [ပဋိသန္ဓာသယ+ဋ္ဌာန] ပဋိသန္ဓာသယ၏ - ဖြစ်ရာ - ကိန်းရာ - ဋ္ဌာန။ တတ္ထ ယသ္မာ နေဝ ကာမရာဂါနုသယဋ္ဌာနေ ပဋိသန္ဓာသယော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ န ပဋိသန္ဓာသယ-ဋ္ဌာနေ ကာမရာဂါနုသယော၊ တသ္မာ တတ္ထ သော ပဟိနောတိ ဝါ အပ္ပဟိနောတိ ဝါ န ဝတ္ထဗ္ဗော။ အဘိဋ္ဌါပ။ ၃၂၉။ အနုဋီ၊ ၃။ ၁၉၉။

ပဋိသန္ဓသယဘာဝါသင်္ကာ (ထိ) [ပဋိသန္ဓာ-သယ+ဘာဝ+အာသင်္ကာ] ပဋိသန္ဓာသယ ၏ အဖြစ်၌ ယုံမှားခြင်း။ န ဟိ ဒေါမနဿသ ပဋိသန္ဓာသယဘာဝါသင်္ကာ အတ္ထိ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၄၆။ (-အနုဋီ၊ ၃။ ၂၀၂။)

ပဋိသန္ဓသယမူလက (တိ) [ပဋိသန္ဓာသယ+မူလ+က] ပဋိသန္ဓာသယဟူသော - မူလ - အရင်းခံ - ရှိသော။ ပုန အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏ-

ဝသေန ပဋိသန္ဓေသယမူလကာနိ ပဉ္စ။ အဘိ၊
ဌ၊ ၃။ ၃၁။

ပဋိသန္ဓေ (န) [ပဋိသ+အာရမ္မဏ] ဒေါသ
၏ - အာရုံ - အကြောင်း။ ပဋိသန္ဓိမိတ္တ-
ကြည့်။

ပဋိသန္ဓေ (တိ) [ပဋိသ+အာဝဟ] အမျက်-
ဒေါသ-ကို - ဆောင်တတ် - ဖြစ်စေတတ် -
သော။ ပဋိကူလောတိ ဒဿနေနေဝ ပဋိသန္ဓ-
ဝဟော။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၉။

ပဋိသန္ဓေ (ထိ) [ပဋိသ+ဥပ္ပတ္တိ] ဒေါသ၏
ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ဒေါသဖြစ်ခြင်း။ တေန ဗာဓိယ-
မာနာနံ ပုထုဇ္ဇနာနံ တတ္ထ ပဋိသန္ဓေတော
စေတောဗာဓနဒုက္ခံ ဒေါမနဿ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။
၁၀၃။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၁။ ၁၃၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၃၇။
(-အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၄၁။ ပဋိသန္ဓေ၊ ၂။ ၁၀။ မဟာနိ၊
၄။ ၃၀၃။)

ပဋိသန္ဓေရဟန္တာန (န) [ပဋိသ+ဥပ္ပတ္တိရဟ+
ဌာန] ဒေါသ-ပဋိသန္ဓေသယ-၏ ဖြစ်ထိုက်ရာ
ဌာန။ ပဋိသန္ဓေရဟန္တာနတယ ပန ဣဓ သဗ္ဗံ
ဒုက္ခံ “ပဋိသန္ဓေသယဿ အနုသယဌာန” နှစ်
ဝတ္ထုနှစ် ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မူလဒီ၊ ၃။ ၁၄၅။ (-အနုဒီ၊ ၃။
၂၀၁။)

ပဋိသန္ဓေဟေတု (ပု) [ပဋိသန္ဓေ+ဟေတု]
ဒေါသဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း။ တဿ အမိတ္တ-
ဿ သမ္ပတ္တိ ယေဘုယျေန ပဋိသန္ဓေဟေတု
ဟောတိ။ အနုဒီ၊ ၁။ ၁၂၈။

ပဋိသန္ဓေ (ပု) [ပဋိသ+ဥပဓိ] ဒေါသဟူသော
ဥပဓိ၊ ဒေါသဟူသော - ဆင်းရဲ - ဒုက္ခ - ၏
တည်ရာတရား။ ဆင်းရဲ-ဒုက္ခ-၏ တည်ရာ
ဖြစ်သော ဒေါသ။ ဥပဓိတိ ဒသ ဥပဓိ၊ တဏှု-
ပဓိ၊ ဒိဋ္ဌိပဓိ၊...ပဋိသန္ဓေ၊ စူဠနိ၊ ၆၉။ ဒေါသ-
ပဋိသန္ဓေ ဝေ ပဋိသန္ဓေ၊ စူဠနိ၊ ၂၀။

ပဋိသန္ဓေ (ပု) [ပတိ+သုသ+ဏ။ ပတိ+
သောသ။ သုသ သဒ္ဓေ။ သုသတိ၊ သောသတိ၊
ပဋိသောသော၊ နိဂ္ဂေါသော၊ ဝစီသောသော။
နိတိ၊ ၁။ ၁၇၂။ ပဋိသောသော ပဋိရဝေါ-
ထောပညာသော ဝစီမုခံဓာန်၊ ၁၁၈။ ဒွယံ
ပဋိသဒ္ဓေ။ သုသနံ သောသော၊ တံ ပဋိဂတော၊
ဒုတိယာသမာသော။... အထ ဝါ သောသဿ
ပတိရူပေါ ပဋိသောသော။ ဓာန်၊ ၁။ ၁၁၈။]
အသိရင်း-ကိုစွဲ၍-၏အတု-ဖြစ်သော အသိ၊
ပဲ့တင်သံ။ ယထာ ဟိ ပဋိသောသပဒီပမုဒ္ဓန္တာ-
ယာ သဒ္ဓါဒိဟေတုကာ အညတြ အဂန္တာ
ဟောန္တိ၊ ဝေမေဝ ဣဒံ စိတ္တံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၅။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၈၇။ သဒ္ဓါဒိဟေတုကာတိ ဧတ္ထ ပဋိ-
သောသော သဒ္ဓဟေတုကော။... ဆာယာ
အာဒါသဒိဂတမုဒါဒိဟေတုကာ။ မူလဒီ၊ ၂။
၁၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၃၁။ (-သိ၊ ၂။ ၃၄၉။
အနုဒီ၊ ၁။ ၁၆၂။ အနုဒီ၊ ၂။ ၁၅၅။)

ပဋိသောသပဒီပမုဒ္ဓါပဋိဗိမ္ဗပ္ပကာရ (တိ) [ပဋိ-
သောသ+ပဒီပ + မုဒ္ဓါ + ပဋိဗိမ္ဗ + ပကာရ]
ပဲ့တင်သံ၊ ဆိမိလုံ၊ တံဆိပ်ရေး၊ ပျက်နှာချိပ်-
လျှင်အတူရှိ-နှင့်တူ-သော။ ဧတ္ထ စေတဿ
ဝိညာဏဿ ပုရိမာဝတော ဣဓ အနာဂမနေ၊
အတိတဘဝပရိယာပနဟေတုဟိ စ ဥပ္ပါဒေ
ပဋိသောသပဒီပမုဒ္ဓါပဋိဗိမ္ဗပ္ပကာရာ ဓမ္မာ
နိဒဿနာနိ သိယံ။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၁၈၇။

ပဋိသောသဒိဂုဏိဘူတ (တိ) [ပဋိသောသ+
အာဒိ+ဂုဏ+ဘူတ] ပဲ့တင်သံစသည်၏-
ဂုဏ်-ဝိသေသန-(ဖြစ်၍)ဖြစ်သော။ ကုဉ္ဇရာ-
ဘိရုဒါတိ ပဋိသောသဒိဂုဏိဘူတဟိ ဟတ္ထိ-
နံ ဂေါစရေသိနံ ဂဠိတေဟိ အဘိတ္တနိကာ။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၄။

ပဋိသောသုပ္ပတ္တိ (ထိ) [ပဋိသောသ+ဥပ္ပတ္တိ]
ပဲ့တင်သံ၏ဖြစ်ခြင်း၊ ခုချေ ဌိတော ပန သဒ္ဓေ၊
အညတ္ထ ပဋိသောသုပ္ပတ္တိယာ ဘာဇနာဒိစလ

နဿ စ အယောကန္တော ဝိယ အယောကလ-
 နဿ ပစ္စယော ဟောတိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။မူလဋီ။၁။
 ၁၄၉။ ယဒိဓာတုပရမုရာယ သဒ္ဓေါ နပ္ပဝတ္တတိ၊
 ကထံ ပဋိသောသာဒိနံ ဥပ္ပတ္တိတိ အာဟ
 “ဒုရေ ။ပ။ ပစ္စယော ဟောကိ”တိ။ အနုဋီ။၁။
 ၁၆၂။(-ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ။၂။၉၃။)

ပဋိစယ (ပ) [ပတိ+စိ+အ] ပွားခြင်း၊အဖန်ဖန်
 -အထပ်ထပ် - ဖြစ်ပွားခြင်း။ ခီကာသဝေါ
 ဘန္တေ ဘိက္ခု ဝုသိတဝါ ကတကရဏီယော
 ကရဏီယမတ္တာနံ (ကရဏီယံ အတ္တနော။
 အံ၊၂။) အသမနုပဿန္တော ကတဿ ဝါ
 ပဋိစယံ ခယာ ရာဂဿဝိတရာဂတ္တာ နေက္ခမ္မာ-
 ဓိမုတ္တော ဟောတိ။ ဝိ၊၃။၂၇၀။ အံ၊၂။၃၃၁။
 ပဋိစယန္တိ ပုနပျုနံ ကရဏေန ဝစိ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၃၆၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၂၅။ သာရတ္ထ၊၃။၂၉၂။ပဋိစ-
 ယန္တိ ဧတ္ထ ပဋိ-သဒ္ဓေါ အနုပစ္စိန္နတ္တော၊စိ-ဓာတု
 ဝစနတ္တောတိ အာဟ “ပုနပျုနံ ကရဏေန
 ဝစိ”န္တိ။ပါစိတ်၊ယော။၃၃၄။

ပဋိစရဏ (န) [ပတိ+စရ+ယု] (၁)(က)
 ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးကွယ် - သည်၏အစွမ်းဖြင့်-
 ဖြစ်ခြင်း။(ခ)ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-ခြင်း။ (တိ)
 (၂)(က) ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-သည်၏အစွမ်း
 ဖြင့်ဖြစ်သော။(ခ) ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ် -
 သော။(၁) အညဝါဒကေ ဝိဟေသကေ
 ပါစိတ္တိယန္တိ ဧတ္ထ အညံ ဝဒတိတိ အညဝါဒကံ၊
 အညေနည် ပဋိစရဏဿေတံ နာမံ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၃၇။ ယဒေတံ အညေန အညံပဋိစရဏဝသေန
 ပဝတ္ထဝစနံ၊တဒေဝ ပုစ္ဆိတမတ္ထံ ဌပေတွာ....
 အညဝါဒကန္တိ အာဟ “အညေနည် ပဋိစရဏ-
 ဿေတံ နာမံ”န္တိ။ သာရတ္ထ၊၃။၂၃။ ဝိမတိ၊၂။
 ၁၃။ အညေနည် ပဋိစရဏဿာ(ကင်္ခါ၊၁၉၉)-
 တိ ဝိနယဓရေန ယံ ဝစနံ ဒေါသပုစ္ဆနတ္ထံ ဝုတ္တံ၊
 တတော အညေန ဝစနေန ပဋိစ္စာဒနဿ။
 ပဋိစ္စာဒနတ္ထောပိ ဟိ စရ-သဒ္ဓေါ ဟောတိ
 အနေက္ကတ္တာ ဓာတုနံ။ကင်္ခါ၊ဋီ။သစ်။၃၆၀။

အညန္တိ ပုစ္ဆိတတ္ထတော အညံ အပုစ္ဆိတမတ္ထံ။
 ဘာဝပ္ပဓာနော’ယံ ကတ္တုနိဒ္ဒေသောတိအာဟ
 “အညေနည် ပဋိစရဏဿေတံ နာမံ”န္တိ။
 ပါစိတ်၊ယော။၂၄။ (-မ၊ဋီ၊၂။၅၀။ အံ၊ဋီ၊၂။
 ၁၆၉။) (၂) အညေန အညံ ပဋိစရဏတာ-
 (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၇)တိ အညေန ကာရဏေန၊
 ဝစနေန ဝါ အညဿ ကာရဏဿ၊ဝစနဿ ဝါ
 ပဋိစ္စာဒနဝသေန စရဏတာ။ပဋိစ္စာဒနတ္ထော
 ဝေ ဝါ စရ-သဒ္ဓေါ အနေက္ကတ္တာ ဓာတုနံ
 ပဋိစ္စာဒနတာတိ အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊၂။
 ၃၆၄။ ပဋိစရဏတာတိ ပဋိစ္စာဒနတာ။ဝိမတိ၊
 ၁။၂၉၈။

ပဋိစရဏဝတ္ထု (န) [ပဋိစရဏ+ဝတ္ထု] ဖုံးလွှမ်း-
 ဖုံးကွယ်-ခြင်းဟူသော-အကြောင်း-ဝတ္ထု ။
 ကောသမ္ပိယံ ဆန္ဒတ္ထေရံ အာရဗ္ဗ အညေနည်
 ပဋိစရဏဝတ္ထုသ္မိံ ပညတ္တံ။ကင်္ခါ။၁၉၉။

ပဋိစရဏဝိမိ (ပ) [ပဋိစရဏ+ဝိမိ] ဖုံးလွှမ်း-
 ဖုံးကွယ်-ခြင်း၏ အစီအရင်။ဣဒါနိ တံ ပဋိ-
 စရဏဝိမိံ ဒသေန္တော “ကော အာပန္နော”-
 တိအာဒိမာဟ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄။

ပဋိစရတိ (ကြိ) [ပတိ+စရ+အ+တိ။စရ ဂတိ-
 ဘက္ခနေသု။ စရတိ၊ ဝိစရတိ၊ အနုစရတိ၊
 သဉ္စရတိ၊ ပဋိစရတိ။....ပဋိစရတိတိ ပဋိစ္စာ-
 ဒေတိ။နိတိ၊ဓာ။၁၄၇။ (ပြတိစရတိ-သံ)]
 (၁) (က) ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-သည်၏အစွမ်း
 ဖြင့်ဖြစ်၏။ (ခ) ဖုံးလွှမ်း -ဖုံးကွယ် - ၏။
 (၂) ဆက်ဆံ-ပေါင်းသင်း-၏။ (၁) အညေ-
 နည် ပဋိစရတိ၊သမ္ပဇာနမုသာ ဘာသတိ၊
 သင်္ကေတံ ကတာ ဝိသံဝါဒေတိ။ဝိ၊၂။၁။
 အညေနည် ပဋိစရတိတိ အညေန
 ကာရဏေန အညံ ကာရဏံ ပဋိစရတိ ပဋိစ္စာ-
 ဒေတိ အဇ္ဈောတ္ထရတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂။ အညေ-
 နည် ပဋိစရတိ(ဝိ၊၂။၅၃) တိ အညေန ဝစ-
 နေန အညံ ဝစနံ ပဋိစရတိ ပဋိစ္စာဒေတိ
 အဇ္ဈောတ္ထရတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄။ အညေနည်

ပဋိစရတိ(မ၊၁။၁၃၄။ အံ၊၃။၁၆။ အဘိ၊ဝိ။
 ၄၀၂)တိ အညေန ကာရဏေန၊ဝစနေန ဝါ
 အည ကာရဏံ၊ ဝစေန ဝါ ပဋိစ္စာဒေတိ။မ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၃၇၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၉၇။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၉၃။
 ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉။ အညေနည ပဋိစရတိ(အံ၊
 ၁။၁၉၈)တိ အညေန ဝစနေန အည ပဋိစ္စာ-
 ဒေတိ၊ အည ဝါ ပုစ္ဆိတော အည ကထေ-
 တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၆။ ပဋိစရတိတိ စ ပဋိစ္စာ-
 ဒနဝသေန စရတိ၊ ပဝတ္တတိတိ အတ္တော။
 ပဋိစ္စာဒနတ္ထော ဝေ ဝါ စရတိ-သဒ္ဓေါ အနေ-
 ကတ္တတ္တာ ဓာတုနံ။ တေနာဟ “ပဋိစ္စာဒေတိ”
 တိ။ သာရတ္ထ၊၃။၂။ပဋိစရတိတိ ပဋိစ္စာဒန-
 ဝသေန စရတိ ပဝတ္တတိ၊ ပဋိစ္စာဒနတ္ထော ဝေ
 ဝါ စရတိ-သဒ္ဓေါ အနေကတ္တတ္တာ ဓာတုနန္တိ
 အာဟ “ပဋိစ္စာဒေတိ” တိ။ အညေနညန္တိ
 ပဋိစ္စာဒနာကာရဒဿနန္တိ အာဟ “အညေန
 ကာရဏေနာ” တိအာဒိ၊မ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၁၆၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၇။ (-ဝိ၊၄။၂၀၅။ ဝိ၊၅။
 ၆၃၊၂၉၁။ မ၊၂။၁၀၆။ အံ၊၃။၃၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။
 ၂၁၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၅။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈။ ဝဇိရ။
 ၂၆၈။ ဝိမတိ၊၂။၁၂။)ပဋိစရသိ-ဝိ၊၂။၁၅၃။
 ပဋိစရိ- ဝိ၊၅။၂၄။မ၊၁။၃၁၇။ ပဋိစရိသတိ-
 ဝိ၊၂။၁၅၃။ ဝိ၊၄။၂၀၅။ အံ၊၁။၁၈၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၁၇၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၃။ပဋိစရိသသိ-ဝိ၊၂။၅၃။
 ဒီ၊၁။၈၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၅။(၃)ဣမိနာ ပုဂ္ဂလေန
 ပဋိစရတိတိ(ပဋိစရတိတိ။က။)ပဋိစာရော
 ဇာနိတဗ္ဗော။မိလိန္ဒ။၁၀၁။

ပဋိစရန္တ (တိ) [ပတိ+စရ+အ+အန္တ] (က)
 ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်
 သော၊ သူ။(ခ)ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-သော၊သူ။
 အညေနည ပဋိစရန္တော အာပတ္တိ အာပဇ္ဇိ-
 သာမိ၊ဝိ၊၂။၅၄။(-ဝိ၊၅။၆၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၇။
 ဝိမတိ၊၂။၁၃။) အညေနည ပဋိစရတော
 ပါပုဏ္ဏန္တတာယ ပါပိယဿ ပုဂ္ဂလဿ....တဿ-
 ပါပိယသိကံ ကမ္ပံ ကရေတိ။ ကင်္ခါ။၂၉၀-၁။
 ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၃၀။ ပဋိစရတောတိ

ပဋိစ္စာဒန္တဿ။ ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊သစ်။၄၄၉။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၂၆၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၄၅။(-ကင်္ခါ၊ဋ္ဌ၊သစ်။၃၆၁။)
 ပဋိစရသိ (ကြိ) [ပတိ+စရ+အ+သိ] (က)
 ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်-သည်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်၏။
 (ခ)ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-၏။ ပဋိစရတိ-ကြည့်။
 ပဋိစရိ (ကြိ) [ပတိ+စရ+ကြိ] (က) ဖုံးလွှမ်း-
 ဖုံးကွယ်-သည်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်ပြီ။ (ခ)
 ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- ပြီ။ ပဋိစရတိ-ကြည့်။
 ပဋိစရိသတိ (ကြိ) [ပတိ+စရ+သတိ] (က)
 ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်- သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်
 လတ္တံ့။ (ခ) ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- လတ္တံ့။
 ပဋိစရတိ-ကြည့်။
 ပဋိစရိသသိ (ကြိ) [ပတိ+စရ+သသိ] (က)
 ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်
 လတ္တံ့။ (ခ) ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- လတ္တံ့။
 ပဋိစရတိ-ကြည့်။
 ပဋိစာရ (ပု) [ပတိ+စရ+ဏ] ပေါင်းသင်း-
 ဆက်ဆံ-ခြင်း။ ဂါမေ ပဋိစာရော ဇာနိ-
 တဗ္ဗော၊ ဝိဟာရေ ပဋိစာရော ဇာနိတဗ္ဗော။
 မိလိန္ဒ။၁၀၁။ (ပဋိစရော-ပုဒ်သည် “သဟာ-
 ယောနုစရောသမာ”ဟု သဟာယမတ္ထပရိ-
 ယာယ်ကိုပြဆိုရာ အဘိဓာန် (၃၈၀)၌အနုစရ
 ကဲ့သို့မှတ်၊ ပဋိစာရောဟုရှိသော်လည်းတူသည်
 ပင်။ အရှင်အာဒိစ္စဝံသနိဿယ။)
 ပဋိစောဒနာ (တိ) [ပတိ+စုဒ + ယု+အာ]
 တဖန်- လှုပ်ရှား- ချောက်ချား - စေခြင်း။
 တဖန်-စောဒနာ- အပြစ်တင်- မေးမြန်း -
 ခြင်း။ ယဇ္ဇေဝံ ကဿာ ဘဂဝါ တဿ တဿာ
 ဓမ္မရတနဝဿံ ဝဿီတိ ပဋိစောဒနမ္ပိ သော-
 ဓေန္တော “ကေဝလမဿာ”တိ အာဒိမာဟ။
 သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်။၂။၂၉၉။
 ပဋိစောဒိတ (တိ) [ပဋိ+စုဒ+တ] သတိပေး-
 နှိုးဆော်-တိုက်တွန်း-အပ်သော၊သူ။ တေသံ

ဘန္တေ ဂေါပကေန ဒေဝပုတ္တေန ပဋိစောဒိ-
ကာနံ ဒွေ ဒေဝါ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သတိံ ပဋိလ-
ဟိံ သု၊ ဒီ၊ ၂။ ၂၁၇။ တေသံ ဘန္တေတိ တေသံ
ဂေါပကေန ဒေဝပုတ္တေန ဝေဝံ ဝက္ခာ ပုန
“အဟော တုမေ နိလ္လဇ္ဇာ အဟိရိကာ” တိ-
အာဒိဟိ ဝစနေဟိ ပဋိစောဒိကာနံ ဒွေ ဒေဝါ
ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သတိံ ပဋိလဟိံ သု၊ ဒီ၊ ၂။
၂၂၉။

ပဋိစောဒေသနာ (တိ) [ပတိ+စုဒ+ဏေ+တဗ္ဗ]
(က) တဖန်-အပြစ်တင်-စောဒနာ-အပ်-
သင့်-ထိုက်-သော။ (ခ) တဖန်-သတိပေး-
နှိုးဆော်- တိုက်တွန်း- အပ်- သင့်-ထိုက်-
သော။ ဇာံ အတ္တနာ အတ္တာ ပဋိစောဒေ-
တဗ္ဗော “နနံ တံ ပဏ္ဍိတ နေဝ မာတုကုစ္ဆိ-
ဂတော.... မန္တပညတာယ ပန ပရိဂ္ဂဟေဟံ န
သက္ကောသိ” တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
၂၇၅။ (-သုတ္တနိ၊ ၂။ ၂၃၆။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁၆၆။)

ပဋိစောဒေသနာ (ကြိ) [ပတိ+စုဒ+ဏေ+တိ]
(၁) (က) အပြစ်တင်-စောဒနာ-၏။ လှုပ်-
ရှား-ချောက်ချား-စေ၏။ (ခ) သတိပေး-
နှိုးဆော်- တိုက်တွန်း- ၏။ (၂) တဖန်-
ပြန်၍- အပြစ်တင်- စောဒနာ-၏။ တဖန်-
ပြန်၍-လှုပ်ရှား-ချောက်ချား-စေ၏။ (၃)
(က) နေဝတ္တနာ ပဋိစောဒေသနာတိ န သယံ
ဇောဒေသနာ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၀။ ကိသ္ဗိံ ဝတ္ထုသ္မိန္တိ
ထုလ္လန္တိ ဘိက္ခုနီ... နေဝတ္တနာ ပဋိစော-
ဒေသနာ။ ဝိ၊ ၂။ ၉၈။ ကိသယ ပန တံ အယျေ ဇာနံ
...နေဝတ္တနာ ပဋိစောဒေသနာ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၇၉။
ပဋိစောဒေသနာတိ- ဝိ၊ ၂။ ၂၀။ မ၊ ၁။ ၁၃၉။
အံ၊ ၁။ ၃၁၅။ အံ၊ ၂။ ၄၅၉၊ ၄၆၀။ မ၊ ၁။ ၃၃၀။
အံ၊ ၂။ ၂၅၅။ ပဋိသိ၊ ၂။ ၂၅၃။ မဟာနိ၊ ၁။
၂၅၃-၄။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁၅၆။ သိ၊ ၁။ ၂။ ၂၄၄။
ပဋိစောဒေသနာမိ-ဝိ၊ ၂။ ၂၀။ နော ဗ ခေါ
အတ္တနာ ပဋိစောဒေသနာ သယံ ဝါ န
စောဒေသနာ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၀။ (ခ) တေ အမှာကံ

ဥပဋ္ဌာနံ အာဂတေ အမှာကံ ပါရိစရိယံ
ဂေါပကော ဒေဝပုတ္တော ပဋိစောဒေသနာ။
ဒီ၊ ၂။ ၂၁၆။ ပဋိစောဒေသနာတိ သာရေသိ။
ဒီ၊ ၂။ ၂၂၉။ (၂) တေန ခေါ ပန သမယေန
မနုဿာ ဘိက္ခု ဒိသ္မာ ဣမာယ ဂါထာယ
စောဒေန္တိ...ဘိက္ခု တေ မနုဿေ ဣမာယ
ဂါထာယ ပဋိစောဒေန္တိ။ ဝိ၊ ၂။ ၅၅။ (-ဥဒါနံ၊
၁၃၀။) ဘိက္ခု အာနန္တ တေ မနုဿေ ဝေ ပဋိ-
စောဒေန္တိ။ သုတ္တနိ၊ ၂။ ၂၃၆။ မဟာနိ၊ ၁။
၁၆၆။ တေန ဟိ ဘိက္ခုဝေ ယေ တုမေ ဣမာယ
ဂါထာယ စောဒေန္တိ...တေ တုမေ ဣမာယ
ဂါထာယ ပဋိစောဒေသနာ။ ဝိ၊ ၂။ ၅၅။ (-ဥဒါနံ၊
၁၃၀။ ဥဒါနံ၊ ၂။ ၂၃၆။ ဇာ၊ ၂။ ၃၇၄။)
ဣမံနာ ဣမံ စောဒေသနာမိ သာရေသနာမိ၊
ပဋိစောဒေသနာမိ ပဋိသာရေသနာမိ၊ မနု
ကရိသာမိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၁၄။ (-၁၉၈၊ ၂၀။
သုတ္တနိ၊ ၁။ ၁၃၁။)

ပဋိစောဒေသနာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+စုဒ+ဏေ+
တွာ] တဖန်- အပြစ်တင်- စောဒနာ-၍။
သော “အယံ ဘိက္ခု တုယံ ဥပဋ္ဌာနိတကံ
ဇာနာတိ၊ အနန္တဝိကံ တေ တေ”န္တိ အတ္တာနံ
ပဋိစောဒေသနာ ဝိပဿနံ ဝဇေတွာ တတ္ထေဝ
အရိယဘူမိံ ဩက္ကမိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၆၉။ မ၊ ၁။
၂၆၂။ သံ၊ ၁။ ၂၂၁။ အဘိ၊ ၁။ ၃၃၆။
သုတ္တနိ၊ ၁။ ၅၀။ အပါ၊ ၁။ ၁၆၁။

ပဋိစောဒေသနာ (ကြိ) [ပတိ+စုဒ+ဏေ+ဇ]
တဖန်-ပြန်၍- အပြစ်တင်- စောဒနာ- ကုန်
လော့။ ပဋိစောဒေသနာ(၂) ကြည့်။

ပဋိစောဒေသနာ(ကြိ) [ပတိ+စုဒ+ဏေ+အန္တိ]
တဖန်-ပြန်၍- အပြစ်တင်- စောဒနာ- ကုန်
၏။ ပဋိစောဒေသနာ(၂) ကြည့်။

ပဋိစောဒေသနာ (ကြိ) [ပတိ-စုဒ+ဏေ+အန္တိ]
တဖန်- ပြန်၍-အပြစ်တင်-စောဒနာ-ကုန်
လော့။ ပဋိစောဒေသနာ(၂) ကြည့်။

ပဋိစောဒေယျ (ကြံ) [ပတိ+စုဒ+ဏေ+ယျ] အပြစ်တင်-စောဒနာ-ရာဇ်။ ပဋိစောဒေတိ (၁)ကြည့်။

ပဋိစောဒေသိ (ကြံ) [ပတိ+စုဒ+ဏေ+သိ] (က)အပြစ်တင်-စောဒနာ-ပြီ။ (ခ)သတိပေး-နှိုးဆော်-တိုက်တွန်း-ပြီ။ ပဋိစောဒေတိ (၁)ကြည့်။

ပဋိစောဒေသိ (ကြံ) [ပတိ+စုဒ+ဏေ+သိ] သြ-ကိုဣ-ပြီ။ အပြစ်တင်-စောဒနာ-ပြီ။ ပဋိစောဒေတိ (၁)(က)ကြည့်။

ပဋိစောဒေသံ (ကြံ) [ပတိ+စုဒ+ဏေ+သံ] အပြစ်တင်-စောဒနာ-လတ်အံ့။ ပဋိစောဒေတိ (၁)ကြည့်။

ပဋိစောဒေသတိ (ကြံ) [ပတိ+စုဒ+ဏေ+သတိ] အပြစ်တင်-စောဒနာ-လတ္တံ့။ ပဋိစောဒေတိ (၁)ကြည့်။

ပဋိစောဒေသမိ (ကြံ) [ပတိ+စုဒ+ဏေ+သမိ] (၁)အပြစ်တင်-စောဒနာ-လတ်အံ့။ (၂)တဖန်-ပြန်၍-အပြစ်တင်-စောဒနာ-လတ်အံ့။ ပဋိစောဒေတိ (၁၊ ၂)ကြည့်။

ပဋိစ္စ (တိ) [ပတိ+ဣ+ရိစ္စ] “ရိစ္စာ”တိယောဂဝိဘာဂေန အရာဒိတောဝိ ရိစ္စပစ္စယောယထာဘရိယတိတိ ဘစ္စောသရလောပေါ။ ဣဂတိမိပတိ တေဗ္ဗော ပဋိစ္စော။ ရှု။ ၅၅၇။ ဧဘဗ္ဗော၊ ပစ္စေတဗ္ဗော၊ ပဋိယမာနော၊ ပဋိစ္စော။ နိတိ၊ ဓာ။ ၂။ (၁) (ဉာဏ်ဖြင့်)-ရောက်-သိ-အပ်သော၊ မျက်မှောက်ပြု-ယုံကြည်-အပ်သော (သင်္ခါရစသောအကျိုးတရား)။ (၂) (က) (အချင်းချင်းသည်) - ရှေးရှုရောက်-စွဲမှီ-အပ်သော (အဝိဇ္ဇာ စသောအကြောင်းတရား)။ (ခ) သင်္ခါရစသောအကျိုးတရားတို့သည် - ရှေးရှုရောက် - စွဲမှီ - အပ်သော (အဝိဇ္ဇာစသောအကြောင်းတရား)။ (၁) သော ဟိ ယသ္မာ ပတိယမာနော ဟိတာယ သုခါယ စ သံဝတ္ထတိ၊ တသ္မာ ပစ္စေတုမရဟန္တိ နံ ပဏှိတာတိ ပဋိစ္စော။ဝေ ပဋိစ္စော စ

သော သမုပ္ပါဒေါစာတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၁-၂။ ယသ္မာ အတ္တနော ပစ္စယ-ဝသေန ပဝတ္ထော ပစ္စယပုဉ္ဏမ္မသမ္မဟော ပစ္စေတဗ္ဗတော ပဋိစ္စော စ သော သဟဉ္ဇပုဉ္ဏနတော သမုပ္ပါဒေါ စ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၃၃။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၃။) (၂) (က) ယော ဟိ သေ....ဟေတုသမ္မဟော၊ သော.... သာမဂ္ဂိအင်္ဂါနံ အညမညေန ပဋိမုခံ ဣတော ဂတောတိ ကတော ပဋိစ္စောတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၂။ ပဋိစ္စ-သဒ္ဓေ ပဋိ-သဒ္ဓေါ အဘိမုခ-တ္ထော၊ ဣစ္စ-သဒ္ဓေါ ဂမ္မ-တ္ထောတိ ဒဿေန္တော အာဟ “ပဋိမုခမိတော” တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၃၄။ (ခ) ပဋိစ္စဝါရေ အဝိဇ္ဇာ ပဋိစ္စာတိ အတ္တနော ဉပ္ပါဒေ သင်္ခါရနံ အဝိဇ္ဇာပေက္ခိတာ သင်္ခါရေဟိ အဝိဇ္ဇာ ပဋိမုခံ တေဗ္ဗာ ဂန္တဗ္ဗာတိ ပဋိစ္စာ။ ဧတေန အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရုပ္ပါဒနသမတ္တတာ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂၂၃။

ပဋိစ္စ (ကြံ၊ ဝိ) [ပတိ+ဣ+တု] ဣဂတိမိ၊ ယောဂဝိဘာဂေန ရစ္စာဒေသော၊ ပဋိစ္စ။ ရှု။ ၆၄၃။ ပဋိစ္စာတိ “စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဉပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏ” န္တိ အာဒိသု ပုဗ္ဗကာလဝစနိစ္ဆာဝသေန ပုဗ္ဗကာလတာ ဒဉ္ဇဗ္ဗာ။ ရှု။ ၆၄၃။ ဣတော ဣစ္စော။ ဣ-ဣစ္စသ္မာ ပရဿ ဣဿ ဧဝံ ဝါ ဟောတိ။ အဓိဇ္ဇာ၊ အဓိယိတာ။ မောဂ်၊ ၅။ ၁၆၈။ အဓိဇ္ဇာ၊ အတိစ္စ၊ ပဋိစ္စ၊ နိရုတ္တိဒီပနီ။ ၅၅၇။ ဣဂတိ-ယံ....ဣစ္စ၊ ပဋိစ္စ၊ နိတိ၊ ဓာ။ ၁။ ၂။ (ပြတိတျ-သံ) စွဲ၍၊ မှီ၍။ (က) အကြောင်းပြု၍။ (ခ) (တကွဖြစ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော) တူသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ရောက်၍။ (ဂ) ရှေးရှုပြု၍၊ အချင်းချင်းငဲ့၍၊ (ဃ) ရည်ရွယ်၍။

အနုဒ္ဓယတံ ပဋိစ္စ ကထံ ကထေဿာမိ။ အံ။ ၂။ ၁၆၂။ အနုဒ္ဓယတံ ပဋိစ္စာတိ “မဟာသမ္မာ-ဓမ္မတ္ထေ သတ္တေ သမ္မာဓတော မောစေဿာမိ”-တိ အနုကမ္ပံ အာဂမ္မ။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၅၅။ ဇာတိ* ပဋိစ္စ မဒေါ။ အဘိ၊ ဝိ။ ၃။ ၆၃။ ဇာတိ* ပဋိစ္စာတိ

ဇာတိ* နိဿယ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၄၇။ (-ဝိ
 ၁။ ၃၃၈။ ဝိ၊ ၂။ ၁၀၈။ ၄၆၆။ ဝိ၊ ၃။ ၉။ ဝိ၊ ၄။ ၃၅၈။
 ဝိ၊ ၅။ ၂၂၇။ ဒိ၊ ၂။ ၃၃၊ ၂၂၁-၂။ မ၊ ၁။ ၇၉၊
 ၃၂၆။ မ၊ ၂။ ၂၄၁ ၄-၅။ မ၊ ၃။ ၆၈၊ ၉၄-၅။
 သံ၊ ၁။ ၁၃၉၊ ၃၆၁။ သံ၊ ၂။ ၂၃-၇၊ ၄၀၁။ သံ၊
 ၃။ ၅၈-၉၊ ၇၈။ အံ၊ ၁။ ၉၇၊ ၁၂၀၊ ၁၉၂-၅။
 အံ၊ ၂။ ၆၃-၄။ အံ၊ ၃။ ၂၉၇၊ ၃၁၁။ အဘိဝိ၊
 ၃၈၁။ အဘိပ၊ ၁၃၁။ အဘိက၊ ၇၈၊ ၃၁၁။
 ပဋိသံ၊ ၁၃၇၊ ၂၉၈-၉။ ဥဒါန၊ ၉၀၊ ၁၉၁။
 မဟာနိ၊ ၂၁-၃။ စူဠနိ၊ ၁။ ဇာ၊ ၁။ ၉၃၊ ၂၃၁။
 နေတ္ထိ၊ ၆၇၊ ၁၆၁-၂။ မိလိန္ဒ၊ ၂။ ၆၃၁။
 ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၅။ ၇။ ၁။ ၁၃၈။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၆၆၊ ၁၆၀။
 မ၊ ၄။ ၁။ ၃၁။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၂၊ ၂၀၇။ မ၊ ၄။ ၄။
 ၁၈။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၁။ အံ၊ ၄။ ၃။
 ၁၈၊ ၃၃၁။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၈။ အဘိဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၁။ ပဋိသံ၊
 ၄၇၊ ၁၁၁။ ၂၃၁။ ဥဒါန၊ ၄၇၊ ၁၉၂၊ ၃၈၆။ မဟာနိ၊
 ၄။ ၂၇၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၂။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၁။ မ၊ ၄။
 ၂။ ၆၁။ မ၊ ၄။ ၃။ ၇၅။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၁။ သံ၊ ၄။ ၂။
 ၂၄၁။ မုလဋီ၊ ၂။ ၂၁၆။ မုလဋီ၊ ၃။ ၂၀၀။
 အနုဋီ၊ ၁။ ၈၇။ အနုဋီ၊ ၃။ ၂၇၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။
 ၂၃၀-၅၊ ၃၆၂။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂။) (က) ဘေဒ
 ဟိ ဘိက္ခုဝေ ဘိက္ခုနံ သိက္ခာပဒံ ပညပေ-
 သာမိံ ဒသ အတ္တဝေသ ပဋိစ္စ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၄။ ဒသ
 အတ္တဝေသ ပဋိစ္စာတိ ဒသ ကာရဏေသေ
 သိက္ခာပဒပညတ္တိဟေတု အဓိကမနိဓယ ဟိတ-
 ဝိသေသနံ နိပ္ပတ္တိံ သမ္ပဿမာနောတိ ဝုတ္တံ
 ဟောဘိ၊ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၆။ စက္ခု ပဋိစ္စ ရူပေ စ
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ။ သံ၊ ၁။ ၃၀၀။ ပဋိစ္စာတိ
 နိဿယဝေသန ဝေဝ အာရမ္မဏာသေန စ
 ပစ္စယံ ကတု၊ သံ၊ ၄။ ၂။ ၆၉။ (ခ) သိယာ
 ကုသလံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော
 ဥပ္ပဇ္ဇေယျ ဟေတုပစ္စယာ။ ပဋ္ဌာန၊ ၁။ ၁၀။
 တတ္ထ ပဋိတိ သဒိသတ္ထေ ဝတ္တတိ။ ...ဣစ္စာတိ
 ဂမနဿန္တဝစနမေတံ။ ဥဘယံ ကေတော
 ကဘာ ပဋိစ္စာတိ ပဋိန္ဒာ သဟပ္ပတ္တိသင်္ခါ-
 တေန သဒိသဘာဝေန ပတု၊ တေန သဒ္ဓိ

ကေတော ဥပ္ပတ္တိဘာဝံ ဥပဂန္နာတိ ဝုတ္တံ
 ဟောတိ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉၆။ (ဂ) ပစ္စယာ-
 ကာရာ ဟိ အညမည် ပဋိစ္စ သဟိတေ ဓမ္မေ
 ဥပ္ပါဒေတိတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ”တိ ဝုတ္တတိ ဝိ၊
 ၄။ ၂။ ၂၃၅။ ပဋိစ္စာတိ ပဋိမုခံ ဂန္ဓာ၊ ကာရဏ-
 သမုပ္ပါဒ် အပ္ပဋိက္ခိပိတုတိ အတ္ထော။ သာ-
 ရတ္ထ၊ ၃။ ၁၃၄။ ပဋိစ္စာတိ ပဋိမုခံ ဂန္ဓာ၊ အည-
 မည် အပေက္ခာတုတိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၂။
 ၈၄။ သံ ပဋိစ္စ ဖာသမေတိ၊ သော ပစ္စယော။
 ပဋိစ္စာတိ န ဝိနာ တေန၊ တံ အပ္ပဋိက္ခိတုတိ
 အတ္ထော။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၇။ တတြာယံ စစ-
 နတ္ထော—အညမည် ပဋိစ္စ ပဋိမုခံ ကတု
 ကာရဏသမဝါယံ အပ္ပဋိက္ခိပိတု သဟိကေ
 ဥပ္ပါဒေတိတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။ အထ ဝိ ပဋိစ္စ
 ပစ္စေတဗ္ဗံ ပစ္စယာရဟေတု ပစ္စယံ ပဋိ-
 ဂန္ဓာ န ဝိနာ တေန သမ္ပန္နဿ ဥပ္ပါဒေါ
 ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၄-၅။ (-ပဋိသံ၊ ၄။
 ၁။ ၁၇၊ ၂၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂၃၇။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၁။) (သ) ဣဒမေတံ ပဋိစ္စ
 ဝုတ္တန္တိ။ မ၊ ၄။ ၄၃။ တေ ပဋိစ္စ ဣဒံ သန္ဓာယ
 ဝုတ္တန္တိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၀။ တေ ပဋိစ္စာတိ တေ....
 သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၈။ ကိမေဝ ဒါဠာ-
 ငှေ ကိ ပဋိစ္စ၊ ဟတ္ထတ္ထမာဂစ္ဆိ ဝနိဗ္ဗကာနံ။
 ဇာ၊ ၂။ ၂။ ကိ ပဋိစ္စာတိ ကိ သန္ဓာယ တု
 တဒါတေသံ ဟတ္ထတ္ထိ အာဂစ္ဆိ ဝသံ ဥပဂ-
 တော။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၁၈၅။ (-အံ၊ ၄။ ၂။ ၆၅။
 ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၆။)

ပဋိစ္စကမ္မ (တိ) [ပဋိစ္စ+ကမ္မ] (က) (မိမိကို)
 စုံ-မိ-ရှ်-ပြု-သတ်-အပ်သော(အသား)၊
 (ခ) (မိမိကို) စုံ-မိ-ရှ်-ပြု-သတ်-အပ်
 သော(မကောင်းမှုကံ)။ (က) တံ သဇ္ဇော
 ဂေါတမော ဇာနံ ဥဒ္ဓိဿကဘံ မံသံ ပရိဘုဉ္ဇတိ
 ပဋိစ္စကမ္မံ။ ဝိ၊ ၃။ ၃၃၄။ ပဋိစ္စကမ္မန္တံ အတ္တာနံ
 ပဋိစ္စ ကမ္မန္တံ အတ္ထော။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၇၆။ ပဋိစ္စ-
 ကမ္မန္တံ ဧတေ ကမ္မ-လဒ္ဓေါ ကမ္မသုခေနာ
 အဘိတကာလိကောတိ အာဟ “အတ္တာနံ

ပဋိစ္စကတ”န္တိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၇။ ဥဒ္ဓိသ္မာတိ
တောပစ္စယန္တသဒ္ဓေါ “ကတ”န္တိ ဥတ္တရပဒေန
သမာသောတိ အာဟ “ဥဒ္ဓိသ္မိသ္မာကတ”န္တိ။
သေသဝနယော “ပဋိစ္စကမ္မ”န္တိ ဧတ္ထာပိ။
ပါဝိတ်၊ ယော၊ ၃။ ၂၃။ (ခ) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိစ္စကမ္မ(တိ) [ပဋိစ္စကမ္မ+က] (မိမိကို) စွဲ-မှီ-
၍ - ပြု - သတ် - အပ်သော မကောင်းမှုကံ
ရှိသော(အသား)။ အထဝါ ပဋိစ္စကမ္မ (ဝိ၊
၃၊ ၃၃၄) နိမိတ္တက္ခမ္မဿေတံ အဓိဝေဒနံ၊
တံ ပဋိစ္စကမ္မံ ဧတ္ထိတိ မံသမ္ပိ ပဋိစ္စကမ္မန္တိ
ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၇၉။ နိမိတ္တက္ခမ္မဿေတံ
အဓိဝေဒနံ “ပဋိစ္စကမ္မ” ဖိုသဘိ (ဇာ၊ ၁။ ၁၅။
ဇာ၊ ၄၊ ၃။ ၆၀) တိ အာဒိသု ဝိယ။ နိမိတ္တ-
ကမ္မဿာတိ နိမိတ္တဘာဝေန ဇဗ္ဗဗ္ဗကမ္မဿ၊
န ကရဏကာဆုပနဝသေန။ ပဋိစ္စကမ္မံ ဧတ္ထ
အတ္တိတိ မံသံ ပဋိစ္စကမ္မံ ယထာ “ဗုဒ္ဓံ ကေဿ
အတ္တိတိ ဗုဒ္ဓေါ”တိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၇။

ပဋိစ္စကမ္မနိဝါရဏတ္ထ (ပု) [ပဋိစ္စကမ္မ+နိဝါရဏ+
အတ္ထ] (မိမိကို) စွဲ-မှီ-၍ - ပြု - သတ် - အပ်
သော မကောင်းမှုကံကိုဘားမြစ်ခြင်းအကျိုး။
တိကောဋိပရိသုဒ္ဓန္တိ ပရဿ ပါပသင်္ဂနိဝါရ-
ဏတ္ထံ ဝုတ္တံ၊ န ပဋိစ္စကမ္မနိဝါရဏတ္ထံ။ ဝဇီရ။
- ၂၀၄။

ပဋိစ္စဋ္ဌ(တ္ထ) (ပု) [ပဋိစ္စ+အတ္ထ] ပဋိစ္စသဒ္ဓါ၏ အ
နက်သဘော(စွဲမှီ၍မြစ်ခြင်းအကျိုး)။ ပဋိစ္စဋ္ဌဿ
ပန သဟဇာတဋ္ဌတ္တာ ပဋိစ္စဝါရေ သေနယော
န လဗ္ဘဘိတိ ပဋိသန္နိယံ သဟဇာတမေဝ
ဝတ္ထု သန္ဓာယ “ဝတ္ထု ပဋိစ္စ နန္ဒာ”တိ ဝုတ္တံ။
အဘိ၊ ၄၊ ၃။ ၄၂၆။ ပစ္စယဋ္ဌော ဟံ ပဋိစ္စဋ္ဌော။
အနု၊ ၃။ ၂၇၉။ နိဿယပစ္စယေ ယသ္မာ
ပဋိစ္စဋ္ဌော နာမ သဟဇာတဋ္ဌော။ အဘိ၊ ၄၊
၃။ ၄၁၄။ ပစ္စယာ စေဝိတိ ယေ ကုသလာဒိ-
မေဗ္ဗ ပဋိစ္စာတိ ဝုတ္တံ၊ တေ ပဋိစ္စတ္ထံ ဖရန္တာ
ကုသလာဒိပစ္စယာ ဧဝိတိ အဋ္ဌော။ မူလဋီ၊
၃။ ၁၉၀။

ပဋိစ္စဋ္ဌဿပရဏ (တိ) [ပဋိစ္စဋ္ဌ+ဋ္ဌဿ+ပရဏ]
ပဋိစ္စသဒ္ဓါ၏ အနက်သဘော နှစ်ခုအပေါင်းကို
- ဖြန့် - ပြီးစေ - တတ်သော။ ဒဿိတာယ
ပဋိစ္စဋ္ဌဿပရဏတာယ။ အနု၊ ၃။ ၂၇၉။

ပဋိစ္စဋ္ဌ(တ္ထ)ပရဏ(န) [ပဋိစ္စဋ္ဌ(တ္ထ)+ပရဏ](ခ)
ပဋိစ္စသဒ္ဓါ၏ အနက်သဘောကို - ဖြန့် - ပြီးစေ -
- ခြင်း။ (တိ) (၂) ပဋိစ္စသဒ္ဓါ၏ အနက်
သဘောကို - ဖြန့် - ပြီးစေ - တတ်သော။ (ခ)
တတ္ထ ဟိ ပဋိစ္စဋ္ဌပရဏဿ သေနတော။ အနု၊
၃။ ၂၇၉။ ပစ္စယဓမ္မာနံ ပစ္စယပုဏ္ဏေသု ပဋိစ္စတ္ထ-
ပရဏံ ဥဘယေသံ တေသံ သဟဘာဝေသတိ၊
နာညဏာ။ အနု၊ ၃။ ၂၆၇။ (၂) တတ္ထ သဗ္ဗေသံ
ခန္ဓာနံ ဝိသု ပဋိစ္စတ္ထပရဏတံ ဒဿေတော
.... ခန္ဓဝတ္ထုနန္တ ဒဿိတာယေဝ ဟောတိတံ
ဒဗ္ဗဗ္ဗာ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၀၈။ ခန္ဓဝတ္ထုနန္တ ဒဿိ-
တာယေဝါတိ ခန္ဓဝတ္ထုနန္တ ကေတော ပဋိစ္စဋ္ဌ-
ပရဏတာ ဒဿိတာယေဝ။ အနု၊ ၃။ ၂၇၉။

ပဋိစ္စဋ္ဌပရဏက (ဟိ) [ပဋိစ္စဋ္ဌပရဏ+က] ပဋိစ္စ
သဒ္ဓါ၏ အနက်သဘောကို - ဖြန့် - ပြီးစေ -
တတ်သော။ ဧတေန န ပဋိစ္စဋ္ဌပရဏကဿ
ကေန္တိကော ဟေတုအာဒိပစ္စယဘာဝေါတိ
ဒဘောတိ။ အနု၊ ၃။ ၂၇၉။

ပဋိစ္စဋ္ဌပရဏတာဒဿန(န) [ပဋိစ္စဋ္ဌပရဏ+တာ+
ဒဿန] ပဋိစ္စသဒ္ဓါ၏ အနက်သဘောကို -
ဖြန့် - ပြီးစေ - တတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။
ခန္ဓာနံ ပစ္စယဘူတာနံ ပဋိစ္စဋ္ဌပရဏတာဒဿ-
နံ။ အနု၊ ၃။ ၂၇၉။

ပဋိစ္စတ္ထပရဏတာဒဿနတ္ထ(ပု) [ပဋိစ္စတ္ထပရဏ+
တာ+ဒဿန+အတ္ထ] ပဋိစ္စသဒ္ဓါ၏ အနက်
သဘောကို - ဖြန့် - ပြီးစေ - တတ်သည်၏ အဖြစ်
ကို ပြခြင်းအကျိုး။ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဝတ္ထုတိ
ဣဒံ ပန စတုန္နမ္ပိ ခန္ဓာနံ ကေတော ပဋိစ္စတ္ထ-
ပရဏတာဒဿနတ္ထံ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၀၈။

ပဋိစ္စဝါရ (ပု) [ပဋိစ္စ+ဝါရ] ပဋိစ္စသဒ္ဓါဖြင့် ဟော
ကြားရာ - အလှည့် - အကြိမ်၊ ပဋိစ္စသဒ္ဓါနှင့်စပ်

၍ ဟောကြားအပ်သော ပါဠိအစိတ် အပိုင်း။ (က) ပဋ္ဌာန်းကျမ်းလာ ပဋိစ္စဝါရ။ (ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီး၌ မေဃအနုလုံ၊ မေဃပစ္စနိက်၊ မေဃအနုလောမပစ္စနိက်၊ မေဃပစ္စနိယာနုလောမအားဖြင့် မူလဝါရကြီး ၄-ပါးရှိရာ တစ်ပါးတစ်ပါး၌ တိကပဋ္ဌာန်း၊ ဒုကပဋ္ဌာန်း၊ ဒုကတိကပဋ္ဌာန်း၊ တိကဒုကပဋ္ဌာန်း၊ တိကတိကပဋ္ဌာန်း၊ ဒုကဒုကပဋ္ဌာန်းဟူ၍ ၆-ပါးစီပြားသောကြောင့် ပဋ္ဌာန်း ၂၄ မျိုးရှိသည်။ တစ်မျိုးတစ်မျိုး၏ တိုက် ပုဒ်တိုင်း၊ ဒုက်ပုဒ်တိုင်း၌ ပဋိစ္စဝါရ ပါဠိလာရှိသည်။) (ခ) ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ကျမ်းလာ ပဋိစ္စဝါရ။ (ယင်းသည် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ကျမ်း မဟာဝဂ်ဉာဏကထာ မေဋ္ဌိတ်ဉာဏနိဒ္ဒေသ န-ဝါကာရဝါရ၏အခြားမဲ့၌လာသည့်ဟေတဝါရ ပဋိစ္စဝါရ၊ ပစ္စယဝါရ ဟူသော ဝါရ ၃-ပါးတွင် တစ်ပါးအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်-ပါဠိ၊ နာ-၄၉-၅၀။) (က) တေလံ ဣမာနိ နာမာနိ-ပဋိစ္စဝါရော သဟဇာတဝါရော ပစ္စယ-ဝါရော နိဿယဝါရောဘလဋ္ဌဂါရော သမ္မယတ္တ-ဝါရော ပညာဝါရောတိ။ တတ္ထ “ကုသလံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ကုသလော ဓမ္မော” တံဝေ ပဋိစ္စာဘိဓာ-နဝသေန ဝုတ္တော ပဋိစ္စဝါရော နာမ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၉၅။ (-၄၂၆၊ ၄၇၉၊ ၄၉၀-၂။ ဒီ၊ ၆။ ၁။ ၁၃၇။ သီ၊ ၆။ ၁။ ၁။ ၁၃၇။ မ၊ ၆။ ၂။ ၁၇၀။ မူလ-ဋီ၊ ၁။ ၁၂၂-၉။ မူလဋီ၊ ၃။ ၁၇၀။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၂၇၊ ၂၀၅။) (ခ) ပဋိစ္စဝါရေ အဝိဇ္ဇာ ပဋိစ္စာတိ အတ္တနော ဥပ္ပါဒေ သင်္ခါရာနံ အဝိဇ္ဇာ-ပေက္ခတ္တာ သင်္ခါရေဟိ အဝိဇ္ဇာ ပဋိမုခံ ဟေဗ္ဗာ ဂန္ထဗ္ဗာတိ ပဋိစ္စာ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၃။

ပဋိစ္စဝါရာနုလောမ (န) [ပဋိစ္စဝါရ + အနု-လောမ] ပဋိစ္စဝါရ၏ ပစ္စည်းအနုလုံ၊ ဝိတက္ကတ္တိ-ကေ ပဋိစ္စဝါရာနုလောမ... ဝေံ တေဝိသ။ မူလဋီ၊ ၃။ ၂၄၃။

ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န(တိ) [ပဋိစ္စ + သမုပ္ပန္န] အကြောင်းကို -စွဲ- မှ်-၍ ဖြစ်သော၊ အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်

သော (အကျိုးတရား)။ သုခါပိ ခေါ် အာနန္ဒာ ဝေဒနာ အနိစ္စာ သင်္ခတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ ခယ-ဓပ္ပာ ဝယဓပ္ပာ ဝိရာဂဓမ္မာ နိရောဓဓမ္မာ။ ဒီ၊ ၂။ ၅၇။ တံ တံ ပစ္စယံ ပဋိစ္စ သမ္မာကာရဏေန ဝဉ္ဇုန္နာတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၉၆။ ပဋိစ္စသ-မုပ္ပါဒေ ငေါ ဘိက္ခဝေ ဒေသေသာမိ ပဋိစ္စသ-မုပ္ပန္နေ စ မေဓေ (သံ၊ ၁။ ၂၆၄) တိ သတ္တာ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ ပစ္စယေ စ ပစ္စယနိဗ္ဗတ္တေ စ သဘာ-ဝဓမ္မေ ဒေသေသာမိတိ ဥဘယံ အာရဘိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န (သံ၊ ၁။ ၂၆၄) နှိ ပစ္စ-ယေ နိဿာယ ဥပ္ပန္နံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၉။ ပစ္စယာရဟံ ပစ္စယံ ပဋိစ္စ န ဝိနိဉ္စိတန သဟိတသမေတ မေဝ ဥပ္ပန္နန္တိ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ။ တေနာဟံ “ပစ္စယေ နိဿာယ ဥပ္ပန္နံ” နှိ။ သံ၊ ၆။ ၂။ ၅၁။ ဣဒပစ္စယ-တာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နသု ဓမ္မေသု ကင်္ခတိ ဝိစိကိစ္ဆ-တိ။ အဘိ၊ ၈။ ၂၀၇။ ဇာတိအာဒိသု တံ တံ ပဋိစ္စ အာဂမ္မ သမုပ္ပန္နာတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၉။ ယံ ခေါ ပန ဂိဉ္ဇိ ဘူတံ သင်္ခတံ ပဋိစ္စ-သမုပ္ပန္နံ နိရောဓော တဿ နိဿရဏံ။ ပဋိသံ၊ ၂၆။ ဣတိဝုတ်။ ၂၃၇။ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နန္တိ တေ တေ ပစ္စယေ ပဋိစ္စ သမ္မာ သဟ စ ဥပ္ပန္နံ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၃။ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နန္တိ ကာရဏ-တော နိဗ္ဗတ္တံ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၃၀။ အဝိဇ္ဇာ ပဋိစ္စ၊ သင်္ခါရာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ၊ ဥဘောပေတေ ဓမ္မာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ။ ပဋိသံ၊ ၄၉။ သင်္ခါရာ ပဋိစ္စ-သမုပ္ပန္နာ တိ သင်္ခါရာ အဝိဇ္ဇာ ပဋိစ္စ တဒဘိမုခံ ပဝတ္တနတော ပဋိမုခံ ကဝ္ဘာ န ဝိဟာယ သမံ ဥပ္ပန္နာ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၃။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါတိ ပစ္စယဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ ဓမ္မာတိ တေဟိ တေဟိ ပစ္စယေဟိ နိဗ္ဗတ္တဓမ္မာ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၇။ (-မ၊ ၂။ ၁၆၇။ မ၊ ၃။ ၃၄၇-၉၊ ၃၅၀။ သံ၊ ၁။ ၂၇၀။ သံ၊ ၂။ ၂၃၊ ၄၁၃။ အံ၊ ၃။ ၄၀၇-၇။ အဘိ၊ ၈။ ၁၇၂၊ ၂၆-၇၊ ၃၉၊ ၄၀၊ ၅၀။ အဘိ၊ ၈။ ၃၄-၅၊ ၆၊ ၃၉၇။ ပဋိသံ၊ ၃၇၀၊ ၄၁၇။ မဟာနိ၊ ၅၊ ၉၄၊ ၁၄၃။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၆၅။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၃။ သံ၊ ၄။ ၁။

၁၁၂။ သံဃု၊ ၂။ ၉။ အဘိ၊ ၁။ ၉၇၊ ၁၇၆၊ ၁၇၆၊
အဘိ၊ ၁။ ၁၆၅။ ပဋိသံဃု၊ ၂။ ၆၊ ၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ
၂။ ၂၄၆၊ ၂၆၈။ ဥဒါန၊ ၁။ ၁၄၈၊ ၂၈၆။ ဣတိဝုတ်၊
၄။ ၁၆၉။ ထေရ၊ ၁။ ၂။ ၂၆၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၁။ ၁၁၈။
မဟာနိ၊ ၁။ ၁၇၅၊ ၁၇၇။ နေတ္တိ၊ ၁။ ၁၃၁။ ဒီ၊ ၁။
၂။ ၁၃၁။ မ၊ ၁။ ၁၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၂၆။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် (ပ) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် + ဓမ္မ]
အကြောင်းကို - စုံ - မှီ - ရှိ - ဖြစ်သော အကျိုး
တရား၊ အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုး
တရား။ ဣဒပ္ပတ္တယတာပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဓမ္မသင်္ခါတံ
ဣဒပ္ပတ္တယတဉ္စေဝ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဓမ္မစ ပဋိစ္စာ-
ဒေတွာ တိဋ္ဌတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၁။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-
ဓမ္မာတိ အဝိဇ္ဇာဒိတိ နိဗ္ဗတ္တာ သင်္ခါရာဒယော
ဓမ္မာ။ အဘိ၊ ၁။ ၁၃၁။ (-၄၄၀။ ပဋိသံဃု၊
၂။ ၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၇၅ - ၆။ ဥဒါန၊ ၁။ ၁၃၆။
မဟာနိ၊ ၁။ ၁၇၅။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် (ပ) [ပဋိစ္စ + သမုပ္ပါဒ် (သံ + ဥ +
ပဒ + က)]။ သာမဂ္ဂိအင်္ဂါနံ အညမညေန ပဋိ-
မုခံ ဣတော ဂတောတိ ဂတော ပဋိစ္စောတံ
ဝုစ္စတိ။ သွာယံ သဟိတေယေဝ အညမညံ
အဝိနိဗ္ဗောဂဝုတ္တိဓမ္မေ ဥပ္ပါဒေတိတိ။ သမုပ္ပါ-
ဒေါတိပိ ဝုတ္တော။ ဧဝမိ ပဋိစ္စော စ သော
သမုပ္ပါဒေါ စာတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၁၅၂။ ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ် ဖလံ ဧတသ္မာတိ
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။ ပဒုဒ္ဓယေနပိ ဓမ္မာနံ ပစ္စယ-
ဌော ဧဝ ဝိဘာဝိတော။ မ၊ ၁။ ၁၃၁။ သံ၊
၁။ ၁၂၀။ ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ် သင်္ခါရာဒိကံ
တေသ္မာတိ ဟိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။ ပစ္စေကံ
အဝိဇ္ဇာဒိကော ပစ္စယဓမ္မော။ အနု၊ ၁။ ၁။
အကြောင်း၊ အကြောင်းတရား၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
တရား။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဟူသော ပုဒ်၌ (၁) အကျိုး
ကို မုချအားဖြင့်ဟော၍ အကြောင်းကို ဖလ
ပစာရအားဖြင့်ဟောသောနည်း၊ (၂) အကြောင်း

ကိုပင် မုချအားဖြင့် ဟောသောနည်းဟူ၍
နည်း နှစ်မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင် (၁) အကျိုးကို
မုချအားဖြင့် ဟောရာ၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည်
“ယုံကြည်အပ်” ဟူသော အနက်ကိုဟော၍
သမုပ္ပါဒ်သမုပ္ပါဒ်သည် “တပေါင်းတည်းဖြစ်စေ၊
မဖောက်မပြန်ဖြစ်တတ်” ဟူသော အနက်ကို
ဟောသည်။ ထို့ကြောင့် “ယုံကြည်အပ်
ယုံကြည်ထိုက်သည်ဖြစ်၍ တပေါင်းတည်း
ဖြစ်တတ်၊ မဖောက်မပြန် အမှန်အတိုင်းဖြစ်
တတ်သော တရား” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။
တနည်း—ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည် “စုံ၍” ဟူသော
အနက်ကို ဟော၍ သမုပ္ပါဒ် သမုပ္ပါဒ်သည်
ရှေးနည်း အတူပင် ဟောသောကြောင့်
“အကြောင်း၏ညီညွတ်ခြင်းကိုစုံ၍ အတူတကွ
ဖြစ်တတ်၊ မဖောက်မပြန် အမှန်အတိုင်း
ဖြစ်တတ်သောတရား” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။
(၂) အကြောင်းကို မုချအားဖြင့်ဟောရာ၌
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည် “စုံ၍ဖြစ်တတ်” ဟူသော
အနက်ကိုဟော၍ သမုပ္ပါဒ်သမုပ္ပါဒ်သည် “ဖြစ်စေ
တတ်” ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်။
ထို့ကြောင့် “အကြောင်းတရားအချင်းချင်း
ရှေးရှုဖြစ်၍ (ခွဲ၍) အကျိုးတရားတို့ကို ဖြစ်စေ
တတ်သော တရား” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။
တနည်း—ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည် “စုံ၍” ဟူသော
အနက်ကို ဟော၍ သမုပ္ပါဒ်သမုပ္ပါဒ်သည် “အညီ
အညွတ်၊ မရှေးမနှောင်း ဖြစ်စေတတ်” ဟူ
သော အနက်ကို ဟောသည်။ ထို့ကြောင့်
“အကြောင်းတရားတို့ တပါးသည် တပါးကို စုံ
၍ အညီအညွတ်၊ မရှေးမနှောင်း ဖြစ်စေတတ်
သော တရား” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၁၅၁-၂။)

ကေစိဆရာတို့ကမူ “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်” ဟူသည်
ထိုထိုအကြောင်းကို စုံစုံ၍ မဖောက်မပြန်
အမှန်အတိုင်း ဖြစ်ခြင်း သဘောမျှသာ ဖြစ်
သည်ဟု ဖွင့်ဆိုကြသည်။ ယင်းတို့၏ ဖွင့်ဆိုချက်
သည် ထိုသို့သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပြီးစေ

တတ်သည့် သာဓကပါဠိ မရှိသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ပဋိသေဝိဟာရသုတ် (သံ၊ ၃။ ၁၁)၊ ကစ္စာနဂေါတ္တသုတ် (သံ၊ ၁။ ၂၅၇) ဘို့နှင့် ဆန့်ကျင်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ နက် နဲခြင်းလေးရပ် (ဂမ္ဘီရစတုက္က) နှင့် နည်းမြတ် လေးသွယ် (နယစတုက္က) ၏ မဖြစ်သင့်ခြင်း ကြောင့် လည်းကောင်း၊ ပဋိစ္စနှင့် သမုပ္ပါဒ သဒ္ဓါတို့ သမာနကတ္တက မဖြစ်ဘဲ သဒ္ဓါနည်း ပျက်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း မသင့်မြတ် ပေ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၀)။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် လက္ခဏာ

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည် အကြောင်းတရားသာ ဖြစ်ရကား ထိုထိုအကျိုး ပစ္စယပ္ပန် တရားတို့ အား ကျေးဇူးပြုခြင်း (ဖြစ်စေခြင်း) ဟူသော မှတ်ကြောင်း ‘လက္ခဏာ’ ရှိသည်။ မပြတ်မစဲ ဖြစ်မှု ပဝတ္တိဒုက္ခသို့ အစဉ်လိုက်ခြင်း ဟူသော ‘ကိစ္စရသ’ ရှိသည်။ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည့် သံသရာခရီးအဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အားရှေးရှု ထင် လာမှု ‘ပစ္စုပ္ပန်’ ရှိသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည် လည်း အကြောင်းမကင်းသော “သပစ္စယ” တရားဖြစ်၍ ဆိုင်ရာ ဝိသေသအကြောင်း ဟူ သော ‘ပဋိဋ္ဌာန်’ ရှိသည် (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၄၉။ ပဋိ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၆)။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကိုယ်

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ၊ ဇာတိ၊ ဇရာ မရဏဟူ၍ ပဓာန အင်္ဂါ ၁၂-ပါးရှိသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပါဠိတော် လာ ရှိသမျှ အင်္ဂါကို အကုန်အစင် ရေတွက် လျှင်မူ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ၊ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ၊ သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ခေါမနဿ၊ ဥပါယာသ ဟူ၍ ၁၈-ပါး ရှိ လေသည်။ ထိုတွင် သောက စသော ၅-ပါး

သည် ဇာတိ၏ ကေန အကျိုးမဟုတ်ဘဲ အနေ ကန် အကျိုးဆက်မျှသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ ကြောင့် ယင်းတို့ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါအဖြစ် မရေတွက်တော့ဘဲ ဇရာနှင့် မရဏကိုလည်း တပေါင်းတည်းပြု၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ ၁၂- ပါးဟု ဆိုသည် (အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၀-၁။ သင်္ဂဟ၊ ၁၃၂)။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ ၁၂-ပါးတို့၏ တရား ကိုယ် အရကောက်ရာ၌ သုတ္တန္တဘာဇနီယ နည်း၊ အဘိဓမ္မဘာဇနီယ နည်းဟူ၍ နည်း ၂-မျိုး ရှိသည်။ ထိုတွင် သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း သည် အကြောင်းအကျိုး ဖြစ်သင့်ရုံမျှ ကောက်သော နည်းဖြစ်၍ အဘိဓမ္မဘာဇနီယ နည်းသည် တရားကိုယ်ရသင့်သမျှ ကောက် စသော နည်းဖြစ်သည်။

အဝိဇ္ဇာအရ သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း အား ဖြင့် သစ္စာ ၄-ပါး၌ မသိခြင်း မောဟကို ကောက်၍ အဘိဓမ္မဘာဇနီယ နည်းအားဖြင့် သစ္စာ ၄-ပါး၊ ပုပ္ဖန္တ (အတိတ်ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်)၊ အပရန္တ (အနာဂတ် ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်)၊ ပုပ္ဖန္တာပရန္တ (နှစ်ပါးစုံ)၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ ဤရှစ်ပါး၌ မသိခြင်းမောဟကို ကောက်သည်။ (အဘိ၊ ၈။ ၂။ ၁၆။ အဘိ၊ ၁။ ၁၄၂။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၁)။ သင်္ခါရအရ သုတ္တန် နည်းအားဖြင့် လောကီကုသိုလ်၊ အကု သိုလ် စေတနာ ၂၉-ပါးကို ကောက်၍ အဘိ ဓမ္မာ နည်းအားဖြင့် လောကုတ္တရာကုသိုလ်စေ တနာ ၄-ပါးကို ထည့်၍ ၃၃-ပါး (ပရမတ္ထဒီပနီ။ ၃၇၇)။ တနည်း-စိတ် ၈၉-ပါး၌ရှိသော စေတ နာ ၈၉-ပါး ကောက်ရသည် (ဝိပေဋကဝိနိစ္ဆယ၊ ၂။ ၃၅)။

နာမရူပံ-၌ နာမ်အရ သုတ္တန်နည်းအား ဖြင့် လောကီဝိပါက်စိတ် ၃၂-ပါး၌ ယှဉ်သော ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ ခန္ဓာ ၃-ပါး၊ အဘိ ဓမ္မာနည်းအားဖြင့် ကိရိယာစိတ်ကြည့်သော စိတ် ၆၉-ပါး၌ယှဉ်သော ခန္ဓာ ၃-ပါး၊ တနည်း

-စိတ် ဂဠု-ပါး၌ယှဉ်သော ခန္ဓာ ၃-ပါး၊ ရုပ် အရ ကမ္မဇရုပ်-၂၀၊ စိတ္တဇရုပ်-၁၇၊ တနည်း- စတုဇရုပ် ၂၈-ပါးကိုကောက်ရသည်။ သဠာ-ယတနအရ စက္ခု၊ သောတ၊ သာန၊ ဇိဝှ၊ ကာယ ရုပ်အာယတန ၅-ပါးနှင့် ကိရိယာစိတ်ကြဉ် သော စိတ် ၆၉-ပါး၊ တနည်း-စိတ် ဂဠု-ပါး ဟူသော မနာယတန၊ ဖဿအရ သတ္တန်နည်း အားဖြင့် လောကီဝိပါက် ၃၂-ပါး၌ယှဉ်သော ဖဿ၊ အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့် ကိရိယာစိတ် ကြဉ်သော စိတ် ၆၉-ပါး၊ တနည်း-စိတ် ဂဠု ပါး၌ယှဉ်သော ဖဿစေတသိက်ကို ကောက် ရသည်။ ဝေဒနာလည်း ထိုနည်းအတူပင်။ တ-ဏှာအရ လောဘမူစိတ် ၈-ပါး၌ယှဉ်သော လောဘစေတသိက်။ ဥပါဒါန်အရ လောဘနှင့် ဒိဋ္ဌိစေတသိက်။ ဥပါဒါန်ပစ္စယာ ဘဝေါ-၌ ဘဝသည် ကမ္မဘဝ၊ ဥပပတ္တိဘဝဟု ၂-ပါးရှိ သည်။ ထိုတွင် ကမ္မဘဝအရ လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်စေတနာ ၂၉-ပါး၊ ဥပပတ္တိဘဝ အရ လောကီဝိပါက်စိတ် ၃၂-ပါး၊ ထို၌ ယှဉ် သော စေတသိက် ၃၅-ပါးနှင့် ကမ္မဇရုပ် ၂၀- ကို ကောက်ရသည်။ ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ-၌ ဘဝအရ အဋ္ဌကထာ (အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၀) အလို ကမ္မဘဝကိုသာ ကောက်၍ မူလဋီကာ(၂။ ၁၂၄)အလို ဥပပတ္တိ ဘဝကိုလည်း ကောက်ရသည်။ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏတို့အတွက် တရားကိုယ်သီးခြားမရှိပေ၊ ဖော်ပြပြီး ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာတို့၏ ဖြစ်ခြင်းအခိုက်အတန့် ‘ဥပါဒ်’ ရင့်ရော်ခြင်းအခိုက်အတန့် ‘ဋီ’ ပျက်ခြင်းအခိုက်အတန့် ‘ဘင်’ တို့သည်သာ အစဉ်အတိုင်း ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏတို့ဖြစ်သည်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အခြင်းအရာ

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို လေ့လာရာ၌ အခွန်သုံး ဖြာ၊ခြင်းရာနှစ်ဆယ်၊ သုံးသွယ်အစပ်၊ လေးရပ် အလွှာ၊ သုံးဖြာဝဋ်၊ မူလနှစ်ပါးတို့ကို ပိုင်းခြား

ထင်ထင် သိမြင်လာအောင် ဆင်ခြင်သုံးသပ် ရသည်။ ထိုတွင် အဝိဇ္ဇာနှင့် သင်္ခါရသည် အတိတ်အခွန် (အတိတ်ကာလ) တရားဖြစ် သည်။ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ ဤ ၈-ပါးသည် ပစ္စုပ္ပန်အခွန် (ပစ္စုပ္ပန်ကာလ) တရားဖြစ် သည်။ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏသည် အနာဂတ်အခွန် (အနာဂတ်ကာလ) တရားဖြစ်သည်။ အတိတ် အခွန်၌ အဝိဇ္ဇာနှင့်သင်္ခါရကို တိုက်ရိုက်ယူသ- ဖြင့်ယင်းတို့နှင့်ကိလေသဝဋ်အဖြစ်ဖြင့်တူသည့် တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဝဋ်အဖြစ်ဖြင့် တူသည့် ကမ္မဘဝကိုလည်း မကင်းစကောင်းသော (အဝိနာဘာဝ) နည်းဖြင့် ယူပြီးဖြစ်သည်။ ထိုအဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဘဝတို့ သည် အတိတ်အကြောင်း ၅-ပါးဖြစ်သည်။ ပစ္စုပ္ပန်အခွန် ၈-ပါးတွင်ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာ ယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ ၅-ပါးတို့သည် ဝိပါက ဝဋ်ဖြစ်၍ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ၅-ပါးတည်း။ ပစ္စု- ပွန်အခွန်၌ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဘဝကို တိုက် ရိုက်ယူသဖြင့် ယင်းတို့နှင့် ကိလေသဝဋ်အဖြစ် ဖြင့် တူသော အဝိဇ္ဇာ၊ ကမ္မဝဋ်အဖြစ်ဖြင့်တူ သော သင်္ခါရကိုလည်း ယူပြီးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဘဝ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရတို့သည် ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း ၅-ပါးဖြစ် သည်။ အနာဂတ်အခွန်၌ ဂုဏ်သတ္တိဖြစ်သော ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏကို တိုက်ရိုက်ယူသဖြင့် ဂုဏေးသတ္တိမန္တဖြစ်သော ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာဟူသော အကျိုး တရား ဝိပါကဝဋ် ၅-ပါးကိုလည်း ယူပြီးဖြစ် သည်။ ထို ၅-ပါးကိုပင် အနာဂတ်အကျိုး ၅- ပါးဟု ဆိုသည်။ ဤသို့လျှင် အတိတ် အကြောင်း ၅-ပါး၊ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ၅-ပါး၊ ပစ္စု- ပွန်အကြောင်း ၅-ပါး၊ အနာဂတ်အကျိုး ၅-ပါး ဟူ၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ခြင်းရာနှစ်ဆယ် ဖြစ် သည် (ပဋိသံ၊ ၅၀-၁။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၂၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၂-၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၄-၅)။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ ၁၂-ပါးတွင် သင်္ခါရ နှင့်ဝိညာဉ်တို့၏ အကြားသည် အတိတ် အကြောင်းနှင့် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးတို့၏ အဆက် အစပ်ဖြစ်၍ ‘ဟေတုဖလသန္နိ’ မည်၏။ ဝေဒနာ နှင့်တဏှာတို့၏ အကြားသည် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး နှင့် ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတို့၏ အဆက်အစပ် ဖြစ်၍ ‘ဖလဟေတုသန္နိ’ မည်၏။ ဘဝနှင့်ဇာတိ တို့၏ အကြားသည် ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းနှင့် အနာဂတ်အကျိုးတို့၏ အဆက်အစပ်ဖြစ်၍ ‘ဟေတုဖလသန္နိ’ မည်၏။ ဤသို့ အစပ်(သန္နိ) ၃-ပါးဖြစ်သည် (ပဋိသမ္ဘုဒ္ဓါ။ ၂၂၅)။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ ၁၂-ပါးတွင် အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ ၂-ပါးသည်။ တနည်း-အတိတ် အကြောင်း ၅-ပါးသည် တစ်လွှာ၊ ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ ပစ္စုပ္ပန် အကျိုး ၅-ပါးသည် တစ်လွှာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန် ကမ္မဘဝ ၃-ပါး သည်။ တနည်း- ပစ္စုပ္ပန် အကြောင်း ၅-ပါးသည် တစ်လွှာ၊ ဇာတိ၊ ဇာရာ၊ မရဏ ၂-ပါးသည်။ တနည်း-အနာဂတ် အကျိုး ၅-ပါးသည် တစ်လွှာ၊ ဤသို့ အလွှာ ၄-ပါးဖြစ်သည်။ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန် ၃-ပါးသည် ‘ကိလေသဝဋ်’၊ သင်္ခါရ၊ ကမ္မဘဝ ၂-ပါးသည် ‘ကမ္မဝဋ်’၊ ဝိညာဉ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယ-တန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ ဥပပတ္တိဘဝ၊ ဇာတိ၊ ဇရာ မရဏ ၈-ပါးသည် ‘ဝိပါကဝဋ်’ မည်၏။ ဤသို့ ဝဋ် ၃-ပါးဖြစ်သည်။ အဝိဇ္ဇာသည် အတိတ် အကြောင်း၊ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပုဗ္ဗန္တမကံ (ရှေ့အစုံ) ၏ အကြောင်းရင်း အကြောင်းစ မူလဖြစ်သည်။ တဏှာသည် ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း၊ အနာဂတ် အကျိုးဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အပရန္တစကံ (နောက်အစုံ) ၏ အကြောင်းရင်း အကြောင်း စ မူလဖြစ်သည်။ ဤသို့ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ မူလ ၂-ပါးရှိသည်။ ဤသို့လျှင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ အခွန်သုံးဖြာ၊ ခြင်းရာနှစ်ဆယ်၊ သုံးသွယ် အစပ်၊ လေးရပ်အလွှာ၊ သုံးဖြာဝဋ်၊ မူလနှစ်ပါး

တို့ကို ပိုင်းခြားသိမြင်အောင် ဆင်ခြင်သုံးသပ် ရသည်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာ

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်အဆုံး အဖြတ်ကို သိမှတ်လိုသူသည် ဟောကြားပုံ ဟောကြားနည်း ‘ဒေသနာ’ အထူးကို လေ့လာ မှတ်သားသင့်သည်။ ဘုရားရှင်သည် ပဋိစ္စ-သမုပ္ပါဒ်ကို ဟောတော်မူရာ၌ တစ်မျိုးတစ်စား တည်း ဟောကြားတော်မူမည့် ၄-မျိုး ၄-စား ခွဲခြားဟောတော်မူသည်။ (၁) မဇ္ဈိမနိကာယ် မူလပဏ္ဏာသပါဠိ မဟာတဏှာ သင်္ခယသုတ် (မ၊ ၁။ ၃၂၈)၊ သံယုတ္တနိကာယ် နိဒါနဝဂ္ဂ သံယုတ် ဝိဘင်္ဂသုတ် (သံ၊ ၁။ ၂၄၆) စသည် တို့၌ “ဣတိ ခေါ ဘိက္ခဝေ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ... ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ” စသည် ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ကြောင်းကျိုးဖော်ပြသည့် အနုလောမ ဒေသနာကို အစမှအဆုံးတိုင် ဟောပြတော်မူသည်။ (၂) မဟာတဏှာသင်္ခယ သုတ် (မ၊ ၁။ ၃၃၃) နှင့် ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် သမာဓိ သုတ် (သံ၊ ၂။ ၁၃) စသည်တို့၌ “တဿ တံ ဝေဒနံ အဘိနန္ဒတော... ယာ ဝေဒနာသု နန္ဒိ၊ တဒုပါဒနံ။ တဿုပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ” ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ၊ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ” စသည်ဖြင့် အနုလောမဒေသနာကိုပင်အလယ် မှစ၍ အဆုံးတိုင် ဟောပြတော်မူသည်။ (၃) မဟာတဏှာသင်္ခယသုတ် (မ၊ ၁။ ၃၂၈-၉) ၌ပင် “ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိ ဣတိ ခေါ ပနေ-တံဝုတ္တံ၊ ဇာတိပစ္စယာ န ခေါ ဘိက္ခဝေ ဇရာ-မရဏံ နော ဝေါ၊ ကထံ ဝေါ ဧတ္ထ ဟောတိတိ။ ဇာတိပစ္စယာ ဘန္တေ ဇရာမရဏံ၊ ဝေ နော ဧတ္ထ ဟောတိ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိ။ ...အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာတိ ဣတိ ခေါ ပနေတံ ဝုတ္တံ၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ န ခေါ ဘိက္ခ-ဝေ သင်္ခါရာ နော ဝါ၊ ကထံ ဝေါ ဧတ္ထ ဟော တိတိ။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာတိ” စသည်

ဖြင့် နောက်ပြန်(ပဋိလုံ) အားဖြင့် ကြောင်း ကျိုးဖော်ပြသည့် ပဋိလောမ ဒေသနာကို အဆုံးမှစ၍ အရင်းအစ မူလတိုင်အောင် ဟောပြောတော်မူသည်။ (၄) နိဒါနဂုဏ်ယုတ် အာဟာရသုတ် (သံ၊ ၁။ ၂၅၃) စသည်၌ “ဣမေ စတ္တာရော အာဟာရ ကံ နိဒါနာ ကံ သမုဒယာ ကံ ဇာတိကာ ကံ ပဘဝါ။ ဣမေ စတ္တာရော အာဟာရ တဏှာနိဒါနာ....တဏှာပဘဝါ။ တဏှာစာယံ ဘိက္ခဝေ....ဝေဒနာပဘဝါ။သင်္ခါရာ အဝိဇ္ဇာနိဒါနာ....အဝိဇ္ဇာပဘဝါ” ဟူ၍ ပဋိလောမဒေသနာကိုပင် ဝေဒနာ၊ တဏှာဟူသော အလယ်မှစ၍ အရင်းအစ မူလတိုင်အောင် ဟောပြောတော်မူသည်။ ဤသို့ ဒေသနာတော်၄-မျိုးခွဲခြားဟောတော်မူခြင်း သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ၏ ဝန်းကျင်ဥဿုံ အလုံး စုံကောင်းမြတ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဘုရားရှင်၏ ဒေသနာဝိလာသဉာဏ်အထူးကို ချီးကျူးတော်မူသောကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်သည်။

နွယ်ဖြင့် တစ်စုံတစ်ခုအမှုကို ပြုလုပ်လိုသူ ယောက်ျား ၄-ယောက်တို့တောသို့ သွားကာ နွယ်ပင်ကို ကြည့်ရှုရှာဖွေကြသည်။ တစ်ယောက်သောသူသည် တစ်ခုသောနွယ်ပင်၏ အမြစ်ရင်းကို တွေ့မြင်၍ ထိုနေရာ၌ ဖြတ်တောက်ပြီးလျှင် နွယ်အားလုံးကို သိမ်းကြုံး ယူဆောင်သွားသည်။ ဒုတိယလူကား နွယ်ပင်၏ အလယ်ပိုင်းကို တွေ့မြင်၍ ထိုနေရာ၌ ဖြတ်တောက်ပြီးလျှင် အလယ်မှ အဆုံးတိုင် နွယ်အားလုံးကို ဆွဲငင် ယူဆောင်သွားသည်။ တတိယ လူကမူ နွယ်ပင်၏ အညွန့်အဖျားကို စတင်တွေ့မြင်ရာ ထိုအဖျားမှ အရင်းတိုင် အောင် နွယ်အားလုံးကို ဆွဲငင်ယူဆောင်သွားလေသည်။ စတုတ္ထလူကား နွယ်ပင်၏ အလယ်ပိုင်းကို တွေ့မြင်၍ ထိုနေရာ၌ ဖြတ်တောက်ပြီးလျှင် အလယ်မှ အစတိုင်အောင် နွယ်အားလုံးကို ယူဆောင် သွားလေသည်။ ဤ

ဥပမာတွင် ပဌမနွယ်ဆောင် ယောက်ျားအတူ ဘုရားရှင်သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဝဋ်တရား၏ အကြောင်းအထူး၌ တွေ့ဝေသော ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ကို သက်ဆိုင်ရာ အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းကြောင့် သင်္ခါရစသော အကျိုးဖြစ်ပုံကို ပြခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဋိတရား၏ ဖြစ်စဉ်ကို အပြည့်အစုံ ပြခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အနုလောမ ဒေသနာကို အရင်းမူလ အဝိဇ္ဇာမှစ၍ ဇရာမရဏ အဆုံးတိုင်အောင် ဟောပြောတော်မူသည်။ ဒုတိယနွယ်ဆောင် ယောက်ျားအတူ ဘုရားရှင်သည် ပစ္စုပ္ပန်အခွန်၌ အနာဂတ်ဘဝဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သည့် တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကမ္မဘဝ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရတို့ ဖြစ်သည်မှ စ၍ အနာဂတ်ဘဝ အကျိုးတရားတို့ ဖြစ်ပွားသည့်တိုင်အောင် ပစ္စုပ္ပန်နှင့် အနာဂတ်အခွန်ကို (ဟေတုဖလ ဆက်စပ်ခြင်းအားဖြင့်) ထင်ရှား ပြခြင်းငှာ ဟောပြောတော် မူသည်။ တတိယနွယ်ဆောင် ယောက်ျားအတူ ဘုရားရှင်သည် ဘဝတစ်ခု၌ဖြစ် အိုနာသေ အထွေထွေဒုက္ခ တွေ့ကြုံနေရသော သတ္တဝါအပေါင်းကို မြင်တော်မူ၍ သနားအာရုံ တလုံလဲလဲ ရှုတော်မူသောအားဖြင့် ထိုထို ဇရာမရဏစသော ဝဋ်ဒုက္ခ၏ ဇာတိစသော အကြောင်းကို ကောင်းစွာပြခြင်းငှာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဋိလောမဒေသနာကို ဇရာမရဏဟူသော အဆုံးမှစ၍ အဝိဇ္ဇာ အရင်းမူလတိုင်အောင် ဟောပြောတော်မူသည်။ စတုတ္ထနွယ်ဆောင် ယောက်ျားအတူ ဘုရားရှင်သည် အဟာရတို့၏အကြောင်းကို ပိုင်းခြားခြင်းသို့ အစဉ် လျှောက်သဖြင့် အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရဟူသော အတိတ် အခွန်တိုင်အောင် ကျော်လွန်ဆောင်ပြီးလျှင် တဖန် အတိတ်အခွန်မှစ၍ အကြောင်းအကျိုး အစဉ်ကို ပြခြင်းငှာ ဝေဒနာ၊ တဏှာဟူသော အလယ်မှစ၍ အရင်းမူလ အဝိဇ္ဇာတိုင်အောင် ဟော

ပြတော်မူသည် (အဘိဓမ္မာ၊ ၂။ ၁၂၄-၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၄-၅-၆)။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းနှစ်ပါး

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာ၌ သုတ္တန္တဘာဇနီယ (သုတ္တန်ဝေဘန်)နည်း၊ အဘိဓမ္မဘာဇနီယ (အဘိဓမ္မာဝေဘန်)နည်းဟူ၍ နည်း ၂-မျိုး ရှိသည်။ ထိုတွင် သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း၌ “အဝိဇ္ဇာကြောင့် ပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အာနေဇ္ဇာဘိသင်္ခါရ ဖြစ်၏” စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ “အတိတ်အကြောင်းကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ဖြစ်၍ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းကြောင့် အနာဂတ်အကျိုးဖြစ်၏” စသည်ဖြင့် လည်းကောင်း အကြောင်းနှင့်အကျိုးကို စိတ္တက္ခဏ အသီးသီး ဟောပြတော်မူသည်။ အဘိဓမ္မဘာဇနီယ နည်း၌မူ အကြောင်းနှင့်အကျိုးကို တပြိုင်နက် စိတ္တက္ခဏတချက်တည်း ယှဉ်ပြိုင်ဖြစ်ပေါ်နေကြကြောင်း ဟောပြတော်မူသည်။ သုတ္တန္တဘာဇနီယ၌ သင်္ခါရအရ ပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အပုညာဘိသင်္ခါရ၊ အာနေဇ္ဇာဘိသင်္ခါရ ဟူသော လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စေတနာ ၃၃-ပါးကိုသာ ဟောတော်မူ၍ အဘိဓမ္မဘာဇနီယ၌ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတစေတနာအားလုံးကို ဟောပြတော်မူသည်။ ဤသို့စသည်ဖြင့် နည်း ၂-ပါး ထူးခြားကွဲလွဲသည်။ ထိုနည်း ၂-ပါးတွင် သုတ္တန္တဘာဇနီယ နည်းကိုသာ အများအားဖြင့် နာခံလေ့ကျက်ဆောင်ရွက်ကြ၍ အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်းကိုမူ နာခံလေ့ကျက် ဆောင်ရွက် သိမှတ်သူ နည်းပါးလှပေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ပိဋကသုံးပုံ၏ အဓိအထစ် ခက်ဆစ်ခက်ရာကို မေးမြန်း ဖြေဆိုရာဖြစ်သော သတပဒိက-ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာကျမ်း ပုစ္ဆာနံပါတ် (၄၁)၌ မန်လည်ဆရာတော်က - “ဝိထိစဉ် တဝါရငယ်နှင့်၊ စိတ္တုပ္ပါဒ တချက်စီ၊ စက်ချီတော်မူစမ်း။ ပဋိစ္စာ၊ သည်နည်းငယ် ဆွေမဟာဇံ၊ ပေတဖြာ

မလွန်ကြူး၊ ထူးနိုင်မျှငြိမ်း”ဟု အဘိဓမ္မာ ခက်ဆစ် တခုအနေဖြင့် မေးမြန်းတော်မူ၍ မင်းကွန်းအလယ်တောရ ဆရာတော်က ဖြေဆိုတော်မူခဲ့သည်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နက်နဲခြင်းလေးရပ်

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည် အကျိုး (အတ္တ)အား ဖြင့် လည်းကောင်း၊ အကြောင်း (ဓမ္မ)အား ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဟောစဉ် (ဒေသနာ) အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ထိုးထွင်းသိမြင်အပ်သော (ပဋိဝေဓ) သဘောအားဖြင့် လည်းကောင်း နက်နဲလှပေသည်။ ထိုတွင် ဇရာမရဏသည် ဇာတိကြောင့် မဖြစ်သည်မဟုတ်၊ ဇာတိနှင့်ကင်း၍ တပါးသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သည်လည်းမဟုတ်၊ ဝင်မစ်သော် ကား ဇာတိကြောင့်သာလျှင် ဖြစ်၏။ ဇရာမရဏ၏ ဇာတိကြောင့် တပေါင်းတည်း ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသဘောသည် သိနိုင်ခဲ၏။ ထို့ကြောင့် ဇရာမရဏ၏ ဇာတိကြောင့် တပေါင်းတည်း ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသဘောသည် နက်နဲလှပေသည်။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ၁၀စက်သည် အကျိုးအားဖြင့် နက်နဲမှု (အတ္တဂမ္ဘီရတာဂုဏ်)နှင့် ပြည့်စုံပေသည်။ အဝိဇ္ဇာအကြောင်းတရားက ထိုထို သင်္ခါရအကျိုးတရားတို့အား ကျေးဇူးပြုရာ၌ ကျေးဇူးပြုပုံ အခြင်းအရာနှင့် ကျေးဇူးပြုရာအခိုက်အတန့်သည် သိနိုင်ခဲ၏။ ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာ၏ သင်္ခါရတရားတို့အား ကျေးဇူးပြုတတ်သော သဘောသည် နက်နဲလှပေသည်။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ၁၀စက်သည် အကြောင်းအားဖြင့် နက်နဲမှု (ဓမ္မဂမ္ဘီရတာဂုဏ်)နှင့် ပြည့်စုံပေသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ဝေနေယျတို့၏ အသိဉာဏ်အားလျော်သည့် အကြောင်းအမျိုးမျိုးဖြင့် အခြင်းအရာ အဖုံဖုံ နည်းမျိုးစုံအောင် ဘုရားရှင် ဟောပြတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည် နက်

နဲလှပေသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဟောနည်းအမျိုးမျိုး၌ သဗ္ဗညုတဉာဏ်မှတစ်ပါး အခြားသော ဉာဏ်သည် ထောက်တည်ရာ မရနိုင်။ ထို့ကြောင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို အချို့သုတ်၌ အနုလုံ (အစဉ်အတိုင်း) အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ အချို့သုတ်၌ ပဋိလုံ (နောက်ပြန်) အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ အချို့သုတ်၌ အနုလုံပဋိလုံ အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ အချို့သုတ်၌ အလယ်မှစ၍ အနုလုံအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဋိလုံအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အချို့သုတ်၌ အစပ်သုံးခု၊ အလွှာလေးခု ပါဝင်စေ၍ လည်းကောင်း၊ အချို့သုတ်၌ အစပ်နှစ်ခု၊ အလွှာသုံးခု ပါဝင်စေ၍လည်းကောင်း၊ အချို့သုတ်၌ အစပ်တစ်ခု၊ အလွှာနှစ်ခု ပါဝင်စေ၍ လည်းကောင်း ဟောပြောတော်မူသည်။ ဤသို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဘဝစက်သည် ဟောစဉ်အားဖြင့် နက်နဲမှု (ဒေသနာဂမ္ဘီရတာဂုဏ်) နှင့် ပြည့်စုံပေသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ အဝိဇ္ဇာစသည်တို့၏ အသီးသီးသော သဘောကို သိလျှင် အဝိဇ္ဇာ စသည်တို့ကို မိမိ သဘောလက္ခဏာအားဖြင့် မှန်စွာသိပြီးဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာစသည်တို့၏ အသီးသီးသော သဘောသည် သက်ဝင်နိုင်ခဲ့သည် ဖြစ်၍ နက်နဲလှပေသည်။ ဤသို့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဘဝစက်သည် ထိုးထွင်း သိမြင်အပ်သော သဘောအားဖြင့် နက်နဲမှု (ပဋိဝေဓဂမ္ဘီရတာဂုဏ်) နှင့် ပြည့်စုံပေသည် (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၃။ အဘိ၊ ၅။ ၂။ ၁၇၇-၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၁၉)။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နည်းမြတ်လေးသွယ်

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ကေတ္တု၊ နာနတ္တု၊ အဗျာပါရ၊ ဝေဓမ္မတာဟူသော သိမှတ်ဖွယ် နည်း ၄-ရပ်ဖြင့် အထပ်ထပ် ဆင်ခြင်ကာ သိမြင်အောင် လေ့လာသင့်သည်။ ထိုတွင် မျိုးစေ့မှ အညောက်ထွက်၍ သစ်ပင်အဖြစ်သို့ ရောက်အောင် အစဉ်သန္တာန် မပြတ်သကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာကြောင့် သင်္ခါရဖြစ်၍ သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဉ်

ဖြစ်၏-စသည်ဖြင့် ရုပ်နာမ်အစဉ်၏ မပြတ်မစဲ ဖြစ်ခြင်းသည် ကေတ္တုနည်းမည်၏။ ထိုကေတ္တုနည်းကို မှန်စွာသိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ရုပ် နာမ်အစဉ်၏ မပြတ်မဲခြင်းကို သိသောကြောင့် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို ပယ်နိုင်သည်။ ကေတ္တုနည်းကို မှားယွင်းစွာ သိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား ရုပ် နာမ်အစဉ်၏ မပြတ်မဲခြင်းကို တစ်ခုတည်းဟု မှတ်ယူသောကြောင့် သဿတဒိဋ္ဌိကို စွဲယူမိလေသည်။ အဝိဇ္ဇာ စသည်တို့၏ မိမိ၊ မိမိနှင့် သက်ဆိုင်သော သဘောလက္ခဏာသည် အသီးသီး ကွဲပြားခြားနားသည်။ ယင်းခြားနားခြင်းသည် နာနတ္တုနည်းမည်၏။ ထို နာနတ္တုနည်းကို မှန်ကန်စွာသိမြင်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် အသစ်အသစ်ဖြစ်ပေါ်လာသော တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို မြင်သောကြောင့် သဿတဒိဋ္ဌိကို ပယ်ချနိုင်သည်။ နာနတ္တုနည်းကို မှားယွင်းစွာသိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား တစ်ခုတည်းသော အစဉ်သန္တာန်၌ ကျရောက်သော အကြောင်းအကျိုး ရုပ်နာမ်တရားအပေါင်း၏ အသီးအသီး ကွဲပြားခြင်းကို ဟူသောကြောင့် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို စွဲယူမိလေသည်။ “သင်္ခါရတို့ကို ငါသည် ဖြစ်စေ အပ်၏” ဟု အဝိဇ္ဇာ၌ ကြောင့်ကြပြုခြင်းမရှိပေ။ ထိုအတူ “ဝိညာဉ် စသည်တို့ကို ငါတို့သည် ဖြစ်စေအပ်ကုန်၏” ဟု သင်္ခါရစသည်တို့၌ ကြောင့်ကြပြုခြင်းမရှိပေ။ ယင်းသို့ ကြောင့်ကြပြုမှု မရှိခြင်းသည် အဗျာပါရနည်း မည်၏။ ထိုအဗျာပါရနည်းကို မှန်ကန်စွာသိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပြုလုပ်တတ်သော အတ္တမရှိခြင်းကို သိသောကြောင့် အတ္တဒိဋ္ဌိကို ပယ်ချနိုင်သည်။ အဗျာပါရနည်းကို မှားယွင်းစွာ သိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား ဗျာပါရမရှိသော်လည်း အဝိဇ္ဇာ စသည်တို့၏ သဘောအားဖြင့် ပြီးသောအကြောင်းအဖြစ်ကို မယူသောကြောင့် အင်္ဂုရိယဒိဋ္ဌိကို စွဲယူမိလေသည်။ နို့ ရည်စသည်တို့ကြောင့် နို့ဓမ္မ စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာသကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာ

စသော အကြောင်းတို့ကြောင့် သင်္ခါရစသည် တို့သည်သာလျှင် ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ တပါး သောတရားတို့ ဖြစ်ပေါ်လာသည် မဟုတ်ဟု သိအပ်သော သဘောသည် ဝေဓမ္မတာနည်း မည်၏။ ထိုဝေဓမ္မတာနည်းကို မှန်ကန်စွာ သိမြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အကြောင်း အား လျော်စွာ အကျိုးကို သိသောကြောင့် အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ အကိရိယဒိဋ္ဌိ ၂-ပါးကို ပယ် ရှားနိုင်သည်။ မှားယွင်းစွာ သိသောပုဂ္ဂိုလ် သည်ကား အကြောင်း အား လျော်စွာ အကျိုး၏ ဖြစ်ခြင်းကို မယူမူ၍ တစ်စုံတစ်ခု သော အကြောင်းကြောင့် တစ်စုံတစ်ခုသော အကျိုး၏ မဖြစ်သင့်ခြင်းကို ယူသောကြောင့် အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ နိယတဒိဋ္ဌိတို့ကို စွဲယူမိလေ သည်(အဘိဋ္ဌ၊ ၂။၁၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၂၂၀)။

နိဗ္ဗာန်ကို ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အားလုံး ကြွင်းမဲ့ ကုန်စင်အောင် ထိုးထွင်းသိမြင်ဟောမှုနိုင်ကြ သည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကိုကား သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဘုရားရှင်တို့သည်သာ ကြွင်းမဲ့ကုန်စင်အောင် ထိုးထွင်း သိမြင်တော်မူနိုင်ကြသည်။ အခြား ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကြွင်းမဲ့ကုန်စင်အောင် မသိ မြင်နိုင်ကြပေ (သံ၊ ၂။၁၀၁)။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ကို ကြွင်းမဲ့ကုန်စင်အောင် ထိုးထွင်းသိမြင် ခြင်းငှာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဘုရားအလောင်းတော် အား မပြုဖူးသောဒါန၊ မပြည့်ကျင့်ဖူးသော ပါရမီဟူ၍မရှိခဲ့ချေ။ ဒါနမျိုးစုံ၊ ပါရမီဥသုံးကို ပြုလုပ်ပြည့်ကျင့်ကော် မူခဲ့ရပေသည် (သံ၊ ၂။၈၇)။

ကဘမော စ ဘိက္ခဝေ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ဘိက္ခဝေ သင်္ခါရာ... ဒုက္ခ ကန္တဿ သမုဒယော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။ သံ၊ ၁။၂၄၃။ ဂမ္ဘိရော စာယံ အာနန္ဒ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ ဂမ္ဘိ ရာဝဘာသော စ။ ဒီ၊ ၂။၄၇။ သံ၊ ၁။၃၁၈။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ (ဝိ၊ ၃။၁)။ ပစ္စယာကာရံ။ ပစ္စယာကာရောဟိ အညမညံ ပဋိစ္စ သဟိဒတ

ဓမ္မေ ဥပ္ပါဒေတိတိ “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ”တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိ၊ ၄။၃။၂၃၅။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ (ဥဒါန၊ ၇၇)။ ပစ္စယဓမ္မံ။ အဝိဇ္ဇာဒယော ဟိ ပစ္စ- ယဓမ္မာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။... တတြာယံ ဝစနတ္ထော—အညမညံ ပဋိစ္စ ပဋိမုခံ ကတွာ ကာရဏသဝေါယံ အပ္ပဋိဂ္ဂံပိတွာ သဟိတေ ဥပ္ပါဒေတိတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။ အထ ဝါပဋိစ္စ ပစ္စေတဗ္ဗံ ပစ္စယာရဟတံ ပစ္စယံ ပဋိဂန္ဓာ န ဝိနာတေန သမ္ပန္နဿ ဥပ္ပါဒေါ ပဋိစ္စသမုပ္ပါ- ဒေါ။...အထ ဝါပစ္စေတု အရဟန္တံ နံ ပဏ္ဍိ- တာတိ ပဋိစ္စော၊ သမ္မာ သယမေဝ ဝါဥပ္ပါ- ဒေတိတိ သမုပ္ပါဒေါ၊ ပဋိစ္စော စ သော သမုပ္ပါဒေါ ဗာတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါတိ ဝေ- မေတ္တ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗော။ ဥဒါန၊ ၄။၃၄-၅။ (-သံ၊ ၁။၂၆၄-၅၊ ၃၁၇။ သံ၊ ၂။၅၃။ အဘိ၊ က၊ ၂၄၀။ မဟာနိ၊ ၃၄၆။ နေတ္ထိ၊ ၂၂-ဂ၊ ၅၄-၅၊ ၈၈။ ပေဋကော၊ ၁၇၈၊ ၂၄၀၊ ၂၆၀၊ ၂၆၄။ ဝိ၊ ၄။၃။၂၃၇၊ ၂၄၃။ ဒီ၊ ၄။၁။၉၅။ ဒီ၊ ၄။၂။၅၅၊ ၇၇၊ ၈၂၊ ၉၄။ မ၊ ၄။၂။၈၀-၂-၉။ သံ၊ ၄။၂။၃၈၊ ၈၁-၇-ဂ။ အံ၊ ၄။၁။၇၇၊ ၁၁၃။ အံ၊ ၄။၂။၃၅၉။ အဘိ၊ ၄။၁။၁၉၁၊ ၂၂၈။ ပဋိသံ၊ ၄။၁။၃၁၆၊ ၃၂၄။ ဥဒါန၊ ၄။၂။ ပဋိသံ၊ ၄။၁။၃၁၆၊ ၃၂၄။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။၅၆၊ ၂၄၉။ သုတ္တနိ၊ ၄။၁။၇၅။ ထေရ၊ ၄။၁။၂၅၃။ ထေရီ၊ ၄။၂။ အပါ၊ ၄။၁။၈၉။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။၁။၁၇၃။ စရိယာ၊ ၄။၃၀၇။ မဟာနိ၊ ၄။၂၄၈။ ဇာ၊ ၄။၁။၈၈။ ဝဇီရ၊ ၃၉၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။၁၃၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၅။ ဒီ၊ ၄။၁။၉၀၊ ၁၃၉။ သီ၊ ၄။သစ်၊ ၁။၂၈၅၊ ၃၈၈။ ဒီ၊ ၄။၃။၁၁၅။ မ၊ ၄။၁။၁၂၄၊ ၁၇၇။ မ၊ ၄။ ၂။၁၇၅။ မ၊ ၄။၃။၂၇၂။ သံ၊ ၄။၁။၁၉၁၊ ၂၃၀။ သံ၊ ၄။၂။၁၆၊ ၁၀၁။ အံ၊ ၄။၁။၆၀။ မ၊ ၄။၁။၁၃၊ ၁၆၂။ မူလ၊ ၄။၃။၃။ နေတ္ထိ၊ ၄။၈၀။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၂။၁၁၁၊ ၁၉၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။၂။၂၃၃-၄-၅။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကထာ(ထိ)[ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ+ကထာ]
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို- ဟော-မြက်-မိန့်-ဆို-ရာ စကား။ ဣဒါနိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကထာ နာမ

ဟောတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၁။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ
ဝိတ္တာရတော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကထာ ကထေ-
တဗ္ဗာ။ သာ ပနေသာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ကထိတာဝ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၁။ ပစ္စယဓမ္မာနံ ဟေတာဒိနံ ပစ္စ-
ယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ ဟေတုပစ္စယာဒိဘာဝေါ ပစ္စယာ-
ကာရော၊ တဿ ဒေသနာ ပစ္စယာကာရဒေ-
သနာ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကထာတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၁၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၁။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊သင်္ခ၊၁။၂၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၂။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကိစ္ဆာန (န) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+ကိစ္ဆာန]
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို-ဟော-မြက်-မိန့်-
ဆို-ခြင်း။ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကိစ္ဆာနံ ဝါ ပရုဇနဉာ-
ဏဿ အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌတာယ ဂမ္ဘီရဉ္စေဝ
....ဂမ္ဘီရာဝဘာသဉ္စ ကရောန္တော။သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၉။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကုသလ (တိ) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် +
ကုသလ]ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌-လိမ္မာ-ကျွမ်းကျင်-
သော၊ သူ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကုသလော စ
ဟောတိ။ ဌာနာဌာနကုသလော စ ဟောတိ။
မ၊ဉ္စ၊၁၀၇။ (-၁၀၉။ မဟာနိ၊၅၂-၅၊၈၁၊
၂၅၃။ စူဠနိ၊၁၁၃။)

ပဋိသမုပ္ပါဒ်ကုသလတာ (တိ) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+
ကုသလတာ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌-လိမ္မာ-ကျွမ်း
ကျင် - သောသု၏အဖြစ်၊လိမ္မာ - ကျွမ်း
ကျင်-ခြင်း။အာယတနကုသလတာ စ၊ ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒ်ကုသလတာ စ။အဘိ၊ဓ၊၁၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။
၅၆။ဒွါဒသဂေ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေ ကုသလဘာဝေါ
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကုသလတာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၅။
အဝိဇ္ဇာဒိသု ဒွါဒသသု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဂေသု
ကောသလံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကုသလတာ။ မ၊ဋ္ဌ၊
၃။၂၇၀။ (-အဘိ၊ဓ၊ ၂၅၉၊၂၆၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၄၂၄။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကောဋ္ဌာသ (ပု) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+
ကောဋ္ဌာသ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားအစုံ၊ ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒ်ပဒ-ကြည့်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကောသလ (န) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+
ကောသလ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌-လိမ္မာ-ကျွမ်း
ကျင်-သောသု၏အဖြစ်၊....လိမ္မာ-ကျွမ်းကျင်-
ခြင်း။ စတုဗ္ဗိဓေနာတိ ဓာတုကောသလံ
အာယတနကောသလံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကော-
သလံ ဌာနာဌာနကောသလံန္တိ ဧဝံ စတုဗ္ဗိ-
ဓေန။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၈။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်က္ကပ (ပု) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် + ကမ]
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အစဉ်။ စိတ္တပဋ္ဌေ ဒသေန္တံ ဗုဒ္ဓ-
စရိတံ သုဝဏ္ဏပဋ္ဌကေ လိခိတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါ-
ဒ်က္ကမဉ္စ ဩလောကေတွာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၃။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဂတ (တိ) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+ဂတ]
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ဖြစ်သော။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-
ဂတေ ဓမ္မတ္တာဒိကေ ပါကတိကဉာဏေန ဘိန္နိ-
တွာ ဝိဘဇ္ဇ ပဋိဝိဇ္ဇနဝသေန ဇာနိတုံ န
သက္ကာ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၉။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် (န) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် + အင်္ဂ်]
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏- အစိတ်-အင်္ဂါ။ (ဇာတိ၏
အကျိုးဆက်ဖြစ်သော သောက ပရိဒေဝ၊
ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသတို့ကို ဇရာမရဏ
၌ သွင်း၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ ၁၂-ပါး ဆို
သည်။ သင်္ဂဟ။၁၃၂။ဝိဘာဝိနိ၊၂၃၈။)တဿာ
တေသမ္ပိ ဇရာမရဏေန ဧကသင်္ခေပံ ကတွာ
ဒွါဒသေဝ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဂါနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၆၁။ (-ပဋိသံ၊
ဋ္ဌ၊၁။၈၄၊၂၂၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ၊၁၆၂။ ဝိမတိ၊၁။၄၅-၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၅-၆၊
၁၁၅၊၁၇၆၊၂၀၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၆၃၊၂၅၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၇။ အနု၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၆။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မုခ (န) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် + မုခ]
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏ - အစိတ်-အင်္ဂါ-ဟူသော-
အဦး - အစ - ပဓာန။ ယံ တံ ဘဂဝတာ
အဘိသမ္မောဓိဒိဝသေ ပစ္စိမယာမေ ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒ်မုခေန ပဋိလောမနယေန ဇရာ-

မဂဏ္ဌတော ပဋ္ဌာယ ဉာဏံ ဩတာရေတွာ။
သံ၊ဋီ၊၁။၂၅၂။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒတ္ထ (ပု) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ + အတ္ထ]

(၁) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-တရား-ဒေသနာ-၏-
အနက်-သဘော။ (တိ) (၂) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
တရားဟူသော အနက်ရှိသော၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
အင်္ဂါအနက်ကို ဟောသော (ပုဒ်)။ (၁)
ဧဝေဝတ္ထော(သံ၊၁။၂၇၃)တိ ဧဝောယေဝ
“ဗဿပဗ္ဗယာ ဒုက္ခ”န္တိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒတ္ထော။
သံ၊ဋီ၊၂။၅၃။ (၂) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝစနေန စ
ယေသု ဒွါဒသသု အင်္ဂေသု ပစ္စေကံ ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒ်-သဒ္ဓေါ ဝတ္တတိ၊ တဒတ္တာနိ ဒွါဒသ
ပဒါနိ ဒဿိတာနိ။ မူလဋီ၊၃။၃။တဒတ္တာနိတိ
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒတ္တာနိ။အနုဋီ၊၃။၃။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒဿ (တိ) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ + ဒိသ +

အ။ဂူ။၆၀၅။မောဂ်၊၅။၁၂၄။] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို
-မြင်-သိ-သော၊ သူ။ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒဿ၊
ကပ္ပဝိပါကကောဝိဒါ။ မ၊၂။၄၁၂။ သုတ္တနိ။
၃၇၉။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒဿာတိ “ဣမိနာ ပစ္စ-
ယေန ဧဝံ ဟောတိ”တိ ဧဝံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-
ဒဿာဝိနော။ မ၊ဋီ၊၃။၃၀၁။ သုတ္တနိ၊ဋီ၊၂။
၁၉၂။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒဿန (န) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ + ဒဿန]

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို-မြင်-သိ-ခြင်း။ ဧဝံ ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒ်ဒဿနေန ဇာတိပရမ္ပရံ ပဿာတိ။
ပဋိသံ၊ဋီ၊၁။၃၁၆။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒဿာဝိ (တိ) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ +

ဒဿာဝိ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို-မြင်-သိ-သော၊
သူ။ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒဿ-ကြည့်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဒေသနာ (တိ) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ +

ဒေသနာ] (၁) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို-ဟောကြား-
ညွှန်ပြ-ခြင်း။ (၂) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို-ဟော
ကြား-ညွှန်ပြ-ရာ -တရား-ဒေသနာ။ (၁)
ဒေသနာဘေဒတောတိ ဘဂဝတော ဟိ...
စတုဋ္ဌဓာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာ။ အဘိဋ္ဌ၊၂။
၁၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၅၄။မူလတော ပဘုတိ ပန

ဝလ္လိဟရဏံ ဝိယ မူလတော ပဘုတိ ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒ်ဒေသနာ ကတာ။ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၂၄၂။

(၂) နယတော ပန တဿပိ ဒဿိတတ္တာ နိပ္ပ-
ဒေသာ ဧဝ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာတိ ဒဿေ-
တိ။ သံ၊ဋီ၊၂။ ၃၂။ (- မ၊ဋီ၊၁။ ၃၂၇။
နေတ္တိ၊ဝိ။၁၂၅။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဓမ္မ (ပု) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ + ဓမ္မ] ပဋိစ္စ-

သမုပ္ပါဒ်တရား။ ဧကစ္စေ ဘိက္ခုတိ ယေ ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒ်ဓမ္မေ ဒေသနာပသုတော၊ တေ။ သံ၊ဋီ၊
၂။၄။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဓမ္မဒေသနာ (တိ) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ -

ဓမ္မ + ဒေသနာ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားကို-ဟော
ကြား-ညွှန်ပြ-ရာပါဋိ။ ယဒိ အတိတေန ဝဇ္ဇံ
ဒဿိတံ၊ ဧဝံ သတိ သပ္ပဒေသာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-
ဓမ္မဒေသနာ ဟောတိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၂။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဓီရ (တိ) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ + ဓီရ]

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား၌ - လိမ္မာ-ကျွမ်းကျင် -
သော ပညာရှိ။ အပိ စ ခန္ဓဓီရာ ဓာတုဓီရာ
အာယတနဓီရာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဓီရာ။ မဟာနိ။
၃၄။ ခန္ဓဓီရာတိ ပဉ္စသု ခန္ဓေသု ဉာဏံ ပဝတ္ထေ-
န္တိတိ ခန္ဓဓီရာ။ အဋ္ဌာရသသု ဓာတုသု ဉာဏံ
ပဝတ္ထေန္တိတိ ဓာတုဓီရာ။ သေသေသုပိ ဣမိနာ
နယေန အတ္ထော နေတဗ္ဗော။ မဟာနိ၊ဋီ၊၁၃၇။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒနယ (ပု) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ + နယ]

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို-သိရာ-သိကြောင်း - နည်း။
တတာ ဟိ အတ္တနိယဝသေန ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နယံ
ဩတရိတွာ ဆတ္တိသကောဋိသတသဟဿ-
မုခေန ဗုဒ္ဓါနိ မဟာဝဇီရဉာဏံ ပဝတ္တံ။
သာရတ္ထ၊၃။၂၂၉။ (- အံ၊ဋီ၊၁။၁၀၅။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ + နိဒ္ဒေ-

သ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို - ညွှန်ပြရာ - ညွှန်ပြ
ကြောင်း-စကား။ တဿ ဝသေန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယေနဝ...ဝေဒိ-

တဗျော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၇။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၂၀၊၁၃၇။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နိဿိတ (တိ) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+
နိဿိတ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-၌-ကို-မှီသော။
တေ.... ဂမ္ဘိရကလံ ပဋိဂ္ဂဟေတု သမတ္တာ ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒ်နိဿိတာနံ ဂမ္ဘိရပညာနဉ္စ ကာရကော
ဟောန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၀။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဒ (န) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+ပဒ] (၁)
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဒ-ရားအစု။ (၂) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
ပုဒ်။ (၁) ယာ သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဒေသု
ဇေဋ္ဌိကာ အဝိဇ္ဇာ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၉။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါ-
ဒ်ပဒေသုတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကောဋ္ဌာသေသု။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၂။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဒဝဏ္ဏနာပပဉ္စ (ပု) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-
ပဒ+ဝဏ္ဏနာ + ပပဉ္စ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပုဒ်၏ -
အဖွင့် - သံဝဏ္ဏနာ - အကျယ်။ (ယင်းသည်
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၄၇-၁၅၂-၌ လာသည်။) ဝိတ္ထာ-
ဇေတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဒဝဏ္ဏနာပပဉ္စော။
သာရတ္ထ၊၁။၁၃၅။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဓာနဝစနဝိညေယျ (တိ) [ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒ်+ပဓာန+ဝစန+ဝိညေယျ] ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒ် ဟူသော-လိုရင်း-ပဓာန-စကား
ဖြင့် သိအပ်သော။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပဓာနဝစန-
ဝိညေယျော ပစ္စယော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဒ္ဓဿ
အတ္ထော ပစ္စယုပ္ပန္နာပေက္ခာယ ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၀၃။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပါဠိ (ထိ) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+ပါဠိ]
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို-ဟောကြား - မိန့်ဆို - ရာ
ဒေသနာ။ န ဟိ တေသံ ပစ္စေကံ အဝိဇ္ဇာမူလ-
ကတာ ဇရာမရဏပရိယောသာနတာ စ အတ္ထိ
တဿ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပါဠိယံ အဝုတ္တတ္တာ။
ဝိမတိ၊၁။၄၅။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဘာဝဒဿနတ္ထ (ပု) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+
ဘာဝ+ဒဿန+အတ္ထ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏အဖြစ်

ကို ပြခြင်းဟူသောအကျိုး။ အဝိဇ္ဇာ အသင်္ခ-
တာတိအာဒယော ပဉ္စာ အဝိဇ္ဇာဒိနံ ယေဝ
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၁၉၂။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပနသိကာရ (ပု) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+
မနသိကာရ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို-နှလုံးသွင်း-
ဆင်ခြင်-ခြင်း။ ဘဂဝတော ဟိ....ပဋိစ္စသမုပ္ပါ-
ဒ်မနသိကာရော ပဌမာဘိသမ္ပုပ္ပဝိဟာရော။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၅၀။ (-သာရတ္ထ၊၁။၁၃၃။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မဟာသမုဒ္ဒ (ပု) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+
မဟာသမုဒ္ဒ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တည်း ဟူသော-
သမုဒ္ဒရာ-ပင်လယ်-ကြီး။ အနုလောမပဋိ-
လောမံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မဟာသမုဒ္ဒံ ယမက-
ဉာဏမန္တနေန မန္တေန္တဿ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၄။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၄။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မုခ (န) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+မုခ] ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒ်ဟူသော-အဦး-အစ-ပဓာန၊ အဦး-
-အစ-ပဓာန-ဖြစ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်။ ဇရာ-
မရဏတော ပဉ္စာယ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မုခေန
ဝိပဿနံ အဘိနိဝိသိတွာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၉။
နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၄၇။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊
၁။၄၉၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၁၂။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄။ အနု၊ဋ္ဌ၊၁။
၃၇။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိစာရဏာ (ထိ) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+
ဝိစာရဏာ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို-စိစစ်-ဝေဘန်-
ခြင်း။ မဟာဝိသယတ္တာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိစာ-
ရဏာယ သာ နိရဝသေသာ ကုတော လဒ္ဓဗ္ဗာ။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၅။ (-သံ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၆၆။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိဘင်္ဂ (ပု) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+ဝိဘင်္ဂ]
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို အကျယ်ဝေဘန်ရာစကား၊
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိဘင်း (အဘိ၊ဝိ၊၁၄၂-၁၉၉)။
ဣဒါနိ တဒနန္တရေ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိဘင်္ဂေ ယာ
အယံ “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ” တိအာဒိနာ

နယေန တန္တိ နိက္ခိတ္တာ။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂။
(-အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၄၂။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၂။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ ၁။ ၁၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၄၇။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၄၅။
အနုဋီ၊ ၁။ ၄၁။ အနုဋီ၊ ၂။ ၇။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာ (ထိ) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-
ဝိဘင်္ဂ+အဋ္ဌကထာ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဝိဘင်္ဂပိဋ္ဌိ-
ဘော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ဆိုရာကျမ်း၊
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိဘင်္ဂအဋ္ဌကထာ (အဘိဋ္ဌ၊ ၂။
၁၂၃-၂၀၃)။ န ခေါ် ပနေဝံ သက္ကာ ဝိညာတုံ
ကေရိတ္တက္ခဏာတိတံ အ-ရမ္မဏံ သန္ဓာယ
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာယံ တထာ ဝုတ္တံ။
အနုဋီ၊ ၂။ ၂။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိဘင်္ဂဏန္တာနာ (ထိ) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-
ဝိဘင်္ဂ+ဏန္တာနာ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိဘင်္ဂပိဋ္ဌိ-
တော်ကိုဖွင့်ဆိုရာကျမ်း၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိဘင်္ဂ-
အဋ္ဌကထာ။ ကမ္မနိမိတ္တံ ပန အာရမ္မ ပဝတ္တိယံ
ပစ္စုပ္ပန်နာရမ္မဏဘာဝဉ္စ ပဋိသန္ဓိယာ ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒ်ဝိဘင်္ဂဏန္တာနာယံ ဝက္ခတိ။ မူလဋီ၊ ၁။
၁၉၃။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိထိ (ထိ) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+ဝိထိ]
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိဋ္ဌိတော်အဇာနည်။ ဒေသနာ-
ရှုဋ္ဌန္တိ... “သဋ္ဌာယတနပစ္စယာ ဖဿော”တိ-
အာဒိနာ ဒေသနာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိထိ အာ-
ရှုဋ္ဌမေဝ။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၃၄။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သညာ(ထိ) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+သညာ]
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဟူသော - အမည် - သညာ။
တသ္မိဉ္စ သင်္ခါရဝိကာရေ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-
သညာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၅၁။ တသ္မိ အဝိဇ္ဇာဒိန္နံ
ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသေ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေဝီ
အယံ သမညာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂။ ၂၃၃။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘာဝ (ပု) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+
သဘာဝ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏ သဘော။ ဧဝံ ဣတ္ထံ
အဝိဇ္ဇာဒယော သင်္ခါရဒိန္နံ ပစ္စယာ ဟောန္တိတိ
ဧတသံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သဘာဝေါ ပါကတိက-

ဉာဏေန နိဟရိတွာ ဂဟေတုံ န သက္ကောတိ။
သံ၊ ၃။ ၂။ ၉၉။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သမ္မသန (န) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+သမ္မ-
သန] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို-သုံးသပ် - ဆင်ခြင် -
ခြင်း။ ဝိဇ္ဇာဘာဝသာမညတော ဘူတဝိဇ္ဇာ
ဣတရဝိဇ္ဇာပိ ကေဇ္ဈံ ဂဟေတွာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်-
သမ္မသနတော တံ ပုရေတရံ သိဒ္ဓိ ဝိပါကံ ဝိယ
ကတွာ အာဟ-“တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဝိသောဓေ-
တွာ”တိ။ သံ၊ ၃။ ၂။ ၂၃၃။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သုတ္တ (န) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+သုတ္တ]
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို-ဝေဘန်-ဟောပြု-ရာသုတ်။
နိဒါနဂဂ္ဂသံယုတ်၊ ၁-ဝဂ်၊ ၁-သုတ်။ (သံ၊ ၁။
၂၄၃။) ဧဝံ မေ သုတန္တိ နိဒါနဝဂ္ဂေ ပဌမံ
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သုတ္တံ။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီပနီ (ပု) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်+အာဒိ
+အတ္ထ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အစရှိသော-အနက်-
သဘော။ ဂမ္ဘီရဿ... နိပုဏဿ သုနုမဿ
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီပနီအတ္ထဿ ပဋိဝိဇ္ဇနေန ဂမ္ဘီရ-
ပညော နိပုဏတ္ထဒဿိ။ ထေရဂဠာ၊ ၂။ ၇၆။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီနိပုဏတ္ထ (တိ) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီ+
နိပုဏ+အတ္ထ] ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စသော
သိမ်မွေ့သော-အနက်-အဓိပ္ပါယ်-ရှိသော
(နိကာယ်)။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီနိပုဏတ္ထဘာဝ-
တော နိပုဏဿ။ သီ၊ ၃။ ၁။ ၁၂၆။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီနိပုဏတ္ထသဗ္ဗာဝ (ပု) [ပဋိစ္စသ-
မုပ္ပါဒ်ဒီ+နိပုဏ+အတ္ထ+သဗ္ဗာဝ] ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒ်စသော သိမ်မွေ့သော - အနက် -
အဓိပ္ပါယ် - ၏ - ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ် -
ထင်ရှား ရှိခြင်း။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီနိပုဏတ္ထ-
သဗ္ဗာဝတော နိပုဏဿ။ ဒီ၊ ၃။ ၁။ ၁၅။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီမုခ (န) [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီ+မုခ]
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စသော-အဦး-အစ-ပဓာန၊
အဦး-အစ-ပဓာန-ဖြစ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
စသည်။ သုတ္တေ အာဂတဓမ္မာနံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါ-

ဒါဒိမုခေန အဝဇာရဏံ (အဝတရဏံ။ နေတ္တိ၊
ဝိ) သက္ကာ ဒဿေတံ။ နေတ္တိ၊ ဌ။ ၃၆။ နေတ္တိ၊
ဝိ။ ၅၀။ (-အံ၊ ဌိ၊ ၁။ ၆၀။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၂၁။)

ပဋိစ္စုပ္ပါဒ (ပု) [ပဋိစ္စ+ဥပ္ပါဒ] (အကျိုးတရား
တို့၏) စွဲ၍ ဖြစ်ရာ၊ အကြောင်းတရား၊ ပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒ။ ယော စ ပဋိစ္စုပ္ပါဒေါ၊ ဣန္ဒြိယခန္ဓာ
စ ဓာတုအာယတနာ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ပဋိစ္စုပ္ပါ-
ဒေါတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၂၇။
(-နေတ္တိ၊ ၅၄။)

ပဋိစ္စ (ကြိ) [ပတိ+ဣသု+အ+ဟိ။ ဟိ-ကိုချေ။]
(က) နှစ်သက်-လက်ခံ-ခံယူ-လေ့။ (ခ)
နှစ်သက်-လက်ခံ-ခံယူ-အလှူခံ-လေ့။
ပဋိစ္စတိ-ကြည့်။

ပဋိစ္စက (တိ) [ပတိ+ဣသု+ဣ၊] နှစ်သက်-
လက်ခံ-ခံယူ-အလှူခံ-သော၊ သူ။
ပဋိစ္စကာ ဒါယကာ စာပိ တတ္ထ၊ သုဓပ္ပလ-
ညေဝ ကရောန္တိ ကမ္မံ။ ဇာ၊ ၂။ ၄၂။ ဇာ၊ ၄၅။
၂၃၀။ (-၂၃၆။)

ပဋိစ္စတိ (ကြိ) [ပတိ+ဣသု+အ+တိ။ ဣသု
ဣစ္ဆာယံ။ ဣစ္ဆတိ၊ သမ္ပဋိစ္စတိ။ နီတိ၊ ဓာ။
၁၉၂။] (က) နှစ်သက်-လက်ခံ-ခံယူ-၏။
(ခ) နှစ်သက်-လက်ခံ-ခံယူ-အလှူခံ-၏။
(ဂ) နှစ်သက်-လက်ခံ-ခံယူ-ကျင့်ကြံ-၏။
(ဃ) ခံယူ-ခံထား-၏။ (က) ဒေဝပုတ္တော
ဇဝေါ နာမ၊ ယော မေ မာလံ ပဋိစ္စတိ။ ဇာ၊
၂။ ၂၆၇။ ဇာ၊ ၄၅။ ၁၃၀-၂။ ပဋိစ္စတု-မာဠ၊ ၄။
၂၀၀။ ပဋိစ္စ-ဇာ၊ ၄၅။ ၁၁၉။ ပဋိစ္စထ-ဇာ၊ ၄၅။
၇။ ၁၇၇။ (ခ) အနဂါရာ ပဋိစ္စန္တိ၊ ပရိယယဝိ-
နောဒနံ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၇၀။ (-ဇာ၊ ၂။ ၄၂။ ဇာ၊
၄၅။ ၂၃၀-၆။) ပဋိစ္စာမိ-ထေရ၊ ၄၅။ ၂။ ၁၀၉။
အပါ၊ ၄၅။ ၂။ ၁၀။ ပဋိစ္စတု-ဝိ၊ ၂။ ၂၉။ ထေရ၊ ၄၅။ ၁။
၁၉၉။ ပဋိစ္စ-ဇာ၊ ၂။ ၁၂။ ဇာ၊ ၄၅။ ၂။ ၁၀၇။
ပဋိစ္စထ-ထေရ၊ ၄၅။ ၂။ ၁၀၉။ အပါ၊ ၄၅။ ၂။ ၁၀။
(ဂ) ကဿ ဓမ္မံ ပဋိစ္စာမိ၊ ပရမတ္ထဝိဇာနနံ။
ထေရ၊ ၁၂၃။ ကဿ ဓမ္မံ ပဋိစ္စာမိတိ ကဿ

သမဏဿ ဝါ ဗြာဟ္မဏဿ ဝါ သြဝါဒဓမ္မံ
ပဋိဂ္ဂဏှာမိ ပဋိစ္စာမိ။ ထေရ၊ ၄၅။ ၂။ ၁၀၇။ (ဃ)
တေသံ တတော ပတနကာလေ ဟေဋ္ဌာ
အယပထဝိတော သူလာနိ ဥဋ္ဌဟိတော တေသံ
မတ္ထကံ ပဋိစ္စန္တိ။ ဇာ၊ ၄၅။ ၂။ ၉၃။

ပဋိစ္စတု (ကြိ) [ပတိ+ဣသု+အ+တု] (က)
နှစ်သက်-လက်ခံ-ခံယူ-လေ့။ (ခ)
နှစ်သက်-လက်ခံ-ခံယူ-အလှူခံ-လေ့။
ပဋိစ္စတိ-ကြည့်။

ပဋိစ္စထ (ကြိ) [ပတိ+ဣသု+အ+ထ]
(က) နှစ်သက်-လက်ခံ-ခံယူ-ကုန်လေ့။
(ခ) နှစ်သက်-လက်ခံ-ခံယူ-အလှူခံ-
ကုန်လေ့။ ပဋိစ္စတိ-ကြည့်။

ပဋိစ္စဒ (ပု) [ပတိ+ဆဒ+အ] (ခ) ဖုံးလွှမ်း-
ဖုံးကွယ်-ခြင်း။ (၂) ကာကွယ်-စောင့်
ရှောက်-ခြင်း။ (၃) ဖုံးလွှမ်း-ဝတ်ဆင်-
ကြောင်းပစ္စည်း။ (က) အဝတ်၊ အထည်။
(ခ) မင်းမြှောက်တန်ဆာ။ (ခ) အဘဗ္ဗသော
တဿ ပဋိစ္စဒါယ၊ အဘဗ္ဗတော ဒိဋ္ဌပဒဿ
ဝုတ္တာ။ ခုဒ္ဒက၊ ၆။ သုတ္တနိ၊ ၃၁၄။ အဘဗ္ဗသော
တဿ ပဋိစ္စဒါယ၊ န သော တံ “ဣဒံ အကပ္ပိ-
ယမကရဏီယ”န္တိ ဇာနိတော မဟုတ္တမ္ပိ ပဋိစ္စာ-
ဒေတိ၊ တံ ခဏံ ဝေ ပန သတ္တရိ ဝါ ဝိညူသု ဝါ
သဗြဟ္မစာရိသု အာဝိကတော ယထာဓမ္မံ ပဋိ-
ကရေတိ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄၅။ ၁၆၀။ သုတ္တနိ၊ ၄၅။ ၂။ ၁၀၄။
(၂) အဿာသယိတော ဇနတံ၊ ဌပယိတော
ပဋိစ္စဒံ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၇၂။ ပဋိစ္စဒန္တိ... ပဗျထိတဿ
မဟာဇနဿ အာဝရဏံ ရက္ခံ ဌပေတော။ ဇာ၊ ၄၅။
၆။ ၇၆။ (၃)(က) ယာဝတာ နန္ဒရာဇဿ၊ ဝိဇီ-
တသ္မိံ ပဋိစ္စဒါ။ ပေတ၊ ၁၃၉၊ ၁၇၀။ ပဋိစ္စဒါ-
တိ ဝတ္တာနိ။ တာနိ ဟိ ပဋိစ္စာဒေန္တိ ဧတေ-
ဟိတိ “ပဋိစ္စဒါ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ ပေတ၊ ၄၅။ ၇၁။ (-
၆၇၊ ၁၆၀၊ ၁၇၁။) (ခ) သြရုယု ရာဇေ ယာန-
မု၊ ဌပယိတော ပဋိစ္စဒံ။ ဇာ၊ ၂။ ၅၇။ ပဋိစ္စဒန္တိ
တမေဝ ရာဇကုဓောဏံ ဌပယိတော ဘဏ္ဍာ-

ဂါရိကဿ ဟတ္ထေ ဒတွာ။ ဇာ၊ဌ၊၅။၂၇၂။
ပဋိစ္စဒန္တိ ပဋိစ္စဒဒန္တိ တေနာတိ ပဋိစ္စဒေါ၊
ရာဇကကုမာဏန္တိ အာဟ“ပဋိစ္စဒန္တိ တမေဝ
ရာဇကကုမာဏန္တိ”န္တိ။ ဇာတ်၊ဋီ၊သစ်။

ပဋိစ္စဒန (န) [ပတိ+ဆဒ+ယု] (၁)အမိုး။(၂)
အပေါ်လွှမ်း၊ အခင်း။ (၁) တွေ ၈ ယေန
ကေနစိ ပဋိစ္စဒနေန သဗ္ဗစ္စန္ဓေ သဗ္ဗ-
ပရိစ္စန္ဓေ ပါစိတ္တိယံ။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၈၆။ (၂)ကိုဉ္စိ
သံသိကသေနာသနဿ ဥပရိ ပဋိစ္စဒနံ
အပစ္စတ္တရိတွာ။ သံ၊ဋီ၊၁။၃၀၉။

ပဋိစ္စန္တိ (တိ) [ပတိ+လုသု+အ+အန္တိ] (က)
နှစ်သက်-လက်ခံ-ခံယူ-သော။ (ခ) ခံယူ-
ခံထား-သော။ (က) တာတ မယံ သဟာ-
ယော ပက္ကဿာတိ ဣမံ ပဏ္ဏာကာရံ
ပဋိစ္စန္ဓော ဩရောဓမဇ္ဈေ အပဋိစ္စိတွာ
ပါသာဒိ အာရုယု ပဋိစ္စိတွာ။ မ၊ဌ၊၄။၂၀၀။
(ခ)ပဋိဂ္ဂဟေ ဝါတိ ပဋိဂ္ဂဟေန ပဋိစ္စန္ဓော
နံ ပဋိဂ္ဂဟေ ဆဇ္ဇေတိ။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၆၇။ (-
ကင်္ခါ။၂၇၅။)

ပဋိစ္စန္တိ (ကြိ) [ပတိ+လုသု+အ+အန္တိ] (က)
နှစ်သက်-လက်ခံ-ခံယူ- အလှူခံ- ကုန်၏။
(ခ)ခံယူ-ခံထား-ကုန်၏။ပဋိစ္စိတိ- ကြည့်။

ပဋိစ္စန္ဒ (န) [ပတိ+ဆဒ+တ။ အန္တာဒေသေ
ဆဒ အပဝါရဏေ၊ အတ္ထာဒိယိတ္တာတိ ဆန္ဓော၊
ပဋိစ္စန္ဒံ ဂေဟံ၊ရူ၊၆၃၁။](၁)ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်
-ခြင်း။ (တိ) (၂) ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-အပ်
သော။(က)ဖုံးမိုးအပ်သော။(ခ)ကာကွယ်-
ကာရံ-အပ်သော (ဂ)ဖုံးလွှမ်း-ပြုပြင်-တန်
ဆာဆင်-အပ်သော။(ဆ)ဖုံးလွှမ်း-ဝတ်ဆင်
-အပ်သော။ (င) ဖုံးလွှမ်း-ဖြန့်ခင်း- အပ်
သော။ (စ)ဖုံးလွှမ်း-ရစ်ပတ်-စည်းနှောင်-
အပ်သော။ (ဆ) ကာကွယ်-စောင့်ရှောက်-
လုံခြုံစေ-အပ်သော။ (ဉ) ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်
-တတ်သော။ (င) ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်-ရာ
(အရပ်)။

(၁) ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- ခြင်း။ ပဋိစ္စန္ဒံ
ကတွာ ဝဉ္စနံ ပဋိစ္စန္ဒကုရံ။ မ၊ဋီ၊၂။၁၅၉။အံ၊
ဋီ၊၂။၃၇၃။ (- ထေရ၊ဌ၊၂။၁၂၁။ ထေရီ၊
ဌ၊၂။၁၃။ အနုဋီ၊၂။၁၃၉။)

(၂)နိက္ကဋ္ဌိတံ ဝါ ဥက္ကဋ္ဌေယျ၊ ပဋိစ္စန္ဒံ ဝါ
ဝိဝရေယျ။ ဝိ၊၁။၇။ ဒီ၊၁။၈၀။ပုထု ပဉ္စဟိ နိ-
ဝရဏေဟိ အာဝုတာ နိဝုတာ ဩဝုတာ ပိဟိ-
တာ ပဋိစ္စန္ဒာ ပဋိကုဋ္ဌိတာတိ ပုထုဇ္ဇနာ။မဟာ-
နိ၊၁၁၄။ ပဋိစ္စန္ဒန္တိ တိဏပဏ္ဏာဒိပဋိစ္စာဒိတံ။
ဝိ၊ဌ၊၁။၁၄၀။ပဋိစ္စန္ဒန္တိ တိဏပဏ္ဏာဒိဆာဒိတံ။
ဒီ၊ဌ၊၁။၂၀၄။(-ဝိ၊၃။၂၃။ စိ၊၄။၃၅၂။ ဝိ၊၅။
၂၃၈။ ဒီ၊၁။၁၀၃။၁၁၇။၁၄၀။၁၈၇။၂၀၄။၂၂၁။
၂၃၅။ ဒီ၊၂။၃၅၂။၁၁၀။၂၇၉။ ဒီ၊၃။၃၆၁၅၇။
မ၊၁။၂၈၊၄၈၊၃၆၀-၅။ မ၊၂။၃၁၊၇၆။မ၊၃။၅၈၊
၃၄၂။ သံ၊၁။၁၆၃၊၁၇၃၊၁၈၆။ သံ၊၂။၃၃၁၊
၄၉၅။ သံ၊၃။၆၈၊၂၃၈။ အံ၊၁။၅၇၊၁၅၇၊၂၂၀၊
၂၈၆၊၄၁၄။ အံ၊၃။၂၄။ ပဋိသံ၊၃၇၅-၇။ ဥဒါ-
နံ၊၁၁၃၅။ပေတ၊၁၃၄။ မဟာနိ၊၁၈၊၁၃၁၊၁၄၀၊
၁၇၄၊၁၉၂။စူဠနိ၊၂။၁၂၁၊၁၇၅။ ဇာ၊၁။၂၁၆။
နေတ္ထိ၊၁၄။ မိလိန္ဒ၊၁၈၈-၉၊၂၃၃၊၃၀၉။ ဝိ၊ဌ၊
၁။၁၉၂။ ဝိ၊ဌ၊၂။၉၈-၉၊၂၁၇။ ဝိ၊ဌ၊၃။၁၆၁-
၆၊၃၀၆။ ဝိ၊ဌ၊၄။၂၈၊၃၂၅၆၊၁၃၀၊၁၆၄၊၂၂၇၊
၂၃၀၊၂၄၂။ ကင်္ခါ၊၁၄၈၊၁၅၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၁၄၆၊၂၈၄၊၃၄၄-၈၊၃၅၃၊၃၆၆၊၃၈၂၊၄၂၉။ ဒီ၊
ဌ၊၁။၅၉၊၁၆၂။ ဒီ၊ဌ၊၂။၃၈။ ဒီ၊ဌ၊၃။၂၂။ မ၊ဌ၊
၁။၂၂၊၁၃၄။ မ၊ဌ၊၂။၁၀၉၊၂၇၉။မ၊ဌ၊၃။၁၉၃။
မ၊ဌ၊၄။၃၃။ သံ၊ဌ၊၁။၁၇၊၄၀၊၂၂၅။ သံ၊ဌ၊
၃။၃၃၉။ အံ၊ဌ၊၁။၄၇၊၂၇၀၊၄၁၃။ အံ၊ဌ၊၂။
၁၅၊၂၆၊၄၅၆၆၊၂၄၁၊၃၇၄။ အံ၊ဌ၊၃။၅၇၊၆၃။
အဘိ၊ဌ၊၁။၂၇၆၊၃၅၉၊၃၈၄။ အဘိ၊ဌ၊၂။၄၇။
ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၃၀၉။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။၂၅။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၃၂။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၁၃၁။ဥဒါန၊
ဌ၊၂၆၀။ ပေတ၊ဌ၊၄၅။ ထေရီ၊ဌ၊၁၉၄။ အပ၊
ဌ၊၁။၈၀။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ၊၂။ မဟာနိ၊ဌ၊၈၁၊၂၃၆၊
၂၄၈၊၂၅၇၊၂၆၁၊၂၉၄။ဇာ၊ဌ၊၁။၇၈၊၁၁၄။ဇာ၊
ဌ၊၃။၁၁၂။ ဇာ၊ဌ၊၄။၅၆-၈။ ဇာ၊ဌ၊၅။၁၅၅။

၃၆၄၁၄၆၅။ ဇာတိဌာ၇။ ၃၂၄။ ဝဇီရ။ ၁၁၄၁၁၅၄။
 ၁၈၈၁၄၂၃၁၅၅။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၁၃၀။ ၂၀၄။
 သာရတ္ထ။ ၃။ ၁၉၆။ ၂၆၂။ ဝိမတိ။ ၁။ ၁၅၅-၉။
 ဝိမတိ။ ၂။ ၁၀၉။ ၁၂၄။ ၂၁၉။ ၂၆၈။ ကင်္ခါ။ ၁။
 ဟောင်း။ ၅။ ၁၆၀။ ကင်္ခါ။ ၁။ သစ်။ ၁၇၄။ ၁၈၅။
 ၁၉၂-၉။ ၂၆၆။ ၂၇၁။ ဒီ။ ၁။ ၁၄၃။ သီ။ ၁။ သစ်။
 ၁။ ၉၈။ ၂၄၅။ ၃၉၆။ သီ။ ၁။ သစ်။ ၂။ ၈။ ဒီ။ ၁။
 ၃၈။ ဒီ။ ၁။ ၂၄၁၄၂။ မာ။ ၁။ ၁၆၂။ မာ။ ၁။
 ၁၄၅။ ၁၉၇။ ၂၉၉။ မာ။ ၁။ ၁၇၃။ သံ။ ၁။ ၄၆။
 သံ။ ၁။ ၂။ ၅၄၉။ အံ။ ၁။ ၁၀၃။ ၁၄၆။ အံ။ ၁။
 ၂၆-၇။ မူလဒီ။ ၂။ ၃၄။ အနုဒီ။ ၁။ ၇၅။ နေတ္ထိ။
 ဝိ။ ၃၁၈။)

(က) ဖုံးမိုးအပ်သော။ ပိယဒဿိယ ဘဂ-
 ဝတော၊ စင်္ကမံ သောမိတံ မယာ။ နဋ္ဌကေဟိ
 ပဋိစ္စန္ဒံ၊ ဝါတာတပနိဝါရဏံ။ အပါ။ ၂၃၈။
 တတော ပရမ္ပိ အဇ္ဈောကာသေ ပဋိစ္စန္ဒေန
 ဝယာဒိနာ ဥဒကဋ္ဌာနေ နာဝါသင်္ခါတေန
 ဒါရုသဗ္ဗာဋ္ဌယာနေန ဂစ္ဆ။ ဇာတိဌာ။ ၂၀၅။
 (ခ) ကာကွယ်-ကာရံ-အပ်သော။ ယော ပန
 ဘိက္ခု မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ ကော ကောယ
 ရဟော ပဋိစ္စန္ဒေ အာသနေ အလံကမ္မနိယေ
 နိသဇ္ဇံကပ္ပေယျ။ ဝိ။ ၁။ ၂၈၆။ ပဋိစ္စန္ဒံ နာမအာ-
 သနံ ကုဋေန ဝါ ကဝါဋေန ဝါ ကိလဉ္ဇေန ဝါ
 သာဏိပါကာရေန ဝါ...ယေန ကေနစိ ပဋိစ္စန္ဒံ
 ဟောတိ။ ဝိ။ ၁။ ၂၇၇။ (-ဝိ။ ၂။ ၁၂၈-၉။
 ဝိ။ ၅။ ၁၁၁၃။ ၂၃၅။ အံ။ ၂။ ၂၆၆။ ပဋိသံ။ ၃၈၆။
 မဟာနိ။ ၃၀၇။ မိလိန္ဒ။ ၂၈၆။ ပဋိသံ။ ၁။ ၂၇၂။
 ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၂။ ၁၈။ မဟာနိ။ ၂၆၆။
 အပါ။ ၂။ ၁၂၂။ ဝဇီရ။ ၂၁။ သာရတ္ထ။ ၂။
 ၃၇၉။ ကင်္ခါ။ ၁။ သစ်။ ၂၅၉။ ၂၆၉။ အံ။ ၁။ ၇၉။
 ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၂၄။) (ဂ) ဖုံး
 လွှမ်း- ပြုပြင်- တန်ဆာဆင်- အပ်သော။
 ဒဒါဟိ ဒါနိ မေ ဘရိယံ၊ နာရိံ သဗ္ဗင်္ဂသော-
 ဘိနိံ။ သုဝဏ္ဏေန ပဋိစ္စန္ဒံ၊ ဒါသိဂဏပုရက္ခတံ။
 ဇာ။ ၂။ ၂၉၉။ သုဝဏ္ဏေန ပဋိစ္စန္ဒန္တိ သုဝဏ္ဏာ-
 လင်္ကာရေန ပဋိမဏ္ဍိတံ။ ဇာတိဌာ။ ၂၈၁။

(-အပါ။ ၁၄၉။ ၃၃၉။ အပါ။ ၂။ ၄၁။ အဘိဋ္ဌာ-
 ၁။ ၂၄၅။) (သ) ဖုံးလွှမ်း- ဝတ်ဆင်- အပ်
 သော။ ပဋိစ္စန္ဒသရီရ-ကြည့်။ (င) ဖုံးလွှမ်း-
 ဖြန့်ခင်း-အပ်သော။ ယမ္ပိ တနုကေန ပထွေန်
 ယထာ ကလံ ဒိဿတိ၊ ဧဝံ ပဋိစ္စန္ဒံ ဟောတိ။
 ဝိ။ ၁။ ၂။ ၆၁။ (စ) ဖုံးလွှမ်း-ရစ်ပတ်- စည်း
 နှောင်-အပ်သော။ သန္တတာ နာမ ယဿာ
 တိသု မဂ္ဂေသု ယော ကောစိ မဂ္ဂေါ...ယေန
 ကေနစိ ဝထွေန် ဝါ ပဏ္ဏေန ဝါ ဝါစာပဋေန
 ဝါ စမ္ပေန ဝါ တိပုသိသာဒိနံ ပဋေန ဝါ
 ပဋိစ္စန္ဒော။ ဝိ။ ၁။ ၂။ ၃၁။ (ဆ) ကာကွယ်-
 စောင့်ရှောက်-လုံခြုံစေ-အပ်သော။ ဧပမဿ
 သော ပုရတ္ထိမာ ဒိဿာ ပဋိစ္စန္ဒာ ဟောတိ
 ခေမာ အပ္ပဋိဘယာ။ ဒီ။ ၃။ ၁၄၅။ ပဋိစ္စန္ဒာ
 ဟောတိတိ ယံ ပုရတ္ထိမတော ဘယံ အာ-
 ဂစ္ဆေယျ၊ ယထာ တံ နာဂစ္ဆတိ၊ ဧဝံ ဝိဟိတာ
 ဟောတိ။ ဒီ။ ၃။ ၁၃၆။ သံဝုတော ပါတိ-
 မောက္ခသိန္နိ ပါတိမောက္ခသံဝရသိလေန
 သံဝုတော ပိဟိတော ပဋိစ္စန္ဒောတိ အတ္ထော။
 အပါ။ ၂။ ၈၂။ (-ဒီ။ ၃။ ၁၅၅-၆။)

(ဇ) ဖုံးလွှမ်း- ကာကွယ်-တတ်သော။
 ပဋိစ္စန္ဒကိလောမက- ကြည့်။ (ဈ) ဖုံးလွှမ်း-
 ဖုံးကွယ်-ရာ (အရပ်)။ ဒရီမုခေါ... ဗောဓိ-
 သတ္တံ အနာမန္တေတွာဝ ကေမန္တံ ဂန္ဓာ
 ပဋိစ္စန္ဒေ အဋ္ဌာသိ။ ဇာတိဌာ။ ၂၂၄။

ပဋိစ္စန္ဒက (တိ) [ပဋိစ္စန္ဒ+က] ကာကွယ်-စောင့်
 ရှောက်-လုံခြုံစေ- အပ်သော။ ထိန်းသိမ်း-
 သိမ်းဆည်း-ထားအပ်သော။ ပဋိစ္စန္ဒကရူပ-
 ကြည့်။

ပဋိစ္စန္ဒကထာ (ထိ) [ပဋိစ္စန္ဒ+ကထာ] ဖုံး
 လွှမ်း-ဖုံးကွယ်-အပ်သော စကား၊ လျှိုဝှက်
 အပ်သော စကား။ တာတ အဟံ ဝေရူပံ
 ပဋိစ္စန္ဒကထံ န ဇာနာမိ။ ဇာတိဌာ။ ၄၈၃။

ပဋိစ္စန္ဒကမ္မန္တ(န) [ပဋိစ္စန္ဒ+ကမ္မန္တ] (၁) ဖုံးလွှမ်း-
 ဖုံးကွယ်-အပ်သော မကောင်းမှု (တိ) (၂)

ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်- အပ်သော မကောင်းမှု- ရှိသော။ သူ။ (၁) ဒွါဒသမာယ ပဋိစ္စန္ဓ- ကမ္မန္တပသေန ဒွေ။ သုတ္တနိဋ္ဌာဝါသ၆၆။ (၂) ပဋိစ္စန္ဓကမ္မန္တသ ဘိက္ခဝေ ခြိန္တံ ဂတိနံ အည- တရာ ဂတိ ပါဠိကင်္ခါ။ အံ၊ ဝါ၊ ၆၁။ ကေစ္စော ပုဂ္ဂလော.... ပဋိစ္စန္ဓကမ္မန္တော အဿမဏော။ အံ၊ ဝါ၊ ၁၀၇။ အဘိ၊ ပု၊ ၁၂၉။ အဒ္ဓသ ခေါ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော တံ ပုဂ္ဂလံ ဒုဿိလံ.... ပဋိစ္စန္ဓကမ္မန္တံ အဿမဏံ။ ဥဒါ၊ ၁၃၈။ ပဋိစ္စန္ဓကမ္မန္တဿာတိ ပါပကမ္မဿ။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆။ ပဋိစ္စန္ဓကမ္မန္တောတိ ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗ- သုတ္တကေန ပါပကမ္မေန သမန္နာဂဘော။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၇၇။ အဘိ၊ ဌ၊ ၃။ ၅၇။ လဇ္ဈိတဗ္ဗတာယ ပဋိစ္စာ- ဒေတဗ္ဗကာရဏတော ပဋိစ္စန္တံ ကမ္မန္တံ တေ- သာတိ ပဋိစ္စန္ဓကမ္မန္တံ ဥဒါ၊ ၃။ ၅၆။ (-ဝိ၊ ၄။ ၄၁၀။ သံ၊ ၂။ ၃၇၇။ အံ၊ ဝါ၊ ၁၂၄၊ ၅၆၂။ အံ၊ ၂။ ၄၉၇။ အံ၊ ၃။ ၄၁။ သုတ္တနိ၊ ၂၉၈။ မဟာနိ၊ ၁၇၈။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၁၉။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၂။ ဥဒါ၊ ၃။ ၅၀၃။ သုတ္တနိ၊ ၃၁၁။ ၁၆၂။ မဟာနိ၊ ၃၉၇။ ဇာ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၅၄။ ဇာ၊ ဌ၊ ၄။ ၅၇၂။ ၂၄၅။ ဇာ၊ ဌ၊ ၅။ ၁၁၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၀၊ ၂၅၄။ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁။ ၈၆။)

ပဋိစ္စန္ဓကရူပ (န) [ပဋိစ္စန္ဓက+ရူပ] စောင့်ရှောက်- တိန်းသိမ်း- သိမ်းဆည်း- ထားအပ်သော ရုပ်ပုံ၊ စံပြ- နမူနာ- ရုပ်ပုံ။ ဝိနိတဝတ္ထုနိ ဟိ သိပ္ပိကာနံ ပဋိစ္စန္ဓကရူပါနိ ဝိယ ဝိနယဓရာနံ ပဋိစ္စန္ဓကဝတ္ထုနိ ဟောန္တိ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၃၆။ ယံ ပဿိတာ စိတ္တကာရာဒယော သိပ္ပိကာ စိတ္တ- ကမ္မာဒိနိ သိက္ခန္တိ၊ တံ ပဋိစ္စန္ဓကရူပံ၊ ပဋိမာရူပန္တိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၄။ ပဋိစ္စန္ဓကရူပါနိတိ ပဋိမာရူပါနိ။ ပဋိစ္စန္ဓကဝတ္ထုနိတိ ပဋိမာရူပသ- ဒိသတ္ထုနိ။ ပါရာ၊ ယော၊ ၁၃၉။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၉၉။)

ပဋိစ္စန္ဓကလျာဏ (တိ) [ပဋိစ္စန္ဓ+ကလျာဏ] ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- အပ်သော ကောင်းဂုဏ်ရှိသော၊ (မိမိ၏) ကောင်းဂုဏ်ကိုဖော်မပြသော၊

သူ။ တထာ ပဋိစ္စန္ဓကလျာဏော ဝိဝဋ္ဌာပရာ- ဓော။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၀၄။ သီ၊ ဌီ၊ သင်္ခါ၊ ၁။ ၂၈၁။

ပဋိစ္စန္ဓကဝတ္ထု (န) [ပဋိစ္စန္ဓက+ဝတ္ထု] စောင့်ရှောက်- ထိန်းသိမ်း- သိမ်းဆည်း- ထားအပ်သော ရုပ်ပုံနှင့်တူသော- အကြောင်းအရာ- ပတ္တု၊ စံပြ- နမူနာ- ရုပ်ပုံနှင့်တူသော- အကြောင်းအရာ- ဝတ္ထု။ ပဋိစ္စန္ဓကရူပ- ကြည့်။

ပဋိစ္စန္ဓကာရဏ (န) [ပဋိစ္စန္ဓ+ကာရဏ] ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- အပ်သော အကြောင်းအရာ။ ဘဂ- ဝါ ဘာန္တရေ ပဋိစ္စန္ဓကာရဏံ ပါကဋံ အကာ- သိ။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၀။ (-ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၄၊ ၁၂၃- ၇။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၂၁၆။)

ပဋိစ္စန္ဓကာလ (ပု) [ပဋိစ္စန္ဓ+ကာလ] ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- ရာ- အခါ- ကာလ။ ပဋိစ္စန္ဓကာလေ ယေဝ “တေ မမ သန္တက”န္တိ သကသညာ- ယ ဝါ.... ဂဏန္တဿ ပန ဘဏ္ဍာဒေယျံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၃၂။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁၁၉။ (-ဇေရ၊ ၁။ ၈၆။)

ပဋိစ္စန္ဓကိလောမက (န) [ပဋိစ္စန္ဓ+ကိလောမက] ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- တတ်သော အမြှေး။ ကိလောမကေသု ပဋိစ္စန္ဓကိလောမကံ ဟဒယဉ္စ ဝက္ကဉ္စ ပရိဝါရေတွာ ဌိတံ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၇။ (-၂၂၉။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၄၈၊ ၃၅၂။ မ၊ ဌီ၊ ၃။ ၄၂၆။)

ပဋိစ္စန္ဓကုဋိ (ထိ) [ပဋိစ္စန္ဓာ + ကုဋိ] မိုး၊ ကာ အပ်သော အိမ်။ ဒုဿကုဋိအာဒိနိတိ အာဒိသဒ္ဓေန အစ္စတရတိပုပဋ္ဌာဒိဟိ တံဏ- ပဏ္ဍာဒိဟိ စ ပဋိစ္စန္ဓကုဋိယော သင်္ကဏာတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၁၂။

ပဋိစ္စန္ဓကုဋ (ပု၊ န) [ပဋိစ္စန္ဓ+ကုဋ] ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- အပ်သော ဝတ္ထုဖြင့်- ကောက်ကျစ်- စဉ်းလဲ- လှည့်ပတ်- လိမ်ညာ- ခြင်း။ ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- ခြင်းပြု၍- ကောက်ကျစ်- စဉ်းလဲ- လှည့်ပတ်- လိမ်ညာ- ခြင်း။ တုလာကုဋံ တာဝ ရူပကုဋံ အင်္ဂကုဋံ ဂဟဏကုဋံ ပဋိစ္စန္ဓကုဋန္တိ

စတုပ္ပံ ဟောတိ။ဒိဌာ။၇၇။ မဉ္ဇ၊၂။၁၅၄။
သံ၊ဌာ၊၂။၃၃၇။ အံ၊ဌာ၊၂။၃၇၈။ အဘိ၊ဌာ၊၂။၄၀။
သာရတ္ထ၊၂။၁၆။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သစ်။၂၃။ ပဋိစ္ဆန္ဒ
ကဿ ဝဉ္စနံ ပဋိစ္ဆန္ဒကူဋံ။ မဉ္ဇ၊၂။၁၅၄။
အံ၊ဋီ၊၂။၃၇၄။ ပဋိစ္ဆန္ဒကူဋံ အယစုဏ္ဏာဒိနာ
ပဋိစ္ဆန္ဒေန ဆလကရဏံ။သံ၊ဋီ၊၂။၅၄၆။

ပဋိစ္ဆန္ဒကောဠက (ပ) [ပဋိစ္ဆန္ဒ + ကောဠက]
ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-ရာ-ချို-ချိုပုတ်။ မဂဓ-
ဝါသိနော “ဣဒါနိ မိဂါနံ ပဗ္ဗတပါဒါ ဩတ-
ရဏကာလော” တိ ဥတော မဂ္ဂေ ပဋိစ္ဆန္ဒကော-
ဠကေသု တိဋ္ဌန္တိ။ ဇာ၊ဌာ၊၁။၁၇၄။

ပဋိစ္ဆန္ဒဂုဏ (ပ) [ပဋိစ္ဆန္ဒ+ဂုဏ] (၁) ဖုံးလွှမ်း-
ဖုံးကွယ်-အပ်သောဂုဏ်။(တိ) (၂) ဖုံးလွှမ်း-
ဖုံးကွယ်-အပ်သော ဂုဏ်ရှိသော၊ ဂုဏ်ကို
မပြသော၊ သူ။ (၁) ဆဝဿ လာမကဿ
ဒါရုမယပတ္တဿ ကာရဏာ ပဋိစ္ဆန္ဒဂုဏေန
မဟာဇနဿ ဒဿိတေန ကော အတ္ထော။
ဓမ္မ၊ဌာ၊၂။၃၃၁။ (-သာရတ္ထ၊၂။၃၇၅။) (၂)
ဝလာဟကပဋိစ္ဆန္ဒော စန္ဒိမာ ဝိယ မာဒိသာနံ
ပဋိစ္ဆန္ဒဂုဏာနံ အဇန္တာ နတ္ထိ။ မဉ္ဇ၊၂။၂၀၇။
(-ပေတ၊ဌာ၊၂။၃၄။)

ပဋိစ္ဆန္ဒဇရာ (ထိ) [ပဋိစ္ဆန္ဒ+ဇရာ] ဖုံးလွှမ်း-ဖုံး-
ကွယ်- အပ်သော- အိုမင်း-ရင့်ရော်- မ
‘ဇရာ’၊ မပေါ်လွင်- မထင်ရှား-သော- အို
မင်း-ရင့်ရော်-မူ ‘ဇရာ’။ (ရုပ်ဟဏ္ဍးဘိဇ္ဇာ
အိုမင်းရင့်ရော်မှုကဲ့သို့ မပေါ်လွင် မထင်ရှား
သော နာမ်တရားတို့၏ အိုမင်းရင့်ရော်မှုသည်
‘ပဋိစ္ဆန္ဒဇရာ’မည်၏။) အရူပဓမ္မေသု ပန ဇရာ
တာဒိဿဿ ဝိကာရဿ အဒဿနတော
ပဋိစ္ဆန္ဒဇရာ နာမ။ အဘိ၊ ဌာ၊၁။၃၆၅။ အဘိ၊
ဌာ၊၂။၄၃။ ပဋိသံ၊ဌာ၊၁။၁၄၁။ စူဠနိ၊ ဌာ၊၁၆။
(-မဉ္ဇ၊၂။၂၁။ ဥဒါန၊ဌာ၊၁၁၆။) ဇရာ-ပုဒ်
လည်းကြည့်။

ပဋိစ္ဆန္ဒဌာန (န) [ပဋိစ္ဆန္ဒ+ဌာန] ဖုံးလွှမ်း-ဖုံး-
ကွယ်-ရာ အရပ်။ ပဋိစ္ဆန္ဒဌာနေ ဝါ ဥရုနာ

သဒ္ဓိံ ဗန္ဓတိ။ ဝိဌာ၊၁။၃၁၄။ ပဋိစ္ဆန္ဒဌာနံ
ဂစ္ဆန္တဿ သဟသာ ဥစ္စာရော ဝါ ပဿာဝေါ
ဝါ နိဂုမတိ။ ဝိဌာ၊၂။၁၇၁။ (-မိလိန္ဒ၊ဋီ၊ဝိ-
ဌာ၊၂။၂၇။ ဝိဌာ၊၄။၁၇၊၃၀၊၁၂၂။ ကင်္ခါ၊၁၄၇၊
၂၇၇။ ဝိသင်္ဂဟ၊၂၄၂၊၃၃၆။ မဉ္ဇ၊၁။၃၇၉။
မဉ္ဇ၊၂။၁၃၇။ မဉ္ဇ၊၄။၂၄၆။ အံ၊ဌာ၊၂။၁၃၁-
၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၂၀။ ဇာ၊ဌာ၊၁။၁၆၀၊၂၇၂။
ဇာ၊ဌာ၊၂။၇၃၊၂၇၃၊၂၆၂။ ဇာ၊ဌာ၊၅။၄၇၂။
ဇာ၊ဌာ၊၆။၂၀၀။ သာရတ္ထ၊၂။၃၇၁။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊
သစ်။၂၆၂။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၆၆။)

ပဋိစ္ဆန္ဒဌာနဂမန (န) [ပဋိစ္ဆန္ဒဌာန+ဂမန]
ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-ရာ အရပ်သို့ သွားခြင်း။
ယာဝ သရီရဝဋ္ဌဉာဏာလေ ဥဒကကလသံ
အာဒါယ ပဋိစ္ဆန္ဒဌာနဂမနာ သဗ္ဗံ ဒါသေဟိ
သာမိကာနံ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ ပကာသေသိ။ ဇာ၊ဌာ၊
၁။၄၇၈။

ပဋိစ္ဆန္ဒဌာနပ (ပ)ဝေသ [ပဋိစ္ဆန္ဒဌာန+ပဝေသ]
ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-ရာ အရပ်သို့ ဝင်ခြင်း။
“ဆန္ဒံ ဝါ အနုပဝိသေယျာ” တိ ဝစနတော
ပဋိစ္ဆန္ဒဌာနပဝေသောပိ။ ... ပါစိတ္တိယဝတ္ထု-
ကန္တိ ကတော။ ဝဇီရ၊၂။၃၃။ (-ကင်္ခါ၊ဋီ၊
ဟောင်း။၆၁။)

ပဋိစ္ဆန္ဒဒိဝသ (ပ) [ပဋိစ္ဆန္ဒ+ဒိဝသ] ဖုံးလွှမ်း-
ဖုံးကွယ်-အပ်သော နေ့။ တတော ပဋိစ္ဆန္ဒ-
ဒိဝသေ စ အာပတ္တိယော စ သလ္လက္ခေတွာ
သစေ ကောယ ပဋိစ္ဆန္ဒာ ဟောတိ။ ဝိဌာ၊၄။
၂၁။ (-ကင်္ခါ၊၁၄၅။ ဝိသင်္ဂဟ၊၃၃၃။ ကင်္ခါ၊
ဋီ၊ဟောင်း။၅၈။)

ပဋိစ္ဆန္ဒဒိဝသာတိက္ကမ (ပ) [ပဋိစ္ဆန္ဒဒိဝသ +
အတိက္ကမ] ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-အပ်သော နေ့
ကိုကျော်လွန်ခြင်း။ သော ဟိ ပဋိစ္ဆန္ဒဒိဝသာ-
တိက္ကမေနေဝ မာနတ္တာရဟော ဟောတိ။ ဝိ-
ဌာ၊၄။၂၄။ ဝိသင်္ဂဟ၊၃၃၇။

ပဋိစ္ဆန္ဒဒုက္ခ (န) [ပဋိစ္ဆန္ဒ + ဒုက္ခ] ဖုံးလွှမ်း-
ဖုံးကွယ်- အပ်သော ဆင်းရဲ၊ မသိသာ-

မထင်ရှား-သော ဆင်းရဲ။ (ကိလေသာရာဂ
ကြောင့်ဖြစ်သော ကိုယ်စိတ် ပူလောင်ဆင်းရဲ
ခြင်း ဖြစ်သည်။) ဒုက္ခဒုက္ခံ ဝိပရိကာမဒုက္ခံ
သင်္ခါရဒုက္ခံ ပဋိစ္စဒုက္ခံ အပ္ပဋ္ဌာန်ဒုက္ခံ ပရိ-
ယာယဒုက္ခံ နိပ္ပရိယာယဒုက္ခံ။ အဘိဋ္ဌာ ၂။၈၈။
ပဋိသံဠာ ၁။၁၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ ၂။၁၃၀။ မဟာနိဋ္ဌာ
၆၀။ သာရတ္ထ ၃။၁၇၂။ (-မူလဋီ ၂။၆၈။)

ပဋိစ္စနိကာယ (ပု) [ပဋိစ္စနိ + နိကာယ] ဖုံးလွှမ်း-
ဖုံးကွယ်-အပ်သော နိကာယ။ အနန္တ အပ္ပ-
ဋ္ဌာန်မရှိပဋိစ္စနိကာယ ဘေဒတိ။ သာရတ္ထ ၂။၃၇၂။

ပဋိစ္စနိပထ (ပု) [ပဋိစ္စနိ + ပထ] ဖုံးလွှမ်း-
ဖုံးကွယ်-အပ်သော ပထ။ ဧဝံ ဧဝံ ပဋိစ္စနိ-
ဒေတွာ မယာ ဝုတ္တံ ဆန္ဒပထံ ပဋိစ္စနိပထံ
ဆန္ဒပထံ ဝါ ပဋိစ္စနိကာရဏံ ဝိဇာနာဟိ။
ဇာဠာ ၆။၂၀၆။

ပဋိစ္စနိပရိဝါသ (ပု) [ပဋိစ္စနိ + ပရိဝါသ] ပဋိ-
စ္စနိပရိဝါသိ၊ ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- အပ်သော
အာပတ်ကြောင့် ပေးအပ်သော ပရိဝါသိ။
ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- အပ်သော အာပတ်ရှိ
သော ရဟန်းအား ပေးအပ်သော ပရိဝါသိ။
တတ္ထ ပဋိစ္စနိပရိဝါသော သုဗ္ဗန္တပရိဝါသော
သမောဓာနပရိဝါသော စာတိ တိဝိဇော
ပရိဝါသော။ တတ္ထ ပဋိစ္စနိပရိဝါသော တာဝ
ယထာ ပဋိစ္စနိယ အာပတ္တိယာ ဒါတဗ္ဗော။
ကင်္ခါ ၁၄၅။ ပဋိစ္စနိယ အာပတ္တိယာ သတိ
ဒါတဗ္ဗော ပရိဝါသော ပဋိစ္စနိသယတာယ
ပဋိစ္စနိပရိဝါသော။ ကင်္ခါ ၁၄၆။ ၂၅၉။
(-ဝိ ၅။၂၁၅။ ဝိဠာ ၄။၆၁၈။ ဝိသင်္ဂဟ။
၃၃၀-၄၂၄၁။ ဝိမတိ ၂။၂၁၉။)

ပဋိစ္စနိပရိဝါသဝိနိစ္ဆယ (ပု) [ပဋိစ္စနိပရိဝါသ +
ဝိနိစ္ဆယ] ပဋိစ္စနိပရိဝါသကို ဆုံးဖြတ်
ကြောင်းစကား၊ ပဋိစ္စနိပရိဝါသ၏ အဆုံး
အဖြတ်။ အယံ သင်္ခေတော ပဋိစ္စနိပရိ-
ဝါသဝိနိစ္ဆယော။ ကင်္ခါ ၁၄၇။

ပဋိစ္စနိပရိသယ (ပု) [ပဋိစ္စနိ + ပရိသယ]
ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-အပ်သောပရိသယောဝေဠာ
ရှားသော ဘေးရန်။ ဧဝံ ပရိသယာ ပါက-
ဠပရိသယာ စ ပဋိစ္စနိပရိသယာ စ။ ...
ကတမေ ပဋိစ္စနိပရိသယာ ကာယဒုစ္စရိတံ
ဝစီဒုစ္စရိတံ မနောဒုစ္စရိတံ။ မဟာနိဋ္ဌာ ၁။
က.မေ ပဋိစ္စနိပရိသယာတိ အပါကဋ္ဌာ
အတ္ထာဒိတဉ္စပဒ္ဒဝါ ကတမေတိ ပုစ္ဆတိ။
မဟာနိဋ္ဌာ ၅၂။ (-ဟောနိ ၂။၈၀၊ ၃၇၂။ ဝိ-
ဠာ ၃။၄၃၄။ မဠာ ၄။၁၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ ၁။၃၃။
မဟာနိဋ္ဌာ ၄၁၀။ ဇာဠာ ၃။၄၆၆။ သာရတ္ထ
၃။၃၇၂။ ဝိမတိ ၂။၂၀၈။ မဇ္ဈိမ ၃။၃၅၀။)

ပဋိစ္စနိပါသ (ပု) [ပဋိစ္စနိ + ပါသ] ဖုံးလွှမ်း-
ဖုံးကွယ်-အပ်သော ကျော့ကွင်း။ ကုဋေတိ
ပဋိစ္စနိပါသေ။ ဇာဠာ ၄။၄၁၆။

ပဋိစ္စနိပ္ပဘ (တိ) [ပဋိစ္စနိ + ပဉ္စဘ] ဖုံးလွှမ်း-
ဖုံးကွယ် - အပ်သော အဆုတ်ရှိသော၊
အဆုတ်ပျောက်ကွယ်သော။ ဧဝံ ဗဟိ
ပဋိစ္စနိပ္ပဘံ ဟုတွာ ခါယတိ။ ဒီဠာ ၂။၁၆၁။

ပဋိစ္စနိဗြဟ္မလောကမဂ္ဂ (တိ) [ပဋိစ္စနိ + ဗြဟ္မ-
လောကမဂ္ဂ] ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်- အပ်သော
ဗြဟ္မာဗြဟ္မသို့ ရောက်ကြောင်း- လမ်းစဉ်-
အကျင့်-ရှိသောသူ။ သော ပန အာပါယိ-
ကာ ဝေဝ ဟောတိ ပဋိစ္စနိဗြဟ္မလောက-
မဂ္ဂါ စ။ ဒီဠာ ၂။၂၅၉။

ပဋိစ္စနိမဟာယောဂ္ဂ (န) [ပဋိစ္စနိ + မဟာ-
ယောဂ္ဂ] မိုးကာအပ်သော-ယာဉ်ကောင်း-
ယာဉ်မြတ်။ ရာဇာ သတ္တာရံ ဝန္တိတွာ ပဋိနိ-
ဝတ္တိတော ပဋိစ္စနိမဟာယောဂ္ဂံ ပဟိဏိတွာ။
ဓမ္မဠာ ၁။၃၇၃။

ပဋိစ္စနိမာနတ္တ (န) [ပဋိစ္စနိ + မာနတ္တ] ပဋိစ္စနိ-
မာနတ်၊ ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- အပ်သော
အာပတ်ကြောင့် ပေးအပ်သော မာနတ်
အကျင့်၊ ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- အပ်သော

အာပတ်ကြောင့် ပရိဝါသ်ဆောက်တည်ပြီး
သော ရဟန်းအား ပေးအပ်သော မာနတ်
အကျင့်။ ဒွေ မာနတ္တာ ပဋိစ္စန္ဒမာနတ္တံ
အပ္ပဋိစ္စန္ဒမာနတ္တံ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၁၅။ ပဋိစ္စန္ဒမာ-
နတ္တံ နာမ ယံ ပဋိစ္စန္ဒယ အာပတ္တိယာ
ပရိဝုတ္တပရိဝါသဿ ဒီယတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၁၆။
ဇာဿ ပဋိစ္စန္ဒာ ဟောတိ။ တဿ ပရိဝါသ-
ပရိယောသာနေ ဒါတဗ္ဗံ မာနတ္တံ ပဋိစ္စန္ဒမာ-
နတ္တန္တိ ဝုစ္စတိ။ ကခါ၊ ၁၄၈။ ယံ ပဋိစ္စန္ဒယ
အာပတ္တိယာ ပရိဝုတ္တပရိဝါသဿ ဒီယတိ။
ဣဒံ ပဋိစ္စန္ဒမာနတ္တံ နာမာတိ အာဟာယဿ
ပဋိစ္စန္ဒာ ဟောတိ တိအာဒိ။ ကခါ၊ ၁၆။
၂၃၆။ (-ဝိ၊ ၅။ ၁၇။ ဝိ၊ ၁၇။ ၂၄၂။)

ပဋိစ္စန္ဒမုခ (န) [ပဋိစ္စန္ဒ+မုခ] ဖုံးလွှမ်း-ဖုံး
ကွယ်-ခြင်းဟူသော-အဦး-အစ- ပဓာန၊
အဦး-အစ- ပဓာန-ဖြစ်သော-ဖုံးလွှမ်း-
ဖုံးကွယ်-ခြင်း။ ကွေသောတေ ဝိသေသတ္ထ-
သမညတ္တာနံ အသဘာဝရဏဘာဝတော
ဒိန္နံ တေသံ သဒိသစောဒနာ ပဋိစ္စန္ဒမုခေ-
နေဝ ဗျာကရဏိယာ။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၆။

ပဋိစ္စန္ဒယာန (န) [ပဋိစ္စန္ဒ+ယာန] မိုး၊ ကာ
အပ်သောယာဉ်-ပြာဟူ၍ “အယံ အမှာကံ
ဇိဝိဟမဂ္ဂေါ” တိ ဥတွာ ဝဂီသမာဏဝံ
ပဋိစ္စန္ဒယာနေ နိသီဒါပေတွာ ဂါမနိဂဗေဓ-
ဓာနိယော စရန္တာ။ အံ၊ ၁။ ၂၀။ (-မ၊ ၁။
၃။ ၄၉။ အံ၊ ၁။ ၃၁။ မေ၊ ၁။ ၂၅။
ထေရ၊ ၁။ ၂၀။ ဇာ၊ ၁။ ၃။ ၆။ ဇာ၊ ၁။
၄၇၄။)

ပဋိစ္စန္ဒယာနက (န) [ပဋိစ္စန္ဒ+ယာနက] မိုး၊
ကာအပ်သောယာဉ်။ အညံ ပန မနဿ
လဘိတွာ ဣမံ ပဋိစ္စန္ဒယာနကေ နိသီဒါပေ-
တွာ ဝေသေတုံ သက္ကာ။ ဇာ၊ ၁။ ၃။ ၅။

ပဋိစ္စန္ဒယောဂ္ဂ (န) [ပဋိစ္စန္ဒ+ယောဂ္ဂ] မိုး၊
ကာအပ်သောယာဉ်။ သက္ကာ ပဋိစ္စန္ဒ-

ယောဂ္ဂံ မာပေတွာ တတ္ထ မဉ္ဇံ ပညာပေတွာ။
ဇာ၊ ၁။ ၆။ ၄၀။ (- ဇာ၊ ၁။ ၇။ ၁၁။ ၂၆၇။)

ပဋိစ္စန္ဒရူပ (တိ) [ပဋိစ္စန္ဒ + ရူပ] ဖုံးလွှမ်း-
ဖုံးကွယ်-အပ်သော သဘောရှိသော။ ဣဓ
သောဓနံ နာမ ပဋိစ္စန္ဒရူပဿ အတ္ထဿ-
ဒေသနာ နုဘာဝေန ဝိဝုတ္တဘာဝကရဏံ။
နေတ္တိ၊ ၁။ ၃။

ပဋိစ္စန္ဒဝါစ (တိ) [ပဋိစ္စန္ဒ+ဝါစ] ဖုံးလွှမ်း-
ဖုံးကွယ်-အပ်သော စကားရှိသော၊ စကား
ကိုဖုံးကွယ်သော၊ သူ။ တိရောက္ခဝါစောတိ
အတ္တနေဝ ယံ ဝါစံ ကတေတုကာမော၊
တဿာ တိရောက္ခကတတ္တာ ပဋိစ္စန္ဒဝါစော။
ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၈။

ပဋိစ္စန္ဒဝိဝေဓဿဒိသ (တိ) [ပဋိစ္စန္ဒ+ဝိဝေဓဿ+
သဒိသ] ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- အပ်သော-
အရာ-ဝတ္ထု-ကို ဖွင့်ပြခြင်းနှင့် တူသော။
သမုဒယဒဿနေန ဒုက္ခေ သုခံ”န္တိ ဝိပလ္လာ-
သပုဟာနေန စ ပဋိစ္စန္ဒဝိဝေဓဿဒိသော။
သုတု၊ ၁။ ၁။ ၁၄၀။

ပဋိစ္စန္ဒဝိသယတာ (တိ) [ပဋိစ္စန္ဒ + ဝိသယ +
တာ] ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-အပ်သော အာ
ပတ်လျင် အရာဝိသည့်ရှိသည်၏ အဖြစ်။
ပဋိစ္စန္ဒပရိဝါသ-ကြည့်။

ပဋိစ္စန္ဒသဘာဝ (တိ) [ပဋိစ္စန္ဒ + သဘာဝ] ဖုံးလွှမ်း-
ဖုံးကွယ်-အပ်သော သဘောရှိ
သော။ စတုပတ္ထရူပန္တိ စတုဟိ ဣရိယာပထေ-
ဟိ ပဋိစ္စန္ဒသဘာဝံ။ ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၁၅၀။

ပဋိစ္စန္ဒသရီယ (တိ) [ပဋိစ္စန္ဒ+သရီယ] ဖုံးလွှမ်း-
ဝတ်ဆင်-အပ်သော ကိုယ်ရှိသော၊ သူ။ ဗုဒ္ဓါ
နာမ ဂဏှိကံ ပဋိမုဉ္ဇိကာ ပဋိစ္စန္ဒသရီရာ
ပရိသတိ ဓမ္မံ ဝေသေန္တိ။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၈၀။
(-ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၂၇၆။ မ၊ ၁။ ၂။ ၂၀၇။)

ပဋိစ္စန္ဒသီလ (တိ) [ပဋိစ္စန္ဒ+သီလ] ဖုံးလွှမ်း-
ဖုံးကွယ်-အပ်သော သီလရှိသော၊ သီလကို

မဒေဝ်ပြသောသု။ ပဋိစ္စသုတ္တံ န အတ္တ-
နော ဂုဏပ္ပကာသနာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၅၆။

ပဋိစ္စသုတ္တ (န) [ပဋိစ္စနာ+သုတ္တ] ပဋိစ္စသု-
တံ။ “အမျိုးသမီး၊ ပုဏ္ဏားတို့၏ မန္တန်၊
အယူအကျင့်မှား”ဟူသော ဤသုံးမျိုးသည်
ဖုံးကွယ်သိုဝှက်ထားမှသာ တင့်တယ်၏။ ဖော်
လှစ်ပြသထားလျှင် မတင့်တယ်။ “နေ၊ လ၊
ဓမ္မဝိနယ”ဟူသော ဤသုံးမျိုးသည် ပေါ်
လွင်ထင်ရှားနေမှသာ တင့်တယ်၏။ ဂုဏ်ရှိ၏။
တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်နေလျှင် မတင့်တယ်။
ဤသို့ ဖုံးကွယ်သိုဝှက်ထားမှ တင့်တယ်သော
အရာသုံးမျိုးနှင့် ပေါ်လွင်ထင်ရှားမှ တင့်
တယ်သော အရာသုံးမျိုးကို ဟောပြော
သုတ်။ အဂ္ဂတ္ထရနိကာယ၊ ၃-နိပါတ်၊ ၃-
ပဏ္ဍာသက၊ ၃-ဝဂ်၊ ၉-သုတ်။ (အ၊၁။
၂၈၆။)

ပဋိစ္စနာကာရ (ပ) [ပဋိစ္စနာ+အာကာရ]
ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-အပ်သော အခြင်းအရာ။
တာယ သဒ္ဓိံ ဂန္ဓာ ပဋိစ္စနာကာရေန သုရံ
နိဟရာပေတွာ ဥယျာနေ ငိုတွာ မတ္တာ
ဝိစရိသု။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၆၄။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄၅။)

ပဋိစ္စနာဝဟာရ (ပ) [ပဋိစ္စနာ+အဝဟာရ]
ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- ဖုံးအုပ်- အပ်သော -
ပစ္စည်း-ဘဏ္ဍာ-ကို ခိုးယူခြင်း။ ဖုံးလွှမ်း-
ဖုံးအုပ်-၍ ခိုးယူခြင်း။ လက်စွပ်စသည့်
ပစ္စည်းကို မြက်၊ သစ်ရွက်စသည် တခုခုဖြင့်
ပိုင်ရှင် မသိမမြင်အောင် ဖုံးအုပ်ထား၍
နောက်မှ ထုတ်ဆောင် ခိုးယူခြင်းမျိုးဖြစ်
သည်။ ယင်းသည် ခိုးနည်း ၅၅ မျိုးတွင်
တမျိုးအပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ရဟန်းတော်
သည် ရေတွင်း၊ ရေကန်၊ ရေချိုးဆိပ် စသည်
တို့၌ လူတို့ချွတ်၍ချွတ်သွားအပ်သည့် လက်စွပ်
စသည့် ပစ္စည်းကို ပိုင်ရှင် မသိမမြင်အောင်
တစုံတခုဖြင့် ဖုံးအုပ်ထားပြီး၍ နောက်မှ
ထိုပစ္စည်းကို ထုတ်ဆောင်ယူအံ့။ ဖုံးအုပ်စဉ်

အခါ၌ ပစ္စည်းကို ပင်ကိုတည်ရာဌာနမှ ရွှေ့
ရှားစေမှု ‘ဌာနာစာဝန’ မဖြစ်သေးသော
ကြောင့် ခိုးမှု မမြောက်သေး။ အပြစ်
အာပတ်မသင့်သေး။ နောင်အခါ ဖုံးအုပ်
ထားရာမှ ထုတ်ဆောင်ယူခဲ့သော် ပစ္စည်း
ဘဏ္ဍာ ကြွမြောက်သည်နှင့် တပြိုင်နက်
ပစ္စည်းတန်ဖိုးအလိုက် ထိုက်သည်အားလျော်
စွာ အပြစ်အာပတ်သင့်၏။ တမတ်၊ တမတ်
အသက် ထိုက်တန်သော ပစ္စည်းဖြစ်လျှင်
ပါရာဇိက အာပတ်အပြစ် သင့်သည်။ ဖုံး
အုပ်စဉ်အခါ ဌာနာစာဝန မဖြစ်မီကပင်
“ငါပိုင်ပစ္စည်းဖြစ်ပြီ” ဟု သဘောထားခဲ့၍
ကိုယ်ပိုင် ပစ္စည်း အမှတ် ‘သကသညာ’ဖြင့်
နောက်မှ ထုတ်ဆောင်ယူအံ့။ သို့မဟုတ် “ပိုင်
ရှင်တို့ စွန့်ပစ်သွားကြပြီ။ စွန့်ပစ်အပ်သော
ပစ္စည်းဖြစ်ပြီ” ဟု သဘောထား၍ ပံ့သုကူ
အမှတ်ဖြင့် ထုတ်ဆောင်ယူအံ့။ ဘဏ္ဍာ-
ဒေယျ ‘ဘဏ္ဍာစား’သာ ထိုက်သည်။ ပစ္စည်း
ကိုသစ်ရွက်စသည်ဖြင့် မဖုံးအုပ်ဘဲ ခိုးယူလို
သော စိတ်ဖြင့် မြေ သဲ ရွှံ့ညွန့်အတင်းသို့
ထိုးသွင်းဖုံးကွယ်လိုက်အံ့။ တည်ရာဌာနမှ ရွှေ့
ရှားစေသောကြောင့် ထိုးသွင်းပြီးသည်နှင့်
ကပြိုင်နက် ပစ္စည်းတန်ဖိုးအလိုက် ထိုက်သည်
အားလျော်စွာ အပြစ်အာပတ် သင့်သည်
(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၂။ ကင်္ခါ။ ၁၁၈)။ အပရေပိ ပဉ္စ
အဝဟာရ ထေယျာဝဟာရော ပဿယာ-
ဝဟာရေ ပရိကပ္ပါဝဟာရော ပဋိစ္စနာဝ-
ဟာရော ကုသာဝဟာရေတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၄။
တိဏပဏ္ဏာဒီဟိ ‘အင်္ဂုလိမုဒ္ဓိကာဒိ’ ပဋိစ္စာဒေ-
တာ ပဗ္ဗာ တဿ ပဋိစ္စန္ဓာ အဝဟာရဏံ
ပဋိစ္စနာဝဟာရော။ သာရတ္ထ၊ ၂။၁၃၀။ (-ဝိ၊
၅။၂၃၀။ ကင်္ခါ၊၁၁၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၀၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၄။
ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊ ၂၂၀။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၉။ ကင်္ခါ၊၉။
သစ်၊၂၄၃။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၃၃၁။)

ပဋိစ္စနာသန (န) [ပဋိစ္စန+အာသန] ကာကွယ်
-ကာရံ-အပ်သော-နေရာ-အရပ်။ စတုတ္ထ-
ပဉ္စမာနိ သဝေတိယံ ဥပနန္တိ အာရဗ္ဗ ပဋိစ္စနာ-
သနေ စ ရဟော စ နိသဇ္ဇနဝတ္ထုသ္မံ ပညတ္တာ-
နိ။ ကင်္ခါ။ ၂၃၄။ (-မ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၄၅။)

ပဋိစ္စန္ဓောကာသ (ပု) [ပဋိစ္စန္ဓ+ဩကာသ] (က) ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-အပ်သော-နေရာ-
အရပ်။ (ခ) ကာကွယ်-ကာရံ-အပ်သော
-နေရာ-အရပ်။ (က) သမ္မာဓေတိ
ပဋိစ္စန္ဓောကာသေ။ တဿ ဝိဘာဂဒဿနတ္ထံ
ပန “ဥဘော ဥပကစ္ဆကာ မုတ္တကရဏ”န္တိ
ဝုတ္တံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၉၆။ (-၂၇၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၃၆။
ကင်္ခါ။ ၃၁၃။ ကင်္ခါ၊ ဇိ၊ သင်္ဂ။ ၄၆၇။) (ခ)
ပဋိစ္စန္ဓ အာသနေတိ ကုဋ္ဌာဒိဟိ ပဋိစ္စန္ဓော-
ကာသေ။ ကင်္ခါ၊ ၁၅၁။ (-ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇၂။ ဇ၊
၅။ ၄၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉။)

ပဋိစ္စရယတိ (ကာ၊ ကြိ) [ပတိ+စရ+ဏယ+တိ]
ထွက်သွားစေ၏။ နှင်ထုတ်၏။ တဿပိ ဇ-ရမ္ပိ
မာသံ၊ အစသိ* သောပိ မံ ပဋိစ္စရယိ။ ဝေရီ။
၄၂၆။ မံ ပဋိစ္စရယံတိ မံ နိဟရိ၊ သော မံ
ဂေဟေတာ နိက္ကမိ။ ဝေရီ၊ ၄။ ၂၇၄။

ပဋိစ္စရယ် (ကာ၊ ကြိ) [ပတိ+စရ+ဏယ+ဤ]
ထွက်သွားစေပြီ။ နှင်ထုတ်ပြီ။ အသကံပုဒ်
ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒက (တိ) [ပတိ+ဆဒ+ဏ္ဍ။ ထိ-ဌံ ပဋိစ္စာ-
ဒိကာ။] ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-တတ်သော။ ဧဝံ
ဒုဒ္ဒသတ္တာ ဂမ္ဘိရာနံ ဂမ္ဘိရတ္တာ စ ဒုဒ္ဒသာနံ
စတုန္တံ ဖာရိယသစ္စာနံ ပဋိစ္စာဒကံ မောဟန္တ-
ကာရံ အယံ ဝုစ္စတိ အဝိဇ္ဇာ၊ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၁၃၄။
ကာမံ ကာမစ္စန္ဒာဒယောပိ ပဋိစ္စာဒကာ၊
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပန သဝိသေသံ ပဋိစ္စာဒိကာ။
မ၊ ဇိ၊ ၁။ ၂၃၁။ သံ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၇၃။ (-ဝိ၊ ဌ၊ ၄။ ၂၂၇။
မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂၇။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၇၃။ ဥ၊ န၊ ၄။ ၂၀၅။
ဒိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၂၇၄။ သိ၊ ဇိ၊ သင်္ဂ။ ၂။ ၁၆၉။ အံ၊ ဇိ၊ ၂။
၁၆။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၃၄၂။)

ပဋိစ္စာဒကဋ္ဌ (ပု) [ပဋိစ္စာဒက+အတ္ထ] ဖုံးလွှမ်း-
ဖုံးကွယ် - တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော - အ
နက်-သဘော။ သေဝ မောဟော ပဋိစ္စာ-
ဒကဋ္ဌေန တမောတ် ဝုစ္စတိ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၃၀။
အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၄၆။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၉၉။ (-မ၊ ဇိ၊
၁။ ၂၂၄။ အံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၃၃။ အံ၊ ဇိ၊ ၃။ ၂၁၇။)

ပဋိစ္စာဒကတမဝိဇ္ဇန (တိ) [ပဋိစ္စာဒက+တမ+
ဝိဇ္ဇန] ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးကွယ် - တတ်သော -
မောဟ-အမှိုက်မှောင်-ကိုယ်ပျောက်တတ်
သော။ ဝိဇ္ဇတိတိ ဝိဟနတိ၊ ပဇဇတိတိ
အတ္ထော။ တေနေဝ စ ပဋိစ္စာဒကတမဝိဇ္ဇ-
နေန ပုဗ္ဗေနိဝါသဉ္စ ဝိဒိတံ ပါကဋ္ဌံ ကနောဘိတိ
ဝိဇ္ဇာ။ မ၊ ဇိ၊ ၃။ ၂၁၇။

ပဋိစ္စာဒကပစ္စယ (ပု) [ပဋိစ္စာဒက+ပစ္စယ] ဖုံး
လွှမ်း-ဖုံးကွယ် - တတ်သော အကြောင်း။
အန္တကာရံ ပဋိစ္စာတိ အန္တကာရံ ပဋိစ္စာဒက-
ပစ္စယံ ပဋိစ္စ။ သံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၃၃။

ပဋိစ္စာဒကမံသ (န) [ပဋိစ္စာဒက+မံသ] ဖုံးလွှမ်း
-ဖုံးကွယ်-မြှေးယှက်-တတ်သော အသား။
ပရိယောနဟနမံသန္တိ ပရိစ္စာဒကမံသံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဇိ၊ ၁။ ၃၀၇။

ပဋိစ္စာဒကမောဟ (ပု) [ပဋိစ္စာဒက+မောဟ]
ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ် - တတ်သော မောဟ။
အဝိဇ္ဇာတံ တဿေဝ ပုဗ္ဗေနိဝါသဿ အဝိဒိ-
တကရဏဋ္ဌေန တဿ ပဋိစ္စာဒကမောဟော
ဝုစ္စတိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၉၉။

ပဋိစ္စာဒန (န၊ ထိ) [ပတိ+ဆဒ+ယု] (၁) ဖုံးလွှမ်း
-ဖုံးကွယ်-ခြင်း။ (က) ဖုံးမိုးခြင်း။ (ခ) ကာ
ကွယ်-ကာရံ-ခြင်း။ (ဂ) ဖုံးလွှမ်း-ပြုပြင်-
တန်ဆာဆင်-ခြင်း။ (ဃ) ဖုံးလွှမ်း-ဝတ်ဆင်-
ခြင်း။ (၂) ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-ကြောင်း-
အရာဝတ္ထု။ (က) အဖိုးအမှီး။ (ခ) အကာ၊
အရံ။ (၃) ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်-တတ်သော
မာယာ။ (တိ) (၄) ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးကွယ် -
တတ်သော။ (၅) ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ် - ရှေ့။

(၁)ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-ခြင်း။ အပ္ပမတ္တ-ကမ္မိ ပါပကံ က.တော တဿ ပဋိစ္စာဒနာယပိ အဘဗ္ဗော။ ခုဒ္ဒက၊ ဌ။ ၁၅၉။ သုတ္တံ၊ နိ၊ ဌ။ ၁။ ၂၀၈။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၃၊ ၁၄။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၄၆။ ကင်္ခါ၊ ဌိ၊ သစ်။ ၄၀၉။ မ၊ ဌိ၊ ၁။ ၂၀၀။ အံ၊ ဌိ၊ ၂။ ၁၆၃-ဂ။ မူလ၊ ဌိ၊ ၁။ ၁၁၁။ မူလ၊ ဌိ၊ ၂။ ၂၂၂။ အနု၊ ဌိ၊ ၂။ ၂၁၈။) (က)ဖုံးမိုးခြင်း။ (ခ)ကာကွယ်-ကာရံ-ခြင်း။ ပဋိစ္စာဒနသမတ္တ-ကြည့်။ (ဂ)ဖုံးလွှမ်း-ပြုပြင်-တန်ဆာဆင်-ခြင်း။ သရီရ-သ ကာဝံ ဝါ မာလာဂန္ဓာဒီဟိ ပဋိစ္စာဒနဝ-သေန ရက္ခိတဗ္ဗစိတ္တတယ ရက္ခိတဉာဏေရ၊ ဌ။ ၁။ ၂၂၅။ (သ) ဖုံးလွှမ်း-ဝတ်ဆင်-ခြင်း။ အာဒါသော ဩလောကနာယ၊ အလင်္ကာ-ရော သောဘနာယ၊ ဝတ္ထံ ပဋိစ္စာဒနာယ။ မိလိန္ဒ၊ ၃၃၇။

(၂)ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-ကြောင်း- အရာဝတ္ထု။ (က)အဖုံး၊ အမိုး။ (ခ)အကာ၊ အရံ။ သဗ္ဗတ္ထ ယေန ကေနစိ ပဋိစ္စာဒနေန သဗ္ဗစ္ဆန္နေ၊ သဗ္ဗပရိစ္ဆန္နေ၊ ယေဘုယျေန ဝါ ဆန္နေ၊ ယေဘုယျေန ပရိစ္ဆန္နေ သဟသေယျာပတ္တိ ဟောတိ။ ဝိ၊ ဌ။ ၃။ ၁၂။ (ခ) အကာ၊ အရံ။ ပဋိစ္စန္ဒယေဝ တေန ပဋိစ္စာဒနေန-ပဋိကုဋိကံ။ ပဋိသံ၊ ဌ။ ၂။ ၁၇၂။

(၃)ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-တတ်သော မာယာ။ ယာ ဝေဇ္ဇပါမာယာ....ဆာဒနာ ပဋိစ္စာဒနာ အနုတ္တရနိကမ္ပံ၊ အဘိ၊ ဝိ။ ၃၇၂။ အဘိ၊ ပု။ ၁၂၂။ သဗ္ဗတောဘာဂေန ဆာဒနာ ပဋိစ္စာဒနာ။ အဘိ၊ ဌ။ ၂။ ၇၇၅။ မာယာ ပဋိစ္စာဒန-မာယာ။ ရှု၊ ဌိ။ ၁၀၀။

(၄)ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- တတ်သော။ တတ္ထ စတုဟိ ကာရဏေဟိ ဒုက္ခေ အညာဏံ ငေမိဝ.ဗ္ဗံ အန္တောဂတော ဝတ္ထုတော အာရမ္မဏတော ပဋိစ္စာဒနတော စ။ မ၊ ဌ။ ၁။ ၂၂၈။ (-သံ၊ ဌ။ ၂။ ၁၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၆၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၆၈။ မ၊ ဌိ၊ ၁။ ၂၂၆။ သံ၊ ဌိ၊ ၂။ ၂၀။) (၅) ပဋိစ္စာဒနဌ-ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒနက (တိ) [ပဋိစ္စာဒန+က] (၁) ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-တတ်သော။ (၂)ဖုံးလွှမ်း-ဝတ်ဆင်-ကြောင်း(အဝတ်)။ (၁)ကေသာ-ဌကဘိ ကေန နေဝ ပိလောတိကဓဇ္ဈေန ပုရတော ပဋိစ္စာဒနက။ အံ၊ ဌ။ ၃။ ၁၂၆။ (၂)အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒနကဘဏ္ဍ(န) [ပဋိစ္စာဒနက+ဘဏ္ဍ] ဖုံးလွှမ်း-ဝတ်ဆင်-ကြောင်းဖြစ်သောသင်္ကန်းဘဏ္ဍာ။ ဘဏ္ဍပဋိစ္စာဒနန္တိ ပဋိစ္စာဒနကဘဏ္ဍ၊ သရီရပဋိစ္စာဒနံ စိဝရန္တံ အတ္ထော။ သာ-ရတ္ထ၊ ၃။ ၄၀၁။ ဘဏ္ဍပဋိစ္စာဒနန္တိ ပဋိစ္စာဒန-စိဝရဘဏ္ဍံ၊ စိဝရဘဏ္ဍမေဝ ဟိ ယသ္မာ အနေန သရီရံ ပဋိစ္စာဒီယတိ၊ တသ္မာ ဘဏ္ဍ-ပဋိစ္စာဒနန္တိ ဝုစ္စာဘိ။ ပါစိတ်၊ ယော။ ၄၇၁။

ပဋိစ္စာဒနစိတ္တ(န) [ပဋိစ္စာဒန+စိတ္တ] ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-ခြင်း၌ဖြစ်သောစိတ်၊ ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-လိုသောစိတ်။ ယော အန္တမသော ပဋိစ္စာဒနတ္ထံ၊ အညဿ အာရောစေတု ဝါ၊ မာဝါ၊ ပဋိစ္စာဒနစိတ္တေနော အာပတ္တိ အာ-ပန္နော။ ဝဇီရ၊ ၃၃၂။

ပဋိစ္စာဒနဌ(ပ) [ပဋိစ္စာဒန+အတ္ထ] (၁)ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ် - နာမ်အဖြစ်ဟူသော- အနက်-သဘော။ (တိ) (၂)ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-ခြင်း အနက်ရှိသော၊ ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ် - ခြင်း အနက်ကို ဟောသော။ (၁) ကာယောတိ....-ရာဂါဒိဝါဉာနံ ဝသနောကာသဋ္ဌေန ဂုဟာ၊ “ပဋိစ္စာဒနဋ္ဌေနာ” တိပိ ကေ။ မဟာနိ၊ ဌ။ ၇၃။ (၂) ပဋိစ္စာဒနဋ္ဌော ဝေ ဝါ ဓရတိ-သဒ္ဓေါ အနေကဋ္ဌတ္တာ ဓာတုနန္တိ အာဟ “ပဋိစ္စာဒေတိ” ဘိ။ အံ၊ ဌိ၊ ၃။ ၂၁၇။

ပဋိစ္စာဒနတ္ထ(ပ) [ပဋိစ္စာဒန+အတ္ထ] (၁)ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-ခြင်း ဟူသောအကျိုး။ (တိ) (၂)ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-ခြင်း အနက်ရှိသော၊ ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-ခြင်း အနက်ကို ဟောသော။ (၁)သစေ ပန ဝေ ဓရံ နိက္ခိပိတော

ပဋိစ္စာဒနတ္ထမေဝ အညဿ အာရောစေတိ။
 ...အာပတ္တိ အာပဇ္ဇတိယေဝ။ ဝိဠာဉာဉာဉာ။
 (-ဝိ၊ ၂။ ၂၂၃၊ ၄၆၂။ ဝိဠာဉာဉာ။ ၂။ ကင်္ခါ၊ ၂၄၆၊
 ၃၇၃။ အံ၊ ၄၆၂။ ၂၇၀။ အဘိ၊ ၄၆၂။ ၇၄၆။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀။ ထေရီ၊ ၄၆၂။ ၁၆၄။ ဇာ၊ ၄၆၂။ ၇၂။
 ဝဇီရ၊ ၃၃၂။ သာ၊ ၃၇၃။ ၇၄။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၁။
 ကင်္ခါ၊ ၄၆၂။ ဟောင်း၊ ၁၆၂။ ၇။ ကင်္ခါ၊ ၄၆၂။ သင်္ခါ။
 ၄၀၈။ မ၊ ၄၆၂။ ၁၆၂။ မ၊ ၄၆၂။ ၃၀၀။) (၂)
 ပဋိစ္စာဒနတ္ထော ဝေ ဝါ စရ၊ သမ္ပေါ အဇန-
 ကတ္တတ္ထော ဓာဘုနံ။ ဇေနာဟ "ပဋိစ္စာဒေ-
 တိ"တိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၃။ (-ကင်္ခါ၊ ၄၆၂။ သင်္ခါ။
 ၃၆၀။ မ၊ ၄၆၂။ ၂၇၂။ အံ၊ ၄၆၂။ ၁၆၂။)

ပဋိစ္စာဒနပစ္စယ (ပု) [ပဋိစ္စာဒန+ပစ္စယ] ဖုံးလွှမ်း-
 -ဖုံးကွယ်-ခြင်းဟူသော အကြောင်း။ ပဋိစ္စာ-
 ဒနပစ္စယာ စ ဒုက္ခန္တံ အာပဇ္ဇတိ။ ဝိသင်္ခါဟ။
 ၃၃၃။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၄။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၇။
 ကင်္ခါ၊ ၄၆၂။ သင်္ခါ။ ၂၇၄၊ ၄၀၈။)

ပဋိစ္စာဒနဘဏ္ဍ (န) [ပဋိစ္စာဒန+ဘဏ္ဍ] ဖုံးလွှမ်း-
 ဝတ်ဆင်-ကြောင်းဖြစ်သော သင်္ကန်းဘဏ္ဍာ။
 ဘဏ္ဍပဋိစ္စာဒနန္တိ ပဋိစ္စာဒနဘဏ္ဍ။ သရိရ-
 ပဋိစ္စာဒနစိရန္တိ အတ္ထော။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၄။

ပဋိစ္စာဒနလက္ခဏ (န) [ပဋိစ္စာဒန+လက္ခဏ] ဖုံးလွှမ်း-
 ဖုံးကွယ်-ခြင်းကို မှတ်သား
 ကြောင်းလက္ခဏာ။ ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-ခြင်း
 ၏-အမှတ်-လက္ခဏာ။ တတ္ထာယံ ပဋိစ္စာဒန-
 လက္ခဏဿ မာဘိကာ။ ကင်္ခါ၊ ၁၄၄။

ပဋိစ္စာဒနဝိမိဒဿန (န) [ပဋိစ္စာဒန+ဝိမိဒ+
 ဝဿန] ဖုံးလွှမ်း-ဝတ်ဆင်-မှုပြုပုံကို ပြဆို
 ကြောင်းစကား။ ဖုံးလွှမ်း-ဝတ်ဆင်-မှုပြုပုံ
 ကို ပြဆိုသောစကား။ ဂဏ္ဍိကံ ပဋိမုဉ္ဇိဘူ-
 တိအာဒိ ပဋိစ္စာဒနဝိမိဒဿနံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၆၁။

ပဋိစ္စာဒနသဘာဝ (တိ) [ပဋိစ္စာဒန+သဘာဝ] ဖုံးလွှမ်း-
 ဖုံးကွယ်-ခြင်းသဘော ရှိသော။
 "အန္တတမံ တဒါ ဟောတိယံ လောကော
 အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၄၇-ပ-မ သ-စ

သဟေတ နဂ"န္တိ အာဒိဝစနတော ကာမ-
 တဏှာပိ ပဋိစ္စာဒနသဘာဝါ။ နေတ္ထိ၊ ၄၆၂။
 ၁၀၈။

ပဋိစ္စာဒနသမတ္တ (ပု) [ပဋိစ္စာဒန+သမတ္တ] (က)
 ဖုံးလွှမ်း-ခြင်းငှာ-စွမ်းနိုင်-ဖြစ်နိုင်-သော။ (ခ)
 ကာကွယ်-ကာရံ-ခြင်းငှာ-စွမ်းနိုင်-ဖြစ်နိုင်-
 -သော။ (က၊ ခ) အထ ခေါ ဒုဿကုဋိယံ
 သယန္တဿာပိ န သက္ကာ အနာပတ္တိ ကာတုံ။
 တသ္မာ ယံ ကိဉ္စိ ပဋိစ္စာဒနသမတ္တံ ဣမ ဆဒနန္တ
 ပရိစ္ဆန္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိဠာဉာဉာ။ ၁။

ပဋိစ္စာဒနသာမည (န) [ပဋိစ္စာဒန+သာမည] ဖုံးလွှမ်း-
 ဖုံးကွယ်-တတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်
 တည်ခြင်း။ ပဋိစ္စာဒနသာမညေန စ အဝိဇ္ဇာယ
 အဏှကောသသဒိသတာ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၂။
 အံ၊ ၄၆၂။ ၂၁၆။ (-မ၊ ၄၆၂။ ၂၅၆။)

ပဋိစ္စာဒနဟေတု (ပု) [ပဋိစ္စာဒန+ဟေတု] ဖုံးလွှမ်း-
 ဖုံးကွယ်-ခြင်းဟူသော အကြောင်း။ ဖုံးလွှမ်း-
 ဖုံးကွယ်-လိုခြင်းဟူသော အကြောင်း။
 ဣကေကော...ဒုဓရိတံ စရိတာ တဿ ပဋိစ္စာ-
 ဒနဟေတု ပါပိကံ ဣစ္ဆံ ပဏိဒဟတိ "မာ မံ
 ဇညာ"တိ ဣစ္ဆတိ။ မဟာနိ၊ ၆၁။ တဿ ပဋိစ္စာ-
 ဒနဟေတုတိ တေသံ ဒုဓရိတာနံ ဒေပုကာ-
 သနကာရဏာ။ မဟာနိ၊ ၄၆၂။ ၁၇၆။ (-အံ၊ ၂။
 ၃၁၀။ အဘိ၊ ၄၆၂။ အဘိ၊ ၄၆၂။ မဟာနိ။
 ၂၆၅၊ ၃၃၂။ ဝိဠာဉာဉာ။ ၂။ ပဋိသိ၊ ၄၆၂။ ၃၃၀။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၄၆။)

ပဋိစ္စာဒနာကာရ (ပု) [ပဋိစ္စာဒန+အာကာရ] ဖုံးလွှမ်း-
 ဖုံးကွယ်-ပုံအခြင်းအရာ။ "ပဋိစ္စာ-
 ဒေတိ"တိ တွေဝတ္ထံ ပဋိစ္စာဒနာကာရံ ဒေသေ-
 တုံ "ယထာ ငါ"တိ အာဒိ ဝတ္ထံ။ သံ၊ ၄၆၂။ ၂၀။

ပဋိစ္စာဒနာကာရဓာန (န) [ပဋိစ္စာဒန+အာကာရ+
 ဝဿန] ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-ပုံအခြင်းအရာကို
 ပြဆိုကြောင်းစကား။ အညေနညန္တိ ပဋိစ္စာဒ-

နာကာရဒဿနန္တိ အာဟ “အညေန ကာရ-
ဏေန” တိအာဒိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၀။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၆၄-ဂ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၇။)

ပဋိစ္စာဒနာရဟ (တိ) [ပဋိစ္စာဒန+အရဟ]
ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-ခြင်းငှာထိုက်သော။ပဋိစ္စ-
နမေဝါတိ ဝိညဟိ ဂရဟိတဗျဘာဝတော
ပဋိစ္စာဒနာရဟတ္တာ ပဋိစ္စနမေဝါတိ ဝုစ္စတိ။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇။

ပဋိစ္စာဒနီယ (န) [ပတိ+ဆန္ဒ+အနီယ။ ပတိ+
ဆဒ+အနီယ။ မံသဿ ရသော ပဋိစ္စာဒနီယ-
မ္ပစ္စတေ။ ဆန္ဒ ဣစ္ဆာယံ။ ပဋိစ္စာဒေတိတိ
ပဋိစ္စာဒနီယံ၊ အနီယော၊ ဆဒ သံဂရဏေ
၁။မံသေန ပဋိစ္စာဒေတဗျတ္တာ ပဋိစ္စာဒနီယံ။
ဓာနံ၊ဋ္ဌ၊၄၆။] အသားရည်၊ သားဆေးရည်၊
ဟင်းမျိုးရည်။ ပဋိစ္စာဒနီယေန အတ္ထော
ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၉။ ပဋိစ္စာဒနီယေနာတိ
မံသရသေန။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၄။ မံသရသေနာတိ
ဣမိနာ မံသရသော မံသေန ပဋိစ္စာဒေတဗျန္တိ
ပဋိစ္စာဒနီယန္တိ ဝုစ္စတိတိ ဒဿေတိ။ ပါစိတိ၊
ယော။၃၄၇။ (-မိလိန္တ။၂၇။)

ပဋိစ္စာဒယတိ (ကြိ) [ပတိ+ဆဒ+ဣယ+တိ။
ဆဒ သံဂရဏေ။ ဂေဟံ ဆာဒေတိ၊ ဆာဒယ-
တိ။...ပဋိစ္စာဒေတိ၊ ပဋိစ္စာဒယတိ။ နိတိ၊
ဓာ။၃၁၂။] (က) ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးအုပ် - ၏။
(ခ) ဖုံးလွှမ်း-ဝတ်ဆင်-၏။ (က) သဉ္ဇာ-
တသောမနဿ နာနာဘရဏာနိ ခိပိသု၊
တာနိ ဟတ္ထိဿ သရိရံ ပဋိစ္စာဒယိံသု။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၂။၃၅၇။ (ခ) ပဋိစ္စာဒယတိ တ္ထောတိ
ပဋိစ္စဒါ။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၁၇၁။ (ပဋိစ္စာဒယတိ
တေဟိတိ ပဋိစ္စဒါ-ဟု ရှိသင့်၏။)

ပဋိစ္စာဒယမာန (တိ) [ပတိ+ဆဒ+ဣယ+မာန]
ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-သော။ဂစ္ဆန္တိ ပုဏ္ဏစန္ဒရတ္တ-
ဝဏ္ဏဝလာဟကေန ပဋိစ္စာဒယမာနော ဝိယ။
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၇။ (-ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၁။ သာရတ္ထ၊၃။
၃၀၇။)

ပဋိစ္စာဒယိံသု (ကြိ) [ပတိ+ဆဒ+ဣယ+ဉ်]
ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးအုပ်-ကုန်ပြီ။ ပဋိစ္စာဒယတိ-
ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒ (ထိ) [ယဒိစ္စာနာမ်] ပဋိစ္စာဒါ မည်
သော သုငယ်မ။ (မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၀-၌ “ပဉ္စာစာ-
ရာ”ဟု ရှိသည်။) အထ နေသံ သံဝါသမန္နာယ
ပဋိပါဋိယာ စတသော ဒါရိကာယော ဧကော
စ ဒါရကော ဇာယိ၊ ဒါရိကာနံ “သစ္စာ၊
လောလာ၊ အဝဓာရိကာ၊ ပဋိစ္စာဒါ”တိ နာမံ
အကံသု၊ ဒါရကဿ “သစ္စကော”တိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၃။၁။

ပဋိစ္စာဒါပေတွာ (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ဆဒ+
ဣာပေ+တွာ] ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်- စေ၍။
တေ ပုဉ္ဇေ ဓိလဉ္ဇေဟိ ပဋိစ္စာဒါပေတွာ မဇ္ဈေ
အာသနံ ပညာပေတွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇။ (ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၆၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၉။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊
၂။၇၇။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၄။)

ပဋိစ္စာဒိတ (တိ) [ပတိ+ဆဒ+တ] (၁) (က)
ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-အပ်သော။ (ခ) ဖုံးမိုး
အပ်သော။ (ဂ) ကာကွယ်-ကာရံ-အပ်
သော။ (ဃ) ဖုံးလွှမ်း-ပြုပြင်-တန်ဆာဆင်
-အပ်သော။ (၂) ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-ရာ
(အခါ)။ (၁) (က) ရတ္တိသတံ အာပတ္တိသတံ
ပဋိစ္စာဒိတံ ဟောတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၃၄။(-ပေတ၊
ဋ္ဌ၊၄၅။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၅။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၆။၂၉။ နေတ္တိ၊ဋ္ဌ၊၆၃။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၁၆၅။ မ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၇၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၇။) (ခ)
သဉ္ဇတ္တရစ္ဆဒပညာသန္တံ ပညာသာယ ဥတ္တ-
ရစ္ဆဒေဟိ ပဋိစ္စာဒိတံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၉။ (ဂ)
ပဋိစ္စာဒိတဗ္ဗန္တရ- ကြည့်။ (ဃ) ပဋိစ္စာဒိ-
တသရိရ-ကြည့်။ (၂) ပဋိစ္စာဒိတကာလ-
ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒိတကာယဝစိကမ္ပန္တိ (တိ) [ပဋိစ္စာဒိတ+
ကာယဝစိကမ္ပန္တိ] ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- အပ်
သော ကိုယ်မှု၊ နှုတ်မှု ရှိသော၊ သူ။ ပဋိစ္စန္ဒ-

ကမ္မန္တောတိ ပဋိစ္စာဒိတကာယဝစိကမ္မန္တော။
မဏောနိဋ္ဌ။ ၂၉၅။

ပဋိစ္စာဒိတကာလ (ပု) [ပဋိစ္စာဒိတ+ကာလ]
ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-ရာအခါ။ ပဋိစ္စာဒိတကာ-
လတော ပဋ္ဌာယ အလဇ္ဇီ နာမ ဝေ၊ ပုရိမော
လဇ္ဇိသာဝေါ န ရက္ခတိတိ အတ္တော။ ဝိမတိ၊
၁။ ၂၀၈။ (-သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၄။)

ပဋိစ္စာဒိတကုသလဗီဇ (တိ) [ပဋိစ္စာဒိတ+ကုသ-
လဗီဇ] ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-အပ်သော ကုသိုလ်
မျိုးစေ့ရှိသော၊ သူ။ ယထာဝုတ္တယ ဒိဋ္ဌိယာ
ဟေတုဘူတေန သမ္မောဟေန သမ္မုဇ္ဈော၊ တံ-
သဟဇာတေန ပန မောဟေန ပါရုတော၊
ပဋိစ္စာဒိတကုသလဗီဇောတိ အဓိပ္ပါယော။
ပေတ၊ ၄။ ၂၃၈။

ပဋိစ္စာဒိတကောပိန (တိ) [ပဋိစ္စာဒိတ+ကော-
ပိန] ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-အပ်သော အင်္ဂါကြီး၊
ငယ်ရှိသော၊ သူ။ တေသု...ကေစိ အတ္တနော
ကေသေဟေဝ၊ ပဋိစ္စာဒိတကောပိနာ၊ ကေစိ
နဂါ ယထာဇာတရူပါ။ ပေတ၊ ၄။ ၁၅၉။
(-၁၆၀။)

ပဋိစ္စာဒိတစိတ္တ (တိ) [ပဋိစ္စာဒိတ+စိတ္တ] ဖုံး-
လွှမ်း-ဖုံးကွယ်-အပ်သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။
မောဟေန အညာဏေန သဗ္ဗသော ပဋိစ္စာ-
ဒိတစိတ္တတာယ မောဟပါရုတာ။ ကေရ၊ ၄။
၂။ ၁၂။

ပဋိစ္စာဒိတဒိဝသ (ပု) [ပဋိစ္စာဒိတ+ဒိဝသ] ဖုံး-
လွှမ်း-ဖုံးကွယ်-အပ်သောနေ။ ပဋိစ္စာဒိတ-
ဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အာရောစိတဒိဝ-
သော၊ ဓာဝ...အတိက္ကန္တော။ ကခါ၊ ၁၄၅။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၇၇။

ပဋိစ္စာဒိတဗ္ဗန္တရ (တိ) [ပဋိစ္စာဒိတ+အဗ္ဗန္တရ]
ကာကွယ်-ကာရံ-အပ်သော အတွင်းရှိသော၊
အတွင်းကို ကာရံအပ်သော။ ဝိစိတ္တဘိတ္တိဝိရ-
စနေဟိ ရတ္တသုဝဏ္ဏမယေဟိ ဥဘောဇီ

ပဿဟိ ပဋိစ္စာဒိတဗ္ဗန္တရတာယ ဝေ...
ဥပရိ သာဒိတတာယ ဝေ သုဝဏ္ဏန္တရံ။ ပေတ၊
၄။ ၃၆။

ပဋိစ္စာဒိတသရီရ (တိ) [ပဋိစ္စာဒိတ+သရီရ]
ဖုံးလွှမ်း-ပြုပြင်- တန်ဆာဆင်- အပ်သော
ကိုယ်ရှိသော၊ သူ။ ဇာတရူပေန သန္တန္နာတိ
ဇာတရူပမယေန သိသုပဂါဒိအလင်္ကာရေန
အလင်္ကာရဏဝေနေ ပဋိစ္စာဒိတသရီရ။ သဗ္ဗာ-
ဘရဏဘူသိတာတိ အတ္တော။ ကေရ၊ ၄။ ၂၅။

ပဋိစ္စာဒိတဒီနဝ (ပု) [ပဋိစ္စာဒိတ+အာဒီနဝ]
(၁) ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-အပ်သော အပြစ်။
(တိ) (၂) ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- အပ်သော
အပြစ်ရှိသော၊ သူ။ (၁) ဗာလဿ အပ္ပဟိ-
နကိလေသဿ ပစ္စုပ္ပန္နံ အတ္တဘာဝံ ရက္ခံ
ကတွာ ပဋိစ္စာဒိတဒီနဝေ အယာထာဝဒဿ-
နဝေနေ တဏှာယ ပဋိလဒ္ဓစိတ္တဿ တံတံ-
ဘဝုပဂါ သင်္ခါရာ သင်္ခရိယန္တိ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၅။
(၂) အဝိဇ္ဇာယ ပဋိစ္စာဒိတဒီနဝေ ဘဝတ္တ-
ယေ တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကေရီ၊ ၄။ ၂။ (-ကေရ၊
၄။ ၂။ ၂၀၀။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၉၃။)

ပဋိစ္စာဒိတပတ္တိ (တိ) [ပဋိစ္စာဒိတ+အာပတ္တိ]
ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-အပ်သော အာပတ်။ အတ္ထ-
သမောဓာနော နာမ သဘာဝေတ္ထကောယော
သမ္မဟုလာ အာပတ္တိယော အာပန္နဿ ဗဟု-
ရတ္ထံ ပဋိစ္စာဒိတပတ္တိယံ နိက္ခိပိတွာ ဝါတ-
ဗ္ဗော။ ပဇိရ၊ ၅။ ၁၃။

ပဋိစ္စာဒိ (ထိ) [ပတိ+ဆဒ+က+ဤ] ဖုံးလွှမ်း-
ဖုံးကွယ်- တတ်သော အရာ၊ ဖုံးလွှမ်း-
ဖုံးကွယ်-ကြောင်းအရာ။ (အင်္ဂါကြီး ငယ်
ကို ဖုံးကွယ် ထားဝတ်သော ရေချိုးအိမ်၊
ရေ အဝတ်။) အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ တံ
သော ပဋိစ္စာဒိယော ဇန္တာသရပဋိစ္စာဒိ
ဥဒါပဋိစ္စာဒိ ဝတ္ထုပဋိစ္စာဒိ။ ပိ၊ ၄။ ၂၅။
ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၄၃။ ပဋိစ္စာဒေတိတိ ပဋိစ္စာဒိ

ဝိဠာဠာ၁၆၄။ ပဋိစ္စာဒေန္တိ အင်္ဂမင်္ဂါနိ
တောဟိတိ ပဋိစ္စာဒိယော။ ဝိနယာသင်္ကာရ၊
၂။ ၃၄။ (- ဝိ၂။ ၂၁၇။ ဝိဠာဠာ၁၇၁။)

ပဋိစ္စာဒိယတိ (ကမ္မကြံ) [ပတိ+ဆဒ+ယ+
တေ](က)ဖိုးလွမ်း-ဖိုးကွယ်-အပ်၏။ (ခ)
ကာကွယ်-ကာရံ-အပ်၏။ (ဂ) ဖိုးလွမ်း-
ဝတ်ဆင်-အပ်၏။ (ဏ) နဝေန စ ဒုက္ခေန
ပေါရာဏံ ဒုက္ခံ ပိဓိယတိ ပဋိစ္စာဒိယတိ။
ဇောဠာ ၂။ ၁၄၄။ (ခ) ဗိဇနီဟေဏံ ဓမ္မကထိ-
လာနံ ဓမ္မဟာဟိ ဇေဒိတဗ္ဗံ၊ တာယ ဟိ ဓမ္မ-
ကထိကာနံ ပရိသာယ ဟန္တကုက္ကုစ္စမုခ-
ဝိကာရာဒိ ပဋိစ္စာဒိယတိ။ သီရိသင်္ဘော။ ၈၀။
(ဂ) ပဋိစ္စာဒနကဘဏှ-ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ဆဒ+ဏေ+တဗ္ဗ]
(က) ဖိုးလွမ်း-ဖိုးကွယ်-အပ်သော။ (ခ)
ဖိုးကွယ်-ဖယ်ရှား-ဝှက်ထား - အပ်သော။
(ဂ) ဖိုးလွမ်း-ရစ်ပတ်-စည်းနှောင် - အပ်
သော။ (ဏ) န သပ္ပံ ငါ ဗျဉ္ဇနံ ဝါ သြဒ-
နေန ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗံ ဘိယျောကမ္ပတံ ဥပါ-
ဒါယ။ ဝိ၂။ ၂၅၂။ (-မိလိန္ဒ။ ၃၉၄။ ဝိဠာ ၂။
၂၇၇။ ကင်္ခါ။ ၁၇၉။ အံဠာ ၂။ ၂၆၇။ ၂၇၀။
ဇောဠာ ၄။ ၂၁၁။ ဝဇီရ။ ၄၅။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၆၀။
သာရတ္ထ။ ၂။ ၇၆။ သီရိသင်္ဘော။ ၈၀။ မဒ္ဒိ ၃။
၁၇၁။ မူလဒီ။ ၂။ ၁၂၇။) (ခ) ဣတ္ထိ ပါဒေ
သမ္မာဟိတွာ ဝန္တိတုကာမော ဝါရေတဗ္ဗာ၊
ပါဒါ ဝါ ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗာ၊ နိပ္ပလေန ဝါ
ဘဝိတဗ္ဗံ။ ဝိဠာ ၂။ ၁၃၂။ ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗာတိ
အပနေတဗ္ဗာ။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၃၂၂။ (-ဝိမတိ၊
၁။ ၂၆၄။) (ဂ) ပဋိစ္စာဒေတု-ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗကမ္မန္တ (တိ) [ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗ+
ကမ္မန္တ] ဖိုးလွမ်း - ဖိုးကွယ် - အပ်သော
မကောင်းမှုရှိသော။ ပဋိစ္စန္ဒကမ္မန္တောတိ လဇ္ဇိ-
တဗ္ဗတာယ ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗကမ္မန္တော။ သာ-
ရတ္ထ။ ၂။ ၈၀။ ၃၅၄။

ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗကာရဏ (န) [ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗ+
ကာရဏ] ဖိုးလွမ်း-ဖိုးကွယ်-အပ်သော
အကြောင်းအရာ။ လဇ္ဇိတဗ္ဗတာယ ပဋိစ္စာ-
ဒေတဗ္ဗကာရဏတော ပဋိစ္စန္ဒ ကမ္မန္တံ တေ-
ဿာတိ ပဋိစ္စန္ဒကမ္မန္တံ။ ဥဒါနာဠာ ၂။ ၆၉။

ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗဌာန (န) [ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗ+ဌာန]
ဖိုးလွမ်း-ဖိုးကွယ်-အပ်သော-နေရာ-ဌာန။
ဇောဠာ ၆။ ၃၆၆။ အဝိဝရိတွာ ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗ-
ဌာနေ ပဋိစ္စာဒနေန ပဋိစ္စန္တော။ ကင်္ခါ။ ၆။
သင်္ဘော။ ၄၃၇။

ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗယုတ္တက (တိ) [ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗ+
ယုတ္တက] ဖိုးလွမ်း-ဖိုးကွယ်-အပ်သည်၏
အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သော။ ပဋိစ္စန္ဒကမ္မန္တောတိ
ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗယုတ္တကေန ပါပကမ္မေန သမ-
န္နာဂတော။ အံဠာ ၂။ ၇၇။ အဘိဠာ ၃။ ၅၇။

ပဋိစ္စာဒေတိ (ကြံ) [ပတိ+ဆဒ+ဏေ+တိ]
(က) ဖိုးလွမ်း-ဖိုးကွယ်-၏။ (ခ) ဖိုးလွမ်း-
ဝတ်ဆင်-၏။ (ဂ) ဖိုးလွမ်း-ရစ်ပတ်-စည်း-
နှောင်-၏။ (သ) ဖိုးလွမ်း-ပျံ့နှံ့-၏။ (ဏ)
ယေသံ ဘိက္ခု အညတရံ ဝါ အညတရံ ဝါ
အာပဇ္ဇိတွာ ယာဝတိဟံ ဇာနံ ပဋိစ္စာဒေတိ။
ဝိဠာ ၂။ ၇၃။ ပဋိစ္စာဒေတိ-ဝိ၂။ ၁၆၈။ ဝိ၅။
၁၂၇။ ၂၆၈။ ပေဠကော။ ၁၇၉။ မိလိန္ဒ။ ၃၉၄။
ဝိဠာ ၁။ ၃၃၂။ ဝိဠာ ၂။ ၂၁၂။ ဝိဠာ ၃။ ၃၄။
ဝိဠာ ၄။ ၂၆၁။ ၂၆၄။ ၂၃၄။ ကင်္ခါ။ ၁၁၀။ ၁၄၄။
ဝိသင်္ဂဟ။ ၃၅၃။ ၃၆၂။ ဒီဠာ ၂။ ၄၂။ မဒ္ဒိ
၁။ ၃၇၀။ မဒ္ဒိ ၂။ ၁၆၄။ မဒ္ဒိ ၃။ ၂၆၂။ သံဠာ
၂။ ၁၇။ အံဠာ ၂။ ၁၈၆။ အံဠာ ၃။ ၁၉၇။ ၃၅၃။
အဘိဠာ ၁။ ၁၇၁။ အဘိဠာ ၂။ ၄၉၃။ ခုဒ္ဒက၊
ဠာ ၁၆၀။ သုတ္တနိဠာ ၁။ ၂၉။ စရိယာ၊ ဠာ ၈၃။
မဟာနိ၊ ဠာ ၅၄။ ဝဇီရ။ ၂၇၇။ ၃၃၁။ ၃၅၅။
သာရတ္ထ။ ၂။ ၂၉၇။ ၃၆၄။ သာရတ္ထ။ ၃။ ၂၃။
ကင်္ခါ။ ၆။ ဟောင်း။ ၅၇။ ကင်္ခါ။ ၆။ သင်္ဘော။ ၂၃၄။
၂၆၄။ ၂၇၁။ သီရိသင်္ဘော။ ၂။ ၂၄၃။ မဒ္ဒိ ၁။
၂၆၈။ မဒ္ဒိ ၂။ ၅၀။ ၁၉၆။ သံဠာ ၂။ ၂၀။ အံဠာ

၂။၁၆၄။ အံ၊ဋီ၊ဉ္စ၊၂၀၇၊၁၆၆။ မူလဋီ၊၂။၂၂၀။
 န ပဋိစ္စာဒေတုံ (သံ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊၁၀၉) တိ န ဝိနန္ဒန္တိ။
 သံ၊ဋီ၊၂။၄၂၇-ဂ။ ပဋိစ္စာဒေန္တိ-ဝိ၊၂။၂၅၂။
 ခာသ၊ မိလိန္ဒ၊၁၃၁။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၇။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊
 ၁၁၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊၁၀၀။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊၁။၆၂၇။
 အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၄။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂။ ဝဇိရ။
 ၂၁၂။ သာရတ္ထ၊၂။၃၀၀။ ဝိမတိ၊၁။၃၀၇။
 သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၀၀။ ဒိ၊ဋီ၊ဉ္စ၊၁၀၀။ ပဋိစ္စာဒေ-
 သိ - ဝိ၊၂။၁၆၇။ ပဋိစ္စာဒေမိ - ဒိ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊
 ၁၇၇။ ခေယ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၇။ ပဋိစ္စာဒေမ-ဇာ၊ဋ္ဌ၊
 ၄။၄၄၄။ ပဋိစ္စာဒေဟိ - မေ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၆။
 ပဋိစ္စာဒေထ - ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၀။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၃။
 သံ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊၂၂၂။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၁။ အပ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၁၆၂။ ပဋိစ္စာဒေယျ - ဝိ၊၂။၁၆၇-ဂ။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၀၀။ မေ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၇။ ပဋိစ္စာဒေ-
 ယျာထ - ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၆၃။ ပဋိစ္စာဒေသိ -
 ဝိ၊၅။၃၇။ မ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊၁၇၇၊၂၇၄။ ပဋိစ္စာဒေသုံ-
 အံ၊၂။၂၁၀။ သာရတ္ထ၊၂။၃၀၃။ ပဋိစ္စာဒေ-
 သိ - ပေတ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၀။ ပဋိစ္စာဒေသ တိ -
 ဝိ၊၂။၁၆၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၉။ ဝဇိရ။၂။၃၄၂။
 ပဋိစ္စာဒေသသိ - ဝိ၊၂။၁၆၇။ ပဋိစ္စာဒေ-
 သာမိ-ဝိ၊၂။၂၅၂။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၀၄။ ပဋိစ္စာဒေ-
 သာမ-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇၄။

(ခ) တာနိ ဟိ ပဋိစ္စာဒေန္တိ တေဟိတိ
 ပဋိစ္စဒါ။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၇။(ဂ)သော ဂေါပါလ-
 ကော ဝဏံ န ပဋိစ္စာဒေတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၄။
 အံ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊၁၇၇။ (သ) ဣမသိဉ္စ ပန ပဒေ
 ဒေသိယမာနေ တထာဂတသိဟဿ ဓမ္မသော-
 သော...ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ပဋိစ္စာ-
 ဒေသိ။သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၄။ (-သံ၊
 ဋီ၊၂။၂၃၄။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၃၀။)

ပဋိစ္စာဒေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ဆဒ+ဇော+တုံ]
 ဖုံးလွမ်း-ဖုံးကွယ်-ခြင်းငှာ။ နာပိ ပေသလံ
 ဂုဏန္တံ ဒိသော တဿ ဂုဏံ ပဋိစ္စာဒေတုံ စိတ္တံ
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၇။(-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊

ဉ္စ၊၁၆၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၃၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊၂၆၇။ဇာ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၂၀၂။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၉၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၂၀၄။သ-
 ဂုတ္တ၊ဉ္စ၊၁။ ဝိမတိ၊၁။၃၁၂။ ဝိမတိ၊၂။၁။ ကင်္ခါ၊
 ဋီ၊သစ်၊၂၈၁။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၃၀။)

ပဋိစ္စာဒေတုံ(တိ) [ပတိ+ဆဒ+ဇော+တုံ]ဖုံး
 လွမ်း-ဖုံးပတ်-စည်းနှောင်-တတ်သောသူ။
 ဣဓ ဘိက္ခုဂေဂေါပါလကော န ဂ္ဂုပညာ ဟော-
 တိ... န ဇော ပဋိစ္စာဒေတော ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊
 ၂၀၁။ အံ၊ဉ္စ၊၅၄၆။န ဇော ပဋိစ္စာဒေတော
 ဟောတိတိ ဂုဋ္ဌ ဝုတ္တနယေန သဉ္စာတော
 ဝဏော ဟေသဉ္စ ဒေတာ ဝါကေန ဝါ စိရကေန
 ဝါ ဗန္ဓိတော ပဋိစ္စာဒေတဗ္ဗော ဟောတိ။
 ဇာလော ဂေါပါလကော တထာ န ကဏေ-
 တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊၁၇၀။ (-မ၊ဋ္ဌ၊
 ၂၀၂-၄-၅။အံ၊ဉ္စ၊၅၄၇-ဂ-၉။မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၄။
 အံ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊၁၇၇။)

ပဋိစ္စာဒေတုကာမ (တိ) [ပဋိစ္စာဒေတုံ +ကာမ]
 ဖုံးလွမ်း-ဖုံးကွယ်-ခြင်းငှာအလိုရှိသောသူ။
 တာယ သမန္နာဂဒတာ ပုဂ္ဂလော အတ္တနိ ဝိဇ္ဇ-
 မာနမ္ပိ ဂုဏံ ပဋိစ္စာဒေတုကာမတာယ “သဒ္ဓေါ
 သမာနော သဒ္ဓေါတိ မံ ဇနော ဇာနာတူ”တိ
 န ဣစ္ဆတိ။မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၅၀။ မဟာနိ၊
 ဋ္ဌ၊၂၀၆။(-ကင်္ခါ၊၂၄၇။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂၀၇။ဝိမတိ၊
 ၂။၁၃၁၄၆။ အံ၊ဋီ၊ဉ္စ၊၂၇၆။)

ပဋိစ္စာဒေတွာ(ကြိ၊ဝိ)[ပတိ+ဆဒ +ဇော +တွာ]
 ဖုံးလွမ်း-ဖုံးကွယ်-၍၊တိဏေန ဝါ ပဏ္ဏေ-
 န ဝါ ပဋိစ္စာဒေတွာ အာဂန္တဗ္ဗံ န တွေဝ နဂ္ဂေ-
 န အာဂန္တဗ္ဗံယော အာဂန္တေယျ၊ အာပတ္တိ
 ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၄။ (-ဝိ၊၂။၂၅၂၊၂၉၆။စိ၊
 ဉ္စ၊၁၇၀၊၂၃၂။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၉၊၃၇၉၊၃၀၄၊၄၆၀။မ၊ဉ္စ၊
 ၃၂၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၊၂၀၁၊၂၆၉၊၃၃၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၉၀၊၂၄၇။ဝိ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊၁၆၂၊၃၂၁၊၃၃၄။ကင်္ခါ၊၉၀၊
 ၁၁၀၊၂၇၆။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၁၀၃၊၁၆၆၊၂၅၂၊၄၂၃။
 ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၇၊၃၀၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၇၃၊
 ၀၂၊၁၄၀။မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၀၄-၆။သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၂၊၁၃၇။

သံဃာ ၂။ ၂၉။ အံဋ္ဌာ ၁။ ၁၆။ နာဂဝံ ၁။ ၂၆။
 ၁၃၉။ အံဋ္ဌာ ၂။ ၂၀။ နာဂဝံ ၁။ ၂၆။
 ပဋိသံဋ္ဌာ ၂။ ၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ ၁။ ၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ ၂။ ၂၀။
 ဓမ္မာ ၁။ ၁၀၅။ ဓမ္မာ ၂။ ၁၉။ ဥဒါန ၁။ ၂၇။
 သုတ္တန် ၁။ ၁၃၆။ သုတ္တန် ၂။ ၁၆။ ဝိမာန၊
 ၄။ ၅။ ပေတဝိသုဒ္ဓိ ၁။ ၁၃။ ထေရဝါဒ ၂။ ၂၁။ အပါ
 ဋ္ဌာ ၁။ ၂၇။ အပါဠိ ၂။ ၂၀။ စရိယာ ၁။ ၁၀၅။
 မဟာနိဗ္ဗာ ၂။ ၄၀။ ဇောဋ္ဌာ ၁။ ၂၅။ ဇောဋ္ဌာ ၂။
 ၁၄၇။ ဇောဋ္ဌာ ၃။ ၇။ ဇောဋ္ဌာ ၄။ ၁၉။ ဇောဋ္ဌာ ၅။
 ၂၃၅။ ဇောဋ္ဌာ ၆။ ၂၁။ ဝဇီရ ၁။ ၂၄။ သာ
 ရတ္ထ၊ ၂။ ၈၄။ ၁၃၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၆၅။ ၁၅၄။ ဝိမ
 တိ၊ ၁။ ၁၃၉။ ၁၅၆။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၆၁။ ၁၀၈။ ကင်္ခါဋ္ဌိ၊
 ဟောင်း ၄၆။ ၅၈။ ကင်္ခါဋ္ဌိ၊ သစ် ၁၄၅။ ဒီဋ္ဌိ၊ ၁။
 ၁၆၀။ မာဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၀၈။ မာဋ္ဌိ၊ ၃။ ၁၉၅။ သံဋ္ဌိ၊ ၁။
 ၁၈၂။ သံဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၄၄။ အံဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၆။ အံဋ္ဌိ၊ ၃။
 ၁၁၁။ မူလဋ္ဌိ၊ ၂။ ၄၀။ ၁၅၆။)

ပဋိစ္စာဒေသ (ကြိ) [ပတိ+ဆဒ+ဇော+ထ]
 ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးကွယ် - ကုန်၏။ ပဋိစ္စာဒေတိ -
 ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒေန္တ (တိ) [ပတိ+ဆဒ+ဇော+အန္တ+ထိ-
 နှိ ပဋိစ္စာဒေန္တိ။] (က) ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးကွယ် -
 တတ်သောသူ။ (ခ) ဖုံးမိုးတတ်သောသူ။ (ဂ)
 ဖုံးအုပ် - ညှပ် - ယူတတ်သောသူ။ (ဃ) ဘိက္ခု-
 သ ဇာန် ဒုဋ္ဌလ္လံ အာပတ္တိံ ပဋိစ္စာဒေန္တသ
 ပါစိတ္တိယံ ကတ္တ ပညတ္တံ။ ဝိ၊ ၅။ ၃၅။ (-ဝိ၊ ၂။
 ၂၃၉။ ဝိ၊ ၃။ ၅၇။ ၇၇။ ဝိ၊ ၄။ ၁၃၀။ ၁၃၉။ ဝိ၊ ၅။
 ၄၈။ ၆၈။ ဝိ၊ ၆။ ၁၆။ ဝိ၊ ၆။ ၂၆။ ၅၅။ ၁၂၃။
 ကင်္ခါ၊ ၁၄၈။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂၂၃။ ၁၃၃။ ဒီဋ္ဌာ၊ ၃။
 ၁၂၆။ မာဋ္ဌာ၊ ၃။ ၁၄။ သံဋ္ဌာ၊ ၃။ ၁၉။ ဥဒါန၊ ၄။
 ၃၇။ သုတ္တန်၊ ၂။ ၂၃။ ထေရဝါဒ၊ ၂။ ၁၀၉။
 ၁၁၆။ မဟာနိဗ္ဗာ၊ ၃။ ၇။ ဇောဋ္ဌာ၊ ၅။ ၂၃။ ဝဇီရ၊
 ၃၃၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၀၈။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၇။
 ၂၉၅။ ကင်္ခါဋ္ဌိ၊ သစ်၊ ၂၄၆။ ဒီဋ္ဌိ၊ ၃။ ၁၁၉။
 ၂၆၁။ မာဋ္ဌိ၊ ၃။ ၂၂။ ၂၄၅။ သံဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၃၅။)
 အဝိဇ္ဇာ ဟံ အဝေသု အာဒိနဝံ ပဋိစ္စာဒေန္တိ

ဒိဋ္ဌိအာဒိပပါဒါနဉ္စ တတ္ထ တတ္ထ အဘိနိဝိသ-
 မာနံ တဏှံ အဘိဝဇေတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။
 ၁၇၇။ (-ဝိ၊ ၂။ ၄၆။ ဝိ၊ ၅။ ၁၂၇။) (ခ) လူတ-
 ရသ အတ္တနော ကုဋိယံ ဂေတယော ဒဏှ-
 ကေ သာခါယော စ နိဟရိတော စိဝရေန
 ပဋိစ္စာဒေန္တော စိဝရကုဋိံ ကတော အဒါသိ။
 ဝိမာန၊ ၄။ ၂၃။ (ဂ) အာယသ္မာ ပိဏ္ဏောလ-
 ဘာရဒ္ဒါဇော အဘိညာပါဒကံ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ
 သမာပဋိတော ဥဋ္ဌာယ တိဂါဝုတံ ပိဋ္ဌိပါသာဏံ
 ပါဒန္တေန ပဋိစ္စာဒေန္တော။ ဓမ္မာ ၂။ ၁၃၂။

ပဋိစ္စာဒေန္တ (ကြိ) [ပတိ+ဆဒ+ဇော+အန္တိ]
 (က) ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးကွယ် - ကုန်၏။ (ခ) ဖုံးလွှမ်း
 - ဝတ်ဆင် - ကုန်၏။ ပဋိစ္စာဒေတိ - ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒေန္တိ (ထိ) [ပဋိစ္စာဒေန္တ+ထိ] ဖုံးလွှမ်း -
 ဖုံးကွယ် - တတ်သော (ရဟန်းမ) ပဋိစ္စာ-
 ဒေန္တ - ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒေမ (ကြိ) [ပတိ+ဆဒ+ဇော+မ] ဖုံး
 လွှမ်း - ဖုံးကွယ် - ကုန်၏။ ပဋိစ္စာဒေတိ -
 ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒေမိ (ကြိ) [ပတိ+ဆဒ+ဇော+မိ] ဖုံး
 လွှမ်း - ဖုံးကွယ် - ကုန်၏။ ပဋိစ္စာဒေတိ - ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒေယျ (ကြိ) [ပတိ+ဆဒ+ဇော+ယျေ]
 ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးကွယ် - ရ၏။ ပဋိစ္စာဒေတိ -
 ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒေယျာထ (ကြိ) [ပတိ+ဆဒ+ဇော
 +ယျောထ] ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးကွယ် - ကုန်ရ၏။
 ပဋိစ္စာဒေတိ - ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒေသိ (ကြိ) [ပတိ+ဆဒ+ဇော+ထိ]
 ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးကွယ် - ပြီ။ ပဋိစ္စာဒေတိ - ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒေသိံ (ကြိ) [ပတိ+ဆဒ+ဇော+သိ]
 ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးကွယ် - ကုန်၏။ ပဋိစ္စာဒေတိ - ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒေသိံ (ကြိ) [ပတိ+ဆဒ+ဇော+ထိ]
 (က) ဖုံးလွှမ်း - ဖုံးကွယ် - ပြီ။ (ခ) ဖုံးလွှမ်း -
 ပျံ့နှံ့ - ပြီ။ ပဋိစ္စာဒေတိ - ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒေသံ (ကြိ) [ပတိ+ဆဒ+ဏေ+ဥ] ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ်- ကုန်ပြီ။ပဋိစ္စာဒေတိ - ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒေသတိ (ကြိ) [ပတိ+ ဆဒ+ ဏေ + သတိ] ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-လတ္တံ့ ။ ပဋိစ္စာဒေတိ-ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒေသသိ (ကြိ) [ပတိ+ဆဒ+ဏေ+သသိ] ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-လတ္တံ့ ။ပဋိစ္စာဒေတိ -ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒေသာမ (ကြိ) [ပတိ+ ဆဒ+ ဏေ + သာမ] ဖုံးလွှမ်း- ဖုံးကွယ် - ကုန်လတ်အံ့။ ပဋိစ္စာဒေတိ-ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒေသာမိ (ကြိ) [ပတိ+ ဆဒ+ ဏေ + သာမိ]ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-လတ်အံ့။ ပဋိစ္စာဒေတိ-ကြည့်။

ပဋိစ္စာဒေဟိ (ကြိ) [ပတိ+ဆဒ+ဏေ+ဟိ]ဖုံးလွှမ်း-ဖုံးကွယ်-လော့။ပဋိစ္စာဒေတိ-ကြည့်။

ပဋိစ္စာပန (န) [ပတိ+ဣသု+ဏာပေ+ယု]နှစ်သက်- လက်ခံ- ခံယူ- စေခြင်း၊ပေးအပ်- အပ်နှင်း-အပ်နှံ-ခြင်း။တံ ပဋိစ္စာပနံ ကဿ-ပသုတ္တေန ဒီပေတဗ္ဗံ၊ဒီ၊ဋီ၊ ၂။၁၈၉။

ပဋိစ္စာပိတ (တိ) [ပတိ+ဣသု+ဏာပေ+တ] (၁)နှစ်သက်-လက်ခံ-ခံယူ-စေအပ်သော၊ ပေးအပ်-အပ်နှင်း-အပ်နှံ-အပ်သော။ (၂) နှစ်သက်- လက်ခံ- ခံယူ- စေအပ်ရာ၊ပေးအပ်-အပ်နှင်း- အပ်နှံ- ရာ။ အောက်ပုဒ်တို့ ကြည့်။

ပဋိစ္စာပိတကာလ (ပု) [ပဋိစ္စာပိတ+ကာလ-] ပေးအပ်-အပ်နှင်း-အပ်နှံ-ရာအခါ။ရညောတဿ စတ္တာရော အာသိဝိသေ ပဋိစ္စာပိတကာလော ဝိယ ကမ္မုနာ ပုထုဇ္ဇနဿ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေယေဝ စတုန္တံ မဟာဣတာနိ ဒိန္နကာလော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၇။

ပဋိစ္စာပိတကိလိဋ္ဌဝတ္ထု (န) [ပဋိစ္စာပိတ+ကိလိဋ္ဌဝတ္ထု] ပေးအပ်- အပ်နှင်း- အပ်နှံ- အပ်သော ညစ်နွမ်းသောအရာဝတ္ထု။ နိဿဋ္ဌောတိ ပါပဟိန္ဒော အဓိတ္တဿ ပဋိစ္စာပိတကိလိဋ္ဌဝတ္ထု ဝိယ။မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၁၄၇။

ပဋိစ္စာပေတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ဣသု+ဏာပေ+တဗ္ဗ] နှစ်သက်-လက်ခံ- ခံယူ- စေအပ်သော၊ ပေးအပ်- အပ်နှင်း- အပ်နှံ- အပ်သော။ ဂေါဏံ ရက္ခိတော ဇဂ္ဂိတော သာမိကာ ပဋိစ္စာပေတဗ္ဗ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၅၀။ဝိ၊သင်္ဂဟ။၁၇။

ပဋိစ္စာပေတိ (ကာ၊ကြိ)[ပတိ+ဣသု+ဏာပေ+တိ] (က)နှစ်သက်-လက်ခံ- ခံယူ- စေ၏၊ ပေးအပ်- အပ်နှင်း- အပ်နှံ- ၏။(ခ)နှစ်သက်-လက်ခံ-ခံယူ-စေ၏၊ ရွတ်ဆို- ပြန်ဆို-ပြနိုင်၏။ (က)ဇနိကမာတာ... ကုစ္ဆိယာဒါရကံ ဓာရေတွာ ကုစ္ဆိတော နိက္ခန္တံ ပေါသိကမာတာရံ ဓာတိ ပဋိစ္စာပေတိ။မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၁၈။ပဋိစ္စာပေတိ-သံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။ ၂၃၀။ ဝိမတိ၊၂။၉၅။ ပဋိစ္စာပေန္တိ- ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၂။ ပဋိစ္စာပေန္တု- ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၆၄။ ပဋိစ္စာပေသိ- ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၄။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၄၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၁။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၀၅။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၂၊၁၇၈။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၇။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၄၁၂။ အပ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၃၁။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၆၅၊၁၇၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၇၉၊၄၀၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၃၂၁။ သာရတ္ထ၊၁။၃၁။ သီ၊ဋီ၊သင်္ဂ၊၁။၄၂။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၈၉။ မ၊ဋီ၊၂။၁၀၁။ ပဋိစ္စာပေသု- ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၈၀။ သာရတ္ထ၊၁။၆၁-၃။ ပဋိစ္စာပေသာမိ- ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၀။ (ခ) ထေရေ နိဗ္ဗံ ဂန္ဓာ တာသံ ဥဒ္ဓေသံ ဥဒ္ဓိသတိ။ တာသု မလ္လိကာ သက္ကစ္စံ ဂဟေတွာ သဇ္ဈာယံတွာ ဥဒ္ဓေသံ ပဋိစ္စာပေသိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၁။

ပဋိစ္စာပေတံ (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ဣသု+ဏာပေ+တံ] နှစ်သက်- လက်ခံ-ခံယူ-စေခြင်း ၄၁၊ ရွတ်ဆို- ပြန်ဆို- ပြခြင်း၄၁။ သက္ကစ္စံ

ဥဒ္ဓေသံ ပဋိစ္စာပေတုံ သက္ကောတိ။ ဓမ္မာဠာ
၁။ ၂၄၁။

ပဋိစ္စာပေတွာ (ကာကြိဝိ) [ပတိ+ဣသု+
ဏာပေ+တွာ] နှစ်သက်-လက်ခံ-ခံယူ-
စေပြီ။ ပေးအပ်-အပ်နှင်း-အပ်နှံ-၍။ ပတိ
ဆိုနွှာ သံသယ ပဋိစ္စာပေတွာ ဒန္တကဋ္ဌ-
မာဠကေ နိက္ခိပန္နိ။ ဝိဇ္ဇာ၁။ ၃၀၂။ နိယျာတေ-
တာတိ ပဋိစ္စာပေတွာ “တော ဝေါဂါဝေါ”-
တိ ဒတွာ။ အံဠာ၂။ ၁၉၄။ ပဋိစ္စာပေတွာတိ
သမ္ပုဋ္ဌိန္နံ ကာရေတွာ။ အံဠာ၂။ ၁၇၃။ (-
အဘိဠာ၁။ ၃၁၅။ ဓမ္မာဠာ၁။ ၃၇၄။ ဓမ္မာဠာ၂။
၁၈၄။ အပါဠာ၁။ ၇၇။ စရိယာဠာ၁။ ၁၂၁၈၃။
ဇာဠာ၁။ ၁၅၇၊ ၂၈၄။ ဇာဠာ၂။ ၂၈၆။ ဇာဠာ
၅။ ၁၀၆၊ ၃၇၄၊ ၄၇၄။ ဇာဠာ၆။ ၉၃။ ဇာဠာ၇။
၃၁၉၊ ၃၅၈။)

ပဋိစ္စာပေန္တ (တိ) [ပတိ+ဣသု+ဏာပေ+
အန္တ] နှစ်သက်-လက်ခံ-ခံယူ- စေတတ်
သော၊ ပေးအပ်- အပ်နှင်း- အပ်နှံ- တတ်
သော၊ သူ။ သော တဿ ဓမ္မကထံ သုတွာ
တုဋ္ဌဟဒယော “ဓမ္မကထိကဿ သက္ကာရံ
ကရိယာမိ” တိ သေတစ္ဆတ္တံ ဒတွာ ရဇ္ဇံ
ပဋိစ္စာပေန္တေ အာဟ။ ဇာဠာ၅။ ၃၇၃။ (-သံ၊
ဠာ၃။ ၃၃၁။ နေတ္ထိဠာ၅။ ၂၃၀။ မူလဠာ၂။ ၆၁။)

ပဋိစ္စာပေန္တိ (ကာကြိ) [ပတိ+ဣသု+ဏာပေ+
အန္တိ] နှစ်သက်- လက်ခံ- ခံယူ-စေကုန်၏။
ပေးအပ်-အပ်နှင်း- အပ်နှံ-ကုန်၏။ ပဋိစ္စာ-
ပေတိ-ကြည့်။

ပဋိစ္စာပေန္တု (ကာကြိ) [ပတိ+ဣသု+ဏာ-
ပေ+အန္တု] နှစ်သက်- လက်ခံ- ခံယူ- စေ
ကုန်လော့၊ ပေးအပ် - အပ်နှင်း- အပ်နှံ-
ကုန်လော့။ ပဋိစ္စာပေတိ- ကြည့်။

ပဋိစ္စာပေသိ (ကာကြိ) [ပတိ+ဣသု+
ဏာပေ+ဣ] (က)နှစ်သက်-လက်ခံ-ခံယူ-
စေပြီ။ ပေးအပ်- အပ်နှင်း- အပ်နှံ-ပြီ။

(ခ) နှစ်သက်- လက်ခံ- ခံယူ- စေပြီ၊
ရွတ်ဆို- ပြန်ဆို- ပြနိုင်ပြီ။ ပဋိစ္စာပေတိ-
ကြည့်။

ပဋိစ္စာပေသံ (ကာကြိ) [ပတိ+ဣသု+ဏာ-
ပေ+ဥံ] နှစ်သက်-လက်ခံ- ခံယူ-စေကုန်ပြီ၊
ပေးအပ်-အပ်နှင်း- အပ်နှံ-ကုန်ပြီ။ ပဋိစ္စာ-
ပေတိ-ကြည့်။

ပဋိစ္စာပေသာမိ (ကာကြိ) [ပတိ+ဣသု+
ဏာပေ+သာမိ] နှစ်သက်- လက်ခံ- ခံယူ-
စေလတ်အံ့၊ ပေးအပ်- အပ်နှင်း- အပ်နှံ-
လတ်အံ့။ ပဋိစ္စာပေတိ-ကြည့်။

ပဋိစ္စာမိ (ကြိ) [ပတိ+ဣသု+အ+မိ] (က)
နှစ်သက်-လက်ခံ-ခံယူ-အလှူခံ-၏။ (ခ)
နှစ်သက်- လက်ခံ- ခံယူ- ကျင့်ကြံ- ၏။
ပဋိစ္စတိ-ကြည့်။

ပဋိစ္စိတ (တိ) [ပတိ+ဣသု+တ] (၁) နှစ်
သက်-လက်ခံ-ခံယူ-အပ်သော။ (၂) နှစ်
သက်- လက်ခံ- ခံယူ- ရာ။ (၁) ရဇ္ဇေ
ပဋိစ္စိတေ အာဟမိ ပဋိစ္စိတာ ဟောမိ၊ ဧတု
မယာ သဒ္ဓိံ သံငါသံ ကပေတု။ သုတ္တနိဋ္ဌာ၊
၁။ ၅၄။ အပါဠာ၁။ ၁၆၅။ (-သုတ္တနိဋ္ဌာ၊
မဟာနိဋ္ဌာ၊ ၈၇-၈။ ဇာ၊ ၂။ ၂၆၀။ သုတ္တနိဋ္ဌာ၊ ၂။
၂၄၆။ မဟာနိဋ္ဌာ၊ ၂၁၀။ ဇာဠာ၇။ ၁၁၂။) (၂)
အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိစ္စိတဒိဝေ (ပု) [ပဋိစ္စိတ+ဒိဝေ] နှစ်သက်-
လက်ခံ-ခံယူ-ရာနေ။ ပဏ္ဏာကာရံ ပဋိစ္စိတ-
ဒိဝေတော ပဋ္ဌာယ ဗလဒဿနံ ဝါ နာ၊ က-
ဒဿနံ ဝါ နတ္ထိ။ မာဠာ၄။ ၂၀၁။

ပဋိစ္စိတုံ (ကြိဝိ) [ပတိ+ဣသု+တုံ] နှစ်သက်-
လက်ခံ-ခံယူ-နားထောင်-ခြင်းငှာ။ ကေဂ္ဂါ
ဟုတွာ ဓမ္မဒေသနံ ပဋိစ္စိတုံ န သက္ကုဏိယန္တိ၊
အာစရိယေ ပန နိသိန္ဓေ တေပိ နိသိဒ္ဓိယန္တိ၊
ကတော ကေဂ္ဂါ ဓမ္မဒေသနံ ပဋိစ္စိတုံ သက္ကု-
ဏိယန္တိ။ မာဠာ၄။ ၅၁။

ပဋိစ္စိက္ခာ (ကြိဝိ) [ပတိ+ဣသု+တော] ခံယူ-
ခံထား-၍။ မာလုဝါ သာလံ သြတ္ထတံ ဒေဝေ
ဝဿန္တေ ပတ္တေဟိ ဥဒကံ ပဋိစ္စိက္ခာ သံဘဉ္ဇ-
နဝသေန သဗ္ဗတ္ထကမေဝ ပရိယောနန္တတိ။
နေတ္ထိဌ။ ၂၆။

ပဋိဆိဇ္ဇ (န) [ပတိ+ဆိဒိ+ဣ] တဖန်ပြတ်ခြင်း။
အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဆိဇ္ဇက (န) [ပဋိဆိဇ္ဇ+က] တဖန်ပြတ်ခြင်း။
တာသပဏ္ဍဂုဋ္ဌကန္တိ ဝာလပဏ္ဍမယံ ပုန
ကဟမ္ပိ ပဋိဆိဇ္ဇကမေဝ။ ဝဇီရ။ ၂၀၇။

ပဋိစ္စေ (ကြိ) [ပတိ+ဇ္ဇေ+အ+ဟိ] စောင့်ရှောက်
လေ့။ ပဋိစ္စေတိ-ကြည့်။

ပဋိစ္စေက (တိ) [ပတိ+ဇ္ဇေ+ဣ။ ထိ-၌ ပဋိစ္စေ-
ကာ] (၁)စောင့်ရှောက်သောသူ။ (၂)သုတ်
သင်-ရှင်းလင်း-သောသူ။ (၃)တံ သုတော
ဝေဿန္တရော အတ္တနော ပဋိစ္စေကံ ပက္ခောသိ-
တော.... ပုစ္ဆိ။ ဇာဠာ ၅။ ၁၁၆။ တုမ္မာကံ ဟတ္ထပါ-
ဒေသု ဟတ္ထပါဒကိစ္စံ အသာဓဇေသု ဟတ္ထေ
စပါဒေ စဝဇေတော ပဋိစ္စေကံ။ မဇ္ဈ ၄။ ၂၂၂။
(-ဝိဇ္ဇာ ၂။ ၂၁၄။ ကင်္ခါ ၂။ ၃၃၄။ သာရတ္ထာ ၂။
၄၃၇။) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိစ္စေကဘိက္ခု (ပု) [ပဋိစ္စေက+ဘိက္ခု] သုတ်
သင်-ရှင်းလင်း-သော ရဟန်း။ အဋ္ဌမာသေ
ပဋိစ္စေကဘိက္ခုဿေဝ ဂဟိတံ ဟောတိ။ ဝိဇ္ဇာ
၄။ ၆၆။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၂၉၃။

ပဋိစ္စေတိ (ကြိ) [ပတိ+ဇ္ဇေ+အ+တိ။ ဇက္ခော
ဟဿကေ ဇေဂ္ဂိ။ သောဓပေါသနရက္ခ-
ဇေ။ ဓာတုတ္ထ။ ဤဓာတ်သည် ဓာတ်ကျမ်း
တို့၌မလာ၊ ဒဋ္ဌကထာ၌လာသည်။ ၎င်းနိဿယ။]
(၁)စောင့်ရှောက်၏။ (၂) ပြုစု-လုပ်ကျွေး-
မွေးမြူ-၏။ (၃)သုတ်သင်၏။ (က)ရှင်းလင်း
၏။ (ခ)ပြုပြင်-ပြင်ဆင်-၏။ (၄)ဆေးကု-ကု
သ-၏။ (၅)သုန္ဒ နိမ္မလံ ကတွာ အတ္တာနံ ပရိ-
ဟရတိ ပဋိစ္စေတိ၊ ဂေါပါယတိတိ အတ္ထော။

အံဠာ ၂။ ၁၃၀။ ပဋိစ္စေတိ-အံဠာ ၂။ ၃။ ဓမ္မဠာ
၂။ ၈၇။ ပဋိစ္စေန္တိ-အံဠာ ၂။ ၁၀၀။ ဣတိဝုတ်။
ဠာ ၂။ ၁။ ဇာဠာ ၂။ ၉၅။ ပဋိစ္စေ-ဇာဠာ ၅။ ၁၁၅။
ပဋိစ္စေယျ-ဓမ္မဠာ ၂။ ၈၇။ ဓမ္မဠာ ၂။ ၈၇။ ပဋိစ္စေ-
ဇာဠာ ၂။ ၉၄။ ပဋိစ္စေသာမိ-အံဠာ ၂။ ၄၁။
ဇာဠာ ၂။ ၄၀၂။ သာရတ္ထာ ၂။ ၄၁၄။ (၂)သော
“မဟာပုညော သေ ဘဝိဿတိ၊ ဟန္တ နံ ပဋိ-
ဇ္ဈိမိ”တိ ပဏ္ဏသာလံ နေတွာ ပဋိစ္စေတိ။
ဒီဠာ ၁။ ၂၁၈။ ပဋိဇ္ဈိမိတိ ပေါသေမိ။ သီဠာ
သစ် ၂။ ၂၀၉။ ပဋိစ္စေတိ-ဝိဇ္ဇာ ၂။ ၄၁၄။ ဒီဠာ
၂။ ၃၇၉။ မဇ္ဈ ၁။ ၂၉၈။ မဇ္ဈ ၂။ ၁၉၇။ သံဠာ
၂။ ၁၉၆။ အံဠာ ၂။ ၁၉၀။ ထေရဠာ ၁။ ၂၂၃။
ထေရဠာ ၂။ ၃၂၅။ ဇာဠာ ၂။ ၂၂၅။ ဇာဠာ
၆။ ၁၁၉။ ဇာဠာ ၇။ ၂၉၁။ ၃၄၇။ ပဋိစ္စေန္တိ-
ဝိဇ္ဇာ ၂။ ၆၅။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၉။ အံဠာ ၁။ ၂၅၃။
၃၀၆။ ၃၃၂။ အံဠာ ၂။ ၈၉။ အဘိဠာ ၂။ ၅၉။
ဓမ္မဠာ ၁။ ၁၃၃။ သီဠာသစ် ၂။ ၃၄၂။ ပဋိ-
ဇ္ဈိသိ-ဇာဠာ ၂။ ၂၆၃။ ပဋိစ္စေတိ-ဒီဠာ ၂။
၁၇၇။ မဇ္ဈ ၄။ ၂၂၇။ သံဠာ ၁။ ၂၄၁။ အံဠာ
၂။ ၈၉။ ၃၃၅။ အဘိဠာ ၂။ ၅၉။ ထေရဠာ ၂။
၃၂၅။ ပဋိဇ္ဈိမိ-ဒီဠာ ၁။ ၂၁၈။ ဇာဠာ ၂။
၂၆၃။ ဇာဠာ ၅။ ၉၄။ ဇာဠာ ၇။ ၃၄၇။ သီဠာ
သစ် ၂။ ၂၀၉။ ပဋိစ္စေမ-သံဠာ ၁။ ၂၄၂။
ပဋိဇ္ဈိမိ-အံဠာ ၁။ ၃၂၀။ ဓမ္မဠာ ၁။ ၃၃။
စရိယာဠာ ၂။ ၂၀၈။ ဇာဠာ ၅။ ၃၅၀။ ဇာဠာ ၆။
၈၆။ ပဋိဇ္ဈေယျ-အံဠာ ၂။ ၂၇။ ဓမ္မဠာ ၁။ ၄၁။
ပဋိဇ္ဈေယျ-အံဠာ ၂။ ၈၉။ အဘိဠာ ၂။ ၅၉။
ပဋိဇ္ဈေယျာသိ-ဇာဠာ ၂။ ၁၈၄။ ဇာဠာ ၅။
၃၅၀။ ပဋိဇ္ဈိ-မဇ္ဈ ၄။ ၉၀။ သံဠာ ၁။ ၁၅၀။
အံဠာ ၁။ ၃၀၂။ ပဋိသံဠာ ၂။ ၂၉၄။ ဓမ္မဠာ
၁။ ၃၀၁။ ၁၀၆။ ၂၃၈။ ဓမ္မဠာ ၂။ ၄၃၃။ ၄၄၁။ ၃၃၃။
ဠာ ၂။ ၆၄။ ပေဘဠာ ၄၀။ အပါဠာ ၁။ ၂၇၀။
စရိယာဠာ ၉။ ၁၀၀။ ၂၁၇။ ဇာဠာ ၂။ ၁၂၀။
ဇာဠာ ၃။ ၉၀။ ၂၇၄။ ဇာဠာ ၄။ ၃၀၄။ ၃၃၈။ ပဋိ-
ဇ္ဈိသု-ဒီဠာ ၂။ ၃၃၅။ မဇ္ဈ ၁။ ၂၃၃။ သံဠာ
၁။ ၂၄၁။ ဓမ္မဠာ ၂။ ၂၂။ စရိယာဠာ ၂။ ၂၁၅။

မိဋ္ဌာဝါ ၂၇၃၊ သံဋ္ဌာဝါ ၂၇၂။ အဘိဋ္ဌာ ၂။ ၃၄၇။ (ခ) ပြုပြင်-ပြင်ဆင်-ခြင်း။ ဂေဟ် ဂေါမယပရိဘောဂဒိဝသေန ပဋိငွေနံ ကဏေ- န္တိ။ အံဋ္ဌိ ၂။ ၁၆၃။ အံဋ္ဌိ ၂။ ၂၂၀။

(၄) ဆေးကု-ကုသ-ခြင်း။ ယေသံ ဝိ- ဇ္ဇနေန ဖာသုကံ ဘေဝတံ၊ သဗ္ဗေ တေ အာဗာမာ ကထိတာ။ အံဋ္ဌာ ၂။ ၁၈။ ယေသန္တိ ယေသံ ဖေဂါနံ။ ပဋိငွေနေနာတိ ပဋိကာရ- မဇ္ဈေန။ အံဋ္ဌိ ၂။ ၁၉။ (-ဝိသင်္ဂဟ။ ၆၀။ ဇာဒ္ဓါ ၇။ ၃။)

(၅) သုတ်သင်-ရှင်းလင်း- တတ်သော သူ။ ပစ္စ ဗညေဝ နိဿာယ ဣတ္ထ ဝသံတွာ ပဋိငွေနာ သဝိသန္တိ။ ဝိဇ္ဇိ ၂။ ၄၀။

(၆) ပြုစု-လုပ်ကျွေး- မွေးမြူ- အပ် သော သူ။ ဥပာယေနာပိ တေသံ တေဟိ ပစ္စယေဟိ ပဋိငွေနဘာဝေါ ဖထိကော။ မွေဋ္ဌာ ၂။ ၃၂။ (၇) ပြုစု-လုပ်ကျွေး- မွေးမြူ -ရာ (အခါ)။ ပဋိငွေနကာလ ကြည့်။

ပဋိငွေနက (ဝိ) [ပဋိငွေန+က+ ထိ-၌ ပဋိငွေ- နိကာ] (၁) စောင့်ရှောက်တတ်သော သူ။ (၂) ပြုစု-လုပ်ကျွေး- မွေးမြူ -သော သူ။ (၃) ဖေန အရညေ ဝါ ကတာ ဟောတိ၊ ပဋိငွေနံ ငါ န လာဘတံ၊ တေန “အညေ- သမ္ပိ ပရိဘောဂံ အဝိဿတိ”တိ ပဋိသာ- မေကာဂန္တဗ္ဗံ၊ ဝိဋ္ဌာဝါ ၂၄၉။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၆-၇။) အာသန္နဂါမေ ပန အညာ- တိကာယော ဟောန္တိ ပဋိငွေနိကာ။ ဇာသမ္ပိ သန္တိကံ ဂန္တံ ဝတ္တတိ။ ဝိဋ္ဌာဝါ ၂၃၉။ (၂) မာတုပေါသကောတိ အန္ဓာယ ဇောဇိဏ္ဏာယ မာတုယာ ပဋိငွေနကော။ စမ္ပိယာဋ္ဌာဝါ ၁၁။ (-၂၅၀။ ဇာဒ္ဓါ ၆။ ၉။)

ပဋိငွေနကဗုဒ္ဓိသ (ပု) [ပဋိငွေနက+ ဗုဒ္ဓိသ] စောင့်ရှောက်တတ်သော ယောက်ျား။ ပိတာ- ပိ...ပဋိငွေနကဗုဒ္ဓိသ ဌပေတွာ နဂရံ ပဝိ- သတိ။ အပါဠာဝါ ၂၇၁။

ပဋိငွေနကမ္မ (န) [ပဋိငွေန+ကမ္မ] ပြုစု-လုပ် ကျွေး-မွေးမြူ-ခြင်းအမှု။ ဘေဝေ ဂိလာနော ဟောတိ၊ ဘေသဇ္ဇမဿ ကာတံ ဝန္တတိ၊ သာမဏေရဿ ဝိယ စ သဗ္ဗံ ပဋိငွေနကမ္မံ၊ ဝိဋ္ဌာဝါ ၃၀၈။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၁၅၇။

ပဋိငွေနကာလ (ပု) [ပဋိငွေန+ကာလ] ပြုစု- လုပ်ကျွေး- မွေးမြူ-ရာအခါ။ သာသတ္ထာ- ဒနဒီနိ ဗတော သရေ ဝသာပနကလော ဝိယ အပ္ပဘာဝဿ ပဋိငွေနကလော။ မဋ္ဌာဝါ ၈။

ပဋိငွေနဋ္ဌ (ပု) [ပဋိငွေန+အတ္ထ] ပြုစု-လုပ် ကျွေး-မွေးမြူ-ရာ တည်၏အဖြစ် ဟူသော -အနက်-သဘော။ ပုတ္တာ ဝတ္ထုတိ မဟလ္လ- ကကာလေ ပဋိငွေနဋ္ဌေန ပုတ္တာ ပတိဋ္ဌာ။ သံဋ္ဌာဝါ ၈၈။

ပဋိငွေနဋ္ဌာန (န) [ပဋိငွေန+ဋ္ဌာန] ပြုစု-လုပ် ကျွေး-မွေးမြူ-ရာ အရပ်။ တဿ ယော ပဋိငွေနဋ္ဌာနေ သဿမိကံ မစ္ဆံ ဗဠိသေန ဝါ ဇာလေန ပါ...ဂဏှာတိ။ ဝိဋ္ဌာဝါ ၂၇၇။ (-အံဋ္ဌိ ၂။ ၉၂။)

ပဋိငွေနတ္ထ (ပု) [ပဋိငွေန+အတ္ထ] သုတ်သင်ခြင်း ဟူသောအကျိုး။ (က) ရှင်းလင်းခြင်းဟူသော အကျိုး။ (ခ) ပြုပြင်-ပြင်ဆင်-ခြင်း ဟူသော အကျိုး။ (က၊ ခ) ဘဂဝါ တဿ ပဋိငွေနတ္ထံ “ဟပရဇ္ဈတောယ ပဝါရဏာယ အာယတံ” ဝသာဝါသတ္ထာယ အန္တရာမုတ္တကော (ဟေ- ကဗော”ဟိ အာဟ။ ဝိဋ္ဌာဝါ ၆၅။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၂၉၃။

ပဋိငွေနဘာရ (ပု) [ပဋိငွေန+ဘာရ] ပြုစု-လုပ် ကျွေး-မွေးမြူ-ခြင်းတင်နံ၊ နာယံ ယာရော- တံ အယံ ဟုမှားကံပဋိငွေနဘာရော န ကဒါ- စိ မမ ဘာရမတော အဟု။ ဇာဒ္ဓါ ၅။ ၃၄၈။

ပဋိငွေနစရာ (ပု) [ပဋိငွေန+စရာ] ပြုစု - လုပ် ကျွေး-မွေးမြူ-ခြင်း ဆုလာဘ်။ ဟုမှားကံ

ဇေဋ္ဌဘဒ္ဒကိယဗ္ဗ ဖု ဗုဒ္ဓဘာ ပဋိဇ္ဇနနဝရံ
ဂဏထ။ သံဠာ ၂။ ၇။ (- အံဠာ ၁။ ၂၂။
ထေရဠာ ၂။ ၄၁၂။ ပေဠာ ၁။ ၃၄၇။)

ပဋိဇ္ဇနနိဝိ (ပ) [ပဋိဇ္ဇန + ဝိဝိ] သုတ်သင်-ရှင်း
လင်း-ခြင်းဟူသော ပြုလုပ်ဖွယ်။ ဇာတ္တ သဗ္ဗ
ပဋိဇ္ဇနနိဝိ ကာရေတော နန္ဒပုပ္ဖိဒ်ဟန္တာ
ပစ္ဆိမ္မနံ ကရေန္တော... ပဟိန္တံ သူ။ ဝိဠာ ၃။
၂၇၇။ (- အပါဠာ ၁။ ၁၀၃။ ဗုဒ္ဓဝံဠာ ၃။ ၁။ ဇာဠာ
၁။ ၁၀၂။ ဇာဠာ ၂။ ၂၄၀။)

ပဋိဇ္ဇနနိကာ (ထ်) [ပဋိဇ္ဇန + က + အာ] စောင့်
ရှောက်တတ်သောမိန်းမ။ ပဋိဇ္ဇနက-ကြည့်။

ပဋိဇ္ဇနနိယ (ဝ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + အနိယ] ပြုပြင်-
ပြင်ဆင် - အပ်သော။ မဟာဝ မ္မာရေဟိ နိမ္မိ-
ဒနိဟကာ, ဝိဇ္ဇာပဏ္ဍိတိကာဒိဟိ နိဗ္ဗံ ပဋိ-
ဇ္ဇနနိယတာ ဗုဒ္ဓဝံဠာ ၉၉။

ပဋိဇ္ဇနန္တ (တိ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + အ + အန္တိ] (ခ) စောင့်
ရှောက်သောသူ။ (၂) ပြုစု-လုပ်ကျွေး-
မွေးမြူ-သောသူ။ (၃) သုတ်သင်-သော သူ။
(က) ရှင်းလင်းသောသူ။ (င) မီးရိုး-မီး
သင်္ဂြိုဟ်-သောသူ။ (ဂ) ပြုပြင်-ပြင်ဆင်-
သောသူ။ (၄) ဆေးကု-ကုသ-သောသူ။

(ခ) စောင့်ရှောက်သောသူ။ ဘန္တေ ဣမံ
ပိဟာရံ ပဋိဇ္ဇနန္တော နတ္ထိ၊ တေနမိ န ဂတ-
ပုဗ္ဗေ။ ဇာဠာ ၂။ ၄၀၂။ (- အံဠာ ၃။ ၇။) (၂)
ပြုစု-လုပ်ကျွေး- မွေးမြူ- သောသူ။ တေ
ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာ ဟုတွာ “သုဒ္ဓါ ဘန္တေ တုမ္မာကံ
ဗုဒ္ဓော” တိ တံ ဘုဇိဿိ ကတွာ မဟာဝိဟာရေ
ဝသာပေသုံ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ပဋိဇ္ဇနန္တော။
ဝိဠာ ၃။ ၂၈၄။ ဝိသင်္ဂဟ။ ၁၄၀။ (- ဒီဠာ ၂။
၁၁၅။ မဠာ ၄။ ၂၀၈။ သံဠာ ၃။ ၉။ အံဠာ ၁။ ၂၀၁။
၂၃၁။ အံဠာ ၃။ ၁၅၇။ အဘိဠာ ၃။ ၅၄။ ဓမ္မဠာ
၁။ ၃၃၁။ သုတ္တနိဠာ ၁။ ၇၂။ ထေရဠာ ၂။ ၉၅။
အပါဠာ ၁။ ၁၈၃။ ဓရိယဠာ ၂။ ၂၂။ ဇာဠာ ၂။
၁၀၇။ ၂၁၂။ ဇာဠာ ၃။ ၃၇၉။ ဇာဠာ ၄။ ၄၄။ ဇာ
ဠာ ၅။ ၃၁။ ဇာဠာ ၆။ ၁၂၅။ အံဠာ ၂။ ၅၅။)

(၃) သုတ်သင်သောသူ။ (က) ရှင်းလင်း
သောသူ။ တဿ ကိရ ဗြာဟ္မဏဿ သယ-
နတ္ထာယ သန္တတံ တိဏပဏ္ဏသန္တာရံ ကောစိ
အန္တရန္တရာ ပဋိဇ္ဇနန္တော နတ္ထိ။ သံဠာ ၁။ ၂၁၉။
(- ဝိဠာ ၂။ ၁၇၁။ ဓမ္မဠာ ၁။ ၃၉၃။ ထေရဠာ ၁။
၇၅။ သာဓုတ္ထာ ၃။ ၃၅၇။) (ခ) မီးရိုး-မီး
သင်္ဂြိုဟ်-သောသူ။ အဝိတေ ကိရ ပဉ္စပညာ-
သဇနာ သဟာယကာ ဝဂ္ဂဗန္ဓေန ပုညာနိ က-
ရေန္တော အနာထသရီရာနိ ပဋိဇ္ဇနန္တော ဝိစရန္တိ။
ဝိဠာ ၃။ ၂၄၇။ ပဋိဇ္ဇနန္တတံ ဗဟိ နိဟရိတွာ
ဈာပေန္တော။ သာဓုတ္ထာ ၃။ ၁၉၉။ (- ဓမ္မဠာ ၁။
၆၃။) (ဂ) ပြုပြင်-ပြင်ဆင်-သောသူ။ ဓမ္မ-
ဂေဟံ သမ္မဇ္ဇာပေတွာ ... မဟာရဟံ ပလ္လကံ
အတ္ထရိတွာ ဥပရိ ဓေလဝိတာနံ ဗန္ဓိတွာ ဂန္ဓ-
မာလဒါမာနိ ဩ သာရယံ သူ။ တေသံ ပဋိဇ္ဇ-
န္တာနံ ယေဝ သူရိယော အတ္ထံ ဂတော။ မဠာ ၃။
၅၃။

(၄) ဆေးကု-ကုသ-သော သူ။ သော
ဂန္တော တံ အရောဂံ ဒိသ္မာ “ဘန္တေ ဗာရာဏသိ-
ရာဇာ ပဉ္စဇေဇ္ဇကုလာနိ ဂဟေတွာ ပဋိဇ္ဇနန္တော
တုမေ အရောဂေ ကာတုံ နာသက္ခိ။ ကလံ
တေ ကပေါ ပဋိဇ္ဇနိ” တိ ပတွာ ပဌမံ ဂါထ-
မာဟ။ ဇာဠာ ၃။ ၁၃၂။

ပဋိဇ္ဇနန္တိ (ကြိ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + အ + အန္တိ] (ခ)
စောင့်ရှောက်ကုန်၏။ (၂) ပြုစု-လုပ်ကျွေး-
မွေးမြူ-ကုန်၏။ (၃) သုတ်သင်-ရှင်းလင်း-
ကုန်၏။ (၄) ဆေးကု-ကုသ-ကုန်၏။ ပဋိ-
ဇ္ဇနတိ-ကြည့်။

ပဋိဇ္ဇနသိ (ကြိ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + အ + သိ] ပြုစု
-လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ-၏။ ပဋိဇ္ဇနတိ-ကြည့်။

ပဋိဇ္ဇနပါပန (န) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + ဣာပေ + ယ] ပြုစု
-လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ-စေခြင်း။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် (ပ) [ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် + အတ္တ] ပြုစု-
လုပ်ကျွေး - မွေးမြူ - စေခြင်း ဟူသော
အကျိုး။ ဝေဝိဒိယာနိပါတ် ပဋိဇ္ဇာနိပါတ်
ဝေဝိဒိယာနိပါတ် သံသရာဉာဏ်။

ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် (ကာကြိ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + အာပေ
+ တိ] (၁) ပြုစု- လုပ်ကျွေး - မွေးမြူ - စေ
၏။ (၂) သုတ်သင်စေ၏။ (က) ရှင်းလင်း
စေ၏။ (ခ) ပြုပြင်-ပြင်ဆင်-စေ၏။ (၁)
သော အတ္တသိနေဟေန ဇေဇ္ဇာဒိတိ သရိရံ
ပဋိဇ္ဇာနိပါတ်။ ဥဒါန၊ ၁၄၉။ ပဋိဇ္ဇာနိပါတ်
- ဇာဠာ၊ ၂၉။ ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် - မဇ္ဈိမ၊
၁၁၃။ (၂) (က) ကံ န ခေါ် တွေ့ကာနံ
ဝသနဋ္ဌာနံ ပဋိဇ္ဇာနိပါတ်။ ဒီ၊ ၂၊ ၁၄၂။ သံ
ဠာ၊ ၂၅၁။ ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် - ဇာဠာ၊ ၁၄၆။
(ခ) သဗ္ဗေပိ ပုစိမန္တေ စ ဖဂ္ဂဝဝလ္လိယော စ
သိန္နာပေတွာ မရရပံသု ပက္ခိပိပေတွာ
ခိရောဒကသက္ခရာဒကကန္တောဒကေဟိ အပ္ပံ
ပဋိဇ္ဇာနိပါတ်။ ဇာဠာ၊ ၂၊ ၆၆။

ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် (ကာကြိ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + အာပေ
+ တု] သုတ်သင် - ရှင်းလင်း - စေလေ့။
အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် (ကာကြိ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ +
အာပေ + တာ] သုတ်သင်-ရှင်းလင်း-စေ၍။
ရာဇာ...တာဝ မဂ္ဂံ ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် သုဝဏ္ဏ
ကဋ္ဌာဟတ္ထာယ ဗဟံ သုဝဏ္ဏံ နိဟရာပေသံ။
ဝိ၊ ၁၁၊ ၆၉။ ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် သောဓာ-
ပေတွာ။ သာရတ္ထ၊ ၁၊ ၁၇၈။ (-ဒီ၊ ၂၊ ၁၄၂။
မဇ္ဈိမ၊ ၄၄။ မဇ္ဈိမ၊ ၁၃၀။ သံသရာဉာဏ်၊
သံသရာဉာဏ်၊ ၂၊ ၁၄၂။ ဇာဠာ၊ ၁၄၆။ ဇာဠာ၊ ၂၊ ၅၅။
ဇာဠာ၊ ၄၊ ၁၉၁။)

ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် (တိ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + အာပေ + အန္တိ]
သုတ်သင် - ရှင်းလင်း - စေသော သူ။
ရာဇာနိဝေသနံ ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် ဒေဝိယာ
ဝသနဋ္ဌာနံ အဂမာသိ။ ဇာဠာ၊ ၁၊ ၄၆။

ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် (ကာကြိ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + အာပေ
+ ဤ] (၁) ပြုစု-လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ-စေပြီ။
(၂) ပြုပြင်-ပြင်ဆင်-စေပြီ။ ပဋိဇ္ဇာနိပါတ်-
ကြည့်။

ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် (ကာကြိ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + အာပေ
+ တိ] ပြုစု-လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ - စေလေ့။
ပဋိဇ္ဇာနိပါတ်-ကြည့်။

ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် (ကြိ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + အ + မ] (၁)
ပြုစု-လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ-ကုန်၏။ (၂) ပြုပြင်
-ပြင်ဆင်-ကုန်၏။ ပဋိဇ္ဇာနိပါတ်-ကြည့်။

ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် (ကြိ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + အ + မိ] (၁)
ပြုစု-လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ-၏။ (၂) ဆေးကု-
ကုသ-၏။ ပဋိဇ္ဇာနိပါတ်-ကြည့်။

ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် (ကြိ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + အ + ဟိ] (၁)
ပြုစု-လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ-လေ့။ (၂) သုတ်
သင်-ရှင်းလင်း-လေ့။ ပဋိဇ္ဇာနိပါတ်-ကြည့်။

ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် (ကြိ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + ဉံ] (၁) ပြုစု-
လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ-ကုန်ပြီ။ (၂) ပြုပြင်-
ပြင်ဆင်-ကုန်ပြီ။ ပဋိဇ္ဇာနိပါတ်-ကြည့်။

ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် (ကြိ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + ဤ] (၁) စောင့်ရှောက်
ပြီ။ (၂) ပြုစု-လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ-ပြီ။ (၃)
သုတ်သင်-ရှင်းလင်း-ပြီ။ (၄) ဆေးကု-
ကုသ-ပြီ။ ပဋိဇ္ဇာနိပါတ်-ကြည့်။

ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် (တိ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + အာ + အာ] စောင့်
ရှောက်သော မိန်းမ။ ပဋိဇ္ဇာနိပါတ်-ကြည့်။

ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် (တိ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + တ] (၁) စောင့်
ရှောက်အပ်သော။ (၂) ပြုစု-လုပ်ကျွေး-
မွေးမြူ-အပ်သော။ (၃) သုတ်သင်-ရှင်း
လင်း - အပ်သော။ (၁) ဝေဝိဒိယာနိပါတ်
အတ္တာ ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် ဟောတိ။ ဓမ္မာ၊ ၂။
၈၇-၈။ (-ဝိမတိ၊ ၂၊ ၃၁၉။) (၂) ယံ စာရေ
အတ္တိ၊ တေန ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် ဂေါပိတာ ဟောန္တိ။
အံ၊ ၂၊ ၉၈။ ပဋိဇ္ဇာနိပါတ် ဂေါပိတာတိ ယထာ-

ကာလံ တဿ ကဿ ဒါတဗ္ဗဿ ဒါနေန
 ဝေ သျာဝစ္စဿ စ ကရဏေန ပဋိငြိတော စေဝ
 ဥပ္ပန္နာနတ္ထပဟရဏေန ဂေါပိတော စ ဟောန္တိ။
 အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၉၇။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၈။
 ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၃၁၈။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၁၆၈။ ပေ၊၁။နိ၊
 ဋ္ဌ၊၄၁၆။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၅၊၃၅။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၉။)
 (၃) ဘန္တေ ဣဒံ အန္တရာမုတ္တကံ ဂဟေတော
 အဋ္ဌမာသေ ဧကေန ဘိက္ခုနာ ပဋိငြိတံ။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၆။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂။၃၂။

ပဋိငြိတနိယာမ (ပ) [ပဋိငြိတ+နိယာမ] ပြုစု-
 လုပ်မွေး-မွေးမြူ-အပ်သောနည်း။ ဣမိနာ
 ပဋိငြိတနိယာမေနေဝဿ မာတာပိတရော
 ပဋိငြိသောမိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၁၀၀။

ပဋိငြိတပုတ္တက (ပ) [ပဋိငြိတ+ပုတ္တက] ပြုစု-
 လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ-အပ်သော သားငယ် သ
 မီးငယ်။ ဒသမာသေ ကုစ္ဆိယာ ဓာရေတော....
 ဥရေ နိပဇ္ဇာပေဟာ ပဋိငြိတပုတ္တကေသု
 ဇောမိသတ္တေန ဒိန္နောသု သယံ ပုတ္တဒါနံ
 အနုမောဒန္တိ ဝေမာဟ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၅၂။

ပဋိငြိတဗ္ဗ (တ) [ပတိ+ဇဂ္ဂ+တဗ္ဗ] (၁) စောင့်
 ရှောက်အပ်သော။ (၂) ပြုစု- လုပ်ကျွေး -
 မွေးမြူ-အပ်သော။ (၃) (က) ရှင်းလင်း
 အပ်သော။ (ခ) ပြုပြင်-ပြင်ဆင်-အပ်သော။
 (၁) စေတိယဿ ပဒီပတ္တာယ ဝါ ခဏ္ဍုလ္လ-
 ပဋိသင်္ခရဏတ္တာယ ဝါ ဒိန္နော အာရာမောပိ
 ပဋိငြိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၁။ (-ဝိ၊သင်္ဂဟ။
 ၄၃၂။) (၂) အယံ ပုရိသော မဟာဇနဿ
 အဝဿယော ဘဂ္ဂဿတံ။ ပဋိငြိတဗ္ဗော
 သော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၅။ (- သာရတ္ထ၊
 ၂။၂၀၁။ သာရတ္ထ၊၃။၂၃၇။ဝိမတိ၊၂။၁၀၅။)
 (၃) (က) ကေန တံ သေနာသနံ အဋ္ဌမာသေ
 ပဋိငြိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂။၉၃။
 (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၄၅၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၇။) (ခ) ဇိဏ္ဏ-
 ဝိဟာဒေရ ပန ဗဟုဒ္ဓိဘဒ္ဒံ ဧကဘိ၊ဝိသုဒ္ဓိ၊

၁။၁၁၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။၂၀၇။ (က၊ခ) ဖုတ္တိဋ္ဌာ-
 နဒိဝါဋ္ဌာနဝစ္စကုပ္ပိပဿာဝဋ္ဌာနာနိ ပမာနသ-
 မဝိဟာရမဂ္ဂေါတိ ဣမာနိ သဗ္ဗာနိ ပဋိငြိ-
 တဗ္ဗာနိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂။၅၆။ ပဋိ-
 ဇဂ္ဂိကဗ္ဗာနိတံ သမ္ပန္နာဒိဟိ ပဋိငြိတဗ္ဗာနိ။
 သာရတ္ထ၊၃။၄၀၁။ ပဋိငြိတဗ္ဗာနိတံ ခဏ္ဍု-
 လ္လပဋိသင်္ခရဏသမ္ပန္နာဒိဟိ ပဋိငြိတဗ္ဗာနိ။
 ဝိမတိ၊၂။၂၄၁။

ပဋိငြိတဗ္ဗကာလ (၃) [ပဋိငြိတဗ္ဗ + ကာလ]
 ပြုစု-လုပ်ကျွေး -မွေးမြူ-အပ်-သင့်-ထိုက်
 -သောအခါ။ ယံ တံ အမှာကံ ပုဏ္ဏော
 သမာနေ အမေ ပဏ္ဏေ ပဋိငြိတဗ္ဗကာလေ
 အပဋိငြိတော....ပဗ္ဗဇသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၁၉၁။

ပဋိငြိတဗ္ဗယုတ္တ (တိ) [ပဋိငြိတဗ္ဗ + ယုတ္တ]
 သုတ်သင်-ရှင်းလင်း-ဟပ်သည်အဖြစ်နှင့်
 ယှဉ်သော။ ပဋိငြိတဗ္ဗယုတ္တံ ဝါ ပန ဌာနံ
 ပဋိငြိန္နဿ သမုခါ မေတ္တံ ကာယကမ္မံ နာမ
 ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၂။ သာရတ္ထ၊၃။၃၅၇။
 သမ္ပန္နာဒိဝေသေန ပဋိငြိတဗ္ဗယုတ္တံ ဌာနံ ဝါ။
 မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၂။

ပဋိငြိတနိ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + တနိ] (၁)
 ပြုစု-လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ-ခြင်းငှာ။ (၂)
 သုတ်သင် - ရှင်းလင်း- ခြင်းငှာ။ (၃)
 ဆေးကု - ကုသ -ခြင်းငှာ။ (၁) မနုဿာ
 မာတာပိတရော ပဋိငြိတနိ န လဘန္တိ။ ဇာ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။ (- ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၁၃။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
 ၁၄၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၁၊၃၂၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၃။
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၄။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၄၇-၈။) (၂) အဟဉ္ဇ
 မဂ္ဂကိလန္တော ဝိဟာရံ ပဋိငြိတနိ န သင်္ခ-
 သာမိ။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၆။ (- ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။
 ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၄။ သာရတ္ထ၊
 ၂။၃၂၁။) (၃) ဝေဇ္ဇာပိ ပဋိငြိတနိ နာသက္ခိ-
 သု။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၄။ (-ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၃။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
 ၃။၃၃၅၊၄၄၀။)

ပဋိဇနိတုံ(ကြိဝိ) [ပတိ+ဇာဂရ+တုံ] နိုးကြားခြင်းငှာ။ ပဋိဇနိတုံမေဝေသာ၊ ရတ္တိ ဟောတိ ဝိဇာနတာ(ထေရ။ ၂၅၇)တိ သော ရတ္တိ နာမ မနုဿာနံ မိဂပက္ခိနဉ္စနိဒ္ဓိ။ ပဂမနေန ဝိသေသတော နိဿဒ္ဓဝေလာဘူတာ ပဋိပတ္တိ အတ္တနိ သဉ္စဂ္ဂိတုံ ဇာဂရိယာယုယောဂမနုယုတ္တိတုံမေဝ ဝိဇာနတာ ဝိညနာ ဣစ္ဆိဟာ ဟောတိ။ ထေရ။ ၄၁။ ၄၇၅။

ပဋိဇနိတုကာမ (တိ) [ပဋိဇနိတုံ+ကာမ] သုတ်သင်-ရှင်းလင်း-ခြင်းငှာ အလိုရှိသော၊ သူ။ ဣဒါနိ ပန မနံ လဘိတော ပဋိဇနိတုကာမာယေန သန္တာဂါရံ တေနုပသကမိံ သု။ ပေဋကော။ ၂၂၆။

ပဋိဇနိတု(ကြိဝိ) [ပတိ+ဇဂ္ဂ+တု] (၁) စောင့်ရှောက်၍။ (၂) ပြုစု-လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ-၍။ (၃) (က) သုတ်သင်-ရှင်းလင်း-၍။ (ခ) သုတ်သင်-ဆောက်လုပ်-၍။ (၁) သစေ ကုမံ ကုဋိ ပဋိဇနိတု ကောစိ ဝသိတုံ ဥဿဟတိ၊ တဿ ဒေထ။ ဝိ၊ ၄၁။ ၂၄၉။ (-၃၁၀။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၈။ ဇာ၊ ၄၁။ ၁၃၈။ ဇာ၊ ၄၁။ ၁၁၅။) (၂) သော...ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓံ ဘိက္ခုသံသံ ပဏိတရသဘောဇနစတုမဓရာဒိဟိ ပဋိဇနိတု။ အံ၊ ၄၁။ ၃၀၂။ (-ဝိ၊ ၄၁။ ၁၄၉။ ဒီ၊ ၄၁။ ၂၁၈။ အံ၊ ၄၁။ ၂၆၂။ ဓမ္မ၊ ၄၁။ ၁၀။ ဓမ္မ၊ ၄၁။ ၁၇၅။ ထေရိ၊ ၄၁။ ၁၄၄။ ဓရိယာ၊ ၄၁။ ၂၀၃။ ဇာ၊ ၄၁။ ၂၅၂။ ဇာ၊ ၄၁။ ၂၁၈။ ဇာ၊ ၄၁။ ၂၃၂။) (၃) (က) တတ္ထ နိသိန္နဿ ဝတ္တံ ကတော သေနာသနံ ပဋိဇနိတု ဒေတိ။ ဒီ၊ ၄၁။ ၁၇၃။ (-ပေဋကော။ ၂၂၆။ မိလိန္ဒ။ ၃၄၉။ ဝိ၊ ၄၁။ ၆၀။ ဝိ၊ ၄၁။ ၃၄၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၁၄။ ဒီ၊ ၄၁။ ၂၃၁။ မ၊ ၄၁။ ၄၁။ သံ၊ ၄၁။ ၂၅၇။ သံ၊ ၄၁။ ၁၆၀။ အံ၊ ၄၁။ ၃၂၂။ ၂၁၈။ အံ၊ ၄၁။ ၅၁၂။ အဘိ၊ ၄၁။ ၁၇၂။ အဘိ၊ ၄၁။ ၄၂၈။ အဘိ၊ ၄၁။ ၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၃၇။ ဓမ္မ၊ ၄၁။ ၁၁၈။ ဓမ္မ၊ ၄၁။ ၁၉၂။ သီ၊ ၄၁။ ၂၂၀။) (ခ) မနုဿာ တေသံ ပဋိညံ ဂဟေတော

ဝိဟာရံ ပဋိဇနိတု ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝိဋ္ဌာနာနိ သမ္မာဒေတော အဒိသု။ ဓမ္မ၊ ၄၁။ ၆။ (-၁၈၄။)

ပဋိဇနိယမာန (တိ) [ပတိ + ဇဂ္ဂ + ယ + မာန] ပြုစု-လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ-အပ်သော။ အယံ အပ္ပဘာဝေါ ပဋိဇနိယမာနောပိ န တိဋ္ဌတိ။ ဝိ၊ ၄၁။ ၆၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၄၂၉။ (-အံ၊ ၄၁။ ၂၁၈။ အဘိ၊ ၄၁။ ၅၉။ ဇာ၊ ၄၁။ ၄၆၁။)

ပဋိဇနိသတိ (ကြိ) [ပတိ+ဇဂ္ဂ+သတိ] (၁) ပြုစု- လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ-လတ္တံ့။ (၂) သုတ်သင်- ရှင်းလင်း- လတ္တံ့။ (၃) ဆေးကု-ကုသ- လတ္တံ့။ ပဋိဇနိတိ- ကြည့်။

ပဋိဇနိသထ (ကြိ) [ပတိ+ဇဂ္ဂ+သထ] ပြုစု-လုပ်ကျွေး- မွေးမြူ - ကုန်လတ္တံ့။ ပဋိဇနိတိ- ကြည့်။

ပဋိဇနိသန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ဇဂ္ဂ+သန္တိ] (၁) ပြုစု-လုပ်ကျွေး- မွေးမြူ- ကုန်လတ္တံ့။ (၂) သုတ်သင်ကုန်လတ္တံ့။ (က) ရှင်းလင်းကုန်လတ္တံ့။ (ခ) ပြုပြင်-ပြင်ဆင်-ကုန်လတ္တံ့။ ပဋိဇနိတိ- ကြည့်။

ပဋိဇနိသာမ (ကြိ) [ပတိ+ဇဂ္ဂ+သာမ] (၁) ပြုစု-လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ-ကုန်လတ်အံ့။ (၂) သုတ်သင်ကုန်လတ်အံ့။ (က) ရှင်းလင်းကုန်လတ်အံ့။ (ခ) ပြုပြင်-ပြင်ဆင်-ကုန်လတ်အံ့။ ပဋိဇနိတိ- ကြည့်။

ပဋိဇနိသာမိ (ကြိ) [ပတိ+ဇဂ္ဂ+သာမိ] (၁) ပြုစု-လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ-လတ်အံ့။ (၂) သုတ်သင်လတ်အံ့။ (က) ရှင်းလင်းလတ်အံ့။ (ခ) ပြုပြင်-ပြင်ဆင်-လတ်အံ့။ ပဋိဇနိတိ- ကြည့်။

ပဋိဇနိယျ (ကြိ) [ပတိ+ဇဂ္ဂ+အ+ယျ] (၁) စောင့်ရှောက်ရာ၏။ (၂) ပြုစု- လုပ်ကျွေး-မွေးမြူ-ရာ၏။ ပဋိဇနိတိ- ကြည့်။

ပဋိဇနိယျ (ကြိ) [ပတိ+ဇာဂရ+အ+ယျ] နိုးကြားရာ၏။ ပဋိဇနိတိ- ကြည့်။

ပဋိဇ္ဇေယျာသီ(ကြိ)[ပတိ+ဇဂ္ဂ+အ+ယောသိ]
ပြုစု-လုပ်ကျွေး- မွေးမြူ- ရာ၏။ ပဋိဇ္ဇေတိ-
ကြည့်။

ပဋိဇ္ဇေယျူ (ကြိ) [ပတိ+ဇဂ္ဂ+အ+ယော့][ပြုစု
- လုပ်ကျွေး - မွေးမြူ - ကုန်ရာ၏။ ပဋိ-
ဇဂ္ဂတိ-ကြည့်။

ပဋိဇာဂရ (ပ) [ပတိ+ဇာဂရ+အ။ (ပြတိဇာ-
ဂရ - သံ။ ပဋိဇာဂရ-ပြာ)] အဖန်ဖန် -
အထပ်ထပ်-နိုးကြား- ထကြ-လုံ့လ- ပြု
ခြင်း၊အထပ်ထပ်-အခါခါ-ကြိုကြိုပိုပို-ဥပုသ်
စောင့်သုံးခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဇာဂရဥပေါသထကမ္မ (န) [ပဋိဇာဂရ +
ဥပေါသထ+ကမ္မ] အထပ်ထပ်-အခါခါ-ကြို
ကြိုပိုပို-ဥပုသ်စောင့်သုံးခြင်းအမှု၊ ပဋိဇာဂရ
ဥပုသ်-အကြိုအပိုဥပုသ်-စောင့်သုံးခြင်းအမှု။
(ရက်စုံလ၏ လဆန်းပကွ၌ ပဉ္စမိဥပုသ်၊အဋ္ဌမိ
ဥပုသ်၊ စာတုဒ္ဒသီဥပုသ်၊ ပန္နရသီဥပုသ် ဟု
၄-ဥပုသ်ရှိ၏။ ထို့အတူ လဆုတ်ပကွ၌လည်း
၄-ဥပုသ်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ရက်စုံလ၌ ၁ကတိ
မူလဥပုသ် ၈-ဥပုသ် ရှိသည်။ ရက်မစုံလ၌
၇-ဥပုသ်ရှိသည်။ လဆန်း ၄-ရက်နှင့် လ
ဆုတ် ၄-ရက်သည်ပဉ္စမိဥပုသ်၏‘အကြိုဥပုသ်’
ဖြစ်၍ လဆန်း ၆-ရက်နှင့် လဆုတ် ၆-ရက်
သည်‘အပိုဥပုသ်’ ဖြစ်သည်။ လဆန်း ၇-ရက်
နှင့် လဆုတ် ၇-ရက်သည် အဋ္ဌမိဥပုသ်၏
‘အကြိုဥပုသ်’ ဖြစ်၍ လဆန်း ၉-ရက်နှင့် လ
ဆုတ် ၉-ရက်သည် ‘အပိုဥပုသ်’ ဖြစ်သည်။
လဆန်း ၁၀-ရက်နှင့် လဆုတ် ၁၀-ရက်သည်
စာတုဒ္ဒသီဥပုသ်၏ ‘အကြိုဥပုသ်’ ဖြစ်သည်။
ရက်စုံ စာတုဒ္ဒသီ ဥပုသ်၏ ‘အပိုဥပုသ်’ မရှိ။
လပြည့်ကျော် ၁-ရက်နှင့် လဆန်း ၁-ရက်
သည် ပန္နရသီဥပုသ်၏ ‘အပိုဥပုသ်’ ဖြစ်သည်။
ပန္နရသီဥပုသ်၏ ‘အကြိုဥပုသ်’ မရှိ။ ဤကား
ရက်စုံလ၏ ‘အကြိုဥပုသ်’ နှင့် ‘အပိုဥပုသ်’ ၁၂-
ဥပုသ်ဖြစ်သည်။ လဆန်း ၁-ရက်သည် ရက်မစုံ

လဆုတ်ပကွ စာတုဒ္ဒသီဥပုသ်၏ ‘အပိုဥပုသ်’
ဖြစ်နိုင်သည်။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၈၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၂။
သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၇-ကြည့်။)

ပဋိဇာဂရောတိ (ကြိ) [ပတိ+ဇာဂရ+သြ+တိ။
ဇာဂရ နိဒ္ဒက္ခယေ။ ဇာဂရတိ။... အယဉ္ဇ
ဓာတု တနာဒိဂဏံ ပတော “ဇာဂရောတိ၊ ပဋိ-
ဇာဂရောတိ”တိ ရူပါနိ ဇနေတိ။ နိတိ၊ ဓာ။
၁၅၄။ (-၂၇၇။) ဇာဂရော ဝိဗုဓေ တဘူ။
ဓာတုတ္ထ။] အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-နိုးကြား-
ထကြ-လုံ့လ-ပြု၏။ အထပ်ထပ်-အခါခါ-
ကြိုကြိုပိုပို - ဥပုသ်စောင့်သုံး၏။ ဥပေါသထ
ဥပဝသန္တိ ပဋိဇာဂရောန္တိ၊ ပုညာနိ ကရောန္တိ။
အံ၊၁။၁၄၁-၂။ ပဋိဇာဂရောန္တိတိ ပဋိဇာဂရ-
ဥပေါသထကမ္မ နာမ ကရောန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၂၂။ ပဋိဇာဂရောန္တိတိ ပဋိ ပဋိ ဇာဂ-
ရောန္တိ၊ ပုညံ ကရောန္တော ဟိ သတ္တာ ဇာဂ-
ရောန္တိ နာမ ကာတဗ္ဗကိစ္စပ္ပသုတတ္တာ၊ဣတရေ
ပန သုပန္နိ နာမ သကိစ္စပရကိစ္စဝိဒ္ဓတ္တတ္တာ။
အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁၇။

ပဋိဇာဂရောန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ဇာဂရ+သြ+အန္တိ]
အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်- နိုးကြား-ထကြ-လုံ့
လ-ပြုကုန်၏။အထပ်ထပ်-အခါခါ-ကြိုကြိုပိုပို
-ဥပုသ် စောင့်သုံးကုန်၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဇာန (န) [ပတိ+ဉာ+ယု]ဝန်ခံ-ခံယူ-ခြင်း။
ဝိသေသတော ပန “အတ္ထိကဇနံ အဝိသံဝါ-
ဒေတွာ ဒဿာမိ”တိ ပဋိဇာနတော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။
၉၅။

ပဋိဇာနန (န၊ ထိ) [ပတိ+ဉာ+ယု] (၁) ဝန်ခံ
ခြင်း၊ ခံယူခြင်း။ (၂) သိမြင်ခြင်း။ (၃) ဝန်ခံ
ကြောင်း သဒ္ဓါ။ (တိ)(၄) သိမြင်တတ်သော။
(၅) ဝန်ခံ-ခံယူ-အပ်သော။ (၁) ပဋိဇာ-
နနဉ္စိ ကတ္တစိ “အာမ ဘန္တေ”တိ အာဂစ္ဆတိ၊
ကတ္တစိ “အာမော”တိ ပဋိဇာနနံ အာဂစ္ဆတိ။
အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၁၂။ “ဝေ ဘန္တေ”တိ...ပဋိဇာ-
နနဝသေန ဝုတ္တတ္တာ တတ္ထ ဝေ-သဒ္ဓေါ ဝစန-

သမ္ပုဋ္ဌိဂ္ဂဟတ္ထော။ ဥဒါန၊ဌ။ဂ။ အာမန္တာတိ
 အယံ ပဋိဇာနနာ ကဿ ပနာယံ ပုစ္ဆာ၊
 ကဿ ပဋိဇာနနာတိ။ အဘိ၊ဌ၊ဉ၊၁၁၂။
 (-ဝိ၊ဌ၊ဉ၊၂။ ကင်္ခါ၊၁၉၀။ အဘိ၊ဌ၊ဉ၊၂၆၅။
 ဝဇိရ၊၄၁၁၊၄၄၆၊၅၄၉။ ဝိမတိ၊၁။၁၂၇၊၁၅၄။
 ကင်္ခါ၊ဋီ၊သင်္ခါ၊၁။၃၄၆။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၃၆။ မ၊ဋီ၊၁။
 ၂၅။မ၊ဋီ၊ဉ၊၁။၃၆၇။ သံ၊ဋီ၊၁။၂၂။ အံ၊ဋီ၊၁။၂၄။
 မူလဋီ၊၂။၁၉၀။ အနုဋီ၊၂။၁၉၉။) (၂) န စ
 ကေဝလဿ...ပါဏာတိပါတော လ္လစ္စိတော
 သန္တာနဝဿေန အာဠိတဿေဝ ပဋိဇာနန-
 တော။ သာရတ္ထ၊၂။၂၅၄။ မ၊ဋီ၊ဉ၊၂၆၆။ ပဋိ-
 ဇာနနသမတ္ထ-လည်းကြည့်။ (၃) အတ္ထိတိ
 ပဋိဇာနနံ။ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၃၀၅။ (၄) အတိတာ-
 နာဂတ၊စူပုဇ္ဇေသု သဗ္ဗကိစ္စကရဏိယေသု ခိပ္ပံ
 ပဋိဇာနနတာ သဒါ ဥပဋ္ဌိတသတိတာ၊ခုဒ္ဒက၊
 ၄။၂၄။ (၅) ပဋိဇာနနတ္ထာပနယန-ကြည့်။

ပဋိဇာနနစိတ္တ (န) [ပဋိဇာနန+စိတ္တ] ဝန်ခံ-
 ခံယူ-ခြင်း၌ ဖြစ်သော စိတ်၊ ဝန်ခံ-ခံယူ-
 သောစိတ်။ တဿ ပဋိဇာနနစိတ္တံ သန္တာယ
 “သမ္ပါခါ ဝိနယော ကုသလော”တိအာဒိ
 ဝုတ္တန္တိ ဝဒန္တိ။ ဝဇိရ၊၅၄၉။ သာရတ္ထ၊၃။၄၆၇။

ပဋိဇာနနတ္ထာပနယန (န) [ပဋိဇာနန+အတ္ထ+
 အပနယန] ဝန်ခံအပ်ပြီးသော အနက်စကား
 ကို ပယ်ခြင်း။ အထ သော ပရဝါဒီ သပက္ခံ
 ပဋိသေဓေ ပဋိဇာနနတ္ထာပနယနံ။ ဝဇိရ၊
 ၂၆၆-၇။ ပဋိညာသညာသ-လည်းကြည့်။

ပဋိဇာနနဝစန (န) [ပဋိဇာနန+ဝစန] ဝန်ခံ
 ကြောင်းစကား၊ ဝန်ခံသောစကား။ “အာမ
 အာစရိယာ”တိ ဟိ ယထာဂတံ ပဋိဇာနန-
 ဝစနမေဝ အတ္ထဝဿေန ဝုတ္တံ။ သီ၊ဋီ၊သင်္ခါ၊
 ၂။၂၂၆။

ပဋိဇာနနသမတ္ထ (တိ) [ပဋိဇာနန+သမတ္ထ]
 သိခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော၊ သိစွမ်းနိုင်သော။
 သဗ္ဗာကာရတော ပဋိဇာနနသမတ္ထံ....ဘဂဝ-
 တော ဉာဏံ။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၂၄။

အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၄၈-ပ-မ-သ-စ

ပဋိဇာနနာကာရဒဿန (န) [ပဋိဇာနန +
 အာကာရဒ+ဒဿန] ဝန်ခံပုံအခြင်းအရကို-
 ပြကြောင်း-ပြသော-စကား။ “ယံ တံ
 ဇာနာသိ၊ တမဟံ ဇာနာမိ”တိ ဣဒံ ပန
 ပဋိဇာနနာကာရဒဿနန္တိ ဒဿေတိ “ယံ
 အာဟ”န္တိအာဒိနာ။ သီ၊ဋီ၊သင်္ခါ၊၂။၂၂၆။

ပဋိဇာနန္တိ (တိ) [ပဋိ+ဉာ+နာ+အန္တိ] (၁)
 ဝန်ခံဘတ်သော။ (၂) သိမြင်သော။ (၃)
 ဝိနယံ ပဋိဇာနန္တဿ၊ ဝိနယာနိ သုကောမ
 ဘေ။ ဝိ၊၅။၃၇၀-၂။ ဝိနယံ ပဋိဇာနန္တဿာ-
 တိ ဝိနယံ ဇာနာမိတံ ပဋိဇာနန္တဿ။ ဝိမတိ၊
 ၂။၃၁၁။ (-မ၊၁။၁၀၃။ အံ၊၁။၁၀၇၊၃၁၅။
 အဘိ၊က။၃၊၆။ သုတ္တနိ၊၄၅၁။ စူဠနိ၊၂၃၊၂၂၅
 -၇။ ပေဋကေ၊၁၉၀။ ဒီ၊ဌ၊၁။၃၁။ မ၊ဌ၊၁။
 ၁၄၆၊၃၃။ သံ၊ဌ၊၁။၇။ သံ၊ဌ၊၂။၄၂-၃၊
 ၁၁၆။ အံ၊ဌ၊၁။၇။ အံ၊ဌ၊၂။၁၇၉၊၂၅၄။အဘိ၊
 ဌ၊၃။၁၁၆၊၁၅၃။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၅၂-၃။ဝိသ၊ဋီ၊
 ၁။၅၁။ ခုဒ္ဒက၊ဌ။၈၀။ မေဌ၊၂။၃၀၀။ဥဒါန၊
 ၄။၁၁၊၁၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။၂၆။ စရိယာ၊
 ၄။၃၁၄။ သုတ္တနိ၊ ၄။၁။၂၀၀။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။
 ၃၂၂။ မပာနံ၊ ၄။၂၅၃၊၂၆၅။ ဝဇိရ၊၂၇၇။
 သာရတ္ထ၊ ၂။၂၆၆၊၃၅၁။ ဝိမတိ၊၁။၈၀။
 ဝိမတိ၊၂။၅၀။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊ဟေဝင်း၊၅၀။ ဒီ၊ဋီ၊
 ၁။၂၉၅။ သီ၊ဋီ၊သင်္ခါ၊၁။၁၆၃။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၃၇၁။
 မ၊ဋီ၊၂။၁၃၄။ မ၊ဋီ၊ဉ၊၁။၁၆၉၊၁၇၀၊၂၆၆၊၂၇၁။
 သံ၊ဋီ၊၁။၂၃၃။ သံ၊ဋီ၊၂။၅၅၊၁၂၄၊၂၀၂။ (၂)
 ယသာဘူတံ သမ္မာပညာသ ပဋိဇာနန္တေ
 ပဋိကုလဉ္စ.... ဝိဟရတိ။ ပေဋကေ၊၁။၂၉၇။
 (-ကင်္ခါ၊၁၂၉။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊ဟေဝင်း၊၅၀)

ပဋိဇာနန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ဉာ+နာ+အန္တိ] ဝန်ခံ
 ကုန်၏။ ပဋိဇာနာတိ-ကြည့်။

ပဋိဇာနမာန (တိ) [ပတိ+ဉာ+နာ+မာန]
 ဝန်ခံသောသူ၊ နိသဉ္စံ ဘိက္ခု၊ ပဋိဇာနမာနော
 တိဏ္ဍံ ဓမ္မာနံ အညတရေန ကာရေတဗ္ဗော။
 ဝိ၊၁။၂၆-၇။ (-မ၊၁။၂၅-၆၊၂၉၆။ အံ၊၁။

၎င်းအံ့။ ၂။ ၂၀။ ၄၃။ မိလိန္ဒ။ ၄။ ဝိဇ္ဇာ။ ၂။ ၅။
၂၁။ ကန်။ ၁။ ၅၀။ မဇ္ဈိမ။ ၁။ ၃၁။ သံဃာ။ ၂။ ၁၁။
သံဃာ။ ၂။ ၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။ ၄၃။ မဟာနိဗ္ဗာန်။ ၁။
သရဏ္ဍ။ ၂။ ၃၀။ ဝိမတိ။ ၁။ ၃၁။ ဝိဇ္ဇာ။ ၁။ ၅။
ကန်။ ၁။ ၅၀။ ဝိမတိ။ ၁။ ၃၁။ ကန်။ ၁။ ၅၀။
၂။ အံဇ္ဇိ။ ၁။ ၃၁။)

ပဋိဇာနဓေ (ကြိ) [ပတ်+ဉာ+နာ+အန္တိ။
 အိ-ကို ရေ-ပြု။] သိကုန်၏။ အောက်ပုဒ်-
 ကြည့်။

ပဋိဇာနာတိ (ကြိ) [ပတိ+ည+နာ+တိ။ ည
အဝဗောဓနေ ဇာနာတိ ပဋိဇာနာတိ။
နိဂ္ဂတ္ထိ။ ၄၅၁။] (၁)ဝန်ခံ၏။ (၂) သိ၏။ (၁)
ပဋိဇာနာတိ (ပဋိသံဇာတ)တိ ဃမ္မဋ္ဌိစ္စတိ
ပဋိညံ ကရေတိ။ ပဋိသံဇ္ဈ ၂။ ၂၂၅။ ပဋိဇာ
နာတိ—ဝိသ။ ၂၇၇။ ၂၅၃။ ဝိ ၂။ ၁။ ဝိသ။ ၂၀၅။
၂၃၃-၅။ ၃၂၆-၇။ ၃၃၅။ ၃၄၃။ ဝိ ၅။ ၂၁၄။ ၂၅၁။
မသ။ ၅၅၁။ ၁၀၄။ မ ၂။ ၁၄၈။ သံသ။ ၆၈။ ၂၆၅-
၆။ အံသ။ ၂၂၁။ ၃၁၅။ အံ ၂။ ၈၁။ ၁၁၈။ ၁၁၀။
၃၆၅-၆။ ၄၃၈။ အံ ၃။ ၂၇၃။ ၃၅၃-၈။ ပဋိသံ
ဇာတိ-၈။ အသ။ ၂။ ၁၅၁။ ပေဋကော။ ၂၅၃-၅။
ဝိ ၅။ ၂။ ၈၁။ ၁၇၈။ ၁၁၀။ ၂၁၆။ ဝိ ၅။ ၃။ ၁၃၈။
၂၃၅။ ၃၁၁။ ၃၄၃။ ၃၆၀။ ဝိ ၅။ ၄။ ၄၃၃။ ၁၃၅။ ၁၆၁။
၁၇၅။ ၂၀၃။ ကင်္ခါ။ ၁၀၅။ ၁၄၃။ ၃၈။ ဒီ ၅။ ၁။
၃၀။ ဒီ ၅။ ၃။ ၄၈။ မ ၅။ ၁။ ၇၁။ ၁၈၈။ ၃၃၂။ ၃၆၈။
မ ၅။ ၂။ ၅၁။ ၄၈။ ၅။ ၁။ ၆။ သံဇ္ဈ ၃။ ၂၅၄။ အံ ၅။
၁။ ၆။ အံ ၅။ ၂။ ၂၀၂။ ၂၅၃။ အံ ၅။ ၃။ ၁၁၅။ ၁၆၇။
၂၂၄။ ၂၅၄-၅။ အဘိ ၅။ ၃။ ၁၁၂။ ၃၆၅။ ပဋိ-
သံဇ္ဈ ၁။ ၁၂၇။ ပဋိသံဇ္ဈ ၂။ ၂၃၂။ မေဇ္ဈ ၂။ ၆။
ဥဒါန ၅။ ၁၄၃။ ၄၄။ ဣတိဝုတ် ၅။ ၂။ သုတ္တနိ ၅။
၁။ ၁၆၄။ သုတ္တနိ ၅။ ၁၂၀။ ဇာ ၅။ ၁။ ၂၄၈။
ဇာ ၅။ ၅။ ၅၀၀။ ဝဇီရ။ ၂၆၇။ ၄၃၄။ ၄၄၆။
၅၅၀။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၃၅၁။ ၃၈၀-၁။ သာရတ္ထ ၃။
၂၁၅။ ဝိမတိ ၁။ ၃၀၆။ ဝိမတိ ၂။ ၁၇၁။ ကင်္ခါ။
ဋီ ၅။ ၁၆၈။ ၈။ ၆၀။ ကင်္ခါ ၅။ ၁၆၈။ ၂၇၀။ ၄၁၀။
ဒီ ၅။ ၁။ ၁၅၂။ ၁၇၁။ သီ ၅။ ၁၆၈။ ၁။ ၁၅၆။ ဒီ ၅။

၂။ ၁၁၀၁၂၅။ ဒီဒီ၂။ ၂၇၆။ မဒီ၂။ ၈၃-
၄။ ၃၁၁။ မဒီ၂။ ၂၃၁။ သံဒီ၁။ ၁၇၁။ ၂၄။
သံဒီ၂။ ၅၆။ အံဒီ၂။ ၁၈၁။ မူလဒီ၁။ ၁၅။
မူလဒီ၂။ ၁၉၈။ မူလဒီ၂။ ၂၅၀-၉။ ၁၁၃။ အနုဒီ၂။
၁။ ၁၉၃။ ဝိသုဒ္ဓိဒီ၂။ ၂၃၀။ ပဋိဇာနန္တိ-ဝိ၄။
၃၆။ ဒီ၂။ ၂၃။ မဒီ၂။ ၃၁။ သံဒီ၁။ ၆၈။ မိလိန္ဒ။ ၂၇။
ဝိဋ္ဌ။ ၂။ ၂၀၇။ မဒ္ဓ။ ၂။ ၁၉။ သံဒ္ဓ။ ၂။ ၂၆။ အံဒ္ဓ။
၃။ ၃၀၀။ သုတ္တန်ဒ္ဓ။ ၂။ ၁၇။ ဝဇိရ။ ၅၅။
ဝိမတိ။ ၂။ ၁၇၁။ ဒီဒီ၁-၁၇၁။ ဒီဒီ၂။ ၁၇။
မဒီ၁။ ၁၄၈။ မဒီ၂။ ၉၄။ မဒီ၂။ ၁၉။ ၂၉။
သံဒီ၂။ ၆၄။ အနုဒီ၂။ ၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိဒီ၁။
၂၇။ ပဋိဇာနသိ-ဝိ၂။ ၁။ မဒီ၂။ ၃၅။
သံဒီ၁။ ၁၇၅။ အံ၂။ ၁၉၇။ သုတ္တန်။ ၂၉။
နေတ္တိ။ ၁၅၃။ မဒ္ဓ။ ၃။ ၂၇၆။ ထေရဒ္ဓ။ ၂။ ၃၀၉။
ပဋိဇာနသိ-မဒီ၁။ ၂၂၀။ အံ၂။ ၁၁၀-၁။ ဇာ။
၂။ ၇၂။ ဝိဋ္ဌ။ ၄။ ၁၃၃။ မဒ္ဓ။ ၃။ ၂၇၆။ အံဒ္ဓ။ ၃။
၄။ ပေတဒ္ဓ။ ၂၂၄။ ထေရဒ္ဓ။ ၂။ ၁၂၄-၅။
၃၀၉။ ဇာဒ္ဓ။ ၅။ ၃၂။ ပဋိဇာနသိ-ဝိဋ္ဌ။ ၄။
၁၃၃။ သံဒ္ဓ။ ၁။ ၁၂။ ပဋိဇာနသိ-သံဒီ၁။
၆၈။ ပဋိဇာနသိ-သံ၂။ ၁။ ၂။ ဒီဒီ၂။ ၁၁၁။
မဒီ၂။ ၁၄၄။ အနုဒီ၂။ ၃၈။ ပဋိဇာနသိ-
မဒီ၁။ ၃၁။ ပဋိဇာနိ-ဝိ၅။ ၂၂။ အပဒ္ဓ။ ၁။
၆၉။ ဗုဒ္ဓဝံဒ္ဓ။ ၃၂၄။ ဇာဒ္ဓ။ ၁။ ၆၇။ ဒီဒီ၂။
၄၀။ ပဋိဇာနိ-သု-ဝိဋ္ဌ။ ၃။ ၁၇။ ဓမ္မဒ္ဓ။ ၁။
၄၀။ ဥဒါနဒ္ဓ။ ၁၉။ သုတ္တန်ဒ္ဓ။ ၂။ ၄၉။ ၈၆။
မဒီ၂။ ၄၂၄။ သံဒီ၁။ ၁၇၀။ ပဋိဇာနိ-သံ။
၄။ ၂။ ၁၄၃။ ဓမ္မဒ္ဓ။ ၁။ ၁၃။ သာရတ္ထ။ ၃။ ၁၈၀။
ဝိမတိ။ ၂။ ၉။ ပဋိဇာနိ-မဒီ၁။ ၂။ ၃၅။ သုတ္တန်၊
၄။ ၂။ ၁၈၄။ ပဋိဇာနိ-မဒီ၁။ ၂၃၄။ ပဋိဇာနိ-
သိ-ဝိ၂။ ၁။ ၂။ ၈၄။ ၂၀၅။ ပဋိဇာနိသိန္တိ-
ဝိ၁။ ၁၉၃။ ဥဒါန။ ၁၂၉။ ဥဒါနဒ္ဓ။ ၂၃၆။ ပဋိ
ဇာနိသိ-ဝိ၂။ ၂။ ၈၄။ ၂၃၂။ မဒီ၂။ ၅။ ၁၇။

မ၊၃။၃၇။ ပဋိဇာနိဿာမိ— ဂါ၄။၂၃၂။မ၊၃။
၃၇။(၂) အယံ ကုမာရော အတ္တနော ပမာဏံ
န ပဋိဇာနာတိတိ ဝေရံ တဇ္ဇေန္တော အာဟ။
ဝိမတိ၊၁။၁၄။ ပဋိဇာနာတိ— ဝဇိရ၊၁၀။
ကင်္ခါ၊၁။ဟောင်း၊၅၀။ ပဋိဇာနဓရ— မ၊၂။
၄၄၀။ သုတ္တနိ၊၃၇၄။ မ၊၄။၃။၂၉၅။ သုတ္တနိ၊
၄၂။၁၀၅။ ပဋိဇာနာမိ—စူဠနိ၊၆၃။ ပစ္စညာ-
သိ—မ၊၄။၂။၁၂၀။

ပဋိဇာနာထ (ကြိ) [ပတိ+ည+နာ+ထ] ဝန်ခံ
ကုန်၏။ ပဋိဇာနာတိ—ကြည့်။

ပဋိဇာနာပန (န) [ပတိ+ည+နာ+ဏာပေ+
ယ] ဝန်ခံစေခြင်း။ ပန ပဋိဇာနာပနံ ပတိ-
ဌာပနံ။ မ၊၄။၂။၇၃။ (-အနုဋီ၊၃။၇၅။)

ပဋိဇာနာပနတ္ထ (ပ) [ပဋိဇာနာပန+အတ္ထ]
ဝန်ခံစေခြင်းဟူသောအကျိုး။ ဥတိန္ဒ အညတ္တံ
ပဋိဇာနာပနတ္ထံ။ အဘိ၊၄။၃။၁၂၁။ အညတ္တံ
ပဋိဇာနာပနတ္ထန္တိ ယထာ မယာ အညတ္တံ
ဝတ္ထုပ္ပံ၊တထာ စတယာပိ တံဝတ္ထုပ္ပန္တိ အညတ္တံ
ပဋိညာယ စောဒနတ္ထန္တိ အတ္ထော။ မူလ၊၄။၃။
၅၆။ (-အံ၊၄။၂။၁၄၃။ အနုဋီ၊၃။၇၅။)

ပဋိဇာနာပေတိ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ည+နာ+
ဏာပေ+တိ] ဝန်ခံစေ၏။ “တံ စောရိသိ၊ န
စောရိသိ”တိ ပုစ္ဆိတော စောရိဘာဝံ ပဋိ-
ဇာနာပေသိ။ ဇာ၊၄။၆။၁၇၀။ ပဋိဇာနာပေသံ
—သုတ္တနိ၊၄။၁။၉၂။

ပဋိဇာနာပေတုံ (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ည+နာ+
ဏာပေ+တုံ] ဝန်ခံစေခြင်းငှာ။ သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒာ-
ပေတုန္တိ “တံ အသုကနာမော”တိ ဝတော
တေဟိ “အာမာ”တိ ပဋိဇာနာပေတုန္တိ
အတ္ထော။ ဒိ၊၄။၂။၁၂၉။

ပဋိဇာနာပေတွာ (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [ပဋိ+ည+နာ+
ဏာပေ+တွာ] ဝန်ခံစေ၍။ဘဂဝန္တံ သာဝတ္ထိ-
ယံ ဝဿာဝါသံ ပဋိဇာနာပေတွာ။ သံ၊၄။၁။

၂၀၀။ (-အဘိ၊၄။၃။၂၁၂။ ဓမ္မ၊၄။၁။၁၃၀။
စရိယာ၊၄။၄၁။ ဇာ၊၄။၁။၃၆၄။)

ပဋိဇာနာပေသိ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ည+နာ+
ဏာပေ+သိ] ဝန်ခံစေပြီး။ ပဋိဇာနာပေတိ—
ကြည့်။

ပဋိဇာနာပေသံ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ည+နာ+
ဏာပေ+သံ] ဝန်ခံစေကုန်ပြီး။ ပဋိဇာနာပေတိ
—ကြည့်။

ပဋိဇာနာမိ (ကြိ) [ပတိ+ည+နာ+မိ] (၁) ဝန်ခံ
၏။ (၂) သိ၏။ ပဋိဇာနာတိ—ကြည့်။

ပဋိဇာနာသိ (ကြိ) [ပတိ+ည+နာ+သိ] ဝန်ခံ၏။
ပဋိဇာနာတိ—ကြည့်။

ပဋိဇာနာဟိ (ကြိ) [ပတိ+ည+နာ+ဟိ] ဝန်ခံ
လော့။ ပဋိဇာနာတိ—ကြည့်။

ပဋိဇာနိ* (ကြိ) [ပတိ+ည+နာ+ဣ] ဝန်ခံပြီး။
ပဋိဇာနာတိ—ကြည့်။

ပဋိဇာနိ*သု (ကြိ) [ပတိ+ည+နာ+ဥ] ဝန်ခံ
ကုန်ပြီး။ ပဋိဇာနာတိ—ကြည့်။

ပဋိဇာနိ (ကြိ) [ပတိ+ည+နာ+ဤ] ဝန်ခံပြီး။
ပဋိဇာနာတိ—ကြည့်။

ပဋိဇာနိတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ည+နာ+တဗ္ဗ] ဝန်ခံ
အပ်သော။ တတြ တုမေဟိ ဘူတံ ဘူတတော
ပဋိဇာနိတဗ္ဗံ။ ဒိ၊၁။၃။ (-ဒိ၊၄။၁။၅၄-၅၅။ သိ၊
၄။သင်္ခ၊၁။၂၃၀။ သံ၊၄။၂။၃၇၉။)

ပဋိဇာနိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ည+နာ+တုံ] ဝန်ခံ
ခြင်းငှာ။ န စ အညံ ဣန္ဒနတော အဂ္ဂိ*
သက္ကာ ပဋိဇာနိတုံ။ အနုဋီ၊၁။၁၆။

ပဋိဇာနိတော* (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ည+နာ+တော*]
ဝန်ခံ၍။ ပဋိဇာနိတော အဝဇာနာတိ။ဝိ၊၂။၁။
ငါ၄။၂၀၅၊၂၃၃။ (-ဝိ၊၂။၂။ဝိ၊၅။၂၂၊၂၉။
ဝိ၊၄။၂။၂၁၆။ ဝိ၊၄။၃။၁၊၃၀၀၊၃၉၉။ မ၊၄။၁။
၂၆၃။ သံ၊၄။၃။၂၂၂။ အံ၊၄။၁။၁၅၊၂၉။

အံ၊ဌ၊၂။၂၀၈။ အံ၊ဌ၊၃။၃၃၉။ အံ၊ဌ၊၂။
 ၃၃၆။ ဝံ၊ဌ၊၂။၃၂၇။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၂၉။ ဥဒါန၊
 ၄။၇၄။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၅၁။ ပေတ၊ဌ၊၂။၁၇။
 ဝေရ၊ဌ၊၁။၄၇၉။ ဝေရ၊ဌ၊၂။၃၂၁။ အပ၊
 ၄။၁။၁၆၂။ အပ၊ဌ၊၂။၂၃၄။ စရိယာ၊ဌ၊၁။၂။
 ၂၉၅။ ဇေ၊ဌ၊၂။၆၇။ ငဇိရ၊၂။၂၆။ သာရတ္ထ၊
 ၃။၂၂၇။၂၆၇။၄၄၄။ ဝိမတိ၊၁။၁၅၆။ ဝိမတိ၊
 ၂။၂၁၀။ ကခါ၊ဌ၊၁။၁၇၁။၃၄၆။ ဒီ၊ဌ၊
 ၁။၆၁။၃၇၄။၄၀၃။ သိ၊ဌ၊၁။၁။၂၂၀။ သိ၊
 ၄။၁။၂။၁၆၄။၃၇၄။၃၇၄။ ဒီ၊ဌ၊၃။၉၁။
 မ၊ဌ၊၃။၁၁၀။၁၉၈။၃၃၂။၄၀၀။ မူလဌ၊၃။၅၃။
 အနုဌ၊၁။၁၇။ အနုဌ၊၂။၁၁၆။)

ပဋိဇာနိတွာ (က၊ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ည+နာ+
 ကာပေ+တော။ ကာပေ-ကံ၊ဓ၊] ဝန်ခံ-ခံယူ
 -စေလို၍၊ အပ်နှင်းလို၍။ အထူး ဖုဇာ
 သေနာပတိဌာနံ ပဋိဇာနိတွာ။ ဇေ၊ဌ၊၂။
 ၁၃၈။

ပဋိဇာနိ(မှ)မှာ (ကြိ) [ပတိ+ည+နာ+မှာ]
 ဝန်ခံကုန်ပြီ။ ပဋိဇာနာတိ-ကြည့်။

ပဋိဇာနိဿတိ (ကြိ) [ပတိ+ည+နာ+သ တိ]
 ဝန်ခံလတ္တံ့။ ပဋိဇာနာတိ-ကြည့်။

ပဋိဇာနိဿန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ည+နာ+သန္တိ]
 ဝန်ခံကုန်လတ္တံ့။ ပဋိဇာနာတိ-ကြည့်။

ပဋိဇာနိဿသိ (ကြိ) [ပတိ+ည+နာ+သသိ]
 ဝန်ခံလတ္တံ့။ ပဋိဇာနာတိ-ကြည့်။

ပဋိဇာနိဿာမိ (ကြိ) [ပတိ+ည+နာ+သာမိ]
 ဝန်ခံလတ်အံ့။ ပဋိဇာနာတိ-ကြည့်။

ပဋိဇာနေတွာ (က၊ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ည+နာ+
 ကော+တော] ဝန်ခံ-ခံယူ-စေ၍၊ အပ်နှင်း၍။
 သယံ ပုတ္တံ ဟတ္ထေ ဂဟေတွာ အပနေတုံ
 အသက္ကောန္တော တဿာ လဉ္စ ပဋိဇာနေတွာ။
 ဇေ၊ဌ၊၂။၁၉၅။

ပဋိဇာနေယျ(ကြိ)[ပတိ+ည+နာ+ယျ]ဝန်ခံ
 ရ၏။ ပဋိဇာနာတိ-ကြည့်။

ပဋိဇာနေယျ(ကြိ) [ပတိ+ည+နာ+ယျ]ဝန်ခံ
 ရ၏။ ပဋိဇာနာတိ-ကြည့်။

ပဋိဇိဂုစ္ဆန (န) [ပတိ+ဂုပ+ဆ+ယျ]စက်ဆုပ်-
 ရှိရှာ-ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဇိဂုစ္ဆနာကာရပ္ပဝတ္ထ (တိ) [ပတိဇိဂုစ္ဆန +
 အာကာရ+ပဝတ္ထ] စက်ဆုပ်-ပျံ့ရှာ-သော
 အခြင်းအရာဖြင့် ဖြစ်သော။ သင်္ခဟဓပွ
 ပဋိဇိဂုစ္ဆနာကာရပ္ပဝတ္ထေန ဉာဏ်ဝိသေသေန
 တိကာယံ အမညမာနော...ဩဿဇိ။ ဒီ၊ဌ၊
 ၂။၁၅၆။

ပဋိဇိနာတိ (ကြိ) [ပတိ+ဇိ+နာ+တိ] တဖန်
 အောင်နိုင်၏။ ယာဝါဟံ အာဂစ္ဆာမိ၊ တာဝ
 မေ လက္ခံ ပဋိဇိနာဟိ။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၉၈။
 ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁၁၄။

ပဋိဇိနာဟိ (ကြိ) [ပတိ+ဇိ+နာ+ဟိ] တဖန်
 အောင်နိုင်လော့။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဇိနိတွာ(ကြိ၊ဝိ)[ပတိ+ဇိ+နာ+တွာ] တဖန်
 အောင်နိုင်၍။ တံ မေ ပဋိဇိနိတွာ ဒေတိ။
 အံ၊ဌ၊၁။၃၂၆။ ပဋိသံ၊ဌ၊၂။၂၉၈။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။
 ၁၁၄။

ပဋိညာ (တိ) [ပတိ+ည+အ+အာ။ ဝတ္ထု-
 အာပတ္တိနံ ပဋိဇာနနံ၊ ပဋိဇာနိယတေ ဝါ
 ပဋိညာ။ ကခါ၊ ယော၊ဌ။ (ပြတိဇာ - သံ။
 ပဏ္ဏာ=ပဋိဏ္ဏာ-ပြာ)] (၁) ဝန်ခံခြင်း၊
 အာမခံခြင်း၊ ပဋိညာဉ်။ (၂) ဝန်ခံအပ်သော
 (တရား)။ (၃) ဝန်ခံကြောင်း (စကား)။
 (၄) ပဋိညာစကား၊ ဝန်ခံအပ်-ပြီးစေအပ်-
 အတည်ဖြစ်စေအပ်-သော-လိုရင်း-ပဓာန-
 စကား-အကြောင်းအရာ၊အထောက်အထား
 တို့ဖြင့် မှန်ကန်ကြောင်း အပြန်အလှန်-လိုရင်း-
 -ပဓာန-စကား-အကြောင်းအရာ။ (ယင်း
 သည်ပဋိညာ၊ ဟေတု၊ ဥဒါဟရဏ၊ဥပနယ၊
 နိဂမန ဟူသော ဝါကျာဝယဝ ငါးပါးတို့တွင်

(-သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၄။ အဘိဋ္ဌ၊ဉာ၊၃၄၄။ သံ
ဋ္ဌ၊၁။၂၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၇။ အနုဋ္ဌ၊ဉာ၊၆၉။)

ပဋိညာကရဏ (န) [ပဋိညာ+ကရဏ] (၁) ဝန်
ခံခြင်းဖြင့်ဖြစ်သော ပြုစုပေးကိစ္စ။ (၂) ဝန်ခံ
မှု-ပဋိညာဉ်-ကို ပြုခြင်း။ (၃) တကြ ဒုသက-
သ ပဋိညာကရဏ နတ္ထိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၃။ (-
သာရတ္ထ၊၂။၉၄။) (၄) “သစေ မေ ရာဇာ....
ဘဝိဿတိ” တိ ပဋိညာကရဏံ ပကရဏတော-
ယေဝ ပါ၊ဋ္ဌ၊၁။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၂၆၃။

ပဋိညာကရဏတ္ထ (ပု) [ပဋိညာကရဏ+အတ္ထ]
ဝန်ခံမှု-ပဋိညာဉ်-ကိုပြုခြင်းအကျိုး။ကာရဏ-
ဝသေန သာဓဇေကမာမတယ ပဋိညာကရ-
ဏတ္ထန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၂၁။

ပဋိညာဂဏနာ (ထိ) [ပဋိညာ+ဂဏနာ] ဝန်ခံမှု
-ပဋိညာဉ်-အရေအတွက်။ပဋိညာဂဏနာယ
တိဏိ တိဏိ ကတွာ နဝသတသဟဿာနိ
အဒါသိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၈။

ပဋိညာဂဟဏ (န) [ပဋိညာ+ဂဟဏ] ဝန်ခံမှု-
ပဋိညာဉ်-ကိုယူခြင်း။ကသွာ ပနေတ္ထ ပဋိညာ-
ဂဟဏဝသေန ဒေသနာ သောတပတိတံ န
ကရောတိ။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၂၇၄။ (-မ၊ဋ္ဌ၊ဉာ၊
၂၁၇။)

ပဋိညာဌပန (န၊ထိ) [ပဋိညာ+ဌပန] ပဋိညာ
စကားကို - တည်စေခြင်း - ထားခြင်း။ နိဂ္ဂ-
ဟဿ သုနိဂ္ဂဟဘာဝံ ဣစ္ဆတော ပဋိညာဌပ-
နေန ပဋိကမ္မဝေဌနံ။ မူလဋ္ဌ၊၁။၁၄။ ပဋိညာ-
ဌပနာ ပန တေသံ ဝိသယဒဿနံ ကထာယံ
တံမူလတာယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အနုဋ္ဌ၊ဉာ၊၇၀။
(-အနုဋ္ဌ၊ဉာ၊၁၅။)

ပဋိညာတ (န) [ပတိ+ညာ+တ။ (ပြတိဇ္ဈာတ-
သံ။ ပဏ္ဍိတာဒ=ပဋိဏ္ဍာဒ-ပြာ)] (၁) ဝန်ခံ
ခြင်း။(တိ) (၂) ဝန်ခံတတ်သော၊ သူ။ (၃)
ဝန်ခံအပ်သော။(၄) ဝန်ခံရာ(ပုဂ္ဂိုလ်)။ (၅)
ပဋိညာတကရဏ-ကြည့်။(၂)အနုညာဝ-ပဋိ-

ညာတောတိ အနုညာတော စေဝ ပဋိညာ-
တော စ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၁။ ပဋိညာတောတိ ပန
ပဒဿ ကတ္တုသာဓနဝသေန အတ္ထော ဝေဒိ-
တဗ္ဗော။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၂။ (-မ၊ဋ္ဌ၊ဉာ၊၂၉၄။
သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၂၆၆။ မ၊ဋ္ဌ၊ဉာ၊၁၉၀။) (၃)
ဝန်ခံအပ်သော။ အာမောတိ မေပဋိညာတော
တိဏိ သိသာနိ ဒဿယိ။ အပ၊၂။၁၅၁။(-မ၊
ဋ္ဌ၊၁။၂၀။ မ၊ဋ္ဌ၊ဉာ၊၁၉၉။ မ၊ဋ္ဌ၊ဉာ၊၃၀။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၀၁။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ဉာ၊၁၁၅-
၇၊၁၃၆၊၁၅၃-၄၊၁၇၉၊၂၃၃၊၂၂၇-၉။ ဥဒါန၊
ဋ္ဌ၊၄။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၈၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၄။
ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၄။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊၂၀၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၅၊၅၀၂။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၃၊၁၄၅၊
၂၀၆။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၈။ ဇာ၊
ဋ္ဌ၊၃။၂၆၉၊၃၁၉။ သာရတ္ထ၊၁။၂၅။ သာရတ္ထ၊
၃။၃၄၈၊၄၆၇-၈။ ဝိမတိ၊၁။၉။ ဝိမတိ၊၂။
၁၇၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၄၊၃၀၃။ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၊
၃၄၊ သီ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၁၅၊၃၅ပ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈၂၊
၂၃၀။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ဉာ၊၂၆၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၃။ မ၊ဋ္ဌ၊ဉာ၊
၃၀၊၁၉၉၊၂၄၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၀၊၃၁၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၃၈၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၉။
အံ၊ဋ္ဌ၊ဉာ၊၂၀၁။ မူလဋ္ဌ၊၁။၁၂။ မူလဋ္ဌ၊၂။၆၀။
အနုဋ္ဌ၊၂။၁၃၄။ အနုဋ္ဌ၊ဉာ၊၆၃၊၁၂၆၊၁၃၆-၊
၁၈၁-၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။
၂၀၆၊၅၃၄။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၁၇၊၅၇။) (၄) ပုန
အာဂမနံ ပဋိညာတဿ ပေါရိသာဒဿ သင်္ဂရံ
ကတွာ။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၁၆၅။

ပဋိညာတကထာ (ထိ) [ပဋိညာတာ+ကထာ]
ဝန်ခံအပ်သောစကား။ ပကာသေတွာ ဣမံ
သဗ္ဗံ ပဋိညာတကထာ ကတာ။ မူလဋ္ဌ၊၁။
၁၂။ (-ဝေရိ၊၂၇။မူလဋ္ဌ၊၁။၂၇။)

ပဋိညာတကရဏ (န) [ပဋိညာတ+ကရဏ]
(က) (အာပတ်ကို) ဝန်ခံခြင်းကြောင့် (ဆုံး
ဖြတ်မှုကို) ပြုခြင်း။ ဝန်ခံသည့်အတိုင်း ဆုံး
ဖြတ်မှုပြုခြင်း။ (ခ) (အာဇာတ်ကို) ဝန်ခံအပ်

ပြီးသော် (ဆုံးဖြတ်မှုကို) ပြုခြင်း၊ ဝန်ခံသည် အတိုင်း ဆုံးဖြတ်မှုပြုခြင်း။ (က၊ခ) ကထဉ္စ ဘိက္ခုဝေ ဓမ္မိကံ ဟောတိ ပဋိညာတကရဏံ။ ဘိက္ခု ပါရာဇိကံ အာပန္နော ဟောတိ။... သော ဧဝံ ဝဒေတိ “အာမ အာပုသော ပါရာဇိကံ အာပန္နော” တိ၊ တံ သံသော ပါရာဇိကေန ကာရေတိ၊ ဓမ္မိကံ ပဋိညာတကရဏံ။ ဝိ၊၄။၂၀၄။ ယာ ပနေတ္ထ “အဟံ ဘန္တေ ဣတ္ထန္နာမံ အာပတ္တိံ အာပန္နော”-တိ စ “ပဿသိ” တိ “အာမ ပဿာမိ” တိ စ ပဋိညာ၊ တာယ “အာယတိ” သံဝရေယျာသိ” တိ ကရဏံ ပဋိညာတကရဏံ နာမ။ သံသာဒိသေသေ ပရိဝါသာဒိယာစနာ ပဋိညာ၊ ပရိဝါသာဒိနံ ဒါနံ ပဋိညာတကရဏံ နာမ။ ကင်္ခါ၊၂၉၁။ ပဋိညာတေန ကရဏံ ပဋိညာတကရဏံ။ ဝဇီရ၊၅၁၆။ သာရတ္ထ၊၃။၃၇၅။ ပဋိညာတေန ကရဏဘူတေန ကရဏံ ပဋိညာတကရဏံ။ အထ ဝါ ပဋိညာတေ အာပန္နဘာဝါဒိကေ ကရဏံ ကိရိယာ “အာယတိ” သံဝရေယျာသိ” တိ ပရိဝါသဒါနာဒိဝသေန စ ပပတ္တိံ ဝစီကမ္ပံ ပဋိညာတကရဏံ။ ကင်္ခါ၊၆။သင်္ခ၊၄၄၅။ (-ဝိ၊၄။၂၃၃-၅။ ဝိ၊၅။ဂ၊၁၁၇။၂၀၂။၂၆၇။၂၇၀-၅။၂၉၂။၃၂၆၊၃၈၆။မ၊၃။၃၆။ အံ၊၁။၉၇။ အံ၊၂။၅၀၈။ ဝိ၊၄။၄။၁၃၉။ ဒိ၊၄။၃။၂၂၅။ မ၊၄။၄။၃၀-၃။ အံ၊၄။၂။၆၆။ ဝဇီရ၊၅၄၉၊၅၅၀။ သာရတ္ထ၊၂။၃၈၃။ သာရတ္ထ၊၃။၄၆၇-၈။ ဝိမတိ၊၁။၁၄၇။ ဒိ၊၆။၃။၂၆၁။ မ၊၆။၃။၂၄၅။)

ပဋိညာတစိဝရ (န) [ပဋိညာတ+စိဝရ] ဝန်ခံအပ်သောသင်္ကန်း။ “ဒဿာမ ကရိဿာမာ”-တိ ဟိ ဒါယကေဟိ ပဋိညာတစိဝရံ နိဿာယဝုတ္တာ။ ဝိမတိ၊၂။၃၀၃။

ပဋိညာတတ္ထပဋိသေဓ (ပု) [ပဋိညာတ+အတ္ထ+ပဋိသေဓ] ဝန်ခံအပ်ပြီးသော အနက်ကို တားမြစ်ခြင်း၊ ပဋိညာတကားကို တားမြစ်ခြင်း။ ပဋိညာန္တရ-ကြည့်။

ပဋိညာတတ္ထသာဓန (န) [ပဋိညာတတ္ထ+သာဓန] ဝန်ခံအပ်ပြီးသောအနက်ကို ပြီးစေခြင်း၊ ပဋိညာတကားကို ပြီးစေခြင်း။ ယထာ ဟိ ပဋိညာတတ္ထသာဓနတော ဟေတု၊ ဧဝံ သာဓကံ နိဒဿနန္တိ။ ဒိ၊၆။၃။၉၅။

ပဋိညာတတ္ထာပနယန (န) [ပဋိညာတတ္ထ+အပနယန] ဝန်ခံအပ်ပြီးသော အနက်ကို ပယ်စွန့်ခြင်း၊ ပဋိညာတကားကို ပယ်စွန့်ခြင်း။ ဣဒိ ကာရဏံ ပဋိစ္စ တေန ပုဗ္ဗေ ပဋိညာတတ္ထာပနယနံ ကတံ။ ဝဇီရ၊၂၈၇။ (-အနု၊၆။၆၁။)

ပဋိညာတဒိဝသ (ပု) [ပဋိညာတ+ဒိဝသ] ဝန်ခံအပ်ရာ-နေ့-ရက်။ ဘန္တေ မယာ ပဋိညာတဒိဝသာ ဝိတိဝတ္တာ၊ ကဟံ ဂမိဿာမ။ ဖေတာ၊၄။၅၁။

ပဋိညာတဓမ္မဒေသန (တိ) [ပဋိညာတ+ဓမ္မဒေသနာ] ဝန်ခံအပ်သော တရားဟောခြင်းရှိသော၊ တရားဟောမှုကို ဝန်ခံသော၊ သူ။ သတ္တမသတ္တာဟဿ ဟိ ပရတော အဇပါလနိဂြောဓမူလေ မဟာဗြဟ္မုနော သက္ကဿ ဓဒေဝရညော ပဋိညာတဓမ္မဒေသနံ ဘဂဝန္တံ ဥတု။ ဒိ၊၆။၂။၁၅၀။ (-သံ၊၆။၂။၅၀၆။ အံ၊၆။၃။၂၅၅။)

ပဋိညာတနယ (ပု) [ပဋိညာတ+နယ] ဝန်ခံအပ်သောနည်း။ ဒုတိယေ ပဉ္စေ ပဋိညာတနယေနေဝ ပဋိဇာနာတိ။ အဘိ၊၄။၃။၁၅၂-၄။ (-မူလ၊၆။၆၉။ အနု၊၆။၉၂။)

ပဋိညာတပဉ္စ (တိ) [ပဋိညာတ+ပဉ္စ] ဝန်ခံအပ်သော-အမေး-ပုစ္ဆာ - ပြဿနာ။ ဧဝံ ပဋိညာတပဉ္စာနံ မာတိကာဌပနဝသေနဟောတိ။ အပ၊၄။၁။၁၄၁။

ပဋိညာတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ည+တဗ္ဗ] ဝန်ခံအပ်သော။ ပဋိညာဘဗ္ဗတ္တာ (မူလ၊၆။၁၃၁) တိ “ဥပ္ပဇိဿတိ” တိ ပဋိညာတဗ္ဗတ္တာ။ အနု၊၆။၃။၁၈၂။

ပဋိညာတာရဟ (တိ) [ပဋိညာတ+အရဟ] ဝန်ခံ
ထိုက်သော။ ရညော သန္တိကေ ပဋိညာတာရ-
ဟဿ အတ္တဿ တဒုပဇိဝိနော အဝိဘံပါဒနံ
ဝိပ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၉၀။

ပဋိညာတု (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ည+တု] ဝန်ခံခြင်းငှား။
တဿေဝ နိစ္စဓုဒါဒိတာပေါ အနုမတ္တကေန
သက္ကာ ပဋိညာတု။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၅၂။ (-မ၊ ဋီ၊ ၃။
၂၃၁။)

ပဋိညာတု (တိ) [ပတိ+ည+တု] ဝန်ခံတတ်သော။
သု။ “လဗ္ဗညုနော မယ” န္တိ ဧဝံ ပဋိညာ-
တာရော။ ခုတ္တု၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၇။

ပဋိညာဒါန (န) [ပဋိညာ+ဒါန] ပဋိညာဉ်ပေး
ခြင်း။ ယံ ကိစ္ဆိ အပဒိသိဟ္မာ ပဋိညာဒါနံ
သင်္ဂဓော။ နေတ္ထိ၊ ဋီ၊ ၁၃၄။ (-ဒ၊ ရိယာ၊ ၄။ ၇၇။)

ပဋိညာဒါနကာလ (ပု) [ပဋိညာ+ဒါနကာလ]
ပဋိညာဉ်ကို ပေးရာအခါ။ ပဌမမေဝ မဂဓရဋ္ဌ
အာဂမနတ္ထာယ ယာဝ ရညော ပဋိညာဒါန-
ကာလော။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၆၄။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၉၄။
(-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၃၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၃။)

ပဋိညာဒေါသ (ပု) [ပဋိညာ+ဒေါသ] ပဋိညာ
စကား၏ အပြစ်၊ ပဋိညာစကား၌ သင့်
ရောက်သော အပြစ်။ န ကိစ္ဆိ ဇာတန္တိပဋိ-
ညာဒေါသ ဟေတုဒေါသဥဒါဟရဏဒေါသ-
ဝုဋ္ဌဒေါသတာယ န ကိစ္ဆိ ဇာတံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၃။

ပဋိညာဓမ္မ (ပု) [ပဋိညာ+ဓမ္မ] ပဋိညာစကား၏
-အကြောင်း-ဂုဏ်။ ယွာယံ ယသ္မာ ပဋိညာ-
ဓမ္မော ဟုတော သဒိသပက္ခေ ဝိဇ္ဇမာနော၊ ဝိသ-
ဒိသပက္ခေ အဝိဇ္ဇမာနောယေဝ ဟေတု လက္ခ-
ဏူပပန္နော နာမ ဟေတိ။ အနု၊ ဋီ၊ ၃။ ၆၉။
ဝါကျာဝယာဝဏ္ဏနာကျမ်း၊ နှာ- ၆၈-ကြည့်။

ပဋိညာနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပဋိညာ+နိဒ္ဒေသ] ပဋိညာ
စကားကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါ။ ဧတ္ထ စ
ဘိယျော ပလ္လောမမာပါဒိ အရညေ ဝိဟာ-
ရာယာတိ ပဋိညာနိဒ္ဒေသော။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၁၂။

ပဋိညာနုရူပ (တိ) [ပဋိညာ+အနုရူပ] ဝန်ခံခြင်း-
ပဋိညာဉ် - အားလျော်သော။ “မုတ္တော
မေဝဓေသာမိ” တိ ပဋိညာနုရူပံ... ဥပသက်-
မနံ အဓိဝါသေတိ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၂၅။ (-ရိယာ၊
၄။ ၂၇၊ ၂၇၂၊ ၂၉၁-၂၊ ၃၁၄။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၀၊ ၇၂၊
၉၅၊ ၁၀၈။ သံ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၆၉၊ ၄၇၇။ သံ၊ ဋီ၊
၂။ ၁၅၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၇၄။)

ပဋိညာနုရူပပုဋိပတ္တိ (ထိ) [ပဋိညာနုရူပါ+ပဋိ-
ပတ္တိ] ဝန်ခံခြင်း-ပဋိညာဉ်-အားလျော်သော
အကျင့်။ ပဋိညာနုရူပပုဋိပတ္တိယာ သစ္စပါရမီ။
စရိယာ၊ ၄။ ၃၅။ (-သံ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၆၉။)

ပဋိညာနုဝိဓာန (န) [ပဋိညာ+အနုဝိဓာန] ဝန်ခံ
ခြင်း- ပဋိညာဉ်- အားလျော်စွာ - စီရင် -
ပြုလုပ် - ခြင်း။ သစ္စာဓိဋ္ဌာနပရိဂ္ဂဟိတာနိ
စာဂူပသမပညာဓိဋ္ဌာနာနိ အဝိသဝါဒနတော
ပဋိညာနုဝိဓာနတော စ။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၁၅။
ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၆၆။ သံ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၁။ ၂၉၂။

ပဋိညာနုသန္တိ (ပု) [ပဋိညာ+အနုသန္တိ] ဝန်ခံ
ခြင်းဟူသော ရွှေ့နောက်စကားတို့၏- ဆက်
စပ်-ညီညွတ်-ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိညာနုသန္တိတ (န) [ပဋိညာ+အနုသန္တိတ] (၁)
ဝန်ခံခြင်း ဟူသော ရွှေ့နောက်စကားတို့၏-
ဆက်စပ်-ညီညွတ်-ခြင်း။ (၂) ဝန်ခံခြင်းနှင့်
ရွှေ့နောက်စကားတို့၏- ဆက်စပ်-ညီညွတ်-
ခြင်း။ (၁၊ ၂) ပဋိညာနုသန္တိတေန ကာရယေ
(ဝိ၊ ၅။ ၂၇၉) တိ ဧတ္ထ အနုသန္တိတန္တိ ကထာနု-
သန္တိ ဝုစ္စတိ၊ တသ္မာ ပဋိညာနုသန္တိနာ ကာရ-
ယေ၊ ကထာနုသန္တိ သလ္လက္ခေတော ပဋိညာယ
ကာရယေတိ အတ္ထော။ အထဝါ ပဋိညာယ
စ အနုသန္တိတေန စ ကာရယေ။ လဇ္ဇိ-
ပဋိညာယ ကာရယေ၊ အလဇ္ဇိ- ဝတ္တာနုသန္တိ-
နာတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ၄။ ၂၃၁။

ပဋိညာန္တရ (န) [ပဋိညာ+အန္တရ] အခြား
တပါး-သော ပဋိညာစကား၊ မူလပဋိညာ

စကားမှ တပါးသော ပဋိညာစကား၊ ပဋိညာ စကားတမျိုး။ ပဋိညာတတ္ထပဋိသေဓေ တဒညတ္တနိဗ္ဗေသော ပဋိညာန္တရံ။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၆၁။ (-၇၃။) ဝါကျာဝယဝဝဏ္ဏနာကျမ်း၊ နှာ-၁၀၀-ကြည့်။

ပဋိညာပဋိက္ခေပပက္ခ (ပ) [ပဋိညာ+ပဋိက္ခေပ+ပက္ခ+] ဝန်ခံခြင်းအဖို့ ပယ်မြစ်ခြင်းအဖို့။ အဝိသေသဝိသေသေဟိ ပုဂ္ဂလူပလဗ္ဗဿ ပဋိညာပဋိက္ခေပပက္ခာ အနုဇာနနာဝဇာနန-ပက္ခာ။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၆၉။ (-မူလဋ္ဌိ၊ ၃။ ၅၁။)

ပဋိညာပဋိဿဝကမ္မကရဏ (န) [ပဋိညာ+ပဋိဿာ + ကမ္မ+ကရဏ] ပဋိညာဉ်ဟူသော ဝန်ခံခြင်းအမှုကို ပြုခြင်း၊ ဝန်ခံမှုကိုပြုခြင်း။ ဒေဝတာယာစနာယ ယာ သန္တိ ပဋိကာတဗ္ဗာ၊ ဟဿာ ပဋိညာပဋိဿဝကမ္မကရဏံ။ ဒီ၊ ၃။ ၁။ ၁၃။

ပဋိညာမဟတ္တကတ (တိ) [ပဋိညာ+မဟတ္တ+ကတ] ဝန်ခံခြင်းများသည်၏ အပြစ်သည် ပြုအပ်သော၊ ကြီးမားသော ဝန်ခံခြင်းသည် ပြုအပ်သော။ တတော ဧဝံ ပဋုဘူတာယ ပညာယ ပဋိညာမဟတ္တကတံ ခေဒမဘိဘုယျ အနန္တရာယေန သံဝဏ္ဏနံ သမာပယိဿတိ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄။ အံ၊ ၃။ ၁။ ၄။

ပဋိညာယမာန (တိ) [ပတိ+ညာ+ယ+မာန] ဝန်ခံအပ်သော။ နိဿရဏံ နိဗ္ဗာနံ နာမ နတ္ထိ တေသံ တေသံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဆန္ဒသော ပဋိညာယမာနံ ဝေါဟာရမတ္တမေဝေတံ။ ထေရီ၊ ၄။ ၆၆။ (-အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၉၀။)

ပဋိညာဝစန(န) [ပဋိညာ+ဝစန] ပဋိညာစကား၊ ဝန်ခံ-ပြီးစေ - ဖ. ဝ. ည်ဖြစ်စေ-အပ်သော-လိုရင်း - ပဓာန-စကား။ ဥဘယပုဋိဇာဟ-ကာတိ ဟိ ဟေတုဝစနံ။ “အဟေတုကဝါဒါ ဖေဝါတိအာဒိ ပဋိညာဝစနံ။ ဒီ၊ ၃။ ၁။ ၂၂။ သီ၊ ၃။ ၁။ ၂။ ၄၇။ မ၊ ၃။ ၁။ ၅၅။ (-အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၇၇။)

ပဋိညာဝယဝ (ပ) [ပဋိညာ+အဝယဝ] အစိတ်-အပိုင်း-ဖြစ်သော ပဋိညာစကား၊ ဝါကျာဝ-ယင်းပါးတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သော ပဋိညာ စကား။ ဧတ္ထ စ “ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဗတိ” တိ ပဋိညာဝယဝေါ သရူပေနေဝ ဒဿိတော။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၆၉။

ပဋိညာဝိရုဒ္ဓဟေတုကိတ္တန (န) [ပဋိညာ+ဝိရုဒ္ဓ+ဟေတု+ကိတ္တန] ပဋိညာစကားနှင့် ဆန့်ကျင်သောအကြောင်းပြစကားကိုပြောကြားခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိညာဝိရောဓ (ပ) [ပဋိညာ+ဝိရောဓ] ပဋိညာ စကားနှင့် အကြောင်းပြစကားတို့၏ ဆန့်ကျင်ခြင်း။ ပဋိညာဝိရုဒ္ဓဟေတုကိတ္တနံ ပဋိညာ-ဝိရောဓော။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၆၁။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂။ ၂၀၅။) ဝါကျာဝယဝဝဏ္ဏနာကျမ်း၊ နှာ-၁၀၃-ကြည့်။

ပဋိညာသစ္စ (န) [ပဋိညာ+သစ္စ] ဝန်ခံမှုမှန်ကန်ခြင်း။ တံ ပန ပဋိညာသစ္စံ မုသာဝါဒဝိရတိ-ယေဝ ဟေတု။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၂။ ၁၉၄။ (-အနုဋ္ဌိ၊ ၂။ ၆၃။)

ပဋိညာသညာသ (ပ) [ပဋိညာ+သညာသ] ပဋိညာစကားကို ပယ်စွန့်ခြင်း။ ပဋိညာတတ္ထာပ-နယနံ ပဋိညာသညာသော။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၆၁။ (-၆၂။) ဝါကျာဝယဝဝဏ္ဏနာကျမ်း၊ နှာ-၁၀၄-ကြည့်။

ပဋိညာဟာနိ (တိ) [ပဋိညာ+ဟာနိ] ပဋိညာ စကားကို စွန့်ပယ်ခြင်း။ တတ္ထ ဝိသဒိသုဒါဟ-ရဏဓမ္မာနုဇာနနံ ပဌမုဒါဟရဏေ ပဋိညာ-ဟာနိ။ အနုဋ္ဌိ၊ ၃။ ၆၁။ ဝါကျာဝယဝဝဏ္ဏနာ ကျမ်း၊ နှာ-၉၉-ကြည့်။

ပဋိတာဠိတ (တိ) [ပတိ+တဠ+ဏေ+တ] တဖန်-တီး-ခေါက်-အပ်သော။ သပ္ပုဋိတာဠိ-တဿာတိ ငမာဏေ ဌိတာဘာဝဇာနနတ္ထံ သုဠု မဋိတာဠိတဿ။ ဒီ၊ ၃။ ၂။ ၂၀၉။

ပဋိတိတ္ထ (န) [ပတိ+တိတ္ထ] မျက်နှာချင်းဆိုင်-
 တဖက်ကမ်း - ဆိပ်ကမ်း။ ယထာ နေဿာ
 နဒိံ တရန္တာ၊ ပဋိတိတ္ထံ ဝိရဋ္ဌိယ။ ဗုဒ္ဓဝံ။
 ၃၁၂။ ပဋိတိတ္ထန္တိ ပဋိမုခတိတ္ထံ။ ဗုဒ္ဓဝံ။
 ၁၂၄။ (-ဗုဒ္ဓဝံ။ ၂၂၅၊ ၃၇၇။ အဘိဋ္ဌာဝံ။ ၄၅။
 ထေရဝါဒ။ ၂၂၅၄။ အပါဠာဝံ။ ၂၁။ ဗုဒ္ဓဝံ။
 ၁၂၀၊ ၁၆၇။ ဇာဝံ။ ၂၁။ ဇာဝံ။ ၄၇၉။)

ပဋိထဒ္ဓ (တိ) [ပတိ+ထဒိ+တ] (က) ခက်မာ
 -မာကျော - မပျော့ပျောင်း - သေ။ (ခ)
 ကြမ်းတမ်း - မနူးညံ့ - သော။ (က) ဆနသ္မာ-
 တိမံ ပဋိထဒ္ဓံ၊ ကော သူစိံ ကေတုမိစ္ဆတိ။
 ဇာဝံ။ ၁၄၇။ ပဋိထဒ္ဓန္တိ ထဒ္ဓံ အမုဒုကံ။ ဇာ
 ဌာဝံ။ ၂၆၆။ (ခ) ယသ္မာ ထဒ္ဓေါ ပဋိထဒ္ဓဘာ-
 ဝေန ဝိနေတုံ န သက္ကာ။ သံ၊ ဌာဝံ။ ၂၉၇။
 သုတ္တံ၊ ဌာဝံ။ ၂၂၄။

ပဋိဒဏ္ဍ (ပု) [ပတိ+ဒဏ္ဍ] တုံလှည့်တဖန် ပြန်
 အပ်သောဒဏ်၊ အတုံ အလှည့်ဖြစ်သောဒဏ်၊
 ဒဏ်ပြန်၊ ဒုက္ခာ ဟိ သာရမ္ပကထာ၊ ပဋိဒဏ္ဍာ
 ဗုသေယျ၊ တံ။ ဓမ္မ၊ ၃၃။ ထေရဝါဒ။ ၇၃။
 ပဋိဒဏ္ဍာတိ ကာယဒဏ္ဍာဒိဟိ ပရံ ပဟရန္တဿ
 တာဒိဿာ ပဋိဒဏ္ဍာ စ တဝ မတ္ထကေ ပတေ-
 ယျ။ ဓမ္မ၊ ၃၂။ ၃၇။

ပဋိဒတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဒါ+တွာ] တဖန်-ပြန်
 -ပေး၍။ သော “ဣဒံ သဗ္ဗံ တုယံယေဝ
 ဟောတူ”တိ တဿ ယေဝ ပဋိဒတွာ။ ပေတ၊
 ဌာဝံ။ ၂၅၉။ (-စရိယာ၊ ဌာဝံ။ ၁၀၀။ ဇာဝံ။ ၅၁၂။
 ဇာဝံ။ ၃၁၁၇၆။)

ပဋိဒဒန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ဒါ+အ+အန္တိ] တဖန်
 -ပြန်-ပေးကုန်၏။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဒဒါတိ (ကြိ) [ပတိ+ဒါ+အ+တိ] တဖန်-
 ပြန်-ပေး၏။ တံ “ယာစိတကံ ဥပကရဏံ
 ဂဟေတာ ယေ ပဋိဒဒန္တိ၊ တေသံယေဝ ဒါ-
 ဟဗ္ဗ”န္တိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ အံ၊ ဌာဝံ။ ၃၁၉။
 ပဋိဒဒန္တိ-ဝိ၊ ဌာဝံ။ ၂၆၅၊ ၂၆၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁၀။

ဓမ္မ၊ ၄၁။ ၂၅၄။ ကင်္ခါ၊ ဌိ၊ ဟောင်း။ ၁၀၃။ ပဋိ-
 ဒေဟိ-ဇာ၊ ဌာဝံ။ ၂၃၅။ “ပဋိဒဿာမိ ပဋိကရိ-
 သာမိ”တံ ဝေ ဂဏန္တဿ တာဝကာလိ-
 ကေပိ ဂဟဏေ အနာပတ္တိ။ ဝိ၊ ဌာဝံ။ ၃၂၇။
 ကင်္ခါ၊ ဌိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂၀၉။ ပဋိဒဿာမိတံ ယံ ဂဟိတံ၊
 တဒေဝ ဝါ အညံ ဝါ တာဒိသံ ပုန ဒဿာမိတိ
 အတ္ထော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၅၉။ ပဋိဒဿာမ-
 ဝိ၊ ဌာဝံ။ ၂၆၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၉။

ပဋိဒဿယတိ (က၊ ကြိ) [ပတိ+ဒိသ+ဏယ+
 တိ] ရှု-မြင်-စေ၏၊ ပြု၏။ ယော မေ ကလျာ-
 ဏကမ္မာနံ၊ ပါပိနံ ပဋိဒဿယိ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၀၃။
 ယော မေ ကလျာဏကမ္မာနံ၊ ပါပိနံ ပဋိဒဿ-
 ယိတိ ယော သေ မယံ ကလျာဏကမ္မာနံ
 ဒေဝါနဉ္စ ဌာနာနိ ပါပကမ္မာနံ နေရယိကာနဉ္စ
 ပါပိနိ ဌာနာနိ ဒဿတိတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဌာ
 ဌာဝံ။ ၁၆၁။ ပဋိဒဿယေထ-ဇာ၊ ၁။ ၃၄၄။ ဇာ၊
 ဌာဝံ။ ၄၄၉၊ ၄၅၀။ ပဋိဒဿယိ-ဇာ၊ ၂။ ၂၀၃။
 ဇာ၊ ဌာဝံ။ ၁၆၁။ ပဋိဒဿယံ-ပေတ၊ ၁၇၁။
 ပေတ၊ ဌာဝံ။ ၁၆၉။

ပဋိဒဿယိ (က၊ ကြိ) [ပတိ+ဒိသ+ဏယ+
 ဤ] ရှု-မြင်-စေပြု၊ ပြုပြီ။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဒဿယံ (က၊ ကြိ) [ပတိ+ဒိသ+ဏယ+ဥ] ရှု-
 မြင်-စေကုန်ပြီ၊ ပြုကုန်ပြီ။ ပဋိဒဿယတိ-
 ကြည့်။

ပဋိဒဿယေထ (က၊ ကြိ) [ပတိ+ဒိသ+ဏယ
 +ယျောထ။ ယျောထ-ဉ္စ ယျာ-ကိုချေ။] ရှု-
 မြင်-စေကုန်လော့၊ ပြုကုန်လော့။ ပဋိ-
 ဒဿယတိ-ကြည့်။

ပဋိဒဿာမ (ကြိ) [ပတိ+ဒါ+ဿာမ] တဖန်
 -ပြန်-ပေးကုန်လတ်အံ့။ ပဋိဒဒါတိ-ကြည့်။

ပဋိဒဿာမိ (ကြိ) [ပတိ+ဒါ+ဿာမိ] တဖန်-
 ပြန်-ပေးလတ်အံ့။ ပဋိဒဒါတိ-ကြည့်။

ပဋိဒဟန္တ (တိ) [ပတိ+ဒဟ+အ+အန္တ] တဖန်
-မီးရှို့-မီးမြှိုက်-သော။ သူ။ တံ ဟိ မံ အဂ္ဂိ-
ဒန္တံ ပဋိဒဟန္တော ဝိယ။ ဇာ၊ ဌ၊ ၇။ ၃၄၄။

ပဋိဒါတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ဒါ+တဗ္ဗ] တဖန်-ပြန်-
ပေးအပ်သော။ အညိဿာ သန္တကံ အနာ-
ပုစ္ဆာ ဂဟိတံ ပုန ပဋိဒါတဗ္ဗံ ပဉ္စန္ဒ အည-
တရံ စီရန္တိ အတ္ထော။ ကင်္ခါ၊ ၃၂၄။ (-ဝိ၊ ဌ၊
၄။ ၈၇။ ဝဇရံ၊ ၅၂၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၄၂၂။)

ပဋိဒါတဗ္ဗစီရ (န) [ပဋိဒါတဗ္ဗ+စီရ] တဖန်-
ပြန်-ပေးအပ်သော သက်န်း။ အညိဿာ
သန္တကံ အနာပုစ္ဆာ ဂဟိတံ ပုန ပဋိဒါတဗ္ဗစီ-
ရန္တိ အတ္ထော။ ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၀၆။

ပဋိဒါတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဒါ+တုံ] တဖန်-
ပြန်-ပေးခြင်းငှာ။ ယေ ပန ဣဏံ ဂဟေတော
ပဋိဒါတုံ အသက္ကောန္တာ ပလာယိတော ပဗ္ဗဇန္တိ။
သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၇၈။ (-ဝိ၊ ဌ၊
၁။ ၃၂၇။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၁၉။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၂၅။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၅၉။ ကင်္ခါ၊ ဌီ၊ သစ်။ ၂၀၉။)

ပဋိဒါန (န) [ပတိ+ဒါ+ယု။ (ပြတိ၊ ဝိ၊ န-သံ။
ပဋိဒါဏ-ပြာ)] တဖန်-ပြန်-ပေးအပ်သော
အကျိုး။ သရိက္ခံ သဒိသံ ပဋိဒါနံ ဧတိဿာတိ
သရိက္ခဒါနံ၊ ပတ္ထနာ။ သံ၊ ဌီ၊ ၂။ ၂၇၇။

ပဋိဒါနဟေတု (ပ) [ပဋိဒါန+ဟေတု] တဖန်-
ပြန်-ပေးခြင်းဟူသော အကြောင်း။ န
နေဟေတု ဒေတိ၊ န ပဋိဒါနဟေတု ဒေတိ။
မိလိန္ဒ၊ ၁၂၁။

ပဋိဒိသ (တိ) [ပတိ+ဒိသ] အောက်အထက်-ဖိ
လာ-အရပ်မျက်နှာရှိသော။ အောက်အထက်
အရပ်မျက်နှာ-ဖိလာ အရပ်မျက်နှာ-၌နေ
သော။ သူ။ ဣဓ ဒိသာ စ ပဋိဒိသာ စ ဝိဒိ-
သာမတိ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၄၃။

ပဋိဒိသတိ (ကြ) [ပတိ+ဒိသ+အ+တိ။ ဒိသ
ပေက္ခနေ။ ဧတိဿာ ပန နာနာရူပါနိ ဘဝန္တိ-
“ဒိသတိ၊ ပဒိသတိ” ဣစ္စာဒိ အကမ္မကံ “ပဿ-

တိ ဒက္ခတိ” ဣစ္စာဒိ သကမ္မကံ။ နိတိ၊ ဓာ။
၁၇၆။ ဒိသ+ယ+တိ။ “ဒိသတိ၊ ဒိသန္တိ”
တိ ရူပါနိ ယဿ ပုဗ္ဗညုပတ္တေန ဣဓ ကမ္မေ
သိဇ္ဈန္တိ။ ဒိဝါဒိဂဏေကတ္တရိ သိဇ္ဈန္တိ။ နိရုတ္တံ။
၄၁၂။ (-ရူ၊ ၄၈၃။ မောဂ်၊ ၅။ ၁၂၄။) (၁)
ရူ၏၊ မြင်၏။ ရူမြင်၏။ ထင်၏။ (၂) စက်ဆုပ်-
ရွံရှာ-ဖယ်အားဖြင့် မြင်၏။ လွန်ကျူး-ပြစ်
မှား-၏။ (၁) ကံ န ဂူထဉ္စ ဗုတ္တဉ္စ၊ အသုစိ
ပဋိဒိသတိ။ ဝိမာန၊ ၇၇။ ပေတ၊ ၂၀၇။ ဝိမာန၊
၄။ ၂၁၀။ (-ပေတ၊ ၂၁၆။ ဇာ၊ ၁။ ၁၀၀၊ ၂၃၉။
ဇာ၊ ၂။ ၁၄၂၊ ၂၂၀။ နေတ္ထိ၊ ၁၅၆။ ဓမ္မ၊ ဌ၊ ၁။
၂၈၈။ ပေတ၊ ၄။ ၂၆၃။ ဇာ၊ ၄။ ၃၁၄။ ဇာ၊ ၄။
၁၄၂-၄။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၃၁၅။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၃၃၇။)
ပဋိဒိသန္တိ- စရိယာ၊ ၄။ ၇၄။ ဇာ၊ ၄။ ၄၁၁။
တောနိ တဝ နေတ္တာနိ၊ ဒိဗ္ဗာနိ ပဋိဒိသရေ။
ဇာ၊ ၁။ ၃၁၈။ ပဋိဒိသရေတိ ပဋိဒိသန္တိ။
စရိယာ၊ ၄။ ၇၄။ ဇာ၊ ၄။ ၄၁၁။ (၂) ယော
ဉာတိနံ သဒိနံ ဝါ၊ ဒါရေသု ပဋိဒိသတိ။
သုတ္တနိ၊ ၂၉၈။ ပဋိဒိသတိတိ ပဋိကူလေန
ဒိသတိ၊ အတိ၊ ဖရန္တော ဒိသတိတိ အတ္ထော။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁၁၆၂။

ပဋိဒိသန္တိ (ကြ) [ပတိ+ဒိသ+အ+အန္တိ။ ပတိ+
ဒိသ+ယ+အန္တိ] ရှုကုန်၏။ မြင်ကုန်၏။
ရှုမြင်ကုန်၏။ ထင်ကုန်၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဒိသရေ (ကြ) [ပတိ+ဒိသ+အ+အန္တိ။
ပတိ+ဒိသ+ယ+အန္တိ] ရှုကုန်၏။ မြင်ကုန်၏။
ရှုမြင်ကုန်၏။ ထင်ကုန်၏။ ပဋိဒိသတိ-
ကြည့်။

ပဋိဒုက္ခာပန (တိ) [ပတိ+ဒုက္ခ+ဏာပေ+
ယု] တဖန် ဆင်းရဲ ဇေတတ်သော။ နှိပ်စက်
တုံပြုလိုသော။ သူ။ ဒုက္ခာပိတော ပဋိဒုက္ခာပ-
နတာယ လုဒ္ဓေါ လောဘာဘိဘူတတာယ။
မိလိန္ဒ၊ ၁၈၀။

ပဋိဒေန္တ (တိ) [ပတိ+ဒါ+အ+အန္တိ] တဖန်-
ပြန်-ပေးသော။ သူ။ နိဿန္တဝတ္ထု၊ “ဒိန္နမိဒိ

လူမိနာမယု”န္တိ သညာယ န ပဋိဒေန္တိယ
ဒုက္ခံ။ ကင်္ခါ။ ၁၅၇။ (-သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၆၀။)

ပဋိဒေန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ဒါ+အ+အန္တိ] တဖန်-
ပြန်-ပေးကုန်၏။ ပဋိဒေဒါတိ-ကြည့်။

ပဋိဒေသိတ (တိ) [ပတိ+ဒိသ=ဒိသိ+ဧ+တ]
ပြောကြား-ပြောဆို-ဝေအပ်သော။ ဂဝေသိ-
နာ ခေါ် အာနန္တ ဥပါသကေန ပဉ္စမတ္တာနိ
ဥပါသကသတာနိ ပဋိဒေသိတာနိ သမာဒိပ-
တာနိ။ အံ၊ ၂၊ ၁၄၈။ ပဋိဒေသိတာနိတိ ဥပါ-
သကဘာဝံ ပဋိဒေသိတာနိ။ အံ၊ ၄၊ ၁၆၄။

ပဋိဒေသိတု (တိ) [ပတိ+ဒိသ=ဒိသိ+တု] ပြော
ကြား-လျှောက်ထား-သော။ သူ။ ယဒါဟံ
ဘန္တေ ဥပါသိကာ ပဋိဒေသိတာ၊ နာဘိဇာ-
နာမိ ကိဉ္စ သိက္ခာပဒံ သုဉ္စိစ္စ ဝိတိက္ကမိတာတိ။
အံ၊ ၂၊ ၄၄၇။ ဥပါသိကာ ပဋိဒေသိတာတိ
ဥပါသိကာ အဟန္တိ ဧဝံ ဥပါသိကာဘာဝံ
ဒေသေသိ။ အံ၊ ၄၊ ၁၇၁။

ပဋိဒေသေတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ဒိသ=ဒိသိ+ဧ+
တဗ္ဗ] ပြောကြား-ဒေသနာ ကြား-အပ်
သော။ ပဋိဒေသေတဗ္ဗံ ကေန ဘိက္ခုနာ
ဂါရယံ အာရုဿေ ဓမ္မံ အသပ္ပိယံ ပါဠိ-
ဒေသေနိယံ။ ဝိ၊ ၂၊ ၂၂၈။ ၂၃၂-။ (-ဝိ၊
၂၊ ၂၃၀၊ ၄၆၃-၆။ အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၉၄။ ဝဇိရ။
၅၆၆။)

ပဋိဒေသေတဗ္ဗာကာရဒဿန (န) [ပဋိဒေသေ-
တဗ္ဗ+အာကာရ+ဒဿန] ပြောကြား-ဒေ-
သနာကြား-အပ်သောအခြင်းအရာကို ညွှန်
ပြကြောင်းစကား။ ဂါရယံ အာရုဿေတိ-
အာဒိ ပဋိဒေသေတဗ္ဗာကာရဒဿနံ။ ဝိ၊ ၄၊
၃၊ ၁၅၇။ (-ဝဇိရ။ ၃၄၄။ သာရတ္ထ၊ ၃၊ ၁၀၃။
ဝိမတိ၊ ၂၊ ၅၈။)

ပဋိဒေသေတိ (ကြိ) [ပတိ+ဒိသ=ဒိသိ+ဧ+
တိ။ ဒိသေ ဘူပေက္ခဏေ ဟိ သာ-အပ္ပိ-
တိမိန သေဝဓနေ။ ဓာတုတ္ထ။ ဒိသိ ဥစ္စာရဏေ

ဒေသေတိ။ ဒေသယတိ။ နိတိ။ ဓာ။ ၃၄၉။
(ရှု၊ ၃၁၄။)] ပြောကြား-ဒေသနာကြား-၏။
အဉ္စလိ* ပဂ္ဂဟေတွာ ဝေမဿ ဝစနိယော
“အဟံ အာရုဿေ ဣတ္ထိနာမံ အာပတ္တိ”
ဒာပန္နော၊ တံ ပဋိဒေသေမိ”တိ။ ဝိ၊ ၃၊
၁၆၃။ ပဋိဒေသေမိ-ဝိ၊ ၂၊ ၂၂၈၊ ၂၃၂-၆၊
၄၆၃။ ဝိ၊ ၄၊ ၂၃၄-၅။ မ၊ ၃၊ ၃၆။ ဝိ၊ ၄၊ ၂၊
၂၂၂။ ဝိ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၄၅။ ဝိ၊ ၄၊ ၄၊ ၂၃၁။ ကင်္ခါ။
၁၅၆။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၁၀။ ဝဇိရ။ ၄၆၄။ ပဋိဒေ-
သေမ-ဝိ၊ ၂၊ ၂၃၀။

ပဋိဒေသေမ (ကြိ) [ပတိ+ဒိသ=ဒိသိ+ဧ+
မ] ပြောကြား-ဒေသနာကြား-ကုန်၏။
အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဒေသေမိ (ကြိ) [ပတိ+ဒိသ=ဒိသိ+
ဧ+မိ] ပြောကြား-ဒေသနာကြား-၏။
ပဋိဒေသေတိ-ကြည့်။

ပဋိဒေဟိ (ကြိ) [ပတိ+ဒါ+အ+ဟိ] ဝ.ဖန်-
ပြန်-ပေးသော။ ပဋိဒေဒါတိ-ကြည့်။

ပဋိဒ္ဓန္တိဘာဝ (ပ) [ပဋိဒ္ဓန္တိ+ဘာဝ] အစုံအစုံ
ရှိသည်၏ အဖြစ်။ ယထာရဟံ ကဏ္ဍ သုက္ကဋ္ဌ
ပဋိဒ္ဓန္တိဘာဝတော၊ သပ္ပုဋိဘာဝဋ္ဌ အပ္ပုဋိ-
ဘာဝဋ္ဌ အဒ္ဓယဘာဝတော။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၁၃။

ပဋိ(တိ)ဓာဝတိ (ကြိ) [ပတိ+ဓာဝ+အ+တိ။
ဓာဝ ဂတိသုဒ္ဓိယံ။ ဓာဝတိ၊ ဝိဓာဝတိ၊
နိတိ၊ ဓာ။ ၂၇၁။] (၁) ပြေးသွား၏။ ချဉ်းကပ်
၏။ ဆည်းကပ်၏။ (၂) တဖန်ပြေးသွား၏။
(၁) ဓမ္မဉ္စ ပဋိဓာဝန္တိ၊ သော ဟိ နေသံ
ဝိနာယကော။ ဇာ၊ ၁၊ ၁၅၉။ တတ္ထ တေ
မနုဿာ ဓမ္မဉ္စ ပတိဓာဝန္တိ၊ ဝိနိစ္ဆယသမိကံ
ဥပသင်္ကမန္တိ။ ဇာ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၃၆။ (၂) အပိ န
တုမေ ဘိက္ခဝေ ဇာနန္တာ ဧဝံ ပဿန္တာ
ပုဗ္ဗန္တံ ဝါ ပဋိဓာဝေယျာယ။ မ၊ ၁၊ ၃၃၁။
ပဋိဓာဝေယျာယာတိ တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန ပဋိ-

ဓာဝေယျာထ။ မဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၉။ ပဋိဓာဝိဿ-
တိ-သံ၊ ၁။ ၂၆၅။

ပဋိဓာဝနာ (တိ) [ပတိ+ဓာဝ+ယု+အာ] ဝေဒန-
ပြေးသွားခြင်း။ သဟ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂေန
ဇာနန္တဿ ယာ ပဋိဓာဝနာ ပဟိယတိ။
မဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၉။ ပဋိဓာဝနာတံ ပဋိသရဏံ၊
ပုဗ္ဗေ အတ္တနော အာဂတံ အတိတံ အဗ္ဗါနံ
ဥဒ္ဓိဿ တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန ပဋိမနန္တိ အတ္ထော။
မဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၆။

ပဋိ(တိ)ဓာဝန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ဓာဝ+အ+အန္တိ]
ပြေးသွားကုန်၏။ ချဉ်းကပ်ကုန်၏။ ဆည်းကပ်
ကုန်၏။ ပဋိဓာဝတိ-ကြည့်။

ပဋိဓာဝိဿတိ (ကြိ) [ပတိ+ဓာဝ+ဿတိ]
တဖန်ပြေးသွားလတ္တံ့။ ပဋိဓာဝတိ-ကြည့်။

ပဋိဓာဝေယျာထ (ကြိ) [ပတိ+ဓာဝ+အ+
ယျောထ] တဖန်ပြေးသွားကုန်ရာ၏။ ပဋိ-
ဓာဝတိ-ကြည့်။

ပဋိဓာဝန (န) [ပတိ+ဓာဝ+ယု] တဖန်-
ပြန်-ဆေးကြော-ဖွပ်လျှော်-ခြင်း။ ဓာ-
တဿ ဝိယ ဝတ္တဿ ပဋိဓာဝနံ၊ ပိသိတဿ
ဝိယ ဂန္ဓဿ ပဋိပိသနံ။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၂။

ပဋိနဒတိ (ကြိ) [ပတိ+နဒ+အ+တိ] မြည်၏။
တာနိ ကုဋ္ဌာရိပါသေန အာကောဋိတာနိ
ကက္ခန္ဓံ ပဋိနဒန္တိ။ အံ၊ ၃။ ၁၇။

ပဋိနဒန္တိ (ကြိ) [ပတိ+နဒ+အ+အန္တိ] မြည်
ကုန်၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိနန္ဒတိ(ကြိ) [ပတိ+နန္ဒ+အ+တိ] နှစ်သက်-
ဝမ်းမြောက်-၏။ န နံ ဥမှယတေ ဒိဿ၊
န စ နံ ပဋိနန္ဒတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၅၁။ ၂၅။ န စ နံ
ပဋိနန္ဒတိတံ တဿ ဝစနံ သုတူပိ တံ ပုဂ္ဂလံ
န ပဋိနန္ဒတိ၊ သာရံ သုဘာသိတန္တိ န စာနု-
မောဒတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၁၂၀။ န စ နံ ပဋိနန္ဒ-
တိတံ တဿ ကထံ ပဂ္ဂဏန္တော န ပဋိနန္ဒတိ

န တုဿတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၄။ ၁၉၉။ ပဋိနန္ဒတိ-ဇာ၊
၁။ ၅၁။ ၂၅။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၁၂၀။ ဇာ၊ ၁။ ၄။ ၁၉၉။
၂၀၀။ ပဋိနန္ဒာမိ-ဇာ၊ ၂။ ၂၂၃။ ဇာ၊ ၁။ ၇။ ၂၁။
ပဋိနန္ဒိ သု-ဇာ၊ ၁။ ၁၀၀။ ဇာ၊ ၂။ ၂၀၃။ ဇာ၊
၁။ ၄။ ၁၇၆-၇။ ဇာ၊ ၁။ ၄။ ၁၇၆။ ၁၇၆။ ပဋိ-
နန္ဒိတ္ထ-ဇာ၊ ၁။ ၁၀၀။ ၁၂၅။ ဇာ၊ ၂။ ၂၀၃။
ဇာ၊ ၁။ ၄။ ၁၇၆။ ၁၇၇။ ၆။ ဇာ၊ ၁။ ၄။ ၁၇၆။

ပဋိနန္ဒာမိ(ကြိ) [ပတိ+နန္ဒ+အ+မိ] နှစ်သက်-
ဝမ်းမြောက်-၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိနန္ဒိ သု (ကြိ) [ပတိ+နန္ဒ+သု] နှစ်သက်
-ဝမ်းမြောက်-ကုန်ပြီ။ ပဋိနန္ဒတိ-ကြည့်။

ပဋိနန္ဒိတ (တိ) [ပတိ+နန္ဒ+တ] (၁)နှစ်သက်-
ဝမ်းမြောက်-သော၊ သူ။ (၂) နှစ်သက်-
ဝမ်းမြောက် - မြတ်နိုး - အပ်သော (၁)
အက္ခရေ၊ သသရံ တေ၊ သဘာယံ ပဋိနန္ဒိ-
တော။ ဇာ၊ ၂။ ၂၀။ ပဋိနန္ဒိတောတိ ဗဟုနံ
သန္နိပါတဋ္ဌာနေ အမိတ္တဒုဋ္ဌိနော ဂုဏထံ
ကထေန္တိ၊ တာယ သော ပဋိနန္ဒိတော
ဟောတိ ပမုဒိတစိတ္တော။ ဇာ၊ ၁။ ၄။ ၁၇။
(-၂၇) (၂) ယာ ဝါစာ ပဋိနန္ဒိတာ။
ထေရ၊ ၃၇။ ပဋိနန္ဒိဘာတံ ပဋိမုခဘာဝေန
နန္ဒိတာ ပိသယိတာ သမ္ပတံ အာယတံ ဥ-
သုဏန္တေဟိ သမ္ပုဋ္ဌိတိတာ။ ထေရ၊ ၁။ ၅၂၆။
(-သံ၊ ၁။ ၁၉၀။ သုတ္တနိ၊ ၃၄၄။ ဇာ၊ ၂။ ၂၀၄။
သံ၊ ၁။ ၁။ ၂၇။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၁၂၆။ ဇာ၊ ၁။ ၄။
၁၇။)

ပဋိနန္ဒိတ္ထ (ကြိ) [ပတိ+နန္ဒ+အာ] နှစ်
သက်-ဝမ်းမြောက်-ပြီ။ ပဋိနန္ဒတိ-ကြည့်။

ပဋိနန္ဒိတော(ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+နန္ဒ+တော] ဝမ်းသာ-
ဝမ်းမြောက်-၍။ တေနပိ တထေဝ ပဋိနန္ဒိ-
တော အတ္တနော အာဂမနကရဏံ အာစိက္ခိ-
သု။ ဇာ၊ ၁။ ၄။ ၄၈၅။ (-၄၈၆။)

ပဋိနမတိ (ကြိ) [ပတိ+နမ+အ+တိ] တဖန်-
ပြန်-ညွတ်၏။ တုံ့ပြန်ညွတ်၏။ ယေ ဝေ ဝေ-

နော နမတိ၊ တဿေဝ ပဋိနမေယျ။ ဇာ၊ ဌ။
၂။ ၁၈၈။ (-ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၉။)

ပဋိနမေယျ (ကြံ) [ပတိ+နိ+အ+ယေ] တ
ဖန်-ပြန်-ညွှတ်ရ၏။ တုံ့ပြန်ညွှတ်ရ၏။
အ. အကံပုဒ်ကြည့်။

ပဋိနယာဟိ (ကြံ) [ပတိ+နိ+အ+ဟိ] တဖန်
ဆောင်ပို့လော့၊ ပြန်ပို့လော့။ ပဋိနော-ကြည့်။

ပဋိနယံသု (ကြံ) [ပတိ+နိ+ဥံ] တဖန်
ဆောင်ပို့ကုန်ပြီ၊ ပြန်ပို့ကုန်ပြီ။ ပဋိနာတ်-
ကြည့်။

ပဋိနာသိကာ (တိ) [ပတိ+နာသိကာ] အတု
ဖြစ်သော နှာခေါင်း၊ နှာခေါင်းတု။ တဿ
ဝေဇ္ဇေ ဒတော နာသိကာကောဋိ' ဖာသုကံ
ကာရာပေတော လာခါယ ပဋိနာသိကံ
ကာရေတော။ ဇာ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၁၈။ (-၄၈၃။)

ပဋိနိဇ္ဈတ္တ (တိ) [ပတိ + နိ+ဈေ+ ဧက+တ။
ဈေ စိန္တာယံ၊ ဈာယတိ၊ နိဇ္ဈာယတိ၊... သဇ္ဈာ-
ယနံ၊ နိဇ္ဈတ္တိ။ နိတိ၊ ဇာ၊ ၄၉။] သည်းခံ-
နှစ်သိမ့်-စေအပ်သော။ ကစ္စံ တေ ပဋိနိဇ္ဈ-
တ္တော၊ ကစ္စံ တုဋ္ဌော မဟေသဓော။ ဇာ၊ ၂။
၂၀၄။ ပဋိနိဇ္ဈတ္တောတိ ဓမ္မယုဒ္ဓမဏ္ဍလေ
ပဝတ္တဝိဂ္ဂဟဿ ဝူပသမနတ္ထံ ကစ္စံ တံ ဝေ. န
သော စ တယာ နိဇ္ဈတ္တော မောဂိဇေ။
ဇာ၊ ဌ၊ ၆။ ၂၅၉။

ပဋိနိဒ္ဒိဋ္ဌ (တိ) [ပတိ+နိ+ဒိသ+တ] တဖန် ညွှန်
ပြအပ်သော။ ယထာဝုတ္တဝေဓာနံ ပဋိနိဒ္ဒိဋ္ဌာ-
နံ။ အနုဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၅၆။

ပဋိနိဒ္ဒိသတိ (ကြံ) [ပတိ+နိ+ဒိသ+အ+တိ။
ဒိသ အတိသဗ္ဗနေ။ ဒိသတိ၊... နိဒ္ဒိသတိ။
နိတိ၊ ဇာ၊ ၁၈၉။] တဖန် ညွှန်ပြ၏။ န ဟိ
အညံ နိဒ္ဒိသိက္ခာ အညံ ပဋိနိဒ္ဒိသတိ။ နေတ္ထိ၊
ဌ။ ၃၃။ ဝိဌ၊ ၂။ ၁၇၉။ (-သိ၊ ဋ္ဌိ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၄၊
၂၂၆။)

ပဋိနိဒ္ဒိသန (န) [ပတိ+နိ+ဒိသ+ယ] တဖန်
ညွှန်ပြခြင်း။ ဒုဿေနာပိ ပဋိနိဒ္ဒိသနံ ကထေ-
တိ။ နေတ္ထိ၊ ဌ။ ၃၃။ (-ဇုတိ၊ ဝုတိ၊ ဌ။ ၃၅၄။ အံ၊
ဋ္ဌိ၊ ၂။ ၃၄၀။)

ပဋိနိဒ္ဒိသိတ (တိ) [ပတိ+နိ+ဒိသ+တ] တဖန်
ညွှန်ပြအပ်သော။ သော အတ္တာကာယေ-
ဉ္ဇကာနိကမ္ပပညတ္တိဟိ ပဋိနိဒ္ဒိသိကော။ နေတ္ထိ၊
ဇာ၊ ၄၇။

ပဋိနိဒ္ဒိသိတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+နိ+ဒိသ+တဗ္ဗ] တ
ဖန်ညွှန်ပြအပ်သော။ “ယထာဓမ္မံ ပဋိကဇေ-
တိ” တိပိ ပဋိနိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဿ ဒဿနတော။ သိ၊
ဋ္ဌိ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၉၃။ (-မ၊ ဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၂၃။ အနုဋ္ဌိ၊ ၁။
၁၇၃။)

ပဋိနိဒ္ဒိသိတုံ (ကြံ၊ ဝိ) [ပတိ+နိ+ဒိသ+တုံ] တ
ဖန် ညွှန်ပြခြင်းငှာ။ ယထာ တထာ ဝါ ပဋိ-
နိဒ္ဒိသိတုံ ဝဇ္ဇတိ။ သိ၊ ဋ္ဌိ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၄။

ပဋိနိဒ္ဒိသိယမာန (တိ) [ပတိ+နိ+ဒိသ+ယ+
မာန] တဖန်ညွှန်ပြအပ်သော။ ပဋိနိဒ္ဒိသိယ-
မာနော ပဋိနိဒ္ဒေသပရိယတ္တိအတ္ထဘူတော
သော အယံ ဓမ္မဝိနယော။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၈၀။

ပဋိနိဒ္ဒိသိယတိ (ကမ္မ၊ ကြံ) [ပတိ+နိ+ဒိသ+ယ+
တေ] တဖန်ညွှန်ပြအပ်၏။ ဧညောပိ နိရုတ္တိ-
နိဒ္ဒေသသင်္ခါတေဟိ ဗျဉ္ဇနပဒေဟိ နိဒ္ဒိသိယ-
မာနော အတ္တာကာရော ဝုတ္တော၊ ယော
ပဋိနိဒ္ဒိသိယတိတိ ဝုတ္တတိ။ နေတ္ထိ၊ ဌ။ ၃၃။
(-သိ၊ ဋ္ဌိ၊ သစ်၊ ၁။ ၃၅၅။)

ပဋိနိဒ္ဒေသ (ပ) [ပတိ+နိ+ဒိသ+ဏ] (၁) တ
ဖန်ညွှန်ပြခြင်း၊ တဖန် အကျယ်ညွှန်ပြခြင်း၊
ထပ်ကာထပ်ကာ ညွှန်ပြခြင်း။ (၂) တဖန်
ညွှန်ပြ- တဖန် အကျယ်ညွှန်ပြ- ထပ်ကာ
ထပ်ကာ ညွှန်ပြ-ကြောင်းစကား။ (၃) ယေ-
နာတိ ဇုမိနာ ဝစနေန ပဋိနိဒ္ဒေသော ကာ-
တဗ္ဗော။ ဝိ၊ ဌ၊ ၁။ ၇၉။ ဘတ္ထိ “တသ္မံ ခေါ ပန
သမယေ စတ္တာရော ခန္ဓာ” တံ ဝေမာဒိကော

ဥဒ္ဓေသော၊ “က.ဝ.မေ တသ္မိံ သယေ
စက္ကာဓေ ခန္ဓာ”တိအာဒိကော နိဒ္ဓေသော၊
“ကတမောတသ္မိံ” သယေ ဝေဒနာက္ခန္ဓော”
တိအာဒိကော ပဋိနိဒ္ဓေသော။ အဘိဋ္ဌာဝ။
၁၉၆။ ပဋိနိဒ္ဓေသန္တိ ပုနပုနံ နိဒ္ဓိသနံ။ ဝဇီရ။
၅၄၆။ “ယေန”တံ အယံ “တေန”တံ
တေသ ပဋိနိဒ္ဓေသော နာမ ဇေတော။ ပဋိ-
နိဒ္ဓေသောတံ စ ဝိတ္ထာရနိဒ္ဓေသောတံ
အတ္ထော။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၁၉၅။ (-ဝိဋ္ဌ။ ၂။ ၁၇၉။
ပဋိသိဋ္ဌ။ ၂။ ၂။ ထေရါဋ္ဌ။ ၁။ ၃၃၆။ မဟာနိ၊
၆။ ၉။ ၂၃၁။ ၂၇၇။ စူဠနိဋ္ဌ။ ၂။ နေတ္ထိဋ္ဌ။
ဂါဝ။ ဝိမတိ။ ၂။ ၃၀၀။ ကင်္ခါဒ္ဓိသစ်။
၃၂၉။ ဒိဋ္ဌိသ။ ၄၉။ သိဋ္ဌိသစ်။ ၁။ ၁၀၄။
သိဋ္ဌိသစ်။ ၂။ ၁၆၇။ ၁၇၅။ ၁၉၀-၃။ ဒိဋ္ဌိသ။
၃။ မဋ္ဌိသ။ ၄၀။ သိဋ္ဌိသ။ ၅၀။ အံဋ္ဌိသ။ ၄၂။
မူလ။ ၁။ ၅။ ၁၃။ အနုဋ္ဌိသ။ ၁။ အနုဋ္ဌိသ။ ၂။
၄။ ၉။ ၃၄။ ၁၇၄။ အနုဋ္ဌိသ။ ၂။ ၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌိသ။
၂၇၂။)(၂) ပဋိနိဒ္ဓေသဝစန-ကြည့်။

ပဋိနိဒ္ဓေသတ္ထဝစန (န) [ပဋိနိဒ္ဓေသ+အတ္ထ+
ဝစန] တဖန်ညွှန်ပြ-တဖန်အကျယ်ညွှန်ပြ-
ထပ်ကာ ထပ်ကာ ညွှန်ပြ-ခြင်းအနက်ကို
ဟောသော သဒ္ဓါ။ ဥဘယဓမ္မတံပဋိနိဒ္ဓေသတ္ထ-
ဝစနသင်္ခါတဿ ဝိတ္ထာရဝစနံ။ ဝိမတိ။ ၁။ ၆၅။

ပဋိနိဒ္ဓေသဝစန (န) [ပဋိနိဒ္ဓေသ+ဝစန] တဖန်
ညွှန်ပြ-တဖန် အကျယ်ညွှန်ပြ-ထပ်ကာထပ်
ကာညွှန်ပြ-ကြောင်းစကား။ တသ္မိံ သမ-
ယေတိ ဣဒံ အနိယမနိဒ္ဓိဋ္ဌဿ သမယဿ
နိယမတော ပဋိနိဒ္ဓေသဝစနံ။ အဘိဋ္ဌာဝ။
၁၅၀။

ပဋိနိဒ္ဓေသဝါရ (ပု) [ပဋိနိဒ္ဓေသ+ဝါရ] တဖန်
ညွှန်ပြ-တဖန်အကျယ်ညွှန်ပြ-ထပ်ကာ ထပ်
ကာညွှန်ပြ-ကြောင်းဝါရ။ ပရိယတ္တိဓမ္မဿ စ
ပဘေဒဿနတ္ထံ “တတ္ထ ကတမာ ဓမ္မပဋိ-
သမ္ဘိဒါ”တိ ပုစ္ဆာပုဗ္ဗင်္ဂမော ပဋိနိဒ္ဓေသဝါ-

ရာ ဝုတ္တော။ အဘိဋ္ဌာ ၂။ ၃၇၄။ (-နေတ္ထိ၊
၆။ ၃။)

ပဋိနိဒ္ဓေသရဟ (တိ) [ပဋိနိဒ္ဓေသ+အဟေ]
တဖန်ညွှန်ပြ-တဖန်အကျယ်ညွှန်ပြ-ထပ်ကာ
ထပ်ကာညွှန်ပြ-ခြင်းငှာထိုက်သော။ သယော-
ဇနကိလေသာနမ္ပိ ပဋိနိဒ္ဓေသရဟတ္တာ
သမ္ပယုတ္တသမုဋ္ဌာနဘာဝတော။ အနုဋ္ဌိသ။
၁၇၈။

ပဋိနိဓိ (ပု) [ပတိ+နိ+ဓာ+ဣဓာ ဓာရဏေ၊
ဣ၊ ပဋိနိဓိ။ ဓာနိဋ္ဌိ။ ၅၂၉။ (ပြတိနိဓိ-သံ)]
အတူ၊ ပုံတူ၊ ဆင်တူ။ နတ္ထိ မေ ပဋိပုဂ္ဂလော-
တိ မယံ သီလာဒိဟိ ဂုဏေဟိ ပဋိနိဓိဘူတော
ပုဂ္ဂလော နာမ နတ္ထိ။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၁၆၄။ အံဋ္ဌိ၊
၂။ ၂၄၅။ (-မဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၄၁။ အံဋ္ဌိ၊ ၁။ ၁၃၈)

ပဋိနိဓိဘူတပုဂ္ဂလရဟိတ (တိ) [ပဋိနိဓိ+ဘူတ+
ပုဂ္ဂလ+ရဟိတ] အတူဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မှ
ကင်းသော၊ အတူဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မရှိသော။
အပုဋိပုဂ္ဂလော တိ ပဋိနိဓိဘူတပုဂ္ဂလရဟိ-
တော။ အံဋ္ဌိ၊ ၂။ ၂၄၄။

ပဋိနိယတ (တိ) [ပတိ+နိ+ယမု+တ] သီးခြား
ကိန်းသေမြဲသော။ နိယမောတိ စ တေသံ-
ယေဝ လောဘာဒီနံ ပဋိနိယတော လုဗ္ဗနာ-
ဒိသဘာဝေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌိသ။ ၁။ ၁၂၄။
(-နေတ္ထိဋ္ဌ။ ၁။ ၁၂။ မဋ္ဌိသ။ ၂။ ၁၅။ အံဋ္ဌိသ။
၂။ ၇၅။ နေတ္ထိဋ္ဌိ။ ၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌိသ။ ၂။ ၁၃၇။ ၄၃၇။)

ပဋိနိယတကိစ္စ (န) [ပဋိနိယတ+ကိစ္စ] (၁)
သီးခြားကိန်းသေမြဲသောကိစ္စ။ (တိ) (၂) သီး
ခြား ကိန်းသေမြဲသော ကိစ္စရှိသော။ (၁)
အောက်ပုဒ်ကြည့်။ (၂) တေ ပန ကမ္မသမု-
ဋ္ဌာနံ ပဋိနိယတကိစ္စံ ဟဒယပဒေသေ ဌိတ-
မေဝ။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌိသ။ ၂။ ၉၇။ (-ဇဂ။)

ပဋိနိယတကိစ္စလက္ခိတ (တိ) [ပဋိနိယတကိစ္စ+
လက္ခိတ] သီးခြားကိန်းသေမြဲသော ကိစ္စဖြင့်
မှတ်အပ်သော။ န ဣတရသတ္တာဟာနိ ဝိယ

ပဋိနိယတကိစ္စလက္ခိတဿ အဋ္ဌမသတ္တာ-
ဟဿ နာမ ပဝတ္တိတဿ သဗ္ဗာဝါ။ မ၊ဋီ၊၂။
၁၃၇။

ပဋိနိယတဒဿနာဒိကိစ္စာနုဝိဓာန (န) [ပဋိနိယတ
+ဒဿန+အာဒိ+ကိစ္စ+အနုဝိဓာန] သီးခြား
ကိန်းသေအမြဲမြင်ခြင်းစသော ကိစ္စကို လျော်
စွာစီရင်ခြင်း။ ယထာ စက္ကာဒိနံ မနာယတ-
နဿ ပဋိနိယတဒဿနာဒိကိစ္စာနုဝိဓာနတော
နိယဒတာ ကေပဟာရေနော ပစ္စယဘာဝေါ။
အနုဋီ၊ ၂။၁၃၀။

ပဋိနိယတရူပ (တိ) [ပဋိနိယတ+ရူပ] သီးခြား
ကိန်းသေမြဲသော သဘောရှိသော။ ယထာ
ပထဝီဗဿာဒိနံ ကက္ခဋ္ဌဗုဒ္ဓဿနာဒိလက္ခဏာနိ
တိသုပိ ခဏေသု သလ္လက္ခိတဗ္ဗာနိ ပဋိနိယတ-
ရူပတာယ သဘာဝသိဒ္ဓါနေဝ ဟုဘူ ဂယန္တိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၁၃၇။

ပဋိနိယတဝတ္ထုက (တိ) [ပဋိနိယတ+ဝတ္ထု+က]
သီးခြားကိန်းသေမြဲသော တည်ရာဝတ္ထုရှိ
သော။ ပဋိနိယတဝတ္ထုက ဟိ ကော လော-
ကသမညာ။ တေနာဟ “ယေ ဓမ္မေ ဥပါဒါ-
ယာ” တိအာဒိ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၁၃၈။ (-သိ၊ဋီ၊ ၁။
၂။၁၉၇။)

ပဋိနိယတဝါဒ (တိ) [ပဋိနိယတ+ဝါဒ] သီးခြား
ကိန်းသေမြဲသော အယူရှိသော။ နိမမောတိ
ဝါဒနိယမော ပဋိနိယတဝါဒတာ။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၇၈။

ပဋိနိယတသန္နိဝေသ (တိ) [ပဋိနိယတ+သန္နိ-
ဝေသ] သီးခြားကိန်းသေ အမြဲစုဝေးတည်နေ
သော။ တသ္မိံ တသ္မိံ ပဒေ ပဋိနိယတသန္နိ-
ဝေသဟိ ဝိသု ဝိသု စိတ္တေန ဂယမာနေဟိ
အက္ခရေဟိတိ အတ္ထော။ သိ၊ဋီ၊ ၂။၁၃၇။

ပဋိနိယတသဘာဝ (တိ) [ပဋိနိယတ+သဘာဝ]
သီးခြားကိန်းသေမြဲသော သဘောရှိသော။
သာ ပန ကေနစိ အကဋ္ဌာ အကဋ္ဌဝိဓာ ပဋိ-
နိယတသဘာဝါ။ အနုဋီ၊ ၂။၁၁၀။

ပဋိနိယတသမ္ပန္န (တိ) [ပဋိနိယတ+သမ္ပန္န]
သီးခြားကိန်းသေမြဲသော စပ်ခြင်းရှိသော၊
သီးခြားကိန်းသေအမြဲစပ်သော။တဿ တဿ
အတ္တဿ ဗောဓနေ ပဋိနိယတသမ္ပန္နော သဒ္ဓါ-
ဝေါဟာရေတိ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊ ၂။၈၂။

ပဋိနိယတသရူပ (တိ) [ပဋိနိယတ+သရူပ] သီး
ခြားကိန်းသေအမြဲတူသောသဘောရှိသော။
န စ အနပတ္တာနဒေါသော တံတံဝစနဿ
တဒတ္ထဝိဘာဝနေ သဟကာရိကာရဏဘာ-
ဝေန ပဋိနိယတသရူပတ္တာ။ အနုဋီ၊ ၁။၁၉၇။

ပဋိနိယတရမ္မဏ (တိ) [ပဋိနိယတ+အာရမ္မဏ]
သီးခြားကိန်းသေမြဲသော အာရုံရှိသော။
စက္ခုဒွါရာဒိသု ပဝတ္တာယာတိ ဣဒံ တဏှာယ
ရူပတဏှာဒိဘာဝဿ ကာရဏဝေန သဒ္ဓါရ-
မ္မဏိကဓမ္မေန ပဋိနိယတရမ္မဏတ္တာ။ သိ၊ဋီ၊
၂။၁၆။

ပဋိနိယျာဒေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+နိ+ယတ+ဏေ
+ဘူ။ နိတိ၊ဓာ။၁၀၉။ ဓာဘူတ္ထ။] တဖန်
- ပြန် - ပေး၍၊ အပ်နှင်း - အပ်နှံ - ၍။
ဗောဓိသတ္တေပိ ရဇ္ဇံ ဒေတွေန ပဋိနိယျာ-
ဒေတွာ ဟိမဝန္တပုဒေသံ ဂန္ဓာ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ
ပဗ္ဗဇိတွာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၅၈။

ပဋိနိဝတ္ထ (တိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္ထု=ဝတု+အ။
ဓာတွတ္ထ။၁၅၄။ နိရုတ္တိဒီပနီ။၅၃။] (က) ဆုတ်
နစ်သော၊တန့်ရပ်သော။ (ခ) ဆုတ်နစ်သော၊
တဖန် ပြန်လှည့်သော။ (က) တတော
တတော ပဋိနိဝတ္တာဝ ဟုတွာ တေဟိ ဝိနာ
ဗုဒ္ဓတိတိ ပဋိဝိရတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။၉၄။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၁။၂၆၃။ (-မ၊ဋီ၊၂။၂၁၅။ မ၊ဋီ၊၂။၃၀၈။
သံ၊ဋီ၊၁။၁၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၁၄၂။) (ခ) တံ
ဘဏှံ ရုက္ခေ အာသုဇ္ဇေတွာ “ယော ပဿတိ၊
ဒိန္နံယေဝ ဟရတူ” တိ ဝတွာ တတောမိ ပဋိ-
နိဝတ္ထော။ ဝိ၊၄။၃၃၃။ (-မိလိန္ဒ။၂၄၀-၁။
ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၈၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၇၂။

ဥဒါန၊ဌ၊၈၆၊၁၀၅။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂၊၁၀၀။ ဇာ၊
ဌ၊၇၊၁၉၀။)

ပဋိနိဝတ္ထ (ကြိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္ထ=ဝတု+အ+
တိ] ဆုတ်နှစ်သော၊ တဖန်ပြန်လှည့်သော။
အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိနိဝတ္ထတိ (ကြိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္ထ=ဝတု+အ+
တိ] (က) ဆုတ်နှစ်၏၊ တန်ခိုးရပ်၏။ (ခ) ဆုတ်
နှစ်၏၊ တဖန်ပြန်လှည့်၏။ (ဂ) ဆုတ်နှစ်၏၊
ငြိမ်း၏။ (ဃ) ဆုတ်နှစ်၏၊ လျှောက်ပျောက်
ကင်း၏။ (က) ပဋိသန္ဓိဝိညာဏံ ပစ္စယတော
ပဋိနိဝတ္ထံ။ ဒီ၊ဌ၊၂၊၅၁။ သာ ဂန္ဓာ
စက်မနသီသေ ဂါယိ၊ ထေရာ စက်မနသီသံ
အာမာသီ၊ သာ သတပေါရိသေ ပပါတေ
ဌတော ဂါယိ။ ထေရာပဋိနိဝတ္ထတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
၁၁၈။ ပဋိနိဝတ္ထတိ—မိလိန္ဒ၊ ၂၄၄၊ ဒီ၊ဌ၊၂၊၅၁။
သံ၊ဌ၊၂၊၁၁၇၊ ၂၉၁။ မဟာနိ၊ဌ၊၉၇။ ဒီ၊ဌ၊၂၊
၅၀။ သံ၊ဌ၊၂၊၁၁၇၊ ၁၂၆၊ ၂၄၈။ အံ၊ဌ၊၂၊၉၉။
ပဋိနိဝတ္ထိ—သံ၊ဌ၊၁၊၁၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၁၈။
သာရတ္ထ၊၂။၂၀၉။ သံ၊ဌ၊၁။၁၅၇။ (ခ)
တာနိ ဒသဗန္ဓနာနိ ဗောဓိသတ္တဿ ဆိန္ဒာနိ
ပဒါလိတာနိ၊ တဿာ မဟာရာဇ ဗောဓိ-
သတ္တော န ပဋိနိဝတ္ထတိ။ မိလိန္ဒ၊၂၇၈။
(-ဒီ၊ဌ၊၂၊၂၁၅။ မ၊ဌ၊၄၊၁၅၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ၊
၁၆၇။) ပဋိနိဝတ္ထန္တိ— မိလိန္ဒ၊၂၄၀၊၂၇၈။
ပဋိနိဝတ္ထ— မိလိန္ဒ၊၁၅၆။ ပဋိနိဝတ္ထေယျ—
မိလိန္ဒ၊၁၅၆၊၂၄၀။ ဒီ၊ဌ၊၂၊၂၉၆။ မ၊ဌ၊
၂၊၄၈။ အံ၊ဌ၊၂၊၁၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၉၆။ သာရတ္ထ၊
၂။၂၀၄။ ပဋိနိဝတ္ထိ—ဝိ၊ဌ၊၁။၂၂။ ဇာ၊၂၊၁၁၇။
ဝိ၊ဌ၊၁။၆၄၊၇၂။ ဒီ၊ဌ၊၂၊၁၉၃။ မ၊ဌ၊၂၊၄၈။
အံ၊ဌ၊၁။၃၂။ အံ၊ဌ၊၂၊၂၉။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၁၈၆။
ဝိ၊ဌ၊၁။၁၂၇။ ပေတ၊ဌ၊၂၅၆။ အပ၊ဌ၊၁။
၇၁၊၂၈၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ၊၂၇၇။ ဇာ၊ဌ၊၁။၆၉၊၃၉၉။
ဇာ၊ဌ၊၅။၄၅၁။ ပဋိနိဝတ္ထိ သု—အံ၊ဌ၊၁။၂၇၅။
ပဋိနိဝတ္ထိသတိ—ဝိ၊ဌ၊၁။၄၀၉။ (ဂ) တေသံ
သဟ သစ္စမနုဂိဓေန ဇလိတပဇ္ဇလိတမဟာ-

အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ခဏေန ပဋိနိဝတ္ထတိ။ မိလိန္ဒ၊
၁၂၄။ ပဋိနိဝတ္ထတု—မိလိန္ဒ၊၁၂၄။ (ဃ)
ဒိဿန္တိ ဘန္တေနာဂသေန ဝေဇ္ဇာနံ ဥပက္ကမာ
ဘေသဇ္ဇပါနာနုလေပါ၊ တေန တေသံ ဥပက္က-
မေန ရောဂေါ ပဋိနိဝတ္ထတိ။ မိလိန္ဒ၊၁၅၃။

ပဋိနိဝတ္ထတု (ကြိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္ထ=ဝတု+အ+
တု] ဆုတ်နှစ်သော၊ ငြိမ်းသော။ အထက်
ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိနိဝတ္ထန (န) [ပတိ+နိ+ဝတ္ထ=ဝတု+ယု] (က)
ဆုတ်နှစ်ခြင်း၊ တန်ခိုးရပ်ခြင်း။ (ခ) ဆုတ်နှစ်
ခြင်း၊ တဖန်ပြန်လှည့်ခြင်း။ (ဂ) ဆုတ်နှစ်
ခြင်း၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း။ (က) ပဋိနိဝတ္ထန ပန
ကာရဏံ ဒဿေတံ “တဒေတ”န္တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။
သံ၊ဌ၊၂၊၁၁၇။ (ခ) ပဋိနိဝတ္ထနဝသေန ကမနံ
ပဋိက္ကမော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဌ၊၂၊၄၀၉။ (-ဝိမတိ၊
၁၊၁၉၀။) (ဂ) ပုရိမပဋိပတ္တိတော ပဋိနိဝတ္ထနံ
ပဋိဝါနံ။ ဒီ၊ဌ၊၂၊၈၇။

ပဋိနိဝတ္ထန္တိ (တိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္ထ=ဝတု+အ+
အန္တိ] ဆုတ်နှစ်သော၊ တဖန်ပြန်လှည့်သော။
သော တတော စုတောတိ ပဋိနိဝတ္ထန္တိဿ
ပစ္စဝေက္ခဏံ။ ဝိ၊ဌ၊၁။၁၃၀။ မ၊ဌ၊၁။၁၂၉။
အာစရိယံ အနာပုစ္ဆာ ပက္ကမန္တဿ ပန
ဥပစာရသီမာတိက္ကမေ နိဿယော ပဋိပ္ပဿမ္မ-
တိ။ အန္တောဥပစာရသီမတော ပဋိနိဝတ္ထန္တိဿ
နပဋိပ္ပဿမ္မတိ။ဝိ၊ဌ၊၁။၂၆၉။ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၁၇၃။
ပဋိနိဝတ္ထန္တိဿာတိ ပုဗ္ဗေနိဝါသံ အနုဿရဏ-
ဝသေန ယာဝဒိစ္ဆကံ ဂန္ဓာ ပစ္စာဂစ္ဆန္တဿ။
သာရတ္ထ၊၁။၃၉၁။ မ၊ဌ၊၁။၂၂၄။ (-ဒီ၊ဌ၊၂။
၁၃၉။ မ၊ဌ၊၁။၂၆၃။ သံ၊ဌ၊၁။၂၁၇၊၂၂၂။
အံ၊ဌ၊၁။၁၀၄။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁၅၁။ ပေတ၊ဌ။
၁၃၂၊၂၂၈။ ဇာ၊ဌ၊၁။၁၅၉။ သံ၊ဌ၊၂၊၄၇၈။)

ပဋိနိဝတ္ထန္တိ (ကြိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္ထ=ဝတု+အ+
အန္တိ] ဆုတ်နှစ်ကုန်၏၊ တဖန်ပြန်လှည့်ကုန်၏။
ပဋိနိဝတ္ထတိ-ကြည့်။

ပဋိနိဝတ္တမာန (တိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္တု=ဝတု+အ
+မာန] ဆုတ်နှစ်သော၊ တဖန်ပြန်လှည့်
သော။ ပဋိနိဝတ္တမာနေ စ တသ္မိံ ပရိသာ
အဂ္ဂတော ဟောတိ၊ မဇ္ဈေရာဇာ၊ အန္တ
စက္ခုနံ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၁။ မ၊ ၄၊ ၄၊ ၁၅။
(-ပေ၊ ၁၊ ၄၊ ၉၊ ၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၊ ၁၆။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ ၅၀။
သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၁။)

ပဋိနိဝတ္တမုခ (တိ) [ပဋိနိဝတ္တ+မုခ] (ဘုရားဖက်
သို့၊ ပြန်လှည့်-ရေးရှု-သောမျက်နှာရှိသော၊
ပြန်လှည့်-ရေးရှု-မျက်နှာမူသော။ ပဋိ-
မုခေါတိ ဘဂဝတိ ပဋိနိဝတ္တမုခေါ။ ဝိမတိ၊
၁။ ၈။

ပဋိနိဝတ္တိ (ကြိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္တု=ဝတု+ဤ]
(က) ဆုတ်နှစ်ပြီ၊ တန်ရပ်ပြီ။ (ခ) ဆုတ်နှစ်
ပြီ၊ တဖန်ပြန်လှည့်ပြီ။ ပဋိနိဝတ္တိ-ကြည့်။

ပဋိနိဝတ္တိ သု (ကြိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္တု=ဝတု+ဥ]
ဆုတ်နှစ်ကုန်ပြီ၊ တဖန်ပြန်လှည့်ကုန်ပြီ။ ပဋိ-
နိဝတ္တိ-ကြည့်။

ပဋိနိဝတ္တိတ (တိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္တု=ဝတု+တ]
(က) ဆုတ်နှစ်သော၊ တဖန်ပြန်လှည့်သော။
(ခ) ဆုတ်နှစ်သော၊ လျှောက်ပျောက်ကင်း
သော။ (က) သာ ဇေတနေဝ နိဟာရေန
သတ္တသု ဌာနေသု ပဋိနိဝတ္တိတာ စိန္တေသိ။ သံ၊
၄၊ ၂၊ ၁၇။ (-အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၃။ ထေရ၊ ၄၊ ၂၊
၄၃။ သံ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၆။) (ခ) ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော ပန
တယာ မဟာရာဇ ကောစိ ဧကေဂေါ
ဘေသဇ္ဇေဟိ ပဋိနိဝတ္တိတော။ မိလိန္ဒ၊ ၁၅။

ပဋိနိဝတ္တိတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္တု=ဝတု+
တဗ္ဗ] ဆုတ်နှစ်အပ်သော၊ တဖန်ပြန်လှည့်အပ်
သော။ ဥပသက်မိတွာ တတောဝ ပဋိနိဝတ္တိ-
တဗ္ဗ ဟောတိ။ မ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၀။

ပဋိနိဝတ္တိတုံ (ကြိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္တု=ဝတု+
တုံ] ဆုတ်နှစ်ခြင်းငှာ၊ တဖန်ပြန်လှည့်ခြင်းငှာ။
တမ္ပိ သော “ဧတေသံ မေ သရဏဂတဘာဝံ

ဗဟု ဇာနန္တိ၊ ဒုက္ခံ ဣဒါနိ ပဋိနိဝတ္တိတုံ” ဧ
ဝိနောဒေတွာ န ပဋိက္ကမိသတိတံ စ။ မ၊ ၄၊ ၃။
၆။ အံ၊ ၄၊ ၃၊ ၂၁။ သာရတ္ထ၊ ၃၊ ၃၂။

ပဋိနိဝတ္တိတွာ (ကြိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္တု=ဝတု+
တွာ] (က) ဆုတ်နှစ်၍၊ တန်ရပ်၍။ (ခ)
ဆုတ်နှစ်၍၊ တဖန်ပြန်လှည့်၍။ (ဂ) ဆုတ်နှစ်
၍၊ ဖဲ့ချာ၍။ (က) ပဋိနိဝတ္တိတိ ပဋိနိဝတ္တိတွာ
တာယ ဝိနာ ရမနံ။ စူဠနိ၊ ၄၊ ၁၀။ (ခ) အထ
ခေါ အာယသ္မာ အနန္တော တတောဝ ပဋိ-
နိဝတ္တိတွာ အာရာမံ ဂန္ဓာ ဘိက္ခုနံ တေမတ္ထံ
အာရောစေသိ။ ဝိ၊ ၂၊ ၂၀။ (-၂၊ ၈။ ဝိ၊
၃၊ ၃၁။ မ၊ ၁၊ ၂၊ ၁၃။ မ၊ ၂၊ ၄၄၊ ၈၄။
ဥဒါနံ၊ ၈။ အ၊ ၁၊ ၁၊ ၆။ မိလိန္ဒ၊ ၂၄၊ ၄၊ ၂၇။
ဝိ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၄၊ ၃၀။ ဝိ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၃။ ဒီ၊ ၄၊ ၂၊
၂၇။ ဒီ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၃။ မ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၄။ သံ၊ ၄၊ ၁၊
၁၃။ သံ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၂။ အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၃၊ ၂၄။
အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၊ ၂၇၊ ၃၀။ အဘိ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၃။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂၊ ၃၅။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁၊ ၅၊ ၁၃၊ ၄၀။ ဓမ္မ၊
၄၊ ၂၊ ၁၄။ ဥဒါန၊ ၄၊ ၆။ ၂၂။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၁၊
၅။ ဝိမာန၊ ၄၊ ၁၇။ ပေတ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၊ ၃။
ထေရ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၀။ ထေရီ၊ ၄၊ ၂၀။ အ၊ ၄၊ ၁၊
၇၊ ၁၆။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄၊ ၂၇။ မဟာနိ၊ ၄၊ ၂၇။
ဇာ၊ ၄၊ ၁၊ ၆။ ၂၄။ ဇာ၊ ၄၊ ၁၊ ၃။ ဇာ၊ ၄၊ ၄၊
၃။ ဝဇီရ၊ ၃၊ ၂။ မ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၇။ မ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၀။
မူလ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၆။) (ဂ) ပဋိသလ္လာနန္တိ တေဟိ
တေဟိ သတ္တသ ခါရေဟိ ပဋိနိဝတ္တိတွာ
သလ္လာနံ နိလိယနံ၊ ဧကိဘာဝေါ ပဝိဝေကော။
မ၊ ၄၊ ၁၊ ၁၇။ ပဋိနိဝတ္တိတွာတိ အပသက္ကိတွာ။
မ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၃။ (-ဣတိဝုတိ၊ ၄၊ ၁၆။ သုတ္တနိ၊ ၄၊
၂၊ ၇။ အ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၃။ သာရတ္ထ၊ ၂၊ ၁၀။
ဝိမတိ၊ ၁၊ ၉။ အံ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၇။ အံ၊ ၄၊ ၃၊ ၉။)

ပဋိနိဝတ္တိသတိ (ကြိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္တု=ဝတု+
သတိ] ဆုတ်နှစ်လတ္တံ့၊ တဖန်ပြန်လှည့်လတ္တံ့။
ပဋိနိဝတ္တိ-ကြည့်။

ပဋိနိဝတ္ထတိ (ကာကြိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္ထု=ဝတု+ဏေ+တိ] ဆုတ်နစ်စေ၏။ တန်ခိုးရပ်စေ၏။ အဘိဓမ္မံ ပဋိဗာဟေန္တော ဣမသ္မိံ ဇိနစက္ကေ ပဟာရံ ဒေတိ။ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပဋိဗာဟတိ၊ သတ္တု ဝေသာရဇ္ဇညာဏံ ပဋိနိဝတ္ထတိ။ အဘိ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၀။ (-သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၄၂။) ပဋိနိဝတ္ထသိ-သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀၇။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၁၇။

ပဋိနိဝတ္ထတော (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္ထု=ဝတု+တော] (က) ဆုတ်နစ်၍၊ တဖန်ပြန်လှည့်၍။ (ခ) ဆုတ်နစ်၍၊ ဖဲ့၍။ (က) ဟေဋ္ဌာ ကထိတာနိ ဒွေ သစ္စာနိ ပဋိနိဝတ္ထတော ဂုဇ္ဈကတွာ ဂဏ္ဍိပဉ္စ ပုစ္ဆိယာမိ။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၅၈။ ပဋိနိဝတ္ထတော ပရိဝတ္ထတော။ မ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇၉။ (မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၆၂။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၉၅၊ ၂၃၄။ အနု၊ ၁။ ၁၇။) (ခ) တေဟံ တေဟံ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ အန္တေဝါသိက ဥပါသကဥပါသိကာဒိသတ္တေဟိ စေဝ ရူပါရမ္မဏာဒိသင်္ခါရေဟိ စ ပဋိနိဝတ္ထတော အပသက္ကိတော။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၆၃။ (-သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၃၆။)

ပဋိနိဝတ္ထန္တိ (တိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္ထု=ဝတု+ဏေ+အန္တိ] ဆုတ်နစ်စေသော၊ တဖန် ပြန်လှည့်စေသော။ ဂမနေ တာဝ ပုရတော ကာယံ အဘိဟရန္တော အဘိက္ကမတိ နာမ။ ပဋိနိဝတ္ထန္တော ပဋိက္ကမတိ နာမ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၅၈။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၃၂။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၄၀၆။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၇၆။ (-အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၃၇။ ပေတ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၃၀။)

ပဋိနိဝတ္ထယျ (ကြိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္ထု=ဝတု+အ+ယျ] ဆုတ်နစ်ရာ၏။ တဖန်ပြန်လှည့်ရာ၏။ ပဋိနိဝတ္ထတိ-ကြည့်။

ပဋိနိဝတ္ထသိ (ကာကြိ) [ပတိ+နိ+ဝတ္ထု=ဝတု+ဏေ+သိ] ဆုတ်နစ်စေပြီ။ တန်ခိုးရပ်စေပြီ။ ပဋိနိဝတ္ထတိ-ကြည့်။

ပဋိနိဝါသန (န) [ပတိ+နိ+ဝသ+ယျ] သင်းပိုင်ကျောင်းဝတ်သင်းပိုင် (ကျောင်း၌ နေ့စဉ် ဝတ်သော သင်းပိုင်)။ သစေ ဥပဇ္ဈာယော ဂါမံ ပဝိသိတုကာမော ဟောတိ၊ နိဝါသနံ ဒါတဗ္ဗံ၊ ပဋိနိဝါသနံ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၃။ ၅၈၊ ၇၇။ ဝိ၊ ၄။ ၃၉၃-၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၂၄။ (-ဝိ၊ ၃။ ၆၃၊ ၈၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၂၃။)

ပဋိနိဿဂ္ဂ (ပ) [ပတိ+နိ+သဇ္ဇ+ဏ] (၁) (က) စွန့်လွှတ်-စွန့်ပယ်-ခြင်း။ (ခ) စွန့်လွှတ်-စွန့်ပယ်-ခြင်း၊ စွန့်လွှတ်-စွန့်ပယ်-တတ်သောဉာဏ် (ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် မဂ်ဉာဏ်)။ (ဂ) စွန့်လွှတ်-စေလွှတ်-ပြေးဝင်-ခြင်း၊ စွန့်လွှတ်-စေလွှတ်-ပြေးဝင်-တတ်သောဉာဏ် (ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် မဂ်ဉာဏ်)။ စွန့်လွှတ်ခြင်း 'ပဋိနိဿဂ္ဂ' သည် စွန့်ပယ်ခြင်းဟု ဆိုရသော စွန့်လွှတ်ခြင်း 'ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂ' နှင့် စေလွှတ်ပြေးဝင်ခြင်းဟု ဆိုရသော စွန့်လွှတ်ခြင်း 'ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂ' ဟု နှစ်မျိုးရှိသည်။ တရားကိုယ်အားဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် မဂ်ဉာဏ်တို့ ဖြစ်သည်။ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် မဂ်ဉာဏ်တို့ကို 'ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂ' ဟုလည်းကောင်း၊ 'ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂ' ဟုလည်းကောင်း ခေါ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ဝိပဿနာဉာဏ်သည် တဒင်္ဂပဟာန်အားဖြင့် ကိလေသာတို့ကို စွန့်ပယ်၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှုပြီးတည် ညွတ်ကိုင်နေသည်။ နိဗ္ဗာန်ဆီသို့ စိတ်ကို စေလွှတ်နေသည်။ နိဗ္ဗာန်ဆီသို့ ပြေးဝင်ပြေးသွားနေသည်။ ထို့ကြောင့် 'ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂ'၊ 'ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂ' ဟူသော အမည်နှစ်မျိုးကို ရရှိသည်။ မဂ်ဉာဏ်သည် သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ အားလုံးကုန် ပယ်စွန့် ပယ်သတ်၍ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသည်။ အာရုံပြုသောအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ ပြေးဝင် ဆိုက်ရောက်သည်။ ထို့ကြောင့် 'ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂ'၊ 'ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂ' ဟူသော အမည်နှစ်မျိုးကို ရရှိသည်။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၇၂။ အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၅-၆။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။

၁၀၂-၃၁၂။ (၂) စွန့်လွှတ်-စွန့်ပယ်-အပ်
သော။ (၃) စွန့်လွှတ်-စွန့်ပယ်-ရာ(နိဗ္ဗာန်)။

(၁)(က)သော ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုဟိ ယာဝ-
တတိယံ သမနုဘာသိတဗ္ဗော တဿ ပဋိနိ-
ဿဂ္ဂါယ။ ဝိ၊ ၁။ ၂၆၅။ ပဋိနိဿဂ္ဂါယ ဒွေ ဓမ္မာ
ဘာဝေတဗ္ဗော။ ကတမေ ဒွေ၊ သမထော စ
ဝိပဿနာ စ။ အံ၊ ၁။ ၉၈။ ပဋိနိဿဂ္ဂါယာတိ
ပဋိနိဿဇ္ဇနတ္ထံ။ အံ၊ ၁။ ၂၆၇။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂၆၆။ ဝိ၊
၂။ ၁၇၇ - ဂ၊ ၂။ ၃၀၄၊ ၃၁၆၊ ၃၈၆။ မ၊ ၁။ ၈၊
၄၉။ မ၊ ၂။ ၁၅၃။ သံ၊ ၂။ ၁။ အံ၊ ၁။ ၃၀၅၊ ၅၈၀။
အံ၊ ၂။ ၂၄၅၊ ၃၉၃၊ ၅၁၃။ အံ၊ ၃။ ၁၆၂၊ ၂၅၆၊
၅၁၂။ စူဠနိ၊ ၁၅၆။ နေတ္ထိ၊ ၁၁၊ ၂၇၊ ၅၇၊ ၁၆၄။
ပေဋကော၊ ၂၈၂။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၁၂။ ကမ်၊ ၁။ ၁၄၄။
မ၊ ၁။ ၁၁၆-၇။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁၀၂။ ဓမ္မာ၊ ၁။
၃၈၁။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၂။ ၇၇။ မဟာနိ၊ ၁။ ၃၂၁။
နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁၉၂၊ ၂၆၉။ ဝဇီရ၊ ၃၆၂။ ကမ်၊ ၁။ ၁၆၆။
ဟောင်း၊ ၁၇။ မ၊ ၁။ ၁။ ၂၈၅။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၃။ အံ၊
၁။ ၁၁၀၇။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၉၇။ နေတ္ထိ၊ ၁။ ၁၃၅။)

(ခ)(ဂ)ပဋိနိဿဂ္ဂါတိ ဒွေ ပဋိနိဿဂ္ဂါ ပရိစ္စာ-
ဂပဋိနိဿဂ္ဂေါ စ ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂေါ စ။ ခုပ္ပံ
ပရိစ္စတေတိတိ ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂေါ၊ ခုပ္ပနိရောဓေ
နိဗ္ဗာနေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဓတိတိ ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂေါ။
ပဋိသံ၊ ၁၉၅။ ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂေါတိ ပရိစ္စာ-
ဂဋ္ဌေန ပဋိနိဿဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧတေန
ပဋိနိဿဂ္ဂပဒဿ ပရိစ္စာဂဋ္ဌော ဝုတ္တော၊ တသ္မာ
ကိလေသာနံ ပဗဟနန္တိ အတ္တော။ ဧတ္ထ စ
ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာ ကိလေသေ တဒင်္ဂ-
ဝသေန ပရိစ္စတေတိ၊ မဂ္ဂေါ သမုစ္ဆေဒဝသေန။
....ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂေါတိ ပက္ခန္ဓနဋ္ဌေန ပဋိ-
နိဿဂ္ဂေါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧတေန ပဋိ-
နိဿဂ္ဂပဒဿ ပက္ခန္ဓနဋ္ဌော ဝုတ္တော၊ တသ္မာ
စိတ္တဿ နိဗ္ဗာနေ ဝိသုဇ္ဇနန္တိ အတ္တော။ ပဋိသံ၊
၁။ ၂။ ၁၂။ (ပဋိနိဿဇ္ဇနံ ပဟာတဗ္ဗဿ တဒင်္ဂ-
ဝသေန ဝါ သမုစ္ဆေဒဝသေန ဝါ ပရိစ္စတေန
ပရိစ္စာဂပဋိနိဿဂ္ဂေါ။ တထာ သဗ္ဗုပဓိနံ ပဋိ-
နိဿဂ္ဂဘူတေ ဝိသင်္ခါရေ အတ္တနော နိဿဇ္ဇနံ

တန္တိန္ဒတာယ ဝါ တဒါရမ္မဏတာယ ဝါ တတ္ထ
ပက္ခန္ဓနံ ပက္ခန္ဓနပဋိနိဿဂ္ဂေါ။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၂၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၄၄။) (-မဟာနိ၊ ၁။ ၁၆၊
၂၃၈၊ ၂၇၈၊ ၃၃၁။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၉၉။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၁၁၈။
အံ၊ ၁။ ၁။ ၁၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၈၂။ မဟာနိ၊ ၁။
၂၃၇။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၉။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၇၇။) (၂)
နာဟံ ဂဟပတိ သဗ္ဗော ပဋိနိဿဂ္ဂေါ “ပဋိ-
နိဿဇ္ဇိတဗ္ဗော”တိ ဝဒါမိ၊ န ပနာဟံ ဂဟပတိ
သဗ္ဗော ပဋိနိဿဂ္ဂေါ “နပဋိနိဿဇ္ဇိတဗ္ဗော”တိ
ဝဒါမိ။ အံ၊ ၃။ ၄၁၁။ (-စူဠနိ၊ ၁၆၅။) (၃)
တတ္ထ ကတမံ ဒုက္ခနိရောဓံ အရိယသစ္စံ၊ ယေ
တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသဝိဇ္ဇာနိ-
ဇေဓော စာဂေါ ပဋိနိဿဂ္ဂေါ မုတ္တိ အနာ-
လယော။ အဘိ၊ ၁။ ၁၀၈။ နိဗ္ဗာနဉ္စ အာဂမ္မ
တဏှာ စဇိယတိ ပဋိနိဿဇ္ဇိယတိ မုစ္စတိ န
အလ္လိယတိ၊ တသ္မာ နိဗ္ဗာနံ “စာဂေါ ပဋိနိဿ-
ဂ္ဂေါ မုတ္တိ အနာလယော”တိ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊
၁။ ၁၀၆။ (-ဝိ၊ ၃။ ၁၅။ ဒိ၊ ၂။ ၂၄၇။ မ၊ ၁။
၈၆။ သံ၊ ၂။ ၂။ သံ၊ ၃။ ၃၆၉၊ ၃၇၃-၄။ ပဋိသံ၊
၃၉၊ ၃၃၀။ နေတ္ထိ၊ ၆၂။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၄၈။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂၉၊ ၃၉၉။ ဥဒါန၊ ၁။ ၁၃၄။ နေတ္ထိ၊
၁။ ၁၉၂။ ဝဇီရ၊ ၂၄၆။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၃၈။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၉၁။ မ၊ ၁။ ၁။ ၂၀၄။)

ပဋိနိဿဂ္ဂဒဿန (န) [ပဋိနိဿဂ္ဂ + ဒဿန]
တဖန်-စွန့်လွှတ်- စွန့်ပယ်-ခြင်းကို ပြုခြင်း။
ပဋိနိဿဋ္ဌောတိ ဣဒံ ပုဗ္ဗေ အာဒိန္နပုဗ္ဗဿ
ပဋိနိဿဂ္ဂဒဿနဝသေန။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၉၀။ (-မ၊
၁။ ၁။ ၁၇၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉၀။ မ၊ ၁။ ၁။ ၂၇၆။)

ပဋိနိဿဂ္ဂမန္တိ (တိ) [ပဋိနိဿဂ္ဂ + မန္တိ + ကိ] စွန့်
လွှတ်-စွန့်ပယ်- ခြင်းငါတိုင်ပင်လေ့ရှိသော၊
သု။ တေ သညတ္တိဗလာ နိဗ္ဗတ္တိဗလာ ပဋိနိ-
ဿဂ္ဂမန္တိနော။ အံ၊ ၁။ ၇၅။ ယေသံ ဟိ ဧဝံ
ဟောတိ “သစေ အမေဟိ ဂဟိတံ အဓိက-
ရဏံ ဓမ္မိကံ ဘဝိယတိ၊ ဂဏှိယာမ။ သစေ
အဓမ္မိကံ ဝိသုဇ္ဇေယျာမာ” တိ၊ တေ ပဋိ-
နိဿဂ္ဂမန္တိနော နာမ။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၅၀။

ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿိ (တိ) [ပဋိနိဿဂ္ဂ + အနု + ဒိသ + ကိ] ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာညာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသောသူ။ “ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿိ အာသသိဿာမိ”တိ သိက္ခတိ။ “ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿိ ပဿသိဿာမိ”တိ သိက္ခတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၈၉။ ပဋိသံ၊ ၁၇၄။ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿိတိ ဧတ္တာပိ ခန္ဓပဋိနိဿဂ္ဂါ ပရိစ္ဆာဂပဋိနိဿဂ္ဂေါ စ ပက္ခန္ဓာနုပဋိနိဿဂ္ဂေါ စ၊ ပဋိနိဿဂ္ဂေါယေဝ အနုပဿနာ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာ၊ ဝိပဿနာမဂ္ဂါနမေတံ အဓိဝစနံ၊...ဥဘယမ္ပိ ပန ပရိမပရိမဉာဏာနံ အနု အနု ပဿနတော အနုပဿနာတိ ဝုစ္စတိ။ တာယ ဇုဝိဓာယပိ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာယ သမန္နာဂတော ဟုတော အာသသန္ဓော စ ပဿသန္ဓော စ “ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿိ အာသသိဿာမိ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ”တိ ဝေဒိတဗျော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၅။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၂-၃။ (-မ၊ ၁။ ၃၁၈။ မ၊ ၂။ ၆၉။ သံ၊ ၂။ ၄၁၃။ သံ၊ ၃။ ၂၇၂၊ ၂၈၀၊ ၂၈၃-၇၊ ၂၉၃။ အံ၊ ၂။ ၄၆၄၊ ၅၅၁။ အံ၊ ၃။ ၅၅၆။ ပဋိသံ၊ ၉၂၊ ၁၇၂ - ၄၊ ၁၉၅၊ ၂၈၆၊ ၃၅၄။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၄။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၈။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၅။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၆၉၊ ၈၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၅၉၊ ၂၆၃၊ ၂၇၂။ ဝဇီရ၊ ၁၅၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၁၈။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၁၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၈။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၁၇။)

ပဋိနိဿဂ္ဂိ (တိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + ကိ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - တတ်သော၊ သူ။ ယုတ္တကာရဏံ ဒိသ္မာဝ လဒ္ဓိံ ပဋိနိဿဇ္ဇန္တိတိ ပဋိနိဿဂ္ဂိ၊ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၄။ ယထာဂဟိတံ ဂါဟံ ပဋိနိဿဇ္ဇန္တိ - ဘိလော ပဋိနိဿဂ္ဂိ၊ ဒိ၊ ၄။ ၃။ ၂၀။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၆၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၂။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၇။)

ပဋိနိဿဇ္ဇ (ကြိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + အ + တိ] (က) စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - လော့။ (ခ) စွန့်ခါ - ရှောင်ကြဉ် - လော့။ ပဋိနိဿဇ္ဇတိ - ကြည့်။

ပဋိနိဿဇ္ဇ^၁ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + တော] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - ရှိ။ သဗ္ဗံ သော ပဋိနိဿဇ္ဇ၊ သ ဝေ သန္ဓောတိ ဝုစ္စတိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၂၅။ မဟာနိ၊ ၃၃၉။ သ ဝေ ဂေရူပေါ သဗ္ဗာနိ အာယတနာနိ နိဿဇ္ဇိတော “သန္ဓော”တိ ဝုစ္စတိ။ သုတ္တနိ၊ ၄၂၅။ ၂၇၃။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၈၄။

ပဋိနိဿဇ္ဇတိ (ကြိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + အ + တိ] (က) စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - ရှိ။ (ခ) စွန့်ခါ - ရှောင်ကြဉ် - ရှိ။ (က) တေ သုခေန ပဋိနိဿဇ္ဇန္တိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၀၈။ သုခေန ပဋိနိဿဇ္ဇန္တိတိ ကိလေသေ အကိစ္ဆေန ပဇဟန္တိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၂၃။ ပဋိနိဿဇ္ဇတိ - ဝိ၊ ၁။ ၂၆၆၊ ၂၇၂။ ဝိ၊ ၂။ ၁၇၄၊ ၂၈၃၊ ၃၀၆။ ဝိ၊ ၃။ ၁၃၆။ ဝိ၊ ၄။ ၇၀။ ဝိ၊ ၅။ ၁၅၀၊ ၂၆၉။ ပဋိသံ၊ ၅၅၊ ၁၇၅၊ ၁၉၅၊ ၄၀၆။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၃ - ၄။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၈။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၈။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂၁၅။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀၈။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၈၆၊ ၂၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၇။ ဝဇီရ၊ ၃၃၄၊ ၅၅၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၄၄၊ ၃၆၆။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၀။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၂။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၃။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၃။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၄၅၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃၁။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၆၀။ ပဋိနိဿဇ္ဇန္တိ - ဝိ၊ ၁။ ၂၆၉။ ဝိ၊ ၂။ ၃၁၁။ ဝိ၊ ၅။ ၂၆၉။ ပေဋကော၊ ၃၂၉။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၀၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၆၆။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၉၁။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၇။ ပဋိနိဿဇ္ဇာမိ - ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၆၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၉၇။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၂။ ပဋိနိဿဇ္ဇေဟိ - ဝိ၊ ၃။ ၁၃၆။ ပဋိနိဿဇ္ဇ - ဝိ၊ ၃။ ၄၄၅။ ဒိ၊ ၂။ ၂၇၂။ ဥဒါန၊ ၄။ ၇၄။ ပဋိနိဿဇ္ဇေယျ - ဝိ၊ ၁။ ၂၆၅၊ ၂၈၀။ ဝိ၊ ၂။ ၁၇၄၊ ၂၈၂၊ ၃၀၄၊ ၃၈၆။ မ၊ ၂။ ၂၈၁။ သံ၊ ၁။ ၃၃၃။ ကင်္ခါ၊ ၁၄၁။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂။ ပဋိနိဿဇ္ဇေယျ - ဝိ၊ ၁။ ၂၆၈။ ဝိ၊ ၂။ ၃၁၈။ ပဋိနိဿဇ္ဇေယျ - ဝိ၊ ၃။ ၄၄၅ - ၈။ ပဋိနိဿဇ္ဇိ - ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၅။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၂။ ပဋိနိဿဇ္ဇိသသိ - ဝိ၊ ၃။ ၁၃၆။ ပဋိနိဿဇ္ဇိသသိမိ - ဝိ၊ ၃။ ၁၃၆၊ ၄၄၇။ ဒိ၊ ၂။ ၂၇၂ - ၅။

(ခ) အယောနိသော ပဋိနိဿယဇာ (သံ၊ ၁။ ၂၀၄) တိ တေ အနုပါယမနသိကာရံ ဝဇ္ဇေဟိ။ သံ၊ ၄။ ၂၇၁။

ပဋိနိဿယဇာ (န) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + ယု] (၁) စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - ခြင်း။ (တိ) (၂) စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - တတ်သော။ (၁) သံဃဘေဒကဿ ဘိက္ခုနော ယာဝတတိယံ သမနုဘာသနာယ န ပဋိနိဿယဇာန္တိ ဝတ္ထု စေဝ ဂေါတ္တဉ္စ။ ဝိ၊ ၅။ ၃၈၈။ (- ၃၈၉။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၃။ ကခါ။ ၁၄၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၄၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၀။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၁။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၄။) (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိနိဿယဇာက (တိ) [ပဋိနိဿယဇာ + က] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - တတ်သော။ သူ။ ပဋိနိဿယဂ္ဂိတိ ပဋိနိဿယဇာကော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၂။

ပဋိနိဿယဇာဌ (ပု) [ပဋိနိဿယဇာ + အတ္ထ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော - အနက် - သဘော။ တဿ ပန ပဉ္စဝိသေပိ တဿ တဿ ရာဂါဒိကိလေသာနံ ပဋိနိဿယဇာဌေန သမတိက္ကမနဌေန ဝါ ပဟာနဿ အတ္တာယ ပဟာနတ္ထံ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၀၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆၀။

ပဋိနိဿယဇာတ္ထ (ပု) [ပဋိနိဿယဇာ + အတ္ထ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - ခြင်းဟူသောအကျိုး။ ပဋိနိဿယဂ္ဂိယာတိ ပဋိနိဿယဇာတ္ထံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၆၇။ (- ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၁။)

ပဋိနိဿယဇာပစ္စယ (ပု) [ပဋိနိဿယဇာ + ပစ္စယ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - ခြင်းဟူသောအကြောင်း။ ယာဝတတိယံ သမနုဘာသနာယ န ပဋိနိဿယဇာပစ္စယာ သံဃာဒိသေသော။ ဝိ၊ ၅။ ၈၇။ (- ၉၁၊ ၁၄၈၊ ၁၅၂။)

ပဋိနိဿယဇာသီလ (တိ) [ပဋိနိဿယဇာ + သီလ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - ခြင်းအလေ့ရှိသော။ သူ။ ပဋိနိဿယဂ္ဂိ - ကြည့်။

ပဋိနိဿယဇာကာရ (ပု) [ပဋိနိဿယဇာ + အာကာရ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာ။ ပဋိနိဿယဇာကာရေန ပဝတ္တာ အနုပဿနာ ပဋိနိဿယဂ္ဂိပဿနာ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၄၇။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၄။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၂၀၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၃။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၇၉၊ ၃၄၃။

ပဋိနိဿယဇာနိယ (တိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + အနိယ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - အပ်သော။ တဿ တေ ကဏ္ဍေ ဗဒ္ဒကုဏာပိ ဝိယ ပဋိနိဿယဇာနိယာ ဟောန္တိ။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၅။

ပဋိနိဿယဇန္တိ (တိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + အ + အန္တိ] ထိ - ဌိ ပဋိနိဿယဇန္တိ။ စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - တတ်သော။ သူ။ အနာပတ္တိ အသမနုဘာသန္တဿ ပဋိနိဿယဇန္တဿ။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၆၇။ ပဋိနိဿယဇန္တော အာဒါနံ ပဇဟတိ။ ပဋိသံ၊ ၅။ ၅။ (- ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၇၀၊ ၂၈၃။ ဝိ၊ ၂။ ၁၇၉။ ဝိ၊ ၅။ ၉၊ ၅၇၊ ၂၆၁။ အံ၊ ၃။ ၄၁၂။ ပဋိသံ၊ ၁၇၆၊ ၁၉၅၊ ၄၀၆။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၉၅။ ကခါ။ ၁၄၂။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၉။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၂။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄၂၊ ၂၇၈။ စူဠနိဌ၊ ၉၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၆၂။ ကခါ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၂။ နေတ္တိ၊ ဝိ၊ ၉၅။) အနာပတ္တိ အသမနုဘာသန္တိယာ ပဋိနိဿယဇန္တိယာ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၀၄။ (- ၃၀၆၊ ၃၁၂၊ ၃၈၇။ ဝိ၊ ၅။ ၁၂၇။)

ပဋိနိဿယဇန္တိ (ကြိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + အ + အန္တိ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - ကုန်၏။ ပဋိနိဿယဇာတိ - ကြည့်။

ပဋိနိဿယဇန္တိ (ထိ) [ပဋိနိဿယဇန္တိ + ဤ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - တတ်သော မိန်းမ။ ပဋိနိဿယဇန္တိ - ကြည့်။

ပဋိနိဿယဇာပေတု (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + ဣာပေ + တု] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - စေခြင်းငှာ။ အရိဋ္ဌော ဝိယ န သက္ကာ ဟောတိ ပဋိနိဿယဇာပေတု။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃။

ပဋိနိဿယဇောပေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + ကာပေ + တွာ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - စေ၍။ ကမ္မနာနာသံဝါသကဉ္စိ ဒိဋ္ဌိ ပဋိနိဿယဇောပေတွာ တဿ သြသရဏကမ္ပိကာတဗ္ဗံ။ ဝဇီရ။ ၄၆၅။

ပဋိနိဿယဇောမိ (ကြိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + အ + မိ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - ၏။ ပဋိနိဿယဇောတိ - ကြည့်။

ပဋိနိဿယဇော (ကြိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + ဤ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - ပြီ။ ပဋိနိဿယဇောတိ - ကြည့်။

ပဋိနိဿယဇောတိ (တိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + တ] (က) စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - အပ်သော။ (ခ) စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - ထိုက်သော။ (က) ပဋိနိဿယဇောနိတိ ယထာ န ပုန စိတ္တံ အာရဟန္တံ၊ ဧဝံ ပဋိနိဿယဇောတာနိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂၃၅။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၃၀၀။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၉၂။ (-အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၉၄။) (ခ) ဣမ ပန ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုဿ န ဟောတိ ပါပိကာ ဒိဋ္ဌိ ပဋိနိဿယဇောတာ။ ဝိ၊ ၂။ ၄၄၅။ ပဋိနိဿယဇောတာတိ ပဋိနိဿယဇောတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၄၂၉။

ပဋိနိဿယဇောတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + တဗ္ဗ] (က) စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - အပ်သော။ (ခ) စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - ထိုက်သော။ (က) နာဟံ ဂဟပတိ သဗ္ဗော ပဋိနိဿယဇော “ပဋိနိဿယဇောတဗ္ဗာ”တိ ဝဒါမိ။ အံ၊ ၁။ ၄၁၀။ (-၄၁၂။) (ခ) အထက်ပုဒ် (ခ) ကြည့်။

ပဋိနိဿယဇောတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + တုံ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - ခြင်းငှာ။ ဣမ ပန ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု န ဣစ္ဆတိ ပါပိကံ ဒိဋ္ဌိ ပဋိနိဿယဇောတုံ။ ဝိ၊ ၂။ ၄၅၉။ (-ဝိ၊ ၂။ ၂၂၀။ ဒီ၊ ၂။ ၂၇၂-၅။)

ပဋိနိဿယဇောတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + တွာ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - ၍။ တဏှာမမတ္တံ ပဟာယ ဒိဋ္ဌိမမတ္တံ ပဋိနိဿယဇောတွာ။ မဟာနိ၊ ၃။ ၂၇၃။ ပဋိနိဿယဇောတွာတိ နိဿယဇောတွာ။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁၄၁။ (-မဟာနိ၊ ၁၀၀။)

ပဋိနိဿယဇောသိ (ကြိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + သသိ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - လတ္တံ့။ ပဋိနိဿယဇောတိ - ကြည့်။

ပဋိနိဿယဇောသမိ (ကြိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + သာမိ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - လတ်အံ့။ ပဋိနိဿယဇောတိ - ကြည့်။

ပဋိနိဿယဇောယတိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + ယ + တေ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - အပ်၏။ နိဗ္ဗာနဉ္စ အာဂမ္မ တဏှာ စဇီယတိ ပဋိနိဿယဇောယတိ မုစ္ဆတိ န အလ္လိယတိ၊ တသ္မာ နိဗ္ဗာနံ “စာဂေါ ပဋိနိဿယဇော မုတ္တိ အနာလယော”တိ ဝုစ္ဆတိ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၃၉၀။ (-သံ၊ ၁။ ၂။ ၂၄၃။ အဘိ၊ ၁။ ၂။ ၁၀၆။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၄၇။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၃၄၁။ မူလဋီ၊ ၂။ ၇၀။) ပဋိနိဿယဇောယန္တိ - မ၊ ၁။ ၂။ ၁၇၁။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၅။ သိ၊ ၁။ ၁။ ၁၇၀။ မ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၃။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၁၃၀။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၇၀။

ပဋိနိဿယဇောယန္တိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + ယ + အန္တေ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - အပ်ကုန်၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိနိဿယဇောတုံ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + ကော + တုံ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - စေခြင်းငှာ။ တသ္မာ ပဋိနိဿယဇောတုံ ပါပကံ ဒိဋ္ဌိဂတန္တိ ဒေသေတိ။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၄၂။

ပဋိနိဿယဇောယုံ (ကြိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + အ + ယေယုံ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - ရာ၏။ ပဋိနိဿယဇောတိ - ကြည့်။

ပဋိနိဿယဇောယျ (ကြိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + အ + ယေျ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - ရာ၏။ ပဋိနိဿယဇောတိ - ကြည့်။

ပဋိနိဿယဇောယျုံ (ကြိ) [ပတိ + နိ + သဇ္ဇ + အ + ယေျ] စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - ကုန်ရာ၏။ ပဋိနိဿယဇောတိ - ကြည့်။

ပဋိနိဿဇောတိ (ကြိ) [ပတိ+နိ+သဇ္ဇ+အ+တိ]
စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - လော့။ ပဋိနိဿဇောတိ-
ကြည့်။

ပဋိနိဿဋ္ဌ (တိ) [ပတိ+နိ+သဇ္ဇ+တ] (၁)
စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - တတ်သော။ (၂) စွန့်
လွှတ်-စွန့်ပယ်-အပ်သော။ (၁) တံ ဒိဋ္ဌိ
ပဋိနိဿဋ္ဌာတိ ဇာနာတိ။ ဝိ၊ ၂။ ၁၈၁။
(-ကင်္ခါ။ ၂၅၀။) အပဋိနိဿဋ္ဌ-လည်းကြည့်။
(၂) သေနာ ပဋိနိဿဋ္ဌာ၊ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနာ သမ္မ-
ဟတာ။ ဣတိဝုတ်။ ၂၂၈။ သေနာ ပဋိနိဿ-
ဋ္ဌာတိ ကာမေသနာ ဘဝေသနာ စ သဗ္ဗသော
နိဿဋ္ဌာ ပဟိနာ။ ဣတိဝုတ်။ ၁၈၁။ ယသ္မာ စ
တံ အာဂမ္မ သဗ္ဗေ ဥပါဓယော ပဋိနိဿဋ္ဌာ
ဟောန္တိ။ ဒိ၊ ၁။ ၂။ ၅၆။ မ၊ ၁။ ၂။ ၈၀။ သံ၊ ၁။ ၁။
၁၈၀။ ပဋိနိဿဋ္ဌာတိ သမုစ္ဆေဒဝေသေန
ပရိစ္စတ္တာ ဟောန္တိ။ ဒိ၊ ၁။ ၂။ ၅၆။ မ၊ ၁။ ၂။ ၁၃၁။
သံ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁၃၁။ (-ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၅၆။
ဒိ၊ ၂။ ၅၆။ ဒိ၊ ၃။ ၂။ ၅၆။ မ၊ ၁။ ၄၆။ သံ၊ ၁။ ၄၇၀။
အံ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁။ အံ၊ ၃။ ၂။ ၁။ မဟာနိ၊ ၈၉၊ ၃၄၀၊
၃၆၅။ စူဠနိ၊ ၃၀၂။ ဒိ၊ ၁။ ၂။ ၁။ မ၊ ၁။ ၅၆။
၁၇၇။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၂။ ၁။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၁။ ၁။ ထေရ၊
၁။ ၂။ ၂။ ၁။ မဟာနိ၊ ၁။ ၇၀။ ဝဇီရ၊ ၄၁၈။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂။ ၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂။ ၁။ သိ၊ ၁။
သစ်၊ ၂။ ၂။ ၁။ မ၊ ၁။ ၄၆။ ၂။ ၅၆။ မ၊ ၁။ ၂။ ၅၆။
သံ၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၁။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၅၆။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၁။)

ပဋိနိဿဋ္ဌကာမ (တိ) [ပဋိနိဿဋ္ဌ + ကာမ]
စွန့်လွှတ်-စွန့်ပယ်-အပ်ပြီးသော နှစ်သက်မှု
ကာမ'ရှိသော။ သူ။ ပဟိနကာမော ပဋိနိဿဋ္ဌ-
ကာမော။ မဟာနိ၊ ၁၂၁။ (-စူဠနိ၊ ၁၄၂။)

ပဋိနိဿဋ္ဌဂေ (တိ) [ပဋိနိဿဋ္ဌ + ဂေ]
စွန့်လွှတ်-စွန့်ပယ်-အပ်ပြီးသော နှစ်သက်မှု
'ဂေ'ရှိသော။ သူ။ ပဋိနိဿဋ္ဌဂေဓာ(မဟာ-
နိ၊ ၄၁၊ ၁၅၇)တိ ယထာ န ပုန စိတ္တံ အာရဟ-
တိ၊ ဝေ ပဋိနိဿဋ္ဌိတဂေဓော။ မဟာနိ၊ ၁။ ၂။ ၁။

ပဋိနိဿဋ္ဌတဏှ (တိ) [ပဋိနိဿဋ္ဌာ+တဏှာ]
စွန့်လွှတ်-စွန့်ပယ်-အပ်ပြီးသော နှစ်သက်မှု
တဏှာ'ရှိသော။ သူ။ ပဟိနတဏှော ပဋိနိ-
ဿဋ္ဌတဏှော။ စူဠနိ၊ ၄၂၊ ၈၈။

ပဋိနိဿဋ္ဌမစ္ဆရ (တိ) [ပဋိနိဿဋ္ဌ + မစ္ဆရ]
စွန့်လွှတ် - စွန့်ပယ် - အပ်ပြီးသော ဝန်တိုမှု
ရှိသော။ သူ။ ဝိတမစ္ဆရေတိ....ပဟိနမစ္ဆရေ
ပဋိနိဿဋ္ဌမစ္ဆရေ။ မဟာနိ၊ ၁၂၁။

ပဋိနိဿဋ္ဌရာဂ (တိ) [ပဋိနိဿဋ္ဌ + ရာဂ]
စွန့်လွှတ်-စွန့်ပယ်-အပ်ပြီးသော နှစ်သက်မှု
'ရာဂ'ရှိသော။ သူ။ မုတ္တရာဂေါ ပဟိနရာဂေါ
ပဋိနိဿဋ္ဌရာဂေါ။ မဟာနိ၊ ၄၁။ (-၁၂၊ ၁၄၉။
စူဠနိ၊ ၄၂၊ ၈၈၊ ၁၀၅၊ ၂၀၃။)

ပဋိနိဿဋ္ဌသလ္လ (တိ) [ပဋိနိဿဋ္ဌ + သလ္လ] ပယ်စွန့်
-ပယ်နုတ်-အပ်ပြီးသော (ရာဂစသော)
ဆူးငြောင့်ရှိသော။ သူ။ မုတ္တသလ္လော ပဟိန-
သလ္လော ပဋိနိဿဋ္ဌသလ္လော။ မဟာနိ၊ ၄၅။

ပဋိနိဿယ (ပ) [ပတိ+နိ+သိ+အ] မှီရာ။
အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိနိဿယသတပညတ္တိ (တိ) [ပဋိနိဿယ +
သတ+ပညတ္တိ] မှီရာကို ပယ်သတ်တတ်သော
တရားဟူသော ပညတ်။ အလောဘဿ ပဋိ-
နိဿယသတပညတ္တိယာ ပညတ္တိ။ ပေဋကော။
၃၂၇။

ပဋိနိဿရတိ (ကြိ) [ပတိ+နိ+သရ+အ+တိ]
ထွက်မြောက် - လွတ်မြောက် - ၏။ သော
ကာမေဟိ ဝိဝေဓိယမာနော ဒုက္ခေန ပဋိ-
နိဿရတိ ဒန္တဉ္စ ဓမ္မံ အာဇာနာတိ။ နေတ္တိ။
၉၃။ ပဋိနိဿရတိတိ နိယျာတိ ဝိမုစ္စတိတိ
အတ္ထော။ နေတ္တိ၊ ၁၉၇။ (-နေတ္တိ၊ ၁။
၂၆၂။) ပဋိနိဿရန္တိ-နေတ္တိ၊ ၉၃။ နေတ္တိ၊
၁။ ၂၆၂။

ပဋိနိဿရန္တိ (ကြိ) [ပတိ+နိ+သရ+အ+အန္တိ] ထွက်မြောက်-လွတ်မြောက်-ကုန်၏။ အထက် ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိနိတ (တိ) [ပတိ+နိ+ဟ] တဖန်ပို့ဆောင် အပ်သော။ ဒေဝတာယ ကိမိလနဂရံ ပဋိနိတာ အနုက္ကမေန ဂမ္ဘိနိဘာဝေ ပါကဋေ ဇာတေ။ ဝိမာန၊ ဣ။ ၉၈။

ပဋိနိဟရိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+နိ+ဟရ+တုံ] တဖန်ဆောင်ယူခြင်းငှါ။ ပဋိနိဟရိတုံ (ဝိ၊ ၁။ ၂၇၇)။ အတ္တနော ဘာဇနတော ပဋိနိဟရိတုံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၃၆။

ပဋိနေတိ (ကြိ) [ပတိ+နိ+အ+တိ] (က) တဖန်ဆောင်ယူ၏။ (ခ) တဖန်ပို့ဆောင်၏။ ပြန်ပို့၏။ (က) ကမ္မဋ္ဌာနံ န ပဋိနေတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၄၄။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၈၄။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၅၉။ ပဋိနေန္တိ-ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၄၆။ (ခ) ဖံ မိထိလံ ပဋိနေတု၊ မ၊ ၂။ ၂၆၇။ ပဋိနေဟိ-မ၊ ၂။ ၂၆၈။ ပေတ၊ ဣ။ ၁၃၆၊ ၁၄၈။ ပဋိနယာဟိ-ပေတ၊ ၁၃၆။ ပေတ၊ ဣ။ ၁၄၈။ ပဋိနေထ-ပေတ၊ ၂၀၈။ ဇာ၊ ၁။ ၉၆။ ဝိမာန၊ ဣ။ ၂၁၀။ ဇာ၊ ဣ။ ၂။ ၁၀။ ပဋိနေသိ-မ၊ ၂။ ၂၆၈။ မ၊ ဣ။ ၂။ ၂၀။ ပဋိနယိသု-ထေရီ၊ ၄၂၆။ ထေရီ၊ ဣ။ ၂၆၉။ ပဋိနေဿာမိ-ဇာ၊ ၁။ ၂၅၄။ ဇာ၊ ၂။ ၁၅၀။ ဇာ၊ ဣ။ ၁၄၆။ ဇာ၊ ဣ။ ၁၄၈။

ပဋိနေတု (ကြိ) [ပတိ+နိ+အ+တု] တဖန်ပို့ဆောင်လေ့၊ ပြန်ပို့လေ့။ ပဋိနေတိ-ကြည့်။

ပဋိနေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+နိ+တွာ] တဖန်ဆောင်ယူ၍။ တတ္ထေဝ မိထိလံ ပဋိနေသိတိ ပဋိနေတွာ ပကတိသိရိဂဗ္ဗေယေဝ ပတိဋ္ဌာပေသိ။ မ၊ ဣ။ ၂။ ၂၀။

ပဋိနေထ (ကြိ) [ပတိ+နိ+အ+ထ] တဖန်ပို့ဆောင်ကုန်လေ့၊ ပြန်ပို့ကုန်လေ့။ ပဋိနေတိ-ကြည့်။

ပဋိနေန္တိ (ကြိ) [ပတိ+နိ+အ+အန္တိ] တဖန်ဆောင်ယူကုန်၏။ ပဋိနေတိ-ကြည့်။

ပဋိနေသိ (ကြိ) [ပတိ+နိ+သိ] တဖန်ပို့ဆောင်ပြီ၊ ပြန်ပို့ပြီ။ ပဋိနေတိ-ကြည့်။

ပဋိနေဿာမိ (ကြိ) [ပတိ+နိ+ဿာမိ] တဖန်ပို့ဆောင်လတ်အံ့၊ ပြန်ပို့လတ်အံ့။ ပဋိနေတိ-ကြည့်။

ပဋိနေဟိ (ကြိ) [ပတိ+နိ+အ+ဟိ] တဖန်ပို့ဆောင်လေ့၊ ပြန်ပို့လေ့။ ပဋိနေတိ-ကြည့်။

ပဋိပက္ခမတိ (ကြိ) [ပတိ+ပ+ကမု+အ+တိ] ခနာက်သို့ဆုတ်၏။ “ပဋိက္ခမ သာမဏေရာ-” တိ အာဟ။ သောပိ ပဋိပက္ခမိ။ အဘိ၊ ဣ။ ၂။ ၂၈၁။

ပဋိပက္ခမိ (ကြိ) [ပတိ+ပ+ကမု+တိ] နောက်သို့ဆုတ်ပြီ။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိပက္ခ (ပ) [ပတိ+ပက္ခ] အမိတ္တော ရိပု ဝေရီ စ၊ ... ပဋိပက္ခာဟိတာပရော။ ဓာန်၊ ၂၄၄။ ပဋိ-ဝိရုဋ္ဌေါ ပက္ခော သဟာယော ပဋိပက္ခော။ ဓာန်၊ ဋီ၊ ၂၄၄-၅။ (ပြတိပက္ခ-သံ။ ပဋိပက္ခ = ပဋိပက္ခ-ပြာ) (ခ) ရန်သူ။ (တိ) (၂) ဆန့်ကျင်ဘက်၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော။ (ခ) ပဋိပက္ခ အတ္ထယန္တိ ဣစ္ဆန္တိတိ ပစ္စတ္တိကာ။ ဝိ၊ ဣ။ ၂၂၆။ ပဋိပက္ခ အတ္ထယန္တိတိ... အတ္တနော ဝေရီပုဂ္ဂလဿ ပန ပဋိပက္ခာဘူတံ ကိဉ္စိ အမိတ္တံ အတ္ထယန္တိ ဂဝေသန္တိတိ ဝေမေတ္တ အတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၈၈။ ပဋိပက္ခန္တိ အနိဋ္ဌံ အဟိတံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၄၁။ (-မဟာနိ၊ ၂။ ၁၁။ ဒီ၊ ဣ။ ၂။ ၁၀၄။ အံ၊ ဣ။ ၂။ ၁၀၆။ မဟာနိ၊ ဣ။ ၂။ ၂၀၂။ ဇာ၊ ဣ။ ၂။ ၁၄၆။ ဇာ၊ ဣ။ ၂။ ၂၀၂။ ဒီ၊ ဣ။ ၂။ ၁၀၅။ မ၊ ဣ။ ၂။ ၁၅၈။ အံ၊ ဣ။ ၂။ ၁၆၂။) (၂) တတ္ထ ဥစ္ဆေဒဿတဝါဒါ ဥဘော အန္တော အယံ သံသာရပဝတ္တိ။ တဿ ပဋိပက္ခော မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ အရိယော အဋ္ဌဂီကော မဂ္ဂေ။

အယံ သံသာရနိဝတ္ထိ။ နေတ္ထိ။ ၉၂။ ပရိဝတ္တနာ
 ပန ပဋိပက္ခံ သုတ္တံ။ ပေဋကော။ ၃၁၃။ ပီတိ
 ဗျာပါဒဿ ပဋိပက္ခာတိ သမ္ပန္နော။
 သုခံ ကုက္ကုစ္စဿ ပဋိပက္ခန္တိ ယောဇနာ။
 မဏိမဉ္ဇူ။ ၁။ ၂၄၉။ (-နေတ္ထိ။ ၄၅။ ၇။ ပေဋ
 ကော။ ၁၀၃။ ၂၂၀။ ၂၃၃။ ၂၆၁ - ၉။ ၂၇၇။ ၂၀၂။
 ၂၉၂။ ၃၀၀ - ၄၂၃။ ၂။ ဝိ။ ၄။ ၁။ ၁၁၄။ ၁၂၃။
 ဝိ။ ၄။ ၂။ ၂၇၇။ ဝိ။ ၄။ ၁။ ၁၁၄။ ၁၂၃။
 သံ။ ၄။ ၂။ ၂၇၇။ အဘိ။ ၄။ ၁။ ၁၁၄။ ၁၂၃။
 ပဋိသံ။ ၄။ ၁။ ၉၆။ ၁၇၇။ ၂၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၁။
 ၄၁၃၇။ ၁၆၁။ ဥဒါနာ။ ၆၉။ ထေရဝါဒ။ ၁။ ၁၃။
 ထေရီ။ ၄။ ၂။ အပါ။ ၄။ ၁။ ၁၃၀။ စရိယာ။ ၄။
 ၃၅။ ၇၄။ ၂၆၉။ ၂၇၂။ ၂၀၇။ ၂၉၄။ ၃၂၅။ မဟာနိ။
 ၄။ ၅၆။ ၁၀၉။ ၁၂၃။ ၁၅၁။ ၂၃၅။ ၃၄၂။ နေတ္ထိ။ ၄။
 ၂၆၁။ ၂၉၂။ ၂၆၇။ သာရတ္ထ။ ၁။ ၃၅။ ၃၇၇။
 သာရတ္ထ။ ၂။ ၁၇၇။ သာရတ္ထ။ ၃။ ၁၀၀။ ဝိမတိ။
 ၂။ ၉၇။ ဒီ။ ၄။ ၁။ ၆၇။ သီ။ ၄။ ၁။ ၁၄၀။
 သီ။ ၄။ ၁။ ၂။ ၄၁။ ဒီ။ ၄။ ၁။ ၆၇။ ဒီ။ ၃။ ၉။
 မဒီ။ ၁။ ၁၃၇။ မဒီ။ ၂။ ၆၇။ မဒီ။ ၃။ ၂။ သံ။ ၄။ ၁။
 ၂၃။ သံ။ ၄။ ၂။ ၅၀၉။ အံ။ ၄။ ၁။ ၆၇။ အံ။ ၄။ ၂။
 ၁၃၉။ အံ။ ၄။ ၃။ ၂၇၇။ မူလဒီ။ ၁။ ၇။ အနုဒီ။
 ၁။ ၉၉။ အနုဒီ။ ၃။ ၄၃။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄။ ၁။ ၁၀၁။ ၆၇။
 ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄။ ၁။ ၄၅။ နေတ္ထိ။ ၄။ ၇။ နေတ္ထိ။ ၀။
 ၁၀၃။ ၂၆၇။)

ပဋိပက္ခကတ္ထု (တိ) [ပဋိပက္ခ+ကတ္ထု] ဆန့်ကျင်
 ဘက်ပြုတတ်သော၊ ရန်သူဖြစ်သော၊ သူ။ ပဋိ-
 ဘဏ္ဍကတ္ထာ ပဋိပက္ခကတ္ထာ ကလဟံ ကရေ-
 ယံ။ မဟာနိ။ ၁၃၇။

ပဋိပက္ခကရ(တိ) [ပဋိပက္ခ+ကရ+အ] (၁) ရန်သူ
 ပြုတတ်သော၊ ရန်သူဖြစ်သော။ (၂) ဆန့်ကျင်
 ဘက်ပြုတတ်သော။ (၃) ဗောဓိယာ မူလ
 ယေ ပဋိသေနိကရာ ကိလေသာ ပဋိလောမ-
 ကရာ ပဋိကဏ္ဍကရာ ပဋိပက္ခကရာ။ မဟာနိ။
 ၁၃၃။ ပဋိပက္ခကရာတိ သတ္တုကရာ။ မဟာနိ။ ၄။
 ၂၅၀။ (၂) ပဋိသေနိကရာတိ ပဋိပက္ခကရာ။
 မဟာနိ။ ၄။ ၂၀၃။

ပဋိပက္ခကရဏ (န) [ပဋိပက္ခ+ကရဏ] ဆန့်ကျင်
 ဘက်ပြုခြင်း။ အယုတ္တံ ခေါ် ပန ပဋိပက္ခက-
 ရဏံ၊ ဥပါယေနေဝ နံ ဝဇ္ဇေသာမိ။ ဇာ။ ၄။ ၃။
 ၅၀၉။

ပဋိပက္ခကိရိယာ (ထိ) [ပဋိပက္ခ+ကိရိယာ] ဆန့်
 ကျင်ဘက်ဖြစ်သော- အမူအရာ- ကြံယာ။
 အဝိနိစ္ဆယဿ ပဋိပက္ခကိရိယာ အသံသပ္ပနံ။
 မူလဒီ။ ၁။ ၉၃။ (-ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄။ ၁။ ၄၆။)

ပဋိပက္ခကိလေသ (ပု) [ပဋိပက္ခ+ကိလေသ] ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော ကိလေသာ။ သီလ
 သမာဓိပညာသင်္ခါတာ ဟိ သိက္ခာ အတ္တနော
 ပဋိပက္ခကိလေသေဟိ ဝိပ္ပယုတ္တာ ပရိသုဒ္ဓါ။
 ဣတိဝုတ်။ ၄။ ၁၉၁။ (-နေတ္ထိ။ ၄။ ၁၃၉။ ဒီ။ ၄။ ၃။
 ၂၀၄။ မူလဒီ။ ၁။ ၄၅။)

ပဋိပက္ခကောဋ္ဌာသတ္တ (တိ) [ပဋိပက္ခ+ကောဋ္ဌာ-
 သ+အတ္တ] ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အဖို့အ
 စုဟူသော အနက်ရှိသော၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်
 သောအဖို့အစုဟူသောအနက်ကိုဟောသော။
 ပဋိဘာဂ-သဒ္ဓေါ ပဌမေ ဝိကပ္ပေ သဒိသ-
 ကောဋ္ဌာသတ္တော၊ ဒုတိယေ ပဋိပက္ခကောဋ္ဌာ-
 သတ္တော။ သံ။ ၄။ ၂။ ၄၁၇။

ပဋိပက္ခဂေါစရဂ္ဂဟဏ (တိ) [ပဋိပက္ခ+ဂေါစရ+
 ဂဟဏ] ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ဟူ
 သောအာရုံဖြင့် ယူအပ်သော။ အထ ဝါ သဟ-
 ဓရဏလက္ခဏကာရဏတာယ ပဋိပက္ခဂေါစ-
 ရဂ္ဂဟဏတာ။ ဝဇ္ဇိ။ ၁။ ၁။

ပဋိပက္ခစေတနာ (ထိ) [ပဋိပက္ခ+စေတနာ] ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောစေတနာ။ ပါဏာတိ
 ပါတဿ ပဋိပက္ခစေတနာ သီလံ။ ပဋိသံ။ ၄။ ၁။
 ၂၁၀။ (-ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄။ ၁။ ၇၇။)

ပဋိပက္ခဆေး(စေ့)ဒနသမတ္ထ(တိ) [ပဋိပက္ခ+ဆေး-
 ဒန+သမတ္ထ] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ဖြတ်ခြင်းငှာ
 စွမ်းနိုင်သော။ ဥပ္ပဗ္ဗမာနာ စ မဟာဇုတိကာ
 မဟာဝိပ္ပာရာ ပဋိပက္ခဆေးဒနသမတ္တာ စ

ဟောတိ။ ဝိမာန၊ ဌ။ ၁၈။ တထာ သတိ ဥပ္ပဇ္ဇ-
မာနာပုညကိရိယာ မဟာဇုတိကာ မဟာဝိပ္ပါ-
ရာ ပဋိပက္ခန္တေဒနသမတ္တာ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊
၃။ ၁၀၁။

ပဋိပက္ခဇယ (ပု) [ပဋိပက္ခ+ဇယ] ဆန့်ကျင်ဘက်-
ဖြစ်သော ကိလေသာကာဏေ အောင်မြင်
ခြင်း။ သီလပညာဏဟေတု ပဋိပက္ခဇယော
ကာမကိလေသဇယော ဟောတိတိ အတ္ထော။
ထေရ၊ ဌ။ ၁။ ၁၉၉။ (-ထေရ၊ ဌ။ ၂။ ၂၂၃။)

ပဋိပက္ခဇိဂုစ္ဆာမုခ (န) [ပဋိပက္ခ+ဇိဂုစ္ဆာ+မုခ] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို စက်ဆုပ်ခြင်းဟူသော -
အဦး-အစ-ပဓာန၊ အဦး- အစ- ပဓာန -
ဖြစ်သော ဆန့်ကျင်ဘက်ကို စက်ဆုပ်ခြင်း။
ယဒိသံ သဗ္ဗသတ္တေသု မဇ္ဈတ္တတာတိ ဝေ ပဋိ-
ပက္ခဇိဂုစ္ဆာမုခေ မဇ္ဈတ္တတာယ သမုပဇာတ-
ဂါရဝဗဟုမာနာဒရော တံ ပုဂ္ဂလံ ပုနပုနံ
အဇ္ဈုပေက္ခတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၇၅။

ပဋိပက္ခဉာဏဒဿန (န) [ပဋိပက္ခ+ဉာဏ+ဒဿန] ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဉာဏ်ကို ပြခြင်း။
အနုယတော ဒဿိတဿ အာဒိနဝဉာဏဿ
ဗျတိရေကတော ဒဿနတ္ထံ ပဋိပက္ခဉာဏဒဿ-
နံ “ယတ္ထ ဥပ္ပါဒေါ နတ္ထိ၊ တတ္ထ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ
ဘယမ္ပိ နတ္ထိ” တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၅၀။

ပဋိပက္ခဉာဏဒဿနတ္ထ (ပု) [ပဋိပက္ခဉာဏဒဿန+
အတ္ထ] ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဉာဏ်ကို
ပြခြင်းအကျိုး။ အနုပ္ပါဒေါ ခေမန္တိ သန္တိပဒေ
ဉာဏန္တိ အာဒိ ပန အာဒိနဝဉာဏဿ ပဋိပက္ခ-
ဉာဏဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၇၇။

ပဋိပက္ခတ္ထ (တိ) [ပဋိပက္ခ+အတ္ထ] ဆန့်ကျင်ဘက်
အနက်ရှိသော၊ ဆန့်ကျင်ဘက်အနက်ကိုဟော
သော။ အ-သဒ္ဓေါ စေတ္ထ ပဋိပက္ခတ္ထောတိ။
နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၂။

ပဋိပက္ခဒဿန (န) [ပဋိပက္ခ+ဒဿန] ဆန့်ကျင်
ဘက်ကိုပြခြင်း။ ဒသ ကုသလကမ္မပထေ ပရိပူ-

ရေတိတိ ဣဒံ ကဏ္ဍပက္ခေ “ဒသ အကုသလ-
ကမ္မပထေ ပရိပူရေတိ” တိ ဝုတ္တဿ ပဋိပက္ခ-
ဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၇၁။

ပဋိပက္ခဒူရဘာဝ (ပု) [ပဋိပက္ခ+ဒူရ+ဘာဝ]
ဆန့်ကျင်ဘက်မှ ဝေးသည်၏အဖြစ်။ ပဋိပက္ခ-
ဒူရဘာဝေန ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဿ သာတိသ-
ယတ္တာ... ရူပက္ခန္တေ အနိစ္စလက္ခဏံ ဝေဂသာ
ပဋိဝိဇ္ဇတိ။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၁၆။

ပဋိပက္ခဒူရိ(ရိ)ဘာဝ (ပု) [ပဋိပက္ခ + ဒူရ +
ဘာဝ။ ဣ၊ ဣ-လာ] ဆန့်ကျင်ဘက်မှ ဝေး
သည်၏အဖြစ်။ ပဋိပက္ခဒူရိဘာဝေန သုဘာ-
ဝိတဝသိဘာဝံ။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၁။ ဈာနဓမ္မာနံ
ပဋိပက္ခဒူရိဘာဝေါ ထိရဘာဝပ္ပတ္တိ စာတိ
ဣမေဟိ ဒွိဟိ ကာရဏေဟိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂၀။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၄၇။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၄၇။ ဒီ၊ ဋီ၊
၃။ ၁၃၂၊ ၁၄၄။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၇၃၊ ၄၂၈။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။
၁၅၀၊ ၁၆၄၊ ၂၁၄။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၇၊ ၅၀၄။ အံ၊ ဋီ၊
၁။ ၂၇၆။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၆၊ ၁၁၄၊ ၂၅၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊
၂။ ၁၇၇။)

ပဋိပက္ခဓမ္မ (ပု) [ပဋိပက္ခ+ဓမ္မ] ဆန့်ကျင်ဘက်
ဖြစ်သောတရား။ အဿဒ္ဓိယာဒိနံ ပဋိပက္ခ-
ဓမ္မာနံ ဟရဏတော ပါဋိဘီရံ။ ပဋိသံ၊ ဌ။ ၁။
၅၄။ စူဠနိ၊ ဌ။ ၅၀။ (-ဣတိဝုတ်၊ ဌ။ ၈၆။
ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၁၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၄၊ ၂၂၀။ ဒီ၊ ဋီ၊
၂။ ၅၁၊ ၁၃၃၊ ၂၁၂။ ဒီ၊ ဋီ၊ ၃။ ၂၄၉။ မ၊ ဋီ၊ ၁။
၂၆၅။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၃၁။ မ၊ ဋီ၊ ၃။ ၅၁၊ ၁၆၄၊ ၂၇၉၊
၂၇၇။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၉၀။ သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၇၇၊ ၄၁၈၊
၁၆၉။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၇။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၉၂၊ ၁၀၁-ဂ၊
၃၅၃။ အနု၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၉၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၈၊ ၁၄၈၊
၂၄၄။)

ပဋိပက္ခဓမ္မပစ္စယ (ပု) [ပဋိပက္ခဓမ္မ + ပစ္စယ]
ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော တရား ဟူသော
အကြောင်း။ တဿ တဿ ပဋိပက္ခဓမ္မပစ္စ-
ယာဝံ တံ တံ ဝေဒယိတံ အဓိပ္ပေတံ။ သံ၊
ဌ။ ၃။ ၁၆၇။ ပဋိသံ၊ ဌ။ ၁။ ၃၀၀။

ပဋိပက္ခဓမ္မပရိဝတ္တနလက္ခဏ (တိ) [ပဋိပက္ခဓမ္မ + ပရိဝတ္တန + လက္ခဏ] ဆန့်ကျင်ဘက်တရား တို့ကို-ပြန်လည်-ဆုတ်နုတ်-စေခြင်းလက္ခဏာ ရှိသော။ သုတ္တေ အာဂတဓမ္မာနံ ပစ္စနိကဓမ္မ-ဝိသယော ပရိဝတ္တနဟာရော၊ ပဋိပက္ခဓမ္မ-ပရိဝတ္တနလက္ခဏတ္တာ။ နေတ္ထိ၊ ဌ။ ၃၉။

ပဋိပက္ခဓမ္မပ္ပကာသန (န) [ပဋိပက္ခဓမ္မ + ပကာ-သန] ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော တရားကို ပြခြင်း။ တဒဝသေသံ ပန သဗ္ဗမ္ပိ ပဋိပက္ခ-ဓမ္မပ္ပကာသနဝသေန။ သိ၊ ဌိ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၅၇။

ပဋိပက္ခဓမ္မပ္ပဟာန (န) [ပဋိပက္ခဓမ္မ + ပဟာန] ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော တရားကို ပယ်ခြင်း။ အထ ခေါ သဗ္ဗမ္ပိ သီလံ သဗ္ဗာပိ ပညာ ပဋိပက္ခဓမ္မပ္ပဟာနဝသေနော ဒေသနာ အာရုဋ္ဌာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌိ၊ ၁။ ၄၀၈။

ပဋိပက္ခဓမ္မမတ္တဒဿန (န) [ပဋိပက္ခဓမ္မ + မတ္တ-ဒဿန] ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော တရားမျှကို ပြခြင်း။ သေသာနံ န တထာ ဝုတ္တတ္တာ ပဋိ-ပက္ခဓမ္မမတ္တဒဿနဝသေန ဥဒ္ဓစ္စာဝိဇ္ဇာ ဝေ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၉၀။

ပဋိပက္ခနယ (ပု) [ပဋိပက္ခ + နယ] ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သောနည်း။ အတိရိတ္တံ ပန တဿေဝ ပဋိပက္ခနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၉၆။ ကင်္ခါ။ ၂၂၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၃၁။ (-ကင်္ခါ။ ၁၃၅။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၆။ ကင်္ခါ၊ ဌိ၊ သစ်၊ ၂၀၇။ ဒီ၊ ဌိ၊ ၁။ ၁၂၀။)

ပဋိပက္ခနိဒ္ဓေသ (ပု) [ပဋိပက္ခ + နိဒ္ဓေသ] (၁) ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ညွှန်ပြခြင်း။ (၂) ဆန့်ကျင်ဘက် အားဖြင့် ညွှန်ပြကြောင်း (ပရိဝတ္တနဟာရ)။ (၃) ဆန့်ကျင်ဘက်အား ဖြင့် ညွှန်ပြရာ (ဒေသနာအစဉ်)။ (၁) အယံ ပဋိပက္ခနိဒ္ဓေသေန သမုဒယော။ နေတ္ထိ၊ ဌ။ ၁၈၉။ ပဋိပက္ခနိဒ္ဓေသေန သမုဒယောတိ ဒေသနတ္ထံ ပဋိပက္ခနိဒ္ဓေသနေန နိဒ္ဓါရိတော။

နေတ္ထိ၊ ဌိ။ ၁၀၇။ (-ဒီ၊ ဌိ၊ ၁။ ၁၀၉။ သိ၊ ဌိ၊ သစ်၊ ၁။ ၄၇၈။) (၂) ယံ ကိဉ္စိ ပဋိပက္ခနိဒ္ဓေသော၊ အယံ ဝုစ္စတိ ပရိဝတ္တနော ဟာရော။ ပေဋ္ဌ-ကော။ ၂၃၄။ (၃) ဒုဝိဇ္ဇော နိဒ္ဓေသော၊ ဒုက္ခ-ဟေတု နိဒ္ဓေသော စ ပဋိပက္ခနိဒ္ဓေသော စ။ ပေဋ္ဌကော။ ၂၉၂။

ပဋိပက္ခနိဒ္ဓေသန (န) [ပဋိပက္ခ + နိဒ္ဓေသန] ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ညွှန်ပြခြင်း။ အထက် ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိပက္ခနိဒ္ဓါနန (တိ) [ပဋိပက္ခ + နိဒ္ဓါနန] ဆန့် ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ကိလေသာတို့ကို ခါတုက် တတ်သော။ အထ ဝါ ဓုတာနိ စ တာနိ ပဋိ-ပက္ခနိဒ္ဓါနနတော အင်္ဂါနိ စ ပဋိပတ္တိယာတိပိ ဓုတအင်္ဂါနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၅၉၇။

ပဋိပက္ခနိမ္မထန (န) [ပဋိပက္ခ + နိမ္မထန] ဆန့်ကျင် ဘက်ဖြစ်သော ကိလေသာတို့ကို ချေမှုန်း ခြင်း။ အရညေ ဧကကော ဝိဟရိတော ပဋိပက္ခ-နိမ္မထနေန ဣစ္ဆိတတ္ထသာနေတော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၈၆။ (-ဒီ၊ ဌိ၊ ၂။ ၃၀၀။ မ၊ ဌိ၊ ၁။ ၃၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဌိ၊ ၁။ ၃၁၅။)

ပဋိပက္ခနိဝါရဏ (န) [ပဋိပက္ခ + နိဝါရဏ] ဆန့် ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အကုသိုလ်တို့ကို တားမြစ် ခြင်း။ ပဋိပက္ခနိဝါရဏေန ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ကိစ္စကရဏဘာဝံ ဒေသေတုံ “မနစ္ဆဋ္ဌာနိ။ ပ။ ဘဝိဿဘိ”တိ ဝုတ္တံ။ နေတ္ထိ၊ ဌိ။ ၉၈။

ပဋိပက္ခနိသေနေသမတ္တ (တိ) [ပဋိပက္ခ + နိသေ-န + သမတ္တ] ရန်သူကို တားမြစ်ခြင်းငှာ စွမ်း နိုင်သော။ ပဋိပက္ခနိသေနေသမတ္တံ အာဝရဏံ ဌပေဘော။ ဒီ၊ ဌိ၊ ၂။ ၁၄၇။

ပဋိပက္ခပစ္စနိကဓမ္မ (ပု) [ပဋိပက္ခ + ပစ္စနိက + ဓမ္မ] ဆန့်ကျင်ဘက် ရန်သူဖြစ်သော တရား။ ဝေ-မေဝ ပဒုမုတ္တရဿ ဘဂဝတော လောကုတ္တရ-မဂ္ဂသမာဓိ ပဋိပက္ခပစ္စနိကဓမ္မေ ဝိဇ္ဈတိ ဘိန္ဒု-တိ သမုစ္ဆန္တိတိ အတ္ထော။ အပ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၇၃။

ပဋိပက္ခပစ္စယ (ပ) [ပဋိပက္ခ+ပစ္စယ] ဆန့်ကျင်
ဘက်ဖြစ်သောအကြောင်း။ ပဋိပက္ခပစ္စယာ
သပ္ပာယ်ဥတုအာဟာရာ ဝိက္ခိတ္တိတ္တဘာ။ ဝိ-
သုဒ္ဓါဒ္ဓိ။ ၂။ ၁၀၁။

ပဋိပက္ခပစ္စဝေက္ခဏ (န၊ ထိ) [ပဋိပက္ခ+ပစ္စဝေက္ခ-
ဏ] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ဆင်ခြင်ခြင်း။ သဗ္ဗဒါ
အဝတ္တမာနမှ ဂမိယစိတ္တံ ပဋိပက္ခပစ္စဝေက္ခ-
ဏာယ အဝိက္ခိတ္တိတတ္တာ “ဥပန္န” ခြံ ဝတ္တံ။
မူလဒ္ဓါ။ ၆၈။

ပဋိပက္ခပစ္စေဒန (န) [ပဋိပက္ခ+ပစ္စေဒန] ဆန့်ကျင်
ဘက်ကို ဖြတ်ခြင်း။ မူလသန္တာနကပဒါလန-
ပဗ္ဗဇလာယနဝဏ္ဏေဒနပဒေသေန အနိစ္စ-
သညာယ ပဋိပက္ခပစ္စေဒနဿ ဒဿိတတ္တာ။
သံ၊ ဒ္ဓါ။ ၂။ ၂၅၆။

ပဋိပက္ခပဗဟန (န) [ပဋိပက္ခ+ပဗဟန] (၁) ဆန့်
ကျင်ဘက်ကို ပယ်စွန့်ခြင်း။ (၂) ဆန့်ကျင်ဘက်
ကို ပယ်စွန့်ကြောင်း (စကား)။ (၃) အောက်ပုဒ်
ကြည့်။ (၂) ပဋိပက္ခပဗဟနဝစန-ကြည့်။

ပဋိပက္ခပဗဟနဌ (ပ) [ပဋိပက္ခပဗဟန+အတ္ထ]
ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်စွန့်ခြင်း ဟူသော-
အနက်-သဘော။ ပရိစ္စာဂဌောတိ ပဟာန-
ပရိညာယ ပဋိပက္ခပဗဟနဌော။ ပဋိသံ၊ ဒ္ဓါ။
၉၂။

ပဋိပက္ခပဗဟနဝစန (န) [ပဋိပက္ခပဗဟန+
ဝစန] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်စွန့်ကြောင်း
စကား။ အဿဒ္ဓိယံ ပဗဟတောတိအာဒိ
ဧကေကဿေဝ ဣန္ဒြိယဿ ပဋိပက္ခပဗဟန-
ဝစနံ ဧကက္ခဏေပိ အတ္တနော အတ္တနော ပဋိ-
ပက္ခပဟာနကိစ္စသာဓနေ အဓိပတိဘာဝ-
သာဓနတ္ထံ ဝတ္တံ။ ပဋိသံ၊ ဒ္ဓါ။ ၂။ ၁၄၂။

ပဋိပက္ခပညတ္တိ (ထိ) [ပဋိပက္ခ+ပညတ္တိ] ဆန့်ကျင်
ဘက်ကို ပညတ်ခြင်း။ မနသာ စေ ပသန္ဓေ-
နာတိ အဿဒ္ဓါနံ ပဋိပက္ခပညတ္တိယာ ပညတ္တိ။
ပေဋကော။ ၂၇၈။

ပဋိပက္ခပဋိက္ခေပ (ပ) [ပဋိပက္ခ+ပဋိက္ခေပ] (၁)
ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ခြင်း။ (၂) ဆန့်ကျင်
ဘက်ကို ပယ်ကြောင်း (စကား)။ ပဋိပက္ခ-
ပဋိက္ခေပဝသေန ဣဓ သီလံ ကထေန္တေန တံ
ပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ။ ဒီ၊ ဒ္ဓါ။ ၂။ ၇၆။ (၂) အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပဋိပက္ခပဋိက္ခေပဝစန (န) [ပဋိပက္ခပဋိက္ခေပ+ဝစ-
န] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ကြောင်းစကား။
မာ ဝေရိနော မာ ဒုက္ခိနော မာ ဒုက္ခိတတ္တာတိ
ဣမာနိပိ တိဏိ မေတ္တောပသံဟာရဿ ပဋိ-
ပက္ခပဋိက္ခေပဝစနာနိ။ ပဋိသံ၊ ဒ္ဓါ။ ၂။ ၂၁၀။

ပဋိပက္ခပဋိပတ္တိ (ထိ) [ပဋိပက္ခ+ပဋိပတ္တိ] ဆန့်ကျင်
ဘက်ဖြစ်သောအကျင့်။ ခန္တိ နာမေသာ ပရာ-
ပကာရဿ ပဋိပက္ခပဋိပတ္တိနံ ပစ္စုပကာရကာ-
ရဏံ။ စရိယာ၊ ဒ္ဓါ။ ၂၉၁။ ဒီ၊ ဒ္ဓါ။ ၁။ ၈၁။

ပဋိပက္ခပဋိဗာဠ (တိ) [ပဋိပက္ခ+ပဋိဗာဠ] ဆန့်ကျင်
ဘက်သည်- တားမြစ်- နှိပ်စက်- ဖျက်ဆီး-
အပ်သော။ ပဋိပက္ခပဋိဗာဠာ ကုသလာ ဓမ္မာ
ဥပဇ္ဇိတုမေဝ န သက္ကောန္တိ။ နေတ္ထိ၊ ဒ္ဓါ။ ၉၈။

ပဋိပက္ခပရိစ္စာဂ (ပ) [ပဋိပက္ခ+ပရိစ္စာဂ] ဆန့်ကျင်
ဘက်ကို ပယ်စွန့်ခြင်း။ တာသံ ပဋိပက္ခပရိစ္စာ-
ဂတော စာဂါဓိဌာနံ။ စရိယာ၊ ဒ္ဓါ။ ၂၁၄။ (-ဒီ၊
ဒ္ဓါ။ ၉၅။ သီ၊ ဒ္ဓါ။ ၁၆၁။ ၂၉၁။)

ပဋိပက္ခပရိဝဇ္ဇန (န) [ပဋိပက္ခ+ပရိဝဇ္ဇန] ဆန့်ကျင်
ဘက်ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ တတော ပရာဟိ
ပဉ္စဟိ ဂါထာဟိ ပဋိပက္ခပရိဝဇ္ဇနေန သဒ္ဓိံ
ပသံသာသုဿ အာဂမနံ ဒဿေတွာ။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ ဒ္ဓါ။ ၂၃၁။

ပဋိပက္ခပ(ပွ)ဟာန (န) [ပဋိပက္ခ + ပဟာန]
ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ခြင်း။ န ဟိ ဥဒယဗ္ဗ-
ယာနံ ပစ္စက္ခတော ပဋိဝေဓေန ဝိနာ သာ-
မညာကာရာနံ တိရုဏမတ္တေန သာတိသယံ
ပဋိပက္ခပဟာနံ အပ္ပမာဒံ။ ဝိသုဒ္ဓါဒ္ဓိ။ ၂။ ၄၃၅။
သမာဓိအာဒိနမ္ပိ ယထာသကံ ပဋိပက္ခပဟာနံ

ပညဝန္တဿေဝ ဣဇ္ဈတိ။ နေတ္တိ၊ ငွ။ ၇၆။ (-ပဋိ-
သံ၊ ငွ။ ၂။ ၁၃၆၊ ၁၈၉။ ဒိ၊ ငွ။ ၂။ ၁၇၉၊ ၂၉၄။ ဒိ၊ ငွ။
၃။ ၁၁၆။ မ၊ ငွ။ ၃။ ၁၃၁။ သံ၊ ငွ။ ၁။ ၁၉၀။ သံ၊ ငွ။
၂။ ၄၅၄။ အံ၊ ငွ။ ၁။ ၂၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငွ။ ၁။ ၁၆။)

ပဋိပက္ခပဟာနကိစ္စသာဓန (န) [ပဋိပက္ခပဟာန
+ ကိစ္စ + သာဓန] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ခြင်း
ကိစ္စကို ပြီးစေခြင်း။ ပဋိပက္ခပဟာနဝစန-
ကြည့်။

ပဋိပက္ခပဟာနဘာဝ (ပ) [ပဋိပက္ခပဟာန +
အဘာဝ] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်မှုရှိခြင်း။
ဖလာနိ ပန ပဋိပက္ခပဟာနဘာဝတော န
ဝုတ္တာနိ။ ပဋိသံ၊ ငွ။ ၂။ ၁၃၆။

ပဋိပက္ခပုစ္ဆာ (ထိ) [ပဋိပက္ခ + ပုစ္ဆာ] ဆန့်ကျင်
ဘက်ကို မေးခြင်း။ ကဘမော ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနသ-
မုဂ္ဂါဘောတိ ဒိဋ္ဌိနံ ပဋိပက္ခပုစ္ဆာ ပဟာန-
ပါယပုစ္ဆာ။ ပဋိသံ၊ ငွ။ ၂။ ၄၂။

ပဋိပက္ခပဟာနကိတ္တန (န) [ပဋိပက္ခပဟာန +
ကိတ္တန] ဆန့်ကျင်ဘက်ဘာဝကို ပယ်မှုကို
ပြောကြားခြင်း။ ဣမိနာ ပဋိပက္ခပဟာနကိတ္တ-
နေန။ သံ၊ ငွ။ ၁။ ၇၁။

ပဋိပက္ခဗလ (န) [ပဋိပက္ခ + ဗလ] ဆန့်ကျင်ဘက်
ဖြစ်သော-အား-အစွမ်း။ အတ္တသန္တာနပရိ-
ယာပနဘာယ အတ္တနော ကာမဝိတက္ကာဒိ-
ကေ မိစ္ဆာဝိတက္ကေ ပဋိပက္ခဗလေန နိသေ-
စေတွာ။ ထေရ၊ ငွ။ ၂။ ၁၆၄။

ပဋိပက္ခဘာဝ (ပ) [ပဋိပက္ခ + ဘာဝ] ဆန့်ကျင်ဘက်
ဖြစ်သော-အဖို့-အစု။ ကဏှာနဉ္စိ သုက္ကာ ပဋိ-
ပက္ခဘာဝါ သုက္ကာနဉ္စ ကဏှာ ပဋိပက္ခဘာ-
ဝါတိ ဝေမ္ပိ သပ္ပုဋိဘာဝါ။ သံ၊ ငွ။ ၃။ ၁၇၉။

ပဋိပက္ခဘာဝကိစ္စ (ထိ) [ပဋိပက္ခ + ဘာဝ + ကိစ္စ]
ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ခြင်းကိစ္စရှိသော။ အနိဿာ-
ယနရသာတိ ဣဿာယနဿ ဥဿယနဿ ပဋိ-
ပက္ခဘာဝကိစ္စာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငွ။ ၁။ ၃၇၉။

ပဋိပက္ခဘာဝဒဿန (န) [ပဋိပက္ခဘာဝ + ဒဿန]
ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အပြစ်ကို ပြခြင်း။ တေသံ
အတ္တနော ပစ္စနိကာနံ ပဋိပက္ခဘာဝဒဿန-
တော တပ္ပစ္စနိကနိဝရဏဝစနံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၃၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငွ။ ၁။ ၁၆၅။ (-ဝိမတိ၊ ၁။ ၇၁။)

ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတ္ထ (ပ) [ပဋိပက္ခဘာဝ
ဒဿန + အတ္ထ] ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အပြစ်ကို
ပြခြင်းအကျိုး။ တေသံ အတ္တနော ဝိပစ္စနိ-
ကာနံ ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတ္ထံ တပ္ပစ္စနိက-
နိဝရဏဝစနံ။ မူလ၊ ငွ။ ၁။ ၁၀၁။

ပဋိပက္ခဘာဝနာ (ထိ) [ပဋိပက္ခ + ဘာဝနာ]
ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဘာဝနာ။ ပဋိသင်္ခါ-
နိရောဓောတိ ပဋိသင်္ခါပ၊ ပဋိပက္ခဘာဝနာယ
နိရောဓော။ နေတ္တိ၊ ငွ။ ၁။ ၂၉။ သင်္ခါတိ ပညာ။
ပညာပဓာနာ စ ဘာဝနာတိ အာဟ “ပဋိ-
သင်္ခါယ ပဋိပက္ခဘာဝနာယာ” တိ။ နေတ္တိ၊ ငွ။
၈၁။ (-မ၊ ငွ။ ၂။ ၂၃၂။ မူလ၊ ငွ။ ၂။ ၁၄၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ငွ။ ၁။ ၁၂၁။)

ပဋိပက္ခဘာဝနာပရာမသန (န) [ပဋိပက္ခဘာဝနာ
+ ပရာမသန] ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဘာ-
ဝနာကို သုံးသပ်ခြင်း။ သော ဓမ္မော ပဋိ-
ပက္ခဘာဝနာပရာမသနေ အဘာဝနာတိ
ဝုတ္တောတိ အဓိပ္ပါယော။ အနု၊ ငွ။ ၁။ ၉၉။

ပဋိပက္ခဘာဝနနိဝါရဏ (န) [ပဋိပက္ခ + သာသန
+ နိဝါရဏ] ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ပြောဆို
မှုကို တားမြစ်ကြောင်းသဒ္ဓါ။ နော ဒုဗ္ဘာသိ-
တန္တိ တဿေဝ ဝါစင်္ဂဿ ပဋိပက္ခဘာဝန-
နိဝါရဏံ။ သံ၊ ငွ။ ၁။ ၂၅၀။ သုတ္တနိ၊ ငွ။ ၂။
၁၂၃။ (-သံ၊ ငွ။ ၁။ ၂၈။)

ပဋိပက္ခဘူတကိလေသဟနန (ထိ) [ပဋိပက္ခ + ဘူတ
+ ကိလေသ + ဟနန] ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်
သော ကိလေသာတို့ကို ပယ်တတ်သော။ သူ။
တေ ဝေ ပရိယယသဟနတော၊ ပဋိပက္ခ-
ဘူတကိလေသဟနနတော၊ ပရဝါဒိမိဂေါဟိ

အပဓိသနီယတော စ သီဟသဒိသတ္တာ
သီဟာတိ ပုဗ္ဗာစရိသသီဟာ။ ကင်္ခါဒ္ဓိသစ်။
၁၂၂။

ပဋိပက္ခဘူတပ္ပဝတ္ထိအာကာရ (ပု) [ပဋိပက္ခဘူတ
+ပဝတ္ထိ+အာကာရ] ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်
သော တရား၏ ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာ။ အတု-
ဋ္ဌာကာရန္တိ တုဋ္ဌိယာ ပီတိယာ ပဋိပက္ခဘူတပ္ပ-
ဝတ္ထိအာကာရ။ ဒီဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၂။

ပဋိပက္ခမနသိကာရ (ပု) [ပဋိပက္ခ+မနသိကာရ]
(အယောနိသောမနသိကာရ၏) ဆန့်ကျင်
ဘက်ဖြစ်သော နှလုံးသွင်းခြင်း။ ပဋိပက္ခမန-
သိကာရန ကိလေသေ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ။ ထေရ၊
၄။ ၁။ ၄၇၆။ (-သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၅။)

ပဋိပက္ခမလဝိဂမ (ပု) [ပဋိပက္ခ+မလ+ဝိဂမ]
ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အညစ်အကြေးမှ
ကင်းခြင်း။ ပဋိပက္ခမလဝိဂမတော ပစ္စယ-
ဝသေန သဘာဝသံသုဒ္ဓိတော ဝိသုဒ္ဓိဖလ-
နိဗ္ဗတ္တိတော စ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဝိသုဇ္ဈတိ။ အံ၊ ၄။
၁။ ၂၄၈။

ပဋိပက္ခမုခ (န) [ပဋိပက္ခ+မုခ] ဆန့်ကျင်ဘက်
ဟူသော-အဦး-အစ-ပဓာန၊ အဦး-အစ-
ပဓာန-ဖြစ်သော ဆန့်ကျင်ဘက်၊ ပမာဒဿ
ပဋိပက္ခမုခေန ပုန အာဝဇ္ဇေတွာ သမထော
နိဒ္ဒါရိတော။ နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၁၅၉။

ပဋိပက္ခလက္ခဏ (န) [ပဋိပက္ခ+လက္ခဏ] ဆန့်
ကျင်ဘက်တရား၏ - သဘော - လက္ခဏာ။
ပရိဝေတ္တတုကာမေန ဣစ္ဆိတဗ္ဗဓမ္မာနုပ္ပပဋိ-
ပက္ခဝသေန ပရိဝေတ္တံ ကာတဗ္ဗန္တိ ပရိဝေတ္တနေ
ပဋိပက္ခလက္ခဏံ ဝုတ္တံ။ ထေန အဋ္ဌကထာယံ
ဝုတ္တံ “ပဋိပက္ခဿ လက္ခဏံ ဘာဝေတိ” တိ။
နေတ္ထိ၊ ဝိ။ ၁၈၃။

ပဋိပက္ခဝတ္ထာန (န) [ပဋိပက္ခ+ဝတ္ထာန]
ဆန့်ကျင်ဘက်ကို - ပိုင်းခြား - မှတ်လား-

ခြင်း။ ဟတ္ထ တတ္ထ အာဒိနဝံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ
ပဋိပက္ခဝတ္ထာနေန။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉။

ပဋိပက္ခဝိက္ခမ္ဘန (န) [ပဋိပက္ခ+ဝိက္ခမ္ဘန] ဆန့်ကျင်
ဘက်ကို ပယ်ချခြင်း။ အနိစ္စသညာဒိနံ
ပဇာနဝသေန ဝတ္ထမာနာ ဝိပဿနာ ဓမ္မေ
စ ပဋိဝိဇ္ဇန္တိ ဝေ နာမ ဟောတိ ပဋိပက္ခ-
ဝိက္ခမ္ဘနေန တိက္ခဝိသဒဘာဝါပတ္တိတော။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၉၀။ (-၁၅၃၊ ၃၃၅။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၉၁။
သံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၃၊ ၅၀၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၂။ အံ၊ ၄။
၃။ ၂၅၈။)

ပဋိပက္ခဝိက္ခမ္ဘနသမတ္ထ (တိ) ပဋိပက္ခဝိက္ခမ္ဘန+
သမတ္ထ] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ပယ်ချခြင်းငှာ
စွမ်းနိုင်သော။ ပဋိပက္ခဝိက္ခမ္ဘနသမတ္ထေန
သမာဓိနာ သမ္ပဒေဝ အာဟိတံ သမာဟိတံ။
မ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၂။

ပဋိပက္ခဝိဂမ (ပု) [ပဋိပက္ခ+ဝိဂမ] ဆန့်ကျင်
ဘက်မှ ကင်းခြင်း။ ယာ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ
ပဋိပက္ခဝိဂမေန အဝဋ္ဌိတိ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၆။
(-၃၁၃၊ ၃၉၉။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၄၊ ၂၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၁။ ၈၃။)

ပဋိပက္ခဝိဂမဇနိတ (တိ) [ပဋိပက္ခဝိဂမ+ဇနိတ]
ဆန့်ကျင်ဘက်မှ ကင်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော။
ပဋိပက္ခဝိဂမဇနိတေန သဘာဝသင်္ခါတေန
ဝိပါကောဘာသေန။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၃။

ပဋိပက္ခဝိဂမန (န) [ပဋိပက္ခ+ဝိဂမန] (၁) ဆန့်
ကျင်ဘက်မှ ကင်းခြင်း။ (တိ) (၂) ဆန့်ကျင်
ဘက်မှ ကင်းသော။ (၃) ပဋိပက္ခဝိဂမနေန
ဂမ္ဘီရေပိ ဓမ္မော သုပါကဓဋ္ဌာ ဘဝေယျ၊
ပဋိပက္ခဝိဂမနံ ပန သမ္ပာပဋိပတ္တိပဋိဗ္ဗံ။ မ၊ ၄။
၂။ ၁၃၃။ ပဋိပက္ခဝိဂမန-လည်းကြည့်။

ပဋိပက္ခဝိဂမနဇနိတ (တိ) [ပဋိပက္ခဝိဂမန+ဇနိတ]
ဆန့်ကျင်ဘက်မှ ကင်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော။
ပဋိပက္ခဝိဂမနဇနိတေန သဘာဝသင်္ခါတေန
တေဇေန။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၆။

ပဋိပက္ခဝိဇယ (ပ) [ပဋိပက္ခ+ဝိဇယ] ရန်သူကို အောင်နိုင်ခြင်း။ ယထာ ပဋိပက္ခဝိဇယာယ ယောဓာဇီဝါ နိမ္မလဓမ္မံ အသိတောမဆုဒိ* ဂဟေတွာ ဝိစရန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၂။ ၅။

ပဋိပက္ခဝိဇ္ဈနဋ္ဌ (ပ) [ပဋိပက္ခ + ဝိဇ္ဈန+အတ္ထ] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ဖောက်လွှတ်ခြင်း - အနက်-သဘော။ ပဋိပက္ခဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန ပုဗ္ဗေ နိဂုတ္တက္ခန္ဓာဒီနံ ဝိဒိတကရဏတ္ထေန ဝိသိဋ္ဌာ မုတ္တိတိ ဝိမုတ္တိ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။ ၁၇၃။ (-သံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၄၈။)

ပဋိပက္ခဝိဒ္ဓံသန(တိ) [ပဋိပက္ခ+ဝိဒ္ဓံသန] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော။ ယထာ အနုညသောဓာရဏံ ဘဂဝတော လောကုတ္တရသီလံ သဝါသနံ ပဋိပက္ခဝိဒ္ဓံသနတော။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၃၅၆။

ပဋိပက္ခဝိဓမ္မန (န) [ပဋိပက္ခ+ဝိဓမ္မန] (၁) ဆန့်ကျင်ဘက်ကို - မှုတ်လွှင့်-ဖျက်ဆီး - ခြင်း။ (တိ)(၂) ဆန့်ကျင်ဘက်ကို-မှုတ်လွှင့်-ဖျက်ဆီး-တတ်သော။ (၃) ရန်သူကို-မှုတ်လွှင့်-ဖျက်ဆီး-တတ်သော။ (၄) ပဋိပက္ခဝိဓမ္မနံ ပန သမ္မာပဋိပတ္တိပဋိဗ္ဗန္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၀။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၆၁။ သံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၃၃။ (-ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။ ၅၉၊ ၁၁၃။ မ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၆၀။ သံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၀၇။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၉၅၊ ၂၀၀၊ ၄၇၄။ အံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၆၅။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၇၃။ နေတ္ထိ၊ ဇီ၊ ၅၄။) (၂) ဂမ္ဘိရောပိ ဓမ္မော ပဋိပက္ခဝိဓမ္မနေန ဉာဏေန ဝိသဒဘာဝံ အာပန္နေန သုပါကဇ္ဇော ဘဝေယျ။ သံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၃၃။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၅၀။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၆၁။ သံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၃၃။) (၃) သရဏတော ပဋိပက္ခဝိဓမ္မနတော သုရာ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၉၄။ သီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂။ ၂၃၉။ မ၊ ဇီ၊ ၃။ ၁၆၉။

ပဋိပက္ခဝိဓမ္မနပစ္စယူပသံဟာရ(ပ) [ပဋိပက္ခဝိဓမ္မန + ပစ္စယ + ဥပသံဟာရ] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို - မှုတ်လွှင့်-ဖျက်ဆီး-ခြင်း၏ အကြောင်းကို ဆောင်ပေးခြင်း။ ဧတ္ထ စ ထိနမိဒ္ဓဝိနောဒိန အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁.၅၀-ပမ-သ-စ

ကုသိတပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇေန အာရဒ္ဓဝိရိယပုဂ္ဂလသေဝနတဒဓိမုတ္တတာ ပဋိပက္ခဝိဓမ္မနပစ္စယူပသံဟာရဝသေန။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၅၇။

ပဋိပက္ခဝိဓမ္မနပဝတ္တိဝိသေသ (ပ) [ပဋိပက္ခဝိဓမ္မန + ပဝတ္တိ+ဝိသေသ] (အဝိဇ္ဇာ၊ အမှိုက်မှောင်ဟူသော) ဆန့်ကျင်ဘက်ကို-မှုတ်လွှင့်-ဖျက်ဆီး-ခြင်း (ဝိဇ္ဇာဉာဏ်၊ အရောင်အလင်းတို့၏) ဖြစ်ခြင်းဟူသော အထူး။ သေသံ ပသံသာဝစနန္တိ ပဋိပက္ခဝိဓမ္မနပဝတ္တိဝိသေသနံ ဗောဓနတော ဝုတ္တံ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၉၄။ မ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၂၅။ အံ၊ ဇီ၊ ၃။ ၂၁၈။ (-အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၃၄။)

ပဋိပက္ခဝိဓမ္မနပုဗ္ဗယောဂဝိသေသ (ပ) [ပဋိပက္ခဝိဓမ္မန + ပုဗ္ဗယောဂ + ဝိသေသ] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို - မှုတ်လွှင့် - ဖျက်ဆီး - တတ်သော မဂ်၏ ရှေးအဖို့၌ ဖြစ်သော အားထုတ်မှုအထူး။ တတ္ထ ပဋိဝိဒ္ဓသစ္စာနမ္ပိ ပဋိပက္ခဝိဓမ္မနပုဗ္ဗယောဂဝိသေသဝသေန ဉာဏံ သာတိသယံ မဟာနုဘာဝဉ္စ ဟောတိ။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၃။ ၅၇။

ပဋိပက္ခဝိဓမ္မနယုတ္တ (တိ) [ပဋိပက္ခဝိဓမ္မန+ယုတ္တ] ရန်သူကို-မှုတ်လွှင့်-ဖျက်ဆီး-ခြင်းငှာ-ဆင့်လျှော်-လျှောက်ပတ်-သော။ ဣမာနိ ကိရသက္ကာဒီနံ ပုညာနုဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တာနိ အပ္ပဋ္ဌိဟတပ္ပဘာဝါနိ ပဋိပက္ခဝိဓမ္မနယုတ္တနိ အဝဇ္ဇာနိ အာဝုဓာနိ။ သံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၃၂၀။

ပဋိပက္ခဝိဓမ္မနသမတ္တ (တိ) [ပဋိပက္ခဝိဓမ္မန + သမတ္တ] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို-မှုတ်လွှင့်-ဖျက်ဆီး-ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော။ ပဋိပက္ခဝိဓမ္မနသမတ္တတာယ တိက္ခာနိ သူရာနိ ဝိသဒါနိ။ မ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၃၅။ သံ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂၃၄။

ပဋိပက္ခဝိဓမ္မနာကာရ (ပ) [ပဋိပက္ခဝိဓမ္မန + အာကာရ] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို - မှုတ်လွှင့် - ဖျက်ဆီး - တတ်သော အခြင်းအရာ။ မဂ္ဂဓမ္မာနံ ပဋိပက္ခဝိဓမ္မနာကာရော သာတိသယံ

ပါကဋ္ဌော ဟုတော ဥပဋ္ဌာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၁၂။

ပဋိပက္ခဝိပက္ခယုဂလ (န) [ပဋိပက္ခ + ဝိပက္ခ + ယုဂလ] ဆန့်ကျင်ဘက်ရန် သူဖြစ်သော တရား ၂-ခုအစုံ၊ ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော တရား ၂-ခုအစုံ။ ကတမာနိ အဋ္ဌာတိအာဒိဟိ ပရိပန္နဥပကာရာနံ ပဋိပက္ခဝိပက္ခယုဂလတ္တာ တေသု ဉာဏာနိ သဟေဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၀။

ပဋိပက္ခဝိမထနတ္ထ (ပု) [ပဋိပက္ခ + ဝိမထန + အတ္ထ] ရန်သူကို - ချေမှုန်း - ဖျက်ဆီး - ခြင်း အကျိုး။ အာဝုခံ နာမ ပဋိပက္ခဝိမထနတ္ထံ ဣစ္ဆိတဉ္စ။ ဒီ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၁၀။

ပဋိပက္ခဝိရဟိတ (တိ) [ပဋိပက္ခ + ဝိရဟိတ] ဆန့်ကျင်ဘက်မှ ကင်းသော၊ ဆန့်ကျင်ဘက် မရှိသော။ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နေသု အသင်္ဂသင်္ဂဝိရဟိတံ အပ္ပုဋ္ဌိဟတံ ပဋိပက္ခဝိရဟိတံ ဟုတော ပဝတ္တိ အာဝရဏင်္ဂရဟိတံ ဉာဏံ။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၅၁။

ပဋိပက္ခဝိဝဇ္ဇန (န) [ပဋိပက္ခ + ဝိဝဇ္ဇန] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ကြဉ်ဖယ်ခြင်း။ ဣမာနိ ပိဋ္ဌနာဒိနိ ပဉ္စဒါဒိနိ မေတ္တာပသံဟာရဿ ပဋိပက္ခဝိဝဇ္ဇနဝသေန ဝုတ္တာနိ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၀။

ပဋိပက္ခဝုတ္တိ (ထိ) [ပဋိပက္ခ + ဝုတ္တိ] ဆန့်ကျင်ဘက် တရား၏ ဖြစ်ခြင်း။ ပဋိပက္ခေ ဝါ တထာ အပ္ပဝဇ္ဇေ ဥပ္ပန္နနာရဟဿ ပဋိပက္ခဝုတ္တိယာ အနုပ္ပါဒေါ။ နေတ္ထိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၂၉။

ပဋိပက္ခသတ္တ (ပု) [ပဋိပက္ခ + သတ္တ] ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော သတ္တဝါ။ သိဟဗျုတ္တိဒယော ပဋိပက္ခသတ္တာ။ ဇေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၄။

ပဋိပက္ခသမာယောဂ (ပု) [ပဋိပက္ခ + သမာယောဂ] ဆန့်ကျင်ဘက်တရားနှင့် ပေါင်းယှဉ်ခြင်း။ ပဋိပက္ခသမာယောဂေန ဝိနယမာနာ။ မ၊ ဣ၊ ၂။ ၁၁၆။

ပဋိပက္ခသမုဋ္ဌါတ (ပု) [ပဋိပက္ခ + သမုဋ္ဌါတ] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်နုတ်ခြင်း။ ဝိသေသာဝဗောနေတ္ထန္တိ ပဋိပက္ခသမုဋ္ဌါတာဒိ ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသဿ အဝဗောနေတ္ထံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၁၅။

ပဋိပက္ခသမုစ္ဆိန္နန (န) [ပဋိပက္ခ + သမုစ္ဆိန္နန] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ်ခြင်း။ ဘေဒေါ နမ နတ္ထိ ပဋိပက္ခသမုစ္ဆိန္နနေန အကပ္ပသဘာဝတ္တာ။ ဒီ၊ ဣ၊ ၁။ ၃၄၄။ (-သိ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၂၂။ မ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၃၂၊ ၂၃၇။ သိ၊ ဣ၊ ၁။ ၁၆၄၊ ၁၉၀။ အံ၊ ဣ၊ ၁။ ၂၇၆။)

ပဋိပက္ခသမုစ္ဆေဒ (ပု) [ပဋိပက္ခ + သမုစ္ဆေဒ] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ်ခြင်း။ ထိရာ ပဋိပက္ခသမုစ္ဆေဒေန သုပ္ပတိဋ္ဌိတဇ္ဇာ။ မ၊ ဣ၊ ၂။ ၃၀၄။

ပဋိပက္ခသမုစ္ဆေဒန (န) [ပဋိပက္ခ + သမုစ္ဆေဒန] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ်ခြင်း။ ပဋိပက္ခသမုစ္ဆေဒနေန သမ္မာ အာပဇ္ဇနတော ဝါ ယထာ “သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ” တိ။ မ၊ ဣ၊ ၂။ ၁၁၃။

ပဋိပက္ခသမုစ္ဆေဒဝိဘာဝန (န) [ပဋိပက္ခသမုစ္ဆေဒ + ဝိဘာဝန] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ်ခြင်းကို ထင်စွာပြုခြင်း။ ဥပ္ပန္နဗလဝသောမနဿော ပဋိပက္ခသမုစ္ဆေဒဝိဘာဝနေန သဒ္ဓိ။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ၊ ၄၁။ သာရဗ္ဗ၊ ၂။ ၁၄၁။

ပဋိပက္ခသမုဋ္ဌာန (တိ) [ပဋိပက္ခ + သမုဋ္ဌာန] ဆန့်ကျင်ဘက်လျှင် - ဖြစ်ကြောင်း - သမုဋ္ဌာန် - ရှိသော။ တီသုပိ ဌာနေသု ပဋိပက္ခေ အကာရေ ဒန္ဓတဒိဟေတူနံ ပဋိပက္ခသမုဋ္ဌာနတ္တာ လဟုတဒိနန္တိ ကေစိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဣ၊ ၁၁၁။

ပဋိပက္ခသေဝီ (တိ) [ပဋိပက္ခ + သေဝ + ဤ။ ပဋိပက္ခ + သေဝီ] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို မှီဝဲလေ့ရှိသော၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို မှီဝဲသော၊ သူ။

တဿ သီလာဒိနံ ပဋိပက္ခသေဝိနော လောကိ-
ယောပိ တာဝ သီလာဒိဂုဏော ပါရိပူရိံ န
ဂစ္ဆတိ။ ထေရါဌ။ ၂။ ၂၃၅။

ပဋိပက္ခဟနန (တိ) [ပဋိပက္ခ+ဟနန] ဆန့်ကျင်
ဘက်ကို-သတ်ဖြတ်-ဖျက်ဆီး- တတ်သော။
သီဟောတိ ဘရိဿယသဟနတော ပဋိပက္ခဟ-
နနတော စ “သီဟော” တိ လဒ္ဒနာမော
မိဂိမိပတိ။ သံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၂၃၂။ အံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၂၃၂။

ပဋိပက္ခဟရဏ (တိ) [ပဋိပက္ခ+ဟရဏ] ဆန့်ကျင်
ဘက်ကို ပယ်တတ်သော။ ပဋိပက္ခဟရဏတော
ရာဂါဒိကိလေသာပနယနတော ပါရိဟာရိယံ။
ဥဒါန၊ ဌ။ ၉။ (-ဝဂ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဌ။ ၄၄။ သာရတ္ထ၊
၃။ ၂၀၆။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၁။ ၃၆၊ ၃၇။ သီ၊ ဇိ၊ ၁။ ၁၄၇။
သံ၊ ဇိ၊ ၁။ ၂။ ၄၁၂။ အံ၊ ဇိ၊ ၁။ ၂။ ၅၅-၆။
အံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၃၉။ မူလဇိ၊ ၁။ ၇၊ ၈။)

ပဋိပက္ခာတိဘဝ (ပု) [ပဋိပက္ခ + အတိဘဝ] ဆန့်ကျင်ဘက်ကို လွန်မြောက်၍ ဖြစ်ခြင်း။
ပစ္ဆိမဟိ ဗလံ ဒဿိတံ ပဋိပက္ခာတိဘဝဿ
ဇောတိ တတ္တာ။ သံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၂၅၆။

ပဋိပက္ခာဂိမ (ပု) [ပဋိပက္ခ+အဂိမ] ဆန့်ကျင်
ဘက်တရားကိုရခြင်း။ ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ
ပဋိပက္ခာဂိမေန ကိလေသကမ္မံ န ဘဝိဿ-
တိ န ဥပ္ပဋ္ဌိဿတိ မေ။ ဥဒါန၊ ဌ။ ၃၄၁။ (-
နေတ္တိ၊ ဌ။ ၁၉၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇိ၊ ၁။ ၃၉၇။)

ပဋိပက္ခာပနယန (န) [ပဋိပက္ခ+အပနယန] ဆန့်
ကျင်ဘက်ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း။ ပစ္စနိကပဋိ-
ဟရဏသေနာတိ ပဋိပက္ခာပနယနဝသေန။
အံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၃၉။

ပဋိပက္ခာဘာဝ (ပု) [ပဋိပက္ခ+အဘာဝ] ဆန့်ကျင်
ဘက်၏မရှိခြင်း။ ပဋိပက္ခာဘာဝေန အနုည-
သာဓာရဏတာယ စ အဘိဘဝိတ္တာ။ မ၊ ဇိ၊ ၂။
၂၄၅။ (-သံ၊ ဇိ၊ ၁။ ၂၆၂။)

ပဋိပက္ခာဘိဘဝ (ပု) [ပဋိပက္ခ+အဘိဘဝ] (၁) ရန်
သူကို-လွှမ်းမိုး-နှိပ်စက်-နှိမ်နင်း-ခြင်း။ (၂)

ဆန့်ကျင်ဘက်တရားကို- လွှမ်းမိုး-နှိပ်စက်-
နှိမ်နင်း-ခြင်း။ (၁) နိဿန္နဗလံ ပန ပဋိပက္ခာဘိ-
ဘဝေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေနောဟ ဂါထာယံ “သတ္တု
မဒ္ဒနော” တိ။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၀၈။ (၂) ဉာဏဗလေ-
နေဝ ဟိ အာရမ္မဏာဘိဘဝနံ ဝိယ ပဋိပက္ခာ-
ဘိဘဝေါပိ။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၅၉။ အံ၊ ဇိ၊ ၂။ ၂၄၅။
(-မ၊ ဇိ၊ ၁။ ၈၅။ မ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၆၉။ အံ၊ ဇိ၊ ၁။ ၈၈။)

ပဋိပက္ခာဘိဘဝန (န) [ပဋိပက္ခ+အဘိဘဝန] ဆန့်ကျင်ဘက်တရားကို- လွှမ်းမိုး- နှိပ်စက်-
နှိမ်နင်း-ခြင်း။ သဒ္ဓါဒိနံ ပဋိပက္ခာဘိဘဝနံ
သမ္ပယုတ္တဓမ္မေန ဥ ပသန္နာကာရာဒိဘာဝ-
သမ္ပာပနံ။ အဘိ၊ ဌ။ ၂။ ၁၂၀။ (-ထေရ၊
ဌ။ ၂။ ၂၂၀။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၂။ ၂၃၉။)

ပဋိပက္ခာဘိဘဝနရသ (တိ) [ပဋိပက္ခာဘိဘဝန+
ရသ] ဆန့်ကျင်ဘက်တရားကို- လွှမ်းမိုး-
နှိပ်စက်-နှိမ်နင်း-ခြင်း ကိစ္စရှိသော။ ဟေမိ-
သမ္ပာရေသု အဓိဋ္ဌာနလက္ခဏာ အဓိဋ္ဌာန-
ပါရမီ၊ တေသံ ပဋိပက္ခာဘိဘဝနရသာ။
စရိယာ၊ ဌ။ ၂၇၃။ (-ဒီ၊ ဇိ၊ ၁။ ၇၁။ သီ၊ ဇိ၊ ၁။
၁။ ၂၅၂။)

ပဋိပက္ခာဝိဟတ (တိ) [ပဋိပက္ခ+အဝိဟတ] မပယ်
သတ်အပ်သေးသော ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေ-
သာရှိသော။ ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာကို
မပယ်သတ်သေးသော။ တဿ မန္တပညဿ
ဝိပဿနာစိတ္တဘာဝနာ ကိလေသေသု ယေဝ
ဌာနတော ပဋိပက္ခာဝိဟတတ္တာ စဝတိ။ ပဋိ၊ သံ၊
ဌ။ ၂။ ၁၉၅။

ပဋိပက္ခိပိတ္တာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ ပ+ ခိပ+ တွာ] ပယ်မြစ်-တားမြစ်-၍။ သုဒ္ဓိန္နတ္ထေရော ပန
“အသုတ္တန-မကံ ဗုဒ္ဓပစနံ န အတ္တိ” တိ တံ
သဗ္ဗံ ပဋိပက္ခိပိတ္တာ။ ဒီ၊ ဌ။ ၂။ ၁၅၆။ (-မ၊ ဇိ၊ ၁။
၂၂၉။) (ဒီ၊ ဇိ၊ ၂။ ၁၆၆-၇၅ ပဋိပက္ခိပိတ္တာ-ဟု ချီ
သည်။ အဗျယဓမ္မေရှိရာ၌ အနက်များစွာ
ဟောနိုင်ရကား သင့်သည်ချည်း။)

ပဋိပဇ္ဇာ (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+တိ] (၁) (က)
 ပြုကျင့်-ပြုလုပ်- အားထုတ်- လေ့။ (ခ)
 စိုးမိုး- အုပ်ချုပ်- မင်းလုပ်- လေ့။ (၂)
 လက်ခံ-ခံယူ-လေ့။ ပဋိပဇ္ဇာ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇာ (ကြိဝိ) [ပတိ+ပဒ+တု] ပြုကျင့်-
 ပြုလုပ်-အားထုတ်-၍။ သီလဝိသုဒ္ဓိ ပဋိပဇ္ဇာ
 စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ပဋိပဇ္ဇာတဗ္ဗာ။ ဝိသုဒ္ဓိဋ္ဌိ၊ ၂။ ၁၆၃။

ပဋိပဇ္ဇာ (တိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+ဏှ] ပြုကျင့်-
 ပြုလုပ်-အားထုတ်-သော၊ သူ။ တံ ကဏ္ဍေ-
 တိတိ တက္ကဏှေ၊ တဏှာယထာနသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇာ-
 ကဏှာတိ အတ္ထော။ အံဋ္ဌိ၊ ၃။ ၄။

ပဋိပဇ္ဇာ (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+တိ။ ပဒ
 ဂတိယံ။ ပဇ္ဇတိ။ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇတိ။ ပဋိပတ္တိံ
 ပဋိပဇ္ဇတိ။ နိတိ၊ ၁။ ၂၂။] (၁) (က)
 ကျင့်၏။ ပြုကျင့် - ပြုလုပ် - အားထုတ် -
 ၏။ (ခ) စိုးမိုး-အုပ်ချုပ်-မင်းလုပ်-၏။
 (၂) ရ၏။ ဖောက်၏။ (၃) လာ၏။ ဖောက်
 လာ၏။ (၄) သိ၏။ (၅) သွား၏။ (၆)
 (က) ပေး၏။ (ခ) ပြန်ပေး-ပေးဆပ်-၏။
 (၇) လက်ခံ-ခံယူ-၏။ (ဂ) နားထောင်၏။
 (၈) ဖြစ်၏။ ဖြစ်ပေါ်၏။

(၁) (က) ကျင့်၏။ ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-
 အားထုတ်-၏။ ယော စ တောနိ ဌာနာနိ၊
 ယောနိသော ပဋိပဇ္ဇတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၂၄၈။ အထ
 ဝါ ကသိယာ ဝါ ဝဇ္ဇေယ ဝါ...သိပ္ပညတ-
 ရေန ဝါ ပဋိပဇ္ဇတိ။ မဟာနိ၊ ၂။ ၁၆။ ယော
 စ တောနိတိ ယော ပန တောနိ ဒသ ကာရ-
 ဏာနိ ပဌမမေဝ ဥပါယေန ပဋိပဇ္ဇတိ သမာ-
 ဒါယ ဝတ္တတိ။ ဇာ၊ ၁။ ၁၁၈။ မဋ္ဌိပဇ္ဇတိတိ
 ပယောဂံ ကဏ္ဍတိ။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁။ (-ဝိ၊
 ၃။ ၁၃၆။ ဒီ၊ ၁။ ၆၆။ ဒီ၊ ၃။ ၉၈။ မ၊ ၂။ ၉။ မ၊ ၃။
 ၁၃။ သံ၊ ၁။ ၃၆၅။ သံ၊ ၂။ ၃၂၃။ ၃၈၄။ အံ၊ ၁။ ၃၅
 -၆။ ၁၁၁။ ၃၁။ အံ၊ ၂။ ၈၈။ အံ၊ ၃။ ၄၂။ အံ၊
 ဗု၊ ၁။ ၂၃၆။ မဟာနိ၊ ၂။ ၅။ ဝိ၊ ၁။ ၂၈။ ၂၈၁။
 ၂၉၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၁၄၈။ ဒီ၊ ၁။ ၁၃၂။ ဒီ၊ ၁။

၂။ ၃၄၆။ ဒီ၊ ၁။ ၉၃။ မ၊ ၁။ ၁၁၁။ မ၊ ၁။ ၁။
 ၁၁၂။ ၁၃၅။ မ၊ ၁။ ၁၁၈။ အံ၊ ၁။ ၁၁၈။
 အံ၊ ၁။ ၁၂၀။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။
 ၁၆။ ၂။ ၁။ ခုဒ္ဒက၊ ၁။ ၂၀၄။ ဥဒါန၊ ၁။ ၈၇။
 ထေရ၊ ၁။ ၂။ ၉၇။ ထေရီ၊ ၁။ ၄၈။ စရိယာ၊ ၁။
 ၃၀။ ၂၇၈။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၃၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၄။
 ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၂၀။ ၁၃၉။ ကဒါ၊ ၁။ ၁၆။ ၁၇၁။
 ဒီ၊ ၁။ ၁၃၉။ သီ၊ ၁။ ၁၆။ ၂။ ၁၃။ ဒီ၊ ၁။ ၁၃၄။
 ၂၇၃။ ဒီ၊ ၁။ ၉၆။ ၁၁၉။ မ၊ ၁။ ၂။ ၂။ မ၊ ၁။
 ၂။ ၂၆။ မ၊ ၁။ ၉၀။ ၁၈၇။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၂။
 ၃။ ၃၀။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂။ ၂။ အံ၊ ၁။ ၆။
 မူလ၊ ၁။ ၄။ မူလ၊ ၁။ ၇၀။ အနု၊ ၁။ ၂။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၉။ နေတ္တိ၊ ၁။ ၂။ ၅။) ပဋိပဇ္ဇာ-
 ဒီ၊ ၂။ ၁၁၇။ ၁၃၂။ အံ၊ ၁။ ၃၈။ ၃၆။ အံ၊ ၂။
 ၁၅၅။ ၆။ ထေရီ၊ ၁။ ၄၈။ ပေဋကေ၊ ၁။ ၂။ ၄။
 မိလိန္ဒ၊ ၁။ ၉၄။ ၂။ ၉။ ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၉။ ဝိ၊ ၁။
 ၄၃၄။ ဒီ၊ ၁။ ၁၀၉။ မ၊ ၁။ ၁၄၆။ သံ၊ ၁။
 ၁၆။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၂။ အံ၊ ၁။ ၁၅၃။ အံ၊
 ၁။ ၁၀၅။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၃။
 မေ၊ ၁။ ၄။ ၂။ ၉၃။ ၂။ ၄၃။ ဣတိ၊ ၁။ ၄။
 ၁၆။ ထေရ၊ ၁။ ၂။ ၈၁။ ၄၉။ စရိယာ၊ ၁။ ၂။
 ၃၇၆။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၅။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၁။ ဒီ၊
 ၁။ ၂။ ၂။ မ၊ ၁။ ၁၄၃။ ၂။ ၆။ မ၊ ၁။ ၅၃။
 ၈၉။ သံ၊ ၁။ ၁၀၇။ ၉။ အနု၊ ၁။ ၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၁။ ၂။ ၅။ ၂။ ၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂။ ၃။ နေတ္တိ၊
 ဝိ၊ ၁။ ၆။ ပဋိပဇ္ဇာ-ထေရီ၊ ၁။ ၅၉။ ပဋိပဇ္ဇာ-
 မိ-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၉၁။ ၃၁။ ဇာ၊ ၁။ ၁၀၉။ ဇာ၊
 ၄။ ၅၃။ ပဋိပဇ္ဇာ-ဒီ၊ ၂။ ၁၁၆။ ၇။ ၁၃၂။ ပဋိ-
 သံ၊ ၁။ ၂။ ၆။ ဝိမာန၊ ၁။ ၂။ ၄။ သာရတ္ထ၊ ၁။
 ၃၅။ ပဋိပဇ္ဇာ-ဒီ၊ ၁။ ၉။ ဒီ၊ ၁။ ၉၃။
 ပဋိပဇ္ဇာ-ထေရီ၊ ၁။ ၁၆။ ၈။ ၁။ စရိယာ၊
 ၁။ ၁၆။ ၉။ နေတ္တိ၊ ၁။ ၂။ ၂။ ဇာ၊ ၁။ ၇။
 ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၃၉။ အနု၊ ၁။ ၁၀၇။ နေတ္တိ၊ ဝိ၊ ၁။
 ပဋိပဇ္ဇာ-မ၊ ၂။ ၂။ ၄။ စရိယာ၊ ၁။ ၄၀၆။
 ၈။ ဇာ၊ ၁။ ၂။ ၈။ နေတ္တိ၊ ၁။ ၂။ ၃။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၁၂။

ထေရ်ဌာ ၂။ ၂၀။ စရိယာဌာ ၁၇၉။ ၂၀၄။ ဇာ
 ဌာ ၁။ ၁၅။ ဇာဌာ ၇။ ၁၉၀။ ဒီဌာ ၁။ ၁၃၆။
 ပဋိပဇ္ဇာထ—သံ၊ ၂။ ၁၅၅။ ဓမ္မာ ၅။ ၂။ ထေရ်
 ၃၄၅။ နေတ္တိ ၅၀။ ပေဋကော ၂၀၃။ ဒီဌာ ၂။
 ၃၃၇။ မဌာ ၁။ ၂၃၆။ ဓမ္မာဌာ ၂။ ၂၇၃-၄။
 သုတ္တနိဌာ ၁။ ၈၆။ သုတ္တနိဌာ ၂။ ၁၀၃။ ထေရ်
 ဌာ ၂။ ၄၀၄။ ထေရ်ဌာ ၂။ ၁။ အပါဠာ ၁။ ၁၉၅။
 ဗုဒ္ဓဝံဌာ ၂။ ၂။ စရိယာဌာ ၂။ ၂၀၄။ ၂၄၆။ ဇာဌာ
 ၄။ ၁၂၅။ ပဋိပဇ္ဇာထ— ဇာ၊ ၂။ ၅၇၁၅၆-၈။
 မိလိန္ဒ ၁၀၀။ ဇာဌာ ၅။ ၁၇၄-၅။ ဇာဌာ ၆။
 ၃၁-၄။ ပဋိပဇ္ဇာထ— သုတ္တနိဌာ ၃၈၉။ ပေဋ-
 ကော ၁၉၁။ ၂၇၀။ မိလိန္ဒ ၂။ ၇၂။ ၂၄၇။ ဥဒါန
 ဌာ ၅၅၃။ သုတ္တနိဌာ ၂။ ၂၂။ ထေရ်ဌာ ၁။
 ၃၃၄။ ထေရ်ဌာ ၂။ ၄၃၁၅၇။ သံဋီဌာ ၂။ ၈၈။
 ၂၁၄။ ပဋိပဇ္ဇာထ— သံ၊ ၁။ ၄၀၃။ သံဋီဌာ ၂။
 ၁၅၈။ မူလဋီ ၂။ ၁၇၁။ ပဋိပဇ္ဇာထ—ဝိ၊ ၄။
 ၂၁၃။ ဝိ၊ ၅။ ၂၆၆။ ဒီဌာ ၂။ ၂၀၄-၅။ အံ၊ ၂။
 ၂၉၄-၅။ အပါဠာ ၁။ ၃၃၁။ ပဋိပဇ္ဇာထ— ဝိ၊ ၅။
 ၂၅၅။ သံ၊ ၁။ ၂၁၁။ ဒီဌာ ၂။ ၁၀၀။ ဒီဌာ ၂။
 ၁၁၅။ အံဋီဌာ ၁၆၈။ ပဋိပဇ္ဇာထ— ဒီဌာ ၁။
 ၁၆၃။ သံဋီဌာ ၂။ ၁၆၇။ အံဋီဌာ ၂။ ၃၇၅။ အဘိ
 ဌာ ၃။ ၈၆။ ဥဒါနဌာ ၂။ ၈၀။ ပဋိပဇ္ဇာထ— ဝိ၊ ၄။
 ၃၆၄။ သံဋီဌာ ၂။ ၉။ အံဋီဌာ ၁။ ၃၂၄။ ဓမ္မာဌာ ၁။
 ၁၁၇။ ၁၆၉။ ဥဒါနဌာ ၈၇။ သုတ္တနိဌာ ၂။ ၁၁၅။
 ပေတဌာ ၆၄၁၆၈။ ဇာဌာ ၄။ ၇၂၄၈၄။ ဇာဌာ
 ၅။ ၂၂။ ဒီဌာ ၂။ ၅၇၇။ မဌာ ၂။ ၂၀၇။ သံဋီဌာ ၁။
 ၁၈၅။ ၂၅၉။ ပဋိပဇ္ဇာထ— ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၄၉။ မဌာ
 ၁။ ၂၆၃။ သံဋီဌာ ၁။ ၂၂၃။ အဘိဌာ ၂။ ၃၃၉။
 ဇာဌာ ၂။ ၂၅၈။ ဇာဌာ ၅။ ၃၇၇။ သာရတ္ထာ ၂။
 ၁၂။ သာရတ္ထာ ၃။ ၁၆၂။ ဝိမတိ ၂။ ၂၆၆။ ဒီဌာ
 ၂။ ၅၇၇။ မဌာ ၂။ ၇၉၁၄၀။ မဌာ ၃။ ၃၇၁။
 ပဋိပဇ္ဇာထ— မဌာ ၈၄။ ဝိမာနဌာ ၂၂၂။ ပေတ
 ဌာ ၁၉၆။ ထေရ်ဌာ ၁။ ၁၉၆။ ဇာဌာ ၅။ ၁၁။
 သံဋီဌာ ၁။ ၁၆၈-၇။ ပဋိပဇ္ဇာထ— အံ၊ ၃။ ၁၉၄။
 ပဋိပဇ္ဇာထ(ဇာ၊ ၂။ ၅၉)တိ ပဋိပဇ္ဇာထ ဇာဌာ
 ၅။ ၂၂။ ပဋိပဇ္ဇာထတိ— ထေရ်ဌာ ၂။ ၁။

ပဋိပဇ္ဇာထ— မဌာ ၁။ ၁၄၂။ သံဋီဌာ ၂။ ၂၄၀။
 ပဋိပဇ္ဇာထ— ဇာဌာ ၅။ ၁၀၆။ ပဋိပဇ္ဇာ-
 သာမိ— မဌာ ၄။ ၁၁၈။ အဘိဌာ ၃။ ၄၄၄။
 ပဋိသံဋီဌာ ၂။ ၂၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ ၂။ ၃၂၀။ ထေရ်ဌာ
 ၁။ ၃၇၂။ ဝိမာနဌာ ၂၂၂။ ဇာဌာ ၄။ ၃၆၄။
 မဌာ ၃။ ၃၂၉။ ပဋိပဇ္ဇာထ— မဌာ ၂။ ၈၀။
 ဝိဌာ ၃။ ၆၀။ သံဋီဌာ ၁။ ၅၇၇။ ပဋိသံဋီဌာ ၁။
 ၃၇။ သာရတ္ထာ ၃။ ၄၄။ ပဋိပဇ္ဇာထ— ဇာ၊ ၁။
 ၃၀၂။ ၂၅၄။ ဇာဌာ ၄။ ၁၉၄။ ၃၆၀။ (ခ) စိုး
 မိုး—အုပ်ချုပ်—မင်းလုပ်—၏။ အဇ္ဇေဝ ပုတ္တ
 ပဋိပဇ္ဇာထ။ ကေဝလံ ဝသုဓံ ဣမံ (စရိယာ
 ၄၁၀)န္တိ... ဣမံ ဝသုဓံ မဟာပထဝီ အဇ္ဇေဝ
 ပုတ္တ ပဋိပဇ္ဇာထ။ ရဇံ ကာရေဟိတိ အတ္ထော။
 စရိယာဌာ ၁၉၀-၁။ ပဋိပဇ္ဇာထ— ဒီဌာ ၅။ ၅။
 စရိယာဌာ ၄၀၆-၈။ စရိယာဌာ ၂။ ၉။ ပဋိ-
 ပဇ္ဇာထ— သုတ္တနိဌာ ၁။ ၈၆။ အပါဠာ ၁။ ၁၉၅။
 ပဋိပဇ္ဇာထ— ဇာဌာ ၆။ ၃၁-၄။ ပဋိပဇ္ဇာထ—
 သံဋီဌာ ၁။ ၁၀၀။

(၂) ရ၏။ရောက်၏။ပစ္စာပါဒီတိ ပဋိပဇ္ဇာထ။
တာနိ ပဋိပါဋိယာ ပဋိလဘိတိ အတ္ထော။
 မဌာ ၃။ ၂၇၂။ သုတ္တနိ ပဋိပဇ္ဇာထ။ အဉ္ဇသံ
 အမတောဂဓ(ထေရ် ၂၅၅)န္တိ...အမတောဂဓံ
 နိဗ္ဗာနပတိဋ္ဌံ တံ သမ္မာပကံ အဉ္ဇသံ အရိယံ
 အဋ္ဌဂိကံ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇာထ ပါပုဏိ။ ထေရ်ဌာ ၁။
 ၃၈၈။ ပဋိပဇ္ဇာထ— ပဋိသံဋီဌာ ၁။ ၃၇၇။ ဇာ၊ ၂။ ၄။
 ဝိဌာ ၂။ ၃။ သံဋီဌာ ၂။ ၅၅၂။ အံဋီဌာ ၂။ ၃၂၉။
 ပဋိသံဋီဌာ ၂။ ၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ ၁။ ၁၈၃။ မဟာနိဌာ
 ၂၃၃။ ဇာဌာ ၅။ ၁၂၇-၈။ ဝဇီရ ၁၄၅။
 သာရတ္ထာ ၂။ ၁၇၅။ ဒီဌာ ၁။ ၃၄၀။ သံဋီဌာ ၁။
 ၃၃၅။ မဌာ ၂။ ၂၅၆။ အနုဋီဌာ ၂။ ၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ
 ဋီဌာ ၁။ ၁၇၁-၃။ ပဋိပဇ္ဇာထ— ပဋိသံဋီဌာ ၂။ ၂၁၆။
 ပဋိပဇ္ဇာထ—ကန်၊ ၇။ ၁။ ၃၄။ ပဋိပဇ္ဇာထ—ဝိ၊
 ၄။ ၃၀၄။ မဌာ ၃။ ၂၃၀။ ၂၇၂။ သံဋီဌာ ၁။ ၂၆၅။
 ပဋိပဇ္ဇာထ—အံ၊ ၃။ ၆၂။ ပဋိပဇ္ဇာထ—ထေရ်ဌာ ၁။
 ၃၈၈။ သုတ္တနိ ပဋိပဇ္ဇာထ။ အဉ္ဇသံ အမ-

တောဂဓ (ထေရ။၂၂၅)န္တိ...ပဋိပဇ္ဇတိ ပါပု-
ဏိံ။ ထေရ။ဌ။၁။၃၀၈။

(၃) လာ၏။ ရောက်လာ၏။ အထ ပန
တေမနဿာ ရာဇဗလိနာ ဥပဗ္ဗုတာပက္ကမန္တိ။
အညေ ပဋိပဇ္ဇန္တိ။ ဝိ၊ဌ။၂။၂၅၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၅၇။ မဟာဝနံ သမဏော ပစ္စာပါဒိ (ထေရ။
၃၃၃)တိ ဣမံ မဟာရဉ္စံ သမိတသဗ္ဗံပါပေါ
ဘဂဝါ ပဋိပဇ္ဇန္တိ။ ထေရ။ဌ။၂။၃၂၈။

(၄) သိ၏။ တိက္ခိန္နိယော ဟိ သင်္ခေပ-
တော ပဌမဉ္စ ဝုတ္တမတ္ထံ ပဋိပဇ္ဇတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊၁။၂၇၂။ ဧဝံ အဝိဇ္ဇာဘိဘူတော ဒုက္ခာဒိနိ
န ပဋိပဇ္ဇတိ န ပဿတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၄၃။

(၅) သွား၏။ ကေန္ဒါနမဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇတိ။
ဝိ၊၂။၈၈။ တမေနံ သာမိကာ အဟိကုဏ္ဍပံ
ဝါ...ပဋိပဇ္ဇတိတွာ အန္တရာပဏံ ပဋိပဇ္ဇေယျံ။
မ၊၁။၃၆။ ပဋိပဇ္ဇေယျန္တိ ဂစ္ဆေယျံ။ မ၊ဌ။၁။
၁၅၄။ ပဋိပဇ္ဇတိ— ဝိ၊၂။၁၇၂-၄။ ဝိ၊၅။၆၄။
၁၃၄။ ပဋိသံ၊၄၈။ မ၊ဌ။၁။၂၆၀၊၂၆၄။ သံ၊ဌ။
၃။၂၂၀-၃။ အံ၊ဌ။၁။၃၄၃။ အံ၊ဌ။၂။၃၄၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၇၆။ ဓမ္မ၊ဌ။၂။၁၉၇။ သုတ္တနိ၊ဌ။၁။
၅၂။ ဝိမာန၊ဌ။၅၇။ သာရတ္ထ၊၃။၂၁။ သံ၊ဋီ
၂။၁၅၈။ ပဋိပဇ္ဇန္တိ— ဝိ၊၂။၈၇။ မ၊၂။၃၀၁။
ဝိ၊ဌ။၁။၁၄၅။ မ၊ဌ။၁။၃၈၉။ မ၊ဌ။၂။၃၀၆။
အံ၊ဌ။၂။၅၇။မဟာနိ၊ဌ။၂၄၅။ပဋိပဇ္ဇသိ—ဝိ၊၂။
၁၇၂။ဒီ၊ဌ။၂။၃၈၁။ သံ၊ဌ။၃။၁၉၈။ပဋိပဇ္ဇထ—
ဝိ၊၂။၈၇။ ထေရ။ဌ။၂။၂၃၅။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၈၃။
ပဋိပဇ္ဇေယျ—ဝိ၊၂။၈၇။၁၇၂-၄။ ဝိ၊၄။၂၅၅။
ဒီ၊၁။၆၉။၁၉၄။ မ၊၂။၂၉။ ဝိ၊ဌ။၄။၁၄၉။ ဝိ၊
သင်္ဂဟ။၄၄၂။ ပဋိပဇ္ဇေယျံ—မ၊၁။၃၆။ သံ၊
၁။၃၂၂။မ၊ဌ။၁။၁၅၄။ သံ၊ဌ။၂။၉၆။ပဋိပဇ္ဇိ—
ဝိ၊၅။၃၅-၆။ မ၊၂။၃၀၁။ ဒီ၊ဌ။၂။၁၆၀။ မ၊ဌ။
၃။၁၅၅။၄၉။၁၀၅။ သံ၊ဌ။၂။၁၆၈။ အံ၊ဌ။၁။
၁၂၈။၁၄၂။၁၆၆။၂၇၂။၃၂၃။၃၄၃။ အံ၊ဌ။၂။
၂၉၈။ အံ၊ဌ။၃။၉၄။၁၁၀။ အဘိ၊ဌ။၁။၄၃။

၄၁၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၈၇။ ဓမ္မ၊ဌ။၁။၁၅၃။၁၇၆။
၃၃၁။ ဝိမာန၊ဌ။၂။၁၆။ ပေတ၊ဌ။၄။၁၅၅။
ထေရ။ဌ။၁။၂၄၄။ ထေရ။ဌ။၂။၁၇၂။ ထေရီ၊
ဌ။၁။၂။၁၉၅။ အပ၊ဌ။၁။၁၆။၂၈၂။ အပ၊ဌ။
၂။၅၈။၁၇၀။ စရိယာ၊ဌ။၁၄။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၁၁။
ဇာ၊ဌ။၁။၁၅။၁၁၅။၁၂၃။၁၃၀၊၂၂၈၊၂၃၃။ဇာ၊
ဌ။၂။၂၀၆။၃၄၈။ ဇာ၊ဌ။၃။၉၈။၁၈၆။၂၈။
၃၀၅။၃၄၀၊၃၈၁။ ဇာ၊ဌ။၄။၃၈၊၄၃၃။ ဇာ၊ဌ။
၅။၂၃။ ဇာ၊ဌ။၇။၂၇၄-၅။၃၆၀၊၄၈၄။ သာ-
ရတ္ထ၊၃။၁၆၅။၃၀၉။ ဝိမတိ၊၂။၈၉။ မ၊ဋီ၊၂။
၁၄၁။မ၊ဋီ၊၃။၃၃။သံ၊ဋီ၊၁။၂၆၅။ပဋိပဇ္ဇိံ သု-
ဝိ၊၅။၂၇။ ဇာ၊၂။၃၇၇။ မ၊ဌ။၁။၂။၁၆။ သံ၊ဌ။
၂။၉၆။ အံ၊ဌ။၁။၃၁၆။၃၉၇။ အံ၊ဌ။၃။၁၈၁။
၂၃၆။ ဓမ္မ၊ဌ။၁။၁၂၁။ ဓမ္မ၊ဌ။၂။၁၄။ ဝိမာန၊
ဌ။၃။၁၂။ ပေတ၊ဌ။၄။၁။စရိယာ၊ဌ။၁၇၁-၂။
ဇာ၊ဌ။၂။၂၆၈။ ဇာ၊ဌ။၄။၁၁၇။ ဇာ၊ဌ။၅။
၁၇၄။၃၅၆။ ဇာ၊ဌ။၇။၃၈၅။ သာရတ္ထ၊၃။
၄၃၇။ပဋိပဇ္ဇိံ—ဒီ၊၁။၆၉။၁၉၅။အပ၊၁။၂၅၇။
အပ၊၂။၃၅၊၅၂။ ထေရ။ဌ။၂။၂။ အပ၊ဌ။၂။
၁၉၀။ ပဋိပဇ္ဇထ—အပ၊၁။၉၆။၂၀၁။ ဇာ၊၂။
၃၅၅။ ထေရ။ဌ။၁။၂၆၃။ဇာ၊ဌ။၇။၂၇၅။ ပဋိ-
ပဇ္ဇိတ္ထ—အပ၊၁။၄၂၂။ ဒီ၊ဌ။၂။၂၇၀။သံ၊ဌ။၁။
၆၉။ပဋိပဇ္ဇိသထိ—ဝိ၊၂။၁၇၂။ ပဋိပဇ္ဇိသန္တိ—
ဝိ၊၂။၈၇။ ပဋိပဇ္ဇိသသိ—ဝိ၊၂။၁၇၂-၄။မ၊ဌ။
၁။၂၉၉။

(၆)(က)ပေး၏။ နေဝတ္တနော န ဉာတိနံ၊
ယထောဓိံ ပဋိပဇ္ဇတိ။ ဇာ၊၁။၁၅၀။ ဇာ၊ဌ။
၃။၂၈၃။ ယထောဓိန္တိ ယထာကောဌာသံ၊...
ယော ယော ကောဌာသော ဒါတဗ္ဗော၊တံ တံ
န ဒေတိတိ အတ္ထော။ဇာ၊ဌ။၃။၂၈၄။(ခ)ပြန်
ပေး-ပေးဆပ်-၏။ သဓေသော ပဋိပဇ္ဇတိ၊
ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ ဝိ၊ဌ။၃။၂၈၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၁၃၇။ ပဋိပဇ္ဇတိတိ ပဋိဒေဝါတိ။ပါစိတ်၊ယော။
၂၄၃။ ပဋိပဇ္ဇန္တိ—ဝိ၊ဌ။၃။၂၈၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၁၃၇။

(၇) လက်ခံ-ခံယူ-၏။ဒါယဇ္ဇံ ပဋိပဇ္ဇတိ။ အံ၊ ၂။၃၇။ အဘိ၊ က။ ၂၆၁။ နာဂဝရ ဝစော သုဏောဟိ မေ၊ ပတိရူပံ ပဋိပဇ္ဇ သုက္ကိယံ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၇၆။ ဇာ၊ ၅။ ၁၆၃။ သုက္ကိယန္တိ အတ္တနော ကုလပဒေသာနုရူပံ ခိတုသုက္ကံ ဓနံ ပဋိပဇ္ဇ ဂဏှ။ ဇာ၊ ၅။ ၁၆၄။ ဒါယပဋိလာဘဿ ယောဂျဘာဝေန ဝတ္တမာနောယေဝ ဒါယဇ္ဇံ ပဋိပဇ္ဇတိ နာမ၊ န ဣတယော။ ဒီ၊ ၁။ ၁၃၉။ ပဋိပဇ္ဇတု-ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၉၆။ ပဋိပဇ္ဇာဟိ-မာ၊ ၄။ ၇၇။ အံ၊ ၅။ ၁၆၃။ အဘိ၊ ၅။ ၄၀၆။ ဓမ္မ၊ ၅။ ၁၆၄။ အပ၊ ၅။ ၁၆၃။ စရိယာ၊ ၅။ ၁၃၈၊ ၂၀၃။ ဇာ၊ ၅။ ၁၆၄။ ၂၃၇။ ဇာ၊ ၅။ ၁၆၃။ နေတ္ထိ၊ ၅။ ၁၅၇။ ပဋိပဇ္ဇ-ဇာ၊ ၂။ ၂၂၄၊ ၂၇၆။ ထေရီ၊ ၅။ ၂၃၇။ ဇာ၊ ၅။ ၂၇၁၆၃-၄။ ပဋိပဇ္ဇဿ-ဇာ၊ ၂။ ၂၇၆။ ဇာ၊ ၅။ ၁၆၃။ ပဋိပဇ္ဇိ-သံ၊ ၁။ ၄၂၀။ သံ၊ ၅။ ၂၁၀၄။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၃၇။ သီ၊ ၅။ ၁၆၃-၇။ ပဋိပဇ္ဇိဿတံ-အံ၊ ၂။ ၃၇။ အဘိ၊ က။ ၂၆၁။ အံ၊ ၅။ ၁၆၃။ အံ၊ ၅။ ၁၆၃။ ပဋိပဇ္ဇိ-ဿာမိ-ဒီ၊ ၁။ ၁၅၄။ ဒီ၊ ၅။ ၁၆၃။ ခုဒ္ဒက၊ ၅။ ၁၁၆။ သုတ္တနိ၊ ၅။ ၂၁။ ဒီ၊ ၅။ ၁၆၃။ အံ၊ ၅။ ၂။ ၉၈။

(ဂ) နားထောင်၏။ သဗ္ဗဒုက္ခကွယ် မဂ္ဂံ၊ သက္ကစ္စံ ပဋိပဇ္ဇေယ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၀၆။ ပဋိပဇ္ဇထာတိ အဓိတိဋ္ဌေယ၊ သုဏာထာတိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၅။ ၈၄။

(ဇ) ဖြစ်၏၊ ဖြစ်ပေါ်၏။ သာ ဝေ အရိယမဂ္ဂေါ ပဋိပဇ္ဇတိ တောယာတိ ပဋိပဒါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၄၃၇။

ပဋိပဇ္ဇာဘိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+တေ။ ပဒ ဂတိမိ၊...ကမ္မေ ပဋိပဇ္ဇတေ၊ ပဋိပဇ္ဇန္တေ။ ပဋိပဇ္ဇတိ၊ ပဋိပဇ္ဇန္တိ။ ရူ၊ ၅။ ၁။] ရအံ-ရောက်အပ်-၏။ ပဋိပဇ္ဇတိ တောယ အရိယမဂ္ဂေါတိ ပဋိပဒါ။ ဥဒါန၊ ၅။ ၇၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၀၇။ ပဋိပဇ္ဇတိ တောယ သုဂတိ၊ ဒုဂ္ဂတိတိ ပဋိပဒါ၊ ကမ္မံ။ မာ၊ ၅။ ၁၆၃။ (-

ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၀၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၁။ ၁၀၉၊ ၁၄၇။)

ပဋိပဇ္ဇတု(ကြိ)[ပတိ+ပဒ+ယ+တု](၁) ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-လော့။ (၂) လက်ခံ-ခံယူ-လော့။ ပဋိပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇထံ (ကြိ)[ပတိ+ပဒ+ယ+ထ](၁)(က) ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-ကုန်လော့။ (ခ) စိုးမိုး-အုပ်ချုပ်-မင်းလုပ်-ကုန်လော့။ (၂) သွားကုန်လော့။ (၃) နားထောင်ကုန်လော့။ ပဋိပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇထု(ကြိ)[ပတိ+ပဒ+ယ+အာ။ 'အာ'ကို 'ထ'ပြု။ နိရုတ္တိ၊ ၅။ ၈၆-သုတ်ကြည့်။] (၁) ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-ပြီး။ (၂) သွားပြု။ ပဋိပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇန (နာထိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+ယု] (၁) ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-ခြင်း။ (၂) ရခြင်း၊ ရောက်ခြင်း။ (၃) သွားခြင်း။ (တိ) (၄) ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-သော။ (၅) ရကြောင်း၊ ရောက်ကြောင်း။ (၆) ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-ရာ(အခါ)။

(၁) အမောဟေန မဇ္ဈိမာယ ပဋိပတ္တိယာ ပဋိပဇ္ဇနံ။ အဘိ၊ ၅။ ၁၆၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၁၃၆။ ပဋိပဇ္ဇနံ ပဋိပတ္တိ၊ သိက္ခတ္ထယသမာယောဂေါ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၁၁၈။ ယထာ ပဋိပဇ္ဇတော ကိလေသာ အပစိနန္တိ န အာစိနန္တိ၊ တထာ ပဋိပဇ္ဇနာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၁၈၈။ (-အဘိ၊ ၅။ ၁၆၃။ ပဋိသံ၊ ၅။ ၂၄၉။ ထေရီ၊ ၅။ ၁၆၃။ စရိယာ၊ ၅။ ၄၄၈။ ဝဇီရ၊ ၅။ ၁၆၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၀၇။ ၂၁၉။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၂၊ ၂၂၀။ ဒီ၊ ၅။ ၁၆၃။ ၁၇၁။ မာ၊ ၅။ ၁၆၃။ ၁၇၁။ ၂၂၇၊ ၂၃၉။ သံ၊ ၅။ ၁၀၇။ သံ၊ ၅။ ၂၂၁။ အံ၊ ၅။ ၁၆၃။ မူလ၊ ၅။ ၁၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၁၇၄၊ ၁၂၉၊ ၁၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၅။ ၇၇။ နေတ္ထိ၊ ၅။ ၈၈။) (၂) ပဋိပဇ္ဇနပါယ-ကြည့်။ (၃) ဣရိယနာတံ ဝတ္တနာ ပဋိပဇ္ဇနာ။ သံ၊ ၅။

၂။၃၄၅။ ပဋိပဇ္ဇနဝတ္ထု-လည်းကြည့်။ (၄)
ပဋိပဇ္ဇနက, ပဋိပဇ္ဇနပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန-တို့ကြည့်။
(၅) ပဋိပဇ္ဇနမဂ္ဂ-ကြည့်။ (၆) ပဋိပဇ္ဇနဝေလာ-
ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇနက (တိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+က]။ ပဋိပဇ္ဇ-
န+က] ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်- တတ်
သော။ သူ။ တံ ကဏေတိတိ တက္ကဏေ၊ ဟဿ
ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇနကသတိ အတ္ထော။
ဒီ၊ ဣ၊ ၂။၁၃၅။ (-မ၊ ဣ၊ ၂။၃၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဣ၊
၁။၃၉၇။)

ပဋိပဇ္ဇနကပုဂ္ဂလ (ပု) [ပဋိပဇ္ဇနက+ပုဂ္ဂလ] ပြု
ကျင့်-ပြုလုပ်- အားထုတ်- တတ်သော
ပုဂ္ဂိုလ်။ ဝေဇ္ဇမဿ ပဋိပဇ္ဇနကပုဂ္ဂလဿ ဒေဝ-
ပုတ္တမာဏေပိ အန္တရာယာယ ဥပက္ကမတိ။
ဣတိဝုတံ၊ ဣ၊ ၂။၄၀။

ပဋိပဇ္ဇနကသတ္တ (ပု) [ပဋိပဇ္ဇနက + သတ္တ] ပြု
ကျင့်-ပြုလုပ်- အားထုတ်- တတ်သော
သတ္တဝါ။ သတ္တေသု ဟယမာနေသုတိ
ကိလေသမဟုလတာယ ပဋိပဇ္ဇနကသတ္တေသု
ပနိဟာယန္တေသု ပဋိပထေသု ဇာယမာ-
နေသု။ မ၊ ဣ၊ ၂။၇၂။

ပဋိပဇ္ဇနကိရိယာ (တိ) [ပဋိပဇ္ဇနက+ကိရိယာ] ပြု
ကျင့်-ပြုလုပ်- အားထုတ်-ခြင်း ဟူသော
အမှုအရာ။ ဝေ ဥပ္ပါဒတ္တာယ ပဋိပဇ္ဇနကိရိ-
ယာယ အဝိဇ္ဇေဒမုပါဒါယ စတုသု ဝိကပ္ပေ-
သု “ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမာ” တိ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ဣ၊ ၂။၃၅။
သီ၊ ဣ၊ ၁။၆၂။

ပဋိပဇ္ဇနကုသလ (တိ) [ပဋိပဇ္ဇနက+ကုသလ] ပြု
ကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-ခြင်း၌- လိမ္မာ-
ကျွမ်းကျင်-သော။ သူ။ ကုသလာတိ တဒ-
တ္တာယ ပဋိပဇ္ဇနကုသလာ ။ ဇာ၊ ဣ၊ ၅။၅၃။

ပဋိပဇ္ဇနက္ကမ (ပု) [ပဋိပဇ္ဇနက+မ] ပြုကျင့်-
ပြုလုပ်-အားထုတ်-ခြင်းဟူသော အစဉ်၊
ကျင့်စဉ်။ မဂ္ဂပဋိပဋိ ပန စတုန္တံ အရိယမဂ္ဂေါနံ

ဒေသနာက္ကမောပိ တာယ ဒေသနာယ ပဋိ-
ပဇ္ဇနက္ကမောပိ တာယ ပဋိပတ္တိယာ ဥပ္ပတ္တိက္က-
မောပိ။ မ၊ ဣ၊ ၁။၂၇၄။ (-ဒီ၊ ဣ၊ ၁။၁၀၈။)

ပဋိပဇ္ဇနက္ခမ (တိ) [ပဋိပဇ္ဇန+ခမ] သွားခြင်း
ဌာ- သင့်လျော်- လျောက်ပတ်- သော။
သုပ္ပပ္ပိတာ ဝနသဏ္ဌာ၊ ပဋိပဇ္ဇနက္ခမာ မဂ္ဂိ။
အ၊ ပ၊ ဣ၊ ၁။၁၀၂။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ဣ၊ ၂။၈။ ဇာ၊ ဣ၊ ၁။၁၀၀။
ပဋိပဇ္ဇနက္ခမေ မဂ္ဂေ ဘဂဝန္တံ ဝနိတု ဂမနဝဏ္ဏံ
ဝဏ္ဏေသိ။ ဝိ၊ ဣ၊ ၁။၂၇၆။ ပဋိပဇ္ဇနက္ခမေတံ
ပဋိပဇ္ဇနတ္ထာယ ခမေ ယောလျေ။ ပါစိတံ၊
ယော။ ၂။၄၇။

ပဋိပဇ္ဇနတ္ထ (ပု) [ပဋိပဇ္ဇန+အတ္ထ] ပြုကျင့်-
ပြုလုပ်-အားထုတ်-ခြင်းအကျိုး။ တဉ္စ အာ-
ယတိ ဘိက္ခုနံ တထာပဋိပဇ္ဇနတ္ထံ သိက္ခာပဒံ
ဉာပေတုံ။ ဝိမတိ၊ ၂။၂၆၁။

ပဋိပဇ္ဇနပုဂ္ဂလ (ပု) [ပဋိပဇ္ဇန+ပုဂ္ဂလ] ပြုကျင့်-
ပြုလုပ်- အားထုတ်-တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။
အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇနပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာန (တိ) [ပဋိပဇ္ဇနပုဂ္ဂလ+
အဓိဋ္ဌာန] ပြုကျင့်- ပြုလုပ်- အားထုတ်-
တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်လျှင် တည်ရာရှိသော။
သေခေါ်ပါဠိပဒေါ ပဋိပဇ္ဇနပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန
ပဋိပဒါဒေသနံ နိယမေန္တော ပဋိပဒါယ
ပုဂ္ဂလံ နိယမေတိ နာမ။ မ၊ ဣ၊ ၂။၁၄၇။

ပဋိပဇ္ဇနမဂ္ဂ (ပု၊ န) [ပဋိပဇ္ဇန+မဂ္ဂ] ရကြောင်း
- ရောက်ကြောင်း- ဖြစ်သော အရိယမဂ္ဂ။
ဘဂဝတော ဇေတုသစ္စဒေသနံ သုတော အမ-
တာဓိဂမ္မပါယမဂ္ဂံ အဟံ ပဋိပဇ္ဇိ ပဋိပဇ္ဇန-
မဂ္ဂံ မယာ ကကံ။ ထေရ၊ ဣ၊ ၁။၁၉၆။

ပဋိပဇ္ဇနဝတ္ထု (န) [ပဋိပဇ္ဇန+ဝတ္ထု] သွားခြင်း
ဟူသော-အကြောင်း-အတ္ထုပ္ပတ္တိ။ သတ္တမေ
သာဝတ္ထိယံ အညတရံ ဘိက္ခု အာရဗ္ဘ
မာတုဂါမေန သဒ္ဓိံ ကေဒ္ဓါနမဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇန-
ဝတ္ထုသ္မိံ ပညတ္တံ။ ကင်္ခါ။ ၂။၄၇။

ပဋိပဇ္ဇနဝိမိ (ပ) [ပဋိပဇ္ဇန + ဝိမိ] ပြုကျင့်-
ပြုလုပ်-အားထုတ်-ခြင်းဟူသောအစီအရင်။
ဝေ အကုံရော အတ္တနော ပဋိပဇ္ဇနဝိမိ
ပကာသေတွာ။ ပေတ၊ဌ။၁၂၄။ (-ထေရ၊ဌ၊
၁။၃၃၄။ ဝိမတိ၊၁။၃၄၄။ ဝိမတိ၊၂။၂၄၃။
မ၊ဋီ၊၃။၄၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၉၁-၅၊ ၂၀၂၊၃၀၂။)

ပဋိပဇ္ဇနဝိမိဒဿနတ္ထ (ပ) [ပဋိပဇ္ဇနဝိမိ + ဒဿန +
အတ္ထ] ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-ပုံအစီ
အရင်ကို ပြခြင်းအကျိုး။ ပါဠိယဉ္ဇ “စိဝရဉ္ဇ
ခေါ မယံ ပဋိဂ္ဂဏာမာ” တိအာဒိ ဒုတ-
ဝစနဿ အကပ္ပိယတ္ထေပိ အာဂမနသုဒ္ဓိယာ
သတိ ပဋိပဇ္ဇနဝိမိဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဝိမတိ၊
၁။၃၂၉။

ပဋိပဇ္ဇနဝေလာ (ထိ) [ပဋိပဇ္ဇနာ + ဝေလာ] ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-ရာအခါ။ သဝ-
နဝေလာယံ ဥပပရိက္ခဏဝေလာယံ ပဋိပဇ္ဇန-
ဝေလာယန္တိ သဗ္ဗဒါပိ ဣဋ္ဌမေဝါတိ မဓရံ။
ဝိမာန၊ဌ။၂၁၅။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၂။၁၇၄။

ပဋိပဇ္ဇနဟေတု (ပ) [ပဋိပဇ္ဇန + ဟေတု] ပြုကျင့်-
ပြုလုပ် - အားထုတ်- ခြင်း ဟူသော
အကြောင်း။ မိစ္ဆာပဋိပတ္တာဓိကရဏဟေတုတိ
မိစ္ဆာပဋိပတ္တိယာ ကာရဏဟေတု ပဋိပဇ္ဇန-
ဟေတုတိ အတ္ထော။ အံ၊ဌ၊၂။၄၅။

ပဋိပဇ္ဇနာကာရ (ပ) [ပဋိပဇ္ဇန + အာကာရ] (၁) ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-ပုံအခြင်း
အရာ။ (၂) ရပုံ-ရောက်ပုံ- အခြင်းအရာ။
(၁) “တထာ ပဋိပဇ္ဇတူ” တိ ပဒေန ပဋိ-
ပဇ္ဇနာကာရော နိယမေတွာ ဝိဟိတော။ ဒီ၊
ဋီ၊၃။၈၉။ (၂) ပရိပန္နတော စိတ္တဿ
ဝိသုဇ္ဈနာကာရော၊ မဇ္ဈိမဿ သမထနိမိတ္တဿ
ပဋိပဇ္ဇနာကာရော။ သာရတ္ထ၊၂။၁၇၅။

ပဋိပဇ္ဇနပါယ (ပ) [ပဋိပဇ္ဇန + ဥပါယ] ရခြင်း-
ရောက်ခြင်း-၏ အကြောင်း။ “အဋ္ဌါ အယံ
အတ္တဟိတပရဟိတာနံ ပဋိပဇ္ဇနပါယော” တိ

ယောနိသောမနသိကာရ ပုရေစာရိကဟိတ -
ဖရဏေန မုဒုစိတ္တေန ဓမ္မံ သုကာတိ။
ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၉၅။

ပဋိပဇ္ဇန္တိ (တိ) [ပတိ + ပဒ + ယ + အန္တိ။ ထိ-၌
ပဋိပဇ္ဇန္တိ။] (၁) ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-
-သော၊ သူ။ (၂) သွားသော၊ သူ။ (၁)
ဝေါဟံ ပဋိပဇ္ဇန္တော သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ပါပုဏိ-
ဿာမိ။ မိလိန္တ၊၂၇၂။ သုတဝါပိ ဗာဟုဿစွာ-
နရူပံ ပဋိပတ္တိံ ပဋိပဇ္ဇိဿာမိတိ ဝုတ္တနယေ-
နေပ ပဋိပဇ္ဇန္တော အတ္တာနံ အာတာပေတိ
ပရိတာပေတိ။ အဘိ၊ဌ၊၃။၄၄၄။ (-မ၊ဌ၊၁။
၃၀၂။ မ၊ဌ၊၃။၃၈။ သံ၊ဌ၊၃။၆၄၊ ၂၀၀၊၃၀၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၃၁။ ဓမ္မ၊ဌ၊၂။၃၆၅။ ဥဒါန၊ဌ။၈၂၊
၁၆၂၊၃၅၉၊၃၆၀။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၆၃၊၈၃၊၁၀၆၊
၁၆၆၊၁၉၉။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၁၉။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။
၉၉။ ထေရ၊ဌ၊၁။၁၂၊၁၂၄၊၃၃၃၊၄၈၁။ ထေရ၊
ဌ၊၂။၂၇၊၁၄၁။ ထေရီ၊ဌ။၃၀၀။ စရိယာ၊ဌ။
၄၅၊၃၀၀၊၃၁၇။ သာရတ္ထ၊၂။၂၀၅၊၃၁၉။
ဝိမတိ၊၁။၆၅။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၈၆၊၃၅၈။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။
၃။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၅၉၊၁၆၇။ ဒီ၊ဋီ၊၃။၆၈၊၁၂၉၊၁၄၅၊
၂၈၆။ မ၊ဋီ၊၃။၂၉၊၉၃၊၁၁၁။ သံ၊ဋီ၊၁။၆၅၊
၂၃၁၊၃၂၄-၆။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၃၇၊၂၆၀၊၃၇၆။
အနုဋီ၊၂။၁၈၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၁၊၂၂၆၊၃၂၃။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။၃၇-၉၊၄၁။ နေတ္တိ၊ဋီ၊၁၂၂၊၁၄၂။
တထာ ပဋိပဇ္ဇန္တိ ပဋိပတ္တိံ မတ္ထကံ ပါပေ-
တွာပိ သတ္တာဟံ ကေပလ္လကေန နိသီဒိံ။
ထေရီ၊ဌ။၅၁။ (-ထေရ၊ဌ၊၂။၁၈၈။ ထေရီ၊
ဌ။၁၇၁။) (၂) ဘိက္ခုနိယာ သဒ္ဓိံ သံဝိ-
ဓာယ ကေဌါနမဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇန္တော ဒွေ အာပတ္တိ-
ယော အာပဇ္ဇတိ။ ဝိ၊၅။၆၄။ (-အပ၊၁။
၁၅၄၊၃၄၃။ အပ၊၂။၄၃၊၈၉။ ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၄၃၃။
ထေရီ၊ဌ။၂၆၆။ အပ၊ဌ၊၂။၆၀။ ဇာ၊ဌ၊၁။
၁၂၃။)

ပဋိပဇ္ဇန္တိ (ကြိ) [ပတိ + ပဒ + ယ + အန္တိ။] (၁)
ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-ကုန်၏။ (၂)

ရကုန်-ရောက်ကုန်-၏။ (၃) လာကုန်-
ရောက်လာကုန်-၏။ (၄) သွားကုန်၏။ (၅)
ပြန်ပေး-ပေးဆပ်-ကုန်၏။ ပဋိပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇနိ (ထိ) [ပဋိပဇ္ဇနိ+ဤ] ပြုကျင့်-ပြု
လုပ်-အားထုတ်-သော မိန့်မ။ ပဋိပဇ္ဇနိ-
ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇမာန (တိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+မာန] (၁)
ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-သော။ (၂)
ရသော၊ ရောက်သော။ (၃) သွားသော။
(၄) ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-အပ်
သော။ (၅) တဒဋ္ဌိကတွာန နိဿမ္မ ဓိရော၊
ဓမ္မာနုဓမ္မံ ပဋိပဇ္ဇမာနော။ သုတ္တနိ။ ၃၂၆။
ဓမ္မာနုဓမ္မံ ပဋိပဇ္ဇမာနောတိ လောကုတ္တရ-
ဓမ္မဿ အနုလောမတ္တာ အနုဓမ္မဘူတံ ဝိပ-
ဿနံ ဘာဝယမာနော။ သုတ္တနိ။ ၂၆၃။
သိက္ခမာနန္တိ ပဋိပဇ္ဇမာနံ ဘာဝေန္တိ ဉာဏ-
ပရမုဒ် နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ ဣတိဝုတ်။ ၄၇၅။ အံ၊
ဋီ။ ၂။ ၂၃၇။ သိက္ခမာနန္တိ ပဋိပဇ္ဇမာနံ၊ ပုရ-
ယမာနန္တိ အတ္ထော။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၉။ (-ဝိ၊
၃။ ၁၃။ ဒီ၊ ၃။ ၈၉။ မ၊ ၁။ ၂၂၈။ မ၊ ၂။ ၂၃၄။
အံ၊ ၁။ ၈၉။ မဟာနိ။ ၂၄။ စူဠနိ။ ၉၅။ ဇာ၊ ၁။
၁၅၅။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၁။ ၁၉၀။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၇၇။ ၁၄၁။
မ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၇။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၆။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၊
၅၉။ ၁၆၄။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၅၃။ ဝိ၊ ၄။ ၅။ ၂၅၃။
ဓမ္မာ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၆။ ဓမ္မာ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၄။ ဥဒါန၊ ၄။
၁၁၀။ ၁၁၈။ ၂၆၁။ ၂၇၇။ ဣတိဝုတ်။ ၄၁၇။
ဝိမာန၊ ၄။ ၁၃၅။ ၁၄၀။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၃။
ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၇၅။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၄။ ၁၈၆။ မဟာနိ၊ ၄။
၉၂။ စူဠနိ၊ ၄။ ၂၆။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။
၆၄။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၂၉။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၈၆။ ကင်္ခါ၊
ဋီ၊ သင်္ခါ။ ၁၂၀။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀။ သီ၊ ၄။ သင်္ခါ။ ၁။
၁၈။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၂၂။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၇၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၂။
မ၊ ၄။ ၂။ ၁၃။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၂။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀။ သံ၊
ဋီ၊ ၂။ ၁၃၅။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၁။ ၁၄၆။
နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၀။) (၂) ဂင်္ဂါ သမုဒ္ဒံ ပဋိပဇ္ဇမာနံ။

န ခါယတေ ဣဒ္ဓိ* ပညောပိ လောကေ။ ဇာ၊
၁။ ၃၂၁။ သာပိ ဂင်္ဂါ သမုဒ္ဒံ ပဋိပဇ္ဇမာနာ န
ပညာယတိ။ သမုဒ္ဒေါ တေဝ နာမံ လဘတိ။
ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၉၉။ (-အနုဋီ၊ ၁။ ၄၉။) (၃) တေကံ
ဃာတိတကာလတော ပဋ္ဌာယ တေသု ခန္ဓေ
ကေမဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇမာနာ နာမ န ဟောန္တိ။ အင်္ဂါ၊
၄။ ၂။ ၂၄၆။ (-ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၄၅၆။ မူလဋီ၊ ၂။
၁၅၅။) (၄) ယထာ ပဋိပဇ္ဇမာနေ ဓမ္မေ ဝိဓိနာ
ဤရဏတော ဝိရိယံ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၂။

ပဋိပဇ္ဇမာနဇ္ဈာနပဋိပတ္တိ (ထိ) [ပဋိပဇ္ဇမာန+ဈာန
+ပဋိပတ္တိ] ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-အပ်
သော ဈာန်အကျင့်။ ပဋိပတ္တိယန္တိ ပဋိပဇ္ဇမာ-
နဇ္ဈာနပဋိပတ္တိယံ။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၁။

ပဋိပဇ္ဇမာနဘူမိ (ထိ) [ပဋိပဇ္ဇမာနာ+ဘူမိ] ပြု
ကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-ဆဲဖြစ်သော ဘုံ။
ပဋိပဇ္ဇမာနဘူမိ မဂ္ဂဓမ္မာ၊ ပဋိပန္နဘူမိ ဖလ-
ဓမ္မာ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၃၉။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၃၉။

ပဋိပဇ္ဇသိ (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+သိ] (၁) ပြု
ကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-၏။ (၂) သွား
၏။ ပဋိပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇသု (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+သု] (၁)
(က) ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-လေ့။
(ခ) စိုးမိုး-အုပ်ချုပ်-မင်းလုပ်-လေ့။ (၂)
လက်ခံ-ခံယူ-လေ့။ ပဋိပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇာပန (န) [ပတိ+ပဒ+ယ+ဏာပေ+ယု]
ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-စေခြင်း။ သုတ-
ဿ ပရိယောဒါပနံ နာမ သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇာပနန္တိ
အာဟ “တထတ္တာယ ဝါ ပဋိပဇ္ဇာပေန္တိ” တိ။
ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၄၅။

ပဋိပဇ္ဇာပေတိ (ကာကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+ဏာ-
ပေ+တိ] (၁) ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်
-စေ၏။ (၂) ရစေ-ရောက်စေ-၏။ (၃)
ဥပရူပရိ ကုသလဓမ္မံ ဝါ ပဋိပဇ္ဇာပေတိ။ သီ၊
ဋီ၊ သင်္ခါ။ ၂။ ၂၃၁။ ပဋိပဇ္ဇာပေန္တိ- ဒီ၊ ၄။ ၃။

၁၄၀။ ဒီ၊ဋီ၊ဉ္စ၊၁၄၅။ ပဋိပဇ္ဇာပေသံ-မ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊
 ၃။ ပဋိပဇ္ဇာပေသန္တိ-မ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊၃။ (၂) ပရိ-
 ယာဒါပေန္တိတိ မရဏံ ပဋိပဇ္ဇာပေန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ဉ္စ၊
 ၁၄၁။ ပရိယာဒါပေန္တိတိ မရဏပရိယန္တိကံ
 အာပဒံ ပါပေန္တိ။ တေနာဟ “မရဏံ ပဋိပဇ္ဇာ-
 ပေန္တိ”တိ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၈၀။

ပဋိပဇ္ဇာပေတု (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ပဒ+ဏာပေ+
 တု] ရစေ-ရောက်စေ-ခြင်းငှာ။ အောက်ပုဒ်
 ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇာပေတုကာမ (တိ) [ပဋိပဇ္ဇာပေတု+ကာ-
 မ] ရစေ-ရောက်စေ-ခြင်းငှာ အလိုရှိသော၊
 ရစေ-ရောက်စေ-လိုသော။ သံဝေဇေတုကာ-
 မာတိ ဝိဝေကံ ပဋိပဇ္ဇာပေတုကာမာ။ သံ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၂၆၃။ (-သံ၊ဋီ၊၁။၂၉၇။)

ပဋိပဇ္ဇာပေန္တိ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+
 ဏာပေ+အန္တိ] (၁) ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အား
 ထုတ်-စေကုန်၏။ (၂) ရစေ-ရောက်စေ-
 ကုန်၏။ ပဋိပဇ္ဇာပေတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇာပေသံ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+
 ဏာပေ+ဉ္စ] ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-
 စေကုန်ပြီ။ ပဋိပဇ္ဇာပေတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇာပေသန္တိ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+
 ဏာပေ+သန္တိ] ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်
 -စေကုန်လတ္တံ့။ ပဋိပဇ္ဇာပေတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇာမ (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+မ] ပြုကျင့်-
 ပြုလုပ်- အားထုတ် -ကုန်၏။ ပဋိပဇ္ဇတိ-
 ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇာမိ (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+မိ] ပြုကျင့်-
 ပြုလုပ်-အားထုတ်-၏။ ပဋိပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇာဟိ (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+ဟိ] (၁)
 ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-လော့။ (၂)
 လက်ခံ-ခံယူ-လော့။ ပဋိပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇိ (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+ဣ] (၁)ပြု
 ကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-ပြီ။ (၂) ရပြီ။

ရောက်ပြီ။ (၃) သွားပြီ။ (၄) လက်ခံ-ခံ
 ယူ-ပြီ။ ပဋိပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇိ သု (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+ဉ္စ] (၁)(က)
 ပြုကျင့်-ပြုလုပ်- အားထုတ်- ကုန်ပြီ။ (ခ)
 စိုးမိုး- အုပ်ချုပ်- မင်းလုပ်- ကုန်ပြီ။ (၂)
 ရကုန်-ရောက်ကုန်-ပြီ။ (၃) သွားကုန်ပြီ။
 ပဋိပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇိ (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+ဣ] (၁) ပြု
 -ကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-ပြီ။ (၂) ရပြီ၊
 ရောက်ပြီ။ (၃) လာပြီ၊ ရောက်လာပြီ။
 (၄) သွားပြီ။ ပဋိပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+တဗ္ဗ။ ပဒ
 ဂတိမှို၊...ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗော မဂ္ဂေါ၊ရူ၊၅၄၈။] (၁)
 ပြုကျင့်-ပြုလုပ် - အားထုတ် - အပ်သော။
 (၂) ရအပ်-ရောက်အပ်-သော။(၃) သိအပ်
 သော။ (၄) သွားအပ်သော။ (၁) ပရိဝုတ္တ-
 ပရိဝါသေနံ ဘိက္ခုနာ ဥတ္တရိ ဆာရတ္ထံ
 ဘိက္ခုမာနတ္ထာယ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗ။ ဝိ၊၁။၂၃၃။
 အာယုသံဝတ္တနိကာ ပဋိပဒါ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာ။
 အံ၊၂။၄၁။ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ ဝတ္တိတဗ္ဗံ၊ကဒါ၊၁၄၈။
 (-ဝိ၊၁။၁၉၄။ ဝိ၊၂။၁၄၀။ ဝိ၊၃။၂၆၂။
 ဝိ၊၄။၁၁၊၂၀၊၄၅၊၅၃၊၆၄၊၁၁၄၊၂၉၀။ ဝိ၊၅။
 ၂၃၃။ ဒီ၊၂။၁၁၆။ သံ၊၁။၄၀၀။ အံ၊၃။၄၃၇။
 မိလိန္ဒ၊၁၀၁၊၃၅၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၁၊၃၄၂။ ဝိ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၆၅၊၂၄၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၇၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၉၇၊
 ၁၂၁၊၁၃၁၊၂၀၄။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၉၊၂၇၂၊၄၂၃။
 ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၇၄-၅။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၀၊၃၄၂။သံ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၂၇၁။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၁။၃၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၆။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅၀။
 ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၃၇၊၄၀။၃၃၆။
 သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၀။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၂။ ထေရ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၂၀၃၊၂၇၄။ ထေရီ၊ဋ္ဌ၊၃၂၊၂၉၈။ အပ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၁၈။ စရိယာ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၊၃၀၄။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။
 ၅၅။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၂၇၇။ ဝဇီရ၊၂၄၈၊၃၃၃။
 သာရတ္ထ၊၂။၈၄။ သာရတ္ထ၊၃။၁၆၉၊၄၄၄။

ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၇၊ ၃၇။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၇၊ ၂၆။
 ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁။ ၇။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁။ ၃၀။
 ၂၃။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၇။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၂၃။
 ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၇။ မ၊ ၁။ ၁။ ၇။ မ၊ ၁။ ၁။ ၇။
 သံ၊ ၁။ ၁။ ၇။ ၂၃၊ ၃၇။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၇။ အံ၊
 ၁။ ၁။ ၇။ ၂၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
 ၁။ ၁။ ၇။ (၂) တံဝိဇာသိနိဗ္ဗာနံ သမ္မာပဋိ-
 ပဒါယ ပဋိပဋိတဗ္ဗတော ပဒံ နာမ။ ပဋိသံ၊ ၁။
 ၂။ ၂၄။ (-ထေရီ၊ ၁။ ၁။ ၇။) (၃) ဗျဉ္ဇန-
 ပဒါနမ္ပိ အဝိပရိတံ ပဋိပဋိတဗ္ဗတ္တာ။ နေတ္တိ၊
 ၁။ ၁။ ပဋိပဋိတဗ္ဗတ္တာတံ ဉာတဗ္ဗတ္တာ။ နေတ္တိ၊
 ၁။ ၂။ (- ဥဒါန၊ ၁။ ၁။ ၇။ ဣတိ၊ ၁။ ၁။ ၇။
 ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၇။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၇။ မ၊ ၁။ ၁။ ၇။
 သံ၊ ၁။ ၁။ ၇။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၇။) (၄) န ဗ
 ဘိက္ခဝေ အပရိသာဝနကေန အဒ္ဓါနော
 ပဋိပဋိတဗ္ဗော၊ ယော ပဋိပဋိတဗ္ဗော၊ အာပတ္တိ
 ဒုက္ခဿ။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၇။ (-ဝိသင်္ဂဟ၊ ၁။ ၁။ ၇။
 ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၇။ မ၊ ၁။ ၁။ ၇။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁။ ၇။
 မဟာနိ၊ ၁။ ၁။ ၇။ နေတ္တိ၊ ၁။ ၁။ ၇။ ဝိမတိ၊
 ၁။ ၁။ ၇။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၇။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၇။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၇။)

ပဋိပဋိတဗ္ဗကမ္မ (န) [ပဋိပဋိတဗ္ဗ+ကမ္မ] ပြုကျင့်-
 ပြုလုပ် - အားထုတ် - အပ်သော - အမှု -
 အလုပ်။ စုဒ္ဓိတကစောဒကေသု အနုဝိဇ္ဇကေန
 ပဋိပဋိတဗ္ဗကမ္မံ ဥ တော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁။ ၇။

ပဋိပဋိတဗ္ဗပဉ္စ (တိ) [ပဋိပဋိတဗ္ဗ+ပဉ္စ] ပြုကျင့်-
 ပြုလုပ် - အားထုတ် - အပ်သော - အမေး-
 ပုစ္ဆာ - ပြဿနာ။ မာတုဂါမေ ပဋိပဋိတဗ္ဗ-
 ပဉ္စော ဝိသုဒ္ဓိတော။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၇။

ပဋိပဋိတဗ္ဗပဋိပတ္တိ (ထိ) [ပဋိပဋိတဗ္ဗ+ပဋိပတ္တိ]
 ပြုကျင့် - ပြုလုပ် - အားထုတ် - အပ်သော -
 ကျင့်ဝတ် - ဝတ္တရား။ မာတာပိတုအာဒိသု ဟိ
 တေဟိ ၆ ပဋိပဋိတဗ္ဗပဋိပတ္တိယာ နိရဝသေ-
 သတော ကထနေနေဝ ရာဇာဒိသုပိ ပဋိပဋိ-

တဗ္ဗဝိမိ အတ္တတော ကထိတော ၆ ဟောတိ။
 ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၇။

ပဋိပဋိတဗ္ဗဝိမိ (ပု) [ပဋိပဋိတဗ္ဗ+ဝိမိ] ပြုကျင့် -
 ပြုလုပ် - အားထုတ် - အပ်သော အ.စိအရင်။
 ဝိဝါဒေ ဥပ္ပန္နေ တတ္ထ ပဋိပဋိတဗ္ဗဝိမိ
 ဒဿေန္တော အာဟ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁။ ၇။ (-
 ပေတ၊ ၁။ ၁။ ၇။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁။ ၇။ သာရတ္ထ၊
 ၁။ ၁။ ၇။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁။ ၇။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁။ ၇။
 ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၇။)

ပဋိပဋိတဗ္ဗကာရ (ပု) [ပဋိပဋိတဗ္ဗ+အာကာရ]
 ပြုကျင့် - ပြုလုပ် - အားထုတ် - အပ်သော
 အခြင်းအရာ။ ဣဒါနိ ပဋိပဋိတဗ္ဗကာရံ
 ဒဿေန္တော “တတြ တုမေဟိ အဘူတံ
 အဘူတတော” တိအာဒိမာဟ။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၇။
 (-သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁။ ၇။ သီ၊ ၁။ ၁။ ၇။ ၂၃၊
 ၄၀။)

ပဋိပဋိတံ (ကြိဝိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+တံ] (၁)
 (က) ပြုကျင့် - ပြုလုပ် - အားထုတ် - ခြင်းငှာ။
 (ခ) ပြုကျင့် - ပြောဆို - ခြင်းငှာ။ (၂) ရခြင်း
 - ရောက်ခြင်း - ငှာ။ (၃) သွားခြင်းငှာ။ (၄)
 (က) န ဗ ပါပကမ္မံ ကာတုံ၊ ပုညဉ္စ ပဋိပဒံ
 ပဋိပဋိတံ။ မ၊ ၁။ ၁။ ၇။ (-အပါ၊ ၁။ ၁။ ၇။
 သံ၊ ၁။ ၁။ ၇။ ခုဒ္ဒက၊ ၁။ ၁။ ၇။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၁။ ၇။
 ၁၀။ ထေရ၊ ၁။ ၁။ ၇။ အပါ၊ ၁။ ၁။ ၇။
 စရိယာ၊ ၁။ ၁။ ၇။ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၇။ နေတ္တိ၊ ၁။ ၁။ ၇။
 ၁၃။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၇။ မ၊ ၁။ ၁။ ၇။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၇။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၇။) (ခ) တေနော အန္တဒ္ဓယ-
 ပတနေန တံတံဒိဋ္ဌိဂါဟဝသေန ပရိဗ္ဗမန္တာ
 ဥဇုကံ ဓမ္မဋ္ဌိတိကထံ ပဋိပဋိတံ န ဇာနန္တိ။ ဒီ၊
 ၁။ ၁။ ၇။ (၂) သာကန္တံ သမာပဋိတုန္တိ သဒ္ဓိ
 ကထနံ ပဋိပဋိတံ။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁။ ၇။ စိတ္တံ
 တတော ပုဗ္ဗေ မဇ္ဈိမံ သမထနိမိတ္တံ ပဋိပဋိတံ
 န သက္ကောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၇။ (၃) န
 ဘဂိနိ ကပ္ပတိ ဘိက္ခုနီယာ သဒ္ဓိ သံဝိဇာယ

ကေဒ္ဒါနမဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိတုံ။ ဝိ၊ ၂။ ၇၇။ (-ထေရ။
၃၆၁။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၅။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၃။)

ပဋိပဇ္ဇိတု (တိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+တု] ပြုကျင့်
ပြုလုပ်-အားထုတ်-တတ်သော၊ သူ။ ဘဂဝ-
တော ဟိ ထောမနံ ကတွာ ဟောန္တိယေဝ
တဒတ္ထာယ ပဋိပဇ္ဇိတာရော။ မ၊ ၄။ ၁။ ၉၆။
(-အဘိ၊ ၄။ ၃။ ၅၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၅၆။)

ပဋိပဇ္ဇိတုကာမ (တိ) [ပဋိပဇ္ဇိတုံ+ကာမ] (၁)
ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-ခြင်းငှာအလိုရှိ
သော၊ သူ။ (၂) သွားခြင်းငှာအလိုရှိသော၊
သူ။ (၃) ဝေ ဘဂဝါ သန္တံ ပဒံ အဘိသမေဓ
ဝိဟရိတုကာမဿ တဒဓိဂမာယ ဝါ ပဋိပဇ္ဇိ-
တုကာမဿ ဝိသေသတော အာရညကဿ
ဘိက္ခုနောတဒတ္ထရိပိကရဏိယံ အာစိက္ခိတာ။
ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၂၀၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၄။ (-ဥဒါန၊
၄။ ၂၀၀။ ဝိမာန၊ ၄။ ၁၃၇။ ဖရိယာ၊ ၄။ ၆၀။
သီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁။ ၂၉။) (၂) အဒ္ဓါနကန္တာရံ ပဋိ-
ပဇ္ဇိတုကာမဿ ဥပါဟနယုဂဋ္ဌံ....ဒါတဗ္ဗံ။ ဝိ၊
၄။ ၄။ ၁၀၀။ (-ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၉၆။ ထေရီ၊ ၄။
၂၆၃။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၃၃။)

ပဋိပဇ္ဇိတ္ထ (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+အာ။ 'အာ'ကို
'တ္ထ'ပြု။ ရှု၊ ၄။ ၆၉။] သွားပြီး၊ ပဋိပဇ္ဇိတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇိတော (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ + ပဒ+ယ+တော] (၁)
ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-၍။ (၂) ရ၍၊
ရောက်၍။ (၃) သွား၍။ (၄) တံယေဝ
ပဋိပဒံ ပဋိပဇ္ဇိတော ဗောဓိသတ္တော သဗ္ဗညုတံ
ပတ္တော။ မိလိန္ဒ။ ၂၃၉။ ကတွာတိ ပဋိပဇ္ဇိတော။
ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၅၃။ (-ဝိမာန၊ ၄။ ၁။ ၁၃၇။ ထေရီ၊ ၄။ ၂။
၄၅။ ၂။ ၃၁၉။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၅၆။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၃။ သံ၊
၄။ ၂။ ၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၀၂။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၆၀။ ၁၆၃။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၀။ ဝိမာန၊ ၄။ ၂။ ၂၀။ ထေရီ၊ ၄။
၁။ ၃၇၃။ ထေရီ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၇။ အပ၊ ၄။ ၁။
၁၀၀။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၃၄။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၁၉။ ဇာ၊ ၄။
၁။ ၂၄၃။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၂၀။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၁၄။ သီ၊ ၄။
၁။ ၂။ ၃၇၃။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၅၀။ မ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၄။ သံ၊

၄။ ၁။ ၂၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၄၆၁။) (၂) သရဒ-
မာဏပေါ ပိတုအစွယေန ကုလသန္တကံ
မဟာဓနံ ပဋိပဇ္ဇိတော ကေဒိဝသံ ရဟောဂတော
စိန္တေသိ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၆။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၆၇။ ထေရီ၊
၄။ ၂။ ၃၇၀။ (-ပေတ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၀။) (၃) တေ
သုနိဝတ္ထာ သုပါရုတာ ဂန္ထပုပ္ဖိဒ္ဓိနိ အာဒါယ
သရာ နိက္ခမိတွာ အန္တရိယံ ပဋိပဇ္ဇိတော။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၄၉။ (-သံ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၆။ အံ၊ ၄။ ၃။
၂၇၃။ အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၄၃၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၂။ ၂၃၆။
ဥဒါန၊ ၄။ ၁၇၀။ ပေတ၊ ၄။ ၄၁။ အပ၊ ၄။ ၁။
၁၀၀။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၉၀၊ ၃၇၁၊ ၃၇၃။ ဇာ၊ ၄။ ၃။
၄၀၆။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၃၀၇။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၃၁၄။ ဇာ၊
၄။ ၇။ ၁၄၇။)

ပဋိပဇ္ဇိမှ (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+မှ] ပြုကျင့်-
ပြုလုပ် - အားထုတ် - ကုန်ပြီး၊ ပဋိပဇ္ဇိတိ-
ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇိသံ (ကြိ) [ပတိ + ပဒ+ ယ+သံ] (၁)
ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-လတ်အံ။ (၂)
ရပြီး၊ ရောက်ပြီး၊ ပဋိပဇ္ဇိတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇိသတိ (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+သတိ] (၁)
ပြုကျင့်-ပြုလုပ် - အားထုတ်-လတ္တံ့။ (၂)
သွားလတ္တံ့။ (၃) လက်ခံ - ခံယူ - လတ္တံ့။
ပဋိပဇ္ဇိတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇိသန္တိ (ကြိ) [ပတိ + ပဒ+ယ+ သန္တိ] (၁)
ပြုကျင့် - ပြုလုပ် - အားထုတ်- ကုန်
လတ္တံ့။ (၂) သွားကုန်လတ္တံ့။ ပဋိပဇ္ဇိတိ-
ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇိသသိ (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+သသိ] (၁)
ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-လတ္တံ့။
(၂) သွားလတ္တံ့။ ပဋိပဇ္ဇိတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇိသမ္ပာမ (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+သမ္ပာမ] (၁)
ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်- ကုန်လတ်အံ။
ပဋိပဇ္ဇိတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇိသာမိ (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+သာမိ]
ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-လတ်အံ့။ (၂)
လက်ခံ-ခံယူ-လတ်အံ့။ ပဋိပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇိယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+ယ+
တေ။ ကျမ္ပိ ပရေပိ ယက် ဟောတိ။...မဂ္ဂေါ
ပဋိပဇ္ဇိယတိ။ နိရုတ္တိ။၆၆၃။] (၁) ပြုကျင့်-
ပြုလုပ်-အားထုတ်-အပ်၏။ (၂) ရအပ်-
ရောက်အပ်-၏။ (၁) သော ဟိ လောက-
နိရောဓံ နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆတိ အဓိဂစ္ဆတိ။
ဟဒတ္ထံ အရိယေတိ ပဋိပဇ္ဇိယတိ စာတိ
လောကနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါတိ ဝုစ္ဆတိ။ဣတိ-
ဝုတ်။၉။၃၄၆။ အံ၊ဋီ၊၂။၂၄၉။ (-မဟာနိဌ။
၂၃၄။ မ၊ဋီ၊၃။၄၀၀။) (၂) ဂမ္မတိ ဝါတေဟိ
ပဋိပဇ္ဇိယတိတိ မဂ္ဂေါ။မ၊ဋီ၊၁။၁၀၉။ မဟတာ
ဥဿာဟေန မဟတိယာ ပဋိပဒါယ ပဇ္ဇတိ
ပဋိပဇ္ဇိယတိတိ ပဒံ။ ပဋိသံ၊ဋီ၊၁။၂၅၉။ (-ဒိ၊
ဋီ၊၃။၂၃၈။ သံ၊ဋီ၊၂။၄၈၈။)

ပဋိပဇ္ဇေမ (ကြိ) [ပတိ + ပဒ + ယ + ယျောမ။
ယျာကို ချေ။ နိရုတ္တိ။၅၇၃။] ပြုကျင့်-ပြုလုပ်
- အားထုတ် - ကုန်ရာ၏။ ပဋိပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇေယျံ (ကြိ) [ပတိ+ပဒ + ယ + ယျေံ]
ပြုကျင့်-ပြုလုပ် - အားထုတ် - ရာ၏။ ပဋိ-
ပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇေယျံ (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ ယ + ယျေံ]
(၁) ပြုကျင့်-ပြုလုပ် - အားထုတ် - ကုန်
ရာ၏။ (၂) သွားကုန်ရာ၏။ပဋိပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇေယျ (ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ယ+ယျေ] (၁)
ပြုကျင့်-ပြုလုပ်- အားထုတ် - ရာ၏။ (၂)
ရရာ-ရောက်ရာ-၏။ (၃) သွားရာ၏။ ပဋိ-
ပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ပဋိပဇ္ဇေယျာထ (ကြိ) [ပတိ + ပဒ + ယ +
ယျောထ] ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်-ကုန်
ရာ၏။ ပဋိပဇ္ဇတိ-ကြည့်။

ပဋိပဏာမန (န) [ပတိ+ပ+နမု+ဏေ+ ယု။
ဓာတ်၏ န-ကို ဏ-ပြု။ ရူ၊၄၂။ မောဂ၊၁။၅၂။
နိတိ၊သုတ္တ။၉၁။] (၁) နောက်သို့ဆုတ်စေခြင်း၊
ပယ်ခွါခြင်း။ (၂) ညွှတ်ပေးခြင်း၊ ကွေးခြင်း။
(၁) သမာပတ္တိဗလေန ပန ဝိက္ခမ္ဘိတာ ယာဝ
ပရိနိဗ္ဗာနဒိဝသာ န ဥပ္ပဇ္ဇိ သု ဒိဝသေ ဒိဝသေ
သမာပတ္တိဟိ ပဋိပဏာမနတော။ ဥဒါန၊ဋီ။
၃၆၂။ (၂)ပါဒေန ပံသုံ ဂဟေတွာ အဘိဓုခါ-
ကဗုနေန ပဋိပဏာမနေန...ဣမာဟိ ဆဟိ
ကလာဟိ ယထာ အတိဘောတိ။ ဇာ၊ဋီ၊၁။
၁၈၀။ပဋိပဏာမနေနာတိ အင်္ဂမင်္ဂါနံ သမိဉ္ဇန-
ဘာဝကရဏေနာတိ အတ္ထော။ဇာတ်၊ဋီ၊သစ်။

ပဋိပ(ပွ)ဏာမေတိ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပ+ နမု+
ဏေ+တိ။ နမု နမနေ။ နမတိ။...နာမေတိ၊
နာမယတိ၊ နာမေတွာ၊ နာမယိတွာ။ နိတိ၊
ဓာ၊၁၃၃။ ဧတော နဿ ပပရိအာဒိတော။ ရူ။
၄၂။] နောက်သို့ဆုတ်စေ၏။ တွန်းဖယ်၏။
ဝိသာခါ ဣမံ ဒိသ္မာ ဒွိဟိ အင်္ဂုလိဟိ
သောဏ္ဍာယ ဂဟေတွာ ပဋိပဏာမေသိ။
ဓမ္မ၊ဋီ၊၁။၂၅၈။ ဧတ္ထ ပန ယော ဣတ္ထိယာ
ဂဟိတော တံ အတ္တနော သရိရာ မောစေတု-
ကာမော ပဋိပဏာမေတိ ဝါ ပဟရတိ ဝါ။
ဝိ၊ဋီ၊၂။၁၂၇။

ပဋိပ(ပွ)ဏာမေတွာ (ကာ၊ ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ပ
+နမု+ဏေ+ တွာ] (က) နောက်သို့ဆုတ်
ရှေ့၊ ပယ်ခွါ၍။ (ခ) ပယ်စွန့်၍။ (ဂ)
တားမြစ်၍။ (က)ယံ နန္ဒနာဟံ ဣမံ အာဗာဓံ
ဝိရိယေန ပဋိပဏာမေတွာ ဇီဝိတသင်္ခါရံ အဓိ-
ဋ္ဌာယ ဝိဟရေယျံ။ ဒီ၊၂။၈၄။ သံ၊၃။၁၃၂။ ပဋိ-
ပဏာမေတွာတိ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ။ ဒီ၊ဋီ၊၂။၁၃၇။
သံ၊ဋီ၊၃။၂၃၆။ (ခ)သော တံ လာဘသက္ကာရ-
သိလောကံ ပဋိပဏာမေတွာ။ အံ၊၂။၃၀၂။
ပဋိပဏာမေတွာတိ ပန္နဒိတွာ ဝိသာဇေတွာ။
အံ၊ဋီ၊၃။၁၀၉။(ဂ)တာနိ ဝိဗ္ဗာနိ ပဉ္စ တူရိယ-
သတာနိ ပဋိပဏာမေတွာ။ မ၊၁။၃၁၉။ ပဋိ-
ပဏာမေတွာတိ အပနေတွာ။ နိဿဒ္ဓါနိ

ကာရာပေတွာတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀။
အပနေတွာတိ ဝါဒကဇနေ နိသေဓေတွာ။
တေနာဟ“ နိဿဒ္ဓါနိ ကာရာပေတွာ”တိ။
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၂။

ပဋိပကာမေန္တ (တိ) [ပတိ+ပ+နမု + ဇော+
အန္တ] တဖန်ညွတ်စေသော၊ ဆန့်တန်းသော၊
သ။ ပသာရေန္တဿာတိ သန္တယော ပဋိပကာ-
မေန္တဿ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၆၀။

ပဋိပကာမေသိ (ကာကြိ) [ပတိ + ပ+နမု +
ဇော+ဤ] နောက်သို့ဆုတ်စေပြီ၊ တွန်းဖယ်
ပြီ။ ပဋိပကာမေတိ-ကြည့်။

ပဋိပဏ္ဏ (န) [ပတိ+ပဏ္ဏ] တုံ့ပြန်စာ၊ ပြန်ကြား
စာ။ တဿ ရညော ပဏ္ဏံ ပေသေသိ “ရဇ္ဇံ
ဝါ ဒေတု ယုဒ္ဓံ ဝါ”တိ။ သော ယုဒ္ဓံ ဒေမိ-
တိ ပဋိပဏ္ဏံ ပေသေသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၃၃။
(-မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၉၅။၊ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၃၂၅။)

ပဋိပတာဋ္ဌိတ (တိ) [ပတိ+ပ+တဋ္ဌ+ဇော+တ။
နိတိ၊ဇာ၊၃၅၀။] တီးခတ်အပ်သော။ သုပ္ပဋိ-
ပတာဋ္ဌိတဿာတိ ပမာဇော ဌိတဘာဝဇာန-
နတ္ထံ သုဋ္ဌ၊ ပဋိပတာဋ္ဌိတဿ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၃၄။

ပဋိပတ္တန္တရဓာန (န) [ပဋိပတ္တိ+အန္တရဓာန]
အကျင့်-ပဋိပတ် - ၏ ကွယ်ပျောက်ခြင်း။
တိဏိမာနိ မဟာရာဇ သာသနန္တရဓာနာနိ။
ကတမာနိ တိဏိ? အဓိဂမန္တရဓာနံ ပဋိ-
ပတ္တန္တရဓာနံ လိင်္ဂန္တရဓာနံ။ မိလိန္ဒ။၁၃၆။

ပဋိပတ္တိ (ထိ) [ပတိ+ပဒ+တ္တိ(တိ)။ ပဇ္ဇတိတိ
ပတ္တိ။ ရူ၊၆၆၈။ (ပြတိပတ္တိ-သံ။ ပဋိပတ္တိ=
ပဋိပဒ္ဓိ=ပဋိဝတ္တိ=ပဋိဝဒ္ဓိ-ပြာ)] (၁) (က)
အကျင့်၊ ပဋိပတ်၊ ကျင့်ကြံ-အားထုတ်-မှု၊
ကျင့်ကြံ-အားထုတ်-အပ်သော အမှုအလုပ်၊
တရား၊ လိုအပ်သောအကျိုး - ကို - သို့ -
ရောက်ကြောင်း-ရကြောင်း-ဖြစ်သော အမှု
အလုပ်၊ တရား။ (ခ) ကျင့်ဝတ်၊ ပတ္တရား၊
ပြုကျင့်-လုပ်ဆောင်-ရသော ဝတ်ကြီး၊ ဝတ်

ငယ်။ (ဂ) ကျင့်ဝတ်၊ စည်းကမ်း၊ ပြုကျင့်-
လိုက်နာ-ရသော - ကျင့်ဝတ် - စည်းကမ်း။
(ဃ) ပြုကျင့် - ပြုလုပ် - အားထုတ်-ခြင်း။
(၂) ရခြင်း၊ ရောက်ခြင်း။ (၃) သွားခြင်း။
(၄) ဖိုလ်၊ ဖိုလ်တရား။

(၁) (က) အကျင့်၊ ပဋိပတ်၊ ကျင့်ကြံ-
အားထုတ်-မှု၊ ကျင့်ကြံ-အားထုတ် - အပ်
သော အမှုအလုပ်၊ တရား၊ လိုအပ်သော
အကျိုး - ကို - သို့ - ရောက်ကြောင်း -
ရကြောင်း-ဖြစ်သော အမှုအလုပ်၊ တရား။
သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ သိက္ခာသုံးရပ်ကို ကျင့်
ကြံအားထုတ်မှုကို သို့မဟုတ် ကျင့်ကြံအား
ထုတ်အပ်သော သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ သိက္ခာ
သုံးရပ်ကို ‘အကျင့်ပဋိပတ်’ဟု ခေါ်၏ (အံ၊
ဋ္ဌ၊၁။၁၁၈)။ ၁၃-ပါးသော စုတင်အကျင့်များ၊
ဝတ္ထုက္ခန္ဓက၊ ကမ္မက္ခန္ဓက၊ ပါရိဝါသိကက္ခန္ဓက
(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၅။၂၈၂-၆။၃၇၃)ဟူ၍ ဟောတော်မူ
အပ်သော ကျင့်ဝတ်များနှင့် သီလ၊ သမာဓိ၊
ဝိပဿနာပညာတို့ကို ‘အကျင့်ပဋိပတ်’ဟု
ခေါ်၏ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၄၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၆၈)။ လောကုတ္တရာတရားကို ရစေနိုင်သည့်
မှန်ကန်သော အကျင့်၊ လောကုတ္တရာတရား
အား ထိက်တန်လျော်ကန်သော အကျင့်
စသည်နှင့် သတိပဋ္ဌာန်၊ သမ္ပပ္ပဓာန်၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်၊
ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင်၊ လောကီအဋ္ဌင်္ဂိကမဂ်
တရားတို့ကို ‘အကျင့်ပဋိပတ်’ဟု ခေါ်၏
(မဟာနိ၊၁၁၁)။ အချုပ်အားဖြင့် လော-
ကုတ္တရာတရားကိုရရန် ကျင့်ကြံအားထုတ် ပြု
လုပ်အပ်သည့် အမှုအလုပ် တရားမှန်သမျှကို
‘အကျင့်ပဋိပတ်’ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သည် (မဟာ-
နိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄)။ လူလူ ရှင်ရှင် အစဉ်သဖြင့် အား
ထား ကိုးစားရမည့်အရာသည် မှန်ကန်သော
အကျင့်ပဋိပတ်သာဖြစ်၏ (သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၅)။
အကျင့်ပဋိပတ်၏ အခြေခံ အကြောင်းရင်း
သည် ပရိယတ်ဖြစ်၍ အကျိုးတရားကားမဂ်၊
ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်ဖြစ်၏။ ထိုအကျိုးတရားကို အကျင့်

ပဋိပတ်ဖြင့်သာ ရရှိနိုင်သည် (သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၈၇)။ ဤသာသနာတော်၌ ပဋိပတ်၏ အရသာ ကို သာယာခံစားလိုသူသည် ပဋိပတ်လုပ်ငန်း ကို နောက်မဆုတ်တမ်း ကြိုးပမ်းအားထုတ် အပ်၏ (သင်္ဂဟ၊ ၇၅)။ ပဋိပတ်လုပ်ငန်းကို တကယ်တမ်း ကြိုးပမ်းအားထုတ် ပြုလုပ်၍ သောတာပန်အရိယာစသည် အထက်တန်း စား ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသူတို့သည် မိမိတို့ ပြုလုပ်အားထုတ်ခဲ့သည့် ပဋိပတ်လမ်း စဉ်ကို အစဉ်အဆက် ဆက်လက်ဟောပြောနေ သမျှကာလပတ်လုံး ပဋိပတ်မပျောက်ကွယ်ဘဲ ဤကမ္ဘာလောကကြီးသည် အရိယာသူတော် ကောင်းတို့ဖြင့် တင့်တယ်လှပနေမည်သာဖြစ် သည် (ဒီ၊ ၂။၁၁၅။ မိလိန္ဒ၊ ၁၃၄-၅။ ဒီ၊ ၂။၁၈၁)။

ပဋိပတ္တိတိ ပဋိပဒါ။ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၈၂။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၄။ ၈၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၁၂။ အထ ဝါ ဓုတာနိ စ တာနိ ပဋိပက္ခနိဋ္ဌနုတော အင်္ဂါနိ စ ပဋိ- ပတ္တိယာတိပိ ဓုတာင်္ဂါနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၅၉။ ဣမံ ပန ပဋိပတ္တိံ နိဿာယ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အမတ- ပရိယောသာနတံ အနဘိသမ္ဘုဏန္တော သုဂ- တိပရာယနော ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၃၄၂။ ပဋိ- ပဇ္ဇတိ တောယာတိ ပဋိပတ္တိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၃။ လောကုတ္တရဓမ္မတော ပုဗ္ဗဘာဂေါ တဒတ္ထံ ပဋိပဇ္ဇိယတိ ပဋိပတ္တိ။ မဟာနိ၊ ဋ္ဌ။ ၂၃၄။ ပဋိပဇ္ဇနံ ပဋိပတ္တိ၊ သိက္ခတ္တယသမာ- ယောဂေါ။ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတော ဝါ ပဋိပတ္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၁၈။ ပဋိပတ္တိယာတိ သီလာဒိသမ္မာ- ပဋိပတ္တိယာ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၉၀။ ဣမံ ပန ပဋိ- ပတ္တိန္တိ ဣမံ အာဟာရေ ပဋိက္ကုလသညာ- ဘာဝနံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၄၂၄။ (-အပ၊ ၂။ ၈၀၊ ၂၈၆။ မိလိန္ဒ၊ ၃၃၃။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၄၀။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၁၄၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၄။၁၇၇။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၇၄၊ ၃၄၆။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၁၉။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၂၁၊ ၁၈၄။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၁၀၈၊ ၂၂၃၊ ၂၃၆။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၄။၁၀၊ ၁၉၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၄၂။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၅၃၊ ၁၈၄-၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၃၄၊ ၆၅၊ ၈၅။

အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၄၆၊ ၅၂၊ ၇၁-၂။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၃၈၊ ၁၀၂၊ ၁၄၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၁၅၊ ၂၂၊ ၃၀၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၂။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၀၆။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၉။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၅၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။၂၀၊ ၃၁၊ ၂၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။၁၂၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၆၉။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၉၊ ၃၂၇။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊ ၉၄၊ ၃၂၅။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၁၇၊ ၁၆၃-၇။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၂၃။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၉၉။ ပေတ၊ဋ္ဌ၊ ၅၀၊ ၁၁၈၊ ၁၅၄။ ထေရ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၁၀။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၆၊ ၁၉၂။ ထေရီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။၂၂၊ ၂၃-၆။ အပ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၅၊ ၁၈။ စရိယာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၃၃၊ ၁၉၃၊ ၂၈၊ ၂၆၃။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၊ ၁၇၀-၄၊ ၂၀၂၊ ၂၆၅-၆၊ ၃၂၂၊ ၄၀၃။ စူဠနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၁။ဋ္ဌ၊ ၂။၃၈၇။ ၁။ဋ္ဌ၊ ၃။၄၂၂။ သာရ- ထ္ထ၊ ၁။၁၃၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။၁၀၃၊ ၂၂၈။ သာရတ္ထ၊ ၃။၁၂၊ ၉၂။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၇၁၈။ သီ၊ဋ္ဌ၊ သင်္ဂ၊ ၁။၁၅၊ ၄၅၆။ သီ၊ဋ္ဌ၊ သင်္ဂ၊ ၂။၄။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၉၁။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၁၀၈၊ ၂၃၀။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၈၂။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၂။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၁၁၀၊ ၃၈၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၅၄-၈၊ ၁၆၉၊ ၁၇၁၊ ၂၇၀၊ ၃၈၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၄၃၊ ၈၀၊ ၁၀၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၅၊ ၁၂၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၃။၁၉၊ ၄၈၊ ၉၃။ မူလဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။၁၆၊ ၂၀၊ ၃၅-၉၊ ၅၈၊ ၉၂၊ ၁၀၅၊ ၁၃၆၊ ၂၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။၂၁၊ ၄၅၊ ၇၃၊ ၂၃၅။)

(ခ) ကျင့်ဝတ်၊ ဝတ္တရား၊ ပြုကျင့်- လုပ် ဆောင်-ရသော ဝတ်ကြီး၊ ဝတ်ငယ်။ ယထာ မာတု ပဋိပတ္တိ၊ ဧဝံ တေ ဟောတု သဿယာ။ ဇာ၊ ၂။၂၃၃။ ယထာ မာတုတိ ယထာ မာတု ပုတ္တာ ဝတ္တပုဋိဝတ္တံ ကရောန္တိ၊ ဧဝံ တေ ဧတိ- သာ ဟောတု။ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၆။၂၉၄။(ဂ) ကျင့်ဝတ်၊ စည်းကမ်း၊ ပြုကျင့်-လိုက်နာ-ရသော-ကျင့် ဝတ်-စည်းကမ်း။စောဒကဿ ပဋိပတ္တိ၊ သမ္ပ- ဇ္ဇေန ကာသိတာ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၄၄၁။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈၅။) (ဆ) ပြုကျင့်-ပြုလုပ်-အားထုတ်- ခြင်း။ဧတ္ထေကမေဝဟိ အနုကမ္မကဿ သတ္တု ကိစ္စံ၊ ယဒိဒံ အဝိပရိတဓမ္မဒေသနာ။ ဣတော ပရံ ပန ပဋိပတ္တိ နာမ သာဝကာနံ ကိစ္စံ။ မ၊ဋ္ဌ၊

၁။၁၉၉။အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၃။(-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၀။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂၆။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊ ၂၆။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၃။ ၈၆။ ယာ၊ဋ္ဌ၊၅။ ၂၃၂။ ၂၆၉။ ၂၉၅။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂-၂။ ဝဇီရ၊၄၄။ သာရတ္ထ၊၁။၃၃၄။ သာရတ္ထ၊၃။ ၁၇၈။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၇။ ၆၇။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၀၁။ ၂၂၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊၁။ ၂၇၀။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၂၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၇၁။ ၁၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၄။ ၃၅၈။ ၅၁၇။)

(၂)ရခြင်း၊ရောက်ခြင်း။သောတဿ အရိယမဂ္ဂဿ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ပဋိပတ္တိ အဓိဂမော သောတာပတ္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၄။ (၃) သွားခြင်း။တထာပဝတ္တိယာတိ မဇ္ဈိမသမထနိမိတ္တံ ပဋိပတ္တိယာ၊ တတ္ထ စ ပက္ခန္ဓနေန သိဒ္ဓါယ ယထာဝုတ္တသမပ္ပဝတ္တိယာ။အနု၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၅။ (၄) ဗိုလ်၊ဗိုလ်တရား။ ပဋိပတ္တိစရိယ (၂)ကြည့်။

ပဋိပတ္တိအနုကရဏ (န) [ပဋိပတ္တိ+အနုကရဏ]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို-အတုလိုက်-အဘုယု-ပြုမှု-ကျင့်ကြံ-ခြင်း။ပဉ္စပုစ္ဆနေန ပဋိပတ္တိအနုကရဏေန စ ပယိရူပါသတော။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၃။၁၆။

ပဋိပတ္တိအနုမောဒန (န) [ပဋိပတ္တိ+အနုမောဒန]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို-ဝမ်းမြောက်-ဝမ်းသာ-ခြင်း။ ပုတ္တဿ ပဋိပတ္တိအနုမောဒနကဓမ္မန္တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၄။

ပဋိပတ္တိအနုယောဂ (ပ) [ပဋိပတ္တိ+အနုယောဂ]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို-မေးမြန်း-စိစစ်-ကြောင်းစကား။ဂဟဋ္ဌော ပဗ္ဗဇိတောတိ ပဋိပတ္တိအနုယောဂေါ။အဘိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၃၆။

ပဋိပတ္တိအနုလောမ (တိ) [ပဋိပတ္တိ+အနုလောမ]
အကျင့်-ပဋိပတ်-အား-သင့်လျော်-လျောက်ပတ်-သော၊ အကျင့်-ပဋိပတ်-နှင့်-သင့်လျော်-လျောက်ပတ်-သော။

အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၅၁-ပ-မ-သ-စ

အနုလောမိကာနီတိ ပဋိပတ္တိအနုလောမာနိ ကမ္မဋ္ဌာနသပ္ပါယာနိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၁၃။

ပဋိပတ္တိအန္တရဓာန (န) [ပဋိပတ္တိ+အန္တရဓာန]
အကျင့်-ပဋိပတ်-၏ ကွယ်ပျောက်ခြင်း။ (အကျင့်ပဋိပတ်ကွယ်ပျောက်မှု 'ပဋိပတ္တိအန္တရဓာန'သည် မဂ်၊ဖိုလ်ကွယ်ပျောက်မှု 'ပဋိပတ္တိအန္တရဓာန' ဖြစ်ပြီးနောက်မှ ဖြစ်သည်။ မဂ်၊ ဖိုလ်ကွယ်ပျောက်မှု 'ပဋိပတ္တိအန္တရဓာန' ဖြစ်ပြီးနောက် တမင်ဘဖိုလ် ရရှိအောင် မကျင့်သုံး မစွမ်းဆောင်နိုင်ကြ၍ သီလ စင်ကြယ်မှုမျှလောက်ကိုသာ ကျင့်ဆောင် ကြကုန်၏။ ကာလကြာညောင်းနောက်ပိုင်းခေတ်၌ သီလစင်ကြယ်မှုကိုပင် ပြည့်စုံအောင် မကျင့်သုံးမစောင့်ထိန်းနိုင်ကြတော့ဘဲ သေးငယ်သောသိက္ခာပုဒ်များကို လွန်ကျူးကျော်နင်းလာကြကုန်၏။ တဖြည်းဖြည်းနှင့် ပါမိတ်ထုလွှစည်း၊ သံသရာဒိသိသိ အပြစ်များသို့တိုင် ရောက်ကြကုန်၏။ပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်မျှကိုသာ ကျင့်သုံး စောင့်ထိန်းကြတော့၏။ ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို ကျင့်သုံးစောင့်ထိန်းသူ ပုဂ္ဂိုလ်တဦးတယောက်မျှ ရှိနေသေးလျှင် 'အကျင့်ပဋိပတ်ကွယ်ပျောက်ပြီ'ဟု မဆိုရသေး။ ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ကို ကျင့်သုံးစောင့်ထိန်းသူ နောက်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်၏ သီလပျက်စီးခြင်း၊ သို့မဟုတ်သေဆုံးကွယ်လွန်ခြင်းဖြစ်သော အခါမှသာလျှင် အကျင့်ပဋိပတ်ကွယ်ပျောက်ပြီဟု ဆိုရသည်။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၆၇-ဂ (အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၉)။ ပဋိပတ္တိအန္တရဓာန နာမ ဈာနဝိပဿနာမဂ္ဂဖလာနိ နိဗ္ဗတ္တေတု အသက္ကောန္တာ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလမတ္တံ ရက္ခန္တိ။ပစ္စိမကဿ ပန ဘိက္ခုနော သီလဘေဓေန ဝါ ဇီဝိတက္ခယေန ဝါ အန္တရဟိတာ ဟောတိတိ ဣဒံ ပဋိပတ္တိအန္တရဓာန နာမ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၆၇-ဂ။ (-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၂။မ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၀။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၁၂။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၈-၉။)

ပဋိပတ္တိအန္တရာယကရ (တိ) [ပဋိပတ္တိ+အန္တရာယ-ကရ] အကျင့်-ပဋိပတ်-၏ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်သော။ သာ သံသယလက္ခဏာ၊...ပဋိပတ္တိအန္တရာယကရတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အဘိဋ္ဌာ၊ ၃၀၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၁။ မဟာနိဋ္ဌ၊ ၅၃။ (-ဒိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၇၉။)

ပဋိပတ္တိအာဝဇ္ဇန (န) [ပဋိပတ္တိ+အာဝဇ္ဇန] အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို ဆင်ခြင်ခြင်း။ ပုရိမဗုဒ္ဓါနံ ပဋိပတ္တိအာဝဇ္ဇနံ ဗုဒ္ဓပ္ပဝေဏိယာ အနုပါလနတ္ထံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၄။

ပဋိပတ္တိက (တိ) [ပဋိပတ္တိ+ဣက] အကျင့်-ပဋိပတ် - ရှိသော၊ အကျင့် - ပဋိပတ်-နှင့်ပြည့်စုံသော။ သူ။ မဟာနုဘာဝေါထေရော ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပတ္တိကော ပမာဏဘူတော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၁။

ပဋိပတ္တိကထန (န) [ပဋိပတ္တိ+ကထန] အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို ဟောပြောခြင်း။ မယံ ဟိ ပဋိပတ္တိကထနမေဝ ဘာဓော၊ ပဋိပတ္တိပူရဏံ ပန ကုလပုတ္တာနံ ဘာဓော။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၉၃။

ပဋိပတ္တိကထာ (ထိ) [ပဋိပတ္တိ+ကထာ] ကျင့်ဝတ်-စည်းကမ်း-ကို ပြဆိုဆုစကားရပ်၊ ကျင့်ဝတ်-စည်းကမ်း-ကို ပြဆိုသောစကား။ တထာ ပရိဝတ္တလိင်္ဂဿ ဘိက္ခုနော ဘိက္ခုနုပဿယံ ဂစ္ဆန္တဿ ပဋိပတ္တိကထာယံ...အနုညာတတ္တာ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၃၄၁။

ပဋိပတ္တိကာရဏ (တိ) [ပဋိပတ္တိ+ကာရဏ] အကျင့်-ပဋိပတ်-လျှင်-အကြောင်းရင်း- အရင်းခံ-ရှိသော။ ပဋိပတ္တိမူလကံ မဟာရာဇ သတ္တု-သာသနံ ပဋိပတ္တိကာရဏံ ပဋိပတ္တိယာ အနန္တ-ရဟိတာယ တိဋ္ဌတိ။ မိလိန္ဒ၊ ၁၃၆။

ပဋိပတ္တိကိတ္တန (န) [ပဋိပတ္တိ+ကိတ္တန] (၁) အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို ပြောကြားခြင်း။ (၂) အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို ပြောကြားကြောင်း စကား။ (၁) အတ္တနော ပဋိပတ္တိကိတ္တနေန

အညံ ဗျာကဓောန္တော...ဂါထံ အဘာသိ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၄။ (-ဒိ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၄။ သံ၊ ဋီ၊ ၁။ ၃၀၃။) (၂) ဥပသန္တော ဟိ တေ ဓုဂေါတိ ပဋိပတ္တိကိတ္တနံ။ ထေရီ၊ ၄။ ၆။

ပဋိပတ္တိကိတ္တနပရ (တိ) [ပဋိပတ္တိကိတ္တန+ပရ] အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို ပြောကြားခြင်းလျှင် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိသော။ အာယသ္မတော ပန သေနိယဿ ပဋိပတ္တိကိတ္တနပရမေတံ ဥဇုကံ အာပန္နအရဟတ္တဘာဝဒီပနံ၊ ယဒိဒံ “အည-တဓော ခေါ ပနာ” တိအာဒိဝစနံ။ မ၊ ဋီ၊ ၂။ ၄၇။

ပဋိပတ္တိကိတ္တနမုခ (န) [ပဋိပတ္တိကိတ္တန+မုခ] အကျင့် - ပဋိပတ် - ကို ပြောကြားခြင်း ဟူသော-အဦး - အစ - ပစာန။ အတ္တနော ပဋိပတ္တိကိတ္တနမုခေန တဿ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ...ဂါထာဒွယံ အဘာသိ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၉။ (-ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၇။)

ပဋိပတ္တိက္ခမ (ပု) [ပဋိပတ္တိ+ကမ] ကျင့်စဉ်၊ ကျင့်အပ်သောအစဉ်၊ ပြုကျင့်ရမည့်အစဉ်။ “သီလ-ဝိသုဒ္ဓိစိတ္တဝိသုဒ္ဓိ” တိဝေမာဒိပဋိပတ္တိက္ခမော။ အဘိဋ္ဌာ၊ ၂။ ၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၁၀၇။ သီလဝိသုဒ္ဓိပဋိပဇ္ဇ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာ၊ တထာ တတော ပရာပိတံ အာဟ “သီလဝိသုဒ္ဓိပ။ ပဋိပတ္တိက္ခမော” တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၃။ (-ဒိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၉၄။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၂။ စရိယာ၊ ၄။ ၃၀၀။ ဝဇီရ၊ ၆။ ၄၄၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၄၂။ ကခါ၊ ၄။ ၂။ ၁၁-၂။ ဒိ၊ ဋီ၊ ၁။ ၈၇၊ ၃၅၅။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၈၊ ၂၈၀။ သီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂။ ၃၅၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၄။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၁။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၈၉၊ ၁၃၃။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၄၃။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၃၄။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၃၇၊ ၃၈။)

ပဋိပတ္တိက္ခမဒဿနတ္ထ (ပု) [ပဋိပတ္တိက္ခမ+ဒဿန+အတ္ထ] ကျင့်စဉ်ကိုပြခြင်းအကျိုး။ တဒညထာ ပဋိပတ္တိက္ခမဒဿနတ္ထံ အာပတ္တိပ္ပဟောနက-ဋ္ဌာနေပိ ဝိသုဒ္ဓိနတ္ထု။ ဝဇီရ၊ ၈၀။

ပဋိပတ္တိကုဏ (ပု၊န) [ပဋိပတ္တိ+ခဏ] ကျင့်ရာဏေ၊
ကျင့်ရာအခိုက်အတန့်။ “ပဋိပတ္တိကုဏေ ဝေ
အတိဂ္ဂ” နှ့် ဝုတ္တတ္တာ “ဂေါတြဘူတိတ္တံ တတ္ထ
ပက္ခန္ဓတိ” တိ ဝစနဓမ္မဝ ဝိရုဇ္ဈတိ။ ဝဇီရ။ ၁၄၆။

ပဋိပတ္တိဂန္ဓ (ပု) [ပဋိပတ္တိ+ဂန္ဓ] အကျင့်-ပဋိ-
ပတ်-တည်းဟူသော-အနံ-ရနံ။ တံ အကုဗ္ဗ-
ဇော သုတဂန္ဓဉ္စ ဝါစာဂန္ဓဉ္စ ပဋိပတ္တိဂန္ဓဉ္စ န
အာဝဟတိ အဖလာ ဟောတိ။ ဓမ္မာဠာ။ ၁။
၂၄၂။ (-ထေရ၊ဠာ။ ၂။ ၄၃။)

ပဋိပတ္တိဂမန (န) [ပဋိပတ္တိ+ဂမန] အကျင့်-ပဋိ-
ပတ်-ဟူသောသွားခြင်း။ ပုရတော ဂါမိတာ-
တိ ပဋိပတ္တိဂမနေန၊ န ကာယဂမနေနာတိ
အာဟ “နာယကော” တိ။ မ၊ဠာ။ ၂၀၇။
(-မ၊ဠာ။ ၂။ ၆၁။ သံ၊ဠာ။ ၂။ ၂၅၊ ၃၂။ နေတ္ထိ၊
ဝိ။ ၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဠာ။ ၁။ ၁၁၈။)

ပဋိပတ္တိဂမနာနုဗန္ဓန (န) [ပဋိပတ္တိဂမန+အနု-
ဗန္ဓန] အကျင့်-ပဋိပတ်-ဟူသောသွားခြင်း
ဖြင့် အစဉ်တစိုက်လိုက်ခြင်း။ ဣရိယာပထာနု-
ဗန္ဓနေနာတိ ဣရိယာပထဂမနာနုဗန္ဓနေန၊ န
ပဋိပတ္တိဂမနာနုဗန္ဓနေန။ မ၊ဠာ။ ၂။ ၆၁။

ပဋိပတ္တိဂရုတာ (ထိ) [ပဋိပတ္တိ+ဂရု+တာ]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို အလေးပြုသူ၏အဖြစ်။
ပဋိပတ္တိဂရုတာယ လာဘံ ဟိဋ္ဌေန္တေန။ မူလဠာ၊
၂။ ၁၉၃။

ပဋိပတ္တိဂုဏ (ပု) [ပဋိပတ္တိ+ဂုဏ] အကျင့်-ပဋိပတ်
-၏ဂုဏ်။ အပ္ပဋိသတ္တာ အဆမ္ဘိ စ ဟောတိတိ
ဝေ ပဋိပတ္တိဂုဏံ ဒိသ္မာ။ သုတ္တနိ၊ဠာ။ ၁။ ၇၈။
အပါဠာ။ ၁။ ၁၈၈။ (-သံ၊ဠာ။ ၂။ ၁၆၃။ စူဠနိ၊ဠာ။
၁၀၈။ သံ၊ဠာ။ ၂။ ၁၆၃။)

ပဋိပတ္တိစရိယ (န၊ ထိ) [ပဋိပတ္တိ+စရိယ] (၁)
ပဋိပတ်ဟူသောအကျင့်၊ ပဋိပတ်အကျင့်။ (၂)
ဖိုလ်တရား၏ဖြစ်ခြင်း။ (၁) တယံ တဝ အပ-
ဒါနေ ဩဝါဒေ ဂတမဂ္ဂေ ပဋိပတ္တိစရိယာယ
ဝိဟရံ ယထာသတ္တိ ယထာဗလံ ပဋိပဋ္ဌန္တော။

ထေရ၊ဠာ။ ၁။ ၁၄၉။ (၂) အဓိဂဘာယလာနံ
စတုသု သာမညဖလေသု ပဋိပတ္တိစရိယာ။
စူဠနိ၊ဠာ။ ၈၉။ ပတ္တိစရိယ-လည်းကြည့်။

ပဋိပတ္တိဒဿန (န) [ပဋိပတ္တိ+ဒဿန] (၁)
အကျင့်-ပဋိပတ်-ကိုပြခြင်း။ (၂) အကျင့်-
ပဋိပတ်-ကိုမြင်ခြင်း။ (၃) အကျင့်-ပဋိပတ်-
ကိုပြကြောင်းစကား၊ အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို
ပြသောစကား။ (၁) တတိယော ဗုဒ္ဓကရဓမ္မ-
ပါရိပူရိတော ပဋ္ဌာယ ဗုဒ္ဓဘာဝါယ ပဋိပတ္တိ-
ဒဿနဝသေန။ ဒီ၊ဠာ။ ၂။ ၂၃၅။ သီ၊ဠာ။
၂။ ၆၃။ (-မ၊ဠာ။ ၁။ ၁၅၁။) (၂) အညေသံ ပဋိ-
ပတ္တိဒဿနဝသေန ဒေါမနဿန္တိ ဂဟေတွာ....
ပဋိပဒံ ဂဏာတိ။ ဒီ၊ဠာ။ ၂။ ၂၃၉။ (-ပေတ၊
ဠာ။ ၆၂။ ဒီ၊ဠာ။ ၂။ ၂၆၆။) (၃) ကာလဝါဒီဝိ-
အာဒိ သမ္ပပ္ပလာပါ ပဋိဝိရတဿ ပဋိပတ္တိ-
ဒဿနံ။ ဒီ၊ဠာ။ ၁။ ၁၂၁။ မ၊ဠာ။ ၂။ ၁၅၆။ အံ၊ဠာ၊
၂။ ၃၇၂။

ပဋိပတ္တိဒဿနတ္ထ (ပု) [ပဋိပတ္တိဒဿန+အတ္ထ]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ကိုပြခြင်းအကျိုး။ တံနိ-
ရောဓတ္ထံ ပန ဧတေ ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာတိ
ပဋိပတ္တိဒဿနတ္ထံ တတော သဒ္ဓါဒိနိ။ အဘိ၊
ဠာ။ ၂။ ၁၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဠာ။ ၁။ ၂၃။ ပဋိပတ္တိဒဿ-
နတ္ထန္တိ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပတ္တိဒဿနတ္ထံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဠာ၊
၂။ ၁၈၇။ (-ဝိ၊ဠာ။ ၄။ ၃၄-၅။ မ၊ဠာ။ ၁။ ၆၃။
ထေရ၊ဠာ။ ၂။ ၁၃၄။ နေတ္ထိ၊ဠာ။ ၁၂၆။ သီ၊ဠာ၊
သစ်၊ဠာ။ ၂။ ၄၂၃။)

ပဋိပတ္တိဒီပက (ထိ) [ပဋိပတ္တိ+ဒီပက] ပြုကျင့်ရ
မည့်-အကျင့်-ကျင့်ဝတ်-ဝတ္တရား - ကိုပြ
သော။ မာတာပိတုအာဒိသု ပဋိပတ္တိဒီပကံ
ပါဠိဉ္စ ပါဠိအတ္ထဉ္စ ကာရဏယတ္တိဉ္စ မေ
ကထေထ။ ဇာ၊ဠာ။ ၇။ ၁၁၂။

ပဋိပတ္တိဒီပနတ္ထ (ပု) [ပဋိပတ္တိဒီပန+အတ္ထ]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ကိုပြခြင်း အကျိုး။ ဥတ္တာ-
နဉ္စ ကသ္မာ အမှာကံ ခန္တိတိ ဝုတ္တန္တိ စေ?
ပဋိပတ္တိဒီပနတ္ထံ။ ဝဇီရ။ ၁၆၂။

ပဋိပတ္တိဒုက္ခရက်ရိယာ (န၊ထိ) [ပဋိပတ္တိ+ဒုက္ခရ-
ကိရိယ] အကျင့်-ပဋိပတ်-ဟူသော ခဲယဉ်း
စွာပြုကျင့်ရသည့်အလုပ်၊ ခဲယဉ်းစွာပြုကျင့်
ရသော-အကျင့်-ပဋိပတ်။ အတ္တနော ပဗ္ဗ-
ရေ၊ နန္ဒိ ပုရိမာသု အကိတ္တိပဏ္ဍိတာဒိဇာတိသု
အတ္တနော ပဋိပတ္တိဒုက္ခရက်ရိယံ။ စရိယာ၊ ဌ။
၃၂၇။

ပဋိပတ္တိဒုဂ္ဂတိ (ထိ) [ပဋိပတ္တိ+ဒုဂ္ဂတိ] (၁)(မှား)
သော) အကျင့်-ပဋိပတ်-ဟူသော-ပင်ပန်း
ဆင်းရဲ-စက်ဆုပ်ဖွယ်-သောဖြစ်ခြင်း။ (၂)
(မှားသော) အကျင့်-ပဋိပတ်-ဟူသော-
ဒုဂ္ဂတိ၏ အကြောင်း - ဒုဂ္ဂဟိသို့ ရောက်
ကြောင်း-တရား။ (၁၊၂) သာ စာယံ ဒုဂ္ဂတိ
နာမ ပဋိပတ္တိဒုဂ္ဂတိ၊ ဂတိဒုဂ္ဂတိတိ ဒုဝိဇာ
ဟောတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၂။ ဒုဋ္ဌဂတိပရိပူရဏာ-
သေန ပဋိပဇ္ဇနံ ပဋိပတ္တိ၊ သာ ဝေ ကိလေသ-
ဒရဏပရိညာဟာဒိဝသေန ဥပါယာသဒုက္ခာ၊
ကုစ္ဆိတာ ဝါ ဂတိ ပဝတ္တိ၊ ဒုဂ္ဂတိဟေတုတိ
ဝါ ဒုဂ္ဂတိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၀။ ဒုဂ္ဂဘာတိ န ဂတိ-
ဒုဂ္ဂဘိယာ ဒုဂ္ဂတာ။တာ ဟိ သုဂတိယံ ဌိတာ
သမ္ပတ္တိ အနုဘဝန္တိ၊ ပဋိပတ္တိဒုဂ္ဂတိယာ ပန ဒုဂ္ဂ-
တာ။သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၆၇။ပဋိပတ္တိဒုဂ္ဂတိယာ ကာ-
မေသု သမ္ပုစ္ဆိတဘာဝတော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၀။

ပဋိပတ္တိဒေသက (တိ) [ပဋိပတ္တိ+ဒေသက]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ကိုဟောကြားသော၊ သူ။
အဓိဂတဝိသေသဿ ပစ္စက္ခတာယ ပဋိပတ္တိ-
ဒေသကေ သတ္တရိ ပဋိပတ္တိယံ ပဋိပတ္တိဖလေ
စ ဝိစိကိစ္ဆာ ပဟိယတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၈၄။
“သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝတ သော ဘဂဝါ၊ သော
ဝေဇ္ဇပိ သမ္မာပဋိပတ္တိ ဒေသေတိ”တိ ပဋိ-
ပတ္တိဒေသကေ သတ္တရိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၁။
(-ဝဇီရ၊၅၈။)

ပဋိပတ္တိဒေသန (တိ) [ပဋိပတ္တိ+ဒေသန]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ကိုဟောကြားတတ်သော။
အမတာဓိဂမာယ ပဋိပတ္တိဒေသနတော....

အမေတဿ ဒါတာ။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၅။
မဟာနိ။၂၅၆။

ပဋိပတ္တိဒေသနာဂမန (န) [ပဋိပတ္တိ+ဒေသနာ+
ဂမန] ပဋိပတ်ဟူသော သွားခြင်း၊ ဝါရား
ဒေသနာဟူသော သွားခြင်း။စ.ထာဂတဂန္ဓ-
ဟတ္ထိနော ပဋိပတ္တိဒေသနာဂမနေဟိ ဂါလေ-
သဂဟနံ ဩတ္တရိတွာ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၆၀။ပဋိပတ္တိ-
ဒေသနာဂမနေဟိတိ ပဋိပတ္တိဂမနဒေသနာ-
ဂမနေဟိ။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၄၇။

ပဋိပတ္တိဒေါသ (ပ) [ပဋိပတ္တိ+ဒေါသ] အကျင့်-
ပဋိပတ်-၏-အပြစ်-ဒေါသ။ အာဒိသဓ္ဓေန
ဇိမှကုဋ္ဌိလေ၊ အညေ စ ပဋိပတ္တိဒေါသေ
သင်္ဂဏာတိ။ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၄။

ပဋိပတ္တိဓမ္မ(ပ) [ပဋိပတ္တိ+ဓမ္မ] အကျင့်-ပဋိပတ်-
တရား။သာဓုနံ မဟာဗောဓိသတ္တာနံ ပဋိပတ္တိ-
ဓမ္မော အညေဟိ ဒုရနဂမော။ စရိယာ၊ဋ္ဌ။
၁၀၀။(- အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၆။ ဝိမာန၊ဋ္ဌ။၇၆။သိ၊
ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၆၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈၃၊၁၈၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၄၃၊၇၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၅။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၁၁။)

ပဋိပတ္တိဓရ (တိ) [ပဋိပတ္တိ+ဓရ+အ] အကျင့်-
ပဋိပတ်- ကို ကျင့်ဆောင်သော၊သူ။ ပုန
ကေစိတိ ပဋိပတ္တိဓရာ ပံသုကူလိကတ္တေရာ။
ဝိမတိ၊၂။၅၄။

ပဋိပတ္တိနိဝါရဏ (တိ) [ပဋိပတ္တိ + နိဝါရဏ]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ကိုစားမြစ် တတ်သော။
ပဋိပတ္တိနိဝါရဏေန ဒွိဓာပထော ဝိယာတိ
ဒွေဓာပထော။အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊
၃၇၆။

ပဋိပတ္တိပကာသိတ (တိ) [ပဋိပတ္တိ+ပကာသိတ]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို ပြတတ်သော။ ဣမာ
ပန ထေရဿ ပဗ္ဗဇိတကာလတော ပဋ္ဌာယ
ယာဝ ပရိနိဗ္ဗာနာ ပဋိပတ္တိပကာသိတာ
ဂါထာ ဣမသ္မိ စုဒ္ဓသကနိပါတေ သင်္ဂဟံ
အာရောပိတာ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၉။

ပဋိပတ္တိပစ္စေကမုခ (န) [ပဋိပတ္တိ+ပစ္စေကမုခ
က+မုခ] အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို ဆင်ခြင်ခြင်း
ဟူသော- အဦး- အစ-ပဓာန။ အတ္တနော
ပဋိပတ္တိပစ္စေကမုခေန အညံ ဗျာက-
ဇောန္တော။ သေရ၊ဌ၊၂။၄၁။

ပဋိပတ္တိပဋိပက္ခပဋိသေခန (တိ) [ပဋိပတ္တိ+ပဋိ-
ပက္ခ + ပဋိသေခန] အကျင့်- ပဋိပတ်- ၏
ဆန့်ကျင်ဘက်ကို တားမြစ် တတ်သော။
တဒေတံ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပ္ပကရဏံ.... ပဋိပတ္တိ-
ပဋိပက္ခပဋိသေခနံ ယောဂါဝစရာနံ ဉာဏဝရ-
ရတနာကရဘူတံ။ပဋိသံ၊ဌ၊၁။၈။ (-မဟာနိ၊
ဌ၊၈။)

ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓ (ပု) [ပဋိပတ္တိ+ပဋိဝေဓ] ပဋိပတ်
နှင့်ပဋိဝေဓ၊ကျင့်အပ်သော တရားနှင့် သိအပ်
သောတရား၊ ကျင့်ရမည့်တရားနှင့် သိရမည့်
တရား။ ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓပိ ဟိ နေတ္တိနယာ-
နသာဓရေန အဓိဂစ္ဆန္တိ။ နေတ္တိ၊ဌ၊၁၁။

ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓေဗ္ဗ (ပု) [ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓ+ဓေဗ္ဗ]
ကျင့်အပ်၊ သိအပ်သောတရား၊ ကျင့်ရ၊သိရ
မည့်တရား။ “အယံ စာရော အယံ ဝိဟာ-
ဇော၊....ဣဒံ သေဝိတဗ္ဗံ ဣဒံ န သေဝိတဗ္ဗံ၊
ဣဒံ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗံ၊ဣဒံ သစ္စိကာတဗ္ဗံ”န္တိ ဧဝံ
ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓေဗ္ဗံ ဝါ န ဇာနာတိ။ ဓမ္မ၊
ဌ၊၁။၃၀။

ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓဗဟုသစ္စာဘာဝ (ပု) [ပဋိပတ္တိ-
ပဋိဝေဓ+ဗဟုသစ္စာ+အဘာဝ] ပဋိပတ်၊
ပဋိဝေဓဟူသော အကြားအမြင်များမှ မရှိ
ခြင်း။ ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓဗဟုသစ္စာဘာဝေန
အဿုတဝတော ပုထုဇ္ဇနဿ။ သံ၊ဋီ၊၂။၃၆၂။

ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓေဗ္ဗမ္မ (ပု) [ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓ+
သစ္စမ္မ] ပဋိပတ်၊ ပဋိဝေဓဟူသော သူတော်
ကောင်းတရား၊ ကျင့်အပ်၊သိအပ်သော သူ
တော်ကောင်းတရား၊ ကျင့်ရ၊ သိရမည့် သူ
တော်ကောင်းတရား။ ယဒိ ဝိနယပရိယတ္တိ

အနန္တရဟိတာ တိဂ္ဂတိ ပဝတ္တတိ၊ ဧဝံ သတိ
ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓေဗ္ဗမ္မာ နိဿတိ ပဝတ္တတိ။
သာရတ္ထ၊၃။၄၅၇။ (-နေတ္တိ၊ဌ၊၃။ နေတ္တိ၊
ဝိ၊၄၃။)

ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓသာသန (န) [ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓ+
သာသန] ပဋိပတ်၊ ပဋိဝေဓဟူသော သာသ-
နာ၊ ပဋိပတ်၊သာသနာ၊ ပဋိဝေဓသာသနာ။
သာသနဓမ္မောတံ ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓသာသနဿ
ပကာသကော ပရိပတ္တိဓမ္မောတိ။ ဝိမတိ၊၁။
၆၄။

ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓန (န) [ပဋိပတ္တိ+ပဋိဝေဓန] အကျင့်-
ပဋိပတ်-ကို နှိုးဆော်အကြောင်း၊ ဧဝံ ဣတ-
ရိတရေန ပစ္စယေန သန္တုဏ္ဏမာနော ဧတ္ထ
ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓန သန္တောသေ ဌိတော စတုတု
ဗိသုသု ပေတ္တာဒိဘာဝနယ စာတုဒ္ဓိသော။
သုတ္တနိ၊ဌ၊၁။၇၈။ အပါဌ၊၁။၁၀၇။ စူဠနိ၊
ဌ၊၁၀၈။

ပဋိပတ္တိပယိရူပါသနာ (ထိ) [ပဋိပတ္တိ+ပယိရူပါ-
သနာ] အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို ဆည်းကပ်
ခြင်း။ ဥပါသိတာတိ ပဋိစရိတာ ပဋိပတ္တိ-
ပယိရူပါသနာယ ပယိရူပါသိတာ။ သေရ၊
ဌ၊၁။၃၀၈။

ပဋိပတ္တိပယောဂ (ပု) [ပဋိပတ္တိ+ပယောဂ]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို- ကျင့်ကြံ- အားထုတ်
-ခြင်း။ သမဏဒဿနေန ပဋိပတ္တိပယောဂံ
ပဿန္တော။ ခုဒ္ဒက၊ဌ၊၁၃၂။ သုတ္တနိ၊ဌ၊၂။၃၇။

ပဋိပတ္တိပယောဇန (န) [ပဋိပတ္တိ+ပယောဇန]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို-ကျင့်ကြံ- အားထုတ်
-ခြင်း။ တထာ နိဇ္ဈာယိတဿ ဂာတ္ထဿ
ပဋိပတ္တိပယောဇနဝသေန ဧလက္ခေတာ။ပဋိသံ၊
ဌ၊၂။၂၅၄။ မဟာနိ၊ဌ၊၂၅၅။

ပဋိပတ္တိပရမ (ပဋိ) [ပဋိပတ္တိ+ပရမ] အကျင့်-
ပဋိပတ်-သာသန- အပိုင်းအရှည်-အပိုင်း
အခြား- ရှိသော၊ အကျင့် - ပဋိပတ် - ကို

ပဓာနထားသောသူ။ ယောပန အနုညာတ-
ပစ္စယေသု အပ္ပိစ္ဆတာဒိနိ နိဿာယပဋိသင်္ခါ
သေဝမာနော ပဋိပတ္တိပရမော ဝိဟရတိ။
မ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၄။

ပဋိပတ္တိပရာဓိန (တိ) [ပဋိပတ္တိ+ပရ+အဓိန]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ဟူသော တပါးအရာနှင့်
သာ စပ်ယှဉ်သော၊ အကျင့်-ပဋိပတ်-မှ
တပါး အခြားအရာနှင့်-မစပ်ယှဉ်-မငြိမ်း
သွယ်-သော၊ သူ။ ပဋိပတ္တိပရာဓိနံ၊ သဒါရ-
ညနိဗ္ဗိသိနံ။ ပါကဋ္ဌံ ဂဂနေ စန္ဒ-မဏ္ဍလံ
ဝိယ သာသနေ၊ သာရတ္ထ၊၁။၁။အ၊ဋ္ဌ၊၁။၁။

ပဋိပတ္တိပရိဒီပနာ (ထိ) [ပဋိပတ္တိ+ပရိဒီပနာ]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို ဖော်ပြကြောင်းစကား၊
အကျင့်-ပဋိပတ်-၏စွမ်းအင်ကို ဖော်ပြသော
စကား။ အယံ သာသနပရိစ္ဆေဒေါ၊ အယံ
ပဋိပတ္တိပရိဒီပနာတိ ဣဒံ ဝိဝဇ္ဇိတော တေ
ဥပေါ အညမည်။ ဖိလိန္ဒ၊၁။၁။

ပဋိပတ္တိပူဇန (န) [ပဋိပတ္တိ+ပူဇန] အကျင့်-
ပဋိပတ်-ဖြင့်ပူဇော်ခြင်း။ ပူဇေတဗ္ဗပ္ပဒနေန
ဝါ ပဋိပတ္တိပူဇနေန ဝါ သဒါသဗ္ဗကာလေသု
သက္ကစ္စံ ယံ နရဝရံပူဇယေတ။ နေတ္တိ၊ဝိ။၅။

ပဋိပတ္တိပူဇာ (ထိ) [ပဋိပတ္တိ+ပူဇာ] အကျင့်-
ပဋိပတ်-ဖြင့် ပူဇော်ခြင်း။ သာ စ အာမိသ-
ပူဇာဝ၊ ဧကာ ပန ဝါဒေါ ပဋိပတ္တိပူဇာယ။
ဓုဒ္ဓကာ၊၁။၁၀၉။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂။ (-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။
၂၄၅။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၂။၈၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၆။
သိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၆၀။)

ပဋိပတ္တိပူရဏ (တိ) [ပဋိပတ္တိ+ပူရဏ] အကျင့်-
ပဋိပတ်-ကို ဖြည့်ကျင့်သော၊ သူ။ ပဋိပတ္တိ-
သဒ္ဓမ္မောပိ ဟိ ပဋိပတ္တိပူရဏေသု သတ္တေသု
အာမတိ အန္တရောယတိ နာမ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၈။
(-ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၁။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၀။
သိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၈။ အသိ၊ဋ္ဌ၊
၅။၄၁၂။ သာရတ္ထ၊၁။၂၃၀။)

ပဋိပတ္တိပူရဏ (န) [ပဋိပတ္တိ+ပူရဏ] အကျင့်-
ပဋိပတ်-ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်း။ မယံ ဟိ ပဋိ-
ပတ္တိကထနမေဝ ဘာရော၊ ပဋိပတ္တိပူရဏံ ပန
ကုလပုတ္တနံ ဘာရော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၉၃။
(-အ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၅။ သာရတ္ထ၊၁။၂၅။ဝိမတိ၊
၁။၁၂။ သိ၊ဋ္ဌ၊သစ်၊၁။၄၇။)

ပဋိပတ္တိပူရဏတ္ထ (ပ) [ပဋိပတ္တိပူရဏ+အတ္ထ]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်းအကျိုး။
တတ္ထ သေက္ခပုထုဇ္ဇနာ ပဋိပတ္တိပူရဏတ္ထံ၊
ခိဏာသဝါ ဖာသုဝိဟာရတ္ထံ ဓုတင်္ဂါနိ ပရိ-
ဟရန္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၀၃။

ပဋိပတ္တိပူရဏသမတ္ထ (တိ) [ပဋိပတ္တိပူရဏ+
သမတ္ထ] အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်း
ငှာ စွမ်းနိုင်သော၊ သူ။ ပဋိပဇ္ဇေနေဝိဒိ
ပဋိပတ္တိပူရဏသမတ္တေန ဇာတိပံသုကူလိကေန
ဂဟေတု ဝဇ္ဇတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၃။ ဧတရ၊
ဋ္ဌ၊၂။၄၄၄။

ပဋိပတ္တိဗလ (န) [ပဋိပတ္တိ+ဗလ] အကျင့်-
ပဋိပတ်-၏အကျိုး၊ အကျင့်-ပဋိပတ်-ဖြင့်
-ပြီးစေအပ်-ရရှိအပ်-သောအကျိုး။ ပဋိ-
ပတ္တိယံ ပဋိပတ္တိဗလ စ ဝိစိကိစ္ဆာ ပဟိယတိ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၈၄။ ပဋိပတ္တိဗလေတိ တဘယ
သာဓေတဗ္ဗေ လောကီယလောကုတ္တရဗလေ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၉၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၁၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၀၇။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၇။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ဝဇ္ဇိရ၊
၅၈၁။)

ပဋိပတ္တိဗလဝိသေသသာနေ(တိ) [ပဋိပတ္တိ+ဗလ
+ဝိသေသ+သာနေ] အကျင့်-ပဋိပတ်-၏
အကျိုးထူးကို ပြီးစီးစေတတ်သော။ တဒေတံ
ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပ္ပကရဏံ အတ္တသမ္ပန္နံ ဗျဉ္ဇန-
သမ္ပန္နံ ...ပဋိပတ္တိဗလဝိသေသသာနေ။ ပဋိသံ၊
ဋ္ဌ၊၁။၇။

ပဋိပတ္တိဗလ(န) [ပဋိပတ္တိ+ဗလ] အကျင့်-ပဋိပတ်
-၏စွမ်းအား။ ဝိမာနေတိ န မံ ကောဓိ-

ပဋိပတ္တိဗလေန မေ။ အပါ။ ၂။ ၂၂။ ထေရိ၊
ဌ၊ ၁၃၄။

ပဋိပတ္တိမဂ္ဂ (ပု) [ပဋိပတ္တိ+မဂ္ဂ] အကျင့်လမ်းစဉ်၊
ပဋိပတ်လမ်းစဉ်။ ပဋိပန္နဿ မဂ္ဂါနဂေါ၊
ပဋိပတ္တိမဂ္ဂ အနုဂတော သမ္မာ ပဋိပန္နော။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၂၆၇။

ပဋိပတ္တိမလဝိသောဓက (တိ) [ပဋိပတ္တိမလ+
ဝိသောဓက] အကျင့်-ပဋိပတ်-၏ အညစ်
အကြေးကို-သုတ်သင် - စင်ကြယ်စေ-တတ်
သော။ ဉာဏဿ ပဋိပတ္တိမလဝိသောဓကတ္တေန
ပဋိပတ္တိယာ အာဒိဘူတတ္တာ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၉။

ပဋိပတ္တိမူလက (တိ) [ပဋိပတ္တိ+မူလ+က]
အကျင့်- ပဋိပတ်- သာလျှင်- အကြောင်း
ရင်း- အရင်းခံ- ရှိသော။ ပဋိပတ္တိမူလကံ
မဟာဗုဒ္ဓ သတ္တုသာသနံ။ မိလိန္ဒ၊ ၁၃၆။
အံ၊ ၄။ ၁။ ၇၂။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၉။ ၁။

ပဋိပတ္တိယုတ္တ (တိ) [ပဋိပတ္တိ+ယုတ္တ] အကျင့်-
ပဋိပတ်- ခွဲ ယှဉ်သော၊ အကျင့်-ပဋိပတ်-
ကို ဖြည့်ကျင့်သော။ သုတော တထာ ယေ
ပဋိပတ္တိယုတ္တာ၊ ဘဝန္တိ တေ သစ္စဒဿ
သပညာ။ အပါ။ ၁။ ၁၆။ ယေ ပဋိပတ္တိယုတ္တာ
ပဏ္ဍိတဇနာပိ ပဋိပတ္တိသု ဂုတ္တာနုသာရေန
ပဝတ္တန္တာ။ အပါ။ ၄။ ၁။ ၂၂။

ပဋိပတ္တိဝါသဓုရ (တိ) [ပဋိပတ္တိ+ဝါသ+ဓုရ]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ဖြင့် နေခြင်းဟူသော-
အလုပ် - တာဝန်-ရှိသော၊ အကျင့်-
ပဋိပတ် - ဖြင့်နေသော၊ ပဋိပတ်အလုပ်ကို
လုပ်သော၊ သူ။ ပဋိပတ္တိဝါသဓုရေ ပန
ကမ္မဋ္ဌာနံ အာစိက္ခတိ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၉။

ပဋိပတ္တိဝိဓာန (န) [ပဋိပတ္တိ+ဝိဓာန] (၁) (က)
အကျင့်-ပဋိပတ်-ဟူသော အစီအရင်။ (ခ)
ကျင့်ခြင်းဟူသော အစီအရင်။ (၂) ပြုကျင့်
အပ်သော အစီအရင်။ (၁) (က) ယံ ပဋိ-
ပတ္တိဝိဓာနံ ကိလေသေ သံလိခတိ၊ တေနာဟံ

ဝိဟရာမိ။ မဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၉။ ယံ ပဌမဇ္ဈာန-
သင်္ခါတံ ပဋိပတ္တိဝိဓာနံ ကိလေသေ သလ္လေ-
ခတိ၊ တေန သလ္လေနေ အဟံ ဝိဟရာမိ။
မ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။ (ခ) သမာနေပိ အာသ-
ပဏာသေသု ယောဂိနော ပဋိပတ္တိဝိဓာနေ
ပဇ္ဇေကံ သင်္ကစ္ဆယေဝ ပဋိပဋိတဗ္ဗံ။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၁၉၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂။ (၂) တတ္ထ
ဥပေါသထဒိဝသေ ပဋိပတ္တိဝိဓာနံ အာစိက္ခံ။
စရိယာ၊ ၄။ ၁၀၅။

ပဋိပတ္တိဝိမိ (ပု) [ပဋိပတ္တိ+ဝိမိ] ပြုကျင့်အပ်
သော အစီအရင်၊ ပြုကျင့်ရမည့်အစီအရင်။
ဓမ္မဿ ဘဂဝါ ဂါမေ ဝ အရညေ ဇ
ပဋိပတ္တိဝိမိ ဒဿေတွာ။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁။
(-ဒါ၊ ၄။ ၁။ ၂၇၇။)

ပဋိပတ္တိဝိဘာဂ (ပု) [ပဋိပတ္တိ+ဝိဘာဂ]
အကျင့်- ပဋိပတ်- ကို- ဝေဖန်- ခွဲခြား-
ခြင်း။ သဗ္ဗေသံ ပုဂ္ဂလာနံ ပဋိပတ္တိဝိဘာဂ-
တော စ ဣဒမေဝ သုတ္တံ ပဌမံ နိက္ခိတ္တံ။
မ၊ ၄။ ၁။ ၁၂၇။

ပဋိပတ္တိဝိရဟိတ (တိ) [ပဋိပတ္တိ+ဝိရဟိတ]
အကျင့်-ပဋိပတ်-မှကင်းသော၊ အကျင့်-
ပဋိပတ် - မရှိသော။ ပဋိပတ္တိဝိရဟိတာယ
ပဗ္ဗဇာယ အသာရကတ္တဒဿနေ။ သုတ္တနိ၊ ၄။
၂။ ၄၅။

ပဋိပတ္တိဝိသုဒ္ဓိ (တိ) [ပဋိပတ္တိ+ဝိသုဒ္ဓိ] အကျင့်-
ပဋိပတ်-၏ စင်ကြယ်ခြင်း။ ပဏ္ဍိတ္တိသမ္ဘ-
ဝဿ ပန သေခိယဿ လောကဝဇ္ဇဿ
ပညာပနေ ပဋိပတ္တိဝိသုဒ္ဓိ ဂုဏော။ ဝဒီရ၊
၅၆၂။

ပဋိပတ္တိဝိသောဓန (န) [ပဋိပတ္တိ+ဝိသောဓန]
အကျင့်- ပဋိပတ်- ကို စင်ကြယ်စေခြင်း။
ပဋိပတ္တိဝိသောဓနာယ အတ္တနော အတ္တနော
ဝဇ္ဇသောဓနာယ ဩကာသဒါနံ။ သံ၊ ၄။
၁။ ၂၇၉။

ပဋိပတ္တိဝိသိ (ထိ) [ပဋိပတ္တိ+ဝိသိ] အကျင့်
လမ်းစဉ်၊ ပဋိပတ်လမ်းစဉ်။ ဗြာဟ္မဇနံ
ပဋိပတ္တိဝိသိ ဥပဂတော တံ အဝေါက္ကမ္မ
စရဏသီလော။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၁၆။

ပဋိပတ္တိဝေဒနာ (ထိ) [ပဋိပတ္တိ+ဝေဒနာ]
ဆင်းရဲသော-အကျင့်-ပဋိပတ်-ကြောင့်ဖြစ်
သော-ခံစားမှု-ဝေဒနာ။ ဝေဒနာဟိတိ
ပဋိပတ္တိဝေဒနာဟိ။ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဟိ
ဇ္ဇဓာဓိပေတော။ မေ၊ ဇီ၊ ၂။ ၂၁၃။

ပဋိပတ္တိသင်္ဂဟိတ (တိ) [ပဋိပတ္တိ+သင်္ဂဟိတ]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော။
ပါရာဇိကာနာပဇ္ဇနဝသေန ဌိတာ ပဋိပတ္တိ-
သင်္ဂဟိတာ ပရိယတ္တိယေဝ မူလန္တိ အာဟံသု။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၅၁။

ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မ (ပု) [ပဋိပတ္တိ+သဒ္ဓမ္မ] အကျင့်-
ပဋိပတ်-ဟူတော သူတော်ကောင်းတရား၊
ကျင့်ကြံ - အားထုတ် - အပ်သော သူတော်
ကောင်းတရား။ (ယင်းတရားများကား စုတင်
၁၃-ပါး၊ ပတ္တက္ခန္ဓာကဋ္ဌ ဟောတော်မူအပ်သော
အာဂန္တုကဏ္ဍစသော ကျင့်ဝတ် ၁၄-ပါး၊
ပရိဝတ်ဆောက်တည်သောရဟန်း ပြုကျင့်
ရသည့် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြုလုပ်၍ ပဉ္စင်းရဟန်းခံ
မပေးခြင်းစသော ကျင့်ဝတ် ၇၂-ပါး၊ သီလ၊
သမာဓိ၊ ဝိပဿနာပညာတို့တည်း။) တိဝိဓော
သဒ္ဓမ္မော ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မော ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မော
အဓိဂမသဒ္ဓမ္မောတိ။ တတ္ထ.... တေရသ ဓုတ-
ဂုဏာ၊ စုဒ္ဓသခန္ဓကဝတ္တာနိ၊ ဒွေအသီတိ မဟာ-
ဝတ္တာနိ၊ သီလသမာဓိဝိပဿနာတိ အယံ
ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မော နာမ။ ဝိ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၁၉၀။ တိဝိဓော
သဒ္ဓမ္မော ပရိယတ္တိပဋိပတ္တိအဓိဂမသေန။
တေရသ ဓုတဂုဏာ၊ စုဒ္ဓသ ခန္ဓကဝတ္တာနိ၊
ဒွေအသီတိ မဟာဝတ္တာနိတိ အယံ ပဋိပတ္တိ-
သဒ္ဓမ္မော နာမ။ ဝိ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၁၄၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၄၆၆။
(-မေ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၁၀၈။ သံ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၁၀၆။ ဣတိဝုတ်၊ ဇ္ဇ၊
၃၂၃။ ဇေ၊ ရ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၉။ နေတ္ထိ၊ ဇ္ဇ၊ ၁၀။ ဝဇိရ။

၅၄၅။ မေ၊ ဇီ၊ ၁။ ၁၂၅။ မေ၊ ဇီ၊ ၂။ ၅၃။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။
၁၇၁။ အံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၆၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇီ၊ ၁။ ၈၅။)

ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မပတိရူပက (ပု) [ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မ+ပတိ-
ရူပက] အတုဖြစ်သော ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မပဋိပတ္တိ-
သဒ္ဓမ္မအတု။ ယဒဂ္ဂေန ဝိပဿနာဉာဏဿ
ဥပက္ကလေသော၊ တဒဂ္ဂေန ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မပတိ-
ရူပကောတိပိ သက္ကာ ဝိညာတုံ။ သံ၊ ဇီ၊ ၂။ ၁၇၁။

ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မပဗ္ဗက (တိ) [ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မ+ပဗ္ဗက]
ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မလျှင် ရှေ့သွားရှိသော။ အဿ
ဓမ္မဿာတိ အဿ ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မပဗ္ဗကဿ ပဋိ-
ဇေသဒ္ဓမ္မဿ။ မေ၊ ဇီ၊ ၁။ ၂။ ၁၄၆။

ပဋိပတ္တိသန္ဓဿန (န) [ပဋိပတ္တိ+သန္ဓဿန]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို ကောင်းစွာပြကြောင်း
စကား၊ အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို ကောင်းစွာ
ပြသောစကား။ “ကာလဝါဒီ”တိအာဒိ သမ္ပပ္ပ-
လာဂါ ပဋိဝိရတဿ ပဋိပတ္တိသန္ဓဿနံ။ သီ၊ ဇီ၊
သစ်၊ ၁။ ၃၄၃။

ပဋိပတ္တိသဗ္ဗာဝ (ပု) [ပဋိပတ္တိ+သဗ္ဗာဝ] ကျင့်
ကြံ-အားထုတ်-ခြင်း၏ထင်ရှားရှိခြင်း။ အပိ
စ တေ ဓမ္မဒေသနာယ ဘာဇနံ၊ ယထာနုသိဋ္ဌံ
ပဋိပတ္တိသဗ္ဗာဝတော။ မေ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၁၅။ (-သံ၊ ဇ္ဇ၊
၂။ ၂။ အံ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၁၃။ ပဋိသံ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၁၃၀။ ဣတိ-
ဝုတ်၊ ဇ္ဇ၊ ၃၅။ သုတ္တနိ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၁၂၂။)

ပဋိပတ္တိသမတ္တ (တိ) [ပဋိပတ္တိ+သမတ္တ] ပြုကျင့်
ခြင်းငှာ စမ်းနိုင်သော။ ယထေဝ ဟိ ဇီဝိတေန
ဝိနာ သရိရယန္တံ န သောဘတိ၊ န စ အတ္တ-
နော ကိရိယာသု ပဋိပတ္တိသမတ္တံ ဟောတိ။
စရိယာ၊ ဇ္ဇ၊ ၂။ ၈။ ဒီ၊ ဇီ၊ ၁။ ၇၈။

ပဋိပတ္တိသမ္ပဒါ (ထိ) [ပဋိပတ္တိ+သမ္ပဒါ] အကျင့်
-ပဋိပတ်-နှင့်ပြည့်စုံခြင်း။ န ခေါ ပန သက္ကာ
အညတြ ပဋိပတ္တိသမ္ပဒါယဗုဒ္ဓေ အာရာဓေတုံ။
ဓမ္မ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၄၂၇။ (-သုတ္တနိ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၁၀၇။ ထေရ၊
ဇ္ဇ၊ ၂။ ၂၃။ အပ၊ ဇ္ဇ၊ ၁။ ၂၁၃။)

ပဋိပတ္တိသမ္ပန္န (တိ) [ပဋိပတ္တိ+သမ္ပန္န] အကျင့်-ပဋိပတ်-နှင့်ပြည့်စုံသော၊ သူ။ ပဋိပတ္တိ-သမ္ပန္န ဘိက္ခု၊ ပဿန္တေဟိ စက္ခုဟိ အနုဝိ-လောကေတွာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆၃။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၁။)

ပဋိပတ္တိသမ္ပါဒကပုဂ္ဂလ (ပု) [ပဋိပတ္တိ+သမ္ပာဒက+ပုဂ္ဂလ] အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို-ပြီး-ပြည့်စုံ-စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ ဘိက္ခုတိ ပဋိပတ္တိသမ္ပါဒကပုဂ္ဂလနိဒဿနမေတံ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၅။

ပဋိပတ္တိသလ္လက္ခဏ (န) [ပဋိပတ္တိ+သလ္လက္ခဏ] အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို ကောင်းစွာမှတ်သားခြင်း။ ဗဟိဒ္ဓါ စဿ ပဋိပတ္တိသလ္လက္ခဏေန ဝိသေသတော ဂုဏဝိသေသယောဂံ ပဿတိ။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၁။

ပဋိပတ္တိသာဓက (တိ) [ပဋိပတ္တိ+သာဓက] အကျင့်-ပဋိပတ်-ကို-ပြီး-ပြည့်စုံ-စေတတ်သော၊သူ။ န ပန သိက္ခာကာမော၊ န ပဋိပတ္တိသာဓကော အဟောသိ။ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄၂။

ပဋိပတ္တိသာဓာရဏ (န) [ပဋိပတ္တိ+သာဓာရဏ] အကျင့်-ပဋိပတ်-နှင့် ဆက်ဆံခြင်း။ ယထာတန္တိ နိဒဿနေန ပဋိပတ္တိသာဓာရဏေန ဖလသာဓာရဏတံ ဒဿေန္တော ပြာဟ္မဏဿ အာဒဂံ ဇနေတိ။ ဝဇီရ၊၅။၁။

ပဋိပတ္တိသာရ (တိ) [ပဋိပတ္တိ + သာရ] အကျင့်- ပဋိပတ်- ဟူသော- အနှစ်သာရ-အနှစ်အသား- ရှိသော။ အပိ စ ပစ္စိမံ ဇနတံ အနုကမ္မမာနောပိ ပဋိပတ္တိသာရံ ပုထုဇ္ဇန-ကလျာဏကံ ဒဿေန္တော ဝေမာဟ။မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၉။ပဋိပတ္တိသာရံ ဟိ သာသနံ။သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁၅။နိဗ္ဗာနတ္ထာယ ပဋိပတ္တိ သာရံ တေသာတံ ပဋိပတ္တိသာရော။မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၉၂။ (-သာရတ္ထ၊၃။၄၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၁။)

ပဋိပတ္တိသာရက (တိ) [ပဋိပတ္တိ+သာရ+က] အကျင့်- ပဋိပတ်- ဟူသော- အနှစ်သာရ-

အနှစ်အသား- ရှိသော။အဘိရမထ အာဝုသော မာ ဥက္ကဏ္ဍိတ္တ၊ ပဋိပတ္တိသာရကံ ဗုဒ္ဓသာသနံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၉၅။ (-အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၇၂။ သာရတ္ထ၊၃။၉၂။)

ပဋိပတ္တိသာသန (န) [ပဋိပတ္တိ + သာသန] အကျင့်- ပဋိပတ်- သာသနာ။(လောကုတ္တရာတရား၏ ရှေ့အဖို့၌ ဖြစ်သော တရားအပေါင်းသည် ကျင့်ကြံအားထုတ်အပ်သောကြောင့် 'ပဋိပတ်' မည်၏၊ ထိုကျင့်ကြံ အားထုတ်အပ်သော တရားအပေါင်း သည်ပင် ဝေနေယျ သတ္တဝါများကို ဆုံးမအပ်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် 'သာသနာ'လည်း မည်ပြန်၏၊ ယင်း 'ပဋိပတ်သာသနာ'ခေါ် အကျင့်တရားတော်များမှာ-မှန်ကန်သောအကျင့်၊ လောကုတ္တရာတရားအားလျော်သောအကျင့်၊ လောကုတ္တရာ တရားနှင့် မဆန့်ကျင်သောအကျင့်၊ လောကုတ္တရာအကျိုးသို့ ဆိုက်ဆိုက်မြိုက်မြိုက် ရောက်သောအကျင့်၊လောကုတ္တရာဓမ္မ၊ ဝိပဿနာဒိအနုဓမ္မအားလျော်သော အကျင့်၊ပါတိမောက္ခသံဝရသီလကို ဖြည့်ကျင့်မှု၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြိယကို လုံခြုံစွာ ပိတ်ဆို့ စောင့်ရှောက်မှု၊ ဘောဇဉ်၌ အတိုင်း အရှည်သိမှု၊ နိုးကြားခြင်း၌ အားထုတ်မှု၊ သတိသမ္ပဇဉ်၊ သတိပဋ္ဌာန်၊ သမ္ပပဓာန်၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်၊ ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ ဗောဇ္ဈင် နှင့် လောကီအဋ္ဌင်္ဂီကမင် တရားတော်များဖြစ်သည်။ မဟာနိ၊၁။၁၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄။) ကတမံ ပဋိပတ္တိသာသနံ။ သမ္မာပဋိပဒါ၊အနုလောမပဋိပဒါ.... သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂီကော မဂ္ဂေါ၊ ဣဒံ ပဋိပတ္တိသာသနံ။ မဟာနိ၊၁။၁၁။ ကတမံ ပဋိပတ္တိသာသနန္တိ လောကုတ္တရာဓမ္မတော ပုဗ္ဗဘာဂေါ တဒတ္ထံ ပဋိပဇ္ဇိယတိတိ ပဋိပတ္တိ၊ သာသိယန္တိ ဧတ္ထ ဝေနေယျာတိ သာသနံ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၃။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၃၉။ အနုဋ္ဌိ၊၂။၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇။)

ပဋိပတ္တိသာသနဓမ္မ (ပု) [ပဋိပတ္တိသာသန+ဓမ္မ]
ပဋိပတ် သာသနာဟူသော တရားတော်။
ဗုဒ္ဓေန ဘဂဝတာ ပဝေဒိတဓမ္မဝိနယေ ဧတေ-
သံ ပဋိပတ္တိသာသနဓမ္မော သောဘတိ
ဝိရောဓတိ။ သံဃိ၊ ၂။ ၂၀။

ပဋိပတ္တိသုခ (န) [ပဋိပတ္တိ+သုခ] ချမ်းသာ-
လွယ်ကူ-သော-အကျင့်-ပဋိပတ်။ သုခေ-
နာတိ ပဋိပတ္တိသုခေန၊ သုခါယ ပဋိပတ္တိယာတိ
အတ္ထော။ မ၊ ဇိ၊ ၂။ ၄၈။

ပဋိပတ္တိသုဂတိ (ထိ) [ပဋိပတ္တိ+သုဂတိ] (၁)
(မှန်ကန်သော) အကျင့်-ပဋိပတ်-ဟူသော-
လွယ်ကူချမ်းသာ-နှစ်သက်ဖွယ်-သော ဖြစ်
ခြင်း။ (၂) (မှန်ကန်သော) အကျင့်-
ပဋိပတ်-ဟူသော- သုဂတိ၏ အကြောင်း-
သုဂတိသို့ ရောက်ကြောင်း-တရား။ (၁၊ ၂)
သုဂတိ နာမ ပဋိပတ္တိသုဂတိ ဂတိသုဂတိတိ
ဒုဝိဓာ ဟေတု။ မ၊ ဇ္ဈ၊ ၁။ ၁၇၂။ ပဋိပတ္တိ-
သုဂတိအာဒိသု ယံ ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ တံ ပဋိပတ္တိဒုဂတိ-
အာဒိသု ဝတ္ထုဝိပရိယာယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ မ၊
ဇိ၊ ၁။ ၂၇၁။ ပဋိပတ္တိဒုဂတိ -လည်းကြည့်။

ပဋိပတ္တိဟေတု (ပု) [ပဋိပတ္တိ+ဟေတု] (၁)
ကျင့်ခြင်းဟူဘော အကြောင်း၊ အကျင့်-
ပဋိပတ်-ဟူသော အကြောင်း။ (၂) ရ-
ရောက်-ခြင်း၏အကြောင်း။ (တိ) (၃) အကျင့်-
ပဋိပတ်-ဟူသော-အကြောင်းရင်းရှိသော။
(၁) ပဋိပတ္တိယာတိ ပဋိပတ္တိဟေတု။ ဝဇီရ။
၄၄။ (၂) သုဒ္ဓေဗဟိ ကတုာရဟေတု ဘာသိ-
တဗ္ဗုဒ္ဓေန မန္တာ ဝေ တံတံအတ္ထပဋိပတ္တိ-
ဟေတုတာယ ပဒံ။ သိ၊ ဇိ၊ သစ်၊ ၂။ ၂၇၃။
မ၊ ဇိ၊ ၃။ ၁၉၂။ (၃) အောက်ပုဒ်-ကြည့်။

ပဋိပတ္တိဟေတုက (တိ) [ပဋိပတ္တိဟေတု+က]
အကျင့်-ပဋိပတ်-ဟူဘော အကြောင်းရင်း
ရှိသော။ ပရိယတ္တိ ပန ပဋိပတ္တိဟေတုကာတိ
မဋိပတ္တိယာ အသတိ စာ အပ္ပတိဋ္ဌာ

ဟေတု ပဋိဝေဓော ဝိယ။ ဒီ၊ ဇိ၊ ၃။ ၈၃။
(-မ၊ ဇိ၊ ၃။ ၂၉၉။)

ပဋိပထ (ပု) [ပထိ+ပထ။ ပဋိမဂ္ဂေါ ပဋိပထော၊
အဒ္ဓါနံ ဒိဿမဉ္ဇသံ။ ဓာနံ၊ ၁၉၃။ ပဋိ အဘိ-
မုခေန ဂန္ထဗ္ဗော မဂ္ဂေါ၊ ပထော စ ပဋိမဂ္ဂေါ၊
ပဋိပထော စ။ ဓာနံ၊ ဇိ၊ ၁၉၃။ (ပြတိပထ-
သံ။ ပဋိပဟ-ပြာ)] (၁) ခရီးရင်ဆိုင်၊
တူရ ရှေးရှု-မျက်နှာချင်းဆိုင်-ခရီး။ (၂)
ဆန့်ကျင်ဘက် လမ်းစဉ်၊ ဆန့်ကျင်ဘက်
တရား။ (၁) ဣတ္ထိ* ပဋိပထေ ပဿိတွာ။
ဝိ၊ ၁။ ၁၈၅။ စောဓနံ ပဋိပထံ ဂတေသု။
ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၁၂။ ပဋိပထံ ဂတေသုတိ... အဘိမုခံ
ဂတေသု။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၅၁။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၉၁။
(-ဝိ၊ ၂။ ၁၄၁၊ ၂၂၇၊ ၃၅၁။ ဝိ၊ ၄၊ ၃၅၃။ ဒီ၊ ၂။
၂၇၃။ စရိယာ။ ၃၈၆၊ ၄၀၅။ ဇာ၊ ၂။ ၃၃၀။
မိလိန္ဒ။ ၈။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၉၊ ၂၉၂။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁၁။
ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၉၅။ ကင်္ခါ။ ၂၃၆၊ ၃၁၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
၅၀၊ ၂၅၉။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉၅။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၅၄၊ ၁၂၉။
အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၀။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၈၉။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၈၉၊ ၃၃၆၊ ၄၃၃။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ။
၂၄၈။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၆၉။ သုတ္တနိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၂၇။
ထေရီ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၁၊ ၂၅၉။ အပါ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၄၊ ၁၇၉။
စရိယာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၀၊ ၈၇-၈။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၈၂။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊
၂။ ၃၆၆။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၅။ ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၇။ ၂၈၃။
နေတ္ထိ၊ ဋ္ဌ။ ၄၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၅၆။ ဝိမတိ၊ ၁။
၂၃၈။ ကင်္ခါ၊ ဋ္ဌ၊ သစ်။ ၄၄၆။) (၂) သတ္တေသု
ဟာယမာနေသုတိ ကိလေသဗဟုလတာယ
ပဋိပဇ္ဇနကသတ္တေသု ပရိဟာယန္တေသု ပဋိ-
ပထေသု ဇာယမာနေသု။ မ၊ ဇိ၊ ၃။ ၇၂။

ပဋိပဒ္ဓိ (တိ) [ပဋိပဒါ+ဏ] (၁) အကျင့်ရှိ
သော၊ အကျင့်-ပဋိပဒါ- နှင့်ပြည့်စုံသော၊
သု။ (၂) အကျင့်-ပဋိပဒါ-ကြောင့်ဖြစ်ပေါ်
သော(တရား)။ (၁) တမာဟု သေခံ ပဋိပဒံ။
အံ၊ ၁။ ၂၃၈။ ဘထာဂတော အရဟံ သေက္ခော
ပဋိပဒေါ။ ပေဋကော။ ၂၀၆။ ပဋိပဒန္တိ ပဋိ-
ပန္နကံ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၁၉။ (-မ၊ ၂။ ၁၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊

၃။၁၉-တို့၌ “ပါဠိပဒ”ဟု ရှိသည်။ (၂) တတ္ထ ပဋိပဒါနိ ဣမာနိ ဒေ သစ္စာနိ။ ပေဋကော။ ၂၇၁။

ပဋိပဒါ (န) [ပတိ+ပဒ] ပုဒ်တိုင်းပုဒ်တိုင်း၊ ပုဒ်စေ့ ပါဠိစေ့။ ပဋိပတ္တိတူတိ ယထာ ပရေ ပုစ္ဆေယျံ၊ တထာ ကာလဝိဘာဂတော ပဋိပဒါနိ ပုစ္ဆိတူ။ သိ၊ ဝိ၊ သစ်၊ ၂။ ၃၉၇။ (-ဒိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၃၈၀။)

ပဋိပဒဋ္ဌ (ပ) [ပဋိပဒါ+အတ္ထ] ကျင့်သုံးအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော-အနက်- သဘော။ တဿ တဿ ကိစ္စဿ ကရဏာယ ပဋိပဒဋ္ဌေန မဂ္ဂေါ၊ သမ္မိပကဋ္ဌေန ဟေတု။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၁၈၀။

ပဋိပဒန္တိ (ပ) [ပဋိပဒါ+အန္တိ] အကျင့်-ပဋိပဒါ-၏အဆုံး။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိပဒန္တိဂူ (တိ) [ပဋိပဒန္တိ+ဂမ္မ+ဂူ] အကျင့်-ပဋိပဒါ-၏အဆုံးသို့ ရောက်ပြီးသော၊ သူ။ တမာဟု ဇလာကေ သမ္ပုဒ္ဓိ၊ ဓိရံ ပဋိပဒန္တိဂူ။ အံ၊ ၁။ ၂၃၈။ ဓိရံ ပဋိပဒန္တိဂူန္တိ.... ဓိရံ ဓိတိ-သမ္ပန္နံ ပဋိပတ္တိယာ အန္တိ ဂတံ။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၉။

ပဋိပဒါ(ထိ) [ပတိ+ပဒ+အ+အာ။ ပဋိပဇ္ဇတိ တောယာတိ ပဋိပဒါ။ ရှု။ ၅၉၉။ (ပြတိပဒ်-သံ)] (၁)(က) အကျင့်၊ ကျင့်ကြံ-အားထုတ်-အပ်သော-အမှုအလုပ်-တရား၊ လိုအပ်သောအကျိုး-သို့-ကို-ရောက်-ရ-ကြောင်း ဖြစ်သော-အမှုအလုပ်-တရား။ (ခ) ကျင့်ဝတ်၊ စည်းကမ်း၊ ပြုကျင့်-လိုက်နာ-ရသော-ကျင့်ဝတ်-စည်းကမ်း။ (၂) ရောက်-ရ-အပ်သောတရား။ (အရာဌာန အားလျော်စွာ ဖွင့်ပြထားသည့် အကျင့် “ပဋိပဒါ” ၏ အရ ကောက်များကို ဖော်ပြလတ္တံ့ ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရသည်။ (က) မဂ်၊ အရိယမဂ်။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၂။ (ခ) ဈာနဘာဝနာ။

အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၇။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၄၄။ (ဂ) သမထဘာဝနာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၄၉။ (သ) ဝိပဿနာ။ စူဠနိ၊ ၄။ ၇။ (င) သမထ၊ ဝိပဿနာ။ သံ၊ ဝိ၊ ၁။ ၁၂၁။ သံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၃၃၃။ (စ) သီလ၊ သမာဓိ၊ ဝိပဿနာ။ စူဠနိ၊ ၄။ ၂၂။ (ဆ) ပုညကြိယဝတ္ထု။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၃။ (ဇ) သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာဟူသောတရား ၅-ပါး။ မ၊ ၄။ ၄။ ၁၀၄။ (ဈ) သီလ-ဝိသုဒ္ဓိသော ဝိသုဒ္ဓိ ၆-ပါး။ ဥဒါန၊ ၄။ ၇၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၀၇။ (ည) ကံ (ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ)။ မ၊ ၄။ ၁။ ၃၄၂။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၃၅။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၁။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၃။ (၁)(က) ကတမာ စ သာ ဘိက္ခုဝေ ဗုဒ္ဓိမာ ပဋိပဒါ တထာဂတေန အဘိသမ္ပုဒ္ဓါ။ ဝိ၊ ၃။ ၁၄။ သံ၊ ၃။ ၃၆၉။ ပဋိသံ၊ ၃၃၀။ သာ ဝေ နိဗ္ဗာနံ ပဋိပဇ္ဇန္တိ တောယာတိ ပဋိပဒါ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၁၆။ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါတိ အရိယမဂ္ဂံ သန္တာယ ဝုတ္တံ ဝဇ္ဇဒုက္ခနိဿရဏတ္ထိကေဟိ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတော စ ပဋိပဒါတိ။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၆၉။ (-ဝိ၊ ၁။ ၆။ ဝိ၊ ၃။ ၁၄-၅-၆၊ ၄၂။ ဒီ၊ ၁။ ၁၇၄-၅။ ဒီ၊ ၂။ ၇၇၊ ၁၇၇၊ ၁၈၀-၄၊ ၂၂၉၊ ၂၄၉။ ဒီ၊ ၃။ ၈၈၊ ၁၉၁။ မ၊ ၁။ ၁၂-၉၊ ၂၈၊ ၁၀၀၊ ၁၁၅။ မ၊ ၂။ ၁၁၉၊ ၅၊ ၂၀၄။ မ၊ ၃။ ၁၆၊ ၂၆၊ ၄၉။ ၈၅-၇-၈၊ ၂၉၄။ သံ၊ ၁။ ၂၂၊ ၂၄၂၊ ၂၅၅၊ ၂၇၈။ သံ၊ ၂။ ၃၆၊ ၄၁၊ ၅၀၊ ၂၁၉၊ ၂၂၀၊ ၂၅၃၊ ၃၄၇။ သံ၊ ၃။ ၆၊ ၈၊ ၂၂၊ ၃၁၄၊ ၃၆၃-၉။ အံ၊ ၁။ ၇၂၊ ၁၀၅၊ ၁၁၅၊ ၂၂၁၊ ၄၆၇။ အံ၊ ၂။ ၄၁၊ ၂၃၃၊ ၃၅၈၊ ၃၆၄၊ ၄၄၈။ အံ၊ ၃။ ၂၃။ အဘိ၊ ပ၊ ၁။ ၁၁၇-၈။ အဘိ၊ က။ ၁၆၊ ၈၊ ၃၉၈။ ပဋိသံ၊ ၆၊ ၂၉၃-၉၊ ၃၃၀၊ ၃၅၇။ ဥဒါန၊ ၈၄။ ထေရ၊ ၂၄၈။ မဟာနိ၊ ၄၉၊ ၅၈၊ ၇၀၊ ၁၁၅၊ ၃၁၂။ စူဠနိ၊ ၃၆၊ ၁၈၉၊ ၁၉၂၊ ၂၃၃-၅။ နေတ္ထိ၊ ၇၊ ၈၊ ၂၂၊ ၅၀၊ ၆၂-၄၊ ၈၉၊ ၉၂-၃။ ပေဋကော။ ၁၇၈။ မိလိန္ဒ၊ ၂၃၈၊ ၃၁၈၊ ၃၂၁၊ ၃၆၀။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၈၈၊ ၁၃၇။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၈၃၊ ၉၄၊ ၁၉၂။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၉၂၊ ၅၄၆။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၉၁။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၅၆၊ ၁၆၉၊ ၂၄၅-၆။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၅၉၊ ၇၃၊ ၈၂၊

၂၁၃။ မဋ္ဌဝါ။ ၇၅၁၀၀။ မဋ္ဌ၂။ ၈၁၆၆။
 ၁၁၇။ မဋ္ဌဝါ။ ၁၉၁၀၂၁၃၂။ သံဋ္ဌဝါ။ ၂၄
 ၄၆၆၂။ သံဋ္ဌဝါ။ ၁၇၁၀၇။ သံဋ္ဌဝါ။ ၈၂
 ၁၄၅-၆။ အံဋ္ဌဝါ။ ၈၇၁၉၁၂၁၉။ အံဋ္ဌဝါ။
 ၂၉၄၆၁၄၇။ အံဋ္ဌဝါ။ ၁၇၂၂၆၆။ အံဋ္ဌဝါ။
 ၁။ ၂၀၈။ ၂၂၉။ ၂၇၀။ အံဋ္ဌဝါ။ ၂၁၅၂၇၃၃။
 အံဋ္ဌဝါ။ ၄၇၁၄၄။ ပဋိပဒါ။ ၁၉၁။ ၂၅။
 ပဋိပဒါ။ ၂၅၆၁၄၀။ ၂၀၂၂၁၆။ ၂၃၃။ ဝိသုဒ္ဓိ။
 ၁။ ၃၂၈၃-၄။ ခုဒ္ဒကဋ္ဌ။ ၁၅၃။ ဓမ္မဋ္ဌဝါ။
 ၁၆၅၂၄၄။ ဓမ္မဋ္ဌဝါ။ ၂၃၇၁၄၈။ ဥဒါနဋ္ဌ။ ၆၂။
 ဣတိဝုတ္တံ။ ၂၀၆။ ၂၅၂။ သုတ္တနိဋ္ဌဝါ။ ၁၉။
 ၁၀၈။ သုတ္တနိဋ္ဌဝါ။ ၂၅၉။ ထေရဋ္ဌဝါ။ ၁၄။
 ၃၂၀။ ထေရဋ္ဌဝါ။ ၁၅။ အပဋ္ဌဝါ။ ၁၄၇။
 အပဋ္ဌဝါ။ ၂၂၇၅။ မဟာနိဋ္ဌ။ ၅၅၁၅၂၁၃၃၀။
 စူဠနိဋ္ဌ။ ၃၆၂၇၆။ ဇာဋ္ဌဝါ။ ၂၄၂၂၇၂၁၃၃။
 ဇာဋ္ဌဝါ။ ၁၅၈။ နေတ္တိဋ္ဌ။ ၁၆၂။ ဝဇီရဋ္ဌဝါ။
 သာရတ္ထဝါ။ ၁၆၆၆။ သာရတ္ထဝါ။ ၁၇၄-၅။
 သာရတ္ထဝါ။ ၂၂၀။ ဝိမတိဝါ။ ၅။ ဝိမတိဝါ။ ၂၅၀။
 ဒီဋ္ဌိဝါ။ ၁၉၀။ သီဋ္ဌိသင်္ခါဝါ။ ၁၃။ သီဋ္ဌိသင်္ခါ
 ၂။ ၃၃၅။ ဒီဋ္ဌိဝါ။ ၁၇၇၂၂၁။ ဒီဋ္ဌိဝါ။ ၈၃-၅။
 ၂၇၅။ မဋ္ဌိဝါ။ ၉၂၂၂၁။ မဋ္ဌိဝါ။ ၂၃၂၂၅၆။
 မဋ္ဌိဝါ။ ၁၀၇၁၃၇။ သံဋ္ဌိဝါ။ ၄၆၂၄၄။ သံဋ္ဌိ
 ၂။ ၂၂၅၄။ အံဋ္ဌိဝါ။ ၁၅၂၅၇။ အံဋ္ဌိဝါ။ ၄။
 ၁၃၉။ ၂၄၉။ အံဋ္ဌိဝါ။ ၁၇၁၃၅၅။ မူလဋ္ဌိဝါ။
 ၄၃၁၀၄။ မူလဋ္ဌိဝါ။ ၆၅။ အနုဋ္ဌိဝါ။ ၁၀၇၁၄၂။
 အနုဋ္ဌိဝါ။ ၄၇၁၀၃။ နတ္တိဋ္ဌိ။ ၄၄၁၀၆။ နေတ္တိ
 ဝိ။ ၁၆၈။) (ခ) ပဋိပဒါယ န သဏ္ဌာတိ။ အံ
 ၁။ ၁၉၈။ ပဋိပဒါယ န သဏ္ဌာတိတိ ပဋိပတ္တိယံ
 န တိဋ္ဌတိ။ ဝတ္တံ အဇာနိတော အပုစ္ဆိတဗ္ဗဋ္ဌာ-
 နေ ပုစ္ဆတိတိ အတ္တော။ အံဋ္ဌဝါ။ ၁၈၅။ ပဋိ
 ပုစ္ဆန္တေဟိ ပဋိပတ္တိတဗ္ဗာ ပဋိပဒါ ပဋိပစ္ဆကာနံ
 ဝတ္တံ။ အံဋ္ဌိဝါ။ ၂၁၆၈။ (၂) ပဋိပတ္တိတဗ္ဗတာယ
 ဈာနဗ္ဗိ “ပဋိပဒါ”တိ ငစ္စတိ။ နေတ္တိဋ္ဌိ။ ၄၄။

ပဋိပဒါကတ (တိ) [ပဋိပဒါ+ကတ] အကျင့်-
 ပဋိပဒါ-သည် ပြုအပ်သော။ တတ္ထ ပဋိပဒါ-
 ဘိညာကတော ဝိဘာဂေါ ပဋိပဒါကတော

ဟောတိတိ အာဟာ“စတသော ပဋိပဒါ”တိ။
 နေတ္တိဋ္ဌိ။ ၄၉။ (-နေတ္တိဋ္ဌိ။ ၄၄။)

ပဋိပဒါကထာ (ထိ) [ပဋိပဒါ+ကထာ] အကျင့်-
 ပဋိပဒါ-ကိုပြဆိုရာစကားရပ်။ (ယင်းကား-
 နေတ္တိဋ္ဌိ။ ၇၁။ နေတ္တိဋ္ဌိ။ ၄၉၅၀-၅၁ လာ၏။)
 “ဥပါဒါရူပံ ပရိဂ္ဂဏှာတိ အရူပံ ပရိဂ္ဂဏှာတိ”
 တိအာဒိ ပဋိပဒါကထာယံ ဝုတ္တနယေန။
 နေတ္တိဋ္ဌိ။ ၄၆။

ပဋိပဒါကမ (ပု) [ပဋိပဒါ+ကမ] အကျင့်-ပဋိ
 ပဒါ-အစဉ်။ ဣဒါနိ ယသ္မာ တေ ဈာနံ နာမ
 ပဋိပဒါကမေန သိဇ္ဈတိ။ အံဋ္ဌဝါ။ ၂၂၇။

ပဋိပဒါဂမနတ္ထ (တိ) [ပဋိပဒါ+ဂမန+အတ္ထ]
 အကျင့်- ပဋိပဒါ-ဟူသော- လား-သွား-
 ခြင်း ကနက်ရှိသော။ ပဋိပဒါဂမနတ္ထော အာ-
 ဂတ-သဒ္ဓေါ န ဉာဏဂမနတ္ထော.... နာပိ ကာ-
 ယဂမနာဒိအတ္ထော။ ဒီဋ္ဌိဝါ။ ၉၆။ (-သီဋ္ဌိ၊
 ၁၆၁။ ၂၄၆။ မဋ္ဌိဝါ။ ၉၈။ အံဋ္ဌိဝါ။ ၁၅၅။)

ပဋိပဒါစတုက္က (န) [ပဋိပဒါ+စတုက္က] အကျင့်-
 ပဋိပဒါ- ၄-ပါးအပေါင်း။ (ယင်းသည် -
 ဒုက္ခပဋိပဒါ ဒန္နဘိညာ, ဒုက္ခပဋိပဒါ ခိပ္ပါဘိ-
 ညာ, သုခပဋိပဒါ ဒန္နဘိညာ, သုခပဋိပဒါ
 ခိပ္ပါဘိညာ-တို့ဖြစ်သည်။ ဒီဋ္ဌိဝါ။ ၁၉၁။ အံဋ္ဌဝါ။
 ၄၆၇။ အံဋ္ဌိဝါ။ ၅၀-၁။ နေတ္တိဋ္ဌိ။ ၉၃။ ဝိဘာဝိ-
 နံ။ ၉၄။) စတုက္ကမဂ္ဂန္တိ ပဋိပဒါစတုက္က။ နေတ္တိ
 ဋ္ဌိ။ ၁၉၈။ (-အံဋ္ဌိဝါ။ ၂၂၇။ နေတ္တိဋ္ဌိ။
 ၂၀၅။ နေတ္တိဋ္ဌိ။ ၁၁၁။ နေတ္တိ ဝိ။ ၂၆၇-၈။)

ပဋိပဒါဉာဏ (န) [ပဋိပဒါ+ဉာဏ] အကျင့်-
 ပဋိပဒါ-ဉာဏ။ (က) (အရိယမဂ် ၄-ပါး-
 သို့-ကို-) ရောက်-ရ-ကြောင်း အကျင့်
 ဖြစ်သော ဉာဏ်။ (ခ) (ထိုထို-ဘုံ-ဘဝ-
 သို့-ကို-) ရောက်-ရ-ကြောင်း-အကျင့်-
 ကံ-ကို သိသောဉာဏ်။ (က) ဥပက္ကိလေသ-
 ဝိမုတ္တံ ပဋိပဒါဉာဏ်“မဂ္ဂေါ”တိ ဝဝတ္ထပေတော။
 ဝိဋ္ဌဝါ။ ၃၂။ ဝိသုဒ္ဓိဝါ။ ၂၇၉။ (-သာရတ္ထ၊

၂။၂၄၀။) (ခ) ဣဒံ ဝုစ္ဆတိ သဗ္ဗတ္ထဂါမိနိ-
ပဋိပဒါဏံ။ ဒုတိယံ တထာဂတဗလံ။
နေတ္ထိ။၈၀။ ပေဋကော။၁၉၁။ ပဋိပဒါသ-
ခါတေ အပုညကမ္မေ ပုညကမ္မေ စ ကမ္မက္ခ-
ယကရဏကမ္မေ စ ဝိဘာဂတော ဘဂဝတော
ပဝတ္တနဉာဏံ။ ဣဒံ သဗ္ဗတ္ထဂါမိနိ ပဋိပဒါဏ-
နာမတထာဂတဗလံ။ ဣမိနာ ဟိ ဉာဏေ-
န ဘဂဝါ သဗ္ဗမ္ပိ ပဋိပဒံ ယထာဘူတံ ပဇာ-
နာတိ။ နေတ္ထိ။၉။၁၆၂။

ပဋိပဒါဏာဒဿန (န) [ပဋိပဒါ+ဉာဏ+ဒ-
ဿန] (အရိယမဂ်-၄-ပါး-သို့-ကို-) ရောက်
-ရ-ကြောင်း ဖြစ်သော ဉာဏ်အမြင်။ ပဋိ-
ပဒါဏာဒဿန ဉာဏာဒဿနာနိ ဝိယ ဂေါ-
တြဘူဉာဏံ ကိလေသာနံ အပ္ပဝတ္တိကရဏ-
ဘာဝေန ပဝတ္တတိ။ အနုဋီ၊၁။၁၇၇။

ပဋိပဒါဏာဒဿနကထာ (ထိ) [ပဋိပဒါဏာ-
ဒဿန + ကထာ] (အရိယမဂ်-သို့-ကို-) ရောက်
-ရ-ကြောင်းဖြစ်သော ဉာဏ်အမြင်
ကိုပြဆိုရာစကားရပ်။ ပရတော ပဋိပဒါဏာ-
ဒဿနကထာယံ အဗ္ဘာဒိဝိဂမေန အာကာ-
သဿ ဝိယ....သံကိလေသဝိဂမေန ဉာဏဿ
ပရိသုဒ္ဓိ။ဝိသုဒ္ဓိ၊၃။၂၄၁။

ပဋိပဒါဏာဒဿနဝိသုဒ္ဓိ (ထိ) [ပဋိပဒါ+ဉာဏ-
ဒဿနဝိသုဒ္ဓိ] (အရိယမဂ်-သို့-ကို-)ရောက်
-ရ-ကြောင်း အကျင့်ဖြစ်သည့် စင်ကြယ်
သောဉာဏ်အမြင်။(ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ ဘင်္ဂဉာဏံ၊
ဘယဉာဏံ၊ အာဒိနဝဉာဏံ၊ နိဗ္ဗိဒါဉာဏံ၊မုစ္ဆိ-
တုကမျတာဉာဏံ၊ပဋိသင်္ခါဉာဏံ၊ သင်္ခါရုပေ-
က္ခာဉာဏံ၊ အနုလောမဉာဏံဟူသော ဝိပ-
ဿနာဉာဏံ ၉-ပါးကို “ပဋိပဒါဏာဒဿန-
ဝိသုဒ္ဓိ”ဟုခေါ်သည်။ ယင်းဉာဏ်၉-ပါးသည်
အရိယမဂ်ကိုရကြောင်းအကျင့်“ပဋိပဒါ”ဖြစ်-
၍ နိစ္စသညာ စသော ဆန့်ကျင်ဘက်အညစ်
အကြေးတို့မှ စင်ကြယ်သောဉာဏ်အမြင်“ဉာ-
ဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ”လည်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်

“ပဋိပဒါဏာဒဿနဝိသုဒ္ဓိ”ဟုခေါ်သည်။ ပဋိ-
သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၂။
၄၃၅။ သင်္ဂဟ။၁၆၀။ ဝိဘာဝိနီ။၂၇၂။ ဉာ-
ဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ-လည်းကြည့်။) အဋ္ဌန္တံ ပန
ဉာဏာနံ ဝသေန သိခါပုတ္တာ ဝိပဿနာ နဝ-
မဉ္ဇ သစ္စာနုလောမိကဉာဏန္တံ အယံ ပဋိပဒါ-
ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ နာမ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၇၆။
ဥဒယဗ္ဗယာဒိနံ ပန ဇာနနဋ္ဌေန၊ ပစ္စက္ခတော
ဒဿနဋ္ဌေန စ ဉာဏဒဿနာနိ၊ ဥဒယဗ္ဗ-
ဉာဏာဒိနိ။ တာနိယေဝ ပဋိပက္ခတော
ဝိသုဒ္ဓိတ္တာ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၊ သာဝေ အရိယ-
မဂ္ဂေါ ပဋိပဇ္ဇတိ တောယာတိ ပဋိပဒါ စာတိ
ပဋိပဒါဏာဒဿနဝိသုဒ္ဓိတိ ဝုတ္တိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊
၂။၄၃၅။ (-ဒီ၊၃။ ၂၅၂။ မ၊၁။၂၀၂။ဒီ၊ဋ္ဌ၊
၃။၂၄၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၄။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၁၉။
ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၇၃၊၂၂၂။ဣတိ-
ဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၂၈၄။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၈။ စူဠနိ၊ဋ္ဌ။
၉၈၊၁၀၁။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ။၅၅။ ဒီ၊ဋီ၊၁။၂၆၂။ သိ၊
ဋီ၊သစ်၊၂။၁၃၅။ မ၊ဋီ၊၁။၂၀၄။ မ၊ဋီ၊၂။၁၂၀။
အံ၊ဋီ၊၂။၂၃၇။ အနုဋီ၊၁။၁၁၉။)

ပဋိပဒါဏာဒဿနဝိသုဒ္ဓိပရိယာပန (တိ) [ပဋိ-
ပဒါဏာဒဿနဝိသုဒ္ဓိ+ပရိယာပန] ပဋိပဒါ
ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၌ -အကျုံးဝင်- ပါဝင် -
သော။ ပုဗ္ဗဘာဂေတိ ပဋိပဒါဉာဏဒဿန-
ဝိသုဒ္ဓိပရိယာပနာယ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာယ
ပုဗ္ဗဘာဂေ ဥပ္ပန္နေ။ သာရတ္ထ၊၂။ ၂၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋီ၊၁။၃၃၇။

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိဘာဝနာ (ထိ) [ပဋိပဒါ-
ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ+ဘာဝနာ] ဖြစ်-ပွား-
စေအပ်သော ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၊ ပဋိ-
ပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိကို-ဖြစ်-ပွား- စေ
ခြင်း။ အဓိဂတာတိသယာယ ပဋိပဒါဉာဏ-
ဒဿနဝိသုဒ္ဓိဘာဝနာယ အပ္ပနာပုတ္တမေဝ
ဟောတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ၊၁။၂၉၆။

ပဋိပဒါဏာဒဿနဝိသုဒ္ဓိသန္နိဿယ (တိ) [ပဋိပဒါ-
ဏာဒဿနဝိသုဒ္ဓိ+သန္နိဿယ] ပဋိပဒါဏာ-
ဒဿနဝိသုဒ္ဓိကိုမှီသော။ သာ စ ပဋိပဒါဏာ-
ဒဿနဝိသုဒ္ဓိသန္နိဿယ။ ပ။ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ
သီလဝိသုဒ္ဓိသန္နိဿယ။ ဧ။ ဣတိဝုတ်။ ဌ။ ၃၉။

ပဋိပဒါဏာဒဿနဝိသုဒ္ဓိသမ္မာပန (န) [ပဋိပဒါဏာ-
ဒဿနဝိသုဒ္ဓိ+သမ္မာပန] ပဋိပဒါဏာဒဿ-
နဝိသုဒ္ဓိသို့ ကောင်းစွာရောက်စေခြင်း။ ဝိပဿ-
နာယ ပဋိပဒါဏာဒဿနဝိသုဒ္ဓိသမ္မာပနနေ
ကတသမဏဓမ္မော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋီ။ ၂၀၆။

ပဋိပဒါဒိစတုက္ကမဂ္ဂ (ပု) [ပဋိပဒါ+အာဒိ+
စတုက္က+မဂ္ဂ] အကျင့်- ပဋိပဒါ- စသော
အကြောင်း ၄-ပါးအပေါင်း။ စတုက္ကမဂ္ဂ(၄)
ကြည့်။

ပဋိပဒါဒိဒသကနိဒ္ဒေသ (ပု) [ပဋိပဒါဒိ+ဒသက
+နိဒ္ဒေသ] အကျင့်-ပဋိပဒါ-စသော ၁၀-ပါး
အပေါင်းကို-ညွှန်းဆို-ဟောပြု-ခြင်း။ ယဒိ
ဝေ ကဿ ဝိသု ဂဟဏံ ကတန္တိ? ဒသဝတ္ထု-
ကဿ ကိလေသပုဉ္ဇဿ ပဋိပက္ခဘာဝဒဿန-
တ္ထံ ပဋိပဒါဒိဒသကနိဒ္ဒေသော။ နေတ္ထိ၊ ဌ။
၂၀၄။

ပဋိပဒါဒိဘေဒ (ပု) [ပဋိပဒါဒိ+ဘေဒ] အကျင့်-
ပဋိပဒါ-စသည်တို့သည် ခွဲ-ပ်သော အကွဲအ
ပြား၊ အကျင့်-ပဋိပဒါ-စသည်တို့၏ (အစွမ်း
ဖြင့် ကွဲပြားသော) အကွဲအပြား။ ပဋိပဒါ-
ဒိဘေဒေါ စ ဟိနပဏိတမဇ္ဈိမဘာဝေါ စ
တေသု ဈာနာဂမနတော ဝေဒိတဗ္ဗော။
အဘိ၊ ဌ။ ၁။ ၃၂။ ပဋိပဒါဒိဘေဒေါတိ ပဋိပဒါ-
ရမ္မဏဘေဒေါ။ မူလ၊ ဋီ။ ၁။ ၁၃၅။

ပဋိပဒါဒိဝိဘာဂ (ပု) [ပဋိပဒါဒိ+ဝိဘာဂ] အကျင့်
- ပဋိပဒါ- စသည်တို့သည် ခွဲအပ်သော
အကွဲအပြား၊ အကျင့်-ပဋိပဒါ- စသည်
တို့၏(အစွမ်းဖြင့် ကွဲပြားသော)အကွဲအပြား။
ပဋိပဒါဒိဝိဘာဂေန စတုပ္ပိဓာယေရိ၊ ဌ။ ၃၀၄။

ပဋိပဒါဒိသမ္မာဒနာ (တိ) [ပဋိပဒါဒိ+သမ္မာဒနာ]
အကျင့်-ပဋိပဒါ-စသည်ကို ပြည့်စုံစေခြင်း။
ယဒိဒိ အာဟာရဒိကိလေသဝတ္ထုသမတိက္က-
မနမုနေ သပရသန္တာနေ ပဋိပဒါဒိသမ္မာ-
ဒနာ။ နေတ္ထိ၊ ဌ။ ၂၀၅။

ပဋိပဒါဒေသနာ (တိ) [ပဋိပဒါ + ဒေသနာ]
အကျင့်-ပဋိပဒါ-ဟူသော-တရား-ဒေသ-
နာ၊ ဟောကြားအပ်သော အကျင့်တရား။
ပဋိပဇ္ဇနပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန ပဋိပဒါဒေသနံ
နိယမေန္တော။ မ၊ ဋီ။ ၂။ ၁၄။

ပဋိပဒါဒွယ (န) [ပဋိပဒါ+ဒွယ] အကျင့် -
ပဋိပဒါ-နှစ်ပါးအပေါင်း။ ပုရိမေန ပဋိပဒါဒွ-
ယေန ပုရိမံ သတိပဋ္ဌာနဒွယံ ယောဇိတံ။
နေတ္ထိ၊ ဋီ။ ၁၁၅။

ပဋိပဒါဓမ္မ (ပု) [ပဋိပဒါ+ဓမ္မ] အကျင့်တရား။
ဝေရူပံ ကိလေသဓုနနကံ ပဋိပဒါဓမ္မံ သာဝ၊
ယာမိ ဝေ။ သုတ္တနိ၊ ဌ။ ၂။ ၁၀၃။ (-ပဋိသံ
ဌ။ ၁။ ၁၉၀။ ဥဒါနိ၊ ဌ။ ၈၇။)

ပဋိပဒါနဝက (ပု၊ န) [ပဋိပဒါ+နဝက] အကျင့်-
ပဋိပဒါ-၏အစွမ်းဖြင့် ကွဲပြားသော ဈာန်
၉-ခုအပေါင်း။ တောဝတာ သုဒ္ဓိကနဝကော၊
စတ္တာရော ပဋိပဒါနဝကာ ကထိတာ
ဟောန္တိ။ အဘိ၊ ဌ။ ၁။ ၂၃၀။

ပဋိပဒါနုတ္တရိယ (န) [ပဋိပဒါ+အနုတ္တရိယ] လွန်
မြတ်သောမဂ်အကျင့်၊ အမြတ်ဆုံးသော မဂ်
အကျင့်။ ဒဿနာနုတ္တရိယံ ပဋိပဒါနုတ္တရိယံ
ဝိမုတ္တာနုတ္တရိယံ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၈၄။ မဂ္ဂေါ ပဋိပဒါ-
နုတ္တရိယံ။ ဒီ၊ ၃။ ၁၈၅။ (-ဒီ၊ ဋီ။ ၂။ ၂။)

ပဋိပဒါနုရူပ (တိ) [ပဋိပဒါ+အနုရူပ] အကျင့်-ပဋိ-
ပဒါ-အား- လျော်-လျောက်ပတ်-သော။
ပဋိပဒါနုရူပဿ စ နိဗ္ဗာနဿ အက္ခာတတ္တာ။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၇၄။ ပဋိပဒါနု-
ရူပဿာတံ သဗ္ဗဒုက္ခနိယျာနိကဘူတာ

ယာဒိသိ ပဋိပဒါ၊ တဒနုရူပဿ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိ၊ ၁။
၂၇၆။

ပဋိပဒါပဋိပဇ္ဇနီယဘာဝ (ပ) [ပဋိပဒါ+ပဋိပဇ္ဇ-
နီယ+ဘာဝ] ဖျောက်ကြောင်းအကျင့် ဖျောက်
အပ်သောတရား၏အဖြစ်၊ ဖျောက်ကြောင်း
အကျင့်၏အဖြစ်၊ ဖျောက်အပ်သောတရား၏
အဖြစ်။ ဧဝံ မဂ္ဂနိဗ္ဗာနာနံ ပဋိပဒါပဋိပဇ္ဇ-
နီယဘာဝေဟိ အညမညာနုရူပတာယ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဝိ၊ ၁။ ၂၇၆။

ပဋိပဒါပဋိပန္န (တိ) [ပဋိပဒါ+ပဋိပန္န] အကျင့်-
ပဋိပဒါ-ကိုပြုကျင့်သော၊ သူ။ ပဋိပဒါပဋိ-
ပန္နောပိ သုခေန ဝိသောသီယတိ။ နေတ္ထိ၊
ဝိ၊ ၇၃။

ပဋိပဒါပတိ (ပ) [ပဋိပဒါ+အဓိပတိ။ အဓိ-ပုဒ်
ကျေ။] ဖျောက်ကြောင်းအကျင့်နှင့် အဓိပတိ။
သတ္တန္တဂ္ဂပရိကာမံ၊ နိမိတ္တံ ပဋိပဒါပတိ။...
ပဋိပဒါပတိတိ ပဋိပဒါယ စ အဓိပတိနော စ
စလနာစလနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၇၀။
(-၂၇၁။)

ပဋိပဒါပူရက (တိ) [ပဋိပဒါ+ပူရက] အကျင့်-
ပဋိပဒါ-ကို ပြည့်ကျင့်သော၊ သူ။ ဝေရူပံ
ဝိတက္ကံ ဘောဇနဉ္စ ပဋိပဒါပူရကော ဘိက္ခု
နာဘိနန္ဓေယျ။ သုတ္တနိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၁၄။

ပဋိပဒါပူရဏ (န) [ပဋိပဒါ+ပူရဏ] အကျင့်-ပဋိ-
ပဒါ-ကို ပြည့်ကျင့်ခြင်း။ နာလကတ္ထေရေ...
ပဋိပဒါပူရဏေ အတိဝ ဥဿုက္ကော အဟော-
သိ။ သုတ္တနိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၂၁၄။

ပဋိပဒါဘိညာကတ (တိ) [ပဋိပဒါ+အဘိညာ+
ကတ] အကျင့်-ပဋိပဒါ- နှင့်လွန်ကဲသော-
ဉာဏ်-ပညာ-သည်ပြုအပ်သော။ တတ္ထ ပဋိ-
ပဒါဘိညာကတော ဝိဘာဂေါ မဋိပဒါကတော
ဟောတိတိ အာဟ “စတသော ပဋိပဒါ” တိ။
နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၄၉။ (-နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၄၄။)

ပဋိပဒါဘေဒ (ပ) [ပဋိပဒါ+ဘေဒ] အကျင့်-ပဋိ-
ပဒါ-သည်ခွဲအပ်သောအကွဲအပြား၊ အကျင့်-
ပဋိပဒါ-၏ (အစွမ်းဖြင့် ကွဲပြားသော) အကွဲ
အပြား။ ဣဒါနိ ယသ္မာ ဧတံ ဈာနံ နာမ
ပဋိပဒါကမေန သိဇ္ဈတိ၊ တသ္မာ တဿ ပဋိ-
ပဒါဘေဒံ ဒသောတု ပုန “ကတမေ ဓမ္မာ
ကုသလာ” တိ အာဒိ အာရဒ္ဓံ။ အဘိ၊ ဝိ၊ ၁။
၂၂၇။ (-၂၂၉။ ထေရီ၊ ဝိ၊ ၃၀၄။ အနုဋီ၊
၁။ ၁၄၂။)

ပဋိပဒါဘေဒဿန (န) [ပဋိပဒါဘေဒ+ဒဿန]
အကျင့်- ပဋိပဒါ- အကွဲအပြားကို ပြခြင်း။
“တတ္ထ စတသော ပဋိပဒါ” တိ အာဒိနာ ပဋိ-
ပဒါဘေဒဿနေန... ပုဂ္ဂလစတုက္ကံ ဒဿိတံ။
နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၆၉။

ပဋိပဒါမဂ္ဂ (ပ) [ပဋိပဒါ+မဂ္ဂ] အကျင့်-ပဋိပဒါ-
ဟူသော လမ်းစဉ်၊ ကျင့်စဉ်။ စတုဟိ မဂ္ဂေဟိ
ဥပရိ ဝုစ္စမာနေဟိ စတုဟိ ပဋိပဒါမဂ္ဂေဟိ၊ န
အရိယမဂ္ဂေဟိ။ ပဋိသံ၊ ဝိ၊ ၂။ ၁၈၆။

ပဋိပဒါမဂ္ဂက္ခာယိ (တိ) [ပဋိပဒါမဂ္ဂ+အက္ခာယိ]
ကျင့်စဉ်ကို-ဟောကြား- ပြောဆို- တတ်
သော၊ သူ။ မဂ္ဂက္ခာယိတိ ပဋိပဒါမဂ္ဂက္ခာယိ။
မဟာနိ၊ ဝိ၊ ၉၂။

ပဋိပဒါရမ္မ (ပ) [ပဋိပဒါ+အာရမ္မ] အကျင့်-ပဋိ-
ပဒါ-ကို စတင်အားထုတ်ရာ အခါ။ ပဋိပဒါ-
ရမ္မတော ပဋ္ဌာယ လဗ္ဘတိ၊ ဝေမ္ပိ ဝဋုတေဝ။
သိ၊ ဝိ၊ ၁။ ၂၃၉။

ပဋိပဒါရမ္မဏသမ္ပန္နိ (တိ) [ပဋိပဒါ+အာရမ္မဏ+
သမ္ပန္နိ။ ထိ-၌ ပဋိပဒါရမ္မဏသမ္ပန္နိနိ] ပဋိပဒါ၊
အာရုံတို့နှင့်-ဆက်စပ်- ဆက်သွယ်- သော။
ပဋိပဒါရမ္မဏသဟဂတာ ပညာ ပဋိပဒါရမ္မဏ-
သမ္ပန္နိနိ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၂၀၅။

ပဋိပဒါရမ္မဏသဟဂတ (တိ) [ပဋိပဒါရမ္မဏ+
သဟဂတ] ပဋိပဒါ၊ အာရုံတို့နှင့်- အတူ-
တကွ-ဖြစ်သော။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိပဒါရမ္မဏုဒ္ဒေသ (ပု) [ပဋိပဒါရမ္မဏ+ဥဒ္ဒေသ]
ပဋိပဒါနှင့် အာရုံတို့ကို အကျဉ်းပြဆိုခြင်း။
ဧတ္ထ စတဿော ပဋိပဒါ စတ္တာရိ အာရမ္မ-
ဏာနီတိ ပညာယ ပဋိပဒါရမ္မဏုဒ္ဒေသန၊
ပညာ ဝေ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ မူလဋီ၊ ၂။ ၂၀၅။

ပဋိပဒါရဟိတ (တိ) [ပဋိပဒါ+ရဟိတ] အကျဉ်း-
ပဋိပဒါ-မှကင်းသော၊ အကျဉ်း-ပဋိပဒါ-မရှိ
သော။ ပဋိပဒါရဟိတေသု ကထန္တိ အာဟ
“ကေသဉ္စိ”တိအာဒိ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀၇။

ပဋိပဒါဝဂ္ဂ (ပု) [ပဋိပဒါ+ဝဂ္ဂ] ပဋိပဒါဝဂ်၊
အကျဉ်း-ပဋိပဒါ-တို့ကို စုပေါင်းပြဆိုရာဝဂ်။
အံ၊ ၁။ ၄၆၇-၄၇၆။ အံ၊ ၅။ ၂။ ၃၄၂-၃၄၇။

ပဋိပဒါဝိဘာဂ(ပု)[ပဋိပဒါ+ဝိဘာဂ](က)အကျဉ်း
-ပဋိပဒါ-သည် ခွဲအပ်သော အကွဲအပြား၊
အကျဉ်း-ပဋိပဒါ - ၏ (အစွမ်းဖြင့် ကွဲပြား
သော) အကွဲအပြား။ (ခ)အကျဉ်း-ပဋိပဒါ-
၏အကွဲအပြား၊ အကျဉ်း- ပဋိပဒါ- အကွဲ
အပြား။ (က)တေ ပုဂ္ဂလေ ပဋိပဒါဝိဘာဂေန
ဝိဘဇိတော ဒဿေတုံ “စတဿော ပဋိပဒါ-”
တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ပဋိပဒါဘိညာကတော
ဝိဘာဂေါ ပဋိပဒါကတော ဟောတိတိ
အာဟ “စတဿော ပဋိပဒါ”တိ။ နေတ္ထိ၊ ၄။
၄၉။ ပဋိပဒါဝိဘာဂေန စတုဗ္ဗိဓာ။...ဣမာသံ
စတဿန္တံ ပဋိပဒါနံ ဝသေန အဂ္ဂမဂ္ဂပ္ပတ္တိယာ
ထေရာနံ စတုဗ္ဗိတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ထေရါဋ္ဌ၊
၂။ ၅၄၄။ (-ထေရါဋ္ဌ၊ ၃၀၄။ နေတ္ထိ၊ ၀။ ၆၈-
၉၊ ၂၇၀။) (ခ) ပဋိပဒါဝိဘာဂေန ဂါထာန-
မတ္ထံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၆၂။
ပဋိပဒါဝိဘာဂေနာတိ “သဗ္ဗတ္ထဂါမိနီ”တိ-
အာဒိပဋိပဒါယ ဓာတုဒေန။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၉၄။

ပဋိပဒါဝိဘာဝနာ (ထိ) [ပဋိပဒါ+ဝိဘာဝနာ]
အကျဉ်း-ပဋိပဒါ-ကို ထင်ရှားပြခြင်း။ ပုဗ္ဗ-
ဘာဂပဋိပဒါ ကထိတာ တံ တံ ဝိသေသာဓိ-

ဂမဿ ပဋိပဒါဝိဘာဝနာယ အာရဒ္ဓတ္တာ။
မ၊ ၄။ ၃။ ၁၁၆။

ပဋိပဒါဝိမောက္ခမုခသံသန္တနာ (ထိ) [ပဋိပဒါ+
ဝိမောက္ခမုခ+သံသန္တနာ] အကျဉ်း-ပဋိပဒါ
-နှင့်မဂ်၊ ဖိုလ်၏-အကြောင်း-အစ-လမ်းဝ-
-ကို -နှိုးနှော-ဆက်စပ်-ခြင်း။ တေသံ
ပုဂ္ဂသာနံ ဝသေန အယံ ပဋိပဒါဝိမောက္ခမုခ-
သံသန္တနာ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၀၅။

ပဋိပဒါဝိရဟ (ပု) [ပဋိပဒါ+ဝိရဟ] အကျဉ်း-
ပဋိပဒါ-မှကင်းခြင်း။ ဝေမဿ ပဋိပဒါ-
ဝိရဟော သိဒ္ဓေါ။ အနုဋီ၊ ၁။ ၁၀၈။

ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ (ထိ) [ပဋိပဒါ+ဝိသုဒ္ဓိ] အကျဉ်း-
ပဋိပဒါ-၏ စင်ကြယ်ခြင်း။ ပဌမဿ
ဈာနဿ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ အာဒိ။ ပဋိသံ၊ ၁၆၇။
ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၃။ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိတိ
ပဋိပဇ္ဇတိ ဈာနံ တောယာတိ ပဋိပဒါ၊
ဂေါတြဘုရိယောသာနော ပုဗ္ဗဘာဂိယော
ဘာဝနာနယော။ ပရိပန္နတော ဝိသုဇ္ဈနံ
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ပဋိပဒါယ ဝိသုဒ္ဓိ ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ။
သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၁။ (-ဝဇီရ၊
၁၄၅။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၀၇။ အနုဋီ၊ ၁။ ၉၉။)

ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိပက္ခန္ဓ (တိ) [ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ+ပက္ခန္ဓ]
အကျဉ်း - ပဋိပဒါ - ၏ စင်ကြယ်ခြင်းသို့
ပြေးဝင်သော။ ကေတ္တဂတံ စိတ္တံ ပဋိပဒါ-
ဝိသုဒ္ဓိပက္ခန္ဓဉ္စေ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ၁၆၇။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၄၄။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၇၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၁။ ၁၇၂။)

ပဋိပဒါဝိသေသ (ပု) [ပဋိပဒါ + ဝိသေသ]
အကျဉ်း-ပဋိပဒါ-ထူးခြားမှု။ ဝေ သင်္ခါရ-
ပေက္ခာ ပဋိပဒါဝိသေသံ နိယမေတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၂။ ၃၀၇။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၇၃။ နေတ္ထိ ဝိ၊ ၂၀၅။)

ပဋိပဒါသမင်္ဂီပုဂ္ဂလ (ပု) [ပဋိပဒါ+သမင်္ဂီ+
ပုဂ္ဂလ] အကျဉ်း-ပဋိပဒါ-နှင့် ပြည့်စုံသော

ပုဂ္ဂိုလ်။ မဂ္ဂါရုဋ္ဌော ဝိယ ပဋိပဒါသမဂ္ဂိ-
ပုဂ္ဂလော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၄၅။

ပဋိပဒါသဟိတ (တိ) [ပဋိပဒါ + သဟိတ]
အကျင့်- ပဋိပဒါ-နှင့်-အတူ-တကွ- ဖြစ်
သော။ မဂ္ဂေန သမိဇ္ဈမာနမ္ပိ ဈာန် မဂ္ဂ-
ပဋိပဒါဝသေန ပဋိပဒါသဟိတမေဝ။ အနုဋ္ဌိ၊
၁။၁၁၉။

ပဋိပဒါသာမည (န) [ပဋိပဒါ + သာမည]
အကျင့် - ပဋိပဒါ - အားဖြင့် တူသည်၏
အဖြစ်။ ဣမာသုဒ္ဓိသု...ကထိတာသု ဣတထပိ
ကထိတာဝ ဟောန္တိ လက္ခဏဟာရနယေန-
ပဋိပဒါသာမညတော။ မ၊ဋ္ဌိ၊၃။၂၁၇။ (-
နေတ္ထိ၊ဝိ။၂၀၅။)

ပဋိပဒါသုတ္တ (န) [ပဋိပဒါ+သုတ္တ] အကျင့်-
ပဋိပဒါ-ကို ဟောပြောသုတ်။ (က)မှားယွင်း
သော အကျင့် 'မိစ္ဆာပဋိပဒါ' နှင့် မှန်ကန်
သော အကျင့် 'သမ္မာပဋိပဒါ' နှစ်မျိုးကို
ခွဲခြား၍ ဟောပြောသုတ်။ သံ၊၁။၂၄၆။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၈။ (ခ) သက္ကာယဖြစ်ခြင်းသို့
ရောက်စေတတ်သော အကျင့်နှင့် သက္ကာယ
ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်သော အကျင့်
နှစ်မျိုးကို ခွဲခြားဟောပြောသုတ်။ သံ၊၂။၃၆။
သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၇။

ပဋိပန္န (န) [ပတိ+ပဒ+တ။ ရူ၊၆၊၃၁။ မောဂ်၊
၅။၁၅၀။ နိတိ၊သုတ္တ။၁၁၈၅။ (ပြတိပန္န-
သံ။ ပဋိပန္န=ပဋိပက္ခ-ပြာ)] (၁) ကျင့်
ခြင်း။ (တိ) (၂) ကျင့်သော၊ ကျင့်ဆဲဖြစ်
သော၊သူ။ (၃) ကျင့်အပ်သော။ (၄)(က)
သွားသော၊ သူ။ (ခ) သက်ဝင်သော။ (၅)
(က) သွားအပ် - ဆည်းကပ်အပ် - သော။
(ခ) သက်ဝင်-လွမ်းမိုး-အပ်သော။ (၆)
လာသော။ (၇) ရောက်သော၊ ရသော။
(ဂ) (က) ရောက်အပ် - ရအပ် - သော။
(ခ) ရောက်အပ်- ယူအပ်- သော။ (၉)
သိအပ်သော။ (၁၀) သွားရာ၊ သွားအပ်ရာ။

အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၅၂-ပ-မ-ဆ-၈

(၁) ကျင့်ခြင်း။ ပဋိပန္နကာရ - ကြည့်။
(၂) ကျင့်သော၊ ကျင့်ဆဲဖြစ်သော၊ သူ။
လဒ္ဓသဟာယော ခေါ် ပန သော ဘဂဝါ
သေခါနဉ္စေဝ ပဋိပန္နာနံ ဝိကာသဝါနဉ္စ ဝုသိ-
တဝတံ။ ဒိ၊၂။၁၈၀။ သော ကာမာနံယေဝ
နိဗ္ဗိဒါယ...ပဋိပန္နော ဟောတိ။ အံ၊၁။၆၅။
စတ္တာဓော စ ပဋိပန္နာ၊ စတ္တာဓော စ ပလေ
ဋ္ဌိတာ။ ဝိမာန။၅၀။ ပဋိပန္နာနန္တိ ပဋိပဒါယ
ဋ္ဌိတာနံ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၆။ ပဋိပန္နော ဟောတိတိ
ပဋိပတ္တိံ ပဋိပန္နော ဟောတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈။
ပဋိပန္နာတိ ပဋိပဇ္ဇမာနာ၊ မဂ္ဂဋ္ဌာတိ အတ္ထော။
ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၁၄၀။ (-ဝိ၊၃။၅၄။ ဝိ၊၄။၄၂၃-၄။
ဝိ၊၅။၂၃၆၊၂၃၇။ ဒိ၊၁။၈၆၊၃၊၉၇၊၁၆၅။ ဒိ၊
၂။၁၇၉၊၁၈၄၊၂၂၂။ မ၊၁။၃၇၁-၂။ သံ၊၁။
၂၃၅၊၂၅၈၊၂၈၁-၂၊၃၃၀။ သံ၊၂။၁၇-ဂ၊
၅၀-၃၊၃၅၃၊၅၀၉။ သံ၊၃။၁၇၈။ အံ၊၁။-ဂ၊
၁၀၄၊၂၁၈-၉၊၃၄၅။ အံ၊၂။၁၁-၂၊၄၁-၂၊
၁၀၀-၁၊၂၉၅။ အံ၊၃။၄၃၊၃၀၈။ အဘိ၊ပု။
၁၀၄-၉၊၁၁၆၊၁၆၂-၃။ အဘိ၊က။၁၃-၅၊
၈၅၊၁၆၄။ ပဋိသံ၊၁၅၉၊၂၁၆၊၄၀၁။ ဓမ္မ၊၅၂။
၃၅၊န။၉၃၊၁၄၄။ ဣတိဝုတ်။၂၂၄။ ဝိမာန။
၆၂။ အပ၊၁။၂၉၅၊၁၊၃၈၉။ မဟာနိ။၂၁၅။
စူဠနိ။၃၅၊၁၆၉။ နေတ္ထိ၊၁၀၉။ ပေဋကော။
၃၀၇။ မိလိန္ဒ။၇၁။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။
၁၄၁-၄၊၂၄၆။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၁၀။ဝိ၊သင်္ဂဟ။၄၆၄။
စိ၊ဋ္ဌ၊၁။၆၇။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄၆။ ၃၂၄-၅၊၃၃၇၊
၃၄၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၉၆၊၁၉၁-၆၊ ၂၃၆၊၃၄၂။
မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၊၃၃၊၄၄၊၉၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၂၊၁၈၅။
မ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၃-၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၆၉၊၂၈၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၈၇၊၂၆၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၄၆၊၈၀၊၉၈၊၂၂၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၉၅၊၂၊၁၀၈၊
၁၃၅။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၇၊၂၅၊၁၄၁၆။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၃။၉၅၊၁၁၂-၃။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၊၈၁။ ပဋိသံ၊
ဋ္ဌ၊၂။၁၅၊၂၁-၂၊၆၄၊၁၀၁၊၂၃၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။
၁၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၂၁၊၂၂၁-၉၊၃၀၁။ ခုဒ္ဒက၊
ဋ္ဌ၊၁၁။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၅၃၊၄၂၆။

ဥဒါနာဌ။ ၁၁၀။ လူတိဝုတ်ဌ။ ၁၄၁၃၂။
သုတ္တန်နိဌ။ ၁။ ၅၇။ ဝိမာနာဌ။ ၁၇၆-ဂ၊ ၂၁၅၊
၂၂၁။ ပေဟာဌ။ ၇၂၊ ၂၂၂၊ ၂၃၃။ ထေရဌ။ ၁။
၆၂။ ထေရဌ။ ၂။ ၁၁၊ ၂၀၄၅။ ထေရီဌ။ ၉၄၊
၃၀၂။ အပဌ။ ၁။ ၆၇၊ ၁၄၈။ စရိယာဌ။ ၁၇၊ ၁၄၀၊
၁၆၁၊ ၂၆၃၊ ၂၇၈။ ဟောနိဌ။ ၄၀၊ ၅၄၊ ၁၆၈၊
၃၃၃။ စူဠနိဌ။ ၁၃၊ ၇၇။ ဇာဌ။ ၁။ ၆၅၊ ၁၁၉၊
၄၃၂။ ဇာဌ။ ၃။ ၃၃၃။ ဇာဌ။ ၄။ ၁၈၁။ နေတ္တိ
ဌ။ ၇၆၊ ၂၅၅။ ဝဇီရ။ ၁၄၅၊ ၃၉၇။ သာရတ္ထ။ ၁။
၄၊ ၃၅။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၆၂၊ ၁၁၅၊ ၂၁၉၊ ၂၂၂-၉။
သာရတ္ထ။ ၃။ ၁၅၊ ၁၆၂-၆၊ ၂၀၀။ ဝိမတိ။ ၁။
၁၃၀၊ ဝိမတိ။ ၂။ ၁၀၆။ ဒီဋ္ဌိ။ ၁။ ၆၈၊ ၇၉၊ ၃၄၀။
သီဋ္ဌိ။ ၁။ ၁၅၊ ၁၃၂၊ ၁၁။ သီဋ္ဌိ။ ၁။ ၁၅၊ ၁၇၅၊
၃၃၄။ ဒီဋ္ဌိ။ ၂။ ၂၁၆၊ ၂၂၀။ ဒီဋ္ဌိ။ ၃။ ၈၉၊ ၁၀၈၊
၁၁၂။ မဋ္ဌိ။ ၁။ ၆၈၊ ၂၉၃။ မဋ္ဌိ။ ၂။ ၁၇၁။ မဋ္ဌိ။
၃။ ၅။ သံဋ္ဌိ။ ၁။ ၆၈၊ ၁၆၈၊ ၃၂၁။ သံဋ္ဌိ။ ၂။ ၁၂၁၊
၂၇၈၊ ၃၁၅။ အံဋ္ဌိ။ ၁။ ၉။ အံဋ္ဌိ။ ၂။ ၈၄-၅၊
၁၇၄၊ ၂၄၉၊ ၂၅၀၊ ၃၃၈။ မူလဋ္ဌိ။ ၃။ ၃၉။)

အပ်-သော။ အထ ဝါ ပရိစ္ဆေဒကာရိကာယ
တဏှာယ ပရိစ္ဆိန္ဒိတော အာပန္နာ ပဋိပန္နာ
ဂဟိတာတိ ပရိယာပန္နာ။ မူလဋီ။ ၁။ ၅၅။

(၉) သိအပ်သော။ ဗုဒ္ဓံ ဉာတံ ပဋိပန္နံ၊
ဝိဒိတာဝဂတံ မတံ။ ဓာန်။ ၇၇။ ဆက္ကဉာတေ။
ပဒ ဂမနေ။ တော၊ တဿ အန္တော၊ ပဋိပန္နံ။
ဓာန်၊ ဋီ။ ၇၇။ (၁၀) သွားရာ၊ သွားအပ်ရာ။
ပဋိပန္နကာလ၊ ပဋိပန္နမဂ္ဂ-တို့ကြည့်။

ပဋိပန္နက (တိ) [ပဋိပန္န+က] (၁) ကျင့်သော၊
ကျင့်ဆဲ ဖြစ်သော၊ သူ (မဂ္ဂဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်၊
ကလျာဏ ပုထုဇဉ်နှင့် သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်)။ (၂)
သွားသော၊ သူ။ (၁) သံသာရသောတံ
တရဏာယ၊ သေသကေ ပဋိပန္နကေ။ ဗုဒ္ဓဝံ။
၃၄၃။ သဗ္ဗေသံ ပဋိပန္နကာနံ နာမံ သာဓာ-
ရဏံ။ နေတ္ထိ။ ၄၃။ ဧဝံ ဘဂဝါ ပဋိပန္နကဿ
ဘိက္ခုနော ရက္ခဏတ္ထံ သတ္တတိဒ္ဓိသတတေက္ကာ-
နိ နိဟရိတော။ ဝိဠာ။ ၂၃။ သေသကေ ပဋိ-
ပန္နကေတိ အရဟန္တေ ဌပေဘော ကလျာဏ-
ပုထုဇဉေနေဟိ သဒ္ဓိံ သေသေ သေက္ခပုဂ္ဂလေတိ
အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓဝံ။ ၂၂။ ပဋိပန္နကာနန္တိ
မဂ္ဂသမဂီနံ။ နေတ္ထိ။ ၄၃။ ပဋိပန္နကာသတိ
အာရဒ္ဓဝိပဿကဿ။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၉၂။ ပဋိ-
ပန္နကာနန္တိ ဖလတ္ထာယ ပဋိပဇ္ဇန္တိတိ ပဋိ-
ပန္နကာ။ နေတ္ထိ။ ၁။ ၁၇၄။ (-အဘိ၊ ပ။ ၁၀၃၊
၁၁၆။ အဘိ၊ က။ ၁၆၆-၇၊ ၂၂၆။ မိလိန္ဒ။ ၃၂၄။
ဒီ၊ ၁။ ၃၃။ မ၊ ၁။ ၂၄၆။ မ၊ ၁။ ၂၄၂-၃။
မ၊ ၁။ ၁၃၉။ မ၊ ၁။ ၃၄၊ ၁၉၀။ အံ၊ ၁။ ၂။
၂၁၉၊ ၃၂၃။ အဘိ၊ ၁။ ၂၀၈။ အဘိ၊ ၁။ ၂။
၂၀၆၊ ၂၇၆။ အဘိ၊ ၁။ ၃၇။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၅၅။
သုတ္တနိ၊ ၁။ ၂၁၅-၈။ ဇာ၊ ၁။ ၂၀။ ဝဇရ။
၁၃၇။ ဒီ၊ ၁။ ၂၂၄။ သီ၊ ၁။ ၁၆၁။ ၂။ ၄၃။ မ၊ ၁။
၂။ ၁၁၂။ မ၊ ၁။ ၁၄၊ ၁၁၀၊ ၁၃၇။ သံ၊ ၁။ ၂။
၂၇၀၊ ၄၀၇။ မူလဋီ၊ ၂။ ၁၆၂။ နေတ္ထိ။ ၁။ ၁၈၃။)
(၂) အာဒိစိမိဝ ရောစန္တိ၊ ရထိယံ ပဋိပန္နကံ။
အပါ။ ၇၁။ ရထိယံ ဝိထိယံ ပဋိပန္နကံ ဂစ္ဆန္တိ။
အပါ။ ၁။ ၂၉။

ပဋိပန္နကနိဗ္ဗေသ (ပု) [ပဋိပန္နက+နိဗ္ဗေသ]
ကျင့်ဆဲပုဂ္ဂိုလ်ကို အကျယ်ပြဆိုရာ စကားရပ်။
ပဋိပန္နကနိဗ္ဗေသေ မဂ္ဂသမဂီနောတိ မဂ္ဂဋ္ဌက-
ပုဂ္ဂလာ။ အဘိ၊ ၁။ ၃၇။

ပဋိပန္နကပုဂ္ဂလ (ပု) [ပဋိပန္နက+ပုဂ္ဂလ] ကျင့်ဆဲ
ပုဂ္ဂိုလ်။ စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာတိ.... စတ္တာရော
ပဋိပန္နကပုဂ္ဂလာ။ နေတ္ထိ။ ၄၃။ ၅၀။ နေတ္ထိ။ ၁။ ၆၉။

ပဋိပန္နကသာရာဘာဝ (ပု) [ပဋိပန္နက+သာရ+
အဘာဝ] ကျင့်ဆဲပုဂ္ဂိုလ် ဟူသော-အနှစ်-
သာရ-မရှိသည်၏အဖြစ်။ တုစ္ဆာတိ နိဿာရာ
ပဋိပန္နကသာရာဘာဝတော။ မ၊ ၁။ ၂။ ၄။ အံ၊
၁။ ၂။ ၃၇။

ပဋိပန္နကာလ (ပု) [ပဋိပန္န + ကာလ] သွားရာ
အခါ၊ သွားသောအခါ။ ကုက္ကုရော ပုရတော
ဌတာ ဂေါပါလကမဂ္ဂံ ပဋိပန္နကာလေ အပ-
သက္ကံ။ အံ၊ ၁။ ၃၂။ (-ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၈၇။)

ပဋိပန္နစိတ္တ (န) [ပဋိပန္န+စိတ္တ] သွားသော-
ပြေးသွားသော - စိတ်။ မဇ္ဈိမသမထနိမိတ္တံ
ပဋိပန္နစိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ။ မ၊ ၁။ ၃။ ၃၃။

ပဋိပန္နတာဒိပန (န) [ပဋိပန္န+တာ+ဒိပန] ကျင့်
တတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြကြောင်းစကား။
ပုညက္ခေတ္တံ အနတ္တရန္တိ ဣဒံ လောကဿ
ဟိတသုခါယ ပဋိပန္နတာဒိပနံ။ နေတ္ထိ။ ၁။ ၁၃။

ပဋိပန္နတာရကရာဇ (ပု) [ပဋိပန္န+တာရကရာဇ]၊
သွားသောလမ်း။ ဘဂဝါ ဝိဂတဝလာဟကံ
နဘံ ပဋိပန္နတာရကရာဇော ဝိယ။ မ၊ ၁။ ၃။ ၉၂။

ပဋိပန္နပုဂ္ဂလ (ပု) [ပဋိပန္န+ပုဂ္ဂလ] ကျင့်သော
ပုဂ္ဂိုလ်။ ဧဝံ ပဋိပန္နပုဂ္ဂလံ “ဘဒ္ဒေကရတ္တော
အံယ”န္တိ.... အာစိက္ခတိ။ မ၊ ၁။ ၄။ ၁၇၁။

ပဋိပန္နပုဗ္ဗ (တိ) [ပဋိပန္န+ပုဗ္ဗ] ရှေးကကျင့်ပူး
သော၊ သူ။ “ကွာယံ ဧဝံ ပဋိပန္နပုဗ္ဗော”တိ
အာသကံ နိဝတ္တေတိ။ သီ၊ ၁။ ၁၆၁။ ၂။ ၈၇။

ပဋိပန္နဘာဝဒဿန (န) [ပဋိပန္န+ဘာဝ+ဒဿန]

(၁)ကျင့်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြကြောင်းစကား။

(၂) ကျင့်လည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း။ (၁)

နေဝ မဟာသတ္တော တိဋ္ဌတိတိအာဒိ...ယထာ
စိန္တိတံ၊ တထာ ပဋိပန္နဘာဝဒဿနံ။ မ၊ဇ္ဇိ၊
၁။၂၁၉။ (၂) အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိပန္နဘာဝဒဿနတ္ထ (ပု) [ပဋိပန္နဘာဝဒဿန+

အတ္ထ] ကျင့်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုး။

ယေ ဟိ ကေစိတိအာဒိ ဗဟုဇနဟိတာယ
ပဋိပန္နဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝဒတိ။ ဒိ၊ဠ၊၂။၂၃၄။

ပဋိပန္နဘိက္ခု (ပု) [ပဋိပန္န+ဘိက္ခု] ကျင့်သော

ရဟန်း။ အဿာတိ ဂုတ္တနယောန ပဋိပန္နဘိက္ခု-
နော။ မ၊ဇ္ဇိ၊၂။၂၄၀။

ပဋိပန္နဘူမိ (ထိ) [ပဋိပန္န+ဘူမိ] ကျင့်ပြီးသူ၏-

ဖြစ်ရာ-ဖြစ်တည်ရာ-ဘုံ။ ပဋိပဇ္ဇမာနဘူမိ

ပဋိပန္နဘူမိ ပဌမာဘူမိ...ပဋိပန္နဘူမိ ဖလ-
ဓမ္မော။ နေတ္ထိ၊ဠ၊၃၈-၉။ (-နေတ္ထိ၊ဇ္ဇိ၊၃၉။)

ပဋိပန္နမဂ္ဂ (ပု) [ပဋိပန္န+မဂ္ဂ] ကျင့်အပ်ရာ-ခရီး-

-လမ်း၊ သွားသော-ခရီး-လမ်း။ တမေဝ

မဂ္ဂန္တိ ဥပါသကေန ပဋိပန္နမဂ္ဂံ။ အံ၊ဇ္ဇိ၊၁။၂၅၈။

ပဋိပန္နမနုဿ (ပု) [ပဋိပန္န+မနုဿ] သွားသော

လူ။ သေဋ္ဌိ အန္တရဝိထိ ပဋိပန္နမနုဿေ

ပက္ခောသာပေတွာ။ ဇာ၊ဠ၊၄။၆၈။

ပဋိပန္နမာနသ (တိ) [ပဋိပန္န+မာနသ] ကျင့်

သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ ဝိပုဋ္ဌိပန္နစိတ္တောတိ

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပဋိပန္နမာနသော ဓမ္မိယံ ပဋိပဒံ

ပဟာယ အဓမ္မိယံ ပဋိပဒံ ပဋိပန္နောတိ

အတ္တော။ ပေတ၊ဠ၊၂၂၅။

ပဋိပန္နဝိထိ (ထိ) [ပဋိပန္န+ဝိထိ] သွားအပ်ရာ-

ခရီး-လမ်း၊ သွားသော-ခရီး-လမ်း။ သမ္ပ

သေ နာဠာဂီရိ မတ္တံ ကတာ ပါတောဝ သမ-

ဏေန ဂေါတမေန ပဋိပန္နဝိထိယံ ဝိဿဇ္ဇေဟိ။

ဇာ၊ဠ၊၅။၃၅၅။

ပဋိပန္နသတ္တ (ပု) [ပဋိပန္န+သတ္တ] ကျင့်သော

သတ္တဝါ။ ယာဝဇ္ဇကာလာ တေသံ ဒိဋ္ဌာနဂတိံ

ပဋိပန္နသတ္တာနမ္ပိ ပမာဏံ နတ္ထိယေဝ။ အဘိ၊

ဠ၊၃။၆၇။ အံ၊ဇ္ဇိ၊၂။၁၇၉။

ပဋိပန္နသဒ္ဓ (ပု) [ပဋိပန္န+သဒ္ဓ] ပဋိပန္နသဒ္ဓါ။

ဥပ္ပန္နသဒ္ဓေါ ဝိယ ပဋိပန္နသဒ္ဓေါ ဝတ္တမာန-

တ္ထောပိ ဝေဒိတဗျော။ ဥဒါန၊ဠ၊၁၁၀။

ပဋိပန္နကာရ (ပု) [ပဋိပန္န+အာကာရ] ပြုကျင့်

ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာ၊ ပြုကျင့်ပုံ အခြင်း

အရာ။ ဘဂဝတော အတ္တနိ ပဋိပန္နကာရံ

သန္ဓာယ ဝဒတိ။ ဝိမာန၊ဠ၊၂၂၄။ (-ထေရ၊

ဠ၊၂။၃၃။)

ပဋိပန္နာဒိနိဒ္ဓေသ (ပု) [ပဋိပန္န+အာဒိ+နိဒ္ဓေသ]

ကျင့်ဆဲပုဂ္ဂိုလ် ဝေသည်တို့ကို အကျယ်-ပြဆို

ရာ-ပြဆိုကြောင်း-စကားရပ်။ သောတာ-

ပတ္တိဖလသစ္စာကိုရိယာယ ပဋိပန္နာဒိနိဒ္ဓေသ

ဥတ္တာနတ္တာဝ။ အဘိ၊ဠ၊၃။၅၃။

ပဋိပရိဝတ္တိတော (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ပရိ+ဝတ္ထု=ဝတု

+တော] တဖန်ပြန်လည်၍၊ နောက်သို့လှည့်၍။

သော အလဂဒ္ဓေါ ပဋိပရိဝတ္တိတော...သံသေယျ။

မ၊၁။၁၈၆။ ဝိ၊ဠ၊၁။၁၉။ ဒိ၊ဠ၊၁။၂၂။ အဘိ၊

ဠ၊၁။၂၄။

ပဋိပဝိဋ္ဌ (န) [ပတိ+ပ+ဝိသ+တ] (၁)ဝင်ခြင်း၊

သက်ဝင်-စွဲမြဲ-ခြင်း။ (တိ) (၂) ဝင်သော၊

ဝင်ပြီးသော၊သူ။ (၁) ပဋိပဝိဋ္ဌံ ကတာ

အာဟရိတဗ္ဗတော၊ သစ္စံ ကာရိတဗ္ဗတော

ပါဘတံ မူလံ။ မ၊ဇ္ဇိ၊၂။၂၄၁။ (၂) တသ္မိံ

ပဋိပဝိဋ္ဌမ္ပိ၊ အညော အာဂန္တိ ဗြာဟ္မဏော။

သုတ္တနိ၊၄၂၉။ စူဠနိ၊၁။ ဝေ တသ္မိံ ပဋိပဝိဋ္ဌမ္ပိ

တရုဏာယ ဗြာဟ္မဏိယာ ပေသိတော

အညော အာဂန္တိ ဗြာဟ္မဏော။ သုတ္တနိ၊ဠ၊

၂။၂၉၇။ ပဋိတိ ဟိ အယံ သဒ္ဓေါ “ပစ္စာ-

တိ တေဿ အတ္ထံ ဗောဓေတိ “တသ္မိံ ပဋိ-

ပဝိဋ္ဌမ္ပိ၊ အညော အာဂန္တိ ဗြာဟ္မဏော” တံ

အာဒိသု ဝိယ။ နီတိဓာ။၁၅၂။ (-ဥဒါနု၊ဌ။
၉။ သာရတ္ထ၊၃။၂၀၆။ ဒီ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၇။ သီ၊ဋ္ဌိ၊
သစ်၊၁။၁၄၅။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၄၁၂။ မ၊ဋ္ဌိ၊၁။
၂၇။ အံ၊ဋ္ဌိ၊၁။၂၆။ မူလဋ္ဌိ၊၁။၇။)

ပဋိပဝေသေတိ (ကာကြိ) [ပတိ+ပ+ဝိသ+ဏေ
+တိ] တဖန်ဝင်စေ၏။ သင်း၏။ စွပ်၏။ ပဋိ-
မုဉ္ဇတိတိ ပဋိပဝေသေတိ။ စရိယာ၊ဌ။၆၉။
(ဇာ၊ဌ။၄။၄၀၆-၌ “ပဋိမုဉ္ဇတိတိ ပဝေ-
သေတိ”ဟု ရှိ၏။)

ပဋိပသံသန္တ (တိ) [ပတိ+ပ+သံသ+အ+အန္တ]
တဖန်-ပြန်၍-ချီးမွမ်းသော၊သု။ အထ န
ကာကော ပဋိပသံသန္တော ဒုတိယံ ဂါထမာ-
ဟ။ ဇာ၊ဌ။၂။၃၉၆။

ပဋိပဿ (ကြိ) [ပတိ+ဒိသ+အ+ဟိ] အထူးထူး
-အပြားပြား- ရှုကြည့်လော့။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပဋိပဿတိ (ကြိ) [ပတိ+ဒိသ+အ+တိ] (၁)
အထူးထူး- အပြားပြား- ရှုကြည့်၏။ (၂)
မြင်၏။ (၁) ပဋိပဿ ယောနိသော (ထေရ။
၃၅၇)တိဝိဝိဓေဟိ ပကာရေဟိ ဝိပဿနာ-
ဉာဏေန သမ္မာ ဥပါယေန နယေန ပဿ။
ထေရ၊ဌ။၂။၄၇၁။ (၂) န ဝေါ ဘယံ ပဋိ-
ပဿာမိ ကိဉ္စိ။ ဇာ၊၁။၂၄၄။ ဇာ၊ဌ။၄။၁၆၄။
သော ပဋိဗုဒ္ဓေါ န ကိဉ္စိ ပဋိပဿေယျ။ မ၊၂။
၂၉။ မဟာနိ၊ဌ။၂၈။

ပဋိပ(ပွ)သဒ္ဓ (န) [ပတိ+ပ+သမ္ပ+တ။
(ပြတိပြုဗ္ဗ - သံ)] (၁) ငြိမ်းအေး -
ချုပ်ပျောက်-ကင်းပြတ်-ခြင်း။ (တိ) (၂)
ငြိမ်းအေး-ချုပ်ပျောက်-ကင်းပြတ်-သော။
(၁) ပဋိပုဿဒ္ဓံ ပဋိပုဿဒ္ဓိတိ ဟိ ဣဒံ အတ္ထ-
တော ကေ။ ဒီ၊ဌ။၃။၂၄၅။ အံ၊ဌ။၃။၈။ အဘိ၊
ဌ။၂။၄၀၂။ (-ဝဇီရ။၃၆၀။) (၂) နိဗ္ဗာပိတ-
အင်္ဂါရေ ပတိတဉ္စဒကဖုသိတံ ဝိယ ပဋိပဿ-
ဒ္ဓေါ။ မဟာနိ၊ဌ။၁၄၇။ ဂမနေ ပဋိပုဿဒ္ဓေ-

(ဝိ၊၂။၁၀၉)တိ အန္တရာမဂ္ဂေ ဥပဒ္ဓဝံ ဝါ ဒိသ္မာ
အနတ္တိကတာယ ဝါ “မယံ ဣဒါနိ န ပေသိ-
ဿာမ န ဂမိဿာမာ”တိ ဝေ ဂမနေ ပဋိပု-
ဿဒ္ဓေ ဥပစိန္တေ။ ဝိ၊ဌ။၃။၈၇။ ကခိ၊ဋ္ဌိ၊သစ်။
၃၈၃။ (-ဝိ၊၄။၄၈၉။ မ၊၁။၃၇၀။ သံ၊၃။၁၁၃။
အံ၊၁။၁၀၆-၇။ အံ၊၃။၂၈၁။ ပဋိသံ၊ ၃၆၂။
စူဠနိ၊၁။၂၉။၁၄၀-၆။ မိလိန္တ။၁။၂။ ဝိ၊ဌ။၁။
၂၄၁။ ဝိ၊ဌ။၄။၂၅၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၃။၈၃။ မ၊ဌ။၁။
၃၈၁။ သံ၊ဌ။၃။၂၁။ အံ၊ဌ။၁။၁၈၉။ အဘိ၊ဌ။
၃။၅၈။ ပဋိသံ၊ဌ။၁။၉၁။ ပဋိသံ၊ဌ။၂။၁၅၂။
ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၁၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၃၄၂။ ဝဇီရ။၄၁၅။
သာရတ္ထ၊၂။၁၀၆။ သာရတ္ထ၊၃။၂၁၆။ ဝိမတိ၊
၁။၁၅၉။ ဝိမတိ၊၂။၂၀၀။ မ၊ဋ္ဌိ၊၂။၆၁။ အနုဋ္ဌိ၊
၃။၁၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌိ၊၁။၃၂-၅။)

ပဋိပ(ပွ)သဒ္ဓ (တိ) [ပတိ+ပ+သမ္ပ+ဏေ+
တ] (၁) ငြိမ်းအေး-ချုပ်ပျောက်-ကင်း
ပြတ်-စေတတ်သော။ (၂) ငြိမ်းအေး-
ချုပ်ပျောက် - ကင်းပြတ် - စေအပ်သော။
(၁) အဝိဇ္ဇာယ ပဘောဒနန္တိ အဝိဇ္ဇာယ ဘေ-
ဒနံ ပဘောဒနံ ပဟာနံ ဝပသမံ ပဋိနိဿဂ္ဂံ ပဋိပု-
ဿဒ္ဓံ အမတံ နိဗ္ဗာနန္တိ အဝိဇ္ဇာယ ပဘောဒနံ။
စူဠနိ၊၁။၁၂၆။ (၂) ဣမဿ ခေါ အာဝုသော
ဘိက္ခုနော သံသေန တဇ္ဇနီယကမ္ပံ ပဋိပုဿဒ္ဓံ
အဓမ္မေန ဝဂ္ဂေဟိ။ ဝိ၊၃။၄၅၉။ ပဋိပဿဒ္ဓေါ
(မဟာနိ၊၄၁)တိ ပဋိပဿဒ္ဓိပဟာနေန ပဋိပ-
ဿဒ္ဓိတော။ မဟာနိ၊ဌ။၁၄၇။ (-ဝိ၊၄။၁၃။
ဒီ၊၃။၂၅၅။ အံ၊၃။၂၈၁။ မဟာနိ၊၄၈၊၃၃၂။
စူဠနိ၊၁။၁၁၁၊၂၀၇။ မ၊ဌ။၁။၄၄။ ပဋိသံ၊ဌ။၂။
၁၃၂။ ဣတိဝုတ်၊ဌ။၁၅၈။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ဌ။၁၁၃။ဝဇီရ။
၄၁၅။ သာရတ္ထ၊၃။၂၁၆။ သီ၊ဋ္ဌိ၊သစ်၊၂။၂၁၆။
မ၊ဋ္ဌိ၊၁။၉၅။)

ပဋိပ(ပွ)သဒ္ဓကိလေသ (တိ) [ပဋိပ(ပွ)သဒ္ဓ+
ကိလေသ] (၁) ငြိမ်းအေးပြီးသော ကိလေ-
သာရှိသော၊ ကိလေသာငြိမ်းသော၊ သူ။
(၂) တဖန် ငြိမ်းအေးစေအပ်ပြီးသော ကိလေ-

သာရှိသော၊ ကိလေသာကို တဖန် ငြိမ်းအေး
စေတတ်သော (ဖိုလ်)။ (၁) ယထာ သော
ရဟဒေါ နိဝါတဋ္ဌာနေ ဝါတေန အနုဗ္ဗာဟ-
တော သန္နိသိန္နော ဟောတိ။ ဧဝံ အယမ္ပိ
သဗ္ဗတာပိ ပဋိပုဿန္တကိလေသော ကိလေသ-
စလနရဟိတော အပေတ္တဖလသမာဓိနာ ဝုပ-
သမ္ပတိ။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။ ၂၇၁။ (- ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၅။
အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၀၂။ ဣတိဝုတ်၊ ဋ္ဌ။
၂၀၄။ နေတ္ထိ၊ ဋ္ဌ။ ၁၅၁။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၇။ နေတ္ထိ၊
ဝိ။ ၂၃၃။) (၂) ကိလေသေ ပဗဟန္တာ
စတ္တာရော အင်္ဂုယမဂ္ဂ၊ ပဋိပုဿန္တကိလေသာနိ
စတ္တာရိ သာမညဗလာနိ။ အဘိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၀၈။
ပဋိပုဿန္တကိလေသာနိ (ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၈) တိ
သုဋ္ဌ၊ ဝုပသန္တကိလေသာနိ၊ ပဋိပုဿန္တပုဟာ-
နဝသေန သနုဒေဓ ပဟိနဒေါသနိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၇၆။ (- သာရဏ္ဏ၊ ၂။ ၇၅။ မူလဋ္ဌ၊ ၁။
၁၃၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၂။ နေတ္ထိ၊ ဋ္ဌ၊ ၉။ ၉။)

ပဋိပ(ပွ)သဒ္ဒါဒရထ(တိ) [ပဋိပ(ပွ)သဒ္ဒါ+ဒရထ]
(က) ငြိမ်းအေးပြီးသော (ကိုယ်၊ စိတ်) ပူပန်
ခြင်းရှိသော၊ (ကိုယ်၊ စိတ်) ပူပန်ခြင်း ငြိမ်း
အေးပြီးသော၊ သူ။ (ခ) ငြိမ်းအေးပြီးသော
(ကိလေသာ) အပူရှိသော၊ (ကိလေသာ)
အပူငြိမ်းအေးပြီးသော (ဇာမညဖိုလ်)။ (က)
သော ပရိစ္ဆိန္နကာလဝသေန သမာပတ္တိတော
ဝိဋ္ဌာယ အစိရဝတိ ဂန္ဓာ ရဇောဇလ္လံ ပဝါ-
ဟေတော ပဋိပုဿန္တဒရထော ဩတိန္ဒြတိတ္ထေ-
နေဝ ဥတ္တင်္ဂတော နိဝတ္တနိဝါသနော သင်္ခာသိ
ပါရမိတော အဋ္ဌာသိ။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၃၂။ (- အဘိ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၆၁။ ဓမ္မ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၂၇၈။ ဝိမာန၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၈၆။
မရိယ၊ ဋ္ဌ၊ ၉။ ၉။ ဇ၊ ဋ္ဌ၊ ၅။ ၂၀၉၊ ၃၀၈။ နေတ္ထိ၊
ဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၉၄။) (ခ) ပဋိပုဿန္တဒရထ၊ အမတာ-
ရဗ္ဗဏံ သုတံ။ ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၂၄၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။
၃၄၃။ ဥဒါန၊ ဋ္ဌ၊ ၃၄၃။ ပဋိပုဿန္တဒရထန္တိ သဗ္ဗ-
သော ပဿန္တကိလေသဒရထံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၅၂၁။

ပဋိပ(ပွ)သဒ္ဒါန္တ (ပွ) [ပဋိပ(ပွ)သဒ္ဒါ+အန္တ] ငြိမ်း
အေးခြင်းဟူသော အဆုံး။ ပဋိပ(ပွ)သဒ္ဒါန္တ
ဥပန္တတ္တာ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၉။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၁၂၈။ သံ၊ ဋ္ဌ၊
၃။ ၂၄၇) တိ ကိလေသာနံ ပဋိပုဿန္တနံ ပဋိပု-
သဒ္ဒါ။ သော ဧဝံ အန္တော ပရိယောသာန-
ဘာပတော၊ တသ္မိ သာဓေတဗ္ဗေ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ။
ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၈။ ပဋိပုဿန္တန္တေတိ ပဋိပုဿန္တနော-
သာပနေန။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။ ၄၇၆။ (- မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၃၁။)

ပဋိပသဒ္ဒါဘာရ (တိ) [(ပဋိပသဒ္ဒါ+ဘာရ) ငြိမ်း
အေးပြီးသော (ကိလေသာ) ဝန်ရှိသော၊ သူ။
သော ဝုစ္စတိ ပန္နဘာရော ပတိတဘာရော
ဩရောပိတဘာရော သမောရောပိတဘာရော
နိက္ခိတ္တဘာရော ပဋိပသဒ္ဒါဘာရော။ မဟာနိ။
၂၆၀။

ပဋိပ(ပွ)သဒ္ဒါ (တိ) [ပကိ+ပ+သမ္ပ+တိ။
သမ္ပ၊ ဝိသုဋ္ဌေ။ ရှ၊ ဋ္ဌ၊ ၄၀။ (ပြတိပြုဋ္ဌိ-
သံ)] (၁) ငြိမ်းအေး- ချုပ်ပျောက်- ကင်း
ပြတ်- ခြင်း။ (၂) (ကိလေသာ၏) ငြိမ်း
အေး- ချုပ်ပျောက်- ကင်းပြတ်- ကြောင်း
ဖိုလ်။ (၃) (ကိလေသာ၊ သင်္ခါရတို့၏)
ငြိမ်းအေး- ချုပ်ပျောက်- ကင်းပြတ်- ရာ
နိဗ္ဗန်။ (၄) တေ သတ္တသ သမံ ဥပသမံ
ဝုပသမံ နိရောဓံ ပဋိပုဿန္တိန္တိ ဝဒန္တိ။ မဟာနိ။
၂။ ၁၉။ ပဋိပုဿန္တိန္တိ အပုနုပ္ပတ္တိ။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ။ ၃၁၅။ ပဋိပုဿန္တိယာ (ဟောနိ၊ ၂။ ၃၈) တိ
ဗလေန ပဋိပုဿန္တိနံ အနုပုဋ္ဌနတ္ထာယ။ မဟာ-
နိ၊ ဋ္ဌ။ ၃၂၁။ ဒွိဟိ ဗလေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ
တယော စ သင်္ခရာနံ ပဋိပုဿန္တိယာ...ဝသိ-
ဘာတော ပညာ နိရောဓသမာပတ္တိယ ဉာဏံ။
ပဋိသံ၊ ၃။ ပဋိပုဿန္တိယာတိ ပဋိပုဿန္တိ
နိရောဓတ္ထံ၊ အပ္ပဝတ္တတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
ပဋိသံ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၈။ (- ဝိ၊ ၃။ ၄၅၉။ ဝိ၊ ၄။ ၁၂၊
၂၂။ ဒီ၊ ၂။ ၁၇၃-၄။ မ၊ ၁။ ၂၆၉။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂။
၁၉၄။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၅၂။ ဝိ၊ သင်္ခဟံ၊ ၄၀၁။ ဒီ၊
ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၄၅။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၀၂။ သံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၁၃၄။ အံ၊

ဌ၊ ၂။ ၆၊ ၃၀။ အံ၊ ၄၊ ၃၊ ၈။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၇။
 ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၇၀၊ ၁၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၄၄-၅။
 ထေရ၊ ၄၊ ၂။ ၃၄၇။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၃၄-၅။
 ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၂၀။ ဒီ၊ ၄၊ ၁။ ၃၇၀။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၂၃။
 မ၊ ၄၊ ၂။ ၁၈၄။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၃၃၁။ သံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၇၄။)
 (၂) မေထုနဓမ္မဿ ပဟာနာယ ဝုပသမာယ
 ပဋိနိဿဂ္ဂါယ ပဋိပဿဒ္ဓိယာ အဓိသီလမ္ပိ
 သိက္ခေယ။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁၆။ ပဋိပဿဒ္ဓိယာတိ
 ပဋိပဿဒ္ဓိသင်္ခါတဿ ဖလဿ အတ္တာယ။
 မဟာနိ၊ ၄။ ၂၃၇။ ပဋိပဿဒ္ဓိပဟာန (က)
 လည်းကြည့်။ (၃) ပဟာနံ ကာမစန္ဒနနန္တိ
 ကာမစန္ဒနာနံ ပဟာနံ ဝုပသမံ ပဋိနိဿဂ္ဂံ ပဋိ-
 ပဿဒ္ဓိ အမတံ နိဗ္ဗာနန္တိ ပဟာနံ ကာမစန္ဒနာနံ။
 စူဠနိ၊ ၁၅၇။ (-အံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၂။)

ပဋိပ(ပွ)သဒ္ဓိဝိမုတ္တိ(ထံ) [ပဋိပ(ပွ)သဒ္ဓိ+ဝိမုတ္တိ]
 (ကိလေသာတို့ကို) ငြိမ်းအေးစေခြင်း-ငြိမ်း
 သတ်ခြင်း-၏ အစွမ်းဖြင့်-လွတ်မြောက်ခြင်း
 - လွတ်မြောက်တတ်သော - လွတ်မြောက်
 ကြောင်း ဖြစ်သော-တရား။ ဧဝံ ဝိမုတ္တာတိ
 တွေ ငိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိ တဒဂ်ဝိမုတ္တိ သမုစ္ဆေဒ-
 ဝိမုတ္တိ ပဋိပ (ပွ) သဒ္ဓိဝိမုတ္တိ နိဿရဏဝိမုတ္တိ-
 တိ ပဉ္စဝိဓာ ဝိမုတ္တိ။... စတ္တာရိ သာမည-
 ဖလာနိ မဂ္ဂါနာဘဝေန ကိလေသာနံ ပဋိပ(ပွ)
 သဒ္ဓန္တေ ဥပန္တတ္တာ ပဋိပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိတိ သင်္ချံ
 ဂစ္ဆန္တိ။ ဒီ၊ ၄၊ ၂။ ၁၃၉။ မ၊ ၄၊ ၄၊ ၁၂၀။ သံ၊ ၄၊ ၃။
 ၂၄၂-၃။ (-ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၁၅၇။ ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။
 ၂၇၄။ ဥဒါန၊ ၄။ ၂၉၊ ၃၀၊ ၈၄။ ထေရ၊ ၄၊ ၂။
 ၁၃၁။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂၆၂။ ဇာ၊ ၄၊ ၂။ ၃၁။ သာရတ္ထ၊
 ၃။ ၁၃၃၊ ၁၈၉။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၂၇၁။ မ၊ ၄၊ ၂။ ၉၆။
 မ၊ ၄၊ ၃။ ၄၂၇။ သံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၉၈။)

ပဋိပ(ပွ)သဒ္ဓိဝိဝေက (ပွ) [ပဋိပ(ပွ)သဒ္ဓိ+ဝိဝေ-
 က] ငြိမ်းအေးခြင်းအားဖြင့် ကင်းဆိတ်ခြင်း၊
 ဝိက္ခမ္ဘနဝိဝေကော ဘဒဂ်ဝိဝေကော သမုစ္ဆေဒ-
 ဝိဝေကော ပဋိပဿဒ္ဓိဝိဝေကော နိဿရဏ-
 ဝိဝေကော။...ပဋိပဿဒ္ဓိဝိဝေကော စ ဖလက္ခ-

ဏေ။ ပဋိသံ၊ ၃၉၇။ ပဋိပဿဒ္ဓိဝိဝေကောတိ
 ကိလေသာနံ ပဋိပဿဒ္ဓိယာ ဝိဝေကော။ ပဋိ-
 သံ၊ ၄၊ ၂။ ၄၀၇။ (-အံ၊ ၄၊ ၂။ ၃၀၁။ ပဋိသံ၊
 ၄၊ ၂။ ၂၃၀။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၄၁။ ထေရ၊ ၄၊ ၁။
 ၉၉။ မ၊ ၄၊ ၁။ ၁၇၇။)

ပဋိပဿဒ္ဓါသာဟ (တိ) [ပဋိပဿဒ္ဓိ+ဥသာဟ]
 ငြိမ်းအေးပြီးသော- ကြောင့်ကြ-အားထုတ်
 -ပြုလုပ်-ခြင်း ရှိသော၊ သူ။ သော ဟိ အပ-
 ရိယောသိတသိက္ခတ္တာ စ တဒဓိမုတ္တတ္တာ စ
 ဧကန္တေန သိက္ခနသီလော န အသေက္ခော
 ဝိယ ပရိနိဗ္ဗိတသိက္ခော တတ္ထ ပဋိပဿဒ္ဓါသာ-
 ဟော။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၆။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၅၅။)

ပဋိပဿနာ (ထံ) [ပတိ+ဒိသ+ယု+အာ] အဖန်
 ဖန်-ရှု-ဆင်ခြင်-ခြင်း။ ဝိဝဋ္ဌနာ ပါရိသုဒ္ဓိ၊
 တေသဉ္စ ပဋိပဿနာတိ... ပဋိပဿနာတိ ပစ္စ-
 ဝေက္ခဏာ။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၂-၃။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၂။ ၉၄။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၇၀။ ပဋိပဿနာတိ ပဋိ ပဋိ ဒဿနံ
 ပေက္ခနံ။ တေနာဟ “ပစ္စဝေက္ခဏာ” တိ။
 သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄၊ ၁။ ၃၂၈။

ပဋိပ(ပွ)သမ္ဘတိ (ကြိ) [ပတိ+ပ+သမ္ဘ+အ
 +တိ။ ပဿမ္ဘန္တော၊ 'ဝိသမ္ဘတိ။ ရှု၊ ၄၀။
 သမ္ဘူ ဝိသမ္ဘေ။ ရှု၊ ၄၊ ၄၀။ သမ္ဘူ-ပဿ-
 မ္ဘတိ၊ ပဿဒ္ဓိ၊ ပဿဒ္ဓေါ၊ နိရုတ္တိ၊ နှာ-၄၇။] ငြိမ်း
 အေး-ငြိမ်သက် - ချုပ်ပျောက်-ကင်းပြတ်
 -၏၊ ယသ္မာ နာမကာယေ ပဿဒ္ဓေ ရူပကာ-
 ယောပိ ပဿဒ္ဓေါ ဝေ ဟောတိ၊ တသ္မာ “နာမ-
 ကာယော ပဋိပဿမ္ဘတိ” (ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၂၁၅)
 ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ ဒီ၊ ၄၊ ၃။ ၂၇၁။ ကတ္ထေတံ ဥပ-
 ရုဇ္ဈတိတိ ကတ္ထေတံ နိရုဇ္ဈတိ ဝုပသမ္ဘတိ အတ္ထံ
 ဂစ္ဆတိ ပဋိပဿမ္ဘတိတိ ကတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတိ။
 စူဠနိ၊ ၃၂။ ပဋိပဿမ္ဘတိတိ သန္နိသီဒတိ။ စူဠနိ၊
 ၄။ ၃။ (-ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၄၀။ ဝိ၊ ၄၊ ၂။ ၂၃၇။ ဝိ၊ ၄၊
 ၃။ ၂၆၈။ ဝိ၊ ၄၊ ၄။ ၇၅။ ဝိ၊ သဂ်ဟ။ ၄၅။ အံ၊ ၄၊
 ၂။ ၃၀၁။ အံ၊ ၄၊ ၃၊ ၈။ ပဋိသံ၊ ၄၊ ၁။ ၁၈၈။
 ဓမ္မ၊ ၄၊ ၁။ ၄၂၅။ သုတ္တနိ၊ ၄၊ ၂။ ၁၀၂။ ဝဇီရ။

၁၂၀။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၃၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၃၈။
 ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၂၀။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၇။ ကင်္ခါ၊ ၁။
 သစ်။ ၂၂၂။ ဒီ၊ ၁။ ၂၂၁။ အံ၊ ၁။ ၈၃။
 တဿ အရိယမေဿဝနံ အာဂမ္မ ယောနိသော-
 မနသိကာရံ ဓမ္မာနုဓမ္မပုဋိပတ္တိံ ဩဋ္ဌာနိကာ
 ကာယသင်္ခါရာ ပဋိပဿမ္ဘန္တိ။ ဒီ၊ ၂။ ၁၇၃။
 အဝေရေန စ သမ္ဘန္တိတိ... အဝေရေန ခန္တိ-
 မေတ္တာဒကေန ယောနိသောမနသိကာ-
 ရေန ပစ္စဝေက္ခန္တေန ဝေဇနိ ဝုပသမ္ဘန္တိ
 ပဋိပဿမ္ဘန္တိ အဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဓမ္မာ၊ ၁။ ၁၃၃။
 သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၃၁။ (-ဝိ၊ ၁။ ၂၆၇။ ဝိ၊ ၂။ ၁၀၉။
 ဝိ၊ ၅။ ၂၂၅။ သံ၊ ၂။ ၁၂၆။ သံ၊ ၃။ ၄၇။ အံ၊ ၂။
 ၂၀၈၊ ၄၉၄။ စူဠနိ၊ ၃၃-၄။ ဝိ၊ ၁။ ၂၇၃။
 ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၁၉၄။ ဝိ၊ ၁။ ၄။ ၁၆၈။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၄၂။
 ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁၆၈။ သံ၊ ၁။ ၂။ ၁၀၂။ အံ၊ ၁။ ၃။
 ၁၈၈။ အဘိ၊ ၁။ ၁။ ၂၇၉။ အဘိ၊ ၁။ ၁။ ၁၇၉။
 ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၀၆။ ဝဇီရ၊ ၁။ ၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။
 ၁၃၃။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁။ ၇၆။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၁။ ၂၂၂။
 သံ၊ ၁။ ၂။ ၂၂၅။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၁၉၇။ အနု၊ ၁။ ၁။
 ၂၂၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁။ ၂၆၅။) ပဋိပဿမ္ဘတု-
 မ၊ ၁။ ၁။ ၂၀၅။ ဓမ္မာ၊ ၁။ ၁။ ၁၃၁။ အပါ၊ ၁။ ၁။
 ၂၃၆။ ယထာယံဒံ ဒုက္ခံ ဣဓေ နိရုဇ္ဈေယျ ဝုပ-
 သမေယျ အတ္တံ ဂစ္ဆေယျ ပဋိပဿမ္ဘေယျ။
 စူဠနိ၊ ၁။ ၁။ ၃၃၃။ (-သံ၊ ၁။ ၁။ ၃၃၃-၅။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၃၃၉။
 ဝဇီရ၊ ၁။ ၁။ ၃၃၉။) ပဋိပဿမ္ဘိ (ဥဒါန၊ ၁။ ၁။ ၄၅) တိ
 ဣန္ဒြိယာနံ အပရိပက္ခတ္တာ သံဝေဂဿ စ နာဘိ-
 တိက္ခတာဝတေ ဝုပသမိ။ ဥဒါန၊ ၁။ ၁။ ၂၃၁။
 သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၃၈။ သော ပဋိပဿမ္ဘိ (အံ၊
 ၃။ ၂၅) တိ သော ဝုပသန္တော။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၂၃၀။
 သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၃၄။ (-ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၂၃၄။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၃၃၃။
 ဒီ၊ ၂။ ၈၄။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၇၇။ သံ၊ ၃။ ၁။ ၃၂။ အံ၊ ၂။
 ၂၆၃။ ဇာ၊ ၂။ ၁။ ၁။ ၇၇။ ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၃၃၃။ အံ၊ ၁။ ၁။
 ၂၃၆။ ဓမ္မာ၊ ၁။ ၁။ ၃၃၄။ ဝိမာန၊ ၁။ ၁။ ၂၂၅။ ထေရ၊
 ၁။ ၁။ ၇၇။ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၃၃၂။ ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၄၂၃။
 ဇာ၊ ၁။ ၁။ ၄၅၂-၄။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၄၄၈။) ပဋိပ-
 သမ္ဘိ သု-သံ၊ ၁။ ၁။ ၃၃၅။

ပဋိပဿမ္ဘတု (ကြိ) [ပတိ+ပ+သမ္ဘ+အ+တု]
 ငြိမ်းအေး- ငြိမ်သက်- ချုပ်ပျောက်- ကင်း
 ပြတ်-စေသတည်း။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိပ(ပ)ဿမ္ဘန (န၊ ၁။ ၁။) [ပတိ+ပ+သမ္ဘ+
 +ယ] (၁) ငြိမ်းအေး- ငြိမ်သက်- ချုပ်
 ပျောက်-ကင်းပြတ်-ခြင်း။ (တိ) (၂) ငြိမ်း
 အေး- ငြိမ်သက်- ချုပ်ပျောက်- ကင်းပြတ်
 -ကြောင်း။ (၁) တံ နိဗ္ဗာန် အာရမ္မဏံ ကတော
 တဏှာယ စ ပဋိပဿမ္ဘနဝသေန ပဝတ္ထုဖလ-
 သမာပတ္တိသုခံ တဏှာယသုခံ နာမ။ ဥဒါန၊
 ၁။ ၁။ ၇၇။ ယာ တသ္မိံ သမယေ ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ
 ပဿဒ္ဓိ ပဋိပဿဒ္ဓိ ပဿမ္ဘနာ ပဋိပဿမ္ဘနာ
 ပဋိပဿမ္ဘိတတ္ထံ။ အဘိ၊ ၁။ ၁။ ၂၃၁။ ပဿမ္ဘနာတိ
 ပဿမ္ဘနာကာဇော။ ဒုတိယပဒံ ဥပသက္ခဝ-
 သေန ဝနိတံ။ အဘိ၊ ၁။ ၁။ ၁၉၄။ ပယောဂ-
 ငြိပဿဒ္ဓိ၊ ဥညာ ဖလေ ဉာဏန္တိ တေ ပယော-
 ဂေါတိ ဘုသော ယောဂေါ...တဿ ပယော-
 ဂဿ ပဋိပဿမ္ဘနံ နိဋ္ဌာနံ ပယောဂပဋိပဿဒ္ဓိ။
 ပဋိသံ၊ ၁။ ၁။ ၂၇။ (-စူဠနိ၊ ၁။ ၁။ ၃၃၃။
 သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁။ ၃၃၅။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၂၃၄။ မ၊ ၁။ ၁။
 ၂၆၈။ မ၊ ၁။ ၁။ ၃၃၀၊ ၁၉၇၊ ၁၀၉။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၂၆၅။
 အံ၊ ၁။ ၁။ ၃၃၁၊ ၄၁၄။) (၂) ပဋိပဿမ္ဘန-
 ကမ္မာဝါစာ-ကြည့်။

ပဋိပ(ပ)ဿမ္ဘန (န၊ ၁။ ၁။) [ပတိ+ပ+သမ္ဘ+
 +ဏ+ယ] (၁) ငြိမ်းအေး- ငြိမ်သက်- ချုပ်ပျောက်
 -ကင်းပြတ်-စေခြင်း။ (တိ) (၂) ငြိမ်းအေး-
 ငြိမ်သက်- ချုပ်ပျောက်- ကင်းပြတ်- စေ
 တတ်သော။ (၁) ဥတ္တိတုတ္ထကမ္မဋ္ဌာနဘေဒေ
 ပန တဇ္ဇနိယကမ္မာဒိနံ သတ္တန္တံ ကမ္မာနံ ဝသေ-
 န နိဿာရဏာ၊ တေသံယေဝ စ ကမ္မာနံ ပဋိ-
 ပဿမ္ဘနဝသေန ဩသာရဏာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။
 ဝိ၊ ၁။ ၁။ ၂၆၈။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁။ ၁။ ၄၁၂။ (-ကင်္ခါ၊
 ၁။ ၁။ ၂၂၈။ ဒီ၊ ၁။ ၁။ ၂၂၆။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၂၃၃။ အံ၊ ၁။ ၁။
 ၁၂၄။ အနု၊ ၁။ ၁။ ၈၄။) (၂) အနေဓမ္မသော-
 ကန္တိ အရိယဖလံ။ တံ ဟိ ဇောသင်္ခါတာယ

တဏှာယ အဝသိဋ္ဌာနဉ္စ သောတနိမိတ္တာနံ
ကိလေသာနံ သဗ္ဗသော ပဋိပဿန္တနတော
“အနေဇံ အသောက”န္တိ စ ဝုစ္စတိ။ ဝိမာန၊
ဋ္ဌ။ ၂၁၅။ (-သိ၊ ဋ္ဌိ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၇၃။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဋ္ဌိ၊
၁။ ၃၅။ နေတ္တိ၊ ဝိ၊ ၁၉၆။)

ပဋိပဿန္တီ (ကြိ) [ပတိ+ပ+သမ္ဘူ+အ+
အန္တိ] ငြိမ်းအေး-ငြိမ်သက်-ချုပ်ပျောက်-
ကင်းပြတ်-ကုန်၏။ ပဋိပ(ပွ)ဿမ္ဘေတိ-ကြည့်။

ပဋိပဿန္တိ သု (ကြိ) [ပတိ+ပ+သမ္ဘူ+ဥံ]
ငြိမ်းအေး-ငြိမ်သက်-ချုပ်ပျောက် - ကင်း
ပြတ်-ကုန်ပြီ။ ပဋိပ(ပွ)ဿမ္ဘေတိ-ကြည့်။

ပဋိပဿန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ပ+သမ္ဘူ+ဤ] ငြိမ်း
အေး-ငြိမ်သက်-ချုပ်ပျောက်- ကင်းပြတ်
-ပြီ။ ပဋိပ(ပွ)ဿမ္ဘေတိ-ကြည့်။

ပဋိပ(ပွ)ဿမ္ဘေတိ (တိ) [ပတိ+ပ+သမ္ဘူ+တ]
ငြိမ်းအေး-ငြိမ်သက်-သော။ ပဋိပဿန္တန
-ကြည့်။

ပဋိပ(ပွ)ဿမ္ဘေတိ (တိ) [ပတိ+ပ+သမ္ဘူ+
ဏေ+တ] (၁) ငြိမ်းအေး-ငြိမ်သက်-ချုပ်
ပျောက်-ကင်းပြတ်-စေတတ်သော။ (၂)
ငြိမ်းအေး-ငြိမ်သက်-ချုပ်ပျောက် - ကင်း
ပြတ်-စေအပ်သော။ (၁) လောကံ ပဋိပု-
ဿမ္ဘေန္တိတိ လောကုတ္တရာ၊ လောကံ ပဋိပု-
ဿမ္ဘေတိတ္တာတိ လောကုတ္တရာ။ ပဋိသံ၊ ၃၅၀။
(၂) ပဋိပဿဓဋ္ဌေတိ ပဋိပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနေန
ပဋိပဿမ္ဘေတော။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၄၇။

ပဋိပဿမ္ဘေတသဗ္ဗကိလေသဝိပဋ္ဌိတ (တိ) [ပဋိ-
ပဿမ္ဘေတ+သဗ္ဗ+ ကိလေသ+ဝိပဋ္ဌိတ] ငြိမ်း
အေးစေအပ်ပြီးသော အလုံးစုံသော ကိလေ-
သာတည်း ဟူသော တုန်လှုပ်ခြင်းရှိသော၊
အလုံးစုံသော ကိလေသာတည်း ဟူသော
တုန်လှုပ်ခြင်းကို ငြိမ်းအေးစေရာ ဖြစ်သော
(နိဗ္ဗာန်)။ သုဋ္ဌ၊ ပဋိပဿမ္ဘေတသဗ္ဗကိလေသ-

ဝိပဋ္ဌိတတ္တာ ကိလေသာဘိသင်္ခါရဝါတေဟိ
စ အကမ္မနိယတာယ အစလံ။ ဥဒါန၊ ၄။ ၃၉၂။

ပဋိပဿန္တီ (ကြိ) [ပတိ+ပ+သမ္ဘူ+ဤ-
ငြိမ်းအေး - ငြိမ်သက် - ချုပ်ပျောက်-
ကင်းပြတ်-ပြီ။ ပဋိပ(ပွ)ဿမ္ဘေတိ-ကြည့်။

ပဋိပ(ပွ)ဿမ္ဘေတိ (ကာ၊ ကြိ) [ပတိ+ပ+သမ္ဘူ
+ ဏေ + တိ] ငြိမ်းအေး - ငြိမ်သက်-ချုပ်
ပျောက်-ကင်းပြတ်-စေ၏။ သဗ္ဗာကုသလာ-
ဘိသင်္ခါရေ နိဗ္ဗာပေဟိ သမေတိ ဥပသ-
မေတိ ဝုပသမေတိ ပဋိပဿမ္ဘေတိ။ မဟာနိ။
၂၆၇။ ဝုပသမေတိတိ သုဋ္ဌ၊ ဥပသမေတိ၊
နိဗ္ဗေဓဘာဂိယတ္တာ ဝါ အနုပုဗ္ဗေန အရိယမဂ္ဂ-
ဝုဗ္ဗိပ္ပတ္တော သမုစ္ဆန္တိတံ ပဋိပဿမ္ဘေတိတိပိ
အတ္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၀။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၂၆၀။ (- ပဋိသံ၊ ၃။ ၁၇၃။ ၄။ ၁၅။
၂။ ၃၇။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၂။ ၁၉၂။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၉။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၃၃၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၉၆။) ပဋိပု-
ဿမ္ဘေန္တိ (ပဋိသံ၊ ၃၅၀) တိ နိရောဓေန္တိ။
ပဋိသံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇။ (-ဝိ၊ ၃။ ၄၅၉၊ ၄၆၀-၁။)
ပဋိပဿမ္ဘေမိ-မာဋ္ဌ၊ ၄။ ၂၀၅။ ပဋိပဿမ္ဘေ-
ဝိ၊ ၃။ ၄၅၉၊ ၄၆၀။ ပဋိပဿမ္ဘေတု- ဝိ၊ ၄။ ၁၁၊
၇၆။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၆၆။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၃၃။
ပဋိပဿမ္ဘေတိ-ဝိ၊ ၄။ ၄၇၉။ ပဋိပဿမ္ဘေထ-
ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၂၆၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂။ ၂။ ပဋိပဿမ္ဘေ-
ယျ- ဝိ၊ ၃။ ၆၂-၇။ ဝိ၊ ၄။ ၁၂၊ ၂။ ၁။ အံ၊ ၃။
၁၅၉။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂။ ၃။ ပဋိပဿမ္ဘေသိ-
မာဋ္ဌ၊ ၃။ ၆၀။ အပ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၃။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၃၅၉။
ဝဇီရ၊ ၄။ ၁၀။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၁၉၇။ ပဋိပု-
ဿမ္ဘေသိ- ဝိမာန၊ ၄။ ၂၇၆။ ပဋိပဿမ္ဘေ-
ဿာမိ-ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၂၆။

ပဋိပ(ပွ)ဿမ္ဘေတု (ကာ၊ ကြိ) [ပတိ+ပ+
သမ္ဘူ+ဏေ+တု] ငြိမ်းအေး-ငြိမ်သက်-
ချုပ်ပျောက်- ကင်းပြတ်-စေလော့။ အထက်
ပုဒ် ကြည့်။

ပဋိပ(ပွ)သမ္ဘေတု (ကာကြိဝိ) [ပတိ+ပ+
သမ္ဘူ+ဏေ+တု] ငြိမ်းအေး-ငြိမ်သက်-
ချုပ်ပျောက်-ကင်းပြတ်-စေရုံ။ ဂန္ဓကုဋိ*
ပဝိသိတာ မဟုတ္တံ အတ္တဒရထကိလမထံ ပဋိ-
ပဿမ္ဘေတု။ မ၊ဋ္ဌ၊၄။ ၂၀၄။ တမေနံ ပဿေယျ
အပရေန သမယေန တံ ပေါက္ခရဏိ* ဩဂါ-
ဟေတုာ နှာယိတုာ စ ပဝိတုာ ဇ သဗ္ဗဒရထ-
ကိလမထပရိဋ္ဌာဟံ ပဋိပဿမ္ဘေတု။ မ၊၁။
၁၁၀။ သစေ ပန ဥဿာဟံ ပဋိပဿမ္ဘေတုာ
ဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တ အန္တရာ အညံ ဂါမံ ပဝိသိတု-
ကာမာ ဟောန္တိ၊ ပုန အာပုစ္ဆိတဗ္ဗမေဝ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၃။ ၁၅၄။ ကင်္ခါ။ ၂၆၈။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၄၂၂။ (-ဒိ၊
ဋ္ဌ၊၁။ ၁၇၁။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၈၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၂၆၄။ မ၊
ဋ္ဌ၊၂။ ၅၉။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၃၈။ သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅၂။
ဝိမာန၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၇၂။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၁၃၃။ အပ၊ဋ္ဌ၊၁။
၁၄၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၂၇။ သာရတ္ထ၊၂။ ၁၈၀။
ဝိမတိ၊၂။ ၅၅။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၂၇၈။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅၁။
အံ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၅၂။)

ပဋိပ(ပွ)သမ္ဘေထ (ကာကြိ) [ပတိ+ပ+
သမ္ဘူ+ဏေ+ထ] ငြိမ်းအေး-ငြိမ်သက်-ချုပ်
ပျောက်-ကင်းပြတ်-စေကုန်လော့။ ပဋိပ
(ပွ)သမ္ဘေတိ-ကြည့်။

ပဋိပ(ပွ)သမ္ဘေန္တ (တိ) [ပတိ+ပ+သမ္ဘူ+ဏေ
+အန္တ] ငြိမ်းအေး-ငြိမ်သက်-ချုပ်ပျောက်-
ကင်းပြတ်-စေသော။ အထဿ ဘဂဝါ ဩဝါဒံ
ပဋိပဿမ္ဘေန္တော “ပညာယိဿသိ” တိ အာဒိ-
မာဟ။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၁။ ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ
အဿသိဿာမိ။ ပ။ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခ-
တီတိ ဩဋ္ဌာရိကံ ကာယသင်္ခါရံ ပဿမ္ဘေ-
န္တော ပဋိပဿမ္ဘေန္တော နိရောဓေန္တော ဝုပ-
သမေန္တော အဿသိဿာမိ ပဿသိဿာမိတိ
သိက္ခတိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၁၇။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၁။ ၂၆၆။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။ ၄၃၆။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၁၉၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၈၄။)

ပဋိပ(ပွ)သမ္ဘေန္တိ (ကာကြိ) [ပတိ+ပ+သမ္ဘူ
+ဏေ+အန္တိ] ငြိမ်းအေး- ငြိမ်သက်- ချုပ်

ပျောက်- ကင်းပြတ်- စေကုန်၏။ ပဋိပ(ပွ)
သမ္ဘေတိ-ကြည့်။

ပဋိပ(ပွ)သမ္ဘေမ (ကာကြိ) [ပတိ+ပ+သမ္ဘူ+
ဏေ+မ] ငြိမ်းအေး-ငြိမ်သက်-ချုပ်ပျောက်
-ကင်းပြတ်-စေကုန်၏။ ပဋိပ(ပွ)သမ္ဘေတိ
-ကြည့်။

ပဋိပ(ပွ)သမ္ဘေမိ (ကာကြိ) [ပတိ+ပ+သမ္ဘူ
+ဏေ+မိ] ငြိမ်းအေး- ငြိမ်သက်- ချုပ်
ပျောက်- ကင်းပြတ်- စေ၏။ ပဋိပ(ပွ)
သမ္ဘေတိ-ကြည့်။

ပဋိပ(ပွ)သမ္ဘေယျ (ကာကြိ) [ပတိ+ပ+သမ္ဘူ
+ဏေ+ယျ] ငြိမ်းအေး-ငြိမ်သက်-ချုပ်
ပျောက်- ကင်းပြတ်- စေရ၏။ ပဋိပ(ပွ)
သမ္ဘေတိ-ကြည့်။

ပဋိပ(ပွ)သမ္ဘေသိ* (ကာကြိ) [ပတိ+ပ+
သမ္ဘူ+ဏေ+တိ] ငြိမ်းအေး- ငြိမ်သက်-
ချုပ်ပျောက်-ကင်းပြတ်-စေပြီ။ ပဋိပ(ပွ)
သမ္ဘေတိ-ကြည့်။

ပဋိပ(ပွ)သမ္ဘေသိ (ကာကြိ) [ပတိ+ပ+သမ္ဘူ
+ဏေ+တိ] ငြိမ်းအေး- ငြိမ်သက်- ချုပ်
ပျောက်-ကင်းပြတ်-စေပြီ။ ပဋိပ(ပွ)သမ္ဘေ-
တိ-ကြည့်။

ပဋိပ(ပွ)သမ္ဘေသာမိ (ကာကြိ) [ပတိ+ပ+
သမ္ဘူ+ဏေ+သာမိ] ငြိမ်းအေး-ငြိမ်သက်-
ချုပ်ပျောက်-ကင်းပြတ် -စေလတ်အံ့။ ပဋိ-
ပ(ပွ)သမ္ဘေတိ-ကြည့်။

ပဋိပ(ပွ)သမ္ဘေဟိ (ကာကြိ) [ပတိ+ပ+
သမ္ဘူ+ဏေ+ဟိ] ငြိမ်းအေး-ငြိမ်သက်-
ချုပ်ပျောက်-ကင်းပြတ်-စေလော့။ ပဋိပ-
(ပွ)သမ္ဘေတိ-ကြည့်။

ပဋိပဿာမိ (ကြိ) [ပတိ+ဒိသ+အ+မိ] တဖန်-
ပြန်၍-ရှု-မြင်-၏။ ပဋိပဿတိ(၂)ကြည့်။

ပဋိပဿယျ (ကြိ) [ပတိ+ဒိသ+အ+ယျ]
တဖန် - ပြန်၍ - ရှု - မြင် - ထု၏။ ပဋိပဿတိ
(၂)ကြည့်။

ပဋိပဟရတိ (ကြိ) [ပတိ+ပ+ဟရ+အ+တိ]
တဖန် - တွဲပြန် - ရိုက်နှက် - ပုတ်ခတ် - ၏။
ပဟရန္တံ န ပဋိပဟရတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၃။ ပဋိ-
ကောဇ္ဇေတိတိ ပဋိပဟရတိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၈။

ပဋိပဟရန္တံ (တိ) [ပတိ+ပ+ဟရ+အ+အန္တံ]
တဖန် - တွဲပြန် - ရိုက်နှက် - ပုတ်ခတ် - သော၊
သု။ အက္ခောသန္တံ ပစ္စက္ခောသန္တော ပဟရန္တံ
ပဋိပဟရန္တော ဝေရေန ဝေရံ ဝူပသမေတုံ
န သက္ခောတိ။ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃။သံ၊ရတ္ထ၊၃။၃၅၁။
(-သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၃။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၉၉။)

ပဋိပဟိဏာတိ (ကြိ) [ပတိ+ပ+ဟိ+ဏာ+တိ။
ရှု။၅။၂။]တဖန် - ပြန်၍ - စေလွှတ် - ပို့ - ၏။
မယာ ပေသိတေ ကုက္ကုဋေ ပဋိပဟိဏိံသု။
ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၃၈။

ပဋိပဟိဏိံသု (ကြိ) [ပတိ+ပ+ဟိ+ဏာ+ဉ်]
တဖန် - ပြန်၍ - စေလွှတ် - ပို့ - ကုန်ပြီ။
အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိပါကတိက (တိ) [ပတိ+ပါကတိက]တဖန်-
ပင်ကို-ပကတိ- အတိုင်းဖြစ်သော။ တာဝ
ကိလန္တော နာမ အတ္တဘာဝေါ ဧဝံ ပဋိပါက-
တိကော ဇာတော။ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၈၄။ ပဋိသင်္ခရေ-
တိဘိ ပဋိပါကတိကံ ကရေတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၃။
(-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၅၈၊၂၇၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၈၆၊ ဝိ၊သင်္ဂဟ။
၃၉၊၄၀၄။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၀၅။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၃။ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၃။
၁၇၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၄။၁၅၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၅၅၇။ အဘိ၊
ဋ္ဌ၊၂။၂၈၂။ ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၁။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂။၁၄။
ထေရ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၆။ ထေရ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၂၀။ထေရီ၊ဋ္ဌ။
၂၅၃။၂၆၆။ စရိယ၊ဋ္ဌ။၇။၉၉၊၃၀၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
၃။၁၂၊၁၅၂၊၃၆၃-၆၊၄၄၅။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၀၉။
ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၆။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၂၊၁၀၇။ မ၊ဋ္ဌ၊၂။၆၈။
မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၇၊၃၆၄။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၃။)

ပဋိပါကတိကရဏ (န) [ပဋိပါကတိက+ကရဏံ]
(၁)တဖန်-ပင်ကို- ပကတိ - အတိုင်း ဖြစ်
အောင်ပြုခြင်း။ (၂) တဖန် - ပင်ကို-
ပကတိ-အတိုင်းဖြစ်အောင်ပြုရာ (အခါ)။
(၁) သလ္လက္ခေဟိ မဟာရာဇ ပဋိပါကတိက-
ကရဏံ မယံ ဘာရော။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၄၀၈။
(-စရိယ၊ဋ္ဌ။၃၀၀။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။၂၁၆။ မ၊ဋ္ဌ၊
၃။၂၁၃။)(၂)အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိပါကတိကရဏကာလ (ပု) [ပဋိပါကတိက-
ကရဏ+ကာလ] တဖန်- ပင်ကို-ပကတိ -
အတိုင်းဖြစ်အောင်ပြုရာအခါ။ အထသ၊ဉာတ-
ကေဟိ ရာဇာနံ သညာပေတွာ ဌာနန္တရဿ
ပဋိပါကတိကရဏကာလော ဝိယ တဿ
သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တကာလော။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၃၄။

ပဋိပါကတိကဘာဝပ္ပတ္တိ (ထိ) [ပဋိပါကတိက+
ဘာဝ+ပတ္တိ] တဖန်- ပင်ကို- ပကတိ -
အတိုင်းဖြစ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။
ဆဒ္ဓါရရက္ခမတ္တမေဝါတိ တဿ သလ္လဟု-
ကမာဟ စိတ္တာဓိဋ္ဌာနမတ္တေန ပဋိပါကတိက-
ဘာဝပ္ပတ္တိတော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇၅။

ပဋိပါကတိကဘာဝိပတ္တိ (ထိ) [ပဋိပါကတိက+
ဘာဝ+အာပတ္တိ] တဖန်-ပင်ကို-ပကတိ-
အတိုင်းဖြစ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။
ဆဒ္ဓါရရက္ခမတ္တမေဝါတိ တဿ သလ္လဟု-
ကမာဟ စိတ္တာဓိဋ္ဌာနမတ္တေန ပဋိပါက-
တိကဘာဝိပတ္တိတော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၅၆။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၃၄၊ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၄၀။

ပဋိပါကတိကသီရ (ဘိ) [ပဋိပါကတိက+သီရ]
တဖန်- ပင်ကို- ပကတိ- အတိုင်းဖြစ်သော
ဦးခေါင်းရှိသော။ သု။ အယောက္ခဋေသု ပန
အပဂတမတ္တေသု ပဋိပါကတိကသီရော (ပဋိ-
ပါကတိကသီရိရော။ က။) တိဋ္ဌတိ။ပေတ၊ဋ္ဌ။
၂၆၆။

ပဋိပါဠိ (ထိ) [ပတိ+ပတ+လူ။ မောနံ အဘာ-
သနံ တုဏှိ-ဘာဝေါထ ပဋိပါဠိသဿ။ ဓာနံ။
၄၂၉။ ပတိပုဏ္ဏပေန ပတနံ ပဋိပါဠိပတ ဂမနေ၊
ဥဘယကြာပိ တဿ ဋေ၊ လူ။ သာ လူတ္ထိ။
ဓာနံ၊ ၄၂၉။ (ပြတိပါတိန်-သံ။ ပဋိဝါဏ-
ပြာ)] အစဉ်၊ အစဉ်အတန်း။ ဝိသု-
သာဒေ ပဋိပါဠိယာ နိသိဒါပေတွာ ဧကေကံ
ပူဝံ ဒေန္တော။ ဝိ၊ ၂၊ ၁၂၂။ ခန္ဓာနဉ္စ
ပဋိပါဠိ၊ ဓာတုအာယတနာန ဋ။ ဒိ၊ ၁၂၊ ၂၈၆။
သံ၊ ၁၂၊ ၂၈၆။ အံ၊ ၁၂၊ ၂၈၆။ အဘိ၊ ၁၂၊ ၁၁။
ပဋိသံ၊ ၁၂၊ ၁၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၂၊ ၁၇၆။ ဣတိဝုတ်၊ ၁၂၊
၅၅။ ထေရ၊ ၁၂၊ ၁၁၇။ ၂၇၇။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၁၂၊ ၁၁၅။
ခန္ဓာနဉ္စ ပဋိပါဠိတိ ပဉ္စန္ဓ ခန္ဓာနံ ဟေတုဖလ-
ဘာဝေန အပရာပရံ ပဝတ္တိ၊ ဒိ၊ ၁၂၊ ၁၁၇။ ခန္ဓာ-
နဉ္စ ပဋိပါဠိတိ ပဉ္စန္ဓ ခန္ဓာနံ ဟေတုဖလဘာ-
ဝေန အပရာပရပုတ္တိ၊ သံ၊ ၁၂၊ ၁၁၇။ ပဋိပါ-
ဠိယာ(သံ၊ ၁၂၊ ၁၂၇)တိ ကမေန။ သံ၊ ၁၂၊
၄၉၇။ ခန္ဓပဋိပါဠိ ခန္ဓာနံ အနုက္ကမော။
သာရတ္ထ၊ ၁၂၊ ၁၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၂၊ ၄၅။ (-ဝိ၊ ၁၂၊
၃၁၄။ ဝိ၊ ၄၄၊ ၄၁၄။ အပ၊ ၁၂၊ ၃၀၀။ ပေဋကော။
၃၂၇။ ဝိ၊ ၁၂၊ ၄၂။ ဝိ၊ ၁၂၊ ၂၈၆။ ဝိ၊ ၁၂၊ ၄၂၊
၆၇။ ဝိ၊ ၁၂၊ ၄၂၊ ၆၆။ ကံ၊ ၁၂၊ ၂၉၇။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။
၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။ ဒိ၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂-၇။ မ၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၆၆။ မ၊ ၁၂၊
၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။ မ၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။ သံ၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၆၆။ သံ၊
၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။ သံ၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။ အံ၊ ၁၂၊ ၁၂။
အံ၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။ အံ၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။ အဘိ၊ ၁၂၊
၁၄၄၊ ၁၂။ အဘိ၊ ၁၂၊ ၁၀၀၊ ၁၂။ အဘိ၊ ၁၂၊
၃၊ ၁၂၊ ၁၂။ ပဋိသံ၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။ ပဋိသံ၊ ၁၂၊
၁၂၊ ၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁၂၊ ၄၂။
ဗုဒ္ဓက၊ ၁၂၊ ၁၂။ ဓမ္မ၊ ၁၂၊ ၁၁၀။ ဓမ္မ၊ ၁၂၊ ၁၂၊
၁၂-၆။ ဥဒါန၊ ၁၂၊ ၁၄။ ဣတိဝုတ်၊ ၁၂၊ ၄၂။
သုတ္တနိ၊ ၁၂၊ ၁၁၀။ သုတ္တနိ၊ ၁၂၊ ၁၁၇။ ဝိမာန၊
၁၂၊ ၁၂။ စရိယာ၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။ မဟာနိ၊ ၁၂၊ ၁၂။
နေတ္ထိ၊ ၁၂၊ ၁၂။ ဇာ၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။ ဇာ၊ ၁၂၊
၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။ ဇာ၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။ ဇာ၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။
ဇာ၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။ ဇာ၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။ ဝိ၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။

သာရတ္ထ၊ ၁၂၊ ၁၂။ သာရတ္ထ၊ ၁၂၊ ၁၄၀။ သာရ-
တ္ထ၊ ၁၂၊ ၁၄၀။ ဝိမတိ၊ ၁၂၊ ၁၂။ ဝိမတိ၊ ၁၂၊ ၁၂။
ကံ၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။ ကံ၊ ၁၂၊ ၁၂၊ ၁၂။
ဒိ၊ ၁၂၊ ၁၂။ သံ၊ ၁၂၊ ၁၂။ ဒိ၊ ၁၂၊
၁၁၇။ ဒိ၊ ၁၂၊ ၁၂။ မ၊ ၁၂၊ ၁၂။ မ၊ ၁၂၊
၁၁။ သံ၊ ၁၂၊ ၁၂။ သံ၊ ၁၂၊ ၁၂။ အံ၊ ၁၂၊
၁၂။ အံ၊ ၁၂၊ ၁၁၀။ မူလ၊ ၁၂၊ ၁၂။ နေတ္ထိ၊
၁၂၊ ၁၂။)

ပဋိပါဠိဒေသနာ (ထိ) [ပဋိပါဠိ+ဒေသနာ]
အစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်သော ဒေသနာ၊ အစဉ်
အတိုင်း ဟောကြားအပ်သော ဒေသနာ။ ဣမံ
ပဋိပါဠိဒေသနံ နိဿယ...လဒ္ဓိံ သေယျ-
တာပိ မဟိသာသကာနဉ္စေ ဧကစ္စာနဉ္စ
အန္ဓကာနံ။ အဘိ၊ ၁၂၊ ၁၂။

ပဋိပါဠိနိယမ (ထိ) [ပဋိပါဠိ+နိယမ]မြဲသော-
အစဉ်ရှိသည်၏အဖြစ်-အစဉ်ရှိခြင်း(ဘာဝပွ-
ဓာန်)။ ဝဝတ္တိတာနမ္ပိ ပဋိပါဠိနိယမော တေန
ပဋိကိစ္ဆောတိ အတ္ထော။ မူလ၊ ၁၂၊ ၁၂။
ပဋိပါဠိနိယမော နိယတာနုပဋိကတာ။ အနု၊
၁၂၊ ၁၂။

ပဋိပါဠိပတ္တ (ပု) [ပဋိပါဠိ+ပတ္တ] အစဉ်အတိုင်း-
တည်-ရအပ်-သော သပိတ်။ ဥဒ္ဓေသဘတ္တံ
ဝါ ပဋိပါဠိပတ္တံ ဝါ ပုဂ္ဂလိကပတ္တံ ဝါ ယံ
ဣတ္ထတိ၊ တံ တဿ ဒါတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၁၂၊ ၁၂။
ပဋိပါဠိပတ္တံ ဝါ ဌိတိကာယ ဌိတပတ္တံ ဝါ။
ဝိ၊ ၁၂၊ ၁၂။ ပဋိပါဠိပတ္တံ ဝါတိ သံသတော
ပဋိပါဠိယာ လဒ္ဓိံ ပတ္တံ ဝါ။ ဣဒံ နိမန္နနာဘတ္တံ
သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ပါစိတ်၊ ယော၊ ၁၂၊ ၁၂။

ပဋိပါဠိပထဝီ (ထိ) [ပဋိပါဠိ+ပထဝီ] အစဉ်အား
ဖြင့် ဖြစ်ခြင်း၊ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ခြင်း။
ခန္ဓာယတနာဒိနံ ပဋိပါဠိပထဝီသင်္ခါတေ ဘ
သံသာဓရာ...ဗုဒ္ဓဉာဏေနပိ အပရိစ္ဆိန္နနိယော။
ထေရီ၊ ၁၂၊ ၁၂။

ပဋိပါဒ်ဘူတ (န) [ပဋိပါဒ်+ဘူတ] (၁) အစဉ်
 အားဖြင့် ရအပ်သောဆွမ်း၊ အစဉ်အတိုင်း
 ရသောဆွမ်း။ (၂) အစဉ်အားဖြင့် လှူအပ်
 သောဆွမ်း၊ အစဉ်အတိုင်း လှူသောဆွမ်း။
 (၁) ပတ္တသမိကဿ အတိက္ကန္တမ္ပိ ဌိတိကံ
 ဌပေတော အညံ ပဋိပါဒ်ဘူတံ ဂါဟေတဗ္ဗံ။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၉၆။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂၇။ ပဋိပါဒ်ဘူတန္တိ
 ပဋိပါဒ်ယာ လဒ္ဓဘူတံ။ ပါစိတ်၊ ယော။၅၀၇။
 (၂) ဗာဓုဏသိယံ ဘဂဝတော ပဋိပါဒ်-
 ဘူတံ နာမ ဥပ္ပန္နံ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၆။ ပဋိပါဒ်-
 ဘူတန္တိ...အနုပဋိပါဒ်ယာ ဒါတဗ္ဗဘူတံ။ ဒိ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၂၂၂။

ပဋိပါဒေတော (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ပဋ္ဌ(ပတ)+
 ဧက+တော]အဆက်ဆက်- ထိ-စပ်- စေ၍။
 လုဒ္ဓကော ဗောဓိသတ္တဿ သန္တိကံ ဂန္ဓာ....
 နာရုနာ နာရံ၊ မံသေန မံသံ၊ စမေန စမံ ပဋိ-
 ပါဒေတော ပါဒံ ဟတ္ထေန ပရိမဇ္ဇိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၁၇၂။

ပဋိပါတိယမာန (တိ) [ပတိ+ပတ+ဧက+ယ+
 မာန]ကျစေ-ချ-အပ်သော၊ သူ။ နရကပ-
 ပါတိဝိယ အတိဘယာနကံ ယောနိမဂ္ဂံ ပဋိ-
 ပါတိယမာနဿ....ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။၁၃၁။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၆၁။

ပဋိပါတိယမာန (တိ) [ပတိ+ပတ+ဧက+ဧက+
 ယ+မာန]နိပါတနဖြင့် ရှေ့ဧကံ ပစ္စည်းကိုချေ]
 တဖန်-ပြန်၍-ကျပါစေဟုစေခိုင်းအပ်သော၊
 တဖန်-ပြန်၍- ချစေအပ်သော (ရဟန်း)။
 တံ ပစ္စာ ပဋိပါတိယမာနဿ မုဉ္ဇတောပိ
 နတ္ထိယေဝ သမဏဘာဝေါ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၅။

ပဋိပါဒ (ပု၊န) [ပတိ+ပဒ+ဧက။ မဉ္ဇာဓာဓော
 ပဋိပါဒေါ၊ မဉ္ဇဂေ တုဋ္ဌနိတ္တိယံ။ ဓာနံ။ ၃၀၉။
 ဒွယံ မဉ္ဇာဓာဓေ။ မဉ္ဇဿ အာဓာဓော မဉ္ဇာ-
 ဓာဓော။ ပဋိပဇ္ဇတိ ပဝတ္တတိ သေယျာ ယေန၊
 သော ပဋိပါဒေါ။ ဓာနံ၊ဋ္ဌိ။ ၃၀၉။] ညောင်
 စောင်း ခြေခံ၊ ညောင်စောင်းခြေ၏-အခံ-

အခု။ ပဋိပါဒေါ ဘိသိ ဗိမ္မော၊ မဉ္ဇပိဋ္ဌ
 မလ္လကံ။ ဝိ၊၄။၄၁၁။(-၄၁၅။)

ပဋိပါဒက (ပု၊န) [ပဋိပါဒ+က] ညောင်စောင်း
 ခြေခံ၊ ညောင်စောင်းခြေ၏-အခံ-အခု။
 သင်္ကာရဉ္စ ဘူမတ္ထရဏံ၊ ပဋိပါဒကံ မဉ္ဇပိဋ္ဌံ။
 ဝိ၊၄။၄၁၁။

ပဋိပါဒက (တိ) [ပတိ+ပဒ+ဧက+ဧက]ဖြစ်-
 ပြီး-စေတတ်သော။ (က) ပြုလုပ်-စီရင်-
 တတ်သော။(ခ) မြဲမြံစေတတ်သော။ (က)
 ဇဝနပဋိပါဒက-(အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။
 ၉၆။)ကြည့်။ (ခ) တေနေဝ ယံ သာရတ္ထ-
 ဒိပနိယံ “သစိတ္တကပက္ခေ အကုသလေနေဝ
 ပါတဗ္ဗတာယ လောကဝဇ္ဇတာ” တိ ဝုတ္တဿ
 ဣမဿေဝ အဓိပ္ပါယဿ ပဋိပါဒကမေတန္တိ....
 အကုသလစိတ္တတာ ဝေ ဝုတ္တာ။ ဝိမတိ၊၁။၁၀၀။
 တဒတ္ထပဋိပါဒက (ဝိမတိ၊၁။၁၂၄) လည်း
 ကြည့်။

ပဋိပါဒန (န၊ထိ) [ပတိ+ပဒ+ဧက+ယု။(ပြတိ-
 ပါဒန-သံ)] (၁) ဖြစ်-ပြီး-စေခြင်း။(က)
 ပြည့်စုံ-ပြီးမြောက်-စေခြင်း။ (ခ)နိုးနှော-
 တိုက်ဆိုင်-စေခြင်း။(၂)သွား-ရောက်-စေ
 ခြင်း။(၃)ကျင့်သုံးစေခြင်း။(၄)တည်-ထိ-
 စေခြင်း။ (၅) ယှဉ်စေခြင်း၊ ခံယူစေခြင်း၊
 ပေးခြင်း။ (၆) သိခြင်း။

(၁) ဖြစ်-ပြီး-စေခြင်း။ (က)ပြည့်စုံ-
 ပြီးမြောက်-စေခြင်း။ တေန ဟိ ယေ ကတေ
 နိဂ္ဂဟေ၊ ယေ နိဂ္ဂဟေ ဒုက္ခဋ္ဌေ။ သုကဋ္ဌေ
 ပဋိကမ္မေ။ သုကတာ ပဋိပါဒနာတိ။ အဘိ၊
 က။၄၊၇။ ဝိဝရဿ ဝိတ္တာဓာတိဓာနေန ဝိဘ-
 တ္တဿ စ ဥပမာဘိဓာနေန ပဋိပါဒနံ ဥတ္တာ-
 နိကရဏံ။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ၊၄။ (-မူလဋီ၊၁။၁၄။
 အနုဋီ၊၁။၁၆။) (ခ) နိုးနှော-တိုက်ဆိုင်-
 စေခြင်း။ ဩပမ္မပဋိပါဒနန္တိ ဩပမ္မတ္တဿ
 ဥပမေယျေန သမံ ပဋိပါဒနံ။ ဝိမတိ၊၁။၇၈။
 (-အံ၊ဋီ၊၃။ ၁၉၄၊၂၁၆။) (၂) သွား-

ရောက်-စေခြင်း။ ပဋိပါဒနံ (ကင်္ခါ။ ၁၁၄) သမ္ပါဒနံ။ ကင်္ခါ၊ ဣသိ၊ ၁၉၃။ နိဗ္ဗိဒသ-
 ဝနေ ကရေတိတိ ဂမနဝိထိယံ ပဋိပါဒနေန သန္တိယောဇေတိ။ သံ၊ ဣ၊ ၂။ ၃၉၇။ (-စရိယာ၊
 ၄။ ၂၄၀။ သံ၊ ဣ၊ ၁။ ၂၇၁။) (၃) ကျင့်သုံး
 စေခြင်း။ အတိတဗုဒ္ဓါပိ ဧတပရမံယေပ
 ကတွာ ပဋိပဇ္ဇာပေသံ၊ အနာဂတဗုဒ္ဓါပိ ပဋိ-
 ပဇ္ဇာပေသန္တိ၊ နတ္ထိ ဣတော ဥတ္တရိ ပဋိ-
 ပါဒနာ။ မ၊ ဣ၊ ၃။ ၃။ (-သုတ္တနိ၊ ဣ၊ ၁။ ၂၀၆။)
 (၄) တည်-ထိ-စေခြင်း။ သတဓာ ဘိန္နဿ
 ဝါလဿ ကောဠိယာ ကောဠိ ပဋိပါဒနံ ဝိယ
 ဗုရုနုဗောဓော။ ဒိ၊ ဣ၊ ၂။ ၅၇။ (-သံ၊ ဣ၊ ၃။
 ၁၆၁။ သံ၊ ဣ၊ ၁။ ၂။ ၁၂၄။) (၅) ယှဉ်စေ
 ခြင်း၊ ခံယူစေခြင်း၊ ပေးခြင်း။ ပဋိပါဒနံ
 ကေန သဟ ယောဇနန္တိ အာဟ “ပိဏ္ဍုပါ-
 ဇေန သဒ္ဓိ သံယောဇေသိ၊ ပိဏ္ဍုပါတံ
 အဒါသိတိ ‘အတ္ထော’တိ။ သံ၊ ဣ၊ ၁။ ၁၉၃။
 သိလောကော ဒါနေ.... သဗ္ဗတြ ဘာဝ-
 သာနေ။ ဥပသဂ္ဂဝိသေသေနတေ ဒါနတ္ထာ-
 ဘိဓာယိနော။ ဖဿနံ၊ ပဋိပါဒနံ ပျတြ၊ ဓာန်၊
 ဣ၊ ၄၂၀။ (၆) ဗောဓနေ စ ပဒါနေ စ၊
 ဝိညေယျံ ပဋိပါဒနံ၊ ဓာန်၊ ၉၆၅။

ပဋိပါဒနတ္ထ (တိ) [ပဋိပါဒန+အတ္ထ] ဖြစ်စေ
 ခြင်းဟူသော အကျိုးရှိသော။ တတ္ထ သမထ-
 ဗလံ အနုပုဗ္ဗေန စိတ္တသန္တာနဝပသမနတ္ထံ
 နိရောဓေ စ ပဋိပါဒနတ္ထံ။ ပဋိသံ၊ ဣ၊ ၁။ ၂၇၃။

ပဋိပါဒနိယ (တိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+အနိယ]
 ဖြစ်- ပြီး- စေအပ်သော။ ကာရဏပုစ္ဆာ-
 ယာတိ သုတ္တာဒိသု “ကပ္ပိယ” နိဂါဟဿ
 “အကပ္ပိယ” နိဂါဟဿ “ နိမိတ္တဘူတံ
 ကိစ္ဆေန ပဋိပါဒနိယံ အဝိဘူတကာရဏံ ကာရ-
 ဏတ္ထာယာ၊ ကာရဏပုတိရူပကန္တိ အတ္ထော။
 ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၂၄။

ပဋိပါဒယတိ (ကာ၊ ကြံ) [ပတိ+ပဒ+ဏယ+
 တိ။ (ပြတိပါဒယတိ-သံ)] (၁) ဖြစ်-ပြီး-

စေ၏။ ပြည့်စုံ-ပြီးပြောက်-စေ၏။ (၂)
 သွား-ရောက်-စေ၏။ (၃) ယှဉ်စေ၏၊
 ခံယူစေ၏၊ ပေး၏။ (၁) ဝေ နိမိတ္တာဘိမုခံ၊
 မာနသံ ပဋိပါဒယေ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၂-၄။
 သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၂၉။ နိမိတ္တာဘိမုခံ မာနသံ
 ပဋိပါဒယေ ပဋိတာဂနိမိတ္တာဘိမုခံ ဘာဝနာ-
 စိတ္တံ သမ္မာဒေယျာတံ အတ္ထော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဣ၊
 ၁။ ၁၆၀။ သဗ္ဗေန ဝိတ္တံ ပဋိပါဒယေ တုဝ-
 (ပေတ၊ ၁၅၂) နိတ္တိယာ ဥပကရဏဘူတံ
 ဝိတ္တံ သဗ္ဗေန ဘောဂေန တုယံ အဇ္ဈာသယာ-
 နုရူပံ၊ သဗ္ဗေန ဝါ ဥဿာဟေန ပဋိပါဒေယျံ
 သမ္မာဒေယျံ။ ပေတ၊ ဣ၊ ၁၀၀။ (၂) နာသ-
 ယန္တိ ပမဒါ ပမာဒိနံ၊ ဒုဂ္ဂတိဉ္စ ပဋိပါဒယန္တိ နံ။
 ဇာ၊ ၂။ ၁၃၁။ ပဋိပါဒယန္တိတိ ဟဏာဝိမံ ပုရိသံ
 တာ ပမာပဝသေနဝ အကုသလံ ကဇရေ-
 တွာ ဒုဂ္ဂတိ ပဋိပါဒေန္တိ နာမ။ ဇာ၊ ဣ၊ ၅။
 ၄၉၄။ ပဋိပါဒယာမိ- ဇာ၊ ၂။ ၁၄၃။ ဇာ၊
 ဣ၊ ၅။ ၅၃၀။ ပဋိပါဒယာဟိ- ဇာ၊ ၂။ ၁၄၃။
 ဇာ၊ ဣ၊ ၅။ ၅၃၀။ ပဋိပါဒယာမိ- အပ၊ ဣ၊ ၂။
 ၃၀၃။ (၃) အာစိက္ခ မေ ဘဒ္ဒ မာဏဝ၊
 စက္ကယုဂံ ပဋိပါဒယာမိ တေ။ ဝိမာန၊ ၁။ ၁၃။
 တေ၊ ၁၄၆။ မေ၊ ဣ၊ ၁။ ၁၉။ ပဋိပဒါယာမိတိ
 သမ္မာဒေတွာ ဒဒါမိ၊ မာ စက္ကယုဂါဘာဝေန
 ဒီဝိတံ ဇဟိတိ အဓိပ္ပါယော။ ဝိမာန၊ ဣ၊ ၃၀၆။
 ပဋိပါဒယာမိ တ(ဇာ၊ ၁။ ၂၁၇) နိ တံ ပဉ္စဏ-
 နုရူပံ စက္ကယုဂံ အဂ္ဂိစ္ဆာပေမိ။ ဇာ၊ ဣ၊ ၄။ ၆၁။
 (-ဇာ၊ ၁။ ၂၀၆။ စရိယာ၊ ဣ၊ ၃။ ၂။ ဇာ၊ ဣ၊ ၄။
 ၂၀။) ပဋိပါဒယိ-ဇာ၊ ၂။ ၁၉၀-၉၊ ၂၀၀။ ဇာ၊
 ဣ၊ ၆။ ၁၅၁-၂-၃။ ပဋိပါဒယိ သင်္ခဉ္စပါဟနာနိ၊
 သာ ဒက္ခိဏာ ကာမဒုဟာ တဝဇ္ဇ။ ဇာ၊ ၁။
 ၂၀၆။ ပဋိပါဒယိတိ ပဋိပါဒေသိ၊ ယောဇေ-
 သိတိ အတ္ထော။ ဇာ၊ ဣ၊ ၄။ ၂၀။ စရိယာ၊ ဣ၊
 ၃၃။ အရဟန္တေ သိတိဘူတေ၊ သက္ကစံ
 ပဋိပါဒယံ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၉၇။ ပဋိပါဒယန္တိ ပဋိ-
 ပါဒယံ သု၊ ဟေသံ အဒိသုတိ အတ္ထော။
 ဇာ၊ ဣ၊ ၆။ ၁၅၁။ ကောဟံ ဘိက္ခံ ပဋိပါဒယိသံ၊

သမင်္ဂီတတ္ထေန တဒါ အဂ္ဂသံ။ ဝိမာန။
၃၉။ ပဋိပါဒယန္တံ ပဋိပါဒေသိံ အဒါသိံ။
ဝိမာနာဌ။ ၂၇၃။

ပဋိပါဒယန္တ(တိ)[ပတိ+ပဒ+ဏယ+အန္တ]ဖြစ်-
ပြီး-စေသော၊ နှင်-ပို့-သော၊ သူ။ ဣတိ ဧဝံ
နိမိတ္တာဘိမုခံ မဒနသံ ပဋိပါဒယတော ပနဿ
ဣဒါနံ ဣပ္ပနာ ဣဇ္ဈိယတိ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၃၄။
ဝိရိယသမတယောဇနဝသေန ဝိထိပဋိပန္နံ
ဘာဝနာမာနသံ ပဋိဘာဂနိမိတ္ထေယေဝ ဌပ-
နဝသေန နိမိတ္တာဘိမုခံ ပဋိပါဒယတော
အာသယောဂိနော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၆၁။

ပဋိပါဒယန္တ(ကာ၊ကြိ)[ပတိ+ပဒ+ဏယ+အန္တ]
သွား-ရောက်-စေကုန်၏။ ပဋိပါဒယတိ(၂)
ကြည့်။

ပဋိပါဒယာမိ(ကာ၊ကြိ)[ပတိ+ပဒ+ဏယ+မိ]
(၁)(က)သွား-ရောက်-စေ၏။ (ခ)သွား-
ရောက်-စေရလို၏။ (၂) ယှဉ်စေ၏။ ခံယူ
စေ၏။ ပေး၏။ (၁) ပဋိပါဒယတိ(၂)ကြည့်။
(၂) ပဋိပါဒယတိ(၃)ကြည့်။

ပဋိပါဒယာဟိ(ကာ၊ကြိ)[ပတိ+ပဒ+ဏယ+ဟိ]
သွား-ရောက်-စေလော့။ ပဋိပါဒယတိ(၂)
ကြည့်။

ပဋိပါဒယိံသု(ကာ၊ကြိ)[ပတိ+ပဒ+ဏယ+ဥ]
ယှဉ်စေကုန်ပြီ၊ ခံယူစေကုန်ပြီ၊ ပေးကုန်ပြီ။
ပဋိပါဒယတိ(၃)ကြည့်။

ပဋိပါဒယိ(ကာ၊ကြိ)[ပတိ+ပဒ+ဏယ+ဤ]
ယှဉ်စေပြီ၊ ခံယူစေပြီ၊ ပေးပြီ။ ပဋိပါဒယတိ
(၃)ကြည့်။

ပဋိပါဒယိတု(တိ)[ပတိ+ပဒ+ဏယ+တု]ရောက်
စေ-ပို့ဆောင်-တတ်သော၊ သူ။ အရိယပထံ
အာနေတာတိ အရိယံ အဋ္ဌဂီကံ မဂ္ဂဥပ-
နေတာ ပဋိပါဒယိတာ။ ပဋိသိ၊ ၄။ ၂။

ပဋိပါဒယိသံ(ကာ၊ကြိ)[ပတိ+ပဒ+ဏယ+သံ]
ယှဉ်စေပြီ၊ ခံယူစေပြီ၊ ပေးပြီ။ (အတိတ်
အနက်၌ သိသက်)။ ပဋိပါဒယတိ(၃)ကြည့်။

ပဋိပါဒယိ(ကာ၊ကြိ)[ပတိ+ပဒ+ဏယ+ဤ]
ယှဉ်စေပြီ၊ ခံယူစေပြီ၊ ပေးပြီ။ ပဋိပါဒယတိ
(၃)ကြည့်။

ပဋိပါဒယံ(ကာ၊ကြိ)[ပတိ+ပဒ+ဏယ+ဥ]
ယှဉ်စေကုန်ပြီ၊ ခံယူစေကုန်ပြီ၊ ပေးကုန်ပြီ။
ပဋိပါဒယတိ(၃)ကြည့်။

ပဋိပါဒယေ(ကာ၊ကြိ)[ပတိ+ပဒ+ဏယ+
ယေ]ဖြစ်-ပြီး-စေရာ၏၊ ပြည့်စုံ-ပြီးမြောက်
-စေရာ၏။ ပဋိပါဒယတိ(၁)ကြည့်။

ပဋိပါဒယေ(ကာ၊ကြိ)[ပတိ+ပဒ+ဏယ+
ယေ]ဖြစ်-ပြီး-စေရာ၏၊ ပြည့်စုံ-ပြီးမြောက်
-စေရာ၏။ ပဋိပါဒယတိ(၁)ကြည့်။

ပဋိပါဒိတ(တိ)[ပတိ+ပဒ+ဏ+တ။
(ပြတိပါဒိတ-သံ။ ပဋိပါဒိအ-ပြာ)] (၁)
ကုဋစေအပ်သော၊ အကျင့်၌-တည်စေအပ်-
ထားအပ်-သော၊ သူ။ (၂) ဖြစ်-ပြီး-စေ
အပ်သော။ (က) ရ-ရောက်-အပ်သော။
(ခ) သိစေအပ်သော။ (၁) ဘောတာ
ဂေါတမေန သမ္မာ ဘိက္ခုသံဃော ပဋိပါဒိ-
တော။ မ၊ ၂။ ၁။ ပဋိပါဒိတောတိ အာဘိသ-
မာစာရိကဝတ္ထံ အာဒိံ ကတော သမ္မာ အပစ္စ-
နိကပဋိပတ္တိယံ ယောဇိတော။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂။
သမ္မာ ပဋိပါဒိတောတိ သမ္မာ ပဋိပဒါယံ
ဌပိတော။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂။ (၂) (က) ခဏော
ဝေါ ပဋိပါဒိတော။ အပါ၊ ၁။ ၅။ ပဋိပါဒိတော
နိပ္ပာဒိတော ပစ္စောတိ အတ္ထော။ အပါ၊ ၄။
၁။ ၃၃၀။ ပဋိပါဒိတော(ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၀၂)တိ ပဋိ-
လိဒ္ဓေါ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၅၀။ (-အပါ၊ ၁။ ၃၃၁။
အပါ၊ ၂။ ၆၆။ မိလိန္ဒ၊ ၃၅၈။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၄၇၄။
မဟာနိ၊ ၄။ ၂၄၉။) (ခ) နယိဒမေဝ ယထာ န
ဝိရုဇ္ဈတိ၊ တထာ ပဋိပါဒိတတ္ထာ။ အနု၊ ၂။
၁၂၁-၂။

ပဋိပါဒိယမာန(တိ)[ပတိ+ပဒ+ဏ+ယ+
မာန]ရောက်စေအပ်-ချအပ်-သော(ကိုယ်

ဝန်သူငယ်)။ ယံ ဝိဇာယမာနာယ မာတုယာ
ကမ္မဇေဟံ ဝါတေဟိ ပရိဝတ္တေတွာ နရကပ္ပ-
ပါကံ ဝိယ အတိဘယာနကံ ယောနိမဂ္ဂံ
ပဋိပါဒိယ မာနာသ...ဒုက္ခမပ္ပဇ္ဇတိ။ ပဋိသံဠာ
၁။၁၃၃။ (အဘိဠာ ၂။၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ ၂။၁၃၁။
မဟာနိဠာ ၆၁-တို့၌ “ပဋိပါတိယမာနာသ”
ပဉ္စ ၆၆။)

ပဋိပါဒိယတိ (ကမ္မာကာကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဇ္ဇေ+
ယ+မက]ရောက်စေအပ်၏။ ပေး-လှူ-အပ်
၏။ ဒီယတေ ဣမိနာတိ ဒါနံ၊ အတ္တနော
သန္တကံ ပရဿ ပဋိပါဒိယတိတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
ခုဒ္ဒကဠာ ၁၁၇။ သုတ္တနိဠာ ၂။၂၃။

ပဋိပါဒေတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ပဒ+ဇ္ဇေ+တဗ္ဗ]
ဖြစ်-ပြီး-စေအပ်သော။ န ပန “နိဗ္ဗာနံ
ကတ္ထိ” ဝိ ဝဒန္တဿ သကဝါဒိဿ၊ တထာ
ပဋိပါဒေတဗ္ဗံ။ မူလဋီ ၃။၇၀။ (-မဋီ ၃။
၁၃၆၊ ၂၇၄။)

ပဋိပါဒေတိ (ကာကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဇ္ဇေ+တိ။
(ပြတိပါဒယတိ-သံ)] (၁) ဖြစ်-ပြီး-စေ
၏။ (က) ပြည့်စုံ-ပြီးမြောက်-စေ၏။ (ခ)
ကြိုးစား-အားထုတ်-စေ၏။ (ဂ) ပြုလုပ်-
စီမံ-စေ၏။ (၂) သွား-ဆွဲ-စေ၏။
(၃) ကျင့်သုံးစေ၏။ (၄) ယှဉ်စေ၏။ (က)
ခံယူစေ၏။ ပေး၏။ (ခ) ဆက်-စပ်-
စေ၏။

(၁) ဖြစ် - ပြီး - စေ၏။ ဗြာဟ္မဏဿ
ယောတ္တံ ဤသာယုဂဗလိဗဒ္ဓေ ကတွာ သက-
ကံစေ ပဋိပါဒေတိ။ သံဠာ ၁။၂၃၂။ သုတ္တနိ-
ဠာ ၁။၁၃၂။ (-ဒီဋီ ၁။၄၉၊ ၃၆၉။ သီဋီသစ်၊
၁။၁၀၄။ သီဋီသစ်၊ ၂။၃၀၁။ သံဠာ ၁။၂၇၂။)
ပဋိပါဒေန္တိ- သံဠာ ၃။၃၉။ သံဋီ ၂။၁၉၇၊
၃၁၁။ ပဋိပါဒေသိ-အပါ ၁။၃၉။ ပဋိပါဒေ-
တိ-ဒီဋီ ၃။၃၄။ ပဋိပါဒေယျ-ဝိမတိ ၁။
၂၇၀။ ပဋိပါဒေယျာထ-မာ ၃။၆၀-၁။ ပဋိပါ-

ဒေယျာပ- မာ ၃။၆၀-၁။ ပဋိပါဒေယျ-
ပေတဠာ ၁၀၀။ (က) ပြည့်စုံ-ပြီးမြောက်-
စေ၏။ အဒ္ဓါနဉ္စ အာပါဒေန္တိတံ ပဝေကံ
ပဋိပါဒေန္တိ၊ ဒိဃရတ္တံ အနုဗန္ဓာပေန္တိ။ သံဠာ
၃။၃၉။ ပဋိပါဒေန္တိတံ သမ္မာဒေန္တိ။ သံဋီ ၂။
၃၁၁။ (ခ) ကြိုးစား-အားထုတ်-စေ၏။
သမထံ ပဋိပါဒေသိ၊ ဥတ္တမတ္တဿ ပတ္တိယာ။
ထေရဠာ ၃။၂။ ဝိဟရန္တော စ သမထံ ပဋိပါ-
ဒေသိ...ဝိပဿနာသမာဓိံ သမ္မာဒေသိ
ဝိပဿနံ ဥဿုကာပေသိ။ ထေရဠာ ၂။၂၃၆-
၇။ (ဂ) ပြုလုပ်-စီမံ-စေ၏။ “သာဓု
တာတာ”တိ ဓုဇာ သဗ္ဗံ ဒါပေတွာ တဿ
ဝေယျာဝစ္စကဓရ ပဋိပါဒေသိ။ ဇာဠာ
၃။၃၀၇။

(၂) သွား-ဆွဲ-စေ၏။ သော သမံ
ခေမံ မဂ္ဂံ ဝဒေတွာ ဂေါဂဏံ ဣတရမဂ္ဂံ
ပဋိပါဒေတိ။ အံဠာ ၃။၃၇၁။ ပဋိပါဒေန္တိ-
ဇာဠာ ၅။၄၉၄။ ပဋိပါဒေထ- ဝိ ၄။၃၇၆။
ပဋိပါဒေသိ-မိလိန္ဒ ၁။၁၁၀။ ဇာဠာ ၇။၁၅၀။
ပဋိပါဒေသံ-ဝိ ၄။၃၇၆။ ပဋိပါဒေဿာမိ-
ဒီဋီ ၂။၁၄၁။ သံဠာ ၃။၂၄၀။ ဒီဋီ ၂။၁၄၇။
သံဋီ ၂။၄၇၉။

(၃) ကျင့်သုံးစေ၏။ ပုရိမေ တယော
ပုဂ္ဂလေ ပဟာယ ဥပရိ စတုတ္ထပုဂ္ဂလဿ
ဟိတပဋိပတ္တိယံယေဝ ပဋိပါဒေမိတိ ဒဿေ-
န္တောပိ ဣမံ ဒေသနံ အာရတိ။ မာဠာ ၃။၆။
စတုတ္ထပုဂ္ဂလဿာတိ ဣမသ္မိံ စတုက္ကေ ဝုတ္တ-
စတုတ္ထပုဂ္ဂလဿ ဟိတပဋိပတ္တိယံယေဝ ပဋိ-
ပါဒေမိ ပဝတ္တေမိတိ ဒဿေန္တော။ မဋီ ၃။၅။
ပဋိပါဒေသံ-မာ ၂။၁၂။ မဋီ ၃။၂။ ပဋိပါ-
ဒေသန္တိ-မာ ၂။၁။ မာဠာ ၃။၂။ မဋီ ၃။၂။

(၄) ယှဉ်စေ၏။ (က) ခံယူစေ၏။ ပေး၏။
ပဋိပါဒေတိ- ခုဒ္ဒကဠာ ၁၁၀။ သုတ္တနိဠာ ၂။
၂၃။ ယထာဘူတံ မေ အက္ခာကာပဋိပါဒေန္တု
ဗြာဟ္မဏံ။ ဇာ ၂။၃၆၀။ ပဋိပါဒေန္တုတိ ခနံ

ပဋိစ္စာပေန္တ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၆၄။ ပဋိပါဒေထ—
 ဇာ၊၁။၈၇။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၆။ ပဋိပါဒေယျ—
 သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၃။ ပဋိပါဒေယျာသိ—ဓမ္မ၊
 ဋ္ဌ၊၁။၂၃၀။ ယံ ခေါ သော မဟာရာဇ
 သေဋ္ဌံ ဂဟပတိ တဂ္ဂရသိခိ ပဇ္ဇေကဗုဒ္ဓံ
 ပိဏ္ဍပါတေန ပဋိပါဒေသိ။ သံ၊၁။၉၂။ ပိဏ္ဍ-
 ပါတေန ပဋိပါဒေသိတိ ပိဏ္ဍပါတေန သဒ္ဓိံ
 သံယောဇေသိ။ ပိဏ္ဍပါတံ အဒါသိတိ
 အတ္ထော။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၇။ ပိဏ္ဍပါတေနာတိ
 သဟယောဂေ ကရဏဝစနံ။ ပဋိပါဒနံ ဟေန
 သဟ ယောဇနန္တိ အာဟ “ပိဏ္ဍပါတေန
 သဒ္ဓိံ သံယောဇေသိ၊ ပိဏ္ဍပါတံ အဒါသိတိ
 အတ္ထော”တိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၉၃။ ပဋိပါဒေသိ—
 ယေ၊၃။၃၇၇။ ယေ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၄၆။ (ခ) ဆက်-
 စပ်-စေ၏။ ပေဉ္စ ပန ဝတှာ ဓတရဋ္ဌံ ယဋ္ဌိပါ-
 သတော ဩတာရေတွာ သရတိရံ နေတွာ
 ပါသံ မုဉ္ဇိတွာ မုဒ္ဓစိတ္တေန လောဟိတံ ဓော-
 ဝိတွာ နှာရုအာဒိနိ ပဋိပါဒေသိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊
 ၄။၄၂၈။

ပဋိပါဒေတုံ (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+
 တုံ] (၁) ဖြစ်-ပြီး-စေခြင်းငှာ၊ ပြုမြဲစေခြင်း
 ငှာ။ (၂) ရောက်စေခြင်းငှာ။ (၃) ဝုတ္တမေ-
 ဝတ္တံ နိဒဿနေန ပဋိပါဒေတုံ “မာရသေန-
 ပ္ပမဒ္ဓန”န္တိ သုတ္တပဒံ အာနေတွာ “ယထာ”
 တိ အာဒိနာ နိဒဿနံ သံသန္တတိ။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊၂။
 ၂၈၈။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၃၉။ (-ဒီ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၁၂။) (၂)
 ပစ္စုပ္ပန္နသု ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ဗလဝတာ ဟဏာဒိ-
 ပါဒဟန ပိပဿနာဝိယံ ပဋိပါဒေတုံ ကိလ-
 မန္တာနံ ဝိနေယျာနံ ဝသေန။ သံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၈၃။

ပဋိပါဒေတွာ (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ
 +တွာ] (၁) ဖြစ်-ပြီး-စေ၍။ (၂) တည်-ထိ-
 -စေ၍။ (၃) ယှဉ်စေ၍၊ ခံယူစေ၍၊ ပေး၍။
 (၁) ဂေါဏေ ပုန ဥဇုကံ ပဋိပါဒေတွာ ဓုရံ
 အာရောပေတွာ ဒဋ္ဌံ ယောဇေတွာ ပါစနေန
 ဝိဇ္ဇိတွာ ပါဇေန္တယ ဝုတ္တနယေနဝ တေသံ

အဘိသနံ (ပ-၁၁) ၁-၅၃-ပ-ပ-သ-စ

ပါဒုဒ္ဓါရေ ထုလ္လစ္စယံ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၉၁။ (၂)
 ဥဇု ကာယံ ပဏိဓာယာတိ ဥာရိမံ သရိရံ
 ဥဇုကံ ဌပေတွာ၊ အဋ္ဌာရသ ပိဋ္ဌိကဏ္ဍက
 ကောဋိယာ ကောဋိံ ပဋိပါဒေတွာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
 ၂။၁၃။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၁၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၈၄။ အဘိ၊
 ဋ္ဌ၊၂။၃၅၂။ ပဋိသံ၊ဋ္ဌ၊၂။၈၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊၁။၂၆၂။
 ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၁၄၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၉။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။
 ၆၃။) (၃) တဿ ကိရ ပုရိသဿ ဧဝံ
 အာသိဝိသေ ပဋိပါဒေတွာ “အယံ ဝေါ
 ဥပဋ္ဌာကော”တိ စတုသု ပေဋ္ဌာသု ဌဝိ-
 တာနံ အာသိဝိသာနံ အာရောစေန္တိ။ သံ၊
 ဋ္ဌ၊၃။၅၄။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၅။)

ပဋိပါဒေထ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+ထ]
 သွားစေကုန်လော့၊ လွှတ်ကုန်လော့။ ပဋိပါ-
 ဒေတိ (၂) ကြည့်။

ပဋိပါဒေန္တ (တိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+အန္တ] (၁)
 ဖြစ်-ပြီး-စေသော၊ သူ။ (က) ပြည့်စုံ-ပြီး
 မြောက်-စေသော။ (ခ) နိဂုံးအုပ်သော။
 (ဂ) မြဲမြံစေသော။ (ဃ) နှီးနှော-တိုက်ဆိုင်
 -သော။ (၂) ကျင့်သုံးစေသော၊ သူ။ (၃)
 တည်- ထိ- စေသော၊ သူ။ (၁) (က)
 သမန္နာဟာရေ ဌပယမာနောတိ ဣန္ဒြိယံ
 သမာကာရေန ဝတ္ထေန္တော ဣန္ဒြိယသမတံ
 ပဋိပါဒေန္တော နာမ ဟောတိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။
 ၁၇၇။ (ခ) ဣဒါနိ တမေဝတ္ထံ ပဋိပါဒေန္တော
 အာဟ “ဧဝံဝိဒိ မဟာသမဏော” တိ။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၅၆။ ပဋိပါဒေန္တောတိ နိဂမေန္တော။
 ဝဇီရ၊၄၁၅။ သာရတ္ထ၊၃။၂၂၆။ ဝိမတိ၊၂။
 ၁၀၁။ (ဂ) ဣဒါနိသ သေဋ္ဌနာဒဘာဝံ
 ကာရဏေန ပဋိပါဒေန္တော “ဣမေသံ တိ”တိ
 အာဒိမာဟ။မ၊ဋ္ဌ၊၂။၅။ (-အနု၊ဋ္ဌ၊၂။၁၀၅။)
 (ဃ) ဩပမ္ပံ သမုဒ္ဓိပါဒေန္တောတိ ယတူပနိတံ
 ဥပမံ ဥပမေယျတ္တေန သမံ ကတွာ ပဋိပါ-
 ဒေန္တော၊ သံသနေန္တောတိ အတ္ထော။ မ၊ဋ္ဌ၊
 ၁။၂၄၇။ (၂) အရဟန္တော ဟိ အတ္တနာ

ပဋိဝိဒ္ဓမ္မံ အာစိက္ခိတော ပဋိပါဒေန္တော အာ-
ရာဇကံ ပုဂ္ဂလံ အရိယမဂ္ဂေန ပုနန္တိ။ သောပိ
အရဟတံ ဟောတိ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၉။ (-သံ၊
ဒီ၊၁။၂၄၈။) (၃)ဥဇ် ကာယံ ပဏိဓာယာတိ
အဋ္ဌာရသ ပိဋကဏ္ဍကေ ကောဋိယာ ကောဋိ
ပဋိပါဒေန္တော ဥဇ် ကာယံ ဌပေတွာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊
၂။၁၇၂။

ပဋိပါဒေန္တိ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+
အန္တိ] (၁) ဖြစ်-ပြီး-စေရန်၏။ ပြည့်စုံ-
ပြီးမြောက်-စေရန်၏။ (၂) သွား-ရောက်-
စေရန်၏။ (၃) ပဋိပါဒေတိ(၁)(က)ကြည့်။
(၂)ပဋိပါဒေတိ (၂)ကြည့်။

ပဋိပါဒေန္တ၊ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+
အန္တ၊] ယှဉ်စေရန်လော့၊ ခံယူစေရန်လော့၊
ပေးကုန်လော့။ ပဋိပါဒေတိ(၄)(က)ကြည့်။

ပဋိပါဒေမိ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+မိ]
ကျင့်သုံးစေ၏။ ပဋိပါဒေတိ(၃)ကြည့်။

ပဋိပါဒေယျံ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+
ယျံ]ဖြစ်-ပြီး-စေရန်၏။ ပဋိပါဒေတိ (၁)
ကြည့်။

ပဋိပါဒေယျ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+
ယျ] (၁) ဖြစ်-ပြီး-စေရန်၏။ (၂) ယှဉ်
စေရန်၏။ ခံယူစေရန်၏။ ပေးရန်၏။ (၃) ပဋိ-
ပါဒေတိ(၁)ကြည့်။ (၂) ပဋိပါဒေတိ(၄)
(က)ကြည့်။

ပဋိပါဒေယျာထ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+
ယျာထ] ဖြစ်-ပြီး-စေရန်ရ၏။ ပဋိ-
ပါဒေတိ(၁)ကြည့်။

ပဋိပါဒေယျာမ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+
ယျာမ] ဖြစ်-ပြီး-စေရန်ရ၏။ ပဋိပါ-
ဒေတိ(၁)ကြည့်။

ပဋိပါဒေယျာသိ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+
ယျာသိ] ယှဉ်စေရန်၏။ ခံယူစေရန်၏။
ပေးရန်၏။ ပဋိပါဒေတိ (၄)(က)ကြည့်။

ပဋိပါဒေသိ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+
သိ] (၁)ဖြစ်-ပြီး-စေပြီ၊ ကြိုးစား-အား
ထုတ်-စေပြီ။ (၂) ယှဉ်စေပြီ၊ ခံယူစေပြီ၊
ပေးပြီ။ (၁)ပဋိပါဒေတိ (၁)(ခ)ကြည့်။
(၂)ပဋိပါဒေတိ(၄)(က)ကြည့်။

ပဋိပါဒေသိ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+
သိ] ဖြစ်-ပြီး-စေ၏။ ပဋိပါဒေတိ(၁)
ကြည့်။

ပဋိပါဒေသိ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+
သိ] (၁)ဖြစ်-ပြီး-စေပြီ၊ ပြုလုပ်-စီရင်-
စေပြီ (၂) ယှဉ်စေပြီ။ (က) ခံယူစေပြီ၊
ပေးပြီ။ (ခ) ဆက်-စပ်-စေပြီ။ (၁) ပဋိ-
ပါဒေတိ(၁)(ဂ)ကြည့်။ (၂)ပဋိပါဒေတိ
(၄)ကြည့်။

ပဋိပါဒေသုံ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+သုံ]
(၁)သွား-ရောက်-စေရန်ပြီ။ (၂)ကျင့်သုံး
စေရန်ပြီ။ (၁) ပဋိပါဒေတိ (၂)ကြည့်။
(၂)ပဋိပါဒေတိ(၃)ကြည့်။

ပဋိပါဒေသန္တိ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+
သန္တိ] ကျင့်သုံးစေရန်လတ္တံ့။ ပဋိပါဒေတိ
(၃)ကြည့်။

ပဋိပါဒေသာမိ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+
သာမိ] သွား-ရောက်-စေလတ်အံ့။ ပဋိ-
ပါဒေတိ(၂)ကြည့်။

ပဋိပါဒေဟိ (ကာ၊ကြိ) [ပတိ+ပဒ+ဏေ+
ဟိ] ဖြစ်-ပြီး-စေလော့။ ပဋိပါဒေတိ (၁)
ကြည့်။

ပဋိပါလန (တိ) [ပတိ+ပါလ+ယု] (၁)
ငုံလင့်-စောင့်မျှော်-ကြောင်း၊ (တဏှာ)။
(၂) စောင့်ရှောက်-ထိန်းသိမ်း-ကြောင်း
(တဏှာ)။ ပဋိပါလေတိ တောယ တဏှာ-
ယာတိ ပဋိပါလန။ နေတ္ထိဝိ၊၁၈၅။

ပဋိပါလေတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ပါလ+ဇော+တဗ္ဗ]
 (၁) ငုံလင့်-စောင့်မျှော်-အပ်သော။ (၂) စောင့်ရှောက်-ထိန်းသိမ်း-အပ်သော။ ယာ အတ္တနိပ္ပတ္တိ တဏှာယ ပဋိပါလေတဗ္ဗာ၊ ကတမာ သာ အတ္တနိပ္ပတ္တိ။ နေတ္တိဝိ။ ၁၈၅။

ပဋိပါလေတိ (ကြိ) [ပတိ+ပါလ+ဇော+တိ]
 (၁) ငုံလင့်-စောင့်မျှော်-၏။ (၂) စောင့်ရှောက်- ထိန်းသိမ်း-၏။ အတ္တနိပ္ပတ္တိပဋိ-ပါလနာတိ ယာယ ဣစ္စိတဿ အတ္တသနိပ္ပတ္တိ ပဋိပါလေတိ အာဂမေတိ၊ ယာယ ဝါ နိပ္ပန္နံ အတ္တံ ပဋိပါလေတိ ရက္ခတိ။ နေတ္တိ၊ ၄။ ၁၁၇။

ပဋိပိသတိ (ကြိ) [ပတိ+ပိသ+အ+တိ။ 'ပိ' နောက်၌ နိဂ္ဂဟိတံ ယာ။] ထုပုတ်-တီးခတ်-မိညှပ်-ကြိတ်ခြေ-၏။ ပဋိပိသတိ-ကြည့်။

ပဋိပိသန (န) [ပတိ + ပိသ + ယု] တဖန်-နောက်ထပ်-မိညှပ်-ကြိတ်ခြေ-ခြင်း။ ပဋိပိသန-ကြည့်။

ပဋိပိသန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ပိသ+အ+အန္တိ] ထုပုတ်-တီးခတ်- မိညှပ်- ကြိတ်ခြေ-ကုန်၏။ ပဋိပိသတိ-ကြည့်။

ပဋိပိဏ္ဍ (ပု) [ပတိ+ပိဏ္ဍ] ဆွမ်းတုံ၊ တုံပြန်ပေးအပ်သောဆွမ်း။ ရိတ္တပတ္တော ဝါတိ ယေသု ကုလေသု ပဋိပိဏ္ဍဝေနေ ပဝတ္တတိ၊ တေသံ သဗ္ဗပစ္စိုမံ အတ္တနော ယထာလဗ္ဗံ ဒတာ တတ္တကံ၊ အလဗ္ဗံ ရိတ္တပတ္တော ဝိဟာရံ ပဝိသိတာ နိပဇ္ဇတိ ဇိသစ္စာဒုဗ္ဗလျေနာတိ အဓိပ္ပါယော။ မ၊ ၁။ ၁၈၇။

ပဋိပိဏ္ဍဂဟဏ (ဒု) [ပဋိပိဏ္ဍ+ဂဟဏ] ဆွမ်းတုံ ကိုယူခြင်း။ ပိဏ္ဍတ္တံ ပဋိပိဏ္ဍဒါနံ၊ ပိဏ္ဍံ ဒတာ ပဋိပိဏ္ဍဂဟဏံ ဝါ ပိဏ္ဍပဋိပိဏ္ဍံ။ မူလဒီ၊ ၂။ ၁၇၉။

ပဋိပိဏ္ဍဒါန (န) [ပဋိပိဏ္ဍ+ဒါန] ဆွမ်းတုံကို ပေးခြင်း။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိပိဏ္ဍိယ (ကြိ) [ပတိ+ပိဋိ+ဇ္ဇာ] ပေါင်းရုံး-စုည်း-၍။ အာရာမိကာ ဇနပဒေ၊ ဥဋ္ဌာနံ ပဋိပိဏ္ဍိယ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၃၄၉။ ပဋိပိဏ္ဍိယာတိ ရာသံ ကတာ သံကမ္မိတာ။ ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၂၄၃။

ပဋိပိသတိ (ကြိ) [ပတိ+ပိသ+အ+တိ။ ပိသ စုဏ္ဏနေ။ ပိ သတိ။ ပိသကော။ ပိသုဏာ ဝါစာ။ နိတိ၊ ၁။ ၂၁၆။ “ကြိတ်ခြေ” ခြင်း အနက်ဟော “ပိသ” ဓာတ်ကို ရုဓာဒိဂိုဏ်းအဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုသော နိတိ၊ ဓာ-အလိုအားဖြင့် ‘ပဋိပိ သတိ’ စသည်ဖြင့်သာ ရှိသင့်၏။ ‘ပိသော ဣရ စုဏ္ဏေ’ ဟုဆိုသော ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟအလိုအားဖြင့်ကား ‘ပဋိပိသတိ၊ ပဋိပိ သတိ’ နှစ်ချက်လုံးပင် သင့်၏။] ထုပုတ်-တီးခတ်-မိညှပ်-ကြိတ်ခြေ-၏။ စေတောဒုက္ခသမ္ပေတာ ဟိ ဧကေသေ ပကံရိယ ကန္တန္တိ၊ ဥရနိ ပဋိပိသန္တိ (ပဋိပိ သန္တိ။ သိ၊ သျှာ)။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၃၇။ ဥရေ စ ပဋိပိသေယျ၊ “ကဟံ ဧကပုတ္တက ကဟံ ဧကပုတ္တက” တိ။ သံ၊ ၁။ ၃၂၃။ ပဋိပိသေယျန္တိ ပဟးရယျ၊ သံ၊ ၁။ ၂။ ၉၆။

ပဋိပိသန (န) [ပတိ+ပိသ+ယု] တဖန်-နောက်ထပ်-မိညှပ်-ကြိတ်ခြေ-ခြင်း။ ဓောတဿ ဝိယ ဝတ္တဿ ပဋိဓောဝနံ၊ ပိသိတဿ ဝိယ ဂန္ဓဿ ပဋိပိသနံ (ပဋိပိ သနံ။ သိ၊ သျှာ)။ ပုပ္ဖိတဿ ဝိယ စ ပုပ္ဖဿ ပဋိပုပ္ဖနံ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၆၂။

ပဋိပိသန္တိ (တိ) [ပတိ+ပိသ+အ+အန္တိ] ထုပုတ်-တီးခတ်-မိညှပ်-ကြိတ်ခြေ-သော၊ သ။ စိဝရဉ္စ ပတ္တဉ္စ ဆဉ္စေတာ ဧကဝတ္ထာ ဝါ ဒုန္နိဝတ္ထာ ဝါ ဒုပ္ပါရုတာ ဝါ ဥရနိ ပဋိပိသန္တာ ပရေဒိသန္တိ။ ဒိ၊ ၁။ ၂။ ၁၆၁။ (-သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၄၆။)

ပဋိပိသန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ပိသ + အ+အန္တိ] ထုပုတ်-တီးခတ်-မိညှပ်-ကြိတ်ခြေ- ကုန်၏။ ပဋိပိသတိ-ကြည့်။

ပဋိပိသေယျ (ကြိ) [ပတိ+ပိသ+အ+ယေ] ထုပုတ်-တံးခတ်-ဖိညပ်-ကြိတ်ခြေ-ကုန်ရာ၏။ ပဋိပိသတ်-ကြည့်။

ပဋိပိဋ္ဌန (န) [ပတိ+ပိဋ္ဌ+ယ] (ပြတိပိဋ္ဌန-သံ။ ပဋိပိလက-ပြာ) (၁) (အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-) ဖိညပ်-နှိပ်စက်-ခြင်း။ (တိ) (၂) (အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-) ဖိညပ်-နှိပ်စက်-တတ်သော။ (၃) (အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-) ဖိညပ်-နှိပ်စက်-အပ်သော။ (၄) ယာ ပန ဘိက္ခုနီ အဿတော အဝဿတဿ ပုရိသပုဂ္ဂလသ... ဆုပနံ ဝါ ပဋိပိဋ္ဌနံ ဝါ သာဒိယေယျ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၇၆။ ပဋိပိဋ္ဌနံ ဝါ သာဒိယေယျာတိ အင်္ဂံ ဂဟေတွာ နိပိဋ္ဌနံ သာဒိယဘိ။ ဝိ၊ ၂။ ၂၇၇။ ပဋိပိဋ္ဌနန္တိ အင်္ဂေ ဂဟေတွာ နိပိဋ္ဌနံ။ ဂ. ခံ၊ ၂။ ၂၇၄။ ဝေရူပေဟိ ဝေရူပေဟိ မဟန္တေဟိ ပဋိပိဋ္ဌနေဟိ ပဋိပိဋ္ဌိတံ ဥဒကံ န သဒ္ဓါယတိ။ မိလန္ဒ၊ ၂။ ၂၇၂။ (-အံ၊ ၁။ ၂။ ၂၇၂။ ဝိမတံ၊ ၁။ ၁၄၂။ သိ၊ ၁။ ၁၄၁။ ၁၄၂။) (၂၊ ၃) “သဒ္ဓါနိစ္စံ၊ တံ ဒုက္ခံ” နိစ္စံ ဝစနတော တဒေဝ ခန္ဓပဉ္စကံ ဒုက္ခံ။ ကသ္မာ? အဘိက္ခံ ပဋိပိဋ္ဌနတော။ စူဠနိ၊ ၄။ ၉၁။ (-မ၊ ၁။ ၁။ ၁၆၈။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၂၇၄။ မူလသိ၊ ၂။ ၂၇၂။) အောက်ပုဒ်လည်းကြည့်။

ပဋိပိဋ္ဌနဋ္ဌ (ပု) [ပဋိပိဋ္ဌန+အတ္ထ] (၁) (အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-) ဖိညပ်-နှိပ်စက်-တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော-အနက်-သဘော။ (၂) (အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-) ဖိညပ်-နှိပ်စက်-အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော-အနက်-သဘော။ (၃) အာဗာဓနဋ္ဌေနာတိ ပဋိပိဋ္ဌနဋ္ဌေန။ မ၊ ၁။ ၁။ ၄၀၃။ (၁၊ ၂) တဒေဝ ပဋိပိဋ္ဌနဋ္ဌေန ဒုက္ခံ။ အဘိ၊ ၁။ ၁။ ၄၅။ ဇာတိဓမ္မတာဒိဟိ အနိဋ္ဌတာ ပဋိပိဋ္ဌနံ။ ပဋိပိဋ္ဌနဋ္ဌေနာတိ စယဿ တံ ပဝတ္တတိ၊ တံ ပုဂ္ဂလံ ပဋိပိဋ္ဌနတော။ သယံ ဝါ ဇရာဒိဟိ ပဋိပိဋ္ဌနတ္တာတိ အတ္ထော။ မူလသိ၊ ၂။ ၂၇၂။ (-မ၊ ၁။ ၁။ ၁၆၈။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၁၆၈။ အဘိ၊ ၁။ ၁။ ၄၀၃။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁။ ၂၇၀။ ပဋိသံ၊

၁။ ၂။ ၁၂၀။ ဓမ္မ၊ ၁။ ၁။ ၂၅၅-၆။ မဟာနိ၊ ၁။ ၁။ ၁၉၂။ မ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၀။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၂၇၂။ အနု၊ ၁။ ၁။ ၂။ ၄၂။)

ပဋိပိဋ္ဌနသင်္ခါတဒုက္ခလက္ခဏပရိဂ္ဂဟက (တံ) [ပဋိပိဋ္ဌန+သင်္ခါတ+ဒုက္ခ+လက္ခဏ+ပရိဂ္ဂဟက။ ထိ-ဋ္ဌိ... ပရိဂ္ဂဟိကာ။] (အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-) ဖိညပ်-နှိပ်စက်-အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဒုက္ခလက္ခဏာကို သိမ်းဆည်းတတ်သော။ အနိစ္စ ဒုက္ခသည် ဘာပေတိတိ အနိစ္စ ခန္ဓပဉ္စကေ ပဋိပိဋ္ဌနသင်္ခါတဒုက္ခလက္ခဏပရိဂ္ဂဟိကံ ဒုက္ခန္တိ ဥပ္ပဋ္ဌနကသည် ဘာပေတိ။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၄၀၉။ တတ္ထ ပဋိပိဋ္ဌနံ နာမယထာ ပရိဂ္ဂဟိတံ ဥဒယဝယဝသေန သင်္ခါရာနံ နိရန္တရံ ပဋိပိဋ္ဌယမာနတာ ဝိဗာဓိယမာနတာ။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၂၇၄။

ပဋိပိဋ္ဌနာကာရ (ပု) [ပဋိပိဋ္ဌန+အာကာရ] (အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-) ဖိညပ်-နှိပ်စက်-အပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာ။ ပဋိပိဋ္ဌနာကာရေန ဒုက္ခာ၊ သဘာဝဝိဂမာကာရေန ဝိပရိကာမဓမ္မာ။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၁၄၁။ ပဋိပိဋ္ဌနာကာရနာတိ ဥဒယဗ္ဗယဝသေန အဘိက္ခံ ပဋိပိဋ္ဌနာကာရေန ဒုက္ခဋ္ဌေန။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၁၄၆-၇။ (-မ၊ ၁။ ၁။ ၁၆၈။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၁၄၅။ အံ၊ ၁။ ၁။ ၁၆၈။ ၂၇၂။ စူဠနိ၊ ၄။ ၉၀။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၁။ ၁၀၄။ မ၊ ၁။ ၁။ ၁၆၈။)

ပဋိပိဋ္ဌနာဝဓော (ပု) [ပဋိပိဋ္ဌန+အဝဓော] (အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-) ဖိညပ်-နှိပ်စက်-အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ထိုးထွင်း သိမြင်ခြင်း။ ဒုက္ခလက္ခဏာမှ ပါကဋ္ဌံ ဟောတိ ဥဒယဗ္ဗယဟိ ပဋိပိဋ္ဌနာဝဓောတော။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁။ ၂၇၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၂။ ၂၆၈။

ပဋိပိဋ္ဌာ (ထိ) [ပတိ+ပိဋ္ဌ+အ+အာ] အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်-နှိပ်စက်အပ်ခြင်း။ စက္ခု ဟိ ဥပါဒါယ ဝိကာ-

ရာပဇ္ဇနေန ဝိပရိဏမန္တံ ဝိနာသံ ပဋိပဋိ
ပါပုဏာတိ။ သံ၊ဇ္ဇိ၊ ၂။၁၇၉။

ပဋိပဋိတ (တိ) [ပတိ+ပဋိ+တ] (အဖန်ဖန်-
အထပ်ထပ်-) ဖိညှပ်-နှိပ်စက်-အပ်သော။
ယသ္မာ စ ခေါ မဟာရာဇ ဝေရူပေဟိ ဝေရူပေ-
ဟိ မဟန္တေဟိ ပဋိပဋိနေဟိ ပဋိပဋိတံ ဥဒကံ
န သဒ္ဓါယတိ။ တသ္မာပိ နတ္ထိ ဥဒကေ ဇီဝေါ ဝါ
သတ္တော ဝါတိ။ မိလိန္ဒ။ ၂၇၃။ (- ၂၆၅၊ ၂၉၃-
၆။ ထေရ်၊ဋ္ဌ၊ ၂။၉၂။)

ပဋိပဋိယမာန (တိ) [ပတိ+ပဋိ+ယ+မာန]
(အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-) ဖိညှပ်-နှိပ်စက်-
အပ်သော။ ပဋိပဋိနသင်္ခါတဒုက္ခလက္ခဏပရိ-
ဂါဟက-ကြည့်။

ပဋိပဋိတော (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ပဋိ+ဏေ+တော]
(အဖန်ဖန်-အထပ်ထပ်-) ဖိညှပ်-နှိပ်စက်-
၍။မိဒ္ဓံ ဥပရုန္တိတော အာယတနာနိ ပဋိပဋိ-
တော ကာယဉ္စ ဇီဝိတဉ္စ ပရိစ္ဆေဒိတော ဒုက္ခေ
နိဗ္ဗာနံ ပရိယေသိတော ဧကန္တသုခံ နိဗ္ဗာနံ အနု-
ဘဝန္တိ။ မိလိန္ဒ။ ၃၀၂။

ပဋိပုဂ္ဂလ (ပု) [ပတိ+ပုဂ္ဂလ] (၁) တူသော-
အတူဖြစ်သော-ပုဂ္ဂိုလ်၊ တူယှဉ်-ဖက်ပြိုင်-
နိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်။ (၂) ဆန့်ကျင်ဘက်-ရန်သူ
-ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်။ သဒေဝကသ္မိံ လောက-
သ္မိံ၊ နတ္ထိ မေ ပဋိပုဂ္ဂလော။ ဝိ၊ ၃။၁၂။ ဒီ၊ ၂။
၂၂၉။ မ၊ ၁။၂၂၇။ မ၊ ၂။၂၉၅။ အံ၊ ၁။၃၃၃။
အဘိ၊က။ ၂၁၈။ ဣတိဝုတ်။ ၂၇၇။ သုတ္တနိ။
၃၆၂။မိလိန္ဒ။ ၂၂၈၊ ၂၃၀။နတ္ထိ မေ ပဋိပုဂ္ဂလော-
တိ မယံ ပဋိဘာဂပုဂ္ဂလော နာမ နတ္ထိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊
၃။၂၄၅။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၉၄။ တတ္ထ ပဋိတိ သဒိသတ္ထေ
ဝတ္တတိ၊သဒိသပုဂ္ဂလော ဟိ ပဋိပုဂ္ဂလော၊သဒိ-
သဘာဂေါ စ ပဋိဘာဂေါတိ ဝုစ္စတိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊
၃။၃၉၆။ပဋိပုဂ္ဂလောတိ ပဋိဘာဂေါပုဂ္ဂလော။
သုတ္တနိ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၅၉။ နတ္ထိ မေ ပဋိပုဂ္ဂလော-
တိ မယံ ပဋိပုဂ္ဂလော နာမ နတ္ထိ။ အသဒိသောတိ
အတ္ထော၊မေ သဗ္ဗညုဘာဝေ ဒေါသံ ဒသေ-

တွာ လောကေ ဌာတုံ အသမတ္တတာယ မေ
ပစ္စတ္တိကပုဂ္ဂလော ဝါ နတ္ထိတိ အတ္ထော။ ဝဇီရ။
၄၀၀။ နတ္ထိ မေ ပဋိပုဂ္ဂလောတိ မယံ သီလာဒိ-
ဟိ ဂုဏေဟိ ပဋိနိဗ္ဗာနော ပုဂ္ဂလော နာမ
နတ္ထိ။သာရတ္ထ၊ ၃။၁၆၄။အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၂၄၅။(-ဒီ၊
ဋ္ဌ၊ ၃။၈၈။ မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၄၉။ သံ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၁၈၇။ အံ၊
ဋ္ဌ၊ ၂။၂၆၅။ ထေရ်၊ဋ္ဌ၊ ၂၂၈။ ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၁၈၀။
မ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၂၄၉။)

ပဋိပုစ္ဆ (ကြိ) [ပတိ+ပုစ္ဆ+အ+ဟိ။ဟိ-ကိုချေ။]
မေးမြန်း-လျှောက်ထား-လော့။ ပဋိပုစ္ဆတိ
(၁) ကြည့်။

ပဋိပုစ္ဆကထာ (ထိ) [ပဋိပုစ္ဆ+ကထာ] မေးမြန်း
၍ ပြောဟောခြင်း၊ မေးမြန်း၍ ပြောဟော
အပ်သောတရားစကား။ ပဋိပုစ္ဆကထာ ခေါ
ဘဂိနိယော ဘဝိသတိ။ တတ္ထ အာဇာနန္တိဟိ
“အာဇာနာမာ”တိသာ ပစနိယံ။ န အာဇာ-
နန္တိဟိ “န အာဇာနာမာ”တိသာ ဝဇနိယံ။
မ၊ ၃။၃၁၅။

ပဋိပုစ္ဆတိ (ကြိ) [ပတိ+ပုစ္ဆ+အ+ဟိ။ (ပြတိ-
ပုစ္ဆတိ - သံ။ ပဋိပုစ္ဆတု - ပြာ)] မေး
မြန်း-လျှောက်ထား-၏။ (၂) တဖန်-ပြန်
၍-မေးမြန်း-လျှောက်ထား -၏။ (၃)
(အဖြေကို)ရှေးရှုမေးမြန်း၏။ (၄) နှိပ်ကြား
၏။ (၅)အယံ မံ ပဌမံ အပုစ္ဆိတွာဝ ဒိဝသံ
ဌပေတွာ ဣဒါနိ ပဋိပုစ္ဆတိ၊ ဟောတု၊
သိက္ခာပေဿာမိ နံ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊ ၁။၂၇၄။တေ စ
တံ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏိတော န စေဝ အညဉှေ
ပဋိပုစ္ဆန္တိ၊န စ ပဋိဝိစရန္တိ “ဣဒံ ကထံ၊ ဣမဿ
ကော အတ္ထော” တိ။ အံ၊ ၁။၇၃။ န စေဝ
အညမညံ ပဋိပုစ္ဆန္တိတိ အညမညံ အတ္ထံ ဝါ
အနုသန္တိ ဝါ ပုဗ္ဗာပရံ ဝါ န ပုစ္ဆန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။
၄၈။န စေဝ အညမညံ ပဋိပုစ္ဆန္တိတိ ယေ
ဝါစေန္တိ၊ ယေ စ သုဏန္တိ၊ တေ အညမညံ
အတ္တာဒိ နပုဋိပုစ္ဆန္တိ၊ ကေဝလံ ဝါစနသဝန-
မတ္ထေနဝ ပရိတုဋ္ဌာ ဟောန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊ ၂။၄၂။

(စကား)။ (၄) (အဖြေကို) ရှေးရှုမေးမြန်းကြောင်း (စကား)။ (၁) ပဋိပစ္ဆန္တ ဌပနတ္ထာယ၊ ဩကာသကမ္မံ စောဒနတ္ထာယ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၀၈။ ပဋိပစ္ဆန္တ ဌပနတ္ထာယာတိ ပစ္ဆန္တပုဂ္ဂလဿ ဌပနတ္ထာယ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၀၇။ (၂) နာဿ အနုယောဂေါ ဒါတဗ္ဗောတိ နာဿ ပစ္ဆန္တ ပဋိပစ္ဆန္တ ဒါတဗ္ဗော။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၅။ (-ဒိ၊ ၅။ ၂။ ၁၅၈။) (၃) (၄) ပဋိပစ္ဆန္တဝစန - ကြည့်။

ပဋိပစ္ဆန္တ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ပစ္ဆ+တု+တု-၌ တု-ကို ချေ။ မောဂ်၊ သျှ၊ ၅။ ၁၆၉။] (၁) မေးမြန်း-လျှောက်ထား-၍။ (၂) တဖန်-ပြန်လှန်-မေးမြန်း-လျှောက်ထား-၍။ (၁) ပဋိပစ္ဆန္တ ကရဏီယံ ကမ္မံ အပဋိပစ္ဆန္တ ကရောတိ- (ဝိ၊ ၅။ ၂၀၈) တိ ပစ္ဆန္တော စောဒေတော သာရေတော ကတဗ္ဗံ အပစ္ဆန္တော အစောဒေတော အသာရေတော ကရောတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂၄၄။ (-ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၈။) (၂) ပဋိပစ္ဆန္တ ဗျာကရဏီယံ ပဉ္စ န ပဋိပစ္ဆန္တ ဗျာကရောတိ။ အံ၊ ၁။ ၁၉၈။ ပဋိပစ္ဆန္တ (ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၇) တိ ပစ္ဆန္တ ပုဂ္ဂလံ ပဋိပစ္ဆန္တော။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၈။ (-အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၈။)

ပဋိပစ္ဆန္တကထန (န) [ပဋိပစ္ဆန္တ+ကထန] မေးမြန်း၍ -ပြော-ဟော-ခြင်း။ အနာစရိယကေန သာမံ ပဋိပေဓေန တတ္ထ တတ္ထ တထာ တထာ ဓမ္မဒေသနာ၊ ကတ္ထစိ ပရေသံ ပဋိပစ္ဆန္တကထနံ၊ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနာဒိဟိ အာရောစိတနယေနော ဗျာကရဏံ။ သိ၊ ၄။ ၁။ ၁၈၅။

ပဋိပစ္ဆန္တကရဏီယ (တိ) [ပဋိပစ္ဆန္တ+ကရဏီယ] ငမးမြန်း - စစ်ဆေး-၍ -ပြု- အပ်-သင့်-ထိုက်-သော (ကံ)။ ပဋိပစ္ဆန္တကရဏီယာဒိသုပိ ပဋိပစ္ဆန္တဒိကရဏမေဝ ဝတ္ထု၊ တံ ဝတ္ထု ဝိနာ ကတတ္တာ တေသမ္ပိ ဝတ္ထု ပပန္နတာ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၄၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၃၉၅။

ပဋိပစ္ဆန္တဗျာကရဏ (န) [ပဋိပစ္ဆန္တ+ဗျာကရဏ] တဖန်-ပြန်လှန်-မေးမြန်း၍ ပြေဆိုခြင်း။ ဣဒံ ဝိဿဇ္ဇနံ ကေသဗျာကရဏံ ဝိတုဇ္ဇဗျာကရဏံ ပဋိပစ္ဆန္တဗျာကရဏံ ဌပနံ သာသေသံ နိရဝသေသံ သဉ္စတ္တရံ အနတ္တရံ လောကီယံ လောကုတ္တရန္တိ အာဒိနာ ဝိဿဇ္ဇနဝိစယော။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂။ “အညိန္ဒိယံ ကုသလ”န္တိ ပုဋ္ဌေ “ကံ အနဝဇ္ဇဋ္ဌော ကုသလဋ္ဌော၊ ဥဒါဟု သုခဝိပါကဋ္ဌော” တိ ပဋိပစ္ဆန္တတော ဝိဿဇ္ဇနံ ပဋိပစ္ဆန္တဗျာကရဏံ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၂။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၃။

ပဋိပစ္ဆန္တဗျာကရဏီယ (တိ) [ပဋိပစ္ဆန္တ+ဗျာကရဏီယ] တဖန်-ပြန်လှန်- မေးမြန်း-၍ ပြေဆို-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော (အမေး-ပစ္ဆန္တ-ပြဿနာ)။ ပဋိပစ္ဆန္တဗျာကရဏီယံ ပဉ္စ န ပဋိပစ္ဆန္တ ဗျာကရောတိ၊ ဌပနီယံ ပဉ္စ န ဌပတိ။ အံ၊ ၁။ ၁၉၈။ “ယထာ စက္ခုတထာ သောတံ။ ယထာ သောတံ တထာ စက္ခု” တိ ပုဋ္ဌေန “ကေနဋ္ဌေန ပစ္ဆန္တိ” တိ ပဋိပစ္ဆန္တတော “ဿနဋ္ဌေန ပစ္ဆန္တမိ” တိ ဝုတ္တေ “န ဟိ” တိ ဗျာကာတဗ္ဗံ။ “အနိစ္စဋ္ဌေန ပစ္ဆန္တမိ” တိ ဝုတ္တေ “အာမာ” တိ ဗျာကာတဗ္ဗံ။ အယံ ပဋိပစ္ဆန္တဗျာကရဏီယော ပဉ္စော။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၈။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၁၀၄။ (-အံ၊ ၁။ ၃၅၅။ ပေဋကော။ ၂၂၅။ မိလိန္ဒ။ ၁၄၇။ ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၁၆၈။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၆၈။)

ပဋိပစ္ဆန္တမ (ကြိ) [ပတိ+ပစ္ဆ+အ+မ] မေးမြန်း-လျှောက်ထား-ကုန်၏။ ပဋိပစ္ဆန္တ (၁) ကြည့်။

ပဋိပစ္ဆန္တမိ (ကြိ) [ပတိ+ပစ္ဆ+အ+မိ] (၁) မေးမြန်း-လျှောက်ထား-၏။ (၂) တဖန်-ပြန်၍- မေးမြန်း- လျှောက်ထား-၏။ ပဋိပစ္ဆန္တ (၁၊ ၂) ကြည့်။

ပဋိပစ္ဆန္တဝစန (န) [ပဋိပစ္ဆန္တ+ဝစန] (၁) တဖန်- ပြန်၍-မေးမြန်းကြောင်း စကား။ (၂) (အဖြေကို) ရှေးရှု၍ မေးမြန်းကြောင့် စကား။ (၁) သင်္ကလိဋ္ဌတရာ အဿမလဂ္ဂ-

ဟိတာတိ ဧတ္ထ ရဇာပထေ နိက္ခိပနေန သံကိလိဋ္ဌတရာ၊ အပရိဘောဂါပရိယောဒပ-
 နေဟိ လေဂ္ဂဟိတတရာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
 ပဋိပစ္ဆန္ဒာဝစနံ စေတံ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၆။ ပဋိပစ္ဆန္ဒာ-
 ဝစနန္တိ အနုမတိပစ္ဆန္ဒာဝိသေသော။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၂၄၆။ (၂) ဝေံ ကိရ ဟံ သာမိကဿ
 ဒေသီတိ ပဋိပစ္ဆန္ဒာဝစ နေသုပိ ဒေသေပ နယော။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၃၄။ က၊ခါ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၁။

ပဋိပစ္ဆန္ဒာဝိနိတ (တိ) [ပဋိပစ္ဆန္ဒာ+ဝိနိတ] မေး
 မြန်း- စုံမင်း- တတ်သည် ဖြစ်၍- ဆုံးမ-
 သွန်သင်- အပ်သော (ပရိသတ်)။ ဧဗ္ဗမာ
 ဘိက္ခုဝေ ပရိသာ၊ ကတမာ ဧဗ္ဗဒြက္ကာ-
 စိတဝိနိတာ ပရိသာ နော ပဋိပစ္ဆန္ဒာဝိနိတာ၊
 ပဋိပစ္ဆန္ဒာဝိနိတာ ပရိသာ နော ဩက္ကာစိတ-
 ဝိနိတာ။ အံ၊၁။၂။ နော ပဋိပစ္ဆန္ဒာဝိနိတာတိ
 န ပုစ္ဆိတော ဝိနိတာ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၇။

ပဋိပစ္ဆန္ဒ (ကြိ) [ပတိ+ပုစ္ဆ+လုံ] မေးမြန်း-
 လျှောက်ထား-ပြီ။ ပဋိပစ္ဆန္ဒတိ (၁) ကြည့်။

ပဋိပစ္ဆန္ဒံ သု (ကြိ) [ပတိ+ပုစ္ဆ+ဉံ] တဖန်-
 ပြန်၍- မေးမြန်း- လျှောက်ထား-ကုန်ပြီ။
 ပဋိပစ္ဆန္ဒတိ (၂) ကြည့်။

ပဋိပစ္ဆန္ဒ (ကြိ) [ပတိ+ပုစ္ဆ+တုံ] (၁) မေးမြန်း-
 လျှောက်ထား-ပြီ။ (၂) တဖန်-ပြန်၍-
 မေးမြန်း- လျှောက်ထား- ပြီ။ (၃) ပန်
 ကြားပြီ။ ပဋိပစ္ဆန္ဒတိ (၁၊၂၊၄) ကြည့်။

ပဋိပစ္ဆန္ဒတ (န) [ပတိ+ပုစ္ဆ+တ] တဖန်-ပြန်၍-
 မေးမြန်းခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိပစ္ဆန္ဒတဗ္ဗကိစ္စ (န) [ပဋိပစ္ဆန္ဒတ+ကိစ္စ] တဖန်-
 ပြန်၍-မေးမြန်းခြင်း ဟူသော- အမှု-ကိစ္စ။
 တုမေ ပုဗ္ဗေ ခါဒိတပုဗ္ဗာနေဝ ဖလာနိ ခါဒထ၊
 ပီတပုဗ္ဗာနေဝ ပါနိယာနိ ပိဝထ၊ ဧတ္ထ ဝေါ
 ပဋိပစ္ဆန္ဒတကိစ္စံ နတ္ထိ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၇၄။

ပဋိပစ္ဆန္ဒတဗ္ဗ (န) [ပတိ+ပုစ္ဆ+တဗ္ဗ] (၁) တဖန်-
 ပြန်၍-မေးမြန်း-ခြင်း။ (တိ) (၂) မေး

မြန်း- အပ်- သင့်- ထိက်- သော။ (၃)
 ကာန်- ပြန်၍- မေးမြန်း- အပ်- သင့်-
 ဟိုက်- သော။ (၁) အောက်ပုဒ်ကြည့်။
 (၂) အာယသန္တာနံ သတ္တရိ သမ္ပုဗ္ဗိတေ
 တံ ဘဂပန္တံ အတိသိတာ အမေ တေမတ္တံ
 ပဋိပစ္ဆန္ဒတဗ္ဗံ မညထ။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄၀။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။
 ၁၄၉။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၉။) (၃) ယဿ ဝါ ပနဿ
 ကင်္ခါ ဝါ ဝိမတိ ဝါ၊ အဟမေဝ တတ္ထ ပဋိပစ္ဆန္ဒ-
 တဗ္ဗော “ဣဒံ ဘန္တေ ကတံ ဣဿ
 ကုတ္တော”တိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၁၅။

ပဋိပစ္ဆန္ဒတဗ္ဗကိစ္စ (န) [ပဋိပစ္ဆန္ဒတဗ္ဗ+ကိစ္စ] တဖန်-
 ပြန်၍-မေးမြန်းခြင်း ဟူသော- အမှု-ကိစ္စ။
 တုမေ ပုဗ္ဗေ ခါဒိတပုဗ္ဗာနေဝ ဖလာနိ ခါဒထ၊
 ပီတပုဗ္ဗာနေဝ ပါနိယာနိ စ ပိဝထ။ ဧတ္ထ
 ဝေါ မံ ပဋိပစ္ဆန္ဒတဗ္ဗကိစ္စံ နတ္ထိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၂၄။

ပဋိပစ္ဆန္ဒတုံ (ကြိဝိ) [ပတိ+ပုစ္ဆ+တုံ] (၁) မေး
 မြန်း-လျှောက်ထား-ခြင်းငှာ။ (၂) တဖန်-
 ပြန်၍-မေးမြန်း-လျှောက်ထား-ခြင်းငှာ။
 (၁) သမ္ပုဗ္ဗိတေ နော သတ္တံ အဟော-
 သိ။ န မယံ သက္ခိယာ ဘဂဝန္တံ သမ္ပုဗ္ဗိ
 ပဋိပစ္ဆန္ဒတုံ။ ဒီ၊၂။၁၂၇။ သံ၊၂။၂။ အံ၊၁။၃၉၁။
 (၂) အမစော ရဇာနံ ပဋိပစ္ဆန္ဒတုံ အဝိလဟ-
 န္တော အညေ အမစေ ဥပသင်္ကမိတော အာဟ။
 ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၄၈။

ပဋိပစ္ဆန္ဒတော (ကြိဝိ) [ပတိ+ပုစ္ဆ+တော] (၁)
 မေးမြန်း-လျှောက်ထား-၍။ (၂) တဖန်-
 ပြန်၍- မေးမြန်း- လျှောက်ထား- ၍။
 (၁) န ခေါ မဟ၊ ရဇ ဘဂဝတာ အာပု-
 မိကော အနုညာတောတိ။ တေန ဟိ ဘန္တေ
 ဘဂပန္တံ ပဋိပစ္ဆန္ဒတော မမ အာရေစေယျာ-
 သတိ။ ဝိ၊၁။၃၆၀။ (-ဝိ၊၄။၂၉၀။ ဝိ၊၅။
 ၂၈၀။ မ၊၁။၃၂။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။၃၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၀။
 မ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၄၉။ အံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၇၆။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ၊၂။
 ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၄၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၀။ ဝိမဘိ၊၁။၇၀။
 ဒီ၊ဋ္ဌ၊၁။၄၆။) (၂) “ယထာ စက္ခု တထာ-

သောတံ၊ ယထာ သောတံ တထာ စက္ခု” နိ
ပုဋ္ဌေန “ကေနဋ္ဌေန ပုစ္ဆသိ” တိ ပဋိပုဋ္ဌိတာ
“ဒဿနဋ္ဌေန ပုစ္ဆာမိ” တိ ပုတ္တေ “န ဟိ” တံ
ဗျာကာဟဗ္ဗံ။ ဒီ၊ ဣ၊ ၂။ ၁၅။ ၁။ ၂။ ၁၈။
အံ၊ ဣ၊ ၂။ ၃၀။ ၂။ (-မ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၆။ ၁။ ဒီ၊ ဣ၊
၂။ ၃၁။ ၁၆။ ၁။ မ၊ ဣ၊ ၂။ ၂၈။ ၁။ နေတ္ထိ၊ ဣ၊ ၂။
နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၃။ ၁။)

ပဋိပုစ္ဆိယထ (ကြိ) [ပတိ+ပုစ္ဆ+ထထ] မေး
မြန်း-လျှောက်ထား-ကုန်လတ္တံ့။ ပဋိပုစ္ဆိ
(၁) ကြည့်။

ပဋိပုစ္ဆိယန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ပုစ္ဆ+ထထ] တဖန်-
ပြန်၍-မေးမြန်း-လျှောက်ထား-ကုန်
လတ္တံ့။ ပဋိပုစ္ဆိ (၂) ကြည့်။

ပဋိပုစ္ဆိယာမိ (ကြိ) [ပတိ+ပုစ္ဆ+ထထ] (၁)
မေးမြန်း-လျှောက်ထား-လတ်အံ့။ (၂)
တဖန်-ပြန်၍-မေးမြန်း-လျှောက်ထား-
လတ်အံ့။ ပဋိပုစ္ဆိ (၁၊ ၂) ကြည့်။

ပဋိပုစ္ဆေယျ (ကြိ) [ပတိ+ပုစ္ဆ+အ+ယျေ] တဖန်-
ပြန်၍-မေးမြန်း-လျှောက်ထား-
ရာ၏။ ပဋိပုစ္ဆိ (၂) ကြည့်။

ပဋိပုစ္ဆေယျာထ (ကြိ) [ပတိ+ပုစ္ဆ+အ+
ယျေ+ထထ] (၁) (က) မေးမြန်း-လျှောက်
ထား-ကုန်ရာ၏။ (ခ) မေးမြန်း-လျှောက်
ထား-ကုန်လော့။ (၂) (က) တဖန်-
ပြန်၍-မေးမြန်း-လျှောက်ထား-ကုန်ရာ၏။
(ခ) တဖန်-ပြန်၍-မေးမြန်း-လျှောက်
ထား-ကုန်လော့။ ပဋိပုစ္ဆိ (၁၊ ၂) ကြည့်။

ပဋိပုစ္ဆေယျာမ (ကြိ) [ပတိ+ပုစ္ဆ+အ+ယျေ+မ] မေးမြန်း-
လျှောက်ထား-လော့။ ပဋိပုစ္ဆိ
(၁) ကြည့်။

ပဋိပုစ္ဆေယျာသိ (ကြိ) [ပတိ+ပုစ္ဆ+အ+
ယျေ+သိ] မေးမြန်း-လျှောက်ထား-လော့။
ပဋိပုစ္ဆိ (၁) ကြည့်။

ပဋိပုစ္ဆေယျံ (ကြိ) [ပတိ+ပုစ္ဆ+အ+ယျေ] တဖန်-
ပြန်၍-မေးမြန်း-လျှောက်ထား-
ကုန်ရာ၏။ ပဋိပုစ္ဆိ (၂) ကြည့်။

ပဋိပုပ္ဖန (န) [ပတိ+ပုပ္ဖ+ယျ] တဖန်-ပြန်၍-
ပွင့်ခြင်း။ ပုပ္ဖတဿ ဝိယ စ ပုပ္ဖဿ ပဋိ-
ပုပ္ဖနံ။ ဝိ၊ ဣ၊ ၂။ ၁၆။ ၂။

ပဋိပုရိသ (ပု) [ပတိ+ပုရိသ] ဆန့်ကျင်ဘက်
ဖြစ်သော ယောက်ျား၊ ရန်သူအယာကျား။
သော ဂဇ္ဇန္တော ဥဂဇ္ဇန္တော အဘိဂဇ္ဇန္တော
တေ ဥပေတိ ဥပဂစ္ဆတိ ပဋိပုရိသံ ပဋိပုရိသံ
ပဋိသတ္တံ ပဋိမလ္လံ။ မဟာနိ၊ ၁၃၃။ ပဋိပုရိ-
သန္တိ သတ္တုပုရိသံ။ မဟာနိ၊ ၁၅၀။

ပဋိပူဇန (န၊ သိ) [ပတိ+ပူဇ+ယျ] (၁) တဖန်-
တုံပြန်၍-ပူဇော်ခြင်း။ (၂) ရှေးရှုပူဇော်
ခြင်း။ (၁) ပစ္စယဒါယကာနံ အတ္တနိ ကာ-
ရဿ အတ္တနော သမ္မာပဋိပူဇာယ မဟပူလ-
ဘာဝဿ ကရဏေန ပိဏ္ဏဿ ဘိက္ခာယ
ပဋိပူဇနာ ပိဏ္ဏာပစာယနံ။ ဒီ၊ ဣ၊ ၂။ ၃၃၀။
အံ၊ ဣ၊ ၁။ ၂၅၇။ (-ဒီ၊ ဣ၊ ၃။ ၁၄၃။) (၂)
န မဟာရာဇ တထာဂတော အတ္တနောယေဝ
ပဋိပူဇနံ ဝဏ္ဏေတိ၊ အထ ခေါ ယေ
လောကေ ပဋိပူဇနာရဟာ၊ တေသမ္ပိ တထာ-
ဂတော ပဋိပူဇနံ ဝဏ္ဏေတိ။ မိလိန္ဒ၊ ၂၃၅။

ပဋိပူဇနာရဟ (တိ) [ပဋိပူဇန+အရဟ] ရှေးရှု
ပူဇော်ခြင်းငှာ ထိုက်သော (ပုဂ္ဂိုလ်)။ အထက်
ပုဒ် (၂) ကြည့်။

ပဋိပူဇနီယ (တိ) [ပတိ+ပူဇ+အနီယ] ရှေးရှု
ပူဇော်-အပ်-သင့်-ထိုက်-သော (သံဃာ)။
သဘာဝပဋိပူဇနီယ (မိလိန္ဒ၊ ၂၃၅) ကြည့်။

ပဋိပူဇာ (ထိ) [ပတိ+ပူဇ+အ+အာ] တဖန်-
တုံပြန်၍-ပူဇော်ခြင်း။ “ပူဇိတာ” တိ အာဒိသု
တဒေဝ ပတ္တိဒါနံ ပူဇာ၊ အနုဂတေ ဝေ
ဥပဒ္ဒေဝ အာရက္ခသင်္ဃိဇာနံ ပဋိပူဇာ။ ဒီ၊ ဣ၊
၂။ ၁၃၉။

ပဋိပုဇိတ (တိ) [ပတိ+ပုဇ+တ။ (ပြတိပုဇိတ-သံ။ ပဋိပုဇိယ=ပဋိပုဇယ-ပြာ)] ပုဇော်အပ်သောသူ။ တပေွထ အနုပါနေန၊ ဂစ္ဆန္တိ၊ ပဋိပုဇိတာ။ ဇာ၊ ၂။ ၂၂။ ပဋိပုဇိတာတိ မယာပုဇိတာ ဟုတွာ ယထာ မံ ထောမယမာနာ ဂစ္ဆန္တိ၊ တထာ တုမေ၊ ကရောထာတိ ဝဒတိ။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၂၇။

ပဋိပုဇိယ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ပုဇ+တွာ] ပုဇော်၍။ ဣဓေ၊ ကုသလံ ကတွာ၊ ပေတေ စ ပဋိပုဇိယ။ ပေတ။ ၁၂။ ပေတေ စ ပဋိပုဇိယာတိ ပေတေ ဥဒ္ဓိဿ ဒါနေန သမ္မာနေတွာ အနုဘယုမာနဒုက္ခတော တေ မောစေတွာ။ ပေတေ ဟိ ဥဒ္ဓိဿ ဒိယုမာနံ ဒါနံ တေသံ ပုဇာ နာမ ဟောတိ။ ပေတ။ ၄။ ၈။

ပဋိပုဇေတိ (ကြိ) [ပတိ+ပုဇ+ဏေ+တိ] (၁) ပုဇော်၏။ (၂) တဖန်-တုံပြန်၍-ပုဇော်၏။ (၃) အဖန်ဖန် ပုဇော်၏။ (၄) ရှေးရှုပုဇော်၏။ (၅) ဘတ္တ၊ စ ဂရုနာ သဗ္ဗေ၊ ပဋိပုဇေတိ ပဏ္ဍိတာ။ အံ၊ ၂။ ၂၂။ အံ၊ ၃။ ၉၄။ န ကာလေန ပဋိပုဇေန္တိ (အံ၊ ၂။ ၂၂)တိ ယာဂုကာလေ ယာဂုံ၊ ခဇ္ဇကကာလေ ခဇ္ဇကံ၊ ဘောဇနကာလေ ဘောဇနံ အပစန္တော ယုတ္တပ္ပယုတ္တကာလဿ အတိနာမိတတ္တာ န ကာလေန ပဋိပုဇေန္တိ၊ အတ္တနော စိတ္တေန ဝဒေန္တိ နာမ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၈၂။ ပဋိပုဇေသမိ-ဒိ၊ ၁။ ၉၅။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄။ အာသနောဒကေန ပဋိပုဇေသမာ (အံ၊ ၂။ ၃၁)တိ အာသနေန စ ပါဒဓောဝနဥဒကေန စ ပုဇယိဿာမ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၉။ (၂) အပရပဇာ စဿ ပဋိပုဇေန္တိ (ဒိ၊ ၃။ ၁၅)တိ...တေ ပဋိပုဇေန္တိ ကေဠာယန္တိ မမာယန္တိ မင်္ဂလကာလာဒိသုတေသံ မင်္ဂလာဒိနိ ကရေန္တိ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၉။ (၃) ပဋိပုဇေန္တိ ပုလိနံ၊ သကကမ္မာဘိလာသိနော။ အပ၊ ၂။ ၆၅။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၇၇။ (၄) သဘာဝပဋိပုဇနိယော သံသော၊ မမ

သန္တကေန သံသံ ပဋိပုဇေသမိ။ မိလိန္တ။ ၂၃၅။

ပဋိပုဇေန္တိ (တိ) [ပတိ+ပုဇ+ဏေ+အန္တိ] (၁) ပုဇော်တတ်သောသူ။ (၂) တဖန်-တုံပြန်၍-ပုဇော်တတ်သောသူ။ (၃) “ပါဏေဟိ ဥပေတ”န္တိ ဣမိနာ တဿ သရဏဂမနဿ အာပါဏကောဋိကတံ ဒဿေန္တော “ယာဝမေ ဇီဝိတံ ပဝတ္တတိ”တံ အာဒိနိ ဝတွာ ပုန ဇီဝိတေနာပိ တံ ဝတ္တုတ္တယံ ပဋိပုဇေန္တော “သရဏမနံ ရက္ခာမိ”တိ ဥပ္ပန္နံ တဿ ရဉော အဓိပ္ပါယ် ဝိဘာဝေန္တော “အဟဉ္ဇိ”တိ အာဒိမာဟ။ ဒိ၊ ၄။ ၁။ ၂၄။ (-သိ၊ ၄။ ၁။ ၁။ ၂။ ၁၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၂၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၆။) (၂) အဟေတ္တံ ပန ပတွာ သတ္တု၊ ဩဝါဒံ ပဋိပုဇေန္တော ဗျတိရေကမုခေန စ အညံ ဗျာကဏေန္တော တမေဝ ဂါထံ ပစ္စုဒါဟာသိ။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၆။

ပဋိပုဇေန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ပုဇ+ဏေ+အန္တိ] (၁) ပုဇော်ကုန်၏။ (၂) တဖန်-တုံပြန်၍-ပုဇော်ကုန်၏။ (၃) အဖန်ဖန်ပုဇော်ကုန်၏။ ပဋိပုဇေတိ-ကြည့်။

ပဋိပုဇေသမ (ကြိ) [ပတိ+ပုဇ+ဏေ+သာမ] ပုဇော်ကုန်လတ်အံ့။ ပဋိပုဇေတိ (၁)ကြည့်။

ပဋိပုဇေသမိ (ကြိ) [ပတိ+ပုဇ+ဏေ+သာမိ] (၁) ပုဇော်လတ်အံ့။ (၂) ရှေးရှုပုဇော်လတ်အံ့။ ပဋိပုဇေတိ (၁၊ ၄)ကြည့်။

ပဋိပုရဏ (န) [ပတိ+ပုရ+ဏေ+ယု] ပြည့်စေခြင်း၊ ဖြည့်ကျင့်ခြင်း။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိပုရဏတ္ထိက (တိ) [ပဋိပုရဏ+အတ္ထိက] ဖြည့်ကျင့်ခြင်းငှာ အလိုရှိသောသူ။ သိက္ခာပုဒ်မှ ဟိ တံ တတ္ထ ပဋိပုရဏတ္ထိကေဟိ ဥဂ္ဂဟဏာဒိဝသေန သိက္ခိတဗ္ဗတော “သိက္ခာ”တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၀၇။

ပဋိပေသိတ (တိ) [ပတိ+ပိသ+တ။ ပိသ
ပေသနေ၊ ပေသေတိ၊ ပေသယတိ။ ပေသ-
ကော၊ ပေသိတော။ နိတိ၊ ဓာ။ ၃၄၈။ ပတိ+
ပ+ဣသ+တ။ (ပြတိ၊ မိတ-သံ)။ စေလ္လတံ
-စေခိုင်း- အပ်သော။ အောက်ပုဒ်။ ညှို့။

ပဋိပေသိတစိတ္တ (တိ) [ပဋိပေသိတ+စိတ္တ]
စေလ္လတံအပ်သော စိတ်ရှိသော၊ စိတ်ကို
စေလ္လတံသော။ သမထဝိပဿနာဘာဝနာ-
နုယောဂဝသေန စတုဗ္ဗိသေဗ္ဗပုဗ္ဗာနသိဒ္ဓိယာ
အာရဒ္ဓသိရိယော ပဟိတက္ကော နိဗ္ဗာနံ ပဋိ-
ပေသိတစိတ္တောတိ ဝုစ္စတိ ကထိယတိ။
ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၃၄။ (-ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၁၇၅၊ ၁၆၉။
ထေရီ၊ ၄။ ၁၈၀။)

ပဋိပေသိတတ္တ (တိ) [ပဋိပေသိတ+အတ္တ]
စေလ္လတံအပ်သော စိတ်ရှိသော၊ စိတ်ကို
စေလ္လတံသော။ သတတံ ပဟိတက္ကောတိ
သဗ္ဗကာလံ ပဟိတက္ကော နိဗ္ဗာနံ ပဋိပေသိ-
တက္ကောတိ.....ကထေန္တိ။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၃၄၅။
(-ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၅။)

ပဋိပေသေတံ (ကြိ) [ပတိ+ပိသ+ဏေ+တိ။
ပတိ+ပ+ဣသ+ဏေ+တိ။ (ပြတိ၊ ပြေမယတိ
-သံ)။ တဖန်-တုံပြန်၍-စေလ္လတံ-စေခိုင်း-
ပိစေ-၏။ သမနော ရဉ္ဇော ပေသေသိ
“ပစ္စန္ဓော ကုပိတော”တိ။ ဗုဒ္ဓော “မယာ
တံ တပ္ပ ကဿာ ဌပိတောတိ ပဋိပေသေသိ။
ဒိ၊ ၄။ ၂။ ၇၉။ (-သံ၊ ၄။ ၂။ ၈၃။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၄။
ပေတ၊ ၄။ ၁၈။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၄၉၇။ ဇာ၊ ၄။ ၆။
၁၆၇။)

ပဋိပေသေတွာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ပိသ+ဏေ+
တွာ။ ပတိ+ပ+ဣသ+ဏေ+တွာ] စေ
လ္လတံ၍။ ဉာဏံ ပေသေတွာတိ ဝိပဿနာ-
ပဋိပါဠိယာ ဘာဝနာဉာဏံ နိဗ္ဗာနံ ပဋိပေ-
သေတွာ ပဝတ္တေတွာ။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၃၃၈။

ပဋိပေသေသံ (ကြိ) [ပတိ+ပိသ+ဏေ+ဤ။
ပတိ+ပ+ဣသ+ဏေ+ဤ] တဖန်-ပြန်၍-

စေလ္လတံ - စေခိုင်း - ပိစေ - ပြီ။ ပဋိပေ-
သေတံ-ကြည့်။

ပဋိပုဏာမယန္တ (တိ) [ပတိ+ပ+နမ+ဏယ+
အန္တ] တွန်းသော၊ တွန်းကန်-တွန်းလှန်-
တွန်းဖယ် - သော။ သူ။ ပဋိကဗျာယပိ
ပရမ္ပုခံ ပိဋိယံ ဂဟေတွာ ပဋိပုဏာမယတော
သေဝနယော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၂။

ပဋိပုလိန (တိ) [ပတိ+ပ+လိ+တ] တဖန်-တွန့်
ဆုတ်-ငုပ်ကွယ်-သော၊ တဖန်-ပျက်ကွဲ-
မှေးမှိန်- မြုပ်ကွယ်- သော။ ယထာ ဝါ
ပကတိဝါဒိနံ ဝိကာရာဝိဘာဝတော ပုဗ္ဗေ
ပဋိပုလိနာ စ ပကတိဘာဝနေဝ တိဋ္ဌန္တိ၊ န
ဧဝံ သမုဒယသမ္ပယုတ္တမ္ပိ ဒုက္ခံ သမုဒယ ဘာ-
ဝေန တိဋ္ဌကိတံ အာဟ “သမုဒယေ ဒုက္ခ-
ဿာဘာဝတော”တိ။ နှလ၊ ၄။ ၂။ ၇-၈။ ပဋိပု-
လိနာ စာတံ ပစ္စာ ပကတိယံ ပလယံ ဂတာ
ဝေသမ္ပံ မုဉ္ဇိတွာ သတ္တာဒိသမဘာဝေန
အန္တော သမောရုဒ္ဓါ။ တေနာဟ “ပကတိ-
ဘာဝနေဝ တိဋ္ဌန္တိ”တိ။ အနု၊ ၄။ ၂။ ၆၆။
(-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၂။)

ပဋိပုဿဒ္ဓ (န) [ပတိ+ပ+သမ္ဘူ+တ] (၁) ငြိမ်း
အေး- ချုပ်ပျောက်- ကင်းပြတ်- ခြင်း။
(တိ) (၂) ငြိမ်းအေး-ချုပ်ပျောက်-ကင်း
ပြတ်-သော။ ပဋိပုဿ ဒ္ဓ-ကြည့်။

ပဋိပုဿဒ္ဓ (တိ) [ပတိ+ပ+သမ္ဘူ+ဏေ+တ]
(၁) ငြိမ်းအေး-ချုပ်ပျောက်-ကင်းပြတ်-
စေတတ်သော။ (၂) ငြိမ်းအေး- ချုပ်
ပျောက်-ကင်းပြတ်-စေအပ်သော။ ပဋိ-
ပုဿဒ္ဓ-ကြည့်။

ပဋိပုဿဒ္ဓဇေ (တိ) [ပဋိပုဿဒ္ဓါ+ဇေ] ငြိမ်း
အေး-ချုပ်ပျောက်- ကင်းပြတ်- ပြီးသော
တဏှာရှိသော (အနုပုတ္တဖိုလ်)။ အနေဇန္တိ
ပဋိပုဿဒ္ဓဇေတယ အနေဇန္တိ ဇန္တုနာမံ
အဂ္ဂပလံ။ ထေရီ၊ ၄။ ၂။ ၂၂။

ပဋိပ္ပဿန္တကမ္မ (တိ) [ပဋိပ္ပဿန္တ+ကမ္မ] (၁) ငြိမ်းအေး-ချုပ်ပျောက်-ကင်းပြတ်- ပြီးသော ကိစ္စသော သူ။ (၂) ငြိမ်းအေး-ချုပ်ပျောက်-ကင်းပြတ်-စေ့ပ်ပြီးသော ကိစ္စသော သူ။ (၃) တဏှ ဥက္ခိတ္တကော လိင်္ဂပရိဝတ္တနေပေဝ ပဋိပ္ပဿန္တကမ္မောတိ ဧကေ။ ဝဇီရ။ ၄၄၅။ (၂) ပဋိပ္ပဿန္တကမ္မေနာပိ စ တေန ယေသု ကုလေသု ပုဗ္ဗေ ကုလဒ္ဓဘာကကမ္မံ ကတံ၊ ကကော ပစ္စယာ န ဂဟေတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၀၈။ ၁၂။ ၂၄။ (-ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၀၅။)

ပဋိပ္ပဿန္တကိလမထ (တိ) [ပဋိပ္ပဿန္တ+ကိလမထ] ငြိမ်းအေးပြီးသော ပင်ပန်းခြင်းရှိသော၊ ပင်ပန်းခြင်း ငြိမ်းအေးသော သူ။ ကေမေ တံ ပိဝိတွာ ပဋိပ္ပဿန္တကိလမထော အနုမောဒနံ ကတွာ ပဉ္စာမံ၊ ဝိမာန၊ ၂။ ၃၈။ (-အာ၊ ၄။ ၃။ ၃၅။)

ပဋိပ္ပဿန္တကိလေသဒရထ (တိ) [ပဋိပ္ပဿန္တ+ကိလေသဒရထ] ငြိမ်းအေးပြီးသော ကိလေသ အပူရှိသော၊ ကိလေသအပူငြိမ်းသော၊ နိဗ္ဗူတိန္ဒိ ပဋိပ္ပဿန္တကိလေသဒရထံ ဖလသမာပတ္တိ။ ဥဒ္ဓါ၊ ၁။ ၁၅၅။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂၈၃။

ပဋိပ္ပဿန္တဂမနုဿာဟ (တိ) [ပဋိပ္ပဿန္တ+ဂမနု+ဥဿာဟ] ငြိမ်းအေးပြီးသော သွားခြင်း၌ အားထုတ်မှုရှိသော၊ သွားခြင်း၌ အားထုတ်မှု ငြိမ်းသော သူ။ ဧကနေဝ ဝါသာမိပုယဿ ပဋိပ္ပဿန္တဂမနုဿာဟတ္တာ “အပူဥပနော” တိ သဗ္ဗံ ဂမာယ အနာပတ္တိတိ သိဒ္ဓါ။ ဝဇီရ။ ၂၅၅။ ကင်္ခါ၊ ၁။ ၈၃။

ပဋိပ္ပဿန္တဂမနုဿက္က (တိ) [ပဋိပ္ပဿန္တ+ဂမနု+ဥဿက္က] ငြိမ်းအေးပြီးသော သွားခြင်း၌ အားထုတ်မှုရှိသော၊ သွားခြင်း၌ အားထုတ်မှု ငြိမ်းသော သူ။ သာ ပသုတကသကော ပဌာယ ပဋိပ္ပဿန္တဂမနုဿက္ကာ သာဓိကံ ဂဟေတွာ နိဝတ္တိ။ ထေရ်၊ ၄။ ၁၁၂။

ပဋိပ္ပဿန္တ (ပု) [ပဋိပ္ပဿန္တ+အတ္တ] တဖန်ငြိမ်းအေးခြင်းဟူသော-အနက်-သဘော။ မဂ္ဂ၊ ၃။ ပဋိပ္ပဿန္တော အဘိညေယျော၊ ဖလာနံ သစ္စိကိရိယဇ္ဇော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။ ၁၇။ ပဋိပ္ပဿန္တောတိ စတုန္တံ အရိယဖလသနံ ပဋိပ္ပဿန္တော။ မဂ္ဂပယောဂေါ ဟိ ဖလက္ခဏေ ပဋိပ္ပဿန္တော၊ ဟောတံ နိဋ္ဌတကိစ္စတ္တာ။ မဂ္ဂပယောဂါနံ ဖလောဒယေန ပဋိပ္ပဿန္တောဂေါ ဝိ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁၁၂။ (-ပဋိသံ၊ ၂။ ၇၂။ ၁၇၉။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁၁၀၀-၈။)

ပဋိပ္ပဿန္တတ္ထ (ပု) [ပဋိပ္ပဿန္တ+အတ္ထ] ငြိမ်းအေးခြင်းဟူသောအကျိုး။ ပဋိပ္ပဿန္တတ္ထတံ ပဋိပ္ပဿန္တတ္ထာယ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၁၄၅။ ပဋိပ္ပဿန္တတ္ထတံ ပဋိပ္ပဿန္တတ္ထံ နိရောဓတ္ထံ၊ အပ္ပဝတ္တန္တံ ဝတ္တံ ဟောတိ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁၂၈။

ပဋိပ္ပဿန္တဒရထကိလမထပိပါသ (တိ) [ပဋိပ္ပဿန္တ+ဒရထ+ကိလမထ+ပိပါသ] ငြိမ်းအေးပြီးသော ပုပန်ခြင်း၊ ပင်ပန်းခြင်း၊ မှတ်သိပ်ခြင်း ရှိသော၊ ပုပန်ခြင်း၊ ပင်ပန်းခြင်း၊ မှတ်သိပ်ခြင်းငြိမ်းအေးပြီးသော သူ။ ကေ တဏှ နှတွာ စ ပိဝိတွာ စ ပဋိပ္ပဿန္တဒရထကိလမထပိပါသံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏာ အဟေသံ။ ခုဒ္ဒက၊ ၄။ ၁၇၂။ ပေတ၊ ၄။ ၂၁။

ပဋိပ္ပဿန္တဖလ (တိ) [ပဋိပ္ပဿန္တ+ဖလ] ငြိမ်းအေး-ချုပ်ပျောက်-သော-အကျိုး-အာနိသင်-ရှိသော၊ အကျိုး-အာနိသင်-ငြိမ်းအေး-ချုပ်ပျောက်-သွားသော (ကြိမ်အဖွဲ့)။ ပဋိပ္ပဿန္တမ္ဘန္တိတိ ပဋိပ္ပဿန္တဖလသနိ ဟောန္တိ။ တေနာဟ “ပူတိကာနိ ဘဝန္တိ” တံ။ သံ၊ ၄။ ၂။ ၂၅၅။ အင်္ဂါ၊ ၃။ ၁၉၅။

ပဋိပ္ပဿန္တမဂ္ဂကိလမထ (တိ) [ပဋိပ္ပဿန္တ+မဂ္ဂ+ကိလမထ] ငြိမ်းအေးပြီးသော ခရီးပန်းခြင်း ရှိသော၊ ခရီးပန်းခြင်း ငြိမ်းအေးပြီးသော သူ။ ရာဇာ သပရိဇနော နှတွာ ပူဝေ ခါဒိတွာ ပါနီယံ ပိဝိတွာ ပဋိပ္ပဿန္တမဂ္ဂကိလမထော

“ဒေဝတာ နုသိ ဂန္ဓဗ္ဗော”တိအာဒိနာ ပေတံ ပုစ္ဆိ။ ပေတံ ဣဒ္ဓ။ ၂၂၈။

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိလဒ္ဓ (တိ) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ+လဒ္ဓ] (က) (ကိလေသာ) ငြိမ်းအေးခြင်း-ဖြင့်-ကြောင့်-ရအပ်သော။ (ခ) (ကိလေသာ) ငြိမ်းအေးခြင်းကိုရသော၊ ငြိမ်းအေးခြင်းသို့ရောက်သော။ (ဂ) (ကိလေသာ) ငြိမ်းအေးပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ရအပ်သော (အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိ)။ “အယံ သမာဓိ သန္တော ပဏီတော ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိလဒ္ဓေါ ကောဒိဘာဝါမိဂတော။ ဒီ၊ ၂။ ၂၃၄။ အံ၊ ၂။ ၂၀။ အဘိ၊ ၀။ ၃၄၇။ ကိလေသပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာ လဒ္ဓတ္တာ ကိလေသပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဘာဝံ ဝါ လဒ္ဓတ္တာ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိလဒ္ဓေါ။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိတိ ဟိ ဣဒံ အတ္တတော ကေ။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိကိလေသေန ဝါ အရဟတာ လဒ္ဓတ္တာ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိလဒ္ဓေါ။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၄၅။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၈၂။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၀၂။ (-အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၈။)

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိသံဗုဒ္ဓကိလေသ (တိ) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ+သဗ္ဗ+ကိလေသ] ငြိမ်းအေးစေအပ်ပြီးသော အလုံးစုံသော ကိလေသာရှိသော၊ အလုံးစုံသော ကိလေသာကို ငြိမ်းအေးစေ တတ်သော (အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိ)။ ဣမဿ ပန အရဟတ္တသမာဓိဿ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိသဗ္ဗကိလေသတ္တာ န နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ ဝါရေတဗ္ဗံ အတ္တိတိ မဂ္ဂါနန္တရံ သမာပတ္တိက္ခဏေ စ အပ္ပယောဂေန အဓိဂတတ္တာ ဌပိဟတ္တာ စ အပရိဟာနဝသေန ဝါ ဌပိတတ္တာ န သင်္ခါရနိဂ္ဂဟဝါရိဝါဝဋ္ဋော။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၂၈၄။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၁။

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိသဗ္ဗဿက္က (တိ) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ+သဗ္ဗ+ဥဿက္က] ငြိမ်းအေးပြီးသော အလုံးစုံသော-ကြောင့်ကြ-အားထုတ်-ပြုလုပ်-ခြင်းရှိသော။ သူ။ ခန္ဓသင်္ခါတဿ ဒုက္ခဘာရဿ ပရိညာတတ္တာ အနုဿက္ကတာယ စ။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိသဗ္ဗဿက္ကာ ဟိ တေ ဥတ္တမပုရိသာတိ။

နေတ္တိ၊ ၄။ ၈၄။ (-သံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇၆။ မူလဒီ၊ ၁။ ၁၉၁။ အနုဒီ၊ ၃။ ၄၅။)

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိသောက (တိ) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ+သောက] ငြိမ်းအေးပြီးသော စိုးရိမ်ခြင်းရှိသော။ သူ။ သာ တဿ ဝစနေန ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိသောကာ ပိတရိ ဝိယ တသ္မိံ သဉ္ဇာတဂါရဝဗဟုမာနာ အတ္တနော ကာမကဘာဝေန တဿ ဝေယျာဝစ္စကာရိနိ ဟုတွာ။ ပေတံ၊ ၄။ ၂၅၇။

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝဇ္ဇ (တိ) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ+အဝဇ္ဇ] ငြိမ်းအေးပြီးသော အပြစ်ရှိသော (ဖိုလ်တရား)။ အဝဇ္ဇပဋိပက္ခာ ဝါ ဣဓ အနဝဇ္ဇာတိ ဝုတ္တာ၊ န ဗာဟိကိကာသုတ္တေ ဝိယ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝဇ္ဇာ ဝိရဟိတာဝဇ္ဇေတ္တာ ဝါ။ မူလဒီ၊ ၁။ ၃၁။ မနောသမာဓာရဝိသေသဘူတာ ဖလဓမ္မာ ဝိသေသေန ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝဇ္ဇာ နာမ ဟောန္တိတိ သမာစာရတ္တယဝသေန တသ္မိံ သုတ္တေ အနဝဇ္ဇဓမ္မာနံ ဝုတ္တတ္တာ စ တေ အနဝသေသတော သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေတုံ “ဝိရဟိတာဝဇ္ဇေတ္တာ” တိ ဝုတ္တံ။ အနုဒီ၊ ၁။ ၃၀။

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိကာရဏ (န) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ+ကာရဏ] ငြိမ်းအေး-ချုပ်ပျောက်-ခြင်း၏အကြောင်း။ “ယာဝ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိကာရဏာ တိဋ္ဌတိ”တိ စ “ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိကာရဏေဟိ ဝိနဿတိ”တိ စ ဝေါဟရိယတိ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၂။

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိကိစ္စ (တိ) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ+ကိစ္စ] ငြိမ်းအေး-ချုပ်ပျောက်-ကြောင်းကိစ္စရှိသော(ဖိုလ်)။ လူတရဿ ပန နိစ္ဆန္ဓရာဂေသု သတ္တဝေါဟာရေ ဝိယ ခုဋ္ဌိဝသေန ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိကိစ္စတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အနုဒီ၊ ၂။ ၈၄။

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိနိရောဓ (ပ) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ + နိရောဓ] တဖန် ငြိမ်းအေးခြင်းအားဖြင့် ချုပ်ခြင်း။ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ကတပေ ပဉ္စ နိရောဓာ၊...ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိနိရောဓော နိဿရဏနိရောဓော။ ပဋိသံ၊ ၃၉၇။ (-ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၇၁။)

ပဋိပ္ပဿဒွိပညတ္တိ (ထိ) ပဋိပ္ပဿဒွိ+ပညတ္တိ] ငြိမ်းအေးခြင်းဟူသော နာမာညတ်။ ပဋိပ္ပဿဒွိပညတ်။ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗာတောတိ ကိလေသာနံ ပဋိပ္ပဿဒွိပညတ္တိ၊ နိဗ္ဗာနဿ သစ္စိကိရိယပညတ္တိတိ။ အယံ ပညတ္တိ။ နေတ္တိ၊ ငွ။ ၁၉၀။

ပဋိပ္ပဿဒွိပါရိသုဒ္ဓိသီလ (န) [ပဋိပ္ပဿဒွိ+ပါရိသုဒ္ဓိ+သီလ] ငြိမ်းအေးခြင်းဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော-အကျင့်-သီလ။ ကတမံ ပဋိပ္ပဿဒွိပါရိသုဒ္ဓိသီလံ၊ တထာဂတသာဝကာနံ ခိဏာသဝါနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ တထာဂတာနံ အရဟန္တာနံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ၊ ဣဒံ ပဋိပ္ပဿဒွိပါရိသုဒ္ဓိသီလံ။ ပဋိသံ၊ ၄၁။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၄၄။ ကိလေသာနံ သဗ္ဗသော ပဋိပ္ပဿဒွိယာပါရိသုဒ္ဓိဝန္တံ သီလံ ပဋိပ္ပဿဒွိပါရိသုဒ္ဓိသီလံ။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၇၅။ (-ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၁၊ ၄၇။)

ပဋိပ္ပဿဒွိပ္ပသင်္ဂ (ပ) [ပဋိပ္ပဿဒွိ+ပသင်္ဂ] ငြိမ်းအေး-ချုပ်ပျောက်-ခြင်း၌-ကပ်ငြိ- ပါဝင်-ခြင်း၊ ငြိမ်းအေး- ချုပ်ပျောက်- ခြင်း၌ လျဉ်းပါးခြင်း။ တံ အယုတ္တမေဝ ရူပက္ခန္ဓဿ ခဏိကတာယ အာပတ္တိယာပိ ဒေသနာဒိပဋိကမ္ပံ ဝိနာဝ ပဋိပ္ပဿဒွိပ္ပသင်္ဂတော။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၂။

ပဋိပ္ပဿဒွိပုဟာန (န) [ပဋိပ္ပဿဒွိ + ပဟာန] ပဋိပ္ပဿဒွိပဟာနံ။ (က) ငြိမ်းအေးကြောင်း စွန့်ပယ်ကြောင်းဖြစ်သောတရား။ (ခ) ငြိမ်းအေးစေခြင်း - ငြိမ်းသတ်ခြင်း - အားဖြင့် - စွန့်ပယ်ခြင်း-စွန့်ပယ်တတ်သော-တရား။ သဗ္ဗေပိမေ ပါပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ ပဟိနေတိ ဣမိနာ သဗ္ဗပုဟာနံ ကထေသိ။ဝိပဿနံ ဝဇ္ဇေတွာ မဂ္ဂံ ဘာဝေန္တဿ သမုစ္ဆေဒပုဟာနံ ကထိတံ။ ဖလေ အာဂတေ ပဋိပ္ပဿဒွိပုဟာနံ။ မ၊ ငွ။ ၁။ ၃၇၁။ (-အံ၊ ငွ။ ၂။ ၁၀၂။ ဣတိဝုတ်၊ ငွ။ ၁၁၅၊ ၁၃၂။ ထေရ၊ ငွ။ ၁။ ၁၃၊ ၃၁။ မဟာနိ၊ ငွ။ ၇၆။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၀၆။

ဒီ၊ ငွ။ ၂။ ၁၃၅။ ဒီ၊ ငွ။ ၂။ ၃၃။ အံ၊ ငွ။ ၂။ ၆၉။ ၁၀၀၊ ၂၅၉။ အံ၊ ငွ။ ၂။ ၃၃၁။ အနု၊ ငွ။ ၁။ ၁၄၃။ နေတ္တိ၊ ဝိ။ ၁၆၈။) (က) ဒွေ ပဟာနာနိ သမုစ္ဆေဒပုဟာနံ ပဋိပ္ပဿဒွိပုဟာနံ။ သမုစ္ဆေဒပုဟာနဉ္စ လောကုတ္တရံ ယေဂါမိမဂ္ဂံ ဘာဝယတော၊ ပဋိပ္ပဿဒွိပုဟာနဉ္စ ဖလက္ခဏေ။ ပဋိသံ၊ ၂၆။ ကိလေသာနံ ပဋိပ္ပဿဒွိတ္တာ ပဋိပ္ပဿဒွိ၊ ပဟိနတ္တာ ပဟာနံ၊ ပဋိပ္ပဿဒွိသင်္ခါတံ ပဟာနံ ပဋိပ္ပဿဒွိပုဟာနံ။ ပဋိသံ၊ ငွ။ ၁။ ၁၁၃။ ပဟိယတိတိ တဒင်္ဂပုဟာနံ ဝိက္ခမ္ဘနပုဟာနံ သမုစ္ဆေဒပုဟာနံ ပဋိပ္ပဿဒွိပုဟာနံ နိဿရဏပုဟာနန္တိ ဣမေဟိ ပဉ္စဟိ ပဟာနေဟိ ပဟိယတိ။ အံ၊ ငွ။ ၁။ ၃၅။ ပဋိပ္ပဿမ္မတိ ဝုပသမ္မတိ ကိလေသဒရထော တောယာတိ ပဋိပ္ပဿဒွိ၊ ဖလံ၊ သာယေဝ ပဟာနန္တိ ပဋိပ္ပဿဒွိပုဟာနံ။ အံ၊ ငွ။ ၁။ ၈၃။ (ခ) ပဟာနဝိနယောပိ တဒင်္ဂပုဟာနံ ဝိက္ခမ္ဘနပုဟာနံ သမုစ္ဆေဒပုဟာနံ ပဋိပ္ပဿဒွိပုဟာနံ နိဿရဏပုဟာနန္တိ ပဉ္စဝိဓော။ မ၊ ငွ။ ၁။ ၂၃။ သံ၊ ငွ။ ၂။ ၂၃၃။ အဘိ၊ ငွ။ ၁။ ၃၈၅။ ပဋိသံ၊ ငွ။ ၂။ ၅၂။ သုတ္တနိ၊ ငွ။ ၁။ ၇။ စူဠနိ၊ ငွ။ ၇၁။ တေန တေန ဂုဏင်္ဂေန တဿ တဿ အဂုဏင်္ဂဿ ပဟာနံ တဒင်္ဂပုဟာနံ။ ဝိက္ခမ္ဘနေန ပဟာနံ ဝိက္ခမ္ဘနပုဟာနံ။ သေသပဒတ္တယေပိ သေသဝ နယော။ မ၊ ငွ။ ၁။ ၆၃။ သံ၊ ငွ။ ၂။ ၂၀၄။ (-ဣတိဝုတ်၊ ငွ။ ၃၅။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၉။)

ပဋိပ္ပဿဒွိပုဟာနကာလ (ပ) [ပဋိပ္ပဿဒွိပုဟာန+ကာလ] ပဋိပ္ပဿဒွိပဟာနံ ဖြစ်ရာအခါ၊ ငြိမ်းအေးစေခြင်း - ငြိမ်းသတ်ခြင်း - အားဖြင့် စွန့်ပယ်ရာအခါ။ ပဋိပ္ပဿဒွိပုဟာနကာလေ ပန ဝိနေတဗ္ဗဘာဝတော နိဿရဏပုဟာနဿ စ အနုပ္ပါဒေတဗ္ဗတော န တေဟိ ကိဉ္စိဝိနေတိတိ ဝုစ္စတိ။ သုတ္တနိ၊ ငွ။ ၁။ ၉။

ပဋိပ္ပဿဒွိပုဟာနကိစ္စ (န) [ပဋိပ္ပဿဒွိပုဟာန+ကိစ္စ] (၁) ပဋိပ္ပဿဒွိပဟာနကိစ္စ၊ ငြိမ်းအေးစေ

ခြင်း - ငြိမ်းသတ်ခြင်း - အားဖြင့် စွန့်ပယ်ခြင်း-အမှု-ကိစ္စ။ (တိ) (၂) ပဋိပ္ပဿဒွိ-ပဟာနံကိစ္စရှိသော၊ ငြိမ်းအေးစေခြင်း-ငြိမ်းသတ်ခြင်း - အားဖြင့် စွန့်ပယ်ခြင်း-အမှု-ကိစ္စ-ရှိသော(အရိယဖိုလ်)။ (၁)အဗျာပိတဘာဝတော ဝါ အညာတာဝိန္ဒိယဿ ပဋိပ္ပဿဒွိပ္ပဟာနကိစ္စံ န ဝတ္တဗ္ဗံ။ အနုဋီ၊ ၂။ ၈၄။ (၂)ထထာပိ အရိယဖလောနံ “ယသ္မာ တာယသဒ္ဓါယ အဝုပသန္တာယာ” တိ အာဒိဝစနတော မဂ္ဂေန သမ္ဘိန္နာနံ ကိလေသာနံ ပဋိပ္ပဿဒွိပ္ပဟာနကိစ္စတာယ နိယျာနာနုဂုဏတာယ နိယျာနပရိယောသာနတာယ စ။ သာရတ္ထ၊ ၁။ ၄၁၄။ (-ဒီ၊ ဋီ၊ ၁။ ၁၇၆။ သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂။ ၁၇၂။ မ၊ ဋီ၊ ၁။ ၂၃၂။ အံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၁၈။ နေတ္ထိ၊ ဋီ၊ ၉။)

ပဋိပ္ပဿဒွိပ္ပဟာနာဘာဝ (ပ) [ပဋိပ္ပဿဒွိပ္ပဟာန+အဘာဝ] ပဋိပ္ပဿဒွိပ္ပဟာနံ၏ မရှိခြင်း၊ ငြိမ်းအေးခြင်း - ငြိမ်းသတ်ခြင်း - အားဖြင့် စွန့်ပယ်မှု မရှိခြင်း။ အပ္ပဟိနတဏှာတိ ပဋိပ္ပဿဒွိပ္ပဟာနာဘာဝေန န ပဟိနတဏှာ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁၃၇။

ပဋိပ္ပဿဒွိလဒ္ဓ (တိ) [ပဋိပ္ပဿဒွိ+လဒ္ဓ] (က) (ကိလေသာ)ငြိမ်းအေးခြင်း-ဖြင့်-ကြောင့်-ရအပ်သော။ (ခ) (ကိလေသာ) ငြိမ်းအေးခြင်းကို ရသော၊ ငြိမ်းအေးခြင်းသို့ ရောက်သော။ (ဂ) (ကိလေသာ) ငြိမ်းအေးပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ရအပ်သော (အရဟတ္တဖိုလ်သမာဓိ)။ သောဝတ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုသန္တေန သမာဓိနာ ပဏီတေန ပဋိပ္ပဿဒွိလဒ္ဓေန ဧကောဒိဘာဝါဓိဂတေန အနေကဝိဟိတံ ဣဒ္ဓိဝိဓံ ပစ္စုဘဝိဿတိ။ အံ၊ ၂။ ၃၇၂။ အယံ သမာဓိ “သန္တော မေဝ ပဏီတော ငပဋိပ္ပဿဒွိလဒ္ဓေါ စ ဧကောဒိဘာဝါဓိဂတော စ န သသင်္ခါရနိဂ္ဂဟာဝါရိတဂတော စာ” တိ ဣတိဿ ပစ္စုတ္တမေဝ ဉာဏဒဿနံ ပစ္စုပ္ပန္တိဘဝတိ။ နေတ္ထိ၊ ၇၄။ ပဋိပ္ပဿဒွိလဒ္ဓမ္ပိ(ထေရ။

၃၃၈)တိ ကိလေသာနံ ပဋိပ္ပဿဒွိယာ လဒ္ဓေ။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၇။ ကိလေသပဋိပ္ပဿဒွိယာ လဒ္ဓတ္တာ၊ ကိလေသပဋိပ္ပဿဒွိဘာဝေန ဝါ လဒ္ဓတ္တာ ပဋိပ္ပဿဒွိလဒ္ဓေါ။ ပဿဒ္ဓံ ပဿဒ္ဓိတိ ဟိ ဣဒံ အတ္ထတော ဧကံ။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိကိလေသေန ဝါ အရဟတာ လဒ္ဓတ္တာပံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိလဒ္ဓေါ။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၇၁။ ကိလေသပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာ လဒ္ဓတ္တာ၊ ကိလေသပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဘာဝံ ဝါ လဒ္ဓတ္တာ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိလဒ္ဓေန၊ ပဿဒ္ဓိကိလေသေန ဝါ အရဟတာ လဒ္ဓတ္တာ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိလဒ္ဓေန။ အံ၊ ဋီ၊ ၃။ ၁၄၂။ (-ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁၉၉။ နေတ္ထိ၊ ဝိ၊ ၂၃၃။) (ဤ၌ “ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိလဒ္ဓိ၊ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိလဒ္ဓိ” ဟု ပါဠိနှစ်ထွေ ရှိတတ်၏၊ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ကို ထောက်လျှင် ‘ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိလဒ္ဓိ’ သာ ပါဠိမှန် ပါဠိဟောင်း ဖြစ်ရာ၏။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိလဒ္ဓိ-လည်း ကြည့်။)

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝါရ(ပ) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ+ဝါရ] (ဣန္ဒြေတို့၏) ငြိမ်းအေးခြင်းကိုပြဆိုရာ-အလှည့်-အကြိမ်။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝါရေ...ပဋိပ္ပဿဒ္ဓါနိ စ သုပ္ပဋိပ္ပဿဒ္ဓါနိ စာတိ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓါနိယေဝ သုပ္ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိတာ ဝုတ္တာ။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁၃၂။ (-သံ၊ ဋီ၊ ၂။ ၃၅၈။)

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိဓာန (န) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ+ဝိဓာန] ငြိမ်းအေး-ချုပ်ပျောက်-ခြင်းအစီအရင်။ ဣတရဋ္ဌကထာသု ပန ခဏနပယောဂဘောဒေဟိ ပယောဂေ ပယောဂေ အာပန္နာ အာပတ္တိယော ဥတ္တရမုတ္တရံ ပတော န ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တိ အညမညံ သဒ္ဓိသတ္တာ ဝိယူဟနံ ပတော တာသဗ္ဗာပံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တိ ဝိသဒ္ဓိသပယောဂတ္တာတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေန ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိဓာနံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၇၆။

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိနယ (ပ) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ+ဝိနယ] ငြိမ်းအေးကြောင်း ဆုံးမကြောင်း တရား၊ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိနည်း။ တေသု ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိနယံ နိဿ-

ရုဏဝိနယဉ္စ ဌပေတွာ အဝသေသေန အဋ္ဌ-
ဝိဓေန ဝိနယေနောသ တေန တေန ပရိယာ-
ယေန ဝိနေတိတိ ပဉ္စေတိ။ သုတ္တနိ၊ ဌ၊ ၁။ ၉။
(-ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၂။)

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တ (တိ) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ + ဝိမုတ္တ]
(ကိလေသာတို့ကို) ငြိမ်းအေးခြင်း-ငြိမ်း
သတ်ခြင်း - အားဖြင့် လွတ်မြောက်သော
(ဖိုလ်)။ ဖလံ ပနေတ္ထ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တတ္တာ
ဝိမုတ္တိ၊ နိဗ္ဗာနံ နိဿရဏဝိမုတ္တတ္တာ ဝိမုတ္တိ။
ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၂၁၄။

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမောက္ခ (ပု) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ+ဝိမောက္ခ]
(ဈာန် သမာပတ်ကို ရအောင်အားထုတ်မှု
ပယောဂ၏) ငြိမ်းအေးခြင်းဟူသော-လွတ်
မြောက်ခြင်း- လွတ်မြောက်သော- တရား
(ဝသီဘော်မြောက် ဈာန် သမာပတ်ကို
ရခြင်း)။ ပဋိလာဘော ဝါတိ ပဉ္စဝေဝသိပ္ပ-
တ္တိယာဗျာပိတော ပတ္တဇော လာဘောတိ
ပဋိလာဘော။ ဝသိပ္ပတ္တိယာ ဟိ သဗ္ဗော
ဈာနပယောဂေါ စ သမာပတ္တိပယောဂေါ
စ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓေါ ဟောတိ။ တဿ ပဋိလာ-
ဘော “ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမောက္ခော” တိ ဝုတ္တော။
ဝိပါကော ပန ဈာနဿ သမာပတ္တိယာ စ
ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ ဟောတိတိ ဥဇုကမေဝ။ ကေစိ
ပန “ဥပစာရပယောဂဿ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓတ္တာ
ဈာနဿ သမာပတ္တိယာ စ ပဋိလာဘော
ဟောတိ။ တဿ ဈာနသမာပတ္တိပဋိလာဘော
‘ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမောက္ခော’ တိ ဝုစ္စတိတိ ဝဒန္တိ။
ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၅၂။

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိရာဂ (ပု) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ+ဝိရာဂ] ငြိမ်း
အေးခြင်းအားဖြင့် တပ်မက်မှု ကင်းခြင်း။
သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ကတမေ ပဉ္စ ဝိရာဂါ၊ ဝိက္ခမ္ဘန-
ဝိရာဂေါ တဒဂံဝိရာဂေါ သမုစ္ဆေဒဝိရာဂေါ
ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိရာဂေါ နိဿရဏဝိရာဂေါ။... ပဋိပ္ပ-
ဿဒ္ဓိဝိရာဂေါ စ ဖလက္ခဏေ။ ပဋိသံ၊ ၃၉၇။

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိဝေကနိဿိတ (တိ) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိ-
ဝေက+နိဿိတ] ငြိမ်းအေးခြင်း အားဖြင့်
ကင်းဆိတ်ခြင်း-၌-ကို-မှီသော။ ယထာ စ
ဝိပဿနာက္ခဏေ “အဇ္ဈာသယတော နိဿ-
သရဏဝိဝေကနိဿိတ”န္တိ ဝုတ္တံ၊ ဧဝံ “ပဋိပ္ပ-
ဿဒ္ဓိဝိဝေကနိဿိတမ္ပိ” ဘာဝေတိ” တိ ဝုတ္တံ၊
ဝန္တတိ။ မ၊ ဌ၊ ၁။ ၈၁။ နိသံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၇။ အံ၊ ဌ၊
၂။ ၉။ အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၃၀၂။ (-မ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၇၇။
သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၉၁။ သံ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၁၅။ အံ၊ ဌ၊ ၂။ ၁၀။
နေတ္တိ၊ ဌ၊ ၅၂။)

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိသုဒ္ဓိ (ထိ) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ+ဝိသုဒ္ဓိ]
(ကိလေသာ) ငြိမ်းအေးကြောင်း ဖိုလ်၏
ဖင်ကြယ်ခြင်း။ ဣတိ ဧတသော မဂ္ဂဝိသုဒ္ဓိ-
ယော စတသော ဖလဝိသုဒ္ဓိယော စတသော
သမုစ္ဆေဒဝိသုဒ္ဓိယော စတသော ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ-
ဝိသုဒ္ဓိယော။ ပဋိသံ။ ၂၀၀။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိသုဒ္ဓိ-
ယောတိ ဖလဝိသုဒ္ဓိယော ဧဝံ။ ပဋိသံ၊ ဌ၊ ၂။
၁၃၂။

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိသေသ (ပု) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ+ဝိသေသ]
ငြိမ်းအေး-ငြိမ်းပျောက်-ခြင်းအထူး။ ဧဝံ
ပရိမာပတ္တိနံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိသေသော စ ဒေသ-
နာဝိသေသော စ အဋ္ဌကထာစရိယေဟိ
ဧသိတော ဟောတိ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၃၇။

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝုပသမ (ပု) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ+ဝုပသမ] ဖိုလ်
ဟူသော ငြိမ်းအေးခြင်း။ သမ္မန္တိတိ ပဋိပ္ပဿ-
ဒ္ဓိဝုပသမဝသေန သမ္မန္တိ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၂၃၀။

ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝေါဿဂ္ဂ (ပု) [ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ+ဝေါဿဂ္ဂ]
ငြိမ်းအေးခြင်းအားဖြင့် စွန့်လွှတ်ခြင်း။ သမ္မာ-
ဒိဋ္ဌိယာ ပဉ္စ ဝေါဿဂ္ဂါ၊ ဝိက္ခမ္ဘနဝေါဿဂ္ဂေါ
တဒဂံဝေါဿဂ္ဂေါ သမုစ္ဆေဒဝေါဿဂ္ဂေါ ပဋိ-
ပ္ပဿဒ္ဓိဝေါဿဂ္ဂေါ နိဿရဏဝေါဿဂ္ဂေါ။...
ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝေါဿဂ္ဂေါ စ ဖလက္ခဏေ။ ပဋိသံ။
၃၉၇။

ပဋိပတ္တိသဒ္ဒါ (န) [ပဋိပတ္တိသဒ္ဒါ+သုည] ငြိမ်း
အေးခြင်းအားဖြင့် ဆိတ်သုဉ်းခြင်း။ ဝိက္ခမ္ဘန-
သုည တဒဂ်သုည သမုစ္ဆေဒသုည ပဋိပတ္တိသဒ္ဒါ-
သုည နိဿရဏသုည။ ပဋိသံ။ ၃၅၉။ ကတမံ
ပဋိပတ္တိသဒ္ဒါ... အရဟတ္တမဂ္ဂေန သဗ္ဗကိလေ-
သာ ပဋိပတ္တိသဒ္ဒါ စေတ သုညာ။ ၈။ ဣဒံ ပဋိပ-
တ္တိသဒ္ဒါ။ ပဋိသံ။ ၃၆၂။ နေက္ခမ္ဘာဒိနာ
ဝိက္ခမ္ဘနေန သုည ဝိက္ခမ္ဘနသုည။ တဒဂ်သု-
ညာဒိသုပိ စတုသု သေဝေ နယော။ ပဋိသံ။ ၄၁
၂။ ၂၃၉။

ပဋိပတ္တိသဒ္ဒါသုက္က (တိ) [ပဋိပတ္တိသဒ္ဒါ+သုက္က]
ငြိမ်း အေး - ကင်း ပျောက် - ပြီး သော -
ကြောင့်ကြမှု - အားထုတ်ခြင်း - ရှိသော။ သူ။
သော ဟိ အပရိယောသိတသိက္ခတ္တာ တဒ-
မိမုတ္တတ္တာ စ ဧကန္တေန သိက္ခနသိလော၊ န
ပရိနိဋ္ဌိတသိက္ခော အသေခေါ် ဝိယ တတ္ထ
ပဋိပတ္တိသဒ္ဒါသုက္ကော၊ နာပိ ဝိဿဋ္ဌသိက္ခော
ပရုဇနော ဝိယ တတ္ထ အနမိမုတ္တော။ ဥဒါန၊
၄။ ၃၂၉။ မ၊ ၄။ ၁။ ၉၂။

ပဋိပတ္တိသမ္ဘူ (ပ) [ပထိ+ပ+သမ္ဘူ+အ] (၁)
တဖန် - ငြိမ်းအေး - ချုပ်ပျောက် - ကင်းပြတ်
- ခြင်း။ (၂) တဖန် - ငြိမ်းအေး - ချုပ်
ပျောက် - ကင်းပြတ် - ပြီးသော (ကိလေသာ)။
(၁) ပဋိပတ္တိသမ္ဘူယမာန - ကြည့်။ (၂) ပဋိပ-
တ္တိသမ္ဘူ - ကြည့်။

ပဋိပတ္တိသမ္ဘူက (တိ) [ပထိ+ပ+သမ္ဘူ+က+
ဏ္ဍ။ ထိ - ခွံ ပဋိပတ္တိသမ္ဘူကာ။] ငြိမ်းအေး - ချုပ်
ပျောက် - စေတတ်သော။ အောက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပဋိပတ္တိသမ္ဘူကမန္တ (ပ) [ပဋိပတ္တိသမ္ဘူက+မန္တ] ငြိမ်း
အေး - ချုပ် ပျောက် - စေတတ် သော -
အတတ်ပညာ - မန္တန် - မန္တရား။ ဝေရူပါနဉ္စိ
ဘယူပဒ္ဓဝကရာနံ မန္တာနံ ကေသေနေဝ ပဋိပ-
တ္တိသမ္ဘူကမန္တာ ဟောန္တိ ယထာ တံ၊ ကုသုမာ-
ရကဝိဇ္ဇာဒိနံ။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၂၆၃။

အဘိဓာန် (ပ-ဝဂ်) ၁-၅၄-ပ-မ-သ-၁

ပဋိပတ္တိသမ္ဘူကဝိဇ္ဇာ (ထိ) [ပဋိပတ္တိသမ္ဘူကာ+ဝိဇ္ဇာ]
ငြိမ်းအေး - ချုပ် ပျောက် - စေတတ် သော -
အတတ်ပညာ - မန္တန် - မန္တရား။ မန္တ ပရိဝ-
တ္တိတေတိ ဗာဟုက္ခမ္ဘကမန္တသ ပဋိပတ္တိသမ္ဘူက-
ဝိဇ္ဇာသင်္ခါတေ မန္တေ “သရော ဩတရတူ”
တိ ပရိဝတ္တိတေ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၃၀၄။ (- သီ၊ ၄။ ၁။ ၁။
၂။ ၂၆၃။)

ပဋိပတ္တိသမ္ဘူနကမ္မဝါစာ (ထိ) [ပဋိပတ္တိသမ္ဘူန+ကမ္မ-
ဝါစာ] ငြိမ်းအေး - ကင်းပြတ် - ကြောင်းကမ္မ
ဝါစာ။ ဥက္ခေပကာနံ သမ္ပပုန္နဩသာရဏန္တန္တ-
သ ပဂေဝ ဉာတတ္တာ ပဋိပတ္တိသမ္ဘူနကမ္မဝါစာ-
ယ ဥက္ခိတ္တာနုတ္တကာ သယမေဝ နံ ဩသာ-
ရေသန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၁၀။

ပဋိပတ္တိသမ္ဘူနတ္ထ (ပ) [ပဋိပတ္တိသမ္ဘူန+အတ္ထ] ငြိမ်း
အေး - ချုပ်ပျောက် - ခြင်းဟူသော အကျိုး။
သမ္ပရာယိကာနံ အာသဝါနံ ပဋိပတ္တိသမ္ဘူန-
တိ... တေသံ ပဋိပတ္တိသမ္ဘူနတ္ထာယ ပဋိပတ္တိသမ္ဘူ-
နတ္ထာယ ဝုပသမတ္ထာယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။
ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၉၀။

ပဋိပတ္တိသမ္ဘူနပယောဂနိဗ္ဗတ္တိ (ထိ) [ပဋိပတ္တိသမ္ဘူန+
ပယောဂ+နိဗ္ဗတ္တိ] ငြိမ်းအေး - ချုပ်ပျောက်
- ကြောင်း - လုံ့လ - ပယောဂ - ခြစ်ခြင်း။
အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော အာရောဟန္တသ
အနက္ကမေန သင်္ခါရာနံ ပဋိပတ္တိသမ္ဘူနပယောဂ-
နိဗ္ဗတ္တိယာ နိရောဓသမာပတ္တိ နိဗ္ဗန္တာ နာမ
ဟောတိ၊ တသ္မာ တံ ပယောဂနိဗ္ဗတ္တိ
ဥပါဒါယ “နိဗ္ဗန္တာ” တိ ဝတ္တံ၊ ဝဒံ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊
၄။ ၂။ ၅၃၀။

ပဋိပတ္တိသမ္ဘူနောသပန (န) [ပဋိပတ္တိသမ္ဘူန+ဩသာ-
ပန] ငြိမ်းအေးခြင်းကို ပြီးဆုံးစေခြင်း။ ပဋိပ-
တ္တိသမ္ဘူနောသပနောသပနေန။ သံ၊
၄။ ၂။ ၄၇၆။

ပဋိပတ္တိသမ္ဘူနတ္ထ (ပ၊ န) [ပဋိပတ္တိသမ္ဘူန+အတ္ထ] (က)
တဖန် - ငြိမ်းအေး - ချုပ်ပျောက် - ပြီးသော

ကိလေသာတို့၏အဆုံး။ (ခ) တဖန်-ငြိမ်းအေး-ချုပ်ပြောက်-ပြီးသော ကိလေသာတို့၏အဆုံးဖြစ်သော အစကလ။ တံ တံ မဂ္ဂဖလဉာဏ် ပန တေသံ တေသံ ကိလေသာနံ ခိဏန္တေ နိရုဒ္ဓန္တေ ဝုပသမန္တေ ပဋိပ္ပဿမ္မန္တေ အနုပ္ပါဒန္တေ အပ္ပဝတ္တန္တေ ဥပ္ပန္နန္တိ အနုပ္ပါဒေ ဉာဏ် နာမ ဇာတန္တိ။ အဘိဋ္ဌာဝ။ ၄၃၆။ ခိဏာနံ အန္တော အဝသာနံ နိဋ္ဌိတဘာဝေါ ခိဏန္တော၊ ခိဏာနံ ဝါ အာဒိကာလော၊ တသ္မိံ ခိဏန္တေ။ သေ နယော နိရုဒ္ဓန္တေတိအာဒိသု။ မူလဋီဝါ။ ၁၀၈။

ပဋိပ္ပဿမ္မယမာန (တိ) [ပတိ+ပ+သမ္ပူ+ဏယ+မာန] တဖန်-ငြိမ်းအေး-ချုပ်ပြောက်-ကင်းပြတ်-စေတတ်သော (ဖိုလ်)။ မဂ္ဂေါ သမုစ္ဆန္တန္တော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖလံ ပဋိပ္ပဿမ္မယမာနံ၊ နိဗ္ဗုဒ္ဓံ သဗ္ဗကိလေသေဟိ နိဿဋ္ဌန္တိ ဣမာနိ တိဏိ သမုစ္ဆေဒပဋိပ္ပဿဒ္ဓိနိဿရဏပ္ပဟာနာနိတိ ဝုစ္စန္တိ။ အံ၊ဋ္ဌာဝ။ ၃၆။ ပဋိပ္ပဿမ္မယမာနန္တိ ပဋိပ္ပဿမ္မံ ကိလေသဝုပသမံ ကုရမာနံ။ အံ၊ဋီဝါ။ ၈၃။

ပဋိပ္ပဿမ္မိတွာ (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ပ+သမ္ပူ+ဏေ+တွာ] ငြိမ်းအေး-ငြိမ်သက်-ချုပ်ပြောက်-ကင်းပြတ်-စေ၍။ သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍန္တိ သဗ္ဗေသု ဘူတေသု ဒဏ္ဍံ နိဓာယ နိဒဟိတွာ ဩရောပယိတွာ သမောရောပယိတွာ နိက္ခိပိတွာ ပဋိပ္ပဿမ္မိတွာတိ သဗ္ဗေသု ဘူတေသု နိဓာယ ဒဏ္ဍံ။ စူဠနိ။ ၂၂၉။ ပဋိပ္ပဿမ္မိတွာတိ သန္နိသိဒါပေတွာ။ စူဠနိ။ ၄၁။

ပဋိပ္ပဿမ္မေတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ပ+သမ္ပူ+ဏေ+တဗ္ဗ] ငြိမ်းအေး-ငြိမ်သက်-ချုပ်ပြောက်-ကင်းပြတ်-စေ-အပ် - သင့် - ထိုက် - သော။ ပဉ္စဟိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတဿ ဘိက္ခုနော တဇ္ဇနိယကမ္မံ ပဋိပ္ပဿမ္မေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ဌာဝ။ ၁၁။ ကမ္မံ န ပဋိပ္ပဿမ္မေတဗ္ဗံ

(ဝိ၊ဌာဝ။ ၁၁)။ အယံ ယသ္မာ အနုလောမဝတ္ထေ န ဝတ္ထတိ၊ တသ္မာ နာဿ ကမ္မံ ပဋိပ္ပဿမ္မေတဗ္ဗံ၊ သရဇ္ဇကောဝ ဝိဿဇ္ဇေတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ ဝိ၊ဌာဝ။ ၂၁။ (-ဝိ၊ဌာဝ။ ၂၁။ ဝိ၊ဌာဝ။ ၂၀၈။ ဝိ၊ဌာဝ။ ၂၁။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။ ၄၀။ ဝဇီရ။ ၃၆။ သာရတ္ထ။ ၂။ ၁၉၆။ ဝိမတိ။ ၂။ ၃၁၇။)

ပဋိပ္ပဿမ္မေတုံ (ကာ၊ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ပ+သမ္ပူ+ဏေ+တုံ] ငြိမ်းအေး-ငြိမ်သက်-ချုပ်ပြောက်-ကင်းပြတ်-စေခြင်းငှာ။ နစ္ဆာဒေန္တိတိ န ဇီရန္တိ၊ န ဝါတရောဂံ ပဋိပ္ပဿမ္မေတုံ သက္ကောန္တိ။ ဝိ၊ဌာဝ။ ၂၁။ (-ဝဇီရ။ ၅၀။)

ပဋိပ္ပဟရိတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ပ+ဟရ+တုံ] တဖန်-ပြန်လှန်-ပုတ်ခတ်ခြင်းငှာ။ ယောဟိ ပရေသံ ဣဏံ ဂဟေတွာ ဝိနာသေတိ၊ သော တေဟိ “ဣဏံ ဒေဟိ” တိ တဇ္ဇမာနောပိ ဖရသံ ဝုစ္စမာနောပိ ဝမ္မမာနောပိ ဝဓိယမာနောပိ ကိဉ္စ ပဋိပ္ပဟရိတုံ န သက္ကောတိ၊ သဗ္ဗံ တိတိက္ခတိ။ သာရတ္ထ။ ၃။ ၁၅၇။ (-ဝိဘာဝိနိ။ ၈၄။)

ပဋိပ္ပဟရိတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ပ+ဟရ+တွာ] တဖန်-ပြန်လှန်-ပုတ်ခတ်၍။ မဓရဂ္ဂဿာတိ ယံ အက္ကုဋ္ဌဿ ပစ္စက္ကောသိတွာ ပဟဋ္ဌဿ ပဋိပ္ပဟရိတွာ သုခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တံ သန္ဓာယ သော “မဓရဂ္ဂေါ” တိ ဝုတ္တော။ နေတ္ထိ၊ဌာ။ ၂၃။

ပဋိပ္ပရဏ (န) [ပတိ+ဖရ+ယု (ပြတိသ္မုရဏ-သံ)] (၁) ဆန့်ကျင်ခြင်း၊ ဆန့်ကျင်အားထုတ်ခြင်း၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍တည်ခြင်း။ (တိ) (၂) ဆန့်ကျင်သော၊ ဆန့်ကျင်အားထုတ်သော၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍တည်သော၊ သူ။ (၁) “ဘသ္မိံ” နာမ ဒလိဒ္ဓေ၊ အကုသလေ ဝါ ဣဒံ ကရောန္တေ အဟံ ကသ္မာ န ကရောမိ” တိ

ဝေဏ္ဍိယ ပဋိပ္ပရတိ ယုတ္တိ။ မူလဋီ။ ၂။ ၂၁၇။
(၂) စောဒကံ ပဋိပ္ပရတိတာ (ဝိဇ္ဇာ၊ ၂။ ၁၉၇)
တိ စောဒကဿ ပဋိဝိရုဒ္ဓေန ပစ္စနိကေန
ဟုတ္တာ အဝဋ္ဌာနံ။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၆၄။ (-
ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၉၇။)

ပဋိပ္ပရတိ (ကြိ) [ပတိ+ဖရ+အ+တိ(ပြတိသျှ-
ရတိ-သံ)] ဆန့်ကျင်၏။ ဆန့်ကျင်အားထုတ်
၏။ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍တည်၏။ ပုန စပရံ
အာဝုသော ဘိက္ခု စောဒိတော စောဒကေန
စောဒကံ ပဋိပ္ပရတိ။ မ၊ ၁။ ၁၃၃။ ပဋိပ္ပရတိတိ
ပဋိဝိရုဒ္ဓေါ ပစ္စနိကော ဟုတ္တာ တိဋ္ဌတိ။ မ၊ ၁။
၁။ ၃၇၀။ ပဋိ-သဒ္ဓေါ ပစ္စတ္တိကပရိယာယော၊
ဖရဏံ ဝါယမနံ ဣမ တထာဝဋ္ဌာနန္တိ အာဟ
“ပဋိပ္ပရတိတိ ပဋိဝိရုဒ္ဓေါ ပစ္စနိကော ဟုတ္တာ
တိဋ္ဌတိ”တိ။ မ၊ ၁။ ၂။ ၅၀။ (-အံ၊ ၁။ ၃၇။
အဘိ၊ ၁။ ၄၀၂။ ဒိ၊ ၁။ ၂။ ၂၉။ အံ၊ ၁။ ၂။ ၉၀။
အဘိ၊ ၁။ ၄၉၂။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၂။ ၂၃-၉။ ဓမ္မ၊ ၁။
၂။ ၃၀၉။ ဝိမာန၊ ၁။ ၃၂၇။ ထေရ၊ ၁။ ၂။ ၁၁၅။
ဇာ၊ ၁။ ၄။ ၁၉၉။ ဒိ၊ ၁။ ၂။ ၂၆၆။ အံ၊ ၁။ ၂။
၃၀၈။) ပဋိပ္ပရမိ- မ၊ ၁။ ၁၄၁။ ပဋိပ္ပရေယျ-
သံ၊ ၁။ ၁။ ၃၃၃။ သုတ္တနိ၊ ၁။ ၂။ ၂၆၁။ မဟာနိ၊
၁။ ၂။ ၂၆၇။ သံ၊ ၁။ ၁။ ၃၃၂။ ပဋိပ္ပရေယျ-
မ၊ ၁။ ၁၃၈။ ပဋိပ္ပရိ- မ၊ ၁။ ၂။ ၂၃၉။ ပဋိပ္ပရိ-
သမိ- မ၊ ၁။ ၁၃၈။

ပဋိပ္ပရန္တိ (တိ) [ပတိ+ဖရ+အ+အန္တိ။ ထိ-၌
ပဋိပ္ပရန္တိ။] ဆန့်ကျင်သော၊ ဆန့်ကျင်အား
ထုတ်သော၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍တည်သော။
“ဒရက္ခာတော တယာ ဓမ္မော န သွာ-
ခါတော” တိ ဥဋ္ဌဟိတ္တာ ပဋိပ္ပရန္တိ ကေ
ပုဂ္ဂလမ္ပိ အပဿန္တော ပုဂ္ဂလနိမိတ္တံ န သမ-
နုပဿတိ နာမ။ အံ၊ ၁။ ၃။ ၁၇၄။ ကောကိ-
လာဘိနိက္ခလိတေတိ သာယံ ပါတော ပဝတ္ထ-
နစ္စဂိတဝါဒိတူပဟာရံ ပဋိပ္ပရန္တိ ဝိယ ကော-
ကိလေဟိ အဘိနိက္ခလိတေ။ ဇာ၊ ၁။ ၅။ ၃၂၃။
(-ဇာ၊ ၁။ ၁၄၀။)

ပဋိပ္ပရန္တိ (တိ) [ပဋိပ္ပရန္တိ+၌] ဆန့်ကျင်
သော၊ ဆန့်ကျင်အားထုတ်သော၊ ဆန့်ကျင်
ဘက်ဖြစ်၍ တည်သော။ အထက်ပုဒ်-ကြည့်။

ပဋိပ္ပရမာန (တိ) [ပတိ+ဖရ+အ+မာန] ဆန့်ကျင်သော၊ ဆန့်ကျင်အားထုတ်သော၊
ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ တည်သော။ ရညော
စက္ကဝတ္တိဿ တာရာဂဏပရိပုတဿ ပုဏ္ဏ-
ဇန္တဿ သိရိ* ပဋိပ္ပရမာနံ ဝိယ ဝေပုလ္လပဗ္ဗ-
တတော မဏိရတနံ အာဂစ္ဆတိ။ မ၊ ၁။ ၄။ ၁၆၀။

ပဋိပ္ပရမိ (ကြိ) [ပတိ+ဖရ+အ+မိ] ဆန့်
ကျင်၏။ ဆန့်ကျင်အားထုတ်၏။ ဆန့်ကျင်
ဘက်ဖြစ်၍တည်၏။ ပဋိပ္ပရတိ-ကြည့်။

ပဋိပ္ပရိ (ကြိ) [ပတိ+ဖရ+၌] ဆန့်ကျင်ပြီး၊
ဆန့်ကျင်အားထုတ်ပြီး၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍
တည်ပြီး။ ပဋိပ္ပရတိ-ကြည့်။

ပဋိပ္ပရိတ (တိ) [ပတိ+ဖရ+တ] ဆန့်ကျင်
သော၊ ဆန့်ကျင်အားထုတ်သော၊ ဆန့်ကျင်
ဘက်ဖြစ်၍တည်သော။ သူ။ တေသုပိဘိက္ခုသု
“အယံ မဟာသဒ္ဓမ္မတ္ထကေန ပဏာမိတာ၊
န မယံ ဇီဝိတံ အသက္ခောန္တာ ပဗ္ဗဇိတာ-”
တိ ကေဘိက္ခုပိ ပဋိပ္ပရိတော နာမ နာ-
ဟောသိ။ မ၊ ၁။ ၃။ ၁၂၂။ ပဋိပ္ပရိတောတိ
န ဘဂဝတော သမ္မုခါဝ၊ သက္ခရာဇနံ
ပုရတောပိ ဝိပ္ပရိတောဝ ဟောတိ။ မ၊ ၁။ ၃။
၇၉။

ပဋိပ္ပရိတဗ္ဗ (န) [ပတိ+ဖရ+တဗ္ဗ] ဆန့်ကျင်
ခြင်း၊ ဆန့်ကျင်အားထုတ်ခြင်း၊ ဆန့်ကျင်
ဘက်ဖြစ်၍-တည်ခြင်း (-တည်ရ၏)။ ဝေ-
မေဝ ခေါ မဟာရာဇ ယောဂိနာ ယောဂါဝ-
စရေန ထေရနဝမဇ္ဈိမသမကေသု အနုနမိတဗ္ဗ
နပုဋိပ္ပရိတဗ္ဗ။ မိလိန္ဒ၊ ၃၅၄။

ပဋိပ္ပရိတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဖရ+တုံ] ဆန့်ကျင်
ခြင်း၊ သော၊ ဆန့်ကျင်အားထုတ်ခြင်း၊ သော၊
ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ တည်ခြင်း၊ သော၊ အထ

ဣတရော “အဒ္ဓါ ကောဝိ မယံ ဒေါသော
ဘဝိဿတိ” ဟိ ကိဉ္စ ပဋိပုရိတံ န သက္ကော
တိ၊ အံ၊ ဌ၊ ၃။ ၅၀။ (-ဒိ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၁။)

ပဋိပုရိတာ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ + ဖရ + တွာ] ဆန့်
ကျင်၍၊ ဆန့်ကျင်အားထုတ်၍၊ ဆန့်ကျင်
ဘက်အဖြစ်ဖြစ်တည်၍။ ပဋိပုရိတာတိ ပဋိပု-
ရိတာ ဝတ္ထု၊ ပဋိပုရိတာ ဝါ ဗာလဗလန္တိ
ဝဒေယျာပိ။ ခမ္မဋ္ဌံ ပန စာလေတုံ သ၊ သက္ကော
နာမ နတ္ထိ။ သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၄။ ပဋိပုရိတာ န
ဝိဇ္ဇတိတိ ခမ္မဋ္ဌံ ပဋိပုရိတာ အဘိဘဝိတာ
ပဝတ္ထာ နတ္ထိ။ ပဋိပုရိမတ္တံ ပန ကောဝိ
ဝဒေယျာပိ၊ တံ အကာရ၊ နန္တိ ဒေသေန္တော။
“ပဋိပုရိတာ ဝါ” တိ အာဒိမာဟ။ ဗာလဗ-
လန္တိ “ပဋိပုရိတာ” တိ ဝစနဿ ကာရဏဝစနံ။
သံ၊ ဌ၊ ၁။ ၃၃။ (- အံ၊ ဌ၊ ၁။ ၁၉၅၊ ၃၀၆။
အဘိ၊ ဌ၊ ၂။ ၄၅။ မဟာနိ၊ ဌ၊ ၄၁။ နေတ္တိ၊
ဌ၊ ၂၅။ ဒိ၊ ဌ၊ ၁။ ၄၀၅။ သိ၊ ဌ၊ ၁။ ၅၃၄။
မ၊ ဌ၊ ၂။ ၅၉။ မ၊ ဌ၊ ၃။ ၂၀၇။ မူလဌ၊ ၂။ ၂၁၇။
နေတ္တိ၊ ဝိ၊ ၃၂။)

ပဋိပုရိသာမိ (ကြိ) [ပတိ + ဖရ + သာမိ]
ဆန့်ကျင်လတ်အံ့၊ ဆန့်ကျင်အားထုတ်လတ်
အံ့၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ တည်လတ်အံ့။
ပဋိပုရိတံ-ဩညံ။

ပဋိပုရေယျံ (ကြိ) [ပတိ + ဖရ + အ + ယေျ]
ဆန့်ကျင်ရာ၏၊ ဆန့်ကျင်အားထုတ်ရာ၏၊
ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍တည်ရာ၏။ ပဋိပုရတိ-
ဩညံ။

ပဋိပုရေယျ (ကြိ) [ပတိ + ဖရ + အ + ယေျ]
ဆန့်ကျင်ရာ၏၊ ဆန့်ကျင်အားထုတ်ရာ၏၊
ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ တည်ရာ၏။ ပဋိပုရတိ-
ဩညံ။

ပဋိပဒ္ဓ (တိ) [ပတိ + ပဒ = ဗဒ္ဓ + တ။ (ပြတိဗဒ္ဓ-
သံ၊ ပဋိဗဒ္ဓ-ပြာ)] (၁) စပ်သော။ (က)
ဆက်စပ်-တည်မှီ-သော။ (ခ) ငြိကပ်-

တွယ်တာ-ဟပ်မက်-သော။ (၂) ငြိကပ်-
တွယ်တာ-တပ်မက် - ရာဖြစ်သော။ (၃)
ဖွဲ့အပ်သော။ (က) ဖွဲ့ကပ်- ချည်တွယ်-
အပ်သော။ (ခ) နောင်ဖွဲ့ - ဟန့်တား-
အပ်သော (သက်နိုး)။ (၁) (က)
ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိတိ ကတ္ထ ပဋိဗဒ္ဓါ
ဟောန္တိ စိဝရပိန္နပါတသေနာသနဝိသာ-
နပ္ပစ္စယဘေသဇ္ဇပဋိကွာတု။ ဝိ၊ ၁။ ၂၀၈။ ဣဒဉ္စ
ပန မေ ဝိညာဏံ ဧတ္ထ သိတံ ဧတ္ထ ပဋိ-
ဗဒ္ဓံ။ ဒိ၊ ၁။ ၇၂။ မ၊ ၂။ ၂၀၉။ ကောစိဒေဝ
အက္ခော ရညေ ပသေနဒိမ္ပိ ကောသလေ
ပဋိဗဒ္ဓေါ ဟောတိ။ ဥဒါန၊ ၉၇။ ဧတ္ထ သိတံ
ဧတ္ထ ပဋိဗဒ္ဓန္တိ ဧတ္ထ စာဘုမဟာဘူတိကေ
ကာယေ နိဿိတဉ္စ ပဋိဗဒ္ဓဉ္စ။ ဒိ၊ ၁။ ၁၉၇။ မ၊
ဌ၊ ၃။ ၁၀၀။ ပဋိဗဒ္ဓေါတိ အာယက္ခော။ ဥဒါန၊
ဌ၊ ၁၄၁။ ပဋိဗဒ္ဓေတေန ဝိနာ အပ္ပဝတ္တနတော၊
ကာယသညိတာနံ ရူပမ္ပောနံ အာရမ္မဏက-
ရဏတော စ။ ဒိ၊ ၁။ ၂၆၆။ သိ၊ ၁။ ၅၃၄။
မ၊ ၃။ ၁၂၅။ (-ဒိ၊ ၁။ ၂၆၁။ မ၊ ၃။
၁။ ၂၀၁။ သံ၊ ၃။ ၂၉။ ပဋိသိ၊ ၃။ ၇၃။ ဓမ္မ၊
ဌ၊ ၁။ ၈၀။ ဥဒါန၊ ၈၂။ ဣတိဝုတ်၊ ၉၅။
ထေရီ၊ ၁။ ၂၆၄။ အပ၊ ၃။ ၂။ ၁၉၂။ ဇော၊ ၃။
၁၅၆။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၄၃။ ဒိ၊ ၁။ ၂၉၂။ မ၊ ၃။
၁။ ၁၇၂။ မ၊ ၃။ ၂။ ၆၇။ မ၊ ၃။ ၃၃။ အံ၊ ၃။ ၂။
၂၄၉။ မူလဌ၊ ၂။ ၁၄၇။ အနုဌီ၊ ၃။ ၆၃။) (ခ)
ယသ္မိံ စိဝရပိန္နပါတသေနာသနဝိသာ-
နာယိ ပုထုဇ္ဇနော သက္ကော လဂေါ ပဋိဗဒ္ဓေါ
တိဇ္ဇတိ။ သုတ္တနိ၊ ၃။ ၂။ ၂၁။ (-မ၊ ၃။ ၃။ ၄၀။
ထေရီ၊ ၃။ ၁။ ၃၄၂။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၅။ ဝိသုဒ္ဓိ၊
ဌ၊ ၂။ ၆၆။) (၂) ပဋိဗဒ္ဓဌာန-ဩညံ။ (၃)
(က) တိဿာ သာရတ္ထဂမိတောတိ ကာမ-
ရာဂေန သာရတ္ထော ဟုတ္တာပဋိဗဒ္ဓေါ၊ စရိယာ၊
ဌ၊ ၁။ ၃၃။ ဂမိတာဘိ ဂန္တိတာ ဝိယ လောဘေန
ဒုမ္ပောစနိယဘာဝေန အာရမ္မဏေ ပဋိဗဒ္ဓါ။
မ၊ ၃။ ၁။ ၈၆။ (-သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၅၅။ မ၊ ၃။
၂။ ၉၉။ အံ၊ ၃။ ၁။ ၁၀၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၃။ ၁။ ၇၂။

ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိ၊ ၂။ ၆၆။) (ခ) န တေန သုတ္တေန ပဋိဗဒ္ဓံ ဘဝိယတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၃၇။ ပဋိဗဒ္ဓန္တိ ဝေကလ္လံ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၀၅။

ပဋိဗဒ္ဓအင်္ဂုလန္တရ (တိ) [ပဋိဗဒ္ဓ+အင်္ဂုလ (လိ)+အန္တရ] ဖွဲ့စပ်အပ်သော လက်ချောင်းကြားခြေချောင်းကြား ခိုသော၊ သူ။ ဇာလဟတ္ထပါဒေါတိ န စမ္ပေန ပဋိဗဒ္ဓအင်္ဂုလန္တရော။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။ မ၊ ၄။ ၃။ ၂၅၈။ ပဋိဗဒ္ဓအင်္ဂုလန္တရောတိ ကေတော သမ္ပဒ္ဓအင်္ဂုလန္တရော န ဟောတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၃။

ပဋိဗဒ္ဓကာက (ပု) [ပဋိဗဒ္ဓ+ကာက] ငြိကပ်-တယ်တာ-တပ်မက်-သော ကျီးငှက်။ မဟာ-ရာဇ ခိဗ္ဗမာနုသဂေ ကာမေ ပတ္တေန္တဿ ဟတ္တိကုဏပေ ပဋိဗဒ္ဓကာကသဒိဿယ တဝကေ ဥပမံ ကရိယာမိ။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၇၀။

ပဋိဗဒ္ဓကာလ (ပု) [ပဋိဗဒ္ဓ+ကာလ] ဆက်စပ်မိရာ အခါ၊ အမြဲနေရာအခါ။ ပဋိဗဒ္ဓကာလတော ပန ပဋ္ဌာယ ဒုတိယဝါရေ အာရဒ္ဓေ သံဆုတောယေဝ ဂဒေတော ဂန္တဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၉၈။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၇၃။ ပဋိဗဒ္ဓကာလတော ပန ပဋ္ဌာယာတိ တတ္ထေဝ ဝါဿ နိဗ္ဗာနာလတော ပဋ္ဌာယ။ ဝိ၊ မတိ။ ၂။ ၂၅၀။

ပဋိဗဒ္ဓဂမန (တိ) [ပဋိဗဒ္ဓ+ဂမန] ဆက်စပ်သော ဉာဏ်အသွားရှိသော၊ သူ။ န ပရပဋိဗဒ္ဓဂူတိ ပရေသံ ပဋိဗဒ္ဓဂမနော န ဟောတိ။ မဟာနိ၊ ၄။ ၃၂၄။

ပဋိဗဒ္ဓစတုပစ္စယ (တိ) [ပဋိဗဒ္ဓ+စတုပစ္စယ] ဆက်စပ်သော (ဆွမ်း၊ သက်န်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး) ပစ္စည်း ၄-ပါးရှိသော၊ သူ။ ယော ဟိ ကေသ္မိယေဝ ပစ္စယဒါယကေ ပဋိဗဒ္ဓစတုပစ္စယော၊ သော အနုညပေါသိ နာမ န ဟောတိ ကောယတ္တဝုတ္တိတော။ ဥဒါန၊ ၄။ ၅၇။

ပဋိဗဒ္ဓစရိယ (တိ) [ပဋိဗဒ္ဓ+စရိယ] ဆက်စပ်သော အကျင့်ရှိသော။ ဗဒ္ဓစရေတိ ပဋိဗဒ္ဓစရိယော။ တေနာဟ “အန္တေဝါသိကော” တိ။ မ၊ ၄။ ၂။ ၃၁၆။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၃။ (-သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၃။)

ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တ (န) [ပဋိဗဒ္ဓ+စိတ္တ] (၁) ငြိကပ်-တယ်တာ-တပ်မက်-သောစိတ်။ (တိ) (၂) (က) ငြိကပ်-တယ်တာ-တပ်မက်-သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ (ခ) နောင်ဖွဲ့အပ်သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။ (၁) အန္တဗာလော တတ္ထအတ္တနော ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တံ နိဝါရေတိ အသက္ခောန္တော အညတရံ ပုရိသံ အာဏာပေသိ။ စရိယာ၊ ၄။ ၁၃၃။ (၂) (က) အညတရေ မာဏဝကော ဥပ္ပလဝန္တာယ ဘိက္ခုနိယာ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော ဟောတိ။ ဝိ၊ ၁။ ၄၃။ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တောတိ ဂိဟိကာလတော ပဋ္ဌာယ ရတ္တစိတ္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၃၇။ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော (အံ၊ ၂။ ၄၄၂) တိ ဝိပါကေ ဗဒ္ဓစိတ္တော။ အံ၊ ၄။ ၃။ ၁၆၈။ (-ဝိ၊ ၁။ ၁၆၄။ ဝိ၊ ၂။ ၂၇၆။ မ၊ ၂။ ၄၇။ ဥဒါန၊ ၁၆၆။ သုတ္တနိ၊ ၂၇။ အပါ၊ ၁။ ၉။ စူဠနိ၊ ၂၄၀။ ဒီ၊ ၄။ ၃။ ၁၀၂။ မ၊ ၄။ ၃။ ၁၇၂။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၃၀။ သံ၊ ၄။ ၃။ ၈၀။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၇။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၄၁။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၂၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၈၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၈။ မ္ဗေ၊ ၄။ ၂။ ၁၆။ ဥဒါန၊ ၁၀၃။ ဣတိ၊ ၄။ ၂၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁၆၂။ ဝိမာန၊ ၄။ ၇၀။ ပေတ၊ ၄။ ၄၃။ ထေရ၊ ၄။ ၁။ ၂၄၉။ ထေရ၊ ၄။ ၂။ ၅၂။ ထေရီ၊ ၄။ ၂၀။ အပါ၊ ၄။ ၁။ ၇၄။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၀၂။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၇၂။ ဇာ၊ ၄။ ၂။ ၈၄။ ဇာ၊ ၄။ ၃။ ၂၀။ ဇာ၊ ၄။ ၄။ ၂၃။ ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၂၀။ ဇာ၊ ၄။ ၆။ ၁၈၇။ ဇာ၊ ၄။ ၇။ ၃။) (ခ) ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ ဘိက္ခုတဿာ ဣတ္ထိယာ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာ ဟောန္တိ။ ဝိ၊ ၁။ ၉၀။ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာတိ ဆန္ဒရာဂေန ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာ၊ သာရတ္တာ အပေက္ခန္တောတိ အတ္တော။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၆။ ဣတ္ထိသု ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တာ နာမ ဆန္ဒရာဂေန သာရတ္တာ သာပေက္ခတာငေါတိ အာဟ “သာရတ္တာ အပေက္ခန္တော” တိ။

သာရတ္ထ၊ ၂။ ၂၄၉။ ပဋိဗဒ္ဓစိတ္တော (မ၊ ၃။ ၉)
တိ ဆန္ဒဏေဒ ဗဒ္ဓစိတ္တော။ မ၊ ၄။ ၄။ ၈။
(-ဝိ၊ ၁။ ၁၇၄။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၁၂၀။)

ပဋိဗဒ္ဓစိဝရာဒိပစ္စယ(တိ) [ပဋိဗဒ္ဓ+စိဝရာ+အာဒိ+
ပစ္စယ] ဆက်စပ်သော သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်း
ရှိသော၊ သူ။ ဥပနိဿာယ ဝိဟရတိတိ တတ္ထ
ပဋိဗဒ္ဓစိဝရာဒိပစ္စယတာယ တံ နိဿာယ
ဝသတိ။ က၊ ၁။ ၁၄၃။

ပဋိဗဒ္ဓဉာဏမန (တိ) [ပဋိဗဒ္ဓ+ဉာဏ+မန]
ဆက်စပ်သော ဉာဏ်အသွားရှိသော၊ သူ။ န
ပရပဋိဗဒ္ဓဂူတိ န အညေသံ ပဋိဗဒ္ဓဉာဏမ-
နော။ စူဠနိ၊ ၄။ ၁၂၅။

ပဋိဗဒ္ဓဌာန (န) [ပဋိဗဒ္ဓ+ဌာန] ငြိကပ်-တွယ်
တာ-တပ်မက်- ရာဖြစ်သော- အပူ-ဌာန။
ဣမေ သတ္တာ ပဋိဗဒ္ဓဌာနံ နာမ ဇဟိတုံ န
သက္ကောန္တိ ကိ န ခုဿ ဣမ ပဋိဗဒ္ဓဌာနံ။
ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၂၄၄။

ပဋိဗဒ္ဓမန (တိ) [ပဋိဗဒ္ဓ+မန] ငြိကပ်-တွယ်တာ
- တပ်မက်- သောစိတ်ရှိသော၊ သူ။ ပဋိဗဒ္ဓမ-
နောဝ တာဝ သော၊ ဝစ္ဆော ခိရပကောဝ
မာတရိ။ ဓမ္မ၊ ၅။ ၄။ တာဝ သော ခိရပကော
ဝစ္ဆော မာတရိ ဝိယ ပဋိဗဒ္ဓမနော လဂ္ဂ-
စိတ္တောဝ ဟောတိတိ အတ္ထော။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၂။
၂၆၆။

ပဋိဗဒ္ဓမာနသ (တိ) [ပဋိဗဒ္ဓ+မာနသ] ငြိကပ်-
တွယ်တာ- တပ်မက်- သောစိတ်ရှိသော၊ သူ။
ဒုဒ္ဓမဿ စိတ္တဿ ဝသေန တဿ ဣတ္ထိယံ ပဋိ-
ဗဒ္ဓမာနသော ဟုတွာ....ရာဇဂေဟံ ပဝိဇ္ဇော။
ပေတ၊ ၄။ ၂၆၂။

ပဋိဗဒ္ဓဝတ္တိ (တိ) [ပဋိဗဒ္ဓ+ဝတ္တိ] ဆက်စပ်သော
ဖြစ်ခြင်းရှိသော၊ သူ။ ဗဟုနမိမ ဗဒ္ဓိနန္တိ ဣမ
ဗဟုနံ ခတ္တိယာဒိနံ သိဿာနံ။ သိဿာ ဟိ
အာစရိယေ ပဋိဗဒ္ဓဝတ္တိတ္တာ (အာစရိယပဋိ-

ဗဒ္ဓဝတ္တိတ္တာ။ မဟာနိ၊ ၄။) “ဗဒ္ဓိ”တိ ဝုစ္စန္တိ။
သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၂။ မဟာနိ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၂။

ပဋိဗဒ္ဓဟဒယ (တိ) [ပဋိဗဒ္ဓ+ဟဒယ] ငြိကပ်-
တွယ်တာ- တပ်မက်-သော စိတ်ရှိသော၊ သူ။
သိဒ္ဓတ္ထကုမာရော မယိ ပဋိဗဒ္ဓဟဒယော
ဟုတွာ ပဏ္ဏာကာရံ ပေသေသိ။ ဗုဒ္ဓဝိ၊ ၄။ ၂၂၉။

ပဋိဗန္ဓ (ပ) [ပတိ+ဗန္ဓ+အ။ (ပြတိဗန္ဓ-သံ။ ပဋိ-
ဗန္ဓ-ပြာ)] (၁) နှောင်ဖွဲ့- ဟန့်တား- ခြင်း၊
အနှောင်အဖွဲ့ အဟန့်အတား (၂) ငြိကပ်-
တွယ်တာ- တပ်မက်- ခြင်း။ (၃) ဆက်စပ်
ခြင်း။ (၄) ဝုဇ္ဈပဗ္ဗဇိတဝတ္ထ။ သု ပဌမဝတ္ထုသ္မိံ
“ဘိက္ခုသံဃဿ ပဋိဗန္ဓံ မာ အကာသိတိ
ပဏာမေသိ။ ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၆၁။ ပဋိဗန္ဓန္တိ တယာ
ပဋိဗန္ဓံ၊ ပရိဘောဂန္တရာယံ သံဃဿ မာ
အကာသိတိ အတ္ထော။ ဝဇ္ဇိ၊ ၁။ ၆၇။ (-သာ-
ရတ္ထ၊ ၂။ ၂၇၂။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၂၃၃။) (၅) အတ္ထိ
ပန သမ္ပ တဿ သီဟဿ ကတ္ထစိ ပဋိဗန္ဓော။
ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၄၁။ (၆) ဥပနိဗန္ဓိတွာ ဂါဟာ-
ပေတဗ္ဗန္တိ ဣမ ရုက္ခာဒိသု ဝသိတွာ စိဝရံ
ဂဏ္ဍဏာတိ ပဋိဗန္ဓံ ကတွာ ဂါဟာပေတဗ္ဗံ။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၄၂။

ပဋိဗန္ဓကံ (ပ) [ပတိ+ဗန္ဓ+က။ (ပြတိဗန္ဓက-သံ။
ပဋိဗန္ဓက=ပဋိဗန္ဓက-ပြာ)] ဝန်ခံသူ၊ အာမ-
ခံသူ။ သပုံ ပမောက္ခာမိ န တာဝ ကာကံ၊ ပဋိ-
ဗန္ဓကော ဟောဟိတိ တာဝ ကာကော။ ဇာ၊
၁။ ၁၄၉။ ပဋိဗန္ဓကောတိ ပါဠိဘောဂေါ။ ဇာ၊
၄။ ၂။ ၂၇၀။

ပဋိဗန္ဓတိ (ကြိ) [ပတိ+ဗန္ဓ+အ+တိ။ (ပြတိဗန္ဓာ
တိ-သံ)] တဖန်-ပြန်-ဖွဲ့-ချဉ်-၏၊ ပြင်ဝတ်
၏။ ဒုဿ မုတ္တုဒိဿ ပဋိဗန္ဓတိ။ ဇာ၊ ၂။ ၁၂၁။
ဇာ၊ ၄။ ၅။ ၄၆၇။ ဒုဿ ပဋိဗန္ဓတိတိ မုတ္တုတဝတ္ထံ
ပုန ဗန္ဓတိ။ ဇာတ်၊ ၄။ ၁။ ၁၆၃။ -ချပ်။

ပဋိဗန္ဓန (န) [ပတိ+ဗန္ဓ+ယ။ (ပြတိဗန္ဓန-သံ။
ပဋိဗန္ဓနက - ပြာ)] တားဆီး - ပိတ်ဆို့ -

ခြင်း။ ဒုဿီလျာဒိပါပဓမ္မာနံ ခမ္မနံ ပဋိဗန္ဓနံ ခန္ဓဋ္ဌော။ သော ပန သီလာဒိဝေါတိ အာဟ “ဂုဏဋ္ဌော ခန္ဓဋ္ဌော”တိ။ဒီ၊၃။၂၃၉။

ပဋိဗန္ဓန္တိ (တိ) [ပတိ+ဗန္ဓ+အ+အန္တိ။ထိ-ဌ် ပဋိဗန္ဓန္တိ။] (စိတ်ကို)နှောင်ဖွဲ့သော၊ (စိတ်ဖြင့်)တပ်စွန်းသော၊သူ။ ဒိဋ္ဌာ မယာ သမ္ပပုဏ္ဏမုခ ကဏှာ ဒေဝိတိကာ ပဉ္စပတိကာယ ဆဋ္ဌေ ပုရိသေ စိတ္တံ ပဋိဗန္ဓန္တိယာယဒိဒ္ဓံ ကဗန္ဓေ ပိဋ္ဌသပ္ပိမ္ပိ။ ဇာ၊၂။၁၁၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၅၅။ ပဉ္စပတိကာယာတိ ပဉ္စပတိကာ၊ ယကာရော နိပါတမတ္တော။ပဋိဗန္ဓန္တိယာတိ ပဋိဗန္ဓမာနာ။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၄၅၉။

ပဋိဗန္ဓန္တိ (ထိ) [ပဋိဗန္ဓန္တိ+ဤ] (စိတ်ကို) နှောင်ဖွဲ့သော၊ (စိတ်ဖြင့်) တပ်စွန်းသောမိန်းမ။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဗန္ဓမာန (တိ) [ပတိ+ဗန္ဓ+အ+မာန] (စိတ်ကို)နှောင်ဖွဲ့သော၊ (စိတ်ဖြင့်)တပ်စွန်းသော၊ သူ။ပဋိဗန္ဓန္တိ-ကြည့်။

ပဋိဗန္ဓရူပ (တိ) [ပဋိဗန္ဓ+ရူပ] ငြိကပ်-တူယ်တာ - တပ်မက် - ခြင်းသဘောရှိသော၊ သူ။ သင်္ကပ္ပနံပဿ ဝိဟညမာနံ၊ဇနော ဇနသ္မိံ ပဋိဗန္ဓရူပေါ။ဥဒါန။ ၉။ ဇနော ဇနသ္မိံ ပဋိဗန္ဓရူပေါတိ သယံ အညော ဇနော သမာနော အညသ္မိံ ဇနော “အဟံ ဣဿ မမ အယ”န္တိ တဏှာဝသေန ပဋိဗန္ဓသဘာဝေါ ဟုတွာ ဝိဟညတိ ဝိသုတံ အာပဇ္ဇတိ။ “ပဋိဗန္ဓစိတ္တော”တိပိ ပါဠော။ ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၁၀၃။

ပဋိဗန္ဓသဘာဝ (တိ) [ပဋိဗန္ဓ+သဘာဝ]ငြိကပ်-တူယ်တာ- တပ်မက်- ခြင်းသဘောရှိသော၊ သူ။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဗန္ဓိတ (တိ) [ပတိ+ဗန္ဓ+တ] ဖွဲ့- စပ်- အပ်သော (ကောင်းမှုရွှေအိုး)။ ဣဒါနိ ယသ္မာ ပတ္တနာယ ပဋိဗန္ဓိတဿ သဗ္ဗကာမဒတ္တံ၊ န ဝိနာ ပတ္တနံ ဟောတိ။ ခုဒ္ဒက၊ဋ္ဌ။၁၉၁။

ပဋိဗန္ဓိတုံ (ကြိဝိ) [ပတိ+ဗန္ဓ+တုံ] တဖန်-ပြန်၍ -ဖွဲ့ခြင်းငှာ၊ နောက်ထပ်သမုတ်ခြင်းငှာ။ ခဏှသိမံ အဇာနန္တာ အဝိပ္ပဝါသယေဇာနန္တာ စေတိယင်္ဂဏဗောဓိယင်္ဂဏဥပေါသထာဂါရာဒိသု နိရာသင်္ကဋ္ဌာနေသု ဌတွာ အပ္ပေဝ နာမ သမ္ပဟနိတုံ သက္ခိယန္တိ။ပဋိဗန္ဓိတုံ ပန န သက္ခိယန္တေဝ။ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၂။ပဋိဗန္ဓိတုံ ပန န သက္ခိယန္တေဝိတိ ဣဿိမာယ အညာတတ္တာ န သက္ခိယန္တိ။ သာရတ္ထ၊၃။၂၇၄။(-ဝိမတိ၊၂။၁၅၅။)

ပဋိဗန္ဓု (ပု) [ပတိ+ဗန္ဓ+ဥ] (၁)အာရုံအသီးအသီး၌ ဖွဲ့တတ်သော (တဏှာ)တရား။(၂) အသီးအခြားဖြစ်သော (တဏှာ) ဆွေမျိုး။ (၁၊၂)ယော ရာဂေါ သာရာဂေါ....ပဋိဗန္ဓု အာသာ အာသိသနာ။အဘိ၊ဓ။၂၁၅။ မဟာနိ။၆။ ပါဠိယေက္ခေ ပါဠိယေက္ခေ အာရမ္မဏေ ဗန္ဓတိတိ ပဋိဗန္ဓု။ ဉာတကဋ္ဌေန ဝါ ပါဠိယေက္ခော ဗန္ဓုတိပိ ပဋိဗန္ဓု။ နိစ္စသန္နိသိတဋ္ဌေန ဟိ သတ္တာနံ တဏှာသမော ဗန္ဓု နာမ နတ္ထိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၉၇။ မဟာနိ၊ဋ္ဌ။၃၃။

ပဋိဗန္ဓေတွာ (ကြိဝိ) [ပတိ+ဗန္ဓ+တွာ။‘ဣ’အာဂုံကို ‘ေ’ပြု။] ဖွဲ့စည်း-ချည်နှောင် - ချဲ့။ သန္တမ္ပိတွာတိ ပရိဒေဝနာဒိဝိရဟေန အတ္တာနံ ပဋိဗန္ဓေတွာ ပတိဋ္ဌာပေတွာ။ သီ၊ဋီ၊သစ်၊၁။၆၉။

ပဋိဗလ (တိ) [ပတိ+ဗလ။ ပြတိဗလ(ပု)ပြတိကူလံ ဗလံ ယသ္မ၊ ဂတြော....ပြတိရူပံ ဗလံ ယသ္မ၊ တုလျဗလေတြိ။ “ယော မေ ပြတိဗလော လောကေ” ဣတိ စက္ကိ။ ထောမနိဓိ။ (က) စွမ်းနိုင်သော၊ (ပြုလုပ် - ပြောဆို - ခြင်းငှာ) အစွမ်း-သတ္တိ-ရှိသော၊ သူ။ (ခ) လိမ္မာ-ကျွမ်းကျင်-သော၊သူ။ (က) ယထာသသော န ပဋိဗလော မတ္တေန မာတဂေန သဒ္ဓိံ ယုဂံ သမဂမံ သမာဂန္တာ ယုဂဂ္ဂါဟံ ဂဏှိတုံ။ မဟာနိ။၁၃၇။ ပုဂ္ဂလံ ဝါ အနိသိ-

တော ဓမ္မံ ဝါ အနိဿိတော နော ဝိသဟာမိ
 န ဥဿဟာမိ န သက္ကောမိ န ပဋိဗလော။
 စူဠနိ။ ၁၀၂။ ပဋိဗလော ဟောတိ ဘိက္ခုနိယော
 ဩဒိတု (ဝိ။ ၂။ ၇၄) နိ... ဘိက္ခုနိယော ဩဝ-
 ဒိကံ တာဒိသံ ဓမ္မံ ဒေသေတံ သမတ္ထော
 ဟောတိ။ ဝိဠာပ။ ၅၆။ ပဋိဗလော (အံ။ ၂။
 ၁၃၃) တိ သမတ္ထော။ အံ။ ၅။ ၄၉။ ပဋိဗလော
 (ကခံ။ ၈၅) တိ ဝတ္ထံ သမတ္ထော။ အဘိ-
 တောတိ ဝတ္ထံ ဟောတိ။ ကခံ။ ၁၆။ သင်္ခ။
 ၁၃၁။ (-ဝိ။ ၁။ ၁၀၈။ ဝိ။ ၂။ ၇၄။ ဝိ။ ၃။ ၉၂။
 ဝိ။ ၄။ ၂၂၃။ ဝိ။ ၅။ ၂၃၈။ ဒီ။ ၁။ ၁၃၀။ မာ။ ၃။
 ၂၁၄။ အံ။ ၁။ ၁၃၇။ အံ။ ၂။ ၁၂၇။ အံ။ ၃။ ၁၁၆။
 အဘိ။ က။ ၈၀။ အပ။ ၂။ ၃၉၉။ မိလိန္ဒ။ ၄။ ဝိ။
 ၄။ ၁။ ၁၆။ ဝိ။ ၄။ ၂။ ၄၈။ ဝိ။ ၄။ ၃။ ၁၁၇။ ကခံ။
 ၉၂။ ဝိ။ သင်္ခ။ ၆၆။ ဒီ။ ၄။ ၂။ ၁၂၄။ မာ။ ၄။ ၁။
 ၉၆။ မာ။ ၄။ ၃။ ၁၁၀။ သံ။ ၄။ ၁။ ၈၅။ သံ။ ၄။ ၂။
 ၁၁၅။ သံ။ ၄။ ၃။ ၈၀။ အံ။ ၄။ ၁။ ၁၄၃။ အံ။ ၄။ ၃။
 ၁၀၀။ အဘိ။ ၄။ ၁။ ၂၀။ အဘိ။ ၄။ ၃။ ၃၄။ ပဋိ-
 သံ။ ၄။ ၁။ ၃၃။ ပဋိသံ။ ၄။ ၂။ ၃၁။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၂။
 ၄၉။ ခုဒ္ဒက။ ၄။ ၂၀။ သုတ္တနိ။ ၄။ ၁။ ၁၇၈။
 ဆေရ။ ၄။ ၂။ ၁၁၀။ အပ။ ၄။ ၁။ ၁၉၅။ စရိယာ။
 ၄။ ၁။ ၁၃။ ဇာ။ ၄။ ၂။ ၂၉၇။ ဇာ။ ၄။ ၃။ ၄၈၇။
 ဇာ။ ၄။ ၄။ ၁၀၀။ ဇာ။ ၄။ ၅။ ၁၆၂။ ဝဇီရ။ ၁၃၇။
 သာရတ္ထ။ ၁။ ၇၂။ သာရတ္ထ။ ၃။ ၂၄၀။ ဝိမတိ။ ၁။
 ၃၃။ ဝိမတိ။ ၂။ ၁၀၇။ ကခံ။ ၃။ ၁။ ၁၇၀။ ဒီ။
 ၄။ ၁။ ၄၀၅။ သီ။ ၄။ ၁။ ၁၇၅။ သံ။ ၄။ ၁။ ၂၆၀။
 အံ။ ၄။ ၃။ ၁၃၇။ ဝိသုဒ္ဓိ။ ၄။ ၂။ ၅၃။) (က။ ၁)
 ပဋေတိ ဆေကော သမတ္ထော ပဋိဗလော
 သရသမ္ပန္နော ကဏ္ဍမာဓုရိယေန သမန္တာ-
 ဂတော။ ဝိ။ ၄။ ၂။ ၂၄၅။ ပဋေတိ ပဋိဗလော။
 နိပုဏော စေဝ သမတ္ထော စာတိ ဝတ္ထံ
 ဟောတိ။ ဝိ။ ၄။ ၃။ ၇၁။ ပဋိဗလော (အံ။ ၁။
 ၁၁၅) တိ ကာယဗလေန စေဝ ဉာဏဗလေန
 စ သမန္တာဂတတ္တာ သမတ္ထော။ အံ။ ၄။ ၂။ ၈၇။
 ပဋေတိ ဆေကော ပဋိဗလော။ သုမ္ပိယဉ္ဇ
 အန္တလိက္ခေ စ ဒေါသဂုဏေ ဇာနိတံ

သမတ္ထော။ ဇာ။ ၄။ ၆။ ၃၂၉။ (-ဒီ။ ၄။ ၁။ ၁၉၅။
 မာ။ ၄။ ၂။ ၇၃။ အံ။ ၄။ ၁။ ၁၇၉။ အံ။ ၄။ ၃။ ၉၄၆။
 ဂာ။ ၃။ ၁၀။ ဒီ။ ၄။ ၁။ ၂၆၃။ မာ။ ၄။ ၂။ ၂၃၇။
 အံ။ ၄။ ၃။ ၁၂၁၁။)

ပဋိဗဟတိ (ကြိ) [ပတိ + ဗဟ + အ + တိ။
 (ပြတိဗဟတေ-သံ)] ပယ်ရှား-တားဆီး-
 ကာကွယ်-၏။ ပဋိဟန္တိတိ ပဋိဗဟတိ ယထာ
 တဒုဘယဝသေန ကာယစိတ္တာနံ ဗာနေ န
 ဟောတိ။ ဧဝံ ကရေတိ။ သီ။ ၄။ ၁။ ၂။ ၃၁၉။

ပဋိဗဟ(ပု) [ပတိ + ဗဟ + အ။ ဗာဓော ဝါရဏ-
 ဗျာသာတေ၊ ဗာဟော ပယတနေ သိယာ။
 ဓာတုတ္ထ။] ပယ်ရှား-တားဆီး-ဖြတ်တောက်
 -ခြင်း။ တေန ခေါ၊ ပန သမယေန သုနိဓဝ-
 သကာရာ မဂဓမ္မဟာတ္ထော ပယုလိဂါမေ နဂရံ
 မာပေန္တိ ဝဇီနံ ပဋိဗဟာယ။ ဝိ။ ၃။ ၃၂၃။
 ဒီ။ ၂။ ၇၄။ ဥဒါန။ ၁၀၆။ ဝဇီနံ ပဋိဗဟာယာ-
 တိ ဝဇီရာဇကုလာနံ အာယမုပပန္နိန္ဒနတ္ထံ။ ဝိ။
 ၄။ ၃။ ၃၇၇။ ဒီ။ ၄။ ၂။ ၁၃၀။ ဥဒါန။ ၄။ ၃၇၉။
 (-သာရတ္ထ။ ၃။ ၃၁၇။)

ပဋိဗဟက (တိ) [ပတိ + ဗဟ + က္တု] ပယ်ရှား-
 -တားမြစ်-တတ်သော။ ယေ ကေစိ အဂဒါ
 လောကေ၊ ဝိသနံ ပဋိဗဟက။ မိလိန္ဒ။
 ၃၁၈။ (-အံ။ ၄။ ၁။ ၃၄၅။)

ပဋိဗဟကရဏ (န) [ပဋိဗဟ + ကရဏ] တား
 မြစ်ခြင်းကို ပြုခြင်း။ သော ပန အတ္တနေဝ
 ကိစ္စဝိသေသံ အပဒိသိတွာ... ကိဉ္ဇိက္ခာနုပ္ပဒါ-
 နေန ဝါ ပဋိဗဟကရဏံ အပဒိသိတွာ။
 နေတ္ထိ။ ၄။ ၁၃၄။

ပဋိဗဟတိ (ကြိ) [ပတိ + ဗဟ + အ + တိ]
 (က) တားမြစ်၏။ (ခ) ပယ်ရှား-ပယ်လှန်-
 ၏။ (ဂ) ပယ်ဖျောက်၏။ (က) ဗျဉ္ဇနစ္ဆာ-
 ယာယ အတ္ထံ ပဋိဗဟတိ (ဝိ။ ၄။ ၂။ ၂၄) တိ
 ဗျဉ္ဇနမတ္တမေဝ ဂဟေတွာ အတ္ထံ ပဋိသေ-
 ခေဝ။ ဝိ။ ၄။ ၄။ ၄၂။ (-ဝိ။ ၂။ ၃၇၃-၄

ဝိ၅။၁၃၃။ အံ၁။၂၉၀။ မဟာနိ။၁၇၅။
 ဇာ။၂။၉၃။ မိလိန္ဒ။၃၅၀။ ဝိဠာ၁။၁၉၆။ ဝိဠာ
 ၃။၂၉၀။ ဝိဠာ၄။၇၃။ ကခါ။၁၀၄။ ဝိသင်္ဂဟ။
 ၁၄၆။ ဒိဠာ၂။၁၁၂။ မဠာ၁။၃၂၀။ မဠာ၂။
 ၂၀၅။ မဠာ၃။၃၉။ မဠာ၄။၁၀၄။ သံဠာ၁။
 ၃၀၀။ သံဠာ၂။၁၅၅။ အံဠာ၁။၃၆၉။ အဘိ
 ဠာ၃။၇၄။ ဝိသုဒ္ဓိ။၁။၁၀။ ခုဒ္ဒကဠာ။၂၀၇။
 ဣတိဝုတ်ဠာ။၂၄၅။ သုတ္တနိဠာ၁။၁၀၃။ ပေတ
 ဠာ။၂၃၅။ မဟာနိဠာ။၂၉၄။ ဇာဠာ၅။၃၉၁-
 ၂။ ဝဇီရ။၁၃၉။ သာရတ္ထ။၂။၄၅။ သာရတ္ထ
 ၃။၃၆၂။ ဝိမတိ။၂။၁၅၀။ ကခါဠာသစ်။
 ၄၁၉။ သီဠာသစ်။၂။၄၃၄။ မဠာ၂။၁၆။
 မဠာ၃။၃၀၀။ အံဠာ၁။၂၂၅။ အံဠာ၂။
 ၃၃၄။ မူလဠာ၂။၈၃။ ဝိသုဒ္ဓိဠာ၂။၂၄၁။
 နေတ္ထိဠာ။၁၀၇။) ပဋိဗာဟန္တိ— ဝိဠာ၃။၁၆။
 ဝိ၅။၃၄၉။ အံ၁။၇၀။ ဝိဠာ၄။၆၅။ ဒိဠာ
 ၂။၃၉၀။ မဠာ၄။၁၂။ သံဠာ၁။၉၁။ အံဠာ
 ၂။၄၅။ အဘိဠာ၁။၄၂၄။ ဇာဠာ၁။၂၃၄။
 ဝိမတိ။၂။၂၄၇။ ပဋိဗာဟသိ— ဝိဠာ၃။၁၀။
 မဠာ၄။၁၃။ ပဋိဗာဟမိ— သံဠာ၁။၁၅၀။
 သာရတ္ထ။၃။၂၀၀။ ပဋိဗာဟတု— အဘိ
 ဠာ၂။၄၂၇။ ပဋိဗာဟေယျ— ဝိ၂။၃၇၃။
 ဝိဠာ၃။၁၁။ ဝိဠာ၃။၂၀၇။ ဝိဠာ၄။၁၄၄။
 ကခါ။၃၂၅-၆။ ဝိသင်္ဂဟ။၂၀၀။ အံဠာ၁။
 ၂၀၀။ အဘိဠာ၃။၂၃၄။ ယေရဠာ၁။၈၀။
 အပဠာ၂။၅၁။ ဇာဠာ၁။၂၃၆။ နေတ္ထိဠာ
 ၂။၆။ ပဋိဗာဟေယျ— ဇာဠာ၄။၁၉၄။
 ပဋိဗာဟိ—ဝိ၂။၃၇၃။ ဝိ၅။၁၁၀။ အံဠာ၁။
 ၃၄၂။ အံဠာ၃။၅၀။ ဇာဠာ၅။၂၇၉။ ပဋိ
 ဗာဟိသတိ—ဝိ၂။၃၇၃-၇-၈။ ပဋိဗာဟေ
 သတိ—ဝိဠာ၃။၁၉။ ပဋိဗာဟိသသိ— ဝိဠာ
 ၃။၁၉။ ပဋိဗာဟိသမိ—မဠာ၂။၁၃၃။ မဠာ၃။
 ၁၂၀။ မဠာ၄။၇၆။ အံဠာ၁။၃၅၅။ အဘိဠာ
 ၂။၄၀၇။ ဇာဠာ၃။၁၄။ နေတ္ထိဠာ။၂၄၀။
 သာရတ္ထ။၃။၂၆၀။ ပဋိဗာဟေသမိ—သံဠာ
 ၁။၁၅၇။ စရိယဠာ။၂၅၇။ သာရတ္ထ။၃။

၂၀၃။ (ခ) ဝေဝါဒီ ပန သော ဥပရိ
 တိသော ဈာနဘူမိယော စတ္တာရော မဂ္ဂါ
 စတ္တာရိ ဖလာနိ နိဗ္ဗာနန္တိ သပ္ပံ ပဋိဗာဟတိ။
 မဠာ၂။၃၀၂။ သံဠာ၁။၁၉၁။ ပဋိဗာဟတိတိ
 သန္တိယေဝ သမာနံ အဇာနန္တော နတ္ထိတိ
 ပဋိက္ခပတိ။ မဠာ၂။၃၁၁။ သံဠာ၁။၂၄၁။
 (-ဇာဠာ၅။၃၀၀။ မဠာ၃။၉၂။ အံဠာ၂။၇၁။
 အံဠာ၃။၁၆၂။) ပဋိဗာဟန္တိ—မိလိန္ဒ။၁၃၇။
 အံဠာ၂။၁၅၇။ အဘိဠာ၂။၄၇၉။ မဟာနိဠာ။
 ၂၄၇။ (က.ခ) တတ္ထ ပူရဏော “ကဏ္ဍေတော
 န ကရိယတိ ပါပ”န္တိ ဝဒန္တော ကမ္ပံ ပဋိဗာ
 ဟတိ။ ဒိဠာ၁။၁၅၀။ (-မဠာ၃။၈၇။ ဒိဠာ
 ၁။၂၂၇။မဠာ၃။၅၅။ အံဠာ၂။၂၇၀။ အနုဠာ
 ၁။၁၇၉။) ပဋိဗာဟသိ—မဠာ၃။၂၂၆။ ပဋိ
 ဗာဟိ—ဝိသုဒ္ဓိ။၁။၃၂။ ပဋိဗာဟိတ္ထ—မဠာ၃။
 ၁၃၇။ (ဂ) ပဋိဟန္တိတိ ပဋိဗာဟတိ ယထာ
 တဒုဘယပသေန ကာယစိတ္တနံ ဗာနေ န
 ဟောတိ။ ဧဝံ ကဏ္ဍေတံ။ ဒိဠာ၁။၃၃၁။
 သီဠာသစ်။၂။၃၁၉။ မဠာ၃။၁၃။

ပဋိဗာဟတု (ကြိ) [ပတိ+ဗာဟ+အ+တု]
 တားမြစ်လော့။ ပဋိဗာဟတိ (က) ကြည့်။

ပဋိဗာဟန (န) [ပတိ+ဗာဟ+ယု] (ခ) (က)
 တားမြစ်ခြင်း။ (ခ) ပယ်ဖျောက်ခြင်း။
 (တိ)(၂)တားမြစ်တတ်သော။ (၃)တားမြစ်
 ကြောင်းဖြစ်သော။ (၁) (က) တဗ္ဗဟုလ-
 ဝိဟာရိနောတိ တာသံ သညာနံ ပဋိဗာဟ-
 နေန တမေဝ ငရိပဒံ ဗဟုလံ ကတော ဝိဟ-
 ရန္တဿ။ မဠာ၄။၄၂။ (-ဝိမတိ။၂။၂၄၀။
 သံဠာ၂။၂၃။ အနုဠာ၁။၃၃၁။) (ခ) ပဋိဗာ
 ဟနတ္ထ(၁)ကြည့်။ (၂) ကဏ္ဍသုက္ကာယေဝ
 အညဉ္ဇေ ပဋိဗာဟနတော ပဋိပက္ခဝသေန
 သပ္ပုဋ္ဌိဘာဂါတိ ဝုစ္စန္တိ။ အံဠာ၂။၆၆။ (-သံ
 ဠာ၁။၅၃။) (၃) ပဋိဗာဟနုပါယ-ကြည့်။

ပဋိဗာဟနကာရဏ (န) [ပဋိဗာဟန+ကာရဏ]
 တားမြစ် နိုင်သော အကြောင်း။ ကိတ္တကံ

ဇိဝိဿတိ ဘန္တတိ။ သတ္တာယံ မြာဟူဏာတိ။
ပဋိဗာဟနကရဏံ အတ္ထိ ဘန္တတိ။ ဓမ္မာဠာ
၁။ ၄၂၃။

ပဋိဗာဟနဋ္ဌ (ပု) [ပဋိဗာဟန+အတ္ထ] တားမြစ်
တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော - အနက် -
သဘော။ ဖလကသမံ မဟာရာဇ ဓုတဂုဏ်...
ပဋိဗာဟနဋ္ဌေန၊ ဖိလိန္ဒ။ ၃၃၆။

ပဋိဗာဟနတ္ထ (ပု) [ပဋိဗာဟန+အတ္ထ] (က)
တားမြစ်ခြင်း ဟူသောအကျိုး။ (ခ) ပယ်
ဖျောက်ခြင်းဟူသောအကျိုး။ (က) အနာ-
ဂတာနံ ဘန္တ ဘယာနံ ပဋိဗာဟနတ္ထာယ။
မိလိန္ဒ။ ၈၇။ (-သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၄။ ဓမ္မာဠာ ၂။ ၃၀၄။
အပါ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၀။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၂၆၀။) (ခ) ပဋိ-
ဃာတာယာတ် ပဋိဗာဟနတ္ထံ ဝပစ္စယဿ
ဝိကာရဿ ဝိနောဒနတ္ထံ၊ မာဠိ၊ ၁။ ၁၆၇။
(-အဘိ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၀၊ ၄၄၇။)

ပဋိဗာဟနမန္တ (ပု) [ပဋိဗာဟန+မန္တ] တားမြစ်
တတ်သောမန္တန်။ သော ဥဠာပနက မန္တမေဝ
ဂဟေတွာ ပဋိဗာဟနမန္တံ ပန အဂ္ဂဟေတွာဝ။
ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၅၃၇။

ပဋိဗာဟနယောဂ္ဂ (တိ) [ပဋိဗာဟန+ယောဂ္ဂ]
တားမြစ်ခြင်းငှာ- သင့်လျော်-လျောက်ပတ်
-သော။ အဇ္ဇော ပဋိရာဇနံ ပဋိဗာဟန-
ယောဂ္ဂေါ စတုပဉ္စဘူမကော ပတ်ဿယ-
ဝိသေသော။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၂။ ၁၂၀။ အံ၊ ၄။ ၂။
၃၇၉။

ပဋိဗာဟနယောဂျ (တိ) [ပဋိဗာဟန+ယောဂျ]
တားမြစ်ခြင်းငှာ-သင့်လျော်- လျောက်ပတ်
-သော။ အဇ္ဇော ပဋိရာဇနံ ပဋိဗာဟန-
ယောဂျော စတုပဉ္စဘူမကော ပဋိဿယဝိ-
သေသော။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၅၃။

ပဋိဗာဟနဝတ္ထု (န) [ပဋိဗာဟန+ဝတ္ထု] တား
မြစ်ခြင်းဟူသော-အကြောင်း-ငွေ့။ သာ-
ဝတ္ထိယံ ထုလ္လနန္တံ အာရဗ္ဘ ဓမ္မိကံ စိဝရေဝိဘင်္ဂံ
ပဋိဗာဟနဝတ္ထုသ္မိံ ပညတ္တံ၊ ကင်္ခါ၊ ၃၂၅။

ပဋိဗာဟနဝိမိ (ပု) [ပဋိဗာဟန+ဝိမိ] တားမြစ်ပုံ
အစီအရင်။ တတ္ထာယံ ပဋိဗာဟနဝိမိ ယထာ
ယံကိဉ္စ ဥဒကာရေဟနံ န ပါပဝါဟနံ။
မာဠိ၊ ၁။ ၂၈၁။

ပဋိဗာဟနာဓိပ္ပါယ (ပု) [ပဋိဗာဟန+အဓိပ္ပါယ]
တားမြစ်ခြင်း၌ဖြစ်သော-အလို-ဆန္ဒ။ တား
မြစ်လိုသောဆန္ဒ။ လေဉ္စအာဒိဟိ တေသံ
ပဋိဗာဟနာဓိပ္ပါယေန ဝိဟိံ သဘဝိတက္ကော။
ဥဒါန၊ ၄။ ၁၉၈။

ပဋိဗာဟနာပတ္တိ (တိ) [ပဋိဗာဟန+အာပတ္တိ]
တားမြစ်ခြင်းကြောင့် သင့်သောအာပတ်။
မဟာဇေရဿေဝ အာပတ္တိတိ အာသနေန
ပဋိဗာဟနာပတ္တိယာ အာပတ္တိ။ ဝိမတိ၊
၂။ ၂၅၉။

ပဋိဗာဟနု(န္တ)ပါယ (ပု) [ပဋိဗာဟန+ဥပါယ]
တားမြစ်ကြောင်းဖြစ်သော - နည်းလမ်း -
ဥပါယ်။ တားမြစ်နိုင်သော - နည်းလမ်း -
ဥပါယ်။ “ယတ္ထ ဒါနိဿာဟံ ဂမနံ နုလ္လစ္ဆာမံ၊
တတ္ထေဝ ဂန္တုကာမော ဇာတော၊ ဟဇော-
ဟမသ္မိ”တိ အနတ္တမနော ဟုတွာ “ပဋိဗာ-
ဟနုပါယဿ ကရိဿာမိ”တိ စိန္တေတွာ ပန
တုန္တိအာဒိမာဟ။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၂၁၀။ သာရတ္ထ၊
၃။ ၃၂၄။ (-ဓမ္မာဠာ၊ ၁။ ၄၂၃။)

ပဋိဗာဟန္တ (တိ) [ဂတိ+ဗာဟ+အ+အန္တ။ ထိန္ဒ
ပဋိဗာဟန္တ။] (က) တားမြစ်တတ်သော။ (ခ)
ပယ်ဖျောက်တတ်သော။ (က) တတ္ထ ကမ္မံ
ပဋိဗာဟန္တေနာပိ ဝိပါကော ဗာဟိတော
ဟောတိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၅၀။ (-ဒီ၊ ၄။ ၂။ ၁၅၀။ မ၊
၄။ ၂။ ၉။ မ၊ ၄။ ၃။ ၈၇။ မ၊ ၄။ ၄။ ၈၇။ အံ၊ ၄။ ၁။
၃၆၄။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၃၇။ အဘိ၊ ၄။ ၂။ ၄၂၀။ အဘိ၊
၄။ ၃။ ၁၃၇။ ဓမ္မာဠာ၊ ၂။ ၃၂၇။ နေတ္ထိ၊ ၄။ ၈၂။
ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၂။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၀။ သီ၊ ၄။
၁။ ၂။ ၃၈။ မာဠိ၊ ၂။ ၈၃။ အံ၊ ၄။ ၂။ ၂၇၈။
နေတ္ထိ၊ ၄။ ၁၀၄။) တတော ဘာဇေယာမိတိ
ဧဝံ အာနိသံသံ ဒဿေတွာ ပဋိဗာဟန္တိယာ

အနာပတ္တိ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၂၀၇။ (-ဝိ၊၅။၁၁၀။
ကခါ။၃၂၅။) (ခ) သော....ထိနမိဒ္ဓါဂမနဝေ-
လာယ ပလာလစုမ္မဋ္ဌကံ တေမေတွာ သိသေ
ကတွာ ဂလပ္ပမာဏံ ဥဒကံ ပဝိသိတွာ ထိနမိဒ္ဓံ
ပဋိဗာဟန္တော ဒသဟိ ဝသေဟိ အရဟတ္တံ
ပါပုဏိ။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၀၄။ (-အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၅။
ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။၃၁၄။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၆။
၂၇၅။ ဝိမတိ၊၁။၁၁၂။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၆၈။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊
၃။၁၃၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၁။)

ပဋိဗာဟန္တိ (ကြိ) [ပတိ+ဗာဟ+အ+အန္တိ]
တားမြစ်ကုန်၏။ ပဋိဗာဟတိ-ကြည့်။

ပဋိဗာဟန္တိ (ထိ) [ပဋိဗာဟန္တ+ဤ] တားမြစ်
တတ်သော မိန်းမ။ ပဋိဗာဟန္တ-ကြည့်။

ပဋိဗာဟယတိ (ကြိ) [ပတိ+ဗာဟ+ဇယ+တိ]
တားမြစ်-စောင့်ရှောက်-၏။ ယံ ဂိရိနော
ပဌမံ ပဋိဘဏ္ဍံ၊ တံ ဥရဂါ ပဋိဗာဟယန္တိ။
အံ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၀၂။

ပဋိဗာဟယန္တိ(ကြိ) [ပတိ+ဗာဟ+ဇယ+အန္တိ]
တားမြစ်-စောင့်ရှောက်-ကုန်၏။ အထက်
ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဗာဟယမာန (န) [ပတိ+ဗာဟ+ဇယ+
မာန] တားမြစ်သော၊ တားမြစ်လိုသောသူ။
ဗျဉ္ဇနစ္ဆာယာယ အတ္ထံ ပဋိဗာဟယမာနေန
ဝုတ္တော အတ္ထော န ပါဌာနုရူပေါ။ မဟာနိ၊
ဋ္ဌ၊၆။ (-ဝဇီရ။၂။)

ပဋိဗာဟသိ (ကြိ) [ပတိ+ဗာဟ+အ+သိ] တား
မြစ်၏။ ပဋိဗာဟတိ-ကြည့်။

ပဋိဗာဟမိ (ကြိ) [ပတိ+ဗာဟ+အ+မိ] တား
မြစ်၏။ ပဋိဗာဟတိ-ကြည့်။

ပဋိဗာဟိ (ကြိ) [ပတိ+ဗာဟ+ဤ] (က) တား
မြစ်ပြီ။ (ခ) ပယ်ရှား-ပယ်လှန်-ပြီ။ ပဋိ-
ဗာဟတိ-ကြည့်။

ပဋိဗာဟိတ (န) [ပတိ+ဗာဟ+တ] (ခ) တား
မြစ်ခြင်း။ (တိ) (၂) တားမြစ်အပ်သော၊ (၃)
တားမြစ်ရမည်သော။ (၁) အောက်ပုဒ်
ကြည့်။ (၂) တတ္ထ သုတ္တံ အပဋိဗာဟိယံ၊ တံ
ပဋိဗာဟန္တေန ဗုဒ္ဓေါဝ ပဋိဗာဟိတော ဟော-
တိ။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၂။၁၅၈။ ဂတိသမ္ပတ္တိပဋိဗာဟန္တနိတိ
ဂတိသမ္ပတ္တိယာ ပဋိဗာဟိတနိ ဝါရိတနိ
ပဋိသေဓိတနိ။ အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။၄၂၃။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။
၁၆၆။ (-မ၊ဋ္ဌ၊၁။၃၂၆။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၈၅၊၁၀၅။
ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ၊၁၇၇။ နေတ္ထိ၊ဋ္ဌ၊၈၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၅။
၂၇၆။ သာရတ္ထ၊၂။၄၆။ ဒိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၂၇။ မ၊ဋ္ဌ၊
၃။၅၅။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၇၈။ အနုဋ္ဌိ၊၁။၁၇၈။ မူလဋ္ဌိ၊
၂။၈၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၄၆။) (၃) ပဋိဗာဟိတ-
ကာလ-ကြည့်။

ပဋိဗာဟိတကာရဏ(န) [ပဋိဗာဟိတ+ကာရဏ]
တားမြစ်ခြင်း၏အကြောင်း။ သတ္တု သိက္ခာ-
ပဒံ ပညပေန္တဿ ဗာဟိတကာရဏံ မနသိ
ကဏေဟိ။ မ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၀၅။

ပဋိဗာဟိတကာလ (ပ) [ပဋိဗာဟိတ+ကာလ]
တားမြစ်ရာအခါ။ ဧဝံ သိဟဿ ပဌမဒိဝသေ
“ဒသဗလံ ပသိဿာမိ” တိ ဥပ္ပန္နာယ ပီတိယာ
နိဂဏ္ဌေန ပဋိဗာဟိတကာလော။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃။
၂၁၁။ သာရတ္ထ၊၃။၃၂၅။

ပဋိဗာဟိတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ဗာဟ+တဗ္ဗ] (က)
တားမြစ်အပ်သော။ (ခ) ပယ်ဖျောက်အပ်
သော။ (က) န နဝါ ဘိက္ခု အာသနေန
ပဋိဗာဟိတဗ္ဗာ။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၅။၇၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၊
၃၉၀။ ဝိ၊သင်္ဂဟ။၂။၄၄၊၂၄၁။ (-ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၁၊
၃၂၆။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၆၆၊၁၃၁။ ဝိ၊သင်္ဂ-
ဟ။၈၉၊၂။၉၃၊၄၂၅။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၁၇၇။ သံ၊ဋ္ဌ၊၃။
၁၃၈။ အံ၊ဋ္ဌ၊၂။၂၆၅၊၂၈၈။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၆။
ဝဇီရ။၅၀၄။ သံ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၃၉။) (ခ) သတိ-
ပဋ္ဌာနလဂုဋ် ပပေါဋ္ဌေတွာ မဟန္တံ ကတွာ
တေနေဝ သတိပဋ္ဌာနလဂုဋေန သဗ္ဗဏိလေ-
သာ ပဋိဗာဟိတဗ္ဗာ။ မိလိန္ဒ၊၃။၅၀။ (-အဘိ၊

ဌ၊ ၂။ ၂၁၇၊ ၂၄၄။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၃၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၂။ ၁၁၉။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၆။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၁၊ ၄၃၄။)

ပဋိဗာဟိတဗ္ဗယုတ္တ (တိ) [ပဋိဗာဟိတဗ္ဗ+ယုတ္တ] တားမြစ်အပ်သည်၏အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သော။ မယ် သိက္ခာပဒံ ပညပေန္တေ ပဋိဗာဟိတဗ္ဗယုတ္တေ ကာရဏေ သတိ တေသံ ပဋိဗာဟိတံ ယုတ္တံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၆။

ပဋိဗာဟိတံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဗာဟ+တံ] (က) တားမြစ်ခြင်းငှာ။ (ခ) ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ။ (က) အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဝဿာနံ တေမာသံ ပဋိဗာဟိတံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၁၊ ၂၃၆။ နဝကမ္မိကော ဘိက္ခု အန္တောဝဿေ တံ အာဝါသံ လဘတိ။ ဥတုကာလေ ပဋိဗာဟိတံ န လဘတိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ပဋိဗာဟိတံ အညေသံ သမ္ပတ္တဘိက္ခုနံ ပဋိသေဓေတံ။ ပါ၊ ၆။ ၁။ ၁၀၇။ (ခ) (-ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၉။ ၂၄၄။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ၂၃၆။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ သာရတ္ထ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဝိမတိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဂ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ၂၃၄။) (ခ) အယံ မဟာသေဋ္ဌိယ ဝေဒနာ မာရဏန္တိကာ န သက္ကာ ပဋိဗာဟိတံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ပဋိဗာဟိတံ ဝိက္ခမ္ဘေတံ။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ (-သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ၂၃၆။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ၇၉။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ၂၃၆။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ပေတ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ မဟာနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ သာရတ္ထ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ၄၄။ သာရတ္ထ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဝိမတိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ကင်္ခါ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ၁၀၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။)

ပဋိဗာဟိတ္တ (ကြိ) [ပတိ+ဗာဟ+အာ။ 'အာ'ကို 'တ္တ'ပြု။] (က) တားမြစ်ပြု။ (ခ) ပယ်ရှားပြု။ ပဋိဗာဟိတံ-ကြည့်။

ပဋိဗာဟိတော (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဗာဟ+တော] (က) တားမြစ်၍။ (ခ) ပယ်ဖျောက်၍။ (က) ဌပေတော ဘတ္တဂ္ဂံ အညသ္မိံ စတုပစ္စယဘာဇနိယဋ္ဌာနေ "အဟံ ပုဗ္ဗေ အာဂတာ" တိ ဝုဇံ ပဋိဗာဟိတော ကိဉ္စ န ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၁။ (-ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ၂၃၆။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ၁၀၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ပဋိသံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၁၀၇။ ၂၃၆။ ၂၃၆။ ဓမ္မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဣတိဝုတ်၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ သုတ္တနိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ အပ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ စရိယာ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဝိမတိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ သာရတ္ထ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဝိမတိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ သီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ၂၃၆။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ မ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ အံ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ မူလ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ အနု၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။) (ခ) မာရံ ပဋိဗာဟိတောပိ ဘဂဝိ ဓမ္မံ ဒေသေယျ။ သော ပန ဟေသံ နတ္ထိ။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ မာရံ ပဋိဗာဟိတောပိ မာရေန တေသု ကတံ ပရိယုဋ္ဌာနံ ဝိမေတော။ ဒီ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။ (-ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။)

ပဋိဗာဟိယမာန (တိ) [ပတိ+ဗာဟ+ယ+မာန] တားမြစ်အပ်သော။ နာဋ္ဌာဂိရိံ ဒိသ္မာ သတ္တာဓု တိက္ခတ္တံ ပဋိဗာဟိယမာနောပိ နာပဂတော။ ဇာ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။

ပဋိဗာဟိယုတ္တိ (ကမ္မ၊ ကြိ) [ပတိ+ဗာဟ+ယ+တေ] တားမြစ်အပ်၏။ ပုရေ အဓမ္မော ဒိပုတိ၊ ဓမ္မော ပဋိဗာဟိယုတ္တိ။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၁၀၇။

ဝိဋ္ဌါဝါ၆။ ဒိဋ္ဌါဝါ၄။ ခုဒ္ဒကဋ္ဌါ၇။ (-ဒိဋ္ဌါ၂။၁၉၄။ သိဋ္ဌိသစ်၁။၄၂၁၅။)

ပဋိဗဟိသတိ (ကြိ) [ပတိ+ဗဟ+သတိ] တားမြစ်လတ္တံ့။ ပဋိဗဟတိ-ကြည့်။

ပဋိဗဟိသသိ (ကြိ) [ပတိ+ဗဟ+သသိ] တားမြစ်လတ္တံ့။ ပဋိဗဟတိ-ကြည့်။

ပဋိဗဟိသမိ (ကြိ) [ပတိ+ဗဟ+သမိ] တားမြစ်လတ်အံ့။ ပဋိဗဟတိ-ကြည့်။

ပဋိဗဟိယတိ (ကမ္မ၊ကြိ) [ပတိ+ဗဟ+ယ+တေ] (က)တားမြစ်အပ်၏။ (ခ)ပယ်ဖျောက်အပ်၏။ (က) ဓမ္မော န ပဋိဗဟိယတိ။ သာရတ္ထိ၁။၃၁။ (-၄၄။ ဝိမတိ၁။၁၃။) (ခ) ပဋိဟညတိ ပဋိဗဟိယတိ။ သာရတ္ထိ၃။၃၉၃။ ဒိဋ္ဌါဝါ၃၃၂။ သိဋ္ဌိသစ်၂။၃၁၉။ မဋ္ဌိ၃။၁၃၃။ သိဋ္ဌိ၂။၃၃၈။

ပဋိဗဟေတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ဗဟ+တဗ္ဗ] တားမြစ်အပ်သော။ န ဘိက္ခဝေ သေနာသနံ ဂါဟေတွာ သဗ္ဗကာသံ ပဋိဗဟေတဗ္ဗ။ ဝိ၄။၃၁၈။ (-ဝိသင်္ဂဟ။၂၇။ဝိမတိ၁။၁၁၂။)

ပဋိဗဟေတုံ (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ဗဟ+တုံ] တားမြစ်ခြင်းငှာ။ ဗုဒ္ဓပုဗ္ဗဓဿ သံသဿ ယာဝဇီဝံ စတ္တာရော ပစ္စယေ ဒေတောပိ တံ ကမ္မံ တေသံ ကမ္မာနံ ဝိပါကံ ပဋိဗဟေတုံ န သဒ္ဓကောတိ ဝေ။ အဘိဋ္ဌါ၁။၃၉၂။

ပဋိဗဟေတွာ (ကြိ၊ဝိ) [ပတိ+ဗဟ+တွာ] (၁) တားမြစ်၍။ (၂) ပွတ်တိုက်၍။ အပြေအပြစ်ပြု၍။ (၁) ဣမေ ကဏှာ သုက္ကေ ပဋိဗဟေတွာ ဌိတက္ကာ သပ္ပဋိဘာဂါ နာမ။ အံဋ္ဌါ၃။၅၁။ (၂) အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဟုသပိဏ္ဍိ ဒတွာ ပါဏိကာယ ပဋိဗဟေတွာ သေတဝဏ္ဏံ နိပါတေတုန္တိ။ ဝိ၄။၂၉၆။ ပဋိဗဟေတွာတိ မဋ္ဌံ ကတွာ။ ဝဇီရ။၅၂၅။ ပဋိဗဟေတွာတိ ခံသိတွာ။ ဝိမတိ၂။၂၃၈။

ပဋိဗဟေန္တ (တိ) [ပတိ+ဗဟ+အ+အန္တ] (ဂ)တားမြစ်သော။ (ခ)ပယ်ဖျောက်သော။ (က) အဘိဓမ္မံ ပဋိဗဟေန္တော ဣမသ္မိံ ဇိန-ဇက္ကေ ပဟာရံ ဒေတိ။ အဘိဋ္ဌါ၁။၃၁။ (-ဝဇီရ။၅၀၅။) (ခ) ဂလပ္ပမာဏံ ဥဒကံ ပဝိသိတွာ ထိနမိဒ္ဓံ ပဋိဗဟေန္တော ဒွါဒသဟိ ပဿေဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ သုတ္တနိဋ္ဌါ၁။၂၂၉။ (-မဋ္ဌိ၁။၁၆၆။)

ပဋိဗဟေယျ (ကြိ) [ပတိ+ဗဟ+အ+ယျ] တားမြစ်ရာ၏။ ပဋိဗဟတိ-ကြည့်။

ပဋိဗဟေယျံ (ကြိ) [ပတိ+ဗဟ+အ+ယျံ] တားမြစ်ကုန်ရာ၏။ ပဋိဗဟတိ-ကြည့်။

ပဋိဗဟေသတိ (ကြိ) [ပတိ+ဗဟ+သတိ] တားမြစ်လတ္တံ့။ ပဋိဗဟတိ-ကြည့်။

ပဋိဗဟေသမိ (ကြိ) [ပတိ+ဗဟ+သမိ] တားမြစ်လတ်အံ့။ ပဋိဗဟတိ-ကြည့်။

ပဋိဗာဠ (တိ) [ပတိ+ဗဟ+တ] တားမြစ်အပ်သော။ ဂတိသမ္ပတ္တိပဋိဗာဠ (အဘိဋ္ဌါ၂။၄၂၁) ကြည့်။

ပဋိဗိမ္ဗ (တိ) [ပတိ+ဗိမ္ဗ+ဗ။ ဝမ္ပ ဥဂ္ဂိရဏေ ဗော၊ ဣတ္ထံ။ ဓာန်၊ဋီ။၅၂၉။] အတု-အတု-ဖြစ်သော (ရုပ်ပုံ၊အသွင်၊သဏ္ဌာန် စသည်)။ ယထာ ဗာလော မုဒ္ဒဓာတုကော သမ္ပူဇ္ဇော ကောစိ အာဒါသေ အတ္တနော ပဋိဗိမ္ဗံ ဒိသ္မာ။မဋ္ဌိ၁။၉၀။ ပဋိဗိမ္ဗံ နာမ အညဒေဝ ခုပ္ပန္နရုံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အနုဋ္ဌိ၃။၁၂၂။ (-ဥဒါန၊ဋ္ဌ။၂၀၃။ ဣတိဝုတ်၊ဋ္ဌ။၂၉၂။ သာရတ္ထိ၂။၆၀။ ဒိဋ္ဌါဝါ၃၁၀။ သိဋ္ဌိသစ်၂။၂၇၆။ မဋ္ဌိ၃။၁၃၁။ အံဋ္ဌိ၁။၁၃၈။ အံဋ္ဌိ၃။၂၇၂။ အနုဋ္ဌိ၂။၁၇၉။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ။၄၀။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ။၂။၃၅၅။)

ပဋိဗိမ္ဗဥပမာ (ထိ) [ပဋိဗိမ္ဗ+ဥပမာ] အတူ
ဖြစ်သော ဥပမာ။ ပဋိဘာဂဥပမာ (အံ၊ ဇို၊ ၂။
၉၁) ကြည့်။

ပဋိဗိမ္ဗဂဟဏာနုသာရ (ပု) [ပဋိဗိမ္ဗ+ဂဟဏာ+
အနုသာရ] အတူ ဖြစ်သော- ရုပ်သွင်-
သဏ္ဌာန်- ယူခြင်းကို အစဉ်လျှောက်ခြင်း။
နိမိတ္တဂဟဏာနုသာရေနာတိ ပဋိဗိမ္ဗဂဟဏာ-
နုသာရေန။ သံ၊ ဇို၊ ၂။ ၁၂၀။

ပဋိဗိမ္ဗဒဿန (န) [ပဋိဗိမ္ဗ+ဒဿန] အတူ
ဖြစ်သော- ရုပ်သွင်- သဏ္ဌာန်-ကို ပြခြင်း။
ပဋိဗိမ္ဗဒဿနဝသေန သဗ္ဗကာယဿ ဒဿန-
ယောဂေါ အာဒါသောတိ သဗ္ဗကာယိက-
အာဒါသော။ မ၊ ဇို၊ ၁။ ၁၀၈။

ပဋိဗိမ္ဗပညာယနဋ္ဌာန (န) [ပဋိဗိမ္ဗ+ပညာယန+
ဋ္ဌာန] အတူ ဖြစ်သော- ရုပ်သွင်- သဏ္ဌာန်-၏
ထင်ရှားရာအရပ်။ ဒိဋ္ဌိမဏ္ဍလေတိ အဘိမုခံ
ဌိတာနံ ပဋိဗိမ္ဗပညာယနဋ္ဌာနဘူတေ စက္ခု-
သညိတာယ ဒိဋ္ဌိယာ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘူတေ
မဏ္ဍလေ။ သံ၊ ဇို၊ ၂။ ၂၀၂။

ပဋိဗိမ္ဗရူပ (န) [ပဋိဗိမ္ဗ+ရူပ] အတူ ဖြစ်သော
ရုပ်ပုံ၊ ပုံတူ။ ဆာယာရူပကမတ္တန္တိ ဘဂဝတော
ပဋိဗိမ္ဗရူပံ။ ဒီ၊ ဇို၊ ၁။ ၃၁၀။ (-မ၊ ဇို၊ ၁။ ၁၇၁။
အနု၊ ဇို၊ ၁။ ၁၂၁။)

ပဋိဗိမ္ဗရူပက (န) [ပဋိဗိမ္ဗရူပ+က] အတူ ဖြစ်
သော ရုပ်ပုံ၊ ပုံတူ။ ဆာယာရူပကမတ္တန္တိ
ဘဂဝတော ပဋိဗိမ္ဗရူပကမေဝ၊ န ပကတိ-
ဝတ္ထုဂယံ။ သီ၊ ဇို၊ ၁။ ၂၇၆။

ပဋိဗိမ္ဗရူပါဘာဝစောဒနာ (ထိ) [ပဋိဗိမ္ဗရူပ+
အဘာဝ+စောဒနာ] အတူ ဖြစ်သော ရုပ်ပုံ၏
မရှိခြင်းကို စောဒနာခြင်း။ ဧတေနော ဥဒ-
ကာဒိသု ပဋိဗိမ္ဗရူပါဘာဝစောဒနာ ပဋိ-
က္ခိတ္တာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အနု၊ ဇို၊ ၁။ ၁၂၃။

ပဋိဗိမ္ဗဝိရဟိတ (ထိ) [ပဋိဗိမ္ဗ+ဝိရဟိတ] တူ
သော ရုပ်ပုံ-ပုံတူ-မရှိ-ကင်း-သော။ အပူ-

ဋိဘာဂန္တိ အတ္တနော ပဋိဗိမ္ဗဝိရဟိတံ။ စူဠ၊
ဋ္ဌ၊ ၈၂။

ပဋိဗိမ္ဗသန္ဓာန (န) [ပဋိဗိမ္ဗ+သန္ဓာန] တူသော
ရုပ်သွင်ဟူသော အဆက်အစပ်။ န ဟိ
မုဿ ပဋိဗိမ္ဗသန္ဓာနဘူတံ အာဒါသသန္ဓာန-
သမ္ပန္နတ္တာ သန္ဓာနံ ဥဒ္ဓိဿ အဝိစ္ဆေဒေန
ဒေသန္တရေ ပါတုဘာဝေါ ပုစ္ဆတိ။ အနု၊ ဇို၊
၃။ ၁၂၂။

ပဋိဗိမ္ဗိက (ထိ) [ပဋိဗိမ္ဗ+ဣက] အတူ-အတူ-
ဖြစ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဗိမ္ဗိကစ္ဆာယာ (ထိ) [ပဋိဗိမ္ဗိကာ+ဆာယာ]
အတူ ဖြစ်သော အရိပ်။ ဥဒကတာရကာတိ
ဩလောကေန္တာနံ ဥဒကေ ပဋိဗိမ္ဗိကစ္ဆာယာ၊
ဥဒကပုဗ္ဗုဋ္ဌန္တိ ကေစံ။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၂၇။

ပဋိဗုဒ္ဓတိ (ကြိ) [ပတိ+ဗုဓ+ယ+တိ] (၁)
သိ၏။ (၂) နိုး၏။ အိပ်ပျော်ခြင်းမှ နိုး၏။
(၁) အနုဗုဒ္ဓန္တိတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ၊ ပဋိဗုဒ္ဓန္တိတိ
ဗောဇ္ဈင်္ဂါ။ ပဋိသံ၊ ၃၀၂။ မ၊ ဇ္ဌ၊ ၁။ ၈၇။
သံ၊ ဇ္ဌ၊ ၁။ ၁၇၆။ အံ၊ ဇ္ဌ၊ ၁။ ၆၃၊ ၃၈၉။ အဘိ၊ ဇ္ဌ၊
၁။ ၂၆၂။ အဘိ၊ ဇ္ဌ၊ ၂။ ၂၃၆။ ခုဒ္ဒက၊ ဇ္ဌ၊ ၇၁။
ပဋိဗုဒ္ဓန္တိတိ ကိလေသနိဒ္ဓိယ ဥဋ္ဌဟနတော
ပစ္စက္ခဘာဝေန ဝါ ပဋိမုခံ ဗုဒ္ဓန္တိ။ မ၊ ဇို၊ ၁။
၁၇၄။ အရိယသစ္စာနိ န ပဋိဗုဒ္ဓန္တိ။ ထေရီ၊
ဋ္ဌ၊ ၂၇၇။ ပဋိဗုဒ္ဓိ-မဟာနိ၊ ၃၆၃။ စူဠ၊ ၂။ ၂၃၂။
အပ၊ ဇ္ဌ၊ ၁။ ၁၄၇။ ပဋိဗုဒ္ဓိ- သံ၊ ဇို၊ ၁။ ၂၂၀။
(၂) သုခံ သုပတိ၊ သုခံ ပဋိဗုဒ္ဓတိ၊ န
ပါပကံ သုပိနံ ပဿတိ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၄၉၊ ၃၅၇။
အံ၊ ၂။ ၂၁၉။ အံ၊ ၃။ ၅၄၂။ ပဋိသံ၊ ၃၁၄။
မိလိန္ဒ၊ ၁၉၅။ (-အံ၊ ဇ္ဌ၊ ၁။ ၇၈၊ ၃၄၅။ အဘိ၊ ဇ္ဌ၊
၂။ ၃၈၈။ ပဋိသံ၊ ဇ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၂၈၆။
၂၉၉၊ ၃၀၅။ ပေတ၊ ဇ္ဌ၊ ၁။ ၁၁၉။ သာရတ္ထ၊ ၂။
၃၁၃-၄။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၄၁၊ ၄၈၂။ အံ၊ ဇို၊
၃။ ၇၁။ မူလ၊ ဇို၊ ၂။ ၂၀၁။ အနု၊ ဇို၊ ၂။ ၁၁၄။
ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဇို၊ ၁။ ၃၆၈။) ပဋိဗုဒ္ဓန္တိ- အံ၊ ဇ္ဌ၊ ၃။
၃၄၅။ ပဋိသံ၊ ဇ္ဌ၊ ၂။ ၂၀၈။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၀၅။

သာရတ္ထ၊ ၃။ ၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆။ ပဋိဗျူ-
ဝိ၊ ၁။ ၂။ ၁၆။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၁၇။ မ၊ ၁။ ၂။ ၄၀။
ဥဒါန၊ ၁။ ၅၄။ သုတ္တန်၊ ၁။ ၁၄၅။ ပေတ၊ ၁။
၄၁။ ပဋိဗျူ- ထေရ၊ ၁။ ၄၀၉။

ပဋိဗျူ (န) [ပတိ+ဗု+ယ+ယု] (၁)
သိခြင်း။ (၂) နိုးခြင်း။ (တိ) (၃) သိသော။
(၄) နိုးသော။ (၅) နိုးရာဖြစ်သော။ (၁)
ပဋိဗျူနဋ-ကြည့်။ (၂) တံ ပန ပဋိဗျူနံ
အတ္တတော စတုနံ သစ္စာနံ ပဋိဂေဓော၊
နိဗ္ဗာနဿေဝ ဝါ သစ္စိကိရိယာ။ မ၊ ၁။ ၁၇၄။
(-သိ၊ ၁။ ၂။ ၁၁၄။) (၃၊ ၄) အောက်ပုဒ်
ကြည့်။ (၅) ပဋိဗျူနကာလ-ကြည့်။

ပဋိဗျူနက(တိ) [ပဋိဗျူန+က] (၁) သိသော။
သု။ (၂) နိုးသော။ သု။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဗျူနကသတ္တ (ပ) [ပဋိဗျူနက+သတ္တ] (၁)
သိသော သတ္တဝါ။ (၂) နိုးသောသတ္တဝါ။
(၁၊ ၂) ဗျူနကသတ္တဿတိ ကိလေသနိဒ္ဓါယ
ပဋိဗျူနကသတ္တဿ အရိယသစ္စာနံ ဝါ ပဋိ-
ဝိဇ္ဇနကသတ္တဿ။ ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၂။ မ၊ ၁။
၃၈၀။

ပဋိဗျူနကာလ (ပ) [ပဋိဗျူန+ကာလ] နိုးရာ
အခါ။ နိုးသောအခါ။ နိဒ္ဓါကာလေ သုခံ
အလဘိတွာ ဒုက္ခေန သုတ္တတ္တာ ဧဝ ပဋိဗျူ-
နကာလေ သရီရဓေဓေန နိတ္တုနနံ၊ ဝိဇ္ဇနနံ၊
ဣတောစိတော ဝိပရိဝတ္တနဉ္စ ဟောတိ။ အံ၊
ဒီ၊ ၁။ ၂။ ၂၇။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ၁။ ၃၆။

ပဋိဗျူနဋ (ပ) [ပဋိဗျူန+အတ္တ] သိခြင်းဟူ
သော-အနက်-သဘော။ ကေတ္တ ပဋိဗျူ-
နဋော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၇။ (-၃၀၂-
၇။ ပဋိသံ၊ ၁။ ၁၉၄။)

ပဋိဗျူနဟေတု (ပ) [ပဋိဗျူန+ဟေတု] နိုးခြင်း
ဟူသောအကြောင်း။ ပဋိဗျူတောတိ တထာ-
ရူပေန အာရမ္မဏန္တရေန ပဋိဗျူန္တဿ ပဋိ-

ဗျူနဟေတု ကာမဝိတက္ကာ ပါတုဘဝန္တိ။
သိ၊ ၁။ ၂။ ၁၁၄။

ပဋိဗျူန္တ(တိ) [ပတိ+ဗု+ယ+အန္တ] နိုးသော။
သု။ နိဒ္ဓါဘိဘူတဿ ပုန ပဋိဗျူတော ပါပ-
ဝိတက္ကာ ပါတုဘဝန္တိ။ ဒီ၊ ၁။ ၁၁၄။ သံ၊ ၁။
၁၅၁။ အံ၊ ၁။ ၁၆။ မဟာနိ၊ ၁။ ၂၈။ သာရတ္ထ၊
၂။ ၂၇။ (အံ၊ ၁။ ၁၇။ ခုဒ္ဒက၊ ၁။ ၁၂။ သုတ္တ-
နိ၊ ၁။ ၂။ ၂၈။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၃၁။ သာရတ္ထ၊ ၃။
၃၄၁။ သိ၊ ၁။ ၂။ ၁၁၄။ အံ၊ ၁။ ၁၇။)

ပဋိဗျူန္တ(ကြိ) [ပတိ+ဗု+ယ+အန္တိ] (၁) သိ
ကုန်၏။ (၂) နိုးကုန်၏။ ပဋိဗျူတိ-ကြည့်။

ပဋိဗျူ* (ကြိ) [ပတိ+ဗု+ယ+အံ] (၁) သိပြီ။
(၂) နိုးပြီ။ ပဋိဗျူတိ-ကြည့်။

ပဋိဗျူ (ကြိ) [ပတိ+ဗု+ယ+အံ] (၁) သိပြီ။
(၂) နိုးပြီ။ ပဋိဗျူတိ-ကြည့်။

ပဋိဗျူတဗ္ဗ (တိ) [ပတိ+ဗု+ယ+တဗ္ဗ] သိအပ်
သော။ ယံ ကိဉ္စ ဗျူတဗ္ဗ အနုဗျူတဗ္ဗ
ပဋိဗျူတဗ္ဗ သမ္ပုဋ္ဌိတဗ္ဗ အဓိဂန္တဗ္ဗ။ မဟာနိ။
၃၆၃။ စူဠနိ၊ ၂။ ၂။ အပ၊ ၁။ ၁၄၇။ ပဉ္စမာနိ
ဘိက္ခဝေ အနာဂတဘယာနိ တေရဟိ အသ-
မုပ္ပန္နာနိ အာယတိ သမုပ္ပဋိသန္တိ၊ တာနိ
ဝေါ ပဋိဗျူတဗ္ဗာနိ။ အံ၊ ၂။ ၉၃။

ပဋိဗျူတုံ (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဗု+ယ+တုံ] နိုးခြင်း
ငှာ။ ပဋိဗျူတုန္တိ ပမာဒနိဒ္ဓါယ ပဋိဗျူတုံ။
သံ၊ ၁။ ၁၆။

ပဋိဗျူတု (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဗု+ယ+တု] (၁)
သိ၍။ (၂) နိုး၍။ (၁) ပဋိဗျူတု စ တေသံ
ပဟာနာယ ဝါယမိတဗ္ဗ။ အံ၊ ၂။ ၉၃။ (၂)
သော ဘိက္ခု ပဋိဗျူတု တံ ဣတ္ထိံ တေဒ-
ဝေါ။ ဝိ၊ ၁။ ၁၄၈။

ပဋိဗျူ (ပ) [ပတိ+ဗု+တ] (၁) အတုဖြစ်သော
ဘုရား၊ ဘုရားတု။ (တိ) (၂) နိုးသော။ သု။
(၁) ဒဝေါတိ ပရိဟာသဝစနံ၊ တံ ယေန

ကေနစိ ပရိယာယေန “ကိ” ဗုဒ္ဓေါ သိလက-
 ဗုဒ္ဓေါ ပဋိဗုဒ္ဓေါ (အပ္ပဋိဗုဒ္ဓေါ။ ယောဇနာ)၊
 ကိ ဓမ္မော ဂေါဓမ္မော ဃဇမ္မော၊ ကိ
 သံသော မိဂသံသော ပသုသံသော”တိအာ-
 ဒိနာ နယေန တိဏိ ရတနာနိ အာရတ္တ န
 ကာတဗ္ဗံ။ ဝိသုဒ္ဓါပု။ ၁၆၇။ (၂)ဘိက္ခု သုတ္တ-
 ဘိက္ခုမိ ဝိပုဋ္ဌိပဇ္ဇဘိပဋိဗုဒ္ဓိ သာဒိယတိ၊
 ဥဘော နာသေတဉာ၊ ဝိ။ ၁။ ၄။ (-ဝိ။ ၅။
 ၂၂၄။ မ။ ၂။ ၂၉။ အံ။ ၂။ ၄၆။ ၃။ သုတ္တနိ။ ၄၀၅။
 ထေရ။ ၃၃၉။ မဟာနိ။ ၉၇။ ဇာ။ ၁။ ၂၅၀။ ဇာ။
 ၂။ ၁၀၀။ ပေဋကော။ ၁၇၃။ ဝိ။ ၁။ ၂၃၃။ ဝိ။
 ၅။ ၁၀၀။ ဝိ။ ၅။ ၁၆၇။ အံ။ ၉။ ၃။ ၂။ အဘိ။
 ၅။ ၂။ ၃၃၁။ ၄၄၃။ ဥပါနိ။ ၅။ ၂၂၄။ ထေရ။ ၅။
 ၁။ ၁၃၁။ ၄၀၀။ ထေရ။ ၅။ ၂။ ၃၄၉။ စရိယာ။ ၅။
 ၂၁၀။ ၂၃၅။ မဟာနိ။ ၅။ ၂။ ၃၆၅။ ဇာ။ ၅။ ၄။
 ၂။ ၁။ ၅။ ၄၅။ ၄၅။ ၀။ ၁၇၇။ ၆။ ဝိတိ။ ၁။
 ၂၅၄။ ကရိ။ ၅။ ၁။ ၂၂၇-၈။ နုလဋ္ဌိ။ ၅။ ၂။ ၁၄။)

ပဋိဗောဓ(ပု) [ပတိ+ဗု+ဏေ+ဏ] (နှင်သက်
 ဝမ်းမြောက်မှုကို) နိုးကြား-ဖြစ်ပေါ်-စေ
 ခြင်း။ အမန္တနိကာ ရညောမိ၊ သက္ကဿ
 ဝသဝတ္တံနော။ သဋ္ဌိတူရိယသဟဿာနိ၊ ပဋိ-
 ဗောဓံ ကဏ္ဍန္တိ မေ။ ဝိမာန။ ၂။ ပဋိဗော-
 ဓန္တိ ပီတိသောမနဿာနံ ပဗောဓနံ။ ဝိမာန။
 ၅။ ၈၆။

ပဋိဗောဓန (တိ) [ပတိ+ဗု+ဏေ+ယု] သိစေ
 တတ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဗောဓနဋ္ဌ (ပု) [ပဋိဗောဓန+အတ္ထ] သိစေ
 တတ်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော- အနက်-
 သဘော။ ကေတ္တေ အနုဗောဓနဋ္ဌော အဘိ-
 ညေယျော၊ ကေတ္တေ ပဋိဗောဓနဋ္ဌော အဘိ-
 ညေယျော။ ပဋိသံ။ ၁၉။ ပဋိဗောဓနဋ္ဌေန
 ဗောဇ္ဈင်္ဂါ။ ပဋိသံ။ ၃၀၂။ (-၃၀၇။)

ပဋိဗောဓယတိ (ကာကြိ) [ပတိ+ဗု+ဏေ+တိ]
 သိစေ၏။ ပြောကြား၏။ အသမံ ပရိမဇ္ဇိ-
 ဟူ၍ ပညာပေတနာ အာသနံ။ ပဏ္ဍသာလံ

ပဝိသိတာ၊ ပိတရံ ပဋိဗောဓယံ။ ဇာ။ ၂။ ၇၆။
 ပဏ္ဍသာလဒ္ဓါရေ ပိတု အာသနံ ပညာပေ-
 တာ ပဝိသိတာ ပိတရံ ဇာနာပေသိ။ ဇာ။ ၅။
 ၅။ ၃၄၁။

ပဋိဗောဓေ(ကာကြိ) [ပတိ+ဗု+ဏေ+ဤ]
 သိစေပြီ။ ပြောကြားပြီ။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဗောဓိပက္ခိယ (တိ) [ပဋိဗောဓိပက္ခိယ+ဣယ]
 ပဋိဗောဓိမည်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏အသင်း
 အပင်း၌ဖြစ်သော။ အောက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဗောဓိပက္ခိယဋ္ဌ(ပု) [ပဋိဗောဓိပက္ခိယ+အတ္ထ]
 ပဋိဗောဓိမည်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏အသင်း
 အပင်း၌ ဖြစ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော-
 အနက်-သဘော။ ကေတ္တေ ပဋိဗောဓိပက္ခိ-
 ယဋ္ဌော အဘိညေယျော။ ပဋိသံ။ ၁၉။ ပဋိ-
 ဗောဓိပက္ခိယဋ္ဌေန ဗောဇ္ဈင်္ဂါ။ ပဋိသံ။ ၃၀၂။
 (-၃၀၇။)

ပဋိဗောဓေတိ (ကာကြိ) [ပတိ+ဗု+ဏေ+
 တိ] သိစေ၏။ အနုဗောဓေန္တိတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ။
 ပဋိဗောဓေန္တိတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ။ သမ္မောဓေန္တိတိ
 ဗောဇ္ဈင်္ဂါ။ ပဋိသံ။ ၃၀၂။ အပ္ပဋိသရဏေတိ
 ယံ တုမေ ဘိက္ခု ပဋိဗောဓေယျာထ။
 တာဒိဿသ အဘာဝေန အပ္ပဋိသရဏေ။ မာရ်။
 ၃။ ၂၆၁။

ပဋိဗောဓေန္တိ (ကာကြိ) [ပတိ+ဗု+ဏေ+
 အန္တိ] သိစေကုန်၏။ အထက်ပုဒ်ကြည့်။

ပဋိဗောဓေယျာထ (ကာကြိ) [ပတိ+ဗု+
 ဏေ+ယျာထ] သိစေကုန်ရာ၏။ ပဋိဗောဓေ-
 တိ-ကြည့်။

ပဋိဗျာကဓောတိ (ကြိ) [ပတိ+ဝိ+အာ+ကု+
 ဩ+တိ] ဧဖန်-ကံ ပြန်-ပြောဆို-၏။
 ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောဆို၏။ ငြင်းပယ်၏။ ပဗ္ဗဗျာ-
 ကာသံ(ဒီ။ ၂။ ၁၈၇) တိ မာ ပဋိဗျာကာသိ။
 “အနုသာသ”တိ ဝုဏ္ဏာ “နာဟံ အနု

သာသာမိ” တိ နော မာ အနုသာသနိယာ
ပဇ္ဇကူသီတိ အတ္ထော။ ဒီ၊ ငွါ၊ ၂။ ၂၅၄။ မာ
ပဇ္ဇဗျာဟာသီတိ မာ ပဋိက္ခိပိတိ အတ္ထော။
သော ပန ပဋိက္ခေပေါ ပဋိဝစနံ ဟောတိတိ
အာဟ “မာ ပဋိဗျာဟာသိ” ဝိ၊ ဒီ၊ ငွါ၊ ၂။
၂၂၅။

ပဋိဗျာကသိ (ကြိ) [ပတိ+ဝိ+အာ+ကရ+
ဤ] တဖန်-တုံပြန်-ပြောဆိုပြီး၊ ဆန့်ကျင်
ဘက်ပြောဆိုပြီး၊ ငြင်းပယ်ပြီး၊ အထက်ပုဒ်
ကြည့်။

ပဋိဗျာဟရတိ (ကြိ) [ပတိ+ဝိ+အာ+ဟရ+အ
+တိ။ ဟရေ ဟာရေ ပ ပဟာရေ၊ သံ
သံဟာရေ ဝိ အာဝစေ။ ဓာတုတ္ထ။ ဗျာဟရတိ၊
ဗျာဟာရေ။ ၎င်း၊ သျှ။] တဖန်-တုံပြန်-
ပြောဆို၏၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောဆို၏၊ ငြင်း
ပယ်၏။ ပဋိဗျာကရေတိ-ကြည့်။

ပဋိဗျာဟာသိ (ကြိ) [ပတိ+ဝိ+အာ+ဟရ+
ဤ။ နိရုတ္တိ။ ၆၅၆။ ပတိ+ဝိ+ဗြူ+ဤ။ နိတိ၊
သုတ္တ။ ၉၈၅။] တဖန်-တုံပြန်-ပြောဆိုပြီး၊
ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောဆိုပြီး၊ ငြင်းပယ်ပြီး၊ ပဋိ-
ဗျာကရေတိ-ကြည့်။

ပဋိဗျူဟိတော (ကြိ၊ ဝိ) [ပတိ+ဝိ+ဥိဟ+တော။
နိတိ၊ ဓာ။ ၁၃၇။] တဖန်ပေါင်းစု၍၊ တာ ပုရိ-
မဇေန ငုတ္တေတ္ထံ ပစ္စိမဇေန ပဋိဗျူဟိတော
ဌိတာ။ သုတ္တနိ၊ ငွါ၊ ၂။ ၂၇၀။ မဟာနိ၊ ငွါ၊ ၃၁၉။

ပဋိဗြူဟန (န) [ပတိ+ဗြူဟ+ဏာ+ယု။ နိတိ၊
ဓာ။ ၁၉၈။] ပွား-များ-စေခြင်း။ အနု-
ယုတ္တဿာတိ အနုပ္ပန္နဿ ဥပ္ပါဒနဝသေန
ဥပ္ပန္နဿ ပဋိဗြူဟနဝသေန အနု အနု
ယုတ္တဿ၊ တတ္ထ ယုတ္တပ္ပယုတ္တဿာ တိ
အတ္ထော။ အံ၊ ငွါ၊ ၂။ ၁၉၈။

ဖ-မ-သ-စ-၁၀၃၂-၂၀-၂-၇၇-၂၀၀၀-အုပ်။ (၂)

ဘုရားရှင် ပိဋကတ်တော်လာ ပုဒ် ပါဠိ အက္ခရာ စသည်တို့၏
အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ဘုရားရှင် အလိုတော်ကျ
တိကျစွာ ဖော်ထုတ် ညွှန်ပြ၍
ပိဋကတ်နိကာယ် ကျမ်းပင်လယ် အလွယ်ကူဆင်နိုင်းစေမည်

တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာ အဘိဓာန်များကို လေ့လာပါ

ထွက်ပြီး အဘိဓာန် အတွဲများ

အတွဲ	ပါဝင်သည့်ပုဒ်			ပုဒ်အရေအတွက်	
၁	အမှ	အနိဋ္ဌကအထိ	၈၃၅၆
၂	အနုမှ	အဗ္ဗောက္ခိရဏအထိ	၇၁၀၆
၃	အဗျဂ္ဂမှ	အဋ္ဌာရပမ္ပအထိ	၁၁၄၅၁
၄	အာမှ	ဥတြာသေယျအထိ	၇၃၈၇
၅	ကမှ	ကိလေဒေတွာအထိ	၇၇၅၃
၆	ကိလေသမှ	င-ကာရအထိ	၁၁၀၅၃
၇	ဝမှ	ဆိဇ္ဇေယျအထိ	၆၇၇၅
၈	ဆိဒ္ဓမှ	ဏျပစ္စယတ္ထအထိ	၆၄၈၄
၉	တမှ	ထောမေဿာမိအထိ	၆၅၃၅
၁၀	ဒမှ	ဒုဒ္ဓဋ္ဌကပုစ္ဆာအထိ	၇၉၈၆
၁၁	ဓမှ	နိက္ခာမေသုအထိ	၅၄၄၈
၁၂	ပမှ	ပဋိပြုဟနအထိ	၇၀၁၂
၁၅	ဖမှ	ဘောဝါဒီအထိ	၉၅၇၁

ပေါင်း = ၁၃-တွဲ ထွက်ပြီး။

ပုဒ်ပေါင်း = ၁၀၂၉၁၇

မပါဠိပဒ် ပိဋကကျမ်းညွှန်း ထွက်ပြီး အတွဲများ

အတွဲ	ပါဝင်သည့်ပုဒ်			ပုဒ်အရေအတွက်	
အ-ဝဂ် (၁)	ယမှ	ဝိဇ္ဇာ၂၁၄ဝိအာဒိအထိ	၂၂၁၀၈
■ (၂)	ဝိညတ္တမှ	သင်္ဂါဟကအထိ	၁၉၈၅၅
■ (၃)	သင်္ဂါဟဏမှ	သဋ္ဌာရမ္ပဏအထိ	၁၉၁၇၂
■ (၄)	သာမှ	ဋ္ဌ-ကာရအထိ	၁၉၂၇၄

ပေါင်း = ၄-တွဲ ထွက်ပြီး။

ပုဒ်ပေါင်း = ၈၀၃၇၉

မြန်မာနိုင်ငံတော်
သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
ဝန်ကြီးရုံး